BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXXIX
E
3
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

XXXIX
E
3

Digitized by Google

Digitized by Google

PUBLII TERENTII AFRI

COMOEDIAE,

PHAEDRI

FABULAE AESOPIAE,

PUBLII SYRI

ET ALIORUM VETERUM

SENTENTIAE.

Digitized by Google

P. TERENTII AFRI
COMOEDIAE.

RECENSUIT,

NOTASQUE SUAS

ET

GABRIELIS FAERNI

ADDIDIT

RICHARDUS BENTLEIUS.

EDITIO ALTERA

Denuo recenſita, ac Indice ampliſſimo Rerum & Verborum, tam in Textum quam Notas, aucta.

AMSTELAEDAMI,
Apud R. & J. WETSTENIOS, & G. SMITH.
MDCCXXVII.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI
Digitized by Google

Digitized by Google

Ca. Bert pinx. *Houbraken sculp.*

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT
NAPOLI

Digitized by Google

SERENISSIMO PRINCIPI

FREDERICO LUDOVICO,

GEORGII Walliae Principis

FILIO MAJORI;

GEORGII

BRITANNIARUM, FRANC. ET HIB. REGIS

NEPOTI;

PRINCIPI JUVENTUTIS;

MAGNO MAGNORUM ATAVORUM INCREMENTO;

POTENTIAE AVITAE PATERNAEQUE

CERTISSIMO HEREDI;

QUOD PIETAS TAMEN PUBLICA, QUOD ET IPSE VOVET,

SERO SUCCESSORI;

OMNIBUS CORPORIS ANIMIQUE VIRTUTIBUS

ORNATISSIMO;

TANTAEQUE, IN QUAM NATUS EST ET ADOLESCIT,

FORTUNAE CAPACI;

Novam hanc TERENTII Editionem

Omni cultu ac veneratione

dat dicat dedicat

Richardus Bentleius

Digitized by Google

Richardus Bentleius

Lectori Salutem.

Doctissimi viri *Gabrielis Faerni* Notas, quamvis ſaepius jam recuſas, ideo Meis integras interſerui; quod, niſi id feciſſem, ſingulis pagellis ad partes vocandae eſſent, majore meo labore, tuoque commodo minore. Quippe ille Romae vetuſtiſſimos omnium qui hodie ſuperſunt Terentii Codices nactus, luculentiſſimam Editionem, *Petro Victorio* procurandam, moriens reliquit; ſine cujus vel auxilio vel ſaltem uſu quicquam hic noui adtentare, foret hominis de opera ſua & exiſtimatione ludentis. Eae tamen Notae, niſi multum fallor, ſic Meis inſertae, majore cum fructu ac voluptate quam uſquam alias legentur. De ſingulis enim judicium meum interpono; & illius Codices Scriptos cum meis ubique comparo: qui a Faernianis proximam Vetuſtatis gloriam & dignitatem facile tutantur. Plurimos autem ad illius Editionem ipſe meis oculis accurate contuli & excgi; qui vel in Bibliothecis Cantabrigiae vel Regia & Amicorum Londini habentur: eoſque in Notis, ubi reconditae quid Lectionis & in paucis Membranis viſae profertur, nominatim appello. Orthographiam autem Faerni, quam & vetuſtiores noſtri ſervabant, ſecutus ſum: Textum autem mille, opinor, locis immutavi; nuſquam tamen, niſi cum in Nota modum mutationis cauſamque retulerim. De Metris, deque Accentuum (quod novum in Editione hac Repertum eſt) intervallis nihil hic te morabor: cum in ſequente Schediaſmate quod ſatis viſum eſt dixerim. Quare hoc quicquid eſt munuſculi, jam olim tibi deſtinato, ſed feſtinatius nunc, ut evénit, celerique opera deproperato, fruere ac vale.

D E

DE METRIS

TERENTIANIS

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ.

Ἄρσις, & Θέσις

IAMBICUS verſus ſenorum pedum Latinis veteribus *Senarius* vocabatur, a Pedum & Ictuum numero. Horatius Art. Poet. 251.

> *Syllaba longa brevi ſubjecta vocatur* Iambus,
> *Pes citus: unde etiam Trimetris accreſcere juſſit*
> *Nomen Iambeis, cum* Senos redderet ictus
> *Primus ad extremum ſimilis ſibi.*

Sex, inquit, habet ictus verſus Senarius; & tamen Trimetrus ſive *Ternarius* Graecis vocatur; quaſi tres tantùm Ictus redderet, ob pedis celeritatem, praeſertim cum totus Iambis puris decurrit. Latini igitur per μονοποδίαν, *ſingulos pedes*, hos verſus dividebant; Διποδία. Graeci per διποδίαν, ſeu *geminatos*. Inde qui Graecis eſt *Tetrametrus*, Varroni a pedum numero eſt *Octonarius*. Juba rex apud Rufinum de Metris p. 2712. *Quod autem binis pedibus, & non ſingulis, ſcandatur Iambicus; vetus inſtitutum eſt.* Et mox, *Unde apparet Heroicum ſingulis pedibus ſcandi etiam apud veteres ſolitum, Iambum autem binis.* Marius Victorinus p. 2497. *Per Monopodiam ſola Dactylica ſcanduntur; per Dipodiam verò cetera.* Neſcivit hic Bacchiacos & Creticos, quos etiam Monopodia dimetitur. Diomedes p. 503. *Feritur Senarius Iambicus combinatis pedibus ter.* Terentianus Maurus p. 2432.

> *Iambus ipſe* ſex *enim locis manet,*
> *Et inde nomen inditum eſt* Senario:
> *Sed* ter *feritur, hinc* Trimetrus *dicitur;*
> *Scandendo binos quod pedes conjungimus.*

Ictus, *Percuſſio* dicitur; quia Tibicen, dum rythmum & tempus moderabatur, ter in Trimetro, quater in Tetrametro, ſolum pede feriebat: Ἄρσις autem ſive *Elevatio* appellatur; quod in iiſdem ſyllabis, quibus Tibicen *pedem* accommodabat, Actor *vocem* acuebat ac tollebat. In *Theſi* autem ſunt ceterae ſyllabae, quae Ictu deſtitutae

tutae minus idcirco audiuntur. Hos Ictus ſive Ἄρσεις, magno diſcentium commodo, nos primi in hac Editione per Accentus acutos expreſſimus, tres in Trimetris, quattuor in Tetrametris:

Poéta cum primum ánimum ad ſcribendum áppulit,
Id sibi negoti crédidit ſolúm dari.
Enimvéro, Dave, níl loci eſt ſegnítiae neque ſocórdiae,
Quantum íntellexi módo ſenis ſenténtiam de núptiis.

Etſi revera, quod Romani voluerunt, ſeni in quoque Trimetro ſint Ictus; qui ſic exprimi poſſint,

Poéta cúm primum ánimum ad ſcribendum áppulit,
Id síbi negóti crédidit ſolúm dari.

Verum quia in paribus locis, 2, 4, 6, minus plerumque elevantur & feriuntur, quam in imparibus, 1, 3, 5, idcirco eos more Graecorum hic placuit omittere. Horum autem accentuum ductu (ſi vox in illis ſyllabis acuatur, & par temporis menſura, quae pedis Ditrochaei vel Επιτρίτυ δευτέρυ ſpatio ſemper finitur, inter ſingulos accentus ſervetur) verſus univerſos eodem modo Lector efferet, quo olim ab Actore in Scaena ad tibiam pronuntiabantur. Hoc quoque commodi in his Accentibus Lector inveniet; quod ſtatim & ictu oculi Trochaicos ab Iambicis, qui in eadem ſcena interdum locum habent, poſſit diſtinguere: ſi Accentus ſcilicet in prima verſus ſyllaba eſt, Trochaici ſunt; ſin minus, Iambici.

OMNE verſuum genus ſuam habet *Caeſuram* ſive Inciſionem; Caeſura. qua verbum terminatur, & vox in decurſu paulum interquieſcit. Illa fere Caeſura Romanis placuit; quae in priore tertii pedis ſyllaba fit: ut in Heroico:

Arma virumque cano | Trojae qui primus ab oris
Italiam fato | profugus Lavinaque venit
Litora, multum ille & | terris jactatus & alto
Vi ſuperum, ſaevae | memorem Junonis ob iram.

Varro quidem apud Gellium XVIII, 15. *ſcribit obſervaſſe ſe in verſu Hexametro, quod omnimodo quintus ſemipes* (id eſt, prior pedis tertii ſyllaba) *verbum finiret.* Mirum, quod *Omnimodo* dixerit, cum Lucretius jam tum variaverit,

Reddenda in ratio | ne vocare, & ſemina rerum.

& Catullus,

Omnia fanda nefan | da malo permiſſa furore.

Poſtea ſaepius Virgilius,

* * *Lyrneſſi*

Lyrneſſi domus al | ta, ſolo **Laurente** *ſepulcrum.*

Homerus autem olim ſaepiſſime,

οὐλομένην ἣ μυ | ρί' ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν.

Non *Omnimodo* igitur dictum oportuit; ſed *Plerumque.*

In Sapphico ſimiliter Romani quinto fere ſemipede:

Pindarum quiſquis | ſtudet aemulari,
Jule, ceratis | ope Daedalea
Nititur pennis | vitreo daturus
Nomina ponto.

In Alcaico: *Doctrina ſed vim | promovet inſitam,*
Rectique cultus | pectora roborant.

In Phalaecio: *Multis ille bonis | flebilis occidit:*
Nulli flebilior | quam tibi, Virgili.

Sic & in Iambo Trimetro:

Jam jam efficaci | do manus ſcientiae:
Supplex & oro | regna per Proſerpinae,
Per & Dianae | non movenda numina,
Per atque libros | carminum valentium
Refixa caelo | devocare ſidera.

Hanc Caeſurae ſedem plerumque in Trimetris ſervant Poetae Comici: ut Noſter;

Ne cui ſit veſtrum | mirum, cur partés ſeni
Poëta dederit | quaé ſunt adoleſcéntium:
Id primum dicam | deinde quod veni éloquar.

& itidem Graeci:

οἱ γὰρ βλέποντες | τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα,
οὗτος δ' ἀκολουθεῖ | κἀμὲ προσβιάζεται.

In Iambicis Trochaiciſque Tetrametris Caeſura plerumque fit poſt ditrochaeum ſecundum:

Demiſſis humeris éſſe vincto | péctore ut gracilaé ſient.
Video ſentum ſquálidum aegrum | pánnis anniſque óbſitum.

Illud autem in primis notandum; cum Graeci Magiſtri per διποδίαν Trimetros Iambos ſcandere juberent, ſemper eos intellexiſſe διποδίαν ἰαμβικήν; adeo ut ſic divideretur ex eorum ratione verſiculus:

Ne cui ſit ve | ſtrum mirum, cur partés ſeni
Poéta dede | rit quaé ſunt adoleſcéntium:
Id primum di | cam, deinde quod veni éloquar.

Digitized by Google

οἱ γὰρ βλεπὸν | τες τὺς τυφλοὺς ἡγούμεθα,
οὑτός δ' ἀκολου | θεῖ κἀμὲ προσβιάζεται.

ubi vides primam Dipodiam in mediis verborum ſyllabis deſinere, totamque Caeſurae virtutem ac gratiam miſere perire. Quare ego jam ab ipſa adoleſcentia in omnibus Iambicis praeter Tetrametrum Catalecticum, de quo poſtea dicam, aliam mihi Scanſionis rationem inſtitui, per διποδίαν ſcilicet τροχαϊκὴν, hoc modo,

Po|éta dederit|quaé ſunt adoleſcéntium:

primo ſemipede quaſi ſubducto & abciſo, verſu autem in Dactylum vel Creticum exeunte. Siquidem iſta διποδία ex Trochaeis duobus, vel uno & Spondeo ſive Epitrito ſecundo conſtans, *Commodare*, *Commodavi*, & cum Caeſurae indole convenit; & verum Iambei rythmum auribus inſinuat; & Poetae, dum verſus hos fabricatur, praecipue mentem occupat; &, quod maximum eſt, in omni fere Comicorum metrorum genere principatum obtinet; veramque cauſam, cur in una Comoedia tot verſuum ſpecies adhibeantur, ſola demonſtrat.

Varietas Metrorum. Iambici, Trochaici.

Quintilianus Inſtitut. Orat. X, 1. *In Comoedia maxime claudicamus, licet* Terentii *ſcripta ad Scipionem Africanum referantur: quae tamen in hoc genere ſunt elegantiſſima; & plus adhuc habitura gratiae, ſi intra verſus Trimetros ſtetiſſent.* Mirificum ſane magni Rhetoris judicium! Optabat ſcilicet, ut Fabulae Terentianae, quae in primo cujuſque Actu & Scaena a Trimetris inchoantur, eodem metro ac tenore per omnes Actus Scaenaſque decucurriſſent. Crederes profecto hominem numquam Scaenam vidiſſe, numquam Comoedum partes ſuas agentem ſpectaviſſe. Quid voluit? quod nec Menander nec ullus Graecorum fecit, Terentius ut faceret? ut ira, metus, exultatio, dolor, gaudium; & quietae res & turbatae, eodem metro lente agerentur? ut Tibicen paribus tonis perpetuoque cantico ſpectantium aures vel delaſſaret vel offenderet? Tantum abeſt, ut eo pacto *plus gratiae habitura eſſet fabula*, ut quantumvis bene morata, quantumvis belle ſcripta, gratiam prorſus omnem perdidiſſet. Id primi Artis repertores pulchre videbant; delectabant ergo varietate ipſa, diverſaque ἤθη ϗ πάθη diverſo carmine repraeſentabant. Marius Victorinus p. 2500; *Nam & Menander in Comoediis frequenter a continuatis Iambicis verſibus ad Trochaicos tranſit, & rurſum ad Iambicos redit.* Non ita tamen agebant veteres, ut ab uno in

in aliud plane contrarium repente exilirent; ab Iambicis in Dactylicos; ſed in propinquos Trochaicos, ipſo tranſitu paene fallente. Quod ut clarius conſpiciatur; omnem Terentianam copiam hic ſiſtam, unoque & eodem pede Ditrochaeo univerſam fere emetiar.

Illud tamen prius admonendum; ut a Trimetris ſuas Fabulas, rebus ſedatioribus, noſtrum inchoaſſe; ita ſemper Tetrametris finiſſe; quod fabulae Cataſtrophe, cum res turbulentae paulatim & aegre conſileſcerent, hoc carminis genus poſtularet, magno ſpiritu effundendum. Prae omnibus tamen, Trochaici pleni firmum Actoris latus requirebant; qui numquam ſcilicet niſi in maximo affectuum tumore veniunt; efferendi, non ut quidam autumant, *tarde lenteque*, ſed *Clamore ſummo, cum labore maxumo.*
Unde factum, ut cum alias in διποδίᾳ Spondei vel Anapaeſti placuerint; in his Trochaei vel Dactyli ſtudio quaerantur,

Crédo equidem illum jam ádfuturum, ut íllam a me eripiát: ſine veniat:

'Atqui ſi illam digito attigerit, óculi illi illico éffodientur.

qui verſus, niſi toto pulmone exhauſto, pronuntiari apte non poſſunt: in Trimetris vero clamoſa haec πάθη inareſcerent prorſus & obmuteſcerent.

Ditrochaeis igitur ſic conſtituitur Iambus Trimetrus:

Id | ſibi negoti | crédidit ſo | lúm dari.
Vi | cómmodavi | cómmodavi | cómmoda.

Iambicus Tetrametrus plenus:

Dum | témpus ad eam | rém tulit ſivi | ánimum ut exple | rét ſuum.
Vi | cómmodavi | cómmodavi | cómmodavi | cómmoda.

Trochaicus Tetrametrus plenus ſive ἀκατάληκτος,

'Adeon' hominem eſſe | invenuſtum aut | ínfelicem | quémquam ut ego ſum.
Cómmodavi | cómmodavi | cómmodavi | cómmodavi.

Trochaicus Tetrametrus ſyllabâ deficiens, ſive καταληκτικός,

Quót modis con | témptus ſpretus? | fácta, tranſacta | ómnia hem.
Cómmodavi | cómmodavi | cómmodavi | cómmoda.

Pentametrus καταληκτικὸς; qui ſemel iterumve adhibetur.

Sánus es? Domum | íre pergam: ibi | plúrimum eſt. Revo | cémus hominem. | Sta ílico.
Cómmodavi | cómmodavi | cómmodavi | cómmodavi | cómmoda.

in his omnibus; commodius eſt, meo judicio, διποδίαν τροχαϊκὴν

Cae-

Caeſurae accommodatam & congruam, quam ἰαμβικὴν ab ea deerrantem, in metiendo verſu adſciſcere.

Superest tamen unus Iambici generis, Tetrametrus καταληκτικὸς, in quo ἀπωδία veterum Magiſtrorum ἰαμβικὴ ſine controverſia tenenda eſt; ob ipſam, a qua in aliis diſcedit, Caeſurae concinnitatem:

Nam si remit | tent quippiam | Philúmenam | dolóres.
Ἀνδρὲς φίλοι | καὶ δημόται | καὶ τί ποιεῖ | πράσσει.
Δημόσθενης | Δημόσθενες | Παιάνιευς | ἔγραψε.
Vi cómmoda | vi, cómmoda | vi, cómmoda | vi, cómmo.

Sed & in his ἀπωδία τροχαϊκὴ tempus quidem & ſpatium exacte ſervat, in Inciſionibus tamen peccat. Ceterum utram velit rationem Lector ſequatur: Accentus in hujus Editionis Textu ambabus aeque conveniunt: at in nupera quadam, univerſi hujus generis, quorum ingens copia eſt, verſus prava Caeſurae diſtinctione jugulantur;

Concurrunt laeti mi obviam cup | pedinarii omnes,
Cetarii, lanii, coqui, far | tores, piſcatores.

Cum ſic Caeſura ponenda eſſet,

Concurrunt laeti mi obviam | cuppediarii omnes,
Cetarii, lanii, coqui, | fartores, piſcatores.

Illud quoque in hoc genere obſervandum, pedem illum ante Caeſuram *Mi obviam* & *I coqui* ſemper, ut hic, Creticum vel ei ἰσόχρονον media brevi eſſe oportere: nullum hic apud Noſtrum Licentiae locum eſſe; non magis quam in fine Senarii. Haec verſuum horum indoles & ſola gratia eſt: quam in hac Editione incolumem habent; in prioribus vero ante nos innumeris mendis ſtrangulatam & ſepultam.

Porro, ſuper hos Iambicos Trochaïcoſque, etiam Creticis, Bacchiacis, Choriambiciſque verſibus, ſed ſemel tantum ſingulis, utitur Terentius; eiſque in Monodia duntaxat, numquam in Diverbio: hi, ringente licet invidia, nobis ſe apud Noſtrum debent. Cretici, Bacchiaci, Choriambici.

Creticus: *Tánta ve | córdia in | náta cuiquam | út ſiet.*
Cáſtitas | cáſtitas | cáſtitas | cáſtitas.

Bacchiacus: *Adhúc Ar | chylis quae ad | ſolént quaeque | opórtet.*
Honéſtas | honéſtas | honéſtas | honéſtas.

Choriambicus: *'Obſtipuit | péctore con | ſiſtere nil | cónſili quit.*
Cóntremui | cóntremui | cóntremui | cóntremiſco.

Hi tamen, more Graeco, noviſſimum ſibi verſum alterius generis

 adſu-

adſumunt, ut pro Rythmi ratione cum ſtrepitu ac canore finiantur.

Clauſulae. De *Clauſulis* ſic Varro apud Rufinum p. 2707. *Clauſulas primum appellatas dicunt, quod clauderent ſententiam: ut apud Accium;*

An haéc jam obliti ſúnt Phryges?

Nonnumquam ab his initium fit; ut apud Caecilium,

Di boni, quid hoc?

apud Terentium, Diſcrucior animi.

Huic ultimae adde aliam ex Noſtro:

Occidi.

Ceterum de *Clauſulis* hoc uno verbo dixiſſe ſufficiat: *Si ab eis initium fit*; liberae ſunt & nullius metri legibus adſtrictae: *Si ſententiam claudunt*, a praecedentibus legem accipiunt. Scilicet poſt Iambicos Tetrametros, vel Trochaicos Catalecticos, ab Iambo incipiunt; ut illa Accii,

An haéc jam obliti ſúnt Phryges?

& illae Noſtri,

Praeſciſſe me ante? nónne prius commúnicatum opórtuit?
Miſerám me, quod verbum aúdio?
Múnus noſtrum ornáto verbis, quód poteris; & iſtum aémulum
Quod póteris ab ea péllito.

Ita ſemper in ceteris: & ratio eſt, quod ἀπωδία τροχαϊκὴ quaſi uno verſu continuetur,

Commúnicatum opórtuit: miſerám me quod verbum aúdio?

Unde in Trochaico pleno, quo ἀπωδία conſummata eſt, a Trochaeo incipit:

Próin tu ſollicitúdinem iſtam fálſam, quae te excrúciat, mittas.
Quícum loquitur filius?
'Et illud rus nulla ália cauſa tám male odi, níſi quia prope eſt:
Quód ſi abeſſet lóngius.

Hanc ſibi legem fixerunt, ſancientibus aure ac rythmo, primi artis inventores: ſed in hac tamen ante nos Editiones peccant. Illud porro notandum; in Tetrametris ſolis apud Noſtrum, numquam in Trimetris, Clauſulis locum eſſe. Neque id omittendum has & reliquas omnes apud Noſtrum Clauſulas in Cretico terminari, *Audio, Pellito, Filius, Longius*; una tantum excepta, Hec. V, 1, quae in Spondeum exit.

Aut né quid faciam plús, quod poſt me minus feciſſe ſátius ſit.
Adgrédiar. Bacchis, ſálve. Id

Id tamen judicio, non caſu, a Poëta factum: quippe poſt hanc ſolam ex omnibus Clauſulam a Tetrametris plenis in Catalecticos Scaena tranſit, qui Spondeo finiuntur,

Salvé, Lache. Edepol crédo te non nil mirari, Bácchis.

De Licentia veterum Romanorum, Tragicorum Comicorumque, paulo inclementius loquitur Horatius, Arte Poet. 255. Iambicus, inquit, verſus, Licentia Terentiana, qua deflectit a Graecis Comicis.

Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus & patiens; non ut de ſede ſecunda
Cederet aut quarta ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus & Enni.
In ſcaenam miſſus cum magno pondere verſus
Aut operae celeris nimium curaque carentis,
Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
Non quivis videt inmodulata poëmata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poëtis.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? ut omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus & intra
Spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Graeca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At veſtri proavi Plautinos & numeros &
Laudavere ſales: nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte mirati; ſi modo ego & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus & aure.

Candide magis de iis judicat, venuſtiſſimus in tenui materia ſcriptor, Terentianus Maurus, p. 2433.

Culpatur autem verſus in Tragoediis,
Et rarus intrat ex Iambis omnibus:
Ut ille contra, qui ſecundo & talibus
Spondeon aut quem comparem receperit.
Sed qui pedeſtres fabulas Socco *premunt,*
Ut quae loquuntur ſumpta de vita putes,
Vitiant Iambon tractibus Spondaïcis,
Et in ſecundo & ceteris aeque locis:
Fidemque fictis dum procurant fabulis,

In

In metra peccant, arte, non inſcitia:
Ne ſint ſonora verba conſuetudinis,
Paulumque rurſus a ſolutis differant.
Magis illa Noſtri: nam fere Graecis tenax
Cura eſt Iambi, vel Novellis comicis,
Vel qui Vetuſta praecluent comoedia.

Ceterum quod in utriſque vituperat Flaccus, & in Comicis excuſat Maurus, hoc eſt: Quod in ſedibus paribus, ſecunda & quarta (nempe uterque per dipodiam Iambicam dimetitur: in ratione noſtra erunt prima & tertia, pedes ſcilicet ditrochaeorum priores) non volubiles pedes Iambum aut Tribrachyn, ex rythmi lege ac Graecorum exemplo; ſed tardos Spondeos ſive alios eis *ἰσοχρόνους* intulerint. Totum hoc, uno exemplo, & ſenſu & memoria facile tenebis. Graeci ad hanc formam in Iambicis;

Vi cómmodavi | cómmodavi, cómmoda.

Latini ad iſtam, non ſemper, ſed quotieſcumque vellent;

Vi cómmendavi | cómmendavi | cómmoda.

Vides *menda* ſpondeum bis poſitum pro Iambo *moda*: poſtremam ſedem violare numquam ſunt auſi. Idem & in Trochaicis obtinet.

Graeci: *Commodavi | commodavi | commodavi | commoda.*
Latini: *Commendavi | commendavi | commendavi | commoda.*

In his pedibus, excepto ultimo, pro brevibus longae ſyllabae adſumuntur; quod tamen, opinor, celeri pronunciatione juvabat & occultabat Actor, ne ipſe a Tibicine rythmum Graecum ſervante diſcreparet.

Quod ad Crimen autem hoc attinet; Tragicis quidem veteribus minor eſt excuſatio, cur non ad artis regulas verſus ſuos exegerint; cum toto ſtilo & colore a communi ſermone diſcreti, nova verba ac ſeſquipedalia pro lubitu finxerint. Fugiebant ſcilicet limae laborem; certi ſe in re ante inexperta & apud aures tum indoctas veniam impetraturos. Melius vero ac mitius de Comicis eſt ſentiendum. Profecto Terentius noſter, ſi quiſquam alius, in artis leges arte peccavit; ſtudio, non ignorantia; neceſſitate vel ſaltem commoditate inductus; & qualecumque illud delicti eſt, magnis virtutibus redempturus. Sermo enim ea de cauſa propius apud Noſtrum ad conſuetudinem accedit, quam apud Menandrum: oratio apud unum de medio ſumpta deque vita honeſtiorum civium;

Digitized by Google

civium; verſus minime cavi ſed verbis ſenſibuſque ſpiſſi: apud alterum, dum metro ſervire coactus eſt, ſtilus paulo elatior, & ſententiae dilutiores. Adde huc, conſonantes in Lingua Latina pro vocalium numero frequentiores eſſe, quam in Attica: adde omnia apud Latinos vocabula, monoſyllabis duntaxat exceptis, eſſe Barytona; de qua re mox plura dicam; & facile promunties, minoris eſſe operae atque artis, ad Menandri normam Graece ſcribere, quam Latine ad Terentii.

De Metris in lingua noſtra uſitatis.

ENIMVERO par & aequum eſt, ut eandem veniam veteribus Latinis demus, quam hodiernis qui Anglice ſcribunt poëtis concedimus: quorum nemo eſt, cui non indulgemus, ut ſyllabis interdum longis contra indolem rythmi loco brevium utatur. Nam ut Latini omnia metrorum genera de Graecis acceperunt, ita Noſtrates ſua de Latinis. Quo magis eſt dolendum atque indignandum, jam a literis renatis pueros ingenuos ad Dactylica, quod genus patria lingua non recipit, ediſcenda, ferula ſcuticaque cogi: Terentiana vero metra, quae domi tamen & in triviis inſcientes ipſi cantitant, Magiſtrorum culpa penitus ignorare. Trochaicus Tetrametrus Catalecticus, ut Terentio, ita Noſtraribus frequentiſſimus eſt:

'Ego ille agreſtis, | ſaévus, triſtis, | párcus, truculen | tús, tenax.
Háppy is the | Coúntry life bleſt | with content good | heált an' eaſe.

Qui Trochaicus, unius ſyllabae acceſſione, fiet Iambicus Tetrametrus plenus.

Thrice háppy is | the Coúntry life | bleſt with content | good heálth an' eaſe.

Quin & Iambicus ille καταληκτικὸς, Terentio multum & merito amatus, apud Noſtros quoque in magna gratia eſt;

Nam si remit | tent quippiam | Philúmenam | dolóres.
He's décently | run throúgh the lungs, | and thére's an end | o' Búlly.

Neque vero Bacchiacus Terentii Noſtris intactus eſt:

Adhúc Ar | chylis quae ad | ſolént quaeque | opórtet.
All jóy to | great Caéſar | long life, love | and pleáſure.

Creticum ejus quoque lingua noſtra facillime admittit;

Tánta ve | córdia in | náta cui | quam út ſiet.
'O the ſweet | Coúntry life | bléſt with health | peáce an' eaſe.

Denique & illud metrum, quod in Epicis & Heroicis jam diu apud Noſtrates regnum obtinet, ab Iambico Veterum Senario pro-

fluxit,

fluxit; neceſſitate linguae noſtrae, quae tota monoſyllabis ſcatens caeſuram Senarii raro admittit, Quinarius factus:

Though deép, yet clear |; though géntle, yet not dúll.

Huic in fine ſextum Iambum appone; & extemplo habebis Senarium Terentianum:

Though deép, yet clear though | géntle, yet not dully ſlow.

Rurſus, ſi ab hoc Euripidis Senario, qui primus omnium in Oreſta venit,

Ηκώ νεκρων κευθμώνα και σκοτού. πυλας,

pedem noviſſimum auferas; Quinarium jam habebis, perfectiſſimum hodierni noſtri Epici exemplar:

Ηκώ νεκρων | κευθμώνα ϗ σκοτού.

Though deep, yet cleár, | though gentle, yet not dull.

In Anglico tamen hoc notes velim, tres ſyllabas poſitione longas loco brevium poni. Eas tu poſtea, & quam *Denhamo* veniam concedis, Terentio neges. *Perfectiſſimum* autem *exemplar* ideo appello; ut Poëtis noſtratibus, ingenii ſane venaeque felicibus, ſed eruditionis interdum modicis, quid hodierni Epici, quo numeris omnibus abſolutus fiat, rythmus geniuſque ſibi poſcat, obiter oſtendam: in verſibus nempe ſingulis tres ſyllabas breves. Hoc ſane confitendum eſt; Avorum tempore, ſcabros aſperoſque verſus, magno longarum pondere onuſtos, plerumque exiiſſe: hodiernos autem poëtas longe eos teretiores tornatioreſque dare; ſed Aure fortaſſis magiſtra non Arte: quae tamen Ars principio judicibus Auribus debebatur. Habent itaque, quod in longo ſane opere fruſtra expectandum, in Epigrammate vel Elegiola facile obtinendum, verſus Epici *exemplar*; quo & numerus Brevium & ſedes oſtenduntur. Quamquam in Noſtris eſt & Varietati locus, ut in his:

Though deép, yet clear; though géntle, yet not dull;
Stróng without rage, withóut oreflowing full.

Ictus in hoc poſteriore, qui in ſecunda ſyllaba fieri ſolet, in prima fit; & venuſte quidem; modo raro fiat, ac Brevis ſequatur. Et neſcio equidem, an in Terentio quoque, cum Trimetrum aliquoties inchoet ab *Hicine*, *Hocine*, *Sicine*, *Libéra*, non in primam retrahendus ſit accentus *Líbera* &c. etiam in Iambico; ob τὸ ἰσόχρονον ſcilicet & ἰσόῤῥυθμον; cum Rythmus, Hephaeſtione teſte, ſit Metro potentior. Tale illud Plauti Rudent. II, 6, 29.

Piſcibus in alto credo praebent pabulum.

ubi

ubi *Piſcibus* libentius efferrem, quam *Piſcibus*.

Licentia Terentiana, qua deflectit a Latinis Epicis.

Sed ut redeam, unde digreſſus ſum. Ut a Graecis Comicis deſciverunt Latini pro brevibus ſyllabis tardas infulciendo; ita vitio prorſus contrario peccarunt, corripiendo ſcilicet ejuſmodi ſyllabas, quae in Latino ſermone erant longae. Hujus autem Licentiae modum ac fines non cujuſvis eſt reperiſſe; cum ex Interpretibus, hi qui laxiſſime & ultra terminos Licentiam hanc expandunt, monſtra nonnumquam & portenta pro veris Lectionibus tuentur; alii contra qui nimis arctis eam finibus claudunt, ſyllabaſque omnes ad Epicorum poëtarum normam exigunt, ſingulos fere verſus miſeris modis, addendo, mutilando, invertendo, contra Codicum fidem; jugulant & trucidant. Illud in univerſum animadvertas velim, nullas eos ſyllabas, quae natura & vocalis ſono longae ſunt, corripuiſſe; ſed eas tantum quae per vocalem quidem breves erant, poſitione tamen & conſonantium concurſu factae ſunt longae. Hae vero voces & numero paucae ſunt, monoſyllabae fere vel diſyllabae, vel cum praepoſitionibus compoſitae; & ex ipſa ſede ſituque commodo veniam merentur. Cum autem in ipſo hujus Editionis textu ſingula haec in verſibus ſingulis per Accentuum intervallum ſponte ſe oſtendant; non opus eſt, ut ſingillatim hic enumerentur. Illud tantum monebo, quod ante me opinor nemo; In primo fere verſuum pede, & parcius alias, Licentiam hanc exercuiſſe Noſtrum: idque rectiſſimo judicio; cum Actor, in fine prioris verſus anima recepta, plenum rapidumque ſpiritum poſſet effundere.

Sed id grátum fuiſſe —
Sine invídia laudem.
Sine omní periclo.
Propter hóſpitai.
Hic eſt ílle non te.
Studet pár referre.
Ob hanc ínimicitias.
Ob décem mnas ínquit.
Inde ſúmam uxóri.
Soror dícta eſt cupio.
Símul conſilium cum re.
Color vérus, corpus.
Néque Antipho ália.

Sed hoc míhi moleſtum eſt.
Bonum ingénium narras.
Sed hic Pámphilus quid.
Is hinc béllum fugiens.
Némpe Phórmionem.
In hanc nóſtram plateam.
Supelléctile opus eſt.
Sed ecca ípſa egreditur.
Ego exclúdor ille.
Négat quis! négo ait, aio.
Enimvéro, Dave, nil loci eſt.
Habent déſpicatu.
Dolet díctum imprudenti.

Digitized by Google

Adeſt óptime ipſe.	*Quid ignáve peniculo.*
Solent éſſe id non ſit.	*Sed eſtne ílle noſter.*
Quid huic hic negotiſt.	*Tamen víx humane.*
Student fácere.	*Tacet cúr non ludo.*
Séd oſtium cóncrepuit.	*Jubet fráter? ubi is eſt.*
Némini plúra acerba.	*Omnia ómnes ubi reſciſcunt.*

Hoc, ut vides, Terentii judicium erat; ut in primo fere pede verſus, ubi paratior venia eſt, Licentia illa uteretur: idcirco excuſatior, quod non ipſe eam primus intulerit; ſed a Plauto, Caecilio, ceteriſque tum in ſcena regnantibus acceptam retinuerit. Licentia certe erat; & *indigna* forte, cui Romuli nepotes indulgerent. Nam qui hodie non Comicos veteres excuſatum, ſed defenſum eunt; qui fontem rei cauſamque & originem deprendiſſe ſe gloriantur; popularem ſcilicet tunc temporis pronuntiandi morem: ut neceſſe fuerit Comicis, quae verba communi civium ſermone ſpretis Conſonantibus rapide efferebantur, ea verba in ſuis Fabulis, quae audiebantur ſcilicet, non legebantur, corripere: nae illi operoſo conatu nihil dicunt, pollicentes magna nihil extricant. Quid enim? ſi uſus tum civium communis,

Quem penes arbitrium eſt & jus & norma loquendi,

ſyllabas de quibus agitur raptim pronuntiabat; jam non Comicorum vel licentia vel crimen eſt, qui mori obtemperantes eas corripiebant; ſed Epicorum, qui uſu improbante producebant. Mutantur tantum Rei; Crimen ipſum non eluitur: aut hi aut illi ſunt culpae damnandi. Quibus autem culpa haereat, ſcitu facillimum eſt. Priorem in *Ille* & *Eſſe* conſtanter producebant Epici; Noſter interdum corripit, ſaepius producit: quod ſi recte & ex uſu corripit; tanto ſaepius, dum ſaepius producit, peccat. *Propter* apud Epicos ſemper priore longa eſt: Noſter ſemel corripit, And. II, 6, 8.

Propter hóſpitaï hujuſce conſuetudinem.

Si hoc ex conſuetudine vulgi; cur intra decimum verſum, & ubique alias, producit?

Nil própter hanc: ſed eſt quod ſuſcenſet tibi.

Eadem reliquorum ratio eſt: quibus venia quidem, praeſertim hodie, lingua jamdudum emortua, facile conceditur: niſi culpam quis defendendo fecerit majorem.

Ceterum *Abi*, *domi*, *redi*, *dari*, *roga*, *jube*, *tace*, *vide*, & ſiqua id

id genus alia quae ultimam brevem habent, vix eſt ut Licenter dicas, ſed Legitime corripi; cum veteres Epici idem jus uſurpaverint.

SIMILITER de Craſi cenſeas; qua duae vocales, quarum una brevis, in unam contrahuntur: ut *Diu, Deum, deorum, meum, tuum, ſuum, meorum* &c. *fuit, fuiſſe*: haec & ſiqua hujuſmodi, jure quoties vellent contrahebant Comici; quia idem Epicis jus erat. Durius quidem Noſtratibus ſonant *Hujus, cujus, ejus, nouo, leui* in unam ſyllabam contracta: verum id eo evenit, quod nos hodie male pronuntiemus. Notum enim eſt eruditis, conſonantes *I* & *U* apud Latinos eodem fuiſſe ſono & poteſtate, quo hodie *Y* & *W*. Pronuncies igitur *Cuyus, nowo, lewi*, & mollior fiet Craſis. Ita Noſter *Twa, ſwa, grandyuſcula, ſtellyonino*; plane ut Virgilius *Stellyo, abyete* &c. Eadem ratione, cum *Iam* efferrent, ut nos hodie *Yam*; in duas ſyllabas pro lubitu diſſolvebant, *Nunc ïam*. Ceterum in hac Editione ubi *ïam* diſyllabon eſt, notatur diaereſis; & *Cuius, huius, eius*, ubi monoſyllaba ſunt, ſuper *I* habent accentum; ubi diſyllaba, ſuper *U* & *E*, *Cúius, húius, éius*.

EII, *reii, ſpeii*, priore per Ectaſin producta, non indigent venia; cum Lucretius aliique olim Epici idem fecerint. In hac Editione, cum producuntur, duplice I ſcribuntur.

NEQUE illud inter Licentias numeres, cum comici *S* finale in ſyllaba brevi, ſequente tamen conſonante, nonnumquam abjiciunt, ut *Triſti', famelicu'*: ſiquidem idem facit paſſim Lucretius. Ceterum quod nos quidam docent, & in ſyllaba longa hoc ſolere fieri, & ſequente vocali, & totam etiam ſyllabam cum *S* ſaepe reſecari, falluntur & fallunt. In *Conſimiliſt*, a priore nihil, ſed ab *Eſt* vocalis reſecatur; ut in *Palamſt, Neceſſumſt. Multimodis* apud Noſtrum non diviſim effertur *Multi' modis*; ſed vox una eſt ut *Omnimodis*: & Lucretius utraque utitur.

QUIN & ubi Synaloephae vis ceſſat, & vel vocalis quaepiam vel *M* finales non eliduntur, altera vocali eas excipiente; ne hoc quidem in Licentiis ponas: qualia iſta & plura apud Noſtrum. *Omnes quí amant, Mé & aetate, Né ubi acceperim, Quaé erat mortua, Una ire cúm amica, Dúm id efficias, Quicum uno rém habebam.* Quippe & Epici, Lucretius, Virgilius, Horatius eodem modo in Hexametris: *Sed dúm abeſt quod avemus, Credimus an qui amant, Si mé amas inquit, Cocto núm adeſt honor idem.* In his autem aliiſque ſimilibus Tria ſunt obſervanda; Numquam hoc fieri niſi in verbo Monoſyllabo; quod verbum ſi in vocalem exit, oportet Syllabam eſſe Longam;

Ictum denique habere in prima ſyllaba Anapaeſti. Harum vero conditionum ignorantia quot nuper peperit errores? dum & in polyſyllabis verbis, & in ſyllabis brevibus, & in aliena ſede, poſſe fieri hoc exiſtimabant.

Atque hactenus De Licentia Terentiana, deque ejus limitibus, modicis ſane illis neque incommodis: qualem hodie in Poëtis noſtratibus patriaque lingua patienter ferimus. Quin & auſim polliceri ſponſorque fore, Quemvis adoleſcentem, vulgaris modo Proſodiae & Syllabarum quantitatis callentem, lecta una alteraque Editionis hujus Scaena, ſuo Marte ac ſine Magiſtro totum hoc quod quaeritur percepturum. Quo magis mirum, quoſdam cetera doctiſſimos, ſed in his rebus paulo ὀψιμαθεστέρους, tam immodica verborum pompa ſe & operam ſuam efferre: quaſi tantae molis eſſet Romanam nunc Licentiam, quantae olim erat Gentem condidiſſe. Neque tamen, ſi ipſi audiendi ſunt, immerito gloriantur: cum ex eorum ſententia nihil non veteribus Comicis & licuerit & libuerit: ut tam vagae Licentiae limites ullos poſuiſſe, perinde ſit ac Sarmatas & Gelonos intra campos ſuos coercuiſſe. Nimirum hi non ipſos Poëtas, non artem & rythmi genium, ſed Librarios ſibi duces ſumunt; & tot fere Licentiarum ſpecies ſibi fingunt, quot in toto Plauto Terentioque vitioſae Lectiones nunc reſtant; unique loco, qui emendandus erat, ex altero aeque mendoſo patrocinium quaerunt. Quid mirum igitur; ſi quo major iis tam falſae Metricae notitia accrevit, eo in dies, ut queruntur, magis decreverit emendationum ſuarum numerus? Illud, ſi dubitas, exemplo ſit; ubi Plauti auctoritate pedes Creticos in Trimetris adſciſcunt. Locus elegantiſſimus eſt, Trinummo I, 2 in *Urbanos* quos vocat *Scurras*,

Qui omnia ſe ſimulant ſcire, nec quicquam ſciunt:
Quod quiſque in animo hábet aut habiturúſt, ſciunt:
Sciúnt, quod in aurem réx reginae dixerit:
Sciúnt, quod Juno fábulataſt cúm Jove:
Quae neque fu | tura neque | facta ſunt | *tamen illi ſciunt.*

Duos illic Creticos agnoſcunt & accipiunt, Dactylorum ſcilicet Vicarios: neque hoc contenti, *innumera* hujuſmodi portenta Plauto ſuo aſſignant, *pauca* etiam Terentio. Nos Pauca illa jam ejuravimus; de Innumeris olim fortaſſe curabitur. Interea, quid hic Plauti locus ſibi poſtulet, videamus;

*Quae néque fu*tura nec facta ſunt, *tamen illi ſciunt.*

Hic

Hic duae Longae corripiuntur; duo Cretici veniunt, quo ne Dactylis quidem, ſi aurem habemus, venire fas eſt. Hoſne *numeros ut laudaverint* Piſonum proavi? quis Comoedus Actor, ne ipſe quidem *Pellio*, vel pretio voluerit emere; vel blaterare haec ad tibiam in Scaena auſus fuerit? non ſuas potius ſibi res Poetam talem habere juſſerit? Si Licentiarii noſtri de Emendatione deſperarunt; humanius tamen erat, de mendo potius confiteri, quam Poëtam ipſum proſcribere. Vide tamen, quam facilis ea ne quaerentibus quidem ſe offerat. Tolle illud *Facta*; & Trimetrum, quales hic ceteri ſunt, rotundiſſimum habes;

Quae néque futura, néque ſunt, tamen illi ſciunt.

Quin & hoc ſenſus ipſe, non metrum ſolum, efflagitat: nam *Quae futura*, & *Quae ſunt*, in eodem genere ſunt oppoſita: non *Futura* & *Facta*. Si illud *Facta ſunt* a Poëta eſſet; dixiſſet utique, Quae neque *fient* neque *facta ſunt*; atque inſuper de duobus peccatis unum lucratus eſſet.

Restat jam, ut de Arte Terentiana, quae tantopere olim celebrata eſt, pauca delibemus. Horatius Epiſt. II, 1. Ars Terentiana.

Ambigitur quotiens uter utro ſit prior; aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti:
Dicitur Afrani toga conveniſſe Menandro:
Plautus ad exemplum Siculi properare Epicharmi:
Vincere Caecilius gravitate, Terentius Arte.

Ubi dubium eſt, artemne Metricam velit, an Comicam: Utramque opinor: nam in utraque laude Noſter, tam verſuum concinnitatis, quam lucidae rerum diſpoſitionis, primas tenebat.

Illud ſane in Lingua Latina notabile, ne unum quidem verbum praeter Monoſyllaba Tonum in ultima habuiſſe. *Déum* igitur, *Vírum*, *Méum*, *Túum* priore licet brevi pronuntiabant, numquam niſi in Verſu *Deúm*, *Virúm*, *Meúm*, *Tuúm*. Quintilianus Inſtit. I, 5. *Eſt autem in omni voce utique acuta ſyllaba, nec ultima umquam: ideoque in diſyllabis prior.* Priſcianus p. 1287. *Acutus accentus apud Latinos duo loca habet, penultimum & antepenultimum: apud Graecos autem & ultimum.* Et paulo poſt; *Apud Latinos in ultima ſyllaba, niſi diſcretionis cauſa; poni non ſolet accentus.* Donatus p. 1740. *Tonus acutus, cum in Graecis dictionibus tria loca teneat, ultimum penultimum & antepenultimum; tenet apud Latinos penultimum & antepenultimum;*

mum; ultimum numquam. Maximus Victorinus p. 1942; *Acutus, cum apud Graecos tria loca teneat, apud nos duobus tantum poni poteſt; aut in penultima ut* Praelegíſtis, *aut ea quae a fine eſt tertia ut* Praelégimus. Olympiodorus in Ariſtotelis Meteora p. 27. Τότε μὲν Γραικοὶ ἐκλήθησαν, νῦν δὲ Ἕλληνες. τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα οἱ μὲν Ῥωμαῖοι παροξύνουσι, Γραῖκοι λέγοντες. ἡ δὲ κοινὴ διάλεκτος ὀξύνει. Καθόλου δὲ οἱ Ῥωμαῖοι πᾶν ὄνομα παροξύνουσι διὰ τὸν κόμπον. ὅθεν Ὑπερηνορέοντες ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν ποιητῶν. Hoc eſt, *Qui olim* Γραικοί *dicti, nunc appellantur* Ἕλληνες. *Illius autem verbi penultimam Romani acuunt, dicentes* Γραῖκοι; *ſed communis ſermo acuit ultimam* Γραικοί. *Et univerſim Romani in quacumque voce penultimam vel antepenultimam acuunt, propter Faſtum & Grandiloquentiam: unde a Poëtis dicuntur* Ὑπερηνορέοντες, *feroces & ſuperbi.* Ceterum quod hic Faſtui tribuit, id dialecto Aeolicae, unde Lingua Latina partem maximam profluxit, rectius imputatur. Aeolenſes enim, ut notum eſt, Βαρύτονοι erant; & Θέος, Ἄνηρ pronuntiabant, cum alii Θεός, Ἀνήρ.

JAM vero id Latinis Comicis, qui Fabulas ſuas populo placere cuperent, magnopere cavendum erat; ne contra Linguae genium Ictus ſeu Accentus in quoque verſu ſyllabas verborum ultimas occuparent. Id in omni metro, quoad licuit, obſervabatur; ut in his,

'Arma virúmque cáno, Trójae qui prímus ab óris
Itáliam fáto prófugus Lavínaque vénit
Lítora; multum ílle & térris jactátus & álto
Vi ſúperum, ſaévae mémorem Junónis ob iram.

Qui perite & modulate hos verſus leget, ſic eos, ut hic accentibus notantur, pronuntiabit; non, ut pueri in Scholis, ad ſingulorum pedum initia, *'Italiám fató profugús Lavínaque vénit,* ſed ad rythmum totius verſus. Ubi nulla vox, ut vides, accentum in ultima habet, praeter unicam illam *Virúm:* idque recte ob ſequens Encliticon *Que:* quod hic, ſemel dictum, in Terentio paſſim fieri animadvertes. Idem efficiunt ME, TE, SE: *Miserám me, quod verbum audio?* quippe haec Latinis, ut etiam *Rem*, Enclitica ſunt, ut Graecis ΜΕ, ΣΕ. Eadem eſt & Interrogationis vis; ſive cum *Ne* Enclitico, ſive abſque *Ne*. In hac igitur concinnitatis laude palmam omnibus praeripuit Terentius; eamque ut conſequi poſſit, ut & vetitos Ictus effugeret, & vocabula tamen ſignificantiora ſemper ſub Ictu poneret; non minore ſtudio judicioque verba diſpoſuit, & a proſae orationis ordine decenter invertit, quam mirificus in hac materie artifex ipſe Virgilius.

PRI-

Priscianus De verſibus comicis narrat, *Fuiſſe quoſdam qui abnegarent ulla eſſe in Terentii Comoediis metra; vel ea, quaſi arcana quaedam & ab omnibus doctis ſemota, ſibi ſolis eſſe cognita confirmarent*. Ibidem ait, *Omnes quidem Comicos, crebris Synaloephis & Epiſynaloephis & Colliſionibus & Abjectionibus S literae, fuiſſe uſos ſcandendo verſus ſuos;* Terentium autem plus omnibus. Verum profecto hoc eſt; & cauſa unica, cur Magiſtelli iſti vel negarent metra eſſe apud Noſtrum, vel ut arcana quaedam venditarent. Quod vero hic queritur & criminatur magnus Grammaticus, non vitium eſt, ſed virtus Terentii prima: qui Synaloephas illas data opera conſectatus eſt; quo ſyllabae ultimae liqueſcerent coaleſcerentque cum ſequentibus; eoque vetiti ac vitioſi in ultimis Ictus artificioſe effugerentur. Hae vero Synaloephae, quae tenebras olim Magiſtris offuderunt, jam in hac Editione, Percuſſionum intervallis diſtincta, ne pueris quidem negotium faceſſent.

Totum autem hoc, quod de Ictu in ultimis ſyllabis cautum fuiſſe diximus, de ſecunda tantum Trimetri διποδίᾳ capiendum; nam in prima & tertia ſemper licuit; ſiquidem iſta ſine venia conclamatum actumque erat de Comoedia Tragoediaque Latina. Cum igitur hunc verſum ſimileſque apud Noſtrum videris,

Malúm quod iſti di deaeque omnés duint:

cave vitio id poëtae verteris; etſi *Malúm* illud & *Omnés* ſi in communi quis ſermone ſic acuiſſet, deridiculo fuiſſet. Nimirum aures vel invitae patienter id ferebant, ſine quo ne una quidem in Fabula Scaena poterat edolari. Quin & Graecos ipſos eadem tenuit neceſſitas, eadem paſſa eſt indulgentia. Cum Ariſtophanes dixit,

Δουλόν γενεσθαι παραφρονουντος δεσποτου.

Cum Euripides,

Ηκώ νεκρων κευθμώνα και σκοτού πυλας,

idem admiſerunt in Δουλόν & Ηκώ, quod Noſter in *Malúm* & *Omnés:* ipſi enim alibi priorem acuunt, Δούλον & Ἥκω

In ſecunda igitur Trimetri διποδίᾳ hoc de quo agimus non licebat. Gellius xviii, 15. *In Senariis verſibus animadverterunt Metrici duos primos pedes, item extremos duos, habere poſſe ſingulos integras partes orationis, medios haud umquam poſſe: ſed conſtare eos ſemper ex verbis aut diviſis aut mixtis atque confuſis.* Quotus quiſque hoc vel intelligat? nedum ut Senarios per ſingu-

 los

los pedes ſcandendo tempus in hac obſervatione conterat? At in hac Editione vel aliud agentibus in oculos incurrit; ſimulque ratio, quam Metrici iſti tacent, plane apparet. Hoc illi voluerunt; in his & ſimilibus Senariis,

Venit Chremes *poſtridie ad me clamitans.*
Manſuetique animi officia, *quid* multis moror.

duos primos duoſque poſtremos pedes ſingulis verbis claudi, & recte: at pedem tertium quartumve non poſſe recte. Cur hoc? quia tum neceſſe eſt, ut Ictus in ultimas ſyllabas cadant; quod, ut dixi, in prima ultimaque διποδίᾳ ſolet fieri; in media nec ſolet & vix umquam licet. Rariſſime igitur, ſemel atque iterum, ſed magno ſententiae lucro, admiſit hoc in Trimetris Terentius:

Perſuáſit nox amór, *vinum*, *adoleſcentia.*
Sceléſta ovém lupó *commiſi. diſpudet.*

Nam illud, *Noſſe ómnia haec* ſalús *eſt adoleſcentibus*,
in hac Editione *Saluti* eſt. Notandum quoque in *Amór* & *Lupó* priorem brevem eſſe & ex Muſicae rationibus ita oportere; ut apud Horatium, *Jam jam efficaci do* manús *ſcientiae.*

Ad pervicacis heu pedés *Achilleï.*

Et ſimiliter in verbo triſyllabo duos Ictus recipiente, ſi id διποδίαν trochaicam inchoat, media erit ex arte brevis,

Niſi pol filiúm multimodis éxpeto, *ut redeát domum.*

Ita recte hic editum, non *Expecto*; ut & alia plurima, quae ante nos vitioſa ferebantur, in omni verſuum genere hic corriguntur.

RICHARDI

Digitized by Google

RICHARDI BENTLEII,

CUM SEPTEM IN THEOLOGIA DOCTORES CREARET,

ORATIUNCULA;

CANTABRIGIAE IN COMITIIS HABITA,

JULII VI, MDCCXXV.

D^nus^ Procurator: VENERANDE PATER, AD CREATIONEM.

AD Creationem vocas? Ego vero, digniſſime Procurator, volens obtempero: eo minus gravate hoc Creandi munus obiturus, quod tot & tales hos Filios meos almae Matri Academiae ſiſto. Nam ſuperioribus quidem temporibus, prope ſumma votorum Deceſſori meo erat, ut ſingulis apud vos annis jus Trium liberorum obtinere poſſet: Mihi vero felicitas illa perpetua obtingit, ut ſeptem pluribuſve liberis quotannis fiam auctior.

UNDE vero & qui factum eſt; ut antiqua Parens noſtra, quam non ita pridem quaſi ſenio defectam & effoetam moerentes adſpeximus, jam vetere ſua fecunditate denuo revireſcat? Quid tandem eſt, quod hanc nobis alumnorum frequentiam, hanc Matri

Digitized by Google

noſtrae vim & juventam redintegrat? quod non modo Tironum catervas inſolita multitudine huc allicit, ſed & Veteranos noſtros accendit ad ampliſſimam apud nos dignitatem capeſſendam?

Enimvero, Academici, Sapientiſſimi Regis Georgii, clementiae quidem & bonitati erga omnes, voluntati vero in vos & munificentiae ſingulari totum hoc acceptum refertur. Ille hujus, quicquid & quantumcumque eſt, auctor, inceptor, perfector: Ille pridem Bibliothecam veſtram infinita librorum copia linguiſque emortuis locupletavit; nunc autem, quod unum vobis defuit, ad viventium ſpirantiumque linguarum ſtudia, certiſſima praemiorum ſpe adoleſcentes invitat: Ille & devictis perduellibus veniam, & capite damnatis vitam, & extorribus patriam, & rerum omnium egenis patrimonia conceſſit: Ille omnem diſcordiarum & delictorum memoriam, perpetuo Edicto ſepultam, oblivione delevit: Ille & foris potentiae gloriaeque Britannorum, & domi opulentiae ſecuritatique proſpicit.

Quoque magis haec nobis Bona perpetua propriaque fore ſperemus; Ille etiam Filium Imperio largitur, olim & matura aetate ſibi ſucceſſurum, ſolique jam nunc Patri ſecundum; innato ſibi Honeſto Britannis amabilem, noſtraeque invicem Gentis amantiſſimum: Vigorem animi in vultu atque oculis, Civilitatem non fictam in toto habitu geſtuque praeferentem.

Neque Filium modo Rex beatiſſimus, ſed & Nurum; omnibus animi ingeniique dotibus inſtructam: quodque in illo Faſtigio rariſſimum eſt, nulla non doctrina excultam: quae, quod ex animo Deum colat, etiam Miniſtros ejus & Sacerdotes honore proſequitur: quam, quicquid agit, quodcumque loquitur, quoquo incedit, Decor & Suadela Majeſtaſque comitantur.

Ille denique, quo non praeſenti modo aetati ſed & venienti conſultum, Nepotes quoque Neptesque Britanniae impertit: mirificae omnes laetiſſimaeque indolis: quos ipſe Genius, quas ipſae Gratiae, ad ſumma omnia quaſi manibus finxiſſe ac formaviſſe videantur.

Hoc

Hoc Liberorum Virtutumque comitatu cinctus Rex Auguſtiſſimus, quid mirum ſi Matri noſtrae Academiae felicia tempora candidoſque ſoles reſtituit? Jam Pax & Otium & Honos; jam ingenuae juvenum artes, ac fortiora demum & virilia ſtudia, Domicilium hoc ſibi olim notum & aſſuetum reviſunt. His auſpiciis reverendi hi Viri, hac blanda tempeſtate inducti, jam ſpretis inferioribus ſubſelliis ad ſupremum in Theologia gradum ſtrenue enituntur.

Vos vero, Filii dilectiſſimi, macti iſta virtute atque ingenio eſtote. Vos Academia lubens in hunc Doctorum ordinem cooptat; ac Purpuratorum ſuorum decus renaſci ſibi & refloreſcere laeta contemplatur. Quae vero vobis Bona dividat Mater amantiſſima? quibuſve demum muneribus ſuos filios proſequatur? Non certe pecunia, non reditibus & fundis: hos voſmet a Rege Optimo, hos ab Optimatibus, hos a Praeſulibus, veſtro merito quandoque conſequemini. Ipſa, quod probe ſcitis, in rebus iſtis paupercula eſt. Quod vero habet, melius id profecto ac majus, jamdudum vobis dedit & inſevit; bonam mentem, eloquentiam, doctrinam, humanitatem. Ne tamen vos & hodie prorſus indonatos dimittat; his ſuis Inſignibus de more veteri deductis cohoneſtat: quae vos non pretio quaſi venalia, ſed ſuo pondere & ex priſca dignitate metiemini.

Ac primo quidem vos *Pileo* donat, Libertatis quondam ſymbolo: quo vos, opinor, hunc Gradum ſemel aſſecutos, poſt ab omnibus apud ſe Scholaſticis exercitiis liberos & immunes conſtituit. Nec tamen vos deinceps otioſos ac deſides fore arbitratur. Quippe, ut olim qui nudo capite domi ac in urbe verſabantur, ad iter tamen accincti Pileo ſibi caput aut Petaſo vel Galero muniebant: ita vos hoc ſuo pignore commonitos eſſe cupit; ut jam Pileo inſtructi, continuo magis arduum iter ac laborioſum incepteris. Non jam amplius vobis, in hac umbra Scholarum, ſed in ſole ac pulvere, in vera juſtaque acie ſub dio eſt militandum: jam cum hoſtibus Eccleſiae undecumque incurſantibus, qua concionibus habendis, qua libris edendis, acerrime confligendum. Quin & illud vobis inculcat: ſicut in Nummis veteribus Ulixei & Mercurii ac Vulcani effigies, Pileatae plerumque vel Petaſatae ſpectantur; ita vos in ſermonibus ſcriptiſque veſtris

& Ulixei facundiam, & Mercurii acumen, & Vulcani artificem operam exprimere oportere *.

Sed & altero vos dono beat Mater Academia, potiore cunctis Perſarum Arabumve divitiis. Videtis hunc *Codicem Sacrum*, melioris vitae ducem & magiſtrum, immortalitatis obſidem, ſalutis ſponſorem. Hoc vos libro impertit, & primo quidem *Clauſo:* quo velut ſigno vobis indicat, arcana dei myſteria cunctoſque ſapientiae theſauros hic haberi reconditos; non illotis, quod aiunt, manibus tractandos, non indocto cuivis & profano temere committendos †. Vobis vero, quos cum eruditione, tum moribus agnoſcit idoneos, etiam *Apertum* concredit: unde & vobiſmet ipſi lucidum veri fontem vivoſque latices hauriatis, & auditorum veſtrorum animos puro ac ſalubri rore caeleſtis doctrinae irrigetis ‡.

Neque vero vel hic clauditur munificae Matris liberalitas. Nam & *Anulo* vos dignatur, & eo quidem *Aureo*; tam libertatis jam veſtrae quam auctoritatis indicio. Quippe ut olim jus Anuli Aurei Senatoribus primum ſolis, mox autem & Equitibus, poſtremo (labante publica diſciplina) cuivis Ingenuo Liberove, numquam vero Servis conceſſum eſt; ita vos hodie ſuo Mater hoc pignore, ſi minus in Senatoriam dignitatem (hanc ſolius Regis beneficio ſuo quiſque tempore nanciſcamini) at in Ingenuitatem certe Libertatemque aſſerit. Jam manum ferulae ſubducitis: jam magiſtrorum dictata tuto negligitis: non diutius veſtrum eſt, ſtantes diſcere, ſed ex cathedra docere. Quin & aliis nominibus hoc ſuum munuſculum ornat & commendat. Hic vobis Anulus more veteri *Natalitius* habeatur: hodie enim Doctores naſcimini. Hic dies vobis deinceps quaſi Natalis numerabitur; tanto illi alteri honore anteponendus, quanto majus eſt Doctores, quam Infantes naſci. Porro idem hic Anulus etiam *Pronubus* vobis eſto. Quippe hoc velut arrabone, jam Mater Academia filiarum ſuarum natu maximam Theologiam in matrimonium vobis collocat: quam ſive dote exigua, ſeu (quod auguror atque opto) luculente dotatam inveneritis; numquam cum illa facietis divortium: uxorem

eam

* *Hic ſingulis Pileus imponitur.*
† *Hic ſingulis Clauſus datur liber.*
‡ *Hic Apertus.*

eam vobis, matronam, dominam, caſte ſemper & honorifice habebitis. Quin & ipſe Ego, more majorum, cum anulum meum vobis trado; *Heredem* hujus Cathedrae meae de vobis aliquem, ſi non dedignamini, libens inſtituo *.

SED quid ego de Me, tamquam olim de vobis quempiam Heredem *Cathedrae* relicturo? Ipſa Mater Academia jubet & inſtituit, ut jam nunc in iſta ſede vos ſingulos collocem. Videtis, ut prima ſpecie adblandiatur? ut ſeſſorem callide ſubdoleque invitet? mollicula pluma tumens, & opere textili ſuperbiens. Ea vero, ſi expertis creditis, quovis ſcamno durior eſt ac moleſtior; quovis ſtadio & curriculo exercitatior. Atque hoc vos ſymbolo Mater admonet; ne nunc, quaſi ſtudiis omnibus curiſque defuncti, *ceſſatum* aliquo vel *ſeſſitatum* abeatis: ſed ut quam primum in hac Sella pauliſper conſederitis, ad labores novos experiendos alacriores ſurgatis: atque eo quidem omine, ut tandem aliquando vel hanc ipſam, me decedente, Cathedram occupetis; vel quod lautius eſt & optabilius, Decanalem aliquam aut Epiſcopalem; vel, ſi ne hic quidem conſiſtitis, Archiepiſcopalem denique, jam non Cathedram ſed Thronum, aſcendatis †.

NUMQUID aliud eſt quod reſtat, an jam valere vobis dictura eſt Academia? Immo vero, quo nulla non gratia ſuos Filios demereatur, etiam *Oſculo* vos per me excipit; non Suavio quod voluptatis eſt, ſed Oſculo quod religionis; Oſculo caritatis, Oſculo ſancto, Oſculo in Domino Jeſu: quale priſco Eccleſiae ritu, cum ſuper Cenam Dominicam, tum die Paſchatis feſto, tum in Ordinationibus Sacris, pie olim & pudice dabatur ac reddebatur. Hoc vobis oſculo bona Mater *impetratae veniae* fidem facit, ſiquid olim in Statuta ſua juniores & rerum imperiti forte peccaviſtis. Hoc itidem oſculum *Benevolentiae* ſuae pignus, hoc & *Cognationis* teſſeram vobiſcum auferetis: ut, ubicumque terrarum gentiumve fueritis, hanc Matrem veſtram ſemper caram, ſemper honoratam habeatis; & ab Ipſa viciſſim, quandocumque

* *Hic minimo ſingulorum digito Anulus imponitur.*
† *Hic ſinguli in Cathedra collocantur.*

cumque in rem veſtram fuerit, conſilium, auxilium jure veſtro eflagitetis *.

Jamque, niſi animi fallor, Viri Academici, rite facta ac tranſacta ſunt omnia. Vos vero, Filii cariſſimi, ſollemnibus jam verbis compello; & *Auctoritate mihi commiſſa, creo, ſaluto, pronuntio vos omnes, Profeſſores, Doctores in Sacra Theologia.*

* *Hic ſinguli Oſculo excipiuntur.*

LECTORI
S. P. D.
TYPOGRAPHI.

CUm virum hoc tempore paucis comparandum R. Bentleium audiebamus Terentium & Phaedrum, ſcriptores elegantiſſimos atque utiliſſimos, ſuâ operâ caſtigatos in Anglia edidiſſe, & in his regionibis aut pauca aut nulla exemplaria iſtius editionis reperiri intelligebamus, ſtatim conſilium cepimus utrumque edendi ita emendatum & caſtigatum, ut Vir Clariſſ. illos in publicum emiſerat, una cum ipſius & Faërni animadverſionibus. Verum cum ſciremus haud fruſtra dici ſolere, ſecundas curas eſſe primis meliores, ipſum Bentleium literis compellavimus, ſi quid in editione ſua vellet mutatum aut emendatum. Nec ſpes fruſtra fuit. Transmiſit Vir ſummus, quae eſt ejus erga nos humanitas ſingularis, Anglicae editionis codicem ſua manu emendatum ad editionem ſecundam, ut illum nos ſequeremur. Secuti ſumus igitur, nec uſquam à duce iſto diſceſſimus, tam in Phaedro quam in Terentio typis deſcribendo. Addidimus praeterea indices duos, plane novos, abſolutiſſimos, tam in hunc ſcriptorem quam in illum, ut conſuleremus iſtis, qui linguae Latinae puritati ſtudent, quibus hinc diſcere licebit, quid Latinis quondam placuerit auribus, quidve illac adſpernatae fuerint. Quid igitur haec noſtra editio Anglicae praeſtet, quivis videt. Vale, & fave conatibus noſtris.

ANDRIA

ANDRIA TERENTI.

Fabulæ interlocutores.

SIMO ſenex.
SOSIA libertus.
DAVUS ſervus.
MYSIS ancilla.
PAMPHILUS adoleſcens.
CHARINUS adoleſcens.
BYRRIA ſervus.
LESBIA obſtetrix.
GLYCERIUM adoleſcentula.
CHREMES ſenex.
CRITO hoſpes.
DROMO lorarius.

ACTA LUDIS MEGALENSIB. M. FULVIO ET M'. GLABRIONE ÆDILIB. CURULIB. EGERUNT L. AMBIVIUS TURPIO L. ATILIUS PRAENESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI TIBIIS PARIB. DEXTRIS ET SINISTRIS. ET EST TOTA GRÆCA. EDITA M. MARCELLO CN. SULPICIO COSS.

ANDRIAE

PROLOGUS.

POÉTA cum primum ánimum ad ſcribendum ádpulit,
Id ſibi negoti crédidit ſolúm dari,
Pópulo út placerent, quás feciſſet fábulas.
Verum áliter euenire multo intéllegit:
Nam in prólogis ſcribúndis operam abútitur,
Non qui árgumentum nárret, ſed qui maleuoli
Veteris poetae maledictis reſpóndeat,
Nunc, quám rem uitio dént, quaeſo animum aduórtite.
Menander fecit A'ndriam & Perínthiam.

Qui utrámuis recte nórit, ambas nóuerit.
Non ita diſſimili ſúnt argumento, ét tamen
Diſſimili oratióne ſunt factae ác ſtilo.
Quae cónuenere, in A'ndriam ex Perinthia hic
Fatetur tranſtuliſſe, atque uſum pró ſuis.
Id iſti uituperant factum; atque in eo diſputant,
Contaminari nón decere fabulas.
Faciúntne intellegéndo, ut nihil intéllegant?
Qui cum húnc accuſant; Naéuium, Plautum, E'nnium

Accú-

11 *Non ita diſſimili ſúnt argumento, ſéd tamen.* *Ex argumento* eliditur *u*, per ſyncopam, ut ſit *argmento*, ſicut ex *tegumen* ſit *tegmen*, ex *tegumentum tegmentum*, ex *ſalſamentum ſalmentum*. FAERNUS.

De *Salmento* nihil inaudivi. *Tegumen* & *Tegumentum*, quia ſecundam ſyllabam brevem habent, idcirco elidunt *u*. Sed *Argumentum* producit ſecundam, ut vel ex Virgilio notum, *Argumentum ingens* —— Falluntur ergo, qui hic triſyllabum ex eo faciunt: praecipue iſte qui exempla (ut putat) ex Plauto adducit; Amphit. Prol. 57. & 96.

Poſt árgmentum hujus éloquar tragoédiae.
Dum hujus árgmentum éloquar comoédiae.

Quippe aliter pronuntiandi ſunt illi verſus:

Poſt árgumentum hujus éloquar tragoèdiae.
Dum hujuſce argumentum éloquar comoèdiae.

Ubi ſecundam acuit, ut in Aſinariae prologo. v. 8. & ſaepe alias, [re eſt.

Nam quód ad argumentum áttinet, ſané bre-

Pro SET igitur repono ET;

Non ita diſſimili ſúnt argumento, ét tamen.

Quam poſtea lectionem apud Eugraphium reperi. *Et tamen*, praeterquam quod verſui medetur, elegantiae hic plus habet. Infra. v. 32.

Horum ille nihil egregie praeter cetera
Studebat: & tamen omnia haec mediocriter,

IV, 1, 9.

Et timent: et tamen res premit denegare.

Non ita diſſimili: vides ictum eſſe in *Ita*: proinde recte Donatus, *Ita*, inquit, *pro valde*: *non ita diſſimili*, non valde diſſimili. Addit: *Sed tamen*, ἀνακόλουθον *eſt*: *non enim ſupra poſuit Quidem*. Nempe hoc voluit: ſi *ſed tamen*, ut ipſe legebat, legitur; tum dici oportere, *Non diſſimili* quidem *argumento*, *ſed tamen diſſimili ſtilo*. Et ſic ſane res ſe habet. Cicero: *Miſera eſt illa quidem conſolatio, ſed tamen neceſſaria.* Ovidius:

Mira quidem, ſed tamen acta loquor.

Cum igitur non praeceſſerit *Quidem*, addo nec *Etſi*, conſequens eſt, ut *& tamen* ſit vera lectio: *Non multum diſſimili argumento; et tamen diſſimili oratione.* Mittimus ergo tres ex noſtris recentiores codices, qui ſic habent,

Non ita ſunt diſſimili árgumento: ſet tamen.

Ubi metrum quidem commode habet: ſed praeter ea quae diximus, illud incommodum eſt; quod in priore verſu pronuncies *Diſſimili*, in ſequente *Diſſimili.*

13. *Quae cónvenere, in A'ndriam ex Perinthia Fatétur tranſtuliſſe*] Quis fatetur? an Menander? Is enim Nominativus in proximo eſt. Adde igitur in fine verſus, *Ex Perinthia* HIC. *Hic*, auctor, Terentius. Ita in aliis Prologis. Heaut. 19. & 23. *Dum facit*

Paucas Latinas: id eſſe factum hic *non negat.*
Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc *muſicum.*

Adelph. 10. *Eum* hic *locum ſumſit ſibi.*
Et 18. *Eam laudem* hic *ducit maximam.*
Phorm. 20. Hic *reſpondere voluit, non laceſſere.*
Unde ibi verſu 4. corrigendum.

Qui ita dictitat, quas ante hic *fecit ſabulas.*

non, ut nunc fertur, *Antehac.* ſic Eunuch. v. 31. inſerendum eſt HIC; *Eas ſe* hic *non negat*

Perſonas tranſtuliſſe.

15 *Id iſti vituperant factum, atque in eo diſputant*] Vel abjecto *d*, ex *id*, ea ſyllaba per ſynaloephen eliditur; vel ex *iſti*, *s*, eliſo, prior ejus dictionis ſyllaba brevis ſit: ut primus pes ſit anapaeſtus: vel *vituperant* ſit triſyllabum eliſo *e*, per ſyncopen: quod aliqui malunt. FAERNUS.

Qui malunt *vituprant* pronunciari, nihil in his rebus ſapiunt. In *id* non poteſt abjici

D, neque

Digitized by Google

Accúſant: quos hic nóſter auctorés habet:
Quorum aémulari exóptat neclegéntiam,
Potiús quam iſtorum obſcúram diligéntiam.
Dehinc, út quieſcant pórro, moneo, et déſinant
Maledícere; malefácta ne noſcánt ſua.
Fauéte, adeſte aequo ánimo, & rem cognóſcite,
Ut pérnoſcatis, écquid ſpei ſit rélliquum:
Poſthác quas faciet dé integro comoédias,
Spectándae an exigéndae ſint uobis prius.

D, neque quicquam ejusmodi. In *Iſti* prior ſyllaba corripitur; quoniam natura brevis eſt, poſitione tantum longa. Hoc ſingulis Scenis experiendo diſcetur.

17 *Faciunt nae intellegendo ut nihil intellegant.* Haec particula, *nae*, ubicumque apud auctores invenitur, pro *valde*, vel pro *o quam*, non fere in ullo libro nec antiquo nec recenti per diphthongum ſcripta invenietur, ſed per *e* purum, itaque etiam legiſſe & ſcripſiſſe videtur Donatus, dicens, *Hanc particulam ne, hic & correpte cum interrogatione proununtiari, & producte accipi poſſe, pro* valde: ubi nulla de diphthongo mentio eſt, ſed tantummodo de correptione & productione ſyllabae. quod ſi quis contendat, hanc particulam Graecam eſſe, & idcirco Graeco more ſcribendam, negaverim ego mihi liquere an Graeca ſit: cum praeſertim in Latino ſermone diverſam a Graeca ſignificationem obtineat. poſtremo & Donati auctoritatem & omnium librorum fidem opponam. Ceterum quod Donato melius videtur, *ne*, pro *valde* accipi, conſiderent obſervatores linguae Latinae, an ea particula in hac ipſa ſignificatione uſurpari poſſit ſine alicujus adjunctione pronominis. nam & in exemplis ab Donato adductis, & in ïis, quae nos obſervavimus, haec particula poſt ſe aliquod habet pronomen: ut, *Ne iſti vehementer errant.* Et, *Ne iſte haud mecum ſentit.* nec quemquam fallat exemplum Lucilii infra ab Donato adductum, *Ne in arce bovem diſcerpſi magnifice, inquit.* Nam *Ne quem in arce* ex libris ſcriptis legendum eſt. FAERNUS.

Quod Faernus hic dicit, NE productum apud auctores inveniri pro *Valde* vel O *quam*, id non ita eſt. Semper ſignificat id quod *Certe, Profecto.* Deceptus eſt a Donato, cujus haec ſunt verba: *Faciunt ne*] NE *quidam corripiunt, & cum interrogatione pronuntiant; quidam producunt: quorum alii* NE *pro* Non *accipiunt, alii pro* Valde. *Et hoc melius.* Immo utrique prave; & qui ſic accipiunt, *Faciunt ne intellegendo*; hoc eſt; valde intellegendo, ut nihil intellegant: (argutè hoc quidem, ſed non Latine dicitur) & qui ſic interpretantur, *Faciunt non intellegendo, ut nihil intellegant:* nec enim ſermoni neque ſenſui ſatisfaciunt. Reſtat itaque, ut cum interrogatione proferatur, *Faciúntne*? Et profecto, cum *Faciunt* habeat ultimam in Arſi, & *Ne* ſit in Theſi; non aliter pronuntiari poteſt, quam ut *Ne* ſit Encliticum. Atque errat ὁ δεῖνα, qui NE etiam pronomini poſtpoſitum *aſſeverandi* vim habere exiſtimat. Exempla ab ipſo prolata plane aliud narrant.

25 *Et quid ſpei ſit relliquum*] Sic Faernus. Eſt caſca ſcriptura, & *quid* pro *ecquid*: ita tamen, ut *ecquid* pro uno verbo veniat, & *quid* ſit encliticum. Semel monemus, nos ubique *Ecquid*, *Ecquem* &c. daturos eſſe. Eadem monitum velim; me ubique, ubi *Nihil* monoſyllabon eſt, *Nil* editurum; ubi *Mihi* monoſyllabon, *Mi*: ut in aliis Poetis praeter Comicos omnibus numquam non factum eſt: idque veterrimorum codicum auctoritate. Cur enim major adoleſcentibus hic creetur, quam alibi, moleſtia? Satis per ſe, ut nunc eſt, difficultatis haec habent. quam tamen hac mea opera poſthac aut modicam aut omnino nullam fore cum ſpero, tum praeſagio. Fiat, bono omine, periculum.

Digitized by Google

Actus I. Scena I.

Simo ſenex, Sosia libertus.

SI. *UOS iſtaec intro auférte: abite. Sóſia*
Adésdum: paucis te volo. SO. *dictúm puta:*
Nempe út curentur recte haec. SI. *immo aliúd.* SO. *quid eſt,*
Quod tibi mea ars efficere hoc poſſit ámplius?
SI. *Nihil iſtac opus eſt arte ad hanc rem, quám paro;*
Set iis, quas ſemper in te intellexi ſitas,
Fide ét taciturnitáte. SO. *exſpecto quid velis.*
SI. *Ego póſtquam te emi, a párvulo ut ſempér tibi*
Apút me juſta et clémens fuerit ſeruitus,
Scis. feci ex ſeruo ut éſſes libertús mihi,
Proptérea quod ſeruibas liberáliter.
Quod habui ſummum, pretium perſoluí tibi.
SO. *In mémoria habeo.* SI. *haut múto.* SO. *factum gaúdeo,*
Si tibi quid feci aut fácio quod placeát, Simo;

Et

11 *Propterea quod ſerviebas liberaliter. Serviebas* triſyllabon eſt; & ſcriptum & pronunciatum olim *Servibas*; quod cum veteres Grammatici doceant; & in Horatii Virgiliique codicibus jam ſemper obtineat; atque in Terentii ſcriptis exemplaribus interdum fiat; equidem & hic & ubique alias, cum metrum poſtulet, E expungam, *Servibas*, *Aibas*; non *Serviebas*, *Aiebas*.

13 *In memoria habeo.* SI. *Haut muto factum.* SO. *Gaudeo.* Olim monuit Palmerius, nemine tamen ei auſcultante, ſic diſtinguendum eſſe;

In memoria habeo. SI. *Haut muto.* SO. *Factum gaudeo.*

Muto, abſolute: *Haut muto*: non me poenitet; non alio nunc erga te animo ſum atque olim. Plautus Rud. III, 6, 27.

Equidem tibi hodie dixeram praeſto fore
Apud Veneris fanum: numquid muto? ſúmne ibi?

Idem Pſeud. I, 5, 142, & 153. *Non demutabo.* & Mil. IV, 3, 37.

Numquid videtur demutare?

Siquid *feci* aut *facio* quod placeat, *factum* gaudeo. Iterum Plautus Moſtell. V, 3, 26.

Me ludificatuſt. Bene hercle factum, & *factum* gaudeo.

Noſter Hecyra IV, 4, 20.

Bene, ita me di ament, nuntias; & gaudeo
Natum *illum* & *tibi illam* ſalvam.

17 *Quaſi exprobratio eſt inmemoris beneficii.* Donatus: *Sunt qui ad* beneficium *referunt* immemor: *ut*, Memorem Junonis ob iram: *ut ſit ſenſus*, Immemoris beneficii, *id eſt*, *cujus nemo meminerit.* Hem tibi ſollertiam Magiſtrorum veterum: *Immemor*, aiunt, beneficium, ut apud Virgilium, *Memor ira.* Atqui ut paria loca ſint, ſic exponendum eſt. *Memor ira*, quae ſemper offenſae meminit; Immemor beneficium, quod benefactoris numquam meminit. non, ut iſti, *cujus nemo meminerit.* Has turbellas dedit lectio vitioſa. non dubium eſt enim, quin *Immemoris beneficii* non conjungenda ſint, ſed ſeparanda Plaut. Merc. V, 4. 36.

Hunc ſenem para clientem: memorem dices
Lege hic igitur, beneſici.

Quaſi exprobratio eſt inmemori *beneſici.*

Exprobratio *mihi*, non *mei.* Ceterum Faernus pro *Beneſici* dedit *Beneficii*; de quo & omnibus ejuſcemodi, Vide nos ad *And.* II, 1, 20.

25 *Liberius vivendi fuit poteſtas: nam antea.* Sunt qui dictionem *vivendi*, eliſo ex ea, *u* medio,

Digitized by Google

Et id grátum fuiſſe aduórſum te habeo grátiam.
Set hoc mihi moleſtumſt: nam iſtaec commemoratio
Quaſi éxprobratio éſt immemori bénefici.
Quin tu úno uerbo dic, quid eſt quod mé velis.
SI. *Ita fáciam. hoc primum in hác re praedicó tibi:*
Quas crédis eſſe has, nón ſunt uerae núptiae.
SO. *Cur ſímulas igitur?* SI. *rém omnem a principio aúdies:*
Eo pácto & gnati uítam & conſilium meum
Cognóſces: & quid fácere in hac re té velim.
Nam is póſtquam exceſſit éx ephebis, Sóſia, ac
Libera uiuendi fúit poteſtas, (nám antea
Qui ſcire poſſes, aút ingenium nóſcere,
Dum eum aétas, metus, magiſter cohibebánt? SO. *ita eſt.)*
SI. *Quod plérique omnes fáciunt aduleſcéntuli,*
Ut ánimum ad aliquod ſtúdium adjungant, aút equos
Alere, aút canes ad uénandum, aut ad philoſophos:
Horum ílle nihil egrégie praeter cétera

Stu-

medio, in duas ſyllabas contrahunt: quod per ſynizeſin fieri poſſe ſupra diximus. nos etiam ita ſuſtentari verſum putamus, ſi vel ex *poteſtas*, *s* medium abjiciatur; vel ex *liberius* eliſo *e*, per ſyncopam fiat *librius*: ſicut ex *aſperius*, faceremus *aſprius*: ex *dexterius*, *dextrius*. ita *librius*, erit dactylus abjecta *s*, more veterum: dictio autem *fuit*, una fit ſyllaba per ſynizeſin, ut ſaepe. FAERNUS.

Omnes immodulate; & qui *Viendi* diſſyllabon; & qui *Potetas*, ſecunda brevi; & qui *Libriu'*, ut dactylus ſit; vel, ut quidam, *Liberyu*, quo pacto Creticus fiet loco Anapaeſti. Ceterum illud *Liberius* non minus ſententiae, quam metro officit. Quippe ſi nunc *Liberius* vivendi poteſtas erat; etiam, dum ephebus eſſet, *Libere* vivendi poteſtatem habebat. Atqui hoc falſum; dum in *metu* agebat & ſub *magiſtro*. Hoc & Donatus ſenſit, qui hac vi coactus negat *Liberius eſſe gradum comparativum*. Neget idem ſolem meridie lucere. Sed ſcripſit, opinor, poeta,

Libera vivendi fuit poteſtas: nam antea.

Cicero Orat. Antequam iret in exilium: *Libera facta eſt mihi poteſtas loquendi.* Suetonius. Tiberio: *Principem, quem vos tanta & tam libera poteſtate inſtruxiſtis.* Ceterum cum a Dactylo Senarius incipit; Ictus a ſecunda ſyllaba in primam retrahitur; quod ſaepe apud Noſtrum tibi occurret. Cicero de Inventione I, 23. *Liberius vivendi* habet, ſi Editionibus fides: ſed illud ibi addititium eſſe omnes membranae indicant.

27 *Dum aetás, metús, magiſter prohibebant, ita eſt.* Scitum ſane *magiſtrum* ſeu paedagogum! qui *prohibebat* patrem noſcere filii ingenium. Nempe data credo opera & de induſtria celabat Simonem, quae prave ageret filius. Hanccine lectionem tam diu ferri? Repono:

Dum eum *aetas, metus, magiſter* cohibebant. *ita eſt.*

Cohibebant, retinebant: oppoſitum *Liberae* vivendi poteſtati. Noſter Adel. I, 1, 33.

Pudore & liberalitate liberos
Retinere *ſatius eſſe credo, quam* metu.

Dum eum cohibebant: Heaut. V, 1, 46.

Non tu te cohibes? *non te reſpicis?*

Plautus Merc. I, 1, 65.

Non, ut ego, amori neque deſidiae in otio
Operam dediſſe; neque poteſtatem *ſibi*
Fuiſſe: adeo arte cohibitum eſſe ſe *a patre.*

Ceterum *Eum* abſorptum eſt a praecedente *Dum*; metrum vero numeroſius fit, & ictus fiunt commodiſſime:

Dum eum aetas, metus, magiſter cohibebant. ita eſt.

Prorſus,

Studébat, & tamen ómnia haec mediócriter.
Gaudèbam. SO. *non injúria: nam id ego árbitror*
Adprime in vita eſſe utile, ut ne quid nimis.
SI. *Sic uita erat: facile ómnes perferre ác pati:*
Cum quibus erat cumque úna, iis ſeſe dédere:
Eórum ſtudiis óbſequi: [aduorſus nemini:
Numquam praeponens ſe illis] ita facillume
Sine inuidia laudem inuénias, & amicós pares.
SO. *Sapiénter uitam inſtituit: namque hoc témpore*
Obſequium amicos, uéritas odiúm parit.
SI. *Intérea mulier quaèdam abhinc triénnium*
Ex Andro commigrávit huc uiciniae,
Inópia & cognatórum neclegéntia
Coacta, egregia fórma atque aetate íntegra.
SO. *Ei, uérecor ne quid Andria adportét mali.*

Pri-

Prorſus, ut Eun. IV, 4, 21.
Hic eſt viêtus, véeus, veternoſus, ſenex.
Quale vero eſt, quod Simo tamquam ignotum quid memorat, Filio ſuo, cum ex ephebis exceſſiſſet, liberam fuiſſe vivendi copiam. Hoccine ut Soſia, vel tacente ſene, ignoraret, quod more civitatis publico factum? Immo vero hiat totus hic locus, ſic addita particula coagmentandus:
Nam poſtquam exceſſit ex ephebis, Soſia, AC
Libera vivendi fuit poteſtas,
Horum ille nihil egregie praeter cetera Studebat.
Quae media interveniunt, per Parentheſin dicuntur,

33 *Non injuriá: nam id árbitror.* Lege, *Nam id ego arbitror.* Vitatur, quantum poteſt, in hac ſtatione Trochaeus. Nequedebet *Nam* ſine eliſione pronunciari; cum extra ictum ſit.

35. *Sic vita erat. facile omnes perferre ac pati,*
Cum quibus erat cumque una: iis ſeſe dedere.
Laborat a mala diſtinctione ſententia; quam ſic reſtituas:
Sic vita erat; facile omnes perferre ac pati:
Cum quibus erat cumque una, iis ſeſe dedere;
Eorum ſtudiis obſequi.
Omnes perferre ac pati, etiam ignotos: at *ſodalibus* ſuis dedere ſe, & obſequi eorum ſtudiis.

37 *Eorum obſequi ſtudiis: adverſus nemini:*
Numquam praeponens ſe illis: ita facillume.
Non difficile eſt, internoſcere hic interpolatorem, qui Terentii purpurae pannum de ſuo adſuit. Primo, bis vitioſe ponitur Arſis, *Eorum obſequi ſtudiis.* Hoc in medio verſu non feciſſet Terentius; qui, ut ait Flaccus, *arte vincebat.* Deinde bis idem dicitur; aut quod pejus, in poſteriore loco minus dicitur, ſententia decreſcente. Qui enim *omnes facile perfert*; quid miri, ſi *nemini adverſus* & infeſtus eſt? Qui aliis *obſequitur & dedit ſeſe*, ſine dubio non *ſe praeponit.* Porro & vitioſe hic dicitur, *Praeponens Illis.* Cum enim prius univerſe locutus ſit *Nemini*: dicendum utique erat *Aliis*, non *Illis.* Denique vitioſe tranſit oratio ab Infinitivis ad Adjectiva: *Sic vita erat; aduerſus nemini.* Qui loqui ſcit, hoc modo diceret, *Adverſari* nemini, ſe non *praeponere.* Quod ſi Adjectiva mallet, ſaltem diceret *eſſe adverſum nemini*; caſu accuſativo: quo tamen pacto *eſſe praeponentem* barbarum prorſus foret. Quid jam videtur? Specta autem, ſublato hoc panno, quam rotunde & caſtigate exeat ſententia, & numeroſe currat verſus:
Eórum ſtudiis óbſequi. ita facillume
Sine invidia laudem invenias & amicos pares.
Pares, nempe *obſequendo*: cui appoſite jam reſpondet Soſia;
Sapienter vitam inſtituit: namque hoc tempore
Obſequium *amicos, veritas odium parit.*
Satisne apparet, illud *Obſequi* adhuc in aure Soſiae ſonuiſſe? neque iſtis interjectis extinguendum nunc eſſe? Neque tamen Interpolatio

SI. *Primum haéc pudice uítam parce ac dúriter*
Agébat, lana ac téla uictum quaéritans:
Set póſtquam amans accéſſit, pretium póllicens,
Unús & item alter; ita ut ingenium eſt ómnium
Hominum áb labore próclive ad lubidinem,
Accépit conditiónem, dein quaeſtum óccipit.
Qui tum íllam amabant, fórte, ita ut fit, fílium
Perdúxere illuc, ſecum ut una eſſét, meum.
Egomét continuo mécum: Certe captus eſt:
Habet. óbſeruabam máne illorum ſeruolos
Veniéntis aut abeúntis: rogitabam, Heús puer,
Dic ſódes, quis heri Chryſidem habuit? nám Andriae
Illi íd erat nomen. SO. *téneo.* SI. *Phaedrum aut Cliniam aut*
Nicératum dicébant: nam hi tres túm ſimul.
Amábant. Eho, quid Pámphilus? Quid? ſymbolam

De-

latio haec valde, ut opinor, vetuſta eſt: cum Donatus, qui in hac Scena ſingula fere verba expendit, nihil ex hoc additamento profe-rat: neque item Eugraphius. Ceterum *Invidia* primam hic corripit; utpote poſitione tantum longam: ſono literae I hic exili. adde quod in primo verſus pede major conceſſa ſit licentia. Sic *Ingenium* primam corripit, III, 1, 8.

Bonum ingenium narras ádoleſcentis.

Priſcianus p. 546. *Apud Latinos quoque hoc idem n invenitur pro nihilo in metris, & maxime apud vetuſtiſſimos Comicorum: ut Ter. And.*

Sine invidia laudem invenias, & amicos pares.

Eſt enim Iambicum trimetrum: quod niſi ſine inui *pro Tribracho accipiatur, ſtare verſus non poteſt.* Haec magnus Magiſter: in eo tamen errat; cum literam *n* elidere mavult, quam ſyllabam *in* corripere.

43 *Huc viciniae*] Noſtri Codices univerſi, *Huic viciniae.* Vetuſtus admodum hic error eſt. Nonius Marcellus p. 499. *Dativus pro Actuſativo: Terentius in Andria:*

Ex Andro commigravit huic viciniae.

Nempe *huic viciniae* dictum hic exiſtimavit pro *in hanc viciniam.* Sed hujus hominis minor habenda eſt ratio. Quid princeps Grammaticorum Priſcianus? Is p. 1101. *Caſus*, inquit, *pro Caſibus figurate ponuntur. Terentius in Andria:*

Ex Andro commigravit huic viciniae.

Pro *in hanc viciniam.* Rectius ſapuit *Donatus* ad locum: *Huc viciniae*] *Viciniae* παρέλκει: *huc loci, vel huc locorum: legitur & Huic viciniae.* Ex Celſo fortaſſis habuit, vetere ad Noſtrum Commentatore. Nam Chariſius p. 197. de Adverbiis: VICINIAE. *Huc viciniae: Terentius in Hecyra:* (lege *Andria*) *ubi Celſus; Adverbialiter, inquit, ut Domi militiaeque. Plautus Bacchidibus* (II, 2, 27.) *Proxumae viciniae habitat.* Vides, ut magnos olim magiſtros exercebant, quae pueris jam noſtris facillima ſunt.

59 v. *Phaedrum, aut Cliniam Dicébant, aut Nicératum: nam hi tres tum ſimul Amabant*] Vides *ceratum* Anapaeſti locum hic ſuſtinere. Atqui Graece non dicitur Νικίρατος, ſed Νικήρατος: vide Menandri Reliquias, & Plutarchum Περὶ πολυπραγμοσύνης. Egregie igitur Codex Regius, Chartaceus is quidem ſed ex optimo exemplari transſcriptus.

Illi id erat nomen. Téneo. Phaedrum aut Cliniam aut
Niceratum dicébant; nam hi tres túm ſimul.

Ceterum cum *Aut, Aut* dicit Simo: diffidit ſcilicet memoriae ſuae: neque enim ipſi ſervuli ita reſponſum variabant. Quippe ſemel tantum rogaverat adhuc Senex: ut conſtat ex v. 62. *Item alio die quaerebam.*

61 *Symbolum dedit.*] *Symbolam* lego ex lib. Vaticano & Baſilicano & aliquibus aliis. ita & Plautus in Curculione: *Symbolarum collatores*

Dedit, cenauit. gaúdebam. item alió die
Quaerébam: comperiébam nihil ad Pamphilum
Quicquam ádtinere. enimuéro ſpectatúm ſatis
Putabam, & magnum exémplum continéntiae:
Nam qui cum ingeniis cónflictatur eiusmodi,
Neque cómmouetur ánimus in ea ré tamen,
Scias póſſe jam habere ipſum ſuae uitaé modum.
Cum id míhi placebat; tum úno ore omnes ómnia
Bona dicere, & laudáre fortunás meas,
Qui gnatum haberem táli ingenio praéditum.
Quid uérbis opus eſt? fáma hac inpulſús Chremes;
Últro ad me venit, únicam gnatám ſuam
Cum dóte ſumma fílio uxorem út daret.
Placuit: deſpondi: hic núptiis dictúſt dies.
SO. *Quid igitur obſtat: cúr non fiant?* SI. *aúdies.*
Fere in diebus paúcis, quibus haec ácta ſunt,

Chry'

Litores apud forum piſcarium. item in Epidico: *Sine meo ſumptu paratae jam ſunt ſcapulis ſymbolae.* & in Sticho: *Eadem ſymbolam Dabo: & jubebo ad Sagarinum cenam coqui.* FAERNUS. Recte hoc: vix unus tamen aut alter ex noſtris libris, *Symbolam.*

68 *Scias poſſe habere jam ipſum*] Lege ex codice Academico; ut *Iam* in ictu ſit:

Sciat poſſe iám habere ipſum ſuae vitae modum.

72 *Quid vérbis opus eſt? háe fama inpulſút Chremes*] *Hae* in elevatione eſt; *Fama*, quod praecipuam emphaſin habere debuit, in depreſſione vix auditur. Quanto igitur melius eſt, in pronuntiatione luculentius?

Quid vérbis opus eſt? fáma hac inpulſús Chremes.

76 *Quid obſtat cur non verae fiant?* In omnibus libris poſt *quid* eſt dictio *igitur*, praeterquam in Vaticano & Baſilicano, qui eam in contextu non habent, quorum auctoritatem ſequor, maxime propter verſum. FAERNUS.

Omnes noſtri *Igitur*, hoc ordine:

Quid igitur obſtat cur non verae fiant? Audies. ubi pes integer ſupra numerum excurrit. Priſcianus de metris Comicis. *Miror*, inquit, *quoſdam vel abnegare, eſſe in Terentii comoediis metra; vel ea quaſi arcana quaedam & ab omnibus doctis ſemota ſibi ſolis eſſe cognita, confirmare.* De priore hominum genere ſatis conſtat, ex tot Codicibus vetuſtis, mille circiter annorum; qui Terentium ſic exhibent ut Ciceronem aut Livium, non ulla verſuum diſtinctione pro poëta agnoſcendum. Ex ſecundo genere videntur illi, qui Codices Faerni aliquot primi deſcripſerunt. Cum enim Metrorum aliquantum periti eſſent; ubi verſus conturbatos eſſe videbant, ſtatim correctionem aggrediebantur, immutando, addendo, delendo; rectè quidem plerumque, ſed interdum perverſe: ſicut in hoc ipſo verſiculo perperam ejiciebant *Igitur*; cum alia vox exulare deberet, ſcilicet *Verae*:

Quid igitur obſtat, cúr non fiant? Aúdies.

Verſu quidem xx habuimus:

Quas credis eſſe has, non ſunt verae nuptiae.

Sed aliud eſt *Eſſe veras*, aut *Credere veras*; aliud *Fieri veras.* Hoc poſtremum inepte prorſus & inſulſe dicitur: cum ipſum *Fieri* per ſe ſatis oſtendat, non poſſe *eſſe* niſi *veras.* Ita III, 2, 48.

Quando alias malim quam hodie, has fieri [*nuptias.*

III, 3. 11.

Atque ita uti nuptiae Fuerant futurae, fiant.

Sic paſſim Noſter; neque umquam aliter loquitur.

79 *Beaſti: metui a Chryſide.* Vis quaedam & Venus ſententiae accedet, ex Lectione trium Codicum

Chryſis uicina haec móritur. SO. *o factúm bene:*
Beáſti: ei metui a Chrýſide. SI. *ibi tum filius*
Cum illis, qui amarant Chrýſidem, una aderát frequens:
Curábat una fúnus: triſtis ínterim,
Nonnúmquam conlacrumábat. placuit tum id mihi.
Sic cógitabam: Hic páruae conſuetúdinis
Cauſa húius mortem tám fert familiáriter:
Quid ſi ípſe amaſſet? quid mihi hic faciét patri?
Haec égo putabam eſſe ómnia humani íngeni
Manſuétique animi officia. quid multis moror?
Egomét quoque eius cauſa in funus pródeo,
Nihil ſúſpicans etiám mali. SO. *hem quid id éſt?* SI. *ſcies.*
Effértur. imus. ínterea inter múlieres,
Quae ibi áderant, forte unam áſpicio aduleſcéntulam,
Formá bona. SO. *fortáſſe.* SI. *& uoltu, Sóſia,*
Adeó modeſto, adeó uenuſto, ut nil ſupra.

Quae

Codicum ex noſtris, & Donato manuſcripto;
Beaſti: ei metui *a Chryſide.*
Ut ſupra 46. *Ei vereor, nequid Andria adportet mali.* Firmat hanc lectionem Priſcianus p. 796. *Verba*, ait, *Timeo & Metuo abſoluta ſunt; cum non junguntur caſui accuſativo, ſed dativo: ut Terentius in Andria* (I, 3, 5.) Ejus vitae timeo: *idem in eadem:* Ei metui a Chryſide. Sic MS. Cantabrigienſis notae optimae: Editiones, *Heu metui a Chryſide:* plane adverſus Priſciani ſententiam; qui *ei* hic legit, non pro *hei* ſed pro caſu dativo ab *is*: in quo tamen fruſtratus ſe eſt magnus Magiſter.

80. *Cum illis, qui amabant Chryſidem, una aderat frequens.* Quid hoc ſodes *Amabant?* Acerrimos vero amatores, qui adhuc amabant meretricem mortuam. Repone ocius, *Amarant*; ſcilicet, dum ea in vivis erat. Supra de iiſdem v. 60. *Nam hi tres tum ſimul amabant. Hi qui tum amabant*, ideo *nunc* funus mortuae comitantur, quod eam antea *amarant*. Infra de Pamphilo: *Quid ſi ipſe amaſſet?* Recte: non, *Quid ſi ipſe amaret.*

85. *Quid ſi ipſe amaſſet? quid hic mihi faciét patri?* Sicut *Ipſe* in Arſi eſt, ita *Hic* eſſe debebat. Lego igitur, fide priſcarum aliquot Editionum,
Quid ſi ípſe amaſſet? quid mihi hic faciét [*patri?*
Nam quod quidam autumat, perituram eſſe omnem hic gratiam, niſi *Mihi* ſignanter efferatur: parcat id metuere; cum *Patri*, quod in Arſi eſt & eſſe debet, ſatis ſuperque eam gratiam tutetur.

89. *Nihil ſúſpicans etiám mali. Hem, quid éſt? Scies. Hem quid.* Jam dixi in hac ſtatione non libenter recipi Trochaeum. Recte ergo tres ex noſtris codices,
Nihil ſúſpicans etiám mali. Hem, quid id éſt? Scies.
Quid id mali *eſt*, *Quid id eſt*, ſaepe occurrunt. Hic a praecedente ſyllaba *Id* devorabatur.

92. *Forma.* SO. *Bona fortaſſe.* SI. *Et voltu, Soſia.* Sic quidem diſtinguunt & Scripti & Editi: nec male quidem. Pace tamen illorum, ſic potius diſtinxero: (quamvis probe ſciam, rem eſſe aleae plenam, ex ſententia ſic ſatis bona meliorem ſuſcitatum ire.)
Forma bona. SO. *Fortaſſe* SI. *Et voltu, Soſia.* Quod in recepta lectione minus placet: hoc eſt: Soſia hic, ignarus quorſum, iret quidve dicturus eſſet Simo; cur de *bona* forma potius, quam de *mediocri* hariolaretur, neſcio. Contra, in noſtra diſtinctione nihil eſt quod deſideres. *Forma bona*, ut II. 5, 16. *Virginem forma bona Memini videre.* *Fortaſſe* autem abſolute poſitum, eſt conſentientis quidem, ſed dubitanter & tepide. In qua re Ethos hic

 pulchre

Quae cúm mihi lamentári praeter cêteras
Viſa éſt, et quia erat fórma praeter cêteras
Honéſta et liberáli, accedo ad pédiſequas:
Quae ſit, rogo. ſorórem eſſe aiunt Chryſidis.
Percúſſit ilico ánimum. atat hoc illud eſt,
Haec illae lacrumae, haec illaſt miſericórdia.
Quam timeo, quorſum euádas. SI. *funus interim*
Procédit: ſequimur: ad ſepulcrum uénimus:
In ignem inpoſitaſt: flétur. interea haéc ſoror,
Quam dixi, ad flammam accéſſit inprudéntius.
Satis cúm periclo. ibi tum exánimatus Pámphilus
Bene diſſimulatum amórem et celatum indicat:

Ad-

pulchre ſervatur: fere enim ſervi & Liberti in talibus rebus judicandis inducuntur ſuis dominis ſeveriores & difficiliores. *Fortaſſe*, inquit, *bona*: paucae enim ſunt vere bona: quae ita videntur, cultui magis quam naturae id ferunt acceptum. Heaut. IV, 5, 30.

CH. *Nam prorſus nihil intellego.* SY. *Vah tardus es.*

CH. Fortaſſe. SY. *Argentum dabitur ei ad nuptias.*

Plaut. Aſin. II, 4, 86.

Neque eſt alter hodie quiſquam,
Cui credi recte aeque putant, ME. Fortaſſe. *Sed tamen me.*

& ibidem 92. *Nec poteſt peculium enumerari.*
ME. Fortaſſe. LE. *Etiam nunc dico*, &c.

94. *Quia tum mihi lamentari praeter ceteras Viſa eſt, & quia erat forma praeter ceteras.* Neſcio, quorſum pertineat illud TUM. Quando enim alias *lamentari videretur* Simoni, quae tunc primum a Simone viſa eſt? Unde autem illud QUIA *tum*? Noſtri codices ſummo conſenſu, & Editiones priſcae QUAE *tum*. Unde in promtu eſt veram lectionem revocare,

Quae cum *mihi lamentari praeter ceteras* &c. Nihil certius. ſic in Prologo ſupra,

Qui cum *hunc accuſant; Naevium, Plautum* &c.

98. *Attat hoc illud eſt.* Haec vox *atat*, priore ſyllaba & producta & correpta invenitur: quod ex eo factum reor, quia cum antiqui hanc dictionem per duo *t*, in medio ſcriberent, ea ſyllaba poſitione longa erat: ſubtracto vero altero *t*, per parellipſin, brevis fiebat. Sed hoc loco quanta ſit prior ſyllaba nihil refert: ex poſteriore videtur verſus laborare, cum, *t*, in fine corripiat ſyllabam: ſed ſuſtentatur ex veterum licentia, quibus etiam producebat. Livius Andronicus in Odyſſea:

Cum ſocios noſtros mandiſſet impius Cyclops.

Ennius:

It eques, & plauſu cava concutit ungula terram. Idem:

Omnis cura viris uter eſſet induperator.

Item:

Inſit, O cives quae me fortuna fero ſic
Contudit indigno bello, confecit acerbo.

FAERNUS.

Male Noſtro patrocinatur Faernus; cum ex caſeorum illorum licentia T in fine recte produci poſtulat. Et nihilo melius ille alter, qui ſequentem literam H, *atat Hoc*, vim conſonantis habere putat, & ea vi poſteriorem brevem in *Attat* productam facere: quod ex eburna porta ſomnium ſaepe ei illuſit. Adhuc vero deterius; cum verſa ſententia, ſic digitis verſiculum hunc metitur:

Percúſſit illico ánimum. áttat hoc illud eſt: ita ut *Animum* non elidat ſyllabam ultimam. Fuſe oſtendi in Prolegomenis, numquam eliſionem ceſſare; niſi ſyllaba in ictu ſit, hoc eſt, prima ſit ex tribus in Tribracho vel Anapaeſto. Hujus rei ignoratione, quoties in fraudem ſe induit? Quod ad *Attat* attinet, ſic ſe res habet: Interjectiones ejuſmodi, quae affectum animi ſono exprimunt, variare accentum ſolere pro arbitrio loquentis. Sic *Ha ha hé* nonnumquam ut Anapaeſtus profertur: aliàs ut Creticus *Há ha he.* Sic Graecorum Ἀτταταῖ, unde Latinum defluxit; aliàs eſt Ἀτταταὶ vel

Ἀττατα-

Adcúrrit: mediam múlierem compléctitur:
Mea Glýcerium, inquit, quid agis? cur te is pérditum?
Tum illa, út conſuetum fácile amorem cérneres,
Reiécit ſe in eum fléns quam familiáriter.
SO. *Quid ais?* SI. *redeo inde irátus, atque aegré ferens.*
Nec ſátis ad obiurgándum cauſae. diceret,
Quid féci? quid comméruí aut peccaui, pater?
Quae ſeſe in ignem iniicere uoluit, próhibui:
Seruáui: honeſtá orátio eſt. SO. *recté putas:*
Nam ſi illum obiurges, uitae qui auxilíum tulit,
Quid fácias illi, déderit qui damnum aút malum?
SI. *Venit Chremes poſtrídie ad me, clámitans:*

Indig-

Ἀτταταῖ. Eodem modo Comici Latini. Naevius in Tarentilla apud Chariſium p. 213.

Atáttatae, cavé cadas amábo.

Idem in Corollaria:

Quid ſálve at tat tat at tatae
Rivális, ſalve. quid iſtud at tatae ádvertiſti tám cito?

Ergo *Atat* pro poëtae libitu variat ſuum tonum; nunc *áttat*, nunc *atáttat*, nunc *atát*: quod poſtremum hoc loco placet.

99. *Hoc illud eſt, Hinc illae lacrumae, haec illa eſt miſericordia. Hinc illae lacrumae*, in proverbii locum ceſſit; hodieque omnibus viſitur apud Ciceronem & Horatium: ut paene impudentis eſſe videatur, de hac apud noſtrum lectione controverſiam facere: faciendum tamen periculum eſt. HAEC nominativo plurali pro HAE ſaepe apud Plautum & Noſtrum uſurpari, jam vel pueris notum. And. IV, 1, 32.

Hae nuptiae non apparabantur mihi.

Ubi Donatus: *Legitur & Haec* nuptiae: *Sic enim veteres dixerunt.* Eun. III, 5, 34.

Novitiae puellae: continuo haec *adornant ut lavet.*

Ita plane tres libri ex noſtris: neque ipſe verſus aliter ſuſtentari poteſt. Iterum Donatus: Haec *pluraliter pro* Hae, *ut in Phormione: Haec illae erant itiones.* Locus, quem ex Phormione citat, extat ibi V, 8, 23.

Haéc illae erant itiónes crebrae & mánſiones diutinae
Lémni? haecine erat éa, quae noſtros minuit fructus vilitas?

Ubi hodie male legitur, *Haecine erant itiones.* Ad hanc faciem ſic hunc, de quo agitur, locum refingo:

Atát hoc illud eſt,
Haec *illae lacrumae, haec illaſt miſericordia.*

Tu jam dijudica; annon elegantius ſit, *Hoc illud, Haec illae, Haec illa*, eodem tenore dicere; quam alienum illud *Hinc* in medium intrudere? Neque enim hic Proverbii vicem eſt; ſed ideo *Haec Pamphili lacrumae*, quia ſupra v. 82. *Nonnumquam conlacrumabat.* Poſtea vero, cum hoc pro proverbio obtinuiſſet, & obſoleviſſet plurale femininum *Haec*; illius locum occupavit *Hinc*: quod poſtea Magiſtri in ipſum Terentium induxerunt.

102. *In ignem poſita eſt: fletur.* Noſtri codices plerique omnes,

In ignem inpoſita *eſt: fletur.*

Recte, & ex poetae more. Quippe amat, quantum fieri poteſt, elidere poſtremam ſyllabam, ut liqueſcat & miſceatur ſequenti. Hoc magnum Terentianae artis arcanum etiam veteribus animadverſum erat; quo & ſibi cavebat ab accentu in ſyllabis ultimis, contra indolem linguae Latinae; & verſus ſuos ſolidiores, ſuccique pleniores reddidit. *Priſcianus* p. 1322. *Omnes Comici crebris ſynaloephis & eliſionibus & abjectionibus literae* S *ſunt uſi, Terentius autem plus omnibus.*

113. *Quae ſeſe voluit in ignem injicere prohibui.* Et Donatus, & omnes libri ſcripti Terentii ita collocant: *quae ſeſe in ignem injicere voluit, prohibui.* FAERNUS. Sic & noſtri.

116. *Qui dederit damnum aut malum.* Lege, *Dederit qui damnum aut malum. Dederit qui* ut *Vitae qui*: ne ictus in ultima ſit.

 127. *Quis*

Indígnum facinus : cómperiſſe, Pámphilum
Pro uxóre habere hanc péregrinam. ego illud ſédulo
Negáre factum. ille ínſtat factum. dénique
Ita túm diſcedo ab íllo, ut qui ſe fíliam
Negét daturum. SO. *nón tu ibi gnatum?* SI. *né haec quidem*
Satis uéhemens cauſa ad óbiurgandum. SO. *qui cedo?*
SI. *Tute ípſe his rebus fínem praeſcripſti, pater.*
Prope adéſt, cum alieno móre uiuendúmſt mihi:
Sine núnc meo me uíuere intereá modo.
SO. *Qui igitúr relictus éſt obiurgandi locus?*
SI. *Si própter amorem uxórem nolet dúcere,*
Ea prímum ab illo animáduertenda iniúriaſt.
Et núnc id operam dó, ut per falſas núptias
Vera óbiurgandi caúſa ſit, ſi déneget:
Simúl ſceleratus Dáuos ſiquid cónſili
Habet, út conſumat núnc, cum nihil obſint doli:
Quem ego crédo manibus, pédibus, obnixe ómnia
Factúrum: magis id ádeo, mihi ut incómmodet,
Quam ut óbſequatur gnáto. SO. *quaproptér?* SI. *rogas?*
Mala méns, malus animus. quém quidem ego ſi ſénſero.
Set quíd opuſt uerbis? ſin eueniat, quód uolo,
In Pámphilo ut nil ſit morae; reſtát Chremes,
Qui mi éxorandus éſt: et ſpero cónfore.
Nunc tuúmſt officium, has béne ut adſimules núptias:

Per-

127. *Quis igitur relictus eſt objurgandi locus.* In noſtris ſere univerſis *Qui igitur.* Codex veterrimus Vaticanus, teſte ad Phaedrum Gudio, *Relicuus.* Legebat igitur :

Quis igitur reliquus eſt objurgandi locus?

Ego mallem,

Qui igitur reliquus eſt objurgandi locus.

ut Eun. V, 6, 26.

Reliquom : Tantum eſt. Céſſo huc intrmisrúmpere?

Et apud Plautum Ciſt. II, 1, 29.

Quód dedi datúm non vellem : quód reliquom eſt, non dabo.

Sed omnino retinenda eſt recepta lectio; adſcito huc ex codicibus *Qui.* Infra III, 4, 22.

Nihil eſt preci loci relictum : *jam perturbavi omnia.*

Et, nequis forte & hic quoque *reliquom* ſubſtituat, adde Phorm. III, 3, 14.

Ni inſtigemus etiam ; ut nullus locus relinquatur *preci.*

128. *Si propter amorem uxorem nolit ducere.* Eugraphius : NON VULT *ducere.* Donatus : *Legitur & NOLLET.* Et apud ipſum & apud Terentium, repone NOLET.

133. *Nunc, cum nihil obſint doli.* Videtur legendum, *obſunt*, non tamen muto : omnes enim libri habent, *obſint.* FAERNUS. Noſtri quoque univerſi, OBSINT. Nec, quid interſit, video.

134 *Quem ego credo manibus pedibuſque obnixe omnia.* Vehementior & melior oratio eſt, ſublato iſto QUE.

Quem ego credo manibus, pedibus, obnixe omnia.

ut IV, 1, 53.

Conari manibus, pedibus, noctesque & dies.

144 *Curabo.*

Pertérrefacias Dáuom: obſerues filium,
Quid agát, quid cum illo cónſili captét. SO. *ſat eſt:*
Curábo: eamus núnc ïam intro. SI. *i prae, ſequar.*

ACTUS I. SCAENA II.

SIMO ſenex. DAUUS ſeruus.

SI. *NON dúbiumſt, quin uxórem nolit filius:*
Ita Dáuom modo timére ſenſi, ubi núptias
Futúras eſſe audiuit. ſet ipſe exit foras.
D. *Mirábar hoc ſi ſic abiret: ét eri ſemper lénitas*
Verébar quorſum euáderet:
Qui póſtquam audierat nón datum iri filio uxorém ſuo,
Númquam cuiquam nóſtrum uerbum fécit, neque id aegré tulit.
SI. *At nunc faciet; néque, ut opinor, ſine tuo magnó malo.*
D. *Id uóluit, nos ſic néc opinantis dúci falſo gaúdio,*
Sperántis iam amotó metu, interea óſcitantis ópprimi,
Ut ne éſſet ſpatium cógitandi ad diſturbandas núptias:
Aſtúte. SI. *carnuféx, quae loquitur?* D. *érus eſt, neque prouideram.*
SI. *Daue.* D. *hém, quid eſt?* SI. *ehodum ád me.* D. *quid hic uolt?*
SI. *quid aïs?* D. *qua de ré?* SI. *rogas?*
Meum gnátum rumor éſt amare. D. *id pópulus curat ſcilicet.*
SI. *Hocine agis, an non?* D. *égo uero iſtuc.* SI. *ſét nunc ea me exquirere,*
Iniqui patris eſt. nám, quod antehac fécit, nihil ad me ádtinet.

Dum

144. *Curabo. eamus jam nunc ipntro: Iprae. ſequar.* Victorianus liber, *ſequor* quod magis videtur conſuetudini ſermonis accommodatum. FAERNUS.

Meliores ex noſtris:

Curábo, eamus núnc iam *intro. I praé, ſequar.* quo pacto mollius decurrit verſus. SEQUAR etiam omnes, non SEQUOR. Neque audiendus eſt codex Victorianus. In Eunucho quidem eſt, V, 2, 69.

Idipſum. Idipſum? virgo vero. I prae, SEQUOR. Sed obſervandum eſt, Thaidem illic ſtatim & ſine mora ſequi praeeuntem Chaeream: & ſemper ita fieri, ubi SEQUOR ponitur. Hic vero SEQUAR magis convenit: quia Simo non continuo Soſiam ſequitur, ſed in Scaena aliquamdiu ſubſiſtit.

10 *Sperantis jam amoto metu, inter oſcitantis opprimi.* Meliores quique ex noſtrís, INTEREA *oſcitantis.* Et ſane vel furca abigendum eſt illud, *Inter oſcitantis.* Quinam ſodes ſunt illi alii, praeter Davum & Pamphilum, qui tum oſcitabant? Tota vero via errat, qui ideo *Inter* praetulit, quod metro magis commodum arbitraretur. Immo nocet potius metro, quam proficit.

11. *Ne eſſet ſpatium.* Ne Trochaicus inter Iambicos veniat, corrige, *Ut ne eſſet ſpatium,* Sic Eunuch. V, 4, 20.

Ulſciſcar, ut ne impune in nos inluſeris.
Et paſſim. *Ne,* cum hic extra ictum ſit, non poteſt non elidi; quod quidam opinatus eſt.

12. *Erus eſt, neque praevideram.* Omnes fere libri *provideram:* licet aliter Donatus. provideram autem pro, porro videram. Plautus in Aſinaria: *Non hercle te provideram.* FAERNUS.

Dum témpus ad eam rém tulit, ſiui ánimum ut explérét ſuum:
Nunc hic dies aliam uitam defert, álios mores póſtulat.
Dehinc póſtulo, ſive aéquumſt, te oro, Dáue, ut redeat iám in uiam.
D. *Hoc quid ſit?* SI. *omnes, qui amant, grauiter ſibi dari uxorém ferunt.*
D. *Ita aiunt.* SI. *tum ſiquis magiſtrum cépit ad eam rém inprobum,*
Ipſum ánimum aegrotum ad déteriorem pártem plerumque ádplicat.
D. *Non hércle intellegó.* SI. *non? hem.* D. *non: Dáuos ſum, non Oédipus.*
SI. *Nempe érgo aperte uis quae reſtant mé loqui.* D. *ſané quidem.*
SI. *Si ſénſero hodie quicquam in his te núptiis*
Falláciae conári, quo fiánt minus;
Aut uélle in ea re oſténdi, quam ſis cállidus:
Verbéribus caeſum té in piſtrinum, Dáue, dedam uſque ád necem,
Ea lége atque omine, út, ſi te inde exémerim, ego pro té molam.
Quid, hoc íntellextin? án nondum etiam ne hóc quidem? D. *immo cállide:*
Ita apérte ipſam rem módo locutus, níl circum itione úſus es.
SI. *Ubi uis facilius páſſus ſim, quam in hác re, me delúdier.*

D. *Bona*

NUS. Noſtri, uno excepto, omnes *Provideram.*

18. *Nunc haec dies aliám vitam ádfert, álios mores póſtulat.* *Hic dies* habent omnes libri ſcripti, & Donatus. FAERNUS.

Noſtri quoque omnes *Hic dies.* Sed vide, ut incommode haec diviſa ſunt Arſi & Theſi. *Aliám* acuitur in ſyllaba ultima; *Vitam* in Theſi cubat, ut vix exaudiatur; denique primo *aliám*, mox *álios:* cum conſuetudo & ratio poſtulent, ut verba quae repetuntur, eodem accentu pronuntientur. Haec omnia incommoda tollit lectio, quae apud Ciceronem exſtat, Epiſt. Fam. XII. 25. ‘Accipio, *inquit,* ‘excuſationem tuam de Sempronio. neque ‘enim ſtatuti quid in tanta perturbatione habere potuiſti:

‘*Nunc hic dies áliam vitam defert, álios mores póſtulat.*

‘ut ait Terentius. Conſulantur nunc aures; & quantum interſit, ipſae teſtabuntur. *Hic* corripitur, ſequente licet conſonante; ut paſſim III, 1, 4.

Sed hic Pámphilus. Quid dicit? Firmavit fidem.

vel *Dies* monoſyllabon eſt. Neſciunt Terentium, ſiqui ſuſpicabuntur commodius haec diſponi a Cicerone, quam ab ipſo potuiſſe.

27. *Aut velle in ea re oſtendere quam ſis callidus,* Plerique libri & in iis omnes antiqui, *oſtendi quam ſis callidus.* FAERNUS. Unus tantum ex noſtris *Oſtendere:* ceteri *Oſtendi.*

28. *Verbéribus caeſum té, Dave, in piſtrínum dedam uſque ád necem.* Miror, qui hoc intactum reliquerit Faernus. *Dave* hic in depreſſione totum latitat. Quanto melius & numeroſius, quod in Noſtris omnibus habetur?

Verbéribus caeſum té in piſtrinum, Dáve, dedam uſque ád necem.

Idem, quem dedi, verborum ordo eſt apud Nonium v. Caedere; Servium ad Aeneid. I, 144.

31. *Nil circuitione uſus es.* Fallitur & fallit ὁ δῖνα, cum Dipthongos & Conſonantes hic praedicat, ut pronuntietur *Circuitjone.* *Circumire* ſemper Plautus & Noſter, non *Circuire:* neque elidunt M; Phormio IV, 3, 10. *Sic circumiri:* & ſic Horatius, *Circumagi.* Quin & hic nonnulli codd. *Circumitione.* Ergo hic duo verba ſunt *Circum itione.* Iterum Phorm. V, 8, 23.

Haec illae erant itiones crebrae & manſiones diutinae.

33. *Bona verba, quaeſo. Inrideſ? nihil me fallis. ſat dico tibi.* Veteres noſtri codices *Irrides* ſine nota interrogationis. Recte. Illud autem, *Sat dico tibi,* nimis tepide in re tam gravi: Repono: *Nil me fallis. edico tibi,*

Ne

D. *Bona uérba, quaeſo.* SI. *inrides: nil me fállis. edicó tibi,*
Ne témere facias. néque tu haut dices tibi non praedictúm. caue.

ACTUS I. SCAENA III.

DAUUS ſeruus.

ENIMUERO, Daue, nil lociſt ſegnitiae neque ſocórdiae,
Quantum intellexi módo ſenis ſenténtiam de núptiis:
Quae ſi non aſtu próuidentur, me aút erum peſſúm dabunt.
Nec quid agam certumſt: Pámphilumne adjútem, an auſcultém ſeni.
Si illúm relinquo, eius uítae timeo: ſin opitulor, huius minas;
Cui uérba dare difficileſt: primum iám de amore hoc cómperit:
Me inſénſus ſeruat, né quam faciam in núptiis falláciam.
Si ſénſerit, perii, aút quam lubitum fúerit cauſam céperit,
Qua iúre qua me iniúria praecipitem in piſtrinúm dabit.
Ad haéc mala hoc mi accédit etiam: haec Andria,
Si

Ne temere facias.
Edico, denuntio. Simo ipſe de eadem hac re loquens, III, 2, 15.

Edixin' *tibi, Interminatus ſum, ne faceres?*

ubi Donatus; *Edixin tibi*; Hic illud reddit, *Edico tibi, ne temere facias.* Vides Donatum ipſum ſic olim legiſſe, ut nos nunc legendum admonemus. Nonius tamen v. Dicere, *Sed dico* legebat, quod exponit Denuncio. Vides mendi vetuſtatem.

34. *Ne temere facias: neque tu haut dicas tibi non praedictum, Cave.* O. l. s. *neque tu hoc dicas.* Vaticanus, *hoc dices*, quod idem eſt: nam antiqui *dices* pro dicas efferebant; ſolus Donatus legit, *haut dicas*, quem & ſequimur. FAERNUS.

Vera ſine dubio & vetuſta illa lectio eſt, *Neque haut*, non *Neque hoc*: Sic Plautus ter quaterque. Noſter III., 3, 31.

At ego non *poſſe arbitror,*
Neque *illum hanc perpetuo habere*, neque *me perpeti.*

Sic alii *Neque non* negative; etiam ipſe Virgilius. Recte quoque Vaticanus codex *Dices*, cui accedunt tres meliores ex noſtris: quod non idem eſt ac *Dicas*: ſed futurum indicativum. non enim *Edicit* Simo, ne Davus *dicat* ſibi non praedictum: ipſe Davus jam praemonitus non hoc *dicet*, nec dicere audebit.

7. *Ne quam faciam nuptiis fallaciam.* Duo ex noſtris, & editiones pleraeque veteres, *Faciam* IN *nuptiis.* Plane ut ſupra I, 2, 25.

Si ſenſero hodie quicquam in his *te* nuptiis
Fallaciae *conari, quo fiant minus.*

Atque inſuper hoc commodi eſt, quod eo pacto ultima in *Faciam* liqueſcat; & evitetur ingratum Homoeoteleuton, *Faciam, Fallaciam.*

8. *Si ſenſerit, perii: aut ſi lubitum fuerit, cauſam ceperit.* Nec verba, nec ſententiam expediunt interpretes. *Perii* quaſi Interjectionis vim hic habet; ut, *Perii, quid ego egi?* Deinde pro *Si* reponendum eſt *Quam.* Sententia eſt: *Si ſenſerit, immo* (quod minus eſt) *quamlibet cauſam ceperit, in piſtrinum me dabit.* Hec. IV, 1, 25.

Quamvis cauſam *hunc ſuſpicari, quam ipſam veram, mavolo.*

9. *Quo jure quaque injuria praecipitem me in piſtrinum dabit.* Sic Codices noſtri, & editiones priſcae: nec Faërnus quicquam ad locum. Atqui ſyllaba hic abundat; niſi *Injuria* in triſyllabum redigas, quod quidam inepte faciunt. Sed & aliud animadvertendum eſt; *Quo jure, quaque injuria* (quod & noſtri omnes habent) nullo modo hic poſſe ſubſiſtere. Sententia quidem apparet; ſed verbis deſtituitur: quippe *Qua* omnino hic requiritur,

Si iſta úxor ſiue amicaſt, grauida e Pámphilo eſt.
Audireque eorum eſt óperae pretium audáciam:
Nam incéptioſt améntium, haut amántium:
Quicquid peperiſſet, décreuerunt tóllere:
Et fingunt quandam intér ſe nunc falláciam,
Ciuem Átticam eſſe hanc. Fúit olim hinc quidám ſenex,
Mercátor: nauem is frégit aput Andrum inſulam:
Is óbiit mortem. ibi tum hánc eiectam Chryſidis
Patrém recepiſſe órbam, paruam. fábulae.
Mi quidem non ſit uériſimile; at ípſis commentúm placet.
Set Myſis ab ea egréditur. at ego hinc mé ad forum, ut
Conuéniam Pamphilúm, ne de hac re páter inprudentem ópprimat.

A c-

tur, non *Quo* t ut non unus ante nos vidit. Nondum tamen locus expurgatus eſt, quem ſic ſibi reſtituo:

Qua *júre*, *qua* me *injúria praecipitem in piſtrinúm dabit.*

Numquam in iſta diſtributione Latine dicitur *Qua-quaque*, ſed *Qua qua*. Plautus Milite, IV, 4, 20.

Qui conſectare qua mares, qua feminas.

Trinummo, IV, 3. 37.

Rapere properant qua ſacrum, qua publicum.

Cicero. *Qua dominus, qua advocati.* Livius: *Qua paterna injuria, qua ſua.* Sic ubique reperies. Cum autem conjunctio *Que* de ſua ſede *Me* expuliſſet, neceſſe erat *Me* alicubi locum habere, licet verſus ipſius injuria.

11. *Sive iſta uxor, ſive amica eſt, gravida e Pamphilo eſt.* Etiam hic quoque ſyllaba verſui ſupereſt: quam fuſtra quidam in metrum concludere laborat, nunc hoc nunc illud arripiendo. Qui natura pes Creticus eſt, nulla licentia vel in dactylum vel in anapaeſtum redigetur. Recte olim hoc expedivit Janus Gulielmius:

Si iſta úxor ſive amica eſt, gravida e Pámphilo eſt.

Si hic eandem prorſus ſententiam efficit, quam *Sive*: ne aliquod ſenſus diſpendium hic cuiquam metuatur. Plaut. Curc. I, 1, 4.

Si *media nox eſt*, ſive *eſt prima veſpera.*

Pſeud. I, 5, 129. [*inivimus.*

Si *ſumus compacti*, ſive *conſilium umquam*

Quin & *Si-ſi* perinde eſt ac *Sive-ſive.* Captiv. I, 2, 5.

Sinito ambulare, ſi *foris*, ſi *intus volent.*

16. *Civem' Atticam eſſe hanc. Fúit olim quidám ſenex.* Non ſatis venuſte illud *olim*, cum ictu in ſyllaba poſteriore. Neque vero ſi *quidam mercator* in Andro obiit, &c. id ullo modo demonſtrat civem *Attica*m eſſe Glycerium; niſi & ille quoque mercator fuerit Atticus. Utrique vitio medicinam facies, ſi ſic legeris,

Civem Atticam eſſe hanc. Fuit olim hinc *quidam ſenex.*

Hinc id eſt Athenis, ubi fabula agitur. Infra V, 1, 14.

Illam hinc *civem eſſe aiunt.* & V, 3, 21.

Adducti, qui illam civem hinc *dicant. viceris.*

20. *Mihi quidem hercle nón ſit veriſimile, atque ipſis cómmentum placet.* Ita in omnibus fere libris invenitur ordinatus hic verſus, itaque impreſſit Robertus Stephanus; eſt autem verſus tetrameter trochaicus hypercatalecticus. FAERNUS.

Atqui ejuſmodi verſus hypercatalecticus nuſquam reperitur; nec mirum, cum abſonus plane ſit & ἄμουσος. Tolle vero illud *Hercle* quod & verſum & ſententiam onerat. Cur enim adjuret hic, & tantopere aſſeveret Davus? hic inquam, ubi dubitat tantummodo & ſuſpicatur.

Mi quidem non ſit vériſimile: at ípſis commentúm placet.

Quidem correptum, ut paſſim. Adelph. III, 4, 16.

Prius nólo. Haecine flagitia. Mi quidem non placent.

At ipſis. lege cum Guyeto. Poſt *Quidem* de more

Actus I. Scaena. IV.

Mysis ancilla.

AUDIO, Archylis, iamdudum: Léſbiam adduci iubes.
Sáne pol illa témulentaſt múlier & temeraria,
Néc ſatis digna, cui committas primo partu múlierem:
Támen eam adduci? inportunitátem ſpectate ániculae:
Quia conpotrix éius eſt. Di, dáte facultatem óbſecro
Huic pariundi, atque illi in aliis pótius peccandi locum.
Set quidnam Pamphilum éxanimatum uideo? uereor quid ſiet.
Oppériar, ut ſciám numquidnam haec túrbae triſtitia ádferat.

A c-

more ſequitur, *At*, *Sed*, *Tamen*; non *Atque*.

1. *Audivi*, *Archilis*, *jamdudum: Lesbiam adduci jubet.* Per unum l. in omnibus l. s. eſt: &, per *i*, in penultima. FAERNUS.

Sic & noſtri Codices *Archilis*: reponendum tamen *Archylis* cum *y*: Graece enim eſt Ἀρχυλὶς: qualia plura eadem terminatione, *Theſtylis*, *Xyſtylis*, *Phidylis*, *Erotylis*. Illud vero *Audivi* parum eſt pro Terentii elegantia. Anicula intus ſaepe Lesbiam nominaverat, credens Myſin non audiiſſe, quia nihil reſponderet. Cui Myſis ſubirata,

> Audio, *Archylis*, *jamdudum: Lesbiam adduci jubes.*

Audio te ſaepe vociferantem; non *audivi*, quaſi ſemel tantum. Hec. III, 2, 1.

> *Neſcio quid* jamdudum aúdio *hic tumúltuari miſera.*

Phorm. II, 1, 59.

> *Jamdudum te omnes nos accuſare audio.*

& ita aliàs ſaepe.

2. *Sane pol illa temulenta eſt mulier, & temeraria.* Verſus eſt Trochaicus, in quo *pol illa*, tribrachus eſt, eliſo uno *l*, ex *illa*, *pol* autem corripitur exemplo Ennii:

> *Nec pol homo quiſquam faciet impune animatus.*

FAERNUS.

4. *Tamen eam adducam: inportunitatem ſpectate aniculae.* Illud *Adducam* nec cum prioribus, nec cum ſequentibus verbis bene convenit. Si anicula *inportuna* & crudelis, quod Lesbiam accerſi jubeat; ſi ipſa Lesbia *temulenta & temeraria*; cur culpae ſe participem hic facit Myſis? *Tamen eam adducam*; etſi indigna ſit, cui puerpera committatur. Difficultatem hanc ſentiens Guyetus, Archylidi haec verba tribuit, intus loquenti. Sed nec is mos eſt in comoediis, illis quae foris ſunt clamare de domo: nec ulla tam inhumana, tam ſtolida, ut ſic palam loqueretur. Dixerat prius Myſis, *Lesbiam* ADDUCI *jubes*: repetit poſtea ſecum cum indignatione; *Tamen eam* ADDUCI? tam ebrioſam, tam inconſultam? ob eam ſolum cauſam, quia compotrix eſt? Et nota, quod in repetitionibus fit, utrobique eodem accentu dici, *ádduci*.

8. *Opperiar, ut ſciam nunc, quidnam haec turba triſtitias adferat.* Donatus pro *Nunc*, *quidnam*, ut codices hodie exhibent, legebat *Numquidnam*; & ita ſane unus ex noſtris a primo habuit, poſtea interpolatus. *Numquidnam* rurſus habes, II. 1, 25. Sine dubio praeſtantior haec lectio eſt: quid enim ad ſententiam confert illud *Nunc?* Totus verſus ſic legendus eſt:

> *Opperiar, ut ſciam numquidnam haec turbae triſtitia adferat.*

Num triſtitia, inquit, turbam, non turba triſtitiam afferat. Nondum enim turbam ullam viderat Myſis. Pamphilum conſpexerat ambulantem ſolum, nihil dum loquentem; ſed ex vultu & inceſſu triſtem & exanimatum eſſe facile conjectabat. Ergo ſcire expetit, *numnam* haec Pamphili triſtitia turbae *quid* praenuntiet, II, 3, 5.

> *Sed ſi tu negaris ducere, ibi culpam in te transferet;*
> Tum illae turbae fient.

ACTUS I. SCAENA V.

PAMPHILUS aduleſcens. MYSIS ancilla.

P. *HO'CINEST factu humánum aut inceptu? hócineſt officiúm patris?*
M. *Quid illud eſt?* P. *pro deúm fidem, quid eſt, ſi hóc non contuméliaſt?*
Uxórem decrerát dare ſeſe mi hódie: nonne opórtuit
Praeſciſſe me ante? nónne prius commúnicatum opórtuit?
M. *Miſerám me, quod uerbum aúdio?*
P. *Quíd Chremes? qui dénegarat ſe commiſſurúm mihi*
Gnatám ſuam uxorem: is mutauit, quia me inmutatúm uidet.
Ita óbſtinate dát operam, ut me a Glýcerio miſerum ábſtrahat:

Quod

1\. *Hoccine eſt humanum factum, aut inceptum? hoccine officium patris?* O. l. s. & Donatus geminat verbum *eſt*, hoc modo *hoccine* eſt *officium patris?* Vetuſtiora vero exemplaria & hic, & ubique, *hocine* per unum *c*, habent: ita nulla dubitatio eſt quin *hocine* in caſu recto & accuſativo primam corripiat, ſicut pronomen *hoc*, unde *hocine* compoſitum eſt, teſte Probo, corripit; quemadmodum uſurpavit & Virgilius, ſive ille Ovidius ſit, in luſibus Priapeis:

Et vos hoc ipſum quod minamur, invitat.

& Plautus in Aulularia:

Nunc hoc ubi abſtrudam cogito ſolum locum.

Erit ergo hic verſus Terentii octonarius. FAERNUS.

Hocineſt humanum factum aut inceptum? hócineſt officiúm patris?

Vides in repetitione accentum variari; *Hocinéſt, hócineſt.* Quod cavere ſolebant artis periti. Lege ergo.

Hócineſt factum humánum aut inceptum? hócineſt officiúm patris?

Unius tamen apicis diſpendio, creſcet elegantia:

Hocine eſt factu *humanum, aut* inceptu.

Sic Heaut. IV, 3, 26. *Rem* factu *facilem.* Phorm. II, 4, 16. *Turpe* inceptu *eſt.* Quid quod poſtea vidi apud Donatum: *Factum aut inceptum; in aliis, Factu aut inceptu, fuit.* Bene, quod doctiſſimus Magiſter vetuſtam lectionem indicavit. Hoc intereſt; Si *Factum* legis, ad ſingulare quid reſpicis; ſi *Factu*, ad omnia, circa nuptias & praeterita & futura.

2\. *Quid illud eſt? Pro deum atque hominum fidem quid eſt, ſi non haec contumelia eſt?* Poteſt hic eſſe monometer, aut praecedenti applicatus facere eum pentametrum Iambicum. Sed, quia haec genera inuſitata Terentio ſunt, poteſt eſſe octonarii Iambici initium eliſione *i*, & *d*, ex *illud*, item *d*, ex *quid eſt*, quod mox ſequitur. Porro omnes fere libri etiam antiqui, cum Donato, ita collocant, *ſi haec non contumelia eſt.* FAERNUS.

Miſeret me hic optimi Faerni, qui in metiendis verſibus digitos ſaepenumero, non aurem conſulit. Illud *Atque hominum* a codice primariae notae abeſt, & in codicibus aliis non certum locum habet. Recte quidem abeſt. Non enim ubicumque *deos* teſtantur, adjiciunt & *homines.* Vide Phorm. II, 3, 4.

Jam ego hunc agitabo: pro deum immortalium,
Negat Phanium eſſe hanc ſibi cognatam Demipho?

Sic igitur verſum conſtitue:

Quid illud eſt? Pro deum fidem, *quid eſt, ſi hoc non contumelia eſt?*

ut Eun. V, 5, 1,

Pró deum fidem, *fácinus foedum: o infélicem adoleſcéntulum!*

Adelph. IV, 7, 28. pro divom fidem,

Meretrix & materfamilias una in domo?

atque hoc pacto elegantius veniet, v. mox 11. *Pro deum atque hominum fidem.* Principio enim deorum tantum fidem appellat, poſtea & deorum & hominum. Porro *Hoc* habet codex Collegii Corporis Chriſti; & Donatus, qui recte adnotat, Hoc, *cum ſtomacho dictum. Hoc*, quod fecit pater.

3\. *Uxorem decrerat dare ſeſe mihi hodie.* Ita liber Victorianus. alii fere omnes, & Donatus,

decre-

Quod ſi fit, pereo fúnditus.
'Adeon' hominem eſſe ínuenuſtum aut ínfelicem quémquam, ut ego ſum?
Pró deum atque hominúm fidem!
Núllon' ego Chremétis pacto adfinitatem effúgere potero?
Quót modis contémptus, ſpretus? fácta, tranſacta ómnia. hem,
Répudiatus répetor: quamobrem? niſi ſi id eſt, quod ſúſpicor:
'Aliquid monſtri alúnt: ea quoniam némini obtrudi poteſt,
'Itur ad me. M. *orátio haec me miſeram exanimauit metu.*
P. *Nam quid égo dicam dé patre? ah*
Tántam rem tam néclegenter ágere? praeteriéns modo
Mi aput forum, uxor tibi ducendaſt, Pámphile, hodie, inquit, para:
'Abi domum. id mi uíſuſt dicere, ábi cito, & ſuſpénde te.
'Obſti-

decreverat, panciſſimi *decrevit*, atque hi recentiſſimi. FAERNUS. Duo tantum ex noſtris *Decrevit*: alii magno numero *Decreverat*.

7. *Gnatam ſuam uxorem: id mutavit, quoniam me immutatum videt.* Multi libri, inter quos Victorianus, pro *quoniam*, *quia* habent; quod malim; ut verſus ſit trochaicus ut praecedens. FAERNUS.

Unus ex noſtris *Quia*: ſed univerſi *Id mutavit*: Fallor tamen aut ſcripſit Auctor *Is Mutavit*. *Mutavit* abſolute, ut ſupra I, 1, 13. *Haut muto*: Vide vero, quam venuſte oppoſitio fiat. *Is* mutat; quia *ego* non muto; quia videt *me immutatum*. At in vulgata lectione hinc opponitur *res*, illinc *perſona*.

8. *Itane obſtinate operam dat, ut me a Glycerio miſerum abſtrahat?* Si tollas interrogationem, melius procedet ſententia, ſeu priora reſpicias, ſeu ſequentia. Lege igitur, ITA *obſtinate dat operam*. ut Heaut. I, 1, 14.

Ita *attente tute illorum officia fungere.*

Is mutavit: ita obſtinate dat operam. Tum & illud, *Quod ſi ſit, ut abſtrahar*, oſtendit priora affirmative poni, non dubitanter & interrogative.

11. *Pro deum atque hominum fidem! nullon' ego.* Haec verba *pro deum atque hominum fidem*, in multis l. s. recentibus inveniuntur ſuperius ſita, & hi verſus ordinati ut infra.

Itane obſtinate operam dat, ut me a Glycerio miſerum abſtrahat?
Pro deum atque hominum fidem: quod ſi ſit, pereo funditus.
Adeon' hominem eſſe invenuſtum aut infelicem quemquam ut ego ſum?
Nullon' ego Chremetis pacto adfinitatem effugere potero?
Quot modis contemptus, ſpretus, facta, tranſacta omnia. hem.

qua ordinatione verſuum primi duo & ultimus eſſent trochaici catalectici, tertius, & quartus acatalectici: nobis tamen probatur collocatio verborum vulgata, quae eadem invenitur in omnibus antiquis libris: ita ut, *Quod ſi ſit, pereo funditus*, ſit trimeter Iambicus: *Pro Deum atque hominum fidem*, dimeter trochaicus. FAERNUS. Antiqui libri hic audiendi ſunt: novitios nihil moramur.

17. *Nam quid ego nunc dicam de patre? ah.* Verſus eſt dimeter Iambicus, ſi ex *quid*, *d*, elidatur. FAERNUS.

Immo delendum eſt *Nunc*, cum Mſtorum auctoritate, tum verſus ipſius cauſa. *Quid* enim neque elidi neque in Theſi eſſe, ſed ſub ictu ſtare debet.

18. *Tantámne rem tam neclegenter agere?* Si illud *Ne* hic admittis, Iambicus fiet verſus? cum ſex ſeptem & hinc & inde Trochaici ſunt. Lege igitur cum codice Regio, qui *Ne* inter lineas habet:

Tántam rem tam néclegenter ágere?

Jam vero aurium judicium fiat, annon bis tanta ros evadat, vel hac ipſa pronuntiatione.

'Obſtipui: cenſen' me uerbum pótuiſſe ullum próloqui? aut
'Ullam cauſam, ſáltem ineptam, fálſam, iniquam? ommútui.
Quód ſi ego ſciſſem id prius, quid facerem, ſi quis nunc me intérroget;
'Aliquid facerem, ut hóc ne facerem. ſét nunc quid primum éxſequar?
Tót me inpediunt cúrae, quae meum ánimum diuorſaé trahunt;
Amor, miſericordia húius, nuptiárum ſollicitátio,
Tum pátris pudor, qui mé tam leni páſſus animo eſt úſque adhuc,
Quae meó cumque animo lúbitumſt, facere. eine égo ut aduorſer? ei mihi,
Incértumſt, quid agam. M. *miſera timeo, incértum hoc quorſus áccidat.*
Séd nunc peropuſt, aút hunc cum ipſa, aut de illa me aduerſum húnc loqui.
Dum in dúbio eſt animus, paúlo momento húc uel illuc inpéllitur,
P. *Quis hic lóquitur? Myſis? ſálue.* M. *o ſalue, Pamphile.* P. *quid agit?* M. *rogas?*
Labórat e dolóre; atque ex hoc miſera ſollicita éſt, diem
Quia ólim in hunc ſunt cónſtitutae núptiae. tum autem hóc timet,
Né

21\. *Obſtupui. cenſen' ullum me verbum potuiſſe proloqui.* O. l. s. Ita collocant:

Obſtupui. cenſen' me verbum potuiſſe ullum proloqui?

qua ratione verſus eſt Trochaicus, ut ceteri. atque Is quoqne qui proxime ſequitur, ſi ejus prima ſyllaba praecedenti applicetur. Vaticanus, & Decurtatus *obſtipui* habent, quemadmodum & alibi Bembinus; & apud Virgilium antiquiſſimus liber Romanus. FAERNUS. Non omnes noſtri ita collocant, ut Faerniani; ſed eorum plerique.

22\. *Ullam rauſam, ineptam ſaltem, falſam, iniquam: ommutui.* Rotundiores fluunt numeri, fide codicis Petrenſis:

Ullam rauſam | ſáltem ineptam |, falſam, iniquam |

Saltem non ſemper poſtponitur; etſi plerumque ita ſolet; quae cauſa interpolationis erat. Vide And. II, 1, 28, III, 2, 14. & Adel. II, 2. 41.

23\. *Quód ſi ego réſciſſem id prius; quid facerém, ſiquis nunc mé roget.* Sic edidit Faernus. & ita habent codices vetuſti. Vides tamen, ut inconcinne ſe habeant Arſes & Theſes. Repone:

Quod ſi ego. ſciſſem id prius, quid facerem, ſiquis nunt me interroget.

Si ſciſſem, ut infra IV, 5, 13. *Nam pol ſi id ſciſſem.* & Hec. II, 1, 25. *Quod ſi ſciſſem.* Ceterum *Interroget* pro *Roget*, etiam Eugraphius habet.

27\. *Tum pátris pudor, qui mé tam leni páſſus éſt animo úſque adhuc.* Vides totum illud *Animo* in Theſi latere; plane contra artem. Sed nullo negotio, revocatur vera lectio:

Tum patris pudor, qui me tam leni páſſus ánimo eſt úſque adhuc.

29\. *Incertumſt, quid agam. Miſera timeo hoc incertum quorſum accidat.* O. fere libri hunc ordinem verborum habent, *incertum hoc*; quae melior compoſitio eſt: verſus eſt Trochaicus, aut etiam octonarius Iambicus, ut proximi, ſi in *quorſum accidat* non fiat Synaloepha. FAERNUS.

Omnes codices *Incertum hoc.* Interpolatoris eſt *Hoc incertum*; Verſus nempe gratia, quem digitis metiebatur. Atqui hoc pacto, prius *Incértum*, poſterius *I'ncertum* pronuntiatur; quod minime ferendum. Faernus in *Quorſum* ſynaloepham prohibet, alius in *Timeo*, Neſcias, uter in artem magis peccet; niſi quod hic etiam accentum variet in *Incertum.* Quam in promtu eſt, quod reponendum erat, *Quorſus? Quorſum*, *Quorſus* eodem ſenſu: ut Prorſum, prorſus; Rurſum, rurſus; Surſum, ſurſus; Adverſum, adverſus.

30\. *Sed núnc peropúſt, aut húnc cum ipſa, aut me aliquid de illa ádverſum hunc loqui.* Cernis, opinor, verſus ſcabritiem. Syllabae finales acuuntur; *Ipſa*, *Illa*, quae in emphaſi eſſe debebant,

Né déſeras ſe. P. *hem, egone iſtuc conarí queam?*
Egon' própter me illam decipi miſerám ſinam?
Quae mihi ſuum animum atque ómnem uitam crédidit?
Quám ego ánimo egregie cáram pro uxore hábuerim?
Bene ét pudice eius dóctum atque eductúm ſinam,
Coáctum egeſtate ingenium inmutárier?
Non fáciam. M. *haut uerear, ſi in te ſit ſoló ſitum:*
Set ut uím queas ferre. P. *adeóne me ignauóm putas?*
Adeóne porro ingrátum, inhumanúm, ferum?
Ut néque me conſuetúdo, neque amor, néque pudor
Commóueat, neque commóneat, ut ſeruém fidem?
M. *Unum hóc ſcio, eſſe méritam, ut memor eſſés ſui.*
P. *Memor éſſem? o Myſis Myſis, etiam núnc mihi*
Scripta illa ſunt in ánimo dicta Chryſidis
De Gly'cerio. iam férme moriens mé uocat:

Ac-

bebant, in Theſi occultantur. Hujuſmodi verſus non pro arte Terentii, tam nobilitata. Eſt qui ſic legat, *De illa* ejecto,

Séd nunc péropuſt, aút hunc cum ipſa, aut me áliquid adverſum húnc loqui.

Sed dum metro proſpicit, ſententiae parum cavit. *De illa* profecto hic neceſſarium eſt: niſi enim *de Glycerio* loqueretur, quid ad rem? quid ad confirmandum aut accendendum Pamphilum? de aliis rebus loqui, plane garrire eſſet. Nimirum alia medicina tentanda eſt, quae quidem ſponte ſe offert. Pro *me aliquid de illa*, noſtri omnes alio ordine; *Aliquid de illa me.* Tolle, *Aliquid*, quod tam incertae ſedis eſt.

Séd nunc péropuſt aut hunc cum ipſa, aut de illa me adverſum húnc loqui.

Tolle inquam illud *Aliquid:* id enim hic minus nihilo eſt. *Aliquid loqui?* Immo omnia, quae ex arte meretricia blande loqui didicerat.

31. *Huc illuc impellitur.* Omnes libri antiquiores, & Donatus, *huc vel illuc.* FAERNUS.

36. *Ego propter me.* Omnes noſtri codices *Egon' propter.* Recte: ut verſu praecedente *Egone.*

41. *Haut vereor, ſi in te ſolo ſit ſitum.* Plerique ex noſtris *Verear.* Duo inſuper, *In te ſit ſolo.* Lege igitur, quod magis ex arte eſt,

Non fáciam. Haut verear, ſi in te ſit ſolóſitum.

41. *Sed vim út queás ferre. A'deon' me ignavóm putas?* Vides illa *Vim* & *Ferre*, in quibus ſolis vis hic atque emphaſis eſt, in Theſi vix poſſe exaudiri; Scripſit poeta ſine dubio,

Sed ut vím queas férre. Adeóne me ignavóm putas?

Queas una ſyllaba; ut paſſim.

'Adeon' me ignavom putas?

43. *Adeón' porro ingratum aút inhumanum aút ferum?* Primum in his vitium eſt, quod in repetitione varietur accentus; *ádeon'*, & *adeón':* Alterum eſt, in illis particulis *Aut-aut.* Quaſi vero *Inhumanus* tam ſollicite diſtinguendus eſſet a *Fero?* In tanta animi commotione, devolvenda haec erant rapidiſſime per Aſyndeta, ut in Adelphis,

'Ego ille agreſtis, ſaévus, triſtis, párcus, truculentús, tenax.

Quin & illud *Porro* in Theſi totum deliteſcit, ſpondeo tibi, ſic a poetae manu profectum eſſe: *Adeóne me ignavóm putas?*

Adeóne pórro ingrátum, inhúmanúm, ferum?

46. *Unum hóc ſcio, hánc meritam éſſe, ut mémor eſſés ſui.* *Meritam*, in quo ſententiae vis eſt, in depreſſione occultatur: quod ut clare exaudiri poſſit, ſic verba colloca, ut in Donato Mſto Oxonienſi ea vidi:

Unum hóc ſcio, eſſe méritam, ut memor eſſés ſui.

Hanc abeſt a meliore parte codicum: nec ancillae de domina loquenti convenit.

48. *Scripta illa dicta ſunt in animo Chryſidis.*

 Ambi-

Acceſſi: uos ſemótae: nos ſoli: incipit:
Mi Pámphile, huius fórmam atque aetatém uides:
Nec clám te eſt, quam illi utraéque res nunc útiles
Et ád pudicitiam ét ad rem tutandám fient.
Quod te égo per dextram hanc óro, et per geniúm tuum,
Per tuám fidem, perque húius ſolitúdinem,
Te obtéſtor, ne abs te hanc ſégreges, neu déſeras:
Si te ín germani frátris dilexí loco,

Sine

Ambiguum nullo modo tolerabile. Quis enim, ut primum haec audit, non ſic accipiat *In Chryſidis animo?* non, ut Poeta vult *Pamphili.* Ne dubites, quin is ſic dederit,

Scripta illa ſunt in ánimo dicta Chrýſidis.

52. *Nec clam te eſt, quam illi utraeque res inutiles.* Omnes fere l. s. *quam illi* nunc *utraeque res inutiles.* Duo tantum, ſcilicet Vaticanus, & Baſilicanus, itemque Donatus & Eugraphius haec habent ſine dictione, *res:* quod & placet. *utraeque* enim, refertur & ad *formam*, & ad *aetatem:* itaque legendum, *quam illi nunc utraeque inutiles:* ita ſtat verſus, qui aliter admiſſa dictione *nunc*, impeditus eſt. FAERNUS.

Noſtri omnes, uno excepto, agnoſcunt illud *Res*, quod verſum quidem jugulat. Acceſſerunt igitur olim correctores, & ſtilo id confoderunt. Atqui minime expungendum erat; cum adeo Terentianum ſit, ut nihil ſupra. Mos enim ei eſt; quamvis ipſa nomina ſupra poſita ſint, *Rem* tamen ſubinferre. Phorm. II, 1, 40.

Si eſt, patrue culpam *ut Antipho in ſe admiſerit,*
Ex qua re minus rei foret aut famae temperans.

Ubi Donatus: Ex QUA RE, *Haud venuſte inſertum* Re, *cum praepoſuiſſet* Culpam. Sic hodie editum. Itane vero, bone Magiſter? Tun' quicquam in Terentio arguas dictum *invenuſte?* Sed injuria hic facta eſt Donato. Editiones veteres non habent *Haud:* lege igitur, VENUSTE *inſertum* RE. Jam, opinor, ſentis, retinendum eſſe *Res*, non ejiciendum. Porro Donatus ad locum: INUTILES. *Legitur & Utiles.* Unde ſic verſus eſt conſtituendus,

Non clám te eſt, quám illi utraeque res nunc utiles.

Quam utiles, hoc eſt, quam parum utiles: moraliter & ex conſuetudine dictum: quod cum olim Magiſtelli non caperent, locum interpolarunt. Ceterum & codex Regius hoc ordine ponit,

Non clam te eſt, quam illi utraeque res nunc inutiles.

Repone *Utiles*; & rem conficis. Rivius quoque vir doctiſſimus ſic, ut nos nunc, olim legebat; firmabatque ex And. IV, 5, 16.

Nunc me hoſpitem
Lites ſequi, quam *id mihi ſit facile atque* utile.

53. *Et ad pudicitiam & ad tutandam rem fient.* O. l. s. & Donatus ita collocant, *& ad rem tutandam.* FAERNUS.

Sic & Noſtri omnes collocant. Atque hoc pacto, ita verſus erit efferendus:

'Et ad pudicitiam ét ad rem tútandam fient.

Eſt tamen, qui ſic verſum modulatus eſt:

Et ád pudicitiam & ád rem tutandám fient.

Quid audio? an *pudicitia* ſecundam corripit; tamquam ſi veniret a *Púdicus?* Apage a Terentio talem maculam. Unum tamen errorem altero cumulat & defendit; Plautum quoque in partes advocans, Epid. III, 3, 23.

Núm nimis poteſt
Pudicitiam quiſquam ſuae ſervare filiae.

Pudeat in loco tam facili haeſiſſe. Corrigendum,

Num nimis poteſt
Pudícitiam quis ſuaé ſervare filiae?

54. *Quod ego per hanc te dextram oro & genium tuum.* O. l. s. & Donatus ita collocant, *quod ego te per hanc.* quod vero ſequitur, *& genium*, in omnibus libris, itemque Donato, & Eugraphio eſt, *& ingenium.* quod & verſui magis convenit. exponemus autem *ingenium*, id eſt *naturam*; quam cum laude intelligendo, tanto magis quadrabit, ut ſit *per tuam ſtabilem conſtantemque naturam, per tuum probum & amabile ingenium:* ut & infra de Pamphilo, *Quandoquidem ipſe eſt in-*

genio

Digitized by Google

Siue haéc te ſolum ſémper fecit máxumi,
Seu tibi morigera fúit in rebus ómnibus:
Te iſti uirum do, amicum, tutorém, patrem.
Bona nóſtra haec tibi permitto, & tuae mandó fidei.
Hanc mi in manum dat: mórs continuo ipſum óccupat.
Accépi: acceptam ſéruabo. M. *ita ſperó quidem.*
P. *Set cúr tu abis ab illa?* M. *óbſtetricem adcérſo.* P. *propera. atque aúdin?*
Verbum únum caue de núptiis; ne ad mórbum hoc etiam. M. *téneo.*

genio bono. elidetur autem in ſcanſione, *d*, ex *quod*. ut *quod ego te* ſit anapaeſtus. FAERNUS.

D. in *Quod* elidi non poteſt. Senſit hoc ὁ δεῖνα, & ſic verſum ſcandit,

Quod égo te pér hanc dextram óro.

Neque animum advertit, *Hanc dextram*, in quo ſumma emphaſis eſt, (tunc enim Pamphili dextram dextra ſua prehendit) in Theſi hoc pacto obmuteſcere. Plautus Capt. II, 3, 82.

Haec per dexteram tuam te dextera retinens manu, Obſecro.

Lege ergo:

Quod te égo per dextram hanc óro & per geniúm tuum.

Quod te, notiſſima obteſtandi formula; & item *Per genium:* ut Horat. Ep. I, 7, 94.

Quod te per genium dextramque deoſque penates.

Plautus tamen Captiv. V, 2, 24.

Philocrates, per tuum te ingenium obſecro, exi: te volo.

Ubi tamen duo Codices Palatini *Genium:* quod & ſententia ipſa flagitat. Ceterum *Per* neceſſario hic continuatur: *Per dextram, per genium, per fidem, per ſolitudinem.* Si unum ex his tollis, de elegantia tollis: aut tria tollenda ſunt, aut ne unum quidem.

58. *Sive haec te ſolum ſemper fecit maxumi.* Aliqui libri, inter quos Vaticanus & Baſilicanus: item Donatus, & Priſcianus ſic collocant, *ſive te haec ſolum.* & ſtat verſus, ſi in *te haec* non fiat ſynaloepha. erit enim *ſive te*, dactylus. Quod vero ſequitur, *ſemper fecit maximi*, omnes recentes libri habent, *fecit maximum*, & ita etiam Priſcianus citat. infra quoque in eiſdem recentibus legitur, *maximum feci Chreme.* ſed utrobique in antiquis, *maximi.* FAERNUS.

Immo & Donatus Manuſcriptus, & Priſcianus p. 1143. *Sive haec te:* non ut editiones modo, ſed ut codex veterrimus in Bibliotheca hic publica. Sic & duo codices Terentii, Regius & Academicus. Ignoratae artis crimen habent tam Faernus quam alius; cum ſic eſſerunt, *Sivé te haec.* *Te* enim, cum in ictu non ſit, non poteſt non elidi. Adde, quod *Haec* omnino in ictu hic eſſe debet.

64. *Sed cur tu abis ab illa? M. obſtetricem adcerſo. P. propera.* Verſus eſt trimeter Iambicus. ſed ex *abis* elidendum eſt, *s*, & in quinta ſede dactylus collocandus. FAERNUS.

65. *Ne ad morbum hoc etiam. M. teneo.* Verſus eſt iambicus dimeter catalecticus. nam quod alii hunc ſupplent ex inſequenti ſcaena, ut, *quid ais Byrria*, perficiat ſenarium, primum haec ordinatio verſuum in nullo libro invenitur. deinde verſus qui ſequuntur, impediti remanent, ut non facile certum eis genus poſſit aſſignari. FAERNUS.

In Faerni editione ſic verſus conſtituuntur,

Sed cur tu abis ab illa? Obſtetricem adcerſo. Propera.
Atque audin. verbum unum cave de nuptiis;
Ne ad morbum hoc etiam. Teneo.

Ubi nihil facilius erat, quam vulgatiſſimum metri genus Tetrametros Catalecticos deprehendere, ſine ulla ordinis literulaeve mutatione, quod & alii ante nos viderunt.

Sed cur tu abis ab illa? Obſtetricem adcerſo. Propera; atque audin?
Verbum unum cave de nuptiis: ne ad morbum hoc etiam. Teneo.

Digitized by Google

Actus II. Scaena I.

Charinus. Byrria. Pamphilus.

c. *QUID ais Byrriá? daturne illa Pámphilo hodie núptum?* B. *ſic eſt.*
c. *Quí ſcis?* B. *aput forúm modo e Dauo audiui.* c. *uae miſeró mihi.*
Ut ánimus in ſpe atque in timore uſque ántehac adtentús fuit,
Ita póſtquam adempta ſpés eſt, laſſus cúra confectús ſtupet.
B. *Quaéſo edepol, Charíne, quando nón poteſt id fieri quod vis,*
'Id velis quod póſſit. c. *nil uolo áliud niſi Philúmenam,* B. *ah,*
Quánto ſatiuſt te íd dare operam, qui iſtum amorem ex córde eiicias;
Quam íd loqui, quo mágis lubido frúſtra incendatúr tua.

Facile

1. *Quid ais Byrria? daturne illa hodie Pamphilo nuptum?* O. l. s. hanc collocationem habent, *daturne illa Pamphilo hodie.* & infra, *modo e Davo*, ut etiam Donatus legit, non *de Davo.* quae vero paulo infra ſequuntur, ita & apud Donatum, & apud Priſcianum citantem hunc locum libro XVIII. & in omnibus Terentii l. s. collocata ſunt, *Quoniam non poteſt id fieri quod vis, id velis quod poſſit.* Qua collocatione conſtituta, verſus ita ordinamus:

CH. *Quid ais Byrria? daturne illa Pamphilo hodie nuptum?* B. *ſic eſt.*
CH. *Qui ſcis?* B. *aput forum modo e Davo audivi.* CH. *vae miſero mihi,*
Ut animus in ſpe, atque in timore, uſque antehac attentus fuit,
Ita poſtquam adempta ſpes eſt, laſſus, cura confectus ſtupet.
B. *Quaeſo edepol Charine; quoniam non poteſt id fieri quod vis,*
Id velis quod poſſit. CH. *nihil volo aliud niſi Philumenam.*

Ut primus & quintus hujus ſcaenae verſus, ſint trochaici tetrametri acatalectici, ſextus catalecticus, ſecundus octonarius iambicus, contracto *audivi* in duas ſyllabas. item tertius & quartus. FAERNUS.

5. *Quaeſo edepol Charine quoniam non poteſt id fieri quod vis, Id velis, quod poſſit.* Codex Regius pro *Quoniam* habet *Quando*; & ſic citat Donatus ad Aen. V, 704.

Quando id non poteſt fieri quod vis.

Sine dubio magis convenit ſententiae *Quando*: ut infra IV, 5, 10.

Ut quimus, aiunt, quando ut volumus, non licet.

Crediderim tamen ab auctore fuiſſe,

Quando id non poteſt confieri quod vis.

Virgil. Aen. IV, 116.

Nunc qua ratione quod inſtat Confieri poſſit,

ſic Lucretius; Caeſar, alii.

7. B. *Ah quanto ſatius eſt te id dare operam,*
Qui iſtum amorem ex animo amoveas tuo.

Hos duos verſus unum tantum trochaicum acatalecticum putamus eſſe, rejecta prima ejus ſyllaba in finem praecedentis verſus, detractoque in ſcanſione pronomine *tuo.* quod ſubdititium putamus, & tamen ob reverentiam omnium librorum, in impreſſione retinemus. aliter hi duo verſus adeo impediti ſunt, ut non facile cujus ſint generis, agnoſcatur. FAERNUS.

Quanto ſatiuſt te id dare operam, qui iſtum amorem ex animo amoveas tuo. Omnino ſubdititium eſt illud *Tuo*: nec major reverentia Librariis habenda eſt, quam auctori atque arti. Monet autem Donatus, pro *Animo amoveas* v. 7. legi etiam *Corde ejicias.* Sane perplacet haec lectio. *Ejicere* majus eſt quam *Amovere*, & *Corde* aptius quam *Animo.* Eun. II, 2. 16.

Ejiciunda *hercle haec eſt mollities animi.*

Hec. III, 2, 12. *Et cura* ex corde *exceſſit.*

Ceterum eſt qui illud *Tuo* non ejicit, ſed ſequenti verſui apponit, hoc modo:

Qui iſtum amorem ex animo amoveas
Tuo, quam id loqui quo magis lubido fruſtra incendatur tua.

Et ob hoc ſe magnifice effert, quaſi primus dederit lectionem dehinc ab omnibus tenendam.

C. *Facile ómnes, cum ualémus, recta cónſilia aegrotis damus.*
Tu ſi hic ſis, aliter cénſeas. B. *age age, út lubet.* C. *ſet Pámphilum*
Video. ómnia experiri certumſt prius quam pereo. B. *quid hic agit?*
C. *Ipſum húnc orabo: huic ſúpplicabo: amórem huic narrabó meum:*
Credo ímpetrabo, ut áliquot ſaltem núptiis prodát dies,
Intérea fiet áliquid, ſpero. B. *id áliquid nihil eſt.* C. *Býrria,*
Quid tibi uidetur? ádeon' ad eum? B. *quid ni? nihil ut ímpetres,*
Ut te árbitretur ſibi paratum moéchum, ſi illam dúxerit?
C. *'Abin hinc in malám rem cum ſuſpicione iſtác, ſcelus?*
P. *Charínum uideo. ſalue.* C. *o ſalue. Pámphile,*
'Ad te aduenio, ſpém, ſalutem, cónſilium, auxilium éxpetens.
P. *Néque pol conſili locum habeo, néque ad auxilium cópiam.*

Sèt

dam. Haud vidi magis. Haec praeclara iſtius correctio octonario pleno Iambicum ſubjicit, prorſus contra artem &, ſi aurem quis conſulat, ipſius Rythmi & Muſicae rationes. Octonarios ſemper excipit Trochaicus, numquam Iambicus.

10. *Tu ſi hic ſis, aliter ſentias.* Non *Hic* δεικτικῶς *Ego*, ſed adverbialiter, *Meo loco.* Lege autem *Aliter cenſeas*; hoc eſt Putes, exiſtimes; non *Sentias* quod eſt Percipias, intellegas. Sic Adelph. V, 8, 5. *Haut aliter cenſeo.*

15. *Quid ni? ſi nihil impetres.* Unus ex noſtris. *Quid niſi? ut nihil impetres*: duo, *Quid niſi? nihil ut impetres*, ubi *Ut* eſt *Etſi*, *Quamvis*, ut paſſim; *Quid niſi* idem ac *Quidni.* Feſtus; Quid niſi *uſurpaviſſe antiquos teſtis eſt Afranius in Epiſtula*:

A. *Me auctore, mater, abſtinebis?* B. *Quid niſi?*

Afranius Terentio noſtro erat natu minor. Hic tamen numeroſius *Quidni.*

17. *Abi hinc in malam crucem cum ſuſpicione iſtac ſcelus.* Libri Vaticanus & Victorianus, *Abin hinc*, licet deinde ex *abin*, abraſum utrobique ſit, n. praeterea hi duo, & alii omnes fere l. s. *in malam rem* habent. qua lectione admiſſa verſus, qui aliter ſtare non poteſt, eſt trochaicus catalecticus. FAERNUS. Ex noſtris quattuor tantum *Abi*: nullus vero *Crucem.*

18. *Charinum video: ſalve.* C. *o ſalve, Pamphile.* Alia vis & virtus orationis erit, ſi ſic diſtinxeris; *O ſalve. Pamphile, ad te advenio.* Elata voce pronuntiandum eſt, *Pamphile.*

19. *'Ad te venio, ſpém, ſalutem, auxilium, conſilium éxpetens.* Aliqui libri ſcripti, & in iis antiqui, & Priſcianus, *Ad te advenio.* FAERNUS.

Quanto melius ordine paulum immutato,

'Ad te advenio, ſpem, ſalutem, cónſilium, aúxilium expetens.

Ut ſpes minus eſt ſalute, ita conſilium auxilio. Deinde commotius pronuntiatur. Poſtremo idem ordo eſt in reſponſione, verſu ſequente.

20. *Neque pol conſiliis locum habeo.* O. l. s. & Donatus & Eugraphius *conſilii.* & ita Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS.

Néque pol conſili locum habeo, néque auxilii cópiam.

Muretus, ut evitetur hiatus iſte in *Neque*, ſic legendum cenſuit, mutato ordine;

Neque pol auxilii locum habeo, neque conſilii copiam.

Sed codices univerſi contra obnituntur. Majore nimirum morbo laborat hic verſus, cui medicinam mox faciam; ubi rem huic opinor ſaeculo novam narravero. Utcumque verba diſponas; vel *Auxilii* vel *Conſilii* quattuor ſyllabis conſtabit. Atqui veteres in nominibus ſubſtantivis, exeuntibus in *ius* vel *ium*, ſemper Genitivos caſus *i* ſimplici efferebant; numquam *Auxilii*, *Conſilii*, *Imperii*, *Negotii*; ſed *Auxili*, *Conſili*, *Imperi*, *Negoti.* Ego vero a puero diu credidi, ut didiceram, hujuſmodi Genitivos per contractionem fieri, & idcirco tali apice ſignatos vidi, *Imperí*, *Conſilí.* Poſtea ſuſpicio mihi incidit, rem aliter ſe habuiſſe. Diutina autem obſervatione facta, de plano affirmare auſim, neminem ex

veteribus

Sét iſtuc quidnamſt? C. *hódie uxorem dúcis?* P. *aiunt.* C. *Pámphile,*
Si id facis, hodié poſtremum mé uides. P. *quid ita?* C. *eí mihi,*
Véreor dicere: húic dic quaeſo Býrria. B. *ego dicám.* P. *quid eſt?*
B. *Spónſam hic tuam amat.* P. *né iſte haut mecum ſentit. ehodum dic mihi:*
Númquidnam ampliús tibi cum illa fuít Charine? C. *ah, Pámphile,*
Níl. P. *quam uellem.* C. *núnc te per amicitiam et per amorem óbſecro,*
Príncipio ut ne dúcas. P. *dabo equidem óperam.* C. *ſet ſi id nón poteſt,*
Aút tibi nuptiae haéc ſunt cordi. P. *córdi?* C. *ſaltem aliquót dies*
Prófer, dum proficiſcor aliquo, né uideam. P. *audi núnc ïam:*
'Ego Charine neútiquam officium liberi eſſe hominis puto,
Cum ís nil mereat, póſtulare id grátiae adponi ſibi.
Núptias effúgere ego iſtas málo, quam tu adipiſcier.
C. *Rédduxti animum.* P. *núnc ſi quid potes aút tute, aut hic Býrria,*
Fácite,

veteribus duplicem *i* in Genitivis illis uſurpaſſe: non Virgilium, non Horatium, non priorum Poetarum quemquam; ne ſemel quidem: ſi quid aliter nunc feratur, mendoſum eſſe; ſicut Ennii illud apud Ciceronem de Senectute,

O Tite, ſi quid ego adjuro curamve levaſſo.

Ecquid erit pretii.

Codices quippe alii *praemi* habent; quae vera lectio eſt. Primus ex Poetis qui hodie extant Propertius bis vel ter, Ovidius ſaepiſſime, & poſt eum alii omnes geminum *i* uſurpant. Sub Auguſti ſcilicet ſeneſcentis aetate mutatio iſta facta eſt. Egomet ergo fallebar, cum in Horatii Serm. I, 4, 70. ederem,

Non ego ſim Caprii *neque Sulci?*

Nunc reponi velim *Capri*: tum enim hoc, quod nunc alios doceo, ipſe neſciebam. Quod ſi in Poetis ubique hoc obtinuit; quis dubitet quin idem obtinuerit in oratione ſoluta? Cicero itaque ſic ſemper locutus eſt: quod maxime attendendum eſt eis, qui numeros oratorios cupiunt intellegere. Nigidius Figulus, Romanorum a Varrone doctiſſimus, apud Gellium XIII, 24. *Voculatio*, inquit, *qui poterit ſervari? ſi non ſciemus in nominibus, ut* Valeri, *interrogandi ſint, an vocandi. Nam interrogandi ſecunda ſyllaba ſuperiore tono eſt quam prima; deinde noviſſima dejicitur. At in caſu vocandi ſummo tono eſt prima, deinde gradatim deſcendunt.* Explicante ibidem Gellio, *Voculatio* apud Nigidium eſt, quem Accentum nos dicimus; *Caſus interrogandi*, quem nos Genitivum. Ergo Nigidii aetate, qui poſt Auguſtum natum vixit, a Nominibus in *ius* nulla erat diſtinctio Vocativi & Genitivi, niſi ſolo accentu: A recto *Valerius*, Vocativus *Váleri*, Genitivus *Valéri* pronuntiabatur. Ad hanc faciem ubique Terentius, *Gaudi, fili, viti, preti* genitivos facit. Quid igitur de verſu hoc fiet? Duo ex codicibus mihi viſis, Petrenſis & Regius ſic habent,

neque ad auxiliandum *copiam.*

at Eugraphius ſic:

neque ad auxilium copias.

Lege igitur ſine controverſia,

Néque pol conſili locum habeo, neque ad auxilium cópiam.

27. *Sed ſi id non potes.* Quid ſodes id, quod non potes? *non potes non ducere.* Hocine placet? veteres quaedam Editiones *Poteſt.* Donatus: *Deeſt* Fieri: *& hoc ad patrem retulit.* Apparet hunc legiſſe *Poteſt*: alioqui non deeſt *Fieri*, ſed *Facere.* Recte: paſſim enim apud Noſtrum & Plautum *Poteſt* perinde venit ac *Poſſibile eſt*: & ſaepe hic Librarii peccarunt, *Quantum potes*, pro *poteſt.*

28. *Aut tibi nuptiae hae ſunt cordi.* Maluit, opinor, noſter hic, ut alibi, *Nuptiae haec*; ut vitetur Homoeoteleuton. Sic IV, 1, 32.

Haec nuptiae non apparabantur mihi.

30. *Officium eſſe liberi puto.* Deeſt dictio *hominis*, quae in omnibus eſt l. s. & in pleriſque ita collocata, *Officium liberi eſſe hominis puto.* quo modo etiam melius procedit trochaicus. liberi autem hominis intelligendum non ejus

modo

Fácite, fingite, inuenite, efficite qui detúr tibi:
'Ego id agam, qui mihi ne detur. C. *ſát habeo.* P. *Dauom óptume*
Video: cuius conſilio fretus ſum. C. *at tu hercle haut quicquám mihi;*
Niſi ea, quae nil ópus ſunt ſciri. fúgin hinc. B. *ego uero ác lubens.*

ACTUS II. SCAENA II.

DAUUS. CHARINUS. PAMPHILUS.

D. *DI' boni, boni quid porto? ſet ubi inueniam Pámphilum,*
'Ut metum quo in núnc eſt adimam, atque éxpleam animum gaúdio?
C. *Laétus eſt neſcio quid.* P. *nihil eſt: nóndum haec reſciuit mala.*
D. *Quem égo nunc credo, ſi iam audierit ſibi paratas núptias,*
C. *Aúdin tu illum?* D. *tóto me oppido éxanimatum quaérere.*

Set

modo qui non eſt ſervus, ſed & qui nobilitate & bona exiſtimatione inter ſuos cives cenſetur. Juvenalis:

Tu tibi liber homo: & regis conviva videris,
Captum te nidore ſuae putat ille culinae.

Cicero libro primo officiorum: *Nihil eſt agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius.* FAERNUS. Ita noſtri univerſi.

31. *Cum is nil promereat póſtulare id grátiae adponi ſibi.* Iambicus hic inter tot Trochaicos non ſatis belle incedit. Lege,

Cum is nil mereat, poſtulare &c.

Donatus: Mereri *eſt aliquid mercedis pro labore ſumere; ut cum dicimus, Nihil meretur.* Satis hinc apparet Donatum *Mereat* hic legiſſe. Servius ad Aeneid. VI, 664.

Quique ſui memores alios fecere merendo,

hunc Terentii locum citat: unde & hunc quoque ſic legiſſe conſtat; licet Editiones ibi *Promereat.*

33. *Réddidiſti ánimum: Nunc ſi quid potes aút tu aut hic Byrria.* Duplex hic erratum eſt. Primo *Tu* non poteſt non elidi! cum extra ictum ſubſidat. Deinde *Reddidiſti* perperam incipit a pede Cretico. Pro *Reddidiſti* codex noſter Petrenſis *Reddixti*: unde naſcitur certa emendatio:

Rédduxti animum. Núnc ſi quid potes aút tute aut hic Byſrria.

Reduxiſti animum; plane ut Hec. III. 2, 12.

Iſtoc verbo animus mihi redit, & cura ex corde exceſſit.

& And. III, 3, 27. [*diam.*

Redducunt animum aegrotum ad miſericor-

Plautus Epid. IV, 1, 42.

Remigrat animus nunc demum mihi.

Horatius quidem Carm. I, 16.

F as recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

& I, 19. *Finitis* animum reddere *amoribus*: Sed longe alio ſenſu *Reddere animum* eſt In gratiam redire; quod ad hunc Noſtri locum nihil facit. *Redducò* ſemper apud Terentium prima longa, *d* geminato.

34. *Efficite qui detur tibi;*
Ego id agam, mihi qui ne detur. Quanto melius, ut *Mihi* ſub ictum veniat? *Ego id agam, qui mihi ne detur.*

37. *Niſi ea, quae nihil opus ſunt ſcire.* Unus ex noſtris, *Opus* EST. Certe alterutrum legendum eſt, aut *opus eſt ſcire*, aut *opus ſunt ſciri.* Poſterius placet.

2. *'Ut metum in quo núnc eſt ádimam.* Sic omnes Scripti, & bis ad Virgilium Servius. Vides tamen, ut *Metum* in Theſi totum ſubſidat, ut exaudiri vix queat. Repone,

Ut metúm quo in nunc eſt adimam.

Quo in pro. *In quo*: & ſimilia veteribus familiariſſima. Plautus Curc. IV, 1. 6.

Commonſtrabo. quo in *quemque hominem facile inveniatis loco.*

In Plauto haec manent: in Terentio puerorum gratia Magiſtri immutabant.

Sed

Sét ubi quaeram? quó nunc primum inténdam, C. *ceſſas ádloqui?*
D. *Hábeo.* P. *Daue: ades. reſiſte.* D. *quis homoſt, qui me? o Pamphile,*
Te ípſum quaero. eugé Charine: ambo ópportune: uós uolo.
P. *Dáue, perii.* D. *quin tu hoc audi.* P. *intérii.* D. *quid timeás ſcio.*
C. *Méa quidem hercle cérte in dubio uitaſt.* D. *et quid tú, ſcio.*
P. *Núptiae mi.* D. *etsí. ſcio?* P. *hodie.* D. *optúndis, tametſi intélligo?*
'Id paues, ne dúcas tu illam: tu aútem, ut ducas. C. *rém tenes.*
P. *'Iſtuc ipſum.* D. *atque íſtuc ipſum nil pericli eſt: mé uide.*
P. *'Obſecro te, quám primum hoc me libera miſerúm metu.* D. *hem,*
Libero: tibi uxórem non dat iám Chremes. P. *qui ſcis?* D. *ſcies.*
Túus pater me módo prehendit: ait tibi uxorém dari
Hódie;

6. *Sed ubi quaeram? aut quo nunc primum intendam? Ceſſas adloqui? Abeo.* Donatus ad locum: *Habeo*, inveni: legitur & *Abeo*. Noſtri quidem codices *Abeo*: ſed illud alterum praetulerim, *Habeo*. Porro Sex ex noſtris meliores non agnoſcunt illud *Aut*. Lego igitur & diſtinguo:

Set ubi quaeram? quo nunc primum intendam. C. *Ceſſas adloqui?* D. *Habeo.*

Continuatur oratio, *Quo nunc primum intendam, habeo*: quam Charinus interloquendo mediam interſecat.

8. *Te ipſum quaero, euge o Charine ambo opportune vos volo.* Nec Donatus, nec l. s. habent *o*, interjectionem, & ſtat verſus omittendo facere ſynaloepham, in *teipſum*, vel diſſolvendo dipthongum in *quaere*. FAERNUS.

Noſtri quoque omnes, *Euge Charine* ſine *o*. Sed taedet ineptiarum iſtarum: *Te ipſum* ſine Synaloepha, *Quaere* triſyllabum. Huc redactus eſt Faernus, quia *Euge* poſteriorem corripere putabat. Graece quidem Εὖγε: ſed Latinis *Euge* ambiguum, ut *Atat*, & alia ejuſmodi pro lubitu pronuntiantis. Plaut. Merc. III, 4, 41.

[Eugé *papae.*
Di ſciunt culpám meam iſtanc nón eſſe ullam.

& Aſin. III, 2, 9.

Vi púgnando perjúriis noſtris eugé *potiti.*

Ceterum Chariſius p. 96. & Servius ad Aen. XII, 342. in exemplis & hoc adducunt: *Ambo opportune vos volo*: unde probent *Ambo* aeque ac *Ambos* accuſativi eſſe caſus. En tibi acumen Grammaticum? Immo caſu hic recto: *ambo opportune*, i. e. adeſtis; ut recte hic Donatus. Quo enim ſenſu dicas, ut iſti voluerunt, *opportune volo*?

9. P. *Dave perii.* P. *interii.* Haec verba Charino Donatus adſcribit: & bene. FAERNUS.

Itane vero? *Bene* hoc Donatus, te judice? Atqui omnes codices Pamphilo tribuunt, non Charino. Quippe abſurdum fuerit, Priores vel in amore vel metu partes Charino dare: abſurdum quoque, Davum prius Charinum compellare *Quid timeas ſcio*, quam herilem filium Pamphilum. Nam quod Nugator ille (ſine dubio non hic Donatus) philoſophatur, ſi dis placet; Pamphilum plus feciſſe, *periturum ſe eſſe* dicendo, quam Charinum *ſe interiiſſe*; Pamphilum jusjurandum addidiſſe, *Hercle certe*; quo innuit illud Charini *Interii* falſum eſſe: dignus profecto eſt, qui ſua ſibi ferula vapulet, & inter cathedras diſcipulorum perpetuo ploret.

10. *Mea quidem hercle.* Donatus his addit adverbium, *certe*, & tres libri vetuſtiores. *Et tu quid ſcio.*] Iidem libri, *& quid tu.* FAERNUS. *Certe* etiam meliores ex noſtris; item *Quid tu.*

11. *Et id ſcio.* Affirmat Donatus etiam legi *& ſi ſcio*, & ita habent omnes vetuſtiores libri. FAERNUS.

Noſtri partim *Et id ſcio*, partim *Etſi ſcio*. Sed memorare hoc non ſatis erat; quid interſit, dictum oportebat. Neceſſario hic legendum, *Etſi ſcio*. Dixerat Davus, *Quid timeas ſcio*; Nuptias ſcilicet. Si idem, Pamphilo dicente, *Nuptiae mihi*, reſpondeat *Et id ſcio*; ſequetur, ut praeter nuptias aliquid aliud timuerit Pamphilus: quod falſum.

15. *Uxorem tibi jam non dat.* Iidem libri vetuſtiores & aliqui alii, & Donatus ita collocant,

Hódie; item alia múlta, quae nunc nón eſt narrandi locus.
Cóntinuo ad te próperans percurro ád forum, ut dicám tibi haec.
'Ubi te non inuénio, eſcendo in quéndam ibi excelſúm locum.
Circumſpicio. núſquam es: ibi forte húius uideo Býrriam;
Rógo: negat uidiſſe. mihi moléſtum. quid agam, cógito.
Rédeunti interea éx ipſa re mi íncidit ſuſpicio: hem,
Paúlulum obſoni: ípſus triſtis: de ínprouiſo núptiae:
Nón cohaerent. P. *quórſumnam iſtuc?* D. *égo me continuo ád Chremem.*
Cum íllo aduenio: ſólitudo ante óſtium: iam id gaúdeo.
C. *Récte dicis.* P. *pérge.* D. *maneo: intérea introire néminem*
Video, exire néminem: matrónam nullam in aédibus,

cant, *tibi non dat jam.* FAERNUS.

Ita & noſtri; niſi quod unus ex Regiis numeroſius, *Libero: tibi uxorem non dat jam Chremes.* Porro in iſtis, *Qui ſcis? Scio. Tuus pater modo.* Nonne inutile eſt iſtud *ſcio*? non enim reſpondet interrogationi; quae non eſt *An ſciret*, ſed *Quomodo ſciret?* Codex Collegii Corp. Chriſti *ſcio* in textu quidem habet, ſed pro varia lectione *Scies.* Egregie & vere. Scies, qui ego ſciam. Quin & ſic Donatus, ut ex nota ejus conſtabit. *Scio. Praeparatio eſt auditoris ad narrationem.* Atqui *ſcio* non promittit narrationem: ſed *Scies.* ſupra I, 1, 89. *Quid id eſt? Scies.*

16. *Tuus pater modo me prehendit: ait tibi uxorem dare ſe.* O. l. s. *dare ſeſe.* ita erit trochaicus acatalecticus. FAERNUS.

In uno Noſtro locum mutat *ſeſe, Uxorem ſeſe dare:* in altero primariae notae codice non comparet illud *Seſe*: quod ſane in verſu redundat. Praeterea duo codices rotundius, *Tuus pater me modo prehendit.* Verſum integrum ſic conſtitue:

Tuus pater me modo prehendit: ait tibi uxorem dari.

ut ſupra *I*, 2, 20.

Omnes qui amant, graviter ſibi dari uxorem *ferunt.*

19. *'Ubi te non invénio, ibi áſcendo in quendam éxcelſúm locum.* A duobus noſtris abeſt *ibi.* At ſentis, opinor, quanto cum pondere, quanto molimine hic verſus ſe inferat, *áſcendo in quendam éxcelſum. Auget* hoc ὁ δεῖνα, qui tolli cupit *ibi*, & in *Invenio* ſynaloepham omitti: *Ubi te non invénio, áſcendo.* Non jam dico hoc Artis non eſſe: ſed ipſe ſenties, ſi illi ponderi hic hiatus accedat, minoris pene operae eſſe locum excelſum aſcendere, quam hunc verſum pronuntiare. An forte dices captaſſe hoc Poëtam? haud exiſtimo Non enim Mons aliquis in foro eſſe potuit, ſed mollis quidam Clivus. Vide vero, an pondus iſtud ſic commode amoliar:

'Ubi te non invénio, eſcendo in quéndam ibi excelſúm locum.

Eſcendo codex vetus Guyeto viſus: magis ex vetere conſuetudine.

20. *Circumſpicio: nuſquam: forte ibi hujus video Byrriam.* Donatus: *Nuſquam, deeſt Vidi.* Immo & plus deeſt; *quem* enim vidit? Pro *Forte Ibi*, tres ex noſtris *Ibi forte.* Spondeo, ſic ab auctoris manu eſſe.

Circumſpicio; nuſquam es: ibi ſorte *hujus video Byrriam.*

Nuſquam es; ut infra IV, 4, 4.

Nuſquam eſt: vae miſerae mihi,
Reliquit me homo, atque abiit.

Eun. III. 4, 5. *Homo ipſe nuſquam eſt.*

25. *Cum illo advenio.* O. l. s. Donatus, *cum illoc.* FAERNUS.

Atqui *Illo* priſcae editiones mihi viſae. Et ſic veterrimus Plauti codex paſſim, ut Amph. II, 1, 56.

Quid igitur? Prius múlto ante aedes ſtábam, quam illo advéneram.

27. *Video exire neminem, matronam nullam. in aedibus Nihil ornati.* Ita Faernus, & quantum ſcio omnes alii diſtinguunt. Atqui, cum prius dixerit *neminem* omnino introire vel exire, fruſtra additur, *matronam nullam* in-

Nil ornati, nil tumulti. accéſſi: intro aſpexi. P. *ſcio.*
Mágnum ſignum. D. *núm uidentur cónuenire haec núptiis?*
P. *Nón, opinor, Dáue.* D. *opinor, nárras? non recte áccipis.*
Cérta res eſt. étiam puerum inde ábiens conſpexi Chremi
'Olera et piſciculós minutos férre in cenam oboló ſeni.
C. *Liberatus ſum hódie, Daue, túa opera.* D. *ac nullús quidem.*
C. *Quid ita? nempe huic prórſus illam nón dat.* D. *ridiculúm caput,*
Quáſi neceſſe ſit, ſi huic non dat, té illam uxorem dúcere:
Niſi uides, niſi ſenis amicos óras, ambis. C. *béne mones.*
'Ibo: etſi hercle ſaépe iam me ſpés haec fruſtratáſt. uale.

Actus II. Scaena III.

Pamphilus. Dauus.

P. *QUID igitur ſibi uólt pater? cur ſimulat?* D. *ego dicám tibi.*
Si íd ſuſcenſeát nunc, quia non dét tibi uxorém Chremes,
'Ipſus ſibi eſſe iniúrius uideátur: neque id iniúria:
Prius, quam tuum, ut ſeſe hábeat, animum ad núptias pérſpéxerit.
Sét ſi tu negáris ducere, íbi culpam in te transferet:
Tum illae turbae fient. P. *quiduis pátiar.* D. *pater eſt, Pámphile.*
Diffi-

troire. Non opinor dicent, *Neminem* de viris dici: ſi meminerint III. 2, 26.

Hoc ego ſcio unum, neminem peperiſſe hic.

Diſtinguent ſpero poſthac in hunc modum.

Video exire neminem. matronam nullam in [aedibus,
Nihil ornati, nihil tumulti.

Nulla erat ibi ex vicinis & cognatis matrona, quae ſponſam ornaret: ſola domi ſedebat cum ancillis virgo Philumena.

31. *Puerum inde abiens conveni Chremis.* Donatus: *Sic Chremi, ut Ulixi, & Achilli.* Contra Valerius Probus p. 1465. *Chremes, Chremis, vel Chremetis: Terentius: Puerum conveni Chremis.* Et eadem rurſus habet p. 1468. Conſentius quoque p. 2050. *Quaedam duplici modo declinantur, ut Jubeo Chremetem: & poſtea, etiam puerum inde abiens conveni Chremis.* Cuinam ex his magiſtris auſcultabimus? Donato, opinor. Sic enim Noſter Heaut. V, 5, 21. *Archonidi hujus filiam.* Ubi Codices omnes, ut hic *Chremis*, ita illic, excepto Bembino, *Archonidis.* Sed mirum profecto eſt, & Magiſtros illos & codices noſtros *Conveni* hic agnoſcere. Quod, quaeſo, Sermonis genus eſt, *Conveni puerum ferre olera,* Et tamen ſolus quod ſciam, Guyetus hoc animadvertit: qui tamen pro ſolita temeritate & audacia ſequentem verſum jugulat, ut huic verſui medicetur. Atqui levi manu facile & certo ſanatur locus:

Certa res eſt. etiam puerum inde abiens con[ſpexi Chremi,

Conſpexi puerum ferre; ut Hec. III, 2, 17 *Sed eccum, video ipſum egredi.*

32. *'Olera ac piſciculós minutos férre obolo in cenám ſeni.* *Obolo*, quod hic emphaſin habere debet, totum in Theſi latitat. Erigetur, ſi ordinem ſic mutaveris:

'Olera ac piſciculós minutos férre in cénam
oboló ſeni.

Si hoc, ut eſt, melius vulgato eſt; ne dubites, quin ſic dederit Auctor, artificum omnium ſummus.

33. *Liberatus ſum Dave, hodie, tua opera. At nullus quidem.* O. l. s. *hodie Dave*: non *Dave hodie*. Et *Ac* non *At*. FAERNUS.

Tres ex noſtris *Dave hodie*; omnes *Ac nullus.* Priſcianus quoque utrumque habet, p. 1015.

Digitized by Google

Difficileſt. tum haec ſólaſt mulier. dictum ac factum inuénerit
'Aliquam cauſam, quámobrem eam oppido eiciat. P. *eiciat?* D. *ác cito.*
P. *Cédo igitur quid fáciam, Daue?* D. *dic te ducturum.* P. *hém.*
D. *quid eſt?*
P. *Egon' dicam?* D. *cur non?* P. *númquam faciam.* D. *né nega.*
P. *Suadére noli.* D. *ex eá re quid fiát, vide.*
P. *Ut ab ílla excludar, húc concludar.* D. *nón itaſt.*
Nempe hóc ſic eſſe opínor: dicturúm patrem,
Ducás volo hodie uxórem: tu, ducam, ínquies:
Cedo quíd iurgabit técum? hic reddes ómnia,
Quae núnc ſunt certa ei cónſilia, incerta út ſient,
Sine omní periclo: nam hóc haut dubiumſt, quín Chremes
Tibi nón det gnatam. néc tu ea cauſa minueris
Haec quaé facis, ne is mútet ſuam ſenténtiam.
Patrí dic velle: ut, cúm uelit, tibi iúre iraſci nón queat.
Nam quód tu ſperes, própulſabo fácile; Uxorem his móribus
Dabit némo. inueniet ínopem potius, quám te corrumpi ſinat.
Set ſí te aequo animo férre accipiet, néclegentem féceris:
Aliam ótioſus quáeret: intereá aliquid acciderit boni.
P. *Itan crédis?* D. *haut dubium íd quidemſt.* P. *uide quó me indu-*
cas. D. *quín taces.*
P. *Dicám. puerum autem né reſciſcat mi eſſe ex illa, cáutio eſt:*
Nam

1015. ubi hoc exemplum dat, *Nullus* dici pro *Minime*. Putſchius quidem edidit *At*; ſed ſcripti, quos vidi, *Ac*. Ceterum iſta cujuſdam conjectura, quae in tanta laetitia jocante Davo *Ah* pro *Ac* ſubſtituit, nec rebus nec tempori convenit: prorſus eſt ἀπροσδιόνυσον.

2. *Quia non det tibi uxorem Chremes.* Complures libri, *dat*. FAERNUS. Noſtri omnes *Det*: & ad ſententiam rectius eſt.

8. *Aliquam cauſam, quamobrem eiciat oppido. Eiciat? Cito.* Sic a Faerno eſt; & ſic codices *Eiciat*. Si, ut quidam facit, utrobique ſcribis *Ejiciat*; prius acuet ſecundam ſyllabam *Ejíciat*, poſterius primam *'Ejiciat*: atqui in repetitione numquam mutatur accentus. Repono igitur,

Aliquam cauſam, quamobrem eam oppido eiciat. Eiciat? Ac cito.

Eiciat triſyllabon, ut Virgilius, *A flumine reice capellas. Ac cito*, ut Heaut. IV, 5, 15.

Faciam boni tibi aliquid pro iſta re, ac lubens. Eun. V, 9, 55. *Recipimus. Ac libenter.* V, 3, 6. *Cognoſcitne? Ac memoriter.* Plautus Epid. I, 1, 28.

Pol illa ad hoſtis transfugerunt. Arman'?
Atque quidem cito.

Eam abſorptum a praecedente *em*, *Ac* ab *at*.

17. *Sine omni periculo.* Niſi legas *periclo*, & ex *omni m* elidas, impeditus eſt verſus. FAERNUS.

21. *Nam quod tu ſperas.* Liber Vaticanus & Donatus, *ſperes*. FAERNUS. Ita & ex noſtris veterrimus.

22. *Dabit nemo. inveniet inopem potius quam te corrumpi ſinat.* Ex *dabit t* elidetur ut ſit anapaeſtus in prima. ſi quis tamen contrahere velit, τὸ *potius* in pyrrichium, non repugno. FAERNUS. Apage Pyrrichium iſtum *Potius*: *Dabit* ex more ultimam corrĭpit, in verſus initio.

24. *Aliam otioſus quaeret.* O. l. s. & Donatus *alia*. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Alia*. Rectum tamen eſt *Aliam*; cum dote ſcilicet; non ut v. 22. *Inopem inveniet*.

26. *Puerum autem ne reſciſcat mihi eſſe ab illa cautio eſt.* Mihi magis placet *ex illa*, quod
in

Nam póllicitus ſum ſúſcepturum. D. *o fácinus audax.* P. *hánc fidem*
Sibi me óbſecrauit, qui ſe ſciret nón deſertum iri, út darem.
D. *Curábitur. ſet páter adeſt. caue, té eſſe triſtem ſentiat.*

ACTUS II. SCAENA IV.

SIMO. DAUUS. PAMPHILUS.

S. *REUI'SO quid agant, quídue captent cónſili.*
D. *Hic núnc non dubitat, quín te ductúrum neges.*
Venit meditatus álicunde ex ſoló loco:
Orátionem ſpérat inueniſſe ſe,
Qui differat te: proín tu fac aput té ut ſies.
P. *Modo ut póſſim, Daue.* D. *créde inquam hoc mihi, Pámphile,*
Numquam hódie tecum cómmutaturúm patrem
Unum éſſe uerbum, sí te dices dúcere.

ACTUS II. SCAENA V.

BYRRIA. SIMO. DAUUS. PAMPHILUS.

B. *ERUS mé relictis rébus iuſſit Pámphilum*

Hodie-

in multis libris, praeſertim antiquioribus, legitur. FAERNUS. Sane omnes noſtri *Ex illa.*

28. *Qui ſe ſciret non deſerturum.* Recte vetus Mureti codex *Deſertum iri.* Alioqui ſententiae deeſt *Me: ſciret me non deſerturum ſe.* Plautus Caſ. III, 5. 56.

Ni ſéſe ſciát villico non datum íri.

1. *Reviſo quid agant, aút quid cáptent cónſili.* Attende ſodes, ut prius *Quid* in Arſi ſit, ut oportet; alterum vero in Theſi: Scripſit Auctor.

Reviſo quid agant, quidve captent conſili.

Eun. II, 3, 12.

Quid tu es triſtis? quidve es alacris?

Intra IV, 4, 9.

Eho, Myſis, puer hic unde eſt? quiſve hunc [*adtulit?*

5. *Qua differat te.* Libri Baſilicanus & Decurtatus, *qui differat.* & ita etiam in Victoriano & Vaticano emendatum. FAERNUS. Duo tantum e noſtris *Qua*: ceteri *Qui.*

6. *Modo ut poſſim.* Hic verſus ita legi debet addita dictione *Daue*, ex o. l. s. & Donato,

Modo ut poſſim Dave. D. *crede inquam hoc mihi Pamphile.*

Eliditur, *t* ex *ut.* FAERNUS. T nec eliditur, nec elidi poteſt: tota vero ſyllaba corripitur, ſequente licet conſonante.

3. *Scirem, ut propterea nunc hunc venientem ſequor.* Unus ex noſtris *Huc*; & mihi quidem pro certo eſt auctorem hujus verſus dediſſe *Huc.* Sed totum a mala manu ſuppoſitum eſſe, ſtatim evincam. Dicit Byrria, ſe Pamphilum ſequi *huc* (id eſt, in Scaenam) venientem. Atqui Pamphilus, ex quo Byrria *fugere* juſſus eſt II, 1, 37. nuſquam pedem ex Scaena moverat. Nunc & cauſam Interpolationis indicabo. Priores duo verſus ſic in omnibus libris feruntur:

Herus me relictis rebus juſſit Pamphilum
Hodie obſervare, ut quid ageret de nuptiis.

In hac lectione ſententia, ut vides, mutila & manca eſt: quam idcirco de ſuo aliquis, ut nunc habetur, integrabat. Atqui, non additione, verum correctione opus erat: quam hic praeſto.

Hodie obſervarem, *quid ageret de nuptiis.*

Apparet ex *m* natum eſſe *ut*: quia *juſſit facere* vulgatius eſt quam *juſſit facerem.* Eun. IV, 4, 25.

Digitized by Google

Hodie óbſeruarem, quid ageret de núptiis.
[Scirem: id propterea nunc hunc uenientem ſequor.]
Ipſum ádeo praeſto uídeo cum Dauo: hóc agam.
S. *Utrúmque adeſſe uideo.* D. *hem, ſerua.* S. *Pámphile.*
D. *Quaſi de inprouiſo réſpice ad eum.* P. *ehém pater.*
D. *Probe.* S. *hódie uxorem dúcas, ut dixí, uolo.*
B. *Nunc nóſtrae timeo párti quid hic reſpóndeat.*
P. *Neque iſtic, neque alibi tibi erit uſquam in mé mora.* B. *hem.*
D. *Ommútuit.* B. *quid dixit?* S. *facis ut té decet,*
Cum iſtúc quod poſtulo ímpetro cum grátia.
D. *Sum uérus?* B. *erus, quantum aúdio, uxore éxcidit.*
S. *I núnc ïam intro; ne in mora, cum opus ſit, ſies.*
P. *Eó.* B. *nullane in ré eſſe cuiquam homini fidem?*
Verum illud uerbumſt, uólgo quod dici ſolet,
Omnís ſibi eſſe béne mauelle, quam álteri.
Ego, cum illam uidi, uirginem formá bona
Meminí uidere: quo aéquior ſum Pámphilo,
Si ſé illam in ſomnis, quam illum, amplecti máluit.
Renúntiabo, ut pro hóc malo mihi dét malum.

IV, 4. 25. *jube mi denuo reſpondeat.* And. I, 1, 142. Obſerves *filium*, Quid agat, *quid cum illo conſili captet.* *obſerves quid agat*; non *Obſerves*, ut ſcias *quid agat.* Videſne jam verſum hunc ſpurium non re modo peccare, ſed oratione ſupervacua & inerti?

8. *Nunc noſtrae parti timeo.* O. fere l. s. ita collocant, *nunc noſtrae timeo parti.* FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

9. *Tibi uſquam erit.* Neſcio, qui hoc intactum praeterierit Faernus: cum omnes fere noſtri rotunde legant, *Tibi erit uſquam:* illud autem alterum metri legem violet.

14. *Eó. Nullane in ré eſſe homini cuiquam fidem.* Sentiſne ictum in ultimam τῦ *Homini* perperam incidere, quippe in medio verſu? Veteres quaedam Editiones *Cuiquam hominum.* Codex Petrenſis, *Cuiquam homini.* Placet. Plautus enim & Noſter ſaepe habent, *Homo quiſquam* & *Quiſquam homo.*

16. *Omnes ſibi melius malle eſſe quam alteri.* Nullum fere librum invenias hac collocatione verborum, ſed pleroſque ea quae infra ſcripta eſt, *Omnes ſibi eſſe melius malle, quam alteri.* Vaticanus & Baſilicanus,

Omnes ſibi malle melius eſſe quam alteri,

numero etiam meliore. FAERNUS.

Plerique codices cum Editionibus priſcis;

Omnes ſibi eſſe melius malle quam alteri.

Sed ſuſpicor, immo plane credo, correctores hic olim graſſatos eſſe. *Malle melius eſſe* quaſi duplex Comparativus eſt: neque *Melius eſſe* hoc ſenſu dicitur, ſed *Bene eſſe.* Repono:

Omnis ſibi eſſe béne mavelle *quam álteri.*

Mavellem, *Mavelim* &c. Plautus paſſim; & Noſter Hec. IV, 1, 25. *Mavolo:* Cum autem Diſcipulorum cauſa *Malle* dediſſent Magiſtri, reſtabat, ut verſus cauſa *Melius* ſubſtitueretur, Noſter Adel. I, 1, 9.

Et tibi bene eſſe *ſoli, ſibi cum ſit male.*

Plautus Pſeud. IV, 7, 36.

Qui neque tibi bene eſſe *patere, & illis quibus eſt invides.*

Trin. II, 2, 71.

Quandoquidem nec tibi bene eſſe *potes pati nec alteri:*

& Truc. IV, 2, 31.

Nam invidere alii bene eſſe, *tibi male eſſe, miſeria 'ſt.*

17. *Ego illam vidi virginem: forma bona Memini videre.*

ACTUS II. SCAENA VI.

DAUUS. SIMO.

D. *HIC núnc me credit áliquam ſibi falláciam*
Portáre, et ea me hic réſtitiſſe grátia.
S. *Quid, Dáue, narrat?* D. *aéque quicquam núnc quidem.*
S. *Nilne? hém.* D. *nil prorſus.* S. *átqui expectabám quidem.*
D. *Praetér ſpem euenit: ſéntio: hoc male habét uirum.*
S. *Potin és mihi uerum dícere?* D. *ego? nil fácilius.*
S. *Num illi moleſtae quippiam haec ſunt núptiae,*
Propter hóſpitaï hujúſce conſuetúdinem?
D. *Nihil hércle: aut, ſi adeo, bídui eſt aut trídui*

Haec

videre. Diſtinguatur poſt *Vidi*, ut, *virginem* ad inſequentia referatur, hoc modo. *ego illam vidi*: deinde ſubdatur, *virginem forma bona memini videre.* FAERNUS. Immo lege,

Ego, cum *illam vidi*, *virginem forma bona*
Memini videre.

Tum de diſtinctione non laborandum erit.

3. *Quid Davus narrat? Aeque quicquam nunc quidem.* Sic omnes codices, & diu inolevit mendum. Lego,

Quid, Dave, *narrat? Aeque quicquam nunc quidem.*

Hoc eſt, *Quid narrat* Pamphilus? Priore Scaena v. 15. Domum ibat Pamphilus, comitante Davo: qui tamen extra oſtium reſtitit, Pamphilo introeunte: conſtat hoc ex iſtis, *Et ea me hic reſtitiſſe gratia.* Jam ſequitur v. 4. *Nihilne* narrat? *atqui expectabam quidem.* Quid ſodes expectabat? Pamphilum, dum cum Davo iret, locuturum fuiſſe aliquid de Nuptiis. Atqui in recepta lectione; ut expectaverit Simo, Davum, dum ad oſtium ſtaret, ſolum ſecum garriturum fuiſſe, putidiſſimum eſt. Heaut. I, 2, 18.

Quid narrat? Quid ille? ſe miſerum eſſe.

6. *Potin és mihi verum dícere?* D. *nihil fácilius.* Prima, ut vides, Anapaeſti ſyllaba Simonis eſt, duae alterae Davi. ſatis invenuſte. Ne dubites, quin Poeta ſic dederit;

Potin es mihi verum dicere? D. ego? *nil facilius.*

Eun. I, 2, 21.

Hoc primum, potin eſt hic tacere? P. *egone? optume.*

7. *Num illi moleſtae quippiam hae ſunt nuptiae.* Codex unus ex Regiis, *Haec.* Vetuſte & vere. Vide infra IV, 1, 32. & ſupra I, 1, 99.

8. *Propter hoſpitae hujuſce conſuetudinem.* O. l. s. quos vidimus, & Donatus, habent hanc collocationem,

Propter hújuſce hoſpitae conſuetudinem.

Utroque modo ſcanditur verſus eliſione *r*, ex *propter*, & diſſolutione diphthongi in voce *hoſpitae*. FAERNUS.

Rectior tamen eſt alter ille verborum ordo.

Propter hóſpitaï hujúſce conſuetúdinem.

Hujúſce; non ut in recepto ordine *Hújuſce*: quippe illa *ce* Paragoge accentum eo trahit. Phorm. V, 4, 8.

Hujúſce habendae: ſed ubinam Getam invenire poſſum?

Hec. I, 2, 97.

Horúnce: ea ad hos redibat lege hereditas.

Ceterum *Hoſpitaï* edidimus; prout optimi codices apud Virgilium alioſque exhibent, *Aquaï*, *Auraï*, *Terraï*, *Frugiferaï*. Noſtri hic *Hoſpitae.*

9. *Bidui aut tridui eſt.* O. l. s. & Donatus, *bidui eſt aut tridui.* ita & melius verſus procedit. FAERNUS.

11. *Etenim eam ſecum rem recta reputavit via.* Non ita habent l. s. ſed hoc modo,

Etenim ipſus ſecum eam rem recta reputavit via:

ſed ſenarius impeditus eſt, quem nos expedimus delendo dictionem, *recta*: quae nec eſt in libro Vaticano: nec ponitur a Donato, qui *via*,

Haec ſóllicitudo: nôſti? deinde déſinet.
Etenim ipſus eam rem récta reputauit uia.
S. *Laudó.* D. *dum licitum eſt eii, dunque aetás tulit,*
Amáuit: tum id clam: cáuit, ne umquam infámiae
Ea rés ſibi eſſet, út uirum fortêm decet:
Nunc úxore opus eſt: ánimum ad uxorem ádpulit.
S. *Subtriſtis uiſuſt êſſe aliquantillúm mihi.*
D. *Nil própter hanc: ſet éſt, quod ſuſcenſét tibi.*
S. *Quidnámſt?* D. *puerileſt.* S. *quíd id eſt?* D. *nil.* S. *quin dic quid eſt.*
D. *Ait nimium parce fácere ſumptum.* S. *méne?* D. *te.*
Uix, inquit, drachmis éſt obſonatúm decem:
Num filio uidétur uxorém dare?
Quem, inquit, uocabo ad cénam meorum aequálium

Po-

via, exponit conſilio, ratione. Nec ab Eugraphio, cujus haec verba ſunt: *Via*, id eſt *ratione*: ut Virg. *Inveni germana viam*, haec ille. Ita & M. Tullius libro de claris oratoribus, *Via*, inquit, *& arte dicere*. & ad Atticum: *Utor via.* item libro ſecundo de natura deorum: *Vim participem rationis atque ordinis, tanquam via progredientem.* FAERNUS.

Etenim ipſus ſecum *eam rem reputavit via.* Sic Faernus ex Vaticano ſuo; cui conſentit unus ex noſtris vetuſtiſſimus. Sed vereor, ne hoc Correctorum olim facinus fuerit, ut verſui conſulerent. Unus ex noſtris:

Etenim ſecum *ipſe eam rem recta reputavit via.*
alter ſic.

Etenim ipſus eam rem ſecum *recta reputavit via.*
Nos hinc tollimus illud *ſecum*, quod, ut vides, toties locum mutat; magnum ſuppoſitionis ſignum: & praeterea ſententiae officit. Quippe *ipſe ſecum*, *Egomet mecum*, *Tute tecum*, notant quempiam ſolum ſine conſcio aut participe aliquid facere. Unde igitur Davus reſcivit, ſi ſolus ſecum hoc Pamphilus? Immo ſocium ſe & auctorem conſilii praedicat v. 38.

Quis igitur eum ab illa abſtraxit, niſi ego?
Jam vero *Recta via* paſſim apud Noſtrum ac Plautum: *Via* abſolute nuſquam. Et quod Donatus hic interpretetur *Via*, *Conſilio*, *Ratione*, id nihil refert; ſic enim exponat, etiam qui *Recta via*, hic legit. Ceterum, qui ex *Ipſus ſe* Anapaeſtum pedem facere aggreſſus eſt, non ſenſit ſe grave & plumbeum ſolum ſocco Comico ſuppegiſſe.

16. *Subtriſtis viſus eſt eſſe aliquantulum mihi.* Aliqui libri & Donatus, *viſus eſt aliquantulum.* FAERNUS. Pro *Aliquantulum*, ut trochaeus ibi evitetur, lego,

Subtriſtis viſuſt eſſe aliquantillum mihi.
Plaut. Cap. I, 2, 34.

Foris aliquantillum etiam quod guſto, id beat.

17. *Sed eſt quod ſuccenſet tibi.* Antiquiſſimi libri hoc verbum *ſuccenſeo*, non per duo *c*, ſed per *s* & *c* habent. FAERNUS.

Nihil própter hanc rem: ſéd eſt quod ſuſcenſét tibi.

Atqui illud quod ſuccenſet, *Nimis parce facere ſumptum*, eſt *propter hanc rem*; utpote ejus pars. Lege igitur,

Nihil propter hanc: ſed eſt quod ſuſcenſet tibi.
hoc eſt, propter hanc hoſpitam, hanc amicam, Glycerium. Nempe Simo id a principio interrogaverat v. 7; an hae nuptiae moleſtae eſſent Pamphilo.

Propter hoſpitaï hujuſce conſuetudinem.
III, 2, 17.

Credon tibi hoc nunc, peperiſſe hanc e Pamphilo?

18. *Quidnámſt: Puerileſt. Quid eſt? Nihil. Quin dic quid eſt.* Non ſatis venuſte hic verſus pulpita percurrit. Codex Regius, *Quid eſt? Puerile eſt. Quidnam eſt.* Commode ad verſum. ſed repone, *Quid id eſt?*

20. *Obſonatus eſt decem.* Vaticanus & nonnulli alii, *eſt obſonatus.* FAERNUS.

Vix, inquit, drachmis eſt obſonatus decem.

Duo

Potiſſimum nunc? ét, quod dicendum híc ſiet;
Tu quóque per parce nímium. non laudó. s. tace.
D. *Commóui. s. ego iſtaec récte ut ſiant uidero.*
Quid hóc eſt reii? quíd hic uolt ueteratór ſibi?
Nam ſi hic maliſt quicquam, hem illic eſt huic reí caput.

Actus III. Scaena I.

Mysis. Simo. Dauus. Lesbia. Glycerium.

M. *ITA pól quidem res eſt, út dixiſti, Lêsbia:*
Fidélem haut ferme múlieri inueniás uirum.
S. *Ab A'ndriaſt ancilla haec.* D. *quid narrás?* S. *itaſt.*
M. *Set hic Pamphilus:* S. *quid dicit?* M. *firmauit fidem.* S. *hem.*
D. *Utinam aút hic ſurdus, aút haec muta fácta ſit.*
M. *Nam quód peperiſſet, júſſit tolli.* S. *o Iúppiter!*
Quid ego aúdio? actumſt, ſiquidem haec uera praédicat.
L. *Bonum ingénium narras áduleſcentis.* M. *óptumum.*
Set séquere me intro, ne in mora illi ſís. L. *ſequor.*
D. *Quod rémedium nunc huic malo inueniám?* S. *quid hoc?*
Adeóne eſt demens? éx peregrina? iám ſcio, ab

Uix

Duo ex noſtris libris primarii, *Eſt obſonatum.* Recte: Plaut. Bacc. I, 2, 35.
An hoc ad eas res obſenatumſt, obſecro?

24. *Tu quoque perparce nimium. non laudo. Tace.* Lege, *Per parce nimium.* hoc eſt, *Pernimium parce.* Quod ſupra v. 19. *Nimium parce* dixerat, nunc amplificat: ut Adelph. III. 4, 29.
Nimium inter vos, Demea, ac
Non quia ades praeſens dico hoc, pernimium in-
Sic & infra. [*tereſt.*
Per ecaſtor ſcitus puer eſt natus Pamphilo.
' Priſcianus v. 1070. Terentius in Andria *Poſt*
' *deinde* (III, 2, 3.) abundat *Poſt.* Idem in ea-
' dem: *Pernimium. non laude.* Per ſuperva-
' cuum eſſe videtur: quamvis amplioris ſigni-
' ficantiae cauſa poteſt eſſe. Vide & p. 1020.

26. *Quidnam hic volt veterator ſibi?* O. l. s. & Donatus, *quid hic volt.* FAERNUS.
Quid hoc rei eſt? quid hic volt veterator ſibi?
Libri noſtri omnes & Eugraphius, *Hoc eſt rei.* Lege.
Quid hoc eſt reii? quid hic volt veterator ſibi.

27. *Nam ſi hic mali eſt quicquam, hem illic eſt huic rei caput.* Lege *Maliſt*; ne *Mali* totum in Theſi obſcuretur. Priſcianus p. 948. *Illicce*; unde *Illic*, quaſi Apocopa facta, in fine ſervat accentum: Terentius in Andria: *Illic eſt huic rei caput.* Sed fallitur ſummus Magiſter: *Illic* enim in hoc verſu non in fine, ſed in priore ſyllaba habet accentum. Atque ita apud Plautum; ut Aſin. II, 2, 6.
'Illic homo aedes compilavit, more ſi fecit ſuo.
Capt. IV, 3, 1. [*bariam.*
'Illic hinc abiit, mihi rem ſummam credidit ci-
Neque uſquam aliter: non igitur venit ab *Illicce* per Apocopam.

1. *Ita pól quidem res éſt, ut dixti, Lésbia.* Donatus ad locum: *Et Dixti & Dixiſti* legitur. Duo tantum ex noſtris codicibus, *Dixiſti*: quae vera lectio eſt:
Ita pól quidem rés eſt, út dixiſti, Lésbia,
Concinnius *Res* in Arſi hic ponitur, quam illic in Theſi.

3. 11. *Ab Andria eſt ancilla haec. quid narras?* D. *itaſt.* Ita omnes ſcripti editique. Ego

vero

Uix tándem ſenſi ſtólidus. D. *quid hic ſenſiſſe ait?*
S. *Haec primum adfertur iám mihi ab hoc fallacia:*
Hanc ſimulant parere, quó Chremetem abſtérreant.
G. *Iunó Lucina fér opem, ſerua me, óbſecro.*
S. *Hui, tám cito? ridiculum: poſtquam ante óſtium*
Me audiuit ſtare, adpróperat. non ſat cómmode
Diuiſa ſunt tempóribus tibi, Daue, haéc. D. *mihin?*
S. *Num inmémores diſcipuli?* D. *égo quid narres néſcio.*
S. *Hícine me ſi inparátum in ueris núptiis*
Adórtus eſſet, quós me ludos rédderet?
Nunc huius periclo fit, ego in portu náuigo.

ACTUS III. SCAENA II.

LESBIA obſtetrix. SIMO. DAUUS.

L. *ADHUC, Archylis, quae adſolént quaeque opórtet*
Signa éſſe ad ſalútem, omnia huic eſſe uideo.
Nunc primum fac iſtaec lauét: poſt deinde,
Quod iúſſi ei dari bibere, & quántum imperáui,
Date: móx ego huc reuértor.

Per

vero ſic verba diſtribuo. [*ras? SI. itaſt.*
SI. *Ab Andria eſt ancilla haec.* DA *quid nar-*
Quid narras Davi verba ſunt, non interrogantis, ſed admirantis & quaſi negantis, vel gravate concedentis: ut Phorm. V, 7, 42.
DE. *Ut filius*
Cum illa habitet apud te, hoc veſtrum conſi-
PH. *Quaeſo, quid narras?* [*lium fuit.*
Et ſic alibi non raro. *Itaſt* Simonis ſunt, rem confirmantis.

19. *Num inmemores diſcipuli?* Sic lege cum Donato: *Diſcipuli Myſis, Lesbia, Pamphilus omnes per quos agitur fallacia.* Altera lectio, quam ponit Donatus, & expreſſit Faernus, *Inmemor es diſcipuli*, ſcil. Pamphili, prorſus inepta eſt.

21. *Quos mihi ludos redderet.* Lege, *Quos* ME *ludos redderet?* ut Plautus ſaepe, *Ludos me facitis.* Reddere autem eſt facere. Adel. IV, 2, 18. *Tam placidum, quam ovis eſt, reddo.* Sed *Reddere mihi ludos* ne Latine quidem dici exiſtimo.

1. *Adhuc, Archilis.* Apud Plautum quoque Truc. II, 5. 25. *Archilis.* Sed a Graeco 'Αρχυλὶς, ſcribendum *Archylis*; ut a Γλυκέριον, *Glycerium.* Vide ſupra I, 4, 1.

2. *Signa ad ſalutem eſſe.* O. l. s. & Donatus, *ſigna eſſe ad ſalutem.* FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

3. *Jam primum | fac iſtaec ut | lavet: poſt | deinde.* Olim cum ad Tuſculanas Ciceronis Bacchiacos hos primus detexi, legebam *Fac iſtaec | lavet:* deleto *Ut*, ut pedem Creticum ſervarem. *Fac lavet*; ut *Fac tradas*, *Fac promiſſa appareant*; nihil vulgatius. Si qui *Ut* retinere malit, legat cum veterrimo Noſtro, *Fac iſta ut.*

4. *Quod juſſi ei dare Bibere.* Invenio emendatum *date bibere*, quemadmodum & Donatus legit. alii habent *dari bibere:* ut Vaticanus & Decurtatus. in aliis quoque antiquis ita emendatum eſt. FAERNUS.

Quod duo iſti Faerniani omnium principes habent, *Dari bibere*; id ipſum reperi in Septem ex Noſtris: & ſic ad Ciceronem edidi; ut Bacchiacorum lex & modi poſtulant.

5. *Mox ego huc revertar.* Aliqui libri, & Donatus;

Digitized by Google

Per ecáſtor ſcitus púer eſt natus Pámphilo.
Deos quaéſo, ut ſit ſupérſtes, quandoquidem ípſeſt ingenió bono;
Cumque huic eſt neritus óptumae adulęſcénti facere iniúriam.
S. *Vel hoc quis non credat, qui te norit, ábs te eſſe ortum?* D. *quidnam id eſt?*
S. *Non imperabat córam, quid opus fácto eſſet puérperae:*
Set póſtquam egreſſaſt, illis quae ſunt intus clamat dé uia.
O Dáue, itan contémnor abs te? aut ítane tandem idóneus
Tibi uideor eſſe, quém tam aperte fállere incipiás dolis?
Saltem áccurate: ut métui uidear cérte ſi reſciuerim.
D. *Certe hércle nunc hic ſe ípſus fallit, haút ego.* S. *edixi tibi,*
Intérminatus ſúm, ne faceres: núm ueritu's? quid rétulit?
Credón tibi hoc nunc, péperiſſe hanc e Pámphilo?

D. *Te-*

natus, *revertor.* FAERNUS. Ita & Noſtrorum pars major & melior.

6. *Peracaſtor ſcitus puer natus eſt Pamphilo.* Priſcianus lib. IV. ita citat:

Percaſtor ſcitus puer eſt natus Pamphilo.

Et in hunc modum omnes fere Terentii l. s. habent, & aliqui Donati. Vaticanus tamen & alii antiqui habent *Perecaſtor*, ſine diphthongo, ut & *Edepol.* quam lectionem ſequimur conſtituendo anapaeſtum in prima hujus verſus: correpta antepaenultima in *Perecaſtor.* FAERNUS.

Omnes praeter unum Noſtri, *Perecaſtor.* Quin & Priſcianus p. 987. loco a Faerno laudato, non *Percaſtor*, ut editum eſt, ſed in duobus manu ſcriptis *Perecaſter*, Sic & Nonius in *Scitum*; tam a Mercero editus, quam in veterrimo Codice Academiae. Ordo, etiam veteribus adnotatus, *Ecaſtor perſcitus.* Alcuinus p. 2138. *Terentius: Perſcitus puer, id eſt, valde ſcitus.*

8. *Cumque huic veritus eſt optumae adulęſcenti facere injuriam.* Sic Faernus, & codices pleríque omnes: ſed immodulate. Lege ex codice Petrenſi, *Cumque huic eſt véritus.*

9. *Vel hoc quis non credat, qui nórit te, ábs te.* Unde hoc Faernus acceperit, neſcio: Noſtri omnes & vett. Edd. *Qui te norit.* Recte. *Te* in altera lectione non poteſt non ſynaloepham pati; cum extra ictum ſit. Donatus & *Ortum* & *Natum* hic legi adnotat. Si *norit te* adſciveris, lege etiam *Natum.* Sed prior lectio numeroſior.

13. *Tibi videor quem tam aperte.* Ex omnibus fere l. s. legendum eſt, *tibi videor eſſe.* aliter non ſtaret octonarius. FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

15. *Edixin tibi.* Lege, *Edixi tibi*; & tolle notam interrogandi.

Num veritùs? quid retulis? Ex accentu intellegas, *Veritus* hic eſſe *Veritus es*, ut *verituſt* id quod *veritus eſt.*

17. *Credon tibi hoc, nunc peperiſſe hanc e Pamphilo?* Decepit virum optimum Faernum mala distinctio. Tu ſic interpunge,

Credon tibi hoc nunc, peperiſſe hanc e Pamphilo?

18. *Teneo quid erret. quid ego agam habeo.* S. *quid taces.* O. l. s. & Donatus, *& quid agam habeo.* FAERNUS. Noſtri quoque univerſi, *Et quid agam habeo.*

19. *Quid credas? quaſi non tibi renunciata ſint haec ſic fore.* Attende ad orationem: *Haec renuntiata ſint, ſic fore.* Ergo fuerunt haec, priuſquam forent. Immo dedit Auctor:

Quid credas? quaſi non tibi ſiet renuntiatum haec ſic fore.

ut mox V. 21. *Renuntiatumſt*; non *Renuntiata ſunt:* quod tamen oportebat, ſi ſupra ita dixiſſet.

20. S. *Mihin quiſquam?* DA. *eho, an tute intellexti hoc aſſimulari?* S. *inrideor.* Plerique libri ſcripti inter quos antiqui, habent *aſſimularier.* & ſtabit octonarius, ſi *mihin*, in unam ſyllabam contrahatur. item *eho*, quod per ſynaloephen elidatur. FAERNUS.

Mihin quiſquam?] Quanto melius aptiuſque, *Mihin'* QUICQUAM; ſupple, renuntiatum eſt?

Vide

D. *Teneó, quid erret: ét quid agam habeo.* S. *quid taces?*
D. *Quid crédas? quaſi non tibi ſiet renúnciatum haec ſic fore.*
S. *Min quicquam?* D. *eho an tute intellexti hoc adſimulari?* S. *inrideor.*
D. *Renúntiatumſt: nám qui tibi iſthaec incidit ſuſpicio?*
S. *Qui? quia te noram.* D. *quáſi tu dicas, factum id conſilió meo.*
S. *Certe énim ſcio.* D. *non ſátis pernoſti me étiam, qualis sim, Simo.*
S. *Ego nón te?* D. *ſet, ſi quid narrare occoépi, continuó dari*
Tibi uérba cenſes fálſo: itaque hercle níl iam muttire aúdeo.
S. *Hoc égo ſcio unum, néminem peperíſſe hic.* D. *intelléxti.*
Set nihilo ſeciús mox puerum huc déferent ante óſtium.
Id égo iam nunc tibi, ére, renuntió futurum, ut ſcis ſciens.
Ne tu hóc poſterius dícas Daui fáctum conſilio aút dolis.

Prór-

Vide vero, ut Faernus verſum metiatur.

Min' quiſquam? Eho an tute intéllexti hoc adſimularier. Inrideor.

Scilicet ubique eum digitos conſuluiſſe, de aure ſecurum. Recipiamus illud *Adſimulari*; & valeat prava haec erga codices ſuperſtitio.

21. *Tibi incidit ſuſpectio.* O. l. s. etiam vetuſtiſſimi *ſuſpicio* ſcriptum habent per *c* tantum. nec timendum verſui, antepenultima enim hujus vocis longa eſt. Martialis:

Oblinitur minimas ſi qua eſt ſuſpicio rimas.

FAERNUS. [*ſuſpicio.*

Renuntiatumſt. nam qui iſthaec tibi incidit Suſpicio, Noſtri omnes, & res nunc vel pueris nota eſt. Ceterum pro *Iſthaec tibi*, repone *Tibi iſthaec*; nonnullo & verſus & ſententiae commodo. Priſcianus quoque p. 1011. *Tibi iſtaec*; non in Editione modo, ſed in duobus, quibus utor, ſcriptis.

23. *Non ſátis me pérnoſti etiam qualis ſim, Simo.* Rotundius & verius ſic:

Non ſátis pernóſti me etiam, qualis ſim, Simo.

24. *Ego ne te? Sed ſi quid narrare occoepi, continuo dari.* Ubi vel pronuntiandum *Egóne te?* vel *Ego né te?* quorum utrumque eſt pravum. Repone: *Ego nón te?*

quod & ſententia poſtulat. Dixerat Davus: *Non ſatis pernoſti me:* convenit, ut Simo reſpondeat, *Ego non te?* ſcilicet *Pernovi.* Male igitur Noſtri codices, *ſi quid* tibi *narrare*: quo admiſſo, legendum fuerit, *Egon te?* Et recte Faerniani, qui non agnoſcunt hic *Tibi*: ſiquidem iners plane & ſupervacuum eſt. Cum enim ſtatim ſequatur, *Tibi verba dari*, illud *Narrare* per ſe ſatis indicat, *Simoni* id narrari.

25. *Continuo dari Tibi verba cenſes.* S. *Falſo.* D. *Itaque hercle nihil jam muttire audeo.* Omnes, quantum novi, ſcripti editique illud *Falſo* Simoni tribuunt: ut & Donatus ipſe, qui hoc dicit: Poteſt & ἐρωτηματικῶς pronuntiari: poteſt & *Falſo loqueris* dici. Non tanti erat; ut Simo vir, ut Ethos indicat, naris emunctae hoc tam nihil interponeret. Davi totum hoc eſt: *Continuo dari*

Tibi verba cenſes falſo: itaque hercle nil jam muttire audeo.

Falſo cenſes, ut *falſo credere*, *falſo queri*, *falſo ſuſpicari.* Heaut II, 2, 27.

Quod malim, quam me hoc falſo ſuſpicarier. Hec. V, 2, 11. *mulieres ſuſpectas fuiſſe falſo.*

27. *Sed nihilo ſeciús mox deferúnt puerum húc ante óſtium.* Videſne ut *Puerum*, verbum hic ἐμφατικὸν, totum in Theſi abſorbeatur? Quin & Trochaeus iſte *Deſe* in ſede incommoda eſt. Codices noſtri omnes *Puerum deferent huc.* Legendum ſine dubio eſt:

Sed nihilo ſeciús mox púerum huc déferent ante óſtium.

28. *Id égo jam nunc tibí renuntio.. ére,. futurum, ut ſis ſciens.* Non ſatis pro elegantia Terentii eſt ut *Tibí* nulla cum Emphaſi ultimam producat & acuat. Noſtri omnes & vett. Edd. alio ordine: [*ut ſis ſciens.*

Id égo jam nunc tibi, ére, renuntió futurum,

Melius profecto, quam illud prius. Auctor tamen adhuc melius fortaſſe,

Id égo jam nunc tibi, ére, renuntió eſſe futurum, ut ſis ſciens.

ita III, 5, 15. *An non dixi eſſe futurum?*

29. *Ne tu hoc poſterius dicas.* O. l. s. quot-

quot

Prórſus a me opinionem hanc tuam éſſe ego amotám uolo.
S. *'Unde id ſcis?* D. *audiui, et credo: múlta concurrúnt ſimul,*
Qui coniectúram hánc nunc facio. iám primum haec ſe e Pámphilo
Gráuidam dixit éſſe: inuentum eſt falſum. nunc, poſtquám uidet
Núptias domi ápparari, miſſaſt ancilla ílico
'Obſtetricem accérſitum ad eam, & púerum ut adferrét ſimul.
Hóc ni fit, tu púerum ut uideas, nil mouentur núptiae:
S. *Quid ais? ubi intellexéras*
'Id conſilium cápere, cur non dixti extemplo Pámphilo?
D. *Quis igitur eum ab ílla abſtraxit, niſi ego? nam omnes nós quidem*
Scímus, hanc quam míſere amarit. núnc ſibi uxorem éxpetit.
Póſtremo id da míhi negoti: tú tamen idem has núptias

Pergé

quot ſunt, habent *ne tu hoc mihi poſterius dicas. mihi* autem non utique Davo intelligendum eſt, ſed ea vox ex conſuetudine ſermonis eſt addita. ut in Phormione, *Qui mihi ubi ad uxores ventum eſt, tum fiunt ſenes.* verſus eſt trochaicus ut ceteri, ſed hypercatalecticus. FAERNUS.

Ne tu hoc mihi poſterius dicas, Davi factum conſilio aut dolis.

Faernus de verſu nihil proſpicit. Alius fatetur quidem verſum hunc uno pede longiorem eſſe juſto, alios tamen eſſe apud Noſtrum hujus ſimiles; more ſuo loca vitioſa pro exemplis conſtituens. Tres ex noſtris codices, *Ne tu mihi hoc.* Tolle illud *Mihi*, utpote laris incerti; & repone:

Ne tu hóc poſterius dicas Davi fáctum conſilio aut dolis,

ubi ordo eſt, *Ne tu poſterius dicas hoc factum eſſe.* Nulla diſtinctio hic ponenda eſt, & ſane cum *Davi* dicit, qui poteſt dicere *Mihi*?

30. *Prorſus a me opinionem hanc tuam ego eſſe amotam volo.* In l. s. etiam antiquis melior collocatio, & elegantior compoſitio eſt; *eſſe ego amotam volo.* ſtabit autem Trochaicus, ſi *tuam* una ſit ſyllaba, quae per ſynaloepham abjiciatur. FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

36. *Hóc niſi fit, puerum út tu videas.* Codex C. C. C. *puerum ut videas*, ſine *Tu.* Legendum: *Hóc ni ſit, tu puérum ut videas.*

37. *Quid ais? cum intellexeras?* Dimeter trochaicus catalecticus. FAERNUS.

Atqui debet eſſe Dimeter Iambicus Acatalectus, ut doceo in Prolegomenis: Lege igitur;

Quid ait? ubi intellexeras.

38. *Id conſilii capere.* Terentii aevo & diu poſt *Conſili* ſemper dicebant, numquam *Conſilii.* Vide nos ad II, 1, 20. Recte igitur Noſtri praeter unum omnes: *Id conſilium capere.*

40. *Scimus, quám miſere hánc amárit.* Lege, ordine meliore: *Scimus, hanc quam miſere amárit.* Heaut. I, 2, 16. *Eam miſere amat.* Adelp. IV, 5, 33. *An illam miſere nunc amat.*

41. *Poſtremo id mihi dá negoti.* Lege: *Póſtremo id da mihi negoti:* ut Prol. v. 2. *Id ſibi negoti.*

42. *Et id ſpero adjuturos deos.* In antiquis libris eſt, *adjuturos:* in recentibus habent *adjutores.* FAERNUS. Unus tantum Ex Noſtris, *Adjutores.*

48. *Conveniam: orabo gnato uxorem: ſi impétro.* Alia diſtinctio eſt in codice noſtro vetuſto;

Conveniam: orabo: gnato uxorem ſi impetro.

ut Scaena proxima de hac ipſa re v. 12.

Quaſi hoc te orando a me impetrare oporteat.

Placet tamen Priſciani lectio: *. io ſi impetro.* p. 1143. ſic ibi quattuor codices ſcripti.

49. *Quid alias malim quam hodie has fieri nuptias?* Donatus ad locum: *Quid, cur. Alias, alio tempore.* Chariſius p. 175. *Alias* pro *Aliter.* 'Terent, in Andr. *Quid alias malim quam hodie* '*has fieri nuptias.* Ubi Flavius Caper de Latinitate, Non auſim affirmare *Alias* pro *Aliter* 'dici.

Digitized by Google

Pérge facere ita, út facis: et id ſpéro adiuturós deos.
S. *'Immo abi intro: ibi me ópperire, et quód parato opus éſt para.*
Non inpulit me, haec núnc omnino ut créderem:
Atque haút ſcio, an quae dixit ſint uera ómnia:
Set párui pendo: illúd mi multo máxumumſt,
Quod mihi pollicituſt ípſe gnatus. núnc Chremen
Conuéniam: orabo gnato uxorem: id ſi impetro,
Quando álias malim quam hódie has fieri núptias?
Nam gnátus quod pollicituſt, haut dubiúmſt mihi,
Si nólit, quin eum mérito poſſim cógere.
Atque ádeo in ipſo témpore eccum ipſúm Chremen.

'dici. Nam neque Pronomen eſt, neque Adverbium temporis eſt: ſed proximum vero eſt, ut pro eo quod eſt *Aliter* dictum eſſe fateamur. Vides hunc verſiculum veteribus Magiſtris negotium creaviſſe. Neuter tamen rem expedit. Quale enim eſt, *Cur* alio tempore malim quam hodie? Non ſane deliberandum hoc, ſed optandum. Quale vero illud, Quid *aliter* malim quam hodie? Nihil aliter; niſi velit nuptias non eſſe futuras. Controverſiam hanc dirimet Horatii Scholiaſtes Acron ad Serm. I, 4, 63.

Hactenus haec; alias juſtum ſit necne poema.

Alias, inquit, alio loco, tempore: Terentius:

QUANDO *alias malim quam hodie has fieri nuptias?*

Rectiſſime: etſi Priſcianus loco dicto *Quid* habeat, & Codices ibi firment. Quo alio tempore malim, quam hodie; ut ſimulatum fuit? Hec I, 2, 5.

Alias ut uti poſſim cauſa hac integra.

ubi, Donatus recte: *Alias*, alio tempore: *Alià*, aliter, aut per alia.

52. *Atque adeo in ipſo tempore eccum ipſum obviam.* Numerus & ſenſus pulchre conſtat hoc modo: utique enim, per hoc pronomen, *ipſum*, intelligimus Chremetem, quem jam Simo convenire velle ſe dixit: nec ab eo qui ſecum loquitur, exigi debet, ut omnis voce exprimat; ſed aliquid tacito ſenſui ſuo relinquat. Donatus tamen videtur addere *Chremen*, in fine hujus verſus. quae dictio & in aliquibus libris Terentii eſt. mihi tamen magis probantur exemplaria, quae eam non habent. FAERNUS.

Recte ſuſpicatur Faernus, Donatum addidiſſe huic verſui *Chremen*; licet in editis ſit *Chremetem*. Verba Donati ſunt: *Eccum ipſum obviam Chremetem*] *Continuo mutavit Declinationem, ut Jubeo Chremetem.* Nempe verſu ſequente. Si enim utrobique *Chremetem* ponas, quomodo *mutatur* declinatio? Si *Chremem* a ſexto abhinc verſu arceſſis, quomodo *continuo* mutatur? Quid quod *aliqui etiam libri*, Faerno teſte, & Rivii codex, *Chremem* adjiciunt. Repono:

Atque adeo in ipſo tempore eccum ipſum Chremen.

Nam primo, niſi Chremetis nomen hic ponas, neceſſe eſt ut illud *Ipſum* de Pamphilo accipiatur, non de Chremete: lege modo duos verſus praecedentes. Deinde *eccum Chremen*, abſolute: ut *Eccum Parmenonem*, *Eccum Dromonem cum Syro*, *Eccum ſceleratum Syrum*, *Sed eccum ipſum*, & ſimilia. Nuſquam alibi apud noſtrum *Eccum obviam.* Quid quod obviam reciprocum eſt: atqui adhuc in Scaena ſtabat Simo, nec dum Chremen conventum ierat.

Actus III. Scaena III.

Simo. Chremes, ſenex.

S. *IUBEO' Chremetem.* CH. *o, te ipſum quaerebam.* S. *ét ego te.*
CH. *optato áduenis.*
Aliquót me adierunt, éx te auditum qui aibant, hodie filiam
Meam núbere tuo gnato: id uiſo, tún an illi inſániant.
S. *Auſcúlta: paucis ét quid te ego uelim ét quod tu quaeris ſcies.*
CH. *Auſcúlto: loquere quid uelis.*
S. *Per te égo deos oro, et nóſtram amicitiám, Chreme,*
Quae incépta a paruis cum aétate adcreuit ſimul,
Perque únicam gnatám tuam, et gnatúm meum,
Cuius tibi poteſtas ſúmma ſeruandi datur,
Ut me ádiuues in hác re: atque ita uti núptiae
Fueránt futurae, fiant. CH. *ah ne me óbſecra:*
Quaſi hóc te orando a me impetrare opórteat.

Alium

2. *Aliquot me adiere, ex te auditum qui aiebant, hodie filiam.* Unde vero hoc Faernus? Omnes, quos vidi, codices cum vett. Edd. *Adierunt*: recte, ut *Steterunt que comae.* Si *Adiere* huc adſciſcas, claudicabit verſus: neque enim ſine ſynaloepha hiatum hic facies, contra artem. Nonius quoque v. Aditus: *Terentius in Andria: Aliquot me adierunt, ex te auditum.* Sic Merceri Editio, & codex Academicus 900 annorum. Sic etiam Eugraphius.

3. *Tu ne an illi inſaniant.* In antiquis libris eſt, *tun an illi inſ.* FAERNUS. Sic & in Noſtris.

4. *Auſcúlta: paucis, ét quid ego te vélim, & tu quód quaeris, ſcies.* Laxo neque ſatis adſtricto ſocco hic verſus incedit. Cui ut opem ferrent veteres Magiſtri; *Pauca* ſubſtituerunt pro *Paucis*. Donatus: *Et Paucis & Pauca legitur.* Priſcianus p. 1167. *Terentius in Andria:* Auſculta pauca: & quid ego te velim & tu quod quaeris, ſcies: *nec enim aliter ſtat Iambus qui eſt quaternarius: quod etiam Donati commentum approbat.* Idem. p. 1186. *Auſculto cum accuſativo. Terentius Andria.* Auſculta pauca: & quid ego te velim, & tu quod quaeris, ſcies. *Sic enim habent antiqui codices, teſte Donato commentatore ejus.* Vides idcirco eum *Pauca* praetuliſſe, quod aliter non ſtaret verſus. Nos tamen cum omnibus, qui nunc ſuperſunt, codicibus *Paucis* legimus ob ſententiam: de verſu alia via videbimus. Quid enim promptius occurrat, quam *Et quid te ego,* pro *Et quid ego te*? totumque verſum ſic conſtituendum;

Auſcúlta: paucis ét quid te égo velim ét quod tú quaeris ſcies.

Ubi vides Terentianae artis ſpecimen; *Et*, *Et* utrumque in Arſi; atque itidem *Ego* ac *Tu*: quod in Antitheſis recte & venuſte fieri, ἄμουσος plane eſt qui non ſentiat.

6. *Per ego te deos oro.* Pronomen *ego*, non fere eſt in antiquis libris: nec ponitur a Donato. qua dictione ſublata bene procedit ſenarius, alias impeditus, niſi quis ex *per r* elidat. FAERNUS.

Nullis tormentis *per* iſtud poteſt elidi: Quinque ex Noſtris, *Per ego te deos.* Repone:

Per te égo deos oro, & nóſtram amicitiam, Chreme.

Vim & affectum orationi addit illud *Ego*; ut ſupra I, 5, 54.

Quod te égo per dextram hanc oro & per genium tuum. & V, 1, 15.

Dido apud Virgilium:

Per ego te deos oro, ut me illis animum inducas credere,

Mene

Digitized by Google

Alium éſſe cenſes núnc me atque olim cúm dabam?
Si in rémſt utrique ut fiant, accersí iube.
Set ſi éx ea re plús maliſt quam cómmodi
Utrique, id oro te, ín commune ut cónſulas,
Quaſi ílla tua ſit, Pámphilique ego ſím pater.
S. *Immo íta uolo itaque póſtulo ut fiat, Chreme:*
Neque póſtulem abs te, ni ípſa res moneát. CH. *quid eſt?*
S. *Iraé ſunt inter Glýcerium et gnatum.* CH. *aúdio.*
S. *Ita mágnae, ut ſperem póſſe auelli.* CH. *fábulae.*
S. *Profécto ſic eſt.* CH. *sic hercle, ut dicám tibi:*
Amántium irae, amóris integrátio. S. *hem,*
Id te óro, ut ante eámus. dum tempús datur,
Dumque eius lubido occlúſaſt contuméliis,
Prius quam hárum ſcelera et lácrumae confíctaé dolis
Reddúcunt animum aegrótum ad miſericórdiam,
Uxórem demus. ſpéro conſuetúdine et
Coniúgio liberáli deuinctúm, Chreme,

Dein

Mene fugis? per ego has lacrimas dextramque tuam te.

Livius XXIII. 8. *Per ego te, fili, quaecumque jura,* &c.

10. *Atque ita ut nuptiae.* Haeſit haec labes Editioni Faerni a veteribus accepta. Lege cum MSto Regio: *Atque ita uti*; ut paſſim.

14. *Si in rem eſt utrique, ut fiant, accerſi jube.* Ita antiqui libri ut in vulgata, nonnulli vero, & cum iis Donatus, *in re*: ſane & apud auctores, ubi in impreſſis eſt *in rem*, fere reperias in ſcriptis, *in re.* FAERNUS.

Unus tantum e noſtris *Re.* Elegans vero lectio apud Eugraphium habetur;

Si in rem eſt utrique, fiant, accerſi jube.

quae neſcio quomodo ſuavior videtur, quam recepta.

16. *Utrique, id oro te in commune ut conſulas.* O. l. s. *id te oro*, habent, in *oro* autem non fiet ſynaloepha. quod vero ſequitur, Donatus legit, *in commune conſule*: quod parvi refert utro modo dicatur. FAERNUS.

Atqui apud Noſtrum, in Arte metrica principem, nuſquam ſuſpenditur ſynaloepha. Recte igitur, *Id oro te*; atque ita Codex Petrenſis,

17. *Pamphilique ego ſim pater.* Codex Academicus: *Pamphiloque*; neſcio an verius.

19. *Neque póſtulem abs te, niſi ipſa res moneat. Quid eſt?* Quis tulerit illud *Niſi ipſa*, cum tam in propinquo ſit auxilium, *Ni ipſa?* ut ex Noſtris quinque codices habent. In Membranis veteribus vix differant *Niſi* & *Ni*: hoc integre ſcribitur, *ni*, illud compendioſe $\dot{n}$; *i* ſuper *n*.

20. *Audio. Audio* hic ut ſaepe alias eſt negantis & aſpernantis: ut mox, *Fabulae.*

23. *Amoris reintegratio'ſt.* Antiqui libri & aliquot alii, & Donatus habent *integratio.* FAERNUS.

Servius ad Virg. Eclog. II, 14. & Acron ad Horat. Carm. III, 9. *Redintegratio eſt.* Chariſius p. 98. *Reintegratio eſt.* Noſtri codices *Integratio eſt.* Equidem ſic verſum conſtituo.

Amantium irae amoris integratio. S. *hem,*
Id te oro.

Quippe ipſe animadvertes: *Hem, Hui, Ah,* & ſimilia, fere ſemper in verſus fine poni. Et venuſtius erit, ſiquid video, ſi *eſt* hinc abſit.

27. R*educant animum.* Iidem antiqui libri *reducunt.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Reducunt.*

29. *Et conjugio liberali devictum.* Antiqua lectio *devinctum.* FAERNUS. Non aliter in Noſtris.

30. *Dehinc*

Dein fácile ex illis ſeſe emerſurúm malis.
CH. *Tibi ita hóc uidetur: át ego non poſſe árbitror*
Neque illum hánc perpetuo habére, neque me pérpeti.
S. *Qui ſciás ergo iſtuc, niſi periclum féceris;*
CH. *At iſtúc periclum in filia fieri, graue eſt.*
S. *Nempe incommoditas dénique huc omnis redit,*
Si euéniat, quod Di próhibeant, diſcéſſio.
At si corrigitur, quót commoditatés uide:
Princípio amico filium reſtitueris:
Tibi génerum firmum, et filiae inueniás uirum.
CH. *Quid iſtic? ſi ita iſtuc ánimum induxti eſſe útile,*
Noló tibi ullum cómmodum interclúdier.
S. *Meritó te ſemper máxumi feci, Chreme.*
CH. *Set quíd ais:* S. *quid?* CH. *qui ſcis eos nunc diſcordare intér ſe?*
S. *Ipſús mihi Dauos, qui intumuſt eorúm conſiliis, dixit:*
Et

30. *Debinc facile.* Aliquot libri, inter quos Vaticanus, *Dein.* FAERNUS. Noſtri quoque, & Rivii unus *Dein.*

31. *Tibi ita videtur. Tibi ita hoc uidetur*, eſt in o. l. s. FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

33. *Qui ſcis ergo iſtuc, niſi periclum feceris.* Non procedit oratio, *Qui* ſcis, *niſi feceris:* immo, *Qui* ſcias *niſi feceris. Scias* ſaepe monoſyllabon apud Plautum & Noſtrum.

34. *At iſtuc periclum in filia fieri grave'ſt.* Ita ut poſuimus ordinandus eſt hic verſus ex l. s. eliditur autem *s*, ex *iſtuc*: ut, *at iſtuc*, fit anapaeſtus. FAERNUS.

37. *At ſi corrigitur.* Sic vetuſtiores: aliis *Corrigatur*, vel *Corrigetur:* ſi hoc arridet, tum lege, *Sin corrigatur, quot commoditates vide.*

39. *Et filiae invenies virum.* Vetuſtiores noſtri *Invenias.* Recte, ut prius *Reſtitueris.*

40. *Quid iſtuc? ſi iſtuc animum induxti eſſe utile.* Ex libris antiquis, & Donato, lego *quid iſtic?* deinde in iiſdem libris & omnibus aliis ſequitur, *ſi ita iſtuc.* FAERNUS. Ita noſtri omnes.

41. *Nolo tibi ullum commodum in me claudier.* Sententia ſatis conſtat: ſed qua dictum ratione ſit *In me claudier*, nemo adhuc oſtendit: ſimilis fertur locus Eun. I, 2, 84.

Nuncubi meam
Benignitatem ſenſiſti in te claudier.

Quo ſane exemplo etiam hic dictum oportuit *In te claudier*, non *In me.* Lego utrobique *Intercludier.* Vide nos ad Eunuchum.

47. *Tute adeo jam ejus audies verba.* In libro ſcripto inveni ita ut ſequitur collocatum: qua collocatione, & Robertus Stephanus impreſſit, *Tute adeo jam ejus verba audies.* ita verſus aliter impeditus procedet, & quidem cum Iambo in quarta ſede, ſi tamen vox *ejus* monoſyllaba fiat. FAERNUS.

Recte. tametſi omnes noſtri habeant *Audies verba:* quod verſus reſpuit; niſi pro *Evocate* legeris *Vocate.*

48. *Sed eccum video ipſum foras.* O. l. s. & Donatus, *atque eccum.* FAERNUS. Pariter & Noſtri.

1. D. *Ad te ibam.* S. *quidnam eſt?*
D. *Cur uxor non accerſitur? jam adveſperaſcit.* S. *audin tu illum?*

Ego dudum nonnihil veritus ſum Dave abs te, ne faceres idem. Donatus ſuper hoc loco conſideranti, apertiſſime liquet legiſſe eum ſine illis verbis, *ne faceres idem:* ſic enim ait, *Nonnihil veritus ſum Dave abs te. Breviter, pro, Veritus ne quid abs te fieret, ſicut ſupra.*
Ei

Et is mihi ſuadet, núptias quantúm queam ut matúrem.
Num cénſes faceret, filium niſi ſciret eadem haec uélle?
Tute ádeo iam eius uerba aúdies. heus, éuocate huc Dáuom.
Atque éccum: uideo ipſúm foras exire.

Actus III. Scaena IV.

Dauus. Simo. Chremes.

D. *AD te ibam.* S. *quidnam eſt?*
D. *Cur úxor non adcérſitur? iam aduéſperaſcit* S. *aúdin?*
Ego dúdum non nil uéritus ſum abs te, Dáue, ne facerés idem,
Quod uólgus ſeruorúm ſolet, dolis ut me delúderes:
Proptérea quod amat filius. D. *egon iſtuc facerem?* S. *crédidi:*
Idque ádeo metuens uós celaui, quód nunc dicam. D. *quid?* S. *ſcies:*
Nam própemodum habeo iám fidem. D. *tandém cognoſti qui ſiem?*
Non

Ei metui a Chryſide. haec Donatus. ſed verbis illis demptis quomodo verſus ordinari poſſint, neſcio. quare quemadmodum in impreſſis eſt, relinquemus; ita ut hemiſtichium compleat imperfectum verſum praecedentis ſcaenae: ut ſit tetrameter catalecticus. qui vero ſequitur hypercatalecticus, & qui poſt hunc eſt acatalecticus, omnes Iambici. FAERNUS.

Cur uxor non accerſitur? jam adveſperaſcit. Audin tu illum?

Hic verſus diu vexavit Interpretes, jam ab Eraſmi aetate, nec minus ab ipſis vexatus eſt. Spondeo tamen poſthac quietum fore. Tolle addititium illud *Tu illum*, & Iambicum Tetrametrum habebis, quales ſex priores:

Atque eccum video ipſum foras exire. Ad te ibam. Quidnam eſt?
Cur uxor non adcerſitur? jam adveſperaſcit. Audin?

Audin abſolute; ut ſupra I, 5, 66. *Atque audin? verbum unum cave de nuptiis.* V, 2, 24. *Atque audin? quadrupedem conſtringito.* Atque ita ſemper. Dixerat ad Chremen Simo, *Tute adeo jam ejus verba audies:* nunc ad eundem ait, *Audin?* ſcilicet *ejus verba*, quod ſubauditur. Porro nuſquam Octonarius plenus, ut hic vulgo eſt, Iambicus eſt, ſed Trochaicus: neque verſus qui plenum ſubſequitur, Iambicus eſt, ut hic ſequens, ſed Trochaicus. Utriuſque igitur verſus cauſa, ejiciendum eſt illud, quod ex notula in textum irrepſit, *Tu illum.*

3. *Veritus ſum Dave abs te. Dave* in Theſſ. pene mutum eſt: ut exaudiatur, lege cum uno ex noſtris.

Ego dudum non nil véritus ſum abs te, Dáve ne f. idem.

Donatus: *Veritus ſum abs te: Breviter. pro Veritus ſum ne quid abs te fieret: ſicut ſupra, Hei metui a Chryſide.* Quae ſit iſta *brevitas*, ſatis aperte liquet; nempe quia lucratus eſt tria verba, *ne quid fieret.* Inepta tamen haec Magiſtri notatio eſt; cum ſtatim ſequatur, quod eodem redit, *ne faceres.* Ceterum miſeret me illius, qui *Tu illum* e priore verſu in hunc concludit; & nunc Iambicum inficetum format, nunc Hypermetrum, qualis nullus eſt nec fuit: quem tamen, ut ſolet, cum alio aeque mendoſo comparat, erroremque unum alio tuiatur.

5. D. *Ego iſtuc facerem?* Omnes fere l. s. habent *egon*: ita etiam melius procedit octonarius. FAERNUS.

7. *Habeo jam fidem.* Dictionem *tibi*, quae interciderat, ex fide o. l. s. reſtitue hoc modo, *habeo tibi jam fidem.* FAERNUS.

Nam propemodum habeo tibi jam fidem. Tandem cognoſti qui ſiem.

Non fúerant nuptiaé futurae. D. *quid? non?* S. *ſet ea grátia*
Simuláui, uos ut pértemptarem. D. *quid ais?* S. *ſic res éſt.* D. *uide,*
Numquam iſtuc ego quiui intellegere. uah conſilium cállidum.
S. *Hoc aúdi. ut hinc te introire iuſſi, oppórtune hic ſit mi óbuiam.* D. *hem,*
Numnám periimus? S. *nárro huic, quae tu dúdum narraſti mihi.*
D. *Quidnam aúdiam?* S. *gnatam út det oro, uixque id exoro.* D. *óccidi.*
S. *hem,*
Quid dixiſti? D. *optume inquam factum.* S. *núnc per hunc nulláſt mora.*
CH. *Domúm modo ibo: ut ápparetur, dicam: atque huc renúntio.*
S. *Nunc te óro, Daue, quóniam ſolus mi éffeciſti has núptias,*
D. *Ego uéro ſolus.* S. *córrigere mi gnatum porro enitere.*
D. *Faciam hercle ſeduló.* S. *potes nunc, dum ánimus inritátus eſt.*
D. *Quiéſcas.* S. *age igitúr, ubi nunc eſt ipſus?* D. *mirum, ni domi eſt.*
S. *Ibo ad eum: atque eadem haec tibi quae dixi, dicam itidem illi.* D.
núllus ſum.
Quid caúſae eſt, quin hinc in piſtrinum récta proficiſcár uia?
Nihil éſt preci loci relictum; iam perturbaui ómnia:

Erúm

Dormitabat hic bonus Faernus, cum illud *Tibi*, quod verſum adeo deformat, ex libris ſuis evocavit:. Abeat vero, unde malo pede exiit: nam ex noſtris veterrimus non agnoſcit *Habeo fidem*; abſque illo *Tibi*. ut Eun. I, 2, 59. *Si fidem habeat, ſe praepoſitum iri.* Ceterum lege cum interrogatione: *Tandem cognoſti qui ſiem?* nam idcirco *Tandem* habet ictum in ſecunda.

9. *Sic eſt res.* Antiqui libri & aliqui alii, & Donatus, *ſic res eſt.* FAERNUS. Sic & omnes Noſtri.

10. *Numquam quivi ego iſtuc intelligere.* O. l. s. ita collocant haec verba: *Numquam iſtuc quivi ego intelligere.* numero & compoſitione meliore. FAERNUS.

Ita & noſtri: niſi quod duo, *Numquam ego iſtuc quivi.* Alter: *Numquam iſtuc ego quivi intelligere.* Quae vera lectio eſt, ut ictus ſit in *Ego.*

11. *Ut hinc te juſſi introire.* O. l. s. *introire juſſi.* FAERNUS. Eodem ordine & Noſtri.

12. D. *Hem, num nam periimus?* Antiqui libri, & Donatus, *perimus*, more Terentii, qui hoc verbum in praeterito per unum, *i*, ſcribebat, teſte Probo. *Narro quae tu dudum narraſti mihi* Poſt *narro*, adde pronomen *huic*, quod in omnibus eſt l. s. FAERNUS.

Hemnum nam perimus? Ita dedit Faernus: quippe in veterrimis ſuis membranis, quae vocales raro geminant, ſic ſcriptum invenerat. Repone, *Periimus*: Quod tamen cave cum quodam ut Dactylum pronunties; ſed illud *Hem* priori verſui appone: & ſtatim, quae antea deformia erant, fient pulcherrima. Jam dixi *Hem, Hui*, in fine verſus plerumque poni: idque hoc certo indicio; quia ubicumque ſere hodie *Hem* verſum inchoat, prior verſus vel vocali vel conſonante *m* terminatur: quod caſu accidiſſe non poteſt.

13. *Quidnam audio. Gnatam ut det oro.* Donatus ad locum. *Quidnam audio? Legitur & Audiam. Menander enim ſic ait, Τί ποτ' ἀκούσω.* Unica haec & vera lectio eſt; futuro tempore, non praeſenti. Dixerat Simo, *Narro Chremi, quae tu dudum narraſti mihi*, hoc eſt, *Iras eſſe inter Glycerium & filium.* Nondum exanimatus eſt Davus, licet hoc *audiverit*; poterat enim Chremes fidem non habuiſſe: ſed id metuit, quidnam *auditurus ſit* nempe exoratum fuiſſe Chremen.

14. *Hem. Quid dixti? Optume.* Unus ex noſtris primariae notae. *Dixiſti.* Lege, *Quid dixiſti*, & *Hem* priori verſui appone.

15. *Domum modo ibo: ut apparentur, dicam.* Apparentur ſcilicet *Nuptiae*: atqui eae apparandae erant, in domo Simonis, non Chremis. Repone: *Ut apparetur, dicam*: Imperſonaliter dictum; ut Eun. III, 5, 35. *Adhortor, properent.*

Digitized by Google

Erúm feſelli: in núptias coniéci erilem fílium;
Feci hódie ut fierent, inſperante hoc, átque inuito Pámphilo. hem
Aſtútias: quod ſi quieſſem, nihil eueniſſet mali.
Set éccum uideo ipſum: óccidi.
Utinám mihi eſſet áliquid hic, quo mé nunc praecipitém darem.

Actus III. Scaena V.

Pamphilus. Dauus.

P. *'UBI illic eſt? ſcelús, qui me hodie. périi. atque hoc confiteor iure*
Mi óbtigiſſe; quándoquidem tam inérs, tam nulli cónſili ſum:
Séruon fortunás meas me cómmiſiſſe fútili?
Ego prétium ob ſtultitiám fero: ſet inúltum id numquam a me aúferet.
D. *Poſthác incolumen ſát ſcio fore me, núnc ſi hoc deuitó malum.*
P. *Nam quíd ego nunc dicám patri? negábon uelle mé, modo*

Qui

rent. dum apparatur, virgo in conclavi ſedet. Et Adel. V; 7, 2: *In apparando conſumunt diem.*

20. *Atque eadem haec quae tibi dixi.* Unus ex noſtris, *Quae dixi tibi.* Lege, *Tibi, quae dixi, dicam itidem illi.* *Tibi* & *Illi* utrumque in ictu.

1. P. *Ubi illic ſcelus eſt qui me perdidit?* D. *perii.* P. *atque hoc conſiteor*, Multi l. s. & Donatus *ubi illic eſt ſcelus*: eſt autem verſus trochaicus catalecticus contracto per ſynizeſin, *confiteor*, in dactylum. *Jure obtigiſſe*] Interpone pronomen *mihi*, ex omnibus l. s. ut ſit, *jure mihi obtigiſſe*, quod & ſenſus exigit & ratio verſus, qui eſt trochaicus hypercatalecticus, vel forte acatalecticus, ſi ex *quidem*, *m* elidatur, ut in quinta ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS.

Ubi illic eſt ſcelus, qui me perdidit? D. *perii.* P. *atque hoc confiteor*
Jure mihi obtigiſſe quandoquidem tam iners tam nulli conſilii
Sum. ſervon fortunas meas me commiſiſſe futili?

Sic verſus conſtituit Faernus, quem ſecuti ſunt plerique omnes. Sed male rem hic geſſit vir optimus, cum ex *Conſiteor* dactylum facit; nec melius alius, qui ex *Perdidit* anapaeſtum. Si ſic agatur, actum eſt de Terentio. Vide, ſi nos quid melius afferamus. Multi codices tam noſtri quam aliorum, *Ubi illic eſt ſcelus, qui me hodie perdidit.* Quae cum ultra metrum excurrerent; acceſſerunt veteres illi, quos ſupra indicavi, Correctores: & verbum innocens ejecerunt, noxium retinuerunt. Sic enim conſtituendus erat hic verſus, & ſequens:

'Ubi illic eſt? ſcelús, qui me hodie. périi. atque hoc confiteor jure
Mi obtigiſſe; quándoquidem tam inérs, tam nulli cónſili ſum:
Sérvon fortunás meas me cómmiſiſſe fútili?

Multo iracundius venit, *Qui me hodie*; quam ſi addas; *Perdidit*: ut *Quem quidem ego ſi ſenſere.*

Quos ego. ſed motos praeſtat componere fluctus.

Perii autem, cave Davo tribuas cum libris ſcriptis: totum Pamphili eſt: ut Chaerea, Eun. II, 3. 34. *Quid hoc eſt ſceleris? perii.* & paſſim. Animadverte autem, ut *Scélus* in ictu nunc ſit, elata voce pronuntiandum: at ſi *Perdidit* legis, in Theſi ita ſtrangulatur, ut aurem effugiat.

4. *Ergo pretium ob ſtultitiam fero: ſed inultum id numquam auferet.* Sic dedit Faernus: ſed lege ex vett. Edd. & uno Regio,

Ego prétium ob ſtultitiám feró; ſed inultum id numquam a me aúferet.

A me a ſyllaba praecedente *Am* abſorptum, a plerisque exemplaribus abeſt.

5. *Nunc ſi devito hoc malum.* Concinnius duo ex noſtris: *Nunc ſi hoc devito malum.*

6. *Sed quid ego nunc dicam patri?* Donatus & aliqui libri, inter quos antiqui, *nam quid ego.* FAERNUS. Ita & omnes noſtri.

8. DA.

Digitized by Google

Qui ſúm pollicitus dúcere? qua ſidúcia id facere aúdeam?
Nec, quid me nunc faciám, ſcio. D. *nec quid me, atque id ago ſédulo.*
Dicam áliquid me inuentúrum, ut huic malo áliquam producám moram.
P. *Oh.* D. *uiſus ſum.* P. *ehodum bóne uir, quid agis? uiden me conſiliis tuis*
Miſerum inpeditum eſſe? D. *át iam expediam.* P. *expédies?* D. *certe Pámphile.*
P. *Nempe út modo.* D. *immo mélius ſpero.* P. *oh, tíbi ego ut credam, fúrcifer?*
Tu rem inpeditam et pérditam reſtituas? hem quo frétus ſim,
Qui me hódie ex tranquilliſſima re cónieciſti in núptias.
'Annon dixi eſſe hóc futurum? D. *dixti.* P. *quid meritú's?* E. *crucem.*
Sét ſine paululum ad me redeam: iam áliquid diſpiciam. P. *éi mihi,*
Cúm non habeo ſpátium, ut de te ſúmam ſupplicium, út uolo:
Namque hoc tempus, práecauere mihi me, haut te ulciſci, monet.

ACTUS.

8. DA. *Nec quidem me.* Lege, *Nec quid me.* Venuſtas a repetitione tota eſt.

9. *Dicam aliquid jam inventurum.* In aliquibus libris eſt, *jam me*, in aliquibus & inter hos, Vaticano, & Baſilicano, ſolummodo eſt, *me*. FAERNUS.

Dicam aliquid jam inventurum. Ut duo ex Faernianis primarii *Me* pro *Jam*; itidem & duo ex noſtris veterrimi. Ceteri non *Jam me* ſed *Me jam:* Lege vero,

Dicam aliquid me *inventurum.*

10. P. *Oh.* D. *viſus ſum.* P. *ehodum bone vir, quid ais? viden me tuis conſiliis.* Et Vaticanus & omnes alii libri quos vidi, non *oh* ſed *ohe*, habent: pro quo tamen libenter legerim, *oho:* quae interjectio eſt exclamantis irati. ut & in Adelphis, *Oho, ſcis & pateris?* Sed ſive *ohe* ſive *oho* legas, eſt haec dictio neceſſaria ſuſtentando octonario: ita ut *ohe* ſit ſpondeus: ex *quid* vero *d* abjiciatur, ut in quinta ſede ſit tribrachus; *tuis* una ſyllaba ſit; *conſiliis* creticus; utrumque per ſynizeſin. FAERNUS.

Ohe. Viſus ſum: Ehodum bone vir, quid ais? viden me tuis conſiliis

Miſeris modis haec contorquet Faernus, ut verſum efficiat. Tu ſic conſtitue.

Oh, Viſus ſum, Ehodum bóne vir, quid agis? viden me conſiliis tuis.

Si mavis *Ohe*, ut plerique ſcripti; tamen Monoſyllabon erit: *Agis* autem ex noſtris duo, non *Ais*. Recte, Ut *Bone vir* per Ironiam, ita, *Quid agis?* Noſtrates, *How do you do?* Ita paſſim, *Quid agitur*, eodem ſenſu. Supra I, 5, 32. *O ſalve, Pamphile. Quid agis? Rogas? Laborat e dolore.*

13. *Hem quo fretus ſiem.* Verſus, & ſermo exigit *ſum*, ut & alicubi ſcriptum invenimus. FAERNUS.

Quo fretus ſiem. Verſus & ſermo exigit *Sim* non *Sum*. Non enim hoc vult, *Hem cui confido:* jam enim minime confidit: ſed *Hem cui confidam, cui confidere debeam.*

15. *Quid meritus es?* Aliqui libri & in his antiquiores, non habent verbum *es*, quod nec a Donato quidem ponitur. FAERNUS.

Etiam in Noſtris melioribus deeſt *Es*. *Meritu's* autem ſcribendum, ut *Es* cum eo coaleſcat; ut *Merituſt* pro *Meritus eſt*. Noſtri autem plerique omnes, *Annon dixi* eſſe hoc *futurum*, melius quam *Hoc eſſe futurum.*

16. *Sed paululum ſine ad me ut redeam.* O. l. s. & Donatus, *ſed ſine paululum.* quod vero ſequitur in libris antiquioribus & pleriſque aliis eſt ſine particula *ut*; eſt autem verſus trochaicus, ut ceteri qui ſequuntur. FAERNUS. Non aliter Noſtri.

17. *Ei mihi, cur non habeo tempus.* Omnes antiqui libri habent, *cum non habeo*: *cum* enim, etiam indicativo temporis praeſentis jungitur, ut & in Phormione, *Peccandi cum ipſe de ſe finem non facit.* FAERNUS. Unus tantum ex noſtris recentior *Cur.*

18. *Namque hoc tempus.* Et hic quoque o. l. s.

&

Actus IV. Scaena. I.

Charinus. Pamphilus. Dauus.

C. *HO'CCINE crédibile, aút memorábile;*
Tánta uecórdia innáta cuiquam út ſiet,
'Ut malis gaúdeant, átque ex incómmodis
'Alteriús ſua ut cómparent cómmoda? ah
'Idne eſt uerum? ímmo id eſt génus hominum péſſumum, in
Ɗénegandó modo quis pudor paúlum adeſt:
Ƥóſt ubi témpus promíſſa iam pérfici,
Túm coacti neceſſário ſe áperiunt:
'Et timent: ét tamen rés premit dénegare:

'Ibi

& Donatus *hoc tempus* habent: ut & exigit ratio trochaici. FAERNUS.

Hoc tempus omnes noſtri quoque; & *ulciſci finit.* Sed quale, quaeſo, illud eſt? *Hoc tempus* ſinit *me mihi praecavere.* Itane vero *ſinit*, permittit, copiam facit? Cur ergo tam dolenter & tam acerbe fers; ſi poteſtas tibi eſt praecavendi? Hocine diutius feremus, quia codices nihil adjuvant? Immo valeant Codices & quicquid uſquam fuit Librariorum, potius quam ipſi Terentio talem maculam inuramus. Lege audacter, ut Poeta ſcripſit;

Namque hoc tempus, praecavere mihi me,
haut te ulciſci, monet.

ut alibi, *Res monet. Res ipſa monet.* Salluſtius Jug. XXII. *Quoniam alio properare tempus monet:* & alii paſſim.

1. *Hocine credibile'ſt.* O. l. s. & Donatus, *hocine eſt credibile.* FAERNUS.

Noſtri quoque libri *Hocine eſt:* ſed perperam: Totus enim verſus e Dactylis conſtat.

Hóccine crédibile aút memorábile.

Bonum tibi ſponſorem dabo Priſcianum p. 948. ' *Huncce, Hocce:* unde *Hocc*, quaſi duabus conſonantibus *cc* ſequentibus, ſolent poetae producere: ut Virgilius, *Hocc erat, alma parens:* & ſic in antiquiſſimis codicibus invenitur bis *c* ſcriptum: quomodo & apud Terentium in Andria. *Hoccine credibile aut memorabile.* Sic ibi codex Academicus 900 annorum: *eſt* enim, inter lineas habet. In editione quidem Putſchii *Hoccne eſt*, mendoſe. Res enim ipſa clamat; ſi *Hoccine* primam longam habet, *Eſt* abeſſe oportere: ne pro Dactylo Creticus fiat.

3. *Ut malis gaudeat.* Vaticanus liber & Baſilicanus, & Donatus, *gaudeant.* FAERNUS.

4. *Alterius, ſua comparet ut commoda?* Particulam, *ut*, poſt *ſua*, ex o. l. s. collocamus. *comparent* autem ſcribimus ex Donato & duobus antiquis libris paulo ante adductis. FAERNUS.

Unus tantum e noſtris, *Gaudeant, Comparent*, ſed ita habent Lactantius ad Statii Theb. II. p. 64. & Nonius v. Comparare.

5. *Immo id genus hominum eſt peſſimum, in.* Ita legendum, *immo id eſt genus hominum peſſimum.* Ita Donatus & o. l. s. in quibus tamen extremorum verborum alia collocatio eſt, quam in Donato: particulam autem *in*, non huic verſui, ſed ſequenti attribuunt. FAERNUS.

Noſtri, *Genus hominum peſſimum*; niſi quod duo recentiores, *Peſſimum hominum genus.*

6. *In denegando modo quis pudor eſt paululum.* Scripſimus ex Donato, & o. l. s. *pudor paululum adeſt.* FAERNUS.

Paululum adeſt. Codex Petrenſis *Paulum adeſt*; ut Creticus fiat.

7. *Promiſſa eſt jam perfici.* Antiqui libri, & aliqui alii non habent verbum *eſt*; cum quibus & Donatus concordat. FAERNUS.

8. *Tum neceſſario.* Interponimus verbum *coacti* ex o. l. s. & Donato. FAERNUS.

9. *Et tamen res cogit denegare.* In nullo l. s.

prae-

'Ibi tum eorum inpudentiſſima orátio eſt,
Quis tu homo es? quis mihi es? cúr ego meám tibi? heus,
'Próxumus ſúm egomet mi. attamen ubi fides
Si roges, nil pudent hic, ubi opuſt: íllic ubi
Nil opuſt, ibi uerentur.
Set quid agam? adeamne ád eum, et cum eo iniúriam hanc expóſtulem?
'Ingeram mala múlta? atque aliquis dicat, Nil promóueris:
Nil? moleſtus cérte ei fuero: atque ánimo morem géſſero.
P. *Charine, et me et te inprúdens, niſi quid Di reſpiciunt, pérdidi.*
C. *'Itane inprudens? tándem inuentaſt cauſa. ſolniſti fidem.*
P. *Quid ita tandem?* C. *etiám me dictis dúcere iſtis póſtulas?*
P. *Quid iſtuc eſt?* C. *poſtquám me amare dixi, complacitáſt tibi.*
Héu me miſerum, qui tuum animum ex ánimo ſpectaui meo.

P. *Fál-*

praeterqnam in Victoriano, hanc lectionem invenio, ſed ita, *& tamen eos res premit denegare:* ſic & apud Donatum, licet alia collocatione: antiqui ſane libri non habent pronomen, *eos.* FAERNUS.

10. *Ibi tum impudentiſſima eorum oratio'ſt.* O. l. s. ita collocant: *eorum impudentiſſima.* FAERNUS. Sic in his quattuor verſibus codices quoque Noſtri.

12. *Attamen ubi fides eſt.* In pleriſque l. s. etiam antiquis, non habetur verbum *eſt*, itaque id delevimus. FAERNUS.

Quis tu es? quis mihi es, cur meam tibi?
Heus proximus ſum egomet mihi. attamen ubi fides
Si roges, nil pudet. hic ubi opus eſt
Non verentur: illic ubi nihil opus eſt, ibi verentur.

Ita Faernus, & codices noſtri; niſi quod in noſtro omnium veterrimo, & MS. Regio apud Lindenbrogium deeſt illud *non verentur*, ut etiam Eugraphio. Egregie: unde Creticos ſic conſtituere in promtu erat:

Quis tu homo *es? quis mihi es? cúr* ego *méam tibi? heus,*
Próximus ſúm egomet mi. attamen, ubi fides,
Si roges, nil pudent, hic ubi opuſt: illic ubi
Nil opuſt, ibi verentur.

Quis tu homo 's, ut Plaut. Curc. III. 42.

Ut hás tabellas ád eum ferrem. Quis tu homo's?

& Mil. II, 5, 15.

Quicum, niſi tecum? Quis tu homo's? aut mécum quid eſt negótu?

Cicero quidem Epiſt. Fam. VII, 16. *Cui tamen dixi, cum me aliquoties invitaret, oro te, quis tu es?* Verum, ſi ita apud noſtrum legeris, *Tu* cum in ictu non ſit, neceſſario elidetur; ut haec Plauti loca demonſtrant. Deinde ut *Homo* hic adſcivimus, ita mox *Ego*; *Cur ego meam tibi?* Ubi Guyetus mavult *Meum* genere neutro, τὸ ἐμόν. Sed Priſcianus p. 1091. *Terentius Andr. Cur meam tibi? ſubauditur Conjugem vel Sponſam.* Porro, *Nil pudent hic*, oppoſitum ei quod ſequitur *Ibi* verentur: ut jam facile careamus illo *Non verentur*; quod verſum conturbat, ſententiam autem fruſtra onerat. *Pudent*, vetuſte: ut Adel. IV, 7. 36. *Non te haec pudent?* Plaut. Caſ. V, 2, 3. *Ita nunc pudeo, atque ita nunc paveo.* Denique ejuſmodi Colon, *Ibi verentur*, clauſula eſſe ſolet tam Creticorum quam Bacchiacorum; *Ibi verentur, Ego huc revortor*, III, 2. 5. Plautus, *Velim ſepultam, Capit quadrantal, Te delicatam.* Eſt qui multum hic laborat, ut probet horum verſuum rationem Eraſmo & Bergio cuidam fuiſſe perſpectam, ante meam ad Tuſculanas operam. Mirum igitur, qui factum ut iſti neminem poſt ſe Interpretem eandem docuerint: mirum, qui hic ipſe, non ἄμουσος, ut de ſe narrat, ab illis eam non didicerit; cum ultra ea quae in Tuſculanis ego digeſſeram, ne pedem quidem unum hic promoveat, quin labatur & cadat.

17. *Multum. moleſtus certe ei fuero.* Donatus: *Subauditur, Promovero. Sed non ſubjunxit, quo modo Multum.* Quomodo ſodes id ſubjungeret?

P. *Fálſus es.* C. *non ſatis tibi eſſe hoc ſólidum uiſumſt gaúdium;*
Niſi me lactaſſés amantem, et fálſa ſpe prodúceres.
Hábeas. P. *habeam? ah néſcis quantis in malis uerſér miſer;*
Quantáſque hic ſuis consiliis mihi confécit ſollicitúdines
Meus cárnufex. C. *quid iſtúc tam mirum, dé te ſi exemplúm capit?*
P. *Haut íſtuc dicas, si cognoris uél me uel amorém meum.*
C. *Scio: cúm patre altercaſti dudum: et is nunc propteréa tibi*
Suſcénſet: nec te quiuit hodie cógere, illam ut dúceres.
P. *Immo étiam, quo tu minus ſcis aerumnás meas,*
P. *Haec núptiae non ádparabantúr mihi:*
Nec póſtulabat núnc quiſquam uxorém dare.
C. *Scio: tú coactus tuá uoluntate és.* P. *mane;*
Nondum étiam ſcis. C. *ſcio équidem ducturum éſſe te.*
P. *Cur*

ret? cum ea quae ſubjungit *Moleſtus certe*, clare indicent ſe parum promoturum. Praeſtaret, ut opinor, ſine diſtinctione legere, *Multum moleſtus:* vel ut unus ex noſtris *Multum ei moleſtus certe fuere:* niſi quod nulla de cauſa Trochaicos duos Iambicus excipiat: Ut hoc evitetur, & quam verſui tam ſententiae conſulatur, ſic lego:

Atque aliquis dicat, Nil promoveris.
Nil? moleſtus cérte ei fuero, atque ánimo morem géſſero.

Plane, ut Phaedria Eun. IV, 2, 10.

Item, biduum hic
Manendum eſt ſoli ſine illa? quid tum poſtea?
Nil eſt. quid? Nil? ſi non tangendi copia eſt.

20. *P. Quid tandem? C. etiam nunc me ſubducere iſtis dictis poſtulas?* L. s. recentes *ſeducere* habent: antiqui vero, *ducere.* quod & placet. ita verſus eſt trochaicus ut praecedens, & ſequentes: *ducere* autem, *falſa ſpe*, ſubaudiendum, ut in Phormione: *Ut phaleratis dictis ducas me.* FAERNUS.

Quid tandem? etiam nunc mé ducere iſtis dictis poſtulas?

Dixerat Charinus: *Tándem inventa eſt cauſa:* Pamphilus jam in repetitione accentum mutat, *Quid tandem?* ut *Tandem* in Theſi lateat. Ne dubites igitur mendum ſubeſſe, quod ſic tollo.

Quid ita Tandem? Etiám me dictis dúcere iſtis póſtulas?

Quid ita Tandem; ut Eunuc. V, 5, 17. *Qua audacia Tantum facinus audet? Quid ita Tantum?* *Etiam* autem pro *Et iam nunc* paſſim. Acuitur in fine propter interrogationem. *Ita* abſorptum eſt a ſyllaba ſequenti.

22. *Heu me miſerum, qui tuum animum.* Donatus; *Legitur & Cum tuum.* Neſcio an recte. ſic III, 5, 17.

Hei mihi, cum non habeo ſpatium.

23. *Fálſus es. Nónne tibi ſatis eſſe hoc viſum ſolidumſt gaudium.* Verſus impeditus & inconcinnus. Duo ex noſtris cum vett. Edd. & Donato; *ſolidum eſt viſum.* Tolle interrogationem & lege,

Fálſus es. Non ſatis tibi eſſe hoc ſolidum viſumſt gaudium.

26. *Confecit ſollicitudines.* Donatus: Legitur & *Conflavit.* Qui hodie ſuperſunt libri omnes *Confecit.*

27. *Quid iſtuc tam mirumſt.* Tolle *eſt*, quod etiam neſcit Eugraphius. Virgilius:

Quid tam egregium, ſi femina forti Fidis equo?

Horatius: *Quid tam magnum? inquit.*

32. *Hae nuptiae.* Donatus, *Legitur & Haec nuptiae: ſic enim veteres dixerunt.* Recte: exempla jam ſupra habuimus, & habebimus rurſum.

34. *Scio, coactus tua voluntate es.* Poſt *ſcio* interponimus pronomen *tu*, ex o. l. s. & Donato. FAERNUS.

35. *Nondum ſcis. Scio equidem illam ducturum eſſe te. Nondúm* ſcis: illud ſub ictu, hoc in Theſi; non

P. *Cur me énicas? hoc aúdi. numquam déſtitit*
Inſtáre, ut dicerém me ductúrum patri;
Suadére, orare, uſque ádeo donec pérpulit.
C. *Quis homo íſtuc?* P. *Dauos.* C. *Dáuos? quámobrem?* P. *néſcio:*
Niſi mihi deos fuiſſe irátos, qui auſcultáuerim.
C. *Factum éſt hoc, Daue?* D. *fáctum eſt.* C. *hem, quid ais ſcelus?*
At tibi Di dignum fáctis exitiúm duint.
Eho, dic mihi, ſi omnes húnc coniectum in núptias
Inimici uellent; quídni hoc conſiliúm darent?
D. *Decéptus ſum, at non défetigatús.* C. *ſcio.*
D. *Hac nón ſucceſſit, ália adgrediemúr uia.*
Niſi ſi íd putas, quia prímo proceſſit parum,

Non

non ſatis pro cetera Noſtri elegantia. Codex Palatinus, hoc eſt, Romanus apud Georg. Fabricium, *Nondum etiam ſcis.* Unde certiſſime eſt corrigendum.

Nondum étiam ſcis. Scio equidem ducturum eſſe te.

Illam melius abeſſe ſcias ex verſu abhinc altero.

32. *Inſtare ut dicerem eſſe ducturum patri.* Omnes quidem libri habent *me eſſe ducturum*, ſed impedita eſt ratio ſcandendi, niſi aut ex *dicerem*, *m*, abjicias, aut legas ſine verbo, eſſe, ut Donatus. FAERNUS.

Nunquam deſtitit Inſtare, ut dicerem me eſſe ducturum patri.

Reſpicit ad illa Davi II, 3, 9. *Dic te ducturum*, & II, 4, 8. *Si te dices ducere.* Verſus tamen hic juſto longior eſt. Sunt qui ejiciant *Me*; Ego illud retineo, & *eſſe* rejicio:

Inſtare, ut dicerem me ducturum patri.

ut ſupra, *Dic te dicturum*, abſque illo *Eſſe.* *Dicerem* acuit ſyllabam ultimam, propter *Me* encliticum.

39. *Quis homo iſtuc?* P. *Davos.* C. *Davos.* P. *interturbat.* C. *quamobrem.* P. *neſcio:*
Niſi mihi deos ſatis ſcio fuiſſe iratos, qui auſcultaverim.

Sic dedit Faernus; Sed vide jam facinus veterum correctorum ſcripſerat olim aliquis in libri ſui margine, *Davos interturbat omnia:* quod poſtea in textum irrepſit, & nunc extat in pleriſque codicibus. Videbant tum qui metri peritiores erant, haec ultra verſus terminos excurrere. Ergo illud *Omnia* ejecerunt, ceteris retentis; & poſteriorem quoque verſum interpolarunt, ſic ut duo fierent Tetrametri. Quorſum vero *Interturbat*, tempore praeſenti? quod tamen agnoſcit & explicat ipſe Donatus; ut errati vetuſtatem vel inde colligas. Dixiſſet utique Pamphilus *Interturbavit.* Sed ecce tibi ipſum illud, quod dederat Terentius:

Quis homo iſtuc? P. *Davos.* C. *Davos? quamobrem?* P. *neſcio,*
Niſi mihi deos fuiſſe iratos, qui auſcultaverim.

Certe tres ex noſtris Codices, quorum duo veterrimi, non habent *Scio.* Tolle *ſatis ſcio*, quod elegantius abeſt. *Neſcio niſi.* Heaut. III, 2, 31.

Neſcio;
Niſi mihi quidem addit animum, quo lubeat magis.

Adelph. IV, 5, 64.

Neſcio;
Niſi tam miſere hoc eſſe cupio verum, eo vereor magis.

Phorm. III, 1, 11.

Neſcio;
Niſi Phaedria haud ceſſavit pro te eniti.

& V, 8, 6.

Neſcio;
Niſi me dixiſſe nemini: id certo ſcio.

Plaut. Pſeud. I, 1, 105. & I, 1, 155. *Neſcio;*
Niſi quia futurumſt.

Rud. IV, 3, 85.

Neſcio, neque ego iſtas veſtras leges urbanas ſcio;
Niſi quia hunc meum eſſe dico.

41. *Factum eſt hoc Dave?* D. *Factum.* C. *Hem quid ais ſcelus?* Omnes libri antiquiores, *Factum hoc eſt Dave?* FAERNUS.

Factum hoc eſt, Dave? Factum. Hem quid ais ſcelus?

Atqui ex noſtris antiquiores omnes, *Factum eſt hoc.* & mox pro *Factum*, Petrenſis *Factum eſt.* Lege ergo

Factum

Non iam ád ſalutem póſſe conuertí hoc malum.
P. *Immo étiam: nam ſatis crédo, ſi aduigilaueris,*
Ex únis geminas mihi conficies núptias.
D. *Ego Pámphile, hoc tibi pró ſeruitio débeo,*
Conári manibus, pédibus, noctiſque ét dies:
Capitis periclum adire, dum proſim tibi:
Tuumſt, si quid praeter ſpem éuenit, mi ignóſcere.
Parúm ſuccedit quód ago: at facio ſédulo.
Vel mélius tute réperi, me miſſúm face.
P. *Cupió: reſtitue quem á me accepiſtí locum.*
D. *Faciam.* P. *át iam hoc opus eſt.* D. *sét concrepuit hinc a Glycerio óſtium.*

P. *Nihil*

Factum eſt hoc, Dave? Factum eſt. Hem quid ais, ſcelus?
Factum enim ante *Hem*, non poteſt non elidere ultimam.

44. *Quód, niſi hoc, cónſiliúm darent?* Quod conſilium, niſi hoc? Immo alia via eodem pervenire poterant. Vides quoque verſum duriter incedere: Lege, minima mutatione, duorum ſcilicet in MStis apicum;
Inimici vellent, quidni hoc conſilium darent?

46. *Alia aggrediemur.* Donatus: *Legitur &* *'Adoriemur.* Codices nunc ſuperſtites, omnes *Aggrediemur.*

47. *Niſi id putas.* Lege, *Niſi ſi id putas.*

48. *Non poſſe jam ad ſalutem converti hoc malum.* Lege numeroſe magis;
Non jam ad ſalutem poſſe converti hoc malum.

54. *Tuum eſt ſiquid praeter ſpem evenit ignoſcere.* Ex l. s. interpone poſt *evenit*, pronomen *mihi.* & ſtat ſenarius, ſi *tuum* & *mihi* monoſyllaba fiant. FAERNUS.
Etiam noſtri omnes *Mihi.* Sed audiamus Donatum: *Evénit productum, magis quia hoc perpetuo non vult Pamphilo, accidere. Ergo* Evénit: *non autem* 'Evenit *media correpta*? Vide Magiſtrorum acumen. Nam & metri ratio *'Evenit*, non *Evénit*, efflagitat: & ſententia ipſa: quippe *'Evenit*, ut *Succedit.*

55. *Parum ſucceſſit quod ago.* Victorianus & aliqui alii libri etiam antiqui & Donatus, *parum ſuccedit.* FAERNUS. Sic & noſtri *ſuccedit.*

56. *Vel melius tu aliud reperi.* Non fere invenias librum ſcriptum in quo non legatur *vel tute:* vox vero *aliud* non eſt in aliquibus libris, inter quos Victoriano. ut & verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri *Tute:* ſed plerique etiam *Aliud.*

57. *Reſtitue in quem me accepiſti locum.* Omnes antiqui libri, *reſtitue quem a me accepiſti locum.* ita legit & Eugraphius. ita videtur legiſſe & Donatus. nam quamvis aliter verba Terentii citet, tamen in expoſitione ſic dicit: *omnia mihi integra & ſalva redde, qualia tibi tradidi conſulturo.* quae verba Donati optime quadrant cum *reſtitue mihi locum.* FAERNUS.
Sic & noſtri vetuſtiores, *Reſtitue quem*, non *In quem.* Phorm. Prol. 34.
Quem actoris virtus nobis reſtituit locum.
Plautus Mil. III, 1, 108.
Si iſtam ſemel amiſeris
Libertatem, haut facile te in eundem rurſus reſtitues locum.
Idem, qui hic, error eſt: corrigendum enim ex metri ratione:
Libertatem, haut fácile eundem rúrſus reſtitues locum.

58. D. *Faciam.* P. *at iam hoc opus eſt.* D. *hem. ſet mane. concrepuit a Glycerio oſtium.* Poſt *hem* nullam videtur habere ſignificationem dictio *ſed.* quare, licet reclamantibus omnibus libris, accedimus ſententiae Mureti legentis *ſt.* quae nota ſilentii eſt. ita etiam optime procedente octonario Iambico. FAERNUS.
Neque *Hem*, neque *St* mihi videtur ſignificationem hic habere. Muretus, quem hic

 ſequi-

P. *Nihil ád te.* D. *quaero.* P. *hem, núncne demum?* D. *at iam hóc tibi inuentúm dabo.*

ACTUS IV. SCAENA II.

MYSIS. PAMPHILUS. CHARINUS. DAUUS.

M. *IAM, úbi ubi erit, inuentúm tibi curábo, et mecum addúctum*
Tuum Pámphilum: modo tu, ánime mi, noli te maceráre.
P. *Myſís.* M. *quis eſt? ehem Pámphile, opportúne te mihi óffers.*
Orare iuſſit, si ſe ames, era, iam ut ad ſeſe uénias:
Videre ait te cúpere. P. *Vah, perii: hóc malum integráſcit.*
Sicine me atque illam operá tua nunc miſeros ſollicitari?
Nam idcirco adcerſor, núptias quod mi ádparari sénſit.

C. *Qui-*

ſequitur Faernus, *Hem, St*, quaſi unam ſyllabam ponit, ubi omnes ubique Codices *Hem ſed.* At illud *St*, ubi recte venit, per ſe ſyllabam ſemper facit. Velius Longus p. 2213. 'Inventi ſunt tamen, qui & ſine vocali putent poſſe ſyllabam fieri. Nam animadvertimus apud Comicos *S* & *T* pariter ſcriptas 'literas: ut apud Terentium in Phormione. '*Non is obſecro es Quem ſemper te eſſe dictitaſti? St. quid has metuis fores?* Hoc S & T 'pariter renuntiat ſilentium. Vides ex his veteris Magiſtri verbis, ex *St* ſyllabam fieri. Hieronymus Epiſtola ad Damaſum: (Tom. 'IV. p. 148.) Sicut nos in Lingua Latina habemus interjectiones quaſdam: ut inſultando 'dicimus *Vah*, & in admirando *Papae*, & in 'dolendo *Heu*: & quando ſilentium volumus 'imponere, ſtrictis dentibus ſpatium coartamus; & agimus tantum ſibilum, inſonando '*Sith.* Sic ex uno codice edidit Martianaeus; narrat tamen alios codices habere *Si*: Lege *St.* Ex his, & ex ipſa re patet, *St* ſyllabam per ſe facere; neque cum praecedente vocali, vel cum *Hem* poſſe coaleſcere. Quid igitur fiet? Videamus, an ex recepta librorum lectione aliquid excudi poteſt auctore ſuo dignum. Tolle iſta *Hem* & *Mane*; & eorum vice ſubſtitue *Hinc.*

Faciam. P. *át jam hoc ópus eſt.* D. *ſed concrépuit hinc a Glýcerio óſtium.*

Illud autem *Sed*, quod ſpreverunt Muretus & Faernus, tam apte & apposite venit, ut nihil ſupra. Eun, V, 8, 3. *Sed fores crepuerunt ab ea.* Hec. IV, 1, 6. *Sed oſtium concrepuit.* Phorm. V, 5, 12. *Sed oſtium concrepuit abs te.* Heaut. I, 1, 122. *Sed quid crepuerunt fores*
Hinc a me? quiſnam egreditur? huc conceſſero.
Ubi nota *Hinc a me*, ut hic *Hinc a Glycerio*: & vix, opinor, de hac emendatione dubitabis. Omnes fores, quae in fabulis memorantur, intra Scaenam erant, & eam verſus aperiebantur.

59. *Hem nuncine demum.* Codex e noſtris inſignis, *Hem nuncne demum.*

2. *Tuum Pamphilum. Tu modo, anime mi, noli te macerare.* Ride eos, qui vel ſpondaeum hinc *Pamphlum*, vel Anapaeſtum *Paphilum* faciunt. Muta modo ordinem, & nihil opus erit ejuſmodi portentis.

Tuum Pamphilum. modo tu, anime mi, noli te macerare.

Modo ſententiam inchoat, ut *Modo ut poſſim*; *Modo ut tacere poſſis.*

3. P. *Myſis.* M. *quid eſt.* Haec verba omnia in Vaticano & aliquibus aliis, perſonae Pamphili aſcribuntur. quod vero ſequitur, *mihi te offers*, ita collocatum legitur, *te mihi offers.* eſt autem utroque modo Iambicus tetrameter catalecticus, ſi *quid* per dialyſin, diſſyllabum fiat. FAERNUS.

Myſis quid eſt? M. *Hem, Pamphile, optume te mihi offers.* P. *quid eſt?*

Apage illud *Quid* diſſyllabum per dialyſin, *Quid.* Repono:

P. *Myſis.* M. *quis eſt? ehem Pamphile, opportune te mihi offers:*

Orare

C. *Quibus quidem quam facile póterat quiéſci, ſi hic quieſſet.*
D. *Age, ſi hic non inſanit ſatis ſua ſpónte, inſtiga.* M. *atque édepol*
Ea rés eſt: proptereáque nunc miſera in moerore eſt. P. *Mýſis,*
Per ómnis adiuró deos, numquam eám me deſertúrum;
Non, si capiundos mihi ſciam eſſe inimicos omnis hómines.
Hanc mi éxpetiui, cóntigit: conuéniunt mores: uáleant,
Qui intér nos diſcidiúm uolunt: hanc, niſi mors, mi adimet némo.
M. *Reſipiſco.* P. *non Apóllinis magis uérum atque hoc reſpónſum eſt.*
Si póterit fieri, ut né pater per mé ſtetiſſe crédat,
Quo minus hae fierent núptiae, uoló. ſet ſi id non póterit,
Id fáciam, in procliui quod eſt, per mé ſtetiſſe ut crédat.
Quis uideor? C. *miſer, aeque átque ego.* D. *conſilium quaero,* C. *fórti's;*
Si quid conere. D. *hoc égo tibi profécto effectum réddam.*
P. *Iam*

Orare juſſit, ſi ſe ames, era; jam ut ad ſeſe veniat.

Quis eſt? ita unus ex noſtris, & pro varia lectione alter. Sic & ſupra II, 2, 7. *Quis homo eſt, qui me? o Pamphile:* & alibi: *Ehem* autem monoſyllaboo io hujuſmodi locis; non *Hem*, quod indignantis vel conturbati eſt. *Opportune te mihi offers*; ut Adel. III, 2, 24. *Opportune te ebtuliſti mi obviam.* *Optume* & *oportune* non ſemel permutantur, tam apud Noſtrum, quam Plautum: quippe in ſcriptis vix differunt, *optūne*, & *optume*. Ceterom illud *Quid eſt* olim a Correctoribus venit ad ſupplendum verſum; poſtquam *Optume* coeptum eſt legi pro *Opportune*.

6. *Sic miſeros ſollicitarier?* Lege, ut verſus, poſtulat *ſollicitari*. At, inquiunt, in dimetiendo verſu *er* omittendum. Quae malum, haec ſuperſtitio eſt; praeter communem loquendi morem apponere Paragogen, quam tamen non pronunties?

8. *Quibus quidem quam facile poterat.* Antiqui libri *potuerat*. FAERNUS. Sic & Noſtri, ipſo verſu poſtulante.

11. *Per omnis tibi adjuro deos, numquam eam me deſerturum.* *Tibi* redundat; niſi primam vel in *Omnis*, vel in *Adjuro* corripueris: quorum neutrum neceſſe eſt: Duo ex noſtris, *Te adiuro:* unus, *Tibi juro*. Deleatur *Tibi*. Plaut. Bacch. IV, 6, 8.

Taces? per omnis deos adjuro, ni meum.

Mem. IV, 2, 52.

Per Jovem deoſque omnis adjuro, uxor, ſatin hoc eſt tibi?

14. *Qui inter nos diſſidium volunt.* Antiquiſſimi libri *diſcidium* per *s* & *c* ſcriptum habent; unde conjicimus a *diſcindo* venire *diſcidium*, ſicut ab *excindo excidium*. quod ita eſſe ipſa vocabuli hujus ſignificatio oſtendit. uſurpatur enim & hic & alibi apud auctores non pro diſcordia, in quem ſenſum neceſſe eſſet hoc oomen accipi, ſi a diſſideo veniret, ſed pro ſeparatione violenta, & abruptione duorum inter ſe conjunctorum. quod & hic ipſe locus probat, & ille in Hecyra: *Neque mea culpa hoc eveniſſe diſcidium, id teſtor deos.* & Ciceronis ad Atticum libro quarto: *Acerbiſſime diſcidium noſtrum tuliſſe.* FAERNUS. Recte hoc: & ſic ex noſtris vetuſtiores.

15. CH. *Reſipiſco.* Sic codices & Faernus. Atqui hoc Myſis loquitur, non Charinus: ut locum contemplanti ſtatim patebit. Ceterum Codex C. C. *Reſpiro*. Utrumvis recte & eodem ſenſu. Heaut. II, 2, 12. *Timee. Reſpira.*

19. *Quis videor?* C. *Miſer aeque atque ego.* D. *Conſilium quaero.* C. *Fortis,* P. *Scio quid conere.* Tan. Faber, *At fortis:* nempe a Charino boc dictum putavit: quo poſito, ſane meliuſcule erit, quam vulgata lectio. Sed aliud me & melius ſpero allaturum. Charinus non Pamphilo hoc dicit, ſed Davo, qui dixerat, *Conſilium*

P. *Iam hoc ópus eſt.* D. *quin iam habeó.* C. *quid eſt?* D. *huic, nón tibi habeo, ne érres.*
C. *Sat hábeo.* P. *quid faciés? cedo.* D. *dies mi hic ut ſatis ſit uéreor*
Ad agéndum: ne uacuum éſſe me nunc ád narrandum crédas:
Proinde hinc uos amolimini: nam mi impedimento éſtis.
P. *Ego hanc uiſam.* D. *quid tu? quo hinc te agis?* C. *uerúm uis dicam?* D. *immo étiam*
Narrátionis incipit mi initium. C. *quid me fiet?*
D. *Eho tu inpudens, non ſátis habes, quod tibi dieculam áddo,*
Quantum húic promoueo núptias? C. *Daue, át tamen.* D. *quid érgo?*
C. *Ut dúcam.* D. *ridiculum.* C. *húc face ad me uénias, ſi quid póteris.*
D. *Quid uéniam? nil habeo.* C. *át tamen ſiquid.* D. *age, ueniam.* C. *si quid;*
Domi éro. D. *tu, Myſis, dum éxeo, parúmper opperire hic.*
M. *Quaprópter?* D. *ita facto éſt opus.* M. *matura.* D. *iam inquam hic ádero.*

ACTUS

ſilium quatro. Lege & diſtingue: CH. *Fortis; Si quid conere.* poſterius Colon in vulgatis Pamphilo aſſignatur. Perperam: Pamphilus enim adhuc ita ſuccenſet Davo; ut nondum quicquam ei blandius dicat. Quin & Donatus hoc a Pamphilo abjudicat, & Charino adſignat; & ſic unus codex ex Noſtris. *Fortis; ſi quid conere:* hoc eſt, optimum conſilium extundes, ſi modo nervos intendas. ut ſupra IV, 1, 49. *Si advigilaveris.* Eun. V, 9, 26.

GN. *Difficile eſt.* TH. *Si quid conlibuit, novi te.* Illud vero, *Scio quid conere* plane abſurdum. Quomodo enim vel Charinus vel Pamphilus praeſcire id poſſet? Cur etiam & poſtea alter interrogat *Quid eſt?* alter, *Quid facies? cedo:* ſi jam reſciſcerent? Ex pronuntiatione ſciebant, *Forsi's*, ut *Triſti's*, *veritu's*, *meritu's* coalitum eſſe ex *Fortis es.*

22. C. *Sat habeo.* P. *quid facies cedo.* D. *dies hic mihi ut ſit ſatis vereor.* Ita haec colloca ex l. ſ. *dies mihi hic ut ſatis ſit vereor.* & verſus procedit, qui eſt ejuſdem generis cum ſuperiore, aliter impeditus eſt. FAERNUS.

Noſtri omnes, *Dies hic mi*, non *Dies mi hic.* Non flocci intereſt.

28. *Huc face ad me ut venias.* Duo ex noſtris vetuſtiſſimi *Ad me venias*, Concinnius.

31. *Dum exeo, parumper opperire me hic.* Peccat hoc in metri leges: ac licet vetuſtiores quoque noſtri ſic ordinent: vix crediderim a Faerno ſic datum. Unus ex noſtris, *Me parumper opperire hic.* Tres *Parumper me opperire hic.* Hoc certe verſui ſatisfacit. Ejice tamen potius *Me*, quod ſedem adeo incertam habet: neque eo hic opus eſt, cum dicat *Exeo.* Sic And. I, 4, 8. *Opperiar ut ſciam*, & alibi: abſolute, non ſequente accuſativo.

32. *Ita facto opus eſt.* Lege ex ratione verſus & libro ſcripto, *ita facto eſt opus.* FAERNUS.

Noſtri quidem omnes, *Facto opus eſt*; cui lectioni eſt qui faveat contra Faernum; ſed ut verſui, inquit, conſulatur, inſerendum *At.*

Qua propter ita facto opus eſt. M. *At matura.* Sane optime verſui conſultum eſt: ſi conſulere eſt jugulare. Quid? an *opus eſt at* corripiet *eſt* in ea ſede? ut fiat Paeon quartus, quomodo ſupra v. 8. *Potuerat*; infra, *Digitulo*, *Philoſophor'*? Non, opinor, hoc dicere ſuſtinebit. Sed *Matura*, ait, nude poſitum languet frigetque. At ex cujus contagione friget? Non certe in Epidico friget V, 1, 27.

Opperire dum effero ad te argentum. DA. *Matura.* EP. *Domiſt.*

2. *Summum bonum eſſe herae putavi hunc Pamphilum.* Quinque ex noſtris cum Edd. vett. *Putabam.* Recte. Sic enim loquimur, cum poſtea

Digitized by Google

Actus IV. Scaena III.

Mysis. Dauus.

M. *NILNE éſſe proprium cuiquam? Di uoſtrám fidem:*
Summúm bonum eſſe erae députabam hunc Pámphilum,
Amícum, tutorém, uirum in quouís loco
Parátum: uerum ex eó nunc miſera quém capit
Labórem? facile hic plús mali eſt, quam illic boni.
Set Dáuos exit. mí homo, quid iſtuc óbſecroſt?
Quo pórtas puerum? D. *Myſis, nunc opus éſt tua*
Mihi ad hánc rem exprompta málitia, atque aſtútia.
M. *Quid nam incepturu's?* D. *áccipe a me hunc ócius,*
Atque ánte noſtram iánuam adpone. M. *óbſecro,*
Humine? D. *ex ara hinc ſúme uerbenás tibi,*
Atque eás ſubſterne. M. *quámobrem tute id nón facis?*
D. *Quia si forte opus ſit ád erum iurató mihi*

Non

ſtea nos deceptos eſſe intellegimus. Praeterea pes tertius integro verbo *Erae* conſtat, contra veterum Metricorum effatum. Repone,

Summum bonum eſſe erae deputabam hunc Pamphilum,

Eſſe erae anapaeſtus eſt. Hec. IV, 1, 9.

Tun virum me aut hominem deputas adeo eſſe?

3. *Amicum, amatorem, virum in quovis loco Paratum.* Non placet illud *Amatorem*; quod minus eſt quam *Amicum*: Et ſi hic eſt *Amator*, Glycerium erit *meretrix*; prorſus contra fabulae argumentum. Lege ergo, vel Terentii cauſa, velint nolint Librarii,

Amicum, tutorem, *virum in quovis loco*;

ut ſupra de re eadem, I, 5, 6.

Te iſti virum do, amicum, tutorem, patrem.

Infra IV, 5, 18.

Aliquem eſſe amicum & defenſorem ei.

'*Amator in quovis loco paratus* obſcoene accipi poſſit.

5. *Quem capit dolorem?* Multi libri ſcripti, etiam antiqui, habent, *quem capit laborem?* ita legit & Donatus, licet variare videatur; ita & Eugraphius, qui hic *laborem* accipi dicit pro *dolore*, ſic ut *periculum* pro *temptamento*. FAERNUS. Etiam ex noſtris plures & meliores *Laborem*.

8. *Memoria atque aſtutia.* Liber Vaticanus & Baſilicanus, pro *memoria* habent *malitia*, & aliqui alii. ita legit & Eugraphius. in aliquibus corrupte legitur *militia*. FAERNUS. Donatus *Memoria*. Noſtri codices, partim hoc, partim *Malitia*: quae verior lectio eſt, *Malitia*, calliditas, vafrities.

12. *Quamobrem id tute non facis?* Lege ob numeros meliores,

Quamobrem tute id non facis?

13. *Quia ſi forte opus ad erum jurandum mihi.* Poſt *opus*, deeſt verbum *ſit*, quod in omnibus ſcriptis eſt, & videtur neceſſarium. FAERNUS.

Donatus ad locum: *Sic locutus eſt, ut explicari atque intellegi non poſſit; aut enim deeſt Jus, ut ſit Jurandum pro jusjurandum, aut ut vulgo dicitur Juramentum.* Ex his apparet, nullam alibi locutionis hujus exemplum Donato occurriſſe: neque ſane crediderim vel Noſtrum vel quemquam hominum ſic locutum. Ratio enim & ſenſus communis non patitur, ut *Jurandum* valeat *Jusjurandum*, non magis quam, ut *Familias* ſit *Paterfamilias*. Hodie tamen ex Plauto auctoritatem, ſed falſo, petunt. Ciſtell. II, 1, 25.

Abi quaerere ubi tuo jurando tuo ſatis ſit ſub- [*ſidi.*

Ita codex omnium veterrimus: unde ſic locum extra aleam conſtituo:

'*Alibi*

Non ádpoſuiſſe, ut liquido poſſim. M. *intéllego:*
Noua núnc religio te iſtaec inceſſit cedo?
D. *Moue ócius te, ut quid agam porro, intéllegas.*
Pro Iúppiter. M. *quid eſt?* D. *ſpónſae pater intéruenit.*
Repúdio quod conſilium primum intenderam.
M. *Neſcio quid narres:* D. *égo quoque hinc ab déxtera*
Uenire me adſimulábo: tu, ut ſubſéruias
Orátioni, utcúmque opuſt, uerbis uide.
M. *Ego quid agas nihil intéllego: ſet, ſi quid eſt,*
Quod méa opera opus ſit uóbis, ut tu plús uides,
Manébo, ne quod uóſtrum remorer cómmodum.

Actus IV. Scaena IV.

Chremes. Mysis. Dauus.

CH. *REVERTOR, poſtquam quae ópus fuere ad núptias*
Gnatae

'Alibi quaere, ubi tuó jurando júri ſatis ſie ſúbſidi;
Hic apud nos, Alcéſimarche, cónfregiſti téſſeram.
Jurande juri, hoc eſt, *jurijurando:* ut Pſeud. I, 2, 63.
Lanios qui item ut nos jurando jure malo quaerunt rem audi.
ita ſcripti veteres: ubi corrigendum:
Lánios, qui item ut nós jurando júre male quaerunt rem, adi.
Jurando jure pro *Jure jurando.* Deſinant igitur poſthac huic *Jurando* ex Plauto patrocinari. Sane apud Terentium omnes, quos vidi codices, verſu licet inviro, habent,
Ut ſi forte opus ſis ad herum jusjurandum mihi.
praeter unum Academicum, qui *Jurejurando*, quod egregie verſui medebitur, ſi tollas hinc *Ad herum:*
Ut ſi ferte opus ſit jure jurando mihi
Non adpoſuiſſe: ut liquido poſſim.
Sed aliam viam & meliorem, immo rectiſſimam, inſiſtemus: ſic enim dedit Auctor.
Ut ſi forte opus ſit ad herum jurato *mihi.*
Opus ſit mihi jurato, ut opus eſt tibi tranſcurſo. Hec. III, 4, 17.
In arcem tranſcurſo opus eſt. Cui homini? Tibi. [*opuſt.*
Phorm. V, 8, 14.
Non opus eſt dicto. Tibi quidem, at ſcito huic
Sic alibi *opus prolato, parato, tacito* &c. Plaut. Aſin. I, 1, 8.
Per Dium Fidium quaeris: jurato mihi
Video neceſſe eſſe *eloqui, quicquid roges.*
Amph. I, 1, 280.
Nam injurato ſcio plus credet mihi, quam ju-
Perſ. III, 3. 11. [*rato tibi.*
Qui niſi jurato mihi nil auſu's credere.

15. *Nova nunc religio in te iſthaec inceſſit cedo.* Turpe mendum in omnibus libris inolevit: *In te inceſſit*, quaſi praeteritum eſſet ab *Incedo*. At praeſens tempus eſt ab *Inceſſo:* Lege
Nova nunc religio te iſtaec inceſſit cedo?
Inceſſit te *metus, timor, religio &c.* non *in te.*

17. *Pro Juppiter.* M. *quid?* Addatur verbum *eſt*, ex o. l. s. ita ex *quid d* eliſo, factaque ſynaloepha, verſus procedet. FAERNUS. Ita & noſtri, *Quid eſt?*

18. *Repudio conſilium quod primum intenderam.* Antiqui libri ita collocant,
Repudio quod conſilium p. i. FAERNUS. Ita & noſtri, praeter tres recentiores.

21. *Utcúmque opus ſit.* Opus in Theſi totum occultatur. Lege, *Opuſt.* Vide ad Heaut. III, 3, 17.

23. *Aut tu plus vides.* Lege cum Guyeto, *Ut tu plus vides.* Certum quippe erat, non, cum *Aut*, dubium, Davum Myſide longe callidiorem eſſe.

3. *Puer hercle eſt. mulier, tun adpoſuiſti hunc? Ubi illic eſt?* Verſus juſto longior eſt vel ſyllaba vel toto pede: unde plerique ex noſtris,
Tun'

Gnataé paraui, ut iúbeam accerſi. sét quid hoc?
Puer hérceſt. mulier, tu ádpoſuiſti hunc? M. *úbi illic eſt?*
CH. *Non mihi reſpondes?* M. *núſquam eſt. uae miſeraé mihi,*
Reliquit me homo, atque ábiit. D. *Di uoſtrám fidem,*
Quid túrbae aput forumſt? quíd illic hominum lítigant?
Tum annóna caraſt. quid dicam aliud, néſcio.
M. *Cur tu óbſecro hic me ſólam?* D. *hem! quae haec eſt fábula?*
Eho Myſis, puer hic únde eſt? quiſue huc áttulit?
M. *Satin ſánu's, me qui id rógites.* D. *quem igitúr rogem?*
Qui hic néminem alium uideam. CH. *miror, únde ſit.*
D. *Dictúra es quod rogo?* M. *aú.* D. *concede ad déxteram.*
M. *Delíras: non tute ípſe?* D. *uerbum unúm mihi,*
Praetéreaquam quod té rogo, faxis caue.
Quin dícis undeſt cláre. M. *a nobis.* D. *áttate:*

Tun' poſuiſti hunc? Sed hoc a correctoribus minus peritis. Lege,

Puer hércle eſt. mulier, tun' adpoſuiſti? 'Ubi illic eſt?

Dele *Hunc*; quod, cum *Puer eſt* dixerit, facile abeſſe poteſt. vel etiam lege: *Tu adpoſuiſti hunc?* ut editiones veteres habent. *Adpoſuiſti*, ad Januam ſcil. (non abſolute *Poſuiſti*) ut ſupra IV, 3, 10 & 14. & in hac Scaena, 24 & 34. Ceterum Iambicorum, qui inter Senarios pedibus ſeptem incedant, cum ex corruptis Plauti locis creati ſint, gratiam facimus eorum repertori.

6. *Quid turbae eſt apud forum? quid illic hominum litigant?* Etiam hic verſus ultra menſuram excurrit. Eſt qui refingat *eſt ad forum*, melius, opinor, Guyetus.

Quid turbae apud forumſt: quid illic hominum litigant?

vel, *Quid illud hominum?* ut Plautus Rud. I, 2, 60.

Quid illud eſt, Sceparnio, Hominum ſecundum littus?

8. *Cur tu obſecro, hic me ſolam?* D. *Quae eſt haec fabula?* Plures & meliores e Noſtris, concinnius:

Cur tu, obſecro, hic me ſolam? D. *Hem, quae haec eſt fabula?*

10. *Quem igitur rogem.* Poſt *quem*, o. l. s. habent pronomen *ego:* quod in ſcanſione in unam ſyllabam contrahendum, & per ſynaloepham abjiciendum eſt. FAERNUS.

Satin ſanus es, qui me id rogites? Quem ego igitur rogem?

Ita codices cum Faerni, tum noſtri. Repone:

Satin ſánu's mé qui id rógites? Quém igitur rogem?

Vel ictus ipſi ſatis hoc probant.

11. *Qui hic neminem alium video?* Ita & Donatus; ſed o. l. s. Terentii, *videam.* FAERNUS. *Videam* noſtri quoque omnes.

12. D. *Dicturan quod rogo?* Liber Victorianus, *dicturan es:* alii omnes, *dicturane es*, itaque Priſcianus citat libro xv. verſus autem ſuſtentatur vel abjectione *s* ex *es*, vel *d* ex *quod.* primo modo, ſecundus pes erit anapaeſtus, tertius Iambus; altero, ſecundus erit Iambus, tertius anapaeſtus. FAERNUS.

Dicturan es quod rogo? Unus ex Noſtris: *Dicturan' quod rogo*, Lege, *Dictura es.*

13. *Verbum ſi mihi Unum, praeterquam quod te rogo, faxis cave.* Quinam, quaeſo, hic ſermo eſt, *Cave ſi faxis*? pro *Cave faxis.* Deinde omnes fere Noſtri, *Praetereaquam*, non *Praeterquam.* Unde facilis eſt loci reſtitutio:

Verbum unum mihi,
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.

Praetereaquam, praeterquam; ut *Poſteaquam*, poſtquam. Mutarunt hoc, ut alia, Magiſtelli; ne diſcipuli vetuſte loqui diſcerent.

15. D. *Unde eſt? dic clare.* M. *a vobis.* Non

Mirúm uero, inpudénter mulier ſi facit
Meretrix. CH. *ab Andria éſt haec, quantum intéllego.*
D. *Adeón uidemur uóbis eſſe idónei,*
In quibus ſic inludátis? CH. *ueni in témpore.*
D. *Propera ádeo puerum tóllere hinc ab iánua:*
Mané: caue quoquam ex iſtoc exceſſ is loco.
M. *Di te éradicent: íta me miſeram térritas.*
D. *Tibi dico ego, annon?* M. *quíd uis?* D. *at etiám rogas?*
Cedo, cúium puerum hic ádpoſuiſti? dic mihi.
M. *Tu néſcis?* D. *mitte id, quód ſcio: dic, quód rogo.*
M. *Veſtri.* D. *cuius noſtri?* M. *Pamphili.* D. *hem, quid? Pámphili?*
M. *Eho, annón eſt?* CH. *recte ego némpe has fugi núptias.*
D. *O fácinus animaduértendum.* M. *quid clámitas?*
D. *Quemne égo heri uidi ad uós adferri uéſperi?*
M. *O hóminem audacem.* D. *uérum. uidi Cántharam*
Suffárcinatam. M. *Dis pol habeo grátiam,*

Cum

fere invenias librum ullum ſcriptum, qui non habeat, *a nobis:* quemadmodum etiam Donatus legit, ita dicens, *Quia a nobis, parum intelligebatur, hic addidit morem meretricis. ut vel ſic intelligat ſenex.* haec Donatus. Ceterum qui *a vobis* legunt, ex eo falſi ſunt, quod *unde eſt*, acceperunt pro, *cujus eſt.* quod ſi ita intelligeretur, jam illud quod infra dicitur, *cedo, cuium puerum hic adpoſuiſti?* ut geminatum, ſupervacaneum eſſet. Duo ergo Davum interrogare dicendum eſt; unum *unde ſit puer*, id eſt ex cujus domo exportatus, ad quod Myſis reſpondet, *a nobis*, id eſt ex domo noſtra: ut re vera erat; alterum, *cujum puerum adpoſuerit* ante aedes Simonis: ad quod illa reſpondet, *Pamphili:* quod vero Davus Myſidem, cum reſpondiſſet, *a nobis*, impudentiae inſimulat, ad id reſpicit, quod infra dicturus erat. *Quemne ego heri vidi ad vos adferri veſperi?* in eo enim videri vult eam accuſare, quod puerum ut ipſe vult credi ſuppoſitum Glycerio, adpoſuerit ante aedes Simonis, tanquam filium Pamphili. FAERNUS. [*ab eh.*

Male dicis. Undeſt? dic clare. A nobis. Ah Vides, opinor, cum *Nobis* ultimam producat, *Ah ah eh* non Triſyllabon, ſed Diſyllabon eſſe. Reponere poſſis:

Male dixti. Undéſt? dic eláre. A nóbis.

Male dixti eſt querentis & indignantis, ut *Bene dixti, Benefeciſti*, gratias agentis. Eun. III, 1, 61.

Bene dixti: ac mi iſtuc non in mentem venerat.
& III, 2, 10.

Ituran, Thais, quopiam es? Ehem Parmeno;
Bene feciſti: hodie itura.

Atque hoc pacto verſui quidem conſules; ſententiae vero parum proſpicies: cui nec *Maledicis* neque *Maledixti* ſatis apte reſpondet. Donatum vide, qui hic haeſitat, nec expedire ſe poteſt. Fuit, opinor, ab Auctore:

Verbum unum mihi,
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.
Quin dicis undeſt clare. MY. *a nobis.* DA. *attate.*

Rogaverat Davus v. 9. *Eho Myſis, puer hic undeſt?* Illa bis tergiverſata eſt, nec dum certum & clarum reſponſum dederat: ergo hic denuo ei praecipit, *Quin dicis undeſt clare.* Porro meliores ex noſtris *Ahahe:* non ut in riſu ſolet *Ha ha he.* Neque ſane ullus hic ridendi locus eſt; ſi modo bene ſuas partes agat Davus. Lege *Attate*, quae interjectio eſt admirantis & conterriti, & ob rem ſubitam conturbati. Plaut. Epid. III, 4, 21.

Meam amicam audivi te eſſe mercatum. Attate: (& alibi non ſemel.) Merc. II, 3, 31. *Attate: Meus pater hic quidem eſt.*

16. *Mirum vero inpudenter mulier ſi facit meretrix.*

Ab Andria eſt ancilla haec, quantum intellego.

Prior

Cum in páriundo aliquot ádſuerunt liberae.
D. *Ne illa íllum haut nouit, cúius cauſa haec íncipit.*
Chremés, ſi adpoſitum púerum ante aedis uíderit,
Suam gnátam non dabit: tanto hercle mágis dabit.
CH. *Non hércle faciet.* D. *núnc adeo, ut tu sis ſciens,*
Niſi púerum tollis, iám ego hunc in mediám uiam
Prouóluam: teque ibídem peruoluam ín luto.
M. *Tu pól homo non es ſóbrius.* D. *fallácia*
Alia áliam trudit. iám ſuſurrari aúdio,
Ciuem Atticam eſſe hanc. CH. *hém.* D. *coactus légibus*
Eam uxórem ducet. M. *eho, óbſecro, an non ciuis eſt?*
CH. *Ioculárium in malum ínſciens paene íncidi.*
D. *Quis hic lóquitur? o Chremé, per tempus áduenis.*
Auſcúlta. C. *audiui iam ómnia.* D. *anne haec tu ómnia?*
CH. *Audiui, inquam, a princípio.* D. *audiſtin, óbſecro? hem*
Scelera, hánc iam oportet ín cruciatum hinc ábripi.

Hic

Prior verſus toto pede ultra terminum vagatur. Repone:

Mirum vero inpudenter mulier ſi facit
Meretrix. Ab Andria eſt haec, quantum intellego,

Mulier meretrix; Plautus aliquoties: ut Merc. IV, 1, 19.

Quid, mulier? Mulier meretrix. Veron ſerio.

Turpilius apud Nonium v. Quaeſti:

Mulier meretrix, quae me quaeſti cauſa cognovit ſui.

Ancilla autem nihil confert ſententiae: cum id ex veſtitu conſtaret.

21. *Mané. cave quoquam ex iſtoc exceſſis loco.* Eſt qui corrigit: *Mane, cáve tu quoquam:* quia ſenſus, inquit, exigit, ut *Mane* raptim pronuntietur. Immo ſenſus exigit potius, ut mora fiat in *Mane*: quia jubet, ut Myſis in eodem loco moretur.

23. *Tibi ego dico annon?* Venuſtius Edd. vett. *Tibi dico ego annon?*

27. *Eho annon eſt? Recte ego ſemper fugi has nuptias.* Quomodo *ſemper* fugit, qui I, 1, 73. ultro ad Simonem venit, ut cum ſumma dote filiam Pamphilo uxorem daret: & poſtea III, 3. conſenſit ut hodie fierent nuptiae? Codex ex Noſtris unus *Semper has fugi*; duo cum editione vetere *Has ſemper fugi.* Repone:

Eho annon eſt? Recte ego nempe has fugi nuptias.

31. *Dis pol habeo gratias.* Duo ex noſtris *Gratiam.* Recte & ex more. Eunuch. I, 2, bis, *Eſt dis gratia.* Hec. III, 2, 11. *Dis gratiam habeo.*

34. *Chremes, ſi poſitum puerum ante aedis viderit.* Noſtri aliquot cum Edd. vett. *puerum poſitum.* Lege, ut antea bis, ter:

Chremes, ſi adpoſitum puerum ante aedis viderit.

37. *Ni puerum tollis.* O. l. s. *Niſi.* FAERNUS. Noſtri etiam *Niſi.*

42. *Eho obſecro.* Donatus legit *au*, dicens eſſe interjectionem perturbatae mulieris. FAERNUS. Omnes noſtri, *Eho*: & recte.

45. *Audivi omnia.* Omnes fere libri & in his plerique antiquiorum, *audivi jam omnia.* verſu etiam id poſtulante. FAERNUS.

In omnibus noſtris deeſt *Jam.* Ceterum pro *Ah ne tu omnia*, Plures & meliores noſtri *An haec tu omnia:* Donatus: ‘Aut *ne* pro *non* legitur, aut *Ne tu omnia*, ut *Ne* producatur, ‘& accipiatur pro *Non.* Atqui *Ne* productum nullum hic locum habet. Lego, *Anne haec tu omnia?*

47. *Obſecro. Hem ſcelera. Hem* ut ſupra monui, in fine verſus fere ſemper ſedem habet:

ut

Hic eſt ille: non te crédas Dauom lúdere.
M. *Me miſeram: nil pol falſi dixi, mi ſenex.*
CH. *Noui ómnem rem. eſt Simo intus?* D. *eſt.* M. *ne me áttigas*
Sceléſte. ſi pol Glyſcerio non ómnia haec.
D. *Eho inépta, neſcis quid ſit actum?* M. *quí ſciam?*
D. *Hic ſócer eſt. alio pacto haut poterat fieri,*
Ut ſciret haec, quae uóluimus. M. *praediceres.*
D. *Hilum intereſſe cénſes, ex animo ómnia,*
Ut fért natura, facias, an de indúſtria?

ACTUS IV. SCAENA V.

CRITO hoſpes. MYSIS. DAUUS.

CR. *IN hác habitaſſe plátea dictumſt Chrýſidem,*

Quae

ut & hic legendum: *Obſecro. hem Scelera, hánc jam oportet.* Viderunt jam alii.

48. *Hic illic eſt.* Libri omnes & Donatus, *hic eſt ille*, & τὸ *hic* praecedenti verſui in ſcanſione attribuitur. FAERNUS. Plerique etiam Noſtri *Hic eſt ille*, & Priſcianus p. 1114. tam editus quam Manu ſcriptus.

50. *Novi rem omnem, ſed eſt Simo intus?* D. *eſt.* L. S. O. *novi omnem rem*: particula vero *ſed*, non eſt in antiquis libris: verſus autem eſt dimeter Iambicus. FAERNUS.

Ita hos verſus ordinavit Faernus.

Novi omnem rem. Eſt Simo intus? Eſt.
Ne me attingas, ſceleſte. ſi pol Glycerio non omnia haec.

ubi inter Senarios male Dimeter & Tetrameter locum occupant. Sed jam dudum correxerunt Guyetus, aliique. *Attigas* Plautinum quoque eſt Epid. V, 2, 58.

Ne attigas, oſtende vero. Nolo. Non aequum facis.

Porro hinc intelligitur, Davum Myſidi oſculum obtuliſſe.

52. *Quid ſciam.* O. L. S. *qui ſciam.* FAERNUS. Unus tantum & alter ex noſtris *Quid.*

54. *Ut ſciret haec quae volumus.* M. *praediceres.* Hunc verſum ſuſtentamus diſſolutione ex diphthongis, alterius quae in hoc verſu ſunt. FAERNUS.

Ut ſciret haec quae volumus. Praediceres.

Faernus libris ſuis ſemper addictus, ex *Quaë* vel *Praë* diſyllabon facit. Deſpueretur Terentius, ſi hoc & plura ejuſmodi vera eſſent. Codex 900. annorum, nunc inter Academicos, *Volumus.* Recte; quod & alii ex conjectura dederunt.

55. *Paulum intereſſe cenſes, ex animo omnia,*
Ut fert natura, facias, an de induſtria?

Donatus ad locum: Paulum *intereſſe; nove pro* Multum: *& eſt* Ταπείνωσις χῆμα. Sane & nove & mire; ſi *Paulum* idem ſignificare queat ac *Multum*: praeſertim ubi nullus ſit Ironiae locus. Et tamen verum eſt, quod Magiſter hic ex cathedra pronuntiat: aut in hac lectione *Paulum* perinde eſt ac *Multum*; aut ſenſu caſſa eſt tota ſententia. Pone enim, *Multum intereſſe cenſes?* & ille ipſe ſenſus recte naſcitur, quem prave accipiunt, qui legunt *Paulum.* Hoc tamen praetereunt, & conſulto, opinor, diſſimulant, omnes, in quos incidi, Interpretes. Nos, ſi poſſumus, etiam hic ſuppetias Terentio feremus. Donatus iterum, *Ex animo omnia, ut fert natura, facias. Figura* ἐπεξήγησις. *nam quid eſt ex animo, niſi ut fert natura? Et haec ſententia a Terentio* ἐρωτηματικῶς *prolata eſt, quam Menander* ἀποφαντικῶς *poſuit.* Fallit primo Magiſter; cum *ex animo* dicit idem eſſe quod *ut fert natura.* Immo *ex animo* eſt proſpere, ex animi ſententia: *ut fert natura*, eſt ſponte, ſorte, temere, oppoſitum τῷ *de induſtria.* Quod ſequitur apud Donatum, Terentium quidem per Interrogationem, Menandrum autem per Affirmationem ſententiam hanc protuliſſe; uterque affirmative dixerit, ſi ſic legas:

Paulum intereſſe cenſeo, ex animo omnia,

Ut

Quae ſibi inhoneſte optáuit parere hic diuítias,
Potiús quam honeſte in pátria pauper uiueret:
Eius mórte ea ad me lége redierúnt bona.
Set quós perconter uídeo. ſaluete. M. *óbſecro,*
Quem uídeo? eſtne hic Critó ſobrinus Chrýſidis?
Is éſt. CR. *o Myſis, ſálue.* M. *ſaluos sís Crito.*
CR. *Itan Chrýſis? hem.* M. *nos pól quidem miſeras pérdidit.*
CR. *Quid uós, quo pacto hic? ſátine recte?* M. *nóſne? ſic*
Ut quimus, aiunt; quándo, ut uolumus, nón licet.
CR. *Quid Glýcerium? iam hic ſuós parentes répperit?*
M. *Utinam.* CR. *án nondum etiam? haut aúſpicato huc me ádtuli:*
Nam pól, ſi id ſciſſem, númquam huc tetuliſſém pedem:
Sempér eï dicta eſt éſſe haec atque habita éſt ſoror:

Quae

Ut fert natura, faciat, an de induſtria. Sed vera lectio eſt, *Hilum intereſſe cenſes? Hilum intereſſe, hilum differre.* Lucret. III, 881. *Neque hilum Differre, an nullo fuerit jam tempore natus.*

2. *Quae ſe inhoneſte optavit parare hic divitias.* Ex o. l. s. & Donato geminamus pronomen *ſe*; pro *parare* autem, *parere* habent omnes libri antiquiores & aliqui alii, tam Terentii, quam Priſciani hunc locum citantes. atque ita ratio verſus requirit. *divitias* autem, per ſynizeſin coeuntibus vel duabus primis ſyllabis, vel duabus extremis, contrahitur in creticum: ita remanet Iambus in fine. atque hoc modo ſaepe ab Terentio & Plauto uſurpatur haec dictio. FAERNUS.

3. *Potiuſquam in patria honeſte.* Ita & Donatus, & antiquiores libri Terentii, ſed omnes alii, *potiuſquam honeſte in patria.* FAERNUS.

Duo quoque ex noſtris recentiores *Honeſte in patria.* & ſic Priſcianus p. 647, & 1030. etiam ſcriptus. Ita quoque Val. Probus 1457. Suaviores ſic ſunt numeri. Sed aliud quid ſodes, vide. *Quae optavit ſeſe parere divitias, potius quam (ſeſe) vivere pauper.* Fateris jam, in hac lectione *pauperem* dictum oportuiſſe, caſu accuſandi. Codex ex Regiis Chartaceus, ſed e vetuſto tranſcriptus,

Quae ſibi *inhoneſte optavit parere hic divitias.* Hoc quidem poſito, recte erit Pauper. *Sibi parere divitias*, ut Eun. V, 2, 32.

Ut ſolidum parerem hoc mi beneficium, Chaerea.

Codices duo Bodleiani, qui *ſeſe* agnoſcunt, alia tamen via Syntaxi cavent,

Potius quam honeſte in patria pauper viveret. Et hoc etiam recte: ut Adel. I, 2, 28. *Et tu illum tuum ſineres nunc* facere, potius quam faceret *alieniore aetate.* Utrumque nos amplectimur & *ſibi* & *viveret.*

8. *Nos quidem pol miſeras perdidit.* Lege, *nos pol quidem*, ut III, 1, 1. *Ita pol quidem res eſt.*

9. CR. *Quid vos, quo pacto hic? ſatin recte?* M. *nos ne? ſic.* Ratio verſus exigit ut *ſatine* legatur, quae vox non minus quam *ſatin* Terentio eſt familiaris; aut in *pacto* non fiet ſynaloepha. ex *ſatin* vero, *n*, elidetur. quae omnes licentiae ceſſarent, ſi legeretur, *ſatine.* FAERNUS. Sine dubio legendum *Satine*, ſeu aiant ſeu negent Librarii.

12. *Haut auſpicato huc me adpuli.* Sic Faernus dedit; & quaſi omnes codices congruerent, nihil adnotavit. Unus ex Noſtris bonae notae *Adtuli.* Priſcianus p. 1009. *Auſpicato: Terentius in Andria: Haut auſpicato huc me adpuli.* Ita quidem Putſchius dedit: ſed noſtri ibi Codices *Adtuli*, ut & illi quos Geor. & Fran. Fabricii conſuluerunt. Plaut. Amph. III, 4, 6.

Ego ſum Jovi dicto audiens, ejus juſſu nunc huc me adfero.

Ubi non poteſt ſubſtitui, *Adpello.*

14. *Semper enim ejus dicta eſt haec atque habita eſt ſoror.* Hic verſus varie legitur. Vaticanus & Baſilicanus ſic:

Semper

Quae illius fuerunt, póſſidet: nunc me hóſpitem
Lités ſequi, quam id mihi ſit facile atque útile,
Aliórum exempla cómmonent: ſimul árbitror,
Iam eſſe áliquem amicum et déſenſorem ei: nám fere
Grandiúſcula iam profectaſt illinc. clámitent,
Mè ſy'cophantam: herédıtatem pérſequi,
Mendicum: tum ipſam déſpoliare nón lubet.
M. *O óptume hoſpes, pól Crito antiquum óbtines.*
CR. *Duc me ád eam: quando huc ueni, ut uideam.* M. *máxume.*
D. *Sequar hós: nolo me in témpore hoc uideát ſenex.*

Actus V. Scaena I.

Chremes. Simo.

CH. *SA'TIS iam ſatis, Simó, ſpectata ergá te amicitiáſt mea:*
Sátis pericli incépi adire: orandi iam finém face.
Dúm ſtudeo obſequi tibi, paene inlúſi uitam filiae.

S. *'Immo*

Semper enim dicta eſt eſſe haec, atque habita eſt ſoror.

Alii omnes: *Semper ejus*, &c. Donatus vero quem & ſequimur:

Semper enim dicta eſt ejus haec atque habita eſt ſoror.

Verſus autem ſtat contracto *ejus*, in unam ſyllabam longam. FAERNUS.

Eadem in noſtris lectionis inconſtantia eſt. Pro *enim* lege *ei*.

Semper ei dicta eſt eſſe haec atque habita eſt ſoror.
ut Heaut. II, 3, 29. *Anus.*

Quae eſt dicta mater eſſe ei *antehac, non fuit.* Senſus quoque eſt gravior per aſyndeta, ſublato *Enim*.

16. *Quam hic mihi ſit facile atque utile.* Quattuor ex noſtris, ex quibus tres omnium veterrimi, *Quam* Id *mihi*: non *Hic*. Si *hic* legis; convitium erit Athenienſibus ſolis, quaſi inſigniter erga hoſpites injuriis: Sin *Id* mavis; generaliter dictum erit, in quavis civitate hoſpites vix poſſe ſuum jus conſequi. Atque hoc rectius: cum enim *aliorum exempla* dicit, domi in Andro vel alibi intellegit; utique non Athenis, ubi (V, 4, 4.) *inſolens* & rarus fuit. Quid quod Menander Atticus noluiſſet civitatem ſuam inutili dicto lacerare.

18. *Jam aliquem eſſe amicum.* Quattuor ex noſtris cum Edit. vetere; *Jam eſſe áliquem amicum.* Concinnius.

20. *Me ſycophantam hereditatem perſequi.* Invidioſius eſt *hereditates*; ut apud Donatum legitur ſcaena quarta actus quinti. FAERNUS.

Omnes Noſtri, &, ut ex nota ejus ſcire eſt, Faerni codices *Hereditatem*. At, inquit, Donatus ad V, 4, 4. legit *Hereditates*: in codice quodam ſcripto fortaſſe; nam editi ibi *Hereditatem*. At *invidioſius eſt Hereditates.* Atqui Invidiae minime quaerendus hic locus eſt, cum non in alium hoc ſed in ſe dicat. Quare recte Codices *Hereditatem*, hanc ſcil. Chryſidis. Et recte Donatus: *Sycophantam ſubdiſtingue, & ſic infer ſequentia.* Lege igitur,

Clamitent
Me ſycophantam: hereditatem perſequi,
Mendicum: tum ipſam deſpoliare non lubet.

Ita duo ex noſtris veterrimi; & totidem apud Rivium, non, ut Faernus, *licet*. Neque aliter Donatus legit, qui hoc exponit *Ab Honeſto*; ut ſuperiora *A Poſſibili & Utili.* Hoc vult: Si cupiam hereditatem hanc acquirere; cum peregrinus hic ſim, non poſſim: immo ſi poſſim, non cupiam; cum eo pacto deſpolianda ſit Glycerium. Hoc viri honeſti eſt; cum non libeat inhoneſte rem quaerere; etiamſi legibus liceret.

Optume

s. *'Immo enim nunc cum máxume abs te póſtulo atque oró, Chreme,*
'Ut beneficium uérbis initum dúdum, nunc re cómprobes.
CH. *Uide quam iniquus ſis prae ſtudio: dúm id efficias quód cupis,*
Néque modum benignitatis, néque quid me ores, cógitas:
Nám ſi cogités, remittas iám me onerare iniúriis.
s. *Quibus?* CH. *at rogitas? pérpuliſti me, hómini ut adoleſcéntulo,*
'In alio occupáto amore, abhórrenti ab re uxória,
Filiam darem in ſeditionem, átque in incertas núptias;
Eius labore atque eius dolore gnáto ut medicarér tuo:
'Impetraſti: incépi: dum res tétulit. nunc non fért: feras.
'Illam hinc ciuem eſſe aiunt: puer eſt nátus: nos miſſós face.
s. *Pér ego te deos óro, ut ne illis ánimum inducas crédere,*
Quibus id maxume útileſt, illum éſſe quam detérrimum.
Núptiarum grátia haec ſunt fácta atque incepta ómnia.
'Ubi ea cauſa, quámobrem haec faciunt, érit adempta his; déſinent.
CH. *'Erras: cum Dauo égomet uidi ancíllam iurgantém.* s. *ſcio.*
CH. *Uéro*

22. *Optume hoſpes, pol Crito ántiquum obtines.* Duo ex noſtris *O optume*, ut olim ex conjectura dederat Muretus.

2. *Satis pericli coepi adire.* Omnes Noſtri cum Edd. vett. *Satis pericli incepi adire.* Recte: *Incepi* plus eſt quam *Coepi*: & ſuavior per eliſionem fit verſus. Infra, v. 13. *Impetraſti: incepi, dum res tetulit.*

4. *Immo enim quam maxime abs te poſtulo, atque oro, Chreme.* O. l. s. *Immo enim nunc quam maxime.* Donatus vero, *nunc cum maxime.* ita & Eugraphius. & ita legendum eſt. ſupereſt ut verſui conſulatur: quod ita fiet, ſi vel in *immo*, priore correpta per parellipſin, primus pes ſit anapaeſtus: vel ex *enim* abjecto *m*, dactylus. FAERNUS. Recte *Cum maxime*: licet omnes noſtri *Quam.*

6. *Dum efficias id quod cupis:* O. l. s. Donatus, *dum id efficias.* FAERNUS.

Vide quam iniquus ſis prae ſtudio, dum id efficias quod cupis:

Prava hic diſtinctio invaluit, ſententiae detrimento. Tu ſic interpunge,

Vide quam iniquus ſis prae ſtudio: dum id efficias quod cupis,
Neque modum benignitatis &c.

9. *Quibus? Ah rogitas? perpuliſti me, ut homini adoleſcentulo.* Omnes noſtri *At rogitas?* ut Hec. IV, 1, 11. & alibi. Legendum etiam, *Hómini ut*, non *út homini.*

11. *Filiam darem in ſeditionem atque incertas nuptias.* O. l. s. & Donatus, *filiam ut darem.* quod ſi recipimus, particula *ut*, vel hic, vel ſupra, ſuperfluit. & tantum ad majorem expreſſionem poſita eſt. praeterea omnes fere l. s. & maxime antiqui habent, *atque in incertas.* qua lectione admiſſa, *in* abjiciendum in ſcanſione eſt. ut in Eunucho: *In hanc noſtram plateam.* FAERNUS.

Filiam ut darem. Valeant libri omnes, potius quam ut Terentius prae oblivione bis dederit *Ut.* lege, *Filiam darem*, ut Edd. pleraeque habent.

17. *Ficta atque incepta omnia.* Chartaceus noſter *Facta*; & a prima manu duo alii; poſtea interpolatum *Ficta.* Vera lectio eſt *Facta*; ut v. ſequente, *Ubi ea cauſa, quamobrem id faciunt*; non *Quamobrem id fingunt.* Videre hoc, vel ex conjectura, alii.

19. *Erras: cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam. Scio.* Lege numeroſius: *Vidi ancillam jurgantem.* Ita ſolet Noſter, *Ancilla*, accentu in ſyllaba media.

CH. *Uéro uoltu; cum ibi me adeſſe néuter tum praeſénſerat.*
S. *Crédo; et id futúrum Dauos dúdum praedixit mihi:*
'Et neſcio qui tibi ſum oblitus hódie, ut uolui, dicere.

ACTUS V. SCAENA II.

DAUUS. CHREMES. SIMO. DROMO.

D. *'ANIMO nunc iam ótioſo eſſe ímpero.* CH. *hem Dauóm tibi.*
S. *'Unde egreditur?* D. *meó praeſidio atque hóſpitis.* S. *quid illúd mali eſt?*
D. *'Ego commodiorem hóminem, aduentum, témpus, non uidi.* S. *ſcelus,*
Quémnam hic laudat? D. *ómnis res eſt iam in uado.* S. *ceſſo ádloqui?*
D. *'Erus eſt: quid agam?* S. *o, ſálue bone uir.* D. *éhem Simo, o noſtér Chreme,*
'Omnia adparáta iam ſunt intus. S. *curaſti probe.*
D. *'Ubi uoles, adcérſe.* S. *bene ſane: id enimuero hinc núnc abeſt.*
'Etiam tu hoc reſpónde, quid iſtic tibi negotiſt? D. *mihin?* S. *ita.*
D. *Mihi?* S. *tibi ergo.* D. *módo ego introiui.* S. *quáſi ego quam dudúm rogem.*
D. *Cúm tuo gnato una.* S. *ánne eſt intus Pámphilus? crucióṙ miſer.*
'Ebo,

20. CH. *At vero voltu, cum ibi me adeſſe neuter tum praeſenſerat.* Hic verſus in libro Bembino incipit a dictione *at*: ceterum in ſcanſione ea particula in finem praecedentis verſus rejicitur. quod vero ſequitur *neuter tum*, conjicit Lolgius legendum *neuter dum*, quod nobis maxime placet. hoc tamen addimus videri nobis legendum eſſe, *perſenſerat.* FAERNUS.

Tolle illud *At:* obeſt enim potius quam prodeſt. Lolgius *neuter dum*, id eſt, *neuter adhuc.* Atqui Codicum omnium lectio, *Tum*, eodem prorſus ſenſu eſt. *Tum, cum*, paſſim: & nonnumquam *Cum, tum.* Ovid. Triſt. III, 3, 53.

Cum patriam amiſi, tum me periiſſe putato.

Ergo recte *Tum:* quaſi dixerit, *Tum, cum neuter praeſenſerat ibi me adeſſe.*

21. *Credo, & id facturas Davos dudum praedixit mihi.* Quid, obſecro, *facturas?* Praeceſſit, *Se vidiſſe ancillam cum Davo jurgantem.* Anne hoc praedixit Davus? aut, ſi feciſſet, *Facturas* hic ullam Syntaxin habet? Supra v. 18. habuimus, *Quamobrem haec faciunt:* nunc ex multis unum fit, *Id facturas.* Repone,

Credo, & id futurum *Davos dudum praedixit mihi.*

Nempe *puerum delatum iri ante oſtium*: III, 2, 27.

Sed nihilo ſecius mox puerum huc deferent ante oſtium:
Id ego jam nunc tibi, ere, renuntio futurum, ut ſis ſciens.

Vide haec, *Id futurum renuntio*; *Id futurum praedixit.* Non verbum addam.

22. *Et neſcio quid tibi ſum oblitus hodie, ac volui, dicere.* Lege, *Et neſcio qui:* Neſcio quomodo oblitus ſum tibi dicere, id quod Davus mihi praedixerat. *Ac volui*, Donatus explicat *Contra quam volui.* Mira vero Magiſtrorum auctoritas: *Paulum*, cum ipſis placet, erit idem quod *Multum:* *Ac* idem quod *Contra quam.* Nimirum retulit hoc ad *Oblitus*; *Oblitus ſum, ac volui*; ſive *Contra quam volui.* Tu vero ad *Dicere* refer; & ſic verſum conſtitue,

Et neſcio qui tibi ſum oblitus hodie, ut volui, dicere.

Dicere, ut volui: ut mecum conſtitui tibi dicere. Supra,

Ut quimus, aiunt, quando, ut volumus, *non licet.*

Phorm. V, 1, 32.

Quicum volebam, atque, ut volebam, *filiam locatam.*

1. *Animo jam nunc otioſo.* *Nunc jam* o. l. s. & Donatus, & ſtat verſus diviſa voce *jam* in duas ſyllabas. FAERNUS.

7. *Bene ſane, id enimvero hic nunc abeſt.* Omnes fere l. s. & Donatus habent *hinc nunc abeſt:*

Digitized by Google

'Eho, non tu dixti éſſe inter eos inimicitias, cárnufex?
D. *Súnt.* S. *cur igitur hic eſt?* CH. *quid illum cénſes? cum illa litigat.*
D. *'Immo uero indignúm, Chreme, iam fácinus faxo ex me aúdies.*
Néſcio qui ſenéx modo uenit: éllum, confidéns, catus:
Cúm faciem uideás, uidetur éſſe quantiuis preti:
Triſtis ſeueritás ineſt in uóltu, atque in uerbis fides.
S. *Quídnam adportas?* D. *nil equidem, niſi quód illum audiui dícere.*
S. *Quid ait tandem?* D. *Glýcerium ſe ſcire ciuem eſſe Atticam.* S. *hem,*
Dromó, Dromo. DR. *quid éſt?* S. *Dromo.* D. *audi.* S. *uérbum*
ſi addideris. Dromo.
D. *Audi óbſecro.* DR. *quid uis?* S. *ſublimem hunc ïntro rape, quantúm potes.*
DR. *Quem?* S. *Dáuom.* D. *quamobrem?* S. *quia lubet. rape inquam.*
D. *quid feci?* S. *rape.*
D. *Si quicquam inuenies mé mentitum, occídito.* S. *nihil aúdio.*
'Ego iam te commótum reddam. D. *támen etſi hoc uerum éſt?* S. *tamen.*
Cura ádſeruandum uinctum. atque audin? quádrupedem conſtríngito.
Age núnc ïam: ego pol hódie, ſi uiuó, tibi
Oſtén-

abeſt: item Eugraphius, qui hoc ita exponit, *Id enimvero.* ſ. ſolum. *hinc nunc abeſt*, id eſt puella. FAERNUS.

Tres ex noſtris, *Is enimvero:* unus *Hic nunc.* Fruſtra. Plaut. Stich. V, 4, 29.

Modo noſtra huc amica accedat: id abeſt: aliud nihil abeſt.

8. *Etiam tu hoc reſpondes?* Donatus: *Etiam tu hoc reſpondes? Deeſt Annon.* Qui hoc adnotavit, legit *Reſpondes.* Sequitur: *Etiam, aut adhortatio eſt, aut conjunctio.* Qui hoc, legit *Reſponde*, ut noſtri codices praeter unum univerſi. Servius ad Aen. XI, 373.

Etiam tu, ſi qua tibi vis
Si patrii quid Martis habes, illum aſpice contra.

Nunc, ait, *Etiam hortantis adverbium eſt, ut Eia: Terentius: Etiam reſponde.* Vides ut *Aſpice*, ita & *Reſponde.*

9. *Modo introii.* Codex C. C. C. *Introivi.* Lege,

Mihi? Tibi ergo. Modo ego introivi.

Apud Noſtrum *Introire* ſemper in medio Synaloepham facit; tamquam bina fuerint verba, *Intro ire.*

13. *Immo vero indignum, Chremes, jam facinus faxo ex me audias.* Lege *Chreme* cum uno ex noſtris; & cum quattuor *Audies.* ut *Faxo inſultabis, Jam faxo ſcies* &c.

14. *Noſcio quis ſenex.* In antiquo Decurtato eſt *neſcio qui.* FAERNUS. Unus quoque e noſtris, *Neſcio qui:* & Nonius v. Confidens.

18. *Glycerium ſe ſcire eſſe civem Atticam.* Ex vetuſtioribus libris, & Donato, verſuſque ratione lege, *civem eſſe.* FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

19. *Hem, Dromo, Dromo.* Ut ſaepe antea, appone *Hem* ad finem prioris verſus,

Atticam. s. hem, Dromò, Dromo.

22. *Si quicquam mentitum invenies, occidito.* Antiqui libri,

Si quicquam invenies me mentitum, occidito.

alii eandem collocationem verborum habent, ſine pronomine *me*; alii, & cum iis Donatus,

Si quicquam invenies mentitum me.

FAERNUS. Noſtri omnes, *Me mentitum.*

23. S. *Ego jam te commotum reddam.* D. *Tametſi hoc verum eſt.* S. *tu tamen.* Omnes fere l. ſi & in his antiquiores, *tamen & ſi.* quod vero ſequitur, *tu tamen*, omnes libri habent *tamen tu.* Solus Vaticanus non habet vocem *tu*, quae etiam verſui incommodat. Itaque delenda eſt, & diſtinguendum eſt poſt *tamen*, ut ad eam interrogationem Davi, *tamen & ſi hoc verum eſt?* reſpondeat Simo, *tamen.*

 Deinde

Oſtendam, quid erum ſit pericli fállere,
Et illi patrem. CH. *ah ne ſaeui tantopere.* S. *ó Chreme,*
Pietátem gnati. nónne te miſerét mei?
Tantúm laborem cápere ob talem filium?
Age Pámphile: exi Pámphile: ecquid té pudet?

ACTUS V. SCAENA III.

PAMPHILUS. SIMO. CHREMES.

P. *QUIS mé uolt? perii, páter eſt.* S. *quid ais, ómnium?* CH. *ah,*
Rem pótius ipſam dic, ac mitte mále loqui.
S. *Quaſi quicquam in hunc iam gráuius dici póſſiet.*
Ain tándem, ciuis Glýceriumſt? P. *ita praédicant.*
S. *Ita praédicant? o ingéntem confidéntiam:*
Num cógitat quid dicat? num facti piget?
Numnam eius color pudóris ſignum uſquam índicat?
Adeo ínpotenti eſſe animo, ut praeter ciuium
Morem átque legem, et ſui uoluntatém patris,
Tamen hánc habere ſtúdeat cum ſummó probro?
P. *Me miſerum.* S. *hem, modone id démum ſenſti, Pámphile?*
Olim íſtuc, olim, cum íta animum induxtí tuum,

Quod

Deinde ſubdat ad Dromonem, *cura adſervandum vinctum.* FAERNUS. Veterrimus noſter *Tamen.* neque agnoſcit *Tu.*

25. *Oſtendam, erum quid ſit pericli fallere.* Lege commodiore ordine:

Oſtendam, quid erum ſit pericli fallere.

27. CH. *Ah ne ſaevi tantopere.* S. *Chreme*, Omnes fere l. s. *o Chreme.* & ſane majorem emphaſin habet adjecta ea interjectio. FAERNUS. Ita omnes noſtri, duobus exceptis.

7. *Vide num ejus color.* Donatus legit ſine dictione *Vide.* FAERNUS.

Num eiús color pudoris ſignum uſquam indicat?
Omnes ubique codices: *Vide num.* Nempe viderunt aliquid verſui deeſſe. Lego:

Numnam eius color pudóris ſignum uſquam indicat?
ut paſſim: *Numnam periimus?* *Numnam illa quaeſo parturit?*

8. *Adeo impotente.* O. l. s. *adeon*, quam tamen dictionem oportebit per ſynizeſin contrahere in pyrrichium. FAERNUS.

Apage Synizeſin iſtam *Adeo:* & alteram quam neſcio quis ſomniat in Eun. IV, 6, 3. *Uſque* ado ego *illius.* Legendum hic: *Adeo inpotenti*; & illic, *Uſque adeo illius.*

12. S. *Modone id demum ſenſti Pamphile?* O. l. s. quotquot vidi, poſt aſcriptam Simonis perſonam habent, *hem.* FAERNUS. Sic & Noſtri omnes.

15. *Sed quid ego? cur me excrucio? cur me macero?* Codex Academicus:

Sed quid ego me autem? cur excrucio? cur me macero?
Lege, vocula *cur* ejecta,

Sed quid ego me autem excrucio? cur me macero?
Virg. Aen. II, 101.

Sed quid ego haec autem nequicquam ingrata revolvo?

23. CH. *Attamen Simo audi.* S. *ego audiam? quid ego audiam Chreme.* CH. *attamen dicat ſine.* Liber Bembinus, qui hic fere incipit poſſe legi,

Quod cúperes, aliquo pácto efficiundúm tibi:
Eodém die iſtuc uérbum uere in te áccidit.
Set quid ego me autem excrúcio? cur me mácero?
Cur meám ſenectutem huius ſollicito améntia?
An ut pro huius peccatis égo ſupplicium ſúfferam?
Immo hábeat, ualeat, uiuat cum illa. P. *mí pater.*
S. *Quid mi pater? quaſi tu húius indigeás patris.*
Domus, úxor, liberi ínuenti inuitó patre.
Addúcti qui illam ciuem hinc dicant: uíceris.
P. *Patér, licetne paúca?* S. *quid dicés mihi?*
CH. *Tamén, Simo, audi.* S. *egon aúdiam? quid ego aúdiam,*
Chreme? CH. *át tamen dicát ſine.* S. *age dicát: ſino.*
P. *'Ego me amare hanc fáteor. ſi id peccáre eſt, fateor íd quoque.*
Tíbi, pater, me dédo. quiduís óneris inpone: ímpera:
Uís me uxorem dúcere? hanc uis míttere? ut poteró, feram.
Hóc modo te obſecro, út ne credas á me adlegatum húnc ſenem:
Síne me expurgem, atque íllum huc coram addúcam. S. *adducas?*
P. *síne, pater.*
CH. *Aéquum poſtulát: da ueniam.* P. *sine te hoc exorém.* S. *ſino.*
Quíduis cupio, dúm ne ab hoc me fálli comperiár, Chreme.
CH. *Pró peccato mágno paulum ſúpplici ſatis éſt patri.*

legi, nam reliquum Andriae vetuſtate corroſum eſt; habet *Tamen Simo audi:* ut & Baſilicanus, quod numero magis ſervit. habet etiam idem liber Bembinus, *quid audiam Chremes?* ſine geminatione pronominis, *ego*, ut & Victorianus: & pro *attamen dicat*, hic & Vaticanus, & nonnulli alii praeſertim antiqui, *attandem dicat*. verbum vero *ſine*, Bembinus liber non habet, niſi ſupperadditum.

CH. *Tamen Simo audi.* S. *ego audiam? quid audiam*
Chremes? CH. *at tandem dicat.* S. *age dicat, ſino.* FAERNUS.

Tamen Simo audi. Ego audiam? quid audiam,
Chreme. At tandem dicat ſine. Age dicat; ſino.

Sic dedit Faernus. *Tamen Simo*, Noſtri omnes; &, uno excepto, *Quid ego audiam*: Tres ex vetuſtioribus *At tandem*. Lege,

Tamen, Simo, audi. Egon audiam? quid ego audiam,
Chreme? At tamen dicat, ſine. Age dicat, ſino.

Quid ego audiam? ne ante dactylum finalem trochaeus ſit; quod cavent, quantum poſſunt Poetae. *'Attandém* duplici ictu plane invenuſtum. *Tamen Simo, At tamen dicat*; ut ſupra IV, 2, 28. *Dave at tamen*, & 31. *Attamen ſi quid.*

27. *Hanc vis amittere?* Ex *vis* elidendum eſt, *s*, ut ſit trochaicus. expeditius tamen mihi videretur ſi legeretur, *mittere*. FAERNUS.

Recte Faernus ex conjectura *Mittere*: ut Phorm. IV, 3, 70.

Si illam dant, hanc ut mittam: ne incertus ſiem.

& V, 3, 29. *Hanc igitur mittimus.* At alius retinet illud *Amittere* & innocentem voculam *Vis* e textu relegat.

Vis me uxorem ducere, hanc amittere?

Perperam omnino: quippe *Amittitur* uxor, jam domum ducta. *Mittitur*, quae nondum ducta eſt. Ergo hic, *Mittere* vis Glycerium, non *Amittere*.

32. *Paululum ſupplicii.* Aliqui recentes libri habent *paulum*, ut & exigit verſus. omnes tamen antiqui & Donatus *paululum*. Item

ACTUS V. SCAENA. IV.

CRITO. CHREMES. SIMO. PAMPHILUS.

CR. *MTTTE orare. una hárum quaeuis caúſa me ut faciám monet,*
Uél tu, uel quod uérum eſt, uel quod ípſi cupio Gly'cerio.
CH. *'Andrium ego Critónem uideo? is cérte eſt.* CR. *ſaluos ſis, Chreme.*
CH. *Quíd tu Áthenas ínſolens?* CR. *euénit. ſet hicinéſt Simo?*
CH. *Hic.* CR. *Simo, men quaéris?* S. *eho, tu Gly'cerium hinc ciuem éſſe ais?*
CR. *Tú negas?* S. *itane húc paratus áduenis?* CR. *qua ré?* S. *rogas?*
Túne inpune haec fácias? tune hic hómines aduleſcéntulos
'Inperitos rérum, eductos libere, in fraudem inlicis
Sóllicitando, & póllicitando eorum ánimos lactas? CR. *ſánun es?*
S. *'Ac meretriciós amores núptiis conglútinas?*
P. *Périi: metuo, ut ſúbſtet hoſpes.* CH. *si, Simo, hunc norís ſatis,*
Nón

Eugraphius, qui ſuper hoc loco ita dicit; *Adverbia freqasnter fiunt nomina cnm pro caſu accipiuntur; nt paulalum, & ſatis.* Horatius, *Jam ſatis nivis miſit pater.* FAERNUS.

Quae tanta indoctorum Librariorum reverentia eſt? Si *Paulam*, ut ſpondeus, pronuntietur, cur ſcribamus *Paululum*?

3. *Certs is eſt.* Lege, *Is certo eſt.*

5. CH. *Hic.* S. *men quaeris? sho tn Glycerium hinc civem eſſs ais?* Ita in omnibus vetuſtioribus libris & aliquot recentibus. ſed huic trochaico dimetiendo neceſſe eſt diphthongum diſſolvere in *qnaeris.* in *Glycsriam* vero non facere ultimae ſyllabae colliſionem. FAERNUS.

Cuinam hoc & hujuſmodi alia perſuaſerit Faernus? *Quaëris* triſyllabon? Codices ſcripti ita fere habent, *Hic.* SIMO. *men' quaeris?* At duo ex melioribus. *Hic.* SIN. *Simo men' quaeris.* unde facilis emendatio eſt.

CH. *Hic.* CR. *Simo, men qaasris?* SI. *Eho, tn Glycerium hinc civem eſſe ais?*

Critonis verba ſunt; cui Pamphilus ſcilicet dixerat, a Simone eum quaeri.

6. CR. *Quare.* S. *rogas?* O. l. s. *qua de res* & ſic quoque ſtat trochaicus. FAERNUS.

Tu negas? Itan huc paratus advenis? Qua de rs? Rogas?

Fallit Faernus, cum & ſic quoque ſtare Trochaicum dicit. Neque enim *Advenis* primam corripit, neque *s* in ultima elidi poteſt, cum ſyllaba natura ſit longa. Lege igitur cum duobus Noſtris, *Qua rs.*

7. *Tn ne impune hoc facias?* Antiqui libri *haec facias?* quod & invidioſius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri; & in expoſitione Donatus.

9. *In fraudem inlicis, Sollicitando, & pollicitando. eorum animos lactans.* Sic dedit Faernus, *Lactans* pro *Lactas*, ut codices omnes habent & Eutyches p. 2185. Erratum, ut credo, Typographi eſt: quod tamen virum eruditum in fraudem illexit. Ceterum Diſtinctio prava eſt, quae ſic corrigetur; *In fraudem inlicis Sollicitando, & pollicitando eorum animos lactas?* Divide iſta, non conjunge. Porro *ſanun es?* edidimus; non literis ſupervacuis, *Sanus ne ss?*

12. *Bonas hic eſt vir.* O. l. s. *bonns eſt hic vir,* & Donatus. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

13. *Itane adtemperate venit hodie in ipſis nuptiis,*
Ut veniret antehac numquam?

Lege, & diſtingue,

Itane adtemperate evenit, hodie in ipſis naptiis
Ut veniret, antshac numquam? eſt vero huic credsndum, Chreme,

Evenit, plurimi ex noſtris: & refer ad illud Critonis v. 4.

Quid

Nón ita arbitrére: bonus eſt hic uir. S. *hic uir ſit bonus?*
'Itane adtemperáte euenit, hódie in ipſis núptiis
'Ut ueniret, antehac numquam? eſt uero huic credendûm, Chreme.
P. *Ni metuam patrem, hábeo pro illa re illum quod moneám probe.*
S. *Sy'cophanta.* CR. *hem.* CH. *ſic, Crito, eſt hic: mitte.* CR. *uideat qui ſiet.*
Si mihi perget quaé uolt dicere, éa quae non uolt aúdiet.
'Ego iſtaec moueo aut cúro? non tu tuúm malum aequo animó feres?
Nam égo quae dico, uéra an falſa audierim, iam ſciri poteſt.
'Atticus quidam ólim naui frácta ad Andrum eiéctus eſt,
'Et iſtaec una párua uirgo. tum ille egens forte ádplicat
Prímum ad Chryſidís patrem ſe. S. *fábulam inceptát.* CH. *ſine.*
CR. *'Itane uero obtúrbat?* CH. *perge tu.* CR. *ís mihi cognatús fuit,*
Qui eúm recepit. ibi ego audiui ex illo ſeſe eſſe 'Atticum.
'Is ibi mortuus éſt. CH. *eius nomen?* CR. *nómen tam cito?* P. *Phánia.* CH. *hem,*
Perii. CR. *uerum hercle opinor fuiſſe Phániam: hoc certó ſcio, Rham-*

Quid tu Athenas inſolens? CR. *Evenis.*
Hoc Simo, ut irati ſolent, repetit: Ceterum noli cum Faerno per interrogationem efferre, *Eſt vere huic credendum?* Longe melius eſt per Ironiam.

17. *Si mihi pergit quae volt dicere, ea quae non volt audiet.* Omnes praeter unum Noſtri *Perget*; & ſic Edd. vett: Recte. *Perget*, ut *Audiet.* Eun. Prol. 18.

Quae preferentur poſt, ſi perget laedere.
Neque aliter, credo, ipſe Faernus; ſed eo deventum eſt, ut vel menda Typographica pro Bembinis theſauris accipiantur.

19. *Nam ego quae dixi vera an falſa audieris jam ſciri poteſt.* Liber Bembinus habet, *nam ego quae dico*, quod etiam magis quadrat: nam ſi utique jam dixiſſet, quid opus erat iterum dicere, ea quae jam dixiſſet? iccirco in praeſens tempus ait, *nam ego quae dico*; in futurum autem *vera an falſa audieris:* ſane in libro Bembino erat *audierim*, quod forte malum ſenſum non habet. FAERNUS.

Nam ego quae dico, vera an falſa audieris,
jam ſciri poteſt.

Dico, apud ſolum Bembinum eſt; *Audierim*, etiam Collegii C. C. codex: quod poſtea interpolatum *Audieris.* Atqui recte habuit a manu prima, *Audierim*, ex Phania ſcilicet. Sic v. 28. de re eadem:

Multi alii in Andro audivere.

20. *Apud Andrum ejectus eſt.* Liber Bembinus *ad Andrum.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Apud Andrum.* Sed recte Bembinus: *Ad* in ſignificatione motus. Cicero, *Ejectus in exilium*; Seneca, *Ejectus in deſertum litus.*

23. CH. *Perge.* CR. *tum is mihi cognatus fuit.* Inepte prorſus, *Tum cognatus.* Si enim *Tum*, utique nunc & ſemper. Corrige,

CH. *Perge tu.* CR. *Is mihi cognatus fuit.*

25. *Is ibi mortuus eſt.* Idem liber, cum quo omnes alii fere concordant, ita ordinatos habet hos verſus:

Is ibi mortuus eſt. CH. *ejus nomen?* CR. *nomen tam cito tibi? Phania.*
CH. *Hem perii.* CR. *verum hercle opinor fuiſſe Phaniam. hoc certo ſcio,*
Rhamnuſium ſe aiebat eſſe. CH. *o Juppiter,* CR. *eadem haec Chreme*
Multi alii in Andro tum audivere. CH. *utinam id ſit, quod ſpero: eho dic mihi*
Quid eam tum? ſuam ne eſſe aiebat? CR. *non.* CH. *cujam igitur.* CR. *fratris filiam.*

Iambici octonarii ſunt, quorum in primo, *ejus*. monoſyllabum eſt. ſecundi prima ſyllaba fini praecedentis adjungitur. in quarto *audivere*, triſyllabum eſt. in quinto, ex *quid d* abjicitur. *eam*, vero monoſyllabum eſt. FAERNUS.

Quae hic peccavit Faernus, ad ſingulos verſus

Rhamnúſium ſeſe aibat eſſe. CH. *o Iúppiter.* CR. *eadem háec, Chreme,*
Multi álii in Andro audiuere. CH. *utinam id sít, quod ſpero. eho, dic mihi,*
Quid eám tum? ſuamne eſſe aibat? CR. *non.* CH. *cuiam ígitur?* CR. *fratris filiam.*
CH. *Certé meaſt.* CR. *quid aîs?* S. *quid tu aïs?* P. *árrige auris, Pámphile.*
S. *Qui crédis?* CH. *Phania íllic frater meús fuit.* S. *noram ét ſcio.*
CH. *Is hinc, béllum fugiens méque in Aſiam pérſequens, proficiſcitur;*
Tum illam hic relinquere uéritus eſt. poſtilla nunc primum aúdio
Quid illó ſit factum. P. *uix ſum aput me: ita ánimus commotúſt metu,*
Spe, gáudio, mirándo hoc tanto tám repentinó bono.
S. *Ne iſtám multimodis ciuem inuentam gaúdeo.* P. *credó, pater.*
CH. *At mi únus ſcrupulus étiam reſtat, qui me male habet.* P. *dignus es*
Cum tuá religione, ódium. nodum in ſcirpo quaeris. CR. *quid iſtuc eſt?*

Nomén

ſus notabimus. Ceterum male hic rem geſſit ὁ δεῖνα, qui a Faerno deſciſcens, & Mureto obſecutus, quattuor totos verſus miſeris modis luxavit: & multis verbis nihil dixit.

25. *Nomen tam cito tibi? Phania.*
Donatus: *Phania: Hoc ita dixit Crito, ut nemo audiret: ſcilicet adhuc dubitans, an ipſe ſit.* Falſum hoc: quippe, ſi *nemo audiebat*; qui factum eſt, ut ſtatim ſubinferret *Hem* & *Perii?* Donatus iterum: *Hem: ſunt qui putant Simonem Hem dicere, iraſcentem filio Critonem ſubmonenti.* Hinc patet, olim fuiſſe qui illud *Phania* Pamphilo tribuerent, non Critoni. Recte; unde ſic legendum:

CR. *Is ibi mortuus eſt.* CH. *Ejus nomen?* CR. *Nomen tam cito?* PA. *Phania.* CH. *Hem,*

Ejecimus *Tibi*, quod abeſt a Regio & C. C. C: & in altero 900 annorum a manu ſecunda eſt poſt raſuram; ut jure quis ſuſpicetur PAM fuiſſe eraſum, & interpolatum *Tibi.*

27. *Rhamnuſium ſe aiebat eſſe.* Lege, *Rhamnuſium ſeſe aibat eſſe.*

28. *Multi alii in Andro tum audivere.* Triſyllabon eſſe putat Faernus *Audivere.* Quo pacto? *Audire* an *Audere*? Quis ita pronuntiantem ferat? Immo ejice illud *Tum*, quod nihil confert ſententiae, nec in Codice Petrenſi eſt. In ſequente verſu *d* ex *Quid* abjici vult Faernus. Qui fieri poteſt, ut *Quid* ſit *Qui*? ſuccurrendum erat alia via, *Aibat* ſcilicet pro *Aiebat*; ut paſſim

33. *Tum illam hic relinquere eſt veritus.* Nullus eſt liber, qui ita collocet; ſed omnes in hunc modum:

Tum illam relinquere hic eſt veritus. poſt illa nunc primum audio.

Sed verſus impeditus eſt, niſi *poſt illa* in duas dictiones dividas, ita ut *illa* ſit pyrrichius. FAERNUS.

Male Faernus & eum ſecutus vir doctus dactylum faciunt ex *Poſtilla*, quod tribus conſtat longis: ut Heaut. III, 1, 38. & ſemper,

Poſtilla coepit victum vulgo quaerere.

Lege, ordine paululum immutato:

Tum illam hic relinquere veritus eſt: poſtilla nunc primum audio.

36. *Ne iſtam multis tuam inveniri gaudeo.* O. libri antiqui & Donatus, *multis modis*, habent. Sed Bembinus, *multimodis.* quod & ad verſum optime quadrat, qui eſt octonarius, ut ceteri. FAERNUS.

S1. *Nae iſtam multimodis tuam inveniri gaudeo.* PA. *credo, pater.*

Turpe mendum jam diu hic inſedit: vide apud Donatum, quas turbas Magiſtris olim dederit, *Tuam inveniri*, hoc eſt, *Tuam, o Chreme, filiam inveniri.* Cur hoc dicenti Simoni non Chremes reſpondet, ſed Pamphilus? Repone:

S1. *Nae iſtam multimodis* civem inventam *gaudeo.* PA. *credo, pater.*

Hoc dixit Simo; non Chremetem, ſed Pamphilum intuens: ideo recte ei Pamphilus reſpondit: poſtea autem v. 43. Chremetem alloquitur,

Digitized by Google

Nomén non conuenit. CR. *fuit hercle huic áliud paruae.* CH. *quód, Crito?*

Numquíd meminiſti? CR. *id quáero.* P. *egon huius mémoriam patiár meae*

Uoluptáti obſtare, cum égomet poſſim in hác re medicarí mihi?

Non pátiar. heus, Chremé, quod quaeris, Páſibula. CH. *ipſaſt.* CR. *eaſt.*

P. *Ex ipſa miliés audiui.* S. *omnis nos gaudere hóc, Chreme,*

Te crédo credere. CH. *ita me Di ament, crédo.* P. *quid reſtát, pater?*

S. *Iam dúdum res reddúxit me ipſa in grátiam.* P. *o lepidúm patrem.*

De uxóre, ita ut poſſédi, nil mutat Chremes. CH. *cauſa óptumaſt:*

Niſi ſiquid pater ait áliud. P. *nempe id.* S. *ſcilicet.* CH. *dos, Pámphile, eſt*

Decém talenta. P. *accipio.* CH. *propero ad filiam. eho mecúm, Crito:*

Nam illám me credo haut nóſſe. S. *cur non illam huc transferri iubes?*

P. *Recte ádmones. Dauo égo iſtuc dedam iám negoti.* S. *nón poteſt.*

P. *Qui?* S. *quia habet aliud mágis ex ſeſe et máius.* P. *quidnam?* S. *uínctus eſt.*

P. *Pa-*

loquitur, *Omnes nos gaudere hoc, Chreme, Te credo credere.* Ceterum *civem inventam gaudeo*, ut Eun. V, 5, 10.

Scis eam hinc civem eſſe? Atqui ſic inventa eſt.

& V, 9, 6.

Scis Pamphilam meam inventam civem?

Hec. IV, 4, 21.

Gaudeo Natum illum, & tibi illam ſalvam.

38. *Cum tua religione odio.* *Odium* habet liber Bembinus & Vaticanus, quemadmodum & Donatus legit. FAERNUS.

Noſter quoque veterrimus *Odium:* & ſic Nonius v. Religio, & Cledonius p. 1901.

41. *Cúm ego poſſim.* Tres ex noſtris cum vett. Edd. *Cum égomet poſſim.* Recte, & tum *Egomet* acuetur.

42. *Paſibula.* Per unum *s*, & in Bembino & Vaticano, & in multis aliis eſt libris. FAERNUS.

Non patiar. heus, Chreme, quod quaeris, Paſibulaſt. Ipſaſt. Eaſt.

Teterrimum mendum: an *Paſibulaſt* hic legemus, tertia brevi, cum Graece ſit Πασιβούλη? Immo lege, *Páſibúla. Ipſaſt. Eaſt.* Ceterum nihil opus eſt aut T. Fabri acumine, qui hic correctum vult, *Heus*, Crito: *quod quaeris*; aut viri docti, qui *Heus, Chreme, quod* quaerit. Cur ſodes utrumvis? Nempe, quia verſu abhinc altero, Crito dixerit, *Id quaero:* & ideo hic dicendum ſit, vel *Crito, quod quaeris*; vel *Chreme, quod quaeris*, Crito ſcilicet. Quid aliud eſt, ſi hoc non eſt, nodum in ſcirpo? Crito quidem quaerebat, cogitabat, haeſitabat: at qui quaerebat, ſciſcitabatur, percontabatur, Chremes erat. Non ergo hoc Pamphilus retulit ad Critonis memoriam, ſed ad Chremetis ſollicitudinem.

47. *Niſi quid pater aliud ait.* Bembinus & multi alii, *ait aliud.* item *dos Pamphile eſt.* FAERNUS.

Niſi quid patér ait aliud. P. *Nempe.* S. *Id ſcilicet.* CH. *dos, Pamphile, eſt.*

Pamphile, etiam noſtri omnes. Lege, & diſtingue.

Niſi ſiquid páter ait aliud. Nempe id. Scilicet. Dos, Pamphile, eſt.

48. *Propero ad filiam. eho mecum Crito.* Codex Academicus paulo aliter. *Propere ad filiam eho mecum Crito.* Sic V, 6, 15. *Propere adcerſe:* ubi antea, *Propera.*

49. *Nam illam me haud noſſe credo.* Antiqua exemplaria, *nam illam me credo haut noſſe.* FAERNUS. Sic & Noſtri, duobus exceptis. Quod mox ſequitur, *Magis ex ſeſe*, eſt *Magis ex re ſua*; ita ut hoc curare non poſſit.

50. *Davo iſtuc dedam jam negotii.* Omnes fere libri, & in iis vetuſti, poſt *Davo*, habent pronomen *ego.* & ſtat verſus, ſi ex *iſtuc s*, elida-

tur.

P. *Patér, non recte uinctuſt.* S. *at ita iúſſi.* P. *iube ſolui óbſecro.*
S. *Age fiat.* P. *at matúre.* S. *eo intro.* P. *o faúſtum et felicém diem.*

Actus V. Scaena V.

Charinus. Pamphilus. Dauus.

C. *PROUISO quid agat Pámphilus: atque eccum.* P. *áliquis forſan mé putet*
Nón putare hoc uérum: at mihi nunc sic eſſe hoc uerúm liquet.
'Ego Deorum uitam eapropter ſempiternam eſſe árbitror,
Quód uoluptates eórum propriae ſúnt: nam mi immortálitas
Pártaſt, ſi nulla aégritudo huic gaúdio intercéſſerit.
Sét quem ego mihi potiſſimum optem, cui nunc haec narrém, dari?
C. *Quid illud gaudi eſt?* P. *Dáuom uideo. némoſt, quem mallem ómnium:*
Nam húnc ſcio mea ſólide ſolum gáuiſurum gaúdia.

Actus

tur. FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

52. *Pater, non recte vinctuſt.* S. *Haut ita juſſi.* P. *Jube ſolvi, obſecro.* Quid eſt, *Haut ita juſſi?* Nihil extricare poſſis. Recte codex Academicus: *At ita juſſi.* hoc eſt, ut recte vinciretur. Jocatur ſenex ex ambiguo verbi *Recte.* Donatus hic egregie (qui, ut nos, legebat *At*; Etſi hodie ejus exemplaria *Haut* habeant) '*Non* '*recte*: id eſt, *Non juſte*: ſed hic ad Cauſam 'retulit *Non recte*, ſenex vero ad Rem. *Ita juſſi*: 'quia quadrupedem conſtringi juſſerat, quaſi 'Recte ac Diligenter. Et hoc ipſum non va'cat. Nam jam jlocalariter loqui, & minus 'iraſcentis eſt & placabilis animi.

53. *O fauſtum & felicem hunc diem.* In Bembino, & aliquibus aliis libris non eſt pronomen *hunc*, quod & conſuetudini dicendi accommodatius eſt. FAERNUS.

Etiam ex noſtris pars major non agnoſcit *Hunc*: nec Nonius v. Fauſtum. Ceterum verum eſt, quod T. Faber conjecit, *Mature*, non *Matura*. Eun. II, 1, 2. *Faciam. At diligenter. Fiet. At mature. Fiet.* Plane, ut hic: & fruſtra cavillatur vir doctus. Certe propius eſt, ut *Fiat* ſubintellegatur, quam *Facere*.

2. *Aliquis forſan me putet*
Non putare hoc verum: at mihi nunc ſic eſſe hoc verum lubet.

Quid hic facit *Lubet*? An quod ei lubet, verum erit? an ex ejus libidine verum eſt mutabile? Codex Academicus, *Licet*. Repone.

At mihi nunc ſic eſſe hoc verum liquet.

Liquet mihi, conſtat, patet, certum, compertum eſt, Eun, II, 3, 39.

Illum, liquet mihi dejerare, his menſibus.

3. *Ego vitam deorum.* Ita Bembinus & Baſilicanus libri, ſed omnes alii, & Donatus, *ego deorum vitam.* FAERNUS.

Ego deorum vitam propterea ſempiternam eſſe arbitror.

Sic dedit Faernus: at noſtri omnes: *Ego vitám deorúm propterea.* Vides ut inconcinne fiant ictus in ſyllabis poſtremis. Neque hilo melius, *Ego deorúm vitám propterea. Deorum vitam* Nonius habet v. Proprium; & Servius ad Virgil. Eclog. VII, 31. Vir eruditus ſolita ſibi felicitate, *Ego deúm vitam propterea*: Sed locus erat ex Servio reſtituendus, qui ſic citat,

Ego deorum vitam eapropter ſempiternam eſſe arbitror.

6. *Sed quem ego potiſſimum.* Bembinus liber & multi alii haec verba ſic collocata habent,

Sed quem ego mihi potiſſimum exoptem nunc, cui haec narrem, dari?

Ita trochaicus, aliter impeditus, procedit. Ceterum liber Bembinus pro *exoptem*, habet *optem*. FAERNUS. Faernus ſic dedit,

Sed quem ego mihi potiſſimum optem nunc, cui haec narrem, dari?

Sed verſus laborat: *Cui* enim, cum extra ictum ſit, non poteſt ſynaloepham evadere. Succurrunt duo ex noſtris codices, qui recte habent, *Cui nunc haec narrem, dari?*
Et ex iis alter *Optem* cum Bembino: ceteri omnes *Exoptem*.

1. D. *Quiſ-*

Digitized by Google

Actus V. Scaena VI.

Dauus. Pamphilus. Charinus.

D. *PAMPHILUS ubinamſt?* P. *hic eſt, Daue.* D. *quis homoſt?*
P. *ego ſum Pamphilus:*
Néſcis quid mi obtigerit. D. *certe: ſet quid mi obtigerît ſcio.*
P. *Et quidem ego.* D. *more hóminum euenit, út quod ſim ego nactús mali*
Prius reſciſcerés tu, quam ego tíbi quod euenit boni.
P. *MéaGlycerium ſuós parentes répperit.* D. *factúm bene.* C. *hem*
P. *Páter amicus ſúmmus nobis.* D. *quis?* P. *Chremes.* D. *narrás probe.*
P. *Néc mora ulla eſt, quin iam uxorem dúcam.* C. *num ille ſómniat*
Ea, quae uigilans uóluit? P. *tum de púero, Daue?* D. *ah déſine:*
Sólus es quem díligunt Di. C. *ſáluos ſum, ſi haec uéra ſunt.*
Cónloquar. P. *quis homóſt? Charine, in témpore ipſo mi áduenis.*
C. *Béne*

1. D. *Quiſnam homo eſt.* Antiqui libri *quis homo'ſt*, ut verſus expoſcit: qui trochaicus eſſe debet ut ceteri. FAERNUS.

Etiam noſtri omnes. *Quis homo eſt.* Sed locus a Faerno ſic datus eſt:

Pamphilus ubinam hic eſt? P. *Dave.* D. *quis homoſt?* P. *ego ſum.* D. *o Pamphile.*
P. *Neſcis quid mi obtigerit?* D. *Certe.*

Duo ex noſtris *Ubinam eſt:* quorum alter *Pamphile* ſine *o:* at codex Academicus, *Ego ſum Pamphilus.* Lege & diſtingue:

Pámphilus ubinamſt? P. *Hic eſt, Dave.* D. *Quis homoſt?* P. *Ego ſum Pámphilus:*
Néſcis quid mi obtigerit. D. *Certe.*

Inepta prorſus eſt iſta exclamatio, *o Pamphile:* cum nihil aliud addatur. At ex more, *Ego ſum Pamphilus:* ut Eun. III, 3. 25. *Ego ſum Chremes:* & Adel. IV, 4, 24. *Aeſchinus ego ſum.* Antea reſpondebat, tertia perſona *Hic eſt*; ut Eun. V, 8, 20. *Sed ubi eſt frater? Praeſto adeſt.* Ceterum illud, *Neſcis quid mi obtigerit*, ſine interrogatione pronuntia.

4. *Quam ego quod tibi evenit boni.* O. l. s. poſt *ego* habent pronomen *illud*, ſtat trochaicus abjecto uno *l* ex *illud*. FAERNUS.

Noſtri item omnes *Illud*, ſed male: ut ex oppoſitione conſtat, *Quod mali mihi*, *Quod boni tibi*: Porro pro *Ut quod ſim nactus mali* repone, *Ut quod ſim égo nactus mali*, & pro *Quód tibi*, repone *Tibi quod:* & ſtatim accentuum vim & venuſtatem agnoſces. Codex Palatinus Fabricii non habet *illud*.

5. *O factum bene.* Bembinus, & aliqui alii libri non habent interjectionem *o*, ſicut hic ipſe antiquiſſimus liber, nec in Eunucho eam habet, niſi ſuperadditam, in eo verſu, *quid mi habeam? factum bene.* FAERNUS. Omnes noſtri praeter unum agnoſcunt O.

7. *Nec mora ulla eſt, quin eam uxorem ducam.* Duo ex noſtris veterrimi, *Quin jam uxorem.* Recte: ut Adel. IV, 5, 66.

Quid? jam uxorem? Jam. Jam? Jam quantum poteſt.

9. *Solus eſt quem diligunt dii.* Scripſimus, *diligant*, ex antiquis libris. FAERNUS.

Duo ex noſtris cum vett. Edd. *ſolus es*, quod & viro erudito jure placuit: non tamen ideo, quia eſt Phorm. V, 6, 15.

Nam ſine controverſia ab dis ſolus diligere, Antipho.

Sed quia non tam infanti, hoc convenit, quam patri, cui omnia bona tam repentino contigerunt. Hoc tamen ex Phormionis loco ſcire licet, *Diligunt*, quod ex noſtris aliquot habent, non *Diligant* legendum. Ut enim illic *Diligere*, ita hic *Diligunt:* ut & in Graeco proverbio: Ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.

10. *Conloquar.* P. *quis homo eſt? Charine in tempore.* Omnes quot quot ſunt l. s. habent, *o Charine*; & ſtat verſus, ſi vel ex *conloquar r*, vel ex *quis s*, elidatur. FAERNUS.

Apage iſtas eliſiones: velint, nolint Librarii,

C. *Béne factum.* P. *audiſti?* C. *ómnia. age, me in tuis ſecundis réſpice.*
Túus eſt nunc Chremés: facturum quaé uoles ſcio eſſe ómnia.
P. *Mémini: atque adeo lóngumſt nos illum éxpectare dum éxeat.*
Séquere hac me. intus apud Glycerium núnc eſt. tu, Daue, ábi domum:
Própere adcerſe, hinc qui aúferant eam. quid ſtas? quid ceſſás? D. *eo.*
Ne éxſpectetis dum éxeant huc: íntus deſpondébitur:
'Intus tranſigétur ſi quid éſt quod reſtet. Plaúdite.

rii, ejiciendum eſt *o*, ut in verſu ſequente *n*, *Audiſti*, non *Audiſtin*. Ludit enim operam vir doctus, cum ex eo, quod plurimi codices habeant, *Adibo & conloquar. Quis homoſt*, mavult ejici *Et conloquar:* & in textum recipi, *Adibo. Quis homoſt? o Charine:* ſic ut hic verſus Iambicus fiat, qualis & ſequens. Immo neuter Iambicus eſt, quippe in mediis Trochaicis ſiti. Jam autem quod addit, *Adibo* per ſe ſtare poſſe; *Conloquar*, niſi *Adibo* praecedat, minime; id nihil eſt. Phorm. V. 1, 12.

Eaſt ipſa:
Conloquar. Quis hic loquitur? Sophrona. Et meum nomen nominat?

11. *Hem audiſtin'?* Aliqui libri, inter quos Bembinus, non habent interjectionem *hem*.

Me in ſecundis reſpice. Libri vetuſti, *me in tuis ſecundis*. Donatus; *tuis ſecundis rebus*. quod tamen dicit eſſe ex iis, quae abſolute dicuntur; ex quo apparet eum legere, *ex tuis ſecundis*. nam ſi adderetur *rebus*, non eſſet abſolutum. Sane verſus hic eſt octonarius Iambicus; ſi vero legeretur, *audiſti?* eſſet trochaicus, ut ceteri. quod & placet. FAERNUS. Plures quoque ex noſtris non habent *Hem*.

14. *Sequere hac me intus. apud Glycerium eſt nunc.* Liber Bembinus ita habet.

Sequere hac me intus ad Glycerium nunc.

Donatus ſic:

Sequere me intus apud Glycerium. FAERNUS. Pro *Nunc*, noſtri omnes *Nunc eſt*, quod verſus ipſe poſtulat; ut & vidit vir eruditus.

15. *Propera. adcerſe.* Meliores & plures libri *Propere adcerſe*. Sine dubio haec melior lectio.

17. *Plaudite.* Hic ante verbum *Plaudite*, in omnibus vero aliis fabulis ante ea verba *Vos valete*, Bembinus liber & omnes alii antiqui hanc notam habent Ω: ſuper quo loco ita Eugraphius: Verba ſunt recitatoris, qui dum fabulam terminaret, elevabat aulaea ſcaenae: & dicebat ad populum: *Vos valete & plaudite.* FAERNUS.

Nota illa in Libris veteribus non eſt Ω ſed ω: de qua, praeter Eugraphii ſententiam, tres alias longa commentatione producit vir doctus: quarum tamen nulli adſentitur, nec ſuam addit. Nos novam, & aut veram aut certe vero proximam, tribus verbis adferemus. Horat. Art. Poet. 154.

Si fautoris eges aulaea manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat.

Nota illud *Plaudite* a Cantore dici ſolere. Alius eſt Actor, alius Cantor. Actores in hac Andria Primarum & Secundarum partium *Ambivius* & *Atilius* erant. Tertiarum partium actor, utpote ignobilis, nuſquam memoratur. Cantor autem *Flaccus Claudii filius*, qui tibiis paribus canebat, dextris & ſiniſtris. Ergo cum Actores omnes ex Scaena exirent? Cantoris erat, depoſitis ex ore tibiis, *Plaudite* inſonare. Ut igitur in veteribus libris perſonae aliae notantur, PAM, DAV. CHREM; ita hic olim CA. pro Cantore ſcilicet: quae nota, cum non intellecta eſſet, paulatim & compendii cauſa in proximam ei formam ω degeneravit.

EUNU-

EUNUCHUS TERENTI.

Fabulae interlocutores.

PHAEDRIA aduleſcens.	CHREMES aduleſcens.
PARMENO ſeruus.	ANTIPHO aduleſcens.
THAIS meretrix.	DORIAS ancilla.
GNATHO paraſitus.	DORUS eunuchus.
CHAEREA aduleſcens.	SANGA coquus.
THRASO miles.	SOPHRONA nutrix.
PYTHIAS ancilla.	LACHES ſenex.

ACTA LUDIS MEGALENSIB. L. POSTUMIO ALBINO L. CORNELIO MERULA AEDILIB. CURULIB. EGERE L. AMBIUIUS TURPIO L. ATILIUS PRAENESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI TIBIIS DUABUS DEXTRIS. GRAECA MENANDRU. ACTA II. M. VALERIO C. FANNIO COSS.

E U N U C H U S.

PROLOGUS.

SI quiſquam eſt, qui placére ſe ſtudeánt bonis
Quam plúrimis, et mínime multos laédere,

In

1. *Bonis quam plurimis.* Super his verbis ita Eugraphius: *Bonis quam plurimis, quidam intelligunt, quam plurimis bonis. nos intelligamus extrinſecus plurimos, nihil aliud poſuiſſe niſi malos. boni enim admodum pauci ſunt. ita quod dixit in numero plurimis, qualitatem potius declaravit.* FAERNUS.

Ex Eugraphii ſententia ſic locus accipiendus eſt, Placere Bonis potius quam Plurimis ſive Malis, quoniam *οἱ πλείονες κακοί*. Tu ride has Grammaticorum ineptias; & junctim accipe, *Quamplurimis bonis*, ut *Minime multos bonos*. Sed aliud & majus adhuc reſtat: Legendum inquam,

K 3 *Si*

Digitized by Google

In his poëta hic nómen profitetúr ſuum.
Tum síquis eſt, qui dictum in ſe incleméntius
Exiſtimarit éſſe, ſic exiſtimet,
Reſpónſum, non dictum éſſe, quia laesít prior:
Qui béne uertendo, et eáſdem ſcribendó male, ex
Graecís bonis Latínas fecit nón bonas:

Item

Si quiſquam eſt qui placere ſe ſtudeant *bonis.* Niſi enim *ſtudeant* legeris, inepte infertur, *In his.* *Quiſquam qui ſtudeant*, plane ut And. IV, 1, 3. *Cuiquam, ut gaudeant.* Ubi Donatus: *Cum dixiſſet Cuiquam, intulit numerum pluralem: ut alibi:*

Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeat bonis.

Ita quidem hodie editum eſt: ſed luce clarius eſt Donatum hic legiſſe *ſtudeant.* Priſcianus p. 1099. *Conſtruuntur*, inquit, *diverſi numeri: Terentius in Eunucho, Si quiſquam eſt qui placere ſe ſtudeant bonis* &c. *Quiſquam enim ad multos intellegitur: quomodo in Adelphis, Aperite aliquis actutum.* Ubi Putſchius quidem *Studeat* dedit, plane contra loci ſententiam. At teſtor ego me in quattuor Priſciani exemplaribus *Studeant* repperiſſe.

5. *Exiſtimet eſſe, ſic exiſtimet.* Donatus videtur legiſſe *exiſtimat*, pro *exiſtimavit.* ſed non ſtat verſus. liber vero Bembinus & Eugraphius in hunc modum habent, *exiſtimavit eſſe, ſic exiſtimet.* ita & alii fere o. l. s. ſed eo amplius, poſt *exiſtimet*, in aliquibus eſt *praeſumat*, in aliquibus vero, *ſciat praeſumat.* ut facile appareat ea verba inculcata ex gloſſemate alicujus interpretantis verbum *exiſtimet* FAERNUS.

Plures ex noſtris *Exiſtimavit*; unus *Exiſtimabit.* Sane ſententia ipſa Futurum poſtulat; *Si quid in hoc prologo dicturus eſt inclementius.* Legendum tamen,

Exiſtimarit eſſe ſic exiſtimet.

Siquis exiſtimaverit, ut v. 1. *Siquis ſtudeat:* Donatus ad locum: *Exiſtimat, pro Exiſtimavit:* Corrige, *Exiſtimarit*, pro *Exiſtimaverit.*

6. *Quia laeſit prius. Prior*, quod eſt in Bembino, & Vaticano, mihi magis probatur. FAERNUS. Noſtri libri *Prius:* Eugraphius *Prior.*

7. *Qui bene vertendo & eas deſcribendo male.* Lege ex libro Bembino, *& eaſdem ſcribendo male*; ut ſit ſenſus: elegit ille quidem bonas quas verteret, ſed eaſdem male ſcripſit. quem ſenſum confirmat inſequens verſus: *Ex Graecis bonis, Latinas fecit non bonas.* eſt & haec lectio in libro Victoriano, licet is pro *ſcribendo*, habeat *conſcribendo.* ita legit & Eugraphius ſic dicens: *bene vertit, de Graeco in Latinum: male ſcribit, male verba componit.* FAERNUS.

Duo ex noſtris optimi, *Eaſdem ſcribendo.* Recte. Quid autem ſit *Bene vertere & eaſdem male ſcribere*, quot Interpretes, tot fere ſententiae. Vir doctus multis hic verbis declamavit, ſed nihil expedivit. *Bene vertere*, eſt Fideliter vertere, verbum verbo reddere ex Graeco: id ipſum *Bene vertere*, eſt *Male ſcribere Latine.* Diverſa enim eſt indoles utriuſque ſermonis. Terentius itaque ita libere vertebat, ut poemata ſua nativum Latinitatis colorem praeſtarent; neque tam ex Graecia petita, quam in Latio nata viderentur. Contra Lavinius Luſcus, dum nimis fidum interpretem agit; id quod neceſſe erat, ex Graecis bonis malas Latinas fecit. Notum eſt Horatii praeceptum.

Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres.

Boethius in Porphyrium: *In quo quidem vereor, ne ſubierim fidi interpretis culpam; cum verbum verbo expreſſum comparatumque reddiderim.*

8. *Ex Graecis bonis.* Sic Faernus: ſed *Ex* priori potius verſui apponendum: ut infra V, 2, 20. *Quin involem in Capillum.* Neque enim cum viro docto tam facile corripuerim ſyllabam, cum poſitione, tum natura longam.

9. *Idem Menandri Phaſma nunc nuper dedit.* Donatus: *Apparet pronuntiatum, quaſi hoc ipſo admonuerit ſpectatorem, quam turpiter & imperite haec fabula ſcripta ſit.* Iterum: *Phaſma; hanc fabulam totam damnat, ut apparet, ſilentio; Theſaurum vero non totum, ſed ex uno loco.* Recte quidem haec: ſed tamen, ut

nunc

Item út Menandri Pháſma nunc nupér dedit:
Atque in Theſauro ſcripſit, cauſam dicere
Prius únde petitur, aúrum quare ſit ſuum,
Quam illic qui petit, unde is ſit theſaurús ſibi:
Aut únde in patrium mónumentum peruénerit.
Dehinc, né fruſtretur ipſe ſe, aut ſic cógitet,

Defún-

nunc fertur, totus hic verſus arena ſine calce eſt: nec cum prioribus nec cum ſequentibus cohaeret. Equidem in Donato manu ſcripto hoc legi, quod in editis non reperitur: *Item*, *id eſt*, *Similiter.* Unde ſic legendum conſtat,

Qui bene vertendo & eaſdem ſcribendo male ex
Graecis bonis Latinas fecit non bonas:
Item ut Menandri Phaſma nunc nuper dedit.

Item ut, *Similiter ac* Phaſma dedit, ex bona Graeca Latinam non bonam. De *Item ut* vide II, 2, 33. Heaut. III, 1, 8.

12. *Quam illum qui petit.* Liber Bembinus ac Vaticanus & Donatus, *quam ille qui* habent. qua lectione ſtante illae tres dictiones anapaeſtum faciunt, correpta priore ſyllaba in *ille*; *petit* vero Iambus eſt, poſteriore item producta more veterum. FAERNUS.

Quam ille qui petit, unde is ſit theſaurus ſibi. Tres ex noſtris *Ille*, multi *Illi*, unus *Illum.* Audiamus Donatum: *Quam ille qui petit: eſſet recta locutio, ſi diceret* Quam petitorem, *aut* Quam illum qui petit. *Sed* Quam ille *maluit*, *ut ſubaudiamus* Cauſam dicat. Verum hoc eſt; Syntaxis enim ſimplex poſtulat *Illum*, non *Ille.* Concedimus ſane auctoritati Magiſtri, qui Nominativum hic poſitum teſtatur: ita tamen ut non *Ille*, quod (quicquid dicat Faernus) a verſu ipſo reſpuitur, ſed *Illic* adſciſcamus ex tribus codicibus, Rivii, G. Fabricii, & Lindenbrogii.

Ceterum de Phaſmate & Theſauro, vetus Scholiaſtes, ſive is Donatus hic ſit, ſive quis eo antiquior, ea nos docet & lectiſſimis quidem verbis, quae & hic quoque digna ſunt quae legantur. ‘ Phaſma, ait, nomen eſt fa-
‘ bulae Menandri: in qua Noverca ſuperducta
‘ Adoleſcenti, Virginem quam ex vicino quo-
‘ dam conceperat furtim eductam, cum apud
‘ vicinum proximum haberet in latebris, hoc
‘ modo ſecum habebat aſſidue nullo conſcio:
‘ Parietem, qui medius inter domum mariti
‘ ac vicini fuerat, ita perfodit, ut in ipſo tran-
‘ ſitu ſacrum locum eſſe ſimularet. Cumque
, tranſitum intenderet ſertis & fronde felici,
, rem divinam ſaepe faciens evocabat ad ſe
, virginem. Quod cum animadvertiſſet Ado-
, leſcens, primo aſpectu pulchrae virginis, ve-
, lut numinis viſu, perculſus exhorruit: unde
, Phaſma nomen Fabulae. Deinde paulatim
, re cognita, exarſit in amorem puellae: ita ut
, remedium tantae cupiditatis, niſi ex nuptiis,
, non reperiretur. Ita ex commodo matris ac
, virginis, & ex voto amatoris conſenſuque pa-
, tris, nuptiarum celebratione finem accipit
, Fabula.

In Theſauro autem, hujuſmodi eſt Luſcii argumentum, Adoleſcens, qui rem familiarem
, nequitia prodegerat, Servum mittit ad patris
, Monumentum, quod ſenex ſibi vivus magnis
, opibus apparaverat, ut id aperiret; illaturus
, Epulas quas pater poſt annum decimum ca-
, verat ſibi inferri. Sed eum agrum, in quo
, Monumentum erat, Senex quidam avarus ab
, adoleſcente emerat. Servus ad aperiendum
, Monumentum auxilio uſus ſenis, Theſaurum
, cum Epiſtola ibidem reperit. Senex Theſau-
, rum, tamquam a ſe per tumultum hoſtilem
, defoſſum, retinet & ſibi vindicat. Adoleſcens
, judicem capit: apud quem prior Senex, qui
, aurum retinet, cauſam ſuam ſic agit:
, *Athenienſes; bellum cum Rhodienſibus*
, *Quod fuerit, quid ego praedicem?*
, & cetera, quae contra naturam juriſque con-
, ſuetudinem poſita arguit & notat Terentius:
, quod ille ordo potior erat, ut Adoleſcens
, prior proponeret Cauſam, qui petitor in-
, ducitur.

Vides argumenta duarum fabularum toto caelo inter ſe diſtantia. Scholiaſtem autem, quicumque ſit, vetuſtiſſimum fuiſſe vel ex Luſcii verſibus certo ſcias; quos inter reliqua latitantes primus, quod ſciam, verſus eſſe deprehendi. Ceterum quis dubitet, quin haec vera retulerit Scholiaſtes? Quod ſi conſtat, quis eos ferat, qui Theſaurum Luſcii non fabulam integram; ſed Phaſmatis fuiſſe partem volunt? Quin addunt, Eunuchum partem fuiſſe

Digitized by Google

Defúnctus iam ſum, nihil eſt quod dicát mihi:
Is ne érret, moneo, et déſinat lacéſſere.
Habeo ália multa, núnc quae condonábitur;
Quae próferentur póſt, ſi perget laédere;
Ita ut fácere inſtituit. quám nunc acturi ſumus
Menándri Eunuchum, póſtquam Aediles émerunt;
Perfécit, ſibi ut inſpiciundi eſſet cópia.
Magiſtrátus cum ibi adéſſent, occeptáſt agi.
Exclámat, furem, nón poëtam, fábulam
Dediſſe, et nil dedíſſe uerborúm tamen:
Colacem éſſe nempe, Pláuti ueterem fábulam:
Parasíti perſonam inde ablatam et militis.
Si id éſt peccatum, péccatum inprudéntiaſt
Poétae: non quo fúrtum facere ſtúduerit.
Id ita éſſe, uos iam iúdicare póteritis.

Colάx

iſſe Andriae; Aulularíam, partem Amphitryonis? Quae in nulla una re conveniunt, ut in eandem fabulam contrudantur? Et jure mireris, virum eruditum tam prava in ſententia eſſe potuiſſe.

17. *Habeo alia multa, quáe nunc condonabitur,*
Quae proferentur póſt.
Egregie Codex C. C. *núnc quae condonabitur.* Sic enim & *Nunc* & *Poſt*, quae opponuntur, in ictu ambo ſunt; & *Quae* non inchoat utrumque Colon, parum venuſte.

19. *Nunc quam acturi ſumus.* O. l. s. *quam nunc*, qua collocatione admiſſa, primam hujus verſus ſyllabam praecedenti verſui in ſcanſione applicabimus. FAERNUS.

Noſtri etiam omnes *Quam nunc.* Nec tamen ſyllabam priori verſui applicabimus, ſed *Ut*, quod paſſim fit, corripiemus.

22. *Magiſtratus cum ibi adeſſet, occepta eſt agi.* Magiſtratus hic ſunt Aediles. Ergo recte tres ex noſtris antiquiſſimi *Adeſſent.* Phorm. II. 3, 56.

At tu, qui ſapiens es, magiſtratus adi.

23. *Fabulam Dediſſe, & nil dediſſe verborum tamen.* Eſt Luſcii jocus in Terentium, paulo obſcurior. Donatus: ‘Aut, Neminem fefelliſſe ‘(dare enim verba, decipere eſt) aut Nihil apposuiſſe de ſuo, Nihil addidiſſe de ſtilo ſuo: Poſterius illud *De ſuo* vir doctus amplectitur. Neutrum verum eſt, ſed prius illud eſt vero propius. Sententia eſt. *Fabulam dediſſe*, quod ipſum eſt quodammodo *verba dare*, fallere: & *verba tamen non dediſſe*, nempe Luſcio; quo minus deprehenderet furtum factum ex Colace Plauti.

25. *Colacem eſſe Naevi & Plauti veterem fabulam.* Colax Plauti a Nonio Marcello citatur; Naevii Colax nuſquam memoratur: namque quae ſuperiore ſaeculo apud Nonium & Priſcianum ferebantur, tamquam ex Naevii Colace; ea jam ex vetuſtioribus Codicibus Novio tribuuntur. Mira vero locutio eſt, *Eſſe Colacem Naevi, & veterem fabulam Plauti:* Veterem modo fabulam? an nullum ei nomen erat? & cur *veterem* de Plautinis, cum Naevianae eſſent illis veteriores? Denique, ſi haec vera lectio eſt; in eo quo accuſat Luſcius Terentium, etiam excuſat. Quippe ſi noſter furatus ſit perſonam Paraſiti & Militis & a Plauto & a Naevio; etiam Plautus ſuam a Naevio ſit furatus. Exemplo igitur ipſo accuſatio diſſlatur. Si haec diſplicent; de correctione cogitandum erit. Codex bonus C. C. C. *Naevi Plauti*, ſine conjunctione *Et.* Fallor, an ſic dedit Terentius:

Colacem eſſe nempe, *Plauti veterem fabulam:*
Paraſiti perſonam inde ablatam & militis.

28. *Non qui furtum facere ſtuduerit.* Antiquiſſimi

Colàx Menandri eſt: ín ea eſt paraſitús Colax,
Et míles glorióſus: eas ſe hic nón negat
Perſónas tranſtuliſſe in Eunuchúm ſuam
Ex Graéca: ſet eas fábulas factás prius
Latínas ſciſſe ſéſe, id uero pérnegat.
Quod sí perſonis íſdem uti aliis nón licet:
Qui mágis licet curréntis ſeruos ſcríbere,
Bonás matronas fácere, meretricés malas,
Parasítum edacem, glórioſum mílitem,
Puerúm ſupponi, fálli per ſeruóm ſenem,
Amáre, odiſſe, ſúſpicari? dénique
Nullum éſt iam dictum, quód non dictum sít prius.
Quare aéquom eſt uos cognóſcere atque ignóſcere,
Quae uéteres factitárunt, ſi faciúnt noui.
Date óperam, et cum ſiléntio animum atténdite,
Ut pérnoſcatis, quid ſibi Eunuchús uelit.

ſimi libri *quo* habent, non *qui. quo* autem pro *quod* exponendum. FAERNUS. Etiam unus noſter & vetuſtiſſimus, *Quo.*

31. *Eas ſe non negat.* Lege, *Eas ſe hic non negat.* Vide ſupra ad And. Prol, v. 13. Mox v. 33. *Eas fabulas* intellege Menandri Colacem & Eunuchum.

34. *Latinas ſciſſe ſeſe.* Haec lectio placet mihi propter verſum. quamvis o. l. s. non habeant niſi unum *ſe*; & in Bembino, ubi geminatum erat, poſterius ſit deletum. FAERNUS.

Male factum, quod ex Bembino deleverunt *Se.* Fallitur enim vir doctus, cum verſum ſtare poſſe opinetur unico *Se.* At, inquit, *Me, te, ſe,* ſequente vocali ſaepius produci ſolent, neglecta Synaloepha. Ita quidem, ſed (quod ſero nunc diſcet) in initio Anapaeſti vel Tribrachi; nuſquam Iambi. Sed exemplum adducit, Hec. I, 1, 11.

Quin ita paret ſe, abs te ut blanditiis ſuis.

Hic quidem Iambus eſt: ſed incommode, ut ſemper fere, affert Erratum pro Exemplo. omnes Faerni praeter Bembinum & Noſtri univerſi ibi *Seſe* habent.

35. *Quod ſi perſonis iiſdem uti aliis non licet.* In Bembino eſt, *iiſdem huic uti non licet.* quarum lectionum utra melior ſit ſtatuere neſcio. interim vulgatam tenebimus. FAERNUS. Atqui facile erat, utra melior eſſet, ſtatuere. Recte *Aliis*, quia multi tum una florebant Poetae: non *Huic*, quaſi hic ſolus tum ſcriberet.

36. *Qui magis licet currentes ſervos ſcribere.* Ego potiorem arbitror lectionem, quam continet liber Bembinus, *currentem ſervum*; ut & in Heautontim. *Ne ſemper ſervus currens.* FAERNUS.

Immo *Currentes ſervos* cum omnibus aliis exemplaribus lege. *Servos*, ut poſtea *Matronas, Meretrices.* In loco, quem citat, Heaut. Prol. v. 37. alia ratio eſt: nam ibi ſingularis ſunt numeri etiam cetera, *Servus, Senex, Paraſitus, Sycophanta, Leno.* Quid quod etiam vir doctus, Faerno licet addictus, *Currentes ſervos* recte hic praefert?

41. *Nullum eſt jam dictum, quod non dictum ſit prius.* Quinque ex noſtris, *Non ſit dictum.* Credo poetam ſic dediſſe:

Nullum eſt jam dictum, dictum quod non ſit prius.

ut ſupra v. 27.

Si id eſt peccatum, peccatum imprudentia eſt.

In utroque loco, prius Nomen eſt, poſterius Participium.

44. *Date operam & cum ſilentio animadvortite.* Ab antiquis libris abeſt copula *&*; ſed hoc amplius Bembinus & Baſilicanus habent, *animum attendite.* eandem lectionem continet & Donatus, licet aliqua ex parte corruptus: ita enim dicit: *Nos dicimus Attendite, quod veteres plene Animadvertite.* ubi pro *animad-*

Actus I. Scaena I.

Phaedria adulеſcens. Parmeno ſeruus.

PH. *QUID igitur faciam? nón eam, ne núnc quidem*
Cum adcérſor ultro? an pótius ita me cómparem,
Non pérpeti meretrícum contumélias?
Exclúſit: reuocat: rédeam? non, ſi me óbſecret.
PA. *Siquidem hércle poſſis, nil prius neque fórtius:*
Uerúm ſi incipies, néque pertendes náuiter,
Atque úbi pati non póteris, cum nemo éxpetet,
Infecta pace, ultro ád eam uenies; índicans
Te amare, et ferre nón poſſe: actumſt. ílicet.
Periſti. eludet, úbi te uictum ſenſerit.
Proin tú, dum eſt tempus, étiam atque etiam hoc cógita,
Ere, Quaé res in ſe néque conſilium néque modum

Habet

verſu legendum *animum attendite.* lectionem vero Donati, quae impreſſa eſt, in nullo l. s. ejus inveni. eſt autem locutio Terentiana, ut in Phormione: *Nunc quid velim animum attendite.* FAERNUS. Tres etiam ex noſtris, *Animum attendite.*

5. *Siquidem hercle poſſis, nil prius neque fortius.* Donatus: *Siquidem hercle poſſis:* διαλογισμὸς, quaſi ad alterum: ut

Neſcis heu perdita, necdum
Laomedonteae ſentis perjuria Trojae.

Ergo ſecundum hunc Magiſtrum, Phaedria haec ſecum loquitur; & ab hoc, credo, inductus Faernus, contra omnes quos viderim Codices, Phaedriae omnia tribuit, uſque ad v. 12. *Here, quae res in ſe* &c. in quo judicium ejus deſidero. Quippe ab hoc v. 5. uſque ad 25. *indignum facinus*; perpetua Parmenonis oratio eſt, ut recte olim vidit Muretus. Vir tamen eruditus re, ut loquitur, *altius perpenſa* a Faerno ſuo ſtat, multis ſcilicet rationibus inductus. *Clariſſime*, ait, *liquet*, *Here quae res*, eſſe hominis orationem tum incipientis. Quo argumento? quave ſua luce hoc liquet? Nego omnino liquere. An id credo voluit; quia quicumque herum alloquitur, a verbo *Here* incipit? Quale igitur hoc Davi? And. III, 2, 26.

Intellexti?
Sed nihilo ſecius mox puerum huc deferent ante oſtium:
Id ego jam nunc tibi, here, renuntio futurum, ut ſis ſciens.

Qui minus hoc in medio ſermone potuit Parmeno, quam Davus? praeſertim ubi gravior ceteris ſententia in medio naſcitur & exſurgit. Pergit autem: Si ab hoc verſu incipit Parmeno, tum prior verſus eſt Phaedriae. Hoc quidem certum: ſi modo inceperit: ſed non hinc primum incipit Parmeno. Pergit porro: Si prior iſte Phaedriae eſt; tum & ei proximus eſt ejuſdem: donec paulatim ad primum perveniat. Haec omnia, utpote πρώτῳ ψεύδει & invalido talo nitentia ſponte ſua per ſe cadunt. Sed, ait, diverſas eſſe perſonas diverſi hic ſenſus aperte docent. Immo vero tota oratio & eandem perſonam & eandem ſententiam prae ſe fert. Phaedria iratus deliberat, an vel ultro invitatus recuſet accedere: Parmeno, ut accedat, conſulit; neque fruſtra cum victrice contendat. Si quidem, inquit, poſſis pertendere, laudo & hortor. Sed cum hoc non poſſis, ne incipies quidem velim. Amore devinctus es; & repugnando in ſtrictiores laqueos te indues. Proin, dum tempus eſt, hoc tecum cogita: Non magis cum ratione ames, quam cum ratione inſanias. Cede igitur neceſſitati; & captum te redime, quam minimo queas. Sed Horatius, ait, ab *O here* ſervi verba incipit: At non ad finem uſque perſequitur. Quid miri igitur, ſi inſigniora ſeligens, vel e medio incipiat? At Cicero dicit Phaedriam *ſubtiliter* hic *diſputare*. Et recte quidem. Nam in primis quattuor verſibus, quos & nos Phaedriae damus, ſingula verba ſunt totidem hinc inde argumenta:

Habet úllum, eam rem conſilio regere nón potes.
In amóre haec omnia inſunt uitia: iniúriae,
Suſpiciones, ínimicitiae, indútiae,
Bellúm, pax rurſum: incérta haec ſi tu póſtules,
Ratióne certa fácere, nihilo plús agas,
Quam si des operam, ut cúm ratione inſánias.
Et quód nunc tute técum iratus cógitas,
Egone íllam? quae illum? quáe me? quae non? síne modo,
Morí me malim: ſentiet qui uir ſiem:
Haec uérba una mehércle falſa lácrimula,
Quam oculós terendo miſera uix ui expréſſerit,
Reſtínguet: et te ultro áccuſabit: ét dabis
Ultro eí ſupplicium. PH. *o indignum facinus: núnc ego*
Et illám ſceleſtam eſſe, ét me miſerum ſéntio:
Et taédet: et amore árdeo: et prudéns ſciens,
Uiuús uidenſque péreo: nec quid agám ſcio.
PA. *Quid agás? niſi ut te rédimas captum quám queas*

Mi-

ta: adde huc quae Phaedria dicit a verſu 25.

6. *Verum ſi incipies neque perficies naviter. Pertendes naviter*, videtur antiquius: quod in Bembino & nonnullis aliis antiquis libris eſt. FAERNUS. Noſtri quidem *Perficies*: ſed Chariſius p. 185. & Servius ad Aen. I, 41. *Pertendes.*

11. *Prein tu, dum eſt tempus, etiam atque etiam cogita. Here, quae res.* Lego & diſtinguo:
Proin tu, dum eſt tempus, etiam atque etiam hoc cogita,
Here, Quae res in ſe. ut infra IV, 6, 21.
Immo hoc cogitato; quicum res tibi eſt, peregrinus eſt.

13. *Eam conſilio regere non potes.* Lege *Eam rem.* Vetuſte. Hoc pacto ex laxo denſior fit verſus & ſolidior.

17. *Incerta haec ſi tu poſtules Ratione certa facere. Certa* hic eſt Accuſativus pluralis. Horat. Serm. II, 3, 270. dum hunc locum tractat,
Haec ſiquis tempeſtatis prope ritu
Mobilia & caeca fluitantia ſorte laboret
Reddere certá *ſibi.*

22. *Haec vèrbà una mehèrcle falſa lácrimula Reſtinguet.* Et verſui & ſententiae gratificaberis, ſi ſic reponas:
Haec verba ea una mehercle falſa lacrimula.
Ea, hoc eſt, Thais meretrix: *Mehercle* diſyllabon, ut apud Phaedriam Noſter quidem Eun. III, 1, 26. triſyllabos:
Pulchré mehercle dictum & ſapienter papae!
ſed legendum fortaſſe
Perpúlchre mehercle dictum
ut ibidem III, 2, 15.
Perpulchra credo dona & noſtris ſimilia.

23. *Quam oculos terendo miſere vix vi expreſſerit.*
Lege *Miſera*, non *Miſere.* Qui hoc non probet, parum in Terentio profecit. Quamvis Servius ad Aen. II, 196. *Miſere*; & Chariſ. p. 184. *Miſere* hic exponat, *Male.*

24. *Et te ultro accuſabit.* Si hoc dicere voluiſſet, rectum erat ut diceret, *& te ipſe accuſabis*: quare melior mihi videtur ea lectio, quae eſt in Bembino & tribus aliis antiquis libris, & omnibus fere aliis: *& te ultro accuſabit*: ut ſit *ultro* pro *inſuper*: ut non modo Thais minas Phaedriae una lacrimula reſtinctura, ſed inſuper eum accuſatura dicatur. FAERNUS. *Accuſabit* noſtri etiam omnes. Ceterum pro,
Accuſabit, & dabis ei
Ultro ſupplicium,
tu ſic verba diſpone,
Accuſabit, & dabis
Ultro ei ſupplicium.

Minimó: ſi nequeas paúlulo, at quanti queas:
Et né te adflictes. PH. *itane ſuades?* PA. *ſi ſapis.*
Neque, praéterquam quas ipſe amor moléſtias
Habet, áddas: et illas, quás habet, recté feras.
Set ecca ipſa egreditur, nóſtri fundi cálamitas:
Nam quód nos capere opórtet, haec intércipit.

ACTUS I. SCAENA II.

THAIS meretrix. PHAEDRIA. PARMENO.

TH. *MISERA'M me, uereor ne illud grauius Phaédria*
Tulerit, neue aliorſum átque ego feci accéperit,
Quod heri íntromiſſus nón eſt. PH. *totus, Pármeno,*
Tremo hórreoque, póſtquam aſpexi hanc. PA. *bóno animo es:*
Accéde ad ignem hunc, iám caleſces plús ſatis.
TH. *Quis hic lóquitur? ehem, tun hic eras, mi Phaédria?*
Quid hic ſtabas? cur non récta introibas? PA. *céterum*
De excluſione uérbum nullum. TH. *quid taces?*
PH. *Sané, quia uero hae mihi patent ſempér fores,*
Aut quia ſum aput te primus. TH. *miſſa iſtaéc face.*
PH. *Quid*

34. *Sed ipſa egreditur.* Nullum librum vidi in quo non ita legatur, *Set ecca ipſa egreditur.* ratio carminis conſtat, ſi ex *ſet*, elidas *t.* FAERNUS. Eadem chorda ſemper oberrat; noli *t* elidere, ſed *Ec* corripere.

6. *Tun' eras hic mi Phaedria?* O. l. s. hanc collocationem habent, *tun' hic eras mi Phaedria?* qui ordo verborum verſum reddit expeditiorem. FAERNUS. Sic & Noſtri omnes.

12. *Ac pariter fieret, ut.* In libro Bembino particula *ut* ſubſequenti verſui adjungitur. ita *fieret* primam producit. FAERNUS.

14. *Nihili penderem.* Codex Academicus, *Vili penderem.*

15. *Anime mi Phaedria.* Sic Faernus, errato opinor Typographi. Recte alii, *Anime mi, mi Phaedria.*

18. *Credo, ut fit, miſera prae amore excluſit hunc foras.* Ita ut ſupra habent omnes antiqui libri. at omnes recentes & Donatus ac Priſcianus *excluſiſti.* ego *excluſi* legendum arbitror, ordine tantum duarum literarum ex antiqua lectione immutato. ita conveniet cum verbis Donati dicentis, Parmenonem hoc intuliſſe [illegible], intuendo puellam, & ei Phaedriam oſtendendo; quae in *excluſit* locum habere non poſſunt. FAERNUS.

Recte Faernus *Excluſi.* Duo ex noſtris *Excluſiſti.* Ceteri *Excluſit:* ut & Priſcianus p. 997. etiam in Scriptis; non ut Faernus citat, *Excluſiſti.*

19. *Sicine ais?* Quinque antiqui libri, *ſicine agis?* ut ſit ſenſus: hocine modo me tractas? FAERNUS. Noſtri omnes *Agis*, duobus exceptis.

24. *Sin falſum aut vanum aut fictumſt, continuo palamſt.* Qua ſodes ſubtilitate diſtingues tria iſta *Falſum Vanum Fictum*, ut, quod conjunctio *Aut* poſtulat, diverſa ſint. Quattuor hoc modis aggreditur Donatus; & de verbis ſervuli mirifice philoſophatur. Tu eum, ſi ſapis, ſibi ſapere jubeto: & de emendatione cogita. Pro *Aut vanum*, unus ex noſtris Academicus *Aut varium*,

PH. *Quid miſſa? o Thais, Tháis, utinam eſſet mihi*
Pars aéqua amoris técum, ac pariter fíeret,
Ut aút hoc tibi doléret itidem, ut mihi dolet;
Aut égo iſtuc abs te fáctum nihili pénderem.
TH. *Ne crúcia te obſecro, ánime mi, mi Phaédria.*
Non pól, quo quemquam plús amem aut plus diligam,
Eo féci: ſet ita erát res, faciundúm fuit.
PA. *Credo, út fit, miſera praé amore excluſti húnc foras.*
TH. *Sicine agis, Parmeno? áge: ſet huc qua grátia*
Te accérſi iuſſi, auſcúlta. PH. *fiat.* TH. *dic mihi*
Hoc primum, potin eſt hic tacere? PA. *egone? óptume.*
Uerum heús tu, hac lege tibi meam adſtringó fidem:
Quae uéra audiui, táceo et contineo óptume:
Sin fálſum audierim ac fictum, continuó palamſt:
Plenús rimarum ſum, hác atque illac pérpluo.
Proin tú, taceri si uis, uera dicito.
TH. *Samiá mihi mater fúit: ea habitabát Rhodi.*
PA. *Potéſt taceri hoc.* TH. *ibi tum matri páruolam*
Puéllam dono quidam mercatór dedit,
Ex Attica hinc abréptam. PH. *ciuemne?* TH. *árbitror:*

Cer-

varium, alter Regius *Aut vacuum*. Certe in iſto *Aut vanum* mendum latitat. Lego

Quae vera audivi, taceo & contineo optume:
Sin falſum audierim ac *fictum, continuo palamſt.*

Vides ut ex illo *Audierim*, facta ſint *Aut varium*, *Aut vacuum*, *Aut vanum*. Ceterum *Ac lege*, non *Aut*; quae duo paſſim permutantur. Thais ipſa infra v. 120.

Me miſeram, forſan parvam hic habeat mihi fidem.
Ego pol, quae mihi ſum conſcia, hoc certo ſcio:
Neque me finxiſſe falſi quicquam.

Nota ſodes illud, *Finxiſſe falſi*: ita ut falſum ac fictum prorſum idem ſit; tantum abeſt, ut tria iſta diſtingui debeant aut poſſint. Priſcianus p. 999. *Falſum aut fictum*: omiſſo *aut vanum*: ſed p. 1143. omnia tria habet, etiam in ſcriptis exemplaribus.

25. *Plenus rimarum ſum, hac atque illac perfluo.* Donatus ad locum: *Vilis atque abjecta translatio: & apta apud meretricem loquenti: tranſlata autem eſt ab aquatio vaſe fictilis.* Bona verba quaeſo, Magiſtrorum optime. Tune metaphoram Terentio placitam, *vilem atque abjectam* dixeris? Sed injuria tibi a Librariis facta eſt. tu ſic dediſti: *Vernilis atque faceta tranſlatio.* Recte: niſi enim ejuſmodi eſſet, non eſſet *apta apud meretricem loquenti.* Sed in ipſo hic Terentio, non minus quam in Donato, mendum jam diu latuit: Lego.

Plenus rimarum ſum, hac atque illac perpluo.

Non, ut omnes ubique codices & Priſcianus p. 1143. *Perfluo*: quippe liquor in vaſe *perfluit*, vas ipſum ſive domus *perpluit*. Lucret. III, 950.

Et non omnia pertuſum *congeſta quaſi* in vas
Commoda perfluxere, *atque ingrata interiere.*

Quintil. Inſtit. VI, 3. *Galba penulam rogauti*, Non poſſum, *ait*, commodare, domi maneo: *cum cenaculum ejus perplueret.* Plaut. Trin. II, 2, 41.

Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant.

Moſt, I, 2, 30.

Venit imber, lavit parietes, perpluunt tigna.

28. *Ibi tum matri parvolam.* Omnes noſtri unanimi

Certúm non ſcimus: mátris nomen ét patris
Dicébat ipſa: pátriam et ſigna cétera
Neque ſcibat, neque per aétatem etiam pótis erat.
Mercátor hoc addébat: e praedónibus,
Unde émerat, ſe audíſſe abreptam e Súnio.
Matér ubi accepit, coépit ſtudioſe ómnia
Docére, educere, ita uti ſi eſſet filia.
Sorórem plerique éſſe credebánt meam.
Ego cum illo, quicum tum úno rem habebam hóſpite,
Abii húc: qui mihi reliquit haec, quae habeo, ómnia.
PA. *Utrúmque hoc falſumſt: éffluet.* TH. *qui iſtúc?* PA. *quia*
Neque tu úno eras conténta, neque ſolús dedit:
Nam hic quóque bonam magnámque partem ad te áttulit.
TH. *Itáſt: ſet ſine me péruenire quó uolo.*
Intérea miles, qui me amare occéperat,
In Cáriam eſt profectus: te intereá loci
Cognóui. tute ſcis poſtilla quam intumum
Habeám te: et mea consília ut tibi credam ómnia.
PH. *Neque hóc tacebit Pármeno.* PA. *oh, dubiúmne id eſt?*
TH. *Hoc ágite, amabo. máter mea illic mórtuaſt*
Nupér:

animi conſenſu, & editiones veteres *Tum ibi.* Utrumvis probe.

33. *Neque ſciebat, neque per aetatem etiam potuerat.* Corrige,

Neque ſcibat, neque per aetatem etiam potis erat.
Nam *Potuerat* peccat tempore: *Scibat, poterat.* *Potis erat* neutro genere, ut ſemper, accipe: neque *Poſſibile erat* eam ſcire per aetatem.

37. *Docere, educere ita ut ſi eſſet filia.* Videtur haec lectio inde ſumpta, quod infra dicitur, *eduxit mater pro ſua.* Sed nullus liber eſt in quo ſit, *educere.* Sed in omnibus *educare:* quam lectionem ſi admittere voluerimus, non oportebit ſynaloepham facere in, *ita ut.* FAERNUS.

Noſtri quoque omnes, *Educare ita ut.* Sed vide ſuperſtitio quid facit. Maluit ignoratae artis crimen Auctori impingere: quam ab ignaris Librariis vel literam diſcedere. Lege ut jam a centum annis editiones meliores:

Docere, educere, ita uti ſi eſſet filia.
Vir doctus recte hic *Educere*; ſed cum *Ita ut*, gemente verſu, retinebat, corrupit beneficium.

39. *Quo cum uno rem habebam tum hoſpite.* Repoſuimus ex o. l. s. & Donato hanc collocationem verborum, *Quo tum tum uno rem habebam hoſpite.* & ſtat verſus, ſi in *rem* colliſionem non facias. FAERNUS.

Sic & noſtri. Sed porro legendum *Quicum*; ne toties illud *o* aurem vulneret. Infra IV, 4, 31. *Quicum? Cum Parmenone.* & IV, 6, 21. *Quicum res tibi eſt.* Neque aliter ſolet Plautus.

49. *Ne hoc quidem tacebit Parmeno.* Aut ex *quidem m* elidendum quamvis ſequente conſonante: aut legendum ut in Vaticano, *Neque hoc tacebit Parmeno*, quod minus placet. FAERNUS.

Ne hoc quidem tacebit Parmeno. O dubiumne id eſt?
Dem in *quidem* facile corripitur: ſed quod Faerno *minus placet*; id mihi unice placet,

Neque hoc tacebit Parmeno. Oh, dubiumne id eſt?
Oh codices noſtri: & ſententia ipſa rogat, ut *Hoc* ſit in ictu.

52. *It ubi hanc forma videt honeſta virginem, Et fidibus ſcire.* Laborat verſus, utcumque exiſti-

Nupér: eius frater áliquantum ad rem eſt áuidior.
Is, úbi eſſe hanc forma uidet honeſta uírginem
Et fidibus ſcire, prétium ſperans ilico
Prodúcit: uendit. fórte fortuna ádfuit
Hic méus amicus: émit eam donó mihi,
Inprúdens harum rérum ignaruſque ómnium.
Is uénit: poſtquam ſenſit me tecúm quoque
Rem habére, fingit caúſas ne det ſedulo:
Ait, sí fidem habeat ſe íri praepoſitúm tibi
Apút me; ac non id métuat, ne, ubi accéperim,
Seſe relinquam; uélle ſe illam mihi dare:
Uerum íd uereri. ſét ego quantum ſúſpicor,
Ad uírginem animum adiécit. PH. *etiamne ámplius?*
TH. *Nil: nám quaeſiui. núnc ego eam, mi Phaédria,*
Multaé ſunt cauſae, quámobrem cupiam abdúcere:
Primúm quod ſoror eſt dicta: praeterea út ſuis
Reſtítuam ac reddam. ſóla ſum: habeo hic néminem,
Neque nótum neque cognátum. quamobrem, Phaédria,
Cupio áliquos parere amícos benefició meo.
Id amábo adiuta mé, quo id fiat fácilius.

Sine

exiſtimet vir doctus: neque enim *Ubi hanc* Anapaeſtum facere poteſt. Tria vetant; quorum unum quodvis ſatis eſt ad vetandum; quod *Ubi* non monoſyllabon eſt, quod *Bi* non natura longum eſt, quod non in ictu eſt. Lege igitur:

Is, úbi eſſe hanc forma videt honeſta virginem.

Eſſe plane requiritur, ob id quod ſequitur, *Et fidibus ſcire.* Eſſe & ſcire; alioqui ſupervacuum foret *Et.* Andria I, 1, 95.

Et quia erat formâ praeter ceteras Honeſtâ,

Eun. II, 3, 69. Eſtne, *ut fertur, formâ.*

65. *Multae ſunt cauſae quamobrem cupio abducere.* Liber Bembinus & alii antiqui, *cupiam.* quamvis recentes & Donatus, *cupio.* FAERNUS. Omnes noſtri, uno excepto, *Cupiam.*

68. *Neque amicum neque cognatum.* Atqui verſu proximo rurſus, *Cupio aliquos parere amicos,* Satis invenuſte. Thais peregrina erat, & recens e Rhodo advena. Lego igitur:

Neque notum neque cognatum.

ut Phorm. I, 2, 48. *Neque illi benevolens,*

Neque notus, neque cognatus.

69. *Cupio aliquos parare amicos beneficio meo.* Scio & Donatum & o. l. s. conſentire in hanc lectionem, ſed video verſum impeditum, niſi legatur ut in Bembino, *cupio aliquos parere amicos,* ut & ſupra legitur in Andria, *parere hic divitias.* ita enim verſus ſtat, & ſenſus idem eſt. FAERNUS.

Recte Bembinus *Parere.* Noſtri, ut ſupra *Educare* pro *Educere,* ita hic *Parare* pro *Parere.* Infra V, 2, 32.

Ut ſolidum parerem hoc mi beneficium, Chaerea.

Ubi itidem plerique codices *Pararem.* Ceterum *Beneficio meo* ſpondei & dactyli ſpatium metiuntur. Sic Plaut. Trin. IV, 3, 45.

Cúm repetas, inimicum amicum béneficio invéniás tuo.

Aſin. III, 3, 83.

Redime íſtoc beneficiò te ab hòc, & tibi eme hunc íſto argénto.

Poen. III, 3, 22.

Maló ſiquid benefácias, beneficium ínterit.

Rud. IV, 7, 21.

Ne cónſcii ſint ípſi maleficiis ſuis.

In his omnibus, quattuor breves duarum longarum tempus & vicem habent.

72. *Nihil*

Sine illúm priores pártes hoſce aliquót dies
Apút me habere. níl reſpondes? PH. *péſſuma,*
Egon quicquam cum iſtis factis tibi reſpóndeam?
PA. *Eu nóſter, laudo: tándem perdoluít: uir es.*
PH. *At égo neſcibam, quórſum tu ires: páruola*
Hinc éſt abrepta: edúxit mater pró ſua:
Soror dictaſt: cupio abdúcere, ut reddám ſuis:
Nempe ómnia haec nunc uérba huc redeunt dénique,
Ego exclúdor: ille récipitur. qua grátia?
Niſi ſi illum plus quam mé amas; & iſtam núnc times,
Quae aduéctaſt, ne illum tálem praeripiát tibi.
TH. *Ego id tímeo?* PH. *quid te ergo áliud ſollicitát? cedo.*
Num ſólus ille dóna dat? num tíbi meam
Benignitatem ſénſiſti interclúdier?
Nonne, úbi mi dixti cúpere te ex Aethiópia
Ancíllulam, relictis rebus ómnibus

Quae-

72. *Nihil reſpondes?* Ita quidem omnes antiqui libri, ſed alii omnes & Donatus inter haec duo verba habent pronomen *mihi.* quod etiam ita a Donato conſideratur: *Satis blande* mihi *dixit, tanquam cui debeas amoris vicem.* FAERNUS. Verſus reſpuit *Mihi:* nec Editiones Donati agnoſcunt. Duo tantum ex Noſtris *Mihi.*

74. *Heu noſter, laudo:* Bembinus & nonnulli alii antiqui libri *Eu* ſine aſpiratione habent. FAERNUS. Duo quoque ex Noſtris, *Eu.*

75. *At ego neſciebam quorſum tu ires.* Tres antiquiſſimi libri habent, *aut ego.* alii omnes, *haut ego;* quod & placet, id eſt, non eram neſcius. FAERNUS.

Illud quod Faerno placet, *Haut*, vix locum ſuum tenebit. Qui enim certo praeſcire poterat, quo tenderet Thais; qui haec nunc primum audivit? Melius tres noſtri cum Edd. vett. *At ego.* Prius, inquit, in tam longa narratione neſciebam quorſum ires: nunc demum ex his noviſſimis tandem intellego. Infra IV, 5, 10.

Eho nonne id ſat erat. At neſcibam id dicere [*illam.*
Heaut. II, 2, 68.

Ita timui. At ego nil eſſe ſcibam, Clinia.

Quintil. Inſt. IX, 2. Ἠθοποιία ſive μίμησις in dictis, quale eſt apud Terentium: *At ego neſciebam —— ut reddam ſuis.*

77. *Soror dicta eſt,* Liber Bembinus cum quo hic conſentiunt omnes fere libri recentes, habet *ſoror dicta eſt.* nec verſus repugnat, ſi abjicias *r* ex *ſoror*, ut primus pes ſit anapaeſtus, ſicut & ſupra in *nuper ejus frater.* at alii antiqui libri *ſoror eſt dicta.* FAERNUS. Omnes noſtri *Dicta eſt.* Et *Soror* in initio verſus, ut *Color*, *Habent*, ultimam corripere, ſollemne eſt.

80. *Niſi illum plus amas quam me, & iſtam nunc times.* Verſus ſatis inconcinnus. Adjuvant alii codices, qui *Niſi ſi illum:* ſed aliud reſtat. Lege,

Niſi ſi illum plus quam me amas, & iſtam nunc times.

Me omnino in ictu eſſe oportet.

82. *Egon id timeo? Quid te ergo aliud ſollicitat? cedo.* Verſus ſyllaba hypermeter, ſed facilis emendatio eſt. Unus ex noſtris *Ego;* quod viam complanat. Vir doctus vitium ſenſit; ſed mavult tollere *Id*, quam reponere *Ego.* Nempe quia Phorm. V, 9, 10.

CH. *Egon timeo?* PH. *Recte ſane, quando nil times.*

In quo judicium ejus, non metri peritiam deſideret. Quippe in Phormione Chremes

timet

Quaeſiui? porro eunúchum dixti uélle te,
Quia ſólae utuntur his reginae: répperi.
Herí minas pro ambóbus uiginti dedí.
Tamén contemptus ábs te haec habui in mémoria:
Ob haéc facta abs te ſpérnor. TH. *quid iſtic, Phaédria?*
Quamquam íllam cupio abdúcere, atque hac re árbitror
Id póſſe fieri máxume: uerúmtamen,
Potiús quam te inimicum hábeam, faciam ut iúſſeris.
PH. *Utinam iſtuc uerbum ex ánimo ac uere díceres;*
Potiús quam te inimicum hábeam: ſi iſtuc créderem
Sincére dici, quiduis poſſem pérpeti.
PA. *Labáſcit, uictuſt, úno uerbo, quám citó!*
TH. *Ego nón ex animo míſera dico? quám ioco*
Rem uóluiſti a me tándem, quin perféceris?
Ego impetrare néqueo hoc abs te, bíduum
Saltem út concedas ſólum. PH. *ſiquidem biduum.*

Uerúm

timet abſolute; *totus friget, delirat prae timore:* Ergo recte ille interrogando negat, *Egon timeo?* Thais vero id ſolum timere hic dicitur, *Ne virgo recens advecta Thraſonem ſibi praeripiat.* Non igitur haec, *Egon timeo?* dicit; ſed *Ego id timeo?*

83. *Nuncubi meam benignitatem* Liber Bembinus & aliqui ex antiquis, & omnes fere recentes, *num ubi.* ita & Donatus.

In te claudier. Ita Bembinus, & omnes recentes libri ac Donatus. at ex antiquis alii *intercludier*, alii *interclaudier.* FAERNUS.

Num ſolus ille dona dat? num ubi meam
Benignitatem ſenſiſti in te claudier.

Par huic locus eſt Andr. III, 3, 41, & idcirco huc adducendus.

Nolo tibi ullum commodum in me claudier.

In Andriae loco nulla in Libris variatio eſt: in hac plures codices *Nuncubi.* Donatus: *Num ubi, Numquid alicubi: aut ſi Nuncubi legimus, erit adverbium temporis, ut Sicubi: quo in loco, qua in re.* Illud tamen *Nuncubi* nuſquam, opinor, alibi nunc invenitur: *Num ubi* verſus ipſe repudiat. Porro pro *In te claudier* vetterimi noſtri *Interclaudier*; plane ut ex Faernianis quotquot antiqui erant. Equidem ut in Andria legebam.

Nolo tibi ullam commodum intercludier:
ita hic lege, *Num ubi meam*
Benignitatem ſenſiſti intercludier?

Ita par utriuſque loci Syntaxis erit. *Intercludi*, cohiberi, coerceri, quo minus ad te perveniret. Virgil. Aen. II, 110.

Saepe illos aſpera ponti Intercluſit hiems.

Cic. ad Att. VII, 20. *Non ut manum conferat, ſed ut fugam intercludat.* Ibid. VIII, 2. *Non modo iter meum interclusum, ſed me ipſum plane exceptum putabam.*

87. *Eunuchum porro.* O. l. s. & Donatus, *porro eunuchum.* FAERNUS. Sic & Noſtri.

89. *Heri minas viginti pro ambobus dedi.* Magis magnificum ſonat, quod Codex C. C. habet,

Heri minas pro ambobus viginti dedi.

& amat Terentius in ſede quinta hoc *Viginti* ponere.

93. *Id fieri poſſe.* Suavius hoc modo, *Id poſſe fieri.* ut infra IV, 7, 9.

Sine ſanguine hoc non poſſe fieri: qui abſtergerem vulnera.
And. IV, 4, 53.
Alio pacto haut poterat fieri.

98. *Labaſcit victus uno verbo quam cito.* Melius, opinor, ſic:

Labaſcit, victuſt, uno verbo, quam cito.

Plaut. Trin. I, 2, 123.

Pro di immortales! verbis paucis quam cito
Aliam feciſti me, alius ad te veneram.

TH. *Merito*

Uerúm ne fiant iſti uiginti dies.
TH. *Profećto non plus biduum aut.* PH. *aut? nil moror.*
TH. *Non fiet: hoc modo sine te exorem.* PH. *ſcilicet*
Faciúndumſt *quod uis.* TH. *mérito te amo, béne facis.*
PH. *Rus ibo: ibi hoc me mácerabo biduum:*
Ita fácere certumſt: mós gerunduſt Tháidi.
Tu, Pármeno, huc fac illi ádducantur. P. *máxume.*
PH. *In hoc bíduum Thaïs uale.* TH. *mi Phaédria,*
Et tú: numquid uis álíud? PH. *egone quid uelim?*
Cum mílite iſto praéſens, abſens út ſies:
Noctés dieſque mé ames: me desíderes:
Me ſómnies: me exſpéctes: de me cógites:
Me ſpéres: me te oblécles: mecum tóta ſis:
Meus fác ſis poſtremo ánimus, quando ego ſúm tuus.
TH. *Me miſeram, forſan páruam hic habeat mihi fidem,*
Atque éx aliarum ingéniis nunc me iúdicet.
Ego pól, quae mihi ſum cónſcia, hoc certó ſcio,
Neque mé finxiſſe fálſi quicquam, néque meo
Cordi éſſe quemquam cáriorem hoc Phaédria:
Et quicquid huius féci, cauſa vírginis
Feci: nam me eius ſpéro fratrem própemodum

Iam

106. TH. *Merito te amo.* PH. *bene facis.* Quod vetus codex G. Fabricii id duo ex noſtris veterrimi firmant: Totum hoc à Thaide dici & jam dudum res nota eſt.

113. *Dies nocteſque.* Mutato ordine, numeri meliores fiunt, *Noctes dieſque.* Atque hoc frequentius. Vide V. 9, 49. & And. IV. 1, 53.

117. *Me miſeram, forſitan hic mihi parvam habeat fidem.* Veteres Editiones:

Forſitan hic parvam habeat mihi fidem.

Lege,

Me miſeram, forſan parvam hic habeat mihi fidem.

Plaut. Bacch. III. 6, 41.

Si pergis parvam mihi fidem arbitrarier.

125. *Et is hodie venturum ad me conſtituit domum.* Tres ex noſtris cum vett. Edd. *venturum ſe ad me.* Lege,

Et is ſe hodie venturum ad me conſtituit domum.

Hec. I. 2. 120. *Conſtitui cum quodam hoſpite Me eſſe illum conventuram.* & III. 4. 23.

Conſtitui me *hodie conventurum eum.*

6. *Ne iſtuc tam iniquo patiare animo.* P. *minime, quin.* Hunc verſum ita ordinamus:

Ne iſtuc tam iniquo patiare animo. P. *minime, quin effectum dabo.*
Sed nunquid aliud imperas?

Quorum prior non faciendo colliſionem in *tam iniquo*, eſt trochaicus tetrameter hypercatalecticus: poſterior dimeter Iambicus. duos vero verſus, qui hos ſequuntur, ita ordinamus:

Munus noſtrum ornato verbis quod poteris; & iſtum aemulum,
Quod poteris, ab ea pellito.

FAERNUS.

Ne iſtuc tam iniquo patiare animo. Minime quin effectum dabo.

Recte quidem verſus hos ordinavit Faernus; & ſine dubio ex libris ſuis: in eo tantum deceptus, quod *Trochaicum tetrametrum hypercatalecticum*, qualis nuſquam gentium fuit, hunc eſſe ſomniat. Nec felicius rem gerit alius qui *ſubrimide*, ut ait, correctionem hanc offert, *Men'*: pro *Minime*:

Ne

Iam répperiſſe, aduléſcentem adeo nôbilem:
Et is ſe hódie uenturum ád me conſtituit domum.
Concédam hinc intro, atque éxſpectabo, dúm uenit.

ACTUS II. SCAENA I.

PHAEDRIA. PARMENO.

PH. *FAC, ita ut iuſſi, déducantur iſti.* PA. *faciam.* PH. *at diligenter.*
PA. *Fiet.* PH. *at matúre.* PA. *fiet.* PH. *ſátine hoc mandatúmſt tibi?* PA. *ah*
Rogitáre, quaſi difficile ſit.
'Utinam tam aliquid ínuenire fácile poſſis, Phaédria,
Quam hóc peribit. PH. *égo quoque una péreo, quod mi eſt cárius:*
Ne iſtuc tam iniquo pátiare animo. PA. *mínime: quin factúm dabo.*
Set númquid alíud imperas?
PH. *Múnus noſtrum ornáto uerbis, quód poteris: et iſtum aémulum,*
Quod póteris, ab ea péllito. PA. *ah,*
Mémini, tametſi núllus moneas. PH. *égo rus ibo, atque ibi manebo.*
PA. *Cénſeo.* PH. *ſet heús tu.* PA. *quid uis?* PH. *cénſen poſſe me óffirmare et*
Pérpeti, ne rédeam interea? PA. *téne? non hercle árbitror:*
Nam aut iám reuertere; aút mox noctu te ádiget horſum inſómnia.
PH. *Opus fáciam, ut defetíger uſque, ingrátiis ut dórmiam.*
PA. *Uigi-*

Ne iſtuc tam iniquo patiare animo. PA. Men? *quin effectum dabo.*
Bene ſane & pudenter: quod *Subtimide* hoc: dum enim metro cavere ſtudet, Syntaxin violat; quae *Egon* ſic poſtularet, *Men* omnino abnegat. Sed quid verbis opus? Trochaicus eſt, ut circa ſe alii, levi brachio corrigendus:
Ne iſtuc tam iniquo pátiare animo. Minime, quin factúm *dabo.*
Plaut. Caſina. II, 8, 3.
Ita fieri oportet. Factum *&* *curatum* dabo.

9\. *Pellito.* PA. *Memini.* In omnibus Noſtris & Edd. vett. *An* memini. Lege,
Quod poteris ab ea pellito. PA. *ah,*
Memini, tametſi nullus moneas.

11\. *Cenſeo.* Notent adoleſcentes, *Cenſeo* ironice hic eſſe negantis ſe cenſere; ut *Audio* & ſimilia.

12\. *Cenſen poſſe me obfirmare Et perpeti.* Sic verſus hos conſtitue, *Poſſe me obfirmare et Perpeti.* Nam Trochaicum octonarium plenum Trochaicus ubique excipit, Iambicus nuſquam.

13\. *Te adigent horſum inſomnia.* Donatus affirmat legi etiam *adiget* in ſingulari; quam lectionem in uno tantum libro Terentii inveni. FAERNUS.

Bene ſit iſti libro, qui *Adiget*: noſtri enim omnes *Adigent.* Jamdudum de vera lectione conſtitit Donatus: *Legitur & Adiget; ut ſit Inſomnia numeri ſingularis.* Senſus & reſponſum Phaedri hoc poſtulant; *Ingratiis ut dormiam*: cui mox Parmeno: *Vigilabis laſſus. Inſomniam*, feminino genere, uſurparunt Ennius, Pacuvius, Caecilius, Salluſtius, Suetonius, Gellius.

14\. PH. *Opus faciam ut defatiger uſqueingratius ut dormiam.* Donatus & liber Bembinus habent *ingratis*, utroque modo impedita ſcanſione Octonarii. Ubaldinus Bandinellus legebat, *ingratiis*: quod & mihi probatur; nam & verſus ſtat, & uſitata eſt ea dictio Terentio,

tio,

Uerúm ne fiant iſti uiginti dies.
TH. *Profécto non plus biduum aut.* PH. *aut? nil moror.*
TH. *Non fiet: hoc modo ſine te exorem.* PH. *ſcílicet*
Faciúndumſt quod uis. TH. *mérito te amo, béne facis.*
PH. *Rus ibo: ibi hoc me mácerabo bíduum:*
Ita fácere certumſt: mós gerunduſt Tháidi.
Tu, Pármeno, huc fac illi ádducantur. P. *máxume.*
PH. *In hoc bíduum Thais uale.* TH. *mi Phaédria,*
Et tú: numquid uis álind? PH. *egone quid uelim?*
Cum mílite iſto praéſens, abſens út ſies:
Noctés dieſque mé ames: me desíderes:
Me ſómnies: me exſpéctes: de me cógites:
Me ſpéres: me te obléctes: mecum tóta ſis:
Meus fác ſis poſtremo ánimus, quando ego ſúm tuus.
TH. *Me miſeram, forſan páruam hic habeat míhi fidem,*
Atque éx aliarum ingéniis nunc me iúdicet.
Ego pól, quae mihi ſum cónſcia, hoc certó ſcio,
Neque mé finxiſſe fálſi quicquam, néque meo
Cordi éſſe quemquam cáriorem hoc Phaédria:
Et quicquid huius féci, cauſa vírginis
Feci: nam me eius ſpéro fratrem própemodum

Iam

106. TH. *Merito te amo.* PH. *bene facis.* Quod vetus codex G. Fabricii id duo ex noſtris veterrimi firmant: Totum hoc à Thaide dici & jam dudum res nota eſt.

113. *Dies noctesque.* Mutato ordine, numeri meliores fiunt, *Noctes dieſque.* Atque hoc frequentius. Vide V. 9, 49. & And. IV. 1, 53.

117. *Me miſeram, forſitan hic mihi parvam habeat fidem.* Veteres Editiones:

Forſitan hic parvam habeat mihi fidem.

Lege,

Me miſeram, forſan parvam hic habeat mihi fidem.

Plaut. Bacch. III. 6, 41.

Si pergis parvam mihi fidem arbitrarier.

125. *Et is hodie venturum ad me conſtituit domum.* Tres ex noſtris cum vett. Edd. *venturum ſe ad me.* Lege,

Et is ſe hodie venturum ad me conſtituit domum.

Hec. I. 2. 120. *Conſtitui cum quodam hoſpite Me eſſe illum conventuram.* & III. 4. 23.

Conſtitui me *hodie conventurum eum.*

6. *Ne iſtuc tam iniquo patiare animo.* P. *minime, quin.* Hunc verſum ita ordinamus:

Ne iſtuc tam iniquo patiare animo. P. *minime,*
quin effectum dabo.
Sed numquid aliud imperas?

Quorum prior non faciendo colliſionem in *tam iniquo*, eſt trochaicus tetrameter hypercatalecticus: poſterior dimeter Iambicus. duos vero verſus, qui hos ſequuntur, ita ordinamus:

Munus noſtrum ornato verbis quod poteris;
& iſtum aemulum,
Quod poteris, ab ea pellito.

FAERNUS.

Ne iſtuc tam iniquo patiare animo. Minime
quin effectum dabo.

Recte quidem verſus hos ordinavit Faernus; & ſine dubio ex libris ſuis: in eo tantum deceptus, quod *Trochaicum tetrametrum hypercatalecticum*, qualis nuſquam gentium fuit, hunc eſſe ſomniat. Nec felicius rem gerit alius qui *ſubtimide*, ut ait, correctionem hanc offert, *Men'*: pro *Minime*:

Ne

Digitized by Google

Iam répperiſſe, aduléſcentem adeo nóbilem:
Et is ſe hódie uenturum ád me conſtituít domum.
Concédam hinc intro, atque éxſpectabo, dúm uenit.

ACTUS II. SCAENA I.

PHAEDRIA. PARMENO.

PH. *FAC, ita ut iuſſi, déducantur iſti.* PA. *faciam.* PH. *at díligenter.*
PA. *Fiet.* PH. *at matúre.* PA. *fiet.* PH. *ſátine hoc mandatúmſt tibi?* PA. *ah*
Rogitáre, quaſi difficile ſit.
Utinam tam aliquid ínuenire fácile poſſis, Phaédria,
Quam hóc peribit. PH. *égo quoque una péreo, quod mi eſt cárius:*
Ne iſtuc tam iniquo pátiare animo. PA. *minime: quin factúm dabo.*
Set númquid aliud ímperas?
PH. *Múnus noſtrum ornáto uerbis, quód poteris: et iſtum aémulum,*
Quod póteris, ab ea péllito. PA. *ah,*
Mémini, tametſi núllus moneas. PH. *égo rus ibo, atque íbi manebo.*
PA. *Cénſeo.* PH. *ſet heús tu.* PA. *quid uis?* PH. *cénſen poſſe me óffirmare et*
Pérpeti, ne rédeam interea? PA. *téne? non hercle árbitror:*
Nam aut iám reuertere; aút mox noctu te ádiget horſum inſómnia.
PH. *Opus fáciam, ut defetíger uſque, ingrátiis ut dórmiam.*
PA. *Uigi-*

Ne iſtuc tam iniquo patiare animo. PA. Men? *quin effectum dabo.*
Bene ſane & pudenter: quod *Subtimide* hoc: dum enim metro cavere ſtudet, Syntaxin violat; quae *Egon* ſic poſtularet, *Men* omnino abnegat. Sed quid verbis opus? Trochaicus eſt, ut circa ſe alii, levi brachio corrigendus:
Ne iſtuc tam iniquo pátiare animo. Minime, quin factúm *dabo.*
Plaut. Caſina. II, 8, 3.
Ita fieri oportet. Factum *&* *curatum* dabo.

9. *Pellito.* PA. *Memini.* In omnibus Noſtris & Edd. vett. *Au* memini. Lege,
Quod poteris ab ea pellito. PA. *ah,*
Memini, tametſi nullus moneas.

11. *Cenſeo.* Notent adoleſcentes, *Cenſeo* ironice hic eſſe negantis ſe cenſere; ut *Audio* & ſimilia.

12. *Cenſen poſſe me obfirmare Et perpeti.* Sic verſus hos conſtitue, *Poſſe me obfirmare et Perpeti.* Nam Trochaicum octonarium plenum Trochaicus ubique excipit, Iambicus nuſquam.

13. *Te adigent horſum inſomnia.* Donatus affirmat legi etiam *adiget* in ſingulari; quam lectionem in uno tantum libro Terentii inveni. FAERNUS.

Bene ſit iſti libro, qui *Adiget*: noſtri enim omnes *Adigent.* Jamdudum de vera lectione conſtitit Donatus: *Legitur & Adiget, ut ſit Inſomnia numeri ſingularis.* Senſus & reſponſum Phaedri hoc poſtulant; *Ingratiis ut dormiam*: cui mox Parmeno: *Vigilabis laſſus. Inſomniam*, feminino genere, uſurparunt Ennius, Pacuvius, Caecilius, Salluſtius, Suetonius, Gellius.

14. PH. *Opus faciam ut defatiger uſque ingratus ut dormiam.* Donatus & liber Bembinus habent *ingratis*, utroque modo impedita ſcanſione Octonarii. Ubaldinus Bandinellus legebat, *ingratiis*: quod & mihi probatur; nam & verſus ſtat, & uſitata eſt ea dictio Terentio,

PA. *Uigilábis laſſus: hóc plus facies.* PH. *áh, nil dicis, Pármeno.*
Eiiciunda hercle eſt haéc mollities ánimi: nimis me indúlgeo.
Tandém non ego illa cáream, ſi ſit ópus, uel totum tríduum? PA. *hui,*
'Uniuorſum tríduum? uide quid agas. PH. *ſtat ſenténtia.*
PA. *Di boni, quid hoc mórbi eſt? adeon hómines inmutárier*
'Ex amore, ut nón cognoſcas eúndem eſſe? hoc nemó fuit
Minus ineptus, mágis ſeuerus quiſquam, nec magis cóntinens.
Sét quis hic eſt, qui huc pérgit? attat, hic quidem eſt paraſitús Gnatho
Militis: ducit ſecum una uirginem dono huic: papae,
Fácie honeſta. mirum, ni ego me túrpiter hodie hic dabo
Cúm meo decrepito hóc eunucho. haec ſúperat ipſam Tháidem.

ACTUS II. SCAENA II.

GNATHO paraſitus. PARMENO.

GN. *DI immortales, hómini homo quid praéſtat? ſtulto intéllegens*
Quid intereſt? hoc ádeo ex hac re uénit in mentém mihi:
Cónueni hodie aduéniens quendam mei loci hinc atque órdinis
Hóminem haut inpurum, ítidem patria qui ábligurrierát bona:
Uideo ſentum, ſquálidum, aegrum, pánnis anniſque óbſitum.

Quid

tio, & Plauto. praeterea antiqui libri habent, *defetiger*. FAERNUS. Noſtri *Ingratus*. In promptu erat corrigere *Ingratiis*.

16. *Ejiciunda hercle haec éſt mollities*. Melius unus e Regiis,
Ejiciunda hercle eſt haéc mollities.

17. *Tandem ego non illa caream*. Ex o. l. s. & Donato, ita colloca haec verba, *tandem non ego illa*. ſtabit autem verſus, ſi ex *illa*, unum *l* abjicias. & ex libro Bembino, ſcribe *univorſum*. FAERNUS. *Ego illa*, Anapaeſtus. Nihil frequentius.

22. *Attat, hic quidem eſt paraſitus Gnatho*. Niſi vox *quidem* in unam ſyllabam contrahatur, quocunque id modo fieri poſſit, trochaicus mihi impeditus videtur. FAERNUS.

Non in unam ſyllabam contrahitur *Quidem*; ſed *Hic* corripitur, ut Anapaeſtus ibi ſit.

23. *Virginem huic dono*. O. l. s. *dono huic*. ita & in Bembino emendatum. FAERNUS. Sic & noſtri codices cum Edd. vett.

6. *Quid iſtuc inquam ornatiſt? quoniam miſer quod habui, perdidi*. Ex *quid* eliſo *d*; item ex *miſer r*, ſtat trochaicus. FAERNUS.

Non ex *Quid* eliſo *d*: ſed in *Iſtuc* priore correpta, ut paſſim. Porro pro *Hem* Codex C. C. C. ſingularis notae *En*. Enimvero legendum eſt, *En quo redactus ſum!* vel unius Virgilii auctoritate, Ecl. I, 72.
En quo diſcordia civis produxit miſeros!

9. *Itane paraſti te ut ſpes nulla reliqua in te ſiet tibi?*
Simul conſilium cum re amiſti? viden me ex eodem ortum loco?

O. fere l. s. & Donatus pro *itane*, *itan*, pro *ſiet*, *ſit*, habent. ſolus Bembinus *eſſet*; quam lectionem recipimus, ut & antiquiorem & elegantiorem. verſus tamen impediti remanent, maximeque poſterior. aliqui, τὸ *ſimul* in priorem verſum rejecerunt: ejuſque verſus primam ſyllabam praecedenti applicarunt. nos ordinationem verſuum vulgatam retinentes, quae eadem eſt in o. l. s. ex *ſimul l*, ex *viden n*, elidimus: ut eae dictiones pyrrichii vim in verſu habeant, & ſit hic trochaicus catalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Probo.

Quid iſtuc,inquam,ornáti eſt? quoniam miſer,quod habui,pérdidi:en
Quó redactus ſum! ómnes noti me átque amici déſerunt.
Hic ego illum contémpſi prae me; quid homo, inquam, ignauiſſime?
'Itan paráſti te, út ſpes nulla réliqua in te ſit tibi?
Simul conſilium cúm re amiſti? uíden me ex eodem ortúm loco?
Qui color, qui nitor ueſtitus; quaé habitudo eſt córporis?
'Omnia habeo, néque quicquam habeo: nil cum eſt, nil deſit tamen.
'At ego infelix néque ridiculus éſſe neque plagás pati
Póſſum. quid? tu his rébus credis fieri? tota errás uia.
'Olim iſti fuit géneri quondam quaéſtus aput ſaeclúm prius:
Hóc nouum eſt aucúpium: ego adeo hanc primus inueni uiam.
'Eſt genus hominum, qui éſſe primos ſe ómnium rerúm uolunt,
Néc ſunt; hos conſector: hiſce ego nón paro me ut rídeant,
Sét eis ultro adrídeo, et eorum ingenia admirór ſimul:
Quicquid dicunt, laúdo: id rurſum sí negant, laudo íd quoque:
Négat quis? nego: ait? aio: poſtremo ímperaui egomét mihi
'Omnia adſentári. is quaeſtus núnc eſt multo ubérrimus.
PA. *Scitum hercle hominem; hic hómines prorſum ex ſtúltis inſanós facit.*
GN. *Dum haec lóquimur, intereá loci ad macéllum ubi aduenimus;*
Concúrrunt laeti mi óbuiam cuppédiarii ómnes:

Cetárii,

Probo *Sit*, non *Eſſet*: cum verba ſint de praeſenti tempore. *Siet*, quod tribus exceptis noſtri habent, nihili facio. Quippe cum *Relliqua* ſemper apud Noſtrum, vel primam producat, vel quadriſyllabum ſit, ipſum *Siet* pronuntiandum erit *Sit*: atque adeo cur non & ſcribendum? Ceterum quod *Simul* hic ſecundam corripiat, ſequente licet conſonante, id poſt noſtram operam vel pueris notum erit.

11. *Qui color, nitor, veſtitus, quae habitudo eſt corporis?* Diſtingue & lege hoc modo:

Quí color, qui nitor veſtitus, quaé habitudo eſt córporis?

Nitor ultimam corripit, ut v. 6. *Miſer*. *Color* & *nitor* ad veſtitum pertinent. Paraſiti enim in ſcaenam inducebantur ἐσθῆτι μελαίνῃ ἢ φαιᾷ, veſte atra vel pulla (vide Julium Pollucem IV, 18.) ut ſtatim a ſpectatoribus colore veſtis agnoſcerentur. Gloriatur Gnatho, ſe nitide & pulchre veſtitum, cum ille alter ſordido eſſet pallio & obſoleto. *Habitudo corporis* corpulentia eſt: infra II, 3, 23. *Siqua eſt habitior paulo*. Ceterum quam inficete vulgo accipiunt, *Color* de corpore, mox *nitor* de veſtitu, & rurſus de corpore *habitudo*?

14. *Quid tu his rebus credis fieri?* Diſtingue: *Quid? tu his rebus credis fieri?*

19. *Set his ultro arrideo.* Lege *Set eis ultro*. Fruſtra enim eſt & nil promovet vir doctus, cum reponit *Iis*; quod, ut *Diis*, ſemper monoſyllabon eſt aeque ac *His*. Cum diſyllabon volunt, *Eis* pronuntiant ſcribuntque, ut *Deis*.

24. *Dum haec loquimur, interea loci ad macellum ubi venimus.* Verſus, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri qui ſequuntur, conſtat, ſi *venimus* praeſentis ſit temporis, vel certe legatur *adventamus*, ut in Bembino eſt, & nonnullis aliis libris, atteſtante Io. Rivio. ſane in antiquis aliis libris eſt *advenimus*; quod non ita multum diſtat ab *adventamus*. FAERNUS.

Vera lectio eſt *Advenimus* praeſentis temporis, ut praeter antiquos Faerni quinque ex noſtris habent. Sic noſter paſſim, *Advenire*, nuſquam *Adventare*

25. *Concurrunt laeti mi obviam cuppedinarii, cetarii,.*

Lanii, coqui, fartores, piſcatores, aucupes.

O. fere l. s. poſt *cuppedinarii*, habent dictio-

Cetárii, lanii, coqui, fartóres, piſcatóres,
Quibus ét re ſalua et pérdita profúeram et proſum ſaépe:
Salútant: ad cenám uocant: aduéntum gratulántur.
Ille úbi miſer famélicus uidet me éſſe tanto honóre, et
Tam facile uictum quaérere; ibi homo coépit me obſecráre,
Ut sibi liceret diſcere id de mé: ſectari iúſſi,

Si

nem *omnes*; vocem vero *aucupes*, nec Donatus habet, nec liber Bembinus, nec M. Tullius hunc verſum citans libro primo officiorum. qua dictione detracta, digeruntur hi verſus in Iambicos tetrametros catalecticos, ut & praecedentes ſunt, & ſequentes; hoc modo:

Concurrunt laeti mi obviam cuppedinarii omnes,
Cetarii, lanii, coqui, ſartores, piſcatores.

FAERNUS.

Libri quidem hic *Cuppedinarii*; ſed cum hoc a *Cuppediis* denominetur, ex Analogia non dubites, quin *Cuppediarii* ſcribendum ſit. De adſcititio iſto *Aucupes*, jam olim res conclamata eſt.

29. *Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe in tantum honorem.* Ex omnibus libris nullus eſt in quo haec vulgata lectio reperiatur, praeterquam in Bembino, ſed ex emendatione & extra contextum: nam in eo prius erat, *videt mihi eſſe tantum honorem*, alii antiqui libri in hoc cum eo concordant, quod praepoſitionem *in*, nec ipſi habent. omnem autem hunc locum ita, *videt me eſſe tanto honore:* in omnibus vero aliis cum praepoſitione ſic legitur, *videt me eſſe in tanto honore.* alicubi tamen haec lectio eſt ſine verbo *eſſe*: quemadmodum & Donatus legit. quam lectionem, detracta tamen praepoſitione *in*, quae, ut diximus, ab omnibus antiquis libris abeſt, omnium commodiſſimam & locutioni & ſenſui judicamus, ac verſui quoque: nam & Iambus erit in quarta, quod in hoc verſuum genere prope ſolemne eſt, & non erit neceſſe ullam licentiam admittere. FAERNUS.

Ille ubi miſer famelicus videt me tanto honore.

Eſſe, quod ut verſui (ſic enim putabat) incommodum ejecit Faernus: agnoſcunt Noſtri omnes cum Edd. vett. Et recte.

Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe tanto honore, &c.

Nec tamen, ut quidam facit, corripies ſecundam in *Videt*; ut *cus videt* ſit dactylus: ſed *cu' vides* Anapaeſtus eſt, *s* ejecto; ut paſſim Lucretius & alii veteres.

32. *Si pote tanquam philoſophorum habent diſciplinae ex ipſis Vocabula. Si potis eſt* corrigo ex o. l. s. verſumque ſuſtento, contrahendo per ſyncopam *philoſophorum* in *philoſophum*; ita erit in quarta ſede pyrrichius: praeterea teſtatum relinquimus in contextu libri Bembini pro *diſciplinae* eſſe *diſciplinam*. quemadmodum & Donatus legit, dicens hoc inconſequens eſſe, niſi exponatur, diſciplinam pro diſcipulis: quam & veram eſſe lectionem putamus. FAERNUS.

Si potis eſt, tanquam philoſophorum habent diſciplinam ex ipſis.

Sic dedit Faernus, Bembino codici plus nimio addictus. Quis enim ſenſus eſt, *Vocabula philoſophorum habent diſciplinam ex ipſis?* Fruſtra autem Donatum ad partes vocat, qui cum dicit *Niſi forte Diſciplinam pro Diſcipulis poſuerit*, caſum accuſativum orationi ſuae accommodat, non ut in Textu ſic poſitus ſit. *Diſciplinae* legebat Donatus, ut codices plerique: ſed duo Regii, alter in contextu, alter pro varia lectione,

Si pótis eſt, tanquam philoſophorum habént diſcipuli *ex ípſis.*

Quid pote planius aut certius? Viri viris opponuntur, hinc *Diſcipuli*, illinc *Paraſiti*.

33. *Paraſiti itidem ut Gnathonici vocentur.* Sic o. l. praeter Bembinum & impreſſum ab Aldo, in quibus pro *itidem* eſt dictio *ita.* pro qua ego *item* legendum puto, atque eo magis, quod in aliquo libro legitur *idem*, quod fere eſt *item.* haec autem lectio quam nos probamus, & perinde ad verſum quadrat, ut *ita*: facit enim Iambum in quarta; & ſenſui ſervit, ut *itidem*: conſuevere enim antiqui *item ut*, pro *ſimiliter ut*, ponere. ut in Adelphis,

Ille ut item contra me habeat facio ſedulo.

& in Heautontim.

Item ut filium meum amico atque aequali ſuo.

FAERNUS.

34. *Viden otium & cibus quid faciat alienus?* Donatus etiam *facit*, legi affirmat; & ita habent plerique antiqui libri: ut & ratio verſus

ſus

Si pótis eſt, tanquam philoſophorum habént diſcipuli ex ipſis
Uocábula, parasiti item ut Gnathónici uocéntur.
PA. *Uiden ótium et cibus quid facit aliénus.* GN. *ſet ego céſſo*
Ad Tháidem hanc dedúcere, et rogáre ad cenam ut ueniat?
Set Pármenonem ante óſtium opperiri triſtem uideo
Riuális ſeruom: ſálua res. nimirum hice homines frígent.

Ne-

ſus expoſcit, Iambum vel pyrrichium in quarta exigentis. ceterum quod aliquibus viſum eſt in libro Bembino pro *otium*, *oſſum* ſcriptum eſſe, qui diligentius obſervarunt eum librum, adnotarunt ſigna impreſſa calamo vocis *otium*, detrito vetuſtate atramento. *oſſum* vero ut videatur aliquibus eſſe ſcriptum, effecit macula quaedam, quae ſequenti paginae haerebat, ex cujus conglutinatione ſuperinductum ex huic dictioni inſtar duorum *s*, loco *t* & *i*; ſed & omnes alii libri ſcripti quot quot ſunt & antiqui & recentes vulgatam lectionem continent. praeterea & Donatus, & Eugraphius, qui in hunc locum dicit, duo hic poſita eſſe ad vituperationem Gnathonis, otium, & cibum alienum. Quin & Dionyſius Romanus Pontifex, & Martyr ante annos mille trecentos, apertiſſime hanc lectionem tenet, ita ſcribens ad Severum: *Vos otioſi comedere vultis alienum cibum, videte ne in vos illud conveniat: Vide quid faciat otium, & alienus cibus.* haec ille. adde huc rationem verſus qui cum *otium* optime ſtat: cum *oſſum* peſſime. de cetera abſurditate ejus lectionis *oſſum* plura diceremus, niſi haec ſufficere exiſtimaremus. FAERNUS.

Noſtri omnes *Otium*; & item, duobus exceptis, *Facit*. Utrumque ſine controverſia vere.

35. *Et rogitare ad cenam ut veniat. Rogitare* videtur legiſſe Donatus: o. l. s. Terentii *rogare* habent, quod parvi refert. FAERNUS. Omnes noſtri *Rogare*.

36. *Sed Parmenonem ante oſtium Thaidis triſtem video.* Sunt qui verſui conſulere volentes, ne ſit trocheus in quinta, quem pedem hoc genus carminis non admittit, legant *Thaeidis*. quod ego, quamvis in ſcriptis exemplaribus non inveniam, tamen non improbo: cum praeſertim Donatus hoc nomen varie hic legi affirmet. FAERNUS.

Claudicare hunc verſum omnes ſentiunt. De medendi via certatur. *Thaeidis* plane inſulſum eſt. Muretus pro *Thaidis* vult *Meretricis*; ſed hoc nimis inclementer dici viſum eſt, nec placuit. Alii *Ego* inſerciunt, *Thaidis ego triſtem video*: imperite: tum enim *Thaidis* primam corriperet. Vir eruditus, qui *toties*, ait. *tantumque de hoc loco reſtituendo cogitavit, ut pudeat fateri*, quid tandem profert? Immutat ordinem, & ſic verſum conſtituit, [*deo.*

Set Parmenonem Thaidis ante oſtium triſtem vi-

Bene ſane: ſi poſt tam diutinam cogitationem ex una geminas mendas confecit. Nam & ultimam in *Thaidis* producit, & *Oſtium* ut *Oſtum* pronuntiat: quorum neutrum ei licebit. Idem tamen in curis ſecundis alio ſe vertit, & pro Mureti *Meretricis* reponit *Mulieris*, *Ante oſtium mulieris triſtem video*, *quod nemini non facile ſe probaturum opinatur.* Neſcio alios. mihi quidem non ita facile: qui ſciam nuſquam Terentium pronuntiare *Mulieris mulierem* (ut nos hodie) ſed ſemper accentu in prima *Múlieris*, *Múlierem*; ut Andr. I, 1, 90, & 106.

Effertur, imus interea inter múlieres.

Accurrit, mediam múlierem complectitur.

Quid igitur de verſu hoc fiet? Dicam, quid mihi non ita diu cogitanti venerit in mentem; quod an omnibus ſe probaturum ſit neſcio; a nemine improbari poſſe certo ſcio: Lego igitur, [*video.*

Sed Parmenonem ante oſtium opperiri *triſtem*

Eun. V, 2, 56.

Domi opperiamur, potius quam hic ante oſtium.

& V, 6, 5.

Quem praeſtolare, Parmeno, hic ante oſtium?

Uterque locus de hoc Thaidis oſtio agit: nec tamen dominae nomen additur: quippe quod in conſpectu erat intra Scaenam. Et putidum plane fuiſſet, *Thaidis* vel *Meretricis* vel *Mulieris* hic repetere, cum priore jam verſu *Thaidem* nominaſſet. Plaut. Moſt. III. 3, 13.

Senéx ipſo te ánte oſtium, éccum, opperitur.

Nota quoque in verſu, clauſulam primi commatis *Oſtium op.* coaleſcere cum ſyllaba ſequente, ut ſaepe aliàs: mox v. 44.

Quam hoc munus gratum Thaidi arbitrare eſſe? Hoc nunc dicis.

37. *Nimirum hic homines frigent.* Ab omnibus

antiquis

Nebulónem hunc certumſt lúdere. PA. *hice hoc múnere arbitrántur*
Suam Tháidem eſſe. GN. *plúrima ſalúte Parmenónem*
Summúm ſuum impertit Gnatho. quid ágitur? PA. *ſtatur.* GN. *uídeo*
Numquidnam hic quod nolis uides? PA. *te.* GN. *crédo: at numquid áliud?*
PA. *Quidúm?* GN. *quia triſti's.* PA. *nil quidem.* GN. *ne ſis: ſet quid uidétur*
Hoc tibi mancupium? PA. *nón malum hercle.* GN. *uro hóminem.* PA. *ut falſus ánimi es.*
GN. *Quam hoc múnus gratum Tháidi arbitráre eſſe?* PA. *hoc nunc dicis,*
Eiéctos hinc nos; ómnium rerum heús uiciſſitúdo eſt.
GN. *Sex égo te totos, Pármeno, hos menſes quietum réddam;*
Ne ſúrſum deorſum cúrſites; neue úſque ad lucem uigiles:
Ecquid

antiquis libris abeſt dictio *hic*; quae & verſum impedit, & ſenſui non eſt neceſſaria. FAERNUS.

Rivalis ſervum. ſalva res eſt. nimirum homines frigent.

Quod Faernus dicit *Hic* verſum impedire; fallor an id cauſae fuit, cur a correctoribus olim ejiceretur. Atqui duo ex noſtris habent *Hic*, cum Edd. vett. & Servius ad Georg. IV, 104. & rurſus Aen. I, 440. Si autem ſuſtuleris *Hic* ex verſu; pronuntiandum erit *Nimirum*; cum tamen Noſter & Plautus ſemper aliàs efferant *Nimirum*, accentu in media: & cum in prima iis opus eſt *Mirum ni* dicant. Repone.

Rivalis ſervom. ſalva res. nimirum hice homines frigent.

Salva res. ut II, 3, 69.

At nihil ad noſtram hanc. Alia res.

ubi noſtri omnes, ut hic, *Eſt* perperam addunt. Plaut. Capt. III, 1, 28. [*una res.*

Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios:

Rud. I, 2, 83.

Surrexit. horſum ſe capeſſit. Salva res.

Hice autem lego; id eſt *Hi* homines; ut mox verſu ſequente.

38. *Hice hoc munere arbitrantur.* Omnes fere antiqui libri & in his Bembinus, ſed & Donatus, habent *hiſce*. FAERNUS.

Donatus in Edd. vetuſtis ita: *Iſce hoc munere arbitratur*; *Iſce pro Is, vetuſte.* Hic ergo teſtis, citatus nil reſpondet. At Priſcianus clare, p. 948. *Nominativus* pluralis *Hiſce*, *ut Hiſce hoc munere arbitrantur*; *in quo videntur Euphoniae cauſa S interpoſuiſſe.* Sane ſaepicule apud Plautum ſic fertur *Hiſce* in codice vetuſtiſſimo, rarius *Hice* vel *Hic*. Nos tamen ex tribus codicibus *Hice* & Analogiam potius ſequemur, quam iſtam neſcio quam Euphoniam. Plaut. Rud. II, 1, 5.

Hiſce hámi atque hae arundines ſunt nobis quaeſtu & cultu.

Sic vet. Cod. Lego,

Hice hami atque haec arundines.

ubi pronuntia, ut veteres, *hike*, *haek*; & dic utrum *S* euphoniam an cacophoniam addat.

40. *Impartit Gnatho.* *Impertit* antiqui libri. FAERNUS. Noſtri omnes *Impertit*. Et Priſcianus p. 801.

41. *Num quidnam hic quod nolis vides?* Liber Bembinus non habet vocem *hic*. quae & abeſſe poteſt ſine detrimento ſenſus, & verſus. FAERNUS.

Num quidnam quod nolis vides? Sic dedit Faernus prava erga Bembinum codicem reverentia. Noſtri omnes, uno excepto, cum Edd. vett. Numquidnam *hic*: nec abeſſe poteſt ſine ſenſus diſpendio. Tam conſtat hoc; ut ſi a ceteris omnibus afuiſſet *Hic*, & in ſolo Bembino extitiſſet, in textum recepiſſet Faernus.

42. *Quidum? Quia triſtis es. Nil equidem.* Pro *Equidem* omnes noſtri uno excepto *Quidem*; quod ipſe verſus efflagitat. Porro *Triſti's* pronuntia & ſcribe; ſicut And. IV, 2, 19. *Forti's.*

43. *Uro*

Ecquid beo te? PA. *mén? papae.* GN. *ſic ſóleo amicos.* PA. *laúdo.*
GN. *Detineo te: fortáſſe tu profectus alio fúeras.*
PA. *Nuſquám.* GN. *tum tu igitur paúlulum da mi óperae: fac ut admittar*
Ad illam. PA. *age modo nunc tibi patet foris haéc, quia iſtam dúcis.*
GN. *Numquem éuocari hinc uis foras?* PA. *ſine biduum hoc praetéreat:*
Qui mihi nunc uno digitulo forem áperis fortunátus,
Ne tu iſtanc faxo cálcibus ſaepe inſultabis frúſtra.
GN. *Etiámne tu hic ſtas, Pármeno? eho numnam hic relictus cúſtos,*
Nequis forte internúntius clam a milite ad iſtam cúrſet?
PA. *Facéte dictum: mira uero militi quae pláceant.*
Set uideo erilem filium minórem huc aduenire.
Mirór, quid ex Piraeo ábierit: nam ibi cúſtos publice éſt nunc.
Non témere eſt: et properáns uenit: neſcio quid circumſpéctat.

43. *Uro hominem. Ut ſalſus animi eſt!* Donatus: *Illud* ſibi *dicit Gnatho; & hoc ſimiliter Parmeno* ſecum. Non accedo: quippe ſi id Gnatho averſus dixiſſet, ut ne audiret Parmeno: qui potuit Parmeno ei dicto, quod non audierat, reſpondere? Ergo uterque recto vultu, ut audiretur, & egregie tres ex noſtris codices, *ſalſus es.* Tum omnes habent *Animo.* Illud *animi* Donato debetur.

44. *Hoc nunc dices ejectos hinc nos.* *Dicis* legitur in libro Bembino & aliquibus aliis, & eſt ſenſus, ita dicendo, hoc dicis, ejectos hinc nos. id eſt, hoc ſignificare, hoc innuere vis. FAERNUS. Noſtri omnes *Dices*; minus recte.

50. *Tum tu igitur paulum da mihi operae.* *Paululum* legendum ex o. fere l. s. & maxime antiquiſſimis, verſuſque ratione: ut in quarta ſede ſit Iambus. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Paululum.*

51. *Nunc tibi patent fores hae, quia iſtam ducis.* Pendet animi vir eruditus, utrum pronuntiet *forés hae* an *fores haé.* Poſthac animo otioſo eſſe poſſit; neutrum enim. Repono:

Ad illam. Age modo, nunc tibi patet foris haec, *quia iſtam ducis.*

Ubique apud Noſtrum pro *Foris Forem* numero ſingulari reponebant olim Magiſtri *Fores* plurali: praeterquam Adel. II, 3, 11. ubi verſus plane regugnabat: ſcilicet ne pueri ſub ferula obſolete loqui dicerent. Quaſi vero non Horatius ſic locutus ſit, Serm. I, 2, 67.

Excluſus fore, cum Longarenus foret intus.

At apud Plautum, qui pueris non praelegebatur, manet integrum *Foris* num. ſing. plus decies, idque in Codice qui Terentio illi Bembino aetate non cedit.

53. *Fores aperis fortunatus.* Rurſus ſingularem numerum huc revoca, verſu ipſo te obſecrante,

Qui mihi nunc uno digitulo forem aperis fortunatus.

& verſu ſequente, *Ne tu iſtanc faxo calcibus*; non *Iſtas.*

55. *Etiam tu hic ſtas Parmeno? eho numnam tu hic relictus cuſtos.* Multi l. s. & in his antiqui omnes, praeter Bembinum, neutrobi habent *tu*, ſed pro priore adverbium *nunc*; quod & locutioni & verſui eſt aptius. in Bembino non eſt nec *tu*, nec *nunc.* FAERNUS.

Etiam nunc hic ſtas, Parmeno. Unus ex noſtris cum Edd. vett. *Etiam tu hic ſtas.* Repone, *Etiamne tu hic ſtas, Parmeno?*

Ex *ne* ſactum *nc*; id eſt, *nunc.* Hec. III, 4, 16. *Here, etiam tu hic ſtas?*

56. *Clam a milite ad iſtam curſitet.* Corrige *curſet*, ex eodem libro, ut verſus ſit Iambicus tetrameter catalecticus, quemadmodum ceteri. FAERNUS. Noſtri omnes, *Curſitet.*

Actus II. Scaena III.

Chaerea adulescens. Parmeno.

CH. *OCCIDI.*
Neque uirgo eſt uſquam : néque ego, qui illam e cónſpectu amiſi meo.
Ubi quaéram, ubi inueſtigem, quem percónter, qua inſiſtám uia,
Incértus ſum. una haec ſpés eſt; ubi ubi eſt, diú celari nón poteſt.
O fáciem pulchram: déleo omnis dehinc ex animo múlieres:
Taedét cotidiánarum harum fórmarum. PA. *ecce autem álterum,*
Néſcio quid de amóre loquitur: o ínfortunatúm ſenem!
Hic uéro eſt, qui ſi occéperit,

Ludúm

1. *Occidi.* Licet o. l. s. aliter habeant, neceſſe eſt hanc dictionem, & a praecedentis ſcaenae ultimo & ab hujus primo verſu ſeparare, & monometrum trochaicum catalecticum per ſe conſtituere. ſunt autem Iambici tetrametri, praecedens quidem catalecticus; ſequens vero acatalecticus. FAERNUS.

3. *Ubi quaeram? ubi inveſtigem? quem percontor? quam inſiſtam viam? Incertus ſum.* Donatus: & *Qua via* legitur: Et ſic duo codices ex noſtris cum Edd. vett. Rectius, vel ob hoc, quod non habeamus *Am* ter repetitam. Phor. I, 4, 15. *Qua quaerere inſiſtam via?* Ceterum tolle iſtas interrogationis notas; & ſic accipe, *Incertus ſum, ubi quaeram* &c.

6. *Taedet harum cotidianarum formarum.* Ex libris ſcriptis & Donato haec verba ſic colloca: *cotidianarum harum,* ut & exigit verſus. FAERNUS. Ita noſtri ſimiliter omnes.

8. *Hic vero eſt qui ſi amare occeperit, ludum jocumque*
Dices fuiſſe illum alterum praeut hujus rabies quae dabit.

Priſcianus libro XIIII hunc locum citans, non ponit verbum *amare:* quod nec in Bembino quidem libro eſt, in quo etiam pro *dices*, *dicet* legitur: ut ad ſenem referatur; quod & placet: praemiſit enim, *o infortunatum ſenem.* ſane hos verſus ita ordinamus:

Hic vero eſt qui ſi occeperit, ludum, jocumque dicet
Fuiſſe illum alterum, praeut hujus rabies quae dabit.

Ut ſint Iambici tetrametri, prior quidem catalecticus, poſterior acatalecticus. nulla in eo facta colliſione. putarim tamen legendum *illunc*, ne duo hiatus in uno verſu interveniant. FAERNUS.

Prior verſus, quem dedit Faernus, quantum ad numeros bene habet: alter cum hiatibus iſtis nullo modo ferendus. Senſit hoc vir doctus; & a Faerno ſuo deſciſcens ſic verſus conſtituit, in ipſo etiam textu:

Hic vero eſt, qui ſi occeperit, ludum jocumque, [*ſat ſcio*]
Dicet fuiſſe illum alterum, praeut hujus rabies quae dabit.

Nihil, inquit, *certius eſt, quam verſum ſecundum a* dicet *incipiendum eſſe.* Unde vero hoc ſibi ſumit? ne hiſcit quidem, quam ob cauſam hoc certum ſit: niſi ſi id vigilans vult, quod antea ſomniavit. Ubi vero ſemel hoc pro comperto aſſumſit; *Lacunam*, inquit, *verbis hiſce*, Sat ſcio, *ſupplere nullus dubito.* Atqui melius erat dubitaſſe: quam lacunam, quae nulla eſt, verbis, quae nihili ſunt, ſuppleviſſe. Porro & *Dicet* ideo hic probat, quia Parmeno hic neminem alloquatur. Pari omnia felicitate. Vide, an nobis fortunatius cadat alea:

Néſcio quid de amóre loquitur. o ínfortuna- [*túm ſenem!*
Hic véro eſt, qui ſi occéperit,
Ludúm jocumque dícat fuiſſe illum álterum,
Praeut hujus rabies quaé dabit.

Nihil dempſi, nihil addidi: notiſſimos Terentio Iambicos ſtatui, duos dimetros, unum trimetrum: & ubi reſpirat oratio, verſus finiuntur ſinguli: quod non nihil eſt venuſtatis. Ceterum vel Priſciani auctoritas, qui p. 997. hos ipſos verſus adducit, ut hodie feruntur, deter-

Digitized by Google

Ludúm iocumque dicas fuiſſe illum álterum,
Praeut húius rabies quaé dabit.
CH. *Ut illúm di deae omnes ſénium perdant, qui hódie me remorátus ſit;*
Meque ádeo qui reſtiterim; tum autem qui illum flocci fécerim.
Sét eccum Parmenónem. ſalue. PA. *quid tu es triſtis? quidue es alacris?*
'Unde is? CH. *egone? néſcio hercle, neque únde eam, neque quórſum eam:*
Ita prórſum oblitus ſúm mei.
PA. *Qui quaéſo?* CH. *amo.* PA. *hem.* CH. *nunc, Pármeno, te oſténderis, qui uir ſies.*
Scis té mihi ſaepe póllicitum eſſe: Chaérea, aliquid inueni
Modo quód ames: utilitátem in ea re fáciam ut cognoſcás meam:
Cum in céllulam ad te pátris penum omnem cóngerebam clánculum.
PA. *Age*

deterrere debuit virum doctum, ne *Sat ſcio* hic intruderet, ubi ipſe nihil ſciebat. *Dicas* Priſciani codices, noſtrique omnes: & Bembinum illud *Dicat* eo ipſo ineptum eſt, quod ad ſenem ſolum referat, quod quivis alius aeque dixerit: Repone, *Dicas*, hoc eſt, Dicat aliquis, Dicat quiſquam; etiam tum cum neminem alloquimur; Virgil.

Pelago credas innare revulſas Cycladas.

Noſter infra, III, 2, 7. ut nunc fertur,

Hem alterum:
Ex homine hunc natum dicas.

11. *Ut illum di deaeque ſenium perdant, qui me hodie remoratus eſt.* *Senium* a Donato eſt: *Senem*, noſtri omnes, &, ut credo, Faernianit ſed diſſimulat ille, ne Bembini codicis fides minuatur. Noſtri etiam nniverſi cum Edd. vett. *omnes* habent, vel ante vel poſt *Senem*. Academicus etiam *dii deae omnes* abſque illo *Que*: Regius autem, *Qui hodie me*. Repone,

Ut illum di deae omnes ſenium perdant, qui hódie me remoratus ſit:

Sit non *Eſt*, ut mox *Reſtiterim*, *Fecerim*. Phorm. IV, 4, 6.

Ut te quidem omnes di, deae, ſuperi, inferi
Malis exemplis perdant.

Heaut. IV, 6, 6.

Ut te quidem omnes di, deae, quantum eſt, Syre,
Cum tuo iſto invento, cumque incepto perduint.

In utroque loco codices *deaeque*, verſu invito.

13. *Sed eccum Parmenonem. ſalve.* PAR. *quid tu es triſtis? quidve es alacris?* Verſus eſt trochaicus acatalecticus eliſo *d* ex *ſed*. FAERNUS.

14. *Unde is?* CH. *ego neſcio hercle.* Bembinus liber ita habet, *egone? neſcio hercle.* ita optime verſus procedit. in quo animadvertendum, *hercle*, poſteriorem corripere, ut in quarta ſede ſit dactylus. nam & *Herculo*, quod integrum eſt, ultimam corripit. Perſius: *Nemo hercule nemo.* FAERNUS. Noſtri vitioſe *Ego*. Tu vero

Neque únde eam, neque quórſum eam.

Sic prontintia; ut tam *'Unde* quam *Quórſum* in ictu ſit; praeſertim cum interrogatio, *'Unde is*, eodem ſit accentu.

16. *Nunc te Parmeno oſtendes.* Non ſtat octonarius niſi legas ut in Bembino, Baſilicano, & aliis: *nunc Parmeno te oſtendes.* hic autem non fiet colliſio. FAERNUS.

Nunc, Parmenó, te óſtendes, qui vir ſies.

Geminum hic vitium eſt: & quod *Te* non elidatur; & quod *óſtendés* duplicem ictum ſuſtineat, media longa: quod, vel aure judice, eſt abſonum. Lege,

Nunc, Parmeno, te óſtenderis, qui vir ſies.

Poteris etiam, *oſtende ſis*; ſed illud melius, *oſtenderis* modo potentiali, hoc eſt, poſſis oſtendere.

18. *Modo quod ames, in ea re utilitatem ego faciam ut cognoſcas meam.* Lege cum Donato MS1o, vett. Edd. & tribus noſtris codicibus.

Modo quod ames: utilitatem in ea re faciam ut cognoſcas meam.

Tantum *Ego*, quod illi habent, ut ſupervacuum tollo.

19. *Penum omnem.* Sic in libro Bembino & Vaticano, & ſic etiam legi Donatus teſtatur:

 &

PA. *Age inépte.* CH. *hoc hercle fáctumſt. fac ſis núnc promiſſa appáreant:*
Siue ádeo digna rés eſt, ubi tu néruos intendás tuos.
Haut similis uirgoſt uirginum noſtrarum; quas matrés ſtudent
Demiſſis humeris éſſe, uincto péctore, ut graciláe ſient.
Siqua éſt habitior paúlo, pugilem eſſe aiunt: deducúnt cibum:
Tamenétſi bona natúra eſt, reddunt cúratura iúnceas:
Itaque érgo amantur. PA. *quid tua iſtaec?* CH. *nóua figura oris.*
PA. *papae.*
CH. *Color uérus, corpus ſólidum & ſucci plénum.* PA. *anni?* CH. *anni? ſédecim.*
[PA. *Flos ipſe.* CH.] *Hanc tú mihi uel ui, uél clam, uel precário*

Fac

& ita etiam Priſcianus citat libro quinto. FAERNUS. Tres tantum ex noſtris *Omne*. Priſcianus bis locum laudat p. 654, & 1017. ubi MSti quoque *omnem*.

22. *Faxis nunc promiſſa appareant.* Ita & in libro Bembino. ſed Vaticanus & alii, *fac ſis.* quin & in Bembino eſt gloſſema indicans dictum eſſe *faxis* pro *fac ſis.* FAERNUS.

Unus quoque ex noſtris *Faxis*: inepte. Cledonius tamen, magiſter vetus, p. 1916. *Faxo faxis*, Terent. *Faxis, nunc promiſſa appareant.* Ceterum male poſt *Appareant* plenam diſtinctionem hodie ponunt. Nam, ut recte Donatus, *Sis* perinde eſt ac *Si vis*: ergo ordo & connexio eſt, Fac *ſi vis*, quia promiſiſti; *ſive* adeo quia ſine promiſſo digna res eſt, in qua operam naves.

21. *Sive adeo digna res eſt.* Haec verba ex auctoritate Donati, Chaereae attribuimus. FAERNUS. Noſtri male dant Parmenoni.

23. *Ut graciles ſient.* Donatus legit *gracilae*, dicens a ſingulari *gracila* venire hanc declinationem. Sic & in Vaticano erat, ſed ſuperaddito *s* factum *graciles.* contra in Baſilicano ex voce *graciles s* expunctum. FAERNUS.

At editiones Donati, tam veteres, quam recentiores *Graciles a Gracilis.* Male tamen, ut exiſtimo. Sed accedat certior teſtis Val. Probus p. 1466. *Hic & haec gracilis, hic & haec imbecillis. ſed Terentius nove*, Ut gracilae ſient. *Nominativo ſingulari, haec gracila, haec imbecilla.* Eugraphius: Legitur & *Gracilae*; *ut declinaverit Terentius, Haec gracila.* Puerorum olim cauſa factum hic *Graciles.*

25. *Tametſi boná eſt natura, red. c. junceas.* Lindenbrogii codices, & ex noſtris veterrimis unus, *Tamenetſi.* Lege, ut *Bona* ſub ictu collocetur:

Tamenetſi bóna natura eſt, r. c. junceas.

27. *Coler verus. Ex color r*, elidendum, ut in prima ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS. Hoc in primo praeſertim pede fieri, jam notiſſimum eſt.

28. *Flos ipſe.* CH. *hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precario.* Videtur hic Iambicus ſeptenarius eſſe, inuſitatum genus. ego puto legendum *hance*: & in *ipſe* non faciendam ſynaloepham. FAERNUS.

Miſera ſane medendi ratio, *Ipſe* ſine ſynaloepha, & *Hance*, ut octonarius fiat. Cautior vir doctus; qui ex recepta lectione pro Senario Septenarium fore videbat; qualis, ait, verſus quam maxime poteſt evitandus eſt; etſi uno alterove loco neceſſario admittendus videatur. Bono animo eſſe jubeo, ne ſemel quidem admittetur. Ipſe igitur illud *Flos ipſe*, extra verſum poſuit: ut Clauſula ſit, qualis *Occidi* in hac Scaena, & in Heaut. *Diſcrucior animi.* Laudandus eſt, quod aliqua tenus prodierit; tametſi non ad terminum ipſum. Equidem non ut Clauſulam extra numerum poni, ſed omnino excludi & ejici velim. Excutiamus enim ſententiam. *Anni ſedecim: Flos ipſe. Florem* quidem *aetatis* de adoleſcentia & juventute ſaepe uſurpant Latini; ſed nuſquam id ſolum commendatio eſt formae. Nonne plurimae tum Atticae virgines erant aeque annorum ſedecim? Quot, putas, ex illis quas contemnit junceis, eadem tum aetate erant? Eadem erat ipſe Chaerea: infra IV, 4, 26.

At ille alter venit, annos natus ſedecim.

Ergo & Chaerea tam *flos ipſe*, quam Pamphila. Quamobrem, cum nec in verſum intromitti,

queat,

Fac trádas: mea nihil réfert, dum potiár modo.
PA. *Quid, uirgo cuiaſt?* CH. *néſcio hercle.* PA. *undeſt?* CH. *tantundem.* PA. *ubi hábitat?*
CH. *Ne id quidem.* PA. *ubi uidiſti?* CH. *in uia.* PA. *qua rátione illam amiſti?*
CH. *Id équidem adueniens mécum ſtomachabár modo:*
Neque quémquam ego hominem eſſe árbitror, cui mágis bonae
Felicitates ómnes auerſaé ſient.
Quid hóc eſt ſceleris? périi. PA. *quid factúmſt?* CH. *rogas?*
Patris cognatum atque aéqualem Archidémidem
Noſtíne? PA. *quidni?* CH. *is, dum hánc ſequor, ſit mi óbuiam.*
PA. *In-*

queat, nec, ut clauſula fiat, dignum ſit, abeat hinc exulatum.

31. *Qua ratione amiſti?* Donatus quidem ita legit: ſed ratio verſus, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus ut praecedens, exigit *amiſiſti:* ut & in Bembino & in omnibus aliis fere libris eſt. qui vero ſequuntur verſus ſenarii ſunt: itaque in eo libro cum hoc, quem ſupra diximus, verſu ordinantur:

CH. *Ne id quidem.* P. *ubi vidiſti?* CH. *in via.* P. *qua ratione amiſiſti?*
CH. *Id equidem adveniens mecum ſtomachabar modo.*
Nec quemquam eſſe hominem arbitror, cui magis bonae. FAERNUS.

Quod Donatus legebat *Amiſti* per ſyncopen pro *Amiſiſti*, confirmant praeter unum & alterum recentiorem tres noſtri vetuſtiſſimi. Videtur olim fuiſſe, *Qua ratione illam amiſti?* ut ſupra: *Qui illam e conſpectu amiſi meo.* Vir doctus, *Qua r. autem amiſti?*

32. *Nec quemquam eſſe ego hominem arbitror.* Sic dedit Faernus: Noſtri plerique:
Neque ego quemquam hominem eſſe: unus:
Neque quemquam ego eſſe hominem.
vett. Edd.
Neque quemquam hominem eſſe ego arbitror.
Repone, ſic ut in utrumque verbum cadat accentus,
Neque quémquam ego hóminem eſſe arbitror.
Sic Adelph. I, 1, 13.
Quémquamne hóminem in animo inſtituere?
Eodem ordine ponit vir eruditus.

33. *Cui magis bonae Felicitates omnes adverſae ſient.* Primus, opinor, moneo mendum hic ſubeſſe. Quomodo enim *bonae* Felicitates poſſunt eſſe *adverſae?* Donatus laborat ut explicet: *Felicitas*, inquit, *adverſa eſt; cum ex proſperitate, quod laedat naſcitur.* Atqui infelicitas ſic fiet, non felicitas. Lego,
Felicitates omnes averſae ſient.
Averſos deos paſſim habes. Ideo *averſae*; quia me fugiunt, numquam ad me veniunt: ſed ſi *adverſae* ſint, deſinent eſſe id quod ſunt: naturam ſuam mutabunt.

35. PA. *Quid hoc eſt ſceleris?* CH. *perii.* PA. *quid factumſt?* CH. *rogas?* Male codices, qui nunc ſuperſunt, Parmenoni illud tribuunt, *Quid hoc eſt ſceleris?* Plane, contra Ethos & Terentii morem: Parmeno enim totam hanc fervidi adoleſcentis orationem tepidus & lentus audit. Omnia ſunt Chaereae: *Adverſae ſient.*
Quid hoc eſt ſceleris? perii. PA. *quid factumſt?* CH. *rogas?*
Et ſic olim Donatus: *Quid hoc eſt ſceleris? Propter hoc quod patior*, inquit. *Nunc enim ſcelus dicit a ſe commiſſum.* Lege, *Propter quod hoc patior.* Si Parmenoni hoc adſignaſſet, non *Patior* dixiſſet, ſed *Pateris.* Errat tamen Magiſter: *Scelus* enim hic eſt Infortunium. Plautus, plane ut Noſter, Capt. III, 5, 104. ubi Pater infelix ſic queritur,
Perdidi unum filium
Puerum quadrimum, quem mihi ſervus ſurpuit:
Major poſituſt beſtium. quod hoc eſt ſcelus?
Quaſi in orbitatem liberos produxerim.

37. *Noſtin?* PA. *quidni?* CH. *is, dum ſequor hanc, ſit mihi obviam.* L. o. hanc collocationem verborum habent, *dum hanc ſequor.* ſed, ut verſus conſtet, vel legendum eſt *noviſtin*, ut in libro Bembino eſt, vel ex *quidni*, nihil elidetur. *mihi* autem in unam ſyllabam contrahendum. FAERNUS.

PA. *Incómmode hercle.* CH. *immo énimuero infelíciter:*
Nam incómmoda alia ſúnt dicenda, Parmeno.
Illúm liquet mi déierare, his ménſibus
Sex ſeptem prorſus nón uidiſſe próxumis;
Niſi núnc, cum minime uéllem, minimeque ópus fuit.
Eho nónne hoc monſtri ſímileſt? quid ais? PA. *máxume.*
CH. *Contínuo adcurrit ád me, quam longé quidem,*
Incúruus, tremulus, lábiis demiſsis, gemens:
Heus heús, tibi dico, Cháerea, inquit. réſtiti.
Scin quid ego te uolébam? dic. cras éſt mihi
Iudícium. quid tum? ut diligenter núnties
Patri, áduocatus máne mi eſſe ut méminerit.
Dum haec lóquitur, abiit hóra. rogo num quid uelit.
Recte, ínquit. abeo. cum húc reſpicio ad uirginem,

Illa

Patris cognatum atque aequalem Archidemidem
Noviſtin? Quidni? Is, dum hanc ſequor, fit mi obviam.

Noviſtin quod in Bembino eſt, verſus gratia videtur interpolatum. Ceteri omnes *Noſtin.* Quod retinet vir eruditus; modo ut *Dum* ne elidatur. Atqui in iſta ſede ut elidatur eſt neceſſe. Miſerum eſt unius regulae ignoratione centies in eundem errorem prolabi. Poteris legere, *Noſtine? Quidni?* ut Horatius,

Noviſtine locum potiorem rure beato.

Noſter infra IV, 4, 45.

Verum? Vidiſtine fratrem Chaeream?

& III, 5, 15.

Noſtine hanc quam amat frater?

Et Phorm. I, 2, 14. *Noſtine? Quidni?*

41. *Sex ſeptem prorſum.* Quinque noſtri cum vett. Edd. & Priſc. p. 1200. *Prorſus.* Concinnius hoc: quia praecedens vox *m* terminatur.

50. *Dum haec dicit, abiit hora.* Sic dedit Faernus, & ſic Edd. vett. Sed noſtri omnes, excepto uno ſatis recenti, *Dum haec loquitur,* ut ſupra II, 2, 24. *Dum haec loquimur, interea loci.*

53. *In hanc noſtram plateam.* P. *mirum ni hanc dicit modo.* Verſus poteſt ſuſtentari elidendo ex *in n.* FAERNUS.

54. *Huic quae dataſt dono. Húc cum. Dono* totum in Theſi occultatur. Repone, *Huic quaé data dono eſt.*

55. *Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem?* Tolle interrogationis notam. Non interrogat, quod Donatus vult, ſed conjectat. Ideo Chaerea reſpondet, *Verum.*

56. *Ipſaſt: ilicet: Deſine: jam conclamatumſt. Scilicet,* noſtri Codices & Editiones vetuſtae. Tacet Faernus: Sed ita Bembi codex, notante G. Fabricio. Eugraphius ad locum: *Ipſa eſt: ilicet. Quoties cauſa ab oratoribus finiebatur, & a judice ſententia ferri coeperat, ſemper conclamabatur* Ilicet, *hoc eſt Ire licet. Signum ergo finis & cognitionis plenae.* Miror igitur virum doctum, qui illud *Scilicet* verius putat. Inter *Ilicet* & *Conclamatumſt* invenuſte, ait, inſeri videtur *Deſine.* Si Quare roges, neſciat: illud tamen ſcire poterat, Invenuſte hic repeti *Scilicet*; cum in verſu fuerit praecedente.

58. *Iſtuc ago equidem.* Ita & in libro Bembino. FAERNUS.

Unus ex Noſtris, *Ago equidem:* ceteri *Equidem ago. Noſtin quae ſit? dic mihi aut Vidiſtin?* Codex Collegii Corporis Chriſti egregie, *Noſtin quaeſo dic mihi aut Vidiſtin? Quaeſo* paſſim in interrogatione locum habet. Et reſpondet Parmeno, *Vidi, novi:* abſolute; non *quae ſit.*

60. *O Parmeno mi noſtin,* P. *novi.* CH. *ſcis ubi ſiet?* P. *Huc deducta eſt ad Thaidem meretricem, ei dono data'ſt.*

O. l. s.

Illa ſeſe interea cómmodum huc aduórterat
In hanc nóſtram plateam. PA. *mirum ni hanc dicít, modo*
Huic quáe data donoſt. CH. *húc cum aduenio, núlla erat.*
PA. *Comités ſecuti ſcílicet ſunt uírginem.*
CH. *Uerúm; paraſitus cum áncilla.* PA. *ipſaſt: ílicet:*
Deſíne: iam conclamátumſt. CH. *alias rés agis.*
PA. *Iſtúc ago equidem.* CH. *nóſtin quaeſo dic mihi, aut*
Uidíſtin? PA. *uidi, nóui: ſcio, quo abdúcta ſit.*
CH. *Eho Pármeno mi, nóſtin, et ſcis úbi ſiet?*
PA. *Húc deductaſt ád meretricem Tháidem: ei donó dataſt.*
CH. *Quís is eſt tam poténs, cum tanto múnere hoc?* PA. *milés Thraſo*
Phaédriae riuális. CH. *duras frátris partis praédicas.*
PA. *'Immo enim ſi ſciás quod donum dóno huic contra cómparet,*
Mágis id dicas. CH. *quódnam quaeſo hercle?* PA. *eúnuchum.* CH. *illumne óbſecro*
'In-

O. l. s. *eho Parmeno* habent: item hi & Donatus, *ad meretricem Thaidem.* aliqui vero, inter quos Bembinus, *& ſcis*; omneſque fere antiqui praeter eum, in quo eſt, *& dono data'ſt*, habent, *ei dono data eſt.* itaque ſic legemus:

CH. *Eho Parmeno mi noſtin?* P. *novi.* CH. *& ſcis ubi ſiet?*
P. *Huc deducta'ſt ad meretricem Thaidem, ei dono data'ſt.*

Quorum verſuum prior ſenarius Iambicus eſt, ut praecedentes: poſterior trochaicus, ut ſequentes. FAERNUS.

Eho Parmeno mi, noſtin? PA. *novi.* CH. *& ſcis ubi ſiet?*

Syllaba ultra metrum redundat: niſi *Parmeno* dactylum facis, quod non licet. Tolle iſtud *Novi*; & totum da Chaereae:

Eho Parmeno mi, noſtin, & ſcis ubi ſiet?

Sic habet Donatus Lindenbrogii; & viro docto idem viſum eſt.

64. *Immo ſi ſcias quod donum huic dono contra comparet.* Codices noſtri duobus modo exceptis, *Immo enim*: & ſic veteres Editiones. And. V, 1, 4. *Immo enim nunc cum maxume.* Phorm. II, 2, 24. *Immo enim nemo ſatis pro merito.* Repone:

Immo enim *ſi ſcias quod donum* dono huic *contra comparet.*

Donum dono, omnia omnes & ſimilia, inter veneres Terentianas numera.

65. *Tum magis id dicas.* Pronomen *id*, varie collocatur. antiqui enim libri & Donatus verbo praeponunt; omnes alii poſtponunt. ego hanc vocem *id* cum videam certam ſedem non habere, & verſui incommodare, ne ſit trochaicus catalecticus, ut ceteri, ſubditicium arbitror, & ab aliquo adjectum, putante non ſatis intelligi, *tum magis dicas*, pro *tum magis id dicas*: quod tamen Latine, & antique dicitur. Plautus in Milite glorioſo:

Ei mihi. Magis dicas ſi ſcias quod ego ſcio.

FAERNUS.

Omnes noſtri *Tum magis id dicas.* Nec cum viro docto Faerno accedam, qui *Id* ſubditicium putat; Ego contra *Tum* ſubditivum exiſtimo; & ſic verſum conſtituo,

'Immo enim ſi ſciás quod donum dono huic contra comparet,
Mágis id dicas.

Omnino melius eſt, ut in ictu ſit *Mágis*, quam ut in Theſi latitet. Par locus eſt Heaut. V, 1, 16.

Vénit in mentem.. Veterator! Mágis, ſi mágis noris, putes
'Ita rem eſſe:

Ubi *Ita rem eſſe* perinde eſt, ac hoc loco *Id.* Plaut. Bacch. IV, 4, 27.

Pol tu, quam nunc, med accuſes mágis, ſi magis rem noveris.

Locus Plauti a Faerno citatus, eſt Mil. V, 36.

Jamdudum. P. *Hei mihi.* S. *Magis dicas, ſi ſcias quod ego ſcio.*

Ubi tam verſus quam ſententiae cauſa corrigo.

Jamdu-

'Inhoneſtum hominem, quém mercatus éſt heri, ſenem múlierem?
PA. *'Iſtunc ipſum.* CH. *homó quatietur cérte cum donó foras.*
Sét iſtam Thaidém non ſciui nóbis uicinam. PA. *haút diuſt.*
CH. *Périi, numquamne étiam me illam uidiſſe? ehodum dic mihi:*
'Eſtne, ut fertur, fórma? PA. *ſane.* CH. *at nihil ad noſtram hanc.*
PA. *ália res.*
CH. *'Obſécro hercle, Pármeno, fac ut pótiar.* PA. *faciam ſédulo,*
Dabo operam, adiutábo: numquid me áliud? CH. *quo nunc is?*
PA. *domum,*
'Ut mancipia haec, íta uti iuſſit fráter, ducam ad Tháidem.
CH. *'O fortunatum íſtum eunuchum; qui quidem in hanc detúr domum!*
PA. *Quid ita?* CH. *rogitas? ſúmma forma ſémper conſeruám domi*
Uidébit, conloquétur: aderit úna in unis aédibus:
Cibúm nonnumquam cápiet cum ea: intérdum propter dórmiet.
PA. *Quid*

Jámdudum. Hei mi. Mágis id dicat, ſi ſcias
quod ego ſcio.

Id, ſcio, animadvertes, in omnibus his locis illud *Tum* locum nullum habere.

66. *Quem mercatus eſt here.* O. l. s. *heri.* quae tamen vox ſic quoque poſteriorem corripit. FAERNUS.

Et noſtri quoque *Heri.* Donatus ad locum: Senem mulierem: *Non communi genere dixit* Senem; *quippe qui alibi ſeparaverit, dicendo,* Senex atque anus (Hec. IV, 3, 15.) *ſed ſubdiſtinguendum eſt, ut ſit duplex vituperatio; una ab aetate; quod ait* Senem; *altera a membrorum mollitie, quod ait* Mulierem. Haec magnus Magiſter: cavendum nempe erat, ne adoleſcentes obſolete *Senem* de muliere dicerent. Pace tamen ejus, non ſubdiſtinguo, ſed conjungo,

'Inhoneſtum hominem, quém mercatus éſt heri,
ſenem múlierem.

Heri hic longam habet ſecundam; ut I. 2, 89.

Heri minas pro ambobus viginti dedi.

& *Senem* in Theſi latet, quaſi monoſyllabon eſſet *Snem.* Atque vel ea cauſa non ſubdiſtinguo *Senem*, quia tum in Arſi eſſe oportebat. *Senex mulier*, quod noſtrates *An old Wife.* Si ſubdiſtinguas, primo *ſenem* de viro, dein *Mulierem* de ſexu toto: etiam juvenculas includis, & minor fit contemptio & contumelia, quam ſi junctim & mulierem & vetulam dicas. Varro de Ling. Lat. VI. *Pomponii Epigrammation quod in adoleſcentem fecerat Caſcam* (hoc eſt, *Veterem*)

Ridiculum eſt, cum te Caſcam tua dicit amica,
Fili Petroni, ſeſquiſenex puerum.
Dic tu illam puſam: ſic fiet Mutua muli.
Nam vere puſus tu, tua amica ſenex.

Sic & Catullus Tibulluſque *Senem* de muliere. *Senex* autem *mulier*, ut *Mulier meretrix.*

70. *Alia res eſt.* Liber Bembinus non habet verbum *eſt.* ita verſus eſt trochaicus catalecticus ut ceteri: niſi quis eum vellet acatalecticum facere retento *eſt.* quod non placet mihi. FAERNUS. Vide nos ad II, 2, 37.

71. *Faciam ſedulo, ac Dabo operam, adjuvabo.* Lego, *Faciam ſedulo,*

Dabo operam, adjutabo.

Ac deleo, ut per Aſyndeta fortius incedat oratio. *Adjutabo*; quia ita ſolet Noſter; & quia ſpondeus in hac ſede Trochaeo eſt melior.

71. *Numquid me aliud vis? Vis*, non eſt in libri Bembini contextu, nec in aliis antiquis. itaque eam dictionem delevimus, quae & impedit verſum, nec adjuvat ſenſum. utique enim ſubauditur *vis.* FAERNUS. Duo tantum ex noſtris *Vis* habent.

73. *Ut mancipia haec, ita ut juſſit frater, deducam ad Thaidem.* Liber Bembinus & aliquot alii ex antiquis habent *ducam*, quod probo. & verſus conſtabit, ſi vel in *ita ut* non facias ſynaloepham: vel legas *ita uti.* FAERNUS.

Ita ut, quod & in Noſtris eſt, non poteſt eſſe Anapaeſtus. 'Recte illud alterum Faerni *Ita uti*: quod vir doctus adſciviſſe debuit.

Ducam

PA. *Quid ſi nunc tute fórtunatus fias?* CH. *qua re, Pármeno?*
Reſpónde. PA. *capias tu illius ueſtem.* CH. *uéſtem? quid tum póſtea?*
PA. *Pro illó te deducam.* CH. *aúdio.* PA. *te eſſe illum dicam.* CH. *intéllego.*
PA. *Tu illis fruare cómmodis, quibus illum dicebás modo:*
Cibum úna capias, ádſis, tangas, lúdas, propter dórmias:
Quandóquidem illarum néque te quiſquam nóuit, neque ſcit qui ſies.
Praetérea forma et aétate ipſe es, fácile ut pro eunuchó probes.
CH. *Dixti pulchre: númquam uidi mélius conſiliúm dari.*
Age eámus intro núnc ïam: orna me, ábduc, duc, quantúm poteſt.
PA. *Quid agis? iocabar équidem.* CH. *garris.* PA. *périi, quid ego egí miſer?*
Quo trúdis? perculeris iam tu me. tíbi equidem dicó, mane.
CH. *Eámus.* PA. *pergin?* CH. *cértumſt.* PA. *uide ne nímium calidum hoc sit modo.*

Ducam noſtri, duobus exceptis, omnes, non *Deducam.*

80. *Pro illo te ducam. Audio. Te eſſe illum dicam. Intellego.* Vir doctus, ultima, ait, in *Ducam* non eliditur, ob Diphthongum ſequentem. De illa Diphthongi vi mera hallncinatio eſt. Idem tamen malit *Deducam*, ſi per codices liceret. Sane licet; nam omnes noſtri, demtis duobus, *Deducam:* quibus etiam nolentibus ſic corrigi neceſſe eſt. Porro omnes noſtri cum Edd. vett. *Te illum eſſe*; Sed *Illum* in Arſi eſſe debet.

81. *Quibus tu illum dicebas.* Melius abſque *Tu* cum codice Petrenſi.

83. *Neque quiſquam te novit.* In l. o. eſt, *neque te quiſquam.* FAERNUS. Sic & omnes noſtri; accentu id poſtulante.

84. *Praeterea forma, aetas.* O. fere libri, & in iis antiqui, & Donatus, *forma & aetas*: quod ſi recipimus, verſus eſt Iambicus tetrameter acatalecticus: ſin aliter, trochaicus. FAERNUS.

Praeterea forma & aetas ipſa eſt, facile ut pro eunucho probes.

Donatus: *Forma & aetas ipſa eſt: Deeſt. In te.* Recte hoc: nam cum *Illarum quiſquam* proxime dixerit; cujus *aetas & forma* ſit, in ambiguo eſt. Atqui etſi ſententia *In te* ſubintelligi poſtulet, in ſermone hoc ſubintelligi non conceditur. Codex C. C. *Praeterea forma & aetas ipſa es*; *Es*, inquam, non *Eſt.* Vide, an ex veſtigio tam tenui verum ſubodoratus ſim;

Praeterea forma & aetate ipſe es, facile ut pro eunucho probes.

Es forma, ut And. I, 1, 95. *Erat forma honeſta & liberali.*

86. *Age eamus intro: nunc jam orna me, abduc, duc, quantum poteſt.* Lege & diſtingue:

Age eamus intro nunc iam: orna me, abduc, duc, quantum poteſt.

Sic Adel. II, 1, 14. *I intro nunc ïam.* And. I, 1, 144. *Eamus nunc ïam intro. Quantum poteſt*, veteres G. Fabricii, & codex Bembinus, Bembo ipſo teſte. Ita noſter paſſim.

89. *Vide ne nimium callidum hoc ſit modo.* Donatus & *callidum*, & *calidum* legi affirmat: ſed *callidum* videtur magis probare, nulla quidem ratione: cum potius Parmeno, praeceps & inconſultum hoc conſilium aſſerat, quam verſutum: & dictionem, *callidum*, quae primam habet productam, verſus ratio non admittat, niſi forte ex magna licentia, demendo in ſcanſione unum *l.* Mihi libros ſcriptos Donati conſideranti, videtur omnis expoſitio hujus loci eſſe corrupta; omninoque legendum *calidum* per unum *l*, & ex ſenſu & ex verſu, ut & aliqui l. s. habent, & Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS. *Calidum*, quod & verſus & ſenſus poſtulant, nnus tantum ex noſtris. *Calidum conſilium.* Plautus, Livius &c.

CH. *Non éſt profecto: ſine.* PA. *at enim iſtaec in me cudetúr faba.*
CH. *ah!*
PA. *Flagitium facimus.* CH. *án id flagitiumſt, ſi in domum meretríciam*
Dedúcar, et illis crúcibus quae nos nóſtramque adoleſcéntiam
Habent déſpicatu, & quáe nos ſemper ómnibus cruciánt modis,
Nunc réferam gratiam: átque eas itidem fállam, ut ab illis fallimur?
An pótius par atque aéquum eſt, pater ut á me ludatúr dolis?
Quod qui reſcierint, cúlpent; illud mérito factum omnés putent.
PA. *Quid iſtic? ſi certumſt fácere, facias: uerum ne poſt cónferas*
Culpam in me. CH. *non faciám.* PA. *iubeſne?* CH. *iúbeo, cogo, atque impero;*
Numquám defugiam auctóritatem. PA. *ſequere: di uortánt bene.*

90. P. *At enim iſthaec in me cudetur faba. ah flagitium facimus.* In libro Bembino, & Victoriano, interjectio *ah*, Chaereae aſcribitur, reliqua Parmenoni. FAERNUS.

93. *Habent deſpicatam.* Sic Donatus & omnes antiqui libri praeter Bembinum. & ſtat verſus rejecta prima ejus ſyllaba in finem praecedentis. omnes alii libri recentes, *deſpectam* habent, ut Bembinus. FAERNUS.

Correctores, non Librarii, *Deſpectam* primi dederunt: neſciebant ſcilicet *Habent* in initio verſus corripi ſolere. Sed aliud eſt: nam ſeu *Deſpicatam* ſive *Deſpectam* velis ad unum tantum nomen refertur, cum ad utrumque debeat, *Nos & noſtram adoleſcentiam.* Praeſtabo tibi veram Poetae manum,

Habent deſpicatu:

Deſpicatu vetuſte, pro *Deſpicatui.* ut Heaut. II, 3, 116.

Quapropter haec res neutiquam neglectu eſt mihi.

Habent deſpicatui; ut Poen. III, 3, 13. *Habere quaeſtui.* Menaec. IV, 3, 19.

Quando tu me bene merentem tibi habes deſpicatui;
Aliam poſthac invenito, quám habeas fruſtratui.

Unde & in Caſ. II, 2, 15.

Vir me habet peſſimis deſpicatam modis:

libenter legerim, *Deſpicatu.*

95. *An potius haec pati? aequum eſt fieri ut a me ludatur dolis,*
Quod qui reſcierint culpent, illud merito factum omnes putent.

Liber Bembinus & omnes alii antiqui pro *pati* habent *patri.* ac Donatus quoque, licet aliqua ex parte corruptus: nam quamvis citando haec verba dicat *pati*: tamen in expoſitionis progreſſu legit *patri*, & ſane *pati* nullum habet ſenſum; *patri* autem ſi legas, ſenſus eſt: cur non has meretrices debeam fallere? an potius aequum eſt, haec a me fieri adverſus patrem, ut eum ludam dolis, pecuniam ſcilicet ab eo per fallacias auferendo, quam in amores & voluptates meas inſumam? cum liceat, fallendo has meretrices, cupiditatem meam, ſine ullo ſumptu aut diſpendio explere. illud enim ſi facerem, id eſt, ſi patrem dolis luderem, qui hoc reſcierint, culpent; hoc autem, id eſt, a me deceptam eſſe meretricem, merito factum omnes putent. atque hunc eſſe germanum ſenſum poetae, omnia fere argumenta comica oſtendunt, ubi plerumque inducuntur adoleſcentes amatores patribus ſtruere fallacias, ad pecuniam auferendam, quam meretricibus aut lenonibus dent. huc etiam ſpectant & ea quae ſupra dixit, *o infortunatum ſenem*; & ea quae infra, *Eam confeci, ſine moleſtia, ſine ſumptu, ſine diſpendio*; nam ſi ſumptus interveniſſet, utique eum a patre oportuiſſet auferri. FAERNUS.

De ſententia loci ſatis conſtat: de verbis diſpiciendum eſt. *Haec pati* noſtri omnes, niſi quod unus vetuſtus a manu prima *Patri*, & poſtea *Pati* factum. Unde iſtud *Pati* proceſſit? ſuberat aliquod mendum: Si enim a principio *Patri* ibi fuiſſet, vix umquam in *Pati* degeneraſſet. Praeterea, quaenam iſta ſunt *Haec?* nempe

Actus III. Scaena I.

Thraso miles. Gnatho. Parmeno.

T. *MAGNAS uero agere grátias Thaïs mihi?*
G. *Ingéntis.* T. *ain tu, laétaſt?* G. *non tam ipſó quidem*
Donó, quam abs te datum éſſe: id uero ſério
Triúmphat. P. *huc prouiſo ut ubi tempús ſiet,*
Dedúcam. ſet eccum militem. T. *eſt iſtúc datum*
Proféčto, ut grata mihi ſint quae facio ómnia.
G. *Aduórti hercle animum.* T. *uél rex ſemper máxumas*
Mihi agébat quicquid féceram; aliis nón item.
G. *Labóre alieno mágno partam glóriam*
Uerbis ſaepe in ſe tránſmouet, qui ſál habet,
Quod

nempe *in domum meretriciam deduci, crucibus illis gratiam referre.* An *haec patri fieri poſſunt?* Haeret hic aqua: & ſapuit T. Faber, qui *Hoc* corrigebat; & ad ſequentia retulit, *Ut a me ludatur dolis:* quem fruſtra ob id ſugillat vir eruditus. Sed, ut dixi, altius aliquod latet ulcus, unde illud *Pati* profluxit. Vide an recte ſanaverim: abſit modo ut infundas ſuccum loliginis:

An potius par atque aequum eſt, pater ut a me ludatur dolis?

Illud obſervabis; *Pater*, ut par eſt in Arſi hic eſſe; cum in recepta lectione *Patri* vix audiatur.

98. *Jubeſne? Jubeo, cogo, atque impero.* Sic dedit Faernus: Sic & Nonius citat. v. Cogere; non editus modo, ſed in codice noſtro veterrimo. Noſtri omnes hic cum Edd. vett. *Jubeo immo coge.* Unde facile fuit refingere:

Juben? CH. Jubeo? immo cogo atque impero.

Niſi poſt *Jubeo* interrogationem ponas, putidum eſt *Immo:* ſed vel ſic, longe melius abeſt. Vir vero eruditus, qui libentius, ut ait, ſic legat:

Culpam in me. Non faciám. Juben? 'Immo jubeo cogo, atque impero,

ut *Juben*, quod praecipuam emphaſim habere debuit, in Theſi ſupprimatur, alio mentem alio aurem diviſerat.

99. P. *Numquam defugiam auctoritatem. ſequere.* CH. *di vortant bene.* Accedo eorum ſententiae, qui putant has perſonas male eſſe inſcriptas; & priora quidem in perſona Chaereae continuanda, poſteriora Parmenoni tribuenda. ut *numquam defugiam auctoritatem*, in ore Chaereae ſit, perinde ae ſi dixiſſet. numquam negabo me tibi auctorem hujus rei fuiſſe. FAERNUS. Recte hoc: & aberrarunt omnes librarii, praeeunte Donato.

6. *Profecto mihi ut grata ſint quae facio omnia.* Alia verborum collocatio in o. l. s. & Donato invenitur, hoc modo,

Profecto ut grata mihi ſint quae facio omnia.

grata autem mihi, non jocunda mihi exponendum eſt, ſed talia. ut pro iis mihi gratia habeatur; ut & in Heautontim. *tum cum gratum mihi eſſe potuit, nolui*, id eſt, tum cum mihi potuit haberi gratia. FAERNUS. Etiam hoc recte: & eodem ordine noſtri.

10. *Verbis ſaepe in ſe tranſmovet, qui habet ſalem,*

Quod in te eſt. Veterrimi quique codices & veteres Grammatici *Quod:* bene factum, & hoc veram nobis lectionem conſervavit, quam a multis jam ſaeculis diſcipulorum gratia corruperant Magiſtri. Lego enim,

Verbis ſaepe in ſe tranſmovet, qui ſal habet
Quod in te eſt.

Certe *Qui habet ſalem* non bene metro ſatisfacit: neque enim *Quabet* legi poterit per ſynaloepham; ut *Qui* non audiatur, & in quinta ſede Trochaeus ſit; neque *Qui* evitare ſynaloepham, cum in Arſi non locetur. *Sal* olim genere neutro erat. Varro apud Nonium v. Salis. *Et poſtea id ſal virgines veſtales ſerra ferrea ſecant.* Idem apud Chariſium. p. 82.

O 2 *Nunc*

Quod in té eſt. T. *habes.* G. *rex te érgo in oculis.* T. *ſcilicet.*
G. *Geſtáre.* T. *uerum: crédere omnem exércitum,*
Conſilia. G. *mirum.* T. *túm ſicubi eum ſátietas*
Hominum, aút negoti ſiquando odium céperat,
Requiéſcere ubi uolébat, quaſi: noſtin? G. *ſcio.*
Quaſi ubi íllam expueret miſériam ex animó. T. *tenes.*
Tum mé conuiuam ſólum abducebát ſibi. G. *hui,*
Regem élegantem nárras. T. *immo sic homoſt:*
Perpaúcorum hominumſt. G. *ímmo nullorum, árbitror,*
Si técum uiuit. T. *ínuidere omnés mihi,*
Mordére clanculum: égo non flocci péndere:
Illi ínuidere miſere: uerum unús tamen
Inpénſe, elephantis quem 'Indicis praeſécerat:

Is

Nunc vides in conviviis ita poni & ſal & mel. Quod Genus, addit Chariſius, *etiam Verrio placuit.* Fabianus apud eundem: *Cur ſal aliud perlucidius, aliud inquinatius aut nigrius? quia ſal ex arido congelatum eſt.* Priſcianus p. 664. *Salem* gen. maſc. ex hoc loco citat, *Qui habet ſalem, quod in te eſt:* & addit, *Inveniuntur tamen quidam vetuſtiſſimi etiam neutro genere hoc protuliſſe.* Cur autem vetuſtiſſimi? qui Terentio poſteriores multo ſunt. Idem paulo poſt p. 659. *Afranius in Compitalibus: Ut quicquid loquitur, ſal merum eſt.* Huic conſentit Lucretius,

Parvula pumilio, χαρίτων ἴα, tota merum ſal.

Satis opinor de Neutro genere. Jam vero *Sal* ſyllabam productam eſſe teſtis Beda de metris p. 2359. *In monoſyllabis producuntur, Ur ut Fur, Al ut Sal:* & mox: *Pes, ſicut & Sal & Par, cum monoſyllaba eſt, longa eſt.* Auſonius Epigr. 86.

Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, novem.

12. *Geſtare.* Omnes libri quotquot ſunt, & antiqui & recentes, tum Terentii, tum Donati, habent *geſtire.* quam lectionem admittentes, exponemus, laetum eſſe, & gaudere ex convictu, ſcilicet tuo: quod vero ſupra dictum eſt, *Rex te ergo in oculis*, hic ſubaudiemus vel habere, vel ferre. FAERNUS.

Codex tamen Bembinus, Bembo narrante, *Geſtare:* atque ita duo ex noſtris veterrimi. Miror, qui Faernus de hac lectione dubitare potuerit.

Ib. THR. *Verum credere omnem exercitum.* Pro *verum*, liber Bembinus habet, *vero:* quae vox eſt aſſeverantis, & in principio orationis ponitur ab reſpondente: ut in Adelphis,

An quicquam eſt etiam amplius? Vero amplius.

FAERNUS.

Noſtri omnes *Verum*, & recte. Par locus ſupra II, 3, 35.

PA. *Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem.*
CH. *Verum: paraſitus cum ancilla.*

18. *Immo ſic homoſt Perpaucorum hominum. Immo nullorum arbitror.* In hac lectione *Hominum* non elidit ultimam: quod etſi Plautus ſibi indulgeat in Caeſura, numquam id facit Terentius. Lege itaque & diſtingue, *Immo ſic homoſt: Perpaucorum hominumſt. Sic homoſt*, abſolute, ut Adel. I, 2, 63. *Nam ita eſt homo.* Andr. V, 4, 16. *Sic Crito, eſt hic: mitte. Perpaucorum hominumſt*, abſolute, ut Horat. Serm. I, 9, 44. *Maecenas quomodo tecum,*

Hinc repetit, paucorum hominum, & mentis bene ſanae?

31. *Numquid tibi dixi?* Liber Bembinus & omnes alii antiqui, *numquam*; quod magis videtur quadrare: nam ſi per *numquid*, interrogatus eſſet, ſuffeciſſet reſpondere, non: nunc per *numquam* interrogatus, appoſite per *numquam* reſpondet. FAERNUS. Quin & noſtri omnes, tribus exceptis, *Numquam.*

Plus milies jam audivi. Nec in libro Bembino, nec in Donato eſt dictio *jam.* itaque eam

Is úbi moleſtus mágis eſt, Quaeſo, inquám, Strato,
Eone és ferox, quia habés imperium in béluas?
G. *Pulchré mehercle dictum et ſapientér. papae,*
Iugularas hominem. quid ille? T. *mutus ilico.*
G. *Quidni éſſet?* P. *di uoſtrám fidem! hominem pérditum*
Miſerúmque: et illum ſácrilegum. T. *quid illúd, Gnatho,*
Quo pácto Rhodium tétigerim in conuiuio,
Numquam tibi dixi? G. *númquam: ſed narra óbſecro.*
Plus mílies iam audiui. T. *una in conuíuio*
Erat hic, quem dico, Rhódius aduleſcéntulus:
Forte hábui ſcortum: coépit ad id adlúdere,
Et me ínritare. quid agis, homini inquam, ínpudens?
Lepus túte es, et pulméntum quaeris? G. *há ha hae.*
T. *Quid*

eam delevimus. FAERNUS.

Atqui noſtri omnes cum Edd. vett. agnoſcunt *Jam*: quod cur unius Bembini cauſa ejiciatur, nullus video. Phorm. III, 2, 2.

Audi quod dicam. At enim taedet jam audire eadem milies.

34. *Forte habui ſcortum: coepit ad id adludere, Et me inridere.* *Adludere*, eſt adblandiri, oſculari, manum in ſcorti ſinum inſerere. Quo pertinet igitur *Me inridere?* aut cur hoc ultro narraret Thraſo? Praeter tamen Codices, Priſcianus clare agnoſcit p. 1187, & 1201. Donatus quoque *Inridere* legebat: *Vide*, inquit, *quemadmodum miles, dum multa ad dictum ſuum pervenire fateatur, interim quam contemptus ſit atque deriſus.* Ubi legendum, *Dum vult ad dictum ſuum pervenire, fateatur interim.* Pace tamen utriuſque, dico a manu Terentii fuiſſe; *Et me inritare.*
Inritat ſine dubio amantem, qui eo praeſente amicam ejus contrectat. Heaut. III, 3, 4. in re ſimili,

Facis adeo indigne injuriam illi, qui non abſtineas manum:
Novi ego amantium animum; advertunt graviter quae non cenſeas.

Recte igitur *Inritare*; & inritatus miles ſe dicto illo, quod memorat, ulciſcitur.

35. *Quid ais, inquam, homo impudens?* Ita omnes antiqui libri: ſed recentiores *quid agis*; quod non diſplicet; nam miles facta, non verba caſtigat. ſane Bembinus pro *homo*, *homini*, in contextu habet. ut ſit impudens, abſolute: ut & apud Plautum, *quid ais impudens?* FAERNUS.

Quid ais? inquam, homo inpudens? Repone.
Quid agis, homini inquam, inpudens?
Tres ex Noſtris, *Quid agis?* id eſt, quo manum inſeris? Illud *Ais* tum natum eſt, poſtquam *Inridere* ſe ingeſſit, pro *Inritare*. Recte autèm Bembinus, *Homini inquam*: quo & Noſtri ſpectant, qui uno excepto, omnes habent *Homo inquam*, non *Inquam homo*. *Quid agis, inpudens.* Plaut. Men. V, 1, 10.

Etiamne, inpudens, Muttire unum verbum audes? Noſter infra V, 2, 17.
Paulum quid. Eho paulum, inpudens?

36. *Lepus túte es, & pulpámentum quaeris. Ha ha hae.* Vides ut invenuſte accentus cadant. Vir eruditus, ut hoc effugiat, ex *Tute es et* dactylum facit: ſed *Es* apud veteres Comicos producte, opinor, ſemper. Repono,

Lepus túte es: & pulméntum quaeris? Ha ha hae.

Pulmentum id ipſum eſt quod *Pulpamentum*; & facile inter ſe permutantur. Plaut. Curcul. I, 1, 90.

Vulſiſne olivas, aut pulpamentum, aut capparim?

ubi *Pulmentum* reponi verſus ipſe poſtulat; Scaligero olim corrigente, & nuper rurſus viro erudito. Poteris etiam hoc modo;

Lepus tute es: & pulpámen quaeris? Ha ha hae.

vel

Lepus tute, pulpamentum quaeris? Ha ha hae.

Quocumque modo conſtituas, omnino melius

 eſt,

T. *Quid éſt?* G. *facete, lépide, laute, nil ſupra.*
Tuum óbſecro ne hoc dictum erat? uetus crédidi.
T. *Audieras?* G. *ſaepe: et fértur in primis.* T. *meumſt.*
G. *Dolet dictum inprudenti áduleſcenti, et libero.*
P. *At té di perdant..* G. *quid ille quaeſo?* T. *pérditus.*
Riſu ómnes qui aderant, émoriri: dénique
Metuébant omnes iám me. G. *non iniúria.*
T. *Set heús tu, purgon égo me de iſtac Tháidi,*
Quod eám me amare ſúſpicataſt? G. *nil minus.*
Immo aúge magis ſuſpicionem. T. *cúr?* G. *rogas?*
Scin, ſiquando illa méntionem Phaédriae
Facit aút ſi laudat; te út male urat? T. *ſentio.*
G. *Id út ne fiat, haéc res ſolaſt rémedio.*
Ubi nóminabit Phaédriam, tu Pámphilam

Con-

eſt, ut per interrogationem proferatur. Vopiſcus in Numeriano c. 13. *Ipſi denique Comici plerumque ſic milites inducunt, ut eos faciant vetera dicta uſurpantes; Nam & Lepus tute es &* pulpamentum quaeris *Livii Andronici dictum eſt, multaque alia quae Plautus Caeciliuſque poſuerunt.*

38. *Tuum obſecro ne hoc dictum erat?* O. l. s. & Donatus, *tuumne obſecro.* & hoc amplius, antiqui libri habent, *te:* ut ſit *obſecro* te. FAERNUS.

Tres ex noſtris *Te*, ceteri *Tuum ne obſecro.* Placet veterum Editionum lectio, *Tuum obſecro ne hoc dictum erat?* id eſt per Tmeſin *Tuumne obſecro.* Sic Eun. IV, 4, 53. *Utrum praedicem ne an taceam.* & Adel. III, 4, 19. *Utrum ſtudio ne id ſibi habet?* hoc eſt? *Utrumne,* Plaut. Truc. II, 7, 42.

Num óbſecro nam áriolus, qui ipſus ſe vérberat? id eſt, *Numnam obſecro.*

40. *Dolet dictum imprudenti adoleſcenti & libero.* *Imprudens* hic in laude ponitur, nt And. V, 4, 8.

Aduleſcentulos, imperitos rerum, eductos libere. Gnathonis verba ſunt, ex intimo adulatoriae artis penu petita. Egregie Donatus: ‘ Addidit paraſitus, quo gravius ſit Thraſonis dictum, ‘ commiſerationem ejus in quem dictum eſt: ‘ ſcit enim homines ſtultos malos videri velle. Quid igitur cum illo facias, qui melius putar, ut Thraſoni hic verſus tribuatur? Idne ut Thraſoni doleat dictum, quod dictum eſſe hic glorlatur? At ſic, ait, melius Thraſonem excipit Gnatho, *Quid ille quaeſo?* Itane melius? at quemnam tum Parmeno excipiet, *At te di perdant?* Thraſonem ſcilicet perdant, non quem voluit Gnathonem.

45. *Quod eam me amare ſuſpicatur?* O. l. s. & Donatus, *ſuſpicata eſt?* FAERNUS. Ita & noſtri plerique omnes.

46. *Immo magis auge ſuſpicionem.* O. l. s. *Immo auge magis.* FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

52. *Intromittamus commeſſatum:* Vaticanus & Baſilicanus *commiſatum*, habet: itemque Bembinus, ſed is per duo *s*, & in ejus margine aſcriptum eſt, *Commiſſatio eſt proprie convivium meretricum & adoleſcentulorum.* FAERNUS.

Siquando illa dicet, Phaedriam
Intromittamus commiſſatum: tu Pamphilam
Cantatum provocemus.

Ubi illud *Tu* ultra metrum excurrit. Cui vitio ut occurratur, vir eruditus poſt alios *In* praecedenti verſui apponit; ut ſic legatur,

Phaedriam in-
Tromittamus commiſſatum: tu Pámphilam.

Nonne belle cadunt accentus? Quanti eſt, ex Horatii praecepto non digitis modo, ſed & aure legitimum ſonum callere? Noſtri fere omnes cum Edd. vett. non agnoſcunt illud *Tu*.

Continuo. ſiquando illa dicet, Phaédriam
Intrómittamus cómiſſatum: Pámphilam
Cantúm, tu, prouocémus. ſi laudábit haec
Illius fórmam: tu húius contra. dénique
Par tú pari reférto, quod eam mórdeat.
T. *Siquidém me amaret, tum íſtuc prodeſſét, Gnatho.*
G. *Quando íllud quod tu dás, exſpectat átque amat,*
Iam dúdum te amat: iámdudum illi fácile ſit,
Quod dóleat: metuit ſémper, quem ipſa núnc capit
Fructúm, ne quando irátus tu alio cónferas.
T. *Bene dixti: ac mihi iſtuc nón in mentem uénerat.*
G. *Ridiculum: non enim cógitaras: céterum*
Idem hóc aut melius túte inueniſſés, Thraſo.

Tu. Recte. Sic ergo locus conſtituendus eſt; minima mutatione:

Siquando illa dicet, Phaedriam
Intromittamus commiſſatum: Pamphilam
Cantum, tu, provocemus.

Cantum a Canere, non *Cantatum.* Pamphila haec (I, 2, 5.) *fidibus ſciebat.* Atqui in hac re proprium eſt *Canere.* Cicero Tuſc. I, 2. *Epaminondas fidibus praeclare cecinisse dicitur.* Quintil. Inſtit. I, 10. *Duces maximos & fidibus & tibiis cecinisse traditum. Comiſſatum,* non *commiſſatum*; prima ſcilicet producta a Graeco Κωμάζειν. Apud Cic. Ep. Fam. I, IX. hi ſex verſus adducuntur, ubi editum eſt, *Tu Pamphilam Cantatum provocemus:* Excutiant, quibus copia eſt, veteres ibi codices.

55. *Par pro pari referto, quod eam mordeat.* Ita eſt in antiquis libris. quod teſtatum relinquere voluimus, ne quis amplius hanc lectionem in dubium vocet. FAERNUS.

A quattuor noſtris *Pro* abeſt. Apud Ciceronem quoque in diverſa abeunt Codices, quos Interpretes ibi conſuluerunt; ita tamen ut plures habeant *Par pari referto*; quomodo & Servius citat ad Aen. I, 265. Noſter, Phorm. I, 4, 35.

Hem iſtuc ſerva: & verbum verbo, par pari ut reſpondeas.

Ep. Attic. XVI, 7. *Provide, ſi cui quid debetur, ut ſit, unde par pari reſpondeatur.* Sane fruſtra quaeritur aliud locutionis hujus exemplum, *Par pro pari referre.* Cur igitur in ipſorum codicum diſſidio non liceat reponere,

Denique
Par tu pari referto, quod eam mordeat.

Tu & ſententiae adprime convenit, quater repetitum; & facile excidere potuit; deinde ad verſum fulciendum *Pro* ſubſtitui.

58. *Jam dudum amat te:* Ex o. l. s. ita colloca, *Jamdudum te amat.* verſum autem ſuſtenta, non faciendo colliſionem. FAERNUS.

Recte hoc: colliſio non fit, quia in ictu eſt *Te*, & prima ſyllaba Anapaeſti. Omnes noſtri in hac lectione conſentiunt.

59. *Metuet ſemper quem ipſa nunc capit.* Liber Bembinus & aliqui alii, *metuit.* utrumque ſtare poteſt. FAERNUS.

Noſtri omnes *Metuet.* Utrumvis ſe ſatis probat; tamen *Metuit* malo; quia jam diu locum in Textu obtinuit.

63. *Idem hoc tute melius quanto invenisses, Thraſo!* Si *Idem* eſt, quomodo *melius*? Repono,

Idem hoc aut melius tute invenisses, Thraſo.

And. IV, 1, 57.

Parum ſuccedit quod ago: at facio ſedulo:
Vel melius *tute* reperi, *me miſſum face.*

Phor. I, 4, 50.

Nunc ipſaſt opus ea aut, ſiquid poteſt,
Meliore *& callidiore.*

ACTUS

ACTUS III. SCAENA II.

THAIS. THRASO. PARMENO. GNATHO. PYTHIAS ancilla.

TH. *AUDIRE uocem uíſa ſum modo militis.*
Atque éccum. ſalue, mi Thraſo. T. *o Thaís mea,*
Meum ſuáuium, quid ágitur? ecquid nós amas
De fidicina iſtac? P. *quám uenuſte: quód dedit*
Príncipium aduenieus. TH. *plúrimum meritó tuo.*
G. *Eámus ergo ad cénam: quid ſtas?* P. *hem álterum:*
Abdómini hunc natum dicas. T. *ubi uis, nón moror.*
P. *Adibo, atque adſimulábo quaſi nunc éxeam.*
Itúran, Thais, quópiam es? TH. *ehem, Pármeno,*
Bene fécisti: hodie itúra. P. *quo?* TH. *quid, hunc nón uides?*
P. *Uideo, ét me taedet. úbi uis dona adſúnt tibi*
A Phaédria. THR. *quid ſtámus? cur non ímus hinc?*
P. *Quaeſo hércle ut liceat, páce quod fiát tua,*
Dare húic quae uolumus, cónuenire et cónloqui.
THR. *Perpúlchra credo dóna, aut noſtris similia.*
P. *Res indicabit. heús iubete iſtós foras*

Exíte,

7. *Ex homine hunc natum dicas.* Quicquid hoc ſit, ſine dubio opprobrii loco eſt; *Dicas Gnathonem ex homine natum eſſe.* Quo homine? Thraſone ſcilicet: ita ſunt ſtultitia pares. Sic explicant, qui ſimplicius agunt: nam plerique caute & verſute, quaſi ſcopulum, hunc locum praetereunt. Ergo Gnatho, provecta ſatis aetate, quippe qui patria bona jam abligurierat, dicatur natus eſſe ex Thraſone juvene? Si hoc placet & fautores invenit; omnia protinus ſint alba. Parmeno inducitur, ut homo *callidus & diſertus*, & a principio ad finem uſque eas partes tutatur: Cum miles beneficium ſuum amicae oggerit & quaſi exprobrat; caſtigat hoc Parmeno, *Quod dedit principium adveniens*? Cum edax Paraſitus, ventri deditus, ejuſque ſolius memor, ex illo principium det, *Eamus ergo ad caenam: quid ſtas*; nihilne Parmeno apposite & πρὸς τὸ χαρίεν? nihil, niſi id frigidum, Qualis herus, talis ſervus: Qualis rex & praebitor, talis paraſitus? Immo, vel Terentii cauſa, melius quid ſuggeremus:

GN. *Eamus ergo ad cenam: quid ſtas?* PA. *hem alterum:*
Abdomini hunc natum dicas.

Recte de Paraſito, qui de ventre ſolo cogitaret. Cicero in Piſonem c. 17. *Ille gurges atque heluo; natus abdomini ſuo, non laudi atque gloriae.* Trebellius Gallieno c. 16. *Natus abdomini & voluptatibus, dies ac noctes vino & ſtupris perdidit orbem terrarum.* Ceterum, cum *Hunc* & *Hanc* paſſim corripiant Comici, inde factum ut qui per ſe Creticus eſſet *domini*; addito *Hunc*, *domini hunc*, dactylus fiat; & additione plurium conſonantium brevior evadat: ut v. mox decimo, *Quo? quid hunc* pro dactylo eſt. Vel potius *Abdomini* pronuntiatur, quaſi eſſet *Abdomni*, ut Hec. III, 1, 1. *Nemini* quaſi *Nemni.*

10. *Quid hunc vides?* Legitur in o. l. 2. & apud Donatum, *quid, hunc non vides?* itaque & Robertus Stephanus impreſſit. ſtat autem verſus eliſo *d* ex *quid.* FAERNUS.

Benefeciſti hodie itura. Omnes omnino noſtri cum Edd. vett. *Bene pol feciſti.* Fieri poteſt, ut vetuſte dederit Noſter,

Bene pol fecſti, hodie itura.

ut

Digitized by Google

Exire, quos juſſi, ócius. procéde tu huc.
Ex Aéthiopia eſt úſque haec. T. *hic ſunt trés minae.*
G. *Uix.* P. *úbi tu es, Dore? accéde huc. hem eunuchúm tibi,*
Quam liberali fácie? quam aetate íntegra?
TH. *Ita mé di ament, honéſtus eſt.* P. *quid tu aís, Gnatho?*
Numquid habes quod contémnas? quid tu autém, Thraſo?
Tacént: ſatis laudant. fác periclum in literis,
Fac ín palaeſtra, in múſicis: quae liberum
Scire aéquom eſt aduleſcéntem, ſollertém dabo.
T. *Ego íllum eunuchum, ſi ópus ſiet, uel ſóbrius.*
P. *Átque háec qui miſit, nón ſibi ſoli póſtulat*
Te uiuere, et ſua caúſa excludi céteros;
Neque púgnas narrat, néque cicatricés ſuas
Oſténtat; neque tibi óbſtat, quod quidam facit:
Uerum úbi moleſtum nón erit, ubi tú uoles,
Ubi témpus tibi erit, ſát habet, tum ſi récipitur.
T. *Appáret ſeruom hunc éſſe domini paúperis*
Miſerique. G. *nam hercle némo poſſet, ſát ſcio,*
Qui habéret qui paráret alium, hunc pérpeti.
PA. *Tace tú: quem ego infra eſſe infimos omnis puto*
Hominés: nam qui huic adſéntari animum indúxeris,

E

ut *Duxti, dixti, ſcripſti, diſceſti, emunxti, extinxti, geſti, amiſti, occluſti & alia,* Plautus & Noſter; quin & partim Virgilius atque Horatius. *Hunc non vides,* Noſtri univerſi.

15. *Haud noſtris ſimilia.* *Aut*, melius mihi videtur, ut perſeveret ironia per particulam disjunctivam. FAERNUS.

Perpulchra, credo, dona, aut noſtris ſimilia. Ita recte dedit Faernus; dum ejus, credo, Codices, ut noſtri omnes, haberent *Haut*; & plauſores ſibi multos repperit. Viro tamen docto frigidum videtur *Aut*, & a magiſtro ſuo deſciſcens in textum adſcivit *Haut*. Atqui ſua Thraſo dona pulchra eſſe arbitratus eſt: hoc certum. Ergo ex iſta ſententia ſic locutus eſt miles:

Perpulchra credo dona, haut pulchris ſimilia. Satine placet? Nonne hoc percepiſſe, Si ab Ironia incipiat ſententia, in eadem neceſſe eſſe ut deſinat? Atqui Codices, ait, & Priſcianus p. 983. *Haut.* Ita eſt, & id norat Faernus: ſed fragmenta ejuſmodi mendoſiſſime feruntur, praeterquam in illo verbo, cujus gratia citantur. In iſto Priſciani loco ut *Haut* pro *Aut*, ita *Munera* pro *Dona* etiam in ſcriptis exemplaribus. Num ſic quoque hic legemus? At alibi p. 1041. eundem locum laudans *Dona* habet; & ibi duo Codices Collegii Caienſis *Aut* plane, non *Haut*.

26. *Si ſit opus vel ſobrius.* Liber Bembinus, *ſi opus ſit*; ſed hic non fiet ſynaloepha: quam licentiam vitaremus, ſi legeremus, *ſi opus ſiet*, ut omnes alii L s. & Donatus. FAERNUS. Ita & Noſtri. Mox pro *Sat habet si tum recipitur* dedit Auctor, *Sat habet túm ſi recipitur.*

36. *Quem ego eſſe puto infra omnes infimos.* Hic quoque magna facta eſt tranſpoſitio, contra omnium librorum fidem ſic habentium, *quem ego eſſe infra infimos omnis puto.* & Donati quoque, niſi quod habet, *infra eſſe.* FAERNUS. Et noſtri etiam *Eſſe infra*; ſed Donati lectio *Infra eſſe* veriſſima eſt, ut *Infra* ſub ictum veniat: Etſi Priſcianus p. 992. *Eſſe infra*; etiam MStus.

37. *Nam qui huic animum adſentari induxeris.*

E flámma petere té cibum poſſe árbitror.
T. *Iamne imus?* TH. *hos prius introducam, & quáe uolo*
Simul imperabo: póſtea continuo éxeo.
T. *Ego hinc ábeo. tu iſtanc ópperire.* P. *haut cónuenit*
Una íre cum amica imperatorem ín uia.
T. *Quid tibi ego multa dicam? domini símia es.*
G. *Ha ha háe.* T. *quid rides?* G. *iſtud quod dixti modo:*
Et illúd de Rhodio dictum in mentem cúm uenit.
Set Tháis exit. T. *ábi prae: cura ut ſínt domi*
Paráta. G. *fiat.* TH. *diligenter, Pýthias,*
Fac cúres, ſi forte húc Chremes aduénerit,
Ut óres, primum ut rédeat: ſi id non cómmodumſt,
Ut máneat: ſi id non póterit, ad me addúcito.
PY. *Ita fáciam.* TH. *quid? quid áliud uolui dícere?*
Ehem cúrate iſtam diligenter uírginem:
Domi ut sítis, facite. T. *eámus.* TH. *uos me ſéquimini.*

ACTUS

In hac lectione *Animum* in Theſi totum occultatur. Lege cum duobus ex noſtris, & Edd. vett.

Homines: nam qui huic adſentari animum induxeris.

38. *E flamma te petere cibum poſſe arbitror.* Victorianus liber & alii plerique, ac Donatus

E flamma petere te cibum p. a.

qui melior eſt numerus. FAERNUS. Recte: etſi ex Noſtris tres tantum ſic habeant.

40. *Poſtea continuo exeo.* Liber Bembinus, *poſt.* ſed & Donatus ita etiam legi affirmat. ſuſtentatur autem verſus non faciendo ſynaloepham in *continuo exeo.* FAERNUS.

Donatus & *Poſtea* & *Poſt* legi dicit: prius recte habent noſtri codices. In *Continuo* non poteſt non fieri ſynaloepha.

41. *Ego hinc abeo. tu iſtam opperire.* O. l. s. *iſtanc*; ſed ut verſus ſtet, prima hujus verſus ſyllaba praecedenti attribuetur, vel ab eo in pyrrichium contrahetur. FAERNUS.

Tres ex Noſtris *Iſtanc. Hinc*, & ſimilia in verſus initio corripi, frequentiſſimum.

42. *Una ire amica cum imperatorem in via. Cum amica* lege ex Donato, & o. l. s. nec verſui timendum, ſi in *cum* non fiat eliſio. ſane liber Bembinus habet *in viam.* FAERNUS. Noſtri omnes cum Edd. vett. *Cum amica: Cum* in ictu non eliditur.

43. *Quid tibi ego multa dicam? domini ſimilis es.* Magnum vero opprobrium! quaſi non laudandum optandumque ſit in famulo, ut domino ſimilis ſit, ſervus libero & ingenuo. Priſcianus tamen clare agnoſcit *Similis*, p. 1125, & 1192. Non fatuum, opinor, dictum Thraſoni daret Poeta, ſed militare potius & inurbanum. ſcripſit fortaſſe Terentius:

Quid tibi ego multa dicam? domini culcita es.

Plane ut apud Plautum *Heri culcitella.* Moſt. IV, 2, 56. *Novit herus me.* TH. *ſuam quidem pol ipſe culcitellam oportet.* Sic Dolabella, apud Sueton. Caeſ. 49. *Spondam* eum *interiorem regiae lecticae* appellabat. Atque inde eſt, quod hoc audito Gnatho cachinnum tollit, atque hoc *modo dictum* & illud prius *de Rhodio* una jungit, ut in eodem genere ſalſa & faceta. Sed aliud ſuccurrit caſtius honeſtiuſque, & receptae lectioni propius; *Domini ſimia es.* Hoc eſt, Domini es imitator & adulator; utrumque enim notat Πιθηκίζειν. Plinius Epiſt I, 5. *Adeo ut librum recitares publicaretque, in quo Ruſticum inſectatur, atque etiam* Stoicorum ſimiam *appellat.* Praeterea facie turpi es, quali eſt ſimia. Plaut. Moſt. IV, 2, 4.

Vide ut faſtidit ſimia.

45. *Et illud de Rhodio dictum in mentem venit.* Liber

Actus III. Scaena III.

Chremes. Pythias ancilla.

CH. *PROFECTO quanto mágis magiſque cógito,*
Nimírum dabit haec Tháis mihi magnúm malum:
Ita me áb ea aſtute uideo labefactárier.
Iam túm cum primum iúſſit me ad ſe adcérſier,
Rogét quis, quid tibi cúm ea; ne norám quidem.
Ubi uéni, cauſam, ut ibi manerem, répperit:
Ait rém diuinam féciſſe, et rem ſériam
Uelle ágere mecum. iám erat tum ſuſpicio,
Doló malo haec fieri ómnia. ipſa accúmbere
Mecúm; mihi ſeſe dáre: ſermonem quaérere.
Ubi fríget, huc euáſit, quam pridém pater
Mi et máter mortui éſſent. dico, iám diu.
Rus Súnio ecquod hábeam, et quam longe á mari.

Credo

Liber Bembinus & Victorianus poſt vocem *dictum*, habet adverbium *cum.* & ſubaudiendum eſt, rideo: nec verſus repugnat. FAERNUS.

Lege ergo, *Dictum in mentem cum venit*; non ut Faernus in textu, *Dictum cum in mentem venit.* Noſtri omnino neſciunt illud *Cum.*

46. *Ut ſint domi parata omnia.* Vox *omnia*, nec in ullo l. s. legitur, nec in Donato: ſine qua dictione verſus optime ſtar. FAERNUS.

Abi, praecurre, ut ſint domi Parata

Diſtingue & lege,

Abi prae: cura ut ſint demi Parata

Cura Palmerii correctio eſt, & quidem egregia. Adel. II, 1, 13.

Abi prae ſtrenue, ac forem aperi.

Omnia nuſquam comparet in libris noſtris.

48. *Si Chremes huc forte advenerit.* Liber Bembinus *hoc*, pro *huc*, ut Virgilius: *Hoc tunc ignipotens*, pro *huc.* FAERNUS. Melius duo Noſtri cum Edd. vett. & Donato.

Fac cures: ſi forte huc Chremes advenerit.

49. *Ut ores, primum ut maneat: ſi id non commodumſt,*

Ut redeat: ſi id non poterit, ad me adducite.

Sic codices ubique omnes. Sed inverſo ordine repone: *Primum ut* redeat, *ſi id non commodumſt, ut* maneat. Id Pythias ipſa tibi approbabit Scaena ſequente:

Thais maxumo
Te orabat opere, ut cras redires.

(Hic, primum *Redeat* habes) *Non poſſum, inquam: At tu apud nos hic mane* (en tibi, *Ut maneas.*) Poſtremo,

Amabo ut illuc tranſeat, ubi illaſt.

53. *Domi adſitis facite.* Lege, *Domi ut ſitis, facite.* V, 2, 2. *Domi erant.* And. IV, 2, 3. *Domi ero.*

3. *Ita me video ab ea aſtute labefactarier.* Quinque modis ordo horum verborum in codicibus variatur: qui omnes metro ſatisfaciunt, ſi ad digitos exigas. Sed, qui auri plus plăcet, hic eſt, qui & codicum eſt plurium,

Ita me ab ea aſtute video labefactarier.

5. *Roget quis, quid tibi cum illa; ne noram quidem.* Omnes noſtri, uno dempto, *cúm ea*, Anapaeſtus eſt, abſque ſynaloepha.

8. *Jam tum erat ſuſpicio.* Erige hoc per accentus: *Jám erat túm ſuſpicio.*

13. *Rus Sunii ecquod habeam.* Libri antiqui fere omnes, *& quod haberem:* quod magis conſequens & praecedentibus, & ſequentibus verbis eſt. FAERNUS.

Atqui illud *Haberem* a Correctoribus eſt:

 Noſtri

Credo ei placere hoc, ſpérat ſe a me auéllere.
Poſtrémo, ecqua inde párua periiſſét ſoror;
Ecquis cum ea una; ecquíd habuiſſet cúm perît,
Ecquis eam poſſet nóſcere. haec cur quaéritet?
Niſi ſi illa forte, quae ólim periit paruola,
Eam ſeſe intendit éſſe, ut eſt audacia.
Uerum éa ſi uiuit, ánnos nataſt ſedecim:
Non máior: Thais, quám ego ſum, maiúſculaſt.
Miſít porro orare, út uenirem, ſério.
Aut dicat quid uolt, aút moleſta né ſiet.
Non hércle ueniam tértio. heus heus, écquis hic?
Ego ſúm Chremes. PY. *o cápitulum lepidiſſimum.*
CH. *Dico égo mi inſidias fieri?* PY. *Thais máxumo*
Te orábat opere, ut crás redires. CH. *rús eo.*
PY. *Fac amábo.* CH. *non poſſum, inquam.* PY. *at tu aput nos hic mane,*
Dum rédeat ipſa. CH. *nil minus.* PY. *cur mi Chremes?*
CH. *Malám rem hinc ibis?* PY. *ſi iſtuc ita certúmſt tibi,*

Amá-

Noſtri univerſi *Habeam*; & recte. Illa, ſane tempore praeterito, quia abierant, perierant, nuſquam erant: Hoc vero, praeſenti *Habeam*, quia & rus & dominus adhuc ſuperſunt. Porro *Sunio*, non *Sunii*; non enim oppidum hic ſed regionem notat.

16. *Quid habuiſſet.* Lege, ut cetera, *Ecquid habuiſſet.*

18. *Niſi illa forte.* Liber Bembinus, *niſi ſi illa forte.* FAERNUS. Sic & noſtri fere omnes.

19. *Soror: hanc ſe intendit eſſe, ut eſt audacia.* Eugraphius hunc verſum ſic citat,

Eam ſeſe intendit eſſe, ut eſt audacia.

Egregie: & dele *Soror*, quod tertio abhinc verſu jam venerat, & putide hic repetitur.

21. *Ego quam ſum maiuſcula eſt.* O.l.s. *quam ego ſum.* & ſuſtentatur verſus, non facta colliſione in *quam ego.* FAERNUS.

Ita noſtri quoque univerſi; & Priſc. p. 609.

eſt, parvo major quam ego.

23. *Aut dicat quod volt.* Quattuor noſtri cum Edd. vett. *quid volt.* Recte. And. II, 6, 18. *Quin dic quid eſt.* Si *Quod*, tum praecedere debet *Quid.* And. I, 1, 18.

Quin tu uno verbo, dic quid eſt quod me velis.

24. *Heus heus.* PY. *hic quid eſt?* CH. *ego ſum Chremes.* Apparet Donatum omnia haec uni Chremetis perſonae attribuere: praeterea o. l. s, recentes habent, *quis hic eſt?* vetuſti vero & Donatus, *ecquis hic eſt?* in Bembino tamen adjectum fuit alia manu verbum, *eſt*: quo nos propter verſum detracto, eam lectionem tenemus. FAERNUS.

Recte haec omnia. Plaut. Amphit. IV, 1, 12. & Bacc. IV, 1, 10.

Heus ecquis hic eſt? ecquis hoc aperit oſtium?

28. *At apud nos hic mane.* O. l. s. poſt *at*, habent pronomen *tu.* verſus autem ſtat ſi ex *apud*, *d* elidas. FAERNUS. Sic noſtri omnes.

30. *Malam rem hinc ibis.* Liber Bembinus & omnes fere libri recentes, *hinc abis.* ita & Donatus, niſi quod non habet vocem *hinc.* ſuſtentatur verſus non faciendo colliſionem. FAERNUS.

Malam rem hinc abit. Sic dedit Faernus; dum codici Bembino in ſervitutem ſe addicit. Noſtri plerique omnes *Ibis*: nec aliter verſus ſuſtentatur.

32. *Deduce.* Noſtri omnes cum Edd. vett. *Deduc*, ut alibi *Abduc*.

1. *Coimus*

Amábo, ut illùc tránſeas ubi illáſt. CH. *eo.*
PY. *Abi, Dórias, cito húnc deduc ad militem.*

Actus III. Scaena IV.

Antipho adoleſcens.

A. *HERI áliquot adoleſcéntuli coiimus in Piraéo,*
In húnc diem ut de ſy'mbolis eſſémus. Chaeream ei rei
Praefécimus: dati ánuli: locus, témpus conſtitútumſt.
Praetériit tempus, quo ín loco dictúmſt, parati níhil eſt.
Homo ípſe nuſquamſt: néque ſcio quid dicam, aut quid coniéctem.
Nunc mi hóc negoti céteri dedére, ut illum quaéram.
Idque ádeo uiſam, sí domiſt. ſet quiſnam a Thaíde éxit?
Is éſt, an non eſt? ípſus eſt. quid hoc hóminis? quid hoc ornátiſt?
Quid illúd maliſt? nequeó ſatis mirári neque coniícere.
Niſi quicquid eſt, procul hinc lubet prius quid ſit ſciſcitári.

1. *Coimus in Piraeo.* Tres ex noſtris meliores *Coiimus*, ut III, 5, 45. *Iit, lavit, rediit.* Omnes autem *Piraeo*, non ut nunc legitur apud Cic. ad Att. VII, 3. *Piraeum.* Recte: non enim ex urbe in Piraeum, ſed in Piraeo ubi cuſtodes erant publice (II, 2, 59.) *Coierunt, convenerunt, conſenſerunt, pepigerunt.*

6. *Dedere illum ut quaeram.* O. I. 5. numero meliore ſic habent, *dedere ut illum quaeram.* FAERNUS. Sic noſtri omnes & Edd. vett.

7. *Idque adeo viſam, ſi domiſt.* Sic dedit Faernus; ſed nihil ad locum annotavit: Noſtri omnes cum Edd. vett. *Ibo ad eum*; quod in contextum recepit vir eruditus, *Idque adeo* ejecto. Temere factum; & nolim imitari. Codex enim Bembinus, ipſo Bembo teſte, *Idque adeo.* Equidem, ſi *Ibo ad eum* adſciſcerem, poſt *Ibo* ſubdiſtinguerem, hoc modo:

Ibo, ad eum viſam ſi domi eſt.

ut Hec. I. 2, 114. *Iit viſere ad eam.* II, 1, 40. *Viſentem ad eam.* III, 2, 4. *Nunc ad eam viſam.* Plaut. Menaec. I, 1, 32. *Nunc ad eum inviſo.* Bacch. III, 5, 4.

Ibo & viſam huc ad eum, ſi forte eſt domi.

Certe, ſi *ibo ad eum*, & mox, *viſam ſi domi eſt* dicas; bis idem dixeris, ut ex Phormione patet, V, 8, 5.

PH. *Demiphonem*, ſi domi eſt,
Viſam, *ut quod.* DE. *At nos* ad te ibamus,
Phormio.

Idque adeo viſam, perinde ac *Itaque adeo*, ſatis ſe vetuſtate ſua & elegantia commendat: Phorm. V, 8, 13.

Idque *ad vos venio nuntiatum, Dempho,*
Paratum me eſſe. Heaut. I, 1, 122.
Ibo adeo *hinc intro: ſet quid crepuerunt fores?*

Ubi illud *Set* in memoriam mihi redigit, alterum quoque hujus verſus colon mendoſe ferri:

Idque adeo viſam ſi domiſt: quiſnam hinc ab Thaide exit.

Omnes noſtri cum vett. Edd. *Set quiſnam:* ſyllaba ſupervacua. Faernus *Set* ejecit: ego cum codice in Bibliotheca publica *Hinc* ejicio: *Set* enim hinc loco aptiſſimum. Vide ad And. IV, 1, 59.

8. *Quid hoc hominis? qui hic ornatuſt.* Aliquot ex noſtris, *Quid hoc ornatiſt?* Recte, ut ſupra II, 2, 6. *Quid iſtuc, inquam, ornatiſt?* Ubi recte Donatus: 'Scite nos convenit, 'cum recto caſu profertur interrogatio, non 'eſſe contumelioſum, ut ſi dicas *Quis hic* '*homo eſt?* Si autem in obliquo, contemptum 'ſignificari, ut *Quid hoc eſt hominis? Quid* '*mulieris? Quid ornatiſt?*

Actus III. Scaena V.

Chaerea. Antipho.

CH. *NUMQUIS hic eſt? némo eſt. numquis hinc me ſequitur? némo homoſt.*
Iámne rumpere hóc mihi licet? pró ſupreme Iúppiter!
Nunc éſt profecto intérfici, cum pérpeti me póſſum,
Ne hoc gaúdium contáminet uita aégritudine áliqua.
Sed néminemne cúrioſum intéruenire núnc mihi,
Qui mé ſequatur quóquo eam; rogitándo obtundat, énicet:

Quid

2. *Jamne erumpere hoc licet mihi gaudium? pro Juppiter!* Nota *Hoc gaudium*; & mox verſu hinc altero, *Ne hoc gaudium.* Placetne tam frigida repetitio, tam balba linguae infantia? Repono,

Jamne rumpere hoc mihi licet? Pro ſupreme Juppiter!

Hoc ſecretum, quod premo. Adelph. II, 1, 42. *Pro ſupreme Juppiter! Minime miror.* Plaut. Paen. V, 3, 3.

Nam quem ego adſpicio? Pro ſupreme Juppiter!

Sic, *Juppiter ſupreme, ſerva.* Capt. 4. 1, 1. V, 2, 23. Menaec. V, 9, 55. Ceterum Nonius v. Rumpere. Sic locum hunc legit,

Jamne rumpere hoc mihi licet gaudium?

Ita tam editus, quam ſcriptus manu veterrima. Atque ſic recte explicat, *Rumpere, retentum proferre, diu tacita dicere.* Sic Virgilius *Rumpere ſilentia, voces, quaeſtus.* Porro *Mihi licet* etiam Bembinus, teſte Bembo; & Codex C. C. & ex Meadianis alter. Praeſtat certe, ut *Mihi* ſit in Arſi. Cum autem inter lineas ſuper *Hoc* ſcripſiſſet aliquis *Gaudium*; Id poſtea in Textum receperunt, & deinde ejecerunt *ſupreme*: idem factum II, 11, 36. *ante oſtium*; quod ſuperne adſcriptum eſt *Thaidis*, ejecit genuinum illud *Opperiri.* Hoc ſaepenumero eveniſſe norunt eruditi.

5. *Sed neminemne curioſum.* Teſtatum relinquimus ita eſſe in libro Bembino: ne quis unquam revocet in dubium. FAERNUS. Sic & G. Fabricii codex, & ex noſtris vetuſtiſſimus: ceteri male, *Neminem hic cur.*

6. *Qui me ſequatur quoquo eam; rogitando obtundat, enicet:* Illud *Quoquo eam* ex Bembino codice eſt, Bembo teſte; & ex Eugraphio. Noſtri *Quique jam*; ſed veterrimus, paulo propius *Quoque eam.* Hoc ſcilicet voluit, *Rogitandoque quo eam*: ſed minus recte, quia mox idem recurreret, *Quo pergam.*

10. *Quidve ſibi hic veſtitus quaerit.* Disjunctionem aliqui libri nullam habent, aliqui vero hoc modo, *aut quid ſibi.* in nullo eſt, *quidve*: ut in impreſſis. FAERNUS. Etiam noſtri plerique disjunctione *Ve* vel *Aut* carent; neque aliter ſtat verſus.

11. *Quid eſt quod laetus ſis.* Lege, *Quid eſt quod laetus es?* ut verſu ſuperiore, *Quid eſt quod ſic geſtis?*

12. *Quid taces? O feſtus dies hominis: amice ſalve.* Quid cum hoc verſu faciemus? ex fine conſtat Tetrametrum eſſe Catalecticum: ſed initio claudicat illud *Taces.* Donatus: *Quid me adſpectas? quid taces? His duabus interrogatiunculis deſcripſit vultum dicturi.* Quicumque hoc annotavit, profecto non legebat *Taces.* Quomodo enim *Quid taces* deſcribit vultum locuturi? Sed & aliud hic majus eſt, *Feſtus dies hominis!* quam magno emerim hodie, ut ſenſum aliquem hinc aliquis extundat? Donatus: *Feſtus dies hominis pro Homo feſti diei.* Quanto melius fuerat tacuiſſe, quam hoc dixiſſe? Bene igitur Eugraphius, *Quid eſt*, inquit, *Feſtus dies hominis*? Ignorantiam hic ſuam candide profitetur. Vide an ego veterrimam & teterrimam labem feliciter hinc ſuſtulerim;

Quid dices? o feſtus dies! o meus amicus! ſalve.

Feſtus dies eſt blandientis dictum; & in his formulis nominativo utebantur, aeque ac vocativo. Plautus Caſ. I, 1, 49.

Cum mi illa dicet, mi animule, mi Olympio:
Sine amabo tete amari, meus feſtus dies,

Meus

Digitized by Google

Quid géſtiam, aut quid laétus ſim, quo pérgam, unde emergam, úbi ſiem
Ueſtitum hunc nactus, quid mihi quaeram, ſanus ſim anne inſaniam?
A. *Adibo, atque ab eo grátiam hanc, quam uideo uelle, inibo.*
Chaérea, quid eſt quód ſic geſtis? quid ſibi hic ueſtitus quaerit?
Quid eſt, quod laetus és? quid tibi uis? ſatine ſanu's? quid me adſpectas?
Quid dices? CH. *o feſtús dies! o méus amicus! ſalue:*
Nemo ómniumſt, quem ego núnc magis uidére cuperem, quám te.
A. *Narra iſtuc quaeſo quid ſit.* CH. *immo ego te óbſecro hercle ut aúdias.*
Noſtine hanc, quam amat fráter? A. *noui; némpe, opinor, Tháidem.*
CH. *Iſtam ipſam.* A. *ſic comméomineram.* CH. *hodie quaédam eſt ei donó data*
Uir-

Meus pullus paſſer, *mea columba, mi lepus.* Aſin. III, 3, 74.

Da, meus ocellus, *mea roſa, mi animule, mea voluptas.*

O *meus* degeneravit in *ominis* ſive *hominis.* Jam vero *Amicus* ultimam hic corripere, ejecto (ut paſſim in Lucretio) *s*, vix dignum eſt quod admoneatur. Ceterum vir eruditus memorabile hic facinus fecit, verba, ut verſui conſuleret, ſic in ipſo textu trajiciens;

Quid eſt quod laetus ſis? quid tibi vis? quid me adſpectas? quid taces?
Satin' ſanus? O feſtus dies hominis: amice ſalve:

neſcius interea, ſe ordine ſic immutato ſententiam totam corrumpere: Primo enim omnia, quae Chaerea ſe rogari volebat, *Quid mihi quaeram? ſanus ſim anne inſaniam?* interroganda erant: quae rite & ordine exequitur Antipho, *Quid tibi vis? ſatine ſanu's:* poſtea de ſuo rogat, *Quid me adſpectas? Quid dices?* Minime igitur miſcenda erant haec. nec *ἄνω κάτω* confundenda.

13. *Nemo eſt quem ego magis nunc cuperem.* Poſt vocem *eſt*, aliqui l. s. & Donatus habent, *omnium*; ſed multo plures, *hominum:* quod & verſui magis ſervit, & Terentianum eſt, ut infra, *Nemo'ſt hominum qui vivat minus.* collocatio vero verborum haec in omnibus eſt, *quem ego nunc magis cuperem.* ſane in libro Bembino & compluribus aliis ſcriptis, hic verſus & duo praecedentes ita ordinantur:

Quid eſt quod laetus ſis? quid tibi vis? ſatin' ſanus? quid me aſpectas?
Quid taces? o feſtus dies hominis. amice ſalve.
Nemo eſt hominum quem ego nunc magis cuperem videre quam te.

Sunt autem Iambici tetrametri catalectici; ſi tamen, *quid*, in primo elidatur, in ſecundo per dialyſin in duas ſyllabas diſtractum, ſit pyrrichius. ita ut *d* eliſo, haec dictio, & prima ſyllaba inſequentis, faciat tribrachum in prima ſede. FAERNUS.

Nemeſt hominúm, quem ego nunc magis cuperém videre quam te.

Videſne accentus in finales ſyllabas indecore cadere, *Hominúm, Cuperém.* Praeter Donatum ſeptem ex noſtris Codices *Nemoſt omnium*; unde ſic verſum conſtituo:

Nemo ómniumſt, quem ego nunc magis videre cúperem quam te.

Nam quod vir doctus hic malit *Hominum*; quia infra habemus IV, 6, 19.

Egon formiduloſus? nemoſt hominum qui vivat, minus:

quantum intereſſet, parum animadvertit. *Nemo hominum, nemo uſquam gentium, minus quam ego formiduloſus.* Hoc recte: quia Timiditas & Audacia per omne genus humanum pertranſeunt. Cum vero dicas, *Quem magis cuperem videre, nemo eſt*; tum *Omnium* dixeris: Amicorum ſcilicet & Notorum; non *Hominum* univerſim. Quid enim? an Colcho aut Aſſyrio cuperes rem tuam narrare? And. V, 5, 6.

Sed quem ego mihi potiſſimum optem, cui nunc haec narrem, dari?
Davum video: nemoſt, *quem mallem*, omnium.

14. *Quid fiet.* Vett. Edd. & codex ex noſtris unus, *Quid fit.* Recte.

15. *Noſtin hanc.* Lege *Noſtine hanc.* Vide ſupra II, 3, 36. *Noſtin* ſecundam corripit.

16. *Sic commemineram. Quaedam hodie eſt ei dono data.* Codices omnes noſtri & Edd. Vett., melioribus numeris: *Hodie quaedam eſt ei dono data.* Senſit hoc & vir eruditus.

17. *Vir-*

Uirgo: éius quid ego tibi nunc faciem praédicem aut laudem, Antipho:
Cum me ipſe noris quam élegans formárum ſpectatór ſiem?
In hác commotus ſum. A. *áin tu?* CH. *primam dices, ſcio, ſi uíderis.*
Quid múlta uerba? amáre coepi. fórte fortuná domi
Erat quidam eunuchus, quém mercatus fráter fuerat Tháidi:
Neque ís deductus étiam tum ad eam. ſúmmonuit me Pármeno
Ibi ſéruus, quod ego arripui. A. *quid id eſt?* CH. *tácitus citius aúdies;*
Ut uéſtem cum illo mútem, & pro illo iúbeam me illoc dúcier.
A. *Pro eunúchon?* CH. *ſic eſt.* A. *quid ut ex ea re tándem caperes cómmodi?*
CH. *Rogás? uiderem, audirem, eſſem una quicum cupiebam, Antipho.*
Num párua cauſa, aut praua ratioſt? tráditus ſum múlieri.
Illa ilico ubi me accépit, laeta uéro ad ſe abducit domum:
Conméndat uirginém. A. *cui? tibine?* CH. *mihi.* A. *ſatis tutó tamen.*
CH. *Edicit ne uir quiſquam ad eam adeat: ét mi ne abſcedam, imperat.*
In

17. *Virgo. quid ego ejus.* MSti noſtri, praeter unum omnes *Quid ejus*: Utrobique *Quid* in Theſi latitat. Lego, *Virgo: ejus quid ego.*

18. *Cum ipſum me noris.* Noſtri omnes cum Edd. Vett. *Cum me ipſum noris.* Scripſit auctor, *Cum me ipſe noris.*

21. *Quem mercatus fuerat frater Thaidi.* Ex noſtris plures atque ii meliores,

Quem mercatus frater fuerat Thaidi.

Magis ex more Terentii, quem adoleſcentes notabunt.

22. *Neque is deductus etiam tum ad eam.* Liber Bembinus, *etiamdum.* FAERNUS.

Sic ex codice Bembino dedit Faernus. Non accedo: quippe *Etiamdum* in re praeſenti dicitur, in praeterita *Etiam tum.* Plaut. Pſeud. IV, 2, 2.

Nam nil etiamdum harpagavit, praeter cyathum & cantharum.

Rud. V, 3, 26.

Ni etiamdum haut ſiem Quinque & viginti [annos natus.

At noſter Hec. I, 2, 70.

Narratque ut virgo ab ſe integra etiam tum ſiet.

24. *Et pro illo jubeam me ducier.* Omnes praeter Bembinum, libri ſcripti, & Donatus, *me illoc deducier*, quod & verſui quadrat. FAERNUS.

Immo verſui non quadrat: etſi, ut ad digitos ſic ſatis quadraret, ſuſpicio eſt illud *Cum eo* a Faerno interpolatum. Omnes enim noſtri & vett. Edd. *Cum illo.* Recte: & lege *Ducier.*

25. *Quid ex ea re tandem ut caperes commodi?* A vett. Edd. & novem ex codicibus noſtris abeſt *Ut*: ergo aliam ſedem olim habuit,

Quid ut ex ea re tandem caperes commodi?

26. *Quacum cupiebam.* Lege *Quicum.* Vide Adel. IV, 7, 33. Phor. V, 1, 32.

27. *Num parva cauſa aut parva ratioſt?* Lege, ut recte olim Palmerius,

Num parva cauſa aut prava ratioſt?

36. *Ibi inerat pictura haec.* Vett. Edd. & ex noſtris libris octo, *Ubi inerat.* Quod melius.

40. *Atque per alienas tegulas veniſſe clanculum per impluvium fucum factum mulieri.* Ex libro Bembino & Victoriano lego, *atque in alienas*, ut ſit ordo, & ſenſus, ad faciendum fucum mulieri per impluvium. verſus autem, qui eſt octonarius Iambicus, ſtat, ſi ex *per*, elidas *r*, ut ſaepe. FAERNUS.

Deum ſeſe in hominem convertiſſe, atque in alienas tegulas
Veniſſe clanculum per impluvium fucum factum mulieri.

Multa hic annotari poſſent. Ego quam breviſſime poſſum rem exequar. Notum eſt ex fabula ipſa, non in *Hominem* ſe convertiſſe Jovem, ſed in aurum: ut Horat. Carm. III, 16. *Converſo in pretium deo.* Et totum ineptum eſt, cum vel in caelo Juppiter humana ſecundum veteres fuerit forma. Scripſit opinor, auctor vel *Deum ſeſe in aurum*, vel *Deum ſe in*

In interiore párte ut maneam ſólus cum ſola: ádnuo
Terram intuens modéſte. A. *miſer.* CH. *ego, inquit, ad cenam hinc eo:*
Abdúcit ſecum ancillas: paucae, quaé circum illam eſſént, manent
Nouiciae, puéllae. continuo haéc adornant út lauet.
Adhórtor properent. dum ápparatur, uirgo in conclaui ſedet
Suſpéctans tabulam quándam pictam; ubi inerat pictura haéc, Iouem
Quo pácto Danaae miſiſſe aiunt quóndam in gremium imbrem aúreum.
Egomét quoque id ſpectáre coepi: et quia conſimilem lúſerat
Iam olim ille ludum, inpéndio magis ánimus gaudebát mihi;
Deum ſéſe in pretium cónuertiſſe, et pér alienas tégulas
Ueniſſe clanculúm: per pluuiam fúcum factum múlieri.
At quém deum? qui témpla caeli ſúmma ſonitu cóncutit.
Ego homúncio hoc non fécerim? ego uero íllud fecerim ác lubens.

in metallum, vel ut Flaccus, *in pretium.* Porro duo libri Faerni cum Donato, *Atque in alienas tegulas:* Noſtri vero *Et per alienas tegulas.* Omnino melius. Quid enim Impluvium? locus intra aedes cavus, a ſolo ad caelum uſque patulus, ut lucem admitteret, & aqua de tecto collecta in eum implueret. Quale ergo eſt *In tegulas per impluvium*? Immo ſi quid ſuperne decidat, de tegulis in impluvium veniat neceſſe eſt: contra ſiquid ſurſum efferendum, per impluvium in tegulas. Gellius x, 15. *Vinctum hominem, ſi aedes flaminis dialis introierit, ſolvi neceſſum eſt: & vincula per impluvium in tegulas ſubduci, atque inde foras in viam demitti.* Si ergo vel *per* impluvium vel *in* impluvium ad ſolum uſque deciderit Juppiter; non propior fuerit Danaae cubiculo, quam ſi foris in via eſſet. Locum totum ſic conſtituo:

Deum ſeſe in pretium convertiſſe, & per alienas tegulas
Veniſſe clanculum: per pluviam fucum factum mulieri.

Per tegulas veniſſe pluviae ſpecie & forma. Scilicet cubiculum virginis perpluebat, & imber aureus per tegulas eo perfluebat: *per pluviam* igitur fucus ei factus eſt. Illud quoque in recepta lectione incommodi eſt; quod *impluvium* primam corripit: cum quater apud Plautum producat. Fallitur enim quidam, qui exemplo hoc tutari ſtudet ex Phor. IV, 4, 26.

Anguis per impluvium decidit de tegulis.

Quippe ibi legendum, *Anguis in impluvium:* quod & Guyetus vidit: Plaut. Amph. V, 1, 56.

Decidunt angues jubati deorſum in impluvium duo.

42. *At quem deum, qui templa caeli ſumma ſonitu concutit.* Non muto. Lucretius enim VI, 386.

Quod ſi Juppiter atque alii fulgentia divi
Terrifico quatiunt ſonitu caeleſtia templa.

Tamen cum de Majeſtate Jovis hic agatur; *Quem deum*, qui ſummus deorum eſt; vide annon elegantius ſic dediſſet,

At quem deum, qui templa caeli ſumma nutu concutit.

Virgilius bis, de Jove:

Annuit, & totum nutu tremefecit olympum.

Homerus:

Η καὶ κυανέοισιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων,
μέγαν δ' ἐλέλιξεν ὄλυμπον.

Clarius, opinor, potentiam Jovis indicat; ſi *nutu* ſolo, quam ſi quamovis *ſtrepitu*, *crepitu*, *ſonitu*, *tonitru* caelum concutiat.

43. *Ego homuncio hoc non facerem? ego illud vero ita feci ac lubens.* Illud *Feci* ineptum eſt, ut & T. Faber vidit. Nihil enim tum fecerat, ſed facturum ſe eſſe reputabat: quin & verſus claudicat, ſi *Feci* legis. Faber itaque, *Ita faciam*, vir eruditus *Ita fecerim*: neuter tamen alia hic menda ſubodoratus eſt. *Illud ita fecerim*: Quo quaeſo pertinet *Ita*? an, ut per tegulas deflueret Jovis exemplo? Nimirum, ubi primum *Feci* in textum irrepſit, *Ita* in verſus ſubſidium addiderunt; quod tamen a Petrenſi abeſt. Sex ex noſtris codices *Ego*

Dum haec mécum reputo, adcérſitur lauátum interea uirgo:
Iit, láuit, rediit; deinde eam in lectum illae conlocárunt.
Sto exſpéctans, ſi quid mi imperent. uenit úna, heus tu, inquit, Dóre,
Cape hóc flabellum, et uéntulum huic ſic fácito, dum lauamur:
Ubi nós lauerimus, ſi uoles, lauáto. accipio triſtis.
A. *Tum equidem iſtuc os tuum inpudens uidére nimium uéllem,*
Qui eſſet ſtatus, flabéllulum tenére te aſinum tántum.
CH. *Uix élocutaſt hóc, foras ſimul ómnes proruúnt ſe;*
Abeúnt lauatum, pérſtrepunt; ita út ſit, domini ubi ábſunt.
Intérea ſomnus uírginem obprimit. ego limis ſpécto
Sic pér flabellum clánculum: ſimul alia circumſpécto
Satine éxplorata ſint. uideo eſſe. péſſulum oſtio óbdo.

A. *Quid*

vero illud, non *Ego illud vero.* Repono:

Ego homuncio hoc non fecerim? ego vero illud
fecerim ac lubens.

Miror equidem nec Fabrum nec virum doctum attendiſſe, tam *Facerem* quam *Feci* praeterita reſpicere, nec in conſultando & ſecum reputando locum habere.

45. *It, lavit, redit; deinde illam in lecto illae collocant.* O. l. s. & Donatus pro *illam*, *eam* habent: libri vero antiqui omnes fere, & cum iis Donatus, *conlocarunt.* Sunt & aliquot libri, inter quos Vaticanus, & duo alii antiqui, qui *in lectum* habent, & cum iis Donatus; Bembinus pro *lecto illae*, *lectulo*, habet. quo tamen modo non poteſt verſus procedere, qui admiſſa dictione *conlocarunt* Iambicus eſt tetrameter catalecticus cum Iambo in quarta ſede, ut ceteri; prima tamen ejus ſyllaba *in* praecedentem verſum rejecta. nos omnibus conſideratis neque *in lecto*, neque *in lectum*, ſed *in lectu*, antiqua declinatione legi poſſe arbitramur. teſte enim Priſciano, etiam huius lectus, antiquiſſimi protulerunt. Cornificius in primo de Cenis deorum: *Ipſis vero Cereris memoriae novandae gratia lectus ſternuntur.* Plautus in Amphit. *Prius abis quam lectus, ubi cubuiſti, concaluit locus.* nos tamen legemus *in lectum*, ne ab antiqua lectione diſcedamus:

It, lavit, redit, deinde eam in lectum illae
conlocarunt. FAERNUS.

Recte haec: niſi quod verſum male diſponat, notante etiam viro docto; *Virgo: it,*
Lavit, redit, deinde eam.

Lege, ut noſtri qui vetuſtiores ſunt ſcribunt, *Iit*, una tamen ſyllaba:

Iit, lavit, rediit, deinde eam in lectum illae
conlocarunt.

47. *Et ventulum huic.* Conjunctio *&* non eſt in antiquis libris, Bembino & Victoriano; quae & majore gratia abeſt. FAERNUS.

Ib. *Dum lavamur*: Ita Donatus & iidemmet antiqui libri. FAERNUS.

Immo retine *Et* cum noſtris omnibus & Edd. vett. Nulla certe gratia eſt bis in *Lum* verba contigua exire.

50. *Quis eſſet ſtatus, flabellum tenere te aſinum tantum.* Hic verſus nulla ratione ſtare poteſt, niſi legas *flabellulum.* ſane liber Bembinus & Baſilicanus habent, *qui eſſet.* FAERNUS.

Flabellum. Sic dedit Faernus, credo, typographi incuria: etſi codices Noſtri, *Flabellum.* Guyetus in Scripto invenit *Flabellulum*, ut exigit verſus.

53. *Ego limis aſpecto.* Ex libro Bembino & aliis antiquis ac ratione verſus, *ſpecto* legendum. FAERNUS. Media fere pars Noſtrorum, *Specto.*

54. *Et ſimul alia circumſpecto.* Copula *&* non eſt in libro Bembino, nec Baſilicano, quae adeo non neceſſaria eſt, ut & cum gratia abſit. FAERNUS. Vix unus & alter ex noſtris *Et* habent.

56. *Quid tum fatue.* Antiqui libri bis habent *quid*; quae particula geminata neceſſaria & verſui videtur & ſenſui: interrogat enim Chaerea Antiphonem, cur *quid tum* interrogarit,

A. *Quid túm? CH. quid tum? quid, fátue? A. fateor. CH. án ego occaſiónem*
Mi oſténtam, tantam, tám breuem, tam optátam, tam inſperátam
Amitterem? tum pól ego is eſſem uéro, qui adſimulábar.
A. *Sane hércle ut dicis. ſet interim de ſy'mbolis quid áctumſt?*
CH. *Parátumſt.* A *frugi es: úbi? domin'?* CH. *immo áput libertum Diſcum.*
A. *Perlóngeſt.* CH. *ſet tanto ócius properémus.* A. *muta uéſtem.*
CH. *Ubi mútem? perii: nam éxulo domó nunc: metuo frátrem,*
Ne intús ſit: porro autém patrem, ne rúre redierit iam.
A. *Eámus ad me, ibi próxumumſt ubi mútes.* CH. *recte dicis.*
Eámus: et de iſtác ſimul quo pácto porro póſſim
Potiri, conſiliúm uolo capere úna tecum. A. *fiat.*

garit, qui per ſe ipſe poterat quid ſecutum eſſet conjicere. lege ergo hoc modo: *Quid, quid tum? fatue.* quaſi dicat, quid ſibi vult tuum iſtud, quid tum? FAERNUS.

Et noſtri plerique omnes, *Quid, quid tum?* ſed corrigendum, *Quid tum? quid?* Repetitio hoc poſtulat.

57. *Mihi oſtentatam, tam brevem.* Poſt *oſtentatam* Donatus & omnes l. s. praeter Bembinum habent *tantam.* verſus autem ſtat ſi legas *oſtentam*, ut & in aliquibus libris eſt. atque haec dictio etiam in Phormione reperitur. vox autem *mihi* in ſcanſione monoſyllaba erit. legendum ergo eſt, *mihi oſtentam, tantam, tam brevem.* FAERNUS.

Melior pars Noſtrorum *Tantam*: quae vera lectio eſt. Sic *magna, ampla, occaſio.* Plin. Hiſt. XVIII, 28. *Tanta literarum occaſio eſt.* Servius ad Georg, I, 248. *Et obtenta denſantur nocte tenebrae.* ‘ Ab Oſtendor veteres par‘ticipium Oſtentus, non Oſtenſus dicebant. ‘ Terentius in Eun. *An ego occaſionem Mihi* ‘ *oſtentatam tam brevem.* Similiter & illud in ‘ Phorm. (V, 4, 7.) *Neque me domum nunc re*‘*ciperem, niſi mi eſſet ſpes oſtentata Hujuſce ha*‘*bendae.* Sic hodie fertur: ſed ex re ipſa apparet Servium ipſum legiſſe *Oſtentam* & *Oſtenta.*

58. *Is eſſem vere.* Non mihi diſplicet haec lectio, ‘ ea tamen videtur antiquior, quae eſt in libro Bembino, *is eſſem vere*: ut & in Heautontim. *mihi illaec vero ad raſtros res redit.* FAERNUS.

Ib. *Qui aſſimulabar.* Aliqui libri, *qui ſimulabar*: antiquiſſimi Bembinus & Victorianus, *qui ſimulabar.* FAERNUS.

Ex duobus illis Faernus edidit *Qui ſimulabar.* Unus tantum ex noſtris ſic habet: Tres *Cui adſimulabar*: ceteri *Qui adſimulabar.* Hoc placet; amant enim hoc verbum Noſter & Plautus. Mil. II, 1, 74.

Haec duarum hodie vicem
Et hinc & illinc mulier feret imaginem:
Atque eadem erit; verum alia eſſe adſimulabitur.

62. *Ubi mutem? perii: nam domo exulo nunc: metuo fratrem*
Ne intus ſit; porro autem pater ne rure redierit jam.

Domo, quod emphaſin hic habet, in Theſi premitur. Male autem *Pater*, cum dixerat *Fratrem*: Repone:

Ubi mutem? perii: nam exulo domo nunc: metuo fratrem,
Ne intus ſit: porro autem patrem, ne rure redierit jam.
Heaut. I, 2, 15.
Timet omnia, patris iram, atque animum amicae, ſe erga ut ſit, ſuae.

Digitized by Google

Actus IV. Scaena I.

Dorias ancilla.

'ITA me di ament, quántum ego illum uidi, non nil timeo miſera,
Né quam ille hodie inſánus turbam fáciat, aut uim Tháidi.
Nám poſtquam iſte aduénerat adouléſcens, frater uírginis,
Militem rogat út illum admitti iúbeat: ille continuo iraſci,
Néque negare audére: Thais pórro inſtare ut hóminem inuitet.
'Id faciebat rétinendi illius caúſa: quia illa quaé cupiebat
Dé ſorore eius índicare, ad eam rem tempus nón erat.
'Inuitatuſt. mánſit. ibi illa cum íllo ſermonem óccipit.
Miles uero, síbi putans addúctum ante oculos aémulum,
Uóluit facere cóntra huic aegre: heus, ínquit, puer, i, Pámphilam
'Adcerſe, ut deléctet hic nos. ílla exclamat, mínime gentium:
'In conuiuium íllam? miles téndere inde ad iúrgium.
'Interea aurum síbi clam mulier démit, dat mihi ut aúferam:
Hóc eſt ſigni: ubi prímum poterit, ſe illinc ſubducét ſcio.

A c-

Ita me dii bene ament. In contextu libri Bembini & in aliis pleriſque l. s. Terentii, & Donati, non eſt dictio *bene.* utroqne modo verſus eſt trochaicus acatalecticus, ſequens vero catalecticus: tertius eſt octonarius Iambicus: quartus trochaicus tetrameter acatalecticus, correpta priore ſyllaba in dictione *illum*, & *ille*, per eliſionem unius *l*: quintus, & ſextus generis ejuſdem: reliqui trochaici catalectici. FAERNUS. Tres ex Noſtris cum Edd. vett. non habent *Bene.*

3. *Nam póſtquam iſte advenit Chremes adouléſcens frater virginis.* Iambicus hic venit inter vicinos Trochaicos. Codex Academicus & ex Meadianis alter non habent *Chremes.* Et ſane in textum ex interpretatione irrepſit. Satis enim deſcribit hominem, abſente nomine: praeſente vero nimium: Infra, V, 1, 8.

Quis fuit igitur? PY. *iſte Chaerea.*
TH. *Qui Chaerea?* PY. *iſte ephebus frater Phaedriae.*

Nec Chaerea Thaidem viderat, nec Thais ejus nomen audierat. Et notabis in Arſi eſſe *Iſte, Iſte*; ut par eſt, cum demonſtratur aliquis: at hic, ſi Iambicum facis, in Theſi eſt *Iſte.* Repone,

Nám poſtquám iſte advénerat adouléſcens frater virginis. Phorm. V, 8, 16.
Poſtquam tantopere id vos velle animum adverteram.

8. *Invitat triſtis manſit ibi. illa cum illo ſermonem ilico.* Omnes libri praeter Bembinum habent *ſermonem incipit.* Donatus vero, *ſermonem occipit.* itaque Robertus Stephanus impreſſit. ego ita legendum, itaque diſtinguendum puto,

Invitat triſtis: manſit. ibi illa cum illo ſermonem occipit.

ſtat autem verſus correpta priore in dictione *illa*, eliſione alterius *l.* FAERNUS.

Unus tantum ex Noſtris cum Donat. & Edd. vett. *Occipit*; ceteri *Incipit.* Utrumvis probe, nec hilum intereſt. Sed vides, Iambicum rurſus inter Trochaicos comparere;

Invitat triſtis: mánſit: ibi illa cum illo ſermonem óccipit.

Sed & praeterea in dictione vitium eſt: *Invitat triſtis*; ſcilicet Thraſo: *Manſit:* quis? an iterum Thraſo? immo Chremes. Hoc plane contra rectum loquendi morem: neque Terentio condonabitur. Spondeo me tibi veram ejus manum reſtituturum:

'Invitatuſt: mánſit. ibi illa cum illo ſermonem óccipit.

Vide

Actus IV. Scaena II.

Phaedria.

DUM rús eo, coepi égomet mecum intér uias,
Ita út ſit, ubi quid ín animo eſt moléſtiae,
Aliám rem ex alia cógitare, et ea ómnia
Peiórem in partem. quíd opuſt uerbis? dum haéc puto,
Praetérii inprudens uíllam. longe iam ábieram,
Cum ſénſi: redeo rúrſum, male me uéro habens:
Ubi ad ipſum uenio déuerticulum, cónſtiti:
Occépi mecum cógitare, Hem, biduum hic
Manéndumſt ſoli sine illa? quid tum póſtea?
Nil éſt. quid? nil? ſi nón tangendi cópia eſt,
Eho né uidendi quidem erit? ſi illud nón licet,
Saltem hóc licebit. cérte extrema linea
Amáre, haut nihil eſt. uíllam praetereó ſciens.
Set quid hoc, quod timida ſúbito egreditur Pýthias?

Vide literarum ductus: *invitatuſt*, *invitatſt'*: ſic enim, *i* ſupra *e* poſito, compendioſe olim ſcribebant. Heaut. I, 2, 11.

Quam vellem Menedemum invitatum, ut nobiſcum eſſet amplius.

9\. *Miles vero ſibi putare adductum ante oculos aemulum:*
Vóluit facere cóntra huic aegre: heús, inquít, puer, Pamphilam
Adcerſe. Poſterior verſus miſeris modis claudicat; In *Aegre* nulla eliſio fit; *Inquit* in fine acuitur, *Puer*, qui in primis in Arſi eſſe debuit, ut ſe vocari ſentiret, in Theſi latitat. Fruſtra vir doctus ex Plauto ſuo haec excuſatum ibat. Sed & aliud adhuc eſt: *Miles putare*; & deinde, *Voluit* facere. Certe, ſi *putare*; conſequens eſt *Velle* vel *Voluiſſe*. Utrumque verſum ſic refinge:
Miles vero, ſibi putans adductum ante oculos aemulum,
Vóluit facere cóntra huic aegre: heus, inquit, púer, i Pamphilam
Adcerſe, ut delectet hic nos.
I, *adcerſe*, ut infra V, 2, 53.
Nutricem adcerſitum iit.

11\. *Adcerſe. Hic verſus*, inquit vir eruditus, *una ſyllaba excurrit ultra Trochaicum Acatalectum, quales ſunt And. III, 2, 29. Heaut. IV, 3, 37. V, 3, 12. Adel. IV, 2, 1.* Atqui neque hic verſus excurrit, neque ulla talis excurrendi libertas eſt: & quattuor quae citat loca, non exempla ſunt, ſed errata. *Gentium* ſyllabam ſuam ultimam ſequenti verſui commodat a vocali incipienti; ut noti iſti apud Virgilium verſus, --- *Decoquit humorem*, , --- *Viuaque ſulfura*, --- *Arbutus horrida*, ſingulas ſyllabas ſequentibus tranſmittunt.

3\. *Et ea omnia in Pejorem partem.* Magis ex conſuetudine Terentii eſt, ſi ſic refingis:
Et ea omnia Pejorem in partem.

6\. *Male vero me habens* Melius ex Regiis unus, *Male me vero habens.*

7\. *Ubi ad ipſum veni diverticulum.* Tres antiquiſſimi libri, *deverticulum.* FAERNUS.
Ubi ad ipſum veni diverticulum, conſtiti. Codex Academicus *Venio*, ut prius *Redeo.* Et verſus fit ſuavior. Supra III, 3, 11.
Ubi friget, huc evaſit.

14\. *Sed quid hoc eſt quod timida ſubito egreditur Pythias?* Deleto verbo *eſt*, qui non eſt in libro Bembino, ſenarius procedit; ſi tamen ex *quid* elidas *d*. FAERNUS.

ACTUS IV. SCAENA III.

PYTHIAS. DORIAS. PHAEDRIA.

'UBI ego illum ſceleróſum miſera atque inpium inueniam? aút ubi quaeram?
Hócine tam audax fácinus facere eſſe aúſum? perii. PH. *hoc quid ſit uereor.*
PY. *Quin etiam inſupér ſcelus, poſtquam lúdificatuſt uirginem,*
Ueſtem ómnem miſerae diſcidit, tum ipſam capillo cónſcidit.
PH. *Hem.* PY. *qui nunc ſi detúr mihi;*
Ut ego únguibus facile illi in oculos inuolem uenéfico?
PH. *Néſcio quid profécto abſente nóbis turbatúmſt domi.*
Adibo. quid iſtuc? quid feſtinas? aút quem quaeris, Pýthias?
PY. *Ehem Pháedria, ego quem quaéram? in' hinc quo dignu's cum donis tuis*
Tam lépidis. PH. *quid iſtuc éſt rei?*
PY. *Rógan? eunuchum quém dediſti nóbis, quas turbás dedit?*
Uirginem, quam erae déderat dono miles, uitiauit. PH. *quid ais?*
PY. *Périi.* PH. *temulénta es.* PY. *utinam sic ſint, mihi qui male uolunt.*
DO. *Au óbſecro, mea Pýthias, quod iſtuc nam monſtrúm fuit?*

PH. *In-*

1. *Ubi ego illum ſceleroſum miſera.* Hic & ſubſequens verſus trochaicus eſt, tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

2. PH. *perii, hoc quid ſit vereor.* Immo cum libris fere omnibus & Edd. vett. *Perii* Pythiae donandum eſt. Vide And. III, 5, 1.

9. *Egen quem quaeram? abi hinc quo dignus es.* In libro Bembino haec antiqua eſt lectio, ut pro *egon*, *ego* legatur, ut & in aliquot aliis libris: pro *abi hinc*, *in hinc*. quam lectionem liber quoque Vaticanus, licet abraſo *n*, ex *in*, confirmat. item Victorianus, in quo eſt, *ii nunc:* in aliquibus aliis eſt *i hinc*: eſt autem hic, haec particula *in*, ex duabus concreta, *is* & *ne*, ut *abin*, ex *abis* & *ne*. qua dictione & infra utitur, *in intro nunc jam*, pro *iſne intro.* ſane in libro Bembino non eſt verbum *es*, quo dempto verſus hos ſic ordiamus:

Hem Phaedria ego quem quaeram? in hinc quo dignus cum donis tuis
Tam lepidis? PH *quid iſtuc eſt?*

prior verſus eſt octonarius, poſterior dimeter, uterque Iambicus. FAERNUS.

Meliores noſtri *I hinc*; unus *Ii hinc*; ceteri cum Edd. vett. *abi hinc*. Et pro *Lepidis* perperam *Inlepidis*.

11. *Rogas me? eunuchum.* Codex Petrenſis *Rogaſne*. Repone, *Rógan? eunuchum.* ut Trochaicus ſit, pariter ac duo ſequentes: & acrior ſit increpatio, celeritate ipſa.

12. *Virginem, quam erae dederat dono miles, vitiavit.* PH. *quid ais? Dono dederat*, eſt in libro Bembino, & Baſilicano: verſus autem eſt trochaicus tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

Atqui quod Edd. vett. & ex noſtris unus &, ut videtur, plerique Faerni habent *Dederat dono* magis placet. Sono ipſo rem amplificat.

13. *Utinam ſic ſint qui mihi male volunt.* Rectius legas: *Utinam ſic ſint, mihi qui male volunt.*

14. *Quid iſtuc nam monſtri fuit?* Antiquiſſima lectio ex libro Bembino, *quod iſtuc nam monſtrum fuit?* habet & Baſilicanus, *quod iſtuc.* FAERNUS. Duo quoque ex noſtris veterrimi *Quod*. Ceteri *Quid monſtri.*

15. *Ego illum neſcio*
16. *Qui fuerit: hoc quod fecit, res ipſa indicat.* Sic edidi ac ſcripſi. Sic tamen repono:

Inſanis,

PH. *Inſánis: qui iſtuc fácere eunuchus pótuit?* PY. *ego illum néſcio: hoc*
Quod fecit; res ipſa índicat:
Uirgo ípſa lacrumat, néque cum rogites, quid ſit audet dicere.
Ille autem bonus uir núſquam apparet. etiam hoc miſera ſúſpicor,
Aliquid domo abeuntem abſtuliſſe. PH. *néqueo mirari ſatis,*
Quo hinc ílle abire ignáuos poſſit lóngius: niſi ſi domum
Forte ád nos rediit. PY. *uiſe amabo, núm ſit.* PH. *iam faxó ſcies.*
D. *Perii, óbſecro tam infándum facinus, méa tu, ne audiui quidem.*
PY. *At pól ego amatorés audieram múlierum eſſe eos máxumos,*
Set níl poteſſe: uérum miſerae nón in mentem uénerat:
Nam illum aliquo concluſiſſem, neque illi cómmiſiſſem uirginem.

ACTUS IV. SCAENA IV.

PHAEDRIA. DORUS. PYTHIAS. DORIAS.

PH. *EXI foras, ſceléſte: at etiam réſtitas,*
Fugitiue? prodi, mále conciliate. DO. *óbſecro.* PH. *oh,*
'Illuc uide, os ut ſibi diſtorſit cárnufex.
Quid huc tíbi reditioſt? uéſtis quid mutátioſt?

Quid

Inſanis, qui iſtuc facere eunuchus potuit? PY. *ego illum neſcio: hoc*
Quod fecit, res ipſa indicat.
Ut verſus ſit Dimetrus Iambicus, plane ut ſupra 5, & 10. Heaut. II, 4, 16.
Neſcio alias: me quidem ſemper. & V, 4, 15.
Deos neſcio: ego quod potero enitar ſedulo.

20. *Quo ille abire.* Lege, verſus cauſa, *Quo hinc ille abire.*

21. *Forte ad nos redierit.* PY, *viſe amabo, num ibi ſit.* PH. *jam faxo ſcies.* In omnibus quotquot ſunt libris, pro *redierit* eſt *rediit*: & pro *num ibi ſit*, *num ſit*: ſolus Bembinus recenti manu ſuperadditum habet, *ibi*: quae dictio nec neceſſaria eſt, nec a Donato ponitur, ita hunc locum exponente, *num ſit*, domi *ſubaudiendum eſt*; *aut num ſit quod dicis.* FAERNUS. Noſtri, uno excepto, omnes *Rediit*. *Redierit* verſum corrumpit.

23. PY. *At pol amatores audieram eſſe mulierum eos maximos.* Varie collocantur haec verba in libris ſcriptis: ſed elegantius in libro Bembino:
At pol ego amatores mulierum eſſe audieram eos maximos. FAERNUS.

At pol ego amatores mulierum eſſe audiéram eos maximos. Sic dedit Faernus ex Bembino ſuo. Duo tamen hic peccata ſunt; quod *Mulierum* ſecundam acuit, quod *Audiéram* tertiam. Repone ex vett. Edd. & Noſtris omnibus:
At pol ego amatores audieram mulierum eſſe eos maxumos.

24. *Sed nihil poſſe.* Priſcianus legit *poteſſe*, ut & in pleriſque antiquis libris eſt. in omnibus vero l. s. Donati eſt *potuiſſe*; corrupte quidem, ſed tamen unde appareat, eum non *poſſe* legiſſe, ſed *poteſſe*: quo quidem modo melius procedit octonarius; contracta tamen dictione *nihil*, in unam ſyllabam. FAERNUS. Noſtri omnes *Poteſſe*.

25. *Nam illum aliquo concluſſem.* In omnibus libris legitur *concluſiſſem*. nec ſane hic neceſſaria eſt ſyncope, cum verſus ſtet eliſo uno *l* ex *illi*. FAERNUS. Recte hoc: & noſtri quoque omnes *Concluſiſſem*.

3. *Illud vide.* Lege ex uno Noſtro, *Illuc vide*. Vide ad Adel. II, 2, 20.

4. *Quid huc reditio.* Interponendum poſt *huc*, pronomen

Quid nárras? paulum si ceſſaſſem, Pythias,
Domi nón offendiſſem, ita iam adornarát fugam.
PY. *Haben hóminem, amabo?* PH. *quidni habeam?* PY. *o factúm bene.*
D. *Iſtúc pol uero béne.* PY. *ubi eſt?* PH. *rogitas? nón uides?*
PY. *Uideam, óbſecro, quem?* PH. *hunc ſcílicet.* PY. *quis hic éſt homo?*
PH. *Qui ad uós deductus hódieſt.* PH. *hunc oculís ſuis*
Noſtrárum numquam quiſquam uidit, Phaédria.
PH. *Non uidit?* PY. *an tu hunc crédidiſti eſſe, óbſecro,*
Ad nós deductum? PH. *námque alium habui néminem.* PY. *au,*
Ne cómparandus híc quidem ad illumſt. ílle erat

Ho-

pronomen *tibi*, ut in Donato, & libro Bembino eſt: *Quid huc tibi reditio'ſt*, & verſus ſtabit eliſo *d* ex *quid*. Quod vero ſequitur, *quid veſtis mutatio eſt*, ab omnibus antiquis exemplaribus, praeter Bembinum, abeſt verbum *eſt*. quod nec neceſſarium eſt. nam a ſuperiore repetitur. FAERNUS.

Sic & codices noſtri: ſed lego,
Quid huc tibi reditioſt? veſtis quid mutatioſt?

6. *Ita jam ornabat fugam.* Omnes alii libri & Donatus, *adornabat*. ſolus Bembinus, quem ut antiquiſſimum ſequimur, *ornarat*. Baſilicanus *adornarat*. praeterea in eodem Bembino legitur, *factum bene*, ſine interjectione *o*. FAERNUS. Lego tamen, ut noſtri plerique *Adornarat*; ut *Ita* ſit in Arſi & *Domi* corripiatur.

7. *Habeſne hominem amabo? Quidni habeam? Factum bene.* Sic dedit Faernus: ſed ex metri ratione legendum eſt, *Haben'*: & quod omnes noſtri cum vett. Edd. habent, *O factum bene*, ſuavius eſt, ut eliqueſcat ultima in *Habeam*. Utrumque vidit vir eruditus.

11. *Noſtrarum numquam quiſquam vidit, Phaedria.* Apud Priſcianum 960. *Noſtrarum quiſquam:* deeſt *Numquam* etiam in Scriptis. At Cledonius p. 1907. *Nemo*, inquit, *feminino genere lectum eſt apud Terentium; ut Illum nemo noſtrarum quiſquam vidit.* Apparet, quoſdam olim legiſſe *Nemo quiſquam*; at hodie Codices omnes, *Numquam quiſquam.* Utrumvis probe.

13. *Namque alium habui neminem.* Solus Bembinus liber habet *namque*; omnes alii quotquot ſunt, item Donatus, *nam quem.* quam & veram lectionem puto: ita ut interrogative diſtinguatur poſt, *nam quem?* & ſubaudiatur *deductum credam*: deinde affirmative ſubdatur, *alium habui neminem.* FAERNUS.

Praeter Bembinum, etiam ex noſtris veterrimus *Namque*. Recte, ut & vidit vir doctus.

14. *Ne comparandus hic quidem.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, pro *ne*, *nec* habent. quod magis videtur negare. FAERNUS.

Male Faernus *Nec* edidit: Noſtri omnes *Ne*. *Ne quidem* paſſim apud omnes Scriptores; & plus centies ibi editum eſt *Nec*, cum codices habeant *Ne*. *Ne* etiam Nonius & Priſcianus hic habent. Ceterum Priſcianus p. 1012. falſus memoria eſt, cum *Au* explicans, hinc citat, *Ne conferendus hic quidem cum illo eſt*; ſic enim ibi Scripti quoque. Sed Nonius ipſo verbo *Comparare*, ut nulla fraus a librariis eſſe poſſit, *Ne comparandus* habet. Vir doctus negat *Comparare* hoc ſenſu apud Noſtrum alibi inveniri. Quid itaque illud ſupra? II, 3, 63.

Immo ſi ſcias quod donum dono huic contra comparet.

17. *Nunc eo tibi videtur foedus.* Non poteſt hic verſus ſtare, niſi dempta particula *eo*, quae nec in libro Bembino eſt. FAERNUS.

Eo tibi Codices plerique omnes. *Eo* ejecit Faernus, fide codicis Bembini, atque ita citat Nonius v. Foedus; & ſic ibi codex veterrimus. Contra Servius ad Aen. III, 216. *Nunc heu videtur foedus:* ubi legendum eſt *Eo* pro *Heu*. Sic & duo Terentii codices ex noſtris vetuſtiſſimi, *Nunc eo videtur*; ejecto illo *Tibi*. Placet hoc: non enim Pythiadi ſoli, ſed cuivis alii foedus videbatur.

22. *Colore muſtelino.* Audiamus Donatum: 'Erravit, *ait*, Terentius, non intellegens Me-'nandricum illud, *Αὐτός ἐστι γαλεώτης γέρων.* 'Ait autem *Stellionem*, animal quod Lacertae 'non diſſimile eſt, maculoſo corio: namque 'ad id genus coloris facies exprimitur Eunu-'chorum,

Honéſta facie et líberali. PH. *ita uíſus eſt*
Dudúm, quia uaria uéſte exornatús fuit:
Nunc eó uidetur foédus, quia illam nón habet.
PY. *Tace óbſecro: quaſi uéro paulum intérſiet.*
Ad nós deductus hódie eſt adoleſcéntulus,
Quem tú uidere uéro uelles, Phaédria.
Hic éſt uietus, uétus, ueternoſús ſenex,
Colóre ſtellionino. PH. *hem, quae haec eſt fábula?*
Eo rédiges me, ut, quid émerim egomet, néſciam?
Eho tu, émin ego te? D. *emiſti.* PY. *iube mi dénuo*

Re-

'chorum, quia plerique lentiginoſi ſunt. Hinc 'ergo erravit, quia Γαλῆ *Muſtela.* dicitur, Γα'λεώτης *Stellio.* Ego Aedeſionem ſequor, qui 'recte intellexit, Terentium ſcientem *Muſtelino* '*colore* eunuchum dixiſſe coloratum, velut ſub'livido: quia fere eunuchi aut ex candidis 'lentiginoſi fiunt, ut ex Gallis & hujuſmodi 'Occidentalibus; aut ex fuſcis ſublividi, ut 'ex Armeniis & aliis Orientalibus. Haec Magiſter: a quo diſcimus Menandrum hic dixiſſe *Stellionem*: Terentium vero ſive errantem ſive prudentem ſcientem dixiſſe *Muſtelam*: hanc Graece γαλῆν dici, illum γαλεώτην. Bene ſit illi quidem, quod Menandreum illud nobis ſervavit; cujus ductu & indicio Terentianos codices a graviſſimo errato jam liberabimus. Nego enim Noſtrum dixiſſe *Colore muſtelino*: nego ullum alium ſic dixiſſe aut dicere potuiſſe; non magis quam *Colore equino*, *Colore canino.* Cur hoc? quia ut Equo aut Cani non unus & proprius eſt color; ita neque Muſtelae. 'Muſtela, teſtibus Geſnero & Agricola, ple'rumque eſt in dorſo & lateribus rutila, raro 'ſubfulva: in gutture ſemper candida, quin 'nonnumquam tota candida reperitur, quam'quam rarius. Quid igitur? ſi color quiſquam *Muſtelinus* dictus eſt, a qua corporis parte dictus eſt; dorſo, an gutture? Si ab hoc, *Candidus* eſt, ſi ab illo, *Rutilus.* Quis igitur tale nomen indiderit, tam incerti & ambigui ſenſus? ſi Aedeſionem audis, ſublividus color eſt; ſi Eugraphium, niger; ſi me audis, nullus umquam eo nomine ſignatus eſt. Aliud ergo inveſtigemus. Menander, cum Eunuchum hunc γαλεώτην *Stellionem* vocavit, id voluit, facie eum fuiſſe maculoſa, lentiginoſa; talis enim *Stellioni* color eſt. Ovid. Met. V, 460. de Stellione: *aptumque* colori

Nomen habet, variis *ſtellatus corpora* guttis.

Ergo, & rem ipſam & auctorem ſecutus, Terentius ſic dederat:

Hic eſt vietus, vetus, veternoſus ſenex,
Colore ſtellionino. PH. *hem, quae haec eſt fabula?*

Ut a leone *Leoninus*, a pavone *Pavoninus*; ita a ſtellione *Stellioninus*: cujus tres priores ſyllabae Creticum quidem pedem faciunt; ſed hic, quia pronuncias *i* ut *y*, in ſpondeum condenſantur: ut And. IV, 5, 19. *Grandjuſcula*; Horatius *Vindemjator.* Sed quid alibi quaeras, quod in ipſo eodem vocabulo habes, *Stellio.* Virgil. Geor. IV, 243.

Stellio & lucifugis congeſta cubilia blattis.

Ceterum quae vir eruditus multis verbis ad hunc locum contexuit, piget excutere. In Menandro ſcribit γαλεώδης γέρων, hoc eſt, γαλεωδὴς a piſce γαλεοῦ *muſtela*: & hoc pacto ſe putat Terentium *ab omni errore liberare.* Immo & Terentium & Menandrum ipſum errore cumulat; ſi eunuchum hunc *Piſci* comparaverint: quanam obſecro ſimilitudine? Piſce mutior eſſe mallem, quam talia loqui.

20. *Quem tu vere videre.* Muta verborum ordinem, ut eſt in o. l. s. & Donato, *Quem tu videre vero*, ut & in ſequenti verſu, *vietus, vetus.* FAERNUS. Ita noſtri omnes; *Videre vero*; & *Vietus, vetus.*

23. *Eo redigis me, ut quid egerim, egomet neſciam.* In libro Bembino eſt, *rediges.* at in Donato pro *egerim*, eſt *emerim.* FAERNUS.

Retinuit vulgatum Faernus. Sed recte habet tam Bembini illud *Rediges*, quam Donati *Emerim*. ſcribe autem per interrogationem, & diſtingue,

Eo rediges me, ut, quid emerim egomet, neſciam?

Nempe Eunuchum & Aethiopiſſam heri eme-

Reſpóndeat. PH. *roga.* PY. *uéniſti hodie ad nós? negat.*
At ille álter uenit natus annos ſédecim:
Quem ſecum adduxit Pármeno. PH. *agedum hoc mi éxpedi*
Primum: iſtam, quam habes, únde habes ueſtém? taces?
Monſtrum hóminis, non dictúru's? D. *uenit Chaérea.*
PH. *Meus fráterne?* D. *ita.* PH. *quando?* D. *hódie.* PH. *quam dudúm?*
D. *modo.*
PH. *Quicúm?* D. *cum Parmenóne.* PH. *noraſne eúm prius?*
D. *Non.* PH. *únde fratrem méum eſſe ſcibas?* D. *Pármeno*
Dicébat eum eſſe, is mi hánc dedit ueſtem. PH. *óccidi.*
D. *Meam ipſe índuit: poſt úna ambo abierúnt foras.*
PY. *Iám ſatis credis ſóbriam eſſe me, ét nil mentitám tibi?*
Iám ſatis certumſt uírginem uitiátam eſſe? PH. *age nunc, bélua,*
Cré-

rat minis viginti. Cicero ad Att. I, 19. *Metellus eſt Conſul ſane bonus & nos admodum diligit: ille alter ita nihil eſt, ut plane quid emerit neſciat.*

25. *Reſpondeat.* PH. *roga.* PY. *veniſtin hodie ad nos? negat.* Sunt qui ſeptenarium Iambicum hunc faciant. nos etiam ſenarium ut ceteros eſſe poſſe arbitramur; contracto per ſynizeſin, *reſpondeat*, in tres ſyllabas: at in *roga*, poſteriore correpta: ut Martialis: *In ſolio puta te Marco lavare caput.* FAERNUS.

Roga poſteriorem facile corripit; at *Reſpondeat* in tres ſyllabas comprimi non poteſt: Lege, ut tres ex noſtris habent,

Reſpondeat. Roga. Veniſti hodie ad nos? negat.

26. *At ille alter venit annos natus ſedecim.* Tres noſtri melioribus numeris,

At ille alter venit natus annos ſedecim.

30. *Fraterno? Ita. Quando? Hodie. Quam dudum? Modo.* Ita citat & Priſcianus p. 1184. Sed in hac lectione, & reſponſum *Ita* in Theſi non exauditur, & *Quando* ſine ſynaloepha eſt, contra Terentii morem. Lego,

Meus fráterne? íta.

ut mox v 32. *fratrem meum.*

32. DO. *Non.* PH. *unde igitur fratrem meum eſſe ſciebas?* DO. *Parmeno.* Loco hujus unici verſus, omnes alii, praeter Bembinum & Baſilicanum, binos habent, hoc modo:

DO. *Non. nec quis eſſet, unquam audieram dicier.*
PH. *Unde igitur fratrem meum eſſe ſciebas?*
DO. *Parmeno*

Et ſane unicus ille verſus eſt impeditus. ſed rurſum non videntur haec mihi Doro, homini minime verboſo, utpote novicio, convenire. quare, utcunque ſe habeat verſus, lectionem vulgatam, quae eadem antiquiſſima eſt, praetulerim, verſum tamen ſuſtentare poſſemus, ſi *meum* una ſit ſyllaba: *eſſe* vero per parellipſin priorem corripiat: in *ſciebas* vero duae primae ſyllabae in unam contrahantur. FAERNUS.

Unus ex noſtris Academicus cum Bembino conſentit; ceteri omnes duos verſus conſtituunt. Utrum ex his verius ſit, hodie neſcias. Nam quod aiunt Doro, *homini minime verboſo*, haec non convenire; ludunt nos: cum ei, per ipſos qui verba haec ejiciunt, verboſo eſſe non licet. Ceterum vir doctus *Non* extra verſum poſuit, hoc eſt, ex monoſyllabo verſum integrum fecit, ſive clauſulam. Quo tamen exemplo? Quanto facilius erat illud *Igitur* cum codice C. C. ejeciſſe?

Non. Unde fratrem meum eſſe ſcibas? Parmeno.

33. *Dicebat eum eſſe, is dedit hanc mihi veſtem.* Dictionem *veſtem*, aliqui l. s. non habent, inter quos Bembinus. hanc vero collocationem verborum in nullo invenio, ſed in pleriſque eam quae ſequitur, *is dedit mihi hanc.* verſus procedet contrahendo in unam ſyllabam *mihi*, & non faciendo colliſionem in *eum eſſe.* vel in *mihi hanc.* FAERNUS.

Dicebat eum eſſe: is dedit mihi hanc. PH. *occidi.* Unus tantum ex noſtris, qui in Bibliotheca publica eſt, cum Bembino facit; ceteri univerſi, *Is dedit mihi hanc veſtem.* Recte, opinor; quinque enim verſus intervenerunt, poſtquam de veſte interrogatum eſt: ut melius
fit.

Digitized by Google

Crédis huic quod dicat? PY. *quid iſti crédam? res ipſa indicat.*
PH. *Cóncede iſtuc paúlulum. audin? étiam nunc paulúm: ſat eſt.*
Dic dum hoc rurſum, Chaérea tuam uéſtem detraxit tibi?
D. *Fáctum.* PH. *et eam eſt indútus?* D. *factum.* PH. *et pró te huc*
deductúſt? D. *ita.*
PH. *Iúppiter magne, ó ſceleſtum atque aúdacem hominem.* PY. *uaé mihi:*
'Etiam nunc credés indignis nós eſſe inriſás modis?
PH. *Mirum ni tu crédis quod iſte dicat. quid agam néſcio.*
Heús negato rúrſus. poſſúmne hódie ego ex te exſcúlpere
Vérum? uidiſtíne fratrem Chaéream? D. *non.* PH. *nón poteſt*
Sine malo fatéri, uideo: ſequere hac: modo ait, módo negat·
'Ora me. D. *obſecró te uero, Phaédria.* PH. *i intro?* D. *eoí eï.*

PH. *'Alio*

ſit proferri quam ſubintelligi. Sane in *Eum eſſe,* non poteſt non fieri colliſio, & fruſtra eſt Faernus. Repone,

Dicébas eum eſſe, is mi hánc dedit veſtem. 'Occidi.

'Eum eſſe, Tibrachus, ut antea, *Méum eſſe.*

35. *Jam ſatis credis me ſobriam eſſe, & nihil mentitam tibi?* Ratio verſus, qui eſt trochaicus ut ceteri qui ſequuntur, hanc collocationem verborum, quae eſt in omnibus fere l. s. & Donato, exigit,

Jam ſatis credis ſobriam eſſe me, & nihil mentitam tibi?

Primus pes eſt dactylus, abjecta ex *ſatis s:* quintus ſpondeus, contracto *nihil* in unam ſyllabam. FAERNUS. Sic & Noſtri *Sobriam eſſe me:* niſi quod Petrenſis, *Sobriam me eſſe:* quod & ipſum bene habet.

38. *Etiam nunc paululum: ſat eſt.* Faernus & Codices omnes *Paululum:* ſed verſui ſyllaba ſupereſt. Vir doctus in textum recepit *Paulum.* Hoc probe.

39. *Dic dum hoc rurſum, Chaerean tuam veſtem.* Et in libro Bembino & in aliis antiquis eſt *Chaerea.* ita in tertia ſede erit trochaeus, in quarta anapaeſtus. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Chaerea.*

40. *Et ea eſt indutus.* Priſcianus p. 1185. *Indutus veſtem & veſte:* accuſativi exempla ex Virgilio petit; ablativi ex hoc loco, *Et ea eſt indutus.* Lego tamen cum noſtris, uno dempto, omnibus, & cum Edd. vett. *Et eam eſt indutus.* Nempe hoc intereſt: *Indutus eſt eam,* perinde eſt ac ipſe ſe ea induit: at *Indutus eſt ea* perinde ac alius eum veſte induit tamquam mancum aut mortuum.

42. *Etiam nunc non credis indignis nos eſſe inriſas modis?* Cave facias cum viro erudito primam in *Indignis* brevem. In duobus noſtris deeſt *Nunc,* in uno *Non.* Repone,

Etiam nunc credes indignis.

Credes poſteriorem acuit ob interrogationem.

43. *Mirum ni tu credas quod iſte dicat.* Liber Bembinus in contextu non habet pronomen *tu,* nec hic nec in ſequenti verſu, in quo quidem verſu nec ulli alii ſcripti eam vocem habenr, ſed poſt *poſſumne* ſequitur in omnibus *ego;* qua lectione admiſſa, hi trochaici optime conſtant; poteſt tamen etiam ſtare in ſuperiori verſu *tu:* eliſo *d* ex *quod.* FAERNUS.

Mirum ni tu credas. Lege ex duobus noſtris & uno G. Fabricii, *Mirum ni tu credis.* Ita noſter cum Indicativo ſemper. *Mirum ni domi eſt. Mirum ni dabo. Mirum ni illa ſalva eſt & ego perii.*

44. *Poſſumne ego hodie.* In duobus noſtris, & Edd. vett. deeſt *Ego.* Lege tamen,

Poſſumne hódie ego ex te exſculpere.

& *Rurſus* malo, quam *Rurſum.*

45. *Verum? vidiſtin fratrem Chaeream?* DO. *non.* PH. *non poteſt ſine.* In libro Bembino eſt *vidiſtine,* & dictio *ſine* ſequenti verſui adſcribitur. quod placet mihi, ut ſint trochaici, quemadmodum ceteri. FAERNUS. Sic & noſtri plerique.

47. PH. *I intro.* DO. *hei, hei.* Liber Bembinus

R 2 *In*

PH. *'Alio pacto honéſte quomodo hinc abſcedam néſcio:*
'Actumſt ſiquidem. tú me hic etiam, nébulo, ludificábere?
PY. *Pármenonis tám ſcio eſſe hanc téchnam, quam me uiuere.*
DO. *Sic eſt.* PY. *inueniám pol hodie, párem ubi referam grátiam.*
Sét nunc quid faciéndum cenſes, Dórias? D. *de iſtac rogas*
Uirgine? PY. *ita, utrum praédicemne an táceam?* D. *tu pol, ſí ſapis,*
Quód ſcis neſcis, néque de eunucho, néque de uitio uírginis.
Hac re et te omni túrba euolues, ét illi gratum féceris.
'Id modo dic, abiſſe Dorum. PY. *ita fáciam.* D. *ſet uideón Chremen?*
Tháis iam aderit. PY. *quíd ita?* D. *quia, cum inde ábeo, iam tum incéperat*
Túrba inter eos. PY. *aúfer aurum hoc: égo ſcibo ex hoc, quid ſiet.*

A C-

In intro nunc jam? DO. *oi, ei.* quae ut antiquiſſima, ita vera eſt lectio & verſui congruens. *in* autem, pro *iſne*, ut & ſupra, *in hinc quo dignus.* FAERNUS.

Ora me. Obſecro te vero, Phaedria. In intro nunc jam. Oi ei.

Alio pacto honeſte quomodo hinc abeam, neſcio.

Soli Bembino debetur illud *Nunc jam*; ceteri omnes abnegant. Nimirum a Correctore eſt, metri aliquantum perito. Nos abſque illo emblemate ſic locum conſtituimus:

Ora me. Obſecro te vero, Phaedria. I intro. Eoi ei.

Alio pacto honeſte quomodo hinc abſcedam, neſcio.

I intro cum Edd. vett. noſtri omnes. *Oi ei* plerique habent: unus notae optimae, nunc Academicus, *Eoiei*; unus ex Regiis *Eooi hei.* Heaut. I, 1, 31.

Quaeſo, quid de te tantum meruiſti? Eheu.

ubi vett. Edd. *Heu hoi*; unus ex Meadianis *Ehoy*, alter *Heoi.* Lege, *Oiei.* Plaut. Mil. V, 13.

Oh! hei! ſatis ſum verberatus, obſecro. Quam mox ſeco!

Sic editum eſt: ſed membranae, Pareo teſte, *Olei ſatis ſum.* Lege *Oiei.* Idem Capt. I, 2, 49.

Nunc habe bonum animum. Eheu. Huic illud dolet.

Verſui una ſyllaba deficit. Lege,

Nunc habe bonum animum, Eoi ei. Huic illud dolet.

Priſcianus p. 1012. de Interjectionibus agens, *Terentius in Eunucho Hoi hei.* Sic edidit Putſchius; ſed codex veterrimus *Oi ei.* Porro in verſu altero pro *Abeam*, repono *Abſcedam*; quod apprime convenit. Heaut. IV, 2, 5.

Nihil eſt. triumpho, ſi licet me latere tecto abſcedere.

51. DO. *Sic eſt.* PH. *inveniam hodie parem ubi pol referam gratiam.* In Bembino & omnibus fere l. s. *pol* ante *hodie* collocatum eſt. qua collocatione trochaicus, alioqui claudicans, ſuſtentatur. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Pol hodie.*

52. *Set nunc quid faciendum cenſes.* Sic vett. Edd. & ex noſtris unus. Ceteri omnes *Suades.* Utrumvis probe. Plaut. Men. IV, 3, 26.

Ibo & conſulam hanc rem amicos, quid faciundum cenſeant.

53. *Virgine.* PY. *ita, utrum taceamne, an praedicem.* DO. *tu pol, ſi ſapis.* Omnis hujus verſus difficultas eſt in verbo *praedicem.* nam ſi id deducimus a praedico praedicas, verſus non ſtat, qui trochaicus eſt, Iambum non admittens: ſi a praedico praedicis, ut ſit praedicem, pro praedicam (antiqui enim dicem efferebant in futuro, pro eo quod nos dicam) ſtat quidem verſus, ſed verbum praedicere videndum eſt ut ſenſui congruat. Vaticanus, qui aliqua ſaepe meliora habet, quam Bembinus & quam omnes alii, hic non *praedicem*, ſed *praedicam* habet: quamvis deinde addito *e*, & diſpuncto *a*, mutatum fuerit in *praedicem.* at Decurtatus, qui & ipſe quoque ex eadem bibliotheca eſt, ſanam & integram habet vocem *praedicam*, ſed ut dixi ſenſum requiro in *praedicam*, vel *praedicem*, penultima producta. FAERNUS.

Vides, quae vir honeſtus Faernus hic contulerit: ſi *Praedicem*, verſus laborat, ſi *Praedicam*,

ACTUS IV. SCAENA V.

CHREMES. PYTHIAS.

CH. *ATTAT data hercle uérba mihi ſunt: uícit uinum quód bibi.*
Ac dum áccubabam, quám uidebar mihi eſſe pulchre ſóbrius!
Poſtquám ſurrexi, néque pes neque mens ſatis ſuum officiúm facit.
PY. *Chremé.* CH. *quis eſt? ehem Pýthias: uah, quánto núnc formóſior*
Uidére mihi quam dúdum? PY. *certe tú quidem pol multo hilarior.*
CH. *Uerbum hércle hoc uerum erit, Sine Cerere et Libero frigét Uenus.*
Set Tháis multo me ánteuenit? PY. *ánne abiit iam a mílite?*
CH. *Iamdúdum: aetatem. lites factae ſúnt inter eos máxumae.*
PY. *Nil dixit, tu ut ſequerére ſeſe?* CH. *nil, niſi abiens mi ínnuit.*
PY. *Eho,*

dicam, ſententia. 'At vir eruditus, ignoratam licentiarum rationem exprobrans, curva omnia ſuo modo corrigit:

Virgine! Ita u trum taceamne, an praedicem.
Tu pol ſi ſapis.

Nonne belle jam verſus procédit, *Ita u* anapaeſtus, & *Praedicem* dactylus? Quam in promtu erat ſuam Terentio manum reddidiſſe?

Virgine. Ita utrum praedicemne an taceam?
Tu pol ſi ſapis.

Mutatur tantum ordo, & bona cauſa eſt. Nam in deliberatione conſilium melius poſterius fere ponitur: ut Heaut. III, 2, 38.

Patiamurne an narremus cuipiam?

Judicatum eſt ibi, ut narrent; quemadmodum hic, ut taceant.

55. *Hac re & omni te turba evolves.* O. fere l. s. & Donatus ita collocant, *& te omni.* ita ſtat trochaicus. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

4. *Chremes.* Codices plerique *Chreme.*

5. *Certe tu quidem pol.* Liber Bembinus *certe*, quod antiquius videtur. FAERNUS. Omnes noſtri *Certe*; quod rectum eſt.

6. *Verbum hercle hoc verum eſt, ſine Cerere & Libero friget Venus.* Idem liber, itemque Decurtatus pro *eſt* habent *erit*, quomodo & prius habebat Victorianus, ut adhuc litura demonſtrat. Hoc autem verbo *erit*, antiqui etiam praeſentia & praeterita aſſeverabant. Plautus in Perſa: *Haec erit bono genere nata, nihil ſcit niſi verum loqui.* Terentius in Heautontim. *ſubditum ſe ſuſpicatur. ſubditum? ain tu? certe ſic erit.* Item in Phormione: *Cognatam comperi eſſe nobis. quid? deliras. ſic erit.* Lucanus in primo: *Non tu Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus auctor Poenus erit.* quod Priſcianus libro decimo octavo de conſtructione exponit, pro cognoſcetur. ſtat autem verſus, admiſſo in quartam ſedem proceleuſmatico. FAERNUS.

Noſtri omnes *Eſt*, ut And. II, 5, 15. *Verum illud verbum eſt.* Plaut. Truc. IV, 4. 32.

Verumſt verbum, quod memeratur, ubi amici,
eſſe ibidem opus.

Si *Eſt* placet, pro *Sine* lege *Abſque.* Poteris etiam *Erat*, ut Theocritus, Ἦν ἄῤ ἀλαθὲς τοῦτο, θυάτηρ. Sed *Erit* non eſt ſollicitandum. Plaut. Pſeud. II, 3, 11. *Sed profecto hoc ſic erit:*

Centum doctûm hominum conſilia ſola haec
devincit dea.

7. PY. *anne abiit jam a milite?* Particula *ne* non eſt in libro Bembino: in alio quoque libro vetuſto deletam eam inveni: & certe non eſt neceſſaria. FAERNUS.
Anne abiit ſcripti plerique. *Abiit* hic diſyllabon eſt. Porro pro *Multo ante venit* lege, *Multo me antevenit.*

8. *Jam dudum; aetatem. lites ſunt inter eos factae maximae.* Ita colloca haec verba ex o. l. s. *lites factae ſunt inter eos maximae.* FAERNUS. Sic vett. Edd. & major noſtrorum pars.

9. *Nihil dixit tum ut ſequerere ſeſe?* Aliqui libri & Donatus, non habent *tum*; & pro ea dictione, in libro Bembino eſt *tu.* mihi utrumque

PY. *Ehò, nónne id ſat erat?* CH. *át neſcibam id dicere illam, niſi quia*
Corréxit miles, quód intellexi minus: nam me extruſit foras.
Set eccam ípſam: miror úbi ego huic anteuórterim.

ACTUS IV. SCAENA VI.

THAIS. CHREMES. PYTHIAS.

TH. *CRE'DO equidem illum iam ádfuturum, ut illam a me eripiát; ſine ueniat.*
'Atqui ſi illam digito attigerit, óculi illi ilico éffodientur.
'Uſque adeo illius férre poſſum inéptiam et magnífica uerba,
Uérba dum ſint: uérum ſi ad rem cónferentur, uápulabit.
CH. *Tháis, ego iam dúdum hic adſum.* TH. *o mi Chremes, te ipſum éxpeto.*
Scín

que & *tu* & *tum* otioſum videtur: & geminatis adjacentibus literis, factum. FAERNUS. Immo illud *Tu* ſuam hic emphaſin habet, & a Faerno perperam ejectum eſt: Duo ex noſtris veterrimi *Tu*; ceteri *Tum*.

1. *Credo equidem illum jam adfuturum ut illam a me eripiat. ſine.* Hunc verſum ita in aliquibus l. s. ordinatum invenio, ut comprendat etiam verbum *veniat*, quod in impreſſis ſequenti verſui attribuitur. ita erit trochaicus tetrametur acatalecticus, correpta priore in *illam*. ceterum quod ſequitur, *qui ſi illam*, ita ſolus liber Bembinus habet. alii omnes, aut *atqui*, ut & Donatus, aut *atque*. quarum vocum alterutra admiſſa, is verſus qui ſecundus eſt, ejuſdem eſt generis, cujus primus: ejuſdem & tertius, ita ut in prima ſede ſit dactylus, qui capiat primam ſyllabam dictionis *ego*. ſecundus pariter dactylus; tertius & quartus trochaei. quintus vel anapaeſtus abjecto *p* ex *ineptias*, vel trochaeus, aut eliſo *s*, ex ea voce, aut legendo *ineptiam*, ut eſt in libro Bembino, & fuiſſe in Victoriano & Decurtato ex raſura ultimae literae apparet. quartus item verſus ejuſdemmet eſt generis, ita ut dactylum in tertia ſede habeat, eliſo *m* ex *enim*, quamvis ſequente conſonante. Item quintus, ſextus ſeptimus, octavus, & decimus; nonus vero trochaicus dimeter catalecticus, vel etiam Iambicus dimeter acatalecticus, ſi tamen in *me hem* non fiat colliſio. undecimus trochaicus tetrameter catalecticus. FAERNUS.

Adfuturum eſſe. Dele *Eſſe* cum vett. Edd. Eo pacto *illam* in Arſi habebis; alioquin in Theſi.

2. *Atqui ſi illam digito attigerit uno, oculi ilico effodientur.* *Oculi*, quod praecipue acuendum erat, totum in Theſi demergitur: Quare ſic lego;

'Atqui ſi illam digito attigerit, óculi illi ilico éffodientur.

Uno non hic neceſſe eſt; Plaut. Poen. V, 5, 29.

Quid tibi illam digito tactioſt? Quia mihi lubet.

Illi abſorptum erat a vicinis literis; & poſtea ad verſum ſuſtentandum *Uno* addiderunt. Supra IV, 3, 6.

Ut ego unguibus facile illi in oculos involem venefico.

3. *Uſque adeo ego illius.* Noli cum viro erudito *Adeo* diſyllabon facere. Ejice illud *Ego*, quod a Donato abeſt in Edd. vett.

4. *Verum enim ſi ad rem.* Donatus & MStus & in Edd, vett. *Verum ſi ad rem.* Certe *Enim* fruſtra verſum gravat. Supra I, 1, 6.

Verum ſi incipies neque pertendes naviter.

5. *Thais; ego jamdudum hic adſum. O mi Chremes, te ipſum exſpectabam.* Vereor ut ex ullo codice illud *Exſpectabam* Faernus protulerit; Noſtri univerſi *Exſpecto*. Unde liquido legendum,

Thais, ego jamdudum hic adſum. O mi Chreme, te ipſum expeto.

Nempe ante & poſt in Tetrametris plenis debacchatur Thais; at in hoc verſu dum Chremen ſalutat, defervet paulum ira; & Catalectico utitur.

Scin tu turbam hanc própter te eſſe fáctam? et adeo ad te ádtinere hanc
'Omnem rem? CH. *ad me? qui quaeſo iſtuc?* TH. *quia, dum tibi ſorórem ſtudeo*
Réddere ac reſtituere, haec atque huiuſmodi ſum múlta paſſa.
CH. *'Ubi eaſt?* TH. *domi aput me.* CH. *hém.* TH. *quid eſt?*
'Educta ita uti téque illaque dignumſt. CH. *quid ais?* TH. *íd quod res eſt.*
Hánc tibi dono dó, neque repeto pró illa quicquam abs té preti.
CH. *Et habétur et referétur; Thais, ita uti merita es, gratia.*
TH. *'At enim caue, ne prius, quam hanc a me accipias, amittas, Chreme:*
Nám haéc eaſt, quam míles a me ui nunc ereptúm uenit.
Abi tú, ciſtellam, Pýthias, domo éffer cum monuméntis.
CH. *Uiden tu illum, Thais?* PY. *úbi ſitaſt?* TH. *in riſco. odioſa céſſas?*
CH. *Militem ſecum ád te quantas cópias addúcere?*
'Attat,

utitur. Si tamen malit quis Tetrametrum plenum; praeſto erit ei forma verbi vetuſta,

O mi Chreme, te ipſum expeteſſo.

Ita Plautus ſaepe; ut Mil. IV, 6, 14.

Ut ejus mihi ſit copia, quem amo, quemque expeteſſo.

Ceterum non ſemel illud *Exſpecto* ſe pro *Expeto* ſubornavit. Plaut. Caſ. III, 5, 36.

Iſtúc expetó ſcire quid dixit? Aúdi.

Sic MS. Regius bonae notae, & ex Parei Palatinis unus: ceteri *Expecto.* Sed verſus ipſe, qui Creticus eſt, quid verum ſit, oſtendit. Noſter Hec. II, 3, 7.

Niſi pol filium multimodis expeto, ut redeat domum.

Sic legendum, ubi codices *Exſpecto.* Plaut. Truc. I, 2, 100.

Cuius nunc illa adventum expetit: immo ab eo ut nuntiatumſt.

Adel. III, 2, 24. *Te ipſam quaerito:*

Te expete: oppido opportune te obtuliſti mi obviam.

Sic codex Academicus: non, ut nunc fertur, *Te exſpecto:* quod cum verſus admittere gravatur, tum ſenſus indignatur. Quomodo enim *Exſpectat*, qui ipſe *quaeritat?* Et quomodo Thais Chremen hic exſpectabat, quem apud Thraſonem ipſa diſcedens reliquerat?

7. *Qui? quaſi iſtuc?* Quocumque te vertas, nihil hinc exſculpes, auctore dignum: Repone,

Qui quaeſo iſtuc?

Sic plane Codex Regius Chartaceus, de optimo quodam tranſcriptus; & a manu ſecunda Academicus. Sua ſit igitur laus viro docto, qui ex conjectura hoc idem invenit.

9. *Ubi eaſt? Domi aput me. Hem. Quid eſt?* Vir eruditus, Iambicum hunc eſſe arbitratus, *Me* ſine ſynaloepha poſuit, extra ictum: Poſthac, opinor, id diſcet, Tetrametris plenis ſemper Trochaicum ſuccedere, numquam Iambicum. Ergo ſic pronuntia:

'Ubi eaſt? Domi aput me. Hém. Quid eſt?

12. *Et habetur & refertur a me Thais tibi, ita ut merita es, gratia.* In hoc verſu pro *refertur*, *referetur* legendum eſt ex Bembino & aliis antiquis libris, & ex ſenſu. referre enim gratiam, utique re & factis intelligendum eſt, quod hic locum habere nondum poterat. non ergo indicat ſe referre: ſed pollicetur relaturum. duae vero hae dictiones *a me* nec in Bembino aut Victoriano ſunt, nec apud Donatum, aut Priſcianum hunc locum citantem libro XVIII. praeterea pronomen *tibi* in nullo alio libro, praeterquam Bembino, fere invenias, unus id habet ſuperſcriptum in gloſſematis modum; & ſane ſine eo ſtat ſermo, & pulchre intelligitur, & antiqua locutio eſt *habeo gratiam*, pro *habeo tibi gratiam*, ut in Andria: *& non neglexiſſe habeo gratiam.* idem & de *refero*: ut ſupra in Eunucho. *Inveniam pol hodie parem ubi referam gratiam.* ita verſus erit octonarius Iambicus expeditiſſimus, ut ſequens, qui tamen, ſi in *cave* poſteriorem corripias, poteſt eſſe trochaicus catalecticus: cujuſmodi eſt, qui eum ſequitur. FAERNUS.

Et

'Attat, TH. *num formidulosus óbſecro es, mi homo?* CH. *ápageſis.*
'Egon formidulóſus? nemoſt hóminum qui uiuát, minus.
TH. *'Atque ita opuſt.* CH. *ah, métuo qualem tú me eſſe hominem exiſtumes.*
TH. *'Immo hoc cogitáto: quicum rés tibi eſt, peregrínus eſt:*
Mınus potens quam tú, minus notus, minus amicorum hic habens.
CH. *Scio iſtuc. ſet tu quód cauere póſſis, ſtultum admittereſt.*
Málo ego nos proſpicere, quam hunc ulciſci accepta iniúria.
Tú abi: atque obſera óſtium intus, dúm ego hinc tranſcurro ád forum:
Uólo ego adeſſe hic áduocatos nóbis in turba hác. TH. *mane.*
CH. *Méliuseſt.* TH. *mane.* CH. *omitte, iam adero.* TH. *nil opus eſt iſtis, Chreme.*
Hóc modo dic, ſorórem eſſe illam tuam: ét te paruam uírginem
'Amiſiſſe: núnc cognoſſe. signa oſtende. PY. *adſúnt.* TH. *cape.*
Si uim faciet, in ius ducito hóminem: intellextin? CH. *probe.*
TH. *Fác animo haec praeſénti ut dicas.* CH. *fáciam.* TH. *attolle pállium.*
Périi, huic ipſi eſt ópus patrono, quém defenſorém paro.

ACTUS IV. SCAENA VII.

THRASO. GNATHO. SANGA. CHREMES. THAIS.

THR. *HANCINE ego ut contuméliam tam insignem in me accipiám Gnatho?*
Mori me ſatiuſt. Simalio, Donáx, Syriſce, ſequimini.

Pri-

Et habetur & refertur, Thais, ita uti merita es, gratia.

Recte hunc verſum conſtituit Faernus: *Ita uti*, etiam ſupra v. 10. & paſſim. *Tibi* pauci qui habent codices in ſede incerta locant, *Tibi Thais, Et tibi habetur.* Ergo fruſtra vir eruditus, *Tibi uti*, pro *Ita uti.*

19. *Ego formidoloſus?* O. l. s. *egon*, ſequentis vero dictionis *formidoloſus* antepenultimam Bembinus liber & aliqui alii antiqui libri per *u*, non per *o*, habent. FAERNUS. Omnes noſtri, uno excepto, *Egon.*

20. CH. *hau, metuo qualem tu me.* Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, non *hau*, ſed *ah* habent. quod magis placet. FAERNUS. Noſtri omnes *Au* vel *Hau.*

22. *Amicorum hic habens minus.* Ea quae in libris omnibus eſt collocatio, vehementiorem videtur reddere orationem: *minus amicorum hic habens.* quod ex toto verſu melius videri poteſt,

Minus potens quam tu, minus notus, minus amicorum hic habens. FAERNUS.

Eodem ordine noſtri omnes.

25. *Tu abi: atque oſtium obſera intus, ego dum hinc tranſcurro ad forum.* Collocatio in libro Bembino & aliquibus aliis, & Donato haec eſt: *Obſera oſtium.* in omnibus vero quot quot ſunt itemque Donato, *Dum ego hinc.* verſus trochaicus eſt, & bene conſtat, ſi ex *dum* nihil abjiciatur. FAERNUS. Noſtri quoque *Dum ego hinc.* Recte, quia *Dum* hic in ictu eſt.

28. *Hoc dic modo.* O. l. s. & Donatus, *hoc modo dic.* FAERNUS. Noſtri quoque *Hoc modo dic:* & praeterea, *Sororem eſſe illam tuam*, magno conſenſu: Recte nam *Illám tuam eſſe* male acuit ultimam.

31. *Fac animo haec praeſenti dicas.* Omnes noſtri, *Ut praeſenti.* Lege cum Edd. vett.

Fac animo haec praeſenti ut dicas.

Quid

Primum aédis expugnábo. GN. *recte.* THR. *uírginem eripiám.*
GN. *probe.*
THR. *Male múlcabo ipſam.* GN. *púlchre.* THR. *in medium huc ágmen cum uecti, Donax;*
Tu, Símalio, in ſiniſtrum cornu; tú, Syriſce, in déxterum.
Cedo álios: ubi centúrioſt Sanga, et mánipulus furum? SA. *éccum adeſt.*
THR. *Quid ignáue? peniculón pugnare, quí iſtum huc portes, cógitas?*
SA. *Egone? imperatoris uirtutem nóueram, et uim militum:*
Sine ſánguine hoc non póſſe fieri: qui ábſtergerem uólnera?
THR. *Ubi álii?* SA. *qui, malum, álii? ſolus Sánnio ſeruát domi.*
THR. *Tu hoſce ínſtrue: ego ero póſt principia: inde ómnibus ſignúm dabo.*
GN. *Illúc eſt ſapere: ut hóſce inſtruxit, ipſus ſibi cauít loco.*
THR. *Idem hóc iam Pyrrhus fáctitauit.* CH. *uíden tu, Thais, quam hic rem agit?*
Nimírum conſilium illud rectumſt de óccludendis aédibus.
TH. *Sané, qui tibi nunc uir uidetur éſſe, hic nebulo mágnus eſt:*
Ne métuas. THR. *quid uidétur?* GN. *fundam tíbi nunc nimis uellém dari,*
Ut tu íllos procul hinc éx occulto caéderes: facerént fugam.
THR. *Sét eccam Thaidem ípſam uideo.* GN. *quám mox inruimús?*
THR. *mane:*
'Omnia prius éxperiri, quam árma, ſapientém decet.
Qui ſcis an quae iúbeam ſine ui fáciat? GN. *di uoſtrám fidem,*
Quánti

7. *Quid ignave, peniculon pugnare, qui iſtuc huc portes, cogitas?* Ex *quid* elidendum eſt *d*, ex *iſtuc s*, ut octonarius conſtet. FAERNUS. Nullus ex noſtris, *Iſtuc huc:* plerique *Iſtunc huc*, Petrenſis *Iſtum huc.* Recte, quod & vir doctus vidit. Feſtus: *Peniculi, ſpongiae longae propter ſimilitudinem caudarum appellatae.*

9. *Sine ſanguine hoc fieri non poſſe.* Noſtri omnes cum Edd. vett. & Priſciano p. 870, longe numeroſius *Sine ſanguine hoc non poſſe fieri.* Vide ſupra I, 2, 93.

Ib. *Abſtergerem vulnera.* *Volnera* eſt in libro Bembino & Victoriano. octonarius autem ſtat producta penultima in *abſtergerem.* Priſeianus libro VIIII. FAERNUS.

11. *Tu hoſce inſtrue: hic ego ero poſt principia.* Dele *Hic* eum codice Petrenſi: quod fruſtra verſum onerat atque impedit.

13. THR. *Idem hocce Pyrrhus factitavit.* CH. *Viden tu Thais quam hic rem agit?* Liber Bembinus & Baſilieanus ae Donatus, *idem hoc jam*; alii ſcripti alia quidem collocatione, omnes tamen *jam* habent; quo recepto, verſus ſtat, ſi ex *viden* elidas *n.* FAERNUS.

Hoc jam etiam noſtri. Vir doctus malit *Idem hoc etiam Pyrrhus:* poterat meliore numero, *& Pyrrhus.* Ceterum omittunt hinc plerique ſcripti nomen Thraſonis; ut totum hoe Gnathonis ſit; qui mirus artifex, palam haee eloquendo, & irrideat ſimul & aduletur. Sed aliter Donatus ad V, 8, 3.

15. *Sane quod eibi nunc vir videatur eſſe hic, nebulo magnus eſt.* Repone ex vett. Edd. & Donato etiam MSto, & ſex noſtris eodieibus,
Sane qui tibi nunc vir videtur eſſe, hic nebulo magnus eſt.
Hic omnia elara ſunt & perſpicua: lectio altera tenebras fruſtra offundit.

Digitized by Google

Quánti eſt ſapere? númquam accedo quín abs te abeam dóctior.
THR. *Tháis, primum hoc mihi reſponde: cúm tibi do iſtam uirginem,*
Dixtin hoſce mihi dies ſoli dáre te? TH. *quid tum póſtea?*
THR. *Rógitas? quae mi ante óculos coram amátorem adduxti tuum:*
Quid cum illoc agás? et cum eo clám te ſubduxti mihi.
TH. *Lúbuit.* THR. *Pamphilam érgo huc redde, niſi ſi mauis éripi.*
CH. *Tibi illam reddat, aút tu eam tangas? ómnium.* GN. *ah quid agis? tace.*
THR. *Quid tu tibi uis? égo non tangam meám?* CH. *tuam autem, fúrcifer?*
GN. *Cáue ſis: neſcis cui maledicas núnc uiro.* CH. *non tu hínc abis?*
Scin tu ut tibi res ſe hábeat? ſi quicquam hódie hic turbae coéperis,

Fáciam

19. *Omnia prius experiri, quam armis, ſapientem decet.* Nonius bis *Armis* v. Manere & v. Experiri: & ſic utroque loco codex noſter vetus. Donatus: *Quam armis: Ἀνακόλουθον pro Quam arma: aut Ἔλλειψις eſt, ſi ſubaudiamus Agere.* Immo habeat ſibi ſuas Figuras, quibus nihil hic opus. Quid enim promptius, quam magno & ſententiae & verſus commodo id ipſum, quod Magiſter poſtulat, reponere?

Omnia prius experiri, quam arma, ſapientem decet.

Sane codex egregius 900 annorum, nunc in Bibliotheca publica, *Armas ſapientem:* poſtea per *a* literam *i* trajecta eſt, *s* adhaeſit ex ſequente. *Experiri arma;* ſic paſſim *Jus, Vim, Gratiam experiri.* Statius Theb. XI, 338.

Me miſeram, vinces: prius haec tamen arma
Experiare domi. [*neceſſe eſt*

23. *Dixtin mihi hos dies ſoli dare te?* Ex libro Bembino ita facta collocatione verborum, *Dixtin hos mihi*, item ex eo libro & omnibus aliis, ac Donato, *coram amatorem*, ita hos verſus ordinamus:

Dixtin hos mihi dies ſoli dare te? TH. *quid tum poſtea?*
THR. *Rogitas? quae mihi ante oculos coram amatorem adduxti tuum?*

In priore verſu *mihi* diſſyllabum eſt; ita ut *hos mi* ſit trocheus, ſequens pes dactylus: in poſteriore monoſyllabum *mihi* eliditur. FAERNUS.

Atqui omnes noſtri cum Edd. vett.

Dixtin hos dies mihi ſoli.

Et ſane quod in Bembino ſolo eſt, *Dixtin hos mi | hi dies*, invenuſte dividit *Mihi* in pedes geminos. Lego, [*poſtea?*

Dixtin hoſce mihi dies ſoli dare te. Quid tum

Sic enim Thais ipſa I, 2, 70.

Sine illum priores partes, hoſce aliquot dies
Apud me habere.

Dies autem hic, ut paſſim, monoſyllabon eſt.

25. TH. *Quid cum illo agas?* THR. *& cum eo clam ſubduxti te mihi.* Hunc ordinem verborum habent omnes fere l. s. & Donatus, ut pronomen *te* ſit antepenultima dictio hujus verſus. Ceterum in aliquibus & quidem antiquis exemplaribus eſt *cum illoc.* ita melius conſtat trochaicus, non facta tamen in *cum eo* ſynaloepha. FAERNUS.

Etiam ex noſtris bene multi *Quid cum illoc agas?* non *illo.* Sed mirum eſt omnes codices hoc Thaidi tribuere; cum hi duo verſus Thraſonis ambo ſint, *Quid cum illoc agas?* quid niſi, quod meretricis eſt, caput cum illo limes.

26. *Pamphilam ergo huc redde; niſi vi mavis eripi.* Meliores codices habent, *Niſi ſi vi:* quorum alterum cum ſupervacuum ſit, ejecerunt *Si:* ego vero *Vi* ejicio, *Niſi ſi mavis eripi.* Viro docto plus placet *Vi:* quia ita ſupra IV, 6, 14.

Nam haec eaſt, quam miles a me vi nunc ereptum venit.

Ob iſtuc vero ipſum mihi diſplicet: inde enim huc intruſerunt; nec poeta bis idem tam prope diceret. Ibi recte *Vi* & in Arſi eſt; hic, quod nothum eſſe indicat, in Theſi. Denique in ipſo *Eripi*, praeſentibus militibus, *Vis* ſatis intellegitur.

27. *Tibi illam reddat? aut tu eam tangas?* Omnes fere libri & in iis antiquiſſimi, & Donatus, *aut tu illam tangas.* Sed eſſet octonarius Iambicus inter tot trochaicos, niſi quis hanc vocem *illam*, poſtremo loco poſitam,

eliſione

Fáciam ut huius loci dieique meique ſemper mémineris.
GN. *Miſeret tui me, qui húnc tantum hominem fácias inimicúm tibi.*
CH. *Díminuam ego capút tuum hodie, niſi abis.* GN. *ain ueró canis?*
Sicine agis? THR. *quis tú homo es? quid tibi uis? quid cum illa*
reí tibi eſt?
CH. *Scíbis: principio éam eſſe dico liberam.* THR. *hem.* CH. *ciuem*
Atticam. THR. *hui.*
CH. *Meám ſororem.* THR. *os dúrum.* CH. *miles, núnc adeo edicó tibi,*
Né uim facias úllam in illam. Tháis, ego eo ad Sóphronam
Nútricem, ut eam addúcam, et ſigna oſténdam haec. THR. *tun*
me próhibeas,
Meám ne tangam? CH. *próhibebo inquam.* GN. *audin tu? hic*
furti ſe ádligat:
Sátis tibi eſt? THR. *idem hoc tú ais, Thais?* TH. *quaére qui*
reſpóndeat.
THR. *Quid nunc agimus?* GN. *quín redimus: iam haéc tibi aderit*
ſúpplicans
Ultro. THR. *credin?* GN. *ímmo certe: nóui ingenium múlierum:*
Nólunt ubi uelis: ubi nolis cúpiunt ultro: THR. *béne putas.*
GN. *Iám dimitto exércitum?* THR. *ubi uis.* GN. *Sánga, ita ut fortis decet*
Mili-

eliſione alterius *e*, & *m*, quamvis ſequente conſonante, Pyrrichium faciat. FAERNUS.

Tibi illam reddat, aut tu illam tangas? Inter iſtos, opinor, libros Bembinus erat; idcirco ei nimium addictus Faernus *Tu illam* admiſit, etiam cum verſus diſpendio. Ex *Aut tu illam* ille Dactylum efficit, vir doctus Anapaeſtum: & *Hinc clare*, ait, *liquet* Aut *poſſe corripi.* Itane clare? non vidi magis. Sed remittit nos ad And. I, 3, 3.

Quae ſi non aſtu providentur, me aut herum peſſum dabunt.

Immo ſane hae licentiarum ſordes peſſum Terentium dabunt. Quaſi vero hic loci *Me aut* per ſynaloepham in unam ſyllabam non coaleſcant? Quid multa? Ex tot noſtris codicibus unus tantum *Illam*; ceteri omnes cum vett. Edd. *Tu eam*, quod, ut paſſim, in unam ſyllabam compingitur.

Ib. *Ah quid ais?* O. l. s. etiam antiquiſſimi, *ah quid agis?* & eo amplius ſolus Bembinus *aha*, quod & placet. quae vero ſequuntur verba *quid tu tibi vis*, ea Thraſoni, ut videtur, & recte, Donatus & liber Bembinus attribuunt. FAERNUS. *Agis*, plurimi ex noſtris: ſed omnes *Quid tu tibi vis* Chremeti male aſſignant.

39. *Prohibeo inquam.* Omnes antiqui libri in futuro habent *prohibebo.* FAERNUS.

Tres ex noſtris vetuſtiſſimi *Prohibebo*; ceteri *Prohibeo.* Utrumvis probe.

40. *Satin hoc eſt tibi.* Non temere in ullo invenias l. s. hanc lectionem: ſed in omnibus & Donato, *ſatis hoc tibi eſt*, quae verba militi, & recte, Donatus attribuit. Gnatho enim, cui rixa diſplicebat, perſuadere vult militi, ſufficere ei furti actionem contra Chremetem, qui profeſſus erat ſe prohibiturum ne miles ſuam tangeret. ſed ut trochaicus conſtet, vel *tibi* erit una ſyllaba, vel ex *eſt s* elidetur. FAERNUS.

Immo nullo modo conſtabit Trochaicus. Vir doctus refingit, *Sat hoc tibi eſt.* Ego malim per interrogationem, & *Hoc* ejecto,

Sátis tibi éſt? Idem hoc tú ais, Thais.

ut Phorm. V, 9, 58.

Satis tibi eſt, Chreme? Immo vero.

41. *Quid nunc agimus? Quin redeamus.* Ita quidem Codices, uno ex noſtris Academico excepto, qui a manu prima *Redimus* habuit;

Milites, domi focique fác uiciſſim ut mémineris.
SA. *Iámdudum animus éſt in patinis.* GN. *frúgi es.* THR. *uos me hac ſequimini.*

ACTUS V. SCAENA I.

THAIS. PYTHIAS

TH. *PERGIN, ſceleſta, mécum perplexé loqui?*
Scio, néſcio, abiit, aúdiui, ego non ádfui.
Non tu iſtuc mihi dictúra aperte es, quicquid eſt?
Uirgó conſciſſa uéſte lacrumans ópticet;
Eunúchus abiit: quámobrem? quid factúmſt? taces?
PY. *Quid tibi ego dicam miſera? illum eunuchúm negant*
Fuiſſe. TH. *quis fuit ígitur?* PY. *iſte Chaérea.*
TH. *Qui Chaérea?* PY. *iſte ephébus frater Phaédriae.*
TH. *Quid ais uenefica?* PY. *átqui certo cómperi.*

TH. *Quid*

poſtea factum *Redeamus.* Quanto illud venuſtius!

Quid nunc agimus? Quin redimus.

Semper, ubi *Quin* ſententiam inchoat, Indicativo utitur noſter: *Quin taces? Quin accipis? Quin abeo.* Plaut. Men. II, 1, 22.

In ſcirpo nodum quaeris. quin nos hinc domum Redimus; niſi ſi hiſtoriam ſcripturi ſumus.

45. *Milites domique focique.* Unam tantum copulam continet liber Bembinus, & alii antiqui, ac Donatus, *domi focique.* quod & meliorem habet numerum. FAERNUS. Sic & noſtri omnes *Domi focique* & Priſcianus p. 719.

46. *Jamdudum eſt animus.* Donatus & omnes libri ſcripti Terentii, praeter Bembinum, habent hanc collocationem, *jamdudum animus eſt*, quae & verſui commodior eſt. FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Animus eſt.*

Ib. THR. *Vos me hac ſequimini.* Noſtri omnes, tribus demptis, Sangae hoc tribuunt. Male, opinor: nam & Thraſo exit, & par eſt eum praecedere.

10. *Quid is obſecro ad nos, aut quamobrem adductus eſt?* PY. *neſcio.* Senarius hic impeditus, optime procedit, quemadmodum legitur in libro Bembino,

Quid is obſecro ad nos quamobrem adductu'ſt.
PY. *neſcio.*

ita & Victorianus; niſi quod habet *adductus* ſine verbo *eſt.* FAERNUS.

Quid is obſecro ad nos: quamobrem adductuſt. Neſcio.

Aut in omnibus noſtris eſt, uno excepto. Certe elegantiam ſuam hic habet: ut Phor. II, 3, 71.

At nos unde, aut quamobrem? Hec. IV, 4, 75.

Reduc uxorem; aut quamobrem non opus ſit, cedo.

Et verſus cauſa olim ejecit Bembinus Librarius. Vir doctus ex *Obſecro ad* paratus eſt dactylum facere. Non eſt opus tam aſpera medicina. Lege,

Quid is obſecro ad me, aut quamobrem adductuſt. Neſcio.

Thais ſola aedium domina eſt; ideo recte *Ad me*: ut paſſim.

12. *Siquidem tu iſta vera.* O. l. s. *iſtaec vera.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Iſtaec.*

16. *Sceleſta, ovem lupo commiſiſti. diſpudet.* Qui *commiſti* legunt, facile ſe ex hujus verſus difficultate explicant. ſed & Donatus, & o. l. s. *commiſiſti*, habent. quam lectionem tenendo neceſſe eſt ex *ovem m* elidere, quamvis ſequente conſonante. FAERNUS.

Nonius v. Committere. *Terentius Eun. Ovem commiſiſti lupo.* Sic & MS vetus. Acron ad Horat. Carm. I, 3. *Commiſit: Credidit. Terent. Ovem lupo commiſiſti.* Codices quoque univerſi *Commiſiſti*, verſu tamen indignante ex *vem lupo* pedem fieri ſeu Dactylum ſeu Anapaeſtum. At eſt qui ex culpa ipſa fiduciam ſumat; & quia admiſſa hic eſt, inde colligat familiarem & cotidianam fuiſſe. Magna demum iſto pacto erit licentiarum ſeges. Repono.

Sceleſta ovem lupo commiſi: diſpudet.

Nimi-

TH. *Quid is óbſecro ad me, aut quámobrem adductuſt?* PY. *néſcio:*
Niſi amáſſe credo Pamphilam. TH. *hem, miſera óccidi,*
Infélix, ſi quidem tu iſtaec uera praédicas.
Num id lácrumat uirgo? PY. *id opinor.* TH. *quid ais, ſácrilega?*
Iſtúcine interminata ſum hinc abiéns tibi?
PY. *Quid fácerem? ita ut tu iúſti, ſoli créditaſt.*
TH. *Sceléſta, ouem lupó commiſi. diſpudet,*
Sic mihi data eſſe uérba. quid illuc hóminis eſt?
PY. *Era méa tace, tace óbſecro, ſaluaé ſumus:*
Habémus hominem ipſum. TH. *úbi is eſt?* PY. *hem ad ſiniſteram.*
Uiden? TH. *uideo.* PY. *comprehéndi iube, quantúm poteſt.*
TH. *Quid illó faciemus, ſtúlta?* PY. *quid facias, rogas?*
Uide amábo, ſi non, cum áſpicias, os inpudens
Uidétur. TH. *non.* PY. *tum quaé eius confidéntiaſt?*

Nimirum Thais commiſit jubendo, aeque ac Pythias juſſum faciendo. Inde quod ſequitur, Sic *Mihi* data eſſe verba, non *Tibi*. *Sceleſtam* ſe vocat, more & conſuetudine: Heaut. V, 2, 17.

Sceleſtus quantas turbas concivi inſciens.

Pompeii uxor, Lucan. VIII, 639.

Ego te ſcelerata peremi.

Ovém lupó; utrumque in Arſi; & ſic in pronuntiatione fit mora, ut oportet. Venia tamen indiget Terentius, qui in pede tertio finalem acuit.

17. *Quid hominis illic eſt?* Non fere in ullo libro invenias hanc collocationem, ſed eam quae ſequitur, *quid illic hominis eſt?* ita & Donatus: Bembinus vero hoc amplius pro *illic illuc* habet. Victorianus prius quidem *illuc* habebat, ſed poſtea in *illic* mutatum eſt. eademque manu in margine aſcriptum *illud*. quae mihi lectio, id eſt, vel *illuc*, vel *illud* magis placet, quam *illic*. FAERNUS.

19. *Habemus hominem ipſum.* Hunc verſum & ſequentem alii aliter ordinant. nos ſic ex libro Bembino:

Habemus hominem ipſum. TH. *ubi is eſt?* PY. *hem ad ſiniſtram.*
Videſne? TH. *video.* PY. *comprendi jube, quantum poteſt.*

Ut ambo ſint trimetri Iambici; prior quidem catalecticus, ſequens acatalecticus, id eſt ſenarius, in quo ſit proceleuſmaticus in ſecunda & in quarta dactylus, correpta in *jube* poſteriore ſyllaba. FAERNUS.

Libri noſtri fere omnes *Viden*, & *Comprehendi*. Ergo hi duo verſus ſic refingendi; ut & vir doctus acute vidit:

Habemus hominem ipſum. Ubi is eſt? Hem ad ſiniſteram.
Viden? Video. Comprehendi jube quantum poteſt.

21. TH. *Quid illi faciemus ſtulta?* PY. *quid faciam rogas?* Donatus & liber Bembinus pro *illi illo*; pro *faciam facias* habent. & hoc poſterius habent aliqui alii l. s. etiam ex antiquis. FAERNUS.

Duo ex noſtris *Facias*: *Illo* unus veterrimus & Priſcianus p. 1101. Ceteri *Illi* neſcio an rectius: ut mox v. 10. ipſe Chaerea:

Quid faciam? quid mea autem? quid faciet mihi?

22. *Os impudens videtur.* TH. *non eſt.* PY. *tum quae ejus confidentia eſt?* Haec omnia ſine interpoſitione perſonae Thaidis in libris antiquis leguntur. quin & Donatus quoque haec ipſa omnia perſonae Pythiae attribuit, ſic dicens, *Vide amabo, ſi non cum aſpicias, os impudens videtur. mire ab eo quod reſpondere coeperat ad aliud tranſit, mirata confidentiam Chaereae: non eſt impudens, inquit: non eſt niſi ſimilis impudenti.* Haec Donatus. ergo haec ita intelligenda ſunt: vide amabo, ſi non os impudens quidem videtur, non autem eſt. FAERNUS.

Atqui plurimi apud me Codices *Non eſt* Thaidi tribuunt. Lege:

Vide amabo ſi non, cum aſpicias, os impudens
Videtur. TH. *Non.* PY. *Tum quae ejus confidentiaſt?*

Actus V. Scaena II.

Chaerea. Thais. Pythias.

CH. *APUT Antiphonem utérque, mater ét pater,*
Quaſi dédita opera, dómi erant, ut nulló modo
Introíre poſſem, quin uiderent me. interim
Dum ante óſtium ſto, nótus mihi quidam óbuiam
Uenit. ubi uidi, ego me in pedes quantúm queo
In ángiportum quóddam deſertum; índe item
In áliud, inde in áliud: ita miſérrimus
Fui fugitando, né quis me cognóſceret.
Set éſtne haec Thaís, quám uideo? ipſaſt. haéreo.
Quid fáciam? quid mea aútem? quid faciét mihi?
TH. *Adeámus. bone uir Dóre ſalue: díc mihi,*
Aufúgiſtin? CH. *era, fáctum,* TH. *ſatin id tibi placet?*
CH. *Non.* TH. *crédin te inpune hábiturum?* CH. *unam hanc nóxiam*
Amitte: ſi aliam admiſero umquam, occidito.

TH. *Num*

Omnino illud *Quae* acuendum eſt, quod in recepta lectione latet. Sic *Quí color --- quaé habitudo eſt corporis.* *Non* autem, id eſt, non videtur. Thais, cum primum eum vidit, *Ita me dii ament, honeſtus eſt:* Pythias, tum non irata, *Ille erat honeſta facie & liberali.* Et hoc clemens Thaidis reſponſum praeparatio eſt ad Saenam ſequentem, ubi reconciliatio fit, & familiaritas naſcitur.

5. *Ego me in pedes quantum queo.* Omnes antiqui libri *egomet*; cujus vocis extremam litteram conjicit Lolgius eſſe debere *d*, & legendum *Egomed in pedes.* verſum ſuſtentando eliſione *n* ex *in.* ut ſaepe alibi. FAERNUS.

Noſtri quoque omnes *Egomet:* vitioſe pro *Ego me.* Remittimus enim Lolgio Plautinam ſuam & opicam lectionem *Ego med, med* pro *me.* Nullus enim hic hiatus eſt,

Venit. ubi vidi, ego me in pedes quantúm queo.

10. *Ah quid faciam?* Non fere invenias *ab* in ullo l. s. ſine quo ſtat optime verſus, & nihil ſenſui deperit. FAERNUS. Nec in noſtris reperitur *Ah.*

12. *Aufugiſtin.* Quid hic quaerat vir doctus, cui numeri ſaniſſimi ſuaviſſimique hic diſplicent, neſcio. Ejus vero correctionem ſcio nemini placituram,

Dore ſalve, dic mihi.

CH. *Era.* TH. *Aufugiſtin?* CH. *Factum.* Nempe, ait, Chaerea pavidus & officii plenus, ſingultim haec profert; uſque dum animam recipiat. Quale vero nobis ſomnium narrat? Illene pavidus? confidentiſſimus juvenum, qui haec joco & ludibrio loquitur? Illumne anima deficit? qui decem verſus continuos jam modo pronunciaverat.

13. *Credin te impune abiturum?* In aliquot antiquis exemplaribus, inter quae eſt & Bembinum, legitur *habiturum* cum aſpiratione. quae minime dubia eſt lectio; dicimus enim *impune habere* ut & infra: *Siquidem iſtuc impune habueris.* & Virgilius: *Non impune feres.* FAERNUS. Noſtri plerique *Habiturum.*

14. *Mitte, ſi aliam unquam admiſero ullam, occidito.* Hanc lectionem in nullo l. s. invenio. Sed hanc quae ſequitur in pleriſque,

Amitte, ſi aliam admiſero unquam, occidito.

quae & elegans eſt compoſitio & verſui optime ſerviens. FAERNUS. Noſtri quoque *Amitte.*

15. TH. *Num meam ſaevitiam veritus es?* CH. *non.* TH. *quid igitur?* Aliquot antiqui libri, & in iis Bembinus, item Donatus non habent verbum *es.* quo dempto ſtat verſus, vel diſſolvendo *quid* in duas ſyllabas, ut in quinta ſede ſit tribrachus, vel in *ſaevitiam* dividendo diph-

TH. *Num meám ſaeuitiam uéritu's?* CH. *non.* TH. *non? quid igitur?*
CH. *Hanc métui, ne me críminaretúr tibi.*
TH. *Quid féceras?* CH. *paulúm quid.* PY. *eho paulum inpudens.*
An paúlum hoc eſſe tibi uidetur, uírginem
Uitiáre ciuem? CH. *meám conſeruam crédidi.*
PY. *Conſeruam? uix me cóntineo quin ínuolem in*
Capillum. monſtrum; etiam últro deriſum áduenit.
TH. *Abin hinc inſana?* PY. *quid ita? uero débeam*
Credo íſti quicquam fúrcifero, ſi id fécerim:
Praeſértim cum ſe ſeruum fateatúr tuum?
TH. *Miſſa haéc faciamus. nón te dignum, Cháerea,*
Feciſti: nam ſi ego digna hac contumélia
Sum máxume, at tu indignus qui facerés tamen.
Neque édepol, quid nunc cónſili capiám, ſcio
De uírgine iſtac: íta conturbaſtí mihi
Rationes omnis, út eam ne poſsim ſuis,
Ita ut aéquum fuerat itaque ut ſtudui, trádere:

Ut

diphthongum. praeterea in libro ſcripto Donati legitur *ſaevitiem*, quod magis antiquum videtur. FAERNUS.

Etiam a noſtris pleriſque abeſt *Es*. Sed quid verſui fiet? Nam Faerni illa *Quid* vel *Saëu* diſſoluta nauſeam excitant. Vir doctus in textum recipit *Es*. Tu hanc corrigendi viam inſiſte,

Num meam ſaevitiam veritu's? Non. Non? quid igitur.

Hoc pacto reſponſum Chaereae in ictu exauditur.

17. TH. *Quid feceras?* CH. *paululum quiddam.* PY. *eho paululum impudens?* Et utrobiqne in hoc verſu, & in ſequenti legendum *paulum* ex libro Bembino, verſuſqne ratione. FAERNUS.

Recte *Paulum*; & ſic unus ex noſtris. Praeterea pro *Quiddam*, Chartaceus codex *Quidem*. Repone,

Quid féceras? paulúm quid. Eho paulum, impudens?

Et jam vides, cur *Paulum* acuat ultimam, nempe ob Encliticum *Quid*; ut Graece *Μικρόν τι*. Heaut, II, 3, 75.

Ubi ſi paululum modo quid te fugerit, ego perierim.

19. *Vitiáre civem? Cónſervam eſſe crédidi. Conſervam?* Vides *Conſervam* in repetitione variare accentum: quod nuſquam apud Noſtrum fieri ſolet. Repono igitur:

Vitiáre civem? Meám conſervam credidi.

Plaut. Caſ. I, 1, 20.

Bellam & tenellam Caſinam; conſervam tuam.

Sic Amph. Prol. 129. *Conſervum ſuum.* Mil. II, 1, 67. *Meus conſervus.* & II, 2, 88. Cum *Eſſe* hic insereretur: *Meam* ob verſum poſtea ejectum eſt.

22. TH. *Abi hinc inſana.* PY. *quid ita vero? debeam*
Credo iſti quicquam furcifero ſi id fecerim.

Liber Bembinus, pro *abi*, *abin*, pro *fecerim*, *fecero* habet. Ceterum quod Donatus in expoſitione horum verborum *debeam Credo iſti quicquam furcifero* dicit ſubaudiri debere *vero*, non video cur eam dictionem deſideret, quae mutata tantum diſtinctione praeſto eſt; ſi enim poſt *quid ita* diſtinguas, remanet vox *vero* ſubſequentibus applicata, hoc modo, *quid ita? vero debeam Credo iſti quicquam furcifero.* FAERNUS.

Unus ex noſtris veterrimus *Abin*, *n* nunc eraſo; omnes *Fecerim*; quod equidem praetulerim; quia *Furcifero Fecero* ingratum quiddam ſonant.

30. *Ut eam non poſſim ſuis*
Ita ut aequum fuerat, atque ſtudui tradere.

Sex e noſtris Codices, & in iis vetuſtiſſimi, *Ne poſſim*: unus etiam antiquus *Neque ut ſtudui.*

Ut ſólidum parerem hoc mi beneficium, Chaérea.
CH. *At núnc dehinc ſpero aetérnam inter nos grátiam*
Fore, Tháis. ſaepe ex hújuſmodi re quápiam et
Malo éx principio mágna familiáritas
Conflátaſt. quid ſi hoc quiſpiam uoluít deus?
TH. *Equidém pol in eam partem accipioque ét uolo.*
CH. *Immo íta quaeſo. unum hoc ſcito; contuméliae*
Non mé feciſſe caúſa, ſet amoris. TH. *ſcio.*
Et pól propterea mágis nunc ignoſcó tibi.
Non ádeo inhumano égo ſum ingenio, Cháerea,
Neque ita ímperita, ut quíd amor ualeat, néſciam.
CH. *Te quóque iam, Thais, íta me di bene amént, amo.*
PY. *Tum pól ab iſtoc tibi, éra, cauendum intéllego.*
CH. *Non aúſim.* PY. *nil tibi quicquam credo.* TH. *déſinas.*
CH. *Nunc égo te in hac re mi óro ut adiutrix ſies,*
Ego me tuae comméndo et committó fidei:
Te mihi patronam cápio, Thais: te óbſecro:
Emóriar, ſi non hánc uxorem dúxero.
TH. *Tamen sí pater quid.* CH. *áh uolet, certó ſcio:*
Ciuis modo haec ſit. TH. *paúlulum opperírier*
Si uis, iam frater ípſe hic aderit uirginis:
Nutrícem adcerſitum iit, quae illam aluit páruolam:

In

ſtudui. Repone. *Ut eam ne poſſim ſuis, Ita ut aequum fuerat, itaque ut ſtudui, tradere. Ut ne* paſſim. *Aliquid facerem, ut hoc ne facerem. Ita itaque* ſaepius. And. III, 3, 18.
Immo ita volo, itaque poſtulo, ut fiat, Chreme.

35. *Malo ex principio.* Peaepoſitio *ex* abeſt ab omnibus antiquis libris. in eeliquis collocata eſt ante dictionem *malo*, ubi ſtare propter verſum non poteſt. quare ſubditiciam rati ſumus. FAERNUS.

Sex e noſtris *Ex malo principio*; & recte fecit qui primus *Malo ex principio* edidit. Amat Noſter, ut liqueſcant vocales ultimae: praeſertim cum eaedem geminantur.

41. *Non adeo inhumano ingenio ſum, Chaerea.* Noſtri plerique omnes *Sum ingenio.* unde eeponendum,
Non ádeo inhumano égo ſum ingenio, Chaérea.

42. *Neque tam imperita.* Omnes fere antiqui libri, & in iis Bembinus, *Neque ita imperita.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Ita.*

44. *Tum pol tibi ab iſto.* Plerique l. s. etiam antiqui & Donatus *ab iſtoc* habent. quo quidem modo melius ſtat ſenarius: aut legendum ut in Bembino *cavendum eſſe.* FAERNUS. Tees ex noſtris veterrimi, paulo melius.
Tum pol ab iſtoc tibi, era, cavendum intellego.

47. *Ego me tuae commendo.* Hujus verſus & ſequentis ordinem ex l. s. o. commutamus, ut qui nunc peior eſt, ſit poſterior. FAERNUS. Sic & noſtri & Edd. vett.

48. *Te mihi patronam cupio.* Omnes quotquot ſunt l. s. *capio* habent. idque in aliquibus etiam Donati libris eſt: in aliquibus *cupio.* FAERNUS. Noſtei etiam omnes cum Edd. vett. *capio.*

50. TH. *Tamen ſi pater.* CH. *quid? ah volet, certo ſcio.* Ut ſenarius ſuſtentetur, elide *r* ex *pater*, vel *u* ex *tamen.* FAERNUS.

Diſtin-

In cógnoſcendo túte ipſe aderis, Chaérea.
CH. *Ego uéro maneo.* TH. *uiſne interea, dúm uenit,*
Domi ópperiamur pótius, quam hic ante óſtium?
CH. *Immó percupio.* PY. *quám tu rem actura óbſecro es?*
TH. *Nam quíd ita?* PY. *rogitas? húnc tu in aedis cógitas*
Recípere poſthac? TH. *cúr non?* PY. *crede hoc meaé fidei,*
Dabit híc pugnam aliquam dénuo. TH. *au, tace óbſecro.*
PY. *Parúm perſpexe eius mihi uidere audáciam.*
CH. *Non fáciam, Pythias.* PY. *nón pol credo, Chaérea,*
Niſi sí commiſſum nón erit. CH. *quin, Pýthias,*
Tu mé ſeruato. PY. *néque pol ſeruandúm tibi*
Quicquám dare auſim, néque te ſeruare: ápage te.
TH. *Adeſt óptume ipſe fráter.* CH. *perii hercle: óbſecro*
Abeámus intro, Tháis: nolo me ín uia
Cum hac uéſte uideat. TH. *quámobrem tandem? an quia pudet?*
CH. *Id ípſum.* PY. *id ipſum? uírgo uero.* TH. *i prae, ſequor.*
Tu iſtic mane, ut Chremem íntroducas, Pýthias.

ACTUS V. SCAENA III.

PYTHIAS. CHREMES. SOPHRONA nutrix.

P. *QUID, quíd uenire in méntem nunc poſsít mihi?*

Quid-

Diſtingue hoc modo;
Tamen ſi pater quid. CH. *Ah volet, certo ſcio.* ut Andr. V, 4, 47.
Cauſa optumaſt: Niſi ſi quid pater ait aliud. Vides *Patér* ultimam acuere; ob ſequens Encliticon *Quid.*

55. *Viſne interea dum is venit.* Ita aliqui libri habent. aliqui vero *dum venit is*, quae variatio facit ut eam dictionem ſubditiciam putem: eo magis quod nec in libro Bembino eſt, ubi ita legitur, *vin interea dum venit.* FAERNUS. Noſtri *Viſne*, quod melius.

61. *Parum perſpexiſſe ejus videre audaciam.* Mutarunt olim Magiſtri; ne Noſter vetuſte loquens diſcipulis diſpliceret. Revoca ipſius manum.
Parum perſpexe ejus mihi videre audaciam. Plaut. Mil. I, 6, 72.
Et me deſpexe ad te per inpluvium tuum. ita *Reſpexis* bis, ter.

62. *Non faciam, Pythias. Non pol credo, Chaerea.* Dictio *pol* non eſt in libro Bembino, niſi recenti manu addita. quae & impedit verſum: non tamen adeo ut non poſſit aliquo modo ſuſtentari. FAERNUS.

Vir doctus, vel *Pythias*, ait, dactylus, vel *Pythjas* ſpondaeus. Quid frequentius eſt, vel Lucilio & Lucretio, quam *s* brevem ante conſonantem ejicere: *Dulcedini' fructum?* Sic hic *Pythia' non. Famelicu' videt.*

69. *Virgo vero.* Donatus non per interrogationem, ſed affirmative legit, ut *Egregiam vero laudem.* dicente enim Chaerea ſe nolle in via videri cum veſte Eunuchi, ſubjicit Pythias: *virgo vero.* quaſi diceret, en qui ſit virginalis pudoris. FAERNUS.

Ib. *I prae, ſequar.* Antiqui libri, & Donatus, *ſequor.* FAERNUS.
Plerique noſtri quoque, *Sequor.* Recte: una enim cum eo egreditur e Scaena.

Quidnám qui referam ſácrilego illi grátiam,
Qui hunc ſúppoſuit nóbis? CH. *moue uero ócius*
Te, nútrix. SO. *moueo.* CH. *uídeo, ſet nil prómoues.*
PY. *Iamne óſtendiſti ſigna nutrici?* CH. *ómnia.*
PY. *Amábo, quid ait? cógnoſcitne?* CH. *ac mémoriter.*
PY. *Bene édepol narras: nam illi faueo uírgini.*
Ite íntro; iamdudum éra uos exſpectát domi.
Uirúm bonum eccum Pármenonem incédere
Uideó: uide ut otióſus it, ſi dís placet.
Speró me habere, qui húnc excruciem meó modo.
Ibo íntro de cognítione ut certúm ſciam:
Poſt éxeo, atque hunc pérterrebo ſácrilegum.

ACTUS

2. *Illi ſacrilego gratiam.* O. l. s. *ſacrilego illi.* FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

3. *Qui hunc ſuppoſuit nobis.* CH. *move vero ocius.* *Qui hunc* non poteſt Iambum efficere; cum extra ictum neceſſario ſynaloepham patiatur. Repone.

Qui hunc ſúppoſivit nóbis. Move vero ócius.

Et hoc magiſtri immutarunt. Plautus ſaepius *Expoſivit*, *Depoſivit*: quod nec Catullus refugit XXXV. *Depoſivit olivam.*

10. *Ut otioſus ſit.* Liber Bembinus *it.* quamvis hoc verbum per *d* ſcriptum ſit. FAERNUS.

Noſtri omnes mendoſe *Sit* habent: Eugraphius: *Attende ut ſecurus Parmeno* ambulat *& otioſus.*

11. *Spero me habere qui hunc meo excruciem modo.* Apud Priſcianum p. 1143. Codex veterrimus habet, *Hunc excruciem meo modo.* Recte, ut in ictu acuatur *Meo.* Sic Heaut. II, 4, 21.

Hoccine me miſerum non licere meó modo ingenium frui. And. I, 1, 126.
Sine nunc meó me vivere interea modo.

13. *Poſt exibo atque hunc perterrebo ſacrilegum.* *Ibo intro – Poſt exibo.* Non ſatis venuſte. Repone,

Poſt exeo; atque hunc perterrebo ſacrilegum.

Supra III, 2,

Simul imperabo. poſtea continuo exeo.

Nam ut omittam. Bembinus *mittam.* FAERNUS.

Nam ut mittam, quod ei amorem difficillimum &
Cariſſimum ab meretrice avara, virginem
Quam amabat, eam confeci ſine moleſtia.

Duo quoque ex noſtris vetuſtiſſimi *Mittam.* Sed quid quaeſo eſt *Virginem confeci?* Donatus: 'Cum dicere deberet, *Quod ei amorem difficillimum & cariſſimum confeci*: oblitus dicti 'ſuperioris tranſit ad *Virginem.* Quod ſi dixiſ'ſet *Amorem confeci*; poſſet intelligi *Confeci*, 'expedivi, perfeci. At vero *Virginem confeci*, 'quid intelligemus, niſi hoc unum Virginem 'a Chaerea confectam atque devictam. Vides, quantam veteribus Magiſtris moleſtiam haec dederint: nec immerito; non enim aliter explicabis, niſi prius emendaveris. Ecce tibi rem confectam:

Nam ut mittam, quod ei amorem difficilli- [*mum &*
Cariſſimum, a meretrice avara virginem
Quo amabat, eum *confeci ſine moleſtia.*

Ubi id habes, quod poſtulavit Donatus: *Confeci*, expedivi amorem difficillimum & cariſſimum, quo amabat virginem ab meretrice avara. *Amare a meretrice virginem*, hoc eſt,

in

ACTUS V. SCAENA IV.

PARMENO. PYTHIAS.

PA. *REUISO, quidnam Chaérea hic rerúm gerat.*
Quod ſi áſtu rem tractáuit, di uoſtrám fidem,
Quantam ét quam ueram laúdem capiet Pármeno?
Nam ut mittam, quod ei amórem difficíllimum et
Cariſſimum, a meretrice auara uirginem
Quo amábat, eum conféci ſine moléſtia,
Sine ſúmptu, ſine diſpéndio: tum hoc álterum,
Id uéroſt quod ego mihi puto palmárium
Me répperiſſe, quó modo adoleſcéntulus
Meretrícum ingenia et móres póſſet nóſcere,
Matúre ut cum cognórit, perpetuo óderit.
Quae dúm foris ſunt, nil uidetur múndius,
Nec mágis compoſitum quicquam, nec magis élegans:
[Quae, cúm amatore cúm cenant, ligúrriunt.]

Ha-

in domo & familia meretricis. Sic *Amare a lenone.* Adel. III, 2, 30. ex Palmerii diſtinctione:

Perii, quare? Amare *occepit aliam. Vae miſerae mihi.*

Neque id occulte fert: a lenone: *ipſus eripuit palam.*

Plaut. Pſeud. I, 2, 69. *Ubi ſunt qui amant a lenone?* Poen. V, 2, 132.

Amat a lenone hic. Facere ſapienter puto.

A meretrice omnes noſtri, non *Ab.* Eugraphius ad locum: *Gloriatur, quod amorem ei difficillimum explicaverit, cujus partes enumerat: quod* eum *confecit ſine moleſtia* &c.

14. *Quae cum amatore ſuo cum cenant, ligurriunt.* Tres antiquiſſimi libri *ligurriunt* per duo *r* ſcribunt. poſſet ergo hic verſus ſuſtentari eliſo per parellipſin altero ex eis: melius tamen eſt detrahere dictionem *ſuo*; quae nec in libro Victoriano eſt niſi ſuperaddita. nec ſane ſenſui eſt neceſſaria. ita pulchre procedet ſenarius, habens dactylum in prima, non facta colliſione in *cum.* FAERNUS.

Quae cum amatore cum cenant, ligurriunt. Libri fere omnes *cum amatore ſuo*; quod vir eruditus in textum admiſit, & *Liguriunt* ſcribit ſecunda brevi. Sed laterem profecto lavant, quicumque huic verſui medicari cupiunt: quem certis jam argumentis cum ex verbis tum ex ſententia ſpurium eſſe convincam. Principio *Ligurrire* ſemper ſecundam producit. Horat. Serm. I, 3, 81.

Semeſos piſcis tepidumque ligurrierit jus.

& II, 4, 79.

Tractavit calicem manibus dum furta ligurrit.

Ennius apud Donatum Phorm. II, 2, 25.

Mox cum alterius abligúrrias bona.

Catullus: *De meo ligurrire libido eſt.*

Auſonius Ep. 128.

Eunus Syriſcus inguinum ligurritor.

Plaut. Capt. I, 1, 16.

Dum ruri rurant homines, quos ligurriant.

Nuſquam aliter reperias: & fruſtra ſe tutatur vir doctus inepto iſto Donati Etymo: *Ligurio* ἀπὸ τοῦ λιγυρῷ, *quod ſecundum Graecos ſuave intelligitur.* Graeci enim λιγυρὸν de ſuavi tantum ſono dicunt, numquam de ſapore. Deinde & ſenſu abhorret: ſi enim *Cum amatore ligurriunt*; tum & foris quoque edaces ſunt & cibi avidae, prorſus contra ſententiam. Donatus quidem ſic exponit: *Ligurire dicitur, qui eleganter & more ſenum multo faſtidio ſuaviora quaeque degustat.* Atqui falſum hoc, & ad hujus ipſius loci explicationem confictum. Refutant loca jam ſupra a me citata. Si ita eſſet; ne nata quidem ex eo eſſent compoſita illa, *Abligurrio, Obligurrio*; hoc eſt, devoro, heluor, conſumo. Gloſſae ve-

teres;

Digitized by Google

Harúm uidere inlúuiem, ſordes, ínopiam;
Quam inhonéſtae ſolae sint domi atque auidaé cibi;
Quo páĉto ex iure heſtérno panèm atrúm uorent;
Noſſe ómnia haec ſalúti eſt adoleſcéntulis.
PY. *Ego pól te pro iſtis diĉtis et faĉtis, ſcelus,*
Ulciſcar; ut ne inpúne nos inlúſeris.
Pró deum fidem, fácinus foedum! o infélicem aduleſcéntulum!
'O ſceleſtum Pármenonem, qui íſtum huc adduxit! PA. *quid eſt?*
PY. *Miſeret me: itaque ut né uiderem, miſera huc effugi foras,*
Quaé futura exémpla dicunt in eum indigna. P. *o Iúppiter.*
Quaé illaec turbaſt? númnam ego perii? adibo. quid iſtuc, Pýthias?
Quid ais? in quem exémpla fient? PY. *rógitas, audaciſſume?*

Pér-

teres; *Ligurio*, λίχνος, λίμβος. *Λίχνος, guloſus, catillo, ganeo. Glutto*, λίμβος, λαίμαργος. Quid jam videtur? Adde, quod *Cenánt* invenuſte acuat ultimam: adde, quod *Amatore ſuo* ſtulte dictum pro *Amatoribus ſuis*: Illud enim de una dicitur, non de pluribus. Plaut. Pſeud. I, 1, 39. *Phoenicium Callidoro amatori ſuo.* & Mil. II, 2, 84.

Dicam hanc Athenis advenisſe cum amatore aliquo ſuo. & 90.

Cum amatore ſuo amplexantem atque oſculantem.

Hoc ſenſit Librarius apud Lindenbrogium qui ſic dedit,

Quae, cum amatores ſuos vocant, ligurriunt. Atqui ſi *vocant*, o bone: *domi* ſunt, non *foris*; & ſententia ſecum pugnat. Adde, quod nihil dicat hic verſiculus, quod non ante & melius dictum ſit: atque hoc dempto, locus plenus ſit & perfectus. Ex Lindenbrogii codice id colligas, Annotatiunculam olim inter lineas factam, in textum poſtea irrepſiſſe; & pro vario Librariorum captu in ſenarii numeros redactam.

15. *Harum videre ingluviem, ſordes, inopiam.* Pauciſſimos libros ſcriptos invenias, in quibus pro *ingluviem* non legatur *illuviem*, vel *inluviem*, ut in omnibus antiquis. & ſane ita legendum eſſe etiam ipſa oppoſitorum ratio ordoque oſtendit. duo attulit ſupra, quae in meretricibus decora videantur; munditiem, & in capiendo cibo modeſtiam: illam quidem ubi dixit, *nihil videtur mundius, nec magis compoſitum quicquam, nec magis elegans*; hanc vero ibi: *Quae cum amatore cum cenant ligurriunt.* ad quae nunc eodem ipſo ordine quo propoſita ſunt, reſpondet: mundiciei quidem, inluviem, ſordes, inopiam opponens; modeſtiae vero in cibo capiendo, inhoneſtam voracitatem, quam duobus verſibus his deſcribit: *Quam inhoneſtae ſolae ſint domi atque avidae cibi. Quo pacto ex jure heſterno panem atrum vorent.* eſſe autem oppoſita mundiciem & inluviem ex eo liquet, quod per inluviem, immundus quis dicitur. Terentius in Heautont. *Neleĉta immunda inluvie.* Virgilius: *Foeda illuvies.* quod ſi *ingluviem* legas, praeterquam quod oppoſitorum ordo non ſervaretur, etiam in hoc poeta peccaret, quod nec in electo quidem ab ſe ordine permaneret: ſed tranſeundo ab *ingluvie* ad ſordes, & inopiam, deinde rurſus ad *ingluviem* revertendo, confuſione indecora, diverſa inter ſe rerum genera permiſceret. FAERNUS. Etiam ex noſtris plerique *Inluviem*: & ſententia id flagitat.

18. *Noſſe ómnia haec ſalús eſt adoleſcentulis.* Sentitne auris tua ingratum illud *Salús eſt?* Si minus, at certe hoc concedes, vix bene Latine ſic dici. Repono,

Noſſe omnia haec ſaluti eſt adoleſcentulis.

Sic Heaut. II, 3, 93.

An ea quoque dicetur hujus, ſi una haec dedecori eſt parum.

Plaut. Merc. II, 2, 32.

Sin ſaluti quod tibi eſſe cenſeo, id conſuadeo.

Moſt. II, 1, 4.

Nec ſalus nobis ſaluti jam eſſe, ſi cupiat, poteſt.

Suetonius Aug. XIV. *Saluti fuit, quod qui deſiderabatur, repente apparuit incolumis.*

20. *Ulciſcar;*

Digitized by Google

Pérdidiſti iſtúm quem adduxti pro éunucho aduleſcéntulum,
Dúm ſtudes dare uérba nobis. PA. *quídita? aut quid factúmſt? cedo.*
PY. *Dícam: uirginem iſtam, Thaidi hódie quae donó dataſt,*
Scís eam ciuem hinc éſſe? et fratrem eii éſſe adprime nóbilem?
PA. *Néſcio.* PY. *atqui sic inuentaſt: éam iſte uitiauit miſer.*
'Ille ubi id reſciuit factum fráter uiolentiſſimus
PA. *Quidnam fecit?* PY. *cónligauit prímum eum miſeris modis.*
PA. *Cónligauit?* PY. *ét quidem orante, út ne id faceret, Tháide.*
PA. *Quid ais?* PY. *nunc minátur porro ſéſe id quod moechis ſolet:*
Quód ego numquam uídi fieri, néque uelim. PA. *qua audácia*
Tántum facinus aúdet? PY. *quid ita tántum?* PA. *an non hoc máxumumſt?*
Quis homo umquam pro moécho uidit in domo meretrícia
Préndi

20. *Ulciſcar; ut ne inpune in nos inluſeris.* Melius ex Regiis unus, & ex Meadianis alter, *Inpune nos illuſeris.* Sic Heaut. IV, 4, 19. *Dignam me putas, quam inludas:* & Phorm. V, 8, 22. *Satis ſuperbe inluditis me.*

21. *Pro fidem deum.* Solus liber Bembinus habet hanc collocationem verborum: quamvis deinde eadem fere manu, eorum inverſio ſit notata ab indicante legendum *pro deum fidem*, ut habent omnes alii libri & Donatus. quod ſi recipimus, oportebit in ſecunda ſede trochaici dactylum collocare, eliſo *m* ex *fidem*, quamvis ſequente conſonante. ſane in antiquiſſimis libris haec ſuperioribus junguntur, in unam eandemque ſcaenam. FAERNUS.

Servius ad Aen. II, 502. ſic citat:

Pro deum atque hominum fidem.

Fortaſſe an vera lectio eſt,

Pro deum atque hominum, facinus foedum.

29. *Hodie quae dono data'ſt.* Liber Bembinus, *quae hodie.* FAERNUS. Atqui omnes noſtri, *Thaidi, hodie quae:* Recte; & gratior it verſus: quod & vir doctus ſenſit.

30. *Scis eam hinc civem eſſe?* Atqui hoc pacto *Civem* in Theſi totum occultatur. Omnes fere noſtri. *Scis eam civem hinc eſſe?*

Ib. *Et ejus fratrem adprime nobilem?* O. l. s. ita collocant, *fratrem ejus*; & Donatus quoque. ac praeterea is ipſe & libri ſcripti Terentii fere omnes, poſt *ejus*, habent verbum *eſſe.* quod & verſui neceſſarium eſt, & ſermoni, quamvis geminatum videatur, non incommodum. FAERNUS.

Omnes etiam noſtri, *Fratrem ejus eſſe:* ſed lege, *Fratrem eii eſſe.* Nunc indicat, fratrem virgini eſſe; non ſumit ut Parmenoni notum. Qui enim potuit hoc ſcire, qui ne ipſam quidem quae eſſet ſciret?

32. *Ille ubi id reſcivit factum.* Bembinus liber non habet particulam *id*, niſi ſuperadditam: qua demta, *factum* nomen erit, & perinde erit ac ſi diceret, ubi reſcivit rem, quod elegantius ſine pronomine dici videtur. FAERNUS.

Ille ubi reſcivit factum. Sic ex Bembino Faernus; & ſic ex Regiis unus. Ceteri omnes, *Ille ubi id reſcivit factum.* Adel. I, 1, 45. *Dum id reſcitum iri credit.* Hec. III, 1, 7. *Priusquam id reſcitumſt.* Andr. Prol. v. 15. *Id iſti vituperans factum.* Eunuc. I, 2, 14. *Aut ego iſtuc abs te factum nihili penderem.*

33. *Quidnam fecit?* PY. *conligavit primum eum miſeris modis.* PA. *hem.* Liber Bembinus, particulam *hem* in ſequentem verſum rejicit, qui hoc modo eſſet octonarius, cum alii ſint trochaici. ſed melius eſt eam interjectionem delere ex fide aliorum vetuſtorum librorum, verſuumque ratione: ita enim erunt omnes trochaici. FAERNUS.

Neque noſtri agnoſcunt *Hem.* Et praeterea illud *Atque equidem*, quod libri conſtanter retinent, ſuo ſe indicio prodit. Lege, *Et quidem orante.* *Equidem* in priſcis ſcriptoribus ſemper perſonae primae eſt, & *Atque equi* Dactylus non commode in ea ſede locatur.

38. *Quis homo pró moecho umquam vidit.* Vides *Pró* acui, & *Moecho* in Theſi deprimi. Non

Préndi quemquam? PY. *néſcio.* PA. *at ne hoc néſciatis, Pýthias;*
Dico, edico uóbis, noſtrum eſſe illum erilem filium. PY. *hem,*
Obſecro an is eſt? PA. *né quam in illum Tháis uim fieri ſinat.*
Atque adeo autem cúr non egomet intro eo? PY. *uide, Pármeno,*
Quid agas, ne neque illi proſis, ét tu pereas: nam hóc putant,
Quícquid factumſt, á te eſſe ortum. PA. *quíd igitur faciám miſer?*
Quídue incipiam? ecce aútem uideo rúre redeuntém ſenem:
Dicam huic, an non dicam? dicam hercle: étſi mihi magnúm malum
Scio paratum: ſét neceſſe eſt: húic ut ſubueniát. PY. *ſapis.*
Ego abeo intro: tu iſti narra omne órdine, ut factúm ſiet.

ACTUS V. SCAENA. V.

LACHES. PARMENO.

L. *EX meó propinquo rúre hoc capio cómmodi:*
Neque agri neque urbis ódium me umquam pércipit.
Ubi ſátias coepit fieri, commutó locum.
Set eſtne ílle noſter Pármeno? et certe ípſus eſt.
Quem praéſtolare, Pármeno, hic ante óſtium?
PA. *Quis homóſt? ehem, ſaluom te ádueniſſe gaúdeo.*

L. *Quem*

ita Scena proxima v. 22, *Hunc pro moécho poſtea.* Lege hic ergo,

Quis homo umquam pro moécho vidit.

Ita voces ſingulae recte ferluntur.

39. *Deprehendi quenquam?* Hic verſus eſt octonarius Iambicus, cum alii hujus ſcenae ſint trochaici catalectici; ſed in dictione *deprehendi* variant l. s. alii enim *deprendi*, alii *apprehendi*; Bembinus & Vaticanus, *prehendi*, quae mihi lectio probatur, ex qua facio *prendi*, duas in unam priores ſyllabas contrahendo: praeſertim cum aliquot libri eam partem ita contractam habeant in *deprendi.* ita verſus eſt trochaicus catalecticus. FAERNUS.

Duobus exceptis omnes noſtri *Prehendi*, hoc eſt, ut Faernus, *Prendi.*

44. *Ex te eſſe ortum.* Noſtri fere omnes *A te eſſe:* Sic And. III, 2, 9. *Abs te eſſe ortum.* & II, 1, 35.

Tamen tibi a me nulla eſt orta injuria.

46. *Dicam huic, an non? dicam hercle: etſi mihi magnum malum.* Hic verſus, qui ut ceteri Tetrameter eſſe debuit, toto pede brevior eſt. Sed praeſto adeſt vir doctus, qui nulla neque in *Dicam* neque in *Hercle* eliſione facta pedem, ſed ligneum, ſuppeditat. Quo vero exemplo nulla hic fiet eliſio? Plauto, ait, hoc frequens. Miſeret me profecto Plauti, qui omnibus erratis patronus accerſitur. Tu mecum lege,

Dicam huic, an non dicam? dicam hercle,
etſi mihi magnum malum.

48. *Ego abeo intro: tu iſti narrato omnem rem ordine ut factum ſiet.* In magnam difficultatem incidit & hic verſus. ſed cum liber Victorianus & Bembinus non *narrato* habeant, ſed *narra:* cumque & ab his libris, & ab omnibus aliis abſit dictio *rem:* ita enim in omnibus legitur, *omnem ordinem, ut factum ſiet*, unus etiam pro *omnem*, *omne* habeat; crediderim & verſui commode & ſermoni, legendum,

Ego abeo intro: tu iſti narra omne ordine, ut factum ſiet.

quod autem *omne* abſolute dici poſſit, oſtendit Plautus in Amphitryone,

Ordine omne ut quicque actum eſt, dum apud hoſtes ſedimus, Ediſſertavit. FAERNUS.

Mire

Digitized by Google

L. *Quem praéſtolare?* P. *périi: lingua haerét metu.* L. *hem,*
Quid eſt quód tu trepidas? ſátine ſalue? dic mihi.
P. *Ere, primum te arbitrári id quod res éſt uelim:*
Quicquid huius factumſt, cúlpa non factúmſt mea.
L. *Quid?* P. *récte ſane intérrogaſti. opórtuit*
Rem praénarraſſe me. émit quendam Phaédria
Eunúchum, quem dono huic daret. L. *cui?* P. *Tháidi.*
L. *Emit? perii hercle. quánti?* P. *uiginti minis.*
L. *Actúmſt.* P. *tum quandam fidicinam amat hinc Cháerea.* L. *hem,*
Quid? ámat? an iam ſcit ille quid meretrix ſiet?
An in áſtu uenit? áliud ex alio malum.
P. *Ere né me ſpectes: me ínpulſore haec nón facit.*
L. *Omitte de te dicere. ego te, fúrcifer,*
Si uiuo. ſet iſtuc quicquid eſt, primum éxpedi.
P. *Is pro illo eunucho ad Tháidem huc dedúctus eſt.*
L. *Pro eunúchon?* P. *ſic eſt. húnc pro moecho póſtea*
Comprehéndere intus, ét conſtrinxere. L. *óccidi.*
P. *Audáciam meretricum ſpecta.* L. *númquid eſt*
Aliúd mali damniue quod non dixeris
Reliqüom? P. *tantum eſt.* L. *céſſo huc introrúmpere?*

P. *Non*

Mire hic variant codices noſtri. Recte Faernus. Sed in loco Plautino Amph. II. 1, 52. pro *Ut quicque d'actumſt*, lege, *Uti quicque actumſt.*

6. *Quis homoſt? Ehem, ſalvom te advenire, ere, gaudeo.* Omnes noſtri, uno excepto, *Adveniſſe* cum Edd. vett. Praeterea duo veterrimi & tertius bonae notae non habent *Ere.* Lege,
Salvom te adveniſſe gaudeo.
Mox tertio abhinc verſu *Ere* habes: quod putide repeteretur.

8. *Hem, quid eſt quod trepidas?* Appone *Hem* verſui priori: & in ſequenti lege,
Quid eſt, quod tu trepidas?
Tu habent noſtri plerique omnes.

9. *Ere primum te arbitrari, quod res eſt, velim.* Plerique ex noſtris, *Id quod res eſt.* Supra IV, 6, 10. *Quid ais? Id quod res eſt.*

15. *Tum quandam fidicinam amat hic Chaerea.* Repone, *Amat hinc Chaerea*: id eſt, eadem Thaidis domo. Sic *Amat a meretrice, a lenone.* Vide ad V, 4, 4.

16. *Hem, quid? amat? án ſcit jam ille quid meretrix ſiet?* Vides *Amat*, quod praeſertim in repetitione acui debebat, in Theſi latere. Ergo *Hem* priori verſui appone, & lege,
Quid? ámat? an jám ſcit ille quid meretrix ſiet?
Infra V, 6, 14. *Quid? jam ſcit te periſſe?* Priſcianus p. 1012. *Hem, quid? amat? an ſcit illo:* omiſſo *Jam*: ſic ibi & vetus codex.

21. *Ad Thaidem hanc.* Pronomen *hanc* non eſt in libro Bembino, & certe ſuperfluit, cum jam ſupra dixerit, *huic Thaidi.* FAERNUS.
Noſtri omnes, uno excepto, *Hanc*: & ſane amat Terentius ſyllabas ultimas liqueſacere. Lege vero,
Is pro ille Eunucho ad Thaidem huc deductus eſt.
Supra II, 3, 60. ipſe dicit Parmeno:
Huc deductaſt ad meretricem Thaidem: ei dono dataſt.
Et nota, eum tam hic quam illic ante oſtium Thaidis ſtetiſſe.

26. *Reliquom.* PA. *tantum eſt.* LA. *ceſſo huc intro irrumpere?* Liber Bembinus & Victorianus & aliqui

Digitized by Google

P. *Non dúbium eſt quin mi mágnum ex hac re ſit malum:*
Niſi quia neceſſum fúit hoc facere. id gaúdeo
Proptér me hiſce aliquid éſſe euenturúm mali:
Nam iámdiu aliquam caúſam quaerebát ſenex,
Quamobrem áliquid aegre fáceret iis: nunc répperit.

ACTUS V. SCAENA VI.

PYTHIAS. PARMENO.

PY. *NUMQUAM édepol quicquam iámdiu quod mágis uellem euenire*
Mi euénit, quam quod módo ſenex intro ád nos uenit érrans.
Mihi ſólae ridiculó fuit, quae quíd timeret ſcíbam.
PA. *Quid hoc aútemſt.* PY. *nunc id pródeo, ut conuéniam Parmenónem.*
Set ubi óbſecro eſt? P. *me quaérit haec.* PY. *atque éccum uideo: adibo.*
PA. *Quid éſt, inepta? quid tibi eſt? quid rides? pergin?* PY. *périi:*
Deféſſa iam ſum miſera te ridéndo. PA. *quid ita?* PY. *rógitas?*
Num-

aliqui alii, *introrumpere.* Plautus in Rudente, *Introrumpam jam huc in Veneris fanum.* utroque modo verſus ſtat, ſi in *ceſſe huc* ſynaloepha non fiat. FAERNUS.

Non in *Ceſſe huc* ceſſat Synaloepha: ſed *Reliqüom* eſt quadriſyllabon, ut alibi non raro. *Introrumpere* autem etiam Nonius hic legit v. Rumpere. Vide Plaut. Amph. IV, 3, 15. & Mil. II, 5, 50.

28. *Niſi quia neceſſe fuit.* In libro Bembino ſcriptum eſt *neceſſus*, quod & Donatus admittit. FAERNUS.

Sane ſyllaba longa hic verſum adjuvat. Sed *Neceſſum* hic malim ut ſaepe apud Plautum. Donatus quidem agnoſcit *Neceſſus* ſed genere maſculino ut *Neceſſis.*

31. *Quamobrem inſigne aliquid faceret iis: nunc repperit.* Unus tantum ex noſtris hoc ordine: duo cum vett. Edd. *Inſigne faceret aliquid*; plerique, *Aliquid inſigne faceret.* Repone certiſſime:

Quamobrem aliquid aegre faceret iis; nunc [*repperit.*

Supra IV, 1, 10. *Voluit facere contra huic aegre.* Plaut. Caſ. III, 4, 17. *Quin cupio tibi, Quin aliquid aegrè facere, quin faciam lubens. Aliquid mali inſigne* ne Latinum quidem eſt. In altero quoque ordine legere poteris, *Quamobrem aegre faceret aliquid iis.*

3. *Mihi ſolae ridiculo fuit.* *Solae* omnes codices, & Priſcianus p. 678. *Hujus & huic Solae*, ex hoc ipſo loco. Et tamen Eun. III. 2, 27. *Sibi ſoli.* IV, 2, 9. *Manendumſt ſoli.* IV, 7, 23. *Mihi ſoli.* V. 1, 15. *Soli creditaſt.* Adel. I, 1, 9. *Tibi ſoli.* Hec. III, 2, 15. *Sola ſoli.* III, 3, 50. *Soli credidi.* Phorm. II, 3, 58. *Soli licet.* Sed haec omnia ſunt maſculino genere. Hinc igitur colligas *Solae* dixiſſe non tamen *Solo*; *Alterae* (Heaut. II, 3, 30.) non *Altero.*

5. PAR. *men quaerit haec.* In antiquis libris legitur affirmative, *me quaerit haec.* item, *numquam pol.* FAERNUS. Sic & noſtri.

6. *Quid eſt inepta? quid tibi vis? quid rides? pergin? Perii.* Claudicat verſus: Nam loco *Quid tibi vis*, Creticus eſſe debet. Lege,

Quid eſt inepta? quid tibi eſt?

9. *Non poſſum ſatis narrare quos ludós praebueris intus.* Lege ordine paulum immutato:

Non poſſum ſatis narrare quos praebueris lúdos intus.

Sed unde illud petitum eſt, *Non poſſum ſatis narrare*? Siquidem noſtri univerſi, *Non ſatis poteſt narrari quos.* Quarum lectionum, non (ut vir doctus opinatur) utraque commoda eſt: haec enim poſterior verſum trucidat. Hec. I, 2, 15. *Non dici poteſt, Quam cupida eram huc redeundi.* III, 4, 2. *Non hercle verbis, Parmeno, dici poteſt.* Phorm. II, 3, 5. *Cujus de ſtultitia dici, ut dignumſt, non poteſt.*
Plaut.

Digitized by Google

Numquám pol hominem ſtúltiorem uídi, nec uidébo. ah.
Non póſſum ſatis narráre quos praebúeris ludos íntus.
At étiam primo cállidum ac diſértum credidi hóminem.
Quid? ílicone crédere ea quae dixi, oportúit te?
An poénitebat flágiti, te auctóre quod fecíſſet
Adulé ſcens, ni miſerum ínſuper etiám patri indicáres?
Nam quíd illi credis túm animi fuíſſe, ubi ueſtem uidit
Illam éſſe eum indutúm pater? quid? iám ſcis te períſſe?
PA. *Hem quíd dixiſti, péſſuma? an mentíta es? etiam rídes?*
Itan lépidum tibi uiſum éſt, ſcelus, nos ínridere? PY. *nímium.*
PA. *Siquidem íſtuc inpune hábueris.* PY. *uerúm.* PA. *reddam hercle.*
PY. *crédo.*
Set ín diem iſtuc, Pármeno, eſt fortáſſe, quod mináre.
Tu iám pendebis, ſtúlte, qui adoleſcéntulum nobílitas.
Flagítiis, & patri índicas: utérque exempla in te édent.
PA. *Nullús ſum.* PY. *hic pro illo múnere tibi honós eſt habitus: ábeo.*
PA. *Ego-*

Plaut. Moſt. II, 2, 27. *Non poteſt*
Dici, quam indignum facinus feciſti & malum.
Quod ſi hanc loquendi formam praetuleris, ſic verſui mederi poſſis,
Non ſatis poteſt narrarier, quos dederis ludos intus.
Sed prior illa lectio ſatis ſe commendat. Sic Hec. IV, 4, 24, *Nequeo ſatis,*
Quam hoc mihi videtur factum prave, proloqui.

10. *Callidum & diſertum.* Noſtri magno numero *Ac*, & Edd. vett.

11. PAR. *Quid?* PY. *ilicone credere.* In antiquis libris & omnibus fere aliis etiam dictio *quid* Pythiae tribuitur. FAERNUS. Ita etiam noſtri.

14. *Nam quid illi credis animi tum fuiſſe.* Iterum jugulatur verſus: Repone,
Nam quid illi credis túm animi.

15. *Quid eſt? jam ſcis te periſſe?* Lege *Quid? jam ſcis.* ut v. 11. *Quid? ilicone.*

16. *Hem quid dixti peſſuma?* Non poteſt hic verſus ullo modo ſtare, niſi *dixiſti* legas; ut & in aliquibus libris ſcriptis Terentii & Donati invenio. FAERNUS.
Duo ex noſtris *Dixiſti*: ceteri *Dixti.* Et fortaſſe *Hem* priori verſui apponendum; & tum legas,
Quid dixti, peſſuma? an mihi mentita es?
ut IV, 4, 35. *[etiam rides?*
Sobriam eſſe me, & nil mentitam tibi.

19. *Fortaſſe quod minitare.* Antiqui libri *minare.* FAERNUS. Et plerique noſtri *Minare.*

20. *Tu jam pendebis qui ſtultum adoleſcentulum nobilitas*
Flagitiis, & eundem indicas: uterque in te exempla edent. In altero ex his numeri male ſe habent, in utroque ſententia. Repone,
Tu jam pendebis, ſtulte, qui adoleſcentulum nobilitas
Flagitiis, & patri indicas: uterque exempla in te edent.
Cur Chaeream ſtultum vocet, nulla ratio eſt; quem intus ipſa noverat feliciter rem gerere. At Parmeno ſtultus, ut hic v. 8.
Numquam pol hominem ſtultiorem vidi nec videbo.
Porro duo codices Regius & Academicus, *Et eundem patri indicas:* unde, ut fit, vox advena domeſticam expulit. Niſi enim *Patri* retineas, quid hic faciet *Uterque*, & filius & pater, cum unus tantum nominetur? Denique noſtri univerſi cum vett. Edd. *Exempla in te edent.*

22. *Hic pro illo munere tibi honos eſt habitus.* Guyeto verſus hic ſubdititius videtur: credo, quia parum intellexit. *Pro illo munere*, pro

PA. *Egomét meo indició miſer, quaſi ſórex, hodie périi.*

Actus V. Scaena VII.

Gnatho. Thraso.

G. *QUID nunc? qua ſpe, aut quó conſilio huc ímus? quid coeptás, Thraſo?*
TH. *Egone? ut Thaidi me dedam, et fáciam quod iubeát.* G. *quid ais?*
TH. *Qui minus quam Herculés ſeruiuit Omphalae?* GN. *exemplúm placet.*
Utinam tibi commitigari uideam ſandalió caput.
Sét fores crepuérunt ab ea. T. *périi. quid hoc autémſt mali?*
Húnc ego numquam uideram etiam: quídnam hic properans próſilit?

Actus V. Scaena VIII.

Chaerea. Parmeno. Phaedria. Gnatho. Thraso.

CH. *O populares, écquis me hodie uiuit fortunátior?*

Nemo

Eunucho. ſupra II, 1, 8. *Munus noſtrum ornato verbis.* Donatus: *Pro munere: Et honos rumigerulis haberi ſolet.* Qui hic faciunt *Rumigeruli*? Corrige, *Munerigerulis*, ut apud Plaut. Pſeud. I, 2, 48,

Honos habetur, cum ei qui munus dat, tum & ei qui portat.

2. *Quid eſt?* Malim, *Quid ais?* nam eſt admirantis: *Ais* monoſyllabon, ut paſſim.

5. *Sed fores crepuere ab ea. perii.* THR. *quid autem hoc eſt mali?* O. l. s. *crepuerunt* legitur; & verbum *perii* Thraſoni attribuitur, quemadmodum & apud Donatum eſt. verba autem quae ſequuntur ita collocantur, *quid hoc autem'ſt. m.* Ita verſus qui trochaicus eſt, optime conſtat, eliſo ex *quid*, *d.* FAERNUS. Sic & noſtri libri.

6. *Et jam hic quidnam properans proſilit.* Antiqui libri, *& jam quidnam hic properans proſilit.* FAERNUS.

Hunc ego numquam videram: & jam quidnam hic properans proſilit.

In antiquis libris *Etiam* ab *Et jam* diſtingui nequit. Melius alii hic interpungunt, *Hunc ego numquam videram etiam*: i. e. *adhuc*: ut infra V, 8, 62, *Numquam etiam fui uſquam.* Servius ad Aen. XI, 352. *Etiam pro Adhuc*: ut Terent. *Hunc ego numquam videram etiam.* Porro pro *Hic properans*, alii *Hinc* malunt, ut tres habent ex noſtris Codices; vir doctus ex conjectura *Huc.* Nodum in ſcirpo quaerunt: *Hic* pronomen eſt non adverbium. ſic Phor. I, 4, 6, *Quidnam ille commotus venit?*

1. *O populares, écquis me vivit hódie fortunatior.* Lege cum codicibus noſtris praeter duos univerſis; & verſui opitulare,

O populares, écquis me hodie vívit fortunatior?

3. *Omnem oſtendere, cui tam ſubito tot congruerint commoda.* Sic dedit Faernus, nec quicquam adnotat. Abeat in malam rem iſtud *Congruerint*: Codices quantum eſt, ubique *Contigerint* vel *Contigerunt.* Hec. V, 3, 35,

Haec tot me propter gaudia illi contigiſſe laetor.

Lege vero *Contigerint*, hoc eſt, contingere poſſent: Si enim *Contigerunt*, nulla poteſtas Deorum, ſed Fortunae tantum oſtendetur.

7. GN. *audin tu illum quid ait?* Lege ex o. l. s. & Donato, *audin tu hic quid ait?* FAERNUS. Sic & noſtri quoque.

8. *Amorem eſſe omnem in tranquillo*: In nullo libro hanc collocationem invenio, ſed in omnibus fere & Donato, hanc quae ſequitur:

eſſe

Nemo hércle quiſquam: nam in me plane di poteſtatém ſuam
Omnem óſtendere: cui tam ſubito tót contigerint cómmoda.
PA. *Quid hic laétus eſt?* C. *o Pármeno mi, o meárum uoluptatum ómnium*
Inuéntor, inceptór, perfector, ſcin me in quibus ſim gaúdiis?
Scis Pámphilam meam inuéntam ciuem? PA. *audiui.* CH. *ſcis*
ſponſám mihi?
PA. *Bene, ita me di ament, fáctum.* GN. *audin tu, hic quid ait?*
CH. *tum autem Phaédriae*
Meo frátri gaudeo éſſe amorem omnem in tranquillo, unáſt domus.
Thaís ſe patri cómmendauit: in clientelam ét fidem
Nobis dedit ſe. PA. *frátris igitur Tháis totaſt.* CH. *ſcilicet.*
PA. *Iam hoc áliud eſt, quod gaúdeamus: miles pelletúr foras.*
CH. *Tu fráter ubi ubi eſt fác quamprimum haec aúdiat.* PA. *uiſám domum.*
TH. *Numquid, Gnatho, tu dúbitas quin ego núnc perpetuo périerim?*
GN. *Sine dúbio opinor.* CH. *quid commemorem prímum, aut laudem*
máxume?
Illúmne qui mi dédit conſilium ut fácerem; an me qui id aúſus ſum
Incípere; an fortunám conlaudem, quaé gubernatrix fuit;

Quae

eſſe amorem omnem &c. FAERNUS. Sic & in noſtris.

9. *Thais patri ſe commendavit in clientelam &*
Nobis dedit ſe. [*fidem:*
Sic Faernus. Sed omnes noſtri, uno excepto, *Thais ſe pátri commendavit:* ut vel ipſo accentu perſonae dignitas intelligatur. Porro diſtinctio mutanda eſt:
Thais ſe patri commendavit: in clientelam &
Nobis dedit ſe. [*fidem*
Dedit ſe in clientelam: quid enim eſt *Dare ſe* abſolute?

11. *Jam hoc aliud eſt, quod gaudeamus: miles pellitur foras.* Quattuor ex noſtris *Pellitur:* ceteri omnes *Pelletur.* Concinnius hoc, & ad ſenſum & ad numeros. Trochaeum enim in illa ſede, quantum poteſt, Noſter evitat.

12. CH. *Frater ubi ubi eſt.* In principio hujus verſus adde dictionem *tu* ex libro Bembino. alii libri habent *tum tu:* quod ſtare non poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe, *Tum tu.*

13. THR. *Numquid Gnatho dubitas quin ego*
perpetuo perierim? GN. *ſine*
Dubio opinor. CH. *quid commemorem primum?*
aut quem laudem maxime?

Alia lectio eſt in libro Bembino: nam is ſolus poſt *Gnatho*, habet *tu*; Item poſt *ego*, *nunc*, licet deletum. pronomen vero *quem* non habet. atque in his duobus poſtremis o. l. s. conſentiunt, id eſt, ut dictionem *nunc* habeant, *quem* vero non habeant: ſed in Bembino ita ordinati ſunt, hi duo verſus:
THR. *Numquid Gnatho tu dubitas quin ego*
nunc perpetuo perierim?
GN. *Sine dubio opinor.* CH. *quid commemorem*
primum aut laudem maxime? FAERNUS.
Noſtri *Quem* non habent, *Nunc* habent: utrumque recte: ſed illud male, quod careant *Tu.*

15. *Illum qui mihi dedit conſilium.* Liber Bembinus *illumne*; quod expeditiorem reddit verſum. qui tamen, & juxta vulgatam lectionem utrumque ſuſtentari poteſt. FAERNUS.
Illumne qui mihi dedit conſilium ut facerem;
an me qui auſus ſim.
Sic Faernus ex Bembino: ſed non attendit ad verſum hiantem, *Qui auſus ſim:* ubi ſynaloepha ceſſat, plane contra artem. Et quidem in promtu eſt, *Qui auſus ſiem* reponere: ſed ſi antea recte *Dedit*, & poſtea *Gubernatrix fuit*, tum hic neceſſe eſt *Auſus ſum.* ut altera ex Meadianis habet. Repone igitur,
An me qui id auſus ſum.

19. *Serva*

PA. *Egomét meo indició miſer, quaſi ſórex, hodie périi.*

ACTUS V. SCAENA VII.

GNATHO. THRASO.

G. *QUI'D nunc? qua ſpe, aut quó conſilio huc imus? quid coeptás, Thraſo?*
TH. *'Egone? ut Thaidi me dedam, et fáciam quod iubeát.* G. *quid ais?*
TH. *Qui minus quam Herculés ſeruiuit 'Omphalae?* GN. *exemplúm placet,*
'Utinam tibi commitigari uideam ſandalió caput.
Sèt fores crepuérunt ab ea. T. *périi. quid hoc autémſt mali?*
Húnc ego numquam uideram etiam: quidnam hic properans próſilit?

ACTUS V. SCAENA VIII.

CHAEREA. PARMENO. PHAEDRIA. GNATHO. THRASO.

CH. *'O populares, écquis me hodie uiuit fortunátior?*

Nemo

Eunucho. ſupra II, 1, 8. *Munus noſtrum ornato verbis.* Donatus: *Pro munere: Et honos rumigerulis haberi ſolet.* Qui hic faciunt *Rumigeruli*? Corrige, *Munerigerulis*, ut apud Plaut. Pſeud. I, 2, 48,

Honos habetur, cum ei qui munus dat, tum & ei qui portat.

2. *Quid eſt*? Malim, *Quid ais*? nam eſt admirantis: *Ais* monoſyllabon, ut paſſim.

5. *Sed fores crepuere ab ea. perii.* THR. *quid autem hoc eſt mali*? O. l. s. *crepuerunt* legitur; & verbum *perii* Thraſoni attribuitur, quemadmodum & apud Donatum eſt. verba autem quae ſequuntur ita collocantur, *quid hoc autem'ſt. m.* Ita verſus qui trochaicus eſt, optime conſtat, eliſo ex *quid*, *d.* FAERNUS. Sic & noſtri libri.

6. *Et jam hic quidnam properans proſilit.* Antiqui libri, *& jam quidnam hic properans proſilit.* FAERNUS.

Hunc ego numquam videram: & jam quidnam hic properans proſilit.

In antiquis libris *Etiam* ab *Et jam* diſtingui nequit. Melius alii hic interpungunt, *Hunc ego numquam videram etiam*: i. e. *adhuc*: ut infra V, 8, 62, *Numquam etiam fui uſquam.* Servius ad Aen. XI, 352. *Etiam pro Adhuc*: ut Terent. *Hunc ego numquam videram etiam.* Porro pro *Hic properans*, alii *Hinc* malunt, ut tres habent ex noſtris Codices; vir doctus ex conjectura *Huc*. Nodum in ſcirpo quaerunt: *Hic* pronomen eſt non adverbium. ſic Phor, I, 4, 6, *Quidnam ille commotus venit*?

1. *O populares, écquis me vivit hódie fortunatior.* Lege cum codicibus noſtris praeter duos univerſis; & verſui opitulare,

O populares, écquis me hodie vivit fortunatior?

3. *Omnem oſtendere, cui tam ſubito tot congruerint commoda.* Sic dedit Faernus, nec quicquam adnotat. Abeat in malam rem iſtud *Congruerint*: Codices quantum eſt, ubique *Contigerint* vel *Contigerunt*. Hec. V, 3, 35,

Hanc tot me propter gaudia illi contigiſſe laetor.

Lege vero *Contigerint*, hoc eſt, contingere poſſent: Si enim *Contigerunt*, nulla poteſtas Deorum, ſed Fortunae tantum oſtendetur.

7. GN. *audin tu illum quid ait*? Lege ex o. l. s. & Donato, *audin tu hic quid ait*? FAERNUS. Sic & noſtri quoque.

8. *Amorem eſſe omnem in tranquillo*: In nullo libro hanc collocationem invenio, ſed in omnibus fere & Donato, hanc quae ſequitur:

eſſe

Digitized by Google

Nemo hércle quiſquam: nam in me plane di poteſtatém ſuam
Omnem óſtendere: cui tam ſubito tót contigerint cómmoda.
PA. *Quid hic laétus eſt?* C. *o Pármeno mi, o meárum uoluptatum ómnium*
Inuéntor, inceptór, perfector, ſcin me in quibus ſim gaúdiis?
Scis Pámphilam meam inuéntam ciuem? PA. *audiui.* CH. *ſcis*
ſponſám mihi?
PA. *Bene, íta me di ament, fáctum.* GN. *audin tu, hic quid ait?*
CH. *tum autem Phaédriae*
Meo frátri gaudeo éſſe amorem omnem in tranquillo, unáſt domus.
Thaís ſe patri cómmendauit: in clientelam ét fidem
Nobís dedit ſe. PA. *frátris igitur Tháis totaſt.* CH. *ſcílicet.*
PA. *Iam hoc áliud eſt, quod gaúdeamus: miles pelletúr foras.*
CH. *Tu fráter ubi ubi eſt fác quamprimum haec aúdiat.* PA. *uiſám domum.*
TH. *Numquid, Gnatho, tu dúbitas quin ego núnc perpetuo périerim?*
GN. *Sine dúbio opinor.* CH. *quid commemorem prímum, aut laudem*
máxume?
Illúmne qui mi dédit conſilium ut fácerem; an me qui id aúſus ſum
Incípere; an fortunám conlaudem, quaé gubernatrix fuit;

Quae

eſſe amorem omuem &c. FAERNUS. Sic & in noſtris.

9. *Thais patri ſe commendavit in clientelam & fidem:*
Nobis dedit ſe.
Sic Faernus. Sed omnes noſtri, uno excepto, *Thais ſe pátri commendavit:* ut vel ipſo accentu perſonae dignitas intelligatur. Porro diſtinctio mutanda eſt:
Thais ſe patri commendavit: in clientelam & fidem
Nobis dedit ſe.
Dedit ſe in clientelam: quid enim eſt *Dare ſe* abſolute?

11. *Jam hoc aliud eſt, quod gaudeamus: miles pellitur foras.* Quattuor ex noſtris *Pellitur:* ceteri omnes *Pelletur.* Concinnius hoc, & ad ſenſum & ad numeros. Trochaeum enim in illa ſede, quantum poteſt, Noſter evitat.

12. CH. *Frater ubi ubi eſt.* In principio hujus verſus adde dictionem *tu* ex libro Bembino. alii libri habent *tum tu*: quod ſtare non poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe, *Tum tu.*

13. THR. *Numquid Gnatho dubitas quin ego perpetuo perierim?* GN. *ſine*
Dubio opinor. CH. *quid commemorem primum? aut quem laudem maxime?*
Alia lectio eſt in libro Bembino: nam is ſolus poſt *Gnatho*, habet *tu*; Item poſt *ego*, *nunc*, licet deletum, pronomen vero *quem* non habet. atque in his duobus poſtremis o. l. s. conſentiunt, id eſt, ut dictionem *nunc* habeant, *quem* vero non habeant: ſed in Bembino ita ordinati ſunt, hi duo verſus:
THR. *Numquid Gnatho tu dubitas quin ego nunc perpetuo perierim?*
GN. *Sine dubio opinor.* CH. *quid commemorem primum aut laudem maxime?* FAERNUS. Noſtri *Quem* non habent, *Nunc* habent: utrumque recte: ſed illud male, quod careant *Tu.*

15. *Illum qui mihi dedit conſilium.* Liber Bembinus *illumne*; quod expeditiorem reddit verſum. qui tamen, & juxta vulgatam lectionem utrumque ſuſtentari poteſt. FAERNUS.
Illumne qui mihi dedit conſilium ut facerem; an me qui auſus ſim.
Sic Faernus ex Bembino: ſed non attendit ad verſum hiantem, *Qui auſus ſim:* ubi ſynaloepha ceſſat, plane contra artem. Et quidem in promtu eſt, *Qui auſus ſiem* reponere: ſed ſi antea recte *Dedit*, & poſtea *Gubernatrix fuit*, tum hic neceſſe eſt *Auſus ſum.* ut altera ex Meadianis habet. Repone igitur,
An me qui id auſus ſum.

V 2 19. *Serva*

Quae tót res, tantas, tam ópportune in únum concluſit diem;
An mei patris feſtiuitatem et fácilitatem? o Iúppiter,
Serua óbſecro haec bona nóbis. PH. *di uoſtrám fidem, incredibilia*
Pármeno modo quaé narrauit. ſet ubi eſt frater? CH. *praéſto adeſt.*
PH. *Gaúdeo.* CH. *ſatis crédo. nihil eſt Tháide hac, fratér, tua*
Dignius quod amétur: ita noſtrae ómni eſt fautrix fámiliae. PH. *hui,*
Mihi illam laudas? T. *périi, quanto minus ſpei eſt, tanto mágis amo.*
'Obſecro, Gnatho, in te ſpes eſt. GN. *quid uis faciam?* T. *pérfice hoc,*
Précibus, pretio, ut haéream in parte aliqua tandem aput Tháidem.
GN. *Difficile eſt.* T. *ſi quid conlibitumſt, nóui te. hoc ſi efféceris,*
Quóduis donum praémium a me optáto, id optatúm feres.
GN. *'Itane?* T. *ſic erit.* GN. *ſi efficio hoc, póſtulo ut tua mihi domus*

Té

19. *Serva obſecro haec nobis bona.* O. l. s. *haec bona nobis.* FAERNUS. Sic & noſtri.

21. *Nihil eſt Thaide tua dignius.* Deſunt hic poſt dictionem *Thaide* duo verba, quae in o. l. s. ſunt, *hac frater.* & in ſequenti verſu Bembinus habet, *ita noſtrae omnis eſt fautrix f.* & recte: dicemus enim, ſum fautor tui, quod in caſu dandi non temere reperias. verſus autem ita in trochaicos ordinamus:

PH. *Gaudeo.* CH. *ſatis credo. nihil eſt Thaide hac frater tua*
Dignius quod ametur, ita noſtrae omni'ſt fautrix familiae.
PH. *Mihi illam laudas?* TH. *perii. quanto minus ſpei eſt, tanto magis amo.*

FAERNUS.

Noſtri omnes *Hac frater* habent; unus tantum *Omnis* cum Bembino. Vide vero ſuperſtitio quid facit. Ut faveat Bembino Faernus, negat *Sum fautor tibi* bene Latine dici, Quid ergo illud eſt, Hec. II. Prol. v. 40.

Facite ut veſtra auctoritas
Meae auctoritati fautrix adjutrixque ſit.

Ceterum poſt *Familiae*, ex omnibus fere libris & Edd. vett. pone, *Hui, Mihi illam laudas?* Quod egregie juvat ſententiam.

26. *Difficile eſt. Si quid conlibuit, novi te: hoc ſi effeceris.* Hic optimi Faerni diligentiam deſidero. Codex enim Bembinus, ipſo Bembo teſte, non *Conlibuit*, ut noſtri, ſed *Conlibitum* habet. Donatus, tam in Edd. vett. quam codice Scripto: *Siquid tibi collibitum eſt, Ellipſis: pro Siquid collibitum eſt, efficis.* Repone ergo,

Difficile eſt. Siquid conlibitumſt, novi te: hoc ſi effeceris.

Plaut. Ciſtell. I, 2, 10.

Magis libera uti lingua conlibitumſt mihi.

Merc. II, 1, 34.

Conlibitumſt illuc mihi neſcio qui viſere.

Et hoc quoque mutarunt Magiſtri, palpum pueris obtrudentes.

28. *Si hoc efficio.* L. s. & Donatus, *ſi efficio hoc.* FAERNUS. Ita noſtri quoque omnes *Efficio hoc*; & bona eorum pars, *Tua mihi domus.* Concinnius, ut *Mihi* in Arſi ſit.

30. *Do fidem ita futurum.* Delevimus dictionem *ita*, quae in Bembino & aliquot aliis libris non eſt; ſine qua & verſus & ſenſus optime conſtant. FAERNUS.

Neque in noſtris eſt *Ita. Do fidem futurum:* ut in *Fidem* elevatio & mora fiat. *Dó fidem ita futurum*; vix audis hic *Fidem*, ſine quo cetera nihili ſunt.

Ib. PH. *quem hic ego audio?* O. l. s. quot quot ſunt, *quem ego hic audio?* nec verſus repugnat, ſi in dictione *quem* non fiat colliſio. FAERNUS. Sic & Noſtri: non fit hic colliſio, quia *Quem* in ictu eſt, in principio Anapaeſti.

31. *O Thraſo.* TH. *ſalueto.* PH. *tu fortaſſe quae facta hic ſint neſcis.*
TH. *ſcio.* PH. *cur ergo in his ego te conſpicor regionibus?* Hi verſus in libro tantum Bembino juxta vulgatam lectionem leguntur; niſi quod pro *conſpicor*, habet *conſpicior.* Alii antiqui libri habent *conſpicor* cum Donato. & in ſuperioribus, *quae facta hic ſient.* praeterea & antiqui & recentes omnes libri & Donatus ita ferme verba collocata, verſuſque ordinatos habent:

O Thra-

Té praeſente abſénte pateat; ínuocato ut ſit locus
Sémper. TH. *do fidém futurum.* GN. *accingar.* PH. *quem ego hic aúdio?*
'O Thraſo. T. *ſaluéte.* PH. *tu fortáſſe quae facta hic ſient*
Néſcis. T. *ſcio.* PH. *cur te érgo in his ego cónſpicor regiónibus?*
TH. *Uóbis fretus.* P. *ſcin quam fretus? miles, edicó tibi,*
Sí te in platea offéndero hac poſt úmquam, quod dicás mihi
'Alium quaerebam, íter hac habui: périiſti. GN. *heia, haut ſic decet.*
PH. *Dictumſt.* GN. *non cognóſco uoſtrum tám ſuperbum.* PH. *ſic erit.*
GN. *Príus audite paúcis: quod cum dixero, ſi plácuerit,*
Fácitote. PH. *audiámus.* GN. *tu concéde paulum iſtúc, Thraſo.*
Príncipio ego uos crédere ambos hóc mi uehementér uolo,

Me

O Thraſo. TH. *ſalvete.* PH. *tu fortaſſe quae facta hic ſiene*
Neſcis. TH. *ſcio.* PH. *cur te ergo in his ego conſpicor regionibus.* FAERNUS.

33. *Scis quam fretus.* Repone ex omnibus Libris & Edd. vett. *Scin quam fretus.* Et fortaſſe legendum eſt,

Vobis fretum. Scin quam fretum.

Niſi cum Donato ſoloeciſmum dicas, ſtulto & militi convenientem.

34. *Si in platea hac te offendero poſt unquam, nihil dicas mihi*
Alium quaerebam, iter hac habui. periſti.

O. l. s. quotquot ſunt, ita habent: *Si te in platea offendero hac, poſt unquam nihil eſt quod dicas mihi*, ita verſus eſſet trochaicus hypercatalecticus, cujuſmodi & alibi apud Terentium inveniuntur. quare ſi quis hinc detrahere quid velit, ut verſum faciat catalecticum, negabo ex ſola ratione verſus, id facere licere, niſi teſtimonium librorum ſcriptorum afferat. nos ergo ex libri Bembini auctoritate hunc locum emendamus, detrahendo has duas dictiones, *nihil eſt*. quam lectionem & Donatus hic & ſupra ſcena VII. actus quarti, ſi bene conſideretur in libris ſcriptis, licet ex parte corruptis, tenet. Puto ego illa duo verba *nihil eſt* ab aliquo inculcata, qui non intellexerit Terentii modum loquendi. hic enim adverbium *quod* ſignificat id quod vulgo dicimus, quantum ad id. ac ſi dixiſſet, quantum ad id quod dicas mihi, alium quaerebam, iter hac habui, periſti. ut ſit ſenſus: omnia haec, quibus praetexere poteris adventum huc tuum, nihil proderunt tibi, quin ſtatim pereas. Eundem modum loquendi & in Adelphis poeta uſurpavit, *ut id oſtenderem, quod te iſti facilem & feſtivum putant, id non fieri ex vera vita.* item ſcena ſupra dicta actus quarti ſeptima: *Sane quod tibi nunc vir videatur eſſe hic, nebulo magnus eſt.* Ita verſus eſt trochaicus expeditiſſimus: pariter & ſequens. in quo tamen in *periſti* paenultimum i in ſcanſione geminandum eſt. FAERNUS.

Omnes noſtri *Nihil eſt quod.* Perperam. Elegans hic eſt uſus particulae *Quod.* Plaut. Aſin. IV, 1, 16,

Aut quod illa dicat, peregre adlatam Epiſtulam.

& 51.

Quod illa autem ſimulet, quaſi gravedo profluat.

Mil. II, 2, 7.

Quemquem a milite hic videritis hominem in noſtris tegulis,
Quod ille gallinam aut columbam ſe ſectari aut ſimiam
Dicat, diſperiſtis, ni uſque ad mortem male mulcaſſitis.

Hic locus tam Terentii loco ſimilis eſt, quam ovum ovo.

36. *Non cognoſce veſtrum tam ſuperbum. Locutio annotanda*, inquit Donatus. Senſus hic eſt; *Non ſolebatis eſſe tam ſuperbi:* hoc tam ſuperbum, non veſtrum eſt, non veſtri moris. Plaut. Trin. II, 4, 44.

Sententia eademſt, & volo. LE. Haut noſce tuum.
Bonis tuis rebus meas res irrides malas.

38. *Paululum iſtuc.* Lege, *Paulum iſtuc.*

39. *Principio ego vos credere ambos.* Antiqui libri & Donatus, ita collocant, *vos ambos credere.* FAERNUS.

Me húius quicquid fáciam, id ſacere máxume cauſá mea:
Uérum ſi idem uóbis prodeſt, uós non ſacere inſcitiaſt.
PH. *Quid id eſt?* GN. *militem égo riualem récipiundum cénſeo.* PH. *hem.*
CH. *Récipiundum?* GN. *cógita modo. tu hércle cum illa, Phaédria,*
'Ut libenter uiuis (et enim béne libenter uíctitas)
Quód des paulumſt, ét neceſſe eſt múltum accipere Tháidem.
'Ut tuo amori ſúppeditare póſſint ſine ſumptú tuo
'Omnia haec; magis ópportunus, néc magis ex uſú tuo,
Némo eſt. principio ét habet quod det: ét dat nemo lárgius.

Fátuus

Duo tantum ex noſtris *Credere ambos:* quod tamen, vel ſine illis, verſus ſibi vindicaret. Porro omnes habent *Volo*, non *Velim*. Et ſic Edd. vett.

40. *Quicquid facio.* Libri omnes cum Edd. vett. *Faciam.*

41. *Verum id ſi vobis prodeſt.* O. l. s. & Donatus, *verum ſi idem.* nec verſus repugnat, ſi ſynaloepha non fiat. FAERNUS.

42. *Militem rivalem ego recipiendum.* Donatus & o. l. s. praeter Bembinum, *militem ego rivalem*, meliore numero & compoſitione. FAERNUS. Noſtri omnes, *Ego rivalem.* Et pro *Quid eſt* quinque cum Edd. vett. *Quid id eſt?*

43. PH. *Hem, Recipiundum?* Hoc Chaereae tribue: *Hem* ſolum Phaedriae; qui prae indignatione nihil reſpondet, ſed vultu conſilium ſpernit. Ceterum ad *Tu hercle* vir doctus annotat, Primam in *Hercle* poſſe corripi, idque multis apud Plautum exemplis conſtare. Cras credimus. Sed quid iſtis exemplis opus? *Hercle* hic prima longa eſt, *Tu* per ſynaloepham colliſo, ut vel pueri norunt.

Ib. *Tu hercle cum illa, Phaedria,*
Et libenter vivis, etenim bene libenter victitas,
Quod des paululum eſt, neceſſe eſt multum accipere Thaidem.

Etenim bene libenter victitas. Dictio *etenim* in multis libris eſt in duas diviſa. & ſane ratio ſermonis exigit, ut poſtquam *&* praeceſſit, aliud *&* ſequatur: nam illud *&*, quod ſequitur in principio ſequentis verſus,

Et quod des paululum, & neceſſe eſt multum accipere Thaidem,

omnes antiqui libri & multi alii ex recentibus non habent. omnes vero quot quot ſunt poſt *paululum*, habent verbum *eſt*, & poſt id in contextu Bembini non eſt conjunctio *&*; qua dempta, verſui commodius eſt. FAERNUS. Omnes noſtri cum vett. Edd. habent *Et neceſſe*, tres autem *Paulum* pro *Paululum*: *Quod des paulum eſt, & neceſſe eſt.* Pro *Et libenter vivis*, unus ex Regiis *Ut libenter.* Lege & diſtingue,

Tu hercle cum illa, Phaedria,
Ut libenter vivis (& enim bene libenter victitas)
Quod des paulumſt, & neceſſe eſt multum accipere Thaidem.

Ut vivis, hoc eſt, *Prout vivis.* Ut tu laute, ſumptuoſe, cum ea vivis cotidie, neceſſe eſt, ut illa multum accipiat; tibi vero paulum eſt quod des. Heaut. I, 1, 116,

Sed, ut diei tempus eſt,
Monere oportet me hunc vicinum Phaniam.

& IV, 8, 29.
Nae tu propediem, ut iſtam rem video, iſtius [*obſaturabere.*

Plaut. Caſ. II, 5, 4,
Salvos ſum, ſalva ſpes eſt, ut verba audio.

Ut tu libenter vivis: nam ſane victitas, cotidie vivis, bene libenter. Quid jam difficultatis eſt? Sed exoritur vir eruditus, qui omnia hic conturbet: neget *Libenter vivere* pro *Laute, Hilariter* hic dici, ſed *Libenter cum illa*; neget *Bene libenter* una jungi, ſed *Libenter* ſubdiſtingui, Libens, Volens, *bene victitas.* Quid ergo illud priſci Catonis c. CLVI. *Si voles in convivio multum bibere, cenareque libenter?* Quid quod Cicero De Finibus II, 8, de Laelio & Gallonio? Hunc nempe Gurgitem *Libenter cenaſſe* fateri omnes; *Bene* cenaſſe, Laelium & omnes qui recte ſapiunt negare. Sed piget in his morari; nec ejus hariolationem *Et etiam* pro *Et enim*, nec trajectionem *Hercle* in verſum ſequentem vacat excutere. Febriculoſae hae correctiunculae, quaſi herbae ſolſtitiales, pauliſper fuere.

46. *Ut tuo amori ſuppeditare poſſit ſine ſumptu tuo,*

Ad

Digitized by Google

Fátuus eſt, inſúlſus, bardus, ſtértit noctes ét dies:
Néque iſtum metuas né amet mulier: fácile pellas úbi uelis.
CH. *Quid agimus?* GN. *praetérea hoc etiam, quód ego uel primúm puto,*
'Accipit homo némo melius prórſum neque prolixius.
CH. *Mirum ni illoc hómine quoquo pácto opuſt.* PH. *idem ego árbitror.*
GN. *Récte facitis. únum etiam uos óro, ut me in uoſtrúm gregem*
Récipiatis: ſátis diu iam hoc ſáxum uoluo. PH. *récipimus.*
CH. *'Ac libenter.* G. *át ego pro iſto, Phaédria, et tu, Chaérea,*
Húnc comedendum et ébibendum uóbis propinó. CH. *placet.*
PH. *Dignus*

'Ad omnia haec magis opportunus, nec magis ex
Nemo eſt. [*uſu tuo*

Haec omnium Librorum lectio eſt: qua tamen verſus poſterior ex Trochaico Iambicus fit. Spondeo tibi, me veram Poetae manum reduxiſſe:

Ut tuo amori ſuppeditare poſſint ſine ſumptu tuo
Omnia haec; magis opportunus.

Suppeditare, intranſitive, eſt Suppetere, Sufficere. Exempla ſunt obvia. Siquis tamen malit, legat hic *Suppeditari*, ut ex noſtris duo.

49. *Noctesque & dies.* Bembinus & nonnulli alii, mihi probati libri, non habent copulam *que*. FAERNUS.

Fatuus eſt, inſulſus, tardus, ſtertit noctesque & dies. *Noctes &*, ſine *que*, omnes noſtri, duobus exceptis. Sed illud etiam vide, ut decreſcat ſententia; *Tardus* quippe minoris contumeliae eſt, quam aut *Fatuus* aut *Inſulſus*. Senſerunt hoc veteres Magiſtri; itaque exponunt *Tardus in venerem; qui non facile explicet venerem; quae res meretricibus odioſa eſt.* Apage hoc; & repone,

Fatuus eſt, inſulſus, bardus, ſtertit noctes & dies.

Feſtus: *Bardus, ſtultus: Caecilius, Nimis audacem nimiſque bardum barbarum.* Plaut. Epid. III, 3, 39. *Me autem adſimulabam, quaſi ſtolidum, cum bardum me faciebam.* Bacch. V, 1, 2.

Stulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.

Utitur hoc verbo etiam Cicero. Gloſſae veteres: *Bardus*, ἀναίσθητος, βραδὺς, ἄφρων, ἀφυὴς, βλάξ. Nonius tamen v. *Tardus* hunc locum citat; & ſic habetur apud Aſconium p. 69.

51. PH. *Quid agimus?* Omnino hoc Chaereae tribuendum; qui cum ſponſam haberet Pamphilam, nec Thaidis amore teneretur, prior ad conſentiendum erat, quam frater.

52. *Accipit hominem nemo melius.* In tribus antiquis libris legitur *homo nemo*. ita *accipit* abſolute intelligendum eſt. & ſic quoque ſtat verſus, aſſignando primae ſedi trochaeum. FAERNUS.

Recte *Homo nemo*; ut ex noſtris aliquot; etſi novem fere in diverſas partes abeant. Nonius v. Accipere, habet *Accipit hominem*. Sed ibi codex ſcriptus 900 annorum, *Homo*. Servius quoque *Homo* ad Aen. III, 353. *Prorſum* non *Prorſus* pleriqne omnes: quod certe inter *Melius* & *Prolixius* ideo concinnius eſt, quod ingratus iſte ſibilus evitetur.

53. PH. *Mirum ni illoc homine quoquo pacto opuſt.* CH. *idem ego arbitror.* Muta perſonarum vicem, & prius da Chaereae, poſterius Phaedriae; qui ut Thaidis amator ad conſenſum tardior eſſe debet. Neque aliter Donatus: *Facete*, ait, *hoc adoleſcens, rei parcus & qui putet amorem ſine damno eſſe oportere, quique feſellerit meretricem.* Ergo Chaeream intellexit.

54. *Unum etiam hoc vos oro.* Ab omnibus noſtris & Edd. vett. abeſt *Hoc*. Recte: & ſic citat locum Servius ad Aen. XI, 352.

55. *Satis diu hoc jam ſaxum vorſo.* MSti noſtri prorſus omnes cum Edd. vett. *Satis diu jam hoc ſaxum volvo.* Concinnius *Satis diu jam*; ut *Diu* in Arſi & in mora ſit. Sed illud, quod dedit Faernus, unde venit? Unus ex noſtris Petrenſis *Verſo*, ceteri *Volvo*. Praetulit illud fortaſſe quis, ex Cicerone Tuſc. I, 4,

Illud quod Siſyphus verſat
Saxum ſudans nitendo, neque proficit hilum.

Quaſi non a Virgilio major auctoritas, VI, 616.

Saxum ingens volvunt alii, radiiſve rotarum
Deſtricti pendent.

57. *Hunc comedendum & deridendum vobis propino.* Recentiſſimus quiſque, & peſſimus liber, *praebeo:* Bembinus vero & omnes alii antiqui *propino* habent, ut in lectione vulgata. ita & Dona-

PH. *Dignus eſt.* G. *Thraſo, úbi uis accede.* T. *óbſecro te quid agimus?*
G. *Quid? iſti te ignorábant: poſtquam eis móres oſtendi túos:*
'Et conlaudaui ſecundum facta et uirtutés tuas,
'Impetraui. T. *béne feciſtis. grátiam habeo máxumam.*
Númquam etiam fui úſquam, quin me omnés amarint plúrimum.
G. *Dixin ego in hoc éſſe uobis 'Atticam elegántiam?*
PH. *Nil praeter promiſſum eſt. ite hac. uós ualete, et plaúdite.*

Donatus, qui dicit Gnathonem facete ſic dixiſſe, ut paraſitum, & ut qui de convivio loqueretur. atqui ſi dixiſſet, *deridendum praebeo*, quid faceti eſſet in dicto? nec verſui propterea timendum, quod *propino* primam corripiat; nam & eandem producit. Martialis in I. *Cenat, propinat, poſcit, negat, innuit, una eſt.* item in VIII. *Hac propinavit Bitiae pulcherrima Dido.* Item in XII. *Hoc quoque nonnihil eſt, quod propinabis in iſtis.* Item in tertio, *Cryſtalliniſque myrrhiniſque propinat.* FAERNUS.

Pudet me noſtrorum codicum, qui *Praebebo* vel *Praebeo* habent, uno tantum alterove excepto. *Propino* ſine dubio recte, ſed aliud eſt quod miror tot ſagaces Interpretes praeteriiſſe? Quid enim hoc? *Propino comedendum & deridendum?* Qualis vero *Propinatio*, ubi nulla potus mentio eſt? Qualis porro utilitas in ſtulto homine *Deridendo*? taedium hoc magis, quam aut lucrum aut voluptas eſſet. Non patiar tam deforme mendum diutius hic inoleſcere. Lego enim,

Hunc comedendum & ebibendum vobis propino. Placet.

Jam habet Gnatho, quod eis propinet. Vide hoc Heaut. II, 3, 14.

Di boni quid turbae eſt? aedes noſtrae vix capient, ſcio.
Quid comedent? quid ebibent? quid ſene erit noſtro miſerius?

& III, 1, 48.

Nam ut alia omittam, pytiſſando modo mihi
Quid vini abſumſit?
Relevi dolia omnia, omnes ſerias.

Nimirum res prodigi nepotis non minus exhauritur vino praebendo, quam cibo: aeque ebibitur homo ejuſmodi, accomeditur: aeque exſugitur quis & exſorbetur, quam devoratur. Plaut. Trin. II, 1, 20.

Non ſat eſt mali, ni amplius etiam,
Quod ebibit, quod comeſt, quod facit ſumpti.

Quid, quod *Deridere* non eſt vitae paraſiticae: aut ipſi deridentur, aut aliis arrident. Nonius v. Propinare: *Terentius Eunucho: Hunc vobis comedendum & bibendum & deridendum propino.* Vides verſum ultra terminos excurrere: & veri admodum ſimile eſt, duplicem hujus loci lectionem ab homine minime malo eſſe poſitam, tam veterem *Et ebibendum*, quam novitiam *Et deridendum.*

61. *Bene feciſti: gratiam habeo maxumam,* Repone, *Bene feciſtis.* Phaedriae nempe Chaereaeque gratias agit, non coram ipſis Gnathoni.

62. *Quin me amarent plurimum.* Omnes fere noſtri cum vett. Edd. *Quin me amarint.* Recte, *Quin me amaverint.*

63. *Atticam eloquentiam?* Ita omnes recentes libri, cum Donato: ſed antiqui, *elegantiam.* quod magis videtur huic loco, & perſonae militis convenire, ſi Atticam elegantiam intelligas, pro lepore ſermonis Attici. FAERNUS. Noſtri omnes *Eloquentiam* cum Edd. vett.

64. PH. *Nihil praetermiſſum eſt. ite hac omnes, vos valete & plaudite.* Nullus omnino liber ſcriptus habet dictionem *omnes*; qua dempta, non ſtat verſus. antiqui omnes hanc continent lectionem,

Nihil praeter promiſſum eſt. ite hac. vos valete & plaudite.

quo quidem modo verſus contracta dictione *nihil* in unam ſyllabam, optimus eſt trochaicus. nunc qui ſit horum verborum ſenſus, videndum eſt: & puto hunc eſſe, ut interroganti Gnathoni, *dixin ego in hoc eſſe vobis atticam elegantiam*, plus reſpondeat Phaedria, dicendo, *nihil praeter promiſſum eſt*, quam ſi reſponderet, *dixiſti.* dicendo enim *nihil praeter promiſſum eſt*, & Gnathonem promiſiſſe, & Thraſonem praeſtare ſignificat. ſi enim nihil praeter promiſſum eſt, ergo omnia ſunt ut promiſſa ſunt. ſane in libro Victoriano antiquum gloſſema in margine aſcriptum eſt in hunc modum, *Omnia promiſſo tuo reſpondens, & nihil extra illud eſt.* FAERNUS. Veterrimi ex Noſtris etiam, *Nihil praeter promiſſum eſt.*

HEAU-

HEAUTON TIMORUMENOS TERENTI.

Fabulæ interlocutores.

Chremes ſenex.
Menedemus ſenex.
Clitipho adoleſcens.
Clinia adoleſcens.
Syrus ſeruus.
Dromo ſeruus.
Bacchis meretrix.
Antiphila virgo.
Sostrata matrona.
Nutrix.
Phrygia ancilla.

GRAECA EST MENANDRV. ACTA LUDIS MEGALENSIB. L. CORNELIO LENTULO L. VALERIO FLACCO AEDILIB. CURULIB. EGIT AMBIVIUS TURPIO. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. ACTA PRIMUM TIBIIS IMPARIBUS. DEINDE DUABUS DEXTRIS. ACTAST III. M. JUVENTIO TI. SEMPRONIO COSS.

HEAUTON TIMORUMENOS.

Prologus.

NE cui ſit ueſtrum mirum, cur partis ſeni

Poëta

1. *Ne cui ſit veſtrum.* Incommode profecto huic Fabulae eveuit, quod nihil ad eam ſcripſerit Donatus, vel ſiquid ſcripſit, perierit. Saepe apud illum Lectionem veterem habemus, quam poſtea Magiſtelli immutarunt. In hac nullum, niſi ex Codicibus, auxilium eſt: & in ipſo ſtatim Prologo quot mendae, quantaeque tenebrae! Adelph. Prol. v. 22.

Dehinc ne exſpectetis argumentum fabulae,
Senes qui primi venient, hi partim aperient,
In agendo partim oſtendent.

Plautus Triu. Prol. v. 16.

X

Sed

Poëta dederit, quaé ſunt aduleſcéntium:
Id primum aicam: deinde quod ueni éloquar.
Ex íntegra Graeca integram comoédiam
Hodiê ſum actúrus Heaúton timorúmenon:
Simplex quae ex arguménto facta eſt dúplici.
Nouam éſſe oſtendi, et quaé eſſet: nunc qui ſcripſerit,
Et cúia Graeca ſit, ni partem máxumam
Exiſtimarem ſcire uoſtrum, id dicerem.

Nunc,

Sed de argumento ne exſpectetis fabulae,
Senes qui huc venient, hi rem vobis aperient.
Ex his locis id colliges, Prologos ab aliis quibuſdam pronuntiari ſolitos, non ab Actoribus, qui primi in Scenam veniunt, quive primas partes agunt. Hoc igitur contra morem fecit Terentius, cum Prologi partes Ambivio ipſi totius gregis domino & jam ſeni dedit.

3. *Id primum dicam: deinde quod veni, eloquar.* Viri ſagaciſſimi, ſed audacia ſaepe praecipites, Palmerius & Guyetus, inverſo ordine legunt,
Id dicam deinde: primum quod veni eloquar.
Nam continuo, aiunt, quid venerit, eloquitur: poſt demum eo accedit, cur ſenum atque adoleſcentium vices mutaverit. Sane, qui id, quod ſe *Elocuturum* dicit, in Prologo quaerunt, vix aliter cenſere poſſunt. Sed in magno errore verſantur, qui ſic intelligunt. Tu ex locis ſuperius allatis id animadvertes, Qui prologos iſtos pronunciarunt, ſtatim e Scena diſceſſiſſe, ut locum darent ſenibus venientibus & fabulam incepturis. Contra hic & Prologi partes agit, & eo peracto, ſtatim in primo Actu Chremetis partes acturus eſt, neque uſquam pedem de Scena. Ergo hoc vult Ambivius, *Id primum dicam*, cur poeta me potius quam juvenem quempiam actorem elegerit, qui prologum dicerem; id vero per totum prologum facit: *nempe ut vetus hiſtrio & populo notus atque gratus cauſam poetae ageret contra malevolos: Deinde quod veni eloquar*, hoc eſt, Fabulam ipſam peragam, ad quam agendam huc veni. Continuo enim, ut Prologum eſt executus; ingrediente altero actore, qui Menedemi perſonam ferret, illud magno ore orditur,
Quamquam haec inter nos nuper notitia admodumſt.

4. *Ex integra Graeca.* In libro Bembino, ut per omnes alias comoedias, antiquiſſima manu gloſſemata ex Donato in margine aſcripta ſunt, ad locorum quae incidunt expoſitionem, ita in hanc ipſam Heautontimorumenon multa viſuntur, quae Donati ſimiliter putamus eſſe, cujus in hanc fabulam commentarii interciderunt. Sed ſive Donati ſint, ſive cujuſpiam alius, optima certe & eruditiſſima ſunt. quorum aliqua ponere non gravabimur, ut in hunc locum, *Ex integra Graeca*, *A nullo tacta.* FAERNUS.

6. *Duplex quae ex argumento facta eſt ſimplici.* *Duplici* prius erat in libro Bembino, poſtea mutatum in *ſimplici*. ſed ſi *duplici* legas, hic erit ſenſus: duo adoleſcentes in hac fabula introducti, cum ſua uterque amica, patre, ſervo, argumentum duplex efficiunt, atque ita duplicem comoediam, ut ſunt omnes Terentianae, excepta Hecyra. Eugraphius tamen legit *ſimplici*; cujus haec expoſitio eſt in totum hunc locum: *Ex integra Graeca. Quoniam Andria ex duabus comoediis videtur eſſe confecta, quippe Andria & Perinthia, quod quidem Terentio adverſarius crimini dederat; ideo hic ex integra, inquit, comoedia integram comoediam acturus ſum, ne videatur ab altero facta, aut ipſe alteram tetigiſſe. Sed unam comoediam & integram ad Latinum ſermonem interpretatione mutaſſe. denique ideo adjecit, duplex quae ex argumento facta eſt ſimplici; ut ſimplex argumentum ſit, duplex comoedia: dum & Latina eadem & Graeca eſt. novam eſſe oſtendi: propterea quod Graece tantum acta eſt, Latine autem nunc primum in ſcenam procedit. idcirco dicitur nova.* FAERNUS.

In Codice Bembino a prima manu erat,
Duplex quae ex argumento factaſt duplici.
Poſtea repoſuerunt *Simplici*; ut ceteri ubique Codices. Quomodo vero *Duplex fabula ex argumento ſimplici?* An, ut Julius Scaliger, *quia acta eſt Ludis Megalenſibus; dimidium ejus veſperi: nox autem tranſacta ludis: alterum*

dimi-

Digitized by Google

Nunc, quámobrem has partis didicerim, paucis dabo.
Orátorem eſſe uóluit me, non prólogum:
Uoſtrúm iudicium fécit: me áctorém dedit:
Si hic áctor tantum póterit a facúndia,
Quantum ille potuit cógitare cómmode
Qui oratiónem hanc ſcripſit, quam dictúrus ſum.
Nam quód rumores diſtulerunt máleuoli
Multas contamináſſe Graecas, dúm facit

Pau-

dimidium reliquum ſub lucem: una igitur quaſi duae? Scilicet, quia in Fabulae argumento nox intercedit; ideo in agendo quoque! Commentum tanto viro indignum; & hoc ſolum tamen verum eſſe alii Docto perſuaſiſſimum eſt. Quid? an primo diluculo jejunus & ſemiſomnus populus ad alterum dimidium redibat? Singuli qui heri ſpectabant, cras mane; ne alius priorem, alius poſteriorem partem? Ubi demum vivimus? Sed miſſis iſtis ad rem ipſam redeamus: Cum *Simplici* pro *Duplici* ſubſtituerunt; error in verbo obrepſit: ſic enim oportuit,

Simplex quae ex argumento facta'ſt duplici.

hoc eſt, una fabula, ſed argumentum duplex; ſenes duo, adoleſcentes duo, amicae duae: varii prorſus affectus, varii eventus: qui tamen arte Poetae ſic copulantur & contexuntur; ut in unam & ſimplicem fabulam coaleſcant. Atque hoc etiam T. Fabrum vidiſſe jam video: ſibi ergo habeat, ſiqua inde gloria eſt. Porro id notatum velim; ſic hoc pronuntiatum eſſe,

Hodie ſum acturus Hauton timorumenon.

ut Graeci αὐτὸν aeque ac ἑαυτόν.

7. *Nunc qui ſcripſerit, Et cuja Graeca ſit.* Neſcio an hoc recte vulgo accipiatur: Hoc vult, *Qui ſcripſerit*, Latine ſcilicet, Terentius: *Cuja Graeca.* Menandri. Nam etiam Latini ſcriptoris nomen in Prologo interdum dicebant; quem alioqui pars magna ſpectatorum ignoraverit. Plaut. Prol. Trinummi:

Huic nomen Graece eſt Theſauro fabulae.
Philemo ſcripſit, Plautus vertit barbare.

& ſic alibi:

13. *Sed hic actor tantum poterit a facundia,*
Quantum ille potuit cogitare commode,
Qui orationem hanc ſcripſit, quam dicturus ſum.

Hoc eſt, Tantum actor a facundia poteſt, quantum poeta ab inventione. Placetne hoc? Guyeto jactantiae & vanitatis plenum viſum eſt, & ab officio Prologi abhorrens: at viro docto verecunde dictum videtur, *Tantum, nihil amplius.* Eja vero! ſic omnia protinus fient alba. Tu loco iſtius *Sed*, repone *Si*:

Voſtrum judicium fecit, me actorem dedit:
Si hic actor tantum poterit a facundia,
Quantum ille potuit cogitare commode,
Qui orationem hanc ſcripſit, quam dicturus ſum.

Hic ſane verecunde: me actorem ſuae Fabulae dedit; ſi tamen hic actor tantum poterit a facundia, hoc eſt, a voce, pronuntiatione, geſtu, quantum ipſe auctor ab inventione & arte: Si actoris opera aequare poterit Poetae virtutem & induſtriam. Saepe enim egregiam fabulam malus actor depreſſit; ſaepe pravam aut mediocrem bonus actor plauſibilem fecit. Noſter Phorm. Prol. v. 10.

Quod ſi intellegeret, olim cum ſtetit nova,
Actoris opera magis ſtetiſſe quam ſua.

Plaut. Bacch. II, 2, 36.

Etiam Epidicum, quam ego fabulam aeque ac me ipſum amo,
Nullam aeque invitus ſpecto, ſi agit Pellio.

Porro illud quod ſequitur,

Qui orationem hanc ſcripſit, quam dicturus ſum,

Peſſime vulgo accipiunt; illam ſcilicet orationem, quae in Prologo reliqua eſt. Itane tandem? Ut tam putide Ambivius ſe laudaverit? Siquidem totum hunc Prologum non a Poeta emendicaſſe videri vult, ſed de ſuo protuliſſe. Tu ſic interpretare: Si modo ego tam bene agere potero, quam Poeta cogitare potuit, qui hanc ſcripſit orationem, quam mox primo actu in Chremetis perſona dicturus ſum. Praeſenſit hiſtrio naris emunctae primum Actum ingentes plauſus excitaturum; quippe ita conceptum, limatum, perfectum ut nihil ſupra nec par. Et ſane, teſte S. Auguſtino, cum iſte verſus *Homo ſum, humani* in theatro primum recitaretur, totus populus exclamavit.

Paucás Latinas: íd eſſe factum hic nón negat,
Neque ſe pigere, et deinde factum iri aútumat.
Habét bonorum exémplum: quo exempló ſibi
Licére id facere, quód illi fecerúnt, putat.
Tum quód maleuolus uétus poeta dictitat;
Repénte ad ſtudium ſe applicaſſe hunc múſicum,
Amicûm ingenio frétum, haut natúrá ſua:
Arbitrium ueſtrum, uéſtra exiſtumátio
Ualébit. quare omnis uos oratós uolo,
Ne plús iniquûm póſſit quam aequûm orátio.
Facite aéqui ſitis: date creſcendi cópiam,
Nouarum qui ſpectándi faciunt cópiam;
Sine uítiis: ne ille pró ſe dictum exiſtumet,
Qui núper fecit ſéruo currenti in uia
Decéſſe populum: cúr inſano ſéruiat?
De illius peccatis plúra dicet, cúm dabit
Aliás nouas; niſi ſinem maledictis facit.
Adéſte aequo animo: dáte poteſtatém mihi

Sta-

18. *Pautas Latinas: factum hic eſſe id non negat.* Lege cum omnibus noſtris & Edd. vett. *Id eſſe factum hic non negat.*

19. *Neque ſe id pigere.* Liber Bembinus non habet dictionem *id.* FAERNUS.

Neque ſe pigere, & deinde facturum autumat. Recte ſolius Bembini fide ejecit *Id* Faernus: quippe in priore commate eſt, *Id eſſe factum.* Quam inficete autem, *Id eſſe factum, neque id pigere?* Sed aliud praeterea muta:

Id eſſe factum non negat,
Neque ſe pigere, & deinde factum iri autumat.

Et *eſſe factum*, & *factum iri.* Saepe in his erratum eſt, *Deſerturum* pro *Deſertum iri*, *Daturum* pro *Datum iri.*

24. *Repente ad ſtudium hunc ſe applicaſſe muſicum.* Lege cum noſtris fere omnibus & Edd. vett.
Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc muſicum.

26. *Quamobrem omnes vos oratos volo.* In Bembino eſt *quare:* in Victoriano autem aſcriptum in modum variae lectionis, *vel quare.* FAERNUS. Vetuſtiores noſtri omnes *Quare*; non *Quamobrem.*

31. *Qui nuper fecit ſervo currenti in via*
Deceſſe populum: cur inſano ſerviat.

Quodnam quaeſo id *Vitium* erat; facere populum currenti ſervo de via decedere? Saepe ſervi & paraſiti malum minitantur, ſi qui currentibus ſibi & properantibus obſiſtant. Notus in Amphitrione locus eſt III, 4. Mercurio ſervum agente,

Concedite, atque abſcedite omnes, de via decedite:
Nam mihi quidem hercle qui minus liceat deo minitarier
Populo, ni decedat mihi, quam ſervulo in comoediis.

Paraſitus Capt. IV, 2, 11.

Eminor, interminor, nequis mi obſtiterit obviam:
Niſi qui ſatis diu vixiſſe ſeſe homo arbitrabitur.

& alia ibi plura, ut domi ſe quiſque contineat, nec in platea ſibi feſtinanti occurrat. Sine dubio poſt tot minas cavebat ſibi populus, ne in ore ſuo pugnos ejus haberet. Quodnam ergo *Vitium*, ſi populus via ceſſerit? Quid, quod viae iſtae extra ſcenam ſunt: in ſcena ſervus minatur, ultra ſcenam curſurus: ideoque, utrum populus via deceſſerit necne, ſpectatores videre non poterant. Joco haec dicuntur & aguntur, non re ipſa. Si enim ſervus, praeterquam in comoediis, ſic ageret; quid ei obtingeret, ex Plauti Poenulo ſcias III, 1.

Liberas

Digitized by Google

Statáriam agere ut liceat per ſiléntium;
Ne ſemper ſeruos cúrrens, iratús ſenex,
Edax paraſitus, ſy'cophanta autem ínpudens,
Auárus leno, adsídue agendi ſínt mihi
Clamóre ſummo, cúm labore máxumo.
Mea caúſa cauſam hanc iúſtam eſſe animum indúcite,
Ut áliqua pars labóris minuatúr mihi.
Nam núnc nouas qui ſcribunt, nil parcúnt ſeni:
Siquaé laborióſa eſt, ad me cúrritur:
Si lénis eſt, ad álium defertúr gregem.
In hác eſt pura orátio. experimini,
Si númquam auare prétium ſtatui artí meaé,
Et eum éſſe quaeſtum in ánimum induxi máxumum,
Quam máxume ſeruíre uoſtris cómmodis:
Exémplum ſtatuite in me, ut aduleſcéntuli
Uobis placere ſtúdeant potius quám ſibi.

Liberos homines per urbem modico magis par eſt gradu
Ire; ſervile eſſe duco, feſtinantem currere.
Ne tu opinere: haut quiſquam hodie noſtrum curret per vias.
Neque nos populus pro cerritis inſectabit lapidibus.

Quid igitur cum loco hoc faciemus? Turbat quoque, & magis quidem, quod ſequitur, *Cur inſano ſerviat?* Quid hoc eſt, aut quo nexu prioribus adhaeret? Vir eruditus poſt alios ſic accipit, Cur Terentius poetae malevoli, hominis inſulſi & inſani, commodis ſerviat? cur, cum a theatro *Creſcendi copiam poetis* petat, de Luſcio inter eos cogitet? Atqui cum *Servum currentem* dixerit, *Servire inſano* neceſſe eſt proprie accipi, non figurate. Firmat hoc Plautus Curc, I, 3, 46. ubi ſervus ad herum amore delirantem,

Cedo mibi contra aurichalco, cui ego ſane ſerviam:

& Ariſtophanes Pluto:

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐςὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ,
Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου;

Haeret ergo haec tota res; & vide an ſic recte expediverim.

Qui nuper fecit ſervo currenti in via
Dixiſſe populum, Cur inſano ſerviat?

Dixiſſe pro *Deceſſe*. Hoc, inquam, Lavinio *Vitio* vertitur; quod Populum in Scenam induxerit, cum ſervo loquentem. Etſi enim in Comoediis ſervus populum alloquatur, aut actor ſpectatores: nihil tamen ab illis reſponſi ferunt. Plaut. Capt. Prol. v. 10.

Jam hoc tenetis? optumumſt.
Negat mehercle ille ultimus: diſcedito:
Si non ubi ſedeas, locus eſt: eſt, ubi ambules.
Ego me tua cauſa, ne erres, non rupturus ſum.

Si Plautus ſubornaſſet aliquem, qui hiſtrioni haec dicenti de cavea reſpondiſſet, in eadem fuiſſet culpa, qua hic Luſcius Lavinius.

44. *Siqua laborioſa eſt ad me curritur.* In libro Bembino eſt *ſiquae*, ut exigit verſus. FAERNUS. Noſtri *Siqua*.

45. *Sin lenis.* Bembinus & plerique alii libri, *ſi lenis*. FAERNUS. Plures ex noſtris *Sin*.

Digitized by Google

Actus I. Scaena I.

Chremes, Menedemus, ſenes.

QUAMQUAM haéc inter nos núper notitia ádmodumſt:
Inde ádeo quod agrum in próxumo hic mercátus es.
Nec rei fere ſane ámplius quicquám fuit:
Tamén uel uirtus túa me, uel uicinitas,
Quod ego éſſe in aliqua párte amicitiaé puto,
Facit út te audacter móneam et familiariter;
Quod mihi uidere praéter aetatém tuam
Facere, ét praeter quam rés te adhortatúr tua.

Nam

5. *Quod ego in propinqua parte amicitiae puto.* Quid ſodes eſt *Pars propinqua amicitiae*? ſive *Amicitiae* caſu genitivo ſive dativo accipias, numquam effeceris ut locus ſanus videri poſſit. Sic dedit Poeta:

Quod ego eſſe in aliqua parte amicitiae puto.

Vide literarum ductus, ut in ſcriptis habentur, *ppiqua*, *aliqua*; & ideo placuit *ppiqua*; quia praeiit *Vicinitas*. *Eſſe* poſtea verſus gratia rejectum. Eugraphius: *Vicinitas agrorum & domorum quaſi quaedam pars amicitiae eſt.* Cum diceret *Quaedam pars*; nonne legebat *Aliqua*? Eun. V, 9, 25.

Ut haeream in parte aliqua tandem apud Thaidem.

Apud Servium tamen *Propinqua* legitur ad Eclog. III, 53.

9. *Quid vis tibi, aut quid quaeris*? Disjunctio *aut* a duobus antiquiſſimis libris abeſt, Bembino & Victoriano. FAERNUS. Abeſt item a vetuſtioribus noſtris.

11. *Aut plus ec, ut cenjicio.* Dele *Ec* & lege, *Aut plus, ut conjicio.*

13. *Servos complures.* Vide filum orationis: *Nemo habet agrum meliorem, ſervos complures.* An *Complures* idem quod *Plures*, gradu comparativo? Nuſquam id lectum. Repone vel cum Guyeto, *Servi complures.* Subintellige, *Sunt tibi*: vel mecum, *Servos non plures*: Servius ad Aen. II, 247. 'Duae negativae apud 'Latinos faciunt unam confirmativam. Etſi 'Terentius Graeco more dixeris: *Agrum in his regionibus meliorem neque preti majoris nemo habet.* Ergo ut *Neque* dixit, ita & *Non* more Graeco.

14. *Ita tute attente.* Omnes noſtri cum Edd. vett. *Ita attente tute.*

17. *Fodere aut arare aut aliquid ferre denique.* *Ferre* hic perinde foret ac *Portare*, *Geſtare*: Quis vero ſic loquentem ferat? Lege cum Edd. vett. & uno ex noſtris, *Facere*: alius utrumque habet *Facere*, *ferre*. Eugraphius: *Hic eſt labor ille plurimus; quo cotidie aut fodere invenitur, aut aliquid facere.* Donatus ad Phorm. I, 2, 71. *Quid ſit denique*? *More ſuo Terentius* Denique *poſuit in fine ſenſus. Sic in Heaut. Fodere aut arare aut aliquid facere denique.* Ita Cicero De finibus I, 1. locum hunc citans *Denique* prioribus apponit; licet ibi editum ſit ferre. Atqui ſi *Ferre* legeris, neceſſario illud *Denique* ſequentibus apponetur. *Aliquid facere*: ſic And. I, 5, 24. *Aliquid facerem, ut hoc ne facerem.*

19. *Haec non voluptati eſſe ſatis certo ſcio.* In o. l. s. antiquis recentibus, poſt *voluptati*, eſt pronomen *tibi*: quod & ſenſui neceſſarium videtur. ſupereſt ut verſui conſulatur; qui ita ſtabit, ſi ex *voluptati* p elidas: ita ut antepenultima correpta remaneat. & in *eſſe* priorem ſyllabam corripias, ultimo *s* abjecto, aut *tibi* monoſyllabum efficiatur. FAERNUS. Sic & noſtri omnes *Tibi*. Et Recte: *Voluptatis* & *Eſſe* ſaepe corripiuntur.

20. *At enim dices, me hic quantum operis fiat, poenitet.* In libro Bembino, & Donato in Eunuchum

Nam pró deum atque hominúm fidem, quid uis tibi?
Quid quaéris? annos ſexaginta natus es,
Aut plús, ut coniicio. ágrum in his regiónibus
Meliórem neque preti majoris némo habet;
Seruós non pluris: proínde quaſi nemó ſiet,
Ita túte adtente illórum officia fúngere.
Numquám tam mane egrédior, neque tam uéſperi
Domúm reuortor, quin te in fundo cónſpicer
Fodere, aút arare, aut áliquid facere dénique.
Nullúm remittis témpus; neque te réſpicis.
Haec nón uoluptati tibi eſſe, ſatis certó ſcio.
At enim me quantum hic óperis fiat, poénitet.

Quod

nuchum actus v. ſcena VII. non eſt dictio *me.* & praeterea, non *hic quantum*, ſed *quantum hic* ſcriptum eſt. utroque modo neceſſe eſt *fiat* in unam ſyllabam contrahi. FAERNUS.

At enim dices, quantum hic operis fiat, poenitet. Sic dedit Faernus: Noſtri omnes *Quantum hic*, & omnes etiam *Me* habent. Sed media fere pars *At enim dices*, altera *At dices enim*, Tu vero illud *Dices*, quod, ut vides, incerti laris eſt, jube hinc abire;

At enim me, quantum hic operis fiat, poenitet. Ut recte olim Muretus, alioquin in Terentio emendando parum felix. *Poenitet me, quantum operis fiat*; Dolet mihi, tam parum operis fieri: dum tute aras, fodis, onus portas, ſervi tui ceſſant: plus proficias, ſi tute vacuus illos exerceas: ergo ut tibi parcas, vel res tua te adhortatur. Servius ad Eclog. II, 34. *Poenitet; parum videtur; ut Terentius: At enim quantum hic operis fiat poenitet, hoc eſt, parum videtur*, illud *Dices* nuſquam ibi comparet. Idem repetit ad Aen. I, 552. Noſter Eun. V, 7, 12. *An poenitebat flagiti?* hoc eſt, an parum flagitii feciſſe videbaris? Ita frequenter Plautus. Cum autem haec certa ſit lectio, & jam olim conſtituta; miſeret me profecto viri eruditi, qui in longiſſima hic annotatione multum laboravit, ſed nihil operis fecit. *Dices*, inquit, *ſine incommodo hinc abiſſe non poteſt.* Quo vero incommodo? Immo ſi hic maneat, & incommodo eſt & perniciei. Quippe Chremes quidem hoc dixerit, Menedemus minime omnium. Si ipſe fateatur poenitere ſe quantum operis fiat; cur non ipſe ceſſans ſervos urget, ut plus fiat? cur prave & inutiliter ſtulto ſuo labori inſudat? ſed mitto hoc; Quid illud hariolationis eſt, qua ſic legendum arbitratur?

At enim dicet me quantum hic ab operis fiat, poenitet.

Ab operis, hoc erit, *a Servis.* Quo pacto & verſus & ſententiae pejor nunc quam ante conditio eſt. *Quantum fiat*? cujus Quantum? Lucri & emolumenti, an ſumptus & damni? Sed eſto id quod malit: Si Menedemus dicat, Poenitere tam parum *a Servis* ſolis fieri, tanto ſtultior eſt, quam ante, cum poeniteret & a ſe & a ſervis parum fieri. At, inquit vir acutus, quo referes *Illis exercendis*: niſi hic legas *Ab operis*? eo refero, quo & verſu XIV, *Illorum officia*, nempe *ſervorum.* Sed *hac*, ait, *emendatione admiſſa* (quod eſſet, culpam & noxiam admittere) Tetrameter Trochaicus Iambicis Trimetris immiſcetur. Quid ergo? nonne flagitium eſt ſic eum immiſcere? Immo, ait, exempla aliquot apud Plautum extant, ex quibus tria producit, decem fere alia promiſſae, credo, Editioni reſervat. Equidem vel ipſius Plauti cauſa tria iſta demoliar; ne diutius mera errata pro exemplis ſe inferant. Aul. II, 8, 23.

Nimirum occidór, niſi ego intro huc própere própero cúrrere.

Propere a pluribus Codd. abeſt, ut a Regio 800 annorum. Lege,

Nimirum occidor, ni intro huc propero currere.

Poen. V, 3, 36.

'Ego quidem meós amores mécum confidó fere.

Dele modo *Quidem* & lege;

Ego meós amores mecum confidó fere.

Rud. IV, 1, 14.

Jám meas opplábit aures ſúa vaniloquéntia.

Atqui

Quod in ópere faciundo óperae conſumis tuae,
Si ſúmas in illis éxercendis, plús agas.
M. *Chremé, tantumne ab ré tuaſt otí tibi,*
Aliéna ut cures; éa quae nihil ad te ádtinent?
CH. *Homó ſum: humani níhil a me alienúm puto.*
Uel mé monere hoc uél percontari puta:
Rectúmſt? ego ut faciam. nón eſt? te ut detérream.
M. *Mihi sic eſt uſus: tibi ut opus factóſt, face.*
CH. *An cuíquam eſt uſus hómini, ſe ut cruciét?* M. *mihi.*
CH. *Si quid laboris, nóllem: ſet quid iſtúc mali eſt?*
Quaeſó, quid de te tántum meruiſti? M. *oiei.*
CH. *Ne lácruma: atque iſtuc, quicquid eſt, fac me út ſciam.*
Ne rétice: ne uerére: crede inquám mihi.
Aut cónſolando aut cónſilio aut re iúuero.

M. *Scire*

Atqui hic Trochaicus non eſt: *Sua* enim pro ſpondeo hic ſtat. MSti *Oppilebit*. Lege certiſſime,

Jam meás opplebit aúres ſua loquéntia.

ut illud Saluſtii: *Satis loquentiae, ſapientiae parum.* Quid de decem aliis, quae adhuc premit, fiat, vir doctus ſecum ipſe cogitabit.

23. *Chreme tantumne eſt ab re tua.* In Bembino & aliquibus aliis libris, ita haec verba ſunt collocata: *Chreme tantumne ab re tua'ſt.* & ita etiam a Cicerone citantur libro XII, ad Atticum. FAERNUS. Duo ex noſtris, *Ab re tua eſt:* ceteri *Eſt ab re tua.*

24. *Eaque, nihil quae ad te adtinent.* Tacet Faernus: & tamen omnes noſtri cum Edd. vett. *Ea quae nihil ad te adtinent.*

25. *A me nihil alienum puto.* O. l. s. *nihil a me* FAERNUS. Duo item ex noſtris, *Nihil a me*, ut Cicero Off. I, 9. Leg. I, 12. Seneca Ep. 95. Ceteri perperam, *A me nihil.*

27. *Non ut deterream.* Lege *non eſt, te ut deterream.* Hunc locum, praeterquam quod duarum dictionum defectus in omnibus impreſſis corruperat, etiam obſcurabat confuſa diſtinctio: ſic enim diſtinguendum eſt;

Uel me monere hoc, vel percontari puta:
Rectum eſt, ego ut faciam: non eſt, te ut deterream.

ita autem pronuntianda ſunt ea verba *rectum eſt, & non eſt*, ac ſi diceremus, ſi rectum eſt, & ſi non eſt. ut ſit ſenſus: puta me vel percontari hoc, vel monere: percontari quidem, ut ſi rectum eſt quod tu facis, cum tantum laboras, ego quoque cum id cognovero rectum eſſe, idem faciam: monere vero, ut ſi non eſt rectum, te ab ea re deterream. Hujus loci intelligentiam Hieronymo Suritae, doctiſſimo Hiſpano, debemus: emendationem vero omnibus l. s. FAERNUS.

Rectumſt, ego ut faciam; non eſt, te ut deterream.

Sic dedit Faernus: ſed per interrogationem pronuntia;

Rectumſt? ego ut faciam. non eſt? te ut deterream.

Hoc enim eſt, quod *Percontari* dicit.

28. *Tibi ut opus eſt facto, face.* Liber Bembinus & Victorianus, *tibi ut opus facto ſt, face.* & infra, *an quoiquam.* & in eodem verſu, in omnibus ferme libris, *mihi* legitur ſine verbo *eſt.* FAERNUS.

30. *Si quid laboris eſt, nollem: ſed quid iſtuc mali eſt?* Sic codices omnes, verſu ipſo fruſtra reclamante. Tu ei ſuppetias vel ſic ferto,

Si quid labori eſt, nollem: ſed quid iſtuc mali eſt?

Si quid tibi dolori, aegritudini eſt. Sic Andr. IV, 3, 5.

Verum ex eo nunc miſera quem capit Laborem?

Plaut. Rud. I, 3, 7. eadem ſententia,

Nam hóc mihi haut labóri'ſt, labórem hunc potiri
Si érga paréntem aut deos me impiávi.

vel

M. *Scire hóc uis?* CH. *hac quidem caúſa, qua dixi tibi.*
M. *Dicétur.* CH. *at iſtos raſtros intereá tamen*
Adpóne, ne labóra. M. *minime.* CH. *quám rem agis?*
M. *Sine mé, uaciuom témpus ne quod dém mihi*
Labóris. CH. *non ſinam, ínquam.* M. *ah, non aequôm facis.*
CH. *Hui, tám grauis hos quaéſo?* M. *ſic meritúmſt meum.*
CH. *Nunc lóquere.* M. *filium únicum adoleſcéntulum*
Habeo. ah, quid dixi? habére me? immo habui, Chreme:
Nunc hábeam necne incértumſt. CH. *quid ita iſtúc?* M. *ſcies.*
Eſt é Corintho hic áduena anus paupércula:
Eius filiam ille amáre coepit uírginem,
Prope iam út pro uxore habéret: haec clam me ómnia.
Ubi rém reſciui; coépi non humánitus,
Neque ut ánimum decuit aégrotum adoleſcéntuli,

vel ſic potius, *Si quid laboris, nollem:*
Ejecto *Eſt.* Genitivus ideo placet, quia ſequitur, *Quid mali.* Trin. V, 2, 57.
Si quid *tibi, pater,* laboris. *Nihil evenit, ne time. Bene re geſta ſalvos redeo.*
Eat nunc Guyetus; & ut ſpurium Terentioque indignum expungat.

31. *Quaeſô quid de te tántum meruiſti? Eheu.* Guyetus, ut hianti verſui ſuccurrat, *Meruiſtid? Eheu.* Vir eruditus, *Meruiſti*, inquit, *non elidit ultimam.* Facilis ſane curandi ratio: ſed ex arte neceſſe eſt, ut elidat. Aliud adhuc tentat, *Meruiſti? Eheu heu.* Sane *Eheu*, ſi *Eheu heu* pro bono Dactylo veniet. Tu corrige. *Oiei*; & vide nos ad Eun. IV, 4, 47.

33. *Crede inquam mihi, Aut conſolando.* Prava hic interpunctio eſt, ex falſa interpretatione nata. Repone:
Ne retice: ne verere: crede inquam mihi.
Aut conſolando.
Crede mihi, committe mihi id ſecretum, quod retices.

35. M. *Scire hoc vis?* CH. *hac cauſa equidem qua dixi tibi.* O. l. s. *hac quidem cauſa.* ſed ut verſus ſtet, ex *quidem m* abjicietur. FAERNUS. Etiam noſtri omnes *Hac quidem cauſa:* Corripi autem *Quidem* frequentiſſimum eſt.

36. CH. *Iſtos raſtros interea tamen depone.* Ex o. l. s. lege *at iſtos.* ex Bembino vero & pleriſque aliis, maxime antiquis, *adpone.* quod idem eſt quod *depone.* Terentius in Andria: *ante noſtram januam adpone.* Plautus in Poenulo: *At urges onus. at tu appone, & reſpice ad me.* (IV, 2, 35.) FAERNUS. Noſtri omnes *At iſtos*; & ex eis meliores *Adpone.*

38. *Sine me vacuum tempus ne quod dem mihi.* Verſus hic nullo modo, ut quidem nunc legitur, ſuſtentari poteſt: mendum eſt in dictione *vacuum*, cujus loco Bembinus habuit *vocivom*, quod poſtea emendatum eſt in *vacivom*, quod idem eſt quod *vacuum*; quae dictio a Plauto uſurpatur in Pſeudolo: *Fac ſis vacivas Pſeudole aedis aurium.* FAERNUS. Bene hic Bembinus, *Vacivom.* Noſtri omnes *Vacuum.* Mutarunt, ut cetera, Magiſtri. Plaut. Bacch. I, 2, 46.
Valens adflictet me vacivom virium.

45. *Ejus filiam ille amare coepit perdite.* Sic aliquot ex noſtris, *Perdite:* alii, *Virginem:* nonnulli utrumque, *Perdite virginem*: alii, *Virginem perdite.* Ex his duabus, quae deterior erit lectio,
Dede neci: melior vacua ſine regnet in aula.
Equidem *Virginem* retineo; quippe quae mox invenietur Chremetis filia: & niſi hoc addas, meretricem hic potius intelligas, utpote peregrinam & advenam. At iſto *Perdite* nihil eſt opus; quippe id ſatis exprimunt quae ſequuntur, *Prope jam ut pro uxore haberet.*

47. *Ubi rem reſcivi.* Noſtri plerique *Ubi id reſcivi.* Neſcias utrum melius ſit, aut verius.

Tractáre, ſet ui et uiá peruolgatá patrum:
Cotidie accuſabam: hem tibine haec diutius
Licére ſperas facere me uiuó patre,
Amicam ut habeas própe iam in uxoris loco?
Errás, ſi id credis, et me ignoras, Clinia.
Ego té meum eſſe dici tantiſper uolo,
Dum quód te dignumſt, facies, ſet ſi id nón facis,
Ego, quód me in te ſit facere dignum, inuénero.
Nulla adeo ex re iſtuc fit, niſi nimio ex ótio.
Ego iſtúc aetatis, nón amori operam dabam,
Set in' Aſiam hinc abii própter pauperiem, átque ibi
Simúl rem et gloriam ármis belli répperi.
Poſtrémo adeo res rédiit, aduleſcéntulus
Saepe éadem et grauiter aúdiendo, uictus eſt:
Putauit me et aetáte et beneuoléntia
Plus ſcíre et prouidere, quam ſe ipſúm ſibi:
In' Aſiam ad regem militatum abiit, Chreme.

CH. *Quid*

49. *Sed ui & uia pervolgata patrum.* *Uia* hic monoſyllabon eſt, idem & ſenſu & ſono, quod noſtrum *Way*. *U* enim apud antiquos ut noſtrum *W* pronuntiabatur. Sic & Hec. I, 1, 16.
Aut quá via captent te illi, eadem ipſós capi.

52. *Prope jam uxoris in loco?* Liber Bembinus & alii antiqui, *prope jam in uxoris loco?* FAERNUS. Ita & noſtri.

57. *Niſi éx nimio ótio.* *Nimio* quod praecipuam emphaſin habere oportuit, in Theſi occultatur. Repone, & collocatio quoque melior fiet,
Nulla adeo ex re iſtuc fit, niſi nimio ex otio.

60. *Simúl rem & gloriam.* Apud Eugraphium ſic nunc fertur, *Simul & rem* & *gloriam*; quod vir doctus Multo ait concinnius eſſe, ſeu Latinitatem ſeu numeros ſpectes. De numeris videre eſt ex And. I, 1, 132.
Simul ſceleratus Davos ſi quid conſili.
De Latinitate quod ſolum affert ex Hec. V, 2, 31.
Scit ſibi nobilitatem ex eo & rem *natam* & gloriam *eſſe*;
in mendo foediſſimo cubat, ſic enim legendum eſt,
Scit ſé nobilitatem éx ea re náctam & gloriam éſſe.

63. *Putavit me aetate & benevolentia.* Aliquot libri ita habent, *& aetate*: quod & elegantiae conducit, & verſui: non enim habebit tantum hiatum. quamvis & ſic quoque non oportebit facere ſynaloepham in *me &*: ut in ſecunda ſede ſit dactylus. vel certe diſſolvenda erit diphthongus. FAERNUS.
Et aetate & benevolentia. Noſtri fere omnes, *Et aetate.* Ceterum ſi Bembo ipſi fides eſt, codex ſuus habuit, *Et aetate & ſapientia.* Sed Faernus, qui codici illi nimium favebat, hoc tacuit. Recte, ut omnes, *Benevolentia.* Hoc refer ad *Providere*; *Aetate* ad *Plus ſcire.*

66. *Clam me profectus menſes tres abeſt.* Sic dedit Faernus: Sed noſtri univerſi cum Edd. vett. *Clam me eſt profectus: menſes tres abeſt.* Certe ſi haec disjungas; paternum animum & affectum magis expreſſeris.

69. *Qui ei fuere conſcii.* Noſtri omnes, *Qui fuere ei conſcii.* Recte. Quippe Trochaeus in iſta ſede ne Graecis quidem ipſis placet.

70. *Domum revertor maeſtus atque animo fere Perturbato atque incerto prae aegritudine.*
Sic a vett. Edd. & a Faerno eſt. Sed noſtri, uno excepto, omnes *Conturbato*; quod certe plus eſt quam *Perturbato*. Sed & aliud eſt.
Quo-

Digitized by Google

CH. *Quid aís? M. clam me eſt profectus: menſis tris abeſt.*
CH. *Ambo áccuſandi: etſi íllud inceptúm tamen*
Animi éſt pudentis signum et non inſtrénui.
M. *Ubi cómperi ex iis, quí fuere ei cónſcii,*
Domúm reuortor maeſtus, atque animó fere
Contúrbato, atque incérto prae aegritúdine.
Adsído: adcurrunt ſerui: ſoccos détrahunt:
Inde álii feſtináre, lectoś ſtérnere,
Cenam ápparare: pró ſe quiſque ſedulo
Faciébant, quo illam mihi lenirent miſeriam.
Ubi uídeo, haec coepi cógitare: hem, tót mea
Solíus ſolliciti sínt cauſa, ut me unum éxpleant?
Ancillae tot me uéſtiant? ſumptús domi
Tantós ego ſolus fáciam, qui gnatum únicum,
Quem pariter uti his décuit aut etiam ámplius,
Quod illa áetas magis ad haéc utenda idónea eſt,
Eum ego hinc eieci miſerum iniuſtitiá mea?

Maló

Quomodo enim *Incerto* animo, qui aegritudine obrutus eſt. Incertus eſt animi, incertus conſilii, qui adhuc dubitat, quid faciat: utrum aegritudini ſe dedat, an irae potius ac vindictae. Quomodo igitur incertus *Prae aegritudine?* Codex Academicus 900 annorum *Incerti* habet; Codex e Collegio C. C. a manu prima *Inerti.* Anne igitur legendum,

Conturbato atque inerti prae aegritudine.

Inerti, omnis conſilii experti. Stupebat pater infelix re tam inexſpectata; nihil erat quod ageret, quod inceptaret. And. II, 1, 3.

Vae miſero mihi.
Ut animus in ſpe atque in timore uſque antehac attentus fuit;
Ita poſtquam adempta ſpes eſt, laſſus, cura confectus ſtupet.

Vides, quid interſit inter animum ſpe ac timore *Incertum* & attentum, & eundem ſpe adempta laſſum, ſtupentem, *Inertem.*

73. *Video alios feſtinare.* Si jam *Videt*; cur verſu abhinc tertio narrat, *Ubi video?* Hoc non eſt venae Terentianae, praeſertim in Diverbio tam elaborato. Repone,

Inde alii feſtinare, lectos ſternere.

Hoc Lectoris indoli relinquam; nec, quod in promptu eſt, exemplis firmabo.

75. *Faciebat, quo illam mihi lenirent miſeriam.* Sic boni viri Librarii, *Quiſque faciebat:* ut Syntaxeos ſcilicet ratio obtineret. At iidem mox *Lenirent:* ergo & hic *Faciebant.* *Quiſque faciebant*, conſtructio vel pueris hodie nota, & a G. hic Fabricio olim annotata.

76. *Ubi video haec, coepi cogitare.* Diſtingue, *Ubi video, haec coepi cogitare.*

77. *Solius ſolliciti ſunt cauſa.* Ex ſequentibus, *Veſtiant*, *Faciam*, apparet hic legendum *Solliciti ſint.* Vidit hoc T. Faber, & recte vir eruditus ei acceſſit.

79. *Tantos ego ſolus faciam? ſet gnatum unicum.* Repone ex ipſius orationis tenore & filo:

Tantos ego ſolus faciam; qui gnatum unicum.

Niſi hoc feceris, pro *Ejeci*, legas *Ejiciam* aut *Ejexim.* Sed illud melius. Cum enim dicit v. 84. *Si id faciam*, ad *Sumptus* tantum refert: filius enim jam ejectus erat; nec de ea re locus erat conſilii.

82. *Eum ego ejeci hinc.* Melior numerus eſt in libro Bembino & aliquibus aliis, *Eum ego hinc ejeci.* FAERNUS. Unus tantum ex Noſtris *Ejeci hinc:* ceteri recte, *Hinc ejeci.*

 84. *Viſam*

Maló quidem me dignum quouis députem,
Si id fáciam. nam uſque dum ille uitam illám colet
Inopém, carens patria ób meas iniúrias,
Interea uſque illi dé me ſupplicium dabo,
Labórans, quaerens, párcens, illi ſeruiens.
Ita fácio prorſus: nil relinquo in aedibus,
Nec uas, nec ueſtiméntum: conraſi ómnia.
Ancillas, ſeruos, niſi eos qui opere rúſtico
Faciúndo facile ſúmptum exſercirént ſuum,
Omnis produxi ac uéndidi. inſcripſi ilico
Aedis mercede. quáſi talenta ad quíndecim
Coégi: agrum hunc mercátus ſum: hic me exérceo.
Decréui tantiſpér me minus iniúriae,
Chremé, meo gnato fácere, dum fiám miſer:

Nec

84. *Vitam illam incolit.* Liber Bembinus *colit*, Vaticanus & Victorianus *colet*, quod & placet. FAERNUS. Meliores noſtri *Colet*, ut Nonius v. *Colere*: ceteri *Incolet*.

85. *Inopem, caréns patria ób meas injurias.* Animadvertis, credo, illud *Patria* ſine ullo accentu, ut nullius ſignificationis, tranſmitti. Ne hoc ſic abeat, reponere poſſis,

Inopém, carentem pátria ob meas injúrias.

Vitam patria carentem; ut Horat. Carm. I, 31.

Nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

Nonius tamen v. Colere *Carens* habet; & ſic ibi codex noſter veterrimus. Forte ab Auctore erat, *Inops carenſque* patria.

87. *Laborans, quaerens, parcens, illi ſerviens.* Sic Edd. vett. & ex codicibus noſtris unus: ceteri *Parcens, quaerens.* Si ſuffragia ineunda ſunt, hi numero vincent. Sed prius natura eſt *Quaerere*; deinde *Parcere*. Adel. V, 3, 27.

Conſerva, quaere, parce, fac quamplurimum.

At hic quoque prius eſt *Quaerere*, quam *Conſervare*. Quamobrem in his, quae irati aut commoti dicunt, ad ordinem parum attenditur.

91. *Sumptum exerceant ſuum. Exercerent*, quod & elegantius & numeroſius eſt, habent tres antiquiſſimi libri. FAERNUS.

Qui opere ruſtico
Faciundo facile ſumptum exercerent ſuum.

Exercere ſuum ſumtum; nemo quid ſit explicaverit; quantumvis in ea ſe laboret vir primarius Frid. Gronovius Obſerv. Eccleſiaſt. Cap. I. Reponendum hic *Exſercirent*, ut primus, opinor, vidit Janus Palmerius, acutiſſimo vir ingenio. Atque eſto, ut S. Ambroſius ter quaterque ea phraſi uſus ſit, *Sumtum ſuum exercere*: nempe ante ejus aetatem jam hunc Terentii locum interpolaverant Magiſtri, ne verbo obſoleto diſcipulos male loqui docerent. *Exſercire* ſive *Exſarcire ſumptum ſuum*, eſt tantum lucri domino referre, quantum ille ſumptus in eis alendis impendit: opere ſuo impenſas domini penſare & reſarcire. Sic *Damnum ſarcire, reſarcire* Caeſar, aliique. Colonienſis codex apud Palmerium a prima manu, *Sumptum exercirent ſuum*: alter apud eundem, *Sumptum exerciunt ſuum*. Codex Bembinus, teſte ipſo Bembo, hoc in margine adſcriptum habuit, *Exercerent, reſarcirent*. Atqui qui ſic primus interpretatus eſt, proculdubio legebat *Exercirent*. Paulus in Epitoma Feſti: *Exercirent, ſarcirent*. Unde hoc niſi ex hoc Terentii loco? & vix dubites, quin apud Feſtum ipſum locus totus adductus fuerit. Quid multis opus? Omnes ſervos, ancillas vendidit Menedemus, praeterquam qui operi ruſtico faciundo apti nati eſſent, & laboris ſui fructu alimenta ſua exſercirent & compenſarent, quive operis ſuis alio locatis mercedem hero referrent. Robuſtos, viragines, corpore valido, forma mala, ſibi ſervavit: ceteros ceteraſque, quos ſua ſpecies aut manus artifex commendabat, domo abdidit & diſtraxit:

Nec fás eſſe, ulla mé uoluptate hic frui,
Niſi ubi ille huc ſaluos rédierit meus párticeps.
CH. *Ingénio te eſſe in liberos leni puto,*
Et illum óbſequentem, ſiquis recte aut cómmode
Tractaret. uerum néque illum tu ſatis nóueras,
Nec te ílle; hoc quod ſit, úbi non uere uiuitur.
Tu illúm numquam oſtendiſti quanti pénderes,
Nec tibi illeſt credere aúſus quae eſt aequóm patri.
Quod ſi éſſet factum, haec númquam eueniſſent tibi.
M. *Ita rés eſt, fateor: péccatum a me máxumumſt.*
CH. *Menedéme, at porro récte ſpero, et illúm tibi*
Saluom ádfuturum eſſe hic confido própediem.
M. *Utinam íta di faxint.* CH. *facient. nunc ſi eſt cómmodum,*
Dionýſia hic ſunt hódie: aput me ſis uolo.

M. *Non*

xit; qualis illa erat apud Plautum Paſicompſa Merc. III, 1, 10. [*bajulare.*
Namque edepol equidem, mi ſenex, non didici
Nec pecua ruri paſcere, nec pueros nutricare.

93. *Inſcripſi ilico Aedis mercede.* Recte Eugraphius; *Hoc eſt, Aedes meas locavi.* Nempe non emendas aedes inſcripſit, ſed mercede conducendas, ut ſi redierit filius, ipſe in urbem redire poſſet. Vide Digeſt. XIX, 2. Locati & conducti.

101. *Verum nec tu illum ſatis noveras, Nec te ille.* Codices noſtri magno numero *Neque tu illum:* Repone;
Verum neque illum tú ſatis noveras, Nec te ílle.
Et *Ille* & *Tu* accentu elevari debent.

112. *Hoc ibi ſit, ubi non vere vivitur.* In aliquibus eſt *hoc qui ſit*; in Bembino, *hocque ſit.* FAERNUS.
Nec te ille: hocque ſit. ubi non vere vivitur.
Sic a Faerno eſt: ſed verſus miſere claudicat: ut vel Librarii ſenſerunt: quorum alii *Hoc ibi ſit*, alii *Hoc qui ſit*; Bembinus ſolus, *Hocque ſit.* Repone,
Nec te ille; hoc quod ſit, ubi non vere vivitur.
id eſt, *id quod fieri ſolet*, ubi non vere, recte, & ratione vivitur. Adel. V, 9, 31.
Id non fieri ex vera vita neque adeo ex aequo & bono.

106. *Peccatum a me maximum eſt.* Ita liber Bembinus & Vaticanus. Victorianus vero, *maxime.* priore modo *peccatum* nomen eſt; ut ſit ſenſus: a me, id eſt, a parte mea maximum peccatum invenitur. poſteriore participium. FAERNUS. Noſtri fere omnes *Maxumum.*

108. *Recte ſpere illum tibi ſalvum adfuturum.* Poſt *ſpero*, o. l. s. habent conjunctionem &: ita poſt *ſpero* diſtinguendum, neque id verbum ad ſequentia referendum, ſed abſolutum relinquendum, hoc modo:
Menedeme at porro recte ſpero: & illum tibi
Salvum adfuturum eſſe hic confido propediem.
FAERNUS.

109. *Utinam di ita faxint.* Bembinus liber & Victorianus, *Utinam ita di faxint*, meliore collocatione, nec verſu repugnante, ſi vel in primam ſedem proceleuſmaticus admittatur, vel primam hujus verſus ſyllabam finis praecedentis abſumat. FAERNUS. Sic & noſtri, *Utinam ita di faxint:* & quattuor *Faciant.*

Ib. *Nunc ſi commodumſt.* Omnes fere noſtri, *Nunc ſi eſt commodum:* magis ex more auctoris.

110. *Dionyſia hic ſunt: hodie apud me ſis volo.* Prava haec diſtinctio eſt, quam ſic refinge,
Dionyſia hic ſunt hodie: apud me ſis volo.
Eugraphius ad locum: *Quia dicit, Hodie Dionyſia ſunt, quae ſunt ſacra Liberi Patris apud Athenas.* Plaut. Poen. V, 3, 14.
Aphrodiſia hodie, Veneris eſt feſtus dies.

M. *Non póſſum.* CH. *cur non? quaeſo tandem aliquántulum*
Tibi parce: idem abſens facere te hoc uolt filius.
M. *Non cónuenit, qui illum ad laborem hinc pépulerim,*
Nunc me ípſum fugere. CH. *sicine eſt ſententia?*
M. *Sic.* CH. *bene uale.* M. *et tu.* CH. *lacrumas excuſsít mihi,*
Miſerétque me eius: ſet ut diei témpus eſt,
Monére oportet me húnc uicinum Phaniam,
Ad cénam ut ueniat: ibo, uiſam si domi eſt.
Nihil ópus fuit monitóre: iam dudúm domi
Praeſto apút me eſſe aiunt: égomet conuiuás moror.
Ibo ádeo hinc intro. ſet quid crepuerúnt fores
Hinc á me? quiſnam egréditur? huc concéſſero.

ACTUS

& I, 1, 63. *Aphrodiſia hodie ſunt.* & I, 2, 42. *Dignum Veneri pol, cui ſunt Aphrodiſia hodie.* Pſeud. I, 1, 57.

Dies praeſtitutaſt, Proxima Dionyſia.
Cras ea quidem ſunt.

113. *Non convenit qui illum ad laborem impulerim.* Verſum hunc eſſe impeditum omnes vident. mendum eſt in verbo *impulerim*; quo ſtante, aut deeſt una ſyllaba ſenario, aut eſt trochaeus in quinta, qui pes in hunc verſum non cadit: quae difficultates vitantur ex antiqua lectione libri Vaticani, in quo erat *impellerim*; ſed deinde abraſis mediis litteris mutatum in *impulerim*; ſic tamen ut prior lectio conjici poſſit. idem factum & in Victoriano, niſi quod hic habebat *impelerim* per unum *l*. Quod autem verbum impello, facere potuerit in praeterito, non modo impuli ſecundum uſum, ſed & impelli ſecundum analogiam, indicio ſunt multa verba, quae praeteritum apud antiquos utroque modo habent, ut haurio hauſi, & haurivi vel haurii. Varro ad Ciceronem, *Quum deinde haurierunt.* Neglego neglexi, & neglegi, Aemilius Macer. XVI. annalium, *Omnium noſtrum neglegerint auctoritatem.* Soleo ſolitus ſum, & ſolui. Saluſtius, II. hiſtoriarum: *Neque ſubſidiis, uti ſoluerat, compoſitis.* pellicio pellexi, & pellicui. Varro belli Sequanici libro II. *Deinde ubi pellicuit dulcis levis unda ſaporis.* nemo ergo miretur ſi & impello, impelli in praeterito potuit facere, ſecundum analogiam. FAERNUS.

Non convenit qui illum ad laborem impellerim. Sic dedit Faernus: noſtri omnes *Impulerim*: quo verſus quidem claudicat. Abſit tamen, ut tam deformem medicinam admittamus, ut Noſter qui aliàs ſemper *Compulit, impulit, perpulit, impuliſti, perpuliſti* dixerit, hic dicat *Impellerim.* Tu repone,

Non convenit, qui illum ad laborem hinc pepulerim,
Nunc me ipſum fugere.

Hinc, quia ſine illo verſus integer eſt, excidebat: poſtea ſenſus gratia factum eſt *Impulerim.*

117. *Set ut diei tempus eſt,*
Monere oportet me hunc vicinum Phaniam. Quod teſtatus eſt Lindenbrogius, τὸ *oportet in omnibus veteribus Libris deeſſe*; idem ego de noſtris teſtor, ab omnibus id abeſſe, praeterquam duobus ex recentiſſimis, qui *Monere me oportet* habent. Unde hoc eveniſſe dicas? Niſi quod olim verbum aliquod hinc exciderit; quod nunc ſuae ſedi reſtituo:

Set ut diei tempus eſt,
Tempuſt monere me hunc vicinum Phaniam.

Tempus eſt monere: ut Hec. IV, 2, 21. *Tempus eſt concedere.* Ex verbis duobus continuis alterutrum excidere, ſollemne eſt.

118. *Ibo ut viſam ſi domi eſt.* Ex fide omnium l. s. deleo particulam *ut*. FAERNUS.

Noſtri tamen, demtis quattuor, omnes *Ut* habent; niſi quod ex Meadianis alter *Ibo & viſam.* prorſus ut Plaut. Bacch. III, 5, 4.

Ibo & viſam huc ad eum, ſi forte eſt domi.

120. *Aiunt*

Actus I. Scaena II.

Clitipho adoleſcens. Chremes.

NIHIL adhuc eſt, quód uereare, Clinia: haut quaquam étiam ceſſant:
Et illam ſimul cum núntio tibi ádfuturam hodié ſcio.
Próin tu ſolicitúdinem iſtam fálſam, quae te excrúciat, mittas.
CH. *Quicum loquitur filius?*
CL. *Pater adeſt, quem uólui: adibo. páter, opportune áduenis.*
CH. *Quíd id eſt?* CL. *hunc Menedémum noſtin nóſtrum uicinúm?* CH. *probe.*
CL. *Huic filium ſcis éſſe?* CH. *audiui eſſe: in Aſia.* CL. *non éſt, pater:*
Aput nós eſt. CH. *quid ais?* CL. *áduenientem, e náui egredientem, ilico*
Abdúxi ad cenam: nám mihi cum eo iam inde uſque a puéritia
Fuit ſémper familiáritas. CH. *uoluptátem magnam núntias.*

Quam

120. *Aiunt praeſto apud me eſſe.* O. l. s. ita collocant, *Praeſto apud me eſſe aiunt.* erit autem in prima ſede dactylus, abjecto *d* ex *apud.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

1. *Nihil adhuc eſt quod vereare Clinia: haud quaquam etiam ceſſant.* Verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

2. *Et illam ſimul cum nuntio tibi hic ego adfuturam hodie ſcio.* Verſus hic novem pedum eſt: qui, ſi ex eo demas pronomen *ego*, quod neque in libro Bembino eſt, neque in pleriſque aliis, adhuc tamen remanet impeditus, niſi *tibi* in unam ſyllabam contrahas, & quod frequentius eſt, in dictione *illam* prima corripiatur eliſo uno l: hoc modo verſus erit octonarius Iambicus. FAERNUS. *Hic* abeſt a codice Regio Chartaceo: & a vetere Lindenbrogii utrumque abeſt *Hic ego.* Recte.

3. *Proin tu ſollicitudinem iſtam falſam, quae te excruciat, omittas.* Plerique l. s. inter quos Bembinus, habent *mittas*; ita verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ut primus hujus ſcenae. FAERNUS. Noſtri univerſi, *Mittas.*

4. *Quicum loquitur filius?* Verſus trochaicus dimeter catalecticus, FAERNUS.

6. *Quid eſt?* Plerique fere o. l. s. habent *quid id eſt*, ut ratio verſus requirit. ita enim ordinandus eſt verſus, qui eſt trochaicus, quemadmodum in libro Bembino eſt, ut dictio *probe* eum finiat hoc modo,

CH. *Quid id eſt?* CLI. *hunc Menedemum noſtin noſtrum vicinum?* CH. *probe.* FAERNUS.

Meliores noſtri & plures, *Quid id eſt?*

7. CH. *Audivi in Aſia.* Hic deeſt verbum *eſſe*, quod o l. s. habent poſt dictionem *Aſia*, praeter Bembinum, qui poſt *audivi*; quod numero magis quadrat. FAERNUS.

Noſtri pene omnes cum Bembino *Audivi eſſe.* & poſt ſubdiſtingue,

Huic filium ſcis eſſe? Audivi eſſe: in Aſia. Non eſt pater.

8. CLI. *Venientem e navi.* O l. s. *advenientem*: nec verſus repugnat, ſi ex *apud d* abjicias. FAERNUS.

9. *Adduxi ad cenam.* Liber Bembinus & plerique alii *abduxi*: prima autem hujus verſus ſyllaba pertinet ad praecedentem, ut hic ſit octonarius Iambicus, ut ceteri. FAERNUS.

Abduxi ad cenam: nam mihi magna cum eo jam inde uſque a pueritia.

Sic dedit Faernus, verſu reluctante. Quattuor ex vetuſtioribus noſtris non habent *Magna.* Recte: ſic enim verſus rotunde exit,

Abduxi ad cenam: nám mihi cum eo jam inde uſque a puéritia.

& ſententia ſibi ſufficit, ſine illo *Magna.*

10. *Semper fuit familiaritas.* CH. *voluptatem magnam nuntias.* O. l. s. *fuit ſemper.* quod parvi refert;

Digitized by Google

Quam uéllem Menedemum inuitatum, ut nóbiſcum eſſet ámplius:
Ut hánc laetitiam néc opinanti prímus obiicerem ei domi.
Atque étiam nunc ſatis témpori eſt. CL. *caue fáxis; non eſt ópus, pater.*
CH. *Quaprópter?* CL. *quia enim incértumſt etiam, quid ſe faciat. módo uenit.*
Timet ómnia, patris íram, et animum amicae ſe erga ut sit ſuae.
Eam miſere amat: proptér eam haec turba atque ábitio euenit. CH. *ſcio.*
CL. *Nunc ſeruolum ad eam in úrbem miſit, ét ego noſtrum uná Syrum.*
CH. *Quid nárrat?* CL. *quid ille? miſerum ſe eſſe.* CH. *miſerum? quem minus credereſt?*
Quid réliqüiſt, quin hábeat quae quidem in hómine dicuntúr bona?
Paréntis, patriam incólumem, amicos, génus, cognatos, diúitias:
Atque haéc perinde ſúnt ut illius ánimus, qui ea póſſidet:
Qui uti ſcit, ei bona; ílli, qui non útitur rećté, mala.
CL. *Immo ílle fuit ſenex importunus ſémper; et nunc nil magis*

Uereór,

refert: octonarius ſtat eliſo *p* ex *voluptatem*, ut & ſupra, *haec non voluptati tibi eſſe.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Fuit ſemper*, Nec in metro difficultas ulla eſt.

11. *Eſſet hodie amplius.* *Hodie* diſſyllabum faciendum eſt, ut ſtet octonarius. FAERNUS. *Hodie* ſit triſyllabon per hunc locum licet: cum meliores quique ex noſtris hic id non agnoſcant, neque Nonius v. Invitare.

12. *Primus ei objicerem.* O. l. s. ita habent, *primus objicerem ei domi*, praeter Bembinum, in quo omnino non erat dictio *ei*; ſed deinde ſuperaddita eſt, quae tamen mihi non placet. FAERNUS. At nos reponimus *Ei*; cum noſtri omnes id habent, & in eadem ſede.

13. *Atque etiam nunc tempus eſt.* CLIT. *cave faxis, non eſt opus pater.* Ex o. l. s. ita tranſpone haec verba, *non opus eſt*, & ut octonarius ſtet, non facies ſynaloepham in *atque etiam*; aut ſi facis, erit trochaicus inter octonarios Iambicos. FAERNUS.

Atque etiam nunc tempus eſt. Cave faxis, non opus eſt, pater.

Sic & noſtri. Sed nec *Atque etiam* ſine ſynaloepha eſſe poteſt; nec Trochaico inter Iambicos eſt locus. Vir doctus velit *Hodie* huc adſciſci aut *Pater.* Sed alia via inſiſtendum erat. Cum *Tempus eſt* dicunt, ut Hec. IV. 2, 21. *Tempus eſt concedere*; & Horat. Ep. II, 2, 215. *Tempus abire tibi eſt*, perinde eſt ac *Satis ſero*: atqui hic perinde erit ac *Satis cito*: quod nuſquam legas. Tu repone,

Atque etiam nunc ſatis temporiſt. Cave faxis, non eſt opus, pater.

Satis *Tempori*, ſat tempeſtive, mature. Plaut. Capt. I, 2, 80 & 88.

Sed ſi venturu's tempori. Hem, vel jam otiumſt.
Numquid vis? Venias tempori. Memorem mones.

Ceterum unus ex noſtris, *Non eſt ópus, pater.* Récte, ut *Opus* in ictu ſtet.

18. *Quid narrat? Quid ille? ſé miſerum éſſe. Miſerum? quem minus credere eſt?*

In ſermone lex & mos eſt, ut verbum repetitum eodem, quo prius, accentu proferatur. Recte igitur Codices quos vidi univerſi.

Miſerum ſe eſſe. Miſerum.

23. CH. *Immo ille ſenex fuit importunus ſemper & nunc nihil magis.* Ita quidem optime ſtat octonarius, contracto *nihil* in unam ſyllabam: ſed nullus eſt liber ſcriptus, qui ita habeat, ſed ad unum omnes, *Immo ille fuit ſenex importunus ſemper.* meliore collocatione, & numero non repugnante, ſi vel ex *ſemper r* abjicias, vel τὸ *ſenex* in unam ſyllabam contrahas. FAERNUS.

26. CLIT. *Quid tu tecum?* Liber Bembinus & aliquot alii: *quid tute tecum?* itaque octonarius exigit. FAERNUS. Sic omnes noſtri.

Fortaſſe

Uereór, quam ne quid in illum iratus plûs ſatis faxit, pater.
CH. *Illéne? ſet repprimám me: nam in metu éſſe hunc, illi eſt útile.*
CL. *Quid túte tecum?* CH. *dicam. ut ut erat, mánſum tamen opórtuit.*
Fortáſſe aliquantum iniquior erat praéter eius lubidinem:
Paterétur: nam quem férret, ſi paréntem non ferrét ſuum?
Huncine erat aequom ex illius more, an íllum ex huius uiuere?
Et quód illum inſimulant dúrum, id non eſt. námparentum iniúriae
Uniuſmodi ſunt férme; paulo qui éſt homo tolerábilis.
Scortári crebro nólunt; nolunt crébro conuiuárier:
Praebént exigue ſúmptum: atque haec ſunt támen ad uirtutem ómnia.
Uerum ánimus ubi ſemél ſe cupiditáte deuinxít mala,
Necéſſe eſt, Clitiphó, conſilia cónſequi conſimilia. hoc
Scitúmſt, periclum ex áliis facere, tibi quid ex uſú ſiet.
CL. *Ita crédo.* CH. *ego ibo hinc íntro, ut uideam nóbis cenae quíd ſiet.*
Tu, ut témpus eſt diéi, uide ſis né quo hinc abeas lóngius.

27. *Fortaſſe aliquanto iniquior.* Liber Bembinus, *aliquantum.* FAERNUS.

Noſtri omnes, *Aliquanto* vel *Aliquando.* Sed recte *Aliquantum iniquior*; ut Eun. I, 2, 51.

Nuper. Ejus frater aliquantum ad rem eſt avidior.

Ratio eſt; quia in hujuſmodi formula Comparativus non auget, ſed minuit.

30. *Et quod inſimulat durum.* Bembi codex, ſi ipſi fides, *Inſimulant* habuit. Recte. Non enim Clinia ſolus, ſed Clitipho v. 23. Ergo *Inſimulant*, homines ſcilicet, adoleſcentes.

31. *Paulo qui eſt homo tolerabilis.* In libro Bembino haec interpretatio aſcripta eſt, *Aut ei ſubauditur, aut eum: ſi ei, ſic intelligimus, uniuſmodi ſunt ei, qui eſt homo tolerabilis. aut eum ſcortari crebro nolunt, ut ſit, filium, qui ſit tolerabilis. aut ſingularem numerum pro plurali poſuit, id eſt qui ſunt tolerabiles.* FAERNUS. Poſtrema ex his interpretationibus vera eſt.

33. *Et ea ſunt tamen ad virtutem omnia.* Bembinus liber, ſine conjunctione habet dictionem *haec*, alii cum conjunctione *atque.* quod & placet. FAERNUS. Noſtri omnes, *Atque haec ſunt.*

34. *Verum ubi animus.* Sic editiones veteres: &, ut alia multa, neglexit Faernus. Atqui Codices ſcripti magno conſenſu:

Verum animus ubi. Quod multo venuſtius.

36. *Scitumſt, periclum ex aliis facere, tibi quod ex uſu ſiet.* Verum eſt, quod unus ex Regiis huc habet, & ſcena ſequente v. 9. duo,

Tibi quid ex uſu ſiet.

Non parum intereſt: *Quod* ad ipſum illud periclum modo reſpicit, *Quid* ad alia ſimilia, atque etiam contraria.

37. *Ut videam nobis quid cenae ſiet.* Nullus l. s. hanc habet collocationem, ſed omnes ita, *ut videam cenae quid nobis ſit*; vel *ſiet.* Solus Bembinus, *quid in cen ſiet.* deinde deleto *in*, poſt *cen* ſuperadditum eſt *e*, ut fieret *cene.* ego legendum puto, *quid in cenam ſiet*: ut & in Andria, *ferre obolo in cenam ſeni.* nec verſus repugnat, ſi ex *quid*, elidas *d.* FAERNUS.

Nobis quid cenae ſiet. Noſtri univerſi, *Nobis cenae quid ſiet*: ubi *Cenae* caſus dativi eſt. Plaut. Truc. III, 1, 2.

Ut bubus glandem prandio depromerem.

Si *Quid cenae* legas, caſus erat genitivi.

Digitized by Google

Actus II. Scaena I.

Clitipho.

QUAM iníqui ſunt patrés in omnis ádoleſcentis iúdices!
Qui aequom éſſe cenſent nós iam a pueris ílico naſci ſenes;
Neque illárum adfines éſſe rerum, quás fert aduleſcéntia.
Ex ſua libidiné moderantur, núnc quae eſt, non quae olim fuit.
Mihi ſi úmquam filiús erit, ne ille fácili me utetúr patre:
Nam et cógnoſcendi et ignoſcendi dabitur peccati locus:
Non út meus, qui mihi per alium oſténdit ſuam ſenténtiam.
Perii: ís mi, ubi adbibít plus paulo, ſúa quae narrat fácinora?
Nunc áit: periclum ex áliis facito, tibi quid ex uſú ſiet.
Aſtútus: ne ille haut ſcit, quam mihi nunc ſúrdo narret fabulam.

Magis

2. *Nos jam a pueris.* Nec liber Bembinus, nec plerique alii habent particulam *jam*. FAERNUS. Atqui omnes noſtri cum vett. Edd. habent *Jam*: nec abeſſe poteſt ſine detrimento. Ita ſupra, *Jam inde uſque a pueritia*: & alibi, *Jam inde ab aduleſcentia*, *Jam inde a puero.*

3. *Neque illarum affines rerum eſſe.* O. l. s. *eſſe rerum*, verſu non repugnante, ſi in *illam* abjecto *l*, primam corripias, ut ſaepe in hoc poeta. FAERNUS. Ita noſtri quoque omnes.

4. *Ex ſua libidine moderantur, quae eſt nunc.* O. l. s. *nunc quae eſt.* FAERNUS. Conſentiunt noſtri omnes.

6. *Peccati locus.* Noſtri plerique *Peccatis*. Recte *Peccati*: Plaut. Amph. I, 1, 100.

Ignoſcamus peccatum ſuum.

9. *Nunc ait, periculum ex aliis facito.* *Periclum* exigit ratio octonarii, ut & in libro Bembino eſt. FAERNUS. *Tibi quod ex uſu ſiet.* Repone *Quid*, ut ſupra I, 2, 36.

12. *Cui quid reſpondeam nihil habeo.* Aliquot ex Noſtris: *Cui quod reſpondeam.* Sine dubio recte.

13. *Nam Clinia hic, etſi is ſuarum rerum.* O. l. s. *nam hic Clinia, etſi is quoque ſuarum.* utroque modo conſtante octonario. FAERNUS.

Nam hic Clinia, etſi is quoque ſuarum rerum
ſatagit, attamen
Habet bene & pudice eductam.

Sic Faernus, & ſic Libri, opinor, qui nunc ſuperſunt, omnes. Elegans tamen & antiquae monetae lectio eſt apud Chariſium p. 193. etſi non tam diverſa eſt, quam eadem: ſiquidem olim cum nec ſpatium nec interpunctiones inter verba eſſent, neſcires utra fuerit. 'Satis, inquit, pro *Intente*: Cato dierum dictarum de conſulatu ſuo: *Jam apud vallum noſtri ſatis agebant.* Terentius in Heauton timorumeno: *Etſi ſuarum rerum ſatis agitat, tamen Habet bene & pudice eductam.* Vides hic pro *Satagit attamen* quondam lectum fuiſſe *Sat agitat tamen.* Rectiſſime. Plaut. Bacch. IV, 3, 23. *Nunc agitas ſat tute tuarum rerum.* *Agito* eſt Frequentativum ab *Ago*. Nec tamen ideo hoc praefero; (quippe idem Merc. II, 1, 4. *In ſomnis egi ſatis.*) ſed quia poſt *Etſi* inſerre ſoleant *Tamen*, non *Attamen*. Hec. II, 2, 1.

Etſi ſcio, Philumena, meum jus eſſe, ut te cogam
Quae ego imperem facere, ego tamen *patrio*
animo victus faciam.

Ita paſſim apud quoſvis ſcriptores: at *Attamen* ſic poni vix credo reperies; niſi praeceſſerit *Sed etſi.*

14. *Habet bene & pudice eductam ignaram artis meretriciae.* Vix ferre poſſum *Artis* poſteriorem hic acuere, cum prior longa ſit. Quare inducor ut ab auctore fuiſſe credam, *Ignaram rei meretriciae.* Sic And. V, 1, 10. *Abhorrenti*

ab

Digitized by Google

Magis núnc me amicae dicta ſtimulant, Dá mihi, atque adfér mihi:
Cui quód reſpondeám nil habeo: néque me quiſquam eſt miſerior.
Nam hic Clinia, etſi is quóque ſuarum rérum ſat agitát, tamen
Habét bene et pudice eductam, ignáram artis meretríciae.
Meáſt petax, procáx, magnifica, ſúmptuoſa, nóbilis.
Tum quód dem ei, recteſt: nám nihil eſſe mihi religioſt dicere.
Hoc égo mali non prídem inueni: néque etiamdum ſcít pater.

ACTUS II. SCAENA II.

CLINIA. CLITIPHO.

SI mihi ſecundae rés de amore méo eſſent, iam dudúm ſcio
Ueniſſet: ſet uereór, ne mulier me ábſente hic corrúpta ſit.
Concúrrunt multa, opinionem hanc quaé mihi animo exaúgeant:
Occá-

ab re uxoria. Res meretricia omnes earum artes intra ſe comprehendit.

15. *Meaſt potens, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis.* Quid *Procax* ſit Feſtus tibi dicet, *Procari, poſcere: unde procaces meretrices ab aſſidue poſcendo, & Proci uxorem poſcentes in matrimonium.* Cur ergo *Potens* a *Magnifica* & *Nobili* ſeparatur, & *Procax* alienae ſignificationis intervenit? Quid quod haec non Lais Corinthia eſt, ſed Attica meretricula, quae nullo jure dicatur *Potens*? Repone certiſſime:

Meaſt petax, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis.

Petacem eſſe ſcias ex v. 11.

Magis nunc me amicae dicta ſtimulant, Da mihi atque adfer mihi.

Hec. I, 2, 84. de alia meretrice huic cognomine,

Maligna multo & magis procax facta ilico eſt.

ubi Donatus: *Procax, deſpoliatrix & petax.* Illud *Petax* ex hoc ipſo ſumpſit. Fulgentius Mythol. II, 1. *Vita ornatus petax, habendi inſatiata:* & 3, *Omnis vita potentiae petax. Petax, procax*: placuerunt ſibi in his & ſimilibus Comici: Plaut. Perſ. III, 3, 6. de Lenone.

Pecuniai accipiter, avide atque invi..,
Procax, rapax, trahax.

& mox de ſervo: *Lurco, edax, furax, fugax.* Apud Nonium tamen v. nobile, *Potens* legitur, etiam in vetere noſtro Codice.

2. *Ne me abſente mulier corrupta ſit.* L. s. alii alia collocatione; omnes tamen habent adverbium *hic*. Bembinus vero & Baſilicanus & nonnulli alii, hoc modo, *ne mulier me abſente hic corrupta ſit.* FAERNUS. Pro *Veniſſent* repone *Veniſſet*: ut infra v. 9. *Adeſſet.*

3. *Quae mi animum exaugeant.* *Mihi* exigit octonarius, & ita habent o. l. s. eſt autem in libro Bembino ad haec verba aſcripta interpretatio, *Quae mihi animum exaugeant, quae me terreant. animum autem dicit, quam illi praeſens efficit metus ſollicitam cogitationem.* FAERNUS.

Concurrunt multae opiniones, quae mihi animum exaugeant.

Diu eſt, cum Palmerius, Acidalius, Guyetus ex conjectura propoſuerint *Exangeant*; quippe *Exaugere animum*, ἀέξειν, non aegritudini, ſed gaudio convenire. Quaerebatur vero, quis *Angeo* dixerit pro *Ango*? Hoc alia conjectura ex Plauto conficere conati ſunt, Stich. I, 1, 54.

Scio atque in cogitando moerore augeor.

Ubi pro *Augeor* ſubſtituere volunt *Angeor*: infelici ſane eventu. Quippe Plautus (qui ignarus praecepti Horatiani, *Si vis me flere, dolendum eſt Primum ipſi tibi*, ſemper riſum & jocum captat, etiam ubi flendum erat & dolendum) ſuo more hic dixit, *Moerore augeor*; cum alias dicerent homines *Laetitia augeor.* Cicero De Fin. II, 4. ex poeta vetere,

Tanta laetitia auctus ſum, ut mihi non conſtem.

Simili joco Syrus infra IV, 1, 15.

Sic eſt factum: minor ergo herus damno auctus eſt.

Digitized by Google

Occáſio, locus, aétas, mater, cuius ſub imperióſt, mala:
Cui nil iam praeter prétium dulceſt. CLIT. *Clinia.* CLIN. *ei miſeró mihi.*
CLIT. *Etiám caues, ne uideat forte hic te á patre aliquis éxiens?*
CLIN. *Faciam: ſet neſcio quid profecto mi animus praeſagit mali.*
CLIT. *Pergin iſtuc prius diiúdicare, quám ſcias quid rei ſiet?*
CLIN. *Si nil mali eſſet, iam hic adeſſet.* CLIT. *iam áderit.* CLIN. *quando iſtúc iam erit?*
CLIT. *Non cógitas hinc lóngule eſſe? et nóſti mores múlierum:*
Dum móliuntur, dúm conantur, ánnus eſt. CLIN. *o Clitipho, Timeó.* CLIT. *reſpira: eccúm Dromonem cúm Syro una: adſúnt tibi.*

ACTUS

Damno auctus eſt, facete dixit; cum aliàs dicerent *Commodis, honoribus, augeri.* Ergo de iſto *Exaugeant* actum, opinor, & conclamatum eſt. Quid vero ad hunc locum vir eruditus? *Sic indubie legendum*, ait, *Exangeant, non Exaugeant; ut Plautus Moerore angeor:* & extemplo in Textum ipſum recipit, idem fortaſſis in Plauto ſuo facturus. Ergo pro unius hujus peccatis uterque poeta paenas dabit. Mendum hic vetuſtiſſimum eſt, & altius abſconditum, quam ut vel Lynceum ejus acumen eo poſſet penetrare:

Concurrunt multae opiniones, quae mihi animum exaugeant.

Occaſio, locus, aetas, mater, cujus ſub imperioſt, mala.

Quaenam quaeſo ſunt *Multae illae opiniones*? Anne occaſio, locus, aetas, mala mater, *Opiniones* ſunt? Una erat opinio; unum *Verebatur*, ne eo abſente amica corrupta fuerit: ad eam opinionem confirmandam multa ſimul accedebant, *Occaſio, locus* & cetera. Quid pluribus opus? Tu audacter repone,

Concurrunt multa, opinionem hanc quae mihi animo exaugeant;
Occaſio, locus, aetas &c.

Andr. III, 1, 31. [*currunt ſimul,*
Unde id ſcis? Audivi & credo: multa con-
Qui conjecturam hanc nunc facio.

Adel. IV, 4, 18.

Id ipſum metuo, ut credant: tot concurrunt veri ſimilia:
Egomet rapui, ipſe egomet ſolvi argentum, ad me abductaſt domum.

Recte vero *Exaugere opinionem*, ſive ſuſpicionem. Eun. III, 1, 46.

Immo auge magis ſuſpicionem.

4. *Locus, occaſio, aetas, mater, ſub imperio cujus eſt, mala.* Ex o. l. s. ita colloca, *occaſio, locus.* item ex libro Bembino & Baſilicano, & nonnullis aliis, teſte Joanne Rivio, *cujus ſub imperio eſt, mala.* aliter nullo modo ſtat octonarius. ita legit & Eugraphius, qui etiam ita ſenſum ordinat, ut ſit mater mala ſub cujus imperio eſt. FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Cujus ſub imperio.*

6. *Hinc a patre.* Omnes Libri & Edd. vett. *Hic.* Recte. Nam *A patre* non eſt *A* meo, ſed tuo, Menedemo.

8. *Pergin iſtuc prius dijudicare.* Ex *iſtuc s* elidendum: ut in prima ſede hujus octonarii ſit dactylus. FAERNUS.

Pergin iſtuc prius dijudicare, quam ſcis quid veri ſiet?

Omnes fere noſtri cum vett. Edd. *Scias* pro *Scis.* Unde promptum eſt emendare,

Pergin iſtuc prius dijúdicare, quám ſcias quid rei ſiet?

Quid rei eſt? paſſim. Infra, IV, 7, 2. *Quid rei eſſet dixti huic?* Etiam Guyetus recte vidit *Rei*; licet in reliquis verſum corruperit.

9. *Si nil mali eſſet, jam hic adeſſent. Jam aderunt.*

Digitized by Google

A c t u s II. S c a e n a III.

S y r u s, D r o m o, ſerui. C l i n i a. C l i t i p h o.

AI'N tu? DR. *ſic eſt: uérum interea dúm ſermones caédimus,*
'Illae ſunt relictae. CLIT. *mulier tibi adeſt; audin, Clinia?*
CLIN. *'Ego uero audió nunc demum et uiuo et ualeo, Clitipho.*
SY. *Minime mirum: adeo ínpeditae ſúnt: ancillarúm gregem*
Dúcunt ſecum. CLIN. *périi, unde illi ſúnt ancillae?* CLIT. *mén rogas?*
SY. *Nón oportuit relictas: pórtant quid rerum?* CLIN. *ei mihi.*
SY. *Aúrum, ueſtem: et uéſperaſcit, ét non nouerúnt uiam.*
Fáctum a nobis ſtúlte eſt. abi dum tú, Dromo, illis óbuiam:
Própere: quid ſtas? CLIN. *uaé miſero mi, quánta de ſpe decidi.*
CLIT. *Quí iſtuc? quae res té ſollicitat aútem?* CLIN. *rogitas quid ſiet?*
Uíden tu? ancillas, aúrum, ueſtem, quám ego cum una ancíllula
Hic

erunt. Quando iſtuc erit? Lege ex noſtris pene omnibus cum Edd. vett. *Adeſſet, Aderit.* De amica enim ſola ſollicitus eſt, non de ſervulis qui accerſitum eam miſſi ſunt. Corrige quoque *Quando iſtuc jam erit?*

10. *Non cogitas hinc longius abeſſe?* Liber Bembinus, *hinc longule eſſe*, id eſt, aliquantum longe. Plautus in Menaechmis: *Ingreſſum fluvium rapidum ab urbe haut longule.* hoc modo optime ſtat octonarius, aliter impeditus. FAERNUS. Noſtri univerſi *Longius abeſſe.* Mutarunt Magiſtri, ne diſcipuli obſoleto tum *Longule* uterentur.

11. *Dum moliuntur, dum comuntur.* Pro *comuntur* omnes fere l. s. habent *conantur:* & in his Bembinus, Baſilicanus, Victorianus. alii, ſed pauci, *comantur*, nullus, quem viderim, *comuntur.* quare *conantur* repono, quod ſynonymum eſt verbi *moliuntur.* FAERNUS.

Plerique etiam noſtri *Conantur.* Eleganter dictum: Dum iturae ſunt, & non eunt; dum movent, ſed nil promovent. Phorm. I, 2, 2. *At ego obviam conabar tibi, Dave.* Virg. Aen. IV, 133. *Reginam Thalamo cunctantem:* ubi Servius: *Cunctantem, morantem*, ut Terentius: *Dum moliuntur, dum comuntur, annus eſt.* An ille legit, aut legendum hic eſt, *Dum cunctantur?* Non puto.

12. *Una adſunt tibi.* Diſtingue poſt *Una. Una: adſunt tibi.*

3. *Ego vero audio nunc demum, & video & valeo, Clitipho.* Sic libri omnes: Nondum tamen *Videt* Antiphilam, quae pone relicta erat; ut ex ipſo loco videre eſt. Repone: *Vivo & valeo, Clitipho.* Plaut. Bacch. II, 2, 14.

Quia ſi illa inventaſt quam amat, vivit & valet:
Si non inventaſt, minus valet, moribundus eſt.
Animaſt amanti amica: ſi abeſt: nullus eſt.

Vivo & valeo paſſim conjunguntur. Vide infra III, 1, 20. Bacch. II, 3, 12. Stich. I, 1, 31. Trin. III, 3, 43. IV, 3, 68.

4. SYR. *Minime mirum.* Haec Dromoni tribuenda eſſe poſt Glareanum & Guyetum vidit vir eruditus. Aut hoc verum eſt; aut v. primo totum illud Dromonis eſt, *Sic eſt: verum interea* &c. quod verius cenſeo.

9. *Propere. quid ſtas?* Ubaldinus Bandinellus legebat *propera*, quod & nos in aliquibus libris invenimus, inter quos Victoriano, licet deinde abraſo *a*, ſubſtitutum fuerit *e.* & ſane *propera* majoris inſtantiae eſt. FAERNUS.

Abi dum tu Dromo illis obviam: Propera: quid ſtas. Noſtri plerique omnes, *Propere:* quod rectius eſt.

10. *Quid iſtuc.* Lege *Qui iſtuc?* Eun. IV, 6, 7. *Qui quaeſo iſtuc?* & alibi ſaepe.

11. *Viden tu ancillas, aurum, veſtem, quam ego cum una ancillula*
Hic reliqui; unde ea eſſe cenſes? Liber Bembinus & Baſilicanus non habent dictionem *ea.*

Digitized by Google

Hic reliqui: unde éſſe cenſes? CLIT. *uáh, nunc demum intéllego.*
SY. *Di boni quid túrbaeſt? aedes nóſtrae uix capiént, ſcio.*
Quíd comedent? quid ébibent? quid ſéne erit noſtro miſerius?
Set eccos uideo quós uolebam. CLIN. *o Iúppiter, ubinam éſt fides?*
Dum ego própter te errans pátria careo démens, tu intereá loci
Conlócupletaſti, Antiphila, te, et me in hís deſeruiſti malis;
Proptér quam in ſumma infámia ſum, et meó patri minus ſum óbſequens.
Cuius núnc pudet me et miſeret, qui harum móres cantabát mihi,
Monuiſſe fruſtra, néque eum potuiſſe úmquam ab hac me aſpéllere:
Quod tamen nunc faciam: túm, cum gratum mi éſſe potuit, nólui.
Nemo éſt miſerior me. SY. *hic de noſtris uérbis errat uidelicet,*

Quae

in Victoriano ſic erat, *unde eſſe ea cenſes?* ſed deinde verbum *ea* deletum eſt, quod & in aliis libris varie collocatum eſt. quo ſublato ſic diſtinguemus,

Viden tu? ancillas, aurum, veſtem, quam ego cum una ancillula
Hic reliqui, unde eſſe cenſes? Et ſubaudiendum eſt ei, ut ſit ei, quam ego reliqui. ut autem ſtet trochaicus, vel in *viden*, fiat dialyſis, ut ſit anapaeſtus in prima, vel ex ea dictione *n* abjicietur: & erit pariter anapaeſtus in prima, ſed in *quam ego*, ſynaloepha non fiet. FAERNUS. Etiam noſtri plerique, *Unde eſſe cenſes?*

14. *Quid ſeni erit noſtro miſerius?* O. l. s. *ſene.* FAERNUS. Noſtri univerſi *Sene.*

15. *Set video eccos quos volebam.* Lege ordine inverſo, *Set eccos video quos volebam.* ut *Set eccum video Parmenonem. Set eccum Thaidem ipſam video.* & alibi ſaepe.

16. *Tu interea loci.* In libro Bembino hic aſcriptum eſt: *Loci* parhelcon: nam *loci* omni ſignificationi addi ſolet. Ennius: *Flamma loci poſtquam concluſaſt turbine ſaevo.* FAERNUS.

17. *Conlocupletaſti te Antiphila, & me. Antiphila* male in prima ſyllaba acuitur. Lege ex omnibus fere noſtris:

Conlocupletaſti, Antiphila, te & me.

ut infra ſemper, *Edepol te, mea Antiphila, laudo.*

18. *Propter quam in ſumma infamia ſum, & meo patri minus ſum obſequens.*

Sic recte dedit Faernus, nihil tamen adnotans. Noſtri omnes ſine *Sum* habent, *Minus obſequens.* Johannes Rivius, vir egregius, cum libris Scriptis tum Donati loco fidens ejecit, quod in Edito quodam repererat, *Sum*: & poſtea Guyetus ex Faerno rurſus ejecit. Donatus ad Phorm. II, 3, 61.

Potius quam lites ſecter, aut quam te audiam:
'Bis, inquit, poſuit *Quam*: ut in Heaut.
' *Propter quam in ſumma infamia ſum, & meo*
' *patri minus obſequens:* &
' *Cepi rationem ut neque tu egeres neque haec*
' *poſſes perdere.*

Ita & olim & poſtea editi, qui bonum Rivium deceperunt. Correxiſſe oportuit *Minus ſum obſequens*, & *Neque ut haec.* Hoc enim voluit Donatus; in Phor. bis poſitum *Quam*; ut in Heaut. bis poſitum *Sum*, bis *Ut.*

20. *Neque potuiſſe unquam.* Poſt *potuiſſe* omnes fere l. s. habent pronomen *cum*; quod & placet, maxime propter verſum. FAERNUS.

Dormitabat hic bonus Faernus: volebat, credo, Ante, non Poſt *Potuiſſe*: nam ita noſtri omnes: & ni ita fiat, verſus non juvatur, ſed jugulatur. Sed quid ſodes illud eſt? *Expellere me ab hac*? Expellere e loco, domo, urbe, finibus, paſſim habes: Expellere ab amica nuſquam. Credas potius ab auctore eſſe, *Ab hac me avellere.* Sed & hoc Magiſtrorum facinus eſt, qui verba omnia antiquae indolis e Terentio ejecta cupiebant. Tu repone,

Monuiſſe fruſtra: neque eum potuiſſe umquam ab hac me aſpellere.

Aſpellere, abigere, arcere. Plaut. Trin. III, 2, 46.

Cum inepiaſt, cupias; quando ejus copiaſt, tum non velis:

Ille

Digitized by Google

Quae hic ſúmus locuti. Clinia, aliter túum amorem, atque
eſt, áccipis:
Nam et uitaſt eadem, et ánimus te erga idem ác fuit;
Quantum éx ipſa re cóniecturam fécimus.
CLIN. *Quid eſt óbſecro? nam mihi nunc nil rerum ómniumſt*
Quod málim, quam me hoc falſo ſuſpicárier.
SY. *Hoc prímum, ut ne quid húius rerum ignorés: anus,*
Quae eſt dicta mater éſſe ei antehac, nón fuit:
Ea óbiit mortem: ex ípſa in itere hoc, álterae
Dum nárrat, forte audíui. CLIT. *quaenamſt áltera?*
SY. *Mane: hóc quod coepi, prímum enarrem, Clitipho:*

Poſt

Ille qui aſpellit, is compellit; ille qui conſuadet, vetat. Merc. I, 2, 5.
Simul autem pleniſſime eos qui adverſum eunt, Detrude, deturba in viam. [*aſpellito,*
Ubi verſus laborat, & quid pro *Pleniſſime* reponendum ſit, vir doctus nos mature docebit. Amphit. III, 4, 17.
Atque illuc ſurſum eſcendero: inde optume aſpellam virum. Capt. III, 3, 4.
Neque auxilium mi eſt, neque adeo ſpes, quae mi hunc aſpellat metum.
Poeta apud Ciceronem, ipſe opinor, Tuſc. II, 9.
Sed longe a leto, numine aſpellor Jovis.
In aliquot Plauti locis *Ciſpellat*, verbum nihili, dederunt Editores. Error inde ortus; quod in vetuſtis Membranis *ci* & *a* ſimillima ſint. Gloſſarium vetus *Aſpellit*, ἀπωθεῖ.

25. *Quantum ex ipſa re conjecturam fecimus.* Solus liber Bembinus *fecimus*; omnes alii quotquot ſunt, *cepimus.* quam & veram lectionem arbitror: licet & illa altera ſtare poſſit. FAERNUS.

Deſerit hic Bembinum ſuum Faernus: Ego vero ex illo *Fecimus* adſciſco; quamvis noſtri etiam omnes *Capimus.* Nuſquam aliter Noſter. Infra III, 3, 13 *De me ego facio conjecturam.* And. III, 2, 32. *Quiconjecturam hanc nunc facio.* Adel. V. 3, 36. *Ex quibus conjectura facile fit.* *Fit* a Facio, non *Capitur.* Plautus plus quinquies *Conjecturam facio*, nunquam *Capio.*

30. *Hoc ipſa in itinere alterae Dum narrat, forte audivi.* Sic habet & Priſcianus p. 678. Tamen haec a Magiſtris interpolata eſſe vehemens ſuſpicio eſt. Bis tantum *Iter* in caſu obliquo noſter uſurpat, hic & in Phormione. Hic, & codex C. C. & ex Regiis unus, *Ex ipſa* habent: praeterea Regius *Hoc* inter lineas. Repono:

Ea obiit mortem: ex ipſa in itere hoc, alterae Dum narrat, forte audivi.

Phorm. III, 3, 63. Sic nunc habent codices:

Quá via iſtuc facies? Dicam in itinere: modo te hinc amóve.

Vides accentum habere *Itínere* in ſecunda. Vel eam ob cauſam corrigo;

Quá via iſtuc facies? Dicam in ítere modo te hinc amove.

Quippe quadriſyllaba iſta brevia plerumque apud antiquos primam acuunt; *Múlieres*, *Prómodum*, *Périerim*, *'Inopiam*, *'Itinera.* Plautus Trin. IV, 2, 40.

'Et meum nomen, ét mea facta, & ítinera ego faxo ſcies. Capt. IV, 2, 14.

Fácere certumſt: proinde ut omnes itinera inſiſtant ſua. Caſin. Prol. v. 66.

Pontem interrupit, qui erat eii in itinere.

Hoc apud Comicos paene perpetuum eſt: & certe operae pretium eſt id ſaeculo huic indicaſſe, ut quomodo Romani pronunciaverint ſciamus. Cave enim credas Poetas Comicos a principum tum virorum pronuntiatione diſceſſiſſe. Jam vero cum *Iter iteris*, tum *Itiner itineris* Terentii aevo & poſt apud primarios viros viguiſſe vel ſolus Nonius ſatis tibi fidem faciet. Praeter Naevium & Accium, Varro (in verſu Galliambo)

Tua templa ad alta fani properant citus itere.

Pacuvius quoque *Iteris* dixit, teſte Chariſio p. 109. & Julius Hyginus, *Iteris minuendi cauſa.* Ergo ſi, ut Grammatici veteres ſaepe docent, ab *Iter* ea aetate *Iteris*, ab *Itiner* dictum eſt *Itineris*: nuſquam *Itineris* dixit Noſter,

Poſt iſtuc ueniam. CLIT. *própera.* SY. *iam primum ómnium,*
Ubi uéntum ad aedis éſt, Dromo pultát fores:
Anus quaédam prodit: haéc ubi aperit óſtium,
Continuo hic ſe intro cóniicit, ego cónſequor:
Anus fóribus obdit péſſulum, ad lanám redit.
Hic ſciri potuit, aút nuſquam alibi, Clinia,
Quo ſtúdio uitam ſuám te abſente exégerit;
Ubi de inprouiſo eſt ínteruentum múlieri:
Nam ea túm res dedit exiſtumandi copiam
Cotidianae uitae conſuetúdinem;
Quae, cuiuſque ingenium ut ſit, declarat máxume.
Texéntem telam ſtudioſe ipſam offéndimus;
Mediócriter ueſtítam ueſte lúgubri,

Eius

ſter, quia ubique dixit caſu recto *Iter*. Ceterum *Ex ipſa audivi*, ut *Indignum facinus faxe ex me audies*; & alibi paſſim.

36. *Continuo hic ſe conjecit intro: ego conſequor.* Sic quidem libri: Tu tamen repone,

Continuo hic ſe intro conjicit: ego conſequor.

ut mox v. 64. *Mulier telam deſerit Continuo.* Priore etiam verſu pro *Aperuit* lege *Aperit*, ſuavioribus numeris & accentu legitimo.

38. *Hinc ſciri potuit.* Liber Bembinus & nonnulli alii, *hic*. quod & magis placet: nam quod ſequitur, *aut nuſquam alibi*, requirit, *hic* praeceſſiſſe, non autem *hinc*. FAERNUS. Pro *Aut nuſquam*, quod unus tantum ex noſtris habet, duo *Haut nuſquam*; ceteri magno numero *Haut uſquam*.

41. *Nam ea res dedit tum exiſtumandi copiam.* Unus ex Regiis numeris melioribus,

Nam ea tum res dédit exiſtumandi copiam.

Ceterum tolle diſtinctionem poſt *Copiam*. *Exiſtumandi conſuetudinem*, ut Hec. I, 2, 88. *Exiſtumans mores*.

47. *Sine auro tum ornatam, uti quae ornantur ſibi.* O. l. s. praeter Bembinum, praeponunt dictionem *ita*. quomodo etiam melius habet ſenarius. Sed ſi Bembinum ſequamur, non erit facienda colliſio in *ornatam*, *uti*. FAERNUS. Omnes noſtri, uno dempto, *Ita uti*: & indignor unius Bembini cauſa verſum a Faerno contrucidatum.

48. *Nulla mala re expolitam muliebri.* Libri omnes, quotquot ſunt, poſt vocem *re*, habent verbum *eſſe*. in reliquis Bembinus liber cum vulgata lectione conſentit. alii vero omnes pro *mala*, habent *malam*; cum expoſitione addita, *id eſt*, *maxillam*. quod quam ineptum ſit omnes vident. quod ſi cui tamen haec recens lectio placeat, nos antiquam ſequemur. FAERNUS.

Nulla mala re eſſe expolitam muliebri.

Sex ex vetuſtioribus noſtris *Malam*: Duo cum Edd. vett. non habent *Eſſe*: Unus ordine inverſo *Expolitam eſſe*. Etiam hic verſus Magiſtrorum ungues paſſus eſt. Guyetus ſuo more, cum non caperet, ineptum & ſpurium pronuntiat. Quid ſi poetae manum reſtituimus? Ecquid erit praemi? Principio, illud *Eſſe* abſurde hic poſitum eſt, ad verſum ſuſtentandum: ſeries enim orationis haec eſt: *Offendimus ipſam texentem, veſtitam, ornatam, expolitam.* *Eſſe* nullum hic locum habet. Repone id, quod Magiſtri ejecerunt,

Nulla mala re interpolatam muliebri.

Mala res muliebris, ceruſſa ſcilicet, ſtibium, purpuriſſum, & mille alia: Ovid. Rem. Amoris 351.

Tum quoque cum poſitis ſua collinet ora venenis,
Ad dominae vultus (nec pudor obſtet) eas:
Pyxidas invenies, & rerum mille colores:
Et fluere in tepidos oeſypa lapſa ſinus:
Illa tuas redolent, Phinen, medicamina menſas:
Non ſemel hinc ſtomacho nauſea facta meo.

Lucret. IV, 1168.

Et miſeram tetris ſe ſuffit odoribus ipſa,

Quam

Digitized by Google

Eius ánuis cauſa opinor quae erat mórtua,
Sine aúro: tum ornatam, ita uti quae ornantúr ſibi;
Nullá mala re intérpolatam múliebri:
Capillus ſparſus, prómiſſus, circúm caput
Reiéctus neclegénter, pax. CLIN. *Syre mi, óbſecro,*
Ne me ín laetitiam frúſtra coniiciaſ. SY. *anus*
Subtémen nebat: praéterea una ancillula
Erat; éa texebat úna, pannis óbſita,
Neclécta, inmunda inlúuie. CLIT. *ſi haec ſunt, Clinia,*
Uera, íta uti credo, quis te eſt fortunatior?
Scin hánc, quam dicit ſórdidatam et ſórdidam?
Magnum hóc quoque ſignumſt, dóminam eſſe extra nóxiam;
Cum tám neclegitur éius internúntia.

Nam

Quam famulae longe fugitant furtimque cachinnant.

Satin' apparet, cur *Mala res* pigmenta illa dicantur. Plaut. Trin. II, 4, 153.

Quamvis malam rem quaerens, illic reperias.

Jam vero *Interpolatam* ita appoſite, ut nihil magis. Nonius: *Interpolare, eſt novam formam e vetere fingere: ut Plautus Amphitruone* (I, 1, 161.) [*denuo.*

Illic homo me interpolabit, meumque os finget

Hactenus Nonius. Sed & alibi apud Plautum, Moſt. I, 3, 105. negat ancilla dominae abblandiens, opus eſſe ut faciem *purpuriſſo interpolet.*

Tum tu igitur cedo purpuriſſum. Non do: ſcita es tu quidem:
Nova pictura interpolare vis opus lepidiſſimum.

& mox 116.

Quapropter? Quia ecaſtor mulier recte olet, ubi nihil olet.
Nam iſtae veteres quae ſe unguentis unctitant interpoles,
Itidem olent, quaſi cum una multa jura confudit coquus.

50. *Rejectus neglegenter, pax.* Dictioni *pax*, haec verba in libri Bembini margine aſcripta ſunt; *Tranquillantis, admirantis & ſollicitudinem adimentis. ſic infra, unus eſt dies, dum argentum erit: pax. nihil amplius.* FAERNUS.

Capillus paſſus, prolixus, circum caput
Rejectus neglegenter pax. Pax non eſt *Tranquillantis*; ſed ſilentium imponentis: Graece quoque Πάξ. Ceterum pro *Capillus paſſus*, tres ex noſtris pro varia lectione, at in ipſo textu duo *Sparſus*. Accedat Auſonii auctoritas, in fine Idyll. XII.

Totum opus hoc ſparſum, crinis velut Antiphilae: Pax.

Hinc certum eſt, legiſſe eum *Capillus ſparſus.* Propert. II, 1.

Seu vidi ad frontem ſparſos errare capillos.

Porro illud *Prolixus* non placet. Repone *Promiſſus*: ubique fere *Prolixus* ſubſtituerunt. Virg. Eclog. 8, 34.

Hirſutumque ſupercilium promiſſaque barba.

Ovid. Triſt. IV, 2, 34.

ſqualida promiſſis qui tegit ora comis.

Utrobique vulgares libri *Prolixa.* Vide Feſtum in *Promiſſus Capillus*, & Nonium. v. Promittere.

52. *Subtegmen nebat*: Libri antiqui, inter quos Bembinus, *ſubtemen.* & huic dictioni, in eo libro haec aſcripta ſunt: *Subtemen dictum ab eo quod ſubeat ſtamen.* FAERNUS. Etiam noſtri plerique *Subtemen.*

Ib. *Praeterea una ancilla erat, Ea texebat una pannis obſita. Ancillula* legendum ex iiſdem antiquis: praeterea ex libro Bembino, ita hi verſus ſunt ordinandi, ut *erat* pertineat ad inferiorem verſum: aliter non ſtat ille ſenarius. FAERNUS. Noſtri quoque *Ancillula.*

58. *Cum ejus tam negleguntur internuntii.* Hic item aſcriptum in libro Bembino: *Internuntios pro ſervis poſuit, ſed ſententia haec ita eſt, qui non neglegerentur, ſi eſſent internuntii.* FAERNUS.

Noſtri omnes, uno recentiore excepto, hoc ordine,

Nam diſciplina eſt iiſdem, munerarier
Ancillas primum, ad dóminas qui adfectánt uiam.
CLIN. *Perge, óbſecro te, et caue ne falſam gratiam*
Studeas inire. quíd ait, ubi me nóminas?
SY. *Ubi dicimus rediiſſe te, et rogare uti*
Ueniret ad te, múlier telam deſinit
Contínuo, et lacrumis ópplet os totúm ſibi:
Ut facile ſcias desiderio id fieri tuo.
CLIN. *Prae gaúdio, ita me dí ament, ubi ſim néſcio:*
Ita timui. CLIT. *at ego nil eſſe ſcibam, Clinia.*
Agedúm uiciſſim, Syre, dic quae illaſt áltera.
SY. *Addúcimus tuam Bacchidem.* CLIT. *hem, quid? Bácchidem?*
'Eho ſceleſte quó illam ducis? SY. *quó ego illam? ad nos ſcilicet.*
CLIT. *'Ad*

Cum tam necleguntur ejus internuntii.
Unde certam emendationem haurio;
Cum tam neclegitur ejus internuntia.
De ancillula hoc dictum: ſervos autem nullos domina habuit, ut internuntii eſſe poſſent. Plaut. Mil. IV, 1, 39.
Haec celox illius eſt, quae hinc egreditur inter- [*nuntia.*
Quae haec celox? Ancillula illius eſt: hinc egreditur feras.

59. *Nam diſciplina eſt iiſdem.* Quaerunt & dubitant Interpretes de *iiſdem.* Quid ſi legendum ſit, *Nam diſciplina eſt ſectae.* Gellius xx, 1. *Scies enim me pro diſciplina ſectae quam colo, inquirere potius, quam decernere.* Sic & alii.

64. *Mulier telam deſerit.* Non diſplicet mihi *deſerit*, ſed quod eſt in libro Bembino magis antiquum videtur, *telam deſinit.* ut dicimus, deſinere artem. FAERNUS.

Noſtri omnes *Deſerit*: & ſic Faernus in Textu. Placet tamen *Deſinit telam*; plane ut *Ordiri telam.* Plin. XI, 28. *Orditur telas araneus.* Plaut. Bacc. II, 3, 116.
Exorſa haec tela non male omnino mihi eſt.
Deſerere telam, eſſet abire, aufugere a tela: at *Deſinere* eſt intermittere, ut recte Guyetus.

66. *Ut facile ſcires deſiderio id fieri tuo.* Syllaba huic verſui supereſt: unde vir eruditus ſic in contextu edidit, *Opplet os totum ſibi, ut*
Facile ſcires | deſiderio id | fieri tuo.
cui, inquit, quoad numeros ſimilis eſt iſte Eun. III, 1, 51.
Tramittamus | comiſſatum | in Pamphilam.
In his, inquit, ſemipedes *Fa* & *Tra* ditrochaeos ſubſequuntur; quae aliàs praecedere ſolent. Hoc opinor vult; hos duos verſus Tibicini & Theatro obtrudi, quaſi hujuſmodi eſſent,
Cile ſcires deſiderio id fie ſa ri tuo.
Mittamus comiſſatum tu tro Pamphilam.
Quo vero auctore hoc portenti didicit vir cetera egregius? Dolet errata nobis pro exemplis toties obtrudi. Ut illud Eunuchi ſuo loco correximus; ita & hoc facile corrigemus:
Ut facile ſcias deſiderio id fieri tuo.
Scias hic, ut paſſim, monoſyllabon. Nec verſus modo, ſed & ſententia hoc poſtulat: nunc *Scias* poſtquam tibi narravi: at ſi de praeterito loqueretur, diceret utique *Sciremus*, Ego ſcilicet & Dromo.

68. CLIT. *At ego nihil eſſe ſciebam Clinia.* Verbo *ſciebam* haec in eo libro interpretatio adjecta eſt, *Quod timebas.* FAERNUS.

70. *Adducimus tuam Bacchidem.* Donatus in Adelphis ſcena IV, actus IV, legit *abducimus*: quod magis proprium dicit eſſe, quam *adducimus*: abduci enim quod alienum eſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Adducimus*: nec audimus hic Donatum. Nonius *Adducimus*, ut nos hodie, v. Adducere.

71. *Quo illam adducis?* In libro Bembino & aliquot aliis eſt, *ducis.* FAERNUS. Noſtri univerſi *Ducis.*

73. *Heus non fit ſine periclo facinus magnum, & memorabile.* In eodem libro, dictio *heus* prae-

CLIT. *Ád patremne?* SY. *ad eum ipſum.* CLIT. *o hominis ínpudentem audáciam.* SY. *heus tu,*
Nón ſit ſine periclo facinus mágnum et commemorábile.
CLIT. *Hóc uide: in mea uita tu tibi laúdem is quaeſitúm, ſcelus?*
'Ubi ſi paululúm modo quid te fúgerit, ego périerim.
Quid illa facias? SY. *át enim.* CLIT. *quid enim?* SY. *sí ſinis dicó.* CLIN. *ſine.*
CLIT. *Sino.* SY. *ita res eſt haéc nunc, quaſi cum.* CLIT. *quás, malum, ambagés mihi*
Nárrare occipit? CLIN. *Syre, uerum hic dícit: mitte. ad rém dedi.*
SY. *'Enimuero reticére nequeo: múltimodis iniúriu's,*
Clitipho, neque férri potis es. CLIN. *aúdiundum hercle éſt, tace.*
SY. *Uis amare: uís potiri: uis quod des illi, éffici:*
Túum

praecedenti verſui aſcribitur: *memorabile* vero, non cum conjunctione *&*, ſed cum negatione *nec*, poſitum eſt hoc modo, *nec memorabile.* ita conjicio & in Victoriano fuiſſe, ſed deinde *nec* mutatum eſt in *&*. FAERNUS.

Non magnum, nec memorabile. Sic Adel. V, 4, 7.
Re ipſa repperi
Facilitate nihil eſſe homini melius neque clementia.

Noſtri tamen omnes cum Eugraphio *Et* habent: ut opinor, rectius. Magnum enim & memorabile adeo ſenſu cognata & germana ſunt, ut jungi ea potius quam diſtingui hic oporteat. Virgilius: *Magnum & memorabile nomen.* Plaut. Pſeud. I, 5, 97.
Si abſtuleris, mirum & magnum facinus feceris.
Menander, *Μέγα καὶ περιβόητον ἔργον.* Corrector, credo, Bembini Codicis *Nec* poſuit, ut verſum lacerum reſarciret. Alio modo Guyetus hoc procurat;
Non ſit ſine periclo magnum facinus & memorabile.
Ego vero hanc viam inſiſto:
Non ſit ſine periclo facinus magnum & commemorabile.
Com & *Con* in priſcis exemplaribus una literula, C nempe inverſa ɔ ſcribi ſolet, ut facile hinc exciderit. *Commemoro* frequentiſſimum eſt apud Noſtrum & Plautum. Andr. I, 1, 16. *Iſtaec commemoratio.* Pſeud. I, 5, 111.
Prius quam iſtam pugnam pugnabo: ego etiam prius
Dabo aliam pugnam claram & commemorabilem.
Prorſus ut hic, *Pugnam claram & commemorabilem*, ita illic *Facinus magnum & commemorabile.*

Porro autem noſtri omnes cum Edd. vett. *Heus tu*; non tantum *Heus*, ut Faernus. Recte, ut verſus Quadratus & plenus ſit.
Ad patremne? Ad eum ipſum. O hominis inpudentem audaciam. Heus tu!
Non ſit &c.
Convenit iſte verſus, in tanta animi commotione.

74. *Laudem is quaeſitum, ſcelus.* Scribe *Scelus?* per interrogationem.

76. *Quid illo facias?* De Syro hoc accipiunt: & tum ad Cliniam converſus hoc loquitur Clitipho. Cur vero ab eo avertat ſe, quem cum maxime ardentibus oculis iratus intuetur? Repono: *Quid illa facias?* hoc eſt, Bacchide. Quid cum meretrice agas in domo patris? Sic mox v. 92.
Tuam amicam hujus eſſe. Pulchre: cedo quid hic faciet ſua?
Eun. V, 1, 21. Thais de Chaerea loquens,
Quid illo faciemus, ſtulta. Quid facias, rogas?

Ib. *Si ſinas, dicam. Sine.* Codex C. C. & ex Regiis unus, *Dico.* unde locum ſic refingo:
Si ſinis, dico. Sine.
Hoc certe paratiorem eum ad dicendum eſſe oſtendit, quam illud alterum.

79. *Multis modis injurius.* Ex ratione verſus legendum *multimodis*: ut in Andria emendavimus, ex fide libri Bembini. FAERNUS.

80. *Clitipho eſt, neque ferri potis eſt.* Liber Bem-

Túum eſſe in potiundó periclum nón uis: haut ſtulté ſapis:
Siquidem id ſapereſt, uelle te id quod nón poteſt contíngere.
Aút haec cum illis ſúnt habenda, aut illa cum his mittenda ſunt.
Hárum duarum cónditionum núnc utram malis, uide:
'Etſi conſilium hóc, quod cepi, rectum eſſe et tutúm ſcio.
Nam aput patrem tua amica tecum sine metu ut ſit, cópiaſt:
Túm quod illi argentum ès pollicitus, eadem hac inueniám uia:
Quód ut efficerem, orando ſurdas iam aúris reddiderás mihi.
Quid alid tibi uis? CLIT. *siquidem hoc fiet.* SY. *siquidem,*
experiundó ſcies.
CLIT. *Age age, cedo iſtuc tuúm conſilium: quid id eſt?* SY. *adſimulábimus,*
Túam amicam huius éſſe. CLIT. *pulchre: cédo quid hic faciét ſua?*
'An ea quoque dicetur huius, ſi úna haec dedecori éſt parum?
SY. *'Immo ad tuam matrem déducetur.* CLIT. *quid eo?* SY. *lon-*
gumſt, Clitipho,

Si

Bembinus, *Clitipho es, neque ferri potes.* ſed *potis es* exigit ratio trochaici. FAERNUS.

Noſtri perperam *Eſt, Eſt.* Ceterum poſt *Tace* noſtri omnes addunt, CLIT. *Quid eſt?* niſi quod ex Regiis unus id habeat, loco τοῦ *Tace.* Apparet olim varie lectum eſſe, ab his *Tace*, ab illis *Quid eſt?* Ceterum Clinia ex vultu Clitiphonis interpellaturum eum videns, ſilentium praeberi jubet.

84. *Aut illa cum his amittenda ſunt. Mittenda,* verſus expoſcit, & ita etiam habet liber Bembinus. FAERNUS. Noſtri, *Amittenda.*

86. *Etſi conſiliúm quod cepi.* Noſtri omnes, *Etſi hoc conſilium.* Repone,

Etſi conſilium hoc quod cepi.

Ut *Conſilium* ſyllaba ultima cum *Hoc* coaleſcat.

88. *Tum illi quod argentum es pollicitus.* O. l. s. *tum quod illi:* & ſtat trochaicus, ſi vel ex *quod d*, vel ex *illi* unum *l*, elidas. FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

90. *Quid alid tibi vís. Siquidem hóc fit. Siquidem experiundo ſcies.* Vides *Siquidem* in repetitione diverſo accentu proferri: quod maxime cavebant. Quin & in priore verſus colo non ſatis commode locantur ictus. Repono:

Quid alid tibi vis? Siquidem hoc fiet. Siquidem experiundo ſcies.

Alis pro *Alius* vetuſte dictum veteres Grammatici omnes teſtantur. *Alis* jam in *Catullo* extat. *Alid* pro *Aliud* ſaepe in Lucretio. Jam autem *Fiet* quanto vel ſenſui convenientius quam *Fit?* Non enim in praeſentia inveniſſe ſe argentum, ſed inventurum eſſe dicit. Sed interpolarunt olim Magiſtri, quamlibet injuriam Terentio facturi, ne *Alid* cum ſuae aetatis hominibus dixiſſe videretur.

92. *Tuam amicam hujus eſſe amicam.* Aliqui libri non habent dictionem *amicam*, niſi ſemel in principio: quae geminata & ſuperfluit ſenſui, & impedit verſum. FAERNUS. Abeſt ab uno ex noſtris & ab Edd. vett.

94. *Immo ad tuam matrem deducetur.* Liber Bembinus *abducetur.* & trochaicus optime conſtat. FAERNUS.

Agnoſco in codice Bembino manum Correctoris, aliquantum metrorum periti: ſed corrigendo verſum corrupit. Lege, ut ceteri omnes habent,

'Immo ad tuam mátrem déducetur.

Immo ad tuam Anapaeſtus eſt; ut ſimiliter ſaepe alibi. Nunc autem in ictu eſt *Mátrem*; quod Bembinus in Theſin rejicit.

97. *Máne, habeo aliud, ſi iſtuc metuis, quód ambo cónfiteamini.* Vides ex *Quod ambo* Anapaeſtum fieri, indignante longa ſyllaba. Vir eruditus, Prima, inquit, in *Ambo* non alias apud Terentium corripitur, ſed apud Plautum ſemel atque iterum. Loca non indicat. Quanto autem ſatius erat mendum corrigere, quam portenta omnia ad Plautum referre? Dixerat

Clitipho,

Si tibi narrem, quámobrem id faciam: uéra cauſa eſt. CLIT. *fabulae:*
Nil ſatis firmi uideo, quamobrem accipere hunc mi expediát metum.
SY. *Mane, habeo aliud, ſi iſte eſt metus, quod ámbo confiteamini*
Sine periclo eſſe. CLIT. *huiuſmodi obſecro aliquid reperi.* SY. *máxume:*
Ibo óbuiam huic; dicam, ut reuortatúr domum. CLIT. *hem,*
Quid dixti? SY. *ademptum tibi iam faxo omném metum:*
In aúrem utramuis ótioſe ut dórmias.
CLIT. *Quid ágo nunc?* CLIN. *tune? quód boni.* — CLIT. *Syre, dic modo*
Uerum. SY. *áge modo: hodie ſero ac nequicquám uoles.*
CLIN. *Di dánt, fruare, dúm licet: nam neſcias —*
CLIT. *Syre ínquam.* SY. *perge pórro, tamen iſtúc ago.*
CLIN. *Éius sit poteſtas poſthac an numquám tibi.*
CLIT. *Uerum hércle iſtuc eſt: Sy're, Syre, inquam, heus heús, Syre.*
SY. *Con-*

Clitipho, *Non expedit mihi accipere hunc metum:* reſpondet Syrus, *ſi iſtuc metuis.* Quodnam quaeſo eſt *Iſtuc? Metuis accipere iſtum metum.* Satiſne pulchre? Tu repone.

Máne, habeo aliud, ſi iſte eſt metus, quod ámbo confiteamini.

Ad *Hunc metum* recte reſpondetur, *Si iſte eſt metus.* Phorm. III, 1, 18.

Quantus metus eſt mihi, venire huc ſalvum nunc patruum, Geta!

Plaut. Moſt. II, 1, 40.

Périi. Habe bonum animum: ego iſtum lepide medicabor metum.

99. *Ibo obviam hinc; dicam ut revortantur domum.* *Hinc* ineptum hic eſt; unde in uno ex noſtris, & in Edd. vett. eſt *His.* Sed adhuc magis ineptum illud *Revortantur.* Quid, an *Antiphila* etiam una revertatur? Quam ob rem; cum ſciente Chremete Act. I. Sc. II. accerſita ſit a Dromone & Syro? An *ambo*, etiam Clinia, *hoc ſine periclo eſſe confiteantur?* An Clinia tam lentus & patiens hoc audiat, ut ne muttiat quidem? Repone,

Ibo obviam huic; dicam ut revortatur domum.

Huic id eſt, Bacchidi. Atque hoc jam dudum correxeram; nunc autem in altero ex Meadianis clare & ſine litura ſic ſcriptum reperio.

104. *Datur modo.* Delemus dictionem *modo*, quam in nullo l. s. invenimus. FAERNUS.

Nullus ex noſtris habet *Modo.* Sed totus hic locus ponendus eſt:

1 CLIT. *Quid age nunc?* CLIN. *Tune? quod boni eſt.* CL. *Syre dic modo*
2 *Verum.* SY. *age modo; hodie ſero ac nequicquam voles.*
3 CLIN. *Datur: fruare dum licet: nam neſcias*
4 *Ejus ſit poteſtas poſthac, an numquam, tibi.*
5 CLIT. *Syre, inquam.* SY. *perge porro, tamen iſtuc ago.*
6 CLIT. *Verum hercle iſtuc eſt. Syre, Syre, inquam, heus heus Syre.*

Sic dedit Faernus, & ſic habent, qui ſuperſunt, codices. Primus vidit Muretus, *Eſt* hic delendum eſſe; & Cliniae ſermonem, *Quod boni datur, fruare dum licet*, interrumpi; dum Clitipho cum Syro ſuam rem agit. Partem veri vidit; partem reliquam nunc abſolvo. Bis enim Cliniae oratio praeciditur. Eugraphius ad locum: *Tune? Quod boni.* Prae‘ciſa haec oratio ordine tali: *Tune? Quod* ‘*boni eſt fruare dum licet.* Rurſus alia praeciſa, ‘*Nam neſcias:* cujus ordo eſt, *Ejus ſit poteſtas* ‘*poſthac, an numquam.* Ergo & hujus auctoritate, & ipſius ſententiae ductu, ſic verſus hos conſtituo:

1 *Quid age nunc? Tune? quod boni. — Syre, dic modo*
2 *Verum. Age modo: hodie ſero ac nequicquam voles.*
3 CLIN. *Di dant, fruare dum licet: nam neſcias —*
5 *Syre, inquam. Perge porro, tamen iſtuc age.*
4 CLIN. *Ejus ſit poteſtas poſthac an numquam tibi.*
6 *Verum hercle iſtuc eſt. Syre, Syre, inquam, heus heus Syre.*

SY. *Concáluit: quid uis?* CLIT. *rédi, redi.* SY. *adſum, dic quid eſt?*
Iam hoc quoque negabis tibi placere. CLIT. *immó, Syre,*
Et mé et meum amorem et famam permittó tibi.
Tu es ínlex: nequid áccuſandus sis, uide.
SY. *Ridiculum eſt te iſtuc me ádmonere, Clitipho:*
Quaſi iſtic mea res minor agatur, quám tua.
Hic siquid nobis fórte aduerſi euénerit,
Tibi erúnt parata uérba: huic homini uérbera.
Quaprópter haec res neútiquam neglectu éſt mihi:
Set iſtúnc exora, ut ſuam eſſe adſimulet. CLIN. *ſcílicet*
Factúrum me eſſe: in eúm res rediit iám locum,
Ut sit neceſſum. CLIT. *merito te amo, Clinia.*

CLIN. *Ue-*

Hanc addidi notam —, ut verba interrumpi indicarem, totamque ejus orationem ſic oportere continuari: *Quod boni di dant, fruare dum licet: nam neſcias, ejus ſit poteſtas poſthac an numquam tibi.* Ceterum, quod verſus qui in ſcriptis Editiſque quartus eſt, nunc a me quintus ſit; non jam Engraphium appello, ſed rem ipſam. Cum enim Clitipho, qui aures inter Syrum & Cliniam diviſerat, nunc dicat *Verum hercle iſtuc eſt*; quid quaeſo verum eſſe dicit, niſi *Neſcias, an numquam tibi eius ſit poteſtas poſtea*? Hoc tandem eum perpulit, ut Syrum revocaret. Ceterum aliud reſtat. Pro *Datur*, quod codices habent, repoſui *Di dant.* Nempe in Exemplaribus *Datur* & *Dant* apicis tantum ſitu differunt: *Dant* ſcribitur *Dat*, cum apice ſuper *a*: *Datur* etiam *Dat* ſcribitur, cum apice ſuper *t*: deinde in Perſonis notandis *cli* pro Clinia ponunt, quod vix dignoſcas a *di.* Ergo *di dant* hic praetuli, prae eo *cli: datur.* Infra III. 3, 31. *Niſi eum quantum tibi opis di dant, Di dant boni, Di danunt boni.* apud Plautum paſſim. Bacch. V, 2, 69. in re ſimili:

Quod di dant boni, cave culpa tua amiſſis.

Rud. IV, 7, 3.

Si ſapias, ſapias: habeas quod di dant boni.

Men. III. 3, 34.

Ut haec quae bona dant Di mihi, ex me jam ſciat.

111. *Tu es judex: nequid accuſandus ſis, vide.* Sic omnes Codices: & ſic quaſi Terentianum & ideo rectum accipimus. Quomodo vero Syrus eſt *Iudex?* aut cur *Videat, ne accuſandus ſit*; quis enim accuſare ſolet judicem ſuum? Repone;

Tu es inlex: nequid accuſandus ſis, vide.

Tu inlex es; tu me in hoc periculum illicis; cave ne accuſandus ſis, neve quid praeter exſpectatum eveniat: ut Parmeno ad Davum And. II, 3, 25. *Vide quo me inducas.* Plaut. Poen. III, 4, 35.

Operite capita: ne nos leno viderit,
Qui illi malae reii ante fuimas inlices,

Aſin. I, 3, 68.

Eſca eſt meretrix, lectus inlex eſt, amatores aves.

113. *Iſtic quaſi minor.* O. l. s. *quaſi iſtic minor.* ſtat autem ſenarius, ſi ex *iſtic e* elidas. FAERNUS.

Quaſi iſtic minór mea rés agatur quam tua.

Vett. Edd. *Minus res mea:* unus ex Regiis, *Minor res mea.* Repone;

Quaſi iſtic mia res minor agatur, quam tua.

Seneca De Clementia I, 20. *Ut non minorem agi rem periclitantis, quam judicis, ſciat.* Plautus Rud. I, 4, 19.

Socia ſum, nec minor pars meaſt, quam tua.

116. *Quapropter neutiquam haec res.* In o. l. s. haec verba hunc ordinem habent: *quapropter haec res neutiquam:* in *neutiquam* autem fit dialyſis, & remanet anapaeſtus. FAERNUS. Eodem ordine omnes noſtri.

117. *Sed iſtum exora.* Liber Bembinus, Baſilicanus & multi alii, *ſed iſtunc.* verſus ſuſtentatur rationibus totiens repetitis. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Iſtunc.*

118. *Factu-*

CLIN. *Uerum illa nequid titubet.* SY. *perdoctaſt probe.*
CLIT. *At hóc demiror, qui tam facile pótueris*
Perſuádere illi, quaé ſolet quos ſpérnere.
SY. *In tempore ad eam ueni, quod rerum ómniumſt*
Primum: nam miſerum quendam offendi ibi militem
Eius nóctem orantem: haec arte tractabat uirum,
Ut illius animum cúpidum inopia incénderet:
Eadémque ut eſſet aput te hoc quam gratiſſimum.
Set heús tu, uide ſis, néquid inprudens ruas.
Patrém nouiſti, ad hás res quam ſit pérſpicax:
Ego te aútem noui, quam eſſe ſoleas inpotens:
Inuérſa uerba, euérſas ceruicés tuas,

Gemi-

118. *Facturum me eſſe: in eum jam res rediit locum.* Vett. Edd. & ex noſtris duo *Jam res*: ceteri *Res jam*, excepto uno, qui, ut praevideram legendum, recte habuit,

Facturum me eſſe: in eum res rediit jam locum.

119. *Ut ſit neceſſe.* Liber Bembinus & hic & alibi habet *neceſſus*, pro *neceſſe*. FAERNUS.

Noſtri *Neceſſe*: Cum tamen Bembinus *Neceſſus* ut Eun. V, 5, 28. repono hic, ut illic, *Neceſſum*: quia in illa ſede ſpondeus trochaeo potior eſt.

124. *Nam miſere quendam offendi militem.* Magis placet collocatio, quae eſt in libro Bembino, *nam quendam miſere.* & erit ordo, miſere orantem. hic quoque in eo libro aſcriptum gloſſema eſt, *Miſere, nimis: quia omne nimium non bonum: alibi. Eam miſere amat.* FAERNUS.

Nam quendam miſere offendi militem. Miſere offendi ut juncta veniant, non placet: vel ob ipſum Ambiguum. Sed noſtri omnes ſic habent,

Nam miſerum quendam offendi militem

Recte: *Miſerum*, id eſt, parcum, tenacem: ut infra III, 2, 15.

Sed habet patrem quendam avidum miſerum atque aridum.

Certe *Miſerum*, parcum, vel ſententia poſtulat. Niſi enim parcus eſſet, cur *Arte* virum tractaret? Si prodigus, damnoſus fuiſſet nummis praeſentibus; ſtatim ei noctem dediſſet. Praeterea plerique habent *Offendi ibi militem*, atque ita citat Servius ad Aen. I, 661.

127. *Eademque ut eſſet aput te ob hoc quam gratiſſima.* Varie legitur hic locus in l. s. ſed optime judicio meo, in Bembino:

Eademque ut eſſet apud te hoc quam gratiſſimum. *Eadem* vero adverbialiter ſumendum, quemadmodum & in antiquo gloſſemate hujus libri exponitur, ſic habente: *Eademque antique poſuit pro una.* haec ibi. Scaurus apud Chariſium negans *obiter* Latinum eſſe, addit veteres cōnſueviſſe dicere, *eadem*, non addentes *via.* ut Plautus inquit: *Eadem bibes, eadem tibi dedero ſavium.* Nos quoque apud eundem Plautum multa hujus vocis in hac ſignificatione reperimus exempla, quorum hic aliqua ſubjiciemus. In Menaechmis:

Hercle qui tu recte dicis; eadem ignorabitur,
Ne uxor cognoſcat te habere, ſi in via conſpexerit.

In Captivis:

Ad fratrem modo captivos alios inviſo meos:
Eadem percontabor, ecquis hunc adoleſcentem noverit.

In Milite glorioſo: *Eadem inſidias dabo.*

Quam mox ad ſtabulum junix recipiat ſe pabulo.

FAERNUS.

Egregie hic Bembinus: noſtri enim omnes *Gratiſſima.*

131. *Inverſa verba, everſas cervices tuas.* Hic aſcriptum, *Inverſa, ambigua, figurata. Everſas, dejectas.* at Eugraphius ita exponit, *Inverſa verba quod adoleſcentuli faciunt, ut ſyllabarum ordinem mutent, & intellectum confundant. everſas cervices, jactantia & ſuperbia eſt.* FAERNUS.

132. *Gemitus,*

Gemitús, ſcreatus, túſſis, riſus ábſtine.
CLIT. *Laudábis.* SY. *uide ſis.* CLIT. *tútemet mirábere.*
SY. *Set quám cito ſunt cónſecutae múlieres?*
CLIT. *Ubi ſúnt? cur retines?* SY. *iam nunc haec non éſt tua.*
CLIT. *Scio, áput patrem: at nunc ínterim.* SY. *nihiló magis.*
CLIT. *Sine.* SY. *nón ſinam inquam.* CLIT. *quaéſo paulíſpér.* SY. *ueto.*
CLIT. *Saltém ſalutare.* SY. *ábeas ſi ſapias.* CLIT. *eo.*
Quid iſtic? SY. *manebit.* CLIT. *o hóminem felicem.* SY. *ámbula.*

Actus II. Scaena IV.

Bacchis. Antiphila. Clinia. Syrus.

BA. *'EDEPOL te, mea Antiphila, laudo et fórtunatam iúdico;*
'Id cum ſtuduiſti, iſti formae ut móres conſimilés forent.
Minimeque, ita me di ament, miror sí te ſibi quiſque éxpetit.
Nam mihi quale ingénium haberes, fúit indicio oratio.

'Et

132. *Gemitus, ſcreatus, tuſſis. Haec aduleſcentuli faciunt quotienſcumque amicam ſuam videre & ab ea videri volunt; ut per haec ſigna, quae res neceſſitatis ſunt, impleant voluntatem.* haec ex Eugraphio. FAERNUS.

138. *Abeas ſi ſapis.* In duobus antiquiſſimis libris, Bembino, & Vaticano eſt *ſapias*, quod & verſui convenit. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Sapis.*

2. *Mores ut conſimiles forent.* O. l. s. *ut mores.* ita melius habet trochaicus. FAERNUS. Omnes noſtri *Ut mores.*

8. *Nam expedit vobis eſſe bonas.* In o. l. s. ita eſt, *bonas eſſe vobis.* & ſtabit trochaicus, ſi ex *bonas* eliſo *s*, ſynaloepha ſequatur. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Bonas eſſe vobis*; & ſic Nonius v. Expedire. Nihilo tamen minus repone,

Nam expedit bonis eſſe vobis.

Conſtructio jam notiſſima. Phorm. V, 2, 1.

Noſtrapte culpa facimus, ut malis expediat eſſe.

Sic veterrimi noſtri *Malis*: hodie *Malos* editur. Plaut. Ciſtell. II, 3, 82.

Nunc mihi bonae neceſſumſt eſſe ingratiis.

10. *Haec ubi immutata eſt.* Liber Bembinus *imminuta*; quod & aptius videtur. nam immutari quid & in melius poteſt. FAERNUS. Immo placet *Immutata*, ut ceteri omnes habent: In ea ſede ſpondeus Trochaeo melior eſt. Et ſi forma, ut hic, bona *Immutari* dicatur; facile intelligitur non in melius, ſed in pejus. Plaut. Moſt. I, 3, 44.

Atque uni geſſi morem,
Qui pol me, ubi aetate hoc caput colorem commutavit,
Reliquit, deſeruitque me.

11. *Niſi proſpectum interea aliquid nobis eſt, deſertae vivimus.* Legendo *niſi ſi*, ut in libro Bembino, & dictionem *nobis* delendo, quae nec in eo libro, nec in Victoriano & Decurtato eſt, ſtat trochaicus, nec quicquam ſenſui deperit; procul dubio enim intelligitur, proſpectum nobis. FAERNUS.

Niſi ſi proſpectum interea áliquid eſt, deſértae vivimus.

Noſtri omnes hoc modo:

Niſi proſpectum interea aliquid nobis eſt, deſertae vivimus.

Verſu ultra terminum excurrente. Quod olim videntes Bembini illi Correctores *Si* addiderunt, *Nobis* ejecerunt. Atqui hoc erat κακὸν κακῷ. Tu ſic repone:

Niſi proſpectum interea a nobis eſt, deſertae vivimus.

Quorſum enim *Aliquid*? quaſi quidvis ſatis eſſet: immo bene & ſufficienter, quantum poteſt. Omnino illud *Aliquid* quod ab *a* ortum habuit,

'Et cum egomet nunc mécum in animo uítam tuam conſidero,
'Omniumque adeó uoſtrarum, uólgus quae ab ſe ſégregant;
'Et uos eſſe iſtiuſmodi, et nos nón eſſe, haut mirabileſt:
Nam éxpedit bonís eſſe uobis; nós, quibuscum eſt res, nón ſinunt:
Quippe forma inpúlſi noſtra nós amatorés colunt:
Haec ubi inmutata eſt, illi ſúum animum alio cónferunt,
Niſi proſpectum intérea a nobis éſt, deſertae uiuimus.
Uóbis cum uno ſémel ubi aetatem ágere decretúmſt uiro;
Cuius mos maxuméſt conſimilis uóſtrum, hi ſe ad uos ádplicant.
Hóc beneficio utrique ab utriſque uéro deuincímini;
'Ut numquam ulla amóri ueſtro incídere poſſit calamitas.
A. *Néſcio alias: mé quidem ſemper ſcio feciſſe ſédulo,*
'Ut ex illius cómmodo meum cómpararem cómmodum. CL. *ah.*
Ergó, mea Antiphila, tú nunc ſola réducem me in patriam facís:
Nam dum abs te abſum, omnes míhi labores fuére quos cepi leues,
Praetérquam tui caréndum quod erat. SY. *credo.* CL. *Syre, uix*
ſúffero.

Ho-

habuit, ineptum eſt. Infra IV, 1, 25.

Quam bene vero a te proſpectumſt: quid voluiſti, cogita.
& V, 2, 8.
Quicquid ego hujus feci, tibi proſpexi & ſtultitiae tuae.

Ita paſſim abſolute, abſque illo *Aliquid.*

12. *Vobis cum uno ſimul ubi aetatem agere decretum eſt viro.* Pro *ſimul*, ſcribimus *ſemel*, ex libro Bembino; ut ſit ordo, *ſemel decretum eſt.* FAERNUS. Noſtri omnes *Simul.*

Vobis cum uno ſemel ubi aetatem agere decretumſt viro,
Cujus mos maxime eſt conſimilis veſtrum; hi ſe ad vos adplicant.

Et prava hic diſtinctio eſt, & ſententiae ipſius vitium. Tu vero noli cum vulgo ſic accipere: *Cum uno viro cujus mos eſt conſimilis:* quaſi virgines innuptae viros pro lubitu ſibi eligere poſſent, ſed ſic accipe: Ubi decreviſtis in matrimonio vos victuras, non in quaeſtu meretricio, hi ſe ad vos applicant, cujus (ſive quorum) mos conſimilis. Mutatio eſt numeri; ut Eun. Prolog. *Si quiſquam eſt — In his:* notante & ibi hoc citante Donato.

16. *Neſcio alias: me ſcio quidem ſemper feciſſe ſedulo ut.* Aliqui libri, inter quos Bembinus & Baſilicanus ita collocant: *me quidem ſemper ſcio.* quo modo oportebit ex *quidem m* elidere: quamvis ſequente conſonante. vel forte *me quidem* erit, *me equidem*, eliſa *e* ex *me*, quod & in ſcriptura, non ſolum in ſcanſione fiebat antiquitus. dictionem vero *ut* libri Bembinus & Victorianus ſequenti verſui attribuunt, qui hoc modo fit octonarius ut ſequentes. FAERNUS. Noſtri quoque *Me quidem ſemper*: & in ſcanſione nulla eſt difficultas.

17. CLIN. *Vah.* In libro Bembino eſt, *ah.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Vah.*

20 SY. *Credo.* CLIN. *Syre, vix ſuffero.* *Hoccine me miſerum non licere meo modo ingenium frui*? Tan. Faber non Cliniae hoc tribuit, ſed Clitiphoni; qui in Poſtſcenio ſcilicet auſcultans, introrumpit in Scenam, oſculaturus Bacchidem. Nihil quicquam vidi abſurdius: ut equidem ſuſpicer hominem flore Liberi uvidum hoc ſcripſiſſe. Applaudit tamen huic vir eruditus; & *acute admodum* animadverſum hoc autumat. Itane vero acute? idque admodum? Dixerat Antiphila, *ſe ſemper id egiſſe, ut ſuum commodum ex Cliniae commodo compararet:* Hoc dicto, tam pio, tam pudico, exaudito, erumpit in eas voces Clinia: *Vix ſuffero, Syre: hoccine ingenium frui non poſſe me? Ingenium*, ut Pamphilus de Glycerio:

Hocíne me miſerum nón licere meó modo ingeniúm frui?
SY. *Immo, út patrem tuum uídi, partes diu etiam durás dabit.*
B. *Quiſnam hic adoleſcens éſt, qui intuitur nós?* A. *ah, retine me, óbſecro.*
B. *Amábo quid tibi éſt,* A. *diſperii, périi miſera.* B. *quid ſtupes, Antiphila?* A. *uideon Clíniam, an non?* B. *quem uides?* CL. *ſalue ánime mi.*
A. *O mi éxſpectate Clinia, ſalue.* CL. *út uales?*
A. *Saluum áduenîſſe gaúdeo.* CL. *teneóne te, Antíphila, maxume ánimo exoptatám meo?*
SY. *Ite íntro: nam uos iámdudum exſpectát ſenex.*

ACTUS

Bene & pudice ejus doctum & eductum ſinam
Coactum egeſtate ingenium immutarier?

Quale vero Bacchidis ingenium fuerit, ipſe Clitipho quamvis amator teſtabitur;

Meaſt petax, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis.

Satin hinc conſtat Clitiphonem, non ingenio, ſed forma Bacchidis percuſſum fuiſſe: Quod ipſa meretrix male conſcia confitetur,

Quippe forma impulſi noſtra nos amatores colunt.

Etiam quod Syrus reſpondet, *Ut vidi patrem tuum eſſe habitum*, de Menedemo, non Chremete dicitur; & proinde haec ad Cliniam, non Clitiphonem pertinent. Sed quid pluribus exagito tam inficetum commentum?

21. *Ingenio frui.* Bembinus liber *ingenium.* & erit ordo, *hocine ingenium me frui non licere*, fruor enim, ut & alia verba uſum ſignificantia, amabant antiqui etiam accuſativo jungere. Terentius in Phormione: *ut mihi tamdiu liceat quod amo frui.* Plautus in Aſinaria: *Ut ſinat ſeſe alternas cum illo noctes hanc frui.* FAERNUS. Codex C. C. *Ingenium:* ceteri perperam *Ingenio.*

22. *Vidi eſſe habitum, diu etiam duras dabit.* Hic in libri Bembini margine aſcripta haec interpraetatio, *Hoc eſt, durum ſe praebebit, vel abſolute, duras, ut dicitur bonas ei dedit, vel dabit poenas.* Cicero: *Quam primum adveniens dediſti.* & in Verrinis: *Verum illa eſt prae.* * FAERNUS.

Habitum, ſi ſanus locus eſt, intellige *Valentem, diu victurum*; unde *Habitior* Noſtro & Plauto, id eſt, corpulentior. & Maſſurio apud Gellium IV, 20. *Equum nimis ſtrigoſum & male habitum, ſed equitem ejus uberrimum & habitiſſimum.* Sed non convenit, ut Menedemus, qui labore & moerore ſe adeo macerarat, bene habitus & corpulentus viſus fuerit. Quid autem eſt *Duras dabit*? etiam hic aqua omnibus interpretibus haeret. Palmerius, *Puras dabit:* id eſt, noctes: quod vel furca abigendum eſt. Guyetus ſuo more totum verſum ſpurium eſſe & delendum pronuntiat. Prius tamen quam deleatur; vide an nos melius quid afferamus,

Immo ut patrem tuum vidi, partes diu etiam durás dabit.

Cum neſcirent olim Magiſtri abſolute hoc poni; addiderunt, quod ſubintelligi credebant, *Eſſe habitum:* id poſtea in textum irrepens vicinum *Partes* ex verſu exegit. *Ut vidi*; nempe, ut idem Syrus infra, III, 2, 15. *avidum, miſerum, atque aridum.* Hoc ſcilicet adhuc credebant & Syrus & filius ipſe. At pater Menedemus, cum III, 1, 26. Chremes ei nuntiaſſet rediiſſe filium ſalvum; timere autem, ne antiqua ejus duritia adaucta ſit, quid reſpondet?

Non tu ei dixiſti, ut eſſem. Non. Quamobrem Chreme?

Nota ſodes iſtuc, *Ut eſſem:* prorſus eodem modo quo ſupra, *Ut vidi patrem tuum:* illic tamen durum & aſperum intellige, hic lenem & facilem & prorſus a vetere illo mutatum. Eun. IV, 1, 1.

Ita me di ament, quantum ego illum vidi, non nil timeo miſera.

Heaut. IV, 8, 28. *Ne tu propediem,*
Ut iſtam rem video, iſtius obſaturabere.

Jam

Digitized by Google

ACTUS III. SCAENA I.

CHREMES. MENEDEMUS.

CH. *LUCISCIT hoc iam. céſſo pultare óſtium*
Uicini? primum ex me út ſciat ſibi filium
Rediiſſe: etſi aduleſcéntem hoc nolle intéllego.
Uerúm, cum uideam miſerum hunc tam excruciárier
Eius ábitu, celem tam ínſperatum gaúdium;
Cum illi pericli níhil ex indició ſiet?
Haut faciam: nam quod pótero adiutabó ſenem.
Item ut filium meum ámico atque aequali ſuo

Ui-

Jam vero *Partes duras dabit*, plane ut Eun. II, 3, 62. *Duras fratris partes praedicas.*

28. *Antiphila maxime animo exoptata meo?* Optime ſtaret ſenarius, ſi *exoptatam* legeretur. & ita ſcripſiſſe Terentium exiſtimo. quod ut facilius credam, facit alibi quoque perverſus mos, errorque librariorum a nobis obſervatus, qui finiente priorem dictionem una littera, a qua poſterior dictio inciperet, alteram earum litterarum ſaepe omittebant. idque etiam in ſyllabis, atque aliquando in integris dictionibus factum eſt. FAERNUS.

Recte Faernus *Exoptatam:* noſtri licet omnes *Exoptata* vel *Exſpectata*; ſed in ceteris male rem geſſit. Sic ab eo hi verſus conſtituti ſunt:

Amabo quid tibi eſt. A. *diſperii.* B. *perii miſera: quid ſtupes*
Antiphila? A. *videon Cliniam an non?* B. *quem vides?*
CL. *Salve anime mi.* A. *o mi Clinia, ſalve.* CL. *ut vales?*
AN. *Salvum veniſſe gaudeo.* CL. *teneone te,*
Antiphila, maxume animo exoptata meo?

Ubi in verſu primo *Perii miſera* male adſignatur Bacchidi. Noſtri omnes, A. *diſperii miſera.* B. *quid ſtupes.* Recte quidem additum *Perii*, verſu ipſo poſtulante; ſed tum totum illud, *Diſperii perii miſera* Antiphilae eſt. Plaut. Merc. IV, 1, 15.

Diſperii, perii miſera, vae miſerae mihi.

Verſu tertio pro *O mi Clinia*, Codices noſtri omnes *O mi exſpectate Clinia:* quod nullo modo repudiandum fuit. In quarto noſtri omnes *Adveniſſe*, quod melius. Ceterum ut verſus a me ordinentur, textus ipſe ſatis docet.

1. *Luciſcit hoc jam.* Hemiſtichium Plautinum in Amphitruone, ubi *hoc* abſolute pro coelo ponitur. ut & in Curculione? [*cebit.*
Nam hoc quidem edepol haut multo poſt luce lu-
& apud Lucretium libro quinto:
Denique jam tuere hoc, circum ſupraque, quod
Continet amplexu terram. [*omnem*
putamus tamen ex geſtu motuque dicentis addi aliquam demonſtrationem: ut manus clatione, in coelumque ſuſpectu. FAERNUS.

Unus ex noſtris 900 annorum *Luciſcit*; ceteri *Luceſcit.*

2. *Primum ex me ut ſciat.* Liber Bembinus *e me.* FAERNUS. Atqui noſtri omnes *Ex me:* & recte. Supra Eun. IV, 4, 58, *Ego ſcibo ex hoc, quid ſiet.* & ſaepe alibi.

6. *Cum ei nihil periculi ex indicio ſiet.* Miror, unde hoc habuerit Faernus: Noſtri omnes melius, tam ad verſum quam ſententiam:

Cum illi pericli nihil ex indicio ſiet.

Illi hic neceſſarium eſt; nam Cliniam intellegit, non Menedemum.

7. *Nam quam potero adjutabo ſenem.* In libris Bembino & Victoriano & Baſilicano, & praeterea nonnullis aliis, atteſtante Io. Rivio, legitur, *quod potero. quod* autem accipitur pro quantum, itaque exponitur in magine libri Bembini. FAERNUS. Noſtri etiam *Quod potero.*

8. *Ita ut filium meum amico atque aequali ſuo.* In iiſdem duobus antiquiſſimis libris eſt *item*

ut.

Uideo ínſeruire, et ſócium eſſe in negótiis;
Nos quóque ſenes eſt aequum ſenibus óbſequi.
M. *Aut ego profecto ingenio egregio ad miſeriam*
Natús ſum; aut illud falſumſt, quod uolgo aúdio
Dici, diem adimere aegritudinem hóminibus:
Nam mihi quidem cotidie augeſcit magis
De filio aegritúdo; et quanto diutius
Abéſt, magis cupio tanto, et magis desidero.
CH. *Set ipſúm foras egréſſum uideo; ibo, adloquar.*
Menedeme, ſalue: núntium adportó tibi,
Cuius maxume te fieri participem cupis.
M. *Num quidnam de gnató meo audiſti, Chreme?*
CH. *Ualet atque uiuit.* M. *úbinamſt quaeſo?* CH. *aput me hic domi.*
M. *Meus gnatus?* CH. *ſic eſt.* M. *uenit?* CH. *certe.* M. *Clinia.*
Meus

ut. utroque modo prima hujus verſus ſyllaba ad praecedentem pertinet verſum. FAERNUS. *Item ut filium.* Noſtri univerſi *Ita ut*

11. *Ingenio egregie ad miſeriam.* Perſpicue mihi melior videtur lectio libri Bembini, *egregio ad miſerias.* quae dictio *miſerias* etiam in libro Decurtato eſt. FAERNUS.

Noſtri omnes, uno recentiore excepto, *Miſeriam*; & plerique *Egregie.* Equidem *Miſeriam* hic praetulerim: quippe ſenex intelligit Moerorem, Aegritudinem. Quod ſi *Miſerias* legis, etiam Egeſtatem, Morbos, & alias calamitates una comprehendis.

13. *Dici, diem ádimere aegritudinem hominibus.* Equidem vix crediderim admiſiſſe Terentium, ut *Diem*, quod in Emphaſi eſſe debuit, ſine accentu quaſi mutum tranſmiſerit. Fortaſſe olim correctorias manus paſſus eſt hic locus. Vide an ſic melius exierit:

Aut ego profecto ingenio egregio ad miſeriam
Sum, aut illud falſumſt, vulgo quod dici audio,
Diem tandem adimere aegritudinem omnibus.

Ingenio ſum, ut Phorm. I, 3, 20.

Ita plerique ingenio ſumus omnes, noſtri noſmet poenitet.

Vulgo quod dici audio, ut And. II, 5, 15.

Verum illud verbum eſt, vulgo quod dici ſolet.

17. *Adibo, adloquar.* Liber Bembinus & Baſilicanus *ibo*: quod magis verſui ſervit. eoque magis id recepimus, quod particula *ad* mox ſequitur in *adloquar*, ut infra,

Syrus eſt prendendus, atque adhortandus mihi.

cui loco aſcriptum in libro Bembino gloſſema, quia ad hanc rem facit hic ponere libuit: *Prehendendus, deeſt ad: ſed ideo praetermiſit, quia dicturus erat, adhortandus.* FAERNUS. Noſtri quoque, *Ibo, adloquar.*

21. ME. *Quaeſo ubinam?* CH. *apud me domi.* O. l. s. quot quot ſunt, ita habent, *ubinam eſt quaeſo?* ſed ut ſenarius ſtet, elidemus *d*, ex *apud.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Hic aput me domi.* Repone: *Aput me hic domi.*

25. *Conſpectum fugitat propter peccatum: hoc timet.* Corrige pravam diſtinctionem, hoc modo.

Conſpectum fugitat: propter peccatum hoc timet.

Nempe, quod clam te in Aſiam abierit. Sic infra V, 2, 37.

An tu ob peccatum hoc eſſe illum iratum putas?

26. *Ne tua duritia illa antiqua.* Liber Bembinus & Victorianus *antiqua illa.* quae elegantior videtur collocatio. FAERNUS. Noſtri omnes *Illa antiqua.* Neſcias utrum malis.

28. *In te atque illum.* O. l. s. *in te atque in illum*, eliditur autem unum *l* ex *illum*, ut ſit dactylus in quarta ſede ſenarii. FAERNUS. Noſtri quoque *In illum.*

29. *Et victo eſſe animo.* O l. s. *& victo animo eſſe.* FAERNUS. *Et victo animo eſſe. Animo,*

Meus uénit? CH. *dixi.* M. *eámus, duc me ad eum, óbſecro.*
CH. *Non uólt te ſcire ſe rediſſe etiam: ét tuum*
Conſpéctum fugitat: própter peccatum hóc timet,
Ne túa duritia antiqua illa etiam adaúcta ſit.
M. *Non tu ei dixiſti, ut éſſem?* CH. *non.* M. *quamobrém, Chreme?*
CH. *Quia peſſume iſtuc in te atque in illum cónſulis,*
Si te tam leni et uícto eſſe animo oſténderis.
M. *Non póſſum: ſatis iam, ſatis pater durús fui.* CH. *ah,*
Uehemens utramque in partem, Menedeme, és nimis,
Aut largitate nimia aut parſimónia.
In eandem fraudem ex hac re atque ex illa incides.
Primum ólim potius quám paterere filium
Commetare ad muliérculam, quae paúlulo
Tum erat contenta, cuique erant grata ómnia;

Pro-

me, quod minime oportuit, in theſi deliteſcit. Ergo recte habet, *Et victo eſſe ánimo.*

31. *Vehemens in utramque partem.* Lege, ut meliores fiant numeri,

Vehemens utramque in partem.

35. *Commeare ad mulierculam quae paululo.* Hic verſus ſtat, contractis in unam duabus mediis ſyllabis verbi *commeare*; ultima vero per ſynaloephen non eliſa. aut forte ſenarius eſt generis confuſi, admittens in principio trochaeos, in fine iambos. FAERNUS.

Glareanus & Guyetus, inverſo ordine,

Primum olim potius commeare filium
Quam paterere ad mulierculam.

Quomodo numeri quidem meliores, ſed ſententia impeditior fit. Nos aliam emendandi viam inſtitimus, ad Horat. Serm. II, 5, 79.

Commetare ad mulierculam, quae paululo.

Commeto, a *Commeo*, frequentativum: quod Magiſtri, vel verſus diſpendio, ejecerunt, ut nimis vetuſtum. Plautus Capt. I, 2, 82.

Nam meus ſcrupoſam victus commetat viam.

Nonius Marcellus: *Commetare, commeare: Afranius Virgine:*

Quo tu commetas? ubi defixus deſides?

Novius Bubulce Cerdone:

Cum ad lupam noſtram tam multi crebro commetant lupi.

Vides & Afranium & Novinm, de eadem, qua Noſter, re verba facere: illi *Ad meretriculam* intelligunt, Noſter *Ad mulierculam* dicit. Equidem putabam me emendationem certam protuliſſe, neque cuiquam metrorum perito vel dubitandam. Sed viro erudito non *uſquequaque ſatisfacit.* Primo ait Chremetem, ut Cliniae fautorem & patronum, abſtinere debuiſſe a voce frequentativa, ne peccatum ejus augeret. Atqui ob id ipſum *Commetare* hic commodius venit, quia frequentativum eſt. Quid? num ſemel tantum ad eam viſebat? non crebro, non cotidie ibat, non defixus ibi deſidebat, ut eam (I, 1, 46.) *Prope pro uxore haberet*? Quomodo autem Chremes *Cliniae patronus*; qui patrem *Largitate nimia peccaturum*, & omnia ei concedere paratum reprimit & coercet? Sed hoc, inquit, *fortaſſe levius*; alterum igitur videamus, gravius nimirum & efficacius, *Commetare* ſibi videri Terentii noſtri aetate in deſuetudinem abiiſſe. Quid audio? Annon Novius & Afranius, qui eo verbo utebantur, Terentio poſteriores erant? Quid Plautus? etſi paulo prior; cujus vel *neglegentiam aemulari* Noſter exoptat; cujus *ſermone Muſas ipſas uſuras fuiſſe, ſi Latine loqui vellent*, diu poſt mortuum Terentium dictum eſt. Sed eſto hoc, inquit, ut Terentii aetate ſic alii locuti ſint: at Terentius, *mire & feliciſſime ſagax* praeſenſit quae verba, licet tum uſitata, ferre aetatem nequirent. Hocine dicit, qui vetuſtum & obſoletum illud *Attigas* in textum ipſum recepit, Andr. IV, 4, 51. cum Faernus ſuus dediſſet *Attingas*? Felicem ſane naris & olfactus Terentium! qui verba caduca & poſt annos ducentos in-

Protérruiſti hinc. éa coacta ingrátiis
Poſt illa coepit uíctum uolgo quaerere.
Nunc cúm ſine magno intértrimento nón poteſt
Habéri, quiduis dáre cupis. nam, ut tú ſcias,
Quam ea núnc inſtructa púlchre ad perniciem ſiet;
Primúm iam ancillas ſecum adduxit plús decem,
Onerátas ueſte atque aúro: ſatrapa sí ſiet
Amátor, numquam ſúfferre eius ſumptús queat:
Nedúm tu poſſis. M. *éſtne ea intus?* CH. *sit rogas?*
Senſi: nam unam eii cénam atque eius cómitibus
Dedi: quod ſi iterum mihi ſit danda, actúm ſiet.
Nam, ut alia omittam, pýtiſando módo mihi
Quid uini abſumpſit? Sic hoc, dicens; 'Aſperum
Pater hóc eſt; aliud lenius ſodes uide:

Reléui

teritura tam diu ante ex odore ipſo dignoſceret. Non Terentio hoc, ſed Magiſtris debetur, qui diſcipulorum gratia verba fere omnia antiqui coloris, novis & tum receptis interpolarunt. Atqui, addit, *etiam numeri minus placent, Commétare*, accentu in ſyllaba ſecunda, qui in tertiam debebat cadere, *Commetáre.* Qualia igitur ſunt iſta, *Pótare* Adel. I, 1, 8. *Péccare*, I, 2, 44. *Clámare* III, 4. 44. *Sérvare* Hec. III. 3, 42. *Accúſare* Phorm. II, 1, 5. *Exórare* III, 2, 27. & alia hoc genus innumera?

39. *Nunc ſine magno intertrimento, non poteſt.* Hic aſcriptum eſt in libro Bembino: *Inter & De tantundem ſignificant ad augmentum oſtendendum. hinc dicitur, interfectus.* FAERNUS.

43. *Satrapes ſi ſiet.* Côdex noſter 900 annorum. *Satrapas ſi ſiet:* idem qui Eun. IV, 7, 19. *Armai ſapientem decet.* Nempe ut ibi *Arma*, ita hic *Satrapa* legendum. *s* ex ſequente litera male adhaeſit. Ut a Ποιητὴς, *poeta* & alia ejuſmodi, ita a Σατράπης *Satrapa.* Gloſſarium vetus Cyrilli: Σατράπης, *Satrapa.*

46. *Senſi: nam ei unam cenam.* O. l. s. *nam unam ei cenam.* & hic in libro adjectum eſt vetuſtiſſimum gloſſema: *Senſi, cum gemitu pronuntia.* verſus autem ſtat ſi ſpondeus ſit in *ei*, quemadmodum a Lucretio ponitur. FAERNUS. Noſtri quoque *Nam unam ei.* Scribe *eii.*

48. *Pitiſſando.* In libro Bembino *pytiſando* ſcriptum eſt per *y* in prima ſyllaba, & per unicum *s*; licet deinde alterum adjectum ſit. & ad hoc verbum haec adnotata: *Expreſſis labris ſpuendo, dum ſaporem vini probat.* Victorianus & Decurtatus *pytiſſando* per duo *s* habent; item Vaticanus & Baſilicanus, ſed hi duo cum aſpiratione poſt *t*. FAERNUS. Ut Bembinus, ita codex noſter 900 annorum *Pytiſando*: quod recipimus: verſus certe eo pacto ad Graecorum numeros accedit.

50. *Sic hoc dicens; aſperum pater hoc eſt. aliud lenius*, Dictioni *pater* haec aſcripta ſunt, *Et hoc ei diſplicet, quod eum meretrix patrem appellet.* Ceterum ordo horum verborum hic eſt, *dicens*, ſcilicet Bacchis, *ſic hoc*, ſubaudi *eſt.* ut ſit, ſic hoc eſt, quod dicere ſolemus, cum quid vel improbamus vel mediocre eſſe oſtendimus FAERNUS.

Recte haec. Et aliud agebat qui pro *Aliud lenius*, maluit *Illud lenius.* Omnia dolia relinuntur, dum *Aliud* quaerit: at ſi *Illud*; jam habet, quod placet; nec plura dolia ſollicitantur. Ut Syrus Adel. III, 3, 71. *Illud recte:* quod habet nempe, non quod abſens deſiderat. Ceterum pro *Vide* Nonius v. Aſperum *Para* habet. Non accedo. *Vide*, ex tua cella; *Para*, ex taberna pete.

52. *Omnis ſollicitos habui: atque haec una nox.* Ita libri nunc omnes: ſed & verſus & ſententiae ipſius cauſa repone;

Omnis ſollicitos habuit; atque haec una nox. Bácchis ſcilicet omnes, & me & totam familiam,

Digitized by Google

Reléui dolia ómnia, omnis ſérias:
Omnis ſollicitos hábuit: atque haec úna nox.
Quid té futurum cénſes, quem adſidue éxedent?
Sic mé di amabunt, út me tuarum miſeritumſt,
Menedéme, fortunarum. M. *faciat quód lubet:*
Sumát, conſumat, pérdat, decretúmſt pati,
Dum illúm modo habeam mécum. CH. *ſi certúmſt tibi*
Sic fácere, illud permágni referre árbitror,
Ut né ſcientem ſéntiat te id síbi dare.
M. *Quid fáciam?* CH. *quiduis pótius quam quod cógitas:*
Per álium quemuis út des: falli té ſinas
Technís per ſeruolum: étſi ſubſenſi íd quoque
Illós ibi eſſe, id ágere inter ſe clánculum.
Syrus cum íllo ueſtro cónſuſurrant, cónferunt

Con-

miliam, faſtidio ſuo & elegantia ſollicitos & exercitos habuit. Plautus Mil. IV, 2, 95.

Ita me mea forma habet ſollicitum.

Menaech. IV, 2, 20. [*habuit.*

Sicut me hodie nimis ſollicitum cliens quidam

Nonius: *Habere, facere: Varro: Habeat homines ſollicitos.*

54. *Ita me di amabunt, ut tuarum miſeritum eſt.* Non *ita*, ſed *ſic* eſt in o. l. s. & poſt *ut*, additur *me.* verbum autem *amabunt*, in libro Bembino exponitur pro *ament.* FAERNUS. Sic & noſtri. Guyetus pro *Amabunt* reponit *Amaſſint:* recte quidem; ſi aut codices juberent, aut poſtularet ſermo. Sed Plaut. Poen. I, 3, 30. *Ita me di amabunt.* & IV, 2, 47. *Dieſpiter me ſic amabit.*

58. *Sic facere id permagni referre arbitror.* Pro *id*, *illud* legitur in libro Bembino, Baſilicano, Victoriano, & multis aliis, ut & ratio verſus requirit. FAERNUS. Sic & noſtri.

59. *Ut neſcientem ſentiat te id ſibi dare.* Palmerius, Guyetus, Boeclerus, Vir doctus; recte omnes, *Ut ne ſcientem.* Nimirum vel, ut illi, *Ne ſcientem ſentiat*; vel, ut aeque bene, *Neſcientem cenſeat.* Certe utrumque, & *Neſcientem* & *Sentiat* ſtare una vix poſſunt.

63. *Illos ibi eſſe, & id agere inter ſe clanculum.* Aliquot libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, Victorianus haec habent ſine conjunctione, quod & elegantiae & verſui ſervit. FAERNUS. Etiam a noſtris abeſt *Et*; & tamen in textu Faerni ſubſiſtit. Nos noſtro jure exulatum mittimus.

64. *Syrus cum illo veſtro conſuſurrat:* Omnes fere antiqui libri *conſuſurrant.* quod vero ſequitur, *conferunt conſilia adoleſcentes*, in Bembino eſt, *ad adoleſcentes.* ut & verſus expoſcit; & eſt ſenſus, conſilia quae ceperint ſervi, ad adoleſcentes deferunt, vel *ad*, pro *apud* exponendum, & *conferunt*, pro communicant. vel forte legendum eſt, ut conjicit Lolgius, *conſiliad adoleſcentes.* ut *d*, interponatur hiatus vitandi cauſa, ſicut in *med erga.* FAERNUS.

Illud Lolgii neſcio cujus *Conſiliad* ad morboniam relegandum eſt. Lege ex Bembino:

Syrus cum illo veſtro conſuſurrant, conferunt
Conſilia ad adoleſcentis.

Conſuſurrant; nam quod vir doctus mavult *Conſuſurrat*, & veretur, *ne plurale parum Latine dicatur*; feſtinantius, ſat ſcio, hoc ſcripſit: doctior enim eſt, quam ut ſic ſentiat, ſi cogitaverit. Quid enim illud Ovidii,

Ilia cum Lauſo de Numitore ſati?

& plura ejus formae a Grammaticis jam collecta. Vel illud compoſitum *Conſuſurro* ſatis hoc oſtendit: Si enim *Syrus* dividas a ſequentibus; tum dicas, Syrus *ſuſurrat* cum illo veſtro: at ſi junctim accipias *Syrus cum illo veſtro*, hoc eſt, *Syrus & ille veſter*, tum recte dicas *Conſuſurrant.* Porro *Conferunt ad adoleſcentes*, hoc eſt, *Una ferunt*, *referunt ad adoleſcentes.* Phorm. V, 1, 1.

Quid

Consília ad adoleſcéntes: et tibi pérdere
Talentum hoc pacto ſátius eſt, quam illó minam.
Non núnc pecunia ágitur, ſet illud quó modo
Minimó periclo id démus aduleſcéntulo.
Nam ſi ſemel tuum ánimum ille intelléxerit,
Prius próditurum té tuam uitam, ét prius
Pecúniam omnem, quam ábs te amittas filium: hui,
Quantam eii feneſtram ad néquitiem pateféceris?
Tibi aútem porro ut nón ſit ſuaue uiuere:
Nam déteriores ómnes ſumus licéntia.
[Quodcumque inciderit in mentem, uolet: neque id
Putabit prauom an rectum ſit, quod petet.]
Tu rém perire, et ípſum non poteris pati.
Dare dénegaris: íbit ad illud ílico,
Quo máxume aput te ſé ualere ſéntiet,

Abitú-

Quid agam? quem mi amicum miſera inveniam, quo conſilia haec referam?
Aut unde mi auxilium petam.

Ubi *Quo* perinde eſt ac *Ad quem*, ut *Unde* eſt *A quo*.

69. *Is intellexerit.* O. l. s. *ille intellexerit.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Ille.*

70. *Prius proditurum te tuam vitam, & prius pecuniam omnem.* In libro Bembino ſcitiſſime atque appoſitiſſime aſcriptum eſt, *Minor eſt pecunia quam vita; ſed in oratione potiora nobis ſunt, de quibus agitur.* FAERNUS.

72. *Quantam feneſtram ad nequitiem pateſeceris?* *Cui* ſodes patefecerit? deeſt Pronomen caſus dativi. Repono:

Quantam eii feneſtram ad nequitiem pateſeceris.

Nec verſui timendum eſt; etſi ejus cauſa correctores olim *Eii* ejecerunt. Nimirum antiqui *Feneſtra*, prioribus duabus brevibus pronuntiarunt, vel contracte *Feſtra.* Feſtus: *Feſtram antiqui dixerunt, quam nos Feneſtram.* Certe Plautus nuſquam non effert, ſecunda brevi: Mil. II, 4, 26.

Neque féneſtra niſi clathráta. nam certe égo te [*hic intus vidi.*
Caſin. I, 1, 44.

Quid ſácies? Cóncludére in féneſtram fórtiter.
Rud. I, 1, 6.

Inluſtrióres ſécit, féneſtraſque indidit.

Vides *Feneſtra* hic ubique ſecundam corripere. Pone, ex Feſti ſententia, *Feſtra*; & verſus omnes id admittent. Quid dubites, quin & ſic pronuntiaverit Terentius?

76. *Putabit pravum an rectum; quod petet, fiet.* Omnes fere l. s.

Putabit pravum an rectum ſit, quod petet.

aliqui, *an rectum fiet.* quod tamen non adjuvat verſum. in uno tantum libro eſt, *pravumne an rectum.* quo quidem modo ſtat optime ſenarius. aliter oportebit abſtinere ab eliſione poſterioris ſyllabae in *pravum*, FAERNUS.

In his duobus verſibus magna variarum lectionum eſt ſeges; ut in nothis & ſubdititiis ſolet evenire. Veteres plerique noſtri:

Quod cuique cumque inciderit in mentem volet;
Neque id putavit, pravum an rectum ſit petet.

Alii *Quod cuicumque*; alii *Sit quod petet.* Tolle totum hoc panni vulgaris adſumentum. Ex notula aliqua olim in textum irrepſit ſententiola generalis. Nam illud *Cuique* ſatis declarat ad ſolum Cliniam, ut oportuit, hoc non pertinere. Poſtea pro captu ſuo ſinguli in verſus redigere laborarunt. Miror equidem Guyetum, qui tot bonos verſus ejecerit, hos inſulſos tam patienter tuliſſe: ſed miſeror Virum eruditum, qui id multis verbis agit, ut ex malis pejores faciat.

78. *Dare denegabis.* Multi l. s. inter quos Bembinus & alii antiqui, *denegaris.* FAERNUS. Noſtri fere omnes, *Denegaris.*

Mina-

Abitúrum ſe abs te eſſe ilico minitábitur.
M. *Uidére uerum, atque íta uti res eſt, dicere.*
CH. *Somnum hércle ego hac nocte óculis non uidi meis,*
Dum id quaéro, tibi qui filium reſtituerem.
M. *Cedo déxtram: porro te óro idem ut faciás, Chreme.*
CH. *Parátus ſum.* M. *ſcin, quíd nunc facere té uolo?*
CH. *Dic.* M. *quód ſenſiſti illós me incipere fállere,*
Id út maturent fácere: cupio illi dare,
Quod uólt; cupio ipſum iám uidere. CH. *operám dabo.*
Paulum hóc negoti mi óbſtat: Simus ét Crito
Uicini noſtri hic ámbigunt de finibus:
Me cépere arbitrum: ibo ac dícam ut dixeram
Operam daturum me, hódie non poſſe iis dare.
Continuo hic adſum. M. *ita quaéſo. di uoſtrám fidem!*
Ita cónparatam eſſe hóminum naturam ómnium,

Aliéna

80. *Minabitur.* Noſtrl omnes *Minitabitur*; melius verſui conſulentes.

81. *Videre verum.* Liber Bembinus, *vera* & expoſitionem habet aſcriptam; *Vera, utilia: Saluſtius.* Verba Saluſtii antiquitate detrita ſunt. FAERNUS. Noſtri omnes *Verum:* quod placet: neque mutavit Faernus.

84. *Cedo dexteram: porro te idem oro ut facias Chreme.* Liber Bembinus, *dextram.* ita ſtat verſus, ſi tamen in *te idem* non fiat eliſio. FAERNUS. Noſtri omnes meliore ordine, *Porro te oro idem ut.*

85. *Scin quid nunc te facere volo?* Varie collocantur haec verba, ſed haec mihi collocatio omnium, quas inveni, commodiſſima videtur ob numerum, *Scin quid nunc facere te volo?* ita plerique libri ſcripti habent, & in iis aliquot ex antiquis, ut Baſilicanus. FAERNUS. Omnes quidem noſtri, *Scin quid nunc facere te volo?*

88. *Operam dabo.* Tres qui ſequebantur verſus, ad finem hujus ſcenae appoſui: & eo loco mutationis ratio reddetur.

89. *Paulum negoti mi obſtat.* Lege ex noſtris omnibus & Edd. vett. *Paulum hoc negoti.* Vides, ut commode verſus conjungantur, tribus illis hinc amotis. *Operam dabo: Paulum modo hoc negoti mi obſtat.* Recte *Hoc*; quia ſtatim narrat, quod ſit.

93. *Continuo hic adero. Ita quaeſo. di veſtram fidem.* Prorſus illud *Adero ita*, pes proſeleuſmaticus, Noſtro inſolens eſt: praeſertim ut inter duos colloquentes dividatur. Quo minus hic toleretur, facilitas emendationis facit. Lege enim, *Continuo hic adſum:* ut alibi *Poſt continuo huc exeo.*

94. *Itan comparatam eſſe hominum naturam omnium.* Aliqui l. s. inter quos Bembinus, non *itan*, ſed *ita* habent. Sed Bembinus eo amplius, quod *comparatum* habet; ex quo tamen poſtea effectum eſt *comparatam*, *a* littera ſuperſcripta, & *naturam* quidem habuit, ſed *m*, deinde deleto, remanſit *natura.* quod ſi recipiatur ſimul cum voce *comparatum*, erit ordo: Ita comparatum eſſe natura omnium hominum: ut natura, ſit ablativus caſus. quae quidem locutio bonis auctoribus uſurpata eſt. Columella libro XII. *Maritale conjugium ſic comparatum eſſe natura.* Livius libro tertio ab urbe condita: *Natura hoc ita comparatum eſt, ut qui apud multitudinem ſua cauſa loquitur, gratior eo ſit, cujus mens nihil praeter publicum commodum videt.* Quod tamen, diligentius totum animadverſum, non placet. FAERNUS. Noſtri, ut editum.

Aliéna ut melius uídeant et diiúdicent,
Quam ſúa? an eo ſit, quia re in noſtra aut gaúdio
Sumus praépediti nímio aut aegritúdine?
Hic míhi nunc quanto plús ſapit, quam egomét mihi?
CH. *Diſſólui me, otióſus operam ut tibi darem.*
Syrus éſt prehendendus átque adhortandús mihi.
A mé neſcio quis éxit: concede hinc domum,
Ne nós inter nos cónſentire ſentiant.

95. *Alíena melius ut videant & judicent.* Ex o. l. s. ita collocamus haec verba, *aliena ut melius.* & praeterea ex Bembino legimus *dijudicent.* quo quidem modo ſtat optime verſus. FAERNUS. Verſu ſequente, pro *In re noſtra* lege *Re in noſtra.*

98. *Hic mihi quanto nunc.* O. l. s. *nunc quanto.* FAERNUS. Sic & noſtri univerſi *Nunc quanto*, meliore accentu; haeſit tamen in textu Faerni *Quanto nunc.*

99. *Diſſolvi me, ocius operam ut tibi darem.* Tres antiquiſſimi libri, & aliqui alii, pro *ocius* habent *otioſus.* qua lectione & verſus ſtat, & ſenſus eſt optimus. diſtinguendum autem eſt poſt *me.* FAERNUS.

Diſſolvi me, otioſus operam ut tibi darem.
Quattuor modo ex tot noſtris *Otioſus*; ceteri perperam *Ocius.* Sed hic alia res agenda eſt, non otioſe. Nota illud, *Operam ut tibi darem:* ergo Menedemus adhuc in ſcena reſtitit. Cur autem reſtitit, qui (ut ante nos ordo inveteraverat) *Domum hinc concedere juſſus erat*; priuſquam Chremes ad Simum & Critonem abierat? Hoc primum. Deinde illud vide; quomodo ſibi conſtet Chremes, qui primo jubet Menedemum *Domum concedere:* deinde ſui oblitus, manere eum & exſpectare jubet dum redeat ipſe: id enim ſibi vult, *Continuo hic adero. Ita quaeſo.* Porro & aliud vide, *A me*, inquit Chremes, *neſcio quis exit:* is erat Syrus, qui tum forem aperiebat. Cur ergo mutus in ſcena ſtat Syrus; toto illo tempore quo Chremes abiens rediensque aberat? Denique, cum Chremes hic dicat, *Operam ut tibi darem:* cur Menedemus ſtatim abit, injuſſus a Chremete, a ſe nihil cauſae dicens? Haec non ſunt moris Terentiani: quod & ſenſit vir egregius Boeclerus; qui idcirco correctum voluit.

Diſſolvi me, otioſus operam ut huic darem:
ut hoc dicatur, jam egreſſo e ſcena Menedemo. Non male; ſed tamen uni tantum vitio, non omnibus medetur; & nos opinor felicius, retractis huc tribus verſibus, qui tam commode hic ſedem capiunt, quam illic habuerunt incommodiſſime:

Diſſolvi me, otioſus operam ut tibi darem:
Syrus eſt prehendendus atque adhortandus mihi.
A me neſcio quis exit: concede hinc domum,
Ne nos inter nos congruere ſentiant.

Nota illud, *A me neſcio quis exit.* Ubicumque hoc aut ſimile occurrit, Scena ſtatim finitur. Sic. III, 2. *Quiſnam a nobis egreditur foras?* III, 3. *Quid eſt quod tam a nobis graviter crepuerunt fores.* Et ſic ubique.

102. *Ne nos inter nos congruere ſentiant.* Niſi *congruere* penultimam producat, ut quod forte ſit ſecundae declinationis, deducaturque a *congrueo congrues*, non ſtat verſus, & neceſſe eſt aliquid deeſſe. FAERNUS.

Apage illud *Congrueo.* Quidam ſic verſui opitulatum eunt,

Ne illi nos inter nos congruere ſentiant.

Vir eruditus hoc modo,

Ne noſmet inter nos congruere ſentiant.

Ego vero non magis de verſu, quam de ſententia ſollicitus ſum. Quid enim mali, metus, ſuſpi-

Digitized by Google

ACTUS III. SCAENA II.

SYRUS. CHREMES.

SY. *HAC illac circumcúrſa: inueniendum és tamen,*
Argéntum; intendenda ín ſenem eſt fallácia.
CH. *Num mé fefellit hóſce id ſtruere? uidelicet*
Ille Cliniaï ſeruos tardiúſculuſt,
Idcirco huic noſtro tráditaſt prouíncia.
SY. *Quis hic lóquitur? perii. númnam haec audiuit?* CH. *Syre.* SY. *hem.*
CH. *Quid tu iſtic?* SY. *recte. equidém te demirór, Chreme,*
Tam máne, qui heri tántum biberis. CH. *nil nimis.*
SY. *Nil, nárras? uiſa uéroſt, quod dici ſolet,*

ſuſpicionis eſſet, ſi ſenſiſſent duos ſenes vicinos inter ſe congruere, hoc eſt, concorditer vivere? Plaut. Curc. II. 2, 14.

Item alios deos facturos ſcilicet.
Sane illi inter ſe congruunt concorditer.

Dederat, opinor, auctor,

Ne nos inter nos conſentire ſentiant.

Ubi *Sentire* a ſequenti abſorptum; & a *Conſentiant* poſtea factum *Congruere ſentiant*. *Conſentire*, ex conſenſu & compacto agere & dicere. Plautus Pſeud. I, 5, 125.

Quid ſi hice inter ſe conſenſerunt, Callipho,
Aut de compacto faciunt conſutis dolis.

Caſin. Prol. v. 59.

Propterea ea una conſentit cum filio.

1. *Hac illac circumcurſa: inveniundum eſt tamen Argentum: intendenda in ſenem eſt fallacia.* *Circumcurſa* quorſum hic? Seipſum, inquiunt, Syrus alloquitur. Eſto: ſed profecto non circumcurſando, ſed ſedendo, ſtando, cogitando, quaerendum erat argentum. Deinde quid eſt *Tamen?* an pro *Tandem*, ut olim Goveanus? an legendum *Enim*, cum Guyeto? Haeret ſane ſententia, neque eſt coloris ſani & Terentiani. Repone,

Hac illac circumcurſa: inveniundum es tamen,
Argentum.

Argentum ipſum Syrus compellat, vernili facetia. Quacumque aufugias, *O argentum*; *tamen inveniendum es.* Emendationis hujus ſponſorem & praedem tibi ſiſtam Syrum ipſum IV, 2, 1.

Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitivum argentum tamen.

Argentum *Fugitivum*, illud ſcilicet ipſum, quod *Circumcurſat*: & nota *Tamen* eodem modo quo hic poni.

4. *Eſt ille Cliniae ſervus tardiuſculus.* Omnes quot quot ſunt l. s. verbum *eſt*, habent poſt *tardiuſculus*, nos tamen ſcribimus *tardiuſculuſt*, ut verſus ſtet, diphthongo in verbo *Cliniae* diſſoluta, & ex *ille*, uno *l* eliſo. FAERNUS. Recte hoc: & ſic omnes noſtri. *Cliniai* dividit diphthongum, ut alibi *Hoſpitai*, *Phaedriaï*.

7. SY. *Recte equidem te demiror Chreme.* Aliter habetur in libro Bembino, *recte equidem, ſed te miror Chreme*: ut non poſt *recte*, ſed poſt *equidem* diſtinguatur; quae lectio non dubito quin vera ſit. FAERNUS.

Quid tu iſtic? Recte equidem: ſed te miror, Chreme. Sic Faernus ex Bembino dedit: Noſtri omnes, *Recte quidem te demiror, Chreme*: niſi quod duo ex veterrimis *Equidem*. Lege, & diſtingue:

Quid tu iſtic? Recte. equidem te demiror,
Chreme, Tam mane.

Quid tu iſtic agis? *Recte*, hoc eſt, *Nihil*. Eun. II, 3, 50. *Rogo numquid velit, Recte, inquit, abeo.* Ubi Donatus: *Recte pro eo quod eſt Nihil; & moraliter* τῷ ἀτλιισμῷ. *Lege*, ἀσεισμῷ. Hec. III, 2, 20.

Quid tu igitur lacrimas? aut quid es tam triſtis? Recte, mater.

ubi iterum Donatus: *Recte, dicimus; cum ſine injuria interrogantis aliquid reticemus.* Nihil poteſt dici melius.

Aquilaé ſenectus. CH. *heia.* SY. *mulier cómmoda et*
Facéta haec meretrix. CH. *ſane idem uiſa éſt mihi.*
SY. *Et quidem hércle forma lúculenta.* CH. *sic ſatis.*
SY. *Ita nón ut olim, ſét uti nunc, ſané bona:*
Miniméque miror, Clinia hanc ſi déperit:
Set habet patrem quendam áuidum, miſerum, atque áridum,
Uicinum hunc: noſtin? át quaſi is non diuítiis
Abúndet, gnatus eius profugit inopia.
Scis éſſe factum ut dico? CH. *quid ego ní ſciam?*
Hominém piſtrino dignum. SY. *quem?* CH. *iſtunc ſéruolum*
Dico ádulefcentis. SY. *Sy're, tibi timui male.*
CH. *Qui páſſus eſt id fieri.* SY. *quid facerét?* CH. *rogas?*
Aliquid reperiret, fingeret fallacias,
Unde éſſet aduleſcénti amicae quód daret,
Atque húnc difficilem inuitum ſeruarét ſenem.
SY. *Garris.* CH. *haec facta ab illo oportebát, Syre.*
SY. *Eho quaéſo laudas, qui eros fallunt?* CH. *in loco*
Ego uéro laudo. SY. *récte ſane.* CH. *quippe qui*
Magnárum ſaepe id rémedium aegritúdinum eſt:
Huic iám manſiſſet únicus gnatús domi.
SY. *Iocón an ſerio ille haec dicat néſcio,*

Niſi

11. CHR. *Sane idem viſa eſt mihi.* SY. *& quidem hercle forma luculenta.* In libro Bembino pro *mihi*, legitur *tibi*: ſed perſonae, aliter ibi notatae, id quadrare faciunt, quod alioqui videtur abſurdum. CHR. *ſane.* SY. *idem viſa eſt tibi. & quidem hercle*, &c. FAERNUS.

Faernus dedit *Tibi*: ſed omnes noſtri *Mihi*, ſenſu ſaniſſimo & planiſſimo. Nos non colemus Bembinum tam ſuperſtitioſe.

13. *Ita non ut olim.* Palpatur ſeni, temporis acti laudatori, quaſi illo juvene formoſiores eſſent homines, quam nunc ſunt.

18. *Scin eſſe factum ut dico?* Liber Bembinus, Baſilicanus, & Victorianus, & aliqui alii *ſcis*, alii *ſciſne.* FAERNUS.

Noſtri quoque meliores & plures, *Scis.* Sed vide verſum integrum: *Scis eſſe factum, ut dico? Quid ego neſciam?* Quorſum illud *Neſciam*? quale reſponſum? nec ſententia nec ſermo ſanus eſt. Lege certiſſime, ut olim Palmerius, nemine adhuc auſcultante, *Quid ego ni ſciam.* Hoc eſt: *Quidni ego ſciam.* Noſter, Adel. IV, 5, 28. *Quid illam ni abducas?* Plaut. Mil. IV, 3, 27. *Quid ego ni ita cenſeam?* Pſeud. II, 2, 57. *Quid ego ni teneam?*

19. *Iſtum ſervulum.* Liber Bembinus *iſtunc ſervolum.* FAERNUS. Aliquot etiam noſtri *Iſtunc.* Melius, quia vitatur homoeoteleuton.

27. *Quippe quia.* In libris antiquis eſt *quippe qui*; & huic dictioni haec aſcripta ſunt in Bembino: *Parelcon: abundat qui.* nos vero eam dictionem etiam alibi invenimus, idem ſignificantem quod *quippe.* Plautus in Aulularia:

Horum tibi iſtic nihil eveniet, quippe qui ubi quod ſurripias nihil eſt. FAERNUS.

Meliores noſtri item *Quippe qui.*

28. *Magnarum ſaepe remedium aegritudinum eſt.* O. l. s. *id remedium.* FAERNUS.

29. *Jam huic manſiſſet.* Non conſtat verſus: niſi aut *Jam*, aut *Huic* in diſyllabon diſſolvas:

quorum

Niſi mihi quidem addit ánimum, quo lubeát magis.
CH. *Et núnc quid exſpectát, Syre? an dum hinc denuo*
Abigát, cum tolerare íllius ſumptus nón queat?
Nonne ád ſenem aliquam fábricam fingit? SY. *ſtólidus eſt.*
CH. *At te ádiutare opórtet adulеſcénti*
Cauſá. SY. *facile equidem fácere poſſum, si iubes:*
Etenim quo pacto id fieri ſoleat, calleo.
CH. *Tanto hercle melior.* SY. *nón eſt mentiri meum.*
CH. *Fac érgo.* SY. *at heus tu, fácitodum eadem haec mémineris;*
Siquid huius ſimile fórte aliquando euénerit,
Ut ſúnt humana, túus ut faciat filius.
CH. *Non úſus ueniet, ſpéro.* SY. *ſpero hercle égo quoque:*
Neque eó nunc dico, quó quicquam illum ſénſerim:
Set sí quid, nequid; quaé ſit eius aetás, uides:
Et ne égo te, ſi uſus uéniat, magnificé, Chreme,
Tractáre poſſim. CH. *de iſtoc, cum uſus uénerit,*
Uidébimus quod ópus ſit: nunc iſtúc age.
SY. *Numquám commodius úmquam erum audiuí loqui,*
Nec cúm malefacere créderem mi inpúnius
Licére. quiſnam a nóbis egreditúr foras?

ACTUS

quorum neutrum placet. Repono:
Huic jam manſiſſet unicus gnatus domi.
Andr. IV, 4, 47. *Hanc jam oportet.*

30. *Illaec dicat.* Lege cum duobus noſtris *Ille haec dicat.*

32. *At nunc quid exſpectat?* Liber Bembinus, & alii antiqui habent *& nunc*: quod magis conſequens videtur. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Et nunc.*

33. *An dum hinc denuo Abeat, cum tolerare hujus ſumptus non queat.* *Hujus*, inquiunt, Clinia amicae, Bacchidis. Ita quidem neceſſe eſt, ſi retinetur haec lectio. Sed codices noſtri univerſi *Illius*, non *Hujus*. Latet altius vitium. Repone:
Et nunc quid exſpectat, Syre? an dum hinc denuo
Abigat, cum tolerare illius ſumptus non queat.
An Dromo exſpectat & ceſſat, dum Herus denuo filium hinc abigat? Nam ſic de ſe ipſo Menedemus, I, 1, 82.
Eum hinc ejeci miſerum injuſtitia mea.
& Chremes id redarguit, III, 1, 37. *Filium proterruiſti hinc.* Atqui id ipſum eſt *Abigere.* Adel. III, 4, 38. *Abigam hunc rus.*

43. *Neque eo nunc dico quod quicquam illum ſenſerim.* Liber Bembinus, *quo quicquam.* FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Quod.*

47. *Videbimus quid opus ſit.* Meliores noſtri melius, *Quod opus ſit.*

49. *Maleſacerem.* Sic dedit Faernus; ſic habent Codices noſtri. Sed certa eſt Mureti emendatio, *Maleſacere.* Ceterum, ubi Chremes dixiſſet, *Iſtuc age*, continuo domum ibat: Tres ſequentes verſus per ſe Scenam conſtituunt. Nam dum Syrus ſolus ſecum eos pronuntiat, Chremes interim filium cum Bacchide deprehendit, & iratus in ſcenam redit, filio quoque evocato.

Actus III. Scaena III.

Chremes. Clitipho. Syrus.

CH. *QUID iſtuc quaeſo? quí iſtic mos eſt, Clitipho? itane fieri oportet?*
CL. *Quíd ego feci?* CH. *uidin ego te módo manum in ſinum huíc meretrici*
'Inſerere? SY. *acta haec rés eſt. perii.* CL. *méne?* CH. *hiſce oculis, né nega.*
Facis ádeo indigne iniúriam illi, quí non abſtineás manum:
Nam iſtaéc quidem contumélia eſt:
Hóminem amicum récipere ad te, atque éius amicam ſúbigitare.
Uél heri in uino quám inmodeſtus fuiſti? SY. *factum.* CH. *quám moleſtus!*
'Ut equidem, ita me di ament, metui, quíd futurum dénique eſſet!
Nóui ego amantis: ánimum aduertunt gráuiter, quae non cénſeas.
CL. *'At*

1. CH. *Quid iſtuc quaeſo?* Duo primi verſus hujus ſcenae ſunt trochaici tetrametri acatalectici; item ſextus, ſeptimus, octavus, undecimus, tertius decimus, decimus nonus, & vigeſimus primus. quintus vero dimeter iambicus, eliſo ex *quidem m*, quamvis ſequente conſonante. ceteri his intermixti, trochaici catalectici, ſequentes vero, partim iambici octonarii, & unus dimeter: partim trochaici catalectici, ut quidem hi omnes verſus in libro Bembino, & aliis ordinati ſunt, nam hucuſque in impreſſis aliter habent. FAERNUS.

3. *Manum in ſinum huic meretrici inſerere?* Liber Bembinus *ingerere*, quod mihi aeque placet. FAERNUS.

Omnes noſtri *Inſerere*, quae vera lectio eſt. Certa fides a Naſone eſt; qui *Inſeruiſſe manum* habet, verſu ipſo non patiente, ut *Ingeſſiſſe* ſubſtituas: Amor. II, 15.

Et laevam tunicis inſeruiſſe manum.

6. *Subagitare.* Sic dedit Faernus: ſed veterrimi quique noſtri *Subigitare*; ut & codices Plautini habent. *Subigitare*, nihil hic amplius eſt, quam laſcivius contrectare.

7. *Vel heri in convivio.* Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, non *in convivio* habent, ſed in *vino*. in quo etiam libro verſus finit, non in *factum*; ſed in *quam moleſtus*; hoc modo: *Vel heri in vino quam immodeſtus fuiſti?* SY. *factum.* CH. *quam moleſtus*? FAERNUS.
Noſtri univerſi *In vino.*

8. *Ut equidem, ita me di ament, metui.* Guyetus hic corrigit, *Ut metuerim*, hoc eſt, *Adeo ut* metuerim: atque hoc arripuit & tranſtulit vir eruditus. Magno conatu nihil agitur. *Ut* hic inceptivum eſt, ut paſſim.

Ut praeter ſpem evenit!
O fortuna, ut numquam perpetuo es bona!
Plaut. Epid. II, 1, 54.
Di immortales, ut ego interii baſilice!

9. *Novi ego amantium animos.* O. l. s. *animum.* ita procedit optime trochaicus. FAERNUS.

Omnes noſtri *Animum.* Hoc recte: ſed aliud reſtat:

Novi ego amantium animum, advertunt graviter quae non ſentias.

Novi animum, recte ſane: ut Adel. II, 2, 15. *Age novi tuum animum.* Et Plaut. Mil. III, 1, 44.

Nam niſi qui ipſe amavit, aegre amantis ingenium inſpicit.

Sed ambigui vitium hic turbat; cum enim *Animum advertere* paſſim apud Hunc & Plautum dicatur, *Advertere* per ſe eo ſenſu nuſquam; ſi diſtinguas poſt *Animum*, plane contra morem egeris. Nimirum certa eſt Palmerii emendatio:

Novi ego amantis: animum advertunt.

Amantis, terminatione priſca, hoc eſt, *Amantes.* Quod cum Magiſtri *Amantis* gen. ſing. acciperent, neceſſe erat ut ſupponerent *Amantium.* *Novi amantes*, novi quales, quali animo ſint. Sic And. IV, 4, 33. *Nae illa* illum *haut novit.* V, 4, 11. *Si, Simo*, hunc *noris ſatis.* Alibi, *Novi ego* noſtros.

10. *At*

CL. *'At fides mi aput húnc eſt, nil me iſtius facturúm, pater.*
CH. *'Eſto: at certe ut hinc concedas áliquo ab ore eorum áliquantiſper.*
Múlta fert libido: ea prohibet fácere tua praeſéntia.
Dé me ego facio cóniecturam. némoſt meorum amicorum hodie,
Apút quem expromere ómnia mea occúlta, Clitipho, aúdeam.
Aput alium prohibet dignitas; aput álium ipſius facti pudet;
Ne inéptus, ne protéruos uidear: quód illum facere crédito.
Set nóſtrum eſt intellégere; atque utcumque, úbicumque opus eſt, óbſequi.
SY. *Quíd iſtic narrat?* CL. *périi.* SY. *Clitipho, haéc ego praecipió tibi?*
Hóminis frugi & témperantis fúnctu's officiúm. CL. *tace ſodes.*
SY. *Récte ſane.* CH. *Sy're, pudet me.* SY. *crédo: neque id iniúria: quin*
Mihi moleſtumſt. CL. *pérgin?* SY. *hercle uérum dico, quód uidetur.*
CL. *Nónne accedam ad illos?* CH. *eho quaeſo úna accedundi uia eſt?*
SY. *'Actumſt:*

10. *At mihi fides.* Lege cum uno ex Regiis, ut Trochaicus ſit aeque ac ceteri,
At fides mi aput hunc eſt.

11. *Eſto: at certe concedas aliquo ab eorum ore aliquantiſper.* Liber Bembinus & alii antiqui, ita collocant, *ab ore eorum.* Ceterum Victorianus & Decurtatus habent *concedas hinc*, qua particula addita melius verſus procedit, qui eſt trochaicus acatalecticus. FAERNUS.
Eſto: at certe cóncedás hinc aliquo ab ore eorum aliquantiſper.
Sic dedit Faernus, *Cóncedás* duplici accentu non ſatis venuſte. *Hinc* nulli ex noſtris: ſed tres veterrimi, *Certe ut concedas.* Repone:
Eſto: at certe ut hinc concedas aliquo.
Ut, ea forma & ſenſu, paſſim.

12. *Ea prohibet facere.* Liber Bembinus *facere prohibet.* FAERNUS. Ex Bembino ſolo Faernus dedit *Facere prohibet*; cum & ceteri ejus & noſtri univerſi habeant, *Prohibet facere*; numeris melioribus, & minore licentia.

13. *Ego de me facio conjecturam.* Vir eruditus Iambicum tetrametrum Hypercatalectum hic ſtatuit, quales tres vel quattuor alios exiſtimat. Et ſic ſane eſt, ſi recepta lectio admittatur. Sed cum nullus ejuſmodi extet; nec Muſicae rationes id patiantur, pro erratis paucos iſtos habebimus & levi opera corrigemus. Hic repono, *De me ego facio conjecturam.*
Poteris etiam; *'Ego ex me fácio:* ut ſupra II, 3, 25. Adel. V, 3, 36. Sed Plautus etiam *De me conjecturam.* Caſ. II, 3, 8. Ciſt. II, 1, 2.

15. *Ipſius facti piget.* In libro Bembino, & aliquot aliis antiquis *pudet.* quod magis videtur convenire. FAERNUS. Noſtri omnes *Piget*, uno Regio excepto.

17. *Set noſtrum eſt intellegere; utcúmque atque úbicumque opus ſit obſequi.* Sic codices omnes: ſed hiat & ſine cemento eſt ſententia. Quanto venuſtius eſt, quod a me jam habebis:
Set noſtrum eſt intellegere. atque útcumque úbicumque opus eſt obſequi.
Nota modo iſtam accentus venerem, *'Utcumque úbicumque*; quae in recepta lectione nulla eſt. *Ut* ad modum & rationem ſpectat, *Ubi* ad tempus & locum. Andr. IV, 3, 21.
'Ut ſubſervias
Orationi, utcumque opuſt, verbis vide.
Eſt autem reponimus pro *Sit.* Plaut. Ep. I, 1, 47.
Utcumque in alto ventus eſt. Et Poen. III, 5, 9.
Utcumque eſt ventus, exin velum vertitur.

21. *Quin mihi moleſtum'ſt.* CLIT. *pergin hercle.* In libro Bembino eſt pro *pergin*, *perdis.* ego *pergis* lego affirmative; quod cum *hercle* magis congruit. ut & in Phormione:
Pergis hercle. numquam tu odio tuo me vinces.
FAERNUS.
Noſtri omnes *Pergin?* & recte, modo *Hercle* Syro tribuas hoc modo:
Neque id injuria: quin
Mihi moleſtumſt. Pergin? Hercle verum dico quod videtur.
Quin praecedenti verſui appono: quod poſteriori dedit Faernus.

22. *Nonne accedam ad illos?* Libri aliquot, inter-

inter

Digitized by Google

SY. *Actumſt: hic prius ſe indicarit quám ego argentum effécero.*
Chremé, uin tu homini ſtúlto mi auſcultare? CH. *quid faciám?* SY. *iube hunc*
Abire hinc aliquo. CL. *quó ego hinc abeam?* SY. *quó lubet: da illis locum:*
Abi deámbulatum. CL. *deámbulatum, quó?* SY. *uah, quaſi deſit locus.*
Abi ſane iſtac, iſtórſum, quouis. CH. *récte dicit, cénſeo.*
CL. *Di te éradicent, qui iſtinc me extrudás, Syre.*
SY. *At tú tibi iſtas póſthac comprimitó manus.*
Cénſen uero? quid illum porro crédis factúrúm, Chreme?
Niſi eum, quantum tibi opis di dant, ſeruas, caſtigás, mones.
CH. *Ego iſtuc curabo.* SY. *átqui nunc, ere, hic tibi adſeruándus eſt.*
CH. *Fiet.* SY. *ſi ſapiás: nam mihi iam mínus minuſque obtémperat.*
CH. *Quid*

inter quos Bembinus, *non accedam*. FAERNUS. Noſtri omnes *Nonne*? quod placet.

23. *Actum eſt; hic prius ſe indicarit quam ego argentum effero. Chreme.* Liber Bembinus pro *effero* habet *effecero*. quod quanto melius ſit, neminem arbitror non videre. nam *effero* nullo modo quadrat, cum nec dum argentum eſſet in promptu, ut poſſet efferri. *effecero* autem exponendum, confectum reddidero. praeterea idem liber Bembinus & aliquot alii ita digerunt hos verſus:

Actum'ſt: hic prius ſe indicarit, quam ego argentum effecero.
Chreme vin tu homini ſtulto mihi auſcultare? CH. *quid faciam?* SY. *jube hunc.*

Sed in *quam ego*, non fiet eliſio: & in *Chreme*, poſterior ſyllaba corripietur. *mihi* vero, monoſyllabum erit. FAERNUS.

Noſtri omnes mendoſe, *Effero*. Recte Faernus: niſi quod *Chreme* poſteriorem corripere putet: immo producit, & jambicus eſt, ut ſequentes.

28. *Qui me iſtinc extrudis.* Ex ratione verſus, & fide libri Bembini, & aliquot aliorum, lego *hinc extrudis*. verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus: at qui ſequitur, & ipſe trochaicus dimeter catalecticus. FAERNUS.

Di te eradicent; Syre, qui me hinc extrudis, at tu pol tibi iſtas
Poſthac comprimito manus.

Sic verſus conſtituit: ſed prior hypermeter eſt, qualis nullus extat, niſi mendoſus; ut dixi ad verſum hic 13. Illud *Pol* neſcio unde venerit. Nec ex noſtris ullus, nec vett. Edd, id agnoſcunt: & univerſi habent *Iſtinc* non *Hinc*. Repone:

Di te eradicent, qui iſtinc me extrudas, Syre,
At tu tibi iſtas poſthac comprimito manus.

Extrudas cum in veterrimo noſtro eſt, tum in egregio illo Palatino G. Fabricii.

31. *Quantum di dant tibi opis.* Melior videtur compoſitio, quae eſt in libro Bembino, & aliis antiquis, *quantum tibi opis di dant*. FAERNUS. Noſtri omnes, *Tibi opis*; ſed iidem *Dent* non *Dant*. Plaut. Ciſt. V, 2, 1. *Niſi quid mihi opis di dant, diſperii.*

36. *De fallacia dicis? hem inveni nuper quandam.* In nullo l. s. invenio dictionem *hem*, quae & alioqui hic inepta eſt, & nullum ſenſum habet. aliqui loco ejus nihil prorſus habent: aliqui has duas voces *inventa eſt*, quod ſtare non poteſt: in Bembino & aliis antiquis legitur *eſt*. quod cum hic nullo modo cohaereat, ſine dubio corruptum putamus: & pro *eſt*, legendum *ſt*, quae nota eſt indicentis ſilentium. quaſi nolit Syrus fallaciam ab ſe inventam enuntiari foras, ne qua forte ad Menedemum permanet. FAERNUS.

Tres hos verſus ſic dedit Faernus:

Quid tu? ecquid de illo quod dudum tecum egi, egiſti, Syre? aut
Repperiſti tibi quod placeat, an nondum etiam? De fallacia
Dicis? ſt. inveni nuper quandam. Frugi es: cedo quid eſt.

Ubi verſus medius toto pede excurrit: Si a *Riſti* incipis, bene ſe habent numeri: In ultimo verſu *St* quod Faernus ex conjectura poſuit,

Digitized by Google

CH. *Quid tu? ecquid de illó, quod dudum técum egi, egiſti, Syre?*
Aút eſt tibi, quod pláceat, an nondum étiam? SY. *de fallácia*
Dícis? eſt: inuéni nuper quándam. CH. *frugi es. cédo quid eſt?*
SY. *Dícam: uerum, ut áliud ex alio íncidit.* CH. *quidnám, Syre?*
SY. *Péſſuma haec eſt méretrix.* CH. *ita uidétur.* SY. *immo si ſcias.*
Uáh, uide quod incéptet facinus. Fuít quaedam anus Corínthia
Híc; huic drachumarum árgenti haec mille dederat mútuum.
CH. *Quíd tum?* SY. *ea mortuáſt: reliquit filiam aduleſcéntulam.*
'Éa relicta huic árraboni eſt pro íllo argento. CH. *intéllego.*
SY. *Hánc ſecum huc addúxit, eam quae eſt núnc aput uxorém tuam.*
CH. *Quíd tum?* SY. *Cliniam órat, ſibi ut id núnc det: illa illi tamen*
Póſt datum iri mille numum praés ſit. CH. *et praes sit quidem?* SY. *hui,*
Dú-

ſuit, prorſus ineptum eſt. Quorſum enim ſilentio opus, cum ſoli in ſcena ſint? Meliores quique codices habent, *Eſt*; quo inditio, & iſtum & priorem quoque verſum certo reſtitui:

Quid tu? ecquid de illo quod dudum tecum egi, egiſti, Syre?
Aut eſt tibi, quod placeat, an nondum etiam? De fallacia
Dicis? eſt. inveni nuper.

Eſt tibi? hoc eſt, *Habes?* cui reſpondet Syrus *Eſt*, id eſt, *Habeo*. Vides vero jam, unde venerit illud *Repperiſti*, quod cum primo interpretatio fuerit τῦ *Eſt*; poſtea in textum ſe inſinuavit, & alterum inde expulit. And. IV, 4, 50.

Novi omnem rem. eſt Simo intus? Eſt. *Ne me* [*attigas.*
Adel. IV, 2, 3.

Cliens, amicus, hoſpes nemo eſt vobis? Sunt. [*quid poſtea?*
Heaut. V, 4, 6.

Ne in animum inducas tuum Alienum eſſe te. Sum.

Ib. *Cedo quid id eſt?* Liber Bembinus & nonnulli alil non habent particulam *id:* ſed utroque modo ſtat verſus. FAERNUS. Unus tantum ex optumis noſtris, *Quid eſt?*

39. *Immo ſi ſcias, Vah, vide quod inceptet facinus.* Sic ex ſuis Faernus: ſed nihil adnotat. Edd. vett. & plerique noſtri *Hoc vide*. Petrenſis tamen *Vah vide*, ut Faernus. Atque id placet. Plerique noſtri *Inceptet*, non *Inceptat*. Utrumvis probe.

40. *Hic: huic drachmarum haec argenti mille dederat mutuum.* Sic Faernus: ſed noſtri univerſi cum Edd. vett. *Argenti haec.* Nimirum ab auctore venit antiquae illud monetae:

Hic: huic dráchumarum argenti haec mille dederat mutuum.

Plaut. Trin. II, 4, 23.

Trapezitae mille drachumarum Olympicum.

43. *Ea quae eſt nunc ad uxorem tuam.* Libri Bembinus, Victorianus, & Decurtatus, *apud uxerem*. Baſilicanus & alii *ad*, quod magis placet. FAERNUS. Plures ex noſtris *Ad:* ſed placet *Apud*. Et deinde pro *Ea quae eſt*. Repone, *Eam quae eſt*.

44. CH. *Quid tum?* SY. *Clinia orat ſibi uti nunc det illam: illi tamen*
Poſt daturum mille numum poſcit.

Qui praecedentia bene conſiderarit, id eſt, *peſſima haec eſt meretrix:* & *vide quod inceptet facinus*; cum poſtea viderit eam nihil moliri, nihil omnino agere, neque mali, neque boni, nimirum exiſtimabit locum eſſe corruptum; quem nos ex auctoritate librorum antiquiſſimorum, Vaticani & Bembini, ita emendamus, ut pro *Clinia Cliniam*, pro *daturum daturam*, legamus: quod poſterius etiam in libro Victoriano eſt, & eo amplius ex Vaticano & Baſilicano & nonnullis aliis, pro *uti nunc*, *uti id nunc*. itaque diſtinguemus.

CH. *Quid tum?* SY. *Cliniam orat, ſibi uti id nunc det: illam illi tamen*
Poſt daturam mille numum poſcit.

ut ſit ſenſus. haec meretrix Cliniam orat, ut ſibi nunc det id argentum, quod ipſa mutuum dederat anui illi Corinthiae: illam enim puellam, quae relicta eſt arraboni, poſt daturam illi, id eſt Cliniae, mille numum. Quid

vero

Dúbium id eſt? ego sic putaui. CH. *quid nunc facere cógitas?*
SY. *Egone? ad Menedemum ibo: dicam hanc eſſe captam ex Caria,*
Ditem et nobilem: ſi redimat, mágnum eſſe in ea ré lucrum.
CH. *Erras.* SY. *quid ita?* CH. *pró Menedemo núnc tibi ego reſpóndeo.*
Nón emo. SY. *quid áis? optata lóquere.* CH. *atqui non éſt opus.*
SY. *Nón eſt opus?* CH. *non hércle uero.* SY. *qui iſtuc, miror.* CH. *iám*
ſcies.
SY. *Máne, mane, quid eſt, quód tam a nobis gráuiter crepuerúnt fores?*

ACTUS

vero hic ſignificet verbum *poſcit*, non ſane ex grammaticis liquet. ratio tamen ſenſuſque cogit, id intellegi, pro *pollicetur*, aut *offert*. FAERNUS.

Hos verſus ſic dedit Faernus.

Quid tum. SY. *Cliniam orat; ſibi uti id nunc det: illam illi tamen*
Poſt daturam mille numum poſcit. CH. *Et poſcit quidem?* SY. *Hui,*
Dubium id eſt? CH. *Ego ſic putavi. quid nunc facere cogitas?*

Et profecto primus ille ſententiam ſubodoratus eſt; verba praeſtare non auſus. Senſus poſtulat, ut *Poſcit* ſit *Pollicetur* aut *Offert* vel ſimile quid; uſus & ſermonis ratio non id concedit. Ego vero cum omnes hujus fallaciae, technae, ſabricae partes conſiderarem & inter ſe conſerrem; ſtatim & recta via in veram hujus loci lectionem deveni: ſententia enim ſemel reperta, verba ſponte ſequebantur. Fingit Syrus, Antiphilam arraboni Bacchidi relictam eſſe pro mille Drachmis: Bacchidem, quae hic Cliniae amica fingitur, eam ſummam a Clinia praeſente pecunia petere: Syrum, ut a Menedemo hanc ſummam auferret, porro ficturum eſſe, captam eſſe a Caria Antiphilam, ditem in ſua patria & nobilem: ſi Menedemus pro captiva eam mille drachmis emere velit, magnum fore mox lucrum, cum a parentibus vel cognatis redimeretur: eas mille drachmas Bacchidi dandas eſſe: & Antiphilam in domo Menedemi futuram, ubi filius familias Clinia facile & tuto cum ea conſueſcere poſſet. Haec fallaciae hujus ſumma eſt: ad quam tamen obtinendam neceſſe erat, ut Bacchis Antiphilam a ſe abalienaret, & Menedemo traderet. Id quoque non omiſſum a Syro erat, ſed mendoſa lectio jam a multis ſaeculis rem obſcuravit. Revocabo tibi ſepultam illam ſcripturam:

Quid tum? SY. *Cliniam orat, ſibi ut id nunc det: illa illi tamen*
Poſt datum iri mille numum praes ſit. CH. *Et praes ſit quidem?* SY. *Hui,*
Dubium id eſt? ego ſic putavi. CH. *Quid nunc facere cogitas?*

Illa, id eſt Antiphila, *Praes ſit* ſive arraboni ſit, oppignoretur, *Id mille numum* ſive iſtas mille drachmas, *Poſt datum iri illi*, id eſt Cliniae, ſive ejus patri. *Datum iri* reponimus pro *Daturam*, vel ut noſtri omnes, uno excepto, *Daturum*. Sic in Andria *Deſerturum* erat pro *Deſertum iri*, & alibi non ſemel eodem modo peccatum eſt. A *Praes ſit*, hoc eſt, compendioſe *pſ̄it*, virgula ſuperne ducta, factum eſt *Poſcit*. Quid *Praes* ſit, jam notiſſimum eſt: Auſonius in Technopaegnio:

Quis ſubit in poenam capitali judicio? Vas.
Quid ſi lis ſuerit nummaria, quis dabitur? Praes.

Ergo pro iſta pecunia, iſto milli numum, praes dabitur Antiphila. *Mille* hic ſingularis numeri eſt. Vide Gellium I, 16. *Ego ſic putavi* ſunt Syri verba, ut recte codex Bembinus. Ego putavi eam praedem ſore. Sic IV, 5, 37. Idem Syrus de alia ſua techna:

Credebam. Minime. Scite poterat fieri.

Porro, *Praes ſit.* CH. *Et praes ſit quidem?* ut Plaut. Bacc. II, 2, 44.

A. *Nam jam huc adveniet miles.* B. *Et miles* [*quidem?*

Ib. CH. *Et poſcit quidem.* Alii *poſcet* legunt.

Sed

Digitized by Google

ACTUS IV. SCAENA I.

SOSTRATA. CHREMES. NUTRIX. SYRUS.

SO. *NISI me ánimus fallit, hic profecto eſt ánulus, quem ego ſúſpicor,*
Is, quicum expoſita eſt gnáta. CH. *quid uolt ſibi, Syre, haec orátio?*
SO. *Quid eſt? iſne tibi uidétur?* NU. *dixi equidem, úbi mi oſtendiſti, ílico,*
Eum éſſe. SO. *at ſatis ut cóntemplata módo ſis, mea nutrix.* NU. *ſatis.*
SO. *Abi núnc ïam intro; atque ílla ſi iam láuerit, mihi núntia.*
Hic égo uirum interea ópperibor. SY. *té uolt: uideas quíd uelit:*
Neſcio quid triſtis éſt: non temereſt: métuo quid ſit. CH. *quid ſiet?*

Sed utroque modo hoc mihi non ſatis clarum. FAERNUS.

46. *Dubiumne id eſt?* Liber Bembinus non habet particulam *ne*, ſine qua melius procedit trochaicus, & perſonam Chremetis annotat poſt *putavi*. FAERNUS.

48. *Si redimat, magnum ineſſe in ea lucrum.* Sic dedit Faernus, quod a correctoribus veniſſe ſuſpicio eſt Quippe noſtri codices univerſi cum Edd. vett. *Magnum in ea eſſe lucrum.* Repono:

Si redimat, magnum eſſe in ea re lucrum.

In ea re, hoc eſt, in redemptione; non in ipſa Antiphila. Plautus Epid. II, 2, 117. in fallacia plane ſimili:

Miles Rhodius, hic emet illam de te, & dabit aurum lubens:
Tace modo, eſt lucrum hic tibi amplum.

Hic prorſus, ut noſter *In ea re.*

50. *Non emo. quid ais?* Aliqui libri *quid agis?* inter quos Bembinus, & Baſilicanus. FAERNUS.

Non emo: quid agis? SY. *optata loquere.*

Sic dedit Faernus: & ſic quidem plerique noſtri. Sed duo, & vett. Edd. *Ais.* Recte: modo perſonam mutes:

CH. *Non emo.* SY. *Quid ais? optata loquere.*

Quid ais? non eſt Interrogantis, ſed (ut paſſim) exclamantis & re inopinata percuſſi.

51. CH. *Atqui non opus eſt.* O. l. s. *non eſt opus.* liber vero Bembinus, hic ſic notatas perſonas habet: CH. *qui.* SY. *non eſt opus.* CH. *non opus eſt.* SY. *non hercle vero.* CH. *quid iſtuc? miror.* SY. *jam ſcies. Mane mane* &c. haec adnotare placuit, ſi quis forte clariorem aliquem ſenſum poſſit elicere, quam ex impreſſa diſtinctione. FAERNUS. *Non opus eſt?* Lege ex aliquot noſtris, *Non eſt opus?* & pro *Quid iſtuc miror*, lege ex pleriſque noſtris, *Qui iſtuc, miror.*

52. *Mane mane. quid eſt quod tam a nobis graviter crepuere fores?* O. l. s. *crepuerunt.* ita optime ſtat trochaicus, correpta priore ſyllaba verbi *mane*, ut ſaepe alibi: vel ex *quid d* eliſo. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Crepuerunt.* Sed haec Syro tribuenda ſunt; qui Chremen dicturum interpellat. Et ideo *A nobis*; non ut dominus aedium diceret *A me.*

3. *Quid eſt? iſne tibi videtur?* N. *dixi equidem ubi mihi oſtendiſti ilico.* Verſus hic hoc modo ſtat, ut, *mihi* in unam ſyllabam contracto & per ſynaloephen eliſo; item eliſo *s* ex prima ſyllaba dictionis *oſtendiſti*, in ſexta ſede ſit anapaeſtus, FAERNUS. Immo *Oſtendiſti* primam hic habet longam.

4. *At út ſatis cóntemplata.* Repone: *At ſatis ut cont.*

5. *Abi jam nunc intro.* O. l. s. *abi nunc jam intro.* ita *abi* erit Iambus, qui aliter eſſet pyrrichius. FAERNUS. Noſtri quoque libri; *Abi nunc ïam:* ſed & ſic *Abi* erit Pyrrichius, *Jam* ut ſolet in diſyllabon reſoluto.

7. *Metuo quid ſiet.* O. l. s. *quid ſit:* ita bene verſus procedit. ſed hoc amplius Bembinus & Victorianus pro *metuo*, *timeo* habent. FAERNUS. Noſtri omnes *Metuo*, & *ſit.*

Ne iſta hércle magno iám conatu mágnas nugas dixerit.
SO. *Ehem mi uir.* CH. *ehem mea úxor.* SO. *te ipſum quaéro.* CH. *loquere quid uelis.*
SO. *Primum hoc te oro, né quid credas me áduerſum edictúm tuum*
Fácere eſſe auſam. CH. *uin me iſtuc tibi, etſi incredibileſt, crédere?*
Crédo. SY. *neſcio quid peccati pórtat haec purgátio.*
SO. *Méminiſtin me grauidam, et mihi te máxumo opere edicere,*
Si puellam párerem, nolle tólli? CH. *ſcio quid féceris.*
Súſtuliſti. SY. *ſic eſt factum: minor ergo erus damno aúctus eſt.*
SO. *Mínime: ſet erat hic Corinthia ánus haut inpura: ei dedi*
'Exponendam. CH. *o Iúppiter, tantam éſſe in animo inſcitiam?*
SO. *Périi. quid ego féci?* CH. *at rogitas?* SO. *si peccaui, mi Chreme,*
'Inſciens feci. CH. *id quidem ego, ſi tú neges, certó ſcio,*

Te

11. *Etſi incredibile eſt.* Liber Bembious, *&* *incredibile eſt.* quod ſi admittimus, per parentheſin legetur. ita trochaicus optime conſtat. aliter *sibi* in unam ſyllabam contrahendum: vel ex *etſi t* elidendum. FAERNUS. Noſtri omnes *Etſi*; nec Trochaico metueodum eſt.

12. *Pertet haec purgatio.* Omoes fere l. s. inter quos Bembinus, & alii antiqui, *portat.* FAERNUS. Noſtri quoque *Pertat.*

13. *Meminiſti me eſſe gravidam, & mihi te magnopere interminatum.* Omnes quotquot ſunt l. s. *maximepere interminatum.* Soli Bembinus, & Victorianus, *maxumo opere dicere*; quam antiquam & veram eſſe lectionem puto; hanc enim & ſenſus admittit, & ratio verſus, qui trochaicus eſt, ut ceteri, habens proceleuſmaticum in paeoultima ſede. FAERNUS.

Lege, ejecto *Eſſe*, & ex *Dicere*, quod & Eugraphius habet, facto *Edicere*;

Méminiſtin me gravidam & mihi te maxume opere edicere.

Interminatum quod libri noſtri habent, ex interpretatiooe venit. *Meminiſtin edicere*; ut & Guyetus vidit. Sic And. II, 5, 18. *Memini videre.* Ibidem III, 2, 15. *Edixin tibi, Interminatus ſum ne faceres*? Ideo *Eſſe* ejicitur, ne Iambicus iooter Trochaicos irrepat.

15. *Suſtuliſti.* SY. *Sic eſt factum, domina.* Liber Bembinus poſt *ſuſtuliſti*, ita notatas habet perſonas. SO. *ſic eſt factum..* SY. *domina erge erus damno auctus eſt.* ſed haec lectio noo videtur procedere, quum infra Soſtrata dicat, *minime.* hoc enim dicendo aut negat ſe ſuſtuliſſe, quod cum praecedentibus pugnat, aut negat Chremetem damno auctum; quod probabile non videtur, ea dicere, cum ipſa de damno nullam infra mentionem faciat. omnes alii libri, & antiqui, & recentes, haec omnia verba Syro attribuunt. FAERNUS.

CH. *Suſtuliſti.* SY. *ſic eſt factum, domina. ergo erus damno auctus eſt.*

Sic Faernus, & libri noſtri. Sed locum hunc non carere mendo recte ſuſpicatus eſt Vir doctus: quid tamen iſta ejus conjectura ſibi velit, *Dominae erge herus damno auctus eſt*, equidem non intellego, oec de ea plura dicam; cum oeſciam utrum velit, *Dominae haerus*, an *Dominae damno*? Acidalius ad Paterculum ſic corrigebat:

Sic eſt factum: domina ego, herus damno auctus eſt.

Ingenioſe, hoc confitendum eſt: & ideo Guyetum plauſorem ſibi invenit. Syrus nova domina, Chremes damno, novae ſcilicet dotis, auctus eſt. Quamquam autem juvenili jactantia Acidalius *edicat omnibus ſic eſſe ſcribendum*, liceat tamen mihi novam aleam periclitari. Repono igitur,

Suſtuliſti: Sic eſt factum: minor ergo herus damno auctus eſt.

Ex *Domina* facio *Minor.* Herus mioor eſt Clitipho, qui profecto ſorore inventa mactabatur dotis ejus damno. Sic olim legebat Eugraphius, ut ex verbis ejus colligas: *Nove dixit*,.

Te inſcientem atque inprudentem dicere ac facere ómnia:
Tót peccata in hác re oſtendis. nám iam primum, ſi meum
'Imperium exſequi uoluiſſes, interemptam opórtuit:
Nón ſimulare mórtem uerbis, reipſa ſpem uitaé dare.
'At id omitto: miſericordia, ánimus maternús: ſino.
Quám bene uero abs té proſpectum eſt: quid uoluiſti? cógita:
Némpe illi anui pródita abs te filia eſt planiſſume,
Pér te uel uti quaéſtum faceret, uél uti ueniret palam.
Crédo, id cogitáſti; Quiduis ſátis eſt, dum uiuat modo.
Quíd cum illiſce agás, qui neque ius néque bonum atque aequóm ſciunt?
Mélius, peius, próſit, obſit, nil uident, niſi quód lubet?
SO. *Mí Chreme, peccáui, fateor: uincor. nunc hoc te óbſecro;*
Quánto tu me es ánnis grauior, tánto es ignoſcéntior:

'Ut

dixit, Auctus damno, quod ei coheres puella veneris. Ergo de Clitiphone hoc intellexit. Plaut. Aſin. II, 2, 63. *Ubinam eſt herus? Major apud forumſt, minor hic eſt intus.* Merc. I, 2, 2.

Herus ut minor opera tua ſervetur, agedum Acanthio.

Sic alibi aliquoties. Herus minor eſt filius herilis.

16. *Minime. ſed hic erat anus Corinthia haud impura: ei dedi*
Exponendam. CH. *o Juppiter tantam eſſe in animo inſcitiam.* O. l. s. *tantamne*, habent; ſed nos Bembinum ſequimur, in quo eſt vulgata lectio. in ceteris omnes in haoc lectionem conſentiunt, quae & optime verſibus ſervit, qui aliter impediti ſunt:

Minime. ſed erat hic Corinthia anus haud impura: ei dedi
Exponendam. CH. *o Juppiter, tantam eſſe in animo inſcitiam.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Tantamne.*

18. *Rogitas.* Codices pleriqne omnes, *At rogitas?* quod majoris eſt indignationis.

19. *Id equidem ego, etiamſi tu neges.* Liber Bembious non habet vocem *etiam*, quae & verſum impedit, & ſenſui non eſt neceſſaria. alii omnes libri habent, *etſi tu neges.* quod & ipſum ſtare poteſt. praeterea ſolus Bembinus *equidem*, alii omnes *quidem* habent. FAERNUS. Noſtri omnes *Id quidem ego.* Quippe *Equidem* per ſe valet *Ego quidem*: unde cum verbo perſonae primae ſemper jungebatur ante Neronis aetatem.

26. *Nempe anui illi.* Lege, *Nempe illi ánui.* & v. 29. *Quid cum illiſce agas?* non *Illis.*

28. *Quidvis satius eſt.* O. l. s. *ſatis eſt.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Et noſtri omnes *Satis.*

31. *Nunc te obſecro.* Poſt *nunc*, aliqui libri, inter quos Bembinus, habent pronomen *hoc*, ita etiam verſu expoſcente. FAERNUS.

32. *Quanto tuus eſt animus natu gravior, ignoſcentior.* Hic verſus crucem fixit omnibus interpretibus: Guyetus male ſe ultus crucem ei figit, & pro ſpurio hinc ablegat. Quid enim eſt *Animus natu gravior?* quis umquam mortalium ſic loqui vellet? ſed eſto, ut *Animus* ſit ipſe homo, *Natu gravior* idem ac aetate gravior; quid per ſe, ſine comparativo *Tanto*, facit hic *Ignoſcentior?* Anne qui major natu eſt, ideo natura & ſponte ſit ignoſcentior, ſine cultu & diſciplina? Qui fit ergo, ut ſenes plerumque ſint iracundi, moroſi, difficiles? Omnino *Tanto* hic neceſſarium eſt, quod libri aliquot habent; nonnulli *Tanto ſit*, *Tanto eſto.* Tu repone:

Quanto tu me es annis gravior, tanto es ignoſcentior.

Ubi *Animus*, hoc eſt, ſcriptura vetere *aius*, pro *anis* ſemel ſubrepſit; cetera ſtatim ſubſecuta ſunt. *Annis gravior*, aetate provectior: ut Horat. Serm. I, 1,

O fortunati mercatores, gravis annis Miles ait.

Poſte-

'Ut meae ſtultitiaé iuſtitia túa ſit aliquid praéſidi.
CH. *Scilicet equidem íſtuc factum ignóſcam: uerum, Sóſtrata,*
Mále docet te méa facilitas multa. ſet iſtuc quicquid eſt,
Quá hoc occeptumſt caúſa, eloquere. S. *ut ſtúltae et miſerae omnés ſumus*
Réligioſae; cum éxponendam dó illi, de digito ánulum
Détraho: et eum dico ut una cúm puella expóneret;
Si moreretur, ne éxpers partis éſſet de noſtris bonis.
CH. *'Iſtuc recte: cónſeruaſti té atque illam.* SO. *hic is eſt ánulus.*
CH. *'Unde habes?* SO. *quam Bácchis ſecum addúxit adoleſcéntulam:* SY. *hem.*
CH. *Quid ea narrat?* SO. *éa, lauatum dum ít, ſeruandum mihi dedit.*
'Animum non aduórti primum: ſét poſtquam aſpexi, ílico
Cógnoui, ad te exílui. CH. *quid nunc ſúſpicare aut ínuenis*
De illa? SO. *neſció; niſi ex ipſa quaéras, unde hunc hábuerit,*
Si potis eſt reperíri. SY. *interii: plús ſpei uideo quám uolo,*
Nóſtra eſt, ſi ita eſt. CH. *uiuitne illa, cui tu dederas?* SO. *néſcio.*
CH. *Quid renuntiáuit olim?* SO. *féciſſe id quod iúſſeram.*
CH. *Nómen mulieri cedo quod ſit, út quaeratur.* SO. *Philtere.*
SY. *'Ipſa*

Poſterius *Es* modi imperativi eſt. Servius ad Aen. IX, 201. ex Ter. Heaut. citat, *Natu gravior ignoſcentior*: unde mendi antiquitatem videas.

33. *Ut meae ſtultitiae juſtitia tua ſit aliquid praeſidii.* Liber Bembinus praepoſitionem *in* addit poſt *ſtultitiae.* quae lectio quanto melior ſit, omnes vident. ita etiam habebant Victorianus, & Baſilicanus, ſed nunc *in* abraſum eſt. FAERNUS.

Noſtri univerſi *Juſtitia tua* caſu recto: & recte, ut Tacitus *Sibi quiſque praeſidio*, & alii paſſim. *In juſtitia*, quod Bembinus exhibet vel ideo rejiciendum quod in ambiguum cadat, nec ab *Injuſtitia* ſono diſtingui poſſit.

36. *Cauſa loquere.* Lege ex codice Regio *Eloquere*: hoc eſt, Perge quod reſtat loqui. Et pro *Stultae & miſerae* lege ex duobus noſtris veterrimis, *Ut ſtultae & miſerae omnes ſumus Religioſae.* Miſera tum erat Soſtrata, quod a duro marito juſſa erat filiam neci dare: & vulgare dictum eſt, ſtultos omnes & miſeros eſſe ſuperſtitioſos.

40. *Hic eſt anulus.* O. l. s. *hic is eſt.* Bembinus & Victorianus, quos & ſequimur, *is hic eſt.* FAERNUS. Noſtri *Hic is eſt*, accentu meliore.

42. *Quid illa narrat?* Noſtri univerſi cum vett. Edd. *Quid ea.*

43. *Anulum non adverti primo: ſed poſtquam aſpexi ilico.* Libri Bembinus, & Vaticanus pro *anulum* habent *animum*, ut ſit, non adverti animum. ita optime procedit trochaicus, aliter impeditus. ſane pro *primo*, Bembinus liber habet *primum.* FAERNUS. Duo ex melioribus noſtris *Animum*, & itidem *Primum.*

45. *Niſi ut ex ipſa quaeras.* In libro Bembino non eſt particula *ut*, qua ſublata verſus nihilominus ſtat, & ſenſus eſt optimus, exponendo *niſi*, pro *ſed*; ut ſaepe in hoc auctore. FAERNUS. Noſtri omnes: *Niſi ut ex ipſa.*

48. *Quid renuntiavit olim?* Poſt haec verba adnotata eſt in libro Bembino perſona Soſtratae, recentiori tamen manu. ita prius erat & in Victoriano, ſed deinde ut in vulgata lectione, mutatum eſt. FAERNUS.

49. *Nomen mulieris cedo quod ſit.* Lege *Mulieri.*

51. *Sequere me intro hac.* In libro Bembino non eſt dictio *hac.* qua ſublata verſus ſtabit, non faciendo ſynaloepham in *me intro.* eo magis quia

SY. *Ipſa eſt. mirum ni illa ſalua eſt, ét ego perii.* CH. *Sóſtrata,*
Séquere me intro hac. SO. *út praeter ſpem euénit. quam timui male,*
Nè nunc animo ita éſſes duro, ut ólim in tollendó, Chreme.
CH. *Nón licet hominem éſſe ſaepe ita út uolt, ſi res nón ſinit.*
Núnc ita tempus fert, mi ut cupiam filiam; olim nil minus.

ACTUS IV. SCAENA II.

SYRUS.

NISI me ánimus fallit, haút permultum a me áberit infortúnium:
Ita hác re in anguſtum óppido nunc meaé coguntur cópiae:
Niſi áliqua uideo, ne éſſe amicam hanc gnati reſciſcat ſenex.
Nam quód de argento ſpérem aut poſſe póſtulem me fállere,
Nihil éſt: triumpho, sí licet me latere tecto abſcédere.
Crucior bolum mihi tántum ereptum tám deſubito e faúcibus.
Quid agam? áut quid commíniſcar? ratio de integro ineundáſt mihi.
Nil tam difficileſt, quin quaerendo inueſtigari póſſiet.

Quid,

quia antiqui dicebant *med intro.* FAERNUS. Omnes noſtri *Intro hac.* Neque aliter ſtabit verſus.

52. *Ut olim in tollenda.* Liber Bembinus *tollendo.* quod & melius videtur. FAERNUS.

54. *Nunc ita tempus eſt mihi, ut cupiam filiam, olim nihil minus.* Lege & diſtingue,

Nunc ita tempus fert, mi ut cupiam.

Sic Adel. V, 3, 5.

Scilicet ita tempus fert, faciundumſt.

And. I, 2, 17.

Dum tempus ad eam rem tulit, ſivi animum ut expleret ſuum.

Hec. IV, 2, 18.

Dum aetatis tempus tulit, perſuncta ſatis ſum.

1. *Niſi me animus fallit, haut multum a me aberit infortunium.* Syllaba verſui deficit, niſi ſynaloepha, quod non oportet, hic negligatur; deinde & *Multum* ſine accentu eſt. Lege, *Haut permultum a me aberit.* Plautus Bacch. II, 3, 86.

Ego neſcio Quantillum adtulerit verum haut permultum adtulit.

& V, 2, 76.

Jam pol id quidem eſſe haut perlonginquum.

Eugraphius ad locum: *Non longe*, hoc eſt, *Haut multum.* Ex hoc jure colligas, *Non longe* hoc in loco priſcam fuiſſe lectionem; & *Haut multum* ex interpretatione natam. Sane alibi Terentius, V, 2, 32. *Neu aberis longius.* Plaut. Bacch. IV, 2, 13.

Nae tibi hercle haut longe eſt os ab infortunio.

Pſeud. I, 5, 87.

Quia illud malum aderat; iſtuc aberat longius.

Tamen quia Latini *Multum abeſt* aeque dicant ac *Longe abeſt*, ſine libris nihil mutabo. Si cui tamen Eugraphii auctoritas tanti eſt, legat hic *Haut perlonge*; ut Noſter Eun. III, 5, 61. *Perlonge eſt.*

3. *Niſi aliquid video, ne eſſe.* Lege: *Aliqui video* vel *Aliqua*, hoc eſt aliqua via, ratione *Video, ne.* Sic. IV, 3, 11, & 16. *Videndum eſt, ut amici quoque res in tuto collocetur.* Non *Aliquid videndum. Aliqui & aliqua* ſaepe Plautus.

4. *Nam quod ſperem de argento.* Liber Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus.

Nam quod de argento ſperem, aut poſſe poſtulem.

FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

6. *Crucior bolum tantum mihi ereptum.* Lege ex duobus noſtris,

Crucior bolum mihi tantum ereptum.

8. *Nihil tam difficile.* Adde verbum, *eſt.* ex o. l. s. FAERNUS.

9. *Quid*

Digitized by Google

Quid, ſi hóc nunc ſic incípiam? nihil eſt. quid, ſi ſic? tantúmdem ago.
At ſic opinor. nón poteſt. immo óptume. euge habeo óptumam.
Retraham hércle opinor ád me idem illud fúgitiuum argentúm tamen.

ACTUS IV. SCAENA III.

CLINIA. SYRUS.

NULLA mihi res poſthác poteſt iam intéruenire tánta,
Quae mi aégritudinem ádferat: tanta haéc laetitia obórta eſt.
Dedó patri me núnc ïam, ut frugálior ſim quám uolt.
SY. *Nil mé feſellit: cógnita eſt, quantum aúdio huius uérba.*
Iſtúc tibi ex ſenténtia tua óbtigiſſe laétor.
CL. *O mí Syre, audiſti óbſecro?* SY. *quidni? qui uſque una adfúerim.*
CL. *Cuiquam aéque audiſti cómmode quicquam éueniſſe?* SY. *núlli.*
CL. *Atque ita me di ament, út ego nunc non tám meapte caúſa*
Laetór quam illius: quam égo ſcio eſſe honóre quouis dignam.
SY. *Ita crédo: ſet nunc, Clinia, age, da té mihi uiciſſim:*
Nam amici quoque res, éſt uidendum, in túto ut conlocétur:
Nequíd

9. *Quid ſi hoc ſic incipiam nunc?* Aliqui libri, recentes tamen, non habent dictionem *nunc*; qua ſublata procedit octonarius, aliter eſt trochaicus hypercatalecticus. Bembinus ita collocat, *quid ſi hoc nunc ſic incipiam?* ita & Baſilicanus, & Victorianus, in quo tamen *nunc* expunctum eſt. FAERNUS.

Quid ſi hoc nunc ſic incipiam? nihil eſt. quid ſi ſic? tantundem egero.

At ſic opinor. Ita Faernus & codices plerique. Ex *Quid ſi ſic*, inquiunt, vel *Quid* vel *Si* delendum eſt. Immo neutrum, nam ſine dubio *Sic* debet ter eſſe in ictu. Repone igitur,

Quid ſi hoc nunc ſic incipiam? nihil eſt. quid ſi ſic? tantundem ago.

Ago praeſenti tempore, ut cetera *Eſt*, *Poteſt*. *Ago* & *Egero* una modo litera in ſcriptis differunt.

10. *Euge optimam habeo.* Liber Bembinus *habeo optumam.* ita & Victorianus & Baſilicanus: quae collocatio numeroſior eſt. FAERNUS. Sic & noſtri libri.

11. *Illud idem fugitivum argentum tamen.* Omnes fere l. s. *idem illud.* FAERNUS. Itidem & noſtri.

3. *Dedo patri me nunc: jam ut.* Sic Faernus: ſed diſtingue,

Dedo patri me nunc ïam, ut.

6. *O mi Syre, audiſtin obſecro?* Liber Bembinus *audiſti*, ita erit Iambus in quarta. FAERNUS.

7. *Cui aeque audiſti commodi quicquam eveniſſe? s. nulli.* Liber Bembinus & Victorianus *commode*, quod magis placet: ut ſit, quicquam magis eveniſſe, aeque commode. FAERNUS. Recte hoc *Aeque commode*: noſtri mendoſe *Commodi.* Sed verſus adhuc laborat: Lege, *Cuiquam aeque. Cuiquam quicquam: Numquam cuiquam*: in his placent ſibi Comici.

11. *In tuto ut collocetur.* Liber Bembinus *in tutum ut conlocetur*, licet infra, *in tuto.* FAERNUS.

Nam amici quoque res eſt videnda, in tuto ut [conlocetur.

Lege & diſtingue,

Nam amici quoque res, eſt videndum, in tuto ut conlocetur.

ut infra v. 17. omnes noſtri *In tuto.*

13. *Sicine mihi interloquere.* Plerique libri *Sicine me.*

15. *Deorum vitam adepti ſumus.* Liber Bembinus pro *adepti* habet, *apti*, a verbo *apiſcor.* quod idem eſt cum adipiſcor. ita optime procedit octonarius Iambicus catalecticus ſine ulla licentia. quod ſi quis maluerit *adepti*, ſic quoque ſtare verſus poteſt, ſi ea dictio *p* eliſo, fiat anapaeſtus. quod vero ſequitur,

Fruſtra

Digitized by Google

Nequid de amica núnc ſenex. CL. *o Iúppiter.* SY. *quiéſce.*
CL. *Antiphila mea nubét mihi.* SY. *ſicine mi interloquére?*
CL. *Quid fáciam? Syre mi, gaúdeo: fer mé.* SY. *fero hercle uéro.*
CL. *Deórum uitam aptí ſumus.* SY. *fruſtra óperam opinor ſúmo.*
CL. *Loquere, aúdio.* SY. *at iam hoc nón ages.* CL. *agám.* SY. *uidendum eſt, inquam,*
Amíci quoque res, Clinia, tui in túto ut conlocétur.
Nam ſi nunc a nobís abis, et Bácchidem hic relinquis;
Noſtér reſciſcet ílico eſſe amicam hanc Clitiphónis:
Si abdúxeris; celábitur, itidem út celata adhúc eſt.
CL. *At enim íſtoc nihil eſt mágis, Syre, meis núptiis aduórſum:*
Nam quo óre appellabó patrem? tenés, quid dicam? SY. *quídni?*
CL. *Quid dicam? quam cauſam ádferam?* SY. *quin nólo mentiáre:*
Apérte, ita ut res ſéſe habet, narráre. CL. *quid ais?* SY. *iúbeo:*
Illám te amare, et uélle uxorem: hanc éſſe Clitiphónis.
CL. *Bonam átque iuſtam rem óppido imperás, et factu fácilem.*
Et ſcilicet iam me hóc uoles patrem éxorare, ut célet
Senem uóſtrum. SY. *immo ut rectá uia rem nárret ordine ómnem.*
CL. *hem.* *Satin*

Fruſtra operam hanc opinor ſumo. Ab libro Baſilicano, & omnibus fere recentibus abeſt dictio *hanc*, & in Victoriano deleta eſt, ut & nos delemus: numeroſiore ob hoc verſu; ſic enim Iambum in quarta habet. Bembinus & alii antiqui eam vocem habent, ſed ita collocatam, ut verſus ſtare non poſſit. FAERNUS. Recte hoc. Noſtri perperam *Adepti*. Ab omnibus vero abeſt *Hanc*.

19. *Noſter reſciſcet ilico.* Liber Bembinus, *ſenex reſciſcet il.* FAERNUS. Ex Bembino ſuo Faernus *Senex* edidit: Alii omnes ubique *Noſter*; Recte: & *Senex* ejus interpretamentum eſt.

21. *At enim iſtoc nihil eſt magis, Syre, meis.* Vir eruditus, *numerorum*, inquit, *gratia* lubens legerem, *Magis meis, Syre*: ſed ſaepe oſtendit horum ſe numerorum parum ſcientem eſſe. Velius Longus p. 2236. *Antiqui dixerunt* Miis *per i, non* Meis *per e; ut Terentius;*

At enim iſtoc nihil eſt magis, Syre, miis nuptiis adverſum. Eodem verborum ordine.

23. *Quid dicam? quam cauſam adferam?* Concinnius fuerit:

Quid dicam? quid cauſae adferam?

24. *Aperte, ita ut res ſeſe habet, narrato. Quid ais?* SY. *jubeo* *Illam te amare.* Sic codicum quicquid ubique eſt. Sed vide quanto concinnius eſt, quod daturus ſum,

Aperte, ita ut res ſeſe habet, narrare. Quid ais? Jubeo:

Narrare. Dicturus erat Syrus *Jubeo*: ſed Clinia admiratione percuſſus interpellavit, dicendo *Quid ais?*

25. *Illam te amare & velle uxorem: hanc eſſe Clitiphonis.* *Uxorem* ipſius lege verſus, primam hic corripit: indigna ſane venia. Vide an fortaſſe ſcripſerit.

Illanc amare & velle te uxorem: eſſe hanc Clitiphonis.

27. *Patrem exorare ut celet.* Liber Bembinus, *orare.* quod magis videtur convenire: non enim tanta res erat ut magna mole precum impetranda eſſet. ſed *orare*, verſus ratio non admittit, niſi legas *orare patrem.* quae collocatio etiam ex libro ſcripto eſt. FAERNUS. Si *orare* adſciſcis; etiam hoc modo poteris,

Et ſcilicet jam me voles, hoc patrem orare ut celet. Sed omnes noſtri *Exorare.*

28. *Senem voſtrum.* SY. *immo ut recta via rem narret ordine.* CLIN. *hem.* O. l. s. praeter Bembinum, habent, *rem narret ordine omnem*, quemadmodum exigit verſus, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, ſi ex *ſenem*

 m eli-

Satin ſánus es, aut ſóbrius? tu quídem illum plane pródis:
Nam qui ille poterit éſſe in tuto, dic mihi.
SY. *Huic equidem consilio palmam do: hic me magnifice écfero,*
Qui uim tantam in me ét poteſtatem hábeam tantae aſtútiae,
Uéra dicendo út eos ambos fállam; ut cum narrét ſenex
Uóſter noſtro, eſſe íſtam amicam gnáti, non credát tamen.
CL. *'At enim ſpem iſtoc páćto rurſum núptiarum omnem éripis.*
Nám dum amicam hanc méam eſſe credet, nón committet filiam.
Tú fors quid me fiat parui péndis, dum illi cónſulas.
SY. *Quid, malum, me aetátem cenſes uélle id adſimulárier?*
'Unus eſt diés dum argentum eripio: pax: nihil ámplius.
CL. *Tántum ſat habes? quid tum quaeſo, ſi hóc pater reſciuerit?*
SY. *Quid ſi redeo ad illos qui aiunt, quid ſi nunc caelúm ruat?*
CL. *Métuo, quid agam.* SY. *métuis? quaſi non éa poteſtas ſit tua,*
Quó uelis in témpore ut te exſóluas, rem facias palam.
CL. *'Age, age, traducátur Bacchis.* SY. *óptume, ipſa exit foras.*

ACTUS

m elidatur, quamvis ſequente conſonante; aut utique ea dićtio in unam ſyllabam contrahatur. poteſt & aliis rationibus verſus hic ſuſtentari. FAERNUS. Sic & noſtri omnes, nec verſui ullum eſt periculum.

29. *Satin ſanus es, & ſobrius? tu quidem illum plane prodis.* Liber Bembinus pro *prodis*, habet *perdis:* quod magis videtur convenire cum eo, quod mox ſequitur. *nam qui ille poterit eſſe in tuto.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Prodis:* quod multo melius. Sic ſupra III, 1, 70.

Prius proditurum te tuam vitam. Hec. IV. 4, 50.

Ehe an non alemus, Pamphile? Prodemus quaeſo potius?

30. *Nam qui ille poterit eſſe in tuto, dic mihi.* Senarius hic intervenit, quia ſtatim ad aliud verſuum genus tranſiturus erat Syrus. Vir igitur eruditus, qui hinc ſorte excidiſſe putat *Hec ſi fecere*, ut hic verſus par fiat ſequentibus, tota via erràvit.

32. *Et poteſtatem habeam tantae aſtutiae.* Neſcio an aućtor dederit, *Tantam aſtutiae.* Vim tantam, & poteſtatem tantam.

34. *Iſtam eſſe amicam gnati.* In libro Bembino venuſtior collocatio eſt, *eſſe iſtam amicam gnati.* FAERNUS. Noſtri omnes *Iſtam eſſe*; ſed melius eſt, ut *Iſtam* in accentu ſit.

37. *Tu fortaſſe quid me fiat parvi pendis, dum illi conſulis.* Verſus trochaicus hypercatalećticus, vel etiam catalećticus, ut ceteri, ſi ex *quid d* eliſo; eaque ſyllaba brevi remanente, ſit daćtylus in ſecunda, *fiat* vero in unam ſyllabam contrahatur. ſane in Bembino & omnibus fere antiquis eſt, *parvipendis*; in recentibus, *parvi curas.* FAERNUS.

Apage tales verſus Hypermetros: cum tam rećta & proclivis ſit ad emendationem via:

Tu fors quid me fiat parvi pendis, dum illi conſulas.

Fors id ipſum quod *Fortaſſe.* Virg. Aen. V, 232.

Et fors aequatis cepiſſent praemia roſtris.

Quod & apud Guyetum jam video.

1. Noli poſt *Induxerunt* pleniorem diſtinćtionem ponere. *Decem minas quas:* hoc eſt, *decem minae quas.* Sic And. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

Supra IV, 1, 41.

Unde habes? Quam Bacchis ſecum adduxit adoleſcentulam.

Pro-

ACTUS IV. SCAENA IV.

BACCHIS. CLINIA. SYRUS. DROMO.
PHRYGIA, ancilla.

B. *SATIS pól proterue mé Syri promiſſa huc induxérunt,*
Decém minas quas mihi dare eſt pollicitus. quod ſi is núnc me
Decéperit, ſaepe óbſecrans me, ut uéniam, fruſtra uéniet:
Aut cúm uenturam dixero et conſtítuero, cum is cérto
Renúntiabit, Clitipho cum in ſpé pendebit ánimi;
Decípiam, ac non ueniám. Syrus mihi térgo poenas péndet.
CL. *Satis ſcite promittit tibi.* SY. *atqui tu hánc iocari crédis?*
Faciét niſi caueo. B. *dórmiunt. ego pól iſtos commouébo.*
Mea Phrýgia, audiſtin, módo iſte homo quam uíllam demonſtráuit
Charíni? PH. *audiui.* B. *próxumam eſſe huic fúndo ad dextram?*
PH. *mémini.*
B. *Curriculo percurre: áput eum milés Dionyſia ágitat.*
SY. *Quid haec coéptat?* B. *dic me hic óppido eſſe inuitam atque adſeruári:*
Uerum áliquo pacto uérba me his datúram eſſe et uentúram.
SY. *Perii*

Pro *Aduleſcentula*; ut & quinque ex noſtris libris illic habent.

2. *Decem minas quas mihi dare pollicitus eſt. quod ſi is nunc me.* Repone ob verſum, *Dare eſt pollicitus.* Vir doctus ex recepta lectione colligit ſyllabam in hujus metri caeſura communem eſſe; quia nempe Terentio, ſi ita viſum eſſet, facile fuit hic ponere vel *Dare mihi eſt*, vel *Mihi dare eſt.* Quid eſt, ſi hoc non eſt ſe fruſtrari? Ideo erratum pro vero obtrudendum eſſe, quod ei facile mederi poſſis? idipſum ſumit, de quo diſputatur.

3. *Me deceperit, ſaepe obſecrans.* Et ratio verſus requirit, ut dictio *me* praecedenti verſui aſcribatur, & in eum modum eam habent o. l. s. FAERNUS.

4. *Cum is certe Renuntiarit.* Lege cum Goveano & Guyeto, *Certo*, non *Certe.* Lege etiam *Renuntiabit*, ut *Pendebit.*

5. *Clitipho cum ſpe pendebit animi.* Plenior videtur lectio libri Bembini, *cum in ſpe.* ut ſit ordo, Cum Clitipho pendebit animi in ſpe. Plautus in Mercatore:

Obſecro diſſolve iam me: nimis diu animi pendeo. FAERNUS. Recte hoc: noſtri perperam *Cum ſpe.* And. II. 1, 3.

Ut animus in ſpe atque in timore uſque antehac attentus fuit.

9. *Mea Phrygia audiſtin, homo iſte modo quam villam demonſtravit.* O. l. s. hanc collocationem habent, *audiſtin modo homo iſte quam:* at Bembinus, Victorianus, & Decurtatus hanc; *audiſtin modo iſte homo quam.* ita verſui optime conſulitur, ut etiam Iambum habeat in quarta, eliſo tamen *s* ex *iſte*, ut ſit in tertia dactylus. ſane Bembinus habet *audiſti.* FAERNUS. Omnes noſtri *Audiſtin*, & *Homo iſte.* Recte tamen Faerniani,

Mea Phrygia audiſtin, modo iſte homo.

Iſte primam hic corripit.

12. *Quid inceptat.* Omnes noſtri: *Quid haec inceptat.* Repone: *Quid haec coeptat?* Ita Phorm. IV, 3, 21.

Quid hic coeptat? aut quo evadet hodie?

ubi non pauci ex noſtris Codices itidem habent *Inceptat.*

Ib. *Atque ſervari.* Omnes fere l. s. *atque aſſervari*, ut verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri etiam omnes *Adſervari.*

13, *Verba his me daturam.* O l. s. *verba me his daturam.* quae collocatio Iambum conſtituit in quarta. FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

Digitized by Google

SY. Perii hércle. Bacchis, máne, mane: quo míttis iſtanc quaéſo?
Iube máneat. B. i. SY. quin éſt paratum argéntum. B. quin ego máneo.
SY. Atqui iam dabitur. B. út lubet, num ego ínſto? SY. at ſcin quid ſódes?
B. Quid? SY. tránſeundum núnc tibi ad Menedémum eſt, et tua pómpa
Eo tráducenda eſt. B. quám rem agis, ſcelus? SY. égon? argentum cúdo,
Quod tibi dem. B. dignam mé putas, quam inlúdas? SY. non eſt témere.
B. Etiámne tecum hic rés mihi eſt? SY. minimé: tuum tibi réddo.
B. Eátur. SY. ſequere hac: héus, Dromo. DR. quis mé uolt? SY. Syrus. DR. quid éſt rei?
SY. Ancillas omnis Bácchidis tradúce huc ad uos própere.
DR. Quamobrém? SY. ne quaeras: écferant, quae ſécum huc attulérunt.
Sperábit ſumptum ſibi ſenex leuátum eſſe harunc ábitu:
Ne ille haút ſcit, hoc paulúm lucri quantum eíi damni appórtet.
Tu neſcis, id quod ſcis, Dromo, ſi ſápies. DR. mutum dices.

ACTUS IV. SCAENA V.

CHREMES. SYRUS.

ITA mé di amabunt, út nunc Menedemi uicem

Miſe-

15. *Jube maneat.* BAC. *abi.* Liber Bembinus, *i*, quo quidem modo melius habet verſus. FAERNUS. Noſtri omnes *Abi*: quod corripere ſolet ultimam. Iidem habent, *Quin ego hic maneo*: quo etiam modo ſtabit verſus.

16. *At ſcin quid ſodes?* Fruſtra vir doctus *Scin?* BAC. *Quid ſodes?* Quia, inquit, iſtanc interrogandi formulam non ſatis intelligo. *Scin quid ſodes*, ſubaudi *Facias*, ut libri bene multi hic in textu addunt; vel *Facere te velim.* Sic Phor. I, 2, 61. *Scin quam? quo evadat vide:* ſubaudi *Amare*. Alibi plene protulit, ut Hec. V, 1, 27. *Lepida es. ſed ſcin quod volo potius ſodes facias. Quid? cedo.*

17. *Quid?* SY. *tranſeundum eſt nunc tibi ad Menedemum.* O. l. s. praeter Bembinum, non poſt *tranſeundum*, ſed poſt *Menedemum* habent verbum *eſt*, etiam ex ratione verſus, FAERNUS. Sic & noſtri habent.

18. SY. *Egon? argentum cudo.* Liber Bembinus, *ego.* & melior eſt numerus. FAERNUS. Immo deterior accentus *Scelus. Ege? ar.* quam *Scelus. Egon? ar.* Noſtri omnes *Egon?*

20. *Etiamne tecum hic res mihi eſt? Minime tuum tibi redde. Eatur. Etiamne*, quod non adverterunt Interpretes, eſt Adhuc, amplius, diutius. Non igitur indignatur, quod cum ſervo ſibi res ſit; ſed quod tam diu & fruſtra; cum promiſſa ejus decem minae, non appareant. Reſpondet Syrus: *Minime*, diutius: Reddo tibi *tuum*, hoc eſt, quod tibi pollicitus ſum. Adel. II, 2, 41. *Meum mihi reddatur.*

23. SY. *Ne quaeras: & ferant.* Idem liber, *ne quaeras: efferant.* quod ita, id eſt, ſine conjunctione, venuſtius videtur. FAERNUS.

Vir eruditus miratur, cur Faerno minus placuerit, *Et ferant*, quod omnes praeter Bembinum codices habent. Jure hoc Faernus; quia quae intro adtulerant, *Efferenda* erant; non ſolum ferenda. Quod ceteri *Et ferant* habeant, inde factum eſt, quia antiqui *Ecferant* ſcribebant, ut nunc in veterrimo Planti codice ſemper eſt ſcriptum; & Terent. hic IV, 3, 31. *Ecfero.*

24. *Levatum eſſe harum abitu.* Ex libro Bembino & aliis antiquis, verſuſque ratione, ſcribe *harunc.* FAERNUS. Etiam unus ex noſtris omnium veterrimus *Harunc.*

25. *Tu neſcis quod ſcis Dromo.* Hic quoque ex verſus ratione, & ex o. fere l. s. poſt *neſcis*, adde

Miſerét me; tantum déueniſſe ad eúm mali.
Illáncine mulierem álere cum illa fámilia?
Etsí ſcio, hoſce aliquót dies non ſéntiet:
[Ita magno deſiderio fuit ei filius.]
Uerum úbi uidebit tántos ſibi ſumptús domi
Cotídiano fieri, nec fieri modum,
Optábit rurſum ut ábeat ab ſe filius.
Syrum óptume eccum. SY. *céſſo hunc adoriri?* CH. *Syre.* SY. *hem.*
CH. *Quid éſt?* SY. *te mi ipſum iámdudum exoptó dari.*
CH. *Uidére egiſſe iám neſcio quid cúm ſene.*
SY. *De illó quod dudum? dictum ac factum réddidi.*
CH. *Bonán fide?* SY. *bona.* CH. *hércle non poſſúm pati,*
Quin tibi caput demúlceam: accede húc, Syre:
Faciám boni tibi áliquid pro iſta re, ác lubens.
SY. *At si ſcias quam ſcite in mentem uénerit.*
CH. *Uah, glóriare euéniſſe ex ſenténtia?*
SY. *Non hércle uero, uérum dico.* CH. *dic quid eſt?*
SY. *Tui Clitiphonis éſſe amicam hanc Bácchidem*

Mene-

adde dictionem *id.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Id.*

5. *Ita magno deſiderio fuit ei filius.* Hic verſus ab uno ex Regiis abeſt. Certe ſpurius eſt, & ex nota marginali huc irrepſit. Cur enim *Fuit*? cur non praeſenti tempore *Eſt*? Ille ſcilicet, quem nondum a reditu viderit; & cujus deſiderium tantum abeſt ut *Fuerit*: ut in horas jam creſcat. Adde, quod verſu abhinc tertio rurſus veniat *Filius*, & in fine itidem; nimis invenuſte.

7. *Cotidianos fieri.* Etiam hoc Magiſtrorum facinus eſt, qui nihil priſci ſaporis volebant relictum. *Tantos cotidianos ſumptus* non placet: immo, Tantos ſumptus *cotidie* fieri. Hoc & dictu communius eſt, & plus in ſe habet. Atque hoc ipſum dixit auctor; modo ut veram lectionem revocemus.

Verum ubi videbit tantos ſibi ſumptus domi
Cotidiano fieri, nec fieri modum.

Cotidiano adverbium, idem quod *Cotidie.* Plaut. Capt. III, 5, 66.

Ibi cum alii octonos lapides effodiunt, niſi
Cotidiano ſeſquiopus confeceris.

Chariſius in Adverbiis p. 177. *Cotidiano* numerat ex Afranio & Frontone. Cicero in Verrem IV, 8. *Res illum divinas apud eos deos feciſſe in ſuo ſacrario prope cotidiano facere vidiſti.* Sic ibi codices vetuſti, non *Cotidie.* Plinius Hiſt. XI, 56. *Palpebrae in genis homini utrimque: mulieribus vero etiam infectae quotidiano.* Cor. Nepos Dione: *Quibus bonis, cum quotidiani maximi fierent ſumptus, pecunia deeſſe coepit.* Etiam hic legendum, *Quotidiano* jam alii viderunt.

8. *Optabit rurſum.* Hos verſus ita ordina ex libro Bembino, & aliquibus aliis:

Optabit rurſum ut abeat ab ſe filius.
Syrum optume eccum. SY. *ceſſo hunc adoriri.*
CH. *Syre.* SY. *hem.* FAERNUS.

10. *Te mihi ipſum dudum exoptabam dari.* Liber Bembinus, & aliquot alii habent *jamdudum optabam*; & hunc verſum ita ordina ex l. s.

CH. *Quid eſt?* SY. *te mihi ipſum jamdudum optabam dari.* FAERNUS.

Optabam ab antiquis correctoribus eſt. Noſtri codices *Exoptabam.* Lege,

Quid eſt? te mi ipſum jamdudum exopto dari.

Vide ad And. I, 4, 1.

13. *Bonan fide?* SY. *Bona hercle.* CH. *Non poſſum pati.* Immo ſic diſtingue,

Bonan fide? SY. *Bona.* CH. *Hercle non poſſum pati.*

 21. *Secun-*

Digitized by Google

Menedémo dixit Clinia; et ea grátia
Se eam tráduxiſſe, né tu id perſentíſceres.
CH. *Probé.* SY. *dic ſodes.* CH. *nimium, inquam.* SY. *immo ſic ſatis.*
Set pórro auſculta, quid ſuper falláciae eſt.
Se deinde dicit tuám uidiſſe fíliam:
Eius ſibi complacitam fórmam, poſtquam aſpéxerit:
Hanc cúpere uxorem. CH. *módone quae inuenta éſt?* SY. *eam:*
Et quidem iubebit póſci. CH. *quamobrem iſtúc, Syre?*
Nam prórſus nihil intéllego. SY. *uah, tárdus es.*
CH. *Fortáſſe.* SY. *argentum dabitur eii ad núptias,*
Aurum átque ueſtem qui, teneſne? CH. *cómparet?*
SY. *Id ípſum.* CH. *at ego illi néque do neque deſpóndeo.*
SY. *Nam quámobrem?* CH. *quamobrem? mé rogas? homini?* SY. *út lubet.*
Non égo dicebam ſério, ut illam illi dares:
Uerum út ſimulares. CH. *nón meumſt ſimulátio:*
Ita tu iſtaec tua miſcéto, ne me admíſceas.

Ego,

21. *Secum adduxiſſe.* Deeſt *Se*; cum prius non *Se* ſed *Bacchidem* dixerit. Lege,

Se eam traduxiſſe. ut IV, 3, 44.
Age, age, traducatur Bacchis. & IV, 4, 22.
Ancillas omnes Bacchidis traduco huc ad vos propere. & 18. *Tua pompa Eo traducendaſt.*

22. *Immo ſic ſatis.* Liber Bembinus, & Vaticanus, *ſi ſcias*, & infra, *ſeſe ipſe dicit*, non *dicet.* FAERNUS.

Ex duobus iſtis Faernus dedit *Si ſcias*: nollem factum: id enim habuimus v. 16. Noſtri omnes *Immo ſic ſatis.* Recte. Cum laudaret fallaciam Chremes *Probe, Nimium*; Syrus ficta modeſtia reſpondet, *Sic ſatis*; mediocriter.

23. *Set porro auſculta quod ſupereſt fallaciae.* Codex vetus Lindenbrogii *Quod ſuper fallaciae eſt.* Repone;

Set porro auſculta, quid ſuper fallaciae eſt.

Quattuor ex Noſtris *Quid*, non *Quod*.

24. *Seſe ipſe dicit tuam vidiſſe filiam.* Duo optimi Faerniani (ut ad v. 22.) *Dicit*; & ſic ex Regiis unus. Sed quid quaeſo ſibi vult *Seſe ipſe?* Putidum hoc & inſulſum. Quis enim alius hoc diceret? Repone:

Se deinde dicit tuam vidiſſe filiam.

Habes ſupra v. 20. *Menedemo dixit Clinia*, Bacchidem Clitiphonis eſſe: *deinde ſe dicit* vidiſſe tuam filiam, & eam uxorem cupere. Sic IV, 8, 24. *Dicam: quid deinde:* Heaut. Prol. v. 3.

Id primum dicam: deinde quod veni eloquar.

26. *Hanc ſe cupere uxorem, modo quae inventa'ſt?* SY. *eam.* Numeroſior eſt hic verſus in libris Bembino, & Victoriano:

Hanc cupere uxorem. CH. *modone quae inventa'ſt?* SY. *eam.*

Videtur & Baſilicanus habuiſſe *modone*, ſed pars ultima ejus dictionis abraſa eſt. FAERNUS.

28. *Nam prorſus nihil intellego.* Parvi hoc refert, liber tamen Bembinus habet, *prorſum.* FAERNUS. Omnes noſtri *Prorſus*: quod melius eſt. Nam *Prorſus* abjecta *s* trochaeus eſt, ad Graeci metri morem.

31. SY. *Id ipſum.* CH. *at illi ego neque do, ne ſpondeo.* O. l. s. *at ego illi*; qua collocatione id quod ſequitur hujus verſus ſtare non poteſt, niſi legas *deſpondeo*, ut in Victoriano, Vaticano, Baſilicano, & omnibus aliis fere, tam antiquis, quam recentibus libris eſt. nec me ab hoc dimovet diſtinctio Donati dicentis, *ſpondere patrem puellae, deſpondere patrem adoleſcentis:* perſpicue enim apparet poetam hanc diſtinctionem negligere: cum infra in perſona ejuſdemmet Chremetis, patris puellae dicat:

Egon,

Ego, cuí daturus nón ſum, ut ei deſpóndeam?
SY. *Credébam.* CH. *minime.* SY. *ſcíte poterat fieri:*
Et ego hóc, quia dudum tú tantopere iúſſeras,
Eo coépi. CH. *credo.* SY. *céterum equidem iſtúc, Chreme,*
Aequí bonique fácio. CH. *atqui cum máxume*
Uolo té dare operam ut fiat, uerum aliá uia.
SY. *Fiát: quaeratur áliud, ſet illud quód tibi*
Dixi de argento, quód iſta debet Bácchidi,
Id núnc reddendumſt ílli: neque tu ſcílicet
Eo núnc confugies, quíd mea? num mihi datumſt?
Num iúſſi? num illa oppignerare filiam
Meám me inuito pótuit? uere illúd, Chreme,
Dicúnt, ius ſummum ſaépe ſumma eſt málitia.
CH. *Haut faciam.* SY. *immo aliis sí licet, tibi nón licet.*
Omnés te in lauta eſſe ét bene aucta ré putant.
CH. *Quin égomet iam ad eam déferam.* SY. *immo filium*

Iube

Egon, cui daturus non ſim ut ei deſpondeam? in quo verſu legimus, *non ſum*, ex libro Bembino, & multis aliis, cum in Baſilicano, & aliquibus aliis ſit, *non ſim.* utraque lectione verſus ſtat, vel abjicendo *n* ex *egon*, vel *eam* dictionem in unam ſyllabam eontrahendo. FAERNUS. Sic & noſtri,

32. *Non? quamobrem?* Lege, *Nam quamobrem?* Eun. V, 2, 58. *Nam quid ita? Rogitas?*

33. *Non ego in perpetuum dicebam ut illam illi dares.* Liber Bembinus.

Non ego dicebam, in perpetuum ut illam illi dares. FAERNUS.

Noſtri omnes *Perpetuo:* ut And. III, 3, 32. de filia, quam Pamphilo jam deſponderat,

At ego non poſſe arbitror
Neque illum hanc perpetuo habere, neque me perpeti.

Perpetuo habere eſt ſine diſcidio & repudio. Nota illud *Poſſe.* Habere quidem potuit, dante patre: ſed *Perpetuo* habere non potuit, quia mores & animus diſcrepabant. Minime igitur hic convenit. Repone,

Non ego dicebam ſerio, ut illam illi dares,
Verum ut ſimulares. Non meumſt ſimulatio.

Non ſerio dicebam, ut dares; ſed ſimulares te daturum; dum ego argentum auſero. Supra III. 2, 30.

Jocone an ſerio ille haec dicat, neſcio.

Meum eſt; (non ut vulgo *Mea*) mei moris, ingenii, officii. ut *Non eſt mentiri meum.* In vetere ſcriptura, *pptuo*, *ſerio* ſatis propinqua ſunt.

40. *Atqui tum maxime.* Liber Bembinus, *quam maxime.* ego lego *cum maxume*, uſitatiſſimo antiquis dicendi modo: ut & habet Vaticanus liber, & habebat Victorianus. FAERNUS. Etiam ex noſtris veterrimus *Cum maxume.*

47. *Verum illud, Chreme, Dicunt.* Repone *Vere.* Adel, 1, 3. *Profecto hoc vere dicunt.* Et V, 8, 32,

Dictumſt vere, & re ipſa fieri oportet.

Si *verum* retines, tum lege *Dictumſt* pro *Dicunt.* *Dictum*, nomen, non participium.

48. *Saepe ſumma malitia eſt.* *Eſt malitia*, liber Bembinus numero meliore: nam in trimetris non fere invenias tribrachum in quinta. FAERNUS. Sic & unus e Regiis.

50. *Omnes te in lauta & bene acta parte putant.* Verſus impeditus, FAERNUS.

Omnes te in lauta & bene acta parte putant. Sic dedit Faernus, ſed de verſu recte conſtituendo deſperavit. At vir eruditus ex novo ſuo Licentiarum penu curva omnia jubet recta eſſe: *Parti* pro *Parte* a Rivio ſumit & deinde *Aucta* legens pro Faerni *Acta*, ex *Ben...*

aud...

Digitized by Google

Iube pótius. CH. *quamobrem?* SY. *quía enim in hunc ſuſpícioſt*
Tranſláta amoris. CH. *quíd tum?* SY. *quia uidèbitur*
Magis uériſimile id éſſe, cum hic illi dabit:
Et ſimul conficiam fácilius ego, quód uolo.
Ipſe ádeo adeſt: abi: éffer argentum. CH. *éffero.*

ACTUS IV. SCAENA VI.

CLITIPHO. SYRUS.

CL. *NULLA éſt tam facilis rés, quin difficilis ſiet,*
Quam inuítus facias. uél me haec deambulátio,
Quam nón laborióſa ad languorém dedit:
Nec quícquam magis nunc métuo, quam ne dénuo
Miſer áliquo extrudar hinc, ne accedam ad Bácchidem.

Ut

auc legitimum Anapaeſtum facit, ob poteſtatem illam Diphtongi ſibi tantum cognitam. Plura conatur, quae piget examinare. Tu Repone,

Omnes te in lauta eſſe & bene aucta re putant,
Eſſe, hoc eſt, *Ee* cum virgula ſuperne, abſorptum ab *Et*: ex *re* factum eſt *p̄te*: ſic enim cum virgula ſcribi ſolitum eſt *Parte*. *Bene aucta re*, hoc eſt, ex paupere aut mediocri divitem te factum eſſe. Sic enim res erat, ut conſtat ex IV, 1, 54. *Olim nihil minus*, quam ut cuperem mihi filiam; nimirum ob rem curtam. *Aucta re*, non *Parte*. Horat. Epiſt. I, 16, 68.

Semper in augenda *feſtinat & obruitur* re.
Ep. I, 7, 51. *Nunc i, rem ſtrenuus auge.*
Serm. I, 4, 32. *Aut ampliet ut rem.* Te eſſe *in re* lauta & bene aucta; Idem Ep. XX, 20.

Me libertino natum patre & in tenui re.
Ceterum ex noſtris unus Regius, alter Academicus *Aucta*; ceteri *Acta*.

52. *In eum ſuſpicioſt.* Meliores noſtri magno numero *In hunc*.

6. *Ut te omnes equidem.* Plerique l. s. inter quos Bembinus, *ut te quidem omnes.* pauci, *ut te omnes quidem*; nullus vero liber, ubi legatur, *ut te omnes equidem.* quod vero ſequitur, *Di deaeque quantum eſt Syre*: in ſcanſione impeditum eſt. aliqui ut verſui conſulerent, conjunctionem *que* ſuſtulerunt; quod contra omnium librorum fidem eſt, quos quidem nos viderimus. FAERNUS.

Ut te quidem omnes di deaeque quantumſt, Syre.
Verſum in ſcanſione impeditum eſſe & Faernus fatetur. At vir eruditus, cui nihil extra eſt in nuce duri, *Qüantum* triſyllabon eſſe vult, & ex *Que quam* anapaeſtum facit. Poſtea hujus eum poenitet, & *Que* vi caeſurae produci, rectius fore exiſtimat. Hoc eſt, alio digitos, alio aures diviſiſſe. Si has conſuluiſſet; ut *Di deaequé*, *Deae* mutum in Theſi, & *Qué* in Arſi elevatum, iis inſonuerit; ſtatim averſarentur, niſi ſorde collecta obſurduerint. Recte, qui apud Faernum *Que* ſuſtulerunt:

Ut té quidem omnes di deaè, quantumſt, Syre.
Vide nos ſupra ad Eun. II, 3, 10.

7. *Cum iſtec invente cumque incepte perduint.* Sic dedit Faernus; dubito an ex libris: Noſtri enim omnes *Tuo* addunt, *Cum tuo iſtec.* Lege ex vetuſtiſſimo noſtro.

Cum tuo iſte invente cumque incepte perduins.
Tuo magnam hic elegantiae partem facit. Adel. IV, 6, 1. *Ut, Syre, te cum tua*
Monſtratione magnus perdat Juppiter.
And. V, 4, 38.
Dignus es Cum tua religione, odium.

9. SY. *I tu hic quo dignus es.* Magis antiqua videtur lectio libri Victoriani, *In hinc*; & ſic quoque verſus ſtat. Bembinus habet, *is hinc.* FAERNUS.

Ubi me excarnufices. In hinc quo dignus es.

Sic

Ut té quidem omnes di deae quantúmſt, Syre,
Cum túo iſto inuento cúmque incepto pérduint.
Huiúſmodi mihi res ſémper comminiſcere,
Ubi me éxcarnufices. SY. *íbin hinc quo dignus es?*
Quam paéne tua me pérdidit protéruitas.
CL. *Uellem hércle factum, ita méritu's.* SY. *meritus? quómodo?*
Ne me íſtuc prius ex te aúdiuiſſe gaúdeo,
Quam argéntum haberes, quód daturus iám fui.
CL. *Quid igitur tibi uis dicam? adiſti mihi manum:*
Amicam adduxti, quám non liceat tángere.
SY. *Iam nón ſum iratus. ſét ſcin ubi nunc ſit tibi*
Tua Bácchis? CL. *aput nos.* SY. *nón.* CL. *ubi ergo?* SY. *aput Cliniam.*
CL. *Perii.* SY. *bono animo es: iam árgentum ad eam déferes,*
Quod eï és pollicitus. CL. *gárris. unde?* SY. *a tuó patre.*

CL. *Lu-*

Sic dedit Faernus, verſu una ſyllaba juſto breviore. Repone,

Ubi me excarnufices. Ibin hinc quo dignus es? ut Eun. III, 3, 30. *Malam rem hinc ibis?* At vir doctus aliud ſuſpicatus eſt, *I, ſis, hinc quo dignus es. Sis*, ut notum, perinde eſt ac *Si vis.* Fruſtra ea conditione malum imprecatur, *I in malam rem, ſi vis*; ſi volens lubensque eas.

12. *Audiſſe gaudeo.* O. l. s. *audiviſſe*; & ſuſtentatur verſus contractione hujus verbi in antibacchium. FAERNUS.

Ride iſtum Antibacchium. Pone, inquit, *Audiviſſe*, ſed contrahatur in *Audiſſe.* Cur non itaque & ſic ſcribatur?

Ne me iſtuc ex te prius audiſſe gaudeo.

Sed cum omnes ubique codices *Audiviſſe* habeant; lege cum codice Petrenſi,

Ne me iſtuc prius ex te audiviſſe gaudeo.

& melior ſane conſtructio eſt. Infra, V, 4, 8. *Cave iſtuc verbum ex te audiam*; & alibi. Vir doctus, ſi *Me* deleatur, numeros fore meliores putat. Immo deteriores: tum enim *Prius* in Theſi deliteſcet contra morem pronunciandi.

14. *Quid igitur dicam tibi vis? abiſti, mihi*
Amicam adduxti. quam non liceat tangere.

Sic a Faerno eſt; qui nihil adnotat. Quid hic vir eruditus? In textum adſcivit, *Abiiſti*, verſu ait poſtulante; & confectum dedit negotium. Ego vero ſententiam hic, non numeros deſidero Quorſum enim illud *Abiſti*? Syrus nuſquam abierat, domi vel in ſcena permanſerat: Clitipho eſt qui *abiit* & invitus *deambulatum.* Si hoc, ut eſt, verum eſt, ſine dubio latet altius mendum. Sane noſtri *Abiſti*, ut & Faerniani. Praeterea univerſi ſic verba diſponunt: *Quid igitur tibi vis dicam?* Ex his veſtigiis veram lectionem indagavi; quae ſic ſe habet,

Quid igitur tibi vis dicam? adiſti mihi manum:
Amicam adduxti, quam non liceat tangere.

Adire manum alicui, eſt fallere, decipere, fruſtrari, os ſublinere: porrecta manu aliquid, quaſi daturus ſis, oſtentare; & cum is accepturum ſe putat, retro trahere. Adiſti mihi manun, me inludificatus es: Pro beneficio oſtentaſti, te Bacchidem huc adducturum; quam adductam tangere non licet. Unde Syrus, ſibi conſcius hoc vere dici, *Jam non ſum*, inquit, *iratus*, Plautus Aul. II, 8, 8.

Ita illis impuris omnibus adii manum.

Caſ. V, 2, 45.

Quid nunc ſatin lepide adita eſt vobis manus?

Poen. II, 1, 11.

Eo pacto avarae Veneri pulchre adii manum.

Magiſtri veteres, cum hoc aut non intelligerent, aut ut nimis antiquum ſpernerent, locum ſuis diſcipulis cum magno ſententiae damno interpolabant.

17. CLIT. *Ubiigitur?* Omnes fere l. s. *ubi ergo?* quod expeditiorem verſum facit. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

19. CL. *Garris. unde id?* Particula *id*, non eſt in libro

CL. *Ludis fortaſſe me.* SY. *ipſa re experíbere.*
CL. *Ne ego fórtunatus hómo ſum. deamo té, Syre.*
SY. *Set páter egreditur. cáue quicquam admirátus ſis,*
Qua caúſa id fiat: óbſecundato in loco:
Quod ímperabit fácito: loquitor paúcula.

ACTUS IV. SCAENA VII.

CHREMES. CLITIPHO. SYRUS.

CH. *UBI Clítipho nunc:* SY. *éccum me, inque.* CL. *eccum hic tibi.*
CH. *Quid rei eſſet dixti huic?* SY. *dixi pleraque ómnia.*
CH. *Cape hóc argentum, ac défer.* SY. *i. quid ſtás, lapis?*
Quin áccipis? CL. *cedo ſáne.* SY. *ſequere hac me ócius:*
Tu hic nós, dum eximus, íntereaopperíbere:

Nam

libro Bembino, ut & exigit verſus. FAERNUS. Sic & unus ex noſtris. Ceterum plerique omnes recte addunt *Es*: *Quod ei es pollicitus.*

23. *Cave quicquam admiratus fies.* Omnes quidem libri ita, ſed ratio verſus exigit *ſis*, ut ſit Iambus in fine ſenarii, eliſo ex *admiratus s.* FAERNUS.

SY. *Qua cauſa id fiat, obſecundato in loco.*
Set pater egreditur. cave quicquam admiratus ſis.

Quod imperabit, facito: loquitor paucula. Certiſſima eſt Mureti emendatio, quae verſum hic ſecundum ante primum tranſponit. Si hoc non fit, bis ſine ullo ſenſu haeret ſententia. *Qua cauſa id fiat*, quorſum pertinebit? *Cave quicquam admiratus ſis*, abſolute ſic poſitum, quo conſilio praecipit Syrus? an philoſophatur ut ille alter; *Nil admirari prope res eſt una*, Clitipho, *Solaque quae poſſit facere & ſervare beatum?* Rem hoc loco ſtultam & putidam. Verſibus vero tranſpoſitis, plana ſunt omnia: *Cave quicquam admiratus ſis, qua cauſa id fiat*: id ſcilicet, quod pater tibi decem minas det ad Bacchidem deferendas.

1. *Ubi Clitipho nunc eſt?* Scribe, *Ubi Clitipho nunc?* ut deleatur *Eſt*. *Clitipho* enim nequit ultimam corripere. Eun. IV, 7, 10. *Ubi alii? Qui malum alii?* Poſſis etiam, *Ubi Clitipho eſt nunc?* vel cum uno ex Regiis, *Ubi nunc jam eſt Clitipho?*

3. *Hei, quid ſtas lapis?* Liber Bembinus, pro *hei*, *ii* habet, quam lectionem per unicum tamen *i*, recipio. FAERNUS. Noſtri meliores *Ei*: ceteri *Hei*.

8. *Quas pro alimentis.* Liber Vaticanus, *quas hortamentis*, ita & Baſilicanus, ſed ſine aſpiratione. Victorianus & Decurtatus, *Quas pro ornamentis.* Bembinus *quas ornamentis*; recentiores omnes, *quas pro alimentis*, ego ſuſpicor aliquid ineſſe mendi. FAERNUS.

Eadem eſt & in noſtris lectionis varietas. Unus ex melioribus *Hortamentis*: quod Eugraphius agnoſcit, & interpretatur *Nutrimentis*: *Hortatores enim dicuntur*, inquit, *qui equos nutriunt.* Idem vocabulum in Plautum quoque irrepſit. Capt. III, 4, 82.

Hortamenta abſunt: Ajacem, hunc cum vides, ipſum vides.

Sic ibi habent plerique codices: & in unius margine hoc adſcriptum eſt. *Hortamenta, flagella, quibus aurigae utuntur, cum equos hortantur: Ajax maſtigophorus.* Vide Grammaticorum nugas: ſi illum audis, *Hortator* eſt, qui eos *Nutrit*; ſi hunc, qui *Flagellat.* Vetus codex Camerarii *Ornamenta* ibi legit; ut & hic legendum. *Ornamenta* ſunt veſtimenta. Ceterum in venditione & emptione mancipiorum, ſeparatim olim agebatur; tantum dabis pro nudo corpore, tantum pro veſtimentis ſive ornamentis: ut hodie in equo vendendo Phalerae & Ephippia ſeparatim aeſtimantur. Inde Paraſitus apud Plaut. Stich. II, 1, 18.

Nunc

Nam nihil eſt, illic quód moremur diutius.
CH. *Minas quidem iam décem habet a me filia,*
Quas pró alimentis éſſe nunc ducó datas;
Haſce órnamentis cónſequentur álterae;
Porro haéc talenta dótis adpoſcét duo.
Quam múlta, iuſta iniúſta, fiunt móribus?
Mihi núnc, relíctis rébus, inueniúndus eſt
Aliquis, labore inuénta mea cui dém bona.

ACTUS IV. SCAENA VIII.

MENEDEMUS. CHREMES.

M. *MULTO ómnium me núnc fortunatiſſimum*
Factúm puto eſſe, gnáte; cum te intéllego

Reſi-

Nunc ſi ridiculum quaeret hominem quiſpiam,
Venalis ego ſum cum ornamentis omnibus.

Quin & apud Comicos, minae, ut hic, decem ſtatum pro veſtimentis pretium erat. Plaut. Curc. II, 3, 65. *Quia de eo emi virginem,*
Triginta minis: veſtem, aurum: & pro his
decem accedent minae.

Perſ. IV, 4, 119. [*nis:*
Tuo periclo haec ſexaginta dabitur argenti mi-
Heus tu, etiam pro veſtimentis, his decem ac-
cedant minae.

Recte ergo opinatur Chremes, alteras decem minas pro ornamentis ſive veſtimentis Bacchidi (quod non adverterunt interpretes) adhuc ſibi ſolvendas eſſe.

10. *Porro haec talenta dotis apposcent duo.* Liber Bembinus, *apposcunt.* quod & placet; magis enim convenire hic videtur praeſens tempus, nubili jam puella. FAERNUS.

Porro haec talenta dotis adpoſcunt duo.

Sic Faernus ex Bembino; noſtri omnes *Adpoſcent.* Sive autem *Adpoſcunt*, ſive *Adpoſcent* legeris; quaero, quaenam ſint iſta *Haec*, quae hoc adpoſcant? Guyetus *Hae* legit, & *Minas* intelligit (& ſic ſane Codex C. C.) cui accedit vir doctus, qui *Haec* feminino genere accipit, ut Eun. III, 5, 34, & alibi. Quomodo vero *Hae* minae viginti, quae Bacchidi darentur, adpoſcunt duo talenta dotis, quae marito genero darentur? Quid commercii eſt inter Bacchidis minas, & generi talenta, ut hae iſta adpoſcant? Enimvero reponendum eſt,

Porro haec talenta dotis adpoſcet duo.

Haec, mea filia jam reperta, hoc dotis adpoſcet. Plaut. Ciſt. II, 3, 19.

Ubi te locere in luculentam familiam,
Unde tibi talenta magna viginti pater
Det dotis.

11. *Quam multa injuſta ac prava fiunt moribus?* Sic dedit Faernus, ſic omnes noſtri. Lege tamen & diſtingue.

Quam multa, juſta injuſta, fiunt moribus.

Sic plane Eugraphius: & ſic G. Fabricius ex conjectura dedit, probante Guyeto. Adel. V, 9, 33.

Quia non juſta injuſta prorſus omnia omnino
obſequor.

Sic digna indigna &c. Hoc eſt, ſive juſta ſive injuſta ſint, moribus fiunt, & in communi vita dominantur.

12. *Mihi nunc relictis omnibus.* O. l. s. *relictis rebus.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

13. *Labore inventa mea cui dem bona.* Unus ex noſtris *Meo*; quod vir eruditus neſcit an verius ſit; ut Adel. V, 4, 21. *Eos meo labore eductos.* Non accedo: ſic enim *Labore* abſolute, infra V, 4, 17. *Ut ſerves, quod labore invenerit.* & V, 5, 6. *Mea bona ut dem Bacchidi dono ſciens.*

1. *Multo omnium nunc me.* Noſtri omnes, uno recentiore excepto, cum vett. Edd.

Multo omnium me nunc. *Nunc* in Arſi eſſe debet; *Nunc*, cum te mutatum video.

Digitized by Google

Reſipiſſe. CH. *ut errat.* M. *té ipſum quaerebám, Chreme:*
Seruá, quod in te eſt, filium et me et fámiliam.
CH. *Cedo quid uis faciam?* M. *inuéniſti hodie filiam.*
CH. *Quid tum?* M. *hánc uxorem sibi dari uolt Clinia.*
CH. *Quaeſó, quid hominis és.* M. *quid?* CH. *iamne oblitus es,*
Intér nos quid ſit dictum de fallácia,
Ut eá uia abs te argéntum auferretúr? M. *ſcio.*
CH. *Ea rés nunc agitur ipſa.* M. *quid narrás, Chreme?*
Immo haéc quidem quae apút me eſt, Clitiphónis eſt
Amica. CH. *ita aiunt: ét tu credis ómnia:*
Et illam áiunt uelle uxórem, ut cum deſpónderim,
Des, qui aúrum ac ueſtem atque ália quae opus ſunt cómparet.
M. *Id éſt profecto: id amicae dabitur.* CH. *ſcilicet*
Datum iri. M. *ah, fruſtra ſum igitur gauiſús miſer.*
Quiduís tamen iam málo, quam hunc amittere.

Quid

6. *Hanc ſibi uxorem.* Omnes noſtri, *Hanc uxorem ſibi dari.*

7. CH. *Quaeſo quid tu hominis es?* ME. *quid?* Plenior videtur lectio libri Bembini. M. *quid eſt?* nec verſus repugnat, eliſa ex verbo *es*, *s* littera. FAERNUS.

Quaeſo, quid tu hominis es? Quid eſt? Jamne oblitus es?

Fruſtra oneratur verſus. Noſtri univerſi rotundius:

Quaeſo, quid hominis es? Quid? Jamne oblitus es?

10. ME. *Quid dixti Chreme.* Liber Bembinus, *quid narras.* Sed hoc non magni refert. illud majoris momenti eſt ex verſu, qui ſequitur: *Erravi ſic res acta eſt. quanta ſpe decidi.* in contextu libri Vaticani non eſſe niſi primam dictionem *erravi.* in Bembino vero illum verſum omnino non eſſe, & ſane eum eſſe ſubditicium ex inſequentibus patet, ubi Menedemus tum denique errorem ſuum agnoſcens, in haec verba prorumpit, *id eſt profecto: id amicae dabitur.* & interpoſito Chremetis aſſenſu, *vah, fruſtra igitur gaviſus miſer.* ita liquido apparet, quicquid ante haec eſt, diſſenſionem eſſe Menedemi & Chremetis, hoc contendente, Bacchidem amicam eſſe Cliniae: illo Clitiphonis. quid ergo opus fuit Menedemum hic dicere *erravi*, & cetera quae ſequuntur, paulo poſt eadem illa dicturum? quare eum verſum omnino delendum arbitramur. quae vero ſequuntur ea ex libro Bembino perſonae Menedemi attribuimus:

Ea res nunc agitur ipſa. ME. *quid narras Chreme?*
Immo haec quidem, quae apud me eſt, Clitiphonis eſt
Amica. ita aiunt. CH. *& tu credis?* ME. *omnia.*
CH. *Et illum aiunt velle uxorem, ut cum deſponderis,*
Des qui aurum, ac veſtem, & alia quae opus ſunt, comparet.

ME. *Id eſt profecto.* Hic primo negat Menedemus, id quod aſſerit Chremes, ſcilicet per ſpeciem deſiderii nuptiarum fallaciam in ſe a Clinia filio intendi, ad extorquendum argentum, quod Bacchidi detur: non enim hanc ejus amicam eſſe, ſed Clitiphonis. contra aſſeverante Chremete id eſſe compoſitum inter adoleſcentes, ut Bacchis, amica Clitiphonis eſſe dicatur, atque ut Clinia uxorem velle ſe fingat, ut per ſpeciem uxoris ornandae, & nuptiarum apparandarum, argentum a patre accipiat, quod det Bacchidi. tandem Menedemus in opinionem Chremetis inducitur; actum demum dicit, *id eſt profecto*, & quae ſequuntur. FAERNUS.

Noſtri omnes *Dixti.* Soli Bembino debemus, quod ſpurius verſus hinc ejiciatur; qui fictus eſt ex II, 3, 9. *Vae miſero mihi, quanta de ſpe decidi.* Et inde etiam habemus, *Immo haec quidem quae*

apu

Digitized by Google

Quid núnc renuntiem ábs te reſponſúm, Chreme?
Ne ſéntiat me ſénſiſſe, atque aegré ferat.
CH. *Aegré? nimium illi, Ménedeme, indulgés.* M. *ſine:*
Incéptumſt: perfice hóc mi perpetuó, Chreme.
CH. *Dic cónueniſſe, egiſſe te de núptiis.*
M. *Dicám. quid deinde?* CH. *mé factúrum eſſe ómnia,*
Generúm placere; póſtremo etiam, ſi uoles,
Deſpónſam quoque eſſe dicito. M. *em, iſtuc uólueram.*
CH. *Tanto ócius te ut póſcat, et tu id quód cupis,*
Quam ociſſime ut des. M. *cúpio.* CH. *ne tu própediem,*
Ut iſtám rem uídeo, iſtius obſaturábere.
Set haéc ut ut ſunt, caútim et paulatím dabis,
Si ſápies. M. *faciam.* CH. *abi intro: uide, quid póſtulet.*
Ego dómi ero, ſiquid mé uoles. M. *ſané uolo:*
Nam té ſcientem fáciam, quicquid égero.

aput me eſt: cum noſtri perperam habeant, *Et quidem haec quae aput te eſt.* Tamen ex noſtris omnibus *Deſponderim* legimus, non *Deſponderis.* Et, *Ita aiunt: & tu credis omnia:* ſoli Chremeti tribuimus.

13. *Et illum aiunt velle uxorem.* Lege *Illam.* Supra IV, 3, 25.
Illam te amare & velle uxorem.

16. *Fruſtra igitur gaviſus miſer.* In omnibus libris eſt verbum *ſum*; in Bembino quidem, poſt *fruſtra*: in aliis poſt *igitur.* ſed antiquiorem lectionem admittendo, verſum ita expedimus, ut vox *fruſtra* hic ultimam corripiat, quod exemplo non caret: ex *igitur* vero *r* elidatur. FAERNUS.

Leve hoc eſt, & facilem curam admittit. Lege pro *Vah*, quod dolenti magis convenit *Ah.* Sed aliud eſt, & paulo majus: Dixerat Menedemus, *Id amicae dabitur*; cui reſpondet Chremes *Scilicet daturum.* Quem? ſi ad *Dabitur*, diſerte reſpondes, dic (quae vera lectio eſt) *Scilicet datum iri. Scilicet* cum Infinitivo jungi, praeter haec exempla, etiam Magiſtri veteres docent.

25. *Deſponſam quoque eſſe dicito.* Ex *eſſe*, unum *s*, elidendum, vel ex *deſponſam*, *m.* FAERNUS.

29. *Sed haec ita ut ſunt.* Ubaldinus Bandinellus legebat, *ſed haec ut ut ſunt*; & eſt in libro Vaticano. at in Bembino, *ſed haec uti ſunt*: quae placet lectio. FAERNUS.

Meliores tres ex noſtris, *Sed ut uti iſtaec ſunt:* Alter, *Sed haec uti ut ſunt.* Vel lege, *Haec ut ut ſunt*, vel *Ut ut iſtaec ſunt.* Nec hilum intereſt.

30. *Abi intro, vide quid poſtulent.* Liber Bembinus, & Victorianus *poſtulet*, & Clinia ſubauditur; de quo jam dictum eſt, *tanto ocius te ut poſcat.* FAERNUS. Sic ex noſtris duo.

32. *Nam te ſciente faciam.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, *te ſcientem faciam*, id eſt, tibi renuntiabo. ita habebat & Victorianus: ſed poſtea ex *ſcientem m* abraſum eſt. FAERNUS. Duo ex noſtris *Scientem*; ſed ex antiquiore *m* abraſum eſt. Recte tamen *Scientem*; non quod illud alterum non ſat bene ſe habeat, ſed quod hoc melius. Plaut. Aſin. I, 1, 33.
Propterea quod me non ſcientem feceris.

Actus V. Scaena I.

Menedemus. Chremes.

M. *'EGO me non tam aſtútum neque ita pérſpicacem eſſe id ſcio:*
Sét hic adiutor méus et monitor ét praemonſtratór Chremes
Hóc mihi praeſtat: ín me quiduis hárum rerum cónuenit,
Quaé ſunt dictae in ſtúltum, caudex, ſtipes, aſinus, plúmbeus:
'In illum nil potéſt: exſuperat eius ſtultitia haec ómnia.
CH. *'Ohe, iam deſiné deos uxor grátulando obtúndere,*
Túam eſſe inuentam gnátam: niſi illos éx tuo ingenio iúdicas,
'Ut nil credas íntellegere, níſi idem dictumſt cénties.
Sét interim quid illic iamdudum gnátus ceſſat cúm Syro?
M. *Quós ais hominés céſſare?* CH. *ehem, per témpus, Menedeme, áduenis?*
Díc mihi, Cliniaé quae dixi núntiaſtin? M. *ómnia.*
CH. *Quíd ait?* M. *gaudere ádeo occepit; quáſi qui cupiunt núptias.*
CH. *Há ha hae.* M. *quid riſiſti?* CH. *ſerui uénere in mentém Syri*
Cálliditates. M. *itane?* CH. *uoltus quóque hominum fingit ſcelus.*
M. *Gnátus quod ſe adsimulat laetum, id dícis?* CH. *id.* M. *idem iſtúc mihi*
Uénit in mentém. CH. *ueterator.* M. *mágis, ſi magis norís, putes*
'Ita rem eſſe. CH. *ain tu?* M. *quin tu auſculta.* CH. *mánedum, hoc prius ſcire éxpeto,*

Quid

4. *Quae ſunt dicta in ſtultum.* Nota conſtructionem, *Harum rerum quae ſunt dicta.* Guyetus correctum voluit *Horum.* Immo repone ex duobus noſtris, nno 900 annorum, altero Regio, *Quae ſunt dictae.*

5. *In illum nil poteſt: nam exſuperat ejus ſtultitia haec omnia.* Pro *nil* o. l. s. habent *nihil:* quae tamen dictio in ſcanſione eſt contrahenda. Bembinus vero aduerbium *nam* in contextu non habet. ſine quo ſermo conſuetudini accommodatior videtur. ut vero verſus ſit trochaicus, ut ceteri, eliſo ex *illum l*, prior ſyllaba corripienda; dictio vero *ejus* monoſyllaba facienda. FAERNUS.

9. *Sed quid interim illic.* O. l. s. *ſed interim quid illic.* & verſus conſtat rationibus ſaepe repetitis. FAERNUS. Sic & noſtri.

10. *Quos ais homines, Chremes, ceſſare? Ehem, Menedeme, aduenis?* Ex uno Academico abeſt *Chremes:* in altero Regio additum eſt *Per tempus.* Repone,

Quos ais homines ceſſare? Ehem, per tempus, Menedeme, advenis.

Andr. IV, 4, 44.

O Chreme, per tempus advenis.

12. *Gaudere adeo coepit.* Veterrimi ex noſtris, *Adeo occepit.*

17. *Mane hoc prius ſcire expeto.* Lege, *Manedum:* alioqui claudicat verſus. Saepe occurrit apud Plautum.

20. *Sponſae veſtem, aurum, ancillas.* Liber Bembinus, & alii antiqui fere omnes, *atque ancillas:* ita etiam verſu requirente. FAERNUS.

Sponſae véſtem, aurum, átque ancillas opus eſſe, argentum ut dares.

Unus tantum e noſtris, et is recentior, habet *Atque.* Nempe a Correctoribus venit, ad verſum ſuſtentandum: ſententiae enim nocet,

quae

Digitized by Google

Quid perdideris. nam úbi deſponſam núntiaſti filio;
Cóntinuo iniecíſſe uerba tíbi Dromonem ſcílicet,
Spónſaë aurum, uéſtem, ancillas, ópus eſſe: argentum út dares.
M. *Nón.* CH. *qui non?* M. *non ínquam.* CH. *neque ipſe gnátus?* M. *nil prorſúm, Chreme.*
Mágis unum etiam inſtáre, ut hodie cónficerentur núptiae.
CH. *Mira narras. quid Syrus meus? ne ís quidem quicquám?* M. *nihil.*
CH. *Quámobrem, neſcio.* M. *équidem miror, qui ália tam plané ſcias.*
Sèt ille tuum quoqué Syrus idem mire finxit filium,
'Ut ne paululúm quidem ſubolat éſſe amicam hanc Cliniae.
CH. *Quid ais?* M. *mitto iam óſculari atque ámplexari: id nil puto.*
CH. *Quid eſt quod ampliús ſimuletur?* M. *uáh.* CH. *quid eſt?* M. *audi modo:*
'Eſt mihi ultimís conclaue in aédibus quoddám retro,
Húc eſt intro látus lectus: uéſtimentis ſtrátus eſt.
CH. *Quid poſtquam hoc eſt fáctum?* M. *dictum fáctum huc abiit Clítipho.*
CH. *Sólus?* M. *ſolus.* CH. *timeo.* M. *Bacchis cónſecutaſt ilico.*
CH. *Sóla?* M. *ſola.* CH. *périi.* M. *ubi abiere íntro, operuere óſtium.* CH. *hem,*
Clinia haec fieri uidebat? M. *quidni? mecum uná ſimul.*
CH. *Fili éſt amica Bácchis, Menedeme: óccidi.*
M. *Quamobrem?* CH. *decem diérum uix mi eſt fámilia.*
M. *Quid? iſtúc times quod ille óperam amico dát ſuo?*
CH. *Immó quod amicae.* M. *sí dat.* CH. *an dubium íd tibi eſt?*

Quem-

quae melius per Aſyndeta decurrit. Illud quoque invenuſtum prorſus; quod *Aurum* ſine accentu ſit, *Atque* in ictu. Inverſo ordine ſcripſit Auctor:

Sponſaë aurum, veſtem, ancillas opus eſſe, argentum ut dares.

Ita ſupra II, 3, 7.

Aurum, veſtem; & veſperaſcit. & 11.

Viden tu ancillas, aurum, veſtem: quam ego cum una ancillula.

Sponſae pronuntiandum eſt, quaſi eſſet *Sponſaï.*

21. *Non? quid non?* Lege, *Qui non?*

24. *Quamobrem.* M. *Neſcio equidem.* Prava hic diſtinctio eſt, quae omnem ſententiae venerem extinguit. Repone,

Quamobrem, neſcio. M. *Equidem miror; qui alia tam plane ſcias.*

Miror te hoc neſcire, qui &c.

25. *Sed ille tuus quoque Syrus idem mire finxit filium.* Liber Bembinus, & Victorianus, *ſed ille tuum*, ut ſit, tuum filium. FAERNUS. Tres ex noſtris *Tuum.*

26. *Ut ne paululum quidem ſubolat.* Hujus verſus ſecundus pes eſt trochaeus, tertius anapaeſtus, eliſo *m* ex *paululum*, quamvis ſequente conſonante. FAERNUS. Etiam veterrimus noſter *Subolat.* Alter *Subolet.* Ceteri omnes *Suboleat.*

29. *Eſt mihi ultimis conclave in aedibus.* Liber Bembinus, & omnes fere alii, etiam ex antiquis, ita collocant, *Eſt mihi in ultimis.* procedet verſus, vel vitando ſynaloepham, vel disjungendo diphthongum in voce *aedibus.* FAERNUS. Atqui ea lectio ſola vera eſt, *Eſt mihi ultimis.* Neque enim ſynaloepha omitti, nec diſſolvi diphthongus iſte poteſt.

38. *Immo amicae.* L.s.fere o. *Immo quod amicae*, quae particula explendo & ſermoni & verſui neceſſaria eſt. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

39. *Quam-*

Digitized by Google

Quemquámne tam animo cómi eſſe et lení putas,
Qui ſe uidente amícam patiatúr ſuam?
M. *Quídni? quo uerba fácilius dentúr mihi.*
CH. *Derides? merito. Ut mihi nunc ego ſuſcénſeo.*
Quot rés dedere, ubi póſſem perſentiſcere,
Niſi ſi éſſem lapis? quae uidi? uae miſeró mihi.
At né illud haut inúltum, ſi uiuó, ferent:
Nam iám. M. *non tu te cóhibes? non te réſpicis?*
Non tibi ego exempli ſátis ſum? CH. *prae iracúndia,*
Menedéme, non ſum apút me. M. *tene iſtúc loqui?*
Nonne íd flagitiumſt, te áliis conſiliúm dare,
Foris ſápere, tibi non póſſe te auxiliárier?
CH. *Quid faciam?* M. *id quod tu mé feciſſe aibás parum:*
Fac té eſſe patrem ut ſentiat: fac ut aúdeat

Tibi

39. *Quemquam animo tam communi eſſe, aut leni putas.* Et hic quoque ●. fere l. s. inter quos Bembinus & omnes fere antiqui, praeter Baſilicanum, habent, *quemquamne:* aliqui vero pro *communi*, *comi*; quod mihi maxime placet. Sed multo maxima pars ita ſcriptum, ut & pro *communi* & pro *comi* accipi poſſit, hoc modo *cõi.* Movet me ut *comi* malim, non modo ratio verſus, qui, ſi *communi* legas, ſtare non poteſt; ſed etiam quod non fere vocabulum *communis* invenias in hac ſignificatione, qua hic ponitur, niſi (& id quidem judicio noſtro mendoſe) apud Suetonium, in vita Claudii, de quo in notationibus emendationum ejus auctoris fuſius diſſeremus. Sane & in quibuſdam libris impreſſis *comi* legi teſtatur Io. Rivius, ut ſciatur non nos hoc primum advertiſſe, nec publicaſſe. certis tamen de cauſis lectionem vulgatam retinebimus. FAERNUS.

Pro *Aut*, noſtri fere omnes *Et.* Repone,

Quemquamne tam animo comi eſſe & leni putas.

41. ME. *Ah ah eh.* Haec non ſunt in libro Bembino, & certe riſus non videtur habere hic locum. Sed nec verſus haec recipit. FAERNUS. Nec agnoſcunt plerique noſtri.

42. *Derides? merito mihi nunc ego ſuſcenſeo.* Lege & diſtingue.

Derides? merito. Ut mihi nunc ego ſuſcenſeo.

ſic V, 4, 20.

Eheu, quam nunc totus diſpliceo mihi.

44. *Niſi eſſem lapis?* L. o. s. *ni eſſem lapis?* FAERNUS. *Ni éſſem lapis.* Vides, quam incommode accentus fiant. Decem e noſtris habent *Niſi.* Lege igitur,

Niſi ſi éſſem lapis. quae vidi? vae miſero mihi.

50. *Non poſſe auxiliarier.* Syllaba deeſt, quam typographi culpa excidiſſe credo. Siquidem codices noſtri univerſi, *Non poſſe te auxiliarier.* Taceant itaque, qui ſynaloepham hic omitti propter ſequentem diphthongum volunt.

51. *Quid faciam? Id quod me feciſſe aiebas parum.* Codex Regius, *Quid vis faciam?* An legendum?

Quid vis faciam? Id quod me feciſſe aibas parum.

Sed recte unus ex Meadianis; *Quod tu me.* Repone.

Quid faciam? Id quod tu mé feciſſe aibas parum.

Nuſquam, ſi memini, aliter Noſter, quam *Aibam*, *Aibas*, *Aibat*, per diſyllabon.

52. *Fac te eſſe patrem ſentiat.* Antiqua collocatio, *Fac te patrem eſſe.* FAERNUS.

Eſſe patrem Codex Academicus & Edd. vett. Praeterea veterrimus noſter; *Ut ſentiat.* Repone,

Fac te eſſe pátrem ut ſentiat; fac ut audeat.

Ut ſentiat, ut audeat. *Patrem* jam in ictu habes: quod in recepta lectione obmuteſcit.

55. *Immo abeat potius multo quovis gentium.* Noſtri omnes

Immo abeat multo malo quovis gentium.

ut Hec. I, 2, 35.

Quaſi

Digitized by Google

Tibi crédere omnia, ábs te petere et póſcere:
Ne quam áliam quaerat cópiam, ac te déſerat.
CH. *Immo ábeat potius málo quouis géntium,*
Quam hic per flagitium ad inopiam redigát patrem:
Nam ſi íllius pergo ſúppeditare ſúmptibus,
Menedeme, mihi illic uére ad raſtros rés redit.
M. *Quod incómmodi tibi in hac re accipies, niſi caues?*
Difficilem oſtendes té eſſe, et ignoſcés tamen
Poſt: ét id ingratum. CH. *ah neſcis, quam doleam.* M. *út lubet.*
Quid hoc quód uolo, ut illa núbat noſtro? niſi quid eſt
Quod máuis. CH. *immo et géner et adfinés placent.*
M. *Quid dótis dicam te dixiſſe filiae?*
Quid ópticuiſti? CH. *dótis?* M. *ita dico.* CH. *áh* M. *Chreme,*
Ne quid uereare, si minus: nil nos dós mouet.

CH. *Dúo*

Quaſi non tu multo malis narrare hoc mihi.
& Plautus, *Multo mavelim.*
Praetulerim tamen alteram lectionem:
Immo abeat potius malo quovis gentium.
Satis enim eſt patri, ſe *Malle* dicere: ſe *Multo malle* durius & inclementius eſt. *Potius malo*, ut Adel. II, 2, 14.
Quin quicquid poſſem, mallem auferre potius in praeſentia.
Plaut. Stich. I, 2, 13
Si manere hic ſeſe malint potius, quam alio nubere.

57. *Nam ſi illi pergam.* Liber Bembinus *perge.* ita habuit & Victorianus. FAERNUS.

Recte *Pergo*: noſtri tamen omnes *Pergam.* Porro ex eis duo *Illius*, Repone,
Nam ſi illius pergo ſuppeditare ſumptibus.
Sic *Ejus ſumptus* III, 1, 44.

58. *Mihi illaec vere.* *Vere*, liber Bembinus FAERNUS.
Menedeme, mihi illaec vere ad raſtres res redit.
Sic ex Bembino Faernus; perperam. Noſtri omnes *Vere*: quae vera lectio eſt. *Vere*, neceſſario, prae egeſtate: non ut tibi, voluntario, prae animi aegritudine. Sed & aliud reſtat: *illaec res* ſine dubio mendoſe. Abſolute enim dici ſolet *Res redit*; numquam cum pronomine, vel adjectivo. Phorm. IV, 4, 5.
Ad reſtim mi quidem res dedit planiſſume.
Bene ergo codex Regius a prima manu *Illic*: quod poſtea *Illaec* factum.
Menedeme, mihi illic vere ad raſtro res redit.

59. *Quot incommoditates in hac re accipies, niſi caves?* Hic verſus vix mihi videtur ſuſtentari poſſe, niſi forte elidendo ex *quot* *t*: quae dictio in libro Bembino per *d* ſcripta eſt; neque id errore aliquo, ſed perpetuo more ejus librarii, & abjiciendo per ſynaloepham ultimam ſyllabam dictionis *incommoditates*: eliſo prius *s*. Ceterum o. l. s. praeter Bembinum, ita habent hunc verſum, eodem ſenſu, ſed numero meliore,
Quot incommoda tibi in hac re capies niſi caves?
FAERNUS.

Bene eſt, quod monuit Faernus in Bembino fuiſſe *Quod*. Unus ex Meadianis *Quod incommodi tibi*: Repone,
Quod incommodi tibi in hac re accipies, niſi caves?
id eſt, *Quantum incommodi*: non enim niſi unum nominat, *Difficilem te eſſe oſtendes, poſtea tamen ignoſces; & id ingratum.*

60. *Difficilem oſtendis.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, & Victorianus, habent *oſtendes*: ut referatur ad id tempus, quo venia petetur per Clitiphonem a Chremete. FAERNUS. Unus ex noſtris *Oſtendes*; reliqui omnes *Oſtendis.*

62. *Quid hoc quod rogo, ut illa nubat noſtro.* Lege ex noſtris univerſis,
Quid hoc quod volo.

66. *Nihil dos nos movet.* O. l. s. *nihil nos dos movet.* FAERNUS.

 68. *Ses*

Quemquámne tam animo cómi eſſe et lení putas,
Qui ſe uidente amicam patiatúr ſuam?
M. *Quídni? quo uerba facilius dentúr mihi.*
CH. *Derides? merito. Ut mihi nunc ego ſuſcénſeo.*
Quot rés dedere, ubi póſſem perſentiſcere,
Niſi ſi éſſem lapis? quae uidi? uae miseró mihi.
At né illud haut inúltum, ſi uiuó, ferent:
Nam iám. M. *non tu te cóhibes? non te réſpicis?*
Non tibi ego exempli ſátis ſum? CH. *prae iracúndia,*
Menedéme, non ſum apút me. M. *tene iſtúc loqui?*
Nonne id flagitiumſt, te áliis conſiliúm dare,
Foris ſápere, tibi non póſſe te auxiliárier?
CH. *Quid faciam?* M. *id quod tu mé feciſſe aibás parum:*
Fac té eſſe patrem ut ſentiat: fac ut aúdeat

Tibi

39. *Quemquam animo tam communi eſſe, aut leni putas.* Et hic quoque ●. fere l. s. inter quos Bembinus & omnes fere antiqui, praeter Baſilicanum, habent, *quemquamne:* aliqui vero pro *communi*, *comi*; quod mihi maxime placet. Sed multo maxima pars ita ſcriptum, ut & pro *communi* & pro *comi* accipi poſſit, hoc modo *cõi.* Movet me ut *comi* malim, non modo ratio verſus, qui, ſi *communi* legas, ſtare non poteſt; ſed etiam quod non fere vocabulum *communis* invenias in hac ſignificatione, qua hic ponitur, niſi (& id quidem judicio noſtro mendoſe) apud Suetonium, in vita Claudii, de quo in notationibus emendationum ejus auctoris fuſius differemus. Sane & in quibuſdam libris impreſſis *comi* legi teſtatur Io. Rivius, ut ſciatur non nos hoc primum adverſiſſe, nec publicaſſe. certis tamen de cauſis lectionem vulgatam retinebimus. FAERNUS.

Pro *Aut*, noſtri fere omnes *Et*. Repone,

Quemquamne tam animo comi eſſe & leni putas.

41. ME. *Ah ah eh.* Haec non ſunt in libro Bembino, & certe riſus non videtur habere hic locum. Sed nec verſus haec recipit. FAERNUS. Nec agnoſcunt plerique noſtri.

42. *Derides? merito mihi nunc ego ſuſcenſeo.* Lege & diſtingue.

Derides? merito. Ut mihi nunc ego ſuſcenſeo.

ſic V, 4, 20.

Eheu, quam nunc totus diſpliceo mihi.

44. *Niſi eſſem lapis?* L. o. s. *ni eſſem lapis?* FAERNUS. *Ni eſſem lapis.* Vides, quam incommode accentus fiant. Decem e noſtris habent *Niſi*. Lege igitur,

Niſi ſi éſſem lápis. quae vidi? vae miſero mihi.

50. *Non poſſe auxiliarier.* Syllaba deeſt, quam typographi culpa excidiſſe credo. Siquidem codices noſtri univerſi, *Non poſſe te auxiliarier.* Taceant itaque, qui ſynaloepham hic omitti propter ſequentem diphthongum volunt.

51. *Quid faciam? Id quod me feciſſe aiebas parum.* Codex Regius, *Quid vis faciam?* An legendum?

Quid vis faciam? Id quod me feciſſe aibas parum.

Sed recte unus ex Meadianis; *Quod tu me.* Repone.

Quid faciam? Id quod tu mé feciſſe aibas parum.

Nuſquam, ſi memini, aliter Noſter, quam *Aibam*, *Aibas*, *Aibat*, per diſyllabon.

52. *Fac te eſſe patrem ſentiat.* Antiqua collocatio, *Fac te patrem eſſe.* FAERNUS.

Eſſe patrem Codex Academicus & Edd. vett. Praeterea veterrimus noſter; *Ut ſentiat.* Repone,

Fac te eſſe pátrem ut ſentiat; fac ut audeat.

Ut ſentiat, *ut audeat.* *Patrem* jam in ictu habes: quod in recepta lectione obmuteſcit.

55. *Immo abeat potius multo quovis gentium.* Noſtri omnes

Immo abeat multo malo quovis gentium.

ut Hec. I, 2, 35.

Quaſi

Digitized by Google

Tibi crédere omnia, ábs te petere et póſcere:
Ne quam áliam quaerat cópiam, ac te déſerat.
CH. *Immo ábeat potius málo quouis géntium,*
Quam hic per flagitium ad inopiam redigát patrem:
Nam ſi illius pergo ſúppeditare ſúmptibus,
Menedeme, mihi illic uére ad raſtros rés redit.
M. *Quod incómmodi tibi in hác re accipies, niſi caues?*
Difficilem oſtendes té eſſe, et ignoſcés tamen
Poſt: ét id ingratum. CH. *ah neſcis, quam doleam.* M. *út lubet.*
Quid hoc quód uolo, ut illa núbat noſtro? niſi quid eſt
Quod máuis. CH. *immo et géner et adſinés placent.*
M. *Quid dótis dicam té dixiſſe fíliae?*
Quid ópticuiſti? CH. *dótis?* M. *ita dico.* CH. *áh* M. *Chreme,*
Ne quid uereare, si minus: nil nos dós mouet.

CH. *Dúo*

Quaſi non tu multo malis narrare hoc mihi.
& Plautus, *Multo mavelim.*
Praetulerim tamen alteram lectionem:
Immo abeat potius malo quovis gentium.
Satis enim eſt patri, ſe *Malle* dicere: ſe *Multo malle* durius & inclementius eſt. *Potius malo,* ut Adel. II, 2, 14.
Quin quicquid poſſem, mallem auferre potius [*in praeſentia.*
Plaut. Stich. I, 2, 13
Si manere hic ſeſe malint potius, quam alio nubere.

57. *Nam ſi illi pergam.* Liber Bembinus *pergo.* ita habuit & Victorianus. FAERNUS.
Recte *Pergo*: noſtri tamen omnes *Pergam.* Porro ex eis duo *Illius*, Repone,
Nam ſi illius pergo ſuppeditare ſumptibus.
Sic *Ejus ſumptus* III, 1, 44.

58. *Mihi illaec vere.* *Vero*, liber Bembinus FAERNUS.
Menedeme, mihi illaec vero ad raſtres res redit.
Sic ex Bembino Faernus; perperam. Noſtri omnes *Vere*: quae vera lectio eſt. *Vere*, neceſſario, prae egeſtate: non ut tibi, voluntario, prae animi aegritudine. Sed & aliud reſtat: *Illaec res* ſine dubio mendoſe. Abſolute enim dici ſolet *Res redit*; numquam cum pronomine, vel adjectivo. Phorm. IV, 4, 5.
Ad reſtim mi quidem res dedit planiſſume.
Bene ergo codex Regius a prima manu *Illic*: quod poſtea *Illaec* factum.
Menedeme, mihi illic vere ad raſtro res redit.

59. *Quot incommoditates in hac re accipies, niſi caves?* Hic verſus vix mihi videtur ſuſtentari poſſe, niſi forte elidendo ex *quot t*: quae dictio in libro Bembino per *d* ſcripta eſt; neque id errore aliquo, ſed perpetuo more ejus librarii, & abjiciendo per ſynaloepham ultimam ſyllabam dictionis *incommoditates*: eliſo prius *e*. Ceterum o. l. s. praeter Bembinum, ita habent hunc verſum, eodem ſenſu, ſed numero meliore,
Quot incommoda tibi in hac re capies niſi caves?
FAERNUS.
Bene eſt, quod monuit Faernus in Bembino fuiſſe *Quod*. Unus ex Meadianis *Quod incommodi tibi*: Repone,
Quod incommodi tibi in hac re accipies, niſi ca- [*ves?*
id eſt, *Quantum incommodi*: non enim niſi unum nominat, *Difficilem te eſſe oſtendes, poſtea tamen ignoſces; & id ingratum.*

60. *Difficilem oſtendis.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, & Victorianus, habent *oſtendes*: ut referatur ad id tempus, quo venia petetur per Clitiphonem a Chremete. FAERNUS.
Unus ex noſtris *Oſtendes*; reliqui omnes *Oſtendis.*

62. *Quid hoc quod rogo, ut illa nubat noſtro.* Lege ex noſtris univerſis,
Quid hoc quod volo.

66. *Nihil dos nos movet.* O. l. s. *nihil nos dos movet.* FAERNUS.

68. *Set*

Digitized by Google

CH. *Dúo talenta pró re noſtra ego éſſe decreui ſatis:*
Sét ita dictu eſt ópus, ſi me uis ſáluom eſſe et rem et filium,
Mé mea omnia bona doti dixiſſe illi. M. *quám rem agis?*
CH. *'Id mirari té ſimulato, et íllum hoc rogitató ſimul,*
Quámobrem id faciam. M. *quin ego uero, quámobrem id facias, néſcio.*
CH. *'Egone? ut eius ánimum, qui nunc lúxuria et laſciuia*
Diffluit, retúndam, redigam ut quó ſe uortat, néſciat.
M. *Quid agis?* CH. *mitte ac sine me in hac re gérere mihi morém.*
M. *ſino:*
'Itane uis? CH. *ita.* M. *fiat.* CH. *ac iam, uxórem ut accerſát, paret.*
Hic ita, ut liberós eſt aequom, dictis confutábitur.
Sét Syrum. M. *quid eum?* CH. *égo, ſi uiuo, eum ádeo exornatúm dabo,*
'Adeo pexum, uſque út dum uiuat, méminerit ſempér mei:
Qui ſibi me pro déridiculo ac délectamentó putat.
Nón, ita me di amént, auderet fácere haec uiduae múlieri,
Quae in me fecit.———

Actus V. Scaena II.

Clitipho. Menedemus. Chremes. Syrus.

CL. ——*'ITANE tandem quaéſo eſt, Menedeme, út pater*
Tam

68. *Set ita dictu opus eſt.* Lege meliore numero. *Set ita dictu eſt opus.*

70. *Et illum rogitato ſimul.* Liber Bembinus, *& illum hoc rogitate ſimul.* FAERNUS.

74. *Quid agis? mitte ac ſine.* In libro Bembino aſyndeton eſt, *mitte, ſine.* quod concitate loquenti aptius. FAERNUS. Omnes noſtri, *Mitto ac ſine*: quo verſus numeroſior fit.

75. CH. *Age jam ut uxorem accerſat, paret.* Liber Bembinus, *ac jam.* omnes vero quotquot ſunt l. s. ita collocant: *Uxorem ut accerſat.* FAERNUS. Noſtri omnes *Age jam.*

77. *Set Syrum. Quid eum? Egone? ſi vivo, adeo. Egone* ſemper reſpondet verbo ſecundae perſonae: ut paulo ante v. 72. *Quamobrem id facias, neſcio. Egone?* Phor. I, 2, 7. *Sed quid tu es triſtis? Egone?* Huic igitur loco non convenit: etſi Nonius bis legat *Egone*, v. Depexum & Exornare. Praeterea illud non ſatis belle; quod *Vivo* hic in Theſi lateat, quod alias in *Si vivo* ſemper in ictu eſt. Repone,

Sed Syrúm. Quid eum? 'Ego, ſi vivo, eum ádeo exornatum dabo.

78. *Adeo dépexum, ut dum vivat, meminerit ſemper mei.* Sic dedit Faernus; & ſic exſtat apud Nonium. Sed tres ex noſtris notae optimae,

Adeo depexum, uſque ut dum vivat meminerit ſemper mei.

Plurimi, *Uſque dum vivat*: uni tantum recentiſſimo deeſt *Uſque.* Repone,

Adeo péxum, uſque ut dum vivat méminerit ſempér mei.

Cum viderent olim correctores, verſum ultra terminum excurrere, τὸ *Uſque* ejecerunt: cum in mendo cubaret *Depexum. Depexum* accentum hic habet in *De*: cum vis verbi in *Pexum* ſita ſit; id vero ut mutum transmittitur. Illud in primis notandum eſt, *Depectere* nuſquam alias apud Noſtrum, nuſquam omnino apud Plautum haberi. Deinde & illud: *Pexum* hominem dici, ut Perſius I, 15. *Pexuſque togaque recenti*; Quintil. Inſt. I, 5. *Ille pexus pinguiſque doctor*: *Depexum* vero neminem: nihil praeter *Comam, jubam, folia, depexum* dici. Ergo in

eadem

Digitized by Google

Tam in breui ſpacio ómnem de me eiécerit animúm patris?
Quódnam ob facinus? quid ego tantum ſcéleris admiſi miſer?
Uólgo faciunt. M. *ſcío tibi eſſe hoc gráuius multo ac dúrius*
Cui ſit: uerum ego haût minus aegre pátior. id qui, néſcio
Néc rationem cápio, niſi quod tibi bene ex animó uolo.
CL. *Hic patrem aſtare áibas?* M. *eccum.* CH. *quid me incuſas, Clitipho?*
Quícquid ego huius féci, tibi proſpéxi et ſtultitiaé tuae.
'Ubi te uidi animo éſſe omiſſo, et ſuáuia in praeſentia
Quaé eſſent, prima habére, neque conſúlere in longitúdinem:
Cépi rationem, út neque egeres, néque ut haec poſſes pérdere.
'Ubi cui decuit primo, tibi non lícuit per te míhi dare;
'Abii ad proxumós, tibi qui erant: eis commiſi et crédidi.
'Ibi tuae ſtultítiae ſemper erit praeſídium, Clitipho,
Uictus, ueſtitús, quo in tectum te receptes. CL. *ei mihí.*
CH. *Sátius eſt, quam te ipſo herede haec póſſidere Bácchidem.*
SY. *Diſperii. ſceléſtus quantas túrbas conciui inſciens?*
CL. *'Emori cupió.* CH. *prius quaeſo diſce, quid ſit uiuere.*
'Ubi ſcies, ſi diſplicebit uita, tum iſtoc útitor.
SY. *'Ere, licetne?* CH. *lóquere.* SY. *at tuto.* CH. *lóquere.* SY. *quae iſtaec práuitas,*
Quaéue amentia éſt, quod peccaui égo, id obeſſe huic? CH. *ílicet.*

eadem Ironia perſiſtit, *Adeo exornatum, adeo pexum.* Nam quod Nonius *Depexum* hic interpretatur *Laceratum*, id pro ſolito ſuo ſtupore facit. Phor. V, 9, 41.

Habet haec eii quod, dum vivat uſque, in aurem oggänniat.

79. *Qui ſibi me pro ridiculo ac delectamento putat.* Lege ex veterrimis noſtris, *Pro deridiculo*: quod & verſus expoſcit, & Plautus Tacituſque uſurparunt.

80. *Haec facere viduae mulieri.* Omnes fere l. s. *facere haec.* quae collocatio rationi trochaici ſervit. FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

1. *Itane tandem quaeſo.* His addebat Ubaldinus verbum *eſt.* quod & in aliquibus libris legitur praeſertimque in omnibus antiquis, praeter Bembinum. FAERNUS. Omnes etiam noſtri, *Quaeſo eſt, Menedeme.* Recte. *Itane eſt, ut*: Non, *Itane, ut.*

4. *Volgo id faciunt.* Nullus l. s. habet dictionem *id*, praeter Victorianum. FAERNUS. Nec ullus ex noſtris.

5. *Verum ego haut minus aegre patior, id qui neſcio.* Diſtingue,

Verum ego haut minus aegre patior. Id qui, neſcio
Nec rationem cápio.

Id qui, id eſt, cur, quamobrem, faciat, neſcio. Memor ejus eſt Menedemus, quod praeceperat ei Chremes, V, 1, 70.

Id mirari te ſimulato, & illum hoc rogitato ſimul.
Quamobrem id faciam.

7. *Hic patrem aſtare aiebas?* In libro Bembino pro *aſtare* legitur *eſſe*; & verſus expeditus eſt. quamquam & illo modo ſtare utrumque poſſit. FAERNUS. Apparet hic in Bembino manus Correctoris. Cum omnes codices *Adſtare*, iſte ſolus habet *Eſſe*; quia *Aiebas* triſyllabon accepit. At ubique Noſter *Aibas*, *Aibant.*

11. *Cepi rationem, ut neque egeres, neque ut haec poſſes perdere.* Nonius hoc citat v. Capere: ubi codex ſcriptus 900. annorum *Egeris* & *Poſſis.* Fortaſſe legendum eſt,

Cepi rationem, ut neque egeas, neque ut haec poſſis perdere.

21. *Quaeve amentia.* O. l. s. hic addunt verbum

Né te admiſce: némo accuſat, Sýre, te; nec tu arám tibi,
Néc precatorém pararis. SY. *quid agis?* CH. *nil ſuſcénſeo,*
Néc tibi, nec tibi: nec uos eſt aéquom, quod fació mihi.
SY. *Abiit? rogaſſe uéllem.* CL. *quid, Syre?* SY. *únde mi peterém cibum:*
Ita nós abalienáuit. tibi iam eſſe ad ſororem intéllego.
CL. *Adeón rem rediiſſe, út periclum etiam á fame mihi sít, Syre?*
SY. *Modo líceat uiuere, eſt ſpes.* CL. *quae?* SY. *nos éſuriturós ſatis.*
CL. *Inrides in re tánta, neque me quicquam conſilio ádiuuas?*
SY. *Immo ét ibi nunc ſum, et úſque id egi dúdum, dum loquitur pater.*
Et quántum ego intellégere poſſum. CL. *quid?* SY. *non aberit lóngius.*
CL. *Quid id érgo?* SY. *ſic eſt, nón eſſe horum te árbitror.* CL. *qui iſtúc, Syre?*

Satin

bum *eſt.* FAERNUS. Noſtri omnes, uno excepto, *Amentia eſt.* Unde tamen legendum erit, *Quae iſtaec pravitas?* non *Quae iſtaſt.*

24. *Nec tibi nec tibi.* Noſtri univerſi, *Nec tibi, nec huic:* Faernus & eo prior Eraſmus; *Nec tibi, nec tibi*; neſcio, ex librisne an ex conjectura. Videtur tamen verum: nempe vultu & nutu haec aguntur; primo Syrum, dein Filium intuetur: ut Plaut. Capt. II, 3, 87.

Et tua & tua huc ornatus reveniam ex ſententia.

25. SY. *Abiit, & rogaſſe vellem. Quid? Unde.* Aliqui libri pro *&*, *ah*; aliqui *hei*; antiquiſſimi *vah* habent, quod & placet. FAERNUS.

Tres modo ex noſtris *Va*; reliqui nihil habent. Repone,

Abiit? rogaſſe vellem. CL. *Quid, Syre?* SY. *Unde mi peterem cibum?*

Syre abſorptum eſt a literis SYR., quae Perſonas diſtinguunt. Et Nota, poſtquam Chremes abierat, tum ſtatim a Trochaicis ad Iambicos itum eſt.

23. *Ita nos abalienavit.* Multi l. s. inter quos Bembinus, Vaticanus, & Baſilicanus, habent *alienavit.* ita eſt trochaicus, ut ceteri. FAERNUS.

Illud *Alienavit* a correctoribus eſt, qui ſuperiore verſui *Ah*, *Hei*, vel *Vah* addiderunt. Scilicet Trochaicos eſſe exiſtimabant, cum ſint Iambici. Noſtri omnes, quattuor demptis, *Ita nós abalienavit*, verbo apud Plautum frequenti.

27. *Adeon rem rediſſe ut periculum etiam famé mihi ſit Syre?* Hic trochaicus ita ſuſtentandus eſt, ut prima ſyllaba in praecedentem verſum rejiciatur, & *periculum* in *periclum* contrahatur. ut primus pes ſit ſpondaeus, ſecundus anapaeſtus: nam *rediſſe* ſcribebat Terentius, quod nos *rediiſſe*: tertius Iambus, quartus dactylus. FAERNUS.

Errat Faernus, qui Trochaicum hunc verſum putavit. Pro *Etiam fame* Codex noſter veterrimus *Etiam a fame.* Recte: vel *Periclum fame*, Genitivo vetuſto, ut *Periclum mortis*, &c. *A fame*, ut Hec. V, 1, 10.

Si vera dicis, nil tibi eſt a me pericli mulier.

28. *Modo liceat vivere eſt ſpes.* Hic verſus octonarius Iambicus eſt, ponendo in prima ſede proceleuſmaticum, & diphtongum diſſolvendo in *quae*, ut ſit ſpondaeus. FAERNUS. Apage iſtum ſpondaeum *Quae*: putavit vir optimus *Eſurituros* tertiam corripere debere: cum longam eſſe oſtendat illud Catulli,

Aureli pater eſuritionum.

32. *Quid iſtuc, Syre?* Lege, *Qui iſtuc:* ut ſaepe alias. *Cur, quamobrem iſtuc?* Et ſic codex egregius G. Fabricii.

33. *Ego dicam quod mihi in mentem: tu.* O. l. s. *in mente eſt, tu*, praeter Vaticanum. puto vulgatam veram eſſe, & ſubaudiendum, *venit.* FAERNUS. Unus ex noſtris recentior *In mentem:* plures *In mente eſt*; quinque ex melioribus *In mentem eſt.* Recte: Ita ſaepe Plautus. Noſter iterum Adel. IV, 1, 12. *Nilne in mentem eſt?* Vide Gellium I, 7.

36. *Poſtquam eſt inventa vera, inventa eſt cauſa,*

Satin ſánus es? SY. *ego dicam, quod mi in méntem eſt: tu diiúdica.*
Dum iſtis fuiſti ſólus, dum nulla ália delectátio,
Quae própior eſſet, te indulgebant; tibi dabant: nunç filia
Poſtquam éſt inuenta, inuénta uero eſt caúſa qua te expéllerent.
CL. *Eſt uériſimile.* SY. *an tu ób peccatum hoc tám eſſe illum iratúm putas?*
CL. *Non árbitror.* SY. *nunc áliud ſpecta: mátres omnes filiis*
In péccato adiutrices, auxilio in paterna iniúria
Solent éſſe: id non fit. CL. *uérum dicis: quid érgo nunc faciám, Syre?*
SY. *Suſpicionem iſtánc ex illis quaére: rem profér palam: aut,*
Si nón eſt uerum, ad miſericordiam ámbos adducés cito;
Aut ſcibis cuius ſis. CL. *récte ſuades: fáciam.* ST. *ſat recte hóc mihi*
In méntem uenit: námque adoleſcens quam in minima ſpe situs erit,

Tam

cauſa, qua te expellerent. Sic dedit Faernus. A duobus noſtris abeſt *Vera*; in aliis ſedem mutat; In uno deeſt *Inventa*. Cur autem *Filia vera*, cum falſam numquam ſuſtulerint? Repone,

Poſtquam eſt inventa, inventa vero eſt cauſa, qua te expellerent.

Vero hic eleganter, ut Eun. III, 5, 28.

Illa ilico ubi me accepit, laeta vero ad ſe abduxit domum.

Amat autem Terentius verba ſic duplicare. Heaut. I, 2, 32,

Scortari crebro nolunt, nolunt crebro convivarier.

Hec. II, 1, 45.

Ubi duxere impulſu veſtro, veſtro impulſu eaſdem exigunt.

37. *An tu ob peccatum hoc eſſe illum iratum putas?* Lege, *Tám eſſe illum iratum putas?*

40. CL. *Verum dicis: quid ergo nunc faciam Syre.* Difficilis octonarius, niſi legas, *quid ego.* quam lectionem in aliquibus l. s. inveni. FAERNUS. Omnes noſtri *Ergo*: nec difficilis eſt octonarius. Neque enim *Ergo* hic primam corripit; ſed, *Dicis* pro more ſolemni ejicit *s*. *Verum dici': quid érgo nunc.*

41. *Suſpicionem iſtam.* In libro Bembino eſt *iſtanc*, ut & Priſcianus citat, & ratio verſus exigit. FAERNUS.

42. *Palam. Si non eſt verum, ----- Aut ſcibis cujus ſis.* Excidit ex fine verſus conjunctio *Aut*. Repone igitur: *Rem profer palam aut.*

Si non eſt verum, *ad miſericordiam ambos adduces cito;*

Aut ſcibis cujus ſis. hoc eſt, ſi eſt verum.

43. *Sat recte mihi.* O. l. s. poſt *recte*, habent *hoc.* FAERNUS.

44. *In mentem venit: namque adoleſcens quam maxime in ſpe ſitus erit.* Hunc verſum habet contextus libri Bembini ſine dictione *quam*; quae tamen ut ſenſui neceſſaria, deinde ſuperaddita eſt. ego & ex libro ſcripto ſatis antiquo, & ex ratione verſus, pro *namque*, *nam quam* lego. particulam vero *in*, ita expoſcente ſenſu, detraho, ut ſit, *nam quam adoleſcens maxume ſpe ſitus erit. ſitus autem ſpe,* expone, derelictus, ſive demiſſus a ſpe: *ſino* enim & pro dimitto accipitur, ut & ſupra in Heautontim. *ſine me vacivom tempus ne quod dem mihi laboris.* item in Adelphis, *quiſquis es ſine me.* & in Phormione, *imprudens timuit adoleſcens, ſino.* quae duo extrema etiam a Donato citantur in Hecyra, probare volente idem eſſe ſino, ac mitto. ſane hanc lectionem non habebat a principio liber Bembinus: ſed aliam quandam, ut ex veſtigiis ejus abraſae conjicere licet, longe & ab hac, & ab ea quae eſt in aliis libris, diverſam. nos tamen hanc, quam ſupra poſuimus, quae illi abraſae ſubſtituta fuit, ut ceteris antiquiorem, & ab Aldo jam receptam, ſecuti ſumus, detracto, ut ſupra diximus, *in*, propter ſenſum. FAERNUS.

In mentem venit: nam quam adoleſcens maxime ſpe ſitus erit,

Tam facillume patris pacem in leges conficiet ſuat.

Etiam haut ſcio, an uxorem ducat, ac Syro nil gratiae.

Sic

Tam diſſicillumé patris pacem in léges conficiét ſuas.
Etiam haút ſcio, anne uxórem ducat: ác Syro nil grátiae.
Quid hoc aútem? ſenex exit foras: ego fúgio. adhuc quod factumſt
Mirór, non iuſſe me ábripi hinc: nunc ad Menedemum hunc pérgam.
Eum mihi precatorém paro: ſeni nóſtro nil fidei hábeo.

Actus V. Scaena III.

Sostrata. Chremes.

PROFECTO niſi caués tu homo, aliquid gnáto conficiés mali:
Idque

Sic dedit Faernus; ſed verſum priorem ſic habent noſtri univerſi

In mentem venit: namque adoleſcens quam in minima ſpe ſitus erit.

In verbis magnae ſunt tenebrae, in ſententia majores. Paulatim ex illis erependum nobis eſt. *Spe ſitus*, quod Faerno placuit, pro *Derelictus*, ſine exemplo eſt, & non placet. Nec ferendum eſt illud Guyeti, *Spe citus*, id eſt, motus, dejectus, depulſus. Quis ſic locutus eſt? *In ſpe ſitus*, eſt *poſitus*, collocatus. Ut enim *In poteſtate veſtra ſitum eſt*, & *In vobis poteſtas ſita eſt* ſenſu eodem dicitur; ita & *Nulla ſpes in te ſita eſt*, & *In nulla ſpe tu ſitus es* aeque dicatur. *In leges ſuas* quid ſit ex Plauto diſcas Aſin. I, 3, 81.

Habeo unde iſtuc tibi quod poſcis, dem: ſed in leges meas

Dabo, uti ſcire poſſis., perpetuum annum hunc mihi uti ſerviat.

In leges meas, id eſt, meis conditionibus. Ergo haec oritur loci ſententia: Quanto in minore ſpe erit Clitipho, tanto facilius patris veniam impetrabit, ſuis ipſe conditionibus. Hocine vero credibile eſt? Immo, ſi ſpe deſtitutus eſt, nullas ſibi conditiones feret, omnia faciet, quae pater imperabit. Vide porro, quod Syrus ſubjungit, *Etiam haud ſcio an uxorem ducat.* Clitipho, implicatus alio amore, ab re uxoria abhorrebat; ſi igitur ut patris pacem obtineat, etiam uxorem ducat, profecto non *In leges ſuas*, ſed patris, non *Facillume*, ſed duriſſimis conditionibus pacem conficit. Ergo illud *Facillume* ſine dubio mendoſum eſt; quod & verſus ipſe indicat; nam in mediis Iambicis nulla cauſa, nullo more, Trochaicus intervenit. Repono, *Sat recte hoc mihi*

In mentem venit: namque adoleſcens quam in minima ſpe ſitus erit,

Tam difficillume *patris pacem in leges conficiet ſuas.*

Etiam haut ſcio anne *uxorem ducat: ac Syro nil gratiae.*

Callidiſſimus ſervus, qui hoc conſilio non minus rem ſuam, quam Clitiphonis agit, *Sat recte*, inquit, hoc excogitavi; ſpem bonam adoleſcenti injeci ſe facile ex hoc malo emerſurum; ne ſi animo plane dejecto ſit, quidvis imperatum faciat: ille uxorem interveniat, ego crucem. Si enim nunc perterrefactus uxorem capit, ille pacem ſibi impetrat, ego poenae relinquor. *Anne* habent noſtri univerſi, non *An*: quo pacto Iambicus fit; & idcirco, ut prior quoque Iambicus ſit, neceſſe eſt. Ergo recte: *Tam difficillume.*

45. *Tam facillime boni patris pacem.* Dictionem *boni*, auctoritate omnium librorum delevimus. FAERNUS. Etiam noſtri conſentiunt.

46. *Etiam haud ſcio anne uxorem ducat.* Aliquot libri, inter quos Bembinus, non habent particulam *ne*, ſine qua verſus eſt trochaicus, ut ceteri. FAERNUS. Atqui omnes noſtri *Anne*: & recte.

47. *Quid autem hoc?* O. l. s. *quid hoc autem*? verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ut ſequentes. FAERNUS. Sic & noſtri, *Quid hoc autem*. Sed quos Trochaicos hic Faernus putat, Iambici ſunt.

48. *Miror non juſſiſſe me adripi; ad Menedemum hinc pergam.* Omnes fere recentes libri, & cum his Baſilicanus, ita habent,

Miror non juſſiſſe ilico arripi me. hinc nunc ad Menedemum pergam.

Victorianus, & Decurtatus priorem partem hujus verſus, ſimiliter ac recentes habent: poſteriorem

Digitized by Google

Idque ádeo miror, quómodo
Tam inéptum quicquam tibi uenire in méntem, mi uir, pótuerit.
CH. *Oh, pérgin mulier éſſe? nullamne égo rem umquam in uitá mea*
Uolui, quin tu in eá re mi aduorſátrix fueris, Sóſtrata?
At sí iam rogitem, quíd eſt quod peccem; aut quámobrem id fácias; néſcias
In quá re nunc tam cónfidenter réſtas ſtulta. SO. *ego néſcio?*
CH. *Immó ſcis potius. quám quidem redit ad íntegrum eadem orátio.* SO. *oh,*

Iníquos

ſteriorem hoc modo, *arripi me; ad Menedemum hinc pergam*, Bembinus ſic,

Miror continuo non juſſe me adripi: ad Menedemum hunc pergam.

qui verſus eſt trochaicus acatalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Miror continuo non juſſe me adripi: ad Menedemum hunc pergam.

Sic dedit Faernus: Noſtri omnes, *Miror non juſſiſſe ilico arripi me: hinc nunc ad Menedemum pergam.* Tam hoc *Ilico*, quam illud *Continuo* a mala manu profecta ſunt. Lege certiſſime,

Miror non juſſe me abripi hinc: nunc ad Menedemum hunc pergam.

Abripi hinc: ut Adel. IV, 4, 47.

Hanc jam oportet in cruciatum hinc abripi.

49. *Eum precatorem mihi paro.* O. l. s. *eum mihi precatorem paro.* FAERNUS.

Eum mihi precatorem paro: ſeni noſtro fidei nihil habeo.

Lege ex codice Regio: *ſeni noſtro nil fidei habeo.*

2. *Idque adeo miror, quomodo.* Hunc verſum dimetrum Iambicum ab ceteris ſeparamus: reliqua ut in libro Bembino, in quo eſt, *pergin muler odioſa eſſe?* in hos verſus octonarios Iambicos ordinamus, ſervata etiam collocatione illorum verborum, quae eſt in antiquis libris, *mihi fueris advorſatrix.*

CH. *Pergin mulier odioſa eſſe? nullamne ego rem umquam in vita mea*
Volui, quin tu in ea re mihi fueris advorſatrix, Soſtrata? FAERNUS.

4. *Pergin mulier odioſa eſſe? nullamne ego rem umquam in vita mea*
Volui, quin tu in ea re mihi fueris advorſatrix, Soſtrata.

Male hic rem geſſit Faernus, dum Bembino codici ſe mancipio addicit. Repone ex noſtris pleriſque omnibus,

Oh, pergin mulier eſſe? nullamne ego rem umquam in vita mea
Volui, quin tú in ea re mi adverſatrix fueris, Soſtrata?

Quanto acerbius eſt hoc, *Mulier eſſe*, quam ſi addas *Odioſa*?

6. *At ſi rogitèm jam.* Lege, *At ſi jam rógitem.* Et praeterea, tolle plenam diſtinctionem poſt *Neſcias:* & noli ſequentem verſum per interrogationem efferre. *Neſcias in qua re tam confidenter reſtas.* Hoc pacto recte reſpondet, *Ego neſcio?* altero, minime. Porro pro *Hoc faciam*, plerique omnes *Id*; duo vero ex melioribus, quorum unus 900. annorum eſt, *Id facias*, Lege & diſtingue,

At ſi jam rogitem, quid eſt quod peccem; aut quamobrem id facias; neſcias
In qua re, &c.

Id facias, id eſt, mihi in hac re adverſeris. Cur enim ab uxore rationem petat, quamobrem ipſe hoc faciat?

8. *Haec eadem oratio.* Nullus eſt liber, praeter Bembinum, qui habeat pronomen *haec*; quo dempto (neque enim multum ad ſenſum facit) verſus melius habebit. ſenſum autem hunc puto eſſe horum verborum, ut Soſtrata per interrogationem dicente, ego neſcio, ipſe fateatur eam ſcire, potius quam amplius ſuper hac re contendendum ſit, & eadem oratio utrinque repetenda. FAERNUS.

Immo ſcis, potius quam quidem redeat ad integrum haec eadem oratio.

Nec metrum, nec ſententia huic verſui conſtat. *Haec* in nullo ex noſtris eſt. Repone,

Immo ſcis potius. quam quidem redit ad integrum eadem oratio?

Scins

Iniquos es, qui mé tacere dé re tanta póſtules.
CH. *Non póſtulo: iam lóquere: nihilo minus ego hoc faciám tamen.*
SO. *Facies?* CH. *uerum.* SO. *nón uides quantúm mali ex ea re excites?*
Súbditum ſe ſúſpicatur. CH. *áin tu?* SO. *certe ſic erit.*
CH. *Cónfitere.* SO. *au óbſecro, iſtuc nóſtris inimicis ſiet.*
'Egon confitear meúm non eſſe filium, qui ſit meus?
CH. *Quid? métuis ne non, cúm uelis, conuincas eſſe illúm tuum?*
SO. *Quod filia eſt inuénta?* CH. *non: ſet quó magis credundúm ſiet,*
Quod éſt conſimilis móribus,
Conuinces facile ex té eſſe natum: nám tui ſimilis éſt probe:
Nam illi nil uiti éſt relictum, quín id itidem ſit tibi.
Túm praeterea tálem, niſi tu, núlla pareret filium.

Set

Scias an Neſcias, perinde eſt. Ad integrum redit eadem oratio; ſive ſcire te hoc dicam, ſive neſcire. Una eademque oratio eſt in re tua, *Scire & Neſcire.*

9. *Oh, iniquos es.* Illud *Oh* praecedenti verſui appone. *Oratio.* SO. *Oh,*
iniquos es.

11. *Subditum ſe ſuſpicatur.* CH. *ſubditum. ain tu?*
SO. *certe inquam mi vir.*
CH. *Confitere tuum non eſſe.* SO. *ah obſecro te, iſtuc inimicis ſiet.*

In libro Bembino legitur, *certe ſic erit.* & pro *ah*, *au.* eae vero tres dictiones. *tuum non eſſe*, penitus in eo libro non ſunt. quam nos lectionem ut vetuſtiſſimam, & ſenſui ac verſibus, qui aliter ſtare non poſſunt, accommodam reponimus. Sunt autem tetrametri trochaici; prior quidem hypercatalecticus; poſterior catalecticus. mallem tamen (ſi demere liceret ex reſponſione Chremetis dictionem *ſubditum*) quod fieri poſſet nullo detrimento ſenſus, etiam ſuperiorem eſſe catalecticum. ſed quia ſic quoque ſtare poteſt, ſic relinquemus. itaque legemus,

Subditum ſe ſuſpicatur. CH. *ſubditum? ain tu?*
SO. *certe ſic erit,*
Mi vir. CH. *confitere.* SO. *au, obſecro te, iſtuc inimicis ſiet.*

Quod autem in futuro dicit, *certe ſic erit*, confirmando id quod jam in praeſenti dixit, *ſubditum ſe ſuſpicatur*, hujus locutionis multa jam exempla veterum adduximus in Eunucho, ſuper eo verſu: *Verum hercle hoc verum erit.* FAERNUS.

Subditum ſe ſuſpicatur. CH. *ſubditum? ain tu?*
SO. *certe ſic erit.*
Mi vir. CH. *confitere.* SO. *au obſecro te, iſtuc inimicis ſiet.*

Vidit Faernus illud *Subditum* in reſponſo Chremetis ſubdititium eſſe, ſed non auſus eſt ejicere. Unus ex veterrimis noſtris *Obſecro* abſque *Te:* univerſi autem *Iſtuc noſtris inimicis*; unde facillima ſurgit emendatio,

SO. *Subditum ſe ſuſpicatur.* CH. *Ain tu?* SO. *Certe ſic erit:*
CH. *Confitere.* SO. *Au obſecro, iſtuc noſtris inimicis ſiet.*

Au obſecro; ut Eun. IV, 3, 14. *Au obſecro, mea Pythias.* Phor. V, 3, 20. *Au obſecro, vide ne in cognatam pecces.* Ceterum T. Faber *graviſſimi* hic *peccati* Terentium arguit: Unde enim, inquit, reſciſcere potuit Soſtrata, Clitiphonem ſuſpicari ſe eſſe ſubditum? Nondum enim, ex quo id conſilii dederat Syrus, vel Syrum vel Filium viderat. Naeniae merae: & tamen nactus eſt eos, qui hac ſpecie inducti *Suſpicetur* hic ſubſtituant, pro *Suſpicatur:* ne Terentius ſcilicet peccati iſtius reus peragatur. Atqui, o boni, ubi ſupra v. 43. Clitipho dicit, *Recte ſuades, faciam*, ſtatim domum proficiſcitur, cujus foris intra Scenam erat, & matri hoc narrat in Gynaeceo, patre in alia parte aedium agente, dum Syrus ſolus ſecum ſex ſequentes verſus loquitur. Sic & Scen. V, 1, cum Menedemus & Chremes de dote ſimulanda agerent; ſtatim V, 2, proſilit Clitipho, *Itane tandem*, &c. Nimirum Menedemum domum ſuam introiſſe ſpectatores viderant; & de dote Clitiphoni indicatum fuiſſe ex ipſa re intelligebant. At, inquiunt,

ſequente

Sét ipſe egreditur, quám ſeuerus: rém cum uideas, cénſeas.

ACTUS V. SCAENA IV.

CLITIPHO. SOSTRATA. CHREMES.

CL. *S I úmquam ullum fuit témpus, mater, cum égo uoluptati tibi*
Fúerim, dictus filius tuus tuá uoluntate, óbſecro,
Eíus ut memineris, atque inopis núnc te miſereſcát mei;
Quód peto et uoló, parentis meós ut commonſtres mihi.
SO. *'Obſecro, mi gnáte, ne iſtuc ín animum inducás tuum,*
'Alienum eſſe té: CL. *ſum.* SO. *miſeram me; hócine quaeſiſti óbſecro?*
'Ita mihi atque huic sís ſuperſtes, ut éx me atque ex hoc natus es:
'Et

ſequente Scena V, 4. tum primum matri Clitipho ſuſpicionem ſuam profert. Primum quidem in Scena; ſed domi prius rem aperuerat: atque ideo mater non ut in re nova conſternata eſt, & exclamat; ſed lente reſpondet, *Obſecro, mi gnate.* Denique ne illud quidem vidiſſe hos ſagaces correctores, qui *Suſpicetur* nobis obtrudunt; ſi Soſtrata nemine indicante, ſuſpicetur filium id ſuſpicaturum; vel eo ipſo ſubditum re vera fuiſſe pene eam confiteri: vel omnium ſagarum & divinarum anuum principem & magiſtram eſſe. Ceterum pro *Certe ſic erit*; noſtri omnes perperam, *Certe inquam mi vir.*

15. *Quid metuis? nonne cum velis, convincas illum eſſe tuum?* Omnes fere l. s. & in his Bembinus, ita collocant

Quid? metuis, ne non cum velis, convincas
eſſe illum tuum?

verſu & compoſitione meliore. FAERNUS.

16. *Set quod magis credendum fiet,*
Id quod eſt conſimilis moribus. Noſtri omnes *Quo magis.* Recte. Deinde tolle *id.*

Sed quo magis credendum fiet,
Quod eſt conſimilis moribus.

Dixerat illa, *Quod filia eſt inventa?* Ille regerit, *Quod eſt conſimilis moribus.* Pone hic *id*, & elegantiam reſponſi extinguis.

19. *Quin id itidem ſit tibi.* In nullo libro ſcripto eſt dictio *id*; qua dempta verſus ſtare non poteſt. nos Bembinum ſequemur, in quo eſt, *quin ſit & idem tibi.* verſumque ſuſtentamus producendo dictionem *&*. FAERNUS.

Noſtri univerſi, *Quin itidem ſit tibi.* Recte ergo, qui primi emendarunt, *Quin id itidem ſit tibi*; Ceterum pro *Relictum*, lubens ſcriberem *Innatum.* Quid enim *Relictum* hic ſit, non intelligo. Noſter And. IV, 1, 2.

Tanta vecordia innata cuiquam ut ſiet.

Hec. IV, 1, 28. *Nam id omnibus innatum eſt.*
Plaut. Mil. IV, 2, 71.

Non mihi avaritia umquam innata eſt.

Poen. I, 2, 87.

Invidia in me numquam innataſt, neque malitia.

20. *Tum praeterea talem, niſi tu, nulla pareret filium.* Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Nulla, niſi tu.* Forte olim erat,

Tum praeterea nulla talem, niſi tu, pareret [*filium.*

Sed recepta lectio ſatis placet.

21. *Rem cum videas, cenſeas.* Cum hominem intus noveris, cenſeas ſeverum eſſe. Sarcaſmus. Plaut. Bacc. IV, 6, 14.

Ego ſum ſacer, ſceleſtus, ſpecta rem modo.

Miror hominem judicii ſui & acuminis, qui hoc Soſtratae tributum voluit.

2. *Dictus filius tuus tua voluntate.* Liber Bembinus, *veſtra voluntate.* quod & placet; ut conſenſum in hoc utriuſque parentis oſtendat. non tamen muto. FAERNUS. Noſtri omnes *Tua.*

4. *Parentes.* Scribe *Parentis*, ut alibi: citante ob id ipſum Priſciano, p. 772.

7. *Ita mihi atque huic ſis ſuperſtes, ut ex me atque hoc natus es.* Verſus claudicat. Repone ex codice Academico, & ex Meadianis altero,

'Et caue poſthac, ſi me amas, umquam iſtuc uerbum ex te aúdiam.
CH. *'At ego, ſi me métuis, mores caue in te eſſe iſtos ſentiam.*
CL. *Quós?* CH. *ſi ſcire uis, ego dicam: gérro, inèrs, fraus, hélluo,*
Ganeo, damnóſus: crede, et nóſtrum te eſſe crédito.
CL. *Nón ſunt haec paréntis dicta.* CH. *nón, ſi ex capite ſis meo*
Nátus, item ut aiúnt Mineruam eſſe éx Joue, ea cauſá magis
Pátiar, Clitiphó, flagitiis tuis me infamem fieri.
SO. *Di iſtaec prohibeánt.* CH. *deos neſcio: égo quod potero, ſédulo.*
Quaeris id quod habés, parentis: quód abeſt, non quaeris, patri
Quó modo obſequáre: et ſerues quód labore inuénerit.
Tén mi per fallacias addúcere ante oculós? pudet
Dicere hac praeſénte uerbum túrpe: at te id nulló modo
Fácere puduit. CL. *éheu, quam ego nunc tótus diſpliceó mihi,*
Quám pudet: neque quód principium incipiam ad placandúm, ſcio.

ACTUS

Ut ex me atque ex hoc natus es.
Sic Adel. I, 1, 13.
Atque ex me hic non natus, ſet ex fratre.
& V, 4, 8.
Ex me atque ex fratre cuivis facile eſt noſcere.
Superſtes ultimam corripit, ut *Miles, Eques, Pedes.*

10. *Fraus, heluo.* In libro Bembino & aliis antiquis *helluo*, per duo *l*, ſcriptum eſt. FAERNUS.

11. *Crede, & noſtrum te eſſe credito.* Crede, quod *Scire volebas*, te talem eſſe (nam pars eſt ſanitatis, morbum ſentire; & *ſapientia prima eſt Stultitia caruiſſe*) & ſimul crede te noſtrum eſſe. Quid cum illo facias, qui in re tam perſpicua *Cave ſis*, & neſcio quas alias correctiunculas muginatur?

12. *Non ſunt haec jam parentis dicta.* *Jam* non eſt in ullo l. s. quod & ratio trochaici reſpuit. FAERNUS. Nec in ullo noſtrorum.

15. *Deos neſcio, ego quod potero enitar ſedulo.* Ex auctoritate libri Bembini dempto *enitar*, trochaicum hunc ſanamus, nec vero ſenſui quicquam deeſt: ſubaudiendum eſt enim *pro*, *bibebo*, ab eo quod dictum eſt ſupra, *Di iſtaec prohibeant.* FAERNUS. Gratia hic Bembino habenda eſt: Noſtri omnes *Enitar.*

18. *Non mihi per fallacias adducere ante oculos?*
Dicere hac praeſente verbum turpe. [pudet
Contemplare modo iſtud *Non mihi adducere*, & videbis ſententiam corrumpi. Illud *Non* ex eo natum eſt, quod olim ſine diſtinctione legebat aliquis, *Non adducere pudet.* Repone,
Ten mi per fallacias adducere ante oculos? pudet.
Supra V, 1, 48. *Tène iſtuc loqui?* Phor. II, 2, 25. *Tène aſymbolum venire?* Perſius: *Ten cirratorum centum dictata fuiſſe?*

20. *At te illud nullo modo facere piguit.* CL. *eheu quam ego nunc.* Bembinus & aliquot alii libri, ita habent: *At te id nullo modo facere puduit.* ita optime ſtat trochaicus. quae vero ſequuntur in Bembino, ſunt ſine pronomine *ego.* FAERNUS. Tres ex noſtris, *Puduit facere*: ceteri *Piguit facere.* Ceterum *Ego* omnes habent; nec abeſſe poteſt, niſi dolente ſententia.

21. *Neque*

Digitized by Google

ACTUS V. SCAENA V.

MENEDEMUS. CHREMES. CLITIPHO. SOSTRATA.

M. *ENIMUERO Chremés nimis grauiter crúciat adulеſcéntulum,*
Nimiſque inhumane. éxeo ergo ut pácem conciliem. óptume
Ipſos uideo. CH. *ehém, Menedeme, cúr non accersí iubes*
Filiam, et quod dótis dixi, firmas? SO. *mi uir, te óbſecro*
Né facias. CL. *pater, óbſecro mi ignóſcas.* M. *da ueniám, Chreme:*
Síne te exorent. CH. *méa bona ut dem Bácchidi donó ſciens?*
Nón faciam. M. *at nos nón ſinemus.* CL. *sí me uiuom uis, pater,*
Ignoſce. SO. *age, Chremés mi.* M. *age quaeſo, né tam offirma té, Chreme.*
CH. *Quíd iſtic? uideo nón licere, ut coéperam, hoc perténdere.*
M. *Fácis, ut te decét.* CH. *ea lege hoc ádeo faciam: ſi id facit*
Quód ego hunc aequom cénſeo. CL. *pater, ómnia faciam: ímpera.*
CH. *Uxorem ut ducás.* CL. *pater.* CH. *nihil áudio.* M. *ad me récipio;*
Fáciet. CH. *nil etiam aúdio ipſum.* CL. *périi.* SO. *an dubitas, Clítipho?*

CH. *Im-*

1. *Neque quod principium incipiam.* Ita in Bembino: at in Vaticano & Baſilicano, *principium incapiam.* ex quo conjeci legendum forte, *principium capiam*, ſicut & in Eunucho: *quod dedit principium.* FAERNUS.

Unus quoque noſter ex vetuſtiſſimis *Incapiam*: unde legerim, non *Capiam*, ſed *Captem*: ut *Captare occaſionem, tempus* & alia.

4. *Et quod dixi dotis.* O. l. ſ. *Et quod dotis dixi.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

6. *Sine te exorem.* In libro Bembino ſcriptum fuerat *exorent*; poſtea deleto *n*, remanſit *exoret*; quod & placet. nam cum eo quadrat, quod dictum eſt: *Da veniam.* FAERNUS.

Sine te exoret. CH. *Egon mea bona ut dem Bacchidi dono ſciens?*

Recte Bembinus cum duobus noſtris vetuſtiſſimis *Exorent*, Uxor ſcilicet & Filius: quo accedunt & alii, qui *Exorem* habent. Ceterum verſus juſto longior eſt. Eſt qui *Dono* hinc abjicere velit, *Bacchidi ſciens*; ſed in iſta ſede trochaeum, quantum poteſt, evitant. Sed *Dono dat*, inquit, homini concitate loquenti taedio eſt & moram facit. Jube hominem ſibi taedio eſſe; & repone,

Sine te exorent. CH. *Mea bona ut dem Bacchidi dono ſciens?*

Tolle illud *Egone.* Continuat Chremes Menedemi orationem: *Exorentne, ut mea bona.* Phorm. III, 2, 4. *Nequeo te exorare, ut maneat triduum hoc:* atque ita paſſim.

7. *At id nos non ſinemus.* Vetuſtiſſimus noſter, & alius e Regiis cum optimo codice G. Fabricii non agnoſcunt *Id*: *At nos non ſinemus.*

8. 10. *Age Chremes.* Bembinus liber his addit dictionem *mi.* ita conjicio fuiſſe ſcriptum & in Victoriano, in quo vacat locus hujuſmodi particulae abraſae. FAERNUS. Duo quoque ex noſtris *Mi.*

10. *Si faciat.* Idem liber, *ſi facit*; ut exigit verſus. FAERNUS. Omnes noſtri, *Si id faciat.* Lege igitur, *Si id facit.*

CH. *'Immo utrum uolt.* M. *fáciet omnia.* SO. *haéc dum incipias, gráuia ſunt:*
Dúmque ignores: úbi cognoris, fácilia. CL. *faciám, pater.*
SO. *Gnate mi, ego pol tibi dabo illam lépidam, quam tu facile ames,*
Filiam Phanócratae noſtri. CL. *rúfamne illam uírginem,*
Caéſiam, ſparſo óre, adunco náſo? non poſſúm, pater.
CH. *Heía, ut elegans eſt: credas ánimum ibi eſſe.* SO. *aliám dabo.*
CL. *'Immo, quandoquidém ducenda eſt, égomet habeo própemodum*
Quám uolo. SO. *nunc laúdo, gnate.* CL. *Archónidi hujus filiam.*
SO. *Perplacet.* CL. *pater, hóc nunc reſtat.* CH. *quid?* CL. *Syro ignoſcas uolo,*
Quaé mea cauſa fécit. CH. *fiat. Uós ualete, et plaúdite.*

16. *Ego pol tibi dabo puellam lepidam.* Ex eodem libro lego *illam lepidam:* ita ſtat trochaicus. aliter eſſet octonarius Iambicus inter trochaicos. FAERNUS. Recte *Illam*, noſtri mendoſe *Puellam*.

20. CLIT. *Quid iſtic?* Liber Bembinus *immo*. FAERNUS.

Noſtri omnes *Quid iſtic?* ſed ſupra v. 9. id habuimus, etiam initio verſus. Placet igitur, quod Bembinus dat, *Immo*. Non enim *Quid iſtic*, quod conſentientis eſt, locum hic habet; cum jam ante conſenſerit v. 15. *Faciam pater*.

21. *Archonidis filiam.* Idem liber *Archonidi hujus filiam*. nec aliter ſtat trochaicus. & ita etiam citat Priſcianus libro ſexto. FAERNUS.

Priſcianus p. 706. citat *Archonidi filiam:* ſed non habet *Hujus:* hoc Bembino debemus. Noſtri *Arconidis filiam*. Plaut. Trin. II, 2, 78. *Leſbonico huic adoleſcenti Charmidas hujus filio.*

ADELPHI

Digitized by Google

ADELPHI TERENTI.

Fabulæ interlocutores.

MICIO ſenex.
DEMEA ſenex.
SANNIO leno.
AESCHINUS adoleſcens.
PARMENO ſeruus.
SYRUS ſeruus.
CTESIPHO adoleſcens.
SOSTRATA matrona.
CANTHARA nutrix.
GETA ſeruus.
HEGIO ſenex.
DROMO ſeruus.

ACTA LUDIS FUNEBRIB. AEMILI PAULLI QUOS FECERE Q. FABIUS MAXIMUS. P. CORNELIUS AFRICANUS. EGERE L. ATILIUS PRAENESTINUS. MINUTIUS PROTHIMUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. TIBIIS SARRANIS. FACTA E GRAECA MENANDRU L. ANICIO. M. CORNELIO COSS.

A D E L P H I.

PROLOGUS.

POSTQUA'M poeta ſenſit ſcripturám ſuam
Ab iniquis obſeruári, et aduerſários
Rapere ín peiorem pártem, quam acturi ſumus:
Indício de ſe ipſe érit: uos eritis iúdices,
Laudin an uitio dúci factum id opórteat:
Synápothneſcontes Diphili comoédiaſt;

Eam

4. *Indicio de ſe, ipſe erit.* Commodum videtur huic verſui ſuſtentando ex *ipſe* vel *p*, vel *s*, elidere: vel ex *erit t*. FAERNUS. *Erit* corripitur. Vel etiam ſic poteris. *Indicio de ſeſe ipſe erit, vos judices.*

5. *Duci factum oporteat.* Interpone pronomen *id* poſt *factum*, ex libro Bembino & Victoriano. FAERNUS. Sic in duobus Regiis.

8. *Qui*

Digitized by Google

Eam Cónmorientes Plaútus fecit fábulam.
In Graéca adoleſcens éſt, qui lenoni éripit
Meretricem in prima fabula: eum Plautús locum
Reliquit integrum. eum hic locum ſumpsit ſibi.
In Adélphos, uerbum dé uerbo expreſſum éxtulit.
Eam nós acturi ſúmus nouam: pernóſcite
Furtúmne factum exiſtumetis, án locum
Reprehénſum, qui praetéritus neclegéntiaſt.
Nam quód iſti dicunt máleuoli, homines nóbilis
Eum ádiutare, adsídueque una ſcríbere,
Quod illi maledictum uéhemens eſſe exiſtumant,
Eam laúdem hic ducit máxumam; cum illís placet,
Qui uóbis uniuérſis et populó placent:
Quorum ópera in bello, in ótio, in negótio,
Suo quiſque tempore úſuſt ſine ſupérbia.
Dehinc ne éxſpectetis árgumentum fábulae:
Senés qui primi uénient, hi partim áperient;
In agéndo partim oſténdent. facite aequánimitas,
Poétae ad ſcribendum aúgeat indúſtriam.

8. *Qui lenoni eripuit.* Omnes fere l. s. & Donatus *eripit*: quod & verſum juvat, & convenire alioqui magis videtur loquenti de argumento fabulae, uti praeſenti quam praeterito; ut in prologo Eunuchi, *In ea eſt paraſitus Colax.* FAERNUS. Ita duo ex noſtris vetuſtiſſimi *Eripit.*

17. *Quod illi maledictum vehemens exiſtimant.* Poſt *vehemens*, interpone verbum *eſſe*, ex o. l. s. FAERNUS. Sic in noſtris omnibus.

23. *Hi partem aperiunt, In agendo partem oſtendent.* Sic codices; ſed legendum,

Hi partim aperient, In agendo partim oſtendent.

Partim aperient argumentum. Hec. Prol. v. 6.

In his quas primum Caecili didici novas,
Partim ſum earum exactus; partim vix ſteti.

25. *Facite, aequanimitas*
Poetae ad ſcribendum augeat induſtriam.

Deeſt veſtra, inquit Donatus: at quo jure deeſſe poteſt? qua conſuetudine ſubintelligi? In recepta lectione conſtructio erit *Aequanimitas poëtae.* Mihi quidem non *Veſtra*, ſed verſus integer deeſſe videtur; quem vide an forte invenerim;

Facite, aequanimitas
Bonitaſque veſtra adjutrix noſtrae induſtriae
Poëtae ad ſcribendum augeant induſtriam.

Sic Phorm. Prol. v. 35.

Bonitaſque veſtra adjutans atque aequanimitas.

& Hec. Prol. v. 24.

Veſtra intellegentia
Sedabit, ſi erit adjutrix noſtrae induſtriae.

Notum eſt, in Prologis ſcribendis ſe ipſum ſuppilaſſe Terentium: tres verſus continui in Prologo Heaut. repetuntur in Prologo Hecyrae. Jamque vides, cur verſus exciderit: nempe quia eodem verbo duo terminabantur, *Induſtriae, Induſtriam*; id, ut ſaepe fit, Librarii oculos feſellit. Denique jam recte habes *Augeant*: nam ut *Augeat* producat ultimam, nullum in toto Terentio exemplum. Eſt quidem, qui ſic verſum interpolat,

Poetae ad ſcribendum augeat veſtra induſtriam.

Sed bis in eo peccat: nam & verborum collocationem pravam inducit; & *Augeat* in diſyllabon contrahit, prorſus contra artem.

ACTUS

Digitized by Google

Actus I. Scaena I.

Micio.

STOR'AX. non rediit hác nocte a cena Aéſchinus:
Neque ſeruolorum quíſquam, qui aduorſum íerant.
Profécto hoc uere dicunt: ſi abſis úſpiam,
Aut úbi ſi ceſſes; éuenire ea ſátius eſt,
Quae in te úxor dicit ét quae in animo cógitat
Iráta, quam illa quaé parentes própitii.
Uxór, ſi ceſſes, aút te amare cógitat,
Aut téte amari, aut pótare atque animo óbſequi,
Et tibi bene éſſe ſóli, ſibi cum ſít male.
Ego quia non rediit filius, quae cógito?
Quibus núnc ſollicitor rébus? ne aut ille álſerit,
Aut úſpiam ceciderit, aut praefrégerit
Aliquid. uah, quemquamne hóminem in animo inſtituere, aut
Paráre, quod ſit cárius, quam ipſe éſt ſibi?
Atque éx me hic natus nón eſt, ſet ex fratre. ís adeo
Diſſimilis ſtudio eſt. iam inde ab aduleſcéntia,

Ego

1. *Storax. non rediit.* Tolle notas Interrogationis. Storax vocatus non reſpondit: inde ſcit Micio neminem adhuc rediiſſe. Nemo domi manebat cum ſene praeter ancillas.

4. *Aut ubi ſi ceſſes.* Omnes antiqui libri, *aut ibi.* ita & Donatus, qui in hunc locum haec dicit: *Aut ibi, uſpiam: ſignificat enim ſcilicet uſpiam in loco, & ad locum.* FAERNUS. Quattuor tamen ex noſtris. *Aut ubi ſi.* Recte: hoc eſt, *Sicubi ceſſes.* Et ſic citat Servius ad Aen. III, 430.

8. *Aut te amari.* Liber Bembinus, Baſilicanus, & Donatus: *aut tete amari*, ut & verſus expoſcit. Victorianus habet, *aut de te amari.* FAERNUS. Et ex noſtris nonnulli *Tete.*

Ib. *Aut animo obſequi.* Iidem libri vetuſti: *atque animo obſequi.* Donatus, *aut.* FAERNUS. Noſtri omnes *Atque.*

9. *Tibi bene eſſe.* Antiqui libri omnes habent, *& tibi.* Sicut & infra, *& quibus nunc ſollicitor rebus:* ſed hic *&*, tranſit in ſcanſione in praecedentem verſum. FAERNUS.

Etiam noſtri plerique *Et tibi.* Sed accentus cauſa etiam corrigendum, *Sibi cum ſit male*; non ut libri, *Cum ſibi ſit male.* Porro *Et quibus nunc*, illud *Et* a tribus noſtris abeſt. Recte: in Aſyndetis concitatior affectus eſt. Licet Servius ad Aen. IV. 380. habeat *Et.*

12. *Aut perfregerit.* Omnes fere antiqui libri, *praefregerit.* FAERNUS. Sic & noſtri.

15. *Atqui ex me hic non natus eſt.* In libro Bembino & aliis antiquis pro *Atqui*, eſt *atque*, particula inceptiva. quod vero ſequitur in o. l. s. ita collocatum eſt, *hic natus non eſt.* FAERNUS.

Similiter noſtri plerique *Atque.* , Chariſius p. 204. ' *Atque pro Et.* Terentius in Adelphis. ' *Atque ex me hic natus non eſt, ſed ex fratre.* ' Ubi Acron; Argute, inquit, nam per con' junctionem tranſitum fecit ad narrationem.

16. *Diſſimili ſtudio eſt.* Tres ex noſtris, quorum unus 900 annorum, *Diſſimilis ſtudio eſt.* Recte. Salluſt. Jug. 89. *Nobilitas, diſſimilis moribus, nos illorum aemulos contemnit.* Noſter Heaut. V, 3, 17. *Quod eſt conſimilis moribus.* Plin. Hiſt. VI, 31. *Et curſu & colore diſſimilis.*

17. *Ego*

Digitized by Google

Ego hánc clementem uítam urbanam, atque ótium
Secútus ſum: et quod fórtunatum iſtí putant,
Uxórem numquam habui. ílle, contra haec ómnia,
Ruri ágere uitam: ſémper parce ac dúriter
Se habere: uxorem dúxit: nati filii
Duo: índe ego hunc maiórem adoptaui mihi:
Edúxi a paruolo, hábui, amaui pró meo:
In eó me oblecto: ſólum id eſt carúm mihi.
Ille út item contra, me hábeat, facio ſédulo:
Do, praétermitto: nón neceſſe habeo ómnia
Pro meó iure agere: póſtremo alii clánculum
Patrés quae faciunt, quaé fert aduleſcéntia,
Ea né me celet, cónſueſeci filium.
Nam quí mentiri aut fállere, ita uti ſit, patrem
Audébit, tanto mágis audebit céteros.
Pudóre et liberálitate líberos
Retinére ſatius éſſe credo quám metu.
Haec fratri mecum nón conueniunt, néque placent.
Uenit ád me ſaepe clámans, Quid agis, Mício?
Cur pérdis aduleſcéntem nobis? cúr amat?

Cur

17. *Ego hanc clementem vitam urbanam atque otium.* Vide an legendum ſit,

Ego hanc clementem vitam urbanumque otium.

Cic. Epiſt. Fam. XII, 1. *Ut ego quidem & urbi & otio diffiderem urbano.*

18. *Et quod fortunatum iſti putant, Uxorem numquam habui.* Magnum hic pulverem excitant Interpretes; cum ſententia clara ſit, ſi animum attendas. *Iſti*, ut recte Donatus, *hi qui a me diſſentiunt.* Ita ſemper Noſter. And. Prol. v. 15.

Id iſti vituperant factum, atque in eo diſputant.

& 21.

Potius quam iſtorum obſcuram diligentiam.

Adel. Prol. v. 15.

Nam quod iſti dicunt malevoli.

Ex hoc indicio ſententia facile eluceſcit. *Uxorem numquam habui*, quod (ſcilicet *Uxorem habere*) iſti fortunatum putant: iſti qui mei diſſimiles ſtudio & moribus ſunt, qui uxorem ducunt cum magna dote, qui liberis dant operam, qui poſteritati inſerviunt.

20. *Ille contra, haec omnia: Ruri agere vitam.* Diſtingue:

Ille, contrà haec omnia, Ruri agere vitam.

Vide Phor. III, 2, 36.

30. *Nam qui mentiri aut fallere inſuerit patrem,*
Aut audebit, tanto magis audebit ceteros.

Pro *Inſuerit*, alii codices *Inſueverit*: apud Martianum Capellam p. 160. *Inſtituerit.* Sed utcumque ſit, qualis quaeſo locutio eſt, *Inſuerit aut audebit*: Certe aut *Inſueſcet* & *Audebit*; aut *Inſuerit* & *Auſus fuerit.* Qualis porro ſententia? poſt *Inſuerit*, quorſum infertur *Audebit*? quaſi non ſaepe ac diu auſus ſit, priuſquam poſſet inſueſcere? Varia hic moliuntur Interpretes; ſed rem ipſam puto me repperiſſe:

Nam qui mentiri aut fallere, ita uti ſit, patrem
Audebit, tanto magis audebit ceteros.

Ita uti ſit, ut mos & conſuetudo eſt. Vide Andr. I, 1, 53. Eun. IV, 2, 2. De more fallendi patrem. Plautus Pſeud. I, 5, 15.

Nam iſtaec quae tibi renunsiantur, filium
Te velle amantem argento circumducere:
Fors ſit an ea tibi dicta ſunt mendacia.

Sed

Cur pótat? cur tu his rébus ſumptum ſúggeris?
Veſtitu nimio indúlges: nimium inéptus es.
Nimium ipſe eſt durus praéter aequumque ét bonum:
Et érrat longe, meá quidem ſenténtia,
Qui impérium credat gráuius eſſe aut ſtábilius,
Vi quód fit, quam illud quód amicitia adiúngitur.
Mea sic eſt ratio, et sic animum inducó meum:
Maló coactus qui ſuum officiúm facit,
Dum id réſcitum iri crédit, tantiſpér cauet:
Si ſpérat fore clam, rúrſum ad ingeniúm redit.
Ille quém beneficio adiúngas, ex animó facit:
Studet pár referre; praéſens abſenſque ídem erit.
Hoc pátrium eſt, potius cónſuefacere filium
Sua ſpónte recte fácere, quam alienó metu:
Hoc páter ac dominus intereſt: hoc quí nequit,
Fateátur neſcire ímperare líberis.
Set éſtne hic ipſus, dé quo agebam? et cérte is eſt.
Neſcio quid triſtem uídeo: credo iam, út ſolet,
Iurgábit. ſaluom te áduenire, Demea,
Gaudémus. ———

Sed ſi ea vera ſunt, ut mos eſt, maxume:
Quid mirum fecit? quid novum? adoleſcent
Si amat, ſi amicam liberat. [*homo*
Noſter, Heaut. V, 2, 4.
Quid ego tantum ſceleris admiſi miſer?
Volgo faciunt. & III, 2, 40.
Si quid hujus ſimile forte aliquando obvenerit,
Ut ſunt humana, tuus ut faciat filius.

32. *Venit ſaepe ad me clamitans.* Et Donatus & liber Bembinus & Baſilicanus, & Victorianus, & multi alii, ita collocant, *Venit ad me.* FAERNUS. Noſtri quoque *Venit ad me; Clamitans;* quod tamen verſus reſpuit. Repone, *Clamans.* And. quidem I, 1, 117.
Venit Chremes poſtridie ad me, clamitans.
Sed hic infra IV, 7, 9. *Non clamas? non inſanis?*

37. *Sumptus ſuggeris?* Aliqui libri, inter quos Bembinus, item Donatus: *ſumptum ſuggeris?* FAERNUS. Noſtri omnes *Sumptus.*

39. *Nimium ipſe durus eſt praeter aequumque & bonum.* Bembinus liber commodius verſui collocat, *eſt durus.* FAERNUS.
Noſtri omnes, *Durus eſt.* Poteris & hoc modo, *Nimium ipſe duruſt.* Ceterum hunc verſum & quattuor praecedentes citat Cicero De Invent. I, 19. ubi *Clamitans* & *Sumptum* & *Durus eſt*, hodie feruntur.

43. *Mea eſt ſic ratio.* O. l. s. & Donatus, *Mea ſic eſt ratio.* FAERNUS. Sic & noſtri.

46. *Rurſum ad ingenium.* Antiqui libri, praeter Baſilicanum, & omnes fere alii, & Donatus, *rurſus.* Immo Bembinus prius habebat *rurſum:* ut & habet Baſilicanus. FAERNUS. Noſtri fere omnes *Rurſum*, quod verſui commodius eſt; & hic reponendum.

48. *Studet par referre.* Vel ex *ſtudet t* elidetur, quod inſolens; vel ex *par r.* FAERNUS. *Studet* in primo pede ultimam corripit, quod non eſt inſolens.

Actus I. Scaena II.

Demea. Micio.

D. —— *EHEM, opportúne: te ipſum quaérito.*
M. *Quid triſtis es?* D. *rogas me, ubi nobis Aéſchinus*
Siet, quid triſtis égo ſim? M. *dixin hóc fore?*
Quid fecit? D. *quid ille fécerit? quem néque pudet*
Quicquám: nec metuit quémquam: neque legem putat
Tenére ſe ullam. nam illa, quae antehac fácta ſunt,
Omítto: modo quid déſignauit? M. *quidnam id eſt?*
D. *Forés effregit, atque in aedis inruit*
Aliénas: ipſum dóminum atque omnem fámiliam
Mulcáuit uſque ad mórtem: eripuit múlierem
Quam amábat. clamant ómnes indigniſſume
Factum éſſe: hoc aduenienti quot mihi, Micio,
Dixére? in oreſt ómni populo. dénique,
Si cónferendum exémplum eſt, non fratrém uidet
Rei óperam dare, ruri éſſe parcum ac ſóbrium?
Nullum húius factum ſimile. haec cum illi, Mício,
Dicó, tibi dico. tú illum corrumpi ſinis.
M. *Homine ínperito númquam quicquam iniúſtiuſt,*
Qui, niſi quod ipſe fécit, nil rectúm putat.
D. *Quorſum iſtuc?* M. *quia tu, Démea, haec male iúdicas.*
Non éſt flagitium, mihi crede, aduleſcéntulum

Scor-

1. *Hem, opportune.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, & Baſilicanus, *ehem:* quod magis convenit actibus repentinis, ut eſt ſubitus ejus, quem quis quaerit, aſpectus. FAERNUS. Ita noſtri omnes.

2. *Rogitas me?* Liber Bembinus & Victorianus, & multi alii, *rogas me?* FAERNUS. Et ita ſex ex noſtris.

4. *Quid is fecit?* Dictionem *is* delemus ex auctoritate libri Bembini & Baſilicani: quae nec alioqui neceſſaria videtur: de Aeſchino enim ſermo eſt, & de eo utique intelligitur. FAERNUS. Sic noſter veterrimus. Ceteri *Quid is fecit.* Utrumvis recte.

5. *Neque metuit quemquam:* Omnes fere l. s. nec. FAERNUS. Sic & noſtri plerique.

10. *Multavit.* Omnes antiqui libri, *mulcavit.* FAERNUS. Sic duo ex noſtris veterrimi.

15. *Rei dare operám, ruri eſſe parcum ac ſobrium.* Vetuſtiores noſtri magno numero,
Rei óperam dáre.

16. *Nullum hujus ſimile factum.* Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Nullum hujus factum ſimile:* melioribus numeris.

18. *Injuſtius.* Codices noſtri omnes *Injuſtius eſt:* ſcribe igitur *Injuſtiuſt.*

24. *Non ſivit egeſtas.* Liber Bembinus *non ſiit.* FAERNUS. Noſtri omnes *Sivit*; verſu *Siit* malente.

25. *Tu nunc tibi.* Hoc per interrogationem efferendum. Unus autem ex Regiis *Duces*, non *Ducis.* Etiam bene.

27. *Fa-*

Digitized by Google

Scortári, neque potáre: non eſt: néque fores
Effringere. haec ſi néque ego, neque tu fécimus,
Non ſiit egeſtas fácere nos. tu núnc tibi
Id laúdi duces, quód tum feciſti inopia?
Iniúriumſt: nam ſi éſſet unde id fieret,
Facerémus. et illum tú tuum, ſi eſſés homo,
Sinerés nunc facere, dúm per aetatém licet;
Potiús quam, ubi te exſpectátum eieciſſét foras,
Alieniore aetáte poſt facerét tamen.
D. *Pro Iúppiter, tu homo ádigis me ad inſániam.*
Non éſt flagitium, fácere haec adoleſcéntulum? M. *ah,*
Auſcúlta, ne me optúndas de hac re ſaépius.
Tuum filium dediſti adoptandúm mihi:
Is méus eſt factus: si quid peccat, Démea,
Mihi péccat: ego illi máxumam partém feram.
Obſónat, potat, ólet unguenta; dé meo:
Amat; dabitur a me argéntum, dum erit cómmodum:
Ubi nón erit, fortáſſe excludetúr foras.
Forés effregit, réſtituentur: diſcidit
Ueſtém, reſarciétur. eſt, dis grátia,
Et únde haec fiant, ét adhuc non moléſta ſunt.
Poſtrémo aut deſine, áut cedo quemuis árbitrum:
Te plúra in hac re péccare oſtendam. D. *eí mihi,*
Pater éſſe diſce ab illis, qui ueri ſient.
M. *Natúra tu illi páter es, conſiliis ego.*
D. *Tun cónſulis quicquam?* M. *áh, ſi pergis, ábiero.*

D. *Si-*

27. *Faceremus: & tu illum tuum.* Lege: *Et illum tú tuum.* Sic infra III, 4, 32. *Sineres vero illum tu tuum Facere haec?*

28. *Dum per aetatem licet.* Sic noſtri omnes: ſed duo Jani Gulielmii, quos antiquiſſimos habuit, *Decet*, non *Licet*. Tibullus I, 1, 85.

Jam ſubrepet iners aetas, nec amare decebit,
ubi aliquot libri, ut hic, *Licebit.* Vide ipſum ad Plauti Militem Cap. VI, & nos ad Horatium II. Epiſt. II, 216.

30. *Alieniori aetate.* Libri antiqui & Donatus, *alienore.* FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

31. *Pro Juppiter, tu homo adiges me ad inſaniam.* Liber Vaticanus, Baſilicanus, & Donatus, *rediges.* idem Donatus in ſequenti ſcena ſuper eis verbis, *qui inſanire incipiunt ex injuria,* citans hunc locum, legit *redigis*, quod lectionem Bembini, Victoriani & Decurtati ex parte confirmat, in quibus *adigis* legitur: quod probamus. FAERNUS. Noſtri *Rediges, vel Redigis*; niſi quod codex ex veterrimis pro varia lectione habet *Adigis.* Et ſic citat Chariſius p. 214.

37. *Obſonat, potat, olet unguenta de meo.* Varro De Ling. Lat. l VI. *Apud Terentium: Scortatur, potat, olet unguentum? de meo. Scortari, eſt ſaepius meretriculam ducere, quae dicta a pelle.* Hoc Varro, falſus memoriae: quippe omnes hodie libri *Obſonat.*

45. *Pater eſſe diſce ab aliis qui vere ſciunt. Ab aliis* Donatus citat: nos tamen malumus *ab illis,*

D. *Sicine agis?* M. *an ego tótiens de eadem re aúdiam?*
D. *Curae éſt mihi.* M. *et mihi cúrae eſt. uerum, Démea,*
Curémus aequam utérque partem; tu álterum,
Ego item álterum. nam cúrare ambos, própemodum
Repóſcere illum eſt quém dediſti. D. *ah, Micio.*
M. *Mihi sic uidetur.* D. *quid iſtic? ſi iſtuc tibi placet,*
Profúndat, perdat, péreat, nihil ad me áttinet.
Iam si uerbum ullum póſthac. M. *rurſum, Démea,*
Iráſcere? D. *an nón credis? repeton quém dedi?*
Aegréſt: alienus nón ſum: ſi obſto: em, déſino.
Unúm uis curem, cúro. et eſt dis grátia,
Cum ita út uolo eſt; iſté tuus ipſe ſéntiet
Poſtérius: nolo in íllum grauius dícere.
M. *Nec nil, neque omnia haéc ſunt, quae dicit; tamen*
Non nil moleſta haec ſúnt mihi: ſet oſténdere,
Me aegré pati illi nólui: nam itáſt homo:
Cum pláco, aduorſor ſédulo et detérreo;
Tamen uíx humane pátitur: uerum ſi aúgeam,
Aut étiam adiutor ſím eius iracúndiae,
Inſániam profécto cum illo. etſi Aéſchinus
Non núllam in hac re nóbis facit iniúriam.
Quam hic nón amauit méretricem? aut cui nón dedit

Ali-

illis, ut & in antiquis libris eſt, & multis aliis. FAERNUS.

Noſtri omnes *Ab illis.* Sed aliud reſtat:

Pater eſſe diſce ab illis, qui vere ſciunt.

Quid hic facit *Sciunt*? Palmerius, probante Guyeto, *Sient.* Recte; modo & *Veri* pro *Vere* addas:

Pater eſſe ab illis diſce, qui veri ſient.

Ovid. Met. IX, 24.

Juppiter aut falſus pater eſt, aut crimine verus.

50. *Nam ambós curare prepemodum.* Et male accentus in fine eſt, & Trochaeus male in ſede penultima. Lege,

Nam curare ambos, propemodum.

52. *Ah Micio.* Liber Bembinus *a* ſine aſpiratione habet: Victorianus & Baſilicanus *aha*; Decurtatus & aliquis liber Donati *ha*; ſupra etiam per exclamationem dixit, *ah, ſi pergis.* FAERNUS. Noſtri *Ah.*

53. *Quid iſtuc? tibi ſi iſtuc placet.* Liber Bembinus & Victorianus, *Quid iſtic?* & Donatus quoque, ſi bene conſideretur, ita legit: exponens enim haec duo verba ſic dicit, *Quid iſtuc? deeſt loquor, aut reſiſto*, haec ille. Centum eſt autem non dici, reſiſto iſtuc, ſed iſtic. quae vero ſequuntur verba, ita in omnibus libris ſcriptis collocata ſunt, *ſi tibi iſtuc placet.* verſus autem ſtat, eliſo ex *quid*, *d*, & ex *tibi iſtuc*, *s*. FAERNUS. Noſtri etiam meliores *Quid iſtic?* Et praeterea unus ex Regiis, *Si iſtuc tibi placet.* Recte, vel propter accentum.

55. *Jam ſi verbum unum poſthac.* Et veteres noſtri, & multo plures, *Verbum ullum.* Sic And. I, 5, 21. *Cenſen me verbum potuiſſe ullum proloqui?* Eun. I, 2, 8. *Ceterum de excluſione verbum nullum.*

65. *Tamen vix humane patitur.* Ex *tamen n* eliditur ut ſtet verſus: alii modico negotio ſe explicuerunt, legendo *vix tamen:* quam nos collocationem non admittimus, quia in nullo eam libro ſcripto invenimus. FAERNUS.

Ut

Digitized by Google

Aliquid? poſtremo, núper (credo iam ómnium
Taedébat) dixit uélle uxorem dúcere.
Sperábam iam deféruiſſe adoleſcéntiam:
Gaudébam. ecce autem de íntegro: niſi quicquid eſt
Uolo ſcire; atque hominem cónuenire, ſi áput forum eſt.

Actus II. Scaena I.

Sannio leno. Aeschinus. Parmeno.

SA. *'OBSECRO populáres ferte míſero atque innocénti auxilium:*
Súbuenite inopi. AE. *ótioſe, núnc ïam ilico hic conſiſte:*
Quid reſpectas? nil periclíſt: númquam, dum ego adero, híc te tanget.
SA. *'Ego iſtam inuitis ómnibus.*
AE. *Quamquam éſt ſceleſtus, nón committet hódie umquam, iterum ut uápulet.*
SA. *Aéſchine, audi, né te ignarum fuiſſe dicas meórum morum,*
Léno ego ſum. AE. *ſcio.* SA. *át ita, ut uſquam fuít fide quiſquam óptuma.*
Tú quod te poſtérius purges, hánc iniuriám mihi nolle
Fáctam eſſe, huius non faciam. crede hoc, égo meum ius pérſequar:
Néque tu uerbis ſólues umquam, quód mꝛre maleféceris.
Nóui ego ueſtra haec, Nóllem factum, iúsiurandum dábitur, te eſſe in-

Ut in primo pede *Tamen* corripiatur, ſolens eſt.

1. Ne cui forte, putanti Demeam in ſuperiore ſcaena Micioni narraſſe ea, quae inducuntur hic fieri, ordo rerum praepoſterus eſſe videatur, animadverti debet, bis Aeſchinum cum lenone eſſe rixatum: prius quidem, cum ex domo lenonis fidicinam abduxit, cujus rei ſparſo ſtatim per urbem rumore, ad Demeamque delato, mox ad id Micioni nunciandum, Demeam cucurriſſe. Interim Aeſchinum fidicinam deducentem inſequente eum lenone, domum ſuam, id eſt Micionis, perveniſſe. quo cum introducere eam vellet, tum lenone id prohibente, ſecundam rixam extitiſſe. Haec ita eſſe clariſſime oſtenditur, cum de priore quidem rixa dictum ſit, *Fores effregit*, nimirum lenonis: & *abduxit mulierem, quam amabas.* in poſteriore autem, ſervo quidem dicatur, *Abi praeſtrenue, ac fores aperi*: fores ſcilicet aedium Micionis patris Aeſchini: ipſi vero fidicinae, *i intro nunc jam.* FAERNUS.

1. *Obſecro populares.* Tres primi verſus hujus ſcaenae, item ſextus, octavus, & undecimus ſunt trochaici tetrametri acatalectici: reliquorum verſuum, qui ſunt in principio hujus ſcaenae, quartus Iambicus dimeter eſt: quintus, qui videtur Iambicus tetrameter acatalecticus, ſi tamen in eo in *ſceleſtus* paenultimam corripias, abjecto *s* erit ſimul cum ſeptimo, nono, decimo, duodecimo, tertiodecimo, quartodecimo, quintodecimo, & ſextodecimo, trochaicus catalecticus. item tertius decimus, abjecto *s*, ex *fores*, factaque ſynaloepha. reliqui verſus, partim trochaici catalectici ſunt, partim octonarii Iambici. FAERNUS. Quartus non Iambicus, ut ille voluit, ſed Trochaicus eſt.

8. *Tu quod te poſterius purges.* Sic libri omnes & Chariſius p. 191. Fruſtra igitur eſt, qui interpolatum velit, *Tum quod te.*

11. *Te eſſe Indignum injuria hac.* Sic verſus diſpone: *Te eſſe in-Dignum injuria hac.* Octonarium plenum ſemper excipit Trochaicus.

indignum iniuria hác; indignis cum égomet ſim acceptús modis.
AE. *Abi prae ſtrenue; ác forem aperi.* SA. *ceterum hoc nihil facis.*
AE. *I intro nunc iam.* SA. *at enim non ſinam.* AE. *áccede illuc, Parmeno:*
Nimium iſtoc abiſti: hic propter húnc adſiſte: em, sic uolo.
Caue nunc iam oculos á meis oculis quóquam demoueas tuos:
Ne móra ſit, ſi innuerim, quin pugnus cóntinuo in mala haéreat.
SA. *Iſtúc uolo ergo ipſum éxperiri.* AE. *em, ſérua.* PAR. *omitte múlierem.*
SA. *O fácinus miſerandum!* AE. *geminabit niſi caues.* SA. *hei miſeriam!*
AE. *Non innueram: uerum in iſtam partem pótius peccató tamen.*
Inúnc ïam. SA. *quid hoc reii eſt? regnumne, Aeſchine, hic tu póſſides?*
AE. *Si póſſiderem, ornátus eſſes éx tuis uirtútibus.*
SA. *Quid tibi rei mecumſt?* AE. *nil.* SA. *quid? noſtin qui ſim?* AE.
non desídero.
SA. *Tetigin tui quicquam?* AE. *ſi áttigiſſes, férres infortúnium.*
SA. *Qui tibi meam magis licet habere, pró qua ego argentúm dedi?*
Reſpónde. AE. *ante aedis nón feciſſe erit melius hic conuicium:*
Nam sí moleſtus pérgis eſſe, iam íntro abripiere; átque ibi
Uſque ád necem opperiére loris. SA. *lóris liber?* AE. *sic erit.*
SA. *O hóminem inpurum: hicíne libertatem áiunt aequam eſſe ómnibus?*
AE. *Si*

13. *Abi praeſtrenue, ac fores aperi.* Lege ex noſtris aliquot, *Abi prae ſtrenue*: ut *I prae*; ſaepe. Et ſic apud Nonium eſt v. Apertum. Quamquam autem & iſte etiam *Fores* habeat, legendum *Forem*: de qua voce jam ſupra egimus.

15. SA. *hem, ſic volo.* AE. *cave nunc.* Ex auctoritate libri Bembini perſonae his verbis aſcriptae deleantur: ſunt enim omnia verba Aeſchini. FAERNUS. Sic & noſtri meliores.

16. *Quoquam dimoueas tuos.* Liber Bembinus & alii antiqui, *demoveas.* FAERNUS. Tres boni ex noſtris, *Demoveas.*

17. *Ne mora ſit, ſi innuerim.* *Innuero* eſt in omnibus recentibus: nos tamen lectionem antiquam ſequemur: ita eſt octonarius Iambicus, ut praecedens, & duo ſequentes. FAERNUS. Antiquiores noſtri, *Innuerim.*

19. *O facinus indignum! Geminabit, niſi caves. Hei miſero mihi.* Sic dedit Faernus, neſcio unde. Verſus juſto longior eſt; & a Libris ſcriptis nimium quantum abſcedit. Noſtri *O miſerum facinus*, vel *Facinus miſerum*, & *Hei miſeriam* Repone,

O facinus miſerandum! Geminabit, niſi caves. Hei miſeriam!

Sic Phor. V, 9, 19. [*lum*

Pro di inmortales, facinus miſerandum & ma-

And. IV, 4, 28.

O facinus animadvertendum! Quid clamitas?

25. *Qui tibi magis licet meam habere.* Lege, *Qui tibi meam magis licet habere.*

27. *Jam intro arripiere.* Liber Bembinus & Decurtatus, *abripiere.* FAERNUS. Etiam duo ex noſtris optimi, *Abripiere.*

29. *Aequam eſſe omnibus?* O. l. s. *eſſe aequam.* FAERNUS. Sic & noſtri codices. Recte tamen Edd. vett. *Aiunt aequam eſſe omnibus*: ut *Aequam* ſub ictu ſit.

30. *Si ſatis jam debacchatus es, leno.* Atqui hoc pacto, *Lene* in Theſi occultatur. Recte quinque ex vetuſtioribus noſtris.

Si ſatis jam debacchatus, leno, es.

31. *Egen debacchatus ſum in te, an tu in me?* Variant hic libri ſcripti: nos antiquiſſimos ſeque-

Digitized by Google

AE. *Si ſátis iam debacchátus, leno, es; aúdi ſi uis núnc ïam.*
SA. *Egon débacchatus ſum aútem, an tu in me?* AE. *mitte iſta, atque ad rém redi.*
SA. *Quam rém? quo redeam?* AE. *iámne me uis dícere id quod ad te áttinet?*
SA. *Cupio, aéqui modo aliquid.* AE. *uah, leno iniqua me non uólt loqui.*
SA. *Lenó ſum, fateor, pérnicies commúnis aduleſcéntium,*
Periúrus, peſtis: támen tibi a me núllaſt orta iniúria.
AE. *Nam hercle étiam hoc reſtat.* SA. *ílluc quaeſo rédi, quo coepiſti, Aéſchine.*
AE. *Minis uiginti tu íllam emiſti, quaé res tibi uortát male.*
Argénti tantum dábitur. SA. *quid ſi ego tíbi illam nolo uéndere?*
Cogés me? AE. *minime.* SA. *námque id metui.* AE. *néque uendundam cénſeo,*
Quae líberaſt: nam ego liberali illam ádſero cauſá manu.
Nunc uide utrum uis; argéntum accipere, an caúſam meditarí tuam.
Delibera hoc, dum ego rédeo, leno. SA. *pró ſupreme Iúppiter.*
Mínime miror, qui inſanire occipiunt ex iniúria.
Dómo me eripuit, uérberauit: me inuito abduxit meam:
Hómini miſero plús quingentos cólaphos infregit mihi.
'Ob malefacta haec tantidem emptam, póſtulat ſibi trádier.
Uérum enim quando béne promeruit, fiat: ſuum ius póſtulat.

'Age,

ſequemur, in qnibus omnibus ita eſt,

Egon debacchatus ſum autem, an tu in me? cum enim non dixerit Aeſchinus lenonem in ſe debacchatum, ſed tantummodo debacchatum, leno quoque id ſimpliciter negat, ſubdens eum potius in ſe debacchatum, ſane prima hujus verſus ſyllaba pertinet ad praecedentem. FAERNUS. Sic & codices noſtri vetuſtiores.

Ib. *Omitte iſta.* O. l. s. & Donatus, *mitte iſta.* FAERNUS. Omnes noſtri, *Mitte.*

32. *Quod ad te attinet?* Liber Bembinus, Baſilicanus, Victorianus, & multo maxima pars aliorum, his praeponit pronomen *id.* & ſtat verſus abjiciendo *d*, ex *quod.* FAERNUS. Noſtri omnes *Id quod.*

33. *Cupio, modo aequi aliquid.* Et Bembinus & Victorianus, & omnes fere alii l. s. *cupio: aequi modo aliquid.* FAERNUS. Sic & noſtri meliores.

35. *Nulla orta eſt injuria.* Vides *Orta* in Theſi deliteſcere. Recte duo ex veterrimis noſtris, *Nullaſt orta injuria.*

36. *Nam hercle etiam id reſtat.* Liber Bembinus, *hoc reſtat.* FAERNUS. Noſtri omnes *Id.* Nihil intereſt.

38. *Argenti tantum tibi dabitur.* Idem liber & Baſilicanus, & Victorianus & multi alii non habent dictionem *tibi*, ut & exigit verſus, qui eſt octonarins, attributa tamen prima ejus ſyllaba verſui praecedenti. FAERNUS. Neque noſtri libri *Tibi* habent. Non tamen prima verſus ſyllaba priori eſt tribuenda.

40. *Nam ego illam liberali aſſero cauſa manu.* Donatus & o. l. s. *nam ego liberali illam a. c. m.* FAERNUS. Unus ex Regiis aeque commode: *Nam liberali ego illam.*

45. Verſus hi duo locum inter ſe commutarunt: Repone,

Homini miſero plus quingentos colaphos infregit mihi.
Ob malefacta haec tantidem emptam poſtulat ſibi tradier.

Res apparet, & alii ante nos viderunt.

47. *Verum enim, quando bene promeruit, fiet.* Sic dedit Faernus: ſed noſtri univerſi, *Fiat.*

Recte,

Digitized by Google

'Age, iam cupio, módo ſi argentum réddat. ſet ego hoc háriolor.
'Ubi me dixeró dare tanti, teſtis faciet ílico,
Uéndidiſſe mé, de argento ſómnium. mox: crás redi.
'Id quoque poſſum férre, modo ſi réddat; quamquam iniúriumſt.
Uérum cogito id quod res eſt; quándo eum quaeſtum occéperis,
'Accipiunda et múſſitanda iniúria aduleſcéntiumſt.
Sét nemo dabit: frúſtra has egomet mécum rationés puto.

ACTUS II. SCAENA II.

SYRUS. SANNIO.

SY. *TACE, égomet conueniam ípſum: cupide accípiat iam faxo: átque etiam*
Bene dicat ſecum eſſe áctum. quid iſtuc, Sánnioſt, quod te aúdio
Neſcio quid concertáſſe cum ero? SA. *númquam vidi iniquius*
Certátionem cómparatam, quam hódie quae inter nós fuit:
Ego uápulando, ille uérberando, uſque ámbo defeſſi ſumus.

SY. *Tua*

Recte. Id enim, notante alibi Donato, eſt conſentientis, *Fiet* vero obedientis.

48. *Ago jam cupio; ſi modo argentum reddat. ſed ego hoc hariolor.* Ex *ſed d* eliſo, & τὸ *hoc* correpto, dactylus erit in ſexta ſede trochaici. FAERNUS. Abſurde hic Faernus; dum digitis ſine ullo auris judicio verſum dimetitur. Melius erat, ex *Si modo ar* dactylum feciſſe. Sed nihil eſt opus, lege hic & v. 51. *Modo ſi reddas*: ut I, 1, 4. *Ubi ſi ceſſes*: pro *Siubi*.

54. *Fruſtra egomet mecum has rationes deputo.* Duo antiquiſſimi libri Bembinus & Victorianus *puto*: & ſic quoque ſtat verſus: immo etiam numeroſior eſt. FAERNUS.

Sed nemo dabit: fruſtra égomet mecum has rationes puto.

Sic Faernus ex ſuis libris: at noſtri hoc modo,

Sed nemo dabit: fruſtra égo mecum has rationes deputo.

Ubi notabis *Ego* pro *Egomet*; & *Deputo* pro *Puto*: & inde colliges utrumque a correctoribus eſſe; quod uterque ſcanſioni reſpondeat. Repone tamen, quod ipſe auctor dedit,

Sed nemó dabit: fruſtra has égomet mecum rationes puto.

Plaut. Caſ. III, 2. 25.

Vérum autem altrovórſus cum eam mécum rationem puto.

Ex noſtra lectione *Fruſtra* in Arſi, quod in alteris male deprimitur. Id quoque monendum, unum ex Regiis *Hanc rationem* habere.

1. *Tace: egomet.* Verſus hic trochaicus tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

Táce, egomet convéniam jam ipſum, cúpide accipiat fáxo atque etiam.

Non poteſt eſſe Trochaicus acatalectus; quia nulla hic animi commotio eſt; tum & Iambicus eum ſubſequitur, prorſus contra morem Terentii & ipſius rythmi indolem. Noſtri univerſi cum Edd. vett. alio ordine verba collocant, quo Iambicus eſt tetrameter, ut ſequentes:

Tace, égomet conveniam ipſum, cupide accipiat jam faxo, átque etiam.

Atque etiam eſt Proſeleuſmaticus; *At*, ut ſaepe, correpta.

4. *Quam quae hodie inter nos fuit.* In libro Bembino & Victor. eſt *quam haec hodie*: ut & verſus expoſcit. FAERNUS.

Certationem comparatam, quam haec hodie inter nos fuit.

Sic dedit Faernus: ſed ex noſtris plerique, *Haec quae hodie.* Repono,

Certationem comparatam, quam hodie quae inter nos fuit.

6. *Quid agerem?* Duo antiqui libri, inter quos eſt Bembinus, *quid facerem?* utroque

modo

Digitized by Google

SY. *Tua cúlpa.* SA. *quid facerem?* SY. *áduleſcenti mórem geſtum oportuit.*
SA. *Qui pótui melius, qui hódie ei uſque os praébui?* SY. *age, ſcis quid loquar?*
Pecúniam in locó neglegere, máxumum interdúmſt lucrum. hui:
Metuiſti, ſi nunc de tuo iure cónceſſiſſes paúlulum; atque
Aduléſcenti eſſes mórigeratus, hóminum homo ſtultiſſime,
Ne nón tibi iſtuc faéneraret. SA. *égo ſpem pretio nón emo.*
SY. *Numquám rem facies: ábi, non ſcis inéſcare homines, Sánnio.*
SA. *Credo iſtuc melius éſſe: uerum ego númquam adeo aſtutús fui,*
Quin quicquid poſſem, mállem auferre pótius in praeſentia.
SY. *Age nóui tuum animúm: quaſi iam uſquam tibi ſint uiginti minae,*
Dum huic óbſequare. praéterea autem te áiunt proficiſci Cyprum.
SA. *hem.*
SY. *Coemíſſe hinc quae illuc uéheres multa; náuem conductam: hóc ſcio,*
Animús tibi pendet. úbi illinc ſpero rédieris tamen, hóc ages.
SA. *Nuſquám pedem: perii hércle: hac illi ſpe hóc inceperúnt.* SY. *timet:*
Inieci ſcrupulum hómini. SA. *o ſcelera. illúd uide,*
Ut in ípſo articulo oppréſſit. emptae múlieres

Com-

modo proceleuſmaticus eſt in tertia ſede octonarii Iambici. FAERNUS.

Omnes noſtri, duobus mediocribus exceptis, *Quid agerem.* Nihil intereſt; niſi quod hoc magis ad Graecum metrum accedat.

7. *Qui hodie uſque os praebui.* Lege, *Qui hodie ei uſque os.*

9. SA. *Hui.* SY. *metuiſti ſi nunc.* Haec omnia in iiſdem libri & Baſilicano, Syro aſcribuntur. FAERNUS. Sic & noſtri meliores.

12. *'Abi, neſcis ineſcare.* Lege, *Abi, non ſcis.*

15. *Quaſi jam úſquam tibi ſint viginti minae.* De ſententia convenit, *Quaſi numero in aliquo ducas, aut in aliqua aeſtimatione conſtituas viginti minas*, interprete Donato. De verbis quaeritur: Qui fieri poſſit ut *Uſquam eſſe* perinde ſit ac *Ullius aeſtimationis eſſe*? Plautus Pſeud. IV, 7, 47.

Cui libella nuſquam eſt, niſi quod leno hic ſubvenit tibi.

Ad hanc formam, *Quaſi uſquam tibi ſint* xx *minae*, nihil aliud ſignificet, quam *Quaſi tu in loculis tuis* xx *minas habeas*; qui ſenſus ab hujus loci ſententia prorſum alienus eſt. Quid, ſi ſic refingimus?

Age nóvi tuum animúm, quaſi hujus jam tibi ſint viginti minae.

ut ſupra II, 1, 9. *Hujus non faciam*; cum ſtipulam vel floccum vel ſummum digitum oſtendit. Vide tamen, ne illud *Jam uſquam* totum a correctoribus fuerit, non a manu luſcitioſi librarii: fortaſſis ab Auctore ſic erat.

Age nóvi tuum ánimum, quaſi terunci tibi ſint viginti minae.

Plaut. Capt. III, 1, 17.

Neque ridiculos jam terunci faciunt: ſeſe omnes amant.

Certe hoc modo juſtius collocantur Arſes & Theſes; & apte opponuntur xx minae ac teruncius.

20. *Illuc vide.* O. l. s. *illud vide.* FAERNUS.

23. *Niſi eo ad mercatum veniam.* Donatus & o. l. s. *venio.* FAERNUS. Quin & noſtri plerique omnes *Venio.* Praeterea pro *Damnum maxumumſt*; duo habent *Damnum eſt maxumum.* Plane ex more Terentii.

24. *Nunc ſi hoc omittam, actum agam.* Liber Bembinus & Victorianus & Donatus, *omitto.* FAERNUS.

Nunc ſi hoc omitto, actum agam. ubi illinc rediero,
Nihil eſt. Donatus ad locum: *Actum*

agam,

Complúres, et item hinc ália quae portó Cyprum.
Niſi eo ád mercatum uénio, damnum eſt maxumum.
Nunc ſi hóc omittam, ac túm agam ubi illinc rédiero;
Nihil éſt: refrixerit res: nunc demúm uenis?
Cur paſſus? ubi eras? út ſit ſatius pérdere,
Quam aut hic manere támdiu, aut tum pérſequi.
SY. *Iamne énumeraſti id, quód ad te redituróm putes?*
SA. *Hocine illo dignumſt? hócine inceptare Aéſchinum?*
Per oppréſſionem ut hánc mi eripere póſtulet?
SY. *Labáſcit. unum hoc hábeo: uide ſi ſátis placet;*
Potiús quam uenias in periclum, Sánnio,
Seruéſne an perdas tótum, diuiduúm face.
Minas decem conrádet alicunde. SA. *eí mihi,*
Etiám de ſorte núnc uenio in dubiúm miſer?
Pudét nihil? omnes dentes labefecít mihi:
Praetérea colaphis túber eſt totúm caput:
Etiam inſuper defrúdet? nuſquam abeo. SY. *út lubet:*
Numquid uis, quin abeam? SA. *ímmo hercle hoc quaeſó, Syre,*
Ut

agam, proverbium: hoc eſt, nihil agam. (hoc falſum) *Quod enim in jure ſemel judicatum eſt, reſcindi & iterum agi non poteſt: ſic in Phormione* (II, 3, 72.) *Actum aiunt ne agas.* Et proverbio quidem utuntur Cicero, Livius, alii: ſed huic loco minime convenit. Quomodo enim *Actum agit*, hoc eſt, Iterum ſed fruſtra agit, ſi *Omittit* prorſus & nihil agit? Praeterea verſus laborat: neque enim hiatus in Caeſura Terentiani moris eſt; nec in diſyllabo *Actúm* Synaloepha ceſſare poteſt. Noſtri codices univerſi, *Omittam*. Repone,

Nunc ſi hoc omittam, ac túm *agam ubi illinc rediero;*
Nihil eſt. Ita ſupra v. 18. *Ubi illinc ſpero redieris tamen, hoc ages.* Egregia certe emendatio; ſed non noſtra. Fama tantum ad me pertulit, neſcio quem ſic correxiſſe.

27. *Quam aut hic nunc manere.* Idem liber & aliquot alii, *quam aut nunc manere.* alii & Donatus, *quam aut hic manere.* his duobus modis ſtat verſus aliter impeditus. FAERNUS.

Duo ex noſtris, *Aut hic manere*: ceteri *Aut hinc nunc manere.* *Hic* placet; non, ut Faernus dedit, *Nunc*.

28. *Quod ad te rediturum putes;* Multi antiqui libri, inter quos Bembinus, item Donatus, his anteponunt dictionem *id.* FAERNUS. Septem ex noſtris *Id quod.*

29. *Hocine illo dignumſt? Hocine incipere Aeſchinum.* Non convenit, ut in eodem verſiculo *Hocine* primam corripiat, deinde producat. Lege igitur,

Hocine illo dignumſt? hocine inceptare Aeſchi- [*num?*
Neque aliter olim Donatus; ut ex ejus verbis conjectare licet: *Quaſi de magno facinore dixit; ut in Heaut.* (III. 3, 39.) *Vah, vide quod inceptet facinus.*

35. *Etiam de ſorte nunc venio in dubium miſer. Pudet nihil.* Haec per interrogationem efferenda ſunt.

38. *Etiam inſuper defraudat?* Veterrimus noſter cum tribus aliis *Defrudet*. Sic & Rivii Fabriciique codices. Hoc placet.

40. *Ut ut haec ſunt acta.* Noſtri plerique omnes cum vett. Edd. *Facta.* Parum intereſt.

42. *Scio non te uſum.* Liber Bembinus ita collocat: *ſcio te non uſum.* ita & omnes alii, niſi

Ut ut haéc ſunt acta, pótius quam litis ſequar,
Meum mihi reddatur, ſaltem quanti emptaſt, Syre.
Scio nón te eſſe uſum antehác amicitiá mea:
Memorém me dices éſſe et gratum. SY. *ſedulo*
Faciam. ſet Cteſiphónem uideo: laétus eſt
De amica. SA. *quid quod te óro?* SY. *pauliſpér mane.*

ACTUS II. SCAENA III.

CTESIPHO. SYRUS.

CT. *ABS quiuis homine, cum éſt opus, beneficium accipere gaúdeas:*
Uerum énimuero id demúm iuuat, ſi quem aéquomſt facere, is béne facit.
O fráter frater, quíd ego te nunc laúdem? ſatis certó ſcio;
Numquam ita magnifice quicquam dicam, id uirtus quin ſuperét tua:
Itaque únam hanc rem me habére praeter álias praecipuam arbitror,
Fratrem hómini nemini éſſe primarum ártium magis príncipem.
SY. *O Ctéſipho.* CT. *o Syre, Aéſchinus ubi eſt?* SY. *éllum, te expectát domi.* CT. *hem.*

SY. *Quid*

niſi quod poſt *uſum* addunt verbum *eſſe.* quod ſtare non poteſt: Baſilicanus, *ſcio te non eſſe uſum.* FAERNUS. Noſtri cum Baſilicano conſentiunt: niſi quod Academicus, *Scio non te eſſe uſum.* Recte.

2. *Si quem aequom'ſt benefacere, is facit.* Donatus & liber Bembinus, Victorianus, & Decurtatus: *Si quem aequom'ſt facere, is bene facit.* reliqui omnes libri geminant lectionem *bene:* quod ſtare non poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes bis habent *Bene.*

3. *Quid ego núnc te laúdem?* Quattuor noſtri veterrimi cum totidem aliis, *Quid ego té nunc laudem?* Ad digitos ſi exigas, nihil intereſt; ſi ad aurem & accentum, non parum.

5. *Itaque unam hanc rem me habere praeter alios praecipuam arbitror.* Vide modo, quas tenebras & turbas hic concitet Donatus, dum de ſententiae filo ſatagit. Et profecto, ſi *Praeter alios* legas, illud *Homini nemini* & ſupervacuum erit, & ſoloecum. Quippe ſic dictum oportuit, *Habeo unam rem praecipuam praeter alios homines, Fratrem primarum artium principem.* Cetera, quae his ſuperſunt, inepta ſunt & inſulſa. Cave tamen cum Donato credas, data opera ſic locutum Terentium, ut ruſticum adoleſcentem induceret *titubantem & pene balbutientem.* Unius literculae mutatio cum a Cteſiphone, tum ab Auctore propulſabit hanc injuriam,

Itaque unam hanc rem me habere praeter alias
praecipuam arbitror.

Praecipuam praeter alias, prae aliis rebus, ut And. I, 1, 31.

Horum ille nihil egregie praeter cetera
Studebat. & 95.
Quia erat forma praeter ceteras Honeſta.

Hanc unam rem praeter ceteras a fortuna praecipuam habeo, Nemini fratrem omnibus bonis artibus ornatiorem contigiſſe.

9. *Fratrem homini neminem eſſe.* Lego, ut in libro Bembino & aliquibus aliis, *homini nemini.* ita etiam videtur legiſſe Donatus, licet aliter habeant ejus libri. nam cum comparative legat, dicens ſubaudiendum eſſe *quam mihi* procul dubio debet eſſe cui comparetur, id eſt *homini nemini.* FAERNUS. Recte *Homini nemini*; ut Hec. III, 1, 1; & alibi *Homo nemo:* licet omnes noſtri, uno Regio excepto, hic habeant *Neminem.*

SY. *Quid eſt?* CT. *quid ſit? illius ópera, Syre, nunc uiuo: feſtiuóm caput,*
Quine ómnia ſibi póſt putauit éſſe prae meo cómmodo:
Maledicta, fámam, méum amorem, et peccátum in ſeſe tránſtulit.
Nil ſúpra pote. nam quid foris crepuit? SY. *máne mane. ipſe exit foras.*

Actus II. Scaena IV.

Aeschinus. Sannio. Ctesipho. Syrus.

AE. *UBI eſt ille ſacrilegús?* SA. *me quaerit. númquidnam effert? óccidi:*
Nil uídeo. AE. *ehem, opportúne: te ipſum quaero: quid ſit, Ctéſipho?*
In túto eſt omnis rés; omitte uero triſtitiem tuam.
CT. *Ego illam hercle uero omitto, qui quidem te hábeam fratrem: o mi Aeſchine,*
O mi germane: ah uéreor coram in ós te laudare ámplius,
Ne id, adſentandi mágis quam quo habeam grátum, facere exiſtumes.

AE. *Age*

9. *Qui omnia ſibi poſt putarit eſſe prae meo commodo.* Donatus pro *qui*, legit *quin*: dicens admirative pronuntiandum. & ita habet liber Vaticanus, ita & in Bembino emendatum eſt. itaque etiam exigit verſus, qui eſt octonarius Iambieus: ſed ſi legas *quin putarit*, non convenit, ſed *putavit.* quod & ipſum in aliquot libris ſcriptis inveni. eſt autem plenum *quine*, ut *Quemne ipſa reliqui.* deinde abjecto *e*, remanet *quin.* FAERNUS.

Quin' omnia ſibi poſt putavit eſſe prae meo commodo:
Maledicta, famam, meum amorem, & peccatum in ſe tranſtulit.

Codices quidem vetuſtiores *Poſtputarit*; duo mediocres *Poſtputavu*: Etiam omnes, praeter duos veterrimos *Qui* pro *Quine.* *Quine*, *Quemue* tam Subjunctivo quam Indicativo junguntur. Lege igitur, *Poſtputavit*; quia ſequitur, *Tranſtulit.* Deinde pro *Se* lege *Seſe*,

Maledicta, famam, meum amorem & peccatum in ſe,e tranſtulit.

Heaut. II, 3, 110.

Et me & meum amorem & famam permitto tibi.

11. *Nihil pote ſupra.* Libri noſtri omnes, *Nil ſupra poteſt.* Legendum igitur, *Nil ſupra pote.*

Ib. *Sed quiſnam foris crepuit?* Idem liber, item Donatus, non habent dictionem *ſed*; & pro *quiſnam*, *quidnam* legunt, ut & liber Victorianus. *fores* vero, pro *foris* tantum Donatus, & idem liber Victorianus, ac Decurtatus, & Baſilicanus; exponemus autem *quidnam fores crepuit*, qua de cauſa ſonuit janua. FAERNUS.

Noſtri omnes *Feres*, perperam pro *Feris.* *Set* plerique omittunt: *Quidnam* tres habent. Ego pro illo, quod dedit Faernus,

Nil póte ſupra. quidnám fores crepuit?

Sic repono,

Nil ſúpra pete. nam quid foris crepuit?

Accentus ſic commode incidunt, quod in Arte primum eſt. Sic Virgilius Georg. IV, 445.

Nam quis te juvenum confidentiſſime, noſtras
Juſſit adire domos?

Ubi Servius: *Nam quis, id eſt, Quiſnam: hodie enim Nam partitula poſtponitur; antea praeponebatur. Terentius in Phormione:* (V, 1, 5.) *Nam quae haec anus eſt a fratre egreſſa meo.* Noſter Phorm. I, 4, 23. *Nam quod ege huic nunc ſubito.* Ubi Donatus, *Nam quod* pro *Quodnam.* Apud Plautum paſſim venit.

Ib. SY. *mane, ipſe exis foras.* O. l. s. & Donatus geminat dictionem *mane*; quare totum verſum ita legerim:

Nihil pote ſupra. quidnam fores crepuit? mane mane, ipſe exit foras.

ut in quarta ſede ſit proceleuſmaticus, eliſo ex *fores* *s*, FAERNUS. Omnes noſtri, *Mane, mane.*

1. *Men quaeris?* Melius liber Bembinus, *me quaerit.* nec interrogative pronuntiandum eſt: non enim quicquam dubitat, audito ſacrilegi nomine, quin ipſe quaeratur. FAERNUS. Noſtri omnes *Mrn quaeris?* Sed recte Bembinus:

binus:

Digitized by Google

AE. *Age inépte, quaſi nunc nón norimus nós inter nos, Ctéſipho.*
Hoc mihi dolet, nos paene ſero ſciſſe, et in eum rém locum
Rediſſe, ut ſi omnes cúperent, tibi nil póſſent auxiliarier.
CT. *Pudebat.* AE. *ah, ſtultitiaſt iſtaec, nón pudor: tam ob páruolam*
Rem paéne e patria? túrpe dictu. deós quaeſo ut iſtaec próhibeant.
CT. *Peccaui.* AE. *quid ait tandem nobis Sannio.* SY. *iam mitis eſt.*
AE. *Ego ad forum ibo, ut húnc abſoluam: tu intro ad illam, Ctéſipho.*
SA. *Syre, ínſta.* SY. *eamus: námque hic properat in Cyprum.* SA. *ne tám quidem:*
Quamuis etiam maneo ótioſus hic. SY. *reddetur, né time.*
SA. *At ut ómne reddat.* SY. *ómne reddet: táce modo, ac ſequere hác.* SA. *ſequor.*
CT. *Heus, heús, Syre.* SY. *ehem, quid eſt?* CT. *óbſecro hercle te; hóminem iſtum inpuriſſimum*
Quam prímum abſoluitóte; ne ſi mágis inritatús ſiet,

Aliqua

binus: *Me quaerit.* Eun. V, 6, 5.
Sed ubi obſecro eſt? Me quaerit haec.
Plautus Pſeud. IV, 2, 19. Leno itidem, ut hic:
Hominem ego hic quaero malum,
Legirupam, impium, perjurum, atque improbum. Me quáeritat.
Perſ. I, 3, 10.
Jam pol hic aderit, credo, congerro meus.
Me dicit, euge.

2. *Te ipſum quaerito.* Omnes fere l. s. *quaero.* utroque modo ſtat verſus. FAERNUS. Quinque ex noſtris *Quaero.* Recte.

3. *Triſtitiam tuam,* Liber Bembinus *triſtitiem.* FAERNUS.

4. *Ego illam hercle vero omitto.* Hic & ſequens verſus, in libro Bembino, & multis aliis, ita ordinati ſunt in octonarios Iambicos:
Ego illam vero omitto, qui quidem te habeam fratrem, o mi Aeſchine,
O mi germane, ah vereor coram in os te laudare amplius.
Sed in priore verſu ex *quidem m* elidetur; quamvis ſequente conſonante. *habeam* vero in duas ſyllabas contrahetur. FAERNUS. *Habeam* in duas ſyllabas contrahi nec licet, nec hic opus eſt.

6. *Quam quod habeam gratum.* Liber Bembinus *quo,* ut & exigit verſus. *quo* autem pro *quod* expone. FAERNUS.

Noſtri omnes mendoſe *Quod.* Ceterum illud *Adſentandi* neſcio an rectius *Adſentando:* ſed Codicibus & Magiſtris hoc concedemus. Donatus: *Adſentandi, adulandi. Et utrum deeſt Cauſa, an ad ipſam litem ſic dicitur?* ſic editio Lindenbrogii. Quid autem eſt *Ad ipſam litem.* Editiones veteres: *Ab ipſa lite.* Lege, *An abſolute ſic dicitur?*

8. *Sed hoc mihi dolet.* Donatus, & liber Bembinus, non habent dictionem *ſed:* quod & venuſtius eſt & verſui congruentius. FAERNUS.
Hoc mihi dolet nos paene ſero ſciſſe, & paene in eum locum
Rediſſe.
Quid eſt *Nos rediſſe in eum locum?* Omnino hic deſideratur *Rem;* ut Heaut. II, 3, 118. *In eum res rediit jam locum, Ut ſit neceſſe.* Editiones ſane veteres, *Paene rem in eum locum.* Sic & ſcriptus codex apud Guyetum; ac duo alii *Rem paene.* Tu repone,
Hoc mihi dolet nos paene ſero ſciſſe & in eum rem locum
Rediſſe.
Sero eſt Nimis ſero; ſaepe apud Noſtrum & Plautum. *Dolet,* inquit, Donatus, *bis ſubaudiendum eſt.* Recte; ſi dixiſſet *Paene* bis ſubaudiri.

9. *Nihil tibi poſſent auxiliarier.* Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Tibi nil.* Et Anapaeſtus in his verſibus ſuavior eſt Dactylo: & *Tibi* in ictu eſſe debet.

11. *Paene ex patria.* Liber Bembinus, *paene e patria.* FAERNUS. Noſtri omnes *Ex.*

17. *Obſecro hercle hominem iſtum inpuriſſimum,* Lege ex veterrimo noſtro & altero, *Obſecro hercle te, hominem.* Alioqui claudicat verſus.

Aliqua ád patrem hoc permánet ; atque ego túm perpetuo périerim.
SY. *Non fiet, bono animo és : tu cum illa te intus oblecta interim :*
Et lectulos iube ſtérni nobis, ét parari cétera.
Ego iám tranſacta ré conuortam mé domum cum obſónio.
CT. *Ita quaéſo : quando hoc béne ſucceſſit, hilare hunc ſumamús diem.*

Actus III. Scaena I.

Sostrata. Canthara.

SO. *'OBSECRO, mea nútrix? quid nunc fiet?* CA. *quid fiát rogas? Recte*

19. *Tunc perpetuo perierim.* Omnes fere l. s. *Tum.* FAERNUS. Tres tamen noſtri veterrimi *Tunc.*

20. *Bono animo eſto.* Liber Bembinus & Baſilicanus *bono animo es.* ita optime verſus procedit. FAERNUS. Noſtri perperam *Eſto.*

22. *Hilarem hunc ſumamus diem.* Correxit olim Palmerius *Hilare ſumamus* ; cui tamen recte monenti nemo obtemperavit. Videamus, an nobis melius cadat alea. Plautus in eadem phraſi adverbium uſurpat. Epid. I, 2, 54. *Eamus intro ad te, ut hunc hodie diem Luculente habeamus.* Pſeud. V, 1, 23. *Hoc ego modo atque herus minor hunc diem Sumpſimus prothyme.* Sed Poen. V, 6, 30. *Ut hunc diem*
Habeamus hilarem, hujus male, & noſtro bono.
Ubi tamen fidenter emendes *Hilaré.* Nimirum ea aetate *Hilarus* dicebant; numquam, quod ſciamus, *Hilaris.* Extra haec loca, nec Plautus neque Noſter *Hilaris*, ſed ſemper *Hilarus. Hilarè* adverbium Nonius ex Afranio citat, & ex ipſo Cicerone ; qui ter quaterque etiam aliàs eo adverbio utitur. Chariſius p. 180. ' *Hilariter* ab eo quod eſt *Hilaris : Hilare* autem ab *Hilarus.* Acron in Terentii Adelphos ; ' ubi Terentius, *Hilare hunc ſumamus*, inquit, ' *diem.* Sed & Afranius in ſororibus : *Nunc te* ' *obſequentem atque hilaram, ut dixi, praebeas.* Hodie quidem apud Chariſium utrobique editum eſt *Hilarem.* Sed plane contra auctoris ſententiam; qui haec exempla ideo adducit, ut *Hilarus* olim dictum eſſe probet ; non ut *Hilaris*, quod in communi tum ſermone erat.

1. *Obſecro, mea nutrix, quid nunc fiet?* CA. *quid fiet rogas?* Liber Bembinus, Victorianus, & Decurtatus, *quid fiat?* ſane in omnibus libris hic verſus terminatur in *rogas.* eſt autem trochaicus catalecticus, cum ſequentes ſint octonarii Iambici. FAERNUS.

Sic Eun. V, 9. Scena incipit a Trochaico; quem ſtatim ſubſequuntur Iambici. Qui, ut hic quoque par ſequentibus fiat, *Au obſecro* ſubſtitui voluit, neſciebat illud *Au*, non ſolum *Interjectionem eſſe mulieris conſternatae*, ut parum accurate Donatus, ſed abnegantis, rejicientis, aſpernantis id cui reſpondetur. Non igitur huic loco *Apprime convenit* ; ne minime quidem convenit.

2. *Modo dolores, mea tu, occipiunt primulum.* Tan. Faber nutrici haec verba adſignat, non Soſtratae ; & laudatorem ſibi repperit. Cur hoc, ſi interroges; dicunt, *Mea tu* ancillae eſſe, reblandientis Herae, quae dixerat mea Nutrix. Atqui, o boni; *Mea tu*, familiarius eſt, quam ut a ſerva ad dominam dicatur. Vel pares dicunt *Mea tu*, vel dignior ad inferiorem.

3. *Quaſi numquam adfueris.* Elegantius codex Petrenſis,
Jam nunc times quaſi nuſquam *adfueris, numquam tute pepereris.*

5. *Nec quem ad obſtetricem mittam.* Et verſus, qui iambicus eſſe debet, & ſententia legi poſtulant,
Nec éſt quem ad obſtetricem mittam, nec qui adcerſat Aeſchinum.

7. *Solus mearum miſeriarum eſt remedium.* Sic recentiores noſtri, ſed veteres omnes,
Solus mearum eſt miſeriarum remedium.

8. *E re nata melius fieri haud potuit, quam factumſt, hera.* Sic Faernus dedit, auctore Donato:

Recte édepol ſpero. SO. *módo dolores, méa tu, occipiunt prímulum.*
CA. *Iam núnc times, quaſi núſquam adfueris, númquam tute pépereris.*
SO. *Miſerám me, neminem hábeo, ſolae ſúmus: Geta autem hic nón adeſt:*
Nec éſt quem ad obſtetricem mittam, néc qui adcerſat Aéſchinum.
CA. *Pol is quidem iam hic áderit: nam numquam únum intermittit diem,*
Quin ſemper ueniat. SO. *ſólus mearum eſt miſeriarum rémedium.*
CA. *'E re natae mélius fieri haut pótuit quam factum éſt, era,*
Quándo uitium oblatum eſt: quod ad illum áttinet potiſſimum,
Tálem, tali ingénio atque animo, nátum ex tanta fámilia.
SO. *'Ita pol eſt ut dicis: ſaluos nóbis, deos quaeſo, út ſiet.*

Donato: ſed noſtri codices univerſi E *re natae.* Donatus ſic explicat: *E re nata, ſic proprie dicimus de iis quae contra voluntatem noſtram acciderunt, ut nunc vitium virginis: Ergo E re nata, ex vitio virginis.* Sic ſane Apuleius Metam. IV. *E re nata capto conſilio fugam deſino.* & iterum: *Tunc e re nata ſubtile conſilium ego & iſte babulus tale comminiſcimur.* & rurſum in V. *E re nata confingit, eſſe juvenem quendam.* In his locis, & de rebus *quae contra voluntatem acciderant* loquitur Apuleius, & ſimul ſignificat, *ex tempore, celeriter* conſilium captum. Iſte vero ſenſus huic Noſtri loco non convénit: & ſi *E re nata* cum Donato explices, *Ex vitio virginis*; quid cum illo facies quod ſequitur, *Quando vitium oblatum eſt*? Siquidem bis idem dicetur. Plautus Caſ. II, 5, 35.

Ita rem natam intellego,
Neceſſum eſt vorſis gladiis depugnarier.

& Bacch. II, 2, 40.

Edepol, Mneſiloche, ut hanc rem natam intellego,
Quod ames paratumſt, quod des inventoſt opus.

Ubi rem natam perinde eſt ac *Comparatam.* Sed neque hoc ſenſu dicere poſſis *E re nata*, e re comparata. Satius eſt omnino, ut librorum omnium lectionem retineamus, *E re natae*, ex commodo filiae tuae, melius haut fieri potuit, quam factum eſt. Phorm. V, 8, 76.

Non hercle ex re iſtius me inſtigaſti, Demipho.

Sic paſſim, *E re mea, tua, ſua: e re publica.* Neque vero metuas, ne *Natae* minus recte dicatur ab ea quae Mater ei non eſt. Sic enim infra V, 5, 1. Syrus ad Demeam;

Heus Demea, rogat frater ne abeas longius.

10. *Talem tali genere, atque animo, natum ex tanta familia.* Multum laborat Donatus, ut *Genere* a *Familia* diſtinguat. Genus, inquit, *jam ad vivos pertinet*. Familia *etiam ad defunctos: alii* Genus *ad nobilitatem referunt*, Familiam *ad copias.* Haec magiſtrorum deliramenta ſunt; dum quae emendare neſciunt, quovis modo explicare volunt. *Genus* & *Familia* prorſus idem ſunt; nec ut res diſparatae in eodem commate uſquam conjunguntur. Quod Cteſipho dicit III, 3, 55.

Haecine flagitia facere te? haec te admittere
Indigna genere *noſtro*?

id Hegio III, 4, 2. ſic effert, *Ex illan* familia
Tam inliberale facinus eſſe ortum?

Sed eſto, ut *Genus* & *Familia* diſtingui hic poſſint: certe ſignificationis ſunt admodum propinquae. Cur ergo inter duo iſta tertium quid inſeritur ſignificationis plane diverſae? Cur primum *Genus* laudat, deinde *Animum*, & rurſus ad *Familiam* redit? Hoc Donatus mihi liquido explicet, & ſummus Magiſtrorum a me audiet. Quid multis agimus? Reſtituo antiquam Poetae manum, & ſuum ſibi reddo,

Talem, tali ingenio *atque animo, natum ex tanta familia.*

Ingenium atque animus, utpote cognatae ſignificationis, paſſim juncta veniunt. Infra V, 3, 42. *Scire eſt liberum Ingenium atque animum.* And. I, 1, 86.

Haec ego putabam eſſe omnia, humani ingeni
Manſuetique animi officia.

Plautus, Bacch. III, 3, 90.

Ut illius animum atque ingenium regas.

Trin. I, 2, 55.

Sunt quorum ingenia atque animos nequeo noſcere.

Cicero Ep. Fam. IX, 14. *Sed contigit magnitudine cum animi, tum etiam ingenii atque conſilii.* Philip. II. *Redimeret adoleſcentem ſumma ſpe & animi & ingenii praeditum.* Ita ipſe alibi, & Livius aliique ſaepe.

Actus III. Scaena II.

Geta. Sostrata. Canthara.

G. *NUNC illud eſt, quod ſi ómnia omnes ſúa conſili a cónferant,*
Atque huic malo ſalútem quaerant, aúxili nihil ádferant,
Quod mihique eraeque filiaeque erili eſt. uae miſeró mihi,
Tot rés repente circumuallant, únde emergi nón poteſt,
Uis, egeſtas, íniuſtitia, ſólitudo, infámia.
Hócine ſaeclum? o ſcélera, o genera ſacrilega, o hominem ínpium.
SO. *Me miſeram, quidnamſt, quód ſic uideo timidum et properantém Getam?*
G. *Quem néque fides neque iúſiurandum néque illum miſericórdia*
Repréſſit, neque reflexit, neque quod partus inſtabát prope:
Cuï miſerae indigne pér uim uitium obtúlerat. SO. *non intéllego*
Satis, quaé loquatur. CA. *própius obſecro áccedamus, Soſtrata.* G. *ah,*
Me miſerum, uix ſum cómpos animi, ita árdeo iracúndia.
Nihil éſt quod malim, quam íllam totam familiam dari mi óbuiam,
Ut ego íram hanc in eos euomam omnem, dum aégritudo eſt haéc recens:
Satis

1. *Nunc illud eſt, quod ſi omnes omnia.* Miror ſic dediſſe Faernum: cum plerique codices & Edd. vett. habeant,

Nunc illud eſt, quod ſi omnia omnes.

Vide infra V, 9, 21. Quanto hoc venuſtius eſt, & collocatione & numeris.

6. *Hocine ſaeculum?* Liber Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus; *ſaeclum.* utroque modo ſtat trochaicus. FAERNUS. Noſtri codices *Saeclum:* neque aliter ſtat verſus.

14. *Ut iram hanc.* Lege ex libro Bembino, & aliis fere omnibus, *ut ego iram hanc.* FAERNUS. Unus tantum & alter e noſtris *Ego.* Ceterum unus ex veteribus, *Aegritudo eſt haec recens,* non *Haec eſt.* Recte.

15. *Satis mihi id habeam ſupplicii, dum illos ulciſcar modo.* Verſus claudicat, niſi in *Dum* ſynaloepha ceſſet, plane contra artem & Terentii morem. Dele iſta, *Dum illos ulciſcar modo.* Hemiſtichium eſt, ut mox v. 19.

18. *Sublimem medium arriperem, capite primum in terram ſtatuerem.* Alia collocatio mihi magis probata eſt in libro Bembino:

Sublimem medium primum arriperem, & capite in t. ſ. FAERNUS.

Hoc quod Bembinus exhibet, *Sublimem medium primum arriperem*, a Correctore ſe natum prodit; qui cum id in recepta lectione, *Primum ſtatuerem capite in terram*, ineptum eſſe vidiſſet, cum poſt illud *Primum* nihil deinceps ſequatur, illud *Primum* ad prius verſiculi colon retraxit. Atqui, o quiſquis eras, alia via ſuccurrendum erat huic difficultati: ſic enim legendum,

Sublimem medium arriperem, & capite pronum *in terram ſtatuerem.*

Pronum, Primum, Privum facile inter ſe in ſcriptis permutantur: id adeo, quia *Pro, Prae, Per, Pri* compendioſe olim ſcriberentur, una tantum litera *P* in textu relicta. Vide nos ad Horat. Art. Poet. v. 60. *Pronum* hic Palmerius primus reſtituit, accedente poſtea Guyeto. Catullus Epig. XVII. *Nunc eum volo de tuo ponte mittere* pronum. *Capite ſtatuere,* active; ut Plautus neutraliter, *Capite ſiſtere.* Curc. II, 3, 8.

Quin cadat, quin capite ſiſtat in via, de ſemita.

Capt. IV, 2, 13.

Nam qui obſtiterit, ore ſiſtet.

21. *Tunderem, & proſternerem. Tunderem,* quod omnes

Satis mi id habeam ſúpplici: [dum illos ulciſcar modo.]
Seni ánimam primum extinguerem ipſi, qui illud produxit ſcelus:
Tum autém Syrum inpulſórem, uah, quibus íllum lacerarém modis?
Sublímem medium arríperem, et capite prónum in terram ſtátuerem,
Ut cérebro diſpergát uiam:
'Aduleſcenti ipſi ériperem oculos: póſthaec praecipitém darem.
Céteros ruerem, ágerem, raperem, fúnderem, et proſtérnerem.
Set céſſo eram hoc malo ínpertiri própere? SO. *reuocemús. Geta.*
G. *hem,*
Quiſquis es, ſine me. SO. *égo ſum Soſtrata.* G. *úbinam es? te ipſam quaérito:*
Te éxpeto: oppido ópportune te óbtuliſti mi óbuiam,
'Era. SO. *quid eſt? quid trépidas?* G. *ei mi.* SO. *quid feſtinas, mí Geta?*
'Animam recipe. G. *prórſus.* SO. *quid iſtuc prórſus ergoſt?* G. *períimus:*
'Actumſt. SO. *loquere ergo, óbſecro te, quid ſit.* G. *iam.* SO. *quid iám, Geta?*
G. *Aéſchinus.* SO. *quid is érgo?* G. *alienus éſt ab noſtra fámilia.* SO. *hem,*
Périi. quare? G. *amáre occepit áliam.* SO. *uae miseraé mihi.*
G. *Néque id occulte fért, ab lenone ípſus eripuít palam.*
SO. *Satin hoc certumſt?* G. *cértum: hiſce oculis égomet uidi, Sóſtrata.* SO. *ah,*
Me

omnes Codices habent, minime hic convenit, Etſi ita Nonius citet v. Ruere: & ita vetuſtus ibi codex. Omnino verum eſt, quod & Guyetus vidit, *Funderem & proſternerem*: Sic *Fuſi hoſtes*, paſſim: omnia haec verba a militari pugna tranſlata ſunt.

22. *Ego ſum Soſtrata. Ubi ea eſt?* Corrige, *Ubinam es?* ut alibi, *Ubinam eſt?*

24. *Te expecto.* Sic codices alii: ſed lege, *Expeto*, ut codex Academicus. Cur enim *Expectaret*, cui hoc totum inexſpectatum accidit? Vide nos ad Eun. IV, 6, 5.

26. *Animum recipe.* Placet mihi lectio libri Bembini, *animam recipe:* hoc enim & Terentii ſenſui, & iis quae Donatus de anhelitu dicit, magis quadrat. FAERNUS. Certa lectio *Animam*; & ſic codex noſter 900 annorum.

27. *Eloquere obſecro quid ſit.* Multi l. s. inter quos Bembinus, poſt *eloquere*, addunt *ergo*; quod vero ſequitur, etiam praeter eos libros & Baſilicanum, Donatus habet hoc modo, *obſecro te quid ſit*; quae mihi plenior videtur oratio: verſui certe optime conſulit. FAERNUS.

Actumſt. Eloquere ergo obſecro te quid ſit.
Jam. Quid jam Geta.

Sic dedit Faernus; & adſcito *Ergo* Iambicum inter Trochaicos fecit. Veteres noſtri fere omnes non habent *Ergo*; Sed recentiores quinque habent. Lege,

Actumſt. Loquere ergo obſecro te.

28. SO. *Quid ergo is?* O. l. s. *quid is ergo?* & eo amplius liber Bembinus & alii antiqui, *ab noſtra.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Quid is ergo.* Pauci *Ab*, ceteri *Ex* vel *A noſtra.*

30. *Ab lenone ipſus eripuit palam.* Codex unus *A lenone.* Palmerius ſubdiſtinguit; *A lenone: ipſus eripuit palam.* Hoc eſt *Amare coepit a lenone.* Vide nos ad Eun. V, 4, 4. Sed ſana eſt recepta diſtinctio, Plaut. Aſin, I, 1, 55.

Per fallaciam,
Quam amabam abduxit a lenone mulierem.

31. *Satin hoc certe?* Donatus legit, *ſciſne hoc certo?* libri aliqui, inter quos Bembinus, *ſatine hoc certum'ſt*: quod vero ſequitur, ſolus Bembinus ita habet: GE. *certum.* quam reſponſionem interrogatio, quae per *certum eſt* facta, videtur exigere. FAERNUS. Noſtri *Certe, certe*: vel *Certo, certo.*

32. No-

Me míſeram, quid iam crédas? aut cui crédas? noſtrumne Aé-ſchinum?
Noſtram ómnium uitam, in quo noſtrae ſpés opeſque omnés ſitae?
Qui ſe ſine hac iurábat unum númquam uicturúm diem?
Qui ſe in ſui gremió poſiturum púerum dicebát patris?
Ita óbſecraturum, út liceret hanc ſe uxorem dúcere?
G. *Era, lácrumas mitte: ac pótius, quod ad hanc rem ópus eſt porro, conſule,*
Patiámur an narrémus cuipiam. CA. *áu au, mi homo ſánun es?*
An próferendum hoc tibi uidetur úſquam? G. *mi quidem nón placet.*
Iam primum illum alieno ánimo a nobis éſſe, res ipſa índicat.
Nunc ſi hóc palam proférimus, ille infitias ibit, ſat ſcio:
Tua fama et gnatae uita in dubium uéniet. tum ſi maxume

Fateá-

32. *Noſtrum Aeſchinum?* *Noſtrumne Aeſchinum* habent aliqui libri etiam antiqui, inter quos Bembinus: qua lectione optime ſtat trochaicus. FAERNUS.

Me miſeram, quid credas jam? Veteres noſtri omnes, *Quid jam credas?* Sic & verſus flagitat, & accentus ratio.

33. *In quo noſtrae ſpes, omneſque opes ſitae.* O. l. s. ita collocant, *ſpes opeſque omnes ſitae.* FAERNUS. (*opeſque omnes ſitae*

Noſtram vitam omnium. in quo noſtrae ſpes
Erant. qui ſine hac jurábat ſe unum numquam victurum diem.

Sic codices omnes; fallor tamen, an Auctor ſic dedit:

Noſtram omnium vitam: in quo noſtrae ſpes opeſque omnes ſitae;
Qui ſe ſine hac jurabat unum numquam victurum diem.
35. *Qui ſe in ſui gremio poſiturum puerum dicebat, patrem*
Ita obſecraturum, ut liceret ſibi hanc uxorem ducere.

Liber Bembinus & Vaticanus pro *patrem*, habent *patris*; ut ſit ordo, in gremio ſui patris. in Baſilicano, & pleriſque aliis legitur *patres*; quod & hanc lectionem ex parte confirmat. Quod vero ſequitur, ita Bembinus habet, *hanc ſi uxorem ducere*; ut conjicere detur *ſi*, pro *ſibi*, ſicut *mi* pro *mihi*, antiquos ſcripſiſſe. nec ſane aliter ſtat verſus, niſi aut ita ſcribas, aut certe in ſcanſione eam dictionem in unam ſyllabam contrahas: quae deinde per ſynaloepham elidatur. FAERNUS. *Patris* duo ex noſtris veterrimi; Ceteri *Patres*. Porro ex Petrenſi codice legendum, *Hanc ſe uxorem ducere.* Sic Heaut. IV, 1, 53.

Non licet hominem eſſe ſaepe ita ut vult.

Tam accuſativum poſt ſe admittit *Licet*, quam dativum.

37. *Porro conſule.* Donatus & omnes, quotquot ſunt l. s. praeter Vaticanum, *porro proſpice.* FAERNUS. Tres ex noſtris veterrimi, *Conſule.* Recte. *Conſule, delibera, utrum patiamur, an narremus. Patiamur* lege, dempto *Ne*, ut Phorm. I, 3, 22.

Cui de integro eſt poteſtas etiam conſulendi, quid velis,
Retinere, amare, an mittere.

38. CAN. *au au, mi homo.* Liber Bembinus, & Victorianus & Donatus, ſemel tantum *au* habent. FAERNUS. Noſtri uno excepto omnes *Au au:* neque aliter ſtat verſus. *Cuipiam* non poteſt non elidere ultimam.

39. *An hoc proferendum tibi uſquam eſſe videtur?* O. l. s. *tibi videtur eſſe uſquam*, praeter Bembinum, in quo legitur *uſquam eſſe*. Ceterum prima, hujus verſus ſyllaba in praecedentem verſum rejicitur. verſus vero ſtat abjecto *r* ex *videtur*, item *m* ex *quidem*, quamvis conſonans conſequatur. FAERNUS.

An hoc proferendum tibi videtur uſquam eſſe?

Noſtri partim *Eſſe uſquam*, partim *Uſquam eſſe*. Sed unus ex Regiis non habet *Eſſe*: Idem cum tribus aliis *Proferendum hoc*. Lege,

An proferendum hoc tibi videtur uſquam?
Mi quidem non placet.

41. *Nunc ſi hoc palam proferemus.* Lectio libri Bembini, in quo eſt *proferimus*, verſum hunc ſuſtentat. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Proferemus.*

43. *Cum*

Fateátur; cum amet áliam, non eſt útile huic, illi dari.
Quaprópter quoquo páčto tacitoſt ópus. SO. *ah, minime géntium:*
Non faciam. G. *quid ais?* SO. *próferam.* CA. *hem, mea Sóſtra-*
ta, uide quám rem agas.
SO. *Peióre res locó non potis eſt éſſe, quam in quo núnc ſitaſt.*
Primum índotata eſt: túm praeterea, quaé ſecunda ei dós erat,
Periít: pro uirginé dari nuptum nón poteſt. hoc réliqüum eſt,
Si infítias ibit, téſtis mecum eſt ánulus, quem ipſe amíſerat.
Poſtrémo quando ego mihi ſum conſcia, a me culpam eſſe hánc
procul,
Neque prétium neque rem ullam íntercеſſe aut ílla aut me indig-
nám, Geta;
Expériar. G. *quid iſtic? cédo, ut melius dicas.* SO. *tu quantúm potes*
Abi,

43. *Cum amet aliam, non eſt utile hanc illi dari.* Repone, *Non eſt utile huic, illi dari.* Hec. I, 2, 76. *Eam ludibrio haberi, Parmeno,*
Quin integram itidem reddam, ut accepi ab ſuis,
Neque honeſtum mihi, neque utile ipſi virgini eſt.
Ita ſaepe aliàs, cum dativo.

44. *Quapropter quoquo pacto celato eſt opus.* Liber Bembinus & omnes fere alii, *tacito'ſt opus.* & ita verſus ſtat, aliter non. FAERNUS. Quinque ex noſtris *Tacito*: plures & vetuſtiores *Celato*.. Cui hoc placet, ita legat,
Quapropter quoquo pacto eſt celato opus. Ah minime gentium.

45. GE. *quid agis?* Aliqui libri, inter quos Bembinus, *quid ages?* ut & exigit ratio, cum ſequatur reſponſum Soſtratae in futuro, *proferam.* FAERNUS.

Unus ex noſtris *Ages.* Alii *Agis.* Unus ex Regiis *Quid ais?* & Recte: Eſt admirantis & diſſentientis, non interrogantis. Si *Agis* legas, bis idem dicitur, cum mox ait, *Quam rem agas.* Porro quae ſequuntur, *Mea Soſtrata, vide quam rem agas,* Cantharae verba ſunt, non Getae: ut vel illud indicat, *Mea Soſtrata*; quod muliebre blandimentum eſt. Uterque & Geta & Canthara conſilium Soſtratae repudiant.

46. *Pejore res loco non poteſt eſſe, quam in quo nunc ſita eſt.* Ex libro Bembino pro *poteſt*, lego *potis eſt*; aliter nullo modo poteſt procedere hic verſus, neque ut Iambicus, neque ut trochaicus. FAERNUS. Noſtri perperam *Poteſt.*

49. *Annulus, quem amiſerat.* Noſtri fere omnes cum Edd. vett.
Anulus, quem ipſe amiſerat.
Recte: abjecto, ut ſolet, *s*; *Anulu'* fit dactylus. *Ipſe* ſententiae non parum confert.

50. *Poſtremo quando ego conſcia mihi ſum.* Muta ordinem, & ſcribe,
Poſtremo quando ego mihi ſum conſcia.

51. *Interceſſiſſe illa aut me indignam, Geta.* Repone,
Interceſſe aut illa aut me indignam, Geta.

52. *Quid iſtuc?* Aliqui libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, & Victorianus, *quid iſtic?* ita & Donatus; nam quamvis in eo mendoſe legatur, *quid iſtuc?* tamen in expoſitione aſſerit hoc ita dici, quaſi diceretur, quid hic reſiſtam? ſane ita ordinantur verſus in libro Bembino & aliquibus aliis, ut ponatur ante haec verba dictio *experiar*, & ſit hic integer verſus,
Experiar. GE. *quid iſtic? accedo ut melius dicas.* SO. *tu quantum potes,*
Eſt autem octonarius Iambicus, ut ceteri, rejecta prima ſyllaba in praecedentem verſum. FAERNUS.
Experiar. Quid iſtic? accedo ut melius dicas. Tu quantum potes.
Verſus juſto longior eſt. Repone,
Experiar. Quid iſtic? cedo, *ut melius dicas.* *Cedo*, concedo tibi, ut melius dicas, quam ego dixeram. Fateor, agnoſco, te melius dicere. *Cedere* in Cauſa, Actione, Diſputatione, paſſim. Eſt qui ſic legi velit, GE. *Quid iſtic?* SO. *accedo,* GE. *Ut melius dicas.* Et *Quid iſtic?* ait, *diſſentientis eſt.* Itane vero? tum erit, cum *Non* & *Minime* erunt aſſentientis. Sed & aliud experitur, *Quid iſtic cedo? ut eum in jus ducas?* O conjecturas lepidas & probabiles! Priſcianus

Abi, atque Hégioni cógnato huius rem énarrato omnem órdine:
Nam is nóſtro Simuló fuit ſummus, ét nos coluit máxume.
G. *Nam hercle álius nemo réſpicit nos.* SO. *própere tu, mea Cánthara,*
Curre: óbſtetricem accérſe. ut cum opus ſit, ne in mora nobis ſiet.

ACTUS III. SCAENA III.

DEMEA. SYRUS.

D. *DISPERII: Cteſiphónem audiui filium*
Una ádfuiſſe in ráptione cum Aéſchino.
Id miſero reſtat mihi mali, ſi illúm poteſt,
Qui alicui rei eſt, etiam eum ád nequitiem addúcere.
Ubi ego illum quaeram? crédo abductum in gáneum
Aliquó: perſuaſit ille inpurus, ſát ſcio.
Set eccúm Syrum ire uideo: hinc ſcibo iam, úbi ſiet.
Atque hércle hic de grege illo eſt: ſi me ſénſerit
Eum quaéritare, númquam dicet cárnufex.
Non óſtendam id me uélle. SY. *omnem rem módo ſeni,*
Quo pácto haberet, énarramus órdine.
Nil quicquam uidi laétius. D. *pro Iúppiter,*
Hominis ſtultitiam. SY. *cónlaudauit filium:*
Mihi, qui id dediſſem cónſilium, egit grátias.
D. *Diſrúmpor.* SY. *argentum ádnumerauit ilico:*
Dedit praeterea in ſúmptum, dimidiúm minae:
Id diſtributum ſane eſt ex ſenténtia. D. *hem,*

Huic

p. 1020. *Confirmativa, ut Quidni, Cur non, Sic eſt, Quid iſtic: quo frequenter Terentius utitur in Confirmatione, ut in Adelphis, Quid iſtic? accedo ut rectius dicas.* Sic MSS, *Iſtic*, non, ut Putſchius dedit, *Iſtuc*.

53. *Abi atque Hegioni, cognato hujus, rem omnem enarrato ordine.* Aliqui l. s. inter quos Bembinus, ita habent, *rem enarrato omnem ordine.* in *Hegioni* autem duae mediae vocales in unam coeunt, & pro *hujus*, Bembinus habet *ejus*. FAERNUS. *Hegioni* non fit triſyllabon, ſed *Atque* corripitur, ut paſſim. Noſtri omnes *Hujus*. Recte.

55. *Propera tu, mea Canthara, Curre.* Repone, *Propere tu, mea Canthara, Curre.* Saepe ſic erratum eſt.

2. *Una affuiſſe.* Liber Bembinus *fuiſſe*. FAERNUS. Sic dedit ille: ſed noſtri omnes *Adſuiſſe*. Nec ſpernendum. And. I, 1, 80. *Una aderat frequens.* Eun. II, 3, 75. *Aderit una in unis aedibus.* Heaut. II, 2, 12. *Una adſunt tibi.* Amat Noſter poſtremas ſyllabas, quantum poteſt, cum ſequentibus colliquefacere. Etiam apud Nonium v. *Raptus* legitur *Aſſuiſſe*.

4. *Ad nequitiam adducere.* Idem liber, *ad nequitiem*, quod magis ſapit antiquitatem. FAERNUS. Noſtri omnes *Nequitiam*.

10. *Non oſtendam me id velle.* O. l. s. *id me velle.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

14. *Mihi, qui dediſſem conſilium.* Eſt in aliquibus libris, & inter eos Bembino & Baſilicano, *qui id dediſſem.* FAERNUS. Noſtri omnes *Qui id*.

23. *Sinito*

Huic mándes, ſiquid récte curatúm uelis.
SY. *Ehem, Démea, haut aſpéxeram te: quid agitur?*
D. *Quid agátur? uoſtram néqueo mirarí ſatis*
Ratiónem. SY. *eſt hercle inépta, ne dicám dolo, atque*
Abſúrda. piſcis céteros purgá, Dromo:
Congrum iſtum maxumum in aqua ſinito lúdere
Pauliſper: ubi ego uénero, exoſſábitur:
Prius nólo. D. *haecine flagítia?* SY. *mi quidem nón placent:*
Et clámo ſaepe. ſálſamenta haec, Stéphanio,
Fac mácerentur púlchre. D. *di uoſtrám fidem,*
Utrúm ſtudione id síbi habet, an laudí putat
Fore, sí perdiderit gnátum? uae miſeró mihi,
Uidére uideor iám diem illum, cum hinc egens
Profúgiet aliquo militatum. SY. *o Démea,*
Iſtúc eſt ſapere, nón quod ante pedés modoſt
Uidére, ſet etiam ílla quae futúra ſunt
Proſpicere. D. *quid? iſtaec iám penes uos pſáltria eſt?*
SY. *Ellam íntus.* D. *eho, an eſt dómi habiturus?* SY. *crédo: ut eſt*
Deméntia. D. *haecine fieri?* SY. *inepta lénitas*
Patris, ét facilitas práua. D. *fratris mé quidem*
Pudét pigetque. SY. *nimium inter uos, Démea, ac*
Non quía ades praeſens dico hoc, pernimium intereſt.
Tu, quántus quantus, nil niſi ſapiéntia es:
Ille, ſómnium. ſinerés uero illum tú tuum

Facere

23. *Sinito ludere pauliſper, ubi ego venero, exoſſabitur.* *In Bembino pro *pauliſper* eſt *tantiſper*, quamvis deinde mutatum in *pauliſper.* ſed retinendo antiquam lectionem, *tantiſper* abſolute ponitur: idemque eſt quod, interea. ſane in eodem libro pro *venere*, eſt *rediero:* quod & ipſum placet. FAERNUS.

Tantiſper, ubi ego rediere, exoſſabitur. Sic dedit Faernus. Noſtri omnes *Pauliſper*, & *Venero*, Utrumque recte. Nam & *Tantiſper* nuſquam aliàs abſolute: & Syrus *Venero* dicit; quia jam in Scena ſive in Platea eſt, & nondum domum venerat. Coquis haec praecipit; dum ipſe in Scaena moratur. Certe *Rediero* locum hic non habet; niſi jam inde aliquo abiturus eſſet Syrus: quod non fit.

35. SY. *Eſt jam intus.* Super his verbis Donatus haec dicit: *Eſt jam intus: ut ellum confidens, catus.* ex iis Donati verbis adducor ut credam, atque adeo pro certo teneam, legendum eſſe, *ellam intus.* aliter quae ex Andria huc citat, non quadrant. FAERNUS. Noſtri omnes, *Eſt jam:* ſed recte *Ellam* ex Donato; & praeterea pro *Eho, an domi eſt habiturus?* Lege, *Eho, an eſt domi habiturus?*

36. DE. *haecine fieri flagitia.* Liber Bembinus non habet dictionem *flagitia*, ſine qua procedit ſenarius ſine detrimento ſenſus. FAERNUS. Etiam a tribus noſtris abeſt *Flagitia.*

41. *Ille futilis, ſomnium. ſineres vero illum tuum.* Tò *futilis* non habet, nec Donatus, nec liber Bembinus, aut Vaticanus: quae dictio & valde impedit ſenarium, qui ea deleta ſuſtentatur, corripiendo priorem in *ille*, addendoque dictionem *tu*, poſt *illum*, ex libro Vaticano &

 Baſi-

Facere haéc? D. *ſinerem illum? aut nón ſex totis ménſibus*
Prius ólfeciſſem, quam ílle quicquam coéperet?
SY. *Uigilántiam tuám tun mihi?* D. *sic ſit modo,*
Ut núnc eſt, quaeſo. SY. *út quiſque ſuum uolt éſſe, itaſt.*
D. *Quid eum? uidiſtin hódie?* SY. *tuumne filium?*
Abigam húnc rus. iamdudum áliquid ruri agere árbitror.
D. *Satin ſcis ibi eſſe?* SY. *oh, quem égomet produxi.* D. *óptumeſt.*
Metui ne haereret hic. SY. *atque iratum ádmodum.*
D. *Quid aútem?* SY. *adortus iúrgio eſt fratrem áput forum*
De pſaltria hac. D. *ain uéro?* SY. *uah, nil réticuit.*
Nam ut númerabatur fórte argentum, intéruenit
Homo de inprouiſo: coépit clamare, o Aeſchine,
Haecíne flagitia fácere te? haec te admittere
Indigna genere nóſtro? D. *oh, lacrumo gaúdio.*
SY. *Non tu hóc argentum pérdis, ſet uitám tuam.*
D. *Saluós ſit; ſpero erit ſimilis maiorúm ſuum.* SY. *hui.*
D. *Syre, praéceptorumſt plénus iſtorum ílle.* SY. *phy.*
Domi hábuit unde diſceret. D. *fit ſédulo:*
Nil praétermitto: cónſuefacio: dénique,
Inſpícere, tanquam in ſpéculum, in uitas ómnium
Iubeo:

Baſilicano, quam recentiores habent poſt *vero:* Bembinus vero nuſquam. FAERNUS. Noſtri omnes perperam *Futilis* addunt; ſed ex eis duo recte, *Illum tu tuum* non *Tu illum tuum.*

42. *An non ſex totis menſibus.* Ol. s. *aut non.* FAERNUS. Sic & noſtri *Aut.* Bis tamen apud Priſcianum *Ac*; ut in codice vetuſto legitur.

43. *Quam ille quicquam coeperit?* In aliquibus libris Terentii, & Donati ſcriptum eſt *coeperit:* & ita in hunc modum Priſcianus citat. FAERNUS. Priſcianus p. 879. Praeteritum imperfectum eſſe dicit a *Coepio.* Sed p. 1193. habet *Coeperit*, & codex ibi vetus. Duo veteres ex noſtris *Coeperis*, reliqui *Coeperet.*

44. *Vigilantiam tuam tu mihi narras?* D. *ſic ſiet Modo ut nunc eſt, quaeſo. Ut quiſque ſuum vult eſſe, itaſt.* Lego,
Vigilantiam tuam tum mihi? ſic ſit modo,
Ut nunc eſt, quaeſo.
Hecyr. V, 3, 22. *Ha ha hae, tum mi iſtuc?* Plautus Pſeud. IV, 1, 28. *Tun' id mihi?*

46. *Quid, eum vidiſtin hodie?* Diſtingue, *Quid eum? vidiſtin hodie?*
Donatus hoc nos docet: *Quid eum? Initium interrogationis futurae de perſona alicujus. Sic in Heaut.* (V, 1, 77.) *Sed Syrum. Quid eum?*

48. *Satin ſcis ibi eum eſſe?* Dictio *eum* in nullo eſt l. s. quam & alioqui verſus reſpuit, nec ſermo deſiderat: utique enim intelligitur *eum.* FAERNUS. Nec in noſtris eſt *Eum.*

Ib. *Qui egomet produxi.* Hic variant libri; alii *qui*, ut Bembinus & Baſilicanus; alii, *quin*; alii, *quem*, ut Victorianus & Decurtatus ac Donatus, quos ſequimur. FAERNUS.

Ita variant & noſtri; ita tamen ut vetuſtiores *Qui*; mediocres *Quin*; recentiores *Quem.* Nonius v. Producere: *Terentius Adelphis: O quin' egomet produxi.* Sic & codex ibi vetuſtus. Edd. Terentii vett. & ibi Donatus *Quem.* Hoc ideo praefero, quia ſequitur mox *Iratum.* *Quem egomet produxi atque iratum admodum.*
Certe *Quin'*, quod quidam mavult, ſtare hic non poteſt; niſi ex *Scis ibi eſſe* Dactylus fiat; &

Iubeo: átque ex aliis ſúmere exemplúm ſibi.
Hoc facito. SY. *recte ſane.* D. *hoc fugito.* SY. *cállide.*
D. *Hoc laúdi eſt.* SY. *iſtaec rés eſt.* D. *hoc uitió datur.*
SY. *Probiſſume.* D. *porro aútem.* SY. *non hercle ótiumſt*
Nunc mi aúſcultandi. piſcis ex ſenténtia
Nactús ſum: hi mihi ne córrumpantur, caútioſt:
Nam id nóbis tam flagitiumſt, quam illa, o Démea,
Non facere uobis, módo quae dixti: et quód queo
Conſeruis ad eundem iſtunc praecipió modum:
Hoc ſalſumſt, hoc adúſtumſt, hoc lautúmſt parum:
Illúd recte: iterum ſic memento: ſedulo
Moneó, quae poſſum pró mea ſapiéntia:
Poſtrémo, tamquam in ſpéculum, in patinas, Démea,
Inſpicere iubeo, et móneo quid facto úſus ſit.
Inepta haec eſſe, nós quae facimus, ſéntio:
Uerúm quid facias? út homoſt, ita morém geras.
Numquid uis? D. *mentem uóbis meliorém dari.*
SY. *Tu rús hinc ibis.* D. *récta.* SY. *nam quid tu hic agas,*
Ubi, ſíquid bene praecípias, nemo obtémperet?
D. *Ego uero hinc abeo, quándo is, quamobrem huc uéneram,*

Rus

& balbutientem ac titubantem ſenem hoc devolviſſe fingamus.

50. *Adortus jurgio fratrem apud forum*
De pſaltria iſtac.
Omnes Codices *Adortus eſt.* Lege,
Adortus jurgio eſt fratrem apud forum
De pſaltria hac.
Recte Syrus *Hac pſaltria*, quia in iiſdem aedibus degebat: recte Demea v. 34. *Iſtaec pſaltria*, quia ruri & procul. *Adortus jurgio eſt*, etiam apud Donatum.

57. *Salvos ſit: ſpero eſt ſimilis majorum ſuum. Hui.* Sic quidem codices; ſed repone,
Salvos ſit; ſpero erit *ſimilis.*
Erit corripit hic ultimam ut ſupra II, 1, 26. Speramus certe de futuro, non de praeſenti.

58. *Syre, praeceptorum plenus iſtorum ille. Phy.* Omnes libri *Plenus eſt.* Lege,
Syre, praeceptorumſt plenus iſtorum ille. Phy.

61. *Inſpicere tanquam in ſpeculum vitas omnium.* Liber Bembinus habet *in vitas.* FAERNUS. A noſtris omnibus male abeſt *In.*

68. *Quam illa, Demea.* Lege ex vetere noſtro 900 annorum codice, *Quam illa, o Demea.* In iſta ſede ſpondeus ſuavior Trochaeo eſt. Praeterea, pro *Quae modo dixti*, Lege, *Modo quae dixti.* Anapaeſtus hic ſuavior Dactylo.

75. *Et moneo quid facto uſus ſiet.* Liber Bembinus *uſus ſit.* ita pulchre ſtat ſenarius, eliſo ex *uſus*, poſteriore *s.* FAERNUS. Tres ex noſtris, *Opus ſiet.* Etiam bene.

79. SY. *Tu rus hinc abis?* DE. *recte.* O. fere l. s. inter quos Bembinus & Victorianus, *hinc ibis*, ut exigit verſus. ſolus vero Bembinus pro *recte*, habet *recta*; quod maxime placet: ut ſit ſenſus, *recta eo rus.* FAERNUS. Noſtri meliores *Ibis*: & Codex C. C. pro varia lectione *Recta*: in textu, ut ceteri, *Recte.*

81. *Nemo obtemperat.* *Obtemperet* eſt in aliquot libris etiam antiquis, & in iis, Bembino. FAERNUS. Quattuor ex noſtris *Obtemperet.*

82. Rus

Rus ábiit: illum cúro: unum illud ad me ádtinet,
Quando ita uolt frater: de iſtoc ipſe uiderit.
Set quis illic eſt, quem uídeo procul? eſtne Hégio
Tribúlis noſter? si ſatis cerno, is hércle: uah,
Homo amícus nobis iam inde a puero: di boni,
Ne illiúſmodi iam mágna nobis ciuium
Paenúriaſt, antiqua uirtute ác fide.
Haut cito mali quid órtum ex hoc ſit públice.
Quam gaúdeo: ubi etiam húius generis réliquias
Reſtáre uideo, uiuere etiam núnc lubet.
Oppériar hominem hic, út ſalutem et cónloquar.

ACTUS III. SCAENA IV.

HEGIO. GETA. DEMEA. PAMPHILA.

H. *PRO di inmortales, fácinus indignúm, Geta:*
Quid nárras? G. *ſic eſt fáctum.* H. *ex illan fámilia*
Tam inliberale fácinus eſſe ortum? o Aéſchine,
Pol haút paternum iſtúc dediſti. D. *uidelicet*
De pſáltria hoc audiuit: id illi núnc dolet
Alieno. pater is nihili pendit: ei mihi,

Uti-

82. *Rus abiit: illum cure unum: ille ad me adtinet.*
Quando ita volt frater, de iſtoc ipſe viderit.
Lege & diſtingue,
Rus abiit: illum curo: unum illud ad me adtinet,
Quando ita volt frater: de iſtoc ipſe viderit.
ita ſupra, I, 1, 24.
In eo me oblecle: ſolum id eſt carum mihi.
& I, 2, 50.
Curemus aequam uterque partem; tu alterum,
Ego item alterum: nam curare ambos propemodum
Repoſcere illum eſt quem dediſti.
Quande ita vult frater, illud unum ad me adtinere: *de iſtoc* Aeſchino *viderit ipſe.*

84. *Sed quis illic eſt quem procul video?* Aptior verſui collocatio eſt, quae eſt in libro Bembino, & Donato, *Quem video procul.* in eo vero, quod mox ſequitur, *eſtne hic Hegio*, particulam *hic*, non habent nec Donatus, nec liber Bembinus, nec multi alii. FAERNUS. Utraque lectio ad digitos reſpondet; ſed in una eſt *Procul*, in altera *Prócul.*

85. *Tribulis noſter?* Hic verſus & ſequens, in libro Bembino, Victoriano, & aliis omnibus, ita ordinati ſunt,
Tribulis noſter? ſi ſatis cerno, is hercleſt. vah.
Homo amicus nobis jam inde a puero. Di boni.
Horum poſterior verſus optime procedit: prior haeret. & neceſſe eſt, aut eum facere trimetrum Iambicum ſcazontem, aut legere *hercule*; dictionem vero *vah*, ſequenti verſui applicare. FAERNUS. Unus ex Academicis *Is eſt hercle. Vah.* Petrenſis, *Is hercle. Vah.* Hoc placet. Infra IV, 2, 39. *Verum hercle. Vah.*

87. *Ne illiuſmodi jam nobis magna civium*
Paenuriaſt, homo antiqua virtute ac fide.
Sic Faernus. Sed omnes noſtri cum vett. Edd. numeroſius, *Magna nobis.* Repone,
Ne illiuſmodi jam magna nobis civium
Paenuriaſt, antiqua virtute ac fide.
Deleatur *Homo*, quod verſum onerat; & putide hic iteratur, cum altero abhinc verſu praeceſſerit. *Civium illiuſmodi antiqua virtute ac fide.* In quibus Hegio comprehenſus aeque laudatur, ac ſi addas *Homo.*

90. *Quam*

Utinam hic prope adeſſet álicubi: atque audiret haec.
H. *Niſi fácient quae illos aéquomſt, haut ſic aúferent.*
G. *In té ſpes omnis, Hégio, nobis ſita eſt:*
Te ſólum habemus, tú es patronus, tú pater:
Illé tibi moriens nós commendauit ſenex:
Si déſeris tu, périimus. H. *caue dixeris:*
Neque fáciam, neque me ſátis pie poſſe árbitror.
D. *Adibo. ſaluere Hégionem plúrimum*
Iubeo. H. *óh, te quaerebam ípſum: ſalue, Démea.*
D. *Quid aútem?* H. *maior filius tuus Aéſchinus,*
Quem frátri adoptandúm dediſti, néque boni
Neque liberalis fúnctus officium éſt uiri.
D. *Quid iſtúc eſt?* H. *noſtrum amicum noras Simulum, atque*
Aequálem? D. *quidni?* H. *filiam eius uírginem*
Uitiáuit. D. *hem.* H. *mane. nóndum audiſti, Démea,*
Quod éſt grauiſſimum, D. *án quid eſt etiam ámplius?*
H. *Uero ámplius: nam hoc quidem ferundum aliquó modoſt:*
Perſuáſit nox, amór, uinum, aduleſcéntia:
Humánumſt. ubi ſcit factum, ad matrem uirginis
Uenit ípſus ultro, lácrumans, orans, óbſecrans,
Fidém dans, iurans ſé illam ducturúm domum.

Ignó-

90. *Quam gaudeo, ubi etiam hujus generis reliquias*
Reſtare video. vah, vivere etiam nunc lubet.
Illud *Vah* & ſupra metrum redundat, &, cum admirantis & una indignantis ſit, nullum hic locum habet. Lege & diſtingue, [*quias*
Quam gaudeo: ubi etiam hujus generis reli-
Reſtare video, vivere etiam nunc lubet.
Quam gaudeo, veterem amicum & virum optimum diu non viſum obviam mihi habere: inter tales etiam diutius vivere juvat.

5. *De pſaltria hac audivit.* Non dixiſſet Demea *Hac*, ſed *Iſtac*, ut ſupra dixit III, 4. 25. *Iſtaec jam penes vos pſaltriaſt?* Unus ex Meadianis *Hic*, ſcilicet Hegio. Sed ille nongentorum annorum, *De pſaltria hoc audivit.* Recte: ſic Eun. III, 2, 45. *Et illud de Rhodio.*

8. *Ni facient.* O. l. s. & Donatus, *niſi facient.* & eſt in prima ſede proceleuſmaticus. FAERNUS. Et noſtri omnes *Niſi.*

12. *Si deſeris tu perimus.* Sic Faernus & Codices. Sed legendum, *Periimus.*

15. HE. *te quaerebam ipſum.* Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, *oh, te quaerebam ipſum.* FAERNUS.

14. *Salvere Hegionem plurimum Jubeo.* Sic libri omnes. Sed Priſcianus p. 1132. '*Gaudere* 'dicunt pro *Gaude*: & ſubauditur *Jubeo* vel '*Volo* vel *Opto*. Sic enim antiqui, *Gaudere te* '*jubeo* pro *Gaude*. Terent. Adelph. *Gaudere* '*Hegionem plurimum jubeo*, pro *Gaude Hegio*. Sic quattuor ſcripti: licet Putſchius ediderit. *Salvere Heg.* & *Salve Heg.* Memoriane lapſus eſt Magiſter, an verbo verbum *Gaudere* eſt *χαίρειν*?

18. *Functus eſt officium.* Antiqui libri ita collocant, *functus officium eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri collocant.

22. *An quicquam eſt etiam amplius?* Liber Bembinus, *an quid eſt e a.* FAERNUS. Noſtri *Quicquam* non *Quid*. Utrumvis recte: ſed hoc magis.

29. *Men-*

Digitized by Google

Ignótumſt; tacitumſt; créditumſt. uirgo éx eo
Compréſſu grauida facta eſt; menſis décimus eſt:
Ille bónus uir nobis pſaltriam, ſi dis placet,
Paráuit, quicum uiuat: illam déſerit.
D. *Pro cérton tu iſtaec dicis?* H. *mater uirginis*
In médioſt; ipſa uirgo; res ipſa: hic Geta
Praetérea, ut captus ſeruolorum eſt, nón malus
Neque inérs: alit illas; ſólus omnem fámiliam
Suſténtat. hunc abdúce, uinci, quaére rem.
G. *Immo hércle extorque, niſi ita factumſt, Démea:*
Poſtrémo non negábit; coram ipſúm cedo.
D. *Pudét: nec, quid agam, néque quid huic reſpóndeam*
Sció. PA. *miſeram me, differor dolóribus.*
Iunó Lucina fér opem: ſerua me óbſecro. H. *hem,*
Numnam ílla quaeſo párturit? G. *certe, Hégio.* H. *hem;*
Illaéc

29. *Menſis hic decimus eſt.* Etſi ſic citet Lactantius ad Statii Thebaidem I, *Menſis hic decimus eſt*, Tolle tamen *Hic*, quod & verſus reſpuit, nec ſenſus deſiderat. Pomponius apud Nonium v. Verminari,

Decimus menſis eſt, cum factumſt: ita ſit, ita ſemper ſolet:
Decimo menſe demum turgens verminatur, parturit.

30. *Ille bonus vir, nobis pſaltriam, ſi dis placet.* Vel *pſaltriam* ſpondeus eſt per ſynizeſin duarum extremarum vocalium. vel, quod magis placet, *ille bonus* proceleuſmaticus eſt, eliſo uno *l* ex *ille*, & *s* ex *bonus*. FAERNUS.

31. *Illam deſerat.* Liber Bembinus, & aliqui libri Donati, *deſerit.* quod forte melius eſt, contra O. l. s. FAERNUS. Sine dubio rectius *Deſerit*; licet omnes noſtri *Deſeras.* Itaque & in textum admiſi, quod Faernus facere neglexit.

34. *Praeterea, ut captus eſt ſervulorum, non malus.* Dictioni *ſervulorum* verſus repugnat: *ſervorum* admittit: ut in libro Bembino eſt, itemque Donato, hos Afranii verſus citante: *Is, ut ſervorum captus eſt, facillime Domo atque noſtra familia provenditur.* FAERNUS.

Praeterea, ut captus éſt ſervorum, non malus. Sic dedit nobis e Bembino Faernus: & Bembino olim Corrector aliquis. Noſtri omnes *Servulorum*, contra metrum: repoſuit itaque *Servorum.* Immo ſic reponendum erat,

Praeterea, ut captus ſérvolorum eſt, non malus.

Et tamen Priſcianus p. 729. *Eſt ſervorum*; ut vetuſtus quoque ibi codex.

38. *Coram ipſo cedo.* Liber Bembinus & Vaticanus, *coram ipſum, cedo*: id eſt, exhibe eum in conſpectum noſtrum. FAERNUS. Veterrimus ex noſtris *Ipſum:* ceteri *Ipſo.*

44. *Quod vos jus cogit.* Antiqui libri pro *jus*, *vis* habent; ſed Bembinus, etiam aſcriptam in margine interpretationem, *Vis, neceſſitas legum.* quamvis autem in libris Donati haec dictio ita ſcripta ſit, ut & pro *vis*, & pro *jus*, legi poſſit: ſi tamen interpretationis ejus verba conſiderentur, apparet eum *vis* legiſſe; dicit enim, *vis, legum* intelligitur; ubi ſi *jus* legiſſet, ſupervacue expoſuiſſet *jus, legum.* FAERNUS.

Quod vos vis cogit, id voluntate imperet.

Utrum *Jus* an *Vis* ſcriptum fuerit, in vetuſtiſſimis membranis vix poſſis dignoſcere: *Vis* tamen hic legendum; ut ex obliquis caſibus, ubi magna differentia eſt, facile probes. Ipſum illud *Cogit*, potius *Vim* quam *Jus* ſibi adjungi poſtulat. Hec. II, 2, 26.

Nam poſtquam attendi
Magis & vi coepi cogere.

Vis legum intelligitur, non *militum* aut *latronum.* Sic Phor. I, 4, 37.

Vi coactum te eſſe, invitum, lege, judicio. tenes?

Ipſe

Digitized by Google

Illaéc ſidem nunc uóſtram inplorat, Démea;
Quod uós uis cogit, íd uoluntate ímpetret.
Haec prímum ut ſiant, deós quaeſo, ut uobis decet.
Sin áliter animus uéſter eſt; ego, Démea,
Summá ui defendam hás atque illum mórtuum.
Cognátus mi erat: úna a pueris páruolis
Sumus éducti: una ſémper militiae ét domi
Fuimús: paupertatem úna pertulimús grauem.
Quaprópter nitar, fáciam, experiar, dénique
Animám relinquam pótius quam illas déſeram.
Quid mihi reſpondes? D. *frátrem conueniam, Hégio:*
Is, quód mihi de hac re déderit conſilium, íd ſequar.
HE. *Set, Démea, hoc tu fácito cum animo cógites,*
Quam uós facillume ágitis, quam eſtis máxume
Poténtes, dites, fórtunati, nóbiles,

Tam

Ipſe Hegio mox v. 47. *Ego, Demea,*
Summa vi defendam has atque illum mortuum.
Plaut. Bacch. I, 3, 37.
Nam poſtquam praetor recuperatores dedit.
Damnatus demum, vi coactus, reddidit
Ducentos & mille Philippúm.
In his locis, ubi tamen de jure ac legibus agitur, non poſſis *Jure* pro *Vi* ſubſtituere: & ſcriptura diſcrepat, & verſus reſpuit. Donatus ad locum: *Vis cogit: Artificioſe; ne totum ſimpliciter agendo diffidere cauſae videatur. Vis igitur legum intelligitur.* Ubi quid ſodes eſt *ſimpliciter?* Lege certiſſime, N*e totum ſuppliciter agendo.* Ergo precibus minas addit Hegio, probus orandi artifex: & fruſtra ille eſt, qui ideo *Jus* hic mavult quam *Vis*, quod vir bonus & amicus noluiſſet tam inclementer loqui, praeſertim in primo congreſſu. Atqui illud *Vis* nihilo durius eſt quam *Jus*; & nihil amplius quam jus & leges minatur.

47. *Hanc defendam.* O l. s. & Donatus, *defendam hanc.* ut & ratio verſus expoſcit. FAERNUS. Sic etiam noſtri omnes *Defendam hanc.* Lego tamen *Defendam has*, hoc eſt, Matrem & Filiam. Sic mox v. 52. *Potius quam illas deſeram.* & IV, 3, 17. *Purgare ipſis coram.* & IV, 4, 17. *Ad illas ibo, ut purgem me.*

48. *Una a pueris parvoli.* Liber Bembinus, *parvolis.* alios quoque libros vidi, in quibus prius ita erat, ſed deinde ex ea voce *s* abraſum fuit. FAERNUS. Tres ex noſtris praecipui *Parvolis:* ceteri inepte *Parvuli.* Quomodo enim a pueris parvuli educantur, cum parvuli etiam pueris natu ſint minores?

49. *Sumus educati.* Vix ſtare hic verſus poteſt, niſi legas, *educti.* quod tamen in nullo l. s. eſt. FAERNUS. Noſtri quoque *Educati.* Sed miror Faernum plus Librariis, quam verſus legi & ipſi Auctori tribuiſſe, qui illud non in textum adſciverit.

54. *Conſilium, id exequar.* Omnes libri antiqui, & plerique alii ex recentibus, *id ſequar.* ſane in Bembino totus hic verſus deerat, ſed qui eum in margine aſcripſit, ſcripſit *exequar.* FAERNUS. Plerique etiam noſtri, *Id ſequar.*

55. *Tecum animo cogites.* Lectio libri Bembini, Victoriani, Baſilicani, *cum animo cogites*, ſanat hunc verſum. FAERNUS. Veterrimus noſter *Cum animo*; reliqui *Tecum animo.* Vel legendum eſt, *Facito, cum animo cogites*; vel *Facitodum animo cogites*, vel *Facito, tecum cogites.* Pari omnia ſenſu & uſu: ſed poſtremum placet: ſic infra V, 3, 22,
Quaeſo hoc facito tecum cogites.

56. *Quam eſtis maxumi.* Victorianus, & omnes fere l. s. *quam eſtis maxume*, ut conſequentia ſermonis videtur exigere: ſequitur enim *tam maxume.* FAERNUS.

60. *Re-*

Tam máxume uos aéquo animo aequa nóſcere
Opórtet, ſi uos uóltis perhiberi probos.
D. *Redito: fient, fieri quae aequomſt, ómnia.*
HE. *Decét te facere. Géta, duc me intro ad Sóſtratam.*
D. *Non me indicente haec fiunt: utinam hic sit modo*
Defúnctum: uerum nímia illaec licéntia
Profécto euadet in aliquod magnúm malum.
Ibo, ác requiram frátrem, ut in eum haec éuomam.

ACTUS III. SCAENA V.

HEGIO.

BONO ánimo fac ſis, Sóſtrata; et iſtam, quód potes,
Fac cónſolere. ego Micionem, ſi áput forumſt,
Conuéniam; atque, ut res géſtaſt, narrabo órdine:
Si ita éſt, facturus út ſit officiúm ſuum,
Faciat: ſin aliter de hac re eſt eius ſenténtia,

Re-

60. *Redite: fient, quae fieri aequomſt, omnia.* Lege,
Redito: fient, fieri quae aequomſt, omnia.

62. *Non me indicente haec fient.* *Fient* Bembinus liber, ſed alii omnes, *fiunt.* & ut videtur, etiam Donatus, qui aſſerit hoc Demeam dicere, quia dixerat, *ipſe ſentiat poſterius.* quod non quadraret, ſi nunc de futuro loqueretur. ſenſus enim eſt, haec fiunt me non tacente, ſed potius reprehendente: poteſt tamen ſuſtentari *fient*, ut ſit, haec tacente me, non admittentur, quin ea reprehendam & objurgem. quod tamen durum eſt, cum haec praeterita jam ſint, nec tractum praeſentis temporis habeant. hic gloſſema aſcriptum eſt in margine libri Bembini; *Indicente: tacente: nove, immo potius κατὰ ἀρχαισμὸν: nam nuſquam legimus, niſi in hoc loco: indicentem enim dixit, non dicentem.* FAERNUS. Noſtri omnes *Fiunt*: de *Indicente* vide Gronovium ad Livii XXII. 39.

Ib. *Utinam hoc ſit modo defunctum.* Duo antiqui libri Bembinus & Victorianus, *utinam hic* habent. ita *defunctum* imperſonale erit, ut ſit ſenſus: utinam ſit defunctum hic, id eſt, in hoc negotio: ne Aeſchinus pejora committat. FAERNUS.

1. Donatus ad locum: *Hi ſex verſus in quibuſdam non feruntur.* Hoc arripuit Guyetus, & more ſuo ſpurios & addititios eſſe pronuntiavit. *Soſtrata*, inquit, *nec in hac Scena, nec in praecedenti comparet, qui igitur eam alloqui poteſt Hegio?* Dicam. Scena priore v. 61. Hegio dixerat, *Duc me intro ad Soſtratam.* Dum Demea quattuor verſus ſequentes pronuntiat, & e Scena abit, redit ab Soſtrata Hegio, & ei quae intus eſt, haec narrat de Scena: plane ut Lesbia, And. III, 3. Archylim, quae domi erat, e Scena alloquitur, & Heaut. V, 1. Chremes Soſtratam uxorem. Porro, in hac de qua agitur Scena, v. 2. *Ego Micionem*, inquit Hegio, *Conveniam, ſi aput forum eſt.* Si hoc tollat Guyetus; unde & ex qua Arte mox Act. IV. Sc. III. Hegio cum Micione eſt?

4. *Si eſt, facturus ut ſit officium ſuum.* Si hic ſine ſynaloepha eſt; contra morem & Artem. Lege, *Si ita eſt.* Vel ſic etiam poteris, *Sive eſt*, & *Sive aliter.*

5. *Sin aliter de hac re eſt ejus ſententia.* Scandendus hic verſus eſt contractione *ejus* in unam ſyllabam: aut ea dictio delenda, quae nec in libro Bembino eſt. FAERNUS. Omnes noſtri habent *Ejus*; & id verſus poſtulat. *Ejus* monoſyllabon fieri, ſingulae oſtendunt paginae.

1. *Ain*

Reſpóndeat mi: ut, quíd agam, quam primúm ſciam.

ACTUS IV. SCAENA I.

CTESIPHO. SYRUS.

CT. *'AIN patrem hinc abiſſe rus?* S. *iam dúdum.* C. *dic ſodés.*
S. *aput uillamſt.*
Núnc cum maxume óperis aliquid fácere credo. C. *utinám quidem,*
Quod cúm ſalute eius fiat, ita ſe déſetigarít uelim,
Ut tríduo hoc perpétuo prorſum e léĉto nequeat ſúrgere.
SY. *Ita fiat, et iſtoc ſi quid potis eſt réĉtius.* C. *ita: nam húnc diem*
Nimis miſere cupio, ut coépi, perpetuum in laetitia dégere.
'Et illud rus nulla ália cauſa tam male odi, niſi quia propeſt:
Quód ſi abeſſet lóngius,
Prius nox oppreſsiſſet illic, quam húc reuerti póſſet iterum.
Núnc ubi me illic nón uidebit, iam húc recurret, ſát ſcio:
Rogábit me: ubi fuerim, quem ego hodie tóto non uidi die:

Quid

1. *Ain patrem hinc abiiſſe rus?* SY. *jamdudum.* CT. *dic ſodes.* SY. *apud villam eſt.* Verſus hic eſt trochaicus tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

2. *Nunc eum maxume operis aliquid facere crede.* Legendum, *nunc cum maxume*, ut in libro Bembino & Vaticano eſt. verſus autem eſt trochaicus catalecticus. Donatus, in hac parte corruptus, nec *eum*, nec *cum*, ſed *autem* habet. FAERNUS. Recte *Cum maxume:* Noſtri *Eum*, vel *Autem*, vel nihil omnino.

6. *Nam hunc diem Miſere nimis cupio.* Noſtri fere omnes *Miſere cupio*, nec agnoſcunt illud *Nimis.* Unus tamen ex Regiis *Nimis miſere cupio.* Rectiſſime: & inde eſt, quod in ceteris deſit Nimis. Quippe inter *Diem* & *Miſere* abſorptum eſt *Nimis.* (*Diemmiſere*)

7. *Et illud rus.* Hunc verſum & ſequentem ita ordinatos habet liber Bembinus,

Et illud rus nulla alia cauſa tam male odi, niſi quia prope'ſt. Quod ſi abeſſet longius.

Prior verſus Iambicus eſt octonarius, qui multis quidem rationibus ſuſtentari poteſt; ſed haec mihi ſimpliciſſima videtur, ut ex *tam m* elidatur, quamvis ſequente conſonante. poſterior vero Iambicus dimeter, non facta ſynaloepha in *ſi abeſſet*; vel facta, trochaicus dimeter catalecticus. FAERNUS. Aliud agebat vir optimus, Nec in *Tam* eliditur *M*: nec ſynaloepha ceſſat in *Si abeſſet.*

8. *Quam huc reverti poſſet iterum.* Finis eſt verſus trochaici tetrametri acatalectici. puto tamen eum corruptum, & pro *poſſet* legendum eſſe *poſſiet.* dictionem vero *iterum* delendam, eo magis quod in libro Bembino non omnino legitur, *poſſet iterum*, ſed *poſſe iterum.* in quodam vero alio libro, *poſſet iter.* quod non ita multum diſtat a *poſſiet.* ita verſus eſſet octonarius Iambicus, ut ceteri. quod ſi etiam ſenſum ſpectes, ſi Demea, qui ſemel tantum rure venerat, nunc rediſſet, non reverſus iterum, ſed tantummodo reverſus eſſet. FAERNUS.

Falſus eſt animi Faernus, cum putaret, *Iterum reverti* eſſe *Bis reverti.* Iterum reverti, Rurſum redire, vetuſte, pro eo quod eſt ſimpliciter Redire. Supra I, 1, 46.

Si ſperat fore clam, rurſum ad ingenium redit. Infra IV, 2, 40. *In porticum rurſus redi.* Eun. IV, 2, 6. *Redeo rurſum, male me vero habens.*

10. *Rogabit me ubi fuerim.* Liber Bembinus, *rogitabit.* quod inſtantius eſt. FAERNUS.

Rogitabit ubi fuerim: Noſtri omnes cum

Edd.

Digitized by Google

Quid dicam? S. *nilne in méntem eſt?* C. *nuſquam quícquam.*
S. *tanto néquior.*
Cliéns, amicus, hóſpes, némoſt uóbis? C. *ſunt. quid póſtea?*
SY. *Hiſce ópera ut data ſit.* C. *quaé non data ſit? nón poteſt fieri.* S. *poteſt.*
CT. *Intérdiu: ſet ſi hic pernoctō, caúſae quid dicam, Syre?*
SY. *Uah, quám uellem etiam nóctu amicis óperam mos eſſét dari.*
Quin tu ótioſus és: ego illius ſénſum pulchre cálleo.
Cum feruit maxumé, tam placidum, quam óvis eſt, reddo. C. *quó modo?*
SY. *Laudárier te audit libenter: fácio te aput illúm Deum:*
Uirtútes narro. C. *meáſne?* S. *tuas: homini ílico lacrumaé cadunt,*
Quaſi púero, gaudio. ém tibi autem. C. *quidnam eſt?* S. *lupus in fábula.*
CT. *Paterne?* S. *is ipſus.* C. *Sy're, quid agimus?* S. *fúge modo intro, ego uidero.*
CT. *Si quid rogabit, núſquam tu me: audiſtin?* SY. *potin ut déſinas?*

ACTUS IV. SCAENA II.

DEMEA. CTESIPHO. SYRUS.

D. *NE égo homo infelix. primum fratrem núſquam inuenio géntium:*
Prae-

Edd. vett. *Rogabit me, ubi fuerim.* Recte. *Ubi* accentum hic habet in ſyllaba priore. Ergo *Ubi fue* proceleuſmaticus eſt, Dactyli tempus habens; & irato apprime convenit rapide loqui.

12. *Nihilne in mente eſt?* Ita aliqui libri, ſed plerique, inter quos Bembinus, *nihilne in mentem eſt.* ego ex infra ſcriptis verbis Donati conjicio legendum ſine verbo *eſt: nihilne in mentem?* ut ſubaudiatur *venit:* dicit enim ſuper eo verſu: *Hiſce opera ut data ſit: A ſuperiore ſubauditur, veniat in mentem:* haec Donatus. Non poſſet autem ſubaudiri *veniat*, niſi ſupra eſſet, aut in voce, aut in ſenſu. Sane hic locus ſimilis eſt ei, qui in Heautontimorumeno eſt, *ego dicam, quod mihi in mentem.* FAERNUS.

Vera eſt Bembini codicis lectio *Nihilne in mentem eſt?* atque ita noſter ille 900 annorum: ceteri *In mente eſt.* Vide nos ad Heaut. V, 2, 33. Porro pro *Numquam* lege *Nuſquam quicquam. Nuſquam*, in re praeſenti ſcilicet: non *Numquam*, ut ſemper ſtolidum ſe & bardum eſſe fateatur.

18. *Cum fervit maxume, tam placidum quam ovem reddo.* Priſcianus ita citat,

Cum maxume fervit tam placidum quaſi ovem redde.

eſt autem antiqua locutio, poſt *tam*, inſerre, *quaſi.* FAERNUS.

Priſcianus p. 866. ubi & codex vetus *Quaſi ovem.* Quod autem ait *Tam — quaſi* antiquam locutionem eſſe; voluit credo illud Plauti Curc. I, 51.

Tam a me pudicaſt, quaſi ſoror mea ſit, niſi
Si eſt oſculando quippiam inpudicior.

Ubi codex tamen Regius *Quam ſi.* Lege,

Tam a me pudicaſt, quam ſi ſoror mi ſit, niſi.

ut Horat. Epiſt. I, 7.

Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus.

Siquis igitur illud *Quaſi* a Priſciano accipiat, non *Tam* hic legat, ſed *Tum*:

Cum fervit maxume, tum placidum quaſi ovem redde.

Illud enim obſervandum, *Reddo tam placidum*; cum *Reddo* dicis, nec *Quam ovem*, nec *Quaſi ovem* poſſis dicere; ſubaudiretur enim *Quaſi ovem reddam.* Atqui ovis non *redditur* placida, non ex fera cicuratur, manſuefit; ſed natura & indole eſt placida. Repone;

Cum fervit maxume, tam placidum, quam ovis eſt, reddo.

ut infra V, 3, 63.

Tam excoctam reddam atque atram quam carbo eſt. [*bo eſt.* *Places.*]

Plaut. Poen. I, 2, 143.

Jam

Praéterea autem, dum illum quaero, a uilla mercennárium
Uidi: is filiúm negat eſſe rúri: nec quid agám ſcio.
CT. *Sy're.* SY. *quid eſt?* CT. *men quaerit?* SY. *uerum.* CT. *périi.*
SY. *quin tu bóno animo es.*
D. *Quid hoc, malum, infelícitatis? néqueo ſatis decérnere:*
Niſi me credo huic éſſe natum reí, ferundis miſeriis.
Prímus ſentió mala noſtra: primus reſciſco ómnia:
Prímus porro obnúntio: aegre ſólus, ſi quid ſit, fero.
SY. *Rídeo hunc: ſe prímum ait ſcire: is ſólus neſcit ómnia.*
D. *Núnc redeo: ſi fórte frater rédierit uiſó.* CT. *Syre,*
'Obſecro, uide ne ílle huc prorſus ſe inruat. SY. *etiám taces?*
'Ego cauebo. CT. *númquam hercle hodie ego iſtuc committám tibi:*
Nam me in cellulam aliquam cum illa cóncludam: id tutiſſimumſt.
SY. *'Age, tamen ego hunc ámouebo.* D. *ſet eccum ſceleratúm Syrum.*
SY. *Nón hercle hic quidem pérdurare quiſquam, ſi ſic ſit, poteſt.*
Scíre equidem uoló, quot mihi ſint dómini: quae haec eſt miſeria?
D. *Quid*

Jam hercle tu periſti, niſi illam mihi tam tranquillam facis,
Quam mare olim eſt, cum ibi alcedo pullos educit ſuos.
Bacch. IV, 5, 7.
Tam frictum ego illum reddam, quam frictumſt cicer.

22. *Páter eſt? Ipſus. Syre, quid agimus?* Tres ex noſtris *Paterne eſt? Ipſus.* Lege, *Paterne? Is ipſus.* Vide Phor. I, 3, 26. Verſu 20 pro *Meas tuas*, lege, *Meáſne? tuas.*

1. *Ne ego homo ſum infelix*, Verſus eſt juſto longior. Duo ex noſtris non habent *Homo.* Malim tamen *Sum* ejicere:
Ne égo homo infelix; primum.
Heaut. IV, 6, 21. *Ne ego fortunatus homo ſum.* Plaut. Amph. I, 1, 168. *Ne ego homo infelix fui.*

4. CT. *Syre.* SY. *quid ais?* Bembinus liber, & omnes fere alii, *quid eſt?* FAERNUS.
Unus tantum ex noſtris *Eſt*, ceteri *Ais*, *Agis.* Porro pro *Animó bono es* lege ex tribus noſtris, *Bono animo es*, ut infra IV, 5, 62.
Bono animo es, duces uxorem. Hem. Bono animo es, inquam. Pater.

9. *Rideo húnc: primum ait ſe ſcire.* Demea ter dixerat eodem accentu, *Primus* ſentio, *Primus* reſciſco, *Primus* obnuntio. Quid Syrus? *Primum ait ſe ſcire*; Ita depreſſit *Primum* in Theſi; ut quod elate dicendum eſſet, vix poſſet exaudiri. Tu repone,
Rideo hunc: ſe primum ait ſcire: is ſólus neſcit ómnia.
Sed neſcio an legendum ſit, *Ait primus ſcire.* Mutarunt forte Magiſtri; ne Soloeciſmo ſcilicet diſcipulos inſueſcerent. Chariſius p. 239. *Soloeciſmus eſt oratio inconſequens. Per caſus: ut,*
Vir bonus & ſapiens dignis ait eſſe paratus:
pro Paratum ſe eſſe. Videſne, ut ad iſtam formam Magiſtri hic mutaverint; *Ait primus ſcire*, *Ait primum ſe ſcire*? Verſus autem, quem citat Chariſius, Horatii eſt, Epiſt. I, 7, 22: citatus etiam Servio ad Aen. II, 377. ubi tamen & ſcripti plerique & editi *Paratum* habent. Adeo invaluerat Soloeciſmi metus. Catullus Epig. IV.
Phaſelus ille, quem videtis hoſpites,
Ait fuiſſe navium celerrimus.
ubi ſimiliter plerique codices, *Celerrimum.*

13. *Nám me jam in cellam áliquam cum illa.* *Cellam* hic in Theſi deliteſcit, quod maxime proferendum erat. Nullus ex codicibus noſtris agnoſcit illud *Jam.* Lege igitur:
Nám me in cellulam aliquam.
ut Eun. II, 3, 18.
Cum in céllulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum.

15. *Nón hercle hic quidém duráre.* Nimis laxo ſocco incedit hic verſiculus. Repone,

Nón

Digitized by Google

D. *Quíd ille gannit? quíd uolt? quid ais, bóne uir? eſt fratér domi?*
SY. *Quid, malum, mihi bóne uir narras? équidem perii.* D. *quid tibi eſt?*
SY. *Rógitas? Cteſiphó me pugnis miſerum, et iſtam pſaltriam*
'Uſque occidit. D. *ém, quid narras?* SY. *ém, uide ut diſcidit labrum.*
D. *Quamobrem?* SY. *me inpulſóre hanc emptam eſſe áit.* D. *non tu eum rus hinc modo*
Próduxe aibas? SY. *fáctum: uerum uénit poſt inſániens:*
Nil pepercit. nón puduiſſe uérberare hominém ſenem?
Quém ego puerum módo tantillum in mánibus geſtaui meis?
D. *Laúdo: o Cteſiphó, patriſſas: ábi, uirum te iúdico.*
SY. *Laúdas? ne ille cóntinebit póſthac, ſi ſapiét, manus.*
D. *Fórtiter.* SY. *perquám, quia miſeram múlierem et me ſéruolum,*
Qui referire nón audebam, uicit: hui, perfórtiter.
D. *Nón potuit meliús. idem quod ego ſénſit te eſſe huic reí caput.*
Sét eſtne frater íntus? SY. *non eſt.* D. *úbi illum quaeram, cógito.*
SY. *Scio ubi ſit, uerum hódie numquam mónſtrabo.* D. *hem, quid aís?* SY. *ita.*
D. *Díminuetur tíbi quidem iam cérebrum.* SY. *at nomen néſcio*
'Illius

Nón hercle hic quidem pérdurare. [durare.
ut Hec. II, 2, 27.
Non poſſe apud vos Pamphilo ſe abſente per-
Nonius tamen v. Durum *Durare* hinc citat.

18. *Quid, malum, Bone vir, mihi narras?* Demea dixerat *Bóne vir*, Syrus in repetitione accentum mutat *Bone vir.* Hoc non ab Auctore, ſed a Librariis venit. Repone,
Quid malum, mihi Bóne vir narras?
Ceterum v. 22. Unus ex Regiis *Aibas* habet, ut nos ubique reponimus, non *Aiebas.*

22. *Rus hinc modo.* Haec verba praecedenti verſui attribuimus, qui eſt trochaicus catalecticus, ut & hic ipſe, qui ſupereſt demptis his verbis, ſi tamen *aiebas* in duas ſyllabas contrahatur; aliter eſſet octonarius Iambicus. FAERNUS.

24. *Quem égo modó puerúm tantillum.* ictus non belle in finales ſyllabas cadunt. Repone,
Quem ego puerum móde tantillum.

25. *Laudo, Cteſipho: patriſſas.* Lege & diſtingue,
Laudo: o Cteſipho, patriſſas.
O addunt tres ex noſtris, quorum duo inter optimos. Eleganter Plaut. Bacc. III, 3, 39.
Cum patrem adeas poſtulatum; puero ſic dicit pater:
Noſter eſto: dum te poteris defenſare injuria.

29. *Idem ſenſit quod ego.* Liber Bembinus, *idem quod ego ſenſit*: poſtea deleto *s* medio, remanſit *ſentit*, quod perſpicue melius eſt. eadem collocatio eſt in Vaticano, Baſilicano, & in aliquibus aliis libris, & apud Donatum: licet verbum non habeat, ut poſſit ſciri, utrum legerit *ſenſit*, an *ſentit*. FAERNUS.
Nón potuit meliús, idem quód ego.
Sic noſtri omnes, & *Senſit*. Sed vides, ut incommode Accentus in finales incidant. Contra, ac ſupra II, 2, 7. *Qui pótui mélius.* Facile igitur inducor, ut ſic olim fuiſſe exiſtimem:
Non pote mélius. ídem ille quod ego ſénſit té eſſe huic rei caput.
Sic Adel. II, 3, 11. *Nil pote ſupra.*
Senſit, intellexit, percepit, olfecit. Qui *Sentit* in Bembino interpolavit, voluit opinor *Cenſet*, quod eſt, *Putat*, exiſtimat.

30. *Ubi illum quaeram cogito.* In Bembino eſt *inveniam.* FAERNUS.
Ubi illum quaeram cogito. Sic dedit Faernus, non auſus Bembino ſuo fidere. Noſtri omnes *Quaeram*: rectum tamen eſt *Inveniam.* Phor. IV, 5, 15.
Ubi illas nunc ego repperire poſſim, cogito.

Nec

Digitized by Google

'Illius hominis, ſet locum noui úbi ſit. D. *dic ergó locum.*
SY. *Nóſtin porticum áput macellum hac deórſum?* D. *quidni nóuerim?*
SY. *Praéterito hac récta platea ſúrſus: ubi eo uéneris,*
Cliuos deorſum uórſum eſt; hac te praécipitato: póſtea
'Eſt ad hanc manúm ſacellum: ibi ángiportum própter eſt:
'Illic ubi etiam cáprificus mágna eſt. D. *noui.* SY. *hac pérgito.*
D. *'Id quidem angipórtum non eſt péruium.* SY. *uerum hércle. uah,*
Cénſen hominem me éſſe? erraui: in pórticum rurſúm redi:
Sáne hac multo própius ibis, ét minor eſt errátio.
Scin Cratini huius ditis aedes? D. *ſcio.* SY. *ubi eas praeterieris,*
'Ad ſiniſtram hac récta platea; ubi ád Dianae uéneris,
'Ito ad dextram: prius quam ad portam uénias, aput ipſúm lacum
'Eſt piſtrilla, et éxaduorſum fabrica: ibi eſt. D. *quid ibi facit?*
SY. *Léctulos in ſóle ilignis pedibus faciundós dedit.*
D. *'Ubi potetis uós: bene ſane. ſet ceſſo ad eum pérgere?*
SY. *'I ſane: ego te exércebo hodie, ut dignus es, ſilicérnium.*
Aéſchinus odióſus ceſſat: prandium corrúmpitur:

Cté-

Nec minus rectum *Quaeram.* Plautus Merc. V, 2, 16.
Cogito, quonam ego illum curram quaeritatum.

31. *Scio ubi ſit.* In fine hujus verſus aſcribe dictionem *ita*, quae eſt prima ſubſequentis. ſic hi duo verſus erunt trochaici catalectici, ut ceteri. ita quoque ordinantur in Bembino & aliquot aliis libris. FAERNUS.

35. *Surſum: ubi eo veneris.* In *Surſum* igitur aut *Ubi* ceſſat Synaloephae vis. Sed tu repone, *Surſus: ubi eo veneris.*

36. *Clivos deorſum vorſum eſt. hac te praecipitato: poſtea.* Liber Bembinus *hac praecipitato* abſolute habet. ut Virgilius: *nox humida coelo Praecipitat.* ita quoque videtur legere Donatus, ita dicens, *Praecipitato: Cito deſcende.* qua lectione admiſſa, licet verſus ſic quoque ſuſtentari poſſit, tamen ut melius habeat, quia in aliquibus libris pro *vorſum* eſt *verſus*, legerim *vorſus.* FAERNUS.
Clivos deorſum vorſus eſt: hac praecipitato: poſtea. Sic dedit Faernus. Noſtri cum vett. Edd. *Verſum eſt; hac te praecipitato.* Unus tantum habet *Vorſus*, idem tamen *Te* habet. Utroque modo & verſus & ſententia conſtat. Priſcianus *Vorſum* hic legit p. 1013. de Adverbiis in *Um: Orientem verſum, Occidentem verſum: Deorſum verſum Terentius in Adelphis.* Sic codices ſcripti: in Putſchii editione deeſt *Deorſum verſum.*

38. D. *Quonam?* S. *Illic ubi etiam caprificus magna eſt, noſtin?* Deleta ex auctoritate libri Bembini dictione *noſtin*, verſus remanet trochaicus catalecticus, ut ceteri. FAERNUS. Vetus noſter delet *Noſtin:* tu dele etiam *Quonam.*

45. *Eſt piſtrilla & ex adverſum eſt fabrica.* Nullus l. s. habet verbum *eſt*, ſecundo loco. FAERNUS. Neque noſtri habent *Eſt.*

46. *Iligneis pedibus.* Liber Bembinus *Ilignis.* Virgilius: *Currentem ilignis potare canalibus undam.* FAERNUS. Noſtri omnes *Iligneis.* *Lectulos in ſole* junctim accipe, ut lectorum ſpeciem tum notam & ſic appellatam.

47. *Ubi potetis vos.* D. *ſane bene.* Idem liber haec omnia Demeae attribuit: in cujus perſona optime quadrant. ut erat in Victoriano, & ita collocat Bembinus cum Baſilicano, *bene ſane*, quod & venuſtius eſt. FAERNUS. *Bene ſane*, noſtri omnes.

49. *Aeſchinus odioſe ceſſat.* Unus ex Regiis *Otioſus.* Lege *Odioſus.* Sic Eunc. IV, 6, 16. *Odioſa ceſſas.*

52. *Carpam*

Ctéſipho autem in amóre eſt totus. égo iam proſpiciám mihi:
Nam iam adibo, atque únum quicquid, quód quidem erit belliſſimum,
Cárpam: et cyathos ſórbilans paulátim hunc producám diem.

Actus IV. Scaena III.

Micio. Hegio.

M. *EGO in hác re nil repério, quamobrem laúder tantopere, Hégio.*
Meum officium facio: quód peccatum a nóbis ortumſt, córrigo.
Niſi ſi me in illo crédidiſti eſſe hóminum numero, qui íta putant;
Sibi fieri iniuriam últro, ſi quam fécere ipſi expóſtules,
Et últro accuſant: íd quia non eſt á me factum, agis grátias?
HE. *Ah,*

52. *Carpam & cyathos ſórbilláns.* Sic Faernus & Codices plerique: ſed unus ex Meadianis *Sorbilans.* Recte, ſecunda brevi, ut *Ventilans.* Ita *Sorbilum*, quod poſtea *Sorbitio*, jus quod ſorbeatur. Plaut. Poen. I, 2, 183.

Nam mihi jam video propter tete victitandum ſorbilo.

Corrigendus apud Feſtum v. Senium Caecilius in Hymnide:

Sine ſuam ſenectutem ducat uſque ad ſenium ſorbilo.

Trochaicus eſt tetrameter: hodie fertur *Sorbitio* & *Utique.* Ceterum id ſedulo cavetur, ne verbum ex tribus longis factum, ut *Sorbillans*, duplicem accentum habeat: auribus enim id ingratum; quas rogo conſulas, dum hunc Plauti ſenarium legis. Mil. II, 6, 22.

Niſi mihi ſupplicium virgarúm de te datur.

Ecquid ſentiunt ſcabri & abſoni? ſed Poëtae ipſi noli vitio vertere: ſic enim ipſe dederat,

Niſi mihi ſupplicium virgeúm de te datur.

ut mox ibi v. 31.

Niſi mihi ſupplicium ſtimuleum de te datur.

Vides jam, quantum interſit, non Grammatico ſed Poëtae, *Sorbillans* hic legeris, an *Sorbilans.*

3. *Niſi me.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, & Vaticanus, *niſi ſi me.* ita verſus, aliter claudicans, ſuſtentatur. FAERNUS. Sic e noſtris meliores quinque *Niſi ſi.*

4. *Qui ita putant, ſibi fieri injuriam, ultro ſi quam fecere ipſi expoſtulant.*

Et ultro accuſant. Valde ſe torquet Donatus ſuper hoc loco, nec tamen explicat; nimirum & ipſe in mendoſum librum Terentii inciderat. legendum eſt ex libro Bembino *expoſtules.* & ſenſus eſt, de facta ab eis tibi injuria, etiam inſuper te accuſant. FAERNUS. Recte hic Bembinus *Expoſtules*, quod vel ex conjectura facile erat reſtituiſſe: noſtri *Expoſtulant.* & Priſcianus p. 1143. *Expoſtulent.* Sic etiam vetus ibi codex.

9. *Suſpicionem hanc propter fratrem ejus eſſe, & illam pſaltriam.* Sic & Donatus legit: *Nimis*, inquit, *breviter & ſuccincte: & illam pſaltriam*, Propter fratrem ejus eſſe, *ſubaudiendum eſt.* Nimis quidem *Succincte*, & nimis obſcure ac illepide. Sed vetus eſt erratum. Codex Meadianus pro *Ejus eſſe* habet *Eſſe ejus.* Repone,

Suſpicionem hanc propter fratrem eſſe: ejus eſſe illam pſaltriam.

Ejus, id eſt *Fratris.* Sic Heaut. IV, 3, 25. *Hanc eſſe Clitiphonis.* & hic IV, 4, 16. *Dicam fratris eſſe hanc?* Jam nihil nimis ſuccincte: nec quicquam ſubaudiendum.

10. *Si ita aequum cenſes. aut ſi ita opus eſt.* Poſterius *ſi* non eſt in libro Bembino. FAERNUS. *Aut ita opus eſt* Faernus dedit, ex ſolo Bembino: Noſtri univerſi *Aut ſi ita*: & ſic ſolet Terentius paſſim, ut And. I, 3, 8.

Si ſenſerit, perii, aut ſi lubitum fuerit.

Revocetur itaque in Textum, unde ſuperſtitione ejectus eſt.

11. *Nam & illi animúm jam relevabis, quae dolore ac miſeria.* Principio, *Relevaris* legendum, ut verſu ſequente eſt *Fueris functus*, non *Fungéris.* Deinde vide, ut Accentus cadat

HE. *Ah, mínime: numquam te áliter atque es, ín animum induxi meum.*
Set quaéſo ut una mécum ad matrem uírginis eas, Micio,
Atque iſtaec eadem, quaé mihi dixti, túte dicas múlieri;
Suſpicionem hanc própter fratrem eſſe: eius eſſe illam pſáltriam.
M. *Si ita aéquom cenſes, aút ſi ita opus eſt fácto, eamus.* HE. *béne facis:*
Nam et ílli iam animum rélleuaris, quaé dolore ac miſeria
Tabéſcit: et tuo officio fueris fúnctus. ſet ſi alitér putas,
Egomét narrabo quaé mihi dixti. M. *immo égo quoque ibo.* HE. *béne facis:*
Omnés, quibus res ſunt mínus ſecundae, mágis ſunt neſcio quó modo
Suſpicioſi: ad cóntumeliam ómnia accipiúnt magis:
Proptér ſuam inpoténtiam ſe ſemper credunt lúdier.

Qua-

dat in ultimam *Animúm.* Repone,

Nam & illi jam ánimum rellevarit, quae dolore & miſeria.

Praepoſitio *Re* in compoſitione fere duplicat conſonantes apud vetuſtos; ut *Redduco, Repperio; Rellevo.* Phorm. Prol. v. 22.

Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.

Non opus eſt ergo febriculoſis cujuſquam conjecturis, *Illius; Illi tu, Prae dolore.* Ceterum Donatus ad locum. *A juſto,* ait, *& utili eſt tota ſententia. Et ſane hi verſus deſunt, quos multa exemplaria non habent.* Quos intelligit verſus, ſunt 11, 12, & 13. Et caſu ex exemplaribus nonnullis exciderant; eo quod decimus, & tertius decimus eodem vocabulo *Benefacis* terminentur. Hoc in nullo non codice fere evenire, norunt qui libros ſcriptos verſaverunt. Sed vide nunc Guyeti indolem & ingenium: arrepta hac a Donato ſuſpicione, hos omnes quattuor pro nothis, ſpuriis, & inſititiis damnat.

13. *Egomet narrabo quae mihi dixti. Immo ego ibo. Bene facis.* Hiat verſus, nec ſententia ſatis plena eſt. Ut utrique mediceris, repone, *Immo ego quoque ibo*: nempe una cum Hegione; ut ſequitur hic v. 18. *Sequere me ergo hac intro.*

16. *Propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt negligi.* Cum vidiſſem in libro Bembino pro *neglegi* ſcriptum eſſe in contextu *claudier*; Donatumque affirmare, legi etiam, & *claudere,* & *claudicare,* ſane hunc locum ſemper habui de mendo ſuſpectum: nam *negligi* quidem, quae recentior lectio eſt, negotio quo de agitur, non convenit; non enim dicit Hegio Micioni, i tu ad Soſtratam, & Aeſchinum, illi purga, nuptiaſque confirma, ne ſe putet a te neglectam, ſi per alium hoc feceris: non inquam hoc dicit, nam *negligi* ſane, & admodum leve eſſet, & pauperibus ac miſeris, cujuſmodi erat Soſtrata, uſitatiſſimum, quorum fortuna adeo palam cunctis neglectui eſt, ut negligi ſe, non credant, ſed pro certo ſciant, perſpicueque videant: ſed hoc ſignificare vult Hegio, ſi ego Soſtratam tuo nomine convenirem, ut Aeſchinus ei purgarem, & nuptias confirmarem, illa, quae non eam profecto fidem mihi tuo nomine nuntianti haberet, ac tibi ipſi, decipi ſe, ſibique verba dari arbitraretur. *omnes enim quibus res ſunt minus ſecundae, magis ſunt neſcio quomodo ſuſpirioſi: ad contumeliam omnia accipiunt magis:* quam tu illi ſuſpicionem dempſeris, praeſens praeſentem alloquendo. haec contra recentiorem lectionem; vetuſtam vero, id eſt, *claudier,* quod eſt in libro Bembino, ad quod & Donatus alludit, omnes vident ad ſenſum poetae non quadrare. quare in eam conjecturam venimus, ut pro *claudier,* unius tantum litterae, id eſt *d*, detractione, & unius item litterae tranſpoſitione, ut pro *cla*, *cal* ſcribatur, legendum arbitremur *calvier*, qui eſt infinitivus modus verbi *calvor*, quod aliquando paſſivum invenitur apud auctores, & pro *decipi* accipitur, ita exponente Priſciano. aliquando deponens, & pro *fruſtrari* exponitur a Pompejo Feſto, item a Caio jureconſulto Cap. Si calvitur, De verborum ſignificatione. Exempla vero uſurpati hujus vocabuli ab

Digitized by Google

Quaprópter te ipſum púrgare ipſis córam, placabilius eſt.
M. *Et récte et uerum dicis.* HE. *ſequere me érgo hac intro.* M. *máxume.*

ACTUS IV. SCAENA IV.

AESCHINUS.

DISCRUCIOR animi:

Hócine

auctoribus, haec ex Feſto exſcripta, ſnbjeci, ex leg. XII tabularum: *Si calvitur, pedemve ſtruit, manum endoiacito.* Plautus: *Nam ubi domi ſola ſum ſopor manus calvitur.* Pacuvius in Medo: *Sentio pater te vocis calvi ſimilitudine. Sed quid conſpicio? num me lactans calvitur aetas? Sed memet calvor: vos iſtum juſſi ocyus abſtrahite.* Lucilius Satyrarum libro XXVIII. *Si non it, capito, inquit, eum: & ſi calvitur ergo Fur dominum.* Pacuvius in Duloreſte: *Me calvitur ſuſpicio, hoc eſt quod fere occulte Ajax praedixit.* Salluſtius hiſtoriarum libro tertio: *Contra ille calvi ratus.* Sane, quae ſupra adduximus verba ex XII. tabulis, ita intelligi debent; *ſi calvitur*, active accipiendum, id eſt, ſi fruſtratur, & ſubaudiendum putamus, debitor, vel quid tale; *pedemve ſtruit*, id eſt fugit: ita enim exponitur a Ser. Sulpicio; *manum endoiacito*, pro manum injicito: antiqui enim, teſte eodem Feſto, *endo* pro *in* ponebant; unde *endoitium*, pro initium: *endoploro* pro imploro; *endo procinctu* pro in procinctu. eſt ergo ſenſus: ſi debitor fruſtratur, aut fugit, manum injicito. FAERNUS.

Se ſemper credunt calvier.

Sic in textum ipſum conjecturam ſuam *Calvier* adſcivit Faernus. Nollem factum: *Calvi* plerumque active ſignificat, *Fruſtrari*: nonnumquam tamen paſſive, *Falli, decipi.* Salluſtius Hiſt. III. *Contra ille calvi ratus, quaerit extis an ſomnio portenderetur theſaurus.* Extat apud Eutychem p. 2186. prior quoque pars apud Nonium; & Priſcianum p. 883, ubi *Calvi* interpretatur *Decipi.* Pacuvius apud Nonium:

Sentio, pater, te calvi vocis ſimilitudine.

Sed notabis illic *Calvi ſomnio*, hic *Calvi ſeno* dici; & ſimpliciter *Falli* accipiendum, nulla addita, quod Terentii locus poſtulat, *Contumeliae* ſignificatione. Sic ubi Active ſumitur, *Sopor manus calvitur, Aetas me calvitur, Sed memet calvor*, ſimpliciter notat *Fruſtrari*; ſed contumelioſe non omnino. Ergo ad hanc formam, illud Faerni, *Se ſemper credunt calvier*, ſic exponendum erit, *Se ſemper credunt errare, falli opinione, decipi errore*: quod & falſum eſt, & a Terentii loco prorſus alienum. Valeat itaque *Calvier*: & quaeratur aliud, quod notionem *Contumeliae* in ſe habeat: id enim iſta plane flagitant, *Ad contumeliam omnia accipiunt magis.* Et quidem illud *Neglegi*, quod in omnibus noſtris inſedit, non omnino incommode habet: ſed unde illud *Claudier* in Bembino; & illud in Donato, *Neglegi: Legitur & Claudicare*? (ſic Edd. vett. non addunt *Et claudere*) Sine dubio altius quid hic latet; quod me e puteo extracturum exiſtimo. *Claudere* in priſcis membranis plerumque ſcribitur *Cludere*; & opinor in Bembino fuiſſe *Cludier*: Repono,

Propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt ludier.

Apud Donatum quoque. pro *Claudicare* repono *Ludificari*, quae interpretatio eſt τοῦ *Ludier.* Jam, opinor, quadrant omnia, & *Contumeliae* notionem ſecum gerunt. And. IV, 4, 48,

Hic eſt ille; non te credas Davum ludere.

Infra in hoc ipſo negotio IV, 5, 5. *Cur non ludo hunc aliquantiſper?* & v. 64. *Obſecro, num ludis tu nunc me?* Eunc. II, 3, 94. *Pater ut a me ludatur dolis?* Phor. V, 8, 55.

Quid vos, malum, ergo me ſic ludificamini?

Propter impotentiam ſuam ſuſpicioſi ſunt, vera dicentibus vix fidem habent, ſemper credunt ſe a potentioribus ludificari, & falſis promiſſis decipi.

17. *Purgare ipſis coram.* Idem liber *ipſi coram.* ut ſit ordo, purgare ipſi, id eſt Matri; coram, id eſt praeſentem praeſenti. coram enim ſine adjectione plerumque ponitur, ut, *Coram quem quaeritis adſum.* quod autem purgare ſe Matri, nec ulli alii intelligendum ſit, ex iis, quae ſupra dixit, apparet:

Sed

Hócine ex ínprouiſó mali mi óbiici
Tántum; ut neque quid dé me faciam, néc quid agam certúm ſiet?
Mémbra metu debilia ſúnt: animus praé timóre
'Obſtipuit: péctore conſiſtere nil cónſili quit.
Vah, quómodo me ex hác expediam túrba, neſcio: tánta nunc
Suſpício de me íncidit:
Néque ea inmerito: Sóſtrata credit, mihi me pſaltriam hánc emiſſe: id
'Anus

Sed quaeſe ut una mecum ad matrem virginis eas Micio,
Atque iſtaec eadem, quae mihi dixti, tute dicas mulieri. FAERNUS.

Ipſi coram: immo cum aliis omnibus ſcriptis & Edd. vett. lege *Ipſis coram*; hoc eſt, Matre & Virgine. Nam ad Matrem virginis ire, & Virginem ipſam, quae domi erat, non alloqui, non modo non placabilius eſſet, ſed contumelioſius, quam ſi nec Matrem adiiſſet. *Ipſis* etiam apud Priſcianum p. 1130: & ſic quattuor ibi codices.

1. *Diſcrucier animi.* Primi hujus ſcenae verſus ſane difficiles ſunt: tres tamen in principio ſitos, trochaicos catalecticos eſſe manifeſtum eſt, quorum primus dactylum habet in quinta ſede, correpta ultima ſyllaba adverbii *deimproviſo.* tertius vero in ſexta ſede trochaeum, non ſacta ſynaloepha in *timere.* Iambum vero in ſeptima. duabus ultimis ſyllabis dictionis *obſtipuit* in unam contractis. quartus Iambicus trimeter ſcazon. quintus Iambicus dimeter hypercatalecticus. ſextus trochaicus tetrameter acatalecticus, habens in penultima ſede anapaeſtum, non faciendo colliſionem in *neque ea.* ſeptimus cujus ſit generis, aliis judicandum relinquo. octavus dimeter Iambicus brachycatalecticus. Sed veſius eſt hos omnes verſus, praeter duos primos, eſſe generis ejus, quod confuſum vocavimus. FAERNUS.

Diſcrucior animi: hocine de improviſo mali mihi objici?

Sic primum verſum conſtituit Faernus: ſed perperam. In veterrimo noſtro, *Diſcrucior animi* clauſula eſt, ſive per ſe verſum conſtituit, ut Eun. II, 3. *Occidi.* Recte. Sic enim Varro apud Rufinum De Metris Comicis p. 2707. "Varro in VII de Lingua Latina: "Clauſulas quoque primum appellatas dicunt, "quod clauderent ſententiam: ut apud Accium,
" *An haec jam obliti ſunt Phryges?*
"Nonnumquam ab his initium fit, ut apud
"Caecilium, *Di boni, quid hoc?*
"apud Terentium, *Diſcrucior animi.*

2. *Hocine de improviſe mali mihi objici.* Repone,
Hócine ex inproviſó mali mi óbjici.

Creticus verſus eſt, ex Creticis pedibus cum uno Moloſſo conſtans. *Hocine* primam producit: vide nos ad And. IV, 1, 1. *Ex improviſe:* Mutarunt, quia aliàs Terentius *De improviſo* utitur. Sed aeque *Ex* dicebant Cicero atque alii: Plautus Rud. IV, 5, 2,
Qui ex improviſe filiam inveni meam.

3. *Tantum; ut neque quid me faciam, neque quid agam, certum ſiet.* Sic Faernus dedit. Tu repone Trochaicum tetrametrum,
Tantum; ut ne quid de me faciam, nec quid agam, certum ſiet?

Nec in ſecundo loco pro *Neque* tres noſtri veterrimi cum quattuor aliis habent. *Quid de me*, tres ex noſtris cum Edd. vett.

4. *Membra metu debilia ſunt: animus timore obſtipuit.*
Pectore conſiſtere nihil conſilii quit. Vah.

Ita Faernus: ſed in hunc modum verſus redigo, qui Choriambici ſunt:
Membra metu debilia ſúnt: animus praé timore
'Obſtipuit: péctore conſiſtere nil cónſili quit.

Prae timore lego ut alibi *Prae ſtudio, prae iracundia, prae gaudio, prae agritudine.* Plautus Rud. I, 2, 85. *Ut prae timore in genua in undas concidit.*

6. *Quomodo me ex hac expediam turba*
Tanta? nunc ſuſpicio de me incidit: neque ea immerito.

Sic verſus ordinavit Faernus, ſed aliter veterrimus noſter; ut ſcias Magiſtros veteres nihil hic ſciviſſe. *Vah* ex priore verſu huc retraho: & *Neſcio* huc adſumo, cum propter verſum, tum & ſententiam.

'Anus mi indicium fécit.
Nám ut hinc forte ea ad óbſtetricem erat miſſa, ubi eam uidi, ílico
Accédo; rogito, Pámphila quid agat; iámne partus ádſiet,
Eone óbſtetricem accérſat. illa exclámat, Abi, abi, iam, Aéſchine,
Satis diú dediſti uérba: ſat adhuc túa nos fruſtratáſt fides.
Hem, quíd iſtuc obſecro, ínquamſt? Ualeas, hábeas illam quaé placet.
Senſi ílico id illas ſúſpicari: ſét me reprehendi tamen,
Ne quíd de fratre gárrulae illi dícerem, ac fierét palam.
Núnc quid faciam? dícam fratris éſſe hanc? quod miniméſt opus
'Uſquam efferri: ac mitto: fieri pótis eſt ut ne qua éxeat:
'Ipſum id metuo ut crédant: tot concúrrunt uerisimilia:
'Egomet rapui: ipſe égomet ſolui argéntum: ad me abducta éſt domum.
Haéc adeo mea cúlpa fateor fíeri. non me hanc rém patri,
'Ut ut erat geſta, índicaſſe? exóraſſem ut eam dúcerem.
Céſſatum uſque adhúc eſt: nunc porro, Aéſchine, expergíſcere:
Núnc hoc primumſt: ád illas ibo, ut púrgem me. accedam ad fores:
Périi. horreſco ſémper, ubi pultáre haſce occipió miſer.
Heús, heus: Aeſchinús ego ſum. aperite áliquis actutum óſtium.
Pródit neſcio quis: concedam huc. ———

ACTUS

Vah, Quó modo me ex hác expediam túrba, neſcio: tánta nunc
Suſpicio de me incidit;
Néque ea inmerito: Sóſtrata credit mihi me pſaltriam hánc emiſſe: id
'Anus mi indicium fécit.

Noti generis hi verſus ſunt, Tetrameter catalecticus & plenus cum clauſulis ſuis; ut ſollemne eſt in magna animi commotione. *Vah* vel intra verſum, vel extra eſſe poteſt, ut apud Graecos Tragicos, φεῦ. Faernus ſic dedit

Soſtrata credit mihi me pſaltriam hanc emiſſe:
Mihi indicium fecit. [*id anus*

Ceterum, qui ad And. III, 2, 1. pollicitus erat, ſe *ſeptem hic latentes Bacchiacos, a nemine ad hunc uſque diem intellectos expediturum*; ubi ad rem ventum eſt, quid promiſſis dignum efficit? Malim lectori, ſiquis legat & cum noſtris conferat, integrum judicium remittere.

11. *Jam partus adſiet.* Duo ex noſtris & Edd. vett. *Jamne partus adſiet?* Quod & verſui commodius.

13. *Satis diu verba dediſti nobis. ſatis adhuc tua fruſtrata eſt fides.* O. l. s. ita collocant, *dediſti verba*, omneſque poſt *tua*, habent dictionem *nos*, itemque Donatus. dictionem vero *nobis*, nec Donatus habet, nec liber Bembinus: & pro *ſatis adhuc*, uterque habet *ſat adhuc*. itaque verſus aliter impeditus, Iambicus octonarius eſt ut ceteri, duabus primis dictionibus, anapaeſtum in prima ſede facientibus, hoc modo,

Satis diu dediſti verba, ſat adhuc tua nos fruſtrata eſt fides. FAERNUS.

Recte hoc. Noſtri omnes mendoſe, *Verba nobis: ſatis.*

15. *Sed me reprehendi tamen.* Tres ex noſtris cum Edd. vett. *Sed me reppreſſi tamen.* Etiam probe. Heaut. I, 2, 25. *Illene? ſed reprimam me*: Et Hec. V, 1, 39.

18. *Age mitto.* Liber Victorianus *amitto.* Bembinus *ac mitto*, ut & in Phormione: *Ac mitto imperium.* FAERNUS. Noſtri univerſi *Age.*

22. *Exoraſſem.* Duo ex noſtris, Petrenſis & C.C. *Indicaſſe? exoraſſe, ut eam ducerem?*

23. *Nunc jam porro Aeſchine.* Donatus & aliqui libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, & Vatica-

Actus IV. Scaena V.

Micio. Aeschinus.

M. ——— *'ITA uti dixti, Sóſtrata,*
Fácito: ego Aeſchinúm conueniam; ut, quómodo acta haec ſúnt, ſciat.
Sét quis oſtium hóc pultauit? AE. *páter hercle eſt, perii.* M. *Aéſchine.*
AE. *Quid huic hic negotiſt?* M. *túne has pepuliſti fores?*
Tacet. cúr non ludo hunc áliquantiſper? melius eſt,
Quandóquidem hoc numquam mi ipſe uoluit crédere.
Nil mihi reſpondes? AE. *nón equidem iſtas, quód ſciam.*
M. *Ita: nám mirabar quid hic negoti eſſet tibi.*
Erúbuit: ſalua rés eſt. AE. *dic ſodés, pater,*
Tibi uéro quid iſtic rei fuit? M. *nil mihi quidem.*
Amícus quidam me á foro abduxit modo
Huc áduocatum sibi. AE. *quid?* M. *ego dicám tibi:*
Habitánt hic quaedam múlieres; paupérculae,
Ut opiner has non nóſſe te: et certó ſcio:
Neque enim diu huc commigrárunt. AE. *quid tum póſtea?*
M. *Uirgo*

Vaticanus particulam *jam* non habent, ſine qua ſtat trochaicus; aliter non. FAERNUS.

25. *Ubi pultare haſce occipio fores.* Sic eſt in Bembino: in aliis varie legitur; plerique enim ita habent, *occipio fores miſer.* aliqui, inter quos Victorianus, & Decurtatus, non habent vocem *fores*: itaque etiam Ubaldinus Bandinellus legebat. & ſane hic dictio *fores* ſuperfluit; utique enim ea vox ſubintelligitur ex proximo verſu. hoc & Joannes Rivius annotavit. FAERNUS. Noſtri mendoſe, *Fores miſer*; & v. 23. deeſt *Jam*.

1. *Ita ut dixi Soſtrata.* Videtur elidendum *t* ex *ut*, quemadmodum infra primo verſu ſcaenae tertiae actus quinti. FAERNUS.

Aliud hic agebat Faernus. An neſciebat hunc cum ultimo prioris Scenae Trochaicum facere? Tantum abeſt, ut elidas quid ex *Ut*; ut adjiciendum aliquid ſit, *Uti*; & ſic quattuor ex noſtris meliores.

Ib. *Ita ut dixi, Soſtrata, Facite.* Sic Faernus: ſed omnes noſtri *Facito*, & quattuor *Dixti*: duo *Dixiſti.* Enimvero legendum eſt,
Ita uti dixti, Soſtrata, Facito.
Quippe hoc Micionis ingenio convenit; non imperare, ſed obſequi.

2. *Quomodo acta haec ſint.* O. l. s. *ſunt.* FAERNUS. Noſtri quoque *Sunt.*

5. *Tacet. cur non ludo.* Et hic quoque ex *tacet* videtur elidendum *t* ultimum: ut ſit anapaeſtus in prima. FAERNUS. *Tacet* & ſimilia prima ſede corripi, frequens eſt.

8. M. *Itan? nam mirabar.* O. l. s. & Donatus, *ita.* FAERNUS. Noſtri etiam *Ita*: ſed male Faernus per interrogationem protulit.

10. *Tibi vero quid iſtic eſt rei. Nihil mihi quidem.* Sic Faernus: ſed noſtri fere omnes *Rei eſt.* Repono,
Tibi vero quid iſtic rei fuit? nil mihi quidem.
Fuit, non *Eſt*: jam enim inde exierat. *Eſt* tum conveniret, ſi domum introiturus eſſet.

14. *Ut opinor, has non noſſe te, & certo ſcio.* Hoc ne Latine quidem dictum eſt. Guyetus verſum ejicit. Donatus ad locum: *Adeo obſcurae ſunt & nullius pretii, ut opinor has non noſſe te.* Cum dicit *Adeo ut*, neceſſe eſt ut legerit,

Ut

M. *Uirgo éſt cum matre.* AE. *pérge.* M. *haec uirgo orbáſt patre:*
Hic méus amicus illi genere eſt próxumus:
Huic léges cogunt núbere hanc. AE. *perii.* M. *quid eſt?*
AE. *Nil: recte: perge.* M. *is uénit ut ſecum áuehat:*
Nam habitát Mileti. AE. *hem, uírginem ut ſecum áuehat?*
M. *Sic éſt.* AE. *Miletum uſque óbſecro?* M. *ita.* AE. *animó maleſt.*
Quid ipſaé? quid aiunt? M. *quid illas cenſes? nihil enim.*
Comménta mater éſt, eſſe ex alió uiro
Neſcío quo puerum nátum: neque eum nóminat:
Priórem eſſe illum, nón oportere huic dari.
AE. *Eho, nónne haec iuſta tibi uidentur póſtea?*
M. *Non.* AE. *óbſecro non? an íllam hinc abducét, pater?*
M. *Quid illám ni abducat?* AE. *fáctum a uobis dúriter,*
Inmiſericorditérque, atque etiam, ſi éſt pater
Dicendúm magis apérte, inliberáliter.
M. *Quamobrém?* AE. *rogas me? quid illi tandem créditis*
Fore ánimi miſero, qui cum ea conſueuit prior?
Qui infélix haut ſcio an íllam miſere núnc amat,
Cum hanc síbi uidebit praéſens praeſentem éripi,

Abdúci

Ut opiner has non noſſe te: & certo ſcio.
Et ſic legendum eſt; diſtinctione quoque, ut dedimus, adjuvandum.

22. M. *Quid iſtas cenſes?* Hic quoque Donatus, & liber Bembinus & omnes recentes, *quid illas cenſes?* FAERNUS. Unus tantum ex noſtris, *illas.*

28. *Quidni illam abducat?* Omnes antiqui libri, & plerique ex recentibus, *quid illam ni abducat.* FAERNUS. Ita noſtri quoque plerique omnes.

32. *Qui cum illa conſuevit prius.* Donatus, & liber Bembinus, *qui illa.* ceterum dictionem *prius*, non ponit Donatus: liber vero Bembinus & plerique alii antiqui, loco ejus, habent *prior*, ut & in Eunucho, *Quia laeſit prior.* FAERNUS.

Qui illa conſuevit prior; Sic ex Bembino Faernus, ſed a Correctore vetere eſt, metrorum perito. Noſtri univerſi *Cum illa* & *Prius.* Hoc, ſi *Cum illa* caſu ablativo accipias, verſum nimis longum facit. Ille igitur Ariſtarchus *Cum* hinc abire juſſit. Hoc eſt παραδιορθῶν. Tu, vel repone, ut codices ceteri, quod ab alio praereptum video,

Fore animi miſero, quicum illa conſuevit prius.
Illa caſu recto: *Quicum*, idem quod *Quocum.* Hec. IV, 1, 40.

Quicum tot conſueſſet annos.
Etiam de muliere *Conſueſcere* dicitur. Plaut. Ciſtell. I, 1, 89.

Sed tu en umquam cum quiquam viro Conſueviſti:
vel, quod verius exiſtimo,

Fore animi miſere, qui cum ea conſuevit prior.
Phormio V, 7, 34.

Cum ejus conſuevit olim matre.
Servius tamen ad Aen. IV, 408. *Qui cum illa conſuevit?*

33. *An illam nunc miſere amet.* O. fere l. s. & in iis Bembinus, & Baſilicanus, *An illam miſere nunc amat:* ut & verſui convenit. FAERNUS. Ita omnes noſtri.

34. *Cum hanc ſibi videbit praeſens praeſenti eripi.* Ineptiſſima haec lectio eſt; quae tamen, neſcio quo fuco, minus acutos & diligentes facile fallat. *Praeſens praeſenti.* Inſpice atque excute; & reperies eundem eſſe qui *Praeſens* eſt, & cui *Praeſenti* eripitur. Quicquamne eſſe poteſt abſurdius? Donatus ad locum:

Adju-

Abdúci ab oculis? fácinus indignúm, pater.
M. *Qua rátione iſtuc? quis deſpondit? quis dedit?*
Cui, quándo nupſit? aúctor his rebús quis eſt?
Cur dúxit alienam? AE. *án ſedere opórtuit*
Domi uirginem tam grándem, dum cognátus hinc
Illinc ueniret éxſpectantem? haec, mi pater,
Te dicere aequom fúit, et id defendere.
M. *Ridículum: aduorſuſne illum cauſam dícerem,*
Cui uéneram aduocátus? ſet quid iſta, Aéſchine,
Noſtra? aút quid nobis cum illis? abeamús. quid eſt?
Quid lacrumas? AE. *pater, óbſecro, auſculta.* M. *Aéſchine, audiui ómnia,*
'Et ſcio: nam té amo: quo magis, quaé agis, curae ſúnt mihi.
AE. *'Ita uelim me prómerentem amés, dum uiuas, mi pater,*
'Ut me hoc delictum ádmiſiſſe in me, íd mihi uehementér dolet:
'Et me tui pudét. M. *credo hercle: nam íngenium noui tuum*
Liberale: ſét uereor ne indíligens nimiúm ſies.
'In qua ciuitáte tandem te arbitrare uiuere?
Uírginem uitiáſti, quam te nón ius fuerat tángere.
Iám peccatum prímum id magnum, mágnum at humanúm tamen.

Fecere

Adjuvant ſignificationem haec ex abundanti addita. ut Virgil. Illum abſens abſentem auditque videtque. Atqui, o Magiſter, hic duo ſunt, *Abſens Dido, abſentem Aeneam.* Addit ex eodem aliud, *Fratrem ne deſere frater.* At etiam hic duo ſunt, *Frater Liger, fratrem Lucagum.* Ergo ad hanc ſpeciem hic repone,

Cum hanc ſibi videbit praeſens praeſentem eripi. Praeſens amator praeſentem amicam. Et ita plane apud Servium citatur, ad dictum Virgilii locum Aen. IV, 83.

39. *Dum cognatus huc illinc veniret.* Sic Faernus, & ſic codices noſtri. Sed multo elegantius eſt, quod vett. Edd. & codex Rivii habent, *Dum cognatus hinc Illinc veniret.* Sic & Donatus quoque legit, qui adnotat *Proverbialiter Hinc Illinc.* Senſus eſt, Dum cognatus aliquis alicunde veniat; quo innuitur, nullum ei omnino fuiſſe cognatum, cui nubere poſſet. At ſi *Huc illinc* legas; confitetur Mileſium illum vere cognatum eſſe, & diu exſpectatum, dum virgo grandiuſcula facta ſit.

42. *Adverſumne.* Lego *Adverſuſne*, quia hoc verſu ceterae omnes dictiones in *m* exeunt.

52. *Quam te jus non erat tangere.* O. l. s. *fuerat.* ita ſtat trochaicus. praeterea liber Bembinus, ita collocat, *non jus fuerat.* FAERNUS. Noſtri omnes *Jus non fuerat.*

53. *Jam id peccatum primum magnum, at humanum tamen.* Verſus hic trimeter trochaicus eſt hypercatalecticus, cujuſmodi nullum alium apud Terentium invenio. ego puto geminari debere dictionem *magnum.* diſtinguendo utrobique hoc modo,

Jam id peccatum primum magnum: magnum, at humanum tamen

Ita verſus eſt trochaicus tetrameter catalecticus, ut ceteri: non tamen moveo vulvulgatam lectionem. FAERNUS.

Certiſſimum eſt *Magnum* geminari hic debere; & nimis timide Faernus, qui in Textum non adſciverit,

Jam peccatum primum id magnum: magnum at humanum tamen.

Sic Euphoniae cauſa lego, non *Jam id peccatum primum magnum.* Ceterum redonamus cuidam correctiunculam, qua *Civem* apponit verſus initio. Quippe *Civem* fuiſſe jam iſta indicaverant, *Quam te non jus fuerat tangere.*

56. *Si*

Fécere alii ſaépe item boni. at póſtquam id euenít, cedo
Númquid circumſpexti? aut numquid túte proſpexti tibi
Quid fieret? qua fieret? ſi te mi ipſum puduit dicere,
Quá reſciſcerem? haec dum dubitas, menſes abierúnt decem.
Pródidiſti et te, et illam miſeram, et gnátum, quod quidem in té fuit.
Quid credebas? dórmienti haec tibi confectúrós deos?
'Et illam ſine tua ópera in cubiculum iri deductúm domum?
Nólim ceterarum rerum té ſocordem eodém modo.
Bóno animo es, ducés uxorem. AE. hem. M. bóno animo es inquám.
AE. pater,
'Obſecro num lúdis tu nunc me? M. égo te? quamobrem? AE. néſcio:
Niſi tam miſere hoc éſſe cupio uérum, eo uereór magis.
M. 'Abi domum, ac deos cónprecare, ut úxorem accerſas: abi.
AE. Quid, iam uxorem? M. iám. AE. iam? M. iam quantúm poteſt.
AE. di mé, pater,
'Omnes oderint, ni magis te, quam óculos nunc ego amó meos.
M. Quid? quam illam? AE. aeque. M. pérbenigne. AE. quid? ille ubi eſt Miléſius?
M. 'Abiit, periit, náuem aſcendit; ſét cur ceſſas? AE. ábi pater:
Tú deos potius cómprecare: nám tibi eos certó ſcio,
Quó uir melior múlto es quam ego, obtémperaturós magis.
M. 'Ego eo intro: ut, quae opus ſúnt, parentur: tú fac ut dixi, si ſapis.
AE. Quid

56. *Si te ipſum mihi puduit dicere.* Lege ex noſtris fere omnibus,
Si te mihi ipſum puduit dicere.

58. *Prodidiſti & te, & illam miſeram, & gnatum, quod quidem in te fuit.* Ex *illam* elidendum eſt alterum *l*, & ex *quod d*; ita *te, & illam*, & *quod quidem in*, erunt duo anapaeſti, & verſus procedet. FAERNUS.

62. *Bono animo es, duces uxorem hanc. A. hem. M. bono animo es inquam. Pater.* Verſus juſto longior eſt; Tolle *Hanc*, quod non agnoſcit Donatus. Satis conſtabat quam uxorem intelligeret.

64. *Niſi quia tam miſere.* Et dictionem *niſi* reſpuit verſus: nec eam habet Donatus, nec ullus antiquus liber. FAERNUS.

Trex ex noſtris cum Edd. vett. *Niſi quia.* Correctores olim ejecerunt *Niſi*: atqui ejiciendum fuerat *Quia*. *Neſcio: Niſi tam miſere hoc eſſe cupio verum, eo vereor* [*magis* Vide nos ad And, IV, 1, 39.

66. *Quid jamne uxorem.* Particula *ne*, nec a Donato ponitur, nec eſt in libro Bembino, utroque tamen modo ſtat verſus. FAERNUS. Noſtri *Jamne.* Sed pro *Quantum potes*, veterrimus noſter *Quantum poteſt*: & ſic Donatus, cum ſic explicat, *Aut deeſt cito; aut Quantum poteſt eſſe.* Vide Phor. IV, 3, 69.

67. *Oculos nunc amo meos.* Codices plerique omnes, *Nunc ego amo meos.* Recte, ut in ea ſede Dactylus ſit, non Trochaeus.

70. *Tu potiùs deos comprecare.* Lege, *Tu deos pótius.*

72. M. *Ego eo intro, ut quae opus ſunt parentur: tu fac ut dixi, ſi ſapis.* Hic trochaicus una ſyllaba eſt longior, niſi ex *ut t* elidatur, ut & alibi. FAERNUS.

7.. Itaque

AE. *Quid hoc éſt negoti? hoc éſt patrem eſſe, aut hóc eſt filium éſſe?*
Si fráter aut ſodális eſſet, quí magis morem géreret?
Hic nón amandus? hícine non geſtándus in ſinu éſt? hem;
Itaque ádeo magnam mi iniicit ſua cómmoditate cúram:
Ne inprúdens faciam fórte quod nolít, ſciens cauébo.
Set céſſo ire intro, né morae meis núptiis egomét ſim?

Actus IV. Scaena VI.

Demea.

DEFESSUS ſum ambulándo: ut, Syre, te cúm tua
Monſtrátione mágnus perdat Iúppiter.
Perréptaui uſque omne óppidum: ad portam, ád lacum:
Quo nón? nec fabrica illi úlla erat: nec frátrem homo
Uidiſſe ſe aibat quíſquam. nunc uéró domi
Certum óbſidere eſt úſque, donec rédierit.

Actus IV. Scaena VII.

Micio. Demea.

M. *IBO, íllis dicam núllam eſſe in nobís moram.*
D. *Set eccum ípſum: te iamdúdum quaero, o Mício.*

M. *Quid-*

76. *Itaque adeo magnam mihi injecit ſua commoditate curam.* Lege, ut neceſſario poſtulat verſus *Injicit*: quin & ſententia idem flagitat.

77. *Ne forte inprudens faciam quod nolit. ſciens cavebo.* Sic Faernus. Sed ex lege verſus *Faciam* Tribrachys eſſe debet, non (ut eſt) Anapaeſtus. Tres ex noſtris *Ne imprudens forte*: ab aliis quattuor *Forte* abeſt. Repone, metri cauſa, & diſtingue,

Ne inprudens fáciam forte quod nolit, ſciens cavebo.

78. *Ne mora meis nuptiis egomet ſiem.* Liber Bembinus, *morae.* utroque modo ſtat verſus; ſed hoc rectius. FAERNUS. Noſtri plerique *Mora.* Duo *In mora.* Lege autem *Sim*, non *Siem.* Plautus Rud. II, 3, 8.

Nunc ne morae illi ſim, petam hinc aquam.

4. *Neque fratrem homo.* Aliqui libri, in quibus eſt Bembinus, *nec fratrem homo.* Baſilicanus utrobique habet *nec*: *nec illic fabrica, nec fratrem.* FAERNUS.

Quo non? neque illíc fabrica úlla erat: neque fratrem homo.

Sic dedit Faernus: ſed eo pacto *Fabrica*, quod emphaſin habet, in Theſi occultatur. Noſtri omnes; *Fabrica illic ulla.* Repone,

Quo non? nec fábrica illi úlla erat: nec fratrem homo.

Illi pro *Illic*, paſſim apud Noſtrum & Plautum. *Nec nec* noſtri quam plurimi.

5. *Vidiſſe ſe aiebat.* Aut *ſe* delendum; & ſane librum vidimus, qui eam particulam non habebat: aut *aiebat* in duas ſyllabas contrahendum per ſynizeſin, ut ſaepe. FAERNUS. Immo ſemper Diſyllabon apud Noſtrum eſt, & ſcribendum *Aibat.*

2. *Te iamdudum quaero, Micio.* Lege ex noſtris pleriſque, *Te jam dudum quaero, o Micio*

 5. *Neſcis*

M. *Quidnám?* D. *fero alia flágitia ad te ingéntia*
Boni illius aduleſcéntis. M. *ecce autém.* D. *nona,*
Capitália. M. *ohe, iam.* D. *ah néſcis qui uir ſit.* M. *ſcio.*
D. *O ſtúlte, tu de pſaltria me ſómnias*
Agere: hóc peccatum in uírginem eſt ciuém. M. *ſcio.*
D. *Oho, ſcis et patere?* M. *quidni patiar?* D. *dic mihi,*
Non clámas? non inſanis? M. *non. malim quidem.*
D. *Puer nátuſt.* M. *di bene uórtant.* D. *uirgo níhil habet.*
M. *Audiui.* D. *et ducenda índotataſt.* M. *ſcilicet.*
D. *Quid núnc futurumſt?* M. *id enim quod res ipſa fert:*
Illinc huc transferétur uirgo. D. *o Iúppiter,*
Iſtócine pacto opórtet? M. *quid faciam ámplius?*
D. *Quid facias? ſi non ipſa re tibi iſtúc dolet,*
Simulare certe eſt hóminis. M. *quin iam uírginem*
Deſpóndi: res compóſita eſt: fiunt núptiae:
Dempsi metum omnem: haec mágis ſunt hominis. D. *céterum,*
Placet tibi factum, Mício? M. *non, sí queam*
Mutáre:

5. *Neſcis qui vir ſit.* Lege ex compluribus noſtris, *Ah neſcis qui vir ſit.*

6. DE. *Ah ſtulte, tu de pſaltria me ſomnias agere. Hoc peccatum eſt in virginem civem.* M. *ſcio.* O *ſtulte* habet liber Bembinus: quod magis videtur corripienſis eſſe. praeterea apud omnes l. s. haec verba hunc ordinem habent, *hoc peccatum in virginem eſt civem,* verſuſque ita in Bembino & aliis ordinati ſunt:

O ſtulte, tu de pſaltria me ſomnias
Agere, hoc peccatum in virginem eſt civem. M. *ſcio.* FAERNUS.

Pro *o* noſtri omnes, *Ah ſtulte.* Forte utrumque retinendum: *Scio.* DE. *ah, O ſtulte.* Ut Demea ex animo dolens, vix loqui poſſit ſine interjectione dolentis.

8. *Eho, ſcis & patere?* Ex libro Bembino corrige, *oho.* FAERNUS. Noſtri *Eho,*

11. *Et ducenda indotataſt?* Tolle notam interrogationis; ut infra v. 33.

15. *Quid facias, rogitas? ſi non re ipſa tibi iſtuc dolet.* Duo hic mutanda: nam & verbum *rogitas,* quod nec eſt in libro Bembino, & verſui repugnat, delendum eſt, & haec verba hoc ordine ſunt ponenda: *ſi non ipſa re;* idque ex o. l. s. FAERNUS. Noſtri omnes *Rogitas.*

21. *Ita vita eſt hominum, quaſi cum ludas teſſeris.* Jubet Donatus, *Notare genus locutionis. Rectum quippe erat, Quemadmodum teſſeris ludere.* Hoc nempe vult *Cum* illud ſupervacuum eſſe. Et ſic profecto eſt. Auctor enim dedit,

Ita vita eſt hominum, quaſi ſi ludas teſſeris.

Quaſi ſi ut *Niſi ſi.* Plautus ſaepe, & hic infra V, 8, 18. *Si* a priore ſyllaba abſorpto, ſuppoſuerunt *Cum.*

22. *Si illud quod eſt maxime opus.* Ex iiſdem omnibus libris, & Donato, repone hunc ordinem verborum, *ſi illud quod maxime opus eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri.

26. *Si non pretio, at gratis.* Particulam *at,* non ſane neceſſariam, non habet liber Bembinus. Ceterum nos pro *gratis,* ex ratione verſus, *gratiis* legendum eſſe contendimus. FAERNUS.

Noſtri omnes *Vel gratis.* Recte Faernus *Gratiis,* ut Phorm. III, 2, 15. & ſaepe apud Plautum; licet interdum, ut hic, depravatum. Moſt. I, 3, 19.

Neque patiar te iſtam gratiis laudaſſe, quae [*placet mi.*
Perſ. II, 4, 14.

At,

Mutáre: nunc cum nón queo, animo aequó fero.
Ita uitaſt hominum, quáſi ſi ludas téſſeris.
Si illúd, quod maxume ópus eſt iactu, nón cadit,
Illúd quod cecidit fórte, id arte ut córrigas.
D. *Corréctor. nempe tua árte uigintí minae*
Pro pſaltria periére: quae quantúm poteſt,
Aliquo ábiicienda eſt: ſi non pretio, gratiis.
M. *Neque éſt, neque illam ſáne ſtudeo uéndere.*
D. *Quid illa ígitur facias?* M. *dómi erit.* D. *pro diuóm fidem,*
Meretrix et mater fámilias una in domo?
M. *Cur nón?* D. *ſanumne crédis te eſſe?* M. *equidem árbitror.*
D. *Ita mé di ament, ut uídeo tuam ego inéptiam;*
Factúrum credo, ut hábeas quicum cántites.
M. *Cur nón?* D. *et noua nupta éadem haec diſcet.* M. *ſcilicet.*
D. *Tu intér eas reſtim dúctans ſaltabis.* M. *probe.*
Et túte nobiſcum úna, ſi opus ſit. D. *ei mihi.*
Non te haéc pudent? M. *iam uéro omitte, o Démea,*

Tuam

At non ſum ita ut tu gratiis. Confidens. Sum hercle vero.
Sic legendum eſſe vel verſus oſtendunt; libri tamen ibi *Gratis*. Certum eſt nec Noſtrum nec Plautum uſquam dixiſſe *Gratis*, ſemper *τρισυλλάβως Gratiis.*

28. *Quid igitur facies? Domi erit.* Noſtri veterrimi & ex ceteris plerique *Facias*? Recte: non *Velis facere*, ſed *Poſſis facere*? & inſuper legendum, *Quid illa igitur facias*? Reſponſum *Domi erit* poſtulat *Illá*.

29. *Meretrix & mater familias erit una in domo?* Sic quidem etiam ſtare poſſet hic verſus; ſed melius habet, ut in libro Bembino, detracta dictione *erit*. quod ne ſenſui quidem quicquam nocet: utique enim ſubanditur, vel *erit*, vel *erunt*. FAERNUS. Noſtri perperam *Erit*.

30. *Sanumne te credis eſſe*? Delenda eſt particula *ne* juxta o. l. s. verſuſque rationem. FAERNUS. *Sanum te credis eſſe*, Mirum hoc; cum noſtri univerſi *Sanumne* habeant: & recte, modo ordinem mutes, *Sanumne credis te eſſe*?

31. *Ita me di ament, ut video egó tuam ineptiam.* Meliores noſtri magno numero,
Ut video tuam ego ineptiam: Recte.

33. *Et nova nupta eadem haec diſcet?* Non hoc per interrogationem effertur, ſed affirmative per irriſionem: ut ſupra v. 11.

35. M. *Probe. & tu nobiſcum.* Liber Bembinus geminat dictionem *probe*, habens eam ſecundo loco ſub perſona Demeae. quam lectionem & Rivius ex ſuo libro annotavit. Ita etiam verſus optime conſtat. FAERNUS.
DE. *Probe?* M. *Et tu nobiſcum una, ſi opus ſit. Hei mihi.*
Illud *Probe* a Correctore Bembino provenit, ad verſum fulciendum. Ex tot noſtris duo tantum *Probe* repetunt, atque illi ex mediocribus. Et ſane inepta, enervis, putida repetitio eſt; nec reliquis hic convenit, quae ironia & irriſione omnia dicuntur. Longe facilior & verior in promptu erat correctio.
D. *Tu inter eas reſtim ductans ſaltabis.* M. *probe.*
Et tute nobiſcum una, ſi opus ſit. DE. *Hei mihi!*

36. *Jam vero omitte, Demea.* Duo ex noſtris melioris notae, *Jam vero mitte, o Demea.* Certe ſive *Mitte* ſive *Omitte* legas, *o Demea* omnino retinebis, ne in iſta ſede Trochaeus ſit, quem data opera evitat Noſter.

38. *In*

Tuam iſtanc iracúndiam: atque ita uti decet
Hilarum ác lubentem fác te gnati in núptiis.
Ego hós conueniam; póſt huc redeo. D. *o Iúppiter,*
Hancine uitam? hoſcine móres? hanc deméntiam?
Uxór ſine dote uéniet: intus pſáltria eſt:
Domus ſúmptuoſa: aduléſcens luxu pérditus:
Senéx delirans. ipſa ſi cupiát Salus,
Seruáre prorſus nón poteſt hanc fámiliam.

Actus V. Scaena I.

Syrus. Demea.

SY. *EDEPOL, Syriſce, té curaſti mólliter,*
Lautéque munus ádminiſtraſti tuum:
Abi. ſét poſtquam intus ſum ómnium rerúm ſatur,
Prodeámbulare huc líbitum eſt. D. *illuc sís uide;*
Exémplum diſciplinae. SY. *ecce autem híc adeſt*
Senex nóſter. quid ſit? quíd tu es triſtis? D. *óh ſcelus.*
SY. *Ohe. iám: tu uerba fúndis hic ſapiéntia?*
D. *Tu sí meus eſſes,* SY. *dís quidem eſſes, Démea;*
Ac tuám rem conſtabilíſſes. D. *exemplo ómnibus*
Curárem ut eſſes. SY. *quámobrem? quid feci?* D. *rogas?*
In ípſa turba, atque ín peccato máxumo,
Quod uíx ſedatum ſátis eſt, potaſti, ſcelus,

Quaſi

38. *In nati nuptiis.* Liber Bembinus & plerique alii habent, *gnati in nuptiis.* FAERNUS. Noſtri omnes *In nati nuptiis.*

4. *Illud ſis vide Exemplum diſciplinae.* Lege & ſubdiſtingue, *Illuc ſis vide; Exemplum diſciplinae.*

5. *Exemplum diſciplinae.* SY. *ecce autem hic adeſt ſenex*
Noſter. quid ſit? quid tu es triſtis? D. *ohe ſcelus.*
Et Bembinus, & omnes fere alii libri, ita ordinant, ut in *adeſt* finiant verſum, & ſequentem incipiant a *ſenex.* & pro *ohe ſcelus*, aliqui, *o ſcelus*, vel *oh* habent ut Bembinus. ita ergo legimus,
Exemplum diſciplinae. SY. *ecce autem hic adeſt*
Senex noſter, quid ſit? quid tu es triſtis? D. *oh ſcelus.*

Multis autem modis ſuſtentatur hic verſus. FAERNUS.

7. SY. *eho jam tu verba ſundis hic ſapientia?* Aliquot libri, *oh jam* habent; Bembinus *ohe jam.* quam lectionem recipimus, diſtinguendo poſt *jam*, quaſi dicere velit, *ohe jam* deſine: deinde per interrogationem reliqua ſubdendo. FAERNUS. Unus ex noſtris, *Fundes.* Non male.

8. *Tun ſi meus eſſes?* Plures & meliores ex noſtris, *Tu ſi meus eſſes*, Recte: continuatur enim oratio, *exemplo omnibus Curarem ut eſſes.*

9. *Exemplum omnibus Curarem ut eſſes.* Liber Bembinus, *exempla.* ſunt autem *exempla*, exquiſita ſupplicia; hic tamen accipit Terentius *exempla*, pro eo exemplo, quod omnibus datur ex exquiſito ſupplicio alicujus facinoroſi. FAERNUS.

Quaſi ré bene geſta. SY. *ſáne nollem huc éxitum.*

ACTUS V. SCAENA II.

DROMO. SYRUS. DEMEA.

DR. *HEUS, Sýre, rogat te Ctéſipho ut redeás.* SY. *abi.*
D. *Quid* Ctéſiphonem *hic nárrat?* SY. *nil.* D. *eho, cárnufex,*
Eſt Ctéſipho intus? SY. *nón eſt.* D. *cur hic nóminat?*
SY. *Eſt álius quidam, paraſitaſter paúlulus:*
Noſtin? D. *iam ſcibo.* SY. *quid agis? quo abis?* D. *mítte me.*
SY. *Noli ínquam.* D. *non manum ábſtines, maſtigia?*
An tibi iam mauis cérebrum diſpergam hic? SY. *abit.*
Edepól comiſſatórem haut ſane cómmodum,
Praeſértim Cteſiphóni. quid ego núnc agam?
Niſi dum haé ſileſcunt túrbae, interea in ángulum
Aliquo ábeam, atque edormiſcam hoc uilli.. sic agam.

ACTUS V. SCAENA III.

MICIO. DEMEA.

M. *PARATA a nobis ſúnt, ita ut dixi, Sóſtrata,*
Ubi uis. quiſnam a me pépulit tam grauitér fores?
D. *Ei mihi quid faciam? quid agam? quid clamem? aút querar?*
O caelum, o terra, o maria Neptuni. M. *ém tibi,*

Reſciuit

FAERNUS. Immo *Exemplo*, ut credo, in Bembino fuit. Sic enim legendum eſſe vel puer videat. Noſtri perperam *Exemplum*. Vide ad Eun. V, 4, 18.

Noſſe omnia haec ſaluti eſt adoleſcentibus.

12. *Potaſti ſcelus.* Sic Faernus, & ſic noſtri omnes. Donatus tamen legebat *Potaſtis*; & explicat, *Oratorie, Potaſtis dicit, cum unum ebrium cernat.* Fruſtra. Haeſit in ejus exemplari s ex verbo ſequenti.

4. *Eſt alius quidam paraſitaſter parvolus.* Sic dedit Faernus; & nihil adnotavit; mirante hoc Victorio Var. Lect. XXXVI, 18, qui teſtatur ibi in Bembino codice *Paululus* haberi, non *Parvolus*: ſic & noſtri plerique omnes. Livius XXXV, 11. *Equi hominesque* (Numidae) *pauluti & graciles*: ita Plautus aliique. *Parvolus* de aetate etiam dicitur. *Paululus* numquam niſi de ſtatura, ut hic ſit.

7. *An tibi mavis cerebrum diſpergi hic?* SY. *abiit.* Multi l. s. poſt *tibi*, habent dictionem *jam*. Bembinus ita totum hunc verſum habet,

An tibi jam mavis cerebrum diſpergam hic? SY. *abit.*

Sane *diſpergam* minacius mihi videtur, quam *diſpergi*; *abit*, quam *abiit*, numeroſius. FAERNUS. Recte hic Bembinus. Unus tantum ex noſtris *Jam*, omnes *Diſpergi*.

3. *Hei mihi quid faciam?* Poſt haec verba addendum eſt, *quid agam?* ex libro Bembino, & aliquot aliis, ac Donato, verſuſque ratione. FAERNUS. Duo tantum ex tot noſtris, *Quid agam*; atque id prave poſitum ante *Quid faciam.*

5. Id

Reſciuit omnem rem. íd nunc clamat ſcílicet:
Parátae lites: ſúccurrendumſt. D. *éccum adeſt*
Commúnis corruptela noſtrum liberum.
M. *Tandem reprime iracúndiam, atque ad té redi.*
D. *Repreſſi, redii, mitto maledicta ómnia:*
Rem ipſam putemus. dictum inter nos hóc fuit,
Ex te adeo eſt ortum, né tu curarés meum,
Neue égo tuum? reſpónde. M. *factumſt, nón nego.*
D. *Cur núnc aput te pótat? cur recipis meum?*
Cur émis amicam, Micio? num qui minus
Mihi idém ius aequumſt éſſe, quod mecúmſt tibi?
Quando égo tuum non cúro, ne curá meum.
M. *Non aéquom dicis,* D. *nón?* M. *nam uetus uerbum hóc quidemſt,*
Commúnia eſſe amicorum inter ſe ómnia.
D. *Facéte: nunc demum iſtaec nata orátioſt.*
M. *Auſcúlta paucis, niſi moleſtumſt, Démea.*

Prin-

5. *Id nunc clamat ſcilicet: paratae lites.* In libro Bembino pro *ſcilicet*, *ilicet* legitur; itaque prius erat & in Victoriano, ſed deinde priore *i* abraſo, remanſit *licet*. Sed *ilicet* videtur etiam legiſſe Donatus, qui in locum ita ait, *ſcilicet paratae lites: videtur & ipſe pertimuiſſe dicendo ſcilicet, & paratae lites.* ex quibus conjicere licet, Donatum non *ſcilicet* legiſſe, quod nullam perturbationem metumve ſignificat, ſed *ilicet*, quod deſperantis adverbium eſt: ut in Eunucho: *Actum'ſt, ilicet periſti.* & apud Plautum in Ciſtellaria: *Ilicet, actum'ſt.* FAERNUS.

Id nunc clamat. ilicet. Et ſic Servius ad II. Aen. 424. *Ilicet*, inquit, *apud veteres ſignificabat Actum eſt: ut Ter. in Adel. Id nunc clamat. Ilicet.* Bona tamen Bembini Serviique venia, retinemus quod noſtri omnes habent, *Id nunc clamat ſcilicet.* Plane ut And. I, 2, 14. *Id populus curat ſcilicet.* Et hic V, 4, 20. *Meam autem exſpectant ſcilicet.* Illud *Ilicet* ipſa ſententia repudiat. Si enim *Ilicet*, ut reipſa eſt, *Deſperantis* eſt; qui fit, ut proximis verbis dicat *Succurrendum eſt?* quod non eſt deſperantis, ſed confidentis & ſecuri. Atque illud inſuper non eſt nihil; quod ſi *Ilicet* legis, Trochaeum habes in ſede incommoda.

10. *Dictum inter nos hoc fuit.* Melior collocatio eſt in libro Bembino: *dictum hoc inter nos fuit.* FAERNUS.

Dictum hoc inter nós fuit.

Sic ex ſolo Bembino dedit Faernus. Et ipſius & mei omnes, *Dictum intér nos hóc fuit.* Recte; ſi ex Arſeos & Theſeos ratione, quae praecipua poetae virtus eſt, etſi parum hodie intellecta, rem dijudices. *Intér nos*; Centies centieſque apud Noſtrum pronomina haec, ut apud Graecos Enclitica, accentum in praecedens verbum reflectunt: *Hoc* autem omnino in ictu hic eſſe oportet.

15. *Numqui minus Mihi idem jus aequumſt eſſe, quod mecumſt tibi?* Sic Faernus. Variant codices; ſed legendum arbitror,

Numqui minus
Mihi jus idem ſit tecum, quod mecumſt tibi?

Tecum ex ipſa Antitheſi neceſſarium videtur; *Idem jus mihi tecum, quod mecum tibi.* Plautus Amphit. Prol. v. 76.

Qui minus
Eadem hiſtrioni ſit lex, quae ſummo viro?

17. M. *Non aequum dicis.* D. *Non?* M. *Nam vetus verbum hoc quidem eſt.* Donatus totum hoc Micioni tribuit; & ſic codex notae optimae apud G. Fabricium. Noſtri omnes Demeam interponunt. Utrumvis ita ſe commendat, ut neſcias utrum praeferas.

22. *Quaeſo facito haec tecum cogites.* Plerique libri habent, *hoc tecum*; Bembinus, *Quaeſo*

hoc

Digitized by Google

Princípio, ſi id te mórdet, ſumptum filii
Quem fáciunt, quaeſo hoc facito tecum cógites:
Tu illós duo olim pró re tollebás tua,
Quod ſátis putabas túa bona ambobús fore;
Et mé tum uxorem crédidiſti ſcilicet
Ductúrum: eandem illam rátionem antiquam óbtine;
Conſérua, quaere, párce; fac quamplúrimum
Illís relinquas, glóriamque iſtanc tibi:
Mea, quaé praeter ſpem euénere: utantûr ſine:
De ſúmma nil decédet: quod hinc acceſſerit,
Id dé lucro putáto eſſe omne. haec sí uoles
In ánimo uere cógitare, Démea,
Et mi ét tibi et illis démpſeris moléſtiam.
D. *Mittó rem: conſuetúdinem ipſorúm.* M. *mane:*
Scio: iſtuc ibam. múlta in homine, Démea,
Signa ínſunt, quibus ex cónieƈtura fácile ſit:

Duo

hoc facito. FAERNUS. Noſtri *Facito haec.*

23. *Tu illos duos olim pro re tollebas tua.* Idem liber, pro *duos*, *duo* habet: ut Virgilius,

Si duo praeterea tales Idaea tuliſſet Terra viros.

pro *tollebas*, *tollerabas*, per duo *l*, licet mendoſe; nam debet eſſe per ſimplex: *tolerabas* autem, id eſt, alebas, & ſuſtentabas. Caeſar libro tertio belli civilis, *Equos eorum tolerari, reliqua vero jumenta interiiſſe.* Idem, *ut foliis ex arboribus ſtrictis, & teneris arundinum radicibus contuſis, equos alerent, & cogerentur his rationibus equitatum tolerare. tollebas* autem de adultis jam filiis non arbitror proprie dici: nec, quid legerit hic Donatus, ſciri poteſt; quia tantummodo habet, *pro re tua.* eaque dumtaxat verba exponit. FAERNUS.

Tu illos duo olim pro re tolerabas tua.

Sic Faernus. & *Duo* quidem recte; *Tolerabas* perperam. Noſtri omnes *Duos* & *Tollebas.* Chariſius p. 101. *Duo, hos duo. Terentius in Adelphis. Tu illos duo olim pro re tollebas tua: Ubi Helenius Acron: Duo pro Duos.* Vides & Libros & Grammaticos veteres *Tollebas* hic exhibere. Nam quod Faernus arbitratur, *Tollebas* de adultis jam filiis non proprie dici; id quidem verum eſt, ſed nihil ad rem. *Olim* enim tollebas, dicit; itaque non de adultis agitur, ſed infantibus.

28. *Illis relinquas: gloriam tu iſtam obtine.* Sic dedit Faernus, neſcio unde. Quippe omnes noſtri, & Edd. vett. *Gloriam tu iſtanc tibi obtine.* Cum autem verſu abhinc altero habuerimus, idque etiam in verſus fine, *Rationem antiquam obtine;* nullum mihi dubium eſt, quin *Obtine* hic addititium ſit. Repono,

Fac quam plurimum
Illis relinquas, gloriamque iſtanc tibi.

Ordo & ſeries eſt, *Quam plurimum relinquas illis, & iſtanc gloriam relinquas tibi.* Hec. III, 5, 11.

Qui ſic ſunt, haut multum heredem juvant:
Sibi vero hanc laudem relinquunt, vixit, dum vixit, bene.

31. *Id de lucro putato eſſe. omnia haec ſi voles.* Nos ex libro Bembino, verſuſque ratione ita legimus, *Id de lucro putato eſſe omne, haec ſi voles.* FAERNUS.

Noſtri perperam *Omnia haec* Phor. II, 1, 16.

Quicquid praeter ſpem eveniat, omne id deputare eſſe in lucro.

Nota hic, *Mea quae praeter ſpem evenere,* & *Id de lucro putato eſſe omne;* & deprehendes Poetam ſuo jure illud è Phormione huc tranſtuliſſe.

36. *Signa inſunt, ex quibus conjectura facile ſit.* Repone,

Signa inſunt, quibus ex.

Id metri venuſtas poſtulat. Plautus Aſin. IV, 1, 20. & ſaepe alibi.

Quo ex argentum acceperit.

39. *Non*

Duo cúm idem faciunt, ſaépe ut poſſis dicere,
Hoc licet inpune fácere huic, illi nón licet:
Non quó diſſimilis rés ſit, ſet quo is qui facit.
Quae ego in íllis eſſe uídeo, ut confidam fore
Ita ut uólumus. uideo eos ſápere, intellegere, ín loco
Ueréri, inter ſe amáre: ſcíre eſt liberum
Ingénium atque animum. quó uis illos tú die
Redúcas. at enim métuas, ne ab re sínt tamen
Omiſſiores paúlo. o noſter Démea,
Ad ómnia alia aetáte ſapimus réctius:
Solum únum hoc uitium ſenéctus adfert hóminibus,
Adténtiores ſúmus ad rem omnes, quám ſat eſt:
Quod illós ſat aetas ácuet. D. *ne nimiúm modo*
Bonaé tuae iſtae nós rationes, Mício,
Et túus iſte animus aéquos ſubuortát. M. *tace,*
Non fíet. mitte iam íſtaec: da te hodié mihi:

Expórge

39. *Non quod diſſimilis res ſit, ſed quod is qui facit.* Idem liber pro *quod* utrobique habet *quo.* liber vero Victorianus poſteriore tantum loco., *ſed quo is qui facit.* FAERNUS. Noſtri *Quod, quod.*

40. *Quae ego eſſe in illis video, ut confidam fore ita, ut volumus.* Donatus ita habet: *quae ego illis ineſſe:* at liber Bembinus, *quae ego ineſſe illis.* qua lectione admiſſa, eſt tribrachus in prima, non elidendo diphthongum in *quae.* omnes vero quotquot ſunt libri, dictionem *ita* poſteriori verſui adſcriptam habent, cujus tamen prima ſyllaba in ſcanſione ad praecedentem pertinet verſum. FAERNUS.

Quae ego illis ineſſe video. Sic a Faerno eſt: ſed vet. Edd. *Quae ego eſſe in illis video.* Codices noſtri omnes, *Quae ego in illis eſſe video.* Recte. Eun. III, 1, 11. *Qui ſal habet, Quod in te eſt.* & V, 8, 63.

Dixin ego in hoc eſſe vobis Atticam elegantiam?

41. *Video eos ſapere.* Dictio *eos* non eſt in libro Bembino, nec ſane verſui, aut ſenſui neceſſaria eſt. FAERNUS. Atqui *Eos* in omnibus fere noſtris eſt, & apprime huc convenit. In Bembino ideo deeſt, quod inter *video* & *ſapere*, *Eos* abſorptum ſit.

42. *Scire eſt liberum ingenium atque animum.* Ego ſic expoſuerim, Scire licet eorum ingenium atque animum liberalem eſſe & nobilem. Juvenalis:

Tu tibi liber homo, & regis conviva videris. FAERNUS.

47. *Solum unum hoc vitium adfert ſenectus hominibus.* Neſcio unde hoc cepit Faernus: vides *Adfert* in ultima ictum ſuſcipere. Noſtri univerſi,

Solum unum hoc vitium ſenectus adfert hominibus.

Recte: *Senectus* diſyllabon eſt, quaſi ſcriberetur *Snectus*, ut *Senex* ſaepiſſime *Snex.* Sic Phorm. II, 3, 87.

Senectutem oblectet: reſpice aetatem tuam.

50. *Subvortat.* Noſtri omnes *Subvortant.* Utrumvis probe, & legerim etiam, *Bonae tuae iſtaec*, pro *Iſtae*, ut *Haec* pro *Hae.*

55. *Immo de nocte cenſeo.* Dictionem *immo* delemus & ex ratione verſus, & ex auctoritate libri Bembini. FAERNUS.

Ceterum rus cras cum filio
Cum primo luci ibo hinc. M. *de nocte cenſeo.*

Sic a Faerno eſt. Et vel hic facile deprehendas correctoris Bembini veſtigium. Noſtri codices univerſi ſic habent,

Cum prima luce ibo hinc. M. *immo de nocte cenſeo.*

Quem

Digitized by Google

Expórge frontem. D. *ſcilicet ita témpus fert,*
Faciúndumſt: ceterúm rus cras cum filio
Cum primo luci. M. *immó de nocte cénſeo:*
Hodié modo hilarum té face. D. *et iſtam pſáltriam*
Una illuc mecum hinc ábſtraham. M. *pugnáueris.*
Eo pácto prorſum illi álligaris filium.
Modo fácito ut illam ſérues. D. *ego iſtuc uidero: atque*
Illi fauillae pléna, fumi ac póllinis,
Coquéndo ſit faxo ét molendo: praéter haec
Meridie ipſo fáciam ut ſtipulam cólligat:
Tam excóctam reddam atque átram, quam carbóſt. M. *places.*
Nunc mihi uidere ſápere. atque equidem filium,
Tum etiám ſi nolit, cógam ut cum illa uná cubet.
D. *Derídes? fortunátus, qui iſto animó ſies:*
Ego ſéntio. M. *ah, pergíſne?* D. *iam iam déſino.*
M. *I ergo íntro; & cui rei eſt, eí rei hunc ſumamús diem.*

Quem verſum cum iſte intelligeret longiorem juſto eſſe, reduxit ad ſenarii menſuram, ejiciendo *Immo.* Atqui, o iſte, illud *Immo* retinendum erat, quo vix carere poteſt ſententia; ejicienda autem *Ibo hinc*, quibus libenter caret. Repone, *Ceterum rus cras cum filio*
Cum primo luci. M. *immo de nocte cenſeo.*
Longe aptius & iracundius eſt, ut *Ibo hinc* ſubintelligantur quam exprimantur. Et ſic Donatus: *Cum primo lucu: ἀποσιώπησις. Lucu* quidem nunc apud Donatum ſcribitur: ſed rectum eſt *Luci* ut codex G. Fabricii hic in textu habuit. Ita Chariſius ex Siſenna laudat, *Luci* adverbium *i* litera terminatum, ut *Mani.* & ſic ſaepe apud Plautum; numquam autem *Lucu.*

56. *Hodie modo hilarum fac te.* DE. *Et iſtam pſaltriam.* Lege ex tribus noſtris *Hilarum te face*; ceteri *Te fac.*

58. *Illic alligaris filium.* Ex iiſdem & Donato, *illi* adverbialiter. FAERNUS. *Illi*, id eſt, *Rure.*

Ego iſtuc videro,
60. *Atque illi favillae plena, fumi, & pollinis.* Codex noſter veterrimus cum altero Regio, *Atque ibi favillae.* Cum autem ceteri omnes habeant *Illi* vel *Illic*; apponemus potius *Atque* priori verſui, ſic ut *At* priori detur, *Que* poſteriori. *Ego iſtuc videro, atque*
Illi favillae. Sic alibi ter quaterque. Atque hoc longe melius, quam ut ſecundam in *Favillae* corripiamus, quod quidam facit.

63. *Placet.* Malim, *Places*: ut ſaepe alibi haec permutantur.

65. *Cogas ut cum illa una cubet.* Huic verſui laboranti, liber Bembinus & Baſilicanus, & alii plerique antiqui, qui habent *cogam*, ſuccurrunt. *cogam* autem exponendum pro, cogerem ſi ego eſſem tu. FAERNUS. Quinque ex noſtris *Cogam.* Certiſſima lectio *Cogam*, quia *Equidem* praeceſſit, quod primae tantum perſonae tum jungebatur.

66. *Fortunatus, qui iſtoc animo ſies.* Lege, ut habet liber Bembinus, *iſto*, & nullum ſcrupulum patietur hic verſus. aut ſi *iſtoc* legis, conſtitue anapaeſtum in quarta, eliſo *s* ex *fortunatus*, & ex *iſtoc.* FAERNUS. Vel lege, *Qui iſte animo ſies*, vel *Qui anime iſtoc ſies.*

68. *I ergo intro, & cui opus eſt rei, ei rei hilarem hunc ſumamus diem.* Hic octonarius unicus poſt tot ſenarios non placet mihi. in libro Vaticano, Baſilicano, & Bembino ſenarius eſt, ut ceteri, hoc modo:
I ergo intro, & cui rei eſt, ei rei hunc ſumamus diem.

Actus V. Scaena IV.

Demea.

NUMQUAM ita quiſquam béne ſubducta rátione aduitám fuat,
Quín res, aetas, úſus ſemper áliquid adportét noui;
'Aliquid moneat, út illa quae te ſcire credas, néſcias;
'Et quae tibi putáris prima, in éxperiundo ut répudies:
Quód nunc mi euenit: nam ego uitam dúram, quám uixi úſque adhuc,
Própe decurſo ſpatio omitto. id quámobrem? re ipſa répperi,
Facilitate nihil eſſe homini mélius neque cleméntia.
'Id eſſe uerum, ex me átque ex fratre cuíuis facileſt nóſcere.
'Ille ſuam ſemper égit uitam in ótio, in conuíuiis:
Clemens, placidus, núlli laedere ós, adridere ómnibus:
Sibi uixit: ſibi ſúmptum fecit: ómnes benedicúnt, amant.
'Ego ille agreſtis, ſaeuos, triſtis, párcus, truculentús, tenax

Dúxi

In hoc verſu, *ei* monoſyllabum eſt, & *rei* utrobique. eaque per ſynaloepham ſyllaba eliditur. abſolute autem dictum eſt, *cui rei eſt*, & ſu intelligendum *dies*. ut ſit cui rei dies hic dicatus eſt, vel deſtinatus, vel aliquid tale. FAERNUS. Hoc recte: noſtri omnes mendoſe.

1. *Numquam ita quiſquam bene ſubducta ratione ad vitam fuit.* Occultiſſimum hic diu latuit mendum, quod, cum indicavero, auferam. *Nunquam quiſquam Fuit, quin res aetas Adportet, Moneat.* Atqui ſi *Fuit* hic ſcripſit, dixiſſet utique *Adportaret*, *Moneret*; vel *Monuerit*; ut Eun. V, 9, 82.

Numquam etiam fui *uſquam*, quin *me omnes* amarint *plurimum.*

Adel. II, 2, 13. *Ego numquam adeo aſtutus* fui,
Quin, *quicquid poſſem*, mallem *auferre potius in praeſentia.*

Lege igitur hic, *Numquam quiſquam Fuat*; etiam ſenſu commodiore; hoc eſt, *Eſſe poſſit.* Hec. IV, 3, 4. *Fors fuat pol. Fuam, fuas, fuat* Plautus paſſim: Merc. V, 2, 3.

Ecquiſnam deus eſt, qui mea nunc laetus laetitia fuat?

Nonius v. ſubducere *Fuit* habet; etiam veteres ibi membranae.

4. *Et quae tibi putaris prima; in experiundo repudies.* Bembinus liber, & Decurtatus ante *repudies* habet adverbium *ut*, in Victoriano quoque, inſtar ejus dictionis abraſum eſt. FAERNUS. A noſtris abeſt.

5. *Quod mihi nunc evenit.* Contrahe *mihi* in unam ſyllabam, eamque poſt *nunc* colloca ex libro Bembino & aliis antiquis. ita ſtabit trochaicus. FAERNUS. Sic & noſtri plerique.

6. *Prope jam excurſo ſpatio mitto.* Sic codices univerſi: ſed Priſcianus quinquies hoc citat. p. 788, 790, 922, 1133, & 1159, & ubique legit *Decurſo ſpatio.* Recte. Correctorum hoc olim facinus; qui ut verſui conſulerent, *Excurſo* interpolabant; cum potius ejiciendum eſſet *Jam*:

Prope decurſo ſpatio omitto. id quamborem?

Omitto ex tribus noſtris accipio, concinnitatis cauſa. *Decurſo ſpatio*, Plautus, Lucretius, Cicero, alii; *Excurſo* nemo dixit, neque adeo dicere potuit. Cum enim *Excurrere* numquam tranſitivum ſit, nec caſum accuſativum poſt ſe capiat; nullo modo participium paſſivum *Excurſus, ſa, ſum* inde formari poteſt.

7. *Facilitate nihil homini eſſe melius.* Nos ex o. l. s. ita collocamus, *nihil eſſe homini.* FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

14. *Porro autem, dum ſtudeo.* Non facile ſtat hic verſus, niſi licentiis ſuſtentatus, quarum neceſ-

Digitized by Google

Dúxi uxorem: quam ibi miſeriam uidi? nati filii,
'Alia cura: heia aútem, dum ſtudeo illis ut quamplúrimum
Fácerem, contriui in quaerundo uitam atque aetatem meam:
Núnc exacta aetate hoc fructi pró labore ab eis fero,
'Odium: ille alter ſine labore patria potitur cómmoda:
'Illum amant: me fúgitant: illi crédunt conſilia ómnia:
'Illum diligúnt: aput illum ſúnt ambo, ego deſertus ſum:
'Illum ut uiuat óptant, meam autem mórtem exſpectant ſcilicet.
'Ita eos meo labóre eductos máxumo, hic fecit ſuos
Paúlo ſumptu: miſeriam omnem ego cápio; hic potitur gaúdia.
'Age nunc iam, experiámur porro cóntra, ecquid ego póſſiem
Blánde dicere aút benigne facere, quando huc próuocat.
'Ego quoque a meis me amari & mágni pendi póſtulo.
Si id ſit dando atque óbſequendo, nón poſteriorés feram.
Déerit: id mea minume refert, qui ſum natu máxumus.

neceſſitatem evitabit qui pro *porro*, *heia* legerit, ut in libro Bembino & Victoriano eſt, ut ſit vox, ſeipſum vel hortandis ad enumeranda, quae reſtant; vel de uxore ducta reprehendentis; aut quod aetatem contriverit in quaerendo. eſt enim *heia* adverbium corripientis, teſte Donato in commentariis in Hecyram, ſuper eo loco, *Nunc video in illarum poteſtate eſſe te.* ſane amat haec interjectio jungi cum adverbio *autem.* Plautus in Amphitryone: *Heia autem inimices?* FAERNUS. Recte *Heia.* Noſtri mendoſe *Porre.*

16. *Pro labore ab iis fero.* Noſtri codices *His.* Lege *Eis*, ut Dactylus ſit in iſta ſede, non Trochaeus.

20. *Meam autem.* *Meam autem* in duas ſyllabas contrahitur, ut *Tum autem.* *Tuam autem.* Et monſtri ſimile eſt, exſtitiſſe aliquem, qui in his & ſimilibus diceret *Autem* primam corripere.

23. *Age, age, nunc experiamur contra haec quid ego poſſiem.* Poſſet hic verſus utcumque ſuſtentari, melius tamen habet in Bembino.

Age, age, nunc jam experiamur porro contra,
& quid ego poſſiem.

ita trochaicus optime procedit, vel attribuendo primam ejus ſyllabam praecedenti, vel ex *quid d* elidendo. FAERNUS.

Age, age, nunc jam experiamur porro contra
& quid ego poſſiem.

Sic ex Bembino ſuo dedit Faernus, verſu repugnante, quocumque ſe ille verterit. Ex noſtris unus Regius, *Experiar*; & ſic unus ex Palatinis apud Pareum. Sic igitur legas & diſtinguas,

Age, age nunc jam: experiar porro contra,
ecquid ego poſſiem:

Experiar Indicativus Futurus. And. V, 2, 25.

Age nunc iam: ego pol hodie, ſi vivo, tibi
Oſtendam, quid herum ſit pericli fallere.

Phorm. III, 3, 26.

Solae triginta minae. Age, age, inventas reddam. Donatus tamen magis comice dici putat *Experiamur*, quam ſi diceret *Experiar.* Qui hoc probat, legere poſſit, *Age nunc jam, experiamur*; deleto priore *Age.* Atque in iſto numero ego ſum.

24. *Quando eo provocat.* Donatus, & liber Victorianus, ac Decurtatus pro *eo*, habet *huc.* quam lectionem Rivius in multis Terentii libris aſſerit inveniſſe. Bembinus vero *hoc*, antiquorum more pro *huc*, quod & placet. FAERNUS. Noſtri *Eo.* Utrumque probe, & *Eo* & *Huc.* *Provocat*, in certamen vocat: Plautus Curc. II, 3. 76.

Provocat me in aleam, ut ego ludam.

Actus V. Scaena V.

Syrus. Demea.

SY. *HEUS*, *Démea, rogat fráter ne abeas lóngius.*
D. *Quis homo? ó Syre noſter, ſalue: quid fit? quid agitur?*
SY. *Recte.* D. *óptumeſt. iam núnc haec tria primum áddidi*
Praetér natúram, o nóſter, quid fit? quid agitur?
Seruum haút inliberálem praebes te: ét tibi
Lubéns bene faxim. SY. *grátiam habeo.* D. *atqui, Syre,*
Hoc uérumſt, et ipſa re éxperiere própediem.

Actus V. Scaena VI.

Geta. Demea.

G. *ERA, ego húc ad hos prouíſo, quam mox uírginem*
Accérſant. ſet eccum Demeam. ſalués ſies.
D. *O, quí uocare?* G. *Géta.* D. *Geta, hominem máxumi*
Pretí te eſſe hodie iúdicaui animó meo:
Nam is mihi profecto eſt ſeruos ſpectatús ſatis,
Cui dóminus curaeſt: ita uti tibi ſenſi, Geta.
Et tibi ob eam rem, ſiquid uſus uénerit,
Lubéns bene faxim. méditor eſſe adfábilis.

Et

atqui, Syre,
6. *Hoc verumſt: & ipſa re experiere propediem.* In hac lectione *Ipſa* priorem corripit: ſed praeſtat ita verſus diſtinguere,
Atqui, Syre, hoc
Verumſt, & ipſa re experiere propediem.

1. *Era, ego hinc ad hos proviſam.* Placet mihi lectio libri Bembini: *era, ego huc ad hos proviſe.* Baſilicanus *hunc.* FAERNUS.

Duo noſtri veterrimi *Huc*: ceteri *Hinc.* Recte *Huc*: ſic alibi, *Poſt huc continuo exeo.* Eun. III, 1. 4. *Huc proviſo.* Noſtri hic *Proviſam*: etiam recte, ut Plautus Men. V, 1, 4.
Proviſam, quam mox vir meus redeat domum.

4. *Pretii eſſe te.* Liber Bembinus *pretii te eſſe.* FAERNUS. Recte *Pretii te eſſe hodie.* Noſtri omnes, *Pretii eſſe te hodie*: & eo pacto, *Preti* totum in Theſi occultabitur.

5. *Nam is mihi eſt profecto.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, verbum *eſt* habent poſt *profecto.* FAERNUS. Noſtri univerſi, *Eſt profecto*, ut *Mihi* ſit monoſyllabon *Mi.*

6. *Ita ut tibi ſenſi Geta.* Ex libro Bembino lege *uti*, & melius verſus procedet. FAERNUS. Noſtri perperam *Ut tibi.*

1. *Occidunt me quidem.* In libro Bembino pro *quidem* eſt *equidem.* ita ſtat verſus ſine ulla licentia. ſi quis tamen retinere velit vulgatam lectionem, oporteret ex *quidem m* elidere. FAERNUS. Atqui id ſollemne eſt, *Quidem* poſtremam corripere ante conſonantem. *Equidem occidunt*, ea aetate inauditum erit. Etiam ultra Auguſti ſaeculum perduravit mos, non niſi primae perſonae *Equidem* jungi.

2. *Student facere, in apparando conſumunt diem.* Credo elidi *u* ex *in*, ut ſecundus pes ſit anapaeſtus. FAERNUS. Immo *Student* utramque corripit; ut in primo verſus pede ſolens eſt.

5. *Verum hoc mihi mora eſt.* Liber Victorianus *morae.*

Digitized by Google

Et béne procedit. G. *bónus es cum haec exíſtumas.*
D. *Paulátim plebem prímulum fació meam.*

Actus V. Scaena VII.

Aeschinus. Demea. Syrus. Geta.

AE. *OCCI'DUNT me quidem, dúm nimis ſanctas núptias*
Student fácere; in apparándo conſumúnt diem.
D. *Quid agitur, Aeſchine?* AE. *ehém, pater mi, tu híc eras?*
D. *Tuus hercle uero et ánimo et naturá pater;*
Qui té amat plus quam hoſce óculos. ſet cur nón domum
Uxórem accerſis? AE. *cúpio: uerum hoc mihi moraeſt*
Tibícina, et hymenaéum qui cantént. D. *eho,*
Uin tu huic ſeni auſcultáre? AE. *quid?* D. *miſſa haéc face,*
Hymenaéum, turbas, lámpadas, tibícinas:
Átque hánc in horto máceriam iube dirui
Quantúm poteſt: hac tránsfer: unam fác domum:
Tradúce et matrem et fámiliam omnem ad nós. AE. *placet,*
Patér lepidiſſime. D. *eúge, iam lepidús uocor.*
Fratri aédes ſient péruiae: turbám domum
Addúcet, ſumptum admittet: multa: quid mea?
Ego lépidus ineo grátiam. iube núnc iam
Dinúmeret ille Bábylo uigintí minas.

Syre,

morae. poſtea diphthongo ſuperſcriptum eſt *a.* contra in Bembino, cum prius eſſet *mora'ſt* ſuperadditum eſt *e*, ut ſit vel *mora eſt*, vel *moraeſt*, quod poſterius placet. FAERNUS. Olim, cum nullum inter verba, ut nunc contra fit, ſpatium relinqueretur vacuum, *mora eſt*, & *morae ſt*, niſi a prudente lectore, diſtingui non poterant.

9. *Hymenaeum, turbam.* Donatus & liber Bembinus, *turbas.* FAERNUS. Noſtri plerique omnes, *Turbam, hymenaeum.* Unus ex Regiis *Turbas, hymenaeum.* Servius ad Aen. X, 432. *Turbas.*

15. *Et ſumptum admittet.* Idem liber, *ſumptum amittet*, deleta in eo conjunctione *&*, quam & reſpuit verſus. FAERNUS. Noſtri male addunt *Et*; ſed plerique recte habent, *Admittet*; non ut Faernus dedit, *Amittet.*

17. *Dinumeret Babylo ille viginti minas.* Bembino libro hic finienti plura ſolia deficiunt, Donatus legit *Dinumeret illi Babyle*; quam lectionem aliqui etiam libri Terentii habent; quae & numero magis ſervit. FAERNUS.

Jube nunc jam
Dinumeret illi Babyle viginti minas.

Codices plerique *Ille*, & Scholiaſtes Juvenalis. Hac lectione adſcita, ſic locum, qui neminem non exercitum habuit, explicare aggrediar. Neminem hic alloquitur Demea: averſus hoc dicit, ut illa priora, *Sumtum admittet*, *Ego lepidus ineo gratiam.* Patet hoc; quia nemo obtemperat, nemo exit, nec quicquam poſtea de viginti iſtis minis inaudimus. De praeterito loquitur Demea; in animo adhuc habet xx minas, quas pro pſaltria ſolverat Micio, IV, 7, 24.

Corrector! nempe tua arte viginti minae
Pro pſaltria periere.

Hic

Digitized by Google

Syre, céſſas ire ac fácere? SY. *quid ego?* D. *dirue.*
Tu illás abi et tradúce. G. *di tibi, Démea,*
Benefaciant, cum te uideo noſtrae fámiliae
Tam ex ánimo factum uélle. D. *dignos árbitror.*
Quid tú ais? AE. *ſic opinor.* D. *multo réctiuſt,*
Quam illám puerperam hác nunc duci pér uiam
Aegrótam. AE. *nil enim uidi melius, mí pater.*
D. *Sic ſóleo. ſet eccum Mício egreditúr foras.*

ACTUS V. SCAENA VIII.

MICIO. DEMEA. AESCHINUS.

M. *IUBET fráter? ubi is eſt? tún iubes hoc, Démea?*
D. *Ego uéro iubeo, et hác re et aliis ómnibus*
Quam maxume unam fácere nos hanc fámiliam,
Colere, ádiuuare, adiúngere. AE. *ita quaeſó, pater.*
M. *Haut*

Hic ergo fratrem ulciſcitur; aliam familiam domum ejus adducit, pervias ei aedes facit, aſſidue eum exedendum exponit: & inſultans, Age nunc, inquit, dinumeret ille Babylo, ille prodigus, xx minas pro pſaltria; parem ei gratiam nunc refero. Nam quod *Jube* perinde hic eſt atque *Age*, vidit olim Donatus, qui ſic ad locum: *Inſultantis eſt verbum* Jube: *apud ſe hoc dicit: nimis morale eſt, cum de abſente, tamquam de praeſente agimus: Eſt autem* Jube nunc jam *figura, etiam apud Plautum frequentiſſima.* Recte. Tranio ſervus, Moſt. II, 1, 79. de hero peregre adveniente, qui ab aedibus abſterrendus erat,

Jube venire nunc iam;
Ludos ego hodie vivo praeſenti huic ſeni
Faciam, quod credo mortuo numquam fore.

Ubi *Jube nunc jam venire* eſt inſultantis, provocantis, idem quod *Age veniat, Sine veniat.* Rud. III, 4, 3.

—— *Iſtuc volueramus. jube modo accedat prope.*

Ubi *Jube modo* eſt *Age ſine accedat.* *Babylo* autem, ſive Babylonius, pro prodigo & profuſo ponitur; quia Medi & Perſae tum omnium ditiſſimi & luxurioſiſſimi. Donatus: *Fratrem Babylonem vocat Demea, ob nimiam liberalitatem, ut nimis prodigum.* Scholiaſtes Juvenalis ad III, 221: *Meliora & plura reponit Perſicus orborum lautiſſimus. Perſicum quaſi divitem poſuit; eo quod Perſae divites: ſic Horatius, Perſicos odi, puer, apparatus: Terentius, Dinumeret nunc ille Babylonias.* Sic editum: ſed dedit auctor, *Babylo xx minas.* Ceterum, ſi quis de novo ſumptu, quem jam in familia transducenda impendi neceſſe erat, hoc accipere malit, non repugno; nec eo minus illa, quae dixi, etiam iſti interpretationi inſervient.

18. SY. *quid ago?* DE. *dirue.* Alii libri, *quid agam?* alii, *quid ago?* alii & ex his aliquot antiqui, *quid ego?* habent. quod poſtremum puto eſſe corruptum, a *quid ergo*; quod in libro vetuſto ſe legiſſe aſſerit Rivius. FAERNUS. Immo *Quid ego* vera lectio eſt, quam unus tantum ex noſtris habet: ceteri *Ago, Agam. Quid ego?* ſubaudi *Faciam.*

23. *Quam illam puerperám nunc duci huc per viam.* Concinnius noſtri *Hac nunc duci. Hac*, per Scenam ſcilicet, quae ipſa platea eſt.

2. *Et in hac re & aliis omnibus.* Deme praepoſitionem *in*, ex fide omnium fere librorum. FAERNUS. Unus tantum ex noſtris recentior *In* habet.

6. *Primum hujus uxoris eſt mater.* M. *eſt. quid poſtea?* In reſponſione Micionis delemus verbum *eſt.* quod in nullo legitur l. s. & verſus melius

Digitized by Google

M. *Haut áliter cenſeo.* D. *ímmo hercle ita nobis decet:*
Primum huius uxori eſt máter. M. *eſt. quid póſtea?*
D. *Proba ét modeſta.* M. *ita áiunt.* D. *natu grándior.*
M. *Scio.* D. *párere iam diu haéc per annos nón poteſt:*
Nec qui eám reſpiciat, quíſquam eſt: ſola eſt. M. *quam hic rem agit?*
D. *Hanc te aéquum eſt ducere: et té operam ut fiat dare.*
M. *Me dúcere autem?* D. *té.* M. *me?* D. *te inquam.* M. *inéptis.* D. *ſi tu ſis homo,*
Hic fáciat. AE. *mi patér.* M. *quid tu autem huic, áſine, auſcultas?* D. *níhil agis:*
Fieri áliter non poteſt. M. *deliras.* AE. *ſine te exorem, mi pater.*
M. *Inſánis? aufer.* D. *áge, da ueniam filio.* M. *ſatin ſanus es?*
Ego nóuus maritus anno demum quinto et ſexagéſimó
Fiam, átque anum decrépitam ducam? idne éſtis auctorés mihi?
AE. *Fac: prómiſi ego illis.* M. *prómiſti autem? dé te largitór, puer.*
D. *Age, quid ſi quid te máius oret?* M. *quáſi ſi hoc non ſit máximum.*
D. *Da*

melius procedet. ſed & ſic quoque, aut *hujus* monoſyllabum eſt, aut *s* eliſo, poſterior ejus ſyllaba per ſynaloephen abjicitur. FAERNUS.

Primum hujus uxoris éſt matér. Quid poſtea? Vides, quam *bene procedat* verſus, cum iſto accentu. Facilis erat & promta emendatio:

Primum hujus uxori eſt máter. Eſt, quid poſtea?

Ita unus ex noſtris; neque aliter Latine dicas. *Eſt* repetitur, ut And. IV, 4, 50. *Eſt Simo intus? Eſt.* Ceterum hic Donatus: *Proba & modeſta: Vide laudes conſiliatoribus inventas & uſitatas.* Lege, *Conciliatoribus ſuetas.* (*ſüētas, ſuetas.*)

8. *Parere jam diu per annos haec non poteſt.* Aliam collocationem verſui congruentem habent o. l. s. & Donatus.

Parere jam diu haec per annos non poteſt. FAERNUS. Sic & noſtri.

12. *Hic faciet.* Placet mihi *faciat*, ut & Donatus legit; & omnes fere l. s. & Baſilicanus habent. item ex Donato lege *aufer*, ſine pronomine *te.* FAERNUS.

Tres ex noſtris veterrimi *Faciat*: alii plerique *Faciet*: nullus vero *Aufer* agnoſcit. Iterum hic videas duas correctorum factiones: Quidam ſic, quod libros noſtros occupavit,

Inſánis. Age da véniam quaeſo filio. Satin ſánus es. Alii ſic,

Inſánis, aufer. 'Age da veniam filio. Satin ſánus es.

Hi *Aufer* ejecerunt, ut numeris conſulerent, illi *Quaeſo.* Placet *Aufer* abſolute poſitum: ut Phorm. III, 3, 26. *Auferte.* Horat. II. Serm. II, 43. *Aufer Me voltu terrere.* Sic hic, *Aufer*, ſubintellige me orare, me amplexari. Donatus: *Aut Te deeſt aut Manum.*

Ib. *Quid tu huic aſine auſcultas?* Plerique libri poſt *quid tu*, addunt adverbium *autem.* nos verſus hos, in o. l. confuſos, ita digerimus:

M. *Me ducere autem?* DE. *te.* MI. *me?* DE. *te inquam.* MI. *ineptis.* DE. *ſi tu ſis homo,*
Hic faciat. AE. *mi pater.* MI. *quid tu autem huic aſine auſcultas?* DE. *nihil agis.*
Fieri aliter non poteſt. MI. *deliras.* AE. *ſine te exorem, mi pater.*
MI. *Inſanis? aufer.* DE. *age, da veniam filio.* MI. *ſatin ſanus es?*
Ego novus maritus anno demum quinto & ſexageſimo.

Sunt hi octonarii Iambici acatalectici, in quorum quarto ex *ſatin* eliditur *n*: in quinto ex *novus s*; ut primus pes ſit tribrachus, ſecundus anapaeſtus. FAERNUS.

18. *Quaſi hoc non ſit maximum.* O. fere l. s. *quaſi non hoc.* ita octonarius optime conſtat. FAERNUS.

Quaſi non hoc ſit maximum.

D. *Da uéniam.* AE. *ne grauáre.* D. *fac, promitte.* M. *non omittitis?*
AE. *Non, niſi te exorem.* M. *uis eſt haec quidem.* D. *áge prolixe, Mício.*
M. *Etſi hóc mihi prauum, inéptum, abſurdum, atque alienum a uitá mea*
Uidetur: ſi uos tántopere iſtuc uóltis, fiat. AE. *béne facis.*
D. *Meritó tuo te amo. uérum.* M. *quid?* D. *ego dícam, hoc cum ſit quód uolo.*
M. *Quid núnc? quid reſtat?* D. *Hégio hic eſt his cognatus próxumus:*
Adfinis nobis; paúper: bene nos áliquid facere illi decet.
M. *Quid fácere?* D. *agelli eſt híc ſub urbe paúlum quod locitás foras:*
Huic démus qui fruatur. M. *paulum id aútem eſt?* D. *ſi multúmſt, tamen Fa-*

Mirum profecto *omnes fere* Faerni *libros* ſic habuiſſe; cum noſtri univerſi habeant, *Quaſi hoc non ſit.* Recte; modo ſyllabam quae exciderat, huc revoces:

Quaſi ſi hoc non ſit maxumum.

Vide ſupra IV, 7, 21. Plaut. Caſ. Prol. v. 46.

Quaſi ſi eſſet ex ſe nata non multo ſecus.

Ita *Niſi ſi* apud Noſtrum paſſim. *Hoc non*, ut Haut. III, 2, 16. *At quaſi* is non *divitiis Abundet.* Hec. I, 2, 35. *Quaſi* tu non *multo malis.*

19. *Age da veniam.* AE. *ne gravere.* DE. *fac. promitte.* M. *non omittis?* Verbum *age* delendum; nec enim in ullo l. s. eſt, & impedit verſum, qui ne ſic quidem mihi ſatisfacit: remanet enim Iambicus tetrameter catalecticus, cum alii ſint acatalectici. cujuſmodi erit & hic verſus, ſi pro *omittis* legatur *omittitis*, ut in omnibus antiquis libris eſt, & nonnullis recentibus: ſed quia poteſt nonnullis videri contra hanc lectionem facere, quod in ſingulari ſequitur *exorem*, cogitetur, ita in comoediis induci multos rogare, ut ad unum pertineat exorare: ut in Heautontim. pro Clitiphone rogans Menedemus ad Chremetem dicit, *Da veniam Chreme. ſine te exoret.* ita hic *non omittitis*, quia multi rogabant; *exorem* vero, quia hoc proprie ad Aeſchinum pertinebat. FAERNUS.

Vetuſtiores quoque noſtri *Omittitis:* Recte procul dubio. Sed neque illud omittendum, noſtros omnes habere hic, *Ne gravare*, non, ut Faernus dedit, *Ne gravere.* Sic alibi ſaepe, *Ne nega*, *Ne crucia te*, &c.

20. AE. *non niſi exorem.* Ex ratione verſus & o. l. s. adde pronomen *te* poſt *niſi.* FAERNUS. Omnes etiam noſtri *Te* addunt.

22. *Atque alienum a vita mea videatur.* Reponimus *videtur*, ex o. l. s. FAERNUS. Noſtri itidem *Videtur.*

AE. *Bene facis,*

23. *Merito te amo.* DE. *Verum quid ego dicam? hoc confit quod volo.*
Quid nunc quod reſtat. Hegio his eſt cognatus proxumus.

Donatus: *Hoc confit quod volo: Perficitur, inquit quod volo; ut ſumptum & turbam domum recipiat Micio. & ego ineam gratiam.* Idem hinc citat *Confit* ad Andr. I, 1, 140. Ergo Demea haec ſecum & averſus loquitur. Prorſus inepte. Noſtri univerſi *Cum ſit*, pro *Confit.* Unus ex Regiis *Quid reſtat?* non *Quod.* Lege, & ſuis ſingula perſonis redde.

AE. *Bene facis.*
DE. *Merito tuo te amo. Verum.* MI. *quid?* DE. *ego dicam, hoc cum ſit, quod volo.*
MI. *Quid nunc? quid reſtat?* DE. *Hegio hic eſt his cognatus proxumus.*

Cum uterque tandem exoraſſent, uterque gratias agunt, Aeſchinus, *Benefacis:* Demea, *Merito tuo te amo.* & *Verum* addit, quaſi novum quid incepturus. Micio interpellat, *Quid?* inquiens. *Ego dicam*, reſpondet Demea, *Cum hoc quod volo*, & in animo habeo perficitur. Cui iterum Micio, *Quid nunc? quid reſtat?* Anne aliquid amplius poſt meas nuptias adhuc deſignas? Immo, ait Demea, *Hegio hic*, &c. Ceterum *Mérito te amo*, &c. Trochaicus inter Iambicos, nulla cauſa. Lege, *Meritó tuo te amo.* Sic Eun. III, 2. *Ecquid nos amas? Plurimum* merito tuo. Etiam, pro *Hegio his eſt*, noſtri univerſi *Hegio eſt his.* Repone, ne hiet verſus ceſſante Synaloepha,

Hegio hic eſt his cognatus proxumus.

Hegio hic, moraliter & ex conſuetudine, ut Heaut. V, 5. 21. *Archonidi hujus filiam.* Supra

Faciúndum eſt: pro patre huic eſt; bonus eſt; nóſter eſt; rectè datur.
Poſtrémo nunc meum illud uerbum fácio, quod tu, Micio,
Bene ét ſapienter dixti dudum, Uitium commune ómnium eſt,
Quod nimium ad rem in ſenecta attenti ſúmus. hanc maculam nós decet
Effúgere: dictum eſt uére, & re ipſa fieri oportet, Micio.
M. *Quíd iſtic? dabitur quidem, quando hic uolt.* AE. *mi pater.* D. *núnc tu mihi,*
Micio, es germánus pariter ánimo ac corpore. M. *gaúdeo.*
D. *Suó ſibi gladio hunc iúgulo.* ———

A c-

pra IV, 2, 42. *Scin Cratini hujus ditis aedes?* Plaut. Trin. II, 2, 78,

Lesbonico huic adoleſcenti Charmidae hujus filio. Potes tamen & vulgatam lectionem tueri, *Hegió eſt*; cum vocalis iſta ſit longa longior, par Graeco *ων*, Ηγίων. Sic Phorm. III, 2, 1. *Dorió, audi obſecro*, abſque ſynaloepha.

26. *Agelli hic ſub urbe eſt paululum quod locitas foris.* O. l. s. hunc ordinem verborum habent: *Agelli eſt hic ſub urbe paululum.* unus tantum habet *paulum*, ut ratio verſus expoſcit, licet & illo altero quoque modo utcunque verſus ſuſtentari poſſit. ſane pro *foris*, liber Vaticanus & Donatus habent *foras*. FAERNUS. Idem verborum ordo in noſtris: quorum alii *Foris* habent, alii *Foras*. Utrumque agnoſcit Donatus; ſed ut *Foras* malit. Recte.

27. *Si multum ſit, tamen.* In aliquot antiquis libris ita legitur, *& ſi multum eſt, tamen.* alicubi, *ſi multum ſit, tamen.* In aliis recentibus legitur, *ſi multum ſit, faciundum eſt*; quod ſtare non poteſt. Ceterum admiſſa lectione antiqua in hunc modum, *ſi multumſt, tamen*, verſus eſt tetrameter acatalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Paululum id autem? ſi multumſt, tamen. Noſtri omnes *Id autem eſt?* Unus vetuſtus *Paulum*; ut verſus ipſe poſtulat. *Tamen* nullus habet, praeter duos recentiores. *Si multum ſiet*, alii duo.

29. *Poſtremo non meum illud verbum facio* Quod Palmerius & Gulielmius ex conjectura olim dederant, *Poſtremo nunc meum*; id clare habet codex Regius Chartaceus ex veterrimo quodam tranſcriptus. Recte: & fruſtra receptam explicare conantur.

32. *Effugere, dictum eſt vere.* Hujus & ſequentium verſuum ordinatio difficilis eſt: quae in hunc modum videtur poſſe fieri,

Effugere dictum eſt vere, & re ipſa fieri oportet.
MI. *Quid iſtic? dabitur quandoquidem hic volt.* AE. *mi pater.*
DE. *Nunc tu mihi es germanus pariter corpore & animo.* MI. *gaudeo.*
DE. *Suo ſibi gladio hunc jugulo.*

Ut primi duo ſint trimetri Iambici: prior quidem hypercatalecticus, poſterior acatalecticus, tertius trochaicus tetrameter catalecticus, cujuſmodi generis eſt & ſequens, conſtans ex duobus hemiſtichiis, uno in fine hujus ſcaenae; altero in principio ſequentis, ſane in his verſibus haec mutavimus, quod pro *iſtuc* fecimus, *quid iſtic*? quod aegre conſentientis eſt, ut ſaepe alibi: & pro *quidem quando*, *quandoquidem* ex libro Victoriano: & pro *hunc gladio jugulo*, collocavimus ex o. fere l. s. & Donato, *gladio hunc jugulo*. FAERNUS.

Non bene ſucceſſit Faerno ſequentium verſuum ordinatio. Nos alio modo conſtituemus: deinde ſingulorum rationem reddemus;

Effugere: dictum eſt vere, & re ipſa fieri oportet, Micio.
M. *Quid iſtic? dabitur quidem, quando hic volt.* AE. *Mi pater.* C. *Nunc tu mihi,*
Micio, es germanus pariter animo ac corpore. M. *Gaudeo.*

In primo verſu *Micio* excidit; quia ſequebatur *Micio*, nota perſonae locuturae. *Quidem, quando*, noſtri univerſi: Faernus maluit *Quandoquidem*, ut vitaret eliſionem in *Quidem*; quod tamen omnium frequentiſſimum eſt. In verſu tertio, iterum excidit *Micio*, abſorptum ſcilicet a praecedente *Mihi.* Poſtremo pro *Corpore & animo*, noſtri omnes, unico mediocri excepto, *Animo & corpore.* Lege *Ac*, & ſententiam claram habes, *Nunc*, cum hoc

Actus V. Scaena IX.

Syrus. Demea. Micio. Aeschinus.

sy. —— *FACTUM eſt quód iuſſiſti, Démea.*
d. *Frúgi homo es. ego édepol hodie meá quidem ſenténtia*
Iúdico Syrum fieri eſſe aequum liberum. m. *iſtunc liberum?*
Quódnam ob factum? d. *múlta.* sy. *o noſter Démea, edepol uir bonu's:*
Ego iſtos uobis úſque a pueris cúraui ambos ſedulo;
Dócui, monui, bene praecepi ſemper, quae potui ómnia.
d. *Rés apparet. ét quidem porro haec, óbſonare cúm fide,*
Scórtum adducere, ápparare dé die conuiuium:
Nón mediocris hóminis haec ſunt óſſicia. sy. *o lepidúm caput.*
d. *Póſtremo, hodie in pſáltria iſta emúnda hic adiutór fuit,*
Hic curauit: pródeſſe aequumſt: álii meliorés erunt:

Déni-

a te impetro, cum liberaliter & benigne facis; nunc pariter animo mihi germanus es, ac ſemper corpore fuiſti. Ceterum eſt qui alia via hiatum hunc ſuppleverit;

> *Fieri oportet, [denique*
> *Hic volt dari]* m. *Quid iſtic? dabitur, quandoquidem hic volt.*

Fundum conjecturae tam a ſpecie veri abhorrentis hunc ponit: *Unde*, inquit, *Micioni compertum eſt, Aeſchinum id voluiſſe?* *Illud*, Quandoquidem hic vult, *neceſſario exigit, ut aliquid praeceſſerit, unde id reſciri poterat; quod mirer a nemine animadverſum.* Ergo de ſuo interſerit, & Demeae donat, *Denique Hic volt dari*; ut Micio ſcilicet reſcire poſſet, Aeſchinum hoc voluiſſe. Atqui, o bone, uno errore admiſſo, plures conſequuntur. Cum Micio dicit, *Quid iſtic? dabitur quidem, quando hic vult*, Aeſchinum utpote heredem intuetur, an conſentire velit: & *Hic* Demeam ſignificat. Patet hoc ex reſponſo Aeſchini conſentientis, *Mi pater.* Nunc ſane *miretur hoc non a ſe animadverſum.* Eidem diſplicet, Micionis nomen toties repeti a Demea. Atqui hoc ipſum eſt exſultantis & inſultantis: ut Plautus Moſt. I, 1, 15.

> *Rus tu mi objectas. Sane credo, Tranio*
> *Quod te in piſtrinum ſcis actutum tradier,*
> *Cis hercle paucas tempeſtates, Tranio.*

1. *Factum eſt quod juſſi, Demea.* Sic a Faerno eſt; & cum praecedente Commate junctum Trochaicum facit:

> *Suó ſibi gladio húnc juguló. Factum eſt quod juſſi, Demea.*

Vides, opinor, perverſam ictuum locationem; *Gladio* totum in Theſi abſconditum, *Juguló* in ultima ſe efferentem. Codices noſtri fere omnes *Juſſiſti*; & ſic verſus ex abſono fit concinnus:

> *Suo ſibi gládio hunc júgulo. Factum eſt quód juſſiſti, Demea.*

2. *Frugi homo es, edepol hodie mea quidem ſententia.* O. fere l. s. & Donatus poſt verbum *es*, habent pronomen *ego*; Baſilicanus *ergo*: qua dictione, id eſt *ego*, adjecta, expeditior redditur verſus, qui eſt trochaicus, ut ceteri, qui ſequuntur. FAERNUS. In textu dedit Faernus, *Ego edepol*: *Ergo* habent vetuſtiores noſtri omnes. *Ergo*, propterea quia frugi eſt: ſed rectius *Ego.*

4. *Vir bonus es.* *Es* abeſt a veteribus noſtris: ſcribendum *Bonu's*; quod ſono olim differebat a ſimplice *Bonus.* Errat, qui volebat ſcribere, *bon' es.* Nec *us* nec *s* eliditur ante vocalem. Cum Lucretius & Ennius dicant, *Proinde ac famul infimus eſſet*, non exterunt *us*, ut is exiſtimat, a *Famulus*: ſed abſolute uſurpant *Famul.* ut *Facul*, *Difficul*; quod notarunt Grammatici veteres.

7. *Res apparet, & quidem porro haec.* Ita Baſilicanus, Vaticanus, Victorianus: ſed ſunt aliquot libri, qui non habent pronomen *haec*: quod & verſui incommodat, nec orationem adjuvat.

Digitized by Google

Déniqve hic uult fieri. M. *uin tu hoc fieri?* AE. *cupio.* M. *ſi quidem*
Tú uis, Syre, eho accéde huc ad me: liber eſto. SY. *béne facis:*
'Omnibus gratiam habeo: et ſeorſum tibi praeterea, Démea.
D. *Gaúdeo.* AE. *et ego.* SY. *crédo: utinam hoc perpétuum fiat gaúdium,*
Phrýgiam ut uxorém meam una mécum uideam líberam.
D. *'Optumam quidem múlierem.* SY. *et quidem tuó nepoti huius filio*
Hódie prima mammam dedit haec. D. *hércle uero ſério,*
Síquidem prima dédit; haut dubiumſt, quín emitti aequúm ſiet.
M. *'Ob eam rem?* D. *ob eam: póſtremo a me argéntum, quanti eſt ſúmito.*
SY. *Di tibi, Demea, ómnia omnes ſémper optata ófferant.*
M. *Sýre, proceſſiſti hódie pulchre.* D. *ſíquidem porro, Mício,*
Tú tuum officium facies; atque huic aliquid paulum praé manu
Déderis, unde utátur. reddet tíbi cito. M. *iſtoc uílius.*
AE. *Frúgi homo eſt.* SY. *reddam hércle, da modo.* AE. *áge, pater.*
M. *poſt cónſulam.*
D. *Fáciet.*

adjuvat. verſus tamen ſic quoque ſuſtentari poteſt, elidendo ex *quem m*, quamvis ſequente conſonante. FAERNUS.

Noſtri omnes *Haec*. Et dolet, ideo *Haec* Faerno diſplicuiſſe, quod eo pacto *Quidem* corriperetur; & tamen id ſollemne eſt, & ſingulis occurrit paginis: bis mox in uno verſiculo v. 17.

10. *In pſaltria iſta emunda.* Aliqui libri habent *iſtac*, ſed impedita eſt ratio verſus. aliqui, & hi ex antiquioribus, *hac*, quod magis placet. FAERNUS. Noſtri omnes *Iſtac*. Lege *Iſta*, non *Hac*, Vide ſupra.

17. D. *Optumam quidem mulierem.* SY. *& quidem tuo nepoti, hujus filio.* Pro *& quidem*, *equidem* in multis eſt l. s. ſed adhuc tamen aliquam difficultatem patietur hic verſus, niſi legeretur *optumam equidem*; quod non placet. ego lectionem vulgatam retineo, verſumque ſuſtento elidendo utrobique *m*, ex *quidem*, quamvis ſequente conſonante: dictionem vero *hujus*, in unam ſyllabam contrahendo. FAERNUS.

18. *Siquidem prima dedit.* Nos *primam* reponimus ex aliquot. l. s. quod convenientius videtur, ut referatur ad *mammam*. FAERNUS.

Hodie primam mammam dedit haec. D. *Hercle vero ſerio*
Siquidem primam dedit, haut dubium quin emitti aequum ſiet.

Sic a Faerno eſt: Noſtri meliores & vetuſtiores *Prima*. *Prima*, & *Haut dubium eſt*. Utrumque recipio; illud prius omnibus Scriptoribus uſitatum. Vide ſupra IV, 1, 7. *Primus ſentio* &c.

21. *Di tibi Demea oro omnes.* Verbum *oro* delemus, quod nec in ullo l. s. eſt, nec a Donato ponitur, & verſum corrumpit. FAERNUS.

Di tibi, Demea, omnes ſemper omnia optata offerant.

Donatus: *Omnes omnia, antiqua elegantia, & figurate.* Repone,

Di tibi, Demea, omnia omnes ſemper optata offerant. Sic ſupra III, 2, 1,

Nunc illud eſt, quod ſi omnia omnes ſua conſilia conferant.

Plaut. Capt. II, 2, 105.

Di tibi omnes omnia optata offerant.

24. *Iſtoc vilius.* Donatus: *Negatio eſt, floccum oſtendentis, aut quid tale. Hoc egit Terentius, ut, converſis officiis, uſque adeo prodigum redderet Demeam, donec parcum redderet Micionem.* Recte hoc poſtremum: ſed de *Iſtoc vilius* elegantem ſenſum & orginem ex Suetonio, doctiſſimo antiquario, profert Chariſius p. 180. *Iſto vilius: Rex qui vocabat ad cenam, ſi ſibi ea res exhibenda indiceretur, quam exhibere non poſſet, reſpondit, ut Tranquillus refert, Iſto vilius; hoc eſt, erit cena.* Pro *Hoc eſt*, editum eſt *Hominis*. Non dubito, quin Terentius ad hoc dictum reſpexerit. Ergo *Iſtoc vilius*, perinde hic eſt, ac *Priora dedi, hoc non dabo.*

D. *Fáciet.* SY. *o uir óptume.* AE. *o patér mi feſtiuiſſime.*
M. *Quid iſtuc? quae res tám repente móres mutauit tuos?*
Quód prolubium? quae íſtaec ſubita eſt lárgitas? D. *dicám tibi:*
'Ut id oſtenderém, quod te iſti fácilem et feſtiuúm putant,
'Id non fieri ex uéra uita, néque adeo ex aequo ét bono;
Sét adſentando atque índulgendo et lárgiendo, Micio.
Núnc adeo ſi ob eám rem uobis méa uita inuiſa, Aéſchine, eſt;
Quia non iuſta iniúſta prorſus ómnia omnino óbſequor;
Miſſa facio: effúndite, emite, fácite quod uobis lubet.
Sét ſi id uultis pótius, quae uos própter aduleſcéntiam
Minus uidetis, mágis inpenſe cúpitis, conſulitis parum,
Haéc reprehendere ét corrigere quem, óbſecundare in loco:
'Ecce me, quid id fáciam uobis. AE. *tíbi, pater, permittimus:*
Plús ſcis quid opus fácto eſt. ſet de frátre quid fiét? D. *ſino.*
Hábeat: in iſtac finem faciat. M. *íſtuc recte. Plaúdite.*

27. *O mi pater feſtiviſſime.* Laborat hic verſus, niſi legatur, *o pater mi*, ut in Victoriano, & Decurtato collocatur. FAERNUS. Unus tantum ex noſtris, Regius, *Pater mi.*

28. *Quod proluvium.* Liber Vaticanus, *quod prolubium.* & ita etiam legit Donatus, ſic dicens: *Proluvium quod Graeci προθυμίαν: id eſt promptus animus ad largiendum.* quae expoſitio Donati cum *prolubium* optime quadrat; cum *proluvium* minime. FAERNUS.

Tres ex noſtris bonae notae *Prolubium*; ceteri *Proluvium.* Nonius ex hoc Terentii loco, ut & Servius ad Aen. III, 217. *Proluvium* citat: ſed ex Accio, Novio, Laberio, *Prolubium.* Idem ex Varrone: *Varro de Lingua Latina lib.* v. *Prolubium & Prolubidinem dici, ab eo quod lubeat; unde etiam Lucus Veneris Lubentinae dicatur.* Si hoc Varro; abeat, quo dignum eſt, *Proluvium.*

31. *Set ex adſentando, indulgendo, & largiendo, Micio.* Sic Faernus. Duo ex noſtris non habent *Ex.* Donatus Oxonienſis Manuſcriptus, *Atque indulgendo*: Repono,

Set adſentando, atque indulgendo & largiendo, Micio.

Fieri adſentando, ut ſupra V, 4, 26.

Si id fit dando atque obſequendo, non poſteriores feram.

Adſentando primam hic corripit, ut in ſimilibus fieri ſolet: magna verſui hoc pacto concinnitas accreſcit.

32. *Mea vita inviſa eſt, Aeſchine.* Negligenter hic agebat Faernus; nam noſtri omnes, *Inviſa, Aeſchine, eſt*: ut verſus ipſe poſtulat.

37. *Et corrigere me, & obſecundare in loco.* Sic quidem o. l. s; ſed Donatus legit *ſecundare*, quod tamen non placet. FAERNUS.

Haec reprehendere & corrigere me, & obſecundare in loco.

Donatus legit *Secundare*, hoc eſt, inquit, *In melius convertere, vel obſequi*, Natum hoc ex Correctoribus, qui videbant ſyllabam verſui hic ſupereſſe: legebant itaque *Secundare*, quod nuſquam pro *Obſequi* occurrit. Sed aliud eſt, animadverſione dignum. *Si vultis*, ait, *me corrigere* &c. *Ecce me.* Prius *Me* inepte hic ponitur; ſi alterum *Me* ſequatur. Dixiſſet utique, *Si vultis me corrigere, faciam id vobis*; vel, *Siquem vultis corrigere, Ecce me, qui id vobis faciam.* Plautus Mil. III, 1, 69.

Opus erit tibi advocato, triſti, iracundo? Ecce me.

Non dixit, *Opus tibi me advocato*: putidum enim fuerit. Quare hic lego,

Et reprehendere & corrigere quem; obſecundare in loco.

39. *Plus ſcis quid facto opus eſt.* Sic Faernus: ſed noſtri univerſi paulo melius, *Plus ſcis quid opus facto eſt.* Ceterum *Iſtuc recte* Micioni tribuendum eſt, ut Donatus adnotat, non Aeſchino.

Digitized by Google

HECYRA TERENTI.

Fabulæ interlocutores.

PHILOTIS meretrix.	PHIDIPPUS. ſenex
SYRA anus.	PAMPHILUS adoleſcens.
PARMENO ſeruus.	MYRRHINA matrona.
LACHES ſenex.	SOSIA ſeruus.
SOSTRATA matrona.	BACCHIS meretrix.

ACTA LUDIS MEGALENSIB. SEX. IUL. CAESARE CN. CORNELIO DOLABELLA AEDI. CURULIB. NON EST PERACTA. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. TIBIIS PARIB. TOTA GRAECA MENANDRU. FACTA EST. ACTA PRIMO SINE PROLOGO. DATA SECUNDO CN. OCTAVIO T. MANLIO COSS. RELATA EST. L. AEMILIO PAULO LUDIS FUNERALIB. NON EST PLACITA. TERTIO RELATA EST Q. FULVIO L. MARCIO AEDIL. CURULIB. EGIT. L. AMBIVIUS TURPIO. PLACUIT.

HECYRA.

PROLOGUS.

HECYRA éſt huic nomen fábulaï: haec cúm data eſt
Noua, ei nouum interuénit uitium et cálamitas,

Ut

1. Duos in hanc comoediam prologos fuiſſe conſcriptos, ex eo liquet, quod & in ejus inſcriptione, quam conſtat eſſe antiquiſſimam, & apud Donatum legimus, eam ter actam, diſerteque adjectum, primo actam eſſe ſine prologo, ergo iterum & poſtremo cum prologo. Quare haec tota verſuum ſeries, quae in omnibus libris unus eſt prologus, dividi debet

Ut néque ſpectari néque cognoſci pótuerit:
Ita pópulus ſtudio ſtúpidus in funámbulo
Animum óccuparat. núnc haec plane eſt pró noua:
Et ís qui ſcripſit hánc, ob eam rem nóluit
Iterúm referre, ut iterum poſſet uéndere.
Aliás cognoſtis éius: quaeſo hanc nóſcite.

ALTER PROLOGUS.

ORATOR ad uos uénio ornatu prólogi:
Sinite éxorator ſim: eódem ut iure uti ſenem
Liceát, quo iure ſum úſus adoleſcéntior;
Nouás qui exactas féci ut inueteráſcerent;
Ne cúm poëta ſcriptura euanéſceret.
In hís, quas primum Caécili didici nouas,
Partím ſum earum exáctus: partim uix ſteti.
Quia ſcibam dubiam fórtunam eſſe ſcaénicam,
Spe incérta, certum mihi laborem ſúſtuli.

Eaſdem

debet in duos: quorum alter eſt ſuperior pars horum verſuum uſque ad nonum; alter, inferior. quod ita eſſe haec argumenta convincunt. Primum enim in priori parte dicit actor, comoediam hanc, cum data eſt nova, non potuiſſe ſpectari, occupato populo ſtudio funambuli; in poſteriori vero parte conqueritur ſeſe hanc bis antea agere aggreſſum, bis coactum fuiſſe deſiſtere, ſemel quidem cum primum eam agere coepit: ſpectaculo enim pugilum, & funambuli, actionem ejus diſturbatam fuiſſe; iterum vero cum allato de gladiatoribus dandis rumore, tumultuatus eſt populus. Ita utrobique, id eſt in priori, & poſteriori parte, narratur impedimentum primae actioni hujus comoediae, ex funambulo allatum; quod ſi in uno ſolo prologo fieret, vitio non careret. Praeterea Donatus, in primo verſu praeſatus de arte & virtutibus prologi, ut ſemper in principiis ſolet, etiam de arte & virtutibus prologi praefatur in nono. Ex quo apparet duo illum principia, duos prologos habuiſſe diſtinctos. Cum haec ſcripſiſſemus, animadvertimus in libro Terentii Vaticano, diſtinctam eſſe hanc verſuum ſeriem in duos prologos, eo modo atque ordine, quo nos ſupra adnotaveramus, interpoſita inter utrumque hac dictione: *Prologus.* ſane liber Bembinus in hac parte deficit, uſque ad eum verſum, *In experiundo ut eſſem.* Poſtea quoque invenimus in libro Victoriano hanc duorum prologorum diſtinctionem majuſculis litteris ita minio notatam, L. AMBIVIUS. PROLOGUS. diſtinctus eſt etiam in Baſilicano, in quo cum carmina Terentii ſcripta ſint in modum proſae orationis, octavus finit non expleto uſque ad marginem verſu. Nonus vero grandi littera O, & extante extra marginem, ut fit in initiis, incipit. Eugraphius quoque duos prologos facit. FAERNUS.

Hecyra eſt huic nomen fabulae: haec cum data eſt
Nova, novum intervenit vitium & calamitas.

Sic Faernus & ſcripti: ſed repone,

Hecyra eſt huic nomen fabulai: haec cum data eſt
Nova, ei novum intervenit vitium & calamitas.

7. *Ut iterum poſſit vendere.* Lege, *Poſſet.*

3. *Sim uſus.* Sic Faernus: credo Typographi culpa, pro *Sum uſus.* ut noſtri codices habent.

8. *Dubiam fortunam eſſe ſcenicam.* Antiquiſſimi libri *ſcaenicam* per *ae* diphthongum habent: & infra, *ſcaenicos.* ita & apud Virgilium *ſcaenis decora alta futuris* in antiquis libris ſcriptum eſt: ita & in vetuſtis marmoribus. eoque modo etiam ſcribendum aſſerit Varro libro De Lingua Latina: Item Priſcianus. Nam quod ad teſtimonia antiquorum lapidum facit, cum

alia

Digitized by Google

Eaſdem ágere coepi, ut áb eodem alias diſcerem
Nouás, ſtudioſe; ne illum ab ſtudio abdúcerem.
Perféci ut ſpectaréntur. ubi ſunt cógnitae,
Placitaé ſunt. ita poétam reſtitui in locum,
Prope iám remotum iniúria aduerſárium
Ab ſtúdio, atque ab labóre, atque arte ab múſica.
Quod si ſcriptorem ſpréuiſſem in praéſentia,
Et in déterrendo uóluiſſem operam ſúmere,
Ut in ótio eſſet, pótius quam in negótio;
Detérruiſſem fácile, ne alias ſcríberet.
Nunc quid petam, mea caúſa aequo animo atténdite.
Hecyram ád uos refero, quám mihi per ſiléntium
Numquam ágere licitum eſt; íta eam oppreſſit cálamitas.
Eam cálamitatem uéſtra intellegéntia
Sedábit, ſi erit adiútrix noſtrae indúſtriae.
Cum primum eam agere coépi, pugilum glória,
Funámbuli eodem accédens exſpectátio,

Comi-

alia etiam citare poſſem, libet hic ponere inſcriptionem, quam mihi Petrus Victorius dedit, a ſe inventam Vulſiniis in hortulo quodam, notatamque diligenter: cum ipſi mirum videretur verbum, quod ducitur e Graeco ſermone, a Latinis hominibus, aliter atque ipſi faciant, ſcribi ſolitum: eſt enim Graecis σκηνὴ & προσκήνιον: littera vero η, in e productum mutari ſolet:

L. COMINIUS L. F. AN. C. CANULEIUS. L. F.
T. TULLIUS. T. F. KANUS L. HIRRIUS L. F. LATINUS
IIII. VIR. THEATRUM. ET PROSCAENIUM DE SUA
PECUNIA FACIUNDUM COERAVERUNT.

FAERNUS.

15. *Ab ſtudio, atque ab labore, atque ab arte muſica.* Ultimum *ab* verſus ratio non admittit; quam particulam, etiam Donatum ibi non agnoviſſe, quiſquis verba ejus, quamvis aliqua ex parte corrupta, attentius conſideraverit, judicabit. quae nos, partim ex ipſius Donati libris ſcriptis, partim ex ejus ſenſu emendata, ita legimus, *Ab ſtudio, atque ab labore.) bene oſtendit ſe populo profuiſſe, Caecilium poetam ad laborem revocando. Atque arte muſica.) ab tertio commode ſubaudiendum eſt, ut,*

Hic portus alii effodiunt: hic alta theatri
Fundamenta locant alii: immaneſque columnas
Rupibus excidunt, ſcaenis decora alta futuris.

qui verſus Virgiliani idcirco ab Donato adducti ſunt, ut oſtenderet, quod ſicut in iis ter dici debebat *hic alii*, & tamen non niſi bis dictum eſt, quia tertio loco commode ſubauditur, ita etiam fieri debet in hac particula *ab*, tertio loco ſubaudienda. Haec cum ſcripſiſſemus, poſtea nacti librum Victorianum, invenimus ita prorſus in eo ſcriptum fuiſſe, *atque arte muſica*; ſed deinde alia manu, alioque atramento interpoſitum fuiſſe *ab*. FAERNUS.

Noſtri omnes *Ab arte muſica.* Repone,

Ab ſtudio, atque ab labore, atque arte ab muſica.

Quod, Donati bona venia, & Noſtri conſuetudini & verſui convenit.

16. *Quod ſi ſcripturam ſpreviſſem in praeſentia.* Vide quae ſequantur, *In deterrendo*, *In otio eſſet*, *Ne alias ſcriberet*; & tecum ſupple. *In deterrendo ſcripturam. In otio ſcriptura eſſet, Ne ſcriptura alias ſcriberet*; & tum demum ſenties ſic ab Auctore profectum;

Quod ſi ſcriptorem ſpreviſſem in praeſentia.

26. *Funambuli eodem acceſſit exſpectatio.* Illud *Acceſſit* orationis ſeriem interrumpit & conturbat: Repone,

Pugilum gloria,

Funam-

Comitúm conuentus, ſtrépitus, clamor múlierum
Fecére, ut ante témpus excirém foras.
Uetere in noua coepi úti conſuetúdine,
In éxperiundo ut éſſem: refero dénuo.
Primo áctu placeo: cum íntereа rumór uenit
Datum íri gladiatóres: populus cónuolat:
Tumúltuantur, clámant, pugnant dé loco:
Ego intérea meum non pótui tutarí locum.
Nunc túrba non eſt: ótium et ſiléntium eſt:
Agéndi tempus mihi datum eſt: uobis datur.
Potéſtas condecorandi ludos ſcaénicos.
Nolite ſinere pér uos artem múſicam
Recídere ad paucos: fácite, ut ueſtra auctóritas
Meae auctóritati faútrix adiutrixque ſit.
Si númquam auare prétium ſtatui artí meae;
Et eum éſſe quaeſtum in ánimum induxi máxumum,
Quam maxume ſeruíre uoſtris cómmodis:
Sinite impetrare mé, qui in tutelám meam
Studiúm ſuum, et ſe in uáſtram commiſit fidem,
Ne

Funambuli eodem accedens exſpectatio,
Comitum conventus, ſtudium, clamor mulierum
Fecere ——

Porro Donatus: *Comitum conventus; utrum eos comites dicit, qui ſunt pugilum aſſectatores? an ſervos qui dominos ſequuntur?* Jure dubitat, quinam ſint. Equidem neſcio, qua conſuetudine iſti vel ulli ſpectatores dicantur *Comites.* Vide an Auctor dederit, *Comiti conventus,* caſu genitivo a *Comitium.*

35. *Nunc turba nulla eſt.* Liber Bembinus & Donatus, *non eſt.* FAERNUS. Noſtri omnes *Nulla eſt.*

47. *Mea cauſa cauſam hanc accipite.* Pronomen *hanc*, nec habet liber Bembinus, & ratio verſus omnino reſpuit. ſubaudiendum tamen aliquid erit, ut ſit, cauſam ejus, vel cauſam poetae. FAERNUS.

48. *Ut lubeat ſcribere aliis, mihique ut diſcere Novas.* Donatus agnoſcit *Aliis*, cum explicat, Oratorie ἀπὸ τῆς ἰσότητος; lege Ἀπὸ τῆς ἸΣΟΤΗΤΟΣ. Et noſtri omnes *Aliis.* Repone tamen,

Ut lubeat ſcribere alias, mihique ut diſcere
Novas expediat.

Ut lubeat Terentio ſcribere alias novas. Sic ſupra v. 10.

Eaſdem agere coepi, ut ab eodem alias diſcerem
Novas. & Adelph. Prol. v. 25.
Poetae ad ſcribendum augeant induſtriam.

Poetae, non *aliis Poetis.*

1. *Per pol quam paucos reperias meretricibus*
Fideles evenire amatores, Syra.

Donatus ad locum: *Quidam non Paucos, ſed Paucis legunt: ſic enim Apollodorus:* ΑΛΠΑΙΣΗΡΑΣ ΤΗΣ rei ΙΟΝΗΝΣ ΤΗΡΑΙΣΣΙ ΡΑΓΓΙΒΑΙΩΕ. Ita dedit Lindenbrogius ex codice ſcripto; quae prima ſpecie Sibyllae folia videantur; ea tamen, & ſententiae indicio & verſus ratione, non difficulter in priſtinum ſtatum reduxi;

ΟΛΙΓΑΙΣ ΕΡΑΣΤΗΣ ΓΕΓΟΝ' ΕΤΑΙΡΑΙΣΙ,
ΒΕΒΑΙΟΣ. [ΣΥΡΑ,
Paucis amator evénit meretricibus, Syra,
Fidelis.

Recte itaque *Paucis*, non, quod hodie habent Codices, *Paucos. Paucis meretricibus fideles evenisse*; hoc eſt, ſingulis ſingulos; non *Paucos amatores*, quaſi uni plures contigiſſe vellet.

Porro

Ne eum circumuentum inique iniqui inrídeant.
Mea caúſa cauſam accípite, et date ſiléntium:
Ut lúbeat ſcribere álias, mihique ut diſcere
Nouás expediat, póſthac pretio emptás meo.

ACTUS I. SCAENA I.

PHILOTIS meretrix. SYRA anus.

PH. *PER pól quam paucis réperias meretrícibus*
Fidélis eueníſſe amatorés, Syra.
Uel hic Pámphilus iurábat quotiens Bácchidi,
Quam ſánĉte, ut quiuis fácile poſſet crédere,
Numquam illa uiua uxórem duĉturúm domum.
Em dúxit. SY. *ergo própterea te ſédulo*
Et móneo et hortor, né te cuiuſquam miſereat:
Quin ſpólies, mutiles, láceres, quemquem náĉta ſis.
PH. *Utín eximium néminem habeam?* SY. *néminem,*
Nam némo quiſquam illórum ſcito ad té uenit,
Quin íta paret ſeſe, abs te út blanditiis ſuis

Quam

Porro ex iſto ΓΕΓΟΝΕ apparet hic legendum *Eveniſſe*, quod & verſui commodius eſt, & ſententiae.

5\. *Numquam illa viva ducturum uxorem domum.* Noſtri magno conſenſu melius,

Numquam illa viva uxorem ducturum domum.

6\. *Hem duxit.* Donatus legit *en duxit*, quemadmodum teſtatur Rivius etiam nonnullos Terentii libros habere. in libro Bembino corrupte ſcriptum erat *ex duxit.* ſed poſtea emendatum, ut & in Victoriano legitur, *em duxit.* FAERNUS. Veteres noſtri *Em*, ceteri *En.*

7\. *Ne cujuſquam misereat.* Ita legit Donatus, adnotans deeſſe *te*; ſed durum id mihi videtur, magiſque probaverim lectionem libri Bembini, *ne cujuſquam miſereas:* eo enim modo antiqui id verbum efferebant: Ennius; *Cogebant hoſtes, lacrumantes ut miſererent.* FAERNUS.

Ne cujuſquam miſereas.

Sic Faernus ex Bembino. Noſtri omnes, *Ne cujuſquam te miſereat.* Repone,

Et moneo & hortor, ne te cujuſquam miſereat.

Ubi *Cujuſquam*, ut paſſim, diſyllabon. Plautus Trin. II, 2, 62,

Ut ita te aliorum miſereſcat, ne tui alios miſereat.

& II, 4, 30.

Miſeret te aliorum: tui nec miſeret nec pudet.

8\. *Quenquem nacta ſis.* Legimus, *quemque*, ex libro Bembino, & aliquot aliis. FAERNUS.

Quemque nacta ſis:

Duo noſtri veterrimi *Quemquem*, quod & verſus mavult. *Quemquem* hoc eſt, *Quemcumque.* Plautus Men. V, 1, 17.

Omnia mala ingerebat, quemquem adſpexerat.

Poen. II, 1, 37. *Quemquem viſco offenderant.* Cledonius p. 1908. *Quiſquis, cuicui, quemquem: ut Terentius, Quemquem nacta ſis.*

10\. *Nam nemo illorum quiſquam ſcito ad te venit.* Noſtri omnes concinnius,

Nam nemo quiſquam illorum ſcito ad te venit.

11\. *Quin ita paret ſeſe.* Liber Bembinus unum tantum *ſe* habet. quo etiam modo ſtat verſus, non faciendo ſynaloepham. FAERNUS. Apage hanc ſuperſtitionem. Ut unum codicem in caelum efferat, nec ſynaloephas, nec quicquam curat. Revoca huc *Seſe*, ut noſtri univerſi.

Quam minimo pretio ſuám uoluptatem éxpleat:
Hiſcine tu amabo nón contra inſidiábere?
SY. *Tamén pol eandem iniúriumſt eſſe ómnibus.*
PH. *Iniúrium autem eſt úlciſci aduerſarios?*
Aut quá uia captent té illi, eadem ipſós capi?
Eheú me miſeram, cúr non aut iſtaéc mihi
Aetás et forma eſt, aút tibi haec ſenténtia?

ACTUS I. SCAENA II.

PARMENO. PHILOTIS. SYRA.

PA. *SENE'X ſi quaeret mé, modo iſſe dícito*
Ad pórtum, percontátum aduentum Pámphili.
Audin quid dicam, Scirte? ſi quaerét me, uti
Tum dícas: ſi non quaéret, nullus díxeris:
Aliás ut uti póſſim cauſa hac íntegra.
Set uídeon ego Philótium? unde haec áduenit?
Philótis, ſalue múltum. PH. *o ſalue, Pármeno.*
SY. *Salué mecaſtor, Pármeno.* PA. *et tu edepól, Syra.*
Philótis, dic mi ubi te óblectaſti támdiu?
PH. *Mínime équidem me oblectáui, quae cum mílite*
Corínthum hinc ſum profécta inhumaniſſumo:
Biénnium ibi perpétuum miſera illúm tuli.
PA. *Edepól te deſidérium Athenarum árbitror,*

Phi-

14. *Tamen eandem pol eſſe omnibus injurium eſt.* O. l. s. & Donatus ita collocant,

Tamen pol eandem injuriumſt eſſe omnibus,

verſu & compoſitione meliore. FAERNUS. Sic & noſtri omnes. *Tamén pol eándem*; ut *Tamén Simo audi*; *Tamén numquam auſus.* Fruſtra igitur, qui ſic interpolabat

Tamen pól eandém me injuriumſt eſſe omnibus.

Ubi cum magna artis peritia *Eandém* in fine acuit.

15. *Injurium eſt autem ulciſci adverſarios?* Donatus & liber Bembinus, Baſilicanus, aliique fere omnes, hunc ordinem horum verborum habent: *injurium autem eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri, uno excepto.

16. *Aut qua via captent te illi.* O. l. s. & Donatus, *te captent illi*; ſoli Bembinus & Victorianus non habent *illi.* quod tamen ſubaudiendum eſt. FAERNUS.

Immo non ſubaudiendum; ſed repraeſentandum. Noſtri omnes, *Te captent illi*: Bembinus ejecit *Illi*, ut metro inſerviret: quod tamen ſalvum eſt, ſalvis verbis omnibus.

Aut qua via captent te illi, eadem ipſos capi.

Via hic monoſyllabon, quod pronuntias ut noſtrum *Way*. Vide Heaut. I, 1, 49.

9. *Dic mihi Philotis, ubi te oblectaſti.* Ex *Philotis s* abjicitur, ut facta ſynaloepha, ſit anapaeſtus in tertia. FAERNUS.

Dic mihi, Philotis, ubi te oblectaſti tamdiu.

Illud *s*, ſequenti vocali, non poteſt elidi. Quare olim Muretus *Philoti*. Atqui Noſter Vocativo Graeco nuſquam aliàs utitur; ſed *O Thais*, *Myſis*, *Archylis*. Quare lege, mutato ordine,

Philotis, dic mi ubi te oblectaſti tam diu.

16. *Huc redeundi & abeundi a milite.* Nos conjunctio-

Philótium, cepiſſe ſaepe: et té tuum
Consilium contempsiſſe. PH. *non dici poteſt,*
Quam cúpida eram huc redeúndi, abeundi a mílite,
Uoſque hic uidendi, antiqua ut conſuetúdine
Agitarem inter uos libere conuiuium:
Nam illi haút licebat niſi praefinitó loqui,
Quae illi placerent. PA. *haút opinor cómmode*
Finem ſtatuiſſe orationi militem.
PH. *Set quíd hoc negoti eſt? módo quae narrauit mihi*
Hic íntus Bacchis? quód ego numquam crédidi
Fore, ut ílle hac uiua póſſet animum indúcere
Uxórem habere. PA. *habére autem?* PH. *eho tu, an nón habet?*
PA. *Habét: ſet firmae haec uéreor ut ſint núptiae.*
PH. *Ita di deaeque fáxint: ſi in rem eſt Bácchidis.*
Set qui iſtuc credam ita éſſe, dic mihi, Parmeno.
PA. *Non éſt opus proláto: hoc percontárier*
Deſiſte. PH. *nempe ea caúſa, ut ne id fiát palam.*
Ita mé di amabunt, haút propterea té rogo,
Ut hoc próferam, ſet ut tácita mecum gaúdeam.
PA. *Numquám tam dices cómmode, ut tergúm meum*
Tuam in fidem committam. PH. *ah noli, Pármeno:*
Quaſi tú non multo mális narrare hóc mihi,
Quam ego quaé percontor, ſcire. PA. *uera haec praédicat:*
Et illúd mihi uitiumſt máxumum. ſi mihi fidem

Das,

junctionem & demimus ex ratione verſus, & fide libri Bembini & aliorum antiquorum. FAERNUS. A noſtris quoque abeſt *Et.*

19. *Nam illic haud licebat niſi praefinito loqui.* Donatus dicit legi & *illi*, pro *illic.* nec ſtat aliter verſus. FAERNUS. Noſtri *Illic.*

22. *Sed quid negotii hoc.* O. l. s. & Donatus, *ſed quid hoc negotii eſt.* eliditur autem *d*, in *quid*, ut ſaepe. FAERNUS. Noſtri quoque, *Quid hoc.* & *Quae narravit.*

24. *Fore ut hac ille viva.* Ex o. l. s. & Donato ita collocamus, *fore ut ille hac viva.* FAERNUS. Sic & noſtri.

26. *Habet: ſed firmae hae vereor ut ſint nuptiae.* Duo ex noſtris codices, *Haec.* Recte; ut evitetur Homoeteleuton.

31. *Ita me di bene ament.* Tò *bene* non habet liber Bembinus, nec Donatus; ſed non ſtat verſus, niſi legas *amabunt*, ex eodem Donato. FAERNUS. Noſtri *Bene ament.*

33. *Numquam dices tam commode.* Ex o. l. s. *numquam tam dices commode.* FAERNUS. Sic & noſtri.

36. *Quam ego quae percontor ſcire.* Liber Bembinus & Victorianus, *percontor.* FAERNUS. Duo ex noſtris *Percontor.* ceteri *Percenter.* Prius placet. Atque hoc differunt; ſi *Percontor* legeris, tum ordo erit, *Quam ego volo ſcire ea quae percontor*; Sin autem *Percentor*; tum hic ordo eſt, *Quam ego quae percontor volo ſcire hoc*

37. *Et illud mihi maximum vitiumſt.* Donatus, & liber Bembinus, & Baſilicanus, & aliqui alii, ita

Das, té tacituram, dicam. PH. *ad ingeniúm redis.*
Fidem do: loquere. PA. *auſcúlta.* PH. *iſtic ſum.* PA. *hanc Bácchidem*
Amabat, ut cum maxume, tum Pamphilus,
Cum pater, uxorem ut dúcat, orare óccipit:
Et haéc communia ómnium quae ſúnt patrum,
Senem ſeſe eſſe dicere, illum autem eſſe únicum:
Praeſidium uelle ſe ſenectuti ſuae.
Ille primo ſe negáre. ſet poſtquam ácrius
Pater inſtat, fecit ánimi ut incertús foret,
Pudórin anne amóri obſequeretúr magis.
Tundéndo atque odio dénique effecít ſenex:
Deſpóndit ei gnatam huius uicini próxumi.
Uſque illud uiſum eſt Pámphilo ne utiquám graue;
Donéc iam in ipſis núptiis, poſtquám uidet
Parátas; nec moram úllam, quin ducát, dari:
Ibi démum ita aegre túlit, ut ipſam Bácchidem,
Si adéſſet, credo ibi eius conmiſeréſceret.
Ubicúmque datum erat ſpátium ſolitúdinis,
Ut cónloqui mecum úna poſſet: Pármeno,
Perii, quid ego egi? in quód me conieci malum?
Non pótero ferre hoc, Parmeno: perii miſer.
PH. *At té di deaeque cúm tuo iſtoc odió, Laches.*
PA. *Ut ad paúca redeam, uxórem deducit domum.*

Nocte

ita collocant, *vitiumſt maximum.* FAERNUS. Sic & noſtri.

43. *Se ſenem eſſe dicere; illum autem eſſe unicum.* Ex libro Bembino ita corrige hunc verſum;

Seſe ſenem eſſe dicere; illum autem unicum.

Itaque in aliquibus libris comperiſſe ſe aſſerit Rivius. FAERNUS.

Seſé ſenem éſſe dicere, illum autem unicum.

Sic Faernus. Sed male illud *Senem* in Theſi occultatur. Unus Regius, *Senem ſe eſſe.* Repone,

Seném ſeſe eſſe dicere, illum autem eſſe unicum.

Omnes noſtri *Eſſe* ponunt ante *Unicum.*

45. *Ille primo ſe negare.* Meliorem collocationem continet idem liber, *ille ſe primo negare.* FAERNUS. *Ille ſe primó negare.*

Quae haec ſervitus eſt? Unico libro obſequi in mendo manifeſto *Primo*; cum caeteri ubique codices recte habeant,

Ille primo ſe negare.

50, *Neutiquam.* Duo ex noſtris *Ne utiquam:* & ita ſemper ſcribendum: ſemper enim primam corripit.

58. *Non potero hoc ferre, Parmeno, perii miſer.* Noſtri omnes, *Non potero ferre hoc:* quod metro commodius.

59. *At te dii deaeque perduint, cum iſtoc odio, Laches.* Ex Bembino, & nonnullis aliis libris, legimus *iſto.* ſunt & aliqui, qui pro *perduint*, habent *perdant.* ſane libri ſcripti Donati, aut verbum non habent, aut habent *perdant*; quo lectione verſus optime conſtat: aut *perduint* in ſpondeum contrahendum. FAERNUS.

At te di deaeque perduint cum iſto odio,
Laches.

Bene eſt, quod monuit Faernus pleroſque Donati ſcriptos Codices non habere verbum *Perduint.* Praeſtat ſane, ut ſubaudiatur: nimis

inhumane

Nocte illa prima uirginem non áttigit:
Quae cónſecutaſt nóx eam, nihiló magis.
PH. *Quid ais? cum uirgine úna aduleſcens cúbuerit*
Plus pótus, ſeſe illa ábſtinere ut pótuerit?
Non uériſimile dicis: neque uerum árbitror.
PA. *Credo íta uideri tibi: nam nemo ad té uenit*
Niſi cúpiens tui: ille inuítus illam dúxerat.
PH. *Quid deinde fit?* PA. *diébus ſane paúculis*
Poſt, Pámphilus me ſólum ſeducit foras;
Narrátque, ut uirgo ab ſe íntegra etiam túm ſiet:
Seque ánte, quam eam uxórem duxiſſét domum,
Speráſſe, eas toleráre poſſe núptias.
Set quám decrerim mé non poſſe diutius
Habére, eam ludibrio haberi, Pármeno,
Quin integram itidem réddam, ut accepi, ſuis,
Neque honéſtum mihi, neque útile ipſi uírgini eſt.
PH. *Pium ác pudicum ingénium narras Pámphili.*
PA. *Hoc égo proferre, incómmodum mi eſſe arbitror:*
Reddi patri autem, cui tu nil dicás uiti,
Supérbum eſt: ſet illam ſpéro, ubi hoc cognóuerit
Non póſſe ſe mecum éſſe, abituram dénique.
PH. *Quid intérea? ibatne ad Bácchidem?* PA. *cotídie:*
Set út fit, poſtquam hunc álienum ab ſeſe uidet,

Ma-

inhumane profertur, ab ea quae non irata ſit, neque animo commota. Repone,

At te di deaeque cum tuo iſtoc odio, Laches.

Vide ad Heaut. IV, 6, 7. *Cum tuo iſto invento.* Vel ſic fortaſſe eſt legendum:

At te di deaeque faxint cum iſto odio, Laches.

ut Plaut. Moſt. II, 3, 33.

Di te deaeque omnes faxint cum iſtoc omine.

Faxint occultius id notat, quod *Perduint* apertius.

64. *Plus potus ſe illa.* Liber Bembinus geminat dictionem *ſe*, ut & verſus requirit. FAERNUS. Noſtri *Se.*

65. *Nec verum arbitror.* Noſtri omnes *Neque verum.*

70. *A ſe integra.* Tres antiquiſſimi libri & Baſilicanus, *ab ſe integra.* & infra Victorianus, *ut accepi ab ſuis.* FAERNUS. Noſtri hic *Ab* habent; mox *A ſuis.*

73. *Set quam decrerim. Quam — eam*, ut paſſim Noſter. Nodum igitur in ſcirpo quaerit, qui hic mavult, *Set quum*; Codices Terentiani nuſquam *Quum* exhibent, ſed *Cum.*

75. *Quin integram itidem reddam, ut accepi, ab ſuis.* Noſtri omnes *A ſuis.* Sed reponendum,

Quin integram itidem reddam ut accepi, ſuis.

Reddam ſuis, ut accepi. And. I, 5, 63.

Hanc mi in manum dat, mors continuo ipſam
Accepi; acceptam ſervabo. [*occupat:*

& V, 4, 46.

De uxore, ita ut poſſedi, nil mutat Chremes.

78. *Incommodum eſſe mihi arbitror.* Ex o. l. s. ita collocamus, *mihi eſſe arbitror*; & ſtat verſus, ſi *mihi* monoſyllabum ſit. FAERNUS. Sic & noſtri.

84. *Maligna*

Maligna magis et mágis procax facta ílico eſt.
PH. *Non édepol mirum.* PA. *atque éa res multo máxume*
Diſiúnxit illum ab ílla; poſtquam et ipſe ſe,
Et íllam, et hanc quae dómi erat, cognouit ſatis,
Ad amúſſim ambarum móres earum exiſtumans.
Haec, ita uti liberali atque íngenuaé decet,
Pudéns, modeſta; incómmoda, atque iniúrias
Uiri ómnis ferre; et tégere contumelias.
Hic ánimus partim uxóris miſericórdia
Deuínctus, partim uíctus huius iniúria;

Pau-

84. *Maligna multo & magis procax facta ilico eſt.* Si vera lectio eſt; mirifica ſane verborum collocatio eſt, cum ordo ſit, *Ilico facta eſt multo magis maligna & procax.* Duo ex noſtris codices non habent illud *Multo.* Repone,

Maligna magis & magis procax facta ilico eſt.
Eun. II, 1, 21.

Magis ſeverus, nec magis continens.
& V, 4, 13. [gans.

Nec magis compoſitum quicquam, nec magis ele-
Nonius tamen v. Procacitas, *Maligna multo* habet.

85. *Atqui ea res.* Multi libri, etiam ex antiquis, pro *atqui*, *atque*, & Baſilicanus. FAERNUS. Unus tantum ex noſtris *Atqui.*

88. *Ad exemplum ambarum mores earum exiſtumans.* Sic libri omnes; ſed nec verſus, nec ſententia conſtat. Guyetus totum, ut ineptum & inutilem, ejiciendum putat. Donatus agnoſcit; *Ad exemplum, quaſi ad imaginem & collationem & ſpecimen comparationis.* Sed ad quod, quaeſo, exemplum? Si dixiſſet, *Hujus mores ad exemplum alterius*; quid illud eſſet, intelligerem: ſed *Ambarum mores ad exemplum* mera caligo eſt; niſi, quod ſit exemplum, indices. Nimirum hic, ut aliàs, boni Magiſtri verbum priſcum & παλαιῦ κόμματος ejecerunt:

Ad amuſſim ambarum mores earum exiſtumans.
Exiſtumare, ut Heaut. II, 3, 41. *Copia exiſtumandi conſuetudinem vitae cotidianae*, eſt conſiderare, judicare, expendere. *Ad amuſſim* autem & *Examuſſim*, idem quod diligenter, accurate, abſolute. Plautus Amphit. II, 2, 213. de Muliere:

Nae iſta edepol, ſi haec vera loquitur, examuſſim eſt optuma.
& Moſt. I, 2, 19.

Aedes cum ſunt factae probe, examuſſim.
& Men. Prol. v. 50.

Ut hanc rem vobis examuſſim diſputem.
Apulejus Met. II. *Ceram in modum profectarum formatam aurium ei applicant examuſſim.* & IV. *Thraſyleon examuſſim capto noctis latrocinali momento.* Feſtus Pompejus; *Examuſſim, regulariter, Amuſſis enim regula fabrorum eſt: vel, ut alii volunt, ferramentum quo in poliendo utuntur.* Idem fere habet v. Amuſſim. Nonius: *Examuſſim, dicitur Examinato, ad regulam vel coagmentum: eſt enim Amuſſis regula Fabrorum, quam Architecti, dum opus probant, rubrica illinunt.* Siſenna apud Chariſium p. 178. *Amuſſis eſt tabula rubricata, quae demittitur examinandi operis gratia, an rectum opus ſurgat.* Varro apud Nonium: *Amuſſis eſt aequamen, laevamentum; id eſt, apud fabros tabula quaedam qua utuntur ad ſaxa coagmentanda.* De *Examuſſim* hactenus diximus; quod ſine dubio adverbium eſt ab *Ex amuſſi* formatum. *Adamuſſim*, ſive junctim adverbium accipias, ſive diviſim *Ad amuſſim*, utrumque hic convenit. Gellius I, 4. *Aut virtutes penſitabat, aut vitia rimabatur, ut judicium eſſe factum ad amuſſim diceres.* Sic codices ſcripti, etiam veterrimus ille in Bibliotheca Regis Galliarum, non ut primus edidit Cario, *Examuſſim.* Iterum xx, 1. *Aut talionem in eo vel ad amuſſim aequipararent, vel in librili perpenderent.* Macrobius Sat. I, 4. *Quam ut ad amuſſim verum ſit feſtorum dierum nomina ſic vocata.* Varro de Re Ruſtica II, 1. *Si inquam numerus non eſt ad amuſſim; ut non eſt, cum dicimus mille naves iſſe ad Trojam.* Idem Quaeſtionum Plautinarum II, apud Nonium: *Quare, ſi diugens eſt ad amuſſim, per me licet aſſumes teneo* δικκον. Ubi in ſententia tam curta, tutius forte eſſet cum Mercero manum abſtinere; ſed tamen periculum

Ƥaulátim elápſuſt Bácchidi, atque huc tránſtulit
Amórem, poſtquam pár ingenium náctus eſt.
Intérea in Imbro móritur cognatús ſenex
Horúnce. ad hos ea rédiit lege heréditas.
Eo amántem inuitum Ƥámphilum extrudit pater.
Reliquit hic cum mátre uxorem: nám ſenex
Rus ábdit ſeſe: huc ráro in urbem cómmeat.
PH. *Quid adhúc habent infirmitatis núptiae?*
PA. *Nunc aúdies. primo hós dies complúſculos*
Bene cónuenibat ſáne inter eas. ínterim

Miris

periculum faciam, & fortaſſe bene cedet; Lego igitur, *Quare ſi numerus eſt ad amuſſim, per me licet aſſumas γνησ͂λιακον.* Habes jam ſententiam, ut opinor, claram. *Mores ambarum ad amuſſim exiſtumans*; judicans, expendens, examinans, exigens ad amuſſim, accurate, diligenter, ſcrupuloſe.

89. *Haec, ita uti liberali eſſe ingenio decet*
Pudens, modeſta.
Liberale ingenium habes Adel. IV, 5, 49. *Nam ingenium novi tuum Liberale.* Niſi tamen *Liberali ingenio* pro ipſa Muliere hic accipias, quod opinor nolis, non cohaeret cum reliqua oratione. Repono,
Haec, ita uti liberali atque ingenuae decet,
Pudens, modeſta.
Decet cum Dativo paſſim: *Ita nobis decet:* Plaut. Amph. II, 2, 187. *Noſtro generi non decet.* Phor. I, 3, 16.
Ut ne addam, quod ſine ſumptu ingenuam, liberalem *nactus es.*
Ingenua opponitur Meretrici: quales fere ſemper Manumiſſae aut Peregrinae.

93. *Partim victus hujuſce injuriis.* Omnes fere l. s. & in iis antiquiſſimi, *hujus*, quod in unam ſyllabam contrahendum eſt. FAERNUS.
Partim victus hujus injuriis. Noſtri quoque *Hujus*; & praeterea univerſi cum Edd. vett. *Injuria*, non *Injuriis*, ut neſcio unde dedit Faernus. *Injuria* hic non eſt ſingulare aliquod factum, ſed univerſim id quod *Injuſtitia.* Lucretius V, 1151.
Circumretit enim vis atque injuria quemque.

94. *Atque huic tranſtulit.* Liber Bembinus *huc*, perſpicue melius. FAERNUS. Noſtri *Huic.* Sed recte *Huc.* III, 1, 18. *Vixque huc contuleram.*

97. *Herum. ea ad hos redibat lege hereditas. Horunce ad hos ea*, eſt in libro Bembino. ita verſus melius procedit. in libro Victoriano *horunc* etiam ſcriptum fuiſſe conjicio. nam *m* in litura eſt. quod vero ſequitur *redibat*, omnes antiqui libri, & quidam ex recentibus, itemque Donatus habent, *rediebat.* FAERNUS.
Horunce: ea ad hos rediebat lege hereditas.
Herum omnes noſtri. *Ea* in octo deeſt; non incommode ſi *Rediebat* legeris. Sed Bembinus alio ordine *Ad hos ea*; & ex noſtris duo *Rediit.* Quare ſic etiam legas;
Horunce: ad hos ea rediit lege hereditas.
Sic And. IV, 5, 4.
Hujus morte ea ad me lege redierunt bona.

99. *Reliquit cum matre hic uxorem.* Ex iiſdem libris Bembino & Victoriano & ex Donato, lego *relinquit.* ita & Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS. Donatus: *Relinquit: Legitur Reliquit.* Noſtri omnes *Reliquit.* Et praeterea pro *Reliquit cúm matre hic uxorem*, ubi *Matre* in Theſi mergitur, duo ex noſtris notae primariae,
Reliquit hic cum mátre uxorem.

100. *Rus abdidit ſe huc raro in urbem commeat.* Noſtri univerſi *Seſe.* Repone,
Rus abdit ſeſe; huc raro in urbem commeat.

102. *Primum dies compluſculos.* In libro Bembino erat *primos dies compl.* poſtea s deleto, remanſit *primo*, quod habuit & Victorianus. FAERNUS. Noſtri omnes *Primum.* Ex Bembino *Primos* repone, *Primo hos dies compluſculos.* Ita paſſim, *Aliquot hos dies*, *Hoſce aliquot dies* &c.

103. *Bene convenibat.* Unus ex Regiis *Convenibat*; & ſic ſcribendum.

 104. *Mi-*

Miris modis odiſſe coepit Sóſtratam:
Neque lites ullae intér eas, poſtulátio
Numquam. PH. *quid igitur?* PA. *sí quando ad eam accéſſerat*
Confabulatum, fúgere e conſpectu ílico,
Uidére nolle: dénique ubi non quit pati,
Simulát ſe ad matrem accérſi ad rem diuinam, abit;
Ubi illic dies eſt complúris, accersí iubet:
Dixére cauſam néſcio quam. iterúm iubet;
Nemó remiſit. póſt quam accerſit ſaépius,
Aegram éſſe ſimulant múlierem. noſtra ílico
It uiſere ad eam: admíſit nemo. hoc úbi ſenex
Reſciuit, heri ea caúſa rure huc áduenit,
Patrém continuo cónuenit Philúmenae.
Quid égerint intér ſe, nondum etiám ſcio:
Niſi ſane curae eſt, quórſum euenturum hóc ſiet.
Habés omnem rem: pérgam quo coepi hóc iter.

PH. *Et*

104. *Miris modis odiſſe coepit Soſtratam.* Cledonius p. 1915. *Odi, temporis praeteriti perfecti eſt: nam Terentius: Miris modis odiſſe aiunt adoleſcentem Soſtratam.* Vide an ex hoc mendoſo Cledonii locô reponendum hic ſit,

Miris modis odiſſe adoleſcens Soſtratam.

ut *Coepit*, vel ſimile ex more ſubaudiatur: *Adoleſcens* autem de muliere, ut infra IV, 4, 39. de hac ipſa, & itidem de Phanio *Adoleſcens mulier.* Phorm. V, 3, 11. Quin & abſolute And. III, 2, 8.

Cumque huic eſt veritus optumae adoleſcenti facere injuriam.

Odiſſe, ut mox v. 107. *Fugere e conſpectu ilico, Videre nolle.* ubi non commode ſubintelligas, *Coepit.*

109. *Simulat ſe a matre accerſi ad rem divinam: abiit.* Idem liber pro *a matre*, habet *ad matrem:* & pro *abiit*, *abit.* utrunque placet. ita habebat & Victorianus. poſtea emendatum fuit in lectionem vulgatam. FAERNUS. Noſtri omnes, *A matre.*

111. *Dixere cauſam tum neſcio quam iterum jubet.* Noſtri omnes *Tunc cauſam.* Ejice illud *Tunc* vel *Tum*; quod & verſum gravat, & ſedem incertam habet, & ſententiae nihil confert.

112. *Poſtquam accerſunt ſaepius.* Aliquot ex noſtris, *Accerſivit*; inde ex ſcripturae ſimilitudine natum *Accerſunt.* Sed recte duo ex noſtris *Accerſit.*

1. *Quod hoc genus eſt, quae haec conjuratio;* O. l. s. & Donatus geminat verbum *eſt*, *quae haec eſt conjuratio.* eſt autem extrema pars octonarii Iambici, qui abjecto ex *quod d*, bene procedit. FAERNUS. Sic & noſtri.

2. *Ut omnes mulieres eademque aeque ſtudeant.* Concitatius eſt, quemadmodum legitur in libris Bembino & Victoriano, *utin omnes.* FAERNUS. *Utin omnes mulieres.* Noſtri *Ut.* Lege, *Utne. Utin* hic nequit conſiſtere, quia ultimam ſemper producit.

4. *Itaque adeo uno animo omnes ſocrus oderunt nurus.* Verſus hic toto pede deficit; ab ambiguitate laborat; filum orationis interrumpit, denique ſpurius eſt & adulterinus: natus ex nota marginali. Dixerat Auctor;

Utn' omnes mulieres eadem aeque ſtudeant nolintque omnia?

Neque declinatam quicquam ab aliarum ingenio ullam reperias?

Vides hic *Omnium mulierum* crimen aliquod commune proferri: male igitur infertur ſingulare hoc *Socruum.* Id quoque vides, *Omnes mulieres Eadem ſtudere ac nolle*, amare

&

Digitized by Google

PH. *Et quidem ego: nam conſtitui cum quodam hóſpite*
Me eſſe illum conuentúram. PA. *di uortánt bene*
Quod agás. PH. *uale.* PA. *et tu béne uale, Philótium.*

ACTUS II. SCAENA I.

LACHES. SOSTRATA.

L. *PRO Deum átque hominum fidém, quod hoc genus eſt, quae haéc eſt coniurátio?*
Utn' ómnes mulierés eadem aeque ſtúdeant, nolintque ómnia?
Neque déclinatam quicquam ab aliarum ingenio ullam réperias?
[Itaque adeo uno animo omnes ſocrus oderunt nurus.]
Uirís aduorſari aéque ſtudium eſt, ſimilis pertináciaſt.
In eódemque omnes mihi uidentur lúdo doctae ad malitiam.
Ei lúdo, ſi ulla sít magiſtra, hanc éſſe ſatis certó ſcio.
SO. *Me miſeram, quae nunc, quamobrem accuſer, néſcio.* L. *hem, tu néſcias.*

SO. *Ita*

& odiſſe. Pone jam illud ſpurium; & hoc ipſum negas. Quomodo enim omnes *Eadem* volunt ac nolunt; cum quicquid volunt *Nurus*, id prae ſimultate nolunt *Socrus*? Haec ſecum pugnant. Illud denique quod ſequitur, vide;

Viris eſſe adverſas aeque ſtudium eſt, ſimilis pertinacia eſt.

Hoc plane ad *Omnes mulieres* ſpectat, non ad *Socrus* & *Nurus* quae in ſententiam intro repſerunt. Hoc peccant, non qua *Socrus* ſunt, ſed qua Mulieres, qua Uxores. Tolle igitur hoc Emblema; & videbis tres iſtos verſus tam arcte apteque inter ſe cohaerere, ut divelli nec debeant nec poſſint. Agnoſcit tamen id Donatus, & ſimul *Ambigui* vitium, quod tamen ſic excuſatum it: *Neceſſaria*, ait, *ſententiae ἀμφιβολία, ad deſcribendam utramque perſonam.* Ergo ex hoc Donati colore & excuſatione, Senex hic tam incuſat & culpat nurum Philumenam, quam uxorem Soſtratam; quod falſum eſt, & ab ipſa Fabula refutatur. Ut tamen agnoſcas Donati hujus diſcipulum, *Ambiguum* illud bis a praeceptore mutuatur Sanctus Hieronymus: In Michaeam p. 1550. *Terentius in Hecyra, Quid hoc eſt? inquit; Omnes ſocrus oderunt nurus. Quod quamquam ambiguum ſit; tamen propemodum naturale eſt, ut nurus ſocrum, & ſocrus oderit nurum.* Et adverſus Jovinianum p. 191. *Ut ſcias illud verum eſſe Terentii, quod conſulto ambigue extulit; Quid eſt hoc? omnes ſocrus oderunt nurus.*

5. *Viris eſſe advorſas.* In *viris s* abjicitur, ut ſtet verſus. FAERNUS.

Viris eſſe advorſas aeque ſtudium eſt, ſimilis pertinaciaſt.

Laborat hic verſus; aut primam in *Adverſas* corripit, aut ſecundam in *Viris*: quorum neutrum ex more; & ſi poſterius eligis, totum in Theſi latebit *Viris*; quod tamen praecipue eſt efferendum. Repone,

Viris adverſari aeque ſtudium eſt.

Infra II, 2, 29. *Non poſſum adverſari meis.* & IV, 4, 32.

Reduc uxorem, ac noli adverſari mihi.

Plautus Caſ. II, 2, 32. de uxore & viro: *Noli ſis tu illi adverſari.* II, 3, 35.

Sed quid ais? jam domuiſti animum, potius ut quod vir velis
Fieri, id facias; quam adverſere contra.

7. *Et ei ludo.* Liber Bembinus non habet conjunctionem &. FAERNUS.

Ei ludo, ſi ullus eſt, magiſtram hanc eſſe ſatis certo ſcio.

Noſtri omnes perperam, *Et ei ludo.* Sed aliud hic quaerendum: Quorſum quaeſo, jam dubitat, *Si ullus eſt ludus*? cum praecedente verſu

SO. *Ita mé di bene ament, mi Laches,*
Itaque úna inter nos ágere aetatem liceat. L. *di mala próhibeant.*
SO. *Meque ábs te inmerito eſſe áccuſatam, póſtmodo reſciſcés, ſcio.*
L. *Te inmérito? an quicquam pro iſtis factis dignum te dici poteſt?*
Quae me ét te et familiám dedecoras, filio luctúm paras.
Tum autem, éx amicis inimici ut ſint nóbis adfinés, facis:
Qui illúm decrerunt dígnum, ſuos cui liberos committerent.
Tu ſóla exorere, quaé perturbes haéc, tua inprudéntia.
SO. *Egon?* L. *tu, inquam, mulier, quaé me omnino lápidem, non hominém putas.*
An, quia ruri eſſe crébro ſoleo, néſcire arbitrámini
Quo quíſque pacto hic uitam ueſtrorum éxigat?
Múlto melius hic quae fiunt, quam illi ubi ſum adſidué, ſcio:
'Ideo quia, ut uos dómi mihi eritis, proinde ego ero famá foris.
Iámpridem equidem audíui cepiſſe ódium tui Philúmenam:

Mini-

ſu ludum talem eſſe, ut notum & compertum ſumpſiſſet. Haec non belle conveniunt. Sed aliud dederat Auctor,

Ei ludo, ſi ulla ſit magiſtra, hanc eſſe ſatis certo ſcio.

De ludo nullus dubitat; de magiſtra dubitandi cauſa bona erat: an cuiquam Magiſtrae obtemperare vellent; an omnes aequales eſſe mallent, aut *πολυκοιρανίαν* inſtituerent.

9. *Non ita me di bene ament.* Non fere invenias librum, in quo ſit dictio *bene.* ſed nec Donatus eam habet: qua dempta oportebit ſuſtentare verſum, qui eſt ſenarius, vel applicando ei ultimam particulam verſus praecedentis, vel producendo poſteriorem ſyllabam in *ita.* FAERNUS.

Me miſeram, quae nunc quamobrem accuſer, neſcio. Hem,
Tu neſcis? Non, ita me di ament, mi Laches.

Sic verſus conſtituit Faernus: quorum poſteriori deeſt ſyllaba; quam fruſtra ille penſare ſtudet, vel *applicando* vel *procudendo.* Cur autem Senarii hi inter ſeptenarios veniunt, nulla de cauſa, cum metrum non poſtea immutetur? Repone,

Me miſeram quae nunc quamobrem accuſer, neſcio. LA. *Hem, tu neſcias?*
SO. *Ita me di bene ament, mi Laches.*

Eſt ſeptenarius cum clauſula; ut paſſim. *Neſcias* lego, pro *Neſcis.* Semper enim in repetitione ex Indicativo Subjunctivum faciunt. Illud autem *Non* ſeptem e noſtris omittunt, *Bene* tres tantum habent. Nimirum olim inter correctores hic factio erat. Qui *Non* in Textum adſeiverunt, jubente ipſo verſu ejecerunt *Bene*: contra quibus *Non* diſplicebat, verſus gratia receperunt *Bene.* Inter priores Donatus erat: *Non: ita me di ament: Animadvertendum*, inquit, *veteres non minus εὔφημον in verbis, quam κακόφατον neglexiſſe.* Hoc ideo adnotat; quia junctim quis efferre poſſit, *Non ita me di ament.* Sed ſi *Non* huc inducas; etiam aliud *neglexerit* Terentius. Qui enim ad *Tu neſcias* reſpondet *Non*, idem dicit quod *Scio.*

11. *Poſtmodum reſciſces.* Idem liber *poſt modo* habet, ut & exigit verſus. in quo correpta extrema hujus dictionis ſyllaba, ut apud Ovidium, *Poſt modo ſi perges*: eſt anapaeſtus in ſexta. FAERNUS.

Meque abs te immerito eſſe accuſatam poſtmodo reſciſces. LA. *ſcio:*
Te immerito?

Noſtri omnes mendoſe *Poſtmodum.* Sed aliud ſpecta: Quorſum pertinet illud *Scio?* aut quomodo irato ſeni convenit? quis non videat *Te immerito* orationem inchoare? Repone, ut Soſtratae hoc detur,

Meque abs te immerito eſſe accuſatam poſtmodo reſciſces, ſcio.

Scio cum Indicativo ſequente, ut paſſim: Adel. IV, 1, 10. *Jam huc recurres, ſat ſcio.*

13. *Et familiam dedecoras.* In libro Bembino

eſt,

Minimeque adeo mirum; et, ni id feciſſet, magis mirúm foret.
Sét non credidi ádeo, ut etiam tótam hanc odiſſet domum:
Quód ſi ſciſſem, illa hic maneret pótius, tu hinc iſſés foras.
A't uide, quam inmerito aégritudo haec óritur mi abs te, Sóſtrata:
Rús habitatum abii, concedens uóbis et rei ſéruiens;
Súmptus ueſtros ótiumque ut nóſtra res poſſét pati,
Meó labori haut párcens, praeter aéquom atque aetatém meam.
Nón te pro his curáſſe rebus, né quid aegre eſſét mihi?
SO. *Nón mea opera, néque pol culpa euénit.* L. *immo máxume:*
Sóla hic fuiſti: in te ómnis haeret cúlpa ſola, Sóſtrata.
Quae hic erant curáres; cum ego uos cúris ſolui céteris.
Cúm puella anúm ſuſcepiſſe inimicitias nón pudet?
'Illius dices cúlpa factum? SO. *haut équidem dico, mí Laches.*
L. *Gaúdeo, ita me di ament, gnati caúſa: nam de té quidem,*
Sátis

eſt, *& familiam omnem dedecoras*: verſu etiam non repugnante. FAERNUS.

Quae me & te & familiam omnem dedecoras. *Omnem* ex Bembino addidit Faernus; *Verſu*, inquit, *non repugnante.* Miror, qui vir ſic ſatis metrorum peritus, hoc dicere potuerit. Omnes noſtri, non minus quam verſus ipſe, repudiant. Quin & ipſa ſententia abnegat. Si enim *Omnem* dicis, Servos dicis & ancillas; ut Adel. V, 7, 12. *Traduce & matrem & familiam omnem ad nos.* An igitur & famulitium dedecorat Soſtrata? Immo *Familiam*, Genus ſcilicet & Majores.

16. *Tua inpudentia.* Tres ex noſtris, & pro varia lectione quartus, *Inprudentia.* Recte; neque enim verſus amat in ea ſede Trochaeum; neque Laches eo procedit, ut moratiſſimam uxorem *Impudentiae* accuſet. *Imprudentia* etiam bono marito, ſi iratus ſit, convenit, ut Heaut. IV, 1, 20. *Scio.*

Te inſcientem atque inprudentem dicere ac facere omnia.

Impudentia vero non eſt humani viri dictum erga uxorem.

17. *Tu inquam mulier.* Verſum hunc ita invenias in pleriſque libris ſcriptis:

SO. *Egone?* LA. *tu inquam mulier, quae me omnino lapidem non hominem putas.*

Et ſtat optime hic octonarius, ſi primam ejus ſyllabam praecedenti attribueris. ſane etiam Donatus legit, *non hominem putas.* FAERNUS.

Egone? Tu inquam mulier.

Sic dedit Faernus: ſed miſere metro providet, cum *E* ſuperiori apponit, & hunc a *Gone* inchoat. Repone; ut paſſim *Egon* corripitur;

Egon. Tu inquam mulier.

18. *An quia ruri crebro eſſe ſoleo.* Sentis, opinor, quam inconcinne *Ruri* poſteriorem acuat, *Crebro* autem in Theſi lateat. Duo noſtri vetuſtiſſimi cum uno ex Regiis,

An quia ruri eſſe crebro ſoleo.

19. *Quo quiſque pacto hic vitam veſtrorum exigat.* In libro Bembino eſt *veſtrarum.* FAERNUS.

Veſtrarum exigat. Sic & duo Meadiani, *Veſtrarum:* ceteri omnes *Veſtrerum*, atque etiam Donatus. Recte; *Veſtrorum* pro *Veſtrum*, ut tam mares, quam feminas concludat.

20. *Multo melius hic quae fiunt, quam illic ubi ſum adſidue, ſcio.* Sic Faernus dedit, & ſic Codices. Sed recte Muretus *Illi* pro *Illic*, verſu ipſo expoſcente. Et fruſtra eſt, qui ex Plauto patrocinari vult tam aperto errato.

21. *Ideo quia ut vos mihi domi eritis.* Unus ex noſtris, *Mihi eritis domi*, Alter, *Domi mihi eritis.* Hoc recte: quippe *Domi* in ictu eſſe debet; & ultimam paſſim corripit.

Ideo, quia ut vos dómi mihi eritis.

33. *Cum ego vos ſolvi curis ceteris.* Quinque ex noſtris, *Solvi a curis.* Ex Regiis unus, *Ego ſolvi curis vos ceteris.* Dedit auctor, ſuo more.

Cum ego vos curis ſolvi ceteris.

 39. *Ut*

Sátis ſcio, peccándo detrimênti nil fieri poteſt.
SO. *Qui ſcis, an ea caúſa, mi uir, me ódiſſe adſimuláuerit,*
'Ut cum matre plús una eſſet? L. *quid ais? non ſigni hóc ſat eſt,*
Quód heri nemo uóluit uiſentem ad eam te intro admittere?
SO. *'Enim laſſam oppidó tum eſſe aibant: eo ád eam non admiſſa ſum.*
L. *Tuós eſſe ego illi móres morbum magis quam ullam aliam rem árbitror:*
'Et merito adeo: nám uoſtrarum núlla eſt, quin gnatúm uelit
Dúcere uxorem: ét quae uobis placita eſt, condició datur:
'Ubi duxere inpúlſu ueſtro, uéſtro inpulſu eaſdem éxigunt.

ACTUS

39. *Ut cum matre una plus eſſet?* *Plus una.* ita collocatur in antiquis libris Bembino, & Baſilicano, & Donato. FAERNUS. Noſtri quoque, *Plus una eſſet.*

Ib. *Non ſigni ſat eſt.* Liber Bembinus & alii antiqui ita habent, *non ſigni hoc ſat eſt.* FAERNUS. Noſtri partim habent *Hoc*, partim abnegant.

40. *Viſentem te ad eam intromittere?* Nos ex eodem libro ita legimus, *viſentem ad eam te intro admittere.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Te intro.*

41. *Enim laſſam oppido tum aiebant.* Non male videtur addi poſſe verbum *eſſe*, ut in libro Bembino eſt, *enim laſſam oppido tum eſſe aiebant.* nec verſus repugnat ſi τὸ *oppido* ſit dactylus, ut *ilico.* ſed utramvis lectionem ſequare, prima hujus verſus ſyllaba ad praecedentem pertinet verſum: ſunt autem trochaici. ſane & in aliis antiquis legitur, *enim laſſam oppido aiebant tum eſſe.* FAERNUS.
Enim laſſam oppido tum eſſe aiebant.
Sic Faernus: neque tamen opus eſt, ut aut *Oppido* dactylus ſit, aut prima verſus ſyllaba praecedenti apponatur: modo, ut eſt, *aiebant* diſyllabon ſit. Noſtri plerique, *Enim laſſam eam oppido tum aiebant.* Feſtus Pompeius: *Adſatim, dictum a copia ſaudi, ſive Abundanter. Livius: Adſatim edi, bibi, luſi. Terentius Adſatim dixit pro eo quod eſt Ad laſſitudinem.* Hodie *Adſatim* apud Terentium non exſtat. Et nihil propius eſt, quam ut cenſeas *Oppido* a Magiſtris pro *Adſatim* ſuppoſitum: nam *Laſſam adſatim* eſt quod Feſtus dicit, *Adſatim* apud Terentium pro *Ad laſſitudinem* eſſe.

42. LA. *Tuos eſſe illi mores morbum.* Ex eodem libro interponimus pronomen *ego*, *tuos eſſe ego illi mores*, nec repugnat trochaicus, ſi *tuos* monoſyllabum ſit: *illi* vero priorem corripiat, uno *l* abjecto, ut ſaepe alibi. FAERNUS. A noſtris abeſt *Ego.* Utroque modo *Tuos* monoſyllabon erit.

1. *Etſi ſcio Philumena.* Ex o. l. s. & Donato addimus pronomen *ego*, hoc modo, *etſi ſcio ego Philumena.* FAERNUS. Et noſtri omnes *Ego.*

2. *Quae ego imperem facere.* Iambicus eſt tetrameter catalecticus, qui bene procedet, & habebit Iambum in quarta, ſi duos proceleuſmaticos admiſeris, unum in tertia ſede, alterum in quinta. FAERNUS. Nulla hic, quod ad verſum attinet, difficultas eſt.

4. *Ex hoc jam ſcibo quid fiet.* Convenientior verſui eſt lectio libri Bembini, quam & Donatus, ut varietatem lectionis, adducit, *hinc jam ſcibo*; propter verſum tamen, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ego legerim *ſit*, ubi eſt *fiet.* FAERNUS. Noſtri male *Ex hoc.* *Sit* tam ſcribendum, quam pronunciandum.

5. Phi-

Actus II. Scaena II.

Phidippus. Laches. Sostrata.

PH. *ETSI' ſcio ego, Philúmena, meum iús eſſe, ut te cógam*
Quae ego imperem facere: égo tamen patrio animo uictus faciam,
Ut tibi concedam; néque tuae libídini aduerſábor.
L. *Atque éccum Phidippum óptume uideo: hinc iam ſcibo quid ſit.*
Phidíppe, et ego meis me ómnibus ſcio eſſe ádprime obſequentem;
Set nón adeo ut mea fácilitas corrúmpat illorum ánimos:
Quod tú ſi idem facerés, magis rem in uóſtram et noſtram id éſſet.
Nunc uídeo in illarum éſſe te poteſtate. PH. *heia uero.*
L. *Adii te heri de filia: ut ueni, itidem incertum amiſti.*
Haut ita decet, ſi pérpetem hanc uis éſſe adfinitátem,
Celáre te iras. si quid eſt peccátum a nobis, prófer:

Aut

5. *Phidippe etſi ego meis omnibus ſcio me eſſe apprime obſequentem.* Verſui aptior collocatio eſt in omnibus fere l. s. & Donato, *etſi ego meis me omnibus ſcio eſſe apprime obſequentem.* FAERNUS.

Phidippe, etſi ego meis me omnibus.

Sic Faernus & noſtri plerique omnes. Sed illud inſpice, *Etſi ſcio me — Quod tu ſi idem faceres.* Quorſum illud *Etſi?* plane enim inconſequens oratio eſt. Notatum hoc & Veteribus. Chariſius p. 203. *Etſi, ut ait C. Julius Romanus, ἀνακόλουθον eſt; quotieſcumque τῷ Etſi non reddimus Tamen: ut Terentii illud ex Hecyra eſt, Etſi ego me meis omnibus — corrumpat animos.* Quid ergo? an ſinemus Terentium ἀνακόλουθον, hoc eſt Soloeciſmi reum peragi? Praeſertim cum tam proclivis & tam certa ſit ejus culpae purgatio? Repone,

Phidippe, et ego meis me omnibus.

Et ego, id quod *Etiam ego.* Oratorie, primo ſe fatetur levioris culpae reum eſſe, ut Phidippum gravioris arguat.

6. *Sed non adeo ut facilitas mea illorum corrumpat animos.* Ex libro Vaticano & Baſilicano ac Donati, ita collocamus, *mea facilitas:* ex omnibus autem l. s. *corrumpat illorum animos.* verſus eſt Iambicus tetrameter catalecticus, in quo contracta dictione *mea* in unam ſyllabam, eſt Iambus in quarta. FAERNUS. Noſtri, uno excepto, omnes, *Mea facilitas:* nec opus eſt, ut *Mea* in unam ſyllabam contrahatur.

7. *Quod ſi tu idem faceres.* Melior eſt ordo verborum in libro Bembino, *Quod tu ſi idem faceres.* FAERNUS.

Noſtri male *Si tu.* *Tu* enim ſub ictu eſſe debet, ut v. 5. *Ego.* Ceterum pro *In rem noſtram & veſtram* noſtri magno conſenſu, *In rem veſtram & noſtram.* Hoc civilius & moratius eſt, ut illorum commodum prius ſpectetur. Repone igitur,

Quod tu ſi idem faceres, magis rem in voſtram & noſtram id eſſet.

Rem in ipſe verſus efflagitat.

8. *Nam video in illarum poteſtate eſſe te. Heia vero.* Non indignus quidem venia Poeta foret, ſi in medio verbo caeſuram hic poneret. Sed non credo eum data opera id feciſſe; cum in manu eſſet, venia ea non indigere. Repone igitur,

Nunc video in illarum eſſe te poteſtate. Heja vero.

10. *Haut ita decet ſi perpetuam vis eſſe adfinitatem hanc.* *Perpetuam* verſus reſpuit; qui in ea ſede vel Creticum poſtulat, vel Paeonem quartum. Noſtri omnes *Hanc* ponunt poſt *Perpetuam.* Repono,

Haut ita decet ſi perpetem hanc vis eſſe adfinitatem.

Perpes idem quod *Perpetuus,* ut Plautus *Noctem perpetem, Alea perpeti:* & alii *Diem, Annum perpetem.*

12. *Aut*

Aut éa reſellendó tibi aut purgándo corrigémus,
Te iúdice ipſo. sin eaſt retinéndi cauſa apút uos,
Quia aégra eſt: te mi iniúriam facere árbitror, Phidíppe;
Si métuis ſatis ut meaé domi curétur diligénter.
At ita me di ament, haút tibi hoc concédo, etſi illi páter es,
Ut tu íllam ſaluam mágis uelis; id ádeo gnati caúſa:
Quem ego intellexi illam haút minus quam ſe ípſum magni fácere.
Neque adeo clam te eſt, quam éſſe eum latúrum grauiter crédam,
Hoc sí reſcierit: eó domum ſtudeo hánc, prius quam ille huc rédeat.
PH. *Lachés, et diligéntiam ueſtram ét benignitátem*
Noui: ét quae dicis, ómnia eſſe, ut dicis, animum indúco:
Et te hóc mi cupio crédere: illam ad uós redire ſtúdeo,
Si fácere poſſim ulló modo. L. *quae rés te id facere próhibet?*
Eho, númquidnam accuſát uirum? PH. *minumé: nam poſtquam atténdi*
Magis, ét ui coepi cógere ut redíret; ſanćte adiúrat,

Non

12. *Aut ea reſellendo aut purgando vobis corrigemus.* In hoc genere crebro occurrunt peccata contra metrum; ideo quod neſcirent veteres Correctores, nullam hic in medio verſu, ſive in caeſura, licentiam permitti. *Purgando*, niſi primam corripit, quod abſurdiſſimum, ſtare in ea ſede nequit. Sed remedium ſponte ſuccurrit,

Aut ea reſellendo tibi aut purgando corrigemus.

Tibi, ut patriſamilias, qui ceteros regas: ſic ſuperiore verſu, *Célare te iras*, & *Te judice ipſo.*

13. *Sin ea eſt cauſá retinendi aput vos.* *Cauſá* in fine acuitur, nulla neceſſitate aut cauſa. Repone,

Sin ea eſt retinendi cauſa aput vos.

17. *Ut tu illam ſalvam magis velis, quam ego: id adeo gnati cauſa.* Illud *Quam ego* nimis onerat verſum, etſi non ſuffocet & elidat. Sententiae autem adeo non neceſſarium eſt, ut noceat & incommodet. *Haut tibi concedo, ut tu illam ſalvam magis velis.* Quid opus eſt iſto *Quam ego?* Id enim totum anticipatur in *Haut tibi concedo*; & putide rurſus ingeritur. Lege igitur,

Ut tu illam ſalvam magis velis: id adeo gnati cauſa.

18. *Quam ſe ipſum magnificare.* Ita & liber Bembinus, & fere omnes alii antiqui & recentes, FAERNUS. *Quam ſe ipſum, magnificare.* Atqui tres noſtri vetuſtiſſimi *Magni facere.* Recte. Nuſquam aliàs apud Noſtrum venit *Magnificare*; nec verſus amat in ea ſede Dactylum. Noſter ſolet dicere, *Magni, maxumi facere:* Et Plautus; niſi ſemel atque iterum, ubi idem, quod hic, mendum inſedit.

19. *Neque adeo me clam eſt.* O. l. s. *clam me eſt.* quod vero ſequitur *reſciverit*, libri Bembinus & omnes alii antiqui, *reſcierit*, appoſite ad rationem verſus. FAERNUS.

Noſtri quoque *Clam me eſt* & *Reſcierit.* Sed & illud reſpice, *Gravitér laturum credam.* Credaſne hunc accentum ab Auctore eſſe, cum nullo negotio aliter potuit?

Neque adeo clam me eſt, quam eſſe eum laturum gráviter credam.

Sed quid ſodes illud eſt, *Non clam me eſt, quam credam*? Quomodo *Clam* ei eſſe poſſit, quid ipſe *Credat?* Recta erat locutio, *Non clam me eſt, quam graviter laturus ſit:* ut infra IV, 1, 52. *Non edepol clam me eſt, ut hic laturus hoc ſit.* & And. I, 5, 52. *Non clam te eſt, quam utraeque res utiles ſint.* Repone igitur,

Neque adeo clam te eſt, quam eſſe eum laturum graviter credam.

20. *Eo domum ſtudeo haec prius quam ille huc redeat.* In antiquiſſimis libris, Bembino & Victoriano & Decurtato pro, *huc redeat*, legitur, *ut redeat.* & eſt ordo; eo ſtudeo ut haec redeat

Non póſſe aput uos Pámphilo ſe abſénte perduráre:
Aliúd fortaſſe alii uiti eſt: ego ſum ánimo leni nátus:
Non póſſum aduorſari meis L. *hem, Sóſtrata.* SO. *heu me miſeram.*
L. *Certúmne eſt iſtuc?* PH. *núnc quidem ut uidétur: ſet numquid uis?*
Nam eſt quód me tranſire ad forum iam opórtet. L. *eo tecum úna.*

ACTUS II. SCAENA III.

SOSTRATA.

'EDEPOL ne nos ſúmus inique aeque ómnes inuiſaé uiris,
Própter paucas: quae ómnes faciunt dignae ut uideamúr malo.
Nam ita me di ament, quód me accuſat uir nunc, ſum extra nóxiam.
Sét non facile eſt éxpurgatu: ita ánimum induxerúnt, ſocrus
'Omnis eſſe iniquas: haut pol mé quidem: nam numquam, ſecus
Hábui illam, ac ſi ex mé eſſet nata: néc, qui hoc mi eueniat, ſcio:
Niſi pol filiúm multimodis iam éxpeto, ut redeát domum.

redeat domum prius quam ille. FAERNUS. Noſtri omnes *Huc*, & Donatus cum Edd. vett. *Ut* a Correctoribus venit, qui neſciebant unum mendum corrigere, niſi inducendo alterum. Lege cum Edd. vett.

Hoc ſi reſcierit: eo demum ſtudeo hanc, *priuſquam ille huc redeat.*

Hanc non *Haec*: & *Redire*, *Revocare* vel ſimile quid, ut paſſim, ſubauditur.

24. *Quae res te facere id prohibet?* Noſtri meliores magno numero, *Quae res te id facere prohibet?* Numeris paulo melioribus.

28. *Aliud fortaſſe aliis vitii eſt.* Septem ex noſtris *Alii.* Recte. Et Lachetem ipſum intelligit. Sic etiam Donatus legit; *Mollius dixit Alii, quam ſi Tibi dixiſſet.* Hodie io Donato *Aliis* eſt editum: ſed res ipſa refragatur.

31. *Nam eſt quod me ad forum tranſire jam oportet.* L. *eo tecum una.* Ex libro Bembino ita lego,

Nam eſt quod me tranſire ad forum jam oporteat. LA. *eo tecum una.*

Ita etiam collocant alii omnes libri, & maxime antiqui, in quibus tamen ſcriptum eſt, *oportet.* verſus eſt ejuſdem cujus ſupra geoeris, & ipſe habens Iambum in quarta. in quo tamen verſu verbum *eo*, io unam ſyllabam contrahendum eſt. FAERNUS.

Cetera recte, & noſtris coofentientibus. Sed *Oportet* univerſi. Recte: volente ipſo verſu. Ut *Eſt qui dicit*, & *Eſt qui dicat*, aeque bene dixeris; ita *Eſt quod oportet* tam recte, quam *Eſt quod oporteat.*

1. *Edepol ne nos ſumus mulieres inique aeque omnes inviſae viris.* Tò *mulieres* delemus ex auctoritate libri Bembini. quam dictionem alioqui nec oratio expoſcit: utique enim ſubintelligitur, oec ratio trochaici admittit. FAERNUS. Recte hic Bembinus. Et perperam altera Correctorum factio, qui *Mulieres* retinebant, *Inique* extrudebant; ut noſtri fere omnes. *Aeque inique*, ut Heaut. IV, 3, 7. *Aeque commode.*

3. *Nam ita di me ament.* O. l. s. & Donatus, *nam ita me di ament.* FAERNUS. Noſtri omnes *Me di ament.* Et praeterea pro *Nunc vir*, Codex C. C. *Vir nunc.* Recte, ut *Vir* ſit in ictu.

5. *Haut pol me quidem.* Ex *quidem m* elidendum, licet coofonans conſequatur, ut ſit dactylus in quinta ſede hujus trochaici, cujus haec pars eſt. FAERNUS. Hoc uſitatum & tritum eſt.

7. *Niſi pol filium multis modis jam expecto ut redeat domum.* Ex ratione verſus, qui eſt trochaicus catalecticus, legeodum *multimodis*; quam dictionem & in Andria repoſuimus, ex libro Bembino, ubi in vulgata lectiooe pariter erat *multis modis.* FAERNUS.

Recte *Multimodis*; nam noſtri *Multis modis.* Sed aliud reſtat aliquanto majus. Pro *Exſpecto*, lege, & ſententia & verſu gratulaotibus, *Expeto ut redeat domum.* Vide ad Eunuchum IV, 6, 5.

ACTUS III. SCAENA I.

PAMPHILUS. PARMENO. MYRRHINA.

PAM. *NE'MINI plura ego acérba credo eſſe éx amore homini úmquam oblata,*
Quám mi. heu me infelicem, hancine ego uítam parſi pérdere?
Hácine cauſa eram ègo tantopere cúpidus redeundi domum? ah,
Quanto fuerat praéſtabilius, úbiuis gentium ágere aetatem,
Quam húc redire? atque haéc ita eſſe miſerum me reſcíſcere?
Nam ómnibus nobis, quibus eſt alicunde áliquis obiectús labos,
'Omne quod eſt intérea tempus priuſquam id reſcitúmſt, lucroſt.
PAR. *'At ſic citius quí te expedias his aerumnis, réperias.*
Si non rediiſſés, haec irae fáctae eſſent multo ámpliores:
Sét nunc aduentúm tuum ambas, Pámphile, ſcio réuerituras.
Rém cognoſces: íram expedies: rúrſum in gratiám reſtitues.
Léuia

1. *Nemini ego plura acerba eſſe credo ex amore homini umquam oblata*
Quam mihi. heu me infelicem, hancine ego vitam parſi perdere?

Prioris verſus verba alii libri ſcripti aliter collocant: ſed nos antiquam lectionem, & Donatum ſequemur, in quibus hoc tantum ab impreſſa lectione variatur, quod in iis eſt, *credo eſſe.* ſane hic verſus, contracto in unam ſyllabam pronomine *ego*, ita ut *nemini ego* ſit dactylus, eſt trochaicus tetrameter acatalecticus: poſterior vero verſus, dictione *mihi* monoſyllaba effecta, eademque per ſynaloephen eliſa, & ipſe trochaicus eſt, catalecticus tamen, ut ſequentes. quartus vero & ipſe trochaicus acatalecticus, coaleſcentibus in unam ſyllabam duabus extremis ſyllabis in voce *gentium*. FAERNUS.

Nemini ego plura acerba credo eſſe.

Sic dedit Faernus. Noſtri *Credo eſſe*; ſed iidem *Plura ego*. Repone,

Nemini plura ego acerba credo eſſe.

Nemini pronuntiatur hic δισυλλάβον, quaſi eſſet *Nemni*. Sic Plaut. Poen. V, 6, 11.

Neminem venire, qui iſtas adſereret manu.

3. *Haccine cauſa ego erám tantopere.* Vide modo accentus, & ſtatim repones,

Haccine cauſa eram égo tantopere.

4. *Cui quanto fuerat praeſtabilius, ubivis gentium agere aetatem.* Hic verſus, octonarius plenus, Trochaicus ſemper eſt, nuſquam Iambicus; niſi ubi, ut hic mendum ſubrepſit. Tolle illud *Cui*, & ſubſtitue *Ah: Redeundi domum. ah, Quanto fuerat:* quo pacto & metro, & loquentis ſimul affectui vim & ſpiritum addes. Sic Andr. II, 1, 7. *Niſi Philumenam. Ah, Quanto ſatiuſt.*

6. *Nam nos omnes, quibus eſt.* Ordo eſt, *Lucro eſt nos omnes.* Sic libri plerique, & ſic Donatus: *Hoc, ait, genus orationis abſolutum dicitur* (Legendum opinor, *Soloecum dicitur*) *Tale eſt apud Virgilium* (X, 244.)

Craſtina lux, mea ſi non irrita dicta putaris,
Ingentes Rutulae ſpectabis caedis acervos.

Ubi apud Servium quoque Velius Longus & alii Magiſtri legebant *Spectabis.* Atqui & Virgilius *Spectabit*; ut nunc codices vetuſti; & Terentius, opinor (neque enim ſciens prudens σολοικίζειν maluit)

Nam omnibus nobis, quibus eſt alicunde.

Ita codex ex Regiis unus; Duo alii *Nam nobis omnibus.* Infra III, 3, 20.

Omnibus nobis ut res dant ſeſe.

9. *Si non rediſſes, hae irae factae eſſent multo amplieres.* Verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ſi pro verbo *rediſſes*, in ſcanſione ſit *rediiſſes*: & in *hae irae* non fiat ſynaloepha. FAERNUS.

Si non rediſſes hae irae. Repone, *Si non rediiſſes haec irae. Haec* unus ex noſtris, alter vetuſtus *Hae. Haec* femininum pro *Hae* jam ſaepe habuimus.

15. *Cui*

Digitized by Google

Léuia ſunt, quae tú pergrauia eſſe in animum induxti tuum.
PAM. *Quid cónſolare me? an quiſquam uſquam géntiumſt aequé miſer?*
Prius quam hánc uxorem dúxi, habebam alibi animum amori déditum:
Iam in hác re, ut taceam, cuiuis facile eſt ſcitu, quam fuerím miſer:
Tamén numquam auſus ſúm recuſare eám, quam mi obtrudit pater.
Uix me hinc abſtraxi, atque inpeditum in eo éxpediui animúm meum;
Uixque húc contuleram: em nóua res ortaſt, pórro ab hac quae me ábſtrahat.
Tum aut mátrem ex ea re me aút uxorem in cúlpa inuenturum árbitror:
Quod cum íta eſſe inueneró, quid reſtat, niſi porro ut fiám miſer?
Nam matris ferre iniúrias me, Pármeno, pietás iubet:
Tum uxóri obnoxiús ſum; ita olim ſuó me ingenio pértulit:
Tot meás iniuriás quae numquam núllo patefecit loco.
Set mágnum neſcio quid neceſſe eſt éueniſſe, Pármeno,
Unde íra inter eas interceſſit, quaé tam permanſit diu.
PAR. *Aut quidem hércle paruom, ſi uis ueram uérba ad rationem éxigi.*
Non

15. *Cuivis facile ſcitu.* Addo *eſt*, ex libro Bembino Vaticano & Baſilicano, quod & in Victoriano erat, ſed poſtea abraſum fuit. FAERNUS. *Facile ſcitu eſt.* Tres ex noſtris cum Edd. vett. *Facile eſt ſcitu,* Concinnius paulo.

17. *Vix me illinc abſtraxi.* Hic verſus poteſt utcumque ſuſtentari, ut ſit trochaicus tetrameter hypercatalecticus. ſed hujuſmodi verſus inter Iambicos non placet mihi. quare legerim, ut in libro Bembino, *vix me illi abſtraxi*; ita erit octonarius Iambicus, ut ceteri. *illi* autem, vel dativus erit, pro *ab illa*, vel adverbium de loco, ſicut alibi in loco. FAERNUS. Noſtri *Illinc.* Lege: *Vix me hinc abſtraxi. Hinc* ut v. 15. *In hac re.*

Ib. *Inpeditum in ea expedivi animum meum.* Lege, *In eo,* ſcilicet *In eo amore impeditum,* non in ea Bacchide, ut v. 14. *Habebam alibi animum amori deditum.* Sic And. V, 1, 10.

Adoleſcentulo In alio occupato amore.

19. *Tum matrem ex ea re, aut me uxorem.* Idem liber, itemque Victorianus haec verba ſic collocant, *tum matrem ex ea re me aut uxorem.* FAERNUS. *Tum matrem ex ea re me aut uxorem.* Lege, *Tum aut matrem.*

23. *Tot meas injurias quae numquam in ullo patefecit loco.* Donatus: *Non dixit Quas ſed Quae: ut ad omnia, non ad Injurias referatur extrema concluſio.* Fallit magnus Magiſter: *Quae* enim non eſt Neutrum plurale, ſed ſingulare Femininum, *Quae numquam patefecit tot meas injurias.* Porro tres ex noſtris *Numquam ullo,* non *In ullo.* Repone,

Numquam nullo patefecit loco.

26. *Haud quidem hercle parum eſt, ſi vis vero veram rationem exequi.*

Ex ejuſdem libri & aliquot aliorum auctoritate, itemque Donati, delemus verbum *eſt*, & pro *parum*, ſcribimus *parvom*, quod & alii libri habent, & idem Donatus: licet per duo *u*, ſcriptum. ſane qui expoſitionem Donati ſuper hoc verbo *parvum* conſideraverit, intelliget eum affirmative legere, non negative. ex quo conjecit Lolgius legendum, *at quidem hercle parvum*, ut ſubaudiendum ſit ex ſententia Donati *evenit*: nam ſi negative legas, pugnabit cum conſequente ſententia, & cum eo quod infra dicit, *fortaſſe unum aliquod verbum*; quam & ego conjecturam probo, eo magis quod in meo quodam libro ſcriptum erat *aut*. ut facilis lapſus

fuerit

Non máxumae, quae máxumae ſunt interdum irae, iniúriae
Faciúnt: nam ſaepe eſt, quibus in rebus álius ne iratús quidem éſt,
Cum de eádem cauſa eſt iracundus fáctus inimiciſſimus.
Pueri inter ſeſe quas pró leuibus nóxiis irás gerunt?
Quaprópter? quia enim qui eós gubernat ánimus, infirmúm gerunt.
Itidem illae mulierés ſunt, ferme ut púeri, leui ſenténtia:
Fortaſſe unum aliquod uerbum inter eas íram hanc conciuiſſe, ere.
PAM. *Abi, Parmeno, intro, ac mé ueniſſe núntia.* PAR. *hem quid hoc éſt?* PAM. *tace.*
Trepidári ſentio, ét curſari rúrſum prorſum. PAR. *agedum, ád fores*
Accédo propius. hém, ſenſiſtin? PAM. *nóli fabulárier.*
Pro Iúppiter, clamórem audiui. PAR. *túte loqueris, mé uetas.*
M. *Tace óbſecro mea gnáta.* PAM. *matris uóx uiſaſt Philúmenae.*
Nullús ſum. PAR. *qui dum?* PAM. *périi.* PAR. *quamobrem?* PAM. *néſcio quod magnúm malum*

Pro-

fuerit per adjectionem unius litterae ex *at* in *aut*. Hujus autem verſus prima ſyllaba praecedenti attribuitur, ut verſus ſint octonarii Iambici quadrati. FAERNUS.

Noſtri *Haut*. Sed quid eſt, *Si vis vero*? Donatus: *Vero vel nomen eſt, vel Conjunctio, vel Adverbium.* Nonne haec loco obſcuro magnam lucem inferunt? Quid porro eſt. *Vtram rationem exſequi*? quis ſic locutus eſt? Vide an rem ipſam conjectura teṡigerim:

Aut quidem hercle parvom, ſi vis veram verba ad rationem exigi.

Dixerat Pamphilus, *Magnum quid eveniſſe*, reſpondet ſervus, Aut quidem *Parvum*, ſi veris ſuis nominibus res appellari vis, ſi vis verba exigi ad veram rationem: ut Cicero *Exigere columnas ad perpendiculum.* Ovid. Met. IX, 500.

Sunt ſuperis ſua jura. quid ad caeleſtia ritus
Exigere humanos diverſaque foedera tento?

27. *Non maxumas quae maxumae ſunt interdum irae injurias Faciunt.*

Sic hodie libri omnes: prorſus contra loci ſententiam. Donatus: *Injuriae faciunt iras, non irae injurias; ſed hic ὑπαλλακτικῶς dixit. Alii, Faciunt, pro probant, oſtendunt.* Atqui quis ſanae mentis ſcriptor *Faciunt* hic poſuiſſet pro *Oſtendunt*? Aut quo modo, ſi Hypallagen nomines, continuo ex atris alba fient? Repone,

Non maxumae, quae maxumae ſunt interdum irae, injuriae Faciunt.

Hellenifmum, credo, agnoſcis; *Irae pro iras*; quo nomen ſequitur caſum pronominis. Ut And. Prol.

Populo ut placerent, quas feciſſet fabulas:

pro *Fabulae*: ſic contra hic *Irae* pro *Iras*; quia hic *Quae* pronomen eſt, ibi *Quas*. Sic mox v. 31.

Quapropter? quia enim qui eos gubernat animus, infirmum gerunt.

Animus pro *Animum* propter pronomen *Qui*.

30. *Pro levibus noxis iras gerunt?* *Noxiis* exigit ratio octonarii, & ita eſt in multis libris, & in iis Bembino, Victoriano, Baſilicano & Donato. FAERNUS.

Pueri inter ſeſe quam pro levibus. Noſtri etiam plerique *Noxiis*. Sed inſuper repone, magno ſententiae incremento,

Pueri inter ſeſe quas pro levibus noxiis iras gerunt?

32. *Itidem illae mulieres.* Niſi quis *mulieres* triſyllabum faciat, eliſo medio *e*, verſus non conſtat. ſed judicio meo delendum eſſet τὸ *illae*, quod alioqui non modo non adjuvat ſenſum, ſed ei etiam incommodat. FAERNUS. Immo alia via ſervatur rythmus. *Levi* hic monoſyllabon eſt, ut alibi *Novo*: quod facile feres, ſi pronuntiaveris eo quo veteres ſono, *Lewi*, *Nowo*.

33. *Forſaſſe unum aliquod verbum inter eas íram hánc conciverit.* Vides in *Iram* ſynaloepham negligi, contra morem & legem. Guyetus. *Hanc irám conciverit.* Sed ille ad digitos pedes numerabat; accentuum ignarus & ſecurus.

Digitized by Google

Profécto, Parmenó, me celas. PAR. *úxorem Philúmenam*
Pauitáre neſcio quid dixerunt: id ſi forte eſt, néſcio.
PAM. *Intérii: cur id mihi non dixti?* PAR. *quia non poteram una ómnia.*
PAM. *Quid mórbi eſt?* PAR. *neſció.* PAM. *quid? nemon médicum adduxit?* PAR. *néſcio.*
PAM. *Ceſſo hinc ire intro, ut hóc quamprimum, quicquid eſt, certó ſciam?*
Quonám modo, Philúmena mea, núnc te offendam adféctam?
Nam sí periclum in te úllum ineſt, periſſe me una haut dúbium eſt.
PAR. *Non úſus facto eſt mihi nunc hunc intró ſequi:*
Nam inuiſos omnis nós eſſe illis ſéntio.
Heri némo uoluit Sóſtratam intro admittere.
Si fórte morbus ámplior factús ſiet,
Quod ſane nolim, máxume eri cauſá mei;
Seruom ilico introiiſſe dicent Sóſtratae,

Aliquíd

rus. Edd. vett. *Inter eas iras has:* ſed tria homoeoteleuta parum concinne veniunt; & praeterea codicum quicquid ubique eſt *Iram hanc.* Donatus ad locum: *Legitur & Conſciviſſe* (lege *Conciviſſe*) *Sic Plautus: Fortaſſe te amare ſuſpicavere. Nam veteres infinitivo modo adjungebant Fortaſſe.* Plauti locus hodie non extat; ſic tamen corrigendus,

Fortaſſe tete amare ſuſpicarier.

ut Poen. V, 2, 44.

Fortaſſe medicos nos eſſe arbitrarier.

Noluerunt Magiſtri pueros ſuos obſolete loqui; ſed vel verſus diſpendio Infinitivum mutarunt. Revocemus vero denuo,

Fortaſſe unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciviſſe, ere.

Addidimus *Ere*, verſus quidem cauſa; ſed, ut puto, veriſſime. Nam qui exiſtimabat, *Conciviſſe* per ſe adſcito, fore Iamb. Tetram. Catalecticum, is neſciebat quid ſit ejuſmodi Iambicus.

35. *Age dum ad fores accede propius.* PAR. *hem, ſenſiſtine?* Haec omnia aſcripta ſunt in libro Bembino Parmenonis perſonae: in eo tamen pro *accede*, legitur *accedo*, & pro *ſenſiſtine*, *ſenſiſtin*, quod poſterius in omnibus libris eſt. eſt autem *age dum*, vox ſe ipſum hortantis ad exequendum erile mandatum. FAERNUS. Noſtri *Accede.*

37. *Pro Juppiter, clamorem audio.* In libro Bembino & Victoriano eſt *audivi:* ut & exigit verſus. FAERNUS. Noſtri perperam *Audio.*

39. *Quia perii.* Aliqui libri, inter quos Bembinus non habent *quia*, quod nec ſenſum juvat, & impedit verſum, quem nos hoc modo ordinamus, ut ſit tetrameter Iambicus acatalecticus.

Nullus ſum. PAR. *qui dum?* PAM. *perii.* PAR. *quamobrem.* PAM. *neſcio quod magnum malum.*

FAERNUS. In noſtris male *Quia.*

40. *Celas.* Noſtri omnes *Celant*, niſi quod unus *Celas.*

42. *Interii, cur mihi id non dixti.* Lege ex noſtris fere omnibus,

Interii, cur id mihi non dixti?

43. *Nemone medicum adduxit?* Liber Bembinus, Baſilicanus, Vaticanus, & Victorianus, *nemon.* FAERNUS. Noſtri quoque *Nemon.*

44. *Quicquid eſt, certum ſciam.* Libri Bembinus, & Victorianus, *certo ſciam.* FAERNUS. Noſtri *Certum.*

46. *Nam ſi periculum ullum in te eſt.* Ita aliqui libri habent: Bembinus vero, *ullum ineſt*, Vaticanus, Baſilicanus, & alii, ac Donatus, *ullum in te ineſt*, quam & veram lectionem arbitramur; & ex Vaticano, & Baſilicano legimus *periclum.* FAERNUS.

Nam ſi periclum ullum in te ineſt. Concinnius id, quo Bembinus nos ducit,

Nam ſi periclum in te ullum ineſt.

52. *Introiſſe.* Scribe *Introiiſſe.* Medium enim a elidi-

Aliquid tuliſſe cómminiſcentúr mali,
Capiti átque aetati illórum, morbus qui aúctus ſit.
Era in crímen ueniet, égo uero in magnúm malum.

ACTUS III. SCAENA II.

SOSTRATA. PARMENO. PAMPHILUS.

SO. *NESCI'O quid iamdudum aúdio hic tumúltuari míſera:*
Male métuo, ne Philúmenae magis mórbus adgrauéſcat:
Quod te Aéſculapi, et té Salus, ne quid ſit huius, óro.
Nunc ád eam uiſam. PAR. *heus, Sóſtrata.* SO. *hem.* PAR. *iterum iſtinc excludére?*
SO. *Ehem Pármeno, tun hic eras? perii, quid faciam míſera?*
Non uíſam uxorem Pamphili, cum in próxumo hic ſit aégra?
PAR. *Non uíſas? ne mittás quidem uiſéndi cauſa quémquam.*
Nam qui amat cui odio ipſus eſt, bis fácere ſtulte dúco.
Labórem inanem ipſús capit, et illi moleſtiam ádfert.
Tum filius tuus íntroiit uidére, ut uenit, quid agat.
SO. *Quid áis? an uenit Pámphilus?* PAR. *uenit.* SO. *dis gratiam hábeo.*
Hem, iſtóc uerbo animus mí rediit, et cúra ex corde excéſſit.
PAR. *Iam*

eliditur; perinde ac ſi duobus verbis ſcriptum ſit *Intro Iſſe.*

54. *Morbus qui auctus ſiet.* Ex ratione verſus legendum videtur *ſit*; niſi quis velit *ſiet* monoſyllabum facere, quod eſt durum, praeſertim in fine verſus. FAERNUS. *Auctus ſiet.* *Sit*, & pronuntiandum & ſcribendum.

55. *Era in crimen veniet. ego vero in magnum m.* Arbitror ex priore *in*, *n* elidi, ut ſit in prima ſede anapaeſtus. FAERNUS.

1. *Neſcio quid jam dudum hic audio.* Ordo verborum alius eſt in o. l. s. & Donato, in hunc modum, *jam dudum audio hic.* quod & numeroſius eſt: facit enim Iambum in quarta ſede verſus, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus. FAERNUS. Eodem ordine noſtri, *Audio hic.*

4. *Iterum iſtinc excludere.* Lege per interrogationem.

7. *Nec mittas quidem.* Non ſere invenias librum ſcriptum, in quo pro *nec*, non ſit *ne.* FAERNUS. Noſtri quoque *Ne.* Et lege *Non viſas?* Interrogative.

10. *Tum autem filius introiit.* Et hic quoqũe numeroſiorem lectionem habent o. l. s. & Donatus, *tum filius tuus i.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

11. *Dis habeo gratias.* Verſus eſſe debet Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri: quare ex o. fere l. s. ita legimus, *Dis gratiam habeo.* FAERNUS. Unus & alter ex noſtris *Gratiam habeo*: reliqui *Gratias.*

13. *Huc nunc introire nolo.* Hic quoque o. l. s. ita collocant, *nunc huc introire nolo.* ita *introire*, triſyllabum erit. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Nunc huc.*

14. *Nam ſi remittent quippiam Philumenam dolores.* Donatus legit *Philumenae*: dicens, *remittent*, *verbum activum*, *poſitum eſſe*, *quaſi neutrum.* ita etiam legit Rufinus in libro de metris comicis. itaque etiam ſcriptum videtur fuiſſe in libro Victoriano; ſed deinde mutatum in

PAR. *Iam eá te cauſa máxume nunc húc introire nólo:*
Nam sí remittent quippiam Philúmenam dolóres,
Omném rem narrabit, ſcio, contínuo ſola ſóli.
Quae intér uos interuénerint, unde ortum éſt initium írae.
Atque éccum uideo ipſum égredi. quam tríſtis. SO. *o mi gnáte.*
PAM. *Mea máter, ſalue.* SO. *gaúdeo ueniſſe ſaluom. ſáluan*
Philúmena eſt? PAM. *meliúſcula eſt.* SO. *utinam iſtuc ita di fáxint.*
Quid tu ígitur lacrumas? aút quid es tam tríſtis? PAM. *re-*
cte, máter.
SO. *Quid fúit tumulti? dic mihi: an dolór repente inuáſit?*
PAM. *Ita fáctumſt.* SO. *quid morbi éſt?* PAM. *febris.* SO. *cotídiana?*
PAM. *ita áiunt.*
I ſódes intro, cónſequar iam té, mea mater. SO. *fiat.*
PAM. *Tu púeris curre, Pármeno, obuiam, átque eis onera adiúta.*
PAR. *Quid? nón ſciunt ipsí uiam, domúm qua redeant?* PAM. *céſſas?*

ACTUS III. SCAENA III.

PAMPHILUS.

NEQUEO mearum rérum initium ullum ínuenire idóneum,
'Unde exordiár narrare, quaé nec opinanti áccidunt;
Pártim

in lectionem vulgatam. FAERNUS.

Philumenam dolores. Sic plerique noſtri: unus tantum Regius *Philumenae.* Donatus poſterius recipit; & certe, *Dolor, morbus remittit*, paſſim occurrit. Tamen ob id quod ſequitur, *Philumenam* hic adſciſco. *Sola ſoli*, inquit, *narrabit.* Si *Philumenam* ſcribis, ea eſt iſta *Sola:* ſin *Philumenae*, quae iſta *Sola* ſit, neſcias.

16. *Quae inter vos intervenit.* Liber Bembinus, *intervenerit.* ita ſine ulla licentia procedit verſus. ita etiam prius videtur fuiſſe in Victoriano, cui nimis ſaepe ſcioli manus admoverunt. FAERNUS.

Noſtri *Intervenit.* Sed adhuc reſtat, quod Bembino ſuppetias ferat. Repone,

Quae inter vos intervenerint; unde ortum eſt initium irae.

Quae enim non refertur ad *Rem*; ſed eſt neutri pluralis. *Omnem rem narrabit; Quae inter vos intervenerint, narrabit.* Neque aliter Donatus olim legebat: *Quae inter vos intervenerit: melius ſic, quam ſi diceret, Quae illi feceris.* Satis opinor, conſtat, (etſi hodie hic *Intervenerit* editum ſit) *Quae* hic numero plurali accepiſſe Donatum, & proinde *Intervenerint* legiſſe: quod & verſus ipſe poſtulat.

17. *Quam triſtis eſt! O mi gnate. Eſt* verſui incommodat; &, me judice, ejiciendum eſt. Sic Heaut. V, 3, 21.

Set ipſe egreditur, quam ſeverus?

Cui hoc minus placet, legat *Quam triſtis't:* vel, *Quam triſtis eſt! mi gnate*; ut mox *Mea mater* ſine O.

18. *Gaudeo veniſſe ſaluum. ſalvane.* Bembinus liber *ſalvam.* at aliqui alii, & in iis Victorianus & Baſilicanus, itemque Donatus, *ſalvan* habent. ita verſus eſt tetrameter Iambicus acatalecticus, ut ceteri. FAERNUS. Noſtri omnes *Salvan.*

24. *Atque his onera adjuta.* Liber Bembinus, & Donatus, *atque eis.* FAERNUS. Duo noſtri veterrimi *Atque iis.*

25. *Domum qua redeant?* Idem liber *veniant.* utrumque ſtare poteſt. FAERNUS.

5. Nam

Pártim quae perſpéxi his oculis, pártim quae accepi aúribus:
Quá me propter exanimatum citius eduxi foras.
Nám modo intro ut mé corripui timidus, alio ſúſpicans
Mórbo me uiſúrum adfectam ac ſénſi uxorem eſſe; ei mihi,
Póſtquam me aſpexére ancillae aduéniſſe, ilico omnés ſimul
Laétae exclamant, Uénit, id quod dérepente aſpéxerant.
Sét continuo uóltum earum ſénſi inmutari ómnium,
Quia tam incommode íllis fors obtúlerat aduentúm meum.
'Una illarum intérea propere praécucurrit, núntians
Mé ueniſſe: ego eius uidendi cúpidus, recta cónſequor.
Póſtquam intro adueni, éxtemplo eius mórbum cognoui miſer:
Nám neque, ut celáre poſſet, témpus ſpatium ullúm dabat:
Néque uoce alia, ac res monebat ipſa, poterat cónqueri.
Póſtquam aſpexi, o facinus indignum ínquam: et corripui ílico
Me índe lacrumans, íncredibili re átque atroci pércitus:
Máter conſequitúr: iam ut limen éxirem, ad genua áccidit,
Lácrumans miſera: miſeritum eſt. profecto hoc ſic eſt, út puto.
'Omnibus nobis út res dant ſeſe, íta magni atque humilés ſumus.
Hánc

5. *Nam módo me intro ut corripui.* Lege ex noſtris univerſis;

Nam modo intro ut me corripui.

6. *Ac ſenſi eſſe uxorem, hei mihi.* Sic unus tantum Regius; reliqui, *Ac ſenſi uxorem eſſe.*

7. *Poſtquam me aſpexere ancillae adveniſſe, ilice omnes ſimul.* Aut ego fallor, aut ex *omnes*, *m* eliſo, prioreque ejus dictionis ſyllaba correpta, erit in ſexta ſede dactylus, & verſus procedet, ut ceteri, qui ſunt trochaici tetrametri catalectici. FAERNUS.

Ilice omnes ſimul. Codex Regius Chartaceus non habet *Simul.* Legere igitur poſſis, *Adveniſſe, omnes ilico Laetae exclamant.*

8. *Venit id quod me repente aſpexerant.* Sic dedit Faernus; ſed noſtri univerſi *Me derepente.* Si hoc mavis, *Venit* eſt temporis praeſentis; ſi *Repente*, eſt praeteriti. Sed melius eſt *Me* ejicere, cum egregio G. Fabricii codice: *Id quod derepente aſp.*

10. *Incommode illis.* Duo noſtri veterrimi *Illuc.*

11. *Una illarum forte interea propere praecurrit, nuntians.* Verſum hunc in ſuum genus redigimus hoc modo: dictionem *forte* delemus ex auctoritate libri Bembini, & pro *praecurrit*, reponimus *praecucurrit*, ex Baſilicano, & aliis multis l. s. ita procedit trochaicus. FAERNUS.

Una earum interea propere praecucurrit.

Ita citat Priſcianns p. 901. & ſic ibi codex vetus. Noſtri omnes, *Una illarum forte interea propere praecurrit.* Volebant hi Correctores, *Propere currit.* In Petrenſi deeſt *Propere.*

13. *Poſtquam introii, extemplo ejus morbum.* Ne hic quidem trochaicus ſtat, niſi ad lectionem librorum Bembini & Victoriani emendetur, *Poſtquam intro adveni, extemple ejus morbum.* FAERNUS.

Poſtquam intre ádveni, éxtemple ejus morbum cognovi miſer.

Sic Faernus ex Bembino ſuo dedit: ſed correctorem ſapit. Noſtri enim univerſi & alii ubique, *Poſtquam introii.* Forte,

Poſtquam introivi, extempulo ejus morbum cognovi miſer.

ut Plautus ſaepe, Aul. I, 2, 15.

Nam ſi ignis vivet, tu extinguére extempulo.

14. *Nam neque ut celari poſſet, tempus ſpatium ullum dabat,*

Neque voce alia, ac res monebat, ipſa poterat conqueri. Lege ac diſtingue; *Ut celare poſſet,*

Hánc habere orátionem mécum principio ínſtitit:
'O mi Pamphile, ábs te quamobrem haec ábierit, cauſám uides:
Nam uitium eſt oblatum uirgini ólim ab neſcio quo ínprobo.
Núnc huc confugit, te atque alios pártum ut celarét ſuum.
Sét cum orata eiús reminiſcor, néqueo quin lacrumém miſer.
Quaéque fors fortúna eſt, inquit, nóbis quae te hodie óbtulit,
Pér eam te obſecrámus ambae, sí ius, ſi fas éſt, uti
'Aduorſa eius pér te tecta tácitaque aput omnis ſient.
Si úmquam te erga animo éſſe amico ſénſti eam, mi Pámphile;
Sine labore hanc grátiam te ut síbi des pro illa, núnc rogat.
Céterum de rédducenda id fácias, quod in rem sít tuam.
Párturire eám, neque grauidam eſſe éx te, ſolus cónſcius.
Nam áiunt tecum póſt duobus cóncubuiſſe eam ménſibus.
Túm, poſtquam ad te uénit, menſis ágitur hic iam ſéptimus:
Quód te ſcire, ipſa índicat res. núnc ſi potis eſt, Pámphile,
Máxume uoló doque operam, ut clam éueniat partús patrem,
'Atque adeo omnis. ſet ſi id fieri nón poteſt quin ſentiant,
Dicam abortum eſſé: ſcio nemini áliter ſuſpectúm fore,

Quín,

poſſet, & *Ac res monebat ipſa.* And. III, 3, 19.
Neque poſtulem abs te, ni ipſa res moneat. Quid eſt?
Ut poſſet celare morbum; uxor ſcilicet; quam ſtatim adiit oſculaturus. Niſi *Celare* legeris; *Ipſa* disjungendum erit a *Res.*

21. *Mecum a principio inſtitit.* Placet mihi ut ſine τὸ *a* legatur: *principio inſtitit*, ut eſt in libro Bembino. FAERNUS. Noſtri omnes *A principio.*

29. *Si umquam erga te animo eſſe amico ſenſiſti eam, mi Pamphile.* Lege,
Si umquam te erga animo eſſe amico ſenſti eam, mi Pamphile.

30. *Hanc gratiam te uti ſibi det.* Idem liber & Donatus, non *uti*, ſed *ut*, habent. nec ſtat aliter verſus, cum *uti* poſteriorem producat. & dictio *ut*, etiam erat in Victoriano, ſed deinde factum *uti.* FAERNUS.

31. *Ceterum de reducenda. Redducenda* per duo *d* ſcribimus: nam Iambum trochaicus non admittit. & infra, *nam de redducenda.* FAERNUS.

33. *Nam aiunt tecum.* Haec ſatis clara & perſpicua ſunt: neſcio tamen quomodo miras hic tenebras aut cauſſantur aut faciunt Interpretes. *Duobus poſt menſibus*, hoc eſt, poſt vitium oblatum tibi nupta tecum concubuit. *Poſtquam ad te venit, menſis jam agitur ſeptimus*, hoc eſt, a prima nocte nuptiali menſes jam ſeptem ſunt. Ergo novem menſes a raptu & compreſſione, ſeptem a nuptiis. Partus itaque ſeptimeſtris habebitur, & pro abortivo exponetur.

Ib. *Concubuiſſe eam menſibus.* Vocem *eam* ex libri Bembini auctoritate ſuſtulimus: quae tamen ſubauditur ex praecedenti verſu. FAERNUS. *Eam* ex noſtris reducimus: nam in ea ſede Trochaeus raro invenitur.

34. *Menſis jam hic agitur ſeptimus:* Ratio trochaici exigit hanc collocationem verborum, quae eſt in omnibus fere l. s. *menſis agitur hic jam ſeptimus.* FAERNUS. Sic & noſtri.

36. *Ut clam partus eveniat partem.* Liber Bembinus, Baſilicanus, & multi alii, ac Donatus, *ut clam eveniat partus patrem.* utraque collocatione ſtat trochaicus. FAERNUS. Sic plerique noſtri.

37. *Sed ſi fieri id non poteſt.* Noſtri vel non habent *Id*, vel collocant ante *Fieri.*

44. *Nec*

Digitized by Google

Quin, quod uerisimile eſt, ex te récte eum natúm putent.
Cóntinuo exponétur: hic tibi nihil eſt quicquam incómmodi:
'Et illi miſerae indigne factam iniúriam contéxeris.
Póllicitus ſum; et ſéruare in eo cértumſt, quod dixí, fidem.
Nam de redducénda, id uerò ne útiquam honeſtum eſſe árbitror:
Néc faciam; etſi amór me grauiter cónſuetudoque eius tenet.
Lácrumo, quae poſthác futuraſt uíta cum in mentém uenit
Sólitudoque. ó fortuna, ut númquam perpetua és data.
Set iam prior amór me ad hanc rem exércitatum réddidit.
Quó ego eum consílio miſſum féci, eodem huic operám dabo.
Ádeſt Pármeno cum púeris: hunc minimeſt opus
In hác re adeſſe: nam ólim ſoli crédidi,
Eá me abſtinuiſſe in principio, cúm data eſt:
Uereór, ſi clamorem eius hic crebro exaúdiat,
Ne párturire intéllegat. aliquó mihi eſt
Hinc áblegandus, dúm parit Philúmena.

Actus

44. *Nec faciam; etſi me amor graviter conſuetudoque ejus tenet.* Hunc verſum ita habet liber Bembinus:

Nec faciam etſi amor conſuetudoque ejus graviter tenet.

Ego tamen, aliorum collocationem ſequens, & Bembinum librum, in eo quod non habet vocem *me*, ita legerim,

Nec faciam, etſi amor graviter conſuetudoque ejus tenet. FAERNUS.

Nec faciam. etſi amor graviter conſuétudoque ejus tenet.

Sic Faernus; numeris peſſimis. Noſtri omnes *Amor me*; & in plerisque deeſt *Ejus*.

45. *Quae poſthac futura ſit vita.* Donatus & o. l. s. *futura eſt*, ut & trochaicus poſtulat. FAERNUS. Sic & noſtri *Eſt*.

46. *O fortuna, ut numquam perpetuo es bona.* Pro *Bona* Donatus legebat *Data*. *Hic*, inquit, *Fortunam pro Bona poſuit. Bona igitur non erat in Textu. Bona; Legitur & Data · nam & ſic pro Bona intelligitur neceſſario.* Recipimus illud *Data*, quod tamen libri noſtri repudiant, & inſuper legimus *Perpetua*. Lucilius apud Nonium v. Proprium:

Cum ſciam nihil eſſe in vita proprium mortali datum.

Plaut. Ciſt. I, 3, 46.

Ut ſunt humana, nihil eſt perpetuum datum.

Fortunam abſolute pro *Bonam* etiam Ennius uſurpavit, apud Macrobium,

Hautquaquam quemquam ſemper Fortuna ſecutaſt.

Quae tria loca collegit Vir eruditus G. Fabricius. Adde illud Phorm. V, 7, 1.

Tantam fortunam de inproviſo eſſe his datam.

Sententia igitur haec eſt, O bona fortuna, O ſors fortuna, ut numquam mortalibus data es propria & perpetua.

48. *Quem ego conſilio miſſum feci, idem nunc operam huic dabo.* O. l. s. habent, *quem ego tum conſilio*: quae vero ſequuntur, ita & illi, & Donatus collocant, *nunc huic operam dabo*; ſed hoc modo eſt Iambicus octonarius, poſt tot trochaicos. quod quamvis non placet nobis, tamen conſenſum omnium librorum ſequemur. FAERNUS.

Quem ego tum conſilio miſſum feci, idem nunc huic operam dabo.

Hic verſus inter Trochaicos Iambicus venit: prae-

Actus III. Scaena IV.

Parmeno. Sosia. Pamphilus.

PAR. *AIN tú tibi hoc incómmodum eueniſſe iter?*
SO. *Non hércle uerbis, Parmeno, dici poteſt*
Tantúm, quam re ipſa náuigare incómmodumſt.
PAR. *Itane éſt?* SO. *o fortunáte, neſcis quid mali*
Praetérieris, qui númquam es ingreſſús mare.
Nam aliás ut mittam miſerias, unam hánc uide:
Diés triginta aut plús eo in nauí fui,
Cum intérea ſemper mórtem exſpectabám miſer:
Ita úſque aduorſa témpeſtate usí ſumus.
PAR. *Odióſum.* SO. *haut clam me eſt: dénique hercle aufúgerim*
Potiús, quam redeam, ſi eó mi redeundúm ſciam.
PAR. *Olim quidem te caúſae inpellebánt leues,*
Quod núnc minitare fácere, ut faceres, Sóſia.
Set Pámphilum ipſum uídeo ſtare ante óſtium:
Ite intro: ego hunc adibo, ſi quid mé uelit.
Ere, étiam tu hic ſtas? PAM. *ét quidem te exſpectáns.* PAR. *quid eſt?*

PAM. *In*

praeterea ſententia, vel nulla vel falſa eſt; ut Guyetus verſum ſpurium pronuntiaverit. Donatus *Idem* & *Eidem* agnoſcit; *Si idem*, inquit, *Ego: ſi Eidem, hoc eſt Amori.* Veterrimus noſter cum altero *Item.* Duo inſuper pro *Tum* habent *Cum.* Repone,

Quó ego eum conſilio miſſum féci, eodem huic operám dabo.

Quo conſilio miſſum feci eum amorem, eodem conſilio huic amori dabo operam, ut hunc pariter miſſum faciam. *Nunc* addiderunt, quia praeceſſerat *Tum*: nos *Eum* legimus, cui opponitur *Huic.* *Quo conſilio ---- eodem:* ſic ſupra I, 1, 15.

Aut qua via captent te illi, eadem illos capi.

52. *Hic crebro exaudiat.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, *audiat*; quo quidem modo procedit Iambicus ſine ulla licentia. FAERNUS.

Vercor ſi clamorem ejus hic crebro audiat.

Noſtri univerſi *Exaudiat*: & ſic quoque procedit verſus ſine ulla licentia: *Ejus* ut paſſim, in unam ſyllabam contracto.

53. *Ne parturire eam intelligat.* Nullus omnino liber ſcriptus habet *eam*, quod nec neceſſarium eſt: commode enim ab verſu ſuperiore repetitur. FAERNUS. Neque noſtri habent *Eam.*

2. *Non hercle Parmeno verbis dici poteſt.* Numeroſior verſus eſt in o. l. s.

Non hercle verbis Parmeno. d. p. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

6. *Nam alias ut omittam miſerias.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, *ut mittam.* FAERNUS. Sic tres ex noſtris vetuſtiſſimi, *Mittam.*

16. *Ere, etiam tu nunc hic ſtas?* PAM. *& quidem te exſpecto.* PAR. *quid eſt?* Si quis conſervare velit hanc lectionem, quae eſt eadem libri Bembini & multorum aliorum, neceſſe eſt, ut contracta per ſynizeſin voce *etiam* in duas ſyllabas, primus pes ſit anapaeſtus; pro *nunc* vero *num* legatur: ut ſit ordo *etiamnum*, & fieri poſſit eliſio, quod ſaepe apud Statium invenitur; ex *quidem* vero *m* abjiciatur, quanvis ſequente conſonante. ſi vero aliam collocationem verborum, quae eſt in aliquot antiquis admittas in hunc modum, *etiam nunc tu*, & pro *& quidem* legas *equidem*, ut aliqui recen-

PAM. *In árcem tranſcurſo ópus eſt.* PAR. *cui homini?* PAM. *tibi.*
PAR. *In árcem? quid eo?* PAM. *Cállidemidem hóſpitem*
Mycónium, qui mecum úna uectuſt, cónueni.
PAR. *Perii. uouiſſe hunc dicam, ſi ſaluós domum*
Rediſſet umquam, ut me ámbulando rúmperet.
PAM. *Quid céſſas?* PAR. *quid uis dicam? an conueniám modo?*
PAM. *Immo, quód conſtitui me hódie conuentúrum eum,*
Non póſſe, ne me frúſtra illi exſpectét. uola.
PAR. *At nón noui hominis fáciem.* PAM. *at faciam ut nóueris:*
Magnús, rubicundus, criſpus, craſſus, caéſius,
Lentíginoſa facie. PAR. *di illum perduint.*
Quid, ſi non ueniet? máneamne uſque ad uéſperum?
PAM. *Manéto: curre.* PAR. *nón queo: ita defeſſus ſum.*
PAM. *Ille ábiit. quid agam infélix? prorſus neſcio*
Quo pácto hoc celem, quód me orauit Mýrrhina,
Suae gnátae partum: nam me miſeret múlieris.

Quod

recentiores libri & Donatus habent, planius verſus procedet. FAERNUS.

Fre, etiam tu nunc hic ſtas? PAM. *& quidem te exſpecto.* PAR. *quid eſt?*

Quicquid laboret hic Faernus & alius quidam, ſyllaba verſui ſupereſt. Repone,

Ere etiam tu hic ſtas? Et quidem te exſpectans. Quid eſt?

Dele *Nunc*, quod larem incertum habet, in his Codicibus ante *Tu*, in illis poſt *Tu*. *Etiam*, ut Eun. II, 2, 55. *Etiamne tu hic ſtas, Parmeno?* Plaut. Moſtel. II, 2, 89.

Sed tu etiamne adſtas, nec quae dicoobtemperas? Et quidem te exſpectans; ſubintellige *Sto*. Eun. III, 5, 46. *Sto exſpectans ſiquid mi imperent.* Si *Exſpecto* hic legeris, melius eſt *Equidem*; quod tamen vetuſti omnes abnegant. Sin *Et quidem*; tum ſine dubio legas *Exſpectans*, & reſponſio plenior ac apertior eſt.

19. *Una advectus eſt mecum.* Repono *vectus* ex libro Bembino; ſed ex ratione verſus, ex *vectus eſt*, *vectu'ſt* faciendum. FAERNUS. Noſtri omnes *Advectus*.

24. *Non poſſe, ne me fruſtra illic exſpectet. vola.* In libro Victoriano ſcriptum erat *ille*: ſed *illi* exigit ſenſus, quod pro *illic* exponitur: pro *illic*, *illi* exigit verſus. aut ſi *illic* legetur, *c* in ſcanſione non pronuntiabitur. FAERNUS. Recte *Illi*; & in Textum recepimus: licet noſtri omnes *illic*.

27. *Cadaveroſa facies.* Liber Bembinus, & Donatus legunt *facie*; & haec verba non Parmenoni, ſed Pamphilo attribuunt. FAERNUS.

Magnus, rubicundus, criſpus, craſſus, caeſius
Cadaveroſa facie.

Noſtri omnes *Facies* perperam. Sed illud animadverte, Quo pacto idem & *Rubicundus*, *magnus*, *craſſus* dicatur; & tamen idem *Cadaveroſa* eſſe *facie*? An data opera, ut fingens ac mentiens; an ut feſtinans, oblivione ſibi pugnantia dixit? Neutrum placet. Cur enim Parmeno, qui curioſus & garrulus, ſed minime ſtultus inducitur, non hoc notavit, nec quicquam reſpondit? Addo amplius; nullam omnino faciem *Cadaveroſam* dici poſſe: cum enim tot in cadaverum facie diverſitates ſint, quot in vivorum; quae una ſpecies cadaveroſa dici poterit? Unane ſunt facie, qui ſani in pugna occiduntur, qui apoplexia occidunt; quique fame, maraſmo, cancro moriuntur? Quid quod, hoc loco excepto, nuſquam omnino occurrat verbum *Cadaveroſus*; ob eam nempe quam dixi rationem; quia varia & incerta eſt cadaverum forma. Qui hoc igitur in Terentio non libenter ferent; illi mecum reponant,

Magnus,

Digitized by Google

Quod pótero faciam, támen ut pietatém colam:
Nam mé parenti pótius quam amori óbſequi
Opórtet. attat éccum Phidippum ét patrem
Uideo: hórſum pergunt. quid dicam hiſce, incértus ſum.

ACTUS III. SCAENA V.

LACHES. PHIDIPPUS. PAMPHILUS.

L. *DIXTIN dudum illám dixiſſe, ſe éxſpectare filium?*
PH. *Factum.* L. *ueniſſe áiunt: redeat.* PA. *caúſae quid dicám patri,*
Quamobrem non reddúcam, neſcio. L. *quém ego hic audiui loqui?*
PA. *Certum offirmare éſt uiam me, quám decreui pérſequi.*
L. *'Ipſus eſt de quo hóc agebam tècum.* PA. *ſalue, mi pater*
L. *Gnáte mi, ſalué.* PH. *bene factum te áduenisſe, Pámphile:*
'Et adeo, quod máxumumſt, ſaluum átque ualidum. PA. *créditur.*
L. *'Aduenis modo?* PA. *ádmodum.* L. *cedo, quíd reliquit Phánia*
Cón-

Magnus, rubicundus, criſpus, craſſus, caeſius
Lentiginoſa facie.

Valerius Max. I. 7. Ext. 6. De Dionyſio Syracuſano: *Praevalentem virum, flavi coloris, lentiginoſi oris, ferreis catenis vinctum.* Donatus ad Eun. IV, 4, 22. *Maculoſo corio. nempe ad idgenus coloris facies exprimitur Eunchorum, quia plerique lentiginoſi ſunt.* Ergo *Lentiginoſa facie*, idem quod ibi dixit Noſter, *Colore ſtellionino*, & Heaut. V, 5. 18. *Ore ſparſo*, Gloſſarium vetus: φάκοψις, *Lentiginoſus, ſparſo ore.* Certe jam habes, quod intelligi ſaltem poteſt: at de *Cadaveroſa* vide quid commentetur magnus Magiſter: *Cadaveroſa*, inquit, *ſublivida, ac perſonata rubore & livore: poteſt & pulpoſa intelligi & craſſa & carnoſa.* Nonne qui haec dicit, ſibi conſcius eſt & plane fatetur ſe nihil dicere? Porro quod adnotat Donatus, dignum eſt quod & hic legatur. 'Imperite Terentium de Myconio *Criſpum* dixiſſe aiunt; cum Apollodorus *Calvum* dixerit, quod proprium Myconis eſt: ut Lucilius, *Myconi calva omnis juventus.* inde etiam 'proverbium Graecum, Μυκόνιος φαλακρός. 'Sed ego Terentium puto ſcientem, facetius 'Myconium *Criſpum* dixiſſe. De *Calvo Myconio* quod dicit, verum eſt. Strabo lib. x. Καὶ τοὺς φαλακροὺς δέ τινες Μυκονίους καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ τὸ πάθος τοῦτο ἐπιχωριάζειν τῇ νήσῳ. *Calvos homines, Myconios quidam vocant; quod iſtud vitium ea inſula ſit admodum frequens.* Plin. Hiſt. xi, 47. *In capite, cunctorum animalium homini plurimus pilus: ſed Myconii carentes eo gignuntur.* Quid igitur fiet? An dicemus *Criſpum* hic mendoſum eſſe, & ab auctore fuiſſe *Calvum?* an ſtudio hic Noſtrum a Graeco diſceſſiſſe; ob oeconomiam Actus V. Scaenae III; ut in arce diutius haereret Parmeno, & plurimos compellaret, non paucos calvos?

1. *Dixtine dudum dixiſſe illam, ſe exſpectare filium?* O. l. s. & Donatus, *dixtin* habent; & *illam dixiſſe.* ita verſus trochaicus eſt, ut qui ſequuntur. FAERNUS. Sic & noſtri.

2. *Quám cáuſam dicám patri.* Vides & accentum male incidere, *Cauſám*; & tria verba continua in *Am* exire. Quicquid nunc dicant Librarii, ne dubita quin a Terentio ſic profectum ſit, *Cauſae quid dicam patri.* ut And. III, 4. 21. *Quid cauſae eſt, quin hinc.* & Adel. IV, 2, 15.
Sed ſi hic pernocto, cauſae quid dicam, Syre?
Plaut. Aul. 1, 2, 14.
Ne cauſae quid ſit, quod te quiſquam quaeritet.

7. *Atque adeo.* Placet *Et adeo*; quod & plurimi & vetuſti habent.

 10. *Haud*

Cónſobrinus nóſter? PA. *ſane hercle hómo uoluptati óbſequens*
Fúit, dum uixit: ét qui ſic ſunt: haút multum heredem iuuant.
Sibi uero hanc laudém relinquont: uíxit, dum uixit, bene.
L. *Túm tu igitur nihil áttuliſti huc úna plus ſenténtia?*
PA. *Quicquid eſt id, quód reliquit, prófuit.* L. *immo óbfuit:*
Nam illum uiuum et ſaluom uellem. PH. *inpúne optare iſtúc licet:*
'Ille reuiuiſcét iam numquam; et támen utrum malis ſcio.
L. *Héri 'Philumenam ád ſe adcerſi hic iúſſit: dic iuſſiſſe te.*
PH. *Nóli fodere: iúſſi.* L. *ſet eam iám remittet.* PH. *ſcílicet.*
PA. *'Omnem rem ſcio, út ſit geſta: aduéniens audiui modo.*
L. *'At iſtos inuidós di perdant, qui haéc libenter núntiant.*
PA. *'Ego me ſcio cauiſſe, ne ulla merito contumélia*
Fieri a nobis póſſet: idque ſi nunc memorare hic uelim,
Quám fideli animo ét benigno in íllam et clementi fui,
Uere poſſum; ni te ex ipſa haec mágis uelim reſcíſcere:
Nám-

10. *Haud multum heredem adjuvant.* Liber Bembinus & alii antiqui, *heredem juvant.* FAERNUS. Sic & noſtri, *Juvant.*

11. *Hanc laudem reliquit.* Idem libri *relinquont.* ita & Donatus, licet per duo *u.* FAERNUS. Noſtri quoque, uno excepto, *Relinquunt.*

12. *Plus uná ſententia.* Aut legendum, *'Una plus ſententia*; aut, *Plus una hac ſententia.*

13. *Profuit.* L. *immo obfuit.* In *profuit*, poſtrema producitur, quod antiquiſſimi in dictionibus deſinentibus in *t*, ſaepe faciebant. FAERNUS. *Profuit, Immo obfuit.*
Cum producitur *t*, & in caeſura eſt, & in Praeteritis quae Neutralia ſunt, ut *Rediit, periit*, & ſimilia. Potius igitur legerim: *Profuit. Immo vero obfuit.* And. V, 2, 13. *'Immo vero indignúm* & infra IV, 4, 104. *Immo véro abi.* V, 4. 37. *Immo vero ſcio.* Phor. III, 2, 43.
Siccine hunc decipis? immo enim vero hic me decipit.

16. *Heri Philumenam.* Aut in *heri* poſterior ſyllaba corripienda, aut *here* legendum; quod tamen in nullo l. s. invenimus. FAERNUS. Noſtri *Heri.*

17. *Sed jam remittet eam.* Trochaicum claudicantem corrigo, ordinando verba, ut in libro Bembino & Victoriano. *Sed eam jam remittet.* FAERNUS. Sic & Noſtri.

18. *Adveniens audivi omnia.* Noſtri univerſi in fine addunt *Modo*: & in uno Regio deeſt *Omnia*; ut in quibuſdam G. Fabricii. Repone,
Adveniens audivi modo
Cur enim addat *Omnia*; cum jam dixerit *Omnem rem*?

20. *Ego ſcio me caviſſe.* Ita quidem liber Bembinus & Donatus: ſed venuſtius videtur, quod in aliis omnibus libris eſt, *ego me ſcio caviſſe.* FAERNUS. Sic & unus noſter vetuſtus, *Scio me*: reliqui *Me ſcio.*

23. *Vere poſſim.* Parvi quidem hoc refert, omnes tamen l. s. *poſſum* habent. FAERNUS. Sic & noſtri omnes *Poſſum.*

25. *Cum illa, quae nunc in me iniqua eſt.* Meliores & plures noſtri meliore ordine ponunt,
Cum illa, quae in me nunc iniqua eſt.

26. *Neque culpa hoc eveniſſe diſſidium mea, id teſtor deos.* Collocanda ſunt verba, ut in libro Bembino, Vaticano, Baſilicano, ac Victoriano & Donato,
Neque mea culpa hoc diſcidium eveniſſe, id teſtor deos. FAERNUS.
Sic, uno excepto, noſtri omnes.

27. *Sed quando ſeſe indignam deputat matri meae cui concedat.* Addimus ex o. l. s. verbum *eſſe*, hoc modo, *ſeſe eſſe*, ut & poſtulat verſus.
ſane

Námque eo pacto máxume aput te méo erit ingenió fides,
Cum illa, quae in me nunc iniqua eſt, aéqua de me dixerit.
Néque mea culpa hóc diſcidium euéniſſe, id téſtor deos.
Sét quando eſſe indignam ſeſe députat, matri meae
Quaé concedat, quaéque eius mores tóleret ſua modéſtia;
Néque alio componi pacto pótis inter eas gratiaſt;
Ségreganda aut máter a me eſt, Phidippe, aut Philúmena:
Núnc me pietas mátris potius cómmodum ſuadét ſequi.
L. *Pámphile, haut inuito ad aures ſérmo mi acceſſit tuus,*
Cúm res poſtputáſſe te omnis praé parente intéllego.
Uérum uide, ne inpúlſus ira práue inſiſtas, Pamphile.
PA. *Quid ego íra inpulſus núnc in illam iniquos ſim?*
Quae númquam quicquam ergá me commeritaſt, pater,
Quod nóllem; et ſaepe méritam quod uellém ſcio:
Amóque et laudo et uéhementer deſidero:

Nam

ſane in libro Bembino legitur, *quae concedat*; licet & in eo quoque libro prius eſſet *cui*; ſed *quae* etiam Ubaldino Bandinello placebat. nos tamen antiquam lectionem non mutamus. FAERNUS.

Set quandó ſeſe eſſe indignam deputat matri meae,
Cui concedat, cujuſque mores toleret ſua modeſtia.

Sic a Faerno eſt. Noſtri plerique *Seſe eſſe*. Unus tamen Academicus non habet *Seſe*. Unus e Meadianis, *Set quando eſſe indignam ſe dep.* In altero verſu pro *Cui* Bembinus a manu ſecunda *Quae*. Lege & diſtingue,

Sét quando éſſe indignam ſeſe deputat, matri meae
Quae concedat, quaéque ejus móres toleret ſua modeſtia.

Indignam quae concedat quaeque toleret. Ita Eun. V, 2, 27. *Nam ſi digna hac contumelia*
Sum maxume; at tu indignus qui faceres tamen.
Donatus, falſa lectione implicitus, miris modis ſe torquet; nec tamen ſe extricat. Id ceteris quoque Interpretibus evenit.

29. *Neque alio pactó componi poteſt inter eas gratia.* Vides *Pactó* in ultima acui, contra Latinae Linguae indolem; deinde *Poteſt* utramque corripere. Neutrum ab Auctore eſt, qui ſic dederat.

Neque alio componi pacto potis inter eas gratiaſt.

Sic Adel. III, 2, 46. *Pejore res loco non potis eſt eſſe* Plautus Poen. IV, 2, 24.

Qui ipſus hercle ignaviorem potis eſt facere ignaviam.

30. *Segreganda aut mater eſt a me.* Ex libro Bembino & aliis antiquis & ratione verſus, haec verba ſic ordino, *mater a me eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes, *A me eſt.*

32. *Pamphile, ad aures haud invito.* In o. l. s. & Donato, ita haec verba invenias collocata: *Pamphile, haud invito ad aures.* FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

33. *Cum te poſtputaſſe omnes res prae parente intellego.* Repone, quod tanto artifice dignius eſt,

Cum res poſtputaſſe te omnis.

35. *Quibus iris impulſus nunc in illam iniquos ſiem?* Hic verſus juſto longior eſt, ut quivis metri peritus ſtatim videat. Inde eſt, quod veterrimus noſter cum tribus aliis habeant,

Quibus iris pulſus.

Hoc enim quivis corrector poterat. Sed notandum, in reſponſione ſemper eadem verba repeti & accentu quoque eodem. Non credam igitur *Inpulſus ira* mutari hic in *Iris pulſus.* Repone,

Quid ego ira inpulſus nunc in illam iniquos ſim?

37. *Quód nollem, & ſaepe quod vellém meritam ſcio.* Sentis, opinor, *Vellem* in ultima male acui

Nam fuiſſe erga me miro ingenio expértus ſum:
Illique exopto, ut réliqüam uitam éxigat
Cum eó uiro, me qui ſit fortunatior:
Quandóquidem illam a me diſtrahit necéſſitas.
PH. *Tibi id in manu eſt, ne fiat.* L. *ſi ſanús ſies,*
Iube illam redire. PA. *nón eſt conſiliúm, pater:*
Matris ſeruibo cómmodis. L. *quo abis? mane,*
Mane, inquam: quo abis? PH. *quae haéc eſt pertinácia?*
L. *Dixin, Phidippe, hanc rem aégre laturum éſſe eum?*
Quamobrém te orabam, filiam ut remitteres.
PH. *Non crédidi edepol adeo inhumanúm fore:*
Itan is nunc ſibi me ſúpplicaturúm putat?
Si eſt, út uelit reddúcere uxorém; licet:
Sin alio eſt animo; rénumeret dotem húc, eat.
L. *Ecce aútem tu quoque próterue iracúndus es.*
PH. *Percóntumax rediſti huc nobis, Pamphile.*
L. *Decédet ira haec: étſi merito irátus eſt.*
PH. *Quia paúlum uobis acceſſit pecúniae,*
Subláti animi ſunt. L. *étiam mecum litigas?*

PH. *De-*

acui in ſede media. Suppetias ferunt noſtri & meliores & numero plures,

Quod nollem, & ſaepe meritam quod vellem ſcio.

48. *Ut filiam remitteres.* Liber Bembinus, *filiam ut remitteres.* FAERNUS. Noſtri univerſi, *Ut filiám.* Sed recte Bembinus; ut evitetur accentus in ultima.

50. *Ita núnc is ſibi me ſupplicaturum putat?* Donatus ad locum: *Sibi & me*; *Magno pondere legendum eſt utrumque pronomen.* Bene: ſed illud pondus adhuc augetur, ordine paulum immutato. Unus ex noſtris, *Is nunc*, pro *Nunc is*: alter *Itan* pro *Ita*. Repone,

Itan is nunc ſibi me ſupplicaturum putat.

55. *Decedet jam ira haec.* Idem liber, & Donatus, *decedat.* FAERNUS.

Decedat jam ira haec, etſi merito iratus eſt. Sic a Faerno. Sed Donatus in omnibus, quod ſciam editis, *Decedet*; & ſic noſtri omnes; ſententia quoque flagitante. Porro in melioribus & pluribus noſtris deeſt *Jam*? Recte: non enim *Jam*, ſtatim; ſed die ac tempore.

56. *Quia paululum vobis.* Aliqui libri, & in iis Vaticanus & Baſilicanus habent *paulum*: quod verſui magis convenit FAERNUS. Noſtri meliores *Paulum.*

59. *Ut alii, ſi huic non ſit, ſiet.* Liber Bembinus, *ſi huic non eſt, ſiet.* quorum utrum melius ſit, ſtatuere neſcio; & tamen antiquiorem lectionem ſemper elegerim. FAERNUS. Noſtri omnes *Sit.*

64. *Ad uxorem: cujus ſiunt haec conſilio omnia.* In o. l. s. & Donato, hic eſt ordo verborum, *cujus haec ſiunt.* multis autem rationibus ſuſtentari poteſt verſus. FAERNUS. Sic & noſtri.

1. *Quid meo viro reſpondebo.* O. l. s. *quid viro meo.* eſt autem hic verſus trochaicus acatalecticus: ejuſdem generis eſt & ſecundus hujus ſcaenae verſus, ſi tamen pro *audiſſe*, legas *audiviſſe*, ex libro Bembino ac Victoriano & Baſilicano ac Donato. item quartus, ſi pro *reſciverit*, *reſcierit* legas, ex iiſdem libris. Item octavus, cui tamen attribuimus haec verba, *atque eccam*, dempta ex praecedenti verſu: quam ordinationem verſuum habet liber Victo-

PH. *Deliberet, renúntietque hodié mihi,*
Uelitne an non: ut álii, ſi huic non éſt, ſiet.
L. *Phidippe, ades, audi paúcis. abiit. quid mea?*
Poſtrémo inter ſe tránſigant ipſi, út lubet:
Quandó nec gnatus neque hic mi quicquam obtémperant;
Quae dico paruipéndunt. porto hoc iúrgium
Ad uxórem, cuius haec fiunt conſilio ómnia:
Atque in eam hoc omne, quód mihi aegreſt, éuomam.

ACTUS IV. SCAENA I.

MYRRHINA. PHIDIPPUS.

M. *PE'RII, quid agam? quó me uortam? quid uiro meo réſpondebo*
Miſera? nam audiuiſſe uocem púeri uiſuſt uágientis:
'Ita corripuit dérepente tácitus ſeſe ad filiam:
Quód ſi reſcierit peperiſſe eam; id qua cauſa clám me habuiſſe
Dicam, non edepól ſcio.
Sét oſtium concrépuit: credo ipſum éxire ad me: núlla ſum.
PH. *'Uxor, ubi me ad filiam ire ſénſit, ſe eduxit foras:*

'Atque

Victorianus, & Robertus Stephanus: in quo etiam verſu ex eodem Victoriano, & Bembino lego *quid ais*? interrogat enim Phidippus Myrrhinam, quidnam ſit quod ipſa ſecum loquatur. item nonus, in quo ex libro Bembino lego *vir ego tuus ſim?* item undecimus, item duodecimus, eliſo ex *taces s*: item quartus decimus, & decimus ſeptimus: ubi tamen *adeon* legendum ex o. l. s. item decimus nonus, in quo ex omnibus fere libris ſcriptis, verſusque ratione legendum *adverſum*. quintus dimeter trochaicus catalecticus. Hi vero, quos infra dicam, trochaici ſunt tetrametri catalectici, tertius, & ſextus, eliſo tamen *d*, ex *ſed*, ut in prima ſede ſit trochaeus. Item ſeptimus, & decimus. item tertius decimus, contracta dictione *niſi*, in unam ſyllabam. Item quintus decimus, deleta in hoc dictione *hunc*, quae nec eſt in libro Bembino, neque ponitur a Donato, neque ſane multum ſenſui ſervit, & verſui incommodat. item ſextus decimus, vigeſimus, vigeſimus ſecundus, cujus poſtrema verba in libro Bembino, & Victoriano hunc ordinem habent, numero dulciore, *poſſe filiam tuam te pati.* ubi *tuam* monoſyllabum eſt, item vigeſimus quartus, non facta eliſione in *cum eo.* item vigeſimus quintus, in quo pro *malo* lege *mavolo*, ex eisdem duobus antiquiſſimis libris, verſusque ratione. item vigeſimus ſextus, & vigeſimus ſeptimus. At qui ſequuntur quattuor verſus, ſunt octonarii Iambici acatalectici: ſi tamen in vigeſimo octavo, poſt τὸ *quoque*, addas dictionem *etiam*, quae eſt in omnibus libris. in vigeſimo vero nono ex tribus antiquiſſimis, pro *eandem*, legas *eadem* : diſtinguendo poſt *oſtendiſti*, ut ſit ordo, nihil ceſſaviſti uſque adhuc eadem eſſe, ut olim te oſtendiſti: pro, quam olim te oſtendiſti. FAERNUS.

6. *Ad me exire nulla ſum.* Melius noſtri meliores & plures, *Exire ad me.*

7. *Se duxit foras.* Ita quidam Libri, & Donatus: *Se duxit*; *Verbis uſus eſt intra domeſticos parietes artis* (lege *natis*) τῷ ἰδιωτισμῷ. Habeat is ſuum ſibi ἰδιωτισμόν: & repone, *Se eduxit foras*: ut ſupra III, 3, 4.

Qua me propter exanimatum citius eduxi foras. Plaut. Truc. I, 1, 18.

Piſces uſque adeo donicum eduxit foras.

Digitized by Google

'Atque eccam uideo. quid ais, Myrrhina? heús tibi dico. M. *mi-*
hine, mi uir?
PH. *Uir ego tuus ſim? tú uirum me, aut hóminem deputás adeo eſſe?*
Nám ſi utrumuis hórum, mulier, úmquam tibi uiſús forem,
Nón ſic ludibrió tuis factis habitus eſſem. M. *quibus?* PH. *at rógitas?*
Péperit filia? hém, tacen? ex quo? M. *iſtúc patrem rogare eſt aequom?*
Perii: ex quo cenſes, niſi ex illo, cui data eſt nuptum, óbſecro?
PH. *Crédo: neque adeo arbitrari patris eſt aliter. ſet demiror,*
Quid ſit, quamobrem tantopere omnis nós celari uólueris
Partum; praeſertim cum et recte et tempore ſuo pépererit.
'Adeon peruicaci eſſe animo, ut púerum praeoptarés perire,
'Ex quo firmiórem inter nos fóre amicitiam póſthac ſcires:
Pótius quam aduorſum ánimi tui libidinem eſſet cum íllo nupta?
'Ego etiam illorum éſſe culpam hanc crédidi, quae te éſt penes.
M. *Miſera ſum.* PH. *utinam ſciam ita eſſe iſtuc. ſet nunc mi in men-*
tém uenit,
De hác re quod locúta es olim, cum íllum generum cépimus:
Nam negabas filiam tuam póſſe te nuptam pati
Cúm eo qui meretricem amaret, quí pernoctarét foris.
M. *Quamuis cauſam hunc ſúſpicari, quam ipſam ueram, máuolo.*
PH. *Múlto prius, quam tú, illum ſciui habére amicam, Mýrrhina:*
Uerum

12. *Hem, taces? ex quo.* Sic Libri. Sed *Taces* vix corripiat poſteriorem. Repone, *Hem tacen.* *Tacen*, *Viden*, brevia ſunt.

15. *Nos celare volueris.* Trochaeus in ea ſede minus gratus eſt. Dedit Auctor: *Nos celari volueris:* ut infra IV, 4, 23.

Nosne id celatos tam diu.

20. *Ego etiam illorum eſſe hanc culpam.* Tres ex noſtris concinnius,

Ego etiam illorum eſſe culpam hanc.

22. *Ex hac re quod locuta es olim.* Hic verſus inter Trochaicos Iambicus incedit: Lege,

Sed nunc mi in mentem venit,
De hac re quod locuta es olim cum illum generum cepimus.

Ita clare citat Donatus ad Hec. IV, 4, 89.

23. *Nam negabas nuptam poſſe filiam tuam te pati.* Noſtri plerique *Nuptam filiam poſſe*; Quattuor alio & inter ſe diverſo modo verba collocant. Repone, commodiſſime ad verſum,

Nam negabas filiam tuam poſſe te nuptam pati.

25. *Mavolo.* Sic praeter Faerni duos, duo noſtri veterrimi: ceteri *Malo.*

26. *Multo prius ſcivi quam tu illum amicam habere, Myrrhina.* Sic a Faerno. Noſtri plerique omnes, numeroſius, *Habere amicam.* Sed & illud *Scivi* incommode acuitur. Repone,

Multo prius, quam tu, illum ſcivi habere amicam, Myrrhina.

28. *Nam id omnibus innatumſt.* Vel lege, *Nám id innatumſt*, ut Trochaicus ſit cum praecedentibus; vel *Nam id omnibus innatum*; ut Iambicus ſit cum ſequentibus. Porro noſtri omnes, *Aderit tempus, cum.* Quid ſi ſic legas, & diſtinguas,

Verum id vitium numquam decrevi eſſe ego: adoleſcentiae
Innatum eſt: at pol jam aderit tempus, ſe quoque etiam cum oderit.

Sic Plautus Bacch. III, 3, 14.

Jam aderit tempus, cum ſeſe etiam ipſe oderit: morem geras.

Virgil. Eclog. IV.

Aggredere o magnos, aderit jam tempus, honores.

Sed Noſter And. I, 1, 125.

Prope

Uérum id uitium númquam decreui éſſe ego aduleſcéntiae:
Nam id ómnibus innatum. át pol iam aderit, ſe quoque etiam cum óderit.
Set, ut ólim te oſtendiſti, nil ceſſáuiſti eadem eſſe úſque adhuc:
Ut filiam ab eo abdúceres; neu, quód ego egiſſem, eſſet ratum.
Id núnc res indicium haéc facit, quo pacto factum uólueris.
M. *'Adeon me eſſe péruicacem cénſes, cui matér ſiem*
'Ut eo eſſem animo, ſi éſſet noſtro ex úſu hoc matrimónium?
PH. *Tún proſpicere aut iúdicare nóſtram in rem quod ſit potes?*
Aúdiſti ex aliquó fortaſſe, qui uidiſſe eum díceret
'Exeuntem aut introeuntem ad amicam. quid tum póſtea?
Sí modeſte ac ráro hoc fecit: nónne diſſimuláre nos
Mágis humanum eſt, quám dare operam id ſcíre, qui nos óderit?
Nam ſi is poſſet áb ea ſeſe derepente auéllere,
Quácum tot conſuéſſet annos; nón eum hominem dúcerem,
Néc uirum ſatis firmum gnatae. M. *mitte aduleſcentem óbſecro:*
'Et quae me peccáſſe ais. abi, eum ſólum ſolus cónueni:
Róga, uelitne annón uxorem: ſi éſt, ut dicat uélle ſe,
Rédde: ſin eſt aútem ut nolit, récte conſului meae.
PH. *Si quidem ille ipſe nón uolt, et tu ſénſti eſſe in eo, Myrrhina,*
'Péc-

Prope adeſt, eum alieno more vivendumſt mihi.

29. *Set ut olim te oſtendiſti, eadem éſſe nihil ceſſaviſti uſque adhuc.* Male *Eadem*, quod accentu erigi debebat, in Theſi deprimitur. Melius Edd. vett. & ex noſtris unus:

Sed ut olim te oſtendiſti, nihil ceſſaviſti éadem eſſe uſque adhuc.

33. *Si éx uſu éſſet noſtro hoc matrimonium. Uſu* hic in Theſi male occultatur. Repone,

Si eſſet noſtro ex úſu hoc matrimonium.

34. *Tune proſpicere.* Nos ex l. s. verſusque ratione, *tun proſpicere.* FAERNUS. Et noſtri quoque *Tun.*

37. *Nonne ea diſſimulare nos.* Perperam *Ea* numero plurali; cum praecedat *Hoc*, & ſubſequatur *Id.* Quare recte ejiciunt *Ea* noſtri codices magno conſenſu.

42. *Et quae me peccáſſe ais: abi, ſolum ſolus conveni.* Non belle in duos pedes diſtribuitur *Ais.* Repone ut monoſyllabon ſit,

Et quae me peccaſſe ais: abi, eum ſolum ſolus conveni.

Eum ſolum, ut *Te ſolum.* Plaut. Capt. III, 4, 70. *Solus te ſolum volo.*

43. *Roga, velitne annon uxorem. ſi eſt ut dicat velle ſe. Roga* poſteriorem corripiet. Martialis: *Incideris quotiens in baſia ſellatoris, In ſolio puta te Flacce lavare caput.* praeterea liber Bembinus & Donatus hunc ordinem verborum habent, *roga velitne uxorem annon*? ſed ſic verſum ſuſtentabimus, non faciendo colliſionem vocalium in *ſi eſt.* FAERNUS.

Roga velitne uxorem annon: ſi eſt, ut. dicat velle ſe. Niſi vel in *Uxorem* vel in *Si* ceſſet Synaloepha, quorum neutrum ex arte licet, verſus hic ſtare nequit. Repone ex noſtris fere omnibus, id quod Faernus ejecerat,

Roga velitne annon uxorem.

44. *Recte conſului meae.* Nos addimus pronomen *ego* ex libris Bembino ac Victoriano, & Donato, *recte ego conſului meae.* FAERNUS. In noſtris deeſt *Ego*, verſu gratulante.

45. *Et tu ſenſiſti eſſe.* Legendum videtur *ſenſti*, per ſyncopam; aut certe ita in ſcanſione pronuntiandum. FAERNUS. Si pronuntietur *Senſti*; quidni & ſcribatur?

 46. *Cu-*

Péccatum; aderam, cuíus conſilio fúerat ea par próſpici.
Quámobrem incendor íra, te auſam facere haec iniuſſú meo:
'Interdico ne extuliſſe extra aédis puerum uſquám uelis.
Sét ego ſtultiór, meis dictis párere hanc qui póſtulem.
'Ibo intro, atque edicam ſeruis, né quoquam ecferri ſinant.
M. *Nullam pol credo múlierem me miſeriorem uiuere:*
Nam ut hic laturus hóc ſit, ſi ipſam rem, út ſiet, reſcíuerit,
Non édepol clam me eſt, cum hóc quod leuiuſt, tam ánimo iracundó tulit:
Nec, quá uia ſententia eius póſſit mutari, ſcio.
Hoc mi únum ex plurimis miſeriis réliqüum fuerát malum,
Si púerum ut tollam cógit, cui nos qui ſit neſcimús pater:
Nam cúm conpreſſa eſt gnáta, forma in tenebris noſci nón quita eſt:
Neque détractum ei tum quicquam eſt, qui poſt póſſet noſci qui ſiet:
Ipſe éripuit ui, in digito quem habuit, uirgini abiens ánulum.
Simul uéreor Pamphilúm, ne orata nóſtra nequeat diutius
Celáre, cum ſciét alienum púerum tolli pró ſuo.

ACTUS

46. *Cujus conſilio ea par fuerat proſpici.* Etiam hic ſine Synaloepha eſt *Conſilio.* Repone cum noſtris univerſis,

Cujus conſilio fuerat ea par proſpici.

47. *Quamobrem incendor ira te eſſe auſam facere haec injuſſu meo.* Ea collocatione verborum, quam habet liber Victorianus, ſtat trochaicus. ut pronomen *te*, poſt τὸ *haec*, ponatur. FAERNUS.

Quamobrem incendor ira, eſſe auſam facere haec te injuſſu meo.

Noſtri omnes *Te* ante *Eſſe.* Tolle *Eſſe*, & veram lectionem habes,

Quamobrem incendor ira, te auſam facere haec injuſſu meo.

54. *Mutari poſſit, ſcio.* O. l. s. & Donatus, *poſſit mutari:* quod numeroſius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

56. *Cujus nos qui ſit neſcimus pater.* Satis bene *Cujus*; ſed adhuc melius *Cui nos.*

58. *Neque detractum ei tum quicquam eſt, qui poſt poſſit noſcier qui ſiet:* Hic verſus nullo modo poteſt ſtare: quem nos ex libro Bembino ita corrigimus,

Neque detractum ei eſt quicquam, qui poſſet poſt noſci qui ſiet.

ei autem hic ſpondeus eſt, ut ſaepe apud Lucretium. FAERNUS.

Neque detractum ei eſt quicquam, qui poſſet poſt noſci qui ſiet. Sic a Faerno eſt; in quo *Ei* diſyllabon eſt, & ſcribendum *Eü*; hoc ferendum: ſed ut *Poſſet* acuat ſecundam, ferri non debet. Quanto melius noſtri fere omnes; ſi *Neſcier* in *Noſci* mutes,

Neque detractum ei tum quicquam eſt, qui poſt poſſet noſci qui ſiet.

60. *Simul vereor Pamphilum.* Arbitror ex *ſimul l* elidi, ut primus pes ſit proceleuſmaticus, ſecundus ſpondeus. FAERNUS. Recte de *Simul*; & in primo pede haec corripi frequentiſſimum eſt.

1. *Non clam me eſt mi gnate.* Aliam collocationem verborum habet liber Bembinus, & aliquot alii, verſui aeque aptam, qui eſt octonarius Iambicus quadratus; *non clam me eſt gnate mi.* FAERNUS.

Ferri

Actus IV. Scaena II.

Sostrata. Pamphilus.

80. *NON clám me eſt, gnate mi, tibi me eſſe ſúſpectam, uxorém tuam*
Proptér meos mores hinc abiſſe: etſi ea diſſimulas ſedulo:
Uerum ita me di ament, itaque obtingant éx te quae exoptó mihi,
Ut númquam ſciens commérui, merito ut cáperet odium illam mei:
Teque ánte quod me amáre rebar, ei rei firmaſti fidem:
Nam mi intus tuus patér narrauit módo, quo pacto me hábueris
Praepóſitam amori tuó: nunc tibi mé cértum eſt contra grátiam
Referre, ut aput me praémium eſſe póſitum pietati ſcias.
Mi Pamphile, hoc et uóbis et meae cómmodum famae árbitror:
Ego rús abituram hinc cúm tuo me eſſe cérto decreui patre;
Ne mea praeſentia óbſtet, neu cauſa úlla reſtet réliqüa,
Quin túa Philumena ád te redeat. PA. *quaéſo quid iſtuc cónſili eſt?*
Illius ſtultitia uicta, ex urbe tú rus habitatúm migres?
Haut facies: neque ſinam, út qui nobis, máter, maledictúm uelit,
Mea pértinacia éſſe dicat fáctum, haut tua modéſtia.

Tum

Ferri haec poſſunt; ideo nihil hic muto. Séd aperiam ſuſpicionem meam, fortaſſis ab Auctore ſic primum veniſſe,

Non clam me eſt, eſſe tibi ſuſpectum, gnate mi, uxorem tuam
Propter meos meres hinc abiſſe; etſi id diſſimulas ſedulo.

Eſſe tibi ſuſpectum; ut ſupra III, 3, 38. *Scio nemini aliter ſuſpectum fore.*

3. *Quae opto mihi. Quas exoptem* habet liber Bembinus, reliqui fere *exopte*, quod & placet. FAERNUS. Unus ex noſtris *Exepto*; ceteri *Opto.*

4. *Ut caperet odium illa mei.* Hic eſt trochaeus in ſeptima ſede octonarii, quem pedem verſus Iambicus non admittit. quare aut legendum eſt, ut habent o. l. s. recentiores, *ut caperet illa edium mei*, aut conſervata collocatione verborum impreſſa, quae eadem eſt in libro Bembino, & aliis antiquis, emendandum, licet reclamantibus omnibus libris, *illam*: ut ſit, *ut caperet odium illam mei*, & ſit ordo, ut odium mei caperet illam: ſicut & ſupra dicitur: *Jampridem equidem audivi, cepiſſe odium tui Philumenam.* & in Eunucho: *Tum ſicubi eum ſatietas hominum, aut negoti ſi quando edium ceperat.* hoc & Ubaldino Bandinello placebat. FAERNUS. In duobus noſtris *illam* erat; & *m* poſtea eraſum.

5. *Teque ante quam me amare rebar, ei rei firmaſti fidem.* Satagit hic Donatus; agit nihil. Unus Academicus pro varia lectione *Ante quem.* Sed adhuc reſtat ἀνακόλουθον: niſi legas *Tuque, ante quem.* Rem conficit noſter veterrimus,

Teque ante quod me amare rebar, ei rei firmaſti fidem.

Ordo eſt; *Quodque ante rebar, te me amare, ei rei fidem firmaſti.*

8. *Ut apud me praemium eſſe poſitum pietatis ſciat.* Ex libro Victoriano lego, *pietati.* FAERNUS. Plerique ex noſtris *Pietati.* Plaut. Poen. V, 4, 17. *Praemium ut eſſe ſciam Pietati.*

15. *Mea pertinacia dicat eſſe factum.* Ex libro Bembino, & aliis antiquis ac Donato, verſusque ratione, ita ordinamus haec verba, *eſſe dicat factum.* FAERNUS. Pars melior noſtrorum *Eſſe dicat.*

Tum tuás amicas te ét cognatas déſerere et feſtós dies
Mea caúſa, nolo. SO. *nil pol iam iſtaec mihi res uoluptatis ferunt:*
Dum aetátis tempus túlit, perfuncta ſátis ſum: ſatias iam tenet
Studiórum iſtorum: haec mihi nunc cura eſt maxuma, ut ne cui mea
Longinquitas aetatis obſtet; mórtemue exſpectét meam.
Hic uideo me eſſe inuiſam inmerito: témpus eſt concédere.
Sic óptume, ut ego opinor, omnis caúſas praecidam ómnibus:
Et me hác ſuſpicióne exſoluam, et illis morem géſſero.
Sine me óbſecro hoc effúgere, uolgus quód male audit múlierum.
PA. *Quam fórtunatus céteris ſim rébus, abſque una hác foret,*
Hanc mátrem habens talem, illam autem uxorem. SO. *óbſecro, mi Pámphile,*
Non túte incommodam rem, ut quaeque eſt, ín animum inducés pati?
Si cétera ita ſunt út uis, itaque ut eſſe ego illa exiſtumo;
Mi gnáte, da mi hanc uéniam, redduc illam. PA. *uae miſeró mihi.*
SO. *Et mihi quidem: nam haec rés non minus me male habet quam te, gnáte mi.*

17. *Nihil jam mihi iſtaec res voluptatis ferunt.* Liber Bembinus *iſtae res*; quanvis & *iſtaec*, genere feminino, nominativo Plurali efferret antiquitas. Terentius in Eunucho, *Continuo haec adornant ut lavet.* FAERNUS.

Mea cauſa nolo. Nihil jam mihi iſtaec res voluptatis ferunt.

Lege ex noſtris univerſis,

Mea cauſa nolo: Nil pol jam iſthaec mihi res voluptatis ferunt.

Ejectum *Pol* ab eis eſt, qui neſcirent *Voluptatis* ſecundam corripere ſolere. *Iſtaec* omnes Codices, ſolo Bembino excepto, pro *Iſtae.* Vide infra IV, 3, 12. *Illaec* pro *Illae.*

18. *Satias me jam tenet.* Delemus pronomen *me*, ex auctoritate libri Bembini, & ratione verſus. FAERNUS. In veterrimo noſtro deeſt *Me*: ceteri habent.

19. *Ne cui meae longinquitas aetatis obſtet.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, & alii antiqui, habent *mea.* FAERNUS. Plerique ex noſtris *Mea.*

20. *Mortemve exoptet meam.* Nos *exſpectet* legimus ex Donato, & libro Bembino, ita etiam ſcriptum fuiſſe in Victoriano conjicere licet ex raſura, ubi repoſita eſt dictio *exoptet.* FAERNUS. Noſtri omnes *Exoptet.*

25. *Abſque una haec foret.* Sic & noſtri codices *Haec*, & Donatus; ut *Abſque* adverbium ſit, *Abſque foret*, abeſſet. Idem tamen agnoſcit aliam lectionem, *Abſque una hac foret*, ut *Abſque* ſit praepoſitio: Male tamen explicat, *Una*, id eſt, *Uxore.* Immo *Ceteris rebus, abſque una hac*, re ſcilicet. *Abſque eſſet* cum ablativo paſſim obverſatur. Porro pro *Sum* lege *Sim.*

27. *Non tute rem incommodam.* Bembinus liber & aliqui alii, *non tute incommodam rem*: quae collocatio verſum, aliter laborantem, ſuſtentat. & paulo poſt in eodem Bembino pro *inducas, induces.* & legendum eſt cum affectu hortantis ad patientiam, ut & tangere videtur Donatus. FAERNUS. Noſtri *Incommodam rem*; ſed iidem *Inducas.*

28. *Si cetera ſunt, ita ut tu vis.* Pronomen *tu* non eſt in libro Bembino: ac ne neceſſarium quidem eſt: collocationem vero verborum o. l. s. eo excepto, & cum iis Donatus, hanc habent, *ſi cetera ita ſunt.* FAERNUS.

Si cetera ita ſunt, ut vis, itaque ut eſſe ego illam exiſtimo.

Noſtri omnes, *Ut tu vis*: ſed recte Bembinus *Ut vis*: alioquin *Ita* & *Itaque* non eodem accentu fuerint. Noſtri univerſi *Illam*, & (quod miror) Donatus, qui intelligit *Nurum.* Quis non videat *Illa* legendum, & referendum ad *Cetera.* Sed hoc plus toto ſaeculo jam innotuit.

ACTUS IV. SCAENA III.

LACHES. SOSTRATA. PAMPHILUS.

L. *QUEM cum iſtoc ſermónem habueris, prócul hic aſtans ácce-*
pi, uxor.
'Iſtuc eſt ſapere, qui úbicunque opus ſit ánimum poſſis fléctere;
Quód ſit faciundúm fortaſſe póſt, idem hoc nunc ſi feceris.
SO. *Fórs fuat pol.* L. *ábi rus ergo hinc: íbi ego te et tu mé feres.*
SO. *Spéro ecaſtor.* L. *i ergo intro, et compóne quae tecúm ſimul*
Ferántur. dixi. SO. *ita út iubes, faciam.* PA. *pater.*
L. *Quid uis, Pamphile?* PA. *hinc abire matrem? minume.* L. *quíd*
ita iſtuc uis?
PA. *Quía de uxore incértus ſum etiam quid ſim facturús.* L. *quid eſt?*
Quid uis facere, niſi redducere? PA. *équidem cupio, et uix contineor:*
Sét non minuam meúm conſilium: ex úſu quod eſt, id pérſequar:
Crédo ea gratiá concordes magis, ſi redducam, fore.

L. *Né-*

29. *Mi gnate, dá veniam hánc mihi, reduc illam.* *Veniam* in Theſi totum latet. *Reduce* noſtri omnes. Lege,

Mi gnate, da mi hanc veniam, redduc illam. Plaut. Amph. III, 2, 4.

Da mihi hanc veniam, ignoſce, irata ne ſies.

1. *Procul hinc ſtans.* Tres ex noſtris *Hic*; & lege *Aſtans*, ut Heaut. V, 2, 7.

3. *Quod faciundum fortaſſe ſit poſt, idem hoc nunc ſi feceris.* Hic verſus ut trochaicus non poteſt ſtare, ut Iambicus autem vix atque aegre, adeo impeditus eſt inverſione verborum: quae nos ex Donato, & libro Bembino ita collocamus: *Quod faciundum ſit poſt fortaſſe.* ita trochaicus erit, in quo tamen in, *idem hoc*, non fiet colliſio. Victorianus, & aliqui alii libri ita habent,

Quod faciundum ſit fortaſſe poſt idem hoc nunc ſi feceris.

Alii, *Quod ſit faciundum fortaſſe*, & in his Baſilicanus. FAERNUS.

Quod faciundum ſit poſt fórtaſſe, idem hoc nunc ſi feceris.

Sic dedit Faernus; ut in *Idem* nulla fiat colliſio: quae tamen licentia non poteſt concedi. Noſtri veterrimi cum aliis plerisque *Quod ſit faciundum*: Unus cum Victoriano, *Fortaſſe poſt.* Repone,

Quod ſit faciundum fortaſſe poſt, idem hoc núnc ſi feceris.

Ubi vides & *Póſt* & ei oppoſitum *Núnc* utrumque in ictu eſſe.

5. *Quae ſimul tecum.* Inverſa verba ſic colloca ex libro Bembino, & aliis antiquis, & ratione trochaici, *quae tecum ſimul.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Tecum ſimul.*

7. *Quid vis, Pamphile?* Verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ut & nonus. FAERNUS.

9. *Equidem cupio & vix contineo.* Complures libri, & in iis antiquiſſimi, *contineor.* FAERNUS. Noſtri etiam *Contineor.*

11. *Credo ea gratia concordes magis, ſi non reducam, fore.* Quamlibet Donatus aliter legat, ex auctoritate libri Vaticani & Baſilicani, verſusque ratione, delemus adverbium *magis*, quod etiam in Victoriano reperimus expunctum. *reducam* vero per duo *d* ſcribimus ex libro Bembino. FAERNUS.

Credo ea gratia concordes, ſi non redducam, fore. Sic a Faerno: ſed ſententia ſtolida eſt, & miror, qui Donato & aliis imponere potuerit. *Concordes fore, ſi non reducam.* Qualis quaeſo iſta *Concordia?* ubi deſiit familiaritas & ipſa notitia. Qualis porro Lachetis reſponſio, *Neſcias?*

L. *Néſcias. uerúm tua refert nihil, utrum illae fécerint,*
Quándo haec aberit. ódioſa haec eſt aétas aduleſcéntulis:
'E medio aequum excédere eſt; poſtrémo nos iam fábula.
Sumus, Pamphile, Senex átque anus.
Set uideo Phidippum égredi per témpus, accedámus.

ACTUS IV. SCAENA IV.

PHIDIPPUS. LACHES. PAMPHILUS.

PH. *TIBI quoque iratus édepol ſum, Philúmena,*
Grauitér quidem: nam hercle ábs te eſt factum túrpiter:
Etſi tibi cauſa eſt de hác re: mater te inpulit:
Huic uéro nulla eſt. L. *ópportune té mihi,*

Phi-

ſcias? Quid *neſciat* Pamphilus? nempe *Concordes fore, ſi non reducat.* Pergit tamen Laches, *Tua nil refert, cum haec aberit.* Cur vero *haec abſit* vel rus concedat, ſi *ea non reducitur*? Nonne haec Lachetis clare indicant, de *reducenda* uxore locutum eſſe Pamphilum, non de *non reducenda*? Et profecto ſic res eſt. Quinque ex noſtris cum Edd. vett. & Donato, *Concordes magis, ſi non.* Correctores, cum verſum longiorem juſto vidiſſent, ejecerunt *Magis.* Atqui ejiciendum erat *Non*, & ſententia per ironiam & ſimulationem efferenda,

Credo ea gratia concordes magis, ſi redducam, fore.

Hoc eſt, *Non credo*: & jam aptiſſima ſunt, quae reſpondet Laches. Ita Eun. I, 2. 18.

Credo, ut fit, miſera prae amore excluſti hunc foras.

& V, 2, 23. *Quid ita? vero debeam*
Crede iſti quicquam furcifero, ſi id fecerim.

Phorm. I, 2, 90. *Ad precatorem adeam, credo.* V, 9, 42. *At meo merito credo.*

12. *Verum id tua refert nihil.* Τὸ *id* non habent antiquiſſimi libri, Bembinus, Vaticanus, Baſilicanus. FAERNUS.

Utrum illae fecerint. Philarg. ad Georg. III. 105. *Hae quoque non cura nobis leviore tenendae. Legitur & Haec: nam veteribus mos fuit, ut neutra femininis jungerentur. Unde Terentius: Tua nil refert, utrum illaec fecerint: & in Eunucho: Haec adornant, ut lavent.*

13. *Quando haec abierit.* Liber Bembinus, *aberit.* quo quidem modo melius ſtat verſus. FAERNUS. Noſtri, *Abierit.*

14. *E medio aequum eſt excedere.* Omnes antiqui libri; *aequum excedere eſt.* FAERNUS.

Ib. *Jam nos fabulae.* Liber Bembinus, Baſilicanus ac Victorianus, & Donatus, *nos jam fabulae.* FAERNUS.

Noſtri ſimiliter, *Nos jam fabulae.* Sed jam dudum alii viderunt *Fabula* hic legendum. Neque aliter Donatus, ut ex Interpretatione colliges: *Pronuntia Senex atque Anus, quaſi initium Fabulae.*

16. *Set video Phidippum per tempus egredi.* Multi l. s. inter quos Bembinus & alii antiqui, ita collocant, *Phidippum egredi per tempus*: qui reſtitutus ordo verborum, Iambum conſtituit in quarta hujus verſus ſede, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus. FAERNUS. Sic noſtri univerſi.

1. *Tibi quoque edepol ſum iratús, Philumena.* Concinnius vetus noſter 900. annorum cum altero Regio,

Tibi quoque iratus edepol ſum, Philumena.

2. *Abs te factum eſt.* Noſtri fere omnes, *Abs te eſt factum.*

3. *Mater te impulit.* Sic recte Donatus. Noſtri omnes, *Quae te impulit.*

6. *Quid reſpondebo his? aut quo pacto hoc operiam?* Complures libri ſcripti, inter quos anti-

Phidippe, in ipſo témpore oſtendis. PH. *quid eſt?*
PA. *Quid réſpondebo his? aút quo pacto hoc óperiam?*
L. *Dic filiae rus cónceſſuram hinc Sóſtratam:*
Ne réuereatur, minus iam quo redeát domum. PH. *ah.*
Nullám de his rebus cúlpam commeruit tua:
A Mýrrhina haec ſunt mea úxore exorta ómnia:
PA. *Mutátio fit.* PH. *éa nos perturbát, Lache.*
PA. *Dum né reducam; túrbet porro, quám uelit.*
PH. *Ego, Pámphile, eſſe intér nos, ſi fieri poteſt,*
Adfinitatem hanc ſáné perpetuám uolo:
Sin éſt, ut aliter túa ſiet ſenténtia,
Accipias puerum. PA. *ſénſit peperiſſe: óccidi.*
L. *Puerúm? quem puerum?* PH. *nátus eſt nobis nepos:*

Nam

antiquiſſimi habent *aperiam*: quemadmodum & Donatus legit. ita dicens, *Hoc modo oſtendit nec eſſe quod ſimulet. nec id quod verum eſt, dicendum ſibi eſſe.* ita etiam Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS.

Quid reſpondebo his? aut quo pacto hoc aperiam? Sic dedit Faernus: & verum eſt vetuſtiores & plures Codices *Aperiam* habere. Duo ſoli ex noſtris *Operiam*: haec tamen vera lectio eſt, & ſic Donatus; ut ex interpretatione ejus colliges, contra ac ſenſit Faernus. *Hoc*, inquit, *modo oſtendit, nec eſſe quod ſimulet* (Hoc refer ad *Quid reſpondebo?*) *nec id quod verum eſt, dicendum eſſe ſibi: Si non eſt dicendum*; certe eſt *Operiendum*, celandum, non *Aperiendum*. Vidit hoc olim & vir doctus Jo. Rivius. Pamphilus ipſe ſupra III, 4, 30.

Ille abiit. quid agam infelix? prorſus neſcio
Quo pacto hoc celem, quod me oravit Myrrhina,
Gnatae ſuae partum.

Credisne jam homini ipſi? *Quo pacto hoc celem*, id ipſum eſt, quod *Quo pacto hoc operiam.*

11. *Ea nos perturbat Laches.* Liber Bembinus & Priſcianus, *Lache.* ſic & infra ex ratione verſus legendum eſſe contendimus: *Vosmet videte jam Lache & tu Pamphile.* licet in omnibus libris ſit *Laches.* FAERNUS.

PH. *A Myrrhina haec ſunt mea uxore exorta omnia.*

Mutatio fit: ea nos perturbat, Lache.

Sudat hic multum Donatus, ſed operam ludit. Guyetus illud *Mutatio fit*; totumque adeo verſum ut ineptum & ſpurium damnat. Dignus ſane eſt, ut nunc quidem habetur. Sed ſingula ſuis perſonis redde; & genuinum ſe probabit.

PHI. *A Myrrhina haec ſunt mea uxore exorta omnia.*
PAM. *Mutatio fit.* PHI. *ea nos perturbat, Lache.*

Mutatio fit ſunt Pamphili verba: quae ut ſecreti conſcius, averſus a ſenibus loquitur. Hoc, cum indicatum jam ſemel eſt, ſat ſcio, ſua ſe luce cuivis commendabit. Sed aliud dabo, quod adhuc fidem faciat. Niſi hoc Pamphilo tribuas, *Ea nos perturbat*, non erit *Ea uxor Myrrhina*. quod Donatus tamen monendum putavit; ſed *Ea mutatio nos perturbat.* Tam inepte & putide, ut nihil infra.

12. *Dum ne reducam; turbent porro quam velint.* 'Donatus ad locum: *Quam* non eſt 'generis feminini, ſed eſt *Quantum: Turbent*, 'errent & tumultuentur, ſignificat; vel tur'bentur. *Quam velint, quantum* velint, aut 'eam *quam* velint mulierem; ſed melius eſt quod 'ſupra diximus'. Si ſtandum erit huic lectioni *Turbent*, quam & codices omnes exhibent; recte ſane magnus Magiſter. Sed cum illud inſpicio, *Ea nos perturbat, Lache*; cui averſus Pamphilus hoc reſponſi dat; vix poſſum dubitare, quin a Terentio ſic fuerit:

Dum ne reducam; turbet porro quam velit.

Myrrhina, inquit Phidippus, *perturbat nos*: ad hoc Pamphilus: *Turbet porro*, perturbet vos adhuc magis Myrrhina, quantum velit; modo ne reducam. Plautus Moſt. III, 1, 15.

Verum ut res ſeſe habet,
Pergam turbare porro: ita haec res poſtulat.

Nam abdúcta a uobis praégnas fuerat filia,
Neque fuiſſe praegnatem úmquam ante hunc ſciui diem.
L. *Bene, íta me di ament, núntias: et gaúdeo*
Natum íllum, et illam ſáluam: ſet quid múlieris
Uxórem habes? aut quibus moratam móribus?
Nosne hóc celatos támdiu? nequeó ſatis,
Quam hoc mihi uidetur fáctum praue, próloqui.
PH. *Non mihi illud factum minus dolet, quam tibi, Lache.*
PA. *Etiám ſi dudum fúerat ambiguum hóc mihi,*
Nunc nón eſt; cum eam ſéquitur alienús puer.
L. *Nulla tibi, Pamphile, hic iam conſultátioſt.*
PA. *Perii.* L. *húnc uidere ſaépe optabamús diem,*
Cum ex te éſſet aliquis, quí te appellarét patrem:
Euénit: habeo grátiam dis. PA. *núllus ſum.*
L. *Redúc uxorem, ac nóli aduorſari mihi.*
PA. *Patér, ſi ex me illa liberos uellét ſibi,*
Aut ſé eſſe mecum núptam; ſatis certó ſcio,

Non

18. *Nam abducta a vobis praegnans fuerat filia: Neque fuiſſe praegnantem.* Antiquiſſimi libri Bembinus & Vaticanus hanc vocem *praegnans* & *praegnantem* ſine *n* littera habent hoc modo, *praegnas*, *praegnatem*: itaque ſemper & in Pandectis Florentinis ſcripta invenitur haec dictio. Me vero non tantum uſus ſcribendi vetuſtiſſimus movet, quantum hujus dictionis derivatio ab Donato tradita: is enim hunc locum exponens, ait, *Praegnans eſt ante gnatum vel ante genetricem*; *eſt enim prae ante*: ex quibus Donati verbis liquet hanc vocem non eſſe participium, quod neceſſario per *n* efferendum eſſet, ſed nomen a prae & gnatus, vel a prae & genetrix; quae utraque vox nullam neceſſitatem infert nomini ab ſe deducto, aſſumendae litterae *n*. FAERNUS. Noſtri *Praegnans* & *Praegnantem.*

21. *Natum illum & tibi illam ſalvam.* Noſtri univerſi cum Edd. vett.

Natum illum tibi & illam ſalvam. Dele *Tibi.*

25. *Non tibi illud factum minus placet, quam mihi, Laches.* Sic Faernus, & ſic Libri. Donatus, hac prava lectione irretitus, eo venit, ut dicat, *Placet pro Diſplicet intelligamus.* Quid eſt, ſi hoc non eſt ἄνω ποταμῶν? Nimirum aliud innuit ſententia, aliud tinniunt verba. Par locus eſt ſupra IV, 2, 30. *Haec res non minus me male habet, quam te.* Ad iſtam igitur faciem hic legendum erit, *Non mihi illud factum minus dolet, quam tibi, Lache. Dolet mihi, aegre eſt mihi, male me habet*, eodem omnia ſenſu.

26. *Etſi jamdudum.* Aliqui libri ſcripti, & in iis vetuſtiſſimi, *etiam ſi dudum.* FAERNUS. Sic noſtri omnes.

27. *Nunc non eſt, cum eam jam conſequitur alienus puer.* Adverbium *jam* nullus habet liber ſcriptus, nec Donatus; nec id admittit ratio verſus. FAERNUS.

Jam nullus ex noſtris habet. Sed duo ſic,

Nunc nón eſt, cúm eam ſequitur alienus puer. *Con* in compoſitione non niſi una littera eſt ʻinverſa, in libris vetuſtis. *Cum eam* in unam ſyllabam conſtringi, minus placet.

33. *Pater, ſi illa ex me.* Elegantior videtur collocatio, quae eſt in libro Bembino, *Pater, ſi ex me illa.* FAERNUS.

In textu Faernus dedit, *Si ex me illa.* Atqui noſtri univerſi *Illa ex me.* Placet Bembinus: ut pronuntiemus, *Ex mé illa*; & mox, *Aut ſé eſſe.*

35. *Quae celaſſe intelligo.* Vaticanus liber & unus

Non clám me haberet, quód celaſſe intéllego.
Nunc, cum éius alienum á me eſſe animum ſéntiam,
Neque cónuenturum intér nos poſthac árbitrer;
Quamobrém reducam? L. *máter quod ſuaſit ſua,*
Aduléſcens mulier fécit. mirandúmne id eſt?
Cenſén te poſſe réperire ullam múlierem,
Quae cáreat culpa? an quia non delinquúnt uiri?
PH. *Uoſmét uidete iám, Lache et tu Pámphile,*
Remiſſan opus ſit uóbis, reddučtán domum.
Uxór quid faciat, ín manu non éſt mea.
Neutra ín re uobis difficultas á me erit.
Set quid faciemus púero? L. *ridiculé rogas:*
Quicquid futurumſt, huic ſuum reddas ſcilicet;
Út alamus noſtrum. PA. *quem ípſe neclexit pater,*
Ego alám? L. *quid dixti? eho an nón alemus, Pámphile?*
Prodémus quaſo pótius? quae haec améntia eſt?
Enimuéro prorſus iám tacere nón queo.

Nam

unus tantum liber ſcriptus Donati habet, *quae*; Bembinus, *quod*; omnes alii, & Donati, & Terentii libri, *quem*: quod forte procederet ſubintelligendo partum: magis tamen placet *quod*. FAERNUS.

Non mé clam haberet, quod celaſſe intellego. Lege ex noſtris fere omnibus: *Non clám me haberet*; ut paſſim apud Noſtrum, *Clám* in Arſi. *Quae* plures noſtri; ceteri *Quem*. Aut lege *Quod*, aut *Quae*.

36. *Nunc cum ejus alienum éſſe a me ánimum ſentiam.* Noſtri fere omnes, *Aliénum á me eſſe animum.* Recte. *A me*, virtute enclitici *Me* eſt in ictu; at totum *A me* in Theſi occultari non ex arte eſt.

37. *Nec conventurum inter nos poſthac arbitror.* Sic Faernus. Sed *Arbitrer*, quicquid dicant Librarii, cum Mureto legendum. Ceterum omnes pro *Nec* habent *Neque*; & plerique omnes *Poſthac eſſe arbitror*, unus *Poſt eſſe arbitror*: alter, *Poſthac arbitror.*

43. *Remiſſam opus ſit vobis an reductam domum.* Liber Bembinus penultimam dictionem hujus verſus habet per duo *d*, ita etiam verſus ratione exigente: & praeterea hic liber & Baſilicanus, & duo alii antiquiſſimi, item alii multi eam ipſam dictionem, id eſt *reddučtam.* item aliam praecedentem, id eſt *remiſſam*, per *n* in fine habent. ita & Donatus, ſic inquiens: *Remiſſa opus ſit vobis) in veris codicibus ſic eſt, remiſſam, reductam, ut ſit remiſſane, reductane*; quae expoſitio Donati facit, ut pro *remiſſam*, *remiſſan*, *pro reductam*, *reductan*, ipſum ex veris codicibus citaſſe conjiciam. Sed hoc modo dictio *an*, & orationi ſupervacanea erit, & verſui incommoda, quam nos ex auctoritate complurium librorum, in quibus aut expuncta eſt, aut non eſt omnino, delemus. FAERNUS. Sic & noſtri plerique delent *An*. Omnes *Remiſſan*, & quinque primarii *Reductan.*

47. *Huic reddas ſuum ſcilicet.* Omnes fere libri, inter quos vetuſtiſſimi, & Donatus, ita haec verba ordinant, *huic ſuum reddas ſ.* FAERNUS. Pauciores ex noſtris, *Suum reddas.*

49. *Quem ipſa neglexit, pater ego alam.* Lectio libri Bembini, Vaticani, Baſilicani, & aliquorum aliorum eſt, *quem ipſe*; ut haec verba ſint Pamphili ſecum, ne pater & ſocer intelligant, obmurmurantis alium eſſe patrem nati pueri, non ſe. quod autem haec ſecum Pamphilus dicat, oſtenditur ex Chremetis verbis ſtatim Pamphilum interrogantis quid dixerit,

Nam cógis, ea quae nólo ut praeſente hóc loquar.
Ignárum cenſes tuárum lacrumarum éſſe me?
Aut quid ſit hoc, quod ſóllicitere ad húnc modum?
Primum hánc ubi dixti caúſam, te proptér tuam
Matrém non poſſe habére hanc uxorém domi;
Pollicita eſt ea ſe cónceſſuram ex aédibus.
Nunc, póſtquam ademptam hanc quóque tibi cauſám uides;
Puér quia clam te eſt nátus, nactus álteram es.
Errás, tui animi si me eſſe ignarúm putas.
Aliquándo tandem huc ánimum ut adducás tuum,
Quam lóngum ſpatium amándi amicam tibi dedi?
Sumptús quos feciſti in eam, quam animo aequó tuli?
Egi átque oraui técum, uxorem ut dúceres.
Tempús dixi eſſe: inpúlſu duxiſti meo.
Quae tum óbſecutus mihi, feciſti ut décuerat.
Nunc ánimum rurſum ad méretricem induxti tuum:
Cui tu óbſecutus, fácis huic adeo iniúriam.
Nam in eándem uitam té reuolutum dénuo.
Uideo éſſe. PA. *mene?* L. *te ipſum: et facis iniúriam.*
Confingis falſas caúſas ad diſcórdiam,

Ut

rit, ſane Donatus *quem ipſa* magis probat. quod (cum reverentia ejus dixerimus) non ſat bona ratione facere videtur. cui enim Pamphilus ſe probaturum hoc putet, quod ideo alere filium nolit, quia eundem mater neglexerit? idne ſat cauſae cuiquam videri poteſt, ut filium ſuum abjiciat, quod ſit a matre neglectus? FAERNUS..

Recte hic Faernus contra Donatum. Unus tantum ex noſtris *Ipſa*. Pamphilus averſus dicit, *Quem ipſe neglexit pater*; deinde dum ad eos ſe convertit, *Ego alam?* quod ultimum Chremes audivit. Haec, quae in agendo fiunt, rem reddunt ſatis claram; & iſtis, qui *Ipſa* malunt, os plane obſtruunt.

54. *Aut quid ſit id.* Noſtri plures & meliores, *Quid ſit hoc.*

55. *Primum ubi hanc dixti cauſam.* O. l. s. & Donatus, *hanc ubi dixti.* FAERNUS. Sic & noſtri.

58. *Ademptam quoque hanc.* O. l. s. *ademtam hanc quoque.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes.

59. *Puer quia clam te natus eſt.* Liber Bembinus, *clam te eſt natus.* FAERNUS. Noſtri quoque, *Eſt natus.*

61. *Animum ut adjungas tuum.* Sic dedit Faernus. Atqui codices noſtri univerſi *Adducas*: ut infra V, 3, 38.

Numquam animum quaeſti gratia ad malas adducam partes. *Adducas* Rivii quoque & Fabricii codices; & Edd. vett. cum Donato. Fallor, an audaculus quiſpiam *Adjungas* hic ſuppoſuit, ex And. I, 1, 29. *Ut animum ad aliquod ſtudium adjungant.*

66. *Quae tum obſecutus mihi feciſti, ut decuerat.* Et mox verſu tantum interpoſito,

Cui tu obſecutus, facis huic adeo injuriam,

& rurſus v. 70.

Video eſſe. Mene? Te ipſum: & facis injuriam. Niſi has repetitiones ideo factas putes, ut ſenilem loquacitatem coram Auctor oſtenderet; mihi quidem *obſecutus* fueris, ſi vel unum vel utrumque ex prioribus iſtis verſibus expunxeris.

71. *Cum fingis falſas cauſas.* Quattuor antiqui libri

Ut cum illa uiuas, téſtem hanc cum abs te amóueris:
Senſitque adeo uxor. nam ei cauſa alia quaé fuit,
Quamobrem ábs te abiret? PH. *pláne hic diuinát: nam id eſt.*
PA. *Dabo iúſiurandum, nihil eſſe iſtorúm tibi.* L. *ah,*
Redúc uxorem: aut, quámobrem non opus sit, cedo.
PA. *Non éſt nunc tempus.* L. *púerum accipias: nam ís quidem*
In cúlpa non eſt: póſt de matre uidero.
PA. *Omníbus modis miſér ſum: nec, quid agám, ſcio:*
Tot mé nunc rebus miſerum concludit pater.
Abíbo hinc, praeſens quándo promoueó parum.
Nam púerum iniuſſu crédo non tollént meo;
Praeſértim in ea re cúm ſit mi adiutríx ſocrus.
L. *Fugis? hém, nec quicquam cérti reſpondés mihi?*
Num tíbi uidetur éſſe aput ſeſe? ſine:
Puerúm, Phidippe, mihi cedo: ego alam. PH. *máxume.*
Non mirum fecit úxor, ſi hoc aegré tulit:
Amárae mulierés ſunt, non facile haéc ferunt.
Proptérea haec iraſt: nam ipſa narrauít mihi:
Id ego hóc praeſente tibi nolueram dicere:
Neque illi credebam prímo: nunc uerúm palam eſt.

libri *confingis.* FAERNUS. Vetuſtiores noſtri *Confingis:* alii, *Cum fingis.*

73. *Nam ei alia cauſa quae fuit.* O. l. s. *nam ei cauſa alia quae fuit.* FAERNUS. Sic & noſtri.

80. *Tot nunc me rebus.* O. l. s. *tot me nunc rebus.* FAERNUS. Noſtri vetuſtiores *Tot me nunc.*

82. *Nam puerum credo injuſſu non tollent meo.* In o. l. s. & Donato hic eſt ordo verborum, *injuſſu credo:* pro *tollent* autem Donatus habet *tollit*, corrupte ut, opinor, pro *tollet*, quod eſt in libro Bemb. quod ideo placet ut referatur ad Lachetem, cujus utpote avi, in tollendo puero, ſumma poteſtas erat. FAERNUS.
Nam puerum injuſſu credo non tollet meo.
Noſtri omnes *Injuſſu credo*; & iidem *Tollent.* Recte utrumque. *Tollent* Pater & Socer: hoc certum, cum *Adjutricem ſocrum* dixerit: ergo in conſilium de illa re ituros eſſe exiſtimat.

87. *Non mirum fecit uxor mea, ſi hoc aegro tulit.* Aliqui, ut verſui conſulerent, impreſſerunt ſine pronomine *mea*; contra tamen omnium librorum fidem. nos ea dictione retenta, ita verſum ſuſtentamus, ut τὸ *mea* in unam ſyllabam brevem contracto, itemque τὸ *hoc* correpto, in quarta ſede ſit dactylus. FAERNUS.
Non mirum fecit uxor mea, ſi hoc aegro tulit.
Sic dedit Faernus, ex omnium, ut ait, librorum fide: & verum eſt; nam & ſic noſtri univerſi. Sed iſta fides jamdudum apud me decoxit. *Uxor mea* eſſet Myrrhina. Atqui res ipſa praedicat Philumenam Pamphili hic intelligi; ut ſupra v. 73.
Senſitque adeo uxor: nam ei cauſa alia quae fuit.
Quamobrem abs te abiret?
Nam ibi certe *Uxor* non Myrrhina eſt, ſed Philumena; cum verba Lachetis ſint ad Pamphilum. Quid quod ſi *Mea* legas, nullo pacto verſum inde conſtituas? *Mea ſi hoc aeg.* Faerni, nonne bellus eſt Anapaeſtus?

90. *Id ego praeſente hoc tibi nolebam dicere.* O. l. s. *id ego hoc praeſente:* Bembinus vero, & Victorianus, & aliqui alii, pro *nolebam*, *nolueram.* FAERNUS. Sic & noſtri. Unus tantum *Nolebam.*

91. *Nunc vero palam eſt.* Poteſt haec lectio tene-

Nam omnino abhorrere ánimum huic uideo a núptiis.
L. *Quid érgo agam, Phidippe? quid das cónſili?*
PH. *Quid agás? meretricem hanc primum adeundam cénſeo:*
Orémus: accuſémus: grauius dénique
Minitémur, ſi cum illo hábuerit rem póſtea.
L. *Faciam út mones. eho cúrre, puer, ad Bácchidem hanc*
Uicinam noſtram: huc éuoca uerbis meis.
At te óro porro in hác re adiutor ſis mihi. PH. *ah,*
Iamdúdum dixi, itidémque nunc dicó, Lache:
Manére adſinitatem hanc inter nós uolo,
Si ulló modo eſt ut póſſit; quod ſperó fore.
Set uin adeſſe me úna, dum iſtam cónuenis?
L. *Immo uéro abi, aliquam púero nutricém para.*

ACTUS

teneri, ſed mihi ea, quae eſt in libro Bembino, vehementer placet, *nunc verum palam eſt.* ut *verum* ſit nomen, & ſit ſenſus, jam veritas manifeſta eſt. FAERNUS. Noſtri *Vero.*

92. *Abhorrere animum huic video a nuptiis.* Praepoſitio *a* non eſt in libro Bembino, & in Victoriano quoque abraſa eſt. FAERNUS. Noſtri, *A nuptiis:* Recte, ut Andr. V, 1, 10. *Abhorrentem ab re uxoria.*

97. *Eho, puer, curre ad Bacchidem hanc.* Lege ex tribus noſtris,

Eho curre, puer, ad Bacchidem hanc.

99. *Et te oro porro.* Liber Bembinus, pro *&*, *at* habet: nos tamen *&* malumus. FAERNUS. Noſtri *Et.* Sed placet Bembinum *At*; ſiquidem, niſi *At* legas, etiam hoc ad puerum loqui videatur.

100. *Itidemque nunc dico, Lache.* Non diſplicet mihi haec lectio; omnes tamen l. s. quoscunque vidi, habent *idemque.* FAERNUS. Unus ex noſtris bonae notae, Codex C. C., *Itidemque*; Alter *Itidem quod.* Utrumvis bene; ſed prius magis placet.

103. *Sed visne adeſſe?* Liber Bembinus, & Donatus, *ſed vin adeſſe?* FAERNUS. Noſtri *Visne.*

1. *Nunc me conventam.* Liber Bembinus, Baſilicanus, Vaticanus, *me nunc c.* meliore collocatione. FAERNUS. Unus modo ex noſtris, *Nunc me.*

3. *Videndum eſt ne minus propter iram hanc impetrem, quam poſſiem.* Sic codices: ſed ab Auctore erat, *Propter iram hinc impetrem. Hinc* id eſt *Ab hac Bacchide.* ut Adel. III, 3, 7.

Set eccum Syrum ire video: hinc ſcibo jam ubi ſiet.

Hinc, ab hoc Syro. Sic *Unde* paſſim.

4. *Quod me poſt minus feciſſe ſatius ſit.* Ex libro Bembino, ac Victoriano, & Donato hunc ordinem verborum repono, *quod poſt me:* eliditur autem *s* ex *ſatius*, ut ſit Iambus in ultima: eſt enim octonarius Iambicus quadratus, ſicut & tres primi hujus ſcaenae. ſequentes vero ex eodem libro ita ordinamus:

Adgredior. Bacchis ſalve.
B. *Salve Laches.* LA. *credo edepol, te nonnihil mirari Bacchis,*
Quid ſit, quapropter te huc foras puerum evocare juſſi.

ut primus horum ſit dimeter Iambicus catalecticus; ſecundus, contracto *nihil* in unam ſyllabam, item tertius ſint Iambici octonarii catalectici; qui vero ſequuntur, ut in impreſſis ordinati ſunt, ita eos conſervamus. FAERNUS. Noſtri plerique, *Me poſt.*

6. *Salve,*

Digitized by Google

ACTUS V. SOAENA I.

BACCHIS. LACHES.

B. *NON hóc de nihiloſt, quód Laches me núnc conuentam eſſe éxpetit:*
Nec pól me multum fallit: quin quod ſúſpicor ſit quód uelit.
L. *Uidéndum eſt ne minus própter iram hinc impetrem, quam póſſiem:*
Aut né quid faciam plús, quod poſt me minus feciſſe ſátius ſit.
Adgrédiar. Bacchis, ſálue.
B. *Salué, Lache.* L. *edepol crédo te non níl mirari, Bácchis,*
Quid ſit, quapropter te húc foras puerum éuocare iúſſi.
B. *Ego pól quoque etiam timida ſum, cum uénit in mentem quaé ſim:*
Ne nómen quaeſti mi óbſiet: nam móres facile tútor.
L. *Si uéra dicis, níl tibi eſt a mé pericli, múlier:*
Nam iam aétate ea ſum, ut nón ſiet peccáto mi ignoſci aéquom:
Quo mágis res omnis caútius, ne témere faciam, adcúro.
Nam ſi id nunc facis factúraue es, bonás quod par eſt fácere;

Inſci-

6. *Salve, Laches.* LA. *credo edepol te non nihil mirari, Bacchis.* Lege, verſu ipſo poſtulante:
Salve, Lache. LA. *edepol credo te non nil mirari, Bacchis.*

8. *Ego pol quoque etiam timida ſum, cum venit mihi in mentem, quae ſim.* *Venit*, quod praeſentis temporis eſt, pyrrichius eſt, eliſo *t*, aut certe τὸ *mihi* additicium eſt: utique enim *mihi* ſubintelligitur, ut & in Eunucho,
Et illud de Rhodio dictum cum in mentem venit.
Virg. *Nec venit in mentem, quorum conſederis arvis.* FAERNUS.
Recte ſenſit Faernus *Mihi* addititium eſſe, ſed non auſus eſt ejicere. Nos, verſu gaudente, ejiciemus.

9. *Ne nomen mihi quaeſtus obſtet apud te: nam mores facile tutor.* *Quaeſti* legitur in libro Bembino, antiqua declinatione. Ceterum nec in eo libro, nec in Victoriano ſunt duae illae dictiones, *apud te*, quae multum incommodant verſui, & parum ſenſui proſunt. ſed ne ſic quidem verſus procedit, niſi ex magna licentia: deeſt enim una ſyllaba, quam nos unius tantum litterae mutatione ſupplemus, legendo pro *obſtet*, *obſiet*. ut ſit, *Ne nomen mihi quaeſti obſiet.* hoc modo & verſus eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, & Iambum habet in quarta, quod huic generi verſuum prope ſolemne eſt, & antiquiſſima lectio conſervatur. Si quis tamen malet *obſtet*, verſus ſuſtentatur diſſolutione diphthongi. FAERNUS.

Noſtri *Quaeſtus obſtet.* Tres e noſtris non habent *Apud te.* Egregie hic Faernus: niſi quod in fine ſe prodit, cum a *Quaeſti obſtet* ſuſtentari poſſe verſum exiſtimat. Ceterum unus ex Regiis *Quaeſtus mihi obſtet.* Repone,
Ne nomen quaeſti mi obſiet.
Omnino in ictu eſſe debet *Quaeſti*, non in Theſi obmuteſcere. Atque hoc ordine *Quaeſtus* ſtare hic poteſt, aeque commode ac *Quaeſti.*

10. *Si vera dicis nihil tibi pericli a me eſt mulier.* Aliam collocationem verborum, quae verſui convenientior eſt, habent o. l. s. *nihil tibi eſt a me pericli mulier.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

12. *Quo magis omnis res cautius.* Lege ex noſtris fere omnibus,
Quo magis res omnes cautius.

13. *Nam ſi id nunc facis; facturave es.* Τὸ *nunc*, non ponit Donatus, citans haec ſuper eo loco, *Fac eadem, ut ſis porro.* ne liber quidem Bembinus eam vocem habet: ac neque particulam *id.* FAERNUS.

Nam

Digitized by Google

Inſcitum offerre iniúriam tibi inmerenti, iniquom eſt.
B. *Eſt mágnam ecaſtor grátiam de iſtác re quod tibi hábeam.*
Nam qui poſt factam iniúriam ſe expúrget, parum mi próſit.
Sét quid iſtuc eſt? L. *meúm receptas filium ad te Pámphilum.* B. *ah.*
L. *Sine dum: uxorem hanc prius quam duxit, uóſtrum amorem pértuli.*
Máne, nondum etiam dixi id quod te uólui. hic nunc uxórem habet:
Quaére alium tibi firmiorem, dúm tibi tempus cónſulendi eſt:
Nám neque ille hoc animo érit aetatem, néque pol tu eadem iſtác aetate.
B. *Quís id ait?* L. *ſocrus.* B. *méne?* L. *te ipſam: et filiam abduxit ſuam:*
Púerumque ob eam rém clam uoluit, nátus qui eſt, extinguere.
B. *'Alid ſi ſcirem, qui firmare méam aput uos poſſem fidem,*
Sánctius quam iúſiurandum; id póllicerer tibi, Lache,

Ségre-

Nam ſi facis facturave es. Sic dedit Faernus, Bembino ſuo nimium addictus. Noſtri univerſi;

Nam ſi id nunc facis facturave es.

Recte: *Facis* finalem *s* abjicit; quod uſitatiſſimum. *Nunc* ſuam vim hic habet, ut oppoſitum futuro *Facturave es.*

14. *Inſcitum offerre injuriam tibi me inmerenti iniquom eſt.* Bembinus liber non habet dictionem *me*; quam & Donatus, eam ſubaudiri volens, non eſſe in contextu oſtendit. alii libri eam varie collocatam habent; aliqui enim dictioni *tibi* praeponunt, aliqui poſtponunt, ut ſaepe evenit dictionibus ſubditiciis. ſane in aliquibus libris, inter quos eſt idem Bembinus & Victorianus, hi verſus ita ordinati ſunt:

Nam ſi facis, facturave es, bonas quod par eſt facere,
Inſcitum offerre injuriam tibi t inmerenti iniquom eſt.

Diſtinguendum eſt autem poſt *tibi*, ut ſit ſenſus, offerre injuriam tibi, quae vel mulier ſis, vel meretrix, eſt inſcitum: immerenti vero, etiam iniquum eſt. FAERNUS. Ab uno ex noſtris abeſt *Me:* ceteri *Tibi me.* Diſtinctio illa apud Faernum non placet.

15. *Eſt magna ecaſtor gratia de iſtac re quam tibi habeam.* Et verſus claudicat, & dictio ſoloeciſſat. Repone,

Eſt magnam ecaſtor gratiam de iſtac re quod tibi habeam.

Ubi ordo, *Eſt quod habeam tibi magnam gratiam.* Plautus Rud. IV, 6, 32.

Bonam eſt quod habeas gratiam merito mihi,
Qui te ex inſulſe ſalſum feci opera mea.

16. *Nam qui poſt factam injuriam ſe expurget parum mihi proſit.* Hic neceſſe eſt, vel ex *parum m* elidere, quamvis ſequente conſonante, ut dactylus ſit in ſexta, vel *injuriam* triſyllabum facere, coaleſcentibus in unum duabus extremis vocalibus. mihi tamen magis placeret, ſi deleto pronomine *ſe*, quod ego arbitror ab interpretante ſuperſcriptum, deinde in contextum irrepſiſſe, abſolute legatur, *Nam qui poſt factam injuriam expurget.* non tamen muto, neque detraho quicquam. FAERNUS.

Quod *Parum* corripit Faernus, recte: quod *Injuriam* triſyllabum facit, & verbum & verſum contrucidat.

18. *Sine dicam: uxorem hanc prius quam duxit, veſtrum amorem pertuli.* Atqui hic verſus, ut prior & ſequentes Trochaicus eſſe debet, non Iambicus. Quare audacter repone,

Sine dum: uxorem hanc prius quam.

Ita Noſter alibi, *Mane dum*, *Dic dum*, *Abi dum*, *Facito dum.* Plautus Truc. II, 7, 67. *Sed veru Sine dum petere.*

19. *Mane, nendum etiam dixi id quod volui. hic nunc uxorem habet.* Niſi in *Dixi* aut *Volui* ſynaloepha, quod non licitum eſt, ceſſet; verſus ſyllaba adhuc caret. Eam ego ſtatim praeſtabo.

Máne; nondum etiam dixi id quod te volui. *Quod te volui*; ut And. I, 1. *Paucis te volo, Quod me velis.* III, 3, 4. *Quid ego te velim.*

Habeat

Digitized by Google

Ségregatum habuiſſe, uxorem ut dúxit, a me Pámphilum.
L. *Lépida es. ſet ſcin, quid uolo potius ſódes facias?* B. *quid? cedo.*
L. *Eás ad mulierés huc intro, atque iſtuc iuſiurándum idem*
Pólliceare illis: exple animum iis, téque hoc crimine éxpedi.
B. *Fáciam: quod pol, ſi éſſet alia ex quaéſtu hoc, haut facerét, ſcio;*
'Ut de tali caúſa nuptae múlieri ſe oſténderet.
Sét nolo eſſe falſa fama gnátum ſuſpectúm tuum;
Néc leuiorem uóbis, quibus eſt mínume aequom, uidérier
'Inmerito: nam méritus de me eſt, quód queam, illi ut cómmodem.
L. *Fácilem beniuolúmque lingua túa iam tibi me réddidit:*
Nám non ſunt ſolae árbitratae haec: égo quoque etiam hoc crédidi.
Núnc cum ego te eſſe praéter noſtram opinionem cómperi,

Fác

Habeat itaque ſuas ſibi conjecturas, *Mane ſodes*, & Laches, *Mane*, & *Mane mane*; qui ne id quidem ſenſit, ſe id agere ut Iambicus ſit, qui ab Auctore Trochaicus exibat.

20 *Quaere alium tibi amicum firmiorem, dum tempus conſulendi eſt.* Aliqui libri non habent dictionem *amicum*, & ex iis eſt Victorianus: in quo tamen poſtea ſuperſcripta eſt. Bembinus eam dictionem praepoſitam habet dictioni *firmiorem*; alii libri & Donatus poſtpoſitam, ut jam diximus evenire ſubditiciis dictionibus, ut nullam certam ſedem habeant. Ceterum quod ſequitur, idem liber Victorianus & Bembinus ita habent, *Dum tibi tempus conſulendi eſt.* ut exigit ratio verſus, qui eſt Trochaicus tetrameter acatalecticus, ut ſequens. FAERNUS. Recte haec omnia. Noſtri & *Amicum* habent, & *Tibi* non habent.

21. *Nam neque ille hoc anime erit aetatem.* *'Aetatem*, quod & agnoſcit Donatus, & explicat, in nullo noſtrorum eſt.

23. *Qui natus eſt, extinguere.* Omnes fere libri ſcripti, inter quos Bembinus & Victorianus, ita collocant, ut & ratio Trochaici expoſcit, *natus qui eſt.* FAERNUS. Quin & noſtri omnes, *Natus qui eſt.*

24. *Aliud ſi ſcirem.* Lege, verſu ipſo jubente, *'Alid ſi ſcirem*: alioqui Iambicus erit inter Trochaicos. De *Alid* jam ante diximus.

26. *Me ſegregatum habuiſſe.* Eandem ob cauſam, ne Iambicus hic ſit, tolle illud *Me*; quod abeſſe vel elegantiae intereſt, cum ſequatur *A me*:

Ségregatum habuiſſe, uxorem ut dúxit, a me Pamphilum.

27. *Scin quid volo potius ſodes facias. Quid vis, cedo? Vis* & verſui ſupereſt, & ſententiae; atque ideo recte id Muretus ejecit. Heaut. IV, 4, 14. ST. *At ſcin quid ſodes?* BA. *Quid?*

28. *Eas ad mulieres huc intro, atque iſtuc jusjurandum idem Polliceare illis; exple animum iis, teque hoc crimine Expedi.*

An legendum. atque *iſtic jusjurandum idem Polliceare; illisce exple animum, teque &c.*

30. *Fáciam: quod pol, ſi éſſet alia ex hoc quaeſtu, haút facerét, ſcio.* Vides illud *Quaeſtu*, ut ſupra v. 9, in Theſi latitare. Repone: *Ex quaéſtu hoc.*

32. *Sed eſſe falſa fama nolo.* In Bembino deeſt τὸ *eſſe*, ſed perperam: ceterum hunc ordinem verborum habet, quem & Donatus ponit, addito tamen verbo *eſſe*: *ſed nolo falſa fama eſſe*; aliqui etiam libri ſic habent, *ſed nolo eſſe falſa fama.* utrumque melius quam quod in lectione vulgata eſt; quod quidem ad verſum attinet. FAERNUS.

Sed neló falſá fama eſſe gnatum ſuſpectum tuum.

Plurimi ex noſtris, *Séd nolo éſſe fálſa fama.* Tres *Séd eſſe nólo fálſa fama.* Ex his Faernus omnium deterrimam elegit.

36. *Ego quoque hoc etiam credidi.* Ex auctoritate libri Bembini deleo dictionem *hoc*, ſine detrimento verſus & ſenſus. FAERNUS. Faernus ejecit *Hoc*. Noſtri omnes retinent, ſed alio ordine. Pro *Hae* duo ex noſtris *Haec*; ut ſaepe ante. Lege igitur:

Nam non ſunt ſolae arbitratae haec: *ego quoque etiam* hoc *credidi.*

39. *Sed*

Fác eadem ut ſis pórro: noſtra utére amicitia, út uoles:
Aliter ſi: ſet répprimam me, ne aégre quicquam ex me aúdias:
Uerum hoc te moneo únum, qualis ſim amicus, aut quid póſſiem,
Pótius quam inimicús, periclum fácias. ——

Actus V. Scaena II.

Phidippus. Laches. Bacchis.

PH. —— *NIL aput mé tibi*
Defieri patiar: quín, quod eſt, benígne praebeátur.
Set tú cum ſatura atque ébria es, et púer ut ſatur ſit fácito.
L. *Noſtér ſocer, uideó, uenit: nutrícem puero addúcit.*
Phidippe, Bacchis déierat perſáncte. PH. *haecine eaſt?* L. *haéc eſt.*
PH. *Nec*

39. *Sed reprimam.* Tò *ſed* delendum ex auctoritate libri Bembini ac Victoriani, & ratione Trochaici. FAERNUS.

Aliter ſi facias. reprimam me. Noſtri omnes, *Sed reprimam.* Sed verſus gratia Correctores *Sed* olim ejecerunt. Immo retine, & verſui aliter conſule, *Facias* abire jubens:

Aliter ſi: ſet répprimám me.

Heaur. I, 2, 25. *Illéne? ſet réprimám me. Aliter ſi*, Apoſiopeſis rei congrua. ut Virgil. *Quos ego: ſed motos*, & *Quamquam O; ſed vincant:* ſic hic, *Aliter ſi, ſed reprimam.* Ita ſaepe apud quosvis ſcriptores, *Sin*; reliquis per Apoſiopeſin omiſſis.

40. *Verum te hoc moneo unum.* Noſtri, uno excepto, omnes, *Verum hoc té moneo unum*; ut *Té* in ictu ſit. Recte: Et *Qualis* elidit *s* ante conſonantem, ut paſſim: non, ut quidam voluit, *Amicus* ejicit *us* ante vocalem.

41. *Potiusquam inimicus, periculum facias.* B. *faciam ſedulo.* Reſponſionem Bacchidis in hoc verſu Bembinus liber non habet, quam & in pauciſſimis aliis invenies, & putamus non neceſſariam. ſupereſt ut verſui conſulatur, quod ſic facimus: ex aliquibus libris ſcriptis, in quibus eſt Victorianus, legimus *periclum*, & quattuor primis ſequentis ſcaenae verbis hunc verſum ſupplemus: ea ſunt, *nihil apud me tibi.* ut *nihil* in unam ſyllabam contracto, & *d* ex *apud* eliſo, ſit in ſexta ſede hujus Trochaici dactylus. FAERNUS. Unus tantum ex tot noſtris habet, *Faciam ſedulo.*

2. *Deſieri patiar, quin quod opus ſit benigne praebeatur.* Hunc verſum omnes fere l. s. ſimul ponunt, cum illis quattuor verbis, quibus ultimum verſum praecedentis ſcaenae ſupplevimus. ſed illis detractis remanet ille quem aſcripſimus, qui eſt trochaicus tetrameter, ut praecedentes: licet illi catalectici, hic acatalecticus. FAERNUS.

Deſieri patiar: quin quod opus ſit, benígne praebeátur.

Nec *Quod opus ſit*, nec, quod quidam voluit, *Quod opuſt*, in hujus verſus caeſura poſſunt conſiſtere. In Regio Chartaceo deeſt *Opus*. At in Codice C. C. *Quin quod eſt.* Egregie:

Deſieri patiar: quin, quod eſt, benigne praebeatur.

Quod eſt, quod domi eſt, quod res noſtra praebet.

3. *Sed cúm tu ſátura atque ébria éris, puér ut ſatúr ſit facito.* Vides, ut invenuſte diſpertiantur Accentus: quamvis apud Priſcianum quoque p. 701. *Eris* legatur, etiam in codice ſcripto. Repone,

Sed tú cum ſatura atque ébria es, & púer ut ſátur ſit facito.

4. *Puero nutricem adduxit.* Placet mihi *adducit*, quod in libro Bembino eſt, ut per praeſens tempus omnia enuntientur, *venit, adducit.* ita conjicere licet fuiſſe & in Victoriano, nam *x* in litura eſt. FAERNUS. Duo ex noſtris *Adducit.* Sed inſuper inverſis verbis lege, *Nutricem puero adducit.*

8. *Licet*

PH. *Nec pól iſtae metuunt deós: neque has reſpicere deos opínor.*
BA. *Ancillas dedo: quólubet cruciatu per me exquire.*
Haec rés hic agitur: Pámphilo me fácere ut redeat úxor,
Opórtet: quod ſi effécero, non poénitet me fámae,
Solám feciſſe id quód aliae meretrices facere fúgitant.
L. *Phidippe, noſtras múlieres ſuſpéctas fuiſſe falſo*
Nobis in re ipſa inuénimus: porro hánc nunc experiámur.
Nam sí compererit crímini tua ſe úxor crédidiſſe,
Miſſam íram faciet: sín item eſt ob eám rem iratus gnátus,
Quod péperit uxor clam, íd leueſt: cito áb eo haec ira abſcédet.
Profecto in hac re níl mali eſt, quod sít diſcidio dignum.
PH. *Uelím quidem hercle.* L. *exquíre: adeſt: quod ſátis ſit, faciet ípſa.*
PH. *Quid mi íſtaec narras? quíane non tute ípſe dudum audiſti,*

De

8. *Licet haec res hic agitur.* *Licet* non eſt in libro Bembino, nec Victoriano: nec ponitur a Donato, & a verſu reſpuitur. FAERNUS. Recte: ſed *Licet* in omnibus noſtris eſt, uno Regio excepto.

9. *Oportet: quod ſi perficio, non poenitet me famae.* *Perficio* verſum jugulat, qui Creticum vel ei parem pedem in caeſura poſtulat. Donatus in Edd. vett. *Perfecero*, & ſic ſcriptus Oxonienſis. Repone,

Oportet, quod ſi effecero, non poenitet me famae.

Effecero, quo nullum hic verbum aptius. Eun. V, 8, 26. *Hoc ſi effeceris.* Phorm. IV, 1, 24.

Donec tibi id, quod pollicitus ſum, effecero.

13. *Nam ſi compererit crimini tua ſe uxor credidiſſe.* Noſtri omnes poſt *Uxor* addunt *Falſo.* Sed inepte, & verſu reſpuente. *Crimen* per ſe habet notionem falſitatis. Donatus: *Crimen proprie dicitur, id quod factum eſt*: immo lege, *Id quod falſum eſt.*

14. *Miſſam iram faciet: ſin autem eſt ob eam rem iratus gnatus.* Profecto hujus metri in caeſura ratio Correctoribus vetuſtis latebat: ita nunc frequenter in his verſibus peccant libri veteres. *Sin autem eſt* pro Cretico hic inambulat. Tu repone, *Sin item eſt*; etiam ſententiae commodius.

17. *Quod ſatis ſit, faciet.* B. *faciam.* In contextu libri Bembini non eſt reſponſum Bacchidis, ſed loco ejus pronomen *ipſa*; ita & Donatus legit; ita & o. l. s. niſi quod in iis ſequitur reſponſum Bacchidis: perperam id quidem, nam verſus repugnat. FAERNUS.

Noſtri omnes addunt, ut Bacchidis reſponſum, *Faciam.* Non placet: nam verſu infra 20 Laches eam monet, *Quod mihi pollicita es, ſerves.* Id vero pollicita eſt V, 1, 30. *Eas intro ad mulieres: Faciam.* Quod ſi hic quoque dicat *Faciam*; non jam *Mihi pollicita es* diceret, ſed *Nobis.*

18. *Quid iſtaec mihi narras? an quia non tute ipſe audiſti dudum.* Liber Bembinus, & omnes fere alii, ac Donatus, *quid mihi iſtaec:* Baſilicanus, *quid mi iſtaec.* & infra iidem libri, *dudum audiſti.* Donatus vero non, *tute ipſe*, ſed *tu ipſe*, habet. ita eſt Iambus, vel Pyrrichius in quarta. FAERNUS.

Quid mihi iſtaec narras? an quia non tu ipſe dudum audiſti.

Sic dedit Faernus, ex Donato, ut narrat, *Tu ipſe.* Donatus in vett. Edd. habet, *Tute ipſe*; ut omnes hic noſtri & item Faerni. Sentio, quid illum induxerit: *An quia non*, ſi *Tute* legas, pro Cretico male ponitur: maluit ergo Dactylum *An-quia*; & idcirco *Tu ipſe* adſcivit. Infelix labor: neutrum enim hic ſtare poteſt. Repone,

Quid mi iſtaec narras? quiane non tute ipſe dudum audiſti.

Plautus Perſ. V, 2, 69. *Quiane te voce, bene ut tibi ſit.* Virgil. Aen. IV, 538. *Quiane auxilio juvat ante levatos.*

19. *Illis*

De hac re ánimus meus ut ſít, Laches? illís modo explete ánimum.
L. *Quaeſo édepol, Bacchis, quód mihi es pollicita, tute ut ſerues.*
B. *Ob eám rem uin ergo introeam?* L. *i, atque éxple iis animum, ut crédant.*
B. *Eo; étſi ſcio pol his meum fore cónſpectum inuiſum hódie:*
Nám núpta meretrici hóſtis eſt, a uiro ubi ſegregáta eſt.
L. *At haéc amicae erúnt, ubi quamobrem aduéneris reſcíſcent.*
PH. *At eásdem amicas fóre tibi promitto, rem ubi cognórint:*
Nam illás errore et té ſimul ſuſpicione exſólues.
B. *Perii, pudet Philúmenae: uos ſéquimini intro huc ámbae.*
L. *Quid eſt mihi quod malim, quám quod huic intéllego euenire?*
Ut gratiam ineam ſine meo diſpéndio et mihi próſim.
Nam ſi éſt ut haec nunc Pámphilum uere áb ſe ſegregárit,

Scit

19. *Illis modo exple animum.* Liber Bembinus; & Donatus, *explete:* eſt enim ſermo non ad Lachetem ſolum, ſed & ad Bacchidem. verſus quoque hanc lectionem exigit. FAERNUS. Unus ex noſtris vetus, *Modo explete:* ceteri, *Modo exple.*

21. *Vis ergo introeam?* Liber Bembinus, *Vin ergo introeam?* Ita prius erat & in Victoriano. FAERNUS. Noſtri omnes *Vis*, non *Vin.*

Ib. *I, atque éxple animum iis, ut credant. I* hic non patitur ſynaloepham: vetuſtus noſter, ut alibi, *Ii* duplice *i* ſcribit; nam duplicis poteſtatem habet; idcirco, ut O & *Au*, non eliditur. Ceterum mutato ordine lege, *Atque exple iis animum, ut credant.*

22. *Eo: etſi ſcio pol his foré meum conſpectum invíſum hodie.* Salvus eſt etiam in hac lectione numerus: ſed ex codice Petrenſi lego,

Eo: etſi ſcio pol his meum fore.

Et collocatio elegantior eſt.

24. *At hae amicae erunt.* Liber Bembinus *haec amicae*, ut & exigit verſus. FAERNUS. Etiam chartaceus noſter *Haec*, ut ſcias a veterrimo codice tranſcriptum. *Haec* feminino plurali ſaepe habuimus.

25. *At eaſdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognoverint.* Hunc totum verſum idem liber non habet, & ſane ſupervacaneus videtur, quamvis a Donato ponatur prima pars ejus: ſane, ſi hunc verſum retinemus, *cognorint* legendum ex ratione verſus, contra omnium librorum fidem. FAERNUS.

Uterque verſus commodus & genuinus. Poſterior, ut fit, in Bembino & in C. C. & Petrenſi omiſſus eſt; quia ab *At* eodem, quo prior, verbo inchoatur. Uterque ſenex, ut par erat, fidem hanc Bacchidi dant; & magis Phidippus, qui ibi paterfamilias eſt.

27. *Perii. pudet Philumenae: ſequimini me intro huc ambae.* Non temere eſt, quod nec liber Bembinus, nec Donatus habent dictionem *huc*; aliique libri, qui eam habent, partim dictioni *intro* praeponunt, partim poſtponunt; ex quo apparet, ut ſubditiciam, certum eam locum non habere. pronomen vero *me* non poſt *ſequimini*, ſed ante, habet liber Bembinus. alii libri, & hi complures, & ante, & poſt habent: quam & veram arbitror lectionem, detracto adverbio *huc.* FAERNUS.

Perii, pudet Philumenae me: ſequimini me
intro ambae.

Sic dedit Faernus. Sed noſtri univerſi *Huc* habent. Repone,

Perii, pudet Philumenae: vos ſequimini intro
huc ambae.

Sic *Sequimini* abſolute Eun. IV, 7, 2. & Phor. II, 3, 8. *Vos ſequimini*, ut Eun. III, 2, 53. VII, 2, 46. *Vos* potius quam *Me*; ut in caeſura ambiguum evitetur.

29. *Et mihi una proſit.* Donatus, & liber Bembinus, & Baſilicanus, & Vaticanus, & plerique alii non habent τὸ *una.* quod & reſpuit verſus. FAERNUS.

Duo tantum ex noſtris addunt *Una.* Sed vide ipſos verſus,

Quid eſt quod mihi malim, quam quod huic
intellego evenire,

Ut

Scit ſé nobilitatem éx ea re náctam et gloriam éſſe:
Refert gratiam eii, unáque nos ſibi ópera amicos iúngit.

Actus V. Scaena III.

Parmeno. Bacchis.

PA. *'EDEPOL ne meam érus eſſe operam députat parui preti;*
Qui ób rem nullam miſit, fruſtra ubi tótum deſedi diem:
My'conium hoſpitem dum exſpecto in árce Callidémidem.
'Itaque ineptus hódie dum illi ſedeo, ut quisquam uénerat,
'Accedebam: adúléſcens, dic dum quaéſo, tun es My'conius?
Nón ſum. at Callidémides? non. hóſpitem ecquem Pamphilum

Ut gratiam ineat ſine ſuo diſpendio, & mihi proſit.

Quid hoc eſt? *Quid mihi malim, quam ut* ſine ſuo diſpendio *mihi proſit meretrix*? Immo, credo, vel cum maximo meretricis, quam modo angue pejus oderat, diſpendio id ſibi optet ſenex. Donatus, prava lectione irretitus, quo non ſe verſat? Repono, re ipſa me eo ducente,

Quid eſt mihi quod malim quam quod huic intellego evenire?
Ut gratiam ineam ſine meo diſpendio, & mihi proſim.

Quid eſt, inquit, *quod Mihi malim, quam ut gratiam ineam*, &c. *quod Huic evenire intellego.* Vides, opinor, ſententiam claram; & una vides, quo pacto evenerit, ut interpolaretur. Cum enim *Huic*, quod vero ordine poſtremum eſt, in medio veniret, eo decepti Librarii perſonas primas *Ineam* & *Meo* in tertias mutaverunt.

31. *Scit ſibi nobilitatem ex eo & rem natam & gloriam eſſe.* Sic libri omnes. Donatus: *Ex eo, utrum ex Pamphilo; an ex eo, ex ea re: & hoc melius.* Certe melius: ſed hoc etiam expediat ſummus Magiſter; cur noſter inter *Nobilitatem* & *Gloriam*, quae cognatae ſunt ſignificationis, *Rem* in medium intruſerit, prorſus diverſae. Quomodo autem REM *natam*? *Quia multa*, inquit idem, *in eam contulit Pamphilus.* Itane vero? Atqui de re ventura hic agitur, non de praeterita: & *ſi vere ab ſe ſegregarit*, non res creverit, ſed damnum obvenerit. Codex unus ex Regiis *Nactam* pro *Natam.* Repone,

Scit ſe nobilitatem ex ea re nactam & gloriam eſſe.

Ubi ordo eſt, *Scit ſe ex ea re nactam eſſe nobilitatem & gloriam.*

32. *Referetque gratiam ei.* Ex auctoritate libri Bembini & Victoriani delemus conjunctionem *que*, nec ſermoni neceſſariam, & verſui incommodam, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, habens dactylum in ſecunda. FAERNUS.

Referet gratiam ei, unaque nos ſibi opera amicos junget. Sic voluit Faernus; etſi in Editione ſit *Referetque.* Bene ſane, quod duo primarii libri *Que* ejiciant. Sed ne ſic quidem verſus commodus eſt. Codex Academicus, *Refertque.* Repone,

Refert grátiam eii, unaque nos ſibi opera amicos jungit.

Refert, *Jungit*, ut ſupra *Scit*, elegantius quam iſta Futura. *Refert* corripitur; quae licentia in primo pede facile conceditur.

1. *Deputat parvi pretii.* Idem liber, *preti.* FAERNUS. Sic & noſtri meliores *Preti*, ut *Viti*, *Gaudi*, *Conſili.* Semper ita oportet, ut in Andria ſemel docuimus.

4. *Ut quisque venerat.* Duo ex noſtris, *Quisquam*; & ad verſum commodius, & ad ſententiam.

5. *Dic dum quaeſo, es tu Myconius.* Niſi *Quaeſo* ſine Synaloepha ſit, quod non licet, verſui deerit Syllaba. Unus ex noſtris, *Tu es.* Lege, *Tun es Myconius?* vel *An es tu Myconius?*

Hic habes? omnés negabant: néque eum quemquam eſſe árbitror.
Dénique hercle iám pudebat: ábii. ſet quid Bácchidem
'Ab noſtro adfine éxeuntem uídeo? quid huic hic éſt rei?
B. *Pármeno, opportúne te offers, própere curre ad Pámphilum.*
PA. *Quid eo?* B. *dic me oráre, ut ueniat.* P. *ád te?* B. *immo ad Philúmenam.*
PA. *Quíd rei eſt?* B. *tua quód nil refert, pércontari déſinas.*
PA. *Nil aliud dicam?* B. *étiam: cognoſſe ánulum illum Myrrhinam*
Gnátae ſuae fuiſſe, quem ipſus ólim mi dederát. P. *ſcio.*
Tántumne eſt? B. *tantum: áderit continuo, hóc ubi ex te audíuerit.*
Sét ceſſas? P. *minume équidem; nam hodie mihi poteſtas haút dataſt:*
'Ita curſando atque ámbulando tótum hunc contriui diem.
B. *Quantam óbtuli aduentú meo laetitiam Pamphilo hódie?*
Quot cómmodas res áttuli? quot aútem ademi cúras?
Gnatum ei reſtituo, paéne qui harum ipſiusque opera périit:
Uxórem, quam nunquam éſt ratus poſthác ſe habiturum, réddo:
Qua ré ſuſpectus ſuó patri et Phidippo fuit, exſólui:
Hic ádeo his rebus ánulus fuit ínitium inueniúndis.
Nam mémini abhinc menſes decem fere ád me nocte príma
Confúgere anhelantém domum, ſine cómite, uini plénum,
Cum hoc ánulo: extimui ílico: mi Pámphile, inquam, amábo,
Quid éxanimatu's óbſecro? aut unde ánulum iſtum náctu's?
Dic mi. ílle alias res ágere ſe ſimuláre. poſtquam uídeo
Neſcío quid ſuſpectárier, magis coépi inſtare ut dícat.

Homo

7. *Neque enim quemquam eſſe arbitròr.* O. l. s. *neque eum.* ita & Donatus, ſi bene conſideretur. FAERNUS. Sic & noſtri *Eum.*

14. *Quem ipſus mihi olim dederat.* Ex o. l. s. & ratione verſus ita colloco, *olim mihi.* FAERNUS. Ita & noſtri.

15. *Haec ubi ex te audierit.* O. l. s. *hoc ubi,* & in *audieris* antepenultima producenda, aut *audiveris* legendum. FAERNUS. Sic & noſtri. Sed *Audiverit* repoſuimus, ut ſcriptura pronuntiationi ſit congrua.

20. *Gnatum ei reſtituo, qui paene harum ipſiusque opera periit.* Sic omnes libri, gemente verſu. Sed facilis medicina eſt,

Gnatum ei reſtituo, paene qui harum.

Tute animadvertes, ſolere Noſtrum pronomen *Qui* in ſecundo loco ponere.

27. *Quid exanimatus es obſecro?* Plerique noſtri, *Quid es exanimatus?* Lege, *Quid exanimatu's obſecro?* & ſic *Nactu's. Es* apud Noſtrum produci ſolet, & a verſu hic reſpuitur.

28. *Poſtquam id video. Neſcio quid ſuſpicarier.* Pronomen *id* in nullo eſt l. s. niſi Victoriano, ubi & deletum eſt. FAERNUS. Lege, *Poſtquam video Neſcio quid ſuſpectarier.*

30. *Virginem neſcio quam compreſſiſſe.* Ex ratione verſus, & ex fide libri Bembini, Vaticani, & Baſilicani, & aliquot aliorum, ac Donato delemus τὸ *virginem.* FAERNUS. Ita noſtri plerique.

31. *Dicitque ſe illi. Se* geminamus ex o. l. s. FAERNUS. Et noſtri omnes *Seſe.*

34. *Philumenam eſſe compreſſam ab eo.* Hic ordo verborum eſt in libro Bembino, *compreſſam*

Homo ſe fatetur ui in uia neſcio quam conpreſſiſſe:
Dicitque ſeſe illi ánulum, dum luctat, detraxiſſe:
Eúm cognouit Myrrhina haec: in digito modo me habénte:
Rogat únde ſit: narro ómnia haec: indéſt cognitio facta,
Philúmenam conpréſſam eſſe ab eo, et filium inde hunc nátum.
Haec tót propter me gaúdia illi cóntigiſſe laétor:
Etſi hóc meretrices nón uolunt aliaé: neque enim in rem eſt nóſtram,
Ut quiſquam amator núptiis laetétur. uerum ecáſtor,
Numquam ánimum quaeſti grátia ad malas adducam pártis.
Ego dum illo licitumſt úſa ſum benigno et lepido et cómi.
Incómmode mihi núptiis euénit: factum fateor:
At pól me feciſſe arbitror, ne id mérito mi eueníret.
Multa éx quo fuerint cómmoda, eius incómmoda aequumſt férre.

ACTUS V. SCAENA IV.

PAMPHILUS. PARMENO. BACCHIS.

PAM. *UIDE, mi Parmeno, étiam ſodes, út mi haec certa et clára attuleris;*
Né me in breue pellicias tempus gaúdio hoc falſó frui.
PAR. *Uiſum eſt.* PAM. *certen?* PAR. *cérte.* PAM. *deus ſum, ſi hóc itaſt.* PAR. *uerum réperies.*
PAM. *Mánedum ſodes: timeo ne aliud crédam, atque aliud núnties.*
PAR. *Máneo.* PAM. *ſic te dixe opinor, ínueniſſe Myrrhinam*
Bácchi-

ſam eſſe. FAERNUS. Noſtri *Eſſe compreſſam.* Recte Bembinus: *Eſſe* hic priorem corripit.

32. *Eum haec cognovit Myrrhina in digito modo me habentem.* Atqui Myrrhina non cognovit Bacchidem habentem in digito anulum; ſed *ipſum anulum cognovit*; ut Eun. V, 3, 6. *Cognoſcitne ſigna*? & Haut. IV, 1, 44. *Poſtquam aſpexi anulum, ilico cognovi.* Repone,

Eum cognovit Myrrhina haec, in digito modo me habente.

36. *Et ſi hoc meretrices aliae nolunt; neque enim eſt in rem noſtram.* Claudicat in caeſura hic verſiculus: cui ſic opitulaberis,

Et ſi hoc meretrices non volunt aliae; neque enim in rem eſt noſtram.

1. *Vide mi Parmeno.* Verſus hi trochaici ſunt tetrametri; ſed hic & ſeptimus, acatalectici, alii catalectici. FAERNUS.

2. *Ne me in breve hoc conjicias tempus, gaudio.* Ex aliquibus libris, inter quos & Victorianus, & ratione Trochaici, deleo pronomen *hoc*. FAERNUS. Legendum exiſtimo,

Ne me in breve pellicias *tempus gaudio hoc falſo frui.*

3. PAR. *Viſum eſt.* PAM. *certone?* PAR. *certe.* PAM. *deus ſum ſi hoc ita eſt.* PAR. *verum reperies.* O. l. s. *certene* habent, praeter Bembinum & Victorianum, qui *certen.* quo poſteriore modo verſus eſt trochaicus catalecticus, ut ceteri, correpta tamen τὸ *hoc.* FAERNUS. Hoc recte. Noſtri *Certene.*

5. *Maneo. Sic te dixiſſe opinor, inveniſſe Myrrhinam*
Bacchidem anulum ſuum habere.

Verſus prior, ſi hanc lectionem recipis, pro Trochaico Iambicus fit. Vel ergo *Dixe* legas, pro *Dixiſſe*, vel cum codice Meadiano, inverſo ordine,

Maneo

Bácchidem ſuum ánulum habere. PAR. *fáctum.* PAM. *eum quem olim éi dedi :* [*quam.*
'Eaque hoc mihi te núntiare iúſſit:itane eſt fáctum? PAR. *ita in-*
PAM. *Quis me eſt fortunátior? uenuſtátisque adeo plénior?*
'Egone pro hoc te núntio quid dónem? quid? quid? néſcio.
PAR. *At égo ſcio.* PAM. *quid?* PAR. *nihil enim :*
Námneque in nuntió neque in me ipſo tibi boni quid ſit ſcio.
PAM. *'Egon te, qui ab orco mórtuum me réducem in lucem féceris,*
Sinám ſine munere á me abire? ah nimium me ingratúm putas.
Set Bácchidem eccam uideo ſtare ante óſtium:
Me exſpéctat, credo: adibo. B. *ſalue, Pámphile.*
PAM. *O Bácchis, o mea Bácchis, ſeruatrix mea.*
B. *Bene fáctum; et uolupeſt.* PAM. *fáctis, ut credám, facis:*
Antí-

Maneo: Sic dixiſſe opinor te, inveniſſe Myrrhinam
Bacchidem ſuum anulum habere.

Anulum ſuum ceteri codices; ſed veterrimus, cum Petrenſi, *Suum anulum.* Concinnius.

7. *Eaque hoc té mihi núntiare.* Duo ex noſtris verius: *Eaque hoc mihi te nuntiare.*

8. *Qui me eſt fortunatior.* Hunc verſum, & tres ſequentes, partim ex libro Bembino & Victoriano, partim ex aliis ita ordinamus,

PAM. *Quis me eſt fortunatior, venuſtatiſque adeo plenior?*
Egon te pro hoc nuntio quid donem? quid? quid? neſcio.
PAR. *At ego ſcio.* PAM. *quid?* PAR. *nihil enim.*
Nam neque in nuntio, neque in me ipſo, tibi boni quid ſit, ſcio.

ut primus horum, eliſo ex *venuſtatis s*, item ſecundus ſint trochaici tetrametri catalectici, item quartus, eliſo tamen *n*, ex dictione *in*, bis poſita. FAERNUS.

9. *Egon te pro hoc nuntio quid donem? quid? quid? neſcio.* Verſus pede claudo incedit. Lege ex noſtris univerſis,

Egone pro hoc te nuntio quid donem?

12. *Egon, qui ab orco.* Editio vetus & unus ex Regiis recentior, *Egon te, qui ab Orco.* Et tum verſus Iambicus erit, ut ſequens.

19. *Ut voluptati obitus.* In *voluptati* eliditur *p*, ut verſus ſit octonarius Iambicus, ut ſequentes. FAERNUS.

Ut voluptati obitus, ſermo, adventus tuus, quocumque adveneris.

Vides haec ſingula, *Obitus*, deinde *Sermo*, rurſus *Adventus*, idem ſcilicet quod *Obitus*; poſtremo *Adventus quocumque adveneris.* Haeccine placent? aut pro cetera Terentii elegantia ſunt? Donatus lectione prava circumventus quid non comminiſcitur? *Inter Obitum atque Adventum hoc*, inquit, *intereſt, quod Obitus eſt, quem caſus affert, Adventus, quem voluntas & deſtinatus locus.* Atqui hoc falſum, & ſolvendae difficultatis gratia confictum eſſe res certa eſt. Nonius, *Obitus, adventus*, Turpilius Epiciero,

Ecquis hic eſt qui interrumpit ſermonem meum obitu ſuo.

Eſto tamen, ut *Obitus* differat quidem ab *Adventu*, cur non junctim ſaltem veniunt? cur *Sermo* diverſae notionis intervenit? Repone,

Ut voluptati obitus, ſermo, adfatus tuus, quocumque adveneris.

Sermo ad omnes, *Adfatus* ad hunc, vel illum. Virgil. Aen. IV, 283.

Heu quid agat? quo nunc reginam ambire furentem
Audeat adfatu?

Et vide, ut gradatim procedat ſententia, *Obitus*, *ſermo*, *adfatus.*

21. *Ut unus hominum homo.* Aliqui libri, inter quos Bembinus, *Ut unus omnium homo*, quod & probo; pulchre enim opponuntur, *unus omnium.* FAERNUS.

Ut unus omnium homo te vivat numquam quiſquam blandior.

Sic dedit Faernus. Ex noſtris unus tantum Regius *Omnium* habet; ceteri *Hominum.* Plures autem ex iis cum Edd. vett. *Nuſquam.* Recte. Si enim *Numquam*, non dixiſſet *Vivat*, ſed *Vixerit.*

Tu

Digitized by Google

'Antiquamque adeo tuám uenuſtatem óbtines,
Ut uóluptati obitus, ſérmo, adfatus tuús, quocumque aduéneris,
Sempér ſit. B. *ac tu ecáſtor morem antiquom atque ingenium óbtines,*
Ut únus omnium hómo te uiuat núſquam quiſquam blándior.
PAM. *Ha, ha, hé, tun mi iſtuc?* B. *réčte amaſti, Pamphile, uxorém tuam:*
Nam númquam ante hunc diém meis oculis eám, quod noſſem, uideram:
Perliberalis uiſaſt. PAM. *dic uerum.* B. *ita me di ament, Pámphile.*
PAM. *Dic mi, hárum rerum núm quid dixti iámpatri?* B. *nil.* PAM. *néque opus eſt*
Adeó muttito. plácet haut fieri hoc ítidem ut in comoédiis,
Omnia ómnes ubi reſciſcunt. hic, quos fúerat par reſciſcere,
Sciúnt: quos non autem aéquomſt ſcire, néque reſciſcent néque ſcient.
B. *'Immo etiam, qui hoc óccultum iri fácilius credás, dabo.*

My'r-

22. *Tune mihi iſtuc?* Ex eodem libro & Victoriano lege *tun*, & verſus procedit, ſi *mihi* monoſyllabum feceris. FAERNUS. Sic & noſtri.

26. *Placet non fieri hoc.* Ferri quidem hoc poteſt; ſed cur non potius quod in proximo eſt, *Placet haut fieri.*

27. *Omnia omnes ubi reſciſcunt: hic quos par fueras reſciſcere.* Hic verſus trochaicus eſt tetrameter hypercatalecticus; ſed tales non placent mihi. quomodo ergo poſſit eſſe catalecticus, ex antiquis lectionibus eruendum. Bembinus ita habet, *hic quos fuerit par reſciſcere.* Donatus ſic, *hic quos par fuerit.* Vaticanus, Baſilicanus, & nonnulli alii, pro *reſciſcere*, *ſciſcere* habent. quod idem eſt, quod *ſcire.* Plautus in Amphitr. *Accedo ut ſciſcam quid velit.* ſed ne ſic quidem verſus procedit. ego conſiderata lectione libri Bembini & Donati, quae eſt *fuerit*, quod tamen cum de futuro ſit, & in praeſenti ſequatur *ſciunt*, non ſat bene cum eo cohaeret, pro *fuerit*, *fuit* legendum cenſuerim. ita & verſui & orationi optime conſulitur, & antiqua lectio partim conſervatur, partim minima immutatione emendatur; legemus ergo, *hic quos fuit par ſciſcere.* FAERNUS.

'Omnia omnes úbi reſciſcunt, hic quos fuit par ſciſcere. Nuſquam tam male ceſſit Faerno, quam in hoc loco, dum laborat verſum, qui Iambicus eſt, ad Trochaici formam redigere. Repone,

Omnia ómnes ubi reſciſcunt. Hic, quos fuerat par reſciſcere.

Noſtri codices, *Hi quos.* Sed recte *Hic*, ut Donatus, *In hac comoedia, vel in hac re. Par fuerat reſciſcere*, noſtri universi: ordinem, accentus gratia, ex Bembino adſcivimus. *Omnia* in primo pede rite corripitur.

28. *Sciunt: quos non autem ſcire aequum eſt.* Bembinus liber hanc collocationem verborum habet: *Quos non autem aequumſt ſcire.* ita procedit trochaicus, contracto *ſciunt* in unam ſyllabam. FAERNUS. Iterum Trochaicum hic quaerit Faernus, cum Iambicum inveniſſet.

Ib. *Neque reſciſcunt, neque ſcient.* O. fere l. s. & in iis Bembinus, & Victorianus, & Baſilicanus, itemque Donatus, *reſciſcent.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Reſciſcent.*

29. *Immo etiam hoc qui occultari poſſe.* In libro Bembino, non eſt τὸ *poſſe*, ſed & in Victoriano expunctum eſt. collocationem vero praecedentium verborum nullus liber ſcriptus eam, quae in impreſſis eſt, habet. Sed Bembinus quidem, *qui occultari hoc:* alii omnes *qui hoc occultari.* quam & veram arbitror: ita enim optime procedit trochaicus.

29. *Immo etiam qui hoc occultari facilius credas, dabo.* FAERNUS.

'Immo etiam qui hoc occultari facilius credas, dabo. Sic a Faerno: ſed plurimi Codices, etiam vetuſti, *Occultari poſſe*, cum *Poſſe* extra numeros currat. Unde hoc evenerit, dicam. Nimirum intelligebant, de futuro hic agi, *Oc-*

My'rrhina ita Phidippo dixit, iúri iurandó meo
Sé fidem habuiſſe, ét propterea té ſibi purgatum. PAM. *óptumeſt:*
Spéroque hanc rem eſſe éuenturam nóbis ex ſenténtia.
PAR. *'Ére, licetne ſcire ex te hodie, quid ſit quod feci boni?*
Aút quid iſtuc eſt, quód uos agitis? PAM. *nón licet.* PAR.
tamen ſúſpicor.
Ego húnc ab orco mórtuum? quo pácto? PAM. *neſcis, Pármeno,*
Quantum hódie profueris mihi, et me ex quánta aerumna extráxeris.
PAR. *Immo uéro ſcio; neque hóc inprudens féci.* PAM. *ego iſtuc ſátis ſcio.*
B. *An témere quicquam Pármeno praetéreat quod facto úſus ſit?*
PAM. *Séquere me intro, Pármeno.* PAR. *ſequor: équidem plus hodié boni*
Féci inprudens, quám ſciens ante húnc diem umquam. Plaúdite.

cultari poſſe; non in praeſenti *Occultari*; quod & ſciebat Pamphilus, & parvi pendebat, de futuro ſollicitus. Recte illi quod ad ſententiam attinet; ego verba iis praeſtabo,

'Immo etiam qui hoc óccultum iri fácilius credás, dabo.

30. *Jurijurando meo.* Omnes fere l. s. etiam antiquiſſimi, *jurejurando* per *e* habent. quod ſi recipimus, erit caſus rectus *jurejurandum.* FAERNUS.

Noſtri etiam omnes *Jurejurando.* Sed Dativus eſſe non poteſt, neque ea Librariorum fides eſt, ut omnia omnino iis auſcultemus. Repone *Juri jurando meo.* Plautus Ciſt. II, 1, 25.

Alibi quaere ubi tuo jurando juri ſatis ſit [*ſubſidi.*

Vide nos ad Andr. IV, 3, 13.

32. *Speroque hanc rem eventuram.* Idem liber & aliqui alii ita habent, *rem eſſe eventuram.* quod & ad rationem trochaici pertinet. FAERNUS. Et noſtri quoque omnes *Eſſe.*

33. *Ero licetne me ſciro.* Si pronomen *me* deleveris, quod nec eſt in libro Bembino, nec in aliquibus libris Donati, nihil ſenſui deperibit, & verſui conſultum erit. FAERNUS. Tres tantum ex noſtris *Me* habent.

34. *Tamen ſuſpicor.* In *tamen n* eliditur. ut & alibi, *Tamen vix humane patitur.* FAERNUS. Hoc jam ſatis notum eſt.

35. *Egone hunc ab orco mortuum?* Donatus, & liber Bembinus, *ego hunc.* FAERNUS. Noſtri *Egon.* Nihil intereſt.

36. *Et ex quanta aerumna me extraxeris.* In antiquis libris Bembino, Vaticano, & Baſilicano, non eſt pronomen *me.* & in Victoriano deletum eſt. FAERNUS.

Quantum hodie profueris mihi & ex quanta aerumna extraxeris.

Niſi *Mihi* ſine Synaloepha ſit, verſus pede claudo eſt. Repone,

Quantum hódie profueris mihi, & me ex quánta aerumna extráxeris.

38. *An temere quicquam Parmenonem praetereat quod facto uſus ſit?* In libro Bembino verſus his perſonae Pamphili attribuitur; ubi etiam non *Parmenonem*, ſed *Parmeno* legitur. ita *Parmeno* erit nominativus. *praetereat* autem pro tranſeat, vel omittat, exponetur; ut ſit ſenſus, an quicqnam Parmeno temere omittat, quod utile factu ſit. & verſus eſt octonarius Iambicus, ut ceteri. aliter impeditus eſt. FAERNUS.

Noſtri univerſi *Parmenonem.* Ceterum hoc nec Parmenoni nec Pamphilo tribuendum eſt, ſed Bacchidi. Illi quoque, laetanti & Parmenonem ridenti, pars ſua eſt in his facetiis. Et ſic olim Donatus: *Convenit*, inquit, *hoc dictum meretrici abeunti.*

PHORMIO

Digitized by Google

PHORMIO TERENTI.

Fabulæ interlocutores.

PHORMIO paraſitus.
DEMIPHO ſenex.
ANTIPHO adulеſcens.
GETA ſeruus.
DORIO leno.
CHREMES ſenex.
PHAEDRIA adulеſcens.
DAVUS ſeruus.
SOPHRONA nutrix.
NAUSISTRATA matrona.
HEGIO, CRATINUS, CRITO. } aduocati.

ACTA LUDIS ROMANIS. L. POSTUMIO ALBINO L. CORNELIO MERULA AEDILIB. CURULIB. EGERE L. AMBIVIUS TURPIO. L. ATILIUS PRAENESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. TIBIIS INPARIB. TOTA GRAECA APOLLODORU EPIDICAZOMENOS. FACTA EST IIII. C. FANNIO. M. VALERIO COSS.

PHORMIO.

PROLOGUS.

POSTQUAM poëta uétus poëtam nón poteſt
Retráhere ab ſtudio, et tránſdere hominem in ótium;
Maledictis deterrére, ne ſcribát, parat:
Qui ita dictitat, quas ánte hic fecit fábulas

Tenui

2. *Retrahere a ſtudio.* Liber Victorianus *ab*, ut & infra. FAERNUS. Sic aliquot noſtri *Ab*.

4. *Quas ante fecit fabulas.* O. l. s. & Donatus, *quas antehac.* FAERNUS. Noſtri etiam plerique *Antehac.* Sed legendum, *Quas ante hic fecit fabulas.* Hic, is eſt, Terentius. Si *Antehac* legis; tunc *Fecit* ad Poetam veterem referetur, non ad Noſtrum. Vide nos ad Andr. Prol. v. 13.

Tenui éſſe oratióne et ſcripturá leui:
Quia núſquam inſanum fécit adoleſcéntulum
Ceruám uidere fúgere, et ſectári canes:
Et eám plorare, oráre ut ſubueniát ſibi.
Quod ſi intellegeret, ólim cum ſtetit noua,
Actóris opera mágis ſtetiſſe quám ſua;
Minus múlto audacter, quám nunc laedit, laéderet.
Nunc ſiquis eſt, qui hoc dicat aut ſic cógitet,
Uetus ſi poëta nón laceſſiſſét prior,
Nullum inuenire prólogum poſſét nouus
Quem diceret, niſi habéret cui malediceret:

Is

6. *Quia nuſquam ſcripſit inſanum adoleſcentulum.* Iidem haec verba ita collocant, *inſanum ſcripſit adoleſcentulum.* FAERNUS.

Quia nuſquam inſanum ſcripſit adoleſcentulum
Cervam videre fugere, & ſectari canes.

Donatus ad locum: *Sripſit: legitur & Fecit.* Noſtri quidem hodie Codices *Scripſit.* Sed vera lectio eſt *Fecit*: id enim verbum Poetae proprium. Mutarunt, quia vix crediderunt, *Fecit*, Infinitivum poſt ſe poſſe admittere. Fruſtra: nam & Virgil. Aen. II, 538.

Qui nati coram me cernere letum
Feciſti, Lucretius ita paſſim; ut VI, 66.
Flumina abundare ut facerent; campoſque natare.
Noſter Prol. Heaut.
Qui nuper fecit ſervo currenti in via.
Deceſſe populum.

9. *Cum ſtetit olim nova.* *Stetit* poſteriorem hic producit, more antiquorum, apud quos finientia in *t* indifferentia erant. FAERNUS. Non omnia in *t* exeuntia, ſed contracta praeterita, ut *Subiit, Rediit.* Ergo hic lego, *Olim cum ſtetit nova*; ut alii jam viderunt.

11. *Laederet.* *Et magis placerent quas feciſſet fabulas.* Verſum hunc, ut nec a Donato poſitum, nec in tribus antiquiſſimis libris Bembino, Vaticano, & Victoriano ſcriptum, nec boni quicquam ſenſus afferentem, delevimus. FAERNUS.

Recte Faernus, qui verſum ſpurium ejecit. Quae enim ſententia eſt? Si intelligeret, fabulam iſtam non ſua virtute, ſed Actoris opera atque arte placuiſſe; ceterae ejus fabulae magis placerent. Quid ineptius dici poteſt? Si intelligeret, unam fabulam fuiſſe malam, ceterae eſſent bonae. Petitum eſt ab Andr. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

14. *Potuiſſet novus.* Sic quidem libri; ſed verſus gratia repone,

Nullum invenire prologum poſſet novus.
Prologus apud veteres primam producit.

18. *Ab ſtudio ſtuduit rejicere.* Iidem tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus habent *reicere* per unum *i*, ut exigit verſus. FAERNUS. Quinque etiam ex noſtris meliores *Reicere*; ut Virgil. Eclog. III.

Tityre, paſcentis a flumine reice capellas.

21. *Quod ab ipſo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.* O. fere l. s. & Donatus, *Quod ab illo.* ſequentium vero verborum ordinem hunc habent omnes fere libri, *ſibi eſſe id relatum.* Donatus *ſibi id eſſe.* quod & commodiſſimum eſt verſui. Liber Bembinus *id ſibi eſſe rellatum*: quem & ſequemur. ſuſtentatur contrahendo in ſcanſione *ſibi* in unam ſyllabam, vel eliſione *d*, ex *id*, ut ſit dactylus in tertia, & quarta ſede. FAERNUS.

Quod ab illo adlatumſt, id ſibi eſſe relatum putet. Sic a Faerno: qui id multis agit, ut pejorem lectionem eligat. Fraudi ei fuit, quod neſciebat *Rellatum* primam producere, ut *Redductum.* Lege ex noſtris plurimis,

Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id réllatum putet.

22. *Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.*
De illo jam finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem non facit.

'Anò

Is ſibi reſponſum hoc hábeat ; in medio ómnibus
Palmam éſſe poſitam, qui ártem tractant múſicam.
Ille ád famem hunc ab ſtúdio ſtuduit reícere:
Hic réſpondere uóluit, non lacéſſere.
Benedíctis ſi certaſſet, audiſſét bene:
Quod ab íllo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatúm putet.
De illó tum finem fáciam dicundi mihi,
Peccándi cum ipſe dé ſe finem fécerit.
Nunc quíd uelim animum attendite. adportó nouam
Epidicazomenen quám uocant comoédiam
Graecé, Latine hic Phórmionem nominat:

Quia

Ἀπὸ τῆς ἐπιεικείας τῶ λέγοντος inquit Donatus: & magnum ſane manſuetudinis exemplum. Sententia eſt; Quoniam ille non deſinit mihi maledicere, ego deſinam ei remaledicere. Patientia paene Chriſtiana; modo ſi ne a principio quidem remaledixiſſet. Sed vide quam parum hoc congruat cum verſu praecedente, *Quod adlatum, id rellatum*, par pari. Hocine etiam eſt τῆς ἐπιεικείας? Quid, illud Andr. Prol. v. 22?

Dehinc ut quieſcant porro moneo & deſinant
Maledicere, malefacta ne noſcant ſua.

Quid, Eun. 18?

Habeo alia multa, nunc quae condonabitur;
Quae proferentur poſt, ſi perget laedere.

Quid, Heaut. 33?

De illius peccatis plura dicet, cum dabit
Alias novas: niſi finem maledictis facit.

Ad iſtam faciem, quis non videat etiam hic legendum,

De illo tum finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem fecerit.

25. *Epidicazomenon quam vocant Comoediam.* 'Donatus ad locum: *Epidicazomenon*; Hic 'manifeſte errat Terentius. Nam haec Fabula, 'quam tranſtulit, *Epidicazomene* dicta eſt a pu'ella de qua judicium eſt: cum ſit alia *Epidica'zomenos* ejuſdem Apollodori: Debuit ergo di'cere *Epidicazomenen* Graece. Quid agetur? Nec falli hic potuit Donatus, ſive alius unde habuit; nec Terentius neſcire potuit nomen Fabulae, quam ipſe Latioe vertit. Id miror, maluiſſe Donatum *manifeſti erroris* arguere Auctorem, quam occulti errati ſuum, quo utebatur, Exemplar. Repone hic,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam.

Ἐπίδικος, apud Harpocrationem & alios, virgo eſt orba, ἡ ἀμφισβητουμένη, ὅτῳ χρὴ γαμηθῆναι, *de qua lis eſt, cui debeat in matrimonium locari.* Ea in hac fabula eſt Phanium. Τὰς δὲ ἀπορουμένας κόρας ἐξεδίδοσαν οἱ ἄγχιστα γένους, πέντε μνᾶς ἐπιδιδόντες. *Pauperes autem puellas locabant qui genere proximi erant, doti dantes minas quinque.* Et hoc Phanio convenit, I, 2, 75.

Lex eſt, ut orbae qui ſint genere proximi
Iis nubant; & illos ducere eadem lex jubet.

Aut ipſos ducere jubet, aut ſi ipſi jam mariti ſunt, alii cum dote V minarum elocare. II, 3. 62.

Itidem cognata ſi ſit, id quod lex jubet
Dotem dare; abduce hanc: minas quinque accipe.

Ἐπίδικος igitur, virgo de qua adhuc lis eſt; ἐπιδικαζομένη, de qua judicium factum eſt, ut hic Phanium. Fruſtra igitur Guyetus *Epidicazomenon* tutatur.

26. *Graeci, Latini Phormionem nominant.* Id vero miraculi inſtar eſt, ſi jam Latini nominant Phormionem, priuſquam acta fuerit, priuſquam eam cognoverint. Mendum ſine dubio hic latet; quod jam & eruimus, & eluemus. Unus ex Meadianis *Graeci Latine*; at vetuſtiſſimus noſter *Graece Latine.* Repone,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam
Graece, Latine hic Phormionem nominat

Hic eſt Auctor, Terentius, de quo vide ad Andr. Prol. v. 13. Scriptor autem ipſe nomen ſuae Fabulae indere ſolebat. *Graece* autem & *Latine*, non *Graeci* & *Latini.* Plautus Aſin. Prol. 12.

Huic nomen Graece Onago eſt Fabulae.
Demophilus ſcripſit: Marcus vortit Barbare:
Aſinariam volt eſſe, ſi per vos licet.

Caſina Prol. 31.

Digitized by Google

Tenui éſſe oratióne et ſcripturá leui:
Quia núſquam inſanum fécit aduleſcéntulum
Ceruám uidere fúgere, et ſectari canes:
Et eám plorare, oráre ut ſubueniát ſibi.
Quod ſi intellegeret, ólim cum ſtetit noua,
Actóris opera mágis ſtetiſſe quám ſua;
Minus múlto audacter, quám nunc laedit, laéderet.
Nunc ſiquis eſt, qui hoc dicat aut ſic cógitet,
Uetus ſi poëta nón laceſſiſſét prior,
Nullum inuenire prólogum poſſét nouus
Quem diceret, niſi habéret cui maledíceret:

Is

6. *Quia nuſquam ſcripſit inſanum aduleſcentulum.* Iidem haec verba ita collocant, *inſanum ſcripſit aduleſcentulum.* FAERNUS.

Quia nuſquam inſanum ſcripſit aduleſcentulum
Cervam videre fugere, & ſectari canes.

Donatus ad locum: *Sripſit*: *legitur & Fecit.* Noſtri quidem hodie Codices *Scripſit*. Sed vera lectio eſt *Fecit*: id enim verbum Poetae proprium. Mutarunt, quia vix crediderunt, *Fecit*, Infinitivum poſt ſe poſſe admittere. Fruſtra: nam & Virgil. Aen. II, 538.

Qui nati coram me cernere letum
Feciſti, Lucretius ita paſſim; ut VI, 66.
Flumina abundare ut facerent; campoſque na- [*tare.*

Noſter Prol. Heaut.

Qui nuper fecit ſervo currenti in via.
Deceſſe populum.

9. *Cum ſtetit olim nova.* *Stetit* poſteriorem hic producit, more antiquorum, apud quos finientia in *t* indifferentia erant. FAERNUS. Non omnia in *t* exeuntia, ſed contracta praeterita, ut *Subiit*, *Rediit*. Ergo hic lego, *Olim cum ſtetit nova*; ut alii jam viderunt.

11. *Laederet.* *Et magis placerent quas feciſſet fabulas.* Verſum hunc, ut nec a Donato poſitum, nec in tribus antiquiſſimis libris Bembino, Vaticano, & Victoriano ſcriptum, nec boni quicquam ſenſus afferentem, delevimus. FAERNUS.

Recte Faernus, qui verſum ſpurium ejecit. Quae enim ſententia eſt? Si intelligeret, fabulam iſtam non ſua virtute, ſed Actoris opera atque arte placuiſſe; ceterae ejus fabulae magis placerent. Quid ineptius dici poteſt? Si intelligeret, unam fabulam fuiſſe malam, ceterae eſſent bonae. Petitum eſt ab Andr. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

14. *Potuiſſet novus.* Sic quidem libri; ſed verſus gratia repone,

Nullum invenire prologum poſſet novus.

Prologus apud veteres primam producit.

18. *Ab ſtudio ſtuduit rejicere.* Iidem tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus habent *reicere* per unum *i*, ut exigit verſus. FAERNUS. Quinque etiam ex noſtris meliores *Reicere*; ut Virgil. Eclog. III.

Tityre, paſcentis a flumine reice capellas.

21. *Quod ab ipſo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.* O. fere l. s. & Donatus, *Quod ab illo.* ſequentium vero verborum ordinem hunc habent omnes fere libri, *ſibi eſſe id relatum.* Donatus *ſibi id eſſe.* quod & commodiſſimum eſt verſui. Liber Bembinus *id ſibi eſſe rellatum*: quem & ſequemur. ſuſtentatur contrahendo in ſcanſione *ſibi* in unam ſyllabam, vel eliſione *d*, ex *id*, ut ſit dactylus in tertia, & quarta ſede. FAERNUS.

Quod ab illo adlatumſt, id ſibi eſſe relatum putet. Sic a Faerno: qui id multis agit, ut pejorem lectionem eligat. Fraudi ei fuit, quod neſciebat *Rellatum* primam producere, ut *Reddutlum*. Lege ex noſtris plurimis,

Quod ab illo adlatumſt, sibi eſſe id rėllatum putet.

22. *Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.*

De illo jam finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem non facit.

Ἀπὸ

Digitized by Google

Is ſibi reſponſum hoc hábeat; in medio ómnibus
Palmam eſſe poſitam, qui ártem tractant múſicam.
Ille ádfamem hunc ab ſtúdio ſtuduit reicere:
Hic réſpondere uóluit, non laceſſere.
Benedictis ſi certaſſet, audiſſet bene:
Quod ab íllo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatúm putet.
De illó tum finem fáciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe dé ſe finem fécerit.
Nunc quid uelim animum atténdite. adportó nouam
Epidicazomenen quám uocant comoédiam
Graecé, Latine hic Phórmionem nominat:

Quia

Ἀπὸ τῆς ἐπιεικείας τοῦ λέγοντος inquit Donatus: & magnum ſane manſuetudinis exemplum. Sententia eſt; Quoniam ille non deſinit mihi maledicere, ego deſinam ei remaledicere. Patientia paene Chriſtiana; modo ſi ne a principio quidem remaledixiſſet. Sed vide quam parum hoc congruat cum verſu praecedente, *Quod adlatum, id rellatum*, par pari. Hocine etiam eſt τῆς ἐπιεικείας? Quid, illud Andr. Prol. v. 22?

Dehinc ut quieſcant porro monee & deſinant
Maledicere, malefacta ne noſcant ſua.

Quid, Eun. 18?

Habeo alia multa, nunc quae condonabitur;
Quae proferentur poſt, ſi perget laedere.

Quid, Heaut. 33?

De illius peccatis plura dicet, cum dabit
Alias novas: niſi finem maledictis facit.

Ad iſtam faciem, quis non videat etiam hic legendum,

De illo tum finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem fecerit.

25. *Epidicazomenen quam vocant Comoediam.* 'Donatus ad locum: *Epidicazomenon*; Hic 'manifeſte errat Terentius. Nam haec Fabula, 'quam tranſtulit, *Epidicazomene* dicta eſt a pu'ella de qua judicium eſt: cum ſit alia *Epidicazomenos* ejuſdem Apollodori: Debuit ergo di'cere *Epidicazomenen* Graece. Quid agetur? Nec falli hic potuit Donatus, ſive alius unde habuit; nec Terentius neſcire potuit nomen Fabulae, quam ipſe Latine vertit. Id miror, maluiſſe Donatum *manifeſti erroris* arguere Auctorem, quam occulti errati ſuum, quo utebatur, Exemplar. Repone hic,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam.

Ἐπίδικος, apud Harpocrationem & alios, virgo eſt orba, ἡ ἀμφισβητουμένη, ὅτῳ χρὴ γαμηθῆναι, *de qua lis eſt, cui debeat in matrimonium locari.* Ea in hac fabula eſt Phanium. Τὰς δὲ ἀπορουμένας κόρας ἐξεδίδοσαν οἱ ἄγχιστα γένους, πέντε μνᾶς ἐπιδιδόντες. *Pauperes autem puellas locabant qui genere proximi erant, doti dantes minas quinque.* Et hoc Phanio convenit, I, 2, 75.

Lex eſt, ut orbae qui ſint genere proximi
Iis nubant; & illos ducere eadem lex jubet.

Aut ipſos ducere jubet, aut ſi ipſi jam mariti ſunt, alii cum dote V minarum elocare. II, 3. 62.

Itidem cognata ſi ſit, id quod lex jubet
Dotem dare; abduce hanc: minas quinque accipe.

Ἐπίδικος igitur, virgo de qua adhuc lis eſt; ἐπιδικαζομένη, de qua judicium factum eſt, ut hic Phanium. Fruſtra igitur Guyetus *Epidicazomenen* tutatur.

26. *Graeci, Latini Phormionem nominant.* Id vero miraculi inſtar eſt, ſi jam Latini nominant Phormionem, priuſquam acta fuerit, priuſquam eam cognoverint. Mendum ſine dubio hic latet; quod jam & eruimus, & eluemus. Unus ex Meadianis *Graeci Latine*; at vetuſtiſſimus noſter *Graece Latine.* Repone,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam
Graece, Latine hic Phormionem nominat

Hic eſt Auctor, Terentius, de quo vide ad Andr. Prol. v. 13. Scriptor autem ipſe nomen ſuae Fabulae indere ſolebat. *Graece* autem & *Latine*, non *Graeci* & *Latini.* Plautus Aſin. Prol. 12.

Huic nomen Graece Onago eſt Fabulae.
Demophilus ſcripſit: Marcus vortit Barbare:
Aſinariam volt eſſe, ſi per vos licet.

Caſina Prol. 31.

Quia primas partis quí aget, is erit Phórmio
Paraſitus, per quem rés geretur máxume;
Uolúntas uoſtra ſi ád poëtam accéſſerit.
Date óperam, adeſte aequo ánimo per ſiléntium;
Ne ſimili utamur fórtuna, atque uſi ſumus
Cum pér tumultum nóſter grex motús locoſt:
Quem actóris uirtus nóbis reſtituít locum,
Bonitáſque ueſtra adiútans atque aequánimitas.

ACTUS I. SCAENA I.

DAUUS.

AMICUS ſummus méus et popularis Geta
Heri ád me uenit. érat ei de ratiúncula
Iamprídem aput me réliqüum pauxíllulum
Nummórum: id ut conficerem. confeci: ádfero.
Nam erilem filium éius duxiſſe aúdio
Uxórem: ei credo múnus hoc conráditur.
Quam inique conparátumſt: ii qui minus habent,
Ut ſemper aliquid áddant diuitióribus?
Quod ille únciatim úix de demenſó ſuo,
Suúm defrudans génium, conperſit miſer;
Id illa úniuerſum abripiet: haut exiſtumans
Quantó labore pártum. porro autém Geta
Feriétur alio múnere, ubi era pépererit:

Porro

Clerumenee vocatur haec comoedia
Graece, Latine Sortientes.
Mil. II, 1, 8.
Alazon Graece eſt nomen huic Comediae;
Id nos Latine Glorioſum *dicimus.*
Merc. Prol. 10.
Graece haec vocatur Empores Philemonis:
Eadem Latine Mercator Mactici.
Poen. Prol. 53.
Karchedonies vocatur haec Comoedia,
Latine Plautus, Patruus Pulsiphagonides.
Trin. Prol. 20.
Huic nomen Graece eſt Theſaure fabulae:
Philemo ſcripſit: Plautus vortit Barbare:
Nomen Trinummo fecit.
Satis opinor utrumque confirmatum eſt, & *Graece, Latine;* & *Hic nominat.*

27. *Quia primas partes.* Bembinus & Victorianus, *partis.* FAERNUS. *Partis*, Recte. Si Genitivus pluralis in *Ium* exeat, Accuſativus in *Is* exit, non *Es.* Ita vetuſti Codices Plauti, Lucretii, Virgilii, Horatii, &c.

28. *Per quem res agetur maxime.* Libri omnes antiqui ac Donatus, *geretur.* FAERNUS. & noſtri plerique *Geretur.*

8. *Addant ditioribus.* O. l. s. & Donatus, *divitioribus.* FAERNUS. Duo ex noſtrjs vetuſti, cum totidem mediocribus, *Ditioribus.* Utcumque ſcribas, pronuntiatio eadem eſt.

10. *Comparſit miſer.* Liber Bembinus, *conperſit.* FAERNUS. *Conperſit.* Ea vetus ſcriptura eſt;

Porro álio autem, ubi erit púero natalís dies:
Ubi ínitiabunt: ómne hoc mater aúferet:
Puer caúſa erit mittúndi. ſet uideón Getam?

ACTUS I. SCAENA II.

GETA. DAUUS.

G. *SI quís me quaeret rúfus.* D. *praeſtoſt, déſine.* G. *oh,*
At ego óbuiam conábar tibi, Daue. D. *áccipe, em*
Lectúmſt; conueniet númerus quantum débui.
G. *Amó te: et non necléxiſſe habeo grátiam.*
D. *Praeſértim ut nunc ſunt móres: adeo rés redit;*
Si quís quid reddit, mágna habendaſt grátia.
Set quíd tu es triſtis? G. *égone? neſcis quo ín metu et*
Quanto ín periclo ſimus. D. *quid iſtuc éſt?* G. *ſcies,*
Modo út tacere póſſis. D. *abi ſis, ínſciens:*
Cuius tú fidem in pecúnia perſpéxeris,
Uerére uerba ei crédere? ubi quid míhi lucri eſt
Te fállere? G. *ergo auſcúlta.* D. *hanc operam tíbi dico.*
G. *Senis nóſtri, Daue, frátrem maiorém Chremen*
Noſtíne? D. *quidni?* G. *quíd? eius natum Phaédriam?*
D. *Tam, quám te.* G. *euenit ſénibus ambobús ſimul,*
Iter ílli in Lemnum ut éſſet, noſtro in Cíliciam
Ad hóſpitem antiquom: ís ſenem per epíſtolas
Pelléxit, modo non móntis auri póllicens.

D. *Cui*

eſt; & in Textum recipimus. Nonius v. Genium, habet *Conperſit.* Chariſius p. 197. *Comparſit.* Feſtus: *Comparſit Terentius, pro Compeſcuit poſuit.* Lego, *pro Compepercit.*

14. *Porro alio autem ubi erit.* Aliquot libri, inter quos Bembinus, hanc collocationem habent, *porro autem alio*: ſed hoc modo oportet *alio*, in duas ſyllabas contrahere, aut eſſe proceleuſmáticum in ſecunda. FAERNUS. Facile admittitur Proceleuſmaticus. Sed placet lectio veterum noſtrorum codicum *Porro álio autem.* Sic *Alio* in ictu erit, ut verſu praecedente.

8. *Et quanto in periculo ſim.* Liber Bembinus & Baſilicanus *ſimus.* Victorianus & aliqui alii *ſumus.* reliqui *ſim*, & Donatus: nos tamen antiquam lectionem malumus, id eſt *ſimus*: id eſt, ego & erilis filius, legendo ex libro Baſilicano, & ratione verſus *periclo.* FAERNUS. Veterrimi duo noſtri, *Simus.*

14. *Noſtin? Quidni? Quid? ejus natum Phaedriam?* Sic Faernus & Codices: ſed lege,
Noſtine? Quidni? Quid?
Et ſic accentus rite locabuntur. Eun. II, 3, 36.
Noſtine? Quidni? Is, dum hanc ſequor, ſit mi obviam.

15. *Tamquam te.* Divide verbum, & lege *Tam, quam te.* ut Eun. IV, 4, 50. *Tam ſcio, quam me vivere.*

16. *Per epiſtolas.* Tres ex noſtris *Epiſtolam*: & ſic Priſcianus p. 1190. Etiam manu ſcriptus.

21. *Abeun-*

D. *Cui tánta erat res, ét ſupererat?* G. *déſinas:*
Sic éſt ingenium. D. *oh, régem me eſſe óportuit.*
G. *Abeúntes ambo hinc túm ſenes me filiis*
Relinquont quaſi magiſtrum. D. *o Geta, prouínciam*
Cepíſti duram. G. *mi úſus uenit, hóc ſcio:*
Memini relinqui mé, deo irató meo.
Coepi áduerſari primo: quid uerbis opuſt?
Senibús fidelis dúm ſum, ſcapulas pérdidi.
Uenére in mentem mi íſthaec: namque inſcitiaſt,
Aduórſum ſtimulum cálces. coepi iis ómnia
Facere, óbſequi quae uéllent. D. *ſciſti uti foro.*
G. *Noſtér mali nil quícquam primo: hic Phaédria*
Continuo quandam náctus eſt puéllulam
Citharíſtriam: hanc amáre coepit pérdite.
Ea ſéruiebat lénoni inpuriſſimo:
Neque quód daretur quícquam, id curaránt patres.
Reſtábat aliud nil, niſi oculos páſcere,
Sectári, in ludum dúcere, et reddúcere.
Nos ótioſi operám dabamus Phaédriae.
In quo haéc diſcebat lúdo, exaduerſum éi loco
Tonſtrína erat quaedam. hic ſolebamús fere
Plerúmque eam opperíri, dum inde irét domum.

Inté-

21. *Abeuntes ambo hinc tum ſenes.* Et *hinc* & *hic* legi teſtatur Donatus; in libro Bembino eſt *hic*. FAERNUS. Noſtri *Hinc*, & placet: quia verba *Abeuntes hinc* propinqua ſunt; *Hic relinquunt*, remotiora.

23. *Mihi uſu venit hoc, ſcio.* Omnes antiqui libri habent *uſus venit*; ſolus Bembinus *uſus evenit*. FAERNUS. Noſtri, uno excepto, *Uſu venit*. Utrumque more dicitur, ſenſu eodem.

26. *Seni fidelis dum ſum.* Atqui v. 21. Ambo ſenes reliquerunt eum, quaſi filiis magiſtrum; ergo hic repono,
Senibus fidelis dum ſum, ſcapulas perdidi.

27. *Venere in mentem iſtaec mihi.* O. l. s. & Donatus, *mihi iſtaec*. & ſtat verſus, ſi τὸ *mihi* in unam ſyllabam contrahatur. FAERNUS. Noſtri etiam plerique, *Venere in mentem mi iſtaec*: niſi quod duo, *Venere mi in mentem iſtaec*. Ceterum vide illud Donati: *Hoc dictum & ſuperioris perſonae eſſe poteſt, & alterius*: hoc eſt, & Getae & Davi. Davo quidem hodie libri tribuunt; meo judicio non commode. Quomodo enim Davus dicat, *Venere mihi iſtaec in mentem*? qui, niſi Geta nunc narrante, non noverat ſenes peregre abeſſe. At Getae, verberibus admonito, tandem iſta venerunt in mentem.

Ib. *Nam quae inſcitia eſt.* O fere l. s. & in iis quattuor antiqui, item Donatus, pro duabus primis dictionibus, unam partem orationis habent, *namque*. hoc & Ubaldino Bandinello placebat. FAERNUS. Noſtri omnes *Namque*.

38. *Ex adverſum ei loco.* Liber Bembinus, & multi alii ac Donatus, *ex adverſo*; ſed Bembinus hoc amplius, quod pro, *ei loco*, *ilico* habuit: quod deinde mutatum eſt in lectionem

Intérea dum ſedémus illi, intéruenit
Aduléſcens quidam lácrumans. nos mirárier.
Rogámus quid ſit: númquam aeque, inquit, ác modo
Paupértas mihi onus uíſa eſt et miſerum ét graue.
Modo quándam uidi uírginem hic uicíniae
Miſeram, ſuam matrem lámentari mórtuam:
Ea sita erat exaduórſum. neque illi béneuolens
Neque nótus neque cognátus extra unam ániculam
Quiſquam áderat, qui adiutáret funus. miſéritumſt.
Uirgo ípſa facie egrégia. quid uerbis opuſt?
Commórat omnes nós. ibi continuo 'Antipho:
Uoltiſne eamus uíſere? alius; cénſeo:
Eámus: duc nos ſódes: imus, uénimus:
Uidémus: uirgo púlchra: et quo magis díceres,
Nihil áderat adiuménti ad pulchritúdinem:
Capillus paſſus, núdus pes, ipſa hórrida,
Lacrumaé, ueſtitus túrpis: ut, ni uís boni
In ípſa ineſſet fórma, haec formam extínguerent.
Ille qui íllam amabat fídicinam tantúmmodo,
Satis, ínquit, ſcitaſt: nóſter uero D. *iám ſcio:*
Amáre coepit. G. *ſcín quam? quo euadát, uide.*
Poſtrídie ad anum récta pergit: óbſecrat,

Ut

nem vulgatam. & ſane Donatus etiam *ilico* legi affirmat: eſſeque dictionem ex abundanti additam, ut multa apud veteres. nos hanc ipſam vocem obſervavimus in Adelphis, poſitam pro additamento loci, ita eam exponente Donato, *Otioſe nunc jam ilico hic conſiſte:* quam vim & hic habere arbitramur. FAERNUS.

Exadverſo ilico Tonſtrina erat quaedam.

Sic dedit Faernus, Bembino ſuo favens. *Exadverſo* tres ex noſtris habent; omnes *Ei loco.* Priſcianus p. 977. *Quando Adverſum τὸ ἐναντίον ſignificat, magis adverbium oſtenditur; ut Ter. in Phorm. Ei loco exadverſum tonſtrina erat quaedam.* Idem p. 1037. *Exadverſum ei loco pro Adverſum.* Gellius VII, 7. *In eo quod nos Exadverſum dicimus, (Annianus poeta) ſecundam ſyllabam debere acui exiſtimabat; quoniam una non duae eſſent orationis partes. atque ita oportere apud Terentium legi, dicebat, in his verſibus:*

In quo haec diſcebat ludo exadverſum loco
Tonſtrina erat quaedam.

Recte quidem Annianus, quod ad hunc locum attinet; nam hic *Exádverſum* acuit ſecundam: ſed mox v. 47. & Adel. IV, 2, 45. primam acuit *'Exadvérſum*: ut apud Plautum Bacch. IV, 7, 37.

Video éxadverſum Piſtoclerum & Bacchidem:

Ad nihilum ergo recidit Anniani illius ſubtilitas.

44. *Paupertas mihi onus viſumſt & miſerum & grave.* Mira ſane conſtructio, *Paupertas viſum eſt.* Codex C. C. notae optimae *Viſa eſt*; & ſic apud Priſcianum citatur p. 1026, etiam in ſcriptis codicibus.

47. *Ea ſita erat ex adverſo.* Hic liber Bembinus, & Victorianus habet, *ex advorſum.* ita habebat & Vaticanus, ſed deinde, abraſis poſterioribus litteris, *o* ſuppoſitum eſt. FAERNUS. Noſtri omnes hic habent, *Ex adverſo.*

63. *Ut*

Ut sibi eius faciat cópiam. illa enim ſe negat:
Neque eum aéquom facere ait: illam ciuem eſſe Atticam,
Bonam, bonis prognátam: ſi uxorém uelit,
Lege id licere facere: ſin alitér, negat.
Noſtér, quid ageret neſcire: et illam dúcere
Cupiébat, et metuébat abſentém patrem.
D. *Non, si rediſſet, ei pater ueniám daret?*
G. *Ille indotatam uirginem atque ignóbilem*
Daret illi? numquam faceret. D. *quid ſit dénique?*
G. *Quid fiat? eſt parasitus quidam Phórmio,*
Homó confidens: qui illum di omnes pérduint.
D. *Quid is fecit?* G. *hoc consilium quod dicám dedit:*
Lex éſt, ut orbae, qui ſunt genere próxumi,
Iis núbant, et illos dúcere eadem haec léx iubet.
Ego té cognatum dicam, et tibi ſcribám dicam:
Patérnum amicum me ádſimulabo uirginis:
Ad iúdices ueniémus: qui fuerit pater,
Quae máter, qui cognata tibi ſit; ómnia haec
Confingam: quod erit mihi bonum atque cómmodum,
Cum tu hórum nil refélles, uincam ſcilicet.
Pater áderit. mihi parátae litès: quid mea?
Illá quidem noſtra erit. D. *iocularem audáciam.*

G. *Per-*

63. *Ut ſibi ejus faciat copiam. illa enim ſe negat.* In dimetiendo hoc verſu commodum videtur, ut *ſibi* in unam ſyllabam contrahatur, & ex τὸ *illa*, unum *l* elidatur, ut in prima & tertia ſede ſit ſpondeus, in ſecunda dactylus, in quarta tribrachus. FAERNUS. *Sibi ejus* Anapaeſtus eſt, *Illa* primam corripit.

64. *Neque eum aequum ait facere: illam civem eſſe Atticam.* Sic Faernus, & unus tantum ex noſtris: ceteri numeris melioribus, *Neque eum aequum facere ait.* Et *Facere* quidem ſic ſatis convenit; ſed quanto melius eſt, *Neque eum aequum petere ait*? ut infra, *Num iniquum poſtulo?* And. V, 3, 30. *Aequum poſtulat. da veniam.* & Plautus, Pſeud. V, 2, 16. *Jus petis, fateor.* Donatus tamen: *Non quod amet, ſed quod hoc petat:* ubi clare indicat, ſe *Facere* legiſſe. Heaut. I, 1, 39. *Non ſinam, inquam. Ah non aequum facis:* Sed ibi Chremes raſtros manu prehendit, & facit aliquid: Antipho hic nihil facit; ſed orat, obſecrat, petit.

69. *Pater ei veniam daret?* O. l. s. & Donatus, ita collocant, *ei pater*, quod & venuſtius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri.

70. *Illene indotatam.* In libri Bembini contextu non eſt τὸ *ne*: qua particula dempta, melius verſus procederet; ſed ſic quoque ſuſtentari poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Illene.*

85. *Perſuaſit homini.* Idem liber *perſuaſum'ſt* habet, ut & videtur legere Donatus: parvi tamen refert, utrum legas. FAERNUS. Immo magni refert. *Perſuaſumſt*, cum ceteris iſtis paſſivis, longe elegantius, quam *Perſuaſit*; quod noſtri codices habent.

88. *Quod fors feret.* Sic a Faerno eſt; ſed errore, credo, Typographi. Omnes ſcripti *Fors feret.* Recte. Praeterea, *Places* melius hic, quam *Placet.*

89. *In me omnis ſpes eſt mihi.* Ex eodem libro, ac

G. *Perſuáſumſt homini. fáctumſt. uentumſt; uíncimur:*
Duxit. D. *quid narras?* G. *hóc quod audis.* D. *ó Geta,*
Quid té futurumſt? G. *néſcio hercle: unum hóc ſcio*
Quod fórs feret, ferémus aequo animó. D. *places:*
Hem iſtúc uiriſt officium. G. *in me omnis ſpés mihi eſt.*
D. *Laudo.* G. *ád precatorem ádeam credo, qui mihi*
Sic óret: nunc amitte quaeſo hunc: céterum
Poſthác ſi quicquam, nil precor. tantúmmodo
Non addit: ubi ego hinc ábiero uel occidito.
D. *Quid paédagogus ille qui citharíſtriam?*
Quid reí gerit? G. *ſic, ténuiter.* D. *non múltum habet*
Quod dét fortaſſe. G. *immó nihil, niſi ſpém meram.*
D. *Pater éius rediit, ánnon?* G. *nondum.* D. *quid? ſenem*
Quoad éxſpectatis uéſtrum? G. *non certúm ſcio:*
Set epiſtolam ab eo adlátam eſſe audiui modo:
Et ad pórtitores éſſe delatam; hánc petam.
D. *Numquid, Geta, aliud mé uis?* G. *ut bene sit tibi.*
Puer heús. nemon huc pródit? cape, da hoc Dórcio.

ACTUS I. SCAENA III.

ANTIPHO. PHAEDRIA.

A. *'ADEON rem rediſſe, ut qui mi cónſultum optumé uelit eſſe,*
Phaé-

ac Victoriano, & Baſilicano, & Donato, verſuſque ratione, ita collocamus, *ſpes mihi eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri, *Spes mihi eſt.*

90. *Ad precatorem abeam.* Ex libro Bembino legimus *adeam*, quod magis proprium videtur: nam adire, ſupplicis eſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Abeam.*

91. *Amitte hunc.* Sic Donatus. Noſtri omnes *Omitte.*

93. *Non addat.* Multi l. s. in quibus omnes antiquiſſimi, *non addit.* FAERNUS. Noſtri etiam plerique *Addit*, unus & alter *Addet*, vel *Addat.*

94. *Quid ille paedagogus.* O. l. s. & Donatus *quid paedagogus ille* habent; numero & compoſitione meliore. FAERNUS. Sic & noſtri.

101. *Ut bene ſit tibi.* Donatus; Ἀρχαϊσμὸς pro *Nihil.* Miror, qui hoc *vetuſte* dictum exiſtimet. Editio vetus habet Ἀντισμὸς: lege Ἀστεϊσμός. Hoc eſt, *urbane* dictum pro *Nihil.*

102. *Da hoc Dorcio.* Apparet, hanc Dorcium conſervam & uxorem Getae eſſe: ergo dat illi pecuniam ſervandam. Ita Syri uxor Phrygia conſerva, Adel. V, 9, 16.

1. *Adeon rem rediſſe.* Primus hic verſus trochaicus eſt tetrameter acatalecticus, item quartus, in quo ex libro Bembino legendum, *mi conſcius ſis.* item quintus; ſextus vero & ſeptimus ejuſdem generis, ſed catalectici. Item octavus, in quo in ſecunda ſede eſt dactylus. ſecundus vero, ubi ex multis libris, etiam antiquiſſimis, & Donato legendum eſt, *patrem ut extimeſcam*, licet aliud *ut* praecedat: item tertius, nonus, & reliqui, octonarii Iambici, praeter unum dimetrum Iambicum. FAERNUS.

2. *Phae-*

Digitized by Google

Phaédria, patrem ut éxtimeſcam, ubi eius aduenti uénit in mentem?
Quód ni fuiſſem incógitans, ita eum éxſpectarem, ut pár fuit.
P. *Quid iſtuc?* A. *rogitas? qui tam audacis facinoris mi cónſcius ſis?*
Quód utinam ne Phórmioni id ſuádere in mentem incidiſſet,
Neú me cupidum eo ínpuliſſet, quód mi principiúmſt mali.
Nón potitus éſſem: fuiſſet tum illos mi aegre aliquót dies:
At nón cotidiana cura haec ángeret animum. P. *aúdio.*
A. *Dum exſpécto quam mox uéniat, qui hanc mihi ádimat conſuetúdinem.*
P. *Aliis quia deſit quód amant, aegreſt: tibi, quia ſuperéſt, dolet.*
Amóre abundas, Antipho.
Nam túa quidem hercle cérto uita haec éxpetenda optándaque eſt.
Ita mé di bene ament, út mi liceat támdiu quod amó frui,
Iam dépeciſci mórte cupio; tú coniicito céterum,
Quid ego hác ex inopiá nunc capiam; et quid tu ex iſtac cópia:
Ut ne addam, quod ſine ſúmptu ingenuam liberalem náctus es:
Quod habés, ita ut uoluiſti, uxorem sine mala famá palam:
Beátus,

2. *Phaedria patrem ut extimeſcam, ubi in mentem ejus adventi venit.* Sic codices noſtri; niſi quod *Adventus* habeant. At Donatus *Adventi*, & Priſcianus bis, p. 712. & 1101. Sed apud Priſcianum aliter verba collocantur, ita ut octonarium plenum faciant,

Phaedria patrem ut extimeſcam, ubi ejus adventi venit in mentem.

Recte: ſic duo pleni erunt, & tertius Catalecticus: ut mox iterum Quartus & Quintus pleni ſunt, Sextus Catalecticus.

3. *Quod ni fuiſſem incógitans.* Cave ſic hunc pronunties, ut Iambicus ſit, quod quidam fecit; octonarium enim plenum ſemper excipit Trochaicus. Sic ergo effer,

Quódni fuiſſem incogitans.

Fuiſſem in diſyllabon contrahitur, ut mox v. 7. *Fuiſſet.*

4. *Quid iſtuc eſt? Rogitas? qui tam audacis facinoris mihi conſcius ſis.* Non ſolus Bembinus, ſed noſtri magno numero *Conſcius ſis.* Sed legendum *Quid iſtuc? Rogitas?* Alioqui octonarius plenus fiet Iambicus: plane contra morem atque artem.

9. *Qui adimat hanc mihi conſuetudinem.* Longe concinnius codices noſtri fere omnes,

Qui hanc mihi adimat conſuetudinem.

12. *Nam tua quidem hercle certe.* Tres noſtri veterrimi cum pleriſque aliis *Certo.* Plautus Menaec. II, 2, 38.

Nam tu quidem hercle certo non ſanu's ſatis.

14. *Tu conjicito cetera.* Donatus: *Aut Cetera abundat, aut deeſt Per, ut ſit Per cetera.* Neutrum ex his verum: mendoſa enim lectio eſt. Repone, *Tu conjicito ceterum.* Unum enim erat, non plura, quod conjiceret; *Quid ego ex hac inopia* &c. Plautus Perſ. IV, 6, 26. *Numquid ceterum voltis?* Rud. IV, 6, 20. *Tu interibi adorna ceterum quod opuſt.* Capt. V, 3, 12. *Argentum accepi, nil curavi ceterum.* Caſina, I, 1, 6. *Dehinc conjicito ceterum,*

Poſſiſne necne clam me ſutelis tuis
Praeripere Caſinam uxorem.

15. *Quid ego ex hac inopia.* Repone,

Quid ego hác ex inopia nunc capiam, & quid tu ex iſtac copia.

ut oppoſita iſta, *Hac, Iſtac*, ambo acuantur.

18. *Ni unum hoc deſit.* Τὸ *hoc* non eſt in libris Bembino, & Victoriano. ſed ſive cum eo, ſive ſine eo legas, non magni refert. FAERNUS. Noſtri plerique *Unum hoc*; & placet. Amat enim Terentius finales ſyllabas liquefacere.

20. *Ita plerique ingenio ſumus omnes.* Sic codices plerique; & ſic Gellio citatur XX, 6. Placet tamen

Beátus, ni unum hoc déſit, animus quí modeſte iſtaéc ferat.
Quod si tibi res ſit cum éo lenone quocum mi eſt, tum ſéntias.
Ita plérique omnes ſúmus ingenio, nóſtri noſmet poénitet.
A. *At tú mihi contra núnc uidere fórtunatus, Phaédria,*
Cui de integro eſt potéſtas etiam cónſulendi, quid uelis;
Retinére, amare, an mittere: ego in eum incidi infelix locum,
Ut néque mi ius ſit ámittendi, nec retinendi cópia.
Set quid hoc eſt? uideon égo Getam curréntem huc aduenire?
Is eſt ipſus: ei timeó miſer, quam hic mihi nunc nuntiét rem.

Actus I. Scaena IV.

Geta. Antipho. Phaedria.

G. *NULLUS, Geta, niſi áliquod iam consilium celere répereris:*
'Ita nunc inparatum ſubito tánta in me inpendént mala:
Quae néque uti deuitém ſcio, neque quómodo me inde éxtraham:
Nam

tamen ordo, quem codex C. C. exhibet,

Ita plérique omnes ſúmus ingénio: noſtri noſmet [poenitet.
Sic And. I, 1. 28.
Quod plerique omnes faciunt adoleſcentuli.

23. *Conſulendi quid velis; Retinere, amare, amittere.* Sic codices. Atqui poſt *Conſulendi, conſultandi, deliberandi*, ſequi debet *Utrum, An, Ne*, ut Hec. III, 5, 59.

Deliberet, renuntietque hodie mihi,
Velitne annon.

Adel. II, 1, 41. *Delibera hoc, utrum vis argentum accipere, an cauſam meditari tuam.* Quare hic repone,

Retinere, amare, an mittere.

Quomodo enim *amittere* potuit, quam nondum habuit?

24. *Ut neque mihi ejus ſit amittendi, nec retinendi copia.* Elegantiſſima & certiſſima lectio eſt, quam in duobus Regiis & uno Academico repperi, & Guyetus in codice Puteano,

Ut neque mi jus ſit amittendi, nec retinendi copia.

Non *Jus amittendi*, repudiandi; propter leges quibus coactus eam duxerat: non *Copia retinendi*; propter patrem qui eam ejecturus erat domo. *Jus*, quod fieri liceat; *Copia*, quod fieri poſſit.

25. *Sed quid hoc eſt? videone ego Getam currentem advenire huc?* O. l. s. *videon* habent: & *huc advenire?* quae collocatio verſui, alioqui non bene procedenti, conſulit, elidendo ex *quid d*, vel corripiendo *hoc*. verſus autem eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ita & ſequens; ſi tamen ejus primam ſyllabam praecedenti attribuas, & ex o. fere l. s. haec verba ſic ordines, *quam hic nunc mihi nuntiet rem.* FAERNUS. Recte haec; niſi quod noſtri codices meliore numero,

Quam hic mihi nunc nuntiet rem.

1. *Nullus es Geta, niſi aliquod jam tibi conſilium celere repereris.* Omnes antiqui libri, & aliquot ex recentibus, ac Donatus hanc collocationem verborum habent, *niſi jam aliquod.* & pro *repereris*, antiqui omnes *repperis.* FAERNUS.

Nullus es, Getá, niſi jam aliquod tibi conſilium célere repperis.

Sic Faernus. Atqui noſtri veterrimi, cum magno aliorum comitatu *Repereris*, & ſic Priſcianus bis, p. 647, 760. *Aliquod jam* Codex C. C. & Priſcianus p. 760. ut codex ibi vetuſtus. *Tibi* apud Priſcianum deeſt. Repone,

Núllus, Getá; niſi áliquod jam conſilium celere répereris.

2. *Tanta te inpendent mala.* Donatus: *Tanta te inpendent mala, Accuſativo caſu impendent:*
aut

Digitized by Google

Nam nón poteſt celári noſtra diutius iam audácia.
[Quae ſi non aſtu prouidentur, me aut erum peſſum dabunt.]
A. *Quidnam ille commotús uenit?*
G. *Tum témporis mihi púnctum ad hanc rem eſt. érus adeſt.* A. *quid iſtúc maliſt?*
G. *Quód cum audierit, quód eius remedium inueniam iracúndiae?*
Lóquar? incendam: taceam? inſtigem: púrgem me? laterém lauem.
Eheu me miſerum: cúm mihi paueo, tum Ántipho me excrúciat animi:
Eius me miſeret: ei nunc timeo: is núnc me retinet: nam ábſque eo eſſet,
Récte ego mihi uidiſſem: et ſenis eſſem últus iracúndiam:
'Aliquid conraſiſſem, atque hinc me prótinam coniicerem in pedes.
A. *Quam-*

aut ἀναστροφῇ, In te pendent. Cum ſupra, Nullus es Geta, dixeris: hic tranſitum fecit ad primam perſonam. Satis hinc conſtat, Donatum *Me* hic legiſſe non *Te*: & ſic codex Academicus *Me* in textu, *Te* pro varia lectione inter lineas. Repone,

Ita nunc inparatum ſubito tanta in me inpendent mala.

Sane commodius eſt *Me*; cum mox ſequatur *Devitem*, non *Devites*. *In me* huc adſciſco; cum nuſquam alibi *Impendere* reperias; niſi aut Dativo junctum, aut cum praepoſitione Accuſativo. Plautus Epidico I, 1. 77.

Tantae in te impendent ruinae.

5. *Quae ſi non aſtu providéntur, me aut herum peſſum dabunt.* Verſus hic inſititius eſt, ex Andr. I, 3, 3. integer huc traductus. Atqui ibi aptiſſime venit; *Quae nuptiae ſi non aſtu providentur*; caventur, vitantur; Hic vero quid facit? Nihil eſt, quo referatur; ſententiam certe peſſumdat. Abeſt ab uno veterrimo noſtro: in uno Regio larem mutat, & ante v. quartum venit.

6. *Quidnam ille commotus.* Hos verſus ita ordinamus, partim ex ratione metrica, partim etiam adjuti ab libro Bembino,

A. *Quidnam ille commotus venit?*
G. *Tum temporis mihi punctum ad hanc rem eſt, erus adeſt.* A. *quid iſtuc mali eſt?*

Verſus Iambici ſunt, prior dimeter, poſterior octonarius. FAERNUS.

8. *Quód cum audierit, quód ejus.* Hinc Trochaici incipiunt; & cave Iambicos hunc & ſequentem facias.

9. *Lóquarne? incéndam.* Etiam hoc patietur Trochaicus: ſed elegantius ſine *Ne*, ut ſequentia:

Lóquar? incendam: táceam? inſtigem: púrgem me? laterém lavem.

10. *Eheu me miſerum.* Hic & ſequens verſus trochaici tetrametri acatalectici ſunt. FAERNUS. Tres ex noſtris, *Heu*. Eodem recidit; nam *Eheu* hic, ut aliàs, monoſyllabon eſt.

13. *Aliquid convaſaſſem.* Hic & Donatus, & liber Bembinus, & Baſilicanus habent *convaſiſſem*, & ita emendatum eſt in Victoriano: quod ſi recipimus, deductum erit a *convaſe*, *convaſis* tertiae declinationis. FAERNUS.

Aliquid convaſiſſem, atque hinc me conjicerem protinus in pedes.

Sic dedit Faernus, gemino errato. Nam illud *Convaſare* nihil eſt; utique, ſi a vaſe ducitur, legendum etit *Convaſare*. Donatus: *Convaſaſſem, figuratum eſt a colligendis vaſis.* Sane *vaſa conclamari* jubet imperator, caſtra moturus. Chariſius p. 188. *Protinus futuri ſignificationem capit. Ter. Phorm.*

Aliquid convaſaſſem, atque h. m. c. protinus in pedes.

Nonius: *Convaſare dicitur, furto omnia colligere: Ter. Phorm. Aliquid convaſaſſem, atque hinc me ego conjicerem protinus in pedes.* Mirifice vero *Furto*. Homo ineptus ex ipſo loco ſignificationem fingit. Atqui cum clam & furto caſtra movet imperator, non jubet vaſa conclamari. Neque ſane Getae aufugienti *Vaſa* & impedimenta colligenda erant; ſed pecuniae aliquid parandum, ut levis & expeditus fugeret. Duo tantum e noſtris *Convaſaſſem*: ceteri plerique
Conva-

Digitized by Google

A. *Quamnam hic fugam aut furtúm parat?*
G. *Set ubi Antiphonem réperiam? aut qua quaérere inſiſtám uia?*
PH. *Te nóminat.* A. *neſcio quod magnum hoc núntio exſpectó malum.*
PH. *ah.*
Sánun es? G. *domum íre pergam: ibi plúrimumſt.* PH. *reuocémus hominem.* A. *ſtá ilico.* G. *hem,*
Sátis pro imperio quiſquis es. A. *Geta.* G. *ipſe eſt, quem uolui óbuiam.*
A. *Cédo quid portas, óbſecro; atque id, si potes, uerbo éxpedi.*
G. *Fáciam.* A. *eloquere.* G. *módo aput portum.* A. *meúmne?* G. *intellexti.* A. *óccidi.* P. *hem.*
A. *Quid agam?* PH. *quid ais?* G. *huius patrem uidiſſe me, patruúm tuum.*
A. *Nám quod ego huic nunc ſúbito exitio rémedium inueniam miſer?*
Quód

Convaſiſſem; tres, unus Academicus & duo Meadiani, *Conraſiſſem.* Recte iſtuc,

Aliquid conraſiſſem, atque hinc me conjicerem protinam in pedes.

Corraſiſſem aliquid peculiolae a debitoribus, ab amicis. Adel. II, 2, 34.

Minas decem conradet alicunde. Hei mihi,

Supra I, 1, 6. *Ei credo munus hoc conraditur.* Plautus Poen. V, 6, 23

Trecentos, credo, ad Philippos conradi poteſt.

Porro *Protinam* in recepto verborum ordine verſus ipſe efflagitat. Mutarunt diſcipulorum gratia Magiſtri. Donatus: *Protinus: Protinam fuit: & ſic Nigidius legit.* Feſtus: *Protinam, protinus. Terentius: Protinam conjiciam me in pedes.* Apud Plautum, qui a Magiſtris tutus erat, ſaepe occurrit *Protinam.* Bacch. III, 1, 7.

Quae ut adſpexi, me continuo contuli protinam in pedes.

Ceterum nota illud Feſti, *Protinam conjiciam*; ut in duobus noſtris *Protinus conjicerem*; & lege numeris melioribus,

Aliquid conraſiſſem. atque hinc me protinam conjicerem in pedes.

14. *Quam hic fugam aut furtum parat*; Poſt verſum catalecticum oportet ex Muſicae rationibus clauſulam Iambicam eſſe, non, ut haec eſt, Trochaicam. Lege ergo,

Quamnam hic fugam aut furtum parat.

15. *Aut qua quaerere inſiſtam via?* Liber Bembinus *viam*, & recte: dicimus enim inſiſtere viam. FAERNUS. Noſter etiam 900. annorum codex *Viam*; ſed ceteri *Via*; quod placet.

17. *Hominem.* A. *ſta ilico.* G. *hem.* Hic verſus videtur monometer trochaicus hypercatalecticus. FAERNUS.

Ah ſanusne es? Domum ire pergam, ibi plurimumſt. Revocemus
Hominem. Sta ilico. Hem.

Sic verſus diſtribuit Faernus; alii aliter. Perperam, opinor, omnes. *Ah*, niſi duo ex noſtris recentiores, nullus habet. Quod ſi retines, appone tamen verſui praecedenti, *Exſpecto malum. Ah.* Reliqua unum verſum faciunt, Trochaicum pentametrum.

Sánun es? Domum ire pergam: ibi plúrimumſt.
Revocémus hominem. Stá ilico. Hem.

Quinque, ut vides, ictus habet; & in hac fabula iterum recurrit. III, 2, 1.

Dório, audi óbſecro. Non aúdio. Parúmper.
Quin omitte me.

Hephaeſtion p. 19. Καὶ τῷ πενταμέτρῳ δὲ Τροχαϊκῷ, καίπερ ὄντι ὑπερμέτρῳ, πολλοὺς κεχρῆσθαι συμβέβηκεν, οἷον ἐστὶ καὶ τὸ Καλλιμάχου: *Contigit etiam, ut Trochaico Pentametro, quamvis Hypermetor ſit, multi uſi fuerint; quale illud eſt Callimachi,*

Ἔρχεται πολὺς μὲν Αἰγαῖον διατμήξας ἀπ' οἰνηρῆς Χίου
Ἀμφορεύς, πολὺς δὲ Λεσβίης ἄωτον νέκταρ οἰνάνθης ἄγων.

Prior tantum verſus apud Hephaeſtionem exſtat; ſed alterum ex Anthologia inedita dedi ad Callimachum. Num. CXV.

20. G. *Faciam.* A. *eloquere.* G. *modo apud portum.* A. *meumne.* G. *intellexti.* A. *occidi.* G. *hem.* Ex his verbis, quae in duos verſus in omnibus libris diſtincta ſunt, unum facimus Trochaicum

Digitized by Google

Quód ſi eo meae fortúnae redeunt, Phánium, abs te ut diſtrahar,
Núllaſt mihi uita éxpetenda. G. *ergo iſtaec cum ita ſint, 'Antipho,*
Tánto magis te aduigilare aequomſt: fórtis fortuna ádiuuat.
A. *Nón ſum aput me.* G. *atqui ópus eſt nunc cum máxume ut ſis, 'Antipho:*
Nám ſi ſenſerit te timidum páter eſſe, arbitrábitur
Cónmeruiſſe cúlpam. PH. *hoc uerumſt.* A. *nón poſſum inmutárier.*
G. *Quid faceres, ſi aliúd quid grauius tíbi nunc faciundúm foret?*
A. *Cum hóc non poſſum, illúd minus poſſem.* G. *hoc níhil eſt, Phaedria: ílicet.*
Quíd hic conterimus óperam fruſtra? quin abeo? PH. *et quidem ego.* A. *óbſecro,*
Quid ſi adſimulo, ſátin eſt? G. *garris.* A. *uóltum contemplámini: em,*
Satin eſt ſic? G. *non.* A. *quid ſi ſic?* G. *própemodum.* A. *quid ſi sic?* G. *ſat eſt:*
'Em, iſtuc ſerua: et uérbum uerbo, pár pari ut reſpóndeas;
Né te iratus ſuis ſaeuidicis dictis protelét. A. *ſcio.*
G. *Ui coactum te éſſe, inuitum, lége, iudició: tenes?*
Sét quis hic eſt ſenéx, quem uideo in última platea? A. *ipſus eſt.*
Non póſſum adeſſe. G. *ah, quid agis? quo abis, 'Antipho?*
Mane inquam. A. *egomet me nóui et peccatúm meum:*

Uobis

chaicum tetrametrum catalecticum, cujusmodi ſunt & ceteri. FAERNUS.

Recte: ſed illud *Hem* non Getae tribuendum, ſed Phaedriae. Donatus elegantiſſime. *Occidi. Hem. Proprium & ſuum cuique perſonae exhibuit; celeritatem ex praeſagio, metuenti Antiphoni; & tarditatem intellectus, quieti pectoris & ſecuro Phaedriae.*

27. *Nam ſi te ſenſerit.* O. l. s. & Donatus, *nam ſi ſenſeris te.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Sic & noſtri.

29. *Quid faceres, ſi aliud quid gravius tibi nunc.* Ex *quid gravius*, *τὸ quid* delemus ex auctoritate omnium fere librorum, & Donati. & ſtat verſus producendo poſteriorem in *tibi*. FAERNUS.

Quid faceres, ſi aliúd graviús tibi nunc faciundum foret? Sic Faernus; ſed ſentis, opinor, accentus invenuſte collocari. Ceterum videat de ſuis ille; Noſtri univerſi *Quid* habent, verſu quoque jubente:

Quid facerés, ſi aliúd quid grávius.

Facerés acuitur, ob interrogationem; *Aliúd* ob ſequens Encliticum.

31. *Quid conterimus operam fruſtra! quin abeam?* Liber Bembinus & Victorianus, *quid hic conterimus operam fruſtra? quin abeo?* placet autem *quin abeo*, pro cur non abeo; ita enim *quin* exponitur a Donato. ſane in Victoriano & Baſilicano *abeo* in *abeam* mutatum eſt. FAERNUS. *Hic* noſtri omnes, *Abeo* veterrimus ſolus.

32. *Quid ſi adſimulabo.* Trochaicus exigit, *adſimulo*; quod & in libro Bembino eſt. FAERNUS. Noſtri perperam *Adſimulabo.*

33. *Satin ſic eſt?* G. *non.* A. *quid ſi ſic?* G. *propemodum.* A. *quid ſi ſic?* G. *ſat eſt.* Ut Trochaicus ſtare poſſit, legendum eſt ex libro Bembino, & Baſilicano, pro *ſatin*, *ſatine*: pro quo Victorianus habet *ſatiſme*; & ubi poſteriore loco dicitur, *quid ſi ſic*, lege *quid ſic*. deleto *ſi* ex fide libri Bembini. FAERNUS. Noſtri omnes poſteriore loco *Quid ſi ſic.* Omnino decor & venuſtas poſtulat, ut *Sic* ubique acuatur. Lego igitur,

Satin eſt sic? Non. Quid ſi sic? Propemodum. Quid ſi sic? Sat eſt.

35. *Ne te iratus ſuis ſaevis dictis.* In omnibus anti-

Digitized by Google

Uobís commendo Phánium et uitám meam.
PH. *Geta, quíd nunc fiet?* G. *tú iam lites aúdies:*
Ego plectar pendens, níſi quid me feféllerit.
Set quód modo hic nos Antiphonem mónuimus,
Id nóſmet ipſos fácere oportet, Phaédria.
PH. *Aufer mi oportet: quín tu, quid faciam, ímpera.*
G. *Meminiſtin, olim ut fúerit uoſtra orátio*
In re íncipiunda ad défendendam nóxiam,
Iuſtam íllam cauſam, fácilem, uincibilem, óptumam?
PH. *Memini.* G. *ém, nunc ipſaſt ópus ea; aut, ſiquíd poteſt,*
Melióre et callidióre. PH. *fiet ſedulo.*
G. *Nunc príor adito tu. égo in ſubſidiis híc ero*
Succénturiatus, sí quid deficiás. PH. *age.*

ACTUS II. SCAENA I.

DEMIPHO. GETA. PHAEDRIA.

D. *'ITANE tandem uxórem duxit Antipho iniuſſú meo?*
Néc meum imperium: ac mítto imperium: nónſimultatém meam
Reue-

antiquis libris, & aliquot recentibus; item apud Donatum legitur, *ſuis ſaevidicis dictis.* ut & ratio verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri quoque *Saevidicis.*

38. *Quo abis Antipho? mane.* Tò *mane*, in fine hujus verſus delemus ex auctoritate libri Bembini & Vaticani: ipſumque verſum ſuſtentamus, ut in *quo abis* non fiat ſynaloepha. FAERNUS. A duobus noſtris primariis abeſt *Máne. Quo* non patitur Synaloepham; quia prima eſt ſyllaba Anapaeſti, & in ictu; *Quó abis.*

45. *Quod faciam impera. Quid faciam* habet liber Bembinus & Victorianus. FAERNUS. Quattuor noſtri *Quid.*

46. *Uti fuerit veſtra oratio.* O. l. s. & Donatus, *ut fuerit.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Ut fuerit:* & quattuor *Noſtra*; etſi Donatus contra: *Ut magis excitaret*, inquit, *non Noſtra dixit, ſed Voſtra.*

48. *Nunc ipſa'ſt opus.* Poſt τὸ *opus*, liber Bembinus habet dictionem *ea*, ut ſit, *ipſa ea.* ita etiam melius ſenarius procedit. FAERNUS. A noſtris abeſt *Ea.*

52. *Si quid deficies.* Melius videtur *deficias*, quod in eodem libro eſt. FAERNUS.

Codex etiam noſter 900 annorum, & Priſcianus de Ponderibus p. 1354. *Deficias.* Idem pro *In inſidiis*, habet *In ſubſidiis*, & ex Regiis unus, & liber Colonienſis apud Palmerium. Recte. Cornelius Fronto de differentiis vocum. *Subſidium eſt, quod ſubeſt deficientibus.* Nonius tamen v. *Concenturiare* habet *Inſidiis.* Donatus: *Ego in inſidiis hic ero: Tota metaphora de re militari eſt.* Legebat ergo *Subſidiis:* nam etiam extra rem militarem *Inſidiae* ſunt. Plautus Pſeud. IV, 2, 7. *At ego hic in inſidiis ero.*

2. *Age mitto imperium. Ac mitto* habet liber Bembinus, & habuit Victorianus. ita etiam videtur legiſſe Cicero in epiſtolis ad Atticum libro XII. Donatus hoc loco dicit, *legitur & jeci:* quod aliqui impreſſerunt, *legitur & taceo:* nos putamus legendum eſſe, *legitur & ac.* FAERNUS.

Locus Ciceronis non eſt in XII, ſed in II, 19. ubi tacito Poetae nomine haec citat:
Nec meum imperium, ac mitto imperium, non ſimultatem meam
Revereri ſaltem?
Noſtri omnes *Age* habent.

 4. *Quid*

Reueréri ſaltem? nón pudere? o fácinus audax, ó Geta
Monitór. G. *uix tandem.* D. *quid mihi dicent? aút quam cauſam réperient?*
Demiror. G. *atqui réperi iam: aliud cúra.* D. *an hoc dicét mihi?*
Inuitus feci; lex coegit. aúdio. fateór. G. *places.*
D. *Uerúm ſcientem, tácitum, cauſam trádere aduerſáriis,*
Etiam ídne lex coégit? G. *illud dúrum.* P. *ego expediám: ſine.*
D. *Incértumſt quid agam; quia praeter ſpem, atque incredibile hoc mi óbtigit:*
Ita ſum inritatus, animum ut nequeam ad cógitandum inſtituere.
Quamobrem ómnes, cum ſecúndae res ſunt máxume, tum máxume
Meditári ſecum opórtet, quo pacto áduorſam aerumnám ferant.

Peri-

4. *Quid mihi dicent, aut quam cauſam reperient.* Puto ab Auctore fuiſſe,

Quid mihi dicent, aut quid cauſae reperient. Vide Heaut. IV, 3, 23.

5. *Anne hoc dicent mihi?* Τὸ *ne* non eſt in libro Bembino, quod nec orationi quicquam, nec verſui prodeſt. & pro *dicent*, habet is liber *dicet*: & ſubaudiendum Antipho, a plurali ad ſingularem numerum ſermone tranſlato, ut & ſequentia oſtendunt, *invitus feci.* & *verum ſcientem, tacitum.* FAERNUS. Noſtri, *Anne* & *Dicent.*

6. *Audio, & fateor.* Idem liber, hoc aſyndeton habet, *audio, fateor.* FAERNUS. Noſtri, *Audio & fateor. Placet.*

8. *Etiamne id lex coegit?* PH. *illud durum.* GE. *ege expediam, ſine.* Donatus: *Illud durum, dicit, qui ſupra dixit, Atqui reperi jam.* Apparet ergo Donatum, contra ac hodie faciunt, *Durum illud* Getae tribuiſſe, poſterius Phaedriae. Recte; atque ita plane perſonas dividit Codex C. C. Et ſane Phaedria egregie hoc expedit, infra v. 51. Voluit Auctor adoleſcentem non ſtultum ſuſtinere primam aciem, Getam in ſubſidiis tantum eſſe. Ceterum, *Etiámne id lex coegit*, quod Codices habent, minime ſermoni congruit: *Id* enim, cujus praecipua hic vis eſt, acui debebat. Codex Regius, *Etiamne idne.* Repone, *Etiam idne lex coegit.* Ita infra V, 1, 9. ubi nunc *Etiamne id dubiumſt?* Codex bonae notae, *Etiam idne dubiumſt?* Adel. V, 8, 16. *Idne eſtis auctores mihi?*

11. *Quamobrem omnes.* Hunc verſum & ſequentes quinque citat Cicero Tuſcul. III, 14; & ſubjungit, *Ergo hoc Terentius a Philoſophia ſumptum cum tam commode dixerit, Nos e quorum fontibus id hauſtum eſt, non & dicemus hoc melius & conſtantius ſentiemus?*

13. *Pericla, damna, exilia, peregre rediens ſemper cogitet.* Apud Ciceronem ſic fertur, tam in libris editis quam ſcriptis,

Pericla, damna peregre rediens ſemper ſecum cogitet.

Ubi *Exilia* deeſt, & ejus vicem additur *Secum.* Quaeritur, utrum verum & Terentii ſit. Dico illud *Exilia* ſpurium & ineptum eſſe. Primo incertam ſedem habet; in magna codicum parte eſt *Exilia, damna.* A codice autem C. C. prorſus abeſt. Quis porro *Exilia* dixiſſet numero plurali? Quot exilia in una & modica familia? Aut quomodo ſibi exilia cogitet, qui ipſe tum peregre eſt? Haecine ut in ſe admiſerit Terentius? Quare certam eſſe apud Ciceronem ſcripturam, ut & mox aliam, audacter pronunties. Unde ergo natum eſt illud *Exilia*, aut quo caſu malum huc pedem intulit? Dicam quod mihi in mentem venit, tu exiſtima. Super illa verba *Peregre rediens* adſcripſerat olim quis inter lineas *Ex Cilicia:* quippe I, 2, 16. Demiphoni iter erat *in Ciliciam.* Poſtea inde factum eſt *Exilia.*

14. *Aut filii peccatum.* In eodem libro, ita etiam verſus ratione exigente, qui eſt octonarius Iambicus, legitur *fili* per unum *i* in fine. FAERNUS. *Fili, gaudi, ingeni* & ſimilia, & Terentii aetate, & diu poſtea ſemper dicebantur.

15. *Com-*

Digitized by Google

Pericla, damna, péregre rediens ſemper ſecum cógitet,
Aut fili peccatum, aút uxoris mórtem, aut morbum filiae:
Commúnia eſſe haec: néquid horum umquam áccidat animó nouom.
Quicquid praeter ſpem euéniat, omne id députare eſſe ín lucro.
G. *O Phaédria, incredibile quantum erum ánteeo ſapiéntia.*
Meditáta mihi ſunt ómnia mea incómmoda, erus ſi rédierit:
Moléndumſt in piſtríno: uapulándum: habendum cómpedes:
Opus rúri faciundum: hórum nil quicquam áccidet animó nouom.
Quicquid praeter ſpem euéniet, omne id députabo eſſe ín lucro.
Set quid ceſſas hóminem adire, et blánde in principio ádloqui?
D. *Phaédriam mei frátris uideo fílium mi ire óbuiam.*
P. *Mi pátrue, ſalue.* D. *ſalue: ſet ubi eſt 'Antipho?*

P. *Sal-*

15. *Communia eſſe haec.* Hic verſus ita a M. Tullio, libro tertio Tuſculanarum quaeſtionum, citatur, ut quidem legitur in libris ſcriptis, *Communia eſſe haec; nequid horum unquam accidat animo novum,* quod quamvis nobis placeat, nos tamen lectionem vulgatam Terentii non mutamus: quia fieri potuit, ut & Cicero memoria laberetur, & in citando Terentio ſenſum ejus reddiderit, melius etiam atque elegantius quam ipſe Terentius. FAERNUS.

Communia eſſe haec, fieri poſſe, ut nequid animo ſit novom.

Sic Faernus & ſic libri. Sed vide modo ſententiam. *Communia eſſe haec.* Si *communia* ſunt, quis dubitet *poſſe fieri*? nempe *Communiter fieri ſolent, & fieri poſſunt.* An Noſter, mentis, ſiquis umquam, bene ſanae, poſt illud hoc intuliſſet? Cave credas, vel etiam ſuſpiceris. Iterum praeſto eſt nobis Cicero, qui veram lectionem ſervavit:

Communia eſſe haec: nequid horum umquam accidat animo novom.

Hanc, inquam, veram eſſe vel Apodoſis, ſive redditio Getae oſtendit, v. 20.

Opus ruri faciundum: horum nil quicquam accidet animo novom.

Sed ſagax ſibi viſus eſt Faernus, cum Ciceronem aiat melius forte & elegantius haec dediſſe, quam ipſum Terentium. Immo de elegantia ne Ciceroni quidem ipſi concedit Noſter. Verum hoc nunc non agitur, utrum Terentius minus eleganter, ſed an inſipienter, inepte ac ſtolide locutus ſit.

17. *Quanto erum anteeo ſapientia.* O. l. s. praeter Vaticanum, & Baſilicanum, habent *quantum.* ut ſit, *quantum anteeo.* ſane *anteeo* pro *anteeam*, Donatus exponit. FAERNUS.

O Phaedria, incredibileſt quantum erum anteeo ſapientia.

Codices noſtri *Anteeo.* Sed Donatus: *Anteeam. Legitur & Anteeo: ſed pronuntiativum Anteeo, pro conjunctivo Anteeam.* Sane ſi legas *Incredibile eſt*, conſequens erit ut *Anteeam* legas. Sed repone,

O Phaedria, incredibile quantum erum anteeo ſapientia.

Incredibile quantum abſolute, ut *Mirum quantum, Nimium quantum, Immane quantum.* Vide infra IV, 3, 38.

19. *Molendum uſque in piſtrino.* Liber Bembinus, ac Victorianus, & Donatus pro *uſque*, habent *eſſe.* alii libri utramque dictionem continent, contra rationem verſus. FAERNUS.

Molendum eſſe in piſtrino, vapulandum, habendae compedes,
Opus ruri faciundum.

Sic Faernus. Sed Donatus: *Vitioſam locutionem ſervili perſonae dedit Terentius: nam integra eſſet, ſi diceret, Habendas compedes: unde quidam non Eſſe, ſed Uſque legunt.* Recte quidem hoc, ſi *Molendum eſſe* legeris, vitioſe inferri *Habendae.* Sed demiror eum toties auctori id vitio vertere, quod peccaverant Librarii: *Habendae* etiam apud Priſcianum eſt p. 651. Noſtri omnes *Habendae*, & plerique *Molendum mihi eſſe uſque.* Repone,

Molendumſt in piſtrino, vapulandum, habendum compedes,
Opus ruri faciundum.

P. *Saluom áduenire.* D. *crédo: reſponde hóc mihi.*
P. *Ualet: hic eſt: ſet ſatin ómnia ex ſenténtia?*
D. *Uellém quidem.* P. *quid iſtúc eſt?* D. *rogitas, Phaédria?*
Bonas, me abſente, hic cónfeciſtis núptias.
P. *Eho, an id ſuſcenſes núnc illi?* G. *o artificém probum.*
D. *Egon illi non ſuſcénſeam? ipſum géſtio*
Dari mi in conſpectum, núnc ſua culpa út ſciat
Lenémpatrem illum fáctum me eſſe acérrimum.
P. *Atqui nil fecit, pátrue, quod ſuſcénſeas.*
D. *Ecce aútem ſimilia ómnia: omnes cóngruunt:*
Unúm cum noris, ómnis noris. P. *haút itaſt.*
D. *Cum in nóxia hic eſt; ílle ad deféndendum adeſt:*
Cum ille éſt, praeſto hic eſt: trádunt operas mútuas.
G. *Probe hórum facta inprúdens depinxít ſenex.*
D. *Nam ni haéc ita eſſent, cum íllo haut ſtares, Phaédria.*
P. *Si eſt, pátrue, culpam ut Antipho in ſe admiſerit,*
Ex qua re minus rei fóret aut famae témperans:

Non

Omnia hic Gerundia ſunt; non, ut Donatus, *Supra Gerundia, infra participia.* Interpolarunt locum Magiſtri. Plautus Trin. IV, 2, 27.

Hercle opinor mi advenienti hac noctu agitan-
Lucretius: *[dumſt vigilias.*

Multa novis verbis praeſertim cum ſit agendum.
Sed haec jam apud Grammaticos trita ſunt.

25. *Salvum advenire.* Liber Bembinus, *ſalvom venire.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Advenire*; ſed pro *Hoc reſponde mihi*, noſtri plerique *Reſponde hoc mihi.* Recte, ut *Hoc* acuatur. Donatus: *Salve: ſed ubi eſt Antipho: Bene expreſſit promptum animum ad litigandum*, raptim *addita ſalute*, & protinus *ad jurgium praevertendo.* Ubi tamen vulgo habetur *Partim* & *Potius.* O bonum ſcriptorem a malis Librariis foediſſime paſſim acceptum!

27. *Quid iſtuc?* Adde verbum *eſt* ex o. l. s. & Donato; & in dimetiendo verſu *d* elide. FAERNUS. Noſtri *Eſt* addunt.

29. *Eho, an tu id ſuſcenſes.* Pronomen *tu*, nec habet liber Bembinus, nec Donatus; nec exigit verſus. FAERNUS. Deeſt *Tu* in uno ex Regiis.

30. *Egone illi.* In eodem libro & Baſilicano eſt, *egon*; quod parvi refert. FAERNUS. Noſtri *Egone.*

Ib. *Ipſum geſtio dari.* Verbum *dari*, ex Bembino & aliquibus aliis libris, non huic verſui, ſed ſubſequenti applicamus: hoc modo,

Dari mihi in conſpectum: nunc ſua culpa ut ſciat.
in cujus ſcanſione, *mihi* & *ſua*, in unam ſyllabam contrahuntur. FAERNUS.

Sic ſcanſionem inſtituit Faernus:

Dari mi in conſpectúm nunc ſuá culpa ut ſciat.
Vides, quid interſit, utrum ad aurem exigas, an ad ſolos digitos metiaris. *Dari* in pede primo, ut ſollemne eſt, corripitur. Concinnius autem legas, *Nunc ſua ut culpa ſciat.*

35. *Unum cognoris, omnes noris. Varie*, inquit Donatus, *Cognoris, noris.* At codices ex noſtris aliquot, *Unum cum noris, omnes noris.* Et quanto gratior eſt haec ſimplicitas; quam iſta varietas? Sic And. Prol.

Qui utramvis recte norit, ambas noverit.

36. *Hic in noxia eſt, ille ad defendendum cauſam adeſt.* O. fere l. s. praeter Bembinum, & Baſilicanum, & Vaticanum *noxa* habent: quod & adjuvat verſum, qui ita ſuſtentandus eſt, ut ex *ille*, unum *l*, ex *ad d* elidatur, ita ut *ille ad de.* ſit anapaeſtus; aut forte melius

ex

Non caúſam dico, quín quod meritus ſit, ferat.
Set ſi quis forte malitia fretús ſua
Inſidias noſtrae fecit adulescéntiae,
Ac uicit; noſtran cúlpa ea eſt? an iúdicum,
Qui ſaépe propter inuidiam adimunt diuiti,
Aut própter miſericórdiam addunt paúperi?
G. *Ni nóſſem cauſam, créderem uera húnc loqui.*
D. *An quiſquam iudex éſt, qui poſſit nóſcere*
Tua iúſta, ubi tute uérbum non reſpóndeas,
Ita ut ille fecit? P. *fúnctus adulescéntuli eſt*
Officium liberális: poſtquam ad iúdices
Uentúmſt, non potuit cógitata próloqui:
Ita eúm tum timidum ibi óbſtupefecit pudor.
G. *Laudo húnc: ſet ceſſo adire quamprimúm ſenem?*
Ere, ſalue: ſaluom te áduenisſe gaúdeo. D. *oh,*
Bone cúſtos, ſalue, cólumen uero fámiliae:
Cui cómmendaui filium hic abiéns meum.

ex *in n* elidetur, ita ut in prima ſede ſit is ipſe pes. FAERNUS.

Hic in noxaſt, ille ad defendendam cauſam adeſt.
Cum ille eſt, hic praeſto eſt: tradunt operas mutuas.

Sic Faernus: ſed ut ejus tres praeſtantiſſimi, ita noſtri quinque veterrimi *Nexia* habent, non *Noxa*. Latet aliquid altius mendum. Repone,

Cum in nóxia hic eſt; ille ad defendendum adeſt.
Cum ille eſt; praeſte hic eſt: tradunt operas mutuas.

Ad defendendum, ſubintellige *Noxiam*; ut ſupra I, 4, 47. *Ut fuerit voſtra oratio*
In re incipiunda ad defendendam noxiam.

Sane, cum dixerit *Nexiam*, ſupervacue inſerret *Cauſam*; addo & inſcite, cum *Cauſa* etiam bona eſſe poſſit. *Praeſte hic eſt*; ſic unus e Regiis; & eo pacto *Hic* recte acuitur. Apud Aſconium p. 119. hodie editum eſt *Noxa*, & *defendendam cauſam.*

37. *Cum ille eſt, hic praeſto eſt.* Nullum invenio librum qui ita habeat, praeter Vaticanum, Baſilicanum, & Victorianum. alii, ſed pauci admodum, poſt *ille*, nullum verbum habent. in ceteris omnibus, inter quos eſt & Bembinus, legitur *abeſt*. quod etiam verbum habent o. l. s. Donati, duntaxat tamen ubi verba Terentii recenſet: nam in expoſitione apertiſſime legit, *cum ille eſt*. quod & ego melius exiſtimo. FAERNUS. Noſtri omnes, *Cum ille eſt.*

38. *Probe eorum facta.* O. l. s. & Donatus, *horum.* FAERNUS. Duo ex noſtris *Eorum.*

39. *Cum illo haud ſtares.* Servius ad Aen. VIII, 653. *Stabant pro templo: ſic Terentius; Pro illo haud ſtares, Phaedria.* Codices noſtri & Donatus *Cum illo:* Utrumque recte & more dicitur, ſenſu eodem.

42. *Quin quod meritus eſt, ferat.* Bembinus, & omnes fere alii libri, ac Donatus, *meritus ſit.* FAERNUS. Unus ex noſtris *Eſt.*

45. *Ac vicit, noſtrane ea culpa eſt, an judicum?* Plerique l. s. inter quos Vaticanus, Victorianus, & Baſilicanus ita habent, & numeroſius judicio meo *noſtran culpa ea eſt.* Donatus, & liber Bembinus, in hac parte corrupti ſunt. FAERNUS. Meliores quique ex noſtris, *Noſtran culpa ea eſt.*

54. *Ita eum tum timidum obſtupefecit.* Ex ratione verſus legendum arbitror, ut in contextu eſt libri Bembini, *ibi ſtupefecit.* vel, *ibi obſtupefecit*, ut in Victoriano: ita ut, *ſtupefecit* antepenultimam producat; ut apud Catullum:

G. *Iamdúdum te omnis nós accuſare aúdio*
Inmérito: et me horunc ómnium inmeritiſſimo:
Nam quid me in hac re facere uoluiſti tibi?
Seruom hóminem cauſam oráre leges nón ſinunt:
Neque téſtimoni dictio eſt. D. *mitto ómnia.*
Addo íſtuc: inprudens timuit adulеſcéns: ſino:
Tu ſéruus: uerum ſi cognata eſt máxume,
Non fuit neceſſe habére: ſet id quod léx iubet,
Dotém daretis; quaéreret aliúm uirum.
Qua rátione inopem pótius ducebát domum?
G. *Non rátio, uerum argéntum deerat.* D. *ſúmeret*
Alicúnde. G. *alicunde? nihil eſt dictu fácilius.*
D. *Poſtrémo, ſi nullo álio pacto, faénore.*
D. *Hui, dixti pulchre: ſi quidem quiſquam créderet,*
Te uiuo. D. *non, non ſic futurumſt: nón poteſt.*
Egon íllam cum illo ut pátiar nuptam unúm diem?

Nil

Alta tepeſaciet permixta flumina caede. poteſt tamen & juxta vulgatam lectionem ſuſtentari verſus, non faciendo eliſionem in *timidum.* FAERNUS. Ab omnibus noſtris, praeter unum, male abeſt *Ibi.*

60. *Immerito, & me omnium horum immeritiſſime.* In libro Bembino, ita haec collocantur: *& me horum omnium.* Donatus vero, a quo bis haec verba exponuntur, in ſecunda expoſitione, ita ea citat, *Herum commerite*, quod nos ita legimus, *Herunc. o immerit.* id eſt, *Horunc omnium immeritiſſimo*: ita optime ſtat verſus. poſtea in libro Baſilicano invenimus ſcriptum *herunc.* FAERNUS. Veterrimus quoque noſter, *Horunc.*

64. *Adde iſtuc.* Idem liber *addo iſtuc.* quod magis conſequens videtur aliis, quae in prima perſona a Demiphone efferuntur, *mitto, ſino.* hoc & Ubaldino Bandinello placebat. FAERNUS. Noſtri *Adde.*

66. *Neceſſe.* Duo veteres noſtri *Neceſſum.*

70. *Nihil eſt dictu facilius.* Ex libro Bembino legimus *dicto.* quod perſpicue melius eſt. hoc enim dicere vult Geta, nihil facilius eſſe quam dicere: non quod hoc quod dixit Demipho, ſit facillimum omnium ad dicendum. FAERNUS. Noſtri *Dictu:* & Recte: *Nihil dictu facilius eſt*, quam illud *Alicunde.* Fefellit hic ſua Faernum ſubtilitas.

71. *Poſtremo ſi nullo alio pacto, vel foenere.* Tò *vel*, & reſpuitur a verſu, nec eſt in libro Bembino, ac ne in Victoriano quidem, niſi adjectum: nec a Priſciano ponitur, citante hunc locum libro xv. ut quidem in ejus libris ſcriptis legitur. FAERNUS. A veterrimo noſtro cum duobus aliis abeſt *Vel.* Apud Priſcianum p. 1009. ſcripti duo *Vel* habent.

75. *Nihil ſuave meritum eſt.* Donatus: *Nihil mihi mercedis ſuave eſt, ut ego illam cum illo nuptam feram: ſuave meritum enim ſuavem mercedem ſignificat.* Quid faceret? illigatus mendoſae lectioni, pejus nihilo dixit, ne nihil diceret. Eſt tamen, qui hoc a Donato *paucis verbis optime explicatum* putet. Felicem ſane cerebri! Sed quouſque tandem ab hac lectionis larva ludificari nos ſinemus? Repone,

Egon illam cum illo ut patiar nuptam unum diem?
Nil ſuave meritaſt.

Merita eſt, *Illa* ſcilicet, illa dolo & malitia impoſita filio, ut genere proxima. Minus bene Goveanus & Guyetus, *Nil ſuave meritu'ſt*, Antipho ſcilicet. Quippe jam excuſatus erat Antipho: nec eum ex compacto, ſed bona fide in nuptias tractum invitum credebat ſenex. *Nil ſuave meritoſt*, ut And. I, 5, 46.

Unum

Nil ſuáue meritaſt. hóminem conmonſtrárier
Mi iſtúm uolo: aut ubi hábitet, demonſtrárier.
G. *Nempe Phórmionem.* D. *iſtúnc patronum múlieris.*
G. *Iam fáxo hic aderit.* D. *'Antipho ubi nunc éſt?* G. *foris.*
D. *Abi, Phaédria, eum requíre, atque adduce húc.* PH. *eo:*
Rectá uia quidem ílluc. G. *nempe ad Pámphilam.*
D. *Ego deós penatis hinc ſalutatúm domum*
Deuórtar: inde ibo ád forum, atque aliquót mihi
Amicos aduocábo, ad hanc rem qui ádſient;
Ut ne inparatus sim, ſi adueniat Phórmio.

ACTUS II. SCAENA II.

PHORMIO. GETA.

P. *'ITANE patris áis conſpectum uéritum hinc abiiſſe?* G. *ádmodum.*
P. *Phánium relictam ſolam?* G. *sic.* P. *et iratúm ſenem?*
G. *'Op-*

Unum hoc ſcio, eſſe meritam ut memor eſſes ſui. Eun. IV, 6, 12.

Et habetur & referetur, Thais, ita uti merita es, gratia.

77. *Nempe Phormionem.* Apparet hic in *Phormionem* primam corripi, quemadmodum & Apollodorum feciſſe teſtatur Donarus. ſed forte verius eſt in *nempe*, priorem corripi, ut ſaepe apud Plautum, forte eliſione *m*. FAERNUS.

Non recte cepit, quod e Donato narrat Faernus. Ille quidem ad Prol. v. 28, *Φόρμιον Tegiculum dicunt Graeci, quo inſternitur pavimentum: unde Phormio correpta prima ſyllaba apud Apollodorum eſt.* Nempe hoc voluit Donarus, apud Apollodorum *Φορμίων* dici, *ἐν μικρῷ* & correpte, non *Φωρμίων*, producte. Ceterum *Nempe*, & hic & apud Plautum ſaepius corripit primam; ſed in primo pede, ubi facilior venia eſt, non remere in verſu medio. Lege item, *Iſtunc patronum* pro *Iſtum*; & ſic accentum in ultimam trahit.

78. DE. *Antipho ubi nunc eſt.* PH. *Foris.* Illud *Foris* quod libri ediri Phaedriae tribuunt, dandum erat Getae. Sic alter ex Meadianis. Donatus: *Mitius nunc quaerit, ubi ſit Antipho; & an amatae adhaereat, ſubtiliter quaerit: quod ſervus intelligens reſpondet, Foris.* Vides, ut ſervus, Geta ſcilicet, reſpondeat. Et quidem recte: quomodo enim Phaedria hoc ſciret, qui in alia domo vivebat?

80. *Recta via equidem illuc.* Hunc verſum laborantem ſanat lectio libri Bembini & Donati, in quibus pro *equidem*, legitur *quidem*. FAERNUS. Noſtri male *Equidem*.

81. *At ego deos penatis hinc ſalutatum domum.* Delendum illud *At*, quod verſus reſpuit; licet libri huc adjudicent: Neque vero apponendum eſt verſui priori, ut quidam voluit: quippe Phaedria & Geta averſi iſta inter ſe loquebantur, ut ſenex non audiverit. Ergo nullum hic *At* locum habet.

84. *Cum adveniat Phormio.* Hic variant libri ſcripti; alii ut in impreſſis habent: alii *cum adveniet*, quod non diſplicet nobis: alii *cum advenerit*, quod ſtare non poteſt: Bembinus, *ſi adveniat:* quam poſtremam lectionem tanquam antiquiſſimam recipimus: forte enim dubitat, Phormionem non adventurum. FAERNUS.

Ex noſtris plerique *Cum adveniat*; Tres *Cum adveniet*; Unus *Cum advenerit.* Bembini illud, *Si adveniat*, ideo placet, quod neſciret Demipho an Phormio tum domi eſſet, & eo die conveniri poſſet. Nam poſtea conventum iri vel leges coëgerint.

5. Ob-

Digitized by Google

G. *'Oppido.* P. *ad te ſúmma ſolum, Phórmio, rerúm redit:*
Túte hoc intriſti: tibi omne eſt éxedendum: accingere.
G. *'Obſecro te.* P. *si rogabit.* G. *in te ſpes eſt.* P. *éccere,*
Quid ſi reddet? G. *tu inpuliſti.* P. *sic opinor.* G. *ſúbueni.*
P. *Cédo ſenem: iam inſtrúcta mihi ſunt córde conſilia ómnia.*
G. *Quid ages?* P. *quid uis? niſi uti maneat Phánium: atque ex crímine hoc*
'Antiphonem eripiam: atque in me omnem íram deriuém ſenis?
G. *'O uir fortis átque amicus. uérum hoc ſaepe, Phórmio,*
Uéreor, ne iſtaec fórtitudo in néruom erumpat dénique. P. *ah,*
Nón ita eſt: factum éſt periclum, iám pedum uiſaſt uia.
Quót me cenſes hómines iam deuérberaſſe uſque ád necem,
Hóſpites, tum ciuis? quo magis nóui, tanto ſaépius.
Cédo dum, en unquam iniúriarum audiſti mihi ſcriptám dicam?
G. *Quí iſtuc?* P. *quia non réte accipitri ténditur neque milüo,*
Quí male faciunt nóbis: illis quí nil faciunt, ténditur:
Quia enim in illis frúctus eſt, in iſtis opera lúditur.
'Aliis aliunde éſt periclum, unde áliquid abradi poteſt:
Mihi ſciunt nil éſſe. dices, dúcent damnátum domum:
'Alere nolunt hóminem edacem: et ſapiunt mea ſenténtia,

Prò

5. *Obſecro te ſi rogitabit.* Bembinus, & o. fere l. s. *rogabit.* FAERNUS. Duo tantum ex noſtris, *Rogitabit.*

7. *Inſtructa ſunt mihi corde.* Iidem libri, *in corde.* FAERNUS.
Melius libri noſtri magno numero,
Cedo ſenem; jam inſtructa mihi ſunt corde conſilia omnia.
ut *Mihi*, quod oportet, acuatur. Cicero de Nat. Deor. III, 29. *Mihi ſunt in corde:* ſed ex ordine ipſo ſcias *In* ibi delendum eſſe.

8. *Niſi ut maneat Phanium.* Ex libro Bembino ſcribimus *uti*; ita etiam verſus ratione ſuadente. FAERNUS. Noſtri imperite, *Niſi ut.*

9. *Omnem iram derivem ſenis.* Ex noſtris duo tantum *Senis*, ceteri *Patris.* Utrumvis recte.

10. *Verum hoc ſaepe, Phormio.* Malim, *o Phormio:* ut in ea ſede Trochaeus evitetur.

12. *Non ita eſt, factum'ſt periculum. Periclum* exigit verſus, & ita eſt in libris Vaticano & Victoriano, & Baſilicano. item infra legendum, *aliis aliunde eſt periclum:* ut & in Baſilicano. FAERNUS. Noſtri utrobique *Periclum.*

16. *Neque milvio.* In o. l. invenies ſcriptum *miluo.* FAERNUS. Sic noſtri *Miluo:* & ita apud alios ſcriptores libri vetuſti.

18. *In his opera luditur.* In Bembino & Baſilicano legitur, *in illis.* ita & apud Donatum. FAERNUS. Sic & noſtri: ſed quid eſt *In illis, In illis?* pro poſteriore repone *In iſtis;* Accipitre ſcilicet & Milüo. *Iſti* dicunt, de iis quos contemnunt aut averſantur.

21. *Et ſapiunt mea quidem ſententia.* Sublata dictione *quidem*, quae non eſt in libro Bembino, & contracto *mea*, in unam ſyllabam, verſus conſtat, qui eſt trochaicus tetrameter catalecticus, ut ceteri. FAERNUS. Noſtri, *Quidem.*

23. *Non poteſt ſatis pro merito ab illo.* Ex *ſatis* *s* poſterius eliditur: ex *illo* unum *l*, ut in ſecunda, & tertia ſede ſit dactylus, in quarta anapaeſtus. FAERNUS. Sic metrum conſtituit Faernus; *Non potéſt ſatis pró merito áb illo:*

Digitized by Google

Pró maleficio si beneficium ſúmmum nolunt réddere.
G. *Nón pote ſatis pro mérito ab illo tibi referri grátia.*
P. *'Immo enim nemo ſátis pro merito grátiam regi refert.*
Tén aſymbolúm uenire, unctum átque lautum e balneis,
'Otioſum ab ánimo; cum ille et cúra et ſumptu abſúmitur:
Dúm ſit, tibi quod pláceat, ille ringitur: tu rideas:
Prior bibas; priór decumbas: céna dubia appónitur.
G. *Quid iſtuc uerbi eſt?* P. *úbi tu dubites quid ſumas potiſſimum.*
Haéc cum rationem ineas quam ſint ſuáuia, et quam cára ſint;
'Ea qui praebet, nón tu hunc habeas plane praeſentém deum?
G. *Sénex adeſt: uide quid agas: prima cóitioſt acérrima:*
Si eám ſuſtinueris, poſt illa iam, út lubet, ludás licet.

Actus II. Scaena III.

Demipho. Geta. Phormio.

D. *EN úmquam cuiquam cóntumelióſius*
Audiſtis factam iniúriam quam haec éſt mihi?
Adéſte quaeſo. G. *irátus eſt.* P. *quin tu hóc age:*

Iam

illo: nos aliter, *Nón pote ſátis pro mérito ab illo:* Et ſic verſu ſequente *Sátis pro merito.* *Pote* pro *poteſt.* *Mater pote*, *Quiſque pote:* Propertius.

24. *Immo enim nemo.* Vel ex *immo*, vel ex *enim*, elidetur *m*: primo modo anapaeſtus in prima eſt, ſecundo dactylus. FAERNUS. *Immo* primam ſaepe corripit, praeſertim in pede primo.

27. *Dum tibi ſit quod placeat.* Libri Bembinus & Victorianus *dum sibi ſit*; quod fortè melius eſt. FAERNUS. Duo ex noſtris, quorum alter notae optimae *Fit.* Donatus: *Acuenda vox, in eo quod ait Tibi.* Atqui acui nequit, niſi legas, *Dum ſit, tibi quod placeat.*

28. *Prior bibas.* *Prior* monoſyllabum: vel *r* poſterius eliditur, ut primus pes ſit tribrachus. FAERNUS.

Prior bibas; priór decumbas. Malim,
Prior bibas tu, prior decumbas.

ut III, 2, 47. *Si mihi prior tu attuleris Phaedria.*

30. *Haec cum ratione ineas.* Libri Bembinus, & Vaticanus & Baſilicanus, *rationem ineas.* ita habuit & Victorianus: ut ex raſura notae litterae *m* apparet. FAERNUS. Duo noſtri veterrimi *Rationem*; ſed ex altero *m* eraſum, ut in Victoriano Faerni.

3. *Quin tu hoc age.* Super his verbis, ita dicit Donatus: *Annuit ut taceat, & ſignificat ſilentium.* ſed unde hoc Donato venit in mentem, quod per haec verba quis annuat alteri ut taceat? non quidem ex eorum ſignificatione: nullam enim talem vim habent, ſed nimirum aliquid eſſe debuit in hujus Poetae libris, quos habuit ipſe caſtigatiores, quod eum ad ita intelligendum hunc locum induxerit. ſane omnes antiqui libri pro *age*, habent *ages*: quod nobis viam aperuit ad hanc lectionem reſtituendam. nam littera *s* ex *ages* detracta, ſeorſumque conſtituta, eique addito *t*, fit nota ſilentii *ſt*, ita erit, *quin tu hoc age ſt*: & clariſſime intelligetur, Phormionem Getae ſilentium indicere. ſupereſt ut verba Donati, quae & ipſa corrupta ſunt, emendemus. quis enim non videt quam otioſa ſit illa repetitio poſt, *annuit ut taceas*, quod per ſe ſenſui ſufficit, ſubdendo, *& ſignificat ſilentium?* quam vero abſurde dicitur, eum qui annuit alteri ut taceat, ſignificare ſilentium, cum ſignificandi facultas non perſonis, ſed vocabulis attributa ſit? quare pro *&*, mutatione unius litterae, *ſt* legendum arbitramur; ut ſit haec lectio Donati, *quin tu hoc*

age,

Iam ego húnc agitabo, pró deum inmortálium,
Negat Phánium eſſe hanc ſibi cognatam Demipho?
Hanc Démipho negat éſſe cognatam? G. *negat.*
P. *Ipſum éſſe opinor dé quo agebam. ſequimini.*
D. *Neque eius patrem ſe ſcire. qui fuerit?* G. *negat.*
P. *Nec Stilphonem ipſum ſcire qui fuerit?* G. *negat.*
P. *Quia egéns relicta eſt miſera, ignoratúr parens:*
Neclégitur ipſa: uide, auaritia quid facit.
G. *Si erum inſimulabis málitiae, male aúdies.*

D. *O*

age, ſt.) Annuit ut taceat, ſt ſignificat ſilentium. Cum haec ſcripſiſſemus, diligentius inſpicere voluimus antiquiſſimos Terentii libros, & in Victoriano invenimus poſt *ages*, raſuram unius litterae, inſtar *t*: ut facile conjici poſſit, ſcriptum prius fuiſſe *age ſt*; id vero omnem nobis dubitationem, ſi qua de hac noſtra emendatione reſtabat, exemit. FAERNUS.

Quin tu hoc age, ſt. Sic dedit Faernus; & multis verbis vir optimus nihil profecit. Donati verba ſat bene explicari poſſunt, ſine iſto *St*. *Quin tu age*, vel *agis* (nam plerique codices *Ages*) ſilentium hic ſignificant; & Phormio hic vel innuit Getae, vel cubito eum fodit. Docui ad And. IV, 1, 59. *St* per ſe ſyllabam facere; non poteſt itaque cum *Age* in Iambum coaleſcere. Idque ipſe experiendo ſcies. Nam in *St* pronuntiando, non attrahitur ſpiritus, ſed propellitur. Eſt tamen, qui affirmet *St* fere ſemper apud Plautum cum priore ſyllaba coaleſcere. Sane ita, ubi *St* pro *Eſt* venit, ut *Mirum'ſt*, *Miſerum'ſt*; ſed ne ſemel quidem, ubi ſilentii nota eſt; ut Moſt. II, 2, 58.

Quis homo, án gnatus meus. S't, tace: auſcultá modo.

9. *Nec Stilphonem ipſum ſcire qui fuerit? Negat.* Omnes fere codices paulo vetuſtiores hoc ordine verſus exhibent.

Hanc Demipho negat eſſe cognatam? Negat.
Ipſum eſſe opinor de quo agebam: ſequimini.
Neque ejus patrem ſe ſcire qui fuerit? Negat.
Neque Stilphonem ipſum ſcire qui fuerit? Negat.

Ex his verſibus tertium, codex 900 annorum non agnoſcit; codex item Petreuſis in margine tantum. At quartum hic omittit codex ex Regiis; & ponit demum poſt v. 25. Scio, facile ex his alterum a Librariis omitti potuiſſe; quia uterque eodem verbo *Negat* terminatur. Scio item, ſat congrue bis idem repeti in perſona audacis ſycophantae; quaſi clamando & vociferando ſtrepitu ipſo ſe rem geſturum ſperaret. Sed vide an Paraſito minime ſtulto aut ſomnolento id conveniat, ut v. mox 40 tam cito immemor ſit nominis, quod hic, id eſt, modo jam nunc ante memoraverat, *Stilphonis*. Me itaque lubente, verſum, ex his nonum expunxeris.

12. *Si erum inſimulabis avaritiae.* O. l. s. quot quot vidi, & Donatus, *malitiae*. FAERNUS. Ex tot noſtris unus tantum *Avaritiae*.

13. *Etiam me ultro accuſatum advenit.* Lege cum codice Regio;

O audaciam! etiamne ultro accuſatum advenit?

Sic Adel. IV, 3, 5. abſolute; *Et ultro accuſant.* Eun. V, 2, 21.

Monſtrum, etiam ultro deriſum advenit.

16. *Pauper, cui opera vita erat, ruri fere.* Sic dedit Faernus, ex Donato ut arbitror; codices enim noſtri univerſi, *Cui in opere*. *Opera* ſexto caſu, ſeu ablativo, accipit Donatus; Recentiores interpretes caſu recto. Utrique fruſtra, cum lectio mendoſa ſit, & a verſu ipſo repudietur; *Cui* enim, cum in ictu non ſit, neceſſario elidetur, & metrum claudicabit. Repone ex libris omnibus,

Pauper, cui in opere vita erat, ruri fere
Se continebat.

Cui in opere vita erat, hoc eſt, qui opere ruſtico faciendo victum ſibi quaerebat. *Opus* abſolute pro opere ruſtico ſaepe. Eun. II, 1, 14.

Opus faciam, ut defatiger uſque.

Vita in opere, ut contra *In otio*. Adel. V, 4, 9.

Ille ſuam ſemper egit vitam, in otio, in conviviis.

Ita paſſim de Militibus Hiſtorici, *In opere eſſe*. *In opere occupari.* Priſcianus tamen p. 1006. *Cui opera*; ut & ibi MSti.

21. *Abi.*

D. *O audáciam, etiamne últro accuſatum áduenit?*
P. *Nam iam áduleſcenti nihil eſt quod ſuſcénſeam,*
Si illúm minus norat: quippe homo iam grándior,
Paupér, cui in opere uita erat, ruri fere
Se cóntinebat: ibi agrum de noſtró patre
Coléndum habebat: ſaépe interea mihi ſenex
Narrábat, ſe hunc neclégere cognatúm ſuum:
At quém uirum? quem ego uíderim in uita óptumum.
G. *Uideás te atque illum, ut nárras.* P. *i in malám crucem.*

Nam

21. *Abi in malam crucem.* In libro Bembino legitur, *i in malam crucem.* Donatus dicit, dictum hoc eſſe adverbialiter; quod erit, ſi dempto verbo *i*, legas ut Donatus, *in malam crucem: in*, autem pro *iſne*: ut ſaepe antea. FAERNUS.

Videas te atque illum, ut narras. In malam crucem.

Noſtri *Abi hinc in m. c.* Unus, *Abi in m. c.* Sed quid ſodes illud eſt, *Videas te atque illum, ut narras*? Donatus, ut ſolet implicatus falſae lectioni, quo ſe vertat neſcit: quattuor diverſas interpretationes adfert, omnes exſibilandas. Nec recentiores ſe expediunt: Palmerius emendationem tentat, ſed infeliciter; *Videas ted, illum ut narras. Videas te; cogita vide quid dicas.* Si de Stilphone male locutus eſſet; non incommode hic diceret, *Videas te*: ut Plautus Pſeud. II, 2, 18.

Non ſoles reſpicere te, cum dicas injuſte alteri?

Nunc autem, cum laudaverit Stilphonem, neſcio quo id pertineat. Liceat mihi in re deplorata novam medicinam experiri. Ac primo, id animadverto, *Ut narras, Ut praedicas, Ut video, Quantum audio, Quantum intelligo*, omnia ſenſu eodem, verbum modi Indicativi ſecum trahere. Exemplis quid velim intelliges. Eun. IV, 1, 1. *Quantum ego illum vidi, nonnihil timeo.* Heaut. II, 4, 22. *Ut patrem suum vidi eſſe, diu etiam dabit.* IV, 3, 4. *Cognita eſt, quantum audio ejus verba.* V, 2, 50. *Quantum ego intellegere poſſum, non eſſe horum te arbitror.* And. I, 3, 2. *Nihil loci eſt ſegnitiae, quantum intellexi.* II, 5, 12. *Herus, quantum audio, uxore excidit.* IV, 4, 17. *Ab Andria eſt haec, quantum intellego.* Eun. I, 2, 62. *Sed, ego quantum ſuſpicor, Ad virginem animum adjecit.* Plautus Aſin. V, 2, 52. *Amat homo hic te, ut praedicat.* Caſina II, 5, 4.

Salvos ſum, ſalva ſpes eſt, ut verba audio.

Pſeud. I, 5, 58. *Hercle, ut tu praedicas,*
Cavendum eſt mi abs te irato.

& II, 4, 59.

Probus homo eſt, ut praedicare te audio.

Rud. I, 2, 50.

Ut verba praehibes, me periſſe praedicas.

Mil. II, 5, 61.

Edepol nae tu tibi malam rem repperiſti, ut praedicas.

Men. III, 2, 40.

Non tibi Sanumſt, aduleſcens, ſinciput, ut intellego.

Bacch. III, 3, 45.

Acris poſtulatio haec eſt, cum hujus dicta intellego.

& IV, 2, 15.

Cum ego hujus verba interpretor, mihi cautio eſt.

Vides in hujuſmodi ſententiis Indicativos ſemper adhiberi; & ſi rationem tecum ineas, non poſſe aliter eſſe intelliges. Ergo ad hanc faciem, *Ut narras*, Indicativum hic ſecum poſtulat, non Subjunctivum *Videas* Hoc poſito fundamento, divinationem occepi; & vide quid in mentem venerit. Dixerat Phormio:

At quem virum? quem ego viderim in vita optimum.

Ubi *In vita*, idem eſt quod *Umquam*, *In vita mea*: non, ut Donatus, *In vita, in actu, in moribus*, ut ad Stilphonem ſpectet. Heaut. V, 3, 4. *Nullamne ego rem umquam in vita mea volui?* Quid ergo ad hoc, *Stilphonem virum optimum fuiſſe, quem umquam videris*, reſpondet Geta? Hoc, opinor;

Vidiſti nullum, ut narras. I in malam crucem.

Si is vir optimus, quem umquam videris; pro verbis tuis, videris nullum omnino vidiſſe. Simile eſt Gnathonis reſponſum, Eun. III, 1, 19.

THR. *Immo ſic homo ſt:*
Perpaucorum hominumſt. GNA. *Immo nullorum arbitror,*
Si tecum vivit.

Et Gripi apud Plautum Rud. IV, 4, 70.

TRA. *Eo tacent, quia tacita ſt melior mulier ſemper quam loquens.*

Nam ni ita eum exiſtimáſſem, numquam tám grauis
Ob hanc inimicitias cáperem in uoſtram fámiliam,
Quam is áſpernatur núnc tam inliberáliter.
G. *Pergin ero abſenti mále loqui, inpuriſſime?*
P. *Dignum aútem hoc illo eſt.* G. *áin tamen, carcér?* D. *Geta.*
G. *Bonórum extortor, légum contortór.* D. *Geta.*
P. *Reſpónde.* G. *quis homo eſt? ehém.* D. *tace.* G. *abſentí tibi*
Te indignas ſeque dignas contumélias
Numquam ceſſauit dícere. D. *ohe déſine.*
Adoleſcens, primum abs te hóc bona uenia éxpeto,
Si tibi placere pótis eſt, mi ut reſpóndeas:
Quem amícum tuum ais fuiſſe iſtum, explaná mihi:
Et qui cognatum mé ſibi eſſe diceret.
P. *Proinde éxpiſcare quaſi non noſſes.* D. *nóſſem?* P. *ita.*
D. *Ego mé nego: tu quí ais redige in mémoriam.*
P. *Eho tú ſobrinum tuúm non noras?* D. *énicas:*
Dic nómen. P. *nomen?* D. *máxume. quid núnc taces?*
P. *Perii hércle, nomen pérdidi.* D. *hem, quid aís.* P. *Geta,*
Si méminiſti id quod ólim dictumſt, ſúbiice. hem,
Non

GR. *Tum pol tu pro oratione nec vir nec mulier mihi es.*
TR. *Qui dum?* GR. *Quia enim neque loquens es neque tacens umquam bonus.*
Ceterum *I in* ſcribendum, ex libro Bembino: Noſtri *Abi in.* Interrogatio *Iſne* non convenit cum ſequente *Nam.*

22. *Nam ni ita eum exiſtimaſſem.* Liber Bembinus in contextu habet, *nam ni eum eſſe exiſtimaſſem*, exponemus autem *eum*, pro ejuſmodi, eaque dictio in unam ſyllabam contracta, in ſcanſione tota elidetur. ſane Donatus legit, *exiſtimarem*, quod magis videtur convenire cum *caperem.* FAERNUS.

23. *Nunquam tam gravis ob hanc inimicitias caperem in noſtram familiam.* Aut ex *gravis*, elidendo *s*, *ob* quae prima hujus verſus eſt ſyllaba, praecedenti verſui adjungitur: aut ſcandat hunc verſum, qui melius ſciat: ego me neſcire confiteor. FAERNUS.

Ib. *In noſtram familiam.* Aliqui libri ſunt, qui habent *in veſtram.* ita & Bembinus, licet per *e.* Quod vero ſequitur, *Quam is aſpernatur nunc tam illiberaliter*, τὸ *quam* ad puellam referri Donatus affirmat. erit ergo ordo, ob hanc quam is aſpernatur. FAERNUS. Noſtri plerique *Noſtram*, non *Voſtram.* *Hanc* autem corripitur, conceſſa in pede primo licentia: & ſic Faerno ſatis fiet.

26. *Ain tandem, carcer? Tandem* & verſui officit, & ſententiae. Repone, *Ain tamen, carcer?*

30. *Numquam ceſſavit dicere hodie.* DE. *ohe deſine.* *Ohe* agnoſcit Donatus: *Hodie* nullus ex noſtris habet, uno excepto. Vel lege,

Numquam ceſſavit dicere. óhe deſine,

Vel, cum tribus noſtris,

Numquam ceſſavit dicere. ohé jam deſine.

Horat. Serm. II, 5, 96.

Importunus amat laudari? donec ohé jam.

& I, 5, 12. *Trecentos inſeris. óhe*
Jam ſatis eſt.

Nimirum interjectiones hujuſmodi variant accentum pro arbitrio loquentis; ut *Ha ha hae* nunc Dactylus eſt, nunc Anapaeſtus.

31. *Abs te hoc bona venia expeto.* Liber Bembinus,

Non dico: quaſi non nóris, temptatum áduenis.
D. *Egone aútem tempto?* G. *Stilpho.* P. *atque adeo quid mea?*
Stilphóſt. D. *quem dixti?* P. *Stilphonem inquam nóueras.*
D. *Neque ego illum noram, néque mi cognatús fuit*
Quiſquam iſtoc nomine. P. *itane? non te horúm pudet?*
At si talentum rém reliquiſſét decem,
D. *Di tibi malefaciant.* P. *primus eſſes mémoriter*
Progéniem uoſtram uſque áb auo atque atauo próferens.
D. *Ita ut dicis. ego tum cum ádueniſſem, quí mihi*
Cognáta ea eſſet, dicerem: itidem tú face:
Cedo qui éſt cognata? G. *eu nóſter, recte: heus tú, caue.*
P. *Dilúcide expedíui, quibus me opórtuit*
Iudícibus: tum id ſi fálſum fuerat, filius
Cur nón refellit? D. *filium narrás mihi?*
Cuius dé ſtultitia dici, ut dignumſt, nón poteſt.
P. *At tú qui ſapiens és, magiſtratús adi;*
Iudicium de eadem caúſa iterum ut reddánt tibi:
Quandóquidem ſolus régnas; et ſolí licet
Hic de eádem cauſa bis iudicium apíſcier.

D. *Et-*

binus, & Victorianus, & multi alii, *peto.* FAERNUS. Noſtri omnes *Expeto*; Recte. Et amat Noſter liquefacere poſtremas ſyllabas; & averſatur homoeoteleuta.

38. *Dic nomen.* PH. *nomen? maxume.* DE. *Quid nunc taces?* Sic divide perſonas:
Dic nomen. PH. *nomen?* DE. *maxume, quid nunc taces?*

49. *Ego tum ſi adveniſſem.* Idem liber *cum adveniſſem*, ita & Donatus in expoſitione hujus loci, quamvis recitando verba Terentii aliter dicat. ſane in Victoriano eſt *ſi*, ſed in litura, ut appareat, aliud ibi prius fuiſſe. FAERNUS. Noſtri omnes *Si.*

50. *Itidem tu face: cedo.* Liber Bembinus, & aliquot alii, *τὸ cedo*, ſequenti verſui attribuunt: qua ratione uterque verſus ſanatur. FAERNUS.

51. *Heus noſter, recte.* Alii libri ſunt, qui *euge* habent, quod ſtare non poteſt: alii qui *heu*, ut Baſilicanus habebat, & Victorianus; Bembinus & Vaticanus *eu*, ſine aſpiratione: quod & tenendum eſt; ut & infra, *Eu Phormio*, ex Bembino & Victoriano. FAERNUS. Noſtri quoque meliores *Eu.*

53. *Tum ſi id falſum.* *Tum id ſi falſum*, ex eiſdem libris Bembino, Baſilicano, Victoriano. FAERNUS. Et noſtri plerique, *Tum id ſi falſum.*

57. *Judicium de eadem cauſa iterum ut reddant tibi.* Verſu abhinc altero redeunt fere eadem verba: crediderim hunc nothum eſſe; vel ſi retineatur, legerim
Judicium de eadem re iterum ut reddatur tibi.
Tres noſtri *Reddatur. Re* pro *cā*, hoc eſt *Cauſa.* In recepta lectione *Iterum*, cujus emphaſis praecipua eſt, in Theſi obmuteſcit.

59. *De eadem cauſa bis judicium adipiſcier.* Repone, verſu obſecrante & implorante,
De eadem cauſa bis judicium apiſcier.
Plautus Epid. V, 2, 3.
Tace modo, ſine me hominem apiſci.
Noſter Heaut. IV, 3, 15. *Deorum vitam apti ſumus.* Ubi codices plerique *Adepti. Apiſci* Lucretio frequens eſt.

 64. *Ha*

D. *Etſi mihi facta iniúriaſt; uerúm tamen*
Potiús quam lites ſécter aut quam te aúdiam,
Itidem út cognata ſi ſit, id quod léx iubet
Dotém dare, abduce hánc: minas quinque áccipe.
P. *Ha, ha, haé, homo ſuauis.* D. *quid? num iniquom póſtulo?*
An ne hóc quidem ego adipiſcar, quod ius públicumſt?
P. *Itan tándem quaeſo, item út meretricem ubi abúſus ſis;*
Mercédem dare lex iúbet eii atque amittere?
An, ut né quid ciuis túrpe in ſeſe admítteret
Proptér egeſtatem, próxumo iuſſáſt dari;
Ut cum úno aetatem dégeret? quod tú uetas.
D. *Ita, próxumo quidem: át nos unde? aut quámobrem?* P. *ohe,*
Actum, áiunt, ne agas. D. *nón agam? immo haut déſinam*
Donéc perfecero hóc. P. *ineptis.* D. *sine modo.*
P. *Poſtrémo tecum nil rei nobis, Démipho, eſt:*
Tuus éſt damnatus gnátus, non tu: nám tua
Praetérierat iam ad dúcendum aetas. D. *ómnia haec*
Illúm putato, quae égo nunc dico, dícere:
Aut quidem cum uxore hac ípſum prohibebó domo.
G. *Irátus eſt.* P. *tute ídem melius féceris.*
D. *Itane és paratus fácere me aduorſum ómnia,*
Infélix? P. *metuit hic nos, tametſi ſedulo*
Diſſimulat. G. *bene habent tibi principia.* P. *quin quod eſt*
Ferúndum, fers: tuis dignum factis féceris:

Ut

64. *Ha ha he: homo ſuavis. Quid eſt? num iniquom poſtulo?* Lege verſus gratia: *Quid? num iniquom poſtulo?*

66. *Itane tandem quaeſo; civem item ut meretricem ubi abuſus ſis.* In antiquis libris non eſt τὸ *civem*; nec a Donato ponitur. qua dictione ſublata, adhuc tamen in dimetiendo ſenario remanet aliqua difficultas. exiſtimem ego, vel τὸ *ita*, hic monoſyllabum eſſe, vel ex *ut t* abjiciendum. FAERNUS. Lege *Itan tandem*; & nulla reſtat difficultas. *Civem* a noſtris quoque abeſt.

67. *Atque amittere? an.* Τὸ *an*, in o. l. s. principium eſt inſequentis verſus: quae tamen particula in ſcanſione ad hunc ipſum pertinet. FAERNUS. Immo ad ſequentem pertinet *An*; & *Ut* corripitur.

68. *An ut nequid turpe civis in ſe admitteret.* Noſtri, uno excepto, omnes, *Civis turpe.* Lege igitur & numero & ordine meliore,
An ut nequid civis turpe in ſeſe admitteret.

78. *Ipſum prohibeo domo.* Numeroſius eſt, quod in duobus antiquiſſimis libris, & Baſilicano legitur. *prohibebo.* hoc & Ubaldino Bandinello placebat; ita emendatum eſt & in Victoriano. FAERNUS. Complures noſtri, *Prohibebo.*

83. *Quin quod eſt ferundum, feras: tuis factis dignum feceris.* Liber Bembinus habet *feres:* Ubaldinus Bandinellus legebat *fer*; nos *fers*, ut ſit, quin fers quod eſt ferundum? nam & Donatus, haec per praeſens tempus exponit, ſic dicens, *Cur non inquit accomodas neceſſitati voluntatem:* haec ille. Ita procedit verſus, aliter impeditus: quae vero ſequuntur, & ille ipſe

Ut amici inter nos ſimus. D. *egon tuam éxpetam*
Amicitiam? aut te uiſum aut auditúm uelim?
P. *Si cóncordabis cum illa, habebis quaé tuam*
Senectútem oblectet: réſpice aetatém tuam.
D. *Te oblectet: tibi habe.* P. *minue uero iram.* D. *hóc age.*
Satis iám uerborumſt: niſi tu properas múlierem
Abdúcere, ego illam eiiciam: dixi, Phórmio.
P. *Si tu illam attigeris ſecus quam dignum eſt liberam,*
Dicám tibi inpingam grándem: dixi, Démipho.
Si quíd opus fuerit, heús domo me. G. *intéllego.*

ACTUS II. SCAENA IV.

DEMIPHO. GETA. HEGIO. CRATINUS. CRITO.

D. *QUANTA me cura et ſóllicitudine ádficit*
Gnatús, qui me et ſe hiſce inpediuit núptiis?
Neque mi in conſpectum pródit; ut ſaltém ſciam
Quid de hác re dicat, quidue ſit ſenténtiae.
Abi, uiſe redieritne iam an nondúm domum.
G. *Eó.* D. *uidetis quo ín loco res haéc ſiet:*
Quid ágo? dic, Hegio. H. *égo? Cratinus, cénſeo:*
Si tibi uidetur. D. *dic, Cratine.* CRA. *méne uis?*
Ego quae in rem tuam ſint, éa uelim faciás: mihi
Sic hóc uidetur. quód te abſente hic filius
Egit,

ipſe antiquiſſimus liber, & Vaticanus, & Baſilicanus, & aliqui alii, ita collocant, *tuis dignum factis feceris*: FAERNUS. Recte *Fers*: Noſtri *Dignum factis*: Sed perperam *Feras*.

84. *Egone tuam expetam.* O. l. s. *egon.* FAERNUS. Sic & noſtri *Egon*.

87. *Senectutem oblectet.* In dimetiendo verſu, *ſenectutem* triſyllabum eſt, eadem ratione qua *ſenex* monoſyllabum. FAERNUS.

89. *Niſi tu properes.* Aliqui libri, & in iis Bembinus & Victorianus, *properas.* FAERNUS. Noſtri *Properes*.

92. *Dicam inpingam tibi grandem.* O. l. s. hunc ordinem verborum habent, *dicam tibi impingam.* puto autem *tibi* in unam ſyllabam contrahi, & per ſynaloephen elidi. FAERNUS.

5. *Abi tu viſe redieritne jam an nondum domum.* Lege ex codice Petrenſi, *Abi viſe.* *Tu* verſum ſtrangulat.

7. *Ego? Cratinum cenſeo.* Repone,
Quid ago, dic Hegio. Ego? Cratinus, cenſeo. Id eſt, *Cratinus dicat.*

9. *Dic, Cratine.* CR. *Mene vis?*
DE. *Te.* CR. *Ego quae in rem tuam ſint.*
Te quod reſponſum hic facit, exaudiri ſaltem debet, non liquefieri & abſorberi. Repone igitur, *Mene vis? Ego quae.* Moraliter. Non exſpectat reſponſum in re levi. Sic Heaut. IV, 1, 11. *Vin me iſtuc tibi credere? crede.* Eſt tamen, qui non *Te* ſed *Vis* hinc abjicit, &
ſic

Egit, reſtitui in integrum aequom eſſe ác bonum:
Et id impetrabis. dixi. D. *dic nunc, Hégio.*
H. *Ego ſédulo hunc dixiſſe credo: uérum ita eſt,*
Quot hómines tot ſenténtiae: ſuus cuique mos.
Mihi nón uidetur, quód ſit factum légibus,
Reſcindi poſſe: et túrpe inceptu eſt. D. *dic, Crito.*
C. *Ego ámplius deliberandum cénſeo:*
Res magna eſt. H. *nunquid nós uis?* D. *feciſtis probe:*
Incértior ſum múlto quam dudúm. G. *negant*
Rediſſe. D. *frater éſt exſpectandús mihi:*
Is quód mihi de hac re déderit conſilium, íd ſequar.
Percóntatum ibo ad pórtum, quoad ſe récipiat.
G. *At ego 'Antiphonem quaéram; ut quae acta hic ſint ſciat.*
Set eccum ipſum uideo in témpore huc ſe récipere.

ACTUS

ſic verſum conſtituit. *Dic, Cratine. Mene? Te.* Pudeat incuriae, qui non viderit, ſi *Vis* auferatur, dicendum eſſe non *Mene*? *Te*: ſed *Egone*? *Tu*.

11. *Aequum eſt & bonum.* Noſtri, *Aequum ac bonum eſt*. Repone,

Sic hoc videtur; quod te abſente filius
Egit, reſtitui in integrum aequom eſſe ac bonum.

Videtur aequum eſſe; ut mox v. 16. *Non videtur reſcindi poſſe.*

16. *Et turpe inceptu eſt.* Liber Bembinus & Victorianus, *inceptum*. FAERNUS. Plures ex noſtris *Inceptum*. Utrumvis probe. Sed placet *Inceptu*. Vide ad And. I, 5, 1.

21. *Quod mihi dederit de hac re conſilium, id exequar.* Juxta librum Bembinum dictionem *is*, quae praecedentem verſum finit, hujus principio attribuo, & pro *exequar*, lego *ſequar*. FAERNUS. Unus ex noſtris *Sequar*; atque idem hoc ordine verba ponit, *Is quod mihi de hac re dederit conſilium, id ſequar*: ut exſtat Adel. III, 5, 54.

23. *Ut quae acta hic ſunt, ſciat.* Complures libri, in quibus antiquiſſimi quattuor *ſint*. FAERNUS. Plerique etiam ex noſtris *Sint*.

1. *Enimvero, Antiphe multis modis cum iſtoc animo es vituperandus.* Iiſdem rationibus, quibus ſupra, legendum arbitramur *multimodis*. ita verſus erit trochaicus tetrameter catalecticus, ut tres ſequentes; ſi tamen *enim ve* ſit anapaeſtus, ut ſaepe in hoc Poeta, & apud Plautum. FAERNUS. Noſtri *Multis modis*.

2. *Itane hinc abiſſe.* In libro Victoriano ſcriptum erat, *itane te hinc abiſſe.* quemadmodum & Ubaldinus Bandinellus legebat, quod & orationi & verſui commodiſſimum videtur. FAERNUS. A noſtris *Te* abeſt.

3. *Magis quam te animadverſuros?* Liber Bembinus, *quam tete*, appoſite ad rationem verſus. FAERNUS. Noſtri *Te*.

4. *Nam ut ut erant alia, illi certe quae nunc domi tuae eſt conſuleres.* Liber Bembinus, *quae nunc tibi domi'ſt*: quomodo & infra dicitur,

Digitized by Google

Actus III. Sca'ena I.

Antipho. Geta.

A. 'ENIMUERO, *Antiphó, multimodis cum iſtoc animo es uituperandus:*
'Itane te hinc abiſſe, et uitam tuám tutandam aliis dediſſe?
'Alios tuam rem crédidiſti mágis quam tete animáduerſuros?
Nam út ut erant alia; illi certe quaé nunc tibi domiſt conſuleres,
Néquid propter tuám fidem decépta potirétur mali:
Cuius nunc miſerae ſpés opeſque ſúnt in te uno omnés ſitae.
G. *Et quidem, ere, nos iamdúdum hic te abſentem incuſamus, qui ábieris.*
A. *Te ipſúm quaerebam.* G. *ſét ea cauſa nihilo magis defécimus.*
A. *Loquere óbſecro quonam in loco ſunt rés et fortunaé meae:*
Num pátri quid ſubolet? G. *nil etiam.* A. *ecquid ſpeii porroſt?*
G. *néſcio.* A. *ah.*
G. *Niſi Phaédria haut ceſſáuit pro te eniti.* A. *nil fecit noui.*
G. *Tum Phórmio itidem in hác re, ut aliis, ſtrénuum hominem praébuit.*
A. *Quid is fécit.* G. *confutáuit uerbis ádmodum iratúm ſenem.*
A. *Eu, Phórmio.* G. *ego quod pótui porro.* A. *mi Geta, omnis uós amo.*
G. *Sic habent principia ſeſe, ut dico: adhuc tranquilla res eſt:*
Mánſuruſque pátruum pater eſt, dum húc aduéniat. A. *quid eum?*
G. *id aibat*
De eius conſilio uélle ſeſe fácere, quod ad hanc rem áttinet.

A. *Quán-*

citur, *Cui quod amas domi'ſt*; item, *mihin domi'ſt.* (III, 2, 19.) ita verſus quoque expeditiſſimus eſt. FAERNUS. Noſtri *Tuae domi.*

5. *Nequid* ——— *pateretur mali.* Donatus: *Legitur & Potiretur, quia Potiri τῶν μέσων fuit. Plautus: Hoſtium potitus.* Magiſtrorum flagitio hoc ejectum eſt. Sed ſaepius exſtat apud Plautum & Lucretium: *Ne quid potiretur*, caſu accuſativo; ut Adel. V, 4, 17. *Patria potitur commoda.* Vide Nonium v. *Potiri.*

7. *Equidem ere nos jamdudum.* Aliqui libri, inter quos tres antiquiſſimi, & Baſilicanus, *& quidem*: quod inceptivum eſt, ut & in Hecyra, *& quidem te exſpecto.* FAERNUS. Noſtri quoque *Et quidem. Equidem* ea aetate, non niſi cum perſona prima ſingulari, jungebatur.

10. *Numquid patri ſubolet.* Ne *Patri* in Theſi totum deliteſcat, lege *Num pátri quid ſubolet*; & *Speii* δισυλλάβως pro *Spei.*

12. *Itidem in hac re, ut in aliis.* Liber Bembinus ſecundo loco *in* praepoſitionem non habet, quam & reſpuit verſus; tamen ſubaudienda eſt. FAERNUS.

13. *Admodum iratum patrem. Iratum ſenem,* habet liber Bembinus; quod conſuetudini ſermonis videtur accommodatius. FAERNUS. Noſtri omnes *Patrem*, & ſic Nonius v. Confutare, & Eutyches p. 2185.

15. *Sic habent principia.* Hic & ſequens verſus trochaici ſunt tetrametri acatalectici. FAERNUS.

16. *Ut aiebat, De ejus conſilio velle ſeſe facere.* Ἀνακόλουθον hoc eſt, & ſoloeciſſat. Repone,

Id aibat
De ejus conſilio velle ſeſe facere, quod ad hanc rem attinet.

Id quod; ut ſingulis fere paginis.

17. *De ejus conſilio velle ſeſe facere.* O. fere l. s. *ſeſe velle facere.* FAERNUS.

De ejus conſilio ſeſe velle facere. Lege ex uno

A. *Quántus metus eſt mihi, uenire huc ſáluom nunc patruúm, Geta?*
Nam de eius una, ut aúdio, aut uiuam aút moriar ſenténtia.
G. *Phaédria tibi adeſt.* A. *úbinamſt?* G. *eccum ab ſuá palaeſtra exít foras.*

ACTUS III. SCAENA II.

PHAEDRIA. DORIO. ANTIPHO. GETA.

P. *DO'RIO, audi óbſecro.* D. *non aúdio.* P. *parúmper.* D. *quin omitte me.*
P. *'Audi quid dicam.* D. *át enim taedet iam aúdire eadem milies.*
P. *'At nunc dicam quód lubenter aúdias.* D. *loquere, aúdio.*
P. *Néqueo te exoráre ut maneas triduum hoc? quo núnc abis?*
D. *Mi-*

Regio & Edd. vett. *De ejus conſilio velle ſeſe:* numeris melioribus.

18. *Quantus metus eſt mihi.* Venuſtius videtur, *quantum metus*, quod eſt in libro Bembino. FAERNUS.

Quantúm metús eſt. Sic e Bembino dedit Faernus: ſed correctorem hoc ſapit, qui Iambicum hunc reddere voluit, ut cum ſequente congrueret. *Quantus metus*, noſtri univerſi, ut ſupra I, 2, 7. *Neſcis quo in metu & Quanto in periclo ſimus.* *Quantum metus*, quaſi divideretur metus, & in trutina poneretur, meo judicio putidum eſt.

19. *Nam per ejus unam.* Hic verſus eliſo *r*, ex *per*, & *ejus* in unam ſyllabam contracto, ſuſtentari poteſt, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, aliter eſſet hypercatalecticus. FAERNUS.

Nam pér ejus unam, ut audio, aut vivam aut moriar, ſententiam.

Sic libri, & Iambicus eſt; cum ex ſerie Trochaicus eſſe debeat. Lego,

Nam de ejus una, ut audio, aut vivam aut moriar ſententia.

De ſententia, ut ſupra, v. 17. *De ejus conſilio.*

20. *A ſua palaeſtra.* Idem liber & Victorianus, *ab ſua.* FAERNUS.

Phaédria tibi adéſt. Ubinam? 'Eccum. Illud *Ubinam*, quod ut interrogatio acùi debet, in Theſi deprimitur. Repone ex duobus Regiis;

Phaédria tibi adeſt. 'Ubinamſt? Eccum.

1. *Quin omitte me.* Videtur legendum *mitte*, ex ratione verſus, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, ut ſequentes, in quo ſit anapaeſtus in tertia. aliter eſſe poteſt ejuſdem generis hypercatalecticus, in quo ſit in ea ſede ſpondeus, producendo penultimam in *obſecro.* FAERNUS. Eſt Trochaicus pentameter; *Dorió*, utpote in ictu, non patitur ſynaloepham. Sic Adel. V, 8, 24. *Hegió eſt.* De metro vide ſupra I, 4, 17.

2. *Audi quod dicam.* Noſtri plerique cum Edd. vett. *Audi quid dicam*; ut And. IV, 4, 7. *Quid dicam aliud, neſcio.* Eun. V, 8, 7. *Audin tu, hic quid ait?* Hec. I, 2, 3. *Audin quid dicam, Scirte?*

6. A. *Ei metuo lenonem, nequid ſuo ſuat capiti.* G. *idem ego metuo.* Magis variatur oratio lectione libri Bembini: *idem ego vereor.* verſus utroque modo eſt trochaicus tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

Ei, metuo lenonem, nequid ſuo ſuat capiti. GE. *idem ego vereor.* Sic a Faerno eſt: ſed paene recte Guyetus, *Hoc non verſum eſſe, ſed monſtrum.* Quid enim eſt, *Suere aliquid ſuo capiti?* Donatus: *Suat, id eſt, Appingat, affigat, & ſuo capiti dixit, cum dicturus eſſet, Phaedriae capiti.* Mureti codex variabat ordinem, *Nequid ſuat ſuo capiti.* Hoc arripuit vir diſertiſſimus; & ſubdiſtinguit, *Nequid ſuat:* deinde infert, *Suo capiti*, hoc eſt, quod in lenonis ipſius caput vertat. Atque haec interpretatio regnavit hactenus, multis tamen exceptionibus obnoxia. *Suere*, inquit, *ut apud Graecos Ῥάπτειν, eſt aliquid, quod alteri damnoſum ſit, ſtruere & machinari.* Atqui neutrum verum eſt. Nec *Suere*, nec *Ῥάπτειν*, abſolute ut hic poſitum, *Machinari* ſignificat. Ex adjuncto quidem metaphoram capit; *Ῥάπτειν κακὸν, δόλον, θάνατον, φόνον*, unde *κακόῤῥαφος, δολόῤῥαφος.* Sed abſolutum *Ῥάπτειν*, ut apud Latinos

Digitized by Google

D. *Mirábar ſi tu mihi quicquam adferrés noui.* A. *ei*
Metuó lenonem, néquid. G. *ſuo capiti fuat.*
P. *Nón mihi credis?* D. *háriolare.* P. *ſin fidem do.* D. *fábulae.*
P. *Faéneratum iſtúc beneficium púlchre tibi dicés.* D. *logi.*
P. *Créde mihi, gaudébis facto: uérum hercle hoc eſt.* D. *ſómnia.*
P. *'Experire: nón eſt longum.* D. *cántilenam eandém canis.*
P. *Tú cognatus, tú parens, tu amicus, tu.* D. *garri modo.*
P. *'Adeon ingenio éſſe duro te átque inexorábili,*
'Ut neque miſericórdia neque précibus molliri queas?
D. *'Adeon te eſſe incógitantem atque inprudentem, Phaédria,*
'Ut phaleratis dictis ducas me; ét meam ductes grátiis?

A. *Mí-*

Latinos *Suere*, nihil aliud eſt, quam quod dicit Lucilius,

Sarcinatorem eſſe ſummum. ſuere centonem optumo.

Deinde, ut concedam *Suere* eſſe *Machinari*; non omnino id a Lenone metuebant, ut *machinaretur* quicquam adverſus Phaedriam: nulla enim ſuberat ſimultas. Id unum metuebant, ne Leno odore lucri illectus Fidicinam aliis venderet, & Phaedriam praeverteret. Denique, ſi ex Mureti ſententia dixiſſet Antipho, *Suo capiti*, non utique ſubjunxiſſet Geta, *Idem ego vereor, metuo*; ſed *Idem ego precor, opto*. Aliud itaque tentandum eſt. A codice noſtro 900 annorum abſunt iſta *Ego vereor*, vel ut ceteri habent, *Ego metuo*. Repone,

Mirabar, ſi tu mihi quicquam adſerres novi. AN. *ei*
Metuo lenonem, nequid. GE. *ſuo capiti fuat.*

'*Hei*, *Hui*, *Hem* frequentius in fine verſus ponuntur. *Metuo lenonem, nequid*; hoc eſt, *Metuo, nequid leno*: ut Eun. III, 5, 62.

Metuo fratrem,
Ne intus ſit: porro autem patrem, ne rure redierit.

'*Metuo lenonem, nequid*, dicturus erat, *novae turbae faciat*, aut quid ſimile; ſed excipit & interpellat Geta: *Suo capiti fuat*, hoc eſt, ſiquid male faciat. *Fuat*, idem quod *Sit*; vide nos ad Adel. V, 4, 1. Coelius apud Cic. Fam. VII, 1. *Te, quod illorum capiti ſit, diſſiparant periſſe.* Tibullus, I, 2, 12.

Et mala, ſiqua tibi dixit dementia noſtra,
Ignoſcas: capiti ſint precor illa meo.

Quod apud iſtos *Sis* & *Sint*; id apud Terentium *Fuat*. Ceterum illud animadvertes, Senarium hic Senario commode ſubjici.

8. *Tibi pulchre dices.* O. l. s. *pulchre tibi dices.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

9. DO. *Somnium.* Magis ex more ſermonis eſt *ſomnia*; quod in libro Bembino eſt. praeſertim cum & alia in plurali praeceſſerint, *fabulae, logi*: idem & in Victoriano fuiſſe conjicio ex raſura poſtremae litterae hujus dictionis. FAERNUS. Noſtri omnes *Somnium.*

11. *Garris modo.* Quanto venuſtius, quod eſt in o. l. s. *garri modo.* FAERNUS.

Garri, ex noſtris & plures & meliores. Sed aliud reſtat; jam enim ex Trochaicis nulla rerum mutatione Iambicus hic fit, *Tu mihi cognatus.* Tolle, *Mihi*, & reſcribe,

Tu cognatus, tu parens, tu amicus, tu. Garri modo.

12. *Adeon ingenio te eſſe duro atque inexorabili.* Hunc trochaicum claudicantem ſic corrigo, ex libris Bembino & Victoriano: *Adeon ingenio eſſe duro te a. i.* FAERNUS. Recte. Noſtri, *Te eſſe duro*, uno Regio excepto.

14. *Adeon te eſſe incogitantem atque impudentem, Phaedria. Impudentem?* Hocine ut a lenone dici conveniat ad adoleſcentem liberum, & tantae familiae? Immo lege ex Petrenſi & Meadiano, *Atque imprudentem*; hoc eſt, rerum humanarum imperitum. Jam nulla contumelia eſt: Sic enim Andr. V, 4, 7.

Tune hic adoleſcentulos
Imperitos rerum, eductos libere.

& ſupra II, 1, 64.

Addo iſtuc: inprudens timuit adoleſcens: ſcio.

15. *Et meam ductes gratis?* Liber Bembinus habet

A. *Miſeritumſt.* P. *ei uéris uincor.* G. *quám uterque eſt ſimilis ſui.*
P. *Néque, Antipho alia cum óccupatus éſſet ſollicitúdine,*
Tum hóc eſſe mi obiectúm malum? A. *ah, quid iſtuc autem eſt, Phaédria?*
P. *'O fortunatiſſime Antipho.* A. *égone?* P. *cui quod amas domiſt.*
Néc cum huiuſmodi umquam úſus uenit út conflictarés malo.
A. *Min domiſt? immo, íd quod aiunt, aúribus teneó lupum:*
[*Nam neque quo pacto a me amittam: neque, uti retineam, ſcio.*]
D. *'Ipſum iſtuc mi in hóc eſt.* A. *heia, né parum lenó ſies.*
Númquid hic confécit? P. *hicine? quód homo inhumaníſſimus:*
Pámphilam meam uéndidit. G. *quid? uéndidit?* A. *ain uéndidit?*
P. *Uéndidit.* D. *quam indignum facinus, áncillam aere emptám ſuo.*
P. *Néqueo exorare út me maneat, ét cum illo ut mutét fidem,*

Tri-

habet *gratiis*, ut ratio trochaici expoſcit. FAERNUS. Recte *Gratiis*; quamquam noſtri omnes *Gratis*. Vide nos ad Adel. IV, 7, 26. Porro vetuſtiſſimi quique noſtri, Latino more *Faleratis*, non *Phaleratis*.

17. *Neque. Antipho alia cum occupatus eſſet ſollicitudine,*
Tum hoc eſſe mi objectum malum.
Donatus ſic explicat, *Alia, Levi quapiam, non hac de nuptiis quae eſt graviſſima*; hoc voluit; Dolere Phaedriam, adeo occupatum eſſe alia cura Antiphonem, ut de ſuo hoc negotio, nec ſpatium ei cogitandi, nec voluntas ſit. Atque haec interpretatio fere hodie obtinet; niſi quod Guyetus, cui illa non ſatis fecit, antiquum ſuum obtinens, tres hos verſus ut inſititios damnat. Omnino aliud eſt, quod voluit Poeta. Indignatur Phaedria, vel ex aemulatione & invidia inter pares & cognatos, vel quod in miſeria ſocii ſe invicem magis curant & adjuvant, ſe tum in ſollicitudine eſſe, cum Antipho beatiſſimus ſit. Hoc idem ſenſit ſupra I, 3. Antiphonem *amore abundare*, nimia felicitatis copia gravari: & nunc id ipſum hic ſenſiſſe, quae ſequuntur, oſtendunt; *Quid iſtuc eſt autem, Phaedria? O fortunatiſſime Antipho.*

18. *Quid iſtuc eſt autem, Phaedria.* Lege ex noſtris omnibus,
Quid iſtuc autem eſt, Phaedria.

21. *Mihine domi eſt? imme, quod aiunt.* Legendum eſt ex o. fere l. s. *mihin demi'ſt? immo id quod aiunt.* in dimetiendo autem verſu *mihin*, monoſyllabum faciendum, ut ſit trochaicus; ut proxime praecedentes, & ſequentes. FAERNUS. Sic & noſtri, *Mihin.*

22. *Nam neque quomodo amittam a me invenio, neque uti retineam, ſcio.* Verſus hic eſt trochaicus hypercatalecticus, qui mihi non placet; in Bembino eſt catalecticus, ut ceteri, magis preſſa locutione, magiſque Terentiana:
Nam neque quo pacto a me amittam, neque uti retineam ſcio.
idem eſt & in Victoriano, niſi quod pro *pacto*, habet *quomodo*. FAERNUS.
Nam neque quo pacto a me amittam, neque uti retineam ſcio.
Sic a Faerno eſt: ſed noſtri omnes, *Nam neque quemodo a me amittam, invenio; neque uti retineam ſcio.* Nimirum huc traductum eſt a I, 3, 14.
Ut neque mi jus ſit amittendi, nec retinendi copia.
& cum in margine libri a quodam annotatum ſit, poſtea in verſus formam redegit corrector ille Bembinus. Parum credibile eſt, eandem ſententiam in eadem fabula ab eadem perſona ad eandem bis dici, neque pro cetera Terentii cura & elegantia eſt. *Auribus teneo lupum*, tam notae ſignificationis, & vulgo tritum proverbium erat, ut explicatione iſta non indigeret.

27. *Nequeo exorare ut maneat.* In eodem libro eſt, *ut me maneat*; ita etiam trochaico poſtulante, conjicio & in Victoriano fuiſſe *me*, ſed poſt *maneat*: tantum enim loci in raſura vacat. FAERNUS.

A noſtris abeſt *Me*; niſi quod unus *Maneat me*,

Digitized by Google

Triduum hoc: dum id, quód eſt promiſſum, ab amícis argentum aúfero:
Si non tum dedero, únam praeterea hóram ne oppertús ſiet.
D. *'Optume.* A. *haut longúmſt quod orat, Dério: exorét ſine:*
'Idem hic tibi, quod béne promeritus fúeris, conduplicáuerit.
D. *Uérba iſtaec ſunt.* A. *Pámphilamne hac úrbe priuari ſines?*
Túm praeterea horúnc amorem diſtrahi poterín pati?
D. *Néque ego, neque tu.* G. *di tibi omnes íd quod es dignús duint.*
D. *'Ego te compluris aduorſum ingénium meum menſés tuli,*
Póllicitantem et níl ferentem, fléntem: nunc, contra ómnia haec,
Rèpperi qui dét neque lacrumet: dá locum melióribus.
A. *Certe hercle, ego ſi ſátis commemini, tibi quidem eſt ólim dies,*
Quoád dares huic, praéſtituta. P. *factum.* D. *num ego iſtúc nego?*
A. *Iam*

me, pro *Me maneat. Cum illo mutet fidem.* Sic Leno apud Plautum Pſeud. I, 3, 141.

Si tu argentum adtuleris, cum illo perdiderim fidem.

29. *Ne oppertus ſies.* Repone, ipſa ſententia eo vocante, *Oppertus ſiet*; ut ante *Maneat, Mutet.* Non hoc ad Lenonem loquitur, ſed de Lenone ad Antiphonem & Getam.

30. DO. *Obtundis.* A. *haud longum'ſt id quod orat, Dorio: exoret ſine.* Verſus hic octonarius Iambicus inter trochaicos, quod, ut ſaepe dixi, non placet mihi. ſunt aliqui libri, inter quos eſt Victorianus, & Baſilicanus, qui non *obtundis*, ſed *obtunde* habent; imperandi modo; ut ſupra, *garri modo.* ita procedit trochaicus, ſi ex *quod d*, abjicias. FAERNUS.

Obtunde. AN. *haut longumſt id quod orat, Dorio, exoret ſine.*

Sic a Faerno: ſed fallitur vir optimus, cum exiſtimat hoc pacto Trochaicum fieri. *Quod* elidi nequit, & *Obtunde* ſi primam acuat, ingrato modulo aurem vulnerat. Repono,

Optume. AN. *Haut longumſt quod orat.*

Optume per Ironiam, ut *Bene ſane.* Plautus Bacch. III, 4, 3.

Illum exoptavit potius? habeat. Optume ſt.

& IV, 6, 13.

Men criminatuſt? optume ſt. Ego ſum malus.

vel forte. AN. *Triduum? Haut longumſt.*

31. *Idem hoc tibi quod bene promeritus fueris.* In eiſdem duobus libris non *hoc*, ſed *hic* legitur: quod placet. ut tamen ſit adverbium, id eſt, in hoc negotio. FAERNUS. Noſtri *Hoc.* Recte *Hic*, ſed pronomen eſt.

33. *Tum praeterea horum amorem.* Convenientius verſui erit, ſi legas *horunc*, ut in libro Baſilicano. FAERNUS. Noſtri *Horum.*

34. *Di tibi omnes id quod eſt dignum duint.* Magis figuratam lectionem continent omnes antiqui libri: *Di tibi omnes id quod es dignus duint.* FAERNUS. Ex noſtris tres primarii, *Es dignus.*

36. *Nunc contra omnia.* Liber Bembinus addit in fine, pronomen *haec*; aliqui alii quoque *id* habent, ſed alia collocatione verſui repugnante. FAERNUS.

Recte *Haec*: unus ex noſtris *Haec omnia*: a ceteris *Haec* abeſt. Sed diſtingue,

Nunc, contra omnia haec,
Repperi, qui det. ut Adel. I, 1, 19.
Ille, contra haec omnia, Ruri agere vitam.

38. *Certe hercle ſi ſatis commemini, tibi quidem olim eſt dies.* Aliqui libri poſt *certe* habent pronomen *ego.* Bembinus & Baſilicanus, & Victorianus poſt *hercle*; quos & ſequimur. quae vero ſequuntur verba, omnes quotquot ſunt, & Donatus, ita ordinant, *tibi quidem eſt olim dies.* Haec laborantem trochaicum ſanant. FAERNUS. Utrumque confirmant libri noſtri.

39. *Eſt olim dies, Quam ad dares huic, praeſtituta.* Lege ex Petrenſi noſtro: *Quoad dares.* *Quoad* ad quam diem. Supra I, 2, 98. *Quid? ſonem Quoad exſpectatis veſtrum?* & II, 4, 22.

Percontatum ibo ad portum, quoad ſe recipiat.

 Plau-

A. *Iam éa praeterit ? D. nón, uerum haec ei ántecessit. A. nón pudet*
Uánitatis ? D. *minume, dum ob rem.* G. *ſterculinum.* P. *Dório,*
'Itane tandem fácere oportet ? D. *sic ſum: ſi placeo, útere.*

A. *Sicine hunc decipis,* D. *ímmo enimuero hic, Antipho, me décipit:*
Nam hic me huiuſmodi ſcibat eſſe: ego húnc eſſe aliter crédidi:
'Iſte me feſellit; ego iſti nihilo ſum aliter ác fui.
Sét ut ut haec ſunt, tamen hoc faciam: crás mane argentúm mihi
Miles dare ſe dixit: ſi mihi prior tu attuleris, Phaédria,
Meá lege utar; út ſit potior, prior ad dandum qui éſt. Uale.

Actus III. Scaena III.

Phaedria. Antipho. Geta.

P. *QUI'D faciam? unde ego núnc tam ſubito huic árgentum inueniám miſer,*
Cui minus nihilo eſt? quód ſi hinc pote fuiſſet exorárier
Tríduum

Plautus Pſeud. II, 2, 9. *Argento haec dies*
Praeſtitutaſt, quoad referret nobis, neque dum retulit.

40. *Verum ei haec anteceſſit.* O. l. s. *verum haec ei.* FAERNUS. Sic, uno excepto, noſtri omnes.

41. *Stercilinium, Doria.* Sic dedit Faernus, verſu ipſo melius admonente. Noſter quoque 900 annorum, *Stercilinium*; ſed veterrimus *Sterculinum.* Vel hoc retine vel *Stercilinum:* ſemper enim, quantum ex metro ſcimus, quadriſyllabum eſt. Plaut. Perſ. III, 3, 3.

Conmictum coenum, ſtercilinum publicum.

Sic habet & veterrimus Varronis codex, teſte Victorio. Caſin. I, 1, 26.

Ex ſterculino effoſſe, tua illaec praeda ſit?

Sic Pandectae Florentinae: ſic in veterrimo Palladii codice repperi. Gloſſarium vetus, *Sterculinum*, κοπροδοχεῖον, κοπριά. Phaedrus III, 12.

In ſterculino pullus gallinaceus,
Dum quaerit eſcam, margaritam repperit.

43. *Immo enimvere, Antipho, hic me decipit.* Lege verſus gratia,

Immo enimvero hic, Antipho, me decipit.

45. *Is me feſellit.* Bembinus liber, & multi alii, *iſte me feſellit*, ut & exigit verſus. FAERNUS. Unus tantum ex Regiis *Iſte*, ceteri *Is*.

47. *Miles ſe dare dixit.* O. l. s. *miles dare ſe dixit.* FAERNUS. Etiam noſtri omnes, *Dare ſe.*

48. *Mea lege utar, ut potiór ſit, qui prior ad dandumſt. Vale.* Unus Regius cum Edd. vett. *Sit potior.* Repone,

Ut ſit pótior, prior ad dandum qui eſt. Vale.

2. *Quod ſi hic potuiſſet nunc exorarier.* Aliqui libri, & in iis tres antiquiſſimi & Baſilicanus, ita haec verba ordinant, *quod hic ſi*; quod vero ſequitur, ita eſt in Bembino, *pote fuiſſet exorarier*; ita etiam fuiſſe in Victoriano apparet ex litura, raſuraque litterarum, in qua emendatum eſt *potuiſſet.* Ceterum τὸ *nunc*, extra contextum additum eſt. ſane exponendum, *pote fuiſſet*, pro *potuiſſet*: ſicut & abſolute dixit in Andria: *Si tibi placere potis eſt*, pro *poteſt.* In ſcandendo autem verſu, ex *quod d* elidendum. *quod* vero non adverbium eſt, ſed pronomen. eſt autem hic ordo conſtructioque verborum; unde ego miſer cui minus nihilo eſt, nunc tam ſubito huic inveniam argentum, quod promiſſum fuerat, ſi hic pote fuiſſet exorarier triduum hoc. FAERNUS.

Immo *Quod* elidi non poteſt. Tres ex noſtris *Quod ſi hic*: & Meadianus *Quod ſi hoc pote fuiſſet.* Repone,

Cui minus nihilo eſt? quod ſi hinc pote fuiſſet exorarier,

Tri-

Triduum hoc, promiſſum fuerat. A. *itane hunc patiemúr, Geta,*
Fieri miſerum, qui me dudum, ut dixti, adiurit cómiter?
Quín, cum opus eſt, beneficium rurſum ei éxperimur réddere?
G. *Scio equidem hoc eſſe aéquom.* A. *age ergo, ſólus ſeruare húnc potes.*
G. *Quid faciam?* A. *inuenias argentum.* G. *cúpio: ſet id unde, édoce.*
A. *Pater adeſt hic.* G. *ſcio: ſet quid tum?* A. *ah, dictum ſapienti ſat eſt.*
G. *'Itan ais?* A. *ita.* G. *ſane hercle pulchre ſuádes: etiam tu hinc abis?*
Nón triumpho, ex núptiis tuis ſi nil nanciſcór mali,
Ni étiam nunc me huius caúſa quaerere in malo iubeás malum?
A. *Uérum hic dicit.* P. *quíd? ego uobis, Géta, alienus ſum?* G. *haút puto:*
Sét parumne eſt, quod ómnibus nunc nóbis ſuſcenſét ſenex,
Ni inſtigemus étiam, ut nullus lócus relinquatúr preci?
P. *'Alius ab oculis meis illam in ígnotum abducét locum? hem:*
Quín igitur, dum lícet dumque adſum, lóquimini mecum, 'Antipho,
Cóntemplamini me. A. *quamobrem? aut quídnam facturú's, cedo.*
P. *Quó-*

Triduum hoc, promiſſum fuerat.

Pote neutrius eſt generis, & Triduum caſus recti. *Hinc*, ab hoc lenone; ut Adel. III, 3, 7. *Hinc ſcibo*, ab hoc Syro. Plautus Trin. III, 3, 30.

Ab amico alicunde argentum roges.
Potin eſt ab amico alicunde exorari? Poteſt.

Aul. II, 4, 30.

Cenſen'? talentum magnum exorari poteſt
Ab hoc ſene? ut det, qui fiamus liberi.

4. *Adjuveris comiter?* Nos *adjuerit* ſcribimus per ſubtractionem unius *u*, antepenultima hujus verbi correpta; ita & exigente verſu, & legente Donato, qui ſuper hoc verbo ita dicit, *ſecundum u pronuntiari debet.* ex iis Donati verbis liquet, ſecundum *u* ſcriptum non fuiſſe, alioqui ſupervacuum fuiſſet de ejus pronuntiatione praecipere. FAERNUS.

Immo ſcribendum *Adjurit*; ut Ennius apud Cic. De Senectute;

O Tite, ſiquid ego adjuro curamve levaſſo.

Ut & Muretus vidit.

5. *Quin cum opus eſt, beneficium rurſum ei experiamur reddere?* Liber Bembinus *experiemur.* nos *experimur* legendum eſſe conjicimus. FAERNUS. Noſtri omnes *Experiamur.*

9. *Itane. 'Ita. Itane* non poteſt pedem hic ſuſtentare. Codex Regius: *Itane dicis? Ita.* Lege: *Itan ais? Ita.*

10. *Ex tuis nuptiis.* O. l. s. *ex nuptiis tuis*, ut & exigit verſus: *tuis* autem monoſyllabum eſt; ſicut & *nihil*, quod ſequitur. FAERNUS. Et omnes noſtri *Nuptiis tuis.*

11. *Quaerere in malo jubeas crucem.* Donatus ad locum: *In malo aliud malum.* Legebat certe, *Quaerere in malo jubeas malum:* Plautus Ciſt. I, 2, 23.

Item ut aliae pariunt, quae malum quaerunt ſibi.

Poen. V, 5, 37.

Qui huic es moleſtus, an malam rem quaeritas?

Mil. II, 3, 3. *Me vidiſſe hic proximae vicinae*
Philocomaſium herilem amicam ſibi malam rem
quaerere.

Sic ibi corrigo: Vulgo, *Sibi alium quaerere.* Caſ. II, 3, 48. *Tu tibi malam rem quaeris. Quaerere malum*, ultro accerſere. Bacch. III, 3, 22. *Hoc etiam ad malum accerſebatur malum.* Noſter infra v. 22. *Verum enim metuo malum.* Malum, non crucem.

15. *In ignotum hinc abducet locum?* Tò *hinc* non eſt in libro Bembino, nec Victoriano. qua dempta dictione, ſtat trochaicus, aliter impeditus. FAERNUS. Abeſt a duobus noſtris.

16. *Dum igitur diem licet, dumque adſum.* Hanc lectionem in nullo repperi libro ſcripto; omnes enim ita habent, *Dum igitur licet dumque adſum*, exceptis Bembino, Victoriano, qui ita, *Tum igitur dum licet*, quam nos lectionem, ut & antiquiſſimam, & verſui commodam, ita recipimus,

P. *Quóquo hinc aſportábitur terrárum, certum eſt pérſequi,*
Aút perire. G. *di bene uortant, quód agas: pedetemptim tamen.*
A. *Uide opis ſiquid pótes adferre huic.* G. *ſíquid? quid?* A. *quaere óbſecro:*
Néquid plus minúſue faxit, quód nos poſt pigeát, Geta.
G. *Quaéro: ſaluos éſt, ut opinor: uérum enim metuó malum.*
A. *Nóli metuere: úna tecum bóna, mala, tolerábimus.*
G. *Quántum eſt opus argénti, eloquere.* P. *ſólae trigintá minae.*
G. *Triginta? hui percaraſt, Phaedria.* P. *íſtaec uero uilis eſt.*
G. *'Age, age, inuentas réddam.* P. *o lepidum.* G. *auférte.* P. *iam opuſt.* G. *iám feres:*
Sét opus eſt mi Phórmionem ad hánc rem adiutorêm dari.
A. *Praéſtoſt: audaciſſume oneris quiduis impone, ét feret:*
Sólus eſt homo amico amicus. G. *eámus ergo ad eum ócius.*
A. *Númquid eſt quod operá mea uobis ópus ſit?* G. *nil: uerum ábi dómum,*
'Et illam miſeram, quam égo nunc intus ſcio eſſe exanimatám metu,
Cónſolare. céſſas? A. *nihil eſt, aéque quod faciám lubens.*
P. *Quá uia iſtuc fácies?* G. *dicam in itere: modo te hinc ámoue.*

ACTUS

cipimus, ut tamen *dumque adſum* legamus ex Victoriano, & ceteris, praeter Bembinum, qui copulam non habet. FAERNUS.

Unus noſter 900 annorum *Tum igitur*, ceteri *Dum igitur licet.* Veram lectionem ſervavit Servius ad Aen. IX, 484.

Quin igitur dum licet dumque adſum.

In principio verſus, ut in Membranis ſolet, initiali litera omiſſa, ut minio poſtea ſcribatur, reſtat *um*; quod neſcias, utrum ad *Dum*, *Tum*, *Cum*, an ad *Quin* pertineat. Inde errato initium.

19. *Pedetemptim.* Sic codices Faerni veteres & noſtri. Apud Nonium ſcribitur *Pedetemtim.* Hoc in omne genus MSS animadverti, tam veterrimis mille & ducentorum annorum, quam recentioribus, vel *Temptare* ſcribi, vel rarius *Temtare*; numquam, quod hodie obtinet, *Tentare.*

20. *Vide ſiquid opis potes adferre huic. Siquid? quid?* Ex repetitione, quae prioris accentum ſervare debet, repone,

Vide opis siquid potes adferre huic. Síquid.

23. *Bona malaque tolerabimus*, Conjunctione deleta, ex auctoritate ejuſdem antiquiſſimi libri, hunc trochaicum ſuſtentamus, aliter laborantem. FAERNUS. 'Noſtri *Malaque.*

24. *Quantum opus eſt tibi argenti.* Ratio trochaici exigit, ut *tibi* monoſyllabum ſit. FAERNUS.

Quantum opus eſt tibi argenti, loquere. Tibi in unam ſyllabam redigi negat. A codice Petrenſi abeſt *Tibi.* Pro *Loquere* Codex C. C. *Eloquere.* Ex Meadianis alter,

Quantum eſt opus tibi argenti, eloquere.

Repone, ut '*Opus* in ictu ſit,

Quantum eſt opus argenti, eloquere. Solae triginta minae.

25. *Iſtaec vero vilis eſt.* Noſtri plerique, *Iſta vere.*

26. G. *Age, age inventas reddam.* PH. *o lepidum caput.* In libro Bembino non eſt ea dictio, *caput*, quam nos proinde delentes, ita verſum ordinamus, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, ut ceteri hoc modo,

G. *Age, age, inventas reddam.* PH. *o lepidum.*
G. *aufer te hinc.* PH. *iam opus eſt.* G. *iam feres.*

FAERNUS.

O lepidum. Aufer te hinc. Jam opus eſt. Jam feres. Noſtri omnes *Caput.* Tres bonae notae *Auferte.* A veterrimo abeſt *Hinc.* Repone,

Age

Actus IV. Scaena I.

Demipho. Chremes.

D. *QUID? quá profectus caúſa hinc es Lemnúm, Chreme,*
Addúxtin tecum filiam? C. *non.* D. *quid ita non?*
C. *Poſtquam uidet me eius máter eſſe hic diutius;*
Simul aútem non manébat aetas uirginis
Meam néclegentiam; ípſam cum omni fámilia
Ad mé profectam eſſe aibant. D. *quid illic tamdiu*
Quaeſo ígitur commorábare, ubi id audiueras?
D. *Pol mé detinuit mórbus.* D. *unde? aut qui?* C. *rogas?*
Senéctus ipſaſt mórbus. ſet ueniſſe eas
Saluás audiui ex naúta qui illas uéxerat.
D. *Quid gnáto optigerit me abſente, audiſtin, Chreme?*
C. *Quod quidem me factum cónſili incertúm facit.*
Nam hanc cónditionem sí cui tulero extrario,

Quo

'Age age, inventas reddam. O lepidum. Auferte. Jám opuſt: jám feres.
'Auferte; abſolute; ut Adel. V, 8, 14. *Inſanis: aufer.* Et *Auferte amplexari*; quia uterque prae gaudio in amplexus Getae ruebant. *Jám opuſt* melius, quam *Jam ópus eſt*: ut utrumque *Jám* acuatur.

29. PH. *abi, dic praeſto ut ſit domi.* Haec verba neque in libro Bembino ſunt, neque in contextu Victoriani: proinde ſubditiiia ſuſpicamur. FAERNUS.

Duplex clauſula jam olim huic verſui appoſita eſt: [GE. *Eamus ergo ad eum ocius.*
AN. *Solus eſt homo amico amicus*: ---
[PH. *Abi dic, praeſto ut ſit domi.*
Et fieri quidem poteſt, ut utraque vera ſit: ſcilicet ut eodem tempore uterque, Geta & Phaedria, loqueretur: ut Hec. V, 2, 24, & 25. videntur eodem tempore Laches & Phidippus, ſuos verſus pronuntiaſſe. Libri noſtri utramque habent, niſi quod veterrimus priorem omittit: Bembinus contra & Victorianus, poſteriorem. Si ex eventu judicare licet (etſi Phaedria, tum ignarus quid Geta moliretur, *abire* eum fortaſſe juſſerit, ipſe ſecuturus) poſterior repudianda erit; Geta enim, non praecurrit ad Phormionem, ſed una cum Phaedria ad eum viſit.

30. *Numquid eſt, quod opera mea.* Ex *numquid*, & ex *quod d* eliditur: *mea* & *nihil* monoſyllaba ſunt. FAERNUS. *Eſt* hic corripitur; non *Quid* & *Quod* eliduntur.

33. *Dicam in itinere.* Lege, *Dicam in itere.* Vide ad Heaut. II, 3, 30.

6. *Ad me profectam eſſe aiebant.* *Aiebant* diſſyllabum eſt, ut ſtet verſus. ſunt tamen complures libri, qui verſum hunc ea verborum collocatione habent, ut in dimetiendo nihil ſit difficultatis, *Ad me eſſe profectum aiebant.* nos tamen vulgatam ſequimur, ut antiquiſſimam. FAERNUS. Noſtri omnes *Profectam eſſe.* Recte. *Aibant* diſyllabon ſemper apud Noſtrum.

7. *Ubi id audiveras*? Antiquiſſimi libri, & multi alii *audieras.* ſed & hoc modo penultima producenda. FAERNUS. Quattuor noſtri primarii, praeter alios, *Audiveras*; ſic pronunciandum, ſic & ſcribendum.

12. *Quod quidem me factum.* Arbitror ex *quod d* elidi, ut brevi remanente ea ſyllaba, primus pes ſit anapeſtus. FAERNUS. Immo *Quidem*, ut paſſim, ultimam corripit.

16. *Sciebam*;

Digitized by Google

Quo páčto aut unde mihi ſit, dicundum órdine eſt.
Te mihi fidelem eſſe aéque atque egomet ſúm mihi
Scibam: ille ſi me aliénus adfiném uolet,
Tacébit, dum intercédet familiáritas:
Sin ſpréuerit me, plús quam opus eſt ſcitó ſciet.
Uereórque, ne uxor áliqua hoc reſciſcát mea:
Quod si fit, ut me excútiam atque egrediár domo,
Id réſtat: nam ego meórum ſolus ſúm meus.
D. *Scio ita éſſe: et iſtaec mihi res ſollicitúdiniſt:*
Neque defetiſcar úſque adeo experirier,
Donéc tibi id quod póllicitus ſum effécero.

Actus IV. Scaena II.

Geta.

EGO hóminem callidiórem uidi néminem,
Quam Phórmionem. uénio ad hominem, ut dicerem
Argéntum opus eſſe, et id quo pačto fieret.
Uix dúm dimidium dixeram, intelléxerat:
Gaudebat: me laudábat: quaerebát ſenem:

Dis

16. *Scibam: ille ſi me alienus.* Ex libro Bembino lego *ſcibam*: ita verſus ſine ulla difficultate procedit. FAERNUS. Noſtri *Sciebam*; & ex Bembino hic colligas, recte nos feciſſe, qui in ceteris locis, ubi ipſe Bembinus fallit, ex metri lege ſyllabas contraximus.

20. *Uti me excutiam.* O. l. s. *ut.* FAERNUS. Et noſtri omnes *Ut.*

23. *Neque defetiſcar uſque ego experirier.* Maxima quidem pars librorum ita habet, ut in lectione vulgata; ſed Bembinus ita, *Neque adeo defitiſcar umquam experirier*, quod ſtare non poteſt, niſi τὸ *adeo*, penultima ſit dictio hujus verſus: quemadmodum & in libro Terentii ſcripto inveni eam collocatam, & apud Priſcianum libro decimo hunc locum citantem. ita etiam Paulus Manutius impreſſit. nos tamen lectionem libri Bembini, ut antiquiſſimam malumus, ſuſtentantes verſum, vel eliſione *r*, ex *defetiſcar*, vel *e*, ex *experirier*. FAERNUS.

Neque adeo defetiſcar umquam experirier.

Sic dedit Faernus; ſed eliſiones iſtae, quas ſuggerit, indignae ſunt Terentio. Noſtri, ad verſum ſaltem, commodius,

Neque defetiſcar umquam ego experirier.

Sed bis hunc citat locum Priſcianus p. 889. & 1147; atque ibi, tam in editis quam ſcriptis, ſic exhibetur,

Neque defetiſcar uſque adeo experirier.

Recte. *Uſque adeo donec*: ut And. IV, 1, 38.

Suadere, orare; uſque adeo donec perpulit.

3. *Argento opus eſſe.* In Bembino legitur *argentum*, quod non diſplicet: antiqui enim *opus eſſe* etiam cum accuſativo jungebant. FAERNUS. Noſtri *Argento.*

7. *Ubi Phaedriae ſe oſtenderet nihilo minus*
Amicum eſſe, quam Antiphoni: hominem ad forum. Alter ex his verſus vitio quodam laborat, quod per te ipſe deprehendes. Codex Regius habet, *Amicum ſe eſſe*; etſi in priore colo *Se* habuerit. Repone,

Ubi Phaedriaï oſtenderet nihilo minus
Amicum ſe eſſe, quam Antiphoni: hominem ad forum.

Phaedriaï, ut ſupra *Cliniaï*, *Hoſpitaï.*

10. *Quis*

Dis grátias agébat, tempus ſibi dari,
Ubi Phaédriaí oſténderet nihiló minus
Amicum ſe eſſe, quam 'Antiphoni. hominem ád forum
Iuſſi ópperiri: eo me éſſe addučturúm ſenem.
Set eccum ípſum. qui eſt ultérior? attat Phaédriae
Pater uénit. ſet quid pértimui autem bélua?
An quía, quos fallam, pro úno duo ſunt mihi dati?
Commódius eſſe opinor duplici ſpe útier.
Petam hínc unde a primo ínſtitui: is ſi dát, ſat eſt:
Si ab eó nil fiet, tum húnc adoriar hóſpitem.

ACTUS IV. SCAENA III.

ANTIPHO. GETA. CHREMES. DEMIPHO.

A. *EXSPE'CTO, quam mox récipiat ſeſé Geta.*
Set pátruum uideo cúm patre adſtantem. eí mihi,
Quam tímeo, aduentus hújus quo inpellát patrem.
G. *Adibo: o ſalue, nóſter Chreme.* C. *ſalué, Geta.*
G. *Uenire ſaluum uólupeſt.* D. *credo.* G. *quid agitur?*
C. *Multa áduenienti, ut fít, noua hic complúria.*
G. *Ita.*

10. *Quis eſt ulterior?* Corrige. *Qui eſt ulterior?* vel fortaſſe, *Qui iſte ulterior?*

11. *Pater venit.* Ex *pater r* debet elidi. FAERNUS. Id ſolemne eſt in primo verſus pede.

15. *Si ab hoc nihil fiat.* Liber Bembinus, *ſi ab eo.* & praeterea, & hic liber & omnes alii, *nihil fiet* habent. FAERNUS. *Fiet* noſtri omnes; iidem tamen *Hoc.*

1. *Exſpecto quam mox recipiat huc ſeſe Geta.* Tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus non habent, τὸ *huc*, nec Donatus. FAERNUS. Etiam noſtri neſciunt illud *Huc.*

2. *Sed patruum cum patre video.* O. l. ſ. *Sed patruum video cum patre.* quae collocatio meliorem efficit numerum. FAERNUS. Sic & noſtri.

4. *Adibo hoſce: o noſter Chremes.* CH. *ſalve Geta.* Liber Bembinus ita habet, *O ſalve noſter Chreme.* quod ſi recipimus, oportebit primam hujus verſus ſyllabam praecedenti applicare, & vel ex *noſter r* elidere, vel in *Chreme*, poſteriorem corripere; ita etiam numerus erit melior. nam in vulgata lectione, duo medii pedes ſinguli, ex integris conſtant partibus orationis; quod in ſenariis, & heroicis verſibus vitioſum eſſe, auctor eſt Gellius lib. XVIII. cap. ultimo. FAERNUS.

Adibo hoſce. o ſalve noſter Chreme. Salve Geta. Sic a Faerno eſt ex Bembino. Sed tolle illud *Hoſce*, & repone,

Adibo: o ſalve noſter Chreme: ſalve Geta.

Adibo abſolute, ut Eun. III, 2, 8.

Adibo, atque adſimulabo, quaſi nunc exeam. Adel. III, 4, 14.

Adibo. ſalvere Hegionem plurimum Jubeo. & ita ſaepe alibi. Noſtri omnes ſic habent,

Adibo hoſce: o noſtér Chrémes. Salve Geta: In quo hoc primum peccatur, quod Geta Chremetem ſalvere non jubet; deinde, id quod ex Gellio notat Faernus, medios duos pedes *Noſter Chremes* ex integris verbis conſtare, id vitioſe fieri metrici olim animadverterunt; nempe quia tum neceſſe eſt, ut ſyllabae ultimae acuantur, contra Latinae linguae indolem.

G. *Ita. de 'Antiphone audiſtin quae facta?* C. *ómnia.*
G. *Tun dixeras huic? fácinus indignúm, Chreme,*
Sic circumiri? D. *id cum hóc agebam cómmodum.*
G. *Nam hercle égo quoque id quidem ágitans mecum ſédulo,*
Inuéni, opinor, rémedium huic rei. C. *quid, Geta?*
D. *Quod rémedium?* G. *ut abii ábs te, fit forte óbuiam*
Mihi Phórmio. C. *qui Phórmio?* G. *is qui iſtám.* C. *ſcio.*
G. *Uiſum éſt mi, ut eius temptárem prius ſenténtiam.*
Prendo hóminem ſolum: cúr non, inquam, Phórmio,
Uidémus, inter nós haec potius cúm bona
Ut cómponantur grátia, quam cúm mala?
Erus liberalis éſt et fugitans litium:
Nam céteri quidem hércle amici omnés modo
Uno óre auctores fuére, ut praecipitem hánc daret.
A. *Quid hic coéptat, aut quo euádet hodie?* G. *an légibus*
Datúrum poenas dices, ſi illam eiécerit?
Iam id éxploratumſt: heía ſudabis ſatis,
Si cum íllo inceptas hómine: ea eloquéntia eſt.

Uerúm

9. *Cum hoc id agebam commodum.* O. l. s. *id cum hoc a. c.* FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

10. *Nam hercle ego quoque id quidem mecum agitans ſedulo.* Soli libri Vaticanus, & Victorianus, & Baſilicanus ita habent, ut in lectione vulgata. at vero omnes alii, & in iis Bembinus, ſine τὸ *quidem*, hoc modo,

Nam hercle ego quoque id agitans mecum ſedulo; qua lectione admiſſa, non fiet colliſio in *nam hercle.* FAERNUS.

Nam hercle ego quoque id agitans mecum ſedulo. Sic dedit Faernus; ſed in *Nam hercle* neceſſario fit colliſio; Ergo recte, quod & noſtri omnes, recentiore uno excepto,

Nam hercle ego quoque id quidem agitans mecum ſedulo.

11. DE. *quid Geta?* Haec verba Chremeti liber Bembinus aſcribit, duo ſequentia Demiphoni. FAERNUS.

Recte hoc Bembinus; & idcirco, quod omiſit Faernus, in Textum recepimus. Prior reſpondet Chremes, cujus major res agitur, & propior cura ac ſollicitudo eſt.

14. *Viſum eſt mihi, ut ejus témptarém ſententiam.* Codex noſter veterrimus pro *Ejus* habet *Prius*; alter 900 annorum *Prius ejus:* Tertius *Ejus pertemptarem.* Certe illud *Témptarém*, pes moloſſus cum duplice accentu, dehoneſtat hunc verſum. Repono,

Viſum éſt mi, ut ejus temptárem prius ſenténtiam.

Ovid. Metam. I, 190. *Cuncta prius temptata.*

16. *Vides, inter vos ſic haec potius cum bona.* Non placet illud *Sic*; ab aliquot libris abeſt; in aliis *Si.* Praeterea in multis eſt *Nos*, non *Vos*; & ſic olim Eugraphius, qui ita παραφράζει *Ut haec componamus.* Repono,

Videmus, inter nos haec potius cum bona
Ut componantur gratia, quam cum mala.

Certe cum *Inter nos*, vel *Inter vos* dicit, utriuſque partis officium notat, non unius tantum. Quare aut *Videmus inter nos* lege, aut *Videtis inter vos.* Apud Priſcianum tamen p. 1103. *Vides inter vos.*

25. *Verum pone eſſe victum eum.* Idem liber *pono*; quaſi diceret, concedo. FAERNUS. Noſtri omnes, *Pone.*

26. *Non capitis ejus res agitur, ſed pecuniae.* In ſcandendo verſu, *ejus* monoſyllabum eſt;

quae

Uerúm pono eſſe uíctum eum: at tandém tamen
Non cápitis ei res ágitur, ſet pecúniae.
Poſtquam hóminem his uerbis ſéntio mollírier;
Soli ſumus nunc, ínquam, hic: eho, quid uís dari
Tibi in manum, erus ut his deſiſtat lítibus:
Haec hinc faceſſat, tú moleſtus né ſies.
A. *Satin ílli di ſunt própitii?* G. *nam ſát ſcio,*
Si tu áliquam partem aequí bonique díxeris,
Ut eſt ílle bonus uir, tría non commutábitis
Uerba hódie inter uos. D. *quis te iſtaec iuſſit loqui?*
C. *Immó non potuit mélius peruenírier*
Eo quó nos uolumus. A. *óccidi.* C. *perge éloqui.*
G. *A prímo homo inſanibat.* D. *cedo, quid póſtulat?*
G. *Quid? nimium quantum.* C. *quántum? dic.* G. *ſiquís daret*
Taléntum magnum. D. *immó malum hercle: ut níl pudet?*
G. *Quod dixi adeo eii: quaéſo, quid ſi filiam*
Suam únicam locáret? parui réttulit
Non ſúſcepiſſe: inuénta eſt quae dotém petat.

quae licentia vitaretur ſi legeretur, ut in contextu libri Victoriani,

Non capitis ejus agitur, ſed pecuniae.

aut ut in Bembino, *non capis.* quod forte procedit pro *capitis*, ſicut antiqui, *lapis* dixerunt in genitivo. FAERNUS.

Nihil opus eſt iſtis: *Ejus* monoſyllabon eſt, ſaepius fere quam diſyllabon. Potius tamen legendum eſt, ut in veteri codice apud Guyetum,

Non capitis ei res agitur, ſed pecuniae.

28. *Soli ſumus nunc inquam: eho dic quid velis dari.* In o. l. s. *nunc hic inquam* legitur; in aliquibus non eſt verbum *dic*, inter quos eſt Bembinus, qui etiam pro *velis*, *vis* habet, ut verſus expoſcit. ita legendum,

Soli ſumus nunc hic, inquam; eho, quid vis dari. FAERNUS.

Soli ſumus nunc hic, inquam: eho quid vis dari. Miror in omnibus Faerni libris *Hic inquam* fuiſſe, cum in noſtris ſit univerſis *Inquam hic*: atque id recte, ut *Inquam* ſit in ictu. Noſtri tamen mox mendoſe, *Dic quid velis dari tibi in manum.*

29. *Tibi in manum, út erus his deſiſtat litibus.* Ne *Erus* extra ictum penitus abſcondatur, Repone,

Tibi in manum, érus ut his deſiſtat litibus.

33. *Ut ille eſt bonus vir.* O. l. s. habent, *ut eſt ille*: in dimetiendo verſu ex *eſt s* elidetur, ut in prima ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS. Codex C. C. & alter e Meadianis, *Ut ille eſt.*

38. *Quid? nimium, quantum libuit.* C. *dic.* G. *ſiquis daret.* Codex 900 annorum *Quantum voluit*; & *Libuit* pro varia lectione inter lineas. Hinc colliges utrumque addititium eſſe: Lege, quod jam ab aliis occupatum eſt,

G. *Quid? nimium quantum.* C. *Quantum? dic.* G. *Siquis daret.*

Sic olim legebat Celſus Grammaticus apud Chariſium p. 185. *Nimium quantum: Terentius in Phormione. Ubi Celſus pronunciat; uti* Immane quantum, Incredibile quantum. *Licet quidam ſic legant, inquit, ut* Nimium *ſervus dicas*, Quantum *vero ſenes: ſed ſententiam non intellegunt.*

39. CH. *Immo malum hercle.* Hoc cum libris noſtris Demiphoni tribue, ut & illud ſuperius, *Cedo quid poſtulat?* Convenit illum exclamare, quippe qui de ſuo ſolvendum fore credebat.

Ut ad paúca redeam, ac mittam illius inéptias:
Haec dénique eius fuít poſtrema orátio:
Ego, inquit, iam a princípio amici filiam,
Ita ut aéquom fuerat, uólui uxorem dúcere.
Nam mihi uenibat in mentem eius incómmodi,
In ſéruitutem paúperem ad ditém dari.
Set mi ópus erat, ut apérte tibi nunc fábuler,
Aliquántulum quae adférret qui diſſóluerem
Quae débeo: et etiám nunc, ſi uolt Démipho
Dare quántum ab hac accipio, quae ſponſaſt mihi;
Nullám mihi malim, quam iſtanc uxorém dari.
A. *Utrúm ſtultitia fácere ego hunc an malitia*
Dicám, ſcientem an inprudentem, incértus ſum.
D. *Quid, ſi ánimam debet?* G. *áger oppoſituſt pignori*
Ob décem mnas, inquit. D. *áge, age, iam ducát: dabo.*
G. *Aediculae item ſunt ób decem alias.* D. *oieí,*
Nimiúmſt. C. *ne clama: pétito illaſce a mé decem.*

G. *Uxóri*

47. *Nam mihi veniebat in mentem ejus incommodum,*
In ſervitutem pauperem ad ditem dari.
Non procedit oratio, *Ejus* hic eſt, Phanii virginis; conſequens ergo erat, ut *Eam* dari diceret, non generali ſententia *Pauperem*. Repone,
Nam mihi venibat in mentem ejus incommodi; hoc eſt, *Id incommodum in mentem veniebat.* Ita ſupra I, 3, 2. *Ubi in mentem ejus adventi venit:* ubi Donatus: *Sic veteres genitivo caſu proferebant; ut Cicero: Fac tibi paternae legis Acilias veniat in mentem. Venibat*, ut ſupra v. 37. *Inſanibat.*

57. *Ob decem minas, inquit.* Repone,
Ob décem mnas, inquit; ut Graeci μνᾶς. Ita ſaepe apud Plautum pronuntiatur.

58. DE. *hoi, hui.* Liber Bembinus, *oi, ei*: quam lectionem ſequimur. FAERNUS. Noſtri perperam *Hui.* Vide ad Heaut. I, 3, 31.

59. *Petite haſce a me decem.* Repone verſus gratia, *Petito illaſce a me decem.*

60. *Tum autem pluſcula ſupellectile opus eſt.* Τὸ *autem* nullus habet liber ſcriptus, nec Priſcianus hunc locum citans, ſed nec verſus admittit. FAERNUS.
Uxori emenda ancillulaſt: tum pluſcula.
Quid hoc eſt, quod nullus apud Faernum liber *Autem* habuerit, noſtri habeant univerſi? Et quidem melius, ſi cum codice Petrenſi, *Ancilla* hic legatur,
Uxori emenda ancillaſt: tum autem pluſcula. And. I, 5, 34. *Tum autem hoc timet, Ne deſerás ſe.* Eun. II, 3, 11. *Tum autem qui illum flocci fecerim.* Omittit tamen Priſcian. p. 611.

62. *His rebus ſane pone inquit decem minas.* Hic verſus enervis & elumbis incedit. Noſtri omnes *Pene ſane.* A duobus abeſt *Minas.* Repone,
His rebus alias pone ſane, inquit, decem.

63. *Sexcentas proinde potius ſeribite jam mihi dicas.* Nec in libro Bembino, nec in Victoriano, nec etiam in quibuſdam libris ſcriptis Donati eſt τὸ *potius*, quod & verſui incommodum eſt. & praeterea in omnibus antiquiſſimis ſcriptum eſt *ſeſcentas* per L. FAERNUS. Noſtri *Perinde*, vel *Proinde potius*; niſi quod ab uno abſit *Potius.*

68. *Aequum eſt amittere.* Ex o. l. s. & Donato ita

G. *Uxóri emunda ancillaſt: tum autem plúſcula*
Supellèctile opus eſt: ópus eſt ſumptu ad núptias:
His rébus alias póne ſane, inquít, decem.
D. *Seſcéntas proinde ſcribito iam mihi dicas:*
Nil do: inpuratus me ílle ut etiam inrídeat?
C. *Quaeſo, égo dabo, quiéſce: tu modo filius*
Fac ut illam ducat, nós quam uolumus. A. *ei mihi:*
Geta, óccidiſti mé tuis falláciis.
C. *Mea caúſa eiicitur: me hóc eſt aequom amittere.*
G. *Quantúm poteſt me cértiorem, inquit, face:*
Si illam dant, hanc ut mittam: ne incertús ſiem:
Nam illi mihi dotem iám conſtituerúnt dare.
C. *Iam accipiat: illis répudium renúntiet:*
Hanc dúcat. D. *quae quidem ílli res uortát male.*
C. *Oppórtune adeo argéntum nunc mecum áttuli,*
Fructúm, quem Lemni uxóris reddunt praédia:
Inde ſúmam: uxori, tibi opus eſſe, dixero.

ita colloca, *eſt aequum.* FAERNUS. Sic & noſtri.

69. *Quantum potes.* Liber Bembinus *poteſt*: quae duae ſunt partes orationis, *pote* & *eſt*, ut ſit ſenſus, tam celeriter, quantum pote eſt, me certiorem fac. FAERNUS. Noſtri *Potes.* Sed recte *Poteſt.* Vide Adel. IV, 6, 66.

70. *Hanc ut omittam.* Bembinus, & aliqui alii libri *mittam.* FAERNUS. Noſtri omnes *Mittam.*

72. *Jam accipiet.* Omnes fere libri, *jam accipiat.* ita & Bembinus & Victorianus & Baſilicanus. FAERNUS. Meliores noſtri *Accipiat.*

74. *Nunc argentum mecum attuli.* Numero meliore collocantur haec verba in aliquot libris ſcriptis, & Donato: *nunc mecum argentum a.* At in Bembino, *argentum nunc mecum a.* licet deinde annotata ſit inverſio. FAERNUS.

Opportune adeo nunc mecum argentum attuli. Noſtri fere omnes *Argentum mecum*: quare placet qui in Bembino eſt ordo,

Opportune adeo argentum nunc mecum attuli.

76. *Id ſumam.* Sic & Donatus; ſed liber Bembinus *inde ſumam.* prima autem hujus verſus ſyllaba praecedentis fini applicabitur. FAERNUS.

Noſtri omnes *Id*, ſed perperam. Si *Id* legis, totum id quod a Lemno attulit triginta minae erant: Si *Inde*, e multo majore ſumma ſumit minas triginta. Quin & Donatus, ſi animum attendas, legebat *Inde.* *Id ſumam*; *non fructum, ſed argentum.* Sic hodie editum: ſed, niſi *Inde* ſcripſeris, putidiſſima annotatio eſt. Quis enim dubitaverit, non conjungi *Id fructum*? Ceterum prima hic ſyllaba non priori verſui applicanda eſt, ſed primi pedis licentia *Inde* corripitur.

ACTUS

Digitized by Google

Actus IV. Scaena IV.

Antipho. Geta.

A. *GETA.* G. *hém.* A. *quid egiſti?* G. *émunxi argentó ſenes.*
A. *Satin éſt id?* G. *neſcio hércle, tantum iúſſus ſum.*
A. *Eho, uérbero, aliud mihi reſpondes ác rogo?*
G. *Quid érgo narras?* A. *quid ego narrem? operá tua*
Ad réſtim mi quidem rés redit planiſſume.
Ut té quidem omnes, di deae, ſuperi, ínferi,
Malis exemplis pérdant! em, ſi quíd uelis,
Huic mándes, qui te ad ſcópulum e tranquillo aúferat.
Quid minus utibile fuít, quam hoc ulcus tángere
Aut nóminare uxórem? iniecta eſt ſpés patri
Poſſe íllam extrudi. cédo nunc porro, Phórmio
Dotém ſi accipiet, úxor ducenda eſt dómum,
Quid fiet? G. *non enim dúcet.* A. *noui. céterum*
Cum argéntum repetent, nóſtra cauſa ſcílicet

In

1. *Emunxi argento ſenes.* Nonius in v. Emungi, & rurſus v. Emungere *Senem* habet.

2. *Satin id eſt?* Meliores noſtri magno numero, *Satin éſt id?* Recte. Mox v. 5. lege *Redit* pro *Rediit*, & ſic Priſc. p. 757.

6. *Ut te quidem omnes dii deaeque, ſuperi, inferi.* Dele illud *Que*, quod, cum verſui tum elegantiae inimicum eſt. Si ultima, certe & priora, per aſyndeton dici debent. Et ſic codex vetus apud Guyetum, qui tamen hunc cum ſequentibus duobus pro ſpuriis ablegat. Quae haec veſania eſt? Apud Priſcianum p. 1141. & Chariſium p. 197. *Dii deaeque.*

8. *Qui te ad ſcopulum e tranquillo inſerat.* Hic verſus nec eſt in libro Bembino, nec in Victoriano, nec Baſilicano, nec exponitur a Donato, nec ſane multum momenti ad ſenſum affert; & praeterea inuſitati, aut certe admodum rari generis eſt, quippe trochaicus dimeter hypercatalecticus. quibus omnibus adducti ſumus, ut eum ex libro noſtro deleremus, ut & Robertus Stephanus ante nos fecit. eum tamen verſum omnes alii habent libri ſcripti, ſed ita ut verba praecedentia, id eſt *Quod quidem recte curatum velis*, aut non habeant, aut fere addita extra contextum habeant. in omnibus contextus hic fere ſit, *Huic mandes, qui te ad ſcopulum e tranquillo inſerat.* hoc item modo verſus eſſet ſenarius; ſed nos antiquiſſimam lectionem ſequimur. FAERNUS.

Verſus hic jam olim duplici colo claudebatur:

[*qui te ad ſcopulum e tranquillo auſerat*
Huic mandes, ——
[*quod quidem recte curatum velis.*

In noſtris pleriſque utrumque eſt; ſed in his hoc prius venit, in aliis illud. unus ex Regiis poſterius hoc non habet: contra tres primarii apud Faernum prius ignorant. Quaeritur jam, utrum ab Auctore ſit, utrum interpolatum. Faernus, & poſt eum plerique alii, prius hinc exulatum mittunt, poſterius adſciſcunt: in quo judicium eorum & acumen deſidero. Vix enim dubito, quin olim huc traductus ſit in marginem ex Adel. III, 3. duodeviceſimus verſus,

Em, huic mandes, ſiquid recte curatum velis!

ut huic geminus & germanus, *Em ſiquid velis, huic mandes.* Poſtea is, ut ſaepe evenit, in textum ſe inſinuavit. Atque in Adelphis quidem nihilo illo melius aptiuſve dici poteſt; hic nihil putidius aut inanius. Quid enim in ſe habet, quod non prius dictum ſit; *Si quid velis*, id ipſum eſt quod *Siquid recte curatum velis.* Ergo hic habemus δὶς ταυτόν. Contra

in

In néruom potius ibit. G. *nihil eſt, 'Antipho,*
Quin mále narrando póſſit deprauárier.
Tu id quód boni eſt excérpis: dicis quód mali eſt.
Audi nunc contra iám: ſi argentum accéperit,
Ducénda eſt uxor, út ais: concedó tibi:
Spatiúm quidem tandem ápparandis núptiis,
Uocándi, ſacrificándi dabitur paúlulum.
Intérea amici, quód polliciti ſúnt, dabunt:
Inde íſte reddet. A. *quámobrem? aut quid dicét?* G. *rogas?*
Quot rés poſt illa mónſtra euenerúnt mihi?
Intróiit in aedis áter alienús canis:
Anguis in inpluuium décidit de tégulis:
Gallina cecinit: ínterdixit háriolus:
Arúſpex uetuit: ánte brumam autém noui
Negóti nihil incípere cauſa eſt ſóntica.
Haec fient. A. *ut modo fiant.* G. *fient: mé uide.*
Pater éxit: abi, dic éſſe argentum Phaédriae.

A C-

in altero verba egregia, ſententia illuſtris, *Qui in ſcopulum e tranquillo auferat.* Dixerat Geta III, 1, 15. *Sic ſe habent principia: adhuc tranquilla res eſt.* Jure ergo hic Getae iraſcitur, qui ex tranquilliſſima re in novas, ut putabat, turbas & in perniciem eum conjecerit. *Auferat*, ut plerique omnes libri habent, de tempeſtate & fluctu proprie dictum. Ovidius, Amor. II, 4.

Auferor ut rapida concita puppis aqua.

vel lege *Ferat:* Plautus Merc. I, 2, 84.

Equidem jam cenſebam me eſſe in terra atque in tuto loco:
Verum video me ad ſaxa ferri ſaevis fluctibus.

Moſt. III, 1, 147.

Iterum jam ad unum ſaxum me fluctus ferunt.

22. *Interea amici quod polliciti ſunt argentum dabunt.* Ex auctoritate libri Bembini & Victoriani, verſuſque ratione delentes dictionem *argentum*, legimus, *quod polliciti ſunt, dabunt.* FAERNUS. Noſtri plerique neſciunt illud *Argentum.*

23. *Id iſtis reddet.* Idem liber *inde iſte.* Vaticanus, & Victorianus, Baſilicanus, *id ille iſtis.* nobis placet antiquior lectio. FAERNUS. Noſtri fere omnes *Id ille iſtis,*

26. *Anguis per impluvium decidit de tegulis.* Recte hic Guyetus rem geſſit, reponens *In impluvium.* Plautus Amph. V, 1, 56.

Devolant angues jubati deorſum in impluvium

Vide nos ad Eun. III, 5, 41. [*duo.*]

28. *Aruſpex vetuit ante brumam aliquid novi Negoti incipere.* Antiquiſſimi libri non habent τὸ *aliquid:* ſed loco ejus *autem.* quod ſi admiſerimus, *Incipere* nomen erit: ut, *Sciro tuum.* quaſi diceret, aruſpex vetuit inceptionem novi negotii. FAERNUS.

Aruſpex vetuit ante brumam autem novi
Negoti incipere, quae cauſa'ſt juſtiſſima.

Quicquid dicant illi antiquiſſimi, in hac conſtructione, illud *Autem* extra locum & ordinem ponitur. Noſtri tamen meliores ſummo conſenſu *Autem:* ex recentioribus duo *Aliquid*, unus *Autem aliquid*, alter *Autem quid.* Nempe huc adductum eſt *Aliquid* vel *Quid*, quia ſententia alioqui manca & mutila eſſet. Aut valde fallor aut magnum hic Magiſtrorum flagitium latet. Donatus ad locum: *Ante brumam autem) Irriſit homines Terentius, quibus religio ſit aggredi negotium aliquod diebus decreſcentibus.* Atqui non opus erat aruſpice, ut ſciret aliquis dies decreſcere. Ante brumam nihil magni negotii incipere, non ex aruſpicina fluxit, ſed alterius prorſus fuit ſuper-

ſtitionis.

Actus IV. Scaena V.

Demipho. Geta. Chremes.

D. *QUIETUS eſto, inquam: égo curabo né quid uerborúm duit.*
Hoc témere numquam amittam ego a me, quín mihi teſtis adhibeam:
Cui dém, quamobrem dem, cómmemorabo. G. *ut caútus eſt, ubi*
nihil opuſt.
C. *Atqui íta opus facto eſt, ét mature, dúm libido eadem haéc manet:*
Nam ſi altera illaec magis inſtabit, fórſitan nos reiciat.
G. *Rem*

ſtitionis. Hoc poſito, videor mihi meo jure poſt *Vetuit* diſtinguere,

Gallina cecinit: interdixit hariolus:
Aruſpex vetuit:

Haec certe concinna ſunt, atque adeo non poſſunt non eſſe vera. Jam autem rite & ſuo ordinę venit *Autem*, ſi hinc nova ſententia inchoetur, *Ante brumam autem:* modo ut iſta quae ſequuntur huc coaptari poſſint. Quidni & ego hariolus hic fiam? non a vero, ut opinor, longe abero. Repono,

Aruſpex vetuit: ante brumam autem novi
Negoti nihil incipere, cauſa eſt ſontica.

Cauſa ſontica, quia jam fere obſoletum erat, magiſtris non placuit, & pro interpretatione ſubſtituerunt *Juſtiſſima.* Idque ſatis perite. Feſtus: *Sonticum, juſtum; certum cum juſta cauſa; propter quod, quod eſt gerendum, agere deſiſtimus. Naevius,*

Sonticam cauſam eſſe oportet, quamobrem perdas mulierem.

M. Pertius Cato De re A. Atili: Quid dicam cauſae extitiſſe? timiduſne ſis, an impedimente ſibi cauſam ſonticam fuiſſe? Tibullus I, 9.

Parce precor tenero: non illi ſontica cauſa eſt.

Illud quoque animadverte, *Quae cauſaſt juſtiſſima*, in leges metricas peccare; quia *cauſaſt* pes quartus integro verbo fit. Vide Gellium XVIII, 15.

1. *Nequid verborum duint.* Lego *duit:* de ſolo enim Phormione eſt ſermo, ut ex inſequentibus patet. eſt haec lectio omnium antiquiſſimorum librorum. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Duit.*

3. *Quin mihi teſtes adhibeam, Cum dem.* Nimis hoc vapidum & ſenile eſt. *Numquam hoc a me amittam*, hoc eſt, *Numquam cuiquam hoc dabo; quin cum dem, teſtes adhibeam.* Duo ex noſtris *Cur dem.* Lege & diſtingue,

Hoc temere numquam amittam ego a me, quin mihi teſtis adhibeam:
Cui dem, quamobrem dem, commemorabo.

Cui dem, ut tam de homine, quam de negotio jusjurandum dare poſſint.

4. *At matura.* Omnes fere, & in iis antiqui libri, *& matura.* FAERNUS.

Noſtri plerique *At*, unus & alter *Et.* Lego,

Atqui ita opus facto eſt, & mature.

Matura & *Propera*, pro *Mature* & *Propere*, ſaepe hic ſe ingeſſerunt.

7. *Tranſito ad uxorem.* Addo pronomen *meam*, ex o. l. s. ita etiam octonarii exigente ratione, in fine vero hujus verſus lego, *abit* ex eadem verſus ratione, & tribus antiquiſſimis libris. FAERNUS. Noſtri omnes & *Meam* & *Abit.*

9. *Et magis eſſe illum idoneúm, qui ipſi ſit familiarior.* Lege ex codice Academico,

Et magis eſſe illum idóneum, ipſi qui ſit familiarior.

10. *Nos noſtro officio nihil egreſſos.* Aliqui libri pro *egreſſos* habent *digreſſos*, & in iis eſt Victorianus & Bembinus, qui etiam pro *nihil* vel *nil*, quod in aliquibus eſt, habet *non.* ita legimus, *Nos noſtro officio non digreſſos*; utroque tamen modo ſtat verſus. FAERNUS.

Nos noſtro officio non degreſſos eſſe: quantum is [voluerit,
Datum eſſe dotis

Noſtri omnes *Nihil egreſſos: quantum.* Nullus agnoſcit illud *Eſſe.* Repono,

Nos noſtro officio nil degreſſos: quantum is vo- [luerit dari,
Datum eſſe dotis.

Degreſſos

Digitized by Google

G. *Rem ipſám putaſti.* D. *dúc me ad eum ergo.* G. *nón moror.* C. *ubi hoc égeris,*
Transíto ad uxorém meam, ut conuéniat hanc prius quam hinc abit.
Dicát eam dare nos Phórmioni núptum, ne ſuſcenſeat:
Et mágis eſſe illum idóneum, ipſi qui sít familiárior:
Nos nóſtro officio nil degreſſos: quántum is uoluerit dari,
Datum éſſe dotis. D. *quid tua, malum, id réfert?* C. *magni, Démipho.*
Non ſátis eſt tuum te offícium facere, fama ſi id non ádprobat:
Uolo ipsíus quoque uoluntáte haec fieri, né ſe eiectam praédicet.
D. *Idem égo iſtuc facere póſſum.* C. *mulier múlieri magis cóngruet.*
D. *Rogábo.* C. *ubi ego illas núnc ïam reperíre poſſim, cógito.*

Degreſſos officio; ut paſſim, *Decedere officio.* Plaut. Caſ. III, 5, 40.

Sriéns de via in ſemitám degredire.

Dari autem abſorptum eſt a verbo ſequenti.

11. *Quid tua malum id refert?* Arbitror in dimetiendo hoc verſu, qui eſt octonarius Iambicus, ut eeteri, pronomen *tua* poſteriorem corripere, quod poſſe fieri Donatus videtur innuere, cum dicit, *Et quaero quomodo dicatur, quid mea? quid tua? an deeſt ad, ut ſit ad mea, aut ad tua.* ex quibus Donati verbis videre licet, exiſtimare eum in accuſativo caſu efferri poſſe hanc dictionem. ita in quarta ſede eſſet tribrachus. FAERNUS.

Fruſtra hic ſolicitus eſt Faernus: *Tua* caſu eſt ablativo: & *Id*, ut paſſim, corripitur.

12. *Non ſat tuum officium feciſſe, ſi non id fama approbat?* In libro Bembino & Victoriano legitur hoc modo, *non ſatis eſt tuum te officium feciſſe.* ſed hoc modo verſus impeditus eſſet niſi forte elidas ex *feciſſe* unum *s*, aut collocationem hanc ſequare, quae in aliquibus libris ſcriptis eſt: *id ſi non fama adprobat.* FAERNUS.

DE. *Non ſatis eſt tuum te officium feciſſe, ſi non id fama adprobat?*

Si haec recte habent, vel legendum hic *Faxe* pro *Feciſſe*; ut *Faxem* pro *Feciſſem.* Plautus Pſeud. I, 5, 84.

Piſtrinum in mundo ſcibam, ſi id faxem, mihi:

Vel, ut & duo ex noſtris habent, *Id ſi non.* Sed corrigendum eſt *Facere*, praeterea tollendae ſunt illae notae Perſonarum & Interrogationis. Omnia haec Chremetis ſunt, qui, ut par erat, rationem reddit, cur *Magni ſua referret.* Lege igitur & diſtingue,

CH. *magni, Demipho.*
Non ſátis eſt tuum te officium facere, ſáma ſi id non ádprobat:
Volo ipſius quoque voluntate haec fieri, ne ſe ejectam praedicet.

Non ſatis eſt te facere: ſententia generalis; & proinde praeſente tempore *Facere* proferenda; non *Feciſſe*, quo ad rem hanc ſolam coarctetur.

13. *Volo ipſius quoque voluntate hoc fieri, ne ſe ejectam praedicet.* Ex *ipſius s* elidetur, ut in ſecunda ſede ſit dactylus vel tribrachus, nam utrumque poteſt eſſe. *ejectam* vero in duas ſyllabas contrahetur, ut ſit in ſexta ſpondeus. FAERNUS.

Haec noſtri univerſi, non *Hoc.* *Haec* omnia, quae in divortio tranſacta & tranſigenda ſunt. Ceterum nihil opus eſt, ut *Ejectam* in duas ſyllabas contrahatur; modo, quod paſſim fit apud veteres, in *Ipſius s* finale abjiciatur.

14. *Mulier mulieri magis congruet.* In libro Bembino eſt *convenit*, in Baſilicano *congruet*, in eeteris omnibus *congruit.* FAERNUS. Tres tantum ex noſtris *Congruit*; ceteri omnes *Congruet*: quod placet.

15. *Ubi nunc illas ergo.* In nullo libro invenias hanc lectionem, ſed fere in omnibus, *Ubi ego illas nunc.* in Bembino tantum, *Ubi illas nunc ego*, ut & verſus expoſcit. FAERNUS.

Rogabo. Ubi illas nunc egó reperire poſſim, cogito.

Noſtri omnes, *Ubi ego illas nunc rep.* Repone,

Rogábo. Ubi égo illas nunc iam reperire poſſim, cogito.

Actus V. Scaena I.

Sophrona. Chremes.

S. *QUID agam? quem mi amicum miſera inuéniam, quo conſilia haec referam, atque*
'Unde mi auxiliúm petam?
Nám uereor, era ne ób meum ſuaſum indigne iniuria ádficiatur:
'Ita patrem aduleſcéntis facta haec tólerare audió uiolenter.
C. *Nám quae haec anus eſt, éxanimata a frátre quae egreſſáſt meo?*
S. *Quod ut fácerem egeſtas me impulit; cum ſcirem infirmas núptias*
Haſce éſſe: ut id conſúlerem, interea uita ut in tutó foret.
C. *Cérte edepol, niſi me ánimus fallit, aút parum proſpiciunt oculi,*
Meaé

1. *Aut cui conſilia.* In eodem libro, *aut quo conſilia.* verſus autem hos ita ordinamus, ut ſint trochaici, primus quidem tetrameter acatalecticus, quemadmodum & tertius & quartus hujus ſcaenae: ſecundus vero, demptis duabus dictionibus *nunc* & *mihi*, quae non ſunt in libro Bembino, nec in multis aliis, dimeter catalecticus, hoc modo,

> *Quid agam? quem mihi amicum inveniam miſera? aut quo conſilia haec referam?*
> *Aut unde auxilium petam?*

Baſilicanus & Victorianus, *aut unde mihi auxilium petam?* FAERNUS.

> *Quid agam? quem mihi amicum inveniam miſera? aut quo conſilia haec referam?*
> *Aut unde auxilium petam?*

Sic a Faerno. Sed noſtri univerſi *Miſera inveniam*: & tres noſtri primarii cum aliis duobus, *Unde mihi.* Repone,

> *Quid agam? quem mi amicum miſera inveniam, quo conſilia haec referam, atque*
> *Unde mi auxilium petam?*

Dele prius *Aut*, & pro altero ſubſtitue *Atque.* Series & nexus orationis hic eſt, *Quem inveniam amicum, quo* (id eſt, cui amico) *conſilia referam, atque unde* (a quo amico) *auxilium petam? Quo, Unde, Hinc, Inde* ſaepe ad Perſonas referuntur, non ſemper ad res. Vide Servium ad Aen. I, 10. *Genus unde Latinum.*

3. *Indigne injuria afficiatur.* Idem liber Bembinus & aliqui alii *indigna* habent, ut ad injuriam referatur. FAERNUS.

Indigna injuria adficiatur. Sic e ſuo Bembino Faernus, ſemper ei libro addictior, quam par erat. Noſtri omnes *Indigne*; & recte. Sic Heaut. III, 3, 4.

> *Facis adeo indigne injuriam illi, qui non abſtineas manum.*

5. *Nam quae haec eſt anus.* Aliqui libri, inter quos Bembinus & Baſilicanus, item Donatus, *nam quae haec anus eſt?* hic autem, & duo ſequentes verſus trochaici ſunt tetrametri catalectici. FAERNUS.

> *Nam quae haec anus eſt exanimata, a fratre quae egreſſaſt meo?*

Prava diſtinctio eſt, quam ſic corrigas,

> *Nam quae haec anus eſt, exanimata a fratre quae egreſſaſt meo.*

Exanimata egreſſaſt, ut Eun. IV, 3, 14.

> *Set quid hoc, quod ſubito timida egreditur Pythias?*

Noſtri quoque omnes *Haec anus eſt*: Recte: ut *Anus* in ictu ſit. Apud Servium ad Georg. IV, 445. *Nam quae eſt haec anus.*

8. *Aut parum oculi proſpiciunt.* O. l. ſ. *aut parum proſpiciunt oculi.* quae collocatio verborum verſum efficit trochaicum acatalecticum, cujuſmodi ſunt tres ſequentes. FAERNUS. Ita & noſtri univerſi.

9. *Quid agam?* Legimus ex libro Bembino, *quid ago?* FAERNUS. Noſtri omnes *Agam.* Placet *Ago*, ut mox *Adeo*, *Maneo.*

10. *Adeone, an maneo, dum ea quae loquitur.* Ex eodem libro, & ratione trochaici, *adeo, maneo,*

Meaé nutricem gnátae uideo. s. *néque ille inueſtigátur.* c. *quid ago?*
s. *Qui eius pater eſt.* c. *adeo? an maneo, dum haéc quae loquitur,*
mágis cognoſco?
s. *Quód ſi eum nunc reperire poſſim, níhil eſt quod uereár.* c. *eaſt ipſa.*
Cónloquar. s. *quis hic lóquitur?* c. *Sophrona.* s. *et meum nomen nóminat?*
c. *Réſpice ad me.* s. *di óbſecro uos, éſtne hic Stilpho?* c. *nón.* s. *negas?*
c. *Cóncede hinc a fóribus paulum iſtórſum ſodes, Sóphrona.*
Ne me iſtoc poſthac nómine appelláſſis. s. *quid? non óbſecro es*
Quem ſemper te eſſe dictitaſti? c. *'ſt.* s. *quid has metuis fores?*
c. *Conclúſam hic habeo uxórem ſaeuam. uérum iſtoc me nómine*
Eo pérperam olim dixi, ne uos fórte inprudentés foris
Effútiretis; átque id porro aliqua úxor mea reſciſceret.
s. *Iſtóc pol nos te hic ínuenire miſerae numquam pótuimus.*

manee, dum haec quae loquitur. & eſt ordo, dum magis cognoſco, quae haec loquitur. FAERNUS.

Qui eſt ejús pater, Adee? manee? dum ea quae loquitur, magis cognoſce.

Sic in Faerni editione eſt: ſed apparet eum voluiſſe, *Haec quae loquitur*, ex Bembino; ut *Haec* ſit caſu recto ſingulari. Noſtri omnes *Ea*; ſed alterum rectius, ut infra V, 6, 6. *Num tu intellegis, hic quid narret*, Eun. V, 9, 7. *Audin tu, hic quid ait?* Porro omnes noſtri, *Adeon an maneo.* Lege, *Adeo an maneo*; neque hic Bembino auſculta. Plautus Aul. IV, 9, 20.

Quid agam? abeam an maneam? adeam an fugiam?

Curcul. IV, 4, 33.

Quid ego faciam? maneam an abeam?

Deinde pro *Qui eſt ejús pater*, noſtri omnes *Qui éſt pater ejus*: neutrum placet; quia *Pater* extra ictum ponitur. Repone,

Qui éjus páter eſt. Adeo? an maneo, dum haec quae loquitur magis cognoſco?

14. *Paululum iſtorſum.* Plerique l. s. ſed recentes habent *paulum*, ut & exigit verſus, qui eſt trochaicus catalecticus, ut duo praecedentes. Donatus videtur legiſſe, *paululum iſtoc.* FAERNUS.

Paululum iſtorſum. Sic & noſtri *Paululum*; ſed *Paulum* reponendum, verſu ipſo jubente. Ceterum quod Faernus ait, Donatum legiſſe *Paululum iſtoc*; ex his ejus verbis collegiſſe ſibi viſus eſt: *Nunc Iſtorſum adverbium eſt loci; aliàs nomen.* Quia *Iſtorſum* nuſquam nomen eſt, corrigebat illic *Iſtoc.* Sed fefellit virum acutiſſimum prava lectio: quippe veteres ibi Editiones, *Nunc Paululum adverbium eſt loci, aliàs nomen.* Atque hoc vere dicitur.

15. *Quid? non is obſecro es.* Tò *is* aliquot libri non habent, inter quos Bembinus FAERNUS. A noſtris quoque abeſt *Is*; ſed iidem habent, *Non es, obſecro.* Perperam, niſi tollas *Quid*: tum bene habebit, *Non is obſecro es*; ut & apud Velium Longum eſt, p. 2213.

16. *Quem ſemper te eſſe dictitaſti?* CH. *ſt.* Ex extrema ſyllaba dictionis *dictitaſti*, & particula *ſt*, cui ſonum vocalis aſpiro, facio ſpondeum, ut octonarius conſtet. FAERNUS.

Pro *St* Noſtri omnes *Eſt.* Sed Velius citat *St*: & ex *S* & *T* ſyllabam fieri notat; quare ſalvus eſt ſpondeus.

17. *Verum iſtoc de nomine, Eho perperam olim dixi.* Liber Bembinus primo habuit *iſtuc*, quod poſtea mutatum eſt in *iſtoc*, quemadmodum omnes alii libri habent: ſed lectio libri Victoriani mihi vehementiſſime placet, *verum iſtoc me nomine*, ut ſit ordo, verum dixi me iſtoc nomine. FAERNUS.

Iſtoc de nomine. Sic & noſtri omnes; ſed vera eſt libri Victoriani lectio, *Iſtoc me nomine*, & in textum recipienda. Sic paulo ante, *Ne me iſtoc nomine appellaſſis*: & ſupra II, 3, 45.

Neque mi cognatus fuit quiſquam iſtoc nomine.

20. s. *Hem iſtoc pol.* Auctoribus antiquiſſimis, libris Bembino & Vaticano, deleo particulam *hem.* FAERNUS. Noſtri *Hem* habent.

C. *Eho dic mihi, quid rei tibi eſt cum fámilia hac unde éxis?*
Ubi illae? S. *miſeram me.* C. *hém, quid eſt? uiuúntne?* S. *uiuit gnáta.*
Matrem ipſam ex aegritúdine miſerám mors conſecúta eſt.
C. *Male factum.* S. *ego autem quae éſſem anus deſérta, egens, ignóta,*
Ut pótui, nuptum uirginem locáui huic aduleſcénti,
Harúm qui eſt dominus aédium. C. *Antiphónine?* S. *iſti inquam ipſi.*
C. *Quid? duáſne is uxorés?* S. *au, obſecro, únam ille quidem hanc ſólam.*
C. *Quid illam álteram quae dicitur cognáta?* S. *haec ergoſt.* C. *quid ais?*
S. *Compóſito factumſt, quó modo hanc amáns habere póſſet*
Sine dóte. C. *di noſtrám fidem, quam ſaépe forte témere*
Euéniunt quae non aúdeas optáre? offendi aduéniens

Quicúm

21. CH. *Eho, dic mihi, quid tibi rei eſt.* Tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus ita collocant, *quid rei tibi eſt.* verſus eſt tetrameter Iambicus catalecticus, ut ſequentes. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Rei tibi eſt.*

22. *Aut ubi illae ſunt?* Ex ratione verſus, & fide omnium fere librorum, & in his Bembini, deleto τὸ *aut*, & in dimetiendo verſu corripito priorem ſyllabam in *illae.* FAERNUS.

Duo ex noſtris *Ubi illae?* nec *Aut*, neque *Sunt* agnoſcunt. Recte. Si cui tamen *Sunt* arrideat, is legat *Ubi illaec ſunt?* quo accentus in poſteriore ſyllaba rite fiat.

23. *Matrem ipſam ex aegritudine, miſeram mors conſecuta eſt.* O. fere l. s. & in iis Bembinus ita habent, *ex aegritudine hac.* quod exponemus, prae triſtitia, quod maritum ſuum invenire non poſſet. ſane Donatus exponit, *ex aegritudine*, infirmitate, ac morbo: quae expoſitio non quadrat ad hanc lectionem. FAERNUS.

Ne unus quidem ex tot noſtris, nec Edd. vett. habent *Hac.* Corrector, credo, Bembinus, verſus gratia addidit *Hac*, quo tamen verſus aeque commode carere poteſt, ſententia commodius caret. Plautus Poen. Prol. v. 69. *Conjicitur ipſe in morbum ex aegritudine.*

25. *Ut potui virginem nuptum.* Omnes fere libri, praeter Bembinus, *nuptum virginem.* ita eſt Iambus in quarta. FAERNUS. Noſtri omnes *Nuptum virginem*, quod & verſus poſtulat.

26. *Harum qui eſt dominus aedium. Antiphonin? Em, iſti ipſi.* Verſus hic claudicat; *Em* enim ſine ſynaloepha ſtare nequit. Duo ex noſtris poſt *Antiphonine* addunt *Inquam:* tertius, qui ex Academicis eſt, ſic recte,

Harum qui eſt dominus aedium. Antiphonine?
Iſti inquam ipſi.

27. *Unam quidem ille.* O. l. s. hunc ordinem verborum habent, *unam ille quidem.* FAERNUS.

Quid duaſne is uxores habet. Au, obſecro,
unam ille quidem hanc ſolam.

Etiam noſtri *Ille quidem.* Verſus tamen ne hoc quidem pacto ſtare poteſt. Repone,

Quid duaſne is uxores? Au obſecro unam ille
quidem hanc ſolam.

Habet, ex interpretatione inter lineas natum eſt.

28. *Quid illa altera quae dicitur cognata? s. haec eſt.* Liber Bembinus, *quid illam alteram.* & ſubaudiendum eſt, nonne habet uxorem? vel aliquid tale. FAERNUS.

Etiam noſter veterrimus, *Quid illam alteram.* Recte: non tamen ſubaudiendum, *Habet uxorem:* ſed ut ſupra III, 1, 15. *Quid eum?* & Heaut. V, 1, 77.

32. *Quicum volebam atque ut volebam conlocatam filiam.* Liber Bembinus, in hac parte mendoſus, habet *conlocatam amari:* nos legendum putamus, *conlocatam gnatam*, ut verſus ſit Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, non tamen mutamus. ceterum pro *quicum*, idem liber, & Victorianus, & multi alii habent *quocum.* FAERNUS.

Quocum volebam. atque ut volebam, collocatam filiam. Sic dedit Faernus & verſu indignante, & ipſo qui *Gnatam* ex conjectura maluit.

Quicúm uolebam atque út uolebam filiam locátam:
Quod nós ambo opere máxumo dabámus operam ut fieret.
[Sine noſtra cura maxima, ſua cura haec ſola fecit.]
s. *Nunc quid opus facto ſit uide. pater áduleſcentis uénit:*
Eumque animo iniquo hoc óppido ferre áiunt. c. *nil periclíſt.*
Set per deos atque hominés, meam eſſe hanc cáue reſciſcat quiſquam.
s. *Nemo éx me ſcibit.* c. *ſequere me: intus cétera audiémus.*

ACTUS V. SCAENA II.

DEMIPHO. GETA.

D. *NOSTRÁPTE culpa fácimus, ut malis expediat éſſe:*
Dum

luit. *Quicum* noſtri, & Priſcianus p. 934. Hoc recte. Ceterum illud in Bembino notandum, pro *Filiam* poni *Amari*, nulla literarum ſimilitudine. Id mihi videtur a correctore metrico ortum, ut verſus ſuppleretur: cui rei fidem facit unus ex noſtris, a quo *Filiam* abeſt, nec ejus vice quicquam ſubſtituitur. Ex his indiciis ſic repono,

Quicum volebam atque ut volebam filiam locatam.

ut ſupra IV, 3, 40. *Quid ſi filiam Suam unicam locaret?* & hic v. 25. *Virginem locavi huic adoleſcenti.* Plautus Aul. II, 2, 51. *Nunc ſi filiam locaſſim meam tibi.* Apud Priſcianum tamen, *Collocatam filiam.*

33. *Dabamus ut fieret operam.* O. l. s. *dabamus operam ut fieret.* FAERNUS. Ita noſtri quoque omnes.

34. *Sine noſtra cura, maxima ſua cura haec ſola fecit.* Duo ex noſtris *Maxume.* Sed vide mecum, quid verſus hic intus, ſi excutias, habeat. *Haec ſola* eſt Sophrona. Hoc ſemel poſito, quod reliquum eſt, expende. Dixerat Chremes, *Quod nos ambo opere maxumo:* nunc vero infert, *Sine noſtra cura.* Quomodo haec conſtant? An fieri quicquam poteſt *Opere maxumo*, & idem tamen *Sine cura*? Deinde illud vide, *Haec ſola ſua cura maxuma.* Si Sophrona hoc *Sua cura* & providentia effecit, quomodo *forte temere* evenit? Quae vero iſta Sophronae *cura?* cui fors Antiphonem primo obtulit; reliquum vero Phormionis cura & aſtutia eſt actum. Nimirum hic verſus a mala manu eſt; Corrector aliquis illud *Quod nos*, quod ad priora refertur, poſt ſe aliquid quo referatur requirere putabat, & hunc benigne verſiculum de ſuo donabat. Ceterum diſtinctione mutata nihil hoc emblemate erit opus. *Offendi*, inquit caſu ſponte & de improviſo factum, quod ego & frater maximopere diuque moliebamur, ut aliquando fieret.

35. *Nunc quid facto eſt opus, vide.* Liber Bembinus, & Victorianus, *nunc quid opus facto ſit vide.* appoſite ad rationem verſus. FAERNUS. Ex Meadianis alter *Sit*; ceteri perperam *Eſt.*

38. s. *Nemo ex me ſcibit.* CH. *ſequere me. cetera intus audies.* Ita Baſilicanus. verſus impeditus, & ut puto in omnibus libris mendoſus. liber Bembinus, & multi alii ita collocant, *intus cetera audies.* ita eſſet Iambicus tetrameter brachycatalecticus, vel forte trochaicus, non faciendo ſynaloepham, in *nemo ex.* ſane liber Bembinus habet *nemo ex me ſ.* FAERNUS.

Plerique noſtri cum Baſilicano faciunt, *Cetera intus audies:* tres cum Bembino, *Intus cetera audies.* Repone,

so. *Nemo ex me ſcibit.* CH. *ſequere me: intus cetera audiemus.*

Audiemus; tam quae tu ex me, quam quae ex te ego audire cupimus.

1. *Noſtrapte culpa facimus, ut malos expediat eſſe.* Tres noſtri veterrimi *Malis.* Recte. Vide ad Heaut. II, 4, 8.

Notum illud Martialis:

Nobis non licet eſſe tam diſertis.

4. *Etiam*

Dum nimium dici nós bonos ſtudémus et benignos.
Ita fúgias ne praetér caſam, quod áiunt. nonne id ſát erat,
Accipere ab illo iniúriam? etiam argéntumſt ultro obiéctum:
Ut ſit qui uiuat, dum áliud aliquid flágiti confíciat.
G. *Planiſſime.* D. *iis nunc praémium eſt, qui récta praua fáciunt.*
G. *Ueriſſime.* D. *ut ſtultiſſime quidem illi rem geſſérimus.*
G. *Modo ut hóc conſilio póſſiet diſcédi, ut iſtam dúcat.*
D. *Etiam idne dubiumſt?* G. *haút ſcio hercle, ut homóſt, an mutet ánimum.*
D. *Hem, mútet autem?* G. *néſcio: uerúm, ſi forte, díco.*
D. *Ita fáciam, ut frater cénſuit, ut uxórem huc eius addúcam:*
Cum iſta út loquatur. tú, Geta, abi prae: núntia hanc uentúram.
G. *Argéntum inuentumſt Phaédriae: de iúrgio ſilétur:*
Prouiſum eſt, ne in praeſéntia haec hinc abeat: quid nunc pórro?
Quid fiet? in eodem haéſitas luto: uorſura ſóluis:
Prae-

4. *Etiam argentum eſt ultro objectum ei.* Τὸ *ei* nullus habet l. s. quod nec ſenſui, nec verſui neceſſarium eſt. FAERNUS. Etiam noſtri neſciunt illud *Ei.*

5. *Dum aliquid aliud.* Et Donatus, & libri Bembinus & Victorianus, *dum aliud aliquid.* FAERNUS. Noſtri omnes uno excepto *Aliquid aliud.* Nec verſus, nec ſententiae inter eſt.

8. *Modo ut hoc conſilio poſſit. Poſſiet* exigit verſus; & ita eſt in libro Bembino. FAERNUS. Male noſtri *Poſſit.*

9. *Etiamne id dubiumſt?* Lege ex uno Regio, *Etiam idne dubiumſt?* Vide ſupra II, 1, 8.

11. *Ut uxorem huc ejus adducam.* Recentiores fere libri non habent particulam *ut*; qua dempta, itaque collocatis verbis, ut in Bembino & nonnullis aliis eſt, *uxorem ejus huc adducam*, numeroſior verſus eſt, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Omnes noſtri, duobus exceptis, *Ut uxorem.* Quod autem Faernus putat, *Ut* dempto, numeroſiorem fore verſum, tota via erravit. Nec ineptum hic nec inutile *Ut* eſt, quod quidam putat. Hec. II, 2, 2.

Patrie animo victus faciam, ut tibi concedam. Porro duo ex noſtris *Ejus huc*; ceteri *Huc ejus*: quod placet.

12. *Geta abi.* O. fere l. s. & in iis Bembinus, & Victorianus, *Tu Geta abi.* FAERNUS.

Sic & noſtri plerique *Tu*: ſed diſtinctio mutanda eſt; non *Abi, praenuntia*, ſed *Abi prae, nuntia.* Sic *I prae, ſequar.* Eun. III, 2, 40. *Abi prae, cura ut ſint domi parata.* Plautus Amph. I, 3, 45. *Abi prae, Soſia, Jam ego ſequar.*

15. *Vorſuram ſolves.* Aliqui maluerunt *vorſura ſolvis.* quod neſcio qua ratione fecerint, cum o. l. s. & Donatus, habeant, *verſuram ſolves.* FAERNUS.

Quid fiet? in eodem luto haeſitas: vorſuram ſolves,
Geta: praeſens quod fuerat malum, in diem abiit: plagae creſcunt.

Immo certa ratione faciunt, qui malunt *Vorſura ſolvis.* Res jam nota eſt, Salmaſii induſtria & Frederici Gronovii. Cicero ad Atticum V, 15. *Ut verear, ne illud, quod tecum permutavi, verſura mihi ſolvendum ſit.* Verſura ſolvit, qui, ut vetus debitum expungat, novum contrahit: ut Geta hic unam culpam in nuptiis herilis filii admiſſam, novis in Phaedriae fidicina fallaciis differt, & in praeſens evadit. Ceterum duo ex codicibus noſtris non habent *Geta.* Repono,

Quid fiet? in eodem haeſitas luto: verſura ſolvis:
Praeſens quod fuerat, in diem malum abiit: plagae creſcunt.

18. *Nequid vereatur Phormionem, aut ejus orationem.*

Praeſéns quod fuerat, in diem malum ábiit: plagae créſcunt,
Niſi próſpicis. nunc hinc domum ibo; ac Phanium edocébo
Nequid uereatur Naúſtratam, neque eius oratiónem.

ACTUS V. SCAENA III.

DEMIPHO. NAUSISTRATA. CHREMES.

D. *AGEDUM, út ſoles, Nausiſtrata: fac illa út placetur nóbis*
Ut ſuá uoluntate id quod eſt faciúndum faciat. N. *faciam.*
D. *Paritér nunc opera me ádiuuas, ac ré dudum opitulata es.*
N. *Factúm uolo: ac pol minus queo uiri cúlpa, quam me dignumſt.*
D. *Quid aútem?* N. *quia pol mei patris bene parta indiligenter*
Tutátur: nam ex iis praédiis talénta argenti bina
Capiébat ſtatim: hem uir uiro quid praéſtat? D. *bina quaéſo?*

N. *Ac*

tionem. Hic verſus jam a ſaeculo crucem interpretibus fixit. Quid enim Phanium vereretur *Phormionem*, qui ei & marito amiciſſimus erat, & nuptiarum inventor, inceptor, perfector? Quid *ejus orationem*; qui poſtea ad eam non aditurus erat, ſed domi cum Phaedria potaturus? Sola Nauſiſtrata erat, quae id nuntium de repudio ad Phanium portatura erat; idque Geta praeſente conſtitutum eſt. His ergo rebus offenſus Guyetus, verſum, ut ſolet, in morboniam mittit. Tu repone,

Nequid vereatur Nauſtratam neque ejus orationem.

Nauſtrata eadem eſt, quae poſtea *Nauſiſtrata* dicitur. Sic *Naucrates* idem qui *Nauſicrates*; *Sopater* qui *Soſipater.* Brevius dicebant, qui familiarius. Id enim animadvertes, cum de abſente hic loquitur Geta, *Nauſtratam* vocat; poſtea qui praeſentem alloquuntur, *Nauſiſtratam*; hoc enim majoris dignitatis, & magis ad primariae feminae faſtum ac ſupercilium. Sic in Hecyra I, 2. eadem mulier & *Philotis* & *Philotium* appellatur: in Ciſtell. II, 3. Idem ſervus *Lampadiſcus* & *Lampadio.* Ceterum qui hoc neſciebant Librarii, etiam hic, ut poſtea, *Nauſiſtratam* ſcripſerunt. quod cum metri ratio non admitteret, correctores *Phormionem* ejus loco ſubſtituerunt.

1. *Fac ut illa placetur nobis.* O. l. s. *fac illa ut p. n.* quod meliorem efficit numerum, FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

3. *Ac dudum re opitulata es.* Libri Bembinus, & Victorianus, *ac re dudum.* FAERNUS.

Noſtri, excepto uno, *Dudum re.* Et, duobus exceptis, omnes cum Edd. vett. *Adjuvas*, non, ut Faernus dedit, *Adjuves.* Recte: Dixerat enim illa, *Faciam.* Non igitur ultra rogat Demipho, ſed gratias agit, agnoſcendo beneficium.

Pariter nunc opera me adjuvas, ac re dudum opitulata es,

7. *Statim capiebat: hem, vir viro quid praeſtat?* DE. *bina quaeſo?* Τὸ *hem* non habebat liber Bembinus, congruenter ad rationem verſu: poſtea ſuperadditum eſt. pro *bina* autem, habet *binam.* FAERNUS.

Hem noſtri omnes habent: quod cum verſum ſtrangularet, corrector ille metricus e textu ejecit. Atqui tantum ſententiae confert, quantum verſui officit. Reponendum erat,

Capiebat ſtatim. hem vir viro quid praeſtat? Bina quaeſo?

Invertebat aliquis verba, qui *Satim* putabat prima correpta eſſe. Atqui cum conſtanter, perpetuo, ſingulis annis, ut hic, ſignificat, primam producit. Nonius Marcellus: *Statim producta prima ſyllaba, a ſtando. perſeveranter & aequaliter ſignificat*; *Terentius*; *Bina talenta capiebat ſtatim.* Idem tamen v. *Capere* habet, *Statim capiebat.* Ceterum *Bina* noſtri omnes, non *Binam.*

8. *At*

N. *Ac rébus uilióribus, tamén duo talénta.* D. *hui.*
N. *Quid haéc uidentur?* D. *ſcilicet.* N. *uirúm me natum uéllem:*
Ego oſténderem. D. *certó ſcio.* N. *quo pácto.* D. *parce ſódes,*
Ut póſſis cum illa; né adoleſcens múlier te fatiget.
N. *Faciam, út iubes: ſet meúm uirum abs te exire uideo.* C. *ehem, Démipho,*
Iam illi datum eſt argentum? D. *curaui ilico. nollém datum.*
Ei, uideo uxorem: paene plus quam ſat erat. D. *cur nollés, Chreme?*
C. *Iam récte.* D. *quid tu? ecquid locutus cum iſta es, quamobrem hanc dúcimus?*
C. *Tranſegi.* D. *quid ait tandem?* C. *abduci nón poteſt.* D. *qui nón poteſt?*
C. *Quia utérque utrique eſt córdi.* D. *quid iſtuc nóſtra?* C. *magni: praéter haec,*
Cognátam comperi éſſe nobis. D. *quid? deliras.* C. *ſic erit:*
Non temere dico: rédii mecum in mémoriam. D. *ſatin ſanus es?*
N. *Au óbſecro, caue ne in cognatam pécces.* D. *non eſt.* C. *né nega:*
Patris

8. *Ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina.* D. *hui.* Poteſt hic verſus ſuſtentari, ut ſit Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, hoc modo; ut eliſo ex *vilioribus s*, ex *tamen n*, in quarta ſede ſit anapaeſtus, in quinta dactylus. FAERNUS.

Ac rebus vilioribus multo tamen talenta bina. Hui. Quicquid agat Faernus, vitioſus manet verſus: nam ex metri lege *oribu'* tribrachus eſſe debuit, non Dactylus. Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Duo talenta*, non *Talenta bina.* Repone,

Ac rebus vilioribus tamen duo talenta. Hui.

Satis eſt ad ſententiam, ſi res viliores erant: ut *multo* eſſent viliores, nihil opus.

9. *Virum me natam vellem.* Liber Bembinus *natum*, quod non diſplicet. FAERNUS.

Recte habet Bembinus codex *Natum*; & ſic a prima manu noſter ille 900 annorum. *Virum natam* ſoloecon eſt, & ſibi ipſum repugnat. In textum ergo, quod veritus eſt Faernus, *Natum* recipio.

11. *Ut poſſis cum illa: ne te adoleſcens mulier defetiget.* Et hic verſus vitio laborat; niſi *Adoleſcens* tertiam corripere poſſit. Repon,

Ut póſſis cum illa; né adoleſcens múlier te fatiget.

16. *Quid non poteſt?* Liber Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, *qui non poteſt? qui* autem, pro quomodo exponetur. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Qui.*

19. *Satin ſanus es?* Idem liber *ſatine*: ita octonarius impeditus procedit. FAERNUS.

Non temere dico? redi mecum in memoriam. Satine ſanus es. Noſtri omnes *Satin. Satine* a Bembino correctore eſt, quo laboranti, ut putabat, verſui ſuccurreret. Atque *Redi*, ut aliàs non ſemel, poſitum erat pro *Redii.* Repone,

Non témere dico: rédii mecum in mémoriam.
Satin ſanus es?

Si *Redi* voluiſſet, dixiſſet utique. *Redi tecum in memoriam*, non *Mecum.* Plautus Capt. V, 4, 25.

Nunc demum in memoriam redeo, cum mecum cogito.

Nunc edepol demum in memoriam regredior; audiviſſe me.

Non temere, inquit, dico; redii mecum in memoriam, cognatam eam nobis eſſe.

20. *Au obſecro, vide ne in cognatam pecces.* Unde Faernus illud *Vide*? nihil enim annotavit. Noſtri univerſi, *Cave ne*: quod in textum revocamus. Unus ex Regiis & Ed. vet. *Cave in cognatam pecces.* Utroque modo loqui ſolet Noſter; illud verſui acceptius eſt.

23. *Neque*

Digitized by Google

Patris nómen aliud díctum eſt : hoc tu erráſti. D. *non norát patrem?*
C. *Norát.* D. *cur aliud dixit?* C. *numquamne hódie concedés mihi,*
Neque intélleges? D. *ſi tú nil narras.* C. *pérgis?* N. *miror qui hóc ſiet.*
D. *Equidem hércle neſció.* C. *uin ſcire? at íta me ſeruet Iúppiter,*
Ut própior illi, quam égo ſum ac tu, homo némoſt. D. *di uoſtram fidem:*
Eamus ad ipſam: una ómnis nos aut ſcire aut neſcire hóc uolo. C. *ah.*
D. *Quid éſt?* C. *itan paruam mihi fidem eſſe apút te?* D. *uin me crédere?*
Uin ſatis quaeſitum mi iſtuc eſſe? age, fíat. quid? illa fília
Amici noſtri quid futurumſt? C. *récte.* D. *hanc igitur mittimus?*
C. *Quidni?* D. *illa maneat?* C. *sic.* D. *ire igitur tibi licet, Nauſiſtrata.*
N. *Sic pól commodius éſſe in omnis árbitror, quam ut coéperas,*
Manére hanc; nam perliberalis uiſaſt, cum uidi, mihi.
D. *Quid iſtúc negotiſt?* C. *iámne operuit óſtium?* D. *iam.* C. *o Iúppiter,*
Di nós reſpiciunt: gnátam inueni núptam cum tuo fílio. D. *hem,*
Quo pácto id potuit? C. *nón ſatis tutus eſt ad narrandum hic locus.*
D. *At tu íntro abi.* C. *heus, ne fílii quidem nóſtri hoc reſciſcant, uolo.*

23. *Neque intelliges?* DE. *ſi tu nihil narres.* CH. *pergis.* N. *miror quid hoc ſiet.* Pro *narres*, *narras* eſt in o. fere l. s. & in iis Bembino. pro *pergis* vero, is tantum liber, & Victorianus habet *perdis.* Sane in dimetiendo verſu, ſuſpicatus quandoque ſum, ex *intelliges s* eliſo, ultimaque ſyllaba brevi remanente, ut apud Ennium, *Virgines nam ſibi quiſque domi Romanus habet ſas.* item ex *quid d*, *nihilque* in unam ſyllabam contracto, in prima ſede hujus octonarii Iambici eſſe Iambum, in ſecunda dactylum, in quinque ſequentibus ſpondeum: ſed tamen non valde placet haec ſuſtentatio verſus. FAERNUS.

> *Neque intelleges? Si tu nihil narras. Perdis. Miror quid hoc ſiet.*

In verſu dimetiendo male rem geſſit Faernus: prius erat emendandus, quam ad digitos exigendus. Repone,

> *Neque intélleges? Si tu nil narras. Pergis? Miror, qui hoc ſiet.*

Narras unus tantum ex noſtris: omnes autem *Pergis*? quod alteri equidem praefero. *Miror, qui hoc ſiet?* i. e. quomodo hoc ſit, vel ſententia ipſa poſtulat. *Quid* enim eſſet, ſciebat: *quomodo* id eſſe poſſet, jure mirabatur: ſic mox. v. 35. *Quo pacto id potuit?*

25. *Quam ego ſum, ac tu, nemo eſt.* Augere aſſeverationem videtur dictio *homo*, quae in o. fere l. s. eſt, etiam antiquis, praeter Bembinum, hoc modo, *homo nemo eſt.* FAERNUS. Tres ex noſtris ignorant illud *Homo:* ceteri habent, verſu etiam gaudente.

27. *Vin me credere?* Hic quoque omnes libri ſcripti, praeter Bembinum habent, *vin me hoc credere.* Baſilicanus *vis.* FAERNUS. Omnes noſtri *Hoc*; quod ideo minus placet, quod ſequatur *Iſtuc.*

35. *Quo pacto id potuit? Non ſatis tutus eſt ad narrandum hic locus.* Codex Regius *Tutus hic eſt*: A tribus abeſt *Hic.* Malim,

> *Quo pacto id pote? non ſatis eſt tutus hic ad narrandum locus.*

36. CH. *heus, ne filii noſtri quidem hoc reſciſcant volo.* Haec verba ita ordinata ſunt in libro Bembino, & Victoriano, *ne filii quidem hoc noſtri:* in omnibus aliis, *ne filii quidem noſtri hoc*, quam collocationem probo. & in dimetiendo verſu, ex *quidem m* elido, quamvis ſequente conſonante. immo magis placet Bembina, utcumque verſus procedat. FAERNUS. Unus ex noſtris *Hoc noſtri*; ceteri *Noſtri hoc.* Parum, aut nihil intereſt.

Actus V. Scaena IV.

Antipho.

LAETUS ſum, ut meae res ſeſe habent, fratri óptigiſſe quód uolt.
Quam ſcitumſt, eiuſmodi parare in ánimo cupiditates,
Quas, cúm res aduerſaé ſient, pauló mederi póſſis?
Hic ſimul argentum répperit, curá ſeſe expediuit:
Ego núllo poſſum rémedio me euóluere ex his túrbis:
Quin ſi hóc celetur, in metu; ſin pátefit, in probró ſim.
Neque mé domum nunc réciperem, ni mi éſſet ſpes oſténta
Huiúſce habendi. ſet ubinam Getam ínuenire póſſim?
Rogem, quód conueniundi patris me témpus capere iúbeat.

Actus V. Scaena V.

Phormio. Antipho.

P. *ARGENTUM accepi, trádidi lenóni: abduxi múlierem:*
Curaui, propria ea Phaédria ut poterétur: nam emiſſa éſt manu.
Nunc

1. *Laetus ſum ut us meae res ſeſe habent.* Ex ratione verſus, & fide libri Bembini lego, *Laetus ſum ut meae*, detracto uno *ut*; immo lectio vulgata magis placet. FAERNUS.

Laetus ſum, ut meae res ſeſe habent. Sic a Faerno editum, ipſo tamen, ut ex nota videtur, nolente. Noſtri omnes *Seſe*, quatuor *Ut*, non *Us ut*. Si duplex *Ut* adſciveris, ſenſus erit, *Quamvis meae res male ſe habeant*; ſi ſimplex *Ut*; *Laetus ſum*; pro malo rerum mearum ſtatu; in quantum res meae me laetari patiuntur.

3. *Quas, cum res adverſae ſient, paulo mederi poſſis.* Quatuor ex noſtris, *Quibus.* Sed bis hoc citat Priſcianus p. 795, & 1161, ut oſtendat *Medeor* cum accuſativo jungi.

5. *Me exſolvere ex his turbis.* O l. s. *me evolvere:* pro expedire tracta metaphora a fili glomere. FAERNUS.

6. *In probro ſiem.* Ratio verſus exigit ut *ſim* legatur; reclamantibus omnibus libris. FAERNUS.

7. *Ni mihi eſſet ſpes oſtenſa.* Complures libri *oſtentata.* Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, *oſtenta* habent: ut in Eunucho, *An ego occaſionem mihi oſtenſam.* FAERNUS.

Ex melioribus noſtris quatuor *Oſtenſa.* Apud Priſcianum p. 1004. & Servium ad Georg. I, 248. *Oſtentata.* Sed apud hunc, *Oſtenſa* legi oportere, ipſius verba indicant. *Veteres*, inquit, *Oſtentus participium, non Oſtenſus dicebant.*

8. *Hujuſce habendae.* Lege *Habendi.* Vide ad V, 6, 41.

Invenire poſſum. O. fere l. s. *poſſim.* FAERNUS.

9. *Me capere jubeat.* Ita & Baſilicanus: in aliis vero antiquiſſimis libris, item in multis aliis legitur, *me capere ſuadeat*: quod ſi recipimus, verſus erit Iambicus tetrameter acatalecticus, qui in ſequenti ſcaena; cum ii, qui in hac ſunt, catalectici ſint. FAERNUS.

Ut rogem, quod tempus vonveniundi patris me capere jubeat. *Jubeas* noſtri fere omnes. Sed verſus miſere habitus eſt. Repone,

Rogem, quód conveniundi patris me témpus capere júbeat.

Rogem in pede primo conceſſa venia corripitur.

2. *Propria*

Digitized by Google

Nunc úna mihi res étiam reſtat, quae éſt conſiciunda; ótium
Ab ſenibus ad potándum ut habeam: nam áliquot hos ſumam dies.
A. *Set Phórmioſt: quid áis?* P. *quid?* A. *quidnam núnc facturuſt Phaedria?*
Quo pácto ſatietátem amoris áit ſe uelle abſúmere?
P. *Uiciſſim partis tuás acturuſt.* A. *quas?* P. *uti fugitét patrem:*
Te ſuás rogauit rúrſum ut ageres; caúſam ut pro ſe diceres.
Nam pótaturus éſt aput me. ego me íre ſenibus Súnium
Dicam ád mercatum, ancillulam emptum dúdum quam dixit Geta:
Ne cum hic non uideant mé, conſicere crédant argentúm ſuum.
Set óſtium concrépuit abs te. A. *uide qui egrediatúr.* P. *Getaſt.*

ACTUS V. SCAENA VI.

GETA. ANTIPHO. PHORMIO.

G. *'O fortuna, o fórs fortuna, quántis commoditátibus,*
Quám deſubito ero 'Antiphoni ope uéſtra hunc oneraſtis diem?
A. *Quidnam hic ſibi uolt?* G. *nóſque amicos eius exoneraſtis metu?*
Set ego nunc mihi céſſo, qui non úmerum hunc onero pallio;
'Atque hominem propero inuenire: ut haéc quae contigerint ſciat.

A. *Núm*

2. *Propria ea Phaedria ut petiretur.* Liber Bembinus *poteretur*; appoſite ad rationem verſus: ut & Catullus, *Liber ut innuptae poteretur flore novercae.* FAERNUS.

Ib. *Curavi ea propria Phaedria ut potiretur*, Aliqui libri, & in iis Victorianus: non habent τὸ *ea*: Bembinus ita, *curavi propria ut Phaedria poteretur.* FAERNUS. Noſtri *Propria ea*; & duo primarii *Poteretur.*

3. *Nunc una res mihi etiam reſtat.* Venuſtior videtur collocatio librorum Bembini, & Victoriani, *nunc una mihi res.* FAERNUS. Tres ex noſtris *Mihi res.*

5. *Facturus.* Ex optimis noſtris aliquot *Facturus eſt.* Lege *Facturuſt.*

6. *Quo pacto ſatietatem amoris ait ſe velle ſumere?* Antiquiſſimi libri, & multi alii ex recentibus, *abſumere* habent. FAERNUS. Etiam noſtri plerique *Abſumere.*

7. *Viciſſim partes tuas acturus éſt. Quas? Ut fugitet patrem.*
Quas omnino acui debet. Repóne igitur,
Viciſſim partes tuas acturuſt. Quás? Uti fugitet patrem.

8. *Te ſuam rogavit rurſum ut ageres; cauſam ut pro ſe diceres.* *Suam* quidem legit Donatus, ſubaudiens, partem; mihi tamen magis placet *ſuas*, quod eſt in libro Bembino, & ſubaudio *partes.* FAERNUS. *Te ſuas rogavit.* Noſtri omnes perperam *Suam.*

10. *Quam dudum dixit Geta.* Unde hoc abſonum, tacente Faerno? Noſtri univerſi cum Edd. vetr. *Dúdum quam dixis Geta.*

12. *Vide quis egrediatur.* Ex eodem libro legimus *qui.* & ex ratione verſus. FAERNUS. Noſtri male *Quis.*

2. *Quam ſubito ero meo Antiphoni.* In eodem libro eſt, *meo ero.* ita etiam exigente trochaico. FAERNUS.
Quam ſubitó meo ero Antiphoni ope veſtra hunc oneraſtis diem.
Noſtri, uno excepto, omnes *Ero meo.* Illud *Meo* inſititium eſt. Repono,
Quam deſubito ero Antiphoni.

6. *Quid*

A. *Núm tu intellegis, quid hic narret?* P. *núm tu?* A. *nil.* P. *tantúndem ego.*
G. *'Ad lenonem hinc ire pergam: ibi núnc ſunt.* A. *heus, Geta.* G. *ém tibi.*
Núm nouom aut mirúmſt reuocari, cúrſum cum inſtiteris? A. *Geta.*
G. *Pergin? hercle númquam hodie odio tú me uinces.* A. *nón manes?*
G. *Uapula.* A. *id quidem tibi iam fiet, niſi reſiſtis, uérbero.*
G. *Familiariórem oportet éſſe hunc: minitatúr malum.*
Set iſne eſt quem quaero, an non? ipſuſt. cóngredere actutúm. A. *quid eſt?*
G. *O ómnium, quantum eſt qui uiuont, hóminum homo ornatiſſume:*
Nam ſine controuérſia ab dis ſólus diligere, 'Antipho.
A. *'Ita uelim: ſet, qui iſtuc credam ita eſſe, mihi dici uelim.*
G. *Satin eſt ſi te delibutum gaúdio reddo?* A. *énicas.*
P. *Quin tu hinc pollicitationes aúfer, et quod férs, cedo.* G. *oh,*
Tú quoque aderas, Phórmio? P. *aderam: ſét tu ceſſas?* G. *áccipe, em,*
'Ut modo argentúm tibi dedimus áput forum, recta ád Chremem
Súmus

6. *Quid hic narret?* Idem libri, *hic quid hic narret:* nos, *hic quid narret*, verſui congruentet. FAERNUS. Noſtri omnes, *Quid hic narret.* Et hoc praeſtat.

8. *Num mirum aut novum eſt revocari, curſum cum inſtitueris? Geta.* Lege ordine inverſo *Novum aut mirum*, numero meliore. Recte etiam Guyetus ex codicibus ſcriptis *Inſtiteris*: Noſtri perperam *Inſtitueris*, verſu abnegante.

Num novum aut mirumſt revocari, curſum cum inſtiteris? Geta.

9. *Pergis hercle: numquam tu tuo odio vinces me.* Alii l. s. *pergin*, Bembinus *pergis* habet. lego autem, *pergis hercle*, conjuncte: ut & in Heautontim. *Quin mihi moleſtum eſt. Pergis hercle.* quae vero ſequuntur, omnes libri ita collocant, *nunquam tu odio tuo me vinces.* FAERNUS.

Pergis hercle: numquam tu odio tuo me vinces. Non manes? Noſtri plerique *Pergit.* Unus *Pergin? hercle.* Recte: atque ita legendum, Heaut. III, 3, 21. non *Pergis hercle.* Porro pro *Tu odio* codex Academicus *Hodie* habet. Utrumque retine & ſic repone,

Pergin? hercle numquam hodie odiò tu me vinces. Non manes?

Odio, abſolute ut Hec. I, 2, 48.

Tundendo atque odio denique effecit ſenex.

Plautus Rud. IV, 3, 7.

Enicas jam me odio, quiſquis es.

Numquam hodie, praeter Comicos, qui paſſim habent. etiam Virgilius;

Numquam omnes hodie moriemur inulti.

10. GE. *Vapulabis.* AN. *id tibi quidem jam fiet.* In libris Bembino, & Vaticano, eſt *vapula*; nec aliter verſus poteſt ſtare. hoc autem, id eſt *vapula*, verbum minantis eſt, non autem jam percutientis. & eſt hic locus tranſlatus ex Plauti Aſinaria: *Tun libero homini male ſervos loquere? Vapula. Id quidem tibi hercle fiet, Demenetum ſimul ac conſpexero.* quod vero ſequitur, ita in omnibus libris ordinatur, *id quidem tibi.* verſus autem hoc modo ſuſtentabitur, ut vel eliſo *d*, ex *id*, in ſecunda ſede ſit anapaeſtus; vel *fiet*, in unam ſyllabam contracto, ſit in quarta ſpondeus. FAERNUS.

Noſtri omnes *Vapulabis*; perperam. Feſtus olim legebat hic *Vapula*. *Vapula, inquit, tum dici ſolitum, cum vellent minantibus ſignificare, ſe eos neglegere & non curare. Plautus in Feneratrice: Liberta ſalve: Vapula Papiria. Aelius hoc loco, Vapula poſitum eſſe ait, pro Dole; Varro pro Peri, teſte Terentio in Phormione. Non m* —— Locus ibi mutilus eſt: Sed ſatis apparet Feſtum de hoc ipſo egiſſe, & proinde *Vapula* hic lectum eſſe. Ceterum poſtquam in textum ſe intulerat *Vapulabis*, nebulo aliquis ad verſum ſupplendum, hoc bellum emblema addidit, *Curialis vernula eſt, qui me vocat*; quod & in compluribus editionibus hodie viſitur. Nos in duobus noſtris, ſed recentioribus invenimus: ſpurium tamen eſſe vel illud evincit; quod ſtare hic

non

Súmus profecti: intérea mittit érus me ad uxorém tuam.
A. *Quámobrem?* G. *omitto próloqui: nam nihil ad hanc rem eſt, Antipho:*
Ubi in gynaeceum íre occipio, púer ad me accurrit Mida:
Póne adprehendit pállio, reſupinat: reſpició: rogo,
Quámobrem retineát me: ait eſſe uétitum intro ad eram accédere.
Sóphrona modo frátrem huc, inquit, ſénis introduxít Chremem:
Eúmque nunc eſſe íntus cum illis: hóc ubi ego audiui, ád fores
Súſpenſo gradú placide ire pérrexi: acceſſi: aſtiti:
Ánimam compreſſi: aúrem admoui: ita ánimum coepi atténdere,
Hóc modo ſermónem captans. A. *eú, Geta.* G. *hic pulchérrumum*
Fácinus audiui: ítaque paene hercle éxclamaui gaúdio.
A. *Quód?* G. *quodnam arbitráre?* A. *neſcio.* G. *átqui mirificíſſumum:*
Pátruus tuus eſt páter inuentus Phánio uxorí tuae. A. *hem,*
Quíd ais? G. *cum eius conſuéuit olim mátre in Lemno clánculum.*
PH. *Sóm-*

non poteſt, niſi legas *Vapulabis*: cum tamen compertum jam ſit, legendum eſſe *Vapula.* Ut ne addam; niſi ſtatim poſt *Vapula* inferas, *Id tibi jam fiet*, hoc eſt *Vapulare*, ſententiam in reſponſo nullam fore.

11. *Minitatur malum.* Pronomen *qui*, non eſt in ullo ex antiquis libris: neque id verſus admittit. FAERNUS. Etiam noſtri plerique neſciunt illud *Qui.*

12. *Ipſuſt.* PH. *Congredere actutum.* A. *Quid eſt?* Dele nomen Phormionis, & cum Codd. aliquot noſtris Getae totum attribue. *Ipſuſt: congredere actutum.* Certe a Phormione hoc non dici, vel illud indicio eſt, quod verſu demum 18 Phormionem adeſſe ſenſit Geta, *Oh, tu quoque aderas, Phormio.* Geta, conſcius ſibi laetiſſimi nuntii, jubet herum congredi quantum poteſt, ut cum illo impertiat. Sic apud Plautum Bacch. IV, 9, 56 Chryſalus ſervus, bono, ſed ficto, nuntio onuſtus, ad herum Nicobulum: *Rogas? congredere.* NI. *Congredior.*

13. *Qui vivant hominum homo honoratiſſime:* Liber Bembinus, *qui vivont homo hominum ornatiſſime*, ad rationem verſus accommodate. FAERNUS.

Accipimus a Bembino *Ornatiſſume*: retinemus tamen, quod ceteri omnes habent, *Hominum homo.* Eun. II, 2, 1. *Homini homo quid praeſtat?* Adel. II, 2, 10. *Hominum homo ſtultiſſume.*

18. *Tu quoque hic aderas Phormio?* PH. *aderam. ſed ceſſas?* G. *accipe, hem.* Omnes fere libri, inter quos Bembinus, neque habent τὸ *hic*, & poſt *ſed*, habent pronomen *tu.* numero meliore trochaici. FAERNUS. Noſtri hic mendoſe *Hic* ſine *Tu.*

20. *Ut modo argentum tibi dedimus aput forum, recta domum*
Sumus profecti: interea mittit herus me ad uxorem tuam.

Argentum dedimus, Ego ſcilicet & Herus Demipho, qui una ad forum ea cauſa ieramus, IV, 5, 6. Mox ſequitur, *Recta domum profecti ſumus*, Ego rurſus atque Herus. Atqui hoc falſiſſimum. Demipho enim recta ad Nauſiſtratam ibat; V, 2, 11. & V, 111, 1; ſic ut juſſerat frater, IV, 5, 7. *Ubi hoc egeris, Tranſito ad uxorem meam.* Rurſus ſi recta *domum* ibant; quid illud erit, *Mittit me ad uxorem tuam*, quae ipſa ibi domi erat? Repone igitur, emendatione certiſſima,

Recta ad Chremem
Sumus profecti.

Ad Chremem, hoc eſt, *ad domum Chremetis*; ubi uxor ejus Nauſiſtrata convenienda erat. Sic And. II, 2, 24. *Ego me continuo ad Chremem.*

29. *Euge Geta.* Liber Bembinus, & Victorianus, *eu Geta*, Baſilicanus, *heu Geta.* FAERNUS. Et noſtri plerique, *Eu Geta.*

32. *Pater inventus eſt Phanio.* Aliqui libri, in quibus Bembinus, ita habent, *eſt pater inventus.*

PH. *Sómnium: utn' haec ígnoraret ſuúm patrem?* G. *aliquid crédito,*
Phórmio, eſſe caúſae: ſet me cénſen potuiſſe ómnia
Intellegere extra óſtium, intus quae ínter ſeſe ipſi égerint?
A. *Atque hercle ego quoque illam inaudiui fabulam.* G. *immo etiám dabo*
Quó magis credas: pátruus interea inde huc egreditúr foras:
Haút multo poſt cúm patre idem récipit ſe intro dénuo:
Ait uterque tibi poteſtatem eius habendi ſe dare:
Dénique ego ſum miſſus, te ut requirerem atque addúcerem. A. *em*
Quin ergo rape mé: quid ceſſas? G. *fécero.* A. *o mi Phórmio,*
Uale. P. *uale, Antiphó: bene, ita me di ament, factum. gaúdeo*

ACTUS V. SCAENA VII.

PHORMIO.

TANTAM fortunam de ínprouiſo eſſe his datam.
Summa éludendi occaſioſt mi núnc ſenes,
Et Phaédriae curam ádimere argentáriam;
Ne cuíquam ſuorum aequálium ſupplex ſiet.

Nam

tus. ita & Donatus; quae collocatio verborum adjuvat verſum. FAERNUS. Noſtri plerique, *Patruus tuús pater eſt:* male, quia *Páter* in Theſi deliteſcit.

34. *Somnium: utin' haec.* Duo ex noſtris veteres, *Ut haec*, Lege, *Utn' haec.* Horat. *Utne tegam ſpurco Damae latus?*

37. P. *Atque hercle ego quoque illam audivi fabulam.* Ita libri noſtri; ſed Donatus legebat; *Illam inaudivi*; *Plautus*, inquit, *in Milite glorioſo. Nam hoc cognomentum poetae eſſe inaudivi.* Sic Editiones nuperae: ſed vetus, *Nam hoc columnatim*; Repone,

Nam os columnatum poetae eſſe inaudivi Barbaro.

Exſtat in Mil. Glor. II, 2, 56. Ceterum hoc noli *Phormioni* attribuere, ſed cum codice Academico *Antiphoni.* Id ex reſponſo conſtabit, ubi *Patruus*, *Tibi poteſtatem*, *Te requirerem* ad Antiphonem referuntur. Praeterea, jam modo dixerat Phormio, *Somnium, utne illa ignoraret patrem*? non convenit ergo, ut continuo addat, *ſe rem prius inaudiviſſe.* Repone igitur,

AN. *Atque hercle ego quoque illam inaudivi fabulam.*

Recte: Antipho inaudivit, qui cognatus & familiaris; non Phormio qui alienus & ignotus. *Illam in au*, anapaeſtum facit. *Inaudire* Plauto, Ciceroni, aliis, eſt rem prius occultam & celatam fando audire. Sine dubio igitur vera haec lectio eſt.

40. *Ait uterque tibi poteſtatem ejus habendae ſe dare.* In nullo omnino libro invenio pronomen *ſe*; omnes vero habent *dari*, pro *dare.* ſed verſus non conſtat, niſi legas pro *habendae*, *adhibendae*, quod in libro Bembino eſt. qua lectione admiſſa, licebit, opinor, exponere *adhibendae*, pro *habendae*: ſicut dicimus adamare pro amare, adhaerere, pro haerere, & ſimilia. aut *adhibendae*, aſciſcendae, adjungendae in matrimonium. ad has non ſane vulgatas hujus verbi expoſitiones, cogit me auctoritas tam vetuſti libri, cum verſus neceſſitate conjuncta. FAERNUS.

Ait uterque tibi poteſtatem ejus habendae dari. Illud *Adhibendae*, quod Bembinus exhibet, commentum eſt correctoris, qui verſum ruentem ſic fulcire voluit. Rectius, qui *Se* addiderunt; nam noſtri, tribus recentioribus exceptis, omnes *Dare* habent. Repone,

Ait uterque tibi poteſtatem ejus habendi ſe dare.

Ejus habendi; ut Heaut. Prol. v. 29. *Novarum ſpectandi:* Hec. III, 3, 12. de Virgine *Ejus viden-*

Nam idem hóc argentum, ita út datumſt, ingrátiis
Ei dátum erit: hoc qui cógam, re ipſa répperi.
Nunc géſtus mihi uoltúſque eſt capiundús nouos.
Set hinc concedam in ángiportum hoc próxumum:
Inde hiſce oſtendam me, úbi erunt egreſsi foras.
Quo me ádſimularam ire ád mercatum, nón eo.

Actus V. Scaena VIII.

Demipho. Phormio. Chremes.

D. *DIS mágnas merito grátias habeo átque ago,*
Quando éuenere haec nóbis, frater, próſpere.
Quantúm poteſt, nunc cónueniundus Phórmio eſt,
Priuſquám dilapidat nóſtras trigintá minas,
Ut aúferamus. P. *Démiphonem, si domi eſt,*
Uiſam: út quod. D. *at nos ad te ibamus, Phórmio.*
P. *De eadem hác fortaſſe caúſa. ita hercle crédidi.*

Quid

videndi; ubi codices nonnulli *Videndae*. Ovid. Her. xx, 74. de Cydippe.

Copia placandi ſit modo parva tui.

Sic ibi, teſte Heinſio, membranae veteres: Editi *Placandae*. Ex *habendiſe*, natum eſt *habendae*.

41. *Denique ego ſum miſſus.* Idem liber, *ego miſſus ſum.* FAERNUS.

Denique ego miſſús ſum, te ut requirerem atque adducerem.

Vides, ut prave acuatur in ultima *Miſſús*. Deinde noſtri univerſi addunt *Em*. Repone,

Denique ego ſum miſſus, te ut requirerem atque adducerem. AN. *Em.*

42. AN. *Hem quin ergo.* Τὸ *hem*, is liber non habet; quod nec verſui, nec ſenſui eſt neceſſarium. FAERNUS.

Non hujus initio convenit *Em*; ſed, ut fere ſemper, prioris fini eſt apponendum. Ceterum verſu ſequente, pro *Gaudeo* Guyetus *Plaudite*: & ſcenas ſequentes ſpurias eſſe pronuntiat; neminemque, *Siquidem ſanus fuerit*, a ſe diſſenſurum putat. Credaſne hunc hominem ſanae tum mentis fuiſſe, cum haec effutiret? certe ad Anticyras relegandus tum erat; non nunc argumentis refutandus. Nihil in toto Terentio ſequentibus ſcenis pulchrius, venuſtius, urbanius, moratius: ſine quibus reliqua fabula, quae nulli cedit, ex fulgore in fumum exiret.

5. *Ita ut ingratis eſt datum.* O. l. s. *ita ut datum eſt ingratis*: ſolus Bembinus, *datum'ſt ingratiis*, ut poſtulat verſus. FAERNUS.

6. *His datum erit.* Quomodo *his*, cum de Phaedria ſolo ſit ſermo, cui adimenda erat cura argentaria! itaque vera lectio mihi videtur, quam idem antiquiſſimus liber continet, *ei datum erit*. in Victoriano eſt τὸ *his*, ſed in litura: ut conjiciam ibi quoque ſcriptum prius fuiſſe *ei*. FAERNUS.

Noſtri *Ingratis*: & aliquot addunt *His* vel *Iis*, aliquot nihil.

8. *Angiportum hoc proxumum.* *Hunc* duo ex noſtris; & ſic citat Priſcianus p. 714; ut probet & *Hoc angiportum* & *Hic angiportus* dici.

4. *Prius quam dilapidet.* Liber Bembinus *dilapidat*. FAERNUS. Noſtri *Dilapidet*. Utrumvis probe.

7. PH. *De eadem hac fortaſſe cauſa?* D. *Ita hercle.* PH. *credidi.* Tolle nomen Demiphonis; & totum da Phormioni, hoc modo:

 PH. *De*

Quid ád me ibatis? ridiculum: an uerémini
Ne nón id facerem quód recepiſſém ſemel?
Heus, quánta quanta haec méa paupertas éſt, tamen
Adhúc curaui unum hóc quidem, ut mi eſſét fides,
C. *Eſtne ita uti dixi liberalis?* D. *óppido.*
P. *Idque adeo aduenio nüntiatum, Demipho,*
Paratum me eſſe: ubi uóltis, uxorém date.
Nam omnis poſthabui mihi res, ita uti pár fuit,
Poſtquam tantopere id uós uelle animaduerteram.
D. *At hic dehortatus éſt me, ne illam tibi darem:*
Nam qui erit rumor pópuli, inquit, ſi id féceris?
Olim cum honeſte pótuit, tum non éſt data:
Nunc uiduam extrudi túrpeſt: ferme eadem ómnia
Quae túte dudum córam me incuſaueras.
P. *Satis pól ſuperbe inlúditis me.* D. *qui?* P. *rogas?*

Quia

PH. *De eadem hac fortaſſe cauſa. ita hercle credidi.*
Hoc pro conceſſo ſumit Phormio; ut ſequentia inferat. Demipho non potuit dicere *Ita hercle*; cum res non ita eſſet. Phormio enim fingit eos velle, ut Phanium abduceret: hi re vera veniunt, ut ne abduceret, ſed pecuniam reſcriberet.

8. *An verebamini.* Tò *an* non habet idem liber: arbitror autem in ſcanſione hujus verſus primum *e* elidi, ſicut in *ſenex*. poſſet tamen elidi *u*, ſicut in *invidia*. FAERNUS.
Quid ad me ibatis? ridiculum: verebamini
Ne non id facerem.
Sic a Faerno eſt: ſed verſu abhorrente. Lege cum plurimus noſtris, vetuſtioribus certe univerſis:
Quid ad me ibatis? ridiculum: an veremini. Veremini, ne non facerem: prorſus ut ſupra IV, 2, 2; *Venio ad hominem, ut dicerem:* & Heaut. III, 1, 83.
Dum id quaero, qui tibi filium reſtituerem.
Taceant ergo poſthac, qui indignam & turpem licentiam verſui huic impetrari poſtulant.

10. *Heus heus, quanta haec mea paupertas eſt, tamen.* Huic verſui, una ſyllaba deficienti, ſuccurrit lectio ejuſdem libri, *heus quanta quanta haec.* FAERNUS. Noſtri *Quanta haec*; niſi quod unus *Quantacumque haec.*

12. CH. *Eſtne ea ita ut dixi liberalis?* D. *oppido.* Sine *ea*, & praeterea mutatis perſonis, hunc verſum continet idem liber in hunc modum. D. *Eſtne ita ut dixi liberalis?* CH. *oppido.* forte eſt ironia ſenum in Phormionem. cum pronomine vero *ea*, fateor me hunc locum non intelligere. FAERNUS.

DE. *Eſtne ita ut dixi liberalis?* CH. *oppido.* Sic dedit Faernus; qui ſi *Ea* hic legatur, fatetur ſe hunc locum non intelligere. Nimirum Bembino ſerviliter addictus perſonas prave diſtinxit; quae ſic ex omnibus aliis libris ſunt diſponendae; & leviter emendandum eſt,

CH. *Eſtne ita uti dixi liberalis?* DE. *oppido.* Chremes fratrem interrogat, an filia, quam iſte jam primum viderat, liberali facie & forma ſit; ut ipſe de abſente dudum praedicaverat. Nimirum ſenes, quibus jam tota fallacia ſatis innotuerat, parum curabant quid Phormio magnifice diceret, ſed alias res inter ſe agebant. Atque hinc quoque cognoſces, *Ita hercle*, v. 7. non aſſignandum eſſe Demiphoni.

13. *Itaque ad vos venio nuntiatum Demipho.* Multi libri ſcripti, & in his Victorianus, pro *itaque*, *idque* habent. Bembinus, *idque adeo.* quo etiam modo ſtaret verſus, attributa prima ejus ſyllaba verſui praecedenti. FAERNUS.
Idque ad vos venio. Duo ex noſtris, *Idque*

omnes

Quia ne álteram quidem illam potero dúcere:
Nam quó redibo ore ád eam quam contémpſerim?
C. *Tum autem 'Antiphonem uideo ab ſeſe amittere*
Inuitum eam: inque. D. *tum aútem uideo filium*
Inuitum ſane múlierem ab ſe amittere.
Set tránſi ſodes ád forum, atque illúd mihi
Argéntum rurſum iúbe reſcribi, Phórmio.
P. *Quodne égo diſcripſi pórro illis quibus débui?*
D. *Quid ígitur fiet?* P. *sí uis mi uxorém dare*
Quam déſpondiſti, dúcam: ſin eſt út uelis
Manére illam aput te, dós hic maneat, Démipho.
Nam nón eſt aequom mé propter uos décipi:
Cum ego uéſtri honoris caúſa repudium alterae
Remíſerim, quae dótis tantundém dabat.
D. *In' hinc málam rem cum íſtac magnificéntia,*

Fugi-

omnes *Ad vos.* Repone; *Idque adeo advenio*

18. *Nam qui erit rumor populi, inquit, ſi id feceris. Inquit* poſteriorem acuit; quia praeteriti temporis eſt: ut Cicero *Inquiſti.* Vide Priſcianum p. 876.

20. *Nunc viduam extrudi turpe eſt.* Quomodo *viduam*, quae ſine viro remanſura non erat? an forte *viduam* exponendum eſt, a priore viro ſeparatam? in eo libro antiquiſſimo ſine ea dictione *viduam*, in hunc modum legitur, *Eam nunc extrudi turpe'ſt.* FAERNUS. Et hinc ſcies indolem correctoris Bembini. Noſtri omnes *Nunc viduam. Viduus* hoc ſenſu non ſemel apud Plautum eſt.

22. *Satin ſuperbe inluditis?* Aliqui libri, & in iis Bembinus, affirmative habent *ſatis.* FAERNUS. Alter ex Meadianis *Satis*: reliqui *Satin.* Lego: *Satis pol ſuperbe*: ut Heaut. IV, 4, 1. *Satis pol proterve.*

24. *Nam quo ore redibo.* O. fere l. s. *nam quo redibo ore.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

29. *Argentum jube rurſum.* O. l. s. *argentum rurſum jube.* FAERNUS.

30. *Quodne ego perſcripſi.* O. fere l. s. *deſcripſi:* Bembinus *diſcripſi*: & ita etiam videtur legiſſe Donatus: qui ſuper hoc loco ita dicit, *Multis per ſcripturam reddidi, multis dedi: ut apud Virgilium: Diditur hic ſubito Trojana per agmina murmur.* quod exemplum ex Virgilio ad *diſcripſi* optime facit; ad *perſcripſi* nullo modo. FAERNUS. Noſtri omnes *Perſcripſi.*

35. *Repudium alteri.* Multis in libris, & inter hos Bembino, & Victoriano ſcriptum eſt *alterae*: ut & in Heautontim. *Id ipſa alterae dum narrat.* FAERNUS. Noſtri *Alteri.*

36. *Quae tantundem dotis dabat.* Meliore numero habent O. l. s. *quae dotis tantundem dabat.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

37. *I hinc in malam rem.* Meliorem compoſitionem continet liber Bembinus, hoc modo, *I in malam rem hinc*: & ſic quoque ſtat verſus. FAERNUS.

Noſtri omnes *I hinc in malam rem.* Puto legendum, *In' hinc malam rem.* adverbialiter vel abſolute; ut Plautus Poen. II, 1, 48. *Malam crucem ibo potius.* Menaech. II, 2, 53. *Ut eas maxumam malam crucem.* Noſter III, 3, 30. *Malam rem hinc ibis?* Ubi Donatus, *Adverbialiter, ut Domum ibis.* Supra II, 3, 21. *In' malam crucem:* ubi iterum Donatus, *Adverbialiter, ut Huic viciniae.* Cum *Adverbialiter* dicit, hoc vult, Accuſativum abſolute poni ſine praepoſitione.

 38. *Fugitive:*

Fugitiue? Etiamnum crédis te ignorárier,
Aut túa facta adeo? P. *inritor.* D. *tune hanc dúceres,*
Si tíbi data eſſet? P. *fac periclum.* D. *ut filius*
Cum illa hábitet aput te, hoc uéſtrum conſiliúm fuit.
P. *Quaeſó quid narras?* D. *quin tu mi argentúm cedo.*
P. *Immo uero uxorem tú cedo.* D. *in ius ambula.*
P. *Enimuéro ſi porro éſſe odioſi pérgitis,*
D. *Quid fácies?* P. *egone? uós me indotatis modo*
Patrócinari fórtaſſe arbitrámini:
Etiam dotatis ſóleo. C. *quid id noſtrá?* P. *nihil.*
Hic quandam noram, cuius uir uxorem. C. *hem.* D. *quid eſt?*
P. *Lemni hábuit aliam:* C. *núllus ſum.* P. *ex qua filiam*
Suſcépit: et eam clam éducat. C. *ſepúltus ſum.*
P. *Haec ádeo ego illi iam denarrabo.* C. *óbſecro,*
Ne fácias. P. *oh, tune is eras?* D. *ut ludós facit.*
C. *Miſſúm te facimus.* P. *fabulae.* C. *quid uis tibi?*
Argéntum quod habes cóndonamus te. P. *aúdio.*

Quid

38. *Fugitive: etiám nunc credis te ignorarier?* Repone *Etiám num:* quo pacto *Etiám* rite acuet ultimam ob ſequens Encliticon.

39. *Tu ne hanc duceres, ſi tibi data eſſet?* Liber Bembinus, *ſi tibi daretur?* quod magis convenit, & cum *duceres*, & cum eo quod ſequitur, *fac periculum.* ubi ex ratione verſus *periclum* legimus. FAERNUS.

Si tibi daretur. Noſtri univerſi *Data eſſet*, Quod recipio. *Si data eſſet, duceres.* ut And. *Niſi me lactaſſes amantem, & falſa ſpe produceres.* & ſupra, *Aliquid conraſiſſem, atque hinc me protinam conjicerem in pedes.*

43. *Immo vero tu uxorem cedo.* Idem liber numeroſiore ordine haec verba habet, *uxorem tu cedo.* ſane utroque modo hujus verſus prima ſyllaba ad praecedentem pertinet verſum. FAERNUS.

Unus tantum ex noſtris, *Tu cedo.* Ceterum prima verſus ſyllaba non pertinet ad praecedentem. *Immo vero* numquam non primam corripit.

44. PH. *In jus? enimvero ſi porro eſſe odioſi pergitis.* Hic verſus ſeptem pedum eſt; nec ex l. s. ullum remedium. Donatus dicit *enimvero* principium eſſe aliquid per iracundiam. dicturi: ſicut apud M. Tullium, *Enimvero hoc ferendum non eſt.* quod ſi hoc Terentianum principium tale ſit, quale illud Tullianum, ubi nihil omnio praecedat, poteſt dici, ea duo verba *in ejus* eſſe delenda & abſolute incipiendum, *Enimvero ſi porro*, nos tamen ea verba retinebimus: verſum ſuſtentantes applicando primam hujus verſus ſyllabam verſui praecedenti: & ex *jus* s elidendo. FAERNUS.

In prima ſententia perſtitiſſe debuit, delendum illud *In jus?* quod huc ex v. 88. traductum eſt;

In jus eamus. In jus? huc ſi quid lubet.

Et ibi quidem recte venit: hic vero & verſus repudiat, neque ſententia deſiderat.

57. *Cedo, cape.* O. ferel. & in iis Bembinus, *cape, cedo.* FAERNUS.

Duo tantum ex noſtris *Cape, cedo.* Placet tamen quia rei geſtae ordinem ſervat. Quippe prius dederant minas triginta, nunc repetunt.

58. *Quod modo erát ratum, irritumſt.* Ratum omnino acui debebat. Repone igitur,

Quod dictum, indictumſt; quod modo rátum erat, irritumſt.

60. *Niſi*

Digitized by Google

Quid uós, malum, ergo mé ſic ludificámini,
Inépti ueſtra púerili ſenténtia?
Noló, uolo: uolo nólo rurſum: cápe, cedo:
Quod dictum, indictumſt: quód modo ratum erat, ínritumſt.
C. *Quo pácto aut unde haec híc reſciuit?* D. *néſcio,*
Niſi mé dixiſſe némini, id certó ſcio.
C. *Monſtri, ita me di ament, símile.* P. *inieci ſcrúpulum.* D. *hem,*
Hicíne ut a nobis tántum hoc argenti aúferat,
Tam apérte inridens? émori hercle ſátius eſt:
Animó uirili praéſentique ut sís, para.
Uidés peccatum tuum hóc eſſe elatúm foras:
Neque iám celare id póſſe te uxorém tuam:
Nunc quód ipſa ex aliis aúditura ſit, Chreme,
Id nóſmet indicáre placabílius eſt.
Tum hunc ínpuratum póterimus noſtró modo
Ulcíſci. P. *atattat, níſi mi proſpicio, haéreo.*
Hi gládiatorio ánimo ad me adfectánt uiam.

C. *At*

60. *Niſi me dixiſſe nemini, id certo ſcio.* Alii libri ſcripti habent, *id nemini:* ſolus Bembinus non habet τὸ *id*, quod & placet, ut ex ſuperioribus ſubaudiatur *haec.* FAERNUS.

Duo ex noſtris cum Bembino conſentiunt, Placet tamen, *Id certo ſcio*; ut in *Nemini* ultima liqueſcat; nequo eo minus ſubaudietur *Haec.*

62. *Hicine ut a nobis hóc tantum árgenti auferat?* Videſne *Tantum* quod in primis acuere auctor debuit, in Theſi conticeſcere. Lege ex noſtris fere omnibus:

Hicine ut a nobis tántum hoc argenti auferat.

65. *Vides tuum peccatum eſſe elatum foras?* Omnes l. s. hoc ordine collocant, *peccatum tuum.* ita non oporteret ex *tuum*, quicquam elidere. aliqui libri recentiores habent, *jam eſſe elatum:* Bembinus, *eſſe delatum.* quod ita recipiendum eſt, ut *d* ſit medium duarum vocalium ut in *med erga.* FAERNUS.

Vides peccatum tuum eſſe delatum foras:
D addi ad hiatum ſupplendum, praeſertim poſt vocalem brevem; & Terentio & Faerno indignum eſt. Noſtri univerſi *Eſſe elatum*; ut Adel. IV, 4, 15. *Quod minume eſt opus uſquam efferri*; hoc eſt, *Divulgari.* Lucilius apud Nonium v. Committere; *Nec myſteria ecferres foras.* Sic alii paſſim. At Bembinus corrector de verſu magis quam de ſententia ſollicitus, *Delatum* de ſuo dedit. Quantilla opera utrique melius conſulitur?

Vides peccatum tuum hoc eſſe elatum foras.
Peccatum tuum hoc; ut aliàs, *Thaide* hac *tua: Tua* illa *duritia: Tuo* iſto *invento*; *Tuae* iſtaec *rationes*, *Tuus* iſte *animus aequus.* *Meo* hoc *Eunucho: Opinionem* hanc *tuam.*

66. *Neque jam id celare poſſe te uxorem tuam,* Noſtri plerique *Neque id jam.* Lege,
Neque jam celare id poſſe te u. t.

67. *Nunc quod ipſa ex aliis auditura ſit Chreme*; Liber Bembinus *audituraſt*; ſed verſus laborat, niſi vel duae primae dictiones facta diaļyſi in *quod*, conſtituant dactylum, vel ejus dictionis poſtrema littera eliſa, deinde vocali per ſynaloephen abjecta in prima ſede ſit ſpondeus; in ſecunda vero, non facta viciſſim ſynaloepha in ſequentium dictionum vocalium concurſu, Iambus. FAERNUS.
Noſtri *Auditura ſit*, verſu ipſo jubente.

70. *Ulciſci.'Attat.* Hiat verſus, contra artem & Noſtri morem. Repone,
Ulciſci: atattat, niſi mi proſpicio, haereo.
Vide ad And. I, 1, 98.

C. *At uéreor ut placári poſſit.* D. *bóno animo es.*
Ego rédigam uos in gratiam; hoc fretús, Chreme,
Cum e médio exceſſit únde haec ſuſceptáſt tibi.
P. *Itane ágitis mecum? ſatis aſtute. adgrédimini.*
Non hercle ex re iſtius me ínſtigaſti, Démipho.
Ain tu? úbi quae lubitum fúerit, peregre féceris,
Neque huius ſis ueritus faéminae primáriae,
Quin noúo modo eii fáceres contuméliam;
Ueniás mihi precibus laútum peccatúm tuum?
Hiſce égo illam dictis ita tibi incenſám dabo,
Ut né reſtinguas, lácrumis ſi extillaueris.
D. *Malúm, quod iſti di deaeque omnés duint.*
Tantáne adfectum quémquam eſſe hominem audácia?

Non

75. *Itane agitis mecum? ſatis aſtute adgredimini.* Prava diſtinctio eſt, & ſenteutiae incommoda. Tu ſic:

Itaue agitis mecum? ſatis aſtute. adgredimini. Ubi *Satis aſtute*, Ironia eſt: & *Adgredimini*, modi imperativi. Provocat eos, ad adgrediendum, ſi auſint.

77. *Ain tu? ubi peregre tibi quod lubitum fuerit feceris.* In libro Bembino, ita legitur:

Ain tu? ubi quae libitum fuerit peregre feceris. quod & numeroſius, & ſermoni cotidiano accommodatius eſt. FAERNUS.

Bembinus hic recte; noſtri mendoſe: *Ain tu tandem, ubi peregre tibi quod lubitum fuerit feceris.* Cave vero pro *Ain tu*, cum quodam ſubſtituas *An tu.* Cur hoc? Quia nihil praeceſſit, inquit, ad quod referatur. Atqui vel ſic uſurpant *Ain tu?* nativa Latio elegantia. Plautus Aſin. IV, 2, 3.

Ain tu? apud amicam munus adoleſcentuli
Fungare? Capt. IV, 2, 112.
Ain tu? dubium habebis, etiam ſancte cum ego
jure tibi?

79. *Novo modo ei quin faceres contumelias.* Liber Bembinus habet *contumeliam*: quod & uſitatius eſt cum verbo *facere.* omnes vero quotquot ſunt libri ſcripti verba ſic ordinant, *quin novo modo ei.* qua lectione admiſſa, verſum ita ſuſtentamus. ut in *novo* ſubtracta littera *u*, quemadmodum in *invidia*, duo *o* in unam ſyllabam coeant: *ei* vero ſit ſpondeus, ut ſaepe apud antiquos poetas. FAERNUS.

Noſtri *Contumelias*: cetera recte. In *Novo* non *ſubtracta u*, ſed contracta ſyllaba, pronuntiatione veteri *Nowo.* Sic Plautus *Nowo modo* Mil. III, 1, 30. & Pſeud. I, 5, 156. Atque ita alibi per numeros caſuſque fere omnes, una ſyllaba, *Nowi, nowae, nowa, nowos.* Epid. V, 2, 62. Moſt. I, 3, 105. Caſ. I, 1, 30. Truc. II, 1, 35. II, 4, 32. III, 2, 9.

80. *Venias nunc precibus lautum peccatum tuum.* Noſtri plerique, *Veniat nunc mihi precibus:* unus, *Venias mihi nunc precibus:* alter, *Veniae mihi precibus nunc:* Tolle illud *Nunc*, quod & ſedis incertae eſt; & nihil ſententiae confert; & lege, quod Comicum & ex medio ſumptum eſt,

Venias mihi precibus lautum peccatum tuum.

84. *Heminem quemquam eſſe audacia.* O. L. S. ſic verba ordinant, *quemquam eſſe hominem audacia?* FAERNUS. Sic & noſtri.

85. *Nenne hoc publicitus.* Tò *ne* non eſt in libro Bembino. ita reſtat nuda negatio, quae per interrogationem prolata, expreſſionem habet indignitatis, ut, *Non haec o Palla dederas premiſſa parenti.* FAERNUS. Noſtri omnes *Nonne.* Nihil intereſt.

87. *Neſciam prorſus.* Liber Bembinus, *prorſum* appoſite ad rationem verſus. FAERNUS.

Ut quid agam cum illo, neſciam prorſum. Ego ſcio. Quinque noſtri *Ex illo*, non *Cum illo.* Deinde illud nota, quod Faernus ex Bembino dedit.

Non hóc publicitus ſcélus hinc deportárier
In ſólas terras? C. *in id redáctus ſúm loci,*
Ut quid agam ex illo prórſus neſciam. D. *égo ſcio:*
In iús eamus. P. *in ius? huc, ſi quid lubet.*
D. *Adſequere ac retine, dúm ego huc ſeruos éuoco.*
C. *Enim ſólus nequeo: accúrre huc.* P. *una iniúriaſt*
Tecúm. C. *lege agito ergo.* P. *áltera eſt tecúm, Chreme.*
D. *Rape húnc.* P. *itan agitis? énimuero uocéſt opus:*
Nauſiſtrata, exi. C. *os ópprime.* D. *inpurúm uide,*
Quantúm ualet. P. *Nauſiſtrata, inquam.* C. *nón taces?*
P. *Taceám?* D. *niſi ſequitur, púgnos in uentrem íngere.*
P. *Uel óculum exculpe: eſt úbi uos ulciſcar probe.*

dedit. *Neſciam prorſum. Ego ſcio.* ubi *Prorſum*, quod ſemper apud Noſtrum aliàs, & ſuo jure debet acui, in Theſi deprimitur. Unus ex noſtris, *Prorſus neſciam.* Repone,

Ut quid agam ex illo prorſus neſciam. Ego ſcio. *Prorſus neſciam*; ut Hec. III, 4, 30. *Prorſus neſcio, Quo pacto hoc celem.* *Ex illo*, idem quod *Poſtilla, Poſthac, Ex illo, loco, tempore, facto.* Virgil. Aen. II, 169.

Ex illo fluere ac retro ſublapſa referri.

Ubi Servius: Ex *illo: facto vel tempore.* Eo, inquit Chremes, loci redactus ſum, ut quid deinde faciam neſcio. Nam *quod cum Phormione faceret*, nil difficile: condonaret ei argentum.

89. *Adſequere ac retine dum ego hinc ſervos evoco.* Liber Bembinus aſyndeton profert: & pro *hinc*, & is liber, & Victorianus habet *huc*: hoc modo: *Adſequere ac retine dum ego huc ſervos evoco.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Ac retine*: duo *Huc*, non *Hinc*.

90. *Etenim nequeo ſolus. adcurre huc.* Bembinus liber, Baſilicanus & Victorianus, & aliqui alii, ac Donatus pro *etenim*, *enim* habent. ſoli vero ii duo antiquiſſimi libri, id eſt Bembinus & Victorianus τὸ *huc* non habent: ita ſtat verſus, tranſeunte tamen hujus prima ſyllaba in ultimam praecedentis. FAERNUS.

Enim nequeo ſolus accurre. Una injuriaſt. Sic Bembinus & Victorianus. Contra noſtri omnes cum Edd. vett.

Enim ſolus nequeo: accurre huc. Una injuriaſt. Utrumque verſui ſatisfacit: placet tamen poſterius.

92. *Itane agitis?* Idem liber *ſic agitis*, ut & verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri omnes *Itano*, verſu patiente.

96. *Vel oculum exculpe.* Omnes l. s. praeter Bembinum *exclude* habent. quam & veram arbitror lectionem. eſt enim antiqua locutio, *excludere oculum.* Plautus in Poenulo: *Excludito mihi hercle oculum, ſi dedero.* FAERNUS.

Ib. *Eſt ubi vos ulciſcar locus.* In eodem libro legitur *ulciſcar probe.* non enim de loco, quem non erat mutaturus, eſt ſermo; ſed de facultate, quam habebat ulciſcendi ſenes. FAERNUS.

Noſtri *Exclude*; & pro *Probe*, *Locus*, & ſic Priſcianus p. 1029. Placet lectio Bembina. Plautus Pſeud. V, 2, 26. *Erit, ubi te ulciſcar, ſi vivo.* Poen. V, 4, 56. *Nam pol ego te ulciſcar probe.*

Actus

Digitized by Google

Actus V. Scaena IX.

Nauſistrata. Chremes. Phormio. Demipho.

N. *QUI nóminat me?* C. *hem.* N. *quid iſtuc turbaeſt óbſecro,*
Mi uir? P. *ehem, quid nunc óbſtipuiſti?* N. *qui hic homoſt?*
Non mihi reſpondes? P. *hicine ut tibi reſpóndeat?*
Qui hercle, úbi ſit, neſcit. C. *cáue iſti quicquam créduas.*
P. *Abi, tánge: ſi non tótus friget, me énica.*
C. *Nihil éſt.* N. *quid ergó eſt quód iſtic narrat?* P. *iám ſcies:*
Auſcúlta. C. *pergin crédere?* N. *quid ego óbſecro*
Huic crédam, qui nil dixit? P. *delirat miſer*
Timóre. N. *non pol témereſt, quod tu tám times.*
C. *Egon timeo?* P. *recte ſane: quando nil times,*

Et

2. *Mi vir.* PH. *hem quid nunc obticuiſti?* Plures l. s. *obſtupuiſti*, ita & Victorianus, & Bembinus, ſed hic per *i* in ſecunda ſyllaba hoc modo *obſtipuiſti.* ſane hoc non Admiratus es exponemus, ſed Stupidus, & quaſi ſaxeus effectus es prae timore, ceterum in verſu dimetiendo, vel ex vir *r* elidendum, vel ex *hem m:* quamvis conſonans conſequatur. vel legendum, ut in Victoriano, & Baſilicano, *ehem.* FAERNUS. Noſtri *Ehem*, & ex illis duo *Obſtupuiſti.* Porro lege *Qui hic* non *Quis hic.*

4. *Cave iſti quicquam credas.* Legendum *creduas*, niſi quis Iambicum trimetrum catalecticum facere velit: quod non placet; in *iſti* autem haud dubie *s* elidendum. FAERNUS. Libri quidam *Credas*; ſed verſus ipſe jubet *Creduas.*

6. N. *Quid ergo eſt?* Liber Bembinus non habet τὸ *eſt*, quod nec neceſſarium videtur: a ſuperiore enim repetitur. FAERNUS.
Quid ergo? quid iſtic narras? Noſtri omnes *Eſt*; & nonnulli *Quod iſtic.* Lege & diſtingue:
Nihil eſt. Quid ergo eſt quod iſtic narrat?

11. *Et hoc nihil eſt quód ego dico.* Lege accentu venuſtiore,
Et hoc nihil eſt égo quod dico, tu narra.

12. PH. *Eho tu.* Idem liber *ohe tu.* FAERNUS. *Ohe tu* ex Bembino Faernus, noſtri omnes *Eho*; quod placet. Sic enim paſſim, *Eho, Ehodum.*

13. *Mi vir non mihi narras?* Idem liber, *non mihi dicis.* FAERNUS. Noſtri omnes *Narras.* Placet *Dicis*, quia ſequitur *Dicto.*

15. *In Lemno. Hem quid ais? Non taces?* Tres ex noſtris bonae notae, *Hem quid agis?* quod ſine dubio huc recipiendum.

19. *Pro di immortales facinus indignum & malum.* O. l. s. praeter Victorianum, & Vaticanum, & Baſilicanum, ita habent: *facinus miſerandum & malum. miſerandum* autem, quoad Nauſiſtratam, in quam ex hoc miſeria redundabat; *malum*, quoad Chremetem, qui id amiſerat. FAERNUS. Noſtri univerſi *Indignum.*

20. PH. *Hoc actumſt.* NA. *an quicquam hodie eſt factum indignius?*
Qui mi ubi ad uxores ventumſt, tum fiunt ſenes Sic a Faerno eſt, qui quod in vett. Edd. invenerat, vel non auſus eſt mutare, vel non curavit. Atqui omnes noſtri codices alias his perſonas aſſignant; hoc modo,
DE. *Hoc actumſt.* PH. *an quicquam hodie eſt factum indignius?*
Qui mi ubi ad uxores ventum eſt. tum fiunt ſenes.
NA. *Demipho, te appello.*
Dixerat Chremes, *Quid agimus?* Jam Demipho, *Hoc actum eſt.* Utumque eſt diffidentis

&

Digitized by Google

Et hoc nihil eſt ego quod dico, tu narrá. D. *ſcelus,*
Tibi nárret? P. *eho tu, fáctumſt abs te ſedulo*
Pro frátre. N. *mi uir, nón mihi dicis?* C. *át* N. *quid at?*
C. *Non ópus eſt dicto.* P. *tibi quidem: at ſcito huic ερuſt.*
In Lemno. C. *hem, quid agis?* D. *nón taces?* P. *clam te.* C. *ei mihi.*
P. *Uxórem duxit.* N. *mí homo, di meliús duint.*
P. *Sic fáctumſt.* N. *perii miſera.* P. *et inde filiam*
Suſcépit iam unam, dúm tu dormis. C. *quid agimus?*
N. *Pro di inmortales, fácinus indignum ét malum.*
D. *Hoc áctumſt.* P. *an quicquam hódie eſt factum indignius?*
Qui mi, úbi ad uxores uéntumſt, tum fiúnt ſenes.
N. *Démipho, te appéllo; nam me cum íſto diſtaedét loqui.*
Haéc illae erant itiónes crebrae et manſiones diutinae
Lémni? haecine erat éa quae noſtros minuit fructus uilitas?
D. *'Ego, Nauſiſtrata, éſſe in hac re cúlpam meritum nón nego;*
Sét

& deſperantis. Sic alibi *Actum eſt ilicet*: & Heaut. III, 3, 3. *Acta haec res eſt.* Jam vero Nauſiſtratae ea quae ſequuntur dare, Plauto dignius eſt quam Terentio. Quanto honeſtius a Phormione dicuntur, quam ab honeſtiſſima matrona? Ille enim hoc agit, ut crimen ſenis aggravet, & uxorem ira incendat. Deinde illud ſpecta: *Indignum facinus* & mox *Indignius* uni & eidem perſonae non belle aſſignari, at diverſis optime.

22. *Nam me cum hoc diſtaedet loqui.* O. l. s. *nam me cum hoc ipſo diſtaedet loqui.* hoc modo verſus, qui ut ſenarius Iambicus ſtare non poteſt, cujuſmodi ſunt praecedentes, ſtat ut trochaicus tetrameter catalecticus, cujuſmodi ſunt ſequentes. FAERNUS.

Cum hoc ipſo diſtaedet loqui. Sic & plerique Noſtri *Cum hoc ipſo*; verſu tamen reſpuente. Codex Petrenſis *Cum hoc iſto*: Regius *Cum iſto.* Repone,

Demipho, te appello: nam me cum iſto diſtaedet loqui.

Chariſius p. 178. *Dis, valde*: *Ter. Phorm. Cum hac pol diſtaedet loqui.* Unde hic reponere poſſis, *Cum hoc pol.* Sed *Iſte* potius eſt: nam, ut Donatus alicubi, *Iſte* de eo dicimus, quem contemnimus aut averſamur.

23. *Haecine erant itiones crebrae.* Donatus Eun. III, 5, 34. *Haec pro Hae, ut in Phormione: Haec illae erant itiones crebrae.* Ita certe hic legendum: *Illae itiones*; ut verſu ſequente *Ea vilitas.* Sic And. I, 1, 100.

Haec illae lacrimae, haec illa eſt miſericordia.
Illae ſine ſententiae damno abeſſe hinc non poteſt.

24. *Haecine erat, quae noſtros fructus minuebat vilitas?* Aliqui libri, inter quos Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, poſt *erat*, habent pronomen *ea*; ceterum Bembinus, & Victorianus pro *minuebat.* quod reſpuit verſus, habent *minuit.* quod ſi recipimus, praeteriti temporis erit. ſane in libro Bembino ita collocantur verba, *Ea quae noſtros minuit fructus vilitas.* FAERNUS.

Ea quae noſtros fructus minuit vilitas. *Ea* Noſtri fere omnes, & *Minuebat.* Unus tantum *Fructus minuit*: alius *Minuebat fructus.* Repone cum Bembino.

Ea quae noſtros minuit fructus vilitas.
Ea ſuavior collocatio eſt, & magis de more Terentiano.

25. *Culpam meritam non nego.* *Meritum* habent aliqui libri, inter quos Bembinus; ſubaudiendum eſt, Chremetem culpam meritum, quo modo & ſupra dictum eſt, *arbitrabitur commeruiſſe culpam.* item Plauto in Captivis: *Neque te commeruiſſe culpam.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Meritam*; & ſic in textu reliquerat Faernus. Nos *Meritum*, ut par eſt, reponimus. Plautus Aul. IV, 10, 8.

Fateor peccaviſſe me, & me culpam commeritum ſcio.

Sét ea quin ſit ignoſcenda. P. *uérba fiunt mórtuo.*
D. *Nám neque neclegentia tua néque odio id fecit tuo.*
Uinoléntus fere abhinc annos quindecim muliérculam
Eám compreſſit, únde haec nataſt: néque poſtilla unquam áttigit.
'Ea mortem obiit, é medio abiit: quí fuit in re hac ſcrúpulus.
Quámobrem te oro, ut ália tua ſunt fácta, aequo animo et hóc feras.
N. *Quíd ego aequo animo? cúpio miſera in hác re iam defúngier,*
Set qui ſperem? aetáte porro minus peccaturúm putem?
Nón iam tum erat ſenex, ſenectus ſi uerecundós facit?
'An mea forma atque aetas magis nunc éxpetendaſt, Démipho?
Quid mi hic adfers, quámobrem exſpectem aut ſpérem porro nón fore?
P. *'Exſequias Chreméti quibus eſt cómmodum ire, em témpus eſt.*
Sic dabo: age nunc, Phórmionem quí uolet lacéſſito:
Fáxo eum tali mactatum atque híc eſt infortúnio.

Rédeat

26. *Sed eam quae ſit ignoſcenda.* Bembinus liber, & omnes fere alii *ſed ea.* quod vero ſequitur, Bembinus ita habet, *quin ſit ignoſcenda:* & ſubaudiendum eſt, negare non poteris: vel, nemo negaverit. atque hanc eſſe germanam Terentii lectionem, etiam Donatus oſtendit, exponens eum locum, *Verba fiunt mortuo:* ubi dicit non eſſe paſſum paraſitum, ut totam ſententiam ſenex explicaret. FAERNUS.

Noſtri mendoſe *Quae.* Ceterum male Donatus, qui *Mortuo* intelligit Chremeti. Immo de Nauſiſtrata accipiendum; fruſtra aeque eam orari, ac mortuo verba fieri. Vide Plaut. IV, 2, 18. & Bacch. III, 4, 21.

27. *Neque id odio fecit tuo.* Idem liber Bembinus, & Victorianus, & Donatus, *neque odio id fecit tuo.* numero & compoſitione meliore. FAERNUS. Sic & Noſtri *Id fecit.*

30. *Qui ſit in re hac ſcrupulus.* O. l. s. *qui fuit*, & pronuntiative legendum, ut ſit ſenſus, ea ſublata eſt, cujus vita, huic rei ſcrupulum afferret: jure enim poſſes viro iraſci, a quo ſuperducta tibi uxor adhuc viveret. FAERNUS.

31. *Ut alia tua facta ſunt.* Liber Bembinus, Baſilicanus, & Victorianus, *facta tua ſunt.* quae collocatio etiam trochaicum ſanat, aliter laborantem. FAERNUS.

Quámobrem te oro, ut ália facta túa ſunt,
aéquo animo hóc feras.

Sic a Faerno. Noſtri *Facta tua ſunt*, *Tua facta ſunt*, *Facta ſunt tua:* Petrenſis *Tua ſunt facta.* Repono,

Quamobrem te oro, ut alia tua ſunt facta;
aequo animo & hoc feras.

Túa ſunt facta, ut ſupra V, 8, 39. *Aut túa facta adeo.* Porro illud nota, in Faerni lectione *Aéquo animo* pronuntiari; in noſtra, alio accentu, *Aequo ánimo:* atque hunc verum eſſe repetitio ipſa probat,

Quid ego aequo ánimo?

Nam, ut ſaepe ante dixi, verba repetita eodem ſemper accentu iterantur.

33. *Set quid ſperem?* Lege ex ſcripto codice apud Lindenbrogium, *Set qui ſperem?* quomodo, quo pacto?

34. *Jam tum erat ſenex.* Lego per interrogationem, ut priora & ſequentia:

Non jam túm erat ſenex, ſenectus ſi verecun-
dos facit?

Senex per unam ſyllabam, vel duas breves ſaepe habes apud Noſtrum.

35. *An mea forma atque aetas núnc magis.* Repone, ut *Mágis* in ictu ſit.

An mea forma atque aetas mágis nunc expe-
tendaſt, Demipho?

36. *Quid mihi nunc affers.* Iidem duo antiquiſſimi libri Bembinus, & Victórianus, & Donatus, *quid mihi hic affers.* nec ſane aliter

ſtat

Rédeat ſane in grátiam: iam ſúpplici ſatis éſt mihi.
Hábet haec eii quód, dum uiuat, úſque ad aurem oggániat.
N. *'At meo merito crédo: quid ego núnc commemorem, 'Démipho,*
Singulatim, quális ego in hunc fúerim? D. *noui aeque ómnia*
Técum. N. *merito hoc meó uidetur fáctum?* D. *minume géntium:*
Uérum quando iam áccuſando fieri infectum nón poteſt,
'Ignoſce: orat; cónfitetur; púrgat: quid uis ámplius?
P. *'Enimuero prius quam haéc dat ueniam, míhi proſpiciam et Phaédriae.*
Heús Nauſiſtratá, priuſquam huic reſpóndes temere, audi. N. *quid eſt?*
P. *'Ego minas trigínta per fallácias ab iſto ábſtuli.*
Eas dedi tuo gnáto. is pro ſua amíca lenoni dedit.
C. *Hém, quid ais?* N. *adeón indignum hoc tibi uidetur, filius*
Hómo aduleſcens ſi habet unam amícam, tu uxorés duas?
Nil pudere? quo óre illum obiurgábis? reſpondé mihi.

D. *Fá-*

ſtat verſus; *mihi* autem una ſyllaba eſt. FAERNUS.

37. *Jam tempus eſt.* Multi l. s. inter quos Bembinus, & Baſilicanus, pro *jam* habent *hem.* ita etiam metrica ratione exigente. ſed Bembinus ſine aſpiratione. FAERNUS.

38. *Sic dabo: age nunc age.* Multo plures libri ſcripti, & in iis Bembinus & Victorianus, item Donatus non habent poſterius *age*, quod & reſpuit verſus, qui debet eſſe trochaicus, ut ceteri. FAERNUS.

39. *Faxo tali eum mactatum atque hic eſt infortunio.* In libro Bembino, ita ſunt haec verba, *Faxo tali ſit mactatus.* quae locutio ut uſitatior eſt, Virg. *Haud ſibi cum Danais rem faxo, & pube Pelaſga, Eſſe putet*, ita rationi verſus incommoda. nam niſi ex *mactatus s* elidatur, ſtare non poteſt. nos ergo vulgatam ſequemur, ut Donatus. FAERNUS.

Unus quoque ex Noſtris cum Ed. vet. *Faxo tali ſit mactatus.* Ceteri fere, *Faxo tali eum mactatum.* Lege ex codice Regio,

Faxo eum tali mactatum atque hic eſt infortunio.
Heaut. II, 3, 100.
Ademptum tibi jam faxo omnem metum.

42. *Quid ego nunc commemorem, Demipho.* Liber Bembinus, & Baſilicanus *nunc ea.* ita emendatum eſt & in Victoriano. FAERNUS.
Quid ego nunc ea commemorem, Demipho.

Dele *Ea* cum tribus Noſtris, & verſu volente & ſententia.

43. *Singillatim qualis in hunc fuerim. Singillatim* Baſilicanus, & Victorianus; at Bembinus, & aliqui alii *ſingulatim*: omnes vero illi; *qualis ego in hunc fuerim.* & τὸ *ſingulatim* quidem verſus admittit, ſicut & *ſingillatim*, pronomen vero *ego* etiam exigit. FAERNUS
Singulatim duo Noſtri; *Ego in hunc* omnes.

44. *Meriton hoc meo videtur factum?* Ita Baſilicanus & Victorianus. at aliqui libri, & in iis Bembinus, *merito hoc meo*, nec aliter ſtat verſus: in quo etiam τὸ *meo* monoſyllabon eſt. FAERNUS. Etiam Noſtri aliquot *Merito.*

49. *Ego minas triginta per fallaciam ab illo abſtuli.* Unus ex Noſtris *Fallacias*, tres *Ab iſto.* Repone, verſu exigente:
Ego minas triginta per fallacias ab iſto abſtuli.
Sic ſupra IV, 3, 67. *Occidiſti me tuis fallaciis.* De una techna & fabrica dictum pluraliter. Plautus Mil. III. 3, 2.
Hanc fabricam fallaciaſque
Minus ſi tenetis, denuo volo percipiatis plane.
Iſto eſt contemnentis.

51. *Hem quid ais? Adeone hoc indignum.* Noſtri plerique, *Adeo hoc.* Repone,
Hem quid ais? Adeon indignum hoc tibi videtur, filius.

54. *In-*

D. *Fáciet ut uolés.* N. *immo ut meam iám ſcias ſenténtiam:*
Néque ego ignoſco, néque promitto quicquam, neque reſpóndeo,
Prius quam gnatum uidero: eius iudicio permitto ómnia.
Quód is iubebit, fáciam. D. *mulier ſapiens es, Nausíſtrata.*
N. *Satin tibi eſt, Chreme?* C. *ímmo uero púlchre diſcedo ét probe,*
'Et praeter ſpem. N. *tú tibi nomen dic quod eſt?* P. *min? Phórmio:*
Uéſtrae familiae hércle amicus, ét tuo ſummus Phaédriae.
N. *Phórmio, at ego ecáſtor poſthac tíbi quod potero et quaé uoles*
Fáciamque et dicám. P. *benigne dicis.* N. *pol meritúmſt tuum.*
P. *Uin primum hodie fácere, quod ego gaúdeam, Nausíſtrata,*
'Et quod tuo uiro óculi doleant? N. *cúpio.* P. *me ad cenám uoca.*
N. *Pól uero uoco.* D. *eámus intro hinc.* C. *fiat: ſet ubi eſt Phaédria*
Iúdex noſter? P. *iam hic faxo aderit. Uós ualete et plaúdite.*

54. *Immo ut jam ſcias meam ſententiam.* Alii aliter, ſed Bembinus ita, *immo ut meam jam ſcias ſententiam.* FAERNUS. Noſtri *Jam meam.*

56. *Priuſquam gnatum video. ejus judicio.* O. l. s. *videro*: in dimetiendo autem verſu, *ejus* monoſyllabum eſt. FAERNUS. Sic Noſtri fere omnes *Videro.*

58. *Satis tibi eſt.* Bembinus, & omnes alii fere l. s. *ſatin.* ego puto ſic ſtare verſum, ut eliſo *n* ex *ſatin*, & in *tibi eſt*, non facta ſynaloepha, in prima ſede ſit tribrachus, in ſecunda Iambus. FAERNUS.

Quod is jubebit, ſaciam. PH. *Mulier ſapiens es,*
Nauſiſtrata
NA. *Satin tibi eſt?* PH. *Immo vero pulchre diſcedo & probe,*

Et praeter ſpem. Fruſtra laborat Faernus de verſu conſtituendo: *Sátin ti--bi eſt*, ut ſecundus ſit Iambus, ſtare non poteſt: ne addam, in ſecunda ſede non *Iambum*, ut ille aliud agens dicit, ſed Trochaeum aut Spondeum requiri. Tu repone, Perſonis quoque mutatis;

Quod is jubebit, ſaciam. DE. *Mulier ſapiens*
es, Nauſiſtra.
NA. *Satin tibi eſt, Chreme?* CH. *Immo vero*
pulchre diſcedo & probe,

Et praeter ſpem. Demipho, laetus de tam proſpero rei exitu, cum Phaedriam videret de patre ſuo judicem conſtitui, *Mulier*, inquit, *ſapiens es*: illa vero ad maritum, *Satin tibi eſt*; ſi filii tui judicio tibi ſtandum erit? Cui ille inſperato gaudio elatus, cum nihil a filio metuendum erat, *Pulchre*, inquit, *& probe & praeter ſpem diſcedo.* In lite, cauſa, pugna, *Diſcedere* quis dicitur *Inferior* vel *Superior*: ergo hic *Pulchre diſcedit.* Librarii vero, qui haec Phormioni dederunt, venerem omnem ſuſtulerunt ex Fabulae fine: laeti jam omnes, qui in culpa aut metu erant, hic abeunt, placata Nauſiſtrata. Sic in aliis omnibus ſolet Terentius. Qualis ergo conjecturae reus eſt, qui Phormioni haec tribuens, etiam in textum recepit, *Diſcedo* [*ultus*] *& probe?* Quaſi vero Phormio, rebus jam tranquillatis, Phaedriae amici ſui patrem odiſſe vellet aut poſſet?

59. *Tu tuum nomen dic quod eſt? mihin? Phormio.* Si *Tuum nomen*; tum intuliſſet *Meumne*, non *Mihin.* Lege ergo cum codice Regio,

Et praeter ſpem. NA. *Tu tibi nomen dic quod*
eſt? PH. *Min? Phormio.*

65. CH. *Fiat: ſet ubi eſt Phaedria Judex noſter?* Donatus, Ed. vet. & unus ex Regiis *Nauſiſtratae* hoc tribuunt; ceteri libri *Chremeti.* Utrumvis ſatis commode: malim tamen Chremetis hoc eſſe; & ſenem cura ac miſeria liberum non ſine joco ex Scena exire.

FINIS.

ARN.

ARN. HENR. WESTERHOVIUS
L E C T O R I
S.

MIrum videri queat, fateor, me nuperum Terentii editorem, neque ſane otio abundantem, hanc operam Bentleianae Editioni navare voluiſſe. Primum quidem Variantes Lectiones, ubi in omnia alia abire videbatur Ariſtarchus ille Britannus, conligere erat animus, ſi forte occaſione data amplius ſingula conſiderarem, Afri verba, uti vulgo leguntur, vel tuiturus, vel Cl. Bentleium laudaturus publice. Mox Wetſtenii, cognito meo conſilio, mecum agere, ut, quidquid obſervaſſem, huic Editioni ad Cantabrigienſem illam adornatae ſubiungi paterer. Negare Viris optimis mihique amiciſſimis religio fuit; tanto magis, quod noſtro Commentario hac ratione nihil deceſſurum tam praevidebam animo, quam quae oculis cernuntur. Diverſum utrique inſtitutum, ſeparata ſcribendi ratio fuit. Bentleius, mille locis ſollicitatis & pro arbitrio mutatis, Fabulas ad metri regulas redigere, ego ſervata lectione vulgari verborum ſenſum explicare volui. Tum ſi quibus Viris eruditis volupe eſſet, incudi reddere Bentleiana, iis non ingratam fore hanc noſtram opellam autumabam. Quae igitur meis privatim uſibus ſublegeram, nunc in dias luminis auras edita vides. Iniquior autem mihi futurus in elegantiſſimum Scriptorem Comicum videbar, ſi mero Indice Critico inſtructum exire ſinerem. Latinitatis etiam rationem eſſe habendam duxi. Quin & Syllabum Auctorum veterum & recentiorum, quos vel laudatos, vel reprehenſos animadvertebam, addidi. Ita optimis Wetſteniis, ita Cl. Bentleio, maxime autem ipſi Terentio gratificari volui. Quod meum inſtitutum ſi cui ſecus interpretari lubebit, ut nunc ſunt mores, corde durato feram, & mea me conſcientia facile ſuſtinebo. Vale.

INDEX
AUCTORUM.

A.

ACCIUS citatus. Heaut. II. 3. 30. Ad. V. 9. 28.
ACIDALIUS notatus. Heaut. II. 2. 3.
ACRON laudatus. And. III. 2. 49. Ad. I. 1. 15. citatus. And. III. 3. 23. Ad. II. 4. 22. V. 3. 23.
AFRANIUS citatus. Heaut. III. 1. 35. Ad. II. 4. 22.
ALCUINUS citatus. And. III. 2. 6.
AEDESIO laudatus. Eun. IV. 4. 22.
AGRICOLA laudatus. Eun. IV. 4. 22.
S. AMBROSIUS citatus. Heaut. I. 1. 91.
ANNIANUS citatus. Phorm. I. 2. 38.
ANTHOLOGIA inedita, laudata. Phorm. I. 4. 17.
APULEIUS laudatus. Ad. III. 1. 8. Hec. I. 2. 88.
ASCONIUS citatus. Eun. V. 8. 49.
AUSONIUS laudatus. Eun. V. 4. 14. Phorm. II. 1. 36.

B.

BEDA citatus. Eun. III. 1. 10.
BENTLEIUS (Richardus) ipſe ſe reprehendit. And. II. 1. 20. citatus. Ad. I. 2. 28. Ad. III. 2. 18. BENTLEII modeſtia. Ad. II. 2. 24.
BOECLERUS laudatus. Heaut. III. 1. 99.
BOETHIUS laudatus. Eun. Prol. 7.

C.

CAECILIUS citatus. Eun. V. 8. 49.
CAIUS Ictus citatus. Ad. IV. 3. 16.
CAMERARII Codex laudatus. Heaut. IV. 7. 8.
CATO laudatus. Eun. V. 8. 43. Heaut. II. 1. 13.
CATULLUS laudatus. Eun. V. 3. 3. V. 4. 14. Ad. III. 2. 18.
CELSUS Grammaticus laudatus. And. I. 1. 43. Phorm. IV. 3. 38.
CHARISIUS laudatus. And. I. 1. 43. Heaut. II. 1. 13. Ad. I. 1. 15. V. 9. 24. citatus. And. III. 2. 49. III. 3. 23. Eun. III. 1. 10. Ad. II. 4. 22. IV. 2. 9. V. 3. 23. Hec. I. 2. 88. II. 2. 5. Phorm. I. 1. 10. I. 4. 13. notatus. And. II. 2. 8. Eun. I. 1. 23.
CICERO citatus. Eun. V. 8. 55. Heaut. I. 1. 17. & 25. II. 2. 3. Phorm. II. 1. 2. & 11.
CLEDONIUS laudatus. Eun. IV. 4. 11. Hec. I. 2. 104.
CONSENTIUS citatus. And. II. 2. 31.
CORNIFICIUS laudatus. Eun. III. 5. 45.

D.

DIGESTA laudata. Heaut. I. 1. 91.
DONATUS reprehenſus. And. Prol. 17. & I. 1. 17. I. 1. 25. IV. 1. 54. IV. 4. 54. Eun. I. 2. 24. 25. II. 3. 35. & 66. Ad. II. 3. 5. II. 4. 8. III. 1. 10. Hec. III. 1. 23. V. 4. 19. Phorm. I. 3. 14. II. 1. 19. & 79. II. 3. 3. & 21. laudatus. And. I. 1. 43. I. 5. 1. & 2. II. 2. 31. IV. 5. 20. V. 4. 52. Eun. III. 4. 8. Heaut. I. 1. 17. II. 1. 15. Hec. III. 3. 27. Phorm. I. 2. 20. emendatus. And. I. 5. 52. Eun. Prol. 5. Phorm. I. 2. 52. II. 1. 25. vindicatus. Eun. II. 2. 32.

E.

ENNIUS laudatus. Eun. V. 4. 14.
EUGRAPHIUS laudatus. And. Prol. 11. Eun. V. 4. 13. Heaut. I. 1. 17. & 110. IV. 1. 13. IV. 2. 1. notatus. And. IV. 1. 27. Heaut. IV. 7. 8.
EUTYCHES citatus. Ad. IV. 3. 16.

F.

FABER (Tanaquil) leviter notatus. And. IV. 2. 19. V. 4. 42. Eun. III. 5. 43. Heaut. II. 4. 20. V. 3. 12. laudatus. And. V. 4. 53. Eun. II. 3. 95. Heaut. Prol. 6.
FABIANUS citatus. Eun. III. 1. 10.
FABRICIUS (Georg.) laudatus. Heaut. IV. 7. 11. codex laudatus. Ad. V. 3. 55. Hec. III. 3. 8.
FAERNUS (Gabriel) reprehenſus. And. Prol. 11. & 15. & 17. & I. 1. 25. I. 1. 98. I. 1. 144. I. 3. 20. I. 5. 58. II. 2. 9. II. 3. 22. II. 4. 6. & ſexcenties alibi.
FESTUS laudatus. Heaut. II. 1. 15. III. 1. 72.

Hec.

Hec. I. 2. 88. II. 1. 41. Phorm. I. 1. 10. I. 4. 13.
FLAVIUS CAPER citatus. And. III. 2. 49.
FRONTO (Cornelius) laudatus. Phorm. I. 2. 52.
FULGENTIUS laudatus. Heaut. II. 1. 15.

G.

GELLIUS citatus. Heaut. III. 3. 44. V. 2. 33. Phorm. I. 2. 38. IV. 4. 28.
GESNERUS laudatus. Eun. IV. 4. 22.
GLAREANUS leviter notatus. Heaut. III. 1. 35.
GLOSSAE veteres laudatae. Eun. IV. 4. 14. V. 8. 49.
GOVEANUS leviter reprehenſus. Heaut. III. 2. 1. Phorm. II. 1. 75.
GRONOVIUS (Joh. Fred.) leviter notatus. Heaut. I. 1. 91. laudatus. Phorm. V. 2. 15.
GUDIUS (Marquardus) citatus. And. I. 1. 127.
GULIELMIUS (Janus) laudatus. And. I. 3. 11. Ad. I. 2. 28. V. 8. 29.
GUYETUS (Franciſcus) laudatus. And. I. 3. 20. partim laudatus, partim notatus. And. II. 2. 31. laudatus. Eun. III. 5. 40. & 50. Heaut. II. 3. 64. IV. 1. 13. Ad. III. 2. 18. Phorm. IV. 4. 26. V. 6. 8. codex laudatus. Phorm. IV. 3. 16. IV. 4. 6. reprehenſus. And. I. 4. 4. Heaut. Prol. 3. II. 2. 3. III. 1. 35. & 76. III. 3. 8. IV. 1. 32. IV. 7. 10. V. 2. 44. Ad. IV. 3. 11. Phorm. Prol. 25. II. 1. 75.

H.

HARE (Franciſcus) ſuppreſſo nomine reprehenſus. And. Prol. 11. & I. 2. 31. I. 5. 52. & 58. II. 1. 7. II. 2. 19. II. 3. 8. IV. 1. 12. V. 4. 42. Eun. Prol. 12. & 23. & 34. I. 1. 5. I. 2. 37. II. 3. 8. & 37. & 56. & 65. & 80. & 98. III. 1. 36. & 40. & 52. III. 5. 12. & 40. & 43. IV. 1. 11. IV. 4. 22. & 32. & 53. IV. 7, 13. & 29. V. 2. 12. V. 4. 14. V. 7. 6. V. 8. 43. Heaut. Prol. 6. I. 1. 20. & 60. I. 2. 13. II. 2. 3. II. 3. 66. II. 4. 20. III. 1. 35. III. 3. 8. IV. 3. 30. IV. 4. 16. & 23. IV. 7. 10. Ad. III. 2. 52. Phorm. V. 8. 8. V. 9. 58. laudatus. Eun. IV. 4. 7. IV. 6. 7. IV. 7. 7. Heaut. I. 1. 77.
HARPOCRATION laudatus. Phorm. Prol. 25.
HEPHAESTION laudatus. Phorm. I. 4. 17.
HIERONYMUS citatus. And. IV. 1. 58. Hec. II 1. 4.
HORATIUS reſtitutus. And. II. 1. 20. laudatus. Eun. V. 4. 14.
HYGINUS (Julius) citatus. Heaut. II. 3. 30.

L.

LABERIUS citatus. Ad. V. 9. 28.
LINDENBROGII Codex reprehenditur. Eun. V. 4. 14. laudatur. Heaut. I. 2. 2. IV. 5. 23. Phorm. V. 9. 33. & ipſe laudatur. Heaut. I. 1. 113.
LIVIUS laudatus. Ad. V. 2. 4.
LOLGIUS citatus. And. IV. 5. 20. Hec. III. 1. 26.
LUCILIUS citatus. Hec. III. 3. 46. Phorm. III. 2. 6. V. 8. 65.

M.

MARTIANUS CAPELLA laudatus. Ad. I. 1, 30.
MURETUS (M. Antonius) notatus. And. II. 1. 20. IV. 1. 58. in Terentio emendando parum felix. Heaut. I. 1. 20. laudatus. Heaut. III. 2. 49.

N.

NAEVIUS citatus. And. I. 1. 98. Heaut. II. 3. 30.
NEPOS emendatus. Heaut. IV. 5. 7.
NIGIDUS FIGULUS laudatus. And. II. 1. 20.
NONIUS MARCELLUS notatus. And. I. 1. 43. Heaut. III. 1. 50. V. 1. 78. Ad. II. 1. 13. citatus. Eun. V. 8. 49. Heaut. I. 1. 85. II. 1. 15. II. 3. 30. III. 1. 35. Ad. II. 4. 22. Hec. I. 2. 88. Phorm. I. 4. 13. IV. 4. 1. V. 3. 7. laudatus. And. III. 3. 2. Eun. III. 5. 2. emendatus. Eun. Prol. 25.
NOVIUS citatus. Eun. Prol. 25. Heaut. III. 1. 35. Ad. V. 9. 28.

P.

PACUVIUS citatus. Ad. IV. 3. 16.
PALLADIUS citatus. Phorm. III. 2. 41.
PALMERIUS (Janus) laudatus. And. I. 1. 13. Eun. V. 4. 13. Heaut. I. 1. 91. III. 2. 18. III. 3. 9. Ad. I. 2. 45. V. 8. 29. reprehenſus. Heaut. Prol. 3. II. 2. 3. II. 4. 22. Phorm. II. 3. 21.
PANDECTAE Florentini citati. Phorm. III. 2. 41.
PAULUS Epitomator Feſti citatus. Heaut. I. 1. 91.
PERSIUS citatus. Heaut. V. 1. 78.
PHILARGYRIUS laudatus. Hec. IV. 3. 12.

PLAU-

I N D E X.

Plautus correctus. Eun. II. 3. 65. tentatus. Eun. II. 3. 93. correctus. Eun. III. 1. 36. Heaut. I. 1. 20. Ad. II. 4. 22. IV. 1. 18. IV. 2. 52. explicatus. Ad. V. 7. 17. Hec. III. 1. 33. Phorm. III. 3. 11. V. 6. 37.

Pollux (Julius) citatus. Eun. II. 2. 11.

Priscianus notatus. And. I. 1. 37. & 43. II. 6. 27. laudatus. And. II. 6. 24. III. 2. 48. IV. 1. 1. Eun. Prol. 1. Ad. III. 2. 52. III. 4. 14. V. 4. 6. emendatus. Eun. Prol. 25. citatus. And. III. 3. 4. Phorm. I. 2. 16. & 58. & 44. I. 4. 52. IV. 1. 23. IV. 3. 16. V. 3. 7.

Putschius leviter notatus. And. IV. 5. 12. Eun. Prol. 1. Ad. III. 2. 52.

Plinius citatus. Heaut. IV. 5. 7. Hec. III. 3. 27.

Q.

Quintilianus laudatus. Eun. I. 2. 75. Heaut. V. 1. 78.

R.

Rivius (Joh.) notatus. Heaut. II. 3. 18. laudatus. Hec. IV. 4. 6.

Romanus (C. Julius) citatus. Hec. II. 2. 5.

Rufinus citatus. Ad. IV. 4. 1.

S.

Salmasius (Claudius) laudatus. Phorm. V. 2. 15.

Scaliger (J. C.) laudatus. Eun. III. 1. 36. reprehenſus. Heaut. Prol. 6.

Scaurus citatus. Heaut. II. 3. 124.

Scholiastes Juvenalis citatus. Ad. V. 6. 15. V. 7. 17.

Seneca citatus. Heaut. I. 1. 25.

Servius laudatus. And. II. 1. 31. Ad. II. 3. 11. V. 3. 5. notatus. And. II. 2. 8. Eun. I. 1. 23. citatus. And. III. 3. 23. Heaut. I. 1. 13. II. 3. 124. Ad. IV. 5. 34. V. 6. 9. V. 9. 28. Hec. III. 1. 6. emendatus. Eun. III. 5. 57. IV. 4. 15. Phorm. V. 4. 7. vindicatus. Heaut. II. 2. 11.

Sisenna citatus. Hec. I. 2. 88.

Strabo laudatus. Hec. III. 3. 27.

Suetonius laudatus. Ad. V. 9. 24.

T.

Terentius prae Cicerone laudatus. And. I. 2. 18. mille locis tentatus.

Theocritus laudatus. Eun. IV. 5. 6.

Tibullus citatus. Ad. I. 2. 28.

Turpilius citatus. And. IV. 4. 16. Hec. V. 4. 19

V.

Valerius Maximus laudatus. Hec. III. 3. 27.

Valerius Probus citatus. And. II. 2. 31.

Varro citatus. Eun. III. 1. 10. Ad. IV. 4. 1. V. 9. 28. Phorm. III. 2. 41. notatus. Ad. I. 2. 37. reſtitutus. Hec. I. 2. 88.

Velius Longus citatus. And. IV. 1. 58. Heaut. IV. 3. 21. Hec. III. 1. 6.

Victorius (Petrus) citatus. Ad. V. 2. 4.

Virgilius citatus. Eun. V. 8. 55.

Vopiscus citatus. Eun. III. 1. 36.

INDEX

INDEX

VERBORUM ET PHRASIUM

TERENTII BENTLEIANI.

A.

A litera variis elegantiis inſervit. Sic, *a* parvulo. *And.* I. 1. 8. *A* parvis. *And.* III. 3. 7. Iam inde uſque *a* pueritia. *Heaut.* I. 2. 9. Iam *a* pueris. *Heaut.* II. 1. 2. Iam inde *a* puero. *Adelph.* III. 3. 86. *A* principio. *And.* I. 1. 21. Concrepuit hinc *a* Glycerio oſtium. *And.* IV. 1. 58. Actor tantum poterit *a* facundia. *Heaut.* Prol. 13. Peccatum *a* me maximumſt. *Heaut.* I. 1. 106. Quiſnam *a* nobis egreditur foras? *Heaut.* III. 2. 50. *A* me culpam hanc eſſe procul. *Adelph.* III. 2. 50. *A* villa mercennarium. *Adelph.* IV. 2. 2. Quiſnam *a* me pepulit tam graviter fores? *Adelph.* V. 3. 2. Neutra in re vobis difficultas *a* me erit. *Hec.* IV. 4. 45. Nil tibi eſt *a* me pericli. *Hec.* V. 1. 10. *A* primo homo inſanibat. *Phorm.* IV. 3. 37.

A B.

Ingenium eſt omnium hominum *ab* labore proclive ad lubidinem. *And.* I 1. 51. *Ab* illo animadvertenda iniuriaſt. *And.* I. 1. 129. *Ab* Andriaſt ancilla haec. *And.* III. 1. 3. Fores crepuerunt *ab* ea. *And.* V. 7. 5. Tantumne *ab* re tuaſt oti tibi? *Heaut.* I. 1. 23. Iam inde *ab* adoleſcentia. *Adelph.* I. 1. 16. Abduci *ab* oculis? *Adelph.* IV. 5. 35. Ne *ab* re ſint tamen omiſſiores paulo. *Adelph.* V. 3. 44. Remotum iniuria adverſarium *ab* ſtudio, atque *ab* labore, atque arte *ab* muſica. *Hec.* Alt. Prol. 15. Ut virgo *ab* ſe integra etiam tum ſiet. *Hec.* I. 2. 70. Qui *ab* orco mortuum me reducem in lucem feceris. *Hec.* V. 4. 12. Otioſum *ab* animo. *Phorm.* II. 2. 26. *Ab* ſua palaeſtra exit foras. *Phorm.* III. 1. 20.

ABALIENO.

Ita nos *abalienavit*. *Heaut.* V. 2. 26. Vide Notas.

ABDO.

Senex rus *abdit* ſe. *Hec.* I. 2. 100.

ABDOMEN.

Abdomini hunc natum dicas. *Eun.* III. 2. 7. Vide Notas.

ABDUCO.

Me convivam ſolum *abducebat* ſibi. Eun. III. 1. 17. *Abduxi* ad cenam. *Heaut.* I. 2. 9. Me invito *abduxit* meam. *Adelph.* II. 1. 44. Hunc *abduce*, vinci, quaere rem. *Adelph.* III. 4. 36. Ne illum ab ſtudio *abducerem*. *Hec.* Alt. Prol. 11. *Abduci* ab oculis? facinus indignum. *Adelph.* IV. 5. 35. Credo *abductum* in ganeum aliquo. *Adelph.* III. 3. 5. *Abduci* non poteſt, quia uterque utrique eſt cordi. *Phorm.* V. 3. 16.

ABEO.

Nuſquam *abeo*. *Adelph.* II. 2. 37. Non tu hinc *abis*? *Eun.* IV. 7. 29. Etiam tu hinc *abis*? *Phorm.* III. 3. 9. In Aſiam hinc *abii*. *Heaut.* I. 1. 59. Rus habitatum *abii*. *Hec.* II. 1. 27. Dum haec loquitur, *abiit* hora. *Eun.* II. 3. 49. In Aſiam ad regem militatum *abiit*. *Heaut.* I. 1. 59. Rus *abiit*. *Adelph.* III. 3. 83. Praeſens quod fuerat, in diem malum *abiit*. *Phorm.* V. 2. 16. E medio *abiit*, qui fuit in hacre ſcrupulus. *Phorm.* V. 9. 30. Haec dum dubitas, menſes *abierunt* decem. *Adelph.* IV. 5. 57. Longe iam *abierunt*. *Eun.* IV. 2. 5. *Abi* dum tu illis obviam. *Heaut.* II. 3. 8. *Abi* prae ſtrenue, ac forem aperi. *Adelph.* II. 1. 13. *Abi*: non ſcis ineſcare homines. *Adelph.* II. 2. 12. *Abi*: virum te iudico. *Adelph.* IV. 2. 25. *Abi* ſis, inſciens. *Phorm.* I. 2. 9. *Abin* hinc in malam rem? *And.* II. 1. 17. Numquid vis, quin *abeam*? *Adelph.* II. 2. 39. Vide ſis, ne quo hinc *abeas* longius. *Heaut.* I. 2. 38. Mirabar, hoc ſi ſic *abiret*. *And.* I. 2. 4. Ah, ſi pergis, *abiero*. *Adelph.* I. 2. 47. Egon te ſinam ſine munere à me *abire*? *Hec.* V. 4. 13. Suſpicor, aliquid domo *abeuntem* abſtuliſſe. *Eun.* IV. 3. 19.

ABHINC.

Abhinc triennium ex Andro commigravit huc viciniae. *And.* I. 1. 42. *Abhinc* menſes decem fere. *Hec.* V. 3 24. Fere *abhinc* annos quindecim. *Phorm.* V. 9. 28.

ABHORREO.

Omnino *abhorrere* animum huic video a nuptiis. *Hec.* IV. 4. 92. In alio occupato amore, *abhorrenti* ab re uxoria. *And.* V. 1. 10.

ABIGO.

Abigam hunc rus. *Adelph.* III. 3. 47.

ABIICIO

Quae, quantum poteſt, aliquo *abiicienda* eſt. *Adelph.* IV. 7. 26.

ABITIO.

Propter eam haec turba atque *abitio* evenit. *Heaut.* I. 2. 16.

ABITUS.

Miſerum hunc tam excruciarier ejus *abitu.* *Heaut.* III. 1. 5. Sperabit ſumptum ſibi ſenex levatum eſſe harunc *abitu.* *Heaut.* IV. 4. 24.

ABLEGO.

Aliquo mihi eſt hinc *ablegandus.* *Hec.* III. 3. 54.

ABLIGURRIO.

Itidem patria qui *abligurrierat* bona. *Eun.* II. 2. 4.

ABORTUS.

Dicam, *abortum* eſſe. *Hec.* III. 3. 38.

ABRADO.

Aliis aliunde eſt periclum, unde aliquid *abradi* poteſt. *Phorm.* II. 2. 19.

ABRIPIO.

Hanc iam oportet in cruciatum hinc *abripi.* *And.* IV. 4. 47. Puellam ex Attica hinc *abreptam.* *Eun.* I. 2. 30. Iam intro *abripite.* *Adelph.* II. 1. 27. Id illa univerſum *abripiet.* *Phorm.* I. 1. 11.

ABS.

Vel hoc quis non credat, qui te norit, *abs* te eſſe ortum! *And.* III. 2. 9. Ego dudum nonnihil veritus ſum *abs* te. *And.* III. 4. 3. Dum *abs* te abſum. *Heaut.* II. 4. 19. Quam bene vero *abs* te proſpectum eſt? *Heaut.* IV. 1. 25. *Abs* te ut blanditiis ſuis quam minimo pretio ſuam voluptatem expleat. *Hec.* I. 1. 11.

ABSCEDO.

Quomodo hinc *abſcedam* neſcio. *Eun.* IV. 4. 48. vide Notas. Si licet me latere tecto *abſcedere.* *Heaut.* IV. 2. 5. Cito ab eo haec ira *abſcedet.* *Hec.* V. 2. 15.

ABSOLVO.

Ego ad forum ibo, ut hunc *abſolvam.* *Adelph.* II. 4. 13. Hominem iſtum inpuriſſimum quam primum *abſolvitote.* *Adelph.* II. 4. 18.

ABSQUE

Quam fortunatus ceteris ſim rebus, *abſque* una hac foret. *Hec.* IV. 2. 25. Nam *abſque* eo eſſet, recte ego mihi vidiſſem. *Phorm.* I. 4. 11.

ABSTERGEO.

Qui *abſtergerem* volnera? *Eun.* IV. 7. 9.

ABSTERREO.

Hanc ſimulant parere, quo Chremetem *abſterreant.* *And.* III. 1. 14.

ABSTINEO.

Gemitus, ſcreatus, tuſſis, riſus *abſtine.* *Heaut.* II. 3. 132. Facis adeo indigne iniuriam illi, qui non *abſtineas* manum. *Heaut.* III. 3. 4. Non manum *abſtines,* maſtigia? *Adelph.* V. 2. 6. Seſe illa *abſtinere* ut potuerit? *Hec.* I. 2. 64.

ABSTRAHO.

Ut me à Glycerio miſerum *abſtrahat.* *And.* I. 5. 8. Iſtam pſaltriam una illuc mecum hinc *abſtraham.* *Adelph.* V. 3. 57. Vix me hinc *abſtraxi,* atque impeditum in eo expedivi animum meum: vixque huc contuleram: em nova res ortaſt, porro ab hac quae me *abſtrahat.* *Hec.* III. 1. 17. & 18.

ABSUM.

Dum abs te *abſum.* *Heaut.* II. 4. 19. Menſes tris *abeſt.* *Heaut.* I. 1. 66. Quod *abeſt,* non quaeris. *Heaut.* V. 4. 16. Haud permultum a me *aberit* infortunium. *Heaut.* IV. 2. 1. Cum milite iſto praeſens, *abſens* ut ſies. *Eun.* I. 2. 112. Pergin ero *abſenti* male loqui, inpuriſſime? *Phorm.* II. 3. 25. Neſcio quid profecto *abſente* nobis turbatumſt domi. *Eun.* IV. 3. 7. Poſtulo, ut tua mihi domus te praeſente *abſente* pateat. *Eun.* V. 8. 29.

ABSUMO.

Pytiſando modo mihi quid vini *abſumpſit*? *Heaut.* III. 1. 49. Cum ille & cura & ſumptu abſumitur. *Phorm.* II. 2. 26. Quo pacto ſatietatem amoris ait velle ſe *abſumere.* *Phorm.* V. 5. 6. vide Notas.

ABSURDUS.

Voſtram nequeo ſatis mirari rationem. Eſt hercle inepta, ne dicam dolo, atque *abſurda.* *Adelph.* III. 3. 22. Etſi hoc mihi pravum, ineptum, *abſurdum,* atque alienum a vita mea videtur. *Adelph.* V. 8. 21.

ABUNDO.

Quaſi is non divitiis *abundet.* *Heaut.* III. 2. 17. Amore *abundas.* *Phorm.* I. 3. 11.

ABUTOR.

In prologis ſcribundis operam *abutitur.* *And.* Prol. 5. Itane tandem quaeſo, item ut meretricem ubi *abuſus* ſis, mercedem dare lex iubet eii atque amittere? Phorm. II. 3. 66.

AC.

Fugin hinc. Ego vero *ac* lubens. *And.* II. 1. 37. Liberatus ſum hodie, Dave, tua opera. D. *Ac* nullus quidem. *And.* II. 2. 33. Dictum *ac* factum invenerit aliquam cauſam. *And.* II. 3. 7. Si fidem habeat, *ac* non id metuat. *Eun.* I. 2. 60. Utinam iſtoc verbum ex animo *ac* vere diceres. *Eun.* I. 2. 95. Ego vero illud fecerim, *ac* lubens. *Eun.* III. 5. 43. vide Notas. Amabo, quid ait? cognoſcitne? CH. *Ac* memoriter. *Eun.* V. 3. 6. Recipimus. CH. *Ac* libenter. *Eun.* V. 9. 56. Animus te erga idem

ac.

Digitized by Google

ac fuit. *Heaut.* II. 3. 24. Numquam ſecus habui illam, *ac* ſi ex me eſſet nata. *Hec.* II. 3. 6. Alio ſuſpicans morbo me viſurum adfectam, *ac* ſenſi uxorem eſſe. *Hec.* III. 3. 6. Neque voce alia, *ac* res monebat ipſa, poterat conqueri. *Hec.* III. 3. 15. Numquam aeque *ac* modo paupertas mihi onus viſa eſt, & miſerum & grave. *Phorm.* I. 2. 43. Ego iſti nihilo ſum aliter *ac* fui. *Phorm.* III. 2. 45. Aliud mihi reſpondes, *ac* rogo? *Phorm.* IV. 4. 3. Pariter nunc opera me adiuvas, *ac* re dudum opitulata es. *Phorm.* V. 3. 3. vide Notas. Bina quaeſo. N. *Ac* rebus vilioribus. *Phorm.* V. 3. 8.

ACCEDO.

Numquam *accedo*, quin abs te abeam doctior. *Eun.* IV. 7. 21. Ad haec mala hoc mi *accedit* etiam. *And.* I. 3. 10. Poſtquam amans *acceſſit*. *And.* I. 1. 49. Ad flammam *acceſſit* inprudentius. *And.* I. 1. 103. Funambuli eodem *accedens* exſpectatio. *Hec.* Alt. Prol. 26. Vide Notas. Haut invito ad aures ſermo mi *acceſſit* tuus. *Hec.* III. 5. 32. Quia paulum vobis *acceſſit* pecuniae, ſublati animi ſunt. *Hec.* III. 5. 56. Quod hinc *acceſſerit*, id de lucro putato eſſe omne. *Adelph.* V. 3. 30. Voluntas voſtra ſi ad poetam *acceſſerit*. *Phorm.* *Prol.* 29.

ACCERSO.

Cur non domum uxorem *accerſis*? *Adelph.* V. 7. 6. Curre: obſtetricem *accerſe*. *Adelph.* III. 2. 56. Uxorem ut *accerſat*, paret. *Heaut.* V. 1. 75. Proviſo, quam mox virginem *accerſant*. *Adelph.* V. 6. 2. Non eam, ne nunc quidem, cum *accerſer* ultro? *Eun.* I. 1. 2. *Accerſitur* lavatum interea virgo. *Eun.* III. 5. 44. Si in remſt utrique, ut fiant, *accerſi* jube. *And.* III. 3. 14. Jam tum cum primum juſſit me ad ſe *accerſier*. *Eun.* III. 3. 4.

ACCIDO.

Miſera timeo, incertum hoc quorſus *accidat*. *And.* I. 5. 29. Interea aliquid *acciderit* boni. *And.* II. 3. 24. Eodem die iſtuc verbum vere in te *accidit*. *And.* V. 3. 14. Ad genua *accidit*. *Hec.* III. 3. 18. Unde exordiar narrare, quae nec opinanti *accidunt*? *Hec.* III. 3. 2. Horum nil quicquam *accidet* animo novum. *Phorm.* II. 1. 20.

ACCINGO.

Do fidem futurum. GN. *Accingar*. *Eun.* V. 8. 30. Tute hoc intriſti: tibi omne eſt exedendum: *accingere*. *Phorm.* II. 2. 4.

ACCIPIO.

Dos, Pamphile, eſt decem talenta. P. *Accipio*. *And.* V. 4. 48. Equidem pol in eam partem *accipio*que & volo. *Eun.* V. 2. 37. Opinor, narras? non recte *accipis*. *And.* II. 2. 30. *Accepi*: *acceptam* ſervabo. *And.* I. 5. 63. *Accepit* conditionem. *And.* I. 1. 52. Si te aequo animo ferre *accipiet*. *And.* II. 3. 23. Reſtitue quem a me *accepiſti* locum. *And.* IV. 1. 57. Vide Notas. *Accipit* homo nemo melius prorſum neque prolixius. *Eun.* V. 8. 52. Hancine ut ego contumeliam tam inſignem in me *accipiam*? *Eun.* IV. 7. 1. Aliorſum atque ego feci *acceperit*. *Eun.* I. 2. 2. Malo ego nos proſpicere, quam hunc ulciſci *accepta* iniuria. *Eun.* IV. 6. 24. Aliter tuum amorem, atque eſt, *accipis*. *Heaut.* II. 3. 23. Ad contumeliam omnia *accipiunt* magis. *Adelph.* IV. 3. 15. Partim quae *accepi* auribus. *Hec.* III. 3. 3. Quod incommodi tibi in hac re *accipies*, niſi caves? *Heaut.* V. 1. 59. vide Notas. Mea cauſa cauſam *accipite*. *Hec.* Alt. Prol. 47. vide Notas. Quamobrem *accipere* hunc mi expediat metum. *Heaut.* II. 3. 96. Abs quivis homine, cum eſt opus, beneficium *accipere* gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. Nonne id ſat erat, *accipere* ab illo iniuriam? *Phorm.* V. 2. 4. *Accipiunda* & muſſitanda iniuria adoleſcentiumſt. *Adelph.* II. 1. 53. Indignis cum egomet ſim *acceptus* modis. *Adelph.* II. 1. 12.

ACCIPITER.

Non recte *accipitri* tenditur, neque miluo. *Phorm.* II. 2. 16.

ACCUBO.

Dum *accubabam*, quam videbar mihi eſſe pulchre ſobrius? *Eun.* IV. 5. 2.

ACCUMBO.

Ipſa *accumbere* mecum. *Eun.* III. 3. 9.

ACCURO.

Saltem *accurate*. *And.* III. 2. 14. Quo magis res omnis cautius, ne temere faciam, *accuro*. *Hec.* V. 1. 12.

ACCUSO.

Qui cum hunc *accuſant*; Naevium, Plautum, Ennium *accuſant*. *And.* Prol. 18. & 19. Te ultro *accuſabit*. *Eun.* I. 1. 24. Cotidie *accuſabam*. *Heaut.* I. 1. 50. Ambo *accuſandi*. *Heaut.* I. 1. 67. Nequid *accuſandus* ſis, vide. *Heaut.* II. 3. 111. Eho, numquidnam *accuſat* virum? *Hec.* II. 2. 25. Quod me *accuſat* vir nunc, ſum extra noxiam. *Hec.* II. 3. 3. *Accuſando* fieri infectum non poteſt. *Phorm.* V. 9. 45.

ACER.

Lenem patrem illum factum me eſſe *acerrimum*. *Phorm.* II. 1. 32. Prima coitioſt *acerrima*. *Phorm.* II. 2. 32.

ACERBUS.

Nemini plura ego *acerba* credo eſſe ex amore homini umquam oblata. *Hec.* III. 1. 1.

ACRITER.

Poſtquam *acrius* pater inſtat. *Hec.* I. 2. 45.

ACTOR.

Me *actorem* dedit: Si hic *actor* tantum poterit a facundia.

Heaut. Prol. 12. & 13. Vide Notas. *Actoris* opera magis ſteтiſſe quam ſua. *Phorm.* Prol. 10. Quem Actoris virtus nobis reſtituit locum. *Phorm.* Prol. 33.

ACTUS.

Primo *actu* placeo. *Hec.* Alt. Prol. 31.

ACTUTUM.

Aperite aliquis *actutum* oſtium. *Adelph.* IV. 4. 26. Congredere *actutum. Phorm.* V. 6. 12.

ACUO.

Quod illos ſat aetas *acuet. Adelph.* V. 3. 49.

A D.

Aut equos alere, aut canes *ad* venandum. *And.* I. 1. 30. Nec ſatis *ad* obiurgandum cauſae. *And.* I. 1. 111. Ut ne eſſet ſpatium cogitandi *ad* diſturbandas nuptias. *And.* I. 2. 11. Dum tempus *ad* eam rem tulit. *And.* I. 2. 17. Si quis magiſtrum cepit *ad* eam rem improbum. *And.* I. 2. 21. *Ad* haec mala hoc mi accedit etiam. *And.* I. 3. 10. Ne *ad* morbum hoc etiam. *And.* I. 5. 65. Prius, quam tuum, ut ſeſe habeat, animum *ad* nuptias perſpexerit. *And.* II. 3. 4. Oportet ſigna eſſe *ad* ſalutem. *And.* III. 2. 2. Ne vacuum eſſe me nunc *ad* narrandum credas. *And.* IV. 2. 23. Si forte opus ſit *ad* erum jurato mihi. *And.* IV. 3. 13. Vide Notas. Eius frater aliquantum *ad* rem eſt avidior. *Eun.* I. 2. 51. *Ad* virginem animum adiecit. *Eun.* I. 2. 63. At nihil *ad* noſtram hanc. *Eun.* II. 3. 70. *Ad* eam rem tempus non erat. *Eun.* IV. 1. 7. Ne comparandus hic quidem *ad* illumſt. *Eun.* IV. 4. 14. Quaſi talenta *ad* quindecim coegi. *Heaut.* I. 1. 93. Haec ſunt tamen *ad* virtutem omnia. *Heaut.* I. 2. 33. *Ad* rem redi. *Heaut.* II. 3. 78. Patrem noviſti, *ad* has res quam ſit perſpicax. *Heaut.* II. 3. 129. Ingenio egregio *ad* miſeriam natus ſum. *Heaut.* III. 1. 11. Quam ea nunc inſtructa pulchre *ad* perniciem ſiet. *Heaut.* III. 1. 41. Quantam eii feneſtram *ad* nequitiem pateſeceris? *Heaut.* III. 1. 72. Nonne *ad* ſenem aliquam fabricam fingit? *Heaut.* III. 2. 34. Tantum deveniſſe *ad* eum mali. *Heaut.* IV. 5. 2. Mihi illic vere *ad* raſtros res redit. *Heaut.* V. 1. 58. Id quod *ad* te attinet. *Adelph.* II. 1. 32. Conſervis *ad* eundem iſtunc praecipio modum. *Adelph.* III. 3. 70. *Ad* contumeliam omnia accipiunt magis. *Adelph.* IV. 3. 15. Tandem reprime iracundiam, atque *ad* te redi. *Adelph.* V. 3. 8. *Ad* omnia alia aetate ſapimus rectius. *Adelph.* V. 3. 46. Adtentiores ſumus *ad* rem omnes, quam ſat eſt. *Adelph.* V. 3. 48. Numquam ita quiſquam bene ſubducta ratione *ad* vitam ſuat. *Adelph.* V. 4. 1. vide Notas. Ut *ad* pauca redeam. *Hec.* I. 2. 60. *Ad* amuſſim ambarum mores earum exiſtumans. *Hec.* I. 2. 88. vide Notas. Noſtra ilico it viſere *ad* eam. *Hec.* I. 2. 114. In eodemque omnes mihi videntur ludo doctae *ad* malitiam. *Hec.* II. 1. 6. Si vis veram verba ad rationem exigi. *Hec.* III. 1. 26. Vide Notas. *Ad* genua accidit. *Hec.* III. 3. 18. Jam prior amor me *ad* hanc rem exercitatum reddidit. *Hec.* III. 3. 47. Confingis falſas cauſas *ad* diſcordiam. *Hec.* IV. 4. 71. Nihil aderat adiumenti *ad* pulchritudinem. *Phorm.* I. 2. 55. Praeterierat iam *ad* ducendum aetas. *Phorm.* II. 3. 76. Ut ſit potior, prior *ad* dandum qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48. In ſervitutem pauperem *ad* ditem dari. *Phorm.* IV. 3. 48. *Ad* reſtim mi quidem res redit planiſſume. *Phorm.* IV. 4. 5. Habet haec eii quod, dum vivat, uſque *ad* aurem ogganiat. *Phorm.* V. 9. 41.

ADAUGEO.

Ne tua duritia antiqua illa etiam *adaucta* ſit. *Heaut.* III. 1. 26.

ADBIBO.

Is mi, ubi *adbibit* plus paulo, ſua quae narrat facinora? *Heaut.* II. 1. 8.

ADCERSO.

Obſtetricem *adcerſo. And.* I. 5. 64. Non eam, cum *adcerſor* ultro? *Eun.* I. 1. 2. Uxorem ut *adcerſat*, paret. *Heaut.* V. 2. 75.

ADCRESCO.

Amicitiam, quae incepta à parvis cum aetate *adcrevit* ſimul. *And.* III. 3. 7.

ADCURRO.

Adcurrit: mediam mulierem complectitur. *And.* I. 1. 106. Continuo *adcurrit* ad me. *Eun.* II. 3. 44. *Adcurrunt* ſervi: ſoccos detrahunt. *Heaut.* I. 1. 72. Puer ad me *adcurrit. Phorm.* V. 6. 22. *Accurre* huc. *Phorm.* V. 8. 90.

ADDO.

Quod tibi dieculam *addo*? *And.* IV. 2. 27. Verbum ſi *addideris. And.* V. 2. 19. Neque, praeterquam quas ipſe amor moleſtias habet, *addas. Eun.* I. 1. 33. Niſi mihi quidem *addit* animum. *Heaut.* III. 2. 31. Ii qui minus habent, ut ſemper aliquid *addant* divitioribus. *Phorm.* I. 1. 8. Propter miſericordiam *addunt* pauperi. *Phorm.* II. 1. 47.

ADDUCO.

Quae mi ante oculos coram amatorem *adduxti* tuum? *Eun.* IV. 7. 24. Nemon medicum *adduxit*? *Hec.* III. 1. 43. Numquam animum quaeſti gratia ad malas *adducam* partis. *Hec.* V. 3. 38. Ad miſericordiam ambos *adduces* cito. *Heaut.* V. 2. 42. Turbam domum *adducet. Adelph.* V. 7. 15. Inventum tibi curabo, & mecum *adductum* tuum Pamphilum. *And.* IV. 2. 1. *Ad-*

Digitized by Google

Adducti, qui illam civem hinc dicant. *And.* V. 3. 21. Si illum poteſt, qui alicui rei eſt, etiam eum ad nequitiam *adducere*. *Adelph.* III. 3. 4. Aliquando tandem huc animum ut *adducas* tuum. *Hec.* IV. 4. 61. vide Notas.

ADELPHI.

Eum hic locum ſumpſit ſibi in *Adelphos*. *Adelph.* Prol. 11.

ADEO. *adverb.*

Voltu *adeo* modeſto, *adeo* venuſto, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93. Magis id *adeo*, mihi ut incommodet. *And.* I. 1. 135. Ipſum *adeo* praeſto video cum Davo. *And.* II. 5. 4. Aut, ſi *adeo*, bidui eſt aut tridui haec ſollicitudo. *And.* II. 6. 9. Atque *adeo* in ipſo tempore eccum ipſum. *And.* III. 2. 52. Suadere, orare, uſque *adeo* donec perpulit. *And.* IV. 1. 38. Propera *adeo* puerum tollere hinc ab ianua. *And.* IV. 4. 20. Nunc *adeo*, ut tu ſis ſciens. *And.* IV. 4. 36. Atque *adeo* longumſt, nos illum expectare. *And.* V. 6. 13. Adoleſcentem *adeo* nobilem. *Eun.* I. 2. 124. Non *adeo* inhumano ego ſum ingenio. *Eun.* V. 2. 41. Poſtremo *adeo* res rediit. *Heaut.* I. 1. 61. Ut clam eveniat partus patrem, atque *adeo* omnes. *Hec.* III. 3. 37. Facis huic *adeo* iniuriam. *Hec.* IV. 4. 68. Neque opus eſt *adeo* muttito. *Hec.* V. 4. 26. Neque defetiſcar uſque *adeo* experirier. *Phorm.* IV. 1. 23. Credis te ignorarier, aut tua facta *adeo*? *Phorm.* V. 8. 39.

ADEON', ADEONE.

Adeon' hominem eſſe invenuſtum, aut infelicem quenquam, ut ego ſum? *And.* I. 5. 10. *Adeone* me ignavum putas? *adeone* porro ingratum? *And.* I. 5. 42. & 43. *Adeone* eſt demens? *And.* III. 1. 11. *Adeon* videmur vobis eſſe idonei, in quibus ſic inludatis? *And.* IV. 4. 19. *Adeon* homines immutarier ex amore? *Eun.* II. 1. 19. *Adeon* rem rediſſe? *Heaut.* V. 2. 27.

ADEO. *verb.*

Adeamne ad eum? *And.* IV. 1. 15. Aliquot me *adierunt*. *And.* III. 3. 2. Edicit ne vir quiſquam ad eam *adeat*. *Eun.* III. 5. 30. *Adii* te heri de filia. *Hec.* II. 2. 9. Eccum video: *adibo*. *Eun.* V. 6. 5. Magiſtratus *adi*. *Phorm.* II. 3. 56. Ad precatorem *adeam* credo. *Phorm.* I. 2. 9. Capitis periclum *adire*. *And.* IV. 1. 54.

ADFABILIS.

Meditor eſſe *adfabilis*, & bene procedit. *Adelph.* V. 6. 8.

ADFATUS.

Ut voluptati obitus, ſermo, *adfatus* tuus, quocumque adveneris, ſemper ſiet. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas.

ADFECTO.

Hi gladiatorio animo ad me *adfectant* viam. *Phorm.* V. 7. 71. Ad dominas qui *adfectant* viam. *Heaut.* II. 3. 60.

ADFERO.

Ut ſciam, numquid haec turbae triſtitia *adferat*. *And.* I. 4. 8. vide Notas. Haec primum *adfertur* iam mihi ab hoc fallacia. *And.* III. 1. 13. Haud auſpicato huc me *attuli*. *And.* III. 2. 12. vide Notas. Hic quoque bonam magnamque partem ad te *attulit*. *Eun.* I. 2. 43. Quid dicam? quam cauſam *adferam*? *Heaut.* IV. 3. 23. Da mihi, atque *adfer* mihi. *Heaut.* II. 1. 11. Nulla res, quae mi aegritudinem *adferat*. *Heaut.* IV. 3. 2. Solum unum hoc vitium ſenectus *adfert* hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Laborem inanem ipſus capit, & illi moleſtiam *adfert*. *Hec.* III. 2. 9. Quod ab illo *adlatumſt*, ſibi eſſe id rellatum putet. *Phorm.* Prol. 22. Mirabar, ſi tu mihi quicquam *adferres* novi. *Phorm.* III. 2. 5. Vide opis ſiquid poteſt *adferre* huic. *Phorm.* III. 3. 20. Mi opus erat, aliquantulum quae *adferret*. *Phorm.* IV. 3. 50. Auxilii nihil *adferant*. *Adelph.* III. 2. 2. Vide etiam ſodes, ut mihi haec certa & clara *attuleris*. *Hec.* V. 4. 1.

ADFICIO.

Quonam modo nunc te offendam *adfectam*? *Hec.* III. 1. 45. Alio ſuſpicans morbo me viſurum *adfectam*, ac ſenſi uxorem eſſe. *Hec.* III. 3. 6. Quanta me cura & ſollicitudine *adficit* gnatus? *Phorm.* II. 4. 1. Tantane *adfectum* quemquam eſſe hominem audacia? *Phorm.* V. 8. 84.

ADFINIS.

Neque illarum *adfines* eſſe rerum, quas fert adoleſcentia. *Heaut.* II. 1. 3. Et gener & *adfines* placent. *Heaut.* V. 1. 63. *Adfinis* nobis. *Adelph.* V. 8.

ADFINITAS.

Nullon' ego Chremetis pacto *adfinitatem* effugere potero? *And.* I. 5. 12. Haud ita decet, ſi perpetem hanc vis eſſe *adfinitatem*. *Hec.* II. 2. 10. vide Notas. *Adfinitatem* hanc ſane perpetuam volo. *Hec.* IV. 4. 14. Manere *adfinitatem* hanc inter nos volo. *Hec.* IV. 4 101.

ADFLICTO.

Ne te *adflictes*. *Eun.* I. 1. 31.

ADGRAVESCO.

Male metuo, ne Philumenae magis morbus *adgraveſcat*. *Hec.* III. 2. 2.

ADGREDIOR.

Hac non ſucceſſit, alia *adgrediemur* via. *And.* IV. 1. 46. *Adgrediar*. Bacchis, ſalve. *Hec.* V. 1. 5. Itane agitis mecum? ſatis aſtute. *adgredimini*. *Phorm.* V. 8. 75. vide Notas.

ADHIBEO.

Hoc temere numquam amittam ego à me, quin mihi teſtis *adhibeam*. *Phorm.* IV. 5. 2.

ADHORTOR.

Adhortor, properent. *Eun.* III. 5. 35. Praeter quam res *adhortatur* tua. *Heaut.* I 1. 8.

I N D E X.

Adhuc.

Qui me tam leni paſſus animo eſt uſque *adhuc.* *And.* I. 5. 27. *Adhuc* ſigna omnia huic eſſe video. *And.* III. 2. 1. Nihil *adhuc* eſt, quod vereare. *Heaut.* I. 2. 1. Celabitur itidem, ut celata *adhuc* eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. *Adhuc* quod factumſt miror, non iuſſe me abripi hinc. *Heaut.* V. 2. 47. *Adhuc* non moleſta ſunt. *Adelph.* I. 2. 42. Sat *adhuc* tua nos fruſtrataſt fides. *Adelph.* IV. 4. 13. Ceſſatum uſque *adhuc* eſt. *Adelph.* IV. 4. 23. Vitam duram, quam vixi uſque *adhuc.* *Adelph.* V. 4. 5. Quid *adhuc* habent infirmitatis nuptiae? *Hec.* I. 2. 101. Nil ceſſaviſti uſque *adhuc.* *Hec.* IV. 1. 29.

Adigo.

Tu homo *adigis* me ad inſaniam. *Adelph.* I. 2. 31. Mox noctu te *adiget* horſum inſomnia. *Eun.* II. 1. 13.

Adiicio.

Ad virginem animum *adiecit.* *Eun.* I. 2. 63.

Adimo.

Poſtquam *adempta* ſpes eſt. *And.* II. 1. 4. Ut meum, in quo nunc eſt, *adimam.* *And.* II. 2. 2. Hanc, niſi mors, mihi *adimet* nemo. *And.* IV. 2. 14. Ubi ea cauſa, quamobrem haec faciunt, erit *adempta* his. *And.* V. 1. 18. Diem *adimere* aegritudinem hominibus. *Heaut.* III. 1. 13. Poſtquam *ademptam* hanc quoque tibi cauſam vides. *Hec.* IV. 4. 58. Quot autem *ademi* curas? *Hec.* V. 4. 19. Qui hanc mihi *adimat* conſuetudinem. *Phorm.* I. 3. 9. Qui ſaepe propter invidiam *adimunt* diviti. *Phorm.* II. 1. 46. Phaedriae curam *adimere* argentariam. *Phorm.* V. . 3.

Adipiscor. Apiscor.

Nuptias effugere ego iſtas malo, quam tu *adipiſcier.* *And.* II. 1. 32. Soli licet hic de eadem cauſa bis iudicium *apiſcier.* *Phorm.* II. 3. 59. An ne hoc quidem ego *adipiſcar*, quod ius publicumſt? *Adelph.* II. 3. 65.

Adiumentum.

Nihil aderat *adiumenti* ad pulchritudinem. *Phorm.* I. 2. 55.

Adiungo.

Ut animum ad aliquod ſtudium *adiungant.* *And.* I. 1. 29. Ille, quem beneficio *adiungas*, ex animo facit. *Adelph.* I. 1. 47. Imperium, quod amicitia *adiungitur.* *Adelph.* I. 1. 42. Unam facere familiam; colere, adiuvare, *adiungere.* *Adelph.* V. 8. 4.

Adiuro.

Per omnes *adiuro* deos. *And.* IV. 2. 11. Sancte *adiurat.* *Hec.* II. 2. 26.

Adiuto.

Pamphilumne *adiutem*, an auſcultem ſeni. *And.* I. 3. 4. Id amabo *adiuta* me, quo id fiat facilius. *Eun.* I. 2. 70. Quod potero, *adiutabo* ſenem. *Heaut.* III. 1 7. At te *adiutare* oportet adoleſcenti cauſa. *Heaut.* III. 2. 35. Homines nobilis eum *adiutare.* *Adelph.* Prol. 16. Eis onera *adiuta.* *Hec.* III. 2. 24. Bonitaſque veſtra *adiutans* atque aequanimitas. *Phorm.* Prol. 34. Neque quiſquam aderat, qui *adiutaret* funus. *Phorm.* I. 2. 49.

Adiutor.

Hic *adiutor* meus & monitor & praemonſtrator hoc mihi praeſtat. *Heaut.* V. 1. 2. Aut etiam *aidutor* ſim ejus iracundiae. *Adelph.* I. 1. 66. Set opus eſt mi Phormionem ad hanc rem *adiutorem* dari. *Phorm.* III. 3. 26.

Adiutrix.

Nunc ego te in hac re mi oro ut *adiutrix* ſies. *Eun.* V. 2. 46. Matres omnes filiis in peccato *adiutrices.* *Heaut.* V. 2. 39. Veſtra intellegentia ſi erit *adiutrix* noſtrae induſtriae. *Hec.* Alt. Prol. 24. Ut veſtra auctoritas meae auctoritati fautrix *adiutrixque* ſiet. *Hec.* Alt. Prol. 40. Praeſertim in ea re cum ſit mi *adiutrix* ſocrus. *Hec.* IV. 4. 83.

Adiuvo.

Ut me *adiuves* in hac re. *And.* III. 3. 10. Id ſpero *adiuturos* deos. *And.* III. 2. 42. Faciam ſedulo, dabo operam, *adiutabo.* *Eun.* II. 3. 72. Neque me quidquam conſilio *adiuvas*? *Heaut.* V. 2. 29. Fortis fortuna *adiuvat.* *Phorm.* I. 2. 25. Pariter nunc opera me *adiuvas*, ac re dudum opitulata es. *Phorm.* V. 3. 3. Qui me dudum *adiurit* comiter. *Phorm.* III. 3. 4. vide Notas.

Adlego.

Ut ne credas, à me *adlegatum* hunc ſenem. *And.* V. 3. 28.

Adligo. Alligo.

Hic furti ſe *adligat.* *Eun.* IV. 7. 39. Eo pacto prorſum illi *alligaris* filium. *Adelph.* V. 3. 58.

Adloquor.

Ceſſas *adloqui*? *And.* II. 2. 6. Quid ceſſas hominem adire, & blande in principio *adloqui*? *Phorm.* II. 1. 22.

Adludo.

Forte habui ſcortum: coepit ad id *adludere.* *Eun.* III. 1. 34.

Adminiſtro.

Lauteque munus *adminiſtraſti* tuum. *Adelph.* V. 1. 2.

Admiror.

Eis ultro adrideo, & eorum ingenia *admiror* ſimul. *Eun.* II. 2. 19. Cave quicquam *admiratus* ſis. *Heaut.* IV. 6. 22.

Admiſceo.

Ita tu iſtaec tua miſceto, ne me *admiſceas.* *Heaut.* IV. 5. 35. Ne te *admiſce.* *Heaut.* V. 2. 22.

Admitto.

Fac ut *admittar* ad illam. *Eun.* II. 2. 50. Militem rogat, ut illum *admitti* jubeat. *Eun.* IV.

Digitized by Google

IV. I. 4. Set tu quod cavere poſſis, ſtultum *admittereſt*. *Eun.* IV. 6. 23. Unam hanc noxiam amitte: ſi aliam *admiſero* umquam, occidito. *Eun.* V. 2. 14. Quid ego tantum ſceleris *admiſi* miſer? *Heaut.* V. 2. 83. Haec te *admittere* indigna genere noſtro? *Adelph.* III. 3. 54. Me hoc delictum *admiſiſſe* in me. *Adelph.* IV. 5. 48. Sumptum *admittet*. *Adelph.* V. 7. 15. It viſere ad eam: *admiſit* nemo. *Hec.* I. 2. 114. Si eſt, culpam ut in ſe *admiſerit*. *Phorm.* II. 1. 40.

ADMODUM.

Haec inter nos nuper notitia *admodumſt*. *Heaut.* I. 1. 1. Advenis modo? PA. *admodum*. *Hec.* III. 5. 8. Itane patris ais conſpectum veritum hinc abiiſſe? G. *admodum*. *Phorm.* II. 2. 1.

ADMONEO.

Recte *admones*. *And.* V. 4. 50. Ridiculum eſt te iſtuc me *admonere*. *Heaut.* II. 3. 112.

ADMOVEO.

Acceſſi: aſtiti: animam compreſſi: aurem *admovi*. *Phorm.* V. 6. 28.

ADNUMERO.

Argentum *adnumeravit* ilico. *Adelph.* III. 3. 15.

ADNUO.

Adnuo terram intuens modeſte. *Eun.* III. 5. 31.

ADOPTO.

Inde ego hunc maiorem *adoptavi* mihi. *Adelph.* I. 1. 22. Tuum filium dediſti *adoptandum* mihi. *Adelph.* I. 2. 34.

ADORIOR.

Si me inparatum *adortus* eſſet. *And.* III. 1. 21. Ceſſo hunc *adoriri*? *Heaut.* IV. 5. 9. *Adortus* iurgio eſt fratrem. *Adelph.* III. 3. 50. Si ab eo nil fiet, tum hunc *adoriar* hoſpitem. *Phorm.* IV. 2. 15.

ADORNO.

Continuo haec *adornant* ut lavet. *Eun.* III. 5. 34. Domi non offendiſſem, ita iam *adornarat* fugam. *Eun.* IV. 4. 6.

ADPELLO.

Poeta cum primum animum ad ſcribendum *adpulit*. *And.* Prol. 1. Animum ad uxorem *adpulit*. *And.* II. 6. 15.

ADPLICO. APPLICO.

Ipſum animum aegrotum ad deteriorem partem plerumque *adplicat*. *And.* I. 2. 22. Tum ille egens forte *adplicat* primum ad Chryſidis patrem ſe. *And.* V. 4. 21. Repente ad ſtudium ſe *applicaſſe* hunc muſicum. *Heaut.* Prol. 23. Hi ſe ad vos *adplicant*. *Heaut.* II. 4. 13.

ADPONO. APPONO.

Poſtulare id gratiae *adponi* ſibi. *And.* II. 1. 31. Puer hercleſt. mulier, tu *adpoſuiſti* hunc? *And.* IV. 4. 3. At iſtos raſtros interea tamen *adpone*. *Heaut.* I. 1. 37. Cena dubia *apponitur*. *Phorm.* II. 2. 28. Si *adpoſitum* puerum ante aedes viderit. *And.* IV. 4. 34. vide Notas.

ADPORTO. APPORTO.

Quidnam *adportas*? *And.* V. 2. 17. Vereor ne quid Andria *adportet* mali. *And.* I. 1. 46. Nuncium *adporto* tibi. *Heaut.* III. 1. 18. Ne ille haut ſcit, hoc paulum lucri quantum eii damni *apportet*. *Heaut.* IV. 4. 25. Quin uſus ſemper aliquid *adportet* novi. *Adelph.* V. 4. 2. *Adporto* novam Epidicazomenen quam vocant comoediam. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

ADPOSCO.

Porro haec talenta dotis *adpoſcet* duo. *Heaut.* IV. 7. 10. vide Notas.

ADPREHENDO.

Pone *adprehendit* pallio, reſupinat. *Phorm.* V. 6. 23.

ADPRIME.

Id ego arbitror *adprime* in vita eſſe utile. *And.* I. 1. 34. Fratrem eii eſſe *adprime* nobilem? *Eun.* V. 4. 30. Et ego meis me omnibus ſcio eſſe *adprime* obſequentem. *Hec.* II. 2. 5. vide Notas.

ADPROBO.

Non ſatis eſt tuum te officium facere, fama ſi id non *adprobat*. *Phorm.* IV. 5. 12. vide Notas.

ADPROPERO.

Poſtquam ante oſtium me audivit ſtare, *adproperat*. *And.* III. 1. 17.

ADRIDEO.

Eis ultro *adrideo*. *Eun.* II. 2. 19. Nulli laedere os, *adridere* omnibus. *Adelph.* V. 4. 10.

ADSENTOR.

Imperavi egomet mihi omnia *adſentari*. *Eun.* II. 2. 22. Qui huic *adſentari* animum induxeris. *Eun.* III. 2. 37. Ne id, *adſentandi* magis quam quo habeam gratum, facere exiſtumes. *Adelph.* II. 4. 6. *Adſentando* atque indulgendo & largiendo. *Adelph.* V. 9. 31.

ADSEQUOR.

Adſequere ac retine. *Phorm.* V. 8. 89.

ADSERO.

Ego liberali illam *adſero* cauſa manu. *Adelph.* II. 1. 40.

ADSERVO.

Cura *adſervandum* vinctum. *And.* V. 2. 24. Hic tibi *adſervandus* eſt. *Heaut.* III. 3. 34. Dic me hic oppido eſſe invitam, atque *adſervari*. *Heaut.* IV. 4. 12.

ADSIDO.

Adſido: adcurrunt ſervi: ſoccos detrahunt. *Heaut.* I. 1. 72.

ADSIDUE.

Ne ſemper ſervos currens, iratus ſenex, *adſidue* agendi ſint mihi. *Heaut.* Prol. 39. Quid te futurum cenſes, quem *adſidue* exedent? *Heaut.* III. 1. 53. Homines nobilis eum adiutare, *adſidue* que una ſcribere. *Adelph.* Prol. 16. Illic ubi ſum *adſidue*. *Hec.* II. 1. 20.

ADSIMULO.

Nunc tuumſt officium, has bene ut *adſimules* nuptias. *And.* I. 1.

I. 1. 141. Eho an tute intellexti hoc *adſimulari?* *And.* III. 2. 20. Hinc ab dextera venire me *adſimulabo.* *And.* IV. 3. 20. *Adſimulabo* quaſi nunc exeam. *Eun.* III. 2. 8. Tum pol ego is eſſem vero, qui *adſimulabar.* *Eun.* III. 5. 58. vide Notas. Iſtunc exora, ut ſuam eſſe *adſimulet.* *Heaut.* II. 3. 117. Me aetatem cenſes velle id *adſimularier?* *Heaut.* IV. 3. 38. Gnatus quod ſe *adſimulat* laetum, id dicis? *Heaut.* V. 1. 15. Qui ſcis, an ea cauſa me odiſſe *adſimulaverit?* *Hec.* II. 1. 38. Paternum amicum me *adſimulabo* virginis. *Phorm.* I. 2. 78. Quid ſi *adſimulo*, ſatin eſt? *Phorm.* I. 4. 32. Quo me *adſimularam* ire ad mercatum, non eo. *Phorm.* V. 7. 10.

ADSISTO.

Hic propter hunc *adſiſte.* *Adelph.* II. 1. 15.

ADSOLEO.

Quae *adſolent*, quaeque oportet ſigna eſſe ad ſalutem. *And.* III. 2. 1.

ADSTO. ASTO.

Hic patrem aſtare aibas? *Heaut.* V. 2. 7. Patruum video eum patre *adſtantem?* *Phorm.* IV. 3. 2. Acceſſi: *aſtiti.* *Phorm.* V. 6. 27. Procul hinc *aſtans.* *Hec.* IV. 3. 1. vide Notas.

ADSTRINGO.

Hac lege tibi meam *adſtringo* fidem. *Eun.* I. 2. 23.

ADSUM.

Prope *adeſt*, cum alieno more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. In denegando modo quis pudor paulum *adeſt.* *And* IV. 1. 6. Non quia *ades* praeſens, dico hoc. *Adelph.* III. 3. 39. Mulier tibi *adeſt.* *Heaut.* II. 3. 2. Ille ad defendendum *adeſt.* *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas. Ubi vis, dona *adſunt* tibi à Phaedria. *Eun.* III. 2. 11. Iam in quam hic *adero.* *And.* IV. 2. 32. *Aderit* una in unis aedibus. *Eun.* II. 3. 76. Iam haec tibi *aderit* ſupplicans. *Eun.* IV. 7. 41. At pol iam *aderit*, ſe quoque etiam eum oderit. *Hec.* IV. 1. 28. vide Notas. Dave, *ades:* reſiſte. *And.* II. 2. 7. Phidippe, *ades*, audi paucis. *Hec.* III. 5. 60. *Adeſdum:* paucis te volo. *And.* I. 1. 2. Favete, *adeſte* aequo animo. *And.* Prol. 24. Iamne partus *adſiet.* *Adelph.* IV. 4. 11. Volo ego *adeſſe* hic advocatos nobis in turba hac. *Eun.* IV. 6. 26. Hunc minimeſt opus in hac re *adeſſe.* *Hec.* III. 3. 50.

ADTEMPERATE.

Itane *adtemperate* evenit, hodie in ipſis ut veniret, ante hac numquam? *And.* V. 4. 13. vide Notas.

ADTENTUS. *vide* ATTENTUS.

ADVEHO.

Iſtam nunc times, quae *advectaſt*, ne illum talem praeripiat tibi. *Eun.* I. 2. 81.

ADVENA.

Eſt e Corintho hic *advena* anus paupercula. *Heaut.* I. 1. 44.

ADVENIO.

Ad te *advenio.* *And.* II. 1. 19. Optato *advenis.* *And.* III. 3. 1. Per tempus *advenis.* *And.* IV. 4. 44. In tempore ipſo mi *advenis.* *And.* V. 6. 10. Opportune *advenis.* *Heaut.* I. 2. 5. Unde haec *advenis?* *Hec.* I. 2. 6. Salvom te *adveniſſe* gaudeo. *Eun.* V. 5. 6. Bene factum te *adveniſſe.* *Hec.* III. 5. 6.

ADVENTUS.

Ego commodiorem hominem, *adventum*, tempus, non vidi. *And.* V. 2. 3. Salutant: ad cenam vocant: *adventum* gratulantur. *Eun.* II. 2. 28. Iſle dicito, percontatum *adventum* Pamphili. *Hec.* I. 2. 2. Incommode illis fors obtulerat *adventum* meum. *Hec.* III. 3. 10. Ubi eius *adventi* venit in mentem. *Phorm.* I. 3. 2.

ADVERSARIUS.

Adverſarios rapere in peiorem partem. *Adelph.* Prol. 3. Poetam reſtitui in locum, prope iam remotum iniuria *adverſarium.* *Hec.* Alt. Prol. 14. Iniurium autem eſt, ulciſci *adverſarios?* *Hec.* I. 1. 15. Cauſam tradere *adverſariis*, etiam idne lex coegit? *Phorm.* II. 1. 7. vide Notas.

ADVERSUM.

Ex *adverſo.* *Phorm.* I. 2. 38. vide Notas.

ADVESPERASCIT.

Cur uxor non accerſitur? iam *adveſperaſcit.* *And.* III. 4. 1.

ADVIGILO.

Si *advigilaveris*, ex unis geminas mihi conficies nuptias. *And.* IV. 1. 49. Tanto magis te *advigilare* aequomſt. *Phorm.* I. 4. 25.

ADULESCENS.

Aduleſcens luxu perditus. *Adelph.* IV. 7. 42. Inprudens timuit *adoleſcens.* *Phorm.* II. 1. 64. Homo *adoleſcens* ſi habet unam amicam. *Phorm.* V. 9. 52. Cum virgine una *adoleſcens* cubuerit plus potus, ſeſe illa abſtinere ut potuerit? *Hec.* I. 2. 64. Mater quod ſuaſit ſua, *adoleſcens* mulier fecit. *Hec.* IV. 4. 39. Bonum ingenium narras *adoleſcentis.* *And.* III. 1. 8. Fero alia flagitia ad te boni illius *adoleſcentis.* *Adelph.* IV. 7. 4. Eſt veritus optumae *adoleſcenti* facere iniuriam. *And.* III. 2. 8. *Adoleſcentem* adeo nobilem. *Eun.* I. 2. 124. Quae liberum ſcire aequom eſt *adoleſcentem.* *Eun.* III. 2. 25. Cur perdis *adoleſcentem* nobis? *Adelph.* I. 1. 36. Conſerunt conſilia ad *adoleſcentes.* *Heaut.* III. 1. 65. vide Notas. Cur partis ſeni poeta dederit, quae ſunt *adoleſcentium.* *Heaut.* Prol. 2. Accipiunda & muſſitanda iniuria *adoleſcentiumſt.* Quam iniqui ſunt patres in omnis *adoleſcentis* iudices? *Heaut.* II. 1. 1.

ADULESCENTIA.

Nos noſtramque *adoleſcentiam*

Digitized by Google

tiam habent deſpicatam. *Eun.* II. 3. 91. Illarum adfines eſſe rerum, quas fert *adoleſcentia.* *Heaut.* II. 1. 3. Iam inde ab *adoleſcentia.* *Adelph.* I. 1. 16. Sperabam iam deferviſſe *adoleſcentiam.* *Adelph.* I. 2. 72. perſuaſit nox, amor, vinum, *adoleſcentia.* *Adelph.* III. 4. 24. Quae vos propter *adoleſcentiam* minus videtis. *Adelph.* V. 9. 35. Id vitium numquam decrevi ego eſſe *adoleſcentiae.* *Hec.* IV. 1. 27. Inſidias noſtrae fecit *adoleſcentiae.* *Phrom.* II. 1. 44.

ADULESCENTIOR.

Quo iure ſum uſus *adoleſcentior.* *Hec.* Alt. Prol. 3.

ADULESCENTULA.

Forte unam aſpicio *adoleſcentulam.* *And.* I. 1. 91. Ea mortua eſt: reliquit filiam *adoleſcentulam.* *Heaut.* III. 3. 41.

ADULESCENTULUS.

Quod plerique omnes faciunt *adoleſcentuli.* *And.* I. 1. 28. Perpuliſti me, homini ut *adoleſcentulo* filiam darem. *And.* V. 1. 9. Homines *adoleſcentulos* in fraudem inlicis. *And.* V. 4. 7. Rhodius *adoleſcentulus.* *Eun.* III. 1. 33. Heri aliquot *adoleſcentuli* coiimus in Piraeo. *Eun.* III. 4. 1. Quo modo *adoleſcentulus* meretricum ingenia & mores poſſet noſcere. *Eun.* V. 4. 9. Qui *adoleſcentulum* nobilitas flagitiis. *Eun.* V. 6 20. vide Notas. Noſſe omnia haec ſaluti eſt *adoleſcentulis.* *Eun.* V. 4. 18. Ut animum decuit aegrotum *adoleſcentuli.* *Heaut.* I. 1. 48. Non eſt flagitium, mihi crede, *adoleſcentulum* ſcortari. *Adolph.* I. 2. 21. Odioſa haec eſt aetas *adoleſcentulis.* *Hec.* IV. 3. 13. Quia nuſquam inſanum fecit *adoleſcentulum.* *Phorm.* Prol. 6. vide Notas.

ADUNCUS.

Ruſamne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore. *adunco* naſo? *Heaut.* V. 5. 18.

ADVOCATUS.

Advocatus mane mi eſſe ut memineris. *Eun.* II. 3. 49. Volo ego adeſſe hic *advocatos* nobis in turba hac. *Eun.* IV. 6. 26. Me à foro abduxit modo huc *advocatum* ſibi. *Adelph.* IV. 5. 11. Adverſuſne illum cauſam dicerem, cui veneram *advocatus*? *Adelph.* IV. 5. 43.

ADVOCO.

Ibo ad forum, atque aliquot mihi amicos *advocabo.* *Phorm.* II. 1. 83.

ADVORSATRIX.

Quin tu in ea re mi *advorſatrix* fueris. *Heaut.* V. 3. 5.

ADVORSOR. ADVERSOR.

Eine ego ut *advorſer*? *And.* I. 5. 28. Cum placo, *advorſor* ſedulo & deterreo. *Adelph.* I. 2. 64. Neque tuae libidini *adverſabor.* *Hec.* II. 2. 3. Non poſſum *adverſari* meis. *Hec.* II. 2. 29. Reduc uxorem, ac noli *advorſari* mihi. *Hec.* IV. 4. 32. Coepi *adverſari* primo. *Phorm.* I. 2. 25. Viris *advorſari* aeque ſtudium eſt. *Hec.* II. 1. 5. vide Notas.

ADVORSUM. ADVERSUM.

Id gratum fuiſſe *advorſum* te. *And.* I. 1. 15. De illa me *adverſum* hunc loqui. *And.* I. 5. 30. Me *adverſum* edictum tuum facere eſſe auſam. *Heaut.* IV. 1. 10. Neque ſervolorum quiſquam qui *advorſum* ierant. *Adelph.* I. 1. 2. *Advorſum* animi tui lubidinem. *Hec.* IV. 1. 19. *Advorſum* ſtimulum calces. *Phorm.* I. 2. 28. Itane es paratus facere me *advorſum* omnia? *Phorm.* II. 3. 80. Te compluris *advorſum* ingenium meum menſes tuli. *Phorm.* III. 2. 35.

ADVORSUS. ADVERSUS.

Advorſus nemini. *And.* I. 1. 37. vide Notas. Si quid nobis forte *adverſi* evenerit. *Heaut.* II. 3. 114. Uti *advorſa* eius per te tecta taciteque aput omnis fient. *Hec.* III. 3. 28. Uſque *advorſa* tempeſtate uſi ſumus. *Hec.* III. 4. 9. Quo pacto *advorſam* aerumnam ferant. *Phorm.* II. 1. 12. Nihil eſt magis meis nuptiis *advorſum.* *Heaut.* IV. 3. 21. Quum res *adverſae* fient. *Phorm.* V. 4. 3.

ADVORTO. ADVERTO.

Quaeſo animum *advortite.* *And.* Prol. 8. Illa ſeſe interea commodum huc *adverterat* in hanc noſtram plateam. *Eun.* II. 3. 52. Animum *advertunt* graviter, quae non cenſeas. *Heaut.* III. 3. 9. Vide Notas. Animum non *adverti* primum. *Heaut.* IV. 1. 43.

ADUSTUS.

Hoc ſalſumſt, hoc *aduſtumſt*, hoc lautumſt parum. *Adelph.* III. 3. 71.

AEDES.

Matronam nullam in *aedibus.* *And.* II. 2. 27. Si adpoſitum puerum ante *aedis* viderit. *And.* IV. 4. 34. *Aedis* expugnabo. *Eun.* IV. 7. 3. Conſilium illud rectumſt de occludendis *aedibus.* *Eun.* IV. 7. 14. Aderit una in unis *aedibus.* *Eun.* II. 3. 76. Hunc tu in *aedis* cogitas recipere poſthac? *Eun.* V. 2. 58. Inſcripſi ilico *aedis* mercede. *Heaut.* I. 1. 93. *Aedes* noſtrae vix capient, ſcio. *Heaut.* II. 3. 13. Eſt mihi ultimis conclave in *aedibus.* *Heaut.* V. 1. 29. In *aedis* inruit alienas. *Adelph.* I. 2. 8. Ante *aedis* non feciſſe erit melius hic convicium. *Adelph.* II. 1. 26. Fratri *aedes* fient perviae. *Adelph.* V. 7. 14. Extuliſſe extra *aedis* puerum. *Hec.* IV. 1. 48. Pollicita eſt ea ſe conceſſuram ex *aedibus.* *Hec.* IV. 4. 57. Introiit in *aedis* ater alienus canis. *Phorm.* IV. 4. 25. Harum qui eſt dominus *aedium.* *Phorm.* V. 1. 26.

AEDICULAE.

Aediculae item ſunt ob decem alias. *Phorm.* IV. 3. 58.

AEDILIS.

Menandri Eunuchum, poſt-

quam *Aediles* emerunt. *Eun.* Prol. 20.

AEGER.

Video ſentum, ſqualidum, *aegrum*, pannis anniſque obſitum. *Eun.* II. 2. 5. *Aegram* eſſe ſimulant mulierem. *Hec.* I. 2. 13. Cum in proximo hic ſit *aegra. Hec.* III. 2. 6.

AEGRE.

Redeo inde iratus, atque *aegre* ferens. *And.* I. 1. 110. Voluit facere contra huic *aegre. Eun.* IV. 1. 10. Ego haud minus *aegre* patior. *Heaut.* V. 2. 5. Quamobrem aliquid *aegre* huïc faceret. *Eun.* V. 5. 31. vide Notas. *Aegreſt. Adelph.* I. 2. 57. Oſtendere, me *aegre* pati, illi noluі. *Adelph.* I. 2. 63. Ne quid *aegre* eſſet mihi. *Hec.* II. 1. 30. Ne *aegre* quicquam ex me audias. *Hec.* V. 1. 39. Fuiſſet tum illos mi *aegre* aliquot dies. *Phorm.* I. 3. 7.

AEGRITUDO.

Si nulla *aegritudo* huic gaudio interceſſerit. *And.* V. 5. 5. Ne hoc gaudium contaminet vita *aegritudine* aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Aut gaudio ſumus praepediti nimio, aut *aegritudine. Heaut.* III. 1. 97. Diem adimere *aegritudinem* hominibus. *Heaut.* III. 1. 13. Nulla res tanta, quae mi *aegritudinem* adferat. *Heaut.* IV. 3. 2. Magnarum ſaepe id remedium *aegritudinum* eſt. *Heaut.* III. 2. 28. Mihi quidem cotidie augeſcit magis de filio *aegritudo. Heaut.* III. 1. 15. Animo incerto prae *aegritudine. Heaut.* I. 1. 71. Dum *aegritudo* eſt haec recens. *Adelph.* III. 2. 14. *Aegritudo* haec oritur mi abs te. *Hec.* II. 1. 26. Matrem ex *aegritudine* mors conſecuta eſt. *Phorm.* V. 1. 23.

AEGROTUS.

Animum *aegrotum* ad deteriorem partem adplicat. *And.* I. 1. 22. Puerperam duci per viam *aegrotam. Adelph.* V. 7. 24. Facile omne, cum valemus, recta conſilia *aegrotis* damus. *And.* II. 1. 9.

AEMULOR.

Aemulari neclegentiam potius. *And.* Prol. 21.

AEMULUS.

Iſtum *aemulum*, quod poteris, ab ea pellito. *Eun.* II. 1. 8. Sibi putans adductum ante oculos *aemulum. Eun.* IV. 1. 9. Vide Notas.

AEQUALIS.

Quem vocabo ad cenam meorum *aequalium* potiſſimum? *And.* I. 6. 22. Patris cognatum atque *aequalem* noſtine? *Eun.* II. 3 36. Amico atque *aequali ſuo. Heaut.* III. 1. 8.

AEQUE.

Aeque quidquam nunc quidem. *And.* II. 6. 3. Miſer, *aeque* atque ego. *And.* IV. 2. 19. Cui *aeque* audiſti commode quicquam eveniſſe? *Heaut.* IV. 3. 7. Eadem *aeque* ſtudeant, nolintque omnia? *Hec.* II. 1. 2. Viris advorſari *aeque* ſtudium eſt. *Hec.* II. 1. 5. Edepol ne nos ſumus inique *aeque* omnis inviſae viris. *Hec.* II. 3. 2. Numquam *aeque*, ac modo. *Phorm.* I. 2. 43. Novi *aeque* omnia tecum. *Phorm.* V. 9. 43.

AEQUUS. AEQUOS.

Adeſte *aequo* animo. *And.* Prol. 24. Poſtulo, ſive *aequumſt*, te oro. *And.* I. 2. 19. *Aequo* animo ferre. *And.* II. 3. 23. *Aequum* eſt vos cognoſcere. *Eun.* Prol. 42. Par atque *aequum* eſt. *Eun.* II. 3. 95. vide Notas. Quae liberum ſcire *aequom* eſt. *Eun.* III. 2. 25. *Aequo* animo *aequa* noſcere oportet. *Adelph.* III. 4. 58. E medio *aequum* excedere eſt. *Hec.* IV. 3. 14. Iſtuc *aequi* bonique facio. *Heaut.* IV. 5. 14. Cupio, *aequi* modo aliquid. *Adelph.* II. 1. 33. Praeter *aequumque* & bonum. *Adelph.* I. 1. 39. Si ita *aequom* cenſes. *Adelph.* IV. 3. 10. Non *aequom* dicis. *Adelph.* V. 3. 17 Neque adeo ex *aequo* & bono. *Adelph.* V. 9. 30. Quo *aequior* ſum Pamphilo. *And.* II. 5. 18. *Aequa* de me dixerit. *Hec.* IV. 5. 25. Quod fors feret, feremus *aequo* animo. *Phorm.* I. 2. 88. Reſtitui in integrum *aequom* eſſe ac bonum. *Phorm.* II. 4. 11. Qui neque ius, neque bonum atque *aequom* ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29.

AERUMNA.

Quo tu minus ſcis *aerumnas* meas. *And.* IV. 1. 31. Qui te expedias his *aerumnis. Hec.* III. 1. 8. Me ex quanta *aerumna* extraxeris. *Hec.* V. 4. 36. Quo pacto advorſam *aerumnam* ferant. *Phorm.* II. 1. 12.

AES.

Ancillam *aere* emptam ſuo. *Phorm.* II. 2. 26.

AESCHINUS.

Huius multa mentio eſt in Adelphis.

AESCULAPIUS.

Quod te, *Aeſculapi*, & te Salus, ne quid ſit huius, oro; *Hec.* III. 2. 3.

AETAS.

Dum eum *aetas*, metus, magiſter cohibebant. *And.* I. 1. 27. vide Notas. Huius formam atque *aetatem* vides. *And.* I. 5. 51. Dum licitum eſt eii, dumque *aetas* tulit. *And.* II. 6. 12. Egregia forma, atque *aetate* integra. *And.* I. 1. 45. Per noſtram amicitiam, quae cum *aetate* adcrevit ſimul. *And.* II. 3. 7. Neque ſcibat, neque per *aetatem* etiam potis erat. *Eun.* I. 2. 33. Forma & *aetate* ipſe es. *Eun.* II. 3. 83. vide Notas. Iam dudum: *aetatem. Eun.* IV. 5. 8. Putavit me & *aetate* & benevolentia plus ſcire. *Heaut.* I. 1. 63. Illa *aetas* magis ad haec utenda idonea eſt. *Heaut.* I. 1. 81. Ego iſtuc *aetatis*, non amori operam dabam. *Heaut.* I. 1. 58. Mihi videre praeter *aetatem* tuam facere. *Heaut.* I. 1. 7.

Digitized by Google

1. 7. Cum uno *aetatem* agere viro. *Heaut.* II. 4. 12. Me *aetatem* cenſes velle id adſimularier? *Heaut.* IV. 3. 38. Quod illos ſat acuet *aetas.* *Adelph.* IV. 3. 48. Quin res, *aetas*, uſus, ſemper aliquid adportet novi. *Adelph.* V. 4. 2. Contrivi in quaerendo vitam atque *aetatem* meam: Nunc exacta *aetate* hoc fructi pro labore fero. *Adelph.* V. 4. 15. & 16. Alieniore *aetate.* *Adelph.* I. 2. 30. Ad omnia alia *aetate* ſapimus rectius. *Adelph.* V. 3. 46. Odioſa haec eſt *aetas* adoleſcentulis. *Hec.* IV. 3. 13. Ut ne cui mea longinquitas *aetatis* obſtet. *Hec.* IV. 2. 20. Capiti atque *aetati* illorum. *Hec.* III. 1. 54. Una inter nos agere *aetatem* liceat. *Hec.* II. 1. 10. Ubivis gentium agere *aetatem.* *Hec.* III. 1. 4. Neque ille hoc animo erit *aetatem*, neque pol tu eadem iſtac *aetate.* *Hec.* V. 1. 21. Tua praeterierat iam ad ducendum *aetas.* *Phorm.* II. 3. 76. Non manebat *aetas* virginis meam neclegentiam. *Phor.* IV. 1. 4. Ut cum uno *aetatem* degeret. *Phorm.* II. 3. 70. Reſpice *aetatem* tuam. *Phorm.* II. 3. 87. *Aetate* minus peccaturum putem? An mea forma atque *aetas* nunc magis expetendaſt? *Phorm.* V. 9. 33. & 35.

Agellus.

Agelli eſt hic ſub urbe paulum. *Adelph.* V. 8. 26.

Ager.

Neque *agri*, neque urbis odium me umquam percipit. *Eun.* V. 5. 2. *Agrum* in proximo hic mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. *Agrum* in his regionibus meliorem neque preti maioris nemo habet. *Heaut.* I. 1. 11. *Agrum* de noſtro patre colendum habebat. *Phorm.* II. 3. 17.

Agito.

Apud eum miles Dionyſia *agitat.* *Heaut.* IV. 4. 11. *Agitarem* inter vos libere convivium. *Hec.* I. 2. 18. Jam ego hunc *agitabo.* *Phorm.* II. 3. 4. Id quidem *agitans* mecum ſedulo. *Phorm.* IV. 3. 10.

Agmen.

In medium huc *agmen* cum vecti. *Eun.* IV. 7. 4.

Ago.

Obſerves filium, quid *agat.* *And.* I. 1. 143. Ah, tantamne rem tam neclegenter *agere*? *And.* I. 5. 18. Nec quid *agam* certumſt. *And.* I. 3. 4. Quid *agam* habeo. *And.* III. 2. 18. *Age age*, ut lubet. *And.* II. 1. 10. *Age* nunc iam. *And.* V. 2. 25. *Age* Pamphile! exi Pamphile. *And.* V. 2. 30. Set quid *agam*? adeamne ad eum? *And.* IV. 1. 15. Mea Glycerium, quid *agis*? *And.* I. 1. 107. Id *ago* ſedulo. *And.* III. 5. 8. Quo hinc te *agis*? *And.* IV. 2. 25. Pudice vitam parce ac duriter *agebat.* *And.* I. 1. 48. Ego id *agam*, qui mihi ne detur. *And.* II. 1. 35. Quid *agam*, cogito. *And.* II. 2. 21. Hoc *agam.* *And.* II. 5. 4. Hocine *agis*, an non? *And.* I. 2. 15. Quid tu? quo hinc te *agis*? *And.* IV. 2. 25. Alias res *agis.* *Eun.* II. 3. 57. Quid *agis*, homo inpudens? *Eun.* III. 1. 35. Sicine *agis*? *Eun.* IV. 7. 34. Quid nunc *agimus*? *Eun.* IV. 7. 41. Vel rex ſemper maxumas mihi *agebat*, quicquid feceram. *Eun.* III. 1. 8. *Age* inepte. *Eun.* II. 3. 20. *Age* nunc, belua. *Eun.* IV. 4. 26. Magnas vero *agere* gratias Thais mihi? *Eun.* III. 1. 1. Rem ſeriam velle *agere* mecum. *Eun.* III. 3. 8. *Actumſt*, ilicet. *Eun.* I. 1. 9. De ſymbolis quid *actumſt*? *Eun.* III. 5. 59. Quid *ago* nunc? *Heaut.* II. 3. 102. Quam rem *agis*? *Heaut.* IV. 4. 18. Ecquid de illo, quod dudum tecum *egi*, *egiſti*? *Heaut.* III. 3. 34. Quid *agam*? aut quid comminiſcar? *Heaut.* IV. 2. 7. Tantumdem *ago.* *Heaut.* IV. 2. 11. Vide Notas. Metuo quid *agam.* *Heaut.* IV. 3. 42. Quid cum illiſce *agas*, qui neque ius neque bonum atque aequom ſciunt? *Heaut.* IV. 1. 29. Cum uno aetatem *agere* viro. *Heaut.* II. 4. 12. Non nunc pecunia *agitur.* *Heaut.* III. 1. 67. *Acta* haec res eſt. *Heaut.* III. 3. 3. Quaſi iſtic mea res minus *agatur*, quam tua. *Heaut.* II. 3. 113. *Agis* gratias? *Adelph.* IV. 3. 5. Nihil *agis.* *Adelph.* V. 8. 12. Quam vos facillume *agitis.* *Adelph.* III. 4. 56. Ille ſuam ſemper *egit* vitam in otio, in conviviis. *Adelph.* V. 4. 9. Quid faciam? quid *agam*? *Adelph.* V. 3. 3. Vide, quam rem *agas.* *Adelph.* III. 2. 45. Ruri *agere* vitam. *Adelph.* I. 1. 20. Quid fit? quid *agitur*? *Adelph.* V. 5. 2. Ut, quomodo *acta* haec ſunt, ſciat. *Adelph.* IV. 5. 2. Quid *agitur*? *D.* Quid *agatur*? *Adelph.* III. 3. 19. & 20. Bene dicat ſecum eſſe *actum.* *Adelph.* II. 2. 2. Ille alias res *agere* ſe ſimulare. *Hec.* V. 3. 28. Lege *agito.* *Phorm.* V. 7. 91. Viciſſim partes tuas *acturuſt.* *Phorm.* V. 5. 7. Non capitis ei res *agitur*, ſed pecuniae. *Phorm.* IV. 3. 26. Hoc *actumſt.* *Phorm.* V. 9. 20. Actum, aiunt, ne *agas.* *Phorm.* II. 3. 72.

Agreſtis.

Ego ille *agreſtis*, ſaevos, triſtis, parcus, truculentus, tenax duxi uxorem. *Adelph.* V. 4. 12.

Ah.

Ah ne me obſecra. *And.* III. 3. 11. *Ah*, metuo qualem tu me hominem eſſe exiſtumes. *Eun.* IV. 6. 20. *Ah* quid agis? tace. *Eun.* IV. 7. 27. *Ah* neſcis, quam doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Ah*, ſi pergis, abiero. *Adelph.* I. 2. 47. *Ah* noli, Parmeno. *Hec.* I. 2. 34. *Ah*, dictum ſapienti ſat eſt. *Phorm.* III. 3. 8.

INDEX.

AIO.

Hem, quid *ais* ſcelus? *And.* IV. 1. 41. Ut quimus, *aiunt*, quando, ut volumus, non licet. *And.* IV. 5. 10. *Ain* tandem? *And.* V. 3. 4. Quid tu *ais*, Gnatho? quid tu autem, Thraſo? *Eun.* III. 2. 20. *Ain* tu? *Eun.* III. 5. 19. Ita *aiunt.* *Heaut.* IV. 8. 12. Quid *ait?* *Heaut.* V. 1. 27. *Ain* vero? *Adelph.* III. 3. 51. Quid ipſae? Quid *aiunt*? *Adelph.* IV. 5. 22. Quis id *ait?* *Hec.* V. 1. 22. Hem, quid *ais*? *Phorm.* II. 3. 39. Id quod *aiunt*, auribus teneo lupum. *Phorm.* III. 2. 21. Ita fugias, ne praeter caſam, quod *aiunt.* *Phorm.* V. 2. 3.

ALACRIS.

Quid tu es triſtis? quidve es *alacris*? *Eun.* II. 3. 13.

ALGEO.

Ne aut ille *alſerit*, aut uſpiam ceciderit. *Adelph.* I. 1. 11.

ALIAS.

Quando *alias* malim, quam hodie has fieri nuptias? *And.* III. 2. 49. *Alias* ut uti poſſim cauſa hac integra. *Hec.* I. 2. 5.

ALIBI.

Neque iſtic, neque *alibi* tibi erit uſquam in me mora. *And.* III. 5. 9. Hic ſciri potuit, aut nuſquam *alibi.* *Heaut.* II. 3. 38. Habebam *alibi* animum amori deditum. *Hec.* III. 1. 14.

ALICUBI.

Utinam hic prope adeſſet *alicubi.* *Adelph.* III. 4. 6.

ALICUNDE.

Venit meditatus *alicunde* ex ſolo loco. *And.* II. 4. 3. Minas decem corradet *alicunde.* *Adelph.* II. 2. 34. Quibus eſt *alicunde* aliquis obiectus labos. *Hec.* III. 1. 6. Sumeret *alicunde.* *Phorm.* II. 1. 70. Aliis *alicunde* eſt periclum. *Phorm.* II. 2. 19.

ALIENUS.

Prope adeſt, cum *alieno* more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. Viden otium & cibus quid facit *alienus.* *Eun.* II. 2. 34. Labore *alieno* partam gloriam. *Eun.* III. 1. 9. Tantumne ab re tuaſt oti tibi, *aliena* ut cures? *Heaut.* I. 1. 29. *Aliena* ut melius videant, quam ſua. *Heaut.* III. 1. 95. Potius ſua ſponte recte facere, quam *alieno* metu. *Adelph.* I. 1. 50. In aedis inruit *alienas.* *Adelph.* I. 2. 9. *Alieniore* aetate. *Adelph.* I. 2. 30. Illum *alieno* animo à nobis eſſe. *Adelph.* III. 2. 40. *Alienus* eſt ab noſtra familia. *Adelph.* III. 2. 28. Cur duxit *alienam*? *Adelph.* IV. 5. 38. *Alienum* a vita mea. *Adelph.* V. 8. 21. Hunc *alienum* ab ſeſe videt. *Hec.* I. 2. 84. Cum ſciet *alienum* puerum tolli pro ſuo. *Hec.* IV. 1. 61. Cum eius *alienum* a me eſſe animum ſentiam. *Hec.* IV. 4. 36. Cum eam ſequitur *alienus* puer. *Hec.* IV. 4. 27. Ille ſi me *alienus* adfinem volet. *Phorm.* IV. 1. 16.

ALIMENTUM.

Minas pro *alimentis* datas. *Heaut.* IV. 7. 8.

ALIO.

Fortaſſe tu profectus *alio* fueras. *Eun.* II. 2. 49. Fructum ne quando iratus tu *alio* conferas. *Eun.* III. 1. 60. Illi ſuum animum *alio* conferunt. *Heaut.* II. 4. 10.

ALIORSUM.

Neve *aliorſum*, atque ego feci, acceperit. *Eun.* I. 2. 2.

ALIQUA.

Ne *aliqua* ad patrem hoc permanet. *Adelph.* II. 4. 19. Ne uxor *aliqua* hoc reſciſcat mea. *Phorm.* IV. 1. 19. Id porro *aliqua* uxor mea reſciſceret. *Phorm.* V. 1. 19.

ALIQUANDO.

Si quid huius ſimile forte *aliquando* evenerit. *Heaut.* III. 2. 40. *Aliquando* tandem huc animum ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61.

ALIQUANTILLUM.

Subtriſtis viſuſt eſſe *aliquantillum* mihi. *And.* II. 6. 16. vide Notas.

ALIQUANTISPER.

Concedas aliquo ab ore eorum *aliquantiſper.* *Heaut.* III. 3. 11. Cur non ludo hunc *aliquantiſper*? *Adelph.* IV. 5. 5.

ALIQUANTULUM.

Quaeſo tandem *aliquantulum* tibi parce. *Heaut.* I. 1. 111. Sed mihi opus erat, *aliquantulum* quae adferret. *Phorm.* IV. 3. 50.

ALIQUANTUM.

Eius frater *aliquantum* ad rem eſt avidior. *Eun.* I. 2. 51. *Aliquantum* iniquior erat praeter eius lubidinem. *Heaut.* I. 2. 27.

ALIQUIS.

Aliquid monſtri alunt. *And.* I. 1. 15. *Aliquid* facerem, ut hoc ne facerem. *And.* I. 5. 24. Atque *aliquis* dicat, nil promoveris. *And* IV. 1. 16. Hic nunc me credit *aliquam* ſibi fallaciam portare. *And.* II. 6. 1. Dicam, *aliquid* me inventurum, ut huic malo *aliquam* producam moram. *And.* III. 5. 9. Dabit hic pugnam *aliquam* denuo. *Eun.* V. 2. 60. Ut haeream in parte *aliqua* tandem aput Thaidem. *Eun.* V. 8. 25. *Aliquid* inveni modo, quod ames. *Eun.* II. 3. 17. Ut *aliqua* pars laboris minuatur mihi. *Heaut.* Prol. 42. Quod ego in *aliqua* parte amicitiae puto. *Heaut.* I. 1. 5. vide Notas. Nonne ad ſenem *aliquam* fabricam fingit? *Heaut.* III. 2. 34. Ut meae ſtultitiae iuſtitia tua ſit *aliquid* praeſidi. *Heaut.* IV. 1. 33. *Aliquid* gnato conficies mali. *Heaut.* V. 3. 1. Hoc quidem ferendum *aliquo* modoſt. *Adelph.* III. 4. 23. Qui *alicui* rei eſt. *Adelph.* III. 3. 4. Evadet in *aliquod* magnum malum. *Adelph.* III. 4. 64. Bene nos *aliquid* facere illi decet. *Adelph.* V. 8. 25. Huic *aliquid* paulum prae manu dederis. *Adelph.* V. 9. 23.

Qui-

INDEX.

Quibus eſt alicunde *aliquis* ob. iectus labos. *Hec.* III. 1. 6. Cum ex te eſſet *aliquis*, qui te appellaret patrem. *Hec.* IV. 4. 30. Ii qui minus habent ut ſemper *aliquid* addant divitioribus? *Phorm.* I. 1. 8. *Aliquid* contraſiſſem. *Phorm.* I. 4. 13. Unde *aliquid* abradi poteſt. *Phor.* II. 2. 19. Dum aliud *aliquid* flagiti conficiat. *Phorm.* V. 4. 5.

ALIQUO.

Dum proficiſcor *aliquo*. *And.* II. 1. 29. Illum *aliquo* concluſiſſem. *Eun.* IV. 3. 25. Ne denuo miſer *aliquo* extrudar hinc. *Heaut.* IV. 6. 5. Credo abductum in ganeum *aliquo*. *Adelph.* II. 3. 6. Hinc egens profugiet *aliquo* militatum. *Adelph.* III. 3. 31. Quantum poteſt, *aliquo* abiicienda eſt. *Adelph.* IV. 7. 26. In angulum *aliquo* abeam. *Adelph.* V. 2. 11. *Aliquo* mihi eſt hinc ablegandus. *Hec.* III. 3. 54.

ALIQUOT.

Ut *aliquot* ſaltem nuptiis prodat dies. *And.* II. 1. 13. *Aliquot* me adierunt. *And.* III. 3. 2. In pariundo *aliquot* adfuerunt liberae. *And.* IV. 4. 32. Heri *aliquot* adoleſcentuli coiimus in Piraeo. *Eun.* III. 4. 1. *Aliquot* mihi amicos advocabo *Phorm.* II. 1. 82. *Aliquot* hos ſumam dies. *Phorm.* V. 5. 4.

ALITER.

Aliter evenire multo intellegit. *And.* Prol. 4. Tu ſi hic ſis, *aliter* cenſeas. *And.* II. 1. 10. vide Notas. *Aliter* tuum amorem, atque eſt, accipis. *Heaut.* II. 3. 23. Sin *aliter* animus veſter eſt. *Adelph.* III. 4. 46. Numquam te *aliter* atque es, in animum induxi tuum. *Adelph.* IV. 3. 6. Si *aliter* putas. *Adelph.* IV. 3. 12. Haud *aliter* cenſeo. *Adelph.* V. 8. 5. Sin eſt, ut *aliter* tua fiet ſententia. *Hec.* IV. 4. 15. Ego hunc eſſe *aliter* credidi. Ego iſti nihilo ſum *aliter* ac fui. *Phorm.* III. 2. 44. & 45.

ALIUS.

Alium eſſe cenſes nunc me atque olim cum dabam? *And.* III. 3. 13. Homini adoleſcentulo in *alio* occupato amore. *And.* V. 1. 10. Hic dies *aliam* vitam defert, *alios* mores poſtulat. *And.* I. 2. 18. *Aliorum* exempla commonent. *And.* IV. 5. 17. Fallacia *alia aliam* trudit. *And.* IV. 4. 40. *Alia* res. *Eun.* II. 3. 70. *Aliam* rem ex *alia* cogitare. *Eun.* IV. 2. 3. *Alias* res agis. *Eun.* II. 3. 57. *Aliud* ex *alio* malum. *Eun.* V. 5. 17. Qui mihi per *alium* oſtendit ſuam ſententiam. *Heaut.* II. 1. 7. Per *alium* quemvis ut des. *Heaut.* III. 1. 61. Aput *alium* prohibet dignitas; aput *alium* ipſius facti pudet. *Heaut.* III. 3. 15. Periclum ex *aliis* facito. *Heaut.* II. 1. 9. Nunc *aliud* ſpecta. *Heaut.* V. 2. 38. Ut vide Notas. Ut *aliud* ex *alio* incidit? *Heaut.* III. 3. 37. Ut *alia* omittam. *Heaut.* III. 1. 48. Fecere *alii* ſaepe item boni. *Adelph.* IV. 5. 54. Nati filii, *alia* cura. *Adelph.* V. 4. 14. *Aliud* fortaſſe *alii* viti eſt. *Hec.* II. 2. 28. vide Notas. *Alid* ſi ſcirem. *Hec.* V. 1. 24. vide Notas. Ille *alias* res agere ſe ſimulare. *Hec.* V. 3. 28. Timeo ne *aliud* credam, atque aliud nunties. *Hec.* V. 4. 4. Quaereret *alium* virum. *Phorm.* II. 1. 67. Numquid *aliud* me vis? *Phorm.* I. 2. 101. Dum *aliud* aliquid flagiti conficiat. *Phorm.* V. 2. 5. Ut *alia* tua ſunt facta. *Phorm.* V. 9. 51.

ALO.

Aliquid monſtri *alunt*. *And.* I. 5. 15. Aut equos *alere*, aut canes ad venandum. *And.* I. 1. 30. Quae illam *aluit* parvolam. *Eun.* V. 2. 53. Illancine mulierem *alere* cum illa familia? *Heaut.* IV. 5. 3. *Alit* illas ſolus omnem familiam ſuſtentat. *Adelph.* III. 4. 35. Huic ſuum reddas ſcilicet; ut *alamus* noſtrum. P. Quem ipſe neclexit pater, ego *alam?* L. Quid dixti? eho, an non *alemus*? *Hec.* IV. 4. 48. & 49. Puerum mihi cedo: ego *alam*. *Hec.* IV. 4. 86. *Alere* nolunt hominem edacem. *Phorm.* II. 2. 21.

ALTER.

Unus & item *alter*. *And.* I. 1. 50. Ex incommodis *alterius* ſua ut comparent commoda? *And.* IV. 1. 4. Tum hoc *alterum*, id veroſt. *Eun.* V. 4. 8. *Alterae* dum narrat, forte audivi. *Heaut.* II. 3. 30. Curemus aequam uterque partem, tu *alterum*, ego item *alterum*. *Adelph.* I. 2. 50. & 51. Una iniuriaſt tecum, *altera* eſt tecum. *Phorm.* V. 8. 91.

ALTERCO.

Cum patre *altercaſti*. *And.* IV. 1. 29.

AMABO.

Hoc agite, *amabo*. *Eun.* I. 2. 50. Id *amabo* adiuta me. *Eun.* I. 2. 70. Fac *amabo*. *Eun.* III. 3. 28. *Amabo*, ut illuc tranſeas. *Eun.* III. 3. 31. *Amabo*, quid ait? *Eun.* V. 3. 6. *Amabo*, quid tibi eſt? *Heaut.* II. 4. 24. Hiſcine tu *amabo* non contra inſidiabere? *Hec.* I. 1. 13.

AMARUS.

Amarae mulieres ſunt, non facile haec ferunt. *Hec.* IV. 4. 88.

AMATOR.

Ego *amatores* audieram mulierum eſſe eos maxumos. *Eun.* IV. 3. 21. Quae mi ante oculos coram *amatorem* adduxti tuum. *Eun.* IV. 7. 24. Quae cum *amatore* cum cenant, ligurriunt. *Eun.* V. 4. 14. vide Notas. Forma inpulſi noſtra nos *amatores* colunt. *Heaut.* II. 4. 9. Satrapa ſi fiet *amator*, numquam ſufferre eius ſumptum queat. *Heaut.* III. 1. 43. Per pol quam paucis reperias meretri-

tricibus fidelis eveniſſe *amatores*. *Hec*. I. 1. 2. Neque enim in reoı eſt noſtram, ut quiſquam *amator* nuptiis laetetur. *Hec*. V. 3. 37.

AMBAGES.

Quas, malum, *ambages* mihi narrare occipit? *Heaut*. II. 3. 77.

AMBIGO.

Vicini noſtri hic *ambigunt* de finibus. *Heaut*. III. 1. 90.

AMBIGUUS.

Etiam ſi dudum fuerat *ambiguum* hoc mihi. *Hec*. IV. 4. 26.

AMBIO.

Niſi vides, niſi venis amicos oras, *ambis*. *And*. II. 2. 36.

AMBO.

Ambo opportune: vos volo. *And*. II. 2. 8. Qui utramvis recte norit, *ambas* noverit. *And*. Prol. 10. Poſt una *ambo* abierunt foras. *Eun*. V. 4. 34. Heri minas pro *ambobus* viginti dedi. *Eun*. 1. 2. 89. *Ambo* accuſandi. *Heaut*. I. 1. 67. Vera dicendo ut eos *ambos* fallam. *Haut*. IV. 3. 33. Ego vapulando; ille verberando uſque *ambo* defeſſi ſumus. *Adelph*. II. 2. 5. Ad amuſſim *ambarum* mores earum exiſtumans. *Hec*. I. 2. 88. vide Notas. Evenit ſenibus *ambobus* ſimul, iter ut eſſet. *Phorm*. I. 2. 15.

AMBULO.

Ambula. *Heaut*. II. 3. 139. Defeſſus ſum *ambulando*. *Adelph*. IV. 6. 1. Ut me *ambulando* rumperet. *Hec*. III. 4. 21. *Ambulando* totum hunc contrivi diem. *Hec*. V. 3. 17. In ius *ambula*. *Phorm*. V. 8. 43.

AMENS.

Inceptioſt *amentium*, haut amantium. *And*. I. 3. 13.

AMENTIA.

Cur meam ſenectutem huius ſollicito *amentia*? *And*. V. 3. 16. Quae iſtaec pravitas, quaeve *amentia* eſt? *Heaut*. V. 2. 21. Quae haec *amentia* eſt? *Hec*. IV. 4. 50.

AMICA.

Si iſta uxor ſive *amicaſt*. *And*. I. 3. 11. Haud convenit una ire cum *amica* imperatorem in via. *Eun*. III. 2. 41. Timet animum *amicae* ſe erga ut ſit ſuae. *Haut*. I. 2. 15. Magis nunc me *amicae* dicta ſtimulant. *Heaut*. II. 1. 11. Unde eſſet adoleſcenti, *amicae* quod daret. *Heaut*. III. 2. 23. *Amicam* ut habeas iam prope in uxoris loco? *Heaut*. I. 1. 52. Hominem *amicum* recipere ad te, atque eius *amicam* ſubigitare. *Heaut*. III. 3. 6. *Amicam* adduxti, quam non liceat tangere. *Heaut*. IV. 6. 15. Cur emis *amicam*? *Adelph*. V. 3. 14. Laetus eſt de *amica*. *Adelph*. II. 2. 45. Illum ſcivi habere *amicam*. *Hec*. IV. 1. 26. Exeuntem aut introeuntem ad *amicam*. *Hec*. IV. 1. 36. Quam longum ſpatium amandi *amicam* tibi dedi? *Hec*. IV. 4. 62. *Amicas* & cognatas deſerere et feſtos dies. *Hec*. IV. 2. 16. Eaſdem *amicas* fore tibi promitto. *Hec*. V. 2. 25. Homo adoleſcens ſi habet unam *amicam*. *Pherm*. V. 9. 52.

AMICITIA.

Nunc te per *amicitiam* & per amorem obſecro. *And*. II. 1. 25. Per ego te Deos oro, & noſtram *amicitiam*. *And*. III. 3. 6. Satis iam ſatis ſpectata erga te *amicitiaſt* mea. *And*. V. 1. 1. Quod ego eſſe in aliqua parte *amicitiae* puto. *Heaut*. I. 1. 5. vide Notas. Imperium quod *amicitia* adiungitur. *Adelph*. I. 1. 42. Scio te non eſſe uſum antehac *amicitia* mea. *Adelph*. II. 2. 43. Ex quo firmiorem inter nos fore *amicitiam* poſthac ſcires. *Hec*. IV. 1. 18. Noſtra utere *amicitia*, ut voles. *Hec*. V. 1. 38. Egon tuam expetam *amicitiam*? *Phorm*. II. 3. 85.

AMICUS.

Te iſti virum do, *amicum*, tutorem, patrem. *And*. I. 5. 60. Ita facillume *amicos* pares. *And*. I. 1. 39. Obſequium *amicos*, veritas odium parit. *And*. I. 1. 41. Pater *amicus* ſummus nobis. *And*. V. 6. 6. Omnes noti me atque *amici* deſerunt. *Eun*. II. 2. 7. Sic ſoleo *amicos*. *Eun*. II. 2. 48. *Amici* quoque res, eſt videndum, in tuto ut conlocetur. *Heaut*. IV. 3. 11. *Amicum* ingenio fretum, haut natura ſua. *Heaut*. Prol. 24. Filium meum *amico* atque aequali ſuo video inſervire. *Heaut*. V. 1. 37. Homo *amicus* nobis iam inde a puero. *Adelph*. III. 4. 86. Communia eſſe *amicorum* inter ſe omnia. *Adelph*. V. 3. 18. Ex *amicis* inimici ut ſint nobis adfines, facis. II. 1. 14. Solus eſt homo *amico amicus*. *Phorm*. III. 3. 29. Ut *amici* inter nos ſimus. *Phorm*. II. 3. 84. Aliquot mihi *amicos* advocabo. *Phorm*. II. 3. 83.

AMITTO.

Vis me uxorem ducere? hanc vis *amittere*? *And*. V. 3. 27. Illam e conſpectu *amiſi* meo. *Eun*. II. 3. 2. Simul conſilium cum re *amiſti*? *Eun*. II. 2. 10. Cave, ne prius, quam hanc a me accipias, *amittas*. *Eun*. IV. 6. 13. An ego occaſionem *amitterem*? *Eun*. III. 5. 58. Unam hanc noxiam *amitte*. *Eun*. V. 2. 11. vide Notas. Quidvis malo, quam hunc *amittere*. *Heaut*. IV. 8. 17. Teſtis mecum eſt anulus, quem ipſe *amiſerat*. *Adelph*. III. 2. 49. Ut veni, itidem incertum *amiſti*. *Hec*. II. 2. 9. Nunc *amitte* quaeſo hunc. *Pherm*. I. 2. 91. Neque quo pacto à me *amittam*, neque uti retineam, ſcio. *Phorm*. III. 2. 22. vide Notas. Mercedem dare lex iubet ei atque *amittere*? *Phorm*. II. 3. 67. Ut neque mi ius ſit *amittendi*, nec retinendi copia. *Phorm*. I. 3. 24. Video filium invitum ſane mulierem abs ſe *amittere*. *Phorm*. V. 8. 28.

AMO,

I N D E X.

Amo.

Hi tres tum ſimul *amabant*. *And.* I. 1, 61. Dum licitum eſt eii, *amavit*. *And.* II. 6. 13. Incoeptioſt amentium, haut *amantium*. *And.* I. 3. 13. Scimus, hanc quam miſere *amarit*. *And.* III. 2. 40. *Amantium* irae, amoris integratio. *And.* III. 3. 23. Niſi me lactaſſes *amantem*. *And.* IV. 1. 24. Ecquid nos *amas* de fidicina iſtac? *Eun.* III. ,2. 3. Dies noctesque me *ames*: me deſideres. *Eun.* I. 2. 13. Aliquid inveni modo, quod *ames*. *Eun.* II. 3. 17. Extrema linea *amare*, haut nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 13. Nihil eſt hac Thaide dignius, quod *ametur*. *Eun.* V. 8. 22. Quanto minus ſpei eſt, tanto magis *amo*. *Eun.* V. 8. 23. Numquam fui uſquam, quin me omnes *amarint* plurimum. *Eun.* V. 8. 62. vide Notas. Sic me di *amabunt*. *Heaut.* III. 1. 54. Novi ego *amantis*. *Heaut.* III. 3. 9. vide Notas. Ita me Di *amabunt*, ut nunc Menedemi vicem miſeret me. *Heaut.* IV. 5. 1. Cave, ſi me *amas*. *Heaut.* IV. 4. 8. Merito tuo te *amo*. *Adelph.* V. 8. 23. vide Notas. Magis te, quam oculos nunc *amo* meos. *Adelph.* IV. 5. 67. Qui te *amat* plus quam hoſce oculos. *Adelph.* V. 7. 5. Habui, *amavi* pro meo. *Adelph.* I. 1. 22. Quam hic non *amavit* meretricem? *Adelph.* I. 2. 69. Inter ſe *amare*. *Adelph.* V. 3. 42. Recte *amaſti* uxorem tuam. *Hec.* V. 4. 22. Ita me Di *ament!* *Hec.* V. 4. 24. *Amo* te, & habeo gratiam. *Phorm.* I. 2. 4. Ita me Di bene *ament*, ut me liceat tam diu quod *amo* frui. *Phor.* I. 3. 13.

Amolior.

Hinc vos *amolimini*. *And.* IV. 2. 24.

Amor.

Bene diſſimulatum *amorem* & celatum indicat. *And.* I. 1. 105. Ut conſuetum facile *amorem* cerneres. *And.* I. 1. 108. Qui iſtum *amorem* ex corde eiicias. *And.* II. 1. 7. vide Notas. Nunc te per amicitiam & per *amorem* obſecro. *And.* II. 1. 26. Amantium irae, *amoris* integratio. *And.* III. 3. 23. Adoleſcentulo in alio occupato *amore*. *And.* V. 1. 10. Meretricios *amores* nuptiis conglutinas? *And.* V. 4. 10. Utinam eſſet mihi pars aequa *amoris* tecum. *Eun.* I. 2. 12. In *amore* haec omnia inſunt vitia. *Eun.* I. 1. 14. Neque, praeterquam quas ipſe *amor* moleſtias habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. *Amore* ardeo. *Eun.* I. 27. Prae *amore* excluſti hunc foras. *Eun.* I. 2. 18. *Amorem* difficillimum & cariſſimum, à meretrice virginem quo amabat. *Eun.* V. 4. 4. vide Notas. 4. Non adeo ſum imperita, ut quid *amor* valeat, neſciam. *Eun.* V. 2. 42. Meo fratri gaudeo eſſe *amorem* omnem in tranquillo. *Eun.* V. 8. 8. Non *amori* operam dabam. *Heaut.* I. 1. 58. Aliter tuum *amorem*, atque eſt, accipis. *Heaut.* II. 3. 23. Et me, & meum *amorem*, & famam permitto tibi. *Heaut.* II. 3. 110. Si mihi ſecundae res de *amore* meo eſſent. *Heaut.* II. 2. 1. In hunc ſuſpicioſt tranſlata *amoris*. *Heaut.* IV. 5. 53. Perſuaſit nox, *amor*, vinum adoleſcentia. *Heaut.* III. 4. 24. Meum *amorem* & peccatum in ſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Cteſipho autem in *amore* eſt totus. *Adelph.* IV. 2. 50. Pudorin an *amori* obſequeretur magis. *Hec.* I. 2. 47. Habebam alibi animum *amori* deditum. *Hec.* III. 1. 14. Me parenti potius, quam *amori* obſequi oportet. *Hec.* III. 4. 34. Quo pacto me habueris praepoſitam *amori* tuo. *Hec.* IV. 2. 7. Horunc *amorem* diſtrahi poterin pati? *Phorm.* III. 2. 33.

Amoveo.

Amoto metu. *And.* I. 2. 10. Prorſus a me opinionem hanc tuam eſſe ego *amotam* volo. *And.* III. 2. 30. Ego hunc *amovebo*. *Adelph.* IV. 2. 14. Teſtem hanc cum abs te *amoveris*. *Hec.* IV. 4. 71. Modo te hinc *amove*. *Phorm.* ,III. 3. 33.

Amplector.

Si ſe illam in ſomnis, quam illum, *amplecti* maluit. *And.* II. 5. 19.

Amplexor.

Mitto iam oſculari atque *amplexari*: id nil puto. *Heaut.* V. 1. 27.

Amplior.

Haec irae factae eſſent multo *ampliores*. *Hec.* III. 1. 9. Si forte morbus *amplior* factus ſiet. *Hec.* III. 1. 50.

Amplius.

Quid eſt, quod tibi mea ars efficere hoc poſſit *amplius*? *And.* I. 1. 4. Numquidnam *amplius* tibi cum illa fuit? *And.* II. 1. 25. Etiam ne *amplius*? *Eun* I. 2. 63. Nec rei fere ſane *amplius* quicquam fuit. *Heaut.* I. 1. 3. Quam vellem invitatum, ut nobiſcum eſſet *amplius*. *Heaut.* I. 2. 11. An quid eſt etiam *amplius*? *H.* Vero *amplius*. *Adelph.* III. 4. 22. & 23. Quid faciam *amplius*? *Adelph.* IV. 7. 14. Ego *amplius* deliberandum cenſeo. *Phom.* II. 4. 17.

Amussis.

Ad *amuſſim* ambarum mores earum exiſtumans. *Hec.* I. 2. 88. Vide Notas.

An. Anne.

Spectandae *an* exigendae ſint vobis prius. *And.* Prol. 27. Hocine agis, *an* non? *And.* I. 2. 15. *An* nondum etiam? *And.* I. 2. 30. Pamphilumne

adiu-

INDEX.

adiutem ; *an* auſcultem ſeni. *And.* I. 3. 4. Haud ſcio, *an*, quae dixit, ſint vera omnia. *And.* III. 2. 45. Id viſo, tun *an* illi inſaniant. *And.* III. 3. 3. Tibi dico ego, *an* non? *And.* IV. 4. 23. Utrum praedicemne *an* taceam? *Eun.* IV. 4. 53. Qui ſcis, *an* quae iubeam ſine vi faciat. *Eun.* IV. 7. 20. Dicam huic, *an* non dicam? *Eun.* V. 4. 46. Vide Notas. Pravom *an* rectum ſit. *Heaut.* III. 1. 76. Vide Notas. Etiam haud ſcio, *anne* uxorem ducat. *Heaut.* V. 2. 46. Haut ſcio, *an* illam miſere nunc amat. *Adelph.* IV. 5. 33. *An* quia non delinquunt viri? *Hec.* IV. 4. 41. Viſe, redieritne iam *an* nondum domum. *Phorm.* II. 4. 5.

ANCILLA.

Ab Andriaſt *ancilla* haec. *And.* III. 1. 3. Cum Davo egomet vidi *ancillam* iurgantem. *And.* V. 1. 19. Paraſitus cum *ancilla*. *Eun.* II. 3. 56. *Ancillae* tot me veſtiant? *Heaut.* I. 1. 78. Munerarier *ancillas* primum, ad dominas qui adfectant viam. *Heaut.* II. 3. 59. & 60. Sponſae aurum, veſtem, *ancillas*, opus eſſe. *Heaut.* V. 1. 20. *Ancillas* dedo: quolubet cruciatu per me exquire. *Hec.* V. 2. 7. *Ancillam* aere emptam ſuo. *Phorm.* III. 2. 26. Uxori emunda *ancillaſt*. *Phorm.* IV. 3. 60. vide Notas.

ANCILLULA.

Ex Aethiopia *ancillulam*. *Eun.* I. 2. 86. Quam ego cum una *ancillula* hic reliqui. *Heaut.* II. 3. 11. Praeterea una *ancillula* erat; ea texebat una. *Heaut.* II. 3. 52. & 53. Me ire dicam ad mercatum, *ancillulam* emptum. *Phorm.* V. 5. 10.

ANDRIA.

Menander fecit *Andriam* & Perinthiam. *And.* Prol. 9. In *Andriam* ex Perinthia fatetur tranſtuliſſe. *And.* Prol. 13. Vereor ne quid *Andria* adportet mali. *And.* I. 1. 46. Ab *Andriaſt* ancilla haec. *And.* III. 1. 3. Ab *Andria* eſt haec. *And.* IV. 4. 17. vide Notas.

ANDRIUS.

Andrium ego Critonem video? *And.* V. 4. 9.

ANDRUS.

Ex *Andro* commigravit huc viciniae. *And.* I. 1. 43. Navem is fregit aput *Andrum* inſulam. *And.* I. 3. 17. Navi fracta aput *Andrum* eiectus eſt. *And.* V. 4. 20. Eadem haec multi alii in *Andro* audivere. *And.* V. 4. 28.

ANGIPORTUM.

In *angiportum* quoddam deſertum. *Eun.* V. 2. 6. Id quidem *angiportum* non eſt pervium. *Adelph.* IV. 2. 39.

ANGO.

Non cotidiana cura haec *angeret* animum. *Phorm* I. 3. 8.

ANGUIS.

Anguis in impluvium decidit de tegulis. *Phorm.* IV. 4. 26.

ANGULUS.

In *angulum* aliquo abeam. *Adelph.* V. 2. 10.

ANGUSTUS.

Hac re in *anguſtum* oppido nunc meae coguntur copiae. *Heaut.* IV. 2. 2.

ANHELO.

Memini nocte prima conſugere *anhelantem* domum. *Hec.* V. 3. 25.

ANICULA.

Importunitatem ſpectate *aniculae*. *And.* I. 4. 4. Neque notus, neque cognatus extra unam *aniculam* quiſquam aderat. *Phorm.* I. 2. 48.

ANIMA.

Seni *animam* primum extinguerem. *Adelph.* III. 2. 16. *Animam* recipe. *Adelph.* III. 2. 26. *Animam* relinquam potius, quam illas deſeram. *Adelph.* III. 4. 52. Quid, ſi *animam* debet? *Phorm.* V. 3. 56. *Animam* compreſſi: aurem admovi. *Phorm.* V. 6. 28.

ANIMADVERTO.

Ea primum ab illo *animadvertenda* iniuriaſt. *And.* I. 1. 129. O facinus *animadvertendum*! *And.* IV. 4. 28. Alios tuam rem credidiſti magis quam tete *animadverſuros*? *Phorm.* III. 1. 3. Poſtquam tantopere id vos velle *animadverteram*. *Phor.* V. 8. 16.

ANIMUS.

Neque commovetur *animus* in ea re tamen. *And.* I. 1. 67. Mala mens, malus *animus*. *And.* I. 1. 137. Humani ingeni manſuetique *animi* officia. *And.* I. 1. 87. In dubio eſt *animus*. *And.* I. 5. 36. *Animus* inritatus eſt. *And.* III. 4. 18. Poeta cum primum *animum* ad ſcribendum adpulit. *And.* Prol. 1. Qui me tam leni paſſus *animo* eſt uſque adhuc, quae meo cumque *animo* lubitumſt. *And.* I. 5. 27. & 28. Quam ego *animo* egregie caram pro uxore habuerim? *And.* I. 5. 38. *Animo* morem geſſero. *And.* IV. 1. 17. Quaeſo *animum* advortite. *And.* Prol. 8. Ut *animum* ad aliquod ſtudium adiungant. *And.* I. 1. 29. Percuſſit ilico *animum*. *And.* I. 1. 98. Sivi *animum* ut expleret ſuum. *And.* I. 2. 17. Ipſum *animum* aegrotum ad deteriorem partem plerumque adplicat. *And.* I. 2. 22. Curae meum *animum* divorſae trahunt. *And.* I. 5. 25. Quae mihi ſuum *animum* atque omnem vitam credidit. *And.* I. 5. 37. Redduxti *animum*. *And.* II. 1. 33. vide Notas. Prius, quam tuum, ut ſeſe habeat, *animum* ad nuptias perſpexerit. *And.* II. 3. 4. *Animum* ad uxorem adpulit. *And.* II. 6. 15. Lacrumae redducunt *animum* aegrotum ad miſericordiam. *And.* II. 3. 27. Si ita iſtuc *animum* induxti eſſe utile. *And.* III. 3. 40.

40. Tuum *animum* ex *animo* ſpectavi meo. *And.* IV. 1. 22. Ne illis *animum* inducas credere. *And.* V. 1. 15. *Anime* mi, noli te macerare. *And.* IV. 2. 2. Scripta illa ſunt in *animo* dicta. *And.* I. 5. 48. Adeſte aequo *animo*. *And.* Prol. 24. Ex *animo* omnia, ut fert natura, facias. *And.* IV. 4. 55. *Animo* nunc iam otioſo eſſe impero. *And.* V. 2. 1. Adeo inpotenti eſſe *animo*? *And.* V. 3. 8. Non tu tuum malum aequo *animo* feres? *And.* V. 4. 18. Sollicitando & pollicitando eorum *animos* lactas? *And.* V. 4. 9. Meus fac ſis *animus*, quando ego ſum tuus. *Eun.* I. 2. 16. Inpendio magis *animus* gaudebat mihi. *Eun.* III. 5. 39. Iam dudum *animus* eſt in patinis. *Eun.* IV. 7. 56. Eiiciunda hercle eſt haec mollities *animi*. *Eun.* II. 1. 16. Ut falſus *animi* es. *Eun.* II. 2. 43. vide Notas. Quid illi credis tum *animi* fuiſſe? *Eun.* V. 6. 14. Illud inceptum *animi* eſt pudentis ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 68. Haec perinde ſunt, ut illius *animus*, qui ea poſſidet. *Heaut.* I. 2. 21. *Animus* ubi ſemel ſe cupiditate devinxit mala. *Heaut.* I. 2. 35. Neſcio quid profecto mi *animus* praeſagit mali. *Heaut.* II. 2. 7. *Animus* te erga idem ac fuit. *Heaut.* II. 3. 24. *Animum* advertunt graviter. *Heaut.* III. 3. 9. *Animus* maternus. *Heaut.* IV. 1. 24. Niſi me *animus* fallit. *Heaut.* IV. 2. 1. In ſpe pendebit *animi*. *Heaut.* IV. 4. 5. vide Notas. *Animo* exoptatam meo. *Heaut.* II. 4. 28. Opinionem hanc quae mihi *animo* exaugeant. *Heaut.* II. 2. 3. vide Notas. Ut illius *animum* cupidum inopia incenderet. *Heaut.* II. 3. 126. Illi ſuum *animum* alio conferunt. *Heaut.* II. 4. 10. Si ſemel tuum *animum* ille intellexerit. *Heaut.* III. 1. 69.

Mihi quidem addit *animum*. *Heaut.* III. 2. 31. *Animum* non advorti primum. *Heaut.* IV. 2. 43. Ut eius *animum*, qui nunc luxuria & laſcivia diffluit, retundam. *Heaut.* V. 1. 72. Omnem de me eiecerit *animum* patris. *Heaut.* V. 2. 2. Ne iſtuc in *animum* inducas tuum. *Heaut.* V. 4. 5. Credas *animum* ibi eſſe. *Heaut.* V. 5. 19. Bono *animo* es. *Heaut.* IV. 6. 18. *Animo* fere conturbato. *Heaut.* I. 1. 70. Cum egomet nunc mecum in *animo* vitam tuam conſidero. *Heaut.* II. 4. 5. Si te tam leni & victo eſſe *animo* oſtenderis. *Heaut.* III. 1. 29. Tantamne eſſe in *animo* inſcitiam! *Heaut.* IV. 1. 17. Ne nunc *animo* ita eſſes duro. *Heaut.* IV. 1. 52. Quemquamne sam *animo* comi eſſe & leni putas! *Heaut.* V. 1. 39. Tibi bene ex *animo* volo. *Heaut.* V. 2. 6. Ubi te vidi *animo* eſſe omiſſo. *Heaut.* V. 2. 9. Te video noſtrae familiae ex *animo* factum velle. *Adelph.* V. 7. 21. Tu mihi es germanus pariter *animo* ac corpore. *Adelph.* V. 8. 34. Tuus hercle vero & *animo* & natura pater. *Adelph.* V. 7. 4. Indicavi *animo* meo. *Adelph.* V. 6. 4. Fortunatus, qui iſto *animo* ſies. *Adelph.* V. 3. 66. Haec ſi voles in *animo* vere cogitare. *Adelph.* V. 3. 32. Aequo *animo* fero. *Adelph.* IV. 7. 20. Quin tu bono *animo* es. *Adelph.* IV. 2. 4. Bono *animo* fac ſis. *Adelph.* III. 5. 1. Vos aequo *animo* aequa noſcere oportet. *Adelph.* III. 4. 58. Hoc tu facito cum *animo* cogites. *Adelph.* III. 4. 55 Illum alieno *animo* a nobis eſſe. *Adelph.* III. 2. 40. Ex *animo* facit. *Adelph.* I. 1. 47. Quae in *animo* cogitat. *Adelph.* I. 1. 5. Illi iam *animum* rellevaris. *Adelph.* IV. 5. 11. Numquam te aliter atque es, in *animum* induxi meum. *Adelph.* IV. 3. 6.

Age; novi tuum *animum*. *Adelph.* II 2. 15. Sic *animum* induco meum. *Adelph.* I. 1. 43. In *animo* inſtituere. *Adelph.* I. 1. 13. *Animo* obſequi. *Adelph.* I. 1. 8. *Animo* maleſt. *Adelph.* IV. 5. 21. Quid illi tandem creditis fore *animi* miſero? *Adelph.* IV. 5. 32. Diſcrucior *animi*. *Adelph.* IV. 4. 1. Vix ſum compos *animi*. *Adelph.* III. 2. 12. *Animus* tibi pendet. *Adelph.* II. 2. 18. Sin aliter *animus* veſter eſt. *Adelph.* III. 4. 46. *Animus* prae timore obſtipuit. *Adelph.* IV. 4. 4. *Animus* aequos. *Adelph.* V. 3. 51. *Animus* partim uxoris miſericordia devinctus, partim victus huius iniuria, paulatim elapſuſt. *Hec.* I. 2. 93. Qui eos gubernat *animus*, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 31. *Animus* mi rediit. *Hec.* III. 2. 12. De hac re *animus* meus ut ſit. *Hec.* V. 2. 19. Fecit *animi* ut incertus foret. *Hec.* I. 2. 46. Advorſum *animi* tui lubidinem. *Hec.* IV. 1. 19. Tui *animi* me eſſe ignarum putas *Hec.* IV. 4. 60. In funambulo *animum* occuparat. *Hec.* Prol. 5. In *animum* induxi. *Hec.* Alt. Prol. 42. *Animum* induco. *Hec.* II. 2. 22. Habebam alibi *animum* amori deditum. *Hec.* III. 1. 14. Inpeditum in eo expedivi *animum* meum. *Hec.* III. 1. 17. *Animum* flectere. *Hec.* IV. 3. Eius alienum à me eſſe *animum*. *Hec.* IV. 4. 36. Tandem huc *animum* ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61. *Animum* ad meretricem induxti. *Hec.* IV. 4. 67. Abhorrere *animum* huic video à nuptiis. *Hec.* IV. 4. 92. Exple *animum* iis. *Hec.* V. 1. 29. Numquam *animum* ad malas adducam partis. *Hec.* V. 4. 27. Aequo *animo* attendite. *Hec.* Alt. Prol. 20. Uno *animo*. *Hec.* II. 1. 4. Patrio *animo* victus. *Hec.* II. 2. 2. Te erga *animo* eſſe amico. *Hec.* III. 3. 29. Fi-

deli *animo* & benigno in illam. *Hec.* III. 5. 22. Sin alio eſt *animo*. *Hec.* III. 5. 52. Adeon pervicaci eſſe *animo*! *Hec.* IV. 1. 17. Ut eo eſſem *animo*. *Hec.* IV. 1. 33. Tam *animo* iracundo tulit. *Hec.* IV. 1. 53. Quam *animo* aequo tuli? *Hec.* IV. 4. 63. Neque ille hoc *animo* erit aetatem. *Hec.* V. 1. 21. Quod fors feret, feremus aequo *animo*. *Phorm.* I. 2. 88. Otioſum abs *animo*. *Phorm.* II. 2. 26. Multimodis cum iſtoc *animo* es vituperandus. *Phorm.* III. 1. 1. *Animo* iniquo hoc oppido ferre aiunt. *Phorm.* V. 1. 36. Parare in *animo* cupiditates. *Phorm.* V. 4. 2. *Animo* virili praeſentique ut ſis, para. *Phorm.* V. 8. 64. Gladiatorio *animo* ad me adfectant viam. *Phorm.* V. 8. 71. Me excruciat *animi*. *Phorm.* I. 4. 10. Accidet *animo* novom. *Phorm.* II. 1. 15.

ANNONA.

Annona caraſt. *And.* IV. 4. 7.

ANNUS.

Video pannis *anniſque* obſitum. *Eun.* II. 2. 5. *Annos* natus ſedecim. *Eun.* IV. 4. 26. Dum molimtur, dum comuntur, *annus* eſt. *Heaut.* II. 2. 11. *Annos* ſexaginta natus es, aut plus. *Heaut.* I. 1. 10. *Annis* gravior. *Heaut.* IV. 1. 32. vide Notas. Ego novus maritus *anno* demum quinto & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15. Parere iam diu haec per *annos* non poteſt. *Adelph.* V. 8. 8. Quacum tot conſueſſet *annos*. *Hec.* IV. 1. 40. Fere abhinc *annos* quindecim. *Phor.* V. 9. 28.

ANTE.

Solitudo *ante* oſtium. *And.* II. 2. 25. *Ante* oſtium. *And.* III. 1. 16. *Ante* noſtram ianuam adpone. *And.* IV. 3. 10. Adductum *ante* oculos. *Eun.* IV. 1. 9. *Ante* aedes. *Adelph.* II. 1. 26. Quod *ante* pedes modoſt, videre. *Adelph.* III. 3. 32. *Ante* tempus. *Hec.* Alt. Prol. 28. Numquam *ante* hunc diem. *Hec.* V. 4. 23. *Ante* brumam. Phorm. IV. 4. 28.

ANTE. *Adverb.*

Nonne oportuit praeſciſſe me *ante*? *And.* I. 5. 4. Id te oro, ut *ante* camus, dum tempus datur. *And.* III. 3. 23. *Ante*, quam eam uxorem duxiſſet domum. *Hec.* I. 2. 71. Teque *ante* quod me amare rebar. *Hec.* IV. 2. 5. vide Notas.

ANTEA.

Nam *antea* qui ſcire poſſes? *And.* I. 1. 25. Quas *ante* hic fecit fabulas. *Phorm.* Prol. 4. vide Notas.

ANTECEDO.

Dies praeſtituta. Iam ea praeteriit? Non, verum haec ei *anteceſſit*. *Phorm.* III. 2. 40.

ANTEEO.

Incredibile quantum erum *anteeo* ſapientia. *Phorm.* II. 1. 17.

ANTEHAC.

Quod *antehac* fecit, nihil ad me adtinet. *And.* I. 2. 16. Uſque *antehac*. *And.* II. 1. 3. *Antehac* numquam. *And.* V. 4. 14. Quae eſt dicta mater eſſe ei *antehac*, non fuit. *Heaut.* II. 3. 29. Illa, quae *antehac* facta ſunt, omitto. *Adelph.* I. 2. 6. Scio, te non eſſe uſum *antehac* amicitia mea. *Adelph.* II. 2. 42.

ANTEVENIO.

Thais multo me *antevenit*? Eun. IV. 5. 7. vide Notas.

ANTEVORTO.

Miror, ubi ego huic *anteverterim*. *Eun.* IV. 5. 12.

ANTIPHILA.

Teneone te, *Antiphila*, maxume animo exoptatam meo? *Heaut.* II. 4. 28.

ANTIPHO.

Apud *Antiphonem* uterque, mater & pater domi erant. *Eun.* V. 2. 1.

ANTIQUUS.

Antiquum obtines. *And.* IV. 5. 22. Duritia *antiqua*. *Heaut.* III. 1. 26. *Antiqua* virtute ac fide. *Adelph.* III. 3. 88. Eandem illam rationem *antiquam* obtine. *Adelph.* V. 3. 26. *Antiqua* conſuetudine. *Hec.* I. 2. 18. Morem *antiquum* atque ingenium obtines. *Hec.* V. 4. 20. Iter ad hoſpitem *antiquom*. *Phorm.* I. 2. 17.

ANULUS.

Dati *anuli*. Eun. III. 4. 3. De digito *anulum* detraho. Hic is eſt *anulus*. *Heaut.* IV. 1. 37. & 40. Teſtis mecum eſt *anulus*. *Adelph.* III. 2. 49. Eripuit vi, in digito quem habuit, virgini abiens *anulum*. *Hec.* IV. 1. 59. Cognoſſe *anulum* illum. *Hec.* V. 3. 13. Hic adeo his rebus *anulus* fuit initium inveniundis. *Hec.* V. 3. 23. Ad me confugere cum hoc *anulo*. Unde *anulum* iſtum nactu's? Seſe illi *anulum* detraxiſſe. *Hec.* V. 3. 26. & 27. & 31. Bacchidem ſuum *anulum* habere. *Hec.* V. 4. 6.

ANUS.

Advena *anus* paupercula. *Heaut.* I. 1. 44. Pultat fores: *anus* quaedam prodit. *Heaut.* II. 3. 35. *Anus* ſubtemen nebat. *Heaut.* II. 3. 51. *Anus* haut inpura. *Heaut.* IV. 1. 16. *Anum* decrepitam ducam? *Adelph.* V. 8. 16. Cum puella *anum* ſuſcepiſſe inimicitias non pudet? *Hec.* II. 1. 34. Nam quae haec *anus* eſt, exanimata? *Phorm.* V. 1. 5. vide Notas.

APAGE.

Apageſis. Egon formidoloſus? *Eun.* IV. 6. 18. *Apage* te. *Eun.* V. 2. 65.

APERIO.

Coacti neceſſario ſe *aperiunt*. *Eun.* IV. 1. 8. Uno digitulo forem *aperis* fortunatus. *Eun.* II. 2. 53. *Aperit* oſtium. *Heaut.* II. 3. 35. Senes qui primi venient, hi partim *aperient*. *Adelph.* Prol. 23. Vide Notas.

Forem

Forem *aperi. Adelph.* II. 1. 13. *Aperite* aliquis actutum oſtium. *Adelph.* IV. 4. 26.

APERTE.

Nempe ergo *aperte* vis me loqui? *And.* I. 2. 24. Non tu iſtuc mihi dictura *aperte* es? *Eun.* V. 1. 3. *Aperte*, ita uti res ſeſe habet, narrare. *Heaut.* IV. 3. 24. Si eſt dicendum magis *aperte. Adelph.* IV. 5. 30. Ut *aperte* tibi nunc fabuler. *Phorm.* IV. 3. 49. Tam *aperte* irridens? *Phorm.* V. 8. 63.

APISCOR.

Deorum vitam *apti* ſumus. *Heaut.* IV. 3. 15. De eadem cauſa bis iudicium *apiſcier. Phorm.* II. 3. 59. vide Notas.

APOLLO.

Non *Apollinis* magis verum, atque hoc reſponſum eſt. *And.* IV. 2. 15.

APPAREO.

Fac ſis nunc promiſſa *appareant. Eun.* II. 3. 20. *Apparet* ſervum hunc eſſe Domini pauperis miſerique. *Eun.* III. 2. 33. Ille bonus vir nuſquam *apparet. Eun.* IV. 3. 18. Res *apparet. Adelph.* V. 9. 7.

APPARO.

Nuptias domi *apparari. And.* III. 2. 35. *Apparatur. Eun.* III. 5. 35. Lectos ſternere, cenam *apparare. Heaut.* I. 1. 74. In *apparando* conſumunt diem. *Adelph.* V. 7. 2. *Apparare* de die convivium. *Adelph.* V. 9. 8. Spatium *apparandis* nuptiis dabitur. *Phorm.* IV. 4. 20.

APPELLO.

Quo ore *appellabo* patrem? *Heaut.* IV. 3. 22. Cum ex te eſſet aliquis, qui te *appellaret* patrem. *Hec.* IV. 4. 30 Ne me iſtoc poſthac nomine *appellaſſis. Phorm.* V. 1. 15. Te *appello. Phorm.* V. 9. 22.

APUT.

Navem is fregit *aput* Andrum inſulam. *And.* I. 3. 17. *Aput* forum. *And.* I. 5. 19. Fac *aput* te ut ſies. *And.* II. 4. 5. Vix ſum *aput* me. *And.* V. 4. 13. Sum *aput* te primus. *Eun.* I. 2. 10. *Aput* ſaeclum prius. *Eun.* II. 2. 15. Ut haeream in parte aliqua tandem *aput* Thaidem. *Eun.* V. 8. 25. Si eſt commodum, *aput* me ſis volo. *Heaut.* I. 1. 110. Fides mi *aput* hunc eſt. *Heaut.* III. 3. 10. Nemoſt meorum amicorum hodie, *aput* quem expromere omnia mea occulta audeam, *aput* alium prohibet dignitas; *aput* alium ipſius facti pudet. *Heaut.* III. 3. 14. & 15. Prae iracundia non ſum *aput* me. *Heaut.* V. 1. 48. *Aput* villamſt. *Adelph.* IV. 1. 1. Ut *aput* me praemium eſſe poſitum pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. Num tibi videtur eſſe *aput* ſeſe? *Hec.* IV. 4. 85. Erat ei de ratiuncula iampridem *aput* me relliquum pauxillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 3. Itan parvam mihi fidem eſſe *aput* te? *Phor.* V. 3. 27.

AQUA.

Congrum iſtum maxumum in *aqua* ſinito ludere. *Adelph.* III. 3. 23.

AQUILA.

Viſa veroſt, quod dici ſolet, *aquilae* ſenectus. *Heaut.* III. 2. 10.

ARA.

Ex *ara* hinc ſume verbenas tibi. *And.* IV. 3. 11.

ARBITER.

Me cepere *arbitrum. Heaut.* III. 1. 91. Aut deſine, aut cedo quemvis *arbitrum. Adelph.* I. 2. 43.

ARBITRIUM.

Arbitrium veſtrum, veſtra exiſtumatio valebit. *Heaut.* Prol. 25.

ARBITROR.

Si hunc noris ſatis, non ita *arbitrere. And.* V. 4. 12. *Arbitror*: certum non ſcimus. *Eun.* I. 2. 30. Non hercle *arbitror. Eun.* II. 1. 12. Sic homoſt; perpaucorum hominumſt. G. Immo nullorum, *arbitror. Eun.* III. 1. 19. Sanumne credis te eſſe? M. equidem *arbitror. Adelph.* IV. 7. 30. In qua civitate tandem te *arbitrare* vivere? *Adelph.* IV. 5. 51. Neque adeo *arbitrari* patris eſt aliter. *Hec.* IV. 1. 14. Neque conventurum inter nos poſthac *arbitror. Hec.* IV. 4. 37. vide Notas.

ARCHIDEMIDES.

Patris cognatum atque aequalem *Archidemidem* noſtine? *Eun.* II. 3. 36.

ARCHONIDES.

Archonidi huius filiam. *Heaut.* V. 5. 21.

ARCHYLIS.

Audio, *Archylis*, iamdudum. *And.* I. 4. 1.

ARDEO.

Amore *ardeo. Eun.* I. 1. 27. *Ardeo* iracundia. *Adelph.* III. 2. 12.

ARGENTARIUS.

Phaedriae curam adimere *argentariam. Phorm.* V. 7. 3.

ARGENTUM.

Ego *argentum* effecero. *Heaut.* III. 3. 23. Fugitivum *argentum. Heaut.* IV. 2. 11. *Argentum* endo. *Heaut.* IV. 4. 11. Quin eſt paratum *argentum. Heaut.* IV. 4. 15. De *argento* ſomnium. *Adelph* II. 1. 50. *Argentum* adnumeravit ilico. *Adelph.* III. 3. 15. Non tu hoc *argentum* perdis, ſet vitam tuam. *Adelph.* III. 3. 56. Ipſe egomet ſolvi *argentum. Adelph.* IV. 4. 20. A me *argentum*, quanti eſt, ſumito. *Adelph.* V. 9. 20. Non ratio, verum *argentum* deerat. *Phorm.* II. 1. 69. *Argentum* inveniam. *Phorm.* III. 3. 1. *Argentum* repetent. *Phorm.* IV. 4. 19. Emunxi *argento* ſenes. *Adelph.* IV. 4. 1. *Argentumſt* ultro obiectum. *Phorm.* V. 2. 4.

ARGUMENTUM.

Argumentum narret. *And.*

 Prol.

INDEX.

Prol. 6. Non ita diſſimili ſunt *argumento*. *And.* Prol. 11. Simplex quae ex *argumento* facta eſt duplici. *Heaut.* Prol. 6. Ne exſpectetis *argumentum* fabulae. *Adelph.* Prol. 22.

ARIDUS.

Habet patrem quendam avidum, miſerum, atque *aridum*. *Heaut.* III. 2. 15.

ARMA.

Omnia prius experiri, quam *arma*, ſapientem decet. *Eun.* IV. 7. 9. vide Notas. Simul rem & gloriam *armis* belli repperi. *Heaut.* I. 1. 60.

ARO.

Quin te in fundo conſpicer fodere, aut *arare*. *Heaut.* I. 1. 17.

ARRABO.

Ea relicta huic *arraboni* eſt pro argento. *Heaut.* III. 3. 42.

ARRIGO.

Arrige auris, Pamphile. *And.* V. 4. 30.

ARRIPIO.

Summonuit me Parmeno ibi ſervus, quod ego *arripui*. *Eun.* III. 5. 23. Sublimem medium *arriperem*. *Adelph.* III. 2. 18.

ARS.

Quid eſt quod tibi mea *ars* efficere hoc poſſit amplius? S. Nihil iſtac opus eſt *arte* ad hanc rem, quam paro. *And.* I. 1. 4. & 5. Numquam avare pretium ſtatui *artis* meae. *Heaut.* Prol. 48. Habet bene & pudice eductam, ignaram *artis* meretriciae. *Heaut.* II. 1. 14. *Arte* tractabat virum. *Heaut.* II. 3. 125. Primarum *artium* magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Remotum *arte* ab muſica. *Hec.* Alt. Prol. 15. *Artem* muſicam recidere ad paucos. *Hec.* Alt. Prol. 38. Qui *artem* tractant muſicam. *Phorm.* Prol. 18.

ARTICULUS.

Ut in ipſo *articulo* oppreſſit. *Adelph.* II. 2. 20.

ARTIFEX.

O *artificem* probum. *Phorm.* II. 1. 29.

ARUSPEX.

Interdixit hariolus: *aruſpex* vetuit. *Phorm.* IV. 4. 28.

ARX.

In *arcem* tranſcurſo opus eſt. P. in *arcem*? quid eo? *Hec.* III. 4. 17. Dum exſpecto in *arce* Callidemidem. *Hec.* V. 3. 3.

ASCENDO.

Navem *aſcendit*. *Adelph.* IV. 5. 69.

ASIA.

Meque in *Aſiam* perſequens; *And.* V. 4. 32. In *Aſiam* hinc abii. *Heaut.* I. 1. 59. In *Aſiam* ad regem militatum abiit. *Heaut.* I. 1. 65. Huic filium ſcis eſſe? CH. Audivi eſſe: in *Aſia*. *Heaut.* I. 2. 7. vide Notas.

ASINUS.

Flabellum tenere te *aſinum* tantum. *Eun.* III. 5. 50. Caudex, ſtipes, *aſinus*, plumbeus. *Heaut.* V. 1. 4. Quid tu autem huic, *aſine*, auſcultas? *Adelph.* V. 8. 12.

ASPELLO.

Neque eum potuiſſe umquam ab hac me *aſpellere*. *Heaut.* II. 3. 20. vide Notas.

ASPER.

Quid vini abſumpſit? Sic hoc, dicens *aſperum* pater hoc eſt; aliud lenius ſodes vide. *Heaut.* III. 1. 49.

ASPERNOR.

Quam is *aſpernatur* nunc tam inliberaliter. *Phorm.* II. 3. 24.

ASPICIO.

Forte unam *aſpicio* adoleſcentulam. *And.* I. 1. 91. Acceſſi: intro *aſpexi*. *And.* II. 2. 28. Totus tremo horreoque, poſtquam *aſpexi* hanc. *Eun.* I. 2. 4. Cum *aſpicias*, os inpudens videtur. *Eun.* V. 1. 22. Poſtquam *aſpexi*, ilico cognovi. *Heaut.* IV. 1. 43. Eius ſibi complacitam formam, poſtquam *aſpexerit*. *Heaut.* IV. 5. 25. Ehem, Demea, haut *aſpexeram* te. *Adelph.* III. 3. 19. De repente *adſpexerant*. Poſtquam *aſpexi*, o facinus indignum inquam. *Hec.* III. 8. & 16.

ASTU.

An in *Aſtu* venit? *Eun.* V. 16. 17.

ASTUS.

Si non *aſtu* providentur. *And.* I. 3. 3. & *Phorm.* I. 4. 5. vide Notas. Si *aſtu* rem tractavit. *Eun.* V. 4. 2.

ASTUTE.

Id voluit, nos ſic nec opinantes opprimi. *aſtute*. *And.* I. 2. 13. Me ab ea *aſtute* video labefactarier. *Eun.* III. 3. 3. Itane agitis mecum? Satis *aſtute*. adgredimini. *Phorm.* V. 8. 75. vide Notas.

ASTUTIA.

Hem *aſtutias*. *And.* III. 4. 25. Opus eſt tua mihi exprompta malitia atque *aſtutia*. *And.* IV. 3. 8. Qui vim tantam in me & poteſtatem habeam tantae *aſtutiae*. *Heaut.* IV. 3. 32.

ASTUTUS.

Aſtutus: ne ille haut ſcit. *Heaut.* II. 1. 10. Ego me non tam *aſtutum*, neque ita perſpicacem eſſe id ſcio. *Heaut.* V. 1. 1. Ego numquam adeo *aſtutus* fui. *Adelph.* II. 2. 13.

AT.

At te Di perdant. *Eun.* III. 1. 41. Iam peccatum primum id magnum, magnum *at* humanum tamen. *Adelph.* IV. 5. 54. Mi vir, non mihi dicis? C. *at*. N. quid *at*? *Phorm.* V. 9. 13.

ATAT. *Attat.* *Atattat.*

Atat hoc illud eſt. *And.* I. 1. 98. *Attat* data hercle verba mihi ſunt. *Eun.* IV. 5. 1. *Attat.* TH. Num formidoloſus obſecro es, mi homo? *Eun.* IV. 6. 18. *Atattat*, niſi mi proſpicio, haereo. *Phorm.* V. 8. 70. vide Notas.

AT *enim*.

At enim iſtaec in me cudetur faba. *Eun.* II. 3. 90. *At enim* cave. *Eun.* IV. 6. 13. *At enim* me quantum hic operis fiat, poe-

Digitized by Google

poenitet. *Heaut.* I. 1. 20. vide Notas. *At enim.* Clit. Quid *enim*? *Heaut* II. 3. 76. *At enim* taedet iam. *Phorm.* III. 2. 2.

Atavus.

Progeniem veſtram uſque ab avo atque *atavo* proferens. *Phorm.* II. 3. 48.

Ater.

Quo pacto ex iure heſterno panem *atrum* vorent. *Eun.* V. 4. 17. Tam excoctam reddam atque *atram*, quam carboſt. *Adelph.* V. 3. 63. Introiit in aedis *ater* alienus cauis. *Phorm.* IV. 4. 25.

Athenae.

Quid tu *Athenas* inſolens? *And.* 4. 4. Te deſiderium *Athenarum* arbitror cepiſſe ſaepe. *Hec.* I. 2. 13.

Atque.

Alium cenſes nunc me *atque* olim? *And.* III. 3. 13. Non Apollinis magis verum *atque* hoc reſponſum eſt. *And.* IV. 2. 15. Miſer, aeque *atque* ego. *And.* IV. 2. 19. Ne aliorſum *atque* ego feci acceperit. *Eun.* I. 2. 2. Etiam *atque* etiam hoc cogita. *Eun.* I. 1. 11. Aliter tuum amorem, *atque* eſt, accipis. *Heaut.* II. 3. 23. Timeo ne aliud credam, *atque* aliud nunties. *Hec.* V. 4. 4. Te mihi fidelem eſſe aeque *atque* egomet. *Phorm.* IV. 1. 15. Faxo eum tali mactatum *atque* hic eſt infortunio. *Phorm.* V. 9. 39.

Atque *Adeo.*

Atque adeo in ipſo tempore eccum. *And.* III. 2. 52. *Atque adeo* longumſt nos illum exſpectare. *And.* V. 6. 13. Ut clam eveniat partus patrem, *atque adeo* omnes. *Hec.* III. 3. 37.

Atqui.

Nil prorſus. S. *atqui* exſpectabam quidem. *And.* II. 6. 4. Quid ais venefica? Py. *atqui* certo comperi. *Eun.* V. 1. 9. *Atqui* tu hanc iocari credis? *Heaut.* IV. 4. 7. *Atqui* hoc verumſt. *Adelph.* V. 5. 5. *Atqui* nil fecit, quod ſuccenſeas. *Adelph.* II. 1. 33.

Atrox.

Incredibili re atque *atroci* percitus. *Hec.* III. 3. 17.

Attamen. *At Tamen.*

Attamen ubi fides ſi roges, nil pudent. *And.* IV. 1. 12. Dave, *at tamen.* Nil habeo. C. *At tamen* ſi quid. *And.* IV. 2. 27. & 30.

Attate.

Attate. *And.* IV. 4. 15. vide Notas.

Attendo.

Cum ſilentio animum *attendite.* *Eun* Prol. 44. vide Notas. Aequo animo *attendite.* *Hec.* Alt. Prol. 20. Poſtquam *attendi* magis. *Hec.* II. 2. 25. Quid velim, animum *attendite.* *Phorm.* Prol. 24. Animum coepi *attendere.* *Phorm.* V. 28.

Attente.

Tute *attente* illorum officia fungere. *Heaut.* I. 1. 14.

Attentus.

Animus in ſpe atque in timore uſque antehac *adtentus* fuit. *And.* II. 1. 3. *Adtentiores* ſumus ad rem omnes, quam ſat eſt. *Adelph.* V. 3. 48. Nimium ad rem in ſenecta *attenti* ſumus. *Adelph.* V. 8. 31.

Attica.

Puellam ex *Attica* hinc abreptam. *Eun.* I. 2. 30.

Atticus.

Civem *Atticam* eſſe hanc. *And.* I. 3. 16. *Atticus* quidam. *And.* V. 4. 20. Audivi ex illo, ſeſe eſſe *Atticum.* *And.* V. 4. 24. Dixin ego in hoc eſſe vobis *Atticam* elegantiam? *Eun.* V. 8. 63.

Attigo.

Ne me *attigas.* *And.* IV. 4. 50. vide Notas.

Attineo. *Adtineo.*

Comperiebam nihil ad Pamphilum quicquam *attinere.* *And.* I. 1. 63. Nihil ad me *adtinet.* *And.* I. 2. 16. Ad te *adtinere* hanc omnem rem. *Eun.* IV. 6. 6. Ea quae nihil ad te *adtinent.* *Heaut.* I. 1. 24. Nihil ad me *attinet.* *Adelph.* I. 2. 54. Iam ne me vis dicere id quod ad te *attinet*? *Adelph.* II. 1. 32. Quod ad illum *attinet* potiſſimum. *Adelph.* III. 1. 9. Unum illud ad me *attinet.* *Adelph.* III. 4. 82. vide Notas. Quod ad hanc rem *attinet.* *Phorm.* III. 1. 17.

Attingo.

Si illam digito *attigerit.* *Eun.* IV. 6. 2. vide Notas. Tetigin tui quicquam? Ae. Si *attigiſſes*, ferres infortunium. *Adelph.* II. 1. 24. Nocte illa prima virginem non *attigit.* *Hec.* I. 2. 61. Si tu illam *attigeris* ſecus quam dignum eſt liberam. *Phorm.* II. 3. 91. Neque poſtilla unquam *attigit.* *Phorm.* V. 9. 29.

Attollo.

Attolle pallium. *Eun.* IV. 6. 31.

Au.

Dictura es quod rogo? M. *Au* *And.* IV. 4. 12. *Au* obſecro. *Eun.* IV. 3. 14. *Au, au*, mi homo ſanun es? *Adelph.* III. 2. 38. vide Notas.

Avare.

Numquam *avare* pretium ſtatui arti meae. *Heaut.* Prol. 48.

Avaritia.

Vide, *avaritia* quid facit. *Phorm.* II. 3. 12.

Avarus.

Amorem difficillimum & cariſſimum, a meretrice *avara* virginem quo amabat. *Eun.* V. 4. 5. vide Notas. *Avarus* leno. *Heaut.* Prol. 39.

Auctor.

Quos hic noſter *auctores* habet. *And.* Prol. 20. Te *auctore* quod feciſſet adoleſcens. *Eun.* V. 6. 12. *Auctor* his rebus quis eſt? *Adelph.* IV. 5. 37. Idne eſtis *auctores* mihi? *Adelph*? V. 8. 16.

Auctoritas.

Numquam defugiam *auctoritatem.* *Eun.* II. 3. 99. Ut ve-

INDEX.

ſtra *auſteritas* meae *auſteritati* fautrix adiutrixque ſit. *Hec.* Alt. Prol. 40.

AUCUPIUM.

Hoc novum eſt *aucupium.* *Eun.* II. 2. 16.

AUDACIA.

Audire eorum eſt operae pretium *audaciam.* *And.* I. 3. 12. Eam ſeſe intendit eſſe, ut eſt *audacia.* *Eun.* III. 3. 19. O hominis inpudentem *audaciam.* *Heaut.* II. 3. 72. Iocularem *audaciam.* *Phorm.* I. 2. 84. Tantane adfectum quemquam eſſe hominem *audacia*? *Phorm.* V. 8, 84.

AUDACTER.

Ut te *audacter* moneam & familiariter. *Heaut.* I. 1. 6. Minus multo *audacter*, quam nunc laedit, laederet. *Phorm.* Prol. II. *Audaciſſume* oneris quidvis inpone, & feret. *Phorm.* III. 3. 28.

AUDAX.

O facinus *audax.* *And.* II. 3. 27. O hominem *audacem.* *And.* IV. 4. 30. Hocine tam *audax* facinus facere eſſe auſum? *Eun.* IV. 3. 2. O ſceleſtum atque *audacem* hominem. *Eun.* IV. 4. 14. Rogitas, *audaciſſume!* *Eun.* V. 4. 26. Qui tam *audacis* facinoris mi conſcius ſis. *Phorm.* I. 3. 4.

AUDEO.

Hercle nil iam muttire *audeo.* *And.* III. 2. 25. Qua fiducia id facere *audeam?* *And.* III. 5. 7. Non *auſim.* *Eun.* V. 2. 45. Qua audacia tantum facinus *audet*? *Eun.* V. 4. 37. Non, ita me Di ament, *auderet* facere haec viduae mulieri, que in me fecit. *Heaut.* V. 1. 80. Quam ſaepe forte temere eveniunt, quae non *audeas* optare? *Phorm.* V. 1. 31.

AUDIO.

Audio, Archylis, iam dudum. *And.* I. 4. 1. vide Notas. Miſeram me, quod verbum *audio?* *And.* I. 5. 5. Quantum *audio.* *And.* II. 5. 12. O Iupiter! quid ego *audio?* *And.* III. 1. 7. Irae ſunt inter Glycerium & gnatum. cit. *Audio.* *And.* III. 3. 20. Quidnam *audiam*? *And.* III. 4. 13. vide Notas. Iam ſuſurrari *audio.* *And.* IV. 4. 40. Nihil *audio.* *And.* V. 2. 22. Atque *audin?* *And.* V. 2. 24. E Davo *audivi.* *And.* II. 1. 2. Egon *audiam?* quid ego *audiam?* *And.* V. 3. 21. Hoc *audi.* *And.* III. 4. 11. Vera an falſa *audierim*, iam ſciri poteſt. *And.* V. 4. 19. vide Notas. Ex te *auditum* qui aibant. *And.* III. 3. 2. Quem ego hic *audio?* *Eun.* V. 8. 30. *Audin* tu, hic quid ait? *Eun.* V. 8. 7. Quae vera *audivi*, taceo. *Eun.* I. 2. 23. Sin falſum *audierim* ac fictum, continuo palamſt. *Eun.* I. 2. 24. vide Notas. Plus milies iam *audivi.* *Eun.* III. 1. 32. Prius *audite* paucis. *Eun.* V. 8. 37. Cave, umquam iſtuc verbum ex te *audiam.* *Heaut.* V. 4. 8. Ego vero *audio* nunc demum, & vivo & valeo. *Heaut.* II. 3. 3. Volgo *audio* dici. *Heaut.* III. 1. 12. Loquere, *audio.* *Heaut.* IV. 3. 16. Quid iſtuc eſt, quod te *audio* neſcio quid concertaſſe? *Adelph.* II. 2. 2. Laudariet te *audit* libenter. *Adelph.* IV. 2. 19. Nondum *audiſti*, quod eſt graviſſimum. *Adelph.* III. 4. 21. Pro Iupiter, clamorem *audivi.* *Hec.* III. 1. 37. vide Not. *Audiſti* ex aliquo fortaſſe. *Hec.* IV. 1. 35. Ades, *audi* paucis. *Hec.* III. 5. 60. *Audiviſſe* vocem pueri viſuſt vagientis. *Hec.* IV. 1. 2. Te viſum aut *auditum* velim? *Phorm.* II. 4. 85. Male *audies.* *Phorm.* II. 3. 12. *Audi* obſecro. D. Non *audio.* *Phorm.* III. 2. 1.

AVEHO.

Is venit ut ſecum *avehat.* AE. Virginem ut ſecum *avehat?* *Adelph.* IV. 5. 19. & 20.

AVELLO.

Irae ſunt inter Glycerium & gnatum ita magnae, ut ſperem poſſe *avelli.* *And.* II. 3. 21. Credo ei placere hoc, ſperat ſe a me *avellere.* *Eun.* III. 3. 14. Si is poſſet ab ea ſeſe derepente *avellere.* *Hec.* IV. 1. 39.

AVERSUS.

Cui magis bonae felicitates omnes *averſae* ſient. Eun. II. 3. 34. vide Notas.

AUFERO.

Vos iſtaec intro *auferte*: abite. *And.* I. 1. 1. Inultum id numquam a me *auferet.* *And.* III. 5. 4. Propere adcerſe, hinc qui *auferant* eam. *And.* V. 6. 15. Paraſiti perſonam inde *ablatam* & militis. *Eun.* Prol. 26. Suſpicor, aliquid domo abeuntem *abſtuliſſe.* *Eun.* IV. 3. 19. Ut ea via abs te argentum *auferretur?* *Heaut.* IV. 8. 9. Mallem *auferre* potius in praeſentia. *Adelph.* II. 2. 14. Haud ſic *auferent.* *Adelph.* III. 4. 8. Omne hoc mater *auferet.* *Phorm.* I. 1. 15. Noſmet ipſos facere oportet. PH. *Aufer* mi oportet. *Phorm.* I. 4. 45. Qui te ad ſcopulum e tranquillo *auferat.* *Phorm.* IV. 4. 8. vide Notas. Quin tu hinc pollicitationes *aufer.* *Phorm.* V. 6. 17. Hicine ut a nobis tantum hoc argenti *auferat?* *Phorm.* V. 8. 62.

AUFUGIO.

Dic mihi, *aufugiſtin?* *Eun.* V. 2. 12. Hercle *aufugerim* potius quam redeam. *Hec.* III. 4. 10.

AUGEO.

Immo *auge* magis ſuſpicionem. *Eun.* III. 1. 46. Minor ergo erus damno *auctus* eſt. *Heaut.* IV. 1. 15. vide Notas. Omnes te in lauta eſſe & bene *aucta* re putant. *Heaut.* IV. 5. 49. vide Notas. Poetae ad ſcribendum *augeat* induſtriam. *Adelph.* Prol. 25. Si *augeam*, aut etiam adiutor ſim eius iracundiae. *Adelph.* II. 1. 65. Morbus qui *auctus* ſit. *Hec.* III. 1. 54.

AUGE-

INDEX.

Augesco.

Mihi quidem cotidie *augeſcit* magis de filio aegritudo. *Heaut.* III. 1. 14.

Avidus.

Ejus frater aliquantum ad rem eſt *avidior.* *Eun.* I. 2. 51. Quam inhoneſtae ſolae ſint domi atque *avidae* cibi. *Eun.* V. 4. 16. Habet patrem quendam *avidum.* *Heaut.* III. 2. 15.

Aureus.

Miſiſſe in gremium imbrem *aureum.* *Eun.* III. 5. 37.

Auris.

Arrigo *auris*, Pamphile. *And.* V. 4. 30. Orando ſurdas iam *auris* reddideras mihi. *Heaut.* II. 3. 89. In utramvis *aurem* otioſe ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. Accepi *auribus.* *Hec.* III. 3. 3. Haut invito ad *aures* ſermo mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. *Auribus* teneo lupum. *Phorm.* III. 2. 21. *Aurem* admovi. *Phorm.* V. 6. 28. Uſque ad *aurem* obganiat. *Phorm.* V. 9. 41.

Aurum.

Aurum ſibi clam mulier demit. *Eun.* IV. 1. 13. *Aurum*, veſtem. *Heaut.* II. 3. 7. Veſtitam veſte lugubri, ſine *auro.* *Heaut.* II. 3. 47. Ancillas oneratas veſte atque *auro.* *Heaut.* III. 1. 43. Modo non montis *auri* pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

Ausculto.

Pamphilumne adiutem, an *auſcultem* ſeni. *And.* I. 3. 4. *Auſculta.* *Auſculto.* *And.* III. 3. 4. & 5. Vin tu homini ſtulto mi *auſcultare?* *Heaut.* III. 3. 74. Non hercle otiumſt, nunc mi *auſcultandi.* *Adelph.* III. 3. 66. *Auſculta* paucis, niſi moleſtumſt. *Adelph.* V. 3. 20. Quid tu autem huic, aſine, *auſcultas?* *Adelph.* V. 8. 12. Iam ſcies: *auſculta.* *Phorm.* V. 9. 7.

Auspicato.

Haud *auſpicato* huc me adtuli. *And.* V. 5. 12. vide Notas.

Aut.

Aut equos alere, *aut* canes ad venandum, *aut* ad Philoſophos. *And* I. 1. 29. Utinam *aut* hic ſurdus, *aut* haec muta facta ſit. *And.* III. 1. 5. Profecto non plus biduum *aut.* PH. *aut?* nihil moror. *Eun.* I. 2. 104. *Aut* dicat quid volt, *aut* moleſta ne ſiet. *Eun.* III. 3. 23. *Aut* conſolando *aut* conſilio, *aut* re iuvero. *Heaut.* I. 1. 34. *Aut* ego profecto ingenio egregio ad miſeriam natus ſum, *aut* illud falſumſt, quod volgo *audio* dici. *Heaut.* III. 1. 11. *Aut* te amare cogitat, *aut* tete amari, *aut* potare, atque animo obſequi. *Adelph.* I. 1. 7. & 8. vide Notas. Ne *aut* ille alſerit, *aut* uſpiam ceciderit, *aut* praefregerit aliquid. *Adelph.* I. 1. 11. & 12. De eius una, ut audio, *aut* vivam *aut* moriar ſententia. *Phorm.* III. 1. 19.

Autem.

Tum *autem* hoc timet. *And.* I. 5. 34. Ecce *autem* alterum. *Eun.* II. 3. 6. Ego non tangam meam? CH. Tuam *autem*, furcifer? *Eun.* IV. 7. 28. Quid mea *autem?* *Eun.* V. 2. 10. Atque adeo *autem* cur non egomet intro eo? *Eun.* V. 4. 42. Quae res te ſollicitat *autem?* *Heaut.* II. 3. 10. Egon debacchatus ſum *autem*, an tu in me? *Adelph.* II. 1. 31. Ecce *autem.* *Adelph.* IV. 7. 4. Hanc te aequum eſt ducere. M. Me ducere *autem?* *Adelph.* V. 8. 11. Promiſi ego illis. M. Promiſti *autem?* *Adelph.* V. 8. 17. Agelli eſt hic paulum. M. Paulum id *autem* eſt? *Adelph.* V. 8. 26. & 27. Uxorem habere. PA. Habere *autem?* *Hec.* I. 2. 25. Quid iſtuc *autem* eſt? *Phorm.* III. 2. 18.

Autumo.

Neque ſe pigere, & deinde factum iri *autumat.* *Heaut.* Prol. 19. vide Notas.

Avos.

Uſque ab *avo* atque atavo. *Phorm.* II. 3. 28.

Auxilior.

Foris ſapere, tibi non poſſe te *auxiliarier?* *Heaut.* V. 1. 50. Si omnes cuperent, tibi nil poſſent *auxiliarier.* *Adelph.* V. 4. 9.

Auxilium.

Vitae qui *auxilium* tulit. *And.* I. 1. 115. Ad te advenio, ſpem, ſalutem, conſilium, *auxilium* expetens. P. Neque pol conſilii locum habeo, neque ad *auxilium* copiam. *And.* II. 1. 19. & 20. vide Notas. Matres filiis *auxilio* in paterna iniuria. *Heaut.* V. 2. 39. Ferte miſero atque innocenti *auxilium.* *Adelph.* II. 1. 1. Si huic malo ſalutem quaerant, *auxili* nihil adferant. *Adelph.* III. 2. 2. Unde mi *auxilium* petam? *Phorm.* V. 1. 2.

B.

Babylo.

Dinumeret ille *Babylo* viginti minas. *Adelph.* V. 7. 17.

Bacchis.

Ancillas omnis *Bacchidis* traduce huc ad vos. *Heaut.* IV. 4. 22. Adducimus tuam *Bacchidem.* CLIT. Hem, quid? *Bacchidem?* *Heaut.* II. 3. 70.

Balneum.

Unctum atque lautum e *balneis.* *Phorm.* II. 2. 25.

Baruis.

Fatuus eſt, inſulſus, *bardus.* *Eun.* V. 8. 49. vide Notas.

Beatus.

Beatus, ni unum hoc deſit. *Phorm.* I. 3. 18.

Bellum.

Bellum fugiens. *And.* V. 4. 32. *Bellum*, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 16. Simul rem & gloriam armis *belli* repperi. *Heaut.* I. 1. 60. In *bello*, in otio, in negotio. *Adelph.* Prol. 20.

Bel.

Digitized by Google

Bellus.

Unum quidquid, quod quidem erit *belliſſimum*, carpam. *Adelph.* IV. 2. 51.

Belua.

Eone es ferox, quia habes imperium in *beluas*? *Eun.* III. 1. 25. Age nunc, *belua*, credis huic quod dicat! *Eun.* IV. 4. 36. Quid pertimui autem *beluas*? *Phorm.* IV. 2. 11.

Bene.

O factum *bene*. *And.* I. 1. 78. *Bene* diſſimulatum amorem. *And.* I. 1. 105. *Bene* ut adſimules. *And.* I. 1. 141. *Bene* & pudice doctum atque eductum ingenium. *And.* I. 5. 39. *Bene* mones. *And.* II. 2. 36. *Bene* ſane. *And.* V. 2. 7. *Bene* factum. *And.* V. 6. 11. *Bene* dixti. *Eun.* III. 1. 61. Ita me Di *bene* ament. *Eun.* V. 2. 43. Iſtuc pol vero *bene*. *Eun.* IV. 4. 8. *Bene* putas. *Eun.* IV. 7. 3. *Bene* edepol narras. *Eun.* V. 3. 7. *Bene* libenter victitas. *Eun.* V. 8. 44. vide Notas. *Bene* vale. *Heaut.* I. 1. 115. Quam *bene* vero abs te proſpectum eſt. *Heaut.* IV. 1. 25. *Bene* aucta re. *Heaut.* IV. 5. 50. Tibi *bene* ex animo volo. *Heaut.* V. 2. 6. Tibi *bene* eſſe ſoli, ſibi cum ſit male. *Adelph.* I. 1. 9. *Bene* promeruit. *Adelph.* II. 1. 47. *Bene* dicat ſecum eſſe actum. *Adelph.* II. 2. 2. *Bene* facit. *Adelph.* II. 3. 2. Hoc *bene* ſucceſſit. *Adelph.* II. 4. 23. Di *bene* vortant. *Adelph.* IV. 7. 10. Quaſi re *bene* geſta. *Adelph.* V. 1. 13. *Bene* ſubducta ratione. *Adelph.* V. 4. 1. Tibi lubens *bene* faxim. *Adelph.* V. 5. 6. *Bene* procedit. *Adelph.* V. 6. 9. *Bene* nos aliquid facere illi decet. *Adelph* V. 8. 25. *Bene* convenibat ſane inter eos. *Hec.* I. 2. 103. *Bene* factum te advenisſe. *Hec.* III. 5. 6. Vixit, dum vixit, *bene*. *Hec.* III. 5. 11. *Bene* nuntias. *Hec.* IV. 4. 20. Benedictis ſi certaſſet, audiſſet *bene*. *Phorm.* Prol. 20. *Bene* ſit tibi. *Phorm.* I. 2. 101. *Bene* habent tibi principia. *Phorm.* II. 3. 82. Mei patris *bene* parta indiligenter tutatur. *Phorm.* V. 3. 5.

Benedico.

Omnes *benedicunt*, amant. *Adelph.* V. 4. 11.

Benedictum.

Benedictis ſi certaſſet, audiſſet bene. *Phorm.* Prol. 20.

Beneficium.

Exprobratio immemori *beneſici*. *And.* I. 1. 17. vide Notas. Ut *beneficium* verbis initum dudum nunc re comprobes. *And.* V. 1. 5. Ut ſolidum parerem hoc mi *beneficium*. *Eun.* V. 2. 32. Hoc *beneficio* utrique ab utriſque vero devincimini. *Heaut.* II. 4. 14. Quem *beneficio* adiungas. *Adelph.* I. 1. 47. Abs quivis homine *beneficium* accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. Pro maleficio ſi *beneficium* ſummum nolunt reddere. *Phorm.* II. 2. 22. Faeneratum iſtuc *beneficium* pulchre tibi dices. *Phorm.* III. 2. 8. Quin *beneficium* rurſum ei experimur reddere. *Phorm.* III. 3. 5.

Benevolens.

Neque illi *benevolens*, neque notus, neque cognatus. *Phorm.* I. 2. 48.

Benevolentia.

Et aetate & *benevolentia* plus ſcire & providere. *Heaut.* I. 1. 63.

Benigne.

Blande dicere aut *benigne* facere. *Adelph.* V. 4. 24. *Benigne* praebeatur. *Hec.* V. 2. 2. vide Notas. *Benigne* dicis. *Phorm.* V. 9. 62.

Benignus.

Quam fideli animo & *benigno* in illam & clementi fui. *Hec.* III. 5. 22. Illo uſa ſum & *benigno* & lepido & comi. *Hec.* V. 3. 39. Dum nimium dici nos bonos ſtudemus & *benignos*. *Phorm.* V. 2. 2.

Benivolus.

Facilem *benivolumque* lingua tua iam tibi me reddidit. *Hec.* V. 1. 35.

Beo.

O factum bene: *beaſti*. *And.* I. 1. 79. Ecquid *beo* te? *Eun.* II. 2. 48.

Bibo.

Quod iuſſi ei dare *bibere*. *And.* III. 2. 4. Vicit vinum quod *bibi*. *Eun.* IV. 5. 1. Te demiror tam mane, qui heri tantum *biberis*. *Heaut.* III. 2. 8. Prior *bibas*, prior decumbas. *Phorm.* II. 2. 28.

Biduum.

Bidui eſt aut tridui haec ſollicitudo. *And.* II. 6. 9. Ego impetrare nequeo hoc abs te, *biduum* ſaltem ut concedas ſolum. PH. Siquidem *biduum*. TH. Profecto non plus *biduum*. PH. Rus ibo: ibi hoc me macerabo *biduum*. In hoc *biduum*, Thais, vale. *Eun.* I. 2. 101. 102. 104. 107. 110. Sine *biduum* hoc praetereat. *Eun.* II. 2. 52. Hem, *biduum* ſic manendumſt ſoli ſine illa? *Eun.* IV. 2, 8.

Biennium.

Biennium ibi perpetuum illum tuli. *Hec.* I. 2. 12.

Bini.

Ex praediis talenta argenti *bina* capiebat ſtatim. D. *Bina* quaeſo! *Phrom.* V. 3. 6. & 7.

Bis.

Bis facere ſtulte duco. *Hec.* III. 2. 8. De eadem cauſa *bis* iudicium apiſcier. *Phorm.* II. 3. 59.

Blande.

Ecquid ego poſſim *blande* dicere aut benigne facere. *Adelph.* V. 4. 24. *Blande* in principio adloqui. *Phorm.* II. 1. 22.

Blanditiae.

Abs te ut *blanditiis* ſuis ſuam voluptatem expleat. *Hec.* I. 2. 12.

BLAN-

I N D E X.

BLANDUS.

Te vivat nuſquam quiſquam *blandior*. *Hec.* V. 4. 21

BOLUS.

Crucior *bolum* mihi tantum ereptum e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6.

BONITAS.

Bonitaſque veſtra adiutans atque aequanimitas. *Phorm.* Prol. 34.

BONUM. *Subſt.*

Bona noſtra haec tibi permitto. *And.* I. 5. 61. Summum *bonum* eſſe erae deputabam hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. Ad me lege redierunt *bona*. *And.* IV. 5. 4. Hoc tanto tam repentino *bono*. *And.* V. 4. 35. Patria qui abligurrierat *bona*. *Eun.* II. 2. 4. O Iuppiter, ſerva obſecro haec nobis *bona*. *Eun.* V. 8. 19. Quae quidem in homine dicuntur *bona*. *Heaut.* I. 2. 19. Ne expers partis eſſet de noſtris *bonis*. *Heaut.* IV. 1. 39. Labore inventa mea cuidem *bona*. *Heaut.* IV. 7. 13. Me mea omnia *bona* doti dixiſſe illi. *Heaut.* V. 1. 69.

BONUS.

Uno ore omnes omnia *bona* dicere. *And.* I. 1. 70. *Bona* verba, quaeſo. *And.* I. 2. 33. *Bonum* ingenium. *And.* III. 1. 8. Ingenio *bono*. *And.* III. 2. 7. Interea aliquid acciderit *boni*. *And.* II. 3. 24. Virginem forma *bona* memini videre. *And.* II. 5 17. Ehodum *bone* vir, quid agis? *And.* III. 5. 10. Salve *bone* vir. *And.* V. 2. 5. Tibi quod evenit *boni*. *And.* V. 6. 4. *Bonus* eſt hic vir. 5. Hic vir ſit *bonus*? *And.* V. 4. 12. Hic quoque *bonam* magnamque partem ad te attulit. *Eun.* I. 2. 43. Tamen etſi *bona* natura eſt, reddunt curatura iunceas. *Eun.* II. 3. 25. Cui magis *bonae* felicitates omnes adverſae ſient. *Eun.* II. 3. 33. Qui uti ſcit, ei *bona*, qui non utitur recte, mala. *Heaut.* I. 2. 22. Qui neque ius neque *bonum* atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. Faciam *boni* tibi aliquid pro iſta re. *Heaut.* IV. 5. 15. Iſtuc aequi *boni*que facio. *Heaut.* IV. 5. 40. *Bono* animo es. *Heaut.* IV. 6. 18. Di *boni*. *Adelph.* III. 2. 86. Praeter aequumque & *bonum*. *Adelph.* I. 1. 39. Quin tu *bono* animo es. *Adelph.* IV. 2. 4. Neque adeo ex aequo & *bono*. *Adelph.* V. 9. 30. In me tibi *boni* quid ſit. *Hec.* V. 4. 11. Plus hodie *boni* feci. *Hec.* V. 4. 39. *Bonam*, *bonis* prognatam. *Phorm.* I. 2. 66. Ni vis *boni* in ipſa ineſſet forma. *Phorm.* I. 2. 57. *Bonas*, me abſente, hic confeciſtis nuptias. *Phorm.* II. 1. 28. Si tu aliquam partem aequi *boni*que dixeris. *Phorm.* IV. 3. 32. Abs te hoc *bona* venia peto. *Phorm.* II. 3. 31. Una tecum *bona*, mala, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23. Tu id quod *boni* eſt excerpis. *Phorm.* IV. 4. 17. Ut eſt ille *bonus* vir. *Phorm.* IV. 3. 33.

BREVIS.

Occaſionem tam *brevem*. *Eun.* III. 5. 57. Tam in *brevi* ſpatio. *Heaut.* V. 2. 2. Ne me in *breve* pellicias tempus gaudio hoc falſo frui. *Hec.* V. 4. 2. vide Notas.

BRUMA.

Ante *brumam* autem novi negoti nihil incipere cauſa eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 28.

BYRRIA.

Quid ais *Byrria*? *And.* II. 1. 1. Ibi forte hujus video *Byrriam*. *And.* II. 2. 20.

C.

CADO.

Ne aut ille alterir, aut uſpiam *ceciderit*. *Adelph.* I. 1. 12. Homini ilico lacrumae *cadunt*, quaſi puero, gaudio. *Adelph.* IV. 1. 20. Quod maxume opus eſt iactu, non *cadit*. *Adelph.* IV. 7. 22.

CAECILIUS.

Quas primum *Caecilii* didici novas. *Hec.* Alt. Prol. 6.

CAEDO.

Verberibus *caeſum* te in piſtrinum dedam. *And.* I. 2. 28. Tu illos procul hinc ex occulto *caederes*. *Eun.* IV. 7. 17. Dum ſermones *caedimus*. *Heaut.* II. 3. 1.

CAELUM.

Qui templa *caeli* ſumma ſonitu concutit. *Eun.* III. 5. 42. Quid ſi nunc *caelum* ruat? *Heaut.* IV. 3. 41. O *caelum*, o terra, o maria Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4.

CAESIUS.

Virginem *caeſiam*. *Heaut.* V. 5. 18. Criſpus, craſſus, *caeſius*. *Hec.* III. 4. 26.

CALAMITAS.

Fundi noſtri *calamitas*. *Eun.* I. 1. 34. Numquam ulla amori veſtro incidere poſſit *calamitas*. *Heaut.* II. 4. 15. Ei novum intervenit vitium & *calamitas*. *Hec.* Prol. 2. Eam oppreſſit *calamitas*. Eam *calamitatem* veſtra intellegentia ſedabit. *Hec.* Alt. Prol. 22. & 23.

CALESCO.

Accede ad ignem hunc, iam *caleſces* plus ſatis. *Eun.* I. 2. 5.

CALIDUS.

Vide ne nimium *calidum* hoc ſit modo. *Eun.* II. 3. 89.

CALLEO.

Quo pacto id fieri ſoleat, *calleo*. *Heaut.* III. 2. 37. Ego illius ſenſum pulchre *calleo*. *Adelph.* IV. 1. 17.

CALLIDE.

Quid, hoc intellextin? D. immo *callide*. *And.* I. 2. 30. Hoc faciro. SY. Recte ſane. D. Hoc fugito. SY. *Callide*. *Adelph.* III. 3. 63.

CALLIDEMIDES.

Callidemidem hoſpitem Myconium. *Hec.* III. 4. 18. Dum exſpecto in arce *Callidemidem*. *Hec.* V. 3. 3. Tun es Myconius? non ſum. at *Callidemides*?

des? non. *Hec.* V. 3. 6.

CALLIDITAS.

Servi venere in mentem Syri *calliditates. Heaut.* V. 1. 14.

CALLIDUS.

Velle in ea re oſtendi, quam ſis *callidus. And.* I. 2. 27. Vah conſilium *callidum. And.* III. 4. 10. *Callidum* ac diſertum credidi hominem. *Eun.* V. 6. 10. Siquid poteſt, meliore & *callidiore. Phorm.* I. 4. 51. Ego hominem *callidiorem* vidi neminem. *Phorm.* IV. 2. 1.

CALX.

Favo *calcibus* ſaepe inſultabis fruſtra. *Eun.* II. 2. 54. Advorſum ſtimulum *calces. Phorm.* I. 2. 28.

CANIS.

Canes ad venandum. *And.* I. 1. 30. Ain vero *canis*? *Eun.* IV. 7. 33. Cervam videre fugere, & ſectari *canes. Phorm.* Prol. 7. Introiit in aedis ater alienus *canis. Phorm.* IV. 4. 25.

CANO

Pamphilam *cantum* provocemus. *Eun.* III. 1. 53. vide Notas. Cantilenam eandem *canis. Phorm.* III. 2. 10. Gallina *cecinit. Phorm.* IV. 4. 25.

CANTHARA.

Vidi *Cantharam* ſuffarcinatam. *And.* IV. 4. 30.

CANTILENA.

Cantilenam eandem canis. *Phorm.* III. 2. 10.

CANTITO.

Ut habeas quicum *cantites. Adelph.* IV. 7. 32.

CANTO.

Qui harum mores *cantabat* mihi. *Heaut.* II. 3. 19. Hymenaeum qui *cantent. Adelph.* V. 7. 7.

CAPILLUS.

Ipſam *capillo* conſcidit. *Eun.* IV. 3. 4. Vix me contineo, quin involem in *capillum. Eun.* V. 2. 21. *Capillus* ſparſus. *Heaut.* II. 3. 49. vide Notas. *Capillus* paſſus. *Phorm.* I. 2. 56.

CAPIO.

Certe *captus* eſt. *And.* I. 1. 55. Magiſtrum *cepit* ad eam rem improbum. *And.* I. 2. 21. Cauſam *ceperit. And.* I. 3. 8. Conſilium *capere. And.* III. 2. 38. De te ſi exemplum *capit. And.* IV. 1. 27. Si *capiundos* mihi ſciam eſſe inimicos omnis homines. *And.* IV. 2. 12. Ex eo nunc miſera quem *capit* laborem? *And.* IV. 3. 4. Tantum laborem *capere* ob talem filium? *And.* V. 2. 29. Quod nos *capere* oportet, haec intercipit. *Eun.* I. 1. 35. Te redimas *captum. Eun.* I. 1. 29. Cibum nonnunquam *capiet* cum ea. *Capias* tu illius veſtem. Cibum una *capias. Eun.* II. 3. 77. & 79. & 82. Conſilium volo *capere* una tecum. *Eun.* III. 5. 66. Negoti ſi quando odium *ceperat. Eun.* III. 1. 14. Quid ut ex ea re tandem *caperes* commodi? *Eun.* III. 5. 25. Quantam & quam veram laudem *capiet* Parmeno? *Eun.* V. 4. 3. Te mihi patronam *capio. Eun.* V. 2. 48. Ex meo propinquo rure hoc *capio* commodi. *Eun.* V. 5. 1. Omnes mihi labores fuere quos *cepi* leves. *Heaut.* II. 4. 19. Aedes noſtrae vix *capient*, ſcio. *Heaut.* II. 3. 13. Me *cepere* arbitrum. *Heaut.* III. 1. 91. Nec rationem *capio. Heaut.* V. 2. 6. Laborem inanem ipſus *capit. Hec.* III. 2. 9. Miſeriam omnem ego *capio. Adelph.* V. 4. 22. Te deſiderium Athenarum *cepiſſe* ſaepe. *Hec.* I. 2. 14. Audivi *cepiſſe* odium tui Philumenam. *Hec.* II. 1. 22. Qua via captent te illi, eadem ipſos *capi*? *Hec.* I. 1. 16. Quid ego hac ex inopia nunc *capiam*? *Phorm.* I. 3. 15. Provinciam *cepiſti* duram. *Phorm.* I. 2. 23. Talenta argenti bina ſtatim *capiebat. Phorm.* V. 3. 7. Conveniundi patris tempus *capere. Phorm.* V. 4. 9. *Cape*, cedo. *Phorm.* V. 8. 57. vide Notas.

CAPITALIS.

Nova, *capitalia. Adelph.* IV. 7. 5.

CAPITULUM.

O *Capitulum* lepidiſſimum. *Eun.* III. 3. 25.

CAPRIFICUS.

Illic ubi etiam *caprificus* magna eſt. *Adelph.* IV. 2. 38.

CAPTO.

Quid cum illo conſili *captet. And.* I. 1. 43. Quid agant, quidve *captent* conſili. *And.* II. 4. 1. Qua via *captent* te illi, eadem ipſos capi? *Hec.* I. 1. 16. Sermonem *captans. Phorm.* V. 6. 29.

CAPTUS.

Ut *captus* ſervolorum eſt. *Adelph.* III. 4. 34.

CAPUT.

Ridiculum *caput. And.* II. 2. 34. Illic eſt huic rei *caput. And.* II. 6. 27. *Capitis* periclum adire. *And.* IV. 1. 54. Diminuam ego *caput* tuum hodie. *Eun.* IV. 7. 33. Utinam tibi commitigari videam ſandalio *caput. Eun.* V. 7. 4. Capillus circum *caput* rejectus neclegenter. *Heaut.* II. 3. 49. Non poſſum pati, quin tibi *caput* demulceam. *Heaut.* IV. 5. 14. Non, ſi ex *capite* ſis meo natus. *Heaut.* V. 4. 12. Colaphis tuber eſt totum *caput. Adelph.* II. 2. 37. *Capite* pronum in terram ſtatuerem. *Adelph.* III. 2. 8. vide Not. Senſit te eſſe huic rei *caput. Adelph.* IV. 2. 29. *Capiti* atque aetati illorum. *Hec.* III. 1. 54. Suo *capiti* fuat. *Phorm.* III. 2. 6. vide Notas.

CARBO.

Tam excoctam reddam, atque atram, quam *carbo*'ſt. *Adelph.* V. 3. 63.

CARCER.

Ain tamen, *carcer*? *Phorm.* II. 3. 26. vide Notas.

CAREO.

Tandem non ego illa *caream*? *Eun.* II. 1. 17. *Carens* patria.

Heaut.

Heaut. I. 1. 85. Praeterquam tui *carendum* quod erat. *Heaut.* II. 4. 20. Mulierem, quae *careat* culpa? *Hec.* IV. 4. 40.

CARIA.

In *Cariam* eſt profectus. *Eun.* I. 2. 46. Capiam ex *Caria.* *Heaut.* III. 3. 47.

CARNUFEX.

Carnufex, quae loquitur? *And.* I. 2. 12. Meus *carnufex.* *And.* IV. 1. 27. Eho, *carnufex.* *And.* V. 2. 11. Os ut ſibi diſtorſit *carnufex.* *Eun.* IV. 4. 3. Numquam dicet *carnufex.* *Adelph.* III. 3. 9.

CARPO.

Unum quidquid, quod quidem erit belliſſimum, *carpam.* *Adelph.* IV. 2. 52.

CARUS.

Annona *caraſt.* *And.* IV. 4. 7. Neque meo cordi eſſe quemquam *cariorem.* *Eun.* I. 2. 121. Ego quoque una pereo, quod mi eſt *carius.* *Eun.* II. 1. 5. Amorem difficillimum & *cariſſimum.* *Eun.* V. 4. 5. Parare, quod ſit *carius*, quam ipſe eſt ſibi. *Adelph.* I. 1. 14. Solum id eſt *carum* mihi. *Adelph.* I. 1. 24. Quam ſint ſuavia, & quam *cara* ſint. *Phorm.* II. 2. 30.

CASA.

Ita fugias, ne praeter *caſam*, quod aiunt. *Phorm.* V. 2. 3.

CATUS.

Senex confidens, *catus.* *And.* V. 2. 14.

CAUDEX.

Caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus. *Heaut.* V. 1. 4.

CAVEO.

Neque tu haut dices tibi non praedictum, *cave.* *And.* I. 2. 34. Verbum unum mihi ſaxis *cave.* *And.* IV. 4. 14. Quod *cavere* poſſis, ſtultum admittereſt. *Eun.* IV. 6. 23. Ipſus ſibi *cavit* loco. *Eun.* IV. 7. 13. *Cave* ſis. *Eun.* IV. 7. 29. Ab iſtoc tibi *cavendum* intellego. *Eun.* V. 2. 44. Etiam *caves*? *Heaut.* II. 2. 6. *Cave* faxis. *Heaut.* I. 2. 13. Faciet niſi *caveo.* *Heaut.* IV. 4. 8. Etiam taces? ego *cavebo.* *Adelph.* IV. 2. 12. *Cave* dixeris. *Adelph.* III. 4. 12. Dum id reſcitum iri credit, tantiſper *cavet.* *Adelph.* I. 1. 45. Ego me ſcio *caviſſe.* *Hec.* III. 5. 20. Heus tu, *cave.* *Phorm.* II. 3. 51. *Cave* reſciſcat quiſquam. *Phorm.* V. 1. 37.

CAUSA.

Satis vehemens *cauſa* ad obiurgandum. *And.* I. 1. 123. Vera obiurgandi *cauſa.* *And.* I. 1. 131. Tandem inventaſt *cauſa.* *And.* IV. 1. 19. Ubi ea *cauſa* erit adempta his. *And.* V. 1. 18. *Cauſa* optumaſt. *And.* V. 1. 46. Nec ſatis ad obiurgandum *cauſae.* *And.* I. 1. 5. Quid *cauſae* eſt, quin. *And.* III. 4. 21. Ullam *cauſam*, ſaltem ineptam, falſam, iniquam. *And.* I. 5. 22. *Cauſam* ceperit. *And.* I. 3. 8. Multae ſunt *cauſae*, quamobrem cupiam. *Eun.* I. 2. 65. Num parva *cauſa* eſt? *Eun.* III. 5. 27. *Cauſam* dicere. *Eun.* Prol. 10. *Cauſam* repperit. *Eun.* III. 3. 6. Aliquam *cauſam* quaerebat. *Eun.* V. 5. 31. Id facere maxume *cauſa* mea. *Eun.* V. 8. 40. Fingit *cauſas.* *Eun.* I. 2. 58. Vera *cauſa* eſt. *Heaut.* II. 3. 95. Mea *cauſa* *cauſam* hanc iuſtam eſſe animum inducite. *Heaut.* Prol. 41. Non tam meapte *cauſa* laetor, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 8. Ego liberali illam adſero *cauſa* manu. Nunc vide, utrum vis, argentum accipere, an *cauſam* meditari tuam. *Adelph.* II. 1. 40. & 41. Advorſusne illum *cauſam* dicerem, cui veneram advocatus? *Adelph.* IV. 5. 42. Etſi tibi *cauſa* eſt de hac re. *Hec.* IV. 4. 3. Poſtquam ademptam hanc quoque tibi *cauſam* vides. *Hec.* IV. 4. 58. Alias ut uti poſſim *cauſa* hac integra. *Hec.* I. 2. 5. De tali *cauſa.* *Hec.* V. 1. 31. Te *cauſae* inpellebant leves. *Hec.* III. 4. 12. Omnis *cauſas* praecidam omnibus. *Hec.* IV. 2. 22. Con-fingis falſas *cauſas* ad diſcordiam. *Hec.* IV. 4. 71. Iuſtam illam *cauſam*, facilem, vincibilem, optumam. *Phorm.* I. 4. 48. Quam *cauſam* reperient? *Cauſam* tradere adverſariis. *Phorm* II. 1. 4. & 7. Non *cauſam* dico, quin. Servom hominem *cauſam* orare leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 48. & 62. Iudicium de eadem *cauſa* iterum ut reddant tibi, de eadem *cauſa* bis iudicium adipiſcier. *Phorm.* II. 3. 57. & 59. Noſtra *cauſa* ſcilicet in nervom potius ibit. *Phorm.* IV. 4. 15. *Cauſa* eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 29. vide Notas. Aliquid credito eſſe *cauſae.* *Phorm.* V. 6. 35. Veſtri honoris *cauſa.* *Phorm.* V. 8. 35.

CAUTE.

Res omnis *cautius*, ne temere faciam, adcuro. *Hec.* V. 1. 12.

CAUTIM

Cautim & paulatim dabis. *Heaut.* IV. 8. 29.

CAUTIO.

Ne reſciſcat, *cautio* eſt. *And.* II. 3. 26. Piſces mihi ne corrumpantur, *cautioſt.* *Adelph.* III. 3. 67.

CAUTUS.

Ut *cautus* eſt, ubi nihil opuſt. *Phorm.* IV. 5. 3.

CEDO. *Verb.*

Cedo, ut melius dicas. *Adelph.* III. 2. 52. vide Notas.

CEDO. *Adverb.*

Qui *cedo*? *And.* I. 1. 123. *Cedo* igitur, quid faciam? *And.* II. 3. 9. *Cedo* quid iurgabit tecum? *And.* II. 3. 15. Quid te ergo aliud ſollicitat? *cedo.* *Eun.* I. 2. 82. *Cedo* alios. *Eun.* IV. 7. 6. Quid factumſt? *cedo.* *Eun.* V. 4. 28. *Cedo* dextram. *Heaut.* III. 1. 84. *Cedo* quid eſt? *Heaut.* III. 3. 36. Nomen mulieri *cedo* quod ſit. *Heaut.* IV. 1. 49. *Cedo* quemvis arbitrum. *Adelph.* I. 2. 43. Coram ipſum *cedo.* *Adelph.* III. 4. 38. Puerum mihi *cedo*: ego alam. *Hec.* IV. 4. 86.

4. 86. *Cedo* dum, en unquam audiſti? *Phorm.* II. 2. 15. Quod fers, *cedo.* *Phorm.* V. 6. 17. Quin tu mi argentum *cedo.* P. Immo vero uxorem tu *cedo.* *Phorm.* V. 8. 42. & 43. Cape, *cedo.* *Phorm.* V. 8. 57. vide Notas.

CELER.

Niſi conſilium *celere* repereris. *Phorm.* I. 4. 1.

CELLA.

Me in *cellam* aliquam cum illa concludam. *Adelph.* IV. 2. 13.

CELLULA.

Cum in *cellulam* ad te patris penum omnem congerebam clanculum. *Eun* II. 3. 19.

CELO.

Bene diſſimulatum amorem & *celatum* indicat. *And.* I. 1. 105. Vos *celavi*, quod nunc dicam. *And.* III. 4. 6. Ubi ubi eſt, diu *celari* non poteſt. *Eun.* II. 3. 3. *Celem* iam inſperatum gaudium? *Heaut.* III. 1. 5. *Celabitur* itidem, ut *celata* adhuc eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. Ea ne me *celet*, conſueſeci filium. *Adelph.* I. 1. 29. Haud ita decet, *celare* te iras. *Hec.* II. 2. 11. Neſcio quod magnum malum me *celas.* *Hec.* III. 1. 40. Te atque alios partum ut *celaret* ſuum. *Hec.* III. 3. 24. Vereor, ne orata noſtra nequeat *celare.* *Hec.* IV. 1. 61. Noſne hoc *celatos* iam diu? *Hec.* IV. 4. 23.

CENA.

In *cenam* ſeni *And.* II. 2. 32. Quem vocabo ad *cenam*? *And.* II. 6. 22. Rogare ad *cenam* ut veniat. *Eun.* II. 2. 35. Eamus ergo ad *cenam.* *Eun.* III. 2. 6. *Cenam* apparare. *Heaut.* I. 1. 74. Abduxi ad *cenam.* *Heaut.* I. 2. 9. Nobis *cenae* quid fiet. *Heaut.* I. 2. 37. Unam eii *cenam* atque eius comitibus dedi. *Heaut.* III. 1. 46. Non rediit à *cena.* *Adelph.* I. 1. 1. Me ad *cenam* voca. N. Pol vero voco. *Phorm.* V. 9. 64.

CENO.

Symbolam dedit, *cenavit.* *And.* I. 1. 61. Cum amatore cum *cenant*, ligurriunt. *Eun.* V. 4. 14 vide Notas.

CENSEO.

Tu ſi hic ſis, aliter *cenſeas.* *And.* II. 1. 10. vide Notas. *Cenſen* me verbum potuiſſe ullum proloqui? *And.* I. 5. 21. Dari tibi verba *cenſes* falſo. *And.* III. 2. 25. vide Notas. Ego rus ibo, atque ibi manebo. PA. *Cenſeo.* *Eun.* II. 1. 11. Quid faciendum *cenſes*? *Eun.* IV. 4. 52. Recte dicit, *cenſeo.* *Heaut.* III. 3. 27. *Cenſen* vero? *Eun.* III. 3. 30. Aequom eſſe *cenſent.* *Heaut.* II. 1. 2. Animum advertunt graviter, quae non *cenſeas.* *Heaut.* III. 3. 9. Quid te futurum *cenſes*? *Heaut.* III. 1. 53. Rem cum videas, *cenſeas.* *Heaut.* V. 3. 21. *Cenſen* hominem me eſſe? *Adelph.* IV. 2. 40. Haut aliter *cenſeo.* *Adelph.* V. 8. 5. Adeon me eſſe pervicacem *cenſes*? *Hec.* IV. 1. 32. Ego amplius deliberandum *cenſeo.* *Phorm.* II. 4. 17.

CENTIES.

Ut nil credas intellegere, niſi idem dictumſt *centies.* *Heaut.* V. 1. 8.

CENTURIO.

Ubi *centurioſt* Sanga? *Eun.* IV. 7. 6.

CEREBRUM.

Ut *cerebro* diſpergat viam. *Adelph.* III. 2. 19. Diminuetur tibi quidem iam *cerebrum.* *Adelph.* IV. 2. 32. An tibi iam mavis *cerebrum* diſpergam hic? *Adelph.* V. 2. 7.

CERES.

Sine *Cerere* & Libero friget Venus. *Eun.* IV. 5. 6.

CERNO.

Ut conſuetum facile amorem *cerneret.* *And.* I. 1. 108. Si ſatis *cerno.* *Adelph.* III. 3. 85.

CERTATIO.

Numquam vidi iniquius *certationem* comparatam. *Adelph.* II. 2. 4. vide Notas.

CERTE.

Certe captus eſt. *And.* I. 1. 55. Hercle *certe.* *And.* II. 2 10. Moleſtus *certe* ei fuero *And.* IV. 1. 17. *Certe* pol. *Eun.* IV. 5. 5. At *certe* ut hinc concedas. *Heaut.* III. 3. 11. vide Notas. *Certe* ſic erit. *Heaut.* V. 3. 12. vide Notas. Eſt ne hic ipſus, de quo agebam? & *certe* is eſt. *Adelph.* I. 1. 53. Simulare *certe* eſt hominis. *Adelph.* IV. 7. 16. *Certen*? PAR. *Certe.* *Hec.* V. 4. 3. *Certe* edepol. *Phorm.* V. 1. 8.

CERTO, *Verb.*

Benedictis ſi *certaſſet*, audiſſet bene. *Phorm.* Prol. 20.

CERTO, *adverb.*

Hoc *certo* ſcio. *And.* V. 4. 26. *Certo* comperi. *Eun* V. 1. 9. Satis *certo* ſcio. *Heaut.* I. 1. 19. Ut opiner? & *certo* ſcio. *Adelph.* IV. 5. 14. *Certo* decrevi. *Hec.* IV. 2. 10.

CERTUS.

Omnia experiri *certumſt.* *And.* II. 1. 11. Nec quid agam *certumſt.* *And.* I. 3. 4. *Certa* res eſt. *And.* II. 2. 31. Hic reddes omnia, quae nunc ſunt *certa* ei conſilia, incerta ut ſient. *And.* II. 3. 16. Ita facere *certumſt.* *Eun.* I. 2. 108. Si *certumſt* facere, facias. *Eun.* II. 3. 97. Arbitror: *certum* non ſcimus. *Eun.* I. 2. 31. Satin hoc *certumſt*? G. *Certum.* *Adelph.* III. 2. 31. Nec quicquam *certi* reſpondes mihi? *Hec.* IV. 4. 84. Vide, ut mi haec *certa* & clara attuleris. *Hec.* V. 4. 1. Quantum poteſt, me *certiorem* face. *Phorm.* IV. 3. 69.

CERVA.

Cervam videre fugere, & ſectari canes. *Phorm.* Prol. 7.

CERVIX.

Inverſa verba, everſas *cervices* tuas. *Heaut.* II. 3. 131.

CES-

Digitized by Google

CESSO.

Ceſſas adloqui? *And.* II. 2. 6. *Ceſſo* adloqui. *And.* V. 2. 4. Quid ſtas? Quid *ceſſas*? *And.* V. 6. 15. Paulum ſi *ceſſaſſem*, domi non offendiſſem. *Eun.* IV. 4. 5. Odioſa *ceſſas*? *Eun.* IV. 6. 16. *Ceſſo* hunc adoriri? *Heaut.* IV. 5. 9. Odioſus *ceſſat.* *Adelph.* IV. 2. 49. Set cur *ceſſas*? *Adelph.* IV. 5. 69. *Ceſſatum* uſque adhuc eſt: *Adelph.* IV. 4. 23. Ut olim te oſtendiſti, nil *ceſſaviſti* eadem eſſe uſque adhuc. *Hec.* V. 1. 29. Contumelias numquam *ceſſavit* dicere. *Phorm.* II. 3. 30.

CETARIUS.

Cetarii, lanii, coqui, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

CETERI.

Lamentari praeter *ceteras* viſa. Forma praeter *ceteras* honeſta & liberali. *And.* I. 1. 94. & 95. Horum ille nihil egregie praeter *cetera* ſtudebat. *And.* I. 1. 31. Sua cauſa excludi *ceteros.* *Eun.* III. 2. 28. Patriam, & ſigna *cetera.* *Eun.* I. 2. 32. Nolim *ceterarum* rerum te ſocordem eodem modo. *Adelph.* IV. 5. 61. Cum ego vos curis ſolvi *ceteris.* *Hec.* II. 1. 33. Tu coniicito *ceterum.* *Phorm.* I. 3. 14. vide Notas.

CETERUM.

Ceterum de excluſione verbum nullum. *Eun.* I. 2. 7. *Ceterum* idem hoc aut melius tute inveniſſes. *Eun.* III. 1. 62. vide Notas. *Ceterum*, placet tibi factum? *Adelph.* IV. 7. 18. *Ceterum* de reddducenda id facias, quod in rem ſit tuam. *Hec.* III. 3. 31. *Ceterum* poſthac ſi quicquam, nihil precor. *Phorm.* I. 2. 91.

CHAEREA.

Hic ſaepicule nominatur in Eunucho.

CHARINUS.

Andriae perſona eſt. Quam villam demonſtravit *Charini*? *Heaut.* IV. 4. 10.

CHREMES.

Andriae, Eunuchi, Heautontimorumeni, & Phormionis perſona.

CHRYSIS.

Huius mentio eſt, *And.* I. 1. & I. 5. Quis heri *Chryſidem* habuit? *And.* I. 1. 58.

CIBUS.

Viden otium & *cibus* quid facit alienus. *Eun.* II. 2. 34. Deducunt *cibum.* *Cibum* nonnumquam capiet cum ea. *Cibum* una capias. *Eun.* II. 3. 23. 76. & 81. E flamma petere te *cibum* poſſe arbitror. *Eun.* III. 2. 38. Avidae *cibi.* *Eun.* V. 4. 16. Unde mi peterem *cibum.* *Heaut.* V. 2. 25.

CICATRIX.

Neque pugnas narrat, neque *cicatrices* ſuas oſtentat. *Eun.* III. 2. 29.

CILICIA.

Iter illi in Lemnum ut eſſet, noſtro in *Ciliciam.* *Phorm.* I. 2. 16.

CIRCUM.

Quae *circum* illam eſſent. *Eun.* III. 5. 33. Capillus *circum* caput reiectus. *Heaut.* II. 3. 49.

CIRCUMCURSO.

Hac illac *circumcurſa.* *Heaut.* III. 2. 1.

CIRCUMEO.

Facinus indignum, ſic *circumiri.* *Phorm.* IV. 2. 9.

CIRCUMITIO.

Nil *circum itione* uſus es. *And.* I. 2. 31.

CIRCUMSPECTO.

Neſcio quid *circumſpectat.* *Eun.* II. 2. 60. Simul alia *circumſpecto*, ſatine explorata ſint. *Eun.* III. 5. 54.

CIRCUMSPICIO.

Eſcendo in quendam excelſum locum. *Circumſpicio.* *And.* II. 2. 20. Numquid *circumſpexti*? *Adelph.* IV. 5. 55.

CIRCUMVALLO.

Tot res repente *circumvallant*, unde emergi non poteſt. *Adelph.* III. 2. 4.

CIRCUMVENIO.

Ne eum *circumventum* inique iniqui inrideant. *Hec.* Alt. Prol. 46.

CISTELLA

Ciſtellam domo efferre cum monumentis. *Eun.* IV. 6. 15

CITHARISTRIA.

Quandam nactus eſt puellulam *cithariſtriam.* Quid paedagogus ille qui *cithariſtriam*? *Phorm.* I. 2. 32. & 94.

CITO.

Abi *cito*, & ſuſpende te. *And.* I. 5. 20. Hui, tam *cito*? *And.* III. 1. 16. Quam *cito*? *Eun.* I. 2. 98. Haud *cito* mali quid ortum ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 89. *Cito* ab eo haec ira abſcedet. *Hec.* V. 2. 15. Tacitus *citius* audies. *Eun.* III. 5. 23.

CIVIS.

Civem Atticam eſſe hanc. *And.* I. 3. 16. Illam hinc *civem* eſſe aiunt. *And.* V. 1. 14 Praeter *civium* morem atque legem. *And.* V. 3. 8. *Civem* inventam gaudeo. *And.* V. 4. 36. vide Notas. Virginem vitiare *civem*? *Eun.* V. 2. 19. Hoc peccatum in virginem eſt *civem.* *Adelph.* IV. 7. 8. Ne illiuſmodi iam magna nobis *civium* paenuriaſt. *Adelph.* III. 3. 87. Hoſpites, tum *civis.* *Phorm.* II. 2. 14. Ne quid *civis* turpe in ſe admitteret. *Phorm.* II. 3. 68.

CIVITAS.

In qua *civitate* tandem te arbitrare vivere? *Adelph.* IV. 5. 51.

CLAM.

Nec *clam* te eſt. *And.* I. 5. 52. Amavit tum id *clam.* *And.* II. 6. 13. Vel vi, vel *clam*, vel precario. *Eun.* II. 3. 28. *Clam* te ſubduxti mihi. *Eun.* IV. 7. 25. Haec *clam* me omnia. *Heaut.* I. 1. 46. Sperat fore *clam.* *Adelph.* I. 1. 46.

Digitized by Google

Haut *clam* me eſt. *Hec.* III. 4. 10. Non *clam* me haberet, quod celaſſe intellego. *Hec.* IV. 4. 35. Peperit uxor *clam. Hec.* V. 2. 15.

CLAMITO.

Quid *clamitas*? *And.* IV. 4. 28. *Clamitans*: indignum facinus. *And.* I. 1. 117.

CLAMO.

Illis quae ſunt intus *clamat* de via. *And.* III. 2. 11. Venit ad me ſaepe *clamans*, Quid agis, Micio? *Adelph.* I. 1. 11. vide Notas. *Clamant* omnes indigniſſume factum eſſe. *Adelph.* I. 2. 11. Non *clamas*? non inſanis? *Adelph* IV. 7. 9. Quid agam? quid *clamem*? aut quearar? *Adelph.* V. 3. 3. Tumultuantur, *clamant. Hec.* Alt. Prol. 33. Ne *clama. Phorm.* IV. 3. 59.

CLAMOR.

Clamore ſummo. *Heaut.* Prol. 40. *Clamor* mulierum. *Hec.* Alt. Prol. 26. Pro Iuppiter, *clamorem* audio. *Hec.* III. 1. 37.

CLANCULUM.

Penum omnem congerebam *clanculum. Eun.* II. 3. 18. Mordere *clanculum. Eun.* III. 1. 21. Veniſſe *clanculum. Eun.* III. 5. 41. Specto per flabellum *clanculum. Eun.* III. 5. 54. Agere inter ſe *clanculum. Heaut.* III. 1. 63. Alii *clanculum* patres quae faciunt. *Adelph.* I. 1. 27. Cum eius conſuevit matre *clanculum. Phorm.* V. 6. 33.

CLARE.

Quin dicis *clare. Adelph.* IV. 4. 15.

CLARUS.

Vide, ut mi haec certa & *clara* attuleris. *Hec.* V. 4. 1.

CLEMENS.

Iuſta & *clemens* fuerit ſervitus. *And.* I. 1. 9. *Clementem* vitam urbanam, atque otium ſecutus ſum. *Adelph.* I. 1. 17. *Clemens*, placidus. *Adelph.* V. 4. 10. Animo benigno in illam & *clementi* ſui. *Hec.* III. 5. 22.

CLEMENTIA.

Facilitate nihil eſſe homini melius, neque *clementia. Adelph.* V. 4. 7.

CLIENS.

Cliens, amicus, hoſpes, nemoſt vobis! *Adelph.* IV. 1. 13.

CLIENTELA.

Thais ſe patri commendavit; in *clientelam* & fidem nobis dedit ſe. *Eun.* V. 8. 9. vide Notas.

CLINIA

Erras, ſi id credis, & me ignoras, *Clinia. Heaut.* I. 1. 53. Eiuſdem perſonae multa eſt in hac Fabula mentio.

CLITIPHO.

Et haec Heautontimorumeni perſona eſt.

CLIVOS.

Clivos deorſum verſum eſt. *Adelph.* IV. 2. 36.

COEMO.

Coemiſſe hinc quae illuc veheres multa. *Adelph.* II. 2. 17.

COEO.

Heri aliquot aduleſcentuli *coiimus* in Piraeo. *Eun.* III. 4. 1.

COEPI.

Amare *coepi. Eun.* III. 5. 20. *Coepi* egomet mecum cogitare. *Eun.* IV. 2. 1. Si quicquam hodie hic turbae *coeperis. Eun.* IV. 7. 30. Eius filiam ille amare *coepit* virginem. *Coepi* non humanitus tractare. Ubi video, haec *coepi* cogitare. *Heaut.* I. 1. 45. 47. & 76. Hoc quod *coepi*, primum enarrem. *Heaut.* II. 3. 32. Video non licere, ut *coeperam*, hoc pertendere. *Heaut.* V. 5. 9. Sex menſibus prius olfeciſſem, quam ille quicquam *coeperet*? *Adelph.* III. 3. 43. Pergam quo *coepi* hoc iter. *Hec.* I. 2. 119.

COEPTO.

Quid *coeptas*, Thraſo? *Eun.* V. 7. 1. vide Notas. Quid hic *coeptat*? *Heaut.* IV. 4. 12. *Phorm.* IV. 3. 21.

COGITO.

Sic *cogitabam. And.* I. 1. 84. Ut ne eſſet ſpatium *cogitandi. And* I. 2. 11. Quid agam, *cogito. And.* II. 2. 21. Neque quid me ores, *cogitas*: nam ſi *cogites*, remittas. *And.* V. 1. 7. & 8. Quod nunc tute tecum iratus *cogitas. Eun.* I. 1. 19. Profecto quanto magis magisque *cogito. Eun.* III. 3. 1. Etiam atque etiam hoc *cogita. Eun.* I. 1. 11. Non enim *cogitaras. Eun.* III. 1. 62. Coepi egomet mecum aliam rem ex alia *cogitare. Eun.* IV. 2. 7. Occepi mecum *cogitare. Eun.* IV. 2. 8. Hunc tu in aedis *cogitas* recipere poſthac? *Eun.* V. 2. 59. Immo hoc *cogitato. Eun.* IV. 6. 21. *Cogita* modo. *Eun.* V. 8. 43. Quid nunc facere *cogitas*? *Heaut.* III. 3. 46. Quia non rediit filius, quae *cogito*? *Adelph.* I. 1. 10. *Cogito* id quod res eſt. *Adelph.* II. 1. 52. Ubi illum quaeram, *cogito. Adelph.* IV. 2. 30. Quae in animo *cogitat. Adelph.* I. 1. 5. Hoc tu facito cum animo *cogites. Adelph.* III. 4. 55. Quaeſo hoc facito tecum *cogites. Adelph.* V. 3. 22. Haec ſi voles in animo vere *cogitare. Adelph.* V. 3. 32. Ita ſum inritatus, animum ut nequeam ad *cogitandum* inſtituere. Non potuit *cogitata* proloqui. *Phorm.* II. 1. 10. & 53.

COGNATA.

Amicas te & *cognatas* deſerere nolo. *Hec.* IV. 2. 16. Cedo qui eſt *cognata*? *Phorm.* II. 3. 51. Negat Phanium eſſe hanc ſibi *cognatam* Demipho? Hanc Demipho negat eſſe *cognatam*? *Phorm.* II. 3. 5. & 6. Cave ne in *cognatam* pecces. *Phorm.* V. 3. 20.

COGNATUS.

Inopia & *cognatorum* neclegentia coacta. *And.* I. 1. 44. Is mihi *cognatus* fuit. *And.* V. 4. 23. vide Notas. Habeo hic neminem, neque notum, neque *cogna-*

Digitized by Google

cognatum. Eun. I. 2. 68. Amicos, genus, *cognatos* divitias. *Heaut.* I. 2. 20. Hegio eſt his *cognatus* proxumus. *Adelph.* V. 8. 24. Neque illi benevolens, neque notus, neque *cognatus. Phorm.* I. 2. 48.

COGNITIO.

De *cognitione* ut certum ſciam. *Eun.* V. 3. 12. Indeſt *cognitio* facta. *Hec.* V. 3. 33.

COGNOSCO.

Rem *cognoſcite. And.* Prol. 24. Tandem *cognoſti* qui ſiem? *And.* III. 4. 7. Utilitatem in ea re faciam ut *cognoſcas* meam. *Eun.* II. 3. 18. Aequom eſt vos *cognoſcere*, atque ignoſcere. *Eun.* Prol. 42. Mature ut cum *cognorit*, perpetuo oderit. *Eun.* V. 4. 11. Et *cognoſcendi* & ignoſcendi dabitur peccati locus. *Heaut.* II. 1. 6. Alias *cognoſtis* eius: quaeſo hanc noſcite. *Hec.* Prol. 8. Ubi ſunt *cognitae*, placitae ſunt. *Hec.* Alt. Prol. 12.

COGO.

Coactum egeſtate ingenium. *And.* I. 5. 40. Si nolit, quin eum merito poſſim *cogere. And.* III. 2. 51. Tu *coactus* tua voluntate es. *And.* IV. 1. 34. *Coactus* legibus eam uxorem ducet. *And.* IV. 4. 41. Iubeo, *cogo*, atque impero. *Eun.* II. 3. 98. Quaſi talenta ad quindecim *coegi. Heaut.* I. 1. 94. In anguſtum oppido nunc meae *coguntur* copiae. *Heaut.* IV. 2. 2. Malo *coactus*, qui ſuum officium facit. *Adelph.* I. 1. 44. Quod vos vis *cogit*, id voluntate impetret. *Adelph.* III. 4. 44. vide Notas. Huic leges *cogunt* nubere hanc. *Adelph.* IV. 5. 18. Filium *cogam. Adelph.* V. 3. 65. vide Notas. Vi coepi *cogere. Hec.* II. 2. 26. Invitus feci; lex *coegit. Phorm.* II. 1. 6. Etiam idne lex *coegit? Phorm.* II. 1. 8. vide Notas. Vi *coactum* te eſſe, invitum, lege, iudicio. *Phorm.* I. 4. 36.

COHAEREO.

Non *cohaerent. And.* II. 2. 24.

COHIBEO.

Aetas, metus, magiſter *cohibebant. And.* I. 1. 27. vide Notas. Non te *cohibes? Heaut.* V. 1. 46.

COITIO.

Prima *coitio*ſt acerrima. *Phorm.* II. 2. 32.

COLAPHUS.

Homini miſero plus quingentos *colaphos* infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. *Colaphis* tuber eſt totum caput. *Adelph.* II. 2. 37.

COLAX.

Colacem eſſe nempe, Plauti veterem fabulam. *Eun.* Prol. 25. vide Notas. *Colax* Menandri eſt: in ea eſt paraſitus *Colax. Eun.* Prol. 30.

COLLIGO.

Meridie ipſo faciam ut ſtipulam *colligat. Adelph.* V. 3. 62.

COLO.

Dum ille vitam illam *colet* inopem. *Heaut.* I. 1. 84. Nos amatores *colunt. Phorm.* II. 4. 9. Nos *coluit* maxime. *Adelph.* III. 2. 54. *Colere*, adiuvare, adiungere. *Adelph.* V. 8. 4. Quod potero faciam, tamen ut pietatem *colam. Hec.* III. 4. 33. Agrum de noſtro patre *colendum* habebat. *Phorm.* II. 3. 18.

COLOR.

Numnam eius *color* pudoris ſignum uſquam indicat? *And.* V. 3. 7. Qui *color*, qui nitor veſtitus? *Eun.* II. 2. 11. vide Notas. *Color* verus. *Eun.* II. 3. 27. *Colore* ſtellionino. *Eun.* IV. 4. 22. vide Notas.

COLUMEN.

Columen vero familiae. *Phorm.* II. 1. 57.

COMEDO.

Hunc *comedendum* & ebibendum vobis propino. *Eun.* V. 8. 57. vide Notas. Quid *comedent?* quid ebibent? *Heaut.* II. 3. 14.

COMES.

Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem. *Eun.* II. 3. 55. Unam eii cenam atque eius *comitibus* dedi. *Heaut.* III. 1. 46. *Comitum* conventus. *Hec.* Alt. Prol. 27. Sine *comite. Hec.* V. 3. 25.

COMIS.

Uſa ſum benigno & lepido & *comi. Hec.* V. 3. 39. Quemquamne tam animo *comi* & leni putas? *Heaut.* V. 1. 39. vide Notas.

COMISSATOR.

Edepol *comiſſatorem* haud ſane commodum. *Adelph.* V. 2. 8.

COMISSOR.

Phaedriam intromittamus *comiſſatum. Eun.* III. 1. 52. vide Notas.

COMITER.

Qui me dudum adiurit *comiter. Phorm.* III. 3. 4.

COMMEMINI.

Sic *commemineram. Eun.* III. 5. 16. Si ſatis *commemini. Phorm.* III. 2. 38.

COMMEMORABILIS.

Non fit ſine periclo facinus magnum & *commemorabile. Heaut.* II. 3. 73. vide Notas.

COMMEMORATIO.

Iſtaec *commemoratio* quaſi exprobratio eſt. *And.* I. 1. 16.

COMMEMORO.

Quid *commemorem* primum? *Eun.* V. 8. 14. Cui dem, quamobrem dem, *commemorabo. Phorm.* IV. 5. 3. Quid ego nunc *commemorem* ſingulatim? *Phorm.* V. 9. 42.

COMMENDO. *Conmendo.*

Conmendat virginem mihi. *Eun.* III. 5. 29. Ego me tuae *commendo* & committo fidei. *Eun.* V. 2. 47. Thais ſe patri *commendavit. Eun.* V. 8. 9. vide Notas. Ille tibi moriens nos *commendavit. Adelph.* III. 4. 11.

COM-

COMMENTUM.

Ipſis *commentum* placet. *And.* I. 3 20.

COMMEO.

Huc raro in urbem *commeat*. *Hec.* I. 2. 100.

COMMEREO. *Commereo.*

Quid *commerui* aut peccavi? *And.* I. 1. 112. Numquam ſciens *commerui*. *Hec.* IV. 2. 4. Nullam de his rebus culpam *commeruit* tua. *Hec.* IV. 4. 9. Arbitrabitur *commeruiſſe* culpam. *Phorm.* I. 4. 28.

COMMEREOR.

Numquam quicquam erga me *commeritaſt*, quod nollem. *Hec.* III. 5. 36.

COMMETO.

Commetare ad mulierculam. *Heaut.* III. 1. 35. vide Notas.

COMMIGRO.

Ex Andro *commigravit* huc viciniae. *And.* I. 1. 43. Neque enim diu huc *commigrarant*. *Adelph.* IV. 5. 15.

COMMINISCOR.

Quid agam? aut quid *comminiſcar*? *Heaut.* IV. 2. 7. Huiusmodi mihi res ſemper *comminiſcere*. *Heaut.* IV. 6. 8.

COMMITIGO.

Utinam tibi *commitigari* videam ſandalio caput. *Eun.* V. 7. 4

COMMITTO.

Cui *committas* primo partu mulierem. *And.* I. 4. 3. Se *commiſſurum* mihi gnatam ſuam uxorem. *And.* I. 5. 6 Servon fortunas meas me *commiſiſſe* futili? *And.* III. 5. 3. Ovem lupo *commiſi*. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Ego me tuae commendo & *committo* fidei. *Eun.* V. 2. 57. Eis *commiſi* & credidi. *Heaut.* V. 1. 13. Non *committet* hodie umquam, iterum ut vapulet. *Adelph.* II. 1. 5. Ut tergum meum tuam in fidem *committam*. *Hec.* I. 2. 34. Qui illum decreerunt dignum, ſuos cui liberos *committerent*. *Hec.* II. 1. 15.

COMMODE

Non ſat *commode* diviſa ſunt temporibus tibi haec. *And.* III. 1. 17. Quantum ille potuit cogitare *commode*. *Heaut.* Prol. 14. Si quis recte aut *commode* tractaret. *Heaut.* I. 1. 100. Numquam *commodius* eum audivi loqui *Heaut.* III. 2. 48. Cuiquam aeque audiſſi *commode* quicquam eveniſſe? *Heaut.* IV. 3. 7. videNotas. Haut opinor *commode* finem ſtatuiſſe orationi. *Hec.* I. 2. 20. Numquam tam dices *commode*. *Hec.* I. 2. 33.

COMMODITAS.

Quot *commoditates* vide. *And.* III. 3. 37. Magnam mi iniicit ſua *commoditate* curam. *Adelph.* IV. 5. 76. Quantis *commoditatibus* hunc oneraſtis diem? *Phorm.* V. 6. 7.

COMMODO.

Quod queam, illi ut *commodem*. *Hec.* V. 1. 34.

COMMODUM. *Adverb.*

Illa ſeſe interea *commodum* huc advorterat. *Eun.* II. 3. 52. Id cum hoc agebam *commodum*. *Phorm.* IV. 3. 9.

COMMODUS.

Plus maliſt quam *commodi*. *And.* III. 3. 15. Nolo tibi ullum *commodum* intercludier. *And.* III. 3. 41. vide Not. Ex incommodis alterius ſua ut comparent *commoda*. *And.* IV. 1. 4. Ne quod voſtrum remorer *commodum*. *And.* IV. 3. 24. Tu illis fruare *commodis*. *Eun.* II. 3. 81. Quid ut ex ea re tandem caperes *commodi*? *Eun.* III. 5. 25. Cui tam ſubito tot contigerint *commoda*. *Eun.* V. 8. 3. Quam maxume ſervire voſtris *commodis*. *Heaut.* Prol. 50. Ut ex illius *commodo* meum compararem *commodum*. *Heaut.* II. 4. 17. Quine omnia ſibi poſtputavit eſſe prae meo *commodo*. *Adelph.* II. 3. 9. Sine labore patria potitur *commoda*. *Adelph.* V. 4. 17. Me pietas matris potius *commodum* ſuadet ſequi. *Hec.* III. 5. 31. Matris ſervibo *commodis*. *Hec.* III. 5. 45. Multa ex quo fuerint *commoda*, eius incommoda aequumſt ferre. *Hec.* V. 3. 42. *Commodiorem* hominem, adventum, tempus, non vidi. *And.* V. 2. 3. Si id non *commodumſt*. *Eun.* III. 4. 49. Mulier *commoda* & faceta. *Heaut.* III. 2. 10. Comiſſatorem haut ſane *commodum*. *Adelph.* V. 2. 8. Hoc & vobis & meae *commodum* famae arbitror. *Hec.* IV. 2. 9. Quot *commodas* res attuli? *Hec.* V. 3. 19. Exſequias Chremeti quibus eſt *commodum* ire, em tempus eſt. *Phorm.* V. 9. 37.

COMMONEO.

Commoneat, ut ſervem fidem. *And.* I. 5. 45. Aliorum exempla *commonent*. *And.* IV. 5. 17.

COMMONSTRO.

Parentis meos ut *commonſtres* mihi. *Heaut.* V. 4. 4. Hominem *commonſtrarier* mi iſtum volo. *Phorm.* II. 1. 75.

COMMORIENTES.

Commorientes fecit Plautus fabulam. *Adelph.* Prol. 7.

COMMOROR.

Quid illic tam diu quaeſo *commorabare*? *Phorm.* IV. 1. 7.

COMMOVEO.

Neque *commovetur* animus in ea re tamen. *And* I. 1. 67. *Commoveat*, neque commoneat, ut ſervem fidem. *And.* I. 5. 45. *Commovi*. *And.* II. 6. 25. Animus *commotuſt* metu. *And.* V. 4. 34. Iam te *commotum* reddam. *And.* V. 2. 23. In hac *commotus* ſum. *Eun.* III. 5. 19. Dormiunt: pol ego iſtos *commovebo*. *Heaut.* IV. 4. 8. Quidnam ille *commotus* venit? *Phorm.* I. 4. 6. *Commorat* omnes uos. *Phorm.* I. 2. 51.

COMMUNICO.

Nonne prius *communicatum* oportuit? *And.* I. 5. 4.

COMMUNIS.

Id oro te, in *commune* ut conſulas. *And.* III. 3. 16. Pernicies *communis* adoleſcentium.

Adelph

Adelph. II. 1. 34. *Communis* corruptela noſtrûm liberûm. *Adelph.* V. 3. 7. *Communia* eſſe amicorum inter ſe omnia. *Adelph.* V. 3. 18. Vitium *commune* omnium eſt. *Adelph.* V. 8. 30. *Communia* omnium quae ſunt patrum. *Hec* I. 2. 42. *Communia* eſſe haec. *Phorm.* II. 1. 15. vide Notas.

COMMUTO.

Numquam tecum *commutaturum* patrem unum eſſe verbum. *And.* II. 4. 7. *Commuto* locum. *Eun.* V. 5. 3. Tria non *commutabitis* verba hodie inter vos. *Phorm.* IV. 3. 33.

COMOEDIA.

Quas faciet de integrô *Comoedias.* *And.* Prol. 26. Ex integra Graeca integram *Comoediam* hodie ſum acturus. *Heaut.* Prol. 4. Synapothneſcontes Diphili *comoediaſt.* *Adelph.* Prol. 6. Placet haud fieri itidem ut in *Comoediis.* *Hec.* V. 4. 26. Epidicazomenen quam vocant *Comoediam* Graece. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

COMPARO. CONPARO.

Ex incommodis alterius ſua ut *comparent* commoda. *And.* IV. 1. 4. An potius ita me *comparem.* *Eun.* I. 1. 2. Quod donum dono huic contra *comparet.* *Eun.* II. 3. 64. Ne *comparandus* hic quidem ad illumſt. *Eun.* IV. 4. 14. Ut ex illius commodo meum *compararem* commodum. *Heaut.* II. 4. 18. Quae opus ſunt *comparet.* *Heaut.* IV. 8. 14. Ita *conparatam* eſſe hominum naturam omnium. *Heaut.* III. 1. 94. Numquam vidi iniquius certationem *comparatam.* *Adelph.* II. 2. 4. Quam inique *conparatumſt.* *Phorm.* I. 1. 7.

COMPEDES.

Habendum *compedes.* *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas.

COMPERIO. OR.

Comperiebam nihil ad Pamphilum quicquam attinere. *And.* I. 1. 63. De amore hoc *comperit.* *And.* I. 3. 6. Dum ne ab hoc me falli *comperiar.* *And.* V. 3. 31. Atqui certo *comperi.* *Eun.* V. 1. 9. Ubi *comperi* ex iis. *Heaut.* I. 1. 70.

COMPLACET.

Poſtquam me amare dixi, *complacitaſt* tibi. *And.* IV. 1. 21. Eius ſibi *complacitam* formam. *Heaut.* IV. 5. 24.

COMPLECTOR.

Mediam mulierem *complectitur.* *And.* I. 1. 106.

COMPLURES.

Emptae mulieres *complures.* *Adelph.* II. 2. 22. Ubi illic dies eſt *compluris.* *Hec.* I. 2. 110. *Compluris* menſes. *Phorm.* III. 2. 35. Nova *compluria.* *Phorm.* IV. 3. 6.

COMPLUSCULUS.

Hos dies *compluſculos* bene conveniebat inter eas. *Hec.* I. 2. 102.

COMPONO.

Nec magis *compoſitum* quicquam. *Eun.* V. 4. 13. Res *compoſita* eſt. *Adelph.* IV. 7. 17. *Componi* potis gratiaſt. *Hec.* III. 5. 19. *Compone* quae tecum ſimul ferantur. *Hec.* IV. 3. 5. Inter nos haec potius cum bona ut *componantur* gratia, quam cum mala. *Phorm.* IV. 3. 17.

COMPOS.

Vix ſum *compos* animi. *Adelph.* III. 2. 12.

COMPOSITO.

Compoſito factumſt. *Phorm.* V. 1. 29.

COMPRECOR. CONPRECOR.

Deos *conprecare.* Tu deos potius *comprecare.* *Adelph.* IV. 5. 65. & 70.

COMPREHENDO.

Comprehendi iube, quantum poteſt. *Eun.* V. 1. 20. Hunc pro moecho poſtea *comprehendere* & conſtrinxere. *Eun.* V. 5. 23.

COMPRIMO. CONPRIMO.

At tu tibi iſtas poſthac *comprimito* manus. *Heaut.* III. 3. 29. Cum *conpreſſa* eſt gnata. *Hec.* IV. 1. 57. Se fatetur neſcio quam *conpreſſiſſe.* *Hec.* V. 3. 30. Animam *compreſſi.* *Phorm.* V. 6. 28.

COMPROBO.

Beneficium verbis initum re *comprobes.* *And.* V. 1. 5.

CONATUS.

Magno iam *conatu* magnas nugas dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8.

CONCALESCO.

Concaluit : quid vis? *Heaut.* II. 3. 108.

CONCEDO. *Largior.*

Faciam ut tibi *concedam.* Haut tibi hoc *concedo.* *Hec.* II. 2. 3. & 16. Numquamne hodie *concedes* mihi? *Phorm.* V. 3. 22.

CONCEDO. *Abeo.*

Biduum ſaltem ut *concedas* ſolum. *Concedam* hinc intro. *Eun.* I. 2. 102. & 126. *Concede* iſtuc paululum. *Eun.* IV. 4. 39. Huc *conceſſero.* *Heaut.* I. 1. 122. Hinc *concedas* aliquo ab ore eorum. *Heaut.* III. 3. 11. Si nunc de tuo iure *conceſſiſſes* paululum. *Adelph.* II. 2. 9. Quando eſſe indignam ſeſe deputat, matri meae quae *concedat.* *Hec.* III. 5. 27. vide Not. Tempus eſt *concedere.* *Hec.* IV. 2. 21. Se *conceſſuram* ex aedibus. *Hec.* IV. 4. 57.

CONCERTO.

Te audio neſcio quid *concertaſſe* cum ero. *Adelph.* II. 2. 3.

CONCIEO.

Quantas turbas *concivi.* *Heaut.* V. 2. 17. Unum aliquod verbum inter eas iram hanc *conciviſſe.* *Hec.* III. 1. 33.

CONCILIO.

Prodi male *conciliate.* *Eun.* IV. 4. 2. Ut pacem *conciliem.* *Heaut.* V. 5. 2.

CONCLAMO.

Iam *conclamatumſt.* *Eun.* II. 3. 57.

CONCLAVE.

Virgo in *conclavi* ſedet. *Eun.* III. 5. 35. Ultimis *conclave* in aedibus. *Heaut.* V. 1. 29.

CONCLUDO.

Ut ab illa excludar, huc *concludar.* *And.* II. 3. 12. Illum aliquo *concluſiſſem.* *Eun.* IV. 3. 25. Tot res, tantas, tam op-

Digitized by Google

portune in unum *concluſit* diem. *Eun.* V. 8. 17. Me in cellam aliquam cum illa *concludam.* *Adelph.* IV. 2. 13. Tot me nunc rebus miſerum *concludit* pater. *Hec.* IV. 4. 8. *Concluſam* hic habeo uxorem ſaevam. *Phor.* V. 1. 17.

CONCORDO.

Si *concordabis* cum illa. *Phorm.* II. 4. 86.

CONCORS.

Credo ea gratia *concordes* magis fore. *Hec.* IV. 3. 11.

CONCREPO.

Concrepuit hinc à Glycerio oſtium. *And.* IV. 1. 58.

CONCUBO.

Tecum poſt duobus *concubuiſſe* eam menſibus. *Hec.* III. 3. 33.

CONCURRO.

Multa *concurrunt* ſimul. *And.* III. 2. 31. *Concurrunt* laeti mi obviam. *Eun.* II. 2. 25. *Concurrunt* multa. *Heaut.* II. 2. 3. vide Notas. Tot *concurrunt* veriſimilia. *Adelph.* IV. 4. 19.

CONCUTIO.

Qui templa caeli ſumma ſonitu *concutit.* *Eun.* III. 5. 43.

CONDECORO.

Poteſtas *condecorandi* ludos ſcaenicos. *Hec.* Alt. Prol. 37.

CONDITIO.

Accepit *conditionem.* *And.* I. 1. 52. Harum duarum *conditionum* nunc utram malis vide. *Heaut.* II. 3. 85. Quae vobis placita eſt, *conditio* datur. *Hec.* II. 1. 44. Hanc *conditionem* ſi cui tulero extrario. *Phorm.* IV. 1. 13.

CONDONO.

Habeo alia multa, nunc quae *condonabitur.* *Eun.* Prol. 17. Argentum quod habes *condonamus* te. *Phorm.* V. 8. 54.

CONDUCO.

Navem *conductam.* *Adelph.* II. 2. 17.

CONDUPLICO.

Quod bene promeritus fueris, *conduplicaveris.* *Phorm.* III. 2. 31.

CONFABULOR.

Si quando ad eam acceſſerat *confabulatum.* *Hec.* I. 2. 107.

CONFERO.

Ne poſt *conferas* culpam in me. *Eun.* II. 3. 97. Fructum ne quando tu alio *conferas.* *Eun.* III. 1. 60. Verba ſi ad rem *conferentur.* *Eun.* IV. 6. 4. Illi ſuum animum alio *conferunt.* *Heaut.* II. 4. 10. *conferunt* conſilia ad adoleſcentes. *Heaut.* III. 1. 64. vide Notas. Si *conferendum* exemplum eſt. *Adelph.* I. 2. 14. Si omnia omnes ſua conſilia *conferant.* *Adelph.* III. 2. 1.

CONFICIO.

Animus laſſus cura *confectus* ſtupet. *And.* II. 1. 4. Mihi *confecit* ſollicitudines. Ex unis geminas mihi *conficies* nuptias. *And.* IV. 1. 26. & 50. Amorem eum *confeci* ſine moleſtia. *Eun.* V. 4. 6. vide Notas. *Conficiam* facilius quod volo. *Heaut.* IV. 5. 55. Ut hodie *conficerentur* nuptiae. *Heaut.* V. 1. 22. Pacem in leges *conficiet* ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Aliquid gnato *conficies* mali. *Heaut.* V. 3. 1. Dormienti haec tibi *confecturos* Deos? *Adelph.* IV. 5. 59. Bonas *confeciſtis* nuptias. *Phorm.* II. 1. 28. Pauxillulum nummorum: id ut *conficerem.* *confeci.* *Phorm.* I. 1. 4. Una mihi res eſt *conficiunda.* Ne *conficere* credant argentum ſuum. *Phorm.* V. 5. 3. & 11.

CONFIDENS.

Ellum, *confidens*, catus. *And.* V. 2. 14. Homo *confidens.* *Phorm.* I. 2. 73.

CONFIDENTER.

In qua re nunc tam *confidenter* reſtas. *Heaut.* V. 3. 7.

CONFIDENTIA.

O ingentem *confidentiam.* *And.* V. 3. 5. Quae eius *confidentia* eſt! *Eun.* V. 1. 23.

CONFIDO.

Salvom, adfuturum eſſe hic *confido* propediem. *Heaut.* I. 1. 108. Ut *confidam* fore ita ut volumus. *Adelph.* V. 3. 40.

CONFINGO.

Lacrumae *confictae* dolis. *And.* III. 3. 26. Omnia haec *confingam.* *Phorm.* I. 1. 81.

CONFIO.

Spero *confore.* *And.* I. 1. 108.

CONFITEOR.

Hoc *confiteor* iure mi obtigiſſe. *And.* III. 5. 1. Quod ambo *confiteamini* ſine periclo eſſe. *Heaut.* II. 3. 97. *Confitere.* Egon *confitear*? *Heaut.* V. 3. 13. & 14. Orat; *confitetur*, purgat. *Phorm.* V. 9. 46.

CONFLICTO.

Cum huiusmodi ut *conflictares* malo. *Phorm.* III. 2. 20.

CONFLICTOR.

Qui cum ingeniis *conflictatur* eiusmodi. *And.* I. 1. 66.

CONFLO.

Magna familiaritas *conflata* eſt. *Eun.* V. 2. 35.

CONFUGIO.

Neque tu eo nunc *confugies*: Quid mea? *Heaut* IV. 5. 45. Nunc huc *confugit.* *Hec.* III. 3. 24. Memini, nocte prima *confugere* anhelantem domum. *Hec.* V. 3. 25.

CONFUTO.

Dictis *confutabitur.* *Heaut.* V. 1. 76. *Confutavit* verbis admodum iratum ſenem. *Phorm.* III. 1. 13.

CONGER. CONGRUS.

Congrum iſtum maxumum in aqua ſinito ludere. *Adelph.* III. 3. 23.

CONGERO.

Ad te patris penum omnem *congerebam* clanculum. *Eun.* II. 3. 19.

CONGLUTINO.

Meretricios amores nuptiis *conglutinas*? *And.* V. 4. 10.

CONGREDIOR.

Congredere actutum. *Phorm.* V. 6. 12.

CON-

INDEX.

Congruo.

Omnes *congruunt*. *Phorm.* II. 1. 34. Mulier mulieri magis *congruet*. *Phorm.* IV. 5. 14. vide Notas.

Conlecto.

Neque ſcio, quid dicam aut quid *conlectem*. *Eun.* III. 4. 5.

Conlectura.

Coniecturam hanc nunc ſacio. *And.* III. 2. 32. Quantum ex ipſa re *coniecturam* fecimus. *Heaut.* II. 3. 25. vide Notas. Quibus ex *coniectura* facile fit. *Adelph.* V. 3. 36. vide Notas.

Coniicio. *Suſpicor.*

Nequeo ſatis mirari neque *coniicere*. *Eun.* III. 4. 9. Annos ſexaginta natus es, aut plus ut *coniicio*. *Heaut.* I. 1. 11. vide Notas. Tu *coniicito* ceterum. *Phorm.* I. 3. 14. vide Notas.

Coniicio. *Jacio.*

In nuptias *conieci* herilem filium. *And.* III. 4. 23. Continuo hic ſe intro *coniicit*. *Heaut.* II. 3. 36. vide Notas. Ne me in laetitiam fruſtra *coniicias*. *Heaut.* II. 3. 51. Hinc me protinam *coniicerem* in pedes. *Phorm.* I. 4. 13.

Coniugium.

Coniugio liberali devinctum. *And.* III. 3. 29.

Coniuratio.

Quod hoc genus eſt, quae haec eſt *coniuratio*? *Hec.* II. 1. 1.

Conlacrumo.

Triſtis interim, nonnumquam *conlacrumabat*. *And.* I. 1. 82.

Conlaudo.

An fortunam *conlaudem*? *Eun.* V. 8. 16. *Conlaudavi* ſecundum ſacta & virtutes tuas. *Eun.* V. 8. 60. *Conlaudavit* filium. *Adelph.* III. 3. 13.

Conlibet.

Si quid *collibitumſt*, novi te. *Eun.* V. 8. 26. vide Notas.

Conligo.

Conligavit cum miſeris modis. PA. *Conligavit*? *Eun.* V. 4. 33. & 34.

Conloco.

Eam in lectum illae *conlocarunt*. *Eun.* III. 5. 45. Amici quoque res in tuto ut *conlocetur*. *Heaut.* IV. 3. 11. & 17.

Conlocupleto.

Tu interea loci *conlocupletaſti* te. *Heaut.* II. 3. 17.

Conloquor.

Conloquar. *And.* V. 6. 10. Videbit, *conloquetur*. *Eun.* II. 3. 76. Convenire & *conloqui*. *Eun.* III. 2. 14. Ut *conloqui* mecum una poſſet. *Hec.* I. 2. 56.

Conmiſereſco.

Si adeſſet, credo ibi eius *conmiſereſceret*. *Hec.* I. 2. 54.

Conor.

Quicquam te fallaciae *conari*. *And.* I. 2. 26. Egone iſtuc *conari* queam? *And.* I. 5. 35. *Conari* manibus, pedibus. *And.* IV. 1. 52. Dum moliumur, dum *conantur*, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 12. vide Notas.

Conparco.

Unciatim *conperſit* miſer. *Phorm.* I. 1. 10.

Conpotrix.

Quia *conpotrix* eius eſt. *And.* I. 4. 5.

Conpreſſus.

Virgo ex eo *conpreſſu* gravida facta eſt. *Adelph.* III. 4. 29.

Conqueror.

Neque voce alia poterat *conqueri*. *Hec.* III. 3. 15.

Conrado.

Conraſi omnia. *Heaut.* I. 1. 89. Minas decem *conrades* alicunde. *Adelph.* II. 2. 35. Ei credo munus hoc *conraditur*. *Phorm.* I. 1. 6. Aliquid *conraſiſſem*. *Phorm.* I. 4. 13. vide Notas.

Conſcindo.

Ipſam capillo *conſcidit*. *Eun.* IV. 3. 4. Virgo *conſciſſa* veſte. *Eun.* V. 1. 4.

Conſcius.

Quae mihi ſum *conſcia*. *Eun.* I. 2. 119. Ubi comperi ex iis, qui fuere ei *conſcii*. *Heaut.* I. 1. 70. Qui tam audacis facinoris mi *conſcius* ſis. *Phorm.* I. 3. 4.

Conſector.

Eſſe primos ſe omnium rerum volunt: hos *conſector*. *Eun.* II. 2. 18.

Conſequor.

Neceſſe eſt conſilia *conſequi* conſimilia. *Heaut.* I. 2. 35. Minas haſce ornamentis *conſequentur* alterae. *Heaut.* IV. 7. 9. Recta *conſequor*. *Hec.* III. 3. 12. Ex aegritudine miſeram mors *conſecuta* eſt. *Phorm.* V. 2. 23.

Conſerva.

Summa forma ſemper *conſervam* domi videbit. *Eun.* II. 3. 75.

Conſervo.

Conſervaſti te atque illam. *Heaut.* IV. 1. 40. *Conſerva*, quaere, parce. *Adelph.* V. 3. 27.

Conſervus.

Conſervis ad eundem iſtunc praecipio modum. *Adelph.* III. 3. 70.

Conſidero.

Mecum in animo vitam tuam *conſidero*. *Heaut.* II. 4. 5.

Conſentio.

Ne nos inter nos *conſentire* ſentiant. III. 1. 102. vide Notas.

Conſilium.

Si quid *conſili* habet, ut conſumat nunc. Quid cum illo *conſili* capiet. *And.* I. 1. 132. Neque pol *conſili* locum habeo, neque ad auxilium copiam. *And.* II. 1. 20. vide Notas. Huius *conſilio* fretus ſum. *And.* II. 1. 36. Facile, cum valemus, recta *conſilia* aegrotis damus. *And.* II. 1. 9. Hic reddes omnia, quae nunc ſunt certa ei *conſilia*, incerta ut fient. *And.* II. 3. 16. Intimuſt eorum *conſilii*. *And.* III. 3. 44. Vah *conſilium* callidum. *And.* III. 4. 10. Quandoquidem tam nulli *conſili* ſum. *And.* III. 5. 2. *Conſilium* quaero. *And.*

Digitized by Google

IV. 2. 19. Repudio quod *conſilium* primum intenderam. *And.* IV. 3. 18. Quae res in ſe neque *conſilium*, neque modum habet ullum. *Eun.* I. 1. 12. Simul *conſilium* cum re amiſti? *Eun.* II. 2. 10. Nunquam vidi melius *conſilium* dari. *Eun.* II. 3. 85. *Conſilium* volo capere una tecum. *Eun.* III. 5. 66. *Conſilium* illud rectumſt. *Eun.* IV. 7. 14. Neque quid nunc *conſili* capiam, ſcio. *Eun.* V. 2. 28. Aut conſolando, aut *conſilio*, aut re iuvero. *Heaut.* I. 1. 34. Neceſſe eſt, *conſilia* conſequi conſimilia. *Heaut.* I. 2. 35. Conferunt *conſilia* ad adoleſcentes. *Heaut.* III. 1. 65. vide Not. Neque me quicquam *conſilio* adiuvas? *Heaut.* V. 2. 29. Naturam illi pater es, *conſiliis* ego. *Adelph.* I. 2. 46. Quod ſi omnia omnes ſua *conſilia* conferant. *Adelph.* III. 2. 1. Pectore conſiſtere nil *conſili* quit. *Adelph.* IV. 4. 5. Illi credunt *conſilia* omnia. *Adelph.* V. 4. 18. Non eſt *conſilium*. *Hec.* III. 5. 44. Quid das *conſili*? *Hec.* IV. 4. 93. De eius *conſilio* velle ſeſe facere, quod ad hanc rem attinet. *Phorm.* III. 1. 17. Niſi aliquod *conſilium* celere ceperis. *Phorm.* I. 4. 1. Is quod mihi de hac re dederit *conſilium*, id ſequar. *Phorm.* II. 4. 21. Quo *conſilia* haec celeram? *Phorm.* V. 101. Modo ut hoc *conſilio* poſſiet diſcedi. *Phorm.* V. 2. 8. Hoc veſtrum *conſilium* fuit. *Phorm.* V. 8. 41.

CONSIMILIS.

Conſimilem luſerat iam olim ille ludum. *Eun.* III. 5. 38. Neceſſe eſt, conſilia conſequi *conſimilia*. *Heaut.* I. 2. 35. Cuius mos maximeſt *conſimilis* voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. Iſti formae ut mores *conſimiles* forent. *Heaut.* II. 4. 2. Eſt *conſimilis* moribus. *Heaut.* V. 3. 17.

CONSISTO.

Ubi ad ipſum venio diverticulum, *conſtiti*. *Eun.* IV. 2. 7. Ilico hic *conſiſte*. *Adelph.* II. 1. 2. Pectore *conſiſtere* nil conſili quit. *Adelph.* IV. 4. 5.

CONSOLOR.

Aut *conſolando*, aut conſilio, aut re iuvero. *Heaut.* I. 1. 34. Iſtam quod potes, fac *conſolere*. *Adelph.* III. 5. 2. Quid *conſolare* me? *Hec.* III. 1. 13.

CONSPECTUS.

Illam e *conſpectu* amiſi meo. *Eun.* II. 3. 1. Tuum *conſpectum* fugitat. *Heaut.* III. 1. 25. Fugere e *conſpectu*. *Hec* I. 2. 107. His meum fore *conſpectum* inviſum. *Hec.* V. 2. 22. Ipſum geſtio dari mi in *conſpectum*. *Phorm.* II. 1. 31. Patris *conſpectum* veritum hinc abiiſſe. *Phorm.* II 2. 1. Neque mi in *conſpectum* prodit. *Phorm.* II. 4. 3.

CONSPICOR.

Cur te ergo in his ego *conſpicor* regionibus? *Eun.* V. 8. 35. Quin te in fundo *conſpicer* fodere. *Heaut.* I. 1. 16.

CONSTABILIO.

Tuam rem *conſtabiliſſes*. *Adelph.* V. 1. 9.

CONSTITUO.

Diem quia olim in hunc ſunt *conſtitutae* nuptiae. *And.* I. 5. 34. Venturum ad me *conſtituit*. *Eun.* I. 2. 125. Locus, tempus *conſtitutumſt*. *Eun.* III. 4. 3. *Conſtitui* cum quodam hoſpite, me eſſe illum conventuram. *Hec.* I. 2. 120.

CONSTRINGO.

Quadrupedem *conſtringito*. *And.* V. 2. 24. Comprehendere & *conſtrinxere*. *Eun.* V. 5. 23.

CONSUEFACIO.

Conſuefeci filium. Hoc patrium eſt, potius *conſuefacere* filium, ſua ſponte recte facere, quam alieno metu *Adelph.* I. 1. 29. & 49.

CONSUESCO.

Cum ea *conſuevit*. *Adelph.* IV. 5. 32. Quacum tot *conſueſſet* annos. *Hec.* IV. 1. 40. Cum eius *conſuevit* matre clanculum. *Phorm.* V. 6. 33.

CONSUETUDO.

Parvae *conſuetudinis* cauſa. *And.* I. 1. 84. Ut neque me *conſuetudo*, neque amor, neque pudor commoveat. *And.* I. 5. 44. *Conſuetudine* & coniugio liberali devinctum. *And.* III. 3. 28. Cotidianae vitae *conſuetudinem*. *Heaut.* II. 3. 42. Vetere uti *conſuetudine*. *Hec.* Alt. Prol. 29. Antiqua *conſuetudine*. *Hec.* I. 2. 17. Amor me graviter *conſuetudoque* eius tenet. *Hec.* III. 3. 44. Qui hanc mihi adimat *conſuetudinem*. *Phorm.* I. 3. 9.

CONSUETUS.

Ut *conſuetum* facile amorem cerneres. *And.* I. 1. 108.

CONSULO.

Id oro te, in commune ut *conſulas*. *And.* III. 3. 16. Peſſume iſtuc in te atque in illum *conſulis*. *Heaut.* III. 1. 28. *Conſulere* in longitudinem. *Heaut.* V. 2. 10. Tun *conſulis* quicquam? *Adelph.* I. 2. 47. Poſt *conſulam*. *Adelph.* V. 9. 25. Recte *conſului* meae. *Hec.* IV. 1. 44. Dum tibi tempus *conſulendi* eſt. *Hec.* V. 1. 20. Qui mi *conſultum* optume velit eſſe. Cui de integro eſt poteſtas etiam *conſulendi*, quid velis. *Phorm.* I. 3. 1. & 22. Ut id *conſulerem*. *Phorm.* V. 1. 7.

CONSULTATIO.

Nulla tibi hic *conſultatioſt*. *Hec.* IV. 4. 28.

CONSUMO.

Siquid conſili habet, ut *conſumat* nunc. *And.* I. 1. 133. Quid in opere faciundo operae *conſumis* tuae. *Heaut.* I. 1. 21. Sumat, *conſumat*, perdat. *Heaut.* III. 1. 56. In apparando *conſumunt* diem. *Adelph.* V. 7. 2.

CONSUSURRO.

Syrus cum illo veſtro *conſuſurrant*. *Heaut.* III. 1. 64. vide Notas.

Contamino.

Contaminari non decere fabulas. *And.* Prol. 16. Ne hoc gaudium *contaminet* vita aegritudine aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Multas *contaminaſſe* Graecas, dum facit paucas Latinas. *Heaut.* Prol. 17.

Contego.

Illi miſerae indigne factam iniuriam *contexeris. Hec.* III. 3. 41.

Contemno.

Quot modis *contemptus*, ſpretus? *And.* I. 5. 13. Hic ego illum *contempſi* prae me. *Eun.* II. 2. 8. Numquid habes, quod *contemnas*! *Eun.* III. 2. 22. Arbitror te tuum conſilium *contempſiſſe. Hec.* I. 2. 15.

Contemplor.

Satis ut *contemplata* modo ſis. *Heaut.* IV. 1. 4. Voltum *contemplamini. Phorm.* I. 4. 32.

Contentus.

Neque tu uno eras *contenta. Eun.* I. 2. 42. Quae paululo tum erat *contenta. Heaut.* III. 1. 36.

Contero.

Contrivi in quaerendo vitam atque aetatem meam. *Adelph.* V. 4. 15. Curſando atque ambulando totum hunc *contrivi* diem. *Hec.* V. 3. 17. Quid hic *conterimus* operam fruſtra? *Phorm.* I. 4. 31.

Continens.

Hoc nemo fuit magis *continens. Eun.* II. 1. 21.

Continentia.

Magnum exemplum *continentiae. And.* I. 1. 65.

Contineo.

Taceo, & *contineo* optume. *Eun.* I. 2. 23. Vix me *contineo. Eun.* V. 2. 20. *Continebit* poſthac, ſi ſapiet, manus. *Adelph.* IV. 2. 26. Equidem cupio, & vix *contineor. Hec.* IV. 3. 9. Ruri fere ſeſe *continebat. Phorm.* II. 3. 17.

Contingo.

Hanc mi expetivi, *contigit. And.* IV. 2. 13. Cui tam ſubito tot *contigerint* commoda. *Eun.* V. 8. 3. Velle te id, quod non poteſt *contingere. Heaut.* II. 3. 83. Haec gaudia illi *contigiſſe* laetor. *Hec.* V. 3. 35.

Continuo.

Egomet *continuo* mecum. *And.* I. 1. 55. Mors *continuo* ipſam occupat. *And.* I. 5. 62. Sin falſum audierim ac fictum, *continuo* palamſt. *Eun.* I. 2. 24. vide Not. Ubi nominabit Phaedriam, tu Pamphilam *continuo. Eun.* III. 1. 15. Quae volo, ſimul imperabo: poſt *continuo* exeo. *Eun.* III. 2. 40. Haec ubi aperit oſtium, *continuo* hic ſe intro coniicit. *Heaut.* II. 3. 36. Ne mora ſit, ſi innuerim, quin pugnus *continuo* in mala haereat. *Adelph.* II. 1. 17. *Continuo* voltum earum ſenſi immutari. *Hec.* III. 3. 9.

Contortor.

Bonorum extortor, legum *contortor. Phorm.* II. 3. 27.

Contra.

Si ſcias quod domum dono huic *contra* comparet. *Eun.* II. 3. 64. Si laudabit haec illius formam: tu huius *contra. Eun.* III. 1. 54. Voluit facere *contra* huic aegre. *Eun.* IV. 1. 10. Ille ut item *contra*, me habeat, facio ſedulo. *Adelph.* I. 1. 25. Hiſcine tu amabo non *contra* inſidiabere? *Hec.* I. 1. 13. Nunc me tibi certum eſt *contra* gratiam referre. *Hec.* IV. 2. 7. Audi nunc *contra* iam. *Phorm.* IV. 4. 18.

Controversia.

Sine *controverſia* ab Dis ſolus diligere. *Phorm.* V. 6. 14.

Contumelia.

Quid eſt, ſi hoc non *contumeliaſt*? *And.* I. 5. 2. Lubido occluſa *contumeliis. And.* III. 5. 25. Non perpeti meretricum *contumelias. Eun.* I. 1. 3. Hancine ego ut *contumeliam* tam inſignem in me accipiam? *Eun.* IV. 7. 1. Iſtaec quidem *contumelia* eſt. *Heaut.* III. 3. 5. Ad *contumeliam* omnia accipiunt magis. *Adelph.* IV. 3. 15. Tegere *contumelias. Hec.* I. 2. 91. Ne ulla merito *contumelia* fieri a vobis poſſet. *Hec.* III. 5. 20. Abſenti tibi te indignas *contumelias* numquam ceſſavit dicere. *Phorm.* II. 3. 29. Novo modo ei faceres *contumeliam. Phorm.* V. 8. 79.

Contumeliose.

En umquam cuiquam *contumelioſius* audiſtis factam iniuriam, quam haec eſt mihi? *Phorm.* II. 3. 1.

Conturbo.

Conturbaſti mi rationes omnis. *Eun.* V. 2. 29. Maeſtus, atque animo fore *conturbato. Heaut.* I. 1. 70. vide Notas.

Convenio.

Ego hinc me ad forum, ut *conveniam* Pamphilum. *And.* I. 3. 22. Num videntur *convenire* haec nuptiis? *And.* II. 2. 29. *Conveniunt* mores. *And.* IV. 2. 13. Nomen non *convenit. And.* V. 4. 39. Ut liceat *convenire* & colloqui. Haut *convenit. Eun.* III. 2. 14. & 41. Dic *conveniſſe*, egiſſe te de nuptiis. *Heaut.* IV. 8. 22. In me quidvis harum rerum *convenit. Heaut.* V. 1. 3. Haec fratri mecum non *conveniunt. Adelph.* I. 1. 54. Bene *conveniebat* ſane inter eas. *Hec.* I. 2. 103. Neque *conventurum* inter nos poſthac arbitrer. *Hec.* IV. 4. 37. Laches me nunc *conventam* eſſe expetit. *Hec.* V. 1. 1. *Convenit* numerus quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3. Quod *conveniundi* patris me tempus capere iubeat. *Phorm.* V. 4. 9.

Conventus.

Comitum *conventus*, ſtrepitus. *Hec.* Alt. Prol. 27.

Converto. Convorto.

Non iam ad ſalutem poſſe *converti* hoc malum. *And.* V. 1. 48. Deum ſeſe in pretium *convertiſſe. Eun.* III. 5. 40. vide Notas. *Convortam* me domum. *Adelph.*

Adelph. III. 1. 22.

CONVICIUM.

Ante aedis non feciſſe erit melius hic *convicium*. *Adelph.* II. 1. 26.

CONVINCO.

Metuis, ne non, cum velis, *convincas* eſſe illum tuum? *Convinces* facile ex te eſſe natum. *Heaut.* V. 3. 15. & 18.

CONVIVA.

Me *convivam* ſolum abducebat ſibi. *Eun.* III. 1. 17. Egomet *convivas* moror. *Heaut.* I. 1. 120.

CONVIVIUM.

Rhodium tetigerim in *convivio*. Una in *convivio* erat hic. *Eun.* III. 1. 30. & 32. In *convivium* illam? *Eun.* IV. 1. 12. Ille ſuam ſemper egit vitam in otio, in *conviviis*. *Adelph.* V 4. 9. Apparare de die *convivium*. *Adelph.* V. 9. 8. Agitarem inter vos *convivium*. *Hec.* I. 2. 18.

CONVIVOR.

Nolunt crebro *convivarier*. *Heaut.* I. 2. 32.

CONVOLO.

Populus *convolat*. *Hec.* Alt. Prol. 32.

COPIA.

Neque pol conſili locum habeo, neque ad auxilium *copiam*. *And.* II. 1. 20. Sibi ut inſpiciundi eſſet *copia*. *Eun.* Prol. 21. Si non tangendi *copia* eſt, eho ne videndi quidem erit? *Eun.* IV. 2. 10. Date creſcendi *copiam*, novarum qui ſpectandi faciunt *copiam*. *Heaut.* Prol. 28. & 29. Ea res dedit exiſtumandi *copiam*. Tua amica tecum ſine metu ut ſit, *copiaſt*. *Heaut.* II. 3. 41. & 87. Ne quam aliam quaerat *copiam*, ac te deſerat. *Heaut.* V. 1. 54. Obſecrat, ut ſibi eius faciat *copiam*. *Phorm.* I. 2. 63. Quid ego ex hac inopia nunc capiam, & quid tu ex iſtac *copia*. Ut neque mi ius ſit amittendi, nec retinendi *copia*. *Phorm.* I. 3. 15. & 24.

COPIAE.

Viden tu illum militem ſecum ad te quantas *copias* adducere? *Eun.* IV. 6. 17. In anguſtum oppido meae coguntur *copiae*. *Heaut.* IV. 2. 2.

COQUO.

Coquendo ſit ſaxo & molendo. *Adelph.* V. 3. 61.

COQUUS.

Cetarii, lanii, *coqui*, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

COR.

Qui iſtum amorem ex *corde* eiicias. *And.* II. 1. 7. vide Notas. Aut tibi nuptiae haec ſunt *cordi*. P. *cordi*? *And.* II. 1. 28. Neque meo *cordi* eſſe quemquam cariorem. *Eun.* I. 2. 121. Cura ex *corde* exceſſit. *Hec.* III. 2. 12. Inſtructa mihi ſunt *corde* conſilia omnia. *Phorm.* II. 2. 7. Uterque utrique eſt *cordi*. *Phorm.* V. 3. 17.

CORAM.

Sine illum huc *coram* adducam. *And.* V. 3. 29. Vereor *coram* in os te laudare. *Adelph.* II. 4. 5. *Coram* ipſum cedo. *Adelph.* III. 4. 38.

CORINTHIUS.

Quaedam anus *Corinthia*. *Heaut.* III. 3. 39. *Corinthia* anus haut impura. *Heaut.* IV. 1. 16.

CORINTHUS.

E *Corintho* advena anus paupercula. *Heaut.* I. 1. 44. *Corinthum* hinc ſum profecta. *Hec.* I. 2. 11.

CORNU.

Tu in ſiniſtrum *cornu*; tu in dexterum. *Eun.* IV. 7. 5.

CORPUS.

Quae habitudo eſt *corporis*? *Eun.* II. 2. 11. *Corpus* ſolidum & ſucci plenum. *Eun.* II. 3. 26. Tu mihi es germanus pariter animo ac *corpore*. *Adelph.* V. 8. 34.

CORRECTOR.

Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas. D. *Corrector*. nempe tua arte viginti minae periere. *Adelph.* IV. 7. 24.

CORRIGO.

Corrigere mi gnatum porro enitere. *And.* III. 4. 17. *Correxit* miles. *Eun.* IV. 5. 11. Si illud, quod maxume opus eſt iactu, non cadit, illud quod cecidit forte, id arte ut *corrigas*. *Adelph.* IV. 7. 23. Aut ea refellendo tibi aut purgando *corrigemus*. *Hec.* II. 2. 12. vide Notas.

CORRIPIO.

Intro ut me *corripui*. *Corripui* ilico me inde. *Hec.* III. 3. 5. & 16.

CORRUMPO.

Potius, quam te *corrumpi* ſinat. *And.* II. 3. 22. Vereor, ne mulier *corrupta* ſit. *Heaut.* II. 2. 2. Tu illum *corrumpi* ſinis. *Adelph.* I. 2. 17. Piſcis nactus ſum; hi mihi ne *corrumpantur*, cautioſt. *Adelph.* III. 3. 67. Prandium *corrumpitur*. *Adelph.* IV. 2. 49.

CORRUPTELA.

Communis *corruptela* noſtrûm liberûm. *Adelph.* V. 3. 7.

COTIDIANUS.

Taedet *cotidianarum* harum formarum. *Eun.* II. 3. 6. *Cotidianae* vitae conſuetudinem. *Heaut.* II. 3. 41. Tantos ſibi ſumptus domi *cotidiano* fieri. *Heaut.* IV. 5. 7. vide Notas. Quod morbi eſt? Febris. *Cotidiana?* Ita aiunt. *Hec.* III. 2. 22. *Cotidiana* cura. *Phorm.* I. 3. 8.

COTIDIE.

Cotidie accuſabam. *Heaut.* I. 1. 50. Mihi quidem *cotidie* augeſcit magis aegritudo. *Heaut.* III. 1. 14.

CRAS.

Thais maxumo te orabat opere, ut *cras* redires. *Eun.* III. 3. 27. Mox: *cras* redi. *Adelph.* II. 2. 50. *Cras* cum primo luci. *Adelph.* V. 3. 54. *Cras* mane. *Phorm.* III. 2. 46.

INDEX.

Craſſus.

Magnus, rubicundus, criſpus, *craſſus*, caeſius. *Hec.* III. 4. 26.

Cratinus.

Scin *Cratini* huius ditis aedes? *Adelph.* IV. 2. 42. *Cratinus*, cenſeo: Si tibi videtur. D. dic, *Cratine.* *Phorm.* II. 4. 7. & 8. vide Notas.

Creber.

Haec illae erant itiones *crebrae*? *Phorm.* V. 9. 23. vide Notas.

Crebro.

Scortari *crebro* nolunt; nolunt *crebro* convivarier. *Heaut.* I. 2. 32. Quia ruri eſſe *crebro* ſoleo. *Hec.* II. 1. 18.

Credibilis.

Hocine *credibile*, aut memorabile? *And.* IV. 1. 1.

Credo.

Quae mihi ſuum animum atque omnem vitam *credidit.* *And.* I. 5. 37. *Credo* impetrabo. *And.* II. 1. 13. *Credon* tibi hoc nunc? *And.* III. 2. 17. Audivi & *credo.* *And.* III. 2. 31. Tibi ego ut *credam*, furcifer! *And.* III. 5. 12. Satis *credo.* *And.* IV. 1. 49. Perpulchra *credo* dona, aut noſtris ſimilia. *Eun.* III. 2. 15. Nil tibi quicquam *credo.* *Crede* hoc meae fidei. *Eun.* V. 2. 45. & 59. Eccas, ſi id *credis*, & me ignoras, Clinia. *Heaut.* I. 1. 53. Fac ut audeat tibi *credere* omnia. *Heaut.* V. 1. 53. *Crede* hoc, ego meum ius perſequar. *Adelph.* II. 1. 9. Illi *credunt* conſilia omnia. *Adelph.* V. 4. 18. Quod ego numquam *credidi* fore. *Hec.* I. 2. 23. Timeo ne aliud *credam*, atque aliud nuncies. *Hec.* V. 4. 4. Qui iſtuc *credam* ita eſſe, mihi dici velim. *Phorm.* V. 6. 15.

Crepo.

Sed fores *crepuerunt* ab ea. *Eun.* V. 7. 5. Sed quid *crepuerunt* fores hinc a me? *Heaut.* I. 1. 121. Quid eſt, quod tam à nobis graviter *crepuerunt* fores? *Heaut.* III. 3. 52. Nam quid foris *crepuit*? *Adelph.* II. 3. 11.

Creſco.

Date *creſcendi* copiam. *Heaut.* Prol. 28. Plagae *creſcunt.* *Phorm.* V. 2. 16.

Crimen.

Era in *crimen* veniet. *Hec.* III. 2. 55. Exple animum iis, teque hoc *crimine* expedi. *Hec.* V. 1. 29. Si compererit *crimine* ſe credidiſſe. *Hec.* V. 2. 13. vide Notas. Ex *crimine* hoc Antiphonem eripiam. *Phorm.* II. 2. 8.

Criminor.

Hanc metui, ne me *criminaretur* tibi. *Eun.* V. 2. 16.

Criſpus.

Magnus, rubicundus, *criſpus*, craſſus, caeſius. *Hec.* III. 4. 26.

Crito.

Haec Andriae fabulae perſona eſt.

Cruciatus.

Hanc iam oportet in *cruciatum* hinc abripi. *And.* IV. 4. 47. Ancillas dedo: quo lubet *cruciatu* per me exquire. *Hec.* V. 2. 7.

Crucior.

Crucior miſer. *And.* V. 2. 10. Ne *crucia* te. *Eun.* I. 2. 15. Quae nos ſemper omnibus *cruciant* modis. *Eun.* II. 3. 93. Nimis graviter *cruciat* adoleſcentulum. *Heaut.* V. 5. 1.

Crux.

Quid meritu's? D. *Crucem.* *And.* III. 5. 15. Illis *crucibus*, quae nos ſemper cruciant. *Eun.* II. 3. 92. I in malam *crucem.* *Phorm.* II. 3. 21. Quaerere in malo *crucem.* *Phorm.* III. 3. 11.

Cteſipho.

Huius perſonae multa eſt mentio in *Adelphis.*

Cubiculum.

Credebas illam ſine tua opera in *cubiculum* iri deductum domum? *Adelph.* IV. 5. 60.

Cubo.

Filium cogam, ut cum illa una *cubet.* *Adelph.* V. 3. 65. Cum virgine una adoleſcens *cubuerit.* *Hec.* I. 2. 63.

Cudo.

Iſtaec in me *cudetur* faba. *Eun.* II. 3. 90. Argentum *cude*, quod tibi dem. *Heaut.* IV. 4. 8.

Cuius.

Cuium puerum hic adpoſuiſti? *And.* IV. 4. 24. Quid, virgo *cuiaſt*? *Eun.* II. 3. 30.

Culpa.

Ibi *culpam* in te transferet. *And.* II. 3. 5. Ne poſt conferas *culpam* in me. *Eun.* II. 3. 93. Quicquid huius factumſt, *culpa* non factumſt mea. *Eun.* V. 5. 10. Mihi ſum conſcia, a me *culpam* hanc eſſe procul. *Adelph.* III. 2. 50. Non mea *culpa* evenit. In te omnis haeret *culpa* ſola. *Hec.* II. 1. 31. & 32. Me uxorem in *culpa* inventurum arbitror. *Hec.* III. 1. 19. Cenſen te poſſe reperire ullam mulierem, quae careat *culpa*? *Hec.* IV. 4. 41. Is quidem in *culpa* non eſt. *Hec.* IV. 4. 78. Ego illorum eſſe *culpam* credidi, quae te eſt penes. *Hec.* IV. 1. 20. Nullam de his rebus *culpam* commeruit tua. *Hec.* IV. 4. 10. Arbitrabitur commeruiſſe *culpam.* *Phorm.* I. 2. 28. Si eſt, ut *culpam* in ſe admiſerit. *Phorm.* II. 1. 40. Eſſe in hac re *culpam* meritum non nego. *Phorm.* V. 9. 25. vide Notas.

Culpo.

Quod qui reſcierint, *culpent.* *Eun.* II. 3. 96.

Cum.

Gnatam ſuam *cum* dote ſumma filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 74. Satis *cum* periclo. *And.* I. 1. 104. Quod poſtulo, impetro *cum* gratia. *And.* II. 5. 11. *Cum* eo iniuriam hanc expoſtulem? *And.* IV. 1. 15. Hanc habere ſtudeat

Digitized by Google

deat *tum* ſummo probro? *And.* V. 3. 10. Dignus *cum* tua religione, odium. *And.* V. 4. 38. *Cum* ſilentio animum attendite. *Eun.* Prol. 44. Quis eſt tam potens *cum* tanto munere hoc? *Eun.* II. 3. 62. Ut veſtem *cum* illo mutem. *Eun.* III. 5. 24. Nolo me in via *cum* hac veſte videat. *Eun.* V. 2. 68. Hoc tu facito *cum* animo cogites. *Adelph.* III. 4. 55. Rus cras *cum* filio cum primo luci. *Adelph.* V. 3. 55. vide Notas. *Cum* illo nupta. *Hec.* V. 1. 19. *Cum* illo haut ſtares. *Phorm.* II. 1. 39. Multimodis *cum* iſtoc animo es vituperandus. *Phorm.* III. 1. 1. *Cum* illo ut mutet fidem. *Phorm.* III. 2. 27. Inter nos haec potius *cum* bona ut componantur gratia, quam *cum* mala. *Phorm.* IV. 3. 16. & 17.

CUM.

Cum id mihi placebat, tum uno ore omnes omnia bona dicere. *And.* I. 1. 69. Prope adeſt, *cum* alieno more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. Nunc *cum* maxume abs te poſtulo. *And.* V. 1. 4. vide Notas. Nunc eſt profecto interfici, *cum* perpeti me poſſum. *Eun.* III. 5. 33. *Cum* maxume volo te dare operam. *Heaut.* IV. 5. 40. Si umquam ullum fuit tempus, *cum* ego voluptati tibi fuerim. *Heaut.* V. 4. 1. Videre videor iam diem illum, *cum* hinc egens profugiet. *Adelph.* III. 3. 30. Hoc *cum* fit, quod volo. *Adelph.* V. 8. 23. vide Notas. Bacchidem amabat, ut *cum* maxume, tum Pamphilus. *Hec.* I. 2. 40. *Cum* mihi paveo, tum Antipho me excruciat animi. *Phorm.* I. 4. 10. *Cum* ſecundae res ſunt maxume, tum maxume meditari ſecum oportet. *Phorm.* II. 1. 11.

CUPIDE.

Cupide accipiat iam faxo. *Adelph.* II. 2. 1.

CUPIDITAS.

Animus ubi ſemel ſe *cupiditate* devinxit mala. *Heaut.* I. 2. 34. Parare in animo *cupiditates.* *Phorm.* V. 4. 2.

CUPIDUS.

Illius animum *cupidum* inopia incenderet. *Heaut.* II. 3. 126. Non dici poteſt, quam *cupidus* eram huc redeundi. *Hec.* I. 2. 16. Tantopere *cupidus* redeundi domum. *Hec.* III. 1. 3. Eius videndi *cupidus.* *Hec.* III. 3. 12. Neu me *cupidum* eo inpuliſſet. *Phorm.* I. 3. 6.

CUPIO.

Quidvis *cupio*, dum ne ab hoc me falli comperiar. *And.* V. 3. 31. Ipſi *cupio* Glycerio. *And.* V. 4. 2. Nolunt ubi velis: ubi nolis *cupiunt* ultro. *Eun.* IV. 7. 43. Gaudere adeo occepit, quaſi qui *cupiunt* nuptias. *Heaut.* V. 1. 12. Emori *cupio.* *Heaut.* V. 2. 18. Nimis miſere *cupio.* *Adelph.* III. 4. 6. Magis inpenſe *cupitis.* *Adelph.* V. 9. 36. Nemo ad te venit, niſi *cupiens* tui. *Hec.* I. 2. 67. Equidem *cupio*, & vix contineor. *Hec.* IV. 1. 9. Iam depeciſci morte *cupio.* *Phorm.* I. 3. 14.

CUPPEDIARIUS.

Concurrunt laeti mi obviam *cuppediarii* omnes. *Eun.* II. 2. 25. vide Notas.

CUR.

Quid igitur obſtat, *cur* non fiant? *And.* I. 1. 76. vide Notas. *Cur* me macero? *cur* meam ſenectutem huius ſollicito amentia? *And.* V. 3. 15. & 16. vide Notas. Haec *cur* quaeritet? *Eun.* III. 3. 17. *Cur* perdis adoleſcentem nobis? *cur* amat? *cur* potat? *cur* tu his rebus ſumptum ſuggeris? *Adelph.* I. 1. 36. & 37.

CURA.

Animus laſſus *cura* confectus ſtupet. *And.* II. 1. 4. Tot me inpediunt curae. *And.* I. 5. 25. *Curae* eſt mihi. M. & mihi *curae* eſt. *Adelph.* I. 2. 49. Cum ego vos *curis* ſolvi ceteris. *Hec.* II. 1. 33. *Cura* ex corde exceſſit. *Hec.* III. 2. 12. Haec mihi nunc *cura* eſt maxuma. *Hec.* IV. 2. 19. Quot autem adenſi *curas*? *Hec.* V. 3. 19. Non cotidiana *cura* haec angeret animum. *Phorm.* I. 3. 8. Et *cura* & ſumptu abſumitur. *Phor.* II. 2. 26. Quanta me *cura* & ſollicitudine adficit gnatus. *Phorm.* II. 4. 1. Sine noſtra *cura* maxima, ſua *cura* haec ſola fecit. *Phorm.* V. 1. 34. vide Notas.

CURATURA.

Reddunt *curatura* iunceas. *Eun.* II. 3. 25.

CURIOSUS.

Neminemne *curioſum* intervenire nunc mihi. *Eun.* III. 5. 5.

CURO.

Curabat una funus. *And.* I. 1. 81. Id populus *curat* ſcilicet. *And.* I. 2. 14. Ego iſtaec moveo aut *curo*? *And.* V. 4. 18. *Curabitur.* *And.* II. 3. 29. *Curaſti* probe. *And.* V. 2. 6. *Cura* ut ſint domi parata. *Eun.* III. 2. 46. vide Notas. Diligenter fac *cures.* *Eun.* III. 2. 48. Ego iſtuc *curabo.* *Heaut.* III. 3. 32. Huic mandes, ſiquid recte *curatum* velis. *Adelph.* III. 3 18. Quando ego tuum non *curo*, ne *cura* meum. *Adelph.* V. 3. 16. Te *curaſti* molliter. *Adelph.* V. 1. 1. Si metuis ſatis ut meae domi *curetur* diligenter. *Hec.* II. 3. 15. Adhuc *curavi* unum hoc quidem, ut mi eſſet fides. *Phorm.* V. 8. 31.

CURRICULUM.

Curriculo percurre. *Heaut.* IV. 4. 11.

CURRO.

Servos *currens.* *Heaut.* Prol. 37. Si quae laborioſa eſt, ad me *curritur.* *Heaut.* Prol. 44. Propere *curre.* *Adelph.* III. 2. 56. Pueris *curre* obviam. *Adelph.* III. 2. 24.

CUR-

INDEX.

CURSITO.

Ne ſurſum deorſum *curſites.* *Eun.* II. 2. 47.

CURSO.

Ne quis forte internuncius clam a milite ad iſtam *curſet.* *Eun.* II. 2. 56. vide Notas.

CURSUS.

Curſum cum inſtiteris. *Phorm.* V. 6. 8.

CUSTOS.

Numnam hic relictus *cuſtos?* Nam ibi *cuſtos* publice eſt nunc. *Eun.* II. 2. 55. & 59. Oh, bone *cuſtos*, ſalve. *Phorm.* II. 1. 57.

CYATHUS.

Cyathos ſorbilans paulatim hunc producam diem. *Adelph.* IV. 2. 52.

CYPRUS.

Te aiunt proficiſci *Cyprum.* *Adelph.* II. 2. 16. Alia quae porto *Cyprum.* *Adelph.* II. 2. 22. Hic properat in *Cyprum.* *Adelph.* II. 4. 14.

D.

DAMNO.

Ducent *damnatum* domum. *Phorm.* II. 2. 20. Tuus eſt *damnatus* gnatus, non tu. *Phorm.* II. 3. 75.

DAMNOSUS.

Gerro, iners, fraus, helluo, ganeo, *damnoſus.* *Heaut.* IV. 1. 11.

DAMNUM.

Dederit *damnum* aut malum. *And.* I. 1. 116. Numquid eſt aliud mali *damni*ve, quod non dixeris reliqiiom? *Eun.* V. 5. 25. Erus *damno* auctus eſt. *Heaut.* IV. 1. 15. Hoc paulum lucri quantum eii *damni* apportet. *Heaut.* IV. 4. 25. *Damnum* eſt maxumum. *Adelph.* II. 2. 23.

DANAE.

Jovem *Danaae* miſiſſe in gremium imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37.

DAVOS.

Haec Andriae perſona eſt.

DE.

De integro. *And.* Prol. 26. *De* inproviſo. *And.* II. 2. 23. Clamat *de* via. *And.* III. 2. 11. *De* induſtria. *And.* IV. 4. 56. Diſcere *de* me. *Eun.* II. 2. 31. Ut *de* ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 2. Quid *de* te tantum meruiſti? *Heaut.* I. 1. 31. Illi *de* me ſupplicium dabo. *Heaut.* I. 1. 86. Quanta *de* ſpe decidi. *Heaut.* II. 3. 9. *De* noſtris verbis errat. *Heaut.* II. 3. 22. Ne expers partis eſſet *de* noſtris bonis. *Heaut.* IV. 1. 39. Omnem *de* me eiecerit animum patris. *Heaut.* V. 2. 2. *De* meo. *Adelph.* I. 2. 37. *De* tuo iure conceſſiſſes. *Adelph.* II. 2. 9. *De* forte venio in dubium. *Adelph.* II. 2. 35. *De* ſumma nil decedet. Id *de* lucro putato eſſe. *Adelph.* V. 3. 30. & 31. *De* nocte. *Adelph.* V. 3. 55. *De* te largitor. *Adelph* V. 8. 17. *De* die. *Adelph.* V. 9. 8. Pugnant *de* loco. *Hec.* Alt. Prol. 33. Non hoc *de* nihiloſt. *Hec.* V. 1. 1. *De* ratiuncula reliquum pauxillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 2. Unciatim vix *de* demenſo ſuo conperſit. *Phorm.* I. 1. 10. Agrum *de* noſtro patre colendum habebat. *Phorm.* II. 3. 17. *De* eius conſilio velle ſe facere. *Phorm.* III. 1. 17.

DEA.

Ut illum Di *Deae* omnes ſenium perdant. *Eun.* II 3. 11. Conf. *Heaut.* IV. 5. 6. & *Hec.* I. 2. 59. vide Notas. Ita Di *Deae*que faxint. *Hec.* I. 2. 27. Malum quod iſti Di *Deae*que omnes duint. *Phorm.* V. 1. 83.

DEAMBULATIO.

Me haec *deambulatio* ad languorem dedit. *Heaut.* IV. 6. 2.

DEAMBULO.

Abi *deambulatum.* CL. *deambulatum*, quo? *Heaut.* III. 3. 26.

DEAMO.

Deamo te, Syre. *Heaut.* IV. 6. 21.

DEBACCHOR.

Si ſatis iam *debacchatus*, leno, es, audi ſi vis nunc iam. SA. Egon *debacchatus* ſum autem, an tu in me? *Adelph.* II. 1. 30. & 31.

DEBEO.

Ego hoc tibi pro ſervitio *debeo.* *And.* IV. 1. 51. Vero *debeam* credo iſti quicquam furcifero, ſi id fecerim. *Eun.* V. 2. 22. Conveniet numerus, quantum *debui* I. 2. 3. Qui diſſolverem quae *debee.* Quid, ſi animam *debet*? *Phorm.* IV. 3. 51. & 56.

DEBILIS.

Membra metu *debilia* ſunt *Adelph.* IV. 4. 4.

DECEDO.

Servo currenti in via *deceſſe* populum. *Heaut.* Prol. 32. De ſumma nil *decedet.* *Adelph.* V. 3. 30. *Decedet* ira haec. *Hec.* III. 5. 55.

DECEM.

Vix drachmis eſt obſonatum *decem.* *And.* II. 6. 20. vide Not. Dos eſt *decem* talenta. *And.* V. 4. 48. Ancillas ſecum adduxit plus *decem.* *Heaut.* III. 1. 42. *Decem* dierum vix mi eſt familia. *Heaut.* V. 1. 36. Minas *decem* conradet alicunde. *Adelph.* II. 2. 34. Haec dum dubitas, menſes abierunt *decem.* *Adelph.* IV. 5. 57. Si talentum rem reliquiſſet *decem.* *Phorm.* II. 3. 46. Ager oppoſituſt pignori ob *decem* minas. aediculae item ſunt ob *decem* alias. *Phorm.* IV. 3. 57. & 58.

DECERNO.

Quicquid peperiſſet, *decreverunt* tollere. *And.* I. 3. 14. Sumat, conſumat, perdat, *decretum*ſt pati. *Heaut.* III. 1. 56. Id vitium numquam *decrevi* eſſe ego adoleſcentiae. *Hec.* IV. 1. 27.

Decet.

Facis ut te *decet*. *And.* II. 5. 10. Ita ut fortis *decet* milites. *Eun.* IV. 7. 44. Heia, haut ſic *decet*. *Eun.* V. 8. 35. Haut ita *decet*. *Hec.* II. 2. 10. Feciſti ut *decuerat*. *Hec.* IV. 4. 66.

Decido.

Quanta de ſpe *decidi*. *Heaut.* II. 3. 9. vide Notas ad *Heaut.* IV. 8. 10. Anguis in inpluvium *decidit* de tegulis. *Phorm.* IV. 4. 26.

Decimus.

Menſis *decimus* eſt. *Adelph.* III. 4. 29.

Decipio.

Deceptus ſum, at non defetigatus. *And.* IV. 1. 45. *Decipiam*, ac non veniam. *Heaut.* IV. 4. 6. Nequid propter tuam fidem *decepta* potiretur mali. *Phorm.* III. 1. 5. vide Notas.

Declaro.

Cuiusque ingenium ut ſit, *declarat* maxume. *Heaut.* III. 3. 43.

Declino.

Neque *declinatàm* quicquam ab aliarum ingenio ullam reperias. *Hec.* II. 1. 3.

Decrepitus.

Cum meo *decrepito* hoc eunucho. *Eun.* II. 1. 25. Anum *decrepitam* ducam? *Adelph.* V. 8. 16.

Decumbo.

Prior bibas: prior *decumbas*. *Phorm.* II. 3. 28.

Decurro.

Prope *decurſo* ſpatio. *Adelph.* V. 4. 6. vide Notas.

Dedecoro.

Me & te & familiam *dedecoras*. *Hec.* II. 1. 13.

Dedecus.

Si una haec *dedecori* eſt parum. *Heaut.* II. 3. 93.

Dedo.

Cum quibus erat cumque una, iis ſeſe *dedere*. *And.* I. 1. 36. Verberibus caeſum te in piſtrinum *dedam*. *And.* I. 2. 28. Tibi, pater, me *dedo*. *And.* V. 3. 26. Davo ego iſtuc *dedam* iam negoti. *And.* V. 4. 50. Quaſi *dedita* opera. *Eun.* V. 2. 2. Quid coeptas? Egone? ut Thaidi me *dedam*. *Eun.* V. 7. 2. Habebam alibi animum amori *deditum*. *Hec.* III. 1. 14.

Deduco.

Deducunt cibum. *Eun.* II. 3. 24. Credebas illam ſine tua opera in cubiculum iri *deductum* domum? *Adelph.* IV. 5. 60. Uxorem *deducit* domum. *Hec.* I. 2. 60.

Defendo.

Summa vi *defendam* hanc. *Adelph.* III. 4. 47. Ad *defendendam* noxiam. *Phorm.* I. 4. 48. Ille ad *defendendum* adeſt. *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas.

Defensor.

Eſſe aliquem amicum & *defenſorem* ei. *And.* IV. 5. 18. Huic ipſi eſt opus patrono, quem *defenſorem* paro. *Eun.* IV. 6. 32.

Defero.

Hic dies aliam vitam *defert*. *And.* I. 2. 18. vide Notas. Mox puerum huc *deferent* ante oſtium. *And.* III. 2. 27. Ad alium *defertur* gregem. *Heaut.* Prol. 45. Epiſtolam ad porritores eſſe *delatam*. *Phorm.* I. 2. 100.

Deferveo.

Sperabam iam *defervisſe* adoleſcentiam. *Adelph.* I. 2. 72.

Defetigo.

Deceptus ſum, at non *defetigatus*. *And.* IV. 1. 45. Opus faciam, ut *defetiger* uſque. *Eun.* II. 1. 14. Ita ſe *defetigarit* velim. *Adelph.* IV. 1. 3.

Defetiscor.

Deſeſſa iam ſum miſera te ridendo. *Eun.* V. 6. 7. Uſque ambo *deſeſſi* ſumus. *Adelph.* II. 2. 5. *deſeſſus* ſum ambulando. *Adelph.* IV. 6. 1. Non queo: ita *deſeſſus* ſum. *Hec.* III. 4. 29. Neque *defetiſcar* uſque. *Phorm.* IV. 1. 23.

Deficio.

Siquid *deficias*. *Phorm.* I. 4. 53. Ea cauſa nihilo magis *defecimus*. *Phorm.* III. 1. 8.

Defit.

Nil cum eſt, nil *defit* tamen. *Eun.* II. 2. 12. Nihil aput me tibi *defieri* patiar. *Hec.* V. 2. 2. Quia *defit*, quod amant, aegreſt. *Phorm.* I. 3. 10.

Defrudo.

Etiam inſuper *defrudet*? *Adelph.* II. 2. 38. Suum *defrudans* genium. *Phorm.* I. 1. 10.

Defugio.

Numquam *defugiam* auctoritatem. *Eun.* II. 3. 98.

Defungor.

Defunctus iam ſum. *Eun.* Prol. 15. Utinam hic ſit modo *defunctum*. *Adelph.* III. 4. 63. Cupio miſera in hac re iam *defungier*. *Phorm.* V. 9. 39.

Dego.

Diem perpetuum in laetitia *degere*. *Adelph.* IV. 1. 6. Ut cum uno aetatem *degeret*. *Phorm.* II. 3. 70.

Dehinc.

Dehinc, ut quieſcant porro, moneo. *And.* Prol. 23. Deleo omnes *dehinc* ex animo mulieres.. *Eun.* II. 3. 5. At nunc *dehinc* ſpero aeternam inter nos gratiam fore. *Eun.* V. 2. 33.

Dehortor.

Hic *dehortatus* eſt me, ne illam tibi darem. *Phorm.* V. 8. 17.

Deiero.

Liquet mi *deierare*. *Eun.* II. 3. 40. Bacchis *deierat* perſancte. *Hec.* V. 2. 5.

Dein.

. Accepit conditionem, *dein* quaeſtum occipit. *And.* I. 1. 52. Spero *dein* facile ex illis ſeſe emerſurum malis. *And.* III. 3. 30.

Deinde.

Poſt *deinde*. *And.* III. 2. 3. Id primum dicam: *deinde* quod veni eloquar. *Heaut.* Prol. 3.

Neque

Digitized by Google

Neque ſe pigere, & *deinde* factum iri autumat. *Heaut.* Prol. 19. vide Notas. Quid *deinde* fit? *Hec.* I. 2. 68.

DELECTAMENTUM.

Qui ſibi me pro deridiculo ac *delectamento* putat. *Heaut.* V. 1. 79.

DELECTATIO.

Dum nulla alia *delectatio*. *Heaut.* V. 2. 34.

DELECTO.

Pamphilam adcerſe, ut *delectet* hic nos. *Eun.* IV. 1. 11.

DELEO.

Deleo omnes dehinc ex animo mulieres. *Eun.* II. 3. 5.

DELIBERO.

Delibera hoc. *Adelph.* II. 1. 42. *Deliberet*, renuncietque hodie mihi. *Hec.* IV. 1. 58. Ego amplius *deliberandum* cenſeo. *Phorm.* II. 4. 17.

DELIBUTUS.

Satin eſt, ſi te *delibutum* gaudio reddo? *Phorm.* V. 6. 16.

DELICTUM.

Me hoc *delictum* admiſiſſe in me. *Adelph.* IV. 5. 48.

DELINQUO.

An quia non *delinquunt* viri? *Hec.* IV. 4. 41.

DELIRO.

Deliras. *And.* IV. 4. 13. Senex *delirans*. *Adelph.* IV. 7. 43. Quid? *deliras*. *Phorm.* V. 3. 18. *Delirat* miſer timore. *Phorm.* V. 9. 8.

DELUDO.

Ubivis facilius paſſus ſim, quam in hac re me deludier. *And.* I. 2. 32. Dolis ut me *deluderes*. *And.* III. 4. 4.

DEMEA.

Adelphorum perſona eſt.

DEMENS.

Adeon eſt *demens*? *And.* III. 1. 11.

DEMENSUM.

De *demenſo* ſuo comperſit. *Phorm.* I. 1. 10.

DEMENTIA.

Credo: ut eſt *dementia*. *Adelph.* III. 3. 36. Hancine vitam? hoſcine mores? hanc *dementiam*? *Adelph.* IV. 7. 40.

DEMIPHO.

Perſona *Phormionis* eſt.

DEMIROR.

Equidem te *demiror*. *Heaut.* III. 2. 7. vide Notas. At hoc *demiror*, qui tam facile potueris perſuadere. *Heaut.* II. 3. 121. *Demiror*, quid ſit. *Hec.* IV. 1. 14. Quam cauſam reperient? *demiror*. *Phorm.* II. 1. 5.

DEMISSUS.

Demiſſis humeris eſſe. Labiis *demiſſis*. *Eun.* II. 3. 22. & 44.

DEMO.

Aurum ſibi clam mulier *demit*. *Eun.* IV. 1. 13. *Dempſi* metum omnem. *Adelph.* IV. 7. 18. Et mi & tibi & illis *dempſeris* moleſtiam. *Adelph.* V. 3. 33.

DEMONSTRO.

Quam villam *demonſtravit* Charini? *Heaut.* IV. 4. 9. Hominem conmonſtrarier mi iſtum volo: aut ubi habitet, *demonſtrarier*. *Phorm.* II. 1. 76.

DEMOVEO.

Cave nunc iam oculos a meis oculis quoquam *demoveas* tuos. *Adelph.* II. 1. 16.

DEMULCEO.

Non poſſum pati, quin tibi caput *demulceam*. *Heaut.* IV. 5. 14.

DEMUM.

Nunc ne *demum*? *And.* IV. 1. 60. Modone *demum*? *And.* V. 3. 11. Nunc *demum*. *Heaut.* II. 3. 12. Id *demum* iuvat. *Adelph.* II. 3. 2. Anno *demum* quinto & ſexageſimo. *Adelph.* V. 8. 15. Ibi *demum*. *Hec.* I. 2. 53.

DENARRO.

Haec adeo ego illi iam *denarrabo*. *Phorm.* V. 8. 51.

DENEGO.

Vera obiurgandi cauſa, ſi *denegет*. *And.* I. 1. 131. *Denegarat* ſe commiſſurum mihi gnatam. *And.* I. 5. 6. In *denegando* modo quis pudor paulum adeſt. Et tamen res premit *denegare*. *And.* IV. 1. 6. & 9. vide Notas.

DENIQUE.

Denique ita tum diſcedo ab illo. *And.* I. 1. 120. Incommoditas *denique* huc omnis redit. *And.* III. 3. 35. Omnia haec nunc verba huc redeunt *denique*. *Eun.* I. 2. 78. Fodere aut arare, aut aliquid facere *denique*. *Heaut.* I. 1. 18. vide Notas. Metui, quid futurum *denique* eſſet. *Heaut.* III. 3. 8. *Denique* animam relinquam potius. *Adelph.* III. 4. 51. Tundendo atque odio *denique* effecit ſenex. *Hec.* I. 2. 48. *Denique* hercle aufugerim potius. *Hec.* III. 4. 10. Oremus, accuſemus, gravius *denique* minitemur. *Hec.* IV. 4. 95. Quid fit *denique*? *Phorm.* I. 2. 71. Haec *denique* eius fuit poſtrema oratio. *Phorm.* IV. 3. 44.

DENS.

Omnes *dentes* labefecit mihi. *Adelph.* II. 2. 36.

DENUO.

Refero *denuo*. *Hec.* Alt. Prol. 30. In eandem vitam te revolutum *denuo* video eſſe. *Hec.* IV. 6. 69.

DEORSUM.

Ne ſurſum *deorſum* curſites. *Eun.* II. 2. 47. Noſtin porticum aput macellum hac *deorſum*? ubi eo veneris, clivos *deorſum* vorſum eſt. *Adelph.* IV. 2. 34. & 36.

DEPECISCOR.

Iam *depeciſci* morte cupio. *Phorm.* I. 3. 14.

DEPEREO.

Clinia hanc *deperit*. *Heaut.* III. 2. 14.

DEPINGO.

Probe horum facta inprudens *depinxit* ſenex. *Phorm.* II. 1. 38.

DEPORTO.

Non hoc publicitus ſcelus hinc *deportarier* in ſolas terras? *Phorm.* V. 8. 85.

DEPRAVO.

Nihil eſt, quin male narrando poſſit *depravarier.* *Phorm.* IV. 4. 16.

DEPUTO.

Summum bonum eſſe erae *deputabam* hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. vide Notas. Malo me quidem dignum quovis *deputem.* *Heaut.* I. 1. 83. Quando eſſe indignam ſeſe *deputat*, matri meae quae concedat. *Hec.* III. 5. 27. vide Not. Tu vieum me, aut hominem *deputas* adeo eſſe? *Hec.* IV. 1. 9. Meam erus eſſe operam *deputat* paevi preti. *Hec.* V. 1. 1. Omne id *deputare* eſſe in lucro. *Phorm.* II. 1. 16.

DEREPENTE.

Corripuit *derepente* tacitus ſeſe ad filiam. Si is poſſet ab ea ſeſe *derepente* avellere. *Hec.* IV. 1. 3. & 39.

DERIDEO.

Etiam ultro *deriſum* advenit. *Eun.* V. 2. 21. *Derides?* *Heaut.* V. 1. 42.

DERIDICULUM.

Qui ſibi me peo *deridiculo* ac delectamento putat. *Heaut.* V. 1. 79. vide Notas.

DERIVO.

In me ommem ieam *derivem* ſenis? *Phorm.* II. 2. 9.

DESERO.

Timet, ne *deſeras* ſe. Ne abs te hanc ſegeeges, neu *deſeras.* *And.* I. 5. 35. & 56. Qui ſe ſciret non *deſertum* iei. *And.* II. 3. 28. vide Notas. Numquam me eam *deſerturum.* *And.* IV. 2. 11. Omnes noti me atque amici *deſerunt.* *Eun.* II. 2. 7. Me in his *deſeruiſti* malis. *Heaut.* II. 3. 17. Ne quam aliam quaerat copiam, ac te *deſerat.* *Heaut.* V. 1. 54. Animam relinquam potius, quam illas *deſeram.* *Adelph.* III. 4. 52. Amicas te & cognatas *deſerere*, & feſtos dies. *Hec.* IV. 2. 16.

DESERTUS.

Angipoetum quoddam *deſertum.* *Eun.* V. 2. 6. *Deſertae* vivimus. *Heaut.* II. 4. 6. Ego *deſertus* ſum. *Adelph.* V. 4. 19. Anus *deſerta*, egens, ignota. *Phorm.* V. 2. 24.

DESIDEO.

Feuſtea ubi totum *deſedi* diem. *Hec* V. 2. 2.

DESIDERIUM.

Scias *deſiderio* id fieri tuo. *Heaut.* II. 3. 66. Ita magno *deſiderio* fuit ei filius. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Te *deſiderium* Athenarum aebitroe cepiſſe. *Hec.* I. 2. 14.

DESIDERO.

Me *deſideres.* *Eun.* I. 2. 113. Quanto diutius abeſt, tanto magis *deſidero.* *Heaut.* III. 1. 16. Noſtin qui ſim? AE. Non *deſidero.* *Adelph.* II. 1. 23. Vehementer *deſidero.* *Hec.* III. 5. 38.

DESIGNO.

Modo quid *deſignavit?* *Adelph.* I. 2. 8.

DESINO.

Deſinant maledicere. *And.* Peol. 23. Haec ſollicitudo deinde *deſinet.* *And.* II. 6. 10. Ah *deſine.* *And.* V. 6. 8. *Deſinat* laceſſeee. *Eun.* Prol. 16. Ilicet: *deſine.* *Eun.* II. 3. 56. Mulier telam *deſinit.* *Heaut.* II. 3. 64. vide Notas. Aut *deſine*, aut cedo quemvis arbitrum. *Adelph.* I. 2. 43. Potin ut *deſinas?* *Adelph.* IV. 1. 23. Iam iam *deſino.* *Adelph.* V. 3. 67. Tua quod nil refeet, percontaei *deſinas.*. *Hec.* V. 3. 12. *Deſinas.* *Phorm.* I. 2. 19. Ohe *deſine.* *Phorm.* II. 3. 30.

DESISTO.

Numquam *deſtitit* inſtaee. *And.* IV. 1. 36. Hoc percontariee *deſiſte.* *Hec.* I. 2. 30. *Deſiſtat* litibus. *Phorm.* IV. 3. 29.

DESPICATUS.

Nos noſteamque adoleſcentiam habent *deſpicatu.* *Eun.* II. 3. 92. vide Notas.

DESPOLIO.

Ipſam *deſpoliare* non luber. *And.* IV. 5. 21.

DESPONDEO.

Deſpondi: hic nuptiis dictuſt dies. *And.* I. 1. 75. Intus *deſpondebitur.* *And.* V. 6. 16. Ego illi neque do neque *deſpondeo.* Cui datueus non ſum, ut ei *deſpondeam?* *Heaut.* IV. 5. 31. & 36. *Deſponſam* eſſe dicito. *Heaut.* IV. 8. 25. Quis *deſpondit?* quis dedit? *Adelph.* IV. 5. 36.

DESUBITO.

Crucior bolum mihi tantum eeeptum tam *deſubito* e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6.

DESUM.

Quaſi *deſit* locus. *Heaut.* III. 3. 26. *Deerit*: id mea minime refert. *Adelph.* V. 4. 27. Beatus, ni unum hoc *deſit.* *Phorm.* I. 3. 18. Non ratio, verum argentum *deerat.* *Phorm.* II. 1. 69.

DETERIOR

Ipſum animum aegeotum ad *deteriorem* partem plerumque adplicat. *And.* I. 2. 22. Illum eſſe quam *deterrimum.* *And.* V. 1. 16. *Deterieres* omnes ſumus licentia. *Heaut.* III. 1. 74.

DETERREO.

Te ut *deterream.* *Heaut.* I. 1. 27. Cum placo, advorſoe ſedulo & *deterreo.* *Adelph.* I. 2. 64. Si in *deterrendo* voluiſſem opeeam ſumere; *deterruiſſem* facile. *Hec.* Alt Prol. 17. & 19. Maledictis *deterrere*, ne ſcribat, parat. *Phorm.* Prol. 3.

DETINEO.

Detineo te. *Eun.* II. 2. 49. Pol me *detinuit* moebus. *Phorm.* IV. 1. 8.

DETRAHO.

Tuam veſtem *detraxit* tibi? *Eun.* IV. 4. 39. Soccos *detrahunt.* *Heaut.* I. 1. 72. De digito

Digitized by Google

gito anulum *detrabo*. *Heaut*. IV. 1. 37. Neque *detractum* ei ſum quicquam eſt. *Hec*. IV. 1. 58.

DETRIMENTUM.

De te quidem peccando *detrimenti* nil fieri poteſt. *Hec*. II. 1. 37.

DEVENIO.

Tantum *deveniſſe* ad eum mali. *Heaut*. IV. 5. 2.

DEVERBERO.

Homines *deverberaſſe* uſque ad necem. *Phorm*. II. 2. 13.

DEVERTICULUM.

Ubi ad ipſum venio *deverticulum*. *Eun* IV. 2. 7.

DEVINCIO.

Coniugio liberali *devinctum*. *And*. III. 3. 29. Animus ubi ſemel ſe cupiditate *devinxit* mala. *Heaut*. I. 2. 34. Hoc beneficio utrique ab utriſque vero *devincimini*. *Heaut*. II. 4. 14. Animus uxoris miſericordia *devinctus*. *Hec*. I. 2. 93.

DEVITO.

Si hoc *devito* malum. *And*. III. 5. 5. Mala neque uti *devitem* ſcio. *Phorm*. I. 4. 3.

DEVORTOR.

Ego deos penatis hinc ſalutatum domum *devertar*. *Pherm*. II. 1. 82.

DEUS.

Pro *deum* fidem. *And*. I. 5. 2. vide Notas. Id ſpero adiuturos *deos*. *And*. III. 2. 42. Per te ego *deos* oro. *And*. III. 3. 6. Quod *di* prohibeant. *And*. III. 3. 36. Niſi quid *di* reſpiciunt. *And*. IV. 1. 18. Mihi *deos* fuiſſe iratos. *And*. IV. 1. 40. *Di* voſtram fidem. *And*. IV. 3. 1. *Dis* pol habeo gratiam. *And*. IV. 4. 31. Solus es, quem diligunt *Di*. *And*. V. 6. 9. vide Notas. Ut illum *Di* Deae omnes ſenium perdant. *Eun*. II. 3. 11. At te *Di* perdant. *Eun*. III. 1. 41. *Deum* ſeſe in pretium convertiſſe. *Eun*. III. 5. 40. vide Not. Ita me *di* ament. *Eun*. IV. 1. 1. Utinam ita *di* faxint. *Heaut*. I. 1. 119. Sic me *di* amabunt. *Heaut*. III. 1. 54. Quantum tibi opis *di* dant. *Heaut*. III. 3. 31. Ut te quidem omnes *di* deae quantumſt perduint. *Heaut*. IV. 6. 6. *Di* iſtaec prohibeant. *Heaut*. V. 4. 15. Facio te aput illum *deum*. *Adelph*. IV. 1. 19. *Di* bene vortant. *Adelph*. IV. 7. 10. *Di* boni. *Adelph*. III. 3. 86. Pro *di* inmortales. *Adelph*. III. 4. 1. *Deus* ſum, ſi hoc itaſt. *Hec*. V. 9. 3. Id teſtor *deos*. *Hec*. III. 5. 26. Non tu hun habeas plane praeſentem *Deum*? *Phorm*. II. 2. 31. *Di* tibi maleſaciant. *Pherm*. II. 3. 47. Ego *deos* penatis hinc ſalutatum domum *devortar*. *Phorm*. II. 2. 81. Sine controverſia ab *dis* ſolus diligere. *Phorm*. V. 6. 14. *Di* nos reſpiciunt. *Phorm*. V. 3. 34. Malum, quod iſti *Di* deaeque omnes duint. *Phor*. V. 8. 83.

DEXTER.

Qood te ego per *dextram* hanc oro. *And*. I. 5: 54. Ab *dextera* venire. *And*. IV. 3. 19. Concede ad *dexteram*. *And*. IV. 4. 12. Tu in ſiniſtrum cornu, tu in *dexterum*. IV. 7. 5. Cedo *dextram*. *Adelph*. III. 1. 84. Ito ad *dextram*. *Adelph*. IV. 2. 44.

DIANA.

Ubi ad *Dianae* veneris. *Adelph*. IV. 2. 43.

DICA.

Tibi ſcribam *dicam*. *Adelph*. I. 2. 77. Iniuriarum mihi ſcriptam *dicam*. *Phorm*. II. 2. 15. *Dicam* tibi inpingam grandem. *Phorm*. II. 3. 92. Sexcentas proinde ſcribito iam mihi *dicas*. *Phorm*. IV. 3. 63.

DICO. *are*.

Hanc operam tibi *dico*. *Phor*. I. 2. 12.

DICO.

Dictum puta. *And*. I. 1. 2. Verum illud verbumſt, volgo quod *dici* ſolet. *And*. II. 5. 15. Tibi *dico* ego, an non? *And*. IV. 4. 23. Quin *dic* quid eſt. *And*. II. 6. 18. Rem ipſam *dic*. *And*. V. 3. 2. Haut iſtuc *dicas*, ſi cognoris me. *And*. IV. 1. 28. Atque aliquis *dicat*. *And*. IV. 1. 16. Num cogitat quid *dicat*? *And*. V. 3. 6. Quaſi quicquam in hunc iam gravius *dici* poſſiet. *And*. V. 3. 3. Incommoda alia ſunt *dicenda*. *Eun*. II. 3. 39. Facete *dictum*. *Eun*. II. 2. 57. Si iſtuc crederem ſincere *dici*. *Eun*. I. 2. 97. Non tu iſtuc mihi *dictura* aperte es! *Eun*. V. 1. 3. Nullum eſt iam *dictum*, quod non *dictum* ſit prius. *Eun*. Prol. 41. Cauſam *dicere*. *Eun*. Prol. 10. Utinam iſtuc verbum ex animo ac vere *diceres*. *Eun*. I. 2. 95. Neque ſcio quid *dicam*, aut quid coniectem. *Eun*. III. 4. 5. *Dicam* huic, an non *dicam*? *dicam* hercle. *Eun*. V. 4. 46. vide Notas. Bene *dixti*. *Eun*. III. 1. 61. Heus heus, tibi *dico*. *Eun*. II. 3. 46. Verum *dico*. *Heaut*. IV. 5. 18. Recte *dicit*. *Heaut*. III. 3. 27. Vere illud *dicunt*. *Heaut*. IV. 5. 48. Ah, quid *dixi*? *Heaut*. I. 1. 42. Mutum *dices*. *Heaut*. IV. 4. 26. Videre verum, atque ita uti res eſt, *dicere*. *Heaut*. III. 1. 81. Pudet *dicere* verbum turpe. *Heaut*. V. 4. 19. Quid dotis *dicam* te dixiſſe filiae? *Heaut*. V. 1. 65. Ita *dictu* eſt opus. *Heaut*. V. 1. 68. Pro certon tu iſtaec *dicis*? *Adelph*. III. 4. 32. Et recte & verum *dicis*. *Adelph*. IV. 3. 18. Non aequom *dicis*. *Adelph*. V. 3. 17. vide Notas. Profecto hoc vere *dicunt*. *Adelph*. I. 1. 3. Omnes bene *dicunt*. *Adelph*. V. 4. 11. Bene & ſapienter *dixti* dudum. *Adelph*. V. 8. 30. Numquam ita magnifice quicquam *dicam*. *Adelph*. II. 3. 4. Cauſae quid *dicam*? *Adelph*. IV. 1. 15. *Dic* ſodes. *Adelph*. IV. 5. 9. Ne *dicam* dolo. *Adelph*. III. 3. 21. Cave *dixeris*. *Adelph*. III. 4. 12. Blan-

de *dicere*. *Adelph*. V. 4. 24. Turpe *dictu*. *Adelph*. II. 4. 11. Non *dici* poteſt, quam cupida eram. *Hec*. I. 2. 15. Non hercle verbis *dici* poteſt tantum. *Hec*. III. 4. 2. Non opus eſt *dicto*. *Phorm*. V. 9. 14. Cuius de ſtultitia *dici*, ut dignumſt, non poteſt. *Phorm*. II. 3. 55. Quod *dictum*, indictumſt. *Phor*. V. 8. 58. De illo iam finem faciam *dicundi* mihi. *Phor*. Prol. 22. Non cauſam *dico*, quin quod meritus ſit, ferat. *Phorm*. II. 1. 42. Mi vir, non mihi *dicis*? *Phorm*. V. 9. 13 vide Notas.

DICTIO.

Teſtimonii *dictio*. *Phorm*. II. 1. 63.

DICTITO.

Malevolus vetus poeta *dictitat*. *Heaut*. Prol. 22. Non obſecro es, quem ſemper te eſſe *dictitaſti*? *Phorm*. V. 1. 16.

DICTUM.

Mihi ſcripta illa ſunt in animo *dicta*. *And*. I. 5. 48. *Dictum* ac factum invenerit aliquam cauſam. *And*. II. 3. 7. Me *dictis* ducere iſtis poſtulas? *And*. IV. 1. 20. Nullum eſt iam *dictum*, quod non *dictum* ſit prius. *Eun*. Prol. 41. Tuum obſecro ne hoc *dictum* erat? vetus credidi. *Eun*. III. 1. 39. Magis nunc me amicae *dicta* ſtimulant. *Heaut*. II. 1. 11. Non ſunt haec parentis *dicta*. *Heaut*. V. 4. 12. *Dictis* conſutabitur. *Heaut*. V. 1. 76. Meis *dictis* parere. *Hec*. IV. 1. 49. Ne te iratus ſuis ſaevidicis *dictis* protelet. *Phorm*. I. 4. 35. Ut phaleratis *dictis* ducas me. *Phorm*. III. 2. 15. *Dictum* ſapienti ſat eſt. *Phorm*. III. 3. 8.

DIECULA.

Non ſatis habes, quod tibi *dieculam* addo? *And*. IV. 2. 27.

DIES.

Hic nuptiis dictuſt *dies*. Fere in *diebus* paucis. *And*. I. 1. 75. & 77. Hic *dies* aliam vitam defert. *And*. I. 2. 18. vide Not. Ut aliquot ſaltem nuptiis prodat *dies*. Saltem aliquot *dies* profer. *And*. II. 1. 13. & 28. Conari manibus, pedibus, noctesque & *dies*. *And*. IV. 1. 52. O feſtus *dies*! *Eun*. III. 5. 12. In hunc *diem* ut de ſymbolis eſſemus. *Eun*. III. 4. 2. In *diem* iſtuc eſt fortaſſe, quod minare. *Eun*. V. 6. 19. Tot res in unum concluſit *diem*. *Eun*. V. 8. 17. Stertit noctes & *dies*. *Eun*. V. 8. 49. Ut tempus eſt *diei*. *Heaut*. I. 2. 38. Hilare hunc ſumamus *diem*. *Adelph*. II. 4. 23. vide Notas. Numquam unum intermittit *diem*. *Adelph*. III. 1. 6. Unum numquam victurum *diem*. *Adelph*. III. 2. 34. Videor videre iam *diem* illum. *Adelph*. III. 3. 30. Hunc *diem* perpetuum in laetitia degere. *Adelph*. IV. 1. 5. Paulatim hunc producam *diem*. *Adelph*. IV. 2. 52. Cui rei eſt, ei rei hunc ſumamus *diem*. *Adelph*. V. 3. 68. In apparando conſumunt *diem*. *And*. V. 7. 2. Apparare de *die* convivium. *Adelph*. V. 9. 8. *Dies* compluſculos. *Hec*. I. 2. 102. Deſerere feſtos *dies*. *Hec*. IV. 2. 16. Hunc videre ſaepe optabamus *diem*. *Hec*. IV. 4. 29. Totum deſedi *diem*. *Hec*. V. 3. 2. Totum hunc contrivi *diem*. *Hec*. V. 3. 17. Numquam ante hunc *diem*. *Hec*. V. 4. 23. Ubi erit puero natalis *dies*. *Phorm*. I. 1. 14. *Dies* praeſtituta. *Phorm*. III. 2. 39. Praeſens quod fuerat, in *diem* malum abiit. *Phorm*. V. 2. 16. Quantis commoditatibus Antiphoni hunc oneraſtis *diem*? *Phorm*. V. 6. 2.

DIFFERO.

Orationem ſperat inveniſſe ſe, qui *differat* te. *And*. II. 4. 5. Rumores *diſtulerunt* malevoli. *Heaut*. Prol. 16. *Differor* doloribus. *Adelph*. III. 4. 40.

DIFFICILE.

Adoleſcens quam in minuma ſpe ſitus erit, tam *difficillume* patris pacem in leges conficiet ſuas. *Heaut*. V. 2. 45. vide Notas.

DIFFICILIS.

Cui verba dare *difficileſt*. *And*. I. 3. 6. Quaſi *difficile* ſit. *Eun*. II. 1. 3. Amorem *difficillimum* conſeci. *Eun*. V. 4. 4. *Difficilem* ſervaret ſenem. *Heaut*. III. 2. 24. Nil tam *difficileſt*, quin quaerendo inveſtigari poſſiet. *Heaut*. IV. 2. 8. *Difficilem* oſtendes te eſſe. *Heaut*. V. 1. 60.

DIFFICULTAS.

Neutra in re vobis *difficultas* à me erit. *Hec*. IV. 4. 45.

DIFFLUO.

Luxuria & laſcivia *diffluit*. *Heaut*. V. 1. 73.

DIGITULUS.

Qui mihi nunc uno *digitulo* forem aperis. *Eun*. II. 2. 53.

DIGITUS.

Si illam *digito* attigerit. *Eun*. IV. 6. 2. De *digito* anulum detraho. *Heaut*. IV. 1. 37. Eripuit vi, in *digito* quem habuit, virgini abiens anulum. *Hec*. IV. 1. 59.

DIGNITAS.

Aput alium prohibet *dignitas*. *Heaut*. III. 3. 15.

DIGNUS.

Nec ſatis *digna*, cui committas primo partu mulierem. *And*. I. 4. 3. *Dignus* es cum tua religione, odium. *And*. V. 4. 37. vide Notas. At tibi Di *dignum* factis exitium duint. *And*. IV. 1. 42. Sive adeo *digna* res eſt, ubi tu nervos intendas tuos. *Eun*. II. 3. 21. Educta ita uti teque illaque *dignumſt*. *Eun*. IV. 6. 10. In' hinc quo *dignu's*. *Eun*. IV. 3. 9. Non te *dignum* feciſti. *Eun*. V. 2. 25. Nihil eſt *dignius* quod ametur. *Eun*. V. 8. 22. Ego te meum

meum eſſe dici tantiſper volo, dum quod te *dignumſt*, facies: ſet ſi id non facis, ego, quod me in te ſit facere *dignum*, invenero. *Heaut.* I. 1. 55. & 56. Hominem piſtrino *dignum.* *Heaut.* III. 2. 19. Quam ego ſcio eſſe honore quovis *dignam.* *Heaut.* IV. 3. 9. *Dignam* me putas, quam inludas? *Heaut.* IV. 4. 19. Ibin hinc quo *dignus* es? *Heaut.* IV. 6. 9. Hocine illo *dignumſt*? *Adelph.* II. 2. 29. Qui illum decrerunt *dignum*, cui ſuos liberos committerent. *Hec.* II. 1. 15. In hac re nil mali eſt, quod ſit diſcidio *dignum.* *Hec.* V. 2. 16. Cuius de ſtultitia dici, ut *dignumſt*, non poteſt. Tuis *dignum* factis feceris. Si tu illam attigeris ſecus, quam *dignum* eſt liberam. *Phorm.* II. 3. 55. 83. & 91. Di tibi omnes id quod es *dignus* duint. *Phorm.* III. 2. 34.

DEGREDIOR.

Nos noſtro officio nil *degreſſos.* *Phorm.* IV. 5. 10.

DIIUDICO.

Pergin iſtuc prius *diiudicare*, quam ſcias quid rei ſiet? *Heaut.* II. 2. 8. Aliena ut melius videant & *diiudicent*, quam ſua. *Heaut.* III. 1. 95. Ego dicam, quod mi in mentem eſt: tu *diiudica.* *Heaut.* V. 2. 33.

DILAPIDO.

Priuſquam *dilapidat* noſtras triginta minas. *Phorm.* V. 8. 4.

DILIGENTER.

Diligenter nunties patri. *Eun.* II. 3. 48. *Diligenter* fac cures. Curate iſtam *diligenter* virginem. *Eun.* III. 2. 47. & 52.

DILIGENTIA.

Aemulari obſcuram *diligentiam.* *And.* Prol. 22. Et *diligentiam* veſtram & benignitatem novi. *Hec.* II. 2. 21.

DILIGO.

Te in germani fratris *dilexi* loco. *And.* I. 5. 57. Solus es quem *diligunt* Di. *And.* V. 6. 9. vide Notas. Quo quemquam plus amem, aut plus *diligam.* *Eun.* I. 2. 16. Sine controverſia ab Dis ſolus *diligere.* *Phorm.* V. 6. 14.

DILUCIDE.

Dilucide expedivi. *Phorm.* II. 3. 52.

DIMIDIUM.

Dimidium minae. *Adelph.* III. 3. 16. Vix dum *dimidium* dixeram. *Phorm.* IV. 2. 4.

DIMINUO.

Diminuam ego caput tuum hodie. *Eun.* IV. 7. 33. *Diminuetur* tibi quidem iam cerebrum. *Adelph.* IV. 2. 32.

DIMITTO.

Iam *dimitto* exercitum? *Eun.* IV. 7. 44.

DINUMERO.

Dinumeret ille Babylo viginti minas. *Adelph.* V. 7. 17.

DIONYSIA.

Dionyſia hic ſunt hodie. *Heaut.* I. 1. 110. Aput eum miles *Dionyſia* agitat. *Heaut.* IV. 4. 11.

DIPHILUS.

Synapothneſcontes *Diphili* comoediaſt. *Adelph.* Prol. 6.

DIRUO.

Hanc in horto maceriam iube *dirui.* *Adelph.* V. 7. 11.

DIS.

Ditem & nobilem. *Adelph.* III. 3. 48. Potentes, *dites*, fortunati, nobiles. *Adelph.* III. 4. 57. Scin Cratini huius *ditis* aedes? *Adelph.* IV. 2. 42. *Dis* quidem eſſes, ac tuam rem conſtabiliſſes. *Adelph.* V. 1. 8. In ſervitutem pauperem ad *ditem* dari. *Phorm.* IV. 3. 48.

DISCEDO.

Ita tum *diſcedo* ab illo. *And.* I. 1. 121. Modo ut hoc conſilio poſſiet *diſcedi.* *Phorm.* V. 2. 8. Immo vero pulchre *diſcedo* & probe. *Phorm.* V. 9. 58.

DISCESSIO.

Si eveniat, quod Di prohibeant, *diſceſſio.* *And.* III. 3. 36

DISCIDIUM.

Valeant, qui inter nos *diſcidium* volunt. *And.* IV. 2. 14. Hoc *diſcidium* eveniſſe. *Hec.* III. 5. 26. In hac re nil mali eſt, quod ſit *diſcidio* dignum. *Hec.* V. 3. 16.

DISCINDO.

Veſtem omnem miſerae *diſcidit.* *Eun.* IV. 3. 4. *Diſcidit* veſtem, reſarcietur. *Adelph.* I. 2. 40. Vide, ut *diſcidit* labrum. *Adelph.* IV. 2. 20.

DISCIPLINA.

Diſciplina eſt iiſdem. *Heaut.* II. 3. 59. Exemplum *diſciplinae.* *Adelph.* V. 1. 5.

DISCIPULUS.

Num immemores *diſcipuli*? *And.* III. 1. 19. Philoſophorum habent *diſcipuli* ex ipſis vocabula. *Eun.* II. 2. 32. vide Notas.

DISCO.

Coepit me obſecrare, uti ſibi liceret *diſcere* id de me. *Eun.* II. 2. 31. Quamobrem has partis *didicerim.* *Heaut.* Prol. 10. Prius *diſce*, quid ſit vivere. *Heaut.* V. 2. 18. Pater eſſe *diſce* ab illis, qui veri ſient. *Adelph.* I. 2. 45. vide Notas. In quo haec *diſcebat* ludo. *Phorm.* I. 2. 38.

DISCORDIA.

Confingis falſas cauſas ad *diſcordiam.* *Hec.* IV. 4. 71.

DISCORDO.

Qui ſcis eos nunc *diſcordare* inter ſe? *And* III. 3. 43.

DISCRIBO.

Quodne ego *diſcripſi* porro illis quibus debui? *Phorm.* V. 8. 30. vide Notas.

DISCRUCIO.

Diſcrucior animi. *Adelph.* IV. 4. 1.

DISCUS.

Aput liberium *Diſcum.* *Eun.* III. 5. 60.

DISERTUM.

Callidum ac *diſertum* credidi hominem. *Eun.* V. 6. 10.

DI-

Digitized by Google

Disiungo.

Ea res multo maxume *diſiunxit* illum ab illa. *Hec.* I. 2. 86.

Dispendium.

Sine ſumptu, ſine *diſpendio*. *Eun.* V. 4. 7. Ut gratiam ineam ſine meo *diſpendio*. *Hec.* V. 2. 29. vide Notas.

Dispereo.

Diſperii, perii miſera. *Heaut.* IV. 2. 24. *Diſperii. Heaut.* V. 2. 17. *Adelph.* III. 3. 1.

Dispergo.

Ut cerebro *diſpergat* viam. *Adelph.* III. 2. 19. An tibi iam mavis cerebrum *diſpergam* hic? *Adelph.* V. 2. 7.

Dispicio.

Iam aliquid *diſpiciam*. *And.* III. 5. 16.

Displiceo.

Si *diſplicebit* vita. *Heaut.* V. 2. 19. Quam ego nunc totus *diſplicee* mihi. *Heaut.* V. 4. 20.

Dispudet.

Diſpudet, ſic mihi data eſſe verba. *Eun.* V. 1. 16.

Disputo.

In eo *diſputant*. *And.* Prol. 15.

Disrumpor.

Diſrumpor. *Adelph.* III. 3. 15.

Dissimilis.

Non ita *diſſimili* ſunt argumento, & tamen *diſſimili* oratione ſunt factae ac ſtilo. *And.* Prol. 11. & 12. vide Notas. Is adeo *diſſimilis* ſtudio eſt. *Adelph.* I. 1. 16. vide Notas. Non quo *diſſimilis* res ſit. *Adelph.* V. 3. 39.

Dissimulo.

Bene *diſſimulatum* amorem ac celatum indicat. *And.* I. 1. 105. Nonne *diſſimulare* nos magis humanum eſt? *Hec.* IV. 1. 37. vide Notas. Etſi ea *diſſimulas* ſerio. *Hec.* IV. 2. 2. Metuit hic nos, tametſi ſedulo *diſſimulat*. *Phorm.* II. 3. 82.

Dissolvo.

Diſſolvi me, otioſus operam ut tibi darem. *Heaut.* III. 1. 99. vide Notas. Qui *diſſolverem*, quae debeo. *Phorm.* IV. 3. 50.

Distaedet.

Me cum iſto *diſtaedet* loqui. *Phorm.* V. 9. 22.

Distorqueo.

Illuc vide, os ut ſibi *diſtorſit* carnufex. *Eun.* IV. 4. 3.

Distraho.

Quandoquidem illam & me *diſtrahit* neceſſitas. *Hec.* III. 5. 42. Quod ſi eo meae fortunae redeunt, abs te ut *diſtrahar*. *Phorm.* I. 4. 23. Horunc amorem *diſtrahi* poterin pati? *Phor.* III. 2. 33.

Distribuo.

Id *diſtributum* ſane eſt ex ſententia. *Adelph.* III. 3. 17.

Disturbo.

Spatium cogitandi ad *diſturbandas* nuptias. *And.* I. 2. 11.

Diu.

Satis *diu* hoc iam ſaxum vnlvo. *Eun.* V. 8. 55. Ubi te oblectaſti iam *diu*? *Hec.* I. 2. 9. Non poteſt celari noſtra *diutius* iam audacia. *Phorm.* I. 4. 4.

Dives.

Qui minus habent, ut ſemper aliquid addant *divitioribus*. *Phorm.* I. 1. 18. Propter invidiam adimunt *diviti*. *Phorm.* II. 1. 46.

Divido.

Non ſat commode *diviſa* ſunt temporibus tibi haec. *And.* III. 1. 18.

Dividuus.

Dividuum tace. *Adelph.* II. 2. 33.

Divino.

Plane hic *divinat*. *Hec.* IV. 4. 74.

Divinus.

Ait rem *divinam* feciſſe. *Eun.* III. 3. 7. Acceſſi ad rem *divinam*. *Hec.* I. 2. 109.

Divitiae.

Inhoneſte parere *divitias*. *And.* IV. 5. 2. Amicos, genus, cognatos, *divitias*. *Heaut.* I. 2. 20. Quaſi is non *divitiis* abundet. *Heaut.* III. 2. 16.

Divorsus.

Tot me impediunt curae, quae meum animum *divorſae* trahunt. *And.* I. 5. 25.

Divos.

Pro *divom* fidem. *Adelph.* IV. 7. 28.

Diutinus.

Manſiones *diutinae* Lemni. *Phorm.* V. 9. 24.

Do.

Symbolam *dedit*. *And.* I. 1. 62. *Dederit* qui damnum aut malum. Nunc id operam *do*. *And.* I. 1. 116. & 130. Te iſti virum *do*. *And.* I. 5. 60. Ita obſtinate *dat* operam? *And.* I. 5. 8. Tibi uxorem non *dat* iam Chremes. *And.* II. 2. 15. Iam hoc tibi inventum *dabo*. *And.* IV. 1. 59. Me aut erum peſſum *dabunt*. *And.* I. 3. 3. Hanc fidem ſibi me obſecravit ut *darem*. *And.* II. 3. 28. Quo me nunc praecipitem *darem*. *And.* III. 4. 27. Cui verba *dare* difficile eſt. *And.* I. 3. 6. Num filio videtur uxorem *dare*? *And.* II. 6. 21. Numquam vidi melius conſilium *dari*. *Eun.* II. 3. 85. Fortunatum eunuchum, qui quidem in hanc *detur* domum! *Eun.* II. 3. 74. *Data* hercle verba mihi ſunt. *Eun.* IV. 5. 1. Eſt iſtac *datum* profecto, ut grata mihi ſint, quae facio omnia. *Eun.* III. 1. 5. Accumbere mecum, mihi ſeſe *dare*. *Eun.* III. 3. 10. Et habet quod *det*, & *dat* nemo largius. *Eun.* V. 8. 48. Tum tu igitur paululum *da* mi operae. *Eun.* II. 2. 50. *Dabis* ei ultro ſupplicium. *Eun.* I. 2. 24. Inde omnibus ſignum *dabo*. *Eun.* IV. 7. 11. Quas turbas *dedit*? *Eun.* IV. 3. 11. Hanc tibi dono *do*. *Eun.* IV. 6. 11. Huic equidem conſilio palmam *do*. *Heaut.* IV. 3. 31. Non amori operam *dabam*. *Heaut.* I. 1. 58. Unam

Digitized by Google

eii cenam atque eius comitibus *dedi. Heaut.* III. 1. 46. Ea res *dedit* exiſtumandi copiam. *Heaut.* II. 3. 41. Me haec deambulatio ad languorem *dedit. Heaut.* IV. 6. 7. Quot res *dedere*, ubi poſſem perſentiſcere? *Heaut.* V. 1. 43. Operam *dabo. Heaut.* III. 1. 88. Partes diu etiam duras *dabit. Heaut.* II. 4. 22. Siue me, vacivom tempus, ne quod *dem* mihi. *Heaut.* I. 1. 38. vide Notas. Aliis conſilium *dare. Heaut.* V. 1. 49. Pro virgine *dari* nuptum non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Mentem vobis meliorem *dari. Adelph.* III. 3. 78. Iusiurandum *dabitur. Adelph.* II. 1. 11. Hoc vitio *datur. Adelph.* III. 3. 64. Praecipitem *darem. Adelph.* III. 2. 20. *Da* te mihi hodie. *Adelph.* V. 3. 50. *Da* veniam filio. *Adelph.* V. 8. 14. Ut res ſeſe *dant. Hec.* III. 3. 20. *Da* mi hanc veniam. *Hec.* IV. 2. 29. Hanc gratiam ut ſibi *des. Hec.* III. 3. 30. *Datum* iri gladiatores. *Hec.* Alt. Prol. 32. O fortuna, ut numquam perpetua es *data. Hec* III. 3. 46. vide Notas. Cui *data* eſt nuptum. *Hec.* IV. 1. 13. Ipſum geſtio *dari* mi in conſpectum. *Phorm.* II. 1. 31. Quid vis *dari* tibi in manum? *Phorm.* IV. 3. 28. Gaudeo tantam fortunam de inproviſo eſſe his *datam. Phorm.* V. 7. 1. Prior ad *dandum* qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48. *Da* locum melioribus. *Phorm.* III. 2. 37. Nos otioſi operam *dabamus* Phaedriae. *Phorm.* I. 2. 37. Nos ambo opere maxumo *dabamus* operam. *Phorm.* V. 1. 32.

DOCEO.

Coepit ſtudioſe omnia *docere. Eun.* I. 2. 7. Male *docet* te mea facilitas multa. *Heaut.* IV. 1. 35. *Docui*, monui, bene praecepi ſemper, quae potui omnia. *Adelph.* V. 9. 6.

DOCTUS.

Bene & pudice *doctum* atque eductum ingenium. *And.* I. 5. 39. Numquam accedo, quin abs te abeam *doctior. Eun.* IV. 7. 21. In eodem omnes mihi videntur ludo *doctae* ad malitiam. *Hec.* II. 1. 6.

DOLEO.

Utinam hoc tibi *doleret* itidem, ut mihi *dolet. Eun.* II. 2. 13. Illi facile fit, quod *doleat. Eun.* III. 1. 59. Ah neſcis, quam *doleam. Heaut.* V. 1. 61. Id mihi vehementer *dolet. Adelph.* IV. 5. 48. Vin facere, quod tuo viro oculi *doleant? Phorm.* V. 9. 64.

DOLIUM.

Relevi *dolia* omnia. *Heaut.* III. 1. 51.

DOLOR.

Laborat e *dolore. And.* I. 5. 33. Eius labore atque eius *dolore* gnato ut medicarer tuo. *And.* V. 1. 12. Differor *doloribus. Adelph.* III. 4. 40. Modo *dolores* occipiunt primulum. *Adelph.* III. 1. 12. Illi animum rellevaris, quae *dolore* ac miſeria tabeſcit. *Adelph.* IV. 3. 11. Si remittent quippiam Philumenae *dolores. Hec.* III. 21. 4. An *dolor* repente invaſit? *Hec.* III. 2. 21.

DOLUS.

Cum nihil obſint *doli. And.* I. 1. 133. Quem tam aperte fallere incipias *dolis*. Davi factum conſilio aut *dolis. And.* III. 2. 13. & 29. Lacrumae confictae *dolis. And.* III. 3. 26. *Dolis* ut me deluderes. *And.* III. 4. 4. Ut a me ludatur *dolis. Eun.* II. 3. 95. *Dolo* malo haec fieri omnia. *And.* III. 3. 9. Ne dicam *dolo. Adelph.* III. 3. 21.

DOMINA.

Dominam eſſe extra noxiam. Ad *dominas* qui adfectant viam. *Heaut.* II. 3. 57. & 60.

DOMINUS.

Apparet ſervum hunc eſſe *domini* pauperis miſerique. *Domini* ſimia es. *Eun.* III. 2. 33. & 43. ubi vide Notas. Ita ut fit, *domini* ubi abſunt. *Eun.* III. 5. 52. Hoc pater ac *dominus* intereſt. *Adelph.* I. 1. 51. *Dominum* atque omnem familiam mulcavit uſque ad mortem. *Adelph.* I. 2. 9. Scire equidem volo, quot mihi ſint *domini. Adelph.* IV. 2. 16. Servos ſpectatus ſatis, cui *dominus* curae eſt. *Adelph.* V. 6. 6. Harum qui eſt *dominus* aedium. *Phorm.* V. 1. 26.

DOMUS.

Abi *domum. And.* I. 5. 20. *Domi* ero. *And.* IV. 2. 31. *Domus*, uxor, liberi inventi. *And.* V. 3. 20. Is ſe hodie venturum ad me conſtituit *domum. Eun.* I. 2. 125. *Domi* ut ſitis, facite. *Eun.* III. 2. 53. vide Notas. Solus Sannio ſervat *domi. Eun.* IV. 7. 10. *Domi* focique fac viciſſim ut memineris. *Eun.* IV. 7. 45. Poſtulo ut tua mihi *domus* te praeſente abſente pateat. *Eun.* V. 8. 28. Numquam iam mane egredior, neque tam veſperi *domum* revortor. *Heaut.* I. 1. 15. Una ſemper militiae & *domi* fuimus. *Adelph.* III. 5. 49. Convortam me *domum* cum obſonio. *Adelph.* II. 4. 22. Ut vos *domi*, proinde ego ero fama foris. *Hec.* II. 1. 21. Meae *domi. Hec.* II. 2. 15. Cupidus redeundi *domum. Hec.* III. 1. 3. Si ſalvos *domum* rediſſet. *Hec.* III. 4. 20. Voſmet videte iam, remiſſan opus ſit vobis, redductan *domum. Hec.* IV. 4. 43. Qua ratione inopem potius ducebat *domum? Phorm.* II. 1. 68. Ducent damnatum *domum. Phorm.* II. 2. 20. Neque me *domum* nunc reciperem. *Phorm.* V. 4. 7. Ipſum prohibebo *domo. Phorm.* II. 3. 78.

DONAX.

Huius mentio fit. *Eun.* IV. 7. 2. & 4.

DONEC.
Uſque adeo donec perpulit. And. IV. 1. 38. Domi certum obſidere eſt uſque, donec redierit. Adelph. IV. 6. 6. Haut deſinam, donec perfecero hoc. Phorm. II. 3. 72.
DONO.
Egone pro hoc te nuntio quid donem? Hec. V. 4. 9.
DONUM.
Matri parvolam puellam dono quidam mercator dedit. Emit eam dono mihi. Eun. I. 2. 29. & 55. Si ſcias quod donum dono huic contra comparet. Eun. II. 3. 64. Ubi vis dona adſunt tibi à Phaedria. Perpulchra credo dona, aut noſtris ſimilia. Eun. III. 2. 11. & 15. In' hinc quo dignus cum donis tuis tam lepidis. Eun. IV. 3. 9. Quodvis donum praemium a me optato. Eun. V. 8. 27.
DORCIUM.
Cape, da hoc Dorcio. Phorm. I. 2. 102.
DORIAS.
Nomen ancillae, in perſonis Eunuchi.
DORIO.
Lenonis perſonam agit in Phormione.
DORMIO.
Interdum propter dormiet. Eun. II. 3. 77. Dormiunt, ego pol iſtos commovebo. Heaut. IV. 4. In aurem utramvis otioſe ut dormias. Heaut. II. 3. 101. Quid credebas? dormienti tibi haec confecturos deos? Adelph. IV. 5. 59. Filiam ſuſcepit iam unam, dum tu dormis. Phorm. V. 9. 18.
DORUS.
Eunuchi perſona.
DOS.
Urticam gnatam ſuam cum dote ſumma filio uxorem ut daret. And. I. 1. 74. Dos eſt decem talenta. And. V. 4. 47. Haec talenta dotis adpoſcet duo. Heaut. IV. 7. 10. Nil nos dos movet. Heaut. V. 1. 66. Me mea omnia bona doti dixiſſe illi. Heaut. V. 1. 69. Cur non quod dotis dixi firmas? Heaut. V. 5. 4. Primum indotata eſt: tum praeterea, quae ſecunda ei dos erat, periit. Adelph. III. 2. 47. Uxor ſine dote veniet. Adelph. IV. 7. 41. Renumeret dotem huc, eat. Hec. III. 5. 52. Id quod lex iubet, dotem daretis. Phorm. II. 1. 67. Quantum is voluerit dari, datum eſſe dotis. Phorm. IV. 5. 11. vide Notas. Dotem ſi accipiet, uxor ducenda eſt domum. Phorm. IV. 4. 12. Quae dotis tantundem dabat. Phorm. V. 8. 36.
DOTATUS.
Vos me indotatis modo patrocinari fortaſſe arbitramini: etiam dotatis ſoleo. Phorm. V. 8. 47.
DRACHMA. DRACHOMA.
Vix drachmis eſt obſonatum decem. And. II. 6. 20. vide Not. Huic drachmarum argenti haec mille dederat mutuum. Heaut. III. 3. 40. vide Notas.
DROMO.
In Andria lorarius, in Heaut. ſervus eſt.
DUBITO.
Numquid tu dubitas, quin ego nunc perpetuo perierim? Eun. V. 8. 13. Haec dum dubitas, menſes abierunt decem. Adelph. IV. 5. 57. Cena dubia apponitur. ubi tu dubites, quid ſumas potiſſimum. Phorm. II. 2. 29.
DUBIUS.
Non dubiumſt, quin uxorem nolit filius. And. I. 2. 1. Dum in dubio eſt animus. And. I. 5. 31. Mea quidem hercle certe in dubio vitaſt. And. II. 2. 10. Haut dubium id quidemſt. And. II. 3. 25. Haut dubiumſt mihi. And. III. 2. 50. Oh, dubiumne id eſt? Eun. I. 2. 49. Sine dubio opinor. Eun. V. 8. 14. Hui, dubium id eſt? Heaut. III. 3. 46. An dubium id tibi eſt? Heaut. V. 1. 38. Etiam de ſorte nunc venio in dubium miſer? Adelph. II. 2. 35. Tua fama & gnatae vita in dubium veniet. Adelph. III. 2. 42. Sciebam dubiam fortunam eſſe ſcaenicam. Hec. Alt. Prol. 8. Cena dubia apponitur. Phorm. II. 2. 28.
DUCO. exiſtimo. indico.
Laudin an vitio duci id factum oporteat. Eam laudem hic ducit maxumam. Adelph. Prol. 5. & 18. Tu nunc tibi id laudi duces? Adelph. I. 2. 25. vide Notas. Non eum hominem ducerem. Hec. IV. 1. 40.
DUCO.
Nec opinantis duci falſo gaudio. And. I. 2. 9. Hodie uxorem ducis? And. II. 1. 21. Ducit ſecum una virginem. Eun. II. 1. 23. Quandoquidem ducenda eſt, egomet habeo propemodum, quam volo. Heaut. V. 5. 20. Iurans ſe illum ducturam domum. Adelph. III. 4. 27. Sectari, in ludum ducere & redducere. Phorm. I. 2. 36. Uxor ducenda eſt domum. Phorm. IV. 4. 12.
DUCTO.
Tu inter eas reſtim ductans ſaltabis. Adelph. IV. 7. 34. Meam ductes gratiis? Phorm. III. 2. 15.
DUDUM.
Audio iam dudum. And. I. 4. 1. vide Not. Quam dudum? D. Modo. Eun. IV. 4. 30. Uſque id egi dudum. Heaut. V. 2. 30. Incertior ſum multo quam dudum. Phorm. II. 4. 19.
DULCIS.
Cui nil iam praeter pretium dulceſt. Heaut. II. 2. 5.
DUM.
Dum tempus ad eam rem tulit. And. I. 2. 17. Profer, dum proficiſcor aliquo. And. II. 1. 29. Dum licitum eſt eii, dumque aetas tulit. And. III. 6. 12. Capitis periclum adire, dum proſim. And. IV. 1. 53. Quidvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperiar. And. V. 3.
31. Dum

31. *Dum* eſt tempus. *Eun.* I. 1. 11. Exſpectabo, *dum* venit. *Eun.* I. 2. 126. Tantiſper, *dum* quod te dignumſt, facies. *Heaut.* I. 1. 55. Neque etiam *dum* ſcit pater. *Heaut.* II. 1. 17. *Dum* moliuntur, *dum* conantur, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 11. vid. Not. Haec *dum* incipias, gravia ſunt, *dum*que ignores. *Heaut.* V. 5. 14. Qui *dum?* *Hec* III. 1. 39. Sine *dum. Hec.* V. 1. 18. vide Notas. Dic *dum* quaeſo. *Hec.* V. 3. 5. Mane *dum* ſodes. *Hec.* V. 4. 4. Vix *dum* dimidium dixeram. *Phorm.* IV. 2. 4.

DUO.

Duo cum idem faciunt. *Adelph.* V. 3. 37. *Duas*ne is uxores? *Phorm.* V. 1. 27. vide Notas. Tamen *duo* talenta. *Phorm.* V. 3. 8. vide Notas. Homo adoleſcens ſi habet unam amicam, tu uxores *duas*. *Phorm.* V. 9. 53.

DUPLEX.

Simplex quae ex argumento facta eſt *duplici*. *Heaut.* Prol. 6. vide Notas. Commodius eſſe opinor *duplici* ſpe utier. *Phorm.* IV. 2. 13.

DURITER.

Pudice vitam parce ac *duriter* agebat. *And.* I. 1. 47. Semper parce ac *duriter* ſe habere. *Adelph.* I. 1. 20. Factum a vobis *duriter*. *Adelph.* IV. 5. 27.

DURITIA.

Timet, ne tua *duritia* antiqua illa etiam adaucta ſit. *Heaut.* III. 1. 26.

DURUS.

Duras fratris partis praedicas. *Hec.* II. 3. 63. Os *durum*. *Eun.* IV. 7. 36. Quod illum inſimulant *durum*, id non eſt. *Heaut.* I. 2. 30. vide Notas. Partes diu *duras* dabit. *Heaut.* II. 4. 22. vide Notas. Satis iam, ſatis pater *durus* fui. *Heaut.* III. 1. 30. Nimium ipſe eſt *durus*. *Adelph.* I. 1. 39. Vitam *duram*, quam vixi uſque adhuc, omitto. *Adelph.* V. 4. 5. Illud *durum*. *Phorm.* II. 1. 8. Provinciam cepiſti *duram*. *Phorm.* I. 2. 23. Adeon ingenio eſſe *duro* te atque inexorabili? *Phorm.* III. 2. 12.

E.

Gravida *e* Pamphilo eſt. *And.* I. 3. 11. Laborat *e* dolore. *And.* I. 5. 33. *E* Davo audivi. *And.* II. 1. 2. Peperiſſe hanc *e* Pamphilo. *And.* III. 2. 17. Illam *e* conſpectu amiſi meo. *Eun.* II. 3. 2. *E* Corintho anus. *Heaut.* I. 1. 44. *E* navi egredientem. *Heaut.* I. 2. 8. *E* re natae. *Adelph.* III. 1. 8. vide Notas. *E* lecto ſurgere. *Adelph.* IV. 1. 4. Fugere *e* conſpectu. *Hec.* I. 2. 107. *E* medio excedere. *Hec.* IV. 3. 14. Unctum atque lautum *e* balneis. *Phorm.* II. 2. 25. Ad ſcopulum *e* tranquillo. *Hec.* IV. 4. 8. *E* medio exceſſit. *Phorm.* V. 8. 74. *E* medio abiit. *Phorm.* V. 9. 30.

EAPROPTER.

Ego deorum vitam *eapropter* ſempiternam eſſe arbitror. *And.* V. 5. 3. vide Notas.

EBIBO.

Hunc comedendum & *ebibendum* vobis propino. *Eun.* V. 8. 57. vide Notas. Quid comedent? quid *ebibent?* *Heaut.* II. 3. 14.

EBRIUS.

Cum tu ſatura atque *ebria* es. *Hec.* V. 2. 3. vide Notas.

ECASTOR.

Per *ecaſtor* ſcitus puer. *And.* III. 2. 6. Spero *ecaſtor*. *Hec.* IV. 3. 5. Eſt magnam *ecaſtor* gratiam de iſtac re quod tibi habeam. *Hec.* V. 1. 14. vide Not.

ECCE.

Ecce autem alterum. *Eun.* II. 3. 6. *Ecce* me, qui id faciam vobis. *Adelph.* V. 9. 38.

ECCERE.

Eccere, quid ſi reddet? *Phorm.* II. 2. 5.

ECCA. ECCUM. ECCAM. ECCOS.

Ecca ipſa egreditur. *Eun.* I. 1. 34. *Eccum* ipſum obviam. *And.* III. 2. 52. vide Notas. Proviſo, quid agat Pamphilus: atque *eccum*. *And.* V. 5. 1. Set *eccum* militem. *Hec.* III. 1. 5. *Eccos* video quos volebam. *Heaut.* II. 3. 15. *Eccum* me, inque. CL. *Eccum* hic tibi. *Heaut.* IV. 7. 1. Set *eccum* ipſum. *Adelph.* IV. 7. 2. *Eccum* adeſt. *Adelph.* V. 3. 6. *Eccum* Micio egreditur foras. *Adelph.* V. 7. 25. *Eccum* Phidippum & patrem video. *Hec.* III. 4. 35. *Eccam* video. *Hec.* IV. 1. 8.

ECFERO.

Hic me magnifice *ecfero*. *Heaut.* IV. 3. 13. Ne quoquam *ecferri* ſinant. *Hec.* IV. 1. 50.

ECQUID. ECQUOD.

Ecquid te pudet? *And.* V. 3. 30. *Ecquid* beo te? *Eun.* II. 2. 48. Rus Sunio *ecquod* habeam. *Eun.* III. 3. 13. vide Notas.

ECQUIS. ECQUA.

Ecquis me hodie vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. *Ecqua* inde parva periſſet ſoror. *Eun.* III. 3. 15. Hoſpitem *ecquem* Pamphilum hic habes? *Hec.* V. 3. 6.

EDAX.

Edax paraſitus. *Heaut.* Prol. 38. Alere nolunt hominem *edacem*. *Phorm.* II. 2. 21.

EDEPOL.

Quaeſo *edepol*, Charine. *And.* II. 1. 5. Bene *edepol* narras. *Eun.* V. 3. 7. Recte *edepol* ſpero. *Adelph.* III. 1. 2. Non *edepol* mirum. *Hec.* I. 2. 85. Certe *edepol*. *Phorm.* V. 1. 8.

EDICO.

Edico tibi, ne temere facias. *And.* I. 2. 33. vide Notas. *Edixi* tibi. *And.* III. 2. 16. *Edicit*, ne vir quiſquam ad eam adeat. *Eun.* III. 5. 30. Meminiſtin mihi te maxumo opere *edicere*. *Eun.* IV. 1. 13. vide Notas.

Digitized by Google

EDICTUM.
Ne quid credas me adverſum *edictum* tuum facere eſſe auſam. *Heaut.* IV. 1. 10.

EDO, ES, EST.
In hunc diem ut de ſymbolis *eſſemus.* *Eun.* III. 4. 2.

EDO.
Uterque exempla in te *edent.* *Eun.* V. 6. 21.

EDOCEO.
Cupio, ſed id unde, *edoce.* *Phorm.* III. 3. 7. Phanium *edocebe*, ne quid vereatur. *Phor.* V. 2. 7.

EDORMISCO.
In angulum aliquo abeam, atque *edormiſcam* hoc villi. *Adelph.* V. 2. 11.

EDUCO.
Filiam ſuſcepit, & eam clam *educat.* *Phorm.* V. 8. 50.

EDUCO.
Bene & pudice doctum atque *eductum* ingenium. *And.* I. 5. 39. Adoleſcentulos *eductos* libere. *And.* V. 3. 8. Studioſe omnia docere, *educere.* *Eun.* I. 2. 37. vide Notas. *Eduxit* mater pro ſua. *Eun.* I. 2. 76. *Eduxi* a parvolo. *Adelph.* I. 1. 23. Una a pueris parvolis ſumus *educti.* *Adelph.* III. 4. 49. vide Notas.

EDUCO.
Me exanimatum *eduxi* foras. *Hec.* III. 3. 4. Uxor ſe *eduxit* foras. *Hec.* IV. 1. 7. vide Notas.

EFFERO.
Funus *effertur.* *And.* I. 1. 90. Ciſtellam domo *effer.* *Eun.* IV. 6. 15. Quod minimeſt opus uſquam *efferri.* *Adelph.* IV. 4. 18. Vides peccatum tuum hoc eſſe *elatum* foras. *Phorm.* V. 8. 65.

EFFERO.
Verbum de verbo expreſſum *extulit.* *Adelph.* Prol. 11.

EFFICIO.
Quid eſt quod mea ars hoc tibi *efficere* poſſit amplius? *And.* I. 1. 4. Solus mi *effeciſti* has nuptias. *And.* III. 4. 16. Hoc ego tibi profecto *effectum* reddam. *And.* IV. 2. 20. Tundendo atque odio denique *effecit* ſenex. *Hec* I. 2. 48.

EFFLUO.
Utrumque hoc falſumſt: *effluet.* *Eun.* I. 2. 42.

EFFODIO.
Oculi illi ilico *effodientur.* *Eun.* IV. 6. 2. vide Notas.

EFFRINGO.
Fores *effregit.* Non eſt flagitium fores *effringere.* *Adelph.* I. 2. 8. & 23.

EFFUGIO.
Adfinitatem *effugere.* *And.* I. 5. 12. Nuptias *effugere* ego iſtas malo. *And.* II. 1. 32. Huc *effugi* foras. *Eun.* V. 4. 23. Hanc maculam nos decet *effugere.* *Adelph.* V. 8. 32.

EFFUNDO.
Effundite, emite, facite quod vobis lubet. *Adelph.* V. 9. 34.

EFFUTIO.
Ne vos forte inprudentes foris *effutiretis.* *Phorm.* V. 1. 19.

EGEO.
Cepi rationem, ut neque *egeret.* *Heaut.* V. 2. 11. vide Notas. Hinc *egens* profugiet aliquo militatum. *Adelph.* III. 3. 30. Anus deſerta, *egens*, ignota. *Phorm.* V. 1. 24.

EGESTAS.
Coactum *egeſtate* ingenium. *And.* I. 5. 40. Non ſiit *egeſtas* facere nos. *Adelph.* I. 2. 24. Quod ut facerem, *egeſtas* me impulit. *Phorm.* V. 1. 6.

EGO.
Ego illud ſedulo negare factum. ille inſtat factum. *And.* I. 1. 120. Quis homoſt? P. *Ego* ſum Pamphilus. *And.* V. 6. 1. Nimis *me* indulgeo. Tandem non *ego* illa caream, ſi ſit opus, vel totum triduum? *Eun.* II. 1. 16. & 17. Neque virgo eſt uſquam: neque *ego*, qui illam e conſpectu amiſi meo. *Eun.* II. 3. 2. Qui *mihi* nunc uno digitulo forem aperis fortunatus. *Eun.* II. 2. 53. Is *mi*, ubi adbibit plus paulo, ſua quae narrat facinora? *Heaut.* II. 1. 8. Tu ſors quid *me* fiat parvi pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. Quaſi nunc non norimus *nos* inter *nos.* *Adelph.* II. 4. 7. *Ego* hunc adibo, ſi quid *me* velit. *Hec.* III. 4. 15. Niſi tu properas mulierem abducere, *ego* eiiciam. *Phorm.* II. 3. 90.

EGOMET.
Proxumus ſum *egomet* mi. *And.* IV. 1. 12. Imperavi *egomet* mihi. *Eun.* II. 2. 21. Coepi *egomet* mecum cogitare. *Eun.* IV. 2. 1. *Egomet* convivas moror. *Heaut.* I. 1. 120. *Egomet* rapui: ipſe *egomet* ſolvi argentum. *Adelph.* IV. 4. 20. Noſtri *noſmet* poenitet. *Phorm.* I. 3. 20. *Egomet* me novi & peccatum meum. *Phorm.* I. 4. 39.

EGONE.
Egone iſtuc conari queam? *And.* I. 5. 35. Quid iſtic tibi negotiſt? D. *Mihin*? S. ita. *And.* V. 2. 8. Quid nunc facere cogitas? SY. *Egone*? *Heaut.* III. 3. 47. *Egon* debacchatus ſum autem, an tu in me? *Adelph.* II. 1. 31. *Egone* pro hoc te nuntio quid donem? *Hec.* V. 4. 12.

EGREDIOR.
Myſis ab ea *egreditur.* *And.* I. 3. 21. Unde *egreditur*? *And.* V. 2. 2. Numquam tam mane *egredior*, neque tam veſperi domum revortor. *Heaut.* I. 1. 15. E navi *egredientem.* *Heaut.* I. 2. 8. Quiſnam a nobis *egreditur* foras? *Heaut.* III. 2. 50. Micio *egreditur* foras. *Adelph.* V. 7. 25.

EGREGIE.
Horum ille nihil *egregie* praeter cetera ſtudebat. *And.* I. 1. 31. Quam ego animo *egregie* caram pro uxore habuerim. *And.* I. 5. 38.

EGREGIUS.
Egregia forma. *And.* I. 1. 45. Ingenio *egregio* ad miſeriam natus ſum. vide Notas. Facie *egregia.*

Digitized by Google

egregia. Phorm. I. 2. 50.

EHEM.

Ehem curate iſtam diligenter virginem. *And.* III. 2. 52. *Ehem* mi vir. CH. *Ehem* mea uxor. *Heaut.* IV. 1. 9. *Ehem*, opportune: te ipſum quaerito. *Adelph.* I. 2. 1. *Ehem* Parmeno, tun hic eras? *Hec.* III. 2. 5.

EHEU.

Eheu, quam ego nunc totus diſpliceo mihi. *Heaut.* V. 4. 20. *Eheu* me miſeram. *Hec.* I. 1. 17.

EHO.

Eho, quid Pamphilus? *And.* I. 1. 61. *Eho*, dic mihi. *And.* IV. 1. 43. *Eho* tu inpudens. *And.* IV. 2. 27. Si non tangendi copia eſt, *eho* ne videndi quidem erit? *Eun.* IV. 2. 10. *Eho* quaeſo laudas, qui eros fallunt? *Heaut.* III. 2. 26. *Eho*, an eſt domi habiturus? *Adelph.* III. 3. 35. *Eho* curre, puer. *Hec.* IV. 4. 97. vide Notas. *Eho* quid vis dari tibi in manum? *Phorm.* IV. 3. 28. vide Notas.

EHODUM.

Ehodum ad me. *And.* I. 2. 13. *Ehodum* dic mihi. *And.* II. 1. 24. *Ehodum* bone vir. *And.* III. 5. 10.

EI.

Ei vereor. *And.* I. 1. 46. *Ei* mihi. *And.* I. 5. 28. *Ei* miſero mihi. *Heaut.* II. 2. 5.

EIICIO.

Eiectam, orbam, parvam. *And.* I. 3. 18. Iſtum amorem ex corde *eiicias*. *And.* II. 1. 7. vide Notas. Oppido *eiciat*. *And.* II. 3. 8. Navi fracta ad Andrum *eiectus* eſt. *And.* V. 4. 20. *Eiciunda* hercle eſt haec mollities animi. *Eun.* II. 1. 16. Eum ego hinc *eieci* miſerum iniuſtitia mea. *Heaut.* I. 1. 82. Ut pater iam in brevi temporis ſpatio omnem de me *eiecerit* animum patris? *Heaut.* V. 2. 2. Ubi te exſpectatum *eieciſſet* foras. *Adelph.* I. 2. 29.

EIUSMODI.

Cum ingeniis conflictatur *eiuſmodi*. *And.* I. 1. 66. *Eiuſmodi* parare in animo cupiditates. *Phorm.* V. 4. 2.

ELABOR.

Animus paulatim *elapſuſt* Bacchidi. *Hec.* I. 2. 94.

ELEGANS.

Hui, regem *elegantem* narras. *Eun.* III. 1. 18. *Elegans* formarum ſpectator. *Eun.* III. 5. 18. Nec magis compoſitum quicquam, nec magis *elegans*. *Eun.* V. 4. 13. Heia, ut *elegans* eſt. *Heaut.* V. 5. 19.

ELEGANTIA.

Dixin ego in hoc eſſe vobis Atticam *elegantiam*? *Eun.* V. 8. 63.

ELEPHANTUS.

Elephantis quem Indicis praefecerat. *Eun.* III. 1. 23.

ELLUM. ELLAM.

Ellum, confidens, catus. *And.* V. 2. 14. Aeſchinus ubi eſt? SY. *ellum*, te exſpectat domi. *Adelph.* II. 3. 7. Iſtaec iam penes vos pſaltria eſt? SY. *Ellam* intus. *Adelph.* III. 3. 35.

ELOQUENTIA.

Sudabis ſatis, ſi cum illo inceptas homine: ea *eloquentia* eſt. *Phorm.* IV. 3. 24.

ELOQUOR.

Vix *elocutaſt* hoc. *Eun.* III. 5. 51. Quod veni *eloquar*. *Heaut.* Prol. 3. Perge *eloqui*. *Phorm.* IV. 3. 36.

ELUDO.

Eludet, ubi te victum ſenſerit. *Eun.* I. 1. 10. Summa *eludendi* occaſioſt mi nunc ſenes. *Phorm.* V. 7. 2.

EM.

Em tibi, reſcivit omnem rem. *Adelph.* V. 3. 4. Accipe *em*. *Phorm.* I. 2. 2.

EMERGO.

Spero dein facile ex illis ſeſe *emerſurum* malis. *And.* III. 3. 30. Quo pergam, unde *emergam*. *Eun*? 5. 7. Tot res repente circumvallant, unde *emergi* non poteſt. *Adelph.* III. 2. 4.

EMITTO.

Haut dubiumſt, quin *emitti* aequum ſiet. *Adelph.* V. 9. 19. *Emiſſa* eſt manu. *Phorm.* V. 5. 2.

EMO.

Menandri Eunuchum poſtquam Aediles *emerunt*. *Eun.* Prol. 20. *Emit* eam dono mihi. *Eun.* I. 2. 55. E praedonibus, unde *emerat*, ſe audiſſe. *Eun.* I. 2. 35. Eo rediges me, ut, quod *emerim* egomet, ipſe neſciam? *Eun.* IV. 4. 23. vide Notas. Ego ſpem pretio non *emo*. *Adelph.* II. 2. 11. Pretio *emptas* meo. *Hec.* Alt. Prol. 49. Ancillam aere *emptam* ſuo. *Phorm.* III. 2. 26. Uxori *emunda* ancillaſt. *Phorm.* IV. 3. 60.

EMORIOR.

Riſu omnes, qui aderant, *emoriri*. *Eun.* III. 1. 42. *Emoriar*, ſi non hanc uxorem duxero. *Eun.* V. 2. 49. *Emori* cupio. *Heaut.* V. 2. 18. *Emori* hercle ſatius eſt. *Phorm.* V. 8. 63.

EMUNGO.

Emunxi argento ſenes. *Phorm.* IV. 4. 1.

EN.

En quo redactus ſum. *Eun.* II. 2. 6. vide Notas. *En* unquam iniuriarum audiſti mihi ſcriptam dicam? *Phorm.* II. 2. 15. *En* unquam cuiquam contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1.

ENARRO.

Hoc quod coepi primum *enarrem*. *Heaut.* II. 3. 32. Omnem rem *enarramus* ordine. *Adelph.* III. 3. 11. Rem *enarrato* omnem ordine. *Adelph.* III. 2. 53.

ENICO.

Cur me *enicas*? *And.* IV. 1. 36. Rogitando obtundat, *enicet*. *Eun.* III. 5. 6. Tange: ſi non

totus ſriget, me *enica*. *Phorm.* V. 9. 5.

ENIM.

Certe *enim* ſcio. *And.* III. 1. 23. Immo *enim* nunc cum maxume abs te poſtulo atque oro. *And.* V. 1. 4. Verum *enim*, quando bene promeruit, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. *Enim* laſſam oppido tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41. Quid? PAR. Nihil *enim*. *Hec.* V. 4. 10. Non *enim* ducet. *Phorm.* IV. 4. 13. *Enim* ſolus nequeo. *Phorm.* V. 8. 90. vide Notas.

ENIMVERO.

Enimvero ſpectatum ſatis putabam. *And.* I. 1. 64. Incommode hercle. CH. Immo *enimvero* infeliciter. *Eun.* II. 3. 38. *Enimvero* Chremes nimis graviter cruciat adoleſcentulum. *Heaut.* V. 5. 1. Verum *enimvero* id demum iuvat. *Adelph.* II. 3. 2. *Enimvero* prorſus iam tacere non queo. *Hec.* IV. 4. 51. *Enimvero* ſi porro eſſe odioſi pergitis. *Phorm.* V. 8. 44.

ENITOR.

Corrigere mi gnatum porro *enitere*. *And.* III. 4. 17. Phaedria haut ceſſavit pro te *eniti*. *Phorm.* III. 1. 11.

ENNIUS.

Cum hunc accuſant, Naevium, Plautum, *Ennium* accuſant. *And.* Prol. 18.

ENUMERO.

Iamne *enumeraſti* id, quod ad te rediturum putes? *Adelph.* II. 2. 28.

EO. *Adverb.*

Eo rediges me, ut, quid emerim egomet, ipſe neſciam? *Eun.* IV. 4. 23. vide Not. In arcem? quid *eo*? *Hec.* III. 4. 18. Quod ſi *eo* meae fortunae redeunt. *Phorm.* I. 4. 23. Non potuit melius pervenirier *eo*, quo nos volumus. *Phorm.* IV. 3. 36.

EO. *Ideo.*

Non pol *eo* feci. *Eun.* I. 2. 17. *Eone* es ferox, quia habes imperium in beluas? *Eun.* III. 1. 26. An *eo* fit? *Heaut.* III. 1. 96. Quia dudum tu tantopere iuſſeras, *eo* coepi. *Heaut.* IV. 5. 39. *Eo* perperam olim dixi. *Phorm.* V. 1. 18.

EODEM.

Funambuli *eodem* accedens exſpectatio. *Hec.* Alt. Prol. 26. vide Notas.

EO. *verb.*

Funus effertur. *imus*. *And.* I. 1. 90. *Eo* intro. *And.* V. 4. 53. Quid ſtamus? cur non *imus* hinc? *Eun.* III. 2. 12. *Ibo* obviam huic. *Heaut.* II. 3. 99. *Ibin* hinc quo dignus *es*? *Heaut.* IV. 6. 9. vide Notas. *I*, quid ſtas, lapis? *Heaut.* V. 7. 3. vide Notas. Iſtuc *ibam*. *Adelph.* V. 3. 35. Sane hac multo propius *ibis*. *Adelph.* IV. 2. 41. *Ibit* ad illud ilico, quo maxume aput te ſe valere ſentiet. *Heaut.* III. 1. 78. Illeinſitias *ibit*. *Adelph.* III. 2. 41. *It* viſere ad eam. *Hec.* I. 2. 114. Noſtra cauſa ſcilicet in nervom potius *ibit*. *Phorm.* IV. 4. 15. Suſpenſo gradu placide *irep* errexi. *Phorm.* V. 6. 27. *Ire* ad mercatum. *Phorm.* V. 7. 10. In' hinc malam rem cum iſtac magnificentia. *Phorm.* V. 8. 37. Exſequias Chremeti quibus eſt commodum *ire*, em tempus eſt. *Phorm.* V. 9. 37.

EPHEBUS.

Poſtquam exceſſit ex *ephebis*. *And* I. 1. 24. Iſte *ephebus* frater Phaedriae. *Eun.* V. 1. 8.

EPIDICAZOMENE.

Epidicazomenen quam vocant comoediam. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

EPISTOLA.

Senem per *epiſtolas* pellexit. *Phorm.* I. 2. 17. *Epiſtolam* ab eo adlatam eſſe audivi. *Phorm.* I. 2. 99.

EQUIDEM.

Dabo *equidem* operam. *And.* II. 1. 27. Scio *equidem* ductum eſſe te. *And.* IV. 1. 35. Iocabar *equidem*. Tibi *equidem* dico. *Eun.* II. 3. 87. & 88. Credo *equidem* illum iam adfuturum. *Eun.* IV. 6. 1. Facile *equidem* facere poſſum. *Heaut.* III. 2. 36. Huic *equidem* conſilio palmam do. *Heaut* IV. 3. 31. *Equidem* miror. *Heaut.* V. 1. 24. vide Notas. Scire *equidem* volo, quot mihi ſint domini. *Adelph.* IV. 2. 16. Minime *equidem* me oblectavi. *Hec.* I. 2. 10. *Equidem* hercle neſcio. *Phorm.* V. 3. 24.

EQUUS.

Aut *equos* alere, aut canes ad venandum. *And.* I. 1. 29.

ERA.

Summum bonum eſſe *erae* deputabam hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2 vid. Not. Huic malo, quod mihique, *eraeque*, filiaeque erili eſt. *Adelph.* III. 2. 3. Eſſe vetitum intro ad *eram* accedere. *Phorm.* V. 6. 24.

ERADICO.

Di te *eradicent*. *Heaut.* III. 3. 28.

ERGA.

Spectata *erga* te amicitia. *And.* V. 1. 1. Timet animum amicae ſe *erga* ut ſit ſuae. *Heaut.* I. 2. 15. Te *erga* animo eſſe amico. *Hec.* III. 3. 29. Quae numquam quicquam *erga* me commeritaſt. *Hec.* III. 5. 36.

ERGO.

Qui ſcias *ergo* iſtuc? *And.* III. 3. 33. vid. Not. Mihi'st, Tibi *ergo*. *And.* V. 2. 9. Itaque *ergo* amantur. *Eun.* II. 3. 26. Iſtuc volo *ergo* ipſum experiri. *Adelph.* II. 1. 18. *Ergo* propterea te ſedulo & moneo & hortor. *Hec.* I. 1. 6.

ERILIS.

Erum fefelli: in nuptias conieci *erilem* filium. *And.* III. 4. 24. Video *erilem* filium minorem huc advenire. *Eun.* II. 2. 58. Mihique, eraeque, filiaeque *erili*. *Adelph.* III. 2. 3.

ERIPIO.

Aedis expugnabo, virginem *eripiam*. *Eun.* IV. 7. 3. At enim

ſpem

ſpem iſtoc pacto rurſum nuptiarum omnem *eripis*. *Heaut*. IV. 3. 35. Crucior bolum mihi tantum *ereptum* tam deſubito e faucibus. *Heaut*. IV. 2. 6. Adoleſcenti ipſi *eriperem* oculos. *Adelph*. III. 2. 20. Ex crimine hoc Antiphonem *eripiam*. *Phorm*. II. 2. 9.

ERRATIO.

Sane hac multo propius ibis, & minor eſt *erratio*. *Adelph*. IV. 2. 41.

ERRO.

Teneo, quid *erret*. *And*. III. 2. 18. Tota *erras* via. *Eun*. II. 2. 14. *Errans* patria careo. *Heaut*. II. 3. 16. *Errat* longe. *Adelph*. I. 1. 40.

ERROR.

Illas *errore*, & te ſimul ſuſpicione exſolves. *Hec*. V. 2. 26.

ERUBESCO.

Erubuit: ſalva res eſt. *Adelph*. IV. 5. 9.

ERUMPO.

Vereor, ne iſtaec fortitudo in nervom *erumpat* denique. *Phorm*. II. 2. 11.

ERUS.

Eri ſemper lenitas verebar quorſum evaderet. *And*. I. 2. 4. *Erus* eſt, neque provideram. *And*. I. 2. 12. Si forte opus ſit ad *erum* iurato mihi. *And*. IV. 3. 13. vide Not. *Ere* ne me ſpectes. *Eun*. V. 5. 12. *Ere*, licetne? *Heaut*. V. 2. 20. *Ere*, ſalve: ſalvom te adveniſſe gaudeo. *Phorm*. II. 1. 56.

ESCENDO.

Eſcendo in quendam ibi excelſum locum. *And*. II. 2. 19.

ESURIO.

Spes eſt, nos *eſurituros* ſatis. *Heaut*. V. 2. 28.

ET.

Nunc ego *et* illam ſceleſtam eſſe, *et* me miſerum ſentio: *Et* taedet: *et* amore ardeo: *et* prudens, ſciens, vivus vidensque pereo. *Eun*. I. 1. 26. 27. In eam partem accipioque *et* volo. *Eun*. V. 2. 37. *Et* me *et* meum amorem *et* famam permitto tibi. *Heaut*. II. 3. 110. Eſtne hic ipſus, de quo agebam? *et* certe is eſt. *Adelph*. I. 1. 53. Emptae mulieres complures, *et* item hinc alia quae porto Cyprum. *Adelph*. II. 2. 22. Bene factum te adveniſſe; *et* adeo, quod maxumumſt, ſalvom atque validum. *Hec*. III. 5. 7. vide Notas. Amoque *et* laudo *et* vehementer deſidero. *Hec*. III. 5. 38. *Et* etiam nunc. *Phorm*. IV. 3. 51. Pulchre diſcedo, *et* probe *et* praeter ſpem. *Phorm*. V. 9. 58. 59.

ETENIM.

Etenim ipſus eam rem recta reputavit via. *And*. II. 6. 11. *Etenim* quo pacto id fieri ſoleat, calleo. *Heaut*. III. 2. 37.

ETIAM.

Nihil ſuſpicans *etiam* mali. *And*. I. 1. 89. An nondum *etiam* ne hoc quidem! *And*. I. 2. 30. Non ſatis pernoſti me *etiam*, qualis ſim. *And*. III. 2. 23. At *etiam* rogas? *And*. IV. 4. 23. *Etiam* atque *etiam* cogita. *Eun*. I. 1. 11. Neque is deductus *etiam* num ad eam. *Eun*. III. 5. 22. vide Notas. At *etiam* reſtitas? *Eun*. IV. 4. 1. Quem pariter uti his decuit, aut *etiam* amplius. *Heaut*. I. 1. 80. Haut quaquam *etiam* ceſſant. *Heaut*. I. 2. 1. *Etiamne* tecum hic mihi res eſt? *Heaut*. IV. 4. 20. Hercle *etiam* hoc reſtat. *Adelph*. II. 1. 36. Vivere *etiam* nunc lubet. *Adelph*. III. 4. 91. Ut virgo ab ſe integra *etiam* tum ſiet. *Hec*. I. 2. 70. Nondum *etiam* ſcio. *Hec*. I. 2. 117. Pol iam aderit, ſe quoque *etiam* cum oderit. *Hec*. IV. 1. 28. Una mihi res *etiam* reſtat. *Phorm*. V. 5. 3. *Etiam* idne dubiumſt? *Phorm*. V. 2. 9. vide Notas.

ETIAM SI.

Etiam ſi dudum fuerat ambignum hoc mihi, nunc non eſt. *Hec*. IV. 4. 26.

ETSI.

Tamen *etſi* hoc verum eſt? *And*. V. 2. 23. Vin me iſtuc tibi, *etſi* incredibileſt, credere? *Heaut*. IV. 1. 11. *Etſi* mihi facta iniuriaſt; verumtamen. *Phorm*. II. 3. 60.

EU.

Eu noſter, laudo. *Eun*. I. 2. 74. *Eu*, Phormio. *Phorm*. III. 1. 14. *Eu*, Geta. *Phorm*. V. 6. 29.

EVADO.

Quam timeo, quorſum *evadas*. *And*. I. 1. 100. Verebar quorſum *evaderet*. *And*. I. 2. 5. Sermonem quaerere. Ubi friget, huc *evaſit*. *Eun*. III. 3. 11. Nimia illaec licentia profecto *evadet* in aliquod magnum malum. *Adelph*. III. 4. 64. Quid hic coeptat, aut quo *evadet* hodie? *Phorm*. IV. 3. 21.

EVANESCO.

Ne cum poeta ſcriptura *evaneſceret*. *Hec*. Alt. Prol. 5.

EVENIO.

Sin *eveniat*, quod volo. *And*. I. 1. 138. Aliter *evenire* multo intellegit. *And*. Prol. 4. Praeter ſpem *evenit*. *And*. II. 6. 5. Quod ſi quieſſem, nihil *eveniſſet* mali. *And*. III. 4. 25. More hominum *evenit*. Tibi quod *evenit* boni. *And*. V. 6. 3. & 4. Numquam edepol quicquam quod magis vellem *evenire*, mi *evenit*. *Eun*. V. 6. 1. & 2. Si quid nobis forte adverſi *evenerit*. *Heaut*. II. 3. 114. Cuiquam aeque audiſti commode quicquam *eveniſſe*? *Heaut*. IV. 3. 7. Gloriare *eveniſſe* ex ſententia? *Heaut*. IV. 5. 17. Per pol quam paucis reperias meretricibus fidelis *eveniſſe* amatores. *Hec*. I. 1. 2. vide Notas. Niſi ſane curae eſt, quorſum *eventurum* hoc ſiet. *Hec*. I. 2. 115. Magnum neſcio quid neceſſe eſt *eveniſſe*. *Hec*. III. 1. 24.

Ain tu tibi incommodum hoc *eveniſſe* iter? *Hec.* III. 4 1. Incommode mihi nuptiis *evenit.* *Hec.* V. 3. 40. Quam ſaepe forte temere *eveniunt*, quae non audeas optare? *Phorm.* V. 1. 31. *Evenere* haec nobis proſpere. *Phorm.* V. 8. 4.

EVERTO.

Inverſa verba, *everſas* cervices tuas. *Heaut.* II. 3. 131.

EUGE.

Euge Charine. *And.* II. 2. 8. *Euge*, habeo optumam. *Heaut.* IV. 2. 10. *Euge*, iam lepidus vocor. *Adelph.* V. 7. 13.

EUNUCHUS.

Cum meo decrepito hoc *Eunucho.* *Eun.* II. 1. 25. Facile ut pro *Eunucho* probes. *Eun.* II. 3. 83. Hem *Eunuchum* tibi, quam liberali facie! quam aetate integra! *Eun.* III. 2. 19. Qui iſtuc facere *Eunuchus* potuit? *Eun.* IV. 3. 15.

EUNUCHUS. *Comoedia.*

Huius mentio fit in Prologo *Eunuchi.*

EVOCO.

Heus, *evocate* huc Davom. *And.* III. 3. 48. Numquem *evocari* hinc vis foras? *Eun.* II. 2. 52. Quid ſit, quapropter te huc foras puerum *evocare* iuſſi. *Hec.* V. 1. 7.

EVOLVO.

Te omni turba *evolves.* *Eun.* IV. 12. 55. Nullo poſſum remedio me *evolvere* ex his turbis. *Phorm.* V. 4. 5.

EVOMO.

Ut ego iram hanc in eos *evomam* omnem. *Adelph.* III. 2. 14. Requiram fratrem, ut in eum haec *evomam.* *Adelph.* III. 4. 65. In eam hoc omne, quod mihi aegreſt, *evomam.* *Hec.* III. 5. 65.

EX.

Poſtquam exceſſit *ex* ephebis. *And.* I. 1. 24. *Ex* hoc miſera ſollicita eſt. *And.* I. 5. 33. Puerum ne reſciſcat mi eſſe *ex* illa. *And.* II. 3. 26 *Ex* te auditum. *And.* III. 3. 2. Me *ex* tranquilliſſima re coniecisti in nuptias. *And.* III. 5. 14. *Ex* unis geminas mihi conficies nuptias. *And.* IV. 1. 50. *Ex* animo. *And.* IV. 4. 55. Habet aliud magis *ex* ſeſe & maius. *And.* V. 4. 51. *Ex* Attica hinc abreptam. *Eun.* I. 2. 30. *Ex* Aethiopia ancillulam. *Eun.* I. 2. 85. Homines immutarier *ex* amore. *Eun.* II. 2. 10. *Ex* eodem ortum loco. *Eun.* II. 2. 10. Aliam rem *ex* alia cogitare. *And.* IV. 2. 3. *Ex* te exſculpere verum. *Eun.* IV. 4. 44. Scibo *ex* hoc, quid fiet. *Eun.* IV. 4. 58. *Ex* occulto. *Eun.* IV. 7. 14. Aliud *ex* alio malum. *Eun.* V. 6. 17. *Ex* uſu tuo. *Eun.* V. 8. 47. Comperi *ex* iis. *Heaut.* I. 1. 69. Huncine erat aequom *ex* illius more, an illum *ex* huius vivere? *Heaut.* I. 2. 29. Periclum *ex* aliis facere. *Heaut.* I. 2. 36. *Ex* ſua libidine moderantur. *Heaut.* II. 1. 4. Ut aliud *ex* alio incidit. *Heaut.* III. 3. 37. Captam *ex* Caria. *Heaut.* III. 3. 47. *Ex* ipſa quaeras. *Heaut.* IV. 1. 45. *Ex* ſententia tua. *Heaut.* IV. 3. 5. Illos *ex* tuo ingenio iudicas. *Heaut.* V. 1. 7. *Ex* te eſſe natum. *Heaut.* V. 3. 18. Ornatus eſſes *ex* tuis virtutibus. *Adelph.* II. 1. 22. Inſanire *ex* iniuria. *Adelph.* II. 1. 43. Natum *ex* tanta familia. *Adelph.* III. 1. 10. *Ex* aliis ſumere exemplum ſibi. *Adelph.* III. 3. 62. Virgo *ex* eo conpreſſu gravida facta eſt. *Adelph.* III. 4. 28. *Ex* te adeo eſt ortum. *Adelph.* V. 3. 11. Quibus *ex* coniectura facile fit. *Adelph.* V. 3. 36. Id non fieri *ex* vera vita, neque adeo *ex* aequo & bono. *Adelph.* V. 9. 30. *Ex* amicis inimici ut ſint nobis. *Hec.* II. 1. 14. Cura *ex* corde exceſſit. *Hec.* III. 2. 12. Neque gravidam eſſe *ex* te. *Hec.* III. 3. 32. Peperit *ex* illo, cui data eſt nuptum. *Hec.* IV. 1. 13. Si eſſet noſtro *ex* uſu hoc matrimonium. *Hec.* IV. 1. 33. Obtingant *ex* te, quae exopto mihi. *Hec.* IV. 2. 3. Si *ex* me illa liberos vellet ſibi. *Hec.* IV. 4. 33. Alia *ex* quaeſtu hoc. *Hec.* V. 1. 30. Multa *ex* quo fuerint commoda. *Hec.* V. 3. 42. *Ex* adverſo. *Phorm.* I. 2. 38. vide Notas. *Ex* aegritudine miſeram mors conſecuta eſt. *Phorm.* V. 1. 23. *Ex* iis praediis talenta bina capiebat. *Phor.* V. 3. 6. *Ex* qua filiam ſuſcepit. *Phorm.* V. 8. 49. Non hercle *ex* re iſtius me inſtigaſti. *Phorm.* V. 8. 76.

EXADVORSUM.

Aput ipſum lacum eſt piſtrilla, & *exadvorſum* fabrica. *Adelph.* IV. 2. 45. Ea ſita erat *exadvorſum.* *Phorm.* I. 2. 47.

EXANIMO.

Exanimatus Pamphilus. *And.* I. 1. 104. Oratio haec me miſeram *exanimavit* metu. *And.* I. 5. 15. Quid *exanimatu's* obſecro? *Hec.* V. 3. 27.

EXAUGEO.

Concurrunt multa, opinionem hanc quae mihi animo *exaugeant.* *Heaut.* II. 2. 3.

EXCARNUFICO.

Huiuſmodi mihi res ſemper comminiſcere, ubi me *excarnufices.* *Heaut.* IV. 6. 9.

EXCEDO.

Exceſſit ex ephebis. *And.* I. 1. 24. Cave quoquam ex iſtoc *exceſſis* loco. *And.* IV. 4. 21. Cura ex corde *exceſſit.* *Hec.* II. 2. 12. E medio aequum *excedere* eſt. *Hec.* IV. 3. 14. E medio *exceſſit.* *Phorm.* V. 8. 74.

EXCELSUS.

Eſcendo in quendam ibi *excelſum* locum. *And.* II. 2. 19.

EXCERPO.

Tu id quod boni eſt *excerpis.* *Phorm.* IV. 4. 17.

EXCIDO.

Uxore *excidit.* *And.* II. 5. 12.

EXCI-

INDEX

EXCITO.

Non vides quantum mali ex ea te *excites*? *Heaut.* V. 3. 11.

EXCLAMO.

Exclamat, furem, non poetam, fabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Illa *exclamat*: minime gentium. *Eun.* IV. 4. 11. Paene hercle *exclamavi* gaudio. *Pherm.* V. 6. 30.

EXCLUDO.

Ut ab illa *excludar*, huc concludar. *And.* II. 3. 12. *Excluſit*: revocat. *Eun.* I. 1. 4. Miſera prae amore *excluſi* hunc foras. *Eun.* I. 2. 18. Ego *excluder*: ille recipitur. *Eun.* I. 2. 79. Iterum iſtinc *excludere*. *Hec.* III. 2. 4.

EXCLUSIO.

Ceterum de *excluſione* verbum nullum. *Eun.* I. 2. 8.

EXCOCTUS.

Tam *excoctam* reddam, atque atram, quam carboſt. *Adelph.* V. 3. 63.

EXCRUCIO.

Set quid ego me autem *excrucio*? *And.* V. 3. 15. Spero me habere, qui hunc *excruciem* meo modo. *Eun.* V. 3. 11. Sollicitudinem iſtam falſam, quae te *excruciat*, mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Miſerum hunc tam *excruciarier* eius abitu. *Heaut.* III. 1. 4. Antipho me *excruciat* animi. *Phorm.* I. 4. 10.

EXCULPO.

Vel oculum *exculpe*. *Pherm.* V. 8. 96. vide Notas.

EXCUTIO.

Lacrumas *excuſſit* mihi. *Heaut.* I. 1. 115. Ut me *excutiam* atque egrediar domo. *Phorm.* IV. 1. 20.

EXEDO.

Quid te futurum cenſes, quem aſſidue *exedent*? *Heaut.* III. 1. 53. Tute hoc intriſti: tibi omne eſt *exedendum*. *Phor.* II 2. 4.

EXEMPLUM.

Magnum *exemplum* continentiae. *And.* I. 1. 65. De te ſi *exemplum* capit. *And.* IV. 1. 27. Aliorum *exempla* commonent. *And.* IV. 5. 17. Quae futura *exempla* dicunt in eum indigna. In quem *exempla* fient? *Eun.* V. 4. 24. & 26. Uterque *exempla* in te edent. *Eun.* V. 6. 21. *Exemplum* ſtatuite in me. *Heaut.* Prol. 51. Si conferendum *exemplum* eſt. *Adelph.* I. 2. 14. Ex aliis ſumere *exemplum* ſibi. *Addph.* III. 3. 62. *Exemplo* omnibus curarem ut eſſes. *Adelph.* V. 1. 9. vide Notas. Ut te quidem omnes, di, deae, ſuperi, inferi, malis *exemplis* perdant! *Phorm.* IV. 4. 7.

EXEO.

Set ipſe *exit* foras. *And.* I. 2. 3. Age Pamphile: *exi* Pamphile. *And.* V. 2. 30. Poſt ea continuo *exeo*. *Eun.* III. 2. 40. *Exi* foras, ſceleſte. *Eun.* IV. 4. 1. A me neſcio quis *exit*. *Heaut.* III. 1. 101. Sane nollem huc *exitum*. *Adelph.* V. 1. 13. Iam ut limen *exirem*. *Hec.* III. 3. 18. Meum virum abs te *exire* video. *Phorm.* V. 3. 12.

EXERCEO.

Quod operae conſumis, ſi ſumas in illis *exercendis*, plus agas. *Heaut.* I. 1. 22. Agrum hunc mercatus ſum: hic me *exercee*. *Heaut.* I. 1. 94. Ego te *exercebo* hodie, ut dignus es. *Adelph.* IV. 2. 48.

EXERCITATUS.

Prior amor me ad hanc rem *exercitatum* reddidit. *Hec.* III. 3. 47.

EXERCITUS.

Credere omnem *exercitum*. *Eun.* III. 1. 12. Iam dimitto *exercitum*? *Eun.* IV. 7. 44.

EXIGO.

Spectandae an *exigendae* ſint vobis prius. *And.* Prol. 27. Quo ſtudio vitam ſuam te abſente *exegerit*. *Heaut.* II. 3. 49. *Exacta* aetate. *Adelph.* V. 4. 16. Novas qui *exactas* feci ut inveteraſcerent. Partim ſum earum *exactus*. *Hec.* Alt. Prol. 4. & 7. Ubi duxere inpulſu veſtro, veſtro inpulſu eaſdem *exigunt*. *Hec.* II. 1. 45. Si vis veram verba ad rationem *exigi*. *Hec.* III. 1. 26. vide Notas. Ut reliquam vitam *exigat* cum eo viro. *Hec.* III. 5. 40.

EXIGUE.

Praebent *exigue* ſumptum. *Heaut.* I. 2. 33.

EXILIO.

Poſtquam aſpexi, ilico cognovi: ad te *exilui*. *Heaut.* IV. 1. 44.

EXIMIUS.

Utin *eximium* neminem habeam? *Hec.* I. 1. 9.

EXIMO.

Si te inde *exemerim*, ego pro te molam. *And.* I. 2. 29.

EXISTUMATIO.

Arbitrium veſtrum, veſtra *exiſtumatio* valebit. *Heaut.* Prol. 25.

EXISTUMO.

Si quis eſt, qui dictum in ſe inclementius *exiſtimabit* eſſe, ſic *exiſtimet*. *Eun.* Prol. 5. Metuo, qualem tu me eſſe hominem *exiſtumes*. *Eun.* IV. 6. 20. Ea tum res dedit *exiſtumandi* copiam. II. 3. 41. Bonus es cum haec *exiſtumas*. *Adelph.* V. 6. 9. Ad amuſſim ambarum mores earum *exiſtumans*. *Hec.* I. 2. 88. vide Not. Ni ita eum *exiſtimaſſem*. *Pherm.* II. 3. 22.

EXITIUM.

At tibi Di dignum factis *exitium* duint. *And.* IV. 1. 42. Quod ego huic nunc ſubito *exitio* remedium inveniam miſer? *Phorm.* I. 4. 22.

EXONERO.

Nos *exoneraſtis* metu. *Pherm.* V. 6. 3.

EXOPTO.

Quorum aemulari *exoptat* neclegentiam. *And.* Prol 21.

Teneone te, Antiphila, maxume animo *exeptatam* meo? *Heaut.* II. 4. 28. Illi *exopto*, ut vitam exigat. *Hec.* III. 5. 40. Te mi ipſum iam dudum *exopte* dari. *Heaut.* IV. 5. 10. vide Notas. Ita obtingant ex te quae *exopto* mihi. *Hec.* IV. 2. 3.

EXORATOR.

Orator ad vos venio: ſinite *exorator* ſim. *Hec.* Alt. Prol. 2.

EXORDIOR.

Unde *exordiar* narrare? *Hec.* III. 3. 2.

EXORIOR.

Tu ſola *exorere*, quae perturbes haec. *Hec.* II. 1. 16. A Myrrhina haec ſunt mea uxore *exorta* omnia. *Hec.* IV. 4. 11.

EXORNO.

Varia veſte *exornatus* fuit. *Eun.* IV. 4. 16. Adeo *exornatum* dabo. *Heaut.* V. 1. 77.

EXORO.

Reſtat Chremes, qui mi *exorandus* eſt. *And.* I. 1. 140. Gnatam ut det oro, vixque id *exoro*. *And.* III. 4. 13. Sine te hoc *exorem*. *And.* V. 3. 30. Haut longumſt, quod orat: *exores* ſine. *Phorm.* III. 2. 30.

EXOSSO.

Congrum iſtum in aqua ſinito ludere: ubi ego venero, *exoſſabitur*. *Adelph.* III. 3. 24.

EXPEDIO.

Viden me conſiliis tuis impeditum eſſe? D. At iam *expediam*. P. *expedies*? *And.* III. 5. 11. Hoc mi *expedi*. *Eun.* IV. 4. 27. Vah, quomodo me ex hac *expediam* turba, neſcio. *Adelph.* IV. 4. 6. Inpeditum in eo *expedivi* animum. *Hec.* III. 1. 17. Si potes, verbo *expedi*. *Phorm.* I. 4. 10. Te hoc crimine *expedi*. *Hec.* V. 1. 29. Dilucide *expedivi*, quibus me oportuit iudicibus. *Phorm.* II. 3. 52.

EXPEDIT.

Nil ſatis firmi video, quamobrem accipere hunc mi *expediat* metum. *Heaut.* II. 3. 96. Noſtrapte culpa facimus, ut malis *expediat* eſſe. *Phorm.* V. 2. 1.

EXPELLO.

Inventa vera eſt cauſa, qua te *expellerent*. *Heaut.* V. 2. 36.

EXPERGISCOR.

Nunc porro, Aeſchine, *expergiſcere*. *Adelph.* IV. 4. 23.

EXPERIOR.

Omnia *experiri* certumſt, priusquam pereo. *And.* II. 1. 11. Omnia prius *experiri*, quam arma, ſapientem decet. *Eun.* IV. 7. 19. vide Not. *Experiunde* ſcies. *Heaut.* II. 3. 90. Ipſa re *experibere*. *Heaut.* IV. 6. 20. Iſtuc volo ergo ipſum *experiri*. *Adelph.* II. 1. 18. *Experiar*. *Adelph.* III. 2. 52. Quae tibi putaris prima, in *experiundo* ut repudies. *Adelph.* V. 4. 4. In *experiunde* ut eſſem. *Hec.* Alt. Prol. 30.

EXPERS.

Ne *expers* partis eſſet de noſtris bonis. *Heaut.* IV. 1. 39.

EXPETO.

Spem, ſalutem, conſilium, auxilium *expetens*. *And.* II. 1. 19. Hanc mi *expetivi*, contigit. *And.* IV. 2. 13. Te ipſum *expete*. *Eun.* IV. 6. 5. vide Notas. Minime miror, ſi te ſibi quisque *expetit*. *Heaut.* II. 4. 3. Multimodis *expete*. *Hec.* II. 3. 7. vide Notas. Me conventam eſſe *expetit*. *Hec.* V. 1. 1. Nullaſt mihi vita *expetenda*. *Phorm.* I. 4. 24. Egon tuam *expetam* amicitiam? *Phor.* II. 3. 84. Abs te hoc bona venia *expete*. *Phorm.* II. 3. 31. vide Notas. An mea forma atque aetas magis nunc *expetendaſt*? *Phorm.* V. 9. 35.

EXPISCOR.

Proinde *expiſcare*, quaſi non noſſes. *Phorm.* II. 3. 35.

EXPLANO.

Quem amicum tuum ais fuiſſe iſtum, *explana* mihi. *Phorm.* II. 3. 33.

EXPLEO.

Sivi animum ut *expleret* ſuum. *And.* I. 2. 17. Ut *expleam* animum gaudio. *And.* II. 2. 2. Tot mea ſolius ſolliciti ſint cauſa, ut me unum *expleant*? *Heaut.* I. 1. 77. Abs te ut blanditiis ſuis ſuam voluptatem *expleat*. *Hec.* I. 1. 12. *Exple* animum iis. *Hec.* V. 1. 29.

EXPLORO.

Circumſpecto ſatine *explorata* ſint. *Eun.* III. 5. 55. Iam id *exploratumſt*. *Phorm.* IV. 3. 23.

EXPONO.

Hic profecto eſt anulus, quicum *expoſita* eſt gnata. *Heaut.* IV. 1. 2. Cum *exponendam* do illi, de digito anulum detraho. *Heaut.* IV. 1. 36. Continuo *exponetur*. *Hec.* III. 3. 40.

EXPORRIGO.

Da te hodie mihi: *exporge* frontem. *Adelph.* V. 3. 53.

EXPOSTULO.

Cum eo iniuriam hanc *expoſtulem*? *And.* IV. 1. 15. Putant ſibi fieri iniuriam ultro, ſi quam fecere ipſi *expoſtules*. *Adelph.* IV. 3. 4. vide Notas.

EXPRIMO.

Una falſa lacrimula, quam oculos terendo miſera vix vi *expreſſerit*. *Eun.* I. 1. 23. Verbum de verbo *expreſſum* extulit. *Adelph.* Prol. 11.

EXPROBRATIO.

Iſtaec commemoratio quaſi *exprobratio* eſt immemori benefici. *And.* I. 1. 17. vide Not.

EXPROMO.

Aput quem *expromere* omnia mea occulta audeam. *Heaut.* III. 3. 14.

EXPROMPTUS.

Opus eſt tua mihi ad hanc rem *exprompta* malitia, atque aſtutia. *And.* IV. 3. 8.

EXPUGNO.

Expugno.

Primum aedis *expugnabo.* *Eun.* IV. 7. 3.

Expuo.

Quaſi ubi illam *expueret* miſeriam ex animo. *Eun.* III. 1. 16.

Expurgo.

Sine me *expurgem.* *And.* V. 3. 29. Non facile eſt *expurgatu.* *Hec.* II. 3. 4. Qui poſt factam iniuriam ſe *expurget*, parum mihi proſit. *Hec.* V. 1. 16.

Exquiro.

Ea me *exquirere* iniqui patris eſt. *And.* I. 2. 15. Ancillas dedo: quolubet cruciatu per me *exquire.* *Hec.* V. 2. 7.

Exsculpo.

Poſſumne hodie ego ex te *exſculpere* verum? *Eun.* IV. 4. 44.

Exsequiae.

Exſequias Chremeti quibus eſt commodum ire, em tempus eſt. *Phorm.* V. 9. 37.

Exsequor.

Set nunc quid primum *exſequar?* *And.* I. 5. 24. Si meum imperium *exſequi* voluiſſes. *Heaut.* IV. 1. 22.

Exsercio.

Opere ruſtico faciundo facile ſumptum *exſercirent* ſuum. *Heaut.* I. 1. 91. vide Notas.

Exsolvo.

Quo velis in tempore, ut te *exſelvas.* *Heaut.* IV. 3. 43. Me hac ſuſpicione *exſolvam.* *Hec.* IV. 2. 23. Qua re ſuſpectus ſuo patri & Pliidippo fuit, *exſolvi.* *Hec.* V. 3. 22.

Exspectatio.

Funambuli eodem accedens *exſpectatio.* *Hec.* Alt. Prol. 26. vide Notas.

Exspecto.

Exſpecto quid velis. *And.* I. 1. 7. Me ſomnies: me *exſpectes*, de me cogites. *Eun.* I. 2. 114. O mi *exſpectate* Clinia, ſalve. *Heaut.* II. 4. 26. An ſedere oportuit domi virginem tam grandem, dum cognatus hinc illinc veniret *exſpectantem?* *Adelph.* IV. 5. 40. vide Not. Mortem *exſpectabam* miſer. *Hec.* III. 4. 8. Senem quoad *exſpectatis* veſtrum? *Phor.* I. 2. 98.

Exsupero.

Exſuperat eius ſtultitia haec omnia. *Heaut.* V. 1. 5.

Extemplo.

Cur non dixti *extemplo* Pamphilo? *And.* III. 2. 38. Poſtquam Intro adveni, *extemplo* eius morbum cognovi miſer. *Hec.* III. 3. 13.

Extillo.

Ita tibi incenſam dabo, ut ne reſtinguas, lacrumis ſi *extillaveris.* *Phorm.* V. 8. 82.

Extimesco.

Extimui ilico. *Hec.* V. 3. 26. Adeon rem rediiſſe, patrem ut *extimeſcam?* *Phorm.* I. 3. 2.

Extinguo.

Seni animam *extinguerem.* *Adelph.* III. 2. 16. Puerum clam voluit *extinguere.* *Hec.* V. 1. 23. Ni vis boni in ipſa ineſſet forma, haec formam *extinguerent.* *Phorm.* I. 2. 58.

Extorqueo.

Hunc abduce, vinci, quaere rem. G. Immo hercle *extorque.* *Adelph.* III. 4. 37.

Extortor.

Bonorum *extortor*. legum contortor. *Adelph.* II. 3. 27.

Extra.

Dominam eſſe *extra* noxiam. *Heaut.* II. 3. 57. Extuliſſe *extra* aedis. *Hec.* IV. 1. 48. Neque notus, neque cognatus, *extra* unam aniculam *Phorm.* I. 2. 48. Me cenſen' potuiſſe omnia intellegere *extra* oſtium? *Phorm.* V. 6. 36.

Extraho.

Me ex quanta aerumna *extraxeris.* *Hec.* V. 4. 36. Quomodo me inde *extraham.* *Phor.* I. 4. 3.

Extrarius.

Hanc conditionem ſi cui tulero *extrarie.* *Phorm.* IV. 1. 13.

Extremus.

Certe *extrema* linea amare, haut nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 12.

Extrudo.

Me *extruſit* foras. *Eun* IV 5. 11. Di te eradicent, qui iſtinc me *extrudat.* *Heaut.* III. 3. 28. vide Notas. Iniecta eſt ſpes patri, poſſe illam *extrudi.* *Phorm.* IV. 4. 12. Viduam *extrudi* turpeſt. *Phorm* V. 8. 20.

Exulo.

Exulo domo nunc. *Eun.* III. 5. 62.

F.

Faba.

Iſtaec in me cudetur *faba.* *Eun.* II. 3. 90.

Fabrica.

Nonne ad ſenem aliquam *fabricam* fingit? *Heaut.* III. 2. 34. Eſt piſtrilla, & exadvorſum *fabrica.* *Adelph.* IV. 2. 45.

Fabula.

Populo ut placerent, quas feciſſet *fabulas.* Contaminari non decere *fabulas.* *And.* Prol. 3. & 16. *Fabulae.* mihi quidem non fit veriſimile. *And.* I. 3. 19. Quae haec eſt *fabula?* *And.* IV. 4. 8. *Fabulam* inceptat. *And.* V. 4. 22. Ille haut ſcit, quam mihi nunc ſurdo narret *fabulam.* *Heaut.* II. 1. 10. Aduleſcens, qui lenoni eripit meretricem in prima *fabula.* *Adelph.* Prol. 9. Hecyra eſt huic nomen *fabulae.* *Hec.* Prol. 1. vide Notas.

Fabulor.

Noli *fabularier.* *Hec.* III. 1. 36. Ut aperte tibi nunc *fabuler.* *Phorm.* IV. 3. 49.

Facesso.

Haec hinc *faceſſat.* *Phorm.* IV. 3. 30.

FACETE.

Facete dictum. *Eun.* II. 2. 57. *Facete*, lepide, laute, nil ſupra. *Eun.* III. 1, 37.

FACETUS.

Mulier commoda & *faceta* haec meretrix. *Heaut.* III. 2. 11.

FACIES.

Cum *faciem* videas, videtur eſſe quantivis pretii. *And.* V. 2. 15. Papae, *facie* honeſta. *Eun.* II. 1. 24. O *faciem* pulchram. *Eun.* II. 3. 5. Quam liberali *facie*? *Eun.* III. 2. 20. Non novi hominis *faciem*. *Hec.* III. 5. 25. Virgo ipſa *facie* egregia. *Phorm.* I. 2. 50.

FACILE.

Facile omnes perferre ac pati. *And.* I. 1. 35. Ita *facillume* ſine invidia laudem invenias. *And.* I. 1. 38. *Facile* hic plus mali eſt, quam illic boni. *And.* IV. 3. 5. Utinam tam aliquid invenire *facile* poſſis. *Eun.* II. 1. 3. Ut *facile* ſcias deſiderio id fieri tuo. *Heaut.* II. 3. 66. Quo verba *facilius* dentur mihi. *Heaut.* V. 1. 41. Quam vos *facillume* agitis. *Adelph.* III. 4. 56.

FACILIS.

Quam id mihi ſit *facile* atque utile. *And.* IV. 5. 16. vide Notas. Nulla eſt tam *facilis* res. *Heaut.* IV. 6. 1. Rem factu *facilem*. *Heaut.* IV. 3. 26. Quod te iſti *facilem* & feſtivom putant. *Adelph.* V. 9. 29. *Facilem* benivoluntque lingua tua iam tibi me reddidit. *Hec.* V. 1. 35. Iuſtam illam cauſam, *facilem*, vincibilem, optumam. *Phorm.* I. 4. 49. Nihil eſt dictu *facilius*. *Phorm.* II. 1. 70.

FACILITAS.

Mei patris feſtivitatem & *facilitatem*. *Eun.* V. 8. 17. Male docet te mea *facilitas* multa. *Heaut.* IV. 1. 35. Inepta lenitas patris, & *facilitas* prava. *Adelph.* III. 3. 37. Re ipſa repperi, *facilitate* nihil eſſe homini melius, neque clementia. *Adelph.* V. 4. 7.

FACINUS.

O *facinus* animadvertendum. *And* IV. 4. 28. Indignum *facinus* faxo ex me audies. *And.* V. 2. 13. Hocine tam audax *facinus* facere eſſe auſum? Tam infandum *facinus* ne audivi quidem. *Eun.* IV. 3. 2. & 22. Sua quae narrat *facinora*? *Heaut.* II. 1. 8. Vide quod inceptet *facinus*. *Heaut.* III. 3. 39. Non fit ſine periclo *facinus* magnum & commemorabile. *Heaut.* II. 3. 73. Ex illan familia tam inliberale *facinus* eſſe ortum? *Adelph.* III. 4. 3. Pulcherrimum *facinus* audivi. *Phor.* V. 6. 30.

FACIO, FIO.

*Faciunt*ne intelligendo, ut nihil intelligant? *And.* Prol. 17. vide Notas. Poſthac quas *faciet* de integro Comoedias. *And.* Prol. 26. Si tibi quid *feci* aut *facio* quod placeat. *And.* I. 1. 14. Quid *feci*? Quid commerui aut peccavi? *And.* I. 1. 112. Ne quam *faciam* in nuptiis fallaciam. *And.* I. 3. 7. Numquam cuiquam noſtrum verbum *fecit*. *And.* I. 2. 7. Verbum unum mihi, praeterquam quod te rogo, *faxis* cave. *And.* IV. 4. 14. Merito te ſemper maxumi *feci*. *And.* III. 3. 42. Quicquid huius *feci*, cauſa virginis *feci*. *Eun.* I. 2. 122. & 123. Opus *faciam*. *Eun.* II. 1. 14. *Fac* periclum in literis. *Eun.* III. 2. 23. Ne quam ille hodie inſanus turbam *faciat*, aut vim Thaidi. Neque pes neque mens ſatis ſuum officium *facit*. *Eun.* IV. 5. 3. Aliquid *facere* denique. *Heaut.* I. 1. 17. vide Notas. Ah, non aequom *facis*. *Heaut.* I. 1. 39. Utinam ita Di *faxint*. *Heaut.* I. 1. 109. Coniecturam *fecimus*. *Heaut.* II. 3. 25. vide Notas. Reducem me in patriam *facis*. *Heaut.* II. 4. 18. *Faciam* boni tibi aliquid. *Heaut.* IV. 5. 15. Ademptum tibi iam *faxo* omnem metum. *Heaut.* II. 3. 10. Sua ſponte recte *facere*. *Adelph.* I. 1. 50. Non nullam in hac re nobis *facit* iniuriam. *Adelph.* I. 2. 68. Haecine flagitia *facere* te? *Adelph.* III. 3. 54. Aliquid operis *facere*. *Adelph.* IV. 1. 2. *Facio* te apud illum Deum. *Adelph.* IV. 1. 19. Quid illa igitur *facias*? *Adelph.* IV. 7. 28. vide Notas. Blande dicere aut benigne *facere*. *Adelph.* V. 4. 24. Paulatim plebem primulum *facio* meam. *Adelph.* V. 6. 10. Nimis ſanctas nuptias ſtudent *facere*. *Adelph.* V. 7. 2. Bene nos aliquid *facere* illi decet. *Adelph.* V. 8. 25. Miſſa *facio*. *Adelph.* V. 9. 34. Te mi iniuriam *facere* arbitror. *Hec.* II. 2. 14. Bis *facere* ſtulte. *Hec.* III. 2. 8. Non mirum *fecit*. *Hec.* IV. 4. 87. Inſanum *fecit* aduleſcentulum. *Phorm.* Prol. 6. vide Notas. De illo tum finem *faciam* dicundi mihi. *Phorm.* Prol. 22. Coepi iis omnia *facere*, obſequi quae vellent. *Phorm.* I. 2. 29. Iam *faxo* hic aderit. *Phorm.* II. 1. 78. Tuis dignum factis *feceris*. *Phorm.* II. 3. 83. Ut ludos *facit*. *Phorm.* V. 8. 52. Senectus ſi verecundos *facit*. *Phorm.* IV. 9. 34.

FIO.

Ita ut *fit*. *And.* I. 1. 53. Mihi quidem non *fit* veriſimile. *And.* I. 3. 20. Hocineſt *factu* humanum aut inceptu? *And.* I. 5. 1. vide Notas. Opportune hic *fit* mi obviam. *And.* III. 4. 11. *Facta*, tranſacta omnia. *And.* I. 5. 13. Ex ea re quid *fiat* vide. *And.* II. 3. 11. Ego iſtaec recte ut fiant videro. *And.* II. 6. 25. Ita uti nuptiae fuerant futurae, *fiant*. *And.* III. 3. 11. Non poteſt id *fieri*, quod vis. *And.* II. 1. 5. Bene *factum*. *And* V. 6. 11. *Factum* dabo. *Eun.* II. 1. 6.

Digitized by Google

II. 1. 6. vide Notas. Dico ego mi inſidias *fieri*. *Eun.* III. 3. 26. Quicquid huius *factumſt*, culpa non *factumſt* mea. *Eun.* V. 5. 10. Deinde *factum* iri autumat. *Heaut.* Prol. 19. vide Notas. Me quantum hic operis *fiat*, poenitet. *Heaut.* I. 1. 20. Quid me *fiat*, parvi pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. Ita ut *fit*. *Adelph.* I. 1. 30. vide Notas. Nollem *factum*. *Adelph.* II. 1. 11. E re natae melius *fieri* haut potuit, quam *factum* eſt, *Adelph.* III. 1. 8. vide Not. Si eſſet, unde id *fieret*, faceremus. *Adelph.* I. 2. 26. Si ſic *fit*. *Adelph.* IV. 2. 15. Quid *fit*? quid agitur? *Adelph.* V. 5. 2. Ut ne id *fiat* palam. *Hec.* I. 2. 30. Si *fieri* id non poteſt, quin ſentiant. *Hec.* III. 3. 37. Quid *fit* denique? *Phorm.* I. 2. 71. *Fiet* ſedulo. *Phorm.* I. 4. 50. Opus ruri *faciundum*. *Phorm.* II. 1. 20. Contumelioſius *factam* iniuriam. *Phorm.* II. 3. 2. *Factum* volo. *Phorm.* V. 3. 4. Male *factum*. *Phorm.* V. 1. 23. Compoſito *factumſt*. *Phorm.* V. 1. 29. Accuſando *fieri* infectum non poteſt. *Phorm.* V. 9. 45.

FACTITO.

Quae veteres *factitarunt*, ſi faciunt novi. *Eun.* Prol. 43. Idem hoc iam Pyrrhus *factitavit*. *Eun.* IV. 7. 13.

FACTUM.

Id iſti vituperant *factum*. *And.* Prol. 15. *Factum* gaudeo. *And.* I. 1. 13. vide Notas. Dictum ac *factum* invenerit aliquam cauſam. *And.* II. 3. 7. At tibi Di dignum *factis* exitium duint. *And.* IV. 1. 43. Egon quicquam cum iſtis *factis* tibi reſpondeam? *Eun.* I. 2. 73. Ego pol te pro iſtis dictis & *factis*, ſcelus, ulciſcar. *Eun.* V. 4. 19. Dictum ac *factum* reddidi. *Heaut.* IV. 5. 12. Nullum huius *factum* ſimile. *Adelph.* I. 2. 16. An quicquam pro iſtis *factis* dignum te dici poteſt? *Hec.* II. 1. 12. Non uſus *facto* eſt mihi. *Hec.* III. 1. 47. *Factis*, ut credam, facis. *Hec.* V. 4. 17. Tuis dignum *factis* feceris. *Phorm.* II. 3. 83. Ita opus *facto* eſt. *Phorm.* IV. 5. 4.

FACULTAS.

Di, date *facultatem* obſecro huic pariundi. *And.* I. 4. 5.

FACUNDIA.

Si hic actor tantum poterit a *facundia*. *Heaut.* Prol. 13. vide Notas.

FAEMINA.

Faeminae primariae. *Phorm.* V. 8. 78.

FAENERO.

Metuiſti, ne non tibi iſtuc *faeneraret*. *Adelph.* II. 2. 11. *Faeneratum* iſtuc beneficium pulchre tibi dices. *Phorm.* III. 2. 8.

FAENUS.

Sumeret *faenore*. *Phorm.* II. 2. 71.

FALLACIA.

Quicquam *fallaciae* conari. *And.* I. 2. 26. Ne quam faciam in nuptiis *fallaciam*. *And.* I. 3. 7. Fingunt quandam inter ſe *fallaciam*. *And.* I. 3. 15. Hic nunc me credit aliquam ſibi *fallaciam* portare. *And.* II. 6. 1. *Fallacia* alia aliam trudit. *And.* IV. 4. 39. Intendenda in ſenem eſt *fallacia*. Fingeret *fallacias*. *Heaut.* III. 2. 2. & 22. Ten mi per *fallacias* adducere ante oculos? *Heaut.* V. 4. 18. vide Notas.

FALLO.

Nihil me *fallis*. *And.* I. 2. 33. Hic ſe ipſus *fallit*, haut ego. *And.* III. 2. 15. Eas itidem *fallam*, ut ab illis *fallimur*. *Eun.* II. 3. 93. Num me *feſellit*, hoſce id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. Niſi me animus *fallit*. *Heaut.* IV. 1. 1. Niſi quid me *feſellerit*. *Phorm.* I. 4. 42.

FALSO.

Dari tibi verba cenſes *falſo*. *And.* III. 2. 25. vide Notas. *Falſo* ſuſpicarier. *Heaut.* II. 3. 27. Noſtras mulieres ſuſpectas fuiſſe *falſo*. *Hec.* V. 2. 11.

FALSUS.

Ut per *falſas* nuptias vera obiurgandi cauſa ſit. *And.* I. 1. 130. Duci *falſo* gaudio. *And.* I. 2. 9. *Falſus* es. Niſi me *falſa* ſpe produceres. *And* IV. 1. 23. & 24. Vera an *falſa* audierim. *And.* V. 4. 19. Neque me finxiſſe *falſi* quicquam. *Eun.* I. 2. 120. Ut *falſus* animi es. *Eun.* II. 2. 43. vide Notas. Una *falſa* lacrimula. *Eun.* I. 1. 22. Sollicitudinem iſtam *falſam* mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Cave ne *falſam* gratiam ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3. 61. Nolo eſſe *falſa* fama gnatum ſuſpectum tuum. *Hec.* V. 1. 31. Gaudio *falſo* frui. *Hec.* V. 4. 2.

FAMA.

Hac *fama* inpulſus. *And.* I. 1. 72. Et me & meum amorem & *famam* permitto tibi. *Heaut.* II. 2. 110. Maledicta, *famam*, meum amorem, & peccatum in ſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Tua *fama* in dubium veniet. *Adelph.* III. 2. 42. Ut vos domi mi eritis, proinde ego ero *fama* foris. *Hec.* II. 1. 21. Eſſe falſa *fama* ſuſpectum. *Hec.* V. 1. 31. Habes uxorem ſine mala *fama* palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas. Minus *famae* temperans. *Phorm.* II. 1. 41.

FAMELICUS.

Ille ubi miſer *famelicus* videt me eſſe tanto honore. *Eun.* II. 2. 29. vide Notas.

FAMES.

Ut periculum etiam a *fame* mihi ſit. *Heaut.* V. 2. 27. Ille ad *famem* hunc ab ſtudio ſtuduit reicere. *Phorm.* Prol. 18.

FAMILIA.

Decem dierum vix mi eſt *familia*. *Heaut.* V. 1. 36. Ip-

ſum dominum atque omnem *familiam* mulcavit uſque ad mortem. *Adelph.* I. 2. 9. Natum ex tanta *familia. Adelph.* III. 1. 10. Solus omnem *familiam* ſuſtentat. *Adelph.* III. 4. 34. Ipſa ſi cupiat Salus, ſervare prorſus non poteſt hanc *familiam. Adelph.* IV. 7. 44. Me & te & *familiam* dedecoras. *Hec.* II. 1. 13. Columen vero *familiae. Phorm.* II. 1. 56. Numquam tam graves inimicitias caperem in voſtram *familiam. Phorm.* II. 3. 23.

FAMILIARIS.

Ipſi qui ſit *familiarior. Phor.* IV. 5. 9. *Familiariorem* oportet eſſe hunc. *Phorm.* V. 6. 11.

FAMILIARITAS.

Malo ex principio magna *familiaritas* conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Mihi cum eo fuit ſemper *familiaritas. Heaut.* I. 2. 10. Dum intercedet *familiaritas. Phorm.* IV. 1. 17.

FAMILIARITER.

Huius mortem tam fert *familiariter. And.* I. 1. 84. Reiecit ſe in eum flens quam *familiariter. And.* I. 1. 109. Ut te audacter moneam & *familiariter. Heaut.* I. 1. 6.

FARTOR.

Cetarii, lanii, coqui, *fartores*, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

FAS.

Nec *fas* eſſe, ulla me voluptate hic frui. *Heaut.* I. 1. 97. Si ius, ſi *fas* eſt. *Hec.* III. 3. 27.

FATEOR.

Ego me amare hanc *fateor.* Si id peccare eſt, *fateor* id quoque. *And.* V. 3. 25. Non poteſt ſine malo *fateri*, video. *Eun.* IV. 4. 46. Cum ſe ſervum *fateatur* tuum. *Eun.* V. 2. 24. Peccavi, *fateor. Heaut.* IV. 1. 31. Hoc qui nequit, *fateatur* neſcire imperare liberis. *Adelph.* I. 1. 52. Si maxume *fateatur. Adelph.* III. 2. 43. Haec adeo mea culpa *fateor* fieri. *Adelph.* IV. 4. 21.

FATIGO.

Ne aduleſcens mulier te *fatiget. Phorm.* V. 3. 11. vide Notas.

FATUUS.

Quid? *fatue. Eun.* III. 5. 56. *Fatuus* eſt, inſulſus, bardus. *Eun.* V. 8. 49.

FAUCES.

Crucior bolum mihi tantum ereptum tam deſubito e *faucibus. Heaut.* IV. 2. 6.

FAVEO.

Favete, adeſte aequo animo. *And.* Prol. 24. Illi *faveo* virgini. *Eun.* V. 3. 7.

FAVILLA.

Favillae plena, fumi ac pollinis. *Adelph.* IV. 3. 60.

FAUSTUS.

O *fauſtum* & felicem diem. *And.* V. 4. 53.

FAUTRIX.

Noſtrae omni eſt *fautrix* familiae. *Eun.* V. 8. 22. *Fautrix* adiutrixque. *Hec.* Alt. Prol. 40.

FEBRIS.

Quid morbi eſt? PAM. *Febris.* SO. Cotidiana? *Hec.* III. 2. 22.

FELICITAS.

Cui magis bonae *felicitates* omnes averſae ſient. *Eun.* II. 3. 33.

FELIX.

O fauſtum & *felicem* diem. *And.* V. 4. 53. O hominem *felicem. Heaut.* II. 3. 139.

FENESTRA.

Quantam eii *feneſtram* ad nequitiam pateſeceris. *Heaut.* III. 1. 72.

FERE.

Fere in diebus paucis, quibus haec acta ſunt. *And.* I. 1. 77. *Fere* grandiuſcula. *And.* IV. 5. 18. Nec rei *ſtre* ſane amplius quicquam fuit. *Heaut.* I. 1. 3. Animo *fere* conturbato. *Heaut.* I. 1. 70. Abhinc menſes decem *fere. Hec.* V. 3. 24. Hic ſolebamus *fere* plerumque eam opperiri. *Phorm.* I. 2. 39. Ruri *fere* ſe continebat. *Phorm.* II. 3. 16. *Fere* abhinc annos quindecim. *Phorm.* V. 9. 28.

FERIO.

Geta *ferietur* alio munere. *Phorm.* I. 1. 13.

FERME.

Iam *ferme* moriens me vocat. *And.* I. 5. 49. Fidelem haut *ferme* mulieri invenias virum. *And.* III. 1. 2. Parentum iniuriae uniuſmodi ſunt *ferme. Heaut.* I. 2. 31. Mulieres ſunt *ferme* ut pueri. *Hec.* III. 1. 32. *Ferme* eadem omnia. *Phorm.* V. 8. 20.

FERO.

Huius mortem tam *fert* familiariter. *And.* I. 1. 84. Iratus, atque aegre *ferens. And.* I. 1. 110. Graviter ſibi dari uxorem *ferunt. And.* I. 2. 20. Dum tempus ad eam rem *tulit. And.* I. 2. 17. Vitae qui auxilium *tulit. And.* I. 1. 115. Aetas *tulit. And.* II. 6. 12. Ego pretium ob ſtultitiam *fero. And.* III. 5. 4. vide Notas. Aequo animo *ferre. And.* II. 3. 23. Numquam huc *tetuliſſem* pedem. *And.* IV. 5. 13. Iuno Lucina *fer* opem. *And.* III. 1. 15. Dum res *tetulit.* Nunc non *fert*: feras. *And.* V. 1. 13. Ut potero, *feram. And.* V. 3. 27. Non tu tuum malum aequo animo *feres? And.* V. 4. 18. Eſtne, ut *fertur*, forma? *Eun.* II. 3. 70. Uſque adeo illius *ferre* poſſum ineptiam. *Eun.* IV. 6. 3. Optatum *feres. Eun.* V. 8. 27. Rerum quas *fert* aduleſcentia. *Heaut.* II. 1. 3. Quem *ferret*, ſi parentem non *ferret* ſuum? *Heaut.* I. 2. 27. Illud haut inultum, ſi vivo, *ferent. Heaut.* V. 1. 45. Ego illi maxumam partem *feram. Adelph.* I. 2. 36. Neque id occulte *fert.*

Adelph.

I N D E X.

Adelph. III. 2. 30. Si attigiſſes, *ferres* infortunium. *Adelph.* II. 1. 24. Non potero *ferre* hoc. Iniurias viri omnes *ferre. Hec.* I. 2. 58. & 91. Nil iſtaec mihi res voluptatis ferunt. *Hec.* IV. 2. 17. Quin quod eſt *ferundum, fers. Phorm.* II. 2. 83. Non cauſam dico, quin quod meritus ſit, *ferat. Phorm.* II. 1. 42. Animo iniquo hoc oppido *ferre* aiunt. *Phorm.* V. 1. 36.

FEROX.

Eone es *ferox*, quia habes imperium in beluas? *Eun.* III. 1. 25.

FERVO.

Cum *fervit* maxume, tam placidum, quam ovis eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18.

FERUS.

Ingratum, inhumanum, *ferum. And.* I. 5. 43.

FESTINO.

Quid *feſtinas*? *Eun.* IV. 3. 8. Inde alii *feſtinare*, lectos ſternere, eenam apparare. *Heaut.* I. 1. 73. Quid *feſtinas*? animam recipe. *Adelph.* III. 2. 25.

FESTIVITAS.

Mei patris *feſtivitatem* & facilitatem. *Eun.* V. 8. 18.

FESTIVOS.

Feſtivom caput. *Adelph.* II. 3. 8. O mi pater *feſtiviſſime.* Quod te iſti facilem & *feſtivom* putant. *Adelph.* V. 8. 26. & 29.

FESTUS.

O *feſtus* dies! *Eun.* III. 5. 12. Amicas te & eognatas deſerere & *feſtos* dies nolo. *Hec.* IV. 2. 16.

FIDELIS.

Fidelem haut ferme mulieri invenias virum. *And.* III. 1. 2. Paucis reperias meretricibus *fidelis* eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 2. vid. Not. Quam *fideli* animo in illam fui. *Hec.* III. 5. 22. Senibus *fidelis* dum ſum, ſcapulas perdidi. *Phorm.* I. 2. 26.

FIDES.

Pro Deum *fidem! And.* I. 5. 2. vide Notas. Te oro per tuam *fidem. And.* I. 5. 55. Nullane in re eſſe cuiquam homini *fidem. And.* II. 5. 14. Hanc *fidem* ſibi me obſecravit ut darem. *And.* II. 3. 27. Firmavit *fidem. And.* III. 1. 4. Propemodum habeo iam *fidem. And.* III. 4. 7. Solviſti *fidem.* IV. 1. 19. Di voſtram *fidem. And.* IV. 3. 1. Ubi *fides*, ſi roges, nil pudent hic. *And.* IV. 1. 12. vide Not. Triſtis ſeveritas ineſt in voltu, atque in verbis *fides. And.* V. 2. 16. Hae lege tibi meam adſtringo *fidem. Eun.* I. 2. 22. Forſan parvam hic habeat mihi *fidem. Eun.* I. 2. 117. Pro Deum *fidem! Eun.* V. 4. 21. In clientelam & *fidem* nobis dedit ſe. Do *fidem* futurum. *Eun.* V. 8. 9. & 30. O Iuppiter, ubinam eſt *fides*? *Heaut.* II. 3. 15. *Fides* mi aput hunc eſt. *Heaut.* III. 3. 10. Ut uſquam fuit *fide* quiſquam optuma. *Adelph.* II. 1. 7. Antiqua virtute ac *fide. Adelph.* III. 3. 88. Illaec *fidem* nunc voſtram inplorat. *Adelph.* III. 4. 43. Sat adhuc tua nos fruſtrataſt *fides. Adelph.* IV. 4. 13. Pro Divom *fidem! Adelph.* IV. 7. 28. Obſonare eum *fide. Adelph.* V. 9. 7. Servare in eo eertumſt, quod dixi, *fidem. Hec.* III. 3. 42. Ei rei firmaſti *fidem. Hec.* IV. 2. 5. Dixit, iuri iurando meo ſe *fidem* habuiſſe. *Hec.* V. 4. 31. Cuius tu *fidem* in pecunia perſpexeris. *Phorm.* I. 2. 10. Nequid propter tuam *fidem* decepta potiretur mali. *Phorm.* III. 1. 5. Nequeo exorare, cum illo ut mutet *fidem. Phorm.* III. 2. 28. Itan parvam mihi *fidem* eſſe aput te. *Phorm.* V. 3. 27.

FIDES.

Virginem *fidibus* ſcire. I. 2. 53.

FIDICINA.

Ecquid nos amas de *fidicina* hac? *Eun.* III. 2. 4. Quandam *fidicinam* amat hinc Chaerea. *Eun.* V. 5. 15. vide Notas.

FIDUCIA.

Qua *fiducia* id facere audeam? *And.* III. 5. 7.

FIGURA.

Nova *figura* oris. *Eun.* II. 3. 26.

FILIA.

Ita tum diſcedo ab illo, ut qui ſe *filiam* neget daturum. *And.* I. 1. 121. *Filiam* meam nubere tuo gnato. Iſtuc periclum in *filia* fieri grave eſt. *And.* III. 3. 2. & 34. Educere, ita uti ſi eſſet *filia. Eun.* I. 2. 37. Reliquit *filiam* aduleſcentulam. *Heaut.* III. 3. 41. Nunc ita tempus fert, mi ut cupiam *filiam. Heaut.* IV. 1. 54. *Filiae* erili. *Adelph.* III. 2. 3. *Filiam* eius virginem vitiavit. *Adelph.* III. 4. 20. Abducta a vobis praegnans fuerat *filia. Hec.* IV. 4. 18. Offendi adveniens quicum volebam, atque ut volebam *filiam* locatam. *Phorm.* V. 1. 32. Ex qua *filiam* ſuſcepit. *Phorm.* V. 8. 49.

FILIUS.

Amico *filium* reſtitueris. *And.* III. 3. 38. In nuptias coniecei erilem *filium. And.* III. 4. 23. Num *filio* videtur uxorem dare? *And.* II. 6. 21. Mihi ſi umquam *filius* erit, ne ille facili me utetur patre. *Heaut.* II. 1. 5. *Filium* unicum aduleſcentulum habeo. *Heaut.* I. 1. 41. Huic *filium* ſcis eſſe? *Heaut.* I. 2. 7. Potius quam paterere, *filium* commetare ad mulierculam. *Heaut.* III. 1. 34. vide Not. Serva, quod in te eſt, *filium. Heaut.* IV. 8. 4. Matres omnes *filiis* in peccato adiutrices. *Heaut.* V. 2. 38. Egon

confi-

Digitized by Google

confitear ; meum non eſſe *filium*, qui ſit meus? Talem, niſi tu, nulla pareret *filium*. *Heaut*. V. 3. 14. & 20. Conſueſeci *filium*. Hoc patrium eſt, conſuefacere *filium*. *Adelph*. I. 1. 29. & 49. Tuum *filium* dediſti adoptandum mihi. *Adelph*. I. 2. 34. Hoc eſt patrem eſſe, aut hoc eſt *filium* eſſe? *Adelph*. IV. 5. 73. Maior *filius* tuus. *Adelph*. III. 4. 16. Meum receptas *filium* ad te. *Hec*. V. 1. 17. Senes me *filiis* relinquunt quaſi magiſtrum. *Phorm*. I. 2. 22. Gnatam inveni nuptam cum tuo *filio*. *Phorm*. V. 3. 34.

FINGO.

Fingunt quandam inter ſe fallaciam. *And*. I. 3. 15. Neque me *finxiſſe* falſi quicquam. *Eun*. I. 2. 120. Voltus quoque hominum *fingit* ſcelus. Syrus mire *finxit* filium. *Heaut*. V. 1. 14. & 25. Nonne ad ſenem aliquam fabricam *fingit*? *Heaut*. III. 2. 34.

FINIS.

Tute ipſe his rebus *finem* praeſcripſti. *And*. I. 1. 124. Orandi iam *finem* face. *And*. V. 1. 2. Niſi *finem* maledictis facit. *Heaut*. Prol. 34. Vicini noſtri hic ambigunt de *finibus*. *Heaut*. III. 1. 90. In iſtac *finem* faciat. *Adelph*. V. 9. 40. Haut opinor commode *finem* ſtatuiſſe orationi militem. *Hec*. I. 2. 21. De illo tum *finem* faciam dicundi mihi, peccandi cum ipſe de ſe *finem* fecerit. *Phorm*. Prol. 22. & 23. vide Notas.

FIRMO.

Firmavit fidem. *And*. III. 1. 4. Cur non, quod dotis dixi, *firmas*? *Heaut*. V. 5. 4. Et rei *firmaſti* fidem. *Hec*. IV. 2. 5.

FIRMUS.

Tibi generum *firmum*, & filiae invenias virum. *And*. III. 3. 39. Nil ſatis *firmi* video. *Heaut*. II. 3. 96. *Firmae* haec vereor ut ſint nuptiae. *Hec*. I. 2. 26. *Firmiorem* inter nos fore amicitiam. *Hec*. IV. 1. 18. Virum ſatis *firmum* gnarae. *Hec*. IV. 1. 41. Quaere alium tibi *firmiorem*. *Hec*. V. 1. 20.

FLABELLUM.

Cape hoc *flabellum*, & ventulum huic ſic facito. *Flabellum* tenere te aſinum tantum. Limis ſpecto ſic per *flabellum* clanculum. *Eun*. III. 5. 47. 50. & 54.

FLAGITIUM.

Flagitium facimus. CH. An id *flagitiumſt*? *Eun*. II. 3. 90. An poenitebat *flagiti*? Adoleſcentulum nobilitas *flagitiis*. *Eun*. V. 6. 12. & 21. Per *flagitium* ad inopiam redigat patrem. *Heaut*. V. 1. 56. *Flagitiis* tuis me infamem fieri. *Heaut*. V. 4. 14. Non eſt *flagitium*, mihi crede, adoleſcentulum ſcortari. Non eſt *flagitium* facere haec adoleſcentulum? *Adelph*. I. 2. 21. & 32. Haecine *flagitia*? Haecine *flagitia* facere te? Id nobis tam *flagitiumſt*, quam illa non facere vobis. *Adelph*. III. 3. 25. 54. & 68. Fero alia *flagitia* ad te ingentia, nova, capitalia. *Adelph*. IV. 7. 3.

FLAMMA.

Ad *flammam* acceſſit imprudentius. *And*. I. 1. 103. E *flamma* petere te cibum poſſe arbitror. *Eun*. III. 2. 38.

FLECTO.

Iſtuc eſt ſapere, qui ubicumque opus ſit animum poſſis *flectere*. *Hec*. IV. 3. 2.

FLEO.

In ignem impoſitaſt: *fletur*. Reiecit ſe in eum *flens* quam familiariter. *And*. I. 1. 102. & 109. Pollicitantem, & nil ferentem, *flentem*. *Phorm*. III. 2. 36.

FLOCCIFACIO.

Qui illum *flocciſecerim*. *Eun*. II. 3. 12.

FLOCCI PENDO.

Invidere omnes mihi, mordere clanculum: ego non *flocci pendere*. *Eun*. III. 1. 21.

FLOS.

Anni? ſedecim. PA. *Flos* ipſe. *Eun*. II. 3. 28. vide Notas.

FOCUS.

Domi *focique* fac viciſſim ut memineris. *Eun*. IV. 7. 45.

FODIO.

Quin te in fundo conſpicer *fodere* aut arare. *Heaut*. I. 1. 27. Noli *fodere*. *Hec*. III. 5. 17.

FOEDUS.

Videtur *foedus*. *Eun*. IV. 4. 17. Pro Deum fidem, facinus *foedum*! *Eun*. V. 4. 21.

FORAS.

Ipſe exit *foras*. *And*. I. 2. 3. Prae amore excluſti hunc *foras*. *Eun*. I. 2. 18. Numquam evocari hinc vis *foras*? *Eun*. II. 2. 52. Homo quatietur certe cum dono *foras*. *Eun*. II. 3. 67. *Foras* ſimul omnes proruunt ſe. *Eun*. III. 5. 51. Abierunt *foras*. *Eun*. IV. 4. 34. Me extruſit *foras*. *Eun*. V. 5 11. Huc effugi *foras*. *Eun*. V. 4. 23. Miles pelletur *foras*. *Eun*. V. 8. 11. vide Notas. Ubi te exſpectatum eieciſſet *foras*. *Adelph*. I. 2. 29. Fortaſſe excludetur *foras*. *Adelph*. I. 2. 39. Agelli paulum quod locitas *foras*. *Adelph*. V. 8. 26. Me ſolum ſeducit *foras*. *Adelph*. I. 2. 69. Tu hinc iſſes *foras*. *Hec*. II. 1. 25. Me eduxi *foras*. *Hec*. III. 3. 4. Te huc *foras* puerum evocare iuſſi. *Hec*. V. 1. 7. Huc egreditur *foras*. *Phorm*. V. 6. 38. Vides peccatum tuum hoc eſſe elatum *foras*. *Phorm*. V 8. 65.

FOREM.

Incolumem ſat ſcio *fore* me. *And*. III. 5. 5. Dehinc ſpero aeternam inter nos gratiam *fore*. *Eun*. V. 2. 33. Sperat *fore* clam. *Adelph*. I. 1. 46.

Quod

INDEX.

Quod ego numquam credidi *fore*. Fecit animi ut incertus *foret*. *Hec.* I. 2. 25. & 46. Ni id feciſſet, magis mirum *foret*. *Hec.* II. 1. 23. Quam fortunatus ceteris ſim rebus, abſque una hac *foret*. *Hec.* IV. 2. 25. Si aliud quid gravius tibi nunc faciendum *foret*. *Phorm.* I. 4. 29. Ex qua re minus rei *foret* aut famae temperans. *Phorm.* II. 1. 41. Sperem non *fore*. *Phorm.* V. 9. 36.

FORIS, FORES.

Hae mihi patent ſemper *fores*. *Eun.* I. 2. 9. Qui mihi nunc uno digitulo *forem* aperis fortunatus. *Eun.* II. 2. 53. Quid crepuerunt *fores* hinc a me? *Heaut.* I. 1. 121. Anus *foribus* obdit peſſulum. *Heaut.* II. 3. 37. *Fores* effregit. *Adelph.* I. 2. 8. *Forem* aperi. *Adelph.* II. 1. 13. Accedam ad *fores*. *Adelph.* IV. 4. 24. Nam quid *foris* crepuit? *Adelph.* II. 3. 11. Tune has pepuliſti *fores*? *Adelph.* IV. 5. 4. Concede hinc a *foribus*. *Phorm.* V. 1. 14.

FORIS. *Adverb.*

Quae dum *foris* ſunt, nil videtur mundius. *Eun.* V. 4. 12. *Foris* ſapere, tibi non poſſe te auxiliarier? *Heaut.* V. 1. 50. Ut vos domi mihi eritis, proinde ego ero fama *foris*. *Hec.* II. 1. 21. Qui pernoctaret *foris*. *Hec.* IV. 1. 24. *Foris* effutiretis. *Phorm.* V. 1. 18.

FORMOSUS.

Vah, quanto nunc *formoſior* videre, quam dudum? *Eun.* IV. 5. 4.

FORS. FORS. FORTUNA.

Fors fortuna. *Eun.* I. 2. 54. & III. 5. 20. Tu *fors* quid me fiat, parvi pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. vide Notas. Incommode illis *fors* obtulerat adventum meum. *Hec.* III. 3. 10. *Fors* fuat pol. *Hec.* IV. 3. 4. Quod *fors* feret, feremus aequo animo. *Phorm.* I. 2. 88. O fortuna, o *fors fortuna*. *Phorm.* V. 6. 1.

FORSAN.

Aliquis *forſan* me putet non putare hoc verum. *And.* V. 5. 1. *Forſan* parvam hic habeat mihi fidem. *Eun.* I. 2. 117. vide Notas.

FORSITAN.

Si altera illaec magis inſtabit, *forſitan* nos reiiciat. *Phorm.* IV. 5. 5.

FORTASSE.

Fortaſſe tu profectus alio fueras. *Eun.* II. 2. 49. *Fortaſſe* aliquantum iniquior erat. *Heaut.* I. 2. 27. *Fortaſſe* excludetur foras. *Adelph.* I. 2. 39. Audiſti ex aliquo *fortaſſe*. *Hec.* IV. 1. 35. Non multum habet quod det *fortaſſe*. *Phorm.* I. 2. 96.

FORTE.

Forte, ita ut fit, filium perduxere. *And.* I. 1. 53. Si *forte* huc Chremes advenerit. *Eun.* III. 2. 48. Alterae dum narrat, *forte* audivi. *Heaut.* II. 3. 31. Si *forte* frater redierit viſo. *Adelph.* IV. 2. 10. Si *forte* morbus amplior factus ſiet. *Hec.* III. 1. 50. Quam ſaepe *forte* temere eveniunt, quae non audeas optare. *Phorm.* V. 1. 30.

FORTIS.

Ut virum *fortem* decet. *And.* IV. 6. 14. Nil prius neque *fortius*. *Eun.* I. 1. 5. Ita ut *fortis* decet milites. *Eun.* IV. 7. 44. *Fortis* fortuna adiuvat. *Phorm.* I. 4. 25. O vir *fortis* atque amicus. *Phorm.* II. 2. 10.

FORTITER.

Fortiter. hui, perfortiter. *Adelph.* IV. 2. 28.

FORTITUDO.

Vereor, ne iſtaec *fortitudo* in nervom erumpat denique. *Phorm.* II. 2. 10.

FORTUNA.

Omnia bona dicere, & laudare *fortunas* meas. *And.* I. 1. 70. Servon *fortunas* meas me commiſiſſe futili. *And.* III. 5. 3. An *fortunam* conlaudem, quae gubernatrix fuit? *Eun.* V. 8, 16. Me tuarum miſeriarumſt *fortunarum*. *Heaut.* III. 1. 55. Scibam dubiam *fortunam* eſſe ſcaenicam. *Hec.* Alt. Prol. 8. O *fortuna*, ut numquam perpetua es data. *Hec.* III. 3. 46. vid. Not. Ne ſimili utamur *fortuna*, atque uſi ſumus. *Phor.* Prol. 32. Quod ſi eo meae *fortunae* redeunt. Fortis *fortuna* adiuvat. *Phorm.* I. 4. 23. & 25. Quonam in loco ſunt res & *fortunae* meae? *Phorm.* III. 1. 9. Tantam *fortunam* de inproviſo eſſe his datam. *Phorm.* V. 7. 1.

FORTUNATUS.

Quis te eſt *fortunatior*? *Heaut.* II. 3. 55. Edepol te, mea Antiphila, laudo & *fortunatam* iudico. *Heaut.* II. 4. 1. Ne ego *fortunatus* homo ſum. *Heaut.* IV. 6. 21. Multo omnium me nunc *fortunatiſſimum* factum puto eſſe. *Heaut.* IV. 8. 1. Quod *fortunatum* iſti putant, uxorem numquam habui. *Adelph.* I. 1. 18.

FORUM.

Ego me hinc ad *forum*. *And.* I. 3. 21. Quid turbae apud *forumſt*? *And.* IV. 4. 6. Amicus quidam me a *foro* abduxit modo. *Adelph.* IV. 5. 11. Sciſti uti *foro*. *Phorm.* I. 2. 29.

FRANGO.

Navem is *fregit* apud Andrum inſulam. *And.* I. 3. 17. Navi *fracta* ad Andrum eiectus eſt. *And.* V. 4. 20.

FRATER.

Si te in germani *fratris* dilexi loco. *And.* I. 5. 57. *Fratrem* homini nemini eſſe primarum artium magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Si *frater* aut ſodalis eſſet, qui magis morem gereret? *Adelph.* IV. 5. 74. *Fratrem* maiorem Chre-

men noſtine? *Phorm.* I. 2. 33.

FRAUS.

Eductas libere in *fraudem* inlicis? *And.* V. 4. 8. In eandem *fraudem* iucides. *Heaut.* III. 1. 33. Gerro, iners, *fraus*, helluo. *Heaut.* V. 4. 10.

FREQUENS.

Cum illis una aderat *frequens.* *And.* I. 1. 80.

FRETUS.

Cuius conſilio *fretus* ſum. *And.* II. 1. 36. Hem quo *fretus* ſim. *And.* III. 5. 13. Vobis *fretus.* P. Scin quam *fretus?* *Eun.* V. 8. 33. Si quis forte malitia *fretus* ſua inſidias noſtrae fecit aduleſcentiae. *Phorm.* II. 1. 43.

FRIGEO.

Hice homines *frigent.* *Eun.* II. 2. 37. vide Notas. Sermonem quaerere. ubi *friget*, huc evaſit. *Eun.* III. 3. 11. Sine Cerere & Libero *friget* Venus. *Eun.* IV. 5. 6. Abi, tange: ſi non totus *friget*, me enica. *Phorm.* V. 9. 5.

FRONS.

Da te hodie mihi: exporge *frontem.* *Adelph.* V. 3. 53.

FRUCTUS.

Metuit ſemper, quem ipſa nunc capit *fructum*, ne quando iratus tu alio conferas. *Eun.* III. 1. 60. Hoc *fructi* pro labore ab iis fero. *Adelph.* V. 4. 16. In illis *fructus* eſt. *Phorm.* II. 2. 18. *Fructum* quem reddunt praedia. *Phorm.* IV. 3. 75. Quae noſtros minuit *fructus* vilitas. *Phorm.* V. 9. 24.

FRUGALIS.

Dedo patri me nunc iam, ut *frugalior* ſim, quam volt. *Heaut.* IV. 3. 3.

FRUGI.

Frugi es. *Eun.* III. 5. 60. Hominis *frugi* & temperantis functus officium. *Heaut.* III. 3. 19. *Frugi* homo eſt. *Adelph.* V. 9. 25.

FRUOR.

Tu illis *fruare* commodis. *Eun.* II. 3. 81. Nec fas eſſe, ulla me voluptate hic *frui.* *Heaut.* I. 1. 97. Hocine me miſerum non licere meo modo ingenium *frui?* *Heaut.* II. 4. 21. Agelli paulum locitas foras: huic demus, qui *fruatur.* *Adelph.* V. 8. 27. Gaudio falſo *frui.* *Hec.* V. 4. 2.

FRUSTRA.

Quo magis lubido *fruſtra* incendatur tua. *And.* II. 1. 8. Ne me in laetitiam *fruſtra* coniicias. *Heaut.* II. 3. 51. *Fruſtra* operam opinor ſumo. *Heaut.* IV. 3. 15. *Fruſtra* has egomet mecum rationes puto. *Adelph.* II. 1. 54. Quid hic conterimus operam *fruſtra?* *Phorm.* II. 1. 31.

FRUSTROR.

Saepe iam me ſpes haec *fruſtrataſt.* *And.* II. 2. 37. Ne *fruſtretur* ipſe ſe. *Eun.* Prol. 14. Sat adhuc tua nos *fruſtrataſt* fides. *Adelph.* IV. 4. 13.

FUAT.

Fors *fuat* pol. *Hec.* IV. 3. 4. Suo capiti *fuat.* *Phorm.* III. 2. 6. vide Notas.

FUCUS.

Fucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41.

FUGA

Iam adornarat *fugam.* *Eun.* IV. 4. 6. Facerent *fugam.* *Eun.* IV. 7. 17. Quamnam hic *fugam* aut furtum parat? *Phor.* I. 4. 14.

FUGIO.

Fugin hinc. *And.* II. 1. 37. Recte ego nempe has *fugi* nuptias. *And.* IV. 4. 27. vide Not. Bellum *fugiens.* *And.* V. 4. 32. Non convenit, qui illum ad laborem hinc pepulerim, nunc me ipſum *fugere.* *Heaut.* I. 1. 114. Si paululum modo quid te *fugerit.* *Heaut.* II. 3. 75. Hoc facito. Hoc *fugito.* *Adelph.* III. 3. 63. *Fugere* e conſpectu. *Hec.* I. 2. 107. Ita *fugias*, ne praeter caſam. *Phorm.* V. 2. 3.

FUGITIVUS.

At etiam reſtitas, *fugitive?* *Eun.* IV. 4. 2. Retraham ad me illud *fugitivum* argentum. *Heaut.* IV. 2. 11. In' hinc malam rem cum iſtac magnificentia, *fugitive?* *Phorm.* V. 8. 38.

FUGITO.

Miſerrimus fui *fugitando.* *Eun.* V. 2. 8. Tuum conſpectum *fugitat.* *Heaut.* III. 1. 25. Erus liberalis eſt, & *fugitans* litium. *Phorm.* IV. 3. 18.

FUMUS.

Favillae plena, *fumi* ac pollinis. *Adelph.* V. 3. 60.

FUNAMBULUS.

Populus ſtudio ſtupidus in *funambulo* animum occuparat. *Hec.* Prol. 4. *Funambuli* eodem accedens exſpectatio. *Hec.* Alt. Prol. 26. vide Notas.

FUNDA.

Fundam tibi nunc nimis vellem dari. *Eun.* IV. 7. 16.

FUNDITUS.

Quod ſi fit, pereo *funditus.* *And.* I. 5. 9.

FUNDO.

Raperem, *funderem* & proſternerem. *Adelph.* III. 2. 21. vide Notas. Tu verba *fundis* hic ſapientia? *Adelph.* V. 1. 7.

FUNDUS.

Noſtri *fundi* calamitas. *Eun.* I. 1. 34. Quin te in *fundo* conſpicer. *Heaut.* I. 1. 16.

FUNGOR.

Ita tute adtente illorum officia *fungere.* *Heaut.* I. 1. 14. Hominis frugi & temperantis *functu*'s officium. *Heaut.* III. 3. 19. Tuo officio fueris *functus.* *Heaut.* IV. 3. 12. *Functus* aduleſcentuli eſt officium liberalis. *Phorm.* II. 1. 51.

FUNUS.

Funus interim procedit. *And.* I. 1. 100. Curabat una *funus.* *And.* I. 1. 81. In *funus* prodeo. *And.* I. 1. 88. Neque quisquam aderat, qui adiutaret

taret *fuſtus*. *Phomr.* I. 2. 49.

FUR.

Exclamat, *furem*, non poëtam, tabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Manipulus *furum*. *Eun.* IV. 7. 6.

FURCIFER.

Tibi ego ut credam, *furcifer*? *And.* III. 5. 12. Ego, te *furcifer*, ſi vivo. *Eun.* V. 5. 19.

FURTUM.

Furtum facere. *Eun.* Prol. 28. Hic *furti* ſe adligat. *Eun.* IV. 7. 39. Quamnam hic fugam aut *furtum* parat? *Phorm.* I. 4. 14.

FUTILIS.

Servon fortunas meas me commiſiſſe *futili*? *And.* III. 5. 3.

G.

GALLINA.

Gallina cecinit: interdixit hariolus. *Phorm.* IV. 4. 27.

GANEO.

Gerro, iners, fraus, helluo, *ganeo*, damnoſus. *Heaut.* V. 4. 10.

GANEUM.

Credo abductum in *ganeum* aliquo. *Adelph.* III. 3. 5.

GANNIO.

Quid ille *gannit*? quid volt? *Adelph.* IV. 2. 17.

GARRIO.

Garris. *Eun.* II. 3. 87. *Garri* modo. *Phorm.* III. 2. 11.

GARRULA.

Ne quid de fratre *garrulae* illi dicerem. *Adelph.* IV. 4. 16.

GAUDEO.

Iam id *gaudeo*. *And.* II. 2. 25. Tanta vecordia innata cuiquam ut ſiet, ut malis *gaudeant*? *And.* IV. 1. 3. Ne iſtam multimodis civem inventam *gaudeo*. *And.* V. 4. 36. vide Not. Hunc ſcio mea ſolide *gaviſurum* gaudia. *And.* V. 5. 8. Salvom te adveniſſe *gaudeo*. *Eun.* V. 5. 6. Iam hoc aliud eſt, quod *gaudeamus*. *Eun.* V. 8. 11. Inpendio magis animus *gaudebat* mihi. *Eun.* III. 5. 39. Fruſtra ſum igitur *gaviſus* miſer. *Heaut.* IV. 8. 16. Crede mihi, *gaudebis* facto. *Phorm.* III. 2. 9.

GAUDIUM.

Nec opinantis duci falſo *gaudio*. *And.* I. 2. 9. Expleam animum *gaudio*. *And.* II. 2. 2. Non ſatis tibi eſſe hoc ſolidum viſumſt *gaudium*? *And.* V. 1. 23. Si nulla aegritudo huic *gaudio* intercesſerit. Mea ſolide gaviſurum *gaudia*. *And.* V. 5. 5. & 8. Ne hoc *gaudium* contaminet vita aegritudine aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Scin me in quibus ſim *gaudiis*? *Eun.* V. 9. 5. Celem tam inſperatum *gaudium*? *Heaut.* III. 1. 5. Prae *gaudio* ubi ſim neſcio. *Heaut.* II. 3. 67. *Gaudio* ſumus praepediti nimio. *Heaut.* III. 1. 96. Lacrumo *gaudio*. *Adelph.* III. 3. 55. Homini ilico lacrumae cadunt, quaſi puero, *gaudio*. *Adelph.* IV. 1. 21. Miſeriam omnem ego capio; hic potitur *gaudia*. *Adelph.* V. 4. 22. Utinam perpetuum hoc fiat *gaudium*. *Adelph.* V. 9. 15. Paene hercle exclamavi *gaudio*. *Phorm.* V. 6. 30.

GEMINO.

Geminabit niſi caves. *Adelph.* II. 1. 19.

GEMINUS.

Ex unis *geminas* mihi conficies nuptias. *And.* IV. 1. 51.

GEMITUS.

Gemitus, ſcreatus, tuſſis, riſus abſtine. *Heaut.* II. 3. 132.

GEMO.

Incurvus, tremulus, labiis demiſſis, *gemens*. *Eun.* II. 3. 45.

GENER.

Tibi *generum* firmum, & filiae invenias virum. *And.* III. 3. 39. Et *gener* & adfines placent. *Heaut.* V. 1. 63. Cum illum *generum* cepimus. *Hec.* IV. 1. 22.

GENIUS.

Quod ego te oro per *genium* tuum. *And.* I. 5. 54. vide Notas. Suum defrudans *genium*, conperſit miſer. *Phorm.* I. 1. 10.

GENTIUM.

Minime *gentium*. *Eun.* IV. 1. 11. Quovis *gentium*. *Heaut.* V. 1. 55. Nuſquam *gentium*. *Adelph.* IV. 2. 1. Ubivis *gentium*. *Hec.* III. 1. 4. Uſquam *gentium*. *Hec.* III. 1. 13.

GENU.

Ad *genua* accidit. *Hec.* III. 3. 18.

GENUS.

Id eſt *genus* hominum peſſumum. *And.* IV. 1. 5. Olim iſti fuit *generi* quondam quaeſtus aput ſaeclum prius. Eſt *genus* hominum, qui eſſe primos ſe omnium rerum volunt. *Eun.* II. 2. 15. & 16. O *genera* ſacrilega. *Adelph.* III. 2. 6. Haec te admittere indigna *genere* noſtro? Ubi etiam huius *generis* reliquias reſtare video. *Adelph.* III. 3. 55. & 90. Hic meus amicus illi *genere* eſt proxumus. *Adelph.* IV. 5. 17. Quod hoc *genus* eſt? *Hec.* II. 1. 1.

GERMANUS.

Si te in *germani* fratris dilexi loco. *And.* I. 5. 57. O mi *germane*. *Adelph.* II. 4. 5. Nunc tu mihi es *germanus* pariter animo ac corpore. *Adelph.* V. 8. 34.

GERO.

Animo morem *geſſero*. *And.* IV. 1. 17. Mos *gerunduſt* Thaidi. *Eun.* I. 2. 108. Sine me in hac re *gerere* mihi morem. *Heaut.* V. 1. 74. Ut homoſt, ita morem *geras*. *Adelph.* III. 3. 77. Non me hanc rem, ut ut erat *geſta*, indicaſſe? *Adelph.* IV. 4. 22. Quaſi re bene

geſta. Adelph. V. 1. 13. Pueri inter ſe quas pro levibus noxiis iras *gerunt?* quapropter? quia enim qui eos gubernat animus, infirmum *gerunt. Hec.* III. 1. 30. 31. vide Not. Quid rei *gerit? Phorm.* I. 2. 95.

GERRO.

Gerro, iners, fraus, helluo. *Heaut.* V. 4. 10.

GESTIO.

Quid *geſtiam*, aut quid laetus ſim. Quid eſt quod ſic *geſtis? Eun.* III. 5. 7. & 10. Ipſum *geſtio* dari mi in conſpectum. *Phorm.* II. 1. 30.

GESTO.

Rex te ergo in oculis *geſtare. Eun.* III. 1. 12. vide Notas. Quem ego puerum modo tantillum in manibus *geſtavi* meis. *Adelph.* IV. 2. 24. Hicine non *geſtandus* in ſinu eſt? *Adelph.* IV. 5. 75.

GESTUS.

Nunc *geſtus* mihi voltusque eſt capiundus novos. *Phorm.* V. 7. 7.

GETA.

Hnius perſonae multa mentio eſt in Adelphis.

GLADIATOR.

Rumor venit, datum iri *gladiatores. Hec.* Alt. Prol. 32.

GLADIATORIUS.

Hi *gladiatorio* animo ad me adfectant viam. *Phorm.* V. 8. 71.

GLADIUS.

Suo ſibi hunc iugulo *gladio. Adelph.* V. 8. 35.

GLORIA.

Labore alieno magno partam *gloriam. Eun.* III. 1. 9. Simul rem & *gloriam* armis belli repperi. *Heaut.* I. 1. 60. Fac quam plurimum illis relinquas, *gloriam*que iſtanc tibi. *Adelph.* V. 3. 28. vide Notas. Scit ſe nobilitatem ex ea re nactam, & *gloriam* eſſe. *Hec.* V. 2. 31. vide Notas.

GLORIOR.

Vah, *gloriare* eveniſſe ex ſententia? *Heaut.* IV. 5. 17.

GLORIOSUS.

Miles *glorioſus. Eun.* Prol. 31. Facere *glorioſum* militem. *Eun.* Prol. 38.

GLYCERIUM.

Haec perſona Andriae eſt.

GNATA.

Unicam *gnatam* ſuam cum dote ſumma filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 73. Denegarat ſe commiſſurum mihi *gnatam* ſuam uxorem. *And.* I. 5. 7. Deſpondit ei *gnatam* huius vicini proxumi. *Hec.* I. 2. 49. *Gnatam* inveni nuptam cum tuo filio. *Phorm.* V. 3. 34.

GNATHO.

Perſona Eunuchi eſt.

GNATHONICUS.

Paraſiti item ut *Gnathonici* vocentur. *Eun.* II. 2. 33.

GNATUS.

Qui *gnatum* haberem tali ingenio praeditum. *And.* I. 1. 71. Corrigere mi *gnatum* porro enitere. *And.* III. 4. 17. Orabo *gnato* uxorem. *And.* III. 2. 48. Pietatem *gnati. And.* V. 2. 28. Decrevi tantiſper me minus iniuriae meo *gnato* facere. *Heaut.* I. 1. 96. Num quidnam de *gnato* meo audiſti? *Heaut.* III. 1. 20. An laudi putat fore, ſi perdiderit *gnatum? Adelph.* III. 3. 29. Prodidiſti & te, & illam miſeram, & *gnatum. Adelph.* IV. 5. 58. Voſtrarum nulla eſt, quin *gnatum* velit uxorem. *Hec.* II. 1. 43. *Gnatum* ei reſtituo. *Hec.* V. 4. 20. Quanta me cura & ſollicitudine adficit *gnatus? Phorm.* II. 4. 2.

GRACILUS.

Vincto pectore, ut *gracilae* ſient. *Eun.* II. 3. 23. vide Not.

GRADUS.

Suſpenſo *gradu* placide ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

GRAECE.

Epidicazomenen quam vocant Comoediam *Graece. Phor.* Prol. 26. vide Not.

GRAECUS.

Ex *Graecis* bonis Latinas fecit non bonas. *Eun.* Prol. 8. Non negat perſonas tranſtuliſſe in Eunuchum ſuam ex *Graeca. Eun.* Prol. 33. Ex integra *Graeca* integram Comoediam hodie ſum acturus. Cuia *Graeca* ſit, id dicerem. Multas contaminaſſe *Graecas. Heaut.* Prol. 4. 8. & 17. In *Graeca* adoleſcens eſt. *Adelph.* Prol. 8.

GRANDIS.

An ſedere oportuit domi virginem tam *grandem? Adelph.* IV. 5. 39. Natu *grandior. Adelph.* V. 8. 7. Homo iam *grandior. Phorm.* II. 3. 15. Dicam tibi inpingam *grandem. Phorm.* II. 3. 92.

GRANDIUSCULUS.

Fere *grandiuſcula* iam. *And.* IV. 5. 19.

GRATIA.

Habeo *gratiam. And.* I. 1. 15. Poſtulare id *gratiae* adponi ſibi. *And.* II. 1. 31. Cum iſtuc quod poſtulo impetro cum *gratia. And.* II. 5. 11. Ea *gratia* ſimulavi. *And.* III. 4. 8. Iam dudum res redduxit me ipſa in *gratiam. And.* V. 4. 45. Ego excludor: ille recipitur. Qua *gratia? Eun.* I. 2. 79. Ab eo *gratiam* hanc inibo. *Eun.* III. 5. 9. Inveniam pol hodie, parem ubi referam *gratiam. Eun.* IV. 4. 51. Et habetur & refertur, ita ut merita es, *gratia. Eun.* IV. 6. 12. Dehinc ſpero aeternam inter nos *gratiam* fore. V. 2. 33. *Gratiam* habeo maxumam. *Eun.* V. 8. 61. Cave, ne falſam *gratiam* ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3 61. Syro nil *gratiae. Heaut.* V. 2. 46. Dis *gratia. Adelph.* I. 2. 41. Mihi egit *gratias. Adelph.* III. 3. 14. Rurſum in *gratiam* reſtitues. *Hec.* III. 1. 11. Dis *gratiam* habeo. *Hec.* III. 2. 11. Hanc *gratiam* ut ſibi des pro illa, nunc rogat. *Hec.* III. 3. 30.

Digitized by Google

3. 30. Neque alio componi pacto potis inter eas *gratiaſt*. *Hec.* III. 5. 29. Ego redigam vos in *gratiam*. *Phorm.* V. 8. 73.

GRATIIS.

Si non pretio, *gratiis*. *Adelph.* IV. 7. 26. vide Not. Meam ductes *gratiis*? *Phorm.* III. 2. 15.

GRATULOR.

Adventum *gratulantur*. *Eun.* II. 2. 28. Deſine Deos *gratulando* obtundere. *Heaut.* V. 1. 6.

GRATUS.

Id *gratum* fuiſſe advorſum te. *And.* I. 1. 15. Illi *gratum* feceris. *Eun.* IV. 4. 55. Quam hoc munus *gratum* arbitrare Thaidi eſſe? *Eun.* II. 2. 44. Eſt iſtuc datum profecto, ut *grata* mihi ſint quae facio omnia. *Eun.* III. 1. 6. Cum *gratum* mi eſſe potuit, nolui. Ut eſſet aput te hoc quam *gratiſſimum*. *Heaut.* II. 3. 21. & 127. ubi vide Notas. Memorem me dices eſſe & *gratum*. *Adelph.* II. 2. 43. Ne id adſentandi magis, quam quo habeam *gratum*, facere exiſtumes. *Adelph.* II. 4. 6.

GRAVIDUS.

Gravida e Pamphilo eſt. *And.* I. 3. 11. Virgo ex eo conpreſſu *gravida* facta eſt. *Adelph.* III. 4. 28.

GRAVIS.

Iſtuc periclum in filia fieri, *grave* eſt. *And.* III. 3. 34. Quaſi quicquam in hunc iam *gravius* dici poſſiet. *And.* V. 3. 3. Quanto tu me es annis *gravior*. *Heaut.* IV. 1. 32. vide Notas. Scio tibi eſſe hoc *gravius* multo ac durius. *Heaut.* V. 1. 4. Imperium *gravius*. *Adelph.* I. 1. 41. Nondum audiſti, quod eſt *graviſſimum*. *Adelph.* III. 4. 22. Paupertatem una pertulimus *gravem*. *Adelph.* III. 4. 50. Uſque illud viſum eſt Pamphilo ne utiquam *grave*. *Hec.* I. 2. 50. vide Not. Quid faceres, ſi aliud quid *gravius* tibi nunc faciundum foret? *Phorm.* I. 4. 29. Numquam tam *gravis* ob hanc inimicitias caperem in voſtram familiam. *Phorm.* II. 3. 23.

GRAVITER.

Graviter ſerunt. *And.* I. 1. 20. Saepe eadem & *graviter* audiendo. *Heaut.* I. 1. 62. Animum advertunt *graviter*. *Heaut.* III. 3. 9. *Graviter* crepuerunt fores. *Heaut.* III. 3. 52. Nimis *graviter* cruciat adoleſcentulum. *Heaut.* V. 5. 1. Quiſnam à me pepulit tam *graviter* fores? *Adelphe* V. 3. 2. Etſi amor me *graviter* conſuetudoque tenet. *Hec.* III. 3. 44. Tibi iratus ſum *graviter*. *Hec.* IV. 4. 2.

GRAVIUS.

Vereor ne illud *gravius* tulerit. *Eun.* I. 2. 1. Nolo in illum *gravius* dicere. *Adelph.* I. 2. 60. *Gravius* denique minitemur. *Hec.* IV. 4. 95.

GRAVOR.

Ne *gravare*. *Adelph.* V. 8. 19.

GREMIUM.

Iovem quo pacto Danaae miſiſſe aiunt in *gremium* imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37. Qui ſe in ſui *gremio* poſiturum puerum dicebat patris. *Adelph.* III. 2. 35.

GREX.

Oro, ut me in veſtrum *gregem* recipiatis. *Eun.* V. 8. 54. Si lenis eſt, ad alium deſertur *gregem*. *Heaut.* Prol. 45. Ancillarum *gregem* ducunt ſecum. *Heaut.* II. 9. 4. Hic de *grege* illo eſt. *Adelph.* III. 3, 8. Cum per tumultum noſter *grex* motus locoſt. *Phorm.* Prol. 32.

GUBERNATRIX.

An fortunam conlaudem, quae *gubernatrix* ſuit? *Eun.* V. 8. 16.

GUBERNO.

Qui eos *gubernat* animus, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 31.

GYNAECEUM.

Ubi in *gynaeceum* ire occipio. *Phorm.* V. 6. 22.

H.

Ha ha hae. *Eun.* III. 1. 36. III. 2. 44. *Heaut.* V. 1. 13. *Ha, ha, he*. *Hec.* V. 4. 22. *Ha, ha, hae*. *Phorm.* II. 3. 64.

HABEO.

Quos hic noſter auctores *habet*. *And.* Prol. 20. In memoria *habeo*. *And.* I. 1. 13. *Habeo* gratiam. *And.* I. 1. 15. Certe captus eſt. *habet*. *And.* I. 1. 56. Quis heri Chryſidem *habuit*? *And.* I. 1. 58. Si quid conſili *habet*. *And.* I. 1. 133. Neque pol conſilii locum *habeo*, neque ad auxilium copiam. *And.* II. 1. 20. vide Not. Sat *habeo*. *And.* II. 1. 35. Hoc male *habet* virum. *And.* II. 6. 5. Prius quam tuum, ut ſeſe *habeat*, animum ad nuptias perſpexerit. *And.* II. 3. 4. Quam ego animo egregie caram pro uxore *habuerim*. *And.* I. 5. 38. Scias poſſe iam *habere* ipſum ſuae vitae modum. *And.* I. 1. 68. Quid agam *habeo*. *And.* III. 2. 18. Propemodum *habeo* iam fidem. *And.* III. 4. 7. vide Notas. Non *habeo* ſpatium. *And.* III. 5. 17. Dis pol *habeo* gratiam. *And.* IV. 4. 31. *Habeas*. P. *Habeam*? *And.* IV. 1. 25. Dicta eſt eſſe haec atque *habita* eſt ſoror. *And.* IV. 5. 14. Immo *habeat*, valeat, vivat cum illa. *And.* V. 3. 18. Omnia *habeo*, neque quicquam *habeo*. *Eun.* II. 2. 12. Qui Sal *habet*, quod in te eſt. *Eun.* III. 1. 10. vide Notas. *Habes* imperium in beluas. *Eun.* III. 1. 25. Quae res in ſe neque conſilium, neque modum *habet* ullum. *Eun.* I. 1. 12. Neque, praeterquam quas ipſe amor moleſtias *habet*, addas: & illas, quas, *habet*,

Digitized by Google

recte feras. *Eun.* I. 1. 33. Potius quam te inimicum *habeam.* *Eun.* I. 2. 94. Quam intumum *habeam* te. *Eun.* I. 2. 48. Senſit me tecum quoque rem *habere.* *Eun.* I. 2. 58. Si fidem *habeat.* *Eun.* I. 2. 59. Sine illum priores partes aput me *habere.* *Eun.* I. 2. 71. Quae nos noſtramque adoleſcentiam *habent* deſpicatam. *Eun.* II. 3. 92. Et *habetur* & refertur gratia. *Eun.* IV. 6. 12. Male me vero *habens.* *Eun.* IV. 2. 6. Credin te inpune *habiturum*? *Eun.* V. 2. 13. Spero me *habere*, qui hunc excruciem meo modo. *Eun.* V. 3. 11. Hic pro illo munere tibi honos eſt *habitus.* *Eun.* V. 6. 22. Gratiam *habeo* maxumam. *Eun.* V. 8. 61. *Habet* bonorum exemplum. *Heaut.* Prol. 20. Filium unicum adoleſcentulum *habeo.* Ah, quid dixi? *habere* me? Immo *habui.* *Heaut.* I. 1. 42. Cui quod reſpondeam, nil *habeo.* *Heaut.* II. 1. 12. Amicam ut *habeas* prope iam in uxoris loco. *Heaut.* I. 1. 52. Mihi quale ingenium *haberes*, fuit indicio oratio. *Heaut.* II. 4. 4. Sine magno intertrimento non poteſt *haberi.* *Heaut.* III. 1. 39. Aut haec cum illis ſunt *habenda*, aut illa cum his mittenda ſunt. *Heaut.* II. 3. 84. Seni noſtro nil fidei *habeo.* *Heaut.* V. 2. 49. Ita ut res ſeſe *habet.* *Heaut.* IV. 3. 24. Suavia in praeſentia quae eſſent, prima *habere.* *Heaut.* V. 2. 10. Non neceſſe *habeo* omnia pro meo iure agere. *Adelph.* I. 1. 26. Semper parce ac duriter ſe *habere.* *Adelph.* I. 1. 20. Ille ut item contra; me *habeat*, facio ſedulo. *Adelph.* I. 1. 25. Quod fortunatum iſti putant, uxorem numquam *habui.* *Adelph.* I. 1. 19. *Habui*, amavi pro meo. *Adelph.* I. 1. 23. Studione id ſibi *habet.* *Adelph.* III. 3. 28. Satis mi id *habeam* ſupplicli. *Adelph.* III. 2. 15. Virgo nihil *habet.* *Adelph.* IV. 7. 10. Ludibrio *haberi.* *Hec.* I. 2. 74. Utin eximium neminem *habeam?* *Hec.* I. 1. 9. *Habebam* alibi animum amori deditum. *Hec.* III. 1. 14. *Habes* omnem rem. *Hec.* I. 2. 119. Quid mulieris uxorem *habes?* *Hec.* IV. 4. 22. Haec res non minus me male *habet*, quam te. *Hec.* IV. 2. 30. Quo pacto me *habueris* praepoſitam amori tuo. *Hec.* IV. 2. 6. Non ſic ludibrio tuis factis *habitus* eſſem. *Hec.* IV. 1. 11. Non me clam *haberet*, quod celaſſe intelligo. *Hec.* IV. 4. 35. Segregatum *habuiſſe* a me Pamphilum. *Hec.* V. 1. 26. Is ſibi reſponſum hoc *habeat.* *Phorm.* Prol. 16. Non multum *habet* quod det fortaſſe. *Phorm.* I. 2. 95. Bene *habent* tibi principia. *Phorm.* II. 3. 82. Non tu hunc *habeas* plane praeſentem Deum? *Phorm.* II. 2. 31. Vapulandum: *habendum* compedes. *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas. Concluſam hic *habeo* uxorem ſaevam. *Phorm.* V. 1. 17. Ut meae res ſeſe *habent.* *Phorm.* V. 4. 1.

HABITIOR.

Si qua eſt *habitior* paulo, pugilem eſſe aiunt. *Eun.* II. 3. 24.

HABITO.

In hac *habitaſſe* platea dictumſt Chryſidem. *And.* IV. 5. 1. Rus *habitatum* abii. *Hec.* II. 1. 27. Ex urbe tu rus *habitatum* migres? *Hec.* IV. 2. 13. Ut filius cum illa *habitet* aput te. *Phorm.* V. 8. 41.

HABITUDO.

Quae *habitudo* eſt corporis? *Eun.* II. 2. 11.

HAC.

Sequere me *hac.* *And.* V. 6. 14. Plenus rimarum ſum, *hac* atque illac perpluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Not. Iter *hac* habui. *Eun.* V. 9. 35. *Hac* illac circumcurſa. *Heaut.* III. 2. 1.

HAEREO.

Ipſaſt, *haereo.* *Eun.* V. 2. 9. Lingua *haeret* metu. *Eun.* V. 5. 7. Ut *haeream* in parte aliqua tandem aput Thaidem. *Eun.* V. 8. 25. Quin pugnus continuo in mala *haereat.* *Adelph.* II. 1. 17. Metui ne *haereret* hic. *Adelph.* III. 3. 49. In te omnis *haeret* culpa ſola. *Hec.* II. 1. 32. Niſi mi proſpicio, *haereo.* *Phorm.* V. 8. 70.

HAESITO.

In eodem *haeſitas* luto. *Phor.* V. 2. 15.

HARIOLOR.

Modo ſi argentum reddat. ſet ego hoc *hariolor.* *Adelph.* II. 1. 48. Non mihi credis? D. *Hariolare.* *Phorm.* III. 2. 7.

HARIOLUS.

Interdixit *hariolus*: aruſpex vetuit. *Phorm.* IV. 4. 27.

HAUT.

Haut muto. *And.* I. 1. 13. vide Notas. Fidelem *haut* ferme mulieri invenias virum. *And.* III. 1. 2. *Haut* auſpicato huc me adtuli. *And.* IV. 5. 12. Hominem *haut* inpurum. *Eun.* II. 2. 4. Extrema linea amare, *haut* nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 13. *Haut* ſtulte ſapis. *Heaut.* II. 3. 82. *Haut* ſcio, anne uxorem ducat. *Heaut.* V. 2. 46. *Haut* paternum iſtuc dediſti. *Adelph.* III. 4. 4. Comiſſatorem *haut* ſane commodum. *Adelph.* V. 2. 8. Servum *haut* inliberalem praebes te. *Adelph.* V. 5. 5. *Haut* ſcio hercle an mutet animum. *Phorm.* V. 2. 9.

HAUT QUAQUAM.

Haut quaquam etiam ceſſant. *Heaut.* I. 2. 1.

HEAUTON *Timorumenos.*

Ex integra Comoediam hodie ſum acturus *Heauton timorumenon.* *Heaut.* Prol. 5.

INDEX.

HECYRA.

Hecyra eſt huic nomen fabulai. *Hec.* Prol. 1. vide Not. *Hecyram* ad vos refero. *Hec.* Alt. Prol. 21.

HEGIO.

Huius perſonae in Adelphis fit mentio.

HEIA.

Heia, ut elegans eſt. *Heaut.* V. 5. 19. *Heia* vero. *Hec.* II. 2. 8. *Heia*, ne parum leno ſies. *Phorm.* III. 2. 23. *Heia*, ſudabis ſatis. *Phorm.* IV. 3. 23.

HELLUO.

Gerro, iners, fraus, *helluo*. *Heaut.* V. 4. 10.

HEM.

Hem quid id eſt? *And.* I. 1. 89. vide Notas. *Hem*, repudiatus repetor. *And.* I. 5. 13. Nihilne? *hem.* *And.* II. 6. 4. *Hem* illic eſt huic rei caput. *And.* II. 6. 27. *Hem* aſtutias. *And.* III. 4. 24. *Hem*, quid ais, ſcelus? *And.* IV. 1. 41. *Hem* ſcelera. *And.* IV. 4. 46. *Hem* Davom tibi. *And.* V. 2. 1. *Hem* eunuchum tibi. *Eun.* III. 2. 19. *Hem*, quae haec eſt fabula? *Eun.* IV. 4. 22. *Hem*, obſecro an is eſt? *Eun.* V. 4. 40. *Hem*, quid dixti? *Heaut.* II. 3. 99. *Hem*, iſtoc verbo animus mi rediit. *Hec.* III. 2. 12. Geta. G. *Hem.* *Phorm.* IV. 4. 1.

HERCLE.

Mea quidem *hercle* certe in dubio vitaſt. *And.* II. 2. 10. Certe *hercle*. *And.* III. 2. 15. Neſcio *hercle*. *Eun.* II. 3. 14. Sane *hercle* ut dicis. *Eun.* III. 5. 59. Perii *hercle*. *Heaut.* IV. 4. 14. *Hercle* vero ſerio. *Adelph.* V. 9. 18. Sane *hercle* homo voluptati obſequens fuit. *Hec.* III. 5. 9.

HERCULES.

Qui minus, quam *Hercules* ſervivit Omphalae? *Eun.* V. 7. 3.

HEREDITAS.

Hereditatem perſequi. *And.* IV. 5. 20. vide Notas. Ad hos ea rediit lege *hereditas*. *Hec.* I. 2. 97.

HERES.

Te ipſo *herede* haec poſſidere Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Qui ſic ſunt, haut multum *heredem* iuvant. *Hec.* III. 5. 10.

HERI.

Heri aliquot adoleſcentuli coiimus in Piraeo, in hunc diem ut de ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 1. Equidem te demiror tam mane, qui *heri* tantum biberis. *Heaut.* III. 2. 8.

HESTERNUS.

Quo pacto ex iure *heſterno* panem atrum vorent. *Eun.* V. 4. 17.

HEU.

Heu me miſerum. *And.* IV. 1. 22. *Heu* me miſeram. *Hec.* II. 2. 29. *Heu* me infelicem. *Hec.* III. 1. 2.

HEUS.

Heus puer. *And.* I. 1. 58. *Heus*, evocate huc Davom. *And.* III. 3. 47. *Heus* tu. *Eun.* I. 2. 22. *Heus heus*, tibi dico. *Eun.* II. 3. 46. Syre, Syre, inquam, *heus*, *heus*, Syre. *Heaut.* II. 3. 107. *Heue*, *heue*: Aeſchinus ego ſum. *Adelph.* IV. 3. 26. *Heue* tu, cave. *Phor.* II. 3. 51.

HIC. *Adverb.*

Quis *hic* loquitur? *And.* I. 5. 32. Nil pudent *hic*, ubi opuſt. illic ubi nil opuſt, ibi verentur. *And.* IV. 1. 13. vide Not. Facile *hic* plus mali eſt, quam illic boni. *And.* IV. 3. 5. Quem ego *hic* audio? *Eun.* V. 8. 30. Agrum in proximo *hic* mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. *Hic* ſciri potuit. *Heaut.* II. 3. 38. *Hic* me magnifice ecfero. *Heaut.* IV. 3. 31. Etiamne tecum *hic* res mihi eſt? *Heaut.* IV. 4. 20. Eccum *hic* tibi. *Heaut.* IV. 7. 1. Utinam *hic* prope adeſſet alicubi. *Adelph.* III. 4. 7. Nulla tibi *hic* iam conſultatioſt. *Hec.* IV. 4. 28. *Hic* viciniae. *Phorm.* I. 2. 45.

HICINE.

Hicine libertatem aiunt aequam eſſe omnibus? *Adelph.* II. 1. 29.

HIC. *pronom.*

Haec illae lacrumae. *And.* I. 1. 79. vide Notas. Tu ſi *hic* ſis, aliter cenſeas. *And.* II. 1. 10. Ipſum *hunc* orabo. *And.* II. 1. 12. Nec tu ea cauſa minueris *haec* quae facis. *And.* II. 3. 19. Quid *hoc*? adeone eſt demens? *And.* III. 1. 10. *Hic* vero eſt. *Eun.* II. 3. 8. Si laudabis *haec* illius formam, tu *huius* contra. *Eun.* III. 1. 54. Mi *hoc* negoti ceteri dedere. *Eun.* III. 4. 6. *Hoc* vide. *Heaut.* II. 3. 74. Tibi erunt parata verba, *huic* homini verbera. *Heaut.* II. 3. 115. *Huic* mandes, ſi quid recte curatum velis. *Adelph.* III. 3. 18. Menſis agitur *hic* iam ſeptimus. *Hec.* III. 3. 34. Cum tu *horum* nil refelles, vincam ſcilicet. *Phorm.* I. 2. 82. Aliquot *hos* ſumam dies. *Phorm.* V. 5. 4.

HICE.

Propter hoſpitai *huiuſce* conſuetudinem. *And.* II. 6. 8. vide Not. *Hice* hoc munere arbitrantur ſuam Thaidem eſſe. *Eun.* II. 2. 38. Num me fefellit, *hoſce* id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. Qui te amat plus, quam *hoſce* oculos. *Adelph.* V. 7. 5. Quid dicam *hiſce*, incertus ſum. *Hec.* III. 4. 36. Cum ſcirem infirmas nuptias *haſce* eſſe. *Phorm.* V. 1. 7.

HICINE.

Hocine agis, an non? *And.* I. 2. 12. *Hicineſt* Simo? *And.* V. 4. 4. *Hocine* tam audax facinus facere eſſe auſum? *Eun.* IV. 3. 2. *Huncine* erat aequom ex illius more, an illum ex huius

Digitized by Google

huius vivere? *Heaut.* I. 2. 29. *Hicine* non geſtandus in ſinu eſt? *Adelph.* IV. 5. 75. *Hiſcine* tu amabo non contra inſidiabere? *Hec.* I, 1. 13. *Haeccine* erat ea quae noſtras minuit fructus vilitas? *Phorm.* V. 9. 24. vide Notas.

HILARE.

Hilare hunc ſumamus diem. *Adelph.* II. 4. 23. vide Notas.

HILARIS.

Tu quidem pol multo *hilarior.* *Eun.* IV. 5. 5.

HILARUS.

Hilarum ac lubentem fac te gnati in nuptiis. *Adelph.* IV. 7. 38. Hodie modo *hilarum* te face. *Adelph.* V. 3. 56.

HILUM.

Hilum intereſſe cenſes? *And.* IV. 4. 55. vide Notas.

HINC.

Fuit olim *hinc* quidam ſenex, mercator. *And.* I. 3. 16. vide Notas. Abiit *hinc* in malam rem. *And.* II. 1. 16. *Hinc* vos amolimini. *And.* IV. 2. 24. Illam *hinc* civem eſſe aiunt. *And.* V. 1. 14. Quomodo *hinc* abſcedam neſcio. *Eun.* IV. 4. 48. Quandam fidicinam amat *hinc* Chaerea. *Eun.* V. 5. 15. vide Notas. Non cogitas *hinc* longule eſſe? *Heaut.* II. 2. 10. Syrum ire video: *hinc* ſcibo iam, ubi ſiet. *Adelph.* III. 2. 7. Quod *hinc* acceſſerit. *Adelph.* V. 3. 30. Vix me *hinc* abſtraxi. *Hec.* III. 1. 17. vide Notas. Procul *hinc* aſtans. *Hec.* IV. 3. 1. Petam *hinc* unde a primo inſtitui, *Phorm.* IV. 3. 34.

HODIE.

Si id facis, *hodie* poſtremum me vides. *And.* II. 1. 22. Quando alias malim, quam *hodie* has fieri nuptias? *And.* III. 2. 49. vide Not. Ecquis me *hodie* vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Magis unum etiam inſtare, ut *hodie* conficerentur nuptiae. *Heaut.* V. 1. 22. Quem ego *hodie* toto non vidi die. *Adelph.* IV. 1. 11. Plus *hodie* boni feci inprudens, quam ſciens ante hunc diem umquam. *Hec.* V. 4. 40. Numquamne *hodie* concedes mihi? *Phorm.* V. 3. 22.

HOMO.

Neutiquam officium liberi eſſe *hominis* puto. *And.* II. 1. 30. Quis *homoſt*, qui me? *And.* II. 2. 7. Nullane in re eſſe cuiquam *homini* fidem? *And.* II. 5. 14. Si capiundos mihi ſciam eſſe inimicos omnis *homines.* *And.* IV. 2. 12. Mi *homo*, quid iſtuc obſecroſt? *And.* IV. 3. 6. O *hominem* audacem. *And.* IV. 4. 30. *Homini* adoleſcentulo. *And.* V. 1. 9. Ego commodiorem *hominem* non vidi. *And.* V. 2. 3. More *hominum* evenit. *And.* V. 6. 3. Sic *homoſt*: perpaucorum *hominumſt.* *Eun.* III. 1. 18. *Homini homo* quid praeſtat? *Eun.* II. 2. 1. Quid hoc *hominis*? *Eun.* III. 4. 8. *Hominem* haut inpurum. *Eun.* II. 2. 4. Scitum hercle *hominem.* *Eun.* II. 2. 23. Neque quemquam ego *hominem* eſſe arbitror. *Eun.* II. 3. 33. Illumne obſecro inhoneſtum *hominem*, ſenem mulierem? *Eun.* II. 3. 66. vide Not. Quid *homo*, inquam, ignaviſſume? *Eun.* II. 2. 8. Eſt genus *hominum.* *Eun.* II. 2. 17. Quem ego infra eſſe infimos omnis puto *homines.* *Eun.* III. 2. 37. Sicubi eum ſatietas *hominum* ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Qui hunc tantum *hominem* facias inimicum tibi. *Eun.* IV. 7. 32. Metuo qualem tu me eſſe *hominem* exiſtimes. *Eun.* IV. 6. 20. Monſtrum *hominis.* *Eun.* IV. 4. 29. Quid illuc *hominis* eſt? *Eun.* V. 1. 17. O ſceleſtum atque audacem *hominem.* *Eun.* IV. 4. 41. Quis hic eſt *homo*? *Eun.* IV. 4. 9. Quis tu *homo* es? *Eun.* IV. 7. 34. Quis *homo* umquam vidit? *Eun.* V. 38. *Homo* ſum: humani nih a me alienum puto. *Heaut.* I. 1. 25. Paulo qui eſt *homo* tolerabilis. *Heaut.* I. 2. 31. *Hominis* frugi & temperantis functu's officium. *Heaut.* III. 3. 19. Tibi erunt parata verba, huic *homini* verbera. *Heaut.* II. 3. 115. Vin tu *homini* ſtulto mi auſcultare? *Heaut.* III. 3. 24. *Hominem* amicum recipere ad te. *Heaut.* III. 3. 6. Ita conparatam eſſe *hominum* naturam omnium. *Heaut.* III. 1. 94. Ne ego fortunatus *homo* ſum. *Heaut.* IV. 6. 21. Quaeſo quid *hominis* es? *Heaut.* IV. 8. 6. Voltus quoque *hominum* fingit ſcelus. *Heaut.* V. 1. 14. *Homines* nobilis. *Adelph.* Prol. 15. *Hominum homo* ſtultiſſime. *Adelph.* II. 2. 10. Non ſcis ineſcare *homines.* *Adelph.* II. 2. 12. *Homine* inperito numquam quicquam iniuſtiuſt. *Adelph.* I. 2. 18. Abs quivis *homine* beneficium accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. O *hominem* inpurum. *Adelph.* II. 1. 29. O *hominem* inpium. *Adelph.* III. 2. 6. Non puduiſſe verberare *hominem* ſenem? *Adelph.* IV. 2. 23. Cenſen *hominem* me eſſe? *Adelph.* IV. 2. 40. Itaſt *homo.* *Adelph.* I. 2. 63. Ut *homoſt*, ita morem geras. *Adelph.* III. 3. 77. Ne ego *homo* infelix. *Adelph.* IV. 2. 1. Si tu ſis *homo.* *Adelph.* V. 8. 11. Frugi *homo* es. *Adelph.* V. 9. 2. Simulare certe eſt *hominis.* Haec magis ſunt *hominis.* *Adelph.* IV. 7. 16. & 18. Me omnino lapidem, non *hominem* putas. *Hec.* II. 1. 17. Quot *homines*, tot ſententiae. *Phorm.* II. 4. 14. Ha, ha, hae, *homo* ſuavis. *Phorm.* II. 3. 64. O omnium, quantum eſt qui vivont, *hominum homo* ornatiſſume. *Phorm.* V. 6. 13. Alere nolunt *hominem* edacem. *Phorm.* II. 2. 21.

I N D E X.

Phormio ſtrenuum *hominem* praebuit. *Phorm.* III. 1. 12. Ego *hominem* callidiorem vidi neminem. *Phorm.* IV. 2. 1. *Homo* confidens. *Phorm.* I. 2. 73. *Homo* iam grandior, pauper. *Phorm.* II. 3. 15. *Homo* inhumaniſſimus. *Phorm.* III. 2. 24. Solus eſt *homo* amico amicus. *Phorm.* III. 3. 30. Haut ſcio, ut *homoſt*, an mutet animum. *Phorm.* V. 2. 9. Filius *homo* adoleſcens. *Phorm.* V. 9. 52.

HOMUNCIO.

Ego *homuncio* hoc non fecerim? *Eun.* III. 5. 43. vide Not.

HONESTE.

Potius quam *honeſte* in patria pauper viveret. *And.* IV. 5. 3. vide Not. Alio pacto *honeſte* quomodo hinc abſcedam neſcio. *Eun.* IV. 4. 48. Olim cum *honeſte* potuit, tum non eſt data. *Phorm.* V. 8. 19.

HONESTUS.

Forma praeter ceteras *honeſta. And.* I. 1. 96. *Honeſta* oratio eſt. *And.* I. t. 114. Papae, facie *honeſta. Eun.* II. t. 24. Ita me Di ament, *honeſtus* eſt. *Eun.* III. 2. 21. Neque *honeſtum* mihi, neque utile ipſi virgini eſt. *Hec.* I. 2. 76.

HONOS.

Videt me eſſe tanto *honore. Eun.* II. 2. 29. vide Not. Hic pro illo munere tibi *honos* eſt habitus. *Eun.* V. 6. 22. Quam ego ſcio eſſe *honore* quovis dignam. *Heaut.* IV. 3. 9. Veſtri *honoris* cauſa. *Phorm.* V. 8. 35.

HORA.

Dum haec loquitur, abiit *hora. Eun.* II. 3. 50. vide Notas. Unam praeterea *horam* ne oppertus ſies. *Phorm.* III. 2. 29.

HORREO.

Totus tremo, *horreoque. Eun.* I. 2. 4.

HORRESCO.

Accedam ad fores: *horreſco* ſemper, ubi pultare haſce occipio. *Adelph.* IV. 4. 25.

HORRIDUS.

Capillus paſſus, nudus pes, ipſa *horrida. Phorm.* I. 2. 56.

HORSUM.

Mox noctu te adiget *horſum* inſomnia. *Eun.* II. 1. 13. *Horſum* pergunt. *Hec.* III. 4. 56.

HORTOR.

Te ſedulo & moneo & *hortor. Hec.* I. 1. 7.

HORTUS.

Hanc in *horto* maceriam iube dirui. *Adelph.* V. 7. 10.

HOSPES.

Nunc me, *hoſpitem*, lites ſequi. *And.* IV. 5. 15. Cliens, amicus, *hoſpes* nemoſt vobis? *Adelph.* IV. 1. 13. Iter ad *hoſpitem* antiquom. *Phorm.* I. 2. 17. *Hoſpites*, tum civis. *Phorm.* II. 2. 14.

HOSPITA.

Propter *hoſpitaï* huiuſce conſuetudinem. *And.* II. 6. 8. vide Notas.

HOSTIS.

Nupta meretrici *hoſtis* eſt. *Hec.* V. 2. 23.

HUC.

Commigravit *huc* viciniae. *And.* I. 1. 43. Dum in dubio eſt animus, paulo momento *huc* vel illuc inpellitur. *And.* I. 5. 31. Ut ab illa excludar, *huc* concludar. *And.* II. 3. 12. *Huc* renuntio. *And.* III. 4. 15. Omnia haec nunc verba *huc* redeunt denique. *Eun.* I. 2. 78. Sermonem quaerere: ubi friget, *huc* evaſit. *Eun.* III. 3. 11. *Huc* tranſtulit amorem. *Hec.* I. 2. 94. Renumeret dotem *huc*, eat. *Hec.* III. 5. 52. Aliquando tandem *huc* animum ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61.

HUI.

Hui, tam cito? *And.* III. 1. 16. *Hui*, univorſum triduum? *Eun.* II. 1. 17. *Hui*, quantam eii feneſtram ad nequitiem pateſeceris? *Heaut.* III. 1. 71. *Hui* percaraſt. *Phor.* II. 3. 25.

HUIUSMODI.

Haec atque *huiuſmodi* ſum multa paſſa. *Eun.* IV. 6. 8. *Huiuſmodi* obſecro aliquid reperi. *Heaut.* II. 3. 98. *Huiuſmodi* mihi res ſemper comminiſcere. *Heaut.* IV. 6. 8. Hic me *huiuſmodi* ſcibat eſſe. *Phorm.* III. 2. 44.

HUMANE.

Vix *humane* patitur. *Adelph.* I. 2. 65.

HUMANITUS.

Coepi non *humanitus* tractare. *Heaut.* I. 1. 47.

HUMANUS.

Humani ingenii manſuetique animi officia. *And.* I. 1. 68. Hocineſt factu *humanum* aut inceptu? *And.* I. 5. 1. vide Not. *Humani* nihil a me alienum puto. *Heaut.* I. 1. 25. Ut ſunt *humana. Heaut.* III. 2. 41. Iam peccatum primum id magnum, magnum at *humanum* tamen. *Adelph.* IV. 5. 53.

HUMERUS.

Demiſſis *humeris. Eun.* II. 3. 23. Qui non *humerum* hunc onero pallio. *Phorm.* V. 6. 4.

HUMI.

Obſecro, *humine*? *And.* IV. 3. 11.

HUMILIS.

Omnibus nobis ut res dant ſeſe, ita magni atque *humiles* ſumus. *Hec.* III. 3. 20.

HYMENAEUS.

Hoc mi moraeſt, tibicina, & *hymenaeum* qui cantent. Miſſa haec face, *hymenaeum*, turbas, lampadas, tibicinas. *Adelph.* V. 7. 7. & 9.

I.

IACIO.

Si illud, quod maxume opus eſt *iactu*, non cadit. *Adelph.* IV. 7. 22.

IAM.

Eamus nunc *iam* intro. *And.* I. 1. 145. Primum *iam* de amore hoc comperit. *And.* I. 3. 6.

3. 6. *Iam* tum. *Eun.* III. 3. 8. *Iam* olim. *Eun.* III. 5. 39. *Iam* inde uſque a pueritia. *Heaut.* I. 2. 9. *Iam* inde ab aduleſcentia. *Adelph.* I. 1. 16. *Iam* inde a puero. *Adelph.* III. 3. 86. *Iam* pridem. *Hec.* II. 1. 22. *Iam* ut limen exirem. *Hec.* III. 3. 18. *Iam* a principio. *Phorm.* IV. 3. 45.

IAM DUDUM.

Iam dudum te amat: *iam dudum* illi facile fit, quod doleat. *Eun.* III. 1. 58. *Iam dudum*: aetatem. *Eun.* IV. 5. 8. Ego *iam dudum* hic adſum. *Eun.* IV. 6. 5. *Iam dudum* dixi, itidemque nunc dico. *Hec.* IV. 4. 100. vide Not.

IANUA.

Ante noſtram *ianuam* adpone. *And.* IV. 3. 10. Propera adeo puerum tollere hinc ab *ianua*. *And.* IV. 4. 20.

IBI.

Ibi tum filius cum illis una aderat frequens. *And.* I. 1. 79. Eſcendo in quendam *ibi* excelſum locum. *And.* II. 2. 19. *Ibi* culpam in te transferet. *And.* II. 3. 5. Eamus ad me, *ibi* proximumſt. *Eun.* III. 5. 64. *Ibi* nunc ſum, & uſque id egi dudum. *Heaut.* V. 2. 30. Credas animum *ibi* eſſe. *Heaut.* V. 5. 19.

IBIDEM.

Teque *ibidem* pervolvam in luto. *And.* IV. 4. 38.

IDCIRCO.

Idcirco adcerſor, nuptias quod mi adparari ſenſit. *And.* IV. 2. 7. *Idcirco* huic noſtro traditaſt provincia. *Heaut.* III. 2. 5.

IDEM.

Tu tamen *idem* has nuptias perge facere ita, ut facis. *And.* III. 2. 41. Veritus ſum abs te, ne faceres *idem*, quod volgus ſervorum ſolet. *And.* III. 4. 3. *Idem* hoc iam Pyrrhus factitavit. *Eun.* IV. 7. 13. Animus te erga *idem* ac fuit. *Heaut.* II. 3. 24. In *eandem* fraudem incides. *Heaut.* III. 1. 33. Praeſens abſensque *idem* erit. *Adelph.* I. 1. 48. An ego totiens de *eadem* re audiam? *Adelph.* I. 2. 48. *Eandem* illam rationem antiquam obtine. *Adelph.* V. 3. 26. Utin omnes mulieres *eadem* aeque ſtudeant, nolintque omnia. *Hec.* II. 1. 2. Fac *eadem* ut ſis porro. *Hec.* V. 1. 38. Iudicium de *eadem* cauſa iterum ut reddant tibi. *Phorm.* II. 3. 57. Taedet iam audire *eadem* millies. *Phorm.* III. 2. 2.

IDEO.

Ideo quia, ut vos domi mihi eritis, proinde ego ero fama foris. *Hec.* II. 1. 21.

IDONEUS.

Itane tandem *idoneus* tibi videor eſſe, quem tam aperte fallere incipias dolis? *And.* III. 2. 12. Illa aetas magis ad haec utenda *idonea* eſt. *Heaut.* I. 1. 81. Initium *idoneum*. *Hec.* III. 3. 1.

IGITUR.

Cur ſimulas *igitur*? *And.* I. 1. 21. Quid *igitur* faciam? *Eun.* I. 1. 1. Quid *igitur* tibi vis dicam? *Heaut.* IV. 6. 14. Quid illa *igitur* facias? *Adelph.* IV. 7. 28. vide Notas. Quid tu *igitur* lacrumas? *Hec.* III. 2. 20. Quid illic tam diu quaeſo *igitur* commorabare? *Phorm.* IV. 1. 7.

IGNARUS.

Inprudens harum rerum *ignaruſ*que omnium. *Eun.* I. 2. 56. *Ignaram* artis meretriciae. *Heaut.* II. 1. 14. Ne te *ignarum* fuiſſe dicas meorum morum. *Adelph.* II. 1. 6. Erras, tui animi ſi me eſſe *ignarum* putas. *Hec.* IV. 4. 60.

IGNAVOS.

Adeone me *ignavom* putas? *And.* II. 1. 42. Quid homo, inquam, *ignaviſſime*? *Eun.* II. 2. 8. Quid *ignave*? *Eun.* IV. 7. 7.

IGNIS.

In *ignem* inpoſitaſt. *And.* I. 1. 102. Seſe in *ignem* iniicere voluit. *And.* I. 1. 113. Accede ad *ignem* hunc. *Eun.* I. 2. 5.

IGNOBILIS.

Ille indotatam virginem atque *ignobilem* daret illi? *Phorm.* I. 2. 70.

IGNORO.

Iſti te *ignorabant*. *Eun.* V. 8. 59. Erras, ſi id credis, & me *ignoras*, Clinia. *Heaut.* I. 1. 53. Quia egens relicta eſt miſera, *ignoratur* parens. *Phorm.* II. 3. 10. Etiamnum credis te *ignorarier*? *Phorm.* V. 8. 38.

IGNOSCENS.

Quanto tu me es annis gravior, tanto es *ignoſcentior*. *Heaut.* IV. 1. 32.

IGNOSCO.

Tuumſt mihi *ignoſcere*. *And.* IV. 5. 54. Propterea magis nunc *ignoſco* tibi. *Eun.* V. 2. 40. Et cognoſcendi & *ignoſcendi* dabitur peccati locus. *Heaut.* II. 1. 6. Iſtuc factum *ignoſcam*. *Heaut.* IV. 1. 34. *Ignotumſt*, tacitumſt. *Adelph.* III. 4. 28. Iam ea aetate ſum, ut non ſiet peccato mi *ignoſci* aequom. *Hec.* V. 1. 11. Eſſe in hac re culpam meritum non nego; ſed ea quin ſit *ignoſcenda*. *Phorm.* V. 9. 26. vide Not.

IGNOTUS.

In *ignotum* abducet locum? *Phorm.* III. 3. 15. Anus deſerta, egens, *ignota*. *Phorm.* V. 1. 24.

ILICET.

Actumſt. *ilicet*. *Eun.* I. 1. 9. *Ilicet*, ne te admiſce. *Heaut.* V. 2. 21. Hoc nihil eſt, Phaedria: *ilicet*. *Phorm.* I. 4. 30.

ILICO.

Percuſſit *ilico* animum. *And.* I. 1. 98. Oculi illi *ilico* effodientur. *Eun.* IV. 6. 2. vide Notas. *Ilicone* credere ea quae dixi, oportuit te? *Eun.* V. 6. 11. Ac-

11. Aequom eſſe cenſent, nos iam a pueris *ilico* naſci ſenes. *Heaut.* II. 1. 2. Poſtquam aſpexi, *ilico* cognovi. *Heaut.* IV. 1. 43. Homini *ilico* lacrumae cadunt. *Adelph.* IV. 1. 2. Aegram eſſe ſimulant mulierem, noſtra *ilico* it viſere ad eam. *Hec.* I. 2. 13. Ex adverſo *ilico* tonſtrina erat. *Phorm.* I. 2. 38. vide Notas. Sta *ilico*. *Phorm.* I. 4. 17.

Ilignus.

Lectulos in ſole *ilignis* pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

Illac.

Hac atque *illac* perpluo. *Eun.* I. 2. 25. Hac *illac* circumcurſa. *Heaut.* III. 2. 1.

Ille.

Haec *illaſt* miſericordia. *And.* I. 1. 99. Si *illum* obiurget, vitae qui auxilium tulit, quid facias *illi*, dederit qui damnum aut malum. *And.* I. 1. 115. 116. Id viſo, tun an *illi* inſaniant. III. 3. 3. Ego excludor: *ille* recipitur. *Eun.* I. 2. 79. Egone *illam*? quae *illum*? *Eun.* I. 1. 20. Times, ne *illum* talem praeripiat tibi. *Eun.* I. 2. 81. Uſquedum *ille* vitam *illam* colet inopem. *Heaut.* I. 1. 84. *Illud* vide. *Adelph.* II. 2. 20. Nunc *illud* eſt. *Adelph.* III. 2. 1. *Ille* invitus *illam* duxerat. *Hec.* I. 2. 68. *Ille* repudium renuntiet; hanc ducat. *Phorm.* IV. 3. 72.

Illi. Illic.

Facile hic plus mali eſt, quam *illic* boni. *And.* IV. 3. 5. Mihi *illic* vere ad raſtros res redit. *Heaut.* V. 1. 58. Prius nox oppreſſiſſet *illic*, quam huc reverti poſſet iterum. *Adelph.* IV. 1. 9. Multo melius hic quae fiunt, quam *illi*, ubi ſum adſidue, ſcio. *Hec.* II. 1. 20.

Illic.

Hem *illic* eſt huic rei caput. *And.* II. 6. 27. Ubi *illic* eſt? *And.* III. 5. 1. *Illuc* eſt ſapere. *Eun.* IV. 7. 12. Mirum ni *illoc* homine quoque pacto opuſt. *Eun.* V. 8. 53. *Illaucine* mulierem alere cum illa familia? *Heaut.* IV. 5. 3. Quis *illic* eſt, quem video procul? *Adelph.* III. 3. 84.

Illinc.

Fere grandiuſcula iam profectaſt *illinc*. *And.* IV. 5. 19. Se *illinc* ſubducet. *Eun.* IV. 1. 14. Ubi *illinc* redieris. *Adelph.* II. 2. 8. Dum cognatus hinc *illinc* veniret. *Adelph.* IV. 5. 40. vide Not.

Illiuſmodi.

Ne *illiuſmodi* iam magna nobis civium paenuriaſt. *Adelph.* III. 3. 87.

Illo.

Cum *illo* advenio: ſolitudo ante oſtium. *And.* II. 2. 25.

Illuc.

Dum in dubio eſt animus, paulo momento huc vel *illuc* impellitur. *And.* I. 5. 31. Accede *illuc*. *Adelph.* II. 1. 14. *Illuc* quaeſo redi, quo coepiſti. *Adelph.* II. 1. 36.

Imber.

Quo pacto Danaae miſiſſe aiunt quondam in gremium *imbrem* aureum. *Eun.* III. 5. 37.

Immemor. Inmemor.

Exprobatio *immemori* beneficii. *And.* I. 1. 17. vide Not. Num *inmemores* diſcipuli? *And.* III. 1. 19.

Immisericorditer.

Factum a vobis duriter, *immiſericorditer*que. *Adelph.* IV. 5. 29.

Immo.

Immo aliud. *And.* I. 1. 3. *Immo* enimvero infeliciter. *Eun.* II. 3. 38. *Immo* abeat potius malo quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. *Immo* hercle extorque. *Adelph.* III. 4. 37. *Immo* vero abi. *Hec.* IV. 4. 104. *Immo* vero uxorem tu cedo. *Phorm.* V. 8. 43.

Immortalis. Inmortalis.

Di *immortales*. *Eun.* II. 2. 1. Pro Di *inmortales*. *Adelph.* III. 4. 1. Pro Deum *inmortalium*. *Phorm.* II. 3. 4.

Immortalitas.

Mi *immortalitas* partaſt. *And.* V. 5. 4.

Impedimentum.

Mi *impedimento* eſtis. *And.* IV. 2. 24.

Imperator.

Haut convenit una ire cum amica, *imperatorem*, in via. *Eun.* III. 2. 42. *Imperatoriae* virtutem noveram, & vim militum. *Eun.* IV. 7. 8.

Imperium.

Eone es ferox, quia habes *imperium* in beluas? *Eun.* III. 1. 25. Mater, cuius ſub *imperioſt*, mala. *Heaut.* II. 2. 4. Si meum *imperium* exſequi voluiſſes. *Heaut.* IV. 1. 22. *Imperium* gravius aut ſtabilius. *Adelph.* I. 1. 41. Satis pro *imperio* quiſquis es. *Phorm.* I. 4. 18.

Impero.

Quod iuſſi ei dari bibere, & quantum *imperavi*, date. *And.* III. 2. 4. *Imperavi* egomet mihi omnia adſentari. *Eun.* II. 2. 21. Numquid aliud *imperas*? *Eun.* II. 1. 7. Omnia faciam: *impera*. *Heaut.* V. 5. 11. Hoc qui nequit, fateatur neſcire *imperare* liberis. *Adelph.* I. 1. 52. Ut te cogam quae ego *imperem* facere. *Hec.* II. 2. 2. Quin tu, quid faciam, *impera*. *Phorm.* I. 4. 45.

Impertio. Inpertio.

Plurima ſalute Parmenonem ſummum ſuum *impertit* Gnatho. *Eun.* II. 2. 40. Ceſſo eram hoc malo *inpertiri* propere? *Adelph.* III. 2. 22.

Impetro.

Huic ſupplicabo: credo *impetrabo*. *And.* II. 1. 13. Cum iſtuc quod poſtulo *impetro* cum gratia. *And.* III. 5. 11. Ego *impetrare* nequeo abs te. *Eun.* I. 2. 101. Quod vos vis cogit, id voluntate *impetret*. *Adelph.* III. 4. 44. vide Not.

Digitized by Google

IMPORTUNUS.

Immo ille fuit ſenex *importunus* ſemper. *Heaut.* I. 5. 23.

IN.

In eo diſputant. *And.* Prol. 15. Fere *in* diebus paucis. *And.* I. 1. 77. Hanc mi *in* manum dat. *And.* I. 5. 62. Ne *in* mora illi ſis. *And.* III. 1. 9. *In* commune ut conſulas. *And.* III. 3. 16. *In* tempore ipſo. *And.* V. 6. 10. *In* hoc biduum vale. *Eun.* I. 2. 110. Fertur *in* primis. *Eun.* III. 1. 39. *In* hunc diem ut de ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 2. *In* ius ducito. *Eun.* IV. 6. 30. Ego me *in* pedes. *Eun.* V. 2. 5. *In* diem iſtuc eſt fortaſſe. *Eun.* V. 6. 19. *In* proxumo hic. *Heaut.* I. 1. 2. Peſſume iſtuc *in* te atque *in* illum conſulis. *Heaut.* III. 1. 28. Res *in* tuto ut conlocetur. *Heaut.* IV. 3. 11. Conſulere *in* longitudinem. *Heaut.* V. 2. 10. *In* praeſentia. *Adelph.* II. 2. 14. Vereor coram *in* os te laudare. *Adelph.* II. 4. 5. Dedit *in* ſumptum, dimidium minae. *Adelph.* III. 3. 16. *In* experiundo. *Adelph.* V. 4. 4. Obſecundare *in* loco. *Adelph.* V. 9. 37. Id facias. quod *in* rem ſit tuam. *Hec.* III. 3. 32. *In* principio. *Hec.* III. 3. 51. Tibi id *in* manu eſt, ne fiat. *Hec.* III. 5. 43. *In* ipſo tempore. *Hec.* IV. 4. 5. *In* medio omnibus palmam eſſe poſitam. *Phorm.* Prol. 16. Reſtitui *in* integrum. *Phorm.* II. 4. 9. Quid vis dari tibi *in* manum? *Phorm.* IV. 3. 29. *In* diem malum abiit. *Phorm.* V. 2. 16. *In* ius ambula. *Phorm.* V. 8. 43.

INANIS.

Laborem *inanem* capit. *Hec.* III. 2. 9.

INAUDIO.

Ego quoque illam *inaudivi* fabulam. *Phorm.* V. 6. 37.

INCEDO.

Nova nunc religio te iſtaec *inceſſit* cedo? *And.* IV. 3. 15. Virum bonum eccum Parmenonen *incedere* video. *Eun.* V. 3. 9.

INCENDO.

Lubido fruſtra *incendatur* tua. *And.* II. 1. 8. Ut illius animum cupidum inopia *incenderet.* *Heaut.* II. 3. 126. *Incendor* ira. *Hec.* IV. 1. 47. Loquar? *incendam.* *Phorm.* I. 4. 9. Hiſce ego illam dictis ita *incenſam* dabo. *Phorm.* V. 8. 81.

INCEPTIO.

*Inceptio*ſt amentium, haut amantium. *And.* I. 3. 13.

INCEPTO.

Fabulam *inceptat.* *And.* V. 4. 22. Vide quod *inceptet* facinus. *Heaut.* III. 3. 39. Sudabis ſatis, ſi cum illo *inceptas* homine. *Phorm.* IV. 3. 24.

INCEPTOR.

Mearum voluptatum omnium inventor, *inceptor*, perfector. *Eun.* V. 8. 5.

INCEPTU.

Hoc ineſt factu humanum aut *inceptu*? *And.* I. 5. 1. vide Not.

INCEPTUM.

Illud *inceptum* animi eſt pudentis ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 67. Ut te Di Deaeque cum tuo iſto invento cumque *incepto* perduint. *Heaut.* IV. 6. 7.

INCERTUS.

*Incertum*ſt quid agam. M. Miſera timeo, *incertum* hoc quorſum accidat. *And.* I. 5. 29. Quae nunc ſunt certa ei conſilia, *incerta* ut ſient. *And.* II. 3. 16. Filiam darem in *incertas* nuptias? *And.* V. 1. 11. *Incerta* haec ſi tu poſtules ratione certa facere. *Eun.* I. 1. 16. Qua inſiſtam via, *incertus* ſum. *Eun.* II. 3. 4. Nunc habeam nec ne *incertum*ſt. Animo *incerto* prae aegritudine. *Heaut.* I. 1. 43. & 71. Spe *incerta*, certum mihi laborem ſuſtuli. *Hec.* Alt. Prol. 9. Fecit animi ut *incertus* foret. *Hec.* I. 2. 46. Ut veni, itidem *incertum* amiſti. *Hec.* II. 2. 9. De uxore *incertus* ſum etiam, quid ſim facturus. *Hec.* IV. 3. 8. *Incertior* ſum multo quam dudum. *Phorm.* II. 4. 19. Quod quidem me factum conſili *incertum* facit. *Phorm.* IV. 1. 12.

INCIDO.

Ex ipſa re mi *incidit* ſuſpicio. *And.* II. 2. 22. Iocularium in malum inſciens paene *incidi.* *And.* IV. 4. 43. Ut numquam ulla amori veſtro *incidere* poſſit calamitas. *Heaut.* II. 4. 15. In eandem fraudem ex hac re atque ex illa *incides.* *Heaut.* III. 1. 33. Quodcumque *inciderit* in mentem, volet. *Heaut.* III. 1. 75. Tanta nunc ſuſpicio de me *incidit.* *Adelph.* IV. 4. 7.

INCIPIO.

Amicitiam, quae *incepta* a parvis cum aetate accrevit ſimul. *And.* III. 3. 7. Narrationis *incipit* mi initium. *And.* IV. 2. 26. Satis pericli *incepi* adire. *And.* V. 1. 2. vide Notas. Si *incipies*, neque pertendes naviter. *Eun.* I. 1. 5. Quid faciam miſer? quidve *incipiam*? *Eun.* V. 4. 45. Iam tum *inceperat* turba inter eos. *Eun.* IV. 4. 58. Quid, ſi hoc nunc ſic *incipiam*? nihil eſt. *Heaut.* IV. 2. 9. Neque quod principium *incipiam* ad placandum, ſcio. *Heaut.* V. 4. 21. vide Notas. Turpe *inceptu* eſt. *Phorm.* II. 4. 16. Novi negoti nihil *incipere*, cauſa eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 29. vide Not.

INCLEMENTIUS.

Qui dictum in ſe *inclementius* exiſtimarit eſſe. *Eun.* Prol.

INCOGITANS.

Quod ni fuiſſem *incogitans.* *Phorm.* I. 3. 3. Adeon te eſſe *incogitantem*? *Phorm.* III. 2. 14.

INCOLUMIS.

Poſthac *incolumem* ſat ſcio fore me. *And.* III. 5. 5. Parentes, patriam *incolumem.* *Heaut.* I. 2. 20.

INCOMMODE.

Incommode hercle. CH. Immo vero infeliciter. *Eun.* II. 3. 58. Tam *incommode* illis fors obtulerat adventum meum. *Hec.* III. 3. 10. *Incommode* mihi nuptiis evenit. *Hec.* V. 3. 40.

INCOMMODITAS.

Incommoditas huc omnis redit. *And.* III. 3. 35.

INCOMMODO.

Mihi ut *incommodet.* *And.* I. 1. 135.

INCOMMODUM.

Ex *incommodis* alterius ſua ut comparent commoda. *And.* IV. 1. 3. Quod *incommodi* tibi in hac re accipies, niſi caves? *Heaut.* V. 1. 59. vide Not. *Incommoda* atque iniurias viri omnis ferre. *Hec.* I. 2. 9. Hic tibi nihil eſt quicquam *incommodi.* *Hec.* III. 3. 40. Multa ex quo fuerint commoda, eius *incommoda* aequumſt ferre. *Hec.* V. 3. 42.

INCOMMODUS.

Incommoda alia ſunt dicenda. *Eun.* II. 3. 39. Hoc ego proferre, *incommodum* mi eſſe arbitror. *Hec.* I. 2. 78. Ain tu tibi hoc *incommodum* eveniſſe iter? 80. Non hercle verbis dici poteſt tantum, quam re ipſa navigare *incommodumſt.* *Hec.* III. 4. 1. & 3. Non tute *incommodam* rem, ut quaeque eſt, in animum induces pati? *Hec.* IV. 2. 27.

INCREDIBILIS.

Incredibilia Parmeno modo quae narravit. *Eun.* V. 8. 19. Vin me iſtuc tibi, etſi *incredibileſt*, credere? *Heaut.* IV. 1. 11. *Incredibili* re atque atroci percitus. *Hec.* III. 3. 17. *Incredibile* hoc mi obtigit. *Incredibile* quantum erum anteeo ſapientia. *Phorm.* II. 1. 9. & 17.

INCURVUS.

Incurvus, tremulus, labiis demiſſis, gemens. *Eun.* II. 3. 45.

INCUSO.

Quid me *incuſas*, Clitipho? *Heaut.* V. 2. 7. Nos iam dudum hic te abſentem *incuſamus.* *Phorm.* III. 1. 7. Quae tute dudum coram me *incuſaveras.* *Phorm.* V. 8. 21.

INDE.

Te in piſtrinum dedam, ea lege, ut, ſi te *inde* exemerim, ego pro te molam. *And.* I. 2. 29. Miles tendere *inde* ad iurgium. *Eun.* IV. 1. 12. vide Not. *Inde* alii feſtinare. *Heaut.* I. 1. 73. vide Notas. Iam *inde* uſque a pueritia. *Heaut.* I. 2. 9. Iam *inde* ab adoleſcentia. *Adelph.* I. 1. 16. Uxorem duxit, & *inde* filiam ſuſcepit iam unam. *Phorm.* V. 9. 18.

INDICENS.

Non me *indicente* haec fiunt. *Adelph.* III. 4. 62.

INDICIUM.

Egomet meo *indicio* perii. *Eun.* V. 6. 23. Mihi quale ingenium haberes, fuit *indicio* oratio. *Heaut.* II. 4. 4. Cum illi pericli nihil ex *indicio* ſiet. *Heaut.* III. 1. 6. *Indicio* de ſe ipſe erit. *Adelph.* Prol. 4. Id anus mi *indicium* fecit. *Adelph.* IV. 4. 9. Id nunc res *indicium* haec facit. *Hec.* IV. 1. 31.

INDICTUM.

Quod dictum, *indictumſt.* *Phorm.* V. 8. 58.

INDICUS.

Elephantis quem *Indicis* praefecerat. *Eun.* III. 1. 23.

INDIGEO.

Quaſi tu huius *indigeas* patris. *And.* V. 3. 19.

INDIGNE.

Facis adeo *indigne* iniuriam illi. *Heaut.* III. 3. 4. Cui miſerae *indigne* per vim vitium obtulerat. *Adelph.* III. 2. 10. Clamant omnes, *indigniſſume* factum eſſe. *Adelph.* I. 2. 11. Illi miſerae *indigne* factam iniuriam contexeris. *Hec.* III. 3. 41. *Indigne* iniuria adficiatur. *Phorm.* V. 1. 3. An quicquam hodie eſt factum *indignius*? *Phorm.* V. 9. 20.

INDIGNUS.

Clamitans: *indignum* facinus. *And.* I. 1. 118. O *indignum* facinus. *And.* I. 1. 25. *Indignis* nos eſſe irriſas modis. *Eun.* IV. 4. 42. Tu *indignus* qui faceres. *Eun.* V. 2. 27. Iuſiurandum dabitur, te eſſe *indignum* iniuria hac; *indignis* cum egomet ſim acceptus modis. *Adelph.* II. 1. 12. Rem ullam illa aut me *indignam.* *Adelph.* III. 2. 51. Haec te admittere *indigna* genere noſtro? *Adelph.* III. 3. 55. Quando eſſe *indignam* ſeſe deputat, matri meae quae concedat. *Hec.* III. 5. 27. vide Not.

INDILIGENS.

Vereor ne *indiligens* nimium ſies. *Adelph.* IV. 5. 50.

INDILIGENTER.

Mei patris bene parta *indiligenter* tutatur. *Phorm.* V. 3. 5.

INDOTATUS.

Ducenda *indotataſt*? *Adelph.* IV. 7. 11. Ille *indotatam* virginem atque ignobilem daret illi? *Phorm.* I. 2. 70. Vos me *indotatis* modo patrocinari fortaſſe arbitramini: etiam dotatis ſoleo. *Phorm.* V. 8. 45.

INDUCO.

Vide quo me *inducas.* *And.* II. 3. 25. Si ita iſtuc animum *induxti* eſſe utile. *And.* III. 3. 40. Oro, ut ne illis animum *inducas* credere. *And.* V. 1. 15. Olim, cum ita animum *induxti* tuum. *And.* V. 3. 12. Qui huic adſentari animum *induxeris.* *Eun.* III. 2. 37. Mea cauſa cauſam hanc iuſtam eſſe animum *inducite.* *Heaut.* Prol. 41. Me Syri promiſſa huc *induxerunt.*

duxerunt. Heaut. IV. 4. 1. Sic animum *induco* meum. *Adelph.* I. 1. 43. Eum eſſe quaeſtum in animum *induxi* maxumum. *Hec.* Alt. Prol. 42. Animum rurſum ad meretricem *induxti* tuum. *Hec.* IV. 4. 67. In animum *induces* pati? *Hec.* IV. 2. 27. vide Notas.

INDULGEO.

Nimis me *indulgeo. Eun.* II. 1. 16. Nimium illi *indulget. Heaut.* IV. 8. 20. Te *indulgebant*: tibi dabant. *Heaut.* V. 2. 35. Adſeotando atque *indulgendo* & largicodo. *Adelph.* V. 9. 31.

INDUO.

Mi hanc dedit veſtem: meaoi ipſe *induit. Eun.* IV. 4. 34. Tuam veſtem detraxit tibi? & eam eſt *indutus? Eun.* IV. 4. 40.

INDUSTRIA.

Ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de *induſtria. And.* IV. 4. 56. Aequanimitas poetae ad ſcribendum augeat *induſtriam. Adelph.* Prol. 25. Veſtra iotellegentia ſi crit adiutrix ooſtrae *induſtriae. Hec.* Prol. Alt. 24.

INDUTIAE.

Indutiae, bellum, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 15.

INEO.

Ut beneficium verbis *initum* dudum nuoc re comprobes. *And.* V. 1. 5. Ab eo gratiam hanc *inibo. Eun.* III. 5. 9. Cave ne falſam gratiam ſtudeas *inire. Heaut.* II. 3. 62. Ratio de integro *ineundaſt* mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Cum rationem *ineas. Phorm.* II. 2. 30.

INEPTIA.

Uſque adeo illius ferre poſſum *ineptiam. Eun.* IV. 6. 3. vide Notas. Ut video tuam ego *ineptiam. Adelph.* IV. 7. 31. Ut mittam illius *ineptias. Phorm.* IV. 3. 43.

INEPTIO.

Ineptis. Adelph. V. 8. 11. *Phorm.* II. 3. 73.

INEPTUS.

Ullam cauſam, ſaltem *ineptam*, falſam, iniquam. *And.* I. 5. 23. Eho *inepta*, neſcis quid ſit actum? *And.* IV. 4. 52. Hoc oemo fuit minus *ineptus. Eun.* II. 1. 21. Age *inepte. Eun.* II. 3. 20. Ne *ineptus*, ne protervos videar. *Heaut.* III. 3. 16. Miror, quomodo tam *ineptum* quicquam tibi venire in mentem potuerit. *Heaut.* V. 3. 3. Nimium *ineptus* es. *Adelph.* I. 1. 58. Voſtram nequeo mirari ſatis rationem. SY. eſt hercle *inepta. Inepta* lenitas patris. *Inepta* haec eſſe ſentio. *Adelph.* III. 3. 21. 36. & 76. Etſi hoc mihi pravom, *ineptum*, abſurdum videtur. *Adelph.* V. 8. 21.

INERS.

Tam *iners*, tam nulli conſili ſum. *And.* III. 5. 2. Gerro, *iners*, fraus, helluo. *Heaut.* V. 4. 10. Noo malus, neque *iners. Adelph.* III. 4. 35.

INESCO.

Noo ſcis *ineſcare* homines. *Adelph.* II. 2. 12. vide Not.

INEXORABILIS.

Adeon iogenio eſſe duro te atque *inexorabili? Phorm.* III. 2. 12.

INFAMIA.

Cavit, ne umquam *infamiae* ea res ſibi eſſet. *And.* II. 6. 13. Propter quam io ſumma *infamia* ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Vis, egeſtas, iniuſtitia, ſolitudo, *infamia. Adelph.* III. 2. 5.

INFAMIS.

Flagitiis tuis me *infamem* fieri. *Heaut.* V. 4. 14.

INFANDUS.

Tam *infandum* facious ne audivi quidem. *Eun.* IV. 3. 22.

INFECTUS.

Infecta pace. *Eun.* I. 1. 8. Accuſando fieri *infectum* non poteſt. *Phorm.* V. 9. 45.

INFELICITAS.

Quid hoc, malum, *infelicitatis? Adelph.* IV. 2. 5.

INFELICITER.

Incommode hercle. CH. Immo enimvero *infeliciter. Eun.* II. 3. 38.

INFELIX.

Adeon hominem eſſe invenuſtum aut *infelicem* quemquam, ut ego ſum? *And.* I. 5. 10. O *infelicem* adoleſcentulum. *Eun.* V. 4. 21. Ne ego homo *infelix. Adelph.* IV. 2. 1. Heu me *infelicem. Hec.* III. 1. 2.

INFENSUS.

Me *infenſus* ſervat. *And.* I. 3. 7.

INFERI.

Ut te quidem omnes, Di, Deae, Superi, *Inferi*, malis exemplis perdant! *Phorm.* IV. 4. 6.

INFIMUS.

Quem ego infra eſſe *infimos* omnis puto homines. *Eun.* III. 2. 36.

INFIRMITAS.

Quid adhuc habent *infirmitatis* nuptiae? *Hec.* I. 2. 101.

INFIRMUS.

Qui eos gubernat animus, *infirmum* gerunt. *Hec.* III. 1. 31. Cum ſcirem *infirmas* nuptias haſce eſſe. *Phorm.* V. 1. 6.

INFITIAS.

Ille *infitias* ibit. Si *infitias* ibit, teſtis mecum eſt anulus. *Adelph.* III. 2. 41. & 49.

INFORTUNATUS.

O *infortunatum* ſenem! *Eun.* II. 3. 7.

INFORTUNIUM.

Haut permultum a me aberit *infortunium. Heaut.* IV. 2. 1. vide Not. Si attigiſſes, ferres *infortunium. Adelph.* II. 1. 24.

Faxo

I N D E X.

Faxo eum tali mactatum, atque eſt *infortunio*. *Phorm.* V. 9. 39.

INFRA.

Infra eſſe infimos omnis puto homines. *Eun.* III. 2. 36.

INFRINGO.

Homini miſero plus quingentos colaphos *infregit* mihi. *Adelph.* II. 1. 45.

INGENIUM.

Humani *ingenii* manſuetique animi officia. *And.* I. 1. 86. Qui cum *ingeniis* conflictatur eiusmodi. *And.* I. 1. 66. Qui gnatum haberem tali *ingenio* praeditum. *And.* I. 5. 71. Bene & pudice doctum atque eductum ſinam coactum egeſtate *ingenium* inmutarier? *And.* I. 5. 40. Bonum *ingenium* narras adoleſcentis. *And.* III. 1. 8. Ipſeſt *ingenio* bono. *And.* III. 2. 7. Eorum *ingenia* admiror ſimul. *Eun.* II. 2. 19. Novi *ingenium* mulierum. *Eun.* IV. 7. 42. Non adeo inhumano ego ſum *ingenio*. *Eun.* V. 2. 41. vide Notas. Meretricum *ingenia* & mores noſcere. *Eun.* V. 4. 10. *Ingenium* quid poſſit meum. *Heaut.* Prol. 47. *Ingenio* te eſſe in liberos leni puto. *Heaut.* I. 1. 99. Quale *ingenium* haberes. *Heaut.* II. 4. 4. Cuiuſque *ingenium* ut ſit. *Heaut.* II. 3. 43. Hocine me miſerum non licere meo modo *ingenium* frui? *Heaut.* II. 4. 21. *Ingenio* egregio ad miſeriam natus ſum. *Heaut.* III. 1. 11. Niſi illos ex ſuo *ingenio* iudicas. *Heaut.* V. 1. 7. Rurſum ad *ingenium* redit. *Adelph.* I. 1. 46. Tali *ingenio* atque animo. *Adelph.* III. 1. 10. vide Notas. *Ingenium* novi tuum liberale. *Adelph.* IV. 5. 46. Liberum *ingenium*. *Adelph.* V. 3. 43 Pium ac pudicum *ingenium* narras. Poſtquam par *ingenium* nactus eſt. *Hec.* I. 2. 77. & 95. Fuiſſe erga me miro *ingenio* expertus ſum. *Hec.* III. 5. 39. Morem antiquom atque *ingenium* obtines. *Hec.* V. 4. 20. Sic eſt *ingenium*. *Phorm.* I. 2. 20. Ita plerique omnes ſumus *ingenio*. *Phorm.* I. 3. 20. Adeon *ingenio* eſſe duro te atque inexorabili? Te advorſum *ingenium* meum tuli. *Phorm.* III. 2. 12. & 35.

INGENS.

O *ingentem* confidentiam. *And.* V. 3. 5. Agere gratias *ingentis*. *Eun.* III. 1. 2. Fero alia flagitia ad te *ingentia*. *Adelph.* IV. 7. 3.

INGENUUS.

Sine ſumtu *ingenuam* liberalem nactus es. *Phorm.* I. 3. 16.

INGERO.

Ingeram mala multa? *And.* IV. 1. 16. Pugnos in ventrem *ingere*. *Phorm.* V. 8. 95.

INGRATISS.

Ingratiis ut dormiam. *Eun.* II. 1. 14. Coacta *ingratiis* coepit victum volgo quaerere. *Heaut.* III. 1. 37. Hoc argentum *ingratiis* ei datum erit. *Phorm.* V. 7. 5.

INGRATUS.

Adeone me ignavom putas, adeone porro *ingratum*? *And.* I. 5. 43. Ignoſces tamen poſt, & id *ingratum*. *Heaut.* V. 1. 61. Ah nimium me *ingratum* putas. *Hec.* V. 4. 13.

INGREDIOR.

Numquam es *ingreſſus* mare. *Hec.* III. 4. 5.

INHONESTE.

Sibi *inhoneſte* optavit parere hic divitias. *And.* III. 2. 2.

INHONESTUS.

Illumne obſecro *inhoneſtum* hominem? *Eun.* II. 3. 65. Quam *inhoneſtae* ſolae ſint domi, atque avidae cibi. *Eun.* V. 4. 15.

INHUMANE.

Nimis graviter cruciat adoleſcentulum, nimiſque *inhumane*. *Heaut.* V. 5. 2.

INHUMANUS.

Adeon me putas *inhumanum*? *And.* I. 5. 43. Non adeo *inhumano* ego ſum ingenio. *Eun.* V. 2. 41. Cum milite *inhumaniſſimo*. *Hec.* I. 2. 11. Homo *inhumaniſſimus*. *Phorm.* III. 2. 24.

INJICIO.

Seſe in ignem *iniicere* voluit. *And.* I. 1. 113. *Inieciſſe* verba tibi. *Heaut.* V. 1. 19. *Inieci* ſcrupulum homini. *Adelph.* II. 2. 20. Magnam mi *inicit* ſua commoditate curam. *Adelph.* V. 5. 76. vide Notas. *Iniecta* eſt ſpes patri. *Phorm.* IV. 4. 10.

INIMICITIA.

Eſſe inter eos *inimicitias*. *And.* V. 2. 11. In amore haec omnia inſunt vitia: injuriae, ſuſpiciones, *inimicitiae*, induciae. *Eun.* I. 1. 15. Cum puella anum ſuſcepiſſe *inimicitias* non pudet? *Hec.* II. 1. 34. Numquam tam gravis ob hanc *inimicitias* caperem in voſtram familiam. *Phorm.* II. 3. 23.

INIMICUS.

Si capiundos mihi ſciam eſſe *inimicos* omnis homines. *And.* IV. 2. 12. Potius quam te *inimicum* habeam. *Eun.* I. 2. 94. Hunc tantum hominem facias *inimicum* tibi. *Eun.* IV. 7. 32. Iſtuc noſtris *inimicis* ſiet. *Heaut.* V. 3. 12. vide Notas. Ex amicis *inimici* ut ſint nobis adfines, facis. *Hec.* II. 1. 14. Iracundus factus *inimiciſſimus*. *Hec.* III. 1. 29. Qualis ſim amicus, aut quid poſſiem, potius quam *inimicus*, periculum facias. *Hec.* V. 2. 41.

INIQUE.

Numquam vidi *iniquius* certationem comparatam. *Adelph.* II. 2. 3. Ne eum circumventum *inique* iniqui inrideant. *Hec.* Prol. 46. Edepol ne nos ſumus *inique* aeque omnes inviſae viris. *Hec.* II. 3. 1. Quam *inique* comparatumſt. *Phorm.* I. 1. 7.

INI-

INIQUUS.

Ea me exquirere *iniqui* patris eſt. *And.* I. 2. 16. Ullam cauſam, ſaltem ineptam, falſam, *iniquam.* *And.* I. 5. 22. Vide quam *iniquus* ſis prae ſtudio. *And.* V. 1. 6. Ne iſtuc tam *iniquo* patiare animo. *Eun.* II. 1. 6. Ne plus *iniquum* poſſit quam aequum oratio. *Heaut.* Prol. 27. Fortaſſe aliquantum *iniquior* erat. *Heaut.* I. 2. 27. Quam *iniqui* ſunt patres in omnis adoleſcentes judices? *Heaut.* II. 1. 1. Oh, *iniquos* es. *Heaut.* V. 3. 9. Poeta ſenſit ſcripturam ſuam ab *iniquis* obſervari. *Adelph.* Prol. 2. Vah, leno *iniqua* me non volt loqui. *Adelph.* II. 1. 33. Ne eum circumventum inique *iniqui* irrideant. *Hec.* Prol. 46. Socrus omnis eſſe *iniquas.* *Hec.* II. 3. 5. In me *iniqua* eſt. *Hec.* III. 5. 25. Quid ego nunc in illam *iniquos* ſim? *Hec.* III. 5. 35. Num *iniquom* poſtulo? *Phorm.* II. 3. 64.

INITIO.

Ubi erit puero natalis dies: ubi *initiabunt.* *Phorm.* I. 1. 15.

INITIUM.

Narrationis incipit mi *initium.* *And.* IV. 2. 26. Unde ortum eſt *initium* irae. *Hec.* III. 2. 16. Nequeo mearum rerum *initium* ullum invenire idoneum. *Hec.* III. 3. 1. His rebus anulus fuit *initium* inveniundis. *Hec.* V. 3. 23.

INIURIA.

Non *iniuria.* *And.* I. 1. 33. Ea primum ab illo animadvertenda *iniuriaſt.* *And.* I. 1. 129. Qua iure qua *iniuria.* *And.* I. 3. 9. vid. Not. Cum eo *iniuriam* hanc expoſtulem? *And.* V. 1. 15. Remittas iam me onerare *iniuriis.* *And.* V. 1. 8. In amore inſunt haec vitia: *iniuriae,* ſuſpiciones. *Eun.* I. 1. 14. Accepta *iniuria.* *Eun.* IV. 6. 24. Minus *iniuriae* meo gnato facere. *Heaut.* I. 1. 95. Ille carens patria ob meas *iniurias.* *Heaut.* I. 1. 85. Parentum *iniuriae* uniuſmodi ſunt ferme. *Heaut.* I. 2. 30. Facis adeo indigne *iniuriam* illi. *Heaut.* III. 3. 4. Non nullam nobis facis *iniuriam.* *Adelph.* I. 2. 68. Hanc *iniuriam* mihi nolle factam eſſe. te eſſe indignum *iniuria* hac. Tibi à me nullaſt orta *iniuria.* Accipiunda & muſſitanda *iniuria* adoleſcentiumſt. *Adelph.* II. 1. 8. 12. 35. & 53. Incommoda atque *iniurias* viri omnis ferre. *Hec.* I. 2. 90. Non maxumae, quae maxumae ſunt interdum irae, *iniurias* faciunt. *Hec.* III. 1. 27. vid. Not. En unquam *iniuriarum* audiſti mihi ſcriptam dicam? *Phorm.* II. 2. 15. En unquam cuiquam contumelioſius audiſtis factam *iniuriam?* *Phorm.* II. 3. 2. Vereor ne indigne *iniuria* adficiatur. *Phorm.* V. 1. 3. Nonne id ſat erat, accipere ab illo *iniuriam?* *Phorm.* V. 2. 4. Una *iniuriaſt* tecum. *Phorm.* V. 8. 90.

INIURIUS.

Ipſus ſibi eſſe *iniurius* videatur. *And.* II. 3. 9. Multimodis *iniurius.* *Heaut.* II. 3. 79. *iniuriumſt.* *Adelph.* I. 2. 26. II. 1. 51. *Hec.* II. 1. 14.

INIUSSUS.

Iniuſſu meo. *Hec.* IV. 1. 47. IV. 4. 82. *Phorm.* II. 1. 1.

INIUSTITIA.

Eum ego hinc eieci miſerum *iniuſtitia* mea. *Heaut.* I. 1. 82. Vis, egeſtas, *iniuſtitia,* ſolitudo, infamia. *Adelph.* III. 2. 5. Quam multa, iuſta *iniuſta,* fiunt moribus? *Heaut.* IV. 7. 11. vide Notas.

INIUSTUS.

Homine inperito numquam quicquam *iniuſtiuſt.* *Adelph.* I. 2. 18. Quia non iuſta *iniuſta* prorſus omnia omnino obſequor. *Adelph.* V. 9. 33.

INLEX.

Tu es *inlex*: nequid accuſandus ſis, vide. *Heaut.* II. 3. 111. vide Notas.

INLIBERALIS.

Inliberale facinus. *Adelph.* III. 4. 3. Servom haut *inliberalem* praebes te. *Adelph.* V. 5. 5.

INLIBERALITER.

Factum à vobis *inliberaliter.* *Adelph.* IV. 5. 30.

INLICIO.

Tune hic homines adoleſcentulos in fraudem *inlicis?* *And.* V. 4. 8.

INLUDO.

In quibus ſic *inludatis.* *And.* IV. 4. 19. Paene *inluſi* vitam filiae. *And.* V. 1. 3. Ut ne inpune nos *inluſeris.* *Eun.* V. 4. 20. vid. Not. Dignam me putas, quam *inludas?* *Heaut.* IV. 4. 20. Satis pol ſuperbe *inluditis* me. *Phorm.* V. 8. 22.

INLUVIES.

Harum videre *inluviem,* ſordes, inopiam. *Eun.* V. 4. 15. vide Notas. Neclecta, inmunda *inluvie.* *Heaut.* II. 3. 54.

INMERENS.

Inſcitum offerre iniuriam tibi *inmerenti.* *Hec.* V. 1. 14.

INMERITO.

Neque *inmerito.* *Adelph.* IV. 4. 8. Hic video me eſſe inviſam *inmerito.* *Hec.* IV. 2. 21. Te omnis nos accuſare audio *inmerito*: & me horunc omnium *inmeritiſſime.* *Phorm.* II. 1. 60.

INMODESTUS.

Vel heri in vino quam *inmodeſtus* fuiſti! *Heaut.* III. 3. 7.

INMUNDUS.

Ancillula *inmunda* inluvie. *Heaut.* II. 3. 54.

INMUTOR.

Is mutavit, quia me *inmutatum* videt. *And.* I. 5. 7. vide Notas. Coactum egeſtate ingenium *inmutarier.* *And.* I. 5. 40. Adeon homines *inmutarier* ex amore? *Eun.* II. 1. 19. Forma noſtra ubi *in-*

mutata

inmutata eſt. *Heaut.* II. 4. 10. Voltum earum ſenſi *inmutari* omnium. *Hec.* III. 3. 9. Non poſſum *inmutarier.* *Phorm.* I. 4. 28.

INNATUS.

Tanta vecordia *innata* cuiquam ut ſiet. *And.* IV. 1. 2. Id omnibus *innatum.* *Hec.* IV. 1. 28.

INNOCENS.

Ferte miſero atque *innocenti* auxilium. *Adelph.* II. 1. 1.

INNUO.

Abiens mi *innuit.* *Eun.* IV. 5. 9. Si *innuerim.* Non *innueram.* *Adelph.* II. 1. 17. & 20.

INOPIA.

Inopia & cognatorum neclegentia coacta. *And.* I. 1. 44. Harum videre inluviem, ſordes, *inopiam.* *Eun.* V. 4. 15. Ut illius animum cupidum *inopia* incenderet. *Heaut.* II. 3. 126. Gnatus eius profugit *inopia.* *Heaut.* III. 2. 17. Per flagitium ad *inopiam* redigat patrem. *Heaut.* V. 1. 56. Feciſti *inopia.* *Adelph.* I. 1. 25. Quid ego ex hac *inopia* nunc capiam? *Phorm.* I. 3. 15.

INOPS.

Inveniet *inopem* potius. *And.* II. 3. 22. Uſquedum ille viram illam colet *inopem.* *Heaut.* I. 1. 85. *Inopis* nunc te miſereſcat mei. *Heaut.* V. 4. 3. Subvenite *inopi.* *Adelph.* II. 1. 2. Qua ratione *inopem* potius ducebat domum? *Phorm.* II. 1. 68.

INPARATUS.

Si me *inparatum* adortus eſſet. *And.* III. 1. 20. *Inparatum* inpendent mala. *Phorm.* I. 4. 2. Ut ne *inparatus* ſim. *Phorm.* II. 1. 84.

INPEDIO.

Tot me *inpediunt* curae. *And.* I. 5. 25. Viden me *inpeditum* eſſe? Tu rem *inpeditam* ac perditam reſtituas? *And.* III. 5. 11. & 13. *Inpeditae* ſunt. *Heaut.* II. 3. 4. *Inpeditum* in eo expedivi animum. *Hec.* III. 1. 17. Qui me & ſe hiſce *inpedivit* nuptiis. *Phorm.* II. 4. 2.

INPELLO.

Fama hac *inpulſus* Chremes. *And.* I. 1. 72. Huc vel illuc *inpellitur.* *And.* I. 5. 31. vide Notas. Non *inpulit* me. *And.* III. 2. 44. Forma *inpulſi* noſtra nos amatores colunt. *Heaut.* II. 4. 9. Te cauſae *inpellebant* leves. *Hec.* III. 4. 12. Vide, ne *inpulſus* ira prave inſiſtas. Quid ego ira *inpulſus* nunc in illam iniquos ſim? *Hec.* III. 5. 34. & 35. Neu me cupidum eo *inpuliſſet.* *Phor.* I. 3. 6. Tu *inpuliſti.* *Phorm.* II. 2. 6. Quam timeo, adventus huius quo *inpellat* patrem. *Phorm.* IV. 3. 3. Egeſtas me *inpulit.* *Phorm.* V. 1. 6.

INPENDEO.

Inparatum *inpendent* mala. *Phorm.* I. 4. 2.

INPENDIO.

Inpendio magis animus gaudebat mihi. *Eun.* III. 5. 39.

INPENSE.

Invidere omnes mihi: verum unus tamen *inpenſe.* *Eun.* III. 1. 23.

INPERITUS.

Homines adoleſcentulos, *inperitos* rerum. *And.* V. 4. 8. Neque ita *inperita*, ut neſciam. *Eun.* IV. 2. 42. Homine *inperito* numquam quicquam iniuſtiuſt. *Adelph.* I. 2. 18.

INPINGO.

Dicam tibi *inpingam* grandem. *Phorm.* II. 3. 92.

INPIUS.

Ubi ego illum ſceleroſum atque *inpium* inveniam? *Eun.* IV. 3. 1.

INPLORO.

Fidem voſtram *inplorat.* *Adelph.* III. 4. 43.

INPLUVIUM.

Anguis in *inpluvium* decidit de tegulis. *Phorm.* IV. 4. 26. vide Notas.

INPONO.

In ignem *inpoſitaſt.* *And.* I. 1. 102. Quidvis oneris *inpone.* *And.* V. 3. 26. *Phorm.* III. 3. 28.

INPORTUNITAS.

Inportunitatem ſpectate aniculae. *And.* I. 4. 4.

INPOTENS.

Adeo *inpotenti* eſſe animo. *And.* V. 3. 8. Te novi, quam eſſe ſoleas *inpotens.* *Heaut.* II. 3. 30.

INPOTENTIA.

Propter ſuam *inpotentiam* ſe ſemper credunt ludier. *Adelph.* IV. 3. 16. vide Notas.

INPROBUS.

Si quis magiſtrum cepit ad eam rem *inprobum.* *And.* I. 2. 21. Vitium eſt oblatum virgini olim ab neſcio quo *inprobo.* *Hec.* III. 3. 23.

INPROVISO.

De *inproviſo* nuptiae. *And.* II. 2. 23. Quaſi de *inproviſo* reſpice ad eum. *And.* II. 5. 6. Ubi de *inproviſo* interventum mulieri. *Heaut.* II. 3. 40. Intervenit homo de *inproviſo.* *Adelph.* III. 3. 52. Hocine ex *inproviſo* mali mi obiici. *Adelph.* IV. 4. 2. vide Notas. Tantam fortunam de *inproviſo* eſſe his datam. *Phorm.* V. 7. 1.

INPRUDENS.

Ut ne de hac re pater *inprudentem* opprimat. *And.* I. 3. 22. *Inprudens* harum rerum ignaruſque omnium. *Eun.* I. 2. 56. Scio, te inſcientem atque *inprudentem* dicere ac facere omnia. *Heaut.* IV. 1. 20. Ne *inprudens* faciam forte quod nolit. *Adelph.* IV. 5. 77. Plus hodie boni feci *inprudens*, quam ſciens ante hunc diem umquam. *Hec.* V. 4. 40. Scientem an *inprudentem.* *Phorm.* IV. 3. 55.

INDEX.

INPRODENTIA.

Peccatum *inprudentiaſt* Poetae. *Eun.* Prol. 27. Tu ſola exorere, quae perturbes haec, tua *inprudentia*. *Hec.* II. 1. 16. vide Notas.

INPRUDENTIUS.

Ad flammam acceſſit *inprudentius*. *And.* I. 1. 103.

INPUDENS.

Ibi tum eorum *inpudentiſſima* oratio eſt. *And.* IV. 1. 10. Quid agis, homini inquam, *inpudens?* *Eun.* III. 1. 15. vide Notas. Os tuum *inpudens*. *Eun.* III. 5. 49. Sycophanta autem *inpudens*. *Heaut.* Prol. 38. O hominis *inpudentem* audaciam. *Heaut.* II. 3. 72.

INPODENTER.

Mirum vero, *inpudenter* mulier ſi facit meretrix. *And.* IV. 4. 16.

INPUNE.

Tune *inpune* haec facias? *And.* V. 4. 7. Credin te *inpune* habiturum? *Eun.* V. 2. 13. Cum crederem mi *inpunius* licere. *Heaut.* III. 2. 49. Hoc licet *inpune* facere huic, illi non licet. *Adelph.* V. 3. 38. *Inpune* optare iſtuc licet. *Hec.* III. 5. 14.

INPURATUS.

Inpuratus me ille ut etiam inrideat? *Phorm.* IV. 3. 64. *Inpuratum* poterimus noſtro modo ulciſci. *Phorm.* V. 8. 69.

INPURUS.

Hominem haut *inpurum*. *Eun.* II. 2. 4. Anus haut *inpura*. *Heaut.* IV. 1. 16. O hominem *inpurum!* *Adelph.* II. 1. 29. Ea ſerviebat lenoni *inpuriſſimo*. *Phorm.* I. 2. 33.

INQUAM.

Mea Glycerium, *inquis*, quid agis? *And.* I. 1. 107. Tu, ducam, *inquies*. *And.* II. 3. 14. Ego, *inquit*, ad cenam hinc eo. *Eun.* III. 5. 32. Crede *inquam* hoc mihi. *And.* II. 4. 6. Prohibeo *inquam*. *Eun.* IV. 7. 39. Non ſinam, *inquam*. *Heaut.* I. 1. 39. Eccam me, *inque*. *Heaut.* IV. 7. 1. Bono animo es *inquam*. *Adelph.* IV. 5. 62. Tu, *inquam*, mulier. *Hec.* II. 1. 17. Mane *inquam*. *Phorm.* I. 4. 39. His rebus alias pone ſane, *inquit*, decem. *Phorm.* IV. 3. 62.

INRIDEO.

Etiam nunc credes indignis nos eſſe *inriſas* medis? *Eun.* IV. 4. 42. vide Not. *Inrides* in re tanta? *Heaut.* V. 2. 29. Tam aperte *inridens*. *Phorm.* V. 8. 63.

INRITO.

Dum animus *inritatus* eſt. *And.* III. 4. 18. Si magis *inritatus* fiet. *Adelph.* II. 4. 18. Ita ſum *inritatus*, animum ut nequeam ad cogitandum inſtituere. *Phorm.* II. 1. 10.

INRITUS.

Quod modo ratum erat, *inritumſt*. *Phorm.* V. 8. 58.

INRUO.

Quam mox *inruimus?* *Eun.* IV. 7. 8. In aedis *inruis* alienas. *Adelph.* I. 2. 8. Vide ne ille huc prorſus ſe *inruat*. *Adelph.* IV. 2. 11.

INSANIA.

Tu homo adigis me ad *inſaniam*. *Adelph.* I. 2. 31.

INSANIO.

Id viſo, tun an illi *inſaniant*. *And.* III. 3. 3. Cum ratione *inſanias*. *Eun.* I. 1. 18. *Inſanis*. *Eun.* IV. 3. 15. Sanus ſim, anne *inſaniam?* *Eun.* III. 5. 8. *Inſanire* occipiunt ex iniuria. *Adelph.* II. 1. 43. *Inſaniam* profecto cum illo. *Adelph.* I. 2. 67. Venit poſt *inſaniens*. *Adelph.* IV. 2. 22. Non clamas? non *inſanis?* *Adelph.* IV. 7. 9. A primo homo *inſanibat*. *Phorm.* IV. 3. 37.

INSANUS.

Hic homines prorſum ex ſtultis *inſanos* facit. *Eun.* II. 2. 24. Timeo, ne quam ille *inſanus* turbam faciat. *Eun.* IV. 1. 2. Abin hinc *inſana?* *Eun.* V. 2. 22. Cur *inſano* ſerviat? *Heaut.* Prol. 32. Nuſquam *inſanum* fecit aduleſcentulum. *Phorm.* Prol. 6.

INSCIENS.

Iocularium in malum *inſciens* paene incidi. *And.* IV. 4. 43. *Inſciens* feci. Certo ſcio, te *inſcientem* facere omnia. *Heaut.* IV. 1. 19. & 20. Quantas turbas concivi *inſciens?* *Heaut.* V. 2. 17. Abi ſis, *inſciens*. *Phorm.* I. 2. 9.

INSCITIA.

Vos non facere *inſcitiaſt*. *Eun.* V. 8. 41. Tantam eſſe in animo *inſcitiam?* *Heaut.* IV. 1. 17. *Inſcitiaſt*, advorſum ſtimulum calces. *Phorm.* I. 2. 27.

INSCITUS.

Inſcitum offerre iniurium tibi inmerenti. *Hec.* V. 1. 14.

INSCRIBO.

Inſcripſi ilico aedis mercede. *Heaut.* I. 1. 92.

INSERO.

Manum in ſinum meretrici *inſerere*. *Heaut.* III. 3. 3.

INSERVIO.

Filium amico video *inſervire*. *Heaut.* III. 1. 9.

INSIDIAE.

Dico ego mi *inſidias* fieri. *Eun.* III. 3. 26. *Inſidias* noſtrae fecit aduleſcentiae. *Phor.* II. 1. 44.

INSIDIOR.

Hiſcine tu amabo non contra *inſidiabere?* *Hec.* I. 1. 13.

INSIGNIS.

Hancine ego ut contumeliam tam *inſignem* in me accipiam? *Eun.* IV. 7. 1.

INSIMULO.

Quod illum *inſimulant* durum, id non eſt. *Heaut.* I. 2. 30. vide Notas. Si erum *inſi-*

mulabis

mulabis malitiae, male audies. *Phorm.* II. 3. 12. vide Not.

INSISTO.

Qua *inſiſtam* via? *Eun.* II. 3. 2. vide Notas. Hanc habere orationem mecum principio *inſtitit. Hec.* III. 3. 21. Vide, ne inpulſus ira prave *inſiſtas. Hec.* III. 5. 34. Qua quaerere *inſiſtam* via? *Phorm.* I. 4. 15. Curſum cum *inſtiteris. Phorm.* V. 6. 8. vide Not.

INSOLENS.

Quid tu Athenas *inſolens*? *And.* V. 4. 4.

INSOMNIA.

Noctu te adiget horſum *inſomnia. Eun.* II. 1. 13.

INSPERANS.

Inſperante hoc, atque invito Pamphilo. *And.* III. 4. 24.

INSPERATUS.

An ego occaſionem tam *inſperatam* amitterem? *Eun.* III. 5. 56. Celem tam *inſperatum* gaudium? *Heaut.* III. 1. 5.

INSPICIO.

Perfecit, ſibi ut *inſpiciundi* eſſet copia. *Eun.* Prol. 21. *Inſpicere*, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium iubeo. Tamquam in ſpeculum, in patinas *inſpicere* iubeo. *Adelph.* III. 3. 61. & 75.

INSTIGO.

Si hic non inſanit ſatis ſua ſponte, *inſtiga. And.* IV. 2. 9. Taceam? *inſtigem. Phorm.* I. 4. 9. *Inſtigemus* etiam, ut nullus locus relinquatur preci? *Phorm.* III. 3. 14. Non hercle ex re iſtius me *inſtigaſti. Phorm.* V. 8. 76.

INSTITUO.

Sapienter vitam *inſtituit. And.* I. 1. 40. Si perget laedere, ita ut facere *inſtituit. Eun.* Prol. 19. In animo *inſtituere. Adelph.* I. 1. 13. Animum ad cogitandum *inſtituere. Phorm.* II. 1. 10. Petam hinc, unde a primo *inſtitui. Phorm.* IV. 2. 14.

INSTO.

Ego illud ſedulo negare factum: ille *inſtas* factum. *And.* I. 1. 120. Numquam deſtitit *inſtare. And.* IV. 1. 36. Num ego *inſto*? *Heaut.* IV. 4. 16. Syre, *inſta. Adelph.* II. 4. 14. Partus *inſtabat* prope. *Adelph.* III. 2. 9. Poſtquam acrius pater *inſtat. Hec.* I. 2. 46. Si altera illaec magis *inſtabit. Phorm.* IV. 5. 5.

INSTRENUUS.

Animi eſt pudentis ſignum & non *inſtrenui. Heaut.* I. 1. 68.

INSTRUO.

Tu hoſce *inſtrue.* Ut hoſce *inſtruxit*, ipſus ſibi cavit loco. *Eun.* IV. 7. 11. & 12. *Inſtructa* pulcre ad perniciem. *Heaut.* III. 1. 41. *Inſtructa* mihi ſunt corde conſilia omnia. *Phorm.* II. 2. 7.

INSULA.

Aput Andrum *inſulam. And.* I. 3. 17.

INSULSUS.

Fatuus eſt, *inſulſus*, bardus. *Eun.* V. 8. 49. vide Notas.

INSULTO.

Forem faxo calcibus ſaepe *inſultabis* fruſtra. *Eun.* II. 2. 54.

INSUM.

Triſtis ſeveritas *ineſt* in voltu. *And.* V. 2. 16. In amore haec omnia *inſunt* vitia. *Eun.* I. 1. 14. Ubi *inerat* pictura haec. *Eun.* III. 5. 36. Multa in homine ſigna *inſunt. Adelph.* V. 3. 36. Si periclum ullum *in* re *eſt. Hec.* III. 1. 46. Ni vis boni in ipſa *ineſſet* forma. *Phorm.* I. 2. 58.

INSUPER.

Quin etiam *inſuper* ſcelus veſtem omnem miſerae diſcidit. *Eun.* IV. 3. 3. Ni miſerum *inſuper* etiam patri indicares. *Eun.* V. 6. 13. Etiam *inſuper* defrudet? *Adelph.* II. 2. 38.

INTEGER.

Quas faciet de *integro* comoedias. *And.* Prol. 26. Aetate *integra. And.* I. 1. 45. *Eun.* III. 2. 20. Ex *integra* Graeca *integram* comoediam hodie ſum acturus. *Heaut.* Prol. 4. Ratio de *integro* ineundaſt mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Redit ad *integrum* eadem oratio. *Heaut.* V. 3. 8. Ecce autem de *integro. Adelph.* I. 2. 74. Eum Plautus locum reliquit *integrum. Adelph.* Prol. 10. Alias ut uti poſſim cauſa hac *integra. Hec.* I. 2. 5. Ut virgo ab ſe *integra* etiam tum ſiet. *Hec.* I. 2. 70. Cui de *integro* eſt poteſtas conſulendi. *Phorm.* I. 3. 22. Reſtitui in *integrum. Phorm.* II. 4. 11.

INTEGRASCO.

Hoc malum *integraſcit. And.* IV. 2. 5.

INTEGRATIO.

Amantium irae amoris *integratio. And.* III. 3. 23.

INTELLEGENTIA.

Eam calamitatem veſtra *intellegentia* ſedabit. *Hec.* Prol. 23.

INTELLEGO.

Aliter evenire multo *intellegit. And.* Prol. 4. Faciuntne *intellegende*, ut nihil *intellegant*? *And.* Prol. 17. vide Notas. Non hercle *intellego. And.* I. 2. 22. Quantum *intellexi* modo ſenis ſententiam. *And.* I. 3. 2. Numquam iſtuc ego quivi *intellegere. And.* III. 4. 10. Stulto *intellegens* quid intereſt? *Eun.* II. 2. 1. Vah, nunc demum *intellego. Heaut.* II. 3. 12. Non *intellego* ſatis, quae loquatur. *Adelph.* III. 2. 10. Vix dum dimidium dixeram, *intellexerat. Phorm.* IV. 2. 4.

INTENDO.

Quo nunc primum *intendam*? *And.* II. 2. 6. Repudio quod conſilium primum *intenderam. And.* IV. 3. 18. Digna res eſt, ubi tu nervos *intendas* tuos. *Eun.* II. 3. 21.

Eam ſeſe *intendit* eſſe. *Eun.* III. 3. 19. *Intendenda* in ſenem eſt fallacia. *Heaut.* III. 2. 2

INTER.

Fingunt quandam *inter* ſe nunc fallaciam. *And.* I. 3. 15. *Inter* vias. *Eun.* IV. 2. 1. Ne nos *inter* nos conſentire ſentiant. *Heaut.* III. 1. 102. Quaſi nunc non norimus nos *inter* nos. *Adelph.* II. 4. 7. Una *inter* nos agere aetatem liceat. *Hec.* II. 1. 10. Ut amici *inter* nos ſimus. *Phorm.* II. 3. 84.

INTERCEDO.

Si nulla aegritudo huic gaudio *intercesserit.* *And.* V. 5. 5. Neque ullam rem *interceſſe.* *Adelph.* III. 2. 51. vide Notas. Unde ira inter eas *interceſſit.* *Hec.* III. 1. 25. Dum *intercedet* familiaritas. *Phorm.* V. 1. 17.

INTERCIPIO.

Quod nos capere oportet, haec *intercipit.* *Eun.* I. 1. 35.

INTERCLUDO.

Nolo tibi ullum commodum *intercludier.* *And.* III. 3. 41. vide Notas. Nuncubi meam benignitatem ſenſiſti *intercludier*? *Eun.* I. 2. 84. vide Notas.

INTERDICO.

Interdico ne extuliſſe extra aedis puerum uſquam velis. *Hec.* IV. 1. 48. *Interdixit* hariolus. *Phorm.* IV. 4. 27.

INTERDIU.

Poteſt fieri *interdiu.* *Adelph.* IV. 2. 15.

INTERDUM.

Interdum propter dormiet. *Eun.* II. 3. 77. Pecuniam in loco neglegere, maxumum *interdum* ſt lucrum. *Adelph.* II. 2. 8.

INTEREA.

Interea fiet aliquid. *And.* II. 1. 14. *Interea* aliquid acciderit boni. *And.* II. 3. 24. Te *interea* loci cognovi. *Eun.* I. 2. 46. *Interea* dum ſermones caedimus. *Heaut.* II. 3. 1. Saepe *interea* mihi ſenex narrabat. *Phorm.* II. 3. 18.

INTEREO.

Perii, *interii.* *And.* II. 2. 9.

INTEREST.

Hilum *intereſſe* cenſes? *And.* IV. 4. 55. vid. Not. Stulto intellegens quid *intereſt*? *Eun.* II. 2. 2. Quaſi vero paulum *interſiet.* *Eun.* IV. 4. 18. Hoc pater ac dominus *intereſt.* *Adelph.* I. 1. 51. Nimium inter vos, pernimium *intereſt.* *Adelph.* III. 3. 39.

INTERFICIO.

Nunc eſt profecto *interfici*, cum perpeti me poſſum. *Eun.* III. 5. 3.

INTERIM.

Triſtis *interim*, nonnumquam conlacrumabat. *And.* I. 1. 81. Funus *interim* procedit. *And.* I. 1. 100. Set *interim* de ſymbolis quid actumſt? *Eun.* III. 5. 59. *Interim* dum ante oſtium ſto. *Eun.* V. 2. 3.

INTERIMO.

Interemptam oportuit. *Heaut.* IV. 1. 22.

INTERIOR.

In *interiore* parte ut maneam ſolus cum ſola. *Eun.* III. 5. 31.

INTERLOQUOR.

Sicine mi *interloquere*? *Heaut.* IV. 3. 13.

INTERMINOR.

Interminatus ſum, ne faceres. *And.* III. 2. Iſtucine *interminata* ſum hinc abiens tibi? *Eun.* V. 1. 14.

INTERMITTO.

Numquam unum *intermittet* diem, quin ſemper veniat. *Adelph.* III. 1. 6.

INTERNUNTIA.

Cum tam neclegitur eius *internuntia.* *Heaut.* II. 3. 58. vide Notas.

INTERNUNTIUS.

Ne quis forte *internuntius* clam a milite ad iſtam curſet? *Eun.* II. 2. 56.

INTERO.

Tute hoc *intriſti*: tibi omne eſt exedendum. *Phorm.* II. 2. 4.

INTERPOLO.

Nulla mala re *interpolatam* muliebri. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas.

INTERROGO.

Recte ſane *interrogaſti.* *Eun.* V. 5. 11.

INTERTRIMENTUM.

Sine magno *intertrimento* non poteſt haberi. *Heaut.* III. 1. 39.

INTERVENIO.

Sponſae pater *intervenit*. *And.* IV. 3. 17. Neminemne curioſum *intervenire* nunc mihi. *Eun.* III. 5. 5. De inproviſo eſt *interventum* mulieri. *Heaut.* II. 3. 40. Nulla mihi res poſthac poteſt *intervenire* tanta. *Heaut.* IV. 3. 1. Ei novum *intervenit* vitium & calamitas. *Hec.* Prol. 2. Quae inter vos *intervenerint.* *Hec.* III. 2. 16. vide Notas. *Intervenit* adoleſcens quidam lacrumans. *Phorm.* I. 2. 41.

INTRO.

Vos iſtaec *intro* auferte. *And.* I. 1. 1. Concedam hinc *intro.* *Eun.* I. 1. 126. Continuo hic ſe *intro* coniicit. *Heaut.* II. 3. 36. Iam *intro* abripiere. *Adelph.* II. 1. 27. *Intro* ut me corripui. *Hec.* III. 3. 5. Recipit ſe *intro.* *Phorm.* V. 6. 39.

INTRODUCO.

Hos prius *introducam.* *Eun.* III. 2. 39. Tu iſtic mane, ut Chremem *introducas.* *Eun.* V. 2. 70. Fratrem ſenis *introduxit.* *Phorm.* V. 6. 25.

INTROEO.

Intreire neminem video; exire neminem. *And.* II. 2. 26. Cur non recta *introibas*? *Eun.* I. 2. 7. Qui vidiſſe eum diceret exeuntem aut *introeuntem* ad amicam. *Hec.* IV. 1.

36,

Digitized by Google

36. *Introiit* in aedis ater alienus canis. *Phorm.* IV. 4. 25.

INTROMITTO.

Quod heri *intromiſſus* non eſt. *Eun.* I. 2. 3. Phaedriam *intromittamus* comiſſatum. *Eun.* III. 1. 52.

INTRORUMPO.

Ceſſo huc *introrumpere?* *Eun.* V. 5. 26.

INTUEOR.

Terram *intuens* modeſte. *Eun.* III. 5. 32.

INTUMUS.

Ipſus mihi Davos, qui *intumuſt* eorum conſiliis, dixit. *And.* III. 3. 44. Tute ſcis poſtilla quam *intumum* habeam te. *Eun.* I. 2. 47.

INTUOR.

Quiſnam hic adoleſcens eſt, qui *intuitur* nos? *Heaut.* II. 4. 23.

INTUS.

Illis quae ſunt *intus*, clamat de via. *And.* III. 2. 11. Obſera oſtium *intus*. *Eun.* IV. 6. 25. Eſtne ea *intus?* *Heaut.* III. 1. 45. Ellam *intus*. *Adelph.* III. 3. 35. Mi *intus* tuus pater narravit modo. *Hec.* IV. 2. 6. Me cenſen potuiſſe omnia intellegere extra oſtium, *intus* quae inter ſeſe ipſi egerint? *Phorm.* V. 6. 36.

INVADO.

An dolor repente *invaſit?* *Hec.* III. 2. 21.

INVENIO.

Tibi generum firmum, & filiae *invenias* virum. *And.* III. 3. 39. Aliquid *inveni* modo quod ames. *Eun.* II. 3. 17. Serves quod labore *invenerit*. *Heaut.* V. 4. 17. Hic adeo his rebus anulus fuit initium *inveniundis*. *Hec.* V. 3. 23. *Inveni*, opinor, remedium huic rei. *Phorm.* IV. 3. 11.

INVENTOR.

O mearum voluptatum omnium *inventor*, inceptor, perfector. *Eun.* V. 8. 5.

INVENTUM.

Ut te quidem omnes Di, Deae, cum iſtoc tuo *invento* cumque incepto perduint. *Heaut.* IV. 6. 7.

INVENUSTUS.

Adeon hominem eſſe *invenuſtum* aut infelicem quemquam, ut ego ſum? *And.* I. 5. 10.

INVERSUS.

Inverſa verba, everſas cervices tuas. *Heaut.* II. 3. 131.

INVESTIGO.

Ubi quaeram, ubi *inveſtigem*, incertus ſum. *Eun.* II. 3. 3. Nihil tam difficileſt, quin quaerendo *inveſtigari* poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. Neque ille *inveſtigatur*. *Phorm.* V. 1. 9.

INVETERASCO.

Novas qui exactas feci ut *inveteraſcerent*. *Hec.* Alt. Prol. 4.

INVIDEO.

Invidere omnes mihi, illi *invidere* miſere. *Eun.* III. 1. 20. & 22.

INVIDIA.

Ita facillume ſine *invidia* laudem invenias. *And.* I. 1. 39. Qui ſaepe propter *invidiam* adimunt diviti. *Phorm.* II. 1. 46.

INVIDUS.

At iſtos *invidos* Di perdant. *Hec.* III. 5. 19.

INVISUS.

Si ob eam rem vobis mea vita *inviſa* eſt. *Adelph.* V. 9. 32. Edepol ne nos ſumus inique aeque omnes *inviſae* viris. *Hec.* II. 3. 1. *Inviſos* omnis nos eſſe illis ſentio. *Hec.* III. 1. 48. His meum fore conſpectum *inviſum*. *Hec.* V. 2. 22.

INVITO.

Inſtare ut hominem *invitet*. *Invitatuſt*. manſit. *Eun.* IV. 1. 5. & 8. ubi vide Notas. Quam vellem Menedemum *invitatum*, ut nobiſcum eſſet amplius. *Heaut.* I. 2. 11.

INVITUS.

Domus, uxor, liberi inventi *invito* patre. *And.* V. 3. 20. Hunc difficilem *invitum* ſervaret ſenem. *Heaut.* III. 2. 24. Ego iſtam *invitis* omnibus. Me *invito* abduxit meam. *Adelph.* II. 1. 4. & 44. Haut *invito* ad aures ſermo mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. *Invitus* fecit, lex coegit. *Phorm.* II. 1. 6.

INULTUS.

Inultum id numquam a me auferet. *And.* III. 5. 4. Illud haut *inultum* ferent. *Heaut.* V. 1. 45.

INVOCATUS.

Invocato ut ſit locus ſemper. *Eun.* V. 8. 29.

INVOLO.

Ut ego unguibus facile illi in oculos *involem* venefico? *Eun.* IV. 3. 6. Vix me contineo, quin *involem* in capillum. *Eun.* V. 2. 20.

IOCOR.

Iocabar equidem. *Eun.* II. 3. 87. Atqui tu hanc *iocari* credis? *Heaut.* IV. 4. 7.

IOCULARIS.

Iocularem audaciam. *Phorm.* I. 2. 84.

IOCULARIUS.

Iocularium in malum inſciens paene incidi. *And.* IV. 4. 43.

IOCUS.

Quam *ioco* rem voluiſti a me tandem? *Eun.* I. 2. 99. Ludum *iocum*que dicas fuiſſe illum alterum. *Eun.* II. 3. 8. vid. Not. *Ioco*n an ſerio ille haec dicat neſcio. *Heaut.* III. 2. 30.

IPSE.

Tute *ipſe* his rebus finem praeſcripſti. *And.* I. 1. 124. Iamdudum res redduxit me *ipſa* in gratiam. *And.* V. 4. 45. Homo *ipſe* nuſquamſt. *Eun.* III. 4. 5. Te *ipſum* expeto. *Eun.* IV. 6. 5. vide Notas. Ea res nunc agitur *ipſa*. *Heaut.* IV. 8. 10. *Ipſa* ſi cupiat Salus, ſervare prorſus

 non

non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 43. Qui amat, cui odio *ipſus* eſt, bis facere ſtulte duco. *Hec.* III. 2. 8. *Ipſum* iſtuc mi in hoc eſt. *Phorm.* III. 2. 23. Senectus *ipſaſt* morbus. *Phorm.* IV. 1. 9.

IRA.

Irae ſunt inter Glycerium & gnatum. *And.* III. 3. 20. Amantium *irae* amoris integratio. *And.* III. 3. 23. Ut ego *iram* hanc in eos evomam omnem. *Adelph.* III. 2. 14. Haec *irae* factae eſſent multo ampliores. *Hec.* III. 1. 9. Pueri inter ſeſe quas pro levibus noxiis *iras* gerunt. *Hec.* III. 1. 30. Quid ego *ira* inpulſus nunc in illam iniquos ſim? *Hec.* III. 5. 35. vide Notas.

IRACUNDIA.

Prae *iracundia* non ſum apud me. *Heaut.* V. 1. 47. Adiutor ſim eius *iracundiae*. *Adelph.* I. 2. 66. Ardeo *iracundia*. *Adelph.* III. 2. 12. Iam vero omitte tuam iſtanc *iracundiam*. *Adelph.* IV. 7. 37. Tandem reprime *iracundiam*, atque ad te redi. *Adelph.* V. 3. 8.

IRACUNDUS.

Cum de eadem cauſa eſt *iracundus* factus inimiciſſimus. *Hec.* III. 1. 29. Ecce autem tu quoque proterve *iracundus* es. *Hec.* III. 5. 53. Animo *iracundo* tulit. *Hec.* IV. 1. 53.

IRASCOR.

Tibi iure *iraſci* non queat. *And.* II. 3. 20. Ille continuo *iraſci*, neque negare audere. *Eun.* IV. 1. 4. Rurſum *iraſcere*? *Adelph.* I. 2. 56.

IRATUS.

Mihi Deos fuiſſe *iratos*. *And.* IV. 1. 40. Quod nunc tute tecum *iratus* cogitas. *Eun.* I. 1. 19. *Iratus* ſenex. *Heaut.* Prol. 37. Ne quid in illum *iratus* plus ſatis faxit. *Heaut.* I. 2. 24. *Iratum* admodum. *Adelph.* III. 3. 49. Tibi quoque *iratus* edepol ſum graviter quidem. *Hec.* IV. 4. 1. Ne te *iratus* ſuis ſaevidicis dictis proteler. *Phorm.* II. 1. 35. Memini relinqui me, Deo *irato* meo. *Phorm.* I. 2. 24.

IS, EA, ID.

Id operam do. *And.* I. 1. 130. *Id* propterea. *And.* II. 5. 3. *Id* prodeo. *Eun.* V. 6. 4. Aliam rem ex alia cogitare, & *ea* omnia peiorem in partem. *Eun.* IV. 2. 3. *Ea* lege hoc adeo faciam. *Heaut.* V. 5. 10. *Is*, quamobrem huc veneram, rus abiit. *Adelph.* III. 3. 81. Tanta nunc ſuſpicio de me incidit: neque *ea* inmerito. *Adelph.* IV. 4. 8. Iam aetate *ea* ſum. *Hec.* V. 1. 11. In *id* redactus ſum loci. *Phorm.* V. 8. 86.

ISTAC.

Abi ſane *iſtac*, iſtorſum, quovis. *Heaut.* III. 3. 27.

ISTE.

Quorum aemulari exoptat neclegentiam, potius quam *iſtorum* obſcuram diligentiam. *And.* Prol. 22. Egon quicquam cum *iſtis* factis tibi reſpondeam? *Eun.* I. 2. 73. *Iſte* Chaerea. *Iſte* ephebus frater Phaedriae. *Eun.* V. 1. 7. & 8. *Iſtam* ipſam. *Eun.* III. 5. 16. Tu tibi *iſtas* poſthac comprimito manus. *Heaut.* III. 3. 29. Hominem *iſtum* inpuriſſimum quam primum abſolvitote. *Adelph.* II. 4. 18. Nil pol iam *iſtaec* mihi res voluptatis ferunt. *Hec.* IV. 2. 17.

ISTIC. *Adverb.*

Neque *iſtic*, neque alibi tibi erit uſquam in me mora. *And.* II. 5. 10. Quid *iſtic*? *Eun.* II. 3. 96. Quaſi *iſtic* mea res minor agatur, quam tua. *Heaut.* II. 3. 113. Tibi vero quid *iſtic* rei fuit? *Adelph.* IV. 5. 10. Auſculta. PH. *Iſtic* ſum. *Hec.* I. 2. 39.

ISTIC. *Pronom.*

Iſtuc ipſum. D. Atque *iſtuc* ipſum nil pericli eſt. *And.* II. 2. 11. *Iſtucine* interminata ſum hinc abiens tibi? *Eun.* V. 1. 14. Ego *iſtuc* aetatis, non amori operam dabam. *Heaut.* I. 1. 58. *Iſtaec* quidem contumelia eſt. *Heaut.* III. 3. 5. *Iſtaec* res eſt. *Adelph.* III. 3. 64. *Iſtuc* eſt ſapere. *Hec.* IV. 3. 2. Ipſum *iſtuc* mi in hoc eſt. *Phorm.* III. 2. 23.

ISTINC.

Iterum *iſtinc* excludere? *Hec.* III. 2. 4.

ISTIUSMODI.

Vos eſſe *iſtiusmodi*, & nos non eſſe, haut mirabileſt. *Heaut.* II. 4. 7.

ISTOC.

Nimium *iſtoc* abiſti. *Adelph.* II. 1. 15.

ISTORSUM.

Abi ſane iſtac, *iſtorſum*, quovis. *Heaut.* III. 3. 27. Concede hinc a foribus paulum *iſtorſum* ſodes. *Phorm.* V. 1. 14.

ISTUC.

Concede *iſtuc* paululum. *Eun.* IV. 4. 38. Poſt *iſtuc* veniam. *Heaut.* II. 3. 33. *Iſtuc* ibam. *Adelph.* V. 3. 35.

ITA *Adverb. Affirm.*

D. Mihin? S. *Ita.* *And.* V. 2. 8.

ITA.

Non *ita* diſſimili ſunt argumento. *And.* Prol. 11. *Ita* aiunt. *And.* I. 2. 21. *Ita* praedicant. *And.* V. 3. 5. De uxore, *ita* ut poſſedi, nil mutat Chremes. *And.* V. 4. 46. *Ita* erat res, faciundum fuit. *Eun.* I. 2. 17. Ornatam, *ita* uti quae ornantur ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. *Itaſt* homo. *Adelph.* I. 2. 63. *Ita* vitaſt hominum. *Adelph.* IV. 7. 21. Haut *ita* decet. *Hec.* II. 2. 10. Omnibus nobis ut res dant ſeſe, *ita* magni atque humiles ſumus. *Hec.* III. 1. 20. *Ita* me Di bene ament. *Phorm.* I. 3. 13. Non. D. Quid *ita* non? *Phorm.* IV. 1. 2. *Ita* fugias,

ne

ne praeter caſam, quod aiunt. *Phorm.* V. 2. 3.

ITANE.

Itan credis? *And.* II. 3. 25. *Itan* contemnor abs te? *And.* III. 2. 12. *Itane* ſuades? *Eun.* I. 1. 30. *Itane*? T. Sic erit. *Eun.* V. 8. 28. *Itane* tandem quaeſo eſt? *Heaut.* V. 2. 1. *Itane* eſt? *Hec.* III. 4. 4. *Itane* patris ais conſpectum veritum hinc abiiſſe? *Phorm.* II. 2. 1.

ITAQUE. *Et ita.*

Ita volo, *itaque* poſtulo. *And.* III. 3. 18. *Itaque* ergo amantur. *Eun.* II. 3. 26. Si cetera ita ſunt ut vis, *itaque* ut eſſe ego illa exiſtumo. *Hec.* IV. 2. 28.

ITAQUE. *Ergo.*

Itaque hercle nil iam mutire audeo. *And.* III. 2. 25. *Itaque* ut ne viderem, miſera huc effugi foras. *Eun.* V. 4. 23. *Itaque* adeo magnam mi iniicit ſua commoditate curam. *Adelph.* IV. 5. 76.

ITEM.

Unus & *item* alter. *And.* I. 1. 50. *Item* alia multa. *And.* II. 2. 17. *Item* ut Menandri Phaſma nunc nuper dedit. *Eun.* Prol. 9. vide Notas. Aliis non *item*. *Eun.* III. 1. 8. Si ex capite ſis meo natus, *item* ut aiunt Minervam eſſe ex Iove. *Heaut.* V. 4. 13. Ille ut *item* contra, me habeat, facio ſedulo. *Adelph.* I. 1. 25. Sin *item* eſt ob eam rem iratus. *Hec.* V. 2. 14. vide Notas.

ITER.

Iter hac habui. *Eun.* V. 8. 35. Pergam quo coepi hoc *iter*. *Hec.* I. 2. 119. Ain tu tibi hoc incommodum eveniſſe *iter*? *Hec.* III. 4. 1. Evenit ſenibus ambobus ſimul, *iter* illi in Lemnum ut eſſet, noſtro in Ciliciam. *Phorm.* I. 2. 16. Dicam in *itere*. *Phorm.* III. 3. 33. vide Notas.

ITERUM.

Unam eii cenam dedi: quod ſi *iterum* mihi danda ſit, actum ſiet. *Heaut.* III. 1. 46. *Iterum* ſic memento. *Adelph.* III. 3. 72. Prius quam huc reverti poſſet *iterum*. *Adelph.* III. 5. 9. Ob eam rem noluit *iterum* referre, ut *iterum* poſſet vendere. *Hec.* Prol. 7. Iudicium de eadem cauſa *iterum* ut reddant tibi. *Phorm.* II. 3. 57.

ITIDEM.

Eadem haec tibi quae dixi, dicam *itidem* illi. *And.* III. 4. 20. Ut aut hoc tibi doleret *itidem*, ut mihi dolet. *Eun.* I. 2. 13. Celabitur, *itidem* ut celata adhuc eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. Ut veni, *itidem* incertum amiſti. *Hec.* II. 2. 9. *Itidem* in hac re, ut aliis. *Phorm.* III. 1. 12.

ITIO.

Nihil circum *itione* uſus es. *And.* I. 2. 31. vid. Not. Haec illae erant *itiones* crebrae? *Phor.* V. 9. 23.

IUBEO.

Iubeo Chremetem. *And.* III. 3. 1. Quod *iuſſi* ei dari bibere, & quantum imperavi, date. *And.* III. 1. 4. *Iubeo*, cogo, atque impero. *Eun.* II. 3. 97. Qui ſcis an quae *iubeam* ſine vi faciat? *Eun.* IV. 7. 20. Feciſſe id quod *iuſſeram*. *Heaut.* IV. 1. 48. Factum eſt, quod *iuſſiſti*. *Adelph.* V. 9. 1. Ita ut *iubes*, faciam. *Hec.* IV. 3. 6. Quis te iſtaec *iuſſit* loqui? *Phorm.* IV. 3. 34. Tantum *iuſſus* ſum. *Phorm.* IV. 4. 2.

IUDEX.

Quam iniqui ſunt patres in omnis adoleſcentis *iudices*? *Heaut.* II. 1. 1. Vos eritis *iudices*. *Adelph.* Prol. 4. Te *iudice* ipſo. *Hec.* II. 2. 13. Ad *iudices* veniemus. *Phorm.* I. 2. 79. An quiſquam *index* eſt, qui poſſit noſcere tua iuſta? *Phorm.* II. 1. 49.

IUDICIUM.

Cras eſt mihi *iudicium*. *Eun.* II. 3. 48. Voſtrum *iudicium* fecit. *Heaut.* Prol. 12. Vi coactum te eſſe, invitum, lege, *iudicio*. *Phorm.* I. 2. 36. Magiſtratus adi; *iudicium* de eadem cauſa iterum ut reddant tibi: quandoquidem ſoli licet hic de eadem cauſa bis *iudicium* adipiſcier. *Phorm.* II 3. 57. & 59. Eius *iudicio* permitto omnia. *Phorm.* V. 9. 56.

IUDICO.

Ex aliarum ingeniis nunc me *iudicet*. *Eun.* I. 2. 118. Edepol te laudo & fortunatam *iudico*. *Heaut.* II. 4. 1. Haec male *iudicas*. *Adelph.* I. 2. 20. Abi, virum te *iudico*. *Adelph.* IV. 2. 25. Hominem maxumi preti te eſſe hodie *iudicavi* animo meo. *Adelph.* V. 6. 4. Tnn proſpicere aut *indicare* noſtram in rem quod ſit potes? *Hec.* IV. 1. 34.

IUGULO.

Papae, *iugularas* hominem. *Eun.* III. 1. 27. Suo ſibi gladio hunc *iugulo*. *Adelph.* V. 8. 35.

IUNCEUS.

Tamen etſi bona natura eſt, reddunt curatura *iunceas*. *Eun.* II. 3. 25.

IUNGO.

Unaque nos ſibi opera amicos *iungit*. *Hec.* V. 2. 32.

IUNO.

Iuno Lucina, fer opem, ſerva me, obſecro. *And.* III. 1. 15. & *Adelph.* III. 4. 41.

IUPPITER.

O *Iuppiter!* quid ego audio? *And.* III. 1. 6. Pro *Iuppiter*. *And.* IV. 3. 17. *Iuppiter* magne. *Eun.* IV. 4. 41. O *Iuppiter*, ubinam eſt fides? *Heaut.* II. 3. 15. Ut aiunt, Minervam eſſe ex *Iove*. *Heaut.* V. 4. 13. Pro ſupreme *Iuppiter*. *Adelph.* II. 1. 42. Ut te cum

tua

Digitized by Google

tua monſtratione magnus perdat *Iuppiter*. *Adelph.* IV. 6. 2. Ita me ſervet *Iuppiter*. *Phorm.* V. 3. 24.

IURGIUM.

Miles tendere inde ad *iurgium*. *Eun.* IV. 1. 12. Adortus *iurgio* eſt fratrem. *Adelph.* III. 3. 50. Porro hoc *iurgium* ad uxorem. *Hec.* III. 5. 63. De *iurgio* ſiletur. *Phorm.* V. 2. 13.

IURGO.

Cedo quid *iurgabit* tecum? *And.* II. 3. 15. Cum Davo egomet vidi ancillam *iurgantem*. *And.* V. 1. 19. Credo iam, ut ſolet, *iurgabit*. *Adelph.* I. 1. 55.

IURO.

Si forte opus ſit ad erum *iurato* mihi. *And.* IV. 3. 12. vide Notas. Qui ſe ſine hac *iurabat* unum numquam victurum diem. *Adelph.* III. 2. 34. Fidem dans, *iurans* ſe illam ducturum domum. *Adelph.* III. 4. 27. Vel hic Pamphilus *iurabat* quotiens Bacchidi, quam ſancte. *Hec.* I. 1. 3.

IUS.

Quo *iure* qua me iniuria praecipitem in piſtrinum dabit. *And.* I. 3. 9. Ut, cum velit, tibi *iure* iraſci non queat. *And.* II. 3. 20. Hoc confiteor *iure* mi obtigiſſe. *And.* III. 5. 1. Si vim faciet, in *ius* ducito hominem. *Eun.* IV. 6. 30. Qui neque *ius* neque bonum atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. *Ius* ſummum ſaepe ſumma eſt malitia. *Heaut.* IV. 5. 48. Non neceſſe habeo omnia pro meo *iure* agere. *Adelph.* I. 1. 27. Ego meum *ius* perſequar. Suum *ius* poſtulat. *Adelph.* II. 1. 9. & 47. Si nunc de tuo *iure* conceſſiſſes paululum. *Adelph.* II. 2. 9. Num qui minus mihi idem *ius* aequumſt eſſe, quod mecumſt tibi? *Adelph.* V. 3. 15. Eodem ut *iure* uti ſenem liceat, quo *iure* ſum uſus aduleſcentior. *Hec.* Alt. Prol. 2. & 3. Si *ius*, ſi fas eſt. *Hec.* III. 3. 27. Etſi ſcio ego meum *ius* eſſe, ut te cogam. *Hec.* II. 2. 1. Ut neque mi *ius* ſit amittendi. *Phorm.* I. 3. 24. vide Notas. In *ius* ambula. In *ius* eamus. *Phorm.* V. 8. 43. & 88.

IUS.

Quo pacto ex *iure* heſterno panem atrum vorent. *Eun.* V. 4. 17.

IUSIURANDUM.

Iusiurandum dabitur. *Adelph.* II. 1. 11. Quem neque fides neque *iusiurandum* neque illum miſericordia repreſſit. *Adelph.* III. 2. 8. Dabo *iusiurandum*. *Hec.* IV. 4. 75. Alid ſi ſcirem, qui firmare meam aput vos poſſem fidem, ſanctius quam *iusiurandum*; id pollicerer tibi. *Hec.* V. 1. 25. vide Notas.

IUSTITIA.

Ut meae ſtultitiae *iuſtitia* tua ſit aliquid praeſidi. *Heaut.* IV. 1. 33. vide Notas.

IUSTUS.

Iuſta & clemens ſervitus. *And.* I. 1. 9. Mea cauſa cauſam hanc *iuſtam* eſſe animum inducite. *Heaut.* Prol. 41. Bonam atque *iuſtam* rem oppido imperas. *Heaut.* IV. 3. 26. Nonne haec *iuſta* tibi videntur poſtea? *Adelph.* IV. 5. 26. Quia non *iuſta* iniuſta prorſus omnia omnino obſequor. *Adelph.* V. 9. 33. An quiſquam iudex eſt, qui poſſit noſcere tua *iuſta*? *Phorm.* II. 1. 50.

IUVO.

Aut conſolando aut conſilio aut re *iuvero*. *Heaut.* I. 1. 34. Euimvero id demum *iuvat*. *Adelph.* II. 3. 2. Qui ſic ſunt, haut multum heredem *iuvant*. *Hec.* III. 5 10.

L.

LABASCO.

Labaſcit. *Eun.* I. 2. 98. *Adelph.* II. 2. 31.

LABEFACIO.

Omnes dentes *labefecit* mihi. *Adelph.* II. 2. 36.

LABEFACTO.

Ita me ab ea aſtute video *labefactarier*. *Eun.* III. 3. 3.

LABIUM.

Incurvus, tremulus, *labiis* demiſſis, gemens. *Eun.* II. 3. 45.

LABOR.

Ingenium eſt omnium hominum ab *labore* proclive ad lubidinem. *And.* I. 1. 51. Ex eo nunc miſera quem capit *laborem*? *And.* IV. 3. 5. Tantum *laborem* capere ob talem filium? *And.* V. 2. 29. Eius *labore* atque eius dolore gnato ut medicarer tuo. *And.* V. 1. 12. *Labore* alieno magnam partam gloriam verbis ſaepe in ſe tranſmovet. *Eun.* III. 1. 9. Clamore ſummo cum *labore* maxumo. *Heaut.* Prol. 40. Si quid *laboris*, nollem. Sine me, vacivom tempus ne quod dem mihi *laboris*. Non convenit, qui illum ad *laborem* pepulerim, nunc me ipſum fugere. *Heaut.* I. 1. 30. 39. & 113. Omnes mihi *labores* fuere quos cepi leves. *Heaut.* II. 4. 19. Serves quod *labore* invenerit. *Heaut.* V. 4. 17. Hoc fructi pro *labore* ab eis fero. Ille ſine *labore* patria potitur commoda. Meo *labore* eductos maxumo. *Adelph.* V. 4. 16. 17. & 21. Spe incerta, certum mihi *laborem* ſuſtuli. Prope iam remotum ab ſtudio, atque ab *labore*. *Hec.* Alt. Prol. 9. & 15. Meo *labori* haut parcens. *Hec.* II. 1. 29. Haut exiſtumans, quanto *labore* partum. *Phorm.* I. 1. 12.

LABOS.

Quibus eſt alicunde aliquis obiectus

INDEX.

obiectus *labos*. *Hec.* III. 1. 6.

LABORIOSUS.

Siquae *laborioſa* eſt, ad me curritur. *Heaut.* Prol. 44. Vel me haec deambulatio, quam non *laborioſa* ad languorem dedit. *Heaut.* IV. 6. 3.

LABORO.

Laborat e dolore. *And.* I. 5. 33. Ne *labora*. *Laborans*, quaerens, parcens. *Heaut.* I. 1. 37. & 87.

LABRUM.

Vide ut diſcidit *labrum*. *Adelph.* IV. 2. 20.

LACERO.

Vah, quibus illum *lacerarem* modis? *Adelph.* III. 2. 17. Ne te cuiuſquam miſereat; quin ſpolies, mutiles, *laceres*, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8.

LACESSO.

Deſinat *laceſſere*. *Eun.* Prol. 16. Vetus ſi poeta non *laceſſiſſet* prior. Hic reſpondere voluit, non *laceſſere*. *Phorm.* Prol. 13. & 19.

LACHES.

Perſona Hecyrae eſt.

LACRIMULA.

Una falſa *lacrimula*. *Eun.* I. 1. 22.

LACRUMA.

Haec illae *lacrumae*. *And.* I. 1. 99. vide Notas. *Lacrumae* confictae dolis. *And.* III. 3. 26. *Lacrumas* excuſſit mihi. *Heaut.* I. 1. 115. *Lacrumis* opplet os totum ſibi. *Heaut.* II. 3. 65. *Lacrumas* mitte. *Adelph.* III. 2. 37. Homini ilico *lacrumae* cadunt, quaſi puero, gaudio. *Adelph.* IV. 1. 20. Ignarum cenſes tuarum *lacrumarum* eſſe me? *Hec.* IV. 4. 53. *Lacrumis* ſi extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

LACRUMO.

Virgo conſciſſa veſte *lacrumans* opticet. *Eun.* V. 1. 4. Ne *lacruma*. *Heaut.* I. 1. 32. Oh, *lacrumo* gaudio. *Adelph.* III. 3. 55. Quid *lacrumas*? *Adelph.* IV. 5. 45. Nequeo quin *lacrumem* miſer. *Hec.* III. 3. 25.

LACTO.

Niſi me *lactaſſes* amantem. *And.* IV. 1. 24. In fraudem inlicis ſollicitando, & pollicitando eorum animos *lactas*? *And.* V. 4. 9. vide Notas.

LACUS.

Aput ipſum *lacum* eſt piſtrilla. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi, ad *lacum*. *Adelph.* IV. 6. 3.

LAEDO.

Minime multos *laedere*. Quia *laeſit* prior. Si perget *laedere*. *Eun.* Prol. 2. 6. & 18. Nulli *laedere* os. *Adelph.* V. 4. 10. Minus multo audacter, quam nunc *laedit*, *laederet*. *Phorm.* Prol. 11.

LAETITIA.

Ut hanc *laetitiam* nec opinanti primus obiicerem ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Ne me in *laetitiam* fruſtra coniicias. *Heaut.* II. 3. 51. Tanta haec *laetitia* oborta eſt. *Heaut.* IV. 3. 2. Hunc diem cupio in *laetitia* degere. *Adelph.* IV. 1. 6. Quantam obtuli *laetitiam* Pamphilo? *Hec.* V. 3. 18.

LAETOR.

Iſtuc tibi ex ſententia tua obtigiſſe *laetor*. Non tam meapte cauſa *laetor*, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 5. & 9. Haec tot propter me gaudia illi contigiſſe *laetor*. Ut quiſquam amator nuptiis *laetetur*. *Hec.* V. 3. 35. & 37.

LAETUS.

Laetus eſt, neſcio quid. *And.* II. 2. 3. Concurrunt *laeti* mi obviam. *Eun.* II. 2. 25. Gnatus ſe adſimulat *laetum*. *Heaut.* V. 1. 15. Nil quicquam vidi *laetius*. *Adelph.* III. 3. 12. *Laetus* eſt de amica. *Adelph.* II. 2. 44. *Laetus* ſum, fratri optigiſſe quod volt. *Phorm.* V. 4. 1.

LAMENTOR.

Lamentari praeter ceteras viſa eſt. *And.* I. 1. 94. Suam matrem *lamentari* mortuam. *Phorm.* I. 2. 46.

LAMPAS.

Hymenaeum, turbas, *lampadas*, tibicinas. *Adelph.* V. 7. 9.

LANA.

Lana ac tela victum quaeritans. *And.* I. 1. 48. Ad *lanam* redit. *Heaut.* II. 3. 37.

LANGUOR.

Vel me haec deambulatio, quam non laborioſa ad *languorem* dedit. *Heaut.* IV. 6. 3.

LANIUS.

Cetarii, *lanii*, coqui, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

LAPIS.

I, quid ſtas, *lapis*? *Heaut.* IV. 7. 3. Poſſem perſentiſcere, niſi ſi eſſem *lapis*. *Heaut.* V. 1. 44. vide Notas. Quae me omnino *lapidem*, non hominem putas. *Hec.* II. 1. 17.

LARGE.

Dat nemo *largius*. *Eun.* V. 8. 48.

LARGIOR.

De te *largitor*, puer. *Adelph.* V. 8. 17. Adſentando atque indulgendo & *largiendo*. *Adelph.* V. 9. 31. vide Notas.

LARGITAS.

Aut *largitate* nimia aut parſimonia. *Heaut.* III. 1. 32. Quae iſtaec ſubita eſt *largitas*? *Adelph.* V. 9. 28.

LASCIVIA.

Luxuria & *laſcivia* diffluit. *Heaut.* V. 2. 72.

LASSUS.

Animus *laſſus* cura confectus ſtupet. *And.* II. 1. 4. Vigilabis *laſſus*. *Eun.* II. 1. 15. Enim *laſſam* oppido tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41.

LATER.

Purgem me? *laterem* lavem. *Phorm.* I. 4. 9.

LATINE.

Latine hic Phormionem nominat. *Phorm.* Prol. 26. vid. Not.

INDEX.

Latinus.

Ex Graecis bonis *Latinas* fecit non bonas. Eas fabulas factas prius *Latinas. Eun.* Prol. 8. & 34.

Latus.

Triumpho, ſi licet me *latere* tecto abſcedere. *Heaut.* IV. 2. 5.

Laudo.

Laudare fortunas meas. *And.* I. 1. 70. Non *laudo. And.* II. 6. 24. Eu noſter, *laudo. Eun.* I. 2. 74. Quicquid dicunt, *laudo:* id rurſum ſi negant, *laudo* id quoque. *Eun.* II. 2. 20. Si *laudabit* haec illius formam: tu huius contra. *Eun.* III. 1. 53. Eius quid ego tibi nunc faciem praedicem aut *laudem? Eun.* III. 5. 17. Eho quaeſo *laudas*, qui eros fallunt? *Heaut.* III. 2. 26. Quid ego nunc te *laudem? Adelph.* II. 3. 3. Vereor coram in os te *laudare* amplius. *Adelph.* II. 4. 5. Ego in hac re nil reperio, quamobrem *lauder* tantopere. *Adelph.* IV. 3. 1. Amoque & *laudo* & vehementer deſidero. *Hec.* III. 5. 38.

Lavo.

Fac iſtaec *lavet. And.* III. 2. 3. vide Notas. Continuo haec adornant ut *lavet. Eun.* III. 5. 34. Dum *lavamur.* Ubi nos *laverimus*, ſi voles, *lavato. Eun.* III. 5. 47. & 48. Unctum atque *lautum* e balneis. *Phorm.* II. 2. 25. Venias mihi precibus *lautum* peccatum tuum? *Phorm.* V. 8. 80. vide Notas.

Laus.

Ita facillume ſine invidia *laudem* invenias. *And.* I. 1. 39. Quantam & quam veram *laudem* capiet Parmeno? *Eun.* V. 4. 3. In mea vita tu tibi *laudem* is quaeſitum? *Heaut.* II. 3. 74. *Laudin* an vitio duci factum id oporteat. Eam *laudem* hic ducit maxumam. *Adelph.* Prol. 5. & 18. Tu nunc tibi id *laudi* duces? *Adelph.* I. 2. 25. vide Notas. An *laudi* putat fore? Hoc *laudi* eſt. *Adelph.* III. 3. 28. & 64. Sibi hanc *laudem* relinquont. *Hec.* III. 5. 11.

Laute.

Facete, lepide, *laute*, nil ſupra. *Eun.* III. 1. 37. *Laute* munus adminiſtraſti tuum. *Adelph.* V. 5. 2.

Lautus.

Omnes te in *lauta* eſſe & bene aucta re putant. *Heaut.* IV. 5. 50. vide Not. Hoc ſalſumſt, hoc aduſtumſt, hoc *lautumſt* parum. *Adelph.* III. 3. 70.

Lectulus.

Lectulos iube ſterni nobis. *Adelph.* II. 4. 21. *Lectulos* in ſole ilignis pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

Lectus.

Eam in *lectum* conlocarunt. *Eun.* III. 5. 45. *Lectos* ſternere, cenam apparare. *Heaut.* I. 1. 73. Huc eſt intro latus *lectus:* veſtimentis ſtratus eſt. *Heaut.* V. 1. 30. Ut triduo hoc perpetuo prorſum e *lecto* nequeat ſurgere. *Adelph.* IV. 1. 4.

Lego.

Accipe, em *lectumſt*; conveniet numerus quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3.

Lemnos.

Iter illi in *Lemnum* ut eſſet. *Phorm.* I. 2. 16. Qua profectus cauſa hinc es *Lemnum? Phorm.* V. 1. 1. Fructum, quem *Lemni* uxoris reddunt praedia. *Phorm.* IV. 3. 73. Cum eius conſuevit olim matre in *Lemno* clanculum. *Phorm.* V. 6. 33. Uxorem *Lemni* habuit aliam. *Phorm.* V. 8. 49. In *Lemno* clam te uxorem duxit. *Phorm.* V. 9. 15.

Lenio.

Sedulo faciebant, quo illam mihi *lenirent* miſeriam. *Heaut.* I. 1. 75.

Lenis.

Qui me tam *leni* paſſus animo eſt facere. *And.* I. 5. 27. Si *lenis* eſt, ad alium defertur gregem. *Heaut.* Prol. 45. Ingenio te eſſe in liberos *leni* puto. *Heaut.* I. 1. 99 Si te tam *leni* & victo eſſe animo oſtenderis. *Heaut.* III. 1. 29. Quid vini abſumpſit? Sic hoc, dicens; Aſperum pater hoc eſt; aliud *lenius* ſodes vide. *Heaut.* III. 1. 50. Quemquamne tam animo comi eſſe & *leni* putas? *Heaut.* V. 1. 39. Ego ſum animo *leni* natus. *Hec.* II. 2. 28. *Lenem* patrem illum factum me eſſe acerrimum. *Phorm.* II. 1. 32.

Lenitas.

Eri ſemper *lenitas* verebar quorſum evaderet. *And.* I. 2. 4. Inepta *lenitas* patris. *Adelph.* III. 3. 36.

Leno.

Avarus *leno. Heaut.* Prol. 39. Vah, *leno* me iniqua non volt loqui. SA. *Leno* ſum, fateor, pernicies communis adoleſcentium, periurus, peſtis. *Adelph.* II. 1. 33. & 34. Ea ſerviebat *lenoni* inpuriſſimo. *Phorm.* I. 2. 33. Heia, ne parum *leno* ſies. *Phorm.* III. 2. 23.

Lentiginosus.

Lentiginoſa facie. *Hec.* III. 4. 27. vide Notas.

Lepide.

Facete, *lepide*, laute, nil ſupra. *Eun.* III. 1. 37.

Lepidus.

O *lepidum* patrem. *And.* V. 4. 45. O capitulum *lepidiſſimum. Eun.* III. 3. 25. In' hinc quo dignu's cum donis tuis tam *lepidis. Eun.* IV. 3. 10. Ego pol tibi dabo illam *lepidam*, quam tu facile ames. *Heaut.* V. 5. 16. O *lepidum* caput. *Adelph.* V. 9. 9.

Lepus.

Lepus tute es, & pulmentum quae-

quaeris? *Eun.* III. 1. 36. vide Notas.

LESBIA.

Andriae perſona eſt.

LEVIS.

Omnes mihi labores fuere, quos cepi, *leves.* *Heaut.* II. 4. 19. *Levia* ſunt, quae tu pergravia eſſe in animum induxti tuum. Pueri inter ſe quas pro *levibus* noxiis iras gerunt? Mulieres ſunt, ferme ut pueti, *levi* ſententia. *Hec.* III. 1. 12. 30. & 32. Olim quidem te cauſae inpellebant *leves.* *Hec.* III. 4. 12. Nolo, *levierem* vobis viderier inmerito. *Hec.* V. 1. 33. Id *leveſt.* *Hec.* V. 2. 15.

LEVO.

Sperabit ſumptum ſibi ſenex *levatum* eſſe. *Heaut.* IV. 4. 24.

LEX.

Ea *lege* atque omine. *And.* I. 2. 29. Coactus *legibus* eam uxorem ducet. *And.* IV. 4. 41. Hac *lege* tibi meam adſtringo fidem. *Eun.* I. 2. 22. Patris pacem in *leges* conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Neque *legem* putat tenere ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 5. Huic *leges* cogunt nubere hanc. *Adelph.* IV. 5. 18. Ad hos ea rediit *lege* hereditas. *Hec.* I. 2. 97. vide Notas. *Lege* id licere facere. *Lex* eſt. *Lex* iubet. *Phorm.* I. 2. 66. 75. & 76. Invitus feci; *lex* coegit. *Phorm.* II. 1. 6. *Leges* non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62. *Legum* contortor. *Phorm.* II. 3. 27. Mea *lege* utar. *Phorm.* III. 2. 48. An *legibus* daturum poenas dices? *Phorm.* IV. 3. 21.

LIBENTER.

Cum illa *libenter* vivis, (& enim bene *libenter* victitas.) *Eun.* V. 8. 44. vide Notas. Laudarier te audit *libenter.* *Adelph.* IV. 1. 19. At iſtos invidos Di perdant, qui haec *libenter* nuntiant. *Hec.* III. 5. 19.

LIBER.

Sine Cerere & *Libero* friget Venus. *Eun.* IV. 5. 6.

LIBER.

Libera vivendi fuit poteſtas. *And.* I. 1. 25. vide Notas. Neutiquam officium *liberi* eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. In pariundo aliquot adfuerunt *liberae.* *And.* IV. 4. 32. Quae *liberum* ſcire aequom eſt aduleſcentem, ſollertem dabo. *Eun.* III. 2. 24. Uſque ad necem opperiere loris. SA. Loris *liber*? Neque vendundam cenſeo, quae *liberaſt.* *Adelph.* II. 1. 28. & 40. Scire eſt *liberum* ingenium atque animum. *Adelph.* V. 3. 42. Eho, accede huc ad me: *liber* eſto. Ut uxorem meam una mecum videam *liberam.* *Adelph.* V. 9. 13. & 16.

LIBERALIS.

Forma praeter ceteras honeſta & *liberali.* *And.* I. 1. 96. Coniugio *liberali* devinctum. *And.* III. 3. 29. Quam *liberali* facie? Ego *liberali* illam adfero cauſa manu. *Adelph.* II. 1. 40. Neque boni neque *liberalis* functus officium eſt viri. *Adelph.* III. 4. 18. Ingenium novi tuum *liberale.* *Adelph.* IV. 5. 50. Ita uti *liberali* atque ingenuae decet. *Hec.* I. 2. 89. vide Notas. Erus *liberalis* eſt, & fugitans litium. *Phorm.* IV. 3. 18.

LIBERALITAS.

Pudore & *liberalitate* liberos retinere. *Adelph.* I. 1. 32.

LIBERALITER.

Servibas *liberaliter.* *And.* I. 1. 11.

LIBERE.

Eductos *libere.* *And.* V. 4. 8. Agitarem inter vos *libere* convivium. *Hec.* I. 2. 18.

LIBERI.

Domus, uxor, *liberi* inventi invito patre. *And.* V. 3. 20. Ingenio te eſſe in *liberos* leni puto. *Heaut.* I. 1. 99. Pudore & liberalitate *liberos* retinere. *Adelph.* I. 1. 32. Hoc qui nequit, fateatur neſcire imperare *liberis.* *Adelph.* I. 1. 52. Communis corruptela noſtrum *liberum.* *Adelph.* V. 3. 7. Qui illum decrerunt dignum, ſuos cui *liberos* committerent. *Hec.* II. 1. 15. Si ex me illa *liberos* vellet ſibi. *Hec.* IV. 4. 33.

LIBERO.

Quam primum hoc me *libera* miſerum metu. *Liberatus* ſum tua opera. *And.* II. 2. 14. & 33.

LIBERTAS.

Hicine *libertatem* aiunt aequam eſſe omnibus? *Adelph.* II. 1. 29.

LIBERTUS.

Feci ex ſervo ut eſſes *libertus* mihi. *And.* I. 1. 10.

LIBIDO.

Ex ſua *libidine* moderantur. *Heaut.* II. 1. 4. Adverſum animi tui *libidinem.* *Hec.* IV. 1. 19.

LICENTIA.

Deteriores omnes ſumus *licentia.* *Heaut.* III. 1. 74. Nimia illaec *licentia* evadet in aliquod magnum malum. *Adelph.* III. 4. 63.

LICET.

Sic ut quimus, aiunt; quando, ut volumus, non *licet.* *And.* IV. 5. 10. Pater, *licetne* pauca? *And.* V. 3. 22. Si illud non *licet*, ſaltem hoc *licebit.* *Eun.* IV. 2. 12. Di dant, fruare, dum *licet.* *Heaut.* II. 3. 104. vide Notas. Non *licet* hominem eſſe ſaepe ita ut volt, ſi res non ſinit. *Heaut.* IV. 1. 53. Hoc *licet* inpune facere huic, illi non *licet.* *Adelph.* V. 3. 38. Dum *licitumſt.* *Hec.* V. 3. 39. Si uxorem velit, lege id *licere* facere. *Phorm.* I. 2. 66.

LIGURRIO.

Cum amatore cum cenant, *ligurriunt.* *Eun.* V. 4. 14. vide Notas.

INDEX.

LIMEN.

Iam ut *limen* exirem. *Hec.* III. 3. 18.

LIMUS.

Ego *limis* ſpecto ſic per flabellum clanculum. *Eun.* III. 5. 53.

LINEA.

Extrema *linea* amare, haut nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 12.

LINGUA.

Perii: *lingua* haeret metu. *Eun.* V. 5. 7. Facilem benivolumque *lingua* tua iam tibi me reddidit. *Hec.* V. 1. 35.

LIQUET.

Liquet mi deierare. *Eun.* II. 3. 40.

LIQUIDO.

Si opus ſit iurato mihi, ut *liquido* poſſim. *And.* IV. 3. 14. vide Notas.

LIS.

Lites ſequi. *And.* IV. 5. 16. *Lites* factae ſunt inter eos maxumae. *Eun.* IV. 5. 8. Paratae *lites.* *Adelph.* V. 3. 6. Neque *lites* ullae inter eas. *Hec.* I. 2. 105. Tu iam *lites* audies. *Phorm.* I. 4. 42. Potius quam *lites* ſecter. *Phorm.* II. 3. 61. Erus liberalis eſt, & fugitans *litium.* Erus ut his deſiſtat *litibus.* *Phorm.* IV. 3. 18. & 29.

LITERAE.

Fac periclum in *literis.* *Eun.* III. 2. 23.

LITIGO.

Quid illic hominum *litigant?* *And.* IV. 4. 6. Cum illa *litigat.* *And.* V. 2. 12. Etiam mecum *litigas?* *Hec.* III. 5. 57.

LOCITO

Agelli eſt hic ſub urbe paulum, quod *locitas* foras. *Adelph.* V. 8. 27.

LOCO.

Quid ſi filiam ſuam unicam *locaret?* *Phorm.* IV. 3. 41. Nuptum virginem *locavi* huic adoleſcenti. *Phorm.* V. 1. 25. Quicum volebam atque ut volebam filiam *locatam.* *Phorm.* V. 1. 32. vide Notas.

LOCUS.

Quis igitur relictus eſt obiurgandi *locus?* *And.* I. 1. 127. Neque pol conſili *locum* habeo, neque ad auxilium copiam. *And.* II. 1. 20. vide Notas. Nunc non eſt narrandi *locus.* *And.* II. 2. 17. Venit meditatus alicunde ex ſolo *loco.* *And.* II. 4. 3. Nihil eſt preci *loci* relictum. *And.* III. 4. 22. Virum in quovis *loco* paratum. *And.* IV. 3. 3. Reſtitue quem a me accepiſti *locum.* *And.* IV. 1. 57. vide Notas. Interea *loci.* *Eun.* I. 2. 46. Viden me ex eodem ortum *loco?* *Eun.* II. 2. 10. Ubi ſatias coepit fieri, commuto *locum.* *Eun.* V. 5. 3. Et cognoſcendi & ignoſcendi dabitur peccati *locus.* *Heaut.* II. 1. 6. In eum res rediit iam *locum.* *Heaut.* II. 3. 118. Da illis *locum.* *Heaut.* III. 3. 25. Eum Plautus *locum* reliquit integrum. Eum hic *locum* ſumpſit ſibi in Adelphos. *Locum* reprehenſum, qui praeteritus negligentiaſt. *Adelph.* Prol. 9. 10. & 13. Pecuniam in *loco* neglegere. *Adelph.* II. 2. 8. Peiore res *loco* non potis eſt eſſe, quam in quo nunc ſitaſt. *Adelph.* III. 2. 46. Poetam reſtitui in *locum.* *Hec.* Prol. 13. Pugnant de *loco.* Ego interea meum non potui tutari *locum.* *Hec.* Alt. Prol. 33. & 34. Quae numquam nullo patefecit *loco.* *Hec.* III. 1. 23. vide Notas. Noſter grex motus *locoſt*, quem actoris virtus nobis reſtituit *locum.* *Phorm.* Prol. 32. & 33. Ego in eum incidi infelix *locum.* *Phorm.* I. 3. 23. Videtis quo in *loco* res haec ſiet. *Phorm.* II. 4. 6. Da *locum* melioribus. *Phorm.* III. 2. 37. In ignotum *locum.* *Phorm.* III. 3. 15.

LOGI.

Faeneratum iſtuc beneficium pulchre tibi dices. D. *Logi.* *Phorm.* III. 2. 8.

LONGE.

Adcurrit ad me, quam *longe* quidem. *Eun.* II. 3. 44. Quam *longe* a mari. *Eun.* III. 3. 13. *Longe* iam abieram, cum ſenſi. *Eun.* IV. 2. 5. Errat *longe.* *Adelph.* I. 1. 40.

LONGINQUITAS.

Ut ne cui mea *longinquitas* aetatis obſtet. *Hec.* IV. 2. 20. vide Notas.

LONGITUDO.

Conſulere in *longitudinem.* *Heaut.* V. 2. 10.

LONGIUS.

Abire *longius.* *Eun.* IV. 3. 20. Non aberit *longius.* *Heaut.* V. 2. 31. Illud rus ſi abeſſet *longius.* *Adelph.* IV. 1. 6. Rogat frater ne abeas *longius.* *Adelph.* V. 5. 1.

LONGULE.

Non cogitas hinc *longule*, eſſe? *Heaut.* II. 2. 10.

LONGUS.

Longumſt nos illum expectare. *And.* V. 6. 13. Quam *longum* ſpatium amandi amicam tibi dedi? *Hec.* IV. 4. 62. Experire: non eſt *longum.* *Phorm.* III. 2. 10.

LOQUOR.

Carnufex, quae *loquitur?* *And.* I. 2. 12. Quis hic *loquitur?* *And.* I. 5. 32. Aperte ipſam rem modo *locutus.* *And.* I. 2. 31. Auſculto, *loquere* quid velis. *And.* III. 3. 5. Mitte male *loqui.* *And.* V. 3. 2. Perplexe *loqui.* *Eun.* V. 1. 1. Optata *loquere.* *Heaut.* III. 3. 50. Numquam commodius umquam erum audivi *loqui.* *Heaut.* III. 2. 48. Tene iſtuc *loqui?* *Heaut.* V. 1. 48. Scis quid *loquar?* *Adelph.* II. 2. 7. Non intellego ſatis, quae *loquatur.* *Adelph.* III. 2. 11. *Loquere* ergo, quid ſit. *Adelph.* III. 2. 27. vide Notas. Illi haut licebat, niſi praefinito *loqui.* *Hec.* I. 2. 19. Crederem vera hunc *loqui.* *Phorm.* II. 1. 48. Pergin ero abſenti male *loqui*,

Digitized by Google

loqui, inpuriſſime? *Phorm.* II. 3. 25. Quis te iſtaec iuſſit *loqui?* *Phorm.* IV. 3. 34. Me cum iſto diſtaedet *loqui.* *Phorm.* V. 9. 22.

LORUM.

Uſque ad necem opperiere *loris.* SA. *Loris* liber? *Adelph.* II. 1. 28.

LUBENS.

Ego vero illud fecerim ac *lubens.* *Eun.* III. 5. 43. vide Notas. Faciam boni tibi aliquid, ac *lubens.* *Heaut.* IV. 5. 15. Tibi *lubens* bene faxim. *Adelph.* V. 5. 5. Hilarum ac *lubentem* fac te gnati in nuptiis. *Adelph.* IV. 7. 38. Nihil eſt, aeque quod faciam *lubens.* *Phorm.* III. 3. 32.

LUBET.

Age age, ut *lubet.* *And.* II. 1. 10. Quae meo cumque animo *lubitumſt.* *And.* I. 5. 28. Quamobrem? S. Quia *lubet.* *And.* V. 2. 21. Faciat, quod *lubet.* *Heaut.* III. 1. 55. Nil vident, niſi quod *lubet.* *Heaut.* IV. 1. 30. Ut *lubet.* *Adelph.* II. 2. 38. Quo *lubet* cruciatu per me exquire. *Hec.* V. 2. 7. Huc, ſi quid *lubet.* *Phorm.* V. 8. 88.

LUBIDO.

Ingenium eſt omnium hominum ab labore proclive ad *lubidinem.* *And.* I. 1. 51. Quo magis *lubido* fruſtra incendatur tua. *And.* II. 3. 8. Dumque eius *lubido* occluſaſt contumeliis. *And.* III. 3. 25. Praeter eius *lubidinem.* *Heaut.* I. 2. 27.

LUCI.

Cum primo *luci.* *Adelph.* V. 3. 55. vide Notas.

LUCINA.

Vide Iuno.

LUCISCIT.

Luciſcit hoc iam. *Heaut.* III. 1. 1.

LUCRUM.

Magnum eſſe in ea te *lucrum.* *Heaut.* III. 3. 48. Ne ille haut ſcit, paulum *lucri*, quantum eii damni apportet. *Heaut.* IV. 4. 25. Pecuniam in loco neglegere maxumum interdumſt *lucrum.* *Adelph.* II. 2. 8. Id de *lucro* putato eſſe. *Adelph.* V. 3. 31. Omne quod eſt interea tempus, priuſquam id reſcitumſt, *lucroſt.* *Hec.* III. 1. 7. Quid mihi *lucri* eſt te fallere? *Phorm.* I. 2. 11. Omne id deputabo eſſe in *lucro.* *Phorm.* II. 1. 21.

LUCTO.

Illi anulum, dum *luctat*, detraxiſſe. *Hec.* V. 3. 31.

LUCTUS.

Filio *luctum* paras. *Hec.* II. 1. 13.

LUCULENTUS.

Forma *luculenta.* *Heaut.* III. 2. 12.

LUDIBRIUM.

Ludibrio haberi. *Hec.* I. 2. 74. Non ſic *ludibrio* tuis factis habitus eſſem. *Hec.* IV. 1. 11.

LUDIFICOR.

Poſtquam *ludificatuſt* virginem. *Eun.* IV. 3. 3. Tu me hic etiam, nebulo, *ludificabere?* *Eun.* IV. 4. 49. Quid vos, malum, ergo me ſic *ludificamini?* *Phorm.* V. 8. 55.

LUDO.

Non te credas Davom *ludere.* *And.* IV. 4. 48. Nebulonem hunc certumſt *ludere.* *Eun.* II. 2. 38. Cibum una capias, adſis, tangas, *ludas*, propter dormias. *Eun.* II. 3. 81. Conſimilem *luſerat* iam olim ille ludum. *Eun.* III. 5. 38. *Ludis* fortaſſe me. *Heaut.* IV. 6. 20. Congrum iſtum maxumum in aqua ſinito *ludere* pauliſper. *Adelph.* III. 3. 23. Cur non *ludo* hunc aliquantiſper? Obſecro num *ludis* tu nunc me? *Adelph.* IV. 5. 5. & 63. Propter ſuam inpotentiam ſe ſemper credunt *ludier.* *Adelph.* IV. 3. 16. vide Notas. Ita vitaſt hominum, quaſi ſi *ludas* teſſeris. *Adelph.* IV. 7. 21. In iſtis opera *luditur.* *Phorm.* II. 2. 18.

LUDUS.

Quos me *ludos* redderet? *And.* III. 1. 21. vide Notas. *Ludum* iocumque dicas fuiſſe illum alterum. *Eun.* II. 3. 8. Conſimilem luſerat *ludum.* *Eun.* III. 5. 38. Non poſſum ſatis narrare quos praebueris *ludos* intus. *Eun.* V. 6. 9. Vobis datur poteſtas condecorandi *ludos* ſcaenicos. *Hec.* Alt. Prol. 37. In eodem omnes mihi videntur *ludo* doctae ad malitiam. Ei *ludo*, ſi ulla ſit magiſtra, hanc eſſe ſatis certo ſcio. *Hec.* II. 1. 6. & 7. vide Not. Sectari, in *ludum* ducere & reducere. In quo haec diſcebat *ludo.* *Phorm.* I. 2. 6. & 8. Ut *ludos* facit. *Phorm.* V. 8. 52.

LUGUBRIS.

Mediocriter veſtitam veſte *lugubri.* *Heaut.* II. 3. 45.

LUPUS.

Ovem *lupo* commiſi. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. *Lupus* in fabula. *Adelph.* IV. 1. 21. Auribus teneo *lupum.* *Phorm.* III. 2. 21.

LUTUM.

Te ibidem pervolvam in *luto.* *And.* IV. 4. 38. In eodem haeſitas *luto.* *Phorm.* V. 2. 15.

LUX.

Neve uſque ad *lucem* vigiles. *Eun.* II. 2. 47. Qui ab Orco mortuum me reducem in *lucem* feceris. *Hec.* V. 4. 12.

LUXUS.

Aduleſcens *luxu* perditus. *Adelph.* IV. 7. 42.

M.

MACELLUM.

Interea loci ad *macellum* ubi advenimus. *Eun.* II. 2. 24. Noſtin porticum aput *macellum* hac deorſum? *Adelph.* IV. 2. 34.

MACERIA.

Hanc in horto *maceriam* iube dirui. *Adelph.* V. 7. 10.

MACERO.

Anime mi, noli te *macerare*. *And.* IV. 2. 2. Cur me *macero?* *And.* V. 3. 15. Salſamenta haec fac *macerentur* pulchre. *Adelph.* III. 3. 26.

MACTO.

Faxo eum tali *mactatum*, atque hic eſt, infortunio. *Phorm.* V. 9. 39.

MACULA.

Hanc *maculam* nos decet effugere. *Adelph.* V. 8. 31.

MAESTUS.

Domum revortor *maeſtus*. *Heaut.* I. 1. 70.

MAGIS.

Non Apollinis *magis* verum, atque hoc reſponſum eſt. *And.* IV. 2. 15. Tanto *magis*. *And.* IV. 4. 35. Hoc nemo fuit minus ineptus, *magis* ſeverus quiſquam, nec *magis* continens. *Eun.* II. 1. 21. Ubi moleſtus *magis* eſt. *Eun.* III. 1. 24. Quanto *magis magiſ*que cogito. *Eun.* III. 3. 1. Inpendio *magis* animus gaudebat mihi. *Eun.* III. 5. 39. Nec *magis* compoſitum quicquam, nec *magis* elegans. *Eun.* V. 4. 13. *Magis* opportunus, nec *magis* ex uſu tuo, nemo eſt. *Eun.* V. 8. 47. Mihi quidem cotidie augeſcit *magis* de filio aegritudo, & quanto diutius abeſt, *magis* cupio tanto, & *magis* deſidero. *Heaut.* III. 1. 14. & 16. *Magis*, ſi *magis* noris, putes ita rem eſſe. *Heaut.* V. 1. 16. Primarum artium *magis* principem. *Adelph.* II. 3. 6. *Magis* ſunt neſcio quo modo ſuſpicioſi: ad contumeliam omnia accipiunt *magis*. *Adelph.* IV. 3. 14. & 15. Si eſt dicendum *magis* aperte. *Adelph.* IV. 5. 30. *Magis* inpenſe cupitis. *Adelph.* V. 9. 36. Nihilo *magis*. *Hec.* I. 2. 62. Maligna *magis*, & *magis* procax. *Hec.* I. 2. 84. vide Notas. *Magis* morbus adgraveſcat. *Hec.* III. 2. 2. *Magis* humanum eſt. *Hec.* IV. 1. 38. Concordes *magis*. *Hec.* IV. 3. 11. *Magis* cautius. *Hec.* V. 1. 11. Quo *magis* novi, tanto ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14. Mulier mulieri *magis* congruet. *Phorm.* IV. 5. 14. vid. Not.

MAGISTER.

Dum eum aetas, metus, *magiſter* cohibebant? *And.* I. 1. 27. vid. Not. Si quis *magiſtrum* cepit ad eam rem inprobum. *And.* I. 2. 21. Me filiis relinquont quaſi *magiſtrum*. *Phorm.* I. 2. 22.

MAGISTRA.

Ei ludo, ſi ulla ſit *magiſtra*, hanc eſſe ſatis certo ſcio. *Hec.* II. 1. 7. vide Notas.

MAGISTRATUS.

Magiſtratus cum ibi adeſſent, occeptaſt agi. *Eun.* Prol. 22. vide Notas. *Magiſtratus* adi. *Phorm.* II. 3. 56.

MAGNI FACERE.

Quem ego intellexi illam haut minus quam ſe ipſum *magni facere*. *Hec.* II. 2. 18.

MAGNIFICE.

Ego te *magnifice* tractare poſſim. *Heaut.* III. 2. 45. Hic me *magnifice* ecfero. *Heaut.* IV. 3. 31. Numquam ita *magnifice* quicquam dicam. *Adelph.* II. 3. 4.

MAGNIFICENTIA.

In' hinc malam rem cum iſtac *magnificentia*. *Phorm.* V. 8. 37.

MAGNIFICUS.

Uſque adeo illius ferre poſſum ineptiam & *magnifica* verba. *Eun.* IV. 6. 3. Meaſt petax, procax, *magnifica*, ſumptuoſa, nobilis. *Heaut.* II. 1. 15.

MAGNI PENDO.

Ego quoque a meis me amari & *magni pendi* poſtulo. *Adelph.* V. 4. 25.

MAGNUS.

Magnum exemplum continentiae. *And.* I. 1. 65. Neque ſine tuo *magno* malo. *And.* I. 2. 8. Hic quoque bonam *magnam*que partem ad te attulit. *Eun.* I. 2. 43. Labore alieno *magno* partam gloriam. *Eun.* III. 1. 9. *Magnas* vero agere gratias Thais mihi? *Eun.* III. 1. 1. Dabit haec Thais mihi *magnum* malum. *Eun.* III. 3. 2. Nebulo *magnus* eſt. *Eun.* IV. 7. 15. *Magna* familiaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Voluptatem *magnam* nuntias. *Heaut.* I. 2. 10. *Magnarum* remedium aegritudinum. *Heaut.* III. 2. 28. *Magnum* eſſe in ea re lucrum. *Heaut.* III. 3. 48. Ita *magno* deſiderio fuit ei filius. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Sine *magno* intertrimento non poteſt haberi. *Heaut.* III. 1. 39. Ne iſta *magno* iam conatu *magnas* nugas dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8. *Magnum* ſignum. *Heaut.* II. 3. 57. Non fit ſine periculo facinus *magnum* & commemorabile. *Heaut.* II. 3. 73. Ne illiuſmodi iam *magna* nobis civium paenuriaſt. *Adelph.* III. 3. 87. Caprificus *magna*. *Adelph.* IV. 2. 38. *Magnam* mi iniicit ſua commoditate curam. *Adelph.* IV. 5. 76. Iam peccatum primum id *magnum*, *magnum* at humanum tamen. *Adelph.* IV. 5. 53. Omnibus nobis ut res dant ſeſe, ita *magni* atque humiles ſumus. *Hec.* III. 3. 20. *Magnum* neſcio quid neceſſe eſt eveniſſe. *Hec.* III. 1. 24. Eſt *magnam* ecaſtor gratiam de iſtac re quod tibi habeam. *Hec.* V. 1. 14. vide Notas. Si quis quid reddit, *magna* habendaſt gratia. *Phorm.* I. 2. 6. Res *magna* eſt. *Phorm.* II. 4. 18. Quid tua, malum, id refert? C. *Magni*. *Phorm.* IV. 5. 11. Quid iſtuc noſtra? C. *Magni*. *Phorm.* V. 3. 17.

MAIOR.

Maior.

Habet aliud magis ex ſeſe & *maius*. *And.* V. 4. 51. Annos nataſt ſedecim, non *maior*. *Eun.* III. 3. 21. Agrum meliorem, neque pretii *maioris* nemo habet. *Heaut.* I. 1. 12. Quid ſi quid te *maius* oret? *Adelph.* V. 8. 18.

Maiores.

Spero erit ſimilis *maiorum* ſuum. *Adelph.* III. 3. 57.

Maiusculus.

Thais, quam ego ſum, *maiuſculaſt*. *Eun.* III. 3. 21.

Mala.

Pugnus continuo in *mala* haereat. *Adelph.* II. 1. 17.

Male.

Hoc *male* habet virum. *And.* I. 6. 5. Mitte *male* loqui. *And.* V. 3. 2. Te ut *male* urat. *Eun.* III. 1. 48. Utinam ſic ſint, qui mihi *male* volunt. *Eun.* IV. 3. 13. Prodi *male* conciliate. *Eun.* IV. 4. 2. *Male* mulcabo ipſam. *Eun.* IV. 7. 13. Tibi timui *male*. *Heaut.* III. 2. 20. *Male* docet te mea facilitas multa. *Heaut.* IV. 1. 35. Tibi bene eſſe ſoli, ſibi cum ſit *male*. *Adelph.* I. 1. 9. Haec *male* iudicas. *Adelph.* I. 2. 20. Quae res tibi vortat *male*. *Adelph.* II. 1. 37. *Male* odi. *Adelph.* IV. 1. 17. Animo *maleſt*. *Adelph.* IV. 5. 21. *Male* metuo. *Hec.* III. 2. 2. Effugere, volgus quod *male* audit mulierum. *Hec.* IV. 2. 24. Nihil eſt, quin *male* narrando poſſit depravarier. *Phorm.* IV. 4. 16.

Maledico.

Deſinant *maledicere*. *And.* Prol. 23. Neſcis cui *maledicas* nunc viro. *Eun.* IV. 7. 29. Qui nobis *maledictum* velit. *Hec.* IV. 2. 14. Niſi haberet cui *malediceret*. *Phorm.* Prol. 15. *Male* factum. *Phorm.* V. 1. 24.

Maledictum.

Veteris poetae *maledictis* reſpondeat. *And.* Prol. 7. Niſi finem *maledictis* facit. *Heaut.* Prol. 34. Quod illi *maledictum* vehemens eſſe exiſtumant. *Adelph.* Prol. 17. *Maledicta* in ſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Mkto *maledicta* omnia. *Adelph.* V. 3. 9. *Maledictis* deterrere, ne ſcribat, parat. *Phorm.* Prol. 3.

Malefacio.

Cum *malefacere* crederem mi inpunius licere. *Heaut.* III. 2. 49. vide Notas. Neque tu verbis ſolves umquam, quod mi re *malefeceris*. *Adelph.* II. 1. 10. Di tibi *malefaciant*. *Phorm.* II. 3. 47.

Malefactum.

Malefacta ne noſcant ſua. *And.* Prol. 23. Ob *malefacta* haec. *Adelph.* II. 1. 46.

Maleficium.

Pro *maleficio* beneficium ſummum reddere. *Phorm.* II. 2. 22.

Malevolus.

Qiti *malevoli* veteris poetae maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 6. Rumores diſtulerunt *malevoli*. *Malevolus* vetus poeta dictitat. *Heaut.* Prol. 16. & 22. Iſti dicunt *malevoli*. *Adelph.* Prol. 15.

Malignus.

Maligna magis & magis procax facta ilico eſt. *Hec.* I. 2. 84. vide Notas.

Malitia.

Exprompta *malitia*. *And.* IV. 3. 8. vide Notas. Ius ſummum ſaepe ſumma eſt *malitia*. *Heaut.* IV. 5. 48. Doctae ad *malitiam*. *Hec.* II. 1. 6. Si erum inſimulabis *malitiae*, male audies. *Phorm.* II. 3. 12. vide Notas. Utrum ſtultitia facere ego hunc an *malitia* dicam, incertus ſum. *Phorm.* IV. 3. 54.

Malo.

Nuptias effugere ego iſtas *malo*, quam tu adipiſcier. *And.* II. 1. 32. Mori me *malim*. *Eun.* I. 1. 21. Immo abeat potius *malo* quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. vide Notas. Nihil eſt, quod *malim*. *Adelph.* III. 2. 13. Quid eſt mihi quod *malim*? *Hec.* V. 2. 38. Nullam mihi *malim*, quam iſtanc uxorem dari. *Phorm.* IV. 3. 53.

Malum.

Nihil ſuſpicans *mali*. *And.* I. 1. 89. Dederit qui damnum aut *malum*. *And.* I. 1. 116. Ex illis ſeſe emerſurum *malis*. *And.* III. 3. 30. Neſcis quantis in *malis* verſer miſer. *And.* IV. 1. 25. Facile hic plus *mali* eſt, quam illic boni. *And.* IV. 3. 5. Quid illud *mali* eſt? *And.* V. 2. 2. Quod ſim ego nactus *mali*. *And.* V. 6. 3. Dabit haec Thais mihi magnum *malum*. *Eun.* III. 3. 2. Quid illud *mali* eſt? *Eun.* III. 4. 9. Non dubium eſt quin mi magnum ex hac re ſit *malum*. *Eun.* V. 5. 27. Neſcio quid mi animus praeſagit *mali*. Si nil *mali* eſſet. *Heaut.* II. 2. 7. & 9. Tantum deveniſſe ad eum *mali*. *Heaut.* IV. 5. 2. Aliquid gnato conficies *mali*. Non vides quantum *mali* ex ea re excites? *Heaut.* V. 3. 1. & 11. *Malo* coactus. *Adelph.* I. 1. 44. Haut cito *mali* quid ortum ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 89. In quod me conieci *malum*. *Hec.* I. 2. 57. Aliquid tuliſſe comminiſcentur *mali*. Era in crimen veniet, ego vero in magnum *malum*. *Hec.* III. 1. 53. & 55. Neſcio quod magnum hoc nuntio expecto *malum*. *Phorm.* I. 4. 16. Tum hoc eſſe mi obiectum *malum*? Nec cum huiuſmodi umquam uſus venit ut conflictares *malo*. *Phorm.* III. 2. 18. & 20. Tanta in me inpendent *mala*. *Phorm.* I. 4. 2. Una tecum, bona, *mala*, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23. Me quaerere in *malo* iubeas *malum*? *Phorm.* III. 3. 11. vide Notas. *Malum*, quod iſti Di Deaeque

Digitized by Google

que omnes duint. *Phorm.* V. 8. 83.

MALUM.

Qui, *malum*, alii? *Eun.* IV. 7. 10. Quas, *malum*, ambages mihi narrare occipit? *Heaut.* II. 3. 77. Quid hoc, *malum*, infelicitatis? *Adelph.* IV. 2. 5. Quid, *malum*, mihi bone vir narras? *Adelph.* IV. 2. 18. Quid tua, *malum*, id refert? *Phorm.* IV. 5. 11.

MALUS.

Mala mens, *malus* animus. *And.* I. 1. 137. Abin hinc in *malam* rem. *And.* II. 1. 17. Facere meretrices *malas*. *Eun.* Prol. 37. Dolo *malo* haec fieri omnia. *Eun.* III. 3. 1. *Malam* rem hinc ibis? *Eun.* III. 3. 30. *Malo* ex principio magna familiaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Animus ſe cupiditate devinxit *mala*. *Heaut.* I. 2. 34. Nulla *mala* re interpolatam muliebri. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas. Non *malus*, neque iners. *Adelph.* III. 4. 34. Numquam animum ad *malas* adducam partis. *Hec.* V. 3. 38. I in *malam* crucem. *Phorm.* II. 3. 21. vide Notas. Habes uxorem ſine *mala* fama palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas. Potius cum bona componantur gratia, quam cum *mala*. *Phorm.* IV. 3. 17. Ut te quidem omnes, Di Deaeque *malis* exemplis perdant. *Phorm.* IV. 4. 7. Facinus indignum & *malum*. *Phorm.* V. 9. 19.

MAMMA.

Huius filio hodie prima *mammam* dedit. *Adelph.* V. 9. 18. vide Notas.

MANCIPIUM. *Mancupium.*

Quid videtur hoc tibi *mancupium*? *Eun.* II. 2. 43. *Mancipia* haec ducam ad Thaidem. *Eun.* II. 3. 73.

MANDO.

Bona noſtra haec tibi permitto, & tuae *mando* fidei. *And.* I. 5. 61. Satine hoc *mandatumſt* tibi? *Eun.* II. 1. 2. Huic *mandes*, ſiquid recte curatum velis. *Adelph.* III. 3. 18.

MANE.

Obſervabam *mane* illorum ſervolos. *And.* I. 1. 56. Advocatus *mane*, mi eſſe ut meminerit. *Eun.* II. 3. 48. Numquam tam *mane* egredior. *Heaut.* I. 1. 15. Te demiror tam *mane*, qui heri tantum biberis. *Heaut.* III. 2. 7. Cras *mane*. *Phorm.* III. 2. 46.

MANEO.

Ut *maneam* ſolus cum ſola. *Eun.* III. 5. 31. *Mane*: hoc quod coepi, primum enarrem. *Heaut.* II. 3. 32. *Mane*, *mane*. *Heaut.* III. 3. 52. Ut ut erat, *manſum* tamen oportuit. *Heaut.* I. 2. 26. Quin ego *maneo*. *Heaut.* IV. 4. 15. *Mane*. Nondum audiſti, quod eſt graviſſimum. *Adelph.* III. 4. 21. Quamvis etiam *maneo* otioſus hic. *Adelph.* II. 4. 15. *Manere* adfinitatem hanc inter nos volo. *Hec.* IV. 4. 101. *Manedum*, ſodes. *Hec.* V. 4. 4. *Manſurus*que patruum pater eſt. *Phorm.* III. 1. 16. Non *manebat* aetas virginis meam neclegentiam. *Phorm.* IV. 1. 4. Dum libido eadem haec *manet*. *Phorm.* IV. 5. 4. Non *manes*? *Phorm.* V. 6. 9.

MANIPULUS.

Manipulus furum. *Eun.* IV. 7. 6.

MANSIO.

Itiones crebrae & *manſiones* diutinae. *Phorm.* V. 9. 23.

MANSUETUS.

Manſueti animi officia. *And.* I. 1. 87.

MANUS.

Manibus, pedibus obnixe omnia facturum. *And.* I. 1. 134. Hanc mi in *manum* dat. *And.* I. 5. 61. Conari *manibus*, pedibus. *And.* IV. 1. 52. *Manum* in ſinum meretrici inſerere. Qui non abſtineas *manum*. *Heaut.* III. 3. 2. & 4. Tu tibi iſtas poſthac comprimito *manus*. *Heaut.* III. 3. 29. Ego liberali illam adſero cauſa *manu*. *Adelph.* II. 1. 40. Puerum modo tantillum in *manibus* geſtavi meis. Continebit poſthac, ſi ſapiet, *manus*. Eſt ad hanc *manum* ſacellum. *Adelph.* IV. 2. 24. 26. & 37. Huic aliquid paulum prae *manu* dederis. *Adelph.* V. 9. 23. Tibi id in *manu* eſt, ne fiat. *Hec.* III. 5. 43. Uxor quid faciat, in *manu* non eſt mea. *Hec.* IV. 4. 44. Quid vis dari tibi in *manum*? *Phorm.* IV. 3. 29. Emiſſa eſt *manu*. *Phorm.* V. 5. 2.

MARE.

Quam longe a *mari*. *Eun.* III. 3. 13. O caelum, o terra, o *maria* Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4. Numquam es ingreſſus *mare*. *Hec.* III. 4. 5.

MARITUS.

Novus *maritus* anno demum quinto & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15.

MASTIGIA.

Non manum abſtines, *maſtigia*? *Adelph.* V. 2. 6.

MATER.

Samia mihi *mater* fuit. *Eun.* I. 2. 27. *Matris* nomen & patris dicebat ipſa. *Eun.* I. 2. 31. Quam pridem mi pater & *mater* mortui eſſent. *Eun.* III. 3. 12. Virginum noſtrarum; quas *matres* ſtudent demiſſis humeris eſſe. *Eun.* II. 3. 22. *Mater*, cuius ſub imperioſt, mala. *Heaut.* II. 2. 4. *Matres* omnes filiis in peccato adiutrices. *Heaut.* V. 2. 38. Virgo eſt cum *matre*. *Adelph.* IV. 5. 16. *Matris* ferre iniurias me pietas iubet. *Hec.* III. 1. 21. *Matris* ſervibo commodis. *Hec.* III. 5. 45. *Matrem* ex ea re me aut uxorem in culpa inventurum arbitror. *Hec.* III. 1. 19. Segreganda aut *mater* a me eſt, aut Philumena. *Hec.* III. 5. 30. Hanc *ma-*

trem

trem habens, illam autem uxorem. *Hec.* IV. 2. 26. Adeon me eſſe pervicacem cenſes, cui *mater* ſiem? *Hec.* IV. 1. 32.

MATERFAMILIAS.

Meretrix & *materfamilias* una in domo? *Adelph.* IV. 7. 29.

MATERNUS.

Miſericordia, animus *maternus.* *Heaut.* IV. 1. 24.

MATRIMONIUM.

Si eſſet noſtro ex uſu hoc *matrimonium.* *Hec.* IV. 1. 33.

MATRONA.

Matronam nullam in aedibus. *And.* II. 2. 27. Bonas *matronas* facere. *Eun.* Prol. 37.

MATURE.

Fiet. PH. At *mature.* *Eun.* II. 1. 2. *Mature* ut cum cognorit, perpetuo oderit. *Eun.* V. 6. 11.

MATURO.

Nuptias quantum queam ut *maturem.* *And.* III. 3. 45. Id ut *maturent* facere. *Heaut.* III. 1. 87.

MAVOLO.

Omnes ſibi eſſe bene *mavelle*, quam alteri. *And.* II. 5. 16. vide Notas. Quamvis cauſam huoc ſuſpicari, quam ipſam veram, *mavolo.* *Hec.* IV. 1. 25.

MAXUME.

Nunc cum *maxume* abs te poſtulo atque oro. *And.* V. 1. 4. vide Notas. Quibus id *maxume* utileſt. *And.* V. 1. 16. Si ego digna hac contumelia ſum *maxume.* *Eun.* V. 2. 27. Quam *maxume* ſervire voſtris commodis. *Heaut.* Prol. 50. Cuius mos *maxumeſt* conſimilis voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. *Maxume* animo exoptatam meo. *Heaut.* II. 4. 28. vid. Not. Si *maxume* fateatur. *Adelph.* III. 2. 42. Quam eſtis *maxume* potentes. *Adelph.* III. 4. 56. Quod *maxume* opus eſt iactu, non cadit. *Adelph.* IV. 7. 22. Amabat, ut cum *maxume.* *Hec.* I. 2. 40. Ea res multo *maxume* diſiunxit illum ab illa. *Hec.* I. 2. 85. Cum ſecundae res ſunt *maxume*, tum *maxume* meditari ſecum oportet. *Phorm.* II. 1. 11.

MAXUMI.

Haec te ſolum ſemper fecit *maxumi.* *And.* I. 5. 58. Merito te ſemper *maxumi* feci. *And.* III. 3. 42.

MAXUMUS.

Illud mi multo *maxumumſt.* *And.* III. 2. 46. Vel Rex ſemper *maxumas* mihi agebat. *Eun.* III. 1. 7. Thais *maxumo* te orabat opere. *Eun.* III. 3. 26. Amatores mulierum eſſe *maxumos.* *Eun.* IV. 3. 23. Lites factae ſunt inter eos *maxumae.* *Eun.* IV. 5. 8. Gratiam habeo *maxumam.* *Eun.* V. 8. 61. Quaeſtum *maxumum.* *Heaut.* Prol. 49. Peccatum a me *maxumumſt.* *Heaut.* I. 1. 106. Eam laudem hic ducit *maxumam.* *Adelph.* Prol. 18. Ego illi *maxumam* partem feram. *Adelph.* I. 2. 36. *Maxumum* lucrum. Damnum *maxumum.* *Adelph.* II. 2. 8. & 23. Natu *maxumus.* *Adelph.* V. 4. 27. Hominem *maxumi* pretii. *Adelph.* V. 6. 3. Illud mihi vitiumſt *maxumum.* *Hec.* I. 2. 37. Non *maxumae*, quae *maxumae* ſunt interdum irae, iniuriae faciunt. *Hec.* III. 1. 27. vide Notas. Haec mihi nunc cura eſt *maxuma.* *Hec.* IV. 2. 19. Opere *maxumo* dabamus operam. *Phorm.* V. 2. 33.

MEAPTE.

Npo tam *meapte* cauſa laetor, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 8.

MECASTOR.

Salve *mecaſtor*, Parmeno. *Hec.* I. 2. 8.

MECUM.

Ne iſte haut *mecum* ſentit. *And.* II. 1. 24. *Mecum* tota ſis. *Eun.* I. 2. 115. *Mecum* ſtomachabar. *Eun.* II. 3. 32. Dum haec *mecum* reputo. *Eun.* III. 5. 44. Occepi *mecum* cogitare. *Eun.* IV. 2. 8. Cum egomet *mecum* in animo conſidero. *Heaut.* II. 4. 5. Dum illum modo habeam *mecum.* *Heaut.* III. 1. 57. Haec fratri *mecum* non conveniunt. *Adelph.* I. 1. 34. Quid tibi rei *mecumſt*? *Adelph.* II. 1. 23. Fruſtra has egomet *mecum* rationes puto. *Adelph.* II. 1. 54. Teſtis *mecum* eſt anulus. *Adelph.* III. 2. 49. Ut tacita *mecum* gaudeam. *Hec.* I. 2. 32. Habere orationem *mecum* ioſtitit. *Hec.* III. 3. 21. Si vellet ſe *mecum* eſſe nuptam. *Hec.* IV. 4. 34. Id agitaos *mecum* ſedulo. *Phorm.* IV. 3. 10. Redii *mecum* in memoriam. *Phorm.* V. 3. 19. vide Notas.

MEDEOR.

Cupiditates, quas paulo *mederi* poſſis. *Phorm.* V. 4. 3.

MEDICOR.

Gnato ut *medicarer* tuo. *And.* V. 1. 12. Cum egomet poſſim in hac re *medicari* mihi. *And.* V. 4. 41.

MEDICUS.

Nemon *medicum* adduxit? *Hec.* III. 1. 43.

MEDIOCRIS.

Non *mediocris* hominis haec ſuot officia. *Adelph.* V. 9. 9.

MEDIOCRITER.

Horum ille nihil egregie praeter cetera ſtudebat, & tamen omnia haec *mediocriter.* *And.* I. 1. 32. *Mediocriter* veſtitam veſte lugubri. *Heaut.* II. 3. 45.

MEDITOR.

Venit *meditatus* alicunde ex ſolo loco. *And.* II. 4. 3. Cauſam *meditari.* *Adelph.* II. 1. 41. *Meditor* eſſe adfabilis. *Adelph.* V. 6. 8. *Meditari* ſecum oportet. *Meditata* mihi ſunt omnia mea incommoda. *Phorm.* II. 1. 12. & 18.

MEDIUS.

Mediam mulierem complectitur.

tur. *And.* I. 1. 106. In *mediam* viam provolvam. *And.* IV. 4. 37. In *medium* huc agmen cum vecti. *Eun.* IV. 7. 4. Sublimem *medium* arriperem. *Adelph.* III. 2. 18. Mater virginis in *medio*ſt. *Adelph.* III. 4. 33. E *medio* aequom excedere eſt. *Hec.* IV. 3. 14. In *medio* omnibus palmam eſſe poſitam. *Phorm.* Prol. 16. E *medio* exceſſit. *Phorm.* V. 8. 74. E *medio* abiit. *Phorm.* V. 9. 30.

MEHERCLE.

Haec verba una *mehercle* falſa lacrimula reſtinguet. *Eun.* I. 1. 22. Pulchre *mehercle* dictum ac ſapienter. *Eun.* III. 1. 26.

MELIOR.

Melius tute reperi. *And.* IV. 1. 56. Numquam vidi *melius* conſilium dari. *Eun.* II. 3. 85. Idem hoc aut *melius* tutè inveniſſes. *Eun.* III. 1. 63. vide Notas. Agrum *meliorem* nemo habet. *Heaut.* I. 1. 12. *Melius*, peius, proſit, obſit, nil vident. *Heaut.* IV. 1. 30. Tanto hercle *melior*. *Heaut.* III. 2. 38. Mentem vobis *meliorem*. *Adelph.* III. 3. 78. Da locum *melioribus*. *Phorm.* III. 2. 37. Di *melius* duint. *Phorm.* V. 9. 16.

MELIUS. *Adverb.*

Accipit homo nemo *melius* prorſum neque prolixius. *Eun.* V. 8. 52. Aliena ut *melius* videant & diiudicent, quam ſua. *Heaut.* III. 1. 95. Ante aedis non feciſſe erit *melius* hic convicium. *Adelph.* II. 1. 26. Cedo, ut *melius* dicas. *Adelph.* III. 2. 52. vide Notas. Non potuit *melius*. *Adelph.* IV. 2. 29. Facilitate nihil eſſe homini *melius*, neque clementia. *Adelph.* V. 4. 7. Multo *melius* ſcio. *Hec.* II. 1. 20. Tute idem *melius* feceris. *Phorm.* II. 3. 79.

MELIUSCULUS.

Salvan Philumena eſt? PAM. *Meliuſcula* eſt. *Hec.* III. 2. 19.

MEMBRUM.

Membra metu debilia ſunt. *Adelph.* IV. 4. 4.

MEMINI.

Virginem forma bona *meminí* videre. *And.* II. 5. 18. *Memini*, tametſi nullus moneas. *Eun.* II. 1. 10. Advocatus mane mi eſſe ut *meminerit*. *Eun.* II. 3. 49. Faciam, ut huius loci dieique meique ſemper *memineris*. Domi focique fac viciſſim ut *memineris*. *Eun.* IV. 7. 3. & 45. Obſecro, eius ut *memineris*. *Heaut.* V. 4. 3. Illud recte: iterum ſic *memento*. *Adelph.* III. 3. 72.

MEMOR.

Ut *memor* eſſes ſui. P. *Memor* eſſem? *And.* I. 5. 46. & 47. *Memorem* me dices & gratum. *Adelph.* II. 2. 43.

MEMORABILIS.

Hoccine credibile, aut *memorabile?* *And.* IV. 1. 1.

MEMORIA.

In *memoria* habeo. *And.* I. 1. 13. Haec habui in *memoria*. *Eun.* I. 2. 90. Redige in *memoriam*. *Phorm.* II. 3. 36. Redii mecum in *memoriam*. *Phor.* V. 3. 19. vide Notas.

MEMORITER.

Cognoſcitne? CH. ac *memoriter*. *Eun.* V. 3. 6. *Memoriter* progeniem veſtram uſque ab avo atque atavo proferens. *Phorm.* II. 3. 47.

MEMORO.

Idque ſi nunc *memorare* hic velim. *Hec.* III. 5. 21.

MENANDER.

Menander fecit Andriam & Perinthiam. *And.* Prol. 9. Item ut *Menandri* Phaſma nunc nuper dedit. *Menandri* Eunuchum. Colax *Menandri* eſt. *Eun.* Prol. 9. 20. & 30.

MENDICUS.

Hereditatem perſequi, *mendicum*. *And.* IV. 5. 21.

MENEDEMUS.

Heautontimorumeni perſona eſt.

MENS.

Mala *mens*, malus animus. *And.* I. 1. 137. Hoc adeo ex hac re venit in *mentem* mihi. *Eun.* II. 2. 2. Neque pes, neque *mens* ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Quodcunque inciderit in *mentem*, volet. *Heaut.* III. 1. 75. vide Notas. Ego dicam, quod mi in *mentem* eſt. *Heaut.* V. 2. 33. vide Notas. *Mentem* vobis meliorem dari. *Adelph.* III. 3. 78. Nilne in *mentem* eſt? *Adelph.* IV. 1. 12. vide Notas. Ubi eius adventi venit in *mentem*. *Phorm.* I. 3. 2. Mihi venibat in *mentem* eius incommodi. *Phorm.* IV. 3. 47. vide Notas.

MENSIS.

Illum liquet mi deierare, his *menſibus* ſex ſeptem prorſus non vidiſſe proxumis. *Eun.* II. 3. 40. *Menſis* tris abeſt. *Heaut.* I. 1. 66. Non ſex totis *menſibus* prius olfeciſſem, quam ille quicquam coeperet? *Adelph.* III. 3. 42. *Menſes* abierunt decem. *Adelph.* IV. 5. 57. *Menſis* decimus eſt. *Adelph.* III. 4. 29. vide Notas. *Menſis* agitur hic iam ſeptimus. *Hec.* III. 3. 34.

MENTIO.

Si quando illa *mentionem* Phaedriae facit. *Eun.* III. 1. 47.

MENTIOR.

Si quicquam invenies me *mentitum*; occidito. *And.* V. 2. 22. An *mentita* es? *Eun.* V. 6. 16. Non eſt *mentiri* meum. *Heaut.* III. 2. 38.

MERCATOR.

Fuit olim hinc quidam ſenex, *mercator*. *And.* I. 3. 17. vide Notas. Matri parvolam puellam dono quidam *mercator* dedit. *Eun.* I. 2. 29.

MER-

INDEX.

MERCATUS.

Niſi eo ad *mercatum* venio, damnum eſt maxumum. *Adelph.* II. 2. 23. Me ire dicam ad *mercatum. Phorm.* V. 5. 10.

MERCENNARIUS.

A villa *mercennarium* vidi. *Adelph.* IV. 2. 2.

MERCES.

Inſcripſi ilico aedis *mercede. Heaut.* I. 1. 93. *Mercedem* dare lex iubet eii atque amittere? *Phorm.* II. 3. 67.

MERCOR.

Inhoneſtum hominem, quem *mercatus* eſt heri. *Eun.* II. 3. 66. Quem *mercatus* frater fuerat Thaidi. *Eun.* III. 5. 21. Agrum hunc *mercatus* ſum. *Heaut.* I. 1. 94.

MEREO. MEREOR.

Unum hoc ſcio, eſſe *meritam*, ut memor eſſes ſui. *And.* I. 5. 46. vide Notas. Cum is nil *mereat. And.* II. 1. 31. vide Notas. Quid *meritu*'s? D. crucem. *And.* III. 5. 15. Ita uti *merita* es. *Eun.* IV. 6. 12. Quid de te tantum *meruiſti? Heaut.* I. 1. 31. Saepe *meritam* quod vellem ſcio. *Hec.* III. 5. 37. vide Notas. Nil ſuave *meritaſt. Phorm.* II. 1. 75. vide Notas. Eſſe in hac re culpam *meritum* non nego. *Phorm.* V. 9. 25. vide Notas.

MERETRICIUS.

Meretricios amores nuptiis conglutinas? *And.* V. 4. 10. Si in domum *meretriciam* deducar. *Eun.* II. 3. 91. Ignaram artis *meretriciae. Heaut.* II. 1. 14.

MERETRIX.

Mirum vero, inpudenter mulier ſi facit *meretrix. And.* IV. 4. 16. vide Notas. Bonas matronas facere, *meretrices* malas. *Eun.* Prol. 37. Non perpeti *meretricum* contumelias. *Eun.* I. 1. 3. Quo modo adoleſcentulus *meretricum* ingenia & mores poſſet noſcere. *Eun.* V. 4. 10. An iam ſcit ille quid *meretrix* ſiet? *Eun.* V. 5. 16. Audaciam *meretricum* ſpecta. *Eun.* V. 5. 24. Mulier commoda & faceta haec *meretrix. Heaut.* III. 2. 11. Vidin ego te modo manum in ſinum huic *meretrici* inſerere? *Heaut.* III. 3. 2. Peſſuma haec eſt *meretrix. Heaut.* III. 3. 38. Lenoni eripit *meretricem. Adelph.* Prol. 9. Quam hic non amavit *meretricem? Adelph.* I. 2. 69. *Meretrix* & mater familias una in domo? *Adelph.* IV. 7. 29. Per pol quam paucis reperias *meretricibus* fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Filiam nuptam cum eo qui *meretricem* amaret. *Hec.* IV. 1. 24. Animum ad *meretricem* induxti. *Hec.* IV. 4. 67.

MERIDIES.

Meridie ipſo faciam ut ſtipulam colligat. *Adelph.* V. 3. 62.

MERITO.

Merito te amo. *Eun.* I. 2. 106. Derides? *merito. Heaut.* V. 1. 42. vide Notas. *Merito* iratus eſt. *Hec.* III. 5. 55. Dis magnas *merito* gratias habeo atque ago. *Phorm.* V. 8. 1.

MERITUM.

Merito tuo. *Eun.* III. 2. 5. Sic *meritumſt* meum. *Heaut.* I. 1. 40. Pro *merito. Phorm.* II. 2. 23. & 24. At meo *merito* credo. *Merito* hoc meo videtur factum? *Phorm.* V. 9. 42. & 44.

MERUS.

Nihil, niſi ſpem *meram. Phorm.* I. 2. 96.

METUO.

Metui à Chryſide. *And.* I. 1. 79. *Metuo*, ut ſubſtet hoſpes. *And.* V. 4. 11. *Metuo* fratrem, ne intus ſit. *Eun.* III. 5. 62. Ne *metuas. Eun.* IV. 7. 16. *Metuo* quid ſit. *Heaut.* IV. 1. 7. Si me *metuis*, mores cave in te eſſe iſtos ſentiam. *Heaut.* V. 4. 9. Nec *metuit* quemquam. *Adelph.* I. 2. 5. Male *metuo. Hec.* III. 2. 2. Nec pol iſtae *metuunt* Deos: neque has reſpicere Deos opinor. *Hec.* V. 2. 6.

METUS.

Dum eum aetas, *metus*, magiſter cohibebant. *And.* I. 1. 27. vide Notas. Amoto *metu. And.* I. 2. 10. vide Notas. Oratio haec me miſeram exanimavit *metu. And.* I. 5. 16. Ut *metum* quo in nunc eſt adimam. Quam primum hoc me libera miſerum *metu. And.* II. 2. 2. & 14. Animus commotuſt *metu. And.* V. 4. 34. Lingua haeret *metu. Eun.* V. 5. 7. In *metu* eſſe hunc, illi eſt utile. *Heaut.* I. 2. 25. Sine *metu. Heaut.* II. 3. 87. Liberos retinere *metu. Adelph.* I. 1. 33. Potius ſua ſponte recte facere, quam alieno *metu. Adelph.* I. 1. 50. Membra *metu* debilia ſunt. *Adelph.* IV. 4. 4. Dempſi *metum* omnem. *Adelph.* IV. 7. 18. Neſcis quo in *metu* & quanto in periclo ſimus. *Phorm.* I. 2. 7. Quantus *metus* eſt mihi? *Phorm.* III. 1. 18. Nos exoneraſtis *metu. Phorm.* V. 6. 3.

MEUS.

Mea Glycerium, quid agis? *And.* I. 1. 107. Sine nunc *meo* me vivere interea modo. *And.* I. 1. 126. Anime *mi. And.* IV. 2. 2. *Mi* ſenex. *And.* IV. 4. 49. Quid *mea* autem? quid faciet mihi? *Eun.* V. 2. 10. Egon confitear *meum* non eſſe filium, qui ſit *meus? Heaut.* V. 3. 14. *Mea* quidem ſententia. *Adelph.* I. 1. 40. Tuum filium dediſti adoptandum mihi: is *meus* eſt factus. *Adelph.* I. 2. 35. Amavi pro *meo. Mea* ſic eſt ratio. *Adelph.* I. 1. 23. & 43. *Mi* homo ſanun es? *Adelph.* III. 2. 38. *Mi* pater. *Adelph.* IV. 5. 40. Id *mea* minume refert. *Adelph.* V. 4. 27. Non poſſum advorſari *meis.*

Hec. II. 2. 29. Gnate *mi. Hec.* IV. 2. 30. Ego *meorum* ſolus ſum *meus. Phorm.* IV. 1. 21.

MICIO.

Adelphorum perſona eſt.

MIDA.

Pueri nomen, *Phorm.* V. 6. 22.

MIGRO.

Ex urbe tu rus habitatum *migres? Hec.* IV. 2. 13.

MILES.

Miles glorioſus. *Eun.* Prol. 31. Mira vero *militi* quae placeant. *Eun.* II. 2. 57. Imperatoris virtutem noveram, & vim *militum. Eun.* IV. 7. 8. Ita uti fortis decet *milites. Eun.* IV. 7. 45. Cum *milite* inhumaniſſimo. Haut opinor commode finem ſtatuiſſe orationi *militem. Hec.* I. 2. 10. & 21.

MILESIUS.

Ille ubi eſt *Mileſius? Adelph.* IV. 5. 68.

MILETUS.

Habitat *Mileti. Miletum* uſque obſecto? *Adelph.* IV. 5. 20. & 21.

MILIES.

Ex ipſa *milies* audivi. *And.* V. 4. 43. Plus *milies* iam audivi. *Eun.* III. 1. 32. At enim taedet iam audire eadem *milies. Phorm.* III. 2. 2.

MILITIA.

Una ſemper *militiae* & domi fuimus. *Adelph.* III. 4. 49.

MILITO.

In Aſiam ad Regem *militatum* abiit. *Heaut.* I. 1. 65. Profugiet aliquo *militatum. Adelph.* III. 3. 31.

MILLE.

Huic drachumarum argenti haec *mille* dederat mutuum. Illi datum iri *mille* numum praes ſit. *Heaut.* III. 3. 40. & 45. vide Notas.

MILUUS.

Non rete accipitri tenditur, neque *milvo. Phorm.* II. 2. 16.

MINA.

Minas pro ambobus viginti dedi. *Eun.* I. 2. 89. Hic ſunt tres *minae. Eun.* III. 2. 18. Emit? quanti? P. Viginti *minis. Eun.* V. 5. 14. Tibi perdere talentum hoc pacto ſatius eſt, quam illo *minam. Heaut.* III. 1. 66. *Minas* quidem iam decem habet a me filia. *Heaut.* IV. 7. 7. *Minas* decem corradet alicunde. *Adelph.* II. 2. 34. Dedit praeterea in ſumptum, dimidium *minae. Adelph.* III. 3. 16. *Minas* quinque accipe. *Phorm.* II: 3. 63. Solae triginta *minae. Phorm.* III. 3. 24.

MINAE.

Si illum relinquo, eius vitae timeo: ſin opitulor, huius *minas. And.* I. 3. 5.

MINERVA.

Si ex capite ſis meo natus, item ut aiunt *Minervam* eſſe ex Iove. *Heaut.* V. 4. 13.

MINIME.

Minime multos laedere. *Eun.* Prol. 2. Cum *minime* vellem, *minimeque* opus fuit. *Eun.* II. 3. 42. *Minime* gentium. *Eun.* IV. 1. 11. *Minime* mirum. *Heaut.* II. 3. 4. *Minime* miror. *Adelph.* II. 1. 34. Id mea *minime* refert. *Adelph.* V. 4. 27.

MINIMUS.

Ut te redimas captum, quam queas *minimo. Eun.* I. 1. 30. Quo modo *minimo* periclo id demus adoleſcentulo. *Heaut.* III. 1. 68. Quam *minima* in ſpe ſitus erit. *Heaut.* V. 2. 44.

MINITOR.

Abiturum ſe abs te eſſe ilico *minitabatur. Heaut.* III. 1. 80. vide Notas.

MINOR. *Adiect.*

Filium *minorem. Eun.* II. 2. 58. Quaſi iſtic mea res *minor* agatur, quam tua. *Heaut.* II. 3. 113. *Minor* eſt erratio. *Adelph.* IV. 2. 41. *Minor* ergo erus damno auctus eſt. *Heaut.* IV. 1. 15. vide Notas.

MINOR. *verbum.*

Nunc *minatur* porro, ſeſe id, quod moechis ſolet. *Eun.* V. 4. 35. In diem iſtuc eſt fortaſſe, quod *minare. Eun.* V. 6. 19. vide Notas.

MINUO.

Nec tu ea cauſa *minueris* haec quae facis. *And.* II. 3. 18. Ut aliqua pars laboris *minuatur* mihi. *Heaut.* Prol. 42. Non *minuam* meum conſilium. *Hec.* IV. 3. 10. *Minue* vero iram. *Phorm.* II. 3. 88. Haecine erat ea quae noſtros *minuit* fructus vilitas? *Phorm.* V. 9. 24. vide Not.

MINUS.

Quo fiant *minus. And.* I. 2. 26. Quo tu *minus* ſcis aerumnas meas. *And.* IV. 1. 31. Hoc nemo fuit *minus* ineptus. *Eun.* II. 1. 21. Nil *minus. Eun.* III. 1. 45. *Minus* potens, quam tu, *minus* notus, *minus* amicorum hic habens. *Eun.* IV. 6. 22. Qui *minus? Eun.* V. 7. 3. Quanto *minus* ſpei eſt, tanto magis amo. *Eun.* V. 8. 23. Mihi iam *minus minuſque* obtemperat. *Heaut.* III. 3. 33. Nihilo *minus* ego hoc faciam tamen. *Heaut.* V. 3. 10. Quibus res ſunt *minus* ſecundae. *Adelph.* IV. 3. 14. Haec res non *minus* me male habet, quam te. *Hec.* IV. 2. 30. Quod poſt me *minus* feciſſe ſatius ſit. *Hec.* V. 1. 4. *Minus* multo audacter. *Phorm.* Prol. 11. Qui *minus* habent. *Phorm.* I. 1. 7. Si illum *minus* norat. *Phorm.* II. 3. 15. Cui *minus* nihilo eſt. *Phorm.* III. 3. 2. Ne quid plus *minusve* faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

MINUTUS.

Olera & piſciculos *minutos. And.* II. 2. 32.

MIRABILIS.

Vos eſſe iſtiuſmodi, & nos non

non eſſe, haut *mirabileſt*. *Heaut.* II. 4. 7.

MIRANDUS.

Mirando hoc tanto tam repentino bono. *And.* V. 4. 35. *Mirandum*ne id eſt? *Hec.* IV. 4. 39.

MIRE.

Mire finxit filium. *Heaut.* V. 1. 25.

MIRIFICUS.

Facinus audivi *mirificiſſumum*. *Phorm.* V. 6. 30.

MIROR.

Mirabar hoc ſi ſic abiret. *And.* I. 2. 4. *Miror*, unde ſit. *And.* IV. 4. 1. Nequeo ſatis *mirari*. *Eun.* III. 4. 9. Eoque adeo *miror*. *Heaut.* V. 3. 2. Minime *miror*. *Adelph.* II. 1. 43. Credo te non nil *mirari*. *Hec.* V. 1. 6. *Mirer* qui hoc fiet. *Phorm.* V. 3. 23. vide Notas.

MIRUS.

Mirum, ni domi eſt. *And.* III. 4. 19. Quid iſtuc tam *mirum*? *And.* IV. 1. 27. *Mira* vero militi quae placeant. *Eun.* II. 2. 57. Ne cui ſit veſtrum *mirum*. *Heaut.* Prol. 1. Minime *mirum*. *Eun.* II. 3. 4. *Mira* narras. *Heaut.* V. 1. 23. Fuiſſe erga me *miro* ingenio expertus ſum. *Hec.* III. 5. 39. Non *mirum* fecit uxor. *Hec.* IV. 4. 87. Num novom aut *mirumſt*? *Phorm.* V. 6. 8.

MISCEO.

Ita tu iſtaec tua *miſceto*, ne me admiſceas. *Heaut.* IV. 5. 35.

MISER.

Heu me *miſerum*. *And.* IV. 3. 22. Vae *miſerae* mihi. *And.* IV. 4. 4. Perii, quid ego egi *miſer*? *Eun.* II. 3. 86. Apparet ſervom hunc eſſe domini pauperis *miſeri*que. *Eun.* III. 2. 34. *Miſerrimus* ſui fugitando. *Eun.* V. 2. 7. Quid igitur faciam *miſer*? *Eun.* V. 4. 44. Quid ſene erit noſtro *miſerius*? *Heaut.* II. 3. 14. *Miſerum* offendi ibi militem. *Heaut.* II. 3. 124. vide Notas. Habet patrem quendam avidum, *miſerum* atque aridum. *Heaut.* III. 2. 15. Vae *miſero* mihi. *Adelph.* III. 2. 3. Ah, me *miſerum*. *Adelph.* III. 2. 12. *Miſera* ſum. *Hec.* IV. 1. 21. Nullam credo mulierem me *miſeriorem* vivere. *Hec.* IV. 1. 51. Eheu me *miſerum*. *Phorm.* I. 4. 10.

MISERANDUS.

O facinus *miſerandum*. *Adelph.* II. 1. 19. vide Notas.

MISERE.

Scimus, hanc quam *miſere* amarit. *And.* III. 2. 40. vide Notas. Illi invidere *miſere*. *Eun.* III. 1. 22. Nimis *miſere* cupio. *Adelph.* IV. 1. 6.

MISERESCO.

Inopis nunc te *miſereſcat* mei. *Heaut.* V. 4. 3.

MISERET.

Nonne te *miſeret* mei? *And.* V. 2. 28. Me tuarum *miſeritumſt* fortunarum. *And.* III. 1. 54. Menedemi vicem *miſeret* me. *Heaut.* IV. 5. 1.

MISERIA.

Quaſi ubi illam exſpueret *miſeriam* ex animo. *Eun.* III. 1. 16. Illam mihi lenirent *miſeriam*. *Heaut.* I. 1. 75. Ingenio egregio ad *miſeriam* natus ſum. *Heaut.* III. 1. 11. Hei *miſeriam*. *Adelph.* II. 1. 19. vide Notas. Solus mearum eſt *miſeriarum* remedium. *Adelph.* III. 1. 6. Niſi me credo, huic eſſe natum rei, ferundis *miſeriis*. *Adelph.* IV. 2. 6. Dolore ac *miſeria* tabeſcit. *Adelph.* IV. 3. 11. Quae haec eſt *miſeria*? *Adelph.* IV. 2. 16. Quam ibi *miſeriam* vidi? *Adelph.* V. 4. 13. *Miſeriam* omnem ego capio. *Adelph.* V. 4. 22.

MISERICORDIA.

Haec illae lacrumae, haec illaſt *miſericordia*. *And.* I. 1. 99. Redducunt animum ad *miſericordiam*. *And.* III. 3. 27. Ad *miſericordiam* ambos adduces cito. *Heaut.* V. 2. 42. Animus uxoris *miſericordia* devinctus. *Hec.* II. 2. 92.

MITIS.

Quid ait tandem nobis Sannio? SY. Iam *mitis* eſt. *Adelph.* II. 4. 12.

MITTO.

Mitte id, quod ſcio: dic, quod rogo. *And.* IV. 4. 25. Nos *miſſos* face. *And.* V. 1. 14. *Mitte* male loqui. *And.* V. 3. 2. *Mitte* orare. *And.* V. 4. 1. *Miſſa* iſtaec face. *Eun.* I. 2. 10. Iovem Danaae *miſiſſe* aiunt in gremium imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37. Sollicitudinem iſtam *mittas*. *Heaut.* I. 2. 3. *Mitte* iſta. *Adelph.* II. 1. 31. Alias ut *mittam* miſerias. *Hec.* III. 4. 6. Ut ad pauca redeam, ac *mittam* illius ineptias. *Phorm.* IV. 3. 43.

MNA.

Ager oppoſituſt pignori ob decem *mnas*. *Phorm.* IV. 3. 57. vide Notas.

MODEROR.

Ex ſua libidine *moderantur*. *Heaut.* II. 1. 4.

MODESTE.

Adnuo, terram intuens *modeſte*. *Eun.* III. 5. 32. Si *modeſte* ac raro hoc fecit. *Hec.* IV. 1. 37. Animus qui *modeſte* iſtaec ferat. *Phorm.* I. 4. 18.

MODESTIA.

Eius mores toleret ſua *modeſtia*. *Hec.* III. 5. 28. Mea pertinacia dicat eſſe factum, haut ſua *modeſtia*. *Hec.* IV. 2. 15.

MODESTUS.

Voltu adeo *modeſto*, adeo venuſto, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93. Proba & *modeſta*. *Adelph.* V. 8. 7. Pudens, *modeſta*. *Hec.* I. 2. 90.

MODO.

Aput forum *modo* e Davo audivi. *And.* II. 1. 2. *Modo* ut poſſim. *And.* II. 4. 6. *Modo*ne id demum ſenſti? *And.* V. 3. 11. Sine *modo*. *Eun.* I. 1. 20.

20. Hoc *modo* ſine te exorem. *Eun.* I. 2. 105. *Modo* ait, *modo* negat. *Eun.* IV. 4. 46. *Modo* liceat vivere. *Heaut.* V. 2. 28. *Modo* dolores occipiunt primulum. *Adelph.* III. 1. 20. Advenis *modo?* *Hec.* III. 5. 8. Scies, *modo* ut tacere poſſis. *Phorm.* I. 2. 9. *Modo* non montis auri pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

MODUS.

Habere ſuae vitae *modum.* *And.* I. 1. 68. Sine meo me vivere *modo.* *And.* I. 1. 126. Neque *modum* benignitatis cogitas. *And.* V. 1. 7. Quae res in ſe neque conſilium, neque *modum* habet ullum. *Eun.* I. 1. 12. Nos omnibus cruciant *modis.* *Eun.* II. 3. 92. Indignis nos eſſe inriſas *modis.* *Eun.* IV. 4. 42. Nullo *modo.* *Eun.* V. 2. 2. Sumptus cotidiano fieri, nec fieri *modum.* *Heaut.* IV. 5. 7. vid. Not. Vah, quibus illum lacerarem *modis?* *Adelph.* III. 2. 17. Eodem *modo.* *Adelph.* IV. 5. 61. Miris *modis* odiſſe. *Hec.* I. 2. 104. Omnibus *modis* miſer ſum. *Hec.* IV. 4. 79. Hunc inpuratum poterimus noſtro *modo* ulciſci. Quin novo *modo* eii faceres contumeliam. *Phorm.* V. 8. 69. & 76.

MOECHUS.

Ut te arbitretur ſibi paratum *moechum.* *And.* II. 1. 16. Minatur porro ſeſe id quod *moechis* ſolet. *Eun.* V. 4. 35. Hunc pro *moecho* comprehendere & conſtrinxere. *Eun.* V. 5. 22.

MOEROR.

Nunc miſera in *moerore* eſt. *And.* IV. 2. 10.

MOLESTIA.

Neque quas ipſe amor *moleſtias* habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. Ita ut fit, ubi quid in animo eſt *moleſtiae.* *Eun.* IV. 2. 2. Sine *moleſtia.* *Eun.* V. 4. 6. Et mi & tibi & illis dempſeris *moleſtiam.* *Adelph.* V. 3. 33. Illi *moleſtiam* adfert. *Hec.* III. 2. 9.

MOLESTUS.

Num illi *moleſtae* quippiam hae ſunt nuptiae? *And.* II. 6. 7. *Moleſtus* certe ei fuero. *And.* IV. 1. 17. Is ubi *moleſtus* magis eſt. *Eun.* III. 1. 24. Ubi *moleſtum* non erit. *Eun.* III. 2. 31. Aut dicat quid volt, aut *moleſta* ne ſiet. *Eun.* III. 3. 23. Auſculta paucis, niſi *moleſtumſt.* *Adelph.* V. 3. 20.

MOLIOR.

Dum *moliuntur*, dum conantur annus eſt. *Heaut.* II. 2. 11. vide Notas.

MOLLIO.

Neque miſericordia, neque precibus *molliri* queas. *Phorm.* III. 2. 13. Hominem his verbis ſentio *mollirier.* *Phorm.* IV. 3. 27.

MOLLITER.

Te curaſti *molliter.* *Adelph.* V. 1. 1.

MOLLITIES.

Eiiciunda hercle eſt haec *mollities* animi. *Eun.* II. 1. 16.

MOLO.

Ego pro te *molam.* *And.* I. 2. 29. Coquendo ſit faxo & *molendo.* *Adelph.* V. 3. 61. *Molendumſt* in piſtrino. *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas.

MOMENTUM.

Paulo *momento* huc vel illuc inpellitur. *And.* I. 5. 31.

MONEO.

Ut quieſcant porro, *moneo.* *And* Prol. 23. Bene *mones.* *And.* II. 2. 36. Ni ipſa res *moneat.* *And.* III. 3. 19. Hoc tempus, praecavere mihi me, haut te ulciſci *monet.* *And.* III. 5. 18. vide Notas. Is ne erret, *moneo.* *Eun.* Prol. 16. Ut te audacter *moneam* & familiariter. *Heaut.* I. 1. 6. Sedulo *moneo.* *Adelph.* III. 3. 73. Faciam ut *mones.* *Hec.* IV. 4. 97. Te hoc *moneo* unum. *Hec.* V. 1. 39.

MONITOR.

Nihil opus fuit *monitore.* *Heaut.* I. 1. 119. Hic adiutor meus & *monitor* & praemonſtrator. *Heaut.* V. 5. 2. O Geta *monitor.* *Phorm.* II. 1. 4.

MONS.

Modo non *montis* auri pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

MONSTRATIO.

Ut te cum tua *monſtratione* magnus perdat Iupiter. *Adelph.* IV. 6. 2.

MONSTRO.

Scio ubi ſit, verum hodie numquam *monſtrabo.* *Adelph.* IV. 2. 31.

MONSTRUM.

Aliquid *monſtri* alunt. *And.* I. 5. 15. Nonne hoc *monſtri* ſimileſt? *Eun.* II. 3. 43. Quod iſtuc nam *monſtrum* fuit? *Eun.* IV. 3. 14. *Monſtrum* hominis. *Eun.* IV. 4. 29. Quot res poſt illa *monſtra* evenerunt mihi. *Phorm.* IV. 4. 24.

MONUMENTUM.

Patrium *monumentum.* *Eun.* Prol. 13. Ciſtellam domo effer cum *monumentis.* *Eun.* IV. 6. 15.

MORA.

In Pamphilo ut nil ſit *morae.* *And.* I. 1. 139. Neque iſtic, neque alibi tibi erit uſquam in me *mora.* *And.* II. 5. 9. Ne in *mora* ſies. *And.* II. 5. 13. Ne in *mora* illi ſis. *And.* III. 1. 9. Nunc per hunc nullaſt *mora.* *And.* III. 4. 14. Ut huic malo aliquam producam *moram.* *And.* III. 5. 9. Nec *mora* ulla eſt, quin iam uxorem ducam. *And.* V. 6. 7. Ne *mora* ſit. *Adelph.* II. 1. 17. Ne *morae* meis nuptiis egomet ſim. *Adelph.* IV. 5. 78. Hoc mihi *moraeſt.* *Adelph.* V. 7. 6.

MORATUS.

Quid mulieris uxorem habes? aut quibus *moratam* moribus? *Hec.* IV. 4. 22.

Morbus.

Ne ad *morbum* hoc etiam. *And.* I. 5. 65. Di boni, quid hoc *morbi* eſt? *Eun.* II. 1. 19. Si forte *morbus* amplior factus fiet. *Morbus* qui auctus ſit. *Hec.* III. 2. 50. & 54. Male metuo, ne *morbus* magis adgraveſcat. *Hec.* III. 2. 2. Quid *morbi* eſt? *Hec.* III. 2. 22. Alio ſuſpicans *morbo* me viſurum adſectam. *Hec.* III. 3. 6. Pol me detinuit *morbus*. Senectus ipſaſt *morbus*. *Phorm.* IV. 1. 8. & 9.

Mordeo.

Mordere clanculum. Quod eam *mordeat*. *Eun.* III. 1. 21. & 55. Si id te *mordet*. *Adelph.* V. 3. 21.

Morigeror.

Adoleſcenti eſſes *morigeratus*. *Adelph.* II. 2. 10.

Morigerus.

Tibi *morigera* fuit in rebus omnibus. *And.* I. 5. 59.

Morior.

Jam ferme *moriens* me vocat. *And.* I. 5. 49. *Mori* me malim. *Eun.* I. 1. 21. *Mori* me ſatiuſt. *Eun.* IV. 7. 2. Ille tibi *moriens* nos commendavit. *Adelph.* III. 4. 11. Qui ab orco *mortuum* me reducem in lucem feceris. *Hec.* V. 4. 12. De eius una, ut audio, aut vivam aut *moriar* ſententiam. *Phorm.* II. 1. 19. Verba fiunt *mortuo*. *Phorm.* V. 9. 26.

Moror.

Quid multis *moror*? *And.* I. 1. 87. Nil *moror*. *Eun.* I. 1. 104. Ubi vis, non *moror*. *Eun.* III. 2. 7. Egomet convivas *moror*. *Heaut.* I. 1. 20.

Mors.

Is obiit *mortem*. *And.* I. 3. 18. *Mors* continuo ipſam occupat. *And.* I. 5. 62. Hanc, niſi *mors*, mi adimet nemo. *And.* IV. 2. 14. Mulcavit uſque ad *mortem*. *Adelph.* I 2. 10. Meam *mortem* exſpectant. *Adelph.* V. 4. 20. Interea ſemper *mortem* exſpectabam miſer. *Hec.* III. 4. 7. Jam depeciſci *morte* cupio. *Phorm.* I. 4. 14.

Mos.

Prope adeſt, cum alieno *more* vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. Hic dies aliam vitam defert, alios *mores* poſtulat. *And.* I. 2. 18. Animo *morem* geſſero. *And.* IV. 1. 17. Conveniunt *mores*. *And.* IV. 2. 13. *More* hominum evenit. *And.* V. 6. 3. Praeter civium *morem* atque legem. *And.* V. 3. 9. Studuiſti, iſti formae ut *mores* conſimiles forent. *Heaut.* II. 4. 2. Huncine erat aequom ex illius *more*, an illum ex huius vivere? *Heaut.* I. 2. 29. Noſti *mores* mulierum. *Heaut.* II. 2. 10. Quam multa, iuſta iniuſta, fiunt *moribus*? *Heaut.* IV. 7. 11. Cuius *mos* maxumeſt conſimilis voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. Qui iſtic *mos* eſt? *Heaut.* III. 3. 1. Adoleſcenti *morem* geſtum oportuit. *Adelph.* II. 2. 6. Ut homoſt, ita *morem* geras. *Adelph.* III. 3. 77. Hancine vitam? hoſcine *mores*? *Adelph.* IV. 7. 40. Quae res tam repente *mores* mutavit tuos? *Adelph.* V. 9. 27. Ad amuſſim ambarum *mores* earum exiſtumans. *Hec.* I. 2. 88. vid. Not. Quid mulieris uxorem habes? aut quibus moratam *moribus*? *Hec.* IV. 4. 22. Suus cuique *mos*. *Phorm.* II. 4. 14. Praeſertim ut nunc ſunt *mores*. *Phorm.* I. 2. 5.

Moveo.

Nil *moventur* nuptiae. *And.* III. 2. 36. *Move* ocius te. *And.* IV. 3. 16. Ego iſtaec *moveo* aut curo? *And.* V. 4. 18. Nil nos dos *movet*. *Heaut.* V. 1. 66. Noſter grex *motus* locoſt. *Phorm.* Prol. 33.

Mox.

Mox ego huc revertor. *And.* III. 2. 5. *Mox* noctu te adiget horſum inſomnia. *Eun.* II. 1. 13. Quam *mox* inruimus? *Eun.* IV. 7. 18. Exſpecto quam *mox* veniat. *Phorm.* I. 3. 9.

Mulco.

Male *mulcabo* ipſam. *Eun.* IV. 7. 4. Omnem familiam *mulcavit* uſque ad mortem. *Adelph.* I. 2. 10.

Muliebris.

Nulla mala re interpolatam *muliebri*. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas.

Mulier.

Illa temulentaſt *mulier* & temeraria. *And.* I. 4. 2. Mirum vero, inpudenter *mulier* ſi facit meretrix. *And.* IV. 4. 16. Senem *mulierem*. *Eun.* II. 3. 66. vide Notas. Deleo omnis dehinc ex animo *mulieres*. *Eun.* II. 3. 5. Amatores *mulierum*. *Eun.* IV. 3. 23. Novi ingenium *mulierum*. *Eun.* IV. 7. 42. Vereor, ne *mulier* corrupta ſit. *Heaut.* II. 2. 2. *Mulier* commoda & faceta. *Heaut.* III. 2. 10. Non auderet facere haec viduae *mulieri*. *Heaut.* V. 1. 80. *Mulieres* pauperculae. *Adelph.* IV. 5. 13. Utin' omnes *mulieres* eadem aeque ſtudeant, nolintque omnia? *Hec.* II. 1. 2. *Mulieres* ſunt, ferme ut pueri, levi ſententia. *Hec.* III. 1. 32. Amarae *mulieres* ſunt. *Hec.* IV. 4. 88. Volgus quod male audit *mulierum*. *Hec.* IV. 2. 24. *Mulier* *mulieri* magis congruet. *Phorm.* IV. 5. 14. Adoleſcens *mulier*. *Phorm.* V. 3. 11. *Mulier* ſapiens es. *Phorm.* V. 9. 57.

Muliercula.

Potius quam paterere filium commetare ad *mulierculam*. *Heaut.* III. 1. 35. vide Notas. *Mulierculam* eam compreſſit. *Phorm.* V. 9. 28.

Multimodis.

Multimodis gaudeo. *And.* V. 4. 36. *Multimodis* iniurius. *Heaut.* II. 3. 79. *Multimodis* expeto. *Hec.* II. 3. 7. vide Notas.

Notas. *Multimodis* es vituperandus. *Phorm.* III. 1. 1.

MULTO.

Aliter *multo* evenire. *And.* Prol. 4. Illud mi *multo* maxumumſt. *And.* III. 2. 46. Is quaeſtus nunc eſt *multo* uberrimus. *Eun.* II. 2. 22. *Multo* hilarior. *Multo* me antevenit? *Eun.* IV. 5. 5. & 7. vide Notas. *Multo* omnium me nunc fortunatiſſimum factum puto eſſe. *Heaut.* IV. 8. 1. Gravius *multo* ac durius. *Heaut.* V. 2. 4. Hac *multo* propius ibis. *Adelph.* IV. 2. 41. Vir melior *multo* es quam ego. *Adelph.* IV. 5. 71. *Multo* rectiuſt. *Adelph.* V. 7. 22. Quaſi tu non *multo* malis. *Hec.* I. 2. 35. *Multo* maxume. *Hec.* I. 2. 85. Haud *multo* poſt. *Phorm.* V. 6. 9.

MULTUM.

Salve *multum*. *Hec.* I. 2. 7. Haut *multum* heredem iuvant. *Hec.* III. 5. 10. Nec me *multum* fallit. *Hec.* V. 1. 2. Non *multum* habet, quod det fortaſſe. *Phorm.* I. 2. 95.

MULTUS.

Quid *multis* moror? *And.* I. 1. 87. *Multa* concurrunt ſimul. *And.* III. 2. 31. Habeo alia *multa*, nunc quae condonabitur. *Eun.* Prol. 17. vide Notas. *Multae* ſunt cauſae, quamobrem. *Eun.* I. 2. 65. Quid tibi ego *multa* dicam? *Eun.* III. 2. 43. Quid *multa* verba? *Eun.* III. 5. 20. Concurrunt *multa*. *Heaut.* II. 2. 3. vide Notas. Quam *multa*, iuſta iniuſta, fiunt moribus? *Heaut.* IV. 7. 11. *Multa* ex quo fuerint commoda, eius incommoda aequomſt ferre. *Hec.* V. 3. 42.

MUNDUS.

Dum foris ſunt, nil videtur *mundius*. *Eun.* V. 4. 12.

MUNUS.

Munus noſtrum ornato verbis. *Eun.* II. 1. 8. Quis eſt tam potens, cum tanto *munere* hoc? *Eun.* II. 3. 61. Hic pro illo *munere* tibi honos eſt habitus. *Eun.* V. 6. 22. Laute *munus* adminiſtraſti tuum. *Adelph.* V. 1. 2. Egon te ſinam ſine *munere* a me abire? *Hec.* V. 4. 13. Ei credo *munus* hoc conraditur. Porro autem Geta ferietur alio *munere*. *Phorm.* I. 1. 6. & 13.

MUSICUS.

Fac periclum in *muſicis*. *Eun.* III. 2. 24. Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc *muſicum*. *Heaut.* Prol. 23. Remotum ab arte *muſica*. Artem *muſicam* recidere ad paucos. *Hec.* Alt. Prol. 15. & 38. Qui artem tractant *muſicam*. *Phorm.* Prol. 18.

MUSSITO.

Accipiunda & *muſſitanda* iniuria adoleſcentiumſt. *Adelph.* II. 1. 53.

MUTATIO.

Veſtis quid *mutatioſt*? *Eun.* IV. 4. 4. *Mutatio* fit. *Hec.* IV. 4. 11. vide Notas.

MUTILO.

Spolies, *mutiles*, laceres, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8. vide Notas.

MUTO.

Haut *muto*. *And.* I. 1. 13. vide Notas. Is *mutavit*, quia me inmutatum videt. *And.* I. 5. 7. vide Notas. Ne is *mutet* ſuam ſententiam. *And.* II. 3. 19. De uxore, ita ut poſſedi, nil *mutat* Chremes. *And.* V. 4. 46. *Muta* veſtem. *Eun.* III. 5. 61. Placet tibi factum? M. Non, ſi queam *mutare*. *Adelph.* IV. 7. 19. Qua via ſententia eius poſſit *mutari*. *Hec.* IV. 1. 54. Cum illo ut *mutet* fidem. *Phorm.* III. 2. 27.

MUTTIO.

Nil iam *muttire* audeo. *And.* III. 2. 25. *Muttito*. *Hec.* V. 4. 26.

MUTUS.

Utinam aut hic ſurdus, aut haec *muta* facta ſit. *And.* III. 1. 5. Quid ille? T. *Mutus* ilico. *Eun.* III. 1. 27. *Mutum* dices. *Heaut.* IV. 4. 26.

MUTUUS.

Drachmarum argenti mille dederat *mutuum*. *Heaut.* III. 3. 40. Tradunt operas *mutuas*. *Phorm.* II. 1. 37.

MYCONIUS.

Callidemidem hoſpitem *Myconium* conveni. *Hec.* III. 4. 19. *Myconium* hoſpitem exſpecto. Tun es *Myconius*? *Hec.* V. 3. 3. & 5.

MYRRHINA.

Hecyrae perſona eſt.

MYSIS.

Andriae perſona eſt.

N.

NAEVIUS.

Cum hunc accuſant, *Naevium*, Plautum, Ennium accuſant. *And.* Prol. 18.

NAM.

Nam quid ego dicam de patre? *And.* I. 5. 17. *Nam* quid ita? *Eun.* V. 2. 58. *Nam* quod ego remedium inveniam? *Phorm.* I. 4. 22. *Nam* quae haec anus eſt? *Phorm.* V. 1. 5.

NAMQUE.

Namque adoleſcens patris pacem in leges conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 44. vide Notas. *Namque* id metui. *Adelph.* II. 1. 39.

NANCISCOR.

Qnod ego ſim *nactus* mali. *And.* V. 6. 3. Piſcis ex ſententia *nactus* ſum. *Adelph.* III. 3. 67. Spolies, mutiles, laceres, quemquem *nacta* ſis. *Hec.* I. 1. 8. Par ingenium *nactus* eſt. *Hec.* I. 2. 95. Scit ſe nobilitatem ex ea re *nactam* & gloriam eſſe. *Hec.* V. 2. 31. vide Notas. Quandam *nactus* eſt puellulam. *Phorm.* I. 2. 31. Ingenuam liberalem *nactus* es. *Phorm.* I. 3. 16. Ex nuptiis

tuis

Digitized by Google

tuis ſi nil *nanciſcer* mali. *Phor.* III. 3. 10.

NARRATIO.

Narrationis incipit mi initium. *And.* IV. 2. 26.

NARRO.

Non qui argumentum *narret.* *And.* Prol. 6. Nunc non eſt *narrandi* locus. *And.* II. 2. 17. Quid, Dave, *narras?* *And.* II. 6. 3. vide Notas. Ego quid *narres* neſcio. *And.* III. 1. 19. Quid *narras?* *And.* III. 1. 3. vide Notas. Ne vacuum eſſe me nunc ad *narrandum* credas. *And.* IV. 2. 23. *Narras* probe. *And.* V. 6. 6. Regem elegantem *narras.* *Eun.* III. 1. 18. Bene edepol *narras.* *Eun.* V. 3. 7. Tu iſti *narra* omne ordine, ut factum ſiet. *Eun.* V. 4. 48. vide Notas. Longumſt, ſi tibi *narrem.* *Heaut.* II. 3. 95. Nil nimis. CH. Nil, *narras?* *Heaut.* III. 2. 9. Mira *narras.* *Heaut.* V. 1. 23. Ita ut res ſeſe habet, *narrare.* CL. Quid ais? SY. Iubeo. *Heaut.* IV. 3. 24. vide Notas. Ut res geſtaſt, *narrabo* ordine. *Adelph.* III. 5. 3. Facio te aput illum Deum: virtutes *narro.* *Adelph.* IV. 1. 20. Quid mi iſtaec *narras?* *Hec.* V. 2. 18. Filium *narras* mihi? *Phorm.* II. 3. 54. Quid ergo *narras?* Nihil eſt, quin male *narrando* poſſit depravarier. *Phorm.* IV. 4. 4. &. 16. Quaeſo quid *narras?* *Phorm.* V. 8. 42.

NASCOR.

Scitus puer eſt *natus* Pamphilo. *And.* III. 2. 6. Abdomini hunc *natum* dicas. *Eun.* III. 2. 7. vide Notas. Annos *nataſt* ſedecim, non maior. *Eun.* III. 3. 20. Annos ſexaginta *natus* es, aut plus eo, ut coniicio. *Heaut.* I. 1. 10. Si ex capite ſis meo *natus.* *Heaut.* V. 4. 13. Ex me hic *natus* non eſt, ſed ex fratre. *Adelph.* I. 1. 15. Uxorem duxit: *nati* filii duo. *Adelph.* I. 1. 21. *Natum* ex tanta familia. *Adelph.* III. 1. 10. Sum *natu* maxumus. *Adelph.* V. 4. 27. *Natu* grandior. *Adelph.* V. 8. 7. Nunc demum iſtaec *nata* oratioſt. *Adelph.* V. 3. 19. Ego ſum animo leni *natus.* *Adelph.* II. 2. 28. Ex te recte eum *natum* putent. *Hec.* III. 3. 39. *Natus* eſt nobis nepos. *Hec.* IV. 4. 17. Virum me *natum* vellem. *Phorm.* IV. 3. 9. vide Notas.

NASUS.

Rufamne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore, adunco *naſo?* *Heaut.* V. 5. 18.

NATA.

E re *natae* melius fieri haud potuit. *Adelph.* III. 1. 8. vide Notas.

NATALIS.

Ubi erit puero *natalis* dies. *Phorm.* I. 1. 14.

NATURA.

Ut fert *natura.* *And.* IV. 4. 56. Tamenetſi bona *natura* eſt. *Eun.* II. 3. 25. Amicum ingenio fretum, haut *natura* ſua. *Heaut.* Prol. 24. Ita comparatam eſſe hominum *naturam* omnium? *Heaut.* III. 1. 94. *Natura* tu illi pater es, conſiliis ego. *Adelph.* I. 2. 46. Tuus hercle vero & animo & *natura* pater. *Adelph.* V. 7. 4.

NAVIGO.

Ego in portu *navigo.* *And.* III. 1. 22. *Navigare* incommodumſt. *Hec.* III. 4. 3.

NAVIS.

Navem is fregit. *And.* I. 3. 17. *Navi* fracta ad Andrum eiectus eſt. *And.* V. 4. 20. E *navi* egredientem. *Heaut.* I. 2. 8. *Navem* conductam. *Adelph.* II. 2. 17. *Navem* aſcendit. *Adelph.* IV. 5. 69. Dies triginta, aut plus eo in *navi* fui. *Hec.* III. 4. 7.

NAVITER.

Si incipies, neque pertendes *naviter.* *Eun.* I. 1. 6.

NAUSISTRATA.

Phormionis perſona eſt.

NAUTA.

Veniſſe eas ſalvas audivi ex *nauta*, qui illas vexerat. *Phorm.* IV. 1. 10.

NE *pro* *Nae.*

Ne iſte haut mecum ſentit. *And.* II. 1. 24. *Ne* tu iſtanc ſaxo calcibus ſaepe inſultabis fruſtra. *Eun.* II. 2. 54. *Ne* ego ſortunatus homo ſum. *Heaut.* IV. 6. 21. *Ne* ego homo infelix. *Adelph.* IV. 2. 1. vide Notas.

NE.

Vereor *ne* quid Andria adportet mali. *And.* I. 1. 46. Metuo fratrem, *ne* intus ſit: porro autem patrem, *ne* rure redierit iam. *Eun.* III. 5. 64. Cave *ne* falſam gratiam ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3. 61. Ea *ne* me celet, conſueſci filium. *Adelph.* I. 1. 29. Ea cauſa, ut *ne* id fiat palam. *Hec.* I. 2. 30. Viſe, redieritne iam, an nondum domum. *Phorm.* II. 4. 5. *Ne* clama. *Phorm.* IV. 3. 59. *Ne* filii quidem noſtri hoc reſciſcant volo. *Phorm.* V. 3. 36.

NEBULO.

Nebulonem hunc certumſt ludere. *Eun.* II. 2. 38. Tu me hic etiam, *nebulo*, ludificabere? *Eun.* IV. 4. 49. Hic *nebulo* magnus eſt. *Eun.* IV. 7. 15.

NEC.

Nec opinantis duci falſo gaudio. *And.* I. 2. 9. Numquam vidi, *nec* videbo. *Eun.* V. 6. 8. Nunc habeam *necne* incertumſt. *Heaut.* I. 1. 43. *Nec* nil, neque omnia haec ſunt, quae dicit. *Adelph.* I. 2. 61. *Nec* pol iſtae metuunt Deos: neque has reſpicere Deos opinor. *Hec.* V. 2. 6.

NECESSARIO.

Coacti *neceſſario* ſe aperiunt. *And.* IV. 1. 8.

NECESSE.

Quaſi *neceſſe* ſit. *And.* II. 2.

35. *Neceſſe* eſt multum accipere Thaidem. *Eun.* V. 8. 45. *Neceſſe* eſt conſilia conſequi conſimilia. *Heaut.* I. 2. 35. Non *neceſſe* habeo omnia pro meo iure agere. *Adelph.* I. 1. 26. Magnum neſcio quid *neceſſe* eſt eveniſſe. *Hec.* III. 1. 24. Non fuit *neceſſe* habere. *Phorm.* II. 1. 6.

NECESSUM.

Neceſſum fuit hoc facere. *Eun.* V. 5. 28. vide Notas. In eum res rediit iam locum, ut ſit *neceſſum.* *Heaut.* II. 3. 119. vide Notas.

NECESSITAS.

Illam a me diſtrahit *neceſſitas.* *Hec.* III. 1. 45.

NECLEGENS.

Neclegentem feceris. *And.* II. 3. 23.

NECLEGENTER.

Tantam rem tam *neclegenter* agere? *And.* I. 5. 18. Capillus circum caput reiectus *neclegenter.* *Heaut.* II. 3. 50.

NECLEGENTIA.

Aemulari *neclegentiam.* *And.* Prol. 21. Cognatorum *neclegentia.* *And.* I. 1. 44. Praeteritus *neclegentiaſt.* *Adelph.* Prol. 14. Non manebat aetas virginis meam *neclegentiam.* *Phorm.* IV. 1. 5. Neque *neclegentia* tua id fecit. *Phorm.* V. 9. 27.

NECLEGO.

Pannis obſita, *neclecta*, inmunda inluvie. *Heaut.* II. 3. 54. *Necligitur* eius internuntia. *Heaut.* II. 3. 58. vide Notas. Pecuniam in loco *neclegere*, maxumum interdumſt lucrum. *Adelph.* II. 2. 8. Quem ipſe *neclexit* pater, ego alam? *Hec.* IV. 4. 48. vide Notas. Amo te: & non *neclexiſſe* habeo gratiam. *Phorm.* I. 2. 4. Quia egens relicta eſt miſera, ignoratur parens: *neclegitur* ipſa. Narrabat ſe hunc *neclegere* cognatum ſuum. *Phorm.* II. 3. 11. & 19.

NEDUM.

Satrapa ſi ſiet amator, numquam ſufferre eius ſumptus queat: *nedum* tu poſſis. *Heaut.* III. 1. 45.

NEGLECTUS.

Haec res neutiquam *neglectu* eſt mihi. *Heaut.* II. 3. 116.

NEGO.

Ego illud ſedulo *negare* factum. *And.* I. 1. 120. *Negat* quis? *nego* ait? aio. *Eun.* II. 2. 21: Id eſſe factum hic non *negat.* *Heaut.* Prol. 18. Filium *negat* eſſe ruri. *Adelph.* IV. 2. 3. Omnes *negabant.* *Hec.* V. 3. 7. Ne *nega.* *Phorm.* V. 3. 20.

NEGOTIUM.

Id ſibi *negoti* credidit ſolum dari. *And.* Prol. 2. Id da mihi *negoti.* *And.* III. 2. 41. Quid iſtic tibi *negotiſt*? *And.* V. 2. 8. *Negoti* ſiquando odium ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Paulum hoc *negoti* mi obſtat. *Heaut.* III. 1. 89. vide Notas. In bello, in otio, in *negotio.* *Adelph.* Prol. 20. Quid hoc eſt *negoti*? *Adelph.* IV. 5. 73.

NEMO.

Hanc, niſi mors, mi adimet *nemo.* *And.* IV. 2. 14. *Nemo* hercle quiſquam. *Eun.* V. 8. 1. *Nemo* eſt miſerior me. *Heaut.* II. 3. 22. Fratrem homini *nemini* eſſe primarum artium magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Utin eximium *neminem* habeam? SY. *Neminem.* *Hec.* I. 1. 9. Ego callidiorem hominem vidi *neminem.* *Phor.* IV. 2. 1.

NEMPE.

Nempe ergo aperte vis quae reſtant me loqui. *And.* I. 2. 24. Recte ego *nempe* has fugi nuptias. *And.* IV. 4. 27. vide Notas. Colacem eſſe *nempe.* *Eun.* Prol. 25. vide Notas. *Nempe* omnia haec nunc verba huc redeunt denique. *Eun.* I. 2. 78. *Nempe* illi anui prodita abs te filia eſt planiſſume. *Heaut.* IV. 1. 26. *Nempe* tua arte viginti minae pro pſaltria periere. *Adelph.* IV. 7. 24. *Nempe* ea cauſa, ut ne id fiat palam. *Hec.* I. 2. 30.

NEO.

Anus ſubtemen *nebat.* *Heaut.* II. 3. 52.

NEPOS.

Tuo *nepoti* huius filio hodie prima mammam dedit haec. *Adelph.* V. 9. 17. vide Notas. Natus eſt nobis *nepos.* *Hec.* IV. 4. 17.

NEPTUNUS.

O caelum, o terra, o maria *Neptuni.* *Adelph.* V. 3. 4.

NEQUE.

At nunc faciet; *neque*, ut opinor, ſine tuo magno malo. *And.* I. 2. 8. Nil prius, *neque* fortius: verum ſi incipies, *neque* pertendes naviter. *Eun.* I. 1. 5. & 6. *Neque* hoc tacebit Parmeno. *Eun.* I. 2. 49. vide Notas. Qui *neque* ius *neque* bonum atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. Quem *neque* pudet quicquam: nec metuit quemquam: *neque* legem putat tenere ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 4. & 5. Nam *neque*, ut celare poſſet, tempus ſpatium ullum dabat. *Hec.* III. 3. 14. *Neque* illi benevolens *neque* notus *neque* cognatus extra unam aniculam quiſquam aderat. *Phorm.* I. 2. 47. & 48.

NEQUEO.

Nequeo ſatis mirari neque coniicere. *Eun.* III. 4. 9. Enimvero reticere *nequeo.* *Heaut.* II. 3. 79. *Nequeo* ſatis decernere. *Adelph.* IV. 2. 5. *Nequeo* quin lacrumem miſer. *Hec.* III. 3. 25. *Nequeo* te exorare ut me maneas triduum hoc? *Phorm.* III. 2. 4.

NEQUICQUAM.

Hodie ſero ac *nequicquam* voles. *Heaut.* II. 3. 104.

NEQUITOR.

Nilne in mentem eſt? C. Nuſ-

INDEX.

Nuſquam quicquam. ſ. Tanto *nequior*. *Adelph.* IV. 1. 12.

NEQUITIES.

Hui, quantum eii feneſtram ad *nequitiem* patefeceris? *Heaut.* III. 1. 72. Etiam eum ad *nequitiem* adducere. *Adelph.* III. 3. 4.

NERVOS.

Sive adeo digna res eſt, ubi tu *nervos* intendas tuos. *Eun.* II. 3. 21. Vereor, ne iſtaec fortitudo in *nervom* erumpat denique. *Phorm.* II. 2. 11. In *nervom* potius ibit. *Phorm.* IV. 4. 15.

NESCIO.

Laetus eſt *neſcio* quid. *And.* II. 2. 3. *Neſcis* quid mi obtigerit. *And.* V. 6. 2. Quid agam *neſcio*. *Eun.* IV. 4. 43. Tu fortaſſe quae hic facta ſient, *neſcis*. *Eun.* V. 8. 32. Ubi ſim *neſcio*. *Heaut.* II. 3. 67. Ah *neſcis*, quam doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Neſcio* quid triſtem video. *Adelph.* I. 1. 54. Magis ſunt *neſcio* quomodo ſuſpicioſi. *Adelph.* IV. 3. 14. Quamobrem accuſer *neſcio*. 2. Hem, tu *neſcias*. *Hec.* II. 1. 8. vide Notas. Vitium eſt oblatum virgini olim ab *neſcio* quo inprobo. *Hec.* III. 3. 23. Noſter, quid ageret *neſcire*. *Phor.* I. 2. 67. Una omnis nos aut ſcire aut *neſcire* hoc volo. *Phorm.* V. 3. 26.

NEU. NEVE.

Ne abs te hanc ſegreges, *neu* deſeras. *And.* I. 5. 56. Ne mea praeſentia obſtet, *neu* cauſa ulla reſtet reliqüa. *Hec.* IV. 2. 11. Ne ſurſum deorſum curſites; *neve* uſque ad lucem vigiles. *Eun.* II. 2. 47. Ne tu curares meum, *neve* ego tuum. *Adelph.* V. 3. 12.

NEUTER.

Cum ibi me adeſſe *neuter* tum praeſenſerat. *And.* V. 1. 20. *Neutra* in re vobis difficultas à me erit. *Hec.* IV. 4. 45.

NEUTIQUAM.

Neutiquam officium liberi eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. Haec res *neutiquam* neglectu eſt mihi. *Heaut.* II. 3. 116.

NEX.

Verberibus caeſum te in piſtrinum dedam uſque ad *necem*. *And.* I. 2. 28. Uſque ad *necem* opperiere loris. *Adelph.* II. 1. 28. Homines deverberaſſe uſque ad *necem*. *Phorm.* II. 2. 13.

NI.

Quid *ni*? *And.* II. 1. 15. Mirum *ni* hanc dicit. *Eun.* II. 3. 53. *Ni* partem maxumam exiſtimarem ſcire voſtrum, id dicerem. *Heaut.* Prol. 8. Di me, pater, omnes oderint, *ni* magis te, quam oculos nunc ego amo meos. *Adelph.* IV. 5. 67. *Ni* id feciſſet, magis mirum foret. *Hec.* II. 1. 23. Quod *ni* fuiſſem incogitans. *Phorm.* I. 33.

NICERATUS.

Hic memoratur inter amantes Chryſidis. *And.* I. 1. 60.

NIHIL.

Id aliquid *nihil* eſt. *And.* II. 1. 14. *Nihil* eſt preci loci relictum. *And.* III. 4. 22. Mea *nihil* refert. *Eun.* II. 3. 28. *Nihil* adhuc eſt, quod vereare. *Heaut.* I. 2. 1. *Nihil* eſt quod malim. *Adelph.* III. 2. 13. Hic tibi *nihil* eſt quicquam incommodi. *Hec.* III. 3. 40. *Nihil* eſt, aeque quod faciam lubens. *Phorm.* III. 3. 32.

NIHILUM.

Nihilo ſecius. *And.* III. 2. 27. *Nihili* penderem. *Eun.* I. 2. 14. *Nihilo* magis. *Heaut.* II. 3. 136. Cui minus *nihilo* eſt. *Phorm.* III. 3. 2.

NIL.

Voltu adeo modeſto, adeo venuſto, ut *nil* ſupra. *And.* I. 1. 93. *Nil* ornati, *nil* tumulti. *And.* II. 3. 28. *Nil* cum eſt, *nil* defit tamen. *Eun.* II. 2. 12. Cui *nil* iam praeter pretium dulceſt. *Heaut.* II. 2. 5. Nec *nil*, neque omnia haec ſunt, quae dicit. *Adelph.* I. 2. 61. De te quidem peccandi detrimenti *nil* fieri poteſt. *Hec.* II. 1. 37. Horum *nil* quicquam accidet animo novom. *Phorm.* II. 1. 20.

NIMIRUM.

Nimirum hice homines frigent. *Eun.* II. 2. 37. *Nimirum* dabit haec Thais mihi magnum malum. *Eun.* III. 3. 2. *Nimirum* conſilium illud rectumſt. *Eun.* IV. 7. 14.

NIMIS.

Ne quid *nimis*. *And.* V. 1. 34. *Nimis* me indulgeo. *Eun.* II. 1. 16. Nil *nimis*. *Heaut.* III. 2. 8. *Nimis* miſere cupio. *Adelph.* IV. 1. 6.

NIMIUM.

Nimium parce. *And.* II. 6. 19. *Nimium* vellem. *Eun.* III. 5. 49. *Nimium* iili indulges. *Heaut.* IV. 8. 20. *Nimium* iſtoc abiſti. *Adelph.* II. 1. 15. *Nimium* me ingratum putas. *Hec.* *Nimium* dici nos bonos ſtudemus & benignos. *Phorm.* V. 2. 2.

NIMIUS.

Aut largitate *nimia* aut parſimonia. *Heaut.* III. 1. 32. Veſtitu *nimio* indulges. *Adelph.* I. 1. 38. *Nimium* quantum. *Phorm.* IV. 3. 38.

NISI.

Niſi ſi id eſt, quod ſuſpicor. *And.* I. 5. 14. Neſciebam id dicere illam, *niſi* quia correxit miles. *Eun.* IV. 5. 10. Nil vident, *niſi* quod lubet. *Heaut.* IV. 1. 30. Tu, quantus quantus, nil *niſi* ſapientia es. *Adelph.* III. 3. 40. Quid reſtat, *niſi* porro ut fiam miſer? *Hec.* III. 1. 20. *Niſi* quid me fefellerit. *Phorm.* I. 4. 43.

NITOR.

Qui color, qui *nitor* veſtitus? *Eun.* II. 2. 11. vide Notas.

Nobilis.

Fratrem eii eſſe adprime *nobilem*. *Eun.* V. 4. 30. Ditem & *nobilem*. *Heaut.* III. 3. 48. Quam eſtis maxume potentes, dites, fortunati, *nobiles*. *Adelph.* III. 4. 57.

Nobilitas.

Scit ſe *nobilitatem* ex ea re nactam & gloriam eſſe. *Hec.* V. 2. 31. vide Notas.

Nobilito.

Adoleſcentulum *nobilitas* flagitiis. *Eun.* V. 6. 20.

Nobiscum.

Quam vellem Menedemum invitatum, ut *nobiſcum* eſſet amplius. *Heaut.* I. 2. 11. Et tute *nobiſcum* una. *Adelph.* IV. 7. 35.

Noctu.

Mox *noctu* te adiget horſum inſomnia. *Eun.* II. 1. 13. Quam vellem etiam *noctu* amicis operam mos eſſet dari. *Adelph.* IV. 1. 16.

Nodus.

Nodum in ſcirpo quaeris. *And.* V. 4. 38.

Nolo.

Suadere *noli*. *And.* II. 3. 11. *Nolunt*, ubi velis: ubi *nolis*, cupiunt ultro. *Eun.* IV. 7. 43. Si quid laboris, *nollem*. *Heaut.* I. 1. 30. vide Notas. Quid ſi ego tibi illam *nolo* vendere? coges me? *Adelph.* II. 1. 38. Sin eſt ut *nolit*. *Hec.* IV. 1. 44. *Noli* metuere. *Phorm.* III. 3. 23.

Nomen.

Andriae illi id erat *nomen*. *And.* I. 1. 59. In his Poeta hic *nomen* profitetur ſuum. *Eun.* Prol. 3. *Nomen* mulieri cedo quod ſit. *Heaut.* IV. 1. 49. vide Notas. *Nomen* neſcio illius hominis. *Adelph.* IV. 2. 32. Hecyra eſt huic *nomen* fabulai. *Hec.* Prol. 1. vide Notas. Et meum *nomen* nominat? Ne me iſtoc poſthac *nomine* appellaſſis. *Phorm.* V. 1. 12. & 15.

Nomino.

Ubi *nominabit* Phaedriam, tu Pamphilam continuo. *Eun.* III. 1. 50. Quid ait, ubi me *nominas*? *Heaut.* II. 3. 62. Qui *nominat* me? *Phorm.* V. 91.

Non.

Hocine agis, an *non*? *And.* I. 2. 15. Redeam? *non* ſi me obſecret. *Eun.* I. 1. 4. Decipiam, ac *non* veniam. *Heaut.* IV. 4. 6. *Non* aequom dicis. D. *Non*? *Adelph.* V. 3. 7. vide Notas. Veſtne, an *non*. *Hec.* III. 5. 59. *Non*, *non* ſic futurumſt: *non* poteſt. *Phorm.* II. 1. 73.

Nondum.

Quid, hoc intellextin? an *nondum* etiam ne hoc quidem? *And.* I. 2. 30. *Nondum* audiſti, quod eſt graviſſimum. *Adelph.* III. 4. 21. Viſe, redieritne iam an *nondum* domum. *Phorm.* II. 4. 5.

Nonne.

Nonne oportuit praeſciſſe me ante? *nonne* prius communicatum oportuit? *And.* I. 5. 3. & 4. *Nonne* hoc monſtri ſimileſt? *Eun.* II. 3. 43. *Nonne* id flagitiumſt. *Heaut.* V. 1. 49. *Nonne* haec iuſta tibi videntur poſtea? *Adelph.* IV. 5. 26. *Nonne* diſſimulare nos magis humanum eſt? *Hec.* IV. 1. 37. *Nonne* id ſat erat? *Phorm.* V. 2. 3.

Non Nil.

Non nil veritus ſum abs te. *And.* III. 4. 3. *Non nil* timeo miſera. *Eun.* IV. 3. 1. *Non nil* moleſta haec ſunt nobis. *Adelph.* I. 2. 62. Credo te *non nil* mirari. *Hec.* V. 1. 6.

Non nullus.

Non nullam in hac re nobis facit iniuriam. *Adelph.* II. 1. 68.

Nonnunquam.

Triſtis interim, *nonnumquam* conlacrumabat. *And.* I. 1. 82. Cibum *nonnumquam* capiet cum ea. *Eun.* II. 3. 77.

Nosco.

Deſinant maledicere, malefacta ne *noſcant* ſua. *And.* Prol. 24. Quo modo adoleſcentulus meretricum ingenia & mores poſſet *noſcere*. *Eun.* V. 4. 10. Aequo animo aequa *noſcere* oportet. *Adelph.* III. 4. 58. Alias cognoſtis eius: quaeſo hanc *noſcite*. *Hec.* Prol. 8. An quiſquam iudex eſt, qui poſſit *noſcere* tua iuſta? *Phorm.* II. 1. 49.

Noster.

O *noſter* Chreme. *And.* V. 2. 5. Eu *noſter*, laudo. *Eun.* I. 2. 74. Hunc oculis ſuis *noſtrarum* numquam quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 11. Duo talenta pro re *noſtra* ego eſſe decrevi ſatis. *Heaut.* V. 1. 67. *Noſtrum*ne Aeſchinum? *Adelph.* III. 2. 31. Huic ſuum reddas ſcilicet, ut alamus *noſtrum*. *Hec.* IV. 4. 48. Sine *noſtra* cura maxima, ſua cura haec ſola fecit. *Phorm.* V. 1. 34. vide Notas.

Notitia.

Haec inter nos nuper *notitia* admodumſt. *Heaut.* I. 1. 1.

Notus.

Neque *notum*, neque cognatum. *Eun.* I. 2. 68. vide Notas. Omnes *noti* me atque amici deſerunt. *Eun.* II. 2. 7. Minus potens quam tu, minus *notus*. *Eun.* IV. 7. 22. *Notus* mihi quidam obviam venit. *Eun.* V. 2. 4. Neque illi benevolens, neque *notus*, neque cognatus. *Phorm.* I. 2. 48.

Novi.

Qui utramvis recte *norit*, ambas *noverit*. *And.* Prol. 10. Illa illum haut *novit*, cuius cauſa haec incipit. *And.* IV. 4. 33. *Novi* omnem rem. *And.* IV. 4. 50. Illam me credo haut *noſſe*. *And.* V. 4. 49. *Novi* ingenium mulierum. *Eun.* IV. 7. 42. Si quid conlibitumſt, *novi* te. *Eun.* V. 8. 26. Veſperaſcit, & non *noverimus* viam.

viam. *Heaut.* II. 3. 7. Ego te autem *novi*, quam eſſe ſoleas inpotens. *Heaut.* II. 3. 130. *Novi* ego amantis. *Heaut.* III. 3. 9. vide Notas. *Novi* tuum animum. *Adelph.* II. 2. 15. Quaſi nunc non *norimus* nos inter nos. *Adelph.* II. 4. 7. Ut opiner has non *noſſe* te. *Adelph.* IV. 5. 14. vide Notas. At non *novi* hominis faciem. P. At faciam ut *noveris*. *Hec.* III. 4. 25. Numquam ante hunc diem meis oculis eam, quod *noſſem*, videram. *Hec.* V. 4. 23. Egomet me *novi* & peccatum meum. *Phorm.* I. 4. 39. Quo magis *novi*, tanto ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14. Unum cum *noris*, omnes *noris*. *Phorm.* II. 1. 35. vide Notas. *Novi* aeque omnia tecum. *Phorm.* V. 9. 43.

NOVICIUS.

Paucae, quae circum illam eſſent, manent *noviciae*, puellae. *Eun.* III. 5. 34.

NOVUS.

Nova nunc religio te iſtaec inceſſit: cedo? *And.* IV. 3. 15. Quae veteres factitarunt, ſi faciunt *novi*. *Eun.* Prol. 43. Hoc *novum* eſt aucupium. *Eun.* II. 2. 16. *Nova* figura oris. *Eun.* II. 3. 26. *Novas* qui ſcribunt, nil parcunt ſeni. *Heaut.* Prol. 43. Eam nos acturi ſumus *novam*. *Adelph.* Prol. 12. Aliquid adportet *novi*. *Adelph.* V. 4. 2. Ego *novus* maritus anno demum quinto & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15. *Novum* intervenit vitium & calamitas. *Hec.* Prol. 2. *Nova* res ortaſt. *Hec.* III. 1. 18. Nil fecit *novi*. *Phorm.* III. 1. 11. Horum nil quicquam accidet animo *novom*. *Phorm.* II. 1. 20. Mirabar ſi tu mihi quicquam afferres *novi*. *Phorm.* III. 2. 5. Multa advenienti, ut fit, *nova* hic compluria. *Phorm.* IV. 3. 6. Ante brumam autem *novi* negoti nil incipere cauſa eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 28. vide Not. Num *novom* aut mirumſt? *Phorm.* V. 6. 8. Nunc geſtus mihi voltuſque eſt capiundus *novos*. *Phorm.* V. 7. 7.

NOX.

Nocteſque & dies. *And.* IV. 1. 53. *Noctes* dieſque. *Eun.* I. 2. 113. vide Notas. Offendi ibi militem eius *noctem* orantem. *Heaut.* II. 3. 125. Atque haec una *nox*. *Heaut.* III. 1. 52. Somnum hercle ego hac *nocte* oculis non vidi meis. *Heaut.* III. 1. 82. Non rediit hac *nocte* a coena Aeſchinus. *Adelph.* I. 1. 1. Perſuaſit *nox*, amor, vinum, aduleſcentia. *Adelph.* III. 4. 24. Prius *nox* oppreſſiſſet illic. *Adelph.* IV. 1. 9. De *nocte*. *Adelph.* V. 3. 55. *Nocte* illa prima virginem non attigit. *Hec.* I. 2. 61. Memini ad me *nocte* prima confugere. *Hec.* V. 3. 24.

NOXIA.

Unam hanc *noxiam* amitte. *Eun.* V. 2. 13. Dominam eſſe extra *noxiam*. *Heaut.* II. 3. 57. Pueri inter ſe quas pro levibus *noxiis* iras gerunt? *Hec.* III. 1. 30. Ad defendendam *noxiam*. *Phorm.* I. 4. 48. Cum in *noxia* hic eſt; ille ad defendendum adeſt. *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas.

NUBO.

Daturne illa Pamphilo hodie *nuptum*? *And.* II. 1. 1. Filiam meam *nubere* tuo gnato. *And.* III. 3. 3. Antiphila mea *nubet* mihi. *Heaut.* IV. 3. 13. Pro virgine dari *nuptum* non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Et nova *nupta* eadem haec diſcet. *Adelph.* IV. 7. 33. Cum illo *nupta*. *Hec.* IV. 1. 19. *Nupta* meretrici hoſtis eſt. *Hec.* V. 2. 23. *Nuptum* virginem locavi huic aduleſcenti. *Phorm.* V. 1. 25.

NUDUS.

Capillus paſſus, *nudus* pes. *Phorm.* I. 2. 56.

NUGAE.

Magno iam conatu *nugas* dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8.

NULLUS.

Nullus ſum. *And.* III. 4. 20. Memini, tametſi *nullus* moneas. *Eun.* II. 1. 10. *Nullum* remittis tempus. *Heaut.* I. 1. 18. *Nulli* laedere os, adridere omnibus. *Adelph.* V. 4. 10. Ob rem *nullam* miſit. *Hec.* II. 3. 2. *Nullaſt* mihi vita expetenda. *Phorm.* I. 4. 24.

NUM.

Num videntur convenire haec nuptiis? *And.* II. 2. 29. *Num* ſolus ille dona dat? *Eun.* I. 2. 83. *Num* me feſellit, hoſce id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. *Num* tibi videtur eſſe aput ſeſe? *Hec.* IV. 4. 85. *Num* patri quid ſubolet? *Phorm.* III. 1. 10. vide Notas. *Num* tu intellegis, quid hic narret? P. *Num* tu? *Phorm.* V. 6. 6.

NUMERO.

Numerabatur forte argentum. *Adelph.* III. 3. 52.

NUMERUS.

Niſi ſi me in illo credidiſti eſſe hominum *numero*. *Adelph.* IV. 3. 3. Conveniet *numerus*, quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3.

NUMMUS.

Illa illi tamen poſt datum iri mille *nummum* praes ſit. *Heaut.* III. 3. 45. vide Notas. Reliquum pauxillulum *nummorum*. *Phorm.* I. 1. 4.

NUMNAM.

Hem, *numnam* periimus? *And.* III. 4. 12. *Numnam* hic relictus cuſtos? *Eun.* II. 2. 55. *Numnam* haec audivit? *Heaut.* III. 2. 6. *Numnam* illa quaeſo parturit? *Adelph.* III. 4. 42.

NUMQUAM.

Numquam iſtuc ego quivi intellegere. *And.* II. 4. 10.

Inultum id *numquam* a me auferet. *And.* III. 5. 4. *Numquam* deſtitit inſtare. *And.* IV. 1. 36. *Numquam* vidi melius conſilium dari. *Eun.* II. 3. 85. Hunc oculis ſuis noſtrarum *numquam* quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 11. *Numquam* iam mane egredior. *Heaut.* I. 1. 15. Uxorem *numquam* habui. *Adelph.* I. 1. 19. Quod ego *numquam* cr[illegible]di fore. *Hec.* I. 2. 23. *Numquam* es ingreſſus mare. *Hec.* III. 4. 5. Contumelias *numquam* ceſſavit dicere. *Phorm.* II. 3. 30.

NUMQUAMNE.

Numquamne etiam me illam vidiſſe? *Eun.* II. 3. 69. *Numquamne* hodie concedes mihi? *Phorm.* V. 2. 22.

NUMQUID.

Numquid meminiſti? *And.* V. 4. 20. *Numquid* vis aliud? *Eun.* I. 2. 111. *Numquid* vis, quin abeam? *Adelph.* II. 2. 39. *Numquid* dixti iam patri? *Hec.* V. 4. 25.

NUMQUIDNAM.

Numquidnam amplius tibi cum illa fuit? *And.* II. 1. 25. *Numquidnam* hic quod nolis vides? *Eun.* II. 2. 41. *Numquidnam* de gnato meo audiſti? *Heaut.* III. 1. 20. *Numquidnam* effert? *Adelph.* II. 4. 1. *Numquidnam* accuſat virum? *Hec.* II. 2. 25.

NUNC.

Etiam *nunc* mihi ſcripta illa ſunt in animo dicta. *And.* I. 5. 47. I *nunc* iam intro. *And.* II. 5. 13. Alium eſſe cenſes *nunc* me, atque olim cum dabam? *And.* III. 3. 13. Beneficium verbis initum dudum *nunc* re comprobes. *And.* V. 1. 5. Non eam, ne *nunc* quidem? *Eun.* 1. 1. 1. *Nunc* eſt profecto interfici, cum perpeti me poſſum. *Eun.* III. 5. 3. Habui, *nunc* habeam nec ne incertumſt. *Heaut.* I. 1. 43. Ex ſua libidine moderantur, *nunc* quae eſt, non quae olim fuit. *Heaut.* II. 1. 4. *Nunc* demum intellego. *Heaut.* II. 3. 12. *Nunc* demum venis? *Adelph.* II. 2. 25. Iam dudum dixi, itidemque *nunc* dico. *Hec.* IV. 4. 100. Audi *nunc* contra iam. *Phorm.* IV. 4. 18.

NUNCUBI.

Nuncubi meam benignitatem ſenſiſti intercludier? *Eun.* I. 2. 83. vide Notas.

NUNTIO.

Ut diligenter *nunties* patri. *Eun.* II. 3. 48. Voluptatem magnam *nuntias*. *Heaut.* I. 2. 10. Iſtos invidos Di perdant, qui haec libenter *nuntiant*. *Hec.* III. 5. 19.

NUNTIUS.

Nuntium adporto tibi. *Heaut.* III. 1. 18. Egone pro hoc te *nuntio* quid donem? Neque in *nuntio* neque in me ipſo tibi boni quid ſit ſcio. *Hec.* V. 4. 9. & 11. Neſcio quod magnum hoc *nuntio* exſpecto malum. *Phorm.* I. 4. 16.

NUPER.

Nunc *nuper*. *Eun.* Prol. 9. Haec inter nos *nuper* notitia admodumſt. *Heaut.* I. 1. 1.

NUPTIAE.

Quas credis eſſe has, non ſunt verae *nuptiae*. *And.* I. 1. 20. Prius, quam tuum, ut ſeſe habeat, animum ad *nuptias* perſpexerit. *And.* II. 3. 4. Hae *nuptiae* non adparabantur mihi. *And.* IV. 1. 32. In *nuptias* conieci erilem filium. *And.* III. 4. 23. Spem iſtoc pacto rurſum *nuptiarum* omnem eripis. *Heaut.* IV. 3. 35. Gaudere adeo occepit, quaſi qui cupiunt *nuptias*. *Heaut.* V. 1. 12. Hilarum ac lubentem fac te in gnati *nuptiis*. *Adelph.* IV. 7. 38. Omnino abhorrere huic animum video a *nuptiis*. *Hec.* IV. 4. 92. Bonas, me abſente, hic confeciſtis *nuptias*. *Phorm.* II. 1. 28. Qui me & ſe hiſce inpedivit *nuptiis*. *Phor.* II. 4. 2.

NURUS.

Uno animo omnes ſocrus oderunt *nurus*. *Hec.* II. 1. 4. vide Notas.

NUSQUAM.

Circumſpicio. *Nuſquam* es. *And.* II. 2. 20. vide Notas. Homo ipſe *nuſquamſt*. *Eun.* III. 4. 5. Ille autem bonus vir *nuſquam* apparet. *Eun.* IV. 3. 18. Hic ſciri potuit, aut *nuſquam* alibi. *Heaut.* II. 3. 38. vide Notas. *Nuſquam* abeo. *Adelph.* II. 3. 38. *Nuſquam* quicquam. *Adelph.* IV. 1. 12. vide Notas. Fratrem *nuſquam* invenio gentium. *Adelph.* IV. 2. 1. Ut unus omnium homo te vivat *nuſquam* quiſquam blandior. *Hec.* V. 4. 21.

NUTRIX.

Nutricem adcerſitum iit. *Eun.* V. 2. 53. Obſecro, mea *nutrix*, quid nunc fiet? *Adelph.* III. 1. 1. Aliquam puero *nutricem* para. *Hec.* IV. 4. 104. *Nutricem* puero adducit. *Hec.* V. 2. 4. Meae *nutricem* gnatae video. *Phorm.* V. 1. 9.

O.

O lepidum patrem. *And.* V. 4. 45. O faciem pulchram. *Eun.* II. 3. 5. O Iuppiter. *Heaut.* IV. 1. 17. O caelum, *o* terra, *o* maria Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4. O mi gnate. *Hec.* III. 2. 17. O vir fortis atque amicus. *Phorm.* II. 2. 10. O fortuna, *o* fors fortuna. *Phorm.* V. 6. 1.

OB.

Ego pretium *ob* ſtultitiam fero. *And.* III. 5. 4. vid. Not. *Ob* haec facta abs te ſpernor. *Eun.* I. 2. 91. Quodnam *ob* facinus? *Heaut.* V. 2. 3. *Ob* eam rem. *Adelph.* V. 6. 7. *Ob* rem nullam miſit. *Hec.* V. 3. 2. Ager oppoſituſt pignori *ob* decem minas.

minas. Aediculae item ſunt *ob* decem alias. *Phorm.* IV. 3. 57. & 58, vide Notas.

OBDO.

Peſſulum oſtio *obdo. Eun.* III. 5. 55. Anus foribus *obdit* peſſulum. *Heaut.* II. 3. 37.

OBEO.

Is *obiit* mortem. *And.* I. 5. 18. Ea *obiit* mortem. *Heaut.* II. 3. 30. Ea *obiit* mortem, e medio abiit. *Phorm.* V. 9. 30.

OBIICIO.

Hanc laetitiam nec opinanti primus *obiicerem* ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Hocine ex inproviſo mali mi *obiici* tantum. *Adelph.* IV. 4. 2. Quibus eſt alicunde aliquis *obiectus* labos. *Hec.* III. 1. 6. Tum hoc eſſe mi *obiectum* malum? *Phorm.* III. 2. 20.

OBITUS.

Ut voluptati *obitus*, ſermo, adfatus tuus, quocumque adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas.

OBIURGO.

Nec ſatis ad *obiurgandum* cauſae. *And.* I. 1. 111. Quis igitur relictus eſt *obiurgandi* locus? vera *obiurgandi* cauſa. *And.* I. 1. 127. & 131. Quo ore illum *obiurgabis? Phorm.* V. 9. 53.

OBLECTO.

Me ſperes: me te *oblectes. Eun.* I. 2. 115. In eo me *oblecto. Adelph.* I. 1. 24. Tu cum illa te intus *oblecta. Adelph.* II. 4. 20. Ubi te *oblectaſti* iamdiu? PH. Minime equidem me *oblectavi. Hec.* I. 2. 9. & 10. Habebis, quae tuam ſenectutem *oblectet.* D. Te *oblectet. Phorm.* II. 3. 87. & 88.

OBLIVISCOR.

Neſcio qui tibi ſum *oblitus* hodie, ut volui, dicere. *And.* V. 1. 22. vide Notas. Prorſum *oblitus* ſum mei. *Eun.* II. 3. 15. Iamne *oblitus* es? *Heaut.* IV. 8. 7.

OBNIXE.

Quem ego credo manibus, pedibus, *obnixe* omnia facturum. *And.* I. 1. 134. vide Not.

OBNOXIUS.

Uxori *obnoxius* ſum. *Hec.* III. 1. 22.

OBNUNTIO.

Primus reſciſco omnia: primus porro *obnuntio. Adelph.* IV. 2. 8.

OBOLUS.

Olera & piſciculos minutos ferre in cenam *obolo* ſeni. *And.* II. 2. 32.

OBORIOR.

Tanta haec laetitia *oborta* eſt. *Heaut.* IV. 3. 2.

OBSATURO.

Ut iſtam rem video, iſtius *obſaturabere. Heaut.* IV. 8. 28.

OBSCURUS.

Obſcuram diligentiam. *And.* Prol. 22.

OBSECRO.

Ah, ne me *obſecra. And.* III. 3. 11. *Obſecro*, quem video? *And.* IV. 5. 5. Tuum *obſecro* ne hoc dictum erat? *Eun.* III. 1. 38. vide Notas. Mi vir, te *obſecro*, ne facias. *Heaut.* V. 5. 4. Tace *obſecro* mea gnata. *Hec.* III. 1. 38. *Obſecrat*, ut ſibi eius faciat copiam. *Phorm.* I. 2. 61.

OBSECUNDO.

Obſecundato in loco. *Heaut.* IV. 6. 23. *Obſecundare* in loco. *Adelph.* V. 9. 37.

OBSEQUIUM.

Obſequium amicos, veritas odium parit. *And.* I. 1. 41.

OBSEQUOR.

Eorum *obſequi* ſtudiis. *And.* I. 1. 37. Studeo *obſequi* tibi. *And.* V. 1. 3. Senes eſt aequom ſenibus *obſequi. Heaut.* III. 1. 10. Utcumque, ubicumque opus eſt, *obſequi. Heaut.* III. 3. 17. Potare atque animo *obſequi. Adelph.* I. 1. 8. Parenti potius, quam amori *obſequi* oportet. *Hec.* III. 4. 34. Homo voluptati *obſequens* fuit, dum vixit. *Hec.* III. 5. 9. Coepi iis omnia facere *obſequi* quae vellent. *Phorm.* I. 2. 29.

OBSERO.

Obſera oſtium intus. *Eun* IV. 6. 25.

OBSERVO.

Obſervabam mane illorum ſervolos. *And.* I. 1. 57. *Obſerves* filium, quid agat. *And.* I. 1. 42. Erus me relictis rebus iuſſit Pamphilum hodie *obſervare. And.* II. 5. 2. vide Notas. Poeta ſenſit ſcripturam ſuam ab iniquis *obſervari. Adelph.* Prol. 2.

OBSIDEO.

Certum *obſidere* eſt uſque, donec redierit. *Adelph.* IV. 6. 6.

OBSITUS.

Pannis annisque *obſitum. Eun.* II. 2. 5. Pannis *obſita*, neclecta, inmunda inluvie. *Heaut.* II. 3. 53.

OBSONIUM.

Paululum *obſoni. And.* II. 2. 23. Convortam me domum cum *obſonio. Adelph.* II. 4. 22.

OBSONO.

Vix drachmis eſt *obſonatum* decem. *And.* II. 6. 20. vide Notas. *Obſonat*, potat, olet unguenta; de meo. *Adelph.* I. 2. 37. *Obſonare* cum fide. *Adelph.* V. 9. 7.

OBSTETRIX.

Obſtetricem adcerſo. *And.* I. 5. 64. Nec eſt, quem ad *obſtetricem* mittam. *Adelph.* III. 1. 5.

OBSTINATE.

Ita *obſtinate* dat operam. *And.* I. 5. 8. vide Notas.

OBSTIPESCO.

Obſtipui. And. I. 5. 21. Animus prae timore *obſtipuit. Adelph.* IV. 4. 5. Eheu, quid *obſtipuiſti? Phorm.* V. 9. 2. vide Notas.

OBSTO.

Quid igitur *obſtat? And.* I. 1. 76.

Digitized by Google

1. 76. vide Notas. Egon huius memoriam patiar meae voluptati *obſtare?* *And.* V. 4. 41. Neque tibi *obſtat*, quod quidam facit. *Eun.* III. 2. 30. Paulum hoc negoti mi *obſtat*. *Heaut.* III. 1. 89. Ne mea praeſentia *obſtet*. Ne cui mea longinquitas aetatis *obſtet*. *Hec.* IV. 2. 11. & 20.

OBSTUPEFACIO.

Ita eum tum timidum ibi *obſtupefecit* pudor. *Phorm.* II. 1. 54.

OBSUM.

Cum nihil *obſint* doli. *And.* I. 1. 133. Melius, peius, proſit, *obſit*. *Heaut.* IV. 1. 30. Quod peccavi ego, id *obeſſe* huic? *Heaut.* V. 2. 21.

OBTEMPERO.

Mihi iam minus minuſque *obtemperat*. *Heaut.* III. 3. 33. Si quid bene praecipias, nemo *obtemperet*. *Adelph.* III. 3. 80. Nec gnatus neque hic mi quicquam *obtemperant*. *Hec.* III. 5. 62.

OBTESTOR.

Per tuam fidem te *obteſtor*. *And.* I. 5. 56.

OBTINEO.

Antiquum *obtines*. *And.* IV. 5. 22. Eandem illam rationem antiquam *obtine*. *Adelph.* V. 3. 26.

OBTINGIT.

Hoc confiteor iure mi *obtigiſſe*. *And.* III. 5. 2. Iſtuc tibi ex ſententia tua *obtigiſſe* laetor. *Heaut.* IV. 3. 5. Ita me Di ament, itaque *obtingant* ex te quae exopto mihi. *Hec.* IV. 2. 3. Praeter ſpem atque incredibile hoc mi *obtigit*. *Phorm.* II. 1. 9. Laetus ſum, fratri *optigiſſe* quod volt. *Phorm.* V. 4. 1.

OBTRUDO.

Ea quoniam nemini *obtrudi* poteſt, iter ad me. *And.* I. 5. 15. Numquam auſus ſum recuſare eam, quam mi *obtrudit* pater. *Hec.* III. 1. 16.

OBTUNDO.

Rogitando *obtundat*. *Eun.* III. 5. 6. Deſine Deos uxor gratulando *obtundere*. *Heaut.* V. 1. 6. Ne me *obtundas* de hac re ſaepius. *Adelph.* I. 2. 33.

OBTURBO.

Itane vero *obturbat?* *And.* V. 4. 23.

OBVIAM.

Opportune hic fit mi *obviam*. *And.* III. 4. 11. Notus mi quidam *obviam* venit. *Eun.* V. 2. 4. Abi dum tu illis *obviam*. *Heaut.* II. 3. 8. Illam totam familiam dari mi *obviam*. *Adelph.* III. 2. 13. Tu pueris curre *obviam*. *Hec.* III. 2. 24. Fratris video filium mi ire *obviam*. *Phorm.* II. 1. 23.

OCCASIO.

An ego *occaſionem* mi oſtentam, tantam, tam brevem, tam optatam, tam inſperatam amitterem? *Eun.* III. 5. 56. Concurrunt multa, *occaſio*, locus, aetas, mater. *Heaut.* II. 2. 4. Summa eludendi *occaſio'ſt* mi nunc ſenes. *Phorm.* V. 7. 2.

OCCIDO.

Si quicquam invenies me mentitum, *occidito*. *And.* V. 2. 22. Si aliam admiſero umquam, *occidito*. *Eun.* V. 2. 14. Me pugnis miſerum uſque *occidit*. *Adelph.* IV. 2. 20. *Occidiſti* me tuis fallaciis. *Phorm.* IV. 3. 67.

OCCIDO.

Occidi deſperantis formula per omnes fabulas.

OCCIPIO.

Accepit conditionem, dein quaeſtum *occipit*. *And.* I. 1. 52. Ibi illa cum illo ſermonem *occipit*. *Eun.* IV. 1. 8. *Occepi* mecum cogitare. *Eun.* IV. 2. 8. Qua hoc *occeptumſt* cauſa, eloquere. *Heaut.* IV. 1. 36. Gaudere adeo *occepit*. *Heaut.* V. 1. 12. Modo dolores *occipiunt* primulum. *Adelph.* III. 1. 2. Cum pater, uxorem ut ducat, orare *occipit*. *Hec.* I. 2. 41. Ubi in gynaeceum ire *occipio*. *Phor.* V. 6. 22.

OCCLUDO.

Libido *occluſa'ſt* contumeliis. *And.* III. 3. 25. Conſilium illud rectumſt de *occludendis* aedibus. *Eun.* IV. 7. 14.

OCCULO.

Qui hoc *occultum* iri facilius credas, dabo. *Hec.* V. 4. 29. vide Notas.

OCCULTE.

Neque id *occulte* fert. *Adelph.* III. 2. 30.

OCCULTUS.

Ut tu illos procul hinc ex *occulto* caederet. *Eun.* IV. 7. 17. Aput quem expromere omnia mea *occulta* audeam. *Heaut.* III. 3. 14.

OCCUPO.

Mors continuo ipſam *occupat*. *And.* I. 5. 62. Homini adoleſcentulo, in alio *occupato* amore. *And.* V. 1. 10. Populus ſtudio ſtupidus in funambulo animum *occuparat*. *Hec.* Prol. 5. Alia *occupatus* ſollicitudine. *Phorm.* III. 2. 17.

OCIUS. OCISSIME.

Accipe hunc à me *ocius*. *And.* IV. 3. 9. Move vero *ocius* te. *Eun.* V. 3. 7. Sequere hac me *ocius*. *Heaut.* IV. 7. 4. Quam *ociſſime* ut des. *Heaut.* IV. 8. 27. Eamus ergo ad eum *ocius*. *Phorm.* III. 3. 29.

OCULUS.

Lacrimula, quam *oculos* terendo vix vi expreſſerit. *Eun.* I. 1. 23. Rex te ergo in *oculis* geſtare. *Eun.* III. 1. 11. Sibi putans adductum ante *oculos* aemulum. *Eun.* IV. 1. 9. Ut ego unguibus facile illi in *oculos* involem venefico? *Eun.* IV. 3. 6. Hunc *oculis* ſuis noſtrarum numquam quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 10. *Oculi* illi ilico effodientur. *Eun.* IV. 6. 2. Somnum hercle ego hac nocte

nocte *oculis* non vidi meis. *Heaut.* III. 1. 82. Cave nunc iam *oculos* a meis *oculis* quoquam demoveas tuos. *Adelph.* II. 1. 16. Adoleſcenti ipſi eriperem *oculos.* *Adelph.* III. 2. 20. Hiſce *oculis* egomet vidi. *Adelph.* III. 2. 31. Di me omnes oderint, ni magis te, quam *oculos* nunc ego amo meos. *Adelph.* IV. 5. 67. Qui te amat plus quam hoſce *oculos.* *Adelph.* V. 7. 5. Numquam ante hunc diem meis *oculis* eam, quod noſſem, videram. *Hec.* V. 4. 23. Reſtabat aliud nil, niſi *oculos* paſcere. *Phorm.* I. 2. 35. Alius ab *oculis* meis illam abducet? *Phorm.* III. 3. 15. Niſi me animus fallit, aut parum proſpiciunt *oculi.* *Phorm.* V. 1. 8. Vel *oculum* exculpe. *Phorm.* V. 8. 96. Vin facere, quod tuo viro *oculi* doleant? *Phorm.* V. 9. 64.

ODI.

Amare, *odiſſe*, ſuſpicari. *Eun.* Prol. 40. Mature ut cum cognorit, perpetuo *oderit.* *Eun.* V. 4. 11. Illud rus male *odi.* *Adelph.* IV. 1. 7. Di me omnes *oderint.* *Adelph.* IV. 5. 67. Miris modis *odiſſe* coepit Soſtratam. *Hec.* I. 2. 104. Uno animo omnes ſocrus *oderunt* nurus. *Hec.* II. 1. 4.

ODIOSUS.

Aeſchinus *odioſus* ceſſat. *Adelph.* IV. 2. 49. vide Notas. *Odioſa* haec eſt aetas adoleſcentulis. *Hec.* IV. 2. 13. Enimvero ſi porro eſſe *odioſi* pergitis. *Phorm.* V. 8. 44.

ODIUM.

Veritas *odium* parit. *And.* I. 1. 41. Dignus es cum tua religione, *odium.* *And.* V. 4. 38. vide Notas. Negoti ſiquando *odium* ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Neque agri neque urbis *odium* me umquam percipit. *Eun.* V. 5. 2. Hoc fructi pro labore ab eis fero, *odium.* *Adelph.* V. 4. 17. Tundendo atque *odio* denique effecit ſenex. *Hec.* I. 2. 48. At te Di Deaeque cum tuo iſtoc *odio.* *Hec.* I. 2. 59. Audivi cepiſſe *odium* tui Philumenam. *Hec.* II. 1. 22. Qui amat, cui *odio* ipſus eſt. *Hec.* III. 2. 8. Numquam hodie *odio* tuo me vinces. *Phorm.* V. 6. 9. Neque neclegentia tua neque *odio* id fecit tuo. *Phorm.* V. 9. 27.

OEDIPUS.

Davos ſum, non *Oedipus.* *And.* I. 2. 23.

OFFENDO.

Paulum ſi ceſſaſſem, domi non *offendiſſem.* *Eun.* IV. 4. 6. Si te in platea *offendero* hac umquam. *Eun.* V. 8. 34. Texentem telam ſtudioſe ipſam *offendimus.* *Heaut.* II. 3. 44. Quonam modo nunc te *offendam* adfectam? *Hec.* III. 1. 45.

OFFERO.

Opportune te mihi *offers.* *And.* IV. 2. 3. Cui miſerae indigne per vim vitium *obtulerat.* *Adelph.* III. 2. 10. Oppido opportune te *obtuliſti* mi obviam. *Adelph.* III. 2. 24. Di tibi omnia omnes ſemper optata *offerant.* *Adelph.* V. 9. 21. Incommode illis fors *obtulerat* adventum meum. Vitium eſt *oblatum* virgini olim ab neſcio quo inprobo. *Hec.* III. 3. 10. & 23. Inſcitum *offerre* iniuriam tibi inmerenti. *Hec.* V. 1. 14. Quantam *obtuli* adventu meo laetitiam? *Hec.* V. 3. 18.

OFFICIUM.

Humani ingeni manſuetique animi *officia.* *And.* I. 1. 87. Hocineſt *officium* patris? *And.* I. 5. 1. Neutiquam *officium* liberi eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. Neque pes neque mens ſatis ſuum *officium* facit. *Eun.* IV. 5. 3. Tute attente illorum *officia* fungere. *Heaut.* I. 1. 14. Hominis frugi & temperantis functu's *officium.* *Heaut.* III. 3. 19. Malo coactus qui ſuum *officium* facit. *Adelph.* I. 1. 44. Neque boni neque liberalis functus *officium* eſt viri. *Adelph.* III. 4. 18. Functus adoleſcentuli eſt *officium* liberalis. *Phorm.* II. 1. 52. Nos noſtro *officio* nil degreſſos. *Phorm.* IV. 5. 10.

OFFIRMO.

Cenſen poſſe me *offirmare?* *Eun.* II. 1. 11. Ne tam *offirma* te. *Heaut.* V. 5. 8. Certum eſt *offirmare* viam me, quam decrevi perſequi. *Hec.* III. 5. 4.

OGGANIO.

Uſque ad aurem *obganiat.* *Phorm.* V. 9. 41.

OH.

Oh. D. Viſus ſum. *And.* III. 5. 10. vide Notas. *Oh*, tibi ego ut credam, furcifer? *And.* III. 5. 12. *Oh*, illud vide. *Eun.* IV. 4. 2. *Oh*, iniquos es. *Heaut.* V. 3. 9. *Oh*, quem egomet produxi. *Adelph.* III. 3. 48. *Oh* ſcelus. *Adelph.* V. 1. 6. *Oh*, regem me eſſe oportuit. *Phorm.* I. 2. 20. *Oh*, tu quoque aderas? *Phorm.* V. 6. 17. *Oh*, tune is eras? *Phor.* V. 8. 52.

OHE.

Ohe, iam deſine Deos uxor gratulando obtundere. *Heaut.* V. 1. 6. *Ohe*, iam. *Adelph.* IV. 7. 5. *Ohe*, actum, aiunt, ne agas. *Phorm.* II. 3. 72.

OIEÏ.

Oieï, nimiumſt. *Phorm.* IV. 3. 58. vide Notas.

EOI EÏ.

Obſecro te vero. *Eoi eï.* *Eun.* IV. 4. 47. vide Notas.

OLEO.

Obſonat, potat, *olet* unguenta; de meo. *Adelph.* I. 2. 37.

OLFACIO.

Non ſex totis menſibus prius *olfeciſſem?* *Adelph.* III. 3. 43.

OLIM.

Olim iſtuc, *olim* vere in te accidit. *And.* V. 3. 12. *Olim* aput ſaeclum prius. *Eun.* II. 2. 15. Ita non ut *olim*, ſed uti nunc. *Heaut.* III. 2. 13. Ut *olim* te oſtendiſti, nil ceſſaviſti eadem eſſe uſque adhuc. *Hec.* IV. 1. 29. Si meminiſti id quod *olim* dictumſt, ſubiice. *Phorm.* II. 3. 40.

OLUS.

Olera & piſciculos minutos. *And.* II. 2. 32.

OMEN.

Ea lege atque *omine.* *And.* I. 2. 29.

OMISSUS.

Ubi te vidi animo eſſe *omiſſo.* *Heaut.* V. 2. 9. Ne ab re ſint *omiſſiores* paulo. *Adelph.* V. 3. 45.

OMITTO.

Omitte de te dicere. *Eun.* V. 6. 19. Ut alia *omittam.* *Heaut.* III. 1. 48. *Omitte* vero triſtitiem tuam. *Adelph.* II. 4. 3. Iam vero *omitto* tuam iſtanc iracundiam. *Adelph.* IV. 7. 36. Vitam duram *omitto.* *Adelph.* V. 4. 6. vide Notas. Quin *omitto* me. *Phorm.* III. 2. 1.

OMMUTESCO.

Cenſen' me verbum potuiſſe ullum proloqui? *ommutui.* *And.* I. 5. 22. *Ommutuit.* *And.* II. 5. 10.

OMNINO.

Non inpulit me, haec nunc *omnino* ut crederem. *And.* III. 2. 44. Quia non iuſta iniuſta prorſus omnia *omnino* obſequor. *Adelph.* V. 9. 33. Quae me *omnino* lapidem, non hominem putas. *Hec.* II. 1. 17. *Omnino* abhorrere animum huic video a nuptiis. *Hec.* IV. 4. 92.

OMNIS.

Omnia experiri certumſt. *And.* II. 1. 11. Sine *omni* periculo. *And.* II. 3. 17. Novi *omnem* rem. *And.* IV. 4. 50. Qui eſſe primos ſe *omnium* rerum voluit. *Eun.* II. 2. 17. *Omnia* habeo, neque quicquam habeo. *Eun.* II. 2. 12. Conraſi *omnia.* *Heaut.* I. 1. 89. Relevi dolia *omnia*, *omnis* ſerias: *Omnis* ſollicitos habui. *Heaut.* III. 1. 51. & 52. Dixi pleraque *omnia.* *Heaut.* IV. 7. 2. *Omnia* ſibi poſt putavit eſſe prae meo commodo. *Adelph.* II. 3. 9. Si *omnia omnes* ſua conſilia conferant. *Adelph.* III. 2. 1. Reſcivit *omnem* rem. *Adelph.* V. 3. 5. Habes *omnem* rem. *Hec.* I. 2. 119. *Omnes omnia* ubi reſciſcunt. *Hec.* V. 4. 27. Ita plerique *omnes* ſumus ingenio. *Phorm.* I. 7. 20. *Omnes* congruunt. *Phorm.* II. 1. 34.

OMPHALE.

Hercules ſervivit *Omphalae.* *Eun.* V. 7. 3.

ONERO.

Remittas iam me *onerare* iniuriis. *And.* V. 1. 8. Ancillas *oneratas* veſte atque auro. *Heaut.* III. 1. 43. O fortuna, o fors ſortuna, quantis commoditatibus ero Antiphoni hunc *oneraſtis* diem? *Phorm.* V. 6. 2. Umerum hunc *onero* pallio. *Phorm.* V. 6. 4.

ONUS.

Quidvis *oneris* inpone. *And.* V. 3. 26. Eis *onera* adiuta. *Hec.* III. 2. 24. Paupertas mihi *onus* viſa eſt & miſerum & grave. *Phorm.* I. 2. 44. Audaciſſume *oneris* quidvis impone, & feret. *Phorm.* III. 3. 28.

OPERA.

In prologis ſcribundis *operam* abutitur. *And.* Prol. 5. Et nunc id *operam* do. *And.* I. 1. 130. Itane obſtinate *operam* dat? *And.* I. 5. 8. Faciam ſedulo, dabo *operam.* *Eun.* II. 3. 72. Quod in opere faciundo *operae* conſumis tuae. *Heaut.* I. 1. 21. Fruſtra *operam* opinor ſumo. *Heaut.* IV. 3. 15. *Operam* amico dat ſuo. *Heaut.* V. 1. 37. Illius *opera* nunc vivo. *Adelph.* II. 3. 8. Non fratrem videt rei *operam* dare? *Adelph.* I. 2. 15. Non mea *opera*, neque pol culpa evenit. *Hec.* II. 1. 31. In iſtis *opera* luditur. *Phorm.* II. 2. 18. Tradunt *operas* mutuas. *Phorm.* II. 1. 37.

OPERIO.

Opernere oſtium. *Heaut.* V. 1. 33. Uſque ad necem *opperiere* loris. *Adelph.* II. 1. 28. Quo pacto hoc *operiam*? *Hec.* IV. 4. 6. vide Notas.

OPINIO.

Prorſus a me *opinionem* hanc tuam eſſe ego amotam volo. *And.* III. 2. 30. Concurrunt multa, *opinionem* hanc quae mihi animo exaugeant. *Heaut.* II. 2. 3. vide Notas. Te eſſe praeter noſtram *opinionem* comperi. *Hec.* V. 1. 37.

OPINOR.

Neque, ut *opinor*, ſine tuo magno malo. *And.* I. 2. 8. Nos ſic nec *opinantes* duci falſo gaudio. *And.* I. 2. 9. Hoc ſic eſſe *opinor.* *And.* II. 3. 13. Sine dubio *opinor.* *Eun.* V. 8. 14. Ut hanc laetitiam nec *opinanti* primus obiicerem ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Fruſtra operam *opinor* ſumo. *Heaut.* IV. 3. 15. Ut ego *opinor.* *Hec.* IV. 2. 22. Ipſum eſſe *opinor*, de quo agebam. *Phorm.* II. 3. 7.

OPIS.

Quantum tibi *opis* Di dant. *Heaut.* III. 9. 31. Iuno Lucina fer *opem.* *Adelph.* III. 4. 41. Cuius nunc miſerae ſpes *opeſ*que in te uno omnes ſitae. *Phorm.* III. 1. 6. *Ope* veſtra. *Phorm.* V. 6. 2.

OPITULOR.

Si illum relinquo, eius vitae timeo: ſin *opitulor*, huius minas. *And.* I. 3. 5. Pariter nunc opera me adiuvas, ac re dudum *opitulata* es. *Phorm.* V. 3. 3. vide Notas.

OPOR-

Oportet.

Nonne *oportuit* praeſciſſe me ante? nonne prius communicatum *oportuit?* *And.* I. 5. 4. Quae adſolent, quaeque *oportet* ſigna eſſe ad ſalutem. *And.* III. 2. 1. Hanc iam *oportet* in cruciatum hinc abripi. *And.* IV. 4. 47. Quod nos capere *oportet*, haec intercipit. *Eun.* I. 1. 35. Itane fieri *oportet?* *Heaut.* III. 3. 1. Interemptam *oportuit*. *Heaut.* IV. 1. 22. Iſtocine pacto *oportet?* *Adelph.* IV. 7. 14. Eſt quod me tranſire ad forum iam *oportet*. *Hec.* II. 2. 31. Regem me eſſe *oportuit*. *Phorm.* I. 2. 20.

Opperior.

Parumper *opperire* hic. *And.* IV. 2. 31. Paululum *opperirier* ſi vis. *Eun.* V. 2. 51. Tu hic nos, dum eximus, interea *opperibere*. *Heaut.* IV. 7. 5. *Opperiar* hominem hic, ut ſalutem & conloquar. *Adelph.* III. 3. 92. Hominem ad forum iuſſi *opperiri*. *Phorm.* IV. 2. 9.

Oppido.

In anguſtum *oppido* nunc meae coguntur copiae. *Heaut.* IV. 2. 2. Dic me hic *oppido* eſſe invitam. *Heaut.* IV. 4. 12. *Oppido* opportune te obtuliſti mi obviam. *Adelph.* III. 2. 24. Enim laſſam *oppido* tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41. Eumque animo iniquo *oppido* hoc ferre aiunt. *Phorm.* V. 1. 36.

Oppidum.

Quem ego nunc credo toto me *oppido* exanimatum quaerere. *And.* II. 2. 5. Eam *oppido* eiciat. *And.* II. 3. 8. Perreptavi uſque omne *oppidum*. *Adelph.* IV. 6. 3.

Oppignero.

Num illa *oppignerare* filiam meam me invito potuit? *Heaut.* IV. 5. 46.

Oppleo.

Lacrumis *opplet* os totum ſibi. *Heaut.* II. 3. 65.

Opportune.

Ambo *opportune:* vos volo. *And.* II. 2. 8. *Opportune* hic fit mi obviam. *And.* III. 4. 11. *Opportune* te mihi offers. *And.* IV. 2. 3. vide Notas. *Opportune* advenis. *Heaut.* I. 2. 5. Ehem, *opportune:* te ipſum quaerito. *Adelph.* I. 2. 1. *Opportune* te offers. *Hec.* V. 4. 10. *Opportune* adeo argentum nunc mecum attuli. *Phorm.* IV. 3. 74.

Opportunus.

Magis *opportunus*, nec magis ex uſu tuo, nemo eſt. *Eun.* IV. 8. 47.

Oppositus.

Ager *oppoſituſt* pignori ob decem minas. *Phorm.* IV. 3. 56.

Oppressio.

Per *oppreſſionem* ut hanc mi eripere poſtulet. *Adelph.* II. 2. 30.

Opprimo.

Interea oſcitantis *opprimi*. *And.* I. 2. 10. Ne de hac re pater inprudentem *opprimat*. *And.* I. 3. 22. Interea ſomnus virginem *opprimit*. *Eun.* III. 5. 53. In ipſo articulo *oppreſſit*. *Adelph.* II. 2. 21. Ita eam *oppreſſit* calamitas. *Hec.* Alt. Prol. 22. Os *opprime*. *Phorm.* V. 8. 93.

Optato.

Optato advenis. *And.* III. 3. 1.

Optatus.

An ego occaſionem tam *optatam* amitterem? *Eun.* III. 5. 57. *Optata* loquere. *Heaut.* III. 3. 50. Di tibi omnia omnes ſemper *optata* offerant. *Adelph.* V. 9. 21.

Opticeo.

Virgo conſciſſa veſte lacrumans *opticet*. *Eun.* V. 1. 4. Quid *opticuiſti?* *Heaut.* V. 1. 65.

Opto.

Sibi inhoneſte *optavit* parere hic divitias. *And.* IV. 5. 2. Quem ego mihi potiſſimum *optem* dari? *And.* V. 5. 6. Quodvis donum praemium a me *optato*, id *optatum* feres. *Eun.* V. 8. 27. Illum ut vivat, *optant*. *Adelph.* V. 4. 20. Hunc videre ſaepe *optabamus* diem. *Hec.* IV. 4. 29. Tua quidem hercle certo vita haec expetenda *optanda*que eſt. *Phorm.* I. 3. 12.

Optume.

Davom *optume* video. *And.* II. 1. 35. Quae vera audivi, taceo, & contineo *optume*. *Eun.* I. 2. 23. Adeſt *optume* ipſe frater. *Eun.* V. 2. 66. Syrum *optume* eccum. *Heaut.* IV. 5. 9. Eccum Phidippum *optume* video. *Hec.* II. 2. 4. Qui mi conſultum *optume* velit eſſe. *Phorm.* I. 3. 1.

Optumus.

Optumae aduleſcenti. *And.* III. 2. 8. Cauſa *optumaſt*. *And.* V. 4. 46. Ita ut uſquam fuit fide quiſquam *optuma*. *Adelph.* II. 1. 7.

Opus. *Neceſſe.*

Nihil iſtac *opus* eſt arte. *And.* I. 1. 5. Mirum ni illoc homine quoque pacto *opuſt*. *Eun.* V. 8. 53. Tibi ut *opus* factoſt, face. *Heaut.* I. 1. 28. Sponſae aurum, veſtem, ancillas *opus* eſſe. *Heaut.* V. 1. 20. Plus ſcis, quid facto *opus* eſt. *Adelph.* V. 9. 39. Voſmet videte iam, remiſſan *opus* ſit vobis, redductan domum. *Hec.* IV. 4. 43. vide Notas. Enimvero voceſt *opus*. *Phorm.* V. 8. 92.

Opus. *Labor.*

Opus faciam. *Eun.* II. 1. 14. Thais maxumo te orabat *opere*. *Eun.* III. 3. 27. Quod in *opere* faciundo operae conſumis tuae. At enim me quantum hic *operis* fiat, poenitet. Qui *opere* ruſtico faciundo facile ſumptum exſercirent ſuum. *Heaut.* I. 1. 20. 21. & 22.

Digitized by Google

Nunc cum maxume *operis* aliquid facere credo. *Adelph.* IV. 1. 2.

ORATIO.

Diſſimili *oratione* ſunt factae ac ſtilo. *And.* Prol. 10. Honeſta *oratio* eſt. *And.* I. 1. 114. Ibi tum eorum inpudentiſſima *oratio* eſt. *And.* IV. 1. 10. Subſervias *orationi. And.* IV. 3. 21. Redit ad integrum eadem *oratio. Heaut.* V. 3. 8. In hac eſt pura *oratio. Heaut.* Prol. 46. Haut opinor commode finem ſtatuiſſe *orationi* militem. *Hec.* I. 2. 21. Tenui eſſe *oratione* & ſcriptura levi. *Phorm.* Prol. 5.

ORATOR.

Oratorem eſſe voluit me, non prologum. *Heaut.* Prol. 11. *Orator* ad vos venio, ornatu prologi. *Hec.* Alt. Prol. 1.

ORBUS.

Hanc eiectam recepiſſe, *orbam*, parvam. *And.* I. 3. 19. Haec virgo *orbaſt* patre. *Adelph.* IV. 5. 16. Lex eſt, ut *orbae*, qui ſunt genere proxumi, iis nubant. *Phorm.* I. 2. 75.

ORCUS.

Qui ab *orco* mortuum me reducem in lucem feceris. Ego hunc ab *orco* mortuum? *Hec.* V. 4. 12. & 35.

ORDO.

Quendam mei loci hinc atque *ordinis. Eun.* II. 2. 3. Tu iſti narra omne *ordine*, ut factum ſiet. *Eun.* V. 4. 48. vide Notas. Ut recta via rem narret *ordine* omnem. *Heaut.* IV. 3. 28. Quo pacto aut unde mi ſit, dicundum *ordine* eſt. *Phor.* IV. 1. 14.

ORIOR.

Hoc quis non credat abs te eſſe *ortum? And.* III. 2. 9. Viden me ex eodem *ortum* loco? *Eun.* II. 2. 10. Hoc putant a te eſſe *ortum. Eun.* V. 5. 44. vide Notas. Tibi a me nullaſt *orta* iniuria. *Adelph.* II. 1. 35. Haut cito mali quid *ortum* ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 99. Ex illan familia tam inliberale facinus eſſe *ortum? Adelph.* III. 4. 3. Quod peccatum a nobis *ortumſt*, corrigo. *Adelph.* IV. 3. 2. Inmerito aegritudo haec *oritur* mi abs te. *Hec.* II. 1. 26. Nova res *ortaſt. Hec.* III. 1. 18. Unde *ortum* eſt initium irae. *Hec.* III. 2. 16.

ORNAMENTUM.

Minas iam decem habet pro alimentis datas; haſce *ornamentis* conſequentur alterae. *Heaut.* III. 7. 9.

ORNATUS.

Nil *ornati*, nil tumulti. *And.* II. 2. 28. Quid iſtuc *ornati* eſt? *Eun.* II. 2. 6. Quid hoc *ornatiſt*? *Eun.* III. 4. 8. vide Notas. Orator ad vos venio, *ornatu* prologi. *Hec.* Alt. Prol. 1.

ORNO.

Munus noſtrum *ornato* verbis. *Eun.* II. 1. 8. *Orna* me. *Eun.* II. 3. 85. vide Notas. *Ornatam* ita uti quae *ornantur* ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. *Ornatus* eſſes ex tuis virtutibus. *Adelph.* II. 1. 22. Hominum homo *ornatiſſume. Phorm.* V. 6. 13.

ORO.

Poſtulo, ſive aequumſt, te *oro. And.* I. 2. 19. Quod te ego per dextram hanc *oro. And.* I. 5. 54. Gnatam ut det *oro*, vixque id exoro. *And.* III. 4. 13. *Orandi* iam finem face. *And.* V. 1. 2. Per ego te Deos *oro. And.* V. 1. 15. Thais maxumo te *orabat* opere. *Eun.* III. 3. 27. Omnis vos *oratos* volo. *Heaut.* Prol. 26. *Orando* ſurdas iam auris reddideras mihi. *Heaut.* II. 3. 89. Venit ipſus ultro, lacrumans, *orans*, obſecrans. *Adelph.* III. 4. 26. Quid ſi quid te maius *oret? Adelph.* V. 8. 18. *Oremus*, accuſemus: gravius denique minitemur. *Hec.* IV. 4. 95. Servom hominem cauſam *orare* leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62.

OS.

Uno *ore* omnes omnia bona dicere. *And.* I. 1. 69. Equidem iſtuc *os* tuum inpudens videre nimium vellem. *Eun.* III. 5. 49. Illuc vide, *os* ut ſibi diſtorſit carnufex. *Eun.* IV. 4. 3. *Os* durum. *Eun.* IV. 7. 36. Concedas aliquo ab *ore* eorum aliquantiſper. *Heaut.* III. 3. 11. Quo *ore* appellabo patrem? *Heaut.* IV. 3. 22. Sparſo *ore. Heaut.* V. 5. 18. In *oreſt* omni populo. *Adelph.* I. 2. 13. Hodie ei uſque *os* praebui. *Adelph.* II. 2. 7. Vereor coram in *os* te laudare. *Adelph.* II. 4. 5. Nulli laedere *os. Adelph.* V. 4. 10. Uno *ore* auctores fuere. *Phorm.* IV. 3. 20. Quo *ore* illum obiurgabis? *Phorm.* V. 8. 53.

OSCITO.

Interea *oſcitantis* opprimi. *And.* I. 2. 10.

OSCULOR.

Mitto iam *oſculari* atque amplexari. *Heaut.* V. 1. 27.

OSTENDO.

Velle in ea re *oſtendi*, quam ſis callidus. *And.* I. 2. 27. Tibi *oſtendam*, quid erum ſit pericli fallere. *And.* V. 2. 26. Nunc, Parmeno, te *oſtenderis*, qui vir ſies. *Eun.* II. 3. 16. vide Notas. Occaſionem mihi *oſtentam. Eun.* III. 5. 57. vide Not. In me plane Di poteſtatem ſuam omnem *oſtendere. Eun.* V. 8. 3. Tu illum numquam *oſtendiſti*, quanti penderes. *Heaut.* I. 1. 103. Qui mihi per alium *oſtendit* ſuam ſententiam. *Heaut.* II. 1. 7. Opportune te mihi in ipſo tempore *oſtendis. Hec.* IV. 4. 5. Ut olim te *oſtendiſti*, nil ceſſaviſti eadem eſſe uſque adhuc. *Hec.* IV. 1. 39. Ni mi eſſet ſpes *oſtenta. Phorm.* V. 4. 7.

Digitized by Google

Ostento.
Neque cicatrices ſuas *oſtentat. Eun.* III. 2. 30.
Ostium.
Solitudo ante *oſtium. And.* II. 2. 25. Concrepuit hinc a Glycerio *oſtium. And.* IV. 1. 58. Obſera *oſtium* intus. *Eun.* IV. 7. 25. Pultare *oſtium. Heaut.* III. 1. 1. Operuere *oſtium. Heaut.* V. 1. 33. Aperite aliquis actutum *oſtium. Adelph.* IV. 5. 26. Ipſum video ſtare ante *oſtium. Hec.* III. 4. 14. Extra *oſtium. Phorm.* V. 6. 36.
Otiose.
In aurem utramvis *otioſe* ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. *Otioſe*, nunc iam ilico hic conſiſte. *Adelph.* II. 1. 2.
Otiosus.
Animo nunc iam *otioſo* eſſe impero. *And.* V. 2. 1. Vide ut *otioſus* it. *Eun.* V. 3. 10. Diſſolvi me, *otioſus* operam ut tibi darem. *Heaut.* III. 1. 99. Quamvis etiam maneo *otioſus* hic. *Adelph.* II. 4. 15. *Otioſum* ab animo. *Phorm.* II. 2. 26.
Otium.
Viden *otium* & cibus quid facit alienus. *Eun.* II. 2. 34. Tantumne ab re tuaſt *oti* tibi? *Heaut.* I. 1. 23. *Otium* ſecutus ſum. *Adelph.* I. 1. 17. Non hercle *otiumſt* nunc mi auſcultandi. *Adelph.* III. 3. 65. Ille ſuam ſemper egit vitam in *otio*, in conviviis. *Adelph.* V. 4. 9. Ut in *otio* eſſet, potius quam in negotio. *Hec.* Alt. Prol. 18. Sumptus veſtros *otiumque* ut noſtra res poſſet pati. *Hec.* II. 1. 28. Tranſdere hominem in *otium. Phorm.* Prol. 2.
Ovis.
Ovem lupo commiſi. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Tam placidum, quam *ovis* eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. vide Notas.

P.

Pactum.
Eo *pacto. And.* I. 1. 22. Nullon *pacto? And.* I. 5. 12. Alio *pacto. And.* IV. 4. 53. Quo *pacto. Eun.* III. 1. 30. Hoc *pacto. Heaut.* III. 1. 66. Iſtocine *pacto? Adelph.* IV. 7. 14. Neque alio *pacto. Hec.* III. 5. 29. Si nullo alio *pacto. Phor.* II. 1. 71.
Paedagogus.
Quid *paedagogus* ille qui citharistriam? *Phorm.* I. 2. 94.
Paene.
Paene inluſi vitam filiae. *And.* V. 1. 3. Quam *paene* tua me perdidit protervitas. *Heaut.* IV. 6. 10. *Paene* ſero. *Adelph.* II. 4. 8. *Paene* plus quam ſat erat. *Phorm.* V. 3. 14. *Paene* exclamavi gaudio. *Phorm.* V. 6. 30.
Paenuria.
Ne illiuſmodi iam magna nobis civium *paenuriaſt. Adelph.* III. 3. 87.
Palaestra.
Fac periclum in literis, fac in *palaeſtra*, fac in muſicis. *Eun.* III. 2. 24. Ab ſua *palaeſtra* exit foras. *Phorm.* III. 1. 20.
Palam.
Continuo *palamſt. Eun.* I. 2. 24. Uti veniret *palam. Heaut.* IV. 1. 27. Eripuit *palam. Adelph.* III. 2. 30. *Palam* proferimus. *Adelph.* III. 2. 41. Ut ne id fiat *palam. Hec.* I. 2. 30. Nunc *palam* eſt. *Hec.* IV. 4. 91. Uxorem ſine mala fama *palam. Phorm.* I. 3. 17.
Pallium.
Attolle *pallium. Eun.* IV. 6. 31. Umerum hunc onero *pallio.* Pone adprehendit *pallio. Phorm.* V. 6. 4. & 23.
Palma.
In medio omnibus *palmam* eſſe poſitam. *Phorm.* Prol. 18.

Palmarius.
Quod ego mi puto *palmarium. Eun.* V. 4. 8.
Pamphila.
Pamphilam cantatum provocemus. *Eun.* III. 1. 52. Rogito, *Pamphila* quid agat. *Adelph.* IV. 4. 11.
Pamphilus.
Andriae perſona eſt.
Panis.
Quo pacto ex iure heſterno *panem* atrum vorent. *Eun.* V. 4. 17.
Pannus.
Pannis anniſque obſitum. *Eun.* II. 2. 5. *Pannis* obſita. *Heaut.* II. 3. 53.
Papae.
Papae, facie honeſta. *Eun.* II. 1. 23. *Papae*, iugularas hominem. *Eun.* III. 1. 26.
Par.
Par tu *pari* referto. *Eun.* III. 1. 55. vide Notas. Inveniam hodie, *parem* ubi referam gratiam. *Eun.* IV. 4. 51. Studet *par* referre. *Adelph.* I. 1. 49. Poſtquam *par* ingenium nactus eſt. *Hec.* I. 2. 95. Cuius conſilio fuerat ea *par* proſpici. *Hec.* IV. 1. 46. Bonas quod *par* eſt facere. *Hec.* V. 1. 13. *Par pari* ut reſpondeas. *Phorm.* I. 4. 35.
Parasitaster.
Eſt alius quidam, *paraſitaſter* paululus. *Adelph.* V. 2. 4.
Parasitus.
Paraſitus Colax. *Eun.* Prol. 30. *Paraſiti* item ut Gnathonici vocentur. *Eun.* II. 2. 33. Edax *paraſitus. Heaut.* Prol. 38.
Parce.
Vitam *parce* ac duriter agebat. *And.* I. 1. 47. Nimium *parce* facere ſumptum. *And.* II. 6. 19. Semper *parce* ac duriter ſe habere. *Adelph.* I. 1. 20.
Parco.
Novas qui ſcribunt, nil *parcunt* ſeni. *Heaut.* Prol. 43.

Laborans, quaerens, *parcens*. Tandem aliquantulum tibi *parte*. *Heaut*. I. 1. 87. & 112. Nil *pepercit*. *Adelph*. IV. 2. 23. Conſerva, quaere, *parce*. *Adelph*. V. 3. 27. Meo labori haut *parcens*. *Hec*. II. 1. 29. Hancine ego vitam *parſi* perdere? *Hec*. III. 1. 2.

PARCUS.

Ruri eſſe *parcum* & ſobrium. *Adelph*. I. 2. 15. Agreſtis, ſaevos, triſtis, *parcus*, truculentus, tenax. *Adelph*. V. 4. 12.

PARENS.

Mea Glycerium ſuos *parentes* repperit. *And*. V. 6. 5. Quem ferret, ſi *parentem* non ferret ſuum? *Parentum* iniuriae uniuſmodi ſunt ferme. *Heaut*. I. 2. 28. & 30. Non ſunt haec *parentis* dicta. *Heaut*. V. 4. 12. *Parentes* propitii. *Adelph*. I. 1. 6. Me *parenti* potius quam amori obſequi oportet. *Hec*. III. 4. 34. Res poſtputaſſe te omnes prae *parente* intellego. *Hec*. III. 5. 33.

PAREO.

Meis dictis *parere* hanc. *Hec*. IV. 1. 49.

PARIO.

Veritas odium *parit*. *And*. I. 1. 41. Di, date facultatem obſecro huic *pariundi*. *And*. I. 4. 6. Credon tibi hoc nunc, *peperiſſe* hanc e Pamphilo? *And*. III. 2. 17. Mi immortalitas *partaſt*. *And*. V. 5. 5. In *pariundo* aliquot adſuerunt liberae. *And*. IV. 4. 32. Cupio aliquos *parere* amicos beneficio meo. *Eun*. I. 2. 69. vide Notas. Ut ſolidum *parerem* hoc mi beneficium. *Eun*. V. 2. 32. Labore alieno magno *partam* gloriam verbis in ſe tranſmovet. *Eun*. III. 1. 9. Talem, niſi tu, nulla *pareret* filium. *Heaut*. V. 3. 20. *Parere* iam diu haec per annos non poteſt. *Adelph*. V. 8. 8. Et recte & tempore ſuo *pepererit*. *Hec*. IV. 1. 16. Haud exiſtumans quanto labore *partum*. *Phorm*. I. 1. 12. Mei patris bene *parta* indiligenter tutatur. *Phorm*. V. 3. 5.

PARITER.

Quem *pariter* uti his decuit, aut etiam amplius. *Heaut*. I. 1. 80. Nunc tu mihi es germanus *pariter* animo atque corpore. *Adelph*. V. 8. 34. *Pariter* nunc opera me adiuvas, ac re dudum opitulata es. *Phorm*. V. 3. 3. vide Notas.

PARMENO.

Eunuchi perſona eſt.

PARO.

Nihil iſtac opus eſt arte ad hanc rem, quam *paro*. *And*. I. 1. 5. Quod *parato* opus eſt, *para*. *And*. III. 2. 43. Ut te arbitretur ſibi *paratum* moechum. *And*. II. 1, 16. Hiſce ego non *paro* me ut rideant. *Eun*. II. 2. 18. Itan *paraſti* te? *Eun*. II. 2. 9. Cura ut ſint domi *parata*. *Eun*. III. 2. 47. *Parati* nihil eſt. *Eun*. III. 4. 4. Defenſorem *paro*. *Eun*. IV. 6. 32. Mihi magnum malum ſcio *paratum*. *Eun*. V. 4. 47. Tibi erunt *parata* verba, huic homini verbera. *Heaut*. II. 3. 115. *Paratus* ſum. *Heaut*. III. 1. 85. Nec tu aram tibi, nec precatorem *pararis*. *Heaut*. V. 2. 23. Ille bonus vir nobis pſaltriam *paravit*. *Adelph*. III. 4. 31. *Paratae* lites. *Adelph*. V. 3. 6. Aliquam puero nutricem *para*. *Hec*. IV. 4. 104. Quamnam hic fugam aut furtum *parat*? *Phorm*. I. 4. 14. Itane es *paratus* facere me advorſum omnia? *Phorm*. II. 3. 80. *Parare* in animo cupiditates. *Phorm*. V. 4. 2.

PARS.

Animum ad deteriorem *partem* adplicat. *And*. I. 2. 22. Noſtrae timeo *parti*. *And*. II. 5. 8. Utinam eſſet mihi *pars* aequa amoris tecum. *Eun*. I. 2. 12. Bonam magnamque *partem* ad te attulit. *Eun*. I. 2. 43. Sine illum priores *partes* aput me habere. *Eun*. I. 2. 71. Duras fratris *partis* praedicas. *Eun*. II. 3. 63. In interiore *parte* ut maneam ſolus cum ſola. *Eun*. III. 5. 31. Omnia peiorem in *partem*. *Eun*. IV. 2. 4. In eam *partem* accipioque & volo. *Eun*. V. 2. 37. Qnamobrem has *partis* didicerim. Ut aliqua *pars* laboris minuatur mihi. *Heaut*. Prol. 10. & 42. Quod ego eſſe in aliqua *parte* amicitiae puto. *Heaut*. I. 1. 5. vide Notas. Vehemens in utramque *partem* es nimis. *Heaut*. III. 1. 31. Ne expers *partis* eſſet de noſtris bonis. *Heaut*. IV. 1. 39. Rapere in peiorem *partem*. *Adelph*. Prol. 3. Curemus aequam uterque *partem*. *Adelph*. I. 2. 50. In iſtam *partem* potius peccato. *Adelph*. II. 1. 20. Numquam animum ad malas adducam *partis*. *Hec*. V. 3. 38. Viciſſim *partis* tuas acturuſt. *Phorm*. V. 5. 7.

PARSIMONIA.

Aut largitate nimia aut *parſimonia*. *Heaut*. III. 1. 32.

PARTICEPS.

Meus *particeps*. *Heaut*. I. 1. 98. Cuius te fieri *participem* cupis. *Heaut*. III. 1. 19.

PARTIM.

Partim ſum earum exactus, *partim* vix ſteti. *Hec*. Alt. Prol. 7. *Partim* quae perſpexi his oculis, *partim* quae accepi auribus. *Hec*. III. 3. 3.

PARTURIO.

Parturire eam, neque gravidam eſſe ex te, ſolus conſcius. *Hec*. III. 3. 32.

PARTUS.

Cui committas primo *partu* mulierem. *And*. I. 4. 3. *Partus* inſtabat prope. *Adelph*. III. 2. 9. Iamne *partus* adſiet. *Adelph*. IV. 4. 11. Ut clam eve-

Digitized by Google

evenlat *partus* patrem, *Hec.* III. 3. 36. Omnis nos celari volueris *partum.* *Hec.* IV. 3. 16.

PARUM.

Primo proceſſit *parum.* *Parum* ſuccedis quod ago. *And.* IV. 1. 47. & 55. *Parum* perſpexe eius mihi videre audaciam. *Eun.* V. 2. 61. Si una haec dedecori eſt *parum.* *Heaut.* II. 3. 93. Quod tu me feciſſe aibas *parum.* *Heaut.* V. 1. 51. Hoc lautumſt *parum.* *Adelph.* III. 3. 71. Conſulitis *parum.* *Adelph.* V. 9. 36. Promoveo *parum.* *Hec.* IV. 4. 81. *Parum* mihi proſit. *Hec.* IV. 1. 16. Ne *parum* leno ſies. *Phorm.* III. 2. 23. *Parum* proſpiciunt oculi. *Phorm.* V. 1. 8.

PARUMPER.

Parumper opperire hic. *And.* IV. 2. 31.

PARVOLUS. PARVULUS.

A *parvulo.* *And.* I. 1. 8. *Parvolam* puellam. *Eun.* I. 2. 28. Illam aluit *parvolam.* *Eun.* V. 2. 52. A pueris *parvolis.* *Adelph.* III. 4. 48.

PARVUS.

Parvae conſuetudinis cauſa. *And.* I. 1. 84. *Parvi* pendo. *And.* III. 2. 46. A *parvis.* *And.* III. 3. 7. *Parva* virgo. *And.* V. 4. 21. Forſan *parvam* hic habeat mihi fidem. *Eun.* I. 2. 117. Num *parva* cauſa, aut prava ratioſt? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. *Parvi* pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. Meam operam deputat *parvi* preti. *Hec.* V. 3. 1. Itan *parvam* mihi fidem eſſe aput te? *Phorm.* V. 3. 27.

PASCO.

Reſtabat aliud nil, niſi oculos *paſcere.* *Phorm.* I. 2. 35.

PASIBULA.

Chremetis filia, eadem quae Glycerium. *And.* V. 4. 42.

PASSUS.

Capillus *paſſus*, nudus pes. *Phorm.* I. 2. 56.

PATEFACIO.

Quantam eii feneſtram ad nequitiem *patefeceris.* *Heaut.* III. 1. 72. Quae numquam nullo *patefecit* loco. *Hec.* III. 1. 23. Sin *patefit.* *Phorm.* V. 4. 6.

PATEO.

Quia vero haec mihi *patent* ſemper fores. *Eun.* I. 2. 9. Nunc tibi *patet* foris haec. *Eun.* II. 2. 51. vide Notas. Poſtulo, ut sua mihi domus te praeſente abſente *pateat.* *Eun.* V. 8. 29.

PATER.

Hocineſt officium *patris?* *And.* I. 5. 1. *Patris* pudor. *And.* I. 5. 27. Pro peccato magno paulum ſupplici ſatis eſt *patri.* *And.* V. 3. 32. *Pater* mi & mater mortui. *Eun.* III. 3. 11. Via pervolgata *patrum.* *Heaut.* I. 1. 49. Habes *patrem* quendam avidum, miſerum, atque aridum. *Heaut.* III. 2. 15. Facili me utetur *patre.* *Heaut.* II. 1. 5. Ut *pater* omnem de me eiecerit animum *patris?* *Heaut.* V. 2. 1. Hoc *pater* ac dominus intereſt. *Adelph.* I. 1. 51. Natura tu illi *pater* es, conſiliis ego. *Adelph.* I. 2. 46. Haec virgo orbaſt *patre.* *Adelph.* IV. 5. 16. Pro *patre* huic eſt. *Adelph.* V. 8. 28. Hunc videre ſaepe optabamus diem, cum ex te eſſes aliquis, qui te appellaret *patrem.* *Hec.* IV. 4. 30. Lenem *patrem* illum factum me eſſe acerrimum. *Phorm.* II. 1. 32.

PATERNUS.

Matres filiis auxilio in *paterna* iniuria eſſe ſolent. *Heaut.* V. 2. 39. Haut *paternum* iſtuc dediſti. *Adelph.* III. 4. 4. *Paternum* amicum me adſimulabo virginis. *Phorm.* I. 2. 78.

PATINA.

Animus eſt in *patinis.* *Eun.* IV. 7. 46. Tamquam in ſpeculum, in *patinas* inſpicere iubeo. *Adelph.* III. 3. 74.

PATIOR.

Me tam leni *paſſus* animo eſt uſque adhuc. *And.* I. 5. 27. Quidvis *patiar.* *And.* II. 3. 0. Ne iſtuc tam iniquo *patiare* animo. *Eun.* II. 1. 6. Neque plagas *pati* poſſum. *Eun.* II. 2. 13. Non poſſum *pati*, quin tibi caput demulceam. *Heaut.* IV. 5. 13. Ego haut minus aegre *patior.* *Heaut.* V. 2. 5. Vix humane *patitur.* *Adelph.* I. 2. 65. Ubi non quit *pati.* *Adelph.* I. 2. 108. Sumptus veſtros otiumque ut noſtra res poſſet *pati.* *Hec.* II. 1. 28.

PATRIA.

Honeſte in *patria* pauper viveret. *And.* IV. 5. 3. vide Notas. Carens *patria.* *Heaut.* I. 1. 85. Tam ob parvolam rem paene e *patria?* *Adelph.* II. 4. 11.

PATRISSO.

Laudo: *patriſſas*: abi, virum te iudico. *Adelph.* IV. 2. 25.

PATRIUS.

Patrium monumentum. *Eun.* Prol. 13. *Patria* qui abligurrierat bona. *Eun.* II. 2. 4. Hoc *patrium* eſt. *Adelph.* I. 1. 49. *Patria* potitur commoda. *Adelph.* V. 4. 17. *Patrio* animo victus. *Hec.* II. 2. 2.

PATROCINOR.

Vos me indotatis modo *patrocinari* fortaſſe arbitramini. *Phorm.* V. 8. 46.

PATRONA.

Te mihi *patronam* capio. *Eun.* V. 2. 48.

PATRONUS.

Huic ipſi eſt opus *patrono*, quem defenſorem paro. *Eun.* IV. 6. 32. Tu es *patronus*, tu pater. *Adelph.* III. 4. 10. Iſtunc *patronum* mulieris. *Phor.* II. 2. 77.

PATRUUS.

Mi *patrue*, ſalve. *Phorm.* II. 1. 24. Manſurus *patruum* pater eſt. *Phorm.* III. 1. 16. *Patruum* video cum patre adſtantem. *Phorm.* IV. 3. 2.

PAUCI.

PAUCI.

Paucis te volo. *And.* I. 1. 2. Fere in diebus *paucis*, quibus haec acta ſunt. *And.* I. 1. 77. *Paucis* ſcies. *And.* III. 3. 4. vide Notas. Licetne *pauca?* *And.* V. 3. 22. Audite *paucis*. *Eun.* V. 8. 37. *Paucis* dabo. *Heaut.* Prol. 10. Auſculta *paucis*. *Adelph.* V. 3. 20. Per pol quam *paucis* reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Ut ad *pauca* redeam. *Hec.* I. 2. 60. Audi *paucis*. *Hec.* III. 5. 60.

PAUCULI.

Loquitor *paucula*. *Heaut.* IV. 6. 24. Diebus *pauculis* poſt. *Hec.* I. 2. 68.

PAVEO.

Id *paves*, ne ducas tu illam. *And.* II. 2. 12. Mihi *paveo*. *Phorm.* I. 4. 10.

PAVITO.

Philumenam *pavitare* neſcio quid dixerunt. *Hec.* III. 1. 41.

PAULATIM.

Cautim & *paulatim* dabis. *Heaut.* IV. 8. 29. Cyathos ſorbilans *paulatim* hunc producam diem. *Adelph.* IV. 2. 52. *Paulatim* plebem primulum facio meam. *Adelph*, V. 6. 10. Animus *paulatim* elapſuſt Bacchidi. *Hec.* I. 2. 94.

PAULISPER.

Paulisper mane. *Adelph.* II. 2. 45. Congrum iſtum ſinito in aqua ludere *paulisper*. *Adelph.* III. 3. 24.

PAULO.

Siqua eſt habitior *paulo*, pugilem eſſe aiunt. *Eun.* II. 3. 24. *Paulo* qui eſt homo tolerabilis. *Heaut.* I. 2. 31. Ubi adbibit plus *paulo*. *Heaut.* II. 1. 8. Metuas ne ab re ſint omiſſiores *paulo*. *Adelph.* V. 3. 45.

PAULULO.

Si nequeas *paululo*, at quanti queas. *Eun.* I. 1. 30. *Paululo* tum erat contenta. *Heaut.* III. 1. 35.

PAULULUM.

Paululum obſoni. *And.* II. 2. 23. Sine *paululum* ad me redeam. *And.* III. 5. 16. Tum tu igitur *paululum* da mihi operae. *Eun.* II. 2. 50. Concede iſtuc *paululum*, audin? etiam nunc paulum. *Eun.* IV. 4. 38. vide Notas. *Paululum* opperirier ſi vis. *Eun.* V. 2. 51. Si *paululum* modo quid te fugerit. *Heaut.* II. 3. 75. Ut ne *paululum* quidem ſubolat. *Heaut.* V. 1. 26. vide Notas. Si nunc de tuo iure conceſſiſſes *paululum*. *Adelph.* II. 2. 9. Spatium ſacrificandi dabitur *paululum*. *Phorm.* IV. 4. 21.

PAULUM.

Quis pudor *paulum* adeſt. *And.* IV. 1. 6. Pro peccato magno *paulum* ſupplici ſatis eſt patri. *And.* V. 3. 32. *Paulum* ſi ceſſaſſem. *Eun.* IV. 4. 5. Quaſi vero *paulum* interſiet. *Eun.* IV. 4. 18. Concede iſtuc paululum. Audin? etiam nunc *paulum*. *Eun.* IV. 4. 38. vide Notas. Quid feceras? *paulum* quid. Eho *paulum* inpudens. An *paulum* hoc eſſe tibi videtur? *Eun.* V. 2. 17. & 18. Concede *paulum* iſtuc. Quod des, *paulumſt*. *Eun.* V. 8. 38. & 45. *Paulum* hoc negoti mi obſtat. *Heaut.* III. 1. 89. *Paulum* lucri. *Heaut.* IV. 4. 25. Agelli eſt hic ſub urbe *paulum*. *Paulum* id autem eſt? *Adelph.* V. 8. 26. & 27. Huic aliquid *paulum* prae manu dederis. *Adelph.* V. 9. 23. vide Notas. *Paulum* vobis acceſſit pecuniae. *Hec.* III. 5. 56. vide Notas. Concede hinc a foribns *paulum*. *Phorm.* V. 1. 14. vide Notas.

PAULUS.

Paulo momento. *And.* I. 5. 31. *Paulo* ſumptu. *Adelph.* V. 4. 22. Cupiditates quas *paulo* mederi poſſis. *Phorm.* V. 4. 3.

PAUPER.

Honeſte in patria *pauper* viveret. *And.* IV. 5. 3. Apparet ſervum hunc eſſe domini *pauperis*. *Eun.* III. 2. 33. Propter miſericordiam addunt *pauperi*. *Phorm.* II. 1. 47. In ſervitutem *pauperem* ad ditem dari. *Phorm* IV. 3. 48.

PAUPERCULUS.

Anus *paupercula*. *Heaut.* I. 1. 44. Habitant hic quaedam mulieres; *pauperculae*. *Adelph.* IV. 5. 13.

PAUPERIES.

In Aſiam hinc abii propter *pauperiem*. *Heaut.* I. 1. 59.

PAUPERTAS.

Paupertatem una pertulimus gravem. *Adelph.* III. 4. 50. *Paupertas* mihi onus viſa eſt & miſerum & grave. *Phorm.* I. 2. 44. Quanta quanta haec mea *paupertas* eſt. *Phorm.* V. 8. 10.

PAUXILLULUM.

Erat ei de ratiuncula iam pridem aput me reliqüum *pauxillulum*. *Phorm.* I. 1. 3.

PAX.

Infecta *pace*. Indutiae, bellum, *pax* rurſum. *Eun.* I. 1. 8. & 16. *Pace* quod fiat tua. *Eun.* III. 2. 13. Patris *pacem* in leges conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Exeo ut *pacem* conciliem. *Heaut.* V. 5. 2.

PAX!

Capillus ſparſus, promiſſus, circum caput reiectus neclegenter, *pax!* *Heaut.* II. 3. 50. vide Notas. Unus eſt dies dum argentum eripio: *pax!* *Heaut.* IV. 3. 39.

PECCATUM.

An ut pro huius *peccatis* ego ſupplicium ſufferam? pro *peccato* magno paulum ſupplici ſatis eſt patri. *And.* V. 3. 17. & 32. Si id eſt *peccatum*, peccatum inprudentiaſt. *Eun.* Prol. 27. Et cognoſcendi & ignoſcendi dabitur *peccati* locus. *Heaut.* II. 1. 6. Neſcio quid *peccati* portat haec purgatio. *Heaut.* IV. 1. 12. Tot *peccata* in

in hac re oſtendis. *Heaut.* IV. 1. 21. Matres omnes filiis in *peccato* adiutrices. *Heaut.* V. 2. 39. Maledicta, famam, meum amorem, & *peccatum* in ſeſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Quod *peccatum* a nobis ortumſt, corrigo. *Adelph.* IV. 3. 2. Iam *peccatum* primum id magnum, magnum at humanum tamen. *Adelph.* IV. 5. 53. Aetate ea ſum, ut non ſiet *peccato* mi ignoſci aequum. *Hec.* V. 1. 10. Egomet me novi & *peccatum* meum. *Phor.* I. 4. 39. Vides *peccatum* tuum hoc eſſe elatum foras. Venias mihi precibus lautum *peccatum* tuum? *Phorm.* V. 8. 65. & 80.

PECCO.

Quid commerui aut *peccavi*, pater? *And.* I. 1. 112. Si id *peccare* eſt, fateor id quoque. *And.* V. 3. 25. Si id eſt peccatum, *peccatum* inprudentiaſt Poetae. *Eun.* Prol. 27. *Peccatum* a me maxumumſt. *Heaut.* I. 1. 106. Quid eſt quod *peccem. Heaut.* V. 3. 6. Si quid *peccat*, mihi *peccat. Adelph.* I. 2. 35. & 36. In iſtam partem potius *peccato* tamen. *Adelph.* II. 1. 20. Hoc *peccatum* in virginem eſt civem. *Adelph.* IV. 7. 7. Si quid eſt *peccatum* a nobis, profer. *Hec.* II. 2. 11. De te quidem *peccando* detrimenti nil fieri poteſt. *Hec.* II. 1. 37. *Peccandi* cum ipſe de ſe finem fecerit. *Phorm.* Prol. 23. vide Notas. Cave ne in cognatam *pecces. Phorm.* V. 3. 20.

PECTUS.

Victo *pectore. Eun.* II. 3. 23. *Pectore* conſiſtere nil conſili quit. *Adelph.* IV. 4. 4.

PECUNIA.

Non nunc *pecunia* agitur. *Heaut.* III. 1. 67. Prius proditurum te tuam vitam, & prius *pecuniam* omnem. *Heaut.* III. 1. 71.

PEDETEMPTIM.

Di bene vortant, quod agas: *pedetemptim* tamen. *Phor.* III. 3. 19.

PEDISEQUA.

Accedo ad *pediſequas. And.* I. 1. 96.

PEIOR.

Omnia *peiorem* in partem. *Eun.* IV. 2. 4. Melius, *peius*, proſit, obſit. *Heaut.* IV. 1. 30. Rapere in *peiorem* partem. *Adelph.* Prol. 3.

PELLICIO.

Ne me in breve *pellicias* tempus gaudio hoc falſo frui. *Hec.* V. 4 2. vide Notas. Is ſenem per epiſtolas *pellexit. Phor.* I. 2. 18.

PELLO.

Iſtum aemulum, quod poteris, ab ea *pellito. Eun.* II. 1. 9. Miles *pelletur* foras. Facile *pellas* ubi velis. *Eun.* V. 8. 11. ubi vide Notas, & 50. Qui illum ad laborem hinc *pepulerim. Heaut.* I. 1. 113. vide Notas. Tune has *pepuliſti* fores? *Adelph.* IV. 5. 4. Quiſnam a me *pepulit* tam graviter fores? *Adelph.* V. 3. 2.

PENATES.

Ego Deos *Penatis* hinc ſalutatum domum devortar. *Phor.* II. 1. 81.

PENDEO.

Tu iam *pendebis. Eun.* V. 6. 20. In ſpe *pendebit* animi. *Heaut.* IV. 4. 5. Animus tibi *pendet. Adelph.* II. 2. 18. Ego plectar *pendens. Phorm.* I. 4. 42.

PENDO.

Parvi *pendo. And.* III. 2. 46. Ego non flocci *pendere. Eun.* III. 1. 21. Nihili *penderem. Eun.* I. 2. 14. Tu illum numquam oſtendiſti quanti *penderes. Heaut.* I. 1. 103. Syrus mihi tergo poenas *pendet. Adelph.* IV. 4. 6. Amari & magni *pendi* poſtulo. *Adelph.* V. 4. 25.

PENES.

Iſtaec iam *penes* vos pſaltria eſt? *Adelph.* III. 3. 34. Illorum eſſe culpam hanc credidi, quae te eſt *penes. Hec.* IV. 1. 20.

PENICULUS.

Peniculon pugnare cogitas? *Eun.* IV. 7. 7.

PENUS.

Patris *penum* omnem congerebam. *Eun.* II. 3. 19.

PER.

Quod te ego *per* dextram hanc oro. *And.* I. 5. 54. Nunc *per* hunc nullaſt mora. *And.* III. 4. 14. *Per* me ſtetiſſe ut credat. *And.* IV. 2. 18. *Per* tempus advenis. *And.* IV. 4. 44. Neque ſcibat, neque *per* aetatem etiam potis erat. *Eun.* I. 2. 33. vid. Not. *Per* pluviam fucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41. vide Notas. *Per* ſilentium. *Heaut.* Prol. 36. *Per* fallacias. *Heaut.* V. 4. 18. Dum *per* aetatem licet. *Adelph.* I. 2. 28. *Per* vim. *Adelph.* III. 2. 10. Duci *per* viam. *Adelph.* V. 7. 23. Parere *per* annos non poteſt. *Adelph.* V. 8. 8. Quo lubet cruciatu *per* me exquire. *Hec.* V. 2. 7. *Per* tumultum. *Phorm.* Prol. 33. *Per* Deos atque homines. *Phorm.* V. 2. 37.

PERBENIGNE.

Magis te quam oculos nunc ego amo meos. M. *Perbenigne. Adelph.* IV. 5. 67.

PERCARUS.

Hui, *percaraſt.* P. Iſtaec vero vilis eſt. *Phorm.* III. 3. 25.

PERCELLO.

Quo trudis? *perculeris* iam tu me. *Eun.* II. 3. 88.

PERCIPIO.

Neque agri neque urbis odium me umquam *percipit. Eun.* V. 5. 2.

PERCITUS.

Incredibili re atque atroci *percitus. Hec.* III. 3. 17.

PERCONTOR.

Set quos *perconter* video. *And.* IV. 5. 5. Ubi inveſtigem, quem *perconter*, incertus ſum. *Eun.* II. 3. 2. Vel me monere hoc vel *percontari* puta. *Heaut.* I. 1. 26. Hoc *percontarier* deſiſte. *Hec.* I. 2. 29. Tua quod nil refert, *percontari* deſinas. *Hec.* V. 4. 12.

PERCONTUMAX.

Percontumax rediſti huc nobis. *Hec.* III. 5. 54.

PERCUPIO.

Viſne domi opperiamur potius, quam hic ante oſtium? CH. Immo *percupio.* *Eun.* V. 2. 57.

PERCURRO.

Properans *percurro* ad forum. *And.* II. 2. 18. Curriculo *percurre.* *Heaut.* IV. 4. 11.

PERCUTIO.

Percuſſit ilico animum. *And.* I. 1. 98.

PERDITE.

Hanc amare coepit *perdite.* *Phorm.* I. 2. 32.

PERDO.

Cur te is *perditum?* *And.* I. 1. 107. Tu rem inpeditam & *perditam* reſtituas? *And.* III. 5. 13. Et me & te inprudens *perdidi.* *And.* IV. 1. 18. Miſer, quod habui, *perdidi.* *Eun.* II. 2. 6. Ut illum Di Deae omnes ſenium *perduint.* *And.* II. 3. 11. At te Di *perdant.* *Eun.* III. 1. 41. Et re ſalva & *perdita.* *Eun.* II. 2. 27. Hominem *perditum* miſerumque. *Eun.* III. 1. 28. Sumat, conſumat, *perdat*, decretumſt pati. *Heaut.* III. 1. 56. Cur *perdis* adoleſcentem nobis? *Adelph.* I. 1. 36. Non tu hoc argentum *perdis*, ſet vitam tuam. *Adelph.* III. 3. 56. Serveſne an *perdas* totum, dividuum face. *Adelph.* II. 2. 33. Ut te cum tua monſtratione magnus *perdat* Iupiter. *Adelph.* IV. 6. 2. Adoleſcens luxu *perditus.* *Adelph.* IV. 7. 42. Di illum *perduint.* *Hec.* III. 4. 27. Nomen *perdidi.* *Phorm.* III. 3. 39.

PERDOCTUS.

Perdoctaſt probe. *Heaut.* II. 3. 120.

PERDOLET.

Tandem *perdoluit.* *Eun.* I. 2. 75.

PERDUCO.

Filium *perduxere* illuc meum. *And.* I. 1. 54.

PERDURO.

Non hercle hic quidem *perdurare* quiſquam, ſi ſic fit, poteſt. *Adelph.* IV. 2. 15. vide Notas. Non poſſe aput vos ſe *perdurare.* *Hec.* II. 2. 27.

PEREGRE.

Peregre rediens. *Phorm.* II. 1. 13.

PEREGRINUS.

Pro uxore habere hanc *peregrinam.* *And.* I. 1. 119. Adeone eſt demens? ex *peregrina?* *And.* III. 1. 11. Quicum res tibi eſt, *peregrinus* eſt. *Eun.* IV. 6. 21.

PEREO.

Pereo funditus. *And.* I. 5. 9. Prudens ſciens, vivus videnſque *pereo.* *Eun.* I. 1. 28. Acta haec res eſt. *Perii.* *Heaut.* III. 3. 3. Perpetuo *perierim.* *Adelph.* II. 4. 19. *Periiſſe* me una haut dubium eſt. *Hec.* III. 1. 46. Certum eſt perſequi aut *perire.* *Phorm.* III. 3. 19.

PERFECTOR.

Mearum voluptatum omnium inventor, inceptor, *perfector.* *Eun.* V. 8. 5.

PERFERO.

Facile omnes *perferre* ac pati. *And.* I. 1. 35. Paupertatem una *pertulimus* gravem. *Adelph.* III. 4. 50. Suo me ingenio *pertulit.* *Hec.* III. 1. 22. Voſtrum amorem *pertuli.* *Hec.* V. 1. 18.

PERFICIO.

Tempus promiſſa iam *perfici.* *And.* IV. 1. 7. Quam ioco rem voluiſti a me tandem, quin *perfeceris?* *Eun.* I. 2. 100. *Perfice* hoc mi perpetuo. *Heaut.* IV. 8. 22. Haut deſinam, donec *perfecero* hoc. *Phorm.* II. 3. 73.

PERFORTITER.

Fortiter. Hui *perfortiter.* *Adelph.* IV. 2. 28.

PERFUNGOR.

Dum aetatis tempus tulit, *perfuncta* ſatis ſum. *Hec.* IV. 2. 18.

PERGO.

Tu tamen idem has nuptias *perge* facere ita ut facis. *And.* III. 2. 42. Si mihi *perget* quae volt dicere, ea quae non volt audiet. *And.* V. 4. 17. Quis hic eſt, qui huc *pergit?* *Eun.* II. 1. 22. *Perge* porro. *Heaut.* II. 3. 105. Ceſſo ad eum *pergere?* *Adelph.* IV. 2. 47. Horſum *pergunt.* *Hec.* III. 4. 35. Ad eum recta *pergit.* *Phorm.* I. 2. 62. *Perge* eloqui. *Phorm.* IV. 3. 36. *Pergin* credere? *Phorm.* V. 9. 7.

PERGRAVIS.

Levia ſunt, quae tu *pergravia* eſſe in animum induxti tuum. *Hec.* III. 1. 12.

PERHIBEO.

Si vos volis *perhiberi* probos. *Adelph.* III. 4. 59.

PERICLUM.

Satis cum *periclo.* *And.* I. 1. 104. Iſtuc ipſum nil *pericli* eſt. *And.* II. 2. 13. Sine omni *periclo.* *And.* II. 3. 17. Huius *periclo* fit. *And.* III. 1. 22. Qui ſcias, niſi *periclum* feceris. CH. At iſtuc *periclum* in filia fieri, grave eſt. *And.* III. 3. 33. & 34. Capitis *periclum* adire. *And.* IV. 1. 53. Satis *pericli* incepi adire. *And.* V. 1. 2. vide Notas. Fac *periclum* in literis. *Eun.* III. 2. 23. *Periclum* ex aliis facito. *Heaut.* II. 1. 9. Tuum eſſe in potiundo *periclum* non vis. *Heaut.* II. 3. 82. Quo modo minimo *periclo* id demus adoleſcentulo. *Heaut.* III. 1. 68. Ut *periclum* etiam a fame mihi ſit. *Heaut.*

V.

Digitized by Google

V. 2. 27. Potius quam venias in *periclum*. *Adelph.* II. 2. 32. Si *periclum* in te ullum ineſt. *Hec.* III. 1. 46. Nihil tibi eſt a me *pericli*. *Hec.* V. 1. 9. Aliis aliunde eſt *periclum*. *Phorm.* II. 2. 19. Neſcis, quo in metu, & quanto in *periclo* ſimus. *Phorm.* I. 2. 8.

PERINDE.

Haec *perinde* ſunt ut illius animus, qui ea poſſidet. *Heaut.* I. 2. 21.

PERINTHIA.

Nomen Comoediae Menandri. *And.* Prol. 9. & 13.

PERIURUS.

Leno, *periurus*, peſtis. *Adelph.* II. 1. 35.

PERLIBERALIS.

Perliberalis viſaſt. *Hec.* V. 4. 24. & *Phorm.* V. 3. 32.

PERLONGE.

Perlongeſt. CH. ſet tanto ocius properemus. *Eun.* III. 5. 61.

PERMAGNI.

Illud *permagni* referre arbitror. *Heaut.* III. 1. 58.

PERMANEO.

Ira tam *permanſit* diu. *Hec.* III. 1. 25.

PERMANO.

Ne aliqua ad patrem hoc *permanet*. *Adelph.* II. 4. 19.

PERMITTO.

Bona noſtra haec tibi *permitto*. *And.* I. 5. 61. Et me & meum amorem & famam *permitto* tibi. *Heaut.* II. 3. 110. Tibi, pater, *permittimus*. *Adelph.* V. 9. 38. Eius iudicio *permitto* omnia. *Phorm.* V. 9. 56.

PERMULTUM.

Haut *permultum* a me aberit infortunium. *Heaut.* IV. 2. 1. vide Notas.

PERNEGO.

Id vero *pernegat*. *Eun.* Prol. 34.

PERNICIES.

Inſtructa pulchre ad *perniciem*. *Heaut.* III. 1. 41. *Perniciés* communis aduleſcentium. *Adelph.* II. 1. 34.

PERNIMIUM.

Tu quoque *per* parce *nimium*. *And.* II. 6. 24. vide Notas. Nimium inter vos, *pernimium* intereſt. *Adelph.* III. 3. 39.

PERNOCTO.

Si hic *pernocto*. *Adelph.* IV. 1. 15. Qui *pernoctares* foris. *Hec.* IV. 1. 24.

PERNOSCO.

Rem cognoſcite, ut *pernoſcatis*. *And.* Prol. 25. Non ſatis *pernoſti* me etiam, qualis ſim. *And.* III. 2. 23. Animum attendite, ut *pernoſcatis*. *Eun.* Prol. 45. *Pernoſcite* furtumne factum exiſtumetis. *Adelph.* Prol. 12.

PEROPUS.

Peropuſt, aut hunc cum ipſa, aut de illa me adverſum hunc loqui. *And.* I. 5. 30. vide Notas.

PERPAUCI.

Perpaucorum hominumſt. *Eun.* III. 1. 19. *Per* pol quam *paucis* reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas.

PERPELLO.

Uſque adeo donec *perpulit*. *And.* IV. 1. 38. *Perpuliſti* me. *And.* V. 1. 9.

PERPERAM.

Eo *perperam* dixi. *Phorm.* V. 1. 18.

PERPES.

Si *perpetem* hanc vis eſſe adfinitatem. *Hec.* II. 2. 10. vide Notas.

PERPETIOR.

Ego non poſſe arbitror me *perpeti*. *And.* III. 3. 32. Non *perpeti* meretricum contumelias. *Eun.* I. 1. 3. Quidvis poſſem *perpeti*. *Eun.* I. 2. 97. Cenſen poſſe me offirmare & *perpeti*? *Eun.* II. 1. 12. Nunc eſt profecto interfici cum *perpeti* me poſſum. *Eun.* III. 5. 3.

PERPETUO.

Illum hanc *perpetuo* habere. *And.* III. 3. 32. *Perpetuo* oderit. *Eun.* V. 4. 11. *Perpetuo* perierim. *Eun.* V. 8. 13. Perfice hoc mi *perpetuo*. *Heaut.* IV. 8. 21.

PERPETUUS.

Triduo hoc *perpetuo*. Hunc diem *perpetuum* in laetitia degere. *Adelph.* IV. 1. 4. & 6. Utinam hoc *perpetuum* fiat gaudium. *Adelph.* V. 9. 15. Biennium *perpetuum*. *Hec.* I. 2. 12. O fortuna, ut numquam *perpetua* es data. *Hec.* III. 3. 46. vide Notas. Adfinitatem hanc ſane *perpetuam* volo. *Hec.* IV. 4. 14.

PERPLACET.

Habeo propemodum quam volo. SO. *Perplacet*. *Heaut.* V. 5. 22.

PERPLEXE.

Perplexe loqui. *Eun.* V. 1. 1.

PERPLUO.

Plenus rimarum ſum, hac atque illac *perpluo*. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas.

PERPULCHER.

Perpulchra credo dona, aut noſtris ſimilia. *Eun.* III. 2. 15. vide Notas.

PERQUAM.

Fortiter. SY. *Perquam*. *Adelph.* IV. 2. 27.

PERREPTO.

Perreptavi uſque omne oppidum. *Adelph.* IV. 6. 3.

PERSANCTE.

Deierat *perſancte*. *Hec.* V. 2. 5.

PERSCITUS.

Per ecaſtor *ſcitus* puer eſt natus Pamphilo. *And.* III. 2. 6.

PERSENTISCO.

Ne tu id *perſentiſceres*. *Heaut.* IV. 5. 21. Quot res dedere, ubi poſſem *perſentiſcere*! *Heaut.* V. 1. 43.

PERSEQUOR.

Hereditatem *perſequi*. *And.* IV. 5. 20. Bellum fugiens meque in Aſiam *perſequens*. *And.* V. 4. 32. Ego meum ius *perſequar*.

ſequar. Adelph. II. 1. 9. Certum offirmare eſt viam me, quam decrevi *perſequi. Hec.* III. 5. 4. Ex uſu quod eſt, id *perſequar. Hec.* IV. 3. 10. Quoquo hinc aſportabitur terrarum, certum eſt *perſequi. Phorm.* III. 3. 58.

PERSOLVO.

Quod habui ſummum, pretium *perſolvi* tibi. *And.* I. 1. 12.

PERSONA.

Paraſiti *perſonam* inde ablatam & militis. *Perſonas* transtuliſſe in Eunuchum ſuam. *Perſonis* iiſdem uti. *Eun.* Prol. 26. 32. & 35.

PERSPICAX.

Ad has res quam ſit *perſpicax. Heaut.* II. 3. 129. Ego me non tam aſtutum neque ita *perſpicacem* eſſe id ſcio. *Heaut.* V. 1. 1.

PERSPICIO.

Prius, quam tuum animum *perſpexerit. And.* II. 3. 4. Parum *perſpexe* eius mihi videre andaciam. *Eun.* V. 2. 61. vide Notas. Partim quae *perſpexi* his oculis, partim quae accepi auribus. *Hec.* III. 3. 3. Cuius tu fidem in pecunia *perſpexeris. Phorm.* I. 2. 10.

PERSTREPO.

Perſtrepunt; ita ut fit, domini ubi abſunt. *Eun.* III. 5. 52.

PERSUADEO.

Tam facile potueris *perſuadere* illi. *Heaut.* II. 3. 122. *Perſuaſit* ille inpurus. *Adelph.* III. 3. 6. *Perſuaſit* nox, amor, vinum, adoleſcentia. *Adelph.* III. 4. 24. *Perſuaſumſt* homini. *Phorm.* I. 2. 85.

PERTEMPTO.

Simulavi, vos ut *pertemptarem. And.* III. 4. 9.

PERTENDO.

Si incipies, neque *pertendes* naviter. *Eun.* I. 1. 6. Video non licere, ut coeperam, hoc *pertendere. Heaut.* V. 5. 9.

PERTERREFACIO.

Perterrefacias Davom: obſerves filium. *And.* I. 1. 542.

PERTERREO.

Hunc *perterrebo* ſacrilegum. *Eun.* V. 3. 13.

PERTIMESCO.

Quid *pertimui* autem belua? *Phorm.* IV. 2. 11.

PERTINACIA.

Similis *pertinaciaſt. Hec.* II. 1. 5. Quae haec eſt *pertinacia? Hec.* III. 5. 46.

PERTURBO.

Iam *perturbavi* omnia. *And.* III. 4. 22. Tu ſola exorere, quae *perturbes* haec, tua inprudentia. *Hec.* II. 1. 16. vide Notas.

PERVENIO.

Unde in patrium monumentum *pervenerit. Eun.* Prol. 13. Sine me *pervenire*, quo volo. *Eun.* I. 2. 44. Non potuit melius *pervenirier*, eo quo nos volumus. *Phorm.* IV. 3. 35.

PERVICAX.

Adeon *pervicaci* eſſe animo? Adeon me eſſe *pervicacem* cenſes? *And.* IV. 1. 17. & 32.

PERVIUS.

Id quidem angiportum non eſt *pervium. Adelph.* IV. 2. 39. Fratri aedes fient *perviae. Adelph.* V. 7. 14.

PERVOLGATUS.

Via *pervolgata* patrum. *Heaut.* I. 1. 49.

PERVOLVO.

Te *pervolvam* in luto. *And.* IV. 4. 38.

PES.

Manibus, *pedibus*, obnixe omnia facturum. *And.* I. 5. 134. Numquam huc tetuliſſem *pedem. And.* IV. 5. 53. Neque *pes* neque mens ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Ego me in *pedes* quantum queo. *Eun.* V. 2. 5. Nuſquam *pedem. Adelph.* II. 2. 59. Quod ante *pedes* modoſt videre. *Adelph.* III. 3. 32. Lectulos in ſole ilignis *pedibus* faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46. Nudus *pes. Phorm.* I. 2. 56. Me protinam coniicerem in *pedes. Phorm.* I. 4. 13. Iam *pedum* viſaſt via. *Phorm.* II. 2. 52.

PESSULUS.

Peſſulum oſtio obdo. *Eun.* III. 5. 55. Anus foribus obdit *peſſulum. Heaut.* II. 3. 37.

PESSUM DO.

Me aut erum *peſſum dabunt. And.* I. 3. 3. & *Phorm.* I. 4. 5.

PESSUME.

Peſſume iſtuc in te atque in illum conſulis. *Heaut.* III. 1. 28.

PESSUMUS.

Id eſt genus hominum *peſſumum. And.* IV. 1. 5. Hem, quid dixiſti, *peſſuma? Eun.* V. 6. 16. *Peſſuma* haec eſt meretrix. *Heaut.* III. 3. 38.

PESTIS.

Pernicies communis adoleſcentium, periurus, *peſtis. Adelph.* II. 1. 35.

PETAX.

Meaſt *petax*, procax. *Heaut.* II. 1. 15. vide Notas.

PETO.

Cauſam dicere prius unde *petitur*, quam illic qui *petit. Eun.* Prol. 11. & 12. E flamma *petere* te cibum poſſe arbitror. *Eun.* III. 2. 38. Neque id putabit pravom an rectum ſit, quod *petet. Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Abs te *petere* & poſcere. *Heaut.* V. 1. 53. Unde mi *peterem* cibum. *Heaut.* V. 2. 25. Quod *peto* & volo. *Heaut.* V. 4. 4. Epiſtolam adlatam eſſe audivi: hanc *petam. Phorm.* I. 2. 100. Inventa eſt quae dotem *petat. Phorm.* IV. 3. 42. Unde mi auxilium *petam? Phorm.* V. 1. 2.

PEXUS.

Eum adeo exornatum dabo, adeo *pexum. Heaut.* V. 1. 78. vide Notas.

PHAEDRIA.

Eunuchi perſona eſt.

PHAE-

Digitized by Google

PHAEDRUS.
Unus ex illis, qui amabant Chryſidem. *And.* I. 1. 59.

PHALERATUS.
Ut *phaleratis* dictis ducas me. *Phorm.* III. 2. 15.

PHANIA.
Vicinus Chremetis. *Heaut.* I. 1. 117. Lachetis conſobrinus. *Hec.* III. 5. 8.

PHANIUM.
Antiphonis, ſive uxor, ſive amica. *Phorm.* I. 4. 40.

PHANOCRATES.
Filiam *Phanocratae* noſtri. *Heaut.* V. 5. 17.

PHASMA.
Menandri *Phaſma* nunc nuper dedit. *Eun.* Prol. 9.

PHIDIPPUS.
Hecyrae perſona eſt.

PHILOSOPHUS.
Animum ad aliquod ſtudium adiungant, aut equos alere, aut canes ad venandum, aut ad *Philoſophos. And.* I. 1. 30. Tanquam *Philoſophorum* habent diſcipuli ex ipſis vocabula. *Eun.* II. 2. 32. vide Notas.

PHILOTIS, ſeu PHILOTIUM.
Hecyrae perſona eſt.

PHILTERE.
Mulieris nomen. *Heaut.* IV. 1. 49.

PHILUMENA.
Hecyrae perſona.

PHORMIO.
Nomen Paraſiti in Phormione.

PHRYGIA.
Mulieris nomen. *Heaut.* IV. 4. 9. & *Adelph.* V. 9. 16.

PHY.
Phy domi habuit, unde diſceret. *Adelph.* III. 3. 58.

PICTURA & PICTUS.
Suſpectans tabulam quandam *pictam*, ubi inerat *pictura* haec. *Eun.* III. 5. 36.

PIE.
Neque faciam, neque me ſatis *pie* poſſe arbitror. *Adelph.* III. 4. 13.

PIETAS.
O Chreme, *pietatem* gnati. *And.* V. 2. 28. Matris ferre iniurias me *pietas* iubet. *Hec.* III. 1. 21. Quod potero faciam, tamen ut *pietatem* colam. *Hec.* III. 4. 33. Me *pietas* matris potius commodum ſuadet ſequi. *Hec.* III. 5. 31. Ut aput me praemium eſſe poſitum *pietati* ſcias. *Hec.* IV. 2. 8.

PIGET.
Num facti *piget? And.* V. 3. 6. Id eſſe factum hic non negat, neque ſe *pigere. Heaut.* Prol. 19. vide Notas. Fratris me quidem pudet *piget*que. *Adelph.* III. 3. 38. Nequid plus minuſve faxit, quod nos poſt *pigeat. Phorm.* III. 3. 21.

PIGNUS.
Ager oppoſituſt *pignori* ob decem minas. *Phorm.* IV. 3. 56. vide Notas.

PIRAEUS.
Miror, quid ex *Piraeo* abierit. *Eun.* II. 2. 59. Heri aliquot aduleſcentuli coiimus in *Piraeo. Eun.* III. 4. 1.

PISCATOR.
Cetarii, lanii, fartores, *piſcatores. Eun.* II. 2. 26.

PISCICULUS.
Olera & *piſciculos* minutos. *And.* II. 2. 32.

PISCIS.
Piſcis ceteros purga. *Piſcis* ex ſententia nactus ſum. *Adelph.* III. 22. & 66.

PISTRILLA.
Aput ipſum lacum eſt *piſtrilla. Adelph.* IV. 2. 45.

PISTRINUM.
Verberibus caeſum te in *piſtrinum* dedam. *And.* I. 2. 28. Praecipitem in *piſtrinum* dabit. *And.* I. 3. 9. vide Notas. In *piſtrinum* recta proficiſcar via. *And.* III. 4. 21. Molendumſt in *piſtrino. Phorm.* II. 1. 19.

PIUS.
Pium ac pudicum ingenium. *Hec.* I. 2. 77.

PLACABILIS.
Te ipſum purgare ipſis coram, *placabilius* eſt. *Adelph.* IV. 3. 17. Id noſmet indicare *placabilius* eſt. *Phorm.* V. 8. 68.

PLACEO.
Populo ut *placerent*, quas feciſſet fabulas. *And.* Prol. 3. Si tibi quid feci aut facio, quod *placeat. And.* I. 1. 14. Ipſis commentum *placet. And.* I. 3. 20. Si quiſquam eſt, qui *placere* ſe ſtudeant. *Eun.* Prol. 1. vide Notas. Mira vero militi quae *placeant. Eun.* II. 2. 57. Vide ut otioſus it, ſi Dis *placet. Eun.* V. 3. 10. Satin id tibi *placet? Eun.* V. 2. 12. Et gener & adfines *placent. Heaut.* V. 1. 63. Unum hoc habeo vide ſi ſatis *placet. Adelph.* II. 2. 31. Primo actu *placeo. Hec.* Alt. Prol. 31. Ubi ſunt cognitae, *placitae* ſunt. *Hec.* Alt. Prol. 13. Quae vobis *placita* eſt, condicio datur. *Hec.* II. 1. 44. Sic ſum: ſi *placeo*, utere. *Phorm.* III. 2. 42.

PLACIDE.
Suſpenſo gradu *placide* ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

PLACIDUS.
Cum fervit maxume, tam *placidum*, quam ovis eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. vide Notas. Clemens, *placidus*, nulli laedere os, adridere omnibus. *Adelph.* V. 4. 10.

PLACO.
Neque quod principium incipiam ad *placandum*, ſcio. *Heaut.* V. 4. 21. Cum *placo*, advorſor ſedulo & deterreo. *Adelph.* I. 2. 64. Fac illa ut *placetur* nobis. *Phorm.* V. 3. 1.

PLAGA.
Neque ridiculus eſſe, neque *plagas* pati poſſum. *Eun.* II. 2. 13. *Plagae* creſcunt, niſi proſpicis. *Phorm.* V. 2. 16.

PLANE.

In me *plane* Di poteſtatem ſuam omnem oſtendere. *Eun.* V. 8. 2. Tu quidem illum *plane* prodis. *Heaut.* IV. 3. 29. Equidem miror, qui alia tam *plane* ſcias. *Heaut.* V. 1. 24. Nunc haec *plane* eſt pro nova. *Hec.* Prol. 5. *Plane* hic divinat. *Hec.* IV. 4. 74.

PLANISSUME.

Illi anui prodita abs te filia eſt *planiſſume*. *Heaut.* IV. 1. 26. Ad reſtim mi quidem res redit *planiſſume*. *Phorm.* IV. 4. 5.

PLATEA.

Illa ſeſe interea commodum huc advorterat in hanc noſtram *plateam*. *Eun.* II. 3. 53. Praeterito hac recta *platea* ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. Quem video in ultima *platea*? *Phorm.* I. 4. 37.

PLAUDO.

Plaudite. *And.* V. 6. 17. *Eun.* V. 8. 64. *Heaut.* V. 5. 23. *Adelph.* V. 9. 40. *Hec.* V. 4. 40. *Phorm.* V. 9. 66.

PLAUTUS.

Huius mentio fit, *And.* Prol. 18. *Eun.* Prol. 25. *Adelph.* Prol. 7. & 9.

PLEBS.

Paulatim *plebem* primulum facio meam. *Adelph.* V. 6. 10.

PLECTO.

Ego *plectar* pendens. *Phorm.* I. 4. 43.

PLENUS.

Plenus rimarum ſum, hac atque illac perpluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas. Corpus ſolidum & ſucci *plenum*. *Eun.* II. 3. 27. Praeceptorumſt *plenus* iſtorum ille. *Adelph.* III. 3. 58. Favillae *plena*, fumi ac pollinis. *Adelph.* V. 3. 60. Vini *plenum*. *Hec.* V. 3. 25. Quis me eſt fortunatior? venuſtatiſque adeo *plenior*? *Hec.* V. 4. 8.

PLERIQUE.

Quod *plerique* omnes faciunt adoleſcentuli. *And.* I. 1. 28. Sororem *plerique* eſſe credebant meam. *Eun.* I. 2. 38. Dixi *pleraque* omnia. *Heaut.* IV. 7. 2. Ita *plerique* omnes ſumus ingenio. *Phorm.* I. 3. 20.

PLERUMQUE.

Ipſum animum aegrotum ad deteriorem partem *plerumque* adplicat. *And.* I. 2. 22. Hic ſolebamus fere *plerumque* eam opperiri. *Phorm.* I. 2. 40.

PLORO.

Plorare, orare ut ſubveniat ſibi. *Phorm.* Prol. 8.

PLUMBEUS.

Caudex, ſtipes, *plumbeus*, aſinus. *Heaut.* V. 1. 4.

PLURA.

De illius peccatis *plura* dicet. *Heaut.* Prol. 33. Te *plura* in hac re peccare oſtendam. *Adelph.* I. 2. 44. *Plura* acerba. *Hec.* III. 1. 1.

PLURIMUM.

Numquam fui uſquam, quin me omnes amarint *plurimum*. *Eun.* V. 8. 62. Salvere Hegionem *plurimum* iubeo. *Adelph.* III. 4. 14. Ibi *plurimumſt*. *Phorm.* I. 4. 17.

PLURIMUS.

Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeant bonis quam *plurimis*. *Eun.* Prol. 2. *Plurima* ſalute Parmenonem impertit Gnatho. *Eun.* II. 2. 39. Hoc mi unum ex *plurimis* miſeriis reliquum fuerat malum. *Hec.* IV. 1. 55.

PLUS.

Ex ea re *plus* maliſt quam commodi utrique. *And.* III. 3. 15. Ut tu *plus* vides. *And.* IV. 3. 23. vide Notas. Nihilo *plus*. *Eun.* I. 1. 17. *Plus* ſatis. *Plus* autem aut *plus* diligam. Non *plus* biduum. *Eun.* I. 2. 5. 16. & 104. *Plus* milies iam audivi. *Eun.* III. 1. 32. Annos ſexaginta natus es, aut *plus*. *Heaut.* I. 1. 11. vide Notas. Ubi adbibit *plus* paulo. *Heaut.* II. 1. 8. Hic mihi nunc quanto *plus* ſapit, quam egomet mihi? *Heaut.* III. 1. 98. *Plus* ſpei video quam volo. *Heaut.* IV. 1. 46. Homini miſero *plus* quingentos colaphos infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. Adoleſcens *plus* potus. *Hec.* I. 2. 64. Dies triginta aut *plus* eo in navi fui. *Hec.* III. 4. 7. Ne quid faciam *plus*. *Hec.* V. 1. 4. Nequid *plus* minuſve faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

PLUSCULUS.

Pluſcula ſupellectile opus eſt. *Phorm.* IV. 3. 60.

PLUVIA.

Per *pluviam* fucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41. vide Notas.

POENA.

Syrus mihi tergo *poenas* pendet. *Heaut.* IV. 4. 6. An legibus daturum *poenas* dices? *Phorm.* IV. 3. 22.

POENITET.

An *poenitebat* flagiti? *Eun.* V. 6. 12. At enim me quantum hic operis fiat, *poenitet*. *Heaut.* I. 1. 20. vide Notas. Non *poenitet* me famae. *Hec.* V. 2. 9. Noſtri noſmet *poenitet*. *Phorm.* I. 3. 20.

POETA.

Poeta cum primum animum ad ſcribendum adpulit. *And.* Prol. 1. Malevoli veteris *Poetae* maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 7. Peccatum inprudentiaſt *Poetae*. *Eun.* Prol. 28. Exclamat, furem, non *Poetam*, fabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Facite aequanimitas, *Poetae* ad ſcribendum augeat induſtriam. *Adelph.* Prol. 25. Ne cum *Poeta* ſcriptura evaneſceret. *Poetam* reſtitui in locum. *Hec.* Alt. Prol. 5. & 13. *Poeta* vetus *Poetam* non poteſt retrahere ab ſtudio. Voluntas voſtra ſi ad *Poetam* acceſſerit. *Phorm.* Prol. 1. & 30.

POL.

Sane *pol*. *And.* I. 4. 2. Iſtuc

pol vero bene. *Eun.* IV. 4. 8. Per *pol* quam paucis reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Non *pol* temereſt, quod tu tam times. *Phorm.* V. 9. 9.

POLLEN.

Favillae plena, fumi ac *pollinis.* *Adelph.* V. 3. 60.

POLLICEOR.

Poſtquam amans acceſſit, pretium *pollicens.* *And.* I. 1. 49. Scis, te mihi ſaepe *pollicitum* eſſe. *Eun.* II. 3. 17. Quaeſo aedepol quod mihi es *pollicita*, tute ut ſerves. *Hec.* V. 2. 20. Modo non montis auri *pollicens.* *Phorm.* I. 2. 18.

POLLICITATIO.

Quin tu hinc *pollicitationes* aufer. *Phorm.* V. 6. 17.

POLLICITOR.

In fraudem inlicis ſollicitando, & *pollicitando* eorum animos lactas? *And.* V. 4. 9. vide Notas. *Pollicitantem* & nil ferentem. *Phorm.* III. 2. 36.

POMPA.

Tua *pompa* eo traducenda eſt. *Heaut.* IV. 4. 17.

PONE.

Pone adprehendit pallio, reſupinat. *Phorm.* V. 6. 23.

PONO.

Qui ſe in ſui gremio *poſiturum* puerum dicebat patris? *Adelph.* III. 2. 35. Ut apud me praemium eſſe *poſitum* pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. In medio omnibus palmam eſſe *poſitam.* *Phorm.* Prol. 17. *Pono* eſſe victum eum. His rebus alias *pone* ſane, inquit, decem. *Phorm.* IV. 3. 25. & 62.

POPULARIS.

O *populares*, ecquis me hodie vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Obſecro *populares* ferte miſero atque innocenti auxilium. *Adelph.* II. 1. 1. Amicus ſummus meus & *popularis.* *Phorm.* I. 1. 1.

POPULUS.

Populo ut placerent, quas feciſſet fabulas. *And.* Prol. 3. Id *populus* curat ſcilicet. *And.* I. 2. 14. In oreſt omni *populo.* *Adelph.* I. 2. 13. Qui erit rumor *populi*, ſi id feceris? *Phor.* V. 8. 18.

PORRO.

Dehinc, ut quieſcant *porro*, moneo. *And.* Prol. 23. Miſit *porro* orare, ut venirem, ſerio. *Eun.* III. 3. 22. At *porro* recte ſpero. *Heaut.* I. 2. 107. Ceſſatum uſque adhuc eſt: nunc *porro* expergiſcere. *Adelph.* IV. 4. 23. Te oro *porro* in hac re adiutor ſis mihi. *Hec.* IV. 4. 99. Ecquid ſpeii *porroſt*? *Phor.* III. 1. 10.

PORTA.

Prius quam ad *portam* venias. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi uſque omne oppidum: ad *portam*, ad lacum. *Adelph.* IV. 6. 3.

PORTICUS.

Noſtin *porticum* aput macellum hac deorſum? in *porticum* rurſum redi. *Adelph.* IV. 2. 34. & 40.

PORTITOR.

Epiſtolam ad *portitores* eſſe delatam. *Phorm.* I. 2. 100.

PORTO.

Di boni, boni quid *porto*? *And.* II. 2. 1. Hic nunc me credit aliquam ſibi fallaciam *portare.* *And.* II. 6. 2. Neſcio quid peccati *portat* haec purgatio. *Heaut.* IV. 1. 12. Item hinc alia quae *porto* Cyprum. *Adelph.* II. 2. 22. *Porto* hoc iurgium ad uxorem. *Hec.* III. 5. 63. Cedo quid *portas*, obſecro. *Phorm.* I. 4. 19.

PORTUS.

Ego in *portu* navigo. *And.* III. 1. 22. Modo iſſe dicito ad *portum.* *Hec.* I. 2. 2. Percontatum ibo ad *portum*, quoad ſe recipiat. *Phorm.* II. 4. 22.

POSCO.

Tanto ocius te ut *poſcat.* *Heaut.* IV. 8. 26. Abs te petere & *poſcere.* *Heaut.* V. 1. 53.

POSSIDEO.

De uxore, ita ut *poſſedi*, nil mutat Chremes. *And.* V. 4. 46. Te ipſo herede haec *poſſidere* Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Haec perinde ſunt, ut illius animus, qui ea *poſſidet.* *Heaut.* I. 2. 21. Regnumne, Aeſchine, hic tu *poſſides*? *Adelph.* II. 1. 21.

POSSUM.

Quando non *poteſt* id fieri quod vis, id velis quod *poſſit.* *And.* II. 1. 6. Tibi ita hoc videtur: at ego non *poſſe* arbitror. *And.* III. 3. 31. Huc face ad me venias, ſi quid *poteris.* *And.* IV. 2. 29. Ut *potero*, feram. *And.* V. 3. 27. Munus noſtrum ornato verbis, quod *poteris.* *Eun.* II. 1. 8. Amatores audieram mulierum eſſe eos maxumos, ſet nil *poteſſe.* *Eun.* IV. 3. 24. Si hic actor tantum *poterit* a facundia. *Heaut.* Prol. 13. vide Notas. Ne plus iniquùm *poſſit* quam aequùm oratio. In utramque partem ingenium quid *poſſit* meum. *Heaut.* Prol. 27. & 47. Quod *potero* adiutabo ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. Non *poteſt.* Immo optume. *Heaut.* IV. 3. 10. Tu quantum *potes* abi. *Adelph.* III. 2. 52. Hanc in horto maceriam iube dirui quantum *poteſt.* *Adelph.* V. 7. 11. Si nunc memorare hic velim, vere *poſſum.* *Hec.* III. 5. 23. vide Notas. Si fieri *poteſt.* *Hec.* IV. 4. 13. Quod *potero* faciam. *Hec.* III. 4. 33. Si ullo modo eſt ut *poſſit.* *Hec.* IV. 4. 102. Qualis ſim amicus, aut quid *poſſiem.* *Hec.* V. 1. 40. Non, non ſic futurumſt: non *poteſt.* *Phorm.* II. 1. 73. Ut *potui*, nuptum virginem locavi huic aduleſcenti. *Phorm.* V. 1. 25.

POST.

PLANE.

In me *plane* Di poteſtatem ſuam omnem oſtendere. *Eun.* V. 8. 2. Tu quidem illum *plane* prodis. *Heaut.* IV. 3. 29. Equidem miror, qui alia tam *plane* ſcias. *Heaut.* V. 1. 24. Nunc haec *plane* eſt pro nova. *Hec.* Prol. 5. *Plane* hic divinat. *Hec.* IV. 4. 74.

PLANISSUME.

Illi anui prodita abs te filia eſt *planiſſume.* *Heaut.* IV. 1. 26. Ad reſtim mi quidem res redit *planiſſume.* *Phorm.* IV. 4. 5.

PLATEA.

Illa ſeſe interea commodum huc advorterat in hanc noſtram *plateam.* *Eun.* II. 3. 53. Praeterito hac recta *platea* ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. Quem video in ultima *platea?* *Phorm.* I. 4. 37.

PLAUDO.

Plaudite. *And.* V. 6. 17. *Eun.* V. 8. 64. *Heaut.* V. 5. 23. *Adelph.* V. 9. 40. *Hec.* V. 4. 40. *Phorm.* V. 9. 66.

PLAUTUS.

Huius mentio fit, *And.* Prol. 18. *Eun.* Prol. 25. *Adelph.* Prol. 7. & 9.

PLEBS.

Paulatim *plebem* primulum facio meam. *Adelph.* V. 6. 10.

PLECTO.

Ego *plectar* pendens. *Phorm.* I. 4. 43.

PLENUS.

Plenus rimarum ſum, hac atque illac perpluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas. Corpus ſolidum & ſucci *plenum.* *Eun.* II. 3. 27. Praeceptorumſt *plenus* iſtorum ille. *Adelph.* III. 3. 58. Favillae *plena*, fumi ac pollinis. *Adelph.* V. 3. 60. Vini *plenum.* *Hec.* V. 3. 25. Quis me eſt fortunatior? venuſtatiſque adeo *plenior?* *Hec.* V. 4. 8.

PLERIQUE.

Quod *plerique* omnes faciunt aduleſcentuli. *And.* I. 1. 28. Sororem *plerique* eſſe credebant meam. *Eun.* I. 2. 38. Dixi *pleraque* omnia. *Heaut.* IV. 7. 2. Ita *plerique* omnes ſumus ingenio. *Phorm.* I. 3. 20.

PLERUMQUE.

Ipſum animum aegrotum ad deteriorem partem *plerumque* adplicat. *And.* I. 2. 22. Hic ſolebamus fere *plerumque* eam opperiri. *Phorm.* I. 2. 40.

PLORO.

Plorare, orare ut ſubveniat ſibi. *Phorm.* Prol. 8.

PLUMBEUS.

Caudex, ſtipes, *plumbeus*, aſinus. *Heaut.* V. 1. 4.

PLURA.

De illius peccatis *plura* dicet. *Heaut.* Prol. 33. Te *plura* in hac re peccare oſtendam. *Adelph.* I. 2. 44. *Plura* acerba. *Hec.* III. 1. 1.

PLURIMUM.

Numquam fui uſquam, quin me omnes amarint *plurimum.* *Eun.* V. 8. 62. Salvere Hegionem *plurimum* iubeo. *Adelph.* III. 4. 14. Ibi *plurimumſt.* *Phorm.* I. 4. 17.

PLURIMUS.

Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeant bonis quam *plurimis.* *Eun.* Prol. 2. *Plurima* ſalute Parmenonem impertit Gnatho. *Eun.* II. 2. 39. Hoc mi unum ex *plurimis* miſeriis reliqüum fuerat malum. *Hec.* IV. 1. 55.

PLUS.

Ex ea re *plus* maliſt quam commodi utrique. *And.* III. 3. 15. Ut tu *plus* vides. *And.* IV. 3. 25. vide Notas. Nihilo *plus.* *Eun.* I. 1. 17. *Plus* ſatis. *Plus* amem aut *plus* diligam. Non *plus* biduum. *Eun.* I. 2. 5. 16. & 104. *Plus* milies iam audivi. *Eun.* III. 1. 32. Annos ſexagima natus es, aut *plus.* *Heaut.* I. 1. 11. vide Notas. Ubi adbibit *plus* paulo. *Heaut.* II. 1. 8. Hic mihi nunc quanto *plus* ſapit, quam egomet mihi? *Heaut.* III. 1. 98. *Plus* ſpei video quam volo. *Heaut.* IV. 1. 46. Homini miſero *plus* quingentos colaphos infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. Aduleſcens *plus* potus. *Hec.* I. 2. 64. Dies triginta aut *plus* eo in navi fui. *Hec.* III. 4. 7. Ne quid faciam *plus.* *Hec.* V. 1. 4. Nequid *plus* minuſve faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

PLUSCULUS.

Pluſcula ſupellectile opus eſt. *Phorm.* IV. 3. 60.

PLUVIA.

Per *pluviam* fucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41. vide Notas.

POENA.

Syrus mihi tergo *poenas* pendet. *Heaut.* IV. 4. 6. An legibus daturum *poenas* dices? *Phorm.* IV. 3. 22.

POENITET.

An *poenitebat* flagiti? *Eun.* V. 6. 12. At enim me quantum hic operis fiat, *poenitet.* *Heaut.* I. 1. 20. vide Notas. Non *poenitet* me famae. *Hec.* V. 2. 9. Noſtri noſmet *poenitet.* *Phorm.* I. 3. 20.

POETA.

Poeta cum primum animum ad ſcribendum adpulit. *And.* Prol. 1. Malevoli veteris *Poetae* maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 7. Peccatum inprudentiaſt *Poetae.* *Eun.* Prol. 28. Exclamat, furem, non *Poetam*, fabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Facite aequanimitas, *Poetae* ad ſcribendum augeat induſtriam. *Adelph.* Prol. 25. Ne cum *Poeta* ſcriptura evaneſceret. *Poetam* reſtitui in locum. *Hec.* Alt. Prol. 5. & 13. *Poeta* vetus *Poetam* non poteſt retrahere ab ſtudio. Voluntas voſtra ſi ad *Poetam* acceſſerit. *Phorm.* Prol. 1. & 30.

POL.

Sane *pol.* *And.* I. 4. 2. Iſtuc

Pol

pol vero bene. *Eun.* IV. 4. 8. Per *pol* quam paucis reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Non *pol* temereſt, quod tu tam times. *Phorm.* V. 9. 9.

POLLEN.

Favillae plena, fumi ac *pollinis.* *Adelph.* V. 3. 60.

POLLICEOR.

Poſtquam amans acceſſit, pretium *pollicens.* *And.* I. 1. 49. Scis, te mihi ſaepe *pollicitum* eſſe. *Eun.* II. 3. 17. Quaeſo aedepol quod mihi es *pollicita*, tute ut ſerves. *Hec.* V. 2. 20. Modo non montis auri *pollicens.* *Phorm.* I. 2. 18.

POLLICITATIO.

Quin tu hinc *pollicitationes* aufer. *Phorm.* V. 6. 17.

POLLICITOR.

In fraudem inlicis ſollicitando, & *pollicitando* eorum animos lactas? *And.* V. 4. 9. vide Notas. *Pollicitantem* & nil ferentem. *Phorm.* III. 2. 36.

POMPA.

Tua *pompa* eo traducenda eſt. *Heaut.* IV. 4. 17.

PONE.

Pone adprehendit pallio, reſupinat. *Phorm.* V. 6. 23.

PONO.

Qui ſe in ſui gremio *poſiturum* puerum dicebat patris? *Adelph.* III. 2. 35. Ut aput me praemium eſſe *poſitum* pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. In medio omnibus palmam eſſe *poſitam.* *Phorm.* Prol. 17. *Pono* eſſe victum eum. His rebus alias *pone* ſane, inquit, decem. *Phorm.* IV. 3. 25. & 62.

POPULARIS.

O *populares*, ecquis me hodie vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Obſecro *populares* ferte miſero atque innocenti auxilium. *Adelph.* II. 1. 1. Amicus ſummus meus & *popularis.* *Phorm.* I. 1. 2.

POPULUS.

Populo ut placerent, quas feciſſet fabulas. *And.* Prol. 3. Id *populus* curat ſcilicet. *And.* I. 2. 14. In oreſt omni *populo.* *Adelph.* I. 2. 13. Qui erit rumor *populi*, ſi id feceris? *Phor.* V. 8. 18.

PORRO.

Dehinc, ut quieſcant *porro*, moneo. *And.* Prol. 23. Miſit *porro* orare, ut venirem, ſerio. *Eun.* III. 3. 22. At *porro* recte ſpero. *Heaut.* I. 2. 107. Ceſſatum uſque adhuc eſt: nunc *porro* expergiſcere. *Adelph.* IV. 4. 23. Te oro *porro* in hac re adiutor ſis mihi. *Hec.* IV. 4. 99. Ecquid ſpeii *porroſt*? *Phor.* III. 1. 10.

PORTA.

Prius quam ad *portam* venias. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi uſque omne oppidum: ad *portam*, ad lacum. *Adelph.* IV. 6. 3.

PORTICUS.

Noſtin *porticum* aput macellum hac deorſum? in *porticum* rurſum redi. *Adelph.* IV. 2. 34. & 40.

PORTITOR.

Epiſtolam ad *portitores* eſſe delatam. *Phorm.* I. 2. 100.

PORTO.

Di boni, boni quid *porto*? *And.* II. 2. 1. Hic nunc me credit aliquam ſibi fallaciam *portare.* *And.* II. 6. 2. Neſcio quid peccati *portas* haec purgatio. *Heaut.* IV. 1. 12. Item hinc alia quae *porto* Cyprum. *Adelph.* II. 2. 22. *Porto* hoc iurgium ad uxorem. *Hec.* III. 5. 63. Cedo quid *portas*, obſecro. *Phorm.* I. 4. 19.

PORTUS.

Ego in *portu* navigo. *And.* III. 1. 22. Modo iſſe dicito ad *portum.* *Hec.* I. 2. 2. Percontatum ibo ad *portum*, quoad ſe recipiat. *Phorm.* II. 4. 22.

POSCO.

Tanto ocius te ut *poſcat.* *Heaut.* IV. 8. 26. Abs te petere & *poſcere.* *Heaut.* V. 1. 53.

POSSIDEO.

De uxore, ita ut *poſſedi*, nil mutat Chremes. *And.* V. 4. 46. Te ipſo herede haec *poſſidere* Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Haec perinde ſunt, ut illius animus, qui ea *poſſidet.* *Heaut.* I. 2. 21. Regnumne, Aeſchine, hic tu *poſſides*? *Adelph.* II. 1. 21.

POSSUM.

Quando non *poteſt* id fieri quod vis, id velis quod *poſſit.* *And.* II. 1. 6. Tibi ita hoc videtur: at ego non *poſſe* arbitror. *And.* III. 3. 31. Huc face ad me venias, ſi quid *poteris.* *And.* IV. 2. 29. Ut *potero*, feram. *And.* V. 3. 27. Munus noſtrum ornato verbis, quod *poteris.* *Eun.* II. 1. 8. Amatores audieram mulierum eſſe eos maxumos, ſet nil *poteſſe.* *Eun.* IV. 3. 24. Si hic actor tantum *poterit* a facundia. *Heaut.* Prol. 13. vide Notas. Ne plus iniquum *poſſit* quam aequum oratio. In utramque partem ingenium quid *poſſit* meum. *Heaut.* Prol. 27. & 47. Quod *potero* adiutabo ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. Non *poteſt.* Immo optume. *Heaut.* IV. 3. 10. Tu quantum *potes* abi. *Adelph.* III. 2. 52. Hanc in horto maceriam iube dirui quantum *poteſt.* *Adelph.* V. 7. 11. Si nunc memorare hic velim, vere *poſſum.* *Hec.* III. 5. 23. vide Notas. Si fieri *poteſt.* *Hec.* IV. 4. 13. Quod *potero* faciam. *Hec.* III. 4. 33. Si ullo modo eſt ut *poſſit.* *Hec.* IV. 4. 102. Qualis ſim amicus, aut quid *poſſiem.* *Hec.* V. 1. 40. Non, non ſic futurumſt: non *poteſt.* *Phorm.* II. 1. 73. Ut *potui*, nuptum virginem locavi huic adoleſcenti. *Phorm.* V. 3. 25.

POST.

Post. *Praepoſ.*

Ego ero *poſt* principia. *Eun.* IV. 7. 11. *Poſt* haec praeciplrem darem. *Adelph.* III. 2. 20. *Poſt* factam iniuriam. *Hec.* V. 1. 16.

Post. *Adverb.*

Poſt deinde. *And.* III. 2. 3. Quae proferentur *poſt*, ſi perget laedere. *Eun.* Prol. 18. Difficilem oſtendes te eſſe, & ignoſces tamen *poſt*. *Heaut.* V. 1. 61. *Poſt* conſulam. *Adelph.* V. 9. 25. *Poſt* de matre videro. *Hec.* IV. 4. 78. Haut multo *poſt*. *Phorm.* V. 6. 39.

Postea.

Quid tum *poſtea*? *Eun.* II. 3. 79. Quid *poſtea*? *Adelph.* IV. 1. 13. Nonne haec iuſta tibi videntur *poſtea*? *Adelph.* IV. 5. 26.

Posterior.

Non *poſteriores* feram. *Adelph.* V. 4. 26.

Posterius.

Ne tu hoc *poſterius* dicas. *And.* III. 2. 29. Ipſe ſentiet *poſterius*. *Adelph.* I. 2. 60. Quod te *poſterius* purges. *Adelph.* II. 1. 8.

Posthabeo.

Omnis *poſthabui* mihi res. *Phorm.* V. 7. 17.

Posthac.

Poſthac quas faciet de integro comoedias. *And.* Prol. 26. Hunc tu in aedis cogitas recipere *poſthac*? *Eun.* V. 2. 59. Tu tibi iſtas *poſthac* comprimito manus. *Heaut.* III. 3. 29. Iam ſi verbum ullum *poſthac*. *Adelph.* I. 2. 55. Quae *poſthac* futuraſt vita. *Hec.* III. 3. 45. Nunc amitte quaeſo hunc: ceterum *poſthac* ſi quicquam, nil precor. *Phorm.* I. 2. 92.

Postilla.

Poſtilla nunc primum audio. *And.* V. 4. 33. Tute ſcis *poſtilla* quam intumum habeam te. *Eun.* I. 2. 47. *Poſtilla* coepit victum volgo quaerere. *Heaut.* III. 1. 38. *Poſtilla* iam, ut lubet, ludas licet *Phorm.* II. 2. 33. Quot res *poſtilla* monſtra evenerunt mihi? *Phorm.* IV. 4. 25. Neque *poſtilla* unquam attigit. *Phorm.* V. 9. 29.

Postmodo.

Poſtmodo reſciſces. *Hec.* II. 1. 11. vide Notas.

Postputo.

Omnia ſibi *poſtputavit* eſſe prae meo commodo. *Adelph.* II. 3. 9. Res *poſtputaſſe* te omnes prae parente intellego. *Hec.* III. 5. 33.

Postquam.

Poſtquam te emi. *And.* I. 1. 8. *Poſtquam* ſenſit me tecum quoque rem habere. *Eun.* I. 2. 57. *Poſtquam* aſpexi, ilico cognovi. *Heaut.* IV. 1. 43. *Poſtquam* intus ſum omnium rerum ſatur. *Adelph.* V. 1. 3. *Poſtquam* video neſcio quid ſuſpectarier. *Hec.* V. 3. 28. vide Notas. *Poſtquam* ad iudices ventumſt. *Phorm.* II. 1. 53.

Postremo.

Poſtremo id da mihi negoti. *And.* III. 2. 41. *Poſtremo* imperavi egomet mihi omnia adſentari. *Eun.* II. 2. 21. *Poſtremo* adeo res rediit. *Heaut.* I. 1. 61. *Poſtremo* aut deſine, aut cedo quemvis arbitrum. *Adelph.* I. 2. 43. *Poſtremo* inter ſe tranſigant ipſi, ut lubet. *Hec.* III. 5. 61. *Poſtremo*, ſi nullo alio pacto, faenore. *Phorm.* II. 1. 71.

Postremum.

Si id facis, hodie *poſtremum* me vides. *And.* II. 1. 22.

Postremus.

Haec denique eius fuit *poſtrema* oratio. *Phorm.* IV. 3. 44.

Postridie.

Venit Chremes *poſtridie* ad me. *And.* I. 1. 117. *Poſtridie* ad anum recta pergit. *Phorm.* I. 2. 62.

Postulatio.

Neque lites ullae inter eas, *poſtulatio* numquam. *Hec.* I. 2. 105.

Postulo.

Ita volo itaque *poſtulo* ut fiat. *And.* III. 3. 18. Si efficio hoc, *poſtulo* ut tua mihi domus pateat. *Eun.* V. 8. 28. Iniquos es, qui me tacere de re tanta *poſtules*. *Heaut.* V. 3. 9. Ego quoque a meis me amari & magni pendi *poſtulo*. *Adelph.* V. 4. 25. Num iniquom *poſtulo*? *Phorm.* II. 3. 64.

Potens.

Quis eſt tam *potens* cum tanto munere hoc? *Eun.* II. 3. 62. *Potentes*, dites, fortunati, nobiles. *Adelph.* III. 4. 57.

Potestas.

Libera vivendi fuit *poteſtas*. *And.* I. 1. 25. vide Notas. Cuius tibi *poteſtas* ſumma ſervandi datur. *And.* III. 3. 9. In me plane Di *poteſtatem* ſuam omnem oſtendere. *Eun.* V. 8. 2. Quaſi non ea *poteſtas* ſit tua. *Heaut.* IV. 3. 42. Video in illarum eſſe te *poteſtate*. *Hec.* II. 2. 8. Ait uterque tibi *poteſtatem* eius habendi ſe dare. *Phorm.* V. 6. 40.

Potior. *Adiect.*

Sit *potior*, prior ad dandum qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48.

Potior. *Verb.*

Mea nihil refert, dum *potiar* modo. Fac ut *potiar*. *Eun.* II. 3. 29. & 71. Vis amare: vis *potiri*: tuum eſſe in *potiundo* periclum non vis. *Heaut.* II. 3. 81. & 82. Patria *potitur* commoda. Miſeriam omnem ego capio; hic *potitur* gaudia. *Adelph.* V. 4. 17. & 22. Nequid propter tuam fidem decepta *potiretur* mali. *Phorm.* III. 1. 5. vide Notas. Abduxi mulierem: curavi, propria ea Phaedria ut *potiretur*. *Phor.* V. 5. 2.

Poti.

Nil ſupra *pote*. *Adelph.* II. 3. 11. vide Notas.

INDEX.

Potis.

Potin es mihi verum dicere? *And.* II. 6. 6. Si *potis* eſt. *Eun.* II. 2. 32. Neque ferri *potis* eſt. *Heaut.* II. 3. 80. Si quid *potis* eſt. *Potin* ut deſinas? *Adelph.* IV. 1. 5. & 23. Si tibi placere *potis* eſt. *Phorm.* II. 3. 32.

Potissimum.

Quem, inquit, vocabo ad cenam meorum aequalium *potiſſimum* nunc? *And.* II. 6. 24. Quod ad illum attinet *potiſſimum*. *Adelph.* III. 1. 9. Ubi tu dubites, quid ſumas *potiſſimum*. *Phorm.* II. 2. 29.

Potius.

Inveniet inopem *potius*, quam te corrumpi ſinat. *And.* II. 3. 22. Domi opperiamur *potius*, quam hic ante oſtium? *Eun.* V. 2. 56. Ut adoleſcentuli vobis placere ſtudeant *potius* quam ſibi. *Heaut.* Prol. 52. Abeat *potius* malo quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. vide Notas. Animam relinquam *potius*, quam illas deſeram. *Adelph.* III. 4. 52. Parenti *potius* quam amori obſequi oportet. *Hec.* III. 4. 34. Inter nos haec *potius* cum bona ut componantur gratia, quam cum mala. *Phor.* IV. 3. 16.

Poto.

Cur amat? cur *potat*? *Adelph.* I. 1. 37. Obſonat, *potat*, olet unguenta; de meo. *Adelph.* I. 2. 37. Otium ab ſenibus ad *potandum* ut habeam. *Phorm.* V. 5. 4.

Potus.

Cum virgine una adoleſcens cubuerit plus *potus*, ſeſe illa abſtinere ut potuerit! *Hec.* I. 2. 65.

Prae. *Adverb.*

I *prae* ſequar. *And.* I. 1. 144. Abi *prae*. *Eun.* III. 2. 46. *Adelph.* II. 1. 13. *Phorm.* V. 2. 12.

Prae. *Praepoſit.*

Vide quam iniquos ſis *prae* ſtudio. *And.* V. 1. 6. *Prae* amore. *Eun.* I. 2. 18. Ego illum contempſi *prae* me. *Eun.* II. 2. 8. *Prae* gaudio, ita me Di ament, ubi ſim, neſcio. *Heaut.* II. 3. 67. *Prae* iracundia non ſum aput me. *Heaut.* V. 1. 47. Omnia ſibi poſtputavit eſſe *prae* meo commodo. *Adelph.* II. 3. 9. Huic aliquid paulum *prae* manu dederis. *Adelph.* V. 9. 23. Res poſtputaſſe te omnes *prae* parente intellego. *Hec.* III. 5. 33.

Prarbeo.

Non poſſum ſatis narrare, quos ludos *praebueris* intus. *Eun.* V. 6. 9. *Praebent* exigue ſumptum. *Heaut.* I. 2. 33. Hodie ei uſque os *praebui*. *Adelph.* II. 2. 7. Servom haut inliberalem *praebes* te. *Adelph.* V. 5. 5. Strenuum hominem *praebuit*. *Phorm.* III. 1. 12.

Praecavro.

Hoc tempus, *praecavere* mihi me, haut te ulciſci, monet. *Adelph.* III. 5. 18. vide Notas.

Praeceps.

Praecipitem in piſtrinum dabit. *And.* I. 3. 9. Utinam mihi eſſet aliquid hic, quo me nunc *praecipitem* darem. *And.* III. 4. 27. Auctores fuere, ut *praecipitem* hanc daret. *Phorm.* IV. 3. 20.

Praecrptum.

Praeceptorum ſt plenus iſtorum ille. *Adelph.* III. 3. 58.

Praecido.

Omnis cauſas *praecidam* omnibus. *Hec.* IV. 2. 22.

Praecipio.

Haec ego *praecipio* tibi? *Heaut.* III. 3. 18. Conſervis ad eundem iſtunc *praecipio* modum. *Adelph.* III. 3. 70. Docui, monui, bene *praecepi* ſemper, quae potui omnia. *Adelph.* V. 9. 6.

Praecipito.

Hac te *praecipitato*. *Adelph.* IV. 2. 36.

Praecipuus.

Unam hanc rem me habere praeter alias *praecipuam* arbitror. *Adelph.* II. 3. 5. vide Notas.

Praecurro.

Una illarum interea propere *praecucurrit*. *Hec.* III. 3. 11.

Praedico.

Actumſt, ſi quidem haec vera *praedicat*. *And.* III. 1. 7. Ita *praedicant*. 21. Ita *praedicant*? *And.* V. 3. 4. & 5. Utrum *praedicem*ne an taceam? *Eun.* IV. 4. 53.

Prardico.

Hoc primum in hac re *praedico* tibi. *And.* I. 1. 19. Neque tu haut dices tibi non *praedictum*. *And.* I. 2. 34.

Praeditus.

Qui gnatum haberem tali ingenio *praeditum*. *And.* I. 1. 71.

Praedium.

Fructum, quem Lemni uxoris reddunt *praedia*. *Phorm.* IV. 3. 75. Ex iis *praediis* talenta argenti bina capiebat ſtatim. *Phorm.* V. 3. 6.

Praedo.

E *praedonibus*, unde emerat, ſe audiſſe abreptam e Sunio. *Eun.* I. 2. 34.

Praeficio.

Elephantis quem Indicis *praefecerat*. *Eun.* III. 1. 23. Chaeream ei rei *praefecimus*. *Eun.* III. 4. 3.

Praefinito.

Illi haut licebat, niſi *praefinito* loqui. *Hec.* I. 2. 19.

Praefringo.

Aut uſpiam ceciderit, aut *praefregerit* aliquid. *Adelph.* I. 1. 12. vide Notas.

Praegnas.

Abducta a vobis *praegnas* fuerat filia, neque fuiſſe *praegnatem* umquam ante hunc ſcivi diem. *Hec.* IV. 4. 18. & 19. vide Notas.

Praemium.

Quodvis donum *praemium* a me optato, id optatum feres.

Eun. V. 8. 27. Ut aput me *praemium* eſſe poſitum pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. Iis nunc *praemium* eſt, qui recta prava faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

PRAEMONSTRATOR.

Adiutor meus & monitor & *praemonſtrator.* *Heaut.* V. 1. 2.

PRAENARRO.

Oportuit rem *praenarraſſe* me. *Eun.* V. 5. 12.

PRAEOPTO.

Ut puerum *praeoptares* perire. *Hec.* IV. 1. 17.

PRAEPEDITUS.

Re in noſtra aut gaudio ſumus *praepediti* nimio, aut aegritudine. *Heaut.* III. 1. 97.

PRAEPONO.

Numquam *praeponens* ſe illis. *And.* I. 1. 38. vide Notas. Si fidem habeat, ſe iri *praepoſitum* tibi apud me. *Eun.* I. 2. 59. Quo pacto me habueris *praepoſitam* amori tuo. *Hec.* IV. 2. 7.

PRAERIPIO.

Times, ne illum talem *praeripiat* tibi. *Eun.* I. 2. 81.

PRAES.

Illa illi tamen poſt datum iri mille numum *praes* ſit. CH. & *praes* ſit quidem? *Heaut.* III. 3. 45. vide Notas.

PRAESAGIO.

Neſcio quid profecto mi animus *praeſagit* mali. *Heaut.* II. 2. 7.

PRAESCIO.

Nonne oportuit *praeſciſſe* me ante? *And.* I. 5. 4.

PRAESCRIBO.

Tute ipſe his rebus finem *praeſcripſti.* *And.* I. 1. 124.

PRAESENS.

Cum milite iſto *praeſens*, abſens ut ſies. *Eun.* I. 2. 122. Fac animo haec *praeſenti* ut dicas. *Eun.* IV. 6. 31. Tua mihi domus te *praeſente* abſente pateat. *Eun.* V. 8. 29. *Praeſens* abſenſque idem erit. *Adelph.* I. 1. 48. Non quia ades *praeſens* dico hoc. *Adelph.* III. 3. 39. Cum hanc ſibi videbit *praeſens praeſentem* eripi. *Adelph.* IV. 5. 34. vide Notas. Non tu hunc habeas plane *praeſentem* Deum? *Phorm.* II. 2. 31. *Praeſens* quod fuerat, in diem malum abiit. *Phorm.* V. 2. 16.

PRAESENTIA.

Ea prohibet facere tua *praeſentia.* *Heaut.* III. 3. 12. Suavia in *praeſentia* quae eſſent, prima habere. *Heaut.* V. 2. 9. Mallem auferre potius in *praeſentia.* *Adelph.* II. 2. 14. Ne mea *praeſentia* obſtet. *Hec.* IV. 9. 11. Proviſum eſt ne in *praeſentia* haec hinc abeat. *Phorm.* V. 2. 14.

PRAESENTIO.

Cum ibi me adeſſe neuter tum *praeſenſerat.* *And.* V. 1. 20.

PRAESERTIM.

Comiſſatorem haut ſane commodum, *praeſertim* Cteſiphoni. *Adelph.* V. 2. 9. *Praeſertim* ut nunc ſunt mores. *Phorm.* I. 2. 5.

PRAESIDIUM.

Meo *praeſidio* atque hoſpitis. *And.* V. 2. 2. Ut meae ſtultitiae iuſtitia tua ſit aliquid *praeſidi.* *Heaut.* IV. 1. 33. Ibi tuae ſtultitiae ſemper erit *praeſidium.* *Heaut.* V. 2. 14. *Praeſidium* velle ſe ſenectuti ſuae. *Hec.* I. 2. 44.

PRAESTABILIS.

Quanto fuerat *praeſtabilius*, ubivis gentium agere aetatem? *Hec.* III. 1. 4.

PRAESTITUO.

Tibi quidem eſt olim dies, quod dares huic, *praeſtituta.* *Phorm.* III. 2. 39. vide Notas.

PRAESTO. *Verb.*

Homini homo quid *praeſtat*? *Eun.* II. 2. 1. Chremes hoc mihi *praeſtat.* *Heaut.* V. 1. 3. Hem vir viro quid *praeſtat*? *Phorm.* V. 3. 7.

PRAESTO. *Adverb.*

Ipſum adeo *praeſto* video. *And.* II. 5. 4. Iam dudum domi *praeſto* aput me eſſe aiunt. *Heaut.* I. 1. 120. Cum ille eſt, *praeſto* hic eſt. *Phorm.* II. 1. 37.

PRAESTOLOR.

Quem *praeſtolare*, Parmeno, hic ante oſtium? *Eun.* V. 1. 5.

PRAETER.

Horum ille nihil egregie *praeter* cetera ſtudebat. *And.* I. 1. 31. Mihi videre *praeter* aetatem tuam facere, & *praeter* quam res te adhortatur tua. *Heaut.* I. 1. 7. & 8. Nimium ipſe eſt bonus *praeter* aequomque & bonum. *Adelph.* I. 1. 39. Te eſſe *praeter* noſtram opinionem comperi. *Hec.* V. 1. 37. Pulchre diſcedo & probe & *praeter* ſpem. *Phorm.* V. 9. 59.

PRAETEREA.

Primum quod ſoror eſt dicta: *praeterea* ut ſuis reſtituam ac reddam. *Eun.* I. 2. 66. Tum *praeterea* talem, niſi tu, nulla pareret filium. *Heaut.* V. 3. 20. Primum indotata eſt: tum *praeterea*, quae ſecunda ei dos erat, periit. *Adelph.* III. 2. 47. Si non tum dedero, unam *praeterea* horam ne oppertus ſiet. *Phorm.* III. 2. 29.

PRAETEREO.

Sine biduum hoc *praetereat.* *Eun.* II. 2. 52. *Praeteriit* tempus. *Eun.* III. 4. 4. Locum reprehenſum, qui *praeteritus* neclegentiaſt. *Adelph.* Prol. 14. *Praeterito* hac recta platea ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. Neſcis, quid mali *preterieris.* *Hec.* III. 4. 5. An temere quicquam Parmeno *praetereat*? *Hec.* V. 4. 38. vide Notas. Tua *praeterierat* iam ad ducendum aetas. *Phorm.* II. 3. 76.

PRAETERMITTO.

Do, *praetermitto.* *Adelph.* I. 1. 26. Fit ſedulo: nil *praetermitto.* *Adelph.* III. 3. 60.

PRAETEREAQUAM.

Verbum unum mihi *praetereaquam* quod te rogo, faxis cave.

cave. *And.* IV. 4. 14. vide Notas.

PRAETERQUAM.

Neque, *praeterquam* quas ipſe amor moleſtias habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. *Praeterquam* tui carendum quod erat. *Heaut.* II. 4. 20.

PRAEUT.

Ludum iocumque dices fuiſſe illum alterum, *praeut* huius rabies quae dabit. *Eun.* II. 3. 9.

PRANDIUM.

Prandium corrumpitur. *Adelph.* IV. 2. 49.

PRAVE.

Vide, ne inpulſus ira *prave* inſiſtas. *Hec.* III. 5. 34. Nequeo ſatis, quam hoc mihi videtur *prave* factum, proloqui. *Hec.* IV. 4. 24.

PRAVITAS.

Quae iſtaec *pravitas*, quaeve amentia eſt? *Heaut.* V. 2. 20.

PRAVUS.

Num parva cauſa aut *prava* ratioſt? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. Neque id putabit *pravom* an rectum ſit, quod petit. *Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Inepta lenitas patris, & facilitas *prava*. *Adelph.* III. 3. 37. Etſi hoc mihi *pravom*, ineptum, abſurdum, atque alienum a vita mea videtur. *Adelph.* V. 8. 21. Iis nunc praemium eſt, qui recta *prava* faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

PRECARIO.

Hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel *precario* fac tradas. *Eun.* II. 3. 28.

PRECATOR.

Nec tu aram tibi, nec *precatorem* pararis. *Heaut.* V. 2. 23. Ad *precatorem* adeam credo, qui mihi ſic oret. *Phorm.* I. 2. 90.

PRECI.

Nihil eſt *preci* loci relictum. *And.* III. 4. 22. Perfice hoc, *precibus*, pretio. *Eun.* V. 8. 25. Ut neque miſericordia, neque *precibus* molliri queas. *Phorm.* III. 2. 13. Ut nullus locus relinquatur *preci*. *Phorm.* III. 3. 14. Venias mihi *precibus* lautum peccatum tuum? *Phor.* V. 8. 80. vide Notas.

PRECOR.

Poſthac ſi quicquam, nil *precor*. *Phorm.* I. 2. 92.

PREHENDO. PRENDO.

Tuus pater me modo *prehendit*. *And.* II. 2. 16. Quis homo umquam pro moecho vidit in domo meretricia *prendi* quemquam? *Eun.* V. 4. 39. Syrus eſt *prehendendus* atque adhortandus mihi. *Heaut.* III. 1. 100. *Prendo* hominem ſolum. *Phorm.* IV. 3. 15.

PREMO.

Res *premit* denegare. *And.* IV. 1. 9. vide Notas.

PRETIUM.

Quod habui ſummum, *pretium* perſolvi tibi. Poſtquam amans acceſſit, *pretium* pollicens. *And.* I. 1. 12. & 49. Audireque eorum eſt operae *pretium* audaciam. *And.* I. 3. 12. Ergo *pretium* ob ſtultitiam fero. *And.* III. 5. 4. Cum faciem videas, videtur eſſe quantivis *preti*. *And.* V. 2. 15. *Pretium* ſperans ilico producit: vendit. *Eun.* I. 2. 53. Deum ſeſe in *pretium* convertiſſe. *Eun.* III. 5. 40. vide Notas. Si numquam avare *pretium* ſtatui arti meae. *Heaut.* Prol. 48. Cui nil iam praeter *pretium* dulceſt. *Heaut.* II. 2. 5. Ego ſpem *pretio* non emo. *Adelph.* II. 2. 11. Neque *pretium*, neque rem ullam interceſſe. *Adelph.* III. 2. 58. vide Notas. Hominem maxumi *preti*. *Adelph.* V. 6. 4. *Pretio* emptas meo. *Hec.* Alt. Prol. 49. Abs te ut blanditiis tuis quam minimo *pretio* ſuam voluptatem expleat. *Hec.* I. 1. 12.

PRIDEM.

Quam *pridem* pater mi & mater mortui eſſent. *Eun.* III. 3. 11. Hoc ego mali non *pridem* inveni. *Heaut.* II. 1. 12. Iam *pridem* equidem audivi. *Hec.* II. 1. 22.

PRIMARIUS.

Neque huius ſis veritus faeminae *primariae*, quin novo modo eii faceres contumeliam. *Phorm.* V. 8. 78. vide Not.

PRIMO.

Primo proceſſit parum. *And.* IV. 1. 47. At etiam *primo* callidum ac diſertum credidi hominem. *Eun.* V. 6. 10. Neque illi credebam *primo*: nunc vero palam eſt. *Hec.* IV. 4. 91. Coepi adverſari *primo*. Noſter mali nil quicquam *primo*. *Phor.* I. 2. 25. & 30.

PRIMULUM.

Modo dolores, mea tu, occipiunt *primulum*. *Adelph.* III. 1. 2. Paulatim plebem *primulum* facio meam. *Adelph.* V. 6. 10.

PRIMUM.

Poſtilla nunc *primum* audio, quid illo ſit factum. *And.* V. 4. 33. Ut ores, *primum*, ut redeat: ſi id non commodumſt, ut maneat. *Eun.* III. 2. 49. vide Notas. Ubi *primum* poterit, ſe illinc ſubducet, ſcio. *Eun.* IV. 1. 14. Id *primum* dicam: deinde quod veni eloquar. *Heaut.* Prol. 3. Jam nunc haec tria *primum* addidi praeter naturam. *Adelph.* V. 5. 3. Meretricem hanc *primum* adeundam cenſeo. *Hec.* IV. 4. 94. Vin *primum* hodie facere, quod ego gaudeam? *Phorm.* V. 9. 63.

PRIMOS.

Nec ſatis digna, cui committas *primo* partu mulierem. *And.* I. 4. 3. Quia ſum apud te *primus*. *Eun.* I. 2. 10. Eſt genus hominum, qui eſſe *primos* ſe omnium rerum volunt, nec ſunt. *Eun.* II. 2. 17. Fertur in *primis*. *Eun.* III. 1. 39. Suavia in praeſentia quae eſ-

Digitized by Google

ſent, *prima* habere. *Heaut.* V. 2. 10. Se *primum* ait ſcire: is ſolus neſcit omnia. *Adelph.* IV. 2. 9. vide Notas. *Primo* actu placeo. *Hec.* Alt. Prol. 31. *Prima* coitioſt acerrima. *Phorm.* II. 2. 32. A *primo* homo inſanibat. *Phorm.* IV. 3. 37.

PRINCEPS.

Primarum artium magis *principem.* *Adelph.* II. 3. 6.

PRINCIPIA.

Tu hoſce inſtrue: ego ero poſt *principia.* *Eun.* IV. 7. 11.

PRINCIPIO.

Principio amico filium reſtitueris. *And.* III. 3. 38. *Principio* eam eſſe dico liberam. *Eun.* IV. 7. 35. *Principio* & habet quod det, & dat nemo largius. *Eun.* V. 8. 48.

PRINCIPIUM.

Audivi, inquam, a *principio.* *And.* IV. 4. 46. Quod dedit *principium* adveniens. *Eun.* III. 2. 5. Saepe malo ex *principio* magna familiaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Neque quod *principium* incipiam ad placandum, ſcio. *Heaut.* V. 4. 21. vide Notas. Quod mi *principiumſt* mali. *Phorm.* I. 3. 6. Blande in *principio* adloqui. *Phorm.* II. 1. 22. Bene habent tibi *principia.* *Phorm.* II. 3. 82. Sic habent *principia* ſeſe. *Phorm.* III. 1. 15.

PRIOR. PRIUS.

Reſponſum, non dictum eſſe, quia laeſit *prior.* *Eun.* Prol. 6. Nil *prius* neque fortius. *Eun.* I. 1. 5. Sine illum *priores* partes hoſce aliquot dies apud me habere. *Eun.* I. 2. 71. Olim iſti fuit generi quondam quaeſtus apud ſaeclum *prius.* *Eun.* II. 2. 15. *Priorem* eſſe illum, non oportere huic dari. *Adelph.* IV. 5. 25. Qui cum illa conſuevit *prior.* *Adelph.* IV. 5. 32. vide Notas. Iam *prior* amor me ad hanc rem exercitatum reddidit. *Hec.* III. 3. 47. Ut ſit potior, *prior* ad dandum qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48.

PRIVO.

Pamphilamne hac urbe *privari* ſines? *Phorm.* III. 2. 32.

PRIUS.

Spectandae an exigendae ſint vobis *prius.* *And.* Prol. 27. Nonne *prius* communicatum oportuit? *And.* I. 5. 4. Nullum eſt iam dictum, quod non dictum ſit *prius.* *Eun.* Prol. 41. Noraſne eum *prius?* *Eun.* IV. 4. 31. *Prius* audite paucis. *Eun.* V. 8. 37.

PRIUS, QUAM; PRIUSQUAM.

Omnia experiri certumſt *priusquam* pereo. *And.* II. 1. 11. Omnia *prius* experiri, *quam* arma, ſapientem decet. *Eun.* IV. 7. 19. vide Notas. Pergin iſtuc *prius* diiudicare, *quam* ſcias quid rei ſit? *Heaut.* II. 2. 8. vide Notas. *Prius* proditurum te tuam vitam, & *prius* pecuniam omnem, *quam* abs te amittas filium. *Heaut.* III. 1. 70. *Priusquam* ad portam venias. *Adelph.* IV. 2. 44. Uxorem hanc *priusquam* duxit. *Hec.* V. 1. 17. *Priuſquam* huic reſpondes temere, audi. *Phor.* V. 9. 48.

PRO. *Praepoſit.*

Pamphilum *pro* uxore habere hanc peregrinam. *And.* I. 1. 119. Facile ut *pro* eunucho probes. *Eun.* II. 3. 84. Ne ille *pro* ſe dictum exiſtumet. *Heaut.* Prol. 30. *Pro* ſe quiſque ſedulo faciebant. *Heaut.* I. 1. 74. Qui ſibi me *pro* deridiculo ac delectamento putat. *Heaut.* V. 1. 79. Habui, amavi *pro* meo. Non neceſſe habeo omnia *pro* meo iure agere. *Adelph.* I. 1. 23. & 27. *Pro* virgine dari nuptum non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Sedulo moneo, quae poſſum *pro* mea ſapientia. *Adelph.* III. 3. 73. *Pro* certon tu iſtaec dicis? *Adelph.* III. 4. 32. Tu illos duo olim *pro* re tollebas tua. *Adelph.* V. 3. 23. *Pro* patre huic eſt. *Adelph.* V. 8. 28. Nunc haec plane eſt *pro* nova. *Hec.* Prol. 5. Pueri inter ſeſe quas *pro* levibus noxiis iras gerunt? *Hec.* III. 1. 30. vide Notas. Satis *pro* imperio. *Phorm.* I. 4. 18.

PRO. *Interiect.*

Pro Deum atque hominum fidem! *And.* I. 5. 11. *Pro* ſupreme Iuppiter! *Eun.* III. 5. 2. *Pro* Di immortales. *Adelph.* III. 4. 1. *Pro* Deum immortalium. *Phorm.* II. 3. 4.

PROBE.

Curaſti *probe.* *And.* V. 2. 6. Narras *probe.* *And.* V. 6. 6. Intellextin? CH. *Probe.* *Eun.* IV. 6. 30. Perdoctaſt *probe.* *Heaut.* II. 3. 120. Hoc vitio datur. SY. *Probiſſume.* *Adelph.* III. 3. 65. Feciſtis *probe.* *Phor.* II. 4. 18. Pulchre diſcedo & *probe*, & praeter ſpem. *Phorm.* V. 9. 58.

PROBO.

Forma & aetate ipſe es, facile ut pro Eunucho *probes.* *Eun.* II. 3. 84. vide Notas.

PROBRUM.

Tamen hanc habere ſtudeat cum ſummo *probro?* *And.* V. 3. 10. Quin ſi hoc celetur, in metu; ſin patefit, in *probro* ſim. *Phorm.* V. 4. 6.

PROBUS.

Si vos voltis perhiberi *probos.* *Adelph.* III. 4. 59. *Proba* & modeſta. *Adelph.* V. 8. 7. O artificem *probum.* *Phorm.* II. 1. 29.

PROCAX.

Meaſt petax, *procax*, magnifica, ſumptuoſa, nobilis. *Heaut.* II. 1. 15. vide Notas. Maligna magis & magis *procax* facta ilico eſt. *Hec.* I. 2. 84.

PROCEDO.

Funus interim *procedit.* *And.* I. 1. 101. Primo *proceſſit* parum. *And.* IV. 1. 47. *Procede* tu huc. *Eun.* III. 2. 17. Bene *procedit.* *Adelph.* V. 6. 9. *Proceſſiſti*

Digitized by Google

ceſſiſti hodie pulchre. *Adelph.* V. 9. 22.

PROCLIVIS.

Ingenium eſt omnium hominum ab labore *proclive* ad lubidinem. *And.* I. 1. 51. Id faciam, in *proclivi* quod eſt. *And.* IV. 2. 18.

PROCUL.

Ut tu illos *procul* hinc ex occulto caederes. *Eun.* IV. 7. 17. A me culpam eſſe hanc *procul.* *Adelph.* III. 2. 50. Quem cum iſtoc ſermonem habueris, *procul* hinc ſtans accepi. *Hec.* IV. 3. 1.

PRODEAMBULO.

Prodeambulare huc libitum eſt. *Adelph.* V. 1. 4.

PRODEO.

In funus *prodeo.* *And.* I. 1. 88. Nunc id *prodeo*, ut conveniam Parmenonem. *Eun.* V. 6. 4. Dromo pultat fores: anus quaedam *prodit.* *Heaut.* II. 3. 35. Nemon huc *prodit*? *Phorm.* I. 2. 102. Neque mi in conſpectum *prodit.* *Phorm.* II. 4. 3.

PRODO.

Ut aliquot ſaltem nuptiis *prodat* dies. *And.* II. 1. 13. Prius *proditurum* te tuam vitam, & prius pecuniam omnem. *Heaut.* III. 1. 70. Illi anui *prodita* abs te filia eſt planiſſume. *Heaut.* IV. 1. 26.

PRODUCO.

Ut huic malo aliquam *producam* moram. *And.* III. 5. 9. Niſi me lactaſſes amantem, & falſa ſpe *produceres.* *And.* IV. 1. 24. *Producit:* vendit. *Eun.* I. 2. 54. Omnis *produxi* ac vendidi. *Heaut.* I. 1. 92. Qui illud *produxit* ſcelus. *Adelph.* III. 2. 16. Quem egomet *produxi.* *Adelph.* III. 3. 48.

PROFECTO.

Profecto ſic eſt. *And.* III. 3. 22. Nunc eſt *profecto* interfici cum perpeti me poſſum. *Eun.* III. 5. 3. Neſcio quid *profecto* mi animus praeſagit mali, *Heaut.* II. 2. 7. *Profecto* hoc vere dicunt. *Adelph.* I. 1. 3. *Profecto* hoc ſic eſt, ut puto. *Hec.* III. 3. 19.

PROFERO.

Saltem aliquot dies *profer.* *And.* II. 1. 29. Habeo alia multa, nunc quae condonabitur; quae *proferentur* poſt. *Eun.* Prol. 18. Rem *profer* palam. *Heaut.* V. 2. 41. An *proferendum* hoc tibi videtur uſquam? *Adelph.* III. 2. 39. Non eſt opus *prolato.* *Hec.* I. 2. 29. Progeniem veſtram uſque ab avo atque atavo *proferens.* *Phorm.* II. 3. 48.

PROFICISCOR.

Quid cauſae eſt, quin hinc in piſtrinum recta *proficiſcar* via? *And.* III. 4. 21. Detineo te: fortaſſe tu *profectus* alio fueras. *Eun.* II. 2. 49. Clam me eſt *profectus.* *Heaut.* I. 1. 66. Recta ad Chremem ſumus *profecti.* *Phorm.* V. 6. 20. vide Notas.

PROFITEOR.

In his Poeta hic nomen *profitetur* ſuum. *Eun.* Prol. 3.

PROFUGIO.

Gnatus eius *profugit* inopia. *Heaut.* III. 2. 17. Hinc egens *profugiet* aliquo militatum. *Adelph.* III. 3. 31.

PROFUNDO.

Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet. *Adelph.* I. 2. 54.

PROGENIES.

Memoriter *progeniem* veſtram uſque ab avo atque atavo proferens. *Phorm.* II. 3. 48.

PROHIBEO.

Quae ſeſe in ignem iniicere voluit, *prohibui.* *And.* I. 1. 113. Quod Di *prohibeant.* *And.* III. 3. 36. Tun me *prohibeas* meam ne tangam? *Eun.* IV. 7. 38. Deos quaeſo ut iſtaec *prohibeant.* *Adelph.* II. 4. 11. Di mala *prohibeant.* *Hec.* II. 1. 10. Cum uxore hac ipſum *prohibebo* domo. *Phorm.* II. 3. 78.

PROIN.

Proin tu fac apud te ut ſies. *And.* II. 4. 5. *Proin* tu, dum eſt tempus, etiam atque etiam hoc cogita. *Eun.* I. 1. 11. vide Notas. *Proin* tu, taceri ſi vis, vera dicito. *Eun.* I. 2. 26.

PROINDE.

Proinde hinc vos amolimini. *And.* IV. 2. 24. Ut vos domi mihi eritis, *proinde* ego ero fama foris. *Hec.* II. 1. 21. *Proinde* expiſcare, quaſi non noſſes. *Phorm.* II. 3. 35.

PROLIXE.

Accipit homo nemo melius prorſus neque *prolixius.* *Eun.* V. 8. 52. Age *prolixe*, Micio. *Adelph.* V. 8. 20.

PROLOGUS.

In *prologis* ſcribundis operam abutitur. *And.* Prol. 5. Oratorem eſſe voluit me, non *prologum.* *Heaut.* Prol. 11. Orator ad vos venio ornatu *prologi.* *Hec.* Alt. Prol. 1. Nullum invenire *prologum* poſſet. *Phor.* Prol. 14. vide Notas.

PROLOQUOR.

Cenſen me verbum potuiſſe ullum *proloqui*? *And.* I. 5. 21. Nequeo ſatis, quam hoc mihi videtur factum prave, *proloqui.* *Hec.* IV. 4. 24. Non potuit cogitata *proloqui.* *Phorm.* II. 1. 53. Omitto *proloqui.* *Phorm.* V. 6. 21.

PROLUBIUM.

Quae res tam repente mores mutavit tuos? quod *prolubium*? *Adelph.* V. 9. 28. vide Notas.

PROMEREO.

Verum enim quando bene *promeruit*, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. Ita velim me *promerentem* ames, dum vivas, mi pater. *Adelph.* IV. 5. 47. Idem hic tibi, quod bene *promeritus* fueris, conduplicaverit. *Phorm.* III. 2. 31.

PROMISSUM.

Ubi tempus, *promiſſa* iam perfici. *And.* IV. 1. 7. Fac

Digitized by Google

ſis nunc *promiſſa* appareant. *Eun.* II. 3. 20. Satis pol proterve me Syri *promiſſa* huc induxerunt. *Heaut.* IV. 4. 1.

PROMISSOS.

Capillus ſparſus, *promiſſus*, circum caput reiectus neclegenter. *Heaut.* II. 3. 49. vide Notas.

PROMITTO.

Nil praeter *promiſſum* eſt. *Eun.* V. 8. 64. vide Notas. Satis ſcite *promittis* tibi. *Heaut.* IV. 4. 7. Fac: *Promiſi* ego illis. M. *Promiſti* autem? D. Fac, *promitte*. *Adelph.* V. 8. 17. & 19. Dum id, quod eſt *promiſſum*, ab amicis argentum aufero. *Phorm.* III. 2. 28. Neque ego ignoſco, neque *promitto* quicquam. *Phorm.* V. 9. 55.

PROMOVEO.

Nil *promoveris*. *And.* IV. 1. 16. Quantum huic *promoveo* nuptias. *And.* IV. 2. 28. Move vero ocius te, nutrix. SO. Moveo. CH. Video, ſet nil *promoves*. *Eun.* V. 3. 4. Abibo hinc, praeſens quando *promoveo* parum. *Hec.* IV. 4. 81.

PRONUS.

Capite *pronum* in terram ſtatuerem. *Adelph.* III. 1. 18. vide Notas.

PROPE.

Prope adeſt, cum alieno more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. *Prope* iam ut pro uxore haberet. *Heaut.* I. 1. 46. Partus inſtabat *prope*. *Propius* accedamus. *Adelph.* III. 2. 9. & 11. Illud rus nulla alia cauſa tam male odi, niſi quia *propeſt*. *Adelph.* IV. 1. 7. Sane hac multo *propius* ibis. *Adelph.* IV. 2. 41. *Prope* decurſo ſpatio. *Adelph.* V. 4. 6. vide Notas. Accedo *propius*. *Hec.* III. 1. 36. vide Notas.

PROPEDIAM.

Illum tibi ſalvom adfuturum eſſe hic confido *propediem*. *Heaut.* I. 1. 108. Ne tu *propediem* iſtius obſaturabere. *Heaut.* IV. 8. 27. Ipſa re experiere *propediem*. *Adelph.* V. 5. 7.

PROPEMODUM.

Propemodum habeo iam fidem. *And.* III. 4. 6. vide Notas. Me eius ſpero fratrem *propemodum* iam repperiſſe. *Eun.* I. 2. 123. Egomet habeo *propemodum* quam volo. *Heaut.* V. 5. 20. Curare ambos, *propemodum* repoſcere illum eſt quem dediſti. *Adelph.* I. 2. 51.

PROPERE.

Propere adcerſe. *And.* V. 6. 15. Traduce huc ad vos *propere*. *Heaut.* IV. 4. 22. *Propere* praecucurrit. *Hec.* III. 3. 11.

PROPERO.

Continuo ad te *properans* percurro ad forum. *And.* II. 2. 18. Tanto ocius *properemus*. *Eun.* III. 5. 61. Hic *properat* in Cyprum. *Adelph.* II. 4. 14. Hominem *propero* invenire. *Phorm.* V. 6. 5.

PROPINO.

Hunc comedendum & ebibendum vobis *propino*. *Eun.* V. 8. 57. vide Notas.

PROPINQUUS.

Ex meo *propinquo* rure hoc capio commodi. *Eun.* V. 5. 1.

PROPIOR.

Dum nulla alia delectatio, quae *propior* eſſet. *Heaut.* V. 1. 55. Ita me ſervet Iuppiter, ut *propior* illi, quam ego ſum ac tu, homo nemoſt. *Phorm.* V. 3. 25.

PROPITIUS.

Parentes *propitii*. *Adelph.* I. 1. 6. Satin illi Di ſunt *propitii*? *Phorm.* IV. 3. 31.

PROPRIUS.

Nilne eſſe *proprium* cuiquam? *And.* IV. 3. 1. Voluptates eorum *propriae* ſunt. *And.* V. 5. 4. Curavi, *propria* ea Phaedria ut poteretur. *Phorm.* V. 5. 2.

PROPTER. *Praepoſit.*

Egon *propter* me illam decipi miſeram ſinam? *And.* I. 5. 36. Scin tu turbam hanc *propter* te eſſe factam? *Eun.* IV. 6. 6. *Propter* quam in ſumma infamia ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Quae vos *propter* adoleſcentiam minus videtis. *Adelph.* V. 9. 35. Haec tot *propter* me gaudia illi contigiſſe laetor. *Hec.* V. 3. 35. *Propter* invidiam adimunt diviti, aut *propter* miſericordiam addunt pauperi. *Phorm.* II. 1. 47. & 48.

PROPTER. *Adverb.*

Interdum *propter* dormiet. *Eun.* II. 3. 77. Hic *propter* hunc adſiſte. *Adelph.* II. 1. 15. Ibi angiportum *propter* eſt. *Adelph.* IV. 2. 37.

PROPTEREA.

Id *propterea* nunc hunc venientem ſequor. *And.* II. 5. 3. vide Notas. Ergo *propterea* te ſedulo & moneo & hortor. *Hec.* I. 1. 6.

PROPULSO.

Quod tu ſperes, *propulſabo* facile. *And.* II. 3. 21.

PRORSUM.

Hic homines *prorſum* ex ſtultis inſanos facit. *Eun.* II. 2. 23. *Prorſum* oblitus ſum mei. *Eun.* II. 3. 15. Accipit homo nemo melius *prorſum* neque prolixius. *Eun.* V. 8. 52. vide Notas. *Prorſum* e lecto nequeat ſurgere. *Adelph.* IV. 1. 4. Curſari rurſum *prorſum*. *Hec.* III. 1. 35.

PRORSUS.

Huic *prorſus* illam non dat. *And.* II. 2. 34. *Prorſus* a me opinionem hanc tuam eſſe ego amotam volo. *And.* III. 2. 30. *Prorſus* non vidiſſe. *Eun.* II. 3. 41. vide Notas. *Prorſus* nihil intellego. *Heaut.* IV. 5. 28. vide Notas. *Prorſus* non poteſt. *Adelph.* IV. 7. 44. Enimvero *prorſus* iam tacere non queo. *Hec.* IV. 4. 51.

PRORUO.

Foras ſimul omnes *proruunt* ſe. *Eun.* III. 5. 51.

PRO-

PROSILIO.

Quidnam hic properans *proſilis?* *Eun.* V. 7. 6.

PROSPERE.

Evenere haec nobis *proſpere.* *Phorm.* V. 8. 2.

PROSPICIO.

Malo ego nos *proſpicere*, quam hunc ulciſci accepta iniuria. *Eun.* IV. 6. 24. Niſi *proſpectum* a nobis interea eſt, deſertae vivimus. *Heaut.* II. 4. 11. vide Notas. Quam bene vero abs te *proſpectum* eſt? *Heaut.* IV. 1. 25. Tibi *proſpexi* & ſtultitiae tuae. *Heaut.* V. 2. 8. Illa quae futura ſunt *proſpicere.* *Adelph.* III. 3. 34. Ego iam *proſpiciam* mihi. *Adelph.* IV. 2. 50. Numquid tute *proſpexti* tibi? *Adelph.* IV. 5. 55. Aderam, cuius conſilio fueras ea par *proſpici.* *Hec.* IV. 1. 46. Niſi me animus fallit, aut parum *proſpiciunt* oculi. *Phorm.* V. 1. 8.

PROSTERNO.

Ceteros ruerem, agerem, raperem, funderem & *proſternerem.* *Adelph.* III. 2. 21. vide Notas.

PROSUM.

Capitis periclum adire, dum *proſim* tibi. *And.* IV. 1. 53. Quibus & re ſalva & perdita *profueram* & *proſum* ſaepe. *Eun.* II. 2. 27. Melius, peius, *proſit*, obſit. *Heaut.* IV. 1. 30. Quicquid eſt id, quod reliquit, *profuit.* *Hec.* III. 5. 13. Qui poſt factam iniuriam ſe expurget, parum mihi *proſit.* *Hec.* V. 1. 16.

PROTELO.

Ne te iratus ſuis ſaevidicis dictis *protelet.* *Phorm.* I. 4. 35.

PROTERREO.

Filium *proterruiſti* hinc. *Heaut.* III. 1. 37.

PROTERVE.

Satis pol *proterve* me Syri promiſſa huc induxerunt. *Heaut.* IV. 4. 1. Ecce autem tu quoque *protervus* iracundus es. *Hec.* III. 5. 53.

PROTERVITAS.

Quam paene me tua perdidit *protervitas.* *Heaut.* IV. 6. 10.

PROTERVOS.

Ne ineptus, ne *protervos* videar. *Heaut.* III. 3. 16.

PROTINAM.

Hinc me *protinam* coniicerem in pedes. *Phorm.* I. 4. 13.

PROVIDEO.

Erus eſt, neque *provideram.* *And.* I. 2. 12. Si non aſtu *providentur.* *And.* I. 3. 3. *Phorm.* I. 4. 5. ubi vide Notas. Putavit me plus ſcire & *praevidere.* *Heaut.* I. 1. 64. *Proviſum* eſt, ne in praeſentia haec hinc abeat. *Phorm.* V. 2. 14.

PROVINCIA.

Huic noſtro traditaſt *provincia.* *Heaut.* III. 2. 5. *Provinciam* cepiſti duram. *Phorm.* I. 2. 22.

PROVISO.

Proviſo quid agat Pamphilus. *And.* V. 5. 1. Huc *proviſo.* *Eun.* III. 1. 4. Ego huc ad vos *proviſo.* *Adelph.* V. 6. 1. vide Notas.

PROVOCO.

Pamphilam cantum *provocemus.* *Eun.* III. 1. 53. vide Notas. Huc *provocat.* *Adelph.* V. 4. 24.

PROVOLVO.

Ego hunc in mediam viam *provolvam.* *And.* IV. 4. 38.

PROXUMUS.

Proxumus ſum egomet mi. *And.* IV. 1. 12. His menſibus ſex ſeptem prorſus non vidiſſe *proxumis.* *Eun.* II. 3. 41. Eamus ad me, ibi *proxumumſt.* *Eun.* III. 5. 64. Agrum in *proxumo* hic mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. Hic meus amicus illi genere eſt *proxumus.* *Adelph.* IV. 5. 17. Hic eſt his cognatus *proxumus.* *Adelph.* V. 8. 24. Cum in *proxumo* hic ſit aegra. *Hec.* III. 2. 6. Lex eſt, ut orbae, qui ſunt genere *proxumi*, iis nubant. *Phorm.* I. 2. 75.

PRUDENS.

Prudens ſciens, vivus vidensque pereo. *Eun.* I. 1. 27.

PSALTRIA.

Ille bonus vir nobis *pſaltriam*, ſi Dis placet, paravit. *Adelph.* III. 4. 31. Tua arte viginti minae pro *pſaltria* periere. *Adelph.* IV. 7. 25.

PUBLICE.

Ibi cuſtos *publice* eſt nunc. *Eun.* II. 2. 59. Haut cito mali quid ortum ex hoc ſit *publice.* *Adelph.* III. 3. 89.

PUBLICITUS.

Non hoc *publicitus* ſcelus hinc deportarier in ſolas terras? *Phorm.* V. 8. 85.

PUBLICUS.

An ne hoc quidem ego adipiſcar, quod ius *publicumſt?* *Phorm.* II. 3. 65.

PUDENS.

Animi eſt *pudentis* ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 68. *Pudens*, modeſta. *Hec.* I. 2. 90.

PUDET.

Nil *pudent* hic, ubi opuſt. *And.* IV. 1. 13. vide Notas. Quamobrem tandem? an quia *pudet?* *Eun.* V. 2. 68. Cuius nunc *pudet* me & miſeret. *Heaut.* II. 3. 19. Fratris me quidem *pudet* pigetque. *Adelph.* III. 3. 38. *Pudet* Philumenae. *Hec.* V. 2. 27. Non ſimultatem meam revereri ſaltem? non *pudere?* *Phorm.* II. 1. 3.

PUDICE.

Pudice vitam agebat. *And.* I. 1. 47. Bene & *pudice* doctum atque eductum ingenium. *And.* I. 5. 39. Bene & *pudice* eductam. *Heaut.* II. 1. 14.

PUDICITIA.

Et ad *pudicitiam* & ad rem tutandam. *And.* I. 5. 53.

PUDICUS.

Pium ac *pudicum* ingenium. *Hec.* I. 2. 77.

PUDOR.

PUDOR.

Patris *pudor*. Ut neque me conſuetudo, neque amor, neque *pudor* commoveat. *And.* I. 5. 27. & 44. In denegando modo quis *pudor* paulum adeſt. *And.* IV. 1. 6. Numnam eius color *pudoris* ſignum uſquam indicat? *And.* V. 3. 7. *Pudore* & liberalitate liberos retinere. *Adelph.* I. 1. 32. Stultitiaſt iſtaec, non *pudor*. *Adelph.* II. 4. 10. *Pudori*n an amori obſequeretur magis. *Hec.* I. 2. 47. Timidum obſtupefecit *pudor*. *Phorm.* II. 1. 54.

PUELLA.

Parvolam *puellam*. *Eun.* I. 2. 29. Noviciae, *puellae*. *Eun.* III. 5. 34. Si *puellam* parerem, nolle tolli. *Heaut.* IV. 1. 14. Cum *puella* anum ſuſcepiſſe inimicitias non pudet? *Hec.* II. 1. 34.

PUELLULA.

Continuo quandam nactus eſt *puellulam* cithariſtriam. *Phor.* I. 2. 31.

PUER.

Per ecaſtor ſcitus *puer* eſt natus Pamphilo. *And.* III. 2. 6. *Puerum* ſupponi. *Eun.* Prol. 39. Aequom eſſe cenſent, nos iam a *pueris* ilico naſci ſenes. *Heaut.* II. 1. 2. Homini ilico lacrumae cadunt quaſi *puero*. *Adelph.* IV. 2. 21. Quem ego *puerum* modo tantillum in manibus geſtavi meis. *Adelph.* IV. 2. 24. Promiſti autem? de te largitor, *puer*. *Adelph.* V. 8. 17. Mulieres ſunt, ferme ut *pueri*, levi ſententia. *Hec.* III. 1. 32. Nutricem *puero* adducit. *Hec.* V. 2. 4. Ubi erit *puero* natalis dies. *Phorm.* I. 1. 14.

PUERILIS.

Quidnamſt? D. *Pueri*leſt. *And.* II. 6. 18. Veſtra *puerili* ſententia. *Phorm.* V. 8. 56.

PUERITIA.

Mihi cum eo iam inde uſque a *pueritia* fuit ſemper familiaritas. *Heaut.* I. 2. 9.

PUERPERA.

Quid opus facto eſſet *puerperae*. *And.* III. 2. 10. *Puerperam* hac nunc duci per viam aegrotam. *Adelph.* V. 7. 23.

PUGIL.

Si qua eſt habitior paulo, *pugilem* eſſe aiunt. *Eun.* II. 3. 24. *Pugilum* gloria. *Hec.* Alt. Prol. 25.

PUGNA.

Neque *pugnas* narrat. *Eun.* III. 2. 29. Dabit hic *pugnam* aliquam denuo. *Eun.* V. 2. 60.

PUGNO.

Peniculon *pugnare* cogitas? *Eun.* IV. 7. 7. *Pugnaveris*. *Adelph.* V. 3. 57. *Pugnant* de loco. *Hec.* Alt. Prol. 33.

PUGNUS.

Pugnus continuo in mala haereat. *Adelph.* II. 1. 17. Me *pugnis* uſque occidit. *Adelph.* IV. 2. 19. *Pugnos* in ventrem ingere. *Phorm.* V. 2. 95.

PULCHER.

O faciem *pulchram*. *Eun.* II. 3. 5. Virgo *pulchra*. *Phorm.* I. 2. 54. Hic *pulcherrimum* facinus audivi. *Phorm.* V. 6. 29.

PULCHRE.

Dixti *pulchre*. *Eun.* II. 3. 85. *Pulchre* mehercle dictum & ſapienter. *Eun.* III. 1. 26. Videbar mihi eſſe *pulchre* ſobrius. *Eun.* IV. 5. 2. Inſtructa *pulchre* ad perniciem. *Heaut.* III. 1. 41. Salſamenta haec fac macerentur *pulchre*. *Adelph.* III. 3. 27. Ego illius ſenſum *pulchre* calleo. *Adelph.* IV. 1. 17. Proceſſiſti hodie *pulchre*. *Adelph.* V. 9. 22. Faeneratum iſtuc beneficium *pulchre* tibi dices. *Phorm.* III. 2. 8. Sane hercle *pulchre* ſuades. *Phorm.* III. 3. 9. Immo vero *pulchre* diſcedo. *Phorm.* V. 9. 58.

PULCHRITUDO.

Nihil erat adiumenti ad *pulchritudinem*. *Phorm.* I. 2. 55.

PULMENTUM.

Lepus tute es, & *pulmentum* quaeris? *Eun.* III. 1. 36. vide Notas.

PULTO.

Dromo *pultat* fores. *Heaut.* II. 3. 34. Ceſſo *pultare* oſtium vicini? *Heaut.* III. 1. 1. Quis oſtium hoc *pultavit*? *Adelph.* IV. 5. 3.

PUNCTUM.

Temporis mihi *punctum* ad hanc rem eſt. *Phorm.* I. 4. 7.

PURGATIO.

Neſcio quid peccati portat haec *purgatio*. *Heaut.* IV. 1. 12.

PURGO.

*Purge*n ego me de iſtac Thaidi? *Eun.* III. 1. 44. Tu quod te poſterius *purges*, hanc iniuriam mihi nolle factam eſſe, huius non faciam. *Adelph.* II. 1. 8. Piſcis ceteros *purga*. *Adelph.* III. 3. 22. Te ipſum *purgare* ipſis coram, placabilius eſt. *Adelph.* IV. 3. 17. Aut ea refellendo tibi aut *purgando* corrigemus. *Hec.* II. 2. 12. Te ſibi *purgatum*. *Hec.* V. 4. 31. Orat; confitetur; *purgat*: quid vis amplius? *Phorm.* V. 9. 46.

PURUS.

In hac eſt *pura* oratio. *Heaut.* Prol. 46.

PUTO.

Dictum *puta*. *And.* I. 1. 2. Aliquis forſan me *putet* non *putare* hoc verum. *And.* V. 5. 1. & 2. Dum haec *puto*. *Eun.* IV. 2. 4. Bene *putas*. *Eun.* IV. 7. 43. Magis, ſi magis noris, *putes* ita rem eſſe. Id nil *puto*. *Heaut.* V. 1. 16. & 27. Qui, niſi quod ipſe fecit, nil rectum *putat*. *Adelph.* I. 2. 19. Qui ita *putant*. *Adelph.* IV. 3. 3. Rem ipſam *putemus*. *Adelph.* V. 3. 10. Quae tibi *putaris* prima, in experiundo ut repudies. *Adelph.* V. 4. 4.

Nimlum me ingratum *putas.* *Hec.* V. 4. 13. Rem ipſam *putaſti.* *Phorm.* IV. 5. 6.

PYRRHUS.

Idem hoc iam *Pyrrhus* factitavit. *Eun.* IV. 7. 13.

PYTHIAS.

Eunuchi perſona eſt.

PYTISO.

Pytiſando modo mihi quid vini abſumpſti? *Heaut.* III. 1. 48. vide Notas.

Q.

QUA.

Fieri poteſt, ut ne *qua* exeat. *Adelph.* IV. 4. 18.

QUADRUPES.

Quadrupedem conſtringito. *And.* V. 2. 24.

QUAERITO.

Lana ac tela victum *quaeritans.* *And.* I. 1. 48. Haec cur *quaeritet?* *Eun.* III. 3. 17. Te ipſum *quaerito.* *Adelph.* I. 2. 1.

QUAERO.

Te ipſum *quaero.* *And.* II. 2. 8. Conſilium *quaero.* *And.* IV. 2. 19. Facile victum *quaerere.* *Eun.* II. 2. 30. Ubi *quaeram*, ubi inveſtigem, incertus ſum. *Eun.* II. 3. 3. Lepus tute es, & pulmentum *quaeris?* *Eun.* III. 1. 36. vide Not. Sermonem *quaerere.* *Eun.* III. 3. 10. Quid ſibi hic veſtitus *quaerit?* *Eun.* III. 5. 10. *Quaero* qui reſpondeat. *Eun.* IV. 7. 20. Victum volgo *quaerere.* *Heaut.* III. 1. 38. Nil tam difficileſt, quin *quaerendo* inveſtigari poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. Abduce, vinci, *quaere* rem. *Adelph.* III. 4. 36. Conſerva, *quaere*, parce. *Adelph.* V. 3. 27. Contrivi in *quaerundo* vitam atque aetatem meam. *Adelph.* V. 4. 15. Senex ſi *quaeret* me, modo iſſe dicito ad portum, percontatum adventum Pamphili. Audin quid dicam, Scirte? ſi *quaeret* me, uti tum dicas: ſi non *quaeret*, nullus dixeris. *Hec.* I. 2. 1. & 3. & 4. *Quaereret* alium virum. *Phorm.* II. 1. 67. *Quaerere* in malo iubeas malum? *Phorm.* III. 3. 11. vide Notas. Vin ſatis *quaeſitum* mi iſtuc eſſe? *Phorm.* V. 3. 28.

QUAESO.

Bona verba, *quaeſo.* *And.* I. 2. 33. Narra iſtuc *quaeſo* quid ſit. *Eun.* III. 5. 14. Ubinamſt *quaeſo?* *Heaut.* III. 1. 21. Deos *quaeſo* ut iſtaec prohibeant. *Adelph.* II. 4. 11. *Quaeſo* quid iſtuc conſili eſt? *Hec.* IV. 2. 12. *Quaeſo* quid narras? *Phorm.* V. 8. 42.

QUAESTUS.

Accepit conditionem, dein *quaeſtum* occipit. *And.* I. 1. 52. Olim iſti fuit generi quondam *quaeſtus* aput ſaeclum prius. Is *quaeſtus* nunc eſt multo uberrimus. *Eun.* II. 2. 15. & 22. Eum eſſe *quaeſtum* in animum induxi maxumum. *Heaut.* Prol. 49. Uti *quaeſtum* faceret. *Heaut.* IV. 1. 27. Ne nomen *quaeſti* mi obſtet. *Hec.* V. 1. 9. vide Notas. Si eſſet alia ex *quaeſtu* hoc. *Hec.* V. 1. 30. Numquam animum *quaeſti* gratia ad malas adducam partes. *Hec.* V. 3. 38.

QUALIS.

Non ſatis pernoſti me etiam, *qualis* ſim. *And.* III. 2. 23. Metuo *qualem* tu me eſſe hominem exiſtumes. *Eun.* IV. 6. 20. *Quale* ingenium haberes. *Heaut.* II. 4. 4. *Qualis* ſim amicus, aut quid poſſiem. *Hec.* V. 1. 40. *Qualis* ego in hunc fuerim. *Phorm.* V. 9. 43.

QUAM.

Particula comparationi inſerviens.

Magis id adeo, mihi ut incommodet, *quam* ut obſequatur gnato. *And.* I. 1. 136. Quanto nunc formoſior videre mihi, *quam* dudum? *Eun.* IV. 5. 5. Quaſi iſtic mea res minor agatur, *quam* tua. *Heaut.* II. 3. 13. Animam relinquam potius, *quam* illas deſeram. *Adelph.* III. 4. 52. Non mihi illud factum minus dolet, *quam* tibi. *Hec.* IV. 4. 25. Plus *quam* opus eſt ſcito ſciet. *Phor.* IV. 1. 18.

Cum ſuperlativo ἀυξητικῶν.

Illum eſſe *quam* deterrimum. *And.* V. 1. 16. Te redimas captum *quam* queas minimo. *Eun.* I. 1. 29. Ut eſſet aput te hoc *quam* gratiſſimum. *Heaut.* II. 3. 127. vide Notas. Fac *quam* plurimum illis relinquas. *Adelph.* V. 3. 27. *Quam* maxume ſervire veſtris commodis. *Hec.* Alt. Prol. 43.

Sequente Adjectivo.

Vide *quam* iniquus ſis prae ſtudio. *And.* V. 1. 6. *Quam* hoc munus gratum Thaidi arbitrare eſſe? *Eun.* II. 2. 44. Vel heri in vino *quam* inmodeſtus fuiſti! *Heaut.* III. 3. 7. *Quam* triſtis. *Hec.* III. 2. 17. Haec cum rationem ineas, *quam* ſint ſuavia, & *quam* cara ſint. *Phorm.* II. 2. 30.

Sequente Verbo.

Quam timeo, quorſum evadas. *And.* I. 1. 100. Neſcis, *quam* doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Quam* gaudeo. *Adelph.* III. 4. 90. *Quam* timeo. *Phorm.* IV. 3. 3.

Sequente Adverbio.

Quam miſere amarit. *And.* III. 2. 40. *Quam* cito! *Eun.* I. 2. 98. *Quam* timui male. *Heaut.* IV. 1. 51. *Quam* mox virginem arceſſant. *Adelph.* V. 6. 1. *Quam* ſancte. *Hec.* I. 1. 4. *Quam* inique comparatumſt. *Phorm.* I. 1. 7. *Quam* ſaepe forte temere eveniunt, quae non audeas optare? *Phorm.* V. 1. 30.

Poſt TAM *aliaſque particulas.*

Non tam ipſo quidem dono, *quam* abs te datum eſſe. *Eun.* III. 1. 3. Tam placidum, *quam* ovis eſt, reddo.

Adelph. IV. 1. 18. Non hercle verbis dici poteſt tantum, *quam* re ipſa navigare incommodumſt. *Hec.* III. 4. 3. Turbet porro, *quam* velit. *Hec.* IV. 4. 12. vide Notas. Secus *quam* dignum eſt. *Phorm.* II. 3. 91.

QUAMOBREM.

Quamobrem tute id non facis? *And.* IV. 3. 12. *Quamobrem* adductuſt? *Eun.* V. 1. 10. Nihil ſatis firmi video, *quamobrem* accipere hunc mi expediat metum. *Heaut.* II. 3. 96. Is, *quamobrem* huc veneram, rus abiit. *Adelph.* III. 3. 81. *Quamobrem* haec abierit, cauſam vides. *Hec.* III. 3. 22. Ecquid locutus cum iſta es, *quamobrem* hanc ducimus? *Phorm.* V. 3. 15.

QUAMPLURIMUM.

Fac *quamplurimum* illis relinquas. *Adelph.* V. 3. 27. Studeo illis ut *quamplurimum* facerem. *Adelph.* V. 4. 14.

QUAMPRIMUM.

Quamprimum hoc me libera miſerum metu. *And.* II. 2. 14. Fac *quamprimum* haec audiat. *Eun.* V. 8. 12. Ut, quid agam, *quamprimum* ſciam. *Adelph.* III. 5. 6. Ut hoc *quamprimum*, quicquid eſt, certo ſciam. *Hec.* III. 1. 44. Ceſſo adire *quamprimum* ſenem? *Phorm.* II. 1. 55.

QUAMQUAM.

Quamquam illam cupio abducere. *Eun.* I. 2. 92. *Quamquam* haec inter nos nuper notitia admodumſt. *Heaut.* I. 1. 1. *Quamquam* eſt ſceleſtus, non committet hodie umquam iterum ut vapulet. *Adelph.* II. 1. 5.

QUAMVIS.

Quamvis etiam maneo otioſus hic. *Adelph.* II. 4. 15.

QUANDO.

Quando alias malim, quam hodie has fieri nuptias? *And.* III. 2. 49. vide Notas. Ut quimus, aiunt, *quando*, ut volumus, non licet. *And.* IV. 5. 10. Meus fac ſis poſtremo animus, *quando* ego ſum tuus. *Eun.* I. 2. 116. *Quando* iſtuc iam erit! *Heaut.* II. 2. 9. vide Not. *Quando* ego tuum non curo, ne cura meum. *Adelph.* V. 3. 16. Dabitur quidem, *quando* hic volt. *Adelph.* V. 8. 33. vide Notas. Si *quando* ad eam acceſſerat confabulatum. *Hec.* II. 1. 106. *Quando* iam accuſando fieri infectum non poteſt, ignoſce. *Phorm.* V. 9. 45.

QUANDOQUIDEM.

Quandoquidem tam iners, tam nulli conſilii ſum. *And.* III. 5. 2. *Quandoquidem* illarum neque te quiſquam novit. *Eun.* II. 3. 83. *Quandoquidem* ducenda eſt, egomet habeo propemodum quam volo. *Heaut.* V. 5. 20. *Quandoquidem* hoc numquam mi ipſe voluit credere. *Adelph.* IV. 5. 6. *Quandoquidem* illam a me diſtrahit neceſſitas. *Hec.* III. 5. 42. *Quandoquidem* ſolus regnas. *Phorm.* II. 3. 58.

QUANTIVIS.

Cum faciem videas, videtur eſſe *quantivis* preti. *And.* V. 2. 15.

QUANTO.

Quanto ſatiuſt. *And.* II. 1. 7. *Quanto* magis magiſque cogito. *Eun.* III. 3. 1. *Quanto* tu me es annis gravior, tanto es ignoſcentior. *Heaut.* IV. 1. 32. vide Notas. *Quanto* fuerat praeſtabilius. *Hec.* III. 1. 4.

QUANTUM.

Erus, *quantum* audio, uxore excidit. *And.* II. 5. 12. *Quantum* ſuſpicor, ad virginem animum adiecit. *Eun.* I. 2. 62. *Quantum* ex ipſa re coniecturam fecimus. *Heaut.* II. 3. 25. vide Notas. *Quantum* potes abi. *Adelph.* III. 2. 52. Neſcis, *quantum* hodie profueris mihi. *Hec.* V. 4. 36. *Quantum* poteſt, nunc conveniundus Phormio eſt. *Phorm.* V. 8. 3. Inputum vide, *quantum* valet. *Phorm.* V. 8. 94.

QUANTUS.

Neſcis *quantis* in malis verſer miſer. *And.* IV. 1. 25. *Quanti* eſt ſapere? *Eun.* IV. 7. 21. Tu illum numquam oſtendiſti *quanti* penderes. *Heaut.* I. 1. 103. Tu, *quantus quantus*, nil niſi ſapientia es. *Adelph.* III. 3. 40. *Quantam* obtuli adventu meo laetitiam Pamphilo hodie? *Hec.* V. 3. 18. *Quanta quanta* haec mea paupertas eſt. *Phorm.* V. 8. 10.

QUAPROPTER. *Adverb.*

Quapropter? 51. Rogas! *And.* I. 1. 136. *Quapropter?* quia enim qui eos gubernat animus, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 31.

QUAPROPTER. *Conjunct.*

Quapropter haec res neutiquam neglectu eſt mihi. *Heaut.* II. 3. 116. *Quapropter* quoquo pacto tacitoſt opus. *Adelph.* III. 2. 44. *Qua* me *propter* exanimatum citius eduxi foras. *Hec.* III. 3. 4.

QUARE.

Quare aequom eſt vos cognoſcere atque ignoſcere. *Eun.* Prol. 42. Hem, perii. *Quare?* *Adelph.* III. 2. 29.

QUASI.

Iſtaec commemoratio *quaſi* exprobatio eſt immemori benefici. *And.* I. 1. 17. *Quaſi* neceſſe ſit, ſi huic non dat, te illam uxorem ducere. *And.* II. 2. 35. Adſimulabo *quaſi* nunc exeam. *Eun.* III. 2. 8. *Quaſi* talenta ad quindecim coegi. *Heaut.* I. 1. 93. *Quaſi* nunc non norimus nos inter nos. *Adelph.* II. 4. 7. *Quaſi* tu non multo malis narrare hoc mihi. *Hec.* I. 2. 35. Proinde expiſcare, *quaſi* non noſſes. *Phorm.* II. 3. 35.

QUATIO.

Homo *quatietur* certe cum dono foras. *Eun.* II. 3. 66.

Qua.

Dum licitum eſt eii, *dumque* aetas tulit. *And.* II. 6. 12. Ludum iocum*que* dicas fuiſſe illum alterum. *Eun.* II. 3. 9. vide Notas. Praeter aequum*que* & bonum. *Adelph.* I. 1. 39.

Queo.

Cum velit, tibi iure iraſci non *queat*. *And.* II. 3. 20. Ut *quimus*, aiunt; quando, ut volumus, non licet. *And.* IV. 5. 10. Te redimas captum quam *queas* minimo: ſi nequeas paululo, at quanti *queas*. *Eun.* I. 1. 29. & 30. Cum tolerare illius ſumptus non *queat*. *Heaut.* III. 2. 33. Pectore conſiſtere nil conſili *quit*. *Adelph.* IV. 4. 5. Forma in tenebris noſci non *quita* eſt. *Hec.* IV. 1. 57. Minus *quoo* viri culpa, quam me dignumſt. *Phorm.* V. 3. 4.

Queror.

Quid agam? quid clamem? aut *querar*? *Adelph.* V. 3. 3.

Qui, Quis.

Tandem cognoſti, *qui* ſiem. *And.* III. 4. 7. *Quis* videor? *And.* IV. 2. 19. Reſtitue *quem* a me accepiſti locum. *And.* IV. 1. 57. vide Notas. Verum ex eo nunc miſera *quem* capit laborem? *And.* IV. 3. 4. Nunc, Parmeno, te oſtenderis, *qui* vir ſies. *Eun.* II. 3. 16. vide Notas. *Quae* eius confidentiaſt? *Eun.* V. 1. 23. *Quae* illaec turbaſt? *Eun.* V. 4. 25. *Qua* ſpe, aut *quo* conſilio huc imus? *Eun.* V. 7. 1. Ex ſua libidine moderantur, nunc *quae* eſt, non *quae* olim fuit. *Heaut.* II. 1. 4. *Quae* iſtaec pravitas, *quae*ve amentia eſt? *Heaut.* V. 2. 20. & 21. Minime miror, *qui* inſanire occipiunt ex iniuria. *Adelph.* II. 1. 43. Neſcis *qui* vir ſit. *Adelph.* IV. 7. 5. Duxi uxorem: *quam* ibi miſeriam vidi? *Adelph.* V. 4. 13. Si *quid* uſus venerit. *Adelph.* V. 6. 7. *Quid* morbi eſt? *Hec.* III. 1. 43. *Quid* iſtuc conſili eſt? *Hec.* IV. 2. 12. *Quid* mihi lucri eſt te fallere? *Phorm.* I. 2. 21. *Quid* iſtuc verbi eſt? *Phorm.* II. 2. 29.

Quid. *Propter quid.*

Quid verbis opus eſt? *And.* I. 1. 72. *Quid* hic ſtabas? *Eun.* I. 2. 7. *Quid* ſtas? *Heaut.* II. 3. 9. Neſcio *quid* triſtem video. *Adelph.* I. 1. 54. *Quid* conſolare me? *Hec.* III. 1. 13. *Quid* has metuis fores? *Phorm.* V. 1. 16.

Quid Istic.
Formula concedendi.

And. III. 3. 40. *Eun.* I. 2. 91. II. 3. 97. *Heaut.* V. 5. 9. *Adelph.* III. 2. 52.

Qui. *Ut.*

Efficite *qui* detur tibi: ego id agam, *qui* mihi ne detur. *And.* II. 1. 34. & 35. Id quaero, tibi *qui* filium reſtituerem. *Heaut.* III. 1. 83. Huic demus *qui* fruatur. *Adelph.* V. 8. 27. Aliquantulum quae adferret, *qui* diſſolverem quae debeo. *Phorm.* IV. 3. 50.

Qui. *Quomodo.*

Qui ſcis? *And.* II. 1. 2. *Qui* iſtuc facere Eunuchus potuit? *Eun.* IV. 3. 15. *Qui* ille poterit eſſe in tuto, dic mihi. *Heaut.* IV. 3. 30. *Qui* potui melius? *Adelph.* II. 2. 7. Nec, *qui* hoc mi eveniat, ſcio. *Hec.* II. 3. 6. *Qui* iſtuc credam ita eſſe, mihi dici velim. *Phorm.* V. 6. 15.

Quia.

Is mutavit, *quia* me inmutatum videt. *And.* I. 5. 7. Sane, *quia* vero hae mihi patent ſemper fores, aut *quia* ſum aput te primus. *Eun.* I. 2. 9. & 10. *Quia* dudum tu tantopere iuſſeras, eo coepi. *Heaut.* IV. 5. 38. Non *quia* ades praeſens dico hoc. *Adelph.* III. 3. 39. *Quia* enim qui eos gubernat animus, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 30. *Quia* enim in illis fructus eſt. *Phor.* II. 3. 18.

Quicumque.

Cum *quibus* erat *cumque* una. *And.* I. 1. 36. *Quae* meo *cumque* animo lubitumſt facere. *And.* I. 5. 28. *Quodcumque* inciderit in mentem, volet. *Heaut.* III. 1. 75. vide Notas.

Quidam.

Fuit olim hinc *quidam* ſenex. *And.* I. 3. 16. vide Notas. Neque tibi obſtat, quod *quidam* facit. *Eun.* III. 2. 30. Amicus *quidam* me a foro abduxit modo. *Adelph.* IV. 5. 11. Modo *quandam* vidi virginem hic viciniae. *Phorm.* I. 2. 45.

Quidem.

Mi *quidem* non ſit veriſimile. *And.* I. 3. 20. Non tam ipſo *quidem* dono, quam abs te datum eſſe. *Eun.* III. 1. 2. Me *quidem* ſemper ſcio feciſſe ſedulo. *Heaut.* II. 4. 16. Fratris me *quidem* pudet pigetque. *Adelph.* III. 3. 37. Is *quidem* in culpa non eſt. *Hec.* IV. 4. 77. Adhuc curavi unum hoc *quidem*, ut mi eſſet fides. *Phorm.* V. 8. 11.

Quidni.

Adeon ad eum? D. *Quidni?* *And.* II. 1. 15. Haben hominem, amabo? PH. *Quidni* habeam? *Eun.* IV. 4. 7. Clinia haec fieri videbat? M. *Quidni?* mecum una ſimul. *Heaut.* V. 1. 34. Noſtin porticum aput macellum hac deorſum? D. *Quidni* noverim? *Adelph.* V. 2. 34. Hanc igitur mittimus? C. *Quidni?* *Phorm.* V. 3. 30.

Quiesco.

Dehinc, ut *quieſcant*, porro moneo. *And.* Prol. 23. Quibus quidem quam facile potuerat *quieſci*, ſi hic *quieſſet*. *And.* IV. 2. 8. Quaeſo, ego dabo, *quieſce*. *Phorm.* IV. 3. 65.

Digitized by Google

QUIETUS.

Sex ego te totos, Parmeno, hos menſes *quietum* reddam. *Eun.* II. 2. 46. *Quietus* eſto, inquam. *Phorm.* IV. 5. 1.

QUIN.

Quin tu uno verbo dic, quid eſt quod me velis. *And.* I. 1. 18. Non dubiumſt, *quin* uxorem nolit filius. *And.* I. 2. 1. *Quin* tu hoc audi. *And.* II. 2. 9. *Quin* taces. *And.* II. 3. 25. *Quin* dicis undeſt clare. *And.* IV. 4. 15. vide Notas. Numquam accedo, *quin* abs te abeam doctior. *Eun.* IV. 7. 21. Nil tam difficileſt, *quin* quaerendo inveſtigari poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. Numquam unum intermittit diem, *quin* ſemper veniat. *Adelph.* III. 1. 7. Nec moram ullam, *quin* ducat, dari. *Hec.* I. 2. 52. *Quin* omitte me. *Phorm.* III. 2. 8. Set ea *quin* ſit ignoſcenda. *Phor.* V. 9. 26. vide Notas.

QUINDECIM.

Quaſi talenta ad *quindecim* coegi. *Heaut.* I. 1. 93. Fere abhinc annos *quindecim*. *Phorm.* V. 9. 28.

QUINGENTI.

Homini miſero plus *quingentos* colaphos infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45.

QUINQUE.

Minas *quinque* accipe. *Phor.* II. 3. 63.

QUINTUS.

Ego novus maritus anno demum *quinto* & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15.

QUIPPE.

Quippe forma inpulſi noſtra nos amatores colunt. *Heaut.* II. 4. 9. *Quippe* qui magnarum ſaepe id remedium aegritudinum eſt. *Heaut.* III. 2. 27. vide Notas. *Quippe* homo iam grandior, pauper, cui in opere vita erat, ruri fere ſe continebat. *Phorm.* II. 3. 15. vide Notas.

QUISNAM.

Ut ſciam numquidnam haec turbae triſtitia adferat. *And.* I. 4. 8. vide Notas. *Quidnamſt*? *And.* II. 6. 18. *Quidnam* id eſt? *And.* III. 6. 9. *Quiſnam* a Thaide exit? *Eun.* III. 4. 7. vide Notas. *Quiſnam* hic aduleſcens eſt, qui intuitur nos? *Heaut.* II. 4. 23. Num*quidnam* effert? *Adelph.* II. 4. 1. Num*quidnam* accuſat virum? *Hec.* II. 2. 25. *Quidnam* nunc facturus Phaedria? *Phorm.* V. 5. 5.

QUISPIAM.

Num illi moleſtae *quippiam* haec ſunt nuptiae? *And.* II. 6. 7. Quid ſi hoc *quiſpiam* voluit Deus? Patiamur an narremus *cuipiam*. *Adelph.* III. 2. 38. Si remittent *quippiam* Philumenam dolores. *Hec.* III. 2. 14. vide Notas.

QUISQUAM.

Quid, Dave, narrat? D. Aeque *quicquam* nunc quidem. *And.* II. 6. 3. Tanta vecordia innata *cuiquam* ut ſiet. *And.* IV. 1. 2. Nihilne eſſe proprium *cuiquam*? *And.* IV. 3. 1. Quaſi *quicquam* in hunc iam gravius dici poſſiet. *And.* V. 3. 3. Hoc nemo fuit minus ineptus, magis ſeverus *quiſquam*. *Eun.* II. 1. 21. Nil videtur mundius, nec magis compoſitum *quicquam*, nec magis elegans. *Eun.* V. 4. 13. Neque me *quiſquam* eſt miſerior. *Heaut.* II. 1. 12. *Quemquam*ne tam animo comi & leni putas? *Heaut.* V. 1. 39. Ita ut uſquam fuit fide *quiſquam* optuma. *Adelph.* II. 1. 7. Nec fratrem homo vidiſſe ſe aibat *quiſquam*. *Adelph.* IV. 6. 5. Nemo *quiſquam* illorum ſcito ad te venit. *Hec.* I. 1. 10. An *quiſquam* uſquam gentiumſt aeque miſer? *Hec.* III. 1. 13. Ut *quiſquam* venerat. *Hec.* V. 3. 4. vide Notas. Neque quod daretur *quicquam*, id curarant patres. *Phorm.* I. 2. 34. En umquam *cuiquam* contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1. Tantane adfectum *quemquam* eſſe audacia? *Phorm.* V. 8. 84.

QUISQUE.

Pro ſe *quiſque* ſedulo faciebant. *Heaut.* I. 1. 74. Quae, *cuiuſque* ingenium ut ſit, declarat maxume. *Heaut.* II. 3. 43. Ut *quiſque* ſuum volt eſſe, itaſt. *Adelph.* III. 3. 45. Neſcire arbitramini quo *quiſque* pacto hic vitam veſtrorum exigat? *Hec.* II. 1. 19. Non tute incommodam rem, ut *quaeque* eſt, in animum induces pati? *Hec.* IV. 2. 27.

QUISQUIS.

Quicquid peperiſſet, decreverunt tollere. *And.* I. 3. 14. *Quicquid* huius feci, cauſa virginis feci. *Eun.* I. 2. 122. Mirum ni illoc homine *quoquo* pacto opuſt. *Eun.* V. 8. 53. Iſtuc, *quicquid* eſt, fac me ut ſciam. *Heaut.* I. 1. 32. *Quicquid* eſt volo ſcire. *Adelph.* I. 2. 73. Spolies, mutiles, laceres, *quemquem* nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8. vide Notas. *Quicquid* praeter ſpem eveniat. *Phorm.* II. 1. 16.

QUIVIS.

Virum in *quovis* loco paratum. *And.* IV. 3. 3. Una harum *quaevis* cauſa me ut faciam monet. *And.* V. 4. 8. *Quidvis* poſſem perpeti. *Eun.* I. 2. 97. Malo quidem me dignum *quovis* deputem. *Heaut.* I. 1. 83. *Quidvis* ſatis eſt, dum vivat modo. *Heaut.* IV. 1. 28. Abs *quivis* homine, cum eſt opus, beneficium accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. *Cuivis* facileſt noſcere. *Adelph.* V. 4. 8. Ut *quivis* facile poſſet credere. *Hec.* I. 1. 4. *Quamvis* cauſam hunc ſuſpicari, quam ipſam veram, mavolo. *Hec.* IV. 1. 25. Audaciſſume one-

ris

Digitized by Google

ris *quidvis* impone, & feret. *Phorm.* III. 3. 28.

QUO. *Adverb.*

Vide *quo* me inducas. *And.* II. 3. 25. En *quo* redactus ſum. *Eun.* II. 2. 7. vide Notas. In' hinc *quo* dignu's cum donis tuis tam lepidis. *Eun.* IV. 3. 9. Vide ſis ne *quo* hinc abeas longius. *Heaut.* I. 2. 38. *Quo* in tectum te receptes. *Heaut.* V. 2. 15. Illuc quaeſo redi *quo* coepiſti. *Adelph.* II. 1. 36. Pergam *quo* coepi hoc iter. *Hec.* I. 2. 119. *Quo* evadat, vide. *Phorm.* I. 2. 61.

QUO. *Coniunct.*

Quicquam in his te nuptiis fallaciae conari, *quo* fiant minus. *And.* I. 2. 26. Hanc ſimulant parere, *quo* Chremetem abſterreant. *And.* III. 1. 14. Id amabo adiuta me, *quo* id fiat facilius. *Eun.* I. 2. 70. *Quo* verba facilius dentur mihi. *Heaut.* V. 1. 41. Immo etiam dabo, *quo* magis credas. *Phor.* V. 6. 38.

QUO. *Quod.*

Non pol, *quo* quemquam plus amem aut plus diligam, eo feci. *Eun.* I. 2. 16. Neque eo nunc dico, *quo* quicquam illum ſenſerim. *Heaut.* III. 2. 43.

QUO. *Quare.*

Quo aequior ſum Pamphilo. *And.* II. 5. 18. Per me ſtetiſſe credat, *quo* minus hae fierent nuptiae. *And.* IV. 2. 17. Ne revereatur, minus iam *quo* redeat domum. *Hec.* IV. 4. 8.

QUO. *Quanto.*

Quo tu minus ſcis aerumnas meas. *And.* IV. 1. 31. *Quo* magis, quae agis, curae ſunt mihi. *Adelph.* IV. 5. 46. *Quo* magis novi, tanto ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14.

QUOAD.

Senem *quoad* exſpectatis veſtrum? *Phorm.* I. 2. 98. Percontatum ibo ad portum *quoad* ſe recipiat. *Phorm.* II. 4. 22.

QUOCUMQUE.

Ut voluptati obitus, ſermo, adventus tuus, *quocumque* adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas.

QUOD. *Quia.*

Propterea *quod* amat filius. *And.* III. 4. 5. Primum *quod* ſoror eſt dicta. *Eun.* I. 2. 66. Inde adeo *quod* agrum in proximo hic mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. *Quod* ſatis putabas tua bona ambobus fore. *Adelph.* V. 3. 24.

QUOD. *Quantum.*

Munus noſtrum ornato verbis, *quod* poteris: & iſtum aemulum, *quod* poteris, ab ea pellito. *Eun.* II. 1. 8. & 9. *Quod* potero, adiutabo ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. Ego *quod* potero, ſedulo. *Heaut.* V. 4. 15. vide Notas. Iſtam, *quod* potes, fac conſolere. *Adelph.* III. 5. 1. Meritus de me eſt, *quod* queam, illi ut commodem. *Hec.* V. 1. 34.

QUOD. *Propter quod.*

Si quid eſt, *quod* mea opera opus ſit vobis. *And.* IV. 3. 23. Quid eſt, *quod* ſic geſtis? *Eun.* III. 5. 10. Nihil eſt, illic *quod* moremur diutius. *Heaut.* IV. 7. 6. *Quod* me accuſat vir nunc, ſum extra noxiam. *Hec.* II. 3. 6. Adoleſcenti nihil eſt *quod* ſuccenſeam. *Phorm.* II. 3. 14.

QUOD NI.

Quod ni fuiſſem incogitans. *Phorm.* I. 3. 3.

QUOD SI.

Quod ſi ego ſciſſem id prius. *And.* I. 5. 23. *Quod ſi* aſtu rem tractavit. *Eun.* V. 5. 2. *Quod ſi* is nunc me deceperit. *Heaut.* IV. 4. 2. *Quod ſi* abeſſet longius. *Adelph.* IV. 1. 8. *Quod ſi* reſcierit peperiſſe eam. *Hec.* IV. 1. 4. *Quod ſi* eo meae fortunae redeunt. *Phorm.* I. 4. 23.

QUOMODO.

Quod abeſt, non quaeris, patri *quomodo* obſequare. *Heaut.* V. 4. 17. *Quomodo* me ex hac turba expediam, neſcio. *Adelph.* IV. 4. 6. vide Notas. Compoſito factumſt, *quomodo* hanc amans habere poſſet ſine dote. *Phorm.* V. 1. 29.

QUONDAM.

Olim iſti fuit generi *quondam* quaeſtus aput ſaeclum prius. *Eun.* II. 2. 15. Iovem quo pacto Danaae miſiſſe aiunt *quondam* in gremium imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37.

QUONIAM.

Ea *quoniam* nemini obtrudi poteſt, itur ad me. *And.* I. 5. 15. *Quoniam* miſer, quod habui, perdidi. *Eun.* II. 2. 6.

QUOPIAM.

Ituran, Thais, *quopiam* es? *Eun.* III. 2. 9.

QUOQUAM.

Cave *quoquam* ex iſtoc exceſſis loco. *And.* IV. 4. 21. Cave nunc iam oculos a meis oculis *quoquam* demoveas tuos. *Adelph.* II. 1. 16. Edicam ſervis, ne *quoquam* efferri ſinant. *Hec.* IV. 1. 50.

QUOQUE.

Ego me amare hanc fateor, Si id peccare eſt, fateor id *quoque.* *And.* V. 3. 25. Ego *quoque* una pereo. *Eun.* II. 1. 5. Spero hercle ego *quoque.* *Heaut.* III. 2. 42. Id *quoque* poſſum ferre. *Adelph.* II. 1. 51. Ego *quoque* etiam hoc credidi. *Hec.* V. 1. 36. Tu *quoque* aderas? *Phorm.* V. 6. 18. vide Notas.

QUOQUO.

Qui me ſequatur *quoquo* eam. *Eun.* III. 5. 6. *Quoquo* hinc aſportabitur terrarum, certum eſt perſequi. *Phorm.* III. 3. 18.

QUORSUM.

Quam timeo, *quorſum* evadas. *And.* I. 1. 100. At ego neſcibam, *quorſum* tu ires. *Eun.* I. 2. 75 *Quorſum* iſtuc?

Adelph. I. 2. 20. Sane curae eſt, *quorſum* eventurum hoc ſiet. *Hec.* I. 2. 118.

QUORSUMNAM.

Quorſumnam iſtuc? *And.* II. 2. 24.

QUORSUS.

Miſera timeo, incertum hoc *quorſus* accidat. *And.* I. 5. 29.

QUOT.

Quot modis contemptus, ſpretus? *And.* I. 5. 13. *Quot* res dedere, ubi poſſem perſentiſcere? *Heaut.* V. 1. 43. Scire equidem volo, *quot* mihi ſint domini. *Adelph.* IV. 2. 16. *Quot* commodas res attuli! *quot* autem ademi curas? *Hec.* V. 3. 19. *Quot* homines, tot ſententiae. *Phorm.* II. 4. 14.

QUOTIENS.

Vel hic Pamphilus iurabat *quotiens* Bacchidi. *Hec.* I. 1. 3.

QUOVIS.

Immo abeat potius malo *quovis* gentium. *Heaut.* V. 1. 55.

R.

RABIES.

Ludum iocumque dicas fuiſſe illum alterum, praeut huius *rabies* quae dabit. *Eun.* II. 3. 10.

RAPIO.

Sublimem hunc intro *rape*, quantum potes. *And.* V. 2. 20. *Rapere* in peiorem partem. *Adelph.* Prol. 3. Ceteros ruerem, agerem, *raperem*, funderem & proſternerem. *Adelph.* III. 2. 21. vide Notas. *Rape* hunc. *Phorm.* V. 8. 92.

RAPTIO.

Audivi filium una adfuiſſe in *raptione*. *Adelph.* III. 3. 2.

RARO.

Huc *raro* in urbem commeat. *Hec.* I. 2. 100. Si modeſte ac *raro* hoc fecit. *Hec.* IV. 1. 37.

RASTRUM.

Iſtos *raſtros* interea tamen adpone. *Heaut.* I. 1. 36. Mihi illic vere ad *raſtros* res rediit. *Heaut.* V. 1. 58.

RATIO.

Incerta haec ſi tu poſtules, *ratione* certa facere, nihilo plus agas, quam ſi des operam, ut cum *ratione* inſanias. *Eun.* I. 1. 17. & 18. Qua *ratione* illam amiſti? *Eun.* II. 3. 51. Num parva cauſa aut prava *ratioſt*? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. Conturbaſti mihi *rationes* omnis. *Eun.* V. 2. 30. *Ratio* de integro ineundaſt mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Cepi *rationem*, ut neque egeres. *Heaut.* V. 2. 11. Mea ſic eſt *ratio*. *Adelph.* I. 1. 3. Fruſtra has egomet mecum *rationes* puto. *Adelph.* II. 1. 54. vide Notas. Voſtram nequeo mirari ſatis *rationem*. *Adelph.* III. 3. 21. Eandem illam *rationem* antiquam obtine. *Adelph.* V. 3. 26. Ne nimium modo bonae tuae iſtae nos *rationes*, Micio, & tuus iſte animus aequos ſubvortat. *Adelph.* V. 3. 50. Si vis veram verba ad *rationem* exigi. *Hec.* III. 1. 26. vide Notas. Haec cum *rationem* ineas quam ſint ſuavia. *Phorm.* II. 2. 30.

RATIUNCULA.

Erat ei de *ratiuncula* iampridem aput me reliquum pauxillulum nummorum: *Phorm.* I. 1. 2.

RATUS.

Neu, quod ego egiſſem, eſſet *ratum*. *Hec.* IV. 1. 30. Quod modo *ratum* erat, irritumſt. *Phorm.* V. 8. 58.

RECENS.

Dum aegritudo eſt haec *recens*. *Adelph.* III. 2. 14.

RECEPTO.

Quo in tectum te *receptes*. *Heaut.* V. 2. 15. Meum *receptas* filium ad te. *Hec.* V. 1. 17.

RECIDO.

Nolite ſinere per vos artem muſicam *recidere* ad paucos. *Hec.* Alt. Prol. 39.

RECIPIO.

Ibi tum hanc eiectam Chryſidis patrem *recepiſſe*. *And.* I. 1. 19. Ego excludor: ille *recipitur*. *Eun.* I. 2. 79. Vos oro, ut me in veſtrum gregem *recipiatis*. *Eun.* V. 8. 55. Hominem amicum *recipere* ad te. *Heaut.* III. 3. 6. Ad me *recipio*; faciet. *Heaut.* V. 5. 12. Animam *recipe*. *Adelph.* III. 2. 26. Ipſum video in tempore huc ſe *recipere*. *Phorm.* II. 4. 24. Neque me domum nunc *reciperem*.

RECTA.

Cur non *recta* introibas? *Eun.* I. 2. 7. Tu rus hinc ibis. D. *Recta*. *Adelph.* III. 3. 79. vide Notas. *Recta* conſequor. *Hec.* III. 3. 12. *Recta* ad Chremem ſumus profecti. *Phorm.* V. 6. 19.

RECTE.

Qui utramvis *recte* norit, ambas noverit. *And.* Prol. 10. Ut curentur *recte* haec. *And.* I. 1. 3. *Recte* putas. *And.* I. 1. 114. *Recte* dicis. *And.* II. 2. 26. Non *recte* accipis. *And.* II. 2. 30. Ego iſtaec *recte* ut fiant videro. *And.* II. 6. 25. *Recte* ego nempe has fugi nuptias: *And.* IV. 4. 27. vide Notas. Quid vos, quo pacto hic? ſatine *recte*? *And.* IV. 5. 9. *Recte* feras. *Eun.* I. 1. 33. Rogo num quid velit. *recte*, inquit. *Eun.* II. 3. 51. Si quis *recte* aut commode tractaret. Porro *recte* ſpero. *Heaut.* I. 1. 100. & 107. Quod dem ei, *recteſt*. *Heaut.* II. 1. 16. *Recte* ſane. *Heaut.* III. 2. 27. *Recte* datur. *Adelph.* V. 8. 28. Ex te *recte* eum natum. *Hec.* III. 3. 39 Quid es tam triſtis? PAM. *Recte*, mater. *Hec.* III. 2. 20. Abſque eo eſſet, *recte* ego mihi vidiſſem. *Phorm.* I. 4. 12.

Digitized by Google

INDEX.

RECTIUS.

Ita fiat, & iſtoc ſi quid potis eſt *rectius*. *Adelph.* IV. 1. 5. Ad omnia alia aetate ſapimus *rectius*. *Adelph.* V. 3. 46. Multo *rectiuſt*. *Adelph.* V. 7. 22.

RECTUS.

Facile omnes, cum valemus, *recta* conſilia aegrotis damus. *And.* II. 1. 9. Ipſus eam rem *recta* reputavit via. *And.* II. 6. 11. vide Notas. Hinc in piſtrinum *recta* proficiſcar via. *And.* III. 4. 21. Conſilium illud *rectumſt*. *Eun.* IV. 7. 14. Pravom an *rectum* ſit. *Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Immo ut *recta* via rem narrat ordine omnem. *Heaut.* IV. 3. 28. Niſi quod ipſe fecit, nil *rectum* putat. *Adelph.* I. 2. 19. Praeterito hac *recta* platea ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. *Recta* via quidem illuc. *Phorm.* II. 1. 80. Iis nunc praemium eſt, qui *recta* prava faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

RECURRO.

Iam huc *recurret*. *Adelph.* IV. 1. 10.

RECUSO.

Numquam auſus ſum *recuſare* eam. *Hec.* III. 1. 16.

REDDO.

Hic *reddes* omnia, quae nunc ſunt certa ei conſilia, incerta ut ſient. *And.* II. 3. 16. Quos me ludos *redderes*? *And.* III. 1. 21. vide Notas. Ut ſuis reſtituam ac *reddam*. *Eun.* I. 2. 67. Pamphilam ergo huc *redde*. *Eun.* IV. 7. 26. Dictum ac factum *reddidi*. *Heaut.* IV. 5. 12. Tam placidum, quam ovis eſt, *reddo*. *Adelph.* IV. 1. 18. Facilem benivolumque lingua tua iam tibi me *reddidit*. *Hec.* V. 1. 35. Iudicium de eadem cauſa iterum ut *reddant* tibi. *Phorm.* II. 3. 57. Fructum, quem Lemni uxoris *reddunt* praemia. *Phorm.* IV. 3. 75. Satin eſt ſi te delibutum gaudio *reddo*? *Phorm.* V. 6. 16.

REDDUCO.

Redduxti animum. *And.* II. 1. 33. vide Notas. Scelera & lacrumae *redducunt* animum aegrotum ad miſericordiam. *And.* III. 3. 27. Iam dudum res *redduxit* me ipſa in gratiam. *And.* V. 4. 45. De *redducenda* id facias, quod in rem ſit tuam. *Hec.* III. 3. 31. In ludum ducere, & *redducere*. *Phorm.* I. 2. 36.

REDEO.

Redeo inde. *And.* I. 1. 110. Ut *redeat* iam in viam. *And.* I. 2. 19. Incommoditas denique huc omnis *redit*. *And.* III. 3. 35. Ad me lege *redierunt* bona. *And.* IV. 5. 4. Omnia haec nunc verba huc *redeunt* denique. *Eun.* I. 2. 78. *Redeo* rurſum. *Eun.* IV. 2. 6. Poſtremo adeo res *redit*. *Heaut.* I. 1. 61. In eum res *rediit* iam locum. *Heaut.* II. 3. 118. Rurſum ad ingenium *redit*. *Adelph.* I. 1. 46. Ad te *redi*. *Adelph.* V. 3. 8. Iamne enumeraſti id, quod ad te *rediturum* putes? *Adelph.* II. 2. 28. Iſtoc verbo animus mi *rediit*. *Hec.* III. 2. 12. Ad hos ea *redibat* lege hereditas. *Hec.* I. 2. 97. Ut ad pauca *redeam*. *Hec.* I. 2. 60. Peregre *rediens*. *Phorm.* II. 1. 13. Quod ſi eo meae fortunae *redeunt*. *Phorm.* I. 4. 23. Ad reſtim mi quidem res *redit* planiſſume. *Phorm.* IV. 4. 5. Ad te ſumma ſolum, Phormio, rerum *redit*. *Phorm.* II. 2. 2.

REDIGO.

En quo *redactus* ſum. *Eun.* II. 2. 7. Eo *rediges* me, ut quid emerim egomet neſciam? *Eun.* IV. 4. 23. vide Notas. Ad inopiam *redigat* patrem. *Redigam*, ut quo ſe vortat, neſciat. *Heaut.* V. 1. 56. & 73. *Redige* in memoriam. *Phorm.* II. 3. 36. Ego *redigam* eas in gratiam. In id *redactus* ſum loci, ut quid agam ex illo prorſus neſciam. *Phorm.* V. 8. 73. & 86. vide Notas.

REDIMO.

Ut te *redimas* captum. *Eun.* I. 1. 29. Si *redimat*, magnum eſſe in ea re lucrum. *Heaut.* III. 3. 48. vide Notas.

REDITIO.

Quid huc tibi *reditioſt*? *Eun.* IV. 4. 4. vide Notas.

REDUCO.

Quo vis illos tu die *reducas*. *Adelph.* V. 3. 44. *Reduc* uxorem. *Hec.* IV. 4. 32.

REDUX.

Reducem me in patriam facis. *Heaut.* II. 4. 18. Qui ab Orco mortuum me *reducem* in lucem feceris. *Hec.* V. 4. 12.

REFELLO.

Aut ea *refellendo* tibi aut purgando corrigemus. *Hec.* II. 2. 12. Cum tu horum nil *refelles*, vincam ſcilicet. *Phorm.* I. 2. 82. Si id falſum fuerat, filius cur non *refellit*? *Phorm.* II. 3. 54.

REFERIO.

Referire non audebam. *Adelph.* V. 2. 28.

REFERO.

Illis crucibus nunc *referam* gratiam. *Eun.* II. 3. 94. Par tu pari *referto*. *Eun.* III. 1. 55. vide Notas. Inveniam pol hodie, parem ubi *referam* gratiam. *Eun.* IV. 4. 51. Et habetur & *refertur* gratia. *Eun.* IV. 6. 12. vide Notas. Studet par *referre*. *Adelph.* I. 1. 48. *Refero* denuo. *Hec.* Alt. Prol. 30. Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id *rellatum* putet. *Phorm.* Prol. 21. Quo conſilia haec *referam*? *Phorm.* V. 1. 1.

REFERT.

Quid *retulit*? *And.* III. 2. 16. Mea nihil *refert*. *Eun.* II. 3. 29. Illud permagni *referre* arbitror. *Heaut.* III. 1. 58. Id mea minume *refert*. *Adelph.* V. 4. 27. Tua quod nil *refert*, per-

percontari deſinas. *Hec.* V. 3. 12. Quid tua, malum, id *re-fert? Phorm.* IV. 5. 11.

REFLECTO.

Neque illum miſericordia repreſſit, neque *reflexit. Adelph.* III. 2. 9.

REFRIGESCO.

Nihil eſt: *refrixerit* res. *Adelph.* II. 2. 25.

REGINA.

Eunuchum dixti velle te, quia ſolae utuntur his *Reginae. Eun.* I. 2. 88.

REGIO.

Cur te ergo in his ego conſpicor *regionibus? Eun.* V. 8. 32. Agrum in his *regionibus* meliorem neque preti maioris nemo habet. *Heaut.* I. 1. 11.

REGNO.

Quandoquidem ſolus *regnas. Phorm.* II. 3. 58.

REGNUM.

Regnumne, Aeſchine, hic tu poſſides? *Adelph.* II. 1. 21.

REGO.

Eam rem conſilio *regere* non potes. *Eun.* I. 1. 13.

REICIO.

Reiecit ſe in eum flens quam familiariter. *And.* I. 1. 109. Capillus ſparſus, promiſſus, circum caput *reiectus* neclegenter. *Heaut.* II. 3. 50. vid. Not. Ille ad famem hunc ab ſtudio ſtuduit *reicere. Phorm.* Prol. 18. Forſitan nos *reiciat. Phorm.* IV. 5. 5.

RELIGIO.

Nova nunc *religio* te iſtaec inceſſit cedo? *And.* IV. 3. 15. Dignus es cum tua *religione*, odium. *And.* V. 4. 38. vide Notas. Nihil eſſe mihi *religioſt* dicere. *Heaut.* II. 1. 16.

RELIGIOSUS.

Ut ſtultae & miſerae omnes ſumus *religioſae. Heaut.* IV. 1. 37. vide Notas.

RELINO.

Relevi dolia omnia, omnis ferias. *Heaut.* III. 1. 51.

RELINQUO.

Qui igitur *relictus* eſt obiurgandi locus? *And.* I. 1. 127. Si illum *relinquo*, eius vitae timeo. *And.* I. 3. 5. Erus me *relictis* rebus iuſſit Pamphilum hodie obſervarem. *And.* II. 5. 1. vide Notas. Nihil eſt preci loci *relictum. And.* III. 4. 22. Qui mihi *reliquit* haec, quae habeo, omnia. *Eun.* I. 2. 40. Ea mortuaſt: *reliquit* filiam aduleſcentulam. *Heaut.* III. 3. 41. Illi nil viti eſt *relictum*, quin id itidem ſit tibi. *Heaut.* V. 3. 19. Animam *relinquam* potius, quam illas deſeram. *Adelph.* III. 4. 52. Sibi vero hanc laudem *relinquont*: vixit, dum vixit, bene. *Hec.* III. 5. 11. Memini, *relinqui* me, Deo irato meo. *Phorm.* I. 2. 24.

RELIQUIAE.

Huius generis *reliquias* reſtare video. *Phorm.* III. 3. 90.

RELIQUUS.

Ut pernoſcatis, ecquid ſpei ſit *reliquum. And.* Prol. 25. Itan paraſti te, ut ſpes nulla *reliqua* in te ſit tibi? *Eun.* II. 2. 9. Quid *reliquiſt*, quin habeat quae quidem in homine dicuntur bona? *Heaut.* I. 2. 19. Hoc *reliquum* eſt. *Adelph.* III. 2. 48. Hoc mi unum ex plurimis miſeriis *reliquum* fuerat malum. *Hec.* IV. 1. 55. Erat ei de ratiuncula iam pridem aput me *reliquum* pauxillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 3.

RELLEVO.

Illi iam animum *rellevaris. Adelph.* IV. 3. 11.

REMEDIUM.

Quod *remedium* nunc huic malo inveniam? *And.* III. 1. 10. Id ut ne fiat, haec res ſolaſt *remedio. Eun.* III. 1. 49. Magnarum ſaepe id *remedium* aegritudinum eſt. *Heaut.* III. 2. 28. Solus mearum eſt miſeriarum *remedium. Adelph.* III. 1. 7. Inveni, opinor, *remedium* huic rei. *Phorm.* IV. 3. 11. Ego nullo poſſum *remedio* me evolvere ex his turbis. *Phorm.* V. 4. 5.

REMINISCOR.

Cum orata eius *reminiſcor. And.* III. 3. 25.

REMITTO.

Remittas iam me onerare iniuriis. *And.* V. 1. 8. Nullum *remittis* tempus. *Heaut.* I. 1. 18. Si *remittent* quippiam Philumenam dolores. *Hec.* III. 2. 14. vide Notas. Cum ego veſtri honoris cauſa repudium alterae *remiſerim. Phorm.* V. 8. 36.

REMOROR.

Ne quod voſtrum *remorer* commodum. *And.* IV. 3. 24. Qui hodie me *remoratus* ſit. *Eun.* II. 3. 11.

REMOVEO.

Poetam reſtitui in locum, prope iam *remotum* iniuria adverſarium. *Hec.* Alt. Prol. 14.

RENUMERO.

Renumeret dotem huc, eat. *Hec.* III. 5. 52.

RENUNTIO.

Huc *renuntio. And.* III. 4. 15. Quid nunc *renuntiem* abs te reſponſum, Chreme? *Heaut.* IV. 8. 18. Deliberet, *renuntiet*que hodie mihi. *Hec.* III. 5. 58. Illis repudium *renuntiet. Phorm.* IV. 3. 72.

REOR.

Teque ante quod me amare *rebar*, ei rei firmaſti fidem. *Hec.* IV. 2. 5. vide Not. Uxorem, quam numquam eſt *ratus* poſthac ſe habiturum, reddo. *Hec.* V. 3. 21.

REPENTE.

Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc muſicum. *Heaut.* Prol. 23. Quae res tam *repente* mores mutavit tuos? *Adelph.* V. 9. 27. An dolor *repente* invaſit? *Hec.* III. 2. 21.

REPENTINUS.

Mirando hoc tanto tam *repentino* bono. *And.* V. 4. 35.

Re-

Reperio.

Vel melius tute *reperi*, me miſſum face. *And.* IV. 1. 56. Cauſam, ut ibi manerem, *repperit*. *Eun.* III. 3. 6. Simul rem & gloriam armis belli *repperi*. *Heaut.* I. 1. 60. Ego in hac re nil *reperio*, quamobrem lauder tantopere. *Adelph.* IV. 3. 1. Verum *reperies*. *Hec.* V. 4. 3. Niſi aliquod iam conſilium celere *reppereris*. *Phorm.* I. 4. 1. vide Notas. Quam cauſam *reperient?* *Phorm.* II. 1. 4.

Repeto.

Repudiatus *repetor*. *And.* I. 5. 14. Hanc tibi dono do, neque *repeto* pro illa quicquam abs te preti. *Eun.* IV. 6. 11. *Repeton* quem dedi? *Adelph.* I. 2. 56. Cum argentum *repetent*. *Phorm.* IV. 4. 14.

Reposco.

Curare ambos, propemodum *repoſcere* illum eſt, quem dediſti. *Adelph.* I. 2. 52.

Reprehendo.

Locum *reprehenſum*, qui praeteritus neclegentiaſt. *Adelph.* Prol. 14. Me *reprehendi*. *Adelph.* IV. 4. 15. Haec *reprehendere* & corrigere quem. *Adelph.* V. 9. 37. vide Notas.

Reprimo.

Neque illum miſericordia *repreſſit*. *Adelph.* III. 2. 9. *Reprime* iracundiam, atque ad te redi. D. *Repreſſi*, redii. *Adelph.* V. 3. 8. & 9. *Repprimam* me, ne aegre quicquam ex me audias. *Hec.* V. 1. 39.

Repudio.

Repudiatus repetor. *And.* I. 5. 14. *Repudio* quod conſilium primum intenderam. *And.* IV. 3. 18. Quae tibi putaris prima, in experiundo ut *repudies*. *Adelph.* V. 4. 4.

Repudium.

Illis *repudium* renuntiet. *Phorm.* IV. 3. 72. Cum ego veſtri honoris cauſa *repudium* alterae remiſerim. *Phorm.* V. 8. 36.

Reputo.

Ipſus eam rem recta *reputavit* via. *And.* II. 6. 11. Dum haec mecum *reputo*. *Eun.* III. 5. 44.

Requiesco.

Requieſcere ubi volebat. *Eun.* III. 1. 15.

Requiro.

Ibo, ac *requiram* fratrem. *Adelph.* III. 4. 65. Abi, Phaedria, eum *require*. *Phorm.* II. 2. 79.

Res.

Ad pudicitiam & ad *rem* tutandam. *And.* I. 5. 53. Certa *res* eſt. *And.* II. 2. 31. Sic *res* eſt. *And.* III. 4. 9. Si in *remſt* utrique. *And.* III. 3. 14. Abhorrenti ab *re* uxoria. *And.* V. 1. 10. Relictis *rebus* omnibus. *Eun.* I. 2. 86. Alias *res* agis. *Eun.* II. 3. 56. Aliam *rem* ex alia cogitare. *Eun.* IV. 2. 3. Quid iſtuc eſt *rei?* *Eun.* IV. 3. 10. Quid cum illa *rei* tibi eſt? *Eun.* IV. 7. 34. Ita *res* eſt, fateor. *Heaut.* I. 1. 106. Pergin iſtuc prius diiudicare, quam ſcias quid *rei* ſiet? *Heaut.* II. 2. 8. vide Notas. Quid eſt *rei?* *Heaut.* IV. 4. 21. Quibus nunc ſollicitor *rebus?* *Adelph.* I. 1. 11. Quibus *res* ſunt minus ſecundae. *Adelph.* IV. 3. 14. Tuam *rem* conſtabiliſſes. Quaſi *re* bene geſta. *Adelph.* V. 1. 9. & 13. *Rem* ipſam putemus. Adtentiores ſumus ad *rem* omnes, quam ſat eſt. *Adelph.* V. 3. 10. & 48. *Rei* ſerviens. *Hec.* II. 1. 27. Magis *rem* in voſtram & noſtram id eſſet. *Hec.* II. 2. 7. Si cum illo habuerit *rem* poſtea. *Hec.* IV. 4. 96. Ad te ſumma ſolum, Phormio, *rerum* redit. *Phorm.* II. 2. 3. *Res* magna eſt. *Phorm.* II. 4. 18. *Rem* ipſam putaſti. *Phorm.* IV. 5. 6. Non hercle ex *re* iſtius me inſtigaſti. *Phorm.* V. 8. 76.

Resarcio.

Diſcidit veſtem, *reſarcietur*. *Adelph.* I. 2. 41.

Rescindo.

Mihi non videtur, quod ſit factum legibus, *reſcindi* poſſe. *Phorm.* II. 4. 16.

Rescisco.

Certe ſi *reſciverim*. *And.* III. 2. 14. Ubi rem *reſcivi*. *Heaut.* I. 1. 47. Dum id *reſcitum* iri credit, tantiſper cavet. *Adelph.* I. 1. 45. Qua *reſciſcerem?* *Adelph.* IV. 5. 57. Poſtmodo *reſciſces*. *Hec.* II. 1. 11. Priuſquam id *reſcitumſt*. *Hec.* III. 1. 7. Ne uxor aliqua hoc *reſciſcat* mea. *Phorm.* IV. 1. 19. Quo pacto ant unde haec hic *reſcivit?* *Phorm.* V. 8. 59.

Rescribo.

Illud mihi argentum rurſum iube *reſcribi*. *Phorm.* V. 8. 29.

Resipisco.

Reſipiſco. *And.* IV. 2. 15. Te intellego *reſipiſſe*. *Heaut.* IV. 8. 3.

Resisto.

Ades: *reſiſte*. *And.* II. 2. 7. Qui *reſtiterim*. Heus, heus, tibi dico, inquit. *Reſtiti*. *Eun.* II. 3. 11. & 46. Niſi *reſiſtis*, verbero. *Phorm.* V. 6. 10.

Respecto.

Quid *reſpectas?* *Adelph.* II. 1. 3.

Respicio.

Quaſi de inproviſo *reſpice* ad eum. *And.* II. 5. 6. Niſi quid Di *reſpiciunt*. *And.* IV. 1. 18. Me in tuis ſecundis *reſpice*. *And.* V. 6. 11. Cum huc *reſpicio* ad virginem. *Eun.* II. 3. 51. Neque te *reſpicis*. *Heaut.* I. 1. 18. Nemo hercle alius *reſpicit* nos. *Adelph.* III. 2. 59. Nec qui eam *reſpiciat*, quiſquam eſt. *Adelph.* V. 8. 9. Neque has *reſpicere* Deos opinor. *Hec.* V. 2. 6. *Reſpice* aetatem tuam. *Phorm.* II. 4. 87.

Respiro.

Timeo. CLIT. *Reſpira*. *Heaut.* II. 2. 12.

Respondeo.

Etiam tu hoc *reſponde*. *And.* V. 2. 8. vide Notas. Quaere qui *reſpondeas*. *Eun.* IV. 7. 40. Pro Menedemo nunc tibi ego *reſpondeo*. *Heaut.* III. 3. 49. Quid mihi *reſpondes?* *Adelph.* III. 4. 53. Nec quicquam certi *reſpondes* mihi. *Hec.* IV. 4. 84. Hic *reſpondere* voluit, non laceſſere. *Phorm.* Prol. 19. *Reſponde* hoc mihi. *Phorm.* II. 1. 25. vide Notas. Aliud mihi *reſpondes* ac rogo? *Phorm.* IV. 4. 3.

Responsum.

Non Apollinis magis verum atque hoc *reſponſum* eſt. *And.* IV. 2. 15. Is ſibi *reſponſum* hoc habeat. *Phorm.* Prol. 16.

Restinguo.

Haec verba una mehercle falſa lacrimula *reſtinguet*. *Eun.* I. 1. 24. Hiſce ego illam dictis ita tibi incenſam dabo, ut ne *reſtinguas*, lacrumis ſi extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

Restis.

Tu inter eas *reſtim* ductans ſaltabis. *Adelph.* IV. 7. 34. Ad *reſtim* mi quidem res redit planiſſume. *Phorm.* IV. 4. 5.

Restito.

At etiam *reſtitas* fugitive? *Eun.* IV. 4. 1.

Restituo.

Amico filium *reſtitueris*. *And.* III. 3. 38. Tu rem impeditam ac perditam *reſtituas?* *And.* III. 5. 13. *Reſtitue* quem a me accepiſti locum. *And.* IV. 1. 57. vide Notas. Ut ſuis *reſtituam* ac reddam. *Eun.* I. 2. 67. Fores effregit, *reſtituentur*. *Adelph.* I. 2. 40. Poetam *reſtitui* in locum. *Hec.* Alt. Prol. 13. Rurſum in gratiam *reſtitues*. *Hec.* III. 1. 11. Actoris virtus nobis *reſtituit* locum. *Phorm.* Prol. 33. *Reſtitui* in integrum. *Phorm.* II. 4. 11.

Resto.

Reſtat Chremes, qui mi exorandus eſt. *And.* I. 1. 139. At mi unus ſcrupulus etiam *reſtat*. *And.* V. 4. 37. In qua re nunc tam confidenter *reſtas* ſtulta. *Heaut.* V. 3. 7. Id miſero *reſtat* mihi mali. *Adelph.* III. 3. 3. Quid *reſtat*, niſi porro ut fiam miſer? *Hec.* III. 1. 20. Nunc una mihi res etiam *reſtat*. *Phorm.* V. 5. 3.

Resupino.

Pone adprehendit pallio, *reſupinat*. *Phorm.* V. 6. 23.

Rete.

Non *rete* accipitri tenditur neque miluo. *Phorm.* II. 2. 16.

Reticeo.

Fac me ut ſciam. Ne *retice*. *Heaut.* I. 1. 33. Enimvero *reticere* nequeo. *Heaut.* II. 3. 79. Nil *reticuit*. *Adelph.* III. 3. 51.

Retineo.

Id faciebat *retinendi* illius cauſa. *Eun.* IV. 1. Ah, *retine* me, obſecro. *Heaut.* II. 4. 23. Pudore & liberalitate liberos *retinere*. *Adelph.* I. 1. 33. Ut neque mi ius ſit amittendi, nec *retinendi* copia. *Phorm.* I. 3. 24. Neque quo pacto a me remittam, neque uti *retineam*, ſcio. *Phorm.* III. 2. 22. vide Notas.

Retraho.

Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitivum argentum tamen. *Heaut.* IV. 2. 11. *Retrahere* ab ſtudio. *Phorm.* Prol. 2.

Retro.

Eſt mihi ultimis conclave in aedibus quoddam *retro*. *Heaut.* V. 1. 29.

Retundo.

Ut eius animum, qui nunc luxuria & laſcivia diffluit, *retundam*. *Heaut.* V. 1. 73.

Revereor.

Adventum tuum ambas ſcio *reverituras*. *Hec.* III. 1. 10. Ne *revereatur*, minus iam quo redeat domum. *Hec.* IV. 4. 8. Non ſimultatem meam *revereri* ſaltem? *Phorm.* II. 1. 3.

Revertor.

Mox ego huc *revertor*. *And.* III. 2. 5. Iam *revertere*. *Eun.* II. 1. 13. Numquam tam mane egredior, neque tam veſperi domum *revertor*. *Heaut.* I. 1. 16. Prius nox oppreſſiſſet illic, quam huc *reverti* poſſet iterum. *Adelph.* IV. 1. 9.

Reviso.

Reviſo quid agant. *And.* II. 4. 1. *Reviſo*, quidnam Chaerea hic rerum gerat. *Eun.* V. 4. 1.

Revivisco.

Ille *reviviſcet* iam numquam. *Hec.* III. 5. 15.

Revoco.

Excluſit: *revocat*. *Eun.* I. 1. 4. *Revocemus* hominem. *Phorm.* I. 4. 17. Num novom aut mirumſt *revocari*, curſum cum inſtiteris? *Phorm.* V. 6. 8.

Revolvo.

In eandem vitam te *revolutum* denuo video eſſe. *Hec.* IV. 4. 69.

Rex.

Vel *Rex* ſemper maxumas mihi agebat. *Regem* elegantem narras. *Eun.* III. 1. 7. & 18. In Aſiam ad *Regem* militatum abiit. *Heaut.* I. 1. 65. *Regem* me eſſe oportuit. *Phorm.* I. 2. 20. Nemo ſatis pro merito gratiam *Regi* refert. *Phorm.* II. 2. 24.

Rhamnusius.

Rhamnuſium ſeſe aibat eſſe. *And.* V. 4. 27. vide Notas.

Rhodius.

Quo pacto *Rhodium* tetigerim in convivio. *Rhodius* adoleſcentulus. *Eun.* III. 1. 30. & 33. Illud de *Rhodio* dictum in mentem cum venit. *Eun.* III. 2. 45.

Rhodus.

Samia mihi mater fuit: ea habitabat *Rhodi*. *Eun.* I. 2. 27.

Rideo.

Hiſce ego non paro me ut *rideant*.

Digitized by Google

Adeant. Eun. II. 2. 18. Quid tibi eſt? quid *rides?* defeſſa iam ſum miſera te *ridendo. Eun.* V. 6. 6. & 7. Quid *riſiſti? Heaut.* V. 1. 13. *Rideo* hunc. *Adelph.* IV. 2. 9. Ille ringitur: tu *rideat. Phorm.* II. 2. 27.

RIDICULE.

Ridicule rogas. *Hec.* IV. 4. 46.

RIDICULUS.

Hui, tam cito? *ridiculum. And.* III. 1. 16. *Ridiculum* caput. *And.* II. 2. 34. Neque *ridiculus* eſſe, neque plagas pati poſſum. *Eun.* II. 2. 13. Mihi ſolae *ridiculo* fuit. *Eun.* V. 6. 3. *Ridiculum* eſt, te iſtuc me admonere. *Heaut.* II. 3. 112.

RIMA.

Plenus *rimarum* ſum, hac atque illac perpluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas.

RINGOR.

Ille *ringitur:* tu rideas. *Phor.* II. 2. 27.

RISCUS.

Ubi ſitaſt? TH. In *riſco. Eun.* IV. 6. 16.

RISUS.

Riſu omnes qui aderant, emoriri. *Eun.* III. 1. 42. Gemitus, ſcreatus, tuſſis, *riſus* abſtine. *Heaut.* II. 3. 132.

RIVALIS.

Video *rivalis* ſervom. *Eun.* II. 2. 37. Militem ego *rivalem* recipiundum cenſeo. *Eun.* V. 8. 42.

ROGITO.

At *rogitas? And.* V. 1. 9. vide Notas. Ah *rogitare*, quaſi difficile ſiet. *Eun.* II. 1. 3. *Rogitando* obtundat, enicet. *Eun.* III. 5. 6. *Rogitas*, audaciſſume? *Eun.* V. 4. 26. *Rogitas* quid ſiet? *Heaut.* II. 3. 10.

ROGO.

At etiam *rogas?* Dic quod *rogo. And.* IV. 4. 23. & 25. *Rogare* ad cenam ut veniat. *Eun.* II. 2. 35. vide Notas. *Roget* quis. *Eun.* III. 3. 5. De iſtac *rogas* virgine? *Eun.* IV. 4. 53. Men *rogas? Heaut.* II. 3. 5. *Rogabit* me: ubi fuerim. *Adelph.* IV. 1. 11. vide Notas. *Rogas* me? *Adelph.* IV. 5. 31. Ridicule *rogas. Hec.* IV. 4. 46. Aliud mihi reſpondes ac *rogo? Phorm.* IV. 4. 3.

RUBICUNDUS.

Magnus, *rubicundus*, criſpus, craſſus, caeſius. *Hec.* III. 4. 26.

RUFUS.

Rufamne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore, adunco naſo? *Heaut.* V. 5. 17.

RUMOR.

Meum gnatum *rumor* eſt amare. *And.* I. 2. 14. *Rumores* diſtulerunt malevoli. *Heaut.* Prol. 16. *Rumor* venit. *Hec.* Alt. Prol. 31. Qui erit *rumor* populi? *Phorm.* V. 8. 18.

RUMPO.

Iamne *rumpere* hoc mihi licet? *Eun.* III. 5. 2. vide Notas. Ut me ambulando *rumperet. Hec.* III. 4. 21.

RUO.

Vide ſis, nequid inprudens *ruas. Heaut.* II. 3. 128. Quid ſi nunc caelum *ruat? Heaut.* IV. 3. 41. Ceteros *ruerem. Adelph.* III. 2. 21.

RURSUM.

Bellum, pax *rurſum. Eun.* I. 1. 16. Quicquid dicunt, laudo: id *rurſum* ſi negant, laudo id quoque. *Eun.* II. 2. 20. Redeo *rurſum. Eun.* IV. 2. 6. Dic dum hoc *rurſum. Eun.* IV. 4. 39. Optabit *rurſum* ut abeat abs ſe filius. *Heaut.* IV. 5. 8. *Rurſum* ad ingenium redit. *Adelph.* I. 1. 46. *Rurſum* in gratiam reſtitues. Curſari *rurſum* prorſum. *Hec.* III. 1. 11. & 35. Illud mihi argentum *rurſum* iube reſcribi. Nolo, volo: volo, nolo *rurſum. Phorm.* V. 8. 29. & 57.

RUS.

Rus ibo. *Eun.* I. 2. 107. Video *rure* redeuntem ſenem. *Eun.* V. 4. 45. Ex meo propinquo *rure* hoc capio commodi. *Eun.* V. 5. 1. *Ruri* agere vitam. *Adelph.* I. 1. 20. Senex *rus* abdit ſeſe. *Hec.* I. 2. 100. *Rus* habitatum abii. *Hec.* II. 1. 27. *Ruri* fere ſe continebat. *Phorm.* II. 3. 16.

RUSTICUS.

Qui opere *ruſtico* faciundo facile ſumptum exſercirent ſuum. *Heaut.* I. 1. 90. vide Notas.

S.

SACELLUM.

Eſt ad hanc manum *ſacellum. Adelph.* IV. 2. 37.

SACRIFICO.

Spatium *ſacrificandi* dabitur paululum. *Phorm.* IV. 4. 20.

SACRILEGUS.

Quid ais, *ſacrilega? Eun.* V. 1. 13. Hunc perterrebo *ſacrilegum. Eun.* V. 3. 13. O ſcelera, o genera *ſacrilega. Adelph.* III. 2. 6.

SAECLUM.

Olim quondam apud *ſaeclum* prius. *Eun.* II. 2. 15. Hocine *ſaeclum. Adelph.* III. 2. 6.

SAEPE.

Saepe iam me ſpes haec fruſtrataſt. *And.* II. 2. 37. Scis te mihi *ſaepe* pollicitum eſſe. *Eun.* II. 3. 17. Aduleſcentulus *ſaepe* eadem & graviter audiendo victus eſt. *Heaut.* I. 1. 62. Venit ad me *ſaepe* clamans. *Adelph.* I. 1. 35. vide Notas. Hunc videre *ſaepe* optabamus diem. *Hec.* IV. 4. 29. *Saepe* interea mihi ſenex narrabat. *Phorm.* II. 3. 18.

SAEPIUS.

Ne me optundas de hac re *ſaepius. Adelph.* I. 2. 33. Poſtquam accerſit *ſaepius. Hec.* I. 2. 112. Quo magis novi, tanto *ſaepius. Phorm.* II. 2. 14.

SAEVIDICUS.

Ne te iratus ſuis *ſaevidicis* dictis protelet. *Phorm.* I. 4. 35.

Digitized by Google

SAEVIO.

Ah ne *ſaevi* tantopere. *And.* V. 2. 27.

SAEVITIA.

Num meam *ſaevitiam* veritu'ſ? *Eun.* V. 2. 15.

SAEVOS.

Ego ille agreſtis, *ſaevos*, triſtis, parcus, truculentus, tenax. *Adelph.* V. 4. 12. Concluſam hic habeo uxorem *ſaevam.* *Phorm.* V. 1. 17.

SAL.

Qui habet *ſal*, quod in te eſt. *Eun.* III. 1. 10. vide Notas.

SALSAMENTUM.

Salſamenta haec fac macerentur pulchre. *Adelph.* III. 3. 26.

SALSUS.

Hoc *ſalſum*ſt, hoc aduſtumſt, hoc lautumſt parum. *Adelph.* III. 3. 71.

SALTEM.

Saltem aliquot dies profer. *And.* II. 1. 28. Si illud non licet, *ſaltem* hoc licebit. *Eun.* IV. 2. 12. *Saltem* ſalutare. *Heaut.* II. 3. 138. *Saltem* quanti emptaſt. *Adelph.* II. 2. 41. Ut *ſaltem* ſciam, quid de hac re dicas. *Phorm.* II. 4. 3.

SALTO.

Tu inter eas reſtim ductans *ſaltabis.* *Adelph.* IV. 7. 34.

SALVE.

Satine *ſalve?* dic mihi. *Eun.* V. 5. 8.

SALVE.

Quis hic loquitur? Myſis? *Salve.* M. O *ſalve*, Pamphile. *And.* I. 5. 32. O *ſalve*, bone vir. *And.* V. 2. 5. O feſtus dies! o meus amicus! *ſalve.* *Eun.* III. 5. 12. vide Notas. Menedeme, *ſalve.* *Heaut.* III. 1. 18. *Salve*, Demea. *Adelph.* III. 4. 15. Philotis, *ſalve* multum. PH. O *ſalvs*, Parmeno. SY. *Salve*, mecaſtor, Parmeno. *Hec.* I. 2. 6. & 7. Mi patrue, *ſalve.* D. *Salve.* *Phorm.* II. 1. 24.

SALVERE.

Salvere Hegionem plurimum iubeo. *Adelph.* III. 4. 14.

SALVETE.

Set quos perconter video. *Salvete* *And.* IV. 5. 5.

SALUS. *Dea Salutis.*

Ipſa ſi cupiat *Salus*, ſervare prorſus non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 43. Quod te, Aeſculapi, & te, *Salus*, ne quid ſit huius, oro. *Hec.* III. 2. 3.

SALUS.

Ad te advenio, ſpem, *ſalutem*, conſilium, auxilium expetens. *And.* II. 1. 19. Quae adſolent quaeque oportet ſigna eſſe ad *ſalutem*, omnia huic eſſe video. *And.* III. 2. 2. Non iam ad *ſalutem* poſſe converti hoc malum. *And.* IV. 1. 48. Plurima *ſalute* Parmenonem ſummum ſuum imperiit Gnatho. *Eun.* II. 2. 39. Noſſe omnia haec *ſaluti* eſt adoleſcentulis. *Eun.* V. 4. 18. Quod cum *ſalute* eius fiat. *Adelph.* IV. 1. 3.

SALUTO.

Salutant: ad cenam vocant. *Eun.* II. 2. 28. 28. Saltem *ſalutare.* *Heaut.* II. 3. 138. Opperiar hominem hic, ut *ſalutem* & conloquar. *Adelph.* III. 3. 92. Ego Deos Penatis hinc *ſalutatum* domum devortar. *Phorm.* II. 1. 81.

SALVOS.

Salvos ſis Crito. *And.* IV. 5. 7. *Salvos* ſum, ſi haec vera ſunt. *Eun.* V. 6. 9. Et re *ſalva* & perdita. *Eun.* II. 2. 27. Ehem, *ſalvom* te adveniſſe gaudeo. *Eun.* V. 5 6. vide Notas. Si me vis *ſalvom* eſſe & rem & filium. *Heaut.* V. 2. 68. *Salvos* nobis, Deos quaeſo, ut ſiet. *Adelph.* III. 1. 11. Erubuit: *ſalva* res eſt. *Adelph.* IV. 5. 9. Gaudeo natum illum, & illam *ſalvam.* *Hec.* IV. 4. 21. vide Notas. Venire *ſalvom* volupeſt. *Phorm.* IV. 3. 5.

SAMIUS.

Samia mihi mater fuit: ea habitabat Rhodi. *Eun.* I. 2. 27.

SANCTE.

Vel hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi, quam *ſancte.* *Hec.* I. 1. 3. *Sanctis* adiurat. *Hec.* II. 2. 26.

SANCTUS.

Nimis *ſanctas* nuptias ſtudent facere. *Adelph.* V. 7. 1. *Sanctius* quam iuſiurandum. *Hec.* V. 1. 25.

SANDALIUM.

Utinam tibi commitigari videam *ſandalio* caput. *Eun.* V. 7. 4.

SANE.

Sane quidem. *And.* I. 2. 24. *Sane* pol. *And.* I. 4. 2. Bene *ſane.* *And.* V. 2. 7. *Sane* hercle ut dicis. *Eun.* III. 5. 59. Recte *ſane* interrogaſti. *Eun.* V. 5. 11. Ita non ut olim, ſed uti nunc, *ſane* bona. *Heaut.* III. 2. 13. *Sane* volo. *Heaut.* IV. 8. 31. *Sane* nollem huc exitum. *Adelph.* V. 1. 13. *Sane* hercle homo voluptati obſequens fuit, dum vixit. *Hec.* III. 5. 9. Redeat *ſane* in gratiam. *Phor.* V. 9. 40.

SANGA.

Eunuchi perſona eſt.

SANGUIS.

Sine *ſanguine* hoc non poſſe fieri. *Eun.* IV. 7. 9.

SANNIO.

Eunuchi & Adelphorum perſona eſt.

SANUS.

Satin *ſanu's*, qui me id rogites? *And.* IV. 4. 10. *Sanus* ſim an ne inſaniam? *Eun.* III. 5. 8. Au au, mi homo, *ſanun* es? *Adelph.* III. 2. 38. *Sanum*ne te credis eſſe? *Adelph.* IV. 7. 30. Si *ſanus* ſies, iube illam redire. *Hec.* III. 5. 43.

SAPIENS.

Omnia prius experiri, quam arma, *ſapientem* decet. *Eun.* IV.

Digitized by Google

IV. 7. 19. vide Notas. Tu verba fundis hic *ſapientia?* *Adelph.* V. 1. 7. At tu qui *ſapiens* es, magiſtratus adi. *Pher.* II. 3. 56. Dictum *ſapienti* ſat eſt. *Phorm.* III. 3. 8. Mulier *ſapiens* es. *Phorm.* V. 9. 57.

SAPIENTER.

Sapienter vitam inſtituit. *And.* I. 1. 40. Pulchre mehercle dictum, & *ſapienter.* *Eun.* III. 1. 26. Bene & *ſapienter* dixti dudum. *Adelph.* V. 8. 30.

SAPIENTIA.

Tu, quantus quantus, nil niſi *ſapientia* es. Pro mea *ſapientia.* *Adelph.* III. 3. 40. & 73.

SAPIO.

Tu pol, ſi *ſapis*, quod ſcis neſcis. *Eun.* IV. 4. 53. Illuc eſt *ſapere.* Quanti eſt *ſapere?* *Eun.* IV. 7. 12. & 21. Foris *ſapere.* *Heaut.* V. 1 50. Ad omnia alia aetate *ſapimus* rectius. *Adelph.* V. 3. 46. *Sapiunt* mea ſententia. *Phorm.* II. 2. 21. vide Notas.

SAT.

Sat eſt. *And.* I. 1. 142. *Sat* habeo. *And.* II. 1. 35. *Sat* habet, tum ſi recipitur. *Sat* ſcio. *Eun.* III. 2. 32. & 34. Eho, nonne id *ſat* erat? *Eun.* IV. 4. 10. Etſi is quoque rerum ſuarum *ſat* agitat. *Heaut.* II. 1. 13. vide Notas. Tantum *ſat* habes? *Heaut.* IV. 3. 40. *Sat* recte hoc mihi in mentem venit. *Heaut.* V. 2. 43. *Sat* adhuc tua nos adhuc fruſtrataſt fides. *Adelph.* IV. 4. 13. Adtentiores ſumus ad rem omnes, quam *ſat* eſt. Quod illos *ſat* aetas acuet. *Adelph.* V. 3. 48. & 49. Non ſigni hoc *ſat* eſt? *Hec.* II. 1. 39. Dictum ſapienti *ſat* eſt. *Phorm.* III. 3. 8. Paene plus quam *ſat* erat. *Phorm.* V. 3. 14.

SATIAS.

Ubi *ſatias* coepit fieri, commuto locum. *Eun.* V. 5. 3. *Satias* iam tenet ſtudiorum iſtorum. *Hec.* IV. 2. 18.

SATIETAS.

Sicubi eum *ſatietas* hominum, aut negoti ſiquando odium ceperat. *Eun.* III. 1. 13. Quo pacto *ſatietatem* amoris ait ſe velle abſumere? *Phorm.* V. 4. 6. vide Notas.

SATIN. SATINE.

Satin ſanu's, qui me id rogites? *And.* IV. 4. 10. *Satine* hoc mandatumſt tibi! *Eun.* II. 1. 2. *Satin* ſanus es aut ſobrius? *Heaut.* IV. 3. 29. *Satin* hoc certumſt? *Adelph.* III. 2. 31. *Satin* omnia ex ſententia? *Phorm.* II. 1. 26.

SATIS.

Satis cum periclo. *And.* I. 1. 104. *Satis* iam *ſatis*, Simo, ſpectata erga te amicitiaſt mea: *ſatis* pericli incepi adire. *And.* V. 1. 1. & 2. Plus *ſatis.* *Eun.* I. 2. 5. Nequeo *ſatis* mirari. *Eun.* III. 4. 9. *Satis* certo ſcio. *Heaut.* I. 1. 19. *Satis* iam, *ſatis* pater durus fui. *Heaut.* III. 1. 30. Si *ſatis* cerno. *Adelph.* III. 3. 85. Quod *ſatis* ſit, faciet ipſa. *Hec.* V. 2. 17. *Satis* iam verborumſt. *Phorm.* II. 3. 89. Si *ſatis* commemini. *Phorm.* III. 2. 58.

SATIUS.

Quanto *ſatiuſt* te id dare operam. *And.* II. 1. 7. Mori me *ſatiuſt.* *Eun.* IV. 7. 2. *Satius* eſt, quam te ipſo herede haec poſſidere Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Pudore & liberalitate liberos retinere *ſatius* eſſe credo quam metu. *Adelph.* I. 1. 33. Ne quid faciam plus, quod poſt me minus feciſſe *ſatius* ſit. *Hec.* V. 1. 4. Emori hercle *ſatius* eſt. *Phorm.* V. 8. 63.

SATRAPA.

Satrapa ſi fiet amator, numquam ſufferre eius ſumptus queat. *Heaut.* III. 1. 43.

SATUR.

Omnium rerum *ſatur.* *Adelph.* V. 1. 3. Cum tu *ſatura* atque ebria es, & puer ut *ſatur* ſit facito. *Hec.* V. 2. 3. vide Notas.

SAXUM.

Satis diu iam hoc *ſaxum* volvo. *Eun.* V. 8. 55.

SCAENICUS.

Dubiam fortunam eſſe *ſcaenicam.* Ludos *ſcaenicos.* *Hec.* Alt. Prol. 8. & 37.

SCAPULA.

Senibus fidelis dum ſum, *ſcapulas* perdidi. *Phorm.* I. 2, 26. vide Notas.

SCELERATUS.

Sceleratus Davos. *And.* I. 1. 132. Eccum *ſceleratum* Syrum. *Adelph.* IV. 2. 14.

SCELEROSUS.

Ubi ego illum *ſceleroſum* inveniam? *Eun.* IV. 3. 1.

SCELESTUS.

Ne me attigas *ſceleſte.* *And.* IV. 4. 51. vide Notas. O *ſceleſtum* atque audacem hominem. *Eun.* IV. 4. 41. *Sceleſta*, ovem lupo commiſi. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Eho *ſceleſte*, quo illam ducis? *Heaut.* II. 3. 71.

SCELUS.

Ubi illic eſt? *ſcelus*, qui me hodie. Perii. *And.* III. 5. 1. vide Notas. Quid hoc eſt *ſceleris?* *Eun.* II. 3. 35. Quid ego tantum *ſceleris* admiſi miſer? *Heaut.* V. 2. 3. O *ſcelera*, o genera ſacrilega. *Adelph.* III. 2. 6.

SCILICET.

Id populus curat *ſcilicet.* *And.* I. 2. 5. *Scilicet* faciundumſt quod vis. *Eun.* I. 2. 105. *Scilicet* facturum me eſſe. *Heaut.* II. 3. 117. *Scilicet* ita tempus fert. *Adelph.* V. 3. 53. Huic ſuum reddas *ſcilicet.* *Hec.* IV. 4. 47. Cum tu horum nil refelles, vincam *ſcilicet.* *Phorm.* I. 2. 82.

SCIO.

Quod ſi ego *ſciſſem* id prius. *And.* I. 5. 23. vide Notas. Etſi *ſcio?* *And.* II. 2. 11. vide Notas.

Notas. Iam *ſcio*, ah vix tandem ſenſi ſtolidus. *And.* III. 1. 11. Unde id *ſcis?* *And.* III. 2. 31. Qui *ſciam?* *And.* IV. 4. 52. Nec quid agam *ſcio.* *Eun.* I. 1. 28. Neque *ſcio* quid dicam, aut quid coniectem. *Eun.* III. 4. 5. Tam *ſcio* quam me vivere. *Eun.* IV. 4. 50. Si ſapis, quod *ſcis* neſcis. *Eun.* IV. 4. 54. Satis certo *ſcio.* *Heaut.* I. 1. 19. Experiundo *ſcies.* *Heaut.* II. 3. 90. Te *ſcientem* faciam, quicquid egero. *Heaut.* IV. 8. 32. Age, *ſcis* quid loquar? *Adelph.* II. 2. 7. Non *ſcis* ineſcare homines. *Adelph.* II. 2. 12. vide Notas. Non equidem iſtas, quod *ſciam.* *Adelph.* IV. 5. 7. *Scire* eſt liberum ingenium atque animum. *Adelph.* V. 3. 42. Ut illam quae te *ſcire* credas, neſcias. *Adelph.* V. 4. 3. Omnem rem *ſcio*, ut ſit geſta. *Hec.* III. 5. 18. Hinc iam *ſcibo* quid ſit. *Hec.* II. 2. 4. vide Notas. *Sciſti* uti foro. *Phorm.* I. 2. 29. Ut ſaltem *ſciam* quid de hac re dicat. *Phorm.* II. 4. 3. *Scito* huic opuſt. *Phorm.* V. 9. 14. Ut meam iam *ſcias* ſententiam. *Phorm.* V. 9. 54.

SCIRPUS.

Nodum in *ſcirpo* quaeris. *And.* V. 4. 38.

SCIRTUS.

Audin quid dicam, *Scirte?* *Hec.* I. 2. 3.

SCISCITOR.

Procul hinc lubet prius quid ſit *ſciſcitari.* *Eun.* III. 4. 10.

SCITE.

Satis *ſcite* promittit tibi. *Heaut.* IV. 4. 7. Si ſcias quam *ſcite* in mentem venerit. *Scite* poterat fieri. *Heaut.* IV. 5. 16. & 37.

SCITUS.

Per ecaſtor *ſcitus* puer eſt natus Pamphilo. *And.* III. 2. 6. *Scitum* hercle hominem. *Eun.* II. 2. 23. Hoc *ſcitumſt.* *Heaut.* I. 2. 36. Satis, inquit, *ſcitaſt.* *Phorm.* I. 2. 16. Quam *ſcitumſt.* *Phorm.* V. 4. 2.

SCOPULUS.

Qui te ad *ſcopulum* e tranquillo auferat. *Phorm.* IV. 4. 8.

SCORTOR.

Scortari crebro nolunt. *Heaut.* I. 2. 32. Non eſt flagitium, crede mihi, adoleſcentulum *ſcortari.* *Adelph.* I. 2. 22.

SCORTUM.

Forte habui *ſcortum.* *Eun.* III. 1. 34. Obſonare cum fide, *ſcortum* adducere. *Adelph.* V. 9. 8.

SCREATUS.

Gemitus, *ſcreatus*, tuſſis, riſus abſtine. *Heaut.* II. 3. 132.

SCRIBO.

In prologis *ſcribundis* operam abutitur. *And.* Prol. 5. Etiam nunc mihi *ſcripta* illa ſunt in animo dicta Chryſidis. *And.* I. 5. 48. *Scribendo* male. *Eun.* Prol. 7. vide Notas. In Theſauro *ſcripſit.* *Eun.* Prol. 10. Qui orationem hanc *ſcripſit*, quam dicturus ſum. *Heaut.* Prol. 15. Nunc novas qui *ſcribunt*, nil parcunt ſeni. *Heaut.* Prol. 43. Homines nobilis eum adiutare, adſidueque una *ſcribere.* *Adelph.* Prol. 16. Ut lubeat *ſcribere* alias, mihique ut diſcere alias expediat. *Hec.* Alt. Prol. 48. Ego te cognatum dicam, & tibi *ſcribam* dicam. *Phorm.* I. 2. 77. En unquam iniuriarum audiſti mihi *ſcriptam* dicam? *Phorm.* II. 2. 15. Seſcentas proinde *ſcribito* iam mihi dicas. *Phorm.* IV. 3. 63.

SCRIPTOR.

Quod ſi *ſcriptorem* ſpreviſſem in praeſentia. *Hec.* Alt. Prol. 16. vide Notas.

SCRIPTURA.

Poſtquam Poeta ſenſit *ſcripturam* ſuam ab iniquis obſervari. *Adelph.* Prol. 1. Ne cum Poeta *ſcriptura* evaneſceret. *Hec.* Alt. Prol. 5. Tenui eſſe oratione & *ſcriptura* levi. *Phor.* Prol. 5.

SCRUPULUS.

Mi unus *ſcrupulus* etiam reſtat. *And.* V. 4. 37. Inieci *ſcrupulum* homini. *Adelph.* II. 2. 20. Qui ſuit in hac re *ſcrupulus.* *Phorm.* V. 9. 30.

SECIUS.

Nihilo *ſecius* mox puerum huc deferent ante oſtium. *And* III. 2. 27.

SECTOR.

Sectari iuſſi. *Eun.* II. 2. 31. Cervam videre fugere, & *ſectari* canes. *Phorm.* Prol. 7. *Sectari*, in ludum ducere, & reddùcere. *Phorm.* I. 2. 36. Potius quam lites *ſecter.* *Phor.* II. 3. 61.

SECUNDUM.

Conlaudavi *ſecundum* facta & virtutes tuas. *Eun.* V. 8. 60.

SECUNDUS.

Age, me in tuis *ſecundis* reſpice. *And.* V. 6. 11. Si mihi *ſecundae* res de amore meo eſſent. *Heaut.* II. 2. 1. Quae *ſecunda* ei dos erat, periit. *Adelph.* III. 2. 47. Quibus res ſunt minus *ſecundae.* *Adelph.* IV. 3. 14. Cum *ſecundae* res ſunt maxume. *Phorm.* II. 1. 31.

SECUS.

Numquam *ſecus* habui illam, ac ſi ex me eſſet nata. *Hec.* II. 3. 5. Si tu illam attigeris *ſecus* quam dignum eſt liberam. *Phorm.* II. 3. 91.

SEDECIM.

Anni? *ſedecim.* *Eun.* II. 3. 27. vide Notas. Ea ſi vivit, annos nataſt *ſedecim.* *Eun.* III. 3. 20. Ille alter venit natus annos *ſedecim.* *Eun.* IV. 4. 26.

I N D E X.

SEDEO.

Virgo in conclavi *ſedet*. *Eun.* III. 5. 35. An *ſedera* oportuit domi virginem tam grandem? *Adelph.* IV. 5. 38.

SEDITIO.

Filiam darem in *ſeditionem*, atque in incertas nuptias. *And.* V. 1, 12. vide Notas.

SEDO.

In peccato maxumo, quod vix *ſedatum* ſatis eſt. *Adelph.* V. 1. 12. Eam calamitatem veſtra intellegentia *ſedabit*. *Hec.* Alt. Prol. 24.

SEDUCO.

Me ſolum *ſeducit* foras. *Hec.* I. 2. 69.

SEDULO.

Ego illud *ſedulo* negare factum. *And.* I. 1. 119. Faciam *ſedulo*, dabo operam, adiutabo. *Eun.* II. 3. 71. vide Notas. Pro ſe quiſque *ſedulo* faciebant. *Heaut.* I. 1. 74. vide Notas. Ego quod potero, *ſedulo*. *Heaut.* V. 4. 15. vide Not. Fit *ſedulo*. *Adelph.* III. 3. 59. Te *ſedulo* & moneo & hortor. *Hec.* I. 1. 6. Ego *ſedulo* hunc dixiſſe credo. *Phorm.* II. 4. 13.

SEGNITIA.

Nil lociſt *ſegnitiae* neque ſocordiae. *And.* I. 3. 1.

SEGREGO.

Ne abs te hanc *ſegreges*, neu deſeras. *And.* I. 5. 56. Volgus quae abs ſe *ſegregant*. *Heaut.* II. 4. 6. *Segreganda* aut mater a me eſt, Phidippe, aut Philumena. *Hec.* III. 5. 30. *Segregatum* habuiſſe, uxorem ut duxit, a me Pamphilum. *Hec.* V. 1. 26. Nupta meretrici hoſtis eſt, a viro ubi *ſegregata* eſt. Si eſt, ut haec nunc Pamphilum vere ab ſe *ſegregarit*. *Hec.* V. 2. 23. & 30.

SEMEL.

Animus ubi *ſemel* ſe cupiditate devinxit mala. *Heaut.* I. 2. 34. Vobis cum uno *ſemel* ubi aetatem agere decretumſt viro. *Heaut.* II. 4. 12. Si *ſemel* tuum animum ille intellexerit. *Heaut.* III. 1. 69. An veremini ne non id facerem, quod recepiſſem *ſemel*? *Phorm.* V. 8. 9.

SEMOVEO.

Vos *ſemotas*: nos ſoli. *And.* I. 5. 50.

SEMPER.

Eri *ſemper* lenitas verebar quorſum evaderet. *And.* I. 2. 4. Quia vero hae mihi patent *ſemper* fores. *Eun.* I. 2. 9. Huiuſmodi mihi res *ſemper* comminiſcere. *Heaut.* IV. 6. 8. Numquam unum intermittit diem, quin *ſemper* veniat. *Adelph.* III. 1. 7. Cum interea *ſemper* mortem exſpectabam miſer. *Hec.* III. 4. 8. Non obſecro es quem *ſemper* te eſſe dictitaſti? *Phorm.* V. 1. 16.

SEMPITERNUS.

Ego Deorum vitam eapropter *ſempiternam* eſſe arbitror. *And.* V. 5. 3.

SENECTA.

Nimium ad rem in *ſenecta* attenti ſumus. *Adelph.* V. 8. 31.

SENECTUS.

Cur meam *ſenectutem* huius ſollicito amentia? *And.* V. 3. 16. Aquilae *ſenectus*. *Heaut.* III. 2. 10. Solum unum hoc vitium *ſenectus* adſert hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Habebis quae tuam *ſenectutem* oblectet. *Phorm.* II. 3. 87. *Senectus* ipſaſt morbus. *Phorm.* IV. 1. 9. Non iam tum erat ſenex, *ſenectus* ſi verecundos facit? *Phorm.* V. 9. 34. vide Notas.

SENEX.

Fuit olim hinc quidam *ſenex*, mercator. *And.* I. 3. 16. vide Notas. Olera & piſciculos minutos ferre in cenam obolo *ſeni*. *And.* II. 2. 32. vide Notas. Mi *ſenex*. *And.* IV. 4. 49. Falli per ſervom *ſenem*. *Eun.* Prol. 39. *Senem* mulierem. *Eun.* II. 3. 66. vide Notas. Hic eſt vietus, vetus, veternoſus *ſenex*. *Eun.* IV. 4. 21. Iratus *ſenex*. *Heaut.* Prol. 37. Ille fuit *ſenex* importunus ſemper. *Heaut.* I. 2. 23. Intendenda in *ſenem* eſt fallacia. Hunc difficilem invitum ſervaret *ſenem*. Nonne ad *ſenem* aliquam fabricam fingit? *Heaut.* III. 2. 2. 24. & 34. Aequom eſſe cenſent nos iam a pueris ilico naſci *ſenes*. *Heaut.* II. 1. 2. Nos quoque *ſenes* eſt aequom *ſenibus* obſequi. *Heaut.* III. 1. 10. Non puduiſſe verberare hominem *ſenem*? *Adelph.* IV. 2. 23. *Senex* delirans. *Adelph.* IV. 7. 43. Eodem ut iure uti *ſenem* liceat, quo iure ſum uſus adoleſcentior. *Hec.* Alt. Prol. 2. Nos iam fabula ſumus, *Senex* atque anus. *Hec.* IV. 3. 15. *Senis* eſſem ultus iracundiam. *Phorm.* I. 4. 12. In me omnem iram derivem *ſenis*. *Phorm.* II. 2. 9.

SENIUM.

Ut illum Di Deae omnes *ſenium* perdant. *Eun.* II. 3. 11.

SENSUS.

Ego illius *ſenſum* pulchre calleo. *Adelph.* IV. 1. 17.

SENTENTIA.

Quantum intellexi modo ſenis *ſententiam*. *And.* I. 3. 2. Ne is mutet ſuam *ſententiam*. *And.* II. 3. 19. Stat *ſententia*. *Eun.* II. 1. 18. Sicine eſt *ſententia*? *Heaut.* I. 1. 114. Iſtuc tibi ex *ſententia* tua obtigiſſe laetor. *Heaut.* IV. 3. 5. Errat longe, mea quidem *ſententia*. *Adelph.* I. 1. 40. Piſcis ex *ſententia* nactus ſum. *Adelph.* III. 3. 66. Sin aliter de hac re eſt eius *ſententia*. *Adelph.* III. 5. 5. Itidem illae mulieres ſunt, ferme ut pueri, levi *ſententia*. *Hec.* III. 1. 32. Sin eſt, ut aliter tua ſiet *ſententia*. *Hec.* IV. 4. 15. Quid de hac re dicat, quidve ſit *ſententiae*. Quot homines, tot *ſententiae*. *Phorm.* II. 4. 4. & 14. Viſum

eſt

eſt mi, ut eius temptarem prius *ſententiam. Phorm.* IV. 3. 14. Veſtra puerili *ſententia. Phorm.* V. 8. 56.

SENTIO.

Quem quidem ego ſi *ſenſero. And.* I. 1. 137. Vix tandem *ſenſi* ſtolidus. n. Quid hic *ſenſiſſe* ait? *And.* III. 1. 12. *Sentiet*, qui vir ſiem. Nunc ego & illam ſceleſtam eſſe, & me miſerum *ſentio. Eun.* I. 1. 21. & 26. Hoſce aliquot dies non *ſentiet. Heaut.* IV. 5. 4. Ne *ſentias* me *ſenſiſſe. Heaut.* IV. 8. 20. Mores cave in te eſſe iſtos *ſentiam. Heaut.* V. 4. 9. Iſte tuus ipſa *ſentiet* poſterius. *Adelph.* I. 2. 59. Idem quod ego *ſenſit. Adelph.* IV. 2. 29. vide Not. Ego *ſentio. Adelph.* V. 3. 67. Quod ſi tibi res ſit cum eo lenone, quocum mihi eſt, tum *ſentias. Phorm.* I. 3. 19.

SENTUS.

Video *ſentum*, ſqualidum, aegrum, pannis annuiſque obſitum. *Eun.* II. 2. 5.

SEORSUM.

Omnibus gratiam habeo: & *ſeorſum* tibi praeterea. *Adelph.* V. 9. 14.

SEPELIO.

Sepultus ſum. *Phorm.* V. 8. 50.

SEPTEM.

His menſibus ſex *ſeptem* prorſus non vidiſſe proxumis. *Eun.* II. 3. 41.

SEPTIMUS.

Menſis agitur hic iam *ſeptimus. Hec.* III. 3. 34.

SEPULCRUM.

Ad *ſepulcrum* venimus. *And.* I. 1. 101.

SEQUOR.

Funus interim procedit: *ſequimur.* I prae, *ſequer. And.* I. 1. 101. & 144. Lites *ſequi. And.* IV. 5. 16. Comites *ſecuti* ſcilicet ſunt virginem. *Eun.* II. 3. 55. Simalio, Donax, Syriſce, *ſequimini. Eun.* IV. 7. 2. *Sequere* me intro hac. *Heaut.* IV. 1. 51. *Sequere* hac me ocius. *Heaut.* IV. 7. 4. Ego hanc clementem vitam urbanam, atque otium *ſecutus* ſum. *Adelph.* I. 1. 18. Potius quam litis *ſequar. Adelph.* II. 2. 40. Is, quod mihi de hac re dederit conſilium, id *ſequar. Adelph.* III. 4. 54. Pietas matris potius commodum ſuadet *ſequi. Hec.* III. 5. 31. Cum eam *ſequitur* alienus puer. *Hec.* IV. 4. 27. vide Notas.

SERIA.

Relevi dolia omnia, omnis *ſerias. Heaut.* III. 1. 51.

SERIO.

Id vero *ſerio* triumphat. *Eun.* III. 1. 3. Miſit porro orare, ut venirem, *ſerio. Eun.* III. 3. 21. Iocon an *ſerio* ille haec dicat neſcio. *Heaut.* III. 2. 30. Non ego dicebam *ſerio. Heaut.* IV. 5. 33. vide Notas. Hercle vero *ſerio. Adelph.* V. 9. 18.

SERIUS.

Rem *ſeriam* velle agere mecum. *Eun.* III. 3. 7.

SERMO.

Sermonem quaerere. *Eun.* III. 3. 10. Ibi illa cum illo *ſermonem* occipit. *Eun.* IV. 1. 8. Interea dum *ſermones* caedimus. *Heaut.* II. 3. 1. Haut invito ad aures *ſermo* mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. Quem cum iſtoc *ſermonem* habueris, procul hic aſtans accepi. *Hec.* V. 3. 1. Ut voluptati obitus, *ſermo*, adfatus tuus, quocumque adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vid. Not. Animum coepi attendere, hoc modo *ſermonem* captans. *Phorm.* V. 6. 29.

SERO.

Hodie *ſero* ac nequicquam voles. *Heaut.* II. 3. 103. Hoc mihi dolet, nos paene *ſero* ſciſſe. *Adelph.* II. 4. 8.

SERVATRIX.

O Bacchis, o mea Bacchis, *ſervatrix* mea. *Hec.* V. 4. 16.

SERVIO.

Servibas liberaliter. *And.* I. 1. 11. Qui minus quam Hercules *ſervivit* Omphalae? *Eun.* V. 7. 3. Cur inſano *ſerviat?* Quam maxume *ſervire* voſtris commodis. *Heaut.* Prol. 32. & 50. Laborans, quaerens, parcens, illi *ſerviens. Heaut.* I. 1. 87. Rei *ſerviens. Hec.* II. 1. 27. Matris *ſervibo* commodis. *Hec.* III. 5. 45. Ea *ſerviebat* lenoni inpuriſſimo. *Phorm.* I. 2. 33.

SERVITIUM.

Hoc tibi pro *ſervitio* debeo. *And.* IV. 1. 52.

SERVITUS.

A parvolo ut ſemper tibi aput me iuſta & clemens fuerit *ſervitus. And.* I. 1. 9. In *ſervitutem* pauperem ad ditem dari. *Phorm.* IV. 3. 48.

SERVO.

Me infenſus *ſervat. And.* I. 3. 7. Ut *ſervem* fidem. Accepi: acceptam *ſervabo. And.* I. 5. 45. & 63. Hem, *ſerva. And.* II. 5. 5. Iuno Lucina, fer opem, *ſerva* me, obſecro. *And.* III. 1. 15. Cuius tibi poteſtas ſumma *ſervandi* datur. *And.* III. 3. 9. Neque pol *ſervandum* tibi quicquam dare auſim, neque te *ſervare. Eun.* V. 2. 64. & 65. O Iuppiter, *ſerva* obſecro haec bona nobis. *Eun.* V. 8. 19. Hunc difficilem invitum *ſervaret* ſenem. *Heaut.* III. 2. 24. *Servas*, caſtigas, mones. *Heaut.* III. 3. 31. *Serva*, quod in te eſt, filium & me & familiam. *Heaut.* IV. 8. 4. *Serves* quod labore invenerit. *Heaut.* V. 4. 17. *Serveſne* an perdas totum, dividuum face. *Adelph.* II. 2. 33. Ipſa ſi cupiat Salus, *ſervare* prorſus non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 44. *Servare* in eo certumſt, quod dixi, fidem. *Hec.* III. 3. 42. Quod mihi es pollicita, tute ut *ſerves. Hec.* V. 2. 20. Solus

ſervare

I N D E X.

ſervare hunc potes. *Phorm.* III. 3. 6. Ita me *ſervet* Iuppiter. *Phorm.* V. 3. 24.

SERVOLUS.

Obſervabam mane illorum *ſervolos* venientis aut abeuntis. *And.* I. 1. 56. *Servolum* ad eam in urbem miſit. *Heaut.* I. 2. 17. Falli te ſinas technis per *ſervolum.* *Heaut.* III. 1. 62. Ut captus *ſervolorum* eſt. *Adelph.* III. 4. 34. vide Notas. Miſeram mulierem & me *ſervolum*, qui referire non audebam, vicit. *Adelph.* IV. 2. 27.

SERVOS.

Feci ex *ſervo* ut eſſes libertus mihi. *And.* I. 1. 10. Volgus *ſervorum.* *And.* III. 4. 4. *Servon* fortunas meas me commiſiſſe futili? *And.* III. 5. 3. Currentis *ſervos* ſcribere. *Eun.* Prol. 36. Apparet *ſervom* hunc eſſe domini pauperis miſerique. *Eun.* III. 2. 33. *Servos* currens. *Heaut.* Prol. 37. *Servos* non pluris. *Heaut.* I. 1. 13. vide Notas. *Servos* tardiuſculus. *Heaut.* III. 2. 4. *Servi* calliditates. *Heaut.* V. 1. 13. *Servom* haut inliberalem praebes te. *Adelph.* V. 5. 5. *Servos* ſpectatus ſatis. *Adelph.* V. 6. 5. *Servom* hominem cauſam orare leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62.

SESCENTI.

Seſcentas proinde ſcribito iam mihi dicas. *Phorm.* IV. 3. 63. vide Notas.

SET.

Set quidnam Pamphilum exanimatum video? *And.* I. 4. 7. *Set* concrepuit hinc a Glycerio oſtium. *And.* IV. 1. 58. vide Notas. Contumeliae me non feciſſe cauſa, *ſet* amoris. *Eun.* V. 2. 39. Dum quod te dignumſt, facies: *ſet* ſi id non facis. *Heaut.* I. 1. 55. *Set* me reprehendi tamen. *Adelph.* IV. 4. 15. *Set* reprimam me. *Hec.* V. 1. 39. *Set* ea cauſa nihilo magis defecimus. *Phorm.* III. 1. 8.

SEU.

Seu tibi morigera fuit in rebus omnibus. *And.* I. 5. 59.

SEVERITAS.

Triſtis *ſeveritas* ineſt in voltu. *And.* V. 2. 16.

SEVERUS.

Hoc nemo fuit minus ineptus, magis *ſeverus* quiſquam. *Eun.* II. 1. 21. Ipſe egreditur: quam *ſeverus.* *Heaut.* V. 3. 21.

SEX.

Sex ego te totos, Parmeno, hos menſes quietum reddam. *Eun.* II. 2. 46. His menſibus *ſex* ſeptem. *Eun.* II. 3. 41. An non *ſex* totis menſibus prius olfeciſſem? *Adelph.* III. 3. 42.

SEXAGESIMUS.

Anno demum quinto & *ſexageſimo.* *Adelph.* V. 8. 15.

SEXAGINTA.

Annos *ſexaginta* natus es, aut plus, ut coniicio. *Heaut.* I. 1. 10.

SI.

Quid eſt, *ſi* hoc non contumeliaſt? *And.* I. 5. 2. vide Notas. *Si* hic actor tantum poterit a facundia. *Heaut.* Prol. 13. vide Notas. *Si vivo.* *Heaut.* V. 1. 77. Niſi *ſi* me in illo credidiſti eſſe hominum numero. *Adelph.* IV. 3. 3. *Si* quando ad eam acceſſerat conſabulatum. *Hec.* I. 2. 106. Mirabar *ſi* tu mihi quicquam adferres novi. *Phorm.* II. 2. 5.

SI. *Etiamſi.*

Redeam? non *ſi* me obſecret. *Eun.* I. 2. 4. Id quidem ego, *ſi* tu neges, certo ſcio. *Heaut.* IV. 1. 19. Non, *ſi* ex capite ſis meo natus. *Heaut.* V. 4. 12. *Si* multumſt, tamen faciundum eſt. *Adelph.* V. 8. 27. Ut ne reſtinguas, lacrumis *ſi* extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

SI. *An.*

Viſam, *ſi* domiſt. *Eun.* III. 4. 7. Sto exſpectans, *ſi* quid mi imperent. *Eun.* III. 5. 46. Illa *ſi* iam laverit, mihi nuntia. *Heaut.* IV. 1. 5. *Si* forte frater redierit, viſo. *Adelph.* IV. 2. 10. Id *ſi* forte eſt, neſcio. *Hec.* III. 1. 41. Vide opis *ſi* quid potes adferre huic. *Phorm.* III. 3. 20.

SIC.

Sic vita erat. *And.* I. 1. 35. *Sic* ſoleo amicos. *Eun.* II. 2. 48. *Sic* hoc. *Heaut.* III. 1. 49. Mea *ſic* eſt ratio, & *ſic* animum induco meum. *Adelph.* I. 1. 43. Qui *ſic* ſunt, haut multum heredem iuvant. *Hec.* III. 5. 10. *Sic* ſum: ſi placeo, utere. *Phorm.* III. 2. 42.

SICINE.

Sicine me atque illam opera tua nunc miſeros ſollicitari? *And.* IV. 2. 6. *Sicine* agis, Parmeno? *Eun.* I. 2. 19. vide Notas. *Sicine* eſt ſententia? *Heaut.* I. 1. 114. *Sicine* mi interloquere? *Heaut.* IV. 3. 13. *Sicine* hunc decipis? *Phorm.* III. 2. 43.

SICUBI.

Sicubi eum ſatietas hominum, aut negoti ſi quando odium ceperat. *Eun.* III. 1. 13.

SIGNUM.

Magnum *ſignum.* *And.* II. 2. 29. *Signa* ad ſalutem. *And.* III. 2. 2. Pudoris *ſignum.* *And.* V. 3. 7. Hoc eſt *ſigni.* *Eun.* IV. 1. 14. Animi eſt pudentis *ſignum* & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 68. Multa in homine *ſigna* inſunt. *Adelph.* V. 3. 36. Non *ſigni* hoc ſat eſt? *Hec.* II. 1. 39.

SILENTIUM.

Cum *ſilentio* animum attendite. *Eun.* Prol. 44. Statariam agere ut liceat per *ſilentium.* *Heaut.* Prol. 36. Otium & *ſilentium* eſt. Date *ſilentium.* *Hec.* Alt. Prol. 35. & 47.

Digitized by Google

Adeſte aequo animo per *ſilentium*. *Phorm.* Prol. 30.

SILESCO.

Dum hae *ſileſcunt* turbae. *Adelph.* V. 2. 10.

SILETUR.

De iurgio *ſiletur*. *Phorm.* V. 2. 13.

SILICERNIUM.

Ego te exercebo hodie, ut dignus es, *ſilicernium*. *Adelph.* IV. 2. 48.

SIMALIO.

Muta Eunuchi perſona eſt.

SIMIA.

Domini *ſimia* es. *Eun.* III. 2. 42. vide Notas.

SIMILIS.

Nonne hoc monſtri *ſimileſt*? *Eun.* II. 3. 43. Perpulchra credo dona, aut noſtris *ſimilia*. *Eun.* III. 2. 15. vide Notas. Si quid huius *ſimile* forte aliquando evenerit. *Heaut.* III. 2. 40. Tui *ſimilis* eſt probe. *Heaut.* V. 3. 18. Nullum huius factum *ſimile*. *Adelph.* I. 2. 16. Spero erit *ſimilis* maiorum ſuum. *Adelph.* III. 3. 57. vide Notas. Viris advorſari aeque ſtudium eſt, *ſimilis* pertinaciaſt. *Hec.* II. 1. 5. Ne *ſimili* utamur fortuna atque uſi ſumus. *Phorm.* Prol. 31. Ecce autem *ſimilia* omnia. *Phorm.* II. 1. 34. Quam uterque eſt *ſimilis* ſui. *Phorm.* III. 2. 16.

SIMO.

Andriae perſona eſt.

SIMPLEX.

Simplex quae ex argumento facta eſt duplici. *Heaut.* Prol. 6. vide Notas.

SIMUL.

Hi tres tum *ſimul* amabant. *And.* I. 1. 6. *Simul* conſilium cum re amiſti? *Eun.* II. 2. 10. *Simul* rem & gloriam armis belli repperi. *Heaut.* I. 1. 60. Omnes *ſimul* laetae exclamant. *Hec.* III. 3. 7. *Simul* argentum repperit, cura ſe expedivit. *Phorm.* V. 4. 4.

SIMOLATIO.

Non meumſt *ſimulatio*. *Heaut.* IV. 5. 34. vide Notas.

SIMULO.

Ea gratia *ſimulavi*, vos ut pertemptarem. *And.* III. 4. 9. *Simulare* mortem verbis, reipſa ſpem vitae dare. *Heaut.* IV. 1. 23. Quid eſt quod amplius *ſimuletur*? *Heaut.* V. 1. 28. Si non ipſa re tibi iſtuc dolet, *ſimulare* certe eſt hominis. *Adelph.* IV. 7. 16. Ille alias res agere ſe *ſimulare*. *Hec.* V. 3. 28.

SIMULTAS.

Non *ſimultatem* meam revereri ſaltem? *Phorm.* II. 1. 2.

SIMOLUS.

Is noſtro *Simulo* fuit ſummus. *Adelph.* III. 2. 54. Noſtrum amicum noras *Simulum*, atque aequalem? *Adelph.* III. 4. 19.

SIN.

Si illum relinquo, eius vitae timeo: *ſin* opitulor, huius minas. *And.* I. 3. 5. *Sin* falſum audierim ac fictum, continuo palamſt. *Eun.* I. 2. 24. vide Notas. *Sin* aliter animus veſter eſt. *Adelph.* III. 4. 46. *Sin* item eſt ob eam rem iratus. *Hec.* V. 2. 14. vide Notas. Si uxorem velit, lege id licere facere: *ſin* aliter, negat. *Phor.* I. 2. 66.

SINCERE.

Si iſtuc crederem *ſincere* dici. *Eun.* I. 2. 97.

SINE.

Sine omni periclo. *And.* II. 3. 17. Non poteſt *ſine* malo fateri. *Eun.* IV. 4. 46. *Sine* auro: tum ornatam, ita uti quae ornantur ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. vide Notas. Uxor *ſine* dote veniet. *Adelph.* IV. 7. 41. *Sine* comite. *Hec.* V. 3. 25. *Sine* noſtra cura maxima. *Phor.* V. 1. 34. vide Notas.

SINGULATIM.

Quid ego nunc commemorem *ſingulatim*? *Phorm.* V. 9. 43.

SINISTER.

Tu, Simalio, in *ſiniſtrum* cornu; tu, Syriſce, in dexterum. *Eun.* IV. 7. 5. Hem ad *ſiniſteram*. *Eun.* V. 1. 19. Ad *ſiniſtram* hac recta platea. *Adelph.* IV. 2. 43.

SINO.

Sine nunc meo me vivere interea modo. *And.* I. 1. 126. *Sine* paululum ad me redeam. *And.* III. 5. 16. *Sine* modo. *Eun.* I. 1. 20. *Sine* veniat. *Eun.* IV. 6. 1. Si *ſinis*, dico. *Heaut.* II. 3. 76. vide Notas. Falli te *ſinas* technis per ſervolum. *Heaut.* III. 1. 61. Tu illum corrumpi *ſinis*. *Adelph.* I. 2. 17. At enim non *ſinam*. *Adelph.* II. 1. 14. *Sinite* exorator ut ſim. *Hec.* Alt. Prol. 2. *Sine* me obſecro hoc effugere. *Hec.* IV. 2. 24. Servom hominem cauſam orare leges non *ſinunt*. *Phorm.* II. 1. 62. Exoret *ſine*. *Phorm.* III. 2. 30.

SINUS.

Vidin ego te modo manum in *ſinum* huic meretrici inſerere! *Heaut.* III. 3. 2. Hicine non geſtandus in *ſinu* eſt? *Adelph.* IV. 5. 75.

SIQUANDO.

Negoti *ſiquando* odium ceperat. *Siquando* illa mentionem Phaedriae facit. *Siquando* illa dicet. *Eun.* III. 1. 14. 47. & 51. *Siquando* ad eam acceſſerat. *Hec.* I. 2. 106.

SIQUIDEM.

Actumſt, *ſiquidem* haec vera praedicat. *And.* III. 1. 7. *Siquidem* me amaret, tum iſtuc prodeſſet. *Eun.* III. 1. 56. *Siquidem* id ſapereſt. *Heaut.* II. 3. 83. *Siquidem* porro tu tuum officium facies. *Adelph.* V. 9. 22. *Siquidem* ille ipſe non volt. *Hec.* IV. 1. 45. *Siquidem* quiſquam crederet. *Phor.* II. 1. 72.

SIS. *Si vis.*

Fac *ſis* nunc promiſſa appareant. *Eun.* II. 3. 20. Cave *ſis*. *Eun.* IV. 7. 29. Vide *ſis*.

Heaut. I. 2. 38. Illuc *ſis* vide. *Adelph.* V. 5. 4.

SITUS.

Quas ſemper in te intellexi *ſitas*, fide & taciturnitate. *And.* I. 1. 6. Si in te ſit ſolo *ſitum*. *And.* I. 5. 41. Adoleſcens quam in minima ſpe *ſitus* erit. *Heaut.* V. 2. 44. In quo noſtrae ſpes opeſque omnes *ſitae*. Peiore res loco non potis eſt eſſe, quam in quo nunc *ſitaſt*. *Adelph.* III. 2. 33. & 46.

SIVE.

Si iſta uxor *ſive* amicaſt. *And.* I. 3. 11. vide Notas. *Sive* adeo digna res eſt, ubi tu nervos intendas tuos. *Eun.* II. 3. 21.

SOBRINUS.

Eſtne hic Crito *ſobrinus* Chryſidis? *And.* IV. 5. 6. Eho tu *ſobrinum* tuum non noras? *Phorm.* II. 3. 37.

SOBRIUS.

Tu pol homo non es *ſobrius*. *And.* IV. 4. 39. Dum accubabam, quam videbar mihi eſſe pulchre *ſobrius*! *Eun.* IV. 5. 2. Satin ſanus es, aut *ſobrius*? *Heaut.* IV. 3. 29. Ruri eſſe parcum ac *ſobrium*. *Adelph.* I. 2. 15.

SOCCUS.

Adcurrunt ſervi: *ſoccos* detrahunt. *Heaut.* I. 1. 72.

SOCER.

Hic *ſocer* eſt. *And.* IV. 5. 53. Noſter *ſocer*, video, venit. *Hec.* V. 2. 4.

SOCIUS.

Socium eſſe in negotiis. *Heaut.* III. 1. 9.

SOCORDIA.

Nil locift ſegnitiae neque *ſocordiae*. *And.* I. 3. 1.

SOCORS.

Nolim ceterarum rerum te *ſocordem* eodem modo. *Adelph.* IV. 5. 61.

SOCRUS.

Uno animo omnes *ſocrus* oderunt nurus. *Hec.* II. 1. 4. vide Notas. Ita animum induxerunt, *ſocrus* omnis eſſe iniquas. *Hec.* II. 3. 4.

SODALIS.

Si frater aut *ſodalis* eſſet, qui magis morem gereret? *Adelph.* IV. 5. 74.

SODES.

Dic *ſodes*. *And.* I. 1. 58. Tace *ſodes*. *Heaut.* III. 3. 19. I *ſodes* intro. *Hec.* III. 2. 23. Manedum *ſodes*. *Hec.* V. 4. 4. Parce *ſodes*. *Phorm.* V. 3. 10.

SOL.

Lectulos in *ſole* ilignis pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

SOLEO.

Volgo quod dici *ſolet*. *And.* II. 5. 15. Sic *ſoleo* amicos. *Eun.* II. 2. 48. Quo pacto id fieri *ſoleat*, calleo. *Heaut.* III. 2. 37. Credo iam, ut *ſolet*, iurgabit. *Adelph.* I. 1. 54. Quia ruri eſſe crebro *ſoleo*. *Hec.* II. 1. 18. Agedum, ut *ſoles*, Nauſiſtrata. *Phorm.* V. 3. 1.

SOLERS.

Quae liberum ſcire aequom eſt adoleſcentem, *ſollertem* dabo. *Eun.* III. 2. 24.

SOLIDE.

Hunc ſcio mea *ſolide* ſolum gaviſurum gaudia. *And.* V. 5. 8.

SOLIDUS.

Non ſatis ſibi eſſe hoc *ſolidum* viſumſt gaudium? *And.* IV. 1. 23. Corpus *ſolidum* & ſucci plenum. *Eun.* II. 3. 27. Ut *ſolidum* parerem hoc mi beneficium. *Eun.* V. 2. 32.

SOLITUDO.

Per tuam fidem, perque huius *ſolitudinem*, te obteſtor. *And.* I. 5. 55. *Solitudo* ante oſtium. *And.* II. 2. 25. Vis, egeſtas, iniuſtitia, *ſolitudo*, infamia. *Adelph.* III. 2. 5. Ubicumque datum erat ſpatium *ſolitudinis*. *Hec.* I. 2. 55.

SOLLICITATIO.

Nuptiarum *ſollicitatio*. *And.* I. 5. 26.

SOLLICITO.

Sicine me atque illam opera tua nunc miſeros *ſollicitari*? *And.* IV. 2. 6. vide Notas. Cur meam ſenectutem huius *ſollicito* amentia? *And.* V. 3. 16. In fraudem *ſollicitando*. *And.* V. 4. 9. vide Notas. Quid te ergo aliud *ſollicitat*? *Eun.* I. 2. 82. Quae res te *ſollicitat* autem? *Heaut.* II. 3. 10. Quibus nunc *ſollicitor* rebus? *Adelph.* I. 1. 11. Quid ſit hoc, quod *ſollicitere* ad hunc modum. *Hec.* IV. 4. 54.

SOLLICITUDO.

Bidui eſt aut tridui haec *ſollicitudo*. *And.* II. 4. 10. Quantaſque hic ſuis conſiliis confecit *ſollicitudines*. *And.* IV. 1. 26. *Solicitudinem* iſtam falſam, quae te excruciat, mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Quanta me cura & *ſollicitudine* adficit gnatus. *Phorm.* II. 4. 2. Alia cum occupatus eſſet *ſollicitudine*. *Phorm.* III. 2. 17. Iſtaec mihi res *ſollicitudiniſt*. *Phorm.* IV. 1. 22.

SOLLICITUS.

Ex hoc miſera *ſollicita* eſt. *And.* I. 5. 33. Hem, tot mea ſolius *ſolliciti* ſint cauſa. *Heaut.* I. 1. 77. Omnis *ſollicitos* habuit. *Heaut.* III. 1. 52. vide Notas.

SOLUM.

Id ſibi negoti credidit *ſolum* dari. *And.* Prol. 2.

SOLVO.

Solviſti fidem. *And.* IV. 1. 19. Neque tu verbis *ſolves* umquam, quod mi re malefeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Ipſe egomet *ſolvi* argentum. *Adelph.* IV. 4. 20. Ego vos curis *ſolvi* ceteris. *Hec.* II. 1. 33. Vorſura *ſolvis*. *Phorm.* V. 5. 15. vide Notas.

SOLUS.

Vos ſemotae: nos *ſoli*. *And.* I. 5. 50. Venis meditatus alicunde ex *ſolo* loco. *And.* II. 4. 3. *Solus* es quem diligunt Di.

Digitized by Google

And. V. 6. 9. vide Notas. *Sola* ſum: habeo hic neminem, neque notum, neque cognatum. *Eun.* I. 2. 67. *Solus* cum *ſola*. *Eun.* III. 5. 31. Sumptus domi tantos ego *ſolus* faciam? *Heaut.* I. 1. 79. Tibi bene eſſe *ſoli*, ſibi eum ſit male. *Adelph.* I. 1. 9. *Solus* mearum eſt miſeriarum remedium. *Adelph.* III. 1. 7. *Solum* unum hoc vitium ſenectus adfert hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Omnem rem narrabit ſcio, continuo *ſola ſoli*. *Hec.* III. 2. 55. *Solum ſolus* conveni. *Hec.* IV. 1. 42. *Solus* eſt homo amico amicus. *Phorm.* III. 3. 29. *Solae* triginta minae. *Phor.* III. 3. 24. Non hoc publicitus ſcelus hinc deportarier in *ſolas* terras? *Phorm.* V. 8. 26.

SOMNIO.

Num ille *ſomniat* ea, quae vigilans voluit? *And.* V. 6. 7. Me *ſomnier*. *Eun.* I. 2. 114. Tu de pſaltria me *ſomniat* agere. *Adelph.* IV. 7. 6.

SOMNIUM.

De argento *ſomnium*. *Adelph.* II. 1. 50. Tu, quantus quantus, nil niſi ſapientia es: ille, *ſomnium*. *Adelph.* III. 3. 41. *Somnia*. *Phorm.* III. 2. 9. *Somnium*. *Phorm.* V. 6. 34.

SOMNUS.

Se illam in *ſomnis*, quam illum, amplecti maluit. *And.* II. 5. 19. Interea *ſomnus* virginem opprimit. *Eun.* III. 5. 53. *Somnum* hercle ego hac nocte oculis non vidi meis. *Heaut.* III. 1. 82.

SONITUS.

Qui templa caeli ſumma *ſonitu* concutit. *Eun.* III. 5. 42.

SONTICUS.

Cauſa eſt *ſontica*. *Phorm.* IV. 4. 29. vide Notas.

SOPHRONA.

Nutricis nomen in Eunucho & Phormione.

SORBILO.

Cyathos *ſorbilans* paulatim hunc producam diem. *Adelph.* IV. 2. 52. vide Notas.

SORDES.

Harum videre inluviem, *ſordes*, inopiam. *Eun.* V. 4. 15.

SORDIDATUS. SORDIDUS.

Scin hanc, quam dicit *ſordidatam* & *ſordidam*? *Heaut.* II. 3. 56.

SOREX.

Egomet meo indicio miſer, quaſi *ſorex*, hodie perii. *Eun.* V. 6. 23.

SOROR.

Semper ei dicta eſt eſſe haec atque habita eſt *ſoror*. *And.* IV. 5. 14. *Sororem* plerique eſſe credebant meam. *Eun.* I. 2. 38. Parva *ſoror*. Parvola. *Eun.* III. 3. 15. & 19. ubi vide Notas. Tibi iam eſſe ad *ſororem* intellego. *Heaut.* V. 2. 26.

SORS.

Etiam de *ſorte* nunc venio in dubium miſer? *Adelph.* II. 2. 35.

SOSIA.

Andriae & Hecyrae perſona eſt.

SOSTRATA.

Heautontimorumeni, Adelphorum & Hecyrae perſona.

SPARSUS.

Capillus *ſparſus*. *Heaut.* II. 3. 49. vide Notas. Caeſiam, *ſparſo* ore, adunco naſo. *Heaut.* V. 5. 20.

SPATIUM.

Ut ne eſſet *ſpatium* cogitandi ad diſturbandas nuptias. *And.* I. 2. 11. Non habeo *ſpatium*, ut de te ſumam ſupplicium. *And.* III. 5. 17. Tam in brevi *ſpatio*. *Heaut.* V. 2. 2. Prope decurſo *ſpatio*. *Adelph.* V. 4. 6. Quam longum *ſpatium* amandi amicam tibi dedi? *Hec.* IV. 4. 62. Ubicumque datum erat *ſpatium* ſolitudinis. *Hec.* I. 2. 55. Neque, ut celare poſſet, tempus *ſpatium* ullum dabat. *Hec.* III. 3. 14.

SPECTATOR.

Elegans formarum *ſpectator*. *Eun.* III. 5. 18.

SPECTATUS.

Spectatum ſatis putabam, & magnum exemplum continentiae. *And.* I. 1. 64. Satis iam ſatis *ſpectata* erga te amicitiaſt mea. *And.* V. 1. 1. Is mihi profecto eſt ſervos *ſpectatus* ſatis. *Adelph.* V. 6. 5.

SPECTO.

Spectandae an exigendae ſint vobis prius. *And.* Prol. 27. Inportunitatem *ſpectate* aniculae. *And.* I. 4. 4. Tuum animum ex animo *ſpectavi* meo. *And.* IV. 1. 22. Ego limis *ſpecto*. *Eun.* III. 5. 53. Ere, ne me *ſpectes*. Audaciam meretricum *ſpecta*. *Eun.* V. 5. 18. & 24. Nunc aliud *ſpecta*. *Heaut.* V. 2. 38. Ut neque *ſpectari* neque cognoſci potuerit. *Hec.* Prol. 3.

SPECULUM.

Inſpicere, tanquam in *ſpeculum*, in vitas omnium iubeo. Tanquam in *ſpeculum*, in patinas inſpicere iubeo. *Adelph.* III. 3. 61. & 74.

SPERNO.

Quot modis contemptus, *ſpretus*? *And.* I. 5. 13. Ob haec facta abs te *ſpernor*. *Eun.* I. 2. 91. Quae ſolet quos *ſpernere*. *Heaut.* II. 3. 122. Sin *ſpreverit* me. *Phorm.* IV. 1. 18.

SPERO.

Ita *ſpero* quidem. *And.* I. 5. 63. Nam quod tu *ſperes*, propulſabo facile. *And.* II. 3. 21. Utinam id ſit, quod *ſpero*. *And.* V. 4. 26. *Spero* aeternam inter nos gratiam fore. *Eun.* V. 2. 33. Porro recte *ſpero*. *Heaut.* I. 1. 107. Quod de argento *ſperem*, nihil eſt. *Heaut.* IV. 2. 4. *Spero* erit ſimilis maiorum ſuum. *Adelph.* III. 3. 57. vide Notas. *Spero* ecaſtor. *Hec.* IV. 3. 5. Set quid *ſperem*? *Phorm.* V. 9. 33.

SPES.

Ecquid *ſpes* ſit reliquüm. *And.* Prol. 25. Adempta *ſpes* eſt. *And.* II. 1. 4. Me *ſpes* haec fruſtrataſt. *And.* II. 2. 37. Praeter *ſpem* evenit. *And.* II. 6. 5. Animus in *ſpe* atque in timore uſque antehac adtentus fuit. *And.* II. 1. 3. Niſi me lactaſſes amantem, & falſa *ſpe* produceres. *And.* IV. 1. 24. Itan paraſti te, ut *ſpes* nulla reliqua in te ſit tibi? *Eun.* II. 2. 9. Una haec *ſpes* eſt. *Eun.* II. 3. 4. Quanto minus *ſpei* eſt, tanto magis amo. In te *ſpes* eſt. *Eun.* V. 8. 23. & 24. Quanta de *ſpe* decidi. *Heaut.* II. 3. 9. *Spem* nuptiarum omnem eripis. *Heaut.* IV. 3. 35. In *ſpe* pendebit animi. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Ego *ſpem* pretio non emo. *Adelph.* II. 2. 11. In te *ſpes* omnis nobis ſita eſt. *Adelph.* III. 4. 9. Hac illi *ſpe* hoc inceperunt. *Adelph.* II. 2. 19. In quo noſtrae *ſpes* opeſque omnes ſitae. *Adelph.* III. 2. 34. *Spe* incerta, certum mihi laborem ſuſtuli. *Hec.* Alt. Prol. 9. In me omnis *ſpes* mihi eſt. *Phorm.* I. 2. 89. Non multum habet quod det fortaſſe. G. Immo nihil, niſi *ſpem* meram. *Phorm.* I. 2. 96. Commodius eſſe opinor, duplici *ſpe* utier. *Phorm.* IV. 2. 13.

SPOLIO.

Spolies, mutiles, laceres, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8.

SPONSA.

Sponſam hic tuam amat. *And.* II. 1. 24. Scis *ſponſam* mihi? *Eun.* V. 8. 6. *Sponſae* aurum, veſtem, ancillas, opus eſſe. *Heaut.* V. 1. 20. vide Notas. Quantum ab hac accipio, quae *ſponſaſt* mihi. *Phorm.* IV. 3. 52.

SPONTE.

Age, ſi hic non inſanit ſatis ſua *ſponte*, inſtiga. *And.* IV. 2. 9. Sua *ſponte* recte facere. *And.* I. 1. 50.

SQUALIDUS.

Video ſentum, *ſqualidum*, aegrum, pannis anniſque obſitum. *Eun.* II. 2. 5.

ST.

De fallacia dicis? *Eſt:* Inveni nuper quandam. *Heaut.* III. 3. 36. Non obſecro es quem ſemper te eſſe dictitaſti? C. *St.* *Phorm.* V. 1. 16.

STABILIS.

Qui imperium credat gravius eſſe aut *ſtabilius*. *Adelph.* I. 1. 41.

STATARIUS.

Statariam agere ut liceat per ſilentium. *Heaut.* Prol. 36.

STATIM.

Ex iis praediis talenta argenti bina capiebat *ſtatim*. *Phorm.* V. 3. 7.

STATUO.

Si numquam avare pretium *ſtatui* arti meae. Exemplum *ſtatuite* in me. *Heaut.* Prol. 48. & 51. Capite pronum in terram *ſtatuerem*. *Adelph.* III. 2. 18. vide Notas. Haut opinor commode finem *ſtatuiſſe* orationi militem. *Hec.* I. 2. 21.

STATUS.

Qui eſſet *ſtatus*. *Eun.* III. 5. 50.

STEPHANIO.

Servi nomen. *Adelph.* III. 3. 26.

STERCULINUM.

Non pudet vanitatis? D. Minime, dum ob rem. G. *Sterculinum*. *Phorm.* III. 2. 41. vide Notas.

STERNO.

Feſtinare, lectos *ſternere*, cenam apparare. *Heaut.* I. 1. 73. Eſt intro latus lectus; veſtimentis *ſtratus* eſt. *Heaut.* V. 1. 30. Lectulos iube *ſterni* nobis. *Adelph.* II. 4. 21.

STERTO.

Stertit noctes & dies. *Eun.* V. 8. 49.

STILPHO.

Hic vero nomine Chremes eſt. *Phorm.* II. 3. 42. & 43.

STILUS.

Et tamen diſſimili oratione ſunt factae ac *ſtilo*. *And.* Prol. 12. vide Notas.

STIMULO.

Magis nunc me amicae dicta *ſtimulant*. *Heaut.* II. 1. 11.

STIMULUS.

Inſcitiaſt, advorſum *ſtimulum* calces. *Phorm.* I. 2. 29.

STIPES.

Caudex, *ſtipes*, aſinus, plumbeus. *Heaut.* V. 1. 4.

STIPULA.

Meridie ipſo faciam ut *ſtipulam* colligat. *Adelph.* V. 3. 62.

STO.

Si poterit fieri, ut ne pater per me *ſtetiſſe* credat, quo minus hae fierent nuptiae, volo. Set ſi id non poterit, id faciam, in proclivi quod eſt, per me *ſtetiſſe* ut credat. *And.* IV. 2. 16. & 18. Quid *ſtas?* quid ceſſas? *And.* V. 6. 15. *Stat* ſententia. *Eun.* II. 1. 18. Quid agitur? PA. *Statur*. *Eun.* II. 2. 40. I. quid *ſtas*, lapis? *Heaut.* V. 7. 3. vide Notas. Olim cum *ſtetit*, actoris opera magis *ſtetiſſe* quam ſua. *Phorm.* Prol. 10. *Sta* ilico. *Phorm.* I. 4. 17.

STOLIDUS.

Vix tandem ſenſi *ſtolidus*. *And.* III. 1. 12. *Stolidus* eſt. *Heaut.* III. 2. 34.

STOMACHOR.

Id equidem adveniens mecum *ſtomachabar* modo. *Eun.* II. 3. 32.

STRATO.

Quaeſo, inquam, *Strato*, eone es ferox, quia habes imperium in beluas? *Eun.* III. 1. 24.

STRENUE.

Abi prae, *ſtrenue*. *Adelph.* II. 1. 13.

STRENUUS.

Strenuum hominem praebuit. *Phorm.* III. 1. 12.

STREPITUS.

Comitum conventus, *ſtrepitus.* *Hec.* Alt. Prol. 27.

STRUO.

Num me fefellit hoſce id *ſtruere?* *Heaut.* III. 2. 3.

STUDEO.

Horum ille nihil egregie praeter cetera *ſtudebat.* *And.* I. 1. 32. Si quiſquam eſt, qui placere ſe *ſtudeant* bonis quam plurimis. *Eun.* Prol. 1. vide Notas. Id cum *ſtuduiſti*, iſti formae ut mores conſimiles forent. *Heaut.* II. 4. 2. Utin' omnes mulieres eadem aeque *ſtudeant*, nolintque omnia? *Hec.* II. 1. 2.

STUDIOSE.

Coepit *ſtudioſe* omnia docere. *Eun.* I. 2. 36. Texentem telam *ſtudioſe* ipſam offendimus. *Heaut.* II. 3. 44.

STUDIUM.

Ut animum ad aliquod *ſtudium* adiungant. *And.* I. 1. 29. Eorum obſequi *ſtudiis.* *And.* I. 1. 37. Vide quam iniquos ſis prae *ſtudio.* *And.* V. 1. 6. Repente ad *ſtudium* ſe applicaſſe hunc muſicum. *Heaut.* Prol. 23. Quo *ſtudio* vitam tuam te abſente exegeris. *Heaut.* II. 3. 39. Is adeo diſſimilis *ſtudio* eſt. *Adelph.* I. 1. 16. vide Notas. Populus *ſtudio* ſtupidus. *Hec.* Prol. 4. Ne illum ab *ſtudio* abducerem. Prope iam remotum iniuria adverſarium ab *ſtudio.* *Hec.* Alt. Prol. 11. & 15. Viris advorſari aeque *ſtudium* eſt. *Hec.* II. 1. 5. Satias iam tenet *ſtudiorum* iſtorum. *Hec.* IV. 2. 19. Poëtam non poteſt retrahere ab *ſtudio.* *Phorm.* Prol. 2.

STULTA.

Quid illo faciemus, *ſtulta?* *Eun.* V. 1. 21. Ut *ſtultae* & miſerae omnes ſumus religioſae. *Heaut.* IV. 1. 36. In qua re nunc tam confidenter reſtas *ſtulta.* *Heaut.* V. 3. 7.

STULTE.

Factum a nobis *ſtulte* eſt. Haut *ſtulte* ſapis. *Heaut.* II. 3. 8. & 82. Bis facere *ſtulte.* *Hec.* III. 2. 8.

STULTISSIME.

Ut *ſtultiſſime* quidem illi rem geſſerimus. *Phorm.* V. 2. 7.

STULTITIA.

Ego pretium ob *ſtultitiam* fero. *And.* III. 5. 4. Ut meae *ſtultitiae* iuſtitia tua ſit aliquid praeſidi. *Heaut.* IV. 1. 33. vide Notas. Exſuperat eius *ſtultitia* haec omnia. *Heaut.* V. 1. 5. Tibi proſpexi & *ſtultitiae* tuae. Ibi tuae *ſtultitiae* ſemper erit praeſidium. *Heaut.* V. 2. 8. & 14. *Stultitiaſt* iſtaec, non pudor. *Adelph.* II. 4. 10. Pro Iuppiter, hominis *ſtultitiam.* *Adelph.* III. 3. 13. Illius *ſtultitia* victa, ex urbe tu rus habitatum migres? *Hec.* IV. 2. 13. Cuius de *ſtultitia* dici, ut dignumſt, non poteſt. *Phorm.* II. 3. 55. Utrum *ſtultitia* facere ego hunc an malitia dicam. *Phorm.* IV. 3. 54.

STULTUS.

Homini homo quid praeſtat? *ſtulto* intellegens quid intereſt? *Eun.* II. 2. 1. Hic homines prorſum ex *ſtultis* inſanos facit. *Eun.* II. 2. 23. Tu quod cavere poſſis, *ſtultum* admittereſt. *Eun.* IV. 6. 23. Numquam pol hominem *ſtultiorem* vidi, nec videbo. *Eun.* V. 6. 8. Tu iam pendebis, *ſtulte.* *Eun.* IV. 6. 20. vide Notas. Vin tu homini *ſtulto* mi auſcultare? *Heaut.* III. 3. 24. Quae ſunt dicta in *ſtultum.* *Heaut.* V. 1. 4. O *ſtulte*, tu de pſaltria me ſomnias agere. *Adelph.* IV. 7. 6. vide Notas. Hominum homo *ſtultiſſime.* *Adelph.* II. 2. 10.

STUPEO.

Laſſus cura confectus *ſtupet.* *And.* II. 1. 4. Quid *ſtupes?* *Heaut.* II. 4. 24.

STUPIDUS.

Populus ſtudio *ſtupidus.* *Hec.* Prol. 4.

SUADEO.

Suadere noli. *And.* II. 3. 11. Numquam deſtitit inſtare, *ſuadere*, orare, uſque adeo donec perpulit. *And.* IV. 1. 38. Itane *ſuades?* *Eun.* I. 1. 31. Recte *ſuades.* *Heaut.* V. 2. 43. Pietas matris potius commodum *ſuadet* ſequi. *Hec.* III. 5. 31. Sane hercle pulchre *ſuades.* *Phorm.* III. 3. 9.

SUASUS.

Ne ob meum *ſuaſum* indigne iniuria adficiatur. *Phorm.* V. 8. 3.

SUAVIS.

Tibi autem porro ut non ſit *ſuave* vivere. *Heaut.* III. 1. 73. *Suavia* in praeſentia quae eſſent, prima habere. *Heaut.* V. 2. 9. Nil *ſuave* meritaſt. *Phor.* II. 1. 75. vide Notas. Quam ſint *ſuavia* & quam cara ſint. *Phorm.* II. 2. 30. Ha, ha, hae, homo *ſuavis.* *Phorm.* II. 3. 64.

SUAVIUM.

Meum *ſuavium*, quid agitur? *Eun.* III. 2. 3.

SUB.

Mater, cuius *ſub* imperioſt, mala. *Heaut.* II. 2. 4. Agelli eſt hic *ſub* urbe paulum. *Adelph.* V. 8. 26.

SUBDITUS.

Subditum ſe ſuſpicatur. *Heaut.* V. 3. 12. vide Notas.

SUBDUCO.

Se illinc *ſubducit.* *Eun.* IV. 1. 14. Cum eo clam te *ſubduxti* mihi. *Eun.* IV. 7. 25. Numquam ita quiſquam bene *ſubducta* ratione ad vitam fuit. *Adelph.* V. 4. 1.

SUBIGITO.

Amicam *ſubigitare.* *Heaut.* III. 3. 6. vide Notas.

SUBIICIO.

Si meminiſti id quod olim dictumſt,

dictumſt, *ſubiice.* *Phorm.* II. 3. 40.

Subito.

Cui tam *ſubito* tot contigerint commoda. *Eun.* V. 8. 3. Unde ego nunc tam *ſubito* huic argentum inveniam miſer? *Phorm.* III. 3. 1.

Subitus.

Quae iſtaec *ſubita* eſt largitas? *Adelph.* V. 9. 28. Nam quod ego huic nunc *ſubito* exitio remedium inveniam miſer? *Phorm.* I. 4. 22.

Sublatus.

Quia paulum vobis acceſſit pecuniae, *ſublati* animi ſunt. *Hec.* III. 5. 57.

Sublimis.

Sublimem hunc intro rape. *And.* V. 2. 20. *Sublimem* medium arriperem. *Adelph.* III. 2. 18.

Subolet.

Ut ne paululum quidem *ſuboleat* eſſe amicam hanc Cliniae. *Heaut.* V. 1. 26. vide Notas. Num patri quid *ſubolet*? *Phor.* III. 1. 10. vide Notas.

Subsentio.

Etſi *ſubſenſi* id quoque, illos ibi eſſe. *Heaut.* III. 1. 62.

Subservio.

Tu, ut *ſubſervias* orationi, utcumque opuſt, verbis vide. *And.* IV. 3. 20.

Subsidium.

Ego in *ſubſidiis* hic ero ſuccenturiatus. *And.* I. 4. 51.

Substerno.

Ex ara hinc ſume verbenas tibi, atque eas *ſubſterne.* *And.* IV. 3. 12.

Substo.

Metuo, ut *ſubſtet* hoſpes. *And.* V. 4. 11.

Subtemen.

Anus *ſubtemen* nebat. *Heaut.* II. 3. 52.

Subtristis.

Subtriſtis viſuſt eſſe aliquantillum mihi. *And.* II. 6. 16. vide Notas.

Subvenio.

Huic ut *ſubveniat.* *Eun.* V. 4. 47. *Subvenite* inopi. *Adelph.* II. 1. 2. Orare ut *ſubveniat* ſibi. *Phorm.* Prol. 8. *Subveni.* *Phorm.* II. 2. 6.

Subverto.

Ne nimium modo nos tuus iſte animus aequos *ſubvortat.* *Adelph.* V. 3. 51.

Succedo.

Hac non *ſucceſſit*, alia adgrediemur via. *And.* IV. 1. 46. Parum *ſuccedit* quod ago. *And.* IV. 1. 55. Quando hoc bene *ſucceſſit*, hilare hunc ſumamus diem. *Adelph.* II. 4. 23. vid. Not.

Suscenseo.

Si id *ſuſcenſeat.* *And.* II. 3. 2. Eſt, quod *ſuſcenſet* tibi. *And.* II. 7. 17. Ut mihi nunc ego *ſuſcenſeo.* *Heaut.* V. 1. 42. vide Notas. Nil *ſuſcenſeo.* *Heaut.* V. 2. 23. An id *ſuſcenſes* nunc illi? Nil fecit quod *ſuſcenſeas.* *Phorm.* II. 1. 29. & 33.

Succenturiatus.

Ego in ſubſidiis hic ero *ſuccenturiatus.* *And.* I. 4. 51.

Succurro.

Succurrendumſt. *Adelph.* V. 3. 6.

Succus.

Corpus ſolidum & *ſucci* plenum. *Eun.* II. 3. 27.

Sudo.

Heia *ſudabis* ſatis, ſi cum illo inceptas homine. *Phorm.* IV. 3. 23.

Suffarcinatus.

Vidi Cantharam *ſuffarcinatam.* *And.* IV. 4. 31.

Suffero.

An ut pro huius peccatis ego ſupplicium *ſufferam*? *And.* V. 3. 17. Vix *ſuffero.* *Heaut.* II. 4. 10. Satrapa ſi ſiet amator, numquam *ſufferre* eius ſumptus queat. *Heaut.* III. 1. 44.

Suggero.

Cur tu his rebus ſumptum *ſuggeris*? *Adelph.* I. 1. 37.

Sui.

Unum hoc ſcio, eſſe meritam, ut memor eſſes *ſui.* *And.* I. 5. 46. Qui ſcis eos nunc diſcordare inter *ſe*? *And.* III. 3. 43. Quid *ſibi* hic veſtitus quaerit? *Eun.* III. 5. 10. Ita ut res *ſeſe* habet. *Heaut.* IV. 3. 24. Parce ac duriter *ſe* habere. *Adelph.* I. 1. 21. Si ex me illa liberos vellet *ſibi.* *Hec.* IV. 4. 33. Is *ſibi* reſponſum hoc habeat. *Phorm.* Prol. 15. Sic habent principia *ſeſe.* *Phorm.* III. 1. 15. Quam uterque eſt ſimilis *ſui.* *Phorm.* III. 2. 16.

Sum.

Nullus *ſum.* *And.* III. 4. 20. Quis tu homo *es*? quis mihi *es*? *And.* IV. 1. 11. Ea res *eſt.* *And.* IV. 2. 10. Sentiet qui vir *ſiem.* *Eun.* I. 1. 21. Videt me *eſſe* tanto honore. *Eun.* II. 2. 29. Fortaſſe tu profectus alio *fueras.* *Eun.* II. 2. 49. Non *eſt* mentiri meum. *Heaut.* III. 2. 38. *Eſto.* *Heaut.* III. 3. 11. Ne iſtuc in animum inducas tuum, alienum *eſſe* te. cl. *Sum.* *Heaut.* V. 4. 6. Pater eſſe diſce ab illis, qui veri *ſient.* *Adelph.* I. 2. 45. vide Notas. Sit ita *eſt*, facturus ut *ſit* officium ſuum. *Adelph.* III. 5. 4. vide Notas. A me argentum, quanti *eſt*, ſumito. *Adelph.* V. 9. 20. *Eſt* quod me tranſire ad forum iam oportet. *Hec.* II. 2. 31. Cui tanta *erat* res, & ſupererat? *Phorm.* I. 2. 19. *Eſt* ubi vos ulciſcar probe. *Phorm.* V. 8. 96.

Summa.

De *ſumma* nil decedet. *Adelph.* V. 3. 30. Ad te *ſumma* ſolum, Phormio, rerum redit. *Phorm.* II. 2. 3.

Summoneo.

Summonuit me Parmeno ibi ſervus, quod ego arripui. *Eun.* III. 5. 22.

Summus.

Quod habui *ſummum*, pretium

Digitized by Google

tium perſolvi tibi. *And.* I. 1. 12. Unicam gnatam ſuam cum dote *ſumma* filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 74. Cuius tibi poteſtas *ſumma* ſervandi datur. *And.* III. 3. 9. *Summum* bonum eſſe erae deputabam hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. vide Notas. *Summo* cum probro. *And.* V. 3. 10. Pater amicus *ſummus* nobis. *And.* V. 6. 6. *Summa* forma ſemper conſervam domi videbit. *Eun.* II. 3. 75. Qui templa caeli *ſumma* ſonitu concutit. *Eun.* III. 5. 42. Clamore *ſummo. Heaut.* Prol. 40. Propter quam in *ſumma* infamia ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Ius *ſummum* ſaepe *ſumma* eſt malitia. *Heaut.* IV. 5. 48. Is noſtro Simulo fuit *ſummus. Adelph.* III. 2. 54. *Summa* vi defendam has. *Adelph.* III. 4. 47. vide Notas. Amicus *ſummus* meus. *Phorm.* I. 1. 1. Pro maleficio ſi beneficium *ſummum* nolunt reddere. *Phor.* II. 2. 22.

SUMO.

Cum non habeo ſpatium, ut de te *ſumam* ſupplicium. *And.* III. 5. 17. Ex ara hinc *ſume* verbenas tibi. *And.* IV. 3. 11. Quod in opere faciundo operae conſumis tuae, ſi *ſumas* in illis exercendis, plus agas. *Heaut.* I. 1. 22. *Sumat*, conſumat, perdat. *Heaut.* III. 1. 56. Fruſtra operam opinor *ſumo. Heaut.* IV. 3. 15. Eum hic locum *ſumpſit* ſibi in Adelphos. *Adelph.* Prol. 10. Hilare hunc *ſumamus* diem. *Adelph.* II. 4. 23. Ex aliis *ſumere* exemplum ſibi. *Adelph.* III. 3. 62. A me argentum quanti eſt *ſumito. Adelph.* V. 9. 20. In deterrendo voluiſſem operam *ſumere. Hec.* Alt. Prol. 17. Cena dubia apponitur. G. Quid iſtuc verbi eſt? P. Ubi tu dubites quid *ſumas* potiſſimum. *Phorm.* II. 3. 29.

SUMPTUOSUS.

Meaſt petax, procax, magnifica, *ſumptuoſa*, nobilis. *Heaut.* II. 1. 15. Domus *ſumptuoſa. Adelph.* IV. 7. 42.

SUMPTUS.

Nimium parce facere *ſumptum. And.* II. 6. 19. Ut tuo amori ſuppeditare poſſint ſine *ſumptu* tuo omnia haec. *Eun.* V. 8. 46. vide Notas. *Sumptus* domi tantos ego ſolus faciam? *Heaut.* I. 1. 78. Opere ruſtico faciundo facile *ſumptum* exſercirent ſuum. *Heaut.* I. 1. 91. Numquam ſufferre eius *ſumptus* queat. *Heaut.* III. 1. 44. Praebent exigue *ſumptum. Heaut.* I. 2. 33. Sperabit *ſumptum* ſibi levatum eſſe. *Heaut.* IV. 4. 24. Cum tolerare illius *ſumptus* non queat. *Heaut.* III. 2. 33. Ubi videbit tantos ſibi *ſumptus* domi cotidiano fieri. *Heaut.* IV. 5. 6. vide Notas. Si illius pergo ſuppeditare *ſumptibus. Heaut.* V. 1. 57. vide Notas. Cur tu his rebus *ſumptum* ſuggeris? *Adelph.* I. 1. 37. Dedit praeterea in *ſumptum*, dimidium minae. *Adelph.* III. 3. 16. Sibi *ſumptum* fecit. *Adelph.* V. 4. 11. Paulo *ſumptu. Adelph.* V. 4. 22. *Sumptum* admittet. *Adelph.* V. 7. 15. *Sumptum* filii quem faciunt. *Adelph.* V. 3. 21. *Sumptus* veſtros otiumque ut noſtra res poſſet pati. *Hec.* II. 1. 28. *Sumptus* quos feciſti in eam. *Hec.* IV. 4. 63. Sine *ſumptu. Phorm.* I. 3. 16. Et cura & *ſumptu* abſumitur. *Phorm.* II. 2. 26. Opus eſt *ſumptu* ad nuptias. *Phorm.* IV. 3. 61.

SUNIUM.

Abreptam e *Sunio. Eun.* I. 2. 35. Rus *Sunio* ecquod habeam. *Eun.* III. 3. 13. vide Notas. Ego me ire ſenibus *Sunium* dicam. *Phorm.* V. 5. 9.

SUPELLEX.

Supellectile opus eſt. *Phorm.* IV. 3. 61.

SUPERBE.

Satis pol *ſuperbe* inluditis me. *Phorm.* V. 8. 22.

SUPERBIA.

Quorum opera in bello, in otio, in negotio, ſuo quiſque tempore uſuſt ſine *ſuperbia. Adelph.* Prol. 21.

SUPERBUS.

Non cognoſco veſtrum tam *ſuperbum. Eun.* V. 8. 36. Reddi patri autem, cui tu nil dicas viti, *ſuperbum* eſt. *Hec.* I. 2. 80.

SUPERI.

Ut te quidem omnes, Di Deae, *Superi* Inferi, malis exemplis perdant. *Phorm.* IV. 4. 6.

SUPERO.

Haec *ſuperas* ipſam Thaidem. *Eun.* II. 1. 25. Numquam ita magnifice quicquam dicam, id virtus quin *ſuperet* tua. *Adelph.* II. 3. 4.

SUPERSTES.

Deos quaeſo, ut ſit *ſuperſtes. And.* III. 2. 7. Ita mihi atque huic ſis *ſuperſtes. Heaut.* V. 4. 7.

SUPERSUM.

Set porro auſculta, quid *ſuper* fallaciae *eſt. Heaut.* IV. 5. 23. vide Notas. Cui tanta erat res, & *ſupererat*? *Phorm.* I. 2. 19. Tibi, quia *ſupereſt*, dolet. *Phorm.* I. 3. 10.

SUPPEDITO.

Ut tuo amori *ſuppeditare* poſſint ſine ſumptu tuo. *Eun.* V. 8. 46. vide Notas. Si illius pergo *ſuppeditare* ſumptibus. *Heaut.* V. 1. 57. vide Notas.

SUPPLEX.

Ne cuiquam ſuorum aequalium *ſupplex* ſiet. *Phorm.* V. 7. 4.

SUPPLICIUM.

Cur non habeo ſpatium, ut de te ſumam *ſupplicium*? *And.* III. 5. 17. An ut pro huius

Digitized by Google

huius peccatis ego *ſupplicium* ſufferam? *And.* V. 3. 17. Pro peccato magno paulum *ſupplici* ſatis eſt patri. *And.* V. 3. 32. Dabis ultro ei *ſupplicium*. *Eun.* I. 1. 25. Uſque illi de me *ſupplicium* dabo. *Heaut.* I. 1. 86. Satis mi id habeam *ſupplici*. *Adelph.* III. 2. 15. Iam *ſupplici* ſatis eſt mihi. *Phorm.* V. 9. 40.

SUPPLICO.

Huic *ſupplicabo*. *And.* II. 1. 12. Haec tibi aderit *ſupplicans* ultro. *Eun.* IV. 7. 41. Itan is nunc ſibi me *ſupplicaturum* putat? *Hec.* III. 5. 50.

SUPPONO.

Puerum *ſupponi*. *Eun.* Prol. 39. Qui hunc *ſuppoſivit* nobis. *Eun.* V. 3. 3. vide Notas.

SUPRA.

Adeo modeſto, adeo venuſto, ut nil *ſupra*. *And.* I. 1. 93. Facete, lepide, laute, nil *ſupra*. *Eun.* III. 1. 37. Nil *ſupra* pote. *Adelph.* II. 3. 11. vide Notas.

SUPREMUS.

* Pro *ſupreme* Iuppiter. *Adelph.* II. 1. 42.

SURDUS.

Utinam aut hic *ſurdus*, aut haec muta facta ſit. *And.* III. 1. 5. Ne ille haut ſcit, quam mihi nunc *ſurdo* narret fabulam. *Heaut.* II. 1. 10. Orando *ſurdas* iam auris reddideras mihi. *Heaut.* II. 3. 89.

SURGO.

Poſtquam *ſurrexi*, neque pes, neque mens ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Ut triduo hoc perpetuo prorſum e lecto nequeat *ſurgere*. *Adelph.* IV. 1. 4.

SURSUM.

Ne *ſurſum* deorſum curſites. *Eun.* II. 2. 47.

SURSUS.

Praeterito hac recta platea *ſurſus*. *Adelph.* IV. 2. 35. vide Notas.

SUSCIPIO.

Pollicitus ſum *ſuſcepturum*. *And.* II. 3. 27. Cum puella anum *ſuſcepiſſe* inimicitias non pudet? *Hec.* II. 1. 34. Parvi rettulit non *ſuſcepiſſe*. *Phorm.* IV. 3. 42. Ex qua filiam *ſuſcepit*. E medio exceſſit unde haec *ſuſceptaſt* tibi. *Phorm.* V. 8. 50. & 74. Inde filiam *ſuſcepit* iam unam. *Phorm.* V. 9. 18.

SUSPECTO.

Virgo in conclavi ſedet, *ſuſpectans* tabulam quandam pictam. *Eun.* III. 5. 36.

SUSPECTOR.

Poſtquam video neſcio quid *ſuſpectarier*. *Hec.* V. 3. 29. vide Notas.

SUSPECTUS.

Scio nemini aliter *ſuſpectum* fore. *Hec.* III. 3. 38. Non clam me eſt, gnate mi, tibi me eſſe *ſuſpectam*. *Hec.* IV. 2. 1. Nolo eſſe falſa fama gnatum *ſuſpectum* tuum. *Hec.* V. 1. 32. Noſtras mulieres *ſuſpectas* fuiſſe falſo nobis. *Hec.* V. 2. 11. Qua re *ſuſpectus* ſuo patri & Phidippo fuit, exſolvi. *Hec.* V. 3. 22.

SUSPENDO.

Id mihi viſuſt dicere, abi cito & *ſuſpende* te. *And.* I. 5. 20.

SUSPENSUS.

Suſpenſo gradu placide ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

SUSPICIO.

Qui tibi iſtaec incidit *ſuſpicio*? *And.* III. 2. 21. In amore haec omnia inſunt vitia: iniuriae, *ſuſpiciones*, inimicitiae, indutiae, bellum, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 20. Iam erat tum *ſuſpicio*. *Eun.* III. 3. 8. In hunc *ſuſpicioſt* tranſlata amoris. *Heaut.* IV. 5. 52. *Suſpicionem* iſtanc ex illis quaere. *Heaut.* V. 2. 41. Tanta nunc *ſuſpicio* de me incidit. *Adelph.* IV. 4. 7. Illas errore & te ſimul *ſuſpicione* exſolves. *Hec.* V. 2. 26.

SUSPICIOSUS.

Omnes, quibus res ſunt minus ſecundae, magis ſunt neſcio quo modo *ſuſpicioſi*. *Adelph.* IV. 3. 15.

SUSPICOR.

Nil *ſuſpicans* etiam mali. *And.* I. 1. 89. Quantum *ſuſpicor*. *Eun.* I. 2. 62. Mihi nunc nil rerum omniumſt quod malim, quam me hoc falſo *ſuſpicarier*. *Heaut.* II. 3. 27. Senſi ilico id illas *ſuſpicari*. *Adelph.* IV. 4. 15. Nec pol me multum fallit: quin quod *ſuſpicor* ſit quod velit. *Hec.* V. 1. 2.

SUSTENTO.

Solus omnem familiam *ſuſtentat*. *Adelph.* III. 4. 36.

SUSTINEO.

Prima coitioſt acerrima: ſi eam *ſuſtinueris*, poſt illa iam, ut lubet, ludas licet. *Phorm.* II. 2. 33.

SUSURRO.

Iam *ſuſurrari* audio, civem Atticam eſſe hanc. *And.* IV. 4. 20.

SUUS.

Fatetur tranſtuliſſe, atque uſum pro *ſuis*. *And.* Prol. 14. Deſinant maledicere, malefacta ne noſcant *ſua*. *And.* Prol. 23. Eduxit mater pro *ſua*. *Eun.* I. 2. 75. Etſi is quoque *ſuarum* rerum ſat agitat. *Heaut.* II. 1. 13. vid. Not. Aliena ut melius videant & diiudicent quam *ſua*. *Heaut.* III. 1. 96. Patris pacem in leges conficiet *ſuas*. *Heaut.* V. 2. 45. *Suum* ius poſtulat. *Adelph.* II. 1. 47. *Suo* ſibi gladio hunc iugulo. *Adelph.* V. 8. 35. Actoris opera magis ſtetiſſe quam *ſua*. *Phorm.* Prol. 10. Te *ſuas* rogavit rurſum ut ageres. *Phorm.* V. 5. 8. vide Notas.

SYCOPHANTA.

Clamitent, me *ſycophantam*. *And.* IV. 5. 20. *Sycophanta* inpudens. *Heaut.* Prol. 38.

SYMBOLA.

Symbolam dedit, cenavit.

And. I. 1. 61. In hunc diem ut de *ſymbolis* eſſemus. *Enn.* III. 4. 2. Set interim de *ſymbolis* quid actumſt? *Eun.* III. 5. 59.

SYNAPOTHNESCONTES.

Synapothneſcontes Diphili Comoediaſt. *Adelph.* Prol. 6.

SYRA.

Hecyrae perſona eſt.

SYRISCUS.

Simalio, Donax, *Syriſce*, ſequimini. *Eun.* IV. 7. 2. Edepol, *Syriſce*, te curaſti molliter. *Adelph.* V. 1. 1.

SYRUS.

Heautontimorumeni & Adelphorum perſona.

T.

TABESCO.

Dolore ac miſeria *tabeſcit.* *Adelph.* IV. 3. 12.

TABULA.

Suſpectans *tabulam* quandam pictam. *Eun.* III. 5. 36.

TACEO.

Quin *taces.* *And.* II. 3. 25. Quid *taces?* *And.* III. 2. 18. *Taceri* ſi vis, vera dicito. *Eun.* I. 2. 26. Era mea *tace*, *tace* obſecro. *Eun.* V. 1. 18. *Tace* ſodes. *Heaut.* III. 3. 19. Iniquos es, qui me *tacere* de re tanta poſtules. *Heaut.* V. 3. 9. *Tace* modo. *Adelph.* II. 4. 16. Ignotumſt, *tacitumſt.* *Adelph.* III. 4. 28. Quoquo pacto *taciteſt* opus. *Adelph.* III. 2. 44. Enimvero prorſus iam *tacere* non queo. *Hec.* IV. 4. 51. Quid nunc *taces?* *Phorm.* II. 3. 38.

TACITURNITAS.

Fide & *taciturnitate.* *And.* I. 1. 7.

TACITUS.

Tacitus citius audies. *Eun.* III. 5. 23. Uti *tacita* mecum gaudeam. *Hec.* I. 2. 32. Uti advorſa eius per te tecta *tacitaque* aput omnis ſient. *Hec.* III. 3. 28. Corripuit derepente *tacitus* ſeſe ad filiam. *Hec.* IV. 1. 3.

TAEDET.

Et *taedet:* & amore ardeo. *Enn.* I. 1. 27. *Taedet* cotidianarum harum formarum. *Enn.* II. 3. 6. Video, & me *taedet.* *Enn.* III. 2. 11. Credo iam omnium *taedebat.* *Adelph.* I. 2. 71. *Taedet* iam audire eadem milies. *Phorm.* III. 2. 2.

TALENTUM.

Dos, Pamphile, eſt decem *talenta.* *And.* V. 4. 48. Quaſi *talenta* ad quindecim coegi. *Heaut.* I. 1. 93. Tibi perdere *talentum* hoc pacto ſatius eſt, quam illo minam. *Heaut.* III. 1. 66. Porro haec *talenta* dotis adpoſcet duo. *Heaut.* IV. 7. 10. vide Notas. Duo *talenta* pro re noſtra ego eſſe decrevi ſatis. *Heaut.* V. 1. 67. Si *talentum* rem reliquiſſet decem. *Phorm.* II. 3. 46. Siquis daret *talentum* magnum. *Phor.* IV. 3. 39. Ex iis praediis *talenta* argenti bina capiebat ſtatim. *Phorm.* V. 3. 6.

TALIS.

Qui gnatum haberem *tali* ingenio praeditum. *And.* I. 1. 71. Tantum laborem capere ob *talem* filium? *And.* V. 2. 29. Ne illum *talem* praeripiat tibi. *Eun.* I. 2. 81. *Talem*, niſi tu, nulla pareret filium. *Heaut.* V. 3. 20. *Talem*, *tali* ingenio atque animo. *Adelph.* III. 1. 10. Hanc matrem habens *talem.* *Hec.* IV. 2. 26. Ut de *tali* cauſa nuptae mulieri ſe oſtenderet. *Hec.* V. 1. 31. Faxo eum *tali* mactatum atque hic eſt infortunio. *Phorm.* V. 9. 39.

TAM.

Tantam rem *tam* neglegenter agere? Qui me *tam* leni paſſus eſt animo uſque adhuc. *And.* I. 5. 18. & 27. Utinam *tam* aliquid invenire facile poſſis. Ne iſtuc *tam* iniquo patiare animo. *Eun.* II. 1. 4. & 6. *Tam* mane, qui heri tantum biberis. *Heaut.* III. 2. 8. *Tam* ob parvolam rem paene e patria? *Adelph.* II. 4. 10. Quid es *tam* triſtis? *Hec.* III. 2. 20. *Tam*, quam te. *Phorm.* I. 2. 15. vide Notas. Non pol temereſt, quod tu *tam* times. *Phorm.* V. 9. 9.

TAMEN.

Non ita diſſimili ſunt argumento, & *tamen* diſſimili oratione ſunt factae ac ſtilo. *And.* Prol. 11. vide Notas. Nil cum eſt, nil deſit *tamen.* *Enn.* II. 2. 12. Nihilo minus ego hoc faciam *tamen.* *Heaut.* V. 3. 10. Ubi illinc ſpero redieris *tamen*, hoc ages. *Adelph.* II. 2. 18. Quod potero faciam, *tamen* ut pietatem colam. *Hec.* III. 4. 33. Ain *tamen*, carcer? *Phorm.* II. 3. 26. vide Notas. Set ut ut haec ſunt, *tamen* hoc faciam. *Phor.* III. 2. 46.

TAMENETSI.

Tamenetſi bona natura eſt, reddunt curatura iunceas. *Eun.* II. 3. 25. vide Notas.

TAMETSI.

Optundis, *tametſi* intellego? *And.* II. 2. 11. Memini, *tametſi* nullus moneas. *Eun.* II. 1. 10. Metuit hic nos, *tametſi* ſedulo diſſimulat. *Phorm.* II. 3. 81.

TANDEM.

Vix *tandem* ſenſi ſtolidus. *And.* III. 1. 12. *Tandem* non ego illa caream, ſi ſit opus, vel totum triduum? *Enn.* II. 1. 17. Quaeſo *tandem* aliquantulum tibi parce. *Heaut.* I. 1. 11. In qua civitate *tandem* te arbitrare vivere? *Adelph.* IV. 5. 51. Aliquando *tandem* huc animum ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61. Itan *tandem* quaeſo? *Phorm.* II. 4. 66.

TANGO.

Quo pacto Rhodium *tetigerim* in convivio. *Enn.* III. 1. 30. Si non *tangendi* copia eſt,

I N D E X.

eho ne videndi quidem erit? *Eun.* IV. 2. 10. Amicam adduxti, quam non liceat *tangere.* *Heaut.* IV. 5. 15. Virginem vitiaſti, quam te non ius fuerat *tangere.* *Adelph.* IV. 5. 52. Quid minus utibile fuit, quam hoc ulcus *tangere?* *Phorm.* IV. 4. 9.

TANQUAM.

Inſpicere, *tanquam* in ſpeculum, in vitas omnium iubeo. *Adelph.* III. 3. 61.

TANTI.

Ubi me dixero dare *tanti.* *Adelph.* II. 1. 49.

TANTIDEM.

Tantidem emptam, poſtulat ſibi tradier. *Adelph.* II. 1. 46.

TANTILLUS.

Quem ego puerum modo *tantillum* in manibus geſtavi meis. *Adelph.* IV. 2. 24.

TANTISPER.

Ego te meum eſſe dici *tantiſper* volo, dum quod te dignumſt, facies. Decrevi *tantiſper* me minus iniuriae, Chreme, meo gnato facere, dum fiam miſer. *Heaut.* I. 1. 54. & 95. Dum id reſcitum iri credit, *tantiſper* cavet. *Adelph.* I. 1. 45.

TANTO.

Tanto hercle magis dabit. *And.* I. 1. 35. Quanto minus ſpei eſt, *tanto* magis amo. *Eun.* V. 8. 23. Quanto diutius abeſt, magis cupio *tanto*, & magis deſidero. *Heaut.* III. 1. 16. *Tanto* nequior. *Adelph.* IV. 1. 12. Quo magis novi, *tanto* ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14.

TANTOPERE.

Ah ne ſaevi *tantopere.* *And.* V. 2. 27. Quia dudum tu *tantopere* iuſſeras. *Heaut.* IV. 5. 38. Si vos *tantopere* iſtuc voltis, fiat. *Adelph.* V. 8. 22. Hacine cauſa eram ego *tantopere* cupidus redeundi domum? *Hec.* III. 1. 3.

TANTUM.

Tantum eſt. *Eun.* V. 5. 26. Hic actor *tantum* poterit a facundia. *Heaut.* Prol. 13. Qui heri *tantum* biberis. *Heaut.* III. 2. 8.

TANTUMDEM.

Tantumdem ago. *Heaut.* IV. 2. 9. vide Notas. Quae dotis *tantundem* dabat. *Phorm.* V. 8. 36.

TANTUMMODO.

Tantummodo ſatis, inquit, ſciaſt. *Tantummodo* non addit. *Phorm.* I. 2. 59. & 92. vide Not.

TANTUS.

Tantam rem iam neclegenter agere? *And.* I. 5. 8. vide Notas. *Tanta* vecordia innata cuiquam ut ſiet. *And.* IV. 1. 2. *Tantum* laborem capere ob talem filium? *And.* V. 2. 29. Mirando hoc *tanto* tam repentino bono. *And.* V. 4. 35. Quis eſt tam potens cum *tanto* munere hoc? *Eun.* II. 3. 62. Flabellum tenere te aſinum *tantum.* *Eun.* III. 5. 50. Qui hunc *tantum* hominem facias inimicum tibi. *Eun.* IV. 7. 32. Bolum mihi *tantum* ereptum tam deſubito e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6. *Tanta* haec laetitia oborta eſt. *Heaut.* IV. 3. 2. Natum ex *tanta* familia. *Adelph.* III. 1. 10. Non verbis dici poteſt *tantum*, quam re ipſa navigare incommodumſt. *Hec.* III. 4. 3. *Tanta* in me inpendent mala. *Phorm.* I. 4. 2. vide Notas. *Tantum* hoc argenti. *Phorm.* V. 8. 62. vide Notas.

TARDIUSCULUS.

Ille Cliniaï ſervos *tardiuſculuſt.* *Heaut.* III. 2. 4. vide Notas.

TARDUS.

Vah, *tardus* es. *Heaut.* IV. 5. 28.

TECHNA.

Parmenonis iam ſcio eſſe hanc *technam*, quam me vivere. *Eun.* IV. 4. 50. Falli te ſinas *technis* per ſervulum. *Heaut.* III. 1. 62.

TECTUM.

Quo in *tectum* te receptes. *Heaut.* V. 2. 15.

TECUM.

Numquam hodie *tecum* commutaturum patrem unum eſſe verbum. *And.* II. 4. 7. Aiunt *tecum* poſt duobus concubuiſſe eam menſibus. *Hec.* III. 3. 33. Una *tecum* bona, mala, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23.

TEGO.

Triumpho, ſi licet me latere *tecto* abſcedere. *Heaut.* IV. 2. 5. *Tegere* contumelias. *Hec.* I. 2. 91. Advorſa eius per te *tecta* tacitaque aput omnis ſient. *Hec.* III. 3. 28.

TEGULA.

Per alienas *tegulas* veniſſe clanculum. *Eun.* III. 5. 40. Anguis in inpluvium decidit de *tegulis.* *Phorm.* IV. 4. 26.

TELA.

Lana ac *tela* victum quaeritans. *And.* I. 1. 48. Texentem *telam* ſtudioſe ipſam offendimus. Mulier *telam* deſinit continuo. *Heaut.* II. 3. 44. & 64. vide Notas.

TEMERARIUS.

Sane pol illa temulentaſt mulier & *temeraria.* *And.* I. 4. 2.

TEMERE.

Edico tibi, ne *temere* facias. *And.* I. 2. 34. Non *temere* eſt. *Eun.* II. 2. 60. An *temere* quicquam Parmeno praetereat quod facto uſus ſit? *Hec.* V. 4. 38. Priuſquam huic reſpondes *temere*, audi. *Phorm.* V. 9. 48.

TEMPERANS.

Hominis frugi & *temperantis* functu's officium. *Heaut.* III. 3. 19. Ex qua re minus rei foret aut famae *temperans.* *Phorm.* II. 1. 41.

TEMPESTAS.

Uſque advorſa *tempeſtate* uſi ſumus. *Hec.* III. 4. 9.

Digitized by Google

TEMPLUM.
Qui *templa* caeli ſumma ſonitu concutit. *Eun.* III. 5. 42.

TEMPTO.
Quaſi non noris, *temptatum* advenis. D. Egone autem *tempto?* *Phorm.* II. 3. 41. & 42. Viſum eſt mi, ut eius *temptarem* prius ſententiam. *Phorm.* IV. 3. 14.

TEMPUS.
Dum *tempus* ad eam rem tulit. *And.* I. 2. 17. Dum *tempus* datur. *And.* III. 3. 24. Per *tempus* advenis. *And.* IV. 4. 44. Non ſat commode diviſa ſunt *temporibus* tibi haec. *And.* III. 1. 18. In *tempore* ipſo mi advenis. *And.* V. 6. 10. Praeteriit *tempus.* *Eun.* III. 4. 4. Ad eam rem *tempus* non erat. *Eun.* IV. 1. 7. Ut diei *tempus* eſt. *And.* I. 1. 116. In *tempore* ad eam veni, quod rerum omniumſt primum. *Heaut.* II. 3. 123. Nullum remittis *tempus.* Vacivom *tempus* ne quod dem mihi laboris. *Heaut.* I. 1. 18. & 38. Ita *tempus* fert. *Adelph.* V. 3. 53. Dum aetatis *tempus* tulit. *Hec.* IV. 2. 18. Non eſt nunc *tempus.* *Hec.* IV. 4. 77. *Temperis* mihi punctum ad hanc rem eſt. *Phor.* I. 4. 7.

TEMULENTUS.
* *Temulenta*ſt mulier & temeraria. *And.* I. 4. 2.

TENAX.
Ego ille agreſtis, ſaevos, triſtis, parcus, truculentus, *tenax* duxi uxorem. *Adelph.* V. 4. 12.

TENDO.
Miles *tendere* inde ad iurgium. *Eun.* IV. 1. 12. Non rete accipitri *tenditur* neque milvio. *Phorm.* II. 2. 16.

TENEBRAE.
Forma in *tenebris* noſci non quita eſt. *Hec.* IV. 1. 57.

TENEO.
Andriae illi id erat nomen. 10. *Teneo.* *And.* I. 1. 59. *Teneo*, quid erret. *And.* III. 2. 18. Rem *tenes.* *And.* II. 2. 12. Flabellum *tenere* te aſinum tantum. *Eun.* III. 5. 50. *Teneone* te, Antiphila, maxume animo exoptatam meo? *Heaut.* II. 4. 27. *Tenes*, quid dicam? *Heaut.* IV. 3. 22. Neque legem putat *tenere* ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 6. Amor me graviter conſuetudoque eius *tenet.* *Hec.* III. 3. 44. Satias iam *tenet* ſtudiorum iſtorum. *Hec.* IV. 2. 18. Auribus *teneo* lupum. *Phorm.* III. 2. 21.

TENUIS.
Quas ante hic fecit fabulas, *tenui* eſſe oratione, & ſcriptura levi. *Phorm.* Prol. 5. vid. Not.

TENUITER.
Quid rei gerit? G. Sic, *tenuiter.* *Phorm.* I. 2. 95.

TERGUM.
Syrus mihi *tergo* poenas pendet. *Heaut.* IV. 4. 6. Numquam tam dices commode, ut *tergum* meum tuam in fidem committam. *Hec.* I. 2. 33.

TERO.
Oculos *terendo.* *Eun.* I. 1. 23.

TERRA.
Terram intuens modeſte. *Eun.* III. 5. 32. O caelum, o *terra*, o maria Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4. Quoquo hinc aſportabitur *terrarum.* *Phorm.* III. 3. 18. Non hoc publicitus ſcelus hinc deportarier in ſolas *terras?* *Phorm.* V. 8. 86.

TERRITO.
Ita me miſeram *territas.* *And.* IV. 4. 22.

TERTIO.
Non hercle veniam *tertio.* *Eun.* III. 3. 24.

TESSERA.
Ita vitaſt hominum, quaſi ſi ludas *teſſeris.* *Adelph.* IV. 7. 21.

TESTIMONIUM.
Neque *teſtimoni* dictio eſt. *Phorm.* II. 1. 63.

TESTIS.
Teſtis faciet ilico, vendidiſſe me. *Adelph.* II. 1. 49. *Teſtis* mecum eſt anulus. *Adelph.* III. 2. 49. Ut cum illa vivas, *teſtem* hanc cum abs te amoveris. *Hec.* IV. 4. 72. Quin mihi *teſtis* adhibeam. *Phorm.* IV. 5. 2.

TESTOR.
Neque mea culpa id diſcidium eveniſſe, id *teſtor* Deos. *Hec.* III. 5. 26.

TEXO.
Texentem telam ſtudioſe ipſam offendimus. Praeterea una ancillula erat; ea *texebat* una. *Heaut.* II. 3. 44. & 53.

THAIS.
Eunuchi perſona eſt.

THESAURUS.
In *Theſauro* ſcripſit, cauſam dicere prius unde petitur, aurum quare ſit ſuum, quam illic qui petit, unde is ſit *theſaurus* ſibi. *Eun.* Prol. 10. & 12.

THRASO.
Perſona eſt Eunuchi.

TIBICINA.
Hoc mihi moraeſt, *tibicina*, & hymenaeum qui cantent. Hymenaeum, turbas, lampadas, *tibicinas.* *Adelph.* V. 7. 7. & 9.

TIMEO.
Eius vitae *timeo.* *And.* I. 3. 5. Nunc noſtrae *timeo* parti. *And.* II. 5. 8. Non nil *timeo* miſera. *Eun.* IV. 1. 1. *Timet* omnia. *Heaut.* I. 2. 15. Tibi *timui* male. *Heaut.* III. 2. 20. Ne *time.* *Adelph.* II. 4. 15. Egon *timeo?* *Phorm.* V. 9. 10.

TIMIDUS.
Set quid hoc, quod *timida* ſubito egreditur Pythias? *Eun.* IV. 2. 14. Video *timidum* & properantem Getam. *Adelph.* III. 2. 7. Eum tum *timidum* ibi obſtupefecit pudor. *Phorm.* II. 1. 54.

TIMOR.
Animus in ſpe atque in *timore*

Digitized by Google

more uſque antehac adtentus fuit. *And.* II. 1. 3. Animus prae *timore* obſtipuit. *Adelph.* IV. 4. 4. vide Notas. Delirat miſer *timere*. *Phorm.* V. 9. 9.

TITUBO.

Verum illa nequid *titubet*. *Heaut.* II. 3. 120.

TOLERABILIS.

Paulo qui eſt homo *tolerabilis*. *Heaut.* I. 2. 31.

TOLERO.

Cum *tolerare* illius ſumptus non queat. *Heaut.* III. 2. 33. Speraſſe, eas *tolerare* poſſe nuptias. *Hec.* I. 2. 72. Quaeque eius mores *toleres* ſua modeſtia. *Hec.* III. 5. 28. Una tecum bona, mala, *tolerabimus*. *Phorm.* III. 3. 23. Patrem adoleſcentis facta haec *tolerare* audio violenter. *Phorm.* V. 1. 4.

TOLLO.

Quicquid peperiſſet, decreverunt *tollere*. *And.* I. 3. 14. Propera adeo puerum *tollere* hinc ab ianua. *And.* IV. 4. 20. Si puellam parerem, nolle *tolli*. CH. Scio quid feceris. *Suſtuliſti*. *Heaut.* IV. 1. 14. & 15. Tu illos duo olim pro re *tollebas* tua. *Adelph.* V. 3. 23. Spe incerta certum mihi laborem *ſuſtuli*. *Hec.* Alt. Prol. 9. Cum ſciet alienum puerum *tolli* pro ſuo. *Hec.* IV. 1. 61. Puerum iniuſſu credo non *tollent* meo. *Hec.* IV. 4. 82.

TONSTRINA.

Ex adverſo ilico *tonſtrina* erat. *Phorm.* I. 2. 39. vide Notas.

TOT.

Tot me inpediunt curae. *And.* I. 5. 25. Cui tam ſubito *tot* contigerint commoda. *Eun.* V. 8. 3. *Tot* peccata in hac re oſtendis. *Heaut.* IV. 1. 2. *Tot* concurrunt veriſimilia. *And.* IV. 4. 19. Quacum *tot* conſueſſet annos. *Hec.* IV. 1. 40. Quot homines, *tot* ſententiae. *Phorm.* II. 4. 14.

TOTIENS.

An ego *totiens* de eadem re audiam? *Adelph.* I. 2. 48.

TOTUS.

Totus tremo horreoque. *Eun.* I. 2. 3. Lacrumis opplet os *totum* ſibi. *Heaut.* II. 3. 65. Quam ego nunc *totus* diſpliceo mihi. *Heaut.* V. 4. 20. Sex *totis* menſibus. *Adelph.* III. 3. 42. *Totam* hanc odiſſet domum. *Hec.* II. 1. 24. Fruſtra ubi *totum* deſedi diem. Curſando atque ambulando *totum* hunc contrivi diem. *Hec.* V. 4. 2. & 17. Abi, tange: ſi non *totus* friget, me enica. *Phorm.* V. 9. 5.

TRACTO.

Si aſtu rem *tractavit*. *Eun.* V. 4. 2. Siquis recte aut commode *tractaret*. *Heaut.* I. 1. 101. Haec arte *tractabas* virum. *Heaut.* II. 3. 125. Ego te, ſi uſus veniat, magnifice *tractare* poſſim. *Heaut.* III. 2. 46. Qui artem *tractant* muſicam. *Phorm.* Prol. 17.

TRADO.

Huic noſtro *tradita*ſt provincia. *Heaut.* III. 2. 4. Cauſam *tradere* adverſariis. *Phorm.* II. 1. 7. *Tradunt* operas mutuas. *Phorm.* II. 1. 37.

TRADUCO.

Tranſeundum nunc tibi ad Menedemum eſt, & tua pompa eo *traducenda* eſt. Ancillas omnes Bacchidis *traduce* huc ad vos propere. *Heaut.* IV. 4. 18. & 22. *Traduce* & matrem & familiam omnem ad nos. Tu illas abi & *traduce*. *Adelph.* V. 7. 12. & 19.

TRANQUILLUS.

Qui me hodie ex *tranquilliſſima* re conieciſti in nuptias. *And.* III. 5. 14. Meo fratri gaudeo amorem omnem eſſe in *tranquillo*. *Eun.* V. 8. 8. Adhuc *tranquilla* res eſt. *Phor.* III. 1. 15.

TRANSCURRO.

Dum ego hinc *tranſcurro* ad forum. *Eun.* IV. 6. 25.

TRANSDO.

Retrahere ab ſtudio, & *tranſdere* hominem in otium. *Phorm.* Prol. 2.

TRANSEO.

Amabo, ut illuc *tranſeas*, ubi illaſt. *Eun.* III. 3. 31. *Tranſeundum* nunc tibi ad Menedemum eſt. *Heaut.* IV. 4. 17. Eſt quod me *tranſire* ad forum iam oportet. *Hec.* II. 2. 31. *Tranſito* ad uxorem meam. *Phorm.* IV. 5. 7. *Tranſi* ſodes ad forum. *Phorm.* V. 8. 28.

TRANSFERO.

In Andriam ex Perinthia hic fatetur *tranſtuliſſe*. *And.* Prol. 14. vide Notas. Culpam in te *transferet*. *And.* II. 3. 5. Quia enim in hunc ſuſpicio'ſt *tranſlata* amoris. *Heaut.* IV. 5. 53. Maledicta, famam, meum amorem, & peccatum in ſeſe *tranſtulit*. *Adelph.* II. 3. 10.

TRANSIGO.

Facta, *tranſacta* omnia. *And.* I. 5. 13. Intus *tranſigetur*, ſi quid eſt, quod reſtet. *And.* V. 6. 17. *Tranſacta* re. *Adelph.* II. 4. 22. Inter ſe *tranſigant* ipſi. *Hec.* III. 5. 61.

TRANSMOVEO.

Labore alieno magno partam gloriam verbis ſaepe in ſe *tranſmovet*. *Eun.* III. 1. 10.

TREMO.

Totus *tremo* horreoque. *Eun.* I. 2. 4.

TREMULUS.

Incurvus, *tremulus*, labiis demiſſis, gemens. *Eun.* II. 3. 45.

TREPIDO.

Quid eſt quod tu *trepidas*? *Eun.* V. 5. 8. vide Notas. *Trepidari* ſentio, & curſari rurſum prorſum. *Hec.* III. 1. 35.

TRES.

Hi *tres* tum ſimul amabant. *And.* I. 1. 60. Hic ſunt *tres*

minae. *Eun.* III. 2. 18. Menſis *tris* abeſt. *Heaut.* I. 1. 66. Haec *tria* primum addidi. *Adelph.* V. 5. 3. *Tria* non commutabitis verba hodie inter vos. *Phorm.* IV. 3. 33.

TRIBULIS.

Eſtne Hegio *tribulis* noſter? *Adelph.* III. 3. 85.

TRIDUUM.

Bidui eſt aut *tridui* haec ſollicitudo. *And.* II. 6. 9. Tandem non ego illa caream, ſi ſit opus, vel totum *triduum*? *Eun.* II. 1. 17. *Triduo* hoc perpetuo. *Adelph.* IV. 1. 4. Nequeo te exorare, ut maneas *triduum* hoc? *Phorm.* III. 2. 4. Quod ſi hic pote fuiſſet exorarier *triduum* hoc. *Phorm.* III. 3. 3.

TRIENNIUM.

Abhinc *triennium.* *And.* I. 1. 40.

TRIGINTA.

Dies *triginta* aut plus eo in navi fui. *Hec.* III. 4. 7. Solae *triginta* minae. *Phorm.* III. 3. 24. Priuſquam dilapidat noſtras *triginta* minas. *Phorm.* V. 8. 4.

TRISTIS.

Triſtis interim nonnumquam conlacrumabat. *And.* I. 1. 81. *Triſtis* ſeveritas ineſt in voltu. *And.* V. 2. 16. Quid tu es *triſtis*, quidve es alacris? *Eun.* II. 3. 13. Neſcio quid *triſtis* eſt. *Heaut.* IV. 1. 7. Ego ille agreſtis, ſaevos, *triſtis*, parcus, truculentus, tenax. *Adelph.* V. 4. 12.

TRISTITIA.

Ut ſciam, numquidnam haec turbae *triſtitia* adferat. *And.* I. 4. 8. vide Notas.

TRISTITIES.

Omitte vero *triſtitiem* tuam. *Adelph.* II. 4. 3.

TRIUMPHO.

Id vero ſerio *triumphat.* *Eun.* III. 1. 4. *Triumpho*, ſi licet me tecto latere abſcedere. *Heaut.* IV. 2. 5. Non *triumpho*, ex nuptiis tuis ſi nil nanciſcor mali? *Phorm.* III. 3. 10.

TRUCULENTUS.

Ego ille agreſtis, ſaevos, triſtis, parcus, *truculentus*, tenax. *Adelph.* V. 4. 12.

TRUDO.

Fallacia alia aliam *trudit.* *And.* IV. 4. 40. Quo *trudis*? perculeris iam tu me. *Eun.* II. 3. 88.

TU.

Nuptias effugere ego iſtas malo, quam *tu* adipiſcier. *And.* II. 1. 32. Id paves, ne ducas *tu* illam: *tu* autem, ut ducas. *And.* II. 2. 12. Non tam ipſo quidem dono, quam abs *te* datum eſſe. *Eun.* III. 1. 3. *Tui* ſimilis eſt probe. *Heaut.* V. 3. 18. Ex *te* adeo eſt ortum. *Adelph.* V. 3. 11. Ego *te* & *tu* me feres. *Hec.* IV. 3. 11. Dum fit, *tibi* quod placeat, ille ringitur: *tu* rideas. *Phorm.* II. 3. 27. vide Notas.

TUTE.

Tute ipſe his rebus finem praeſcripſti. *And.* I. 1. 124. Quamobrem *tute* id non facis? *And.* IV. 3. 12. Lepus *tute* es, & pulmentum quaeris? *Eun.* III. 1. 36. vide Notas. Ita *tute* attente illorum officia fungere. *Heaut.* I. 1. 14. Numquid *tute* proſpexti tibi quid fieret? *Adelph.* IV. 5. 55. Et *tute* nobiſcum una. *Adelph.* IV. 7. 35. vide Notas. *Tute* loqueris, me vetas. *Hec.* III. 1. 37. Ubi *tute* verbum non reſpondeas. *Phorm.* II. 1. 50.

TUTEMET.

Tutemet mirabere. *Heaut.* II. 3. 133.

TUBER.

Colaphis *tuber* eſt totum caput. *Adelph.* II. 2. 37.

TUM.

Tum autem hoc timet. *And.* I. 5. 34. Quid *tum*? *Eun.* II. 3. 47. *Tum* praeterea. *Heaut.* V. 3. 20. Amabat, ut cum maxume, *tum* Pamphilus. *Hec.* I. 2. 4. Non iam *tum* erat ſenex? *Phorm.* V. 9. 34. vide Notas.

TUMULTUOR.

Tumultuantur, clamant, pugnant de loco. *Hec.* Alt. Prol. 33. Neſcio quid iam dudum audio hic *tumultuari.* *Hec.* III. 2. 1.

TUMULTUS.

Nil ornati, nil *tumulti.* *And.* II. 2. 28. Quid fuit *tumulti*? *Hec.* III. 2. 21. Per *tumultum* noſter grex motus locoſt. *Phor.* Prol. 32.

TUNDO.

Tundendo atque odio denique effecit ſenex. *Hec.* I. 2. 48.

TURBA.

Numquidnam haec *turbae* triſtitia adferat. *And.* I. 4. 8. vide Notas. Tum illae *turbae* fient. *And.* II. 3. 6. Quid *turbae* aput forumſt? *And.* IV. 4. 6. Te omni *turba* evolves. Iam tum inceperat *turba* inter eos. *Eun.* IV. 4. 56. & 58. Quas *turbas* dedit? *Eun.* IV. 3. 11. Quantas *turbas* concivi inſciens? *Heaut.* V. 2. 17. Quomodo me ex hac expediam *turba*, neſcio. *Adelph.* IV. 4. 6. Dum hae ſileſcunt *turbae.* *Adelph.* V. 2. 10. Nunc *turba* non eſt: otium & ſilentium eſt. *Hec.* Alt. Prol. 35. Ego nullo poſſum remedio me evolvere ex his *turbis.* *Phorm.* V. 4. 5. Quid iſtuc *turbaeſt*? *Phorm.* V. 9. 1.

TURBO.

Neſcio quid profecto abſente nobis *turbatumſt* domi. *Eun.* IV. 3. 7. *Turbet* porro, quam velit. *Hec.* IV. 4. 12. vide Notas.

TURPIS.

Pudet dicere hac praeſente verbum *turpe.* *Heaut.* V. 4. 19. *Turpe* dictu. *Adelph.* II. 4. 10. Veſtitus *turpis.* *Phorm.* I. 2. 57.

Ut

INDEX.

Ut ne quid civis *turpe* in ſeſe admitteret. *Phorm.* II. 3. 68. *Turpe* inceptu eſt. *Phorm.* II. 4. 16. Viduam extrudi *turpeſt.* *Phorm.* V. 8. 20.

TURPITER.

Mirum, ni ego me *turpiter* hodie hic dabo. *Eun.* II. 1. 24. Hercle abs te eſt factum *turpiter.* *Hec.* IV. 4. 2.

TUSSIS.

Gemitus, ſcreatus, *tuſſis*, riſus abſtine. *Heaut.* II. 3. 132.

TUTELA.

Qui in *tutelam* meam ſtudium ſuum, & ſe in voſtram commiſit fidem. *Hec.* Alt. Prol. 44.

TUTO.

Satis *tuto* tamen. *Eun.* III. 5. 29. Loquere. SY. At *tute.* *Heaut.* V. 2. 20.

TUTOR.

Te iſti virum do, amicum, *tutorem*, patrem. *And.* I. 5. 60. Amicum, *tutorem.* *And.* IV. 3. 3. vide Notas.

TUTOR.

Et ad pudicitiam & ad rem *tutandam.* *And.* I. 5. 53. Ego interea meum non potui *tutari* locum. *Hec.* Alt. Prol. 34. Mores facile *tutor.* *Hec.* V. 1. 8. Vitam tuam *tutandam* aliis dediſſe *Phorm.* III. 1. 2. Mei patris bene parta indiligenter *tutatur.* *Phorm.* V. 3. 6.

TUTUS.

Conſilium hoc, quod cepi, rectum eſſe & *tutum* ſcio. *Heaut.* II. 3. 86. Amici quoque res, eſt videndum, in *tuto* ut collocetur. Qui ille poterit eſſe in *tuto?* *Heaut.* IV. 3. 11. & 30. In *tuto* eſt omnis res. *Adelph.* II. 4. 3. Id *tutiſſimumſt.* *Adelph.* IV. 2. 13. Vita ut in *tuto* foret. *Phorm.* V. 1. 7. Non ſatis *tutus* eſt ad narrandum hic locus. *Phorm.* V. 3. 35.

TUUS.

Tuus eſt nunc Chremes, *And.* V. 6. 12. Ego non tangam meam? CH. *Tuam* autem, furcifer? *Eun.* IV. 7. 26. Ita tu iſtaec *tua* miſceto, ne me admiſceas. *Heaut.* IV. 5. 35. Quando ego *tuum* non curo, ne cura meum. *Adelph.* V. 3. 16. *Tua* quod nil refert, percontari deſinas. *Hec.* V. 3. 12. *Tuus* eſt damnatus gnatus, non tu. *Phorm.* II. 3. 75.

V.

VACIVOS.

Sine me, *vacivom* tempus ne quod dem mihi laboris. *Heaut.* I. 1. 38.

VACUUS.

Ne *vacuum* eſſe me nunc ad narrandum credas. *And.* IV. 2. 23.

VADUM.

Omnis res eſt iam in *vado.* *And.* V. 2. 4.

VAE.

Vae miſero mihi. *And.* II. 1. 2. *Vae* mihi. *Eun.* IV. 4. 42. *Vae* miſerae mihi. *Adelph.* III. 2. 29.

VAGIO.

Audiviſſe vocem pueri viſuſt *vagientis.* *Hec.* IV. 1. 2.

VAH.

Vah conſilium callidum. *And.* III. 4. 10. *Vah*, quanto nunc formoſior videre mihi quam dudum? *Eun.* IV. 5. 5. *Vah*, nunc demum intellego. *Heaut.* II. 3. 12. *Vah*, quibus illum lacerarem modis? *Adelph.* III. 2. 17.

VALEO.

Facile omnes, cum *valemus*, recta conſilia aegrotis damus. *And.* II. 1. 9. *Valeant*, qui inter nos diſcidium volunt. *And.* IV. 2. 13. Habeat, *valeat*, vivat cum illa. *And.* V. 3. 18. Vos *valete* & plaudite. *Eun.* V. 8. 64. Bene *vale.* *Heaut.* I. 1. 115. Ut *vales?* *Heaut.* II. 4. 26. *Valeas*, habeas illam quae placet. *Adelph.* IV. 4. 14. Et tu bene *vale.* *Hec.* I. 2. 122. Inpurum vide, quantum *valet.* *Phorm.* V. 8. 94.

VALIDUS.

Salvom atque *validum.* *Hec.* III. 5. 7.

VANITAS.

Non pudet *vanitatis?* *Phorm.* III. 2. 41.

VAPULO.

Verba dum ſint: verum ſi ad rem conferentur, *vapulabit.* *Eun.* IV. 6. 4. Non committet hodie umquam, iterum ut *vapulet.* *Adelph.* II. 1. 5. Ego *vapulando*, ille verberando, uſque ambo defeſſi ſumus. *Adelph.* II. 2. 5. Molendumſt in piſtrino: *vapulandum:* habendumſt compedes. *Phorm.* II. 1. 19. *Vapula.* *Phorm.* V. 6. 10. vide Notas.

VARIUS.

Quia *varia* veſte exornatus fuit. *Eun.* IV. 4. 16.

VAS.

Nil relinquo in aedibus, nec *vas*, nec veſtimentum. *Heaut.* I. 1. 89.

UBI.

Ubi inveniam Pamphilum? *And.* II. 2. 1. *Ubi* quaeram? *ubi* inveſtigem? *Eun.* II. 3. 3. Hoc quod fit, *ubi* non vere vivitur. *Heaut.* I. 1. 102. vide Notas. Si abſis uſpiam, aut *ubi* ſi ceſſes. *Adelph.* I. 1. 4. *Ubi* te oblectaſti tamdiu? *Hec.* I. 2. 9. *Ubi* ego illas nunc iam reperire poſſim, cogito. *Phor.* IV. 5. 15.

UBI. *Relativum.*

Tabulam quandam pictam, *ubi* inerat pictura haec. *Eun.* III. 5. 36. Quot res dedere, *ubi* poſſem perſentiſcere? *Heaut.* V. 1. 43. In comoediis, omnia omnes *ubi* reſciſcunt. *Hec.* V. 4. 27.

UBI. *Si, quando.*

Ubi voles, adcerſe. *And.* V. 2. 7. Requieſcere *ubi* volebat. *Eun.* III. 1. 15. Nolunt *ubi* velis:

Digitized by Google

velis: *ubi* nolis cupiunt ultro. *Eun.* IV. 7. 43. *Ubi* me illic non videbit. *Adelph.* IV. 1. 10. *Ubi* voltis, uxorem date. *Phor.* V. 8. 14.

UBI. *Poſtquam.*

Ubi ea cauſa, quamobrem haec faciunt, erit adempta his. *And.* V. 1. 18. Eludet, *ubi* te victum ſenſerit. *Eun.* I. 1. 10. Quid ait, *ubi* me nominas? *Heaut.* II. 3. 62. Ubi illioc rediero. *Adelph.* II. 2. 24. Hoc *ubi* ex te audiverit. *Hec.* V. 3. 15. *Ubi* era pepererit: *ubi* erit puero natalis dies: *ubi* initiabuot. *Phorm.* I. 1. 13. 14. & 15.

UBI UBI.

Ubi ubi erit, ioventum tibi curabo. *And.* IV. 2. 1. *Ubi ubi* eſt, diu celari non poteſt. *Eun.* II. 3. 3. Tu frater *ubi ubi* eſt, fac quam primum haec audiat. *Eun.* V. 8. 12. vide Notas.

UBICUMQUE.

Utcumque, *ubicumque* opus eſt, obſequi. *Heaut.* III. 3. 17. *Ubicumque* datum erat ſpatium folitudinis. *Hec.* I. 2. 55. *Ubicumque* opus ſit. *Hec.* IV. 3. 2.

UBINAM.

Pamphilus *ubinamſt*? *And.* V. 6. 1. vide Notas. O Iuppiter, *ubinam* eſt fides? *Heaut.* II. 3. 15. *Ubinam* Getam invenire poſſim? *Phorm.* V. 4. 8.

UBIVIS.

Ubivis facilius paſſus ſim, quam in hac re, me deludier. *And.* I. 2. 32. *Ubivis* gentium. *Hec.* III. 1. 4.

VE.

Quid tu es triſtis? quid*ve* es alacris? *Eun.* II. 3. 13. Si id nuoc facis factura*ve* es. *Hec.* V. 1. 13. Nequid plus mious*ve* faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

VECORDIA.

Tanta *vecordia* innata cuiquam ut ſiet? *And.* IV. 1. 2.

VECTIS.

In medium huc agmen cum *vecti*. *Eun.* IV. 7. 4.

VEHEMENS.

Ne haec quidem ſatis *vehemens* cauſa ad obiurgandum. *And.* I. 1. 123. *Vehemens* utramque in partem es oimis. *Heaut.* III. 1. 31. Quod illi maledictum *vehemens* eſſe exiſtumant. *Adelph.* Prol. 17.

VEHEMENTER.

Ego vos credere ambos hoc mi *vehementer* volo. *Eun.* V. 8. 39. Id mihi *vehementer* dolet. *Adelph.* IV. 5. 48. *Vehementer* deſidero. *Hec.* III. 5. 38.

VEHO.

Coemiſſe hinc quae illuc *veheret* multa. *Adelph.* II. 2. 17. Qui mecum uoa *vectuſt*. *Hec.* III. 4. 19 vide Notas. Audivi ex nauta, qui illas *vexerat*. *Phorm.* IV. 1. 10.

VEL.

Vel hoc quis non credat, qui te norit, abs te eſſe ortum? *And.* III. 2. 9. Tandem non ego illa caream, ſi ſit opus, *vel* totum triduum? *Eun.* II. 1. 7. *Vel* me monere hoc *vel* percontari puta. *Heaut.* I. 1. 26. *Vel* hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi, quam ſancte. *Hec.* I. 1. 3. Ubi ego hioc abiero, *vel* occidito. *Phor.* I. 2. 93.

VENOO.

Pretium ſperans ilico producit: *vendit*. *Eun.* I. 2. 54. Omnis produxi ac *vendidi*. *Heaut.* I. 1. 92. Neque *vendundam* cenſeo, quae liberaſt. *Adelph.* II. 1. 39. Ob eam rem noluit iterum referre, ut iterum poſſet *vendere*. *Hec.* Prol. 7.

VENEFICA.

Quid ais *venefica*? *Eun.* V. 1. 9.

VENEFICUS.

Ut ego unguibus facile illi in oculos involem *venefico*? *Eun.* IV. 3. 6.

VENEO.

Vel uti quaeſtum faceret, vel uti *veniret* palam. *Heaut.* IV. 1. 27.

VENIA.

Da *veniam*. *And.* V. 3. 30. Da mi hanc *veniam*. *Hec.* IV. 2. 29. Non, ſi rediſſet, ei pater *veniam* daret? *Phorm.* I. 2. 69. Primum abs te hoc bona *venia* expeto. *Phorm.* II. 3. 31.

VENIO.

Huc face ad me *venias*, ſiquid poteris. *And.* IV. 2. 29. *Veni* in tempore. *And.* IV. 4. 19. Mihi iſtuc ooo in mentem *venerat*. *Eun.* III. 1. 61. Ao in aſtu *venis*? *Eun.* V. 5. 17. Hoc quod coepi, primum eoarrem: poſt iſtuc *veniam*. *Heaut.* II. 3. 33. Miror, quomodo tam ineptum quicquam tibi *venire* in mentem potuerit. *Heaut.* V. 3. 3. Nunc demum *venis*? *Adelph.* II. 2. 25. Uxor ſine dote *veniet*. *Adelph.* IV. 7. 41. Ut *veni*, itidem incertum amiſti. *Hec.* II. 2. 9. Imus, *venimus*: videmus. *Phorm.* I. 2. 53. Poſtquam ad iudices *ventumſt*. *Phorm.* II. 1. 53. Mihi *venibat* in mentem eius incommodi. *Phorm.* IV. 3. 47. Ubi ad uxores *ventumſt*, tum fiunt ſenes. *Phorm.* V. 9. 21.

VENOR.

Canes ad *venandum*. *And.* I. 1. 30.

VENTER.

Pugnos in *ventrem* ingere. *Phorm.* V. 8. 95.

VENTULUS.

Cape hoc flabellum, & *ventulum* huic ſic facito. *Eun.* III. 5. 47.

VENUS.

Sioe Cerere & Libero friget *Venus*. *Eun.* IV. 5. 6.

VENUSTAS.

Quis me eſt fortunatior? *venuſtatiſ*que adeo plenior? Antiquamque adeo tuam *venuſtatem*

Digitized by Google

ſtatem obtines. *Hec.* V. 4. 8. & 18.

VENUSTE.

Quam *venuſte*: quod dedit principium adveniens. *Eun.* III. 2. 4.

VENUSTUS.

Voltu adeo modeſto, adeo *venuſto*, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93.

VERBENA.

Ex ara hinc ſume *verbenas* tibi. *And.* IV. 3. 11.

VERBERA.

Verberibus caeſum te in piſtrinum, Dave, dedam uſque ad necem. *And.* I. 2. 28. Tibi erunt parata verba, huic homini *verbera*. *Heaut.* II. 3. 115.

VERBERO. *Nomen.*

Eho, *verbero*, aliud mihi reſpondes ac rogo? *Phorm.* IV. 4. 3. Id quidem tibi iam fiet, niſi reſiſtis, *verbero*. *Phorm.* V. 6. 10.

VERBERO. *Verbum.*

Domo me eripuit, *verberavit*. *Adelph.* II. 1. 44. Ego vapulando, ille *verberando*, uſque ambo defeſſi ſumus. *Adelph.* II. 2. 5. Non puduiſſe *verberare* hominem ſenem? *Adelph.* IV. 2. 23.

VERBUM.

Quid *verbis* opus eſt? *And.* I. 1. 72. Verum illud *verbumſt*, volgo quod dici ſolet. *And.* II. 5. 15. Numquam cuiquam noſtrum *verbum* fecit. *And.* I. 2. 7. *Verbum* unum cave de nuptiis. *And.* I. 5. 65. *Verbum* unum mihi, praeterea- quam quod te rogo, faxis cave. *And.* IV. 4. 13. vide Notas. Bona *verba*, quaeſo. *And.* I. 1. 33. Dari tibi *verba* cenſes falſo. *And.* III. 2. 25. vide Notas. Numquam hodie tecum commutaturum patrem unum eſſe *verbum*. *And.* II. 4. 8. *Verbum* ſi addideris. *And.* V. 1. 19. Tute adeo iam eius *verba* audies. *And.* III. 3. 47. Triſtis ſeveritas ineſt in voltu, atque in *verbis* fides. *And.* V. 2. 16. Ut beneficium *verbis* initum dudum, nunc re comprobes. *And.* V. 1. 5. Iſtuc *verbum* vere in te accidit. *And.* V. 3. 14. Munus noſtrum ornato *verbis*. *Eun.* II. 1. 8. Quid multa *verba*? *Eun.* III. 5. 20. Uſque adeo illius ferre poſſum ineptiam & magnifica *verba*, *verba* dum ſint. *Eun.* IV. 6. 3. & 4. Labaſcit, victuſt, uno *verbo*. *Eun.* I. 2. 98. vide Notas. Tibi ſunt parata *verba*, huic homini verbera. *Heaut.* II. 3. 115. Inverſa *verba*. *Heaut.* II. 3. 131. Quantum audio huius *verba*. *Heaut.* IV. 3. 4. Pudet dicere hac praeſente *verbum* turpe. *Heaut.* V. 4. 19. Neque tu *verbis* ſolves umquam, quod mi re maleſeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Tu *verba* fundis hic ſapientia? *Adelph.* V. 1. 7. *Verbum* de *verbo* expreſſum extulit. *Adelph.* Prol. 11. Iam ſi *verbum* ullum poſthac. *Adelph.* II. 1. 55. Fortaſſe unum aliquod *verbum* inter eas iram hanc conciviſſe. *Hec.* III. 1. 33. vide Notas. Iſtoc *verbo* animus mi rediit. *Hec.* III. 1. 12. Si vis veram *verba* ad rationem exigi. *Hec.* III. 1. 26. vide Notas. Non hercle *verbis* dici poteſt tantum, quam re ipſa navigare incommodumſt. *Hec.* III. 4. 2. Huc evoca meis *verbis*. *Hec.* IV. 4. 98. Quid iſtuc *verbi* eſt? *Phorm.* II. 2. 29. *Verbum verbo*, par pari ut reſpondeas. *Phorm.* I. 4. 35. Ubi tute *verbum* non reſpondeas. *Phorm.* II. 1. 50. Satis iam *verborumſt*. *Phorm.* II. 3. 89. *Verba* iſtaec ſunt. *Phorm.* III. 2. 32. Ego curabo ne quid *verborum* duit. *Phorm.* IV. 5. 1. *Verba* fiunt mortuo. *Phorm.* V. 9. 26.

VERE.

Iſtuc verbum *vere* in te accidit. *And.* V. 3. 14. Utinam iſtuc verbum ex animo ac *vere* diceres. *Eun.* I. 2. 95. Hoc quod fit, ubi non *vere* vivitur. *Heaut.* I. 1. 102. vide Notas. Profecto hoc *vere* dicunt. *Adelph.* I. 1. 3. Idque ſi nunc memorare velim, quam fideli animo & benigno in illam & clementi fui, *vere* poſſum. *Hec.* III. 5. 23.

VERECUNDUS.

Non iam tum erat ſenex; ſenectus ſi *verecundos* facit? *Phorm.* V. 9. 34. vide Notas.

VEREOR.

Vereor quid fiet. *And.* I. 4. 7. Hoc quid ſit *vereor*. *Eun.* IV. 3. 2. Nil magis *vereor*. *Heaut.* I. 2. 24. *Vereor* ne indiligens nimium ſies. *Adelph.* IV. 5. 50. Firmae haec *vereor* ut ſint nuptiae. *Hec.* I. 2. 26. Nihil eſt quod *verear*. *Phorm.* V. 1. 11.

VERISIMILIS.

Mi quidem non fit *veriſimile*. *And.* I. 3. 20. Videbitur magis *veriſimile* id eſſe. *Heaut.* IV. 5. 54. Tot concurrunt *veriſimilia*. *Adelph.* IV. 4. 19. Non *veriſimile* dicis: neque verum arbitror. *Hec.* I. 2. 65.

VERISSIME.

Iis nunc praemium eſt, qui recta prava faciunt. G. *Veriſſime*. *Phorm.* V. 2. 7.

VERITAS.

Obſequium amicos, *veritas* odium parit. *And.* I. 1. 41.

VERO.

Itane *vero* obturbat? *And.* V. 4. 23. Redeo rurſum, male me *vero* habens. *Eun.* IV. 2. 6. Quam bene *vero* abs te proſpectum eſt. *Heaut.* IV. 1. 25. Ain *vero*? *Adelph.* III. 3. 51. Heia *vero*. *Hec.* I. 2. 8. Minue *vero* iram. *Phorm.* II. 3. 88.

VERSOR.

Neſcis quantis in malis *verſer* miſer. *And.* IV. 1. 25.

INDEX.

VERUM.

Verum aliter evenire multo intellegit. *And.* Prol. 4. Siquidem biduum. *Verum* ne fiant iſti viginti dies. *Eun.* I. 2. 103. Dicam: *verum* ut aliud ex alio incidit. *Heaut.* III. 3. 37. *Verum* enim quando bene promeruit, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. *Verum* hoc te moneo unum. *Hec.* V. 1. 40. *Verum* enim metuo malum. *Phorm.* III. 3. 22.

VERUMTAMEN.

Verumtamen, potius quam te inimicum habeam, faciam ut iuſſeris. *Eun.* I. 2. 94. *Verum tamen* potius quam lites ſecter. *Phorm.* II. 3. 60.

VERUS.

Sum *verus?* *And.* II. 5. 12. *Vero* voltu. *And.* V. 1. 20. Quae *vera* audivi. *Vera* dicito. *Eun.* I. 2. 23. & 26. Poſſumne ego hodie ex te exſculpere *verum?* *Eun.* IV. 4. 45. *Vera* cauſa eſt. *Heaut.* II. 3. 95. Pater eſſe diſce ab illis, qui *veri* ſient. *Adelph.* I. 2. 45. vide Notas. Ei recte & *verum* dicis. *Adelph.* IV. 3. 18. Si vis *veram* verba ad rationem exigi. *Hec.* III. 1. 26. vide Notas. *Vera* haec praedicat. *Hec.* I. 2. 36. *Veris* vincor. *Phorm.* III. 2. 16.

VESTER. VOSTER.

Veſtrum iudicium fecit. Arbitrium *veſtrum*, *veſtra* exiſtimatio valebit. *Heaut.* Prol. 12. & 25. Quam maxume ſervire *voſtris* commodis. *Heaut.* Prol. 50. Cum narret ſenex *veſter* noſtro. *Heaut.* IV. 3. 34. Novi ego *veſtra* haec. *Adelph.* II. 1. 11. Sumptus *veſtros* otiumque ut noſtra res poſſet pati. Ubi duxere inpulſu *veſtro*, *veſtro* inpulſu eaſdem exigunt. *Hec.* II. 1. 28. & 45. Cum ego *veſtri* honoris cauſa repudium alterae remiſerim. *Phorm.* V. 8. 35.

VESTIMENTUM.

Nec vas, nec *veſtimentum*. *Heaut.* I. 1. 89. Huc eſt intro latus lectus: *veſtimentis* ſtratus eſt. *Heaut* V. 1. 30.

VESTIO.

Ancillae tot me *veſtiant?* *Heaut.* I. 1. 78. Mediocriter *veſtitam* veſte lugubri. *Heaut.* II. 3. 45.

VESTIS.

Capias tu illius *veſtem*. *Eun.* II. 3. 79. *Veſtis* quid mutatioſt? *Eun.* IV. 4. 4. vide Notas. Ut *veſtem* cum illo mutem. *Eun.* III. 5. 24. Varia *veſte* exornatus fuit. Tuam *veſtem* detraxit tibi? *Eun.* IV. 4. 16. & 39. Virgo conſciſſa *veſte* lacrumans opticet. *Eun.* V. 1. 4. Nolo me in via cum hac *veſte* videat. *Eun.* V. 2. 68. Ubi *veſtem* vidit illam eſſe eum indutum. *Eun.* V. 6. 15. Aurum, *veſtem*. *Heaut.* II. 3. 7. Mediocriter veſtitam *veſte* lugubri. *Heaut.* II. 3. 45. Ancillas ſecum adduxit plus decem, oneratas *veſte* atque auro. *Heaut.* III. 1. 43. Diſcidit *veſtem*, reſarcietur. *Adelph.* I. 2. 41.

VESTITUS.

Qui color, qui nitor *veſtitus*; quae habitudo eſt corporis? *Eun.* II. 2. 11. vide Notas. Ubi ſiem *veſtitum* hunc nactns. Quid ſibi hic *veſtitus* quaerit? *Eun.* III. 5. 8. & 10. Victus, *veſtitus*, qno in tectum te receptes. *Heaut.* V. 2. 15. *Veſtitu* nimio indulges. *Adelph.* I. 1. 38. *Veſtitus* turpis. *Phorm.* I. 2. 57.

VETERATOR.

Quid hic volt *veterater* ſibi? *And.* II. 6. 26. *Veterater*. *Heaut.* V. 1. 16.

VETERNOSUS.

Hic eſt vietus, vetus, *veternoſus*, ſenex. *Eun.* IV. 4. 21.

VETO.

Qnaeſo pauliſper. SY. *Veto*. *Heaut.* II. 3. 137. Tute loqueris, me *vetas*. *Hec.* III, 1. 37. Aruſpex *vetuit*. *Phorm.* IV. 4. 28. Ait eſſe *vetitum* intro ad eram accedere. *Phorm.* V. 6. 24.

VETUS.

Malevoli *veteris* Poetae maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 7. Plauti *veterem* fabulam. Quae *veteres* factitarunt ſi faciunt novi. *Eun.* Prol. 25. & 43. Vietus, *vetus*, veternoſus, ſenex. *Eun.* IV. 4. 21. *Vetus* verbum hoc quidemſt. *Adelph.* V. 3. 17. *Vetere* in nova coepi uti conſnetudine. *Hec.* Prol. 29.

VIA.

Ut redeat iam in *viam*. *And.* I. 1. 19. Ipſus eam rem recta reputavit *via*. *And.* II. 6. 11. In piſtrinum recta proficiſcar *via*. *And.* III. 4. 21. Hac non ſucceſſit, alia adgrediemur *via*. *And.* IV. 1. 46. Illis quae ſunt intus clamat de *via*. *And.* III. 2. 11. Tota erras *via*. Ego adeo hanc primus inveni *viam*. *Eun.* II. 2. 14. & 16. Qua inſiſtam *via*. *Eun.* II. 3. 3. Inier *vias*. *Eun.* IV. 2. 1. Non noverunt *viam*. *Heaut.* II. 3. 7. Ad Dominas qui adfectant *viam*. *Heaut.* II. 3. 60. Vi & *via* pervolgata patrum. *Heaut.* I. 1. 49. Servo currenti in *via* deceſſe populum. *Heaut.* Prol. 31. Ut recta *via* rem narret ordino omnem. *Heaut.* IV. 3. 28. Capite pronum in terram ſtatuerem, nt cerebro diſpergat *viam*. *Adelph.* III. 2. 19. vide Notas. Puerperam hac nunc duci per *viam*. *Adelph.* V. 7. 23. Qua *via* captent te iſti, eadem ipſos capi. *Hec.* I. 1. 16. Certum offirmare eſt *viam* me, quam decrevi perſequi. *Hec.* III. 5. 4. In *via*. *Hec.* V. 3. 30. Hi gladiatorio animo ad me adfectant *viam*. *Phorm.* V. 8. 71.

VICINIA.

Commigravit huc *viciniae*. *And.* I. 1. 43. Vidi virginem hic *viciniae*. *Phorm.* I. 2. 45.

VICI-

VICINITAS.

Vicinitas, quod ego eſſe in aliqua parte amicitiae puto. *Heaut.* I. 1. 5. vide Notas.

VICINUS.

Set iſtam Thaidem non ſcivi nobis *vicinam*. *Eun.* II. 3. 68. Hunc Menedemum noſtiu noſtrum *vicinum*? *Heaut.* I. 2. 6. Huius *vicini* proxumi. *Hec.* I. 2. 49.

VICIS.

Ita me Di amabunt, ut nunc Menedemi *vicem* miſeret me. *Heaut.* IV. 5. 1.

VICISSIM.

Domi focique fac *viciſſim* ut memineris. *Eun.* IV. 7. 45. Agedum *viciſſim*, Syre, dic quae illaſt altera. *Heaut.* II. 3. 69. Da te mihi *viciſſim*. *Heaut.* IV. 3. 10. *Viciſſim* partis tuas acturuſt. *Phorm.* V. 5. 7.

VICISSITUDO.

Omnium rerum heus *viciſſitudo* eſt. *Eun.* II. 2. 45.

VICTITO.

Et enim bene libenter *victitas*. *Eun.* V. 8. 44.

VICTUS.

Lana ac tela *victum* quaeritans. *And.* I. 1. 48. Tam facile *victum* quaerere. *Eun.* II. 2. 30. *Victum* volgo quaerere. *Heaut.* III. 1. 38. *Victus*, veſtitus, quo in tectum te receptes. *Heaut.* V. 2. 15.

VIDELICET.

Hic de noſtris verbis errat *videlicet*. *Heaut.* II. 3. 22. *Videlicet* de pſaltria hoc audivit. *Adelph.* III. 4. 5.

VIDEO.

Davom optume *video*. *And.* II. 1. 36. Si id facis, hodie poſtremum me *vides*. *And.* II. 1. 22. *Vide* quo me inducas. *And.* II. 3. 25. Ego, cum illam *vidi*, virginem forma bona memini videre. *And.* II. 5. 18. vide Notas. Ego iſtaec recte ut fiant *videro*. *And.* II. 6. 25. Tu plus *vides*. *And.* IV. 3. 23. Ego commodiorem hominem, adventum, tempus, non *vidi*. *And.* V. 2. 3. Cum faciem *videas*, videtur eſſe quantivis preti. *And.* V. 2. 15. Prudens ſciens, vivus *videnſ*que pereo. *Eun.* I. 1. 28. *Vide* quid agas. *Eun.* II. 1. 18. Numquidnam hic quod nolis *vides*? *Eun.* II. 2. 41. Si non tangendi copia eſt, eho ne *videndi* quidem erit? *Eun.* IV. 2. 11. Aliud lenius ſodes *vide*. *Heaut.* III. 1. 50. Aliena ut melius *videant* & diiudicent, quam ſua? *Heaut.* III. 1. 95. *Vide* quam rem agas. *Adelph.* III. 2. 45. Duxi uxorem: quam ibi miſeriam *vidi*? *Adelph.* V. 4. 13. Poſt de matre *videro*. *Hec.* IV. 4. 78. Hunc *videre* ſaepe optabamus diem. *Hec.* IV. 4. 27. *Videas* te atque illum, ut narras. *Phorm.* II. 3. 21. Fient: me *vide*. *Phorm.* IV. 4. 30.

VIDEOR.

Quis *videor*? *And.* IV. 2. 19. Adeon *videmur* vobis eſſe idonei, in quibus ſic inludatis? *And.* IV. 4. 19. Audire vocem *viſa* ſum modo militis. *Eun.* III. 2. 1. Quid *videtur* hoc tibi mancipium? *Eun.* II. 2. 42. Quid *videtur*? *Eun.* IV. 7. 16. Amici quoque res, eſt *videndum*, in tuto ut conlocetur. *Heaut.* IV. 3. 11. vide Notas. Videre *videor* iam diem illum. *Adelph.* III. 3. 30. Credo ita *videri* tibi. *Hec.* I. 2. 66. Te *viſum* aut auditum velim? *Phorm.* II. 3. 85. Quid haec *videntur*? *Phorm.* V. 3. 12.

VIDUA.

Non, ita me Di ament, auderet facere haec *viduae* mulieri, quae in me fecit. *Heaut.* V. 1. 81. *Viduam* extrudi turpeſt. *Phorm.* V. 8. 20.

VIETUS.

Vetus, *vietus*, veternoſus, ſenex. *Eun.* IV. 4. 21.

VIGILANTIA.

Vigilantiam tuam tun mihi? *Adelph.* III. 3. 44. vide Notas.

VIGILO.

Num ille ſomniat ea, quae *vigilans* voluit? *And.* V. 6. 8. *Vigilabis* laſſus. *Eun.* II. 1. 15. Neve uſque ad lucem *vigiles*. *Eun.* II. 2. 47.

VIGINTI.

Heri minas pro ambobus *viginti* dedi. *Eun.* I. 2. 89. vide Notas. Siquidem biduum. Verum ne fiant iſti *viginti* dies. *Eun.* I. 2. 103. Minis *viginti* tu illam emiſti. *Adelph.* II. 1. 37. Quaſi iam uſquam tibi ſiut *viginti* minae. *Adelph.* II. 2. 15. Dinumeret ille Babylo *viginti* minas. *Adelph.* V. 7. 17. vide Notas.

VILIS.

Iſtoc *vilius*. *Adelph.* V. 9. 24. Iſtaec vero *vilis* eſt. *Phorm.* III. 3. 25. Rebus *vilioribus*. *Phorm.* V. 3. 8. vide Notas.

VILITAS.

Haecine erat ea quae noſtros minuit fructus *vilitas*? *Phorm.* V. 9. 24.

VILLA.

Praeterii inprudens *villam*. *Villam* praetereo ſciens. *Eun.* IV. 2. 5. & 13. Modo iſte homo quam *villam* demonſtravit. *Heaut.* IV. 4. 9. Aput *villamſt*. *Adelph.* IV. 1. 1. A *villa* mercennarium vidi. *Adelph.* IV. 2. 2.

VILLUM.

Edormiſcam hoc *villi*. *Adelph.* V. 2. 11.

VINCIBILIS.

Iuſtam illam cauſam, facilem, *vincibilem*, optumam? *Phorm.* I. 4. 49.

VINCIO.

Cura adſervandum *vinctum*. *And.* V. 2. 24. Demiſſis humeris eſſe, *vincto* pectore. *Eun.* II. 3. 23. Hunc abduce, *vinci*, quaere rem. *Adelph.* III. 4. 36.

VINCO.

Viceris. And. V. 3. 21. Eludet, ubi te *vi'ium* ſenſerit. *Eun.* I. 1. 10. Labaſcit, *victuſt*, uno verbo. *Eun.* I. 2. 98. vide Notas. *Vicit* vinum quod bibi. *Eun.* IV. 5. 1. Adulecentulus ſaepe eadem & graviter audiendo *victus* eſt. *Heaut.* I. 1. 62. Si te tam leni & *victo* eſſe animo oſtenderis. *Heaut.* III. 1. 29. Peccavi, fateor: *vincor. Heaut.* IV. 1. 31. Me ſervolum, qui referire non audebam, *vicit. Adelph.* IV. 2. 28. Animus *victus* huius iniuria. *Hec.* I. 2. 93. Patrio animo *victus. Hec.* II. 2. 2. Illius ſtultitia *victa*, ex urbe tu rus habitatum migres? *Hec.* IV. 2. 13. Cum tu horum nil refelles, *vincam* ſcilicet. *Phorm.* I. 2. 82. Veris *vincor. Phorm.* III. 2. 16.

VINOLENTUS.

Vinolentus mulierculam eam compreſſit. *Phorm.* V. 9. 28.

VINOM.

Vicit *vinum* quod bibi. *Eun.* IV. 5. 1. Quid *vini* abſumpſit? *Heaut.* III. 1. 49. Heri in *vino* quam inmodeſtus fuiſti! *Heaut* III. 3. 7. Perſuaſit nox, amor, *vinum*, adulecentia. *Adelph.* III. 4. 24. *Vini* plenum. *Hec.* V. 3. 25.

VIOLENTER.

Ita patrem adulecentis facta haec tolerare audio *violenter. Phorm.* V. 1. 4.

VIOLENTISSIMUS.

Ille ubi id reſcivit factum frater *violentiſſimus. Eun.* V. 4. 32.

VIR.

Te iſti *virum* do, amicum, tutorem, patrem. *And.* I. 5. 60. Ut *virum* fortem decet. *And.* II. 6. 14. Ehodum bone *vir. And.* III. 5. 10. O, ſalve bone *vir. And.* V. 2. 5. Bonus eſt hic *vir.* 8. Hic *vir* ſit bonus? *And.* V. 4. 12. Filiae invenias *virum. And.* III. 3. 39. *Virum* in quovis loco paratum. *And.* IV. 3. 3. Sentiet qui *vir* ſiem. *Eun.* I. 1. 21. *Vir* es. *Eun.* I. 2. 74. Nunc, Parmeno, te oſtenderis, qui *vir* ſies. *Eun.* II. 3. 16. Qui tibi nunc *vir* videtur eſſe, hic nebulo magnus eſt. *Eun.* IV. 7. 15. vide Notas. Neſcis cui maledicas nunc *viro. Eun.* IV. 7. 29. *Virum* bonum eccum Parmenonem incedere video. *Eun.* V. 3. 9. Nobis cum uno ſemel ubi aetatem agere decretumſt *viro. Heaut.* II. 4. 12. Neque boni neque liberalis functus officium eſt *viri. Adelph.* III. 4. 18. Abi, *virum* te iudico. *Adelph.* IV. 2. 25. Eſſe ex alio *viro*, neſcio quo, puerum natum. *Adelph.* IV. 5. 23. *Viris* advorſari aeque ſtudium eſt. *Hec.* IV. 1. 5. vide Notas. An quia non delinquunt *viri? Hec.* IV. 4. 41. O *vir* fortis atque amicus. *Phorm.* II. 2. 10. At quem *virum?* quem ego viderim in vita optumum. *Phorm.* II. 3. 20. Ut eſt ille bonus *vir. Phor.* IV. 3. 33. *Vir viro* quid praeſtat? *Phorm.* V. 3. 7. Mi *vir*, non mihi dicis? *Phorm.* V. 9. 13.

VIRGO.

Una parva *virgo. And.* V. 4. 21. Haud ſimilis *virgoſt virginum* noſtrarum. *Eun.* II. 3. 22. *Virgo* in conclavi ſedet. *Eun.* III. 5. 35. *Virginem* vitiare civem. *Eun.* V. 2. 18. Forma videt honeſta *virginem. Eun.* I. 2. 52. Ad *virginem* animum adiecit. *Eun.* I. 2. 63. Eius filiam ille amare coepit *virginem. Heaut.* I. 1. 45. vide Notas. Pro *virgine* dari nuptum non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. *Virgo* ex eo conpreſſu gravida facta eſt. *Adelph.* III. 4. 28. An ſedere oportuit domi *virginem* tam grandem? *Adelph.* IV. 5. 39. Narratque, ut *virgo* ab ſe integra etiam tum ſiet. *Hec.* I. 2. 70. Nocte illa prima *virginem* non attigit. *Hec.* I. 2. 61. Cum *virgine* una adulecens cubuerit plus potus, ſeſe illa abſtinere ut potuerit? *Hec.* I. 2. 63. *Virgo* ipſa facie egregia. *Virgo* pulchra. *Phorm.* I. 2. 50. & 54. Ille indotatam *virginem* atque ignobilem daret illi? *Phorm.* I. 2. 70. Ut potui, nuptum *virginem* locavi huic adulecenti. *Phorm.* V. 1. 25.

VIRILIS.

Animo *virili* praeſentique ſis, para. *Phorm.* V. 8. 64.

VIRTOS.

Imperatoris *virtutem* noveram, & vim militum. *Eun.* IV. 7. 8. Conlaudavi ſecundum facta & *virtutes* tuas. *Eun.* V. 8. 60. Haec ſunt tamen ad *virtutem* omnia. *Heaut.* I. 2. 33. Ornatus eſſes ex tuis *virtutibus. Adelph.* II. 1. 22. Numquam ita magnifice quicquam dicam, id *virtus* quin ſuperet tua. *Adelph.* II. 3. 4. Antiqua *virtute* ac fide. *Adelph.* III. 3. 88. Facio te aput illum Deum: *virtutes* narro. *Adelph.* IV. 2. 88. Quem actoris *virtus* nobis reſtituit locum. *Phorm.* Prol. 33.

VIS.

Haut verear, ſi in te ſolo ſit ſitum: ſet ut *vim* queas ferre. *And.* I. 5. 42. vide Notas. Una falſa lacrimula, quam oculos terendo miſera vix *vi* expreſſerit. *Eun.* I. 1. 33. Vel *vi*, vel clam, vel precario. *Eun.* II. 3. 28. Sine *vi. Eun.* IV. 7. 20. Huc redde, niſi *vi* mavis eripi. *Eun.* IV. 7. 26. Si *vim* faciet, in ius ducito hominem. *Eun.* IV. 7. 30. Nequam in illum Thais *vim* fieri ſinat. *Eun.* V. 4. 41. *Vi* & via pervolgata patrum. *Heaut.* I. 1. 49. Hic me magnifice ecfero, qui *vim* tantam in me & poteſtatem habeam tantae aſtutiae. *Heaut.* IV. 3. 32.

Errat

Errat longe, mea quidem ſententia, qui imperium credat gravius eſſe aut ſtabilius, *vi* quod fit, quam illud quod amicitia adiungitur. *Adelph.* I. 1. 42. Cui miſerae indigne per *vim* vitium obtulerat. *Adelph.* III. 2. 10. Summa *vi* defendam has. Quod vos *vis* cogit, id voluntate impetret. *Adelph.* III. 4. 45. & 47. vide Notas. *Vis* eſt haec quidem. *Adelph.* V. 8. 20. *Vi* coepi cogere. *Hec.* II. 2. 26. Ipſe eripuit *vi*, in digito quem habuit, virgini abiens anulum. *Hec.* IV. 1. 59. Homo ſe fatetur *vi* in via neſcio quam compreſſiſſe. *Hec.* V. 3. 30. Ni *vis* boni in ipſa ineſſet forma, haec formam extinguerent. *Phorm.* I. 2. 57. *Vi* coactum te eſſe. *Phorm.* I. 4. 56.

VISO.

Id *viſo*, tun an illi inſaniant. *And.* III. 3. 3. Ego hanc *viſam*. *And.* IV. 2. 25. Idque adeo *viſam*, ſi domiſt. *Eun.* III. 4. 7. Si forte frater redierit *viſo*. *Adelph.* IV. 2. 10. Noſtra ilico it *viſere* ad eam. *Hec.* I. 2. 114. Quod heri nemo voluit *viſentem* ad eam te intro admittere. *Hec.* II. 1. 40. Nunc ad eam *viſam*. Ne mittas quidem *viſendi* cauſa quemquam. *Hec.* III. 2. 4. & 7. Voltiſne eamus *viſere*? *Phorm.* I. 2. 52. Demiphonem, ſi domi eſt, *viſam*. *Phorm.* V. 8. 6.

VITA.

Id ego arbitror, adprime in *vita* eſſe utile. *And.* I. 1. 34. Habere ſuae *vitae* modum. *And.* I. 1. 68. *Vitae* qui auxilium tulit. *And.* I. 1. 115. Sapienter *vitam* inſtituit. Pudice *vitam* parce ac duriter agebat. *And.* I. 1. 40. & 47. Hic dies aliam *vitam* defert. *And.* I. 2. 18. vide Notas. Quae mihi ſuum animum atque omnem *vitam* credidit. *And.* I. 5. 37. Paene inluſi *vitam* filiae. *And.* V. 1. 3. Mea quidem hercle certe in dubio *vitaſt*. *And.* II. 2. 10. Ego Deorum *vitam* eapropter ſempiternam eſſe arbitror. *And.* V. 5. 3. Ne hoc gaudium contaminet *vita* aegritudine aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Uſquedum ille *vitam* illam colet inopem. *Heaut.* I. 1. 84. *Vitaſt* eadem. *Heaut.* II. 3. 24. Quo ſtudio *vitam* ſuam te abſente exegerit. *Heaut.* II. 3. 39. Cotidianae *vitae* conſuetudinem. *Heaut.* II. 3. 42. Spem *vitae* dare. *Heaut.* IV. 1. 23. Deorum *vitam* apti ſumus. *Heaut.* IV. 3. 15. Ullamne ego rem umquam in *vita* mea volui? *Heaut.* V. 3. 4. Ego hanc clementem *vitam* urbanam, atque otium ſecutus ſum. Ruri agere *vitam*. *Adelph.* I. 1. 17. & 20. Noſtram omnium *vitam*. *Adelph.* III. 2. 33. vide Notas. Gnatae *vita* in dubium veniet. *Adelph.* III. 2. 42. Non tu hoc argentum perdis, ſet *vitam* tuam. *Adelph.* III. 3. 56. Hancine *vitam*? hoſcine mores? *Adelph.* IV. 7. 40. Inſpicere, tanquam in ſpeculum, in *vitas* omnium iubeo. *Adelph.* III. 3. 61. Numquam ita quiſquam bene ſubducta ratione ad *vitam* fuat. Ego *vitam* duram, quam vixi uſque adhuc, prope decurſo ſpatio omitto. Ille ſuam ſemper egit *vitam* in otio, in conviviis. Contrivi in quaerundo *vitam* atque aetatem meam. *Adelph.* V. 4. 1. 5. 9. & 15. Alienum a *vita* mea videtur. *Adelph.* V. 8. 21. Id non fieri ex vera *vita*. *Adelph.* V. 9. 30. Quo quiſque pacto hic *vitam* veſtrorum exigat. *Hec.* II. 1. 19. vide Notas. Hancine ego *vitam* parſi perdere? *Hec.* III. 1. 2. In eandem *vitam* te revolutum denuo video eſſe. *Hec.* IV. 4. 69. Tua quidem hercle certo *vita* haec expetenda optandaque eſt. *Phorm.* I. 3. 12. Nullaſt mihi *vita* expetenda. *Phorm.* II. 1. 24. Cui in opere *vita* erat. *Phorm.* II. 3. 16. vide Notas. At quem virum! quem ego viderim in *vita* optumum. *Phorm.* II. 3. 20. *Vita* ut in tuto foret. *Phorm.* V. 1. 7.

VITIO.

Virginem, quam erae dono dederat miles, *vitiavit*. *Eun.* IV. 3. 12. Filiam eius virginem *vitiavit*. *Adelph.* III. 4. 21. Virginem *vitiaſti*, quam te non ius fuerat tangere. *Adelph.* IV. 5. 52.

VITIUM.

Quam rem *vitio* dent. *And.* Prol. 8. Neque de *vitio* virginis. *Eun.* IV. 4. 54. In amore haec omnia inſunt *vitia*. *Eun.* I. 1. 14. Date creſcendi copiam, novarum qui ſpectandi faciunt copiam; ſine *vitiis*. *Heaut.* Prol. 30. Illi nil *viti* eſt relictum, quin id itidem ſit tibi. *Heaut.* V. 3. 19. Laudin an *vitio* duci factum id oporteat. *Adelph.* Prol. 5. Cui miſerae indigne per vim *vitium* obtulerat. *Adelph.* III. 2. 10. Hoc *vitio* datur. *Adelph.* III. 3. 65. Solum unum hoc *vitium* ſenectus adfert hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Ei novum intervenit *vitium* & calamitas. *Hec.* Prol. 2. Illud mihi *vitiumſt* maxumum. *Hec.* I. 2. 37. *Vitium* eſt oblatum virgini. *Hec.* III. 3. 23.

VITUPERO.

Id iſti *vituperant* factum. *And.* Prol. 15. Multimodis cum iſtoc animo es *vituperandus*. *Phorm.* III. 1. 1.

VIVO.

Libera *vivendi* fuit poteſtas. *And.* I. 1. 26. vide Notas. Prope adeſt, cum alieno more *vivendumſt* mihi: ſine nunc meo me *vivere* interea modo.

And. I. 1. 125. & 126. Potius quam honeſte in patria pauper *viveret*. *Eun.* IV. 5. 3. vide Notas. Ego pol hodie, ſi *vivo*, tibi oſtendam. *And.* V. 2. 25. Habeat, valeat, *vivat* cum illa. *And.* V. 3. 18. Si tecum *vivit*. *Eun.* III. 1. 20. Egon formidoloſus? nemoſt hominum qui *vivat*, minus. *Eun.* IV. 6. 19. Non ſibi ſoli poſtulat te *vivere*. *Eun.* III. 2. 28. Ecquis me hodie *vivit* fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Hoc quod fit, ubi non vere *vivitur*. *Heaut.* I. 1. 102. vide Notas. Huncine erat aequom ex illius more, an illum ex huius *vivere*? *Heaut.* I. 2. 29. Tibi autem porro ut non ſit ſuave *vivere*. *Heaut.* III. 1. 73. Deſertae *vivimus*. *Heaut.* II. 4. 11. Et *vivo* & valeo. *Heaut.* II. 3. 3. vide Notas. Valet atque *vivit*. *Heaut.* III. 1. 21. Modo liceat *vivere*, eſt ſpes. *Heaut.* V. 2. 28. Qui ſe ſine hac iurabat unum numquam *victurum* diem. *Adelph.* III. 2. 34. *Vivere* etiam nunc lubet. *Adelph.* III. 3. 91. Vitam duram quam *vixi* uſque adhuc. *Adelph.* V. 4. 5. Sibi *vixit*: ſibi ſumptum fecit. *Adelph.* V. 4. 11. *Vixit*, dum *vixit*, bene. *Hec.* III. 5. 11. O omnium, quantum eſt qui *vivunt*, hominum homo ornatiſſume. *Phorm.* V. 6. 13. Ut ſit qui *vivat*. *Phorm.* V. 2. 5.

VIVUS.

Vivus videnſque pereo. *Eun.* I. 1. 28. Me *vivo*. *Heaut.* I. 1. 51. Si me *vivom* vis, pater, ignoſce. *Heaut.* V. 5. 7. Illum *vivum* & ſalvom vellem. *Hec.* III. 5. 14.

VIX.

Vix tandem ſenſi ſtolidus. *And.* III. 1. 12. *Vix* me contineo. *Eun.* V. 2. 20. *Vix* ſuffero. *Heaut.* II. 4. 20. *Vix* humane patitur. *Adelph.* I. 2. 65. Cupio, & *vix* contineor. *Hec.* IV. 3. 9. *Vix* tandem. *Phorm.* II. 1. 4.

ULCISCOR.

Hoc tempus, praecavere mihi me, haut te *ulciſci*, monet. *And.* III. 5. 18. vide Notas. Malo ego nos proſpicere, quam hunc *ulciſci*, accepta iniuria. *Eun.* IV. 6. 24. Iniurium autem eſt *ulciſci* adverſarios? *Hec.* I. 1. 15. Hunc inpuratum poterimus noſtro modo *ulciſci*. *Phorm.* V. 8. 69.

ULCUS.

Quid minus utibile fuit, quam hoc *ulcus* tangere? *Phorm.* IV. 4. 9.

ULLUS.

Cenſen me verbum potuiſſe *ullum* proloqui? aut *ullam* cauſam? *And.* I. 5. 21. Nolo tibi *ullum* commodum intercludier. *And.* III. 3. 41. vide Notas. Nec mora *ulla* eſt, quin iam uxorem ducam. *And.* V. 6. 7. Quae res in ſe neque conſilium, neque modum habet *ullum*. *Eun.* I. 1. 13. Ne vim facias *ullam* in illam. *Eun.* IV. 7. 37. Ut numquam *ulla* amori veſtro incidere poſſit calamitas. *Heaut.* II. 4. 15. Neque legem putat tenere ſe *ullam*. *Adelph.* I. 2. 6. Si facere poſſum *ullo* modo. *Hec.* II. 2. 24.

ULTERIOR.

Set eccum ipſum. Qui eſt *ulterior*? *Phorm.* IV. 2. 10.

ULTIMUS.

Eſt mihi *ultimis* conclave in aedibus quoddam retro. *Heaut.* V. 1. 29. Quis hic eſt ſenex, quem video in *ultima* platea? *Phorm.* I. 4. 37.

ULTRO.

Ultro ad me venit. *And.* I. 1. 73. Te *ultro* accuſabit: & dabis *ultro* ei ſupplicium. *Eun.* I. 1. 24. & 25. vide Notas. Novi ingenium mulierum: nolunt ubi velis: ubi nolis cupiunt *ultro*. *Eun.* IV. 7. 43. Sibi fieri iniuriam *ultro*. *Adelph.* IV. 3. 4. vide Notas. Etiamne *ultro* accuſatum advenit? *Phorm.* II. 3. 13.

UMQUAM.

Cavit, ne *umquam* infamiae ea res ſibi eſſet. *And.* II. 6. 13. Neque agri neque urbis odium me *umquam* percipit. *Eun.* V. 5. 2. Mihi ſi *umquam* filius erit. *Heaut.* II. 1. 5. Neque tu verbis ſolves *umquam*, quod mi re malefeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Si ſalvos domum rediſſet *umquam*. *Hec.* III. 4. 21. En *umquam* cuiquam contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1.

UNA.

Cum quibus erat cumque *una*, iis ſeſe dedere. *And.* I. 1. 36. Haut convenit *una* ire cum amica Imperatorem in via. *Eun.* III. 2. 42. Eccum Dromonem cum Syro *una*. *Heaut.* II. 2. 12. vide Notas. Quaeſo ut *una* mecum ad matrem virginis eas. *Adelph.* IV. 5. 7. Cum virgine *una* aduleſcens cubuerit. *Hec.* I. 2. 63. *Una* tecum bona, mala, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23.

UNCIATIM.

Unciatim vix de demenſo ſuo, ſuum defrudans genium, conperſit miſer. *Phorm.* I. 1. 9.

UNCTUS.

Ten aſymbolum venire, *unctum* atque lautum e balneis? *Phorm.* II. 2. 25.

UNDE.

Unde id ſcis? *And.* III. 2. 30. E praedonibus, *unde* emerat. *Eun.* I. 2. 35. Iſtam quam habes, *unde* habes veſtem? *Eun.* IV. 4. 28. *Unde* illi ſunt ancillae? *Heaut.* II. 3. 5. Si eſſet, *unde* id fieret, faceremus. *Adelph.* I. 2. 26. *Unde* exordiar narrare. *Hec.* III. 3. 2. Quo pacto aut *unde*

haec

haec hic reſcivit? *Phorm.* V. 8. 59.

UNGUENTUM.

Obſonat, potat, olet *unguenta*; de meo. *Adelph.* I. 2. 41.

UNGUIS.

Ut ego *unguibus* facile illi in oculos involem venefico? *Eun.* IV. 3. 6.

UNICUS.

Unicam gnatam ſuam cum dote ſumma filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 73. Huic iam manſiſſet *unicus* gnatus domi. *Heaut.* III. 2. 29. Senem ſeſe eſſe dicere, illum autem eſſe *unicum*. *Hec.* I. 2. 43. Quid ſi filiam ſuam *unicam* locaret? *Phorm.* V. 3. 41.

UNIVERSOS. UNIVORSUS.

Hui, *univorſum* triduum? *Eun.* II. 1. 18. Qui vobis *univerſis* & populo placent. *Adelph.* Prol. 19. Id illa *univorſum* abripiet. *Phorm.* I. 1. 11.

UNIOSMODI.

Parentum iniuriae *uniuſmodi* ſunt ferme. *Heaut.* I. 2. 31.

UNUS.

Unus & item alter. *And.* I. 1. 50. At mi *unus* ſcrupulus etiam reſtat. *And.* V. 4. 37. Qui mihi nunc *uno* digitulo forem aperis. *Eun.* II. 2. 53. *Unum* hoc ſcito. *Eun.* V. 2. 38. *Unus* eſt dies dum argentum eripio. *Heaut.* IV. 3. 39. Numquam *unum* intermittit diem, quin ſemper veniat. *Adelph.* III. 1. 6. Meretrix & mater familias *una* in domo? *Adelph.* IV. 7. 29. *Uno* animo omnes ſocrus oderunt nurus. *Hec.* II. 1. 4. vide Notas. Fortaſſe *unum* aliquod verbum inter eas iram hanc conciviſſe. *Hec.* III. 1. 33. vide Notas. Beatus, ni *unum* hoc deſit. *Phorm.* I. 3. 18. vide Notas. *Una* iniuriaſt tecum; altera eſt tecum. *Phorm.* V. 8. 90.

UNUSQUISQUIS.

Unum quidquid, quod quidem erit belliſſimum, carpam. *Adelph.* IV, 2. 51.

UNUSQUISVIS.

Una harum *quaevis* cauſa me ut faciam monet. *And.* V. 4. 1.

VOCABULUM.

Tanquam Philoſophorum habent diſcipuli ex ipſis *vocabula*. *Eun.* II. 2. 32. vide Notas.

VOCO.

Iam ferme moriens me *vocat*. *And.* I. 5. 49. Ad cenam *vocant*. *Eun.* II. 2. 28. Qui *vocare*? *Adelph.* V. 6. 3.

VOLGO.

Volgo quod dici ſolet. *And.* II. 5. 15. *Volgo* audio dici. Victum *volgo* quaerere. *Heaut.* III. 1. 12. & 38. *Volgo* faciunt. *Heaut.* V. 2. 4.

VOLGUS.

Volgus ſervorum. *And.* III. 4. 4. *Volgus* quae ab ſe ſegregant. *Heaut.* II. 4. 6. *Volgus* quod male audit mulierum. *Hec.* IV. 2. 24.

VOLNUS.

Qui abſtergerem *volnera*? *Eun.* IV. 7. 9.

VOLO.

Quid ceſſas? *vola*. *Hec.* III. 4. 24.

VOLO.

Paucis te *volo*. *And.* I. 1. 2. Ita *volo* itaque poſtulo ut fiat. *And.* III. 3. 18. Quis me *volt*? *And.* V. 3. 1. Sine me pervenire quo *volo*. *Eun.* I. 2. 44. Nolunt, ubi *velis*: ubi nolis cupiunt ultro. *Eun.* IV. 7. 43. Omnis vos oratos *volo*. *Heaut.* Prol. 26. Quid *vis* tibi? *Heaut.* I. 1. 9. Numquid *vis*? *Adelph.* III. 3. 78. Quam *vellem*. *Adelph.* IV. 2. 16. Quae numquam quicquam erga me commeritaſt, pater, quod nollem, & ſaepe meritam quod *vellem* ſcio. *Hec.* III. 5. 37. Numquid aliud me *vis*? *Phorm.* I. 2. 101.

VOLTUS.

Voltu adeo modeſto, adeo venuſto, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93. Vero *voltu*. *And.* V. 1. 20. Triſtis ſeveritas ineſt in *voltu*. *And.* V. 2. 16. *Voltus* quoque hominum fingit ſcelus. *Heaut.* V. 1. 14. *Voltum* contemplamini. *Phorm.* I. 4. 32. Nunc geſtus mihi *voltuſ*que eſt capiendus novos. *Phorm.* V. 7. 7.

VOLUNTAS.

Tu coactus tua *voluntate* es. *And.* IV. 1. 34. Praeter civium morem atque legem, & ſui *voluntatem* patris. *And.* V. 3. 9. Dictus filius tuus tua *voluntate*. *Heaut.* V. 4. 2. Quod vos vis cogit, id *voluntate* impetret. *Adelph.* III. 4. 45. vide Notas. Ut ſua *voluntate* id quod eſt faciundum faciat. *Phorm.* V. 3. 2.

VOLVO.

Satis diu iam hoc ſaxum *volvo*. *Eun.* V. 8. 55.

VOLUPE.

Bene factum; & *volupeſt*. *Hec.* V. 4. 17. Venire ſalvom *volupeſt*. *Phorm.* IV. 3. 5.

VOLUPTAS.

Egon huius memoriam patiar meae *voluptati* obſtare? *And.* V. 4. 41. *Voluptates* eorum propriae ſunt. *And.* V. 5. 4. O mearum *voluptatum* omnium inventor, inceptor, perfector. *And.* V. 8. 4. *Voluptatem* magnam nuntias. *Heaut.* I. 2. 10. Haec non *voluptati* tibi eſſe, ſatis certo ſcio. *Heaut.* I. 1. 19. Nec fas eſſe ulla me *voluptate* hic frui. *Heaut.* I. 1. 97. Abs te ut blanditiis ſuis quam minimo pretio ſuam *voluptatem* expleat. *Hec.* I. 1. 12.

VORO.

Quo pacto ex iure heſterno panem atrum *vorent*. *Eun.* V. 4. 17.

VOR-

Digitized by Google

INDEX.

VORSUM.

Clivos deorſum *verſum* eſt. *Adelph.* IV. 2. 36.

VORSURA.

Verſura ſolvis. *Phorm.* V. 2. 15. vide Notas.

VORTO. VERTO.

Bene *vertendo*. *Eun.* Prol. 7. Redigam, ut quo ſe *vortat*, neſciat. *Heaut.* V. 1. 73. Di bene *vortant*. *Adelph.* III. 4. 10. Quae res tibi *vortat* male. *Adelph.* III. 1. 37. Quo me *vortam?* *Hec.* IV. 1. 1. Di *vortant* bene quod agas. *Hec.* I. 2. 121. Quae quidem illi res *vortat* male. *Phorm.* IV. 3. 73.

VOVEO.

Voviſſe hunc dicam, ſi ſalvos domum rediſſet umquam, ut me ambulando rumperet. *Hec.* III. 4. 20.

VOX.

Audire *vocem* viſa ſum modo militis. *Eun.* III. 2. 1. Matris *vox* viſaſt Philumenae. *Hec.* III. 1. 38. Neque *voce* alia, ac res monebat ipſa, poterat conqueri. *Hec.* III. 3. 15. vide Notas. Enimvero *voceſt* opus. *Phorm.* V. 8. 92.

URBANUS.

Clementem vitam *urbanam*. *Adelph.* I. 1. 17.

URBS.

Neque agri neque *urbis* odium me umquam percipit. *Eun.* V. 5. 2. Servolum ad eam in *urbem* miſit. *Heaut.* I. 2. 17. Agelli eſt hic ſub *urbe* paulum. *Adelph.* V. 8. 26. Huc raro in *urbem* commeat. *Hec.* I. 2. 100. Ex *urbe* tu rus habitatum migres? *Hec.* IV. 2. 23. Pamphilamne hac *urbe* privari ſines? *Phorm.* III. 2. 32.

URO.

Uro hominem. *Eun.* II. 2. 43. Te ut male *urat*. *Eun.* III. 2. 48.

USPIAM.

Si abſis *uſpiam*. *Uſpiam* ceciderit. *Adelph.* I. 1. 3. & 12.

USQUAM.

Neque iſtic, neque alibi tibi erit *uſquam* in me mora. *And.* II. 5. 9. Numnam eius color pudoris ſignum *uſquam* indicat? *And.* V. 3. 7. Neque virgo eſt *uſquam*: neque ego. *Eun.* II. 3. 2. Numquam etiam fui *uſquam*, quin me omnes amarint plurimum. *Eun.* V. 8. 62. Ita, ut *uſquam* fuit fide quiſquam optima. *Adelph.* II. 1. 7. Quaſi iam *uſquam* tibi ſint viginti minae. *Adelph.* II. 2. 15. An proferendum hoc tibi videtur *uſquam?* *Adelph.* III. 2. 39. Quod minimeſt opus *uſquam* efferri. *Adelph.* IV. 4. 16. An quiſquam *uſquam* gentiumſt aeque miſer? *Hec.* III. 1. 13.

USQUE.

Uſque ad necem. *And.* I. 2. 28. *Uſque* adhuc. *And.* I. 5. 27. *Uſque* adeo donec perpulit. *And.* IV. 1. 38. Ut defetiger *uſque*. *Eun.* II. 1. 14. *Uſque* ad lucem vigiles. *Eun.* II. 2. 47. Ex Aethiopia eſt *uſque* haec. *Eun.* III. 2. 18. *Uſque* illi de me ſupplicium dabo. *Heaut.* I. 1. 86. *Uſque* ad necem. *Adelph.* II. 1. 28. *Uſque* ambo defeſſi ſumus. Ei *uſque* os praebui. *Adelph.* II. 2. 5. & 7. *Uſque* advorſa tempeſtate uſi ſumus. *Hec.* III. 4. 9. Progeniem veſtram *uſque* ab avo atque atavo proferens. *Phorm.* II. 3. 48.

USUS.

Nec magis ex *uſu* tuo. *Eun.* V. 8. 47. Mihi ſic eſt *uſus*. *Heaut.* I. 1. 28. Tibi quod ex *uſu* ſiet. *Heaut.* I. 2. 36. Non *uſus* veniet, ſpero. *Heaut.* III. 2. 42. Quid facto *uſus* ſit. *Adelph.* III. 3. 75. Siquid *uſus* venerit. *Adelph.* V. 6. 7. Non *uſus* facto eſt mihi. *Hec.* III. 1. 47. Si eſſet noſtro ex *uſu*. *Hec.* IV. 1. 33. Ex *uſu* quod eſt, id perſequar. *Hec.* IV. 3. 10. Mi *uſus* venit. *Phorm.* I. 2. 23.

UT.

Modo *ut* poſſim. *And.* II. 4. 6. Amabo *ut* illuc tranſeas. *Eun.* III. 3. 31. Si ita eſt, facturus *ut* ſit officium ſuum. *Adelph.* III. 5. 4. vide Notas. Hicine *ut* tibi reſpondeat? *Phorm.* V. 9. 3.

UT. *Quemadmodum.*

Age age, *ut* lubet. *And.* II. 1. 10. *Ut* tu plus vides. *And.* IV. 3. 23. vide Notas. *Ut* fit. *Eun.* I. 2. 18. Ita *ut* res ſeſe habet. *Heaut.* IV. 3. 24. *Ut* quiſque ſuum volt eſſe, itaſt. *Adelph.* III. 3. 45. Faciam *ut* mones. *Hec.* IV. 4. 97. *Ut* homoſt. *Phorm.* V. 2. 9.

UT. *Poſtquam.*

Ut hinc te introire iuſſi. *And.* III. 4. 11. *Ut* hoſce inſtruxit. *Eun.* IV. 7. 12. *Ut* hinc forte ea ad obſtetricem erat miſſa. *Adelph.* IV. 4. 10. Uxorem *ut* duxit. *Hec.* V. 1. 26. *Ut* abii abs te. *Phorm.* IV. 3. 12.

UT. *Quomodo. Quam valde.*

Ut falſus animi es. *Eun.* II. 2. 43. vide Notas. *Ut* errat. *Heaut.* IV. 8. 3. O Fortuna, *ut* numquam perpetua es data. *Hec.* III. 3. 46. vide Notas. *Ut* ludos facit. *Phorm.* V. 8. 52.

UT UT.

Ut ut erat. *Heaut.* I. 1. 26. Haec *ut ut* ſunt. *Heaut.* IV. 8. 29. vide Notas. *Ut ut* haec ſunt acta. *Adelph.* II. 2. 40. *Ut ut* haec ſunt. *Phorm.* III. 2. 46.

UTCUMQUE.

Utcumque opuſt. *And.* IV. 3. 21. *Utcumque*, ubicumque opus eſt. *Heaut.* III. 3. 17.

UTER.

Harum duarum conditionum nunc *utram* malis, vide. *Heaut.* II. 3. 85. *Utrum* volt. *Heaut.* V. 5. 14. *Utrum* malis ſcio. *Hec.* III. 5. 15.

UTER-

UTERQUE.

Utraeque res. *And.* I. 5. 52. *Uterque*, mater & pater. *Eun.* V. 2. 1. *Utrique* ab *utriſque* devincimini. *Heaut.* II. 4. 14. Vehemens *utramque* in partem es nimis. *Heaut.* III. 1. 31. vide Notas. Curemus aequam *uterque* partem. *Adelph.* I. 2. 50. Quam *uterque* eſt ſimilis ſui. *Phorm.* III. 2. 16. *Uterque utrique* eſt cordi. *Phorm.* V. 3. 17.

UTERVIS.

Qui *utramvis* recte norit, ambas noverit. *And.* Prol. 10. In aurem *utramvis* otioſe ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. Si *utrumvis* horum, mulier, umquam tibi viſus forem. *Hec.* IV. 1. 10.

UTI.

Ita *uti* ſi eſſet filia. *Eun.* I. 2. 37. Ita *uti* quae ornantur ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. Ita *uti* decet. *Adelph.* IV. 7. 37. Si quaeret me, *uti* tum dicas. *Hec.* I. 2. 3. Ita *uti* par fuit. *Phorm.* V. 8. 15.

UTIBILIS.

Quid minus *utibile* fuit? *Phor.* IV. 4. 9.

UTILIS.

Id ego arbitror adprime in vita eſſe *utile*. *And.* I. 1. 34. Quibus illud maxume *utileſt*. *And.* V. 1. 16. In metu eſſe hunc, illi eſt *utile*. *Heaut.* I. 2. 25. Non eſt *utile* huic. *Adelph.* III. 2. 43. vide Notas. Neque honeſtum mihi, neque *utile* ipſi virgini eſt. *Hec.* I. 2. 76.

UTILITAS.

Utilitatem in ea re faciam ut cognoſcas meam. *Eun.* II. 3. 18.

UTINAM.

Utinam id ſit quod ſpero. *And.* V. 4. 28. *Utinam* eſſet mihi pars aequa amoris tecum. *Eun.* I. 2. 11. *Utinam* ita Di faxint. *Heaut.* I. 1. 109. *Utinam* hoc perpetuum fiat gaudium. *Adelph.* V. 9. 15. *Utinam* ſciam ita eſſe iſtuc. *Hec.* IV. 1. 21. Quod *utinam* ne Phormioni id ſuadere in mentem incidiſſet. *Phorm.* I. 3. 5.

UTIQUAM.

Uſque illud viſum eſt Pamphilo ne *utiquam* grave. *Hec.* I. 2. 50. vide Notas. Id vero ne *utiquam* honeſtum eſſe arbitror. *Hec.* III. 3. 43. vide Notas.

UTOR.

Uſum pro ſuis. *And.* Prol. 14. Nihil circum itione *uſus* es. *And.* I. 2. 31. vide Notas. Solae *utuntur* his Reginae. *Eun.* I. 2. 88. Facili me *utetur* patre. *Heaut.* II. 1. 5. Scio te non eſſe *uſum* antehac amicitia mea. *Adelph.* II. 3. 42. Mea, quae praeter ſpem evenere, *utantur* ſine. *Adelph.* V. 3. 29. Huic aliquid paulum prae manu dederis, unde *utatur*. *Adelph.* V. 9. 24. Eodem ut iure *uti* ſenem liceat, quo iure ſum *uſus* adoleſcentior. Vetere in nova coepi *uti* conſuetudine. *Hec.* Alt. Prol. 2. 3. & 29. Alias ut *uti* poſſim cauſa hac integra. *Hec.* I. 2. 5. Ne ſimili *utamur* fortuna atque *uſi* ſumus. *Phorm.* Prol. 32. Sciſti *uti* foro. *Phorm.* I. 2. 29. Sic ſum: ſi placeo, *utere*. *Phorm.* III. 2. 42. Duplici ſpe *utier*. *Phorm.* IV. 2. 13.

UTRUM.

Utrum praedicemne an taceam? *Eun.* IV. 4. 53. *Utrum* ſtudione id ſibi habet, an laudi putat fore? *Adelph.* III. 3. 28. *Utrum* ſtultitia facere ego hunc an malitia dicam. *Phorm.* IV. 3. 54.

UXOR.

Sive iſta *uxor* ſive amicaſt, gravida e Pamphilo eſt. *And.* I. 3. 11. *Uxor* tibi ducendaſt. *And.* I. 5. 19. Quam ego animo egregie caram pro *uxore* habuerim. *And.* I. 5. 38. Erus, quantum audio, *uxore* excidit. *And.* II. 5. 12. Domus, *uxor*, liberi inventi. *And.* V. 3. 20. Amicam ut habeas prope iam in *uxoris* loco. *Heaut.* I. 1. 52. Prope iam ut pro *uxore* haberet. *Heaut.* I. 1. 46. *Uxorem* numquam habui. *Uxorem* duxit. *Adelph.* I. 1. 19. & 21. *Uxor* ſine dote veniet. *Adelph.* IV. 7. 21. Cur non domum *uxorem* accerſis? *Adelph.* V. 7. 6. *Uxorem* deducit domum. *Hec.* I. 2. 60. Quid mulieris *uxorem* habes? Reduc *uxorem*. *Hec.* IV. 4. 24. & 34. Quod habes, ita ut voluiſti, *uxorem* ſine mala fama palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas. Nullam mihi malim, quam iſtanc *uxorem* dari. *Phorm.* IV. 3. 53. Duaſne is *uxores*? *Phorm.* V. 2. 27. vide Notas.

UXORIUS.

Abhorrenti ab re *uxoria*. *And.* V. 1. 10.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBRI QUINQUE.

PUBLII SYRI

ET ALIORUM VETERUM

SENTENTIAE.

RECENSUIT ET NOTAS ADDIDIT

RICHARDUS BENTLEIUS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

GULIELMUS AUGUSTUS GEORGII WALLIÆ PRINCIPIS F.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO

CELSISSIMO PRINCIPI

GULIELMO AUGUSTO,

GEORGII Walliae Principis

FILIO MINORI;

GEORGII

MAGNAE BRITANNIAE FRANC. ET HIB. REGIS

NEPOTI;

GENEROSA HEROICAQUE INDOLE PUERO,

VULTU VENUSTATIS MAJESTATISQUE MEDIO;

AMORI AC DELICIIS GENTIS BRITANNICAE;

Novam hanc PHAEDRI ac PUBLII Editionem

Votis Ominibusque Faustis

dat dicat nuncupat

Richardus Bentleius.

* 2

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI SALUTEM.

QUOD Phaedri fabulas & Publii Syri Sententias huic Terentii Editioni ſubjunxerim, ea partim cauſa erat, quod hi ſoli praeter Plautum & fragmenta quaedam aliorum nunc extent, qui eadem qua Terentius Licentia in Senariis ſint uſi; partim quod hi tres pari conditione Liberti & Peregrini, in non ita diſſimili argumento, Comoediis Mimis & Apologis, omnia Italorum ingenia facile ſuperaverint; partim quod poſt egregias plurimorum operas adhuc incurata reſtarent non pauca ab indoctis Librariis inflicta vulnera, quibus ipſe mihi videbar poſſe medicari. Phaedrum ſane quod attinet; duo tantum, ut credibile eſt, hodie ſuperſunt ejus operis Exemplaria, mutila illa & ex eodem Apographo deſcripta, tam negligenter ac vitioſe, ut verſiculorum numerum mendorum copia videatur excedere. Ceterum quae in Notulis noſtris ex iſtis Exemplaribus lectiones producuntur, eae celeberrimorum virorum, *Pithoei*, *Rigaltii*, *Gudii*, *Heinſii*que, qui aut Membranas ambas aut earum alteram verſaverunt, fide conſtant. Notae autem ad luculentam illam doctiſſimi amiciſſimique *Petri Burmanni* Editionem exactae ſunt, quae A. D. MDCCXVIII cum integris multorum Commentariis bonae frugis pleniſſimis prodiit. Ubicumque igitur ab illius Textu noſter diverſus abit; ea de re Lector in Notis admonitus utramque ſub uno conſpectu editionem habebit. Porro in emendationibus noſtris proponendis, Brevitatis laudem, qua Phaedrus ipſe tantopere ſe effert, ſtudio ſectati ſumus: contenti fere rationem correctionis uno verbo indicaſſe; nonnumquam ne uno quidem; ſtudioſis, qui poſt me mea probabunt, eam provinciam relinquens. Publianae autem Sententiae in pleriſque Manuſcriptis quaſi *Senecae* feruntur. Quattuor codices nos ipſi verſavimus in Bibliothecis, Cottoniana & Collegiorum apud nos Trinitatis, Caii, & Sidneii. Quintum in Bibliotheca Leidenſi conſuluit eruditiſſimus Juvenis, qui ad avitam laudem ſtrenue feſtinat, *Abrahamus Gronovius*. Ceterum, etiam in Scriptis Codicibus, ſecundum Alphabeti ordinem Sententiae collocantur: quae in Gruteri Editione, neſcio unde prolatae, ſunt numero octingentae & plus quinquaginta: quarum pars major neque in Codicibus noſtris comparent, neque quicquam Publiani coloris ſaporiſve in ſe habent. Eas nos, ut vel lectu indignas, ab Editione hac ejecimus: quae vero acumine ſe ſuo ac Venere & Metri concinnitate commendant, Lectori hic exhibemus.

TESTIMONIA DE PHAEDRO.

MARTIALIS, Epigram. III, 20.

DIC, Muſa, quid agat Canius meus Rufus:
Utrumne chartis tradat ille victuris
Legenda temporum acta Claudianorum?
An quae Neroni falſus adſtruit Scriptor?
* *An aemulatur improbi jocos* PHAEDRI?
Laſcivus Elegis, an ſeverus Herois,
An in Cothurnis horridus Sophocleis? &c.

AVIENUS, Praefatione ad Fabulas Aeſopias.

HUJUS materiae ducem nobis Aeſopum *noveris: — quas Fabulas Graecis Iambis* Babrias *repetens in duo volumina coartavit*: PHAEDRUS *etiam partem aliquam Quinque in libellos reſolvit.*

* Ad Phaedrum noſtrum & ad has ipſas Fabulas Martialem hic reſpicere, vel inde contra nonnullorum ſententiam conſtabit; quod *Jocos* appellet. Sic enim de his libellis ipſe Phaedrus.

Prol. 1. *Fictis* jocari *nos meminerit fabulis.*
Prol. 2. *Quicumque fuerit ergo narrandus* jocus.
Prol. 3. *Calumniamque fictis eluſit* Jocis.
Prol. 4. Joculare *hoc tibi videtur: & ſane rei*
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
IV, 6. *Et hoc* Jocorum *legere faſtidis genus.*

Improbum autem cur Phaedrum vocet, facile is intelliget, qui fabulas III, 3 de Aeſopo & Ruſtico; IV, 13 & 14 de Prometheo; IV, 17 de Canum legatis legerit: quales fortaſſe plures ab Auctore ſcriptae ſunt, ſed a Librariis Chriſtianis rejectae.

TESTI-

TESTIMONIA DE PUBLIO SYRO.

SENECA pater Controv. VII. c. 3.

MEMINI nos quum loqueremur de hoc genere ſententiarum, quo jam infecta erant adoleſcentulorum omnium ingenia, queri de Publio, quaſi jam ille hanc inſaniam introduxiſſet. Caſſius Severus, ſummus Publii amator, aiebat, non illius hoc vitium eſſe, ſed illorum, qui illum ex parte, qua tranſire deberent, imitarentur; tranſirent quae apud eum melius eſſent dicta, quam apud quemquam Comicum Tragicumque aut Romanum aut Graecum: ut illum verſum, quo aiebat unum verſum inveniri non poſſe meliorem:

Tam deeſt avaro quod habet, quam quod non habet.

& illud de eadem re dictum:

Deſunt luxuriae multa, avaritiae omnia.

& illos verſus, qui huic quoque Ter abdicato poſſent convenire:

O vita miſero longa, felici brevis.

Et plurimos deinceps verſus referebat Publii diſertiſſimos.

SENECA filius Epiſt. VIII.

QUANTUM diſertiſſimorum verſuum inter Mimos jacet? Quam multa Publii non excalceatis ſed cothurnatis dicenda ſunt? Unum ejus verſum, qui ad Philoſophiam pertinet, & ad hanc partem, quae modo fuit in manibus, referam, quo negat fortuita in noſtris habendâ,

Alienum eſt omne quicquid optando venit.

Rurſus de Tranquill. animi.

PUBLIUS Tragicis Comicisque vehementior ingeniis, quoties Mimicas ineptias, & verba ad ſummam caveam ſpectantia reliquit, inter multa alia cothurno, non tantum ſipario fortiora, & hoc ait,

Cuivis poteſt accidere quod cuiquam poteſt.

Hoc ſi quis in medullas demiſerit, & omnia aliena mala, quorum ingens quotidie copia eſt, ſic aſpexerit, tamquam illis liberum & ad ſe iter ſit, multo ante ſe armabit quam petatur.

VIDE plura apud A. Gellium VIII, 14. Macrobium Saturnal. II, 2 & 7. Johannem Sareſberienſem VIII, 14; qui *Publium Clodium Syrum* eum nominat: ut Libertus fuerit alicujus ex gente Clodia.

INDEX

Digitized by Google

INDEX FABULARUM.

AEſopus ad Garrulum 3, 19
Aeſopus ludens 3, 14
Aeſopus & petulans 3, 5
Aeſopus & ruſticus 3, 3
Anus ad amphoram 3, 1
Anus diligens virum aetatis mediae, item Puella 2, 2
Apes & fuci, veſpa judice 3, 13
Aquila, cornix, & teſtudo 2, 6
Aquila, felis, & aper 2, 4
Arbores in Deorum tutela 3, 17
Aſinus ad ſenem paſtorem 1, 15
Aſinus & Galli 3, 20
Aſinus & leo venantes 1, 11
Aſinus irridens aprum 1, 29

Caeſar Tiberius ad atrienſem 2, 5
Calvus & muſca 5, 3
Calvi duo 5, 6
Canes famelici 1, 20
Canes & corcodilus 1, 25
Canis ad agnum 3, 15
Canis & lupus 3, 7
Canis & venator 5, 10
Canis fidelis 1, 23
Canis per fluvium carnem ſerens 1, 4
Canis parturiens 1, 19
Canis & theſaurus, & vulturius 1, 27
Canum legati ad Jovem 4, 17
Capellae & hirci 4, 15
Cervus ad fontem 1, 12
Cervus & ovis 1, 16
Cervus & boves 2, 8
Cicada & noctua 3, 16

Demetrius & Menander 5, 1

Equus & aper 4, 3
Eunuchus ad improbum 3, 11

Formica & muſca 4, 23
Frater & ſoror 3, 8
Fur aram compilans 4, 10

Gallus ad margaritam 3, 12
Graculus ſuperbus & pavo 1, 3
Gubernator & nautae 4, 16

Hercules & Plutus 4, 11
Homo & aſinus 5, 4
Homo & canis 2, 9
Homo & colubra 4, 18

Leo & praedator 2, 1
Leo regnans 4, 12
Leo ſenex, aper, taurus & aſinus 1, 21
Lupus & agnus 1, 1
Lupus & gruis 1, 8
Lupus & vulpes, judice ſimio 1, 10

Medicus ex ſutore. 1, 14
Miluus & columbae 1, 31
Mons parturiens 4, 22
Muli & latrones 2, 7
Mulier parturiens 1, 18
Muſca & mula 3, 6
Muſtela & homo 1, 22
Muſtela & mures 4, 1
Muſtelarum & murium pugna 4, 5

Occaſio depicta 5, 8
Ovis, canis & lupus 1, 17

Panthera & paſtores 3, 2
Paſſer & lepus 1, 9
Pavo ad Junonem 3, 18
Perae vitiorum duae 4, 9
Princeps tibicen 5, 7
Prometheus 4, 14

Rana & bos 1, 24.
Ranae ad ſolem 1, 6
Ranae metuentes taurorum praelia 1, 30
Ranae regem petentes 1, 2

Scurra & ruſticus 5, 5
Simii caput 3, 4
Simonides a diis ſervatus 4, 24
Simonidis naufragium 4, 21
Socrates ad amicos 3, 9

Taurus & vitulus 5, 9

Vacca, capella, ovis & leo 1, 5
Viatores & latro 5, 2
Vipera & lima 4, 7
Vulpes & aquila 1, 28
Vulpes & ciconia 1, 26
Vulpes & corvus 1, 13
Vulpes & draco 4, 19
Vulpes & hircus 4, 8
Vulpes & uva 4, 2
Vulpes ad perſonam tragicam 1, 7

PHAE-

Phaedri Augusti Liberti

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER I.

Prologus.

AESO'PUS auctor quám materiam répperit,
Hanc égo poliui uérſibus ſenáriis.
Duplex libelli dós eſt; quod riſúm mouet,
Et quód prudenti uitam conſilió monet.
Calúmniari sí quis autem uóluerit,
Quod et árbores loquantur, non tantúm ferae:
Fíctis iocari nós meminerit fabulis.

Fab. I.

Lupus & Agnus.

AD riuum eundem lúpus et agnus uénerant,
Siti compulſi: ſúperior ſtabat lupus,
Longéque inferior ágnus: tunc fame ímproba
Latro incitatus iúrgii cauſam intulit.
Cur, ínquit, turbuléntam mihi feciſti aquam,

Obſtáns

Prol.

6. *Quod arbores loquantur, non tantum ferae.* Repone,

Quod & arbores loquantur, non tantum ferae. hoc eſt, *Etiam arbores.*

I.

Tunc face improba
3. *Latro incitatus jurgii cauſam intulit.*

Ex ſcriptis codicibus unus *Fauce*, alter *Face.* Neutrum placet. Cum enim *Incitatus* dixeris, intelligas oportet *affectu aliquo vel appetitu.* Recte, opinor, Rittershuſius,

Tunc fame *improba*
Latro incitatus.

Virgil. Aen. 11. *Inde* lupi *ceu*
Raptores atra in nebula, quos improba ventris
Exegit caecos rabies.

5. *Cur, inquit, turbulentam feciſti mihi*
Iſtam bibenti?

Libri ſcripti & editiones principes,

Cur, inquit, turbulentam mibi feciſti aquam
Iſtam bibenti?

Qui *Aquam* hinc ejecerunt, ſubintelligi eam

A

com-

Obſtáns bibenti? Lániger contrá timens;
Qui póſſum, quaeſo, facere quod quereris, Lupe?
A té decurrit ád meos hauſtús liquor.
Repúlſus ille uéritatis uiribus,
Ante hós ſex menſes mále, ait, dixiſti mihi.
Reſpóndet agnus, 'Equidem natus nón eram.
Pater hércle tum tuus, ínquit, maledixit mihi:
Atque ita correptum mactat iniuſtá nece.
Haec própter illos ſcripta eſt homines fábula,
Qui fictis cauſis innocentes ópprimunt.

FAB. II.

Ranae Regem petentes.

ATHENAE cum florérent aequis légibus;
Procáx libertas ciuitatem miſcuit,
Frenúmque ſoluit priſtinum licéntia.
Hic cónſpiratis factionum pártibus,
Arcém tyrannus óccupat Piſiſtratus.
Cum triſtem ſeruitútem flerent 'Attici,
(Non quia crudelis ílle; ſed quoniám graue
Omne inſuëtis ónus) et coepiſſent queri;
Aeſópus talem túm fabellam réttulit.

Ranaé,

commode poſſe exiſtimabant. Atqui poſt *Rivum eundem*, dixiſſet opinor Phaedrus *Turbulentum iſtum*. Sed nec *Iſtum* neque *Iſtam*, ut ſit δεικτικὸν, locum hic habet; cum agnus *longe* inferior ſtaret. Repone;

Cur, inquit, turbulentam mihi feciſti aquam,
Obſtans *bibenti*?

Sic Graecus Neveleti Fab. 232. Ἠτιάσατο αὐτὸν, ὡς θολοῦντα τὸ ὕδωρ, καὶ πίνειν αὐτὸν μὴ ἐῶντα: *Incuſavit agnum, quaſi aquam turbulentam faceret, & bibere eum non ſineret.*

7. *Qui poſſum, quaeſo, facere quod querere, Lupe*? Pro *Querere* libri ſcripti *Queris*. Repone, ut numeri molliores incedant,

Qui poſſum, quaeſo, facere quod quereris, *Lupe*?

11. *Reſpondit agnus*. Lege, ut verba hic cetera praeſenti tempore, *Reſpondet agnus*.

12. *Pater hercule tuus, inquit, male dixit mihi. Hercule* verſus gratia repoſuit Rigaltius: nam codices *Hercle*. Lege,

Pater hercle tum tuus, inquit, maledixit mihi.
Tũ abſorptum eſt a ſyllaba ſequente.

13. *Lacerat injuſta nece*, male Latine hoc dicitur. Lege *Mactat*, immolat. Noſter IV, 5. *Mures immolates avidis dentibus*.

II.

14. *Miſſum quod ſubite vadi*
Motu ſonoque. Quo miſſum eſt? cur hoc tacetur? Codex alter, *Vadis*. Recte. *Miſſum vadis*; ut Horat.

Jam ſatis terris *nivis atque dirae*
Grandinis miſit *pater*.

16. *Hoc merſum limo cum jaceret diutius.* Quomodo *mergi* potuit lignum aqua levius?

aut

Digitized by Google

Ranaé, uagantes liberis palúdibus,
Clamóre magno régem petiere á Ioue,
Qui diſſolutos móres ui compéſceret.
Patér Deorum riſit, atque illís dedit
Paruúm tigillum; miſſum quod ſubitó uadis,
Motú ſonoque térruit pauidúm genus.
Immérſae limo cúm laterent diutius;
Forte úna tacite prófert e ſtagnó caput,
Et éxplorato rége cunctas éuocat.
Illaé, timore poſito, certatim ádnatant;
Lignúmque ſupra túrba petulans inſilit:
Quod cum inquinaſſent ómni contumélia,
Aliúm rogatum regem miſere ád Iouem;
Inútilis quoniam eſſet, qui fuerát datus.
Tum miſit illis hy'drum, qui dente áſpero
Corripere coepit ſingulas: fruſtrá necem
Fugitánt inertes; uócem praecludit metus.
Furtim ígitur dant Mercúrio mandata ád Iouem,
Adflictis ut ſuccúrrat. Tunc contrá Deus,
Quia nóluiſtis uéſtrum ferre, inquit, bonum;
Malúm perferte. Uós quoque, o ciues, ait,
Hoc ſúſtinete, maius ne ueniát malum.

aut ſi ſemel limo merſum eſt, cur non ibi permanſit? aut cur rana exploratrix *e ſtagno caput profert*, ſi rex in fundo videndus eſſet? Repone,

Immerſae *limo cum* laterent *diutius*.

De Ranis haec accipienda, non de *Tigno*. Et ſic olim legit Scriptor a Nilantio editus, qui Phaedri ſcrinia compilavit, Fab. XXXI. *Jupiter dedit eis Tigillum, quod ſubito miſſum levi motu ſonoque terruit pavidum genus.* Merſae limo cum laterent diutius; *forte una tacite profert amne caput.* Et ſic Graecus Noveleti Fab. 170. *Ξύλον εἰς τὴν λίμνην καθῆκε, καὶ οἱ Βάτραχοι πρῶτον καταπλαγέντες τὸν ψόφον, εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης ἔδυσαν: Lignum in paludem demiſit, & Ranae primum ſonitu territae*, in profunda paludis ſe abdiderunt.

20. *Tignumque ſupra turba petulans inſilit.* *Tignum* ex conjectura dederunt Gudius atque Heinſius; quia paulo ante *Tigillum* dicitur, At codex uterque *Lignum*. Recte. Rex ille, tot modis ſpretus contemptus, etiam vocabulo ut *Ligneus* faſtiditur. *Tignum* vero majeſtatis quid habet, prae illo altero *Parvum tigillum*. Graecus hic *ξύλον*, *lignum*.

22. *Alium rogantes regem miſere ad Jovem.* Si ranae ipſae *rogaſſent regem*, ſive (ut v. 11.) *clamore regem petiſſent*, quid opus erat, ut ad Jovem *mitterent* legatos? Repone,

Alium rogatum *regem miſere ad Jovem:* hoc eſt, miſere qui rogarent alium regem. Ita infra IV, 17. *Canes miſere ad Jovem*. oratum &c.

FAB. III.

Graculus ſuperbus & Pavo.

NE glóriari libeat alienis bonis,
Suó quin potius habitu uitam dégere,
Aeſópus nobis hóc exemplum pródidit.
Tuméns inani Graculus ſupérbia
Pennas, pauoni quae deciderant, ſúſtulit,
Seque éxornauit: deinde contemnéns ſuos
Immiſcet ſe formóſo pauoniúm gregi.
Illi impudenti pénnas eripiúnt aui,
Fugántque roſtris. Mále mulcatus Gráculus
Redire moerens coépit ad propriúm genus:
A quó repulſus triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis, quós prius deſpéxerat:
Conténtus noſtris si fuiſſes ſédibus,
Et, quód natura déderat, uoluiſſés pati;
Nec illam expertus éſſes contuméliam,
Nec hanc repulſam túa ſentiret calamitas.

FAB. IV.

Canis per fluuium carnem ferens.

AMITTIT merito próprium, qui alienum ádpetit.
Canis per flumen cárnem dum ferrét natans,
Lym-

III.

2. *Suoque potius habitu vitam degere.* Illud *Que* perinde hic fuerit ac *Sed*, *At*, *Verum.* Recte Meurſius,

Suo quin *potius habitu vitam degere.*

Terent. Adel. II, 2, 14.

Verum ego numquam tam aſtutus fui,
Quin *quicquid poſſem mallem auferre* potius *in praeſentia.*

Haec ſcripſeram; cum in Nilantiano Scriptore animadverti Fab. XXVI. *Ne libeat gloriari bonis alienis*; ſuis quin potius *vivere malle.*

7. *Formoſo ſe pavonum immiſcuit gregi.* Hoc a Gudio eſt, numeris non admodum venuſtis. Scripti hoc ordine verba exhibent; *Immiſcuit ſe formoſo pavonum gregi.* Et auctor Nilantianus, *Contemnens ſuos miſcuit ſe formoſo pavonum gregi.* Repone,

Immiſcet *ſe formoſo pavonum gregi.*

Immiſcet tempore praeſenti; ut mox *Eripiunt*, *Fugant.*

IV.

4. *Aliamque praedam ab alio ferri putans.* Repone, quod & verſus & ſententia poſtulant,

Aliamque praedam ab alio cane *ferri putans.*

7. *Nec quem petebat adeo potuit adtingere.* Numeri hic contra metrum peccant. Recte Urſinus, qui ſic repoſuit,

Nec quem petebat potuit adeo *adtingere.*

7. *Ego*

Lymphárum in ſpeculo uidit ſimulacrúm ſuum:
Áliamque praedam ab álio cane ferri putans,
Erípere uoluit: uérum decepta áuiditas
Et quém tenebat óre dimisit cibum;
Nec quém petebat pótuit adeo adtingere.

F A B. V.

Vacca & Capella & Ovis & Leo.

NUMQUAM éſt fidelis cúm potente ſócietas:
Teſtátur haec fabélla propoſitúm meum.
Uacca ét Capella et pátiens Ouis iniúriae
Socii fuere cúm Leone in ſaltibus.
Hi cúm cepiſſent céruum uaſti córporis,
Sic éſt locutus pártibus factis Leo:
Ego primam tollo nómine hoc, quia ſúm Leo:
Secúndam, quia ſum fórtis, tribuetis mihi:
Tum quia plus ualeo, mé ſequetur tértia:
Male accipietur, si quis quartam tétigerit.
Sic tótam praedam ſóla improbitas ábſtulit.

F A B. VI.

Ranae ad ſolem.

UICINI ut Furis célebres uidit núptias
Aeſópus, ſic continuo narrare íncipit:

Uxó-

V.

7. *Ego primam tollo, nominor quia leo.* Sic & Nilantii liber,

Ego primam tollo partem, quia nominor leo. Verſus claudicat: *Quia* enim ubique poſteriorem corripit. Piget autem referre febriculoſas aliorum conjecturas. Neminemne ſenſiſſe, illud *nominor* in mendo cubare? Non eo ceteris feris excellit, quod *nominetur*, ſed quod *ſit* Leo: ut ne addam, quod non ubique gentium ſic nominetur. Repone,

Ego primam tollo nomine hoc, *quia* ſum *leo.*

Hoc nomine, eo nomine, quo nomine paſſim obvia ſunt? id eſt, *Hac cauſa, hoc jure* &c. Cum autem *nomine hoc* ſemel immutatum eſſet in *Nominor*; conſequens plane erat, ut *Sum* ex verſu expungeretur.

10. *Malo adficietur, ſiquis quartam tetigerit.* *Malo adfici* fruſtra opinor quaeras apud bonos auctores. Repone,

Male accipietur, *ſiquis quartam tetigerit.* hoc eſt, *male mulcabitur.* Nihil vulgatius.

VI.

1. *Vicini furis celebres vidit nuptias*
Aeſopus, & continuo narrare incipit.

Ita quidem Librarii; ſed Auctor, niſi fallor, hoc modo,

Vicini ut *furis celebres vidit nuptias*
Aeſopus, ſic *continuo narrare incipit.*

Sic narrare, ut Lib. IV, 3. *Sic eſt locutus.* IV, 17.

Uxórem quondam ſól cum uellet dúcere,
Clamórem Ranae ſúſtulere ad sídera.
Conuício permótus quaerit Iúppiter
Cauſam querelae. Quaédam tum ſtagni íncola,
Nunc, ínquit, omnes únus exurit lacus,
Cogitque miſeras árida ſede émori:
Quidnám futurum eſt, sí crearit liberos?

FAB. VII.

Vulpes ad Perſonam tragicam.

PERSO'NAM tragicam fórte ut Uulpes uíderat;
O quanta ſpecies, ínquit, cerebrum nón habes.
Hoc íllis dictum eſt, quíbus honorem et glóriam
Fortúna tribuit, ſenſum communem ábſtulit.

FAB. VIII.

Lupus & Gruis.

QUI prétium meriti ab ímprobis desíderat,
Bis péccat: primum quóniam indignos ádiuuat;
Impúne abire deínde quia iam nón poteſt.
Os deuoratum faúce cum haererét Lupo;
Magnó dolore uíctus coepit síngulos
Inlícere pretio, ut íllud extraherént malum.
Tandém perſuaſa eſt iúreiurandó Gruis:
Gulaéque credens cólli longitúdinem,
Perículoſam fécit medicinám Lupo.

A

IV, 17. *Sic locutus traditur.* Cum ſemel excidiſſet *Ut*, quod in his Fabulis ſaepe eveniſſe comperies, pro *Sic* neceſſario ſubſtituebant *Et*.

3. *Uxorem quondam Solem velle ducere.*
Reponendum erat ex Manuſcripto altero:
Uxorem quondam Sol cum vellet *ducere.*
ut infra XI.
Venari aſello comite cum vellet *Leo.*
Niſi hoc fiat, dicendum erit *Ranas ſuſtuliſſe*, non *Ranae ſuſtulere*; & ſic in ſequentibus.

VII.

1. *Perſonam tragicam forte Vulpes viderat:*
O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet.
Vides, opinor, arenam ſine calce, & ſcopas diſſolutas. Pro caemento ac vinculo addo *Ut*, & ſic repone,
Perſonam tragicam forte ut *Vulpes viderat,*
O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habes.

VIII.

4. *Os devoratum fauce cum haereret Lupi,*
Magno dolore victus coepit ſingulos.
In hac lectione deeſt ad conſtructionem *Is*, vel *Ille*. Repone,
Os devoratum fauce cui *haerebat*, Lupus:

vel

A quó cum pactum flágitaret praémium:
Ingráta es, inquit, óre quae e noſtró caput
Incólume abſtuleris, ét mercedem póſtules.

F a b. IX.

Paſſer & Lepus.

SIBI nón cauere et áliis conſiliúm dare,
Stultum éſſe paucis óſtendamus uérſibus.
Oppréſſum ab Aquila ac flétus edentém graues
Leporem óbiurgabat Paſſer: Ubi pernicitas
Nota, ínquit, illa eſt? quíd ita ceſſarúnt pedes?
Dum lóquitur, ipſum Accipiter necopinúm rapit,
Queſtúque uano clamitantem intérficit.
Lepús ſemanimis mórtis in ſolátio:
Qui módo ſecurus nóſtra inridebás mala,
Simili querela fáta deplorás tua.

F a b. X.

Lupus & Vulpes, judice Simio.

QUICU'MQUE turpi fraúde ſemel innótuit,
Etiamſi uerum dicit, amittit fidem.
Hoc átteſtatur bréuis Aeſopi fábula.
Lupus árguebat Uúlpem furti crimine:
Negabat illa ſe éſſe culpae huic próximam:
Tunc iúdex inter illos ſedit Simius.
Utérque cauſam cúm perorаſſént ſuam,

Dixiſſe

vel potius,
Os devoratum fauce cum haereret Lupo.

10. *Pro quo cum pactum flagitaret praemium.* Codex unus & Editio princeps, *Pro quo cum facto.* Gudius ex altero codice, qui *Factum* habet, recte emendavit *Pactum.* Reſtabat aliud, quod corrigi oportuit; ſi enim *Pro* hic admittitur, utique reponendum erit *Pro qua*, ſcilicet *Medicina.* Verum aliud quid ab Auctore eſt,

A quo *cum pactum flagitaret praemium.*

A quo nempe *Lupo.* Utramque emendationem *A quo* & *Pactum* agnoſcit & firmat Nilantii liber Fab. LXIV.

11. *Ore quae noſtro caput.* Reponendum erat,
Ore quae e noſtro caput.

IX.

3. *Oppreſſum ab Aquila, fletus edentem graves.* Hiantem ſententiam ſic adjuva:
Oppreſſum ab Aquila ac *fletus edentem graves.*

X.

5. *Negabat illa ſe eſſe culpae proximam.* Excidit vox, quae reponenda eſt,
Negabat illa ſe eſſe culpae huic *proximam.*

8. *Dixiſſe*

Dixiſſe hanc fertur Simius ſenténtiam:
Tu nón uideris pérdidiſſe, quód petis:
Te credo ſurripuiſſe, quod pulchré negas.

F A B. XI.

Aſinus & Leo venantes.

UIRTU'TIS expers, uérbis iactans Glória
Ignótos fallit, nótis eſt deríſui.
Uenári Aſello cómite cum uellét Leo,
Contéxit illum frútice; et admonuit ſimul,
Ut inſuëta uóce terrerét feras:
Fugiéntes ipſe exciperet. Hic auritulus
Clamórem ſubito tótis tollit uiribus,
Nouóque turbat béſtias miráculo:
Quae dúm pauentes éxitus notós petunt,
Leónis adfligúntur horrendo impetu.
Qui, póſtquam caede feſſus eſt, Aſinum éuocat;
Iubétque uocem prémere: tunc ille ínſolens,
Qualis uidetur ópera tibi uocis meae?
Insignis, inquit; sic ut, niſi noſſém tuum
Animúm genuſque, simili fugiſſem metu.

F A B. XII.

Cervus ad Fontem.

LAUDA'TIS utilióra quae contémpſeris
Saepe ínueniri, téſtis haec narrátio eſt.

Ad

8. *Dixiſſe fertur ſimius ſententiam.* Iterum eandem vocem repone:
Dixiſſe hanc *fertur ſimius ſententiam.*

XI.

1. *Virtutis expers, verbis jactans gloriam.* Quid ſodes eſt *Jactare gloriam verbis?* an glorioſa ac magnifica verba? Dederat Auctor:
Virtutis expers, verbis jactans Gloria
Ignotos fallit, notis eſt deriſui,
Sic ſupra IV. *Verum decepta* aviditas
Et quem tenebat ore demiſit cibum. & 13.
Tum demum ingemuit corvi deceptus ſtupor.
& 22. *ſervit* utilitas *ſibi,*
Et meritum inane jactat imprudentibus.

XII.

2. *Saepe inveniri, haec exerit narratio.* Quid hic loci habet *Exerit?* Reponendum erat ex codice altero:
Saepe inveniri, teſtis haec *narratio eſt.*
ut ſupra X.
Hoc adteſtatur brevis Aeſopi fabula.

14. *Ut illa mihi profuerint, quae deſpexeram.* Melior eſt alterius codicis lectio,
Utilia *mihi* quam *fuerint, quae deſpexeram.*

2. *Serae*

Digitized by Google

Ad fóntem Ceruus, cúm bibiſſet, réſtitit;
Et in liquore uidit effigiém ſuam.
Ibi dúm ramoſa mirans laudat córnua,
Crurúmque nimiam ténuitatem uituperat;
Uenántum ſubito uócibus contérritus
Per cámpum fugere coépit, et curſú leui
Canés eluſit. Silua tum excepit ferum:
In quá retentis impeditus córnibus,
Lacerári coepit mórſibus ſaeuis canum.
Tunc móriens uocem hanc édidiſſe dicitur:
O me infelicem, quí nunc demum intélligo,
Utília mihi quam fúerint, quae deſpéxeram;
Et, quaé laudaram, quantum luctus hábuerint.

FAB. XIII.

Vulpes & Corvus.

QUI ſé laudari gaúdent uerbis ſúbdolis,
Feré dant poenas túrpi poeniténtia.
Cum dé feneſtra córuus raptum cáſeum
Comé ſſe uellet, célſa reſidens árbore;
Hunc uidit Uulpes, deinde ſic coepit loqui:
O quí tuarum, córue, pennarum éſt nitor!
Quantúm decoris córpore et uultú geris!
Si uócem haberes, núlla prior alés foret.
At ílle, dum etiam uócem uult oſténdere,
Emíſit ore cáſeum; quem céleriter
Dolóſa uulpes áuidis rapuit déntibus.

Tum

XIII.

2. *Serae dant poenas turpes poenitentiae.* Sic codex unus: ſed perperam. *Poena* enim poenitentiae, ut *Poena ſceleris, maleficii, ſtultitiae, temeritatis* &c. eſſet Poena ob pravam poenitentiam; cujus ſcilicet poenitentiae poſtea poeniteret. Qui tamen ſenſus ab hoc loco alieniſſimus eſt. Rectius igitur, qui legunt *Sera poenitentia.* Sed adhuc in hac lectione diſplicet *Poenas turpes.* Codex alter, & editio princeps,

Fere dant poenas turpi poenitentia.

Recte, ſiquid mihi judicii eſt. *Fere*, eſt *Plerumque*; & ſic in ἐπιμυθίοις ſolet Noſter. Infra I, 29:

Plerumque ſtulti riſum dum captant levem.

& III, 16.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque poenas oppetit ſuperbiae.

Quin & Nilantianus ſcriptor veſtigium hujus lectionis ſervat, Fab. xv. *Qui ſe laudari verbis ſubdolis gaudent*, ferunt *poenas turpi poenitentia.*

5. *Hunc vidit vulpes: dehinc ſic occepit loqui.* Elegantior eſt alterius codicis lectio;

Hunc vidit Vulpes: deinde ſic coepit loqui.

9. *At ille ſtultus dum vult vocem oſtendere.* Unde illud *Stultus* huc pedem intulerit, neſcio;

Tum démum ingemuit Córui deceptús ſtupor.
[Hac re probatur, quantum ingenium ualet,
Uirtute et ſemper praeualet ſapientia.]

F A B. XIV.

Ex Sutore Medicus.

MALU'S cum ſutor inopia protérritus,
Medicinam ignoto fácere coepiſſet loco;
Et uenditaret falſo antidotum nómine;
Uerbóſis adquisiuit ſibi famam ſtrophis.
Hic, cúm iaceret mórbo confectús graui
Rex úrbis, eius éxperiendi grátia
Scyphúm popoſcit: fúſa dein ſimuláns aqua
Antidoto miſcere illius ſe tóxicum,
Ebibere iuſſit ipſum, poſito praémio.
Timóre mortis ille tum confeſſus eſt,
Non ártis ulla médicae ſe prudéntia,
Uerúm ſtupore uúlgi factum nóbilem.
Rex áduocata cóncione haec édidit:
Quantae putatis éſſe uos deméntiae;
Qui capita ueſtra nón dubitatis crédere,
Cui

ſcio: certe malum pedem: nam in media fabula anticipat quod in exitu demum comparere debuit. Codex alter ſic locum exhibet, *At ille, dum etiam vult vocem oſtendere latiorem, emiſit ore caſeum.* Voluit, credo, Librarius *Elatiorem.* Sed ſatis eſt, ſi vocem qualemcumque corvus oſtendat; cum antea in fabula tacuerit. Repone:

At ille, dum etiam vocem vult oſtendere,
Emiſit ore caſeum.

Nilantii liber: *Ille dum vult vocem oſtendere latiorem:* illud *Stultus* non habent.

13. *Hac re probatur, quantum ingenium valet,*
Virtute & ſemper praevalet ſapientia.

Verſus ſpurii, nec numeris probis, nec oratione Latina, nec ſententia quicquam ad fabulam pertinente. Qui enim Corvo *Virtus* convenit, ut Vulpi *Sapientia?* an Corvus fortior Vulpe? Quid quod Ἐπιμύθιον in principio Fabulae hic veniat, nec umquam geminetur?

XIV.

1. *Malus cum ſutor inopia deperditus.*

Peſſimum hic habemus Librariorum facinus. Quis enim, cui ullus Latinitatis ſenſus eſt, nedum Phaedrus ſic loquatur, *Inopia deperditus?* Ex verbis tamen, quae continuo ſequuntur, *Ignoto loco*, ſententia eluceſcit: qua ſemel viſa, non difficile erat etiam verba invenire. Et primo quidem in mentem veniebat,

Malus cum ſuter, inopia vertens ſolum,

Niſi enim ſolum vertiſſet fugiſſetque e civitate, qui potuit in *ignoto loco* medicinam profiteri? Sed quia literae nimium quantum a recepta lectione diſtabant; eadem quidem ſententia ſed aliis verbis opus erat: atque illa ſe quaerenti non invita ſed ultro obtulerunt:

Malus cum ſutor inopia proterritus,
Medicinam ignoto facere coepiſſet loco.

Inopia preterritus; plane ut in re eadem Plautus loquitur, Trinummo III, 2.

Atque agrum dederis, nec quicquam hic tibi
ſit, qui vitam colas;

Effugias

Cui cálceandos némo commiſit pedes?
Hoc pértinere uére ad illos dixerim,
Quorúm ſtultitia quaéſtus impudéntiae eſt.

F A B. XV.

Aſinus ad ſenem Paſtorem.

IN principatu cómmutando ciuium
Nil praéter domini nómen mutant paúperes.
Id éſſe uerum párua haec fabella índicat.
Aſellum in prato quidam paſcebat ſenex.
Is, hóſtium clamóre ſubito territus,
Suadébat Aſino fúgere, ne poſſét capi.
At ille lentus: Quaéſo, num binás mihi
Clitéllas impoſitúrum uictorém putas?
Senéx negauit. 'Ergo quid refért mea,
Cui ſéruiam? clitéllas dum portem meas.

F A B. XVI.

Ceruus & Ovis.

FRAUDATOR hominem cúm uocat ſponſum improbum,
Non

Effugias ex urbe inanis, *profugus patriam deſeras:*
Mea opera hinc proterritum *te meaque avaritia autument.*

& Terentius Heaut III, 1.
Primum olim potius quam paterere filium
Commetare ad mulierculam, quae paululo
Tum erat contenta, cuique erant grata omnia,
Proterruiſti *hinc.*

Hoc eſt, *inopia proterruiſti*; prorſus ut ſcena ſequente, *At quaſi te non divitiis*
Abundat, gnatus ejus profugit inopia.

9. *Hoc bibere juſſit ipſum, poſito praemio.*
A codicibus abeſt *Hoc.* Lege,
Ebibere *juſſit ipſum poſito praemio.*
Ebibere eſt totum abſorbere.

X V.

4. *Aſellum in prato timidus paſcebat ſenex.*
Cur obſecro *timidus*? an quia *ſubito hoſtium clamore terrebatur*? quaſi vero *timidus* dicendus erat, qui *unus* & *ſenex* adverſus integram cohortem ſtare non ſuſtineret? Nihil ad fabulam, ſeu ſenex ille *timidus* ſive *audax* fuerit: neque epitheto χαρακτηρίζοντι ullus hic erat locus: Repone,
Aſellum in prato quidam *paſcebat ſenex.*
Quidam ut III, 19. *Quidam e turba garrulus.* & II, 2. *Aetatis mediae quendam.* Error hic ortus, quod Librarii compendia ſectarentur, *Timid'*, *Quid'*. Mox. v. 6. pro *Poſſent* lege *Poſſet.*

X V I.

1. *Fraudator: nomen cum locat ſponſu improbo,*
Non rem expedire, ſed mala videre expetit.
Haec corruptiſſima ſunt; unde ampla conjecturarum ſeges exorta eſt. Codex alter ita exhibet; *Fraudator, homines cum avocat ſponſore improbo.* Nihil veriſimilius doctiſſimi Burmanni emendatione, *Cum vocat ſponſum*, ut Horat. Epiſt. II, 2, 67. *Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta.* Veriſimilis item illa Fred. Gronovii, *Malum dare*, pro *Mala videre.*

Digitized by Google

Non rem éxpedire, ſed malum dare éxpetit:
Ouém rogabat Céruus modium trítici,
Lupó ſponſore. At ílla praemetuéns doli;
Rapere átque abire ſémper adſueuít lupus,
Tu dé conſpectu fúgere ueloci ímpetu:
Ubi uós requiram, cúm dies aduénerit?

Fab. XVII.

Ovis, Canis & Lupus.

SOLE'NT mendaces lúere poenas málefici.
Calúmniator áb oue cum peteret Canis,
Quem cómmodaſſe pánem ſe contenderet;
Lupús citatus téſtis non unúm modo
Debéri dixit, uérum affirmauít decem.
Ouis damnata fálſo teſtimónio,
Quod nón debebat, ſóluit: poſt paucós dies
Forte út iacentem in fóvea conſpexít lupum:
Haéc, inquit, merces fraúdis a ſuperís datur.

Fab. XVIII.

Mulier Parturiens.

NEMO' libenter récolit, qui laesít, locum.
Inſtánte partu múlier actis ménſibus
Humí iacebat, flébiles gemitús ciens.
Uir éſt hortatus, córpus lecto réciperet;

Onús

Horum ſententiae ipſe accedo; atque adeo in textu repono; {*bum,*
Fraudator, hominem cum vocat ſponſum impro-
Non rem expedire, ſed malum dare expetit.

XVII.

8. *Bidens jacentem in fovea proſpexit lupum.* Codex unus *Videns* —— *proſpexit*; alter *Ovis* —— *conſpexit.* Illud *Bidens* ab Heinſio eſt. Cum autem *Ovis* bis veniat, & ſupervacaneum prorſus ſit; tanto deterius eſt *Bidens*, quanto affectatius. Dedit opinor Phaedrus,
Forte ut *jacentem in fovea* conſpexit *lupum.* ut ſupra VII.
Perſonam tragicam forte ut *vulpes* viderat. & III, 8.
Ut ſpeculum in cathedra matris forte inſpexerant.

XVIII.

5. *Onus naturae melius ut deponeret.* Recte Heinſius *Onus maturum*: & piget Gudii, qui illud alterum tuetur.

6. *Minime, inquit, illo poſſe confido loco.* Melior eſt alterius codicis Lectio,
Minime, inquit illa, poſſe confido hoc loco.
Illa mulier *inquit*; alioqui *Vir* potius intelligatur, conſtructione, ſi non ſenſu.

7. Dum

Onús maturum mélius quo depóneret.
Minime, ínquit illa, póſſe confido hóc loco
Malúm finiri, quó conceptum eſt initio.

F A B. XIX.

Canis Parturiens.

HABE'NT inſidias hóminis blanditiaé mali:
Quas út uitemus, uérſus ſubiecti monent.
Canis parturiens cúm rogaſſet álteram,
Ut foétum in eius túgurio depóneret,
Facile impetrauit: dein repoſcenti locum
Precés admonit; témpus exoráns breue,
Dum firmiores póſſet catulos dúcere.
Hoc quóque conſumpto, flágitari ut uálidius
Cubile coepit: Si mihi et turbaé meae
Par, ínquit, eſſe pótueris, cedám loco.

F A B. XX.

Canes Famelici.

STULTU'M conſilium nón modo effectú caret,
Sed ád perniciem quóque mortales déuocat.
Coriúm depreſſum in flúuio uiderúnt Canes:
Id út comeſſe extráctum poſſent fácilius,
Aquám coeperunt bibere: ſed rupti prius
Periére, quam quod pétierant contingerent.

F A B.

XIX.

7. *Dum firmiores poſſet catulos ducere.* Illud *Ducere* magnam interpretibus moleſtiam creat. Sed ſanus eſt locus, Homerus Iliad. P. 135.

Εἱϛήκει ὥς τίς τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν,
Ὧ ῥά τε νήπι' ἄγοντι συναντήσονται ἐν ὕλῃ
Ἄνδρες ἐπακτῆρες.

Ubi νήπι' ἄγοντι eſt verbum verbo *Catulos ducenti.* Idemque eſt Σκυμναγωγεῖν, *Catulos ducere,* ut Παιδαγωγεῖν, Γεροντα γωγεῖν. Euſtathius ad locum: Ἱϛορεῖται, ὅτι λέων ἄῤῥην οὐ σκυμναγωγεῖ.

8. *Flagitare validius Cubile coepit.* Utra quaeſo duarum canum coepit flagitare? ſi ſententiam ſpectas, *Canis tugurii domina*; ſi conſtructionem, *Canis hoſpes.* Repone igitur,

Hoc quoque conſumpto, flagitari ut *validius*
Cubile coepit.

Flagitari, a cane ſcilicet domina.

XX.

5. *Aquam coepere bibere: ſed rupti prius.* Codex alter *Coepere ebibere*; quod viris doctis probari miror. Cum enim *Ebibere* id ſit quod *Totum bibere*: quem hic locum habet *Coepere*? Certe *Ebibere*, non incipientis eſt, ſed perficientis. Nitidior erit verſus, hoc modo:

Aquam coeperunt *bibere.*

Digitized by Google

Fab. XXI.

Leo ſenex, Aper, Taurus, & Aſinus.

QUICU'MQUE amiſit dignitatem priſtinam,
Ignauis etiam iócus eſt in caſú graui.
Confectus annis ét defectus uiribus
Leo cúm iaceret, ſpiritum extremúm trahens;
Aper fulmineis ád eum uenit déntibus,
Et uindicauit ictu ueterem iniúriam:
Infeſtis Taurus móx confodit córnibus
Hoſtile corpus. 'Aſinus, ut uidit ferum
Impúne laedi, calcibus frontem exterit.
At ille exſpirans; Fórtes indigné tuli
Mihi inſultare: té, naturae dédecus,
Quod ferre certe cógor, bis uideór mori.

Fab. XXII.

Muſtela & Homo.

MUSTE'LA ab Homine prénſa cum inſtantém necem
Effúgere uellet; Parce quaeſo, inquit, mihi,
Quae tibi moleſtis múribus purgó domum.
Reſpóndit ille: Faceres ſi cauſá mea;
Gratum éſſet, et dediſſem ueniam ſúpplici:
Nunc quia laboras, út fruaris réliquiis,

Quas

Nilantii liber Fab. II. ex Phaedro, *Aquam coeperunt lambere.* Forte is legerat.

Aquam coeperunt lambere: at rupti prius.
Lambere, λάπτειν; proprie dictum de canibus, vulpibus &c.

XXI.

3. *Defectus annis & deſertus viribus.* De utróque verſus membro litigant Interpretes. Nilantii liber Fab. xvi. *Defectus annis & deſolatus viribus.* Romulus Fab. xiv. *Annoſum leonem, viribus defectum.* Dedit ſine dubio Phaedrus, quod, niſi multum fallor, utroque eſt elegantius:

Confectus annis & defectus viribus.
Confectus annis, aevo, aetate, ſenio, ſenectute paſſim occurrunt; & ſatis frequenter *Defectus robore, viribus.* Lucanus III, 625. *Defectis robore nervis.* Seneca Hippol. 375. *Vadit incerte pede, Jam viribus defecta.*

9. *Calcibus frontem extudit.* Recte MS. alter, *Exterit.*

12. *Quod ferre certe cogor, bis videor mori.* Non placet illud *Certe.* Melius utique dixiſſet, *Quod ſuſtinere cogor*, vel, *Quod ferre inultus cogor.*

XXII.

2. *Effugere vellet: quaeſo, inquit, parcas mihi.* Pro *Parcas* codices habent *Parce* & Nilantii liber, *Roge parce mihi, quia a moleſtis muribus*

purga-

Quas ſúnt roſuri, ſimul et ipſos déuores;
Noli imputare uánum beneficiúm mihi.
Atque ita locutus ímprobam letó dedit.
Hoc ín ſe dictum débent illi agnóſcere,
Quorúm priuata ſéruit utilitás ſibi,
Et méritum inane iáctat imprudéntibus.

Fab. XXIII.

Canis Fidelis.

REPE'NTE liberális, ſtultis grátus eſt;
Rerúm peritis ínritos tendit dolos.
Noctúrnus cum Fur pánem miſiſſét Cani,
Obiécto temptans án cibo poſſét capi;
Heus, ínquit, línguam uís meam praeclúdere,
Ne látrem pro re dómini? multum fálleris.
Namque íſta ſubita mé iubet benígnitas
Uigiláre, facias né mea culpá lucrum.

Fab. XXIV.

Rana rupta & Bos.

INO'PS, potentem dúm uult imitarí, perit.
In práto quondam Rána conſpexit Bouem;
Et, tácta inuidia tántae magnitúdinis,
Rugóſam inflauit péllem: tum natós ſuos

Intér-

purgavi domum. Credo ab Auctore fuiſſe,
Effugere vellet: Parce quaeſo, inquit, mihi.

XXIII.

2. *Verum peritis inritos tendit dolos.* Nec *Verum* in hac diſtinctione, nec in ſententia *Peritis* abſolute poſitum, diſertiſſimo Auctori convenit. Dedit, opinor, ille:

Rerum *peritis inritos tendit dolos.*

Rerum periti, rerum imperiti paſſim occurrunt, ut *Uſu periti.*

4. *An cibo poſſit capi.* Rectius alii *Poſſet.*

5. *Heus ſi, inquit, linguam vis meam praecludere,*
Ne latrem pro re domini, multum falleris.

Illud *Si* ab Heinſio additum eſt: abeſt a manuſcriptis; & merito: ſi diſtinctione ſententiam adjuves:

Heus, inquit, linguam vis meam praecludere,
Ne latrem pro re domini? multum falleris.

Heus, inquit; ut II, 5. *Heus, inquit dominus:* & III, 14.

Heus, inquit, Sapiens; expedi quid fecerim,

XXIV.

1. *In prato quodam rana conſpexit bovem.* Recte acutiſſimus Heinſius, *In prato quondam:* ut I, 6.

Uxorem quondam *ſol cum vellet ducere.*

& I, 28.

Vulpinos catulos aquila quondam *ſuſtulit.*

8. *Quis*

Intérrogauit, án Boue eſſet látior.
Illi negarunt. Rúrſus intendit cutem
Maióre niſu; et ſimili quaeſiuit modo.
[Quis maior eſſet. Illi dixerunt Bouem.]
Nouiſſime indignáta, dum uult uálidius
Inſlare ſeſe, rúpto iacuit córpore.

F A B XXV.

Canis & Corcodilus.

CONSI'LIA qui dant práua cautis hóminibus,
Et perdunt operam, et déridentur túrpiter.
Canés currentes bibere e Nilo flúmine,
A Córcodilis né rapiantur, traditum eſt.
Igitúr cum currens bibere coepiſſét Canis;
Sic Córcodilus: Quá lubet lambe ótio,
[Accede, pota leniter, et noli dolos,]
Noli uereri. At ille; Facerem mehércule,
Niſi éſſe ſcirem cárnis te cupidúm meae.

F A B.

8. *Quis major eſſet. Illi dixerunt bovem.* Tolle hunc verſiculum, utpote ſpurium & κακῦ κόμματος. *Quis major* de duobus, pro *Uter major.* Bis quidem vel ter in tota Latinitate *Quis* ſic accipitur: ſed loca mendi ſuſpecta ſunt. *Illi dixerunt bovem*; pro eo quod alius dixiſſet, *Bos*, ut Horat. Art. Poet. 328. *Poterat dixiſſe Triens? eu!*
Rem poteris ſervare tuam.
Jam vero ſententia ipſa quam ſine nervis, ſine venere? Cum ait Auctor, *Simili modo*; ſatis indicat quid *Rana* quaeſiverit; nec in re manifeſta dubium, quid *Pulli* reſponderint.

10. *Inſlare ſeſe, rupto jacuit corpore.* Nilantii liber Fab. XXXIII. *Noviſſime indignata, dum vult validius inſlare ſeſe, rupta interiit.* Unde fortaſſe eſt reponendum:
Inſlare ſeſe, rupto interiit corpore.
Cauſa varietatis ſcribendi compendium. *Intut, Iacuit.*

XXV.

3. *Canes currentes bibere in Nilo flumine.* Recte Rittershuſius, *E nilo:* ut Aelianus I, 4. de re eadem, Ἐκ τοῦ ποταμοῦ πίνουσιν *E fluvio bibunt*, non ἐν τῷ ποταμῷ. Et Nilantii liber Fab. XXXI. *Canes currendo ex Nilo flumine.* Miror eorum judicium, qui *In nilo* dictum volunt; ut *In patera bibere, in aure, in oſſibus capitum.* Quaſi Nilus non pro poculento, ſed pro poculo acciperetur: quaſi alveus fluvii Nilus diceretur, non aqua in alveo.

6. *Sic corcodilus: quamlibet lambe otio,*
Accede, pota leniter, & noli dolos,
Inquit, vereri. Quis ferre poteſt illud *Inquit* a capite ſententiae tam longe remotum? ſcilicet ita viri docti edolaverunt ſcabra illa & incondita, quae in codicibus extant: *Lambe otio, pota, accede, noli timere ſedulo ait, at noli vereri inquit.* Recte Rigaltius; qui laciniis iſtis exulare juſſis, ſic locum edidit:
Quamlibet lambe otio,
Noli vereri.
Nilantii liber hoc tantum habet: *Dixit ei corcodilus, Quod libet labio tuo, noli vereri.* Ubi vides

Digitized by Google

F a b. XXVI.

Vulpes & Ciconia.

NULLI nocendum; ſi quis uero laéſerit,
Mactandum ſimili uice fabella haec admonet.
Uulpes ad coenam dicitur Cicóniam
Prior inuitaſſe, et illi in patina liquidam
Poſuiſſe ſorbitiónem, quam nulló modo
Guſtare eſuriens pótuerit Cicónia:
Quae uúlpem cum reuocáſſet, intritó cibo
Plenám lagenam póſuit: huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa, tórquet conuiuam fame:
Quae cúm lagenae frúſtra collum lamberet,
Peregrinam sic locútam uolucrem accépimus,
Sua quiſque exempla débet aequo animó pati.

F a b. XXVII.

Canis & Theſaurus & Vulturius.

[*HAEC rés auaris éſſe conueniéns poteſt,*
Et qui húmiles nati dici locupletés ſtudent.]

Hu-

vides *Labio tuo* natum eſſe ex *Lambe etio.* Tu pro *Quamlibet* repone *Qua lubet*, id eſt, *Ubicumque lubet.* Plautus Aul. IV, 4. *Agedum, excutedum pallium: tempta* qua lubet.

XXVI.

1. *Nulli nocendum: ſiquis vero laeſerit,*
Multandum ſimili jure fabella admonet.

Si haec excuſſeris, infra Phaedri elegantiam eſſe facile reperies. Non placet *Multandum*, nec quod Heinſius ſubſtituit *Mulcandum*; neque *ſimili jure* eſt probi ſaporis. Repone,

Mactandum *ſimili* vice *fabella* haec *admonet.*

Sic *Mactare malo, damno, cruciatu, infortunio. Simili vice*, hoc eſt, ſimili poena, injuria. Horat. Carm. I, 28. *Viceſque ſuperbae Te maneant ipſum.* Tacitus Hiſt. IV, 3. *Tanto proclivius eſt injuriae quam beneficio vicem exſolvere. Fabella haec*, ut ſupra V.

Teſtatur haec fabella propoſitum meum.

4. *Prior invitaſſe, & illi in patina liquidam*
Poſuiſſe ſorbitionem.

Hic verborum ordo ab Heinſio eſt; codices enim habent, *Et illi liquidam in patina.* Lucretius quidem primam in *Liquidus* plerumque corripit, nonnumquam producit. Sed non idem jus ſua aetate Phaedro, quod olim Lucretio. Crediderim auctorem ſic dediſſe:

Prior invitaſſe, & liquidam in patina fictili
Poſuiſſe ſorbitionem.

Patinam fictilem ter quaterque habes apud Plinium. Ex *fictili* prodiit *illi.* Sed *Illi* hinc abeſſe debere, probat quod mox ſequitur, *Intrito cibo plenam lagenam poſuit.* Scilicet patinam & lagenam ambabus ſimul fuiſſe poſitas, non hanc illi, huic illam. Nilantii liber: *Et poſuit illi in ſcutella ſorbitiunculam.*

XXVII.

1. *Haec res avaris eſſe conveniens poteſt,*
Et qui humiles nati dici locupletes ſtudent:

Verſus inepti & ſpurii. Quam inficete dictum *Haec res* pro *Haec fabula*? Enimvero idem his verſibus pater eſt, qui & illis Fab. XIV, *Hac re probatur, quantum ingenium valet*, &c.

C Neque

Humána effodiens óſſa, theſaurúm canis
Inuenit, et uiolárat quia Manés Deos,
Iniécta eſt illi diuitiarum cúpiditas,
Poenás ut ſanctae Réligioni pénderet.
Itaque aúrum dum cuſtódit, oblitús cibi
Fame éſt conſumptus; quém ſtans Uulturiús ſuper
Fertúr locutus: O' Canis, meritó jaces,
Qui cóncupiſti ſúbito regalés opes,
Triuió conceptus, éducatus ſtércore.

F A B. XXVIII.

Vulpis & Aquila.

QUAMUIS ſublimes débent humiles métuere,
Uindicta docili quia patet ſolértiae.
Uulpinos catulos Aquila quondam ſúſtulit,
Nidóque poſuit, púllis eſcam ut cónderet:
Hanc pérſecuta mater, orare íncipit,
Ne tantum miſerae lúctum importarét ſibi.
Contémſit illa, túta quippe ipſó loco.
Uulpés ab ara rápuit ardentém facem,
Totámque flammis árborem circúmdedit,
Proprii dolorem damno ulciſcens ſánguinis.
Aquila út periclo mórtis eriperét ſuos,
Incólumes natos ſúpplex uulpi tradidit.

F A B.

Neque vero iis fabula convenit, qui *dici*, ſed qui *eſſe* locupletes ſtudent. Ἐπιμύθιον locum ſupplent Vulturii verba, *O canis merito jaces* &c.

4. *Invenit, & violavit quia Manes deos.* Codex unus *Violat*, alter *Violarat*. Retinendum hoc poſterius; quod jure Gudio & Burmanno placebat.

11. *Trivio conceptus, & educatus ſtercore.* Tam verſu, quam ſententia volente, ſic repones:
Trivio conceptus, educatus ſtercore.

XXVIII.

4. *Nidoque poſuit pullis eſcam ut carperent.* Si, ut oportet, poſt *Poſuit* ſubdiſtinguis, ſyntaxis eſt vitioſa, *Pullis* pro *Pulli*. Inde factum, ut Heinſius ſubſtitutum iret *Carperet*. Dedit, opinor, Auctor,
Nidoque poſuit, pullis eſcam ut conderet.
Conderet cibos, fructus, frumentum, & alia id genus, ſaepe habemus. Poſuit catulos in nido, ut paratam haberet eſcam, cum pulli eſurirent. Certe aquilam ſuſtuliſſe catulos, ut *reſervaret*, non ut ſtatim *carperet* & *laceraret*, vel inde cognoſces, quia poſt aliquod tempus *incolumes* eos matri reddidit.

10. *Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.* Haec corruptiſſima eſſe prima fronte ſe produnt. Repone,
Proprii *dolorem damno* ulciſcens *ſanguinis.*
Valer. Max. II, 10. *Sed & rex, & laceſſitus, majeſtatem excellentiſſimi viri venerari, quam* dolo-

F a b. XXIX.

Aſinus irridens Aprum.

PLERUMQUE ſtulti riſum dum captánt leuém,
Graui deſtringunt alios contumèlia,
Et sibi uiciſſim cóncitant periculum.
Aſellus apro cúm fuiſſet óbuius,
Salue, inquit, frater. 'Ille indignans répudiat
Officium, et quaerit, cúr ſic mentiri uelit?
Aſinús demiſſo pène: ſimilem si negas
Tibi me éſſe, certe símile eſt hoc roſtró tuo.
Apèr cum nellet fácere generoſum impetum,
Repreſſit iram: et, Facilis uindicta éſt mihi:
Sed ínquinari nólo ignauo ſánguine.

F a b. XXX.

Ranae metuentes taurorum proelia.

HUMILES laborant, úbi potentes diſſident.
Rana, é palude púgnam Taurorum intuens,
Heu quánta nobis inſtat perniciès, ait.
Intérrogata ab ália, cur hoc diceret,
De principatu cúm decertarént gregis,
Longéque ab illis dègerent uitam boues:

Eſto,

dolorem ſuum ulciſci *maluit.* Ovidius de Philomela,

Quae proprii damno ſanguinis ulta *virum eſt.*

Mirum eſt, acutiſſimos viros, quibus haec loca ante oculos erant emendationem iſtam non perſpexiſſe. Vulpes dolorem ſuum ultum ibat, vel propriorum catulorum incendio; quos adhuc vivos eſſe ſciebat ex vocibus eorum ac querelis. *Hoſti, ppi*; ſic olim compendio ſcribebant.

XXIX.

3. *Et ſibi nocivum concitant periculum.*
Dubium adhuc eſt, an vox *Nocivus* Latinitate aut R. civitate donata ſit. Uno tantummodo hoc loco & Plinii altero jus ſuum tuetur. Sed hic quidem non placet; cum iners & ineptum Epitheton ſit: nec quiſquam *noxium*, adeo non *nocivum periculum.* Repone,

Et ſibi viciſſim *concitant periculum.*

Aliena *vice* contumeliam, ſua periculum.

7. *Si ſimilem negas*
Tibi me eſſe, certe ſimile eſt hoc roſtro suo.
Gudius ad locum. *MS. Similem ſi negas. Melius.* Cur *Melius* ſit, quod ille tacuit, dicam: nempe hoc pacto utrumque & *Similem* & *Simile* accentum habent in prima. quod in repetitione attendi ſolet.

XXX.

2. *Rana in palude pugnam taurorum intuens.*
Ex hac lectione ſuſpicari quis poſſet pugnam taurorum *pugnatam in palude* eſſe; plane contra fabulae mentem, Repone,

Rana e *palude pugnam taurorum intuens.*

7. *Eſt*

Eſto, inquit, diſpar uita, ac diuerſúm genus:
Sed púlſus regno némoris qui profúgerit,
Palúdis in ſecrèta ueniet látibula,
Et próculcatas óbteret duró pede.
Ita cáput ad noſtrum fúror illorum pértinet.

Fab. XXXI.

Miluus & Columba.

QUI ſé committit hómini tutandum ímprobo,
Auxilium dum requirit, exitium ínuenit.
Colúmbae cum ſaepe éffugiſſent Milüum,
Et céleritate pénnae euitaſſent necem,
Conſilium raptor uértit ad falláciam,
Et génus inerme táli decepit dolo:
Quaré ſollicitum pótius aeuum dúcitis,
Quam régem me creátis icto foédere,
Qui uós ab omni tútas praeſtem iniúria
Illaé credentes, trádunt ſeſe Milüo:

Qui,

7. *Eſt ſtatio ſeperata ac diverſum genus.* MS, teſte Gudio, *Eſt ratio ſeparata, inquit, ac diverſum genus.* Unde ſic locum refingo;
Eſto, inquit, diſpar vita *ac diverſum genus.*
Reſpondet verſui praecedenti,
Longeque ab illis degerent vitam *boves.*
Diſpar vita ac diverſum genus Tauris & Ranis: illi in ſicco vitam degunt, ranae in palude. *Eſto* caſu mutatum eſt in *Eſt ro*, id compendioſe eſt *Ratio.*

11. *Capút ita ad noſtrum furor illorum pertinet.* Lege numeris melioribus,
Ita cáput ad noſtrum furor illorum pertinet.

XXXI.

2. *Auxilia dum requirit, exitium invenit.* Dedit Auctor *Auxilium*; & elegantius eſt Antitheton, *Auxilium, Exitium.* Hoc ſcripſeram, cum in Nilantii libro Fab. XXII. reperi:
Auxilium cum quaerit, exitium invenit.

3. *Columbae ſaepe cum fugiſſent Miluium.* *Miluus* in veteribus Membranis ubique ſcribitur, non *Miluius.* Ceterum pro *Fugiſſent* repone *Effugiſſent.* Non enim omnes qui fugiunt, etiam effugiunt. Lege igitur,
Columbae cum ſaepe effugiſſent Miluum.

4. *Et celeritate pennae vitaſſent necem.* Recte Heinſius; *Evitaſſent*, eadem de cauſa qua nos *Effugiſſent.* Saepe enim vitat, qui evitare non poteſt. Horat. Serm. II, 7.
Teque ipſum vitas *fugitivus & erro:*
Fruſtra: *nam comes atra premit ſequiturque fugacem.*

13. *De reliquis tunc una, Merito plectimur.* Codices alio ordine locant,
Tunc de reliquis una, Merito plectimur.
Recte, ut *Reliqüis* ſit quattuor ſyllabarum. Ita Noſter ubique, ut III, 4.
Inter reliqüas *merces atque obſonia.*
& IV, 24.
Accepit partem: cum reliqüum *poſceret.*
Atque hac occaſione alios docebo, quod ipſe nunc primum diſco, *Reliquus* apud veteres ſemper quattuor ſyllabis efferebatur; Terent. Eunuch. V, 5, 26.
Reliquom? tautum eſt. céſſo huc introrúmpere?
Plautus Ciſtel. I, 3, 40.
Nunc quód reliquom réſtat, volo perſólvere.
In his locis, & apud Plautum ſaepius, neceſſario quattuor habet ſyllabas; in ceteris locis, ubi *Reliquum* nunc fertur tribus ſyllabis prima longa, aeque commode ad verſum in

quattuor

Qui, régnum adeptus, coépit ueſci ſingulas,
Et éxercere impérium ſaeuis únguibus.
Tunc dé reliqüis úna, Merito pléctimur.

Explicit.

INCIPIT

LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

EXE'MPLIS continétur humanúm genus:
Nec áliud quicquam pér Fabellas quaéritur,
Quam córrigatur érror ut mortalium,
Acuátque ſeſe diligens indúſtria.
Quicúmque fuerit érgo narrandús iocus,
Dum capiat aurem, et ſeruet propoſitúm ſuum,
Re cómmendetur, nón auctoris nómine.

Equi-

quattuor reſolvitur, prima brevi. Eamque veram & ſolam olim pronuntiationem fuiſſe Phaedrus noſter Lucretiuſque evincent. Hic ut in *Relligio*, ita in *Relliquus* ubique geminat literam *L*; ita tamen, ut ſemper ſyllabis conſtet quattuor: I, 560.

Numquam id relliqüo *reparari tempore poſſet.*

IV, 973.

Relliqüas *tamen eſſe vias in mente patentes.*

Libro quidem III, 649. ſic hodie fertur,

Et ſimul in pugnae ſtudio quod dedita mens eſt,
Corpore cum reliquo *pugnam caedeſque petiſſit.*

Sed ibi corrigendum, ſententia quoque volente,

Corpore relliqüo *pugnam caedeſque petiſſet.*

Denique iis temporibus *Reliquus* numquam non τετρασύλλαβον fuiſſe, vel id certo indicio eſt, quod apud Virgilium, Horatium, Tibullum, Propertium *&c.* nuſquam reperiatur; verſu ſcilicet Heroico & Pentametro tale τετρασύλλαβον cum tribus brevibus non admittente. Quae enim cauſa alia vel fingi poteſt? Poſtea quidem τρισύλλαβον factum facile admittebatur. Martial IV, 42.

Vir reliquis, *uni ſit puer ille mihi.*

Juvenal. V, 153.

Virro ſibi & reliquis *Virronibus illa jubebit.*

Scribendum igitur ubique in Plauto & Terentio *Reliqüum* & ſic caſibus in ceteris, nuſquam ut nunc fit *Relliquum.* MSS. *Relicuum.*

PROL.

1. *Exemplis continetur Aeſopi genus.*

Fruſtra explicare conantur illud *Aeſopi*; quod facinus eſt Librariorum aliud agentium. Dedit Auctor,

Exemplis continetur humanum *genus.*

Hoc eſt, Exemplis potius continentur homines, reguntur, flectuntur, gubernantur, quam legibus aut praeceptis: nec aliud per fabulas ſive beſtiarum exempla quaeritur, quam ut hominibus proſimus.

5. *Quicumque fuerit ergo narranti jocus.*

Ita viri docti interpolarunt; ſed codices exhibent *Narrandi locus.* Lege ipſius ſententiae ductu,

Quicumque fuerit ergo narrandus jocus.

Hoc eſt, *Quaecumque ſcribenda erit fabula.* Sic Prol. III. *Fictis jocis.* & IV, 6. *Hoc jocorum genus.* & I, 6. III. 12. *Hoc illis narro.*

7. *Re commendatur.* Recte Heinſius Rè *commendetur*: hoc eſt, *commendari debet.* Ita V, 5.

Quae commendari *tanto* debet *juſtius.*

Digitized by Google

Equidem ómni cura mórem ſeruabó Senis:
Sed ſi libuerit áliquid interpónere
Diuérſum, ſenſus út delectet uarietas,
Bonas in partes Léctor accipiat uelim;
Ita, si rependit illi breuitas gratiam.
Cuiús uerboſa né ſit commendatio;
Atténde, cur negáre cupidis débeas;
Modéſtis, etiam offérre quod non pétierint.

Fab. I.

Juvencus, Leo & Praedator.

SUPER Iuuencum ut ſtábat deiectúm Leo;
Praedator interuénit, partem póſtulans.
Darem, inquit, niſi ſoléres per te ſúmere:
Et improbum reiécit. Forte innóxius
Uiátor eſt dedúctus in eumdém locum,
Feróque uiſo réttulit retró pedem.
Cui placidus ille; Nón eſt quod timeás, ait:
Et, quaé debetur párs tuae modéſtiae,
Audacter tolle. túnc diuiſo térgore,
Siluás petiuit, hómini ut acceſſúm daret.
Exemplum egregium prórſus et laudabile:
Uerum éſt auiditas diues, et paupér pudor.

Fab.

10. *Dictorum ſenſus ut delectet varietas.* Quae conſtructionis ratio ſit, in ambiguo eſt: an *Varietas dictorum delectet ſenſus*, an *Varietas ſenſús dictorum delectet*, an *Varietas delectet ſenſus dictorum*? Nihil horum trium, ſi excutias, placebit. Repone,

Diverſum, *ſenſus ut delectet varietas.*

Si aliquid diverſum, inquit, interpoſuero, non Apologum more Aeſopi, ſed narrationem veram & rem geſtam; quales ſunt II, 5 de Tiberio, III, 10 de Auguſto, IIII, 21, 24. de Simonide, V, 1. de Demetrio Phalereo, V, 7. de Principe tibicine, condonabit mihi lector. Quid quaeſo eſt *aliquid* interponere, niſi addideris *diverſum*, hoc eſt, diſſimilis argumenti?

11. *Bonas in partes, lector,* accipias *velim.*
Ita ſic *rependes illi brevitas gratiam,*
Cujus verboſa neſcit *commendatio.*

Recte Heinſius, *Ita, ſi* pro *Ita ſic*, & *Ne ſit* pro *Neſcit.* Reſtabat, ut pro *Accipias*, corrigeretur *Accipiat.* Refinge totum locum:

Bonas in partes lector accipiat *velim:*
Ita, ſi rependit *illi brevitas gratiam:*
Cujus verboſa ne ſit *commendatio,*
Attende cur &c.

Rependit codices habent. *Cujus* brevitatis

ne

F a b. II.

Anus diligens virum aetatis mediae, item Puella.

A Féminis utcúmque ſpoliari Uiros,
Amént, amentur, népe exemplo hoc diſcimus.
Aetatis mediae quéndam mulier nón rudis
Tenébat, annos célans elegántia:
Animóſque eiuſdem púlchra iuuenis céperat.
Ambaé uideri dúm uolunt illi pares,
Capillos homini légere coepere inuicem.
Cum ſe putaret fingi cura múlierum,
Caluús repente fáctus eſt; nam fúnditus
Canós puella, nigros anus euéllerat.

F a b. III.

Homo & Canis.

LACERATUS quidam mórſu uehementis canis,
Tinctúm cruore pánem miſit málefico,
Audierat eſſe quód remedium uúlneris.
Tunc ſic Aeſopus: Nóli coram plúribus
Hoc fácere canibus, né nos uiuos déuorent,
Cum tále ſcierint éſſe culpae praémium.
Succéſſus improbórum plures ádlicit.

F a b.

ne commendatio quoque non brevis ſit, *Attende* &c.

I.

1. *Super juvencum ſtabat dejectum Leo.*
Iterum inſere *Ut.* *Juvencum* ut *ſtabat.*

12. *Verum eſt aviditas dives & pauper pudor.*
Aut fallor, aut dedit Auctor:
Verum hodie *aviditas dives* eſt, *pauper pudor.*

II.

2. *Ament, amentur; nempe exemplis diſcimus.*
Repone,
Ament, amentur; nempe exemplo hoc *diſcimus.*

Fabula ſuperiore,
Exemplum *egregium prorſus & laudabile.*
Ita I, 3.
Aeſopus nobis hoc exemplum *prodidit.*
III, 10.
Utriuſque exemplum *breviter exponam rei.*
IV, 2. *Adſcribere* hoc *debebunt* exemplum *ſibi.*
V, Prol. *Sed ad fabellam talis* exempli *feror.*
In hoc exemplo *amabat* anus, *amabatur* juvencula.

III.

6. *Cum ſcierint eſſe tale culpae praemium.*
Lege numeris mollioribus,
Cum tale ſcierint eſſe *culpae praemium.*

1. *Aquila*

Digitized by Google

Fab. IV.

Aquila, Feles, & Aper.

AQUILA in ſuprema quércu nidum fécerat:
Felés cauernam náctа in media pépererat:
Sus némoricultrix foetum ad imam póſuerat.
Tum fórtuitum Feles contubérnium
Fraude ét ſceleſta ſic euertit malitia.
Ad nidum ſcandit Uólucris; Perniciés, ait,
Tibí paratur, fórſan et miſeraé mihi:
Nam fódere terram quód uides cotidie
Aprum, inſidioſus quércum uult euértere,
Ut nóſtram in plano fácile progeniem ópprimat.
Terróre offuſo et pérturbatis ſenſibus,
Derépit ad cubile ſetoſaé Suis;
Magno, inquit, in periclo ſunt natí tui.
Nam simul exieris páſtum cum teneró grege,
Aquila éſt parata rapere porcellós tibi.
Hunc quóque timore póſtquam compleuit locum,
Dolóſa noto cóndidit ſeſe cauo:
Inde éuagata nóctu ſuſpenſó pede,
Ubi éſca ſe repléuit et prolém ſuam,
Pauórem ſimulans próſpicit totó die.
Ruínam metuens aquila ramis déſidet:
Apér rapinam uitans non prodit foras.

Quid

IV.

1. *Aquila in ſublimi quercu nidum fecerat.* In *ſublimi* Aquila, in *media* Feles, ad *imam* Sus. Repone,

Aquila in ſuprema *quercu nidum fecerat.*

Nam & feles, quae in media quercu, in ſublimi erat nihilo minus.

9. *Aprum inſidioſum, quercum vult evertere.* Nimis cito *Inſidioſum* vocat, cauſa nondum reddita. Corrige,

Aprum, inſidioſus *quercum vult evertere.*

17. *Doloſa tuto condidit ſeſe cavo.* Codices habent *Toto.* Repone cum Heinſio *Noto.* *Notus cavus* eſt caverna in qua pepererat; *tutus cavus* poſſet alius eſſe quicumque.

23. *Quid multa? inedia ſunt conſumpti cum ſuis,*
Feliſque catulis largam praebuerunt dapem.

Cur *catulis* tantum, ac non matri quoque? Repone,

Quid multa? inedia ſic *conſumpti cum ſuis*
Feli atque *catulis largam praebuerunt dapem.*

25. *Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.* Scribe cum Heinſio, *Documentum habere* hoc. Poteris etiam *Hinc.*

V.

10 *Proſpectat Siculum & proſpicit Tuſcum mare.* Inepta lectio; cum *Proſpectat* & *Proſpicit* ſenſu non differant. MSS. *Perſpicit.* Viri eruditi *Reſpicit*;

Quid múlta? inedia ſúnt conſumpti cúm ſuis;
Feliſque catulis lárgam praebuerúnt dapem.
Quantum hómo bilinguis ſaépe concinnét mali,
Documéntum habere ſtúlta credulitás poteſt.

F a b. V.

Caeſar ad Atrienſem.

EST árdelionum quaédam Romae nátio,
Trepidé concurſans, óccupata in ótio,
Gratís anhelans, múlta agendo níhil agens,
Sibí moleſta, et áliis odiosíſſima:
Hanc émendare, sí tamen poſſúm, uolo
Uerá fabella: prétium eſt operae atténdere.
Caeſár Tiberius cúm petens Neápolim,
In Miſenenſem uíllam ueniſſét ſuam,
Quae mónte ſummo póſita Luculli manu,
Proſpéctat Siculum et déſpicit Tuſcúm mare;
Ex álticinctis únus Atriénſibus,
Cui túnica ab humeris línteo Pelúſio
Erát deſtricta, círris dependéntibus,
Perámbulante laéta domino úiridia,
Aluéolo coepit ligneo conſpérgere
Humum aéſtuantem, iáctans officiúm leue:
Sed déridetur. 'Inde notis fléxibus
Praecúrrit alium in xy'ſtum, ſedans púluerem.

Agnó-

Reſpicit; ego malim cum Guyető,
Proſpectat Siculum & deſpicit Tuſcum mare
Villa monte ſummo poſita Siculum mare e longinquo *proſpectat*, Tuſcum e propinquo *deſpicit*, ſive deſuper ſpectat. Virg. Aen. I.
Collem, *qui plurimus urbi*
Imminet, adverſaſque aſpectat deſuper *arces.*
Silius XII, 487. *Qui moenibus inſtat*
Collis, *& e tumulis ſubjectam* deſpicit *urbem.*

16. *Humum aeſtuantem, come officium jactitans.* MSS *Jactans officium come*, hoc eſt, cum a DCC annis diphtongus *ae* ſimplici *e* ſcribi ſolitum ſit, *Comae.* Interpretes *Come* acceperunt Neutrum a *Comis*; inde verborum ordinem immutarunt, quia *Comis* priorem producit. Unde vero arriſit illis *Come officium*? Nempe ita Manilius V, 635.
Veloceſque dabit ſub tali tempore partus,
Come per officium *vigilantia membra ferentes.*
Sic quidem dedit ex Codice Gemblacenſi Scaliger: ſed Venetus antiquus *Roma per*; recentiores *Omne per officium*; quae vera lectio eſt, ſententia ipſa flagitante. *Omne officium*, ut Claudianus in Eutrop. I, 367.
Communiter omni
Fungitur officio, *gaudetque potentia flecti.*
Horat. Epiſt. II, 2, 68.
Vocat hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis.
Seneca Conſol. ad Marciam XII; *Cito pater, cito*

omnis

Agnóſcit hominem Caéſar, remque intélligit.
Id út putauit éſſe neſcio quíd boni,
Heus, inquit Dominus: ílle enimuero ádſilit,
Donátionis álacer certae gaúdio.
Tum sic iocata eſt tánti maieſtás Ducis:
Non múltum egiſti; et ópera nequicquám perit:
Multó maioris álapae mecum uéneunt.

F A B. VI.

Aquila, Cornix, & Teſtudo.

CONTRA' potentes némo eſt munitús ſatis:
Si uéro acceſſit cónſiliator máleficus;
Uis ét nequitia quicquid oppugnánt, ruit.
Aquila in ſublime ſúſtulit Teſtúdinem:
Quae cum ábdidiſſet córnea corpús domo,
Pactó nec ullo laédi poſſet cóndita;
Uenit per auras córnix: et propter uolans;
Opimam ſane praédam rapuiſti únguibus:
Sed, niſi monſtraro quid ſit faciendúm tibi,
Graui nequicquam té laſſabis póndere.
Promiſſa parte, ſuádet ut ſcopulúm ſuper
Altis ab aſtris dúram inlidat córticem;

Qua

omnis officii *turioſus.* Ubi plura vide exempla apud Gronovium. Martialis I, 90.

Omne ſed officium *circa te ſemper obibat.*
Turba tui ſexus, non adeunte viro.

Sic codices omnes; ſine dubio vere: ſed *Come* ibi dedit Scriverius, auctore Scaligero: poſtea tamen in Notis ſententiam mutavit. Quid igitur fiet? Nuſquam jam apparet *Come officium*, & de alia emendatione hic cogitandum. Nam ut aliàs, quod non eſt, officium aliquod *Come* dicatur; hic certe minime, quod *deridetur.* Mihi quidem nunc temporis nihil propius ſuccurrit, quam ut legatur, *Jactans officium* leve. Id eſt, *levem operam*: ut mox Tiberius *Non multum egiſti.*

25. *Multo majoris alapae mecum veneunt.* Nequeo ſatis mirari tot egregios viros *Alapas* hic de *ſervorum manumiſſione* interpretari. Veſtram fidem! quomodo ſodes *jocatus eſt* Tiberius, ſi tam triſte & aridum reſponſum dederit? Immo *alapae* hic ſunt *Colaphi. Donationem* id eſt pecuniolam expectabat ſervulus; Tiberius contra, Nondum eum ob ſtultam & ingratam diligentiam colaphos meruiſſe: majoris eos apud ſe venire, non niſi ob graviora delicta ſolitum iraſci. Terent. Adel. II, 1.

Quamquam eſt ſceleſtus, non committet hodie
unquam iterum ut vapulet.

VI.

1. *Contra potentes nemo eſt munitus ſatis.* Recte: ſed & ſatis bene alter Codex;
Contra potentes tutus eſt nemo ſatis.

6. *Nec ullo pacto laedi poſſet condita.* Concinnius hoc modo:
Pacto nec ullo *laedi poſſet condita.*

13. *Qua*

Digitized by Google

Qua cómminuta fácili ueſcatúr cibo.
Indúcta ueris 'Áquila monito páruit,
Simul ét magiſtrae lárgam diuisít dapem.
Sic túta quae natúrae fuerat múnere,
Impár duabus óccidit triſti nece.

F A B. VII.

Muli duo & Latrones.

MULI' grauati ſárcinis ibánt duo:
Unús ferebat fiſcos cum pecúnia,
Altér tumentes múlto ſaccos hórdeo.
Ille ónere diues, célſa it ceruice éminens,
Clarúmque collo iáctans tintinnábulum:
Comés quietus ſéquitur et placidó gradu.
Subitó Latrones éx inſidiis áduolant,
Intérque caedem férro Mulum ſaúciant:
Diripiunt nummos: néglegunt uile hórdeum.
Spoliátus igitur cáſus quum flerét ſuos;
Équidem, ínquit Alter, mé contemptum gaúdeo:
Nam nihil amiſi, néc ſum laeſus uúlnere.
Hoc árgumento, túta eſt hominum ténuitas,
Magnaé periclo ſúnt opes obnóxiae.

13. *Qua comminuta, facile veſcatur cibo.* Repone, *Qua comminuta,* facili *veſcatur cibo.*

14. *Inducta verbis aquila, monitis paruit.* Amplector emendationes Gronovii, priorem; poſteriorem Heinſii;

Inducta veris *aquila,* monito *paruit.*

15. *Simul & magiſtrae large diviſit dapem.* *Large*; liberaliter; quaſi plura & meliora dapis cornici dederit; quod ingenio aquilae non adeo convenit. Placet igitur doctiſſimi Burmanni emendatio;

Simul & magiſtrae largam *diviſit dapem.*

Ita Noſter III, 7. *Largo ſaturari cibo*; & II, 4.

Feli atque catulis largam praebuerunt dapem.

VII.

4. *Ille onere dives, celſa cervice eminens.* Repone,

Ille onere dives, celſa it *cervice eminens.*

Ille *it*, comes *ſequitur.*

6. *Comes quieto ſequitur & placido gradu.* Auctor, niſi fallor, ſic dedit,

Comes quietus *ſequitur & placido gradu.*

8. *Interque caedem ferro mulum truſitant.* MSS. uterque *Trucidant.* Noli dubitare, quia dederit auctor, quod & Heinſio in mentem venerat,

Interque caedem ferro mulum ſauciant.

Fab. VIII.

Cervus & Boves.

CERUU'S nemoroſis éxcitatus látibulis
A uénatore, ut fúgeret inſtantém necem,
Caecó timore próximam uillám petit,
Et ópportuno ſè bubili cóndidit.
Hic Bós latenti, Quidnam uoluiſti tibi,
Infélix, ultro qui ád necem cucúrreris,
Hominúmque tecto ſpíritum commiſeris?
At ille ſupplex: Uós modo, inquit, párcite:
Occáſione rúrſus erumpám data.
Spatiúm diei nóctis excipiúnt uices.
Frondém bubulcus ádfert, nec ideó uidet.
Eúnt ſubinde et rédeunt omnes rúſtici:
Nemo ánimaduertit: tránſit etiam uillicus,
Nec ílle quicquam ſentit. Tum gaudéns Ferus
Bobús quietus ágere coepit grátias,
Hoſpitium aduerſo quód praeſtiterint témpore.
Reſpóndit unus: Sáluum te cupimús quidem:
Sed ille, qui oculos céntum habet, ſi uénerit,
Magno in periclo uíta uertetúr tua.
Haec ínter ipſe Dóminus a cená redit:
Et quia corruptos uíderat nupér boues,
Accédit ad praeſépe: Cur frondis parum eſt?

Stra-

VIII.

1. *Cervus nemoreſis excitatus latibulis*
Ut venatorum fugeret inſtantem necem.
Ridiculum: *Necem venatorum*, pro *A venatoribus. Excitatus* autem, a quo vel quibus? Corrige & diſtingue,
Cervus nemoreſis excitatus latibulis
A venatore, ut fugeret inſtantem necem.
ubi ordo eſt, *Cervus a venatore excitatus* &c.

15. *Bobus quietis agere coepit gratias.*
Cur Bobus *quietis*; quaſi illis aut periculi quicquam aut metus adfuiſſet? Repone,
Tum gaudens ferus,
Bobus quietus agere coepis gratias.
Quietus, id eſt ſecurus: Terent. Phor. IV, 5. *Quietus eſto, inquam.* Ubi Donatus: *Quietus, id eſt ſecurus: ab eo quod praecedit, id quod ſequitur. Gaudens ferus quietus coepit*, adjectivo & participio: ut I, 3. *Male mulcatus graculus moerens coepit.* & III, 3. *Monſtro exterritus moerens currit.*

23. *Quantum eſt laberis*? Recte Heinſius, *Quanti eſt laberis*: hoc eſt, quam parvi, quam nullius.

Epil.

1. *Aeſopo ingentem ſtatuam poſuere Attici.*
Cur obſecro *ingentem*? an Coloſſum? nugae. Codices, *Aeſopi.* Unde obvia & certa eſt Gudii emendatio:
Aeſopi ingenio *ſtatuam poſuere Attici.*

3. *Patere*

Straménta deſunt? Tóllere haec aránea
Quanti éſt laboris? Dúm ſcrutatur síngula,
Cerui quoque alta eſt cónſpicatus córnua:
Quem cónuocata iúbet occidi família,
Praedámque tollit. Haéc ſignificat fábula,
Dominúm uidere plúrimum in rebús ſuis.

EPILOGUS.

AESO'PI ingenio ſtátuam poſuere 'Attici,
Seruúmque collocárunt aeterna in baſi:
Patére honori ſcirent ut cuncti uiam;
Nec géneri tribui, ſéd uirtuti, glóriam.
Quoniam óccuparat álter, ut primús foret,
Ne ſólus eſſet, ſtúdui, quod ſupérfuit.
Nec haéc inuidia, uérum eſt aemulátio.
Quod si labori fáuerit Latiúm meo;
Plurés habebit, quós opponat Graéciae.
Sin liuor obtrectáre curam uóluerit,
Non támen eripiet laúdis conſciéntiam.
Si nôſtrum ſtudium ad aúres peruenit tuas,
Et árte fictas ánimus ſentit fábulas,
Omném querelam ſúbmouet félicitas.
Sin aútem ab illis dóctus obteritúr labor,
Siniſtra quos in lúcem natura éxtulit,
[Nec quidquam poſſunt, niſi meliores carpere,]

Fatále

3. *Patere honoris ſcirent ut cunctis viam.* Quinam iſti, qui *ſcirent*? Codices pro *Honoris* habent *Homini.* Repone:
Patere honori *ſcirent ut* cuncti *viam.*

5. *Quoniam occuparat alter, ne primus forem.* Codices *Foret*, non *Forem.* Quanto igitur elegantius, quod ab Auctore erat,
Quoniam occuparat alter, ut *primus* foret,
Ne ſolus eſſet, ſtudui.

10. *Si livor obtrectare.* Recte Schefferus, Sin *livor.*

15. *Sin autem, ac illis doctus occurrit labor.* *Doctus labor* eſt ipſe hic libellus. Quidni igitur *occurrat*, qui publice venum exponitur? Pro *Ac illis* codices *Ab illis.* Reſtitue:
Sin autem ab *illis doctus* obteritur *labor.*
Obteritur livore, invidia, obtrectatione. *Ur* finale in priſcis membranis non literis, ſed apice exprimitur.

17. *Nec quicquam poſſunt niſi meliores carpere.* Hunc verſum a mala manu huc inſertum eſſe, multa ſunt indicia. Syntaxis vitioſa eſt; *Nec quicquam poſſunt* pro *Quique nihil poſſunt:* Pronomen certe deſideratur. Qualis vero ſententia? miſerum & mirum genus hominum, qui *nihil* poſſunt, niſi carpere. Numeri denique abſoni ſunt, nec in Senario ferendi. Abeat igitur quo dignus eſt verſiculus, & unde malum pedem tulit.

18. *Fatale*

Fatále euentum córde durató feram,
Donéc fortunam críminis pudeát ſui.

Explicit Liber II.

INCIPIT

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS ad Eutychum.

PHAEDRI libellos légere ſi deſíderas;
Uacés oportet, Eútyche, a negótiis,
Ut liber animus ſentiat uim cárminis.
Uerum, ínquis, tanti nón eſt ingeniúm tuum,
Moméntum ut horae péreat officiis meis.
Non érgo cauſa eſt mánibus id tangí tuis,
Quod óccupatis aúribus non cónuenit.
Fortáſſe, dices, áliquae uenient fériae;
Quae mé ſoluto péctore ad ſtudiúm uocent.
Legéſne, quaeſo, pótius uiles naénias,
Impéndas curam quám rei doméſticae,
Reddás amicis témpora, uxorí uaces,
Animúm relaxes; ótium des córpori,
Ut ádſüetam fórtius praeſtés uicem?
Mutándum tibi propóſitum eſt et uitaé genus,
Intráre ſi Muſárum limen cógitas.
Ego, quém Pierio máter enixa éſt iugo,
In quó tonanti ſáncta Mnemoſyné Ioui,
Fecúnda nouies, ártium peperit chorum;

Quam-

18. *Fatale exitium corde durato feram.* Quid quaeſo eſt *Exitium*, niſi interitus, occiſio, internecio? Quo igiiur pacto *patienter quis ferat exitium*, qui ipſe interiit & nullus eſt? Senſit hoc acutiſſimus Gronovius; & repoſuit *Fatale vitium*; non ea, qua ſoliius erat, felicitate. Reſtituo ſuam auctori manum:

Fatale eventum *corde durato feram.*

Cicero de Aruſpicum reſponſis c. xv. *P. ille Scipio, qui Carthaginem, quaſi* fatali eventu, *ſolus evertit.*

PROL.

5. *Momentum ut horae pereat officii mei.* Recte Heinſius;

Momentum ut horae pereat officiis meis.

Horat. Epiſt. I, 7.

Cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit. Porro v. 4. Pro *Inquit* lege *Inquis*, ut mox habemus *Dices.*

20. *Quam-*

Quamuis in ipſa péne ſim natús ſchola,
Curámque habendi pénitus corde eráſerim,
Et laúde inuita uítam in hanc incúbuerim,
Faſtídioſe támen in coetum récipior.
Quid crédis illi accídere, qui magnás opes
Exággerare quaérit omni uigilia,
Doctó labori dúlce praeponéns lucrum?
Sed iám, Quodcumque fúerit (ut dixit Sinon,
Ad Régem cum Dardániae perductús foret)
Librum éxarabo tértium Aeſopi ſtilo,
Honóri et meritis dédicans illúm tuis.
Quem sí leges, laetábor; ſin autém minus,
Habébunt certe, quó ſe oblectent póſteri.
Nunc, Fabularum cúr ſit inuentúm genus,
Breuí docebo. Séruitus obnóxia,
Quia quaé uolebat nón audebat dicere,
Adféctus proprios ín fabellas tránſtulit,
Calúmniamque fictis elusit iocis.
Ego íllius pro ſémita feci uiam,
Et cógitaui plúra, quam reliquerat,
In cálamitatem déligens quaedám meam.
Quod ſi áccuſator alius Seianó foret,
Si téſtis alius, iúdex alius dénique;
Dignúm faterer éſſe me tantís malis:
Nec hís dolorem délenirem rémediis.
Suſpícione sí quis errabít ſua,
Et rápiet ad ſe quód erit commune ómnium,
Stulté nudabit ánimi conſciéntiam.
Huic éxcuſatum mé uelim nihiló minus:
Neque enim notare síngulos mens éſt mihi,

Uerum

20. *Quamvis in ipſa natus ſim pene ſchola.* Repone numerorum commodo:
Quamvis in ipſa pene ſim natus *ſchola.*

22. *Et laude invita in hanc vitam incubúverim.* Caſcum illud & Opicum *Incubuverim* verſus gratia repoſuit Rittershuſius: MSti *Incubuerim:* & facile fuit cum Praſchio ſubſtituere,
Et laude invita vitam in hanc *incubuerim.*
Ceterum quid ſit *Laude invita*, quidve item ſit *Incumbere in vitam*, fateor me non intelligere.

38. *Ego porro illius ſemita feci viam.* Codices alio ordine, *Ego illius porro ſemita:* ſed, teſte Gudio pro *Porro* habent *po.* Recte Gudius. *Ego illius* pro *ſemita feci viam.* Pro Aeſopi anguſta ſemita viam latam & patentem feci, plura enim de meo inveni, quam ab illo relicta accepi. Martial. VII, 61.
Et modo quae fuerat ſemita, facta via eſt.

51. *Rem.*

Uerum ipſam uitam et móres hominum oſténdere.
Rem mé profeſſum dicet forſan quis grauem.
Phrygibús ſi Aeſopus pótuit, ſi Anacharsis Scythis,
Aetérnam famam cóndere ingenió ſuo;
Ego, literatae qui ſum propior Graéciae,
Cur ſómno inerti déſeram patriaé decus?
Threiſſa cum gens númeret auctorés ſuos,
Linóque Apollo ſit parens, Muſa 'Orpheo:
Qui ſáxa cantu móuit, edomuít feras,
Hebríque tenuit ímpetus dulci mora.
Ergo hinc abeſto, Liuor, ne fruſtrá gemas,
Quoniám perennis mihi debetur glória.
Indúxi te ad legéndum? ſincerúm mihi
Candóre noto réddas iudiciúm, peto.

F A B. I.

Anus ad Amphoram.

A N U' S iacere uídit epotam 'Amphoram,
Adhúc Falerna e faéce et teſta nóbili
Odórem quae iucúndum late ſpárgeret.
Hunc póſtquam totis áuida traxit náribus:
O ſuáuis anima! quálem te dicam, 'Amphora,
Antehác fuiſſe; tales cum ſint réliquiae?
Hoc quó pertineat dicet, qui me nóuerit.

F A B.

51. *Rem me profeſſum dicet fors aliquis gravem.* Pro *Fors aliquis* Codices *Forſan aliquis.* Lege cum Heinſio *Forſan quis.*

52. *Si Phryx Aeſopus potuit, Anacharſis Scytha.* Codices habent, *Phryge fuiſſe Aeſopus potuit, Anacharſae Scythae.* Unde veram loci lectionem eruas,

Phrygibus ſi Aeſopus potuit, ſi Anacharſis [Scythis
Aeternam famam condere ingenio ſuo.

Quippe magni Auctores etiam patriam ſuam celebrem faciunt. Ovid. Amor. III, 15.

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:
Pelignae dicar gloria gentis Ego.

Porro veram hanc conjecturam eſſe, probant quae ſtatim inferuntur,

Ego literatae qui ſum propior Graeciae,
Cur ſomno inerti deſeram patriae decus.

Nota illud *Patriae*, & filum orationis ſic evolve; ſi Aeſopus Phrygibus, Scythis Anacharſis uterque patriae ſuae barbarae famam & decus contulerunt; cur non & ego patriae meae idem facere poſſim?

58. *Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras.* Aliquanto eſt concinnius, id quod ab Auctore erat,

Qui ſaxa cantu movit, edomuit *feras.*

61. *Quoniám mihi ſolemnis debetur glória.* Numeri abſoni ſunt; nec quid *ſolemnis gloria* ſibi

Digitized by Google

F A B. II.

Panthera & Paſtores.

SOLET á deſpectis pár referri grátia.
Panthéra imprudens ólim in foueam ut décidit,
Uidére agreſtes; álii fuſtes íngerunt,
Alii ónerant ſaxis: quídam contra miſeriti,
Peritúrae quippe quámuis nemo laéderet,
Miſére panem, ut ſúſtineret ſpíritum.
Nox ínſecuta eſt: ábeunt ſecurí domum,
Quaſi inuenturi mórtuam poſtrídie.
At illa uires út refecit lánguidas,
Uelóci ſaltu fóuea ſeſe líberat,
Et ín cubile cóncito properát gradu.
Paucís diebus ínterpoſitis, próuolat,
Pecús trucidat, ípſos paſtorés necat,
Et cúncta uaſtans ſaéuit irato ímpetu.
Tum síbi timentes, quí ferae pepércerant,
Damnum haúd recuſant, tántum pro uitá rogant.
At ílla; Memini, quí me ſaxo pétierint,
Qui pánem dederint: uós timere absiſtite:
Illis reuertor hóſtis, qui me laéſerant.

F A B.

ſibi velit, capere poſſum. Dedit, ut fatebe-ris, Auctor:

Quoniam perennis *mihi debetur gloria.*

Notum illud Naſonis:

Carmina quam tribuent, ſama perennis erit.

I.

2. *Adhuc Falerna faece e teſta nobili.*

Repone,

Adhuc Falerna e faece & teſta nobili.

5. *O ſuavis anima, quale in te dicam bonum.*

In codicibus ſic habetur, *Qualem te dicam bonam.* Reſtituo priſcam & veram lectionem:

O ſuavis anima! qualem te dicam, Amfora,
Antehac fuiſſe, tales cum ſint reliquiae.

Prima ſyllaba abſorpta eſt a praecedente; *Dicambona*, *dicamfora.* Qualis eras, o amfora, cum plena eſſes; quae vel inanis talis es. Niſi *Amfora* hic reponas, *Te* ad *animam* ſive odorem referendum erit. Atqui odor in teſta recens epota *adhuc tam jucundus* erat, quam *antehac. Amfora* per *f* fere ſcribitur in veteribus Membranis.

II.

2. *Panthera imprudens olim in foveam decidit:*
Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt.

Primo repone *Ingerunt. Ictus*, *plagae* congeruntur; *Saxa*, *tela*, *fuſtes*, *pugni* ingeruntur. Deinde inſere *Ut*: *In foveam* ut *decidit*, *Videre agreſtes.*

E

4. *Habenti*

Digitized by Google

FAB. III.

Aeſopus & Ruſticus.

USU' peritus háriolo uelócior
Ulgo éſſe fertur: caúſa ſed non dícitur:
Noteſcet quae nunc prímum fabellá mea.
Alénti cuidam pécora pepererúnt oues
Agnós humano cápite.. Monſtro extérritus,
Ad cónſulendos cúrrit moerens háriolos.
Hic pértinere ad dómini reſpondét caput,
Et áuertendum uíctima periculum.
Ille aútem adfirmat cóniugem eſſe adúlteram,
Et inſitiuos ſignificari liberos:
Sed éxpiari póſſe maiori hóſtia.
Quid múlta? uariis diſſident ſenténtiis;
Hominique curam cúra maiore ádgrauant.
Aeſópus ibi tum, náris emunctaé ſenex,
Natúra numquam uérba cui potúit dare:
Si prócurare uís oſtentum, Rúſtice,
Uxóres, inquit, dá tuis paſtóribus.

FAB. IV.

Simii Caput.

PENDE'RE ad lanium quídam ut uidit Simium
Intèr

III.

4. *Habenti cuidam pecora pepererunt oves.* Repone, Alenti *cuidam pecora.* Ter. Adel. I, 1. *Equos alere.*

13. *Hominiſque curam cura majore aggravant.* Dedit Auctor, Hominique *curam.*

14. *Aeſopus ibi ſtans naris emunctae ſenex.* *Ibi ſtans*, praeter id quod ſcabrum anapaeſtum facit, etiam ſenſu deficit. Cur enim *Stans*; quaſi totum hoc in uno loco in foro & vulgi corona ſit actum? Repone,

Aeſopus ibi tum *naris emunctae ſenex.*

Terent. And. I, 1.

Ibi tum *exanimatus Pamphilus.*

Noſter V, 10. Hic tum *venator dolens.*

IV.

1. *Pendere ad lanium quidam vidit Simium.* Iterum excidit *Ut*, ſollemni librariorum errore,

Pendere ad lanium quidam ut *vidit Simium*,
Quaeſivit quidnam ſaperet.

5. *Ridicule magis hoc dictum, quam vere aeſtimo.* *Aeſtimo* in hoc ſenſu inferiorum aetatum eſt. Codices, teſte Gudio, alio ordine; *Ridiculo hoc dictum magis.* Repone,

Ridicule hoc dictum, mage *quam vere* exiſtimo.

Virgil. Aen. X, 481.

Aſpice, num mage *ſit noſtrum penetrabile telum.*

1. *Succeſ-*

Digitized by Google

Intér reliqüas mérces atque obſónia;
Quaesíuit, quidnam ſaperet. Tum Laniús iocans:
Quale, ínquit, caput eſt, tális praeſtatúr ſapor.
Ridicule hoc dictum máge quam uere exiſtimo.
Quando ét formoſos ſaépe inueni péſſimos:
Et túrpi facie múltos cognoui óptimos.

Fab. V.

Aeſopus & Petulans.

SUCCE'SSUS ad perníciem ſtultos déuocat.
Aeſópo ut quidam pétulans lapidem impégerat;
Tanto, ínquit, melior. 'Aſſem deinde illi dedit,
Sic próſecutus: Plús non habeo mehércule;
Sed únde accipere póſſis, monſtrabó tibi:
Uenit écce diues ét potens: huic símiliter
Impínge lapidem, et dignum accípies praémium.
Perſuaſus ille, fécit quod monitús fuit.
Sed ſpés fefellit impudentem audáciam:
Compréńſus namque poénas perſoluít cruce.

Fab. VI.

Muſca & Mula.

MUSCA ín temone ſédit, et mulam íncrepans:
Quam tárde is? inquit, Nón uis citius prógredi?

Uide,

V.

1. *Succeſſus ad perniciem multos devocat.*
Pro *Multos* codices habent *Saepe multos:* Repone,
Succeſſus ad perniciem ſtultos *devocat.*
Compendia ſcribendi hoc erratum, ut fere cetera, pepererunt.

2. *Aeſopo quidam petulans lapidem impegerat,*
Tanto, inquit, melior.
Rurſus hiat oratio, fatali quaſi errore, Repone,
Aeſopo ut *quidam petulans lapidem impegerat.*
Inquit, hoc eſt, Dixit *Aeſopus*. Neſcias alioquin ex conſtructione, uter hoc dixerit, Aeſopus an Petulans.

VI.

2. *Quam tarda es? inquit, non vis citius progredi?*
Si *Tarda es* legis, dicis mulam tardigradam, ſive naturaliter inceſſu tardam. Cur igitur ait, Non *vis*? cum *Tardam* tarde incedere, non voluntatis ſit, ſed neceſſitatis. Vidit hoc ſagaciſſimus Heinſius; & repoſuit *Non quis*. In aliud tamen vitium incidit, Si enim non *quit* mula citius progredi, cur objurgatur? Repone:
Quam tarde is, *inquit? non vis citius progredi?*
Ità *Romulus* in hac fabula, *Quam tarde ambulas?* Horat. Serm. II, 3. *Quia* tardius irent *Propter onus ſegnes.*

3. *Vide*,

Uide, né dolone hoc côllum compungám tibi.
Reſpóndit illa: Uérbis non moueór tuis;
Sed íſtum timeo, ſélla qui primá ſedens
Tergúm flagello témperat lentó meum,
Et óra frenis cóntinet ſpumántibus.
Quaprópter aufer friuolam inſoléntiam:
Nam et úbi tricandum et úbi currendum ſít ſcio.
Hac dérideri fábula meritó poteſt,
Qui síne uirtute uánas exercét minas.

F A B. VII.

Canis & Lupus.

QUAM dúlce ſit libértas, breuiter próloquar.
Caní perpaſto mácie confectús lupus
Forte óccucurrit. Dein ſalutans, ínuicem
Ut réſtiterunt, 'Unde ſic, quaeſó, nites?
Aut quó cibo feciſti tantum córporis?
Ego, quí ſum longe fórtior, pereó fame.
Canis ſimpliciter: 'Eadem eſt conditió tibi,
Praeſtáre domino sí par officiúm potes.
Quod? ínquit ille. Cúſtos ut ſis liminis,
A fúribus tueáris et noctú domum.

Ego

3. *Vide, ne dolone collnm compungam tibi.* *Dolo* eſt baculus intus pugionem habens; ſed figurate hic ponitur pro muſcae aculeo. Legendum eſt igitur,

Vide ne dolone hoc *collum compungam tibi.*

Hoc dicens Muſca, aculeum exerit & oſtendit.

6. *Jugum flagello temperat lento meum,*
Et lora frenis continet ſpumantibus.

Recte Praſchius *Ora frenis*; ut Hor. Carm. I, 8. *Gallica nec lupatis Temperat ora frenis.* Utrumque verſum ſic refingo,

Tergum *flagello temperat lento meum,*
Et ora *frenis continet ſpumantibus.*

Tergum flagello cum citius me ire vult; *Ora frenis*, cum lentius. Romulus in hac fabula: *Mulionis, qui prima ſella ſedet, qui frenis ora regit, & loris iter flectit flagello excuſſo.*

9. *Namque ubi ſtrigandum eſt, & ubi currendum, ſcio.* Ut ſupra III, 3. *ibi ſtans*, ita hic *Ubi ſtri* non ita bellus eſt anapaeſtus. Et bene ſane, quod non a Phaedro eſt, ſed a correctoribus. Codices *Tricandum*; illud alterum primus aut Gruterus aut Salmaſius invexit; quod poſtea cum plauſu acceptum. *Strigare* eſt interquieſcere, interjungere; cum jumenta jugo ſolvuntur. Atqui ſtrigandi commodum tempus *Mulio* ſcit, non ut hic *Mula*. Ut ne addam, τῷ *Currere* non recte hic opponi *Quieſcere*; non enim ubi non *quieſceret* Mula, *currendum* ei erat; ſed leni plerumque paſſu incedendum. Revocetur antiqua lectio,

Namque úbi tricandum *& úbi currendum* ſit, *ſcio.* *Sit*, ut Terent. Adel. IV, 2.

Scio ubi ſit, verum hodie numquam monſtrabo.

'Ubi, úbi utrobique Ictum habet: quod in repetitione venuſtum eſt. *Tricandum* autem eſt ceſſandum, tarde & otioſe eundum. Gloſſae veteres; *Tricoſus, ceſſator,* λαγγὼν, ἀργός.

1. *Quam*

Ego uéro ſum parátus. nunc patiór niues
Imbréſque, in ſiluis áſperam uitám trahens.
Quanto éſt utilius mihi ſub tecto uiuere,
Et ótioſe lárgo ſaturari cibo?
Ueni érgo mecum. Dúm procedunt, ádſpicit
Lupus á catena cóllum detritúm cani.
Unde hóc, amice? Nihil eſt. Dic, quaeſó, tamen.
Quia uideor acer, ádligant me intérdiu,
Luce út quieſcam, et uigilem nox cum uénerit.
Crepúſculo ſolútus, qua uiſum éſt, uagor:
Adfértur ultro pánis: de menſá ſua
Dat óſſa dominus: frúſta iactat familia,
Et quód faſtidit quiſque pulmentárium:
Sic sine labore uénter impletúr meus.
Age, si quo abire eſt ánimus, eſt licéntia?
Non pláne eſt, inquit. Frúere, quae laudás, canis:
Regnáre nolo, líber ut non sim mihi.

FAB. VIII.

Frater & Soror.

PRAECEPTO hoc monitus, ſaépe te considera.
Habébat quidam filiam turpiſſimam,

Iti-

VII.

1. *Quam dulcis ſit libertas, breviter proloquar.* Dedit auctor,

Quam dulce *ſit libertas, breviter proloquar.*

Dulce, res dulcis. Virgil. Eclog. III.

Dulce ſatis humor, depulſis arbutus haedis.

3. *Forte occurrit. Salútantes dein invicem*
Ut reſtiterunt, unde ſic quaeſo nites?

Priore verſu numeri inconcinni ſunt; *Salutantes* autem conſtructionem vitiat; poſt ſe enim Poſtulat *Inquiunt*; non quod in ſententia eſt *Inquit*. Codices, fide Gudii, habent *Dein ſalutantes invicem*; unde facilis eſt emendatio:

Forte occucurrit: *dein* ſalutans, *invicem*
Ut reſtiterunt, unde ſic quaeſo nites?

Ut invicem reſtiterunt; uterque ſcilicet ſimul: ne cane progrediente, fruſtra lupus haec loqueretur, nullo audiente.

13. *Quanto eſt facilius mihi ſub tecto vivere*
Et otioſum largo ſatiari cibo.

Cur quaeſo *Facilius*? quod tam dura lege conceditur, ut lupus conditionem recuſet. *Facile vivere, agere*, nota quidem phraſis; ſed ſi hic *Facilius* conjungas cum *Vivere*; quid fiet de *Quanto eſt*, quod nudum deſtituetur? Dedit opinor Auctor,

Quanto eſt utilius *mihi, ſub tecto vivere?*

Vel ſi quovis modo *Facilius* retinendum ſit, hoc modo refingas licet; Cur patiar *nives*?

Quando *eſt, facilius mihi ſub tecto vivere.*

Utrumvis horum praetuleris, omnino lege cum Heinſio *Otioſe*; ne pro dativo accuſativum ponas: & verſu ſequente lege *Cani*, non *Canis*.

VIII.

1. *Praecepto monitus ſaepe te conſidera.* Recte Schefferus, *Praecepto hoc*. Vide II, 2.

E 3 3. *Itidem-*

Itidémque ingenua et púlchra facie filium.
Hi ſpéculum in cathedra mátris ut poſitúm ſuae,
Pueriliter ludéntes, forte inſpéxerant;
Hic ſé formoſum iáctat; illa iráſcitur,
Nec glóriantis ſúſtinet fratris iocos;
Accipiens quippe cúncta in contuméliam.
Ergo ád patrem decúrrit, laeſura ínuicem;
Magnáque inuidia críminatur filium,
Uir nátus quod rem féminarum tétigerit.
Ampléxus ille utrúmque, et carpens óſcula,
Dulcémque in ambos cáritatem pártiens:
Cotídie, inquit, ſpéculo uos uti uolo:
Te, fórmam ne corrúmpas nequitiae malis;
Te, fáciem ut iſtam móribus penſés bonis.

Fab. IX.

Socrates ad Amicos.

UULGÁRE amici nómen, ſed rara éſt fides.
Cum páruas aedes sibi fundaſſet Sócrates,
(Cuiús

3. *Itidemque inſigni & pulchra facie filium.* *Inſignis*, ſi in laude eſt, majus quid eſt quam *Pulchra*, & male locum priorem occupat, ſententia decreſcente. Sed cum ſaepius de Facie in vituperationem capiatur, *Inſignis & Inſignitus*; ut Cicero De Leg. III, 8. *Inſignis ad deformitatem puer*; quis non videat prave ac ambigue hic poni? Ab Auctore, credo, hoc erat;
Itidemque ingenua *& pulchra facie filium.*
Notum illud,
Ingenui vultus puer ingenuique pudoris.
Martial. III, 33.
Si facie *nobis haec erit* ingenua.

4. *Hi ſpeculum in cathedra, matris ut poſitum fuit.* *Ut poſitum fuit*: indignum hoc eſt tanto auctore. Lege, oratione continuata,
Hi ſpeculum in cathedra matris ut poſitum ſuae
Pueriliter ludentes forte inſpexerant.
Ubi ordo eſt, *Hi, ut forte inſpexerant ſpeculum* &c.

8. *Accipiens quid enim cuncta in contumeliam.* *Quid enim* apud Virgilium Horatium alioſque reperiri ſcio; ſenſu tamen, qui huic loco non convenit. Repone:
Accipiens quippe *cuncta in contumeliam.*
Quippe hic cauſam reddit, cur jocos fratris non ſuſtineret. Sic I, 28.
Contempſit illa, tuta quippe *ipſo loco.*
& III, 2. *Quidam contra miſeriti.*
Periturae quippe, *quamvis nemo laederet.*
Cauſam habes, cur illa contempſerit, hi miſeriti ſint. Error, ut paſſim, ex ſcribendi compendio natus.

9. *Ergo ad patrem cucurrit laeſura invicem.* Recte codices & editio princeps *Decurrit*; tempore praeſenti, ut mox *Criminatur*. *Decurrit*, hoc eſt, *Confugit*.

12. *Amplexus utrumque ille & carpens oſcula.* Codices & editiones veteres, rectius,
Amplexus ille utrumque.

15. *Tu formam ne corrumpas nequitiae malis,*
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.
Recte habet *Nequitiae malis*, & perperam mutant. Juvenalis XIV, 216. eodem ac hic ſenſu;
Parcu-

(Cuiús non fugio mórtem, ſi famam ádſequar;
Et cédo inuidiae, dúm modo abſoluár cinis)
E pópulo ſic neſció quis, ut fieri ſolet:
Quaeſó, tam anguſtam tális uir ponis domum?
Utinam, inquit, ueris hánc amicis impleam.

F a b. X.

Poëta de Credere & non Credere.

PERICULOSUM, et crédere, et non crédere.
Utriúſque exemplum bréuiter exponám rei.
Hippólitus obiit, quia nouercae créditum eſt.
Caſſándrae quia non créditum, ruit 'Ilium.
Ergo éxploranda eſt uéritas multum ét diu;
Ne ſtúlta praue iúdicet ſenténtia.
Sed fábuloſam né uetuſtatém eleues,
Narrábo tibi, memória quod factum éſt mea.
Marítus quidam cúm diligeret cóniugem,
Togámque puram iám pararet filio;
Sedúctus in ſecrétum a liberto éſt ſuo

Spe-

Parcendum eſt teneris: nondum implevere me-
Nativae mala nequitiae. [*dullas*
Bis, ter tamen hic peccatum eſt, quod nemo deprehendit. Repone:

Te, *formam ne corrumpat nequitiae malis;*
Te, *faciem ut iſtam moribus* penſes *bonis.*

Volo *vos*, ait, uti ſpeculo; unde idem caſus ſequitur, *Te*, *Te*. *Vincere faciem* quid hic faciat, nullus video. *Penſare malam formam moribus bonis* proprie dicitur. Plinius IX, 41. de Echeneide, *Quae crimina una laude penſat.* Sappho in Ovid. Ep.

Si mihi difficilis formam natura negavit;
Ingenio formae damna rependo meae.

X.

1. *Periculoſum eſt credere, & non credere.*
Repone, ſententia gratias agente,

Periculoſum, & credere & non credere.

5. *Ergo exploranda eſt veritas multum prius,*
Quam ſtulta prave judicet ſententia.

Multum prius: quis ſic dicentem ferat pro *Multo*? Terent. Hec. IV, 1. *Multo prius, quam tu, illum ſcivi.* Hoc opinor videns Schefferus divellit verba, ut ordo ſit, *Multum exploranda priuſquam* &c. Sed laterem lavat: cum in iſtam ſententiam *ſtulta prave* ſtultiſſime ingeruntur. *Veritas multum exploranda eſt, priuſquam ſententia judicet*: hoc recte. Priuſquam *ſtulta* judicet, hoc ineptiſſime: cum veritate explorata, non poſſit eſſe *ſtulta*. Repono auctoris verba:

Ergo exploranda eſt veritas multum & diu,
Ne *ſtulta prave judicet ſententia.*

Multum & diu ſaepe conjuncta veniunt. Plaut. Moſtell. I, 2.

Recórdatus múltum & diú *cogitávi.*

7. *Sed fabuloſa ne vetuſtate elevem.*
Quid cavet ne *elevet*? ſententia manca eſt & nihil dicit. Codices, teſte Gudio, *vetuſtatem.* Repone,

Sed fabuloſam *ne vetuſtatem* eleves.

Ne contemnas iſta Hippolyti & Caſſandrae, ut vetuſta & ficta. Lucanus IX, 359.

Invidus, annoſo famam qui derogat aevo.

11. *Seductus in ſecretum a liberto ſuo.*
Repone, ne pendeat ſententia;

Seductus in ſecretum a liberto eſt *ſuo.*

13. *Qui*,

Speránte heredem ſúffici ſe próximum.
Qui, cúm de puero múlta mentitús foret,
Et plúra de flagitiis caſtae múlieris,
Adiécit (id quod ſéntiebat máxime
Dolitúrum amanti) uéntitare adúlterum,
Stupróque turpi póllui famám domus.
Incenſus ille fálſo uxoris crímine
Simuláuit iter ad uillam, clamque in óppido
Subſédit; dein de nócte ſubito ianuam
Intráuit, recta cúbiculum uxoris petens;
In quó dormire máter natum iúſſerat,
Aetátem adultam ſéruans diligéntius.
Dum quaérunt lumen, dúm concurſant fámilia;
Iraé furentis ímpetum non ſúſtinens,
Ad lectum accedit, téntat in tenebris caput.
Ut ſéntit tonſum, gládio pectus tránſigit;
Nihil reſpiciens, dúm dolorem uíndicet.
Lucérna inlata, ſimul adſpexit filium,
Sanctóque uxorem dórmientem cúbiculo,
Sopita primo quaé nil ſomno ſénſerat;
Repraéſentauit in ſe poenam fácinoris,
Et férro incubuit, quód credulitas ſtrinxerat.
Accúſatores póſtularunt múlierem,
Romámque pertraxérunt ad centúmuiros.
Maligna inſontem déprimit ſuſpicio,
Quod bóna poſſideat: ſtánt patroni, fórtiter
Cauſám tuentes ínnocentis féminae.
A Diuo Auguſto túnc petiere iúdices,

Ut

13. *Qui*, dum *de puero multa mentitus foret.* Jam diu recte repoſuerunt *Cum.*

20. *Subſedit: deinde noctu ſubito januam.* Repone quod concinnius eſt, ideoque & verum:
Subſedit: dein de nocte *ſubito januam.*
Terent. Adel. V, 3.
Cum primo luci ibo hinc. De nocte *cenſeo.*

29. *Lucerna adlata, ſimul adſpexit filium.* Recte Heinſius, *Inlata.* Exempla paſſim obvia ſunt.

40. *Ut adjuvaret jurisjurandi fidem.* Noſter infra IV, 4. in re non diſſimili, cum ſenſus teſtamenti colligi non poſſet,
Fidem advocavit, *jure neglecto, parens.*
An & hic legendum,
Ut advocarent *jurisjurandi fidem*?
Hoc eſt, cum nec condemnare mulierem nec abſolvere vellent, petiere Centumviri ab Auguſto, *Ut liceret eis ejurare illud judicium; quoniam ſibi non liqueret.*

47. *Quod ſi damnanda perſcrutatus crimina.* *Damnanda* iners hic & inſulſum Epitheton. In varias igitur conjecturas itum eſt. Rem acu

Ut áduocarent iúriſjurandi fidem,
Ipſós quod error implicuiſſet criminis.
Qui póſtquam tenebras diſpulit calúmniae,
Certúmque fontem uéritatis répperit;
Luat, inquit, poenas caúſa libertús mali:
Namque órbam nato símul et priuatám uiro,
Miſerándam potius quám damnandam exíſtimo.
Quod si cunctando pérſcrutatus crímina
Patérfamilias éſſet, ſi mendácium
Subtíliter rimátus a radicibus;
Non éuertiſſet ſcélere funeſtó domum.
Nil ſpérnat auris, néc tamen credát ſtatim.
Quandóquidem et illi péccant, quos minimé putes,
Et quí non peccant, impugnantur fraúdibus.
Hoc ádmonere ſimplices etiám poteſt,
Opínione altérius ne quid pónderent.
Ambítio namque diſſidens mortálium
Aut grátiae ſubſcribit, aut odió ſuo.
Erit ílle notus, quém per te cognóueris.
Haec éxſecutus ſúm propterea plúribus,
Breuitáte nimia quóniam quoſdam offéndimus.

F a b. XI.

Eunuchus ad Improbum.

EUNUCHUS litigábat cum quodam improbo;
Qui, ſúper obſcoena dicta et petulans iúrgium,
Damnum inſectatus éſt amiſſi córporis.
Quin, áit, hoc unum eſt, cúr laborem uálidius;

Inté-

acu tetigiſſe videor legendo,
Quod ſi cunctando *perſcrutatus crimina.*
Cunctando opponitur verſui XV.
Irae furentis impetum non ſuſtinens.
Unus homo nobis cunctando *reſtituit rem.*
Juvenalis VI, 220.
Quis teſtis adeſt? quis detulit? audi:
Nulla unquam de morte hominis cunctatio *longa eſt.*

48. *Si mendacium*
Subtiliter limaſſet, a radicibus
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.

Limare mendacium nihil aliud ſignificat, quam mendacium, jam impudens & incredibile, ita expolire & refingere, ut fidem mereatur. Quid ergo hic facit, ubi nullus tali ſenſui locus? Corrige & diſtingue; *Si mendacium*
Subtiliter rimatus *a radicibus;*
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.
Rimari a radicibus, ut Plautus, *Ab ſtirpe exquirere.* *Eſſes* bis hic accipitur; *Si perſcrutatus eſſes, ſi rimatus.*

XI.

4. *En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius.* Recte Heinſius *Quin, ait.*

1. *In*

Intégritatis téſtes quia deſúnt mihi.
Sed quid fortunae, ſtúlte, delictum árguis?
Id demum eſt homini túrpe, quod meruit pati.

Fab. XII.

Pullus ad Margaritam.

IN ſtèrculino púllus gallináceus,
Dum quaérit eſcam, Márgaritam ut répperit;
Iacés indigno quánta res, inquit, loco?
Te si quis pretii cúpidus uidiſſét tui,
Olim rediſſes ád ſplendorem priſtinum.
Ego quód te inueni, pótior cui multo éſt cibus,
Nec tibi prodeſſe néc mihi quicquám poteſt.
Hoc íllis narro, qui me non intéllegunt.

Fab. XIII.

Apes & Fuci, Veſpa judice.

APE'S in alta quércu ut fecerúnt fauos,
Hos Fúci inertes éſſe dicebánt ſuos.
Lis ád forum dedúcta eſt, Ueſpa iúdice:
Quae génus utrumque nóſſet cum pulchérrime,
Legém duabus hánc propoſuit pártibus:
Non inconueniens córpus et par éſt color,
In dúbium plane rés ut merito uénerit.
Sed, né religio péccet imprudéns mea,

Aluós

XII.

1. *In ſterquilinio pullus Gallinaceus.*
Recte Gudius, *Sterculine*, verſu id flagitante. Vide nos ad Terent. Phor. III, 3, 41.

2. *Dum quaerit eſcam, margaritam repperit.*
Laxa haec & hiantia ſic connecte;
Dum quaerit eſcam, margaritam ut *repperit;*
Jaces indigno &c.

4. Hoc *ſiquis pretii cupidus vidiſſet tui,*
Olim rediſſes ad ſplenderem maximum.
Repone,
Te ſiquis pretii cupidus vidiſſet tui,
Olim rediſſes ad ſplenderem priſtinum.

Utrumque confirmat Romulus Fab. I; *Si aliquis cupidus inveniſſet te, gaudens te confeſtim rapuiſſet, ut* ad priſtinum ſplendorem *decoris tui redires.*. Nec minus ipſa ſententia utrumque flagitat.

6. *Ego qui te inveni, potior cui multo eſt cibus,*
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.
Oratio ſoloeca eſt: pro *Potes* requiritur *Poſſum.* Egregie Heinſius,
Ego quod *te inveni, potior cui multo eſt cibus,*
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam poteſt.

XIII.

1. *Apes in alta quercu fecerant favos.*
Codices, fide Gudii; *Fecerunt.* Repone;

Apes

'Aluós accipite, et céris opus infúndite;
'Ut éx ſapore méllis et formá faui,
De quis nunc agitur, aúctor horum adpáreat.
Fuci recuſant: 'Apibus conditió placet.
Tunc illa hac litem ſúſtulit ſenténtia;
Apértum eſt, quis non póſſit, aut quis fécerit.
Quaprópter Apibus frúctum reſtituó ſuum.
Hanc praéteriſſem fábulam ſiléntio,
Si légem Fuci nón recuſaſſént datam.

F A B. XIV.

Aeſopus ludens.

PUERO'RUM in turba quídam ludentem 'Atticus
'Aeſópum nucibus cúm uidiſſet; réſtitit,
Et quáſi delirum riſit. Quod ſensit ſimul
Deríſor potius quám deridendús ſenex;
Arcúm retenſum póſuit in mediá uia:
Heus, ínquit, ſapiens, éxpedi quid fécerim.
Concúrrit populus. 'Ille ſe torquét diu,
Nec quaéſtionis póſitae cauſam intéllegit:
Nouíſſime ſuccúmbit. Tum uictór ſophos:
Corrúmpes arcum, ſémper tenſum ſi hábueris:
At sí laxaris; cúm uoles, erit útilis.
Sic lúdus animo débet aliquandó dari,
Ad cógitandum mélior ut redeát ſibi.

F A B.

'Apes in alta quercu ut fecerunt *favos;*

13. *Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam.* Codices *Sententia.* Repone,
Tunc illa hac litem *ſuſtulit* ſententia.

17. *Si pactam ſuci non recuſaſſent fidem.* Nec quid omnino ſit, *Recuſare pactam fidem*, ſcio; nec ullum quod ſuci fecerint pactum hic invenio. *Lex* eis ſive *conditio* propoſita eſt, quam recuſarunt: Pactio nulla intervenit. Reponendum puto,
Si legem *ſuci non recuſaſſent* datam.

XIV.

10. *Cito rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris.* Sententia perabſurda. Dum enim *tenſus habetur* arcus, quomodo *rumpi* poteſt? Si *ſemper* tenſus, quomodo *cito* rumpetur? Repone;
Corrumpes *arcum, ſemper tenſum ſi habúeris.*

13. *Ad cogitandum melior ut redeat tibi.* Immo repone.
Ad cogitandum melior ut redeat ſibi.
Non *Tibi*; nam animus cujuſque is eſt quiſque.

F a b. XV.

Canis ad Agnum.

INTE'R capellas 'Agno palanti Canis,
Stulte, ínquit, erras, nón eſt hic matér tua:
Ouéſque ſegregátas oſtendit procul.
Non íllam curo, quaé, cum libitum eſt, cóncipit;
Dein pórtat onus ingrátum certis ménſibus;
Nouiſſime prolápſam effundit ſárcinam:
Uerum iſtam, quae me nútrit admoto úbere;
Fraudátque natos lácte, ne desit mihi.
Tamen illa eſt potior, quaé te peperit. Nón ita eſt.
Unde ílla ſciuit, níger an albus náſcerer?
Age pórro ſciſſet. Cúm crearer máſculus;
Beneficium magnum ſáne natali dedit,
Ut éxſpectarem lánium in horas singulas.
Cuiús poteſtas núlla in gignendó fuit,
Cur hac ſit potior, quae iacentis miſerita eſt,
Dulcémque praeſtat ſpónte beneuoléntiam?
Facit parentes bónitas, non necéſſitas.
His démonſtrare uóluit auctor uérſibus,
Obsiſtere homines légibus, meritis capi.

F a b. XVI.

Cicada & Noctua.

HUMA'NITATI quí ſe non accómmodat,
Plerúmque poenas óppetit ſupérbiae.

Cicáda

XV.

5. *Dein portat onus ignotum certis menſibus.* Cur *Ignotum?* an quia in utero clauſum & nondum viſum? atqui eodem nomine & cor, pulmones, inteſtina dici poſſent *Ignota.* Corrige,

Dein portat onus ingratum *certis menſibus.* Recte elevat matris beneficia; quod non libenter ſed ingratiis onus portaret Catull. LXIX.

Ingratum *tremuli tolle parentis* onus.

16. *Dulcemque ſponte praeſtat benevolentiam.* Repone non parvo verſus commodo:

Dulcemque praeſtat ſponte *benevolentiam.*

XVI.

5. *Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.* *Ramus* arboris non temere *cavus* eſt. Dedit Auctor,

Cavoque trunco *capere ſomnum interdiu.* Horat. Carm. II, 19. *Atque* truncis

Lapſa cavis *iterare mella.*

6. *Rogata eſt ut taceret, multo validius.* Repone, quod hiulca iſta connectat;

Rogata

Cicáda acerbum Nóctuae conuicium
Faciébat, ſolitae uictum in tenebris quaérere,
Cauóque trunco cápere ſomnum intérdiu.
Rogata uti tacéret, multo ualidius
Clamáre coepit: rúrſus admotá prece,
Accénſa magis eſt. Nóctua, ut uidit ſibi
Nullum éſſe auxilium, et uerba contemni ſua,
Hac éſt adgreſſa gárrulam fallácia:
Dormíre quia me nón ſinunt cantús tui,
Sonáre citharam quós putes Apóllinis;
Potáre eſt animus néctar, quod Pallas mihi
Nupér donauit: si non faſtidis, ueni;
Una bibamus. 'Illa, quae ardebát ſiti,
Simúl cognouit uócem laudari ſuam,
Cupide aduolauit. Nóctua egreſſa é cauo
Trepidantem conſectata eſt, et letō dedit.
Sic, uiua quod negarat, tribuit mórtua.

FAB. XVII.

Arbores in Deorum tutela.

OLIM, quas uellent éſſe in tutelá ſua,
Diui legerunt Arbores: quercús Ioui,
Et my'rtus Ueneri placuit; Phoebo laúrea,
Pinús Cybebae, pópulus celſa Hérculi.
Minérua admirans, quare ſteriles ſúmerent,
Intérrogauit caúſam. Dixit Iúppiter;
Honórem fructu né uideamur uéndere.
At, Mehércule, illa, nárret quod quis uóluerit,

Olíua

Rogata uti *taceret, multo validius*
Clamare coepit.

12. *Sonare cithara quos putes Apollinis.*
Repone,
Sonare citharam *quos putes Apollinis.*
Ordo eſt, *Citharam ſonare cantus.*

XVII.

6. *Interrogavit. Cauſam dixit Juppiter.*
Diſtingue,
Minerva, admirans quare ſteriles ſumerent,
Interrogavit cauſam. Dixit Juppiter.

7. *Honore fructum ne videamur vendere:*
Rectius, opinor, alii:
Honorem fructu *ne videamur vendere.*
hoc eſt, Honorem quem tribuimus, fructu quem accipimus.

8. *At mehercule narrabit, quod quis voluerit.*
Verſus claudicat, quem ſic emendandum puto,
At, Mehercule, illa, narret *quod quis voluerit.*
Ita III, 2.
At illa, *Memini qui me ſaxo petierint.*
I, 25. At ille, *Facerem mehercule.* I, 31. At ille

Oliua nobis própter fructum eſt grátior.
Tunc sic Deorum génitor atque hominúm ſator:
O náta, merito ſapere dicêre ómnibus:
Niſi útile eſt, quod facimus, ſtulta eſt glória.
Nihil ágere, quod non próſit, fabella ádmonet.

Fab. XVIII.

Pavo ad Junonem.

PAUO ád Iunonem uénit, indigné ferens
Cantús Luſcinii quód ſibi non tribuerit:
Illum éſſe cunctis áuibus admirábilem:
Se dérideri, simul ac uocem miſerit.
Tunc cónſolandi grátia dixit Dea:
Sed fórma uincis, uíncis magnitúdine;
Nitór Smarágdi cóllo praefulgét tuo;
Pictiſque plumis gémmeam caudam éxplicas.
Quo mi, inquit, mutam ſpéciem, ſi uincór ſono?
Fatórum arbitrio pártes ſunt auibús datae:
Tibi fórma, uires áquilae, luſcinió melos,
Augúrium coruo, laéua cornici ómina:
Omnéſque propriis ſúnt contentae dótibus.
Noli áffectare, quód tibi non éſt datum;
Delúſa ne ſpes ád querelam récidat.

Fab. XIX.

Aeſopus ad Garrulum.

AESO'PUS domino ſólus cum eſſet fámilia,
Paráre

ille *expirans.* I, 15. At ille *lentus.* *Narret* autem, potius quam *Narrabit*; ut Plautus Perſ. III, 1.

Dicat *quod quiſque volt, ego de hac ſententia*
Non demovebor.

XVIII.

3. *Illam eſſe cunctis auribus ádmirabilem.* Codices quidem *Auribus*; ſed jam olim repoſuerunt *Avibus*, tam ſententia quam verſu gaudente. Cum admiratio ſolius Animi ſit; ſcire velim quo pacto Aures admirari poſſint.

13. *Omnes quae propriis ſunt contentae vocibus.* Egregie Heinſius,

Omneſque propriis ſunt contentae dotibus.

XIX.

7. *Coepit redire. Et quidam e turba garrulus.* Recte Heinſius, *Hic quidam*, id eſt, *Tum.*

XX

4. *Galli Cybebes circum quaeſtus ducere.* Pro *Quaeſtus* dedit auctor *Vicos* vel *Pagos.* Babrias in eadem fabula Κώμην uſurpat:

Οὗτοι δὲ κύκλῳ πᾶσαν ἐξ ἔθους κώμην
Περιιόντες &c.

Hi

Paráre cenam iúſſus eſt matúrius.
Ignem érgo quaerens áliquot luſtrauit domos;
Tandémque inuenit, úbi lucernam accénderet.
Tum circumeunti fúerat quod iter lóngius,
Effécit breuius: námque recta pér forum
Coepit redire. Hic quidam e turba gárrulus;
Aeſópe, medio ſóle quid cum lúmine?
Hominem, ínquit, quaero; et ábiit feſtináns domum.
Hoc si moleſtus ille ad animum réttulit;
Senſit profecto, ſe hóminem non uiſúm ſeni,
Intémpeſtiue qui óccupato adlúſerit.

Fab. XX.

Aſinus & Galli

Qui nátus eſt infélix, non uitám modo
Triſtém decurrit; uérum poſt obitúm quoque
Perſéquitur illum dúra fati miſeria.
Galli Cybebes círcum pagos dúcere
Aſinúm ſolebant, báiulantem ſarcinas.
Huic, cúm labore et plágis eſſet mórtuus,
Detrácta pelle, ſibi fecerunt týmpana.
Rogáti mox a quódam, Delició ſuo
Quidnám feciſſent; hóc iocati ſúnt modo:
Putábat ſe poſt mórtem ſecurúm fore:
Ecce áliae plagae cóngeruntur mórtuo.

Explicit Liber III.

Hi de more omnes vicos circumeuntes. Gloſſae veteres, Κώμη, *vicus*, *pagus*.

6. *Is cum labore & plagis eſſet mortuus.* Repone,

Huic, *cum labore & plagis eſſet mortuus, Detracta pelle.*

9. *Quidnam feciſſent, hoc locuti ſunt modo.* Recte Heinſius, *Hoc* jocati *ſunt modo.*

Incipit

INCIPIT

LIBER QUARTUS.

PROLOGUS.

IOCULA'RE hoc tibi uidétur: et ſané rei
Dum nihil habemus máius, calamo lúdimus.
Sed diligenter ſi íntuere has naénias,
Quantam ſub illis útilitatem réperies?
Non ſemper res ſunt, quód uidentur: décipit
Frons príma multos: rára mens intéllegit,
Quid interiore cóndat natura ángulo.
Hoc né locutus ſine mercede exiſtimer,
Fabéllam adiíciam dé Muſtela et Múribus.

FAB. I.

Muſtela & Mures.

MUSTE'LA, cum annis ét ſenecta débilis
Murés ueloces nón ualeret ádſequi,
Inuóluit ſe farina, et obſcuró loco
Abiécit negligénter. Mus eſcám putans
Adſíluit, et comprénſus occubuít nece.
Altér ſimiliter périit, deinde et tértius.

Aliquót

PROL.

1. *Joculare tibi videtur: & ſane levi,*
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
Leve in codicibus eſt; *Levi* a Scheffero venit. Atqui haud dixerit quis *levi calamo*, eo ſenſu quo *Levi brachio*, *Leviore lyra*; quia *Levis* generale *calami* Epitheton eſt, neque quicquam novae ſignificationis addit. Virgil. Eclog. V.
Tu calamos *inflare* leves, *ego dicere verſus.*
Martial. IX, 75.
Frange leves calamos, *& ſcinde, Thalia, libellos.*
Mallet autem Heinſius, *Joculares tibi videmur:* fruſtra niſi fallor; cum *Jocoſus* quidem tam de Perſona quam Re praedicetur, *Jocularis* de Re tantum. Dedit, opinor, Auctor,
Joculare hoc *tibi videtur: & ſane* rei
Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
Nihil rei, ut Ter. Adel. IV, 5.
Tibi vero quid iſtic rei *fuit.* Nihil *mihi quidem.* & II, 1. *Quid tibi rei mecum eſt? Nihil.*
Rei in fine verſus, ut Noſter IV, 3. *Parvae vindictam rei Dum quaero demens. Dum rei nihil habemus majus*, dum graviore negotio non occupamur, Terent. And. V, 4. *Habee aliud, magis ex ſeſe, & majus.*

5. *Non ſemper ea ſunt, quae videntur.*
Ea ad *Naenias* referri, genus Neutrum prohibet: nihil autem eſt aliud, quo referatur. Repone:
Non ſemper res *ſunt*, quod *videntur.*
Exemplo in proxima Fabula Muſtela eſt, quae

Farina

Aliquót ſecutis, uénit et retórridus,
Qui ſaépe laqueos ét muſcipula effúgerat;
Procúlque inſidias cérnens hoſtis cállidi,
Sic uáleas, inquit, út farina es quaé iaces.

F a b. II.

Vulpes & Uva.

FAME' coacta Uúlpes alta in uínea
Uuam ádpetebat, ſúmmis ſaliens uiribus:
Quam tángere ut non pótuit, diſcedéns ait:
Nondúm matura eſt, nólo acerbam ſúmere.
Qui, fácere quae non póſſunt, uerbis éleuant,
Adſcríbere hoc debébunt exemplúm ſibi.

F a b. III.

Equus & Aper.

EQUU'S ſedare ſólitus quo fuerát ſitim,
Dum ſéſe Aper uolútat, turbauít uadum.
Hinc órta lis eſt. Sónipes iratús Fero
Auxílium petiit Hóminis: quem dorſó leuans,
It in hóſtem laetus. Iáctis hunc telis eques
Poſtquam interfecit, sic locutus tráditur:
Laetór tuliſſe auxílium me precibús tuis;
Nam praédam cepi, et dídici quam ſis útilis:

Atque

Farina & eſca videatur, ſed nón erat.

7. *Quod interiore condidit cura angulo.*
Repono,
Quid *interiore* condat natura *angulo.*
Ter. Phorm. V, 6.
Num tu intellegis, quid hic narret?
Noſter III, 3. *Naris emunctae ſenex,*
Natura numquam verba cui potuit dare.
Hi tres verſus non ad fabulas has ſpectant, ſed Γνῶμαι ſunt & generales ſententiae.

I.

5. *Adſiluit, & compreſſus occubuit neci.*
Recte jam olim repoſuerunt *Comprenſus.*

6. *Alter ſimiliter, deinde periit tertius.*
Codices habent, *Periit & tertius.* Repone,
Alter ſimiliter periit, deinde & tertius.
Romulus in hac Fabula:
Alter ſimiliter capitur, deinde & tertius.

III.

5. *Rediit ad hoſtem. Jactis hunc telis eques.*
Codices ſic exhibent: *Redit ad hoſtem laetus e jactis hunc telis eques.* Viri eruditi ex verſu ejecerunt *Laetus:* quod tamen ſine ſententiae damno abeſſe non poteſt. Dedit Auctor:
It in *hoſtem* laetus. *Jactis hunc telis eques.*
Virgil. Aen. XI. *Nec longe ſcilicet* Hoſtes
Quaerendi nobis; circumſtant undique muros.
Imus in adverſos? *quid ceſſas?*
It in hoſtem, hoſtili animo: *Redit ad hoſtem,* etiam qui in gratiam rediturus eſt.

G 15. Quo

Atque ita coegit frénos inuitúm pati.
Tum moéſtus ille: Páruae uindictám rei
Dum quaèro demens, ſéruitutem répperi.
Haec iracundos ádmonebit fábula,
Impúne potius laèdi, quam dedi alteri.

F a b. IV.

Aeſopus.

PLUS éſſe in uno ſaépe quam in turbá boni,
Narrátione póſteris tradám breui.
Quidam decedens três reliquit filias;
Unam formoſam, et óculis uenantém uiros;
At álteram lanificam, frugi, et rúſticam;
Deuótam uino tèrtiam, et turpiſſimam.
Harum aûtem matrem fécit heredém ſenex
Sub cónditione, tótam ut fortunám tribus
Aequáliter diſtribuat, ſed tali modo:
Ne dáta poſſideant aút fruantur; túm, ſimul
Habére res desierint quas accéperint,
Centéna matri cónferant ſeſtértia.
Athènas rumor ímplet. Mater ſédula
Iuris peritos cónſulit. Nemo éxpedit,
Quo pacto non poſsideant quod fuerit datum,
Fructúmue capiant; deinde quae habuerint nihil,
Quanam ratione cónferant pecúniam.
Poſtquam conſumpta eſt témporis longi mora,
Nec téſtamenti pótuit ſenſus cólligi;
Fidem áduocauit, iúre neglectó, parens.

Sepónit

IV.

15. *Quo pacto non poſſideant, quod fuerat datum.* Lege. *Fuerit.*

16. *Fructumve capiant: deinde quae* tulerint *nihil.* Repone, *Deinde quae* habuerint *nihil*: ut ſupra v. 11. *Tum ſimul* habere *res deſierint.*

29. *Aeſopus media ſubito in turba conſtitit.* Repone *Ut*, quod fere ſemper omiſerunt Librarii; *Aeſopus media ſubito in turba* ut *conſtitit.*

32. *Interpretari non* potuiſſent *Attici.* Lege *Potuerint.*

38. *Agros, vitės & pecora cum paſtoribus.* Illud *Vites*, cum ſyllabam poſteriorem acuat, tam metro, quam ſententiae nocet. Codices, habent non *Utes*, ſed *Utiles.* Repono, *Agros* & uillam *& pecora cum paſtoribus.* Firmat hoc verſus 23.

Laniſicas

Sepónit moechae uéſtem, mundum múliebrem,
Lauátionem argénteam, eunuchós glabros:
Lanificae agellos, pécora, uillam, operários,
Boués, iumenta, et inſtrumentum rúſticum:
Potrici plenam antiquis apothecám cadis,
Domúm politam, et délicatos hórtulos.
Sic déſtinata dáre cum uellet singulis,
Et ádprobaret pópulus, qui illas nóuerat;
Aeſópus media ſúbito in turba ut cónſtitit:
O si maneret cóndito ſenſús patri,
Quam gráuiter ferret, quód uoluntatém ſuam
Intérpretari nón potuerint 'Attici!
Rogatus deinde, ſóluit errorem ómnium:
Domum et órnamenta cúm uenuſtis hórtulis
Et uina uetera dáte lanificae rúſticae.
Ueſtem, úniones, pédiſequos, et cétera
Illi ádſignate, uitam quae luxú trahit.
Agrós et uillam et pécora cum paſtóribus
Donáte moechae. Núlla poterit pérpeti,
Ut móribus quid téneat alienúm ſuis.
Defórmis cultum uéndet, ut uinúm bibat.
Agrós abiiciet moécha, ut ornatúm paret.
At illa gaudens pécore, et lanae dédita,
Quacúmque ſumma trádet luxuriaé domum.
Sic núlla poſſidébit quod fuerit datum,
Et dictam matri cónferent pecúniam
Ex prétio rerum, quás uendiderint singulae.
Ita, quód multorum fúgit imprudéntiam,
Unius hominis répperit ſolértia.

Lanificae agellos, pecora, villam, *operarios.*

41. *Deformis cultum vendet, ut vinum paret.* Cum *Paret* etiam proximo verſu & eodem pede iteretur, Gronovius ex conjectura *Petat.* Atqui *Vinum petere*, eſt ex taberna venale ſubinde petere, non domi in penu poſſidere. Repone,
Deformis cultum vendet, ut vinum bibat.

Fab. V.

Pugna Murium & Muſtelarum.

CUM uícti Mures Múſtelarum exércitum
(Hiſtória quorum et ín tabernis píngitur)
Fugerént, et artos círcum trepidarent cauos;
Aegré recepti, támen euaſerúnt necem.
Ducés at horum, quí capitibus córnua
Suis ligarant, út conſpicuum in proélio
Habérent ſignum quód ſequerentur mílites,
Haeſére in portis, ſúntque capti ab hóſtibus:
Quos ímmolatos uíctor auidis déntibus
Capácis alui mérſit tartareó ſpecu.
Quemcúmque populum tríſtis euentús premit,
Periclitátur mágnitudo príncipum,
Minúta plebes fácili praeſidió latet.

Fab. VI.

Poëta.

TU, quí naſutus ſcripta deſtringís mea,
Et hóc iocorum légere faſtidís genus;
Paruá labellum ſúſtine patiéntia,
Seueritatem fróntis dum placó tuae:
Et ín cothurnis pródit Aeſopús nouis.
Utinam nec umquam Pelii nemorís iugo
Pinús bipenni cóncidiſſet Théſſala;

Nec

V.

1. *Cum victi mures muſtelarum exercitu.* *Victi exercitu*, quo ſodes exemplo ſic loquamur? Repone,

Cum victi mures muſtelarum exercitum
(Hiſtoria quorum & *in tabernis pingitur)*
Fugerent.

Et hoc eſt *Etiam* & Heinſius viderat.

5. *Duces eorum, qui capitibus cornua.* Recte Heinſius: *Duces at horum.*

VI.

1. *Tu qui, naſute, ſcripta deſtringis mea.* Repone,

Tu qui naſutus *ſcripta deſtringis mea.*

3. *Parva libellum ſuſtine patientia.* Quid eſt *Suſtine libellum?* ne pondere ſuo decidat, aut taedio tuo projiciatur? Nugae. Reſtituo ſibi manum Auctoris,

Parva labellum *ſuſtine patientia.*

In faſtidio, contemptu, offenſa labium inferius exporrigi ſolet. Tu, inquit, qui *faſtidis* hoc genus jocorum, ſuſtine parumper *labellum*; omitte faſtidium & ſeveritatem. Perſius III, 81.

Murmura cum ſecum & rabioſa ſilentia rodunt,
Atque exporrecto *trutinantur verba* labello.

Juvenalis XIV, 325.

Hoc quoque ſi rugam trahit, extenditque labellum.

hoc

Nec ád profeſſae mórtis audacém uiam
Fabricáſſet Árgus ópere Palladió ratem:
Inhóſpitalis prima quae Ponti ſinus
Patefécit, in perniciem Graiúm et Bárbarúm.
Namque ét ſuperbi lúget Aeëtaé domus,
Et régna Peliae ſcélere Medeaé iacent:
Quae ſaéuum ingenium uáriis inuoluéns modis,
Illic per artus frátris explicuít fugam;
Hic caéde patris Péliadum infecit manus.
Quid tibi uidetur? Hóc quoque inſulſum éſt, ais,
Falſóque dictum: lónge quia uetúſtior
Aegaéa Minos cláſſe perdomuít freta,
Iuſtique uindicáuit exemplum ímperi.
Quid ego érgo poſſum facere tibi, lectór Cato?
Si néc fabellae té iuuant nec fabulae;
Noli moleſtus éſſe omnino literis,
Maiórem exhibeant né tibi moléſtiam.
Hoc íllis dictum eſt, quí conſulto naúſeant,
Et, út putentur ſápere, nil non uítuperant,

F A B. VII.

Vipera & Lima.

MORDACIOREM qui ímprobo dente ádpetit,
Hoc árgumento ſé deſcribi ſentiat.
In óffícinam fábri uenit Uípera:
Hic cúm tentaret sí qua res eſſét cibo,

hoc eſt, ut ibi Scholiaſtes, *Si diſplicet & triſtem facit.* & X, 67. de Sejani faſtu & ſuperbia: *Quae* labra, *quis illi*
Vultus erat?

20. *Juſtoque vindicavit exemplo impetum.* Codices ſcripti *Imperium*, Egregie Heinſius:
Juſtique vindicavit exemplum imperi.
Imperi, priſco Genitivo, ut I, 17. *Maleſici.*

21. *Quid erge poſſum facere tibi, lector Cato?* Lege, *Quid* ego *ergo poſſum.*

25. *Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant.*
Et, ut putentur ſapere, caelum vituperant.
Caelum vituperare, numquam, quod falſo aiunt, proverbii loco dictum eſt. Caelum enim craſſum, inſalubre, hibernum merito vituperatur. Pro *Siqui ſtulti* Codices *Qui ſtultitiam.* Repone:
Hoc illis dictum eſt, qui conſulto *nauſeant;*
Et, ut putentur ſapere, nil non *vituperant.*

VII.

4. *Haec cum tentaret, ſiqua res eſſet cibi.* *Res cibi*, inquiunt, ut Graeci paſſim χρῆμα τοῖς &c. Fruſtra tamen Helleniſmus huc advocatur. Repone;
Hic *cum tentaret, ſi qua res eſſet* cibo.
Siquid eſſet, quod edere poſſet. Hor. Serm. II, 6.
Hoc juvat, & melli eſt; *non mentiar.*

Limám momordit. 'Illa contra cóntumax,
Quid me, ínquit, ſtulta, dénte captas laédere,
Omne ádſuëui férrum quae corródere?

F A B. VIII.

Vulpes & Hircus.

HOMO ſimul ac uenit ín periclum cállidus,
Reperíre effugium quaérit alteriús malo.
Cum décidiſſet Uúlpes in puteum ínſcia,
Et áltiori claúderetur márgine;
Deuénit Hircus sitiens in eumdém locum:
Simúl rogauit, éſſet an dulcis liquor
Et cópioſus. 'Illa fraudem móliens,
Deſcende, amice: tánta bonitas éſt aquae,
Uolúptas ut non póſſit ſatiari mea.
Immíſit ſe Barbatus. Tum Uulpécula
Euáſit puteo, nixa celſis córnibus;
Hircúmque clauſo liquit haerentém uado.

F A B. IX.

Perae duae.

PERA'S impoſuit Iúppiter nobis duas:
Propriis repletam uítiis poſt tergúm dedit,
Aliénis ante péctus ſuſpendit grauem.
Hac ré uidere nóſtra mala non póſſumus:
Alii ſimul delinquunt, cenſorés ſumus.

F A B.

VIII.

1\. *Homo ſimul ac venit in magnúm periculum,*
Effugium reperire alterius quaerit malo.
Haec & metro & ſententia peccant. Repone,
Homo ſimul ac venit in periclum callidus,
Reperire effugium quaerit alterius malo.
Ita, teſte Gudio, codex Remenſis: niſi quod ex *Alterius quaerit*, mutato ordine fecerim *Quaerit alterius.*

9\. *Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.*
Lege, numero meliore.
Voluptas ut non poſſit ſatiari mea.

X.

7\. *Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues.*

Recte

F A B. X.

Fur templum compilans.

LUCE'RNAM Fur accéndit ex ará Iouis,
Ipſúmque compiláuit ad lumén ſuum.
Onúſtus qui ſacrilégio cum diſcéderet,
Repénte uocem ſánčta miſit Religio;
Malórum quamuis iſta fuerint múnera,
Mihique inuiſa, ut nón offendar ſúbripi:
Tamén ſceleſto ſpíritu culpam lues,
Olim cum adſcriptus uénerit poenaé dies.
Sed ne ígnis noſter facinori praelúceat,
Per quém colendos cénſuit Pietas Deos,
Ueto éſſe tale lúminis commércium.
Ita hódie nec lucérnam de flamma Deûm,
Nec dé lucerna fás eſt accendi ſacrum.
Quot rés contineat hóc argumentum útiles,
Non éxplicarit álius, quam qui répperit.
Signíficat primo, Saépe quos ipſe aluerìs
Tibi ínueniri máxime contrários.
Secúndo oſtendit, Scélera non irá Deûm,
Fatórum dičto ſéd puniri témpore.
Nouíſſime interdícit, Ne cum málefico
Uſúm bonus conſóciet ulliús rei.

F A B. XI.

Hercules & Plutus.

O P E' S inuiſae mérito ſunt fortí uiro,
Quia diues arca uéram laudem intércipit.
Caeló receptus própter uirtutem Hércules,

Cum

Recte Heinſius, *Sceleſto ſpiritu*. Virg. Aen. XII. *Immolat, & poenam* ſcelerato ex ſanguine *ſumit.*

10. *Per quem verendos excolit pietas deos.* Quid hic ſit *Excolere deos* neſcire me fateor: neque *Verendos deos* qui dixerit, memini. Hoc ſaltem ſcire videor, *Verendos deos* a ſupremo Jove non ex decoro dici. Codex Pithaei pro *Verendos* habet *Colendos*. Repone,

Per quem colendos cenſuit *pietas deos.*

Colendos cenſuit, hoc eſt, Coli debere exiſtimavit.

15. *Non explicabit alius, quam qui repperit.* Recte Heinſius *Explicarit.*

6. *Aten.*

Cum grátulantes pérſalutaſſét Deos;
Ueniente Pluto, qui Fortunae eſt filius;
Auértit oculos. Caúſam ut quaeſiuít pater;
Odi, inquit, illum, quia malis amícus eſt,
Simúlque obiecto cúncta corrumpít lucro.

F a b. XII.

Leo regnans.

UTILIUS nihil eſſe hómini quam recté loqui,
Probánda cunctis éſt quidem ſenténtia,
Sed ád perniciem ſólet agi ſincéritas.
Cum ſé ferarum régem feciſſét Leo,
Et aéquitatis uéllet famam cónſequi;
A priſtina deſléxit conſuetúdine:
Atque ínter illas ténui contentús cibo,
Sancta incorrupta iúra reddebát fide.
Poſtquám labare coépit poeniténtia.
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *

F a b. XIII.

* * * * * * * * * *

Adfictione uéretri linguam múlieris;
Adfinitatem tráxit inde obſcoénitas.

F a b. XIV.

Aeſopus.

ROGAUIT alter, tríbadas et móllés mares
Quae rátio procreáſſet? expoſuít Senex:
Idém Prometheus, aúctor uulgi fictilis
Qui, ſimul offendit ád fortunam, frángitur;

Natú-

XI.

6. *Avertit oculos. Cauſam quaeſivit Pater.* Inſere *Ut*, quod Librarii toties omiſerunt; *Cauſam* ut *quaeſivit pater; Odi, inquit, illum.*

XII.

1. *Utilius homini nihil eſt, quam recte loqui.* Repone, *Utilius* nihil eſſe homini, *quam recte loqui.*

XV.

9. *Pares dum non ſint veſtrae fortitudinis.* Recte Rittershuſius, *Fortitudini.*

2. *Aeſo-*

Natúrae partes, uéſte quas celát pudor,
Cum ſéparatim tóto finxiſſet die,
Aptare mox ut póſſet corporibús ſuis,
Ad cénam eſt inuitátus ſúbito a Libero.
Ubi irrigatus múlto uenas néctare,
Seró domum eſt reuérſus titubanti pede.
Tum ſemiſomno córde, et errore ébrio,
Adplicuit uirginále generi máſculo,
Et máſculina mémbra adplicuit féminis.
Ita núnc libido práuo fruitur gaúdio.

F a b. XV.

Capellae & Hirci.

BARBA'M Capellae cum ímpetraſſent áb Ioue,
Hirci moerentes índignari coéperant,
Quod dignitatem féminae aequaſſént ſuam.
Sinite, inquit, illas glória uaná frui,
Et úſurpare uéſtri ornatum múneris;
Parés dum non ſint uéſtrae fortitúdini.
Hoc árgumentum mónet, ut ſuſtineás tibi
Habitu éſſe ſimiles, qui ſunt uirtute ímpares.

F a b. XVI.

Gubernator & Nautae.

CUM dé fortunis quidam quereretúr ſuis;
Aeſópus finxit cónſolandi hoc grátia.
Uexáta ſaeuis náuis tempeſtátibus,
Intér uectorum lácrimas et mortis metum
Faciem ád ſerenam ſúbito ut mutatúr dies,
Ferri ſecundis túta coepit flátibus;
Nimiáque nautae ſe hilaritate extóllere.

Factús

XVI.

2. *Aeſopus finxit conſolandi gratia.* Lege, *Aeſopus finxit conſolandi* hoc *gratia.*

3. *Vexata ſaevis* navi *tempeſtatibus.* Codices *Navis.* Recte: modo ſi verſu V pro *Subito mutatur dies* reponas *Subito* ut *mutatur dies.* Utramque emendationem praeripuit Gudius.

7. *Nimiaque nautas hilaritate extollere.* Pro *Nautas* recte Heinſius *Nautae ſe.*

2. *Me-*

Factús periclo túm gubernatór Sophos;
Parcé gaudere opórtet, et ſensim queri,
Totam quia uitam míſcet dolor et gaúdium.

Fab. XVII.

Canum Legati ad Jovem.

CANES legatos ólim miſere ád Iouem,
Melióra uitae témpora oratúm ſibi:
Ut ſéſe eriperet hóminum contuméliis,
Furfúribus ſibi conſpérſum quod paném darent,
Fimóque turpi máximam explerént famem.
Profécti ſunt legáti non celeri pede,
Dum náribus ſcrutántur eſcam in ſtércore.
Citáti non reſpóndent. Uix tandem ínuenit
Eós Mercurius, ét turbatos áttrahit.
Tum uéro uultum mágni ut uiderúnt Iouis,
Totám timentes cóncacarunt régiam.
Propúlſi uero fúſtibus uadúnt foras.
Uetát dimitti mágnus illos Iúppiter.
Miráti ſibi legátos non reuértier,
Turpe aûtumantes áliquid commiſſum á ſuis,
Poſt áliquod tempus alios adſciri iubent.
Uentér legatos ſúperiores pródidit.
Timéntes rurſus áliquid ne ſimile áccidat,
Odóre canibus ánum ſed multó replent:
Mandánt, dent operas út dimittantúr ſtatim.
Abeúnt.

XVII.

2. *Melioris vitae tempus oratum ſuae.* Docte & ingenioſe Heinſius;
Meliora *vitae* tempora *oratum* ſibi.

3. *Ut ſeſe abriperet hominum contumeliis.* Codices *Ariperes.* Recte Gudius, *Ut ſeſe* eriperet. Virgilius: *Eripe me his, invicte, malis.*

15. *Turpe aeſtimantes aliquod commiſſum a ſuis.* Repone:
Turpe autumantes *aliquod commiſſum a ſuis.*

16. *Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.* Repone, quod & Codices habent, *Adſciri jubent.*

17. *Rumor legatos ſuperiores prodidit.* Repone,
Venter *legatos ſuperiores prodidit.*
Plautus Rudente II, 7.
Quaſi vinis Graecis Neptunus nobis ſuffudit mare:
Itaque alvum prodi *ſperavit nobis ſalſis poculis.*

19. *Odore canibus anum, ſed multo, replent.* Legendum forte,
Odore canibus anum, ſed ſpurco, *replent.*

20. *Mandata dant, legati mittuntur ſtatim.* Codices ſcripti haec tantum habent; *Mandant dimittuntur ſtatim.* Repone,
Mandant, dent operas ut *dimittantur ſtatim.*

24. Ca-

Abeúnt. Rogantes áditum, continuo impetrant.
Conſédit genitor túm Deorum máximus,
Quaſſátque fulmen: trémere coepere ómnia.
Canés confuſi (ſúbitus terruerat fragor)
Repénte odorem mixtis cum merdis cacant.
Ut clámant omnes, uíndicandam iniûriam;
Sic éſt locutus ánte poenam Iúppiter:
Non éſt legatos régis non dimíttere;
Nec éſt difficile poénas culpae impónere.
Sed hóc ferent hi pró iudicio praémium:
Non uólo dimitti, uérum cruciari fame,
Ne uéntrem continére non poſsínt ſuum.
Illi aútem, qui miſérunt hos tam fútiles,
Numquám carebunt hóminis contumélia.
Ita núnc legatos quíſque exſpectans póſterûm,
Nouúm uenire cúm uidet, culum ólfacit.

Fab. XVIII.

Homo & Colubra.

QUI fért malis auxílium, poſt tempús dolet.
Gelú rigentem quidam colubram ſúſtulit,
Sinúque fouit, cóntra ſe ipſe miſericors.
Namque út refecta eſt, nécuit hominem prótinus.
Hanc ália cum rogáret cauſam fácinoris,
Reſpóndit: Ne quis díſcat prodeſſe improbis.

24. *Canet, confuſus ſubito quod fuerat fragor.* Lege,
Canes confuſi (ſubitus terruerat fragor.)

26. *Reclamant omnes vindicandam injuriam.* Lege. *Ut clamant.*

30. *Sed hoc feretis pro judicio praemium.* Recte Meurſius: *Sed hoc ferent hi.*

31. *Non veto dimitti, verum cruciari fame.* Repone, *Non* volo *dimitti.*

33. *Illi autem, qui miſerunt vos tam futiles.* Lege, *Hos tam futiles.*

35. *Ita nunc legatos exſpectant & poſteri;*
Novumque venire qui videt, culum olfacit.
Haec a Correctoribus venerunt, metro indignante. Codices ita habent:
Ita nunc legatos expectantes poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.
Reponas, neſcio an vere, melius certe quam nunc habetur;
Ita nunc legatos quiſque expectans poſterum,
Novum venire cum videt culum olfacit.
Sed forte verſus hinc excidit; ut alii plures in hac Fabula.

Fab. XIX.

Vulpes & Draco.

Uulpés cubile fódiens, dum terram éruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Peruénit ad dracónis ſpeluncam intimam;
Cuſtódiebat qui theſauros ábditos.
Hunc simul adſpexit; 'Oro, ut imprudéntiae
Des primum ueniam; deinde, si pulchré uides
Quam nón conueniens aúrum ſit uitaé meae,
Reſpóndeas cleménter: Quem fructúm capis
Hoc éx labore quódue tantum praémium,
Ut cáreas ſomno, et aéuum in tenebris éxigas?
Nullum, inquit ille: uérum hoc a ſummó mihi
Ioue áttributum eſt. 'Ergo nec ſumis tibi,
Nec úlli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo iraſcaris, libere ſi dixero:
Diis éſt iratis nátus, qui eſt ſimilis tibi.
Abitúrus illuc, quó priores ábierunt,
Quid ménte caeca miſerum torques ſpiritum?
Tibi dico, auare, gaúdium heredis tui,
Qui túre ſuperos, ipſum te fraudás cibo;
Qui triſtis audis múſicum citharaé ſonum;
Quem tibiarum máceras iocúnditas;
Opſóniorum prétia cui gemitum éxprimunt;
Qui, dúm quadrantes ággeras património,
Coelúm fatigas ſórdido periúrio;
Qui circumcidis ómnem impenſam fúneris,
Libitina ne quod dé tuo faciát lucrum.

Fab.

XIX.

3. *Pervenit ad draconis ſpeluncam ultimam* Heinſius mallet *Ultimò*, ut *Poſtremò*. Ego ſic repono:

Pervenit ad draconis ſpeluneam intimam.

Noſter IV. Prol.

Quid interiore *condat natura* angulo.

Horat. Carm. I. 9.

Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellae riſus ab angulo.

Sic *Intimus ſinus*, *Intimus receſſus* &c.

9. *Hoc ex labore, quodve tantum eſt praemium.* Repone, *Quem fructum capis*
Hoc ex labore quodve tantum praemium?
Quem fructum quodve praemium capis. Ita *Fructum & praemium* conjungit Cicero &c.

26. *Li-*

FAB. XX.

Phaedrus.

QUID praêdicare cógitet liuór modo,
Licèt diſſimulet, púlchre tamen intèllego.
Quicquid putabit éſſe dignum mémoriae,
Aeſópi dicet; si quid minus adriſerit,
A mè contendet fictum quouis pignore.
Quem uólo refelli iám nunc reſponſó meo:
Siue hóc ineptum, síue laudandum éſt opus,
Inuènit ille, nóſtra perfecit manus.
Sed éxſequamur coéptum propoſiti órdinem.

FAB. XXI.

Naufragium Simonidis.

HOMO dóctus in ſe ſémper diuitiás habet.
Simónides, qui ſcripſit egregiúm melos,
Quo paúpertatem ſúſtineret facilius,
Circumire coepit úrbes Aſiae nóbiles,
Mercéde accepta laúdem uictorúm canens.
Hoc gènere quaeſtus póſtquam locuples factus eſt,
Uenire in patriam uóluit curſu pélagio:
(Erat aútem, ut aiunt, nátus in Cea ínſula)
Adſcéndit nauem: quám tempeſtas hórrida
Simul ét uetuſtas mèdio ut diſſoluit mari;
Hi zónas, illi rés pretioſas cólligunt,
Subsidium uitae. Quidam curióſior;
Simónide, tu ex ópibus nil ſumis tuis?
Mecum, ínquit, mea ſunt cúncta. Tunc pauci ènatant;

Quia

26. *Libitina nequid de tuo faciat lucrum.* Jamdiu a doctis obſervatum, vel *Nequod lucrum* legendum eſſe, vel *Nequid lucri.*

XX.

1. *Quid judicare cogitet livor modo.* Recte olim repoſuere *Cogitet*; cum MSS habeant *Cogitur.* Reſtat aliud corrigendum. Lege,
Quid praedicare cogitet livor modo,

XXI.

8. *Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo inſula.* Repone,
Erat autem, ut aiunt, natus in Cea *inſula.* *Cea* jam olim emendatum.

10. *Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.* Repone, quod toties omiſerunt,
Simul & vetuſtas medio ut *diſſolvit mari.*

15. *Quia*

Quia plúres onere dégrauati périerant.
Praedónes adſunt, rapiunt quod quiſque éxtulit;
Nudós relinquunt. Fórte Clazomenae prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naúfragi.
Hic literarum quidam ſtudio déditus,
Simónidis qui ſaépe uerſus légerat,
Erátque abſentis ádmirator máximus,
Sermóne ab ipſo cógnitum cupidiſſime
Ad ſe recepit: uéſte, nummis, fámilia
Hominem éxornauit. Céteri tabulám ſuam
Portánt, rogantes uictum. Quos caſu óbuios
Simónides ut uidit; Dixi, inquit, mea
Mecum éſſe cuncta: nós quod habuiſtis, perit.

F a b. XXII.

Mons parturiens.

MONS párturibat, gémitus immanés ciens:
Erátque in terris máxima exſpectatio.
At ílle murem péperit. Hoc ſcriptum éſt tibi,
Qui, mágna cum minátis, extrícas nihil.

F a b. XXIII.

Formica & Muſca.

FORMICA et Muſca cóntendebant ácriter,
Quae plúris eſſet. Múſca ſic coepit prior:
Conferre noſtris tú potes te laúdibus?
Ubi ímmolatur, éxta praeguſtó Deûm:
Moror ínter aras, témpla perluſtro ómnia:
In

15. *Quia plures onere degravati perierunt.* *Perierunt* ab Heinſio eſt. Recte codices *Perierant.* Ideo *Pauci* enatant, quia plures jam *Perierant.*

25. *Portant rogantes victum. Quos caſu obvius.* Recte Salmaſius *Obvios.*

27. *Mecum eſſe cuncta: vos quod rapuiſtis, perit.* Cur quaeſo *Rapuiſtis*? an res *ſuas* in ſubſidium vitae colligere eſt *Rapere*? Repone,
Mecum eſſe cuncta: vos quod habuiſtis, *perit.*

XXIII.

9. *Quid horum ſimile tibi contingit, Ruſtica?* Repone;
Quid horum ſimile tibi? Contra infit *Ruſtica:* Ita Noſter ſaepius I, 1. *Laniger contra timens.* V, 10. *Cui ſenex contra Lacon.* *Infit*, incipit; Virgilius paſſim.

11. *Sed illi qui invitatur, non qui inviſus eſt.* Dedit auctor, *Invitatus*, & *inviſus.* Bis accipitur *Eſt.*

13. *Su-*

In cápite Regis ſédeo, cum uiſum éſt mihi;
Et matronarum cáſta delibo óſcula:
Labóro nihil, atque óptimis rebús fruor.
Quid hórum ſimile tibi? Contra inſit Ruſtica:
Éſt glóriosus ſáne conuictús Deûm;
Sed illi qui inuitátus, non qui inuiſus eſt.
Regés commemoras, ét matronarum óſcula:
Super étiam iactas, tégere quod iubét pudor.
Ego gránum in hiemen cúm ſtudioſe cóngero,
Te circum rura uideo paſci ſtércore.
Arás frequentas: némpe abigeris, quó uenis.
Nihil laboras: ideo, cum opus eſt, nihil habes.
Aeſtáte me lacéſſis: cum bruma éſt, ſiles.
Mori contractam cúm te cogunt frigora,
Me cópioſa récipit incolumem domus.
Satis profecto réttudi ſupérbiam.
Fabélla talis hóminum diſcernit notas;
Eórum, qui ſe fálſis ornant laúdibus,
Et quórum uirtus éxhibet ſolidúm decus.

FAB. XXIV.

Simonides a Diis ſervatus.

QUANTUM ualerent inter Homines literae,
Dixi ſuperius: quántus nunc illis honos
A Súperis ſit tribútus, tradam mémoriae.
Simónides, idem ille de quo réttuli,
Victóris laudem cuidam Pyctae ut ſcriberet
Certó conductus prétio, ſecretúm petit.
Exigua cum frenáret materia impetum,

Uſiis

13. *Superba jactas, tegere quod debet pudor.* *Superba* a Pithoeo eſt. Codices habent,

Super etiam *jactas, tegere quod debet pudor.* Recte *Super* eſt *inſuper.* *Super etiam*, ut Terent. Eun. V, 7. *Ni miſerum* inſuper etiam *patri in licares.* Adel. II, 2. *Etiam inſuper defraudat?* Pro *Debet* lege, *Jubet pudor.* Ceterum hic verſus in Edd. vett. decimus tertius venit; non, ut hodie, XVII.

14. *Te circa murum video paſci ſtercore.* Repone,

Te circum rura *video paſci ſtercore.*

XXIV.

6. *Certo condixit pretio: ſecretum petit.* Codices ſcripti *Conduxit.* Lege & diſtingue;

Certo conductus *pretio, ſecretum petit.*

Ut *Conductus mercede.* Horat. Serm. II, 7. *Mercede diurna Conductum pavit.* Corn. Nepos Praeſ. *Nulla vidua quae non ad cenam eat, mercede conducta.* Simonidis venale ingenium a pluribus olim notatum.

8. *Uſus*

Uſùs poëta móris eſt licéntia:
Átque interpoſuit gémina Ledae sídera,
Auctóritatis ílla referens grátia.
Opus ádprobauit: ſed mercedis tértiam
Accépit partem. Cúm reliqüum póſceret,
Illi, inquit, reddant, quórum ſunt laudis duae:
Uerum, út ne irate té dimiſſum cénſeas,
Ad coénam mihi promitte: cognatós uolo
Hodie ínuitare, quórum es in numeró mihi.
Fraudátus quamuis ét dolens iniúria,
Ne mále dimiſſus grátiam corrúmperet,
Promiſit: rediit. hóra dicta récubuit.
Splendébat hilare póculis conuíuium:
Magno ádparatu laéta reſonabát domus:
Repénte duo cum iúuenes, ſparſi púluere,
Sudóre multo diffluentes córpora,
Humánam ſupra fórmam, cuidam ſéruulo
Mandánt, ut ad ſe prónocet Simóniden:
Illius interéſſe ne faciát moram.
Homo pérturbatus éxcitat Simóniden.
Unúm promorat uíx pedem triclinio,
Ruína camarae ſúbito oppreſſit céteros:
Nec últi iuuenes ſúnt reperti ad iánuam.
Ut éſt uulgatus órdo narrataé rei;
Omnés ſciuerunt Númimum preſentiam
Uati dediſſe uítam mercedis loco.

F A B.

8. *Uſus poëtae, ut moris eſt, licentia.*
Repone, *Uſus* poeta *moris eſt licentia.*
Ordo eſt, *Uſus eſt poeta licentiâ moris*; hoc eſt, licentia more conceſſa.

10. *Auctoritatem ſimilis referens gloriae.*
Quocumque te vertas, nihil hinc extricabis. Repono;
Auctoritatis illa referens gratia.
Gratia & *Gloria* paſſim a Librariis confunduntur, dum ſectantur compendia. Noſter lib. V. Prol. 2.
Aeſopi nomen ſicubi interpoſuero,
Auctoritatis *eſſe ſcito* gratia.
Et nota hic *Interpoſuit*, illic *Interpoſuero.*

13. *Illi, inquit, reddent quorum ſunt partes duae.*
Repone, *Reddant.* Reddant illi, ſi volunt, non ego.

14. *Verum ut ne irate dimiſſum te ſentiam.*
Repone,
Verum ut ne irate te dimiſſum cenſeas.
Ne putes me iratum te dimittere, ad cenam te invito &c.

XXV.

2. *Primum eſſe ne tibi videar moleſtior.*
Codices habent, deficiente ſyllaba:

Pri-

Fab. XXV.

Poëta.

SUPE'RSUNT mihi quae ſcribam, ſed parcó ſciens:
Primum éſſe uidear né tibi moléſtior,
Diſtringit quem multárum rerum uárietas:
Dein ſi quis eadem fórte conari uelit,
Habére ut poſſit áliquid operis réſidui.
Quamuis materiae tánta abundet cópia,
Labóri faber ut déſit, non fabró labor.
Breuitáti noſtrae praémium ut reddás, peto,
Quod és pollicitus: éxhibe uocis fidem.
Nam uíta morti própior eſt cotídie:
Et hóc minus peruéniet ad me múneris,
Quo plús conſumet témporis dilátio.
Si cíto rem perages, úſus fiet lóngior.
Fruár diutius, ſi celerius coépero.
Languéntis aeui dúm ſunt aliquae réliquiae,
Auxílio locus eſt: ólim ſenio débilem
Fruſtra ádiuuare bónitas nitetúr tua:
Cum iám deſierit éſſe beneficium útile,
Et móрs uicina flágitarit débitum.
Stultum ádmouere tíbi preces eſt, Eútyche;
Procliuis ultro cúm ſis miſericórdiae.
Saepe ímpetrauit uéniam confeſſús reus:
Quanto innocenti iúſtius debét dari?

Tuaé

Primum eſſe tibi ne videar *moleſtior.*
Repone,
Primum eſſe videar ne tibi *moleſtior.*
Tibi poſteriore longa. *Tibi, quem varietas diſtringit.* Accentus hic dignitatem pronomini addit.

19. *Et mors vicina flagitabie debitum*
Repone *Flagitarit*; nam verſu praecedente *Deſierit.*

20. *Stultum admovere tibi preces exiſtima:*
Proclivis ultro cum ſit miſericordia.
Exiſtima a Pithoeo eſt. Mallem cum Celeberrimo Burmanno *Exiſtimo.* Sed Codicum unus *Precefexes*, alter *Precepſexis.* Unde Gudius conjecit,
Stultum admovere tibi preces ſexcenties.
Quod ideo minus placet, quia ſic loqui, eſſet hominis indignantis, quod toties ſupplicaſſet. Repone;
Stultum admovere tibi preces eſt, Eutyche,
Proclivis ultro cum ſis miſericordiae.
Is *Eutychus* eſt, cui & tertium librum dedicavit. Sane tot preces hic admovere, cum neminem nominaverit, ſtultiſſimum eſſet. Excidit vocabulum ex fine verſus, ut lib. V. Prol. 3, & 4.

Fab. V.

Pugna Murium & Muſtelarum.

CUM uícti Mures Múſtelarum exércitum
(Hiſtória quorum et in tabernis píngitur)
Fugerent, et artos circum trepidarent cauos;
Aegré recepti, támen euaſerúnt necem.
Ducés at horum, qui capitibus córnua
Suis ligarant, út conſpicuum in proélio
Haberent ſignum quód ſequerentur milites,
Haeſére in portis, ſúntque capti ab hóſtibus:
Quos ímmolatos uíctor auidis déntibus
Capácis alui mérſit tartareó ſpecu.
Quemcúmque populum tríſtis euentús premit,
Periclitátur magnitudo príncipum,
Minúta plebes fácili praeſidió latet.

Fab. VI.

Poëta.

TU, quí naſutus ſcripta deſtringís mea,
Et hóc iocorum légere faſtidís genus;
Paruá labellum ſúſtine patiéntia,
Seueritatem fróntis dum placó tuae:
Et in cothurnis pródit Aeſopús nouis.
Utinam nec umquam Pelii nemoris iugo
Pinús bipenni cóncidiſſet Théſſala;

Nec

V.

1. *Cum victi mures muſtelarum exercitu.* *Victi exercitu*, quo ſodes exemplo ſic loquamur? Repone,

Cum victi mures muſtelarum exercitum
(Hiſtoria quorum & *in tabernis pingitur)*
Fugerent.

Et hoc eſt *Etiam* & Heinſius viderat.

5. *Duces eorum, qui capitibus cornua.* Recte Heinſius: *Duces at horum.*

VI.

1. *Tu qui, naſute, ſcripta deſtringis mea.* Repone,

Tu qui naſutus *ſcripta deſtringis mea.*

3. *Parva libellum ſuſtine patientia.* Quid eſt *Suſtine libellum?* ne pondere ſuo decidat, aut taedio tuo projiciatur? Nugae. Reſtituo ſibi manum Auctoris,

Parva labellum *ſuſtine patientia.*

In faſtidio, contemptu, offenſa labium inferius exporrigi ſolet. Tu, inquit, qui *faſtidis* hoc genus jocorum, ſuſtine parumper *labellum*; omitte faſtidium & ſeveritatem. Perſius III, 81.

Murmura cum ſecum & rabioſa ſilentia rodunt,
Atque exporrecto *trutinantur verba* labello.

Juvenalis XIV, 325.

Hoc quoque ſi rugam trahit, extenditque labellum.

hoc

Nec ád profeſſae mórtis audacém uiam
Fabricáſſet Argus ópere Palladió ratem:
Inhóſpitalis prima quae Ponti ſinus
Patefécit, in perniciem Graiúm et Bárbarúm.
Namque ét ſuperbi lúget Aeëtaé domus,
Et régna Peliae ſcélere Medeaé iacent:
Quae ſaéuum ingenium uáriis inuoluéns modis,
Illic per artus frátris explicuít fugam;
Hic caéde patris Péliadum infecit manus.
Quid tibi uidetur? Hóc quoque inſulſum éſt, ais,
Falſóque dictum: lónge quia uetúſtior
Aegaéa Minos cláſſe perdomuít freta,
Iuſtique uindicáuit exemplum ímperi.
Quid ego érgo poſſum facere tibi, lectór Cato?
Si néc fabellae té iuuant nec fábulae;
Noli moleſtus éſſe omnino literis,
Maiórem exhibeant né tibi moléſtiam.
Hoc íllis dictum eſt, quí conſulto naúſeant,
Et, út putentur ſápere, nil non uituperant,

Fab. VII.

Vipera & Lima.

MORDACIOREM qui ímprobo dente ádpetit,
Hoc árgumento ſé deſcribi ſentiat.
In óſficinam fábri uenit Uipera:
Hic cúm tentaret si qua res eſſét cibo,

Limám

hoc eſt, ut ibi Scholiaſtes, *Si diſplicet & triſtem facis.* & X, 67. de Sejani faſtu & ſuperbia: *Quae* labra, *quis illi*
Vultus erat?

20. *Juſtoque vindicavit exemplo impetum.* Codices ſcripti *Imperium*, Egregie Heinſius:
Juſtique vindicavit exemplum imperi.
Imperi, priſco Genitivo, ut I, 17. *Malefici.*

21. *Quid ergo poſſum facere tibi, lecter Cato?* Lege, *Quid* ego *ergo poſſum.*

25. *Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant.*
Et, ut putentur ſapere, caelum vituperant.
Caelum vituperare, numquam, quod falſo aiunt, proverbii loco dictum eſt. Caelum enim craſſum, inſalubre, hibernum merito vituperatur. Pro *Siqui ſtulti* Codices *Qui ſtultitiam.* Repone:
Hoc illis dictum eſt, qui conſulto *nauſeant;*
Et, ut putentur ſapere, nil non *vituperant.*

VII.

4. *Haec cum tentaret, ſiqua res eſſet cibi.* *Res cibi*, inquiunt, ut Graeci paſſim χρῆμα συὸς &c. Fruſtra tamen Helleniſmus huc advocatur. Repone;
Hic *cum tentaret, ſi qua res eſſet* cibo.
Siquid eſſet, quod edere poſſet. Hor. Serm. II, 6.
Hoc juvat, & melli eſt; *non mentiar.*

1. *Homo*

Limám momordit. 'Illa contra cóntumax,
Quid me, inquit, ſtulta, dénte captas laédere,
Omne ádſuëui férrum quae corródere?

F a b. VIII.

Vulpes & Hircus.

HOMO ſimul ac uenit in periclum cállidus,
Reperire effugium quaérit alteriús malo.
Cum decidiſſet Uúlpes in puteum ínſcia,
Et áltiori claúderetur márgine;
Deuénit Hircus sitiens in eumdém locum:
Simúl rogauit, éſſet an dulcis liquor
Et cópioſus. 'Illa fraudem móliens,
Deſcende, amice: tánta bonitas éſt aquae,
Uolúptas ut non póſſit ſatiari mea.
Immíſit ſe Barbatus. Tum Uulpécula
Euáſit puteo, nixa celſis córnibus;
Hircúmque clauſo liquit haerentém uado.

F a b. IX.

Perae duae.

PERA'S impoſuit Iúppiter nobis duas:
Propriis repletam uítiis poſt tergúm dedit,
Alienis ante péctus ſuſpendit grauem.
Hac ré uidere nóſtra mala non póſſumus:
Alii ſimul delinquunt, cenſorés ſumus.

F a b.

VIII.

1. *Homo ſimul ac venit in magnúm periculum,*
Effugium reperire alterius quaerit malo.

Haec & metro & ſententia peccant. Repone,
Homo ſimul ac venit in periclum callidus,
Reperire effugium quaerit alterius malo.

Ita, teſte Gudio, codex Remenſis: niſi quod ex *Alterius quaerit*, mutato ordine fecerim *Quaerit alterius.*

9. *Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.*

Lege, numero meliore.
Voluptas ut non poſſit ſatiari mea.

X.

7. *Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues.*

Recte

F A B. X.

Fur templum compilans.

LUCE'RNAM Fur accéndit ex ará Iouis,
Ipſúmque compiláuit ad lumén ſuum.
Onúſtus qui ſacrilégio cum diſcèdcret,
Repénte uocem ſáncta miſit Religio;
Malórum quamuis iſta fuerint múnera,
Mihique inuiſa, ut nón offendar ſúbripi:
Tamén ſceleſto ſpíritu culpam lues,
Olim cum adſcriptus uènerit poenaé dies.
Sed ne ígnis noſter facinori praelúceat,
Per quém colendos cénſuit Pietas Deos,
Ueto éſſe tale lúminis commèrcium.
Ita hódie nec lucérnam de flamma Deûm,
Nec dè lucerna fás eſt accendi ſacrum.
Quot rés contineat hóc argumentum útiles,
Non éxplicarit álius, quam qui rèpperit.
Significat primo, Saépe quos ipſe alueris
Tibi ínueniri máxime contrários.
Secúndo oſtendit, Scélera non irá Deûm,
Fatórum dicto ſéd puniri tèmpore.
Nouíſſime interdicit, Ne cum málefico
Uſúm bonus conſóciet ulliús rei.

F A B. XI.

Hercules & Plutus.

O P E' S inuiſae mérito ſunt fortí uiro,
Quia diues arca uéram laudem intércipit.
Caeló receptus própter uirtutem Hercules,

Cum

Recte Heinſius, *Sceleſto ſpiritu.* Virg. Aen. XII. *Immolat, & poenam* ſcelerato ex ſanguine *ſumit.*

10. *Per quem verendos excolit pietas deos.* Quid hic ſit *Excolere deos* neſcire me fateor: neque *Verendos deos* qui dixerit, memini. Hoc ſaltem ſcire videor, *Verendos deos* a ſupremo Jove non ex decoro dici. Codex Pithaei pro *Verendos* habet *Colendos.* Repone,

Per quem colendos cenſuit *pietas deos.*

Colendos cenſuit, hoc eſt, Coli debere exiſtimavit.

15. *Non explicabit alius, quam qui repperit.* Recte Heinſius *Explicarit.*

6. *Aien-*

Cum grátulantes pérſalutaſſét Deos;
Ueniente Pluto, qui Fortunae eſt filius;
Auértit oculos. Caúſam ut quaeſiuit pater;
Odi, ínquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simúlque obiecto cúncta corrumpit lucro.

Fab. XII.

Leo regnans.

UTI'LIUS nihil eſſe hómini quam rectē loqui,
Probánda cunctis éſt quidem ſenténtia,
Sed ád perniciem ſōlet agi ſincéritas.
Cum ſè ferarum régem feciſſét Leo,
Et aéquitatis uéllet famam cónſequi;
A priſtina defléxit conſuetúdine:
Atque ínter illas ténui contentús cibo,
Sancta incorrupta iúra reddebát fide.
Poſtquám labare coépit poeniténtia.
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *

Fab. XIII.

* * * * * * * * * *

Adfictione uéretri linguam múlieris;
Adfinitatem tráxit inde obſcoénitas.

Fab. XIV.

Aeſopus.

ROGA'UIT alter, tribadas et mollés mares
Quae rátio procreáſſet? expoſuit Senex:
Idèm Prometheus, aúctor uulgi fictilis
Qui, ſimul offendit ád fortunam, frángitur;

Natú-

XI.

6. *Avertit oculos. Cauſam quaeſivit Pater.* Inſere *Ut*, quod Librarii toties omiſerunt; *Cauſam* ut *quaeſivit pater; Odi, inquit, illum.*

XII.

1. *Utilius homini nihil eſt, quam recte loqui.* Repone, *Utilius* nihil eſſe homini, *quam recte loqui.*

XV.

9. *Pares dum non ſint veſtrae fortitudinis.* Recte Rittershuſius, *Fortitudini.*

2. *Aeſo-*

Natúrae partes, uéſte quas celát pudor,
Cum ſeparatim tóto finxiſſét die,
Aptare mox ut póſſet corporibús ſuis,
Ad cénam eſt inuitátus ſubito a Libero.
Ubi irrigatus múlto uenas néctare,
Seró domum eſt reuérſus titubanti pede.
Tum ſémiſomno córde, et errore ébrio,
Adplicuit uirginále generi máſculo,
Et máſculina mémbra adplicuit féminis.
Ita núnc libido práuo fruitur gaúdio.

F A B. XV.

Capellae & Hirci.

BARBAM Capellae cum impetraſſent áb Ioue,
Hirci moerentes índignari coéperant,
Quod dignitatem féminae aequaſſént ſuam.
Sinite, inquit, illas glória uaná frui,
Et úſurpare uéſtri ornatum múneris;
Parés dum non ſint uéſtrae fortitúdini.
Hoc árgumentum mónet, ut ſuſtineás tibi
Habitu éſſe ſimiles, quí ſunt uirtute impares.

F A B. XVI.

Gubernator & Nautae.

CUM dé fortunis quidam quereretúr ſuis;
Aeſópus finxit cónſolandi hoc grátia.
Uexáta ſaeuis náuis tempeſtatibus,
Intér uectorum lácrimas et mortis metum
Faciem ád ſerenam ſúbito ut mutatúr dies,
Ferri ſecundis túta coepit flátibus;
Nimiáque nautae ſe hilaritate extóllere.

Factús

XVI.

2. *Aeſopus finxit conſolandi gratia.* Lege, *Aeſopus finxit conſolandi* hoc *gratia.*

3. *Vexata ſaevis* navi *tempeſtatibus.* Codices *Navis.* Recte: modo ſi verſu V pro *Subito mutatur dies* reponas *Subito* ut *mutatur dies.* Utramque emendationem praeripuit Gudius.

7. *Nimiaque nautas hilaritate extollere.* Pro *Nautas* recte Heinſius *Nautae ſe.*

2. *Me-*

Factús periclo túm gubernatór Sophos;
Parcé gaudere opórtet, et ſenſim queri,
Totam quia uitam miſcet dolor et gaúdium.

Fab. XVII.

Canum Legati ad Jovem.

CANES legatos ólim miſere ád Iouem,
Melióra uitae témpora oratúm ſibi:
Ut ſeſe eriperet hóminum contuméliis,
Furfúribus ſibi conſpérſum quod paném darent,
Fimóque turpi máximam explerent famem.
Profecti ſunt legáti non celeri pede,
Dum náribus ſcrutántur eſcam in ſtércore.
Citáti non reſpóndent. Uix tandem inuenit
Eós Mercurius, ét turbatos áttrahit.
Tum uéro uultum mágni ut uiderúnt Iouis,
Totám timentes cóncacarunt régiam.
Propúlſi uero fúſtibus uadúnt foras.
Uetat dimitti mágnus illos Iúppiter.
Miráti ſibi legátos non reuértier,
Turpe aútumantes áliquid commiſſum á ſuis,
Poſt áliquod tempus álios adſciri iubent.
Uentér legatos ſúperiores pródidit.
Timéntes rurſus aliquid ne ſimile áccidat,
Odóre canibus ánum ſed multó replent:
Mandánt, dent operas út dimittantúr ſtatim.

Abeúnt.

XVII.

2. *Melioris vitae tempus oratum ſuae.* Docte & ingenioſe Heinſius;
 Meliora *vitae* tempora *oratum* ſibi.

3. *Ut ſeſe abriperet hominum contumeliis.* Codices *Arriperet.* Recte Gudius, *Ut ſeſe* eriperet. Virgilius: *Eripe me his, invicte, malis.*

15. *Turpe aeſtimantes aliquod commiſſum a ſuis.* Repone:
 Turpe autumantes *aliquod commiſſum a ſuis.*

16. *Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.* Repone, quod & Codices habent, *Adſciri jubent.*

17. *Rumor legatos ſuperiores prodidit.* Repone,
 Venter *legatos ſuperiores prodidit.*
Plautus Rudente II, 7.
 Quaſi vinis Graecis Neptunus nobis ſuffudit mare:
 Itaque alvum prodi *ſteravit nobis ſalſis poculis.*

19. *Odore canibus anum, ſed multo, replent.* Legendum forte,
 Odore canibus anum, ſed ſpurco, *replent.*

20. *Mandata dant, legati mittuntur ſtatim.* Codices ſcripti haec tantum habent; *Mandant dimittuntur ſtatim.* Repone,
 Mandant, dent operas ut *dimittantur ſtatim.*

24. Ca-

Digitized by Google

Abeúnt. Rogantes áditum, continuo impetrant.
Conſédit genitor túm Deorum máximus,
Quaſſátque fulmen: trémere coepere ómnia.
Canés confuſi (ſúbitus terruerát fragor)
Repénte odorem mixtis cum merdis cacant.
Ut clámant omnes, uindicandam iniûriam;
Sic éſt locutus ánte poenam Iúppiter:
Non éſt legatos régis non dimíttere;
Nec éſt difficile poénas culpae impónere.
Sed hóc ferent hi pró iudicio praémium:
Non uólo dimitti, uérum cruciari fame,
Ne uéntrem continére non poſſint ſuum.
Illi aútem, qui miſérunt hos tam fútiles,
Numquám carebunt hóminis contumélia.
Ita núnc legatos quíſque exſpectans póſterûm,
Nouúm uenire cúm uidet, culum ólfacit.

FAB. XVIII.

Homo & Colubra.

QUI fért malis auxílium, poſt tempûs dolet.
Gelú rigentem quídam colubram ſúſtulit,
Sinúque fouit, cóntra ſe ipſe miſéricors.
Namque út refecta eſt, nécuit hominem prótinus.
Hanc ália cum rogáret cauſam facinoris,
Reſpóndit: Ne quis diſcat prodeſſe ímprobis.

24. *Canes, confuſus ſubito quod fuerat fragor.* Lege,
Canes confuſi (ſubitus terruerat fragor.)

26. *Reclamant omnes vindicandam injuriam.* Lege. *Ut clamant.*

30. *Sed hoc feretis pro judicio praemium.* Recte Meurſius: *Sed hoc ferent hi.*

31. *Non veto dimitti, verum cruciari fame.* Repone, *Non* volo *dimitti.*

33. *Illi autem, qui miſerunt vos tam futiles.* Lege, *Hos tam futiles.*

35. *Ita nunc legatos exſpectant & poſteri;*
Novumque venire qui videt, culum olfacit.
Haec a Correctoribus venerunt, metro indignante. Codices ita habent:
Ita nunc legatos expectantes poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.
Reponas, neſcio an vere, melius certe quam nunc habetur;
Ita nunc legatos quiſque expectans poſterum,
Novum venire cum videt culum olfacit.
Sed forte verſus hinc excidit; ut alii plures in hac Fabula.

Fab. XIX.

Vulpes & Draco.

Uulpés cubile fódiens, dum terram éruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Peruénit ad dracónis ſpeluncam intimam;
Cuſtódiebat quí theſauros ábditos.
Hunc simul adſpexit; 'Oro, ut imprudéntiae
Des prímum ueniam; deínde, si pulchré uides
Quam nón conueniens aúrum ſit uitaé meae,
Reſpóndeas cleménter: Quem fructúm capis
Hoc éx labore quódue tantum praémium,
Ut cáreas ſomno, et aéuum in tenebris éxigas?
Nullum, ínquit ille: uérum hoc a ſummó mihi
Ioue áttributum eſt. 'Ergo nec ſumis tibi,
Nec úlli donas quicquam? Sic fatis placet.
Nolo íraſcaris, lıbere ſi dixero:
Diis éſt iratis nátus, qui eſt ſimilis tibi.
Abitúrus illuc, quó priores ábierunt,
Quid ménte caeca miſerum torques ſpiritum?
Tibi díco, auare, gaúdium heredis tui,
Qui túre ſuperos, ipſum te fraudás cibo;
Qui triſtis audis múſicum citharaé ſonum;
Quem tibiarum mácerat iocúnditas;
Opſöniorum prétia cui gemitum éxprimunt;
Qui, dúm quadrantes ággeras património,
Coelúm fatigas ſórdido periúrio;
Qui circumcidis ómnem impenſam fúneris,
Libitina ne quod dé tuo faciát lucrum.

FAB.

XIX.

3. *Pervenit ad draconis ſpeluncam ultimam* Heinſius mallet *Ultimò*, ut *Poſtremò*. Ego ſic repono:

Pervenit ad draconis ſpeluncam intimam.

Noſter IV. Prol.

Quid interiore *condat natura* angulo.

Horat. Carm. I. 9.

Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellae riſus ab angulo.

Sic *Intimus ſinus*, *Intimus receſſus* &c.

9. *Hoc ex labore, quodve tantum eſt praemium.* Repone, *Quem fructum capis*
Hoc ex labore quodve tantum praemium?
Quem fructum quodve praemium capis. Ita *Fructum & praemium* conjungit Cicero *&c.*

26. *Li-*

Fab. XX.

Phaedrus.

QUID praédicare cógitet liuór modo,
Licét diſſimulet, púlchre tamen intéllego.
Quicquid putabit éſſe dignum mémoriae,
Aeſópi dicet; sí quid minus adríſerit,
A mé contendet fictum quouis pignore.
Quem uólo refelli iám nunc reſponſó meo:
Siue hóc ineptum, síue laudandum éſt opus,
Inuénit ille, nóſtra perfecit manus.
Sed éxſequamur coéptum propoſiti órdinem.

Fab. XXI.

Naufragium Simonidis.

HOMO dóctus in ſe ſémper diuitiás habet.
Simónides, qui ſcripſit egregiúm melos,
Quo paúpertatem ſúſtineret facilius,
Circumíre coepit úrbes Aſiae nóbiles,
Mercéde accepta laúdem uictorúm canens.
Hoc génere quaeſtus póſtquam locuples factus eſt,
Uenire in patriam uóluit curſu pélagio:
(Erat aútem, ut aiunt, nátus in Cea ínſula)
Adſcéndit nauem: quám tempeſtas hórrida
Simul ét uetuſtas médio ut diſſoluit mari;
Hi zónas, illi rés pretioſas cólligunt,
Subsidium uitae. Quidam curióſior;
Simónide, tu ex ópibus nil ſumis tuis?
Mecum, ínquit, mea ſunt cúncta. Tunc pauci énatant;

26. *Libitina nequid de tuo ſaciat lucrum.* Jamdiu a doctis obſervatum, vel *Nequod lucrum* legendum eſſe, vel *Nequid lucri.*

XX.

1. *Quid judicare cogitet livor modo.* Recte olim repoſuere *Cogitet*; cum MSS habeant *Cogitur.* Reſtat aliud corrigendum. Lege,
Quid praedicare cogitet livor modo,

XXI.

8. *Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo inſula.* Repone,
Erat autem, ut aiunt, natus *in* Cea *inſula.* *Cea* jam olim emendatum.

10. *Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.* Repone, quod toties omiſerunt,
Simul & vetuſtas medio ut *diſſolvit mari.*

Quia pláres onere dégrauati périerant.
Praedónes adſunt, rapiunt quod quiſque éxtulit;
Nudós relinquunt. Fórte Clazomenaé prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naúfragi.
Hic literarum quídam ſtudio déditus,
Simónidis qui ſaépe uerſus légerat,
Erátque abſentis ádmirator máximus,
Sermóne ab ipſo cógnitum cupidiſſime
Ad ſé recepit: uéſte, nummis, fámilia
Hominem éxornauit. Céteri tabulám ſuam
Portánt, rogantes uíctum. Quos caſu óbuios
Simónides ut uídit; Dixi, inquit, mea
Mecum éſſe cuncta: uós quod habuiſtís, perit.

F A B. XXII.

Mons parturiens.

MONS párturibat, gémitus immanés ciens:
Erátque in terris máxima exſpectatio.
At ílle murem péperit. Hoc ſcriptum éſt tibi,
Qui, mágna cum minάris, extricás nihil.

F A B. XXIII.

Formica & Muſca.

FORMICA et Muſca cóntendebant ácriter,
Quae plúris eſſet. Múſca ſic coepit prior:
Conferre noſtris tú potes te laúdibus?
Ubi ímmolatur, éxta praeguſtó Deúm:
Moror inter aras, témpla perluſtro ómnia:

In

15. *Quia plures onere degravati perierunt.* *Perierunt* ab Heinſio eſt. Recte codices *Perierant.* Ideo *Pauci* enatant, quia plures jam *Perierant.*

25. *Portant rogantes victum. Quos caſu obvius.* Recte Salmaſius *Obvios.*

27. *Mecum eſſe cuncta: vos quod rapuiſtis, perit.* Cur quaeſo *Rapuiſtis*? an res *ſuas* in ſubſidium vitae colligere eſt *Rapere?* Repone,
Mecum eſſe cuncta: vos quod habuiſtis, *perit.*

XXIII.

9. *Quid horum ſimile tibi contingit, Ruſtica?* Repone;
Quid horum ſimile tibi? Contra inſit *Ruſtica:* Ita Noſter ſaepius I, 1. *Laniger contra timens.* V, 10. *Cui ſenex contra Lacon.* *Inſit*, incipit; Virgilius paſſim.

11. *Sed illi qui invitatur, non qui inviſus eſt.* Dedit auctor, *Invitatus*, & *inviſus.* Bis accipitur *Eſt.*

13. *Su-*

In cápite Regis ſédeo, cum uiſum éſt mihi;
Et matronarum cáſta delibo óſcula:
Labóro nihil, atque óptimis rebús fruor.
Quid hórum ſimile tibi? Contra inſit Ruſtica:
Eſt glórioſus ſane conuictús Deúm;
Sed illi qui inuitátus, non qui inuíſus eſt.
Regés commemoras, ét matronarum óſcula:
Super étiam iactas, tégere quod iubét pudor.
Ego gránum in hiemen cúm ſtudioſe cóngero,
Te circum rura uideo paſci ſtércore.
Arás frequentas: némpe abigeris, quó uenis.
Nihil laboras: ídeo, cum opus eſt, níhil habes.
Aeſtáte me lacéſſis: cum bruma éſt, ſiles.
Mori contractam cúm te cogunt frigora,
Me cópioſa récipit incolumem domus.
Satis profecto réttudi ſupérbiam.
Fabélla talis hóminum diſcernit notas;
Eórum, qui ſe fálſis ornant laúdibus,
Et quórum uirtus éxhibet ſolidúm decus.

Fab. XXIV.

Simonides a Diis ſervatus.

QUANTUM ualerent inter Homines literae,
Dixi ſuperius: quántus nunc illis honos
A Súperis ſit tribútus, tradam mémoriae.
Simónides, idem ílle de quo réttuli,
Victóris laudem cuidam Pyctae ut ſcriberet
Certó conductus prétio, ſecretúm petit.
Exígua cum frenáret materia impetum,

Uſüs

13. *Superba jactas, tegere quod debet pudor.* *Superba* a Pithoeo eſt. Codices habent,

Super etiam *jactas, tegere quod debet pudor.* Recte *Super* eſt *inſuper.* *Super etiam*, ut Terent. Eun. V, 7. *Ni miſeram* inſuper etiam *patri in litares.* Adel. II, 2. *Etiam inſuper defraudat?* Pro *Debet* lege, *Jubet pudor.* Ceterum hic verſus in Edd. vett. decimus tertius venit; non, ut hodie, XVII.

14. *Te circa murum video paſci ſtercore.* Repone,

Te circum rura *video paſci ſtercore.*

XXIV.

6. *Certo condixit pretio: ſecretum petit.* Codices ſcripti *Conduxit.* Lege & diſtingue;

Certo conductus *pretio, ſecretum petit.*

Ut *Conductus mercede.* Horat. Serm. II, 7. *Mercede diurna Conductum pavit.* Corn. Nepos Praef. *Nulla vidua quae non ad cenam eat, mercede conducta.* Simonidis venale ingenium a pluribus olim notatum.

8. *Uſus*

Uſús poëta móris eſt licéntia:
Atque interpoſuit gémina Ledae ſídera,
Auctóritatis ílla referens grátia.
Opus ádprobauit: ſed mercedis tértiam
Accépit partem. Cúm reliqüum póſceret,
Illi, ínquit, reddant, quórum ſunt laudis duae:
Uerum, út ne irate té dimiſſum cénſeas,
Ad coénam mihi promítte: cognatós uolo
Hodie ínuitare, quórum es in numeró mihi.
Fraudátus quamuis ét dolens iniúria,
Ne mále dimiſſus grátiam corrúmperet,
Promiſit: rediit. hóra dicta récubuit.
Splendebat hilare póculis conuiuium:
Magno ádparatu laéta reſonabát domus:
Repénte duo cum iúuenes, ſparſi púluere,
Sudóre multo diffluentes córpora,
Humánam ſupra fórmam, cuidam ſéruulo
Mandánt, ut ad ſe próuocet Simóniden:
Illius interéſſe ne faciát moram.
Homo pérturbatus éxcitat Simóniden.
Unúm promorat uix pedem triclínio,
Ruína camarae ſúbito oppreſſit céteros:
Nec úlli iuuenes ſúnt reperti ad iánuam.
Ut éſt uulgatus órdo narrataé rei;
Omnés ſciuerunt Núminum preſentiam
Uati dediſſe uitam mercedis loco.

F A B.

8. *Uſus poëtae, ut moris eſt, licentia.*
Repone, *Uſus* poeta *moris eſt licentia.*
Ordo eſt, *Uſus eſt poeta licentiá moris*; hoc eſt, licentia more conceſſa.

10. *Auctoritatem ſimilis referens gloriae.*
Quocumque te vertas, nihil hinc extricabis. Repono;
Auctoritatis illa referens gratia.
Gratia & *Gloria* paſſim a Librariis confunduntur, dum ſectantur compendia. Noſter lib. V. Prol. 2.
Aeſopi nomen ſicubi interpoſuero,
Auctoritatis *eſſe ſcito* gratia.
Et nota hic *Interpoſuit*, illic *Interpoſuero.*

13. *Illi, inquit, reddent quorum ſunt partes duae.*
Repone, *Reddant.* Reddant illi, ſi volunt, non ego.

14. *Verum ut ne irate dimiſſum te ſentiam.*
Repone,
Verum ut ne irate te dimiſſum cenſeas.
Ne putes me iratum te dimittere, ad cenam te invito &c.

XXV.

2. *Primum eſſe ne tibi videar moleſtior.*
Codices habent, deficiente ſyllaba:

Pri-

F a b. XXV.

Poëta.

SUPE'RSUNT mihi quae ſcribam, ſed parcó ſciens:
Primum éſſe uidear né tibi moléſtior,
'Diſtringit quem multárum rerum uárietas:
Dein ſí quis eadem fórte conarí uelit,
Habére ut poſſit áliquid operis réſidui.
Quamuis materiae tánta abundet cópia,
Labóri faber ut déſit, non fabró labor.
Breuitáti noſtrae praémium ut reddás, peto,
Quod és pollicitus: éxhibe uocis fidem.
Nam uíta morti própior eſt cotídie:
Et hóc minus peruéniet ad me múneris,
Quo plús conſumet témporis dilátio.
Si cito rem perages, úſus fiet lóngior.
Fruár diutius, sí celerius coépero.
Languéntis aeui dúm ſunt aliquae réliquiae,
Auxilio locus eſt: ólim ſenio débilem
Fruſtra ádiuuare bónitas nitetúr tua:
Cum iám deſierit éſſe beneficium útile,
Et mórs uicina flágitarit débitum.
Stultum ádmouere tibi preces eſt, Eútyche;
Procliuis ultro cúm ſis miſericórdiae.
Saepe impetrauit uéniam confeſſús reus:
Quanto innocenti iúſtius debét dari?

Tuaé

Primum eſſe tibi ne videar *moleſtior.*
Repone,
Primum eſſe videar ne tibi *moleſtior.*
Tibi poſteriore longa. *Tibi*, *quem varietas diſtringit.* Accentus hic dignitatem pronomini addit.

19. *Et mort vicina flagitabit debitum*
Repone *Flagitarit*; nam verſu praecedente *Deſierit.*

20. *Stultum admovere tibi preces exiſtima:*
Proclivis ultro cum ſit miſericordia.
Exiſtima a Pithoeo eſt. Mallem cum Celeberrimo Burmanno *Exiſtimo.* Sed Codicum unus *Precesexes*, alter *Precepſexis.* Unde Gudius conjecit,
Stultum admovere tibi preces ſexcenties.
Quod ideo minus placet, quia ſic loqui, eſſet hominis indignantis, quod toties ſupplicaſſet. Repone;
Stultum admovere tibi preces eſt, Eutyche,
Proclivis ultro cum ſis miſericordiae.
Is *Eutychus* eſt, cui & tertium librum dedicavit. Sane tot preces hic admovere, cum neminem nominaverit, ſtultiſſimum eſſet. Excidit vocabulum ex fine verſus, ut lib. V. Prol. 3, & 4.

I 24. *Tuae*

Tuaé ſunt partes; fúerant illorúm prius:
Dein simili gyro uénient aliorúm uices.
Decérne quod religio, quod poſcit fides;
Et grátulari mé fac iudició tuo.
Excédit animus, quém propoſuit, términum:
Sed difficulter cóntinetur ſpíritus;
Intégritatis quí ſincerae cónſcius
A nóxiorum prémitur inſoléntiis.
Qui sínt, requiris? ádparebunt témpore.
Ego, quóndam legi quám puer ſenténtiam,
Palám mutire plébeio piáculum eſt,
Dum ſánitas conſtábit, pulcre méminero.

Explicit Liber IV.

24. *Tuae prius ſunt partes,. aliorum dein,*
Similique gyro venient aliorum vices.
Dein hic Iambum facit; cum ubique ſit monoſyllabon. Codices ſic habent:
Tuae ſunt partes, ſuerunt aliorum:
Dein ſimili gyro venient aliorum prius vices.
Ubi *Prius* ex priore verſu in poſteriorem decidit. Repone;
Tuae ſunt partes: ſuerant illorum prius:
Dein ſimili gyro venient aliorum vices.

26. *Decerne quod religio, quod patitur fides.* Malim, *Quod poſcit* fides. *Patit'*, *poſcit*.

32. *Qui ſint, requires; apparebunt tempore.* Repone; *Qui ſint, requiris?* Interrogas me, qui ſint?

INCIPIT

INCIPIT

LIBER QUINTUS.

PROLOGUS.

CUM déſtinaſſem términum operi ſtátuere,
In hóc, ut aliis eſſet materiaé ſatis;
Conſilium tacito córde damnaui ſtatim.
Nam si qui talis étiam tituli eſt aémulus;
Quo pácto diuinábit quidnam omiſerim,
Ut íllud ipſum cúpiat famae tradere?
Sua cuique cum ſit ánimi conſciéntia,
Dolórque proprius? 'Ergo non leuitas mihi,
Sed cérta ratio caúſam ſcribendi dedit.
Quaré, Particulo, quóniam caperis fábulis,
(Quas Aéſopeas, nón Aeſopi nómino:
Quia paucas ille oſténdit, ego plurés fero;

Uſús

PROL.

1. *Cum déſtinaſſem operis habere terminum.* Codices habent;

Cum deſtinaſſem terminum operis habere.

Unde recte, & ſententia & metro meliore.

Cum deſtinaſſem terminum operi ſtatuere.

3. *Conſilium tacito corde damnavi* meum. Deeſt verſui in Codicibus pes ſextus. Suppleverunt *Meum.* Recte, opinor,

Conſilium tacito corde damnavi ſtatim.

4. *Nam ſi quis talis etiam eſt tituli* artifex. Excidit in Codicibus a fine dactylus: Rigaltius addidit *Artifex:* ſatis inepte. Longe melius Freinshemius, *Tituli eſt appetens.* Credo me in rem ipſam incidiſſe:

Nam ſi qui *talis etiam tituli eſt* aemulus:

Servius ad Aen. V, 187. *Aemula: ejuſdem rei ſtudioſa; ut Cicero: Illo aemulo atque imitatore ſtudiorum meorum.* Exempla ubique obvia ſunt.

7. *Sua cuique cum ſit animi cogitatio*
Colorque proprius.

Mendoſiſſima haec ſunt. Quid eſt enim *Animi cogitatio*? quid *Animi color?* quidve *Cuique color proprius.* Apage iſtas labes ab opere elegantiſſimo.* Repono;

Sua cuique cum ſit animi conſcientia,
Dolorque *proprius.*

Rationem reddit, cur alius quivis, qui poſt eum fabulas ſcribere velit, non in eaſdem incidet, quas ipſe in animo habebat. Quia auctor ſua *animi conſcientia*, proprio *dolore* motus, ad fabulas ſcribendas acceſſit. Sic III, Prol. Aeſopus,

Affectus proprios *in fabellas tranſtulit.*

Phaedrus quoque de ſe idem profitetur,

In calamitatem *deligens quaedam meam.*

& mox,

Nec his dolorem *delenirem remediis.*

Cum igitur ſua cuique mens ſit, ſuus cuique dolor, ſua calamitatis ſors; duo homines numquam eaſdem fabulas ſcribendas ſibi deligent. *Animi conſcientiam* praeter alios multos Noſter habet III. Prol.

Stulte nudabit animi conſcientiam.

12. *Quaſi paucas oſtenderit, ego plures differo.* Qualis hic oratio eſt, tales ſunt numeri: nihil pote inficetius. Codex unus, *Quaſi paucas tale oſtendit*; alter, *Ille oſtendit.* Repone;

Quia *paucas ille oſtendit, ego plures* fero.

 14. *Quar-*

Uſús uetuſto génere, ſed rebús nouis)
Quintúm libellum, cúm uacarit, pérleges.
Huic óbtrectare ſi uolet malignitas.
Imitári dum non póſſit, obtrectét licet.
Mihi párta laus eſt: quód tu, quod ſimilés tui,
Ueſtras in chartas uérba transfertis mea;
Dignúmque longa iúdicatis memoria:
Inliteratum plaúſum nec deſidero.

Idem Poeta.

AESOPI nomen ſicubi interpóſuero,
Cui réddidi iam prídem quidquid débui,
Auctóritatis éſſe ſcito gratia.
Ut quidam artifices nóſtro faciunt ſaéculo:
Qui prétium operibus máius inueniúnt nouis,
Si mármori adſcripſére Praxitelén, Scopan
Aeri, Myronem argénto, tabulae Zeúxidem.
Adeó fucatae plús uetuſtati fauet
Inuídia mordax, quám bonis praéſentibus.
Sed iam ád fabellam tális exempli feror:

Fab. I.

Demetrius & Menander.

DEMETRIUS qui dictus eſt Phaléreus,
Athenas cum occupauit imperio improbo;
Ut mós eſt, Uulgus páſſim et certatím ruit,

Fe-

14. *Quartum libellum dum vacive perleges.* *Vacive* a Pithoeo eſt, adverbium inauditum. Codices habent, *Dum varie perleges.* Repone,

Quintum *libellum*, cum vacarit, *perleges.*

Sine dubio hunc *Quintum*; quem Particuloni nunc mittit. Prologi, licet initio veniant, ultimi ſcribebantur.

Poeta.

4. *Ut quidam artifices noſtro faciunt ſaeculo,*
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si marmori adſcripſerunt Praxitelen ſuo,
Trito Myronem argento. Fabulae exaudiant
Adeo fugatae. Plus vetuſtis nam favet
Invidia mordax, quam bonis praeſentibus.

Locus deploratus, in quo emaculando nemo eruditorum ne ſibi quidem ſatisfecit. Ego, dum ſententiam auctoris, neglectis literarum ductibus, cogitatione verſo, in ipſam veram caſu neſcio an ſagacitate incidi: qua reperta, verba ſponte ſe offerebant. Repono;

Qui pretium operibus majus inveniunt novis;
Si marmori adſcripſere *Praxitelen*, Scopan
Aeri, *Myronem argento*, tabulae Zeuxidem.
Adeo fucatae *plus* vetuſtati *favet*
Invidia mordax, quam bonis praeſentibus.

Ubi vides ex *Suo* factum *Scopan*; ex *Detrito*

(ſic

Digitized by Google

Felíciter ſubclámat: ipſi Principes
Illam óſculantur quá ſunt oppreſſi manum,
Tacité gementes triſtem fortunaé uicem.
Quin étiam reſides ét ſequentes ótium,
Ne defuiſſe nóceat, reptant últimi.
In quis Menander nóbilis Comoédiis
(Quas ípſum ignorans légerat Demétrius,
Et ádmiratus fúerat ingeniúm uiri)
Unguénto delibútus, ueſtitu ádfluens,
Ueniébat greſſu délicato et lánguido.
Hunc úbi Tyrannus uídit extremo ágmine;
Quiſnám cinaedus ílle in conſpectú meo
Audét uenire? Réſponderunt próximi;
Hic éſt Menander ſcriptor. Mutatúr ſtatim.

Fab. II.

Viatores & Latro.

* * * * * * * * * * *

ET uíndicauit ſéſe forti déxtera.
Latróne occíſo, tímidus adcurrit comes,
Stringitque gladium: dein reiecta pénula,
Cedo, ínquit, illum: iám curabo ſéntiat
Quos ádtentarit. Túnc qui depugnáuerat:
Uellem íſtis uerbis ſáltem adiuuiſſes modo:
Conſtántior fuiſſem, uera exíſtimans.
Nunc cónde ferrum et línguam pariter fútilem,
Ut póſſis alios ígnorantes fállere.

Ego,

(ſic enim Codices, non *Trito*) *Aeri*: ex *Fabulae exaudiant*, *Tabulae Zeuxidem*; ex *Fugatae vetuſtis nam*, *Fucatae vetuſtati*. Scilicet cum novis operibus vetuſta nomina adſcribendo *fucus* emptori factus eſt. De *Scopa* & reliquis, qui in dictis materiis excelluerunt, hábes omnia apud Junium de Pictura veterum. Ceterum & facilis & egregia jam ſententia eſt: cumque emendationes tam longa ſerie altera ſuccedant alteri, non poſſunt in lingua emortua non [illegible]

2. *Athenas occ*[illegible]

Repone,
Athenas cum *occupavit imperio improbo.*

3. *Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt*
Feliciter *ſubclamant.* Repone,
Ut mos eſt, vulgus paſſim & certatim ruit;
Feliciter ſubclamat: *ipſi principes* &c.
Codices habent *Ruit*. *Vulgus* & *Principes* hic opponuntur.

8. *Ne defuiſſe noceat, repunt ultimi.*
Codices *Repetunt*. Recte Rittershuſius, *Reptant ultimi.*

11. *Scit.*

Ego, qui ſum expertus quántis fugias uíribus,
Scio quám uirtuti nón ſit credendúm tuae.
Illi adſignari debet haec narratio,
Qui ré ſecunda fórtis eſt, dubia fugax.

FAB. III.

Calvus & Muſca.

CALUI momordit múſca nudatúm caput:
Quam opprimere captans alapam ſibi duxit grauem.
Tunc illa irridens; Púnctum uolucris páruulae
Uoluiſti morte ulciſci: quid faciês tibi,
Iniúriae qui addideris contumêliam?
Reſpóndit, Mecum facile redeo in grátiam,
Cui nón fuiſſe méntem laedendi ſcio:
Sed té, contemti generis animal improbum,
Quae delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optém necare uél maiore incómmodo.
Hoc argumentum uéniam dandam illi docet,
Qui cáſu peccat: nám qui conſilio éſt nocens,
Illum eſſe quauis poéna dignum iúdico.

FAB. IV.

Homo & Aſinus.

QUIDAM immolaſſet uérrem cum ſancto Hérculi,
Cui pró ſalute uótum debebat ſua,
Aſello iuſſit réliquias poni hórdei.
Quas adſpernatus ílle ſic locútus eſt:
Libénter iſtum prórſus adpeterém cibum,
Niſi, qui nutritus illo eſt, iugulatús foret.
Huiús reſpectu fábulae deterritu,

Peri-

II.

11. *Scio quod virtuti non ſit credendum tuae.* Recte Gronovius; *Scio* quam *virtuti.*

III.

7. *Quia non fuiſſe mentem laedendi ſcio.* Repone,
Cui *non fuiſſe mentem laedendi ſcio.*

11. *Hoc argumentum veniam mage dari docet*
Qui caſu peccat, quam qui conſilio eſt nocens.
Codices non habent *Mage.* Repone,
Hoc argumentum veniam dandam illi *docet,*
Qui caſu peccat: nam *qui conſilio eſt nocens.*

IV.

5. *Tuum libenter prorſus adpeterem cibum.* MS. *Libenter tuum.* Repone,

Liben-

Periculoſum ſemper reputaui lucrum.
Sed dices, Qui latuére, diuitias habent.
Numerémus agedum, qui deprenſi périerint:
Maiórem turbam púnitorum réperies.
Paucis temeritas éſt bono, multis malo.

FAB. V.

Scurra & Ruſticus.

PRAUO' fauore lábi mortalés ſolent;
Et, pró iudicio dúm ſtant erroris ſui,
Ad poénitendum rébus manifeſtis agi.
Factúrus ludos quidam diues nóbiles
Propóſito cunctos inuitauit praémio;
Quam quiſque poſſet, út nouitatem oſténderet.
Uenére artifices laúdis ad certámina.
Quos ínter Scurra nótus urbanó ſale
Habére dixit ſé genus ſpectáculi,
Quod ín theatro númquam prolatúm foret.
Diſpérſus rumor ciuitatem cóncitat:
Paulo ánte uacua túrbam deficiúnt loca.
In ſcéna uero póſtquam ſolus cónſtitit,
Sine ádparatu, núllis adiutóribus,
Siléntium ipſa fécit exſpectátio.
Ille ín ſinum repénte demiſit caput,
Et sic porcelli uócem eſt imitatús ſua;
Uerum út ſubeſſe pállio contenderent,
Et éxcuti iubérent. Quo factó, ſimul
Nihil éſt repertum, múltis onerant laúdibus,
Hominémque plauſu próſequuntur máximo.
Hoc uídet ut fieri Rúſticus; Non mehércule
Me uincet, inquit: ét ſtatim proféſſus eſt,

Idem

Libenter iſtum *prorſus adpeterem cibum.*

8. *Periculoſum ſemper vitavi lucrum.* Rectius Codex Pithoei: *Periculoſum ſemper reputavi lucrum.* Reputavi lucrum eſſe rem periculoſam.

9. *Sed dicis qui rapuere divitias, habent,* Repone,

Sed dices, *Qui* latuere, *divitias habent.* Vides *Qui latuere* opponi eis qui *deprenſi* ſunt.

V.

18. *Verum ut ſubeſſe pallio contenderent.* Heinſius *Verrem.* Non placet.

22. *Hoc vidit fieri Ruſticus: Non mehercule.* Recte jam Heinſius, *Hoc videt ut fieri.*

32. *Per-*

Idèm factūrum mélius ſe poſtrídie.
Fit túrba maior: iám fauor mentés tenet,
Et dériſuri, nón ſpectatúri, ſedent.
Utérque prodit: Scúrra degrunnit prior,
Mouetque plauſus ét clamores ſúſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe uéſtimentis Rúſticus
Porcéllum obtegere (quód faciebat ſcilicet,
Sed, in priore quia nil compereránt, latens)
Peruéllit aurem uéro quem celáuerat,
Et cúm dolore uócem naturae éxprimit.
Adclámat populus, Scúrram multo ſimilius
Imitátum; et cogit rúſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum é ſinu:
Turpémque aperto pignore errorém probans;
En hic declarat, quáles ſitis iúdices.

Poëta.

ADHUC ſuperſunt múlta, quae poſſim éloqui:
Et cópioſa abúndat rerum uárietas.
Sed témperatae ſuáue ſunt argútiae:
Immódicae offendunt. Quáre, uír ſanctiſſime
Particulo (chartis nómen uicturúm meis,
Latínis dum manébit pretium literis)
Si nón ingenium, cérte breuitatem ádproba:
Quae cómmendari tánto debet iúſtius,
Quantó Poëtae ſúnt moleſti uálidius.

FAB. VI.

Duo Calvi.

INUE'NIT caluus fórte in triuio péctinem,

Accé-

32. *Pervellit aurem vero quem celaverat.* Rurſus Heinſius *Verri.* Non aſſentior.

41. *Sed temperatae ſuaves ſunt argutiae.* Repone, *Sed temperatae* ſuave *ſunt argutiae.*

VI.

2. *Acceſſit alter aeque defectus pilis.* Repone, Accedens *alter aeque defectus pilis, Eia, inquit* &c.

7. *Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.* Repone, *Quem ſpes deluſit, huic querela* haec *convenit.*

8. *Nec*

Digitized by Google

Accédens alter, aéque defectús pilis:
Eia, ínquit, in commúne quodcumque éſt lucri:
Oſténdit ille praédam, et adiecit ſimul:
Superúm uoluntas fauit; ſed fato ínuido
Carbónem, ut aiunt, pró theſauro inuénimus.
Quem ſpés deluſit, huic querela haec cónuenit.

F A B. VII.

Princeps Tibicen.

UBI uánus animus, aúra captus fríuola,
Adrípuit inſoléntem ſibi fidúciam;
Facile ád deriſum ſtúlta leuitas dúcitur.
Princéps tibicen nótior pauló fuit,
Operám Bathyllo ſólitus in ſcená dare.
Is fórte ludis (nón ſatis memini quibus)
Dum pégma rapitur, cóncidit caſú graui
Necopinus, et ſiniſtram fregit tibiam;
Duás cum dextras máluiſſet pérdere.
Intér manus ſublátus et multúm gemens,
Domúm refertur. Aliquot menſes tranſeunt,
Ad ſánitatem dúm uenit curátio.
Ut ſpéctatorum mós eſt et lepidúm genus;
Deſiderari coépit, cuius flatibus
Solébat excitári ſaltantis uigor.
Erát facturus lúdos quidam nóbiles:
Et, ut incipiebat póſſe Princeps ingredi,
Indúcit pretio, précibus, ut tantúmmodo
Ipſó ludorum oſténderet ſeſé die.
Qui simul aduenit, rúmor de Tibícine
Fremit in theatro: quidam adfirmant mórtuum,
Quidam in conſpectum próditurum sine mora.

Au-

VII.

8. *Nec opinans, & ſiniſtram fregit tibiam.* Recte Neveletus, *Necopinus:* ut ſupra I, 9. *Ipſum accipiter necopinum rapit.* Codices hic, *Nec opia ſed ſiniſtram.*

17. *Et incipiebat Princeps ingredier. Eum Adducit pretio, precibus.* Verſus prior ob malos numeros exſibilandus. Codices habent, *Et incipiebat princeps abduci reum, ingredi a ſe reducit pretio.* Repone;

Erat facturus ludos quidam nobiles:
Et ut *incipiebat* poſſe *princeps ingredi,*
Inducit pretio, precibus.

25. *Cho-*

Aulaéo miſſo, déuolutis tónitrubus,
Dii ſúnt locuti móre tranſlatítio.
Tunc chórus ignotum móre docto cánticum
Inſónuit, cuius haéc fuit ſenténtia;
Laetáre incolumis Róma, ſaluo Príncipe.
In plaúſus conſurréctum eſt. Iactat báſia
Tibicen, gratulari fautorés putat.
Equéſter ordo ſtúltum errorem intéllegit:
Magnóque riſu cánticum repeti iubet.
Iterátur. Illic hómo meus ſe in púlpito
Totúm proſternit. Plaúdit inludéns eques:
Rogare populus húnc coronam exíſtimat.
Ut uéro cuneis nótuit res ómnibus;
Princéps ligato crúre niuea fáſcia,
Niueiſque tunicis, níueis etiam cálceis,
Supérbiens honóre diuinaé domus,
Ab úniuerſis cápite eſt protruſús foras.

F A B. VIII.

Occaſio depicta.

CURSU ille uolucri péndens in nouácula,
Caluús, comoſa frónte, nudo córpore,
Quem ſi óccuparis, téneas; elapſúm ſemel

Non

25. *Chorus reducto tunc & notum canticum*
Impoſuit, cujus haec fuit ſententia.
Haec neque ſenſum ullum habent, & immane quantum a codicum ſcriptura diſcrepant; ii ſic habent;
Tunc chorus ignotum more docto canticum
Impoſuit. Repone,
Tunc chorus ignotum more docto canticum
Inſonuit.
hoc eſt, Novum de more canticum chorus inſonuit. Horat. Carm. II, 13.
Et te ſonantem dura navis,
Dura fugae mala, dura belli.

18. *In plauſus conſurrectum eſt. Jactant baſia;*
Tibicen gratulari fautores putat.
Reſtitue, quod Codices exhibent,
In plauſus conſurrectum eſt. Jactat *baſia*
Tibicen, gratulari fautores putat.
Niſi enim *ipſe jactaſſet baſia*, qui *potuiſſent equites ſtultum* tibicinis *errorem* intelligere? Profecto ex geſtu illo intelligebant, non alio pacto.

32. *Iteratur illud. Homo meus ſe in pulpito.*
Repone,
Iteratur. Illic *homo meus ſe in pulpito*
Hic & *Illic* eleganter pro *Tunc*; ut I, 10.
Hic auritulus
Clamorem ſubito totis tollit viribus

VIII.

1. *Curſu volucri pendens in novacula:*
Repone,
Curſu ille *volucri pendens in novacula.*

3. Mon-

Non ipſe poſſit Iúppiter reprehéndere;
Occáſionem rérum ſignificat breuem.
Effectus impediret ne ſegnis mora,
Finxére antiqui tálem effigiem Témporis.

F A B. IX.

Taurus & Vitulus.

ANGUSTO in aditu Taúrus luctans córnibus
Cum uix intrare póſſet ad praeſepia;
Monſtrabat Uitulus, quó ſe pacto flécteret.
Tace, ínquit, ante hoc nôui, quam tu natus es.
Qui dóctiorem eméndat, ſibi dici putet.

F A B. X.

Venator & Canis.

ADUERSUS omnes fórtis et uelóx feras
Canis, cum domino ſémper feciſſet ſatis,
Languére ut coepit annis ingrauántibus;
Aliquándo obiectus hiſpidi pugnaé ſuis,
Adrípuit aure: ſéd carioſis dentibus
Praedám dimiſit. Hic tum Uenatór dolens
Canem óbiurgauit. Cui ſenex contrá Lacon:

Non

IX.

3. *Monſtrabat vitulus, quo ſe pacto plecteret.* Recte alii repoſuerunt, *Quo ſe pacto* flecteret.

X.

1. *Adverſus omnes fortis veloces feras.* Codices *Fortes & veloces.* Recte Heinſius:

Adverſus omnes fortis & velox *feras.*

Fortis adverſus apros, leones: *velox* contra lepores, cervos.

3. *Languere coepit annis ingravantibus.* Repone,

Languere ut *coepit annis ingravantibus.*

5. *Adripuit aurem.* Recte Heinſius *Aure.*

7. *Canem objurgabat. Cui latrans contra ſenex.* Codices verſo ordine, *Cui ſenex contra latrans.* Atqui *Latrare* nuſquam primam corripit; cum a gravi vaſtoque ſono verbum ipſum primo fictum fuerit. Neque tamen hilo melior erit verſus, ſi *Latrans* a pede ſexto ad quartum reduxeris. Dedit Auctor;

Canem objurgavit. Cui ſenex contra Lacon.

Lacon, fortis & velox adverſus omnes feras. Horat. Epod. VI.

Nam qualis aut Moloſſus aut fulvus Lacon.
Amica vis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublata nives,
Quaecumque *praecedet* ſera.

Eleganter autem, cum prius *Canis* dixiſſet, poſtea intulit *Lacon:* ut Virgil. Aen. XII, 750.

Incluſum veluti ſi quando flumine nactus
Cervum ac puniceae ſeptum formidine pennae,
Venator curſu Canis *& latratibus inſtat;*
Ille autem inſidiis ac ripa territus alta
Mille fugit refugitque vias: at vividus Umber
Haeret hians, jam jamque tenet.

 8. *Non*

Non mé deſtituit ánimus, ſed uirés meae.
Quod fúimus lauda, si iam damnas quód ſumus.
Hoc cúr, Philete, ſcripſerim; pulcré uides.

8. *Non te deſtituit animus, ſed vires meae.* Lege, *Non me deſtituit.*

9. *Quod fuimus laudas, jam damnas quod non ſumus.* Verſus male natus. *Damnas* priore longa in pede quarto, ut ſupra *Latras,* metrum corrumpit. Codices ita habent,

Quod fuimus laudas, jam damnas quod ſumus.

Recte Gudius;

Quod fuimus lauda, ſi *jam damnas quod ſumus.*

Explicit Liber V. & ultimus.

F I N I S.

PUBLII

PUBLII SYRI
ET ALIORUM VETERUM
SENTENTIAE.

AB álio exſpectes, álteri quod féceris.
Ab amánte lacrimis rédimas iracúndiam.
Abſentem laedit, cum ébrio qui litigat.
Ad calamitatem quilibet rumór ualet.
Ad poenitendum próperat, cito qui iúdicat.
Ad triſtem partem ſtrénua eſt ſuſpicio.
Aegré reprendas, quód ſinas conſuéſcere.
Aliéna nobis, nóſtra plus aliis placent.
Aliénum aes homini ingénuo acerba eſt ſeruitus.
Aliénum eſt omne, quicquid optandó uenit.
Amáns iratus múlta mentitúr ſibi.
Amáns quid cupiat, ſcit; quid ſapiat, nón uidet.
Amáns quod ſuſpicátur, uigilans ſómniat.
Amáns, ita ut fax, ágitando ardeſcit magis.
Amáre & ſapere, uix Deo concéditur.
Amáre iuueni frúctus eſt, crimén ſeni.
Amés parentem, ſi aéquus eſt; ſi alitér, feras.
Amici uitia si feras, facis tua.
Amiſſum quod neſcitur, non amittitur.
Amor ánimi arbitrio ſúmitur, non pónitur.

Amor

1. *Ab alio* ſpectes, *alteri quod feceris.* Sic Scaliger & Gruterus. Codices noſtri *Exſpectes*, atque ita apud Senecam exſtat Ep. XCIV.

19. *Dimiſſum quod neſcitur, non amittitur.* Sic & noſtri Codices, *Dimiſſum.* Perperam. Quod enim *Dimittitur*, ſeu a volente ſive ab invito, certe a conſcio dimittitur, & *neſciri* non poteſt. Repone *Amiſſum quod neſcitur*: ut in locuplete domo, *Ubi multa ſuperſunt, Et dominum fallunt, & proſunt furibus.*

20. *Animi arbitrio amor ſumitur, non ponitur.* Sic a Scaligero & Grutero. Noſtri Codd. alio ordine, numeris melioribus,

Amor animi arbitrio ſumitur, non ponitur.

22. *Amoris*

Amor éxtorqueri nón pote, elabi pote.
Amóris uulnus ſanat idem, qui facit.
Amór miſceri cúm timore nón poteſt.
Animó dolenti nihil oportet crédere.
Anús cum ludit, mórti delitiás facit.
Apérte mala cum eſt múlier, tum demum éſt bona.
Auaro quid mali óptes, niſi Uiuás diu?
Auarum facile cápias, ubi non ſis idem.
Auárus animus núllo ſatiatúr lucro.
Auárus, niſi cum móritur, nil rectè facit.
Aut ámat aut odit múlier: nihil eſt tértium.
Auxilia humilia firma conſenſús facit.

BENE cógitata, ſi éxcidunt, non óccidunt.
Bene dórmit, qui non ſentit, quam male dórmiat.
Beneficia plura récipit, qui ſcit réddere.
Beneficium accipere, libertatem eſt uéndere.
Beneficium dando accépit, qui dignó dedit.
Beneficium dignis úbi des, omnes óbliges.
Beneficium dare qui néſcit, iniuſtè petit.
Beneficium qui dediſſe ſe dicit, petit.
Beneficium ſaepe dare, docere eſt réddere.
Bene pérdis gaudium, úbi dolor paritér perit.
Bene pérdit nummos, iúdici quos dát nocens.
Bene uíxit is, qui pótuit cum uoluit mori.
Bis émori eſt, altérius arbitrió mori.
Bis grátum eſt, quod dato ópus eſt, ultro ſi ófferas.
Bis interimitur, qui ſuis armis perit.
Bis péccas, cum peccánti obſequium accómmodas.
Bis uíncit, qui ſe uíncit in uictória.
Blanditia, non império, ſit dulcis Uenus.

Bona

22. *Amoris vulnus idem, qui ſanat, facit.* Hoc ὕστερον πρότερον eſt. Repone:
Amoris vulnus ſanat idem, qui facit.
Et ſic fere codex Trin. *Amoris vulnus idem eſt qui facit.*

27. *Avaro quid mali optes, niſi ut vivat diu.* Tolle *Ut* fide codicis Caiani, verſu gratulante, & lege *Vivas.*

39. *Beneficium qui dare neſcit, injuſte petit.* Sic & Codices noſtri; ſed repone *Dare qui neſcit.*

43. *Bene perdit nummos, judici cum dat nocens.* Rectius codex Leidenſis,
Bene perdit nummos, judici quos *dat nocens.*

46. *Bis eſt gratúm, quod opus eſt, ultro ſi offeras.* Invenuſte cadit accentus in poſteriorem τῶ

Gra-

Bona cómparat praeſídia miſericórdia.
Bona fama in tenebris próprium ſplendorem óbtinet.
Bona mors eſt omnis, uitae quae exſtinguit mala.
Bona némini hora eſt, út non alicui ſit mala.
Bonárum rerum cónſuetudo eſt péſſima.
Bonitátis uerba imitari, maior malitia eſt.
Bonórum crimen éſt officioſús miſer.
Bonum ád uirum cito móritur iracúndia.
Bonum éſt fugienda aſpicere in alienó malo.
Breuis ípſa uita eſt, ſed malis fit lóngior.

CAECI' ſunt oculi, cum ánimus alias rés agit.
Carét periclo, qui étiam cum eſt tutús cauet.
Caſta ád uirum matróna parendo ímperat.
Caſús quem ſaepe tránſit, aliquando ínuenit.
Cito ád naturam ficta reciderínt ſuam.
Cito ígnominia fit ſuperbi glória.
Comés facundus ín uia pro uéhiculo eſt.
Conſuéta uitia férimus, noua repréndimus.
Contra ímpudentem, ſtúlta eſt nimia ingénuitas.
Cotídie damnátur, qui ſemper timet.
Cotídie eſt detérior poſteriór dies.
Crimén relinquit uitae, qui mortem áppetit.
Crudélem medicum intémperans aegér facit.
Crudélis eſt, non fórtis, qui infantém necat.
Crudelis eſt in re áduerſa obiurgátio.
Crudélis lacrimis páſcitur, non frángitur.
Cui nólis ſaepe iraſci, iraſcaris ſemel.
Cui omnés bene dicunt, poſſidet populi bona.
Cui plús licet quam pár eſt, plus uult quam licet.
Cui ſémper dederis, úbi negas, rapere ímperas.

Cuiuis

Gratúm, cum prior longa ſit. Noſtri Codd. *Bis gratum eſt.* Repone,

Bis gratum eſt, quod dato *opus eſt, ultro ſi offeras.*

Niſi addideris *Dato*, ſententia quoque friget.

53. *Bona mors eſt homini, vitae quae exſtinguit mala.* Abeſt a Cod. Trin. *Homini*, pro quo Cottonianus *Animi*. Lege,

Bona mors eſt omnis, *vitae quae exſtinguit mala.*

65. *Ficta cito ad naturam reciderint ſuam.* Ut Iambus fiat, ſic repone;

Cito ad naturam ficta reciderint ſuam.

68. *Conſueta vitia ferimus, non reprehendimus.* Sic & noſtri Codd. ſed ſine aculeo. Dederat Auctor:

Conſueta vitia ferimus, nova *reprendimus.*

80. *Cui-*

Cuiuis dolori rémedio eſt patiéntia.
Cuiuis poteſt accidere, quod cuiquám poteſt.
Cum inimico nemo in gratiam tutó redit.
Cum uitia proſunt, peccat qui rectè facit.

DAMNÁRE eſt, obiurgáre cum auxilio éſt opus.
Damnum áppellandum eſt, cúm mala fama lucrum.
Dari bonum quod pótuit, auferri poteſt.
Deliberando ſaépe perit occaſio.
Deliberandum eſt diú, quod ſtatuendum éſt ſemel.
Deſpicere oportet, quicquid poſſis pérdere.
Didicère flere féminae in mendacium.
Dies quod donat timeas: cito raptúm uenit.
Difficilem oportet aúrem habere ad crímina.
Diſcipulus eſt prióris poſteriór dies.
Diſcordia fit carior concórdia.
Diu apparandum eſt bellum, ut uincas célerius.
Dolór decreſcit, úbi quo creſcat nón habet.
Ducis in conſilio póſita eſt uirtus militum.
Dum uita grata eſt, mórtis conditio óptima eſt.

ET deéſt et ſupereſt miſeris cogitátio.
Etiam capillus únus habet umbram ſuam.
Etiam celeritas in deſiderió mora eſt.
Etiam innocentes cógit mentiri dolor.
Etiam in peccato recte praeſtatúr fides.

Etiam

80. *Cuiuis dolori remedium eſt patientia.* Sic & noſtri: ſed repone *Remedio.*

90. *Deſpicere oportet, quod poſſis deperdere.* Numeri invenuſti ſunt. Repone:
Deſpicere oportet, quicquid poſſis perdere.
Ita Cod. Trin. & Sidn. niſi quod habeant *Aſpicere.*

93. *Difficilem habere oportet aurem ad crimina.* Tres ex noſtris, *Oportet habere*, Repone:
Difficilem oportet aurem habere ad crimina.

100. *Et deeſt & ſuperat miſeris cogitatio.* Sic & Noſtri: Repone tamen *Supereſt.*

105. *Etiam oblivisci quid ſis, interdum expedit.* Recte codex Caianus, *Qui ſis.*

106. *Etiam qui faciunt, oderunt injuriam.* Noſtri quoque *Oderunt*: Scaliger *Odio habent.* Repone,
Etiam qui faciunt, oderint *injuriam.*
hoc eſt, Odiſſe vellent, ſi ab alio fieret.

113. *Fer difficilia, facilia levius perferes.* Sic Gruterus, metro repugnante. Scaliger hoc modo:
Fer difficilia, ut & facilia perferas.
Codex Trin. & Caianus,
Feras difficilia, ut facilia perferas.
Atque ita Sidneianus, niſi quod ante *Perferas*, inſerat

Etiam óbliuiſci, quí ſis, interdum éxpedit.
Etiam qui faciunt, óderint iniúriam.
Excélſis multo facilius caſús nocet.
Ex uítio alterius ſapiens emendát ſuum.

FACI'LITAS animi ad pártem ſtultitiaé rapit.
Factúm tacendo, crímen facias ácrius.
Fatétur facinus, ís qui iudiciúm fugit.
Felix improbitas óptimorum eſt calamitas.
Ferás facilia, ut difficilia pérferas.
Ferás, non culpes, quód mutari nón poteſt.
Fidém nemo unquam pérdit, niſi qui nón habet.
Fidém qui perdit, pérdere ultra nil poteſt.
Fidém qui perdit, quó ſe ſeruet rèliqüo?
Fidés, ut anima, unde ábiit, eò numquám redit.
Formóſa facies múta commendatio eſt.
Fortúna cum blanditur, captatúm uenit.
Fortúna ad omne plús quam conſiliúm ualet.
Fortúnam citius réperias, quam rétineas.
Fortúna, nimium quém fouet, ſtultúm facit.
Fortúna obeſſe núlli contenta éſt ſemel.
Fortúna quo ſe, eódem et inclinát fauor.
Fortúna uitrea eſt; túm, cum ſplendet, frángitur.
Frugálitas miſéria eſt rumoris boni.
Furór ſit laeſa ſaépius patientia.

inſerat *Levius.* Cottonianus autem:
Feras facilia, ut facilius levius perferas.
Credo ab Auctore fuiſſe,
Feras facilia, ut difficilia perferas.

121. *Fortuna plus homini quam conſilium valet.* Codices noſtri; *Fortuna homini plus:* vel *Homine.* Repone:
Fortuna in re omni *plus quam conſilium valet.*
vel,
Fortuna ad omne *plus quam conſilium valet.*

127. *Frugalitas inſerta eſt rumoris boni.* Hic verſiculus Publii Syri eſt, a Gellio Macrobioque laudatus. *Inſerta*, inquit Scaliger, eſt *Emblema*, ut in annulo: vel *Inſita*, ut in veſte; Frugalitas ergo eſt ornamentum vel acceſſio bonae famae. Atqui illud *Inſerta* nuſquam alibi Latinis cognitum: nec ſententia illa quicquam habet Publiani coloris. Plerique codices habent,
Frugalitas incerta *eſt rumoris boni.*
Atque hanc lectionem Salmaſius ad Solinum probat; quia Frugalitas nonnunquam Avaritiae famam habet; ab his laudatur, ab illis culpatur. Nec tamen aut bene Latine hoc dicitur; aut ad Publii acumen & elegantiam attingit. Repone, quod in codice Macrobii Cottoniano mille annorum reperi:
Frugalitas miſeria *eſt rumoris boni.*
Frugaliter nempe vivere, perinde eſt ac parce duriter, miſere vivere; niſi quod cum ru-

Digitized by Google

GRATU'M facit fortúna, cui nemo inuidet.
Graue crimen, etiàm léuiter cum dictum éſt, nocet.
Grauióra quaedam ſúnt periclis rémedia.
Grauiſſimum eſt impérium conſuetúdinis.
Grauiús nocet, quodcúmque inexpertum áccidit.

HABE'T ſuum uenénum blanda orátio.
Herédem ferre utilius eſt, quam quaérere.
Herédis fletus ſúb perſona riſus eſt.
Heu quam difficilis glóriae cuſtódia eſt!
Hominem éxperiri múlta, paupertás iubet.
Hominí conſilium túnc deeſt, cum multa inuenit.
Homo tóties moritur, quóties amittit ſuos.
Honéſte ſeruit, qui ſuccumbit témpori.
Honós honeſtum décorat, inhoneſtúm notat.

IGNO'SCITO ſaepe álteri, numquám tibi.
Illó nocens ſe dámnat, quo peccát die.
Impúne pecces in eum, qui peccát prior.
In amóre ſemper méndax iracúndia eſt.
In cálamitoſó riſus etiam iniúria eſt.
In núllum auarus bónus eſt, in ſe péſſimus.
Inférior diſcit, quicquid peccat ſúperior.
In uindicando criminoſa eſt céleritas.
Ingrátus unús ómnibus miſeris nocet.
Inimicum quamuis húmilem docti eſt métuere.

Iniú-

more fit bono. Ita hic accipitur *Miſeria*, ut Terent. Heaut. III, 2.

Sed habet patrem quendam avidum, miſerum *atque aridum.*

& Plaut. *Parce ac miſere victitare. Miſeria rumoris boni*, ut *Res ingentis exempli* &c. Porro in hac ſententia non laudari, ſed infamari Frugalitatem, teſtem duo Sarisberienſem, ante annos DCC ſaeculi ſui doctiſſimum, Policrat. VIII, 13. *Luxuriam perſequi videor ad laudem Frugalitatis: mihique ab inſulſis, inepte viventibus & indiſcrete loquentibus, illud Publii Clodii ſubſannando ingeritur, quia Frugalitas boni rumoris miſeria eſt.* Sic ibi codices, poſcente etiam ſententia. Editores tamen ibi quoque dederunt *Inſerta.*

129. *Facit gratum fortuna, quem nemo videt.* Sic Scaliger & Gruterus: nec aliter codices noſtri; niſi quod unus *Quam*, Repono:

Gratum facit fortuna, cui nemo invidet.

131. *Graviora quaedam ſunt remedia periculis.* Concinnius hoc modo:

Graviora quaedam ſunt periclis remedia.

145. *Impune in eum pecces; qui peccat rarior.* Ita vulgo fertur, aut nulla ſententia, aut improbiſſima. Codices noſtri *Pecces in eum.* Repone,

Impune pecces in eum, qui peccat prior,

Terentius Prol. Eunuchi.

Tum

Iniúriarum rémedium eſt obliuio.
Inópiae deſunt paúca, auaritiae ómnia.
Inſanus omnis fúrere credit céteros.
Inſtrúcta inopia eſt, in diuitiis cúpiditas.
In rébus dubiis plúrimi eſt audacia.
Inuidia tacite, ſed inimice iraſcitur.
Inuidiam ferre aut fórtis aut felix poteſt.
Inuitum cum retíneas, exire incites.
Iratum breuiter uites, inimicúm diu.
Irátus cum ad ſe rédiit, ſibi tum iráſcitur.
Irátus etiam facinus conſiliúm putat.
Ita créde amico, né ſit inimicó locus.
Iter éſt, quacumque dát prior ueſtigium.
Iucúndum nihil eſt, niſi quod reficit uárietas.
Iudéx damnatur, cúm nocens abſóluitur.

LAUS nóua niſi oritur, étiam uetus amittitur.
Legém nocens uerétur, Fortunam ínnocens.
Lex úniuerſi eſt, quaé iubet naſci ét mori.
Luxúriae deſunt múlta, auaritiae ómnia.

MALA éſt medicina, ubi áliquid naturaé perit.
Maledíctum interpretándo facias ácrius.
Malefacere qui uult, númquam non cauſam ínuenit.
Maléuolus ſemper ſuá natura uéſcitur.
Malignos fieri máxime ingrati docent.

Tum ſiquis eſt, qui dictum in ſe inclementius
Exiſtimarit eſſe, ſic exiſtimet:
Reſponſum, non dictum eſſe; quia laeſit prior.

149. *Inferior reſcit, quicquid peccat ſuperior.* Sic Scaliger & Gruterus. Sed illud *Reſcit* in nullo codice comparet. Ex noſtris duo *Herreſcit*, Caianus *Creſcit*, Leidenſis *Neſcit*, Cottonianus *Caſat*. Repone,
Inferior diſcit, *quicquid peccat ſuperior.*
Ejuſdem ſententiae eſt, quod poſtea ſequitur,
Ubi peccat *aetas major*, *male* diſcit *minor.*

150. *In judicando criminoſa eſt celeritas.* Scaliger & Gruterus *Judicando*: ſed Codices noſtri magno conſenſu *Vindicando*. Recte: Horat. Epiſt. I, 2, 59.
Qui non moderabitur irae,
Infectum volet eſſe dolor quod ſuaſerit, & mens
Dum poenas odio per vim feſtinat inultae.
Ad illud alterum *Judicando* ſupra habuimus melioribus verbis;
Ad poenitendum properat, cito qui judicat.

157. *In rebus dubiis plurima eſt audacia.* Sic & noſtri Codices: ſed legendum *Plurimi eſt*; hoc eſt, Plurimum valet.

160. *Invitum cum retineas, exire incitas.* Rectius codex Trin. *Exire incites.*

Male géritur, quicquid géritur Fortunaé fide.
Male ſecum agit aeger, médicum qui heredém facit.
Malo in conſilio feminae uincúnt uiros.
Malúm conſilium cónſultori eſt peſſimum.
Malum eſt conſilium, quód mutari nón poteſt.
Malús bonum ubi ſe ſimulat, tunc eſt peſſimus.
Malus eſt uocandus, qui ſui cauſa eſt bonus.
Minimum éripit Fortúna cui minimúm dedit.
Minús decipitur, cui negatur céleriter.
Miſera eſt uoluptas, úbi pericli mémoria eſt.
Miſerrima eſt fortúna, quae inimicó caret.
Muliebris lacrima cóndimentum málitiae eſt.
Muliér cum ſola cógitat, male cógitat.
Muliér quae multis núbit, multis nón placet.
Multis minatur, qui úni facit iniúriam.

NECE'SSE eſt multos tímeat, quem multí timent.
Negandi cauſa auáro numquam deficit.
Negat ſibi ipſe, quí quod difficile éſt petit.
Nemó qui coepit ex ſe, riſum praébuit.
Nemo immature móritur, qui moritúr miſer.
Nihil éripit Fortúna, niſi quod ét dedit.
Nil péccent oculi, ſi óculis animus imperet.
Nil túrpius, quam uiuere incipiéns ſenex.
Nimium áltercando uéritas amittitur.
Niſi pér te ſapias, frúſtra ſapientem aúdias.
Niſi qui ſcit facere, inſídias neſcit métuere.
Niſi uindices delicta, improbitatem adiuues.
Nocéns precatur, ínnocens iráſcitur.
Non éſt tuum, Fortúna quod fecít tuum.
Numquám periclum ſine periclo uincitur.

OBSE-

183. *Malus eſt vocandus, qui ſua cauſa eſt bonus.* Sic & codices: ſed lege *Sui cauſa.*

217. *Pejora multo cogitat mutus dolor.* Repone:
Pejora querulo *cogitat mutus dolor.*
id. Triſt. III, 8.
Et numquam queruli *cauſa* doloris *abeſt*,

225. *Prius negare, poſt feciſſe, fallere eſt.* Sic a Grutero eſt. Repone:
Prius negatum *poſt feciſſe, eſt fallere.*

229. *Pupillus eſt avarus aetatis brevis.* Ita Scaliger & Gruterus, nullo ſenſu. MStus apud

OBSEQUIUM nuptae cito fit odium péllicis.
Occáſio aegre offértur, facile amittitur.
Omnes aequo animo parent, digni ubi imperant.
O uita miſero lónga, felici breuis!

PARENS iratus in ſe eſt crudeliſſimus.
Pars benefici eſt, quod pétitur, ſi bellé neges.
Pars bénefici eſt, quod petitur, ſi citó neges.
Patiéndo multa, uéniunt quae nequeás pati.
Paucórum improbitas, úniuerſis calamitas.
Peccátum extenuat, qui celeriter córrigit.
Peióra querulo cógitat mutús dolor.
Perfúgere ad inferiórem, ſeipſum eſt trádere.
Pericla timidus, étiam quae non ſúnt, uidet.
Populi éſt mancipium, quíſquis patriae eſt útilis.
Poſt calamitatem mémoria alia eſt calamitas.
Poténs miſericors pública eſt felicitas.
Poténti iraſci, sibi periclum eſt quaérere.
Praeſéns eſt ſemper, qui ábſens etiam ulciſcitur.
Priús negatum póſt feciſſe, eſt fallere.
Probús libertus sine natura eſt filius.
Pudór dimiſſus númquam redit in grátiam.
Pudór doceri nón poteſt, naſci poteſt.
Pupillus hominis auidi eſt aetatis breuis.

QUICQUID futurum eſt ſúmmum, ab imo náſcitur.
Qui pro innocente dicit, ſatis eſt éloquens.
Qui ſe ipſe laudat, cito deriſorem inuenit.
Quod aetas uitium póſuit, aetas aúferet.
Quod quiſque amat, laudando commendat ſibi.
Quod uúlt habet, qui uelle quod ſatis éſt poteſt.

RARUM

apud Gruterum: *Homines avaros pupillos aetatis eſſe brevis.* ubi corrigendum, *Hominis avari pupillos.* Et Iambus ſic conſtituendus,

Pupilius hominis avidi, *eſt aetatis brevis.*

Avidus idem qui *Avarus:* ut Terent.

Sed habet patrem quendam, avidum, miſerum, atque aridum.

Perſius Sat. II, 12.

Pupillumve utinam, quem proximus heres
Impello, expungam: namque eſt ſcabioſus & acri
Bile tumet.

234. *Qui ſeipſum laudat, cito deriſorem invenit.* Lege, *Qui ſe ipſe laudat.*

237. *Re-*

RARUM éſſe oportet, quód diu carúm uelis.
Remédium fruſtra eſt cóntra fulmen quaerere.

SAPIE'NS quod petitur, úbi tacet, breuitér negat.
Secréto amicos ádmone, lauda palam.
Sibi ípſa improbitas cógit fieri iniúriam.
Sibi ípſe dat ſupplicium, quem admiſſi pudet.
Solet eſſe in dubiis pró conſilio témeritas.

TAM deéſt auaro quód habet, quam quod nón habet.
Timidús uocat ſe caútum, parcum ſórdidus.

UBI péccat aetas máior, male diſcit minor.
Ueterém ferendo iniúriam, inuites nouam.

VERSUS TROCHAICI.

'ALEATOR, quánto in arte eſt mélior, tanto eſt néquior.
Béneuoli coniúnctio animi maxima eſt cognatio.
Cónſcientia animi nullas ínuenit linguae preces.
'Dixeris maledícta cuncta, ingrátum cum hominem dixeris.
'Eſt honeſta túrpitudo pró bona cauſa mori.
'Exul is, cui núſquam domus eſt, síne ſepulcro eſt mórtuus.
Féminae tutélam gerere, déſperare eſt ótium.
Frúſtra, cum ad ſenéctam éſt uentum, répetas adoleſcéntiam.
Fúlmen eſt, ubi cúm poteſtate hábitat iracúndia.
Hábet in aduersis auxilia, qui ín ſecundis cómmodat.

Heú,

237. *Remedium, fraus eſt, contra flumen quaerere.* Ambigit Gruterus de lectionis hujus ſinceritate. Et merito quidem; nam ſenſu caſſa eſt. Reponendum:

Remedium fruſtra *eſt contra* fulmen *quaerere.*

248. *Benevoli conjunctio animi maxima eſt cognatio.* Ita noſtri Codices. Male Gruterus inter Iambicos poſuit.

Benevolus animus maxima eſt cognatio.

Et iterum;

Conjunctio animi maxima eſt cognatio.

249. *Conſcientia amici nullius linguae invenit preces.* Sic a Grutero eſt; ſed neque ſententia, neque numeri ſibi conſtant. Cod. Trin. *Nullus invenit linguae.* Repone:

Conſcientia animi nullas *invenit linguae preces.*

Phaedrus III. Prolog.

Stulte nudabit animi conſcientiam.

Senſus fere idem eſt, qui ſupra;

Nocens precatur, innocens iraſcitur.

253. *Feminarum curam gerere, deſperare eſt otium.* Ita Scaliger & Gruterus: ſed codices noſtri omnes *Feminae*, tres *Naturam* pro *Curam*. Repone:

Feminae tutelam *gerere, deſperare eſt otium.*

257. *Heu,*

Heú, dolor quam miſer eſt, qui in tormento uocem nôn habet!
Heú, quam miſerum eſt ab eo laedi, de quo non auſis queri?
Hómo, qui in homine calamitoſo eſt miſericors, meminit ſui.
'Improbe Neptúnum accuſat, qui iterum naufragiúm facit.
'In malis ſperare bene, niſi innocens, nemó ſolet.
'Iracundiam qui uincit, hóſtem ſuperat máximum.
'Irritare eſt calamitatem, cúm te felicem uocas.
'Ita amicum habeas, póſſe ut facile fieri hunc inimicúm putes.
Mórtuo munús qui mittit; nil dat illi, adimit ſibi.
Neſcias quid óptes, aut quid fúgias; ita ludit dies.
Núlla, quae multós amicos récipit, anguſta éſt domus.
Núlla tam bona éſt fortuna, de qua nil poſſis queri.
Núſquam melius mórimur homines, quam úbi libenter uíximus.
'Obiurgari in calamitate, grauius eſt quam cálamitas.
Quánto ſeriús peccatur, tanto incipitur túrpius.
Saépe diſſimulare ſatius, quám uel ulciſci, fuit.
Théſaurum in ſepúlcro ponit, qui ſenem heredém facit.

257. *Heu, dolor quam miſer eſt, qui in tormentis vocem non habet.*
Melius noſtri omnes *Tormento.*

264 *Ita habeas amicum, poſſe ut fieri inimicum putes.* Laudatur ut Publii Syri, Gellio XVII, 14. Macrobio Saturn. II, 7. Johanni Sareſberienſi VIII, 14. Omnes tamen alio ordine *Ita amicum habeas.* Porro Gellius & codex Macrobii vetus habent *Hunc* poſt *Fieri.* Utrumque firmant codices noſtri Sententiarum. Repone ex Cod. Caiano:

Ita amicum habeas, poſſe ut facile fieri hunc inimicum putes.

270. *Objurgare in calamitate, gravius eſt quam calamitas.*
Sic Gruterus: ſed corrigendum *Objurgari.*

272. *Saepe diſſimulare, quam vel ulciſci, ſatius fuit.* Sic Scaliger & Gruterus. Repone numeris melioribus;

Saepe diſſimulare ſatius, quam vel ulciſci, fuit.

F I N I S.

ARN. HENR. WESTERHOVIUS

LECTORI AEQUO

S.

POSTQUAM CL. Bentleio viſum eſt PHAEDRUM iungere TERENTIO, & nos eundem illi honorem habuimus; quamquam diſpar Indicis utriuſque ratio eſt. In Terentiano illo, ut diverſis a noſtra Editione abiret, potiora tantum, & quae vel elegantiam aliquam, vel Bentleianam Criſin prae ſe ferrent, conlegimus. In hoc nihil temere omiſſum, ſeu id à PHAEDRO ipſo, ſeu à Bentleio profectum eſſet. Ne quid autem Lectorem morari poſſet, Libris Fabulisque ipſos etiam Verſus ſubiunximus. Quo nomine hic quidem INDEX prae ſuperioribus commendatur; ſed &, praefiſcine dixerim, ipſa citandi fide.

PUBLII SYRI & Aliorum Sententiis, ne otio abuti viderer, Indicis nihil addidi. Tantum eſt. Tu vale, Erudite Lector, noſtramque opellam aequi bonique conſule.

INDEX AUCTORUM

VETERUM ET RECENTIUM,

Qui in PHAEDRI FABULIS vel laudantur, vel reprehenduntur.

A

Aelianus citatus. I. 25. 3.

B.

Babias citatus. III. 20. 4.
Bentleius citatus. III. 12. 1.
Burmannus laudatus. I. 16. 1. I. 27. 4. IV. 25. 20.

C.

Catullus citatus. III. 15. 5.
Cicero citatus. II. Epil. 18. III. 8. 3. IV. 19. 9.
Claudianus citatus. II. 5. 16.

E.

Eustathius laudatus. I. 19. 7.

G.

Glossae Veteres citatae. III. 20. 4.
Gronovius laudatus. I. 16. 1. II. 6. 14. II. Epil. 18. V. 2. 11. reprehenſus. IV. 4. 41.
Gruterus leviter notatus. III. 6. 9.
Gudius reprehenſus. I. 2. 20. I 3. 7. I. 29. 7. laudatus. I. 8. 10. I. 27. 4. II. Epil. 1. III. Prol. 38. III. 12. 1. IV. 16. 3. V. 10. 9.

H.

Heinsius leviter reprehenſus. I. 2. 20. I. 17. 8. I. 23. 5. I. 26. 1. I. 28. 4. IV. Prol. 1. V. 5. 18. & 32. laudatus. I. 24. 2. I. 31. 5. II. Prol. 7. & 11. II. 4. 17. II. 6. 14. III. Prol. 5. & 51. III. 7. 13. III. 10. 29. III. 11. 4. III. 12. 6. III. 18. 13. III. 19. 7. III. 20. 9. IV. 5. 5. IV. 6. 20. IV. 10. 7. & 15. IV. 16. 7. IV. 17. 1. & 5.
Homerus laudatus. I. 19. 7.
Horatius citatus. I. 2. 14. I. 24. 8. I. 26. 1. & 4. I. 31. 3. II. 5. 16. III. Prol. 5. III. 6. 2. & 6. III. 16. 5. IV. 7. 4. IV. 24. 6. V. 7. 25. V. 10. 7.

I.

Juvenalis citatus. I. 31. 16. III. 8. 15. III. 10. 47. IV. 6. 3.

L.

Lucanus citatus. I. 21. 3. III. 10. 7.
Lucretius citatus. I. 26. 4. I. 31. 16.

M.

Manilius citatus. II. 5. 16. IV. Prol. 1.
Martialis citatus. I. 31. 16. II. 5. 16. III. Prol. 58. III. 8. 3.
Meursius laudatus. I. 3. 2. IV. 17. 30.

N.

Nepos citatus. IV. 24. 6.
Neveletus eiusque Codex laudatus. I. 1. 5. I. 2. 16. V. 7. 8.
Nilantii Scriptor Fabularum laudatus. I. 2. 16. I. 3. 2. I. 13. 2. I. 22. 2. I. 25. 3. I. 31. 2.

O.

Ovidius citatus. I. 28. 4. III. Prol. 52.

Per-

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM.

P.

Persius citatus. IV. 6. 3.

Phadri Editio princeps laudata. I. 13. 2. Ipſe ſexcenties vel tentatus vel emendatus.

Pithoeus reprehenſus. V. Prol. 14. Pithoei codex laudatus. V. 4. 8.

Plautus citatus. I. 14. 1. I. 25. 6. I. 31. 16. III. 10. 5. & 48. III. 17. 8. IV. 17. 17.

Plinius citatus. I. 26. 4. III. 8. 15.

Praschius laudatus. III. Prol. 22. III. 6. 6.

R.

Rigaltius laudatus. I. 25. 6.

Rittershusius laudatus. I. 1. 3. I. 25. 3. IV. 15. 9. V. 1. 8. leviter reprehenſus. III. Prol. 22.

Romulus citatus. I. 21. 3. III. 6. 2. & 6. III. 12. 4. IV. 1. 6.

S.

Salmasius leviter notatus. III. 6. 9. laudatus. IV. 21. 25.

Scaliger citatus II. 5. 6.

Schefferus laudatus. II. Epil. 10. III. 8. 1. reprehenſus. III. 10. 5. IV. Prol. 1.

Scholiastes Iuvenalis laudatus. IV. 6. 3.

Scriverius laudatus. II. 5. 16.

Seneca citatus. I. 21. 3. II. 5. 16.

Servius ad Virg. laudatus. V. Prol. 4.

Silius citatus. II. 5. 10.

T.

Terentius citatus. I. 3. 2. I. 14. 1. I. 26. 1. II. 3. 16. II. 5. 25. II. 8. 25. III. 3. 5. & 14. III. 6. 9. III. 10. 5. & 20. IV. Prol. 1. & 7. IV. 23. 13.

V.

Valerius Maximus citatus. I. 28. 10.

Virgilius citatus. II. 5. 10. III. 4. 5. III. 7. 1. IV. Prol. 1. IV. 3. 5. IV. 10. 7. IV. 17. 1. V. 10. 7.

Ursinus laudatus. I. 4. 7.

Digitized by Google

INDEX IN PHAEDRUM.

Numerus primus Librum, ſecundus Fabulam, tertius Verſum notat.

A.

A catena collum detritum III. 7. 16. Rimatus *a* radicibus. III. 10. 49. vide Notas. Dominus *a* cena redit. II. 8. 20. Vaces oportet *a* negotiis. III. Prol. 2. *A* furibus tuearis & noctu domum. III. 7. 10.

AB.

Tunica *ab* humeris deſtricta. II. 5. 12. Vos *ab* omni tutas praeſtem iniuria. I. 31. 9. Sermone *ab* ipſo cognitum. IV. 21. 22.

ABDO.

Cum *abdidiſſet* cornea corpus domo. II. 6. 5. Cuſtodiebat qui theſauros *abditos*. IV. 19. 4.

ABEO.

Abiit feſtinans domum. III. 19. 9. Impune *abire* non poteſt. I. 8. 3. *Abiturus* illuc, quo priores *abierunt*. IV. 19. 16. *Aleunt*. Rogantes aditum, continuo impetrant. IV. 17. 21.

ABIGO.

Nempe *abigeris*, quo venis. IV. 23. 16.

ABIICIO.

Involvit ſe farina, & obſcuro loco *abiecit* negligenter. IV. 1. 4. Agros *abiicit* moecha. IV. 4. 42.

ABSISTO.

Vos timere *abſiſtite*. III. 2. 18.

ABSOLVO.

Cedo invidiae, dum modo *abſolvar* cinis. III. 9. 4.

ABSUM.

Hinc *abeſto*, livor. III. Prol. 6. *Abſentis* admirator maximus. IV. 21. 21.

ABUNDO.

Quamvis materiae tanta *abundet* copia. IV. 25. 6. Copioſa *abundat* rerum varietas. V. 5. 40.

ACCEDO.

Accede, pota leniter. I. 25. 7. vide Notas. *Acceſſit* conſiliator maleficus. II. 6. 2. *Accedit* ad praeſepe. II. 8. 22. Ad lectum *accedit*. III. 10. 26.

ACCENDO.

Invenit, ubi lucernam *accenderet*. III. 19. 4. Nec de lucerna fas eſt *accendi* ſacrum. IV. 10. 13. Admota prece, *accenſa* (cicada) magis eſt. III. 16. 8.

ACCESSUS.

Homini ut *acceſſum* daret. II. 2. 10.

ACCIDO.

Quid credis illi *accidere*? III. Prol. 24. Aliquid ne ſimile *accidat*. IV. 17. 18.

ACCIPIO.

Male *accipietur*. I. 5. 9. vide Notas. Unde *accipere* poſſis, monſtrabo tibi. III. 5. 5. Bonas in partes lector *accipiat* velim. II. Prol 12. vide Notas. *Accipiens* quippe cuncta in contumeliam. III. 2. 8. vide Notas. Mercede *accepta* laudem victorum canens. IV. 21. 5.

ACCIPITER.

Accipiter necopinum (paſſerem) capit. I. 9. 6.

ACCOMMODO.

Humanitati qui ſe non *accommodat*. III. 16. 1.

ACCUSATOR.

Quod ſi *accuſator* alius Seiano foret. III. Prol. 41.

ACER.

Quia videor *acer*, adligant me interdiu. III. 7. 18. de cane.

ACERBUS.

Cicada *acerbum* noctuae convicium faciebat. III. 16. 3. Nondum matura eſt, nolo *acerbam* ſumere. IV. 2. 4. de uva.

ACRITER.

Formica & muſca contendebant *acriter*. IV. 23. 1.

ACUO.

*Acuat*que ſeſe diligens induſtria. II. Prol. 4.

AD.

Hoc ſi moleſtus ille *ad* animum rettulit. III. 19. 10. Ulteo qui *ad* necem cucurreris. II. 8. 6. Vulpes *ad* coenam dicitur ciconiam prior invitaſſe. I. 26. 3. *Ad* cenam mihi promitte. IV. 24. 15. *Ad* fabellam talis exempli feror. V. Alt. Prol. 10. *Ad* conſulendos currit moerens hariolos. Hic pertinere *ad* domini reſpondet caput. III. 3. 6. & 7. Succeſſus *ad* perniciem multos devocat.

III.

Digitized by Google

III. 5. 1. Clamorem ranae ſuſtulere *ad* ſidera. I. 6. 4. *Ad* fontem cervus, cum bibiſſet, reſtitit. I. 12. 3. *Ad* ſanitatem dum venit curatio. V. 7. 12. Cognitum cupidiſſime *ad* ſe recepit. IV. 21. 23. Nec ulli iuvenes ſunt reperti *ad* ianuam. IV. 24. 30. Pendere *ad* lanium. III. 4. 1. Accedit *ad* praeſepe. II. 8. 22. Deluſa ne ſpes *ad* querelam recidat. III. 18. 15. Induxi te *ad* legendum? III. Prol. 62. Conſilium raptor vertit *ad* fallaciam. I. 31. 5. Quae me ſoluto pectore *ad* ſtudium vocent. III. Prol. 14. Rapiet *ad* ſe, quod erit commune omnium. III. Prol. 46.

ADCLAMO.

Adclamat populus. V. 5. 34.

ADCURRO.

Timidus *adcurrit* comes. V. 2. 2.

ADDO.

Iniuriae qui *addideris* contumeliam. V. 3. 5.

ADEO.

Nec quem petebat potuit *adeo* adtingere. I. 4. 7. vide Notas.

ADFECTO.

Noli *adſectare*, quod tibi non eſt datum. III. 18. 14.

ADFERO.

Frondem bubulcus *adfert*. II. 8. 11.

ADFICTIO.

Adfictione veretri linguam mulieris. IV. 13. 1.

ADFINITAS.

Adfinitatem traxit inde obſcoenitas. IV. 13. 2.

ADFIRMO.

Ille autem *adfirmat* coniugem eſſe adulteram. III. 3. 9. Non unum modo deberi dixit, verum *adfirmavit* decem. I. 17. 5. Quidam *adfirmant* mortuum. V. 7. 21.

ADFLIGO.

Leonis *adfliguntur* horrendo impetu. I. 11. 10. *Adflictis* ut ſuccurrat. I. 2. 28.

ADFLUENS.

Unguento delibutus, veſtitu *adfluens*. V. 1. 12.

ADGRAVO.

Hominique curam cura maiore *adgravant*. III. 3. 8.

ADGREDIOR.

Hac eſt *adgreſſa* garrulam fallacia. III. 16. 10.

ADHUC.

Adhuc falerna e faece & teſta nobili. III. 1. 2. vide Notas. *Adhuc* ſuperſunt multa. V. 6. 39.

ADIICIO.

Adiecit, (id quod ſentiebat maxime doliturum amanti) ventilare adulterum. III. 10. 15. Fabellam *adiiciam* de muſtela & muribus. IV. Prol. 9. Oſtendit ille praedam, & *adiecit* ſimul. V. 6. 4.

ADIPISCOR.

Regnum *adeptus*. I. 31. 11.

ADITUS.

Rogantes *aditum*, continuo impetrant. IV. 17. 21. Anguſto in *aditu*. V. 9. 1.

ADIUTOR.

Sine adparatu, nullis *adiutoribus*. V. 5. 14.

ADIUVO.

Indignos *adiuvat*. I. 8. 2. Olim ſenio debilem fruſtra *adiuvare* bonitas nitetur tua. IV. 25. 17. Vellem iſtis verbis ſaltem *adiuviſſes* modo. V. 2. 6.

ADLICIO.

Succeſſus improborum plures *adlicit*. II. 3. 7.

ADLIGO.

Adligant me interdiu. III. 7. 18.

ADLUDO.

Intempeſtive qui occupato *adluſerit*. III. 19. 12.

ADMIRABILIS.

Illum eſſe cunctis avibus *admirabilem*. III. 18. 3.

ADMIRATOR.

Eratque abſentis *admirator* maximus. IV. 21. 21.

ADMIROR.

Minerva *admirans*, quare ſteriles ſumerent, interrogavit cauſam. III. 17. 5. *Admiratus* fuerat ingenium viri. V. 1. 11.

ADMONEO.

Contexit illum frutice, & *admonuit* ſimul. I. 11. 4. Fabella haec *admonet*. I. 26. 2. Hoc *admonere* ſimplices etiam poteſt. III. 10. 54. Haec iracundos *admonebit* fabula. IV. 3. 12.

ADMOVEO.

Repoſcenti locum preces *admovit*. I. 19. 6. Quae me nutrit *admoto* ubere. III. 15. 7. Rurſus *admota* prece, accenſa magis eſt. III. 16. 7. Stultum *admovere* tibi preces eſt. IV. 25. 20. vide Notas.

ADNATO.

Certatim *adnatant*. I. 2. 19. de ranis.

ADPARATUS.

Magno *adparatu* laeta reſonabat domus. IV. 24. 21. Sine *adparatu*, nullis adiutoribus. V. 5. 14.

ADPAREO.

Auctor horum *adpareat*. III. 15. 11. *Adparebunt* tempore. IV. 25. 32.

ADPETO.

Amittit merito proprium, qui alienum *adpetit*. I. 4. 1. Vulpes alta in vinea uvam *adpetebat*. IV. 2. 2. Mordaciorem qui improbo dente *adpetit*. IV. 7. 1. Libenter iſtum prorſus *adpeterem* cibum. V. 4. 5.

ADPLICO.

Adplicuit virginale generi maſculo, & maſculina membra *adplicuit* feminis. IV. 14. 13. & 14.

ADPROBO.

Sic deſtinata dare cum vellet ſingulis, & *adprobaret* populus. IV. 4. 28. Opus *adprobavit*. IV. 24. 11. Si non ingenium, certe brevitatem *adproba*. V. 5. 45.

INDEX.

ADQUIRO.

Verboſis *adquiſivit* ſibi famam ſtrophis. I. 14. 6.

ADRIDEO.

Si quid minus *adriſerit*. I. 20. 4.

ADRIPIO.

Adripuit inſolentem ſibi fiduciam. V. 7. 2. *Adripuit* aure. V. 10. 5.

ADSCENDO.

Adſcendit navem. IV. 21. 9.

ADSCIO.

Poſt aliquod tempus alios *adſciri* iubent. IV. 17. 16. vide Notas.

ADSCRIBO.

Adſcribere hoc debebant exemplum ſibi. IV. 2. 6. Olim cum *adſcriptus* venerit poenae dies. IV. 10. 8. Si marmori *adſcripſere* Praxitelen. V. Prol. Alt. 6. vide Notas.

ADSEQUOR.

Cuius non fugio mortem, ſi famam *adſequar*. III. 9. 3. Mures veloces non valeret *adſequi*. IV. 1. 2.

ADSIGNO.

Cetera illi *adſignate*. IV. 4. 37. Illi *adſignari* debet haec narratio. V. 2. 12.

ADSILIO.

Heus, inquit dominus. ille enimvero *adſilit*. II. 5. 21. Muſca eſcam putans *adſiluit*. IV. 1. 5.

ADSPERNOR.

Quas (reliquias hordei) *adſpernatus* ille ſic locutus eſt. V. 4. 4.

ADSPICIO.

Adſpicit lupus a catena collum detritum cani. III. 7. 15. Simul *adſpexit* filium. III. 10. 29.

ADSUESCO.

Rapere atque abire ſemper *adſuevit* lupus. I. 16. 5. Ut *adſuetam* fortius praeſtes vicem. III. Prol. 14. Omne *adſueſci* ferrum quae corrodere. IV. 7. 7.

ADSUM.

Praedones *adſunt*, rapiunt quod quiſque extulit. IV. 21. 16.

ADTENTO.

Iam curabo ſentiat, quos *adtentarit*. V. 2. 5.

ADTINGO.

Nec quem petebat potuit adeo *adtingere*. I. 4. 7. vide Notas.

ADTRAHO.

Vix tandem invenit eos Mercurius, & turbatos *adtrahit*. IV. 17. 9.

ADTRIBUO.

Hoc a ſummo mihi Iove *adtributum* eſt. IV. 19. 12.

ADVENIO.

Ubi vos requiram, cum dies *advenerit*? I. 16. 7. Simul *advenit*, rumor de tibicine fremit in theatro. V. 7. 20.

ADVERSUS.

Hoſpitium *adverſo* quod praeſtiterint tempore. II. 8. 16.

ADVERSUS.

Adverſus omnes fortis & velox feras canis. V. 10. 1. vide Notas.

ADVOCO.

Ut *advocarent* iurisiurandi fidem. III. 10. 40. vide Notas. Fidem *advocavit*, iure neglecto. IV. 4. 20. Rex *advocata* concione haec edidit. I. 14. 13.

ADVOLO.

Subito latrones ex inſidiis *advolant*. II. 7. 7. Cupide *advolavit*. III. 16. 17.

ADULTER.

Ventitare *adulterum*, ſtuproque turpi pollui famam domus. III. 10. 16. Ille autem adfirmat coniugem eſſe *adulteram*. III. 3. 9.

AEDES.

Cum parvas *aedes* ſibi fundaſſet Socrates. III. 9. 2.

AEETA.

Superbi luget *Aeëtae* domus. IV. 6. 12.

AEGAEUS.

Aegaea Minos claſſe perdomuit freta. IV. 6. 19.

AEGRE.

Aegre recepti, tamen evaſerunt necem. IV. 5. 4.

AEMULATIO.

Nec haec invidia, verum eſt *aemulatio*. II. 9. 7.

AEMULUS.

Nam ſi qui talis etiam tituli eſt *aemulus*. V. Prol. 4. vide Notas.

AEQUALITER.

Totam ut fortunam tribus *aequaliter* diſtribuat. IV. 4. 9.

AEQUITAS.

Aequitatis vellet laudem conſequi. IV. 12. 5.

AEQUO.

Quod dignitatem feminae *aequaſſent* ſuam. IV. 15. 3.

AEQUUS.

Athenae cum florerent *aequis* legibus. I. 2. 1. Sua quiſque exempla debet *aequo* animo pati. I. 26. 12.

AES.

Si marmori adſcripſere Praxitelen, Scopan *aeri*. V. Alt. Prol. 7. vide Notas.

AESOPUS.

Aeſopus auctor quam materiam repperit. I. Prol. 1. *Aeſopus* talem tum fabellam rettulit. I. 2. 9. *Aeſopi* ingenio ſtatuam poſuere Attici. II. 9. 1 vide Notas. Librum exarabo tertium *Aeſopi* ſtilo. III. Prol. 29. *Aeſopus*, naris emunctae ſenex. III. 3. 9. *Aeſopo* ut quidam petulans lapidem impegerat. III. 5. 2. vide Notas. Ludentem Atticus *Aeſopum* nucibus cum vidiſſet. III. 14. 2. *Aeſopus* domino ſolus cum eſſet familia. III. 19. 1. *Aeſopus* media ſubito in turba ut conſtitit. IV. 4. 29. vide Notas. *Aeſopus* finxit conſolandi hoc gratia. IV 16. 2.

AESTAS.

Aeſtate me laceſſis: cum bruma eſt, ſiles. IV. 23. 18.

AE-

Digitized by Google

INDEX.

AESTUO.

Conſpergere humum *aeſtuantem*. II. 5. 16.

AETAS.

Aetatis mediae quendam mulier non rudis tenebat. II. 2. 3. *Aetatem* adultam ſervans diligentius. III. 10. 23.

AETERNUS.

Servumque collocarunt *aeterna* in baſi. II. 9. 2. *Aeternam* famam condere ingenio ſuo. III. Prol. 53.

AEVUM.

Quare ſollicitum potius *aevum* ducitis? I. 31. 7. *Aevum* in tenebris exigas? IV. 19. 10. Languentis *aevi* dum ſunt aliquae reliquiae. IV. 25. 15.

AGE.

Age, ſi quo abire eſt animus, eſt licentia? III. 7. 25. *Age* porro ſciſſet. III. 15. 11.

AGEDUM.

Numeremus *agedum*. V. 4. 10.

AGELLUS.

Lanificae *agellos*, pecora, villam, operarios. IV. 4. 23.

AGER.

Agros & villam & pecora cum paſtoribus donate moecho. *Agros* abiiciet moecha. IV. 4. 38. & 42.

AGGERO.

Dum quadrantes *aggeras* patrimonio. IV. 19. 23.

AGMEN.

Hunc ubi Tyrannus vidit extremo *agmine*. V. 1. 14.

AGNOSCO.

Hoc in ſe dictum debent illi *agnoſcere*. I. 22. 10. *Agnoſcit* hominem Caeſar, remque intelligit. II. 5. 19.

AGNUS.

Ad rivum eundem lupus & *agnus* venerant. I. 1. 1. Alenti cuidam pecora pepererunt oves *agnos* humano capite. III. 3. 5. vide Notas.

AGO.

Inſtante partu, *actis* menſibus I. 18. 2. Multa *agendo* nihil *agens* II. 5. 3. Gaudens ferus bobus quietus *agere* coepit gratias. II. 8. 15. vide Notas. De quis nunc *agitur*. III. 13. 11. Ad perniciem ſolet *agi* ſinceritas. IV. 12. 3. Ad poenitendum rebus manifeſtis *agi*. V. 5. 3.

AGRESTIS.

Videre *agreſtes*; alii fuſtes ingerunt, alii onerant ſaxis. III. 2. 3. vide Notas.

AIO.

Ante hos ſex menſes, male *ait*, dixiſti mihi. I. 1. 10. non eſt, quod timeas, *ait*. II. 1. 7. vide II. 4. 6. III. 11. 4. IV. 2. 3. Ut *aiunt*. IV. 21. 8. V. 21. 8.

ALAPA.

Multo maioris *alapae* mecum veneunt. II. 5. 25. *Alapam* ſibi duxit gravem. V. 3. 2.

ALBUS.

Unde illa ſcivit, niger an *albus* naſcerer? III. 15. 10.

ALES.

Si vocem haberes, nulla prior *ales* foret. I. 13. 8.

ALIENUS.

Ne gloriari libeat *alienis* bonis. I. 3. 1. Amittit merito proprium, qui *alienum* adpetit. I. 4. 1. Ut moribus quid teneat *alienum* ſuis. IV. 4. 40. *Alienis* (vitiis repletam peram) ante pectus ſuſpendit gravem. IV. 9. 3.

ALIQUANDO.

Ludus animo debet *aliquando* dari. III. 14. 12. *Aliquando* obiectus (canis) hiſpidi pugnae ſuis. V. 10. 4.

ALIQUIS.

Si libuerit *aliquid* interponere diverſum. II. Prol. 9. vide Notas. Fortaſſe, dices, *aliquae* venient feriae III. Prol. 8. Turpe aeſtimantes *aliquid* commiſſum a ſuis. Poſt *aliquod* tempus. IV. 17. 15. & 16. *Aliquid* operis reſidui. Languentis aevi dum ſunt *aliquae* reliquiae. IV. 25. 5. & 15.

ALIQUOT.

Aliquot luſtravit domos. III. 19. 3. *Aliquot* menſes tranſeunt. V. 7. 11.

ALIUS.

Alium rogatum regem miſere ad Iovem. I. 2. 22. vide Notas. Sibi non cavere, & *alus* conſilium dare. I. 9. 1. Nec *aliud* quicquam per fabellas quaeritur. II. Prol. 2. Quod ſi accuſator *alius* Seiano foret. III. Prol. 41. *Alii* ſimul delinquunt, cenſores ſumus. IV. 9. 5. Non explicarit *alius*, quam qui repperit. IV. 10. 15.

ALO.

Saepe quos ipſe *alueris* tibi inveniri maxime contrarios. IV. 10. 16. *Alenti* cuidam pecora pepererunt oves agnos humano capite. III. 3. 4. vide Notas.

ALTER.

Quoniam occuparat *alter*, ut primus foret. II. Epil. 5. vide Not. Rogavit *alter*, tribadas & molles mares quae ratio procreaſſet? IV. 14. 1. Accedens *alter*, aeque defectus pilis. V. 6. 2. *Alter* ſimiliter periit, deinde & tertius. IV. 1. 6. Unus ferebat fiſcos cum pecunia, *alter* tumentes multo ſaccos hordeo. II. 7. 3. Reperire effugium quaerit *alterius* malo. IV. 8. 2. Opinione *alterius* ne quid ponderent. III 10. 55. Impune potius laedi, quam dedi *alteri*. IV. 3. 13. Canis parturiens cum rogaſſet *alteram*. I. 19. 3. Unam formoſam, *alteram* lanificam, devotam vino tertiam. IV. 4. 5.

ALTICINCTUS.

Ex *alticinctis* unus atrienſibus. II. 5. 11.

ALTUS.

Apes in *alta* quercu ut fecerunt favos. III. 3. 1. vide Not. Vulpes *alta* in vinea uvam adpetebat. IV. 2. 3. *Altis* ab aſtris. II. 6. 12. Cervi quoque *alta* eſt conſpicatus cornua. II. 8 25. Et *altiori* clauderetur margine. IV. 8. 4. Agitque plures *altius* cuniculos. IV. 19. 2.

ALVEO-

INDEX.

ALVEOLUS.

Alveolo coepit ligneo conſpergere humum aeſtuantem. II. 5. 15.

ALVEUS.

Alveos accipite, & ceris opus infundite. III. 13. 9.

ALVUS

Capacis *alvi* merſit tartareo ſpecu. IV. 5. 10.

AMBITIO.

Ambitio diſſidens mortalium. III. 10. 56.

AMBO.

Ambae videri dum volunt illi pares. II. 2. 6.

AMICUS.

Unde hoc, *amice!* III. 7. 17. Malis *amicus* eſt. IV. 11. 7. Deſcende, *amice*. IV. 8. 8. Vulgare *amici* nomen, ſed rara eſt fides. Utinam, inquit, veris hanc (domum) *amicis* impleam. III. 9. 1. & 7. Reddas *amicis* tempora. III. Prol. 12.

AMITTO.

Quicumque *amiſit* dignitatem priſtinam. I. 21. 1. *Amittit* merito proprium, qui alienum adpetit. I. 4. 1. *Amittit* fidem. I. 10. 2. Nihil *amiſi*. II. 7. 12. Damnum inſectatus eſt *amiſſi* corporis. III. 11. 3.

AMO.

Ament, *amentur*. II. 2. 2. Id quod ſentiebat maxime doliturum *amanti*. III. 10. 16.

AMPHORA.

Anus iacere vidit epotam *amphoram*. III. 1. 1.

AMPLECTOR.

Amplexus ille utrumque, & carpens oſcula. III. 8. 12.

AN.

Unde illa ſcivit, niger *an* albus naſcerer? III. 15. 10.

ANACHARSIS.

Phrygibus ſi Aeſopus potuit, ſi *Anacharſis* Scythis, aeternam famam condere ingenio ſuo. III. Prol. 52. vide Notas.

ANGULUS.

Rara mens intellegit, quid interiore condat natura *angulo*. IV. Prol. 7. vide Notas.

ANGUSTUS.

Quaeſo, tam *anguſtam* talis vir ponis domum? III 9. 6. *Anguſto* in aditu taurus luctans cornibus. V. 9. 1.

ANHELO.

Gratis *anhelans*, multa agendo nihil agens. II. 5. 3.

ANIMA.

O ſuavis *anima!* III. 1. 5.

ANIMADVERTO.

Eum ſubinde & redeunt omnes ruſtici: nemo *animadvertit*. II. 8. 13.

ANIMAL.

Contemti generis *animal* improbum. V. 3. 8.

ANIMUS.

Niſi noſſem tuum *animum* genuſque. I. 11. Sua quiſque exempla debet aequo *animo* pati. I. 26. 12. *Animoſque* eiuſdem pulchra iuvenis ceperat. II. 2. 5. Arte fictas *animus* ſentit fabulas. II. Epil. 13. Ut liber *animus* ſentiat vim carminis. *Animum* relaxes. III. Prol. 3. & 13. Si quo abire eſt *animus*, eſt licentia? III. 7. 25. Ludus *animo* debet aliquando dari. III. 14. 12. Potare eſt *animus* nectar. III. 16. 13. Hoc ſi moleſtus ille ad *animum* retulit. III. 19. 10. Excedit *animus*, quem propoſuit, terminum. IV. 25. 28. Sua cuique cum ſit *animi* conſcientia. V. Prol. 7. vide Notas. Vanus *animus*. V. 7. 1. Non me deſtituit *animus*, ſed vires meae. V. 10. 8. vide Notas.

ANNUS.

Confectus *annis* & defectus viribus. I. 21. 3. vide Notas. *Annos* celans elegantia. II. 2. 4. *Annis* & ſenecta debilis. IV. 1. 1. Languere ut coepit *annis* ingravantibus. V. 10. 3. vide Notas.

ANTE.

Ante hos ſex menſes. I. 1. 10. *Ante* pectus. IV. 9. 3. Sic eſt locutus *ante* poenam Iupiter. IV. 17. 27. *Ante* hoc novi, quam tu natus es. V. 9. 4.

ANTEHAC.

Qualem te dicam, amphora, *antehac* fuiſſe? III. 1. 6. vide Notas.

ANTIDOTUM.

Venditaret falſo *antidotum* nomine. Fuſa dein ſimulans aqua *antidoto* miſcere illius ſe toxicum. I. 14. 3. & 8.

ANTIQUUS.

Plenam *antiquis* apothecam cadis. IV. 4. 25. *Antiqua* urbs. IV 21. 18. Finxere *antiqui* talem effigiem Temporis. V. 8. 7.

ANUS.

Canos puella, nigros *anus* evellerat. II. 2. 10. *Anus* iacere vidit epotam amphoram. III. 1. 1.

ANUS. *culus*.

Odore canibus *anum*, ſed multo, replent. IV. 17. 19.

APER.

Aper fulmineis ad eum venit dentibus. I. 21. 5. Fodere terram quod vides cotidie *aprum*. II. 4. 9. vide Notas.

APERTUS.

Apertum eſt, quis non poſſit, aut quis fecerit. III. 13. 14. Turpemque *aperto* pignore errorem probans. V. 5. 37.

APIS.

Apes in alta quercu ut fecerunt favos. III. 13. 1. vide Notas.

APOLLO.

Linoque *Apollo* ſit parens, Muſa Orpheo. III. Prol. 57. Sonare citharam quos putes *Apollinis*. III. 16. 12. vide Notas.

APOTHECA.

Potrici plenam antiquis *apothecam* cadis. IV. 4. 25.

APTO.

Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis. IV. 14. 7.

AQUA.

Turbulentam mihi feciſti *aquam*. I. 1. 5. Fuſa *aqua*. I. 14. 7. *Aquam* coeperunt bibere. I. 20. 5. Tanta bonitas eſt *aquae*. IV. 8. 8.

AQUI-

Digitized by Google

INDEX.

AQUILA.

Oppreſſum ab *aquila* & fletus edentem graves leporem. I. 9. 1. Vulpinos catulos *aquila* quondam ſuſtulit. I. 28. 3. *Aquila* in ſuprema quercu nidum fecerat. II. 4. 1. *Aquila* in ſublime ſuſtulit teſtudinem. II. 6. 4. Vires *aquilae*, luſcinio melos. III. 18. 11.

ARA.

Vulpes ab *ara* rapuit ardentem facem. I. 28. 8. Lucernam fur accendit ex *ara* Jovis. IV. 10. 1. Moror inter *aras*, templa perluſtro omnia. *Aras* frequentas: nempe abigeris, quo venis. IV. 23. 5. & 16.

ARANEUM.

Tollere haec *aranea* quanti eſt laboris? II. 8. 23.

ARBITRIUM.

Fatorum *arbitrio* partes ſunt avibus datae. III. 18. 10.

ARBOR.

Quod & *arbores* loquantur, non tantum ferae. I. Prol. 6. vide Notas. Celſa reſidens *arbore*. I. 13. 4. Totamque flammis *arborem* circumdedit. I. 28. 9. Olim, quas vellent eſſe in tutela ſua, Divi legerunt *arbores*. III. 17. 2.

ARCA.

Dives *arca* veram laudem intercipit. IV. 1. 2.

ARCUS.

Arcum retenſum poſuit in media via. Corrumpes *arcum*, ſemper tenſum ſi habueris. III. 14. 5. & 10. vide Notas.

ARDELIO.

Eſt *ardelionum* quaedam Romae natio. II. 5. 1.

ARDEO.

Vulpes ab ara rapuit *ardentem* facem. I. 28. 8. *Ardebat* ſiti. III. 16. 15.

ARGENTEUS.

Lavationem *argenteam*. IV. 4. 22.

ARGENTUM.

Si marmori adſcripſere Praxitelen, Scopan aeri, Myronem *argento*, tabulae Zeuxidem. V. Alt. Prol. 7. vide Notas.

ARGUO.

Lupus *arguebat* vulpem furti crimine. I. 10. 4. Quid fortunae, ſtulte, delictum *arguis*? III. 11. 6.

ARGUMENTUM.

Hoc *argumento* ſe deſcribi ſentiat. IV. 7. 2. Quot res contineat hoc *argumentum* utiles. IV. 10. 4. Hoc *argumentum* monet. IV. 15. 7. Hoc *argumentum* veniam dandam iſti docet. V. 3. 11. vide Notas.

ARGUS.

Fabricaſſet *Argus* opere Palladio ratem. IV. 6. 9.

ARGUTIAE.

Sed temperatae ſuave ſunt *argutiae*. V. 5. 41. vide Notas.

ARIDUS.

Cogitque miſeras *arida* ſede emori. I. 6. 8.

ARS.

Non *artis* ulla medicae prudentia. I. 14. 11. *Arte* fictas animus ſentit fabulas. II. Epil. 13. Mnemoſyne Jovi, fecunda novies, *artium* peperit chorum. III. Prol. 19.

ARTUS.

Artus circum trepidarent cavos. IV. 5. 3.

ARX.

Arcem tyrannus occupat Piſiſtratus. I. 2. 5.

ASELLUS.

Venari *aſello* comite cum vellet leo. I. 11. 3. *Aſellum* in prato quidam paſcebat ſenex. I. 15. 4. *Aſellus* apro cum fuiſſet obvius. I. 29. 5. *Aſello* iuſſit reliquias poni hordei. V. 4. 3.

ASIA.

Circumire coepit urbes *Aſiae* nobiles. IV. 21. 4.

ASINUS.

Aſinus, ut vidit ferum impune laedi. I. 21. 8. Circa pagos ducere *aſinum* ſolebant. III. 2. 5.

ASPER.

Dente *aſpero* corripere coepit ſingulas. I. 2. 24. In ſilvis *aſperam* vitam trahens. III. 7. 12.

ASSIS.

Aſſem illi dedit. III. 5. 3.

ASTRA.

Altis ab *aſtris*. II. 6. 12.

AT.

At ille lentus. I. 15. 7. *At* illa praemetuens doli. I. 16. 4. *At* ille exſpirans. I. 21. 10. *At* ille. I. 25. 8. *At* ille ſupplex. II. 8. 8. *At* illa. III. 2. 9. *At* ille murem peperit. IV. 22. 3.

ATHENAE.

Athenae cum florerent aequis legibus. I. 2. 1. *Athenas* rumor implet. IV. 4. 13. *Athenas* cum occupavit imperio improbo. V. 1. 2. vide Notas.

ATQUE.

Atque ita correptum mactat iniuſta nece. I. 3. 13. vide Notas. *Atque* ita locutus improbam leto dedit. I. 22. 9. *Atque* ita coegit frenos invitum pati. IV. 3. 9.

ATRIENSIS.

Ex alticinctis unus *Atrienſibus*. II. 5. 11.

ATTENDO.

Attende, cur negare cupidis debeas. II. Prol. 14. vide Notas, Pretium eſt operae *attendere*. II. 5. 6.

ATTESTOR.

Hoc *atteſtatur* brevis Aeſopi fabula. I. 10. 3.

ATTICUS.

Cum triſtem ſervitutem flerent *Attici*. I. 2. 6. Aeſopi ingenio ſtatuam poſuere *Attici*. II. Epil. 1. Quidam ludentem *Atticus* Aeſopum nucibus cum vidiſſet, reſtitit. III. 14. 1. Interpretari non potuerint *Attici*. IV. 32.

AVARUS.

Haec res *avaris* eſſe conveniens

niens poteſt. I. 27. 1. vide Notas. Tibi dico, *avare*, gaudium heredis tui. IV. 19. 18.

AUCTOR.

Re commendetur, non *auctoris* nomine. II. Prol. 7. vide Notas. *Auctor* horum adpareat. III. 13. 11. His demonſtrare voluit *auctor* verſibus. III. 15. 18. *Auctor* vulgi fictilis. IV. 14. 3.

AUCTORITAS.

Auctoritatis illa referens gratia. IV. 24. 10. vide Notas. *Auctoritatis* eſſe ſcito gratia. V. Prol. Alt. 3.

AUDACIA.

Spes feſellit impudentem *audaciam*. III. 5. 9.

AUDACTER.

Quae debetur pars tuae modeſtiae, *audacter* tolle. II. 1. 9.

AUDAX.

Ad profeſſae mortis *audacem* viam. IV. 6. 8.

AUDEO.

Quae volebat, non *audebat* dicere. III. Prol. 35. Quiſnam Cinaedus ille in conſpectu meo *audet* venire? V. 1. 16.

AUDIO.

Audierat eſſe quod remedium vulneris. II. 3. 3. Qui triſtis *audis* muſicum citharae ſonum. IV. 19. 20.

AVERTO.

Et *avertendum* victima periculum. III. 3. 8. Veniente Pluto, qui Fortunae eſt filius, avertit oculos. IV. 11. 6.

AUFERO.

Quibus honorem & gloriam fortuna tribuit, ſenſum communem *abſtulit*. I. 7. 4. Totam praedam ſola improbitas *abſtulit*. I. 5. 11. Ore quae e noſtro caput incolume *abſtuleris*. I. 8. 12. *Aufer* frivolam inſolentiam. III. 6. 8.

AUGURIUM.

Augurium corvo, laeva cornici omina. III. 18. 12.

AUGUSTUS.

A divo *Auguſto* tunc petiere iudices, ut advocarent iuriſiurandi fidem. III. 10. 39.

AVIDITAS.

Decepta *aviditas*. I. 4. 5. Eſt *aviditas* dives, & pauper pudor. II. 1. 12.

AVIDUS.

Doloſa vulpes *avidis* rapuit dentibus. I. 13. 11. Hunc (odorem) poſtquam totis *avida* traxit naribus. III. 1. 4. Quos immolatos victor *avidis* dentibus capacis alvi merſit tartareo ſpecu. IV. 5. 9.

AVIS.

Illi impudenti pennas eripiunt *avi*. I. 3. 8.

AURIS.

Dum capiat *aurem*. II. Prol. 6. Si noſtrum ſtudium ad *aures* pervenit tuas. II. Epil. 12. Quod occupatis *auribus* non convenit. III. Prol. 7. Nil ſpernat *auris*, nec tamen credat ſtatim. III. 10. 51. Pervellit *aurem*. V. 5. 32. Adripuit *aure*. V. 10. 5. vide Notas.

AURUM.

Aurum dum cuſtodit, oblitus cibi. I. 27. 7. Quam non conveniens *aurum* ſit vitae meae. IV. 19. 7.

AUT.

Aut gratiae ſubſcribit, aut odio ſuo. III. 10. 57.

AUTUMO.

Turpe *autumantes* aliquid commiſſum a ſuis. IV. 17. 15.

AUXILIUM.

Auxilium dum requirit, exitium invenit. I. 31. 2. Ut vidit ſibi nullum eſſe *auxilium*. III. 16. 9. *Auxilium* petiit hominis. Laetor tuliſſe *auxilium* me precibus tuis. IV. 3. 4. & 7. Qui fert malis *auxilium*, poſt tempus dolet. IV. 18. 1. *Auxilio* locus eſt. IV. 25. 16.

B.

BAIULO.

Circum pagos ducere aſinum ſolebant, *baiulantem* ſarcinas. III. 20. 5.

BARBA.

Barbam capellae cum impetraſſent ab Iove. IV. 15. 1.

BARBARUS.

In perniciem Graiûm & *Barbarum*. IV. 6. 11.

BARBATUS.

Immiſit ſe *barbatus*. IV. 8. 10.

BASIS.

Servumque collocarunt aeterna in *baſi*. II. Epil. 2. Iactat *baſia* Tibicen, gratulari fautores putat. V. 7. 28.

BATHYLLUS.

Operam *Bathyllo* ſolitus in ſcena dare. V. 7. 5.

BENEFICIUM.

Noli imputare vanum *beneficium* mihi. I. 22. 8. *Beneficium* magnum ſane natali dedit. III. 15. 12. Cum iam deſierit eſſe *beneficium* utile. IV. 25. 18.

BENEVOLENTIA.

Dulcemque praeſtat ſponte *benevolentiam*. III. 15. 16.

BENIGNITAS.

Iſta ſubita me iubet *benignitas* vigilare. I. 23. 7.

BESTIA.

Novoque turbat *beſtias* miraculo. I. 11. 8.

BIBO.

Obſtans *bibenti*. I. 1. 6. vide Notas. Ad fontem cervus, cum *bibiſſet*, reſtitit. I. 2. 3. Aquam coeperunt *bibere*. I. 20. 5. *Bibere* e Nilo flumine. I. 25. 3. Una *bibamus*. III. 16. 15. Deformis cultum vendet, ut vinum *bibat*. IV. 4. 41. vide Notas. Delectaris *bibere* humanum ſanguinem. V. 3. 9.

BILINGUIS.

Quantum homo *bilinguis* ſaepe concinnet mali. II. 4. 25.

BINI.

Num *binas* mihi clitellas impoſiturum victorem putas? I. 15. 7.

BIPENNIS.

Pinus *bipenni* concidiſſet Theſſala. IV. 6. 7.

BIS.

Bis videor morſ. I. 21. 12. Qui pretium meriti ab improbis deſiderat, *bis* peccat. I. 8. 2.

BLANDITIAE.

Habent inſidias hominis *blanditiae* mali. I. 19. 1.

BONITAS.

Facit parentes *bonitas*, non neceſſitas. III. 15. 17. Tanta *bonitas* eſt aquae. IV. 8. 8. Fruſtra adiuvare *bonitas* nitetur tua. IV. 25. 17.

BONUS.

Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, *bonum*; malum perferte. I. 2. 29. *Bonas* in partes Lector accipiat velim. II. Prol. 11. Id ut putavit eſſe neſcio quid *boni*. II. 5. 20. Quod *bona* poſſideat. III. 10. 37. Faciem ut iſtam moribus penſes *bonis*. III. 8. 16. Plus eſſe in uno ſaepe quam in turba *boni*. IV. 4. 1. Ne cum malefico uſum *bonus* conſociet ullius rei. IV. 10. 21. *Bonis* praeſentibus. V. Alt. Prol. 9. Paucis temeritas eſt *bono*, multis malo. V. 4. 12.

BOS.

In prato quondam rana conſpexit *bovem*. Interrogavit, an *bove* eſſet latior. I. 24. 2. & 5. ubi vide Notas. Longeque ab illis degerent vitam *boves*. I. 30. 6. *Boves*, iumenta, & inſtrumentum ruſticum. IV. 4. 24. Hic *bos* latenti, quid nam voluiſti tibi? *Bobus* quietus agere coepit gratias. II. 8. 5. & 15.

BREVIS.

Hoc atteſtatur *brevis* Aeſopi fabula. I. 10. 3. Tempus exorans *breve*. I. 19. 6. *Brevi* docebo. III. Prol. 34. Circumeunti fuerat quod iter longius, effecit *brevius*. III. 19. 6. Narratione poſteris tradam *brevi*. IV. 4. 2.

BREVITAS.

Si rependit illi *brevitas* gratiam. II. Prol. 12. vide Notas. *Brevitati* nimia quoniam quoſdam offendimus. III. 10. 60. *Brevitati* noſtrae praemium ut reddas peto. IV. 25. 8.

BREVITER.

Breviter proloquar. III. 7. 1. Utriuſque exemplum *breviter* exponam rei. III. 10. 2.

BRUMA.

Aeſtate me laceſſis: cum *bruma* eſt, ſiles. IV. 23. 18.

BUBILE.

Opportuno ſe *bubili* condidit. II. 8. 4.

BUBULCUS.

Frondem *bubulcus* adſert, nec ideo videt. II. 8. 11.

C.

CACO.

Repente odorem mixtis cum merdis *cacant*. IV. 17. 25.

CADUS.

Potrici plenam antiquis apothecam *cadis*. IV. 4. 25.

CAECUS.

Caeco timore proximam villam petit. II. 8. 3. Quid mente *caeca* miſerum torques ſpiritum? IV. 19. 17.

CAEDES.

Poſtquam *caede* feſſus eſt. I. 11. 11. Interque *caedem* ferro mulum ſauciant. II. 7. 8. Hic *caede* patris Peliadum infecit manus. IV. 6. 16.

CAELUM.

Caelo receptus propter virtutem Hercules. IV. 11. 3. *Caelum* fatigas ſordido periurio. V. 19. 24.

CALAMITAS.

Nec hanc repulſam tua ſentiret *calamitas*. I. 3. 16. In *calamitatem* deligens quaedam meam. III. Prol. 40.

CALAMUS.

Dum nihil habemus maius, *calamo* ludimus. IV. Prol. 2.

CALCEO.

Cui *calceandos* nemo commiſit pedes. I. 14. 16.

CALCEUS.

Nivea faſcia, niveiſque tunicis, niveis etiam *calceis*. V. 7. 37.

CALLIDUS.

Proculque inſidias cernens hoſtis *callidi*. IV. 1. 9. Homo ſimul ac venit in periclum *callidus*. IV. 8. 1. vide Notas.

CALUMNIA.

*Calumniam*que fictis eluſit locis. III. Prol. 37. Tenebras diſpulit *calumniae*. III. 10. 42.

CALUMNIATOR.

Calumniator ab ove cum peteret canis. I. 17. 2.

CALUMNIOR.

Calumniari ſi quis autem voluerit. I. Prol. 5.

CALVUS.

Calvus repente factus eſt. II. 2. 9. *Calvus* momordit muſca nudatum caput. V. 3. 1. Invenit *calvus* forte in trivio pectinem. V. 6. 1. *Calvus*, comoſa fronte, nudo corpore. V. 8. 2.

CALX.

Calcibus frontem exterit. I. 21. 9.

CAMARA.

Ruina *camarae* ſubito oppreſſit ceteros. IV. 24. 29.

CAMPUS.

Per *campum* fugere coepit. I. 12. 8.

CANDOR.

Candore noto reddas iudicium, peto. III. Prol. 63.

CANI.

Canos puella, nigros anus evellerat. II. 2. 10.

CANIS.

Canis per flumen carnem dum ferret natans. Aliamque praedam ab alio *cane* ferri putans. I. 4. 2. & 4. vide Notas.

Calumniator ab ove cum peteret *canis*. I. 17. 2. *Canis* parturiens. I. 19. 3. *Canes* currentes bibere e Nilo flumine. Igitur cum currens bibere coepiſſet *canis*. I. 25. 3. & 5. Nocturnus cum fur panem miſiſſet *cani*. I. 23. 3. Theſaurum *canis* invenit. O *canis*, merito iaces. I. 27. 3. & 9. *Cani* perpaſto macie confectus lupus forte occurrit. A catena collum detritum *cani*. Fruere, quae laudas, *canis*. III. 7. 2. & 16. & 26. *Canes* legatos olim miſere ad Iovem. Odore *canibus* anum ſed multo replent. *Canes* confuſi. IV. 17. 1. & 19. & 24.

CANO.

Mercede accepta laudem victorum *canens*. IV. 21. 5.

CANTICUM.

Tunc chorus ignotum more docto *canticum* inſonuit. V. 7. 25. vide Notas.

CANTUS.

Qui ſaxa *cantu* movit. III. Prol. 58. Dormire quia me non ſinunt *cantus* tui. III. 16. 11. *Cantus* luſcinii. III. 18. 2.

CAPAX.

Capacis alvi merſit tartareo ſpecu. IV. 5. 10.

CAPELLA.

Vacca & *capella* & patiens ovis iniuriae. I. 5. 3. Inter *capellas* agno palanti canis, ſtulte, inquit, erras. III. 15. 1. vide Not. Barbam *capellae* cum impetraſſent ab Iove. IV. 15. 1.

CAPILLUS.

Capillos homini legere coepere invicem. II. 2. 7.

CAPIO.

Cum *cepiſſent* cervum vaſti corporis. I. 5. 5. Obiecto temptans an cibo poſſet *capi*. I. 23. 4. Dum *capiat* aurem. II. Prol. 6. Animoſque eiuſdem pulchra iuvenis *ceperat*. II. 2. 5. Obſiſtere homines legibus, meritis *capi*. III. 15. 19. *Capere* ſomnum interdiu. III. 16. 5. Praedam *cepi*. IV. 3. 8. Quo pacto non poſſideant quod fuerit datum, fructumve, *capiant*. IV. 4. 16. Quoniam *caperis* fabulis. V. Prol. 10. Suntque *capti* ab hoſtibus. IV. 5. 8. Vanus animus, aura *captus* frivola. V. 7. 1.

CAPTO.

Stulti riſum dum *captant* levem. I. 29. 1. Dente *captas* laedere. IV. 7. 6.

CAPUT.

Ita *caput* ad noſtrum furor illorum pertinet. I. 30. 11. Ore quae e noſtro *caput* incolume abſtuleris. I. 8. 11. Tacite profert e ſtagno *caput*. I. 2. 17. *Capita* veſtra non dubitatis credere. I. 14. 15. Agnos humano *capite*. III. 3. 4. Quale, inquit, *caput* eſt, talis praeſtatur ſapor. III. 4. 4. Tentat in tenebris *caput*. III. 10. 26. *Capitibus* cornua ſuis ligarant. IV. 5. 5. In *capite* regis ſedeo. IV. 23. 6. Calvi momordit muſca nudatum *caput*. V. 3. 1. *Capite* eſt protruſus foras. V. 7. 39.

CARBO.

Carbonem, ut aiunt, pro theſauro invenimus. V. 6. 6.

CAREO.

Stultum conſilium non modo effectu *caret*. I. 20. 1. Numquam *carebunt* hominis contumelia. IV. 17. 34. Ut *careas* ſomno. IV. 19. 10.

CARIOSUS.

Carioſis dentibus praedam dimiſit. V. 10. 5.

CARITAS.

Dulcemque in ambos *caritatem* partiens. III. 8. 13.

CARMEN.

Ut liber animus ſentiat vim *carminis*. III. Prol. 3.

CARO.

Niſi eſſe ſcirem *carnis* te cupidum meae. I. 25. 9.

CARPO.

Nec quidquam poſſunt, niſi meliores *carpere*. II. Epil. 17. vide Notas. Amplexus ille utrumque, & *carpens* oſcula. III. 8. 12.

CASEUS.

Cum de feneſtra corvus raptum *caſeum* comeſſe vellet. I. 13. 3.

CASSANDRA.

Caſſandrae quia non creditum, ruit Ilium. III. 10. 4.

CASTUS.

Caſtae mulieris. III. 10. 14. Matronarum *caſta* delibo oſcula. IV. 23. 7.

CASUS.

Ignavis etiam iocus eſt in *caſu* gravi. I. 21. 2. *Caſus* cum fleret ſuos. II. 7. 10. Quos *caſu* obvios Simonides ut vidit. IV. 21. 25. Qui *caſu* peccat. V. 3. 12. Concidit *caſu* gravi. V. 7. 7.

CATENA.

A *catena* collum detritum cani. III. 7. 16.

CATHEDRA.

Speculum in *cathedra* matris poſitum. III. 8. 4.

CATO.

Quid ego ergo poſſum facere tibi, lector *Cato*? IV. 6. 21.

CATULUS.

Dum firmiores poſſet *catulos* ducere. I. 19. 8. Vulpinos *catulos* aquila quondam ſuſtulit. I. 28. 3. Feliſque *catulis* largam praebuerunt dapem. II. 4. 24.

CAUDA.

Gemmeam *caudam* explicas. III. 18. 8.

CAVEO.

Sibi non *cavere* & aliis conſilium dare. I. 9. 1.

CAVERNA.

Feles *cavernam* nacta. II. 4. 2.

CAUSA.

Latro incitatus iurgii *cauſam* intulit. I. 1. 4. Qui fictis *cauſis* innocentes opprimunt. I. 1. 15. Quaerit Iupiter *cauſam* querelae. I. 6. 6. Faceres ſi *cauſa* mea. I. 22. 4. Uterque

cauſam

INDEX.

cauſam cum peroraſſent ſuam. I. 10. 7. Non ergo *cauſa* eſt manibus id tangi tuis. III. Prol. 6. *Cauſa* ſed non dlcitur. III. 3. 2. *Cauſam* tuentes innocentis feminae. III. 1n. 38. Nec quaeſtionis poſitae *cauſam* intelligit. III. 14. 8. *Cauſa* libertus mali. III. 10. 44. *Cauſam* ut quaeſivit pater. IV. 11. 6. Cum rogaret *cauſam* facinoris. IV. 18. 5.

CAUTUS.

Conſilia qui dant prava *cautis* hominibus. I. 25. 1.

CAVUS.

Doloſa noto condidit ſeſe *cavo*. II. 4. 17. vide Notas. *Cavo*que trunco capere ſommum interdiu. III. 16. 5. Noctua egreſſa e *cavo*. III. 16. 17. Artos circum trepidarent *cavos*. IV. 5. 3.

CEA.

Erat autem natus, ut aiunt, in *Cea* inſula. IV. 21. 8.

CEDO.

Cedam loco. I. 19. 10. *Cedo* invidiae. III. 9. 4.

CEDO.

Cedo, inquit, illum: iam curabo ſentiat. V. 2. 4.

CELEBRIS.

Vicini ut furis *celebres* vidit nnptias Aeſopus. I. 6. 1. vide Notas.

CELER.

Profecti ſunt legati non *celeri* pede. IV. 17. 6.

CELERITAS.

Celeritate pennae evitaſſent necem. I. 31. 4.

CELERITER.

Celeriter doloſa vulpes avidis rapuit dentibus. I. 13. 10. Fruar diutius, ſi *celerius* coepero. IV. 25. 14.

CELO.

Annos *celans* elegantia. II. 2. 4. Naturae partes, veſte quas *celat* pudor. IV. 14. 5. Pervellit aurem vero, (porcello) quem *celaverat*. V. 5. 32.

CELSUS.

Celſa reſidens arbore. I. 13. 4. *Celſa* it cervice eminens. II. 7. 4. vide Notas. Populus *celſa* Herculi. III. 17. 4. Nixa *celſis* cornibus. IV. 8. 11.

CENA.

Vulpes ad *cenam* dicitur ciconiam prior invitaſſe. I. 16. 3. Ad *cenam* eſt invitatus. IV. 15. 8. Ad *cenam* mihi promitte. IV. 24. 15. Parare *cenam* iuſſus eſt maturius. III. 19. 2.

CENSEO.

Per quem colendos *cenſuit* pietas Deos. IV. 10. 10. vide Nntas. Ut ne irate te dimiſſum *cenſeas*. IV. 24. 14. & 18. vide Notas.

CENSOR.

Alii ſimul delinquunt, *cenſores* ſumus. IV. 9. 5.

CENTENI.

Centena matri conferant ſeſtertia. IV. 4. 12.

CENTUM.

Ille, qni oculos *centum* habet, ſi venerit. II. 8. 18.

CENTUMVIRI.

Romamque pertraxerunt ad *centumviros*. III. 10. 35.

CERA.

Ceris opus infundite. III. 13. 9.

CEREBRUM.

O quanta ſpecies, inquit, *cerebrum* non habet. I. 7. 2.

CERNO.

Proculque inſidias *cernens* hoſtis callidi. IV. 1. 9.

CERTAMEN.

Venere artifices laudis ad *certamina*. V. 5. 7.

CERTATIM.

Certatim adnatant. I. 2. 19. Vulgus paſſim & *certatim* ruit. V. 1. 3.

CERTE.

Te, naturae dedecns, quod ferre *certe* cogor, bis videor mori. I. 21. 12. *Certe* ſimile eſt hoc roſtro tuo. I. 29. 8. Habebunt *certe* quo ſe oblectent poſteri. III. Prol. 32.

CERTUS.

Donatinnis alacer *certae* gaudio. II. 5. 22. *Certum*que fontem veritatis repperit. III. 3. 43. Portat onus ingratum *certis* menſibus. III. 15. 5. vide Notas. *Certa* ratio cauſam ſcribendi dedit. V. Prol. 9.

CERVUS.

Ad fontem *cervus*, cum bibiſſet, reſtitit. I. 12. 3. Ovem rogabat *cervus* modium tritici. I. 16. 3. *Cervus* nemnroſis excitatus latibulis. II. 8. 1.

CESSO.

Quid ita *ceſſarunt* pedes? I. 9. 5.

CETERI.

Veſtem, uniones, pediſequos & *cetera*. IV. 4. 16. *Ceteri* tabulam ſuam portant, rogantes victum. IV 23. 24.

CHARTA.

Veſtras in *chartas* verba transfertis mea. V. Prol. 18. *Chartis* nomen victurum meis. V. Prol. 43.

CHORUS.

Artium peperit *chorum*. III. Prol. 19. Tunc *chorus* ignotum more docto canticum inſonuit. V. 7. 25. vide Notas.

CIBUS.

Obiecto temptans an *cibo* poſſet capi. I. 23. 4. Intrito *cibo* plenam lagenam poſuit. I. 26. 7. Oblitus *cibi* fame eſt cnnſumptus. I. 27. 7. Facili veſcatur *cibo*. II. 6. 13. Quo *cibo* feciſti tantum corporis? Otioſe largo ſaturari *cibo*. III. 7. 5. & 14. Potior cui mnlto eſt *cibus*. III. 12. 6. Cum tentaret ſi qua res eſſet *cibo*. IV. 7. 4. vide Notas. Tenui contentus *cibo*. IV. 12. 7. Ture ſuperos, ipſum te fraudas *cibo*. IV. 19. 19. Libenter iſtum prorſus adpeterem *cibum*. V. 4. 5.

CICADA.

Cicada acerbum noctuae convicium faciebat. III. 16. 3.

Ciconia.

Vulpes ad cenam dicituc *ciconiam* prior invitaſſe. I. 26. 3.

Cieo.

Flebiles gemitus *ciens*. I. 18. 3. Gemitus immanes *ciens*.. IV. 22. 1.

Cinaedus.

Quiſnam *cinaedus* ille in conſpectu meo audet venire? V. 1. 15.

Cinis.

Cedo invidiae, dum modo abſolvar *cinis*. III. 9. 4.

Circum.

Artos *circum* trepidarent cavos. IV. 5. 3. Te *circum* rura video paſci ſtercoce. IV. 23. 15. vide Notas. Galli Cybebes *circum* pagos ducere aſinum ſolebant. III. 20. 3. vide Notas.

Circumcido.

Qui *circumcidis* omnem impenſam funeris. IV. 19. 25.

Circumdo.

Totamque flammis arborem *circumdedit*. I. 28. 9.

Circumeo.

Circumeunti fuerat quod itec longius, effecit brevius. III. 19. 5. *Circumire* coepit urbes Aſiae nobiles. IV. 21. 4.

Cirrs.

Cui tunica ab humeris linteo Peluſio erat deſtricta, *cirris* dependentibus. II. 5. 13.

Cithara.

Cantus tui, ſonace *citharam* quos putes Apollinis. III. 16. 12. vide Notas. Qui triſtis audis muſicum *citharae* ſonum. IV. 19. 20.

Cito. *Verb.*

Lupus *citatus* teſtis. I. 17. 4. *Citati* non reſpondent. IV. 17. 8.

Cito. *Adverb.*

Non vis *citius* progredi? III. 6. 2. Si *cito* rem perages, uſus fiet longior. IV. 25. 14.

Civis.

Vos quoque, o *civec*, ait, hoc ſuſtinete. I. 2. 30. In principatu commutando *civium* nil praeter domini nomen mutant pauperes. I. 15. 1.

Civitas.

Procax libertas *civitatem* miſcuit. I. 2. 2. Diſperſus rumor *civitatem* concitat. V. 5. 11.

Clam.

Simulavit iter ad villam, *clam*que in oppido ſubſedit. III. 10. 19.

Clamito.

Queſtuque vano *clamitantem* interficit. I. 9. 7.

Clamo.

Multo validius *clamare* coepit. III. 16. 7. Ut *clamanc* omnes. IV. 17. 26. vide Notas.

Clamor.

Clamore magno regem petiere a Iove. I. 2. 11. *Clamorem* cânae ſuſtulere ad ſidera. I. 6. 4. Hoſtium *clamore* ſubito tercitus. I. 15. 5. Movetque plauſus & *clamorec* ſuſcitat. V. 5. 28.

Clarus.

Clarumque collo iactans tintinnabulum. II. 7. 4.

Classis.

Aegaea Minos *claſſe* perdomuit freta. IV. 6. 19.

Claudo.

Et altiori *clauderetur* margine. Hircumque *clauſo* liquit haerentem vado. IV. 8. 4 & 12.

Clazomenae.

Forte *Clazomenae* prope antiqua fuit urbs. IV. 21. 17.

Clementer.

Reſpondeas *clementer*. IV. 19. 8.

Clitellae.

Num binas mihi *clitellas* impoſiturum victorem putas? Quid refert mea, cui ſerviam? *clitellas* dum portem meas. I. 15. 8. & 10.

Coepit.

Coepiſſent queri. Corripere *coepit* ſingulas. I. 2. 8. & 25. Redire moerens *coepit*. I. 3. 10. *Coepit* ſingulos inlicere pretio. I. 8. 6. Per campum fugere *coepit*. I. 12. 8. Medicinam ignoto facere *coepiſſet* loco. I. 14. 2. Lacerari *coepit* morſibus ſaevis canum. I. 12. 11. Deinde ſic *coepit* loqui. I. 13. 5. Flagitari ut validius cubile *coepit*. I. 19. 9. vide Notas. Aquam *coeperunt* bibere. I. 20. 5. Cum currens bibere *coepiſſet* canis. I. 25. 5. Capillos homini legere *coepere* invicem. II. 2. 7. Alveolo *coepit* ligneo conſpergere humum aeſtuantem. II. 5. 15. Bobus quietus agere *coepit* gratias. II. 8. 15. Multo validius clamare *coepit*. III. 16. 7. Recta per forum *coepit* redice. III. 19. 7. Poſtquam labare *coepit* poenitentia. IV. 12. 9. Hirci moerentes indignari *coeperant*. IV. 15. 2. Ferri ſecundis tuta *coepit* flatibus. IV. 16. 6. Tremere *coepere* omnia. IV. 17. 23. Exſequamur *coeptum* propoſiti ordinem. IV. 20. 9. *Circumire* *coepit* urbes Aſiae nobiles. IV. 21. 4. Muſca ſic *coepit* prior. IV. 23. 2. Fruar diutius, ſi celerius *coepero*. IV. 25. 14. Languere ut *coepit* annis ingravantibus. V. 10. 3.

Coetus.

Faſtidioſe tamen in *coetum* cecipior. III. Prol. 23.

Cogito.

Intrare ſi Muſarum limen *cogitas*. III. Prol. 16. *Cogitavi* plura. III. Prol. 39. Ad *cogitandum* melior (animus) ut redeat ſibi. III. 14. 13. vide Notas. Quid praedicare *cogitet* livor modo. IV. 20. 1.

Cognatus.

Cognatos volo hodie invitare. IV. 24. 15.

Co-

INDEX.

COGNOSCO.
Turpi facie multos *cognovi* optimos. III. 4. 7. Erit ille notus, quem per te *cognoveris*. III. 10. 58. Simul *cognovit*, vocem laudari ſuam. III. 16. 16. Sermone ab ipſo *cognitum*. IV. 21. 22.
COGO.
*Cogit*que miſeras arida ſede emori. I. 6. 8. Mori contractam cum te *cogunt* frigora. IV. 23. 19. *Cogit* ruſticum trudi foras. V. 5. 35.
COLLIGO.
Nec teſtamenti potuit ſenſus *colligi*. IV. 4. 19. Hi zonas, illi res pretioſas *colligunt*. IV. 21. 11.
COLLOCO.
Servumque *collocarunt* aeterna in baſi. II. Epil. 2.
COLLUM.
Gulaeque credens *colli* longitudinem. I. 8. 8. Quae cum lagenae fruſtra *collum* lamberet. I. 26. 10. Clarumque *collo* iactans tintinnabulum. II. 7. 5. Vide, ne dolone hoc *collum* compungam tibi. III. 6. 3. Adſpicit lupus a catena *collum* detritum cani. III. 7. 16. Nitor ſmaragdi *collo* praefulget tuo. III. 18. 7.
COLO.
Per quem *colendos* cenſuit Pietas. Deos. IV. 10. 10. vide Notas.
COLOR.
Non inconveniens corpus & par eſt *color*. III. 13. 6.
COLUBRA.
Gelu rigentem quidam *colubram* ſuſtulit. IV. 18. 2.
COLUMBA.
Columbae cum ſaepe effugiſſent Miluum. I. 31. 3.
COMEDO.
Cum de feneſtra corvus raptum caſeum *comeſſe* vellet. I. 13. 4. Id ut *comeſſe* extractum poſſent facilius. I. 20. 4.
COMES.
Venari aſello *comite* cum vellet leo. I. 11. 3. *Comes* quietus ſequitur & placido gradu. II. 7. 6. vide Notas. Timidus adcurrit *comes*. V. 2. 2.
COMMEMORO.
Reges *commemoras*, & matronarum oſcula. IV. 23. 12.
COMMENDATIO.
Cuius verboſa ne ſit *commendatio*. II. Prol. 13.
COMMENDO.
Re *commendetur*, non auctoris nomine. II. Prol. 7. vide Notas. Quae *commendari* tanto debet iuſtius. V. 5. 48.
COMMERCIUM.
Veto eſſe tale luminis *commercium*. IV. 10. 11.
COMMINUO.
Qua *comminuta* facili veſcatur cibo. II. 6. 13.
COMMITTO.
Cui calceandos nemo *commiſit* pedes. I. 14. 16. Qui ſe *committit* homini tutandum improbo. I. 31. 1. Hominumque tecto ſpiritum *commiſeris*. II. 8. 7. Turpe autumantes aliquid *commiſſum* a ſuis. IV. 17. 15.
COMMODO.
Quem *commodaſſe* panem ſe contenderet. I. 17. 3.
COMMUNIS.
Honorem & gloriam fortuna tribuit, ſenſum *communem* abſtulit. I. 7. 4. Rapiet ad ſe quod erit *commune* omnium. III. Prol. 46. In *commune* quodcumque eſt lucri. V. 6. 5.
COMMUTO.
In principatu *commutando*. I. 15. 1.
COMOEDIA.
Menander nobilis *comoediis*. V. 1. 9.
COMOSUS.
Calvus, *comoſa* fronte, nudo corpore. V. 8. 2.
COMPELLO.
Ad rivum eundem lupus & agnus venerant, ſiti *compulſi*. I. 1. 2.
COMPERIO.
Quia nil *compererant*. V. 5. 31.
COMPESCO.
Qui diſſolutos mores vi *compeſceret*. I. 2. 12.
COMPILO.
Ipſumque *compilavit* ad lumen ſuum. IV. 10. 2.
COMPLEO.
Hunc quoque timore poſtquam *complevit* locum. II. 4. 16.
COMPREHENDO.
Comprenſus namque poenas perſolvit cruce. III. 5. 10. *Comprenſus* occubuit neci. IV. 1. 5. vide Notas.
COMPUNGO.
Vide, ne dolone hoc collum *compungam* tibi. III. 6. 3.
CONCACO.
Totam timentes *concacarunt* regiam. IV. 17. 11.
CONCIDO.
Pinus bipenni *concidiſſet* Theſſala. IV. 6. 7. *Concidit* caſu gravi. V. 7. 7.
CONCINNO.
Quantum homo bilinguis ſaepe *concinnet* mali. II. 4. 25.
CONCIO.
Rex advocata *concione* haec edidit. I. 14. 13.
CONCIPIO.
Malum finiri, quo *conceptum*, eſt initio. I. 18. 7. vide Notas. Trivio *conceptus*, educatus ſtercore. I. 27. 11. Cum libitum eſt, *concipit*. III. 15. 4.
CONCITO.
Et ſibi viciſſim *concitant* periculum. I. 39. 3. vide Notas. Diſperſus rumor civitatem *concitat*. V. 11.
CONCITUS.
Et in cubile *concito* properat gradu. III. 2. 11.
CONCUPISCO.
Qui *concupiſti* ſubito regales opes. I. 27. 10.
CONCURRO.
Concurrit populus. III. 14. 7.
CON-

Digitized by Google

I N D E X.

CONCURSO.

Eſt ardelionum quaedam Romae natio, trepide *concurſans*. II. 5. 2. Dum quaerunt lumen, dum *concurſant* familia. III. 10. 24.

CONDITIO.

Eadem eſt *conditio* tibi. III. 7. 7. Apibus *conditio* placet. III. 13. 12. Sub *conditione*. IV. 4. 8.

CONDO.

Pullis eſcam ut *conderet*. I. 28. 4. vide Notas. Pacto nec ullo laedi poſſet *condita*. II. 6. 6. vide Notas. Doloſa noto *condidit* ſeſe cavo. II. 4. 17. Et opportuno ſe bubili *condidit*. II. 8. 4. Aeternam famam *condere* ingenio ſuo. III. Prol. 53. O ſi maneret *condito* ſenſus patri. IV. 4. 30. Nunc *conde* ferrum, & linguam pariter futilem. V. 2. 8.

CONDUCO.

Certo *conductus* pretio. IV. 24. 6.

CONFECTUS.

Cum iaceret morbo *confectus* gravi. I. 14. 5. *Confectus* annis & deſertus viribus. I. 21. 3. vide Notas. Macie *confectus* lupus. III. 7. 2.

CONFERO.

Centena matri *conferant* ſeſtertia. Quanam ratione *conferant* pecuniam. IV. 4. 12. & 17. *Conferre* noſtris tu potes te laudibus? IV. 23. 3.

CONFIDO.

Poſſe *confido* hoc loco malum finiri. I. 18. 6.

CONFITEOR.

Timore mortis ille tum *confeſſus* eſt. I. 14. 10. Saepe impetravit veniam *confeſſus* reus. IV. 25. 22.

CONFODIO.

Infeſtis taurus mox *confodit* cornibus hoſtile corpus. I. 21. 7.

CONFUSUS.

Canes *confuſi*. IV. 17. 24. vide Notas.

CONGERO.

Ecce aliae plagae *congeruntur* mortuo. III. 20. 11. Ego granum in hiemem cum ſtudioſe *congero*. IV. 23. 14.

CONIUX.

Maritus quidam cum diligeret *coniugem*. III. 10. 9. Ille autem adfirmat *coniugem* eſſe adulteram. III. 3. 9.

CONSCIENTIA.

Non tamen eripiet laudis *conſcientiam*. II. Epil. 12. Stulte nudabit animi *conſcientiam*. III. Prol. 47. Sua cuique cum ſit animi *conſcientia*. V. Prol. 7. vide Notas.

CONSCIUS.

Integritatis qui ſincerae *conſcius*. IV. 25. 30.

CONSECTOR.

Trepidantem *conſectata* eſt, & leto dedit. III. 16. 18.

CONSEQUOR.

Et aequitatis vellet famam *conſequi*. IV. 12. 5.

CONSIDEO.

Conſedit genitor tum Deorum maximus. IV. 17. 22.

CONSIDERO.

Praecepto hoc monitus, ſaepe te *conſidera*. III. 8. 1.

CONSILIATOR.

Si vero acceſſit *conſiliator* maleficus. II. 6. 2.

CONSILIUM.

Et quod prudenti vitam *conſilio* monet. I. Prol. 4. Sibi non cavere & aliis *conſilium* dare. I. 9. 1. Stultum *conſilium* non modo effectu caret. I. 20. 1. *Conſilia* qui dant prava cautis hominibus. I. 25. 1. *Conſilium* raptor vertit ad fallaciam. I. 31. 5. *Conſilium* tacito corde damnavi ſtatim. V. Prol. 3. vide Notas.

CONSISTO.

Aeſopus media ſubito in turba ut *conſtitit*. IV. 4. 29. In ſcena vero poſtquam ſolus *conſtitit*. V. 5. 13.

CONSOCIO.

Nec cum malefico uſum bonus *conſociet* ullius rei. IV. 10 21.

CONSOLOR.

Tunc *conſolandi* gratia dixit Dea. III. 18. 5.

CONSPECTUS.

De *conſpectu* fugere veloci impetu. I. 16. 6. Quiſnam cinaedus ille in *conſpectu* meo audet venire? V. 1. 15. In *conſpectum* prodíturum ſine mora. V. 7. 22.

CONSPERGO.

Alveolo coepit ligneo *conſpergere* humum aeſtuantem. II. 5. 15. Furfuribus ſibi *conſperſum* quod panem darent. IV. 17. 4.

CONSPICIO.

In prato quondam rana *conſpexit* bovem. I. 24. 2. Forte ut iacentem in fovea *conſpexit* lupum. I. 17. 8. vide Notas.

CONSPICOR.

Cervi quoque alta eſt *conſpicatus* cornua. II. 8. 25.

CONSPICUUS.

Ut *conſpicuum* in praelio haberent ſignum. IV. 5. 6.

CONSPIRO.

Hic *conſpiratis* factionum partibus. I. 2. 4.

CONSTANS.

Conſtantior fuiſſem. V. 2. 7.

CONSTO.

Dum ſanitas *conſtabit*. IV. 25. 35.

CONSULO.

Ad *conſulendos* currit moerens hariolos. III. 3. 6. Iuris peritos *conſulit*. IV. 4. 14.

CONSULTO.

Hoc illis dictum eſt, qui *conſulto* nauſeant. IV. 6. 25. vide Notas.

CONSUMO.

Hoc (tempore) quoque *conſumpto*. I. 19. 8. Fame eſt *conſumptus*. I. 27. 8. Inedia ſunt *conſumpti* cum ſuis. II. 4. 23. Poſtquam *conſumpta* eſt temporis longi mora. IV. 4. 18. Quo plus *conſumet* temporis dilatio. IV. 25. 12.

CON-

INDEX.

CONSURGITUR.

In plauſus *conſurrectum* eſt. V. 7. 28.

CONTEGO.

Contexio illum ſrutice. I. 11. 4.

CONTEMNO.

Contemnens ſuos immiſcet ſe formoſo pavonum gregi. I. 3. 6. Laudatis utiliora quae *contempſeris* ſaepe inveniri. I. 12. 1. Me *contemptum* gaudeo. II. 7. 11. Verba *contemni* ſua. III. 16. 9. *Contempti* genecis animal impcobum. V. 3. 8.

CONTENDO

Quem commodaſſe panem ſe *contenderet*. I. 17. 3. A me *contendet* fictum quovis pignore. IV. 20 5. Formica & muſca *contendebant* acriter. IV. 23. 1. Ut ſubeſſe pallio *contenderent*. V. 5. 18.

CONTENTUS.

Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus. I. 3. 13. Omneſque propciis ſunt *contentae* dotibus. III. 18. 13. vide Notas. Tenui *contentus* cibo. IV. 12. 7.

CONTERREO.

Venantum ſubito vocibus *conterritus*. I. 12. 8.

CONTINEO.

Exemplis *continetur* humanum genus. II. Prol. 1. vide Notas. Et ora frenis *contines* ſpumantibus. III. 6. 7. Quot res *contineat* hoc argumentum utiles. IV. 10. 14. Ne ventrem *continere* non poſſint ſuum. III. 17. 32. Sed difficultec *continetur* ſpicitus. IV. 25. 29.

CONTINGO.

Quod petiecant *contingerent*. I. 20. 6.

CONTINUO.

Sic *continuo* narrare incipit. I. 6. 2. Rogantes aditum, *continuo* impetcant. IV. 17. 21.

CONTRA.

Laniger *contra* timens. I. 5. 6. Tunc *contra* Deus. I. 2. 28. *Contra* potentes nemo eſt munitus ſatis. II. 6. 1. Quidam *contra* miſeriti. III. 2. 4. Illa *contra* contumax. IV. 7. 5. *Contra* ſe ipſe miſericors. IV. 18. 3. *Contra* infit ruſtica. IV. 23. 9. vide Notas. Cui ſenex *contra* Lacon. V. 10. 7. vide Notas.

CONTRACTUS.

Mori *contractam* cum te cogunt frigora. IV. 23. 19.

CONTRARIUS.

Tibi inveniri maxime *contrarios*. IV. 10. 17.

CONTUBERNIUM.

Fortuitum feles *contubernium* fcaude & ſceleſta ſic evertit malitia. II. 4. 4.

CONTUMAX.

Limam momordit. Illa contca *contumax*. IV. 7. 5.

CONTOMELIA.

Quod cum inquinaſſent omni *contumelia*. I. 2. 21. Nec illam expertus eſſes *contumeliam*. I. 3. 15. Gravi deſtringunt alios *contumelia*. I. 29. 2. Accipiens quippe cuncta in *contumeliam*. III. 8. 8. Ut ſeſe eripecet hominum *contumeliis*. Numquam cacebunt hominis *contumelia*. IV. 17. 3. & 34. Iniuriae qui addidecis *contumeliam*. V. 3. 5.

CONVENIO.

Haec ces avaris eſſe *conveniens* poteſt. I. 27. 1. vide Notas. Quod occupatis auribus non *convenit*. III. Pcol. 7. Quam non *conveniens* aurum ſit vitae meae. IV. 19. 7. Huic quecela haec *convenit*. V. 6. 7.

CONVICIUM.

Convicio pecmotus quaecit Iupiter cauſam quecelae. I. 6. 5. Cicada acerbum noctuae *convicium* faciebat. III. 16. 3.

CONVICTUS.

Eſt glorioſus ſane *convictus* Deûm. IV. 23. 10.

CONVIVA.

Satiatuc ipſa, torquet *convivam* ſame. I. 26. 9.

CONVIVIUM.

Splendebat hilace poculis *convivium*. IV. 24. 20.

CONVOCO.

Quem *convocata* iubet occidi familia. II. 8. 26.

COPIA.

Quamvis materiae tanta abundet *copia*. IV. 25. 6.

COPIOSUS.

Eſſet an dulcis liquoc & *copioſus*. IV. 8. 7. Me *copioſa* cecipit incolumem domus. IV. 23. 20. Et *copioſa* abundat cerum varietas. V. 5. 40.

COR.

Fatale eventum *corde* durato ſecam. II. Epil. 18. Curamque habendi penitus *corde* ecaſecim. III. Prol. 21. Semiſomno, *corde*, & ercoce ebrio. IV. 14. 11. Conſilium tacito *corde* damnavi ſtatim. V. Pcol. 3.

CORCODILUS.

A *corcodilis* ne rapiantur. Sic *corcodilus*. I. 25. 4. & 6.

CORIUM.

Corium depreſſum in fluvio viderunt canes. I. 20. 3.

CORNEOS.

Cum abdidiſſet *cornea* corpus domo. II. 6. 5.

CORNIX.

Venit pec auras *cornix*. II. 6. 7. Laeva *cornici* omina. III. 18. 12.

CORNO.

Ramoſa mirans laudat *cornua*. I. 12. 5. Infeſtis taurus mox confodit *cornibus* hoſtile corpus. I. 21. 7. Cecvi quoque alta eſt conſpicatus *cornua*. II. 8. 25. Qui capitibus *cornua* ſuis ligacant. IV. 5. 5. Nixa celſis *cornibus*. IV. 8. 11. Taurus luctans *cornibus*. V. 9. 1.

CORONA.

Rogace populus hunc *coronam* exiſtimat. V. 7. 34.

CORPUS.

Hi cum cepiſſent cecvum vaſti *corporis*. I. 5. 5. Vic eſt hortatus,

O

hortatus, *corpus* lecto recipe-ret. I. 18. 4. Confodit cornibus hoſtile *corpus*. I. 21. 7. Rupto iacuit *corpore*. I. 24. 10. Cum abdidiſſet cornea *corpus* domo. II. 6. 5. Otium des *corpori*. III. Prol. 13. Quo cibo feciſti tantum *corporis*. III. 7. 5. Damnum inſectatus eſt amiſſi *corporis*. III. 11. 3. Non inconveniens *corpus* & par eſt color. III. 13. 6. Aptare mox ut poſſet *corporibus* ſuis. IV. 14. 7. Sudore multo diffluentes *corpora*. IV. 24. 23.

CORRIGO.

Quam *corrigatur* error ut mortalium. II. Prol. 3.

CORRIPIO.

Corripere coepit ſingulas. I. 2. 25.

CORRODO.

Omne adſuevi ferrum quae *corrodere*. IV. 7. 7.

CORRUMPO.

Corruptos viderat nuper boves. II. 8. 21. Formam ne *corrumpas* nequitiae malis. III. 8. 15. *Corrumpes* arcum, ſemper tenſum ſi habueris. III. 14. 10. vide Notas. Obiecto cuncta *corrumpit* lucro. IV. 11. 8. Ne male dimiſſus gratiam *corrumperes*. IV. 24. 18.

CORTEX.

Altis ab aſtris duram inlidat *corticem*. II. 6. 12.

CORVUS.

Cum de feneſtra *corvus* raptum caſeum comeſſe vellet. Tum demum ingemuit *corvi* deceptus ſtupor. I. 13. 3. & 12. Augurium *corvo*, laeva cornici omina. III. 18. 12.

COTHURNUS.

Et in *cothurnis* prodit Aeſopus novis. IV. 6. 5.

COTIDIE.

Fodere terram quod vides *cotidie* II. 4. 8. *Cotidie* ſpeculo vos uti volo. III. 8. 14. Vita morti propior eſt *cotidie*. IV. 29. 10.

CREO.

Quidnam futurum eſt, ſi *crearit* liberos! I. 6. 9. Regem me *creatis* icto foedere. I. 31. 8. Cum *crearer* maſculus. III. 15. 11.

CREDO.

Gulaeque *credens* colli longitudinem. I. 8. 8. Te *credo* ſurripuiſſe, quod pulchre negas. I. 10. 10. Qui capita veſtra non dubitatis *credere*. I. 14. 15. Illae *credentes*, tradunt ſeſe miluo. I. 31. 10. Quid *credis* illi accidere? III. Prol. 24. Periculoſum, & *credere*, & non *credere*. III. 10. 1. vide Notas. Hippolitus obiit, quia novercae *creditum* eſt. Caſſandrae quia non *creditum*, ruit Ilium. III. 10. 3. & 4. Nil ſpernat auris, nec tamen *credas* ſtatim. III. 10. 51. Scio quam virtuti non ſit *credendum* tuae. V. 2. 11.

CREDULITAS.

Documentum habere ſtulta *credulitas* poteſt. II. 4. 26. Ferro incubuit, quod *credulitas* ſtrinxerat. III. 10. 33.

CREPUSCULUM.

Crepuſculo ſolutus, qua viſum eſt, vagor. III. 7. 20.

CRIMEN.

Lupus arguebat vulpem furti *crimine*. I. 10. 4. Donec fortunam *criminis* pudeat ſui. II. Epil. 19. Ipſos quod error implicuiſſet *criminis*. Quod ſi cunctando perſcrutatus *crimina* paterfamilias eſſet. III. 10. 41. & 47. vide Notas.

CRIMINOR.

Magnaque invidia *criminatur* filiam. III 8. 10.

CRUCIO.

Cruciari fame. IV. 17. 31.

CRUDELIS.

Non quia *crudelis* ille; ſed quoniam grave omne inſuetis onus. I. 2. 7.

CRUOR.

Tinctum *cruore* panem miſit malefico. II. 3. 2.

CRUS.

*Crurum*que nimiam tenuitatem vituperat. I. 12. 6. Ligato *crure* nivea faſcia. V. 8. 36.

CRUX.

Comprenſus namque poenas perſolvit *cruce*. III. 5. 10.

CUBICULUM.

Recta *cubiculum* uxoris petens. III. 10. 21.

CUBILE.

Flagitari ut validius *cubile* coepit. I. 19. 8. Derepit ad *cubile* ſetoſae ſuis. II. 4. 12. Et in *cubile* concito properat gradu. III. 2. 11. Vulpes *cubile* fodiens, dum terram eruit. IV. 19. 1.

CULPA.

Negabat illa ſe eſſe *culpae* huic proximam. I. 10. 5. vide Notas. Facias ne mea *culpa* lucrum. I. 23. 8. Cum tale ſcierint eſſe *culpae* praemium. II. 3. 7. Sceleſto ſpiritu *culpam* lues. IV. 10. 7. vide Notas. Nec eſt difficile poenas *culpae* imponere. IV. 17. 29.

CULTUS.

Deformis *cultum* vendet, ut vinum bibat. IV. 4. 41. vide Notas.

CULUS.

Novum venire cum videt, *culum* olfacit. IV. 17. 34.

CUM.

Athenae *cum* florerent aequis legibus. *Cum* triſtem ſervitutem flerent Attici. Quod *cum* inquinaſſent omni contumelia. I. 2. 1. 6. & 21. Uxorem quondam Sol *cum* vellet ducere. I. 6. 3. Os devoratum fauce *cum* haereret lupo. I. 8. 4. vide Notas. A quo *cum* pactum flagitaret praemium. I. 8. 10. vide Notas. Uterque cauſam *cum* peroraſſent ſuam. I. 10. 7. Venari aſello comite *cum* vellet leo. I. 11. 3. Ad fontem cervus *cum* bibiſſet, reſtitit. I. 12. 3. *Cum* de feneſtra corvus raptum caſeum comeſſe vellet. I. 13. 3. Malus *cum* ſutor inopia proterritus. I. 14. 1. vide Not. *Cum* iaceret morbo con-

Digitized by Google

confectus gravi. I. 14. 5. Fraudator hominem *cum* vocat ſponſum improbum. I. 16. 1. vide Not. *Cum* dies advenerit. I. 16. 7. Ab ove *cum* peteret canis. I. 17. 2. Canis parturiens *cum* rogaſſet alteram. I. 19. 3. Leo *cum* iaceret. I. 21. 4. *Cum* inſtantem necem effugere vellet. I. 22. 1. Nocturnus *cum* fur panem miſiſſet cani. I. 23. 3. *Cum* currens bibere coepiſſet canis. I. 25. 5. Quae vulpem *cum* revocaſſet. Quae *cum* lagenae fruſtra collum lamberet. I. 26. 7. & 10. Aſellus apro *cum* fuiſſet obvius. Aper *cum* vellet facere generoſum impetum. I. 29. 4. & 9. Columbae *cum* ſaepe effugiſſent milüum. I. 31. 3. *Cum* tale ſcierint eſſe culpae praemium. II. 3. 6. Caeſar Tiberius *cum* petens Neapolin. II. 5. 8. Quae *cum* abdidiſſet cornea corpus domo. II. 6. 5. Tales *cum* ſint reliquiae. III. 1. 6. Vigilem nox *cum* venerit. III. 7. 19. *Cum* parvas aedes ſibi fundaſſet Socrates. III. 9. 2. Maritus quidam *cum* diligeret coniugem. *Cum* de puero multa mentitus foret. III. 10. 9. & 12. Ludentem Atticus Aeſopum nucibus *cum* vidiſſet. *Cum* voles, erit utilis. III. 14. 2. & 11. *Cum* libitum eſt. *Cum* crearer maſculus. III. 15. 4. & 11. Aeſopus domino ſolus *cum* eſſet familia. III. 19. 1. *Cum* labore & plagis eſſet mortuus. III. 20. 6. *Cum* non valeret. IV. 1. 1. Deſtinata dare *cum* vellet ſingulis. IV. 4. 27. *Cum* victi mures muſtelarum exercitum fugerent. IV. 5. 1. Hic *cum* tentaret, ſi qua res eſſet cibo. IV. 7. 4. vide Notas. *Cum* decidiſſet vulpes in puteum inſcia. IV. 8. 3. Olim *cum* adſcriptus venerit poenae dies. IV. 10. 8. *Cum* gratulantes perſalutaſſet Deos. IV. 11. 4. *Cum* ſe ferarum regem feciſſet leo. IV. 12. 4. *Cum* ſeparatim toto finxiſſet die. IV. 14. 6. Barbam capellae *cum* impetraſſent ab Iove. IV. 15. 1. *Cum* de fortunis quidam quereretur ſuis. IV. 16. 1. Novum venire *cum* videt. IV. 17. 36. Magna *cum* minaris, extricas nihil. IV. 22. 4. *Cum* opus eſt, nihil habes; *cum* bruma eſt, ſiles. Mori contractam *cum* te cogunt frigora. IV. 23. 17. 18. & 19. Exigua *cum* frenaret materia impetum. *Cum* reliquum poſceret. Repente duo *cum* iuvenes ſervulo mandant. IV. 24. 7. & 12. *Cum* iam deſierit eſſe beneficium utile. Proclivis ultro *cum* ſis miſericordiae. IV. 25. 18. & 21. vide Notas. *Cum* deſtinaſſem operi terminum ſtatuere. V. Prol. 1. Quidam immolaſſet verrem *cum* ſancto Herculi. V. 4. 1. Duas *cum* dextras maluiſſet perdere. V. 7. 9. *Cum* vix intrare poſſet ad praeſepia. V. 9. 2.

COM. *Praepoſitio.*

Socii fuere *cum* leone in ſaltibus. I. 5. 4. Eunuchus litigabat *cum* quodam improbo. I. 11. 1. Ornamenta *cum* venuſtis hortulis. Pecora *cum* paſtoribus. IV. 4. 34. & 38. Ne *cum* malefico uſum conſociet ullius rei. IV. 10. 21. *Cum* dolore vocem naturae exprimit. V. 5. 33.

CUNCTI.

Et explorato rege *cunctas* evocat. I. 2. 18. Patere honori ſcirent ut *cuncti* viam. II. Epil. 3. Et *cuncta* vaſtans ſaevit irato impetu. III. 2. 14. Illum eſſe *cunctis* avibus admirabilem. III. 18. 3. Obiecto *cuncta* corrumpit lucro. IV. 11. 8. Probanda *cunctis* eſt quidem ſententia. IV. 12. 2. Mecum, inquit, mea ſunt *cuncta*. IV. 21. 14.

CUNCTOR.

Quod ſi *cunctando* perſcrutatus crimina paterfamilias eſſet. III. 10. 47. vide Notas.

CUNEI.

Ut vero *cuneis* notuit res omnibus. IV. 7. 35.

CUNICULI.

Agitque plures altius *cuniculos*. IV. 19. 2.

CUPIDE.

Cupide advolavit. III. 16. 17. *Cupidiſſime* ad ſe recepit. IV. 21. 22.

CUPIDITAS.

Iniecta eſt illi divitiarum *cupiditas*. I. 27. 5.

CUPIDUS.

Niſi eſſe ſcirem carnis te *cupidum* meae. I. 25. 9. Attende, cur negare *cupidis* debeas. II. Prol. 14. Te ſi quis *cupidus* pretii vidiſſet tui. III. 12. 4. vide Notas.

CUPIO.

Salvum te *cupimus* quidem. II. 8. 17. Ut illud ipſum *cupiat* famae tradere. V. Prol. 6. vide Notas.

CURA.

Omni *cura* morem ſervabo ſenis. II. Prol. 8. Cum ſe putaret fingi *cura* mulierum. II. 2. 8. Sin livor obtrectare *curam* voluerit. II. Epil. 10. Impendas *curam* quam rei domeſticae. *Curam*que habendi penitus corde eraſerim. III. Prol. 11. & 21. Hominique *curam cura* maiore adgravant. III. 3. 13. Quod interiore condat natura angulo. IV. Prol. 7. vide Notas.

CURATIO.

Ad ſanitatem dum venit *curatio*. V. 7. 12.

CURIOSIOR.

Quidam *curioſior*: Simonide, tu ex opibus nil ſumis tibi? IV. 21. 12.

CURO.

Non illam *curo*. III. 15. 4. vide Notas. Iam *curabo* ſentiat quos adtentarit. V. 2. 4.

CURRO.
Canes *currentes* bibere e Nilo flumine. I. 25. 3. Ultro qui ad necem *cucurreris*. II. 8. 6. Ad conſulendos *currit* moerens hariolos. III. 3. 6. Ubi tricandum & ubi *currendum* ſit ſcio. III. 6. 9.
CURSUS.
Curſu levi canes eluſit. I. 22. 8. Venire in patriam voluit *curſu* pelagio. IV. 21. 7. *Curſu* ille volucri pendens in novacula. V. 8. 1. vide Notas.
CUSTODIO.
Aurum dum *cuſtodit*, oblitus cibi fame eſt conſumptus. I. 27. 7. *Cuſtodiebat* qui theſauros abditos. IV. 19. 4.
CUSTOS.
Cuſtos ut ſis liminis, a furibus tuearis & noctu domum. III. 7. 9.
CUTIS.
Rurſus intendit *cutem* maiore niſu. I. 24. 6.
CYBEBE.
Pinus *Cybebae* (placuit.) III. 17. 4. Galli *Cybebes*. III. 20. 4.

D.

DAMNO.
Ovis *damnata* falſo teſtimonio. I. 17. 6. Miſerandam potius quam *damnandam* exiſtimo. III. 10. 46. Conſilium tacito corde *damnavi* ſtatim. V. Prol. 3. Quod fuimus lauda, ſi iam *damnas* quod ſumus. V. 10. 9. vide Notas.
DAMNUM.
Damnum haud recuſant, tantum pro vita rogant. III. 2. 16. *Damnum* inſectatus eſt amiſſi corporis. III. 11. 3.
DAPES.
Feliſque catulis largam praebuerunt *dapem*. II. 4. 24. Simul & magiſtrae largam diviſit *dapem*. II. 6. 15.
DARDANIA.
Ad regem cum *Dardaniae* perductus foret. III. Prol. 28.
DE
Cum *de* feneſtra corvus raptum caſeum comeſſe vellet. I. 13. 3. *De* conſpectu fugere veloci impetu. I. 16. 6. *De* principatu cum decertarent gregis. I. 30. 5. *De* reliquis una. I. 31. 13. *De* menſa ſua dat oſſa dominus. Nec lucernam *de* flamma Deûm, nec *de* lucerna fas eſt accendi ſacrum. IV. 10. 12. & 13. Libitina ne quod *de* tuo faciat lucrum. IV. 19. 26.
DEA.
Tunc conſolandi gratia dixit *Dea*. III. 18. 5.
DEBEO.
Non unum modo *deberi* dixit, verum affirmavit decem. I. 17. 5. Hoc in ſe dictum *debent* illi agnoſcere. I. 22. 10. Quamvis ſublimes *debent* humiles metuere. I. 28. 1. Quae *debetur* pars tuae modeſtiae. II. 1. 8. Perennis mihi *debetur* gloria. III. Prol. 61. Ludus animo *debet* aliquando dari. III. 14. 12. Adſcribere hoc *debebunt* exemplum ſibi. IV. 2. 6. Quanto innocenti iuſtius (venia) *debet* dari? IV. 25. 23. Cui reddidi iam pridem, quidquid *debui*. V. Prol. Alt. 2. Illi adſignari *debet* haec narratio. V. 2. 12. Cui pro ſalute votum *debebat* ſua. V. 4. 2. Quae commendari tanto *debet* iuſtius. V. 5. 46.
DEBILIS.
Annis & ſenecta *debilis*. IV. 1. 1. Olim ſenio *debilem* fruſtra adiuvare bonitas nitetur tua. IV. 25. 16.
DEBITUM.
Et mors vicina flagitarit *debitum*. IV. 25. 19.
DECEDO.
Quidam *decedens* tres reliquit filias. IV. 4. 3.
DECEM.
Non unum modo deberi dixit, verum affirmavit *decem*. I. 17. 5.
DECERNO.
Decerne quod religio, quod poſcit fides. IV. 25. 26. vid. Not.
DECERTO.
De principatu cum *decertarent* gregis. I. 30. 5.
DECIDO.
Pennas, pavoni quae *deciderant*, ſuſtulit. I. 3. 5.
DECIPIO.
Decepta aviditas. I. 4. 5. Tum demum ingemuit corvi *deceptus* ſtupor. I. 13. 12. Genus inerme tali *decepit* dolo. I. 31. 6. *Decipit* frons prima multos. IV. Prol. 5.
DECLARO.
En hic *declarat*, quales ſitis iudices. V. 5. 38.
DECOR.
Quantum *decoris* corpore & vultu geris! I. 13. 7.
DECURRO.
A te *decurrit* ad meos hauſtus liquor. I. 1. 9. Ad patrem *decurrit*. III. 8. 9. vide Notas. Non vitam modo triſtem *decurrit*. III. 20. 2.
DECUS.
Cur ſomno inerti deſeram patriae *decus*? III. Prol. 55. Virtus exhibet ſolidum *decus*. IV. 23. 24.
DEDECUS.
Naturae *dedecus*. I. 21. 11.
DEDICO.
Honori & meritis *dedicans* illum tuis. III. Prol. 30.
DEDITUS.
Gaudens pecore, & lanae *dedita*. IV. 4. 43. Literarum quidam ſtudio *deditus*. IV. 21. 19.
DEDO.
Impune potius laedi, quam *dedi* alteri. IV. 3. 13.
DEDUCO.
Viator eſt *deductus* in eundem locum. II. 1. 5. Lis ad forum *deducta* eſt. III. 13. 3.
DEFECTUS.
Confectus annis & *defectus* viribus,

Digitized by Google

viribus. I. 21. 3. vide Notas. Alter aeque *defectus* pilis. V. 6. 2.

DEFICIO.

Paulo ante vacua turbam *deficiunt* loca. V. 5. 12.

DEFLECTO.

A priſtina *deflexit* conſuetudine. IV. 12. 6.

DEFORMIS.

Deformis cultum vendet. IV. 4. 41.

DEGO.

Suo quin potius habitu vitam *degere*. I. 3. 2. Longeque ab illis *degerent* vitam boves. I. 30. 6.

DEGRAVO.

Plures onere *degravati* perierant. IV. 21. 15.

DEGRUNNIO.

Scurra *degrunnit* prior. V. 5. 27.

DEIECTUS.

Super *deiectum* ut ſtabat iuvencum leo. II. 1. 1. vide Not.

DEIN.

Dein repoſcenti locum preces admovit. I. 19. 5. *Dein* ſalutans, invicem ut reſtiterunt, unde ſic, quaeſo, nites? III. 7. 3. vide Not. *Dein* de nocte ſubito ianuam intravit. III. 10. 20. vide Notas. *Dein* ſi quis eadem forte conari velit. IV. 25. 4. *Dein* reiecta penula, cedo, inquit, illum. V. 2. 3.

DEINDE.

Primum quoniam indignos adiuvat, impune abire *deinde* quia iam non poteſt. I. 8. 3. Hunc vidit vulpes, *deinde* ſic coepit loqui. I. 13. 5. vide Notas. Aſſem *deinde* illi dedit. III. 5. 3. Alter ſimiliter periit, *deinde* & tertius. IV. 1. 6. *Deinde* quae habuerint nihil, quanam ratione conferant pecuniam. IV. 4. 17. vide Notas.

DELECTO.

Senſus ut *delectet* varietas. II. Prol. 10.

DELECTOR.

Quae *delectaris* bibere humanum ſanguinem. V. 3. 9.

DELENIO.

Nec his dolorem *delenirem* remediis. III. Prol. 44.

DELIBO.

Matronarum caſta *delibo* oſcula. IV. 23. 7.

DELIBUTUS.

Unguento *delibutus*, veſtitu adfluens. V. 1. 12.

DELICATUS.

Domum politam, & *delicatos* hortulos. IV. 4. 26. Veniebat greſſu *delicate* & languido. V. 1. 13.

DELICIUM.

Delicio ſuo quidnam feciſſent. III. 20. 8.

DELICTUM.

Sed quid fortunae, ſtulte, *delictum* arguis? III. 11. 6.

DELIGO.

In calamitatem *deligens* quaedam meam. III. Prol. 40.

DELINQUO.

Alii ſimul *delinquunt*, cenſores ſumus. IV. 9. 5.

DELIRUS.

Reſtitit, & quaſi *delirum* riſit. III. 14. 3.

DELUDO.

Deluſa ne ſpes ad querelam recidat. III. 18. 15. Quem ſpes *deluſit*, huic querela haec convenit. V. 6. 7.

DEMENS.

Parvae vindictam rei dum quaero *demens*. IV. 3. 11.

DEMENTIA.

Quantae putatis eſſe vos *dementiae*? I. 14. 14.

DEMETRIUS.

Demetrius qui dictus eſt Phalereus. V. 1. 1.

DEMITTO.

Aſinus *demiſſo* pene. I. 29. 7. Ille in ſinum repente *demiſit* caput. V. 5. 16.

DEMONSTRO.

His *demonſtrare* voluit auctor verſibus. III. 15. 18.

DEMUM.

Nunc *demum* intelligo. I. 12. 13. Tum *demum* ingemuit corvi deceptus ſtupor. I. 13. 12. Id *demum* eſt homini turpe, quod meruit pati. III. 11. 7.

DENIQUE.

Si teſtis alius, iudex alius *denique*. III. Prol. 42.

DENS.

Doloſa vulpes avidis rapuit *dentibus*. I. 13. 11. Aper fulmineis ad eum venit *dentibus*. I. 21. 5. Avidis *dentibus*. IV. 5. 9. Mordaciorem qui improbo *dente* adpetit. *Dente* captas laedere. IV. 7. 1. & 7. Carioſis *dentibus* praedam dimiſit. V. 10. 5.

DEPENDEO.

Cirris *dependentibus*. II. 5. 13.

DEPLORO.

Simili querela fata *deplorat* tua. I. 9. 10.

DEPONO.

Onus maturum melius quo *deponeret*. I. 18. 5. vide Notas. Ut foetum in eius tugurio *deponeret*. I. 19. 4.

DEPRENDO.

Numeremus agedum, qui *deprenſi* perierint. V. 4. 10.

DEPRIMO.

Corium *depreſſum* in fluvio viderunt canes. I. 20. 3. Maligna inſontem *deprimit* ſuſpicio. III. 10. 36.

DEPUGNO.

Qui *depugnaverat*. V. 2. 5.

DEREPO.

Derepit ad cubile ſetoſae ſuis. II. 4. 12.

DERIDEO.

Et perdunt operam, & *deridentur* turpiter. I. 25. 2. *Deridetur*. II. 5. 17. Hac *derideri* fabula merito poteſt. III. 6. 10. Deriſor potius, quam *deridendus* ſenex. III. 14. 4. Se *derideri* ſimul ac vocem miſerit. III. 18. 4. Et *deriſuri*, non ſpectaturi, ſedent.

DERISOR.

Deriſor potius, quam deridendus ſenex. III. 14.

INDEX.

DERISUS.

Ignotos fallit, notis eſt *deriſui*. I. 11. 2. Facile ad *deriſum* ſtulta levitas ducitur. V. 7. 3.

DESCENDO.

Deſcende, amice. IV. 8. 8.

DESCRIBO.

Hoc argumento ſe *deſcribi* ſentiat. IV. 7. 1.

DESERO.

Cur ſomno inerti *deſeram* patriae decus? III. Prol. 55.

DESIDEO.

Ruinam metuens aquila ramis *deſidet*. II. 4. 21.

DESIDERO.

Qui pretium meriti ab improbis *deſiderat*. I. 8. 1. Phaedri libellos legere ſi *deſideras*. III. Prol. 1. Inliteratum plauſum nec *deſidero*. V. Prol. 20. *Deſiderari* coepit. V. 7. 14.

DESINO.

Simul habere res *deſierint*, quas acceperint. IV. 4. 11. Cui iam *deſierit* eſſe beneficium utile. IV. 25. 18.

DESPICIO.

Quidam ex illis, quos prius *deſpexerat*. I. 3. 12. Utilia mihi quam fuerint quae *deſpexeram*. I. 12. 14. Proſpectat Siculum, & *deſpicit* Tuſcum mare. II. 5. 10. vide Notas.

DESTINO.

Sic *deſtinata* dare cum vellet ſingulis. IV. 4. 27. Cum *deſtinaſſem* terminum operi ſtatuere. V. Prol. 1.

DESTITUO.

Non me *deſtituit* animus, ſed vires meae. V. 10. 8.

DESTRINGO.

Gravi *deſtringunt* alios contumelia. I. 29. 2. Cui tunica ab humeris linteo Peluſio erat *deſtricta*. II. 5. 13. Tu, qui naſutus ſcripta *deſtringis* mea. IV. 6. 1.

DESUM.

Stramenta *deſunt*? II. 8. 23. Integritatis teſtes quia *deſunt* mihi. III. 11. 5. Fraudatque natos lacte, ne *deſit* mihi. III. 15. 8. Labori faber ut *deſit*, non fabro labor. IV. 25. 7. Ne *deſuiſſe* noceat. V. 1. 8.

DETERO.

A catena collum *detritum* cani. III. 7. 16.

DETERREO.

Huius reſpectu fabulae *deterritus*. V. 4. 7.

DEVENIO.

Devenit hircus in eundem locum. IV. 8. 5.

DEVOCO.

Ad perniciem quoque mortales *devocat*. I. 20. 2. Succeſſus ad perniciem ſtultos *devocat*. III. 5. 1.

DEVOLVO.

Aulaeo miſſo, *devolutis* tonitrubus. V. 7. 23.

DEVORO.

Os *devoratum* fauce cum haereret lupo. I. 8. 4. vide Notas. Simul & ipſos *devores*. I. 22. 7. Ne nos vivos *devorent*. II. 3. 5.

DEVOTUS.

Devotam vino tertiam. IV. 4. 6.

DEUS.

Pater *Deorum* riſit. I. 2. 13. Violarat quia Manes *Deos*. I. 27. 4. *Deorum* genitor atque hominum ſator. III. 17. 10. Per quem colendos cenſuit pietas *Deos*. Nec lucernam de flamma *Deûm*, nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum. Scelera non ira *Deûm*, fatorum dicto ſed puniri tempore. IV. 10. 10. 12. & 18. vide Notas. Cum gratulantes perſalutaſſet *Deos*. IV. 11. 4. *Diis* eſt iratis natus. IV. 19. 15. Exta praeguſto *Deûm*. Eſt glorioſus ſane convictus *Deûm*. IV. 23. 4. & 10. *Dii* ſunt locuti more tranſlatitio. V. 7. 24.

DEXTERA.

Et vindicavit ſeſe forti *dextera*. V. 2. 1.

DICO.

Etiamſi verum *dicit*, amittit fidem. I. 10. 2. Hoc pertinere vere ad illos *dixerim*. I. 14. 17. Non unum modo debeti *dixit*, verum affirmavit decem. I. 17. 5. Hoc in ſe *dictum* debent illi agnoſcere. I. 22. 10. Quis maior eſſet. Illi *dixerunt* bovem. I. 24. 8. vide Notas. Vulpes ad coenam *dicitur* ciconiam prior invitaſſe. I. 26. 3. Qui humiles nati *dici* locupletes ſtudent. I. 27. 2. vide Notas. Interrogata ab alia, cur hoc *diceret*. I. 30. 4. Fortaſſe, *dices*, aliquae venient feriae. Ut *dixit* Sinon. Quae volebat, non audebat *dicere*. Rem me profeſſum *dicet* forſan quis gravem. III. Prol. 8. 27. 35. & 51. Hoc quo pertineat *dicet*. qui me noverit. III. 1. 7. Cauſa ſed non *dicitur*. III. 3. 2. *Dic*, quaeſo, tamen. III. 7. 17. Hos fuci inertes eſſe *dicebant* ſuos. III. 13. 2. Interrogavit cauſam. *Dixit* Iuppiter. Merito ſapere *dicêre* omnibus. III. 17. 6. & 9. Hoc quoque inſulſum eſt, ais, falſoque *dictum*. IV. 6. 18. Fatorum *dicto* ſed puniri tempore. IV. 10. 19. *Dictam*que matri conferent pecuniam. IV. 4. 46. Libere ſi *dixero*. Tibi *dico*, avare. IV. 19. 14. & 18. *Dixi*, inquit, mea mecum eſſe cuncta. IV. 21. 26. *Dixi* ſuperius. Hora *dicta* recubuit. IV. 24. 2. & 19. Demetrius qui *dictus* eſt Phalereus. V. 1. 1. Habere *dixit* ſe genus ſpectaculi. V. 5. 9.

DICTUM.

Super obſcoena *dicta* & petulans iurgium. III. 11. 2.

DIES.

Ubi vos requiram, cum *dies* advenerit? I. 16. 7. Proſpicit toto *die*. II. 4. 20. Spatium *diei* noctis excipiunt vices. II. 8. 10. Paucis *diebus* interpoſitis. III.

tis. III. 2. 12. Olim cum adſcriptus venerit poenae *dies*. IV. 10. 8. Faciem ad ſerenam ſubito ut mutatur *dies*. IV. 16. 5. vide Not. Ut tantummodo ipſo ludorum ſeſe oſtenderet *die*. V. 7. 19.

DIFFICILIS.

Nec eſt *difficile* poenas culpae imponere. IV. 17. 29.

DIFFICULTER.

Sed *difficulter* continetur ſpiritus. IV. 25. 29.

DIFFLUO.

Sudore multo *diffluentes* corpora. IV. 24. 23.

DIGNITAS.

Quicumque amiſit *dignitatem* priſtinam. I. 21. 1. Quod *dignitatem* feminae aequaſſent ſuam. IV. 15. 3.

DIGNUS.

Dignum faterer eſſe me tantis malis. III. Prol. 43. *Dignum* accipies praemium. III. 5. 7. Quidquid putabit eſſe *dignum* memoriae. IV. 20. 3. *Dignum*que longa iudicatis memoria. V. Prol. 19. Illum eſſe quavis *dignum* poena iudico. IV. 3. 13.

DILATIO.

Quo plus conſumet temporis *dilatio*. IV. 25. 12.

DILIGENS.

Acuatque ſeſe *diligens* induſtria. II. Prol. 4.

DILIGENTER.

Aetatem adultam ſervans *diligentius*. III. 10. 23. Sed *diligenter* intuere has naenias. IV. Prol. 3.

DILIGO.

Maritus quidam cum *diligeret* coniugem. III. 10. 9.

DIMITTO.

Et quem tenebat ore, *dimiſit* cibum. I. 4. 6. Non eſt legatos regis non *dimittere*. Non volo *dimitti*. IV. 17. 28. & 31. ubi vide Notas. Ut ne irate te *dimiſſum* cenſeas. Ne male *dimiſſus* gratiam corrumperet. IV. 24. 14. & 18. vide Notas. Carioſis dentibus praedam *dimiſit*. V. 10. 6.

DIRIPIO.

Diripiunt nummos. II. 7. 9.

DISCEDO.

Diſcedens ait. IV. 2. 3. Onuſtus qui ſacrilegio cum *diſcederet*. IV. 10. 3.

DISCERNO.

Fabella talis hominum *diſcernit* notas. IV. 23. 22.

DISCO.

Nempe exemplo hoc *diſcimus*. II. 2. 2. vide Notas. *Didici*, quam ſis utilis. IV. 3. 8. Ne quis *diſcat* prodeſſe improbis. IV. 18. 6.

DISPAR.

Eſto, inquit, *diſpar* vita, ac diverſum genus. I. 30. 7. vide Notas.

DISPELLO.

Qui poſtquam tenebras *diſpulit* calumniae. III. 10. 42.

DISPERSUS.

Diſperſus rumor civitatem conciat. V. 5. 11.

DISSIDEO.

Humiles laborant, ubi potentes *diſſident*. I. 30. 1. Variis *diſſident* ſententiis. III. 3. 12. Ambitio *diſſidens* mortalium. III. 10. 56.

DISSIMULO.

Licet *diſſimulet*, pulchre tamen intellego. IV. 20. 2.

DISSOLVO.

Qui *diſſolutos* mores vi compeſceret. I. 2. 12. Adſcendit navem: quam tempeſtas horrida ſimul & vetuſtas medio ut *diſſolvit* mari. IV. 21. 10.

DISTRIBUO.

Ut fortunam tribus aequaliter *diſtribuat*. IV. 4. 9.

DIVERSUS.

Eſto, inquit, diſpar vita, ac *diverſum* genus. I. 30. 7. vide Notas. Sed ſi libuerit aliquid interponere *diverſum*. II. Prol. 10. vide Notas.

DIVES.

Eſt aviditas *dives*, & pauper pudor. II. 1. 12. Onere *dives*. II. 7. 4. Venit ecce *dives* & potens. III. 5. 6. *Dives* arca veram laudem intercipit. IV. 11. 2. Facturus ludos quidam *dives* nobiles. V. 5. 4.

DIVIDO.

Diviſo tergore. II. 1. 9. Magiſtrae largam *diviſit* dapem. II. 6. 15.

DIVINO.

Quo pacto *divinabit*, quidnam omiſerim? V. Prol. 5.

DIVINUS.

Superbiens honore *divinae* domus. V. 7. 18.

DIVITIAE.

Iniecta eſt illi *divitiarum* cupiditas. I. 27. 5. Homo doctus in ſe ſemper *divitias* habet. IV. 21. 1. Qui latuere, *divitias* habent. V. 4. 9. vide Notas.

DIU.

Immerſae limo cum laterent *diutius*. I. 2. 16. vide Notas. Exploranda eſt veritas multum & *diu*. III. 10. 5. vide Notas.

DIVUS.

A *Divo* Auguſto tunc petiere iudices. III. 10. 39. *Divi* legerunt arbores. III. 17. 2.

DO.

Illis *dedit* parvum rigillum. I. 2. 13. Inutilis quoniam eſſet, qui fuerat *datus*. I. 2. 23. Aliis conſilium *dare*. I. 9. 1. *Dant* Mercurio mandata ad Iovem. I. 2. 27. Fere *dant* poenas turpi poenitentia. I. 13. 2. Non rem expedire, ſed malum *dare* expetit. I. 16. 2. vide Notas. Merces fraudis a Superis *datur*. I. 17. 9. *Dediſſem* veniam ſupplici. Improbam leto *dedit*. i. 22. 5. & 9. Conſilia qui *dant* prava cautis hominibus. I. 25. 1. *Darem*, inquit, niſi ſoleres per te ſumere. II. 1. 3. Homini ut acceſſum *daret*. II. 1. 10. Occaſione rurſus erumpam *data*. II. 8. 9. Natura numquam verba cui potuit *dare*. Uxores, inquit,

da

da tuis paſtoribus. III. 3. 10. & 12. Otium *des* corpori. III. Prol. 13. Qui panem *dederint*. III. 2. 18. Aſſem deinde illi *dedit*. III. 5. 3. *Dat* oſſa dominus. III. 7. 22. Si legem fuci non recuſaſſent *datam*. III. 13. 17. vide Notas. Beneficium magnum ſane natali *dedit*. III. 15. 12. Fatorum arbitrio partes ſunt avibus *datae*. Noli adſectare, quod tibi non eſt *datum*. I. 18. 10. & 14. Sic deſtinata *dare* cum vellet ſingulis. IV. 4. 27. Propriis repletam (peram) vitiis poſt tergum *dedit*. IV. 9. 2. Mandant, *dent* operas. IV. 17. 20. vide Notas. Oro ut imprudentiae *des* primum veniam. IV. 19. 6. Vati *dediſſe* vitam mercedis loco. IV. 24. 33. Certa ratio cauſam ſcribendi *dedit*. V. Prol. 9. Hoc argumentum veniam *dandam* illi docet. V. 3. 11. vide Notas. Operam Bathyllo ſolitus in ſcena *dare*. V. 7. 5.

DOCEO.

Brevi *docebo*. III. Prol. 34. Hoc argumentum veniam illi dandam *docet*. V. 3. 11. vid. Not.

DOCILIS.

Vindicta *docili* quia patet ſolertiae. I. 28. 2.

DOCTUS.

Sin autem ab illis *doctus* obteritur labor. II. Epil. 15. vide Notas. *Docto* labori dulce praeponens lucrum. III. Prol. 26. Homo *doctus* ſemper in ſe divitias habet. IV. 21. 1. Chorus ignotum more *docto* canticum inſonuit. V. 7. 25. vide Notas. Qui *doctiorem* emendat, ſibi dici putet. V. 9. 5.

DOCUMENTUM.

Documentum habere ſtulta credulitas poteſt. II. 4. 26.

DOLEO.

Id quod ſentiebat maxime *doliturum* amanti. III. 10. 16. Qui fert malis auxilium, poſt tempus *dolet*. IV. 18. 1. Fraudatus quamvis & *dolens* iniuria. IV. 24. 17. Venator *dolens* canem obiurgabat. V. 10. 6.

DOLON.

Vide, ne *dolone* hoc collum compungam tibi. III. 6. 3.

DOLOR.

Magno *dolore* victus. I. 8. 5. Proprii *dolorem* damno ulciſcens ſanguinis. I. 28. 10. vide Not. Nec his *dolorem* delenirem remediis. III. Prol. 44. Dum *dolorem* vindicet. III. 10. 28. Totam quia vitam miſcet *dolor* & gaudium. IV. 16. 10. Sua cuique cum ſit animi conſcientia *dolorque* proprius. V. Prol. 8. vide Notas. Et cum *dolore* vocem naturae exprimit. V. 5. 33.

DOLOSUS.

Doloſa vulpes avidis rapuit dentibus. I. 13. 11. *Doloſa* noto condidit ſeſe cavo. II. 4. 17. vide Notas.

DOLUS.

Praemetuens *doli*. I. 16. 4. Rerum peritis irritos tendit *dolos*. I. 23. 2. vide Not. Noli *dolos* vereri. I. 25. 7. vide Notas. Genus inerme tali decepit *dolo*. I. 31. 6.

DOMESTICUS.

Impendas curam quam *rei domeſticae*. III. Prol. 11.

DOMINUS.

Heus, inquit *dominus*. II. 5. 21. Haec inter ipſa *dominus* a cena redit. II. 8. 20. Hic pertinere ad *domini* reſpondet caput. III. 3. 7. Praeſtare *domino* ſi par officium potes. Dat oſſa *dominus*. III. 7. 8. & 22. Aeſopus *domino* ſolus cum eſſet familia. III. 19. 1. Cum *domino* ſemper feciſſet ſatis. V. 10. 2.

DOMUS.

Quae tibi moleſtis muribus purgo *domum*. I. 22. 3. Cum abdidiſſet cornea corpus *domo*. II. 6. 5. Abeunt ſecuri *domum*. III. 1. 7. A furibus tuearis & noctu, *domum*. III. 7. 10. Quaeſo, tam anguſtam talis vir ponis *domum*? III. 9. 6. Stuproque turpi pollui famam *domus*. III. 10. 17. Aliquot luſtravit *domos*. III. 19. 3. *Domum* politam. Quacumque ſumma tradet luxuriae *domum*. IV. 4. 26. & 44. Superbi luget Aeetae *domus*. IV. 6. 12. Sero *domum* eſt reverſus. IV. 14. 10. Magno adparatu laeta reſonabat *domus* IV. 24. 21. Superbiens honore divinae *domus*. V. 7. 38.

DONATIO.

Donationis alacer certae gaudio. II. 5. 22.

DONO.

Nectar, quod Pallas mihi nuper *donavit*. III. 16. 14. Agros & villam & pecora cum paſtoribus *donato* moechae. IV. 4. 39. Ergo nec ſumis tibi, nec ulli *donas* quicquam? IV. 19. 13.

DORMIO.

Cubiculum uxoris petens, in quo *dormire* mater iuſſerat. III. 10. 22. *Dormire* quia me non ſinunt cantus tui. III. 16. 11.

DORSUM.

Quem *dorſo* levans it in hoſtem laetus. IV. 3. 5. vide Not.

DOS.

Duplex libelli *dos* eſt. I. Prol. 3. Omneſque propriis ſunt contentae *dotibus*. III. 18. 13. vide Notas.

DRACO.

Pervenit ad *draconis* ſpeluncam intimam. VI. 19. 3. vide Notas.

DUBITO.

Qui capita veſtra non *dubitatis* credere. I. 14. 15.

DUBIUS.

In *dubium* plane res ut merito venerit. III. 13. 8. Qui re ſecunda fortis eſt, *dubia* fugax. V. 2. 13.

DUCO.

Dum firmiores poſſet catulos *ducere*. I. 19. 7. Quare ſol-

licitum

INDEX.

licitum potius aevum ducitis? I. 31. 7. Circum pagos *ducere* aſinum ſolebant. III. 20. 4. Alapam ſibi *duxit* gravem. V. 3. 2. Facile ad deriſum ſtulta levitas *ducitur*. V. 7. 3.

DULCIS.

Docto labori *dulce* praeponens lucrum? Hebrique tenuit impetus *dulci* mora. III. Prol. 26. & 59. Quam *dulce* ſit libertas, breviter proloquar. III. 7. 1. *Dulcem*que in ambos caritatem partiens. III. 8. 13. *Dulcem*que praeſtat ſponte benevolentiam. III. 15. 16. Rogavit, eſſet an *dulcis* liquor? IV. 8. 6.

DUM.

Canis per flumen carnem *dum* ferret natans. I. 4. 2. *Dum* loquitur. I. 9. 6. Clitellas *dum* portem meas. I. 15. 10. Ambae videri *dum* volunt illi pares. II. 2. 6. *Dum* procedunt. III. 7. 14. *Dum* dolorem vindicet. III. 10. 28. *Dum* nihil habemus maius, calamo ludimus. IV. Prol. 2. *Dum* ſeſe aper volutat. IV. 3. 2. *Dum* quadrantes aggeras patrimonio. IV. 19. 23. *Dum* ſanitas conſtabit. IV. 25. 35. Imitari *dum* non poſſit, obtrectet licet. V. Prol. 16.

DUM MODO.

Dum modo abſolvar cinis. III. 9. 4.

DUO.

Legem *duabus* hanc propoſuit partibus. III. 13. 5. Peras impoſuit Juppiter nobis *duas*. IV. 9. 1. Reddant, quorum ſunt laudis *duae*. *Duo* iuvenes. IV. 24. 13. & 22. vide Notas. Siniſtram fregit tibiam, *duas* cum dextras maluiſſet perdere. V. 7. 9.

DUPLEX.

Duplex libelli dos eſt. I. Prol. 3.

DURATUS.

Fatale eventum corde *durato* feram. II. Epil. 18. vide Not.

DURUS.

Proculcatas obteret *duro* pede. I. 30. 10. Altis ab aſtris *duram* inlidat corticem. II. 6. 12. Perſequitur illum *dura* ſati miſeria. III. 20. 3.

DUX.

Sic eſt iocata tanti maieſtas *ducis*. II. 5. 23. *Duces* at horum, (murium) qui capitibus cornua ſuis ligarant. IV. 5. 5.

E.

E populo ſic neſcio quis. III. 9. 5.

EBIBO.

Ebibere iuſſit ipſum, poſito praemio. I. 14. 9. vide Notas.

EBRIUS.

Semiſomno corde & errore *ebrio*. IV. 14. 11.

ECCE.

Venit *ecce* dives & potens. III. 5. 6. *Ecce* aliae plagae congeruntur mortuo. III. 20. 11.

EDO.

Fletus *edentem* graves. I. 9. 3. Moriens vocem hanc *edidiſſe* dicitur. I. 12. 12. Rex advocata concione haec *edidit*. I. 14. 13.

EDOMO.

Qui ſaxa cantu movit, *edomuit* feras. III. Prol. 58. vide Notas.

EDUCO.

Trivio conceptus, *educatus* ſtercore. I. 27. 11.

EFFECTUS.

Stultum conſilium non modo *effectu* caret. I. 20. 1. *Effectus* impediret ne ſegnis mora. V. 8. 6.

EFFERO.

Siniſtra quos in lucem natura *extulit*. II. Epil. 16. Rapiunt quod quiſque *extulit*. IV. 21. 16.

EFFICIO.

Circumeunti fuerat quod iter longius, *effecit* brevius. III. 19. 6.

EFFIGIES.

In liquore vidit *effigiem* ſuam. I. 12. 4. Finxere antiqui talem *effigiem* Temporis. V. 8. 7.

EFFODIO.

Humana *effodiens* oſſa. I. 27. 3.

EFFUGIO.

Cum inſtantem necem *effugere* vellet. I. 22. 2. Columbae cum ſaepe *effugiſſent* milüum. I. 31. 3. vide Notas. Qui ſaepe laqueos & muſcipula *effugerat*. IV. 1. 8.

EFFUGIUM.

Reperire *effugium* alterius quaerit malo. IV. 8. 2.

EFFUNDO.

Prolapſam *effundit* ſarcinam. III. 15. 6.

EGO.

Ego, quem Pierio mater enixa eſt iugo. III. Prol. 17. *Ego* illius pro ſemita feci viam. III. Prol. 38. vide Not. *Ego*, qui ſum longe fortior, pereo fame. *Ego* vero ſum paratus. III. 7. 6. & 11. *Ego* quod te inveni, potior cui multo eſt cibus, nec tibi prodeſſe, nec *mihi* quicquam poteſt. III. 12. 6. vide Notas. *Ego* granum in hiemem cum ſtudioſe congero. IV. 23. 14. Dormire quia *me* non ſinunt cantus tui; potare eſt animus nectar, quod Pallas *mihi* nuper donavit. III. 16. 11. & 13. Cum viſum eſt *mihi*. Aeſtate *me* laceſſis. *Me* copioſa recipit incolumem domus. IV. 23. 6. 18. & 20. Ad coenam *mihi* promitte. IV. 24. 15. Superſunt *mihi* quae ſcribam. IV. 25. 1.

EGREDIOR.

Noctua *egreſſa* e cavo. III. 16. 17.

EGREGIUS.

Exemplum *egregium* prorſus & laudabile. II. 1. 11. Simonides, qui ſcripſit *egregium* melos. IV. 21. 2.

da tuis paſtoribus. III. 3. 10. & 12. Otium *des* corpori. III. Prol. 13. Qui panem *dederint*. III. 2. 18. Aſſem deinde illi *dedit*. III. 5. 3. *Dat* oſſa dominus. III. 7. 22. Si legem fuci non recuſaſſent *datam*. III. 13. 17. vide Notas. Beneficium magnum ſane natali *dedit*. III. 15. 12. Fatorum arbitrio partes ſunt avibus *datae*. Noli adſectare, quod tibi non eſt *datum*. I. 18. 10. & 14. Sic deſtinata *dare* cum vellet ſingulis. IV. 4. 27. Propriis repletam (peram) vitiis poſt tergum *dedit*. IV. 9. 2. Mandant, *dent* operas. IV. 17. 20. vide Notas. Oro ut imprudentiae *des* primum veniam. IV. 19. 6. Vati *dediſſe* vitam mercedis loco. IV. 24. 33. Certa ratio cauſam ſcribendi *dedit*. V. Prol. 9. Hoc argumentum veniam *dandam* illi docet. V. 3. 11. vide Notas. Operam Bathyllo ſolitus in ſcena *dare*. V. 7. 5.

DOCEO.

Brevi *docebo*. III. Prol. 34. Hoc argumentum veniam illi dandam *docet*. V. 3. 11. vid. Not.

DOCILIS.

Vindicta *docili* quia patet ſolertiae. I. 28. 2.

DOCTUS.

Sin autem ab illis *doctus* obteritur labor. II. Epil. 15. vide Notas. *Docto* labori dulce praeponens lucrum. III. Prol. 26. Homo *doctus* ſemper in ſe divitias habet. IV. 21. 1. Chorus ignotum more *docto* canticum inſonuit. V. 7. 25. vide Notas. Qui *doctiorem* emendat, ſibi dici putet. V. 9. 5.

DOCUMENTUM.

Documentum habere ſtulta credulitas poteſt. II. 4. 26.

DOLEO.

Id quod ſentiebat maxime *doliturum* amanti. III. 10. 16. Qui fert malis auxilium, poſt tempus *doles*. IV. 18. 1. Fraudatus quamvis & *dolens* iniuria. IV. 24. 17. Venator *dolens* canem obiurgabat. V. 10. 6.

DOLON.

Vide, ne *dolone* hoc collum compungam tibi. III. 6. 3.

DOLOR.

Magno *dolore* victus. I. 8. 5. Proprii *dolorem* damno ulciſcens ſanguinis. I. 28. 10. vide Not. Nec his *dolorem* delenirem remediis. III. Prol. 44. Dum *dolorem* vindicet. III. 10. 28. Totam quia vitam miſcet *dolor* & gaudium. IV. 16. 10. Sua cuique cum ſit animi conſcientia *dolor*que proprius. V. Prol. 8. vide Notas. Et cum *dolore* vocem naturae exprimit. V. 5. 33.

DOLOSUS.

Doloſa vulpes avidis rapuit dentibus. I. 13. 11. *Doloſa* noto condidit ſeſe cavo. II. 4. 17. vide Notas.

DOLUS.

Praemetuens *doli*. I. 16. 4. Rerum peritis inriſos tendit *dolos*. I. 23. 2. vide Not. Noli *dolos* vereri. I. 25. 7. vide Notas. Genus inerme tali decepit *dolo*. I. 31. 6.

DOMESTICUS.

Impendas curam quam rei *domeſticae*. III. Prol. 11.

DOMINUS.

Heus, inquit *dominus*. II. 5. 21. Haec inter ipſa *dominus* a cena redit. II. 8. 20. Hic pertinere ad *domini* reſpondet caput. III. 3. 7. Praeſtare *domino* ſi par officium potes. Dat oſſa *dominus*. III. 7. 8. & 22. Aeſopus *domino* ſolus cum eſſet familia. III. 19. 1. Cum *domino* ſemper feciſſet ſatis. V. 10. 2.

DOMUS.

Quae tibi moleſtis muribus purgo *domum*. I. 22. 3. Cum abdidiſſet cornea corpus *domo*. II. 6. 5. Abeunt ſecuri *domum*. III. 1. 7. A furibus tuearis & noctu *domum*. III. 7. 10. Quaeſo, tam anguſtam talis vir ponis *domum*? III. 9. 6. Stuproque turpi pollui famam *domus*. III. 10. 17. Aliquot luſtravit *domos*. III. 19. 3. *Domum* politam. Quacumque ſumma trades luxuriae *domum*. IV. 4. 26. & 44. Superbi luget Aeëtae *domus*. IV. 6. 12. Sero *domum* eſt reverſus. IV. 14. 10. Magno adparatu laeta reſonabat *domus* IV. 24. 21. Superbiens honore divinae *domus*. V. 7. 38.

DONATIO.

Donationis alacer certae gaudio. II. 5. 22.

DONO.

Nectar, quod Pallas mihi nuper *donavit*. III. 16. 14. Agros & villam & pecora cum paſtoribus *donate* moechae. IV. 4. 39. Ergo nec ſumis tibi, nec ulli *donas* quicquam? IV. 19. 13.

DORMIO.

Cubiculum uxoris petens, in quo *dormire* mater iuſſerat. III. 10. 22. *Dormire* quia me non ſinunt cantus tui. III. 16. 11.

DORSUM.

Quem *dorſo* levans it in hoſtem laetus. IV. 3. 5. vide Not.

DOS.

Duplex libelli *dos* eſt. I. Prol. 3. Omneſque propriis ſunt contentae *dotibus*. III. 18. 13. vide Notas.

DRACO.

Pervenit ad *draconis* ſpeluncam intimam. VI. 19. 3. vide Notas.

DUBITO.

Qui capita veſtra non *dubitatis* credere. I. 14. 15.

DUBIUS.

In *dubium* plane res ut merito venerit. III. 13. 8. Qui re ſecunda fortis eſt, *dubia* fugax. V. 2. 13.

DUCO.

Dum firmiores poſſet catulos *ducere*. I. 19. 7. Quare ſol-

licitum

Digitized by Google

INDEX.

licitum potius aevum ducitis? I. 31. 7. Circum pagos *ducere* aſinum ſolebant. III. 20. 4. Alapam ſibi *duxit* gravem. V. 3. 2. Facile ad deriſum ſtulta levitas *ducitur*. V. 7. 3.

Dulcis.

Docto labori *dulce* praeponens lucrum? Hebrique tenuit impetus *dulci* mora. III. Prol. 26. & 59. Quam *dulce* ſit libertas, breviter proloquar. III. 7. 1. *Dulcem*que in ambos caritatem partiens. III. 8. 13. *Dulcem*que praeſtat ſponte benevolentiam. III. 15. 16. Rogavit, eſſet an *dulcis* liquor? IV. 8. 6.

Dum.

Canis per flumen carnem *dum* ferret natans. I. 4. 2. *Dum* loquitur. I. 9. 6. Clitellas *dum* portem meas. I. 15. 10. Ambae videri *dum* volunt illi pares. II. 2. 6. *Dum* procedunt. III. 7. 14. *Dum* dolorem vindicet. III. 10. 28. *Dum* nihil habemus maius, calamo ludimus. IV. Prol. 2. *Dum* ſeſe aper volutat. IV. 3. 2. *Dum* quadrantes aggeras patrimonio. IV. 19. 23. *Dum* ſanitas conſtabit. IV. 25. 35. Imitari *dum* non poſſit, obtrectet licet. V. Prol. 16.

Dum modo.

Dum modo abſolvar cinis. III. 9. 4.

Duo.

Legem *duabus* hanc propoſuit partibus. III. 13. 5. Peras impoſuit Juppiter nobis *duas*. IV. 9. 1. Reddant, quorum ſunt laudis *duae*. *Duo* iuvenes. IV. 24. 13. & 22. vide Notas. Siniſtram fregit tibiam, *duas* cum dextras maluiſſet perdere. V. 7. 9.

Duplex.

Duplex libelli dos eſt. I. Prol. 3.

Duratus.

Fatale eventum corde *durato* feram. II. Epil. 18. vide Not.

Durus.

Proculcatas obteret *duro* pede. I. 30. 10. Altis ab aſtris *duram* inlidat corticem. II. 6. 12. Perſequitur illum *dura* fati miſeria. III. 20. 3.

Dux.

Sic eſt iocata tanti maieſtas *ducis*. II. 5. 23. *Duces* at horum, (murium) qui capitibus cornua ſuis ligarant. IV. 5. 5.

E.

E populo ſic neſcio quis. III. 9. 5.

Ebibo.

Ebibere iuſſit ipſum, poſito praemio. I. 14. 9. vide Notas.

Ebrius.

Semiſomno corde & errore *ebrio*. IV. 14. 11.

Ecce.

Venit *ecce* dives & potens. III. 5. 6. *Ecce* aliae plagae congeruntur mortuo. III. 20. 11.

Edo.

Fletus *edentem* graves. I. 9. 3. Moriens vocem hanc *edidiſſe* dicitur. I. 12. 12. Rex advocata concione haec *edidit*. I. 14. 13.

Edomo.

Qui ſaxa cantu movit, *edomuit* feras. III. Prol. 58. vide Notas.

Educo.

Trivio conceptus, *educatus* ſtercore. I. 27. 11.

Effectus.

Stultum conſilium non modo *effectu* caret. I. 20. 1. *Effectus* impediret ne ſegnis mora. V. 8. 6.

Effero.

Siniſtra quos in lucem natura *extulit*. II. Epil. 16. Rapiunt quod quiſque *extulit*. IV. 21. 16.

Efficio.

Circumeunti fuerat quod iter longius, *effecit* brevius. III. 19. 6.

Effigies.

In liquore vidit *effigiem* ſuam. I. 12. 4. Finxere antiqui talem *effigiem* Temporis. V. 8. 7.

Effodio.

Humana *effodiens* oſſa. I. 27. 3.

Effugio.

Cum inſtantem necem *effugere* vellet. I. 22. 2. Columbae cum ſaepe *effugiſſent* miluum. I. 31. 3. vide Notas. Qui ſaepe laqueos & muſcipula *effugerat*. IV. 1. 8.

Effugium.

Reperire *effugium* alterius quaerit malo. IV. 8. 2.

Effundo.

Prolapſam *effundit* ſarcinam. III. 15. 6.

Ego.

Ego, quem Pierio mater enixa eſt iugo. III. Prol. 17. *Ego* illius pro ſemita feci viam. III. Prol. 38. vide Not. *Ego*, qui ſum longe fortior, pereo fame. *Ego* vero ſum paratus. III. 7. 6. & 11. *Ego* quod te inveni, potior cui multo eſt cibus, nec tibi prodeſſe, nec *mihi* quicquam poteſt. III. 12. 6. vide Notas. *Ego* granum in hiemem cum ſtudioſe congero. IV. 23. 14. Dormire quia *me* non ſinunt cantus tui; potare eſt animus nectar, quod Pallas *mihi* nuper donavit. III. 16. 11. & 13. Cum viſum eſt *mihi*. Aeſtate *me* laceſſis. *Me* copioſa recipit incolumem domus. IV. 23. 6. 18. & 20. Ad coenam *mihi* promitte. IV. 24. 15. Superſunt *mihi* quae ſcribam. IV. 25. 1.

Egredior.

Noctua *egreſſa* e cavo. III. 16. 17.

Egregius.

Exemplum *egregium* prorſus & laudabile. II. 1. 11. Simonides, qui ſcripſit *egregium* melos. IV. 21. 2.

P Eia.

I N D E X.

EIA.

Eia, inquit, in commune quodcumque eſt lucri. V. 6. 3.

ELABOR.

Elapſum ſemel non ipſe poſſit Juppiter reprehendere. V. 8. 3.

ELEGANTIA.

Annos celans *elegantia*. II. 2. 4.

ELEVO.

Sed fabuloſam ne vetuſtatem *eleves*. III. 10. 7. vide Notas. Qui, facere quae non poſſunt, verbis *elevant*. IV. 2. 5.

ELUDO.

Curſu levi canes *eluſit*. I. 12. 9. Calumniamque fictis *eluſit* iocis. III. Prol. 37.

EMENDO.

Hanc *emendare*, ſi tamen poſſum, volo. II. 5. 5. Qui doctiorem *emendat*, ſibi dici putet. V. 9. 5.

EMINEO.

Celſa it cervice *eminens*. II. 7. 4. vide Notas.

EMITTO.

Emiſit ore caſeum. I. 13. 10.

EMORI.

Cogitque miſeras arida ſede *emori*. I. 6. 8.

EMUNGO.

Naris *emunctae* ſenex. III. 3. 9.

EN.

En hic declarat, quales ſitis iudices. V. 5. 38.

ENATO.

Pauci *enatant*. IV. 21. 14.

ENIM.

Neque *enim* notare ſingulos mens eſt mihi. III. Prol. 49.

ENIMVERO.

Ille *enimvero* adſilit. II. 5. 21.

ENITOR.

Ego, quem Pierio mater *enixa* eſt iugo. III. Prol. 17.

EO.

Muli gravati ſarcinis *ibant* duo. II. 7. 1. Celſa *it* cervice eminens. II. 7. 4. vide Notas. *Eunt* ſubinde & redeunt omnes ruſtici. II. 8. 12.

EPOTUS.

Anus iacere vidit *epotam* amphoram. III. 1. 1.

EQUES.

Iactis hunc telis *eques* poſtquam interfecit. IV. 3. 5. Plaudit inludens *eques*. V. 7. 33.

EQUESTER.

Equeſter ordo ſtultum errorem intelligit. V. 7. 30.

EQUIDEM.

Equidem natus non eram. I. 1. 11. *Equidem* omni cura morem ſervabo ſenis. II. Prol. 8. *Equidem*, inquit alter, me contemptum gaudeo. II. 7. 11.

EQUUS.

Equus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim. IV. 3. 1.

ERADO.

Curamque habendi penitus corde *eraſerim*. III. Prol. 21.

ERIPIO.

Illi impudenti pennas *eripiunt* avi. I. 3. 8. *Eripere* voluit. I. 4. 5. Aquila ut periculo mortis *eriperet* ſuos. I. 28. 11. Non tamen *eripiet* laudis conſcientiam. II. Epil. 11.

ERRO.

Suſpicione ſi quis *errabit* ſua. III. Prol. 4[illegible]. Stulte, inquit, *erras*, non eſt hic mater tua. III. 15. 2.

ERROR.

Quam corrigatur *error* ut mortalium. II. Prol. 3. Ipſos quod *error* implicuiſſet criminis. III. 10. 41. Solvit *errorem* omnium IV. 4. 33. Semiſomno corde & *errore* ebrio. IV. 14. 11. Pro iudicio dum ſtant *erroris* ſui. V. 5. 2. Equeſter ordo ſtultum *errorem* intelligit. V. 7. 30.

ERUO.

Dum terram *eruit*. IV. 19. 1.

ERUMPO.

Occaſione rurſus *erumpam* data. II. 8. 9.

ESCA.

Nidoque poſuit, pullis *eſcam* ut conderet. I. 28. 4. vide Notas. Ubi *eſca* ſe replevit & prolem ſuam. II. 4. 19. Dum quaerit *eſcam*. III. 12. 2. Mus *eſcam* putans adſiluit. IV. 1. 4. Dum naribus ſcrutantur *eſcam* in ſtercore. IV. 17. 7.

ESURIO.

Quam nullo modo guſtare *eſuriens* potuerit ciconia. I. 26. 6.

ET

Et quem tenebat ore dimiſit cibum, nec quem petebat adeo potuit attingere. I. 4. 6. Sibi non cavere & aliis conſilium dare. I. 9. 1. *Et* perdunt operam, & deridentur turpiter. I. 25. 2.

ETIAM.

Dum *etiam* vocem vult oſtendere. I. 13. 9. vide Notas. Ignavis *etiam* iocus eſt in caſu gravi. I. 21. 2. Modeſtis *etiam* offerre, quod non petierint. II. Prol. 14. Tranſit *etiam* villicus. II. 8. 13. Hoc admonere ſimplices *etiam* poteſt. III. 10. 54. Super *etiam* iactas, tegere quod iubet pudor. IV. 23. 13. vide Notas.

ETIAMSI

Etiamſi verum dicit, amittit fidem. I. 10. 2.

EVADO.

Aegre recepti, tamen *evaſerunt* necem. IV. 5. 4. Vulpecula *evaſit* puteo. IV. 8. 11.

EVAGOR.

Inde *evagata* noctu ſuſpenſo pede. II. 4. 18.

EVELLO.

Canos puella, nigros anus *evellerat*. II. 2. 10.

EVENTUM.

Fatale *eventum* corde durato feram. II. Epil. 18. vide Notas.

EVENTUS.

Quemcumque populum triſtis *eventus* premit. IV. 5. 31.

EVER-

EVERTO.
Fraude & ſceleſta ſic *evertit* malitia. Inſidioſus quercum vult *evertere*. II. 4. 5. & 9. Non *evertiſſet* ſcelere funeſto domum. III. 10. 50.
EVITO.
Celeritate pennae *evitaſſent* necem. I. 31. 4. vide Notas.
EUNUCHUS.
Eunuchus litigabat cum quodam improbo. III. 11. 1. *Eunuchos* glabros. IV. 4. 22.
EVOCO.
Et explorato rege cunctas *evocat*. I. 2. 18. Aſinum *evocat*. I. 11. 11.
EUTYCHUS.
Vaces oportet, *Eutyche*, a negotiis. III. Prol. 2. Stultum admovere tibi preces eſt, *Eutyche*. IV. 25. 20. vide Notas.
EX.
Latrones *ex* inſidiis advolant. III. 7. 7. Conferent pecuniam *ex* pretio rerum. IV. 4. 47. Lucernam fur accendit *ex* ara Iovis. IV. 10. 1.
EXAGGERO.
Exaggerare quaerit omni vigilia. III. Prol. 25.
EXARO.
Librum *exarabo* tertium Aeſopi ſtilo. III. Prol. 29.
EXCEDO.
Excedit animus, quem propoſuit, terminum. IV. 25. 28.
EXCIPIO.
Fugientes ipſe *exciperet*. I. 11. 6. Silva tum *excepit* ferum. I. 12. 9. Spatium diei noctis *excipiunt* vices. II. 8. 10.
EXCITO.
Cervus nemoroſis *excitatus* latibulis. II. 8. 1. Homo perturbatus *excitat* Simonidem. IV. 24. 25. Cuius flatibus ſolebat *excitari* ſaltantis vigor. V. 7. 16.
EXCUSO.
Huic *excuſatum* me velim nihilo minus. III. Prol. 48.
EXCUTIO.
Ut ſubeſſe pallio contenderent, & *excuti* iuberent. V. 5. 19.
EXEMPLUM.
Aeſopus nobis hoc *exemplum* prodidit. I. 3. 3. Sua quiſque *exempla* debet aequo animo pati. I. 16. 12. *Exemplis* continetur humanum genus. II. Prol. 1. vide Notas. *Exemplum* egregium prorſus & laudabile. II. 1. 11. *Exemplo* hoc diſcimus. II. 2. 2. vide Notas. Utriuſque *exemplum* breviter exponam rei. III. 10. 2. Adſcribere hoc debebunt *exemplum* ſibi. IV. 2. 6. Iuſtique vindicavit *exemplum* imperi. IV. 6. 20. vide Notas. Ad fabellam talis *exempli* feror. V. Prol. Alt. 10.
EXEO.
Simul *exiens* paſtum cum tenero grege. II. 4. 14. vide Not.
EXERCEO.
Exercere imperium ſaevis unguibus. I. 31. 12. Qui ſine virtute vanas *exercet* minas. III. 6. 11.
EXERCITUS.
Muſtelarum *exercitum*. IV. 5. 1.
EXHIBEO.
Maiorem *exhibeant* ne tibi moleſtiam. IV. 6. 24. Quorum virtus *exhibet* ſolidum decus. IV. 23. 24. *Exhibe* vocis fidem. IV. 25. 9.
EXIGO.
Aevum in tenebris *exigas*? IV. 19. 10.
EXIGUUS.
Exigua cum frenaret materia impetum. IV. 24. 7.
EXISTIMO.
Ridicule hoc dictum mage quam vere *exiſtimo*. III. 4. 5. vide Notas. Miſerandam potius, quam damnandam *exiſtimo*. III. 10. 46. Hoc ne locutus ſine mercede *exiſtimer*. IV. Prol. 8. Vera *exiſtimans*. V. 2. 7. Rogare populus hunc coronam *exiſtimat*. IV. 7. 34.
EXITIUM.
Auxilium dum requirit, *exitium* invenit. I. 31. 2.
EXITUS.
Exitus notos petunt. I. 11. 9.
EXORO.
Tempus *exorans* breve. I. 19. 6.
EXORNO.
Pennas, pavoni quae deciderant, ſuſtulit, ſeque *exornavit*. I. 3. 6. Veſte, nummis, familia, hominem *exornavit*. IV. 21. 24.
EXPEDIO.
Non rem *expedire*, ſed malum dare expetit. I. 16. 2. vide Not. *Expedi* quid fecerim. III. 14. 6. Nemo *expedit*, quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum. IV. 4. 14.
EXPERIOR.
Nec illam *expertus* eſſes contumeliam. I. 3. 15. Eius *experiendi* gratia ſcyphum popoſcit. I. 14. 16. Sum *expertus*, quantis fugias viribus. I. 2. 10.
EXPERS.
Virtutis *expers*, verbis iactans gloria. I. 11. 1. vide Notas.
EXPETO.
Non rem expedire, ſed malum dare *expetit*. I. 16. 2. vide Not.
EXPIO.
Sed *expiari* poſſe maiori hoſtia. III. 3. 11.
EXPLEO.
Fimoque turpi maximam *explerent* famem. IV. 17. 5.
EXPLICO.
Pictiſque plumis gemmeam caudam *explicas*. III. 18. 8. Per artus fratris *explicuit* fugam. IV. 6. 15. Non *explicarit* alius, quam qui repperit. IV. 10. 15. vide Notas.
EXPLORO.
Et *explorato* rege cunctas evocat. I. 2. 18. *Exploranda* eſt veritas multum & diu. III. 10. 5. vide Notas.

EXPONO.

Utriuſque exemplum breviter *exponam* rei. III. 10. 2. *Expoſuit* Senex. IV. 14. 2.

EXPRIMO.

Opſoniorum pretia cui gemitum *exprimunt*. IV. 19. 22. Cum dolore vocem naturae *exprimit*. V. 5. 33.

EXSEQUOR.

Haec *exſecutus* ſum propterea pluribus. III. 10. 59. *Exſequamur* coeptum propoſiti ordinem. IV. 20. 9.

EXSPECTATIO.

Eratque in terris maxima *exſpectatio*. IV. 22. 2. Silentium ipſa fecit *exſpectatio*. V. 5. 15.

EXSPECTO.

Ut *exſpectarem* lanium in horas ſingulas. III. 15. 13. Ita nunc legatos quiſque *exſpectans* poſterum. IV. 17. 35. vide Notas.

EXSPIRO.

Ille *exſpirans*: fortes indigne tuli mihi inſultare. I. 21. 10.

EXTA.

Exta praeguſto Deûm. IV. 23. 4.

EXTERO.

Calcibus frontem *exterit*. I. 21. 9.

EXTERRITUS.

Monſtro *exterritus* ad conſulendos currit moerens hariolos. III. 3. 5.

EXTOLLO.

Nimiaque nautae ſe hilaritate *extollere*. IV. 16. 7.

EXTRAHO.

Ut illud *extraherent* malum. I. 8. 6. Id ut comeſſe *extractum* poſſent facilius. I. 20. 4.

EXTREMUS.

Leo cum iaceret, ſpiritum *extremum* trahens. I. 21. 4. *Extremo* agmine. V. 1. 14.

EXTRICO.

Qui, magna cum minaris, *extricas* nihil. IV. 22. 4.

EXURO.

Omnes unus *exurit* lacus. I. 6. 7.

F.

FABELLA.

Aeſopus talem tum *fabellam* rettulit. I. 2. 9. Teſtatur haec *fabella* propoſitum meum. I. 5. 2. Id eſſe verum, parva haec *fabella* indicat. I. 25. 3. Mactandum ſimili iure *fabella* haec admonet. I. 26. 2. Nec aliud quicquam per *fabellas* quaeritur. II. Prol. 2. Vera *fabella*. II. 5. 6. Nihil agere, quod non proſit, *fabella* admonet. III. 17. 13. Si nec *fabellae* te iuvant, nec fabulae. IV. 6. 22. *Fabella* talis hominum diſcernit notas. IV. 23. 22. Sed iam ad *fabellam* talis exempli feror. V. Alt. Prol. 10.

FABER.

In officinam *fabri* venit vipera. IV. 7. 3. Labori *faber* ut deſit, non *fabre* labor. IV. 25. 7.

FABRICO.

Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem. IV. 6. 9.

FABULA.

Fictis iocari nos meminerit *fabulis*. I. Prol. 7. Hoc atteſtatur brevis Aeſopi *fabula*. I. 10. 3. Haec ſignificat *fabula*. II. 8. 27. Et arte fictas animus ſentit *fabulas*. II. Epil. 13. *Fabularum* quare ſit inventum genus. III. Prol. 33. Hac derideri *fabula* merito poteſt. III. 6. 10. Hanc praeteriſſem *fabulam* ſilentio. III. 13. 16. Haec iracundos admonebit *fabula*. IV. 3. 12. Quoniam caperis *fabulis*. V. Prol. 10. Huius reſpectu *fabulae* deterritus. V. 4. 7.

FABULOSUS.

Sed *fabuloſam* ne vetuſtatem eleves. III. 10. 7. vide Notas.

FACIES.

Turpi *facie* multos cognovi optimos. III. 4. 7. Ingenua & pulchra *facie* filium. *Faciem* ut iſtam moribus penſes bonis. III. 8. 3. & 16. vide Notas. *Faciem* ad ſerenam ſubito ut mutatur dies. IV. 16. 5.

FACILE.

Facile impetravit. I. 19. 5. *Facile* progeniem opprimat. II. 4. 10. Ut comeſſe extractum poſſent *facilius*. I. 20. 4. Quo paupertatem ſuſtineret *facilius*. IV. 21. 3. Mecum *facile* redeo in gratiam. V. 3. 6. *Facile* ad deriſum ſtulta levitas ducitur. V. 7. 3.

FACILIS.

Facilis vindicta eſt mihi. I. 29. 10. Qua comminuta *facili* veſcatur cibo. II. 6. 13. vide Notas. Minuta plebes *facili* praeſidio latet. IV. 5. 13.

FACINUS.

Repraeſentavit in ſe poenam *facinoris*. III. 10. 32. Ne ignis noſter *facinori* praeluceat. IV. 10. 9. Cum rogaret cauſam *facinoris*. IV. 18. 5.

FACIO.

Turbulentam mihi *feciſti* aquam. I. 1. 5. Medicinam ignoto *facere* coepiſſet loco. I. 14. 2. *Facias* ne mea cauſa lucrum. I. 23. 8. *Facerem* mehercule. I. 25. 8. Calvus repente *factus* eſt. II. 2. 9. Noli coram pluribus hoc *facere* canibus. II. 3. 5. Niſi monſtraro, quid ſit *faciendum* tibi. II. 6. 9. Apertum eſt, quis non poſſit, aut quis *feceris*. III. 13. 14. *Factus* periclo tum gubernator Sophus. IV. 16. 8. Poſtquam locuples *factus* eſt. IV. 21. 6. Gratulari me *fac* iudicio tuo. IV. 25. 27. Ut quidam artifices noſtro *faciunt* ſaeculo. V. Prol. Alt. 4. *Facturus* ludos quidam dives nobiles. Silentium ipſa *fecit* exſpectatio. *Fit* turba maior. V. 5. 3. 15. & 25.

FA-

INDEX.

FACTIO.

Conſpiratis *factionum* partibus. I. 2. 4.

FAEX.

Falerna e *faece.* III. 1. 2. vide Notas.

FALERNUS.

Falerna e faece & teſta nobili. III. 1. 2. vide Notas.

FALLACIA.

Conſilium raptor vertit ad *fallaciam.* I. 31. 5. Hac eſt adgreſſa garrulam *fallacia.* III. 16. 10.

FALLO.

Ignotos *fallit*, notis eſt deriſui. I. 11. 2. Multum *falleris.* I. 23. 6. Spes *fefellit* impudentem audaciam. III. 5. 9. Ut poſſis alios ignorantes *fallere.* V. 2. 9.

FALSO.

Hoc quoque inſulſum eſt, ais, *falſo*que dictum. IV. 6. 8.

FALSUS.

Venditaret *falſo* antidotum nomine. I. 14. 3. Ovis damnata *falſo* teſtimonio. I. 17. 6. Incenſus ille *falſo* uxoris crimine. III. 10. 18. Qui ſe *falſis* ornant laudibus. IV. 23. 23.

FAMA.

Verboſis ſibi adquiſivit *famam* ſtrophis. I. 14. 4. Aeternam *famam* condere ingenio ſuo. III. Prol. 53. Cuius non fugio mortem, ſi *famam* adſequar. III. 9. 3. Stuproque turpi pollui *famam* domus. III. 10. 17. Aequitatis vellet *famam* conſequi. IV. 12. 5. Ut illud ipſum cupiat *famae* tradere. V. Prol. 6. vide Not.

FAMES.

Fame improba latro incitatus. I. 1. 3. vide Notas. Satiatur ipſa, torquet convivam *fame.* I. 26. 9. *Fame* eſt conſumptus. I. 27. 8. Pereo *fame.* III. 7. 6. *Fame* coacta vulpes. IV. 2. 1. Fimoque turpi maximam expleri *famem.* Cruciari *fame.* IV. 17. 5. & 31.

FAMILIA.

Quem convocata iubet occidi *familia.* II. 8. 25. Fruſta iactat *familia.* III. 7. 22. Dum concurſant *familia.* III. 10. 24. Aeſopus domino ſolus cum eſſet *familia.* III. 19. 1. Veſte, nummis, *familia* hominem exornavit. IV. 21. 23.

FARINA.

Involvit ſe *farina.* IV. 1. 3.

FAS.

Nec de lucerna *fas* eſt accendi ſacrum. IV. 10. 13.

FASCIA.

Ligato crure nivea *faſcia.* V. 7. 36.

FASTIDIO.

Et quod *faſtidit* quiſque pulmentarium. III. 7. 23. Si non *faſtidis*, veni. III. 16. 14. Hoc iocorum legere *faſtidis* genus. IV. 6. 2.

FASTIDIOSE.

Faſtidioſe tamen in coetum recipior. III. Prol. 23.

FATALIS.

Fatale eventum corde durato feram. II. Epil. 18. vide Notas.

FATEOR.

Dignum *faterer* eſſe me tantis malis. III. Prol. 43.

FATIGO.

Coelum *fatigas* ſordido periurio. IV. 19. 24.

FATUM.

Simili querela *fata* deploras tua. I. 9. 10. *Fatorum* arbitrio partes ſunt avibus datae. III. 18. 10. vide Notas. Perſequitur illum dura *fati* miſeria. I. 20. 3. *Fatorum* dicto tempore. IV. 10. 19. Sic *fatis* placet. IV. 19. 13. *Fato* invido. V. 6. 5.

FAVEO.

Quod ſi labori *faverit* Latium meo. II. Epil. 8. Plus vetuſtati *favet* invidia mordax, quam bonis praeſentibus. V. Prol. Alt. 8 vide Notas. Superûm voluntas *favit.* V. 6. 5.

FAVOR.

Pravo *favore* labi mortales ſolent. *Favor* mentes tenet. V. 5. 1. & 25.

FAUTOR.

Gratulari *fautores* putat. V. 7. 29.

FAVUS.

Apes in alta quercu ut fecerunt *favos.* III. 13. 1. vide Notas.

FAUX.

Os devoratum *fauce* cum haereret lupo. I. 8. 4. vide Notas.

FAX.

Vulpes ab ara rapuit ardentem *facem.* I. 28. 8.

FELES.

Feles cavernam nacta in media (quercu) pepererat. Fortuitum *feles* contubernium evertit. *Feliſ*que catulis largam praebuerunt dapem. II. 4. 2. 4. & 24.

FELICITAS.

Omnem querelam ſubmovet *felicitas.* II. Epil. 14.

FELICITER.

Vulgus paſſim & certatim ruit, *Feliciter* ſubclamat. V. 1. 4. vide Notas.

FEMINA.

Vir natus quod rem *feminarum* tetigerit. III. 8. 11. Fortiter cauſam tuentes innocentis *feminae.* III. 10. 38. Hirci moerentes indignari coeperant, quod dignitatem *feminae* aequaſſent ſuam. IV. 15. 3.

FENESTRA.

Cum de *feneſtra* corvus raptum caſeum comeſſe vellet. I. 13. 3.

FERE.

Fere dant poenas turpi poenitentia. I. 13. 2. vide Notas.

FERIAE.

Fortaſſe, dices, aliquae venient *feriae.* III. Prol. 8.

FERO.

Quia noluiſtis veſtrum *ferre*,

inquit, bonum, malum perferte. I. 2. 29. Canis per flumen carneui dum *ferret* natans, aliamque praedam ab alio cane *ferri* putans. I. 4. 2. & 4. Dixiſſe hanc *fertur* ſimius ſententiam. I. 10. 8. Fortes indigne *tuli* mihi inſultare: te, naturae dedecus, quod *ferre* certe cogor, bis videor mori. I. 21. 10. & 12. Quem ſtans vulturius ſuper *fertur* locutus. I. 27. 9. Unus *ferebat* fiſcos cum pecunia. II. 7. 2. Fatale eventum corde durato *feram*. II. Epil. 18. vide Notas. Uſu peritus hariolo velocior vulgo eſſe *fertur*. III. 3. 2. Indigne *ferens*. III. 18. 1. Laetor *tuliſſe* auxilium me precibus tuis. IV. 3. 7. Quam graviter *ferret*. IV. 4. 31. *Ferri* ſecundis ruta (navis) coepit flatibus. IV. 16. 6. Hoc *ferent* hi pro iudicio praemium. IV. 17. 30. vide Notas. Qui *fert* malis auxilium. IV. 18. 1. Paucas ille oſtendit, ego plures *fero*. V. Prol. 12. vide Notas. Ad fabellam talis exempli *feror*. V. Prol. Alt. 10.

FERRUM.

Interque caedem *ferro* mulum ſauciant. II. 7. 8. *Ferro* incubuit, quod credulitas ſtrinxerat. III. 10. 33. Omne adſuevi *ferrum* quae corrodere. IV. 7. 7. Nunc conde *ferrum*. V. 2. 8.

FERUS.

Ut inſuēta voce terreret *feras*. I. 11. 5. Silva tum excepit *ferum*. I. 12. 9. Aſinus, ut vidit *ferum* impune laedi. I. 21. 8. Gaudens *ferus* bobus quietus agere coepit gratias. II. 8. 15. Saxa cantu movit, edomuit *feras*. III. Prol. 58. vide Notas. Sibi timentes, qui *ferae* pepercerant. III. 2. 15. Sonipes iratus *fero* auxilium petiit hominis. IV. 3. 3. Adverſus omnes fortis & velox *feras* canis. V. 10. 1.

FESSUS.

Poſtquam caede *feſſus* eſt. I. 11. 11.

FESTINO.

Abiit *feſtinans* domum. III. 19. 9.

FICTILIS.

In patina *fictili*. I. 26. 4. in Notis. Prometheus, auctor vulgi *fictilis*. IV. 14. 3.

FICTUS.

Fictis iocari nos meminerit fabulis. I. Prol. 7. Qui *fictis* cauſis innocentes opprimunt. I. 1. 15. Et arte *fictas* animus ſentit fabulas. II. Epil. 13. Calumniamque *fictis* eluſit iocis. III. Prol. 37. A me contendet *fictum* quovis pignore. IV. 20. 5.

FIDELIS.

Numquam eſt *fidelis* cum potente ſocietas. I. 5. 1.

FIDES.

Etiamſi verum dicit, amittit *fidem*. I. 10. 2. Vulgare amici nomen, ſed rara eſt *fides*. III. 9. 1. Ut advocarent iuris iurandi *fidem*. III. 10. 40. *Fidem* advocavit, iure neglecto, parens. IV. 4. 20. Sancta incorrupta iura reddebat *fide*. IV. 12. 8. Exhibe vocis *fidem*. Decerne quod religio, quod poſcit *fides*. IV. 25. 9. & 26.

FIDUCIA.

Adripuit inſolentem ſibi *fiduciam*. V. 7. 2.

FILIA.

Habebat quidam *filiam* turpiſſimam. III. 8. 2. Quidam decedens tres reliquit *filias*. IV. 4. 3.

FILIUS.

Ingenua & pulchra facie *filium*. III. 8. 3. vide Notas.

FIMUS.

*Fimo*que turpi maximam explerent famem. I. 17. 5.

FINGO.

Cum ſe putaret *fingi* cura mulierum. II. 2. 8. Cum ſeparatim toto *finxiſſet* die. IV. 14. 6. Aeſopus *finxit* conſolandi gratia. IV. 16. 2. *Finxere* antiqui talem effigiem Temporis. V. 8. 8.

FINIO.

Hoc loco malum *finiri*. I. 18. 7.

FIO.

Verum ſtupore vulgi *factum* nobilem. I. 14. 12. Calvus repente *factus* eſt. II. 2. 9. Ut *fieri* ſolet. III. 9. 5. Memoria quod *factum* eſt mea. III. 10. 8. Poſtquam locuples *factus* eſt. IV. 21. 6. Uſus *fiet* longior. IV. 25. 13. Quo *facto*. Hoc videt ut *fieri* ruſticus. *Fit* turba maior. V. 5. 19. 22. & 25.

FIRMUS.

Dum *firmiores* poſſet catulos ducere. I. 19. 7.

FISCUS.

Unus ferebat *fiſcos* cum pecunia. II. 7. 2.

FLAGELLUM.

Tergum *flagello* temperat lento meum. III. 6. 7.

FLAGITIUM.

Mentitus foret plura de *flagitiis* caſtae mulieris. III. 10. 14.

FLAGITO.

Cum pactum *flagitaret* praemium. I. 8. 10. *Flagitari* ut validius cubile coepit. I. 19. 8. vide Notas. Mors vicina *flagitarit* debitum. IV. 25. 19.

FLAMMA.

Totamque *flammis* arborem circumdedit. I. 28. 9. Nec lucernam de *flamma* Deûm, nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum. IV. 10. 12.

FLATUS.

Ferri ſecundis tuta coepit *flatibus*. IV. 16. 6. Cuius *flatibus* ſolebat excitari ſaltantis vigor. V. 7. 14.

FLEBILIS.

Humi iacebat, *flebiles* gemitus ciens. I. 18. 3.

FLEC-

FLECTO.

Quo ſe pacto *flecteret.* V. 9. 3. vide Not.

FLEO.

Cum triſtem ſervitutem *flerent* Attici. I. 2. 6. Spoliatus igitur caſus cum *fleret* ſuos. II. 7. 10.

FLETUS.

Fletus edentem graves. I. 9. 3.

FLEXUS.

Inde notis *flexibus* praecurrit alium in xyſtum. II. 5. 17.

FLOREO.

Athenae cum *florerent* aequis legibus. I. 2. 1.

FLUMEN.

Canes currentes bibere e Nilo *flumine.* I. 25. 3.

FLUVIUS.

Corium depreſſum in *fluvio* viderunt canes. I. 20. 3.

FODIO.

Fodere terram quod vides cotidie aprum. II. 4. 8. vide Notas. Vulpes cubile *fodiens.* IV. 19. 1.

FOECUNDUS.

Foecunda novies, artium peperit chorum. III. Prol. 19.

FOEDUS.

Regem me creatis icto *foedere.* I. 31. 8.

FOETUS.

Ut *foetum* in eius tugurio deponeret. I. 19. 4. Sus nemoricultrix *foetum* ad imam (quercum) poſuerat. II. 4. 3.

FONS.

Ad *fontem* cervus, cum bibiſſet, reſtitit. I. 12. 3. Certumque *fontem* veritatis repperit. III. 10. 43.

FORAS.

Aper rapinam vitans non prodit *foras.* II. 4. 22. Propulſi vero fuſtibus vadunt *foras.* IV. 17. 12. Et cogit ruſticum trudi *foras.* V. 5. 35. Ab univerſis capite eſt protruſus *foras.* V. 7. 59.

FOREM.

Nulla prior ales *foret.* I. 13. 8. Ut primus *foret.* II. Epil. 5. vide Notas. Cum de puero multa mentitus *foret.* III. 10. 13. Niſi, qui nutritus illo eſt, iugulatus *foret.* V. 4. 6. Quod in theatro nunquam prolatum *foret.* V. 5. 10.

FORMA.

Formam ne corrumpas nequitiae malis. III. 8. 15. Ex ſapore mellis & *forma* favi. III. 13. 10. *Forma* vincis, vincis magnitudine. Tibi *forma,* vires aquilae. III. 18. 6. & 11. Humanam ſupra *formam.* IV. 24. 24.

FORMICA.

Formica & muſca contendebant acriter. IV. 23. 1.

FORMOSUS.

Immiſcet ſe *formoſo* pavonum gregi. I. 3. 7. *Formoſos* ſaepe inveni peſſimos. III. 4. 6. Hic ſe *formoſum* iactat. III. 8. 6. *Formoſam,* & oculis venantem viros. IV. 4. 4.

FORSAN.

Pernicies tibi paratur, *forſan* & miſerae mihi. II. 4. 7. Rem me profeſſum dicet *forſan* quis gravem. III. Prol. 51.

FORTASSE.

Fortaſſe, dices, aliquae venient feriae. III. Prol. 8.

FORTE.

Forte una tacite profert e ſtagno caput. I. 2. 17. Perſonam tragicam *forte* ut vulpes viderat. I. 7. 1. vide Notas. *Forte* ut iacentem in fovea conſpexit lupum. I. 17. 8. vide Notas. Cani perpaſto macie confectus lupus *forte* occucurrit. III. 7. 3. vide Notas. Speculum *forte* inſpexerant. III. 8. 5. *Forte* Clazomenae prope antiqua fuit urbs. IV. 21. 17. Si quis eadem *forte* conari velit. IV. 25. 4. Invenit calvus *forte* in trivio pectinem. V. 6. 1. Is *forte* concidit caſu gravi. V. 7. 6.

FORTIS.

Secundam, quia ſum *fortis,* tributis mihi. I. 5. 8. *Fortes* indigne tuli mihi inſultare. I. 21. 10. Opes inviſae merito ſunt *forti* viro. IV. 11. 1. Et vindicavit ſeſe *forti* dextera. V. 2. 1. Adverſus omnes *fortis* & velox feras. V. 10. 1.

FORTITER.

Ut adſuetam *fortius* praeſtes vicem. III. Prol. 14. *Fortiter* cauſam tuentes innocentis feminae. III. 10. 38.

FORTITUDO.

Pares dum non ſint veſtrae *fortitudini.* IV. 15. 6.

FORTUNA.

Quibus honorem & gloriam *fortuna* tribuit. I. 7. 4. Donec *fortunam* criminis pudeat ſui. II. Epil. 8. Sed quid *fortunae,* ſtulte, delictum arguis? III. 11. 6. Totam ut *fortunam* tribus aequaliter diſtribuat. IV. 4. 8. Simul offendit ad *fortunam,* frangitur. IV. 14. 4. Cum de *fortunis* quidam quereretur ſuis. IV. 16. 1. Tacite gementes triſtem *fortunae* vicem. V. 1. 6.

FORTUITUS.

Fortuitum contubernium. II. 4. 4.

FORUM.

Lis ad *forum* deducta eſt. III. 13. 3.

FOVEA.

Forte ut iacentem in *fovea* conſpexit lupum. I. 17. 8. Panthera imprudens olim in *foveam* decidit. Veloci ſaltu *fovea* ſeſe liberat. III. 2. 2. & 10.

FOVEO.

Colubram ſuſtulit, ſinuque *fovit.* IV. 18. 3.

FRAGOR.

Subitus terruerat *fragor.* IV. 17. 24. vide Notas.

FRANGO.

Simul offendit ad fortunam, *frangitur.* IV. 14. 4. Siniſtram *fregit* tibiam. V. 7. 8.

FRATER.

Salve, inquit, *frater.* I. 29.

5.

5. Nec gloriantis ſuſtinet *fratris* iocos. III. 7. 7. Per artus *fratris* explicuit fugam. IV. 6. 15.

FRAUDATOR.

Fraudator hominem cum vocat ſponſum improbum. I. 16. 1. vide Notas.

FRAUDO.

*Fraudat*que natos lacte, ne deſit mihi. III. 15. 8. Qui ture Superos, ipſum te *fraudas* cibo. IV. 19. 19. *Fraudatus* quamvis & dolens iniuria. IV. 24. 17.

FRAUS.

Quicumque turpi *fraude* ſemel innotuit. I. 10. 1. Haec merces *fraudis* a Superis datur. I. 17. 9. Contubernium *fraude* & ſceleſta ſic evertit malitia. II. 4. 5. Qui non peccant, impugnantur *fraudibus*. III. 10. 53. Illa *fraudem* moliens, deſcende, amice. IV. 8. 7.

FREMO.

Rumor de Tibicine *fremit* in theatro. V. 7. 21.

FRENO.

Exigua cum *frenaret* materia impetum. IV. 24. 7.

FRENUM.

*Frenum*que ſolvit priſtinum licentia. I. 2. 3. Et ora *frenis* continet ſpumantibus. III. 6. 7. Coegit *frenos* invitum pati. IV. 3. 9.

FREQUENTO.

Aras *frequentas*: nempe abigeris, quo venis. IV. 23. 16.

FRETUM.

Aagaea Minos claſſe perdomuit *freta*. IV. 6. 19.

FRIGUS.

Mori contractam cum te cogunt *frigora*. IV. 23. 19.

FRIVOLUS.

Aufer *frivolam* inſolentiam. III. 6. 8. Vanus animus aura captus *frivola*. V. 7. 1.

FRONS.

Cur *frondis* parum eſt? II. 8. 22.

FRONS.

Calcibus *frontem* exterit. I. 21. 9. Decipit *frons* prima multos. IV. Prol. 6. Severitatem *frontis* dum placo tuae. IV. 6. 4.

FRUCTUS.

Apibus *fructum* reſtituo ſuum. III. 13. 15. Honorem *fructu* ne videamur vendere. Oliva nobis propter *fructum* eſt gratior. III. 17. 7. & 9. Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum, *fructum*ve capiant. IV. 4. 16. Quem *fructum* capis hoc ex labore quodve tantum praemium? IV. 19. 9. vide Notas.

FRUGI.

Lanificam, *frugi*, & ruſticam. IV. 4. 5.

FRUOR.

Quia laboras, ut *fruaris* reliquis. I. 22. 6. *Fruere*, quae laudas, canis. III. 7. 26. Ne data poſſideant aut *fruantur*. IV. 4. 10. Ita nunc libido pravo *fruitur* gaudio. IV. 14. 14. Sinite, inquit, illas gloria vana *frui*. IV. 15. 4. Laboro nihil, atque optimis rebus *fruor*. IV. 23. 8. *Fruar* diutius, ſi celerius coepero. IV. 25. 14.

FRUSTUM.

Fruſta iactat familia. III. 7. 22.

FRUSTRA.

Fruſtra necem fugitant inertes. I. 2. 25. Quae cum lagenae *fruſtra* collum lamberet. I. 26. 10. Ne *fruſtra* gemas. III. Prol. 60. *Fruſtra* adiuvare bonitas nititur tua. IV. 25. 17.

FRUTEX.

Contexit illum *frutice*. I. 11. 4.

FUCATUS.

Adeo *fucatae* plus vetuſtati favet invidia mordax. V. Alt. Prol. 8. vide Notas.

FUCUS.

Fuci recuſant: Apibus conditio placet. III. 13. 12.

FUGAX.

Qui re ſecunda fortis eſt, dubia *fugax*. V. 2. 13.

FUGIO.

Fugientes ipſe exciperet. I. 11. 6. Per campum *fugere* coepit. I. 12. 8. De conſpectu *fugere* veloci impetu. I. 16. 6. Ut *fugerent* inſtantem necem. II. 8. 2. Cuius non *fugio* mortem, ſi famam adſequar. III. 9. 3. Qui ſum expertus, quantis *fugias* viribus. V. 2. 10.

FUGITO.

Fruſtra necem *fugitant* inertes. I. 2. 26.

FUGO.

Illi impudenti pennas eripiunt avi, *fugant*que roſtris. I. 3. 9.

FULMEN.

Conſedit genitor tum Deorum maximus, quaſſatque *fulmen*. IV. 17. 23.

FULMINEUS.

Aper *fulmineis* ad eum venit dentibus. I. 21. 5.

FUNDITUS.

Funditus canos puella, nigros anus evellerat. II. 2. 10.

FUNDO.

Cum parvas aedes ſibi *fundaſſet* Socrates. III. 9. 2.

FUNDO.

Fuſa dein ſimulans aqua antidoto miſcere illius ſe toxicum. I. 14. 7.

FUNESTUS.

Non evertiſſet ſcelere *funeſto* domum. III. 10. 50.

FUNUS.

Qui circumcidis omnem impenſam *funeris*. IV. 19. 25.

FUR.

Vicini ut *furis* celebres vidit nuptias Aeſopus. I. 6. 1. vide Notas. Nocturnus cum *fur* panem miſiſſet cani. I. 23. 3. A *furibus* tuearis & noctu domum.

mum. III. 7. 10. Lucernam *fur* accendit ex ara Jovis. IV. 10. 1.

FURTIM.

Furtim dant Mercurio mandata ad Iovem. I. 2. 27.

FURTUM.

Lupus arguebat vulpem *furti* crimine. I. 10. 4.

FUSTIS.

Alii *fuſtes* ingerunt, alii onerant ſaxis. III. 2. 3. vide Notas. Propulſi *fuſtibus* vadunt foras. IV. 17. 12.

FUTILIS.

Qui miſerunt hos tam *futiles*. IV. 17. 33. Nunc conde ferrum & linguam pariter *futilem*. V. 2. 8.

G.

GALLINACEUS.

In ſterculino pullus *gallinaceus*. III. 12. 1. vide Notas.

GALLUS.

Galli Cybebes circum pagos ducere aſinum ſolebant. III. 20. 4. vide Notas.

GARRULA.

Hac eſt adgreſſa *garrulam* fallacia. III. 16. 10.

GARRULUS.

Quidam e turba *garrulus*. III. 19. 7.

GAUDEO.

Qui ſe laudari *gaudent* verbis ſubdolis. I. 13. 1. Me contemptum *gaudeo*. II. 7. 11. Tum *gaudens* ferus bobus quietus agere coepit gratias. II. 8. 15. vide Notas. At illa *gaudens* pecore, & lanae dedita. IV. 4. 43. Parce *gaudere* oportet, & ſenſim queri. IV. 16. 9.

GAUDIUM.

Donationis alacer certae *gaudio*. II. 5. 22. Libido pravo fruitur *gaudio*. IV. 14. 14. Totam quia vitam miſcet dolor & *gaudium*. IV. 16. 10. *Gaudium* heredis tui. IV. 19. 18.

GELU.

Gelu rigentem quidam colubram ſuſtulit. IV. 18. 2.

GEMINI.

Interpoſuit *gemina* Ledae ſidera. IV. 24. 9.

GEMITUS.

Flebiles *gemitus* ciens. I. 18. 3. Opſoniorum pretia cui *gemitum* exprimunt. IV. 19. 22. Mons parturibat, *gemitus* immanes ciens. IV. 22. 1.

GEMMEUS.

Pictiſque plumis *gemmeam* caudam explicas. III. 18. 8.

GEMO.

Ne fruſtra *gemas*. III. Prol. 60. Tacite *gementes* triſtem fortunae vicem. V. 1. 6. Inter manus ſublatus & multum *gemens*. V. 7. 10.

GENEROSUS.

Aper cum vellet facere *generoſum* impetum. I. 29. 9.

GENITOR.

Deorum *genitor* atque hominum ſator. III. 17. 10. Conſedit *genitor* tum Deorum maximus. IV. 17. 22.

GENS.

Threiſſa cum *gens* numeret auctores ſuos. III. Prol. 56.

GENUS.

Terruit pavidum *genus*. I. 2. 15. Redire moerens coepit ad proprium *genus*. I. 3. 10. Diſpar vita, ac diverſum *genus*. I. 30. 7. vide Not. *Genus* inerme tali decepit dolo. I. 31. 6. Exemplis continetur humanum *genus*. II. Prol. 1. vide Notas. Nec *generi* tribui, ſed virtuti, gloriam. II. Epil. 4. Mutandum tibi propoſitum eſt & vitae *genus*. Fabularum cur ſit inventum *genus*. III. Prol. 15. & 33. Quae *genus* utrumque noſſet cum pulcherrime. III. 13. 4. Hoc iocorum legere faſtidis *genus*. IV. 6. 2. Adplicuit virginale *generi* maſculo. IV. 14. 12. Hoc *genere* quaeſtus poſtquam locuples factus eſt, IV. 21. 6. Uſus vetuſto *genere*, ſed rebus novis. V. Prol. 13. Contemni *generis* animal improbum. V. 3. 8. Ut ſpectatorum mos eſt & lepidum *genus*. V. 7. 13.

GERO.

Quantum decoris corpore & vultu *geris*? I. 13. 7.

GIGNO.

Cuius poteſtas nulla in *gignendo* fuit. III. 15. 14.

GLABER.

Eunuchos *glabros*. IV. 4. 22.

GLADIUS.

Gladio pectus tranſigit. III. 10. 27. Timidus accurrit comes, ſtringitque *gladium*. V. 2. 3.

GLORIA.

Virtutis expers, verbis iactans *gloria* ignotos fallit. I. 11. 1. vide Notas. Nec generi tribui, ſed virtuti *gloriam*. II. Epil. 4. Perennis mihi debetur *gloria*. III. Prol. 61. vide Notas. Niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt *gloria*. III. 17. 12. *Gloria* vana frui. IV. 15. 4.

GLORIOR.

Ne *gloriari* libeat alienis bonis. I. 3. 1. Nec *gloriantis* ſuſtinet fratris iocos. III. 8. 7.

GLORIOSUS.

Eſt *glorioſus* ſane convictus Deum. IV. 23. 10.

GRACULUS.

Tumens inani *graculus* ſuperbia. I. 3. 4.

GRADUS.

Comes quietus ſequitur & placido *gradu*. II. 7. 6. vide Notas. In cubile concito properat *gradu*. III. 2. 11.

GRAECIA.

Plures habebit, quos opponat *Graeciae*. II. Epil. 9. Ego, literatae qui ſum propior *Graeciae*. III. Prol. 54.

GRAIUS.

In perniciem *Graiûm* & Barbarûm. IV. 6. 11.

GRANUM.

Ego *granum* in hiemem cum

ſtudioſe congero. IV. 23. 14.

GRATIA.

Eius experiendi *gratia*. I. 14. 6. Ita, ſi rependit illi brevitas *gratiam*. II. Prol. 12. vide Not. Bobus quietus coepit agere *gratias*. II. 8. 15. vid. Not. Solet à deſpectis par referri *gratia*. III. 2. 1. Aut *gratiae* ſubſcribit, aut odio ſuo. III. 10. 57. Tunc conſolandi *gratia* dixit Dea. III. 8. 5. Aeſopus finxit conſolandi hoc *gratia*. IV. 16. 2. vide Notas. Auctoritatis illa referens *gratia*. IV. 24. 10. vide Notas. Ne male dimiſſus *gratiam* corrumperet. IV. 24. 18. vide Not. Auctoritatis eſſe ſcito *gratia*. V. Prol. Alt. 3. Mecum facile redeo in *gratiam*. V. 3. 6.

GRATIS.

Gratis anhelans, multa agendo nihil agens. II. 5. 3.

GRATULOR.

Cum *gratulantes* perſalutaſſet Deos. IV. 11. 4. *Gratulari* me fac iudicio tuo. IV. 25. 27. *Gratulari* fautores putat. V. 7. 29.

GRATUS.

Faceres ſi cauſa mea, *gratum* eſſet. I. 22. 5. Repente liberalis ſtultis *gratus* eſt. I. 23. 1. Oliva nobis propter fructum eſt *gratior*. III. 17. 9.

GRAVIS.

Grave omne inſuetis onus. I. 2. 8. Fletus edentem *graves*. I. 9. 3. Morbo confectus *gravi*. I. 14. 5. In caſu *gravi*. I. 21. 2. Rem me profeſſum dicet forſan quis *gravem*. III. Prol. 51. Alienis (vitiis repletam peram Iupiter) ante pectus ſuſpendit *gravem*. IV. 9. 3.

GRAVITER.

Quam *graviter* ferret. IV. 4. 31.

GRESSUS.

Veniebat *greſſu* delicato & languido. V. 1. 13.

GREX.

Immiſcet ſe formoſo pavonum *gregi*. I. 3. 7. De principatu cum decertarent *gregis*. I. 30. 5. Simul exieris paſtum cum tenero *grege*. II. 4. 14.

GRUIS.

Perſuaſa eſt iureiurando *gruis*. I. 8. 7.

GUBERNATOR.

Factus periclo tum *gubernator* ſophus. I. 16. 8.

GULA.

*Gulae*que credens colli longitudinem. I. 8. 8.

GUSTO.

Quam nullo modo *guſtare* eſuriens potuerit ciconia. I. 26. 6.

GYRUS.

Simili *gyro* venient aliorum vices. IV. 25. 25. vide Not.

H.

HABEO.

Cerebrum non *habet*. I. 7. 2. vide Notas. Quantum luctus *habuerint*. I. 12. 15. Si vocem *haberes*. I. 13. 8. *Habent* inſidias hominis blanditiae mali. I. 19. 1. Documentum *habere* ſtulta credulitas poteſt. II. 4. 26. Ille qui oculos centum *habet*. II. 8. 18. Plures *habebit*, quos opponat Graeciae. II. Epil. 9. Curamque *habendi* penitus corde eraſerim. III. Prol. 21. *Habebunt* certe, quo ſe oblectent poſteri. III. Prol. 32. *Habebat* quidam filiam turpiſſimam. III. 8. 2. Corrumpes arcum, ſemper tenſum ſi *habueris*. III. 14. 16. vide Notas. Dum nihil *habemus* maius, calamo ludimus. IV. Prol. 2. Simul *habere* res deſierint. Quae *habuerint* nihil. IV. 4. 11. & 16. ubi vide Notas. Ut conſpicuom in praelio *haberent* ſignum. IV. 5. 6. Homo doctus in ſe ſemper divitias *habet*. Vos quod *habuiſtis*, perit. IV. 21. 1. & 27. *Habere* ut poſſit aliquid operis reſidui. IV. 25. 5. *Habere* dixit ſe genus ſpectaculi. V. 5. 9.

HABITUS.

Suo quin potius *habitu* vitam degere. I. 3. 2. vide Notas. Ut ſuſtineas tibi *habitu* eſſe ſimiles. IV. 15. 8.

HAEREO.

Os devoratum fauce cum *haereret* lupo. I. 8. 4. vide Not. *Haeſere* in portis. IV. 5. 8. Hircumque clauſo liquit *haerentem* vado. IV. 8. 12.

HARIOLUS.

Uſu peritus *hariolo* velocior eſſe fertur. III. 3. 1.

HAUD.

Damnum *haud* recuſant. III. 2. 16.

HAUSTUS.

A te decurrit ad meos *hauſtus* liquor. I. 1. 9.

HEBRUS.

*Hebri*que tenuit impetus dulci mora. III. Prol. 59.

HERCLE.

Pater *hercle* tum tuus, inquit, maledixit mihi. I. 1. 12. vide Notas.

HERCULES.

Populus celſa (placuit) *Herculi*. III. 17. 4. Caelo receptus propter virtutem *Hercules*. IV. 11. 3. Quidam immolaſſet verrem cum ſancto *Herculi*. V. 4. 1.

HEU.

Heu quanta nobis inſtat pernicies. I. 30. 3.

HEUS.

Heus, inquit, linguam vis meam praecludere? I. 23. 5. *Heus*, inqnit Dominus. II. 5. 21. *Heus*, inquit, ſapiens, expedi quid fecerim. III. 14. 6.

HIC. *Pron.*

Se eſſe culpae *huic* proximam. I. 10. 5. vide Notas. *Hac* re probatur. I. 13. 12. vide Notas. *Hoc* argumento, tuta eſt hominum tenuitas. II. 7. 13. *Haec* ſignificat fabula. II. 8. 27. *Hoc* iocati ſunt modo. III. 20.

Digitized by Google

20. 9. vide Notas. *Hoc* locorum legere faſtidis genus. IV. 6. 2. *Hac* re videre noſtra mala non poſſumus. IV. 9. 4. *Hoc* minus pervenit ad me muneris. IV. 25. 11.

HIC.

Hic conſpiratis factionum partibus. I. 2. 4. *Hic* bos latenti, quidnam voluiſti tibi, infelix? II. 8. 5. *Hic* tum venator dolens canem obiurgabat. V. 10. 6.

HILARIS.

Splendebat *hilare* poculis convivium. IV. 24. 20.

HILARITAS.

Nimiaque nautae *hilaritate* ſe extollere. IV. 16. 7. vid. Not.

HIPPOLITUS.

Hippolitus obiit, quia novercae creditum eſt. III. 10. 3.

HIRCUS.

Devenit *hircus* ſitiens in eumdem locum. *Hircum*que clauſo liquit haerentem vado. IV. 8. 5. & 12. *Hirci* moerentes indignari coeperant. IV. 15. 2.

HISPIDUS.

Obiectus *hiſpidi* pugnae ſuis. V. 10. 4.

HISTORIA.

Hiſtoria quorum & in tabernis pingitur. IV. 5. 2. vide Notas.

HODIE.

Ita *hodie* nec lucernam de flamma Deûm, nec de lucerna fas eſt accendi ſacrum. IV. 10. 12. Cognatos volo *hodie* invitare. IV. 24. 16.

HOMO.

Fraudator *hominem* cum vocat ſponſum improbum. I. 16. 1. vide Notas. Habent inſidias *hominis* blanditiae mali. I. 19. 1. Conſilia qui dant prava cautis *hominibus*. I. 25. 1. Qui ſe committit *homini* tutandum improbo. I. 31. 1. Silvas petivit, *homini* ut acceſſum daret. II. 1. 10. Capillos *homini* legere coepere invicem. II. 2. 7. Quantum *homo* bilinguis ſaepe concinnet mali. II. 4. 25. Agnoſcit *hominem* Caeſar. II. 5. 19. Tuta eſt *hominum* tenuitas. II. 7. 13. *Hominum*que tecto ſpiritum commiſeris. II. 8. 7. Ipſam vitam & mores *hominum* oſtendere. III. Prol. 50. *Homini*que curam cura maiore adgravant. III. 3. 13. Deorum genitor atque *hominum* ſator. III. 17. 10. *Hominem*, inquit, quaero. Se *hominem* non viſum ſeni. III. 19. 9. & 11. Auxilium petiit *hominis*. IV. 3. 4. Unius *hominis* repperit ſolertia. IV. 4. 49. *Homo* ſimulac venit in periclum callidus. IV. 8. 1. Utilius nihil eſſe *homini* quam recte loqui. IV. 12. 1. vide Notas. Ut ſeſe eriperit *hominum* contumeliis. IV. 17. 3. *Homo* doctus ſemper in ſe divitias habet. IV. 21. 1. Fabella talis *hominum* diſcernit notas. IV. 23. 22. Quantum valerent inter *homines* literae. *Homo* perturbatus excitat Simonidem. IV. 24. 1. & 27. *Hominem*que plauſu proſequuntur maximo. V. 5. 21. *Homo* meus ſe in pulpito totum proſternit. V. 7. 32.

HONOR.

Quibus *honorem* & gloriam ſortuna tribuit. I. 7. 3. Patere *honori* ſcirent ut cuncti viam. II. Epil. 3. *Honori* & meritis dedicans illam tuis. III. Prol. 30. *Honore* fructum ne videamur vendere. III. 17. 7. Superbiens *honore* divinae domus. V. 7. 38.

HORA.

Momentum ut *horae* pereat officiis meis. III. Prol. 5. vide Notas. *Hora* dicta recubuit. IV. 24. 19.

HORDEUM.

Diripiunt nummos: negligunt vile *hordeum*. II. 7. 9. Aſello iuſſit reliquias poni *hordei*. V. 4. 3.

HORRENDUS.

Leonis adfliguntur *horrendo* impetu. I. 11. 10.

HORRIDUS.

Tempeſtas *horrida*. IV. 21. 9.

HORTOR.

Vir eſt *hortatus*, corpus lecto reciperet. I. 18. 4.

HORTULUS.

Domum politam, & delicatos *hortulos*. Ornamenta cum venuſtis *hortulis*. IV. 4. 26. & 34.

HOSPITIUM.

Hoſpitium adverſo quod praeſtiterint tempore. II. 8. 16.

HOSTIA.

Sed expiari poſſe maiori *hoſtia*. III. 3. 11.

HOSTILIS.

Confodit cornibus *hoſtile* corpus. I. 21. 8.

HOSTIS.

Is *hoſtium* clamore ſubito territus. I. 15. 5. Illis revertor *hoſtis*, qui me laeſerant. III. 2. 19. Proculque inſidias cernens *hoſtis* callidi. IV. 1. 9. Suntque capti ab *hoſtibus*. IV. 5. 8.

HUMANITAS.

Humanitati qui ſe non accommodat. II. 16. 1.

HUMANUS.

Humana effodiens oſſa. I. 27. 3. Exemplis continetur *humanum* genus. II. Prol. 1. vide Notas. Agnos *humano* capite. III. 3. 5. *Humanam* ſupra formam. IV. 24. 24. Quae delectaris bibere *humanum* ſanguinem. V. 3. 9.

HUMILIS.

Qui *humiles* nati dici locupletes ſtudent. I. 27. 2. vide Notas. Quamvis ſublimes debent *humiles* metuere. I. 28. 1. *Humiles* laborant, ubi potentes diſſident. I. 30. 1.

HUMUS.

Humi iacebat. I. 18. 3. Conſpergere *humum* aeſtuantem II. 5. 16.

HYDRUS.

Tum (Iupiter) miſit illis (ranis) *hydrum*. I. 2. 24.

I.

IACEO.

Cum *iaceret* morbo confectus gravi Rex urbis. I. 14. 6. Forte ut *iacentem* in fovea conſpexit lupum. I. 17. 8. Humi *iacebat*. I. 18. 3. Leo cum *iaceret*, ſpiritum extremum trahens. I. 21. 4. Rupto *iacuit* corpore. I. 24. 10. O canis, merito *iaces*. I. 27. 9. Anus *iacere* vidit epotam amphoram. III. 1. 1. *Iaces* indigno quanta res, inquit, loco? III. 12. 3. Quae *iacentis* miſerita eſt. III. 15. 15. Sic valeas, inquit, ut farina es, quae *iaces*. IV. 1. 10. Regna Peliae ſcelere Medeae *iacent*. IV. 6. 13.

IACIO.

Iactis hunc telis eques poſtquam interfecit. I. 3. 5.

IACTO.

Virtutis expers, verbis *iactans* gloria. I. 11. 1. vide Not. Meritum inane *iactat* imprudentibus. I. 22. 12. *Iactans* officium leve. II. 5. 16. vide Notas. Clarumque collo *iactans* tintinnabulum. II. 7. 5. Fruſta *iactat* familia. III. 7. 22. Hic ſe formoſum *iactat*. III. 8. 6. Super etiam *iactas*, tegere quod iubet pudor. IV. 23. 13. vide Notas. *Iactat* baſia. V. 7. 28.

IAM.

Sed *iam*, quodcumque fuerit. III. Prol. 27. Togamque puram *iam* pararet filio. III. 10. 10. Quem volo refelli *iam* nunc reſponſo meo. IV. 20. 6. Cum *iam* deſierit eſſe beneficium utile. IV. 25. 18. Cui reddidi *iam* pridem quicquid debui. Sed *iam* ad fabellam talis exempli feror. V. Alt. Prol. 2. & 10. *Iam* curabo ſentiat. V. 2. 4. *Iam* favor mentes tenet. V. 5. 25.

IANUA.

Subito *ianuam* intravit. III. 10. 20. Nec ulli iuvenes ſunt reperti ad *ianuam*. IV. 24. 30.

IBI.

Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua. I. 12. 5. Aeſopus *ibi* tum, naris emunctae ſenex. III. 3. 9.

ICIO.

Quam regem me creatis *icto* foedere. I. 31. 8.

ICTUS.

Et vindicavit *ictu* veterem iniuriam. I. 21. 6.

IDEM.

Ad rivum *eundem* lupus & agnus venerant. I. 1. 1. Viator eſt deductus in *eundem* locum. II. 1. 5. Animoſque *eiuſdem* pulchra iuvenis ceperat. II. 2. 5. *Eadem* eſt conditio tibi. III. 7. 7. Simonides, *idem* ille, de quo rettuli. IV. 24. 4.

IDEO.

Frondem bubulcus adfert, nec *ideo* videt. II. 8. 11. Nihil laboras: *ideo*, cum opus eſt, nihil habes. IV. 23. 17.

IGITUR.

Furtim *igitur* dant Mercurio mandata ad Iovem. I. 2. 27. *Igitur* cum currens bibere coepiſſet canis. I. 25. 5. Spoliatus *igitur* caſus cum fleret ſuos. II. 7. 10.

IGNAVUS.

Ignavis etiam iocus eſt in caſu gravi. I. 21. 2. Inquinari nolo *ignavo* ſanguine. I. 29. 11.

IGNIS.

Ignem ergo quaerens aliquot luſtravit domos. III. 19. 3. Ne *ignis* noſter facinori praeluceat. IV. 10. 9.

IGNORO.

Comoediis, quas ipſum *ignorans* legerat Demetrius. V. 1. 10. Ut poſſis alios *ignorantes* fallere. V. 2. 9.

IGNOTUS.

Ignotos fallit, notis eſt deriſui. I. 11. 2. Medicinam *ignoto* facere coepiſſet loco. I. 14. 2.

ILIUM.

Caſſandrae quia non creditum eſt, ruit *Ilium*. III. 10. 4.

ILLE.

Non quia crudelis *ille*. I. 2. 7. *Ille* inſolens. I. 11. 12. *Illi* dixerunt bovem. I. 24. 8. vide Notas. At, mehercule, *illa*, narret quod quis voluerit. III. 17. 8. vide Notas. Hoc ſi moleſtus *ille* ad animum retulit. III. 19. 10. *Illa* contra contumax. IV. 7. 5. Auctoritatis *illa* referens gratia. IV. 24. 10. vide Notas. Tuae ſunt partes, fuerunt *illorum* prius. IV. 25. 24. vide Notas. *Illam* oſculantur, qua ſunt oppreſſi manum. Quiſnam cinaedus *ille*? V. 1. 5. & 15. Curſu *ille* volucri pendens in novacula. V. 8. 1. vide Notas.

ILLIC.

Illic per artus fratris explicuit fugam. IV. 6. 15.

IMBER.

Nunc patior nives *imbreſ*que. III. 7. 11.

IMITOR.

Inops, potentem dum vult *imitari*, perit. I. 24. 1. *Imitari* dum non poſſit, obtrectet licet. V. Prol. 16. Porcelli vocem eſt *imitatus* ſua. Scurram multo ſimilius *imitatum*. V. 5. 17. & 35.

IMMANIS.

Gemitus *immanes* ciens. IV. 22. 1.

IMMERSUS.

Immerſas limo cum laterent diutius. I. 2. 16. vide Notas.

IMMI-

IMMISCEO.

Immiſcet ſe formoſo pavonum gregi. I. 5. 7.

IMMITTO.

Immiſit ſe barbatus. IV. 8. 10.

IMMODICUS.

Argutiae *immodicae* offendunt. V. 5. 42.

IMMOLO.

Quos *immolatos* victor avidis dentibus. IV. 5. 9. Ubi *immolatur*. IV. 23. 4. Quidam *immolaſſet* verrem cum ſancto Herculi. V. 4. 1.

IMPAR.

Impar duabus occidit triſti nece. II. 6. 17. Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt virtute *impares*. IV. 15. 8.

IMPEDIO.

Retentis *impeditus* cornibus. I. 12. 10. Effectus *impediret* ne ſegnis mora. V. 8. 6.

IMPENDO.

Impendas curam quam rei domeſticae. III. Prol. 11.

IMPENSA.

Qui circumcidis omnem *impenſam* funeris. IV. 19. 25.

IMPERIUM.

Exercere *imperium* ſaevis unguibus. I. 31. 12. Iuſtique vindicavit exemplum *imperi*. IV. 6. 20. vide Notas. Athenas cum occupavit *imperio* improbo. V. 1. 2. vide Notas.

IMPETRO.

Facile *impetravit*. I. 19. 5. Barbam capellae cum *impetraſſent* ab Iove. IV. 15. 1. Rogantes aditum, continuo *impetrant*. IV. 17. 21. Saepe *impetravit* veniam confeſſus reus. IV. 25. 22.

IMPETUS.

Leonis adfliguntur horrendo *impetu*. I. 11. 10. De conſpectu fugere veloci *impetu*. I. 16. 6. Aper cum vellet facere generoſum *impetum*. I. 29. 9. Hebrique tenuit *impetus* dulci mora. III. Prol. 59. Cuncta vaſtans ſaevit irato *impetu*. III. 2. 14. Irae furentis *impetum* non ſustinens. III. 10. 25. Exigua cum frenaret materia *impetum*. IV. 24. 7.

IMPINGO.

Aeſopo ut quidam petulans lapidem *impegerat*. III. 5. 2.

IMPLEO.

Sic ſine labore venter *impletur* meus. III. 7. 24. Utinam, inquit, veris hanc (domum) amicis *impleam*. III. 9. 7. Athenas rumor *implet*. IV. 4. 13.

IMPLICO.

Ipſos quod error *implicuiſſet* criminis. III. 10. 41.

IMPONO.

Num binas mihi clitellas *impoſiturum* victorem putas? I. 15. 8. Peras *impoſuit* Iuppiter nobis duas. IV. 9. 1. Nec eſt difficile poenas culpae *imponere*. IV. 17. 29.

IMPORTO.

Ne tantum miſerae luctum *importaret* ſibi. I. 28. 6.

IMPROBITAS.

Sic totam praedam ſola *improbitas* abſtulit. I. 5. 11.

IMPROBUS.

Fame *improba* latro incitatus. I. 1. 3. vide Notas. Qui pretium meriti ab *improbis* deſiderat. I. 8. 1. Fraudator hominem cum vocat ſponſum *improbum*. I. 16. 1. vide Not. *Improbam* leto dedit. I. 22. 9. *Improbum* reiecit. II. 1. 4. Succeſſus *improborum* plures adlicit. II. 3. 7. Eunuchus litigabat cum quodam *improbo*. III. 11. 1. Mordaciorem qui *improbo* dente adpetit. IV. 7. 1. Ne quis diſcat prodeſſe *improbis*. IV. 18. 6. Athenas cum occupavit imperio *improbo*. V. 1. 2. vide Notas. Contemti generis animal *improbum*. V. 3. 8.

IMPRUDENS.

Meritum inane iactat *imprudentibus*. I. 22. 12. Panthera *imprudens* olim in foveam ut decidit. III. 2. 2. vide Notas. Ne religio peccet *imprudens* mea. III. 13. 8.

IMPRUDENTIA.

Quod multorum fugit *imprudentiam*. IV. 4. 48. Oro, ut *imprudentiae* des primum veniam. IV. 19. 5.

IMPUDENS.

Illi *impudenti* pennas eripiunt avi. I. 3. 8. Spes fefellit *impudentem* audaciam. III. 5. 9.

IMPUDENTIA.

Quorum ſtultitia quaeſtus *impudentiae* eſt. I. 14. 18.

IMPUGNO.

Et qui non peccant, *impugnantur* fraudibus. III. 10. 53.

IMPUNE.

Impune abire. I. 8. 3. Ferum *impune* laedi. I. 21. 9. *Impune* potius laedi, quam dedi alteri. IV. 3. 13.

IMPUTO.

Noli *imputare* vanum beneficium mihi. I. 22. 8.

IMUS.

Foetum ad *imam* (quercum) poſuerat. II. 4. 3.

IN.

Hoc *in* ſe dictum debeor illi agnoſcere. I. 22. 10. Magno, inquit, *in* periculo ſunt nati tui. II. 4. 13. Aquila *in* ſublime ſuſtulit teſtudinem. II. 6. 4. Quamvis *in* ipſa pene ſim natus ſchola. Et laude invita *in* hanc vitam incubuerim. Faſtidioſe tamen *in* coetum recipior. Adfectus proprios *in* fabellas tranſtulit. III. Prol. 20. 22. 23. & 36. Panthera imprudens olim *in* foveam ut decidit. III. 2. 2. vide Notas. *In* ſilvis aſperam vitam trahens. III. 7. 12. Ut exſpectarem lanium *in* horas ſingulas. III. 15. 13. It *in* hoſtem laetus. IV. 3. 5. vide Notas. Quorum es *in* numero mihi. IV. 24. 16. *In* hoc, ut aliis eſſet materiae ſatis. V. Prol. 2. Veſtras *in* chartas verba transfertis mea. V. Prol. 18. *In* conſpectu

meo audet venire. V. 1. 15. *In* plauſus conſurrectum eſt. V. 7. 28.

INANIS.

Tumens *inani* graculus ſuperbia. I. 3. 4. Meritum *inane* iactat imprudentibus. I. 22. 12.

INCENDO.

Incenſus ille falſo uxoris crimine. III. 3. 18.

INCIPIO.

Sic continuo narrare *incipit*. I. 6. 2. Osare *incipit*. I. 28. 5. Ut *incipiebat* poſſe Princeps ingredi. V. 7. 17. vide Not.

INCITO.

Fame improba latro *incitatus*. I. 1. 4.

INCOLA.

Stagni *incola*. I. 6. 6.

INCOLUMIS.

Incolumes natos ſupplex vulpi tradidit. I. 28. 12. Me copioſa recipit *incolumem* domus. IV. 23. 20. Laetare *incolumis* Roma, ſalvo Principe. V. 7. 27.

INCOMMODUM.

Optem necare vel maiore *incommodo*. V. 3. 10.

INCONVENIENS.

Non *inconveniens* corpus & par eſt color. III. 13. 6.

INCORRUPTUS.

Sancta *incorrupta* iura reddebat fide. IV. 12. 8.

INCREPO.

Muſca in temone ſedit, & mulam *increpans*. III. 6. 1.

INCUMBO.

Et laude invita vitam in hanc *incubuerim*. III. Prol. 22. Ferro *incubuit*, quod credulitas ſtrinxerat. III. 10. 33.

INDE.

Inde notis flexibus praecurrit alium in xyſtum. II. 5. 17.

INDICO.

Id eſſe verum parva haec fabella *indicat*. I. 15. 3.

INDIGNE.

Fortes *indigne* tuli mihi inſultare. I. 21. 10. *Indigne* ferens. III. 18. 1.

INDIGNOR.

Noviſſime *indignata*. I. 24. 9. Ille *indignans* repudiat officium. I. 29. 5. Hirci moerentes *indignari* coeperant. IV. 15. 2.

INDIGNUS.

Indignos adiuvat. I. 8. 2. Iaces *indigno* quanta ses, inquit, loco? III. 12. 3.

INDUCO.

Inducta veris aquila, monito paruit. II. 6. 14. vide Notas. *Induxi* te ad legendum? III. Prol. 62. *Inducis* pretio, precibus. V. 7. 18. vide Not.

INDUSTRIA.

Acuatque ſeſe diligens *induſtria*. II. Prol. 4.

INEDIA.

Inedia ſunt conſumpti cum ſuis. II. 4. 23.

INEPTUS.

Sive hoc *ineptum*, ſive laudandum eſt opus. IV. 20. 7.

INERS.

Fruſtra necem fugitant *inertes*. I. 2. 26. Cur ſomno *inerti* deſeram patriae decus? III. Prol. 55. Fuci *inertes*. III. 13. 2.

INFELIX.

O me *infelicem*. I. 12. 13. Quidnam voluiſti tibi, *infelix*? II. 8. 6. Qui natus eſt *infelix*. III. 20. 1.

INFERIOR.

Superior ſtabat lupus, longeque *inferior* agnus. I. 1. 3.

INFERO.

Iurgii cauſam *intulit*. I. 1. 4. Lucerna *inlata*. III. 10. 29. vide Notas.

INFESTUS.

Infeſtis taurus mox confodit cornibus hoſtile corpus. I. 21. 7.

INFICIO.

Caede patris Peliadum *infecit* manus. IV. 6. 16.

INFIT.

Contra *infit* ruſtica. IV. 23. 9. vide Notas.

INFLO.

Rugoſam *inflavit* pellem. Dum vult validius *inflare* ſe. I. 24. 4. & 10.

INFUNDO.

Ceris opus *infundite*. III. 13. 9.

INGEMISCO.

Tum demum *ingemuit* corvi deceptus ſtupor. I. 13. 12.

INGENIUM.

Hac re probatur, quantum *ingenium* valet. I. 13. 13. vide Notas. Aeſopi *ingenio* ſtatuam poſuere Attici. II. Epil. 1. vide Notas. Tanti non eſt *ingenium* tuum. Aeternam famam condere *ingenio* ſuo. III. Prol. 4. & 53. Saevum *ingenium* variis involvens modis. IV. 6. 14. Admiratus fuerat *ingenium* viri. V. 1. 11. Si non *ingenium*, certe brevitatem adproba. V. 5. 45.

INGENUUS.

Ingenua & pulchra facie filium. III. 8. 3. vide Notas.

INGERO.

Alii fuſtes *ingerunt*. III. 2. 3. vide Notas.

INGRATUS.

Ingrata es, inquit. I. 8. 11. Portat onus *ingratum* certis menſibus. III. 15. 5. vide Notas.

INGRAVO.

Languere ut coepit annis *ingravantibus*. V. 10. 3. vid. Not.

INGREDIOR.

Ut incipiebat poſſe Princeps *ingredi*. V. 7. 17.

INHOSPITALIS.

Inhoſpitalis prima quae Ponti ſinus patefecit. IV. 6. 10.

INIICIO.

Iniecta eſt illi divitiarum cupiditas. I. 27. 6.

INITIUM.

Hoc loco malum finiri, quo conceptum eſt *initio*. I. 18. 7.

INIURIA.

Patiens ovis *iniuriae*. I. 5. 3.

Vin-

Vindicavit ictu veterem *iniuriam*. I. 21. 6. Qui vos ab omni tutas praeſtem *iniuria?* I. 31. 9. Clamant omnes, vindicandam *iniuriam*. IV. 17. 26. Dolens *iniuria*. IV. 24. 17. *Iniuriae* qui addideris contumeliam. V. 3. 5.

INIUSTUS.

Iniuſta nece. I. 1. 13.

INLICIO.

Coepit ſingulos *inlicere* pretio. I. 8. 6.

INLIDO.

Altis ab aſtris duram *inlidat* corticem. II. 6. 12.

INLITERATUS.

Inliteratum plauſum nec deſidero. V. Prol. 20.

INLUDO.

Plaudit *inludens* eques. I. 7. 33.

INNOCENS.

Qui fictis cauſis *innocentes* opprimunt. I. 1. 15. Cauſam tuentes *innocentis* feminae. III. 10. 38. Quanto *innocenti* iuſtius debet dari? IV. 25. 23.

INNOTESCO.

Quicumque turpi fraude ſemel *innotuit*. I. 10. 1.

INNOXIUS.

Innoxius viator eſt deductus in eundem locum. II. 1. 4.

INOPIA.

Inopia proterritus. I. 14. 1. vide Notas.

INOPS.

Inops, potentem dum vult imitari, perit. I. 24. 1.

INQUAM.

Cur, *inquit*, turbulentam mihi feciſti aquam?. I. 1. 5. Vide I. 2. 29. I. 6. 7. I. 7. 2. I. 8. 11. I. 9. 5. I. 11. 14. I. 17. 9. I. 18. 6. I. 19. 10. I. 23. 5. I. 29. 5. I. 30. 7. II. 1. 3. II. 8. 8. III. 3. 12. III. 4. 4. III. 5. 3. III. 6. 2. III. 7. 9. & 26. III. 8. 14. III. 9. 7. III. 10. 44. III. 12. 3. III. 14. 6. III. 15. 2. III. 18. 9. III. 19. 9. IV. 1. 9. IV. 7. 6. IV. 11. 12. IV. 15. 4. IV. 19. 11. IV. 21. 14. V. 2. 4. V. 5. 23. V. 6. 3. V. 9. 4.

INQUINO.

Quod cum *inquinaſſent* omni contumelia. I. 2. 21. *Inquinari* nolo ignavo ſanguine. I. 29. 11.

INRIDEO. IRRIDEO.

Qui modo ſecurus noſtra *inridebas* mala. I. 9. 9. Illa *irridens*. V. 3. 3.

INRITUS.

Rerum peritis *inritos* tendit dolos. I. 23. 2. vide Notas.

INSCIUS.

Cum decidiſſet vulpes in puteum *inſcia*. IV. 8. 3.

INSECTOR.

Damnum *inſectatus* eſt amiſſi corporis. III. 11. 3.

INSEQUOR.

Nox *inſecuta* eſt. III. 2. 7.

INSERO.

Huic roſtrum *inſerens* ſatiatur ipſa. I. 26. 8.

INSIDIAE.

Habent *inſidias* hominis blanditiae mali. I. 19. 1. Subito latrones ex *inſidiis* advolant. II. 7. 7. Proculque *inſidias* cernens hoſtis callidi. IV. 1. 9.

INSIDIOSUS.

Inſidioſus quercum vult evertere. II. 4. 9. vide Notas.

INSIGNIS.

Qualis videtur opera tibi vocis meae? *inſignis*, inquit. I. 11. 14.

INSILIO.

Lignumque turba ſupra petulans *inſilit*. I. 2. 20. vid. Not.

INSOLENS.

Tunc ille *inſolens*: qualis videtur opera tibi vocis meae? I. 11. 12. Adripuit *inſolentem* ſibi fiduciam. V. 7. 2.

INSOLENTIA.

Aufer frivolam *inſolentiam*. III. 6. 8. A noxiorum premitur *inſolentiis*. IV. 25. 31.

INSONO.

Chorus ignotum more docto canticum *inſonuit*. V. 7. 26. vide Notas.

INSONS.

Maligna *inſontem* deprimit ſuſpicio. III. 10. 36.

INSPICIO.

Speculum ſorte *inſpexerant*. III. 8. 5.

INSTO.

Inſtante partu. I. 18. 2. Cum *inſtantem* necem effugere vellet. I. 22. 1. Heu quanta nobis *inſtat* pernicies. I. 30. 3. Ut fugeret *inſtantem* necem. II. 8. 2.

INSTRUMENTUM.

Inſtrumentum ruſticum. IV. 4. 24.

INSUETUS.

Grave omne *inſuetis* onus. I. 2. 7. Ut *inſuēta* voce terreret feras. I. 11. 5.

INSULA.

Natus in Cea *inſula*. IV. 21. 9.

INSULSUM.

Hoc quoque *inſulſum* eſt. IV. 6. 17.

INSULTO.

Fortes indigne tuli mihi *inſultare*. I. 21. 11.

INTEGRITAS.

Integritatis teſtes quia deſunt mihi. III. 11. 5. *Integritatis* qui ſincerae conſcius. IV. 25. 30.

INTELLIGO.

Nunc demum *intelligo*. I. 12. 13. Agnoſcit hominem Caeſar, remque *intelligit*. II. 5. 19. Hoc illis narro, qui me non *intelligunt*. III. 12. 8. Nec quaeſtionis poſitae cauſam *intelligit*. III. 14. 8. Rara mens *intelligit*. IV. Prol. 6. Licet diſſimulet, pulchre tamen *intelligo*. IV. 20. 2. Equeſter ordo ſtultum errorem *intellegit*. V. 7. 30.

INTEMPESTIVE.

Intempeſtive qui occupato adluſerit. III. 19. 12.

I N-

INTENDO.

Rurſus *intendit* cutem maiore niſu. I. 24. 6.

INTER.

*Inter*que caedem ferro mulum ſauciant. II. 7. 8. vid. Not. Haec *inter* ipſe dominus a cena redit. II. 8. 20. *Inter* reliqüas merces atque obſonia. III. 4. 2. *Inter* capellas agno palanti canis. III. 15. 1. vide Not. *Inter* illas tenui contentus cibo. IV. 12. 7. *Inter* vectorum lacrimas, & mortis metum. IV. 16. 4. Moror *inter* aras. IV. 23. 5. Quantum valerent *inter* homines literae. IV. 24. 1. *Inter* manus ſublatus. V. 7. 10.

INTERCIPIO.

Dives arca veram laudem *intercipis*. IV. 11. 2.

INTERDICO.

Interdicit, ne cum malefico uſum bonus conſociet ullius rei. IV. 10. 20.

INTERDIU.

Adligant me *interdiu*. III. 7. 18. Capere ſomnum *interdiu*. III. 16. 5.

INTEREST.

Illius *intereſſe* ne faciat moram. III. 24. 26.

INTERFICIO.

Queſtuque vano clamitantem *interficit*. I. 9. 7.

INTERIOR.

Quid *interiore* condat natura angulo. IV. Prol. 7.

INTERPONO.

Si libuerit aliquid *interponere*. II. Prol. 9. Paucis diebus *interpoſitis*. III. 2. 12. *Interpoſuit* gemina Ledae ſidera. IV. 24. 9. Aeſopi nomen ſicubi *interpoſuero*. V. Alt. Prol. 1.

INTERPRETOR.

Quod voluntatem ſuam *interpretari* non potuerint Attici. IV. 4. 28.

INTERROGO.

Interrogavit, an bove eſſet latior. I. 24. 5. *Interrogata* ab alia, cur hoc diceret. I. 30. 4. *Interrogavit* cauſam. III. 17. 6.

INTERVENIO.

Praedator *intervenit*, partem poſtulans. II. 1. 2.

INTIMUS.

Pervenit ad draconis ſpeluncam *intimam*. IV. 19. 3. vide Notas.

INTRO.

Intrare ſi Muſarum limen cogitas. III. Prol. 16. Subito ianuam *intravit*. III. 20. 21. Cum vix *intrare* poſſet ad praeſepia. V. 9. 1.

INTRITUS.

Intrito cibo plenam lagenam poſuit. I. 26. 8.

INTUEOR.

Pugnam taurorum *intuens*. I. 30. 2. Sed diligenter ſi *intuere* has naenias. IV. 1. 3. vide Not.

INVENIO.

Laudatis utiliora quae contempſeris ſaepe *inveniri*. I. 12. 2. Theſaurum canis *invenit*. I. 27. 3. Auxilium dum requirit, exitium *invenit*. I. 31. 2. Quaſi *inventuri* mortuam poſtridie. III. 2. 8. Formoſos ſaepe *inveni* peſſimos. III. 4. 6. Ego quod te *inveni*. III. 12. 6. vide Notas. Tandemque *invenit*, ubi lucernam accenderet. III. 19. 4. Tibi *inveniri* maxime contrarios. IV. 10. 17. Vix tandem *invenit* eos Mercurius. IV. 17. 8. *Invenit* ille, noſtra perfecit manus. IV. 20. 8. Qui pretium operibus maius *inveniunt* novis. V. Prol. Alt. 5. *Invenit* calvus forte in trivio pectinem. V. 6. 1.

INVICEM.

Capillos homini legere coepere *invicem*. II. 2. 7. Ergo ad patrem decurrit, laeſura *invicem*. III. 8. 9.

INVIDIA.

Tacta *invidia* tantae magnitudinis. I. 24. 3. Nec haec *invidia*, verum eſt aemulatio. II. Epil. 7. Magnaque *invidia* criminatur filium. III. 8. 10. Cedo *invidiae*. III. 9. 4. Plus vetuſtati ſavet *invidia* mordax. V. Prol. Alt. 9

INVIDUS.

Fato *invido*. V. 6. 5.

INVISUS.

Malorum quamvis iſta fuerint munera, mihique *inviſa*. IV. 10. 6. Opes *inviſae* merito ſunt forti viro. IV. 11. 1. Illi qui invitatus, non qui *inviſus* eſt. IV. 23. 11.

INVITO.

Vulpes ad coenam dicitur ciconiam prior *invitaſſe*. I. 26, 4. Ad cenam eſt *invitatus* ſubito a Libero. IV. 14. 8. Cognatos volo hodie *invitare*. IV. 24. 16. Propoſito cunctos *invitavit* praemio. V. 5. 5.

INVITUS.

Et laude *invita* vitam in hanc incubuerim. III. Prol. 22. Coegit ſrenos *invitum* pati. IV. 3. 9.

INVOLVO.

Involvit ſe farina. IV. 1. 5. Saevum ingenium variis *involvens* modis. IV. 6. 14.

INUTILIS.

Inutilis quoniam eſſet, qui fuerat datus. I. 2. 23.

IOCOR.

Fictis *iocari* nos meminerit fabulis. I. Prol. 7. Sic *iocata* eſt tanti maieſtas ducis. II. 5. 23. Lanius *iocans*. III. 4. 3. Hoc *iocati* ſunt modo. III. 20. 9. vide Notas.

IOCULARIS.

Ioculare hoc tibi videtur. IV. Prol. 1.

IOCUNDITAS.

Quem tibiarum macerat *iocunditas*. IV. 19. 21.

IOCUS.

Ignavis etiam *iocus* eſt in caſu gravi. I. 21. 2. Quicumque fuerit ergo narrandus *iocus*. II. Prol. 5. vid. Not. Calumniamque fictis eluſit *iocis*. III. Prol. 37. Nec gloriantis ſuſtinet fratris *iocos*. III. 8. 7. Hoc *iocorum* legere faſtidis genus. IV. 6. 2.

Ipse.

Haec inter *ipſe* dominus a cena redit. II. 8. 20. Quamvis in *ipſa* natus ſim pene ſchola. *Ipſam* vitam & mores hominum oſtendere. III. Prol. 20. & 50. *Ipſum*que compilavit ad lumen ſuum. IV. 10. 2. Sermone ab *ipſo* cognitum. IV. 21. 22. Ut illud *ipſum* cupiat famae tradere. V. Prol. 6. *Ipſi* Principes illam oſculantur qua ſunt oppreſſi manum. V. 1. 4. Silentium *ipſa* fecit exſpectatio. V. 5. 15.

Ira.

Repreſſit *iram.* I. 29. 10. *Irae* furentis impetum non ſuſtinens. III. 10. 25. *Ira* Deûm. IV. 10. 18.

Iracundus.

Haec *iracundos* admonebit fabula. IV. 3. 12.

Irascor.

Hic ſe formoſum iactat, illa *iraſcitur*. III. 8. 6. Nolo *iraſcaris*, libere ſi dixero. IV. 19. 14.

Irate.

Verum, ut ne *irate* te dimiſſum cenſeas. IV. 24. 14. vide Notas.

Iratus.

Saevit *irato* impetu. III. 2. 14. Sonipes *iratus* fero. IV. 5. 3. Diis eſt *iratis* natus. IV. 19. 15.

Irrigo.

Irrigatus multo venas nectare. IV. 14. 10.

Is.

Is, hoſtium clamore ſubito territus. I. 15. 5. Vix tandem invenit *eos* Mercurius. IV. 17. 9. *Is* forte ludis concidit caſu gravi. V. 7. 6.

Iste.

Iſta ſubita me jubet benignitas vigilare. I. 23. 7. *Iſtum* timeo. III. 6. 5. Faciem ut *iſtam* moribus penſes bonis. III. 8. 15. vide Notas. Malorum quamvis *iſta* fuerint munera. IV. 10. 5. Vellem *iſtis* verbis ſaltem adiuviſſes modo. V. 2. 6.

Ita.

Ita caput ad noſtrum furor illorum pertinet. I. 30. 11. Non *ita* eſt. III. 15. 9. *Ita* nunc libido pravo fruitur gaudio. IV. 14. 14. *Ita* nunc legatos quiſque exſpectans poſterùm. IV. 17. 35. vide Notas.

Itaque.

Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi famo eſt conſumptus. I. 27. 7.

Iter.

Simulavit *iter* ad villam. III. 10. 19. Circumeunti fuerat quod *iter* longius, effecit brevius. III. 19. 5.

Itero.

Canticum repeti iubet. *Iteratur.* V. 7. 32. vide Notas.

Itidem.

*Itidem*que ingenua & pulchra facie filium. III. 8. 3. vid. Not.

Iubeo.

*Iubet*que vocem premere. I. 11. 12. Ebibere *iuſſit* ipſum, poſito praemio. I. 14. 9. Iſta ſubita me *iubet* benignitas vigilare. I. 23. 7. Quem convocata *iubet* occidi familia. II. 8. 26. In quo dormire mater natum *iuſſerat.* III. 10. 22. Parare cenam *iuſſus* eſt maturius. III. 19. 2. Alios adſciri *iubent*, IV. 17. 16. Tegere quod *iubet* pudor. IV. 23. 13. Aſello *iuſſis* reliquias poni hordei. V. 4. 3. Excuti *iuberent*. V. 5. 19. Canticum repeti *iubet*. V. 7. 31.

Iucundus.

Odorem quae *iucundum* late ſpargeret. III. 1. 3.

Iudex.

Iudex inter illos ſedit ſimius. I. 10. 6. Si teſtis alius, *iudex* alius denique. III. Prol. 42. A Divo Auguſto tunc petiere *iudices*. III. 10. 39. Lis ad forum deducta eſt, veſpa *iudice*. III. 13. 3. Ea hic declarat, quales ſitis *iudices*. V. 5. 38.

Iudico.

Ne ſtulta prave *iudicet* ſententia. III. 10. 6. Dignumque longa *iudicatis* memoria. V. Prol. 19. Illum eſſe quavis poena dignum *iudico*. V. 3. 13.

Iudicium.

Sincerum mihi candore noto reddas *iudicium*, peto. III. Prol. 63. Sed hoc ferent hi pro *iudicio* praemium. IV. 17. 30. vide Notas. Et gratulari me fac *iudicio* tuo. IV. 25. 27. Pro *iudicio* dum ſtant erroris ſui. V. 5. 2.

Iugulo.

Niſi, qui nutritus illo eſt, *iugulatus* foret. V. 4. 6.

Iugum.

Ego, quem Pierio mater enixa eſt *iugo*. III. Prol. 17. Pelii nemoris *iugo*. V. 6. 6.

Iumenium.

Boves, *iumenta*, & inſtrumentum ruſticum. IV. 4. 24.

Iuno.

Pavo ad *Iunonem* venit. III. 18. 1.

Iuppiter.

Clamore magno Regem petiere a *Iove*. I. 2. 11. Convicio permotus quaerit *Iuppiter* cauſam querelae. I. 6. 5. Tonanti Sancta Mnemoſyne *Iovi*, ſecunda novies, artium peperit chorum. III. Prol. 18. Quercus *Iovi*, & myrtus Veneri placuit. Interrogavit cauſam. Dixit *Iuppiter*. III. 17. 2. & 6. Peras impoſuit *Iuppiter* nobis duas. IV. 9. 1. Lucernam fur accendit ex ara *Iovis*. IV. 10. 1. Canes legatos olim miſere ad *Iovem*. IV. 17. 1. Hoc a ſummo mihi *Iove* attributum eſt. IV. 19. 12. Elapſum ſemel non ipſe poſſit *Iuppiter* reprehendere. V. 8. 4.

Iurgium.

Iurgii cauſam intulit. I. 1. 4.

I N D E X.

Petulans *iurgium.* III. 11. 2.

IUS.

Mater ſedula *iuris* peritos conſulit. Fidem advocavit, *iure* neglecto, parens. IV. 4. 14. & 20. Sancta incorrupta *iura* reddebat fide. IV. 12. 8.

IUS IURANDUM.

Tandem perſuaſa eſt *iure iurando* gruis. I. 8. 7. Ut advocarent *iuris iurandi* fidem. III. 10. 40. vide Notas.

IUSTE.

Quanto innocenti *iuſtius* debet dari? IV. 25. 23. Quae commendari tanto debet *iuſtius.* V. 5. 46.

IUSTUS.

*Iuſti*que vindicavit exemplum imperi. IV. 6. 20. vide Notas.

IUVENCUS.

Super *iuvencum* ut ſtabat deiectum leo. II. 1. 1. vide Notas.

IUVENIS.

Animoſque eiuſdem pulchra *iuvenis* ceperat. II. 2. 5. Duo cum *iuvenes* cuidam ſervulo mandant. IV. 24. 22.

IUVO.

Si nec fabellae te *iuvant*, nec fabulae. IV. 6. 22.

L.

LABELLUM.

Parva *labellum* ſuſtine patientia. IV. 6. 3. vide Notas.

LABO.

Poſtquam *labare* coepit poenitentia. IV. 12. 9.

LABOR.

Quod ſi *labori* faverit Latium meo. II. Epil. 8. Docto *labori* dulce praeponens lucrum. III. Prol. 26. Cum *labore* & plagis eſſet mortuus. III. 20. 6. Quem fructum capis hoc ex *labore* quodve tantum praemium? IV. 19. 9. *Labori* faber ut deſit, non fabro *labor.* IV. 25. 7.

LABOR.

Pravo favore *labi* mortales ſolent. V. 5. 1.

LABORO.

Nunc quia *laboras*, ut fruaris reliquiis. I. 22. 6. Humiles *laborant*, ubi potentes diſſident. I. 30. 1. Hoc unum eſt, cur *laborem* validius. III. 11. 4. *Laboro* nihil, atque optimis rebus fruor. IV. 23. 8.

LACERO.

Lacerari coepit morſibus ſaevis canum. I. 12. 11. *Laceratus* quidam morſu vehementis canis. II. 3. 4.

LACESSO.

Aeſtate me *laceſſis*: cum bruma eſt, ſiles. IV. 23. 28.

LACON.

Cui ſenex contra *Lacon.* V. 10. 7. vide Notas.

LACRIMO.

Inter vectorum *lacrimas*, & mortis metum. IV. 16. 4.

LACUS.

Nunc, inquit, omnes unus exurit *lacus.* I. 6. 7.

LAEDO.

Nemo libenter recolit, qui *laeſit*, locum. I. 18. 1. Ut vidit, ferum impune *laedi.* I. 21. 9. Si quis vero *laeſeris.* I. 26. 1. Pacto nec ullo *laedi* poſſet condita. II. 6. 6. Nec ſum *laeſus* vulnere. II. 7. 12. Illis revertor hoſtis, qui me *laeſerant.* III. 2. 19. *Laeſura* invicem. III. 8. 9. Impune potius *laedi*, quam dedi alteri. IV. 3. 13. Dente captas *laedere.* IV. 7. 6. Cui non fuiſſe mentem *laedendi* ſcio. V. 5. 7.

LAETOR.

Quem ſi leges, *laetabor.* III. Prol. 31. *Laetor* tuliſſe auxilium me precibus tuis. IV. 3. 7. *Laetare*, incolumis Roma, ſalvo Principe. V. 7. 27.

LAETUS.

Perambulante *laeta* domino viridia. II. 5. 14. Magno adparatu *laeta* reſonabat domus. IV. 24. 21.

LAEVUS.

Augurium corvo, *laeva* cornici omina. III. 18. 12.

LAGENA.

Intrito cibo plenam *lagenam* poſuit. Quae cum *lagenae* fruſtra collum lamberet. I. 26. 8. & 10.

LAMBO.

Qua lubet *lambe* otio. I. 25. 6. vide Notas. Quae cum lagenae fruſtra collum *lamberet.* I. 26. 10.

LANA.

Gaudens pecore, & *lanae* dedita. IV. 4. 43.

LANGUEO.

Languentis aevi dum ſunt aliquae reliquiae. IV. 25. 15. *Languere* ut coepit annis ingravantibus. V. 10. 3.

LANGUIDUS.

At illa vires ut refecit *languidas.* III. 2. 9. Veniebat greſſu delicato & *languido.* V. 1. 13.

LANIFICA.

Lanificam, frugi & ruſticam. *Lanificae* agellos. Vina vetera date *lanificae* ruſticae. IV. 4. 5. 23. & 35.

LANIGER.

Laniger contra timens. I. 1. 6.

LANIUS.

Pendere ad *lanium* quidam ut vidit ſimium. III. 4. 1. Ut exſpectarem *lanium* in horas ſingulas. III. 15. 13.

LAPIS.

Aeſopo ut quidam petulans *lapidem* impegerat. III. 5. 2. vide Notas.

LAQUEUS.

Qui ſaepe *laqueos* & muſcipula effugerat. IV. 1. 8.

LARGUS.

Feliſque catulis *largam* praebuerunt dapem. II. 4. 24. Magiſtrae *largam* diviſit dapem. II. 6. 15. vide Notas. *Largo* ſaturari cibo. III. 7. 14.

LAS-

INDEX.

LASSO.

Gravi nequicquam te *laſſabis* pondere. II. 6. 10.

LATE.

Odorem quae iucundum *late* ſpargeret. III. 1. 3.

LATEO.

Immerſae limo cum *laterent* diutius. I. 2. 16. vide Notas. Bos *latenti*, quidnam voluiſti tibi? II. 8. 5. Minuta plebes facili praeſidio *latet*. IV. 5. 13. Qui *latuero*, divitias habent. V. 4. 9. vide Notas. Quod faciebat ſcilicet, ſed *latens*. V. 5. 31.

LATIBULA.

Paludis in ſecreta veniet *latibula*. I. 30. 9. Cervus nemoroſis excitatus *latibulis*. II. 8. 1.

LATINUS.

Latinis dum manebit pretium literis. V. 5. 44.

LATIUM.

Quod ſi labori faverit *Latium* meo. II. Epil. 8.

LATRO.

Fame improba *latro* incitatus iurgii cauſam intulit. I. 1. 4. vide Notas. Subito *latrones* ex inſidiis advolant. II. 7. 7. *Latrone* occiſo. V. 2. 2.

LATRO.

Ne *latrem* pro re domini. I. 23. 6.

LATUS.

Interrogavit, an bove eſſet *latior*. I. 24. 5.

LAVATIO.

Lavationem argenteam. IV. 4. 22.

LAUDABILIS.

Exemplum egregium prorſus & *laudabile*. II. 1. 11.

LAUDO.

Laudatis utiliora quae contempſeris ſaepe inveniri. Ramoſa mirans *laudat* cornua. Quae *laudaram*, quantum luctus habuerint. I. 12. 1. 5. & 15. Qui ſe *laudari* gaudent verbis ſubdolis. I. 13. 1. Fruere, quae *laudas*, canis. III. 7. 26. Simul cognovit, vocem *laudari* ſuam. III. 16. 16. Sive hoc ineptum, ſive *laudandum* eſt opus. IV. 20. 7. Quod fuimus *lauda*, ſi iam damnas quod ſumus. V. 10. 9. vide Notas.

LAUREA.

Myrtus Veneri placuit; Phoebo *laurea*. III. 17. 3.

LAUS.

Non tamen eripiet *laudis* conſcientiam. II. Epil. 11. Et *laude* invita vitam in hanc incubuerim. III. Prol. 22. Quia dives arca veram *laudem* intercipit. IV. 11. 2. Mercede accepta *laudem* victorum canens. IV. 21. 5. Conferre noſtris tu potes te *laudibus*? IV. 23. 3. Victoris *laudem* cuidam Pyctae ut ſcriberet. Quorum ſunt *laudis* duae. IV. 24. 5. & 13. Mihi parta *laus* eſt. V. Prol. 17. Venere artifices *laudis* ad certamina. V. 5. 7. Multis onerant *laudibus*. V. 5. 20.

LAXO.

Corrumpes arcum, ſemper tenſum ſi habueris. At ſi *laxaris*. III. 14. 11. vide Notas.

LECTOR.

Bonas in partes *Lector* accipiat velim. II. Prol. 11. vide Notas. Quid ego ergo poſſum facere tibi, *lector* Cato? IV. 6. 21. vide Notas.

LECTUS.

Vir eſt hortatus, corpus *lecto* reciperet. I. 18. 4.

LEDA.

Interpoſuit gemina *Ledae* ſidera. IV. 24. 9.

LEGATUS.

Canes *legatos* olim miſere ad Iovem. Profecti ſunt *legati* non celeri pede. Mirati ſibi *legatos* non revertier. Venter *legatos* ſuperiores prodidit. Non eſt *legatos* regis non dimittere. Ita nunc *legatos* quiſque exſpectans poſterum. IV. 17. 1. 6. 14. 17. 28. & 35. vide Notas.

LEGO.

Phaedri libellos *legere* ſi deſideras. III. Prol. 1. *Legeſne*, quaeſo, potius viles naenias? III. Prol. 10. Hoc iocorum *legere* faſtidis genus. IV. 6. 2. Simonidis qui ſaepe verſus *legerat*. IV. 21. 20. Quondam *legi* quam puer ſententiam. IV. 25. 33.

LEGO. *Eligo.*

Capillos homini *legere* coepere invicem. II. 2. 7. Divi *legeruns* arbores. III. 17. 2.

LENITER.

Accede, pota *leniter*. I. 25. 7. vide Notas.

LENTUS.

Ille (aſinus) *lentus*. I. 15. 7. Tergum flagello temperat *lentum* meo. III. 6. 6. vide Notas.

LEO.

Socii fuere cum *leone* in ſaltibus. Sic eſt locutus partibus factis *leo*: Ego primam tollo nomine hoc, quia ſum *leo*. I. 5. 4. 6. & 7. vide Notas. Venari aſello comite cum vellet *leo*. *Leonis* adfliguntur horrendo impetu. I. 11. 3. & 10. *Leo* cum iaceret, ſpiritum extremum trahens. I. 21. 4. Super iuvencum ut ſtabat deiectum *leo*. II. 1. 1. Cum ſe ferarum regem feciſſet *leo*. IV. 12. 4.

LEPIDUS.

Ut ſpectatorum mos eſt, & *lepidum* genus. V. 7. 13.

LEPUS.

Leporem obiurgabat paſſer. *Lepus* ſemianimis. I. 9. 4. & 8.

LETUM.

Improbam *leto* dedit. I. 21. 9. Trepidantem confectata eſt, & *leto* dedit. III. 16. 18.

LEVIS.

Curſu *levi* canes eluſit. I. 12. 8. Stulti, riſum dum captant *levem*. I. 29. 1. Iactans officium *leve*. II. 5. 16. vide Notas.

LEVITAS.

Non *levitas* mihi, ſed certa ratio cauſam ſcribendi dedit. V. Prol. 8. Facile ad deriſum ſtulta *levitas* ducitur. V. 7. 3.

LEVO.

Quem dorſo *levans*, it in hoſtem laetus. IV. 3. 4. vide Notas.

LEX.

Athenae cum florerent aequis *legibus*. I. 2. 1. *Legem* duabus hanc propoſuit partibus. III. 13. 5. Si *legem* fuci non recuſaſſent datam. III. 13. 17. vide Notas. Obſiſtere homines *legibus*, meritis capi. III. 15. 19.

LIBELLUS.

Phaedri *libellos* legere ſi deſideras. III. Prol. 1. Quintum *libellum*, cum vacarit, perleges. V. Prol. 14. vide Notas.

LIBENTER.

Libenter iſtum prorſus adpeterem cibum. V. 4. 5.

LIBER.

Librum exarabo tertium Aeſopi ſtilo. III. Prol. 29.

LIBER.

Ranae, vagantes *liberis* paludibus. I. 2. 10. Ut *liber* animus ſentiat vim carminis. III. Prol. 3. Regnare nolo, *liber* ut non ſim mihi. III. 7. 27.

LIBER. *Bacchus.*

Ad cenam eſt invitatus ſubito a *Libero*. IV. 14. 8.

LIBERALIS.

Repente *liberalis*, ſtultis gratus eſt. I. 23. 1.

LIBERE.

Nolo iraſcaris, *libere* ſi dixero. IV. 19. 14.

LIBERI.

Quidnam futurum eſt, ſi crearit *liberos*? I. 6. 9. Et inſitivos ſignificari *liberos*. III. 3. 10.

LIBERO.

Veloci ſaltu fovea ſeſe *liberat*. III. 2. 10.

LIBERTAS.

Procax *libertas* civitatem miſcuit. I. 2. 2. Quam dulce ſit *libertas*, breviter proloquar. III. 7. 1. vide Notas.

LIBERTUS.

Luat, inquit, poenas cauſa *libertus* mali. III. 10. 44.

LIBET.

Ne gloriari *libeat* alienis bonis. I. 3. 1. Si *libuerit* aliquid interponere. II. Prol. 9. Cum *libitum* eſt, concipit. III. 15. 4.

LIBIDO.

Libido pravo fruitur gaudio. IV. 14. 14.

LIBITINA.

Libitina ne quod de tuo faciat lucrum. IV. 19. 26.

LICENTIA.

Frenumque ſolvit priſtinum *licentia*. I. 2. 3. Si quo abire eſt animus, eſt *licentia*? III. 7. 25. Uſus poëta moris eſt *licentia*. IV. 24. 8. vide Notas.

LICET.

Licet diſſimulet, pulchre tamen intelligo. IV. 20. 2. Imitari dum non poſſit, obtrectet *licet*. V. Prol. 16.

LIGNEUS.

Alveolo coepit *ligneo* conſpergere humum aeſtuantem. II. 5. 15.

LIGNUM.

*Lignum*que ſupra turba petulans inſilit. I. 2. 20. vide Notas.

LIGO.

Capitibus cornua ſuis *ligarant*. IV. 5. 6. *Ligato* crure nivea faſcia. V. 7. 36.

LIMA.

Limam momordit. IV. 7. 5.

LIMEN.

Intrare ſi Muſarum *limen* cogitas. III. Prol. 16. Cuſtos ut ſis *liminis*. III. 7. 9.

LIMUS.

Immerſae *limo* cum iacerent diutius. I. 2. 16. vide Notas.

LINGUA.

Linguam vis meam praecludere. I. 23. 5. Adfictione veteri *linguam* mulieris. IV. 13. 1. Nunc conde ferrum & *linguam* pariter futilem. V. 2. 8.

LINQUO.

Hircumque clauſo *liquit* haerentem vado. IV. 8. 13.

LINTEUM.

Cui tunica ab humeris *linteo* Peluſio erat deſtricta. II. 5. 12.

LINUS.

*Lino*que Apollo ſit parens, Muſa Orpheo. III. Prol. 57.

LIQUIDUS.

In patina *liquidam* poſuiſſe ſorbitionem. I. 26. 4.

LIQUOR.

A te decurrit ad meos hauſtus *liquor*. I. 1. 8. Eſſet an dulcis *liquor* & copioſus. IV. 8. 6.

LIS.

Lis ad forum deducta eſt. III. 13. 3. Tunc illa hac *litem* ſuſtulit ſententia. III. 13. 13. vide Notas. Hinc orta *lis* eſt. IV. 3. 3.

LITERAE.

Noli moleſtus eſſe omnino *literis*. IV. 6. 23. *Literarum* quidam ſtudio deditus. IV. 21. 19. Quantum valerent inter homines *literae*. IV. 24. 1. Latinis dum manebit pretium *literis*. V. 5. 44.

LITERATUS.

Ego, *literatae* qui ſum propior Graeciae. III. Prol. 54.

LITIGO.

Eunuchus *litigabat* cum quodam improbo. III. 11. 1.

LIVOR.

Sin *livor* obtrectare curam voluerit. II. Epil. 10. Ergo hinc abeſto, *livor*, ne fruſtra gemas. III. Prol. 60. Quid praedicare cogitet *livor* modo. IV. 20. 1.

LOCUPLES.

Qui humiles nati dici *locupletes* ſtudent. I. 27. 2. vide Notas.

LOCUS.

Digitized by Google

INDEX.

LOCUS.

Medicinam ignoto facere coepiſſet *loco*. I. 14. 1. Nemo libenter recolit, qui laeſit, *locum*. I. 18. 1. Repoſcenti *locum* preces admovit. Cedam *loco*. I. 19. 5. & 10. Tuta quippe ipſo *loco*. I. 28. 7. Eſt deductus in eumdem *locum*. II. 1. 5. Hunc quoque timore poſtquam complevit *locum*. II. 4. 16. Iaces indigno quanta res, inquit, *loco?* III. 12. 3. Obſcuro *loco* abiecit negligenter. IV. 1. 3. Devenit hircus ſitiens in eumdem *locum*. IV. 8. 5. Vati dediſſe vitam mercedis *loco*. IV. 24. 33. Auxilio *locus* eſt. IV. 25. 16. Paulo ante vacua turbam deficiunt *loca*. V. 5. 12.

LONGE.

Superior ſtabat lupus, *longe*que inferior agnus. I. 1. 3. *Longe*que ab illis degerent vitam boves. I. 30. 6. Ego qui ſum *longe* fortior, pereo fame. I. 7. 6. *Longe* vetuſtior. IV. 6. 18.

LONGITUDO.

Gulaeque credens colli *longitudinem*. I. 8. 8.

LONGUS.

Circumeunti fuerat quod iter *longius*, effecit brevius. III. 19. 5. Poſtquam conſumpta eſt temporis *longi* mora. IV. 4. 18. Uſus fiet *longior*. IV. 25. 13. Dignumque *longa* iudicatis memoria. V. Prol. 19.

LOQUOR.

Quod & arbores *loquantur*, non tantum ferae. I. Prol. 6. vide Notas. Sic eſt *locutus* partibus factis leo. I. 5. 6. Peregrinam ſic *locutam* volucrem accepimus. I. 26. 11. Quem ſtans vulturius ſuper fertur *locutus*. I. 27. 9. Hoc ne *locutus* ſine mercede exiſtimer. IV. Prol. 8. Utilius nihil eſſe homini, quam recte *loqui*. IV. 22. 1. Quas aſpernatus ille ſic *locutus* eſt. V. 4. 4. Dii ſunt *locuti* more tranſlatitio. V. 7. 24.

LUCERNA.

Lucerna inlata. III. 10. 29. vide Notas. Tandemque invenit, ubi *lucernam* accenderet. III. 19. 4. *Lucernam* fur accendit ex ara Iovis. Ita hodie nec *lucernam* de flamma Deûm, nec de *lucerna* fas eſt accendi ſacrum. IV. 10. 1. 12. & 13.

LUCRUM.

Vigilare, facias ne mea culpa *lucrum*. I. 23. 8. Docto labori dulce praeponens *lucrum*. III. Prol. 26. Obiecto cuncta corrumpit *lucro*. IV. 11. 8. Periculoſum ſemper reputavi *lucrum*. V. 4. 8. vide Notas. In commune quodcumque eſt *lucri*. V. 6. 3.

LUCTOR.

Anguſto in aditu taurus *luctans* cornibus. V. 9. 1.

LUCTUS.

Quae laudaram, quantum *luctus* habuerint. I. 12. 15. Ne tantum miſerae *luctum* importaret ſibi. I. 28. 6.

LUCULLUS.

Miſenenſem villam, quae monte ſummo poſita *Luculli* manu. II. 5. 9.

LUDO.

Pueriliter *ludentes*. III. 8. 5. *Ludentem* Atticus Aeſopum nucibus cum vidiſſet. III. 14. 1. Dum nihil habemus maius, calamo *ludimus*. IV. Prol. 2.

LUDUS.

Ludus animo debet aliquando dari. III. 14. 12. Facturus *ludos* quidam dives nobiles. V. 5. 4. Ut tantummodo ipſo *ludorum* oſtenderet ſeſe die. V. 7. 19.

LUGEO.

Superbi *luget* Aeëtae domus. IV. 6. 12.

LUMEN.

Dum quaerunt *lumen*. III. 10. 24. Medio ſole quid cum *lumine?* III. 19. 8. Ipſumque compilavit ad *lumen* ſuum. Veto eſſe tale *luminis* commercium. IV. 10. 11.

LUO.

Solent mendaces *luere* poenas malefici. I. 17. 1. *Luat*, inquit, poenas cauſa libertus mali. III. 10. 44. Sceleſto ſpiritu culpam *lues*. IV. 10. 7.

LUPUS.

Ad rivum eumdem *lupus* & agnus venerant. I. 1. 1. Os devoratum fauce cum haereret *lupo*. Periculoſam fecit medicinam *lupo*. I. 8. 4. & 9. *Lupus* arguebat vulpem furti crimine. I. 10. 4. *Lupo* ſponſore. Rapere atque abire ſemper adſuevit *lupus*. I. 16. 4. & 5. *Lupus* citatus teſtis. Iacentem in fovea conſpexit *lupum*. I. 17. 4. & 8. Cani perpaſto macie confectus *lupus* forte occucurrit. Adſpicit *lupus* a catena collum detritum cani. III. 7. 2. & 16. vide Notas.

LUSCINIUS.

Cantus *luſcinii* quod ſibi non tribuerit. *Luſcinio* melos. III. 18. 2. & 11.

LUSTRO.

Ignem ergo quaerens aliquot *luſtravit* domos. III. 19. 3.

LUX.

Siniſtra quos in *lucem* natura extulit. II. Epil. 16. *Luce* ut quieſcam, & vigilem nox cum venerit. III. 7. 19.

LUXURIA.

Quacumque ſumma tradet *luxuriae* domum. IV. 4. 44.

LUXUS.

Vitam quae *luxu* trahit. IV. 4. 37.

LYMPHA.

Lympharum in ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum. I. 4. 3.

M.

MACERO.

Quem tibiarum *macerat* iocunditas. IV. 19. 21.

MACIES.
Cani perpaſto *macie* confectus lupus forte occucurrit. III. 7. 2. vide Notas.
MACTO.
Atque ita correptum *mactat*. I. 1. 13. vide Notas. *Mactandum* ſimili iure. I. 26. 2. vide Notas.
MAGE.
Ridicule hoc dictum *mage* quam vere exiſtimo. III. 4. 5.
MAGIS.
Rurſus admota prece, accenſa *magis* eſt. III. 16. 8.
MAGISTRA.
Magiſtrae largam diviſit dapem. II. 6. 15.
MAGNITUDO.
Tacta invidia tantae *magnitudinis*. I. 24. 3. Forma vincis, vincis *magnitudine*. I. 18. 6. Periclitatur *magnitudo* Principum. IV. 5. 12.
MAGNUS.
Magno dolore victus. I. 8. 5. *Magno* in periculo ſunt nati tui. II. 4. 13. *Magnae* periclo ſunt opes obnoxiae. II. 7. 14. *Magno* in periclo vita vertetur tua. II. 8. 9. *Magnas* opes exaggerare. III. Prol. 24. *Magnaque* invidia criminatur filium. III. 8. 10. Beneficium *magnum* ſane natali dedit. III. 15. 12. Vultum *magni* ut viderunt Iovis. IV. 17. 10. *Magna* cum minaris, extricas nihil. IV. 22. 4. *Magno* adparatu laeta reſonabat domus. IV. 24. 21. *Magnoque* riſu canticum repeti iubet. V. 7. 31.
MAIESTAS.
Tunc ſic iocata eſt tanti *maieſtas* ducis. II. 5. 23.
MAIOR.
Maiore niſu. Quis *maior* eſſet. I. 24. 7. & 8. vide Notas. Multo *maioris* alapae mecum veneunt. II. 5. 25. Expiari poſſe *maiore* hoſtia. Hominique curam cura *maiore* adgravant. III. 3. 11. & 13. *Maiorem* exhibeant ne tibi moleſtiam. IV. 6. 24. *Maiorem* turbam punitorum reperies. V. 4. 11. Fit turba *maior*. V. 5. 25.
MALE.
Male mulcatus graculus. I. 3. 9. *Male* accipietur. I. 5. 10. Ne *male* dimiſſus gratiam corrumperet. IV. 24. 18. vid. Not.
MALEDICO.
Ante hos ſex menſes *male*, ait, *dixiſti* mihi. I. 1. 10.
MALEFICIUM.
Solent mendaces luere poenas *malefici*. I. 17. 1.
MALEFICUS.
Tinctum cruore panem miſit *malefico*. (cani) II. 3. 2. Conſiliator *maleficus*. II. 6. 2.
MALIGNITAS.
Huic obtrectare ſi volet *malignitas*. V. Prol. 15.
MALIGNUS.
Maligna inſontem deprimit ſuſpicio. III. 10. 36.
MALITIA.
Fraude & ſceleſta ſic evertit *malitia*. II. 4. 5.
MALO.
Duas cum dextras *maluiſſet* perdere. V. 7. 9.
MALUM.
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum, *malum* perferte. I. 2. 30. Hic illud extraxerunt *malum*. I. 8. 6. *Malum* dare expetit. I. 16. 2. vide Notas. Hoc loco *malum* finiri, quo conceptum eſt initio, I. 18. 7. Quantum homo bilinguis ſaepe concinnet *mali*. II. 4. 25. Dignum fateret eſſe me tantis *malis*. III. Prol. 43. Formam ne corrumpas nequitiae *malis*. III. 8. 15. Cauſa libertus *mali*. III. 10. 44. Reperire effugium quaerit alterius *malo*. IV. 8. 2. Paucis temeritas eſt bono, multis *malo*. V. 4. 12.
MALUS.
Malus cum ſutor inopia proterritus. I. 14. 1. vide Notas. Habent inſidias hominis blanditiae *mali*. I. 19. 1. *Malorum* quamvis iſta fuerint munera. IV. 10. 5. Odi, inquit, illum, quia *malis* amicus eſt. IV. 11. 7. Qui fert *malis* auxilium, poſt tempus dolet. IV. 18. 1.
MANDATUM.
Furtim dant Mercurio *mandata* ad Iovem. I. 2. 27.
MANDO.
Mandant, dent operas, ut dimittantur ſtatim. IV. 17. 20. vide Notas. Cuidam ſervulo *mandant*. IV. 24. 25.
MANEO.
O ſi *maneret* condito ſenſus patri. IV. 4. 30. Latinis dum *manebit* pretium literis. V. 5. 44.
MANES.
Violarat quia *Manes* Deos. I. 27. 4.
MANIFESTUS.
Ad poenitendum rebus *manifeſtis* agi. V. 5. 3.
MANUS.
Quae (villa) monte ſummo poſita Luculli *manu*. II. 5. 9. Non ergo cauſa eſt, *manibus* id tangi tuis. III. Prol. 6. Caede patris Peliadum infecit *manus*. IV. 6. 16. Invenit ille, noſtra perfecit *manus*. IV. 20. 8. Illam oſculantur, qua ſunt oppreſſi *manum*. V. 1. 5. Inter *manus* ſublatus & multum gemens. V. 7. 10.
MARE.
Proſpectat Siculum, & deſpicit Tuſcum *mare*. II. 5. 10. vide Notas. Navem, quam tempeſtas horrida, ſimul & vetuſtas medio diſſolvit *mari*. IV. 21. 10.
MARGARITA.
Dum quaerit eſcam, *margaritam* ut repperit. III. 12. 2. vide Notas.
MARGO.
Et altiori clauderetur *margine*. IV. 8. 4.

MARITUS.
Maritus quidam cum diligeret coniugem. III. 10. 9.

MARMOR.
Si *marmori* adſcripſere Praxitelen. V. Alt. Prol. 6.

MAS.
Molles *mares*, quae ratio procreaſſet? IV. 14. 1.

MASCULINUS.
Maſculina membra adplicuit feminis. IV. 14. 13.

MASCULUS.
Cum crearer *maſculus*. III. 15. 11. Adplicuit virginale generi *maſculo*. IV. 14. 12.

MATER.
Hanc perſecuta *mater* orare incipit. I. 28. 5. Quem Pierio *mater* enixa eſt iugo. III. Prol. 17. Speculum in cathedra *matris* ut poſitum fuae. III. 8. 4. vide Notas. Cubiculum in quo dormire *mater* natum iuſſerat. III. 10. 22. Non eſt hic *mater* tua. III. 15. 2. Harum autem *matrem* fecit heredem ſenex. Centena *matri* conferant ſeſtertia. *Mater* ſedula iuris peritos conſulit. Dictam *matri* conferent pecuniam. IV. 4. 7. 12. 13. & 46.

MATERIA.
Aeſopus auctor quam *materiam* repperit. I. Prol. 1. Exigua cum frenaret *materia* impetum. IV. 24. 7. Quamvis *materiae* tanta abundet copia. IV. 25. 6. Ut aliis eſſet *materiae* fatis. V. Prol. 2.

MATRONA.
Matronarum caſta delibo oſcula. IV. 23. 7.

MATURE.
Parare cenam iuſſus eſt *maturius*. III. 19. 2.

MATURUS.
Onus *maturum* melius quo deponeret. I. 18. 5. vide Notas. Nondum *matura* (uva) eſt, nolo acerbam ſumere. IV. 3. 4.

MAXIME.
Id quod ſentiebat *maxime* doliturum amanti. III. 10. 15. Saepe quos ipſe alueris tibi inveniri *maxime* contrarios. IV. 10. 17.

MAXIMUS.
Fimoque turpi *maximam* explerent famem. Conſedit genitor tum Deorum *maximus*. IV. 17. 5. & 22. Eratque abſentis admirator *maximus*. IV. 21. 21. Eratque in terris *maxima* exſpectatio. IV. 22. 2. Hominemque plauſu proſequuntur *maximo*. V. 5. 21.

MECUM.
Multo maioris alapae *mecum* veneunt. II. 5. 25. *Mecum* mea ſunt cuncta. IV. 21. 14. *Mecum* facile redeo in gratiam. V. 3. 6.

MEDEA.
Et regna Peliae ſcelere *Medeae* iacent. IV. 6. 13.

MEDICINA.
Periculoſam fecit *medicinam* lupo. I. 8. 9. *Medicinam* ignoto facere coepiſſet loco. I. 14. 2.

MEDICUS.
Non ulla artis *medicae* prudentia. I. 14. 11.

MEDIUS.
Aetatis *mediae* quendam. II. 2. 3. Feles cavernam nacta in *media* (quercu) pepererat. II. 4. 2. Arcum retenſum poſuiſſe in *media* via. III. 14. 5. *Medio* ſole quid cum lumine? III. 19. 8. Aeſopus *media* ſubito in turba ut conſtitit. IV. 4. 29. vide Notas. Navem, quam tempeſtas horrida ſimul & vetuſtas *medio* diſſolvit mari. IV. 21. 10.

MEHERCULE.
Facerem *mehercule*, niſi ſcirem. I. 25. 8. Plus non habeo *mehercule*. III. 5. 4. *Mehercule*, illa, narret quod quis voluerit. III. 17. 8. vide Notas. Non *mehercule* me vincet. V. 5. 22.

MEL.
Ex ſapore *mellis* & forma favi. III. 13. 10.

MELIOR.
Nec quicquam poſſunt, niſi *meliores* carpere. II. Epil. 17. vide Notas. Ad cogitandum *melior* (animus) ut redeat tibi. III. 14. 13. *Meliora* vitae tempora oratum ſibi. IV. 17. 2. vide Notas.

MELIUS.
Onus maturum *melius* quo deponeret. I. 18. 5. vide Notas. Statim profeſſus eſt, idem facturum *melius* ſe poſtridie. V. 5. 24.

MELOS.
Vires aquilae, luſcinio *melos*. III. 18. 11. Simonides, qui ſcripſit egregium *melos*. IV. 21. 2.

MEMINI.
Fictis iocari nos *memineris* fabulis. I. Prol. 7. *Memini*, qui me ſaxo petierint. III. 2. 17. Dum ſanitas conſtabit, pulchre *meminero*. IV. 25. 35.

MEMORIA.
Narrabo tibi, *memoria* quod factum eſt mea. III. 10. 8. Quicquid putabit eſſe dignum *memoriae*. IV. 20. 3. Tradam *memoriae*. IV. 24. 3. Dignumque longa iudicatis *memoria*. V. Prol. 19.

MENANDER.
Menander nobilis comoediis. Hic eſt *Menander* ſcriptor. V. 1. 10. & 17.

MENDACIUM.
Si *mendacium* ſubtiliter rimatus a radicibus. III. 10. 48.

MENDAX.
Solent *mendaces* luere poenas malefici. I. 17. 1.

MENS.
Neque enim notare ſingulos *mens* eſt mihi. III. Prol. 49. Rara *mens* intelligit. IV. Prol. 6. Quid *mente* caeca miſerum torques ſpiritum? IV. 19. 17. Cui non fuiſſe *mentem* laedendi ſcio. V. 3. 7. Iam favor *mentes* tenet. V. 5. 25.

MEN-

Digitized by Google

MENSA.

De *menſa* ſua dat oſſa dominus. III. 7. 21.

MENSIS.

Actis *menſibus*. I. 18. 2. Portat onus ingratum certis *menſibus*. III. 15. 6. Aliquot *menſes* tranſeunt, ad ſanitatem dum venit curatio. V. 7. 11.

MERCES.

Mercedem poſtules. I. 9. 12. Haec *merces* fraudis à Superis datur. I. 17. 9. Inter reliquias *merces* atque obſonia. III. 4. 2. Haec ne locutus ſine *mercede* exiſtimer. IV. Prol. 8. *Mercede* accepta laudem victorum canens. IV. 21. 5. *Mercedis* tertiam accepit partem. IV. 24. 11.

MERCURIUS.

Furtim igitur dant *Mercurio* mandata ad Iovem. I. 2. 27. Vix tandem invenit eos *Mercurius*. IV. 17. 9.

MERDA.

Odorem mixtis cum *merdis* cacant. IV. 17. 25.

MEREO.

Id demum eſt homini turpe, quod *meruit* pati. III. 11. 7.

MERGO.

Capacis alvi *merſit* tartareo ſpecu. IV. 5. 10.

MERITO.

O canis, *merito* iaces. I. 27. 9. *Merito* plectimur. I. 31. 13. Hac derideri fabula *merito* poteſt. III. 6. 10. In dubium plane res ut *merito* venerit. III. 13. 7. *Merito* ſapere dicere omnibus. III. 17. 11. Opes inviſae *merito* ſunt forti viro. IV. 11. 1.

MERITUM.

Qui pretium *meriti* ab improbis deſiderat. I. 8. 1. *Meritum* inane iactat imprudentibus. I. 22. 12. Honori & *meritis* dedicans illum tuis. III. Prol. 30. Obſiſtere homines legibus, *meritis* capi. III. 15. 19.

METUO.

Quamvis ſublimes debent humiles *metuere*. I. 28. 1. Ruinam *metuens* aquila. II. 4. 21.

MEUS.

Faceres ſi cauſa *mea*. I. 22. 4. Ne facias *mea* culpa lucrum. I. 23. 8. Mecum *mea* ſunt cuncta. IV. 21. 14. Homo *meus* ſe in pulpito totum proſternit. V. 7. 32.

MILES.

Ut conſpicuum in praelio haberent ſignum, quod ſequerentur *milites*. IV. 5. 7.

MILUUS.

Columbae cum ſaepe effugiſſent *miluum*. Illae credentes tradunt ſeſe *miluo*. I. 31. 3. & 10.

MINAE.

Qui ſine virtute vanas exercet *minas*. III. 6. 11.

MINERVA.

Minerva admirans, quare (Divi arbores) ſteriles ſumerent. III. 17. 5.

MINIME.

Minime, inquit illa, poſſe confido hoc loco malum finiri. I. 18. 6. Et illi peccant, quos *minime* putes. III. 10. 51.

MINOR.

Magna cum *minaris*, extricas nihil. IV. 22. 4.

MINOS.

Aegaea *Minos* claſſe perdomuit freta. IV. 6. 19.

MINUS.

Si quid *minus* adriſerit. IV. 20. 4. Et hoc *minus* perveniet ad me muneris. IV. 25. 11.

MINUTUS.

Minuta plebes facili praeſidio latet. IV. 5. 13.

MIRACULUM.

Novoque turbat beſtias *miraculo*. I. 11. 8.

MIROR.

Ramoſa *mirans* laudat cornua. I. 12. 5. *Mirati* ſibi legatos non revertier. IV. 17. 14.

MISCEO.

Procax libertas civitatem *miſcuit*. I. 2. 2. Antidoto *miſcere* illius ſe toxicum. I. 14. 8. Totam quia vitam *miſcet* dolor & gaudium. IV. 16. 10.

MISENENSIS.

In *Miſenenſem* villam. II. 5. 8.

MISER.

Cogitque *miſeras* arida ſede emori. I. 6. 8. Ne tantum *miſerae* luctum importaret ſibi. I. 28. 6. Pernicies tibi paratur, forſan & *miſerae* mihi. II. 4. 7. Quid mente caeca *miſerum* torques ſpiritum? IV. 19. 17.

MISERANDUS.

Miſerandam potius, quam damnandam exiſtimo. III. 10. 46.

MISEREOR.

Quidam contra *miſeriti*, periturae quippe quamvis nemo laederet. III. 2. 4. Quae iacentis *miſerita* eſt. III. 15. 15.

MISERIA.

Perſequitur illum dura fati *miſeria*. III. 20. 3.

MISERICORDIA.

Proclivis ultro cum ſis *miſericordiae*. IV. 25. 21. vide Notas.

MISERICORS.

Contra ſe ipſe *miſericors*. IV. 18. 3.

MITTO.

Parvum tigillum; *miſſum* quod ſubito vadis. Tum *miſit* illis hydrum. I. 2. 14. & 24. vide Notas. Nocturnus cum fur panem *miſiſſet* cani. I. 23. 3. Tinctum cruore panem *miſit* malefico. II. 3. 2. *Miſere* panem, ut ſuſtineret ſpiritum. III. 2. 6. Se derideri, ſimul ac vocem *miſerit*. III. 18. 4. Repente vocem ſancta *miſit* Religio. IV. 10. 4. Canes legatos olim *miſere* ad Iovem. IV. 17. 1. Aulaeo *miſſo*, devolutis tonitrubus. V. 7. 23.

I N D E X.

MIXTUS.

Repente odorem *mixtis* cum merdis cacant. IV. 17. 25.

MNEMOSYNE.

Tonanti ſancta *Mnemoſyne* Iovi, fecunda novies, artium peperit chorum. III. Prol. 19.

MODESTIA.

Quae debetur pars tuae *modeſtiae*, audacter tolle. II. 1. 8.

MODESTUS.

Modeſtis etiam offerre, quod non petierint. II. Prol. 15.

MODIUS.

Ovem rogabat cervus *modium* tritici. I. 16. 3.

MODO.

Qui *modo* ſecurus noſtra inridebas mala. I. 9. 9. Vos *modo*, inquit, parcite. II. 8. 8. Quid praedicare cogitet livor *modo*. IV. 20. 1. Vellem iſtis verbis ſaltem adiuviſſes *modo*. V. 2. 6.

MODUS.

Simili quaeſivit *modo*. I. 24. 7. Nullo *modo* guſtare eſuriens potuerit ciconia. I. 26. 5. Totam ut fortunam tribus aequaliter diſtribuat, ſed tali *modo*. IV. 4. 9.

MOECHA.

Seponit *moechào* veſtem. Pecora cum paſtoribus donate *moechae*. IV. 4. 21. & 39.

MOERENS.

Redire *moerens* coepit ad proprium genus. I. 3. 10. Ad conſulendos currit *moerens* hariolos. III. 3. 6. Hirci *moerentes* indignari coeperant. IV. 15. 2.

MOESTUS.

Tum *moeſtus* ille: parvae vindictam rei dum quaero demens, ſervitutem repperi. IV. 3. 10.

MOLESTIA.

Maiorem exhibeant ne tibi *moleſtiam*. IV. 6. 24.

MOLESTUS.

Quae tibi *moleſtis* muribus purgo domum. I. 22. 3. Natio ſibi *moleſta*, & aliis odioſiſſima. II. 5. 4. Hoc ſi *moleſtus* ille ad animum rettulit. III. 19. 10. Noli *moleſtus* eſſe omnino literis. IV. 6. 23. Eſſe videar ne tibi *moleſtior*. IV. 25. 2. Quanto poëtae ſunt *moleſti* validius. V. 5. 47.

MOLIOR.

Illa fraudem *moliens*. IV. 8. 7.

MOLLIS.

Tribadas & *molles* mares. IV. 14. 1.

MOMENTUM.

Momentum ut horae pereat officiis meis. III. Prol. 5. vide Notas.

MONEO.

Prudenti vitam conſilio *monet*. I. Prol. 4. Ut vitemus, verſus ſubiecti *monent*. I. 19. 2. Praecepto hoc *monitus* ſaepe te conſidera. III. 8. 1. Hoc argumentum *monet*, ut ſuſtineas. IV. 15. 7.

MONITUM.

Inducta veris aquila *monito* paruit. II. 6. 14. vide Notas.

MONS.

Villam quae *monte* ſummo poſita Luculli manu. II. 5. 9. *Mons* parturibat, gemitus immanes ciens. IV. 22. 1.

MONSTRO.

Niſi *monſtraro*, quid ſit faciundum tibi. II. 6. 9. Unde accipere poſſis, *monſtrabo* tibi. III. 5. 5. *Monſtrabat* vitulus, quo ſe pacto flecteret. V. 9. 3.

MONSTRUM.

Monſtro exterritus, ad conſulendos currit moerens hariolos. III. 3. 5.

MORA.

Hebrique tenuit impetus dulci *mora*. III. Prol. 59. Poſtquam conſumpta eſt temporis longi *mora*. IV. 4. 15. Illius intereſſe, ne faciat *moram*. IV. 24. 26. In conſpectum prodituram ſine *mora*. V. 7. 22. Effectus impediret ne ſegnis *mora*. V. 8. 6.

MORBUS.

Cum iaceret *morbo* confectus gravi Rex urbis. I. 14. 5.

MORDAX.

Mordaciorem qui inprobo dente adpetit. IV. 7. 1. Fucatae plus vetuſtati ſavet invidia *mordax*. V. Prol. 9. vide Not.

MORDEO.

Limam *momordit*. IV. 7. 5. Calvi *momordit* muſca nudatum caput. V. 3. 1.

MORIOR.

Tunc *moriens* vocem hanc edidiſſe dicitur. I. 12. 12. Bis videor *mori*. I. 21. 12.

MOROR.

Moror inter aras. IV. 23. 5.

MORS.

Mortis in ſolatio. I. 9. 8. Timore *mortis* ille rum confeſſus eſt. I. 14. 10. Ut periclo *mortis* eriperet ſuos. I. 28. 11. Cuius non fugio *mortem*, ſi famam adſequor. III. 9. 3. Putabat ſe poſt *mortem* ſecurum fore. III. 20. 10. Ad profeſſae *mortis* audacem viam. IV. 6. 8. Inter vectorum lacrimas & *mortis* metum. IV. 16. 4. Vita *morti* propior eſt quotidie. Et *mors* vicina flagitarit debitum. IV. 25. 10. & 19. vide Notas. Punctum volucris parvulae voluiſti *morte* ulciſci. V. 3. 4.

MORSUS.

Lacerari coepit *morſibus* ſaevis canum. I. 12. 11. Laceratus quidam *morſu* vehementis canis. II. 3. 1.

MORTALES.

Ad perniciem quoque *mortales* devocat. I. 20. 2. Corrigatur error ut *mortalium*. II. Prol. 3. Ambitio namque diſſidens *mortalium*. III. 10. 56. Pravo favore labi *mortales* ſolent. V. 5. 1.

MORTUUS.

Quaſi inventuri *mortuam* poſtridie. III. 2. 8. Sic, viva quod negarat, tribuit *mortua*. III. 16. 19. Cum labore &

plagis eſſet *mortuus*. Ecce aliae plagae congeruntur *mortuo*. III. 20. 6. & 11.

Mos.

Qui diſſolutos *mores* vi compeſceret. I. 2. 12. Omni cura *morem* ſervabo ſenis. II. Prol. 8. Ipſam vitam & *mores* hominum oſtendere. III. Prol. 50. Faciem ut iſtam *moribus* penſes bonis. III. 8. 16. vide Notas. Ut *moribus* quid teneat alienum ſuis. IV. 4. 40. Uſus poeta *moris* eſt licentia. IV. 24. 8. vide Notas. Ut *mos* eſt, vulgus paſſim & certatim ruit. V. 1. 3. vide Notas. Ut ſpectatorum *mos* eſt. Dii ſunt locuti *more* tranſlatitio. V. 7. 13. & 14. Tunc chorus ignotum *more* docto canticum inſonuit. V. 7. 25. vide Notas.

Motus.

Motu ſonoque terruit pavidum genus. I. 2. 15.

Moveo.

Riſum *movet*. I. Prol. 3. Qui ſaxa cantu *movit*. III. Prol. 28. Verbis non *moveor* tuis. III. 6. 4. *Movet*que plauſus & clamores ſuſcitat. V. 5. 28.

Mox.

Infeſtis taurus *mox* confodit cornibus hoſtile corpus. I. 21. 7. Rogati *mox* a quodam. III. 20. 8. Aptare *mox* ut poſſet corporibus ſuis. IV. 14. 7.

Mula.

Muſca in temone ſedens & *mulam* increpans. III. 6. 1.

Mulco.

Male *mulcatus* graculus. I. 3. 9.

Muliebris.

Seponit moechae veſtem, mundum *muliebrem*. IV. 4. 21.

Mulier.

Inſtante partu *mulier* actis menſibus humi iacebat. I. 18. 2. Aetatis mediae quendam *mulier* non rudis tenebat. Cum ſe putaret fingi cura *mulierum*. II. 2. 3. & 8. De flagitiis caſtae *mulieris*. Accuſatores poſtularunt *mulierem*. III. 10. 14. & 34. Adfictione veretri linguam *mulieris*. IV. 3. 1.

Multo.

Multo maioris alapae mecum veneunt. II. 5. 25. *Multo* validius clamare coepit. III. 16. 6. Scurram *multo* ſimilius imitatum. V. 5. 34.

Multum.

Multum falleris. I. 23. 6. Non *multum* egiſti. II. 5. 24. *Multum* & diu. III. 10. 5.

Multus.

Multa agendo nihil agens. II. 5. 3. Tumentes *multo* ſaccos hordeo. II. 7. 3. Cum de puero *multa* mentitus foret. III. 10. 13. Quod *multorum* fugit imprudentiam. IV. 4. 48. Irrigatus *multo* venas nectare. IV. 14. 9. Sudore *multo* diffluentes corpora. IV. 24. 23. Diſtringit quem *multarum* rerum varietas. IV. 25. 3. *Multis* onerant laudibus. Adhuc ſuperſunt *multa*, quae poſſim eloqui. V. 5. 20. & 39.

Mulus.

Muli gravati ſarcinis ibant duo. II. 7. 1.

Mundus.

Veſtem, *mundum* muliebrem, lavationem argenteam. IV. 4. 21.

Munitus.

Contra potentes nemo eſt *munitus* ſatis. II. 6. 1.

Munus.

Tuta quae naturae fuerat *munere*. II. 6. 16. *Malorum* quamvis iſta fuerint *munera*. IV. 10. 5. Uſurpare veſtri ornatum *muneris*. IV. 15. 5. Hoc minus pervenit ad me *muneris*. IV. 25. 12.

Mus.

Quae tibi moleſtis *muribus* purgo domum. I. 22. 3. *Mures* veloces non valeret adſequi. *Mus* eſcam putans adſiluit. IV. 1. 2. & 4. Cum victi *mures* muſtelarum exercitum fugerent. IV. 5. 1. vide Notas. Mons parturibat: at ille *murem* peperit. IV. 22. 3.

Musa.

Intrare ſi *Muſarum* limen cogitas. Linoque Apollo ſit parens, *Muſa* Orpheo. III. Prol. 16. & 57.

Musca.

Muſca in temone ſedit. III. 6. 1. Formica & *muſca* contendebant acriter. *Muſca* ſic coepit prior. IV. 22. 1. & 2. Calvi momordit *muſca* nudatum caput. V. 3. 1.

Muscipulum.

Qui ſaepe laqueos & *muſcipula* effugerat. IV. 1. 8.

Musicus.

Qui triſtis audis *muſicum* citharae ſonum. IV. 19. 20.

Mustela.

Muſtela ab homine prenſa. I. 22. 1. *Muſtela* annis & ſenecta debilis. IV. 1. 1. Cum victi mures *muſtelarum* exercitum fugerent. IV. 5. 1. vide Notas.

Mutio.

Palam *mutire*. IV. 25. 34.

Muto.

Nil praeter domini nomen *mutant* pauperes. I. 15. 2. *Mutandum* tibi propoſitum eſt, & vitae genus. III. Prol. 15. Faciem ad ſerenam ſubito ut *mutatur* dies. IV. 16. 5. *Mutatur* ſtatim. V. 1. 17.

Mutus.

Quo mi, inquit, *mutam* ſpeciem, ſi vincor ſono? III. 18. 9.

Myron.

Si marmori adſcripſere Praxitelen, Scopan aeri, *Myronem* argento, tabulae Zeuxidem. V. Prol. Alt. 7. vide Notas.

Myrtus.

Quercus Iovi, & *myrtus* Veneri placuit. III. 17. 3.

N. Nae-

INDEX

N.

NAENIAE.

Legeſne, quaeſo, potius viles *naenias?* Prol. III. 10. Sed diligenter ſi intuere has *naenias.* Prol. IV. 3. vide Not.

NAM.

Calvus repente factus eſt, *nam* funditus canos puella, nigros anus evellerat. II. 2. 10. *Nam* fodere terram quod vides cotidie aprum. II. 4. 8. Me contemptum gaudeo: *Nam* nihil amiſi. II. 7. 12. *Nam* & ubi tricandum, & ubi currendum ſit ſcio. III. 6. 9. vide Notas. *Nam* praedam cepi, & didici quam ſis utilis. IV. 3. 8. *Nam* qui conſilio eſt nocens, illum eſſe quavis poena dignum iudico. V. 3. 13. vide Notas.

NAMQUE.

Namque iſta ſubita me iubet benignitas vigilare. I. 23. 7. Comprenſus *namque* poenas perſolvit cruce. III. 5. 10. Ambitio *namque* diffidens mortalium aut gratiae ſubſcribit, aut odio ſuo. III. 10. 57. *Namque* recta per forum coepit redire. III. 19. 6. *Namque* & ſuperbi luget Aeëtae domus. IV. 6. 12. *Namque* ut refecta eſt, necuit hominem protinus. IV. 18. 4.

NANCISCOR.

Feles cavernam *nacta*, in media pepererat. II. 4. 2.

NARIS.

Odorem hunc poſtquam totis avida traxit *naribus*. III. 1. 4. *Naris* emunctae ſenex. III. 3. 14. *Naribus* ſcrutantur eſcam in ſtercore. IV. 17. 7.

NARRATIO.

Teſtis haec *narratio* eſt. I. 12. 2. *Narratione* poſteris tradam brevi. IV. 4. 2. Illi adſignari debet haec *narratio*. IV. 2. 12.

NARRO.

Continuo *narrare* incipit. I. 6. 2. Quicumque fuerit ergo *narrandus* iocus. II. Prol. 5. vide Notas. *Narrabo* tibi, memoria quod factum eſt mea. III. 10. 8. Hoc illis *narro*, qui me non intellegunt. III. 12. 8. *Narret* quod quis voluerit. III. 17. 8. Ut eſt vulgatus ordo *narratae* rei. III. 24. 31.

NASCOR.

Unde illa ſcivit, niger an albus *naſceretur?* III. 15. 10. Equidem *natus* non eram. I. 1. 11. Qui humiles *nati* dici locupletes ſtudent. I. 27. 2. vide Notas. Quamvis in ipſa pene ſim *natus* ſchola. III. Prol. 20. Vir *natus* quod rem feminarum tetigerit. III. 8. 11. Qui *natus* eſt infelix. III. 20. 1. Diis eſt iratis *natus*. IV. 19. 15. Erat autem, ut aiunt, *natus* in Cea inſula. IV. 21. 8. Ante hoc novi, quam tu *natus* es. V. 9. 4.

NASUTUS.

Tu qui *naſutus* ſcripta deſtringis mea. IV. 6. 1. vide Notas.

NATA.

O *nata*, merito ſapere dicere omnibus. III. 17. 11.

NATALIS.

Beneficium magnum ſane *natali* dedit. III. 15. 12.

NATIO.

Eſt ardelionum quaedam Romae *natio*. II. 5. 1.

NATO.

Canis per flumen carnem dum ferret *natans*. I. 4. 2.

NATURA.

Quod *natura* dederat. I. 3. 14. *Naturae* dedecus. I. 21. 11. Tuta quae *naturae* fuerat munere. II. 6. 16. Siniſtra quos in lucem *natura* extulit. II. Epil. 16. *Natura* numquam verba cui potuit dare. III. 3. 15. Quid interiore condat *natura* angulo. IV. Prol. 7. vide Notas. *Naturae* partes, veſte quas celat pudor. IV. 15. 5. Cum dolore vocem *naturae* exprimit. V. 5. 33.

NATUS.

Tum *natos* ſuos interrogavit. I. 24. 4. Incolumes *natos* ſupplex vulpi tradidit. I. 28. 12. Magno in periclo ſunt *nati* tui. II. 4. 13. In quo dormire mater *natum* iuſſerat. III. 10. 22. Fraudatque *natos* lacte. III. 15. 8.

NAUFRAGUS.

Antiqua fuit urbs, quam petierunt *naufragi*. IV. 21. 18.

NAUTA.

Nimiaque *nautae* ſe hilaritate extollere. IV. 16. 7. vide Notas.

NAVIS.

Vexata ſaevis *navis* tempeſtatibus. IV. 16. 3. Adſcendit *navem*. IV. 21. 9.

NAUSEO.

Hoc illis dictum eſt, qui conſulto *nauſeant*. IV. 6. 25. vide Notas.

NE.

Hoc ſuſtinete, maius *ne* veniat malum. I. 2. 31. *Ne* gloriari libeat alienis bonis. I. 3. 1. Linguam vis meam praecludere, *ne* latrem pro re domini? I. 23. 6. Orare incipit, *ne* tantum miſerae luctum importaret ſibi. I. 28. 6. Cuius verboſa *ne* ſit commendatio. II. Prol. 13. vide Notas. Vide, *ne* dolone hoc collum compungam tibi. III. 6. 3. Formam *ne* corrumpas nequitiae malis. III. 8. 15. Ne ſtulta prave iudicet ſententia. Opinione alterius *ne* quid ponderent. III. 10. 6. & 55. *Ne* religio peccet imprudens mea. III. 13. 8. Fraudatque natos lacte, *ne* deſit mihi. III. 15. 8. Honorem fructu *ne* videamur vendere. III. 17. 7. Hoc *ne* locutus ſine mercede exiſtimer. IV. Prol. 8. *Ne* data poſſi-

deant aut fruantur. IV. 4. 10. *Ne* ignis noſter facinori praeluceat. IV. 10. 9. *Ne* cum malefico uſum bonus conſociet ullius rei. IV. 10. 21. *Ne* ventrem continere non poſſint ſuum. IV. 17. 32. *Ne* quis diſcat prodeſſe improbis. IV. 18. 6. Libitina *ne* quod de tuo faciat lucrum. IV. 19. 26. Ut *ne* irate te dimiſſum cenſeas. IV. 24. 14. vide Notas. *Ne* male dimiſſus gratiam corrumperet. IV. 24. 18. vide Notas. Illius intereſſe, *ne* faciat moram. IV. 24. 26. Eſſe videar *ne* tibi moleſtior. IV. 25. 2. *Ne* defuiſſe noceat, repant ultimi. V. 1. 9.

NEAPOLIS.

Caeſar Tiberius cum petens *Neapolin.* II. 5. 7.

NEC.

Nec illam expertus eſſes contumeliam, *nec* hanc repulſam tua ſentires calamitas. I. 3. 15. & 16. *Nec* quem petebat potuit adeo adtingere. I. 4. 7. *Nec* aliud quicquam per fabellas quaeritur. II. Prol. 2. Pacto *nec* ullo laedi poſſet condita. II. 6. 6. Nihil amiſi *nec* ſum laeſus vulnere. II. 7. 12. Frondem bubulcus adfert, *nec* ideo videt. *Nec* ille quicquam ſentit. II. 8. 11. & 14. *Nec* generi tribui, ſed virtuti, gloriam. *Nec* haec invidia, verum eſt aemulatio. II. Epil. 4. & 7. *Nec* quicquam poſſunt, niſi meliores carpere. II. Epil. 17. vide Notas. *Nec* bis dolorem delenirem remediis. III. Prol. 46. *Nec* tibi prodeſſe, *nec* mihi quicquam potes. III. 12. 7. *Nec* quaeſtionis poſitae cauſam intelligit. III. 14. 8. *Nec* teſtamenti potuit ſenſus colligi. IV. 4. 19. *Nec* umquam. *Nec* ad profeſſae mortis audacem viam. IV. 6. 6. & 8. Ita *nec* lucernam de flamma Deûm, *nec* de lucerna fas eſt accendi ſacrum. IV. 10. 12. & 13. *Nec* eſt difficile poenas culpae imponere. IV. 17. 29. Ergo *nec* ſumis tibi, *nec* ullis donas quicquam? IV. 19. 12. & 13. *Nec* ulli iuvenes ſunt reperti ad ianuam.

NECESSITAS.

Facit parentes bonitas, non *neceſſitas.* III. 15. 17.

NECOPINUS.

Dum loquitur, ipſum accipiter *necopinum* rapit. I. 9. 6. Concidit caſu gravi *necopinus.* V. 7. 8.

NECO.

Ipſos paſtores *necat.* III. 2. 13. *Necuit* hominem protinus. IV. 18. 4. Te optem *necare.* V. 3. 10.

NEGLIGENTER.

Obſcuro loco abiecit *negligenter.* IV. 1. 4.

NEGLIGO.

Neglegunt vile hordeum. II. 7. 9. Fidem advocavit, iure *neglecte*, parens. IV. 4. 20.

NEGO.

Negabat illa, ſe eſſe culpae proximam. Te credo ſurripuiſſe, quod pulchre *negas.* I. 10. 5. & 10. Senex *negavit.* I. 15. 9. Illi *negarunt.* I. 24. 6. Similem ſi *negas* tibi me eſſe. I. 29. 7. Attende, cur *negare* cupidis debeas. II. Prol. 14. Sic, viva quod *negarat*, tribuit mortua. III. 16. 19.

NEGOTIUM.

Vaces oportet, Eutyche, a *negotiis.* III. Prol. 2.

NEMO.

Cui calceandos *nemo* commiſit pedes. I. 14. 16. *Nemo* libenter recolit, qui laeſit, locum. I. 18. 1. Contra potentes *nemo* eſt munitus ſatis. II. 6. 1. *Nemo* animadvertit. II. 8. 13.

NEMORICULTRIX.

Sus *nemoricultrix* foetum ad imam (quercum) poſuerat. II. 4. 3.

NEMOROSUS.

Cervus *nemoroſis* excitatus latibulis. II. 8. 1.

NEMPE.

Nempe exemplo hoc diſcimus. II. 2. 2. vide Notas. *Nempe* abigeris, quo venis. IV. 23. 16.

NEMUS.

Pulſus regno *nemoris.* I. 30. 8.

NEQUE.

Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi. III. Prol. 49.

NEQUICQUAM.

Opera *nequicquam* perit. II. 5. 24. Gravi *nequicquam* te laſſabis pondere. II. 6. 10.

NEQUITIA.

Vis & *nequitia* quicquid oppugnant, ruit. II. 6. 3. Formam ne corrumpas *nequitiae* malis. III. 8. 15.

NESCIO.

Id ut putavit eſſe *neſcio* quid boni. II. 5. 20. E populo ſic *neſcio* quis. III. 9. 5.

NEX.

Correptum mactat iniuſta *nece.* I. 1. 13. vid. Not. Fruſtra *necem* fugitant inertes. I. 2. 25. Celeritate pennae evitaſſent *necem.* I. 31. 4. vid. Not. Impar duabus occidit triſti *nece.* II. 6. 17. Ut fugeret inſtantem *necem.* Ultro qui ad *necem* cucurreris. II. 8. 2. & 6. Comprenſus occubuit *neco.* IV. 1. 5. Tamen evaſerunt *necem.* IV. 5. 4.

NIDUS.

Vulpinos catulos aquila quondam ſuſtulit, *nido*que poſuit. I. 28. 4. Aquila in ſuprema quercu *nidum* fecerat. II. 4. 1. vide Notas. Ad *nidum* ſcandit volucris. II. 4. 6.

NIGER.

Canos puella, *nigros* anus evellerat. II. 2. 10. Unde illa ſcivit, *niger* an albus naſcerer? III. 15. 10.

NIHIL.

Multo agendo *nihil* agens. II. 5. 3. *Nihil* eſt. III. 7. 17.

Nihil

Digitized by Google

Nihil reſpiciens, dum dolorem vindicet. III. 10. 28. *Nihil* agere, quod non proſit, fabella admonet. III. 17. 13. Laboro *nihil*. *Nihil* laboras: ideo, cum opus eſt, *nihil* habes. IV. 23. 17. *Nihil* eſt repertum. V. 5. 20.

NIHILUM.

Huic excuſatum me velim *nihilo* minus. III. Prol. 49.

NIL.

Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatim. III. 10. 51.

NIL NON.

Ut videantur ſapere, *nil non* vituperant. IV. 6. 26. vide Notas.

NILUS.

Canes currentes bibere e *Nilo* flumine. I. 25. 3.

NIMIUS.

Crurumque *nimiam* tenuitatem vituperat. I. 12. 6. Brevitate *nimia* quondam quoſdam offendimus. III. 10. 60. *Nimia*que nautae ſe hilaritate extollere. IV. 16. 7.

NISI.

Niſi noſſem tuum animum genuſque. I. 11. 14. *Niſi* eſſe ſcirem carnis te cupidum meae. I. 25. 9. *Niſi* ſoleres per te ſumere. II. 1. 3. *Niſi* monſtraro quid ſit faciundum tibi. II. 6. 9. *Niſi* utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria. III. 17. 12. *Niſi*, qui nutritus illo eſt, iugulatus foret. V. 4. 6.

NISUS.

Intendit cutem maiore *niſu*. I. 24. 7.

NITEO.

Unde ſic, quaeſo, *nites*? III. 7. 4.

NITOR.

O qui tuarum, corve, pennarum eſt *nitor*! I. 13. 6. *Nitor* ſmaragdi collo praefulget tuo. III. 18. 7.

NITOR.

Evaſit puteo, *nixa* celſis cornibus. IV. 8. 11. Fruſtra adiuvare bonitas *nititur* tua. IV. 25. 17.

NIVEUS.

Ligato crure *nivea* faſcia, *niveiſ*que tunicis, *niveis* etiam calceis. V. 7. 36. & 37.

NIX.

Nunc patior *nives* imbreſque. III. 7. 11.

NOBILIS.

Stupore vulgi factum *nobilem*. I. 14. 12. Falerna e faece & teſta *nobili*. III. 1. 2. vide Notas. Circumire coepit urbes Aſiae *nobiles*. IV. 21. 4. Menander *nobilis* Comoediis. V. 1. 10. Facturus ludos quidam dives *nobiles*. V. 5. 4. Erat facturus ludos quidam *nobiles*. V. 7. 16.

NOCEO.

Nulli *nocendum*. I. 26. 1. Ne defuiſſe *noceat*, reptant ultimi. V. 1. 8. Qui conſilio eſt *nocens*. V. 3. 12. vide Notas.

NOCTU.

Inde evagata *noctu* ſuſpenſo pede. II. 4. 18. A furibus tuearis & *noctu* domum. III. 7. 10.

NOCTUA.

Cicada acerbum *noctuae* convicium faciebat. *Noctua* ut vidit ſibi nullum eſſe auxilium. *Noctua* egreſſa e cavo. III. 16. 3. 8. & 17.

NOCTURNUS.

Nocturnus cum fur panem miſiſſet cani. I. 23. 3.

NOLO.

Quia *noluiſtis* veſtrum ferre, inquit, bonum; malum perferte. I. 2. 29. *Noli* imputare vanum beneficium mihi. I. 22. 8. *Noli* vereri. I. 25. 8. vide Notas. Inquinari *nolo* ignavo ſanguine. I. 29. 11. *Noli* coram pluribus hoc facere canibus. II. 3. 4. Regnare *nolo*, liber ut non ſim mihi. III. 7. 27. *Noli* adfectare, quod tibi non eſt datum. III. 18. 14. Nondum matura eſt, *nolo* acerbam ſumere. IV. 2. 4. *Noli* moleſtus eſſe omnino literis. IV. 6. 23. *Nolo* iraſcaris, libere ſi dixero. IV. 19. 14.

NOMEN.

Ego primam tollo, *nomine* hoc, quia ſum leo. I. 5. 7. vide Notas. Venditaret falſo antidotum *nomine*. I. 14. 3. Nil praeter *nomen* domini mutant pauperes. I. 5. 2. Re commendetur, non auctoris *nomine*. II. Prol. 7. vide Notas. Vulgare amici *nomen*, ſed rara eſt fides. III. 9. 1. Chartis *nomen* victurum meis. V. 5. 43.

NOMINO.

Quas Aeſopeas, non Aeſopi *nomino*. V. Prol. 12.

NON.

Quod & arbores loquantur, *non* tantum ferae. I. Prol. 6. Natus *non* eram. I. 1. 11. *Non* artis ulla medicae ſe prudentia, verum ſtupore vulgi factum nobilem. Qui capita veſtra *non* dubitatis credere. I. 14. 11. & 15. *Non* unum modo deberi dixit, verum affirmavit decem. I. 17. 4. Stultum conſilium *non* modo effectu caret. I. 20. 1. *Non* eſt quod timeas. II. 1. 7. *Non* multum egiſti. II. 5. 24. *Non* vis citius progredi? III. 6. 2. Eſt licentia? *Non* plane eſt. III. 7. 26. *Non* eſt hic mater tua. *Non* illam curo. *Non* ita eſt. Facit parentes bonitas, *non* neceſſitas. III. 15. 2. 4. 9. & 17. Noli adfectare quod tibi *non* eſt datum. III. 18. 14. Se hominem *non* viſum ſeni. III. 19. 11. *Non* ſemper res ſunt, quod videntur. IV. Prol. 5. vide Notas. Facere quae *non* poſſunt, verbis elevant. IV. 2. 5. Quo pacto *non* poſſideant, quod fuerit datum. Interpretari *non* potuerint Attici. IV. 4. 15. & 32. Videre noſtra mala *non* poſſumus. IV. 9. 4. *Non* explicarit alius, quam qui repperit. IV. 10. 15. Pares dum

Digitized by Google

non ſint veſtrae fortitudini. IV. 15. 6. Mirati ſibi legatos *non* revertier. *Non* eſt legatos regis *non* dimittere. *Non* volo dimitti. IV. 17. 14. 28. & 31. ubi vide Notas. Quam *non* conveniens aurum ſit vitae meae. IV. 19. 7. Labori faber ut deſit, *non* fabro labor. IV. 25. 7. Quas Aeſopeas, *non* Aeſopi nomino. V. Prol. 11. Imitari dum *non* poſſit, obtrectet licet. V. Prol. 16. Scio quam virtuti *non* ſit credendum tuae. V. 2. 11. vide Notas. Cui *non* fuiſſe mentem laedendi ſcio. V. 3. 7. vide Notas. Ludis, *non* ſatis memini quibus. V. 7. 6. *Non* ipſe poſſit Iuppiter reprehendere. V. 8. 4. *Non* me deſtituit animus, ſed vires meae. V. 10. 8. vide Notas.

NONDUM.

Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere. IV. 2. 4.

NOSTER.

Contentus *noſtris* ſi fuiſſes ſedibus. I. 3. 13. Ore quae e *noſtro* caput incolume abſtuleris. I. 8. 11. Qui modo ſecurus *noſtra* inridebas mala. I. 9. 9. Ut *noſtram* in plano facile progeniem opprimat. II. 4. 10. Hac re videre *noſtra* mala non poſſumus. IV. 9. 4. Invenit ille, *noſtra* perfecit manus. IV. 20. 8. Conferre *noſtris* tu potes te laudibus? IV. 23. 3. Ut quidam artifices *noſtro* faciunt ſeculo. V. Prol. Alt. 4.

NOTA.

Triſtem ſuſtinuit *notam*. I. 3. 11. Fabella talis hominum diſcernit *notas*. IV. 23. 22.

NOTESCO.

Noteſcet quae nunc primum fabella mea. III. 3. 3. Ut vero cuneis *notuit* res omnibus. V. 7. 35.

NOTO.

Neque enim *notare* ſingulos mens eſt mihi. III. Prol. 49.

NOTUS.

Ubi pernicitas *nota*, inquit, illa eſt? I. 9. 5. Ignotos fallit, *notis* eſt deriſui. Quae dum paventes exitus *notos* petunt. I. 11. 2. & 9. Doloſa *noto* condidit ſeſe cavo. II. 4. 17. vide Notas. *Notis* flexibus praecurrit alium in xyſtum. II. 5. 17. Candore *noto* reddas iudicium, peto. III. Prol. 63. Erit ille *notus*, quem per te cognoveris. III. 10. 58. Scurra *notus* urbano ſale. V. 5. 8. Princeps tibicen *notior* paulo fuit. V. 7. 4.

NOVACULA.

Curſu ille volucri pendens in *novacula*. V. 8. 1. vide Notas.

NOVERCA.

Hippolitus obiit, quia *novercae* creditum eſt. III. 10. 3.

NOVI.

Niſi *noſſem* tuum animum. I. 11. 14. Genus utrumque *noſſet* cum pulcherrime. III. 13. 4. Et adprobaret populus, qui illas *noverat*. IV. 4. 28. Ante hoc *novi*, quam tu natus es. V. 9. 4.

NOVIES.

Mnemoſyne Iovi, ſecunda *novies*, artium peperit chorum. III. Prol. 19.

NOVISSIME.

Noviſſime indignata. I. 24. 9. *Noviſſime* ſuccumbit. III. 14. 9. *Noviſſime* prolapſam effundit ſarcinam. III. 15. 6. *Noviſſime* interdicit. IV. 10. 20.

NOVITAS.

Quam quiſque poſſet, ut *novitatem* oſtenderet. V. 5. 6.

NOVUS.

*Novo*que turbat beſtias miraculo. I. 11. 8. Et in cothurnis prodit Aeſopus *novis*. IV. 6. 5. *Novum* (canem) venire cum videt, culum olfacit. IV. 17. 36. Uſus vetuſto genere, ſed rebus *novis*. V. Prol. 13.

NOX.

Spatium diei *noctis* excipiunt vices. II. 8. 10. *Nox* inſecuta eſt. III. 2. 7. *Nox* cum venerit. III. 7. 19.

NOXIUS.

A *noxiorum* premitur inſolentiis. IV. 25. 31.

NUDO.

Stulte *nudabis* animi conſcientiam. III. Prol. 47. Calvi momordit muſca *nudatum* caput. V. 3. 1.

NUDUS.

Rapiunt quod quiſque extulit; *nudos* relinquunt. IV. 21. 17. Calvus, comoſa fronte, *nudo* corpore. V. 8. 2.

NULLUS.

Nulla prior ales foret. I. 13. 8. *Nulli* nocendum. Quam *nullo* modo guſtare eſuriens potuerit ciconia. I. 26. 1. & 6. Ut vidit ſibi *nullum* eſſe auxilium. III. 16. 9. *Nulla* poterit perpeti. *Nulla* poſſidebit quod fuerit datum. IV. 4. 39. & 45. Quem fructum capis hoc ex labore? *Nullum* inquit. IV. 19. 11. *Nullis* adiutoribus. V. 5. 14.

NUMEN.

Numinum praeſentiam vati dediſſe vitam mercedis loco. IV. 24. 32.

NUMERO.

Threiſſa cum gens *numeret* auctores ſuos. III. Prol. 56. *Numeremus* agedum, qui deprenſi perierint. V. 4. 10.

NUMERUS.

Cognatos volo hodie invitare, quorum es in *numero* mihi. IV. 24. 16.

NUMMUS.

Diripiunt *nummos*: negligunt vile hordeum. II. 7. 9. Veſte, *nummis*, familia hominem exornavit. IV. 21. 23.

NUMQUAM.

Numquam eſt fidelis cum potente ſocietas. I. 5. 1. Natura *numquam* verba cui potuit dare. III. 3. 15. *Numquam*

care-

carebunt hominis contumelia. IV. 17. 34. Quod in theatro *numquam* prolatum foret. V. 5. 10.

Nunc.

Nunc omnes unus (Sol) exurit lacus. I. 6. 7. *Nunc* demum intelligo. I. 12. 13. *Nunc* quia laboras, ut fruaris reliquiis. I. 22. 6. *Nunc*, fabularum cur ſit inventum genus, brevi docebo. III. Prol. 33. Cauſa noteſcet *nunc* primum fabella mea. III. 3. 3. *Nunc* patior nives imbreſque. III. 7. 11. Quem volo refelli iam *nunc* reſponſo meo. IV. 20. 6. *Nunc* conde ferrum & linguam pariter futilem. V. 2. 8.

Nuper.

Quia corruptos viderat *nuper* boves. II. 8. 21. Nectar, quod Pallas mihi *nuper* donavit. III. 16. 14.

Nuptiae.

Vicini ut furis celebres vidit *nuptias* Aeſopus. I. 6. 1.

Nutrio.

Quae me *nutrit* admoto ubere. III. 15. 7. Niſi, qui *nutritus* illo eſt, iugulatus foret. V. 4. 6.

Nux.

Ludentem Atticus Aeſopum *nucibus* cum vidiſſet. III. 14. 2.

O.

O quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habes. I. 7. 2. vide Notas. O me infelicem. I. 12. 13. O qui tuarum, corve, pennarum eſt nitor. I. 13. 6. O canis, merito iaces. I. 27. 9. O ſuavis anima! III. 1. 5. O nata, merito ſapere dicêre omnibus. III. 17. 11. O ſi maneret condito ſenſus patri. IV. 4. 30.

Obeo.

Hippolitus *obiit*. III. 10. 3.

Obiicio.

Obiecto temptans an cibo poſſet capi. I. 23. 4. *Obiecto* cuncta corrumpit lucro. IV. 11. 8. *Obiectus* hiſpidi pugnae ſuis. V. 10. 4.

Obitus.

Poſt *obitum* quoque perſequitur illum dura fati miſeria. III. 20. 2.

Obiurgo.

Leporem *obiurgabat* paſſer. I. 9. 4. Venator dolens canem *obiurgavit*. V. 10. 7.

Oblecto.

Habebunt certe, que ſe *oblectent* poſteri. III. Prol. 32.

Obliviscor.

Oblitus cibi fame eſt conſumptus. I. 27. 7.

Obnoxius.

Magnae periclo ſunt opes *obnoxiae*. II. 7. 14. Servitus *obnoxia*. III. Prol. 34.

Obscoenitas.

Adfinitatem traxit inde *obſcoenitas*. IV. 13. 2.

Obscoenus.

Super *obſcoena* dicta & petulans iurgium. III. 11. 2.

Obscurus.

Obſcuro loco abiecit negligenter. IV. 3. 4.

Obsisto.

Obſiſtere homines legibus, meritis capi. III. 15. 19.

Obsto.

Obſtans bibenti. I. 2. 6. vide Notas.

Obtego.

Simulans ſeſe veſtimentis ruſticus porcellum *obtegere*. V. 5. 30.

Obtero.

Proculcatas *obteret* duro pede. I. 30. 10. Sin autem ab illis doctus *obteritur* labor. II. Epil. 15. vide Notas.

Obtrecto.

Sin livor *obtrectare* curam voluerit. II. Epil. 10. Huic *obtrectare* ſi volet malignitas, imitari dum non poſſit, *obtrectet* licet. V. Prol. 15. & 16.

Obvius.

Aſellus apro cum fuiſſet *obvius*. I. 29. 4. Quos caſu *obvios* Simonides ut vidit. IV. 21. 25. vide Notas.

Occasio.

Occaſione rurſus erumpam data. II. 8. 9. *Occaſionem* rerum ſignificat brevem. V. 8. 5.

Occido.

Occidit triſti nece. II. 6. 17.

Occido.

Latrone *occiſo* timidus accurrit comes. V. 2. 3.

Occumbo.

Comprenſus *occubuit* nece. IV. 1. 5.

Occupo.

Arcem tyrannus *occupat* Piſiſtratus. I. 2. 5. *Occupata* in otio. II. 5. 2. Quoniam *occuparat* alter, ut primus foret. II. Epil. 5. vide Notas. Quod *occupatis* auribus non convenit. III. Prol. 7. Intempeſtive qui *occupato* adluſerit. III. 19. 12. Athenas cum *occupavit* imperio improbo. V. 1. 2. Quem ſi *occuparis*, teneas. V. 8. 3.

Occurro.

Cani perpaſto macie confectus lupus forte *occucurrit*. III. 7. 3. vide Notas.

Oculus.

Ille, qui *oculos* centum habet, ſi venerit. II. 8. 18. *Oculis* venantem viros. IV. 4. 4. Avertit *oculos*. IV. 11. 6.

Odi.

Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt. IV. 11. 7.

Odiosus.

Natio ſibi moleſta, & aliis *odioſiſſima*. II. 5. 4.

Odium.

Aut gratiae ſubſcribit, aut *odio* ſuo. III. 10. 57.

Odor.

Amphoram, *odorem* quae lucundum late ſpargeret. Hunc poſtquam totis avida traxit naribus. III. 1. 3. & 4. *Odorem* mixtis cum merdis cacant. IV. 17. 25.

Offendo.

Brevitate nimia quoniam quoſ-

quoſdam *offendimus.* III. 10. 60. Ut non *offendar* ſubripi. IV. 10. 6. Simul *offendit* ad fortunam, frangitur. IV. 14. 4. Temperatae ſuave ſunt argutiae, immodicae *offendunt.* V. 5. 42. vide Notas.

OFFERO.

Modeſtis etiam *offerre*, quod non petierint. II. Prol. 15.

OFFICINA.

In *officinam* ſabri venit vipera. IV. 7. 3.

OFFICIUM.

Ille indignans repudiat *officium.* I. 29. 6. Iactans *officium* leve. II. 5. 16. vide Notas. Momentum ut horae pereat *officiis* meis. III. Prol. 5. vide Notas. Praeſtare domino ſi par *officium* potes. III. 7. 8.

OFFUNDO.

Terrore *offuſo* & perturbatis ſenſibus. II. 4. 11.

OLFACIO.

Culum *olfacit.* IV. 17. 36.

OLIM.

Panthera imprudens *olim* in foveam ut decidit. III. 2. 2. vide Notas. *Olim* rediſſes ad ſplendorem priſtinum. III. 12. 5. vide Notas. *Olim*, quas vellent eſſe in tutela ſua, Divi legerunt arbores. III. 17. 1. *Olim* cum adſcriptus venerit poenae dies. IV. 10. 8. Canes legatos *olim* miſere ad Iovem. IV. 17. 1. *Olim* ſenio debilem. IV. 25. 16.

OLIVA.

Oliva nobis propter fructum eſt gratior. III. 17. 9.

OMEN.

Augurium corvo, laeva cornici *omina.* III. 18. 12.

OMITTO.

Quo pacto divinabit, quidnam *omiſerim.* V. Prol. 5.

OMNIS.

Grave *omne* inſuctis onus. Quod cum inquinaſſent *omni* contumelia. I. 2. 8. & 21. *Omnes* unus (Sol) exurit lacus. I. 6. 7. Qui vos ab *omni* tutas praeſtem iniuria. I. 31. 9. *Omni* cura morem ſervabo ſenis. II. Prol. 8. Eunt ſubinde & redeunt *omnes* ruſtici. II. 8. 12. *Omnem* querelam ſubmovet felicitas. II. Epil. 14. Qui magnas opes exaggerare quaerit *omni* vigilia. Rapiet ad ſe quod erit commune *omnium.* III. Prol. 25. & 46. Merito ſapere dicêre *omnibus.* III. 17. 11. *Omneſque* propriis ſunt contentae dotibus. III. 18. 13. vide Notas. Tremere coepere *omnia.* Clamant *omnes*, vindicandam iniuriam. IV. 17. 23. & 26. vide Notas. Circumcidis *omnem* impenſam funeris. IV. 19. 25. Templa perluſtro *omnia.* IV. 23. 5. *Omnes* ſciverunt. IV. 24. 32. Ut vero cuneis notuit res *omnibus.* V. 7. 35.

OMNINO.

Noli moleſtus eſſe *omnino* literis. IV. 6. 23.

ONERO.

Alii fuſtes ingerunt, alii *onerant* ſaxis. III. 2. 4. Multis *onerant* laudibus. V. 5. 20.

ONUS.

Grave omne inſuctis *onus.* I. 2. 8. *Onus* maturum melius quo deponeret. I. 18. 5. vide Notas. *Onere* dives. II. 7. 4. Portat *onus* ingratum certis menſibus. III. 15. 5. vide Notas. *Onere* degravati perierant. IV. 21. 15.

ONUSTUS.

Onuſtus qui ſacrilegio cum diſcederet. IV. 10. 3.

OPERA.

Qualis videtur *opera* tibi vocis meae? I. 11. 13. Perdunt *operam.* I. 25. 2. *Opera* nequicquam perit. II. 5. 24. Mandant, dent *operas* ut dimittantur ſtatim. IV. 17. 20. vide Notas. *Operam* Bathyllo ſolitus in ſcena dare. V. 7. 5.

OPERARIUS.

Agellos, pecora, villam, *operarios.* IV. 4. 23.

OPES.

Concupiſti ſubito regales *opes.* I. 27. 10. Magnae periclo ſunt *opes* obnoxiae. II. 7. 14. Qui magnas *opes* exaggerare quaerit omni vigilia. III. Prol. 24. *Opes* inviſae merito ſunt forti viro. IV. 11. 1. Tu ex *opibus* nil ſumis tuis? IV. 21. 13.

OPIMUS.

Opimam ſane praedam rapuiſti unguibus. II. 6. 8.

OPINIO.

Opinione alterius ne quid ponderent. III. 10. 55.

OPORTET.

Vaces *oportet*, Eutyche, a negotiis. III. Prol. 2. Parce gaudere *oportet*, & ſenſim queri. IV. 16. 9.

OPPETO.

Plerumque poenas *oppetit* ſuperbiae. III. 16. 2.

OPPIDUM.

Clamque in *oppido* ſubſedit. III. 10. 19.

OPPONO.

Plures habebit, quos *opponat* Graeciae. II. Epil. 9.

OPPORTUNUS.

Et *opportuno* ſe bubili condidit. II. 8. 4.

OPPRIMO.

Qui fictis cauſis innocentes *opprimunt.* I. 1. 15. *Oppreſſum* ab aquila ac fletus edentem graves leporem obiurgabat paſſer. I. 9. 3. Ut noſtram in plano facile progeniem *opprimat.* II. 4. 10. Ruina camarae ſubito *oppreſſit* ceteros. IV. 24. 29. Illam oſculantur qua ſunt *oppreſſi* manum. V. 1. 5. Quam (muſcam) *opprimere* captans alapam ſibi duxit gravem. V. 3. 2.

OPPUGNO.

Vis & nequitia quicquid *oppugnant*, ruit. II. 6. 3.

OPSONIUM.

Inter reliquas merces atque *obſonia.* III. 4. 2. *Opſoniorum* pretia

INDEX.

pretia cui gemitum exprimunt. IV. 19. 22.

OPTIMUS.

Turpi facie multos cognovi *optimos*. III. 4. 7. *Optimis* rebus fruor. IV. 23. 8.

OPTO.

Te *optem* necare. V. 3. 10.

OPUS.

Cetis *opus* infundite. III. 13. 9. Fabricaſſet Argus *opere* Palladio ratem. IV. 6. 9. Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt *opus*. IV. 20. 7. *Opus* adprobavit. IV. 24. 11. Habere ut poſſit aliquid *operis* reſidui. IV. 25. 5. Cum deſtinaſſem terminum *operi* ſtatuere. V. Prol. 1. Pretium *operibus* maius inveniunt novis. V. Prol. Alt. 5.

ORBUS.

Orbam nato ſimul & privatam viro. III. 10. 45.

ORDO.

Exſequamur coeptum propoſiti *ordinem*. IV. 20. 9. Ut eſt vulgatus *ordo* narratae rei. IV. 24. 31. Equeſter *ordo* ſtultum errorem intelligit. V. 7. 30.

ORIOR.

Hinc *orta* lis eſt. IV. 3. 3.

ORNAMENTUM.

Domum & *ornamenta* cum venuſtis hortulis. IV. 4. 34.

ORNATUS.

Agros abiiciet moecha, ut *ornatum* paret. IV. 4. 42. Uſurpare veſtri *ornatum* muneris. IV. 15. 5.

ORNO.

Qui ſe falſis *ornant* laudibus. IV. 23. 23.

ORO.

Hanc perſecutâ mater, *orare* incipit. I. 28. 5. Meliora vitae tempora *oratum* ſibi. IV. 17. 2. vide Notas. *Oro*, ut imprudentiae des primum veniam. IV. 19. 5.

OS. *Oris*.

Quem tenebat *ore* demiſit cibum. I. 4. 6. *Ore* quae e noſtro caput incolume abſtuleris. I. 8. 11. vide Notas. Emiſit *ore* caſeum. I. 13. 10. Et *ora* frenis continet ſpumantibus. III. 6. 8. vide Notas.

OS. *Oſſis*.

Os devoratum fauce cum haereret lupo. I. 8. 4. Humana effodiens *oſſa*. I. 27. 3. Dat *oſſa* dominus. III. 7. 22.

OSCULOR.

Illam *oſculantur*, qua ſunt oppreſſi manum. V. 1. 5.

OSCULUM.

Amplexus ille utrumque, & carpens *oſcula*. III. 8. 12. Matronarum caſta delibo *oſcula*. Reges commemoras, & matronarum *oſcula*. IV. 23. 7. & 12.

OSTENDO.

Paucis *oſtendamus* verſibus. I. 9. 2. Dum etiam vocem vult *oſtendere*. I. 13. 9. vide Notas. Ipſam vitam & mores hominum *oſtendere*. III. Prol. 50. Oveſque ſegregatas *oſtendit* procul. III. 15. 3. *Oſtendit*, ſcelera non ira Deum, fatorum dicto ſed puniri tempore. IV. 10. 18. Quia paucas ille *oſtendit*, ego plures fero. V. Prol. 12. vide Notas. Quam quiſque poſſet, ut novitatem *oſtenderet*. V. 5. 6. *Oſtendit* ille praedam. V. 6. 4. Ut tantummodo ipſo ludorum *oſtenderet* ſeſe die. V. 7. 19.

OSTENTUM.

Si procurare vis *oſtentum*. III. 3. 16.

OTIOSE.

Et *otioſe* largo ſaturari cibo. III. 7. 14. vide Notas.

OTIUM.

Quæ lubet lambe *otio*. I. 25. 6. vide Notas. Occupata in *otio*. II. 5. 2. Animum relaxes; *otium* des corpori. III. Prol. 13. Reſides & ſequentes *otium*. V. 1. 7.

OVIS.

Patiens *ovis* iniuriae. I. 5. 3. *Ovem* rogabat cervus modium tritici. I. 16. 3. Calumniator ab *ove* cum peteret canis. I. 17. 2 Pepererunt *oves* agnos humano capite. III. 3. 4. *Oveſque* ſegregatas oſtendit procul. III. 15. 3.

P.

PACISCOR.

Cum *pactum* flagitaret praemium. I. 8. 10.

PACTUM.

Pacto nec ullo laedi poſſet condita. II. 6. 6. Quo *pacto* non poſſideant quod fuerit datum. IV. 4. 15. Quo *pacto* divinabit quidnam omiſerim? V. Prol. 5. Quo ſe *pacto* flecteret. V. 9. 3.

PAGUS.

Circum *pagos* ducere aſinum ſolebant. III. 20. 4. vide Notas.

PALAM.

Palam mutire plebeio piaculum eſt. IV. 25. 34. vide Notas.

PALLADIUS.

Fabricaſſet Argus opere *Palladio* ratem. IV. 6. 9.

PALLAS.

Potare eſt animus nectar, quod *Pallas* mihi nuper donavit. III. 16. 13.

PALLIUM.

Ut ſubeiſe *pallio* contenderent, & excuti iuberent. V. 5. 18.

PALO.

Inter capellas agno *palanti* canis. III. 15. 1. vide Notas.

PALUS.

Ranae, vagantes liberis *paludibus*. I. 2. 10. Rana, e *palude* pugnam taurorum intuens. I. 30. 2. vide Notas. *Paludis* in ſecreta veniet latibula. I. 30. 9.

PANIS.

Quem commodaſſe *panem* ſe contenderet. I. 17. 3. Nocturnus cum fur *panem* miſiſſet cani. I. 23. 3. Tinctum cruore *panem* miſit malefico. II. 3. 2. Miſere *panem*, ut ſuſtineret

Digitized by Google

ſeret ſpiritum. Memini qui me ſaxo petierint, qui *panem* dederint. III. 2. 6. & 18. Furfuribus ſibi conſperſum quod *panem* darent. IV. 17. 4.

PANTHERA.

Panthera imprudens olim in foveam ut decidit. III. 2. 2.

PAR.

Si mihi & turbae meae *par*, inquit, eſſe potueris, cedam loco. I. 19. 10. Ambae videri dum volunt illi *pares*. II. 2. 6. Soles a deſpectis *par* referri gratia. III. 2. 1. Praeſtare domino ſi *par* officium potes. III. 7. 8. Non inconveniens corpus & *par* eſt color. III. 13. 6. *Pares* dum non ſint veſtrae fortitudini. IV. 55. 6.

PARATUS.

Aquila eſt *parata* rapere porcellos tibi. II. 4. 15. Ego vero ſum *paratus*. III. 7. 11.

PARCE.

Parce gaudere oportet, & ſenſim queri. IV. 16. 9.

PARENS.

Linoque Apollo ſit *parens*, Muſa Orpheo. III. Prol. 57. Facis *parentes* bonitas, non neceſſitas. III. 15. 17. Fidem advocavit, iure neglecto, *parens*. IV. 4. 20.

PAREO.

Aquila monitis *paruit*. II. 6. 14.

PARIO.

Feles cavernam nacta in media (quercu) *pepererat*. II. 4. 2. Mnemoſyne Iovi, fecunda novies, artium *peperit* chorum. III. Prol. 19. Alenti cuidam pecora *pepererunt* oves agnos humano capite. III. 3. 4. Tamen illa eſt potior, quae te *peperit*. III. 15. 9. Ille murem *peperit*. IV. 22. 3. Mihi *parta* laus eſt. V. Prol. 17.

PARITER.

Nunc conde ferrum & linguam *pariter* futilem. IV. 2. 8.

PARO.

Pernicies, ait, tibi *paratur*. II. 4. 7. Togamque puram iam *pararet* filio. III. 10. 10. *Parare* cenam iuſſus eſt maturius. III. 19. 2. Agros abiiciet moecha, ut ornatum *paret*. IV. 4. 42.

PARS.

Conſpiratis factionum *partibus*. I. 2. 4. Sic eſt locutus *partibus* factis leo. I. 5. 6. Bonas in *partes* lector accipiat velim. II. Prol. 11. vide Notas. Praedator intervenit, *partem* poſtulans. Quae debetur *pars* tuae modeſtiae. II. 1. 2. & 8. Promiſſa *parte*. II. 6. 11. Legem duabus hanc propoſuit *partibus*. III. 13. 5. Fatorum arbitrio *partes* ſunt avibus datae. III. 18. 10. Naturae *partes*, veſte quas celat pudor. IV. 14. 5. Mercedis tertiam accepit *partem*. IV. 24. 12. Tuae ſunt *partes*; fuerunt illorum prius. IV. 25. 24. vide Notas.

PARTICULO.

Quare, *Particulo*, quoniam caperis fabulis. V. Prol. 10. Vir ſanctiſſime, *Particulo*. V. 5. 43.

PARTIO.

Dulcemque in ambos caritatem *partiens*. III. 8. 13.

PARTURIO.

Canis *parturiens* cum rogaſſet alteram. I. 19. 3. Mons *parturibat*. IV. 22. 1.

PARTUS.

Inſtante *partu* mulier actis menſibus. I. 18. 2.

PARUM.

Cur frondis *parum* eſt? II. 8. 22.

PARVULUS.

Punctum volucris *parvulae*. V. 3. 3.

PARVUS.

Parvum tigillum. I. 2. 14. *Parva* haec tabella indicat. I. 15. 3. Cum *parvas* aedes ſibi fundaſſet Socrates. III. 19. 2. *Parvae* vindictam rei dum quaero. IV. 3. 10.

PASCO.

Aſellum in prato quidam *paſcebat* ſenex. I. 15. 4. Simul exieris *paſtum* cum tenero grege. II. 4. 14. Te circum rura video *paſci* ſtercore. IV. 23. 15.

PASSER.

Leporem obiurgabat *paſſer*. I. 9. 4.

PASSIM.

Ut mos eſt, vulgus *paſſim* & certatim ruit. V. 1. 3. vide Notas.

PASTOR.

Pecus trucidat, ipſos *paſtores* necat. III. 2. 13. Uxores, inquit, da tuis *paſtoribus*. III. 3. 17. Agros & villam & pecora cum *paſtoribus*. IV. 4. 38.

PATEFACIO.

Inhoſpitalis prima quae Ponti finus *patefecit*. IV. 6. 11.

PATEO.

Vindicta docili quia *patet* ſolertiae. I. 28. 2. *Patere* honori ſcirent ut cuncti viam. II. Epil. 3.

PATER.

Pater hercle tum tuus, inquit, maledixit mihi. I. 1. 12. vide Notas. *Pater* Deorum riſit. I. 2. 13. Ad *patrem* decurrit. III. 8. 9. vide Notas. Cauſam ut quaeſivit *pater*. IV. 11. 6.

PATERFAMILIAS.

Quod ſi cunctando perſcrutatus crimina *paterfamilias* eſſet. IV. 10. 48. vide Notas.

PATIENS.

Patiens ovis iniuriae. I. 5. 3. Parva labellum ſuſtine *patientia*. IV. 6. 3. vide Notas.

PATINA.

Illi in *patina* liquidam poſuiſſe ſorbitionem. I. 26. 4.

PATIOR.

Si quod natura dederat, voluiſſes *pati*. I. 3. 14. Sua quiſque exempla debet aequo animo

I N D E X.

mo *pati.* I. 26. 12. Nunc *patior* nives imbreſque. III. 7. 11. Id demum eſt homini turpe quod meruit *pati.* III. 11. 7. Coëgit frenos invitum *pati.* IV. 3. 9.

PATRIA.

Cur ſomno inerti deſeram *patriae* decus? III. Prol. 55. Venire in *patriam* voluit curſu pelagio. IV. 21. 7.

PATRIMONIUM.

Quadrantes aggeras *patrimonio.* IV. 19. 23.

PATRONUS.

Stant *patroni*, fortiter cauſam tuentes innocentis feminae. III. 10. 37.

PAUCI.

Paucis diebus interpoſitis. III. 2. 12. *Pauci* enatant. IV. 21. 14. *Paucas* ille oſtendit, ego plures fero. V. Prol. 12. vide Notas. *Paucis* temeritas eſt bono, multis malo. V. 4. 12.

PAVEO.

Quae dum *paventes* exitus notos petunt. I. 11. 9.

PAVIDUS.

Terruit *pavidum* genus. I. 2. 15.

PAULO.

Paulo ante vacua turbam deficiunt loca. V. 5. 12. Princeps tibicen notior *paulo* fuit. V. 7. 4.

PAVO.

Pennas, *pavoni* quae deciderant, ſuſtulit. Immiſcet ſe formoſo *pavonum* gregi. I. 3. 5. & 7. *Pavo* ad Iunonem venit. III. 18. 1.

PAVOR.

Pavorem ſimulans proſpicit toto die. II. 4. 20.

PAUPER.

Nil praeter domini nomen mutant *pauperes.* I. 15. 2. Eſt aviditas dives, & *pauper* pudor. II. 1. 12.

PAUPERTAS.

Quo *paupertatem* ſuſtineret facilius. IV. 21. 3.

PECCO.

Bis *peccat.* I. 8. 2. Et illi *peccant*, quos minime putes. III. 10. 52. Sed, ne religio *peccet* imprudens mea. III. 13. 8. Veniam dandam illi docet, qui caſu *peccat.* V. 3. 12.

PECTEN.

Invenit calvus forte in trivio *pectinem.* V. 6. 1.

PECTUS.

Feriae, quae me ſoluto *pectore* ad ſtudium vocent. III. Prol. 9. Gladio *pectus* tranſigit. III. 10. 27. Ante *pectus.* IV. 9. 3.

PECUNIA.

Unus ferebat fiſcos cum *pecunia.* II. 7. 2. Quanam ratione conferant *pecuniam.* IV. 4. 17.

PECUS.

Pecus trucidat, ipſos paſtores necat. III. 2. 13. Alenti cuidam *pecora* pepererunt oves agnos humano capite. III. 3. 4. Agellos, *pecora*, villam, operarios. Agros & villam & *pecora* cum paſtoribus. Illa gaudens *pecore*, & lanae dedita. IV. 4. 23. 38. & 43.

PEDISEQUUS.

Veſtem, uniones, *pediſequos* & cetera illi adſignate. IV. 4. 36.

PEGMA.

Dum *pegma* rapitur, concidit caſu gravi necopinus. V. 7. 7.

PELAGIUS.

Venire in patriam voluit curſu *pelagio.* IV. 21. 7.

PELIADES.

Caede patris *Peliadum* infecit manus. IV. 6. 16.

PELIUS.

Pelii nemoris iugo. IV. 6. 6.

PELLIS.

Rugoſam inflavit *pellem.* I. 24. 4. Detracta *pelle*, ſibi fecerunt tympana. III. 20. 7.

PELLO.

Pulſus regno nemoris qui profugerit. I. 30. 8.

PELUSIUS.

Cui tunica ab humeris linteo *Peluſio* erat deſtricta. II. 5. 12.

PENDEO.

Pendere ad lanium quidam ut vidit ſimium. III. 4. 1. Curſu ille volucri *pendens* in novacula. V. 8. 1. vide Notas.

PENDO.

Poenas ut ſanctae Religioni *penderet.* I. 27. 6.

PENE.

Quamvis in ipſa *pene* ſim natus ſchola. III. Prol. 20.

PENIS.

Aſinus demiſſo *pene.* I. 29. 7.

PENITUS.

Curamque habendi *penitus* corde eraſerim. III. Prol. 21.

PENNA.

O qui tuarum, corve, *pennarum* eſt nitor! I. 13. 6. Celeritate *pennae* evitaſſent necem. I. 31. 4. vide Notas.

PENSO.

Faciem ut iſtam moribus *penſes* bonis. III. 8. 16. vide Notas.

PENULA.

Reiecta *penula.* V. 2. 3.

PER.

Per campum fugere coepit. I. 12. 8. Nec aliud quicquam *per* fabellas quaeritur. II. Prol. 2. Niſi ſoleres *per* te ſumere. II. 1. 3. Venit *per* auras cornix. II. 6. 7. Erit ille notus, quem *per* te cognoveris. III. 10. 58. *Per* arius fratris explicuit fugam. IV. 6. 15. *Per* quem colendos cenſuit pietas Deos. IV. 10. 10. vide Notas.

PERA.

Peras impoſuit Iuppiter nobis duas. IV. 9. 1.

PERAGO.

Si cito rem *perages*, uſus fiet longior. IV. 25. 13.

PERAMBULO.

Perambulante laeta domino viridia. II. 5. 14.

Digitized by Google

Perdo.

Tu non videris *perdidiſſe*, quod petis. I. 10. 9. Et *perdunt* operam, & deridentur turpiter. I. 25. 2 Duas cum dextras (tibias) maluiſſet *perdere*. V. 7. 9.

Perdomo.

Aegaea Minos claſſe *perdomuit* freta. IV. 6. 19.

Perduco.

Ad Regem cum Dardaniae *perductus* foret. III. Prol. 28.

Peregrinus.

Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus. I. 26. 11.

Perennis.

Perennis mihi debetur gloria. III. Prol. 61. vide Notas.

Pereo.

Rupti prius *periere*. I. 20. 6. Inops potentem dum vult imitari *perit*. I. 24. 1. Opera nequicquam *perit*. II. 5. 24. Momentum ut horae *pereat* officiis meis. III. Prol. 5. vid. Not. Miſeriti *periturae*. III. 2. 5. *Pereo* fame. III. 7. 6. Onere degravati *perierant*. IV. 21. 15. Qui deprenſi *perierint*. V. 4. 10.

Perfero.

Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum; malum *perferte*. I. 2. 30.

Perficio.

Invenit ille, noſtra *perfecit* manus. IV. 20. 8.

Periclitor.

Periclitatur magnitudo Principum. IV. 5. 12.

Periculosus.

Periculoſam fecit medicinam lupo. I. 8. 9. *Periculoſum*, & credere, & non credere. III. 10. 1. vide Notas. *Periculoſum* ſemper reputavi lucrum. V. 4. 8. vide Notas.

Periculum.

Ut *periclo* mortis eriperet ſuos. I. 28. 11. Sibi viciſſim concitant *periculum*. I. 29. 3. vide Notas. Magno, inquit, in *periclo* ſunt nati tui. II. 4. 13. Magnae *periclo* ſunt opes obnoxiae. II. 7. 14. Magno in *periclo* vita vertetur tua. II. 8. 19. Avertendum victima *periculum*. III. 3. 8. Homo ſimul ac venit in *periclum* callidus. IV. 8. 1. Factus *periclo* tum gubernator Sophos. IV. 16. 8.

Peritus.

Rerum *peritis* irritos tendit dolos. I. 23. 2. vide Notas. Uſu *peritus* hariolo velocior vulgo eſſe fertur. III. 3. 1.

Periurium.

Coelum fatigas ſordido *periurio*. IV. 19. 24.

Perlego.

Quintum libellum, cum vacarit, *perleges*. V. Prol. 14. vide Notas.

Perlustro.

Templa *perluſtro* omnia. IV. 23. 5.

Permoveo.

Convicio *permotus* quaerit Iuppiter cauſam querelae. I. 6. 5.

Pernicies.

Ad *perniciem* quoque mortales devocat. I. 20. 2. Heu quanta nobis inſtat *pernicies*. I. 30. 3. *Pernicies*, ait, tibi paratur. II. 4. 6. In *perniciem* Graiûm & Barbarûm. IV. 6. 11. Ad *perniciem* ſolet agi ſinceritas. IV. 12. 3.

Pernicitas.

Ubi *pernicitas* nota, inquit, illa eſt? I. 9. 4.

Peroro.

Uterque cauſam cum *peroraſſent* ſuam. I. 10. 7.

Perpastus.

Cani *perpaſto* macie confectus lupus forte occucurrit. III. 7. 2.

Perpetior.

Nulla poterit *perpeti*, ut moribus quid teneat alienum ſuis. IV. 4. 39.

Persaluto.

Cum gratulantes *perſalutaſſet* Deos. IV. 11. 4.

Perscrutor.

Quod ſi cunctando *perſcrutatus* crimina paterfamilias eſſet. III. 10. 47. vide Notas.

Persequor.

Hanc *perſecuta* mater, orare incipit. I. 28. 5. *Perſequitur* illum dura fati miſeria. III. 20. 3.

Persolvo.

Poenas *perſolvit* cruce. III. 5. 10.

Persona.

Perſonam tragicam forte ut vulpes viderat. I. 7. 1.

Persuasus.

Tandem *perſuaſa* eſt iure iurando gruis. I. 8. 7. *Perſuaſus* ille, fecit quod monitus fuit. III. 5. 8.

Pertineo.

Hoc *pertinere* vere ad illos dixerim. I. 14. 17. Caput ad noſtrum furor illorum *pertinet*. I. 30. 11. Hoc quo *pertineat*, dicet qui me noverit. III. 1. 7. Hic *pertinere* ad domini reſpondet caput. III. 3. 7.

Pertraho.

Romamque *pertraxerunt* ad Centumviros. III. 10. 35.

Perturbatus.

Terrore offuſo & *perturbatis* ſenſibus. II. 4. 11. Homo *perturbatus* excitat Simonidem. IV. 24. 24.

Pervello.

Pervellit aurem vero (porcello) quem celaverat. V. 5. 32.

Pervenio.

Si noſtrum ſtudium ad aures *pervenit* tuas. II. Epil. 12. Hoc minus *perveniet* ad me muneris. IV. 25. 12.

Pes.

Quid ita ceſſarunt *pedes*? I. 9. 5. Cui calceandos nemo commiſit *pedes*. I. 14. 16. Proculcatas obteret duro *pede*. I. 30. 10. Rettulit retro *pedem*. II. 1. 6. Suſpenſo *pede*. II. 4. 18. Domum eſt reverſus titubanti *pede*. IV. 14. 10. Pro-

fecti

fecti ſunt legati non celeri *pede*. IV. 17. 6.

PESSIMUS.

Formoſos ſaepe inveni *peſſimos*. III. 4. 6.

PETO.

Clamore magno regem *petiere* a Iove. I. 2. 11. Nec quem *petebat* potuit adeo attingere. I. 4. 7. Quae dum paventes exitus notos *petunt*. I. 31. 9. Calumniator ab ove cum *peteret* canis. I. 17. 2. Prius periere, quam quod *petierant* contingerent. I. 20. 6. Silvas *petivit*. II. 1. 10. *Petens* Neapolim. II. 5. 7. Caeco timore proximam villam *petit*. III. 8. 3. Candore noto reddas iudicium, *peto*. III. Prol. 63. Memini, qui me ſaxo *petierint*. III. 2. 17. Recta cubiculum uxoris *petens*. A Divo Auguſto tunc *petiere* iudices. III. 10. 21. & 39. Auxilium *petiit* hominis. IV. 3. 4. Antiqua fuit urbs, quam *petierunt* naufragi. IV. 21. 18. Secretum *petit*. IV. 24. 6. Brevitati noſtrae praemium ut reddas, *peto*. IV. 25. 8.

PETULANS.

Lignumque ſupra turba *petulans* inſilit. I. 2. 20. Aeſopo ut quidam *petulans* lapidem impegerat. III. 5. 2. Obſcoena dicta & *petulans* iurgium. III. 11. 2.

PHILETUS.

Hoc cur, *Philete*, ſcripſerim, pulchre vides. V. 10. 10.

PHAEDRUS.

Phaedri libellos legere ſi deſideras. III. Prol. 1.

PHALEREUS.

Demetrius, qui dictus eſt *Phalereus*. V. 1. 1.

PHOEBUS.

Myrtus Veneri placuit, *Phoebo* Laurea. III. 17. 3.

PHRYX.

Phrygibus ſi Aeſopus potuit, ſi Anacharſis Scythis aeternam famam condere ingenio ſuo. III. Prol. 52. vide Notas.

PIACULUM.

Palam mutire plebeio *piaculum* eſt. IV. 25. 34.

PICTUS.

*Pictiſ*que plumis gemmeam caudam explicas. III. 18. 8.

PIERIUS.

Ego, quem *Pierio* mater enixa eſt iugo. III. Prol. 17.

PIETAS.

Per quem colendos cenſuit *Pietas* Deos. IV. 10. 10.

PIGNUS.

A me contendet fictum quovis *pignore*. IV. 20. 5. Turpemque aperto *pignere* errorem probans. V. 5. 37.

PILUS.

Aeque defectus *pilis*. IV. 6. 2.

PINGO.

Hiſtoria quorum & in tabernis *pingitur*. IV. 5. 2. vide Notas.

PINUS.

Pinus Cybebae, populus celſa Herculi. III. 17. 4. *Pinus* bipenni concidiſſet Theſſala. IV. 6. 7.

PISISTRATUS.

Arcem tyrannus occupat *Piſiſtratus*. I. 2. 5.

PLACEO.

Apibus conditio *placet*. III. 13. 12. Myrtus Veneri *placuit*. III. 17. 3. Sic ſatis *placet*. IV. 19. 13.

PLACIDUS.

Cui *placidus* ille: non eſt quod timeas, ait. II. 5. 7. Comes quietus ſequitur & *placido* gradu. II. 7. 6. vide Notas.

PLACO.

Severitatem frontis dum *placo* tuae. IV. 6. 4.

PLAGA.

Cum labore & *plagis* eſſet mortuus. Ecce aliae *plagae* congeruntur mortuo. III. 20. 6. & 11.

PLANE.

Eſt licentia? non *plane* eſt, inquit. III. 7. 25. In dubium *plane* res ut merito venerit. III. 13. 7.

PLANUM.

Ut noſtram in *plano* facile progeniem opprimat. II. 4. 10.

PLAUDO.

Plaudit inludens eques. V. 7. 33.

PLAUSUS.

Inliteratum *plauſum* nec deſidero. V. Prol. 20. Hominemque *plauſu* proſequuntur maximo. V. 5. 21. In *plauſus* conſurrectum eſt. V. 7. 28.

PLEBEIUS.

Palam mutire *plebeio* piaculum eſt. IV. 25. 34. vide Notas.

PLEBES.

Minuta *plebes* facili praeſidio latet. IV. 5. 13.

PLECTO.

Merito *plectimur*. I. 31. 13.

PLENUS.

Intrito cibo *plenam* lagenam poſuit. I. 26. 8. *Plenam* antiquis apothecam cadis. IV. 4. 25.

PLERUMQUE.

Plerumque ſtulti riſum dum captant levem. I. 29. 1. *Plerumque* poenas oppetit ſuperbiae. III. 16. 2.

PLUMA.

Pictiſque *plumis* gemmeam caudam explicas. III. 18. 8.

PLURES.

Plures habebit quos opponat Graeciae. II. Epil. 9. Agitque *plures* altius cuniculos. IV. 19. 2.

PLUS.

Plus valeo. I. 5. 9. Cogitavi *plura* quam reliquerat. III. Prol. 39. *Plus* non habeo mehercule. III. 5. 4. *Plura* de flagitiis caſtae mulieris. Haec exſecutus ſum propterea *pluribus*. III. 10. 14. & 59. *Plus* eſſe in uno ſaepe, quam in turba boni. IV. 4. 1. Formica

Digitized by Google

& muſca contendebant acriter, quae *pluris* eſſet. IV. 23. 8. Quo *plus* conſumet temporis dilatio. IV. 25. 12. Fucatae *plus* vetuſtati favet invidia mordax. V. Alt. Prol. 8. vide Notas.

PLUTUS.

Veniente *Pluto*, qui Fortunae eſt filius. IV. 11. 5.

POCULUM.

Splendebat hilare *poculis* convivium. IV. 24. 20.

POENA.

Fere dant *poenas* turpi poenitentia. I. 13. 2. Solent mendaces luere *poenas* malefici. I. 17. 1. *Poenas* ut ſanctae Religioni penderet. I. 27. 7. *Poenas* perſolvit cruce. III. 5. 10. Luat, inquit, *poenas* cauſa liberius mali. III. 10. 44. Plerumque *poenas* oppetit ſuperbiae. III. 16. 2. Olim cum adſcriptus venerit *poenae* dies. IV. 10. 8. Sic eſt locutus ante *poenam* Iuppiter. Nec eſt difficile *poenas* culpae imponere. IV. 17. 27. & 29. Illum eſſe quavis *poena* dignum iudico. V. 3. 13.

POENITENTIA.

Fere dant poenas turpi *poenitentia*. I. 13. 2. Poſtquam labare coepit *poenitentia*. IV. 12. 9.

POENITET.

Ad *poenitendum* rebus manifeſtis agi. V. 5. 3.

POETA.

Uſus *Poëta* moris eſt licentia. IV. 24. 8. vide Notas. Quanto *Poëtae* ſunt moleſti validius. V. 5. 47.

POLIO.

Ego *polivi* verſibus ſenariis. I. Prol. 2. Domum *politam*, & delicatos hortulos. IV. 4. 26.

POLLICEOR.

Brevitati noſtrae praemium ut reddas, peto, quod es *pollicitus*. IV. 25. 9.

POLLUO.

Stuproque turpi *pollui* famam domus. III. 10 17.

PONDERO.

Opinione alterius ne quid *penderent*. III. 10. 55.

PONDUS.

Gravi nequicquam te laſſabis *pondere*. II. 6. 10.

PONO.

Timore *poſito*. I. 2. 19. *Poſito* praemio. I. 14. 9. Illi in patina liquidam *poſuiſſe* ſorbitionem. I. 26. 5. Vulpinos catulos aquila quondam ſuſtulit, nidoque *poſuit*. I. 28. 4. Sus nemoricultrix foetum ad imam (quercum) *poſuerat*. II. 4. 3. Quae (villa) monte ſummo *poſita* Luculli manu. II. 5. 9. Aeſopi ingenio ſtatuam *poſuere* Attici. II. Epil. 1. vid. Not. Speculum in cathedra matris ut *poſitum* ſuae. III. 8. 4. vide Notas. Tam anguſtam talis vir *ponis* domum? III. 9. 6. Arcum retenſum *poſuit* in media via. Nec quaeſtionis *poſitae* cauſam intelligit. III. 14. 5. & 8. Aſello iuſſit reliquias *poni* hordei. V. 4. 3.

PONTUS.

Inhoſpitalis prima quae *Ponti* ſinus patefecit. IV. 6. 10.

POPULUS.

Concurrit *populus*. III. 14. 7. Et adprobaret *populus*. IV. 4. 28. Quemcunque *populum* triſtis eventus premit. IV. 5. 11. Adclamat *populus*. V. 5. 34. Rogare *populus* hunc coronam exiſtimat. V. 7. 34.

POPULUS. *Arbor*.

Pinus (placuit) Cybebae, *populus* celſa Herculi. III. 17. 4.

PORCELLUS.

Aquila eſt parata rapere *porcellos* tibi. II. 4. 15. Simulans ſeſe veſtimentis ruſticus *porcellum* obtegere. At ille profert ipſum *porcellum* e ſinu. V. 5. 30. & 36.

PORTA.

Haeſere in *portis*. IV. 5. 8.

PORTO.

Quid refert mea, cui ſerviam? Clitellas dum *portem* meas. I. 15. 10. Dein *portat* onus ingratum certis menſibus. III. 15. 5. vide Notas. Tabulam ſuam *portant*, rogantes victum. IV. 21. 25.

POSCO.

Scyphum *popoſcit*. I. 14. 7. Cum reliquum *poſceret*. IV. 24. 12. Decerne, quod religio, quod *poſcit* fides. IV. 25. 26. vide Notas.

POSSIDEO.

Quod bona *poſſideat*. III. 10. 37. Ne data *poſſideant*, aut fruantur. Quo pacto non *poſſideant*, quod fuerit datum. Sic nulla *poſſidebit*, quod fuerit datum. IV. 4. 10. 15. & 45.

POSSUM.

Qui *poſſum*, quaeſo, facere quod quereris, lupe? I. 1. 7. Nec quem petebat *potuit* adeo adtingere. I. 4. 7. Impune abire deinde quia iam non *poteſt*. I. 8. 3. Suadebat aſino fugere, ne *poſſet* capi. I. 15. 6. vide Notas. Minime, inquit illa, *poſſe* confido hoc loco malum finiri. I. 18. 5. vide Notas. Dum firmiores *poſſet* catulos ducere. I. 19. 7. Id ut comeſſe extractum *poſſent* facilius. I. 20. 4. Obiecto temptans an cibo *poſſet* capi. I. 23. 4. Documentum habere ſtulta credulitas *poteſt*. II. 4. 25. Phrygibus ſi Aeſopus *potuit*, ſi Anacharſis Scythis, aeternam famam condere ingenio ſuo. III. Prol. 52. vide Not. Expiari *poſſe* maiori hoſtia. III. 3. 11. Unde accipere *poſſis*, monſtrabo tibi. III. 5. 5. Praeſtare domino ſi par officium *potes*. III. 7. 8. Hoc admonere ſimplices etiam *poteſt*. III. 10. 54. Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam *poteſt*. III. 12. 7. vide Notas. Apertum eſt, quis non *poſſit*,

Digitized by Google

I N D E X.

poſſit, aut quis fecerit. III. 13. 14. Quam tangere ut non *potuit*. IV. 2. 3. Nec teſtamenti *potuit* ſenſus colligi. Quod voluntatem ſuam interpretari non *potuerint* Atticí. Nulla *poterit* peepeti. IV. 4. 19. 32. & 39. Quid ego ergo *poſſum* facere tibi, lector Cato? IV. 6. 21. Hae re videre noſtra mala non *poſſumus*. IV. 9. 4. Aptare mox ut *poſſet* corporibus ſuis. IV. 14. 7. Ne ventrem continere non *poſſint* ſuum. IV. 17. 32. Conferre noſtris tu *potes* te laudibus? IV. 23. 3. Imitari dum non *poſſit*, obtrectet licet. V. Prol. 16. Quam quiſque *poſſet*, ut novitatem oſtenderet. V. 5. 6. Non ipſe *poſſit* Iuppiter reprehendere. V. 8. 4.

POST.

Poſt paucos dies. I. 17. 7. *Poſt* obitum. III. 20. 2. *Poſt* tergum. IV. 9. 2. *Poſt* aliquod tempus. IV. 17. 16. *Poſt* tempus dolet. IV. 18. 1.

POSTERI.

Habebunt certe, quo ſe oblectent *poſteri*. III. Prol. 32. Narratione *poſteris* tradam brevi. IV. 4. 2. Ita nunc legatos quiſque exſpectans *poſterum*. IV. 17. 35. vide Not.

POSTQUAM.

Poſtquam caede feſſus eſt. I. 11. 11. Hunc quoque timore *poſtquam* complevit locum. II. 4. 16. Hunc *poſtquam* totis avida traxit naribus. III. 1. 4. *Poſtquam* tenebras diſpulit calumniae. III. 10. 42. Iactis hunc telis eques *poſtquam* interfecit. IV. 3. 6. *Poſtquam* conſumpta eſt temporis longi mora. IV. 4. 18. *Poſtquam* labare coepit poenitentia. IV. 12. 9. Hoc genere quaeſtus *poſtquam* locuples factus eſt. IV. 21. 6. In ſcena vero *poſtquam* ſolus conſtitit. V. 5. 13.

POSTRIDIE.

Quaſi inventuri mortuam *poſtridie*. III. 2. 8. Profeſſus eſt, idem facturum melius ſe *poſtridie*. V. 5. 24.

POSTULO.

Ore quae e noſtro caput incolume abſtuleris, & mercedem *poſtules*. I. 8. 12. Praedator intervenit, partem *poſtulans*. II. 1. 2. Accuſatores *poſtularunt* mulierem. III. 10. 34.

POTENS.

Numquam eſt fidelis cum *potente* ſocietas. I. 5. 1. Inops *potentem* dum vult imitari, perit. I. 24. 1. Humiles laborant, ubi *potentes* diſſident. I. 30. 1. Contra *potentes* nemo eſt munitus ſatis. II. 6. 1. Venit ecce dives & *potens*. III. 5. 6.

POTESTAS.

Cuius *poteſtas* nulla in gignendo fuit. III. 15. 14.

POTIOR.

Potior cui multo eſt cibus. III. 12. 6. Tamen illa eſt *potior*, quae te peperit. Cur hac ſit *potior*? III. 15. 9. & 15.

POTIUS.

Quare ſollicitum *potius* aevum ducitis? I. 31. 7. Leſgne, quaeſo, *potius* viles naenias? III. Prol. 10. Miſerandam *potius* quam damnandam exiſtimo. III. 10. 46. Deriſor *potius* quam deridendus ſenex. III. 14. 4. Impune *potius* laedi, quam dedi alteri. IV. 5. 13.

POTRIX.

Potrici plenam antiquis apothecam cadis. IV. 4. 25.

PRAEBEO.

Feliſque catulis largam *praebuerunt* dapem. II. 4. 25.

PRAECEPTUM.

Praecepto hoc monitus ſaepe te conſidera. III. 8. 1. vide Notas.

PRAECLUDO.

Vocem *praecludit* metus. I. 2. 26. Linguam vis meam *praecludere*? I. 23. 5.

PRAECURRO.

Praecurrit alium in xyſtum. II. 5. 18.

PRAEDA.

Aliamque *praedam* ab alio cane ferri putans. I. 4. 4. vide Notas. Opimam ſane *praedam* rapuiſti unguibus. II. 6. 8. *Praedam*que tollit. II. 8. 27. *Praedam* cepi. IV. 3. 8. Oſtendit ille *praedam*. V. 6. 4.

PRAEDATOR.

Praedator intervenit, partem poſtulans. II. 1. 2.

PRAEDICO.

Quid *praedicare* cogitet livor modo. IV. 20. 1. vide Notas.

PRAEDO.

Praedones adſunt, rapiunt quod quiſque extulit. IV. 21. 16.

PRAEFULGEO.

Nitor ſmaragdi collo *praefulget* tuo. III. 18. 7.

PRAEGUSTO.

Ubi immolatur, exta *praeguſto* Deûm. IV. 23. 4.

PRAELUCEO.

Ne ignis noſter facinori *praeluceat*. IV. 10. 9.

PRAEMETUO.

Illa *praemetuens* doli. I. 16. 4.

PRAEMIUM.

A quo cum pactum flagitaret *praemium*. I. 8. 10. Poſito *praemio* I. 14. 9. Cum tale ſcierint eſſe culpae *praemium*. II. 3. 6. Dignum accipies *praemium*. III. 5. 7. Sed hoc ferent hi pro iudicio *praemium*. IV. 17. 30. vide Notas. Quem fructum capis hoc ex labore, quodve tantum *praemium*? IV. 19. 9. Brevitati noſtrae *praemium* ut reddas, peto. IV. 25. 8. Propoſito cunctos invitavit *praemio*. V. 5. 5.

PRAEPONO.

Docto labori dulce *praeponens* lucrum. III. Prol. 26.

PRAE-

Praesens.

Fucatae plus vetuſtati favet invidia mordax, quam bonis *praeſentibus*. V. Prol. Alt. 9. vide Notas.

Praesentia.

Numinum *praeſentiam* Vati dediſſe vitam mercedis loco. IV. 24. 32.

Praesepe.

Accedit ad *praeſepe*. II. 8. 22. Cum vix intrare poſſet ad *praeſepia*. V. 9. 2.

Praesidium.

Minuta plebes facili *praeſidio* latet. IV. 5. 7.

Praesto.

Qui vos ab omni tutas *praeſtem* iniuria. I. 31. 9. Hoſpitium adverſo quod *praeſtiterint* tempore. II. 8. 16. Ut adſuetam fortius *praeſtes* vicem. III. Prol. 14. Quale, inquit, caput eſt, talis *praeſtatur* ſapor. III. 4. 4. *Praeſtare* domino ſi par officium potes. III. 7. 8. Dulcemque *praeſtat* benevolentiam. III. 15. 16.

Praetereo.

Hanc *praeteriſſem* ſabulam ſilentio. III. 13. 16.

Praevaleo.

Virtute & ſemper *praevalet* ſapientia. I. 13. 14. vide Notas.

Pratum.

In *prato* quondam rana conſpexit bovem. I. 24. 2.

Prave.

Ne ſtulta *prave* iudicet ſententia. III. 10. 6.

Pravus.

Conſilia qui dant *prava* ſtultis hominibus. I. 25. 1. Ita nunc libido *pravo* fruitur gaudio. IV. 14. 14. *Pravo* favore labi mortales ſolent. V. 5. 1.

Praxiteles.

Si marmori adſcripſere *Praxitelen*. V. Alt. Prol. 6.

Preces.

Repoſcenti locum *preces* admovit. I. 19. 6. Rurſus admota *prece*, accenſa magis eſt. III. 16. 7. Laetor iuliſſe auxilium me *precibus* tuis. IV. 3. 7. Inducit pretio, *precibus*. V. 7. 18.

Premo.

Iubetque vocem *premere*. I. 11. 12. Quemcunque populum triſtis eventus *premit*. IV. 5. 11. Integritatis qui ſincerae conſcius a noxiorum *premitur* inſolentiis. IV. 25. 31.

Prendo.

Muſtela ab homine *prenſa*. I. 22. 1.

Pretiosus.

Hi zonas, illi res *pretioſas* colligunt. IV. 21. 11.

Pretium.

Qui *pretium* meriti ab improbis deſiderat. Coepit ſingulos inlicere *pretio*. I. 8. 1. & 6. *Pretium* eſt operae attendere. II. 5. 6. Te ſi quis *pretii* cupidus vidiſſet tui. III. 12. 4. Ex *pretio* rerum, quas vendiderint ſingulae. IV. 4. 47. Opſoniorum *pretia* cui gemitum exprimunt. IV. 19. 22. Certo conductus *pretio*. IV. 24. 6. Qui *pretium* operibus maius inveniunt novis. V. Prol. 5. Latinis dum manebit *pretium* literis. V. 5. 44.

Primo.

Significat *primo*. IV. 10. 16.

Primum.

Bis peccat: *primum* quoniam indignos adiuvat. I. 8. 2. Oro, ut imprudentiae des *primum* veniam. IV. 19. 6. *Primum* eſſe videar ne tibi moleſtior. IV. 25. 1.

Primus.

Ego *primam* (partem) tollo nomine hoc, quia ſum leo. I. 5. 7. vide Notas. Quoniam occuparat alter, ut *primus* foret. II. Epil. 5. vide Notas. Sella qui *prima* ſedens. III. 6. 5. Sopita *primo* quae nil ſomno ſenſerat. III. 10. 31. Decipit frons *prima* multos. IV. Prol. 6. Inhoſpitalis *prima* quae Ponti ſinus patefecit. IV. 6. 10.

Princeps.

Periclitatur magnitudo *Principum*. IV. 5. 12. Ipſi *Principes* illam oſculantur qua ſunt oppreſſi manum. V. 1. 4. *Princeps* tibicen notior paulo fuit. Ut incipiebat poſſe *Princeps* ingredi. Laetare incolumis Roma, ſalvo *Principe*. *Princeps* ligato crure nivea faſcia. V. 7. 4. 17. 27. & 36.

Principatus.

In *Principatu* commutando. I. 15. 1. De *Principatu* cum decertarent gregis. I. 30. 5.

Prior.

Nulla *prior* ales foret. I. 13. 8. Vulpes ad coenam dicitur ciconiam *prior* invitaſſe. I. 26. 4. Abiturus illuc, quo *priores* abierunt. IV. 19. 16. Muſca ſic coepit *prior*. IV. 23. 2. Scurra degrunnit *prior*. V. 5. 27.

Prius.

Quos *prius* deſpexerat. I. 3. 12. Rupti *prius* periere. I. 20. 5. Tuae ſunt partes; fuerunt illorum *prius*. IV. 25. 24.

Pristinus.

Olim rediſſes ad ſplendorem *priſtinum*. III. 12. 5. vide Notas. Frenumque ſolvit *priſtinum* licentia. I. 2. 3. Quicumque amiſit dignitatem *priſtinam*. I. 21. 1. A *priſtina* deflexit conſuetudine. IV. 12. 6.

Privatus.

Quorum *privata* ſervit utilitas ſibi. I. 22. 11.

Privo.

Orbatam nato ſimul & *privatam* viro. III. 10. 45.

Pro.

Ego illius *pro* ſemita feci viam. III. Prol. 38. vide Notas. Ne latrem *pro* re domini. I. 23. 6. *Pro* vita rogant. III. 2. 16.

Digitized by Google

2. 16. Carbonem, ut aiunt, *pro* theſauro invenimus. V. 6. 6.

PROBO.

Hac re *probatur*, quantum ingenium valet. I. 13. 13. vide Notas. *Probanda* cunctis eſt quidem ſententia. I. 12. 2. Turpemque aperto pignore errorem *probans*. V. 5. 17.

PROCAX.

Procax libertas civitatem miſcuit. I. 2. 2.

PROCEDO.

Dum *procedunt*. III. 7. 15.

PROCLIVIS.

Proclivis ultro cum ſis miſericordiae. IV. 25. 21. vide Notas.

PROCREO.

Tribadas & molles mares quae ratio *procreaſſet*. IV. 14. 2.

PROCUL.

Oveſque ſegregatas oſtendit *procul*. III. 15. 3. *Procul*que inſidias cernens hoſtis callidi. IV. 1. 9.

PROCULCO.

Et *proculcatas* obteret duro pede. I. 30. 10.

PROCURO.

Si *procurare* vis oſtentum, ruſtice. III. 3. 16.

PRODEO.

Aper rapinam vitans non *prodit* foras. II. 4. 22. In cothurnis *prodit* Aeſopus novis. IV. 6. 5. Uterque *prodit*. V. 5. 27. In conſpectum *proditurum* ſine mora. V. 7. 22.

PRODO.

Aeſopus nobis hoc exemplum *prodidit*. I. 3. 3. Venter legatos ſuperiores *prodidit*. IV. 17. 17.

PROELIUM.

Ut conſpicuum in *proelio* haberent ſignum. IV. 5. 6.

PROFECTO.

Satis *profecto* retudi ſuperbiam. IV. 23. 21.

PROFERO.

Tacite *profert* e ſtagno caput. I. 2. 17. Quod in theatro numquam *prolatum* foret. V. 5. 10.

PROFICISCOR.

Profecti ſunt legati non celeri pede. IV. 17. 6.

PROFITEOR.

Rem me *profeſſum* dicet forſan quis gravem. III. Prol. 51. Ad *profeſſae* mortis audacem viam. IV. 6. 8. Statim *profeſſus* eſt, idem facturum melius ſe poſtridie. V. 5. 23.

PROFUGIO.

Pulſus regno nemoris qui *profugerit*. I. 30. 8.

PROGENIES.

Ut noſtram in plano facile *progeniem* opprimat. II. 4. 10.

PROGREDIOR.

Quam tarde is? inquit, non vis citius *progredi*? III. 6. 2. vide Notas.

PROLABOR.

Noviſſimo *prolapſam* effundit ſarcinam. III. 15. 6.

PROLES.

Ubi eſca ſe replevit & *prolem* ſuam. II. 4. 19.

PROLOQUOR.

Quam dulce ſit libertas, breviter *proloquar*. III. 7. 1.

PROMETHEUS.

Idem *Prometheus*, auctor vulgi fictilis. IV. 14. 3.

PROMITTO.

Promiſſa parte. II. 6. 11. Ad coenam mihi *promitte*. *Promiſit*. IV. 24. 15. & 19.

PROMOVEO.

Unum *promorat* vix pedem triclinio. IV. 24.

PROPE.

Forte Clazomenae *prope* antiqua fuit urbs. IV. 21. 17.

PROPELLO.

Propulſi vero fuſtibus vadunt foras. IV. 17. 12.

PROPERO.

In cubile concito *properat* gradu. III. 2. 11.

PROPIOR.

Ego, literatae qui ſum *propior* Graeciae. III. Prol. 54. Vita morti *propior* eſt cotidie. IV. 25. 10.

PROPONO.

Legem duabus hanc *propoſuis* partibus. III. 13. 5. Excedit animus, quem *propoſuit*, terminum. IV. 25. 28. *Propoſito* cunctos invitavit praemio. V. 5. 5.

PROPOSITUM.

Teſtatur haec fabella *propoſitum* meum. I. 5. 2. Servet *propoſitum* ſuum. II. Prol 6. Mutandum tibi *propoſitum* eſt & vitae genus. III. Prol. 15. Exſequamur coeptum *propoſiti* ordinem. IV. 20. 9.

PROPRIUS.

Redire moerens coepit ad *proprium* genus. I. 3. 10. Amittit merito *proprium*, qui alienum appetit. I. 4. 1. *Proprii* dolorem damno ulciſcens ſanguinis. I. 28. 10. v. Not. Affectus *proprios* in fabellas tranſtulit. III. Prol. 36. Omneſque *propriis* ſunt contentae dotibus. III. 18. 13. vide Notas. *Propriis* repletam vitiis poſt tergum dedit. IV. 9. 2. Sua cuique cum ſit animi conſcientia, dolorque *proprius*. V. Prol. 8. v. Not.

PROPTER. *prope*.

Venit per auras cornix, & *propter* volans. II. 6. 7.

PROPTER. *ob*.

Oliva nobis *propter* fructum eſt gratior. III. 17. 9. Coelo receptus *propter* virtutem Hercules. IV. 10. 3.

PROPTEREA.

Haec exſequutus ſum *propterea* pluribus. III. 10. 59.

PRORSUS.

Exemplum egregium *prorſus* & laudabile. II. 1. 11. Libenter iſtum *prorſus* adpeterem cibum. V. 4. 5.

PROSEQUOR.

Sic *proſecutus*: plus non habeo mehercule. III. 5. 4. Hominemque plauſu *proſequuntur* maximo. V. 5. 21.

PROSPECTO.
Proſpectat Siculum, & deſpicit Tuſcum mare. II. 5. 10.

PROSPICIO.
Pavorem ſimulans *proſpicit* toto die. II. 4. 20.

PROSTERNO.
Homo meus ſe in pulpito totum *proſternit*. V. 7. 33.

PROSUM.
Nec tibi *prodeſſe*, nec mihi quicquam poteſt. III. 12. 7. vide Not. Nihil agere, quod non *proſit*, fabella admonet. III. 17. 13. Ne quis diſcat *prodeſſe* improbis. IV. 18. 6.

PROTERREO.
Malus cum ſutor inopia *proterritus*. I. 14. 1. vide Notas.

PROTINUS.
Ut refecta eſt, necuit hominem *protinus*. IV. 18. 4.

PROTRUDO.
Ab univerſis capite eſt *protruſus* foras. V. 7. 39.

PROVOCO.
Ut ad ſe *provocet* Simonidem. IV. 24. 25.

PROVOLO.
Paucis diebus interpoſitis, *provolat*. III. 2. 12.

PROXIMUS.
Negabat illa, ſe eſſe culpae huic *proximam*. I. 10. 5. vide Notas. Caeco timore *proximam* villam petit. II. 8. 3. Sperante heredem ſuffici ſe *proximum*. III. 10. 12. Reſponderunt *proximi*. V. 1. 16.

PRUDENS.
Prudenti vitam conſilio monet. I. Prol. 4.

PRUDENTIA.
Non artis ulla medicae *prudentia*. I. 14. 11.

PUDET.
Donec fortunam criminis *pudeat* ſui. II. Epil. 19.

PUDOR.
Eſt aviditas dives, & pauper *pudor*. II. 1. 12. Naturae partes, veſte quas celat *pudor*. IV. 14. 5. Super etiam iactas, tegere quod iubet *pudor*. IV. 23. 13. vide Notas.

PUELLA.
Canos *puella*, nigros anus evellerat. II. 2. 10.

PUER.
Cum de *puero* multa mentitus foret. III. 10. 13. *Puerorum* in turba. III. 14. 1. Quondam legi quam *puer* ſententiam. IV. 25. 33.

PUERILITER.
Pueriliter ludentes. III. 8. 5.

PUGNA.
Rana, e palude *pugnam* taurorum intuens. I. 30. 2. Obiectus hiſpidi *pugnae* ſuis. V. 10. 4.

PULCHER.
Animoſque ejuſdem *pulchra* iuvenis ceperat. II. 2. 5.

PULCHRE.
Te credo ſurripuiſſe, quod *pulchre* negas. I. 10. 10. Quae genus utrumque noſſet cum *pulcherrime*. III. 13. 4. Si *pulchre* vides, quam non conveniens aurum ſit vitae meae. IV. 19. 6. *Pulchre* tamen intellego. IV. 20. 2. Dum ſanitas conſtabit, *pulchre* meminero. IV. 25. 35. Hoc cur, Philete, ſcripſerim, *pulchre* vides. V. 10. 10.

PULLUS.
Nidoque poſuit, *pullis* eſcam ut conderet. I. 28. 4. vide Notas. In ſterculino *pullus* gallinaceus dum quaerit eſcam. III. 12. 1. vide Notas.

PULMENTARIUM.
Et quod faſtidit quiſque *pulmentarium*. III. 7. 23.

PULPITUM.
Homo meus ſe in *pulpito* totum proſternit. V. 7. 32.

PULVIS.
Praecurrit alium in xyſtum, ſedans *pulverem*. II. 5. 18. Sparſi *pulvere*, ſudore multo diffluentes corpora. IV. 24. 22.

PUNCTUM.
Punctum volucris parvulae voluiſti morte ulciſci. V. 3. 3.

PUNIO.
Fatorum dicto ſed *puniri* tempore. IV. 10. 19. Maiorem turbam *punitorum* reperies. V. 4. 11.

PURUS.
Togamque *puram* iam pararet filio. III. 10. 10.

PURGO.
Quae tibi moleſtis muribus *purgo* domum. I. 22. 3.

PUTEUS.
Cum decidiſſet vulpes in *puteum* inſcia. IV. 8. 3.

PUTO.
Aliamque praedam ab alio cane ferri *putans*. I. 4. 4. vide Notas. Num binas mihi clitellas impoſiturum victorem *putas*? I. 15. 8. Cum ſe *putaret* fingi cura mulierum. II. 2. 8. Id ut *putavit* eſſe neſcio quid boni. II. 5. 10. Et illi peccant, quos minime *putes*. III. 10. 52. Cantus tui, ſonare citharam quos *putes* Apollinis. III. 16. 12. *Putabat* ſe poſt mortem ſecurum fore. III. 20. 10. Mus eſcam *putans* adſiluit. IV. 1. 4. Ut *putentur* ſapere, nil non vituperant. IV. 6. 16. Quicquid *putabis* eſſe dignum memoriae. IV. 20. 3. Tibicen gratulari fautores *putat*. V. 7. 29. Qui doctiorem emendat, ſibi dici *putet*. V. 9. 5.

PYCTA.
Victoris laudem cuidam *Pyctae* ut ſcriberet. IV. 24. 5.

Q.

QUA.
Qua lubet lambe otio. I. 25. 6. vide Notas. *Qua* viſum eſt, vagor. III. 7. 20.

QUADRANS.
Quadrantes aggeras patrimonio. IV. 19. 23.

QUAERO.
Quaeris Iuppiter cauſam querelae. I. 6. 6. Simili *quaeſivit* modo. I. 24. 7. *Quaeris*, cur ſic mentiri velit. I. 29. 6. Nec aliud

aliud quicquam per fabellas *quaeritur*. II. Prol. 2. Magnas opes exaggerare *quaeris* omni vigilia, III. Prol. 25. *Quaeſivit*, quidnam ſaperet. III. 4. 3. Dum *quaerunt* lumen. III. 10. 24. Dum *quaerit* eſcam. III. 12. 2. Victum in tenebris *quaerere*. III. 16. 4. Ignem ergo *quaerens* aliquot luſtravit domos. III. 19. 3. Hominem, inquit, *quaero*. III. 19. 9. Parvae vindictam rei dum *quaero* demens. IV. 3. 11. Reperire effugium *quaerit* alterius malo. IV. 8. 2. Cauſam ut *quaeſivit* pater. IV. 11. 6. vide Notas.

QUAESO.

Qui poſſum, *quaeſo*, facere quod quereris, lupe? I. 1. 7. *Quaeſo*, num binas mihi clitellas impoſiturum victorem putas? I. 15. 7. Parce, *quaeſo*, inquit, mihi. I. 22. 2. Legeſne, *quaeſo*, potius viles naenias? III. Prol. 10. Unde ſic, *quaeſo*, nites? dic, *quaeſo*, tamen. III. 7. 4. & 17. *Quaeſo*, tam anguſtam talis vir ponis domum? III. 9. 6.

QUAESTIO.

Nec *quaeſtionis* poſitae cauſam intellegit. III. 14. 8.

QUAESTUS.

Quorum ſtultitia *quaeſtus* impudentiae eſt. I. 14. 18. Hoc genere *quaeſtus* poſtquam locuples factus eſt. IV. 21. 6.

QUALIS.

Qualis videtur opera tibi vocis meae? I. 11. 14. *Qualem* te dicam, amphora, antehac fuiſſe? III. 1. 5. vide Not. *Quale*, inquit caput eſt, talis praeſtatur ſapor. III. 4. 4.

QUAM.

Quam tarde is? III. 6. 2. vide Notas. *Quam* dulce ſit libertas, breviter proloquar. III. 7. 1. Didici *quam* ſis utilis. IV. 3. 8. *Quam* graviter ferret. IV. 4. 31. *Quam* non conveniens aurum ſit vitae meae. IV. 19. 7.

QUAM.

Potius *quam* regem me creatis icto foedere. I. 31. 8. Impune potius laedi, *quam* dedi alteri. IV. 3. 13. Nec aliud quicquam per fabellas quaeritur, *quam* corrigatur error ut mortalium. II. Prol. 3. Et cogitavi plura, *quam* reliquerat. III. Prol. 39. Ridicule hoc dictum mage *quam* vere exiſtimo. III. 5. 5. Deriſor potius *quam* deridendus ſenex. III. 14. 4. Plus vetuſtati favet invidia mordax, *quam* bonis praeſentibus. V. Alt Prol. 9.

QUAMVIS. *quantumvis*.

Quamvis ſublimes debent humiles metuere. I. 28. 1.

QUAMVIS. *etſi*.

Quamvis in ipſa pene ſim natus ſchola. III. Prol. 20. Malorum *quamvis* iſta fuerint munera. IV. 10. 5. Fraudatus *quamvis* & dolens iniuria. IV. 24. 17. *Quamvis* materiae tanta abundet copia. IV. 25. 6.

QUANDO.

Quando & formoſos ſaepe inveni peſſimos. III. 4. 6.

QUANDOQUIDEM.

Quandoquidem & illi peccant, quos minime putes. III. 10. 52.

QUANTO.

Quanto eſt utilius mihi ſub tecto vivere? III. 7. 13. *Quanto* innocenti iuſtius debet (venia) dari? IV. 25. 23. *Quanto* Poëtae ſunt moleſti validius. V. 5. 47.

QUANTUM.

Quae laudaram, *quantum* luctus habuerint. I. 12. 15. *Quantum* decoris corpore & vultu geris! I. 13. 7. *Quantum* homo bilinguis ſaepe concinnet mali. II. 4. 25. *Quantum* valerent inter homines literae. IV. 24. 1.

QUANTUS.

O *quanta* ſpecies, inquit, cerebrum non habes. I. 7. 2. vide Notas. *Quantae* putatis eſſe vos dementiae? I. 14. 14. Heu *quanta* nobis inſtat pernicies. I. 30. 3. Tollere haec aranea *quanti* eſt laboris? II. 8. 24. vide Notas. Iaces indigno *quanta* res, inquit, loco. III. 12. 3. *Quantam* ſub illis utilitatem reperies? IV. Prol. 3. *Quantus* nunc illis honos a Superis ſit tributus, tradam memoriae. IV. 24. 2. Sum expertus *quantis* fugias viribus. V. 2. 10.

QUAPROPTER.

Quapropter aufer frivolam inſolentiam. III. 6. 8. *Quapropter* apibus fructum reſtituo ſuum. III. 13. 15.

QUARE.

Quare ſollicitum potius aevum ducitis? I. 31. 7. Minerva admirans, *quare* ſteriles ſumerent. III. 17. 5. *Quare*, Particulo, quoniam caperis fabulis, quintum libellum, cum vacarit, perleges. V. Prol. 10. vide Not. *Quare*, vir ſanctiſſime, Particulo, ſi non ingenium, certe brevitatem adproba. V. 5. 42.

QUARTUS.

Male accipietur, ſi quis *quartam* (partem) tetigerit. I. 5. 10. vide Notas.

QUASI.

Quaſi inventuri mortuam poſtridie. III. 2. 8. *Quaſi* delirum riſit. III. 15. 3.

QUASSO.

Conſedit genitor tum Deorum maximus, *quaſſat*que fulmen. IV. 17. 23.

QUE.

Longe*que* inferior agnus. I. 1. 3. Frenum*que* ſolvit priſtinum licentia. I. 2. 3. Motu ſono*que*. I. 2. 15. Lignum*que* ſupra turba petulans inſilit. I. 2. 20. Suſtulit, ſe*que* exornavit. I. 3. 6. Aliam*que* praedam ab alio cane ferri putans. I. 4. 4. Cogit*que* miſeras arida ſede emori. I. 6. 8. Gulae*que* credens colli longitudinem. I. 8. 8. Queſtu*que* vano clamitantem interficit. I. 9. 7. Novo*que* turbat beſtias miraculo. I. 11. 8. Animum

Digitized by Google

genuſ*que*. I. 11. 15. Crurum*que* nimiam tenuitatem vituperat. I. 12. 6. Suſtulit, nido*que* poſuit. I. 28. 4. Totam*que* flammis arborem circumdedit. I. 29. 9. Longe*que* ab illis degerent vitam boves. I. 30. 6. Acuat*que* ſeſe diligens induſtria. II. Prol. 3. Fero*que* viſo rettulit retro pedem. II. 1. 6. Animoſ*que* eiuſdem pulchra iuvenis ceperat. II. 2. 5. Feliſ*que* catulis largam praebuerunt dapem. II. 4. 24. Clarum*que* collo iactans tintinnabulum. II. 7. 5. Hominum*que* tecto ſpiritum commiſeris? II. 8. 7. Praedam*que* tollit. II. 8. 27. Servum*que* collocarunt aeterna in baſi. II. Epil. 2. Curam*que* habendi penitus corde eraſerim. III. Prol. 21. Calumniam*que* fictis eluſit iocis. III. Prol. 37. Hebri*que* tenuit impetus dulci mora. III. Prol. 59. Homini*que* curam cura maiore adgravant. III. 3. 13. Nunc patior nives imbreſ*que*. III. 7. 12. Itidem*que* ingenua & pulchra facie filium. III. 8. 3. vide Notas. Magna*que* invidia criminatur filium. III. 8. 10. Dulcem*que* in ambos caritatem partiens. III. 8. 13. Togam*que* puram iam pararet filio. III. 10. 10. Stupro*que* turpi pollui famam domus. III. 10. 17. Sancto*que* uxorem dormientem cubiculo. III. 10. 30. vide Notas. Romam*que* pertraxerunt ad Centumviros. III. 10. 35. Certum*que* fontem veritatis repperit. III. 10. 43. Fraudat*que* natos lacte. III. 15. 8. Pictiſ*que* plumis gemmeam caudam explicas. III. 18. 8. Omneſ*que* propriis ſunt contentae dotibus. III. 18. 13. Tandem*que* invenit. III. 19. 4. Procul*que* inſidias cernens hoſtis callidi. IV. 1. 9. Hoc quoque inſulſum eſt, ais, falſo*que* dictum. IV. 6. 18. Iuſti*que* vindicavit exemplum imperi. IV. 6. 20. Hircum*que* clauſo liquit haerentem vado. IV. 8. 12. Ipſum*que* compilavit ad lumen ſuum. IV. 10. 2. Malorum quamvis iſta fuerint munera, mihi*que* inviſa. IV. 10. 6. Nimia*que* nautae ſe hilaritate extollere. IV. 16. 7. Fimo*que* turpi maximam explerent famem. IV. 17. 5. Quaſſat*que* fulmen. IV. 17. 23. Sinu*que* fovit. IV. 18. 3. Erat*que* in terris maxima exſpectatio. IV. 22. 2. Dignum*que* longa iudicatis memoria. V. Prol. 19. Hominem*que* plauſu proſequuntur maximo. V. 5. 21. Turpem*que* aperto pignore errorem probans. V. 5. 37. Magno*que* riſu canticum repeti iubet. V. 7. 31. Niveiſ*que* tunicis, niveis etiam calceis. V. 7. 37.

QUERCUS.

Aquila in ſublimi *quercu* nidum fecerat. II. 4. 1. *Quercum* vult evertere. II. 4. 9. Apes in alta *quercu* ut fecerunt favos. III. 13. 1. vide Notas. *Quercus* Iovi, & myrtus Veneri placuit. III. 17. 2.

QUERELA.

Quaerit Iuppiter cauſam *querelae*. I. 6. 6. Simili *querela* fata deploras tua. I. 9. 10. Omnem *querelam* ſubmovet felicitas. II. Epil. 14. Deluſa ne ſpes ad *querelam* recidat. III. 18. 15.

QUEROR.

Qui poſſum, quaeſo, facere quod *quereris*, lupe? I. 1. 7. Cum triſtem ſervitutem flerent Attici, & coepiſſent *queri*. I. 2. 8. Cum de fortunis quidam *quereretur* ſuis. Parce gaudere oportet, & ſenſim *queri*. IV. 16. 1. & 9.

QUESTUS.

*Queſtu*que vano clamitantem interficit. I. 9. 7.

QUI. QUIS.

Aeſopus auctor *quam* materiam repperit. I. Prol. 1. Calumniari ſi *quis* autem voluerit. I. Prol. 5. *Qui* fictis cauſis innocentes opprimunt. I. 1. 15. *Qui* diſſolutos mores vi compeſceret. I. 2. 12. Miſſum *quod* ſubito vadis. I. 2. 14. vide Notas. *Quod* cum inquinaſſent omni contumelia. I. 2. 21. Pennas, pavoni *quae* deciderant, ſuſtulit. I. 3. 5. A *quo* repulſus. I. 3. 10. *Quod* natura dederat. I. 3. 14. *Qui* alienum adpetit. I. 4. 1. *Quem* tenebat ore dimiſit cibum. I. 4. 6. Nec *quem* petebat potuit adeo adtingere. I. 4. 7. Si *quis* quartam tetigerit. I. 5. 10. *Quibus* honorem & gloriam fortuna tribuit. I. 7. 3. *Qui* pretium meriti ab improbis deſiderat. I. 8. 1. A *quo* cum pactum flagitaret praemium. I. 8. 10. Ore *quae* e noſtro caput incolume abſtuleris. I. 8. 11. *Quid* ita ceſſarunt pedes? I. 9. 5. Tu non videris perdidiſſe, *quod* petis. Te credo ſurripuiſſe, *quod* pulchre negas. I. 10. 9. & 10. *Qui*, poſtquam caede feſſus eſt. I. 11. 11. Laudatis utiliora *quae* contempſeris ſaepe inueniri. I. 12. 1. In *qua* retentis impeditus cornibus. I. 12. 10. O me infelicem, *qui* nunc demum intelligo, utilia mihi quam fuerint, *quae* deſpexeram; & *quae* laudaram, quantum luctus habuerint. I. 12. 13. 14. & 15. *Qui* ſe laudari gaudet verbis ſubdolis. O *qui* tuarum, corve, pennarum eſt nitor! Caſeum, *quem* celeriter doloſa vulpes avidis rapuit dentibus. I. 13. 1. 6. & 10. *Qui* capita veſtra non dubitatis credere, *cui* calceandos nemo commiſit pedes? *Quorum* ſtultitia quaeſtus impudentiae eſt. I. 14. 15. 16. & 18. *Quid* refert mea? I. 15. 9. *Quem* commodaſſe panem ſe contenderet. *Quod* non debebat, ſolvit. I. 17. 3. & 7. Nemo libenter recolit, *qui* laeſit, locum. I. 18. 1. Hoc loco malum finiri, *quo* conceptum eſt initio. I. 18. 7.

18. 7. Blanditiae, *quas* ut vitemus. I. 19. 2. *Quod* petierant. I. 20. 6. *Quas* tibi moleſtis muribus purgo domum. Reliquiis, *quas* ſunt roſuri. *Quorum* privata ſervit utilitas ſibi. I. 22. 3. 7. & 11. Simili quaeſivit modo, *quis* maior eſſet. I. 24. 8. vide Notas. Conſilia *qui* dant prava cautis hominibus. I. 25. 1. Si *quis* vero laeſerit. *Quam* nullo modo guſtare eſuriens potuerit ciconia. *Quae* cum lagenae fruſtra collum lamberet. I. 26. 1. 5. & 10. *Qui* humiles nati dici locupletes ſtudent. I. 27. 2. vide Notas. *Quem* ſtans vulturius ſuper. *Qui* concupiſti ſubito regales opes. I. 27. 8. & 10. Pulſus regno nemoris *qui* profugerit. I. 30. 8. *Qui* ſe committit homini tutandum improbo. *Qui* vos ab omni tutas praeſtem iniuria. *Qui* regnum adeptus. I. 31. 1. 9. & 11. *Cuius* verboſa ne ſit commendatio. II. Prol. 13, Audierat eſſe *quod* remedium vulneris. II. 3. 3. *Quid* multa? II. 4. 23. Villam, *quae* monte ſummo poſita Luculli manu. *Cui* tunica ab humeris linteo Peluſio erat deſtricta. II. 5. 9. & 12. *Quae* cum abdidiſſet cornea corpus domo. *Qua* comminuta facili veſcatur cibo. Tuta *quae* naturae fuerat munere. II. 6. 5. 13. & 16. Ille, *qui* oculos centum habet. *Quem* convocata iubet occidi familia. II. 8. 18. & 26. Ne ſolus eſſet, ſtudui, *quod* ſuperfuit. Siniſtra *quos* in lucem natura extulit. II. Epil. 6. & 16. *Quid* credis illi accidere, *qui* magnas opes exaggerare quaerit omni vigilia? *Quem* ſi leges, laetabor. *Quae* volebat, non audebat dicere. Rapiet ad ſe *quod* erit commune omnium. Ego, literatae *qui* ſum propior Graeciae. *Qui* ſaxa cantu movit. III. Prol. 24. 31. 35. 46. 54. & 58. Odorem *quae* iucundum late ſpargeret. III. 1. 3. Dicet, *qui* me noverit. III. 1. 7. Memini, *qui* me ſaxo petierint, *qui* panem dederint. Illis revertor hoſtis, *qui* me laeſerant. III. 2. 17. 18. & 19. Noteſcet *quae* nunc primum fabella mea. *Quid* multa? Natura numquam verba *cui* potuit dare. III. 3. 3. 12. & 15. Fecit *quod* monitus fuit. III. 5. 8. Sella *qui* prima ſedens. *Qui* ſine virtute vanas exercet minas. III. 6. 5. & 11. *Quo* cibo feciſti tantum corporis? Ego *qui* ſum longe fortior. *Quod?* inquit ille. *Quod* faſtidit quiſque pulmentarium. Fruere, *quae* laudas, canis. III. 7. 5. 6. 9. 18. & 26. *Cuius* non fugio mortem. E populo ſic neſcio *quis*. III. 9. 3. & 5. *Qui* cum de puero multa mentitus foret. Adiecit id *quod* ſentiebat maxime doliturum amanti. In *quo* dormire mater natum iuſſerat. Sopita primo *quae* nil ſomno ſenſerat. Ferro incubuit, *quod* credulitas ſtrinxerat. *Qui* poſtquam tenebras diſpulit calumniae. Et illi peccant, *quos* minime putes, & *qui* non peccant, impugnantur fraudibus. Erit ille notus, *quem* per te cognoveris. III. 10. 13. 15. 22. 31. 33. 42. 52. 53. & 58. *Qui* damnum inſectatus eſt amiſſi corporis. *Quid* fortunae, ſtulte, delictum arguis? Id demum eſt homini turpe, *quod* meruit pati. III. 11. 2. 6. & 7. Si *quis* pretii cupidus vidiſſet tui. Hoc illis narro, *qui* me non intelligunt. III. 12. 4. & 8. *Quae* genus utrumque noſſet cum pulcherrime. De *quis* nunc agitur. Apertum eſt, *quis* non poſſit, aut *quis* fecerit. III. 13. 4. 11. & 14. Non illam curo, *quae*, cum libitum eſt, concipit. Verum iſtam, *quae* me nutrit, admoto ubere. *Cuius* poteſtas nulla in gignendo fuit; cur hac ſit potior, *quae* iacentis miſerita eſt. III. 15. 4. 7. 14. & 15. Sonare citharam *quos* putes Apollinis. Nectar, *quod* Pallas mihi nuper donavit. Illa, *quae* ardebat ſiti. Viva *quod* negarat. III. 16. 12. 13. 15. & 19. *Quas* vellent eſſe in tutela ſua. III. 17. 1. Narret *quod quis* voluerit. III. 17. 8. vide Notas. Niſi utile eſt, *quod* facimus, ſtulta eſt gloria. Nihil agere, *quod* non proſit, fabella admonet. III. 17. 12. & 13. Noli adſectare, *quod* tibi non eſt datum. III. 18. 14. Intempeſtive *qui* occupato adluſerit. III. 19. 12. *Qui* natus eſt infelix. III. 20. 1. Non ſemper res ſunt, *quod* videntur. IV. Prol. 5. *Quid* interiore condat natura angulo. IV. Prol. 7. v. Not. *Qui* ſaepe laqueos & muſcipula effugerat. IV. 1. 8. Sic valeas, inquit, ut farina es, *quae* iaces. IV. 1. 10. *Quam* tangere ut non potuit. *Qui*, facere *quae* non poſſunt, verbis elevant. IV. 2. 3. & 5. Equus ſedare ſolitus *quo* fuerat ſitim. *Quem* dorſo levans. IV. 3. 1. & 4. *Quo* pacto non poſſideant *quod* fuerit datum. Et adprobaret populus, *qui* illas noverat. Ut moribus *quid* teneat alienum ſuis. Sic nulla poſſidebit *quod* fuerit datum. Ex pretio rerum *quas* vendiderint ſingulae. *Quod* multorum fugit imprudentiam. IV. 4. 15. 28. 40. 47. & 48. Hiſtoria *quorum* & in tabernis pingitur. *Qui* capitibus cornua ſuis ligarant. *Quos* immolatos victor avidis dentibus. IV. 5. 1. 5. & 9. Tu, *qui* naſutus ſcripta deſtringis mea. Inhoſpitalis prima *quae* Ponti ſinus patefecit. *Quae* ſaevum ingenium variis involvens modis. *Quid* tibi videtur? *Quid* ego ergo poſſum facere tibi? Hoc illis dictum eſt, *qui* conſulto

Digitized by Google

nauſeant. IV. 6. 1. 10. 14. 17. Tum 21. & 25. ubi vide Notas. Mordaciorem *qui* improbo dente adpetit. *Quid* me, inquit, ſtulta, dente captas laedere, omne adſuevi ferrum *quae* corrodere? IV. 7. 1. 6. & 7. Onuſtus *qui* ſacrilegio cum diſcederet. IV. 10. 3. Per *quem* colendos cenſuit Pietas Deos. IV. 10. 10. vide Notas. Non explicarit alius, quam *qui* repperit. IV. 10. 15. Veniente Pluto, *qui* Fortunae eſt filius. IV. 11. 5. Tribadas & molles mares *quae* ratio procreaſſet? *Qui*, ſimul offendit ad fortunam, frangitur. Naturae partes, veſte *quas* celat pudor. IV. 14. 2. 4. & 5. Habitu eſſe ſimiles, *qui* ſunt virtute impares. IV. 15. 9. Illi autem, *qui* miſerunt hos tam futiles. IV. 17. 33. *Qui* fert malis auxilium, poſt tempus dolet. IV. 18. 1. Cuſtodiebat *qui* theſauros abditos. *Quem* fructum capis hoc ex labore, *quodve* tantum eſt praemium? Diis eſt iratis natus, *qui* eſt ſimilis tibi. *Quid* mente caeca miſerum torques ſpiritum? IV. 19. 4. 8. 9. 15. & 17. *Qui* ture Superos, ipſum te fraudas cibo; *Qui* triſtis audis muſicum citharae ſonum; *Quem* tibiarum macerat iocunditas; opſoniorum pretia *cui* gemitum exprimunt. *Qui* dum quadrantes aggeras patrimonio. *Qui* circumcidis omnem impenſam funeris, Libitina ne *quod* de tuo faciat lucrum. IV. 19. 19. 20. 21. 22. 23. 25. 26. *Quid* praedicare cogitet livor modo. Si *quid* minus adriſerit. IV. 20. 1. & 4. vide Notas. Simonides, *qui* ſcripſit egregium melos. Navem, *quam* tempeſtas horrida diſſolvit. Rapiunt *quod* quiſque extulit. Antiqua fuit urbs, *quam* petierunt naufragi. *Quos* caſu obvios Simonides ut vidit. Vos *quod* habuiſtis, perit. IV. 21. 2. 9. 16. 18. 25. & 27. ubi vide Notas. *Qui* magna cum minaris, extricas nihil. IV. 22. 4. *Quid* horum ſimile tibi? IV. 23. 9. vide Notas. Illi *qui* invitatus, non *qui* inviſus eſt. Tegere *quod* debet pudor. *Quorum* virtus exhibet ſolidum decus. IV. 23. 11. 13. & 24. Idem ille, de *quo* rettuli. *Quorum* ſunt laudes duae. *Quorum* es in numero mihi. IV. 24. 4. 13. & 16. Diſtringit *quem* multarum rerum varietas. *Quod* es pollicitus. Decerne *quod* religio, *quod* poſcit fides. Integritatis *qui* ſincerae conſcius. *Qui* ſint requiris? Ego, quondam legi *quam* puer ſententiam. IV. 25. 3. 9. 26. vide Notas. 28. 30. 32. 33. Si *qui* talis etiam tituli eſt aemulus. V. Prol. 4. vide Notas. *Quo* pacto divinabit? *Quas* Aeſopeas, non Aeſopi nomino. V. Prol. 5. & 11. *Cui* reddidi iam pridem quidquid debui. *Qui* pretium operibus maius inveniunt novis. V. Alt. Prol. 2. & 5. Demetrius, *qui* dictus eſt Phalereus. Illam oſculantur, *qua* ſunt oppreſſi manum. In *quis* Menander. *Quas* ipſum ignorans legerat Demetrius. V. 1. 1. 5. 10. & 11. Iam curabo ſentiat, *quos* adtentarit. *Qui* ſum expertus, quantis fugias viribus. *Qui* re ſecunda fortis eſt, dubia fugax. V. 2. 5. 10. & 13. *Quam* opprimere captans. *Quid* facies tibi, iniuriae *qui* addideris contumeliam? *Cui* non fuiſſe mentem laedendi ſcio. *Quae* delectaris bibere humanum ſanguinem. *Qui* caſu peccat. *Qui* conſilio eſt nocens. V. 3. 2. 4. 5. 7. vide Notas. 9. & 12. *Cui* pro ſalute votum debebat ſua. *Quas* aſpernatus ille. *Qui* nutritus illo eſt. *Qui* latuere, divitias habent. *Qui* deprenſi perierint. V. 4. 2. 4. 6. 9. vide Notas. & 10. *Quam* quiſque poſſet, ut novitatem oſtenderet. *Quos* inter ſcurra notus urbano ſale. *Quod* in theatro numquam prolatum foret. *Quo* facto. *Quod* faciebat ſcilicet. Pervellit aurem vero, *quem* celaverat. Adhuc ſuperſunt multa, *quae* poſſim loqui. *Quae* commendari tanto debet iuſtius. V. 5. 6. 8. 10. 19. 30. 32. 39. & 46. *Quem* ſpes deluſit. V. 6. 7. Ludis, non ſatis memini *quibus*. *Cuius* flatibus ſolebat excitari ſaltantis vigor. *Qui* ſimul advenit. *Cuius* haec fuit ſententia. V. 7. 6. 14. 20. & 26. *Quem* ſi occuparis, teneas. V. 8. 3. *Quo* ſe pacto flecteret. *Qui* doctiorem emendat. V. 9. 3. & 5. *Cui* ſenex contra Lacon. *Quod* fuimus lauda, ſi iam damnas *quod* ſumus. V. 10. 7. & 9. vide Notas.

QUI. *quomodo.*

Qui poſſum, quaeſo, facere quod quereris, lupe? I. 1. 7.

QUIA.

Non *quia* crudelis ille. *Quia* noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum, malum perferte. I. 2. 7. & 29. *Quia* ſum leo. *Quia* ſum fortis. *Quia* plus valeo. I. 5. 7. 8. & 9. Nunc *quia* laboras, ut fruaris reliquiis. I. 22. 6. *Quia* corruptos viderat nuper boves. II. 8. 21. *Quia* quae volebat, non audebat dicere. III. Prol. 35. Hippolitus obiit, *quia* novercae creditum eſt. Caſſandrae *quia* non creditum, ruit Ilium. III. 10. 3. & 4. Integritatis teſtes *quia* deſunt mihi. III. 11. 5. Dormire *quia* me non ſinunt cantus tui. III. 16. 11. *Quia* dives arca veram laudem intercipit. *Quia* malis amicus eſt. IV. 11. 2. & 7. Totam *quia* vitam miſcet dolor & gaudium. IV. 16. 10. *Quia* plures onere degravati perierant. IV. 21. 15. *Quia* paucas ille oſtendit, ego plures

res fero. V. Prol. 12. vide Notas. In priore *quia* nil comperterant. V. 5. 31.

QUICQUAM.

Nec ille *quicquam* ſentit. II. 8. 14. Nec tibi prodeſſe, nec mihi *quicquam* poteſt. III. 12. 7. vide Notas. Ergo nec ſumis tibi, nec ulli donas *quicquam*? IV. 19. 13.

QUICQUID. QUIDQUID.

Vis & nequitia *quicquid* oppugnant, ruit. II. 6. 3. *Quicquid* putabit eſſe dignum memoriae. IV. 20. 3. Cui reddidi iam pridem *quidquid* debui. V. Alt. Prol. 2.

QUICUMQUE.

Quicumque turpi fraude ſemel innotuit. I. 10. 1. *Quicumque* amiſit dignitatem priſtinam. I. 21. 1. *Quicumque* fuerit ergo narrandus iocus. II. Prol. 5. vide Notas. *Quodcumque* fuerit. III. Prol. 27. *Quacumque* ſumma tradet luxuriae domum. IV. 4. 44. *Quemcumque* populum triſtis eventus premit. IV. 5. 11. In commune *quodcumque* eſt lucri. V. 6. 3.

QUIDAM.

Quaedam tum ſtagni incola. I. 6. 6. Aſellum in prato *quidam* paſcebat ſenex. I. 15. 4. vide Notas. Aetatis mediae *quendam* mulier non rudis tenebat. II. 2. 3. Eſt ardelionum Romae *quaedam* natio. II. 5. 1. *Quidam* e turba garrulus. III. 19. 7.

QUIDEM.

Salvum te cupimus *quidem*. II. 8. 17. Probanda cunctis eſt *quidem* ſententia. IV. 12. 2.

QUIESCO.

Adligant me interdiu, luce ut *quieſcam*. III. 7. 19.

QUIETUS.

Comes *quietus* ſequitur & placido gradu. II. 7. 7. vide Notas. Bobus *quietus* coepit agere gratias. II. 8. 15. vide Notas.

QUIN.

Suo *quin* potius habitu vitam degere. I. 3. 2. vide Notas. *Quin*, ait, hoc unum eſt, cur laborem validius. III. 11. 4. vide Notas. *Quin* etiam reſides. V. 1. 7.

QUINAM. QUISNAM.

Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos? I. 6. 9. *Quidnam* voluiſti tibi? II. 8. 5. Quaeſiſivit, *quidnam* ſaperet. III. 4. 4. Delicio ſuo *quidnam* feciſſent. III. 20. 9. Quo pacto divinabit, *quidnam* omiſerim. V. Prol. 5. *Quiſnam* cinaedus ille in conſpectu meo audet venire? V. 1. 15.

QUIPPE.

Tuta *quippe* ipſo loco. I. 28. 7. Miſeriti, periturae *quippe*. III. 2. 5. Accipiens *quippe* cuncta in contumeliam. III. 8. 8. vide Notas.

QUISQUE.

Sua *quiſque* exempla debet aequo animo pati. I. 26. 12. Et quod faſtidit *quiſque* pulmentarium. III. 7. 23. Ita nunc legatos *quiſque* exſpectans poſterûm. IV. 17. 35. vide Notas. Rapiunt quod *quiſque* extulit. IV. 21. 16. Sua *cuique* cum ſit animi conſcientia. V. Prol. 7. vide Notas. Quam *quiſque* poſſet, ut novitatem oſtenderet. V. 5. 6.

QUIVIS.

A me contendet fictum *quovis* pignore. IV. 20. 5. Illum eſſe *quavis* poena dignum iudico. V. 3. 13.

QUO. *ut*.

Hoc *quo* pertineat, dicet, qui me noverit. III. 1. 7. Si *quo* abire eſt animus, eſt licentia? III. 7. 25. *Quo* mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſono? III. 18. 9. Onus maturum melius *quo* deponeret. I. 18. 5. *Quo* paupertatem ſuſtineret facilius. IV. 21. 3.

QUO. *quanto*.

Quo plus conſumet temporis dilatio. IV. 25. 12.

QUOD.

Te, naturae dedecus, *quod* ferre certe cogor, bis videor mori. I. 21. 12. Hoſpitium adverſo *quod* praeſtiterint tempore. III. 8. 16. Vir natus *quod* rem feminarum tetigerit. III. 8. 11. *Quod* bona poſſideat. Ipſos *quod* error implicuiſſet criminis. III. 10. 37. & 41. Ego *quod* te inveni. III. 11. 6. vide Notas.

QUOD SI.

Quod ſi labori faverit Latium meo. II. Epil. 8. *Quod ſi* accuſator alius Seiano foret. III. Prol. 41. *Quod ſi* cunctando perſcrutatus crimina paterfamilias eſſet. III. 10. 47.

QUONDAM.

Uxorem *quondam* Sol cum vellet ducere. I. 6. 3. In prato *quondam* rana conſpexit bovem. I. 24. 2. Vulpinos catulos aquila *quondam* ſuſtulit. I. 28. 3. Ego *quondam* legi quam puer ſententiam. IV. 25. 33.

QUONIAM.

Quoniam grave omne inſuetis onus. Inutilis *quoniam* eſſet, qui fuerat datus. I. 2. 7. & 23. *Quoniam* indignos adiuvat. I. 8. 2. *Quoniam* occuparat alter, ut primus foret. II. Epil. 5. vide Notas. *Quoniam* perennis mihi debetur gloria. III. Prol. 61. vide Not. Brevitate nimia *quoniam* quoſdam offendimus. III. 10. 6. *Quoniam* caperis fabulis. V. Prol. 10.

QUOQUE.

Vos *quoque*, o cives, ait, hoc ſuſtinete. I. 2. 30. Hoc *quoque* conſumpto. I. 19. 8. Ad perniciem *quoque* mortales devocat. I. 20. 2. Hunc *quoque* timore poſtquam complevit locum. II. 4. 16. Cervi *quoque* eſt alta conſpicatus cornua. II. 8. 25. Poſt obitum *quoque* perſequi-

ſequitur illum dura fati miſeria. III. 20. 2. Hoc *quoque* inſulſum eſt. IV. 6. 17.

QUOT.

Quot res contineat hoc argumentum utiles. IV. 10. 14.

QUUM.

Spoliatus igitur caſus *quum* fleret ſuos. II. 7. 10.

R.

RADIX.

Subtiliter rimatus a *radicibus*. III. 10. 49. vide Notas.

RAMOSUS.

Ibi dum *ramoſa* mirans laudat cornua. I. 12. 5.

RAMUS.

Aquila *ramis* deſidet. II. 4. 21.

RANA.

Ranae, vagantes liberis paludibus. I. 2. 10. Clamorem *ranae* ſuſtulere ad ſidera. I. 6. 4. In prato quondam *rana* conſpexit bovem. I. 24. 2. *Rana*, e palude pugnam taurorum intuens. I. 30. 2.

RAPINA.

Aper *rapinam* vitans non prodit foras. I. 4. 22.

RAPIO.

Accipiter necopinum *rapit*. I. 9. 6. Cum de feneſtra corvus *raptum* caſeum comeſſe vellet. I. 13. 3. *Rapere* atque abire ſemper adſuevit lupus. I. 16. 5. A corcodilis ne *rapiantur*. I. 25. 4. Vulpes ab ara *rapuit* ardentem facem. I. 28. 8. Aquila eſt parata *rapere* porcellos tibi. II. 4. 15. Opimam ſane praedam *rapuiſti* unguibus. II. 6. 8. *Rapiet* ad ſe quod erit commune omnium. III. Prol. 46. Praedones adſunt, *rapiunt* quod quiſque extulit. IV. 21. 16. Dum pegma *rapitur*. V. 7. 7.

RAPTOR.

Conſilium *raptor* vertit ad fallaciam. I. 31. 5.

RARUS.

Vulgare amici nomen, ſed *rara* eſt fides. III. 9. 1. *Rara* mens intellegit. IV. Prol. 6.

RATIO.

Quanam *ratione* conferant pecuniam. IV. 4. 16. Tribadas & molles mares quae *ratio* procreaſſet. IV. 14. 2. Certa *ratio* cauſam ſcribendi dedit. V. Prol. 9.

RATIS.

Fabricaſſet Argus opere Palladio *ratem*. IV. 6. 9.

RECIDO.

Deluſa ne ſpes ad querelam *recidat*. III. 18. 15.

RECIPIO.

Vir eſt hortatus, corpus lecto *reciperet*. I. 18. 4. Faſtidioſe tamen in coetum *recipior*. III. Prol. 23. Aegre *recepti*. IV. 5. 4. Coelo *receptus* propter virtutem Hercules. IV. 11. 3. Cupidiſſime ad ſe *recepit*. IV. 21. 23. Me copioſa *recipit* incolumem domus. IV. 23. 20.

RECOLO.

Nemo libenter *recolit*, qui laeſit locum. I. 18. 1.

RECTA.

Recta cubiculum uxoris petens. III. 10. 21. *Recta* per forum coepit redire. III. 19. 6.

RECTE.

Utilius nihil eſſe homini, quam *recte* loqui. I. 22. 1. vide Notas.

RECUMBO.

Hora dicta *recubuit*. IV. 24. 19.

RECUSO.

Damnum haud *recuſant*. III. 2. 16. Fuci *recuſant*: apibus conditio placet. III. 13. 12.

REDDO.

Reddas amicis tempora. Mihi candore noto *reddas* iudicium, peto. III. Prol. 12. & 63. Sancta incorrupta iura *reddebat* fide. IV. 12. 8. Illi, inquit, *reddant*. IV. 24. 13. vide Notas. Brevitati noſtrae praemium ut *reddas*, peto. IV. 25. 8. Cui *reddidi* iam pridem quidquid debui. V. Alt. Prol. 2.

REDEO.

Redire moerens coepit ad proprium genus. I. 3. 10. Eunt ſubinde ac *redeunt* omnes ruſtici. II. 8. 12. Olim *rediſſes* ad ſplendorem priſtinum. III. 12. 5. v. Not. Ad cogitandum melior ut *redeat* ſibi. III. 14. 13. Recta per forum coepit *redire*. III. 19. 7. Promiſit: *rediit*: hora dicta recubuit. IV. 24. 19. Mecum facile *redeo* in gratiam. V. 3. 6.

REFELLO.

Quem volo *refelli* iam nunc reſponſo meo. IV. 20. 6.

REFERO.

Aeſopus talem tum fabellam *rettulit*. I. 2. 9. Ergo quid *refert* mea, cui ſerviam? I. 15. 9. *Rettulit* retro pedem. II. 1. 6. Solet a deſpectis par *referri* gratia. III. 2. 1. Hoc ſi moleſtus ille ad animum *rettulit*. III. 19. 10. Idem ille de quo *rettuli*. Auctoritatis illa *referens* gratia. IV. 24. 4. & 10. vide Notas.

REFICIO.

At illa vires ut *refecit* languidas. III. 2. 9. Ut *refecta* eſt, necuit hominem protinus. IV. 18. 4.

REGALIS.

Qui concupiſti ſubito *regales* opes. I. 27. 11.

REGIA.

Totam timentes concacarunt *regiam*. IV. 17. 11.

REGNO.

Regnare nolo, liber ut non ſim mihi. III. 7. 27.

REGNUM.

Pulſus *regno* nemoris qui profugerit. I. 30. 9. *Regnum* adeptus. I. 31. 11. *Regna* Peliae ſcelere Medeae iacent. IV. 6. 13.

REIICIO.

Improbum *reiecis*. II. 1. 4. *Reiecta* penula. V. 2. 3.

RELAXO.

Animum *relaxes*; otium des corpori. III. Prol. 13.

RELI-

Religio.

Poenas ut ſanctae *Religioni* penderet. I. 27. 6. Ne *Religio* peccet imprudens mea. III. 13. 8. Repente vocem ſancta miſit *Religio*. IV. 10. 4. Decerne, quod *Religio*, quod poſcit fides. IV. 25. 26. vide Notas.

Relinquo.

Cogitavit plura, quam *reliquerat*. III. Prol. 39. Quidam decedens tres *reliquit* filias. IV. 4. 3. Nudos *relinquunt*. IV. 21. 17.

Reliquiae.

Laboras, ut fruaris *reliquiis*. I. 22. 6. Tales cum ſint *reliquiae*. III. 1. 6. Languentis aevi dum ſunt aliquae *reliquiae*. IV. 25. 15. Aſello iuſſit *reliquias* poni hordei. V. 4. 3.

Reliquus.

De *reliquiis* una. I. 31. 13. Inter *reliquas* merces atque obſonia. III. 4. 2. Cum *reliquum* poſceret. IV. 24. 12.

Remedium.

Audierat eſſe quod *remedium* vulneris. II. 3. 3. Nec his dolorem delenirem *remediis*. III. Prol. 44.

Repello.

Repulſus ille veritatis viribus. I 1. 9. A quo *repulſus* triſtem ſuſtinuit notam. I. 3. 11.

Rependo.

Si *rependit* illi brevitas gratiam. II. Prol. 12. vide Notas.

Repente.

Repente liberalis, ſtultis gratus eſt. I. 23. 1. Calvus *repente* factus eſt. II. 2. 9. *Repente* vocem ſancta miſit Religio. IV. 10. 4. *Repente* odorem mixtis cum merdis cacant. IV. 17. 25. *Repente* duo cum iuvenes cuidam ſervulo mandant. IV. 24. 22. Ille in ſinum *repente* dimiſit caput. V. 5. 16.

Reperio.

Aeſopus auctor quam materiam *repperit*. I. Prol. 1. Certumque fontem veritatis *repperit*. III. 10. 43. Dum quaerit eſcam, margaritam ut *repperit*. III. 12. 2. vide Notas. Quantam ſub illis utilitatem *reperies*? IV. Prol. 4. Servitutem *repperi*. IV. 3. 11. Unius hominis *repperit* ſolertia. IV. 4. 49. *Reperire* effugium alterius quaerit malo. IV. 8. 2. Non explicarit alius, quam qui *repperit*. IV. 10. 15. Nec ulli iuvenes ſunt *reperti* ad ianuam. IV. 24. 30. Maiorem turbam punitorum *reperies*. V. 4. 11. Nihil eſt *repertum*. V. 5. 20.

Repeto.

Magnoque riſu canticum *repeti* iubet. V. 7. 31.

Repleo.

Ubi eſca ſe *replevit* & prolem ſuam. II. 4. 19. Propriis *repletam* vitiis. IV. 9. 2. Odore canibus anum, ſed multo *replent*. IV. 17. 19.

Reposco.

Repoſcenti locum preces admovit. I. 19. 5.

Repraesento.

Repraeſentavit in ſe poenam facinoris. III. 10. 32.

Reprehendo.

Elapſum ſemel non ipſe poſſit Iuppiter *reprehendere*. V. 5. 4.

Reprimo.

Repreſſit iram. I. 29. 10.

Repto.

Ne defuiſſe noceat, *reptans* ultimi. V. 1. 8.

Repudio.

Ille indignans *repudiat* officium. I. 29. 5.

Repulsa.

Nec hanc *repulſam* tuam ſentiret calamitas. I. 3. 16.

Reputo.

Periculoſum ſemper *reputavi* lucrum. V. 4. 8.

Requiro.

Ubi vos *requiram*, cum dies advenerit? I. 16. 7. Auxilium dum *requirit*, exitium invenit. I. 31. 2. Qui ſint, *requiris*? IV. 25. 32.

Res.

Non *rem* expedire, ſed malum dare expetit. I. 16. 2. *Rerum* peritis inritos tendit dolos. I. 23. 2. vide Notas. Ne latrem pro *re* domini? I. 23. 6. Haec *res* avaris eſſe conveniens poteſt. I. 27. 1. vide Notas. *Re* commendetur, non auctoris nomine. II. Prol. 7. vide Notas. Impendas curam quam *rei* domeſticae. *Rem* me profeſſum dicet forſan quis gravem. III. Prol. 11. & 51. Agnoſcit hominem Caeſar, *rem*que intelligit. II. 5. 19. Vir natus quod *rem* feminarum tetigerit. III. 8. 11. Utriuſque exemplum breviter exponam *rei*. III. 10. 2. In dubium plane *res* ut merito venerit. III. 13. 7. Et ſane *rei* dum nihil habemus maius, calamo ludimus. Non ſemper *res* ſunt, quod videntur. IV. Prol. 1. & 5. vide Notas. Ex pretio *rerum*, quas vendiderint ſingulae. IV. 4. 47. Hic cum tentaret, ſi qua *res* eſſet cibi. IV. 7. 4. *Res* pretioſas colligunt. IV. 21. 11. Laboro nihil, atque optimis *rebus* fruor. IV. 23. 8. Ut eſt vulgatus ordo narratae *rei*. IV. 24. 31. Diſtringit quem multarum *rerum* varietas. IV. 25. 3. Ad poenitendum *rebus* manifeſtis agi. Copioſa abundat *rerum* varietas. V. 5. 3. & 40. Ut vero cuneis notuit *res* omnibus. V. 7. 35. Occaſionem *rerum* ſignificat brevem. V. 8. 5.

Reses.

Quin etiam *reſides* & ſequentes otium. V. 1. 7.

Resideo.

Celſa *reſidens* arbore. I. 13. 4.

Residuus.

Habere ut poſſit aliquid

operis *reſidui*. IV. 24. 5.

RESISTO.

Ad fontem cervus, cum bibiſſet, *reſtitit*. I. 12. 3. Dein ſalutans, invicem ut *reſtiterunt*. III. 7. 4. vide Notas. Ludentem Atticus Aeſopum nucibus cum vidiſſet, *reſtitit*. III. 14. 2.

RESONO.

Magno adparatu laeta *reſonabat* domus. IV. 24. 21.

RESPECTUS.

Huius *reſpectu* fabulae deterritus. V. 4. 7.

RESPICIO.

Nihil *reſpiciens*, dum dolorem vindicet. III. 10. 28.

RESPONDEO.

Reſpondet agnus. I. 1. 11. *Reſpondit* ille. I. 22. 4. *Reſpondit* unus. II. 8. 17. Hic pertinere ad domini *reſpondet* caput. III. 3. 7. *Reſpondit* illa. III. 6. 4. Citati non *reſpondent*. IV. 17. 8. Alia cum rogaret cauſam facinoris, *reſpondit*. IV. 18. 6. *Reſpondeas* clementer. IV. 19. 8. *Reſponderunt* proximi. V. 1. 16. *Reſpondit*, mecum facile redeo in gratiam. V. 3. 6.

RESPONSUM.

Quam volo refelli iam nunc *reſponſo* meo. IV. 20. 6.

RESTITUO.

Apibus fructum *reſtituo* ſuum. III. 13. 15.

RETENDO.

Arcum *retenſum* poſuit in media via. III. 14. 5.

RETINEO.

Retentis impeditus cornibus. I. 12. 10.

RETORRIDUS.

Venit & (mus) *retorridus*. IV. 1. 7.

RETRO.

Feroque viſo rettulit *retro* pedem. II. 1. 6.

RETUNDO.

Satis profecto *retudi* ſuperbiam. IV. 23. 21.

REVERTOR.

Illis *revertor* hoſtis, qui me laeſerant. III. 2. 19. Sero domum eſt *reverſus*. IV. 14. 10. Mirati ſibi legatos non *reverti*. IV. 17. 14.

REVOCO.

Quae vulpem cum *revocaſſet*. I. 26. 7.

REUS.

Saepe impetravit veniam confeſſus *reus*. IV. 25. 22.

REX.

Clamore magno *Regem* petiere a Iove. Et explorato *Rege* cunctas evocat. Alium rogatum *Regem* miſere ad Iovem. I. 2. 11. 18. & 22. *Rex* urbis. *Rex* advocata concione haec edidit. I. 14. 6. & 13. *Regem* me creatis icto foedere. I. 31. 8. Ad *Regem* cum Dardaniae perductus foret. III. Prol. 28. Cum ſe ferarum *Regem* feciſſet leo. IV. 12. 4. Non eſt legatos *Regis* non dimittere. IV. 17. 28. In capite *Regis* ſedeo. *Reges* commemoras & matronarum oſcula. IV. 23. 6. & 12.

RIDEO.

Pater Deorum *riſit*. I. 2. 13. Et quaſi delirum *riſit*. III. 14. 3.

RIDICULE.

Ridicule hoc dictum magis quam vere exiſtimo. III. 4. 5. vide Notas.

RIGEO.

Gelu *rigentem* quidam colubram ſuſtulit. IV. 18. 2.

RIMOR.

Subtiliter *rimatus* a radicibus. III. 10. 49. vide Notas.

RISUS.

Quod *riſum* movet. I. Prol. 3. Stulti *riſum* dum captant levem. I. 29. 1. Magnoque *riſu* canticum repete iubet. V. 7. 31.

RIVUS.

Ad *rivum* eundem lupus & agnus venerant. I. 1. 1.

RODO.

Ut fruaris reliquiis, quas ſunt (mures) *roſuri*. I. 22. 7.

ROGO.

Alium *rogatum* Regem miſere ad Iovem. I. 2. 22. vide Not. Ovem *rogabat* cervus modium tritici. I. 16. 3. Canis parturiens cum *rogaſſet* alteram. I. 19. 3. Tantum pro vita *rogant*. III. 2. 16. *Rogata* uti taceret. III. 16. 6. *Rogati* mox a quodam. III. 20. 8. *Rogatus* deinde, ſolvit errorem omnium. IV. 4. 33. Simul *rogavit*, eſſet an dulcis liquor. I. 8. 6. *Rogavit* alter. IV. 14. 1. *Rogantes* aditum continuo impetrant. IV. 17. 21. Cum *rogaret* cauſam facinoris. IV. 18. 5. Tabulam ſuam portant, *rogantes* victum. IV. 21. 25. *Rogare* populus hunc coronam exiſtimat. V. 7. 34.

ROMA.

Eſt ardelionum quaedam *Romae* natio. II. 5. 1. *Romamque* pertraxerunt ad Centumviros. III. 10. 35. Laetare incolumis *Roma*, ſalvo Principe. II. 7. 27.

ROSTRUM.

Fugantque *roſtris*. I. 3. 9. Huic *roſtrum* inſerens ſatiatur ipſa. I. 26. 8. Certe ſimile hoc eſt *roſtro* tuo. I. 29. 8.

RUDIS.

Mulier non *rudis*. II. 2. 3.

RUGOSUS.

Rugoſam inflavit pellem. I. 24. 4.

RUINA.

Ruinam metuens aquila ramis deſidet. II. 4. 21. *Ruina* camarae ſubito oppreſſit ceteros. IV. 24. 29.

RUMOR.

Athenas *rumor* implet. IV. 4. 13. Diſperſus *rumor* civitatem concitat. V. 5. 11. *Rumor* de Tibicine fremit in theatro. V. 7. 20.

RUO.

Vis & nequitia quicquid oppugnant, *ruit*. II. 6. 3. Caſſandrae quia non creditum, *ruit* Ilium.

llium, III. 10. 4. Vulgus paſſim & certatim *ruit*. V. 1. 3. vide Notas.

RUMPO.

Rupti prius periere. I. 20. 5. *Rupto* iacuit corpore. I. 24. 10.

RURSUS.

Rurſus intendit cutem. I. 24. 6. Occaſione *rurſus* erumpam data. II. 8. 9. *Rurſus* admota prece, accenſa magis eſt. III. 16. 6. Timentes *rurſus* aliquid ne ſimile accidat. IV. 17. 18.

RUS.

Te circum *rura* video paſci ſtercore. IV. 23. 15. vide Notas.

RUSTICUS.

Eunt ſubinde & redeunt omnes *ruſtici*. II. 8. 12. *Ruſticae*, uxores, inquit, da tuis paſtoribus. III. 3. 16. Laniſicam, frugi & *ruſticam*. Boves, iumenta, & inſtrumentum *ruſticum*. IV. 4. 5. & 24. Contra infit *ruſtica*. IV. 23. 9. vide Notas. Hoc videt ut fieri *ruſticus*. Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis *ruſticus* porcellum obtegere. Cogit *ruſticum* trudi foras. V. 5. 22. 29. & 35.

S.

SACCUS.

Alter tumentes multo *ſaccos* hordeo. II. 7. 3.

SACRILEGIUM.

Onuſtus qui *ſacrilegio* cum diſcederet. IV. 10. 3.

SACRUM.

Nec de lucerna fas eſt accendi *ſacrum*. IV. 10. 13.

SAECULUM.

Ut quidam artifices noſtro faciunt *ſaeculo*. V. Prol. Alt. 4.

SAEPE.

Laudatis utiliora quae contempſeris *ſaepe* inveniri. I. 12. 2. Columbae cum *ſaepe* effugiſſent miluum. I. 31. 3. Quando & formoſos *ſaepe* inveni peſſimos. III. 4. 6. *Saepe* te conſidera. III. 8. 1. Qui *ſaepe* laqueos & muſcipula effugerat. IV. 1. 8. *Saepe* quos ipſe alueris tibi inveniri maxime contrarios. IV. 10. 16. Simonidis qui *ſaepe* verſus legerat. IV. 21. 20. *Saepe* impetravit veniam confeſſus reus. IV. 25. 22.

SAEVIO.

Saevit irato impetu. III. 2. 14.

SAEVUS.

Lacerari coepit morſibus *ſaevis* canum. I. 31. 12. *Saevum* ingenium variis involvens modis. I. 12. 11. Exercere imperium *ſaevis* unguibus. IV. 6. 14. Vexata *ſaevis* navis tempeſtatibus. IV. 16. 3.

SAL.

Scurra notus urbano *ſale*. V. 5. 8.

SALIO.

Summis *ſaliens* viribus. IV. 2. 2.

SALTEM.

Vellem iſtis verbis *ſaltem* adiuviſſes modo. V. 2. 6.

SALTO.

Cuius flatibus ſolebat excitari *ſaltantis* vigor. V. 7. 15.

SALTUS.

Veloci *ſaltu* fovea ſeſe liberat. III. 2. 10.

SALTUS.

Socii fuere cum leone in *ſaltibus*. I. 5. 4.

SALVE.

Salve, inquit, frater. I. 29. 5.

SALUS.

Cui pro *ſalute* votum debebat ſua. V. 4. 2.

SALUTO.

Dein *ſalutans*, invicem ut reſtiterunt. III. 7. 3. vide Notas.

SALVUS.

Salvum te cupimus quidem. II. 8. 15. Laetare incolumis Roma, *ſalvo* Principe. V. 7. 27.

SANCTUS.

Poenas ut *ſanctae* Religioni penderet. I. 27. 6. *Sancta* Mnemoſyne. III. Prol. 18. *Sanctoque* uxorem dormientem cubiculo. III. 10. 30. *Sancta* incorrupta iura reddebat fide. IV. 12. 8. Quidam immolaſſet verrem cum *ſancto* Herculi. V. 4. 1. Vir *ſanctiſſime*. V. 5. 42.

SANE.

Beneficium magnum *ſane* natali dedit. III. 15. 12. Et *ſane* rei dum nihil habemus maius, calamo ludimus. IV. Prol. 1. vide Notas. Eſt glorioſus *ſane* convictus Deum. IV. 23. 10.

SANGUIS.

Proprii dolorem damno miſcens *ſanguinis*. I. 28. 10. vide Notas. Inquinari nolo ignavo *ſanguine*. I. 29. 11. Delectaris bibere humanum *ſanguinem*. V. 3. 9.

SANITAS.

Dum *ſanitas* conſtabit. IV. 25. 35. Ad *ſanitatem* dum venit curatio. V. 7. 12.

SAPIENS.

Heus, inquit, *ſapiens*, expedi, quid fecerim. III. 14. 6.

SAPIENTIA.

Virtute & ſemper praevalet *ſapientia*. I. 13. 14. vide Notas.

SAPIO.

Quaeſivit, quidnam *ſaperet*. III. 4. 3. O nata, merito *ſapere* dicere omnibus. III. 17. 11. Ut putentur *ſapere*, nil non vituperant. IV. 6. 26. vide Notas.

SAPOR.

Quale, inquit, caput eſt, talis praeſtatur *ſapor*. III. 4. 4.

SARCINA.

Muli gravati *ſarcinis* ibant duo. II. 7. 1. Prolapſam effundit *ſarcinam*. III. 15. 6. Baiulantem *ſarcinas*. III. 20. 5.

SATIO.

Satiatur ipſa, torquet convivam fame. I. 26. 9. Volup-

X 2 tas

tas ut non poſſit *ſatiari* mea. IV. 8. 9.

SATIS.

Satis profecto rettudi ſuperbiam. IV. 23. 21. Ut aliis eſſet materiae *ſatis*. V. Prol. 2.

SATOR.

Deorum genitor atque hominum *ſator*. III. 17. 10.

SATURO.

Otioſe largo *ſaturari* cibo. III. 7. 14.

SAUCIO.

Interque caedem ferro mulum *ſauciant*. II. 7. 8. vide Notas.

SAXUM.

Qui *ſaxa* cantu movit. III. Prol. 58. Alii onerant *ſaxis*. Memini qui me *ſaxo* petierint. III. 2. 4. & 17.

SCANDO.

Ad nidum *ſcandis* volucris. II. 4. 6.

SCELESTUS.

Fraude & *ſceleſta* ſic evertit malitia. II. 4. 5. *Sceleſto* ſpiritu culpam lues. IV. 10. 7. vide Notas.

SCELUS.

Non evertiſſet *ſcelere* funeſto domum. III. 10. 50. Et regna Peliae *ſcelere* Medeae iacent. IV. 6. 13. *Scelera* non ira Deûm, fatorum dicto ſed puniri tempore. IV. 10. 18.

SCENA.

In *ſcena* vero poſtquam ſolus conſtitit. V. 5. 13. Operam Bathyllo ſolitus in *ſcena* dare. V. 7. 5.

SCHOLA.

Quamvis in ipſa pene ſum natus *ſchola*. III. Prol. 20.

SCILICET.

Quod faciebat *ſcilicet*. V. 3. 30.

SCIO.

Cum tale *ſcierint* eſſe culpae praemium. II. 3. 6. Patere honori *ſcirent* ut cuncti viam. II. Epil. 3. Ubi tricandum, & ubi currendum ſit, *ſcio*. III. 6. 9. vide Notas. Unde illa *ſcivit*, niger an albus naſcerer? Age porro *ſciſſet*. III. 15. 10. & 11. Omnes *ſcierunt*. IV. 24. 32. Parco *ſciens*. IV. 25. 1. Auctoritatis eſſe *ſcito* gratia. V. Alt. Prol. 3. *Scio* quam virtuti non ſit credendum tuae. V. 2. 11. vide Notas.

SCOPA.

Si marmori adſcripſere Praxitelen, *Scopan* aeri. V. Alt. Prol. 5. vide Notas.

SCOPULUS.

Suadet ut *ſcopulum* ſuper altis ab aſtris duram inlidat corticem. II. 6. 11.

SCRIBO.

Haec propter illos *ſcripta* eſt homines fabula. I. 1. 14. Simonides, qui *ſcripſit* egregium melos. IV. 21. 2. Hoc *ſcriptum* eſt tibi. IV. 22. 3. Victoris laudem cuidam Pyctae ut *ſcriberet*. IV. 24. 5. Superſunt mihi quae *ſcribam*. IV. 25. 1. Certa ratio cauſam *ſcribendi* dedit. V. Prol. 9. Hoc cur, Philete, *ſcripſerim*, pulchre vides. V. 10. 10.

SCRIPTOR.

Hic eſt Menander *ſcriptor*. V. 1. 17.

SCRIPTUM.

Tu, qui naſutus *ſcripta* deſtringis mea. IV. 6. 1.

SCRUTOR.

Dum *ſcrutatur* ſingula. II. 8. 24. Naribus *ſcrutantur* eſcam in ſtercore. IV. 17. 7.

SCURRA.

Scurra notus urbano ſale. *Scurra* degrunnit prior. V 5. 8. & 27.

SCYPHUS.

Eius experiendi gratia *ſcyphum* popoſcit. I. 14. 7.

SE & SESE.

Vide in SUI.

SECRETUS.

Paludis in *ſecreta* veniet latibula. I. 30. 9. Seductus in *ſecretum* a liberto eſt ſuo. III. 10. 11. *Secretum* petit. IV. 24. 6

SECUNDO.

Significat primo, *ſecundo* oſtendit. IV. 10. 18.

SECUNDUS.

Secundam, (partem) quia ſum fortis, tribuetis mihi. I. 5. 8. Ferri *ſecundis* tuta coepit flatibus. IV. 16. 6. Qui re *ſecunda* fortis eſt, dubia fugax. V. 2. 13.

SECURUS.

Qui modo *ſecurus* noſtra inridebas mala. I. 9. 9. Abeunt *ſecuri* domum. III. 2. 7. Putabat, ſe poſt mortem *ſecurum* fore. III. 20. 10.

SED.

Sed quoniam grave omne inſuetis onus. I. 2. 7. Non modo effectu caret, *ſed* ad perniciem quoque mortales devocat. *Sed* rupti prius periere. I. 20. 2. & 5. *Sed* inquinari nolo ignavo ſanguine. I. 29. 11. *Sed* pulſus regno nemoris qui profugerit. I. 30. 8. *Sed* ſi libuerit aliquid interponere. II. Prol. 9. *Sed* deridetur. II. 5. 17. *Sed*, niſi monſtraro, quid ſit faciendum tibi. II. 6. 9. *Sed* ille, qui oculos centum habet, ſi venerit. II. 8. 18. Nec generi tribui, *ſed* virtuti, gloriam. II. Epil. 4. Vulgo eſſe fertur: cauſa *ſed* non dicitur. III. 3. 2. *Sed* expiari poſſe maiori hoſtia. III. 3. 11. *Sed* ſpes fefellit impudentem audaciam. III. 5. 9. *Sed* iſtum timeo. III. 6. 5. Vulgare amici nomen, *ſed* rara eſt fides. III. 9. 1. *Sed* fabuloſam ne vetuſtatem eleves. III. 10. 7. vide Notas. *Sed* quid fortunae, ſtulte, delictum arguis? III. 11. 6. *Sed*, ne religio peccet imprudens mea. IIIi 13. 8. *Sed* forma vincis. III. 18. 6. *Sed* diligenter intuere has naenias. IV. Prol. 3. Aequaliter diſtribuat, *ſed* tali modo. IV. 4. 9. *Sed* ad perniciem ſolet agi ſinceritas. IV. 12. 3. Odore canibus anum

ſed

Digitized by Google

ſed multo replent. IV. 17. 19. *Sed* exſequamur coeptum propoſiti ordinem. IV. 20. 9. *Sed* illi qui invitatus, non qui inviſus eſt. IV. 23. 11. *Sed* mercedis tertiam accepit partem. IV. 24. 11. *Sed* difficulter continetur ſpiritus. IV. 25. 29. *Sed* certa ratio cauſam ſcribendi dedit. V. Prol. 9. *Sed* iam ad fabellam talis exempli feror. V. Alt. Prol. 10. *Sed* te, contemti generis animal improbum optem necare. V. 3. 8. *Sed* dices, qui latuere, divitias habent. V. 4. 9. vide Notas. *Sed*, in priore quia nil compererant. IV. 5. 31. *Sed* temperatae ſuave ſunt argutiae. V. 5. 41. vide Notas. Superum voluntas favit; *ſed* fato invido. V. 6. 5. Non me deſtituit animus, *ſed* vires meae. V. 10. 8. vide Notas.

SEDEO.

Tunc iudex inter illos *ſedit* ſimius. I. 10. 6. Muſca in temone *ſedit*. Sella qui prima *ſedens*. III. 6. 1. & 5. Deriſuri, non ſpectaturi, *ſedent*. V. 5. 26.

SEDES.

Contentus noſtris ſi fuiſſes *ſedibus*. I. 3. 13.

SEDO.

Praecurrit alium in xyſtum; *ſedans* pulverem. II. 5. 18. Equus *ſedare* ſolitus quo fuerat ſitim. IV. 3. 1.

SEDUCO.

Seductus in ſecretum a liberto eſt ſuo. III. 10. 11.

SEDULUS.

Mater *ſedula* iuriſperitos conſulit. IV. 4. 13.

SEGNIS.

Effectus impediret ne *ſegnis* mora. V. 8. 6.

SEGREGO.

Oveſque *ſegregatas* oſtendit procul. III. 15. 13.

SEIANUS.

Quod ſi accuſator alius *Seiano* foret. III. Prol. 41.

SELLA.

Sella qui prima ſedens. III. 6. 5.

SEMEL.

Quicumque turpi fraude *ſemel* innotuit. I. 10. 1. Elapſum *ſemel* non ipſe poſſit Iuppiter reprehendere. V. 8. 3.

SEMIANIMIS.

Lepus *ſemianimis* mortis in ſolatio. I. 9. 8.

SEMISOMNUS.

Semiſomno corde, & errore ebrio. IV. 14. 11.

SEMITA.

Ego illius pro *ſemita* feci viam. III. Prol. 39. vide Notas.

SEMPER.

Virtute & *ſemper* praevalet ſapientia. I. 13. 14. vide Notas. Rapere atque abire *ſemper* adſuevit lupus. I. 16. 5. Corrumpes arcum, *ſemper* tenſum ſi habueris. III. 14. 10. vide Notas. Non *ſemper* res ſunt, quod videntur. IV. Prol. 5. vide Notas. Periculoſum *ſemper* reputavi lucrum. V. 4. 8. Canis, cum domino *ſemper* feciſſet ſatis. V. 10. 2.

SENARIUS.

Hanc (materiam) ego polivi verſibus *ſenariis*. I. Prol. 1.

SENECTA.

Annis & *ſenecta* debilis. IV. 1. 1.

SENEX.

Aſellum in prato quidam paſcebat *ſenex*. *Senex* negavit. I. 14. 4. & 9. Equidem omni cura morem ſervabo *ſenis*. II. Prol. 8. Naris emunctae *ſenex*. III. 3. 14. Deriſor potius quam deridendus *ſenex*. III. 14. 4. Se hominem non viſum *ſeni*. III. 19. 11. Harum autem matrem fecit heredem *ſenex*. IV. 4. 7. Expoſuit *ſenex*. IV. 14. 4. Cui *ſenex* contra Laeon. V. 10. 7. vide Notas.

SENIUM.

Senio debilem. IV. 25. 26.

SENSIM.

Parce gaudere oportet, & *ſenſim* queri. IV. 16. 9.

SENSUS.

Senſum communem abſtulit. I. 7. 4. *Senſus* ut delectet varietas. II. Prol. 10. Terrore offuſo & perturbatis *ſenſibus*. II. 4. 11. Nec teſtamenti potuit *ſenſus* colligi. O ſi maneret condito *ſenſus* patri! IV. 4. 19. & 30.

SENTENTIA.

Dixiſſe hanc fertur ſimius *ſententiam*. I. 10. 8. Variis diſſident *ſententiis*. III. 3. 12. Ne ſtulta prave iudicet *ſententia*. III. 10. 6. vide Notas. Probanda cunctis eſt quidem *ſententia*. IV. 12. 2. Quondam legi quam puer *ſententiam*. IV. 25. 33. Cuius haec fuit *ſententia*. V. 7. 26.

SENTIO.

Nec hanc repulſam tua *ſentires* calamitas. I. 3. 16. Nec ille quicquam *ſentit*. II. 8. 14. Et arte fictas animus *ſentit* fabulas. II. Epil. 13. Ut liber animus *ſentiat* vim carminis. III. Prol. 3. Tentat in tenebris caput. Ut *ſentit* tonſum. Sopita primo quae nil ſomno *ſenſerat*. III. 10. 27. & 31. Quod *ſenſit* ſimul. III. 14. 3. *Senſit* profecto. III. 19. 11.

SEPARATIM.

Cum *ſeparatim* toto finxiſſet die. IV. 14. 6.

SEPONO.

Seponit moechae veſtem. IV. 4. 21.

SEQUOR.

Me *ſequetur* (pars) tertia. I. 5. 9. Comes quietus *ſequitur* & placido gradu. II. 7. 6. vide Notas. Aliquot *ſecutis*, venit & retorridus. IV. 1. 7. Signum, quod *ſequerentur* milites. IV. 5. 7. Reſides & *ſequentes* otium. V. 1. 7.

SERENUS.

Faciem ad *ſerenam* ſubito ut mutatur dies. IV. 16. 5.

Sermo.

Sermone ab ipſo cognitum. IV. 21. 22.

Sero.

Sero domum eſt reverſus. IV. 14. 10.

Servio.

Quid refert mea, cui *ſerviam?* I. 15. 10. Quorum privata *ſervit* utilitas ſibi. I. 22. 11.

Servitus.

Cum triſtem *ſervitutem* flerent Attici. I. 2. 6. *Servitus* obnoxia. III. Prol. 34. *Servitutem* repperi. IV. 3. 11.

Servo.

Servet propoſitum ſuum. Morem *ſervabo* ſenis. II. Prol. 6. & 8. Aetatem adultam *ſervans* diligentius. III. 10. 23.

Servulus.

Cuidam *ſervulo* mandant. IV. 24. 24.

Servus.

Servumque collocarunt aeterna in baſi. II. Epil. 2.

Sestertium.

Centena matri conſcrant *ſeſtertia.* IV. 4. 12.

Setosus.

Derepit ad cubile *ſetoſae* ſuis. II. 4. 12.

Severitas.

Severitatem frontis dum placo tuae. IV. 6. 4.

Si.

Calumniari *ſi* quis autem voluerit. I. Prol. 5. Contentus noſtris *ſi* fuiſſes ſedibus. I. 3. 13. Male accipietur, *ſi* quis quartam tetigerit. I. 5. 10. Quidnam futurum eſt, *ſi* crearit liberos? I. 6. 9. *Si* vocem haberes. I. 13. 8. *Si* mihi & turbae meae par, inquit, eſſe poteris. I. 19. 9. Faceres *ſi* cauſa mea. I. 22. 4. *Si* quis vero laeſerit. I. 26. 1. Similem *ſi* negas tibi me eſſe. I. 29. 7. *Si* libuerit aliquid interponere. *Si* tependit illi brevitas gratiam. II. Prol. 9. & 12. vide Notas. *Si* tamen poſſum. II. 5. 5. Quod *ſi* labori faverit Latium meo. *Si* noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas. II. Epil. 8. & 12. Phaedri libellos legere *ſi* deſideras. Intrare *ſi* Muſarum limen cogitas. Quem *ſi* leges, laetabor. Quod *ſi* accuſator alius Seiano foret, *ſi* teſtis alius. Suſpicione *ſi* quis errabit ſua. Phrygibus *ſi* Aeſopus potuit, *ſi* Anacharſis Scythis aeternam famam condere ingenio ſuo. III. Prol. I. 16. 31. 41. 42. 45. & 52. *Si* procurare vis oſtentum. III. 3. 16. Praeſtare Domino *ſi* pat officium potes. *Si* quo abire eſt animus. III. 7. 8. & 25. *Si* famam adſequar. III. 9. 3. Quod *ſi* cunctando perſcrutatus crimina paterfamilias eſſet, *ſi* mendacium ſubtiliter rimatus a radicibus. III. 10. 47. & 48. Te *ſi* quis pretii cupidus vidiſſet tui. III. 12. 4. *Si* fuci legem non tecuſaſſent datam. III. 13. 17. vide Notas. *Si* laxaris. III. 14. 11. *Si* non faſtidis, veni. III. 16. 14. Hoc *ſi* moleſtus ille ad animum rettulit. III. 19. 10. Diligenter *ſi* intuere has naenias. IV. Prol. 3. vide Notas. *Si* nec fabellae te iuvant, nec fabulae. IV. 6. 22. *Si* qua ſos eſſet cibo. IV. 7. 4. *Si* quid minus adriſerit. IV. 20. 4. *Si* quis eadem forte conari velit. Fruar diutius, *ſi* celerins coepero. IV. 25. 4. & 14. *Si* qui talis etiam tituli eſt aemnlus. V. Prol. 4. vide Notas. *Si* marmori adſcripſere Praxitelen. V. Alt. Prol. 6. vide Notas. *Si* non ingenium, certe brevitatem adproba. V. 5. 45. Quem *ſi* occuparis, tencas. V. 8. 3. Quod fuimns lauda, *ſi* iam damnas quod ſumus. V. 10. 9. vide Not.

Sibi.

Vide Sui.

Sic.

Sic eſt locutus partibus factis leo. *Sic* totam praedam ſola improbitas abſtulit. I. 5. 6. 11. *Sic* continuo narrare incipit. I. 6. 2. *Sic* ut ſimili fugiſſem metu. I. 11. 14. Peregrinam *ſic* locutam volucrem accepimus. I. 26. 11. Quaerit, cur *ſic* mentiri velit? I. 29. 6. Tunc *ſic* Aeſopus. II. 3. 4. Fraude & ſcelesta *ſic* evertit malitia. II. 4. 5. *Sic* iocata eſt tanti maieſtas ducis. II. 5. 23. *Sic* tuta quae naturae fuerat munere. II. 6. 16. *Sic* proſecutus. III. 5. 4. *Sic* ſine labore venter impletur meus. III. 7. 24. E populo *ſic* neſcio quis. III. 9. 5. *Sic* ludus animo debet aliquando dari. III. 14. 12. *Sic* viva quod negarat, tribuit mortua. III. 16. 19. Tunc *ſic* Deorum genitor atque hominum ſator. II. 17. 10. *Sic* valeas, inquit, ut farina es qnae iaces. IV. 1. 10. *Sic* locutus traditur. IV. 3. 6. *Sic* deſtinata dare cum vellet ſingulis. IV. 4. 27. *Sic* eſt locutus ante poenam Iuppiter. IV. 17. 27. *Sit* fatis placet. IV. 19. 13.

Sicubi.

Aeſopi nomen *ſicubi* interſ poſuero. V. Prol. Alt. 1.

Siculus.

Proſpectat Siculum, & deſpicit Tuſcum mare. II. 5. 10.

Sidus.

Clamorem ranae ſuſtulere ad *ſidera.* I. 6. 4. Interpoſuit gemina Ledae *ſidera.* IV. 24. 9.

Significo.

Haec *ſignificat* fabula. II. 8. 27. Inſitivos *ſignificari* liberos. III. 3. 10. *Significat* primo. IV. 10. 16. Occaſionem rerum *ſignificat* brevem. V. 8. 5.

Signum.

Ut conſpicuum in praelio haberent *ſignum.* IV. 5. 7.

Silentium.

Hanc praeteriſſem fabulam *ſilentio.* III. 13. 16. *Silentium* ipſa

Digitized by Google

ipſa fecit exſpectatio. V. 5. 15.

SILEO.

Cum bruma eſt, *ſiles*. IV. 23. 18.

SILVA.

Silva tum excepit ferum. I. 12. 9. *Silvas* petivit. II. 1. 10. In *ſilvis* aſperam vitam trahens. III. 7. 12.

SIMILIS.

Simili querela fata deploras tua. I. 9. 10. *Simili* fugiſſem metu. I. 11. 15. *Simili* quaeſivit modo. I. 24. 7. Mactandum *ſimili* vice. I. 26. 2. vide Notas. *Similem* ſi negas tibi me eſſe, certe *ſimile* eſt hoc roſtro tuo. I. 29. 7. & 8. Habitu eſſe *ſimiles*. IV. 15. 8. Timentes rurſus aliquid ne *ſimile* accidat. IV. 17. 18. Diis eſt iratis natus, qui eſt *ſimilis* tibi. IV. 19. 15. Quid horum *ſimile* tibi? IV. 23. 9. Dein *ſimili* gyro venient aliorum vices. IV. 25. 25. *Similes* tui. V. Prol. 17.

SIMILITER.

Huic *ſimiliter* impinge lapidem. III. 5. 6. Alter *ſimiliter* periit. IV. 1. 6. Scurram multo *ſimilius* imitatum. V. 5. 34.

SIMIUS.

Tunc iudex inter illos ſedit *ſimius*. Dixiſſe fertur *ſimius* ſententiam. I. 10. 6. & 8. Pendere ad lanium quidam ut vidit *ſimium*. III. 4. 1.

SIMONIDES.

Simonides, qui ſcripſit egregium melos. *Simonide*, tu ex opibus nil ſumis tibi? *Simonidis* qui ſaepe verſus legerat. Quos caſu obvios *Simonides* ut vidit. IV. 21. 1. 13. 22. & 26. *Simonides*, idem ille, de quo rettuli. Mandant, ut ad ſe provocet *Simonidem*. Homo perturbatus excitat *Simonidem*. IV. 24. 4. 25. & 27.

SIMPLEX.

Hoc admonere *ſimplices* etiam poteſt. III. 10. 54.

SIMPLICITER.

Canis *ſimpliciter*: Eadem conditio eſt tibi. III. 7. 7.

SIMUL.

Et admonuit *ſimul*. I. 11. 4. *Simul* & ipſos devores. I. 22. 7. *Simul* exieris paſtum. II. 4. 14. *Simul* & magiſtrae largam diviſit dapem. II. 6. 15. *Simul* adſpexit filium. III. 10. 29. Quod ſenſit *ſimul* deriſor. III. 14. 3. *Simul* cognovit vocem laudari ſuam. III. 16. 16. *Simul* habere res deſierint, quas acceperint. IV. 4. 10. Alii *ſimul* delinquunt, cenſores ſumus. IV. 9. 5. *Simul*que obiecto cuncta corrumpit lucro. IV. 11. 8. Hunc *ſimul* adſpexit. IV. 19. 5. Tempeſtas horrida *ſimul* & veſtuſtas. IV. 21. 10. *Simul* nihil eſt repertum. V. 5. 19. Qui *ſimul* advenit. V. 7. 20.

SIMUL AC.

Se derideri, *ſimul ac* vocem miſerit. III. 18. 4. Homo *ſimul ac* venit in periclum callidus. IV. 8. 1.

SIMULACRUM.

Lympharum in ſpeculo vidit *ſimulacrum* ſuum. I. 4. 3.

SIMULO.

Fuſa dein *ſimulans* aqua antidoto miſcere illius ſe toxicum. I. 14. 7. Pavorem *ſimulans* proſpicit toto die. II. 4. 20. *Simulavit* iter ad villam. III. 10. 19. *Simulans* ſeſe veſtimentis ruſticus porcellum obtegere. V. 5. 29.

SIN.

Sin livor obtrectare curam voluerit. II. Epil. 10. *Sin* autem ab illis doctus obteritur labor. II. Epil. 15. vide Notas. *Sin* autem minus. III. Prol. 31.

SINCERITAS.

Sed ad perniciem ſolet agi *ſinceritas*. III. 12. 3.

SINCERUS.

Sincerum mihi candore noto reddas iudicium peto. III. Prol. 62. Integritatis qui *ſincerae* conſcius. IV. 25. 30.

SINE.

Qui *ſine* virtute vanas exercet minas. III. 6. 11. Sic *ſine* labore venter impletur meus. III. 7. 24. Hoc ne locutus *ſine* mercede exiſtimer. IV. Prol. 8.

SINGULI.

Corripere coepit *ſingulas*. I. 2. 25. Coepit *ſingulos* inlicere pretio. I. 8. 5. Coepit veſci *ſingulas*. I. 31. 11. Dum ſcrutatur *ſingula*. II. 8. 24. Neque enim notare *ſingulos* mens eſt mihi. III. Prol. 49. Ut exſpectarem lanium in horas *ſingulas*. III. 15. 13. Sic deſtinata dare cum vellet *ſingulis*. IV. 4. 27.

SINISTER.

Siniſtra quos in lucem natura extulit. II. Epil. 16. *Siniſtram* fregit tibiam. V. 7. 8.

SINO.

Dormire quia me non *ſinunt* cantus tui. III. 16. 11. *Sinite*, inquit, illas gloria vana frui. IV. 15. 4.

SINON.

Quodcumque fuerit, ut dixit *Sinon*. III. Prol. 27.

SINUS.

Inhoſpitalis prima quae Ponti *ſinus* patefecit. IV. 6. 10. Colubram ſuſtulit, *ſinu*que fovit. III. 18. 3. In *ſinum* repente demiſit caput. Profert ipſum porcellum e *ſinu*. V. 5. 16. & 36.

SITIO.

Devenit hircus *ſitiens* in eumdem locum. IV. 8. 5.

SITIS.

Lupus & agnus venerant, *ſiti* compulſi. I. 1. 2. Ardebat *ſiti*. III. 16. 15. Sedare ſolitus quo fuerat *ſitim*. IV. 3. 1.

SIVE.

Sive hoc ineptum, *ſive* laudandum eſt opus. IV. 20. 7.

SMARAGDUS.

Nitor *ſmaragdi* collo praefulget tuo. III. 18. 7.

Digitized by Google

INDEX.

SOCIETAS.

Numquam eſt fidelis cum potente *ſocietas*. I. 5. 1.

SOCIUS.

Socii fuere cum leone in ſaltibus. I. 5. 4.

SOCRATES.

Cum parvas aedes ſibi fundaſſet *Socrates*. III. 9. 2.

SOL.

Uxorem quondam *Sol* cum vellet ducere. I. 6. 3. Medio *Sole* quid cum lumine? III. 19. 8.

SOLATIUM.

Mortis in *ſolatio*. I. 9. 8.

SOLEO.

Solent mendaces luere poenas malefici. I. 17. 1. Niſi *ſoleres* per te ſumere. II. 1. 3. *Solet* a deſpectis par referri gratia. III. 2. 1. Ut fieri *ſolet*. III. 9. 5. *Solitae* victum in tenebris quaerere. III. 16. 4. Circum pagos ducere aſinum *ſolebant*. III. 20. 5. Equus ſedare *ſolitus* quo fuerat ſitim. IV. 3. 1. Ad perniciem *ſolet* agi ſinceritas. IV. 12. 3. Pravo favore labi mortales *ſolent*. V. 5. 1. Operam Bathyllo *ſolitus* in ſcena dare. V. 7. 5.

SOLERTIA.

Vindicta docili quia patet *ſolertiae*. I. 28. 2. Unius hominis repperit *ſolertia*. IV. 4. 49.

SOLIDUS.

Quorum virtus exhibet *ſolidum* decus. IV. 23. 24.

SOLLICITUS.

Quare *ſollicitum* potius aevum ducitis? I. 31. 7.

SOLVO.

Frenumque *ſolvit* priſtinum licentia. I. 2. 3. Quod non debebat, *ſolvit*. I. 17. 7. Quae me *ſoluto* pectore ad ſtudium vocent. III. Prol. 9. Crepuſculo *ſolutus*, qua viſum eſt, vagor. III. 7. 20. *Solvit* errorem omnium. IV. 4. 33.

SOLUS.

Sic totam praedam *ſola* improbitas abſtulit. I. 5. 11. Ne *ſolus* eſſet, ſtudui, quod ſuperfuit. II. Epil. 6. Aeſopus Domino *ſolus* cum eſſet familia. III. 19. 1. In ſcena vero poſtquam *ſolus* conſtitit. V. 5. 13.

SOMNUS.

Cur *ſomno* inerti deſeram patriae decus? III. Prol. 55. Sopita *ſomno* quae nil primo ſenſerat. III. 10. 31. Cavoque trunco capere *ſomnum* interdiu. III. 16. 5. Ut careas *ſomno*. IV. 19. 10.

SONIPES.

Sonipes iratus fero. IV. 3. 3.

SONO.

Sonare citharam quos putes Apollinis. III. 16. 12.

SONUS.

Motu *ſono*que terruit pavidum genus. I. 2. 15. Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor *ſono*? III. 18. 9.

SOPHOS.

Victor *Sophos*. III. 14. 9. Gubernator *Sophos*. IV. 16. 8.

SOPITUS.

Sopita ſomno quae nil primo ſenſerat. III. 10. 31.

SORBITIO.

Illi in patina liquidam poſuiſſe *ſorbitionem*. I. 26. 5.

SORDIDUS.

Coelum fatigas *ſordido* periurio. IV. 19. 24.

SPARGO.

Odorem quae iucundum late *ſpargeret*. III. 1. 3. *Sparſi* pulvere. IV. 24. 22.

SPATIUM.

Spatium diei noctis excipiunt vices. II. 8. 10.

SPECIES.

O quanta *ſpecies*, inquit, cerebrum non habes. I. 7. 2. vide Notas. Quo mi, inquit, mutam *ſpeciem*, ſi vincor ſono? III. 18. 9.

SPECTACULUM.

Habere ſe dixit genus *ſpectaculi*. V. 5. 9.

SPECTATOR.

Ut *ſpectatorum* mos eſt & lepidum genus. V. 7. 13.

SPECULUM.

Lympharum in *ſpeculo* vidit ſimulacrum ſuum. I. 4. 3. *Speculum* in cathedra matris ut poſitum ſuae inſpexerant. III. 8. 4.

SPECUS.

Capacis alvi merſit tartareo *ſpecu*. IV. 5. 10.

SPELUNCA.

Pervenit ad draconis *ſpeluncam* intimam. IV. 19. 3. vide Notas.

SPERNO.

Nil *ſpernat* auris, nec tamen credat ſtatim. III. 10. 51.

SPERO.

Sperante heredem ſuffici ſe proximum. III. 10. 12.

SPES.

Spes fefellit impudentem audaciam. III. 5. 9. Deluſa ne *ſpes* ad querelam recidat. III. 18. 16. Quem *ſpes* deluſit. V. 6. 7.

SPIRITUS.

Leo cum iaceret, *ſpiritum* extremum trahens. I. 21. 4. Hominumque tecto *ſpiritum* commiſeris. II. 8. 7. Miſere panem, ut ſuſtineret *ſpiritum*. III. 2. 6. Tamen ſceleſto *ſpiritu* culpam lues. IV. 10. 7. vide Notas. Quid mente caeca miſerum torques *ſpiritum*? IV. 19. 17. Sed difficulter continetur *ſpiritus*. IV. 25. 29.

SPLENDEO.

Splendebat hilare poculis convivium. IV. 24. 20.

SPLENDOR.

Olim rediſſes ad *ſplendorem* priſtinum. III. 12. 5. vide Notas.

SPOLIO.

A feminis utcumque *ſpoliari* viros. II. 2. 1. *Spoliatus* igitur caſus quum fleret ſuos. II. 7. 10.

SPONSOR

SPONSOR.
Ovem rogabat cervus modium tritici, lupo *ſponſore*. I. 16. 4.
SPONSUS.
Fraudator hominem cum vocat *ſponſum* improbum. I. 16. 1. vide Notas.
SPONTE.
Dulcemque praeſtat *ſponte* benevolentiam. III. 15. 16.
SPUMANS.
Et ora frenis continet *ſpumantibus*. III. 6. 7.
STAGNUM.
Forte una tacite profert e *ſtagno* caput. I. 2. 17. Quaedam tum *ſtagni* incola. I. 6. 6.
STATIM.
Nil ſpernat auris, nec tamen credat *ſtatim*. III. 10. 51. Mandant, dent operas, ut dimittantur *ſtatim*. IV. 17. 20. vide Notas. Mutatur *ſtatim*. V. 1. 17. Concilium tacito corde damnavi *ſtatim*. V. Prol. 3. vide Not. *Statim* profeſſus eſt. V. 5. 23.
STATUA.
Aeſopo ingentem *ſtatuam* poſuere Attici. II. Epil. 1.
STATUO.
Cum deſtinaſſem terminum operi *ſtatuere*. V. Prol. 1. vide Notas.
STERCULINUM.
In *ſterculino* pullus gallinaceus, dum quaerit eſcam. III. 12. 1. vide Notas.
STERCUS.
Trivio conceptus, educatus *ſtercore*. I. 27. 11. Dum naribus ſcrutantur eſcam in *ſtercore*. IV. 17. 7. Te circum rura video paſci *ſtercore*. IV. 23. 15. vide Notas.
STERILIS.
Minerva admirans, quare *ſteriles* ſumerent. III. 17. 5.
STILUS.
Librum exarabo tertium Aeſopi *ſtilo*. III. Prol. 29.
STO.
Superior *ſtabat* lupus, longeque inferior agnus. I. 1. 2. Quem *ſtans* vulturius ſuper fertur locutus. I. 27. 8. Super iuvencum deiectum ut *ſtabat* leo. II. 1. 1. vide Notas. *Stant* patroni, fortiter cauſam tuentes innocentis feminae. III. 10. 37. Pro iudicio dum *ſtant* erroris ſui. V. 5. 2.
STRAMENTUM.
Stramenta deſunt? II. 8. 23.
STRINGO.
Et ferro incubuit, quod credulitas *ſtrinxerat*. III. 10. 33. *Stringit*que gladium. V. 2. 3.
STROPHAE.
Verboſis ſibi adquiſivit famam *ſtrophis*. I. 14. 4.
STUDEO.
Qui humiles nati dici locupletes *ſtudent*. I. 27. 2. vide Notas. Ne ſolus eſſet, *ſtudui*, quod ſuperfuit. II. Epil. 6. vide Notas.
STUDIOSE.
Granum in hiemem cum *ſtudioſe* congero. I. 23. 14.
STUDIUM.
Si noſtrum *ſtudium* ad aures pervenit tuas. II. Epil. 12. Quae me ſoluto pectore ad *ſtudium* vocent. III. Prol. 9. Hic literarum *ſtudio* quidam deditus. IV. 21. 19.
STULTE.
Stulte nudabit animi conſcientiam. III. Prol. 47.
STULTITIA.
Quorum *ſtultitia* quaeſtus impudentiae eſt. I. 14. 18.
STULTUS.
Sibi non cavere & aliis conſilium dare, *ſtultum* eſſe. I. 9. 2. Repente liberalis, *ſtultis* gratus eſt. I. 23. 1. Plerumque *ſtulti* riſum dum captant levem. I. 29. 1. Documentum habere *ſtulta* credulitas poteſt. II. 4. 26. Succeſſus ad perniciem *ſtultos* devocat. III. 5. 1. vide Notas. Ne *ſtulta* prave iudicet ſententia. III. 10. 6. vide Notas. Sed quid fortunae, *ſtulte*, delictum arguis? III. 11. 6. *Stulte*, inquit, erras. III. 15. 2. Niſi utile eſt, quod facimus, *ſtulta* eſt gloria. III. 17. 12. Quid me, inquit, *ſtulta*, dente captas laedere? IV. 7. 6. *Stultum* admovere tibi preces eſt, Eutyche. IV. 25. 20. vide Notas. Facile ad deriſum *ſtulta* levitas ducitur. V. 7. 3.
STUPOR.
Tum demum ingemuit corvi deceptus *ſtupor*. I. 13. 12. Verum *ſtupore* vulgi factum nobilem. I. 14. 12.
STUPRUM.
*Stupro*que turpi pollui famam domus. III. 10. 17.
SUADEO.
Suadebat aſino fugere. I. 15. 6. *Suades* ut ſcopulum ſuper altis ab aſtris duram inlidat corticem. II. 6. 12.
SUAVIS.
O *ſuavis* anima! III. 1. 5. Sed temperatae *ſuave* ſunt argutiae. V. 5. 41. vide Notas.
SUB.
Quanto eſt utilius mihi *ſub* tecto vivere? III. 7. 13. vide Notas. Quantam *ſub* illis utilitatem reperies? IV. Prol. 4. *Sub* conditione. IV. 4. 8.
SUBCLAMO.
Vulgus paſſim & certatim ruit, feliciter *ſubclamat*. V. 1. 4. vide Notas.
SUBDOLUS.
Qui ſe laudari gaudent verbis *ſubdolis*. I. 13. 1.
SUBIICIO.
Verſus *ſubiecti* monent. I. 19. 2.
SUBINDE.
Eunt *ſubinde* & redeunt omnes ruſtici. II. 8. 12.
SUBITO.
Concupiſti *ſubito* regales opes. I. 27. 10. *Subito* latrones ex inſidiis advolant. II. 7. 7. *Subito* ianuam intravit. III. 10. 20. Aeſopus media *ſubito* in turba ut conſtitit. IV. 4. 29.

vide Notas. Ad cenam eſt invitatus *ſubito* a Libero. IV. 14. 9. Faciem ad ſerenam *ſubito* ut mutatur dies. IV. 16. 5. Ruina camarae *ſubito* oppreſſit ceteros. IV. 24. 29.

SUBITUS.

Is hoſtium clamore *ſubito* territus. I. 15. 5. Iſta *ſubita* me iubet benignitas vigilare. I. 23. 6. *Subitus* terruerat fragor. IV. 17. 24. vide Notas.

SUBLATUS.

Inter manus *ſublatus*, & multum gemens. V. 7. 10.

SUBLIMIS.

Quamvis *ſublimes* debent humiles metuere. I. 28. 1. Aquila in *ſublime* ſuſtulit teſtudinem. II. 7. 4.

SUBMOVEO.

Omnem querelam *ſubmovet* felicitas. II. Epil. 14.

SUBRIPIO.

Te credo *ſurripuiſſe*, quod pulchre negas. I. 10. 10. Ut non offendar *ſubripi*. IV. 10. 6.

SUBSCRIBO.

Aut gratiae *ſubſcribit*, aut odio ſuo. III. 10. 57.

SUBSIDIUM.

Subſidium vitae. IV. 21. 12.

SUBSUM.

Ut *ſubeſſe* pallio contenderent. V. 5. 18.

SUBTILITER.

Mendacium *ſubtiliter* rimatus a radicibus. III. 10. 49.

SUCCESSUS.

Succeſſus improborum plures adlicit. II. 3. 7. *Succeſſus* ad perniciem ſtultos devocat. III. 5. 1. vide Notas.

SUCCUMBO.

Noviſſime *ſuccumbit*. III. 14. 9.

SUCCURRO.

Adflictis ut *ſuccurrat*. I. 2. 28.

SUDOR.

Sudore multo diffluentes corpora. IV. 24. 23.

SUFFICIO.

Sperante heredem *ſuffici* ſe proximum. III. 10. 12.

SUI.

Suſtulit, *ſe*que exornavit. Immiſcet *ſe*. I. 3. 6. & 7. *Sibi* non cavere. I. 9. 1. *Se* eſſe culpae huic proximam. I. 10. 5. vide Notas. Qui *ſe* laudari gaudent verbis ſubdolis. I. 13. 1. Verboſis *ſibi* adquiſivit famam ſtrophis. I. 14. 1. Hoc in *ſe* dictum debent illi agnoſcere. I. 22. 10. Inflare *ſeſe*. I. 24. 10. Luctum importaret *ſibi*. I. 28. 6. *Sibi* viciſſim concitant periculum. I. 29. 3. vide Notas. Qui *ſe* committit homini tutandum improbo. Tradunt *ſe* miluo. I. 31. 1. & 10. Acuatque *ſeſe* diligens induſtria. II. Prol 4. Cum *ſe* putaret fingi. II. 2. 8. Eſca *ſe* replevit. II. 4. 19. *Sibi* moleſta & aliis odioſiſſima. II. 5. 4. *Se* bubili condidit. II. 8. 4. Rapiet ad *ſe*. III. Prol. 46. Veloci ſaltu fovea *ſeſe* liberat. *Sibi* timentes. III. 2. 10. & 15. Hic *ſe* formoſum iactat. III. 8. 6. Cum parvas aedes *ſibi* fundaſſet Socrates. III. 9. 1. Sperante heredem ſuffici *ſe* proximum. III. 10. 12. Ille *ſe* torquet diu. Ad cogitandum melior ut redeat *ſibi*. III. 14. 7. & 13. vide Notas. *Se* hominem non viſum ſenſ. III. 19. 11. *Sibi* fecerunt tympana. Putabat *ſe* poſt mortem ſecurum fore. III. 20. 7. & 10. Involvit *ſe* farina. IV. 1. 3. Adſcribere hoc debebunt exemplum *ſibi*. IV. 2. 6. Hoc argumento *ſe* deſcribi ſentiat. IV. 7. 2. Immiſit *ſe* barbatus. IV. 8. 10. Cum *ſe* ferarum regem feciſſet leo. IV. 12. 4. Nimiaque nautae *ſe* hilaritate extollere. IV. 16. 7. Meliora vitae tempora oratum *ſibi*. Ut *ſeſe* eriperet hominum contumeliis. Furfuribus *ſibi* conſperſum quod panem darent. Mirati *ſibi* legatos non revertier. IV. 17. 2. 3. 4. & 14. Contra *ſe* ipſe miſericors. IV. 18. 3. Homo doctus in *ſe* ſemper divitias habet. Cupidiſſime ad *ſe* recepit. IV. 21. 1. & 13. Qui *ſe* falſis ornant laudibus. IV. 23. 23. Ut ad *ſe* provocet Simonidem. IV. 24. 25. Et vindicavit *ſeſe* forti dextera. V. 2. 1. Habere dixit *ſe* genus ſpectaculi. Simulans *ſeſe* veſtimentis ruſticus porcellum obtegere. V. 5. 9. & 29. Adripuit inſolentem *ſibi* fiduciam. Ipſo ludorum oſtenderet *ſeſe* die. V. 7. 2. & 19. Quo *ſe* pacto flecteret. V. 9. 3.

SUM.

Duplex libelli dos *eſt*. I. Prol. 3. Equidem natus non *eram*. I. 1. 11. Inutilis quoniam *eſſet*. I. 2. 23. Contentus noſtris ſi *fuiſſes* ſedibus. I. 3. 13. Numquam *eſt* fidelis cum potente ſocietas. Socii *fuere* cum leone. Quia *ſum* fortis. I. 5. 1. 4. & 8. Quidnam futurum *eſt*? I. 6. 9. Ingrata *es*. I. 8. 11. Stultum *eſſe*. Ubi pernicitas nota, inquit, illa *eſt*? I. 9. 2. & 5. *Se* eſſe culpae huic proximam. I. 10. 5. Caede feſſus *eſt*. I. 11. 11. Teſtis haec narratio *eſt*. Utilia mihi quam *fuerint*. I. 12. 2. & 14. Quorum ſtultitia quaeſtus impudentiae *eſt*. I. 14. 18. Id *eſſe* verum. I. 15. 3. Si mihi & turbae meae par, inquit, *eſſe* potueris. I. 19. 10. Ignavis etiam iocus *eſt*. I. 21. 2. Gratum *eſſet*. I. 22. 5. Stultis gratus *eſt*. I. 23. 1. An bove *eſſet* latior. I. 24. 5. Niſi *eſſe* ſcirem carnis te cupidum meae. I. 25. 9. Haec res avaris *eſſe* conveniens poteſt. I. 27. 1. vide Notas. Aſellus apro cum *fuiſſet* obvius. Facilis vindicta *eſt* mihi. I. 29. 4. & 10. *Eſto*, inquit. I. 30. 7. vide Notas. Cuius verboſa ne *ſit* commendatio. II. Prol. 13. Non *eſt* quod timeas. *Eſt* aviditas dives. II. 1. 7. & 12. Audierat *eſſe*

quod remedium vulneris. Cum tale ſcierint *eſſe* culpae praemium. II. 3. 3. & 6. Magno, inquit, in periclo *ſunt* nati tui. II. 4. 13. *Eſt* ardelionum Romae quaedam natio. Id ut putavit *eſſe* neſcio quid boni. II. 5. 1. & 20. Contra potentes nemo *eſt* munitus ſatis. Niſi monſtraro, quid *ſit* faciendum tibi. Tuta quae naturae *fuerat* munere. II. 6. 1. 9. & 19. Tuta *eſt* hominum tenuitas. Magnae periclo *ſunt* opes obnoxiae. II. 7. 13. & 14. Quanti *eſt* laboris? II. 8. 24. vide Notas. Quodcumque *fuerit*. III. Prol. 27. Literatae qui *ſum* propior Graeciae. III. Prol. 54. Qualem te dicam amphora, antehac *fuiſſe*? III. 1. 6. Uſu peritus hariolo velocior vulgo *eſſe* fertur. III. 3. 2. Quale, inquit, caput *eſt*, talis praeſtatur ſapor. III. 4. 4. Ubi tricandum & ubi currendum *ſit*, ſcio. III. 6. 9. Quam dulce *ſit* libertas. Ego, qui *ſum* longe fortior. Cuſtos ut *ſis* liminis. Eadem *eſt* conditio tibi. Ego vero *ſum* paratus. Quanto *eſt* utilius mihi ſub tecto vivere? Nihil *eſt*. Si quo abire *eſt* animus, *eſt* licentia? Non plane *eſt*. III. 7. 1. 6. 7. 9. 11. 13. 17. 25. & 26. Rara *eſt* fides. III. 9. 1. Hoc unum *eſt*, cur laborem validius. Id demum *eſt* homini turpe, quod meruit pati. III. 11. 4. & 7. Par *eſt* color. III. 12. 6. Cum voles, *erit* utilis. III. 14. 11. Non *eſt* hic mater tua. Tamen illa *eſt* potior. Non ita *eſt*. Cuius poteſtas nulla in gignendo *fuit*. Cur hac *ſit* potior? III. 15. 2. 9. 14. & 15. Ut vidit ſibi nullum *eſſe* auxilium. Potare *eſt* animus nectar. III. 16. 9. & 13. Quas vellent *eſſe* in tutela ſua. Oliva nobis propter fructum *eſt* gratior. Niſi utile *eſt*. III. 17. 1. 9. & 12. Illum *eſſe* cunctis avibus admirabilem. Omneſque propriis *ſunt* contentae dotibus. III. 18. 3. & 13. Aeſopus domino ſolus cum *eſſet* familia. III. 19. 1. Sic valeas, ut farina *es*. IV. 1. 10. Nondum matura *eſt*. IV. 2. 4. Plus *eſſe* in uno ſaepe quam in turba boni. IV. 4. 1. Hoc quoque inſulſum *eſt*. IV. 6. 17. Si qua res *eſſet* cibo. IV. 7. 4. Alii ſimul delinquunt, cenſores *ſumus*. IV. 9. 5. Malorum quamvis iſta *fuerint* munera. Veto *eſſe* tale luminis commercium. Nec de lucerna fas *eſt* accendi ſacrum. IV. 10. 5. 11. & 13. Opes inviſae merito *ſunt* forti viro. Malis amicus *eſt*. IV. 11. 1. & 7. Utilius nihil *eſſe* homini quam recte loqui, probanda cunctis *eſt* quidem ſententia. IV. 12. 1. & 2. Pares non *ſint* veſtrae fortitudini. Habitu *eſſe* ſimiles, qui *ſunt* virtute impares. IV. 15. & 9. Non *eſt* legatos regis non dimittere; nec *eſt* difficile poenas culpae imponere. IV. 17. 28. & 29. Quam non conveniens aurum *ſit* vitae meae. Diis *eſt* iratis natus, qui *eſt* ſimilis tibi. IV. 19. 7. & 15. Laudandum *eſt* opus. IV. 20. 7. *Erat* autem natus in Cea inſula. Mecum mea *ſunt* cuncta. Antiqua *fuit* urbs. *Erat*que abſentis admirator maximus. Dixi, mecum mea *eſſe* cuncta. IV. 21. 8. 14. 18. 21. & 27. *Erat*que in terris maxima exſpectatio. IV. 22. 2. Quae pluris *eſſet*. *Eſt* glorioſus ſane convictus Deûm. Inviſus *eſt*. Cum bruma *eſt*. IV. 23. 2. 10. 11. & 18. Quorum *ſunt* laudis (partes) duae. IV. 24. 13. *Eſſe* videar ne tibi moleſtior. Vita morti propior *eſt* cotidie. Languentis aevi dum *ſunt* aliquae reliquiae. Stultum admovere tibi preces *eſt*, Eutyche; proclivis ultro cum *ſis* miſericordiae. Tuae *ſunt* partes; *fuerant* illorum prius. Qui *ſint* requiris? Palam mutire plebeio piaculum *eſt*. IV. 25. 2. 10. 15. & 20. 21. vide Notas. 24. vide Notas. 32. vide Notas. & 34. Ut aliis *eſſet* materiae ſatis. Si qui talis etiam tituli *eſt* aemulus. Sua cuique cum *ſit* animi conſcientia. V. Prol. 2. 4. vide Notas. & 7. Auctoritatis *eſſe* ſcito gratia. V. Alt. Prol. 3. Ut mos *eſt*. V. 1. 3. vide Notas. Conſtantior *fuiſſem*. Scio quam virtuti non *ſit* credendum tuae. Qui re ſecunda fortis *eſt*. V. 2. 7. 11. & 13. Cui non *fuiſſe* mentem laedendi ſcio. Qui conſilio *eſt* nocens, illum *eſſe* quavis poena dignum iudico. V. 3. 7. vide Notas. 12. 13. vide Notas. Paucis temeritas *eſt* bono. V. 4. 12. Temperatae ſuave *ſunt* argutiae. V. 5. 41. vide Notas. Quanto Poëtae *ſunt* moleſti validius. V. 5. 47. In commune quodcumque *eſt* lucri. V. 6. 3. Notior paulo *fuit*. V. 7. 4. Cuius haec *fuit* ſententia. V. 7. 26. Quod *fuimus* lauda, ſi iam damnas quod *ſumus*. V. 10. 9. vide Notas.

SUMMA.

Quacumque *ſumma* tradet luxuriae domum. IV. 4. 44.

SUMMUS.

Monte *ſummo*. II. 5. 9. *Summis* ſaliens viribus. IV. 2. 2. Hoc a *ſummo* mihi Iove attributum eſt. IV. 19. 11.

SUMO.

Niſi ſoleres per te *ſumere*. II. 1. 3. Minerva admirans, quare ſteriles *ſumerent*. III. 17. 5. Nondum matura eſt, nolo acerbam *ſumere*. IV. 2. 4. Ergo nec *ſumis* tibi, nec ulli donas quicquam? IV. 19. 12. Simonide, tu ex opibus nil *ſumis* tuis? IV. 21. 13.

SUPER.

Quem ſtans vulturius *ſuper*. I. 27. 8. *Super* iuvencum ut

ſtabat deiectum leo. II. 1. 1. Ut ſcopulum *ſuper* altis ab aſtris duram inlidat corticem. II. 6. 11. *Super* obſcoena dicta & petulans iurgium. III. 11. 2. *Super* etiam iactas, tegere quod iubet pudor. IV. 23. 13. vide Notas.

SUPERBIA.

Tumens inani graculus *ſuperbia*. I. 3. 4. Plerumque poenas oppetit *ſuperbiae*. III. 16. 2. Satis profecto rettudi *ſuperbiam*. IV. 23. 21.

SUPERBIO.

Superbiens honore divinae domus. V. 7. 38.

SUPERBUS.

Namque & *ſuperbi* luget Aeëtae domus. IV. 6. 12.

SUPERI.

Qui ture *ſuperos*, ipſum te fraudas cibo. IV. 19. 19. Quantus nunc illis honos a *ſuperis* ſit tributus, tradam memoriae. IV. 24. 3. *Superum* voluntas favit. V. 6. 5.

SUPERIOR.

Superior ſtabat lupus, longeque inferior agnus. I. 1. 2. Venter legatos *ſuperiores* prodidit. IV. 17. 17.

SUPERIUS.

Quantum valerent inter homines literae, dixi *ſuperius*. IV. 24. 2.

SUPERSUM.

Ne ſolus eſſet, ſtudui, quod *ſuperſuit*. II. Epil. 6. *Superſunt* mihi quae ſcribam, ſed parco ſciens. IV. 25. 1. Adhuc *ſuperſunt* multa, quae poſſim eloqui. V. 5. 39.

SUPPLEX.

Dediſſem veniam *ſupplici*. I. 22. 5. Incolumes natos *ſupplex* vulpi tradidit. I. 28. 12. Ille *ſupplex*: vos modo, inquit, parcite. II. 8. 8.

SUPRA.

Lignumque *ſupra* turba petulans inſilit. I. 2. 20. Humanam *ſupra* formam. IV. 24. 24.

SUPREMUS.

Aquila in *ſuprema* quercu nidum fecerat. II. 4. 1. vide Notas.

SUS.

Sus nemoricultrix. Derepit ad cubile ſetoſae *ſuis*. II. 4. 2. & 12. Obiectus hiſpidi pugnae *ſuis*. V. 10. 4.

SUSCITO.

Movetque plauſus & clamores *ſuſcitat*. V. 5. 28.

SUSPENDO.

Evagata noctu *ſuſpenſo* pede. II. 4. 18. Ante pectus *ſuſpendit*. IV. 9. 3.

SUSPICIO.

Suſpicione ſi quis errabit ſua. III. Prol. 45. Maligna inſontem deprimit *ſuſpicio*. III. 10. 36.

SUSTINEO.

Hoc *ſuſtinete*, maius ne veniat malum. I. 2. 31. Triſtem *ſuſtinuit* notam. I. 3. 11. Miſere panem, ut *ſuſtineret* ſpiritum. III. 2. 6. Nec gloriantis *ſuſtinet* fratris iocos III. 8. 7. Irae furentis impetum non *ſuſtinens*. III. 10. 25. Parva labellum *ſuſtine* patientia. IV. 6. 3. vide Notas. Ut *ſuſtineas* tibi habitu eſſe pares. IV. 15. 7. Quo paupertatem *ſuſtineret* facilius. IV. 21. 3.

SUTOR.

Malus cum *ſutor* inopia proterritus. I. 14. 1. vide Notas.

SUUS.

Suo quin potius habitu vitam degere. Contemnens *ſuos*. I. 3. 2. vide Notas. & 6. Uterque cauſam cum peroraſſent *ſuam*. I. 10. 7. In liquore vidit effigiem *ſuam*. I. 12. 4. *Sua* quiſque exempla debet aequo animo pati. I. 26. 12. Aquila ut periclo mortis eriperet *ſuos*. I. 28. 11. Servet propoſitum *ſuum*. II. Prol. 6. Inedia ſunt conſumpti cum *ſuis*. II. 4. 23. Suſpicione ſi quis errabit *ſua*. III. Prol. 45. Aeternam famam condere ingenio *ſuo*. III, Prol. 53. Speculum in cathedra matris ut poſitum *ſuae*. III. 8. 4. vide Notas. Seductus in ſecretum a liberto eſt *ſuo*. III. 10. 11. Hos fuci inertes eſſe dicebant *ſuos*. Apibus fructum reſtituo *ſuum*. III. 13. 2. & 15. Verba contemni *ſua*. III. 16. 9. Quas vellent eſſe in tutela *ſua*. III. 17. 1. Delicio *ſuo* quidnam feciſſent. III. 20. 8. Capitibus cornua *ſuis* ligarant. IV. 5. 6. Quod dignitatem feminae aequaſſent *ſuam*. IV. 15. 3. Cum de fortunis quidam quereretur *ſuis*. IV. 16. 1. Turpe autumantes aliquid commiſſum a *ſuis*. Ne ventrem continere non poſſint *ſuum*. IV. 17. 15. & 32. *Sua* cuique cum ſit animi conſcientia. V. Prol. 7. vide Notas.

T.

TABULA.

Ceteri *tabulam* ſuam portant. IV. 21. 24. Si marmori adſcripſere Praxitelen, Scopan aeri, Myronem argento, *tabulae* Zeuxidem. V. Alt. Prol. 7. vide Notas.

TABERNA.

Hiſtoria quorum & in *tabernis* pingitur. IV. 5. 2. vide Notas.

TACEO.

Rogata ut *taceret*, multo validius clamare coepit. III. 16. 6. *Tace*, inquit. V. 9. 4.

TACITE.

Forte una *tacite* profert e ſtagno caput. I. 2. 17. *Tacite* gementes triſtem fortunae vicem. V. 1. 6.

TACITUS.

Conſilium *tacite* corde damnavi ſtatim. V. Prol. 3.

TALIS.

Aeſopus *talem* tum fabellam rettulit. I. 2. 9. Genus inerme *tali* decepit dolo. I. 31. 6. Cum *tale* ſcierint eſſe culpae praemium. II. 3. 6. *Tales*

Digitized by Google

les cum ſint reliquiae. III. 1. 6. Tam anguſtam *talis* vir ponis domum? III. 9. 6. *Tali* modo. IV. 4. 9. Veto eſſe *tale* luminis commercium. IV. 10. 11. Fabella *talis* hominum diſcernit notas. IV. 23. 22. Ad fabellam *talis* exempli ſeror. V. Prol. Alt. 10. Finxere antiqui *talem* effigiem Temporis. V. 8. 7.

TAMEN.

Non *tamen* eripiet laudis conſcientiam. II. Epil. 11. Faſtidioſe *tamen* in coetum recipior. III. Prol. 23. Nil ſpernat auris, nec *tamen* credat ſtatim. III. 10. 51. *Tamen* illa eſt potior. III. 15. 9. *Tamen* ſceleſto ſpiritu culpam lues. IV. 10. 7. vide Notas. Licet diſſimulet, pulchre *tamen* intelligo. IV. 20. 2.

TANDEM.

Tandem perſuaſa eſt iureiurando gruis. I. 8. 7. *Tandem*que invenit, ubi lucernam accenderet. III. 19. 4.

TANGO.

Male accipietur, ſi quis quartam *tetigerit*. I. 5. 10. vide Notas. *Tacta* invidia tantae magnitudinis. I. 24. 3. Non ergo cauſa eſt, manibus id *tangi* tuis. III. Prol. 6. Vir natus quod rem feminarum *tetigerit*. III. 8. 11. Quam *tangere* ut non potuit. IV. 2. 3.

TANTI.

Tanti non eſt ingenium tuum. III. Prol. 4.

TANTO.

Tanto, inquit, melior. III. 5. 3. Quae commendari *tanto* debet iuſtius, quanto Poëtae ſunt moleſti validius. V. 5. 47.

TANTUM.

Tantum pro vita rogant. III. 2. 16. Quo cibo feciſti *tantum* corporis? III. 7. 5.

TANTUMMODO.

Ut *tantummodo* ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die. V. 7. 18.

TANTUS.

Tacta invidia *tantae* magnitudinis. I. 24. 3. Ne *tantum* miſerae luctum importaret ſibi. I. 28. 6. Tum ſic iocata eſt *tanti* maieſtas ducis. II. 5. 23. Dignum faterer eſſe me *tantis* malis. III. Prol. 43. *Tanta* bonitas eſt aquae. IV. 8. 8. Quem fructum capis ex hoc labore, quodve *tantum* praemium? IV. 19. 9. Quamvis materiae *tanta* abundet copia. IV. 25. 6.

TARTAREUS.

Capacis alvi merſit *tartareo* ſpecu. IV. 5. 10.

TAURUS.

Infeſtis *taurus* mox confodit cornibus hoſtile corpus. I. 21. 7. E palude pugnam *taurorum* intuens. I. 30. 2. Anguſto in aditu *taurus* luctans cornibus. V. 9. 1.

TECTUM.

Hominumque *tecto* ſpiritum commiſeris. II. 8. 7.

TEGO.

Super etiam iactas, *tegere* quod iubet pudor. IV. 23. 23.

TELUM.

Iactis hunc *telis* eques poſtquam interfecit. IV. 3. 5.

TEMERITAS.

Paucis *temeritas* eſt bono, multis malo. IV. 4. 12.

TEMO.

Muſca in *temone* ſedit. III. 6. 1.

TEMPERO.

Tergum flagello *temperas* lento meum. III. 6. 6. Sed *temperatae* ſuave ſunt argutiae. V. 5. 41. vide Notas.

TEMPESTAS.

Vexata ſaevis navis *tempeſtatibus*. IV. 16. 3. *Tempeſtas* horrida. IV. 21. 9.

TEMPUS.

Tempus exorans breve. I. 19. 6. Hoſpitium adverſo quod praeſtiterint *tempore*. II. 8. 16. Reddas amicis *tempora*. III. Prol. 12. Poſtquam conſumpta eſt *temporis* longi mora. IV. 4. 18. Scelera non ira Deûm, fatorum dicto ſed puniri *tempore*. V. 10. 19. Meliora vitae *tempora* oratum ſibi. IV. 17. 2. vide Notas. Quo plus conſumet *temporis* dilatio. Qui ſint, requiris? adparebunt *tempore*. IV. 25. 12. & 32. Finxere talem *Temporis* effigiem. V. 8. 7.

TEMPTO.

Obiecto *temptans* an cibo poſſet capi. I. 23. 4.

TENDO.

Rerum peritis inritos *tendit* dolos. I. 23. 2. vide Notas. Corrumpes arcum, ſemper *tenſum* ſi habueris. III. 14. 10.

TENEBRAE.

Tentat in *tenebris* caput. *Tenebras* diſpulit calumniae. III. 10. 26. & 42. Victum in *tenebris* quaerere. III. 16. 4. Aevum in *tenebris* exigas. IV. 19. 10.

TENEO.

Et quem *tenebat* ore, demiſit cibum. I. 4. 6. Aetatis mediae quendam mulier non rudis *tenebat*. II. 2. 4. Hebrique *tenuit* impetus dulci mora. III. Prol. 59. Ut moribus quid *teneat* alienum ſuis. IV. 4. 40. Iam favor mentes *tenet*. V. 5. 25. Quem ſi occuparis *teneas*. V. 8. 3.

TENER.

Simul exieris paſtum cum *tenero* grege. II. 4. 14.

TENTO.

Tentat in tenebris caput. III. 10. 26. Cum *tentaret*, ſi qua res eſſet cibo. IV. 7. 4.

TENUIS.

Tenui contentus cibo. IV. 12. 7. vide Notas.

TENUITAS.

Crurumque nimiam *tenuitatem* vituperat. I. 12. 6. Tuta eſt hominum *tenuitas*. II. 7. 13.

TERGUM.
Propriis repletam vitiis poſt *tergum* dedit. IV. 9. 2. *Tergum* flagello temperat lento meum. III. 6. 6. vide Notas.
TERGUS.
Diviſo *tergore*, ſilvas petivit. II. 1. 9.
TERMINUS.
Excedit animus, quem propoſuit, *terminum*. IV. 25. 28. Cum deſtinaſſem *terminum* operi ſtatuere. V. Prol. 1. vide Notas.
TERRA.
Fodere *terram* quod vides cotidie aprum. II. 4. 8. vide Notas. Vulpes cubile fodiens, dum *terram* eruit. IV. 19. 1. Eratque in *terris* maxima exſpectatio. IV. 22. 2.
TERREO.
Motu ſonoque *terruit* pavidum genus. I. 2. 15. Ut inſueta voce *terreret* feras. I. 11. 5. Hoſtium clamore ſubito *territus*. I. 15. 5. Subitus *terruerat* fragor. IV. 17. 24. vide Notas.
TERROR.
Terrore offuſo & perturbatis ſenſibus. II. 4. 11.
TERTIUS.
Me ſequetur (pars) *tertia*. I. 5. 9. Librum exarabo *tertium* Aeſopi ſtilo. III. Prol. 29.
TESTA.
Adhuc Falerna e faece & *teſta* nobili odorem quae iucundum late ſpargeret. III. 1. 2.
TESTAMENTUM.
Nec *teſtamenti* potuit ſenſus colligi. IV. 4. 19.
TESTIMONIUM.
Ovis damnata falſo *teſtimonio*. I. 17. 6.
TESTIS.
Teſtis haec narratio eſt. I. 12. 2. vide Notas. Lupus citatus *teſtis*. I. 17. 4. Quod ſi accuſator alius Seiano foret, ſi *teſtis* alius, iudex denique alius. III. Prol. 42. Integritatis *teſtes* quia deſunt mihi. I. 11. 5.
TESTOR.
Teſtatur haec fabella propoſitum meum. I. 5. 2.
TESTUDO.
Aquila in ſublime ſuſtulit *teſtudinem*. II. 6. 4.
THEATRUM.
Genus ſpectaculi, quod in *theatro* numquam prolatum foret. V. 5. 10. Rumor de tibicine fremit in *theatro*. V. 7. 20.
THESAURUS.
Humana effodiens oſſa, *theſaurum* canis invenit. I. 27. 3. Cuſtodiebat qui *theſauros* abditos. IV. 19. 4. Carbonem, ut aiunt, pro *theſauro* invenimus. V. 6. 6.
THESSALUS.
Pinus bipenni concidiſſet *Theſſala*. IV. 6. 7.
THREISSA.
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos. III. Prol. 56.
TIBERIUS.
Caeſar *Tiberius* cum petens Neapolim. II. 5. 7.
TIBIA.
Quem *tibiarum* macerat iocunditas. IV. 19. 21. Siniſtram fregit *tibiam*, duas cum dextras maluiſſet perdere. V. 7. 8.
TIBICEN.
Princeps *tibicen* notior paulo fuit. Rumor de *tibicine* fremit in theatro. Iactat baſia *tibicen*. V. 7. 4. 20. & 29.
TIGILLUM.
Illis dedit parvum *tigillum*. I. 2. 14.
TIMEO.
Laniger contra *timens*. I. 1. 6. Tum ſibi *timentes*, qui ferae pepercerant. Vos *timere* abſiſtite. III. 2. 15. & 18. Iſtum *timeo*. III. 6. 5. Totam *timentes* concacarunt regiam. *Timentes* rurſus aliquid ne ſimile accidat. IV. 17. 11. & 18.
TIMIDUS.
Latrone occiſo, *timidus* accurrit comes. V. 2. 2.
TIMOR.
Timore poſito. I. 2. 19. *Timore* mortis ille tum confeſſus eſt. I. 14. 10. Hunc quoque *timore* poſtquam complevit locum. II. 4. 16. Caeco *timore* proximam villam petit. II. 8. 3.
TINGO.
Tinctum cruore panem miſit malefico. II. 3. 2.
TINTINNABULUM.
Clarumque collo iactans *tintinnabulum*. II. 7. 5.
TITUBO.
Sero domum eſt reverſus *titubanti* pede. IV. 14. 10.
TITULUS.
Si qui talis etiam eſt *tituli* aemulus. V. Prol. 4. vide Notas.
TOGA.
*Togam*que puram iam pararet filio. III. 10. 10.
TOLLO.
Pennas, pavoni quae deciderant, *ſuſtulit*. I. 3. 5. Ego primam *tollo* nomine hoc, quia ſum leo. I. 5. 7. vide Notas. Clamorem ranae *ſuſtulere* ad ſidera. I. 6. 4. Clamorem ſubito totis *tollit* viribus. I. 11. 7. Vulpinos catulos aquila quondam *ſuſtulit*. I. 28. 3. Quae debetur pars tuae modeſtiae, audacter *tolle*. II. 1. 9. Aquila in ſublime *ſuſtulit* teſtudinem. II. 6. 4. *Tollere* haec aranea quanti eſt laboris? II. 8. 23. vide Notas. Praedamque *tollit*. II. 8. 27. Tunc illa hac litem *ſuſtulit* ſententia. III. 13. 13. vide Notas.
TONDEO.
Tentat in tenebris caput. Ut ſentit *tonſum*. III. 10. 27.
TONITRU.
Aulaeo miſſo, devolutis *tonitrubus*. V. 7. 23.
TONO.
Tonanti ſancta Mnemoſyne Iovi, fecunda novies, artium peperit chorum. III. Prol. 18.

INDEX.

TORQUEO.

Satiatur ipſa, *torquet* convivam fame. I. 26. 9. Ille ſe *torquet* diu. III. 14. 7. Quid mente caeca miſerum *torques* ſpiritum? IV. 19. 17.

TOTUS.

Sic *totam* praedam ſola improbitas abſtulit. I. 5. 11. Clamorem ſubito *totis* tollit viribus. I. 11. 7. *Totam*que flammis arborem circumdedit. I. 28. 9. Pavorem ſimulans proſpicit *toto* die. II. 4. 20. Hunc (odorem) poſtquam *totis* avida traxit naribus. III. 1. 4. *Totam* ut fortunam tribus aequaliter diſtribuat. IV. 4. 8. Cum ſeparatim *toto* finxiſſet die. IV. 14. 6. *Totam* quia vitam miſcet dolor & gaudium. IV. 16. 10. *Totam* timentes concacarunt regiam. IV. 17. 11. Illic homo meus ſe in pulpito *totum* proſternit. V. 7. 33.

TOXICUM.

Fuſa dein ſimulans aqua antidoto miſcere illius ſe *toxicum*. I. 14. 8.

TRADO.

Traditum eſt. I. 25. 4. Incolumes natos ſupplex vulpi *tradidit*. I. 28. 12. Illae credentes, *tradunt* ſeſe milüo. I. 31. 10. Sic locutus *traditur*. IV. 3. 6. Narratione poſteris *tradam* brevi. Quacumque ſumma *tradet* luxuriae domum. IV. 4. 2. & 44. *Tradam* memoriae. IV. 24. 3. Ut illud ipſum cupiat famae *tradere*. V. Prol. 6. vide Notas.

TRAGICUS.

Perſonam *tragicam* forte ut vulpes viderat. I. 7. 1. vide Notas.

TRAHO.

Spiritum extremum *trahens*. I. 21. 4. Hunc (odorem) poſtquam totis avida *traxit* naribus. III. 1. 4. In ſilvis aſperam vitam *trahens*. III. 7. 12. Vitam quae luxu *trahit*. IV. 4. 37. Adfinitatem *traxit* inde obſcoenitas. IV. 13. 2.

TRANSEO.

Tranſit etiam villicus. II. 8. 13. Aliquot menſes *tranſeunt*. V. 7. 11.

TRANSFERO.

Adfectus proprios in fabellas *tranſtulit*. III. Prol. 36. Veſtras in chartas verba *tranſfertis* mea. V. Prol. 18.

TRANSIGO.

Gladio pectus *tranſigit*. III. 10. 27.

TRANSLATITIUS.

Dii ſunt locuti more *tranſlatitio*. V. 7. 24.

TREMO.

Tremere coepere omnia. IV. 17. 23.

TREPIDE.

Natio, *trepide* concurſans, occupata in otio. II. 5. 2.

TREPIDO.

Trepidantem conſectata eſt. III. 16. 18. Fugerent, & artos circum *trepidarent* cavos. IV. 5. 3.

TRES.

Quidam decedens *tres* reliquit filias. IV. 4. 3.

TRIBAS.

Rogavit alter, *tribadas* & molles mares quae ratio procreaſſet? IV. 14. 1.

TRIBUO.

Secundam (partem) quia ſum fortis, *tribuetis* mihi. I. 5. 8. Quibus honorem & gloriam fortuna *tribuit*. I. 7. 4. Nec generi *tribui*, ſed virtuti gloriam. II. Epil. 4. Sic, viva quod negarat, *tribuit* mortua. III. 16. 19. Cantus luſcinii quod ſibi non *tribuerit*. III. 18. 2. Quantus nunc illis (literis) honos a Superis ſit *tributus*. IV. 24. 3.

TRICLINIUM.

Unum promorat vix pedem *triclinio*. IV. 24. 28.

TRICOR.

Ubi *tricandum*, & ubi currendum ſit ſcio. III. 6. 9. vide Notas.

TRISTIS.

Cum *triſtem* ſervitutem flerent Attici. I. 2. 6. Repulſus *triſtem* ſuſtinuit notam. I. 3. 11. Occidit *triſti* nece. II. 6. 17. Non vitam modo *triſtem* decurrit. III. 20. 2. Quemcumque populum *triſtis* eventus premit. IV. 5. 11. Qui *triſtis* audis muſicum citharae ſonum. IV. 19. 20. Tacite gementes *triſtem* fortunae vicem. V. 1. 6.

TRITICUM.

Ovem rogabat cervus modium *tritici*. I. 16. 3.

TRIVIUM.

Trivio conceptus, educatus ſtercore. I. 27. 11. Invenit calvus forte in *trivio* pectinem. V. 6. 1.

TRUCIDO.

Pecus *trucidat*, ipſos paſtores necat. III. 2. 13.

TRUDO.

Cogit ruſticum *trudi* foras. V. 5. 35.

TRUNCUS.

Cavoque *trunco* capere ſomnum interdiu. III. 16. 5. vide Notas.

TU.

A *te* decurrit ad meos hauſtus liquor. I. 1. 8. *Tu* non videris perdidiſſe, quod petis: *Te* credo ſurripuiſſe, quod pulchre negas. I. 10. 9. & 10. *Tu* (adſueviſti) de conſpectu fugere. I. 16. 6. *Te*, naturae decus. I. 21. 11. Quae *tibi* moleſtis muribus purgo domum. I. 22. 3. Similem ſi negas *tibi* me eſſe. I. 29. 8. Qui *vos* ab omni tutas praeſtem iniuria. I. 31. 9. Pernicies, ait, *tibi* paratur. Aquila eſt parata rapere porcellos *tibi*. II. 4. 7. & 15. Niſi monſtraro, quid ſit faciendum *tibi*, gravi nequicquam *te* laſſabis pondere. II. 6. 9. & 10. Quidnam voluiſti *tibi*? Salvum *te* cupimus quidem. *Vos* modo, inquit, parcite. II. 8. 5. 8. & 17. Mu-

Digitized by Google

17. Mutandum *tibi* propoſitum eſt & vitae genus. Induxi *te* ad legendum. III. Prol. 15. & 62. Qualem *te* dicam, amphora, antehac fuiſſe? III. 1. 5. vide Notas. Unde accipere poſſis, monſtrabo *tibi*. III. 5. 5. Vide, ne dolone hoc collum compungam *tibi*. III. 6. 3. Eadem eſt conditio *tibi*. III. 7. 7. Cotidie, inquit, ſpeculo *vos* uti volo: *Te*, formam ne corrumpas nequitiae malis; *Te* faciem ut iſtam moribus penſes bonis. III. 8. 15. & 16. vide Notas. Erit ille notus, quem per *te* cognoveris. III. 10. 58. Nec *tibi* prodeſſe, nec mihi quicquam poteſt. III. 12. 7. Illa eſt potior, quae *te* peperit. III. 15. 9. *Tibi* forma. Noli adfectare, *tibi* quod non eſt datum. III. 18. 11. & 14. Ioculare hoc *tibi* videtur. IV. Prol. 1. *Tu*, qui naſutus ſcripta deſtringis mea. Quid ego ergo poſſum facere *tibi*? IV. 6. 1. & 21. vide Notas. *Tibi* inveniri maxime contrarios. IV. 10. 17. Ut ſuſtineas *tibi* habitu eſſe ſimiles. IV. 15. 8. Ergo nec ſumis *tibi*, nec ulli donas quicquam? Diis eſt iratis natus, qui ſimilis eſt *tibi*. *Tibi* dico, avare. IV. 19. 12. 15. & 18. Simonide, *tu* ex opibus nil ſumis tuis? IV. 21. 13. *Vos* quod habuiſtis, perit. IV. 21. 27. vide Notas. Hoc ſcriptum eſt *tibi*. IV. 22. 3. Conferre noſtris *tu* potes *te* laudibus? Quid horum ſimile *tibi*? *Te* circum rura video paſci ſtercore. IV. 23. 3. 9. & 15. vide Notas. Ut ne irate *te* dimiſſum cenſeas. IV. 24. 14. vide Notas. Eſſe videar ne *tibi* moleſtior. IV. 25. 2. Stultum admovere *tibi* preces eſt, Eutyche. IV. 25. 20. vide Notas. Quod *tu*, quod ſimiles *tui*, veſtras in chartas verba transfertis mea. V. Prol. 17. Quid facies *tibi*? *Te*, contemti generis animal improbum. V. 3. 4. & 8. Ante hoc novi, quam *tu* natus es. V. 9. 4.

TUEOR.

A furibus *tuearis* & noctu domum. III. 7. 10. Stant patroni, fortiter cauſam *tuentes* innocentis feminae. III. 10. 38.

TUGURIUM.

Ut foetum in eius *tugurio* deponeret. I. 19. 4.

TUM.

Pater hercle *tum* tuus, inquit, maledixit mihi. I. 1. 12. vide Notas. Aeſopus talem *tum* fabellam rettulit. I. 2. 9. *Tum* miſit illis hydrum. I. 2. 24. *Tum* quidam ex illis, quos prius deſpexerat. I. 3. 12. *Tum* quia plus valeo, me ſequetur (pars) tertia. I. 5. 9. Quaedam *tum* ſtagni incola. I. 6. 6. *Tum* demum ingemuit corvi deceptus ſtupor. I. 13. 12. Timore mortis ille *tum* confeſſus eſt. I. 14. 10. *Tum* natos ſuos interrogavit. I. 24. 4. *Tum* fortuitum feles contubernium evertit. II. 4. 4. *Tum* ſic iocata eſt tanti maieſtas ducis. II. 5. 23. *Tum* gaudens ferus. II. 8. 14. *Tum* ſibi timentes. III. 2. 15. Aeſopus ibi *tum*. III. 3. 14. vide Notas. *Tum* lanius iocans. III. 4. 3. *Tum* victor ſophos. III. 14. 9. *Tum* circumeunti fueras quod iter longius, effecit brevius. III. 19. 5. *Tum* moeſtus ille. IV. 3. 10. *Tum* vulpecula evaſit puteo. IV. 8. 10. *Tum* ſemiſomno corde & errore ebrio. IV. 14. 11. Factus periclo *tum* gubernator ſophos. II. 16. 8. *Tum* vero vultum magni ut viderunt Iovis. Conſedit genitor *tum* Deorum maximus. IV. 17. 10. & 22.

TUMEO.

Tumens inani graculus ſuperbia. I. 3. 4. Alter *tumentes* multo ſaccos hordeo. II. 7. 3.

TUNC.

Tunc fame improba latro incitatus. I. 1. 3. vide Notas. *Tunc* contra Deus. I. 2. 28. *Tunc* iudex inter illos ſedit ſimius. I. 10. 6. *Tunc* moriens vocem hanc edidiſſe dicitur. I. 12. 12. *Tunc* diviſo tergore, ſilvas petivit. II. 1. 9. *Tunc* Aeſopus. II. 3. 4. *Tunc* illa hac litem ſuſtulit ſententia. III. 13. 13. *Tunc* ſic Deorum genitor atque hominum ſator. III. 17. 10. *Tunc* conſolandi gratia dixit Dea. I. 18. 5. *Tunc* qui depugnaverat. V. 2. 5. *Tunc* illa irridens. V. 3. 3. *Tunc* ſimulans ſeſe veſtimentis ruſticus porcellum obtegere. V. 5. 29. *Tunc* chorus ignotum more docto canticum inſonuit. V. 7. 25. vide Notas.

TUNICA.

Cui *tunica* ab humeris linteo Peluſio erat deſtricta. II. 5. 12. Princeps ligato crure nivea faſcia, niveiſque *tunicis*, niveis etiam calceis. V. 7. 37.

TURBA.

Lignumque ſupra *turba* petulans inſilit. I. 2. 20. Mihi & *turbae* meae. I. 19. 9. Puerorum in *turba*. III. 4. 1. Quidam e *turba* garrulus. III. 19. 7. Plus eſſe in uno ſaepe quam in *turba* boni. Aeſopus media ſubito in *turba* ut conſtitit. IV. 4. 1. & 29. Maiorem *turbam* punitorum reperies. V. 4. 11. Paulo ante vacua *turbam* deficiunt loca. Fit *turba* maior. V. 5. 12. & 25.

TURBO.

Novoque *turbat* beſtias miraculo. I. 11. 8. *Turbavit* vadum. IV. 3. 2. *Turbatos* attrahit. IV. 17. 9.

TURBULENTUS.

Cur, inquit, *turbulentam* mihi feciſti aquam, obſtans bibenti? I. 1. 5. vide Notas.

TURPIS.

Quicumque *turpi* fraude ſemel innotuit. I. 10. 1. Fere dant

dant poenas *turpi* poenitentia. I. 13. 2. vide Notas. *Turpi* facie multos cognovi optimos. III. 4. 7. Habebat quidam filiam *turpiſſimam*. III. 8. 2. Stuproque *turpi* pollui famam domus. III. 10. 17. Id demum eſt homini *turpe*, quod meruit pati. III. 11. 7. Devotam vino tertiam & *turpiſſimam*. IV. 4. 6. Fimoque *turpi* maximam explerent famem. *Turpe* autumantes aliquid commiſſum a ſuis. IV. 17. 5. & 15. vid. Not. *Turpem*que aperto pignore errorem probans. V. 5. 37.

TURPITER.

Et perdunt operam, & deridentur *turpiter*. I. 25. 2.

TUS.

Qui *ture* Superos, ipſum te fraudas cibo. IV. 19. 19.

TUSCUS.

Proſpectat Siculum, & deſpicit *Tuſcum* mare. II. 5. 10. vide Notas.

TUTELA.

Olim, quas vellent eſſe in *tutela* ſua, Divi legerunt arbores. III. 17. 1.

TUTOR.

Qui ſe committit homini *tutandum* improbo. I. 31. 1.

TUTUS.

Contemſit illa, *tuta* quippe ipſo loco. I. 28. 7. Qui vos ab omni *tutas* praeſtem iniuria. I. 31. 9. *Tuta* quae naturae fuerat munere. II. 6. 16. *Tuta* eſt hominum tenuitas. II. 7. 13. Ferri ſecundis *tuta* coepit flatibus. IV. 16. 6.

TUUS.

Pater hercle tum *tuus*, inquit, maledixit mihi. I. 1. 12. Nec hanc repulſam *tua* ſentiret calamitas. I. 3. 16. Niſi noſſem *tuum* animum genuſque. I. 11. 14. O qui *tuarum*, corve, pennarum eſt nitor! I. 13. 6. Quae debetur pars *tuae* modeſtiae, audacter tolle. II. 1. 8. Magno, inquit, in periclo ſunt nati *tui*. II. 4. 13. Magno in periclo vita vertetur *tua*. II. 8. 19. Non ergo cauſa eſt manibus id tangi *tuis*. III. Prol. 6. Uxores, inquit, da *tuis* paſtoribus. III. 3. 17. Te ſi quis pretii cupidus vidiſſet *tui*. III. 12. 4. Non eſt hic mater *tua*. III. 15. 2. Dormire quia me non ſinunt cantus *tui*. III. 16. 11. Severitatem frontis dum placo *tuae*. IV. 6. 4. Libitina ne quod de *tuo* faciat lucrum. IV. 19. 26. Simonide, tu ex opibus nil ſumis *tuis*? IV. 21. 13. Fruſtra adiuvare bonitas nitetur *tua*. IV. 25. 17. *Tuae* ſunt partes; fuerant illorum prius. IV. 25. 24. vide Notas.

TYMPANUM.

Detracta pelle ſibi fecerunt *tympana*. III. 20. 7.

TYRANNUS.

Arcem *tyrannus* occupat Piſiſtratus. I. 2. 5.

V.

VACAT.

Quintum libellum, cum *vacaris*, perleges. V. Prol. 14. vide Notas.

VACCA.

Vacca & capella & patiens ovis iniuriae. I. 5. 3.

VACO.

Vaces oportet, Eutyche, a negotiis. Uxori *vaces*. III. Prol. 2. & 12.

VACUUS.

Paulo ante *vacua* turbam deficiunt loca. V. 5. 12.

VADO.

Propulſi vero fuſtibus *vadunt* foras. IV. 17. 12.

VADUM.

Parvum tigillum, miſſum quod ſubito *vadis*. I. 2. 14. vide Notas. Turbavit *vadum*. IV. 3. 2. Hircumque clauſo liquit haerentem *vado*. IV. 8. 12.

VAGOR.

Ranae, *vagantes* liberis paludibus. I. 2. 10. Qua viſum eſt, *vagor*. III. 7. 20.

VALEO.

Quia plus *valeo*, me ſequetur (pars) tertia. I. 5. 9. Hac re probatur, quantum ingenium *valet*. I. 13. 13. vide Notas. Mures veloces non *valeret* adſequi. Sic *valeas*, inquit, ut farina es, quae iaces. IV. 1. 2. & 10.

VALIDIUS.

Flagitare ut *validius* cubile coepit. I. 19. 8. Dum vult *validius* inflare ſeſe. I. 24. 9. Hoc unum eſt, cur laborem *validius*. III. 11. 4. Multo *validius* clamare coepit. III. 16. 6. Quanto Poëtae ſunt moleſti *validius*. V. 5. 47.

VANUS.

Queſtuque *vano* clamitantem interficit. I. 9. 7. Noli imputare *vanum* beneficium mihi. I. 22. 8. Qui ſine virtute *vanas* exercet minas. III. 6. 11. Gloria *vana* frui. IV. 15. 4. *Vanus* animus, aura captus frivola. V. 7. 1.

VARIETAS.

Senſus ut delectet *varietas*. II. Prol. 10. vide Notas. Diſtringit quem multarum rerum *varietas*. IV. 25. 3. Copioſa abundat rerum *varietas*. V. 5. 40.

VARIUS.

Variis diffident ſententiis. III. 3. 12. Saevum ingenium *variis* involvens modis. IV. 6. 14.

VASTO.

Et cuncta *vaſtans* ſaevit irato impetu. III. 2. 14.

VASTUS.

Hi cum cepiſſent cervum *vaſti* corporis. I. 5. 5.

VATES.

Vati dediſſe vitam mercedis loco. IV. 24. 33.

UBER.

Quae me nutrit admoto *ubere*. III. 15. 7.

INDEX.

Ubi.

Ubi pernicitas nota, inquit, illa eſt? I. 9. 4. *Ubi* vos requiram? I. 16. 7. Humiles laborant, *ubi* potentes diſſident. I. 30. 1. *Ubi* eſca ſe replevit & prolem ſuam. II. 4. 19. *Ubi* tricandum & *ubi* currendum ſit ſcio. III. 6. 9. Invenit, *ubi* lucernam accenderet. III. 19. 4. *Ubi* irrigatus multo venas nectare. IV. 14. 9. *Ubi* immolatur. IV. 23. 4. Hunc *ubi* tyrannus vidit. IV. 1. 14. *Ubi* vanus animus, aura captus frivola, adripuit inſolentem ſibi fiduciam. V. 7. 1.

Ve.

Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum, fructum*ve* capiant. IV. 4. 16. Quem fructum capis hoc ex labore, quod*ve* tantum praemium? IV. 19. 9. vide Notas.

Vector.

Inter *vectorum* lacrimas & mortis metum. IV. 16. 4.

Vehemens.

Laceratus quidam morſu *vehementis* canis. II. 3. 1.

Vel.

Optem necare *vel* maiore incommodo. V. 3. 10.

Velox.

De conſpectu fugere *veloci* impetu. I. 16. 6. *Veloci ſaltu* fovea ſeſe liberat. III. 2. 10. Uſu peritus hariolo *velocior* vulgo eſſe fertur. III. 3. 1. Adverſus omnes fortis & *velox* canis. V. 10. 1. vide Notas.

Vena.

Irrigatus multo *venas* nectare. IV. 14. 9.

Venator.

Cervus nemoroſis excitatus latibulis a *venatore*. II. 8. 2. vide Notas. *Venator* dolens canem obiurgabat. V. 10. 6.

Vendo.

Honorem fructu ne videamur *vendere*. III. 17. 7. Ex pretio rerum, quas *vendiderint* ſingulae. IV. 4. 47.

Vendito.

Venditaret falſo antidotum nomine. I. 14. 3.

Veneo.

Multo maioris alapae mecum *veneunt*. II. 5. 25.

Venia.

Dediſſem *veniam* ſupplici. I. 22. 5. Saepe impetravit *veniam* confeſſus reus. IV. 25. 2. Hoc argumentum *veniam* dandam illi docet. V. 3. 11. v. Not.

Venio.

Ad rivum eundem lupus & agnus *venerant*. I. 1. 1. Hoc ſuſtinete, maius ne *veniat* malum. I. 2. 31. Aper fulmineis ad eum *venit* dentibus. I. 21. 5. Paludis in ſecreta *veniet* latibula. I. 30. 9. In Miſenenſem villam *veniſſet* ſuam. II. 5. 8. *Venit* per auras cornix. II. 6. 7. Ille, qui oculos centum habet, ſi *veneris*. II. 8. 18. Fortaſſe, dices, aliquae *venient* feriae. III. Prol. 8. *Venit* ecce dives & potens. III. 5. 6. *Veni* ergo mecum. III. 7. 15. In dubium plane res ut merito *veneris*. III. 13. 7. Si non faſtidis, *veni*; una bibamus. III. 16. 14. Aliquot ſecutis, *venit* & retorridus. IV. 1. 7. Homo ſimul ac *venit* in periclum collidus. IV. 8. 1. Olim cum adſcriptus *veneris* poenae dies. IV. 10. 8. *Veniente* Pluto. IV. 11. 5. Novum *venire* cum videt. IV. 17. 36. *Venire* in patriam voluit curſu pelagio. IV. 21. 7. Abigeris, quo *venis*. IV. 23. 16. Dein ſimili gyro *venient* aliorum vices. IV. 25. 25. *Veniebat* greſſu delicato & languido. V. 1. 13. *Venere* artifices laudis ad certamina. V. 5. 7.

Venor.

Venari aſello comite cum vellet leo. I. 11. 3.

Venter.

Sic ſine labore *venter* impletur meus. III. 7. 24. Ne *ventrem* continere non poſſint ſuum. IV. 17. 32. *Venter* legatos ſuperiores prodidit. IV. 17. 17. vide Notas.

Ventito.

Ventitare adulterum, ſtuproque turpi pollui famam domus. III. 10. 16.

Venus.

Myrtus *Veneri* placuit. III. 17. 3.

Venustus.

Domum & ornamenta cum *venuſtis* hortulis. IV. 4. 14.

Verbosus.

Verboſis ſibi adquiſivit famam ſtrophis. I. 14. 4. Cuius *verboſa* ne ſit commendatio. II. Prol. 13.

Verbum.

Verbis iactans gloria ignotos fallit. I 11. 1. vide Notas. Qui ſe laudari gaudent *verbis* ſubdolis. I. 13. 1. Natura numquam *verba* cui potuit dare. III. 3. 15. *Verbis* non moveor tuis. III. 6. 4. Ut vidit ſibi nullum eſſe auxilium, & *verba* contemni ſua. III. 16. 9. Facere quae non poſſunt, *verbis* elevant. IV. 2. 5. Vellem iſtis *verbis* ſaltem adiuviſſes modo. V. 2. 6.

Vere.

Hoc pertinere *vere* ad illos dixerim. I. 14. 17. Ridiculum hoc dictum mage quam *vere* exiſtimo. II. 4. 5.

Vereor.

Noli *vereri*. I. 25. 8.

Veretrum.

Adfictione *veretri* linguam mulieris. IV. 13. 1.

Veritas.

Repulſus ille *veritatis* viribus. I. 1. 9. Ergo exploranda eſt *veritas* multum & diu. III. 10. 5. vide Notas. Certumque fontem *veritatis* repperit. III. 10. 43.

Vero.

Ego *vero* ſum paratus. III. 7. 11. Propulſi *vero* fuſtibus vadunt foras. IV. 17. 12.

Ver-

Digitized by Google

VERRES.

Quidam immolaſſet *verrem* cum ſancto Herculi. V. 4. 1.

VERSUS.

Hanc (materiam) ego polivi *verſibus* ſenariis. I. Prol. 2. Quas (inſidias) ut vitemus, *verſus* ſubiecti monent. I. 19. 2. His demonſtrare voluit auctor *verſibus*. III. 15. 18. Simonidis qui ſaepe *verſus* legerat. IV. 21. 20.

VERTO.

Conſilium raptor *vertit* ad fallaciam. I. 31. 5. Magno in periclo vita *vertetur* tua. II. 8. 19.

VERUS.

Etiamſi *verum* dicit, amittit fidem. I. 10. 2. Id eſſe *verum*, parva haec fabella indicat. I. 15. 2. *Vera* fabella. II. 5. 6. Inducta *veris* aquila monitis paruit. II. 6. 14. vide Notas. Utinam, inquit, *veris* hanc (domum) amicis impleam. III. 9. 7. Dives arca *veram* laudem intercipit. IV. 11. 2. Pervellit aurem *vero* (porcello) quem celaverat. V. 5. 32.

VESCOR.

Coepit *veſci* ſingulas. I. 31. 11. Qua comminuta facili *veſcatur* cibo. II. 6. 13.

VESPA.

Lis ad forum deducta eſt, *veſpa* iudice. III. 13. 3.

VESTIMENTUM.

Tunc ſimulans ſeſe *veſtimentis* ruſticus porcellum obtegere. V. 5. 29.

VESTIS.

Seponit moechae *veſtem*. *Veſtem*, uniones, pediſequos, & cetera. IV. 4. 21. & 36. Naturae partes, *veſte* quas tegit pudor. IV. 14. 5. *Veſte*, nummis, familia hominem exornavit. IV. 21. 23.

VESTITUS.

Unguento delibutus, *veſtitu* adfluens. V. 1. 12.

VETO.

Vete eſſe tale luminis commercium. IV. 10. 11.

VETUS.

Et vindicavit ictu *veterem* iniuriam. I. 21. 6. Vina *vetera* date lanificae ruſticae. IV. 4. 35.

VETUSTAS.

Sed fabuloſam ne *vetuſtatem* eleves. III. 10. 7. Quam (navem) tempeſtas horrida ſimul & *vetuſtas* medio ut diſſolvit mari. IV. 21. 10. vide Notas. Adeo fucatae plus *vetuſtati* favet invidia mordax. V. Alt. Prol. 8. vide Notas.

VETUSTUS.

Uſus *vetuſte* genere, ſed rebus novis. V. Prol. 13.

VEXO.

Vexata ſaevis navis tempeſtatibus. IV. 16. 3.

VIA.

Patere honori ſcirent ut cuncti *viam*. II. Epil. 3. Ego illius pro ſemita feci *viam*. III. Prol. 58. vide Notas. Arcum retenſum poſuit in media *via*. III. 14. 5. Ad profeſſae mortis audacem *viam*. IV. 6. 8.

VIATOR.

Forte innoxius *viater* eſt deductus in eumdem locum. II. 1. 5.

VICINUS.

Vicini ut furis celebres vidit nuptias Aeſopus. I. 6. 1. vide Notas. Et mors *vicina* flagitarit debitum. IV. 25. 19.

VICIS.

Mactandum ſimili *vice* fabella haec admonet. I. 26. 2. vide Notas. Spatium diei noctis excipiunt *vices*. II. 8. 10. Ut adſuetam fortius praeſtes *vicem*. III. Prol. 14. Dein ſimili gyro venient aliorum *vices*. IV. 25. 25. Tacite gementes triſtem fortunae *vicem*. V. 1. 6.

VICISSIM.

Et ſibi *viciſſim* concitant periculum. I. 29. 3. vide Notas.

VICTIMA.

Et avertendum *victima* periculum. III. 3. 8.

VICTOR.

Num binas mihi clitellas impoſiturum *victorem* putas? I. 15. 8. Tum *victor* ſophos. III. 14. 9. Quos *victor* immolatos avidis dentibus capacis alvi merſit tartareo ſpecu. IV. 5. 9. Mercede accepta laudem *victorum* canens. IV. 21. 5. *Victoris* laudem cuidam Pyctae ut ſcriberet. IV. 24. 5.

VICTUS.

Victum in tenebris quaerere. III. 16. 4. Tabulam ſuam portant, rogantes *victum*. IV. 21. 25.

VIDEO.

Lympharum in ſpeculo *vidit* ſimulacrum ſuum. I. 4. 3. Vicini ut furis celebres *vidit* nuptias. I. 6. 1. Perſonam tragicam forte ut vulpes *viderat*. I. 7. 1. Tu non *videris* perdidiſſe quod petis. I. 13. 9. Qualis *videtur* opera tibi vocis meae? I. 11. 13. Hunc *vidit* vulpes. I. 13. 5. Corium depreſſum in fluvio *viderunt* canes. I. 20. 3. Aſinus, ut *vidit* ferum impune laedi. Bis *videor* mori. I. 21. 8. & 12. Feroque *viſo* rettulit retro pedem. II. 1. 6. Ambae *videri* dum volunt illi pares. II. 2. 6. Fodere terram quod *vides* cotidie aprum. II. 4. 8. Quia corruptos *videras* nuper boves. Dominum *videre* plurimum in rebus ſuis. II. 8. 21. & 28. Anus iacere *vidit* epotam amphoram. III. 1. 1. *Videre* agreſtes. III. 2. 3. Pendere ad lanium quidam ut *vidit* ſimium. III. 4. 1. *Vide*, ne dolone hoc collum compungam tibi. III. 6. 3. Quia *videor* acer. Qua *viſum* eſt, vagor. III. 7. 18. & 20. Te ſi quis pretii cupidus *vidiſſet* tui. III. 12. 4. Ut *vidit*, ſibi nullum eſſe conſilium. III. 16. 8. Honorem fructu ne

ne *videamur* vendere. III. 17. 7. Se hominem non *viſum* ſeni. III. 19. 11. Non ſemper res ſunt, quod *videntur*. IV. Prol. 5. vide Notas. Hac re *videre* noſtra mala non poſſumus. IV. 9. 4. Novum venire cum *videt*. IV. 17. 36. Si pulchre *vides*. IV. 19. 6. Quos caſu obvios Simonides ut *vidit*. IV. 21. 26. Cum *viſum* eſt mihi. Te circum rura *video* paſci ſtercore. IV. 23. 6. & 15. vide Not. Eſſe *videar* ne tibi moleſtior. IV. 25. 2. Hoc *vides* ut fieri ruſticus. V. 5. 22. Pulchre *vides*. V. 10. 10.

VIGILIA.

Qui magnas opes exaggerare quaerit omni *vigilia*. III. Prol. 25.

VIGILO.

Iſta ſubita me iubet benignitas *vigilare*. I. 23. 8. Luce ut quieſcam, & *vigilem* nox cum venerit. III. 7. 19.

VIGOR.

Cuius flatibus ſolebat excitari ſaltantis *vigor*. V. 7. 16.

VILIS.

Diripiunt nummos: negligunt *vile* hordeum. II. 7. 8. Legeſne, quaeſo, potius *viles* naenias. III. Prol. 10.

VILLA.

In Miſenenſem *villam* veniſſet ſuam. II. 5. 8. Caeco timore proximam *villam* petit. II. 8. 3. Simulavit iter ad *villam*. III. 10. 19. Agellos, pecora, *villam*, operarios. Agros & *villam* & pecora cum paſtoribus. IV. 4. 23. & 38.

VILLICUS.

Tranſit etiam *villicus*, nec ille quicquam ſentit. II. 8. 13.

VINCO.

Magno dolore *victus*. I. 8. 8. Forma *vincis*, *vincis* magnitudine. Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi *vincor* ſono? III. 18. 6. & 9. Cum *victi* mures muſtelarum exercitum fugerent. IV. 5. 1. vide Notas.

VINDICO.

Et *vindicavit* ictu veterem iniuriam. I. 21. 6. Nihil reſpiciens, dum dolorem *vindicet*. III. 10. 28. Iuſtique *vindicavit* exemplum imperi. IV. 6. 20. vide Notas. Clamant omnes, *vindicandam* iniuriam. IV. 17. 26. Et *vindicavit* ſeſe forti dextera. V. 2. 1.

VINDICTA.

Vindicta docili quia patet ſolertiae. I. 28. 2. Facilis *vindicta* eſt mihi. I. 29. 10. Parvae *vindictam* rei dum quaero demens. IV. 3. 10.

VINEA.

Vulpes alta in *vinea* uvam adpetebat. IV. 2. 1.

VINUM.

Devotam *vino*. *Vina* vetera date lanificae ruſticae. Deformis cultum vendet, ut *vinum* bibat. IV. 4. 6. 35. & 41. vide Notas.

VIOLO.

Violarat quia Manes Deos I. 27. 4.

VIPERA.

In officinam fabri venit *vipera*. IV. 7. 3.

VIR.

Vir eſt hortatus, corpus tecto reciperet. I. 18. 4. A feminis utcumque ſpoliari *viros*. II. 2. 1. *Vir* natus quod rem feminarum tetigerit. III. 8. 11. Tam anguſtam talis *vir* ponis domum? III. 9. 6. Orbam nato ſimul & privatam *viro*. III. 10. 45. Oculis venantem *viros*. I. 4. 4. Admiratus fuerat ingenium *viri*. V. 1. 11. *Vir* ſanctiſſime. V. 5. 42.

VIRGINALE.

Adplicuit *virginale* generi maſculo. IV. 14. 12.

VIRIDIA.

Perambulante laeta domino *viridia*. II. 5. 14.

VIRTUS.

Virtutis expers, verbis iactans gloria ignotos fallit. I. 11. 1. vide Not. *Virtute* & ſemper praevalet ſapientia. I. 13. 14. v. Notas. Nec generi tribui, ſed *virtuti*, gloriam. II. Epil. 4. Qui ſine *virtute* vanas exercet minas. III. 6. 11. Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt *virtute* impares. IV. 16. 8. Quorum *virtus* exhibet ſolidum decus. IV. 23. 24. Scio, quam *virtuti* non ſit credendum tuae. V. 2. 11. vide Notas.

VIS.

Repulſus ille veritatis *viribus*. I. 1. 9. Qui diſſolutos mores *vi* compeſceret. I. 2. 12. Confectus annis & defectus *viribus*. I. 21. 3. vide Notas. *Vis* & nequitia quicquid oppugnant, ruit. II. 6. 3. Ut liber animus ſentiat *vim* carminis. III. Prol. 3. At illa *vires* ut refecit languidas. III. 2. 9. *Vires* aquilae, luſcinio melos. III. 18. 11. Summis ſaliens *viribus*. IV. 2. 2. Sum expertus, quantis fugias *viribus*. V. 2. 10.

VITA.

Quod prudenti *vitam* conſilio monet. I. Prol. 4. Suo quin potius habitu *vitam* degere. I. 3. 2. Longeque ab illis degerent *vitam* boves. Eſto, inquit, diſpar *vita*, ac diverſum genus. I. 30. 6. & 7. vide Notas. Magno in periclo *vita* vertetur tua. II. 8. 19. Et laude invita *vitam* in hanc incubuerim. Ipſam *vitam* & mores hominum oſtendere. III. Prol. 22. & 50. Tantum pro *vita* rogant. III. 2. 16. In ſilvis aſperam *vitam* trahens. III. 7. 12. Non *vitam* modo triſtem decurrit. III. 20. 1. *Vitam* quae luxu trahit. IV. 4. 37. Totam quia *vitam* miſcet dolor & gaudium. IV. 16. 10. Quam non conveniens aurum ſit *vitae* meae. IV. 19. 7. Subſidium

Digitized by Google

ſidium *vitae.* IV. 21. 12. Vati dediſſe *vitam* mercedis loco. IV. 24. 33. *Vita* morti propior eſt cotidie. IV. 25. 10.

VITIUM.

Propriis repletam *vitiis* poſt tergum dedit. IV. 9. 2.

VITO.

Quas (inſidiar) ut *vitemus*, verſus ſubiecti monent. I. 19. 2. Aper rapinam *vitans* non prodit foras. II. 4. 22.

VITULUS.

Monſtrabat *vitulus*, quo ſe pacto ſtecteret. V. 9. 3.

VITUPERO.

Crurumque nimiam tenuitatem *vituperat*. I. 12. 6. Ut putentur ſapere, nil non *vituperant*. IV. 6. 26. vide Notas.

VIVO.

Quanto eſt utilius mihi ſub tecto *vivere*? III. 7. 13. Chartis nomen *victurum* meis. V. 5. 43.

VIVUS.

Ne nos *vivos* devorent. II 3. 5.

VIX.

Vix tandem invenit eos Mercurius. IV. 17. 8. Unum promorat *vix* pedem triclinio. IV. 24. 28.

ULCISCOR.

Proprii dolorem damno *ulciſcens* ſanguinis. I. 28. 10. vide Notas. Punctum volucris parvulae voluiſti morte *ulciſci*. V. 3. 4.

ULLUS.

Non artis *ulla* medicae prudentia. I. 14. 11. Pacto nec *ullo* laedi poſſet condita. II. 6. 6. Ne cum malefico uſum bonus conſociet *ullius* rei. IV. 10. 21. Nec *ulli* iuvenes ſunt reperti ad ianuam. IV. 24. 30.

ULTIMUS.

Ne defuiſſe noceat, reptant *ultimi*. V. 1. 8.

ULTRO.

Infelix, *ultro* qui ad necem cucurreris. II. 8. 6. Adfertur *ultro* panis. III. 7. 21. Proclivis *ultro* cum ſis miſericordiae. IV. 25. 21. vide Notas.

UNA.

Veni; *una* bibamus. III. 16. 15.

UNDE.

Unde accipere poſſis, monſtrabo tibi. III. 5. 5. *Unde* ſic, quaeſo, nites? *Unde* hoc, amice? III. 7. 4. & 17. *Unde* illa ſcivit, niger an albus naſcerer? III. 15. 10.

UNGUENTUM.

Unguento delibutus, veſtitu adfluens. V. 1. 12.

UNGUIS.

Exercere imperium ſaevis *unguibus*. I. 31. 12. Opimam ſane praedam rapuiſti *unguibus*. II. 6. 8.

UNIO.

Veſtem, *uniones*, pediſequos, & cetera. IV. 4. 36.

UNIVERSUS.

Ab *univerſis* capite eſt protruſus foras. V. 7. 39.

UNUS.

Forte *una* tacite profert e ſtagno caput. I. 2. 17. Omnes *unus* (Sol) exurit lacus. I. 6. 7. Non *unum* modo deberi dixit, verum affirmavit decem. I. 17. 4. De reliquis *una*. I. 31. 13. Ex alticinctis *unus* atrienſibus. II. 5. 11. *Unus* ferebat fiſcos cum pecunia. II. 7. 2. Reſpondit *unus*. II. 8. 17. Hoc *unum* eſt, cur laborem validius. III. 11. 4. Plus eſſe in *uno* ſaepe quam in turba boni. *Unam* formoſam. *Unius* hominis reperit ſolertia. IV. 4. 1. 4. & 49. *Unum* promorat vix pedem triclinio. IV. 24. 28.

VOCO.

Fraudator hominem cum *vocat* ſponſum improbum. I. 16. 1. vide Notar. Quae me ſoluto pectore ad ſtudium *vocent*. III. Prol. 9.

VOLO.

Venit cornix per auras: & propter *volans*. II. 6. 7.

VOLO.

Calumniari ſi quis autem *voluerit*. I. Prol. 5. Quod natura dederat, *voluiſſes* pati. I. 3. 14. Eripere *voluit*. I. 4. 5. Venari aſello comite cum *vellet* leo. I. 11. 3. Cum de feneſtra corvus raptum caſeum comeſſe *vellet*. I. 13. 3. Cum inſtantem necem effugere *vellet*. I. 22. 2. Linguam *vis* meam praecludere? I. 23. 5. Quaerit, cur ſic mentiri *velit*? I. 29. 6. Bonar in partes lector accipiat *velim*. II. Prol. 11. Inſidioſus quercum *vult* evertere. II. 4. 11. Hanc emendare, ſi tamen poſſum, *volo*. II. 5. 5. Sin livor obtrectare curam *voluerit*. II. Epil. 10. Quae *volebat*, non audebat dicere. Huic excuſatum me *velim* nihilo minus. III. Prol. 35. & 48. Non *vis* citius progredi? III. 6. 2. Speculo vos uti *volo*. III. 8. 14. His demonſtrare *voluit* auctor verſibus. III. 15. 18. Quas *vellent* eſſe in tutela ſua. III. 17. 1. Sic deſtinata dare cum *vellet* ſingulir. IV. 4. 27. Aequitatir *vellet* famam conſequi. IV. 12. 5. Non *volo* dimitti. IV. 17. 31. vide Notas. Quem *volo* refelli. IV. 20. 6. Venire in patriam *voluit* curſu pelagio. IV. 21. 7. Cognator *volo* hodie invitare. IV. 24. 15. Si quis eadem forte conari *velit*. IV. 25. 4. *Vellem* iſtis verbis ſaltem adiuviſſes modo. V. 2. 6. Punctum volucris parvulae *voluiſti* morte ulciſci. V. 3. 4.

VOLUCRIS.

Peregrinam ſic locutam *volucrem* accepimus. I. 26. 11. Ad nidum ſcandit *volucris*. II. 4. 6. Punctum *volucris* parvulae. V. 3. 3. Curſu ille *volucri*. V. 8. 1. vide Notas.

VOLUNTAS.

Quod *voluntatem* ſuam interpretari non potuerint Attici. IV. 4. 31. Superum *voluntas* favit. V. 6. 5.

VOLUPTAS.

Voluptas ut non poſſit ſatiari mea. IV. 8. 9.

VOLUTO.

Dum ſe aper *volutat*, turbavit vadum. IV. 3. 2.

VOTUM.

Cui pro ſalute *votum* debebat ſua. V. 4. 2.

VOX.

Vocem praecludit metus. I. 2. 26. Ut inſueta *voce* terreret feras. I. 11. 5. Venantum ſubito *vocibus* conterritus. I. 12. 7. Si *vocem* haberes, nulla prior ales foret. At ille, dum etiam *vocem* vult oſtendere. I. 13. 8. & 9. vide Notas. Simul cognovit, *vocem* laudari ſuam. III. 16. 16. Se derideri, ſimul ac *vocem* miſerit. III. 18. 4. Repente *vocem* ſancta miſit Religio. IV. 10. 4. Exhibe *vocis* fidem. IV. 25. 9.

URBANUS.

Scurra notus *urbano* ſale. V. 8. 8.

URBS.

Circumire coepit *urbes* Aſiae nobiles. Forte Clazomenae prope antiqua fuit *urbs*. IV. 21. 4. & 18.

USUS.

Uſu peritus hariolo velocior vulgo eſſe fertur. III. 3. 1. Ne cum malefico *uſum* bonus conſociet ullius rei. IV. 10. 21. Si cito rem perages, *uſus* fiet longior. IV. 25. 13.

UT.

Adflictis *ut* ſuccurrat. I. 2. 28. *Ut* illud extraherent malum. I. 8. 6. *Ut* inſueta voce terreret feras. Sic *ut* fugiſſem ſimili metu. I. 11. 5. & 14. Quas (inſidias) *ut* vitemus. *Ut* foetum in eius tugurio deponeret. I. 19. 2. & 4. Id *ut* comeſſe extractum poſſent facilius. I. 20. 4. Aquila *ut* periculo mortis eriperet ſuos. I. 28. 11. Quam corrigatur error *ut* mortalium. Senſus *ut* delectet varietas. II. Prol. 3. & 10. vide Notas. Homini *ut* acceſſum daret. II. 1. 10. *Ut* noſtram in plano facile progeniem opprimat. II. 4. 10. Suadet *ut* ſcopulum ſuper altis ab aſtris duram inlidat corticem. II. 6. 11. Patere honori ſcirent *ut* cuncti viam. II. Epil. 3. *Ut* liber animus ſentiat vim carminis. *Ut* adſuetam fortius praeſtem vicem. III. Prol. 3. & 14. Miſere panem, *ut* ſuſtineret ſpiritum. III. 2. 6. Cuſtos *ut* ſis liminis. III. 7. 9. *Ut* advocarent iuriſiurandi fidem. III. 10. 40. vide Notas. Totam *ut* fortunam tribus aequaliter diſtribuat. *Ut* moribus quid teneat alienum ſuis. IV. 4. 8. & 40. *Ut* conſpicuum in praelio haberent ſignum. IV. 5. 6. Voluptas *ut* non poſſit ſatiari mea. IV. 8. 9. *Ut* non offendar ſubripi. IV. 10. 6. Aptare mox *ut* poſſet corporibus ſuis. IV. 14. 7. *Ut* ſuſtineas tibi habitu eſſe ſimiles. IV. 15. 7. *Ut* ſeſe eriperet hominum contumeliis. Dent operas *ut* dimittantur ſtatim. IV. 17. 3. & 20. vid. Not. Oro *ut* imprudentiae des primum veniam. *Ut* careas ſomno. IV. 19. 5. & & 10. Victoris laudem Pyctae cuidam *ut* ſcriberet. *Ut* ne trate te dimiſſum cenſeas. IV. 24. 5. & 14. v. Not. *Ut* ad ſe provocet Simonidem. IV. 24. 25. Habere *ut* poſſit aliquid operis reſidui. IV. 25. 5. *Ut* aliis eſſet materiae ſatis. *Ut* illud ipſum cupiat famae tradere. V. Prol. 2. & 6. *Ut* poſſis alios ignorantes fallere. V. 2. 9. *Ut* novitatem oſtenderet. V. 5. 6. *Ut* ſubeſſe pallio contenderent. V. 5. 18.

UT. *poſtquam*.

Vicini *ut* furis celebres vidit nuptias Aeſopus. I. 6. 1. vide Notas. Perſonam tragicam forte *ut* vulpes viderat. I. 7. 1. vide Notas. Forte *ut* iacentem vidit in fovea lupum. I. 17. 8. vide Notas. *Ut* vidit ferum impune laedi. I. 21. 8. Super iuvencum *ut* ſtabat deiectum leo. II. 1. 1. vide Notas. Id *ut* putavit eſſe neſcio quid boni. II. 5. 20. At illa vires *ut* refecit languidas. III. 2. 9. Pendere ad lanium quidam *ut* vidit ſimium. III. 4. 1. vide Notas. Aeſopo *ut* quidam lapidem impegerat. III. 5. 2. vide Notas. *Ut* teſtiterunt. III. 7. 4. Speculum in cathedra matris *ut* poſitum ſuae. III. 8. 4. vide Notas. *Ut* ſentit tonſum. III. 10. 27. *Ut* vidit, ſibi nullum eſſe auxilium. III. 16. 8. Quam tangere *ut* non potuit. IV. 2. 3. Aeſopus media ſubito in turba *ut* conſtitit. IV. 4. 29. Cauſam *ut* quaeſivit pater. IV. 11. 6. *Ut* refecta eſt. IV. 18. 4. Quos caſu obvios Simonides *ut* vidit. IV. 21. 25. *Ut* eſt vulgatus ordo narratae rei. IV. 24. 31. Hoc videt *ut* fieri ruſticus. V. 5. 22. *Ut* incipiebat poſſe Princeps ingredi. *Ut* vero cuneis notuit res omnibus. V. 7. 17. & 35. Languere *ut* coepit annis ingravantibus. V. 10. 3.

UTCUMQUE.

A feminis *utcumque* ſpoliari viros. II. 2. 1.

UTERQUE.

Uterque cauſam cum peroraſſent ſuam. I. 10. 7. Amplexus ille *utrumque*. III. 8. 12. *Utriuſque* exemplum breviter exponam rei. III. 10. Quae genus *utrumque* noſſet cum pulcherrime. III. 13. 4. *Uterque* prodit. V. 5. 27.

UTI. *ut*.

Rogata *uti* taceret. III. 16. 3.

UTI. *quemadmodum*.

Ut fieri ſolet. III. 9. 5. Sic valeas, inquit, *uti* farina es, quae iaces. IV. 1. 10. *Ut* aiunt. IV. 21. 8. V. 6. 6. *Ut* quidam artifices noſtro faciunt ſeculo. V. Prol. Alt. 4. *Ut* mos eſt. V. 1. 3. vide Notas.

INDEX.

UTILIS.

Laudatis *utiliora* quae contempſeris ſaepe inveniri. *Utilia* mihi quam fuerint, quae deſpexeram. I. 12. 1. & 14. vide Notas. Si laxaris, cum voles, erit *utilis*. III. 14. 11. Niſi *utile* eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria. III. 17. 12. Didici quam ſis *utilis*. IV. 3. 8. Quot res contineat hoc argumentum *utiles*. IV. 10. 14. Cum iam deſierit eſſe beneficium *utile*. IV. 25. 18.

UTILITAS.

Quorum privata ſervit *utilitas* ſibi. I. 22. 11. Quantam ſub illis *utilitatem* reperies? IV. Prol. 4.

UTINAM.

Utinam, inquit, veris hanc (domum) amicis impleam. III. 9. 7. *Utinam* nec umquam Pelii nemoris iugo pinus bipenni concidiſſet Theſſala. IV. 6. 6.

UVA.

Fame coacta vulpes alta in vinea *uvam* adpetebat. IV. 2. 2.

VULGARIS.

Vulgare amici nomen, ſed rara eſt fides. III. 9. 1.

VULGO. *verbum.*

Ut eſt *vulgatus* ordo narratae rei. I. 24. 31.

VULGO. *adv.*

Uſu peritus hariolo velocior *vulgo* eſſe fertur. III. 3. 2.

VULGUS.

Stupore *vulgi* factum nobilem. I. 14. 12. Prometheus, auctor *vulgi* fictilis. IV. 14. 3. *Vulgus* paſſim & certatim ruit. V. 1. 3.

VULNUS.

Audierat eſſe quod remedium *vulneris*. II. 3. 3. Nihil amiſi, nec ſum laeſus *vulnere*. II. 7. 12.

VULPECULA.

Vulpecula evaſit puteo. IV. 8. 10.

VULPES.

Perſonam tragicam forte ut *vulpes* viderat. I. 7. 1. Lupus arguebat *vulpem* furti crimine. I. 10. 4. Hunc vidit *vulpes*. Doloſa *vulpes*. I. 13. 5. & 11. *Vulpes* ad coenam dicitur ciconiam prior invitaſſe. Quae *vulpem* cum revocaſſet. I. 26. 3. & 7. *Vulpes* ab ara rapuit ardentem facem. Incolumes natos ſupplex *vulpi* tradidit. I. 28. 8. & 12. Fame coacta *vulpes*. IV. 2. 1. Cum decidiſſet *vulpes* in puteum inſcia. IV. 8. 3. *Vulpes* cubile fodiens. IV. 19. 1.

VULPINUS.

Vulpinos catulos aquila quondam ſuſtulit. I. 28. 3.

VULTURIUS.

Quem (canem) ſtans *vulturius* ſuper fertur locutus. I. 27. 8.

VULTUS.

Quantum decoris corpore & *vultu* geris! I. 13. 7. *Vultum* magni ut viderunt Iovis. IV. 17. 10.

UXOR.

Uxorem quondam Sol cum vellet ducere. I. 6. 3. Reddas amicis tempora, *uxori* vaces. III. Prol. 12. *Uxores*, inquit, da tuis paſtoribus. III. 3. 17. Sanctoque *uxorem* dormientem cubiculo. III. 10. 30. vide Notas.

X.

XYSTUS.

Praecurrit alium in *xyſtum*, ſedans pulverem. II. 5. 18.

Z.

ZEUXIS.

Si marmori adſcripſere Praxitelen, Scopan aeri, Myronem argento, tabulae *Zeuxidem*. V. Alt. Prol. 7. vide Notas.

ZONA.

Hi *Zonas*, illi res pretioſas colligunt. IV. 21. 11.

F I N I S.

Digitized by Google

NO1 1464759

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

